

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

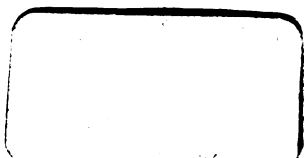
- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

ANDOVER-HARVARD THEOLOGICAL LIBRARY
 MDCCCXX
 CAMBRIDGE, MASSACHUSETTS

C O R P U S
SCRIPTORUM HISTORIAE
BYZANTINAE.

EDITIO EMENDATIOR ET COPIOSIOR,

CONSILIO

B. G. NIEBUHRII C.F.

I N S T I T U T A,

OPERA

**ETUSDEM NIEBUHRII, IMM. BEKKERI, L. SCHOPENI,
G. ET L. DINDORFIORUM ALIORUMQUE PHILOGORUM
PARATA.**

CONSTANTINUS PORPHYROGENITUS.

VOLUMEN I.

BONNAE
IMPENSIS ED. WEBERI
MDCCCXXIX.

**CONSTANTINI
PORPHYROGENITI**

IMPERATORIS

**DE CERIMONIIS
AULAE BYZANTINAE**

LIBRI DUO

GRAECE ET LATINE

E RECENSIONE

IO. IAC. REISKII

CUM EIUSDEM COMMENTARIIS INTEGRIS.

VOLUMEN I.

**BONNAE
IMPENSIS ED. WEBERI**

MDCCCXXIX.

Y42.8
CORPUS
CONSTANTINE

V. I REGIAE SCIENTIARUM ET LITTERARUM

ACADEMIAE HAUNIENSI

B. G. NIEBUHRIUS.

Quam secutus rationem Vobis potissimum, viri clarissimi, inscribendam esse statuerim hanc Byzantini corporis partem, id paucis exponi, Vobisque, nisi admodum fallor, probari poterit. Societates eruditae, ad culturam incrementaque doctrinae institutae, in civitate litterata, quae cuique nationi propria est, Senatus locum tenere mihi videntur, quem vel peregrinis adire liceat, ut, quoties opus sit, ad auxilium ferendum hortentur, pro beneficiis acceptis gratias agant, egregie facta collaudent. Atque hoc quidem si vel cuius peregrino facere licet, quanto id magis a Vobis, viri clarissimi, mihi concedi oportet, qui nascendi iure, munerumque in re publica cum civium plausu olim gestorum memoria, fretus, popularem vestrum me ferre nun-

quam desinam, quem denique Vos collegii vestri honore dignum esse censuistis? Iam primum autem in limine operis quod Reiskiani commentarii parte inedita ornabitur, praedicanda mihi est memoria **СУММII**. Qui quum sapienter intelligeret quàm pretiosae essent schedae viri summi, quem plerique eius aevi homines eruditi superbe atque imperite despiciebant, eas, munifice a vidua redemptas, bibliothecae suae paravit, litterarumque commodo servavit: servavit dico: etenim in tanta quae subsequuta est tempestate atque rerum conversione, nisi vir ille ceteris dissimilis fuisset, labores Reiskii aut interiissent plane, aut fortasse, vili; si fieri posset, pretio coempti, Dibdino aliquo agente, in Lucullorum bibliothecas detrusi essent, unde negant redire quicquam quod semel sepuleris istis illatum sit. Male sit vobis, malae tenebrae Orci! Nunc autem plane contraria ratione evenit, ut post aliquot annos cum reliquis copiis Suhmianis in bibliothecam Regiam Hauniensem migrarent; huiusmodi divitiis ornari dignissimam; quippe quae splendore codicum praesertim qui ad litteras graecas orien-

talesque pertinent ceteris per septentrionis regiones
positis praefulget fere omnibus. Iam vero quum
talis sit, peregrini quoque pariter cum civibus
liberrimo ad eius thesauros gaudent aditu: verum-
tamen vestrates, quae maiorum fortuna et sapientia
bibliothecis intulit, gnaviter eruunt ipsi, publicaeque
luci atque utilitati tradunt. Hinc praeclaram in
Germania atque in universum apud cunctos bonae
doctrinae aestimatores aequos et peritos sibi lau-
dem peperit O. D. BLOCHIIUS, qui, prolatis
Herodiani Galenique libris, inter illos censetur
qui reductis peculiari saeculi nostri felicitate in
vitam libris veterum, communes extiterunt philo-
logorum benefactores: non minus insignis acumine
ingenii doctrinaeque praestantia, dum depravatam
unici codicis scripturam emendat. Eum igitur per
litteras adii, simulac de edendis Reiskianis cogi-
tationem susceperam, idque eo magis quod, propter
tot annorum absentiam, parum gnarus mutationum
quae interea accidissent, nescio quomodo mihi
persuaseram adscriptum esse Regiae bibliothecae
Virum clarissimum. Respondit ille comiter atque

*amicæ, pro more ingenii; meque, non esse provin-
ciam suam quam autumabam, edocuit, commendavit
autem ad perficienda quæ cuperem, SALOMONI-
DEM. Qui laborem haud cunctanter susceptum
quam sedulo, quam accurate executus sit, quam
strenue enisus ut, sublatis mendis plurimis quæ
festinanti Reiskio adhaeserant, limatius ipso arche-
typo prodiret quod mihi comparabat exemplum,
quot eruditionis in universo negotio ediderit do-
cumenta, longum foret enarrare; silere de iuvenis
egregii meritis, nefas. Reiskiani libri usum liber-
rimum, ut is tam accurate posset transcribi, con-
cessit WERLAUFFIUS, V. cl.: cui rationes meas
dignas videri quas adiuvet, et laetor, et inprimis
mihi honorificum esse duco; eumque rogo, ut gra-
tias quam amplissimas sibi agi sinat; meque de
tali moderatore gratulantem bibliothecæ, quam
vetere amore amplector, æquis auribus audiat.
Vos autem, viri clarissimi, valetè, favoremque
quo me ornastis, servate mihi perpetuum.*

P R A E F A T I O.

De Constantino Porphyrogenito Imperatore, de libris quibus ordo aulae Byzantinae declaratur, qui ad illum auctorem referuntur, eorumque codice Lipsiensi, plene luculenterque a Leichio Reiskioque expositum est: nos breviter explicabimus, haec editio quibusnam dotibus illi praestet quae et princeps fuit, et hactenus unica. Hanc a Leichio coeptam, immaturaque eius morte abruptam a Reiskio ad finem tomi secundi perductam, tertium voluntate bibliopolae qui rei familiaris iacturam augeri nolebat omissum esse, notissima res est. Leichius, pravo consilio usus, ita confusus est apographo per Draudium confecto, ut vix inspiceret codicem cuius praesentis copia erat, editionem certe unice ad illud typis exscriberet. Sed Reiskius, suscepta operis cura, nihil antiquius esse duxit collatione codicis, unde quam plurimis locis foedissimos errores correxit; incisa integra, propter *δυσιστάλευτα* praesertim, omissa, restituit: quae omnia in commentario accurate indicavit, in priore parte quae iam e prelo exierat emendare non licebat. Ego a Classeno meo impetravi ut vitiosa emendaret, manca suppleret, quae ex prave graecis ma e versa essent, corrigeret; omnia ex mente Reiskii: cuius rei et labor fuit non exiguus, et fructus sane amplus. In sequentibus quae Reiskius ipse accuravit, nihil mutare placuit, quamquam ille, quum portenta scribendi, qualia in codice extant, manifestosque errores, relinqueret, sibi ipsi, meaeque consuetudini contrarius fuerit. Sed nolebam festinatius agere, quod facere debuissem, otio destitutus; itaque incommodum, quod levius mihi videretur, elegi. Quum vero concedimus non esse omni numero absolutam recensionem Reiskii, commentarii laudibus nihil sane detrahitur, quo ille res obscurissimas extraque communem cognitionem positas ita explicavit ut Lessingius, etiam in his litteris sapientissimus iudex, „admirandum esse opus,

et luculentissimis huius generis equiparandum," pronuntiarit. Huius commentarii partem posteriorem, quae Appendicem libri primi, secundumque integrum persequitur, post annum LXXV, e schedis Reiskii, in volumine huius partis secundo ereptam oblivioni in lucem proferam; idque mihi potissimum contigisse, propter paternam amicitiam, pietatemque qua inde a pueritia memoriam viri unici sancte colere assuetus sum, vehementer laetor. Fateor sane multis locis nonnisi inchoata esse, limae servata, quam scriptor adhibuisset, nisi bibliopola eum destituisset: verum id nitore potius quam pretio operis obest.

Codicem ipsum, ut inspici posset ubi opus foret, Lipsia transmissum esse, Blumneri, v. cl., humanitati, litterarumque amori, et, nisi me coniectura decipit, amicitiae patrocinioque Hermanni debeo.

Indices, ad eorum instar qui Agathiae subiecti sunt, confici vellem; verum hactenus inveni nullum cui vires ad rem bene exequendam cum otio coniunctae suppeterent: novi, qui optime conficeret, sed eum a nobillioribus studiis avocare nolo. Quod si spes de re quam cordi habeo prorsus abiicienda est, eos certe dabo quos Reiskius editioni suae destinaverat: quae vero ille ex Georgio Hamartolo, atque aliunde, ad exaequandam potissimum tertii voluminis molem, subiungere in animo habebat, omittere, ut inutilia, decrevi.

Scio ego, libros Constantinianos de cerimoniis, quos inscriptio ipsa circa nugae versari prodit, a plurimis contemni plane ac derideri: neque negabo maiorem prioris libri partem ita esse comparatam ut ingenuo homini nauseam moveat. Sed vel in his quisquiliis insunt nihilominus res ad historiae cognitionem minime inutiles: tum vero illa praesertim in sequentibus quae ex Petro Patricio, partim omisso eius nomine, hausta sunt, non solum utilitatem habent eximiam, sed elegantiam quoque; neque fere alii huius corporis libro praestantia cedunt. Delitescit in iis, ut rem exemplo commonstrem, Leonis Augusti edictum, quod per annos paulo minus LXXX inde protrahere neglexerunt qui augendae collectioni reliquiarum iuris Ante-Iustiniani operam dederunt.

Scr. Bonnae a. d. V. Id. Mart. MDCCCXXIX.

EDITIONIS LIPSIENSIS DEDICATIO.

SERENISSIMO
PRINCIPI AC DOMINO
DOMINO
FRIDERICO CHRISTIANO
REGIO POLONIAE ET MAGNI DUCATUS LITHUANIAE
PRINCIPI
DUCI SAXONIAE IULIAE CLIVIAE MONTIUM ANGRIAE ET WESTPHALIAE
ELECTORATUS SAXONICI PRINCIPI HEREDI
LANDGRAVIO THURINGIAE MARCHIONI
MISNIAE ET SUPERIORIS INFERIORISQUE
LUSATIAE
COMITI PRINCIPALI HENNEBERGICO
COMITI MARCAE RAVENSBERGAE
BARBYAE ET HANOVIAE
DYNASTAE IN RAVENSTEIN CET.
DOMINO SUO CLEMENTISSIMO.

SERENISSIME PRINCEPS REGIE
DOMINE CLEMENTISSIME.

Quod REGIAE CELSITUDINI TUAE demississimo animi cultu offerre sustineo eximium Constantini, Caesaris litteratissimi, Opus, iam fratris defuncti pietas consecrare TUAE in meliores scientias benignissimae indoli constituerat. Neque profecto potest tam insigne Augustalis doctrinae monumentum digniore in loco collocari, quam apud TE, SERENISSIME PRINCEPS REGIE, Cuius Aulam iam dudum Virtus

XII   EDITIONIS LIPSIENSIS DEDICATIO.

omnis ac chorus Musarum, velut sanctissimum suum sacrarium, colere. Gaudent in primis Lipsienses Camenae exoptatissima felicitate, ut, quum tanta eas clementia foveas, earumque adeo coetibus interesse haud dedigneris, TE, una cum SERENISSIMA CONIUGE, tamquam tutelares Genios, venerentur. Et me quoque iuvat solvere fraterna vota, simulque meam erga TE summam animi religionem documento hoc publico profiteri. Deus Opt. Max. regnum AUGUSTISSIMI PARENTIS porro esse auspiciatissimum iubeat, servetque REGIAE CELSITUDINI TUAE illam egregiam mentem in litterarum ac publicae salutis uberrima commoda ac diutissime sospitem TE florentemque praestet! Haec adsiduis precibus optat

REGIAE CELSITUDINI TUAE

devotissimus et obsequentissimus

CHRISTIANUS ANDREAS LEICH.

I O. I A C. R E I S K I I
P R A E F A T I O N E S.

A D T O M U M P R I M U M.

Quum ea, de quibus admoneri futurum huius libri lectorem Ed.L. I fas est, tot sint numero et enarratu tam ampla, ut una, modica certe futura, dissertatione comprehendi nequeant, aliaeque praeterea vetent rationes omnia, quae in promptu sunt, simul effundere: visum est operam partiri, et hoc quidem loco tantum de fati huius, quod nunc prodit, operis Constantiniani, item de illius argumento, titulo et auctore disserere; alteri autem volumini mox secuturo reliqua reservare, de quibus expositionem praefatio lectori debet.

§. 1. *De fati huius operis.* Opus tam scitum et utile, atque hoc est, potuisse per tot saecula scriptorum Graecorum Latinorumque, quotquot ab eius natalibus inde claruerunt, omnium notitiam effugere, profecto mirum est, praesertim in acri illa, qua superius saeculum fervebat, indagatione chartarum ad Byzantinam historiam pertinentium. Primus autem ZACHARIAS CONRADUS UFFENBACHIIUS, Rei publicae Francofurtanae ad Moenum quondam Scabinus et Consularis, librum hunc in famam misit, eius notitiam edendo, quae ex Celeber. FABRICII *Bibliothec. Graec. Tomo VI.* inferius a nostris operis repetetur. Ex Uffenbachii possessione pervenit in Bibliothecam Ampl. Senatus urbis nostrae, quae optimis libris instructa eruditis nostratibus magno usui est. Ita factum, ut Amplissimus MASCOVIVS, eius praefectus, IO. HENR. LEICHTIUM, nuper in Academia nostra elegantiorum litterarum

Professorem clarissimum, qui eam a prima adolescentia frequentare consueverat, ad edendum opus hactenus ineditum excitaret. Iam antea id idem molitus fuerat Io. HENRIC. MAIUS, in Academia Giessana quondam Graecae et Orientalium linguarum Professor. Testatur in *Catalogo*, quem confecit, *codicum manuscriptorum bibliothecae Uffenbachianae*, se libri huius latinam interpretationem confecisse, certamque editionis spem facit. At ea quidem cum ipsius obitu decollavit, neque, quo devenerit eius interpretatio, constat. Specimen eius, unde aestimari queat, habetur in modo laudato catalogo, et apud FABRICIUM. Omne igitur aliquanto auspiciore editionem operis desideratissimi suscepit clar. LEICHIUS, vir Graecae Latineque doctissimus, et in omni vetere novaque historia versatissimus, et primam quidem eius spem faciebat anno 1743 in libello *de Diptychis veterum pag. 10 sqq.* ubi totum caput quadragesimum secundi libri utroque sermone vulgavit; ipsam vero editionem ordiebatur biennio post. Ab eo inde

Ed.L.II tempore processit impressio variis intercepta impedimentis, donec tandem superioris anni ineunte aestate doctissimum editorem, vita longiore dignissimum, et egregia promittentem, acuti morbi vis in aetatis flore tolleret. Pervenerant tum temporis typographi usque ad paginam huius editionis 216. Devoluta deinceps ex magnorum virorum de meis profectibus benigno iudicio editionis absolvendae cura ad me fuit. Quae igitur ea, qua dixi, pagina posteriora sunt, excusa fuerunt sub meis oculis, et excudentur porro, favente Deo, quae supersunt.

§. 2. *De argumento libri.* Si quis hoc saeculo, et paene dixerim unquam, in lucem editus fuit cognoscendae Augustae Romanae Byzantinaeque historiae utilis liber, est sane hic. Neque immerito in eius desiderium exarserunt eruditi, ex quo argumentum et pretium intellexerunt. Et sane, si quis secum reputet, hunc librum de caerimoniis aulae Byzantinae exponere, recolatque animo, quot et quam diversa in aulis summorum principum usu veniant, et id quoque tandem intelligat, aulam Byzantinam, qualis certe Porphyrogennetorum tempore erat, umbram veteris Augustae Romanae fuisse: facile ille affirmanti credat, neque sacrum esse, neque profanum, historiae veteris argumentum, quod hic liber non attingat,

non illustret. Si quem rituum ecclesiasticorum studium capit, cognoscat hinc, qualis fuerit ecclesiae Graecae facies decimo post N. C. saeculo, quae legendorum Patriarcharum ratio, quahs eorum cum suis Imperatoribus consuetudo, quae Graecarum ecclesiarum partes et structura, quae instituta celebrandi divini cultus, qui eius ministri, quis ordo festorum dierum, quae sacrae processiones, quas, quibus diebus, ad aedes monasteriave celebriora. Rerum autem civilium contemplatio si quem magis delectat, vastus illi se campus hic pandit spectatu dignus pariter atque iucundus. Creantur Augusti, celebrant nuptias, susceptosque recens liberos curant sacro lavacro in ecclesia expiari; conferunt dignitates, ad suburbana palatia rusticatum, vindemiatum, item ad horrea publica, annonam conditam spectatum, procedunt; excipiunt, aliter quotidianas procerum salutationes, aliter statas solenniores; perorant in silentiis, spectant Circensem insaniam, audiunt factionum acclamations et flagitationes, praemia dant aurigis victoribus, missilia spargunt, pyrrhichas et ludos Gothicos spectant, vota, brumalia, natales ortus imperiique et connubii sui celebrant, divinas epulas exhibent, eunt in bellum, agunt in castris, redeunt in urbem triumphantes, victasque calcant regum cervices; stipendia militibus erogant, instrunt et expediunt classes, admittunt legatos exterorum principum, suos ipsi ablegant, pompam et luxum omnem suum explicant, egestate passim transmicante, tandem abeunt ad plures, et in monumenta sua inferuntur. Perambules hoc ipso libro duce illa eorum sepulcralia monumenta, et lustres cuiuscunq̄ urnam cum inscriptis nominibus, in quibus aliqua sunt, quae frustra in DUCANGII Familiis Byzantinis quaeras. Penetres quoque hoc eodem duce in ipsa pretiosorum et insignium orientalis imperii conditoria, arcasque vestiarias et aliam suppellectilem excutias. Melius hic, quam usquam alibi, procerum tam palatinorum, quam militarium, item magistratuum urbanorum aliorumque minorum ordines videas, longisque in porticibus excubantes numerosos variosque greges sacri corporis custodiae deputatos. Mitto cetera, quum e superius dictis abunde constet, eam esse rerum hoc in opere expositarum varietatem, leporem atque dignitatem,

ut hominum doctorum studia in se conversura ea et exercitura sint. Uni placebit, ni fallor, vestiariam rem, alii numariam, alii domus augustae officia hinc illustrare. Quamvis enim ea, quae Leonis et Constantini nostri tempore in usu erant, a superioribus Theodosii et Iustiniani temporibus tantum ablutant, quantum secuta Comnenorum et Palaeologorum extremaque Byzantini regni aetas ab aetate nostrorum Porphyrogenetorum abludit, quod constat Codinum cum hoc opere conferenti; possunt tamen illa vetusta florentis Romani imperii tempora et Byzantina primordia ex hoc opere multo magis, quam hoc opus ex Codino, illustrari. Erunt porro, qui ex indiculis rogarum, seu annuorum stipendiorum officiis palatinis ceterisque debitorum, item ex indiculis impensorum in expeditiones aliquot maritimas contra Saracenos Cretenses susceptas, aestimabunt cum militares imperii Byzantini, quale tunc erat, terrestres maritimasque copias, tum pecuniarias quoque, institutaque comparatione Graecorum centenariorum et librarum auri cum nostrate pecunia, invenient, qua Byzantinorum regum et nostratium opulentia differat. Erunt alii, qui singularia quaedam disputationum capita hinc decerpent; e. c., qualis fuerit ludorum Circensium apud Byzantinos constitutio, res admodum obscura; et, quae non minus est, qualis fuerit pars, vel comitatus, Augustarum Byzantii; unctine fuerint illi Imperatores ad Latinorum exemplum; quousque sermo Latinus in aula CPTana obtinuerit, et illae orationes a recens nuncupatis Imperatoribus e tribunali circove ad milites dictae, quae nostrae editionis a pag. 239 inde leguntur, fuerintne Graecis iisdem verbis recitatae, an potius Latine primitus dictatae, deinde vero a Petro Magistro in Graecum sermonem conversae; quod mihi quidem probabile fit. Est ea, quam dixi, pars insignis, eamque edendo videor mihi particulam operis desideratissimi, sed dudum pro deperdito habiti, edidisse. Constantinum nostrum colligendis et in certos titulos digerendis scitis atque memorabilibus veterum locis diligentem operam impendisse, nemo nescit. Erant olim illi tituli numero quinquaginta tres. Ad nos autem non pervenere, nisi titulus vicesimus septimus de legationibus integer, opera FULVII URSINI et DAVIDIS HOESCHELII; et tituli

quinquagesimi, cuius inscriptio est de indolis probitate atque pravitate, seu de virtutibus et vitiis, particula, beneficio PEIRESCII et HENRICI VALESII. Reliqui tot numero tituli grandis, sed et utilissimi, operis creduntur iactura irreparabili periisse. Quid si vero contendam me cum hoc, quod nunc edo, volumine primum laudati operis titulum, si non integrum, at saltem magnam eius partem in manus doctorum hominum tradere? Egit ille olim *περὶ βασιλέων ἀναγορεύσεως*, de Imperatorum regumque renuntiatione, ut e FABRICII *Bibl. Graec. Tom. VI. pag. 492* constat. Atqui voluminis huius capita XCI et sequentia, a pag. 238 usque ad pag. 251 non tantum in universum caerimonias distincte tradunt, quibus prima C Pleos aetate Imperatores ibi solebant nuncu-Ed. L. IV pari, sed et in specie Leonis magni, Leonis minoris, Anastasii Dicori, Iustini senioris et Iustiniani magni renuntiationes tam luculenter exsequuntur, ut nihil desiderari queat, lucemque praeclaram illi historiarum parti accendant. Ego quidem non credo, usquam antiquorum monumentorum locum existare, qui ritus nuncupandorum Augustorum, veteres nempe illos mereque Romanos, aequae splendide exponat, atque particula nostri operis, de qua mihi sermo nunc est. Antiquitatem eius spirant omnia, orationes ad fortissimos exercitus, Augustatica promissa, militum atque populorum acclamationes. Quae qui cum scriptoribus historiae augustae vulgo sic dictis comparet, non poterit is absque voluptate imaginem veteris Romae in nova contemplari. Quidquid tandem fuerit de coniectura mea, sive particula ea, de qua loquor, olim ad titulum primum ingentis illius et celebratae Bibliothecae, ut ita dicam, Constantinianae, aut, si malis, Pentecontateuchi, pertinuerit, sive minus; ego quidem non dubito, eam decerptam fuisse ex alio quodam vetusto insigni libro, cuius iacturam studiosi antiquarum rerum aegerrime ferunt; scilicet ex Petri Magistri, viri illustrissimi, sacrorum officiorum apud Iustipianum Magnum magistri, et ad Gothorum in Italia reges, et ad Cosroem Persarum quoque deinceps legati, libris, quos Suidas laudat *περὶ πολιτικῆς καταστάσεως*, de constitutione civilis gubernationis. Saepius viri meminit PROCOPIUS, meminit quoque CASSIODORUS. Neque

ignotum eius nomen est in historia Byzantina, ex titulo Excerptorum Constantinianorum de legationibus, cuius superius mentionem iniiciebam. Exstant in eo titulo quaedam eius fragmenta, nullum tamen Iuliani aetate posterius. At in nostro codice cap. LXXXVII. Lib. I. pag. 229 non tantum Theudae, Gothici in Hispania regis, ad Iustinianum legatio velut in transitu memoratur, sed ibidem quoque ex professo memorabilis Anthemii ad Leonem magnum legatio exponitur, qua Imperator occidentis laureatas suas imagines atque litteras orientali mittebat. In universum ea omnia, quae a pag. 225 cap. LXXXIV. usque ad pag. 251 cap. XCVI. leguntur, item caput libri I. ultimum, et forte quoque alia plura, puto Petri Magistri esse, ex eo, quem dixi, deperdito libro *περὶ παραστάσεως* decerpta. Promittit vox *κατάστασις* *constitutio* non tantum praecepta sapienter administrandae reipublicae, sed etiam rituum, quibus civilia negotia peraguntur, expositionem: adeoque pertinet ad veteres libros *Tacticos*, seu cerimoniales, de quibus in commentariis agemus. Promittit idem quoque dignitas, quam Petrus gessit, magistri sacrorum officiorum, ad cuius officium atque dispositionem etiam cerimoniarum pertinebat. Enitet itaque in hoc primo huius operis volumine grande hoc Petri Magistri fragmentum, velut gemmula. At in secundo, quod favente Deo quantocyus expediam, inter alia praeclara enitebit prolixus et insignis liber alicuius Philothei, Protospatharii et Artoclinae regii, quo non tantum divinarum epularum ordinem plene distincteque, ut nil supra, persequitur, sed etiam, quod argumento illi cohaeret, dignitatum tam palatarum, quam militarium, Ed.L.Vet urbanarum quoque, a summis ad imas, nomina et praesidendi iura, item quae sint axiomata, seu dignitates, quae officia, quibus cum brabeis, vel insignibus, conferantur, nec non quo quaeque ordine et quibus diebus ad sacram mensam advocetur, assideat et illinc rursus emittatur, recenset. Habet praeterea utrumque volumen alia monumenta, e quibus DUCANGII Familiae Byzantinae augeri, Constantinopolis Christiana corrigi, Byzantinorum quorundam historicorum hiatus expleri, et chronologica quaedam momenta recte constitui possunt. Quo pertinent narrationes de Theophili et Basilii

Macedonis triumphis, in appendice libri primi; item de expeditione Himerii adversus Cretenses Saracenos sub Leone Sapiente dicto; porro de legatione Romani Lecapeni ad Hugonem Italiae regem, muneribusque illi cum Protospathario Paschali in eum finem missis, ut rebelles Longobardos Landulfum, Athenulphum, fratres, et aliud fratrum par, Gaimarium et Gaiferium, illos Capuae et Beneventi, hos Salerni regulos, in ordinem cogeret. Nitet quoque in primo hoc volumine cap. XCVI. pag. 253 edita sollicita illa et velut diaria narratio seditionis, per quam A. C. 963 post obitum Romani iunioris in urbe regia obortam, Nicephorus Phocas imperio potitus est. Quam rem, utut CEDRENIUS quoque haud perfunctorie narraverit, ad hominis tamen, a quo caput illud nonagesimum sextum profectum est, diligentiam, peritiam atque fidem non accedit. Patet, scriptorem rebus, quum gererentur, interfuisse. Qui orientalem historiam amant, reperient in secundo volumine memoratum aliquem Dilemicum, Emirum Amidae, hominem et oratorem Abu Chamdani ad Constantium nostrum missum. Qui Abu Chamdan (sic enim pro more illorum temporum, quamvis non satis recte, pro Ibn Chamdan appellatur) fueritne Naseroddaulah, an eius frater Saifoddaulah, ambo potentes per Syriam atque Mesopotamiam principes, et in historia orientali celebres, in commentariis inquiram. Ne leviora illa commemorem, in secundo libro, alias inter inscriptiones litterarum a Byzantinis ad alios reges terrarumque dominos missarum, haberi quoque inscriptiones litterarum, vel aurearum bullarum, ut appellabant, ad Protosymbulum Agarenorum, qui est Bagdadicus Chalifah, item ad Indiae dominum; (quae inscriptio mihi quidem perquam mira accidit: non enim video, quid rei Byzantinis imperatoribus, nostro certe Constantino, cum Indiae rege, id est Arabiae felicis, ut ego equidem existimo, commune fuerit:) comparent ibidem loci litterarum inscriptiones ad regulos obscuros Iberiae, Albaniae, et Abasgiae; unde ad geographicam notitiam tractus versus Scythiam Asiaticam vergentis accessio fiat. Memorantur quoque principes aliquot Bulgarici, quos in omne historia hactenus frustra requisivi. Quaero pariter adhucdum, quinam fuerint, et a quo ad no-

strum Constantinum legati illi Hispani, quorum altero libro mentio fit. Ea quoque particula scita est, quae quo comitatu celebris illa Russorum Archontissa seu Ducissa, Elga, vel Olga, ut alii appellant, CPlin venerit, enarrat, et quibus honoribus donisque eam et comitatum Augusti nostri affecerint, quo in conclavi Constantinus et Romanus filius, quo rursus Helena Augusta et eius nurus eam exceperint, et ad colloquium, aut et ad epulas, et quibus diebus, admiserint, quando coram Augustis stare, quando considerare iusserint. Quid denique afferam urbis Constantinopolitanae situm et faciem, vel ut appellant, topographiam, qualis ea aetate erat, in multis rectius ex hoc libro percipi, quam e DUCANGII CPlI Christiana, praeclaro alias et utilissimo libro viri doctissimi et in historia medii aevi, Byzantina praecipue, exercitatissimi; at illi tamen libro nonnulla, quae abesse malis, adhaeserunt, quorum de cetero veniam aequus quisque viro de his litteris meritissimo facile faciat. Eo pertinet, ut id obiter attingam, quod palatium Magnaurae, in quo legati excipi et audiri solebant, in extrema urbis parte occidentale posuerit, quum magni palatii ad Stenum siti, in quo ordinarie Imperatores habitabant, pars esset. In eo quoque ratio BANDURIUM fugit, quod celebrem illam Auream sic dictam portam in mediis moenibus urbi ex parte terrestri vel occidentali praetentis collocat. Ea vero ad sinum Propontidis sic erat posita, ut navibus ad eam appelli posset. Alia praetereo, quae gratiam et favorem huic operi conciliare queant, quum satis et abunde mihi de hoc argumento dixisse videar, et quae praeterea huic operi insunt scitu digna, nequeant, ubi integrum prodierit, eruditorum oculos fallere.

§. 3. *De inscriptione huius libri.* Titulum, *de ceterimoniis aulae Byzantinae*, praefixit huic operi clar. LEICHTUS, ad exemplum MAII et FABRICII. Alius conspicitur involucro coriaceo membranarum nostrarum impressus; nempe *de regalibus institutionibus*. Auctor eius ille est, quisquis is fuerit, qui membranas ea veste amicitur iussit, in qua adhuc cubant. Coniicitur is fuisse MATTHIAS CORVINUS, illustrissimus Rex Hungariae, qui membranas nostras olim in celebre illa sua Budense bibliotheca ideo fertur habuisse, quod

in utraque involucris tabula insignia regni Hungarici et Bohemici conspiciuntur. Adhuc alius denique titulus ordine temporum primus, est hic Graecus, ab ipso Constantino, aut, si quis malit, a librario profectus, *Σύνταγμα τι καὶ βασιλείου σπουδῆς ὄντως ἄξιον ποίημα*, *compilatum* aut *congestum opus, vere dignum regis curis*. Utrumque quidem vere atque recte. Comportatum enim est e variis auctoribus, et digestum eo modo, quo lapides in acervo. Fuit quoque Byzantinorum regum non minima cura, pompam et cerimonias aulae suae ad formam hoc libro traditam conformare; quod ex LUITPRANDI historia patet. Is enim, praesul Latinus, non exiguorum spirituum, quum videret, clericos apud Graecos laicis non praeferrari, sibi que locum in epulis imperialibus non tantum infra Graeculos, ut appellat, patricos, sed etiam infra ipsos Bulgaros assignari; (id autem ex huius libri edicto, neque aliter, fieri debebat;) tantam exardebat in iram atque indignationem, ut non solum de sacra mensa surgens abiret, sed etiam in libello, quo ad herum, Ottonem I., Imperatorem Saxonicum, suae legationis successus perscripsit, Nicephorum Phocam totamque Graeciam coloribus invidiam Ed.L.VII cientibus demigraret. Recte igitur eatenus quidem congruit Graecus ille titulus huic operi. At eo merito displiceat, quod *argumentum* libri sui, quale sit, non edat. Non tamen abhudit ab ingenio istorum temporum, et maxime nostri Constantini, qui morem videtur amasse, libris suis ignorabilia et incongrua nomina imponendi. Praestanti illi, quam supra laudavi, collectioni, aut Bibliothecae, vel Pentecontateucho, quodnam quaeso poterat inscribi nomen ineptius, quam quod ab auctore inscriptum fuit, *κεφαλαιώδεις ὑποθέσεις*. Quod sive *brevia argumenta*, sive *argumenta in certos titulos digesta*, interpreteris non magis ex eo intelligas, nisi aliunde noris, quale fuerit collectionis argumentum et finis, quam alius libri, cui auctor titulum Adversariorum aut Collectaneorum praefigere voluerit. Similis est alter ille titulus, quem Constantinus operi suo, quod a nobis *de administrando imperio* citari solet, ad Romanum filium scripto, praeposuit, *φιλοπόνημα exercitatio*. Vid. BANDUR. initio notarum ad istum librum, Tom. II. *Antiqu. Imp. Orient.*

§. 4. *De auctore libri.* Fuit hoc opus hactenus, ex fide membranarum nostrarum, illi Constantino Porphyrogeneto, Leonis Sapientis filio, Basilio Macedonis nepoti, tributum, cuius inter doctos purpuratos magna laus et celebre nomen est, et cui alia quoque ingenii industriaeve monumenta, ut, praeter modo laudatum geminum opus, liber de thematibus, alius de vita Basilio, item de imagine Edessena libellus, imputantur. Ego vero, quum in hoc nostro, ut inscribitur, Syntagmate invenirem haud pauca, eius, quem dixi, Constantini excessu posteriora, non margini assuta, sed ab eadem manu, quae cetera omnia exaravit, uno continuo filo intexta: coepi de auctore fideque inscriptionis, et vulgaris famae ambigere. Sunt autem illae characteristicae temporum notae hae praecipuae. In illo capite, quod monumenta sepulcralia Imperatorum CPTanorum percenset, (est id libri secundi quadragessimum secundum) occurrit illius ipsius Constantini, quem liceat doctrinae gratia Sapientem ad patris Leonis exemplum appellare, urna cum hoc elogio: *Λύραξ, ἐν ᾧ ἀπόκειται Λέων - - σὺν τῷ νιῷ Κωνσταντίνῳ, ὕστερον τελευτήσαντι, τῷ Πορφυρογεννήτῳ, Urna, in qua iacet Leo - - cum filio Constantino Porphyrogeneto, qui deinceps mortuus* (id est longo tempore post positum patri monumentum vita defunctus et in paternum tumulum illatus) *fuit.* Aliquot interiectis versibus memoratur Basilio, vulgo Bulgaroctoni dicti, monumentum, qui filius Romani iunioris, nepos supra dicti Constantini Sapientis, anno post avi obitum sexagesimo quinto vivis excessit. Tandem quoque capite sexto et nonagesimo primi libri, seu quinto et centesimo, secundum membranarum computum, narratur, quid A. C. 963 a mense Martio usque ad Augustum in illo interregno contigerit, quod Romani iunioris excessum, et Nicephori Phocae tyrannidem intercedit, et qua hic eam ratione invaserit. Haec anno post Sapientis Constantini excessum Ed.L.VIII quarto contigerunt. Palam igitur est, haec ab illo scribi et in Syntagma suum inferri non potuisse. Quid ergo statuendum? Unum superest aut alterum statuere: sive iuniorem Constantinum Porphyrogenetum, Romani filium, Sapientis Constantini nepotem, operis nostri auctorem esse, cui ademptum librarius per errorem avo tribuerit: aut esse quidem eius Con-

stantini, cuius in titulo perhibetur; at expertum interpolatorem; sive nepos eius Constantinus ille fuerit, sive alius quicumque. Specie neutra caret sententia; mihi tamen rectius videor facere, si posteriori calculum meum addam, quam si priori.

Isti quidem sententiae, quae iuniorem Constantinum, Basilii Bulgaroctoni fratrem, operi huic inscribit, et secundum quam deberet illo exaratum fuisse triennio, quo solus ille Constantinus post fratris facta regnavit, id est ab A. C. 1025 usque ad 1028, favet hoc maxime, quod iunior Constantinus cum avo non de solius huius operis, sed aliorum quoque possessione contendat. Non desunt eorundem librorum exempla, quos alii librarii avo, alii nepoti tribuunt, etiamsi nepos ab ignavia et dissoluta vita in historia Byzantina male audiat. Ita libellus de imagine Edessena, quem COMBERISIVS in *Manipulo antiquitatum CPTanarum pag. 75 sqq.* sub nomine Senioris, aut Sapientis, Constantini edidit, non tantum Lipomanni coniectura iuniori tribuit, sed etiam codex aliquis bibliothecae Regiae Taurinensis, ut e nuper edito *Catalogo codicum mscorum eiusdem bibliothecae pag. 305 a* didici. Similiter Tacticorum, a MEURSIUS in *Collectione opusculorum Constantinianorum*, sub avi nomine proditorum, vindicias disceptant avus et nepos. Codex Vindobonensis, et ex eo descriptus Palatinus, quem typis excusam reddidit Meursius, tribuunt avo; Veronensis autem et Augustanus nepoti. Neutri recte. Neque enim huius, neque illius est, sed eius est Constantini Porphyrogenneti, qui fuit filius Basilii Macedonis, frater Leonis Sapientis natu maior, adeoque patris eius Constantini, cui *Tactica* illa post Meursium vulgo imputantur. Clare id liquet, si quis locum, qui pag. 27 edit. Meurs. lin. 20 prostat, cum pagina nostri huius operis 287 comparet. Leguntur eo, quo dixi, loco haec verba: τοῦτο γὰρ καὶ ἡμέτερος πατὴρ καὶ βασιλεὺς ἐποίησεν, ὅτε κατὰ Γερμανικίας - ἐταξιδεύσαμεν. Nam et id quoque fecit pater noster idemque Imperator, quum adversus Germaniciam moveremus. Neque Leo, neque Constantinus, eius filius, neque Romanus, neque Constantinus eius filius, expeditionem adversus Germaniciam inierunt, sed Basilius Macedo fecit A. C. 879. Hunc patrem suum appellat, qui ea scripsit. Fuit is ergo Constantinus Porphyrogennetus, qui ante

patrem obiit. Idem appellat eundem *imperatorum suum*; quo significat Basilium, quo tempore ista verba exarabantur, adhuc in vivis et in summa rerum potestate fuisse. Significat quoque se ipsum illi expeditioni interfuisse. Perhibent idem de Constantino, Basilii filio, non tantum CEDREUS et SYMEON MAGISTER, sed etiam Appendix nostri huius operis, loco quem paullo ante indicabam. Quum itaque Constantinus ille altero post istam expeditionem anno fato suo concesserit, necesse est, Ed. L. IX *Tactica* illa fuisse intra annos Chr. 878 et 879 scripta, quo tempore auctoris frater, Leo sapiens, Constantini sapientis pater, nondum uxorem duxisset, viginti sex ferme annis ante, quam ille Constantinus in lucem ederetur, cui vulgo tribuuntur.

At quid ais de loco? (repugnet aliquis), qui in fine illorum ipsorummet *Tacticorum*, non eo qui olim fuit, sed qui hodie in mutila editione Meursiana est, pag. 52, in quo memoratur aliquis *Nicephorus*, quem, qui ea scripsit, appellat *ducem suum*, et a se *missum in Syriam ingentibus* ait *cladibus Saracenos affecisse*. In neminem id cadere potest quam in illum ipsum, cuius in superioribus meminimus, *Nicephorum Phocam*, qui olim dux, seu domesticus scholarum, Constantini sapientis, et filii, Romani, deinde post huius excessum orientale rapuit imperium. Atqui *Nicephorus* ille nondum in vivis tum erat, quum Constantinus, Basilii Macedonis filius, vivis excederet.

Arduum agnosco, sed aequum esse, quod opponitur. Quaeram tamen ex illo ipso argumento speciem et robur illi sententiae posteriori, ad quam supra dixi me magis animo propendere, et quae statuit, Constantinum quidem Sapientem, Leonis filium, Romani patrem, huius, quod nunc edo, ceremonialis libri auctorem esse, venisse autem processu temporis aliquem, qui operi illi de suo quaedam addiderit; qui fueritne Constantinus nepos, an alius, in medio positum relinquo. Non improbabilis tamen, mihi quidem, videtur, si quis existimet, id idem licentiae nepotem sibi in avi opus arrogasse, quod avus in patris opus sibi arrogaverat. Eorum ille mos erat temporum, non laudabilis quidem, minus tamen malevolentiae, quam simplicitatis et inscitiae index. Nondum callebant eam artem, commentatorum animadversiones ab auctorum verbis

secernendi, quam solertiae recentiorum debemus. Adscribebant librorum veterum iuniores possessores in marginibus, quae vellent; ea librarii aetate posteriores in ipsos codices absque ulla distinctione inferciebant, et exspectabant lectores aut tam securos et ignaros rerum omnium, ut scopulos chronologicos absque offensione praeterirent; aut si quos nanciscerentur acutioris sensus, persuadebant sibi, eos facile, vel non admonitos, assumpta aliena esse agnituros. Veniam poterat ea simplicitas invenire, si intra eam substitissent, qui tum erant, librorum consarcinatores et librarii. At illi multo peiora. Transscribebant aliena scripta verbotenus, addebant in fine parum aliquid de suo, denique praefigebant nomen aut suum, aut quod vellent, et agebant in litteras latrocinia impune, tantaque securitate et impudentia, aut, si mavis, stupore, ut furti veterisque domini indicia non tollerent. Quod luculenter testatur, ne alia proferam, indiculus Imperatorum CPTanorum a Lambecio ad Codinum sub huius nomine editus.

§. 5. *De exhibitis in hoc volumine, et in secuturo exhibendis.* Praefationi subieci cl. Decessoris mei dissertationem de Constantino Porphyrogenneto, quam is anno 1746 edidit. Vitam enarrat Imperatoris ab amore et studiis litterarum celebratissimi pura et eleganti dictione, grataque et concinna brevitate, bonaeque frugis observationibus nitet. Quam Ed. L. X cl. opusculi Auctor in fine promittit dissertationem, velut alteram praesentis partem, de Constantini scriptis et in litteras meritis, eam in eius schedis reperire non potui elaboratam: quapropter sarciendi defectus gratia decreveram particulam, quae idem argumentum exsequitur, e Cl. FABRICII Bibliotheca Graeca repetere. Sed quum liber in omnium manu sit, satis est illuc cupidos ablegare. Repetii tamen inde notitiam huius Codicis ab Uffenbachio conditam. Sequitur illa praemissa ipse primus Constantiniani Codicis Cerimonialis liber, cum interpretatione primum quidem Leichiana, quae usque ad pag. 221 procedit; deinde vero mea usque ad finem. Addidi primo libro velut appendicem illa praecepta militaria, quae in codice nostro manuscripto initium facientia per primas viginti membranas decurrebant. Potueram eam particulam secundo libro subiungere; sed cavendum mihi erat, ne posterius vo-

Botoniatae, et quatuor procerum ipsi adstantium imaginibus conspiciuntur. Quod itaque Imperator in capite gerit, est *στέμμα corona*, vel, ut plerumque verti, *infula*. Ad eam formam comparata erat corona caeterorum omnium Byzantii Imperatorum. Quae ab auribus utrinque dependent fila margaritarum, qualia in numis Byzantinis apud Ducangium et Bandurium frequentia comparent, sunt *κατάσειστα*, quemadmodum in libro nostro appellantur. Vestis, quae sinistrum brachium totum involvit, dextrum humerum leviter tegit, est *chlamys*. De dextra eius lacinia nihil amplius patet, quam ea pars, qua per fibulam super humero dextro sinistrae commissa est. Reliquum omne in tergum reiectum latet. Sed tanto luculentius patet lacinia sinistra; in qua notanda primum *ἡ ὄρα* seu *ora*, margaritis obsita, secundum latitudinem pectoris descendens primum ad imum ventrem, dein ad imos pedes, denique revoluta ambit sinistrum carpum, et descendit porro ad posticam. Secunda pars notabilis est inaequabili illa paene parallelogrammos figura per pectus deducta, in summo curvata, in imo acuta, per oras margaritis cincta, in medio helicibus picta, acu aurea. Haec est illa pars, quae Nostro saepissime memoratur *ταβλίον* vel *ταυλίον*, seu *tabella*, apta appellatione. Nam si altera ipsi respondens pars in dextra chlamydis parte ipsi apponatur, apparet tanquam tabula pectori imposita, quod luculenter conspicitur in tribus illis Imperatori adstantibus proceribus. Vestis inferior, chlamydi supposita, quae ad pedes usque descendit, et quatenus dextrum brachium ambit, augustisque manicis carpum dextrum claudit, luculenter conspicitur, ea est *χλανίς* vel *χλανίδιον*. Figurae et chlamydi et chlanidi, vel *tunicae*, intextae appellantur Nostro *ἐξέμπλιον exemplum*. Quod in manu sinistra tenet, Nostro promiscue *ἀκακία* et *ἀνεξικακία* appellatur, volumen membranaceum, aut sacculus sericeus, de quo in Commentariis plura dicentur.

In proceribus utrumque latus Imperatoris stipantibus observamus vestitum tribus *barbatis* communem, uni spadoni peculiarem. Primus ad dextram *Prohedrus* vel *Praeses et Canicleo*, vel *vasculo sacri encausti, praefectus*, indutus est, et sunt quoque caeteri, scaramangio, seu stricto pallio, circa iugulum fibula singulari geminave clauso, cum tablius

in pectore, cui subiacet chlanis, vel tunica. In capite gerunt infulam, *camelaucium* dictam. Eunuchus proxime ab Imperatoris dextra stans, manibus ambabus pectori decussatim impositis, quem morem aula Turcica ut multos alios e Byzantina retinuit, ut Byzantina ex veterum Persarum, est *Prohedrus* et *Protovestiarius*. Indutus est vestimento, quod nostro λευκολέοντες *candidi leones* appellatur. Fuisset absque hac imagine, nunquam perspicue intellexissem, quale vestis genus *candidi leones* fuerint. Scilicet in ea eius parte, quae a cingulo inde usque ad pedes decurrit, intexti erant leones in aera rotunda alba. De appellatione honoris Prohedrus observo hic in transitu, tempore Nicephori Botoniatae et posterioribus eam omnibus maioris ordinis proceribus communem fuisse. Tempore Constantini nostri non erat. Insignis mutatio tantillo tempore.

Praeterea, quum et cl. LEICHH dissertatio de vita et rebus gestis Constantini ornamentum aliquod aere expressum flagitaret, praefixi illi effigies aliquot numorum e gazophylacio Amplissimi Senatus Lipsiensis depromptorum, ad nostri genus pertinentium. Primus aureus exhibet Basilium, Nostri avum, et eius filium Constantinum. Alterum aureum tribuebat Catalogus laudati gazophylacii a cl. Wachtero, Glossarii celeberrimo auctore, confectus, Leonis; Basili filio. Reperio tamen eum apud Bandurium inter numos Ioannis Palaeologi. Tertius aeneus Leonem eundem exhibet. Quartus item aeneus Constantinum nostrum, cum Zoë ipsius matre. Habet hunc numum Du CANGIUS quoque p. 136 familiarum Byzant., et refert ad Constantinum iuniorem, Romani filium, nostri nepotem, eiusque filiam, Zoën. Sed ratio ab ipso discedendi haec mihi fuit, quod vultus Zoës adultior potius matrem, quam filiam, et vultus Constantini admodum puerilis potius filium, quam patrem, videretur arguere. Quintus numus, rursus aureus est Nicephori Phocae, cuius apud Nostrum L. I. c. 96. mentio fit. Et hic quoque apud Bandurium exstat.

Addam tandem aliquot loca, in quibus Latine reddendis humani aliquid passus fui. Longior usus, ut fit, rectiora me docuit. Ut p. 236. B. *sine, ῥήματα ἐνδιάθετα* non sunt verborum lenocinia et blandimenta, sed verba quae animo suo secum volvit, et agit; p. 241. B. 4 *συνάγεται* est com-

---

IOANNIS HENRICI LEICHH
C O M M E N T A T I O

D E

V I T A E T R E B U S G E S T I S
C O N S T A N T I N I P O R P H Y R O G E N I T I
I M P E R A T O R I S B Y Z A N T I N I

Ed. L. XIII **C**onstantini Porphyrogeniti, cuius res pace belloque gestas scribere aggressus sum, in ea fere tempora aetas incidit, quibus imperii, maximi quondam, et post deorum opes amplissimi, tantum umbra quaedam et imago supererat. Postquam scilicet eo perventum erat, ut largitionibus aut armis viam sibi ad regnum plurimi pararent, scelere partum pessime et crudelissime gererent, fluctuare respublica, et a suis rectoribus destituta in ultimam perniciem adduci coepit. Civiles enim discordiae et potentes procerum factiones, cum summam potestatem ad se rapere singuli vellent, omnia misere turbarunt: at caedibus, aut rapinis, aut veneficiis, quae lectores quoque taedio afficiunt, obscuratam, raro ad nepotes transtulerunt. Sic Leo olim Isauricus, sic Nicephorus, sic Michaël Balbus, sic Basilius Macedo, Constantini avus, ab ignobili origine ad supremum fastigium provecti memorantur. Virtus porro et gloria Romanorum exercituum, numis et publicis monumentis quondam celebrata, desidia et inertia tum plane evanuerat, praesidia regionibus imposita, haud invalida illa quidem, aut exigua, hosti feroci et callido non sufficiebant, nec ulla spes in auxiliis finitimarum gentium erat, licet in provincias descriptae urbes praefectis subiectae essent. Hinc opportunitatem contermini populi nacti, fines regni magis magisque imminuerunt, non ambitione aut aemulatione gloriae, sed quod angustis terminis immensa multitudo contineri non poterat, ad arma commovenda excitati. Turbata iam dudum Apulia et Calabria erat, Sicilia nutabat,

quae occidentem versus unice regni amplissimi reliquiae erant, partim a Longobardis occupatae, partim frequentibus Sarcenorum ex Africa incursionibus attritae. Nec oriens immotus erat, cum Scythicis et Arabicis gentibus inermes provinciae, et semper hostibus expositae, in pretium belli cessissent, quas frustra Graeci armis repetebant. Inter haec mirum est, quanto studio Imperatores adnixi sint, ut maiestas sua et potentia veneranda populis ac terribilis esset, nec fracta tot calamitatibus, aut imminuta, videretur. Hinc ille ministrorum regni numerus, hinc triumphalia ornamenta et pompae, hinc circenses ludi et spectacula civibus edita, hinc munerum solennes erogationes, et si quae alia aut principi decora aut accepta vulgo, putabantur. Sic vero temporum successu aerarium exhaustum est, et mollicie ac otio Imperantes et subiecti contabuerunt. Non adeo tamen virtutum sterilia haec secula fuere, ut non et bona exempla prodiderint, imo plures Byzantium habuit, quos Italiae, studiis litterarum quondam florentissimae, tum illò lumine destitutae, opponeret. Cum enim, a Iustiniani aetate, artes antiqua religione pauci per Italiam excolerent, quod barbari, quibus tum parere cogebatur, iis animos effoeminari, ac bellicam virtutem opprimi, credebant, Graecia Procopium, Agathiam, Theophanem, praestanti eruditione viros, extulit. His non impar fuit Paulus Silentiarius, pulchris doctisque carminibus inclitus, cum magna illa ingenia dudum in Italia cessissent, et strepitum poetarum Latinorum vix ea tempora, quibus prodibant, ferre possent. Sed, ut ad propiora veniamus, quis Photio, qui Basilius Macedonis aetatem illustravit, quis omnium principum Leoni, cui doctrina et paternus in Musas animus Sapientis cognomen addidit, iure posset equiparari? In eius quidem edictis declamatorium potius dicendi genus, L. XIV quam illa gravitas et maiestas orationis, quae antiquis inest, deprehenditur: sed haec fortasse temporum culpa, et quasi genius quidam fuit. Constantino Porphyrogenito, Leonis filio, acceptum ferimus, quod vetusta memoria non plane interierit, cum Diodori Siculi, Dionis Cassii, aliorum, monumenta, litteris tradita, ex illa palatina bibliotheca in lucem utcumque protulerit, princeps et ipse egregie doctus et eruditorum cultor et antistes maximus. Sed de Constantini scriptis et in bonas litteras meritis uberiorem materiam aliis temporibus sēposui, cum eius de cerimoniis aulae Byzantinae opus, in duos libros digestum, e codice bibliothecae publicae, id quod maxime nunc molior, evulgabo. Aetas eius, si quae alia, magnis exemplis dives fuit. Nam Russi, Turcique, sacris Christianis tum primum aut initiati, aut altius imbuti sunt; Bulgari, valida et ferocissima gens, post bella plurima et cruenta, san-

guine et foederibus cum domo Augusta coaluere : res contra Italiae magis declinarunt, et novum postea incrementum Germanorum gloriae fuerunt. Ipse Constantinus secundis adversisque iuxta famosus fuit, et ademptam sibi potestatem generoso animo passus est, mox receptam ad nepotes transmisit. His itaque inductus, quae ad illustrandas eius res maxime pertinere visa sunt, ex antiquis scriptoribus collegi, quorum nonnullos, aut libidine assentandi, aut odio adversus principem, multa commentos esse, animadverti. Non defuerunt sane Constantini rebus dicendis decora ingenia; nam et Leo Grammaticus, et Simeon Logothetes, et Gregorius Monachus, et quem hi praecipue secuti sunt, Theophanis continuator, vitam eius posteris tradiderunt. Praetereo Scylitzen, Zonaram, Cedrenum, oscitantes saepe, nec ullo modo antiquis illis comparandos, deinde Latinos, Luitprandum, Reginonem, ceteros, veris plurima, partim falsa, partim incerta admiscentes, tum orientales, Eutychium et Elmacinum, quos tunc demum, cum eorum castigandi errores erant, adduxi. Vale, Lector, et studiis nostris favere perge.

CONSPECTUS.

I. *Constantini tempora. Aetas sub tutoribus acta.* II. *Bulgaricum bellum. Quaedam ex antiqua gentis historia.* III. *Romanus Lecapenus imperium ad se rapit, aemulis sublatis.* IV. *Contentiones de quartis nuptiis Leonis componuntur.* V. *Pax cum Bulgaria. Melitene imperio adiecta.* VI. *Bellum Scythicum, Ungaricum, Russicum.* VII. *Imago Edessena Constantinopolin transfertur.* VIII. *Constantinus, Romam et alios pulsus, imperium occupat.* IX. *Victoriae de Saracenis.* X. *Ungarorum principes et Russi Christianis sacris initiantur.* XI. *Motus per Calabriam et Apuliam. Longobardica expeditio.* XII. *Constantini obitus, opera publica, virtutes, vitia.*

Constantinus Porphyrogenitus, Leonis philosophi ex Zoë Carbinopsina filius, A. DCCCCV. natus est, quo tempore exortus crinitae stellae, quam cometen vocant, foedarum de imperio contentionum et civilis sanguinis, ut vulgo credebatur, praesagium, apparuit. Aqua lustrali a Nicolao patriarcha, eo die, quo Servatoris in Iordane fluvio lustrati memoria celebratur, (Graeci *Θεοφάνια* vocant,) ablutus est ¹⁾; pompa in expiationibus principum solennis, quod mater nondum Augusta appellata esset ²⁾, omissa. Iuventutem eius

1) Continuat. Theophan. in Leone Basil. F. XXIII. p. 228. Leo Grammat. p. 483. Scylitzes p. 602. etc. 2) Augustae dignitas ipsi tum primum impertita, unaque nuptialis corona imposita

Theodorus, doctus, ut tum erant tempora, et in administrandis rebus magni vir momenti, praeceptis et exemplo formavit ¹⁾. Coronam puero in spem successionis imperii Euthymius patriarcha imposuit, nondum obsoleta Caesaris dignitate, qua ornatus, *Nobilissimus*, antiqui moris instituto, vocabatur ²⁾. Eundem brevi intervallo Leo, morti proximus, Alexandro fratri, potestatis et consiliorum omnium comitem ac socium, commendavit, ut eo magistro regnandi artes, sibi suisque civibus salutare, addiceret ³⁾. Tum vero, nunquam satis tutum esse regni consortium, apparuit, nec Alexandrum, pessimi exempli principem, qui multa crudeliter, multa intemperanter gerebat, a scelere abstinere. Nam Basilizem, nec sanguine, nec in rem publicam meritis, clarum, sublato Constantino, admovere imperio cogitabat; quibus consiliis mors eius intercessit, postquam annum unum, et quod excurrit, regnasset ⁴⁾. Puero, nec aetate, nec rerum experientia, tantae molis capaci, Nicolaum, sacrorum principem, Stephanum et Ioannem Eladam, tutores testamento instituit, quorum licet aequa-

est. Zonaras T. II. p. 178. Β. Οὐκ εὐθὺς μέντοι αὐτῇ τῆς βασιλείας μετέδωκεν ἀξιώματος, ἀλλ' ἐφ' ἱκανὸν αὐτῷ συμβιοῦσα ἢν ἀταινώτως, μέχρις οὗ παιδίον ἐξ αὐτῆς ἐτέχθη τῷ βασιλεῖ. *Eam non statim honore Imperatorio est dignatus, sed diu sine diademate habuit, donec filiolum peperisset.* Simeon Logothet. in Annal. p. 466. εὐλογία τῶν καὶ Ζωῆ — καὶ ἀνγγόρευσε τὴν ἑαυτοῦ γαμετὴν Ζωὴν Ἀδγοῦσαν. *Benedictionem nuptiali ritu consecuti sunt Leo et Zoe — uxorem quoque Zoem Leo Augustam proclamavit.* Adde Cedren. p. 600. a.

- 1) Hic ille Theodorus est, qui postea pacem cum Simeone, Bulgarorum rege, composuit, et Constantino, ut Romanum collegam ac defensorem imperii adsumeret, persuasit: post urbe cum Theophylacto patricio, quod contra Romanum novas res moliri argueretur, pulsus, in Opsiciana, minoris Asiae regione, aetatem egit. Contin. Theophan. XI. p. 241. C. et 245. C. Leo Grammat. p. 492. f. In bibliotheca Augusta Vindobonensi. exstant Theodori orationes aliquot, quibus Constantinum et Zoën matrem celebravit. Lambec. Commentarior. Libr. IV. p. 11. 2) Georg. Monach. in Novis Imp. p. 561. Zonaras p. 180. De *Nobilissimo* et *Nobilissimatu*, ut sequiori aevo ea dignitas vocabatur, agit Cangius in Glossar. Graec. 3) Vix enim septem annos Constantinus natus erat, cum pater fato fungeretur. Hinc cum Gregor. in vita Basilii (ad d. 26. Mart.) p. 670. Κομιθῆ γένον καὶ παιδα, Luitprand. Hist. L. III. c. 7. *parvulum et dīalov, id est, mutum et infantem*, vocat. Successit autem Alexander anno 911. Apud Simeonem Logothetam, annum 907. ponentem, numeri corrupti sunt. 4) Contin. Theophan. p. 233. ἔτος θ' , ἡμέρας 28, *annum unum, dies XXII.* Simeon Logotheta et Leo Grammaticus dies, praeter annum integrum, XXIX. numerant, quorum sententiam proximam vero esse, Pagius in Crit. Baron. an. 912 p. 804. ostendit.

lis dignitas esset, summa tamen apud Nicolaum stetit ¹⁾. Interim res publica turbis et civili discordia foede agitari, Constantini aetas contemptui esse, Zoë mater, virilis animi foemina, praecipue Nicolai artibus, e regia expelli. Inclyta L. XV tum Constantini, ex Ducarum familia, virtus et fama habebatur, quam suspicio affectati, Leonis temporibus, imperii una obscurabat ²⁾. Is, ut labentibus rebus succurreret, clam a Nicolao incitatus, cum delecto milite, Byzantium noctu ingressus, occupato circo, a plurimis, ut ambigua sunt multitudinis studia, Imperator est salutatus. Inde ad arma ventum, ubi, cum se pugnae Ducas temere commisisset, equo forte collapsus, obruncatus est, ab uxore et familia supplicium sumtum: seditio statim compressa, cum abscissum proditoris caput populo ostensum esset. Percussores eius Nicolaus praemiis affecit, nec, ludibriis corpus vexari, indignum putavit, amicitiae iura successu, non fide, ponderans ³⁾. Apud autores rerum invenio, Ducam a patriarcha, ignaro, se inter principis tutores adlectum, in aulam accitum esse, quod ad alium, qui suo id beneficio teneret, imperium transferre malebat ⁴⁾.

1) Gregor. in vita S. Basilii iun. p. 670. n. 10. *Ἀλέξανδρος ἐπιτρόπος τε καὶ φύλακας αὐτῷ ἐπαγῆκε τὸν τε Ἀρχιεπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως Νικόλαον, καὶ Ἰωάννην τὸν Μάγοιστρον τὸν Ἰαριδᾶν* (hunc Theoph. Cont. p. 235. Simeon Logothetes p. 473. cet. *Ἑλαδᾶν* vocant: rectius, ut puto. Non obscurum tamen alterius nomen est, praefecti exercitus, seu, ut tum dicebatur, domestici Scholarum, cui muneri a Romano, Imperator admotus est. v. Leo Gramm. p. 488.) καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς (horum nomina Leo memorat l. c. p. 480.) τὴν βασιλείου ἀρχὴν τῷ παιδί συντηροῦντας, μὴ τις ἀρπάζῃ αὐτήν. Praeter hos multum in aula poterat Constantinus eunuchus, παρακοιμώμενος, seu cubicularius, cui palatii et rerum privatarum cura tradita erat. Luitprand. L. III. c. 7. Ceterum anno 913. Constantinus Imperator appellatus est. Lupus Protospatha ad h. a. A. 913. *Ind. I. coronatus est Constantinus Imp. Leonis filius.* Adde Theodos. Kioviensem in Chron. 2) Leo Grammat. p. 483. Contin. Theoph. p. 230. 3) Gregor. in Vita Basilii p. 671. *Τὴν δὲ γε κεφαλὴν τοῦ Λούκα ἰδόντες οἱ βδέλυροι, — καὶ καταμωκησάμενοι ταύτης ἐκέλευσαν κοντῶ ἐμπαρεῖσαν διὰ πάσης τῆς πόλεως θεωρεῖσθαι — καὶ τέλος καὶ ταύτην τῷ βυθῷ τοῦ πόντιου δοθῆναι σὺν τῷ λοιπῷ σώματι — καὶ οὐ τοσοῦτον τῶν ἄλλων τὸ ἐγκλημα, τῶν τὰ βασιλεία φυλαττόντων, ὅσον ἐπὶ τῷ ποιμένι τῶν λογικῶν προβάτων, τῷ Ἑπιτάφῳ μάλλον, ἢ Νικολάφ. Viso Ducae capite, execrabiles illi eidem illuserunt, iusseruntque infixum conto per totam urbem circumferri spectandum — ac denique in mare devolvi cum reliquo corpore. — Ceterum non tam iis hoc crimen impunitandum fuit, qui custodiebant palatium, quam ovium rationalium pastori, Hettilao potius dixerim, quam Nicolao. 4) Zonaras p. 185.*

II. Bellum ea tempestate nullum, nisi adversus Bulgaros erat. Eam gentem, traditur fama, olim inter Maecotidem paludem et Cuphim fluvium incoluisse, quae omnis aspera duraque plaga cultorum ingenia terrae similia habet. Hinc, regnante Anastasio, in Thraciam et Illyricum transiere, praegravante turba patriam exonerare cupientes ¹⁾. Alia subinde manus, vestigia priorum secuta, cum Moesiam occupare vellet, ab Hunnorum rege, qui suae nationis copias cum Graecis iunxerat, ingenti clade attrita est. Sub Constantino vero, quem Pogonatum vocant An. 678, Istro traiecto, in Bannis ad oram Ponti conederunt, quibus, re non satis feliciter gesta, Imperator tributum annuum pendit ²⁾, cum in Italiam eodem fere tempore solventes, agri Beneventani partem occupassent ³⁾. Postea a Leone Armeno superati, legatos ad Theodoram Augustam, Michaëlis matrem et in imperio sociam, qui novas sedes abundanti multitudini peterent, miserunt: *Latius Graecos habere agros, quam colere, quorum partem si impetrarent, in unum populum Graecos et Bulgaros coalituros, pacem perpetuam, nullo armorum metu, fors.* Annuit petentibus Augusta, et quicquid a ferrea porta Debeltum usque interiacet, (deserta tum ea loca erant, *Zagoram* postea vocarunt,) concessit ⁴⁾ An. 845. Non

- 1) Zonaras T. II. p. 55., ubi Bulgaros *ἔθνος μῆπω πρὶν γινωσκόμενον*, gentem antea ignotam vocat, Cedrenus p. 355. alii. Cum quibus non convenit Theophani, Chronogr. - p. 296. D. Verba, quibus primam Bulgarorum in fines Romanos irruptionem describit, mutila in codicibus habentur, hoc modo: *Ἐπὶ τῶν χρόνων Κωνσταντίνου τοῦ εἰς τὴν δύσιν* (supplet Goarus not. poster. βασιλεύσαντος) *Βουλγάρων ἔθνος ἐπέληθεν τῇ Θράκη.* Temporibus Constantini, qui in occidente regnavit, Bulgarorum gens in Thraciam irrupit. Loquitur de Constante Heraclii nepote, qui etiam Constantinus appellatur, ut Goarus observat. Conf. de Bulgaris Constant. de Administr. Imper. c. 32. p. 100. Cangius in famil. Dalmatic. p. 305.
- 2) Theophanes p. 362. 377. Cedrenus 440. 487. Quod relictum Graecis in Thracia fuit, successu temporis Thema factum, et στρατηγού imperio subiectum est. Constant. de Themat. p. 20. *Τὸ τοίνυν θέμα τῆς Θράκης ἔρτι τὴν θέσιν καὶ τὴν ὀνομασίαν ἔλαχε θέματος, ἀπ' οὗ τὸ τῶν Βουλγάρων γένος τὸν Ἰστρον ποταμὸν διεπέρασεν.* 3) Paulus Diaconus. Histor. Longobard. Lib. V. cap. 29. (ap. Murat. T. I. p. 484.) *Per haec tempora Bulgarorum Dux, Alzeco nomine, incertum, quam ob causam, a sua gente digressus, Italiam pacifice introiens, cum omni sub ducatus exercitu ad regem Grimouldum venit, ei se servituras, atque in eius patria habitaturum promittens, etc.* 4) Zonaras Lib. XVI. II. p. 154. Contin. Constant. Lib. IV. c. XV. p. 102. *Ἡ δὲ δέσποινα εὐμενῶς ἤκουσεν αὐτοῦ, καὶ δέδωκεν ἐρήμην οὐσαν τρηκαῦτα, τὴν ἀπὸ τῆς Σιδηρᾶς, ταύτης δὴ τότε ὄρισαν*

diuturna tamen pax cum Bulgaris fuit, licet ad Graecorum sacra miraculo, ut fertur, pertracti essent. Cum enim ab eo tempore permutandarum mercium causa frequentes Byzantium adirent, ortis inter mercatores contentionibus, ad arma iterum concursus ¹⁾, et Simeon, Bulgarorum rex, in Macedonia cum Graecis manus commisit, quorum pars maxima caesa, reliqui in fugam coniecti sunt, duces, abscissis naribus, inhonesta vulnera domum retulere. Hinc Leo, suo militi non satis confisus, Turcos, (sic tum Ungari vocabantur,) in eos concitavit, qui, Istro superato, Bulgariam crebris incursionibus vexarunt ²⁾. Leone extincto, cum Simeon imperium a Constantini tutoribus negligentius geri, et externa sine cura haberi, videret, rursus Byzantio cum robore exercitus imminuit, castrisque ad urbem positis, late omnia terrore complevit. Praecipue regem illata ab Alexandro Imp. iniuria, spretaeque arroganter, quas obtulerat, pacis conditiones ad vindictam sollicitabant ³⁾. A quo tamen consilio moenium urbis altitudo, et propugnacula, ipsum absterruerunt, ut, obsidione soluta, pacem Graecis, quam fere desperaverant, sponte concederet, aut potius venderet ⁴⁾. In itinere Thraciam, saepe armis percussam, vastavit, et Adria-

τυχανούσης Ῥωμαίων τε καὶ αὐτῶν, ἀχρὶ τῆς Δαβελτοῦ, ἥτις οὕτω καλεῖται Ζάγωρα παρ' αὐτοῖς. Rex Bulgarorum, consors sacrorum Christianorum factus, ὁ πνευματικὸς ἔγγονος τοῦ Βασιλέως ἀρχῶν Βουλγαρίας dictus est. Constantin. in Cerimon. Aulae CSP. MS. p. 228. a.

- 1) Contin. Theoph. in Leone p. 221. Leo Grammat. p. 477. Annales Fuldens. ad an. 895. (ap. Andr. Quercetan. T. II. Scr. Franc. p. 582.) *Pacem ergo Graeci eodem anno cum Avaris (qui dicuntur Vgri) fecerunt, quod eorum concives Bulgari in pravum vertentes, hostili expeditione contra eos insurgunt, et omnem regionem illorum, usque ad portam Constantinopolitanam devastando insequuntur. Et paucis interiectis: Quis gentilium Avarorum strages tantis congressionibus enumerando possit exponere? quoniam Bulgarorum, ad quos victoria concessit, numero XX. millia equitum caesa inveniuntur.* 2) Contin. Theoph. p. 234. Leo Grammat. p. 488. Simeon Logoth. p. 472. 3) Citali. Luitprand. L. III. c. 7. Theodos. Kiow. in Chron. p. 19. ad an. 914. Elmacinus Hist. Sarac. p. 198. *Obiit Alexander, cui successit Constantinus, Leonis filius, 13. annorum puer. Misit Bulgarorum Rex ad Constantinum Imperatorem, ut sororem suam desponderet eius filio: quod cum recusavisset, praelia multa commissa sunt a Romanis et Bulgaris. Videns hoc Nicolaus, autor fuit, ut Romanus Imperator fieret, qui Bulgarorum regi filiarum alteram dedit uxorem. Quae de causa belli tradit, a vero aliena sunt: errat praeterea, dum hacc anno Heg. 309., aerae vulgaris 932. accidisse, scribit.* 4) Contin. Theoph. p. 475. Theodos. Kiow. ad an. 915.

nopolin cum exercitu movit, quam natura sua, et opere, munitiorem, quam ut capi posset, proditione cepit, non diu tamen tenuit. Augusta enim, a Constantino, qui matris desiderium diutius ferre non poterat, imperio iterum admota, donis oblatis, urbem recipit, mox icto cum Saracenis foedere L. XVI; re, qui et maritimas Italiae oras et orientem hactenus turbaverant, omni exercitu contracto, fortunam belli in Bulgaros experiri, gentemque ferocem et ambiguum armis excindere, statuit. Ea provincia Leoni Phocae, terrestrium copiarum duci, evenit, qui hostes ad Acheloum, Thraciae castellum ¹⁾, aggressus, clade incredibili prostravit, sed cum subitus terror forte copiis obiectus esset, inclinata acie, fuga ordines turbarunt. Quibus dispersis Simeon cum reliquo exercitu supervenit, tantamque stragem edidit, ut vix nuntius eius Byzantium rediret. Tantae calamitatis culpam plurimi in Romanum Lecapenum, classi et orae maritimae praefectum, referebant, quod littora cum triremibus legere iussus, Patzinacitarum ²⁾ auxilia non traiecerat, aut fugientem militem exceperat. Vulgatiores fama est, Leonem, ubi Romanum, Byzantium profectum, cum Nicolao patriarcha consilia de regno agitare cogoverat, omnia belli alea, ipsum praevertere voluisse ³⁾. Bulgaros regnum non multo post iterum ador-

- 1) Cedrenus p. 613. Simeon Logotheta p. 476. et Leo Grammat. p. 492. flumen vocant. Verba eius haec sunt: 'Ο πόλεμος μετὰ τῶν Βουλγάρων καὶ Ῥωμαίων πρὸς τῷ Ἀχελῷοι συγκεκρότητο ποταμῷ, καὶ — τρέπονται Ῥωμαῖοι πανστρατί. Romanos ex illo praelio victores discessisse, Cedrenus tradit, propterea a Goaro, notis ad Leonem, castigatus. Sed is Zonaram sequitur, qui pag. 185. non instrenue rem gessisse Graecos, nec incruentam Bulgaris victoriam fuisse, memorat.
- 2) Patzinacitae principio eas regiones, quas Vzi postea et Chazari occuparunt, tenere, inde pulsi Turcorum agros armis subegerunt. Erat autem Constantini aetate Patzinacia omnis in octo partes divisa, quarum singulae praefectos, quorum potestas non ad filios, sed patruales, transibat, habebant. Frequentia eis praelia cum Turcis, Moraviam colentibus, fuere. *Constant. de Admin. Imper. c. 37. 38.* Russos, conterminam gentem anno 915. primum aggressi, pace composita, sedes ad Danubium posuere. *Theodos. Kiov. ad h. a.* Tenuisse eos planiciem, a Borysthene fluvio ad Pannoniam usque porrectam, ubi Moldavia hodie et Podolia sita est, domos habuisse nullas, in plaustris vitam degisse, autor est Cedrenus p. 775.
- 3) Luitprandus L. III. c. 8. *Cum Bulgaris praeterea pugnanti Phocae Domestico, qui et ipse Pater Basileos ardentem fieri cupiebat, in ipso bello iam de hostibus triumphum tenenti, quid a Romano actum sit, nuntietur; qui mox animo consternatus, nimio dolore compulsus, victoriae signum, quo hostes insequabatur, proiecit, terga vertit, fugam suos inire fecit. cet.* Sic etiam Cedrenus p. 613.

tos ¹⁾, Graecorum copias ad Catasyrtas profligasse, fama eadem tulit.

III. Elati tot victoriis barbari ad urbem quoque terrorem pertulerant, ubi cuncta discordiis civilibus fessa, populum seditio inceserat. Romanus, quod non miserit triremes, quarum subsidio auxilia traicerentur, in ius vocatus est: damnatum sententia iudicum, favor Augustae servavit ²⁾. At Leo, is, qui nuper summo cum imperio fuerat, Constantini eunuchi, multum opibus et gratia valentis, opera, ad hoc tentatis militum animis, Imperatorem solio deturbare ausus, Romani insidiis circumventus, oculis orbatur, pridem suspectus, quasi plus quam civilia agitaret ³⁾. Romanus enim, a Theodoro, Constantini magistro, in aulam evocatus, ut pacem, et libertatem, et domum Augustam sustentaret, nolle se quicquam novarum rerum moliri, contacta sacra cruce, iuris iurandi religione se obstrinxit ⁴⁾. Fidei datae et acceptae pignus Helena fuit, Romani filia, matrimonio Imperatori adiuncta, quo tempore ipse custos ac vindex regni et principis (Graeci βασιλεοπάτορα vocant) est constitutus. Amplissimi muneris, cui tum primum is admotus traditur ⁵⁾,

1) Contin. Theoph. p. 241. Georg. Monach. p. 570. Simeon Logothet. p. 477. Ceteri diversa tradunt, ut Zonaras, et Cedrenus, qui Bulgaros ingenti clade prostratos dicunt. 2) Simeon Logoth. p. 476. Leo Grammat. p. 492. Zonar. p. 186. Theoph. Cont. p. 242. sq. 3) Praeter citatos, Luitprand. III. 8. *Omni cum festinatione Phocas Domesticus Constantinopolin redit, palatium ingredi cupit, et arte fieri pater Basileos satagit. — Sed a Romano Domestico iste capitur, atque utroque lumine privatur.* Aliter Leo Grammat. et Theoph. Contin. p. 245., inscio et invito Romano poenam a Phoca sumtam, prodentes. 4) Contin. Theoph. p. 243. cet. Id anno 919. contigisse Pagius ex Simeone Logotheta, qui Romanum eo anno, quo festum B. Mariae in feriam quintam incidebat, in aulam vocatum, testatur, colligit. 5) Ea Michaëlis Glycae sententia est, p. 300. *Τὸν Ῥωμανὸν, inquit, διὰ χρυσοβούλλου φύλακα λαυτοῦ ποιεῖ, καὶ ἀντὶ πατρὸς ἐκείνου λαυτῶ καθίστησι, μὴπω τινὸς ἐτέρου τοῦτω τιμηθέντος ἀξιώματι. Per auream bullam Romanum custodem suum fecit, patrisque loco sibi constituit: ea dignitate necdum antea quisquam ornatus fuerat.* Quale autem munus ἢ Βασιλεοπατορία fuerit, omnino optime ex Constantini ad Romanum litteris apparere arbitror: *Ὡς ἐγὼ φύλακα τῆς ἐμῆς Δεσποτείας καὶ Βασιλείας ἐργηγορώτατον, καὶ εὐνοούσιατον, καὶ πισιότατον, οὐδένα τῶν ὑπὸ χεῖρα, ἢ Ῥωμανὸν, εὐρηκώς, τοῦτω τὴν ἐμὴν φύλακὴν μετὰ Θεὸν ἐπίστευσα, καὶ ἀντὶ πατρὸς αὐτὸν ἐκρίνα, ἀπλάγχνα πατρικὰ καὶ διάδρασιν γονικὴν πρὸς ἐμὲ ἐνδείξάμενον.* Cum alium neminem Dominationis meae ac maiestatis vigilantiozem, magisque benevolum ac fideliozem custodem inter omnes, qui meae ditionis sunt, ac imperio subsunt, Romano invenerim: huic secundum Deum mei custodiam

multis abhinc annis vestigia comperio. Nam et Magnus Theodosius Arsenium ¹⁾, et Leo, Constantini genitor, Zautzen Stylianum, cuius filiam, Zoën, duxerat ²⁾, patrem imperii ac tutorem appellavit: patriciis eadem honoris ornamenta nonnunquam sunt tributa ³⁾. Huius moris ignoratio Sigebertum in errorem duxit, ut, Romanum Zoën Augustam sibi nuptiis iunxisse, nullo certo autore, tradiderit ⁴⁾, quam suis rebus parum faventem, cum praeterea veneni in suspicionem venisset, e palatio eiecit, Nicolaum patriarcham, Theodorum et Stephanum, magistros, in exilium misit. Nec multo post Caesar et Augustus salutatus est, Theodora coniux et Christophorus filius, permissu Imperatoris, qui imminutam sibi potestatem, graviter, sed frustra, querebatur, corona donati ⁵⁾. Indoluerunt principes Senatus, Arsenius, Theodoretus, eubularius, Demetrius, scribe aerarii, ex magnitudine summae fortunae, nihil, praeter nomen, Constantino superesse, se periurii ac perfidiae ultores fore, spondentes: at hi brevi in ordinem redacti sunt. Ceterum Romanus, solutus iura- L. XVII
menti metu, primas in re publica tenuit, maiestatis insignia solus usurpavit, adeo, ut in solenni pompa, et decretis publicis, inferiorem Constantino, sibi ac filiis principem locum adsignaret ⁶⁾, et Theodora coniuge mortua, Christophori filii

commisi, ipsumque loco Patris habeo, qui paterna erga me viscera ac genitoris propensum animum ostenderit. Cont. Theoph. p. 244. s. Leo Grammat. p. 495.

- 1) Cedrenus p. 327. A. *Τούτῳ Ἀρχάδιον καὶ Ὁνώριον, τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ, δέδωκε παιδεύεσθαι ὑπ' αὐτοῦ τὰ ἱερὰ γράμματα, ὃν καὶ βασιλεοπάτορα πεποίηκε.* Sed ea dignitas, aetate Theodosii, non adeo splendida et magnifica fuisse, nec ulla imperii cura ad Arsenium pertinuisse videtur. 2) Contin. Theoph. in Leone p. 220. *Ἄλιων δὲ ὁ βασιλεὺς Βασιλεοπάτορα τὸν Ζαούσαν τιμῆ, αὐτὸς καινουργήσας τὸ ὄνομα.* Leo autem Imperator Zautzam Imperatoris Patrem, novo abs se dignitatis titulo excogitato, appellat. Constant. in Opere de Cerimon. Aulae Byzant. MS. f. 237. a. *ἡ τοῦ Βασιλεοπάτορος παρὰ Λέοντος τοῦ φιλοχρίστου ἡμῶν βασιλέως ἐκφωνηθεῖσα ἀξία,* quae verba nostram de Cedreni loco sententiam confirmant. 3) Suidas v. *Πατριζιος.* Sic Praefectus urbi *ἐπαρχος καὶ πατὴρ πόλεως* appellatus. Contin. Theoph. p. 287. 4) In Chronic. p. 114. *Ἀπὸ τῶν ἑλλήνων ὁ Ῥωμαῖος Πάτερ Βασίλειος ἐγένετο, ὡς ἀπὸ τῆς μητρὸς αὐτοῦ ὁ Ῥωμαῖος Ἰουλιανὸς ἐγένετο.* Apud Graecos Romanus Pater Basileos factus, ut securius ageret, matrem Constantini Imperatoris uxorem duxit, suam vero filiam ipsi Constantino despondet. Nisi forte is rumor inde ortus est, quod amoribus Zoës Augustae Romanus implicitus vulgo crederetur. v. Luitprand. L. III. c. 7. 5) Contin. Theoph. p. 247. Simeon. Logothet. p. 480. cet. 6) Sim. Logoth. p. 481. Byzantini ceteri, Luitprand. L. III. c. 9. Quod idem comprobatur numus a Cangio p. 136. editus, in quo ROMANUS, CHRISTOPHORUS ET CONSTANTINUS, scriptum est. Haec etiam cau-

uxorem Augustam appellaret ¹⁾. Hoc facinore dominationem captavit.

IV. Nec laetior his temporibus facies civitatis erat : tam diversas in partes populus et sacerdotes trahebantur. Cuius negotii initium, ordinem, ac finem curatius disseram, ut, quanti saepe motus si ab antiqua consuetudine discessio fiat, orientur, plane appareat. Leo philosophus, cum e tribus uxoribus, in spem successionis, masculam prolem nullam suscepisset, longe prospiciens futuros casus, et procerum de regno contentiones, Zoën Carbinopsinam, non admodum illustri loco natam ²⁾, in matrimonium duxit. Quae cum incestae nuptiae apud Graecos haberentur, metusque esset, ne principis exemplum plurimi sequerentur : Nicolaus patri-

sa est, cur edicta, quae vulgo Novellae Constitutiones appellantur, Constantino imperante, vulgata, in codicibus passim Romano tribuantur. v. Leunclav. Iuris Graeco-Romani T. II. p. 142. In litteris Monasterio Vulturicensi datis anno 939. Romanus et filii, Constantinus, Christophorus, Stephanus, ultimo loco Constantinus Porphyrogenitus, memorantur. Chronicon Vulturicense ap. Murat. T. I. P. II. p. 427.

- 1) Leo Grammat. p. 498. Erat Christophori coniux, Sophia, qua post mariti obitum e palatio expulsa, Helena, coniux Porphyrogeniti, Augusta salutata est. Hoc unice illustrat locus Gregorii in vita Basilii iunioris p. 673: *Ἦσαν δὲ τὸ τριηκᾶτα βασιλεύοντες Ῥωμανὸς ὁ πατὴρ Ἑλένης, Στέφανος δὲ καὶ Κωνσταντῖνος, υἱοὶ αὐτοῦ, ἤδη Χριστοφόρου τοῦ πρώτου αὐτοῦ παιδὸς θανάτος, καὶ υἱὸν καταλείψαντος Μιχαὴλ τοῦνομα, ὃς καὶ ἀστεπτος ὢν, ὅμως βασιλικῇ στολῇ σὺν ὑποδήμασι κοκκίνοις ἐκαλλύετο, γαυρούμενος ἐπὶ δυναστεία καὶ τῇ τῶν συμπαρομαρτούντων αὐτῷ κλειῖζόμενος δόξῃ. αἰτὴ δὲ ἡ Ἀδγούστα Ἑλένη πρώτη τῶν ἄλλων βασιλίδων ἦν. ἡ γὰρ δευτέρα σύμβιος τοῦ πατρὸς αὐτῆς Ῥωμανοῦ Θεοδώρα τελευτήσασα ἦν, ἡ δὲ Σοφία, ἡ τοῦ Χριστοφόρου ἐκείνου τελευτήσαστος, κατηνέχθη τῆς βασιλείας.* 2) S. Epiphanii Magni Agri abbatis sororem Cangius ex Constant. de admin. Imperio, vocat in Famil. Byzant. p. 141. Sed errat. Constantinus enim l. c. cap. 22. Theophanem, cuius historia temporum ordine digesta exstat, μητροθεον suum appellat. Cum vero is, Leone Armeno imperante, diem suum obierit, vox μητροθεος per magnam avunculum, seu matris avunculum reddenda est. v. Banduri Animadv. ad Const. p. 58. Cedrenus eam Καρβινωψίναν, Constant. τῆς Καρβινωψίνας dicit. Sed audiamus Euty-chium, lepidam nobis fabulam de quartis nuptiis Leonis narrantem: Porro, cum Leoni, Imp. Romano, mortua esset uxor, nulla relicta prole, aliam ille uxorem ducere voluit: at prohibuit ipsum Nicolaus patriarcha Constantinopolitanus, dicens: Non est tibi licitum, uxorem ducere, siquidem Anagnostes es, et precibus sacerdotum consecratus, quod si uxorem duxeris, non licet tibi ad altare acceders. Annales Alexandr. T. II. p. 454. Eadem fere habet Elmacinus Hist. Sarac. p. 150.

archa Thomam sacerdotem, qui eos ritu antiquo ad aram deduxerat, loco movit, Imperatorem sacris prohibuit, Zoënimis aspere, tanquam pellicem, tractavit 1). Id Leo gravissime ferens, cum nec minis, nec blanditiis, ut interdictum dissolveretur, impetraret, Nicolaum munere in perpetuum privavit 2); suffecto Euthymio, qui ut lenis et facilis indole erat, Imperatorem ad sacra admisit quidem, sed legi, quam de quartis nuptiis laturus erat, intercessit 3). Inter haec a pontifice Romano, Sergio, legati venerunt: qui legitimum ratumque coniugium censuerunt, Nicolaum, ut Photio faventem, acriter insectati, a qua suspicione epistola, quae hodie superest, se purgavit 4). Nec ita tamen animi in pristinam concordiam reducti: quin potius alii ex sacro ordine Euthymio, alii Nicolaio addicti, magna odia cum crudelissimo dissidio concepere 5). Exstincto paulo post Leone, Alexander, pulso Euthymio, et ignominii omnibus appetito, Nicolaum pristinae dignitati, unde deiectus erat, restituit 6). Euthymius mox fato in exilio functus est. Is tum pugnacissime suam senten-

- 1) Contin. Theoph. in Leonē p. 225. D. Simeon Logoth. p. 466. D. Leo Gramm. p. 483. 2) Autor argumenti Tomo Unionis praefixi apud Leunclav. Iur. Graeco-Rom. T. I. p. 104: Ὁ δὲ βασιλεὺς συνετὸς ὢν, καὶ ὄθεν ἀνεφύη τὸ ἀσύμφωνον τῶν ἀρχιερέων οὐκ ἀγνοῶν, μεθίστησιν τὸν πατριάρχην Νικόλαον καὶ ἐξορίζει τῆς ἐκκλησίας, ὡς ψεύστην, καὶ πολλὰς μὲν δοκοὺς διαβεβαιοῦντα, καὶ ὑποσχόμενον, δοῦναι τῷ βασιλεῖ τὴν τοῦ ἐπιτιμίου συμπάθειαν, τοσαυτὰς δὲ μεταμελόμενον καὶ ἀπβαλλόμενον ἐπίτηδες. Pagius, coniectura ductus, Nicolaum iam a Leone, morti proximo, non ab Alexandro fratre, quod Byzantini uno ore tradunt, pristinae dignitati esse restitutum, arbitratur, ad annum 911. IV. Idem diserte Elmacinus in hist. Sarac. p. 196. testatur. 3) Leo Grammat. p. 454. cet. Nugas Cedrenus agit, dum Imperatorem lege sancire voluisse, narrat, ut viro tres quatuorve uxores una in matrimonio habere liceret, p. 602. Nisi forte corrupta apud eum verba sunt, et pro κατὰ ταυτὸν, simul, legendum: κατ' αὐτὸν, sua aetate. 4) Baronius ad an. 912. epistolam Nicolai ad Pontificem Romanum edidit, e cuius initio apparet, legatos a Sergio an. 906. quo Zoë Augusta appellata, eaque contentio maxime ferveret, venisse. Cuius rei vestigia etiam apud Eutych. in Annalibus p. 484. occurrunt. 5) Tangit haec dissidia Autor Praef. T. Union. Ἦσαν πολλοὶ τῶν ἀρχιερέων οἱ μὴ συνελθόντες τῇ τοῦ πατριάρχου οἰκονομίᾳ, καὶ μᾶλλον οἱ τοῦ μέρους τοῦ ἐπληθύντος Νικόλαου. 6) Cont. Theoph. p. 233. alii. Ceterum Leo Allatius Euthymium, annuente pontifice, patriarcham dictum, idque Graecos Romanae sedis dignitati tribuisse, scribit. De Eccles. Or. et Occid. perpet. cons. p. 604. Sed id nullo certo autore proditur; quin potius Nicolaus epistola citata, a legatis Romanis, suam potestatem imminutam esse queritur.

tiam defendere, Leonem verborum contumelia, etiam mortuum, insequi, nihil denique, quod praefracti ac pertinacis hominis est, omittere ¹⁾. Itaque Constantinus A. DCCCCXX. conventum sacerdotibus Constantinopolin indixit, ut consulerent paternae existimationi, quartasque nuptias lege abolerent: seu rei indignitate, seu, quo magis inclinat animus, patriarchae artibus commotus ²⁾. Exstat edictum, communiter compositum, in hanc fere sententiam: *Christum generis humani servatorem, concordiam et quietem publicam praecipis et exemplo commendasse, eam vitio mortalium turbatam, natasque vel de matrimonio caste et legitime in eundo acres gravesque contentiones. Quas ut componerent, pacemque sacro coetui redderent, statuere se, quartas nuptias omnino prohibendas, tertias certis conditionibus celebrandas esse. Ad annum scilicet aetatis quadragesimum proventis nondum suscepta sobole permitti, ceteris, qui iam parentes facti essent, non licere. Triginta annos natis, uxore altera sine liberis extincta, quadri-*
L. XVIII *nium a sacra coena abstinendum, ut effusam in tantam intemperantiam libidinem expiarent: si quis sacerdotum admiserit, munere privandum. Ceterum, qui ad matrimonium cogitationes converterent, ne quid flagitiose et impure committeretur, curare debere.* Haec latae tum legis sententia fuit, quam, ut rata firmaque esset, in concione populi quotannis recitata ³⁾, eumque morem a Basilio et Constantino, Caesaribus, Constantini nepotibus, servatum esse ⁴⁾, accepi. Sic publica tranquillitas tandem restituta,

- 1) Praefat. Tomi Union. 2) Indict. VIII. Mense Iulio. Sic enim Theophan. Contin. p. 746. *Ἡ τῆς ἐκκλησίας παρὰ Ῥωμανοῦ γέγονεν ἔγρωσις, ἀπάντων ἐνωθέντων μητροπολιτῶν τε καὶ κληρικῶν, τῶν ἀπὸ Νικολάου τοῦ πατριάρχου καὶ Εὐθυμίου διεσχισμένων.* Scripserat Nicolaus ad Ioannem Pontificem, mitteret legatos, qui nuptias quartas illegitimas, nec Leonis exemplo confirmatas esse, edicerent. Quorum licet nulla nec apud autores Byzantarum rerum, nec in Tomo Unionis mentio fiat, certum tamen est, Theophylactum et Carum pontificis nomine Constantinopolin venisse, inde in Bulgariam ad Simconem discessuros. V. Nicolai epistola apud Baron. ad a. 917. IV. 3) Matthaëus Monachus in Quaest. Matrimon. Iuris Graeco-Rom. T. I. L. VIII. p. 497. *Ὅς καὶ τόμος κατὰ τὸν Ἰούλιον μῆνα ἐτησίως ἐπ' ἀμύωνος ἀναγινώσκειται.* Is tomus mense Iulio quotannis in suggestu legitur. Eo tempore pompa solennis et processio in aedem Ireneae et S. Sophiae instituebatur. Constant. in Cerim. Aul. Byz. MS. f. 87. a. 4) Scholion Tomo Unionis additum apud Leunclav. p. 108. *Νῦν δὲ -- πρὸ ἐννεμήκοντα χρόνων ἔνεκεν τῆς προδηλωθείσης αἰτίας καὶ ἀφορμῆς ἀποβῆγαίντας ἱερεῖς καὶ μονάζοντας, ἡ ἀγγελία τῶν θεοσεφῶν Βασιλέων ἡμῶν Βασιλείου καὶ Κωνσταντίνου συγγῆψε καὶ συγγῆψε. Ε* quibus

nisi quod Euthymii nomen, a Polyucto patriarcha, non multo post, sacris diptychis adscriptum esse, plurimi indignantur ¹⁾.

V. Post annos admodum quindecim, quam primum imperium adorti erant, Bulgari rursus pacem exuere, seu ad-suetudine gentis, quae secunda adversus circumiectas nationes bella hactenus exercuerat, seu quod claustra maris ac terrae levi praesidio adversus validissimos exercitus septa essent. An. 929. Tum praetorianae cohortes arma subito ceperunt, infausto eventu, cum acrius, quam constantius, praellium inirent. Classe etiam vindicare maria visum, quae, dum imperitia, aut dispersa est, aut in fugam coniecta. Au-xerunt terrorem agrestes, cum portis urbis incidentes, Pegarum et Theodoraе palatia, Stenumque, hostili igne accensa, procul fumare nuntiarent. Pericula ultima audere et experiri tandem iussus est Sacticius, quem, palantes copias non in-strenue aggressum, uno vulnere barbari in mortem affecere. Cuius gesta multi cum attigerint, in eo consentiunt, magna in ipso virtutis, magna belli decora fuisse, quibus rem publicam in paucis sustinisset. Inter haec rex Bulgarorum, et ducis et gregarii militis officia obiens, Adrianopolin cum exercitu movit, corona circumdatam, postquam annona defecerat, cepit, captivo duci, quicquid tormentorum reperiri potuit, adhiberi iussit. Inde victoria haud segniter usus, Thracia et Macedonia ferro igneque vastata, sedem imperii et caput, Byzantium petiit; at castris positus, versa ad pacem cogitatione, ut sibi cum Romano colloqui liceret, oravit ²⁾. Admiratio subiit utriusque exercitus militem, cum hinc ferociam Bulgari, inde non infractam Imperatoris mentem cerneret, ut qui tantae dignitatem maiestatis, raro ea tempestate, et ex vetere memoria exemplo, ore totoque habitu proderet; iam tum praesagiens animo, fore, ut pax affinitatibus connubiorum firmaretur. Aliquot annis post, Simeon Bulgarus, morbo extinctus, Petro filio regnum testamento relinquit ³⁾, qui, licet iam exercitum in Graecos armasset, cum

verbis etiam hoc colligitur, turbas inter Euthymianos et Nicolaitas nondum hac aetate compositas, aut novas potius de quartis nuptiis ortas esse. Quod praeterea Cedrenus testatur, magnamque Nicolai Chrysopergii in stabilienda concordia curam fuisse, prodit p. 702. B. Ceterum in matrimoniis ineundis nulla gens Graeca religiosior fuit, ut ex Matthaei Monachi Quaest. matrimon. apparet, et illustri exemplo probat Cedrenus p. 649.

1) A Vita S. Polyucti e Graecis Scriptoribus collecta Act. SS. Febr. T. I. p. 707. 2) Leo Grammat. p. 498. Contin. Theophan. p. 248. Simeon Logoth. p. 483. ceteri. Meminit etiam Theodos. Kioviens. ad an. 929. Sigebert. ad an. 926. 3) Quem

Turci, Servii, Chrobati, validae nationes, sibi imminerent, summaque praeterea caritas annonae incideret, legatos de pace instauranda, ad Romanum misit, utque Maria, Christophori Caesaris filia, in manus sibi conveniret, rogavit. A. 942. Tum spes obiecta est Christophoro secundi a patre loci, Porphyrogenito quicquid ex avita maiestate supererat ademtum¹⁾. Haec domi fere ea aetate gesta sunt. Paulo antea Melitene, vetus ac nobilis ad Euphratem urbs, Armeniae secundae a Iustiniano adsignata, recepta est²⁾. Diu subiectam Saracenis Constantinus Copronymus olim occupaverat, in obsequio tenere non potuerat³⁾. Ioannes Curcuas, praefectus militum, qui per Syriam stativa habebant, obsidione longa et difficili cinctam, in ditionem redegit, et postea civium auxilio finitimis gentibus attritis, praedam insignem, captivos, bellique confecti famam domum reportavit. Urbem et quicquid finitimi agri est, in provinciam, quam *Curatoriam* vocarunt, Imperator descripsit⁴⁾.

VI. Sub idem fere tempus bella plurima fines imperii terruerunt. Nam et Scythae, Strymone superato, Nicopolin, validam urbem, Augusti victoria nobilem, occuparunt, et Turci, qui et Ugri⁵⁾, a septentrione Thraciam, Byzanti-

ex altera uxore susceperat, Michaële, primo loco nato, ritu monachorum tonso. Simeon. Logoth. p. 46.

- 1) Bulgari scilicet id Rege genteque sua indignum indicantes, quod in solennibus populi acclamationibus, Constantino primum, deinde Christophoro honos haberetur, facile a Romano, ut mutatio prisci moris fieret, impetrarunt. 2) *Ἐπίσημον καὶ ἐξάρχουσον, καὶ πάνυ δαυρόν καὶ δυνατόν κάστρον τῆς Συρίας* vocat Theoph. Contin. p. 257. Conf. Pagius ad an. 927. VIII. Notus est Acacius Malatiensis episcopus, Nestorianis contentionibus quinto seculo implicitus. 3) Zonar. Annal. T. II. p. 108. Cedrenus p. 463. 4) Leo Grammat. p. 504. Contin. Theoph. p. 258. Dicta est *Curatoria* a *Curatore*, qui tributa, per eam provinciam collecta, aerario principis, quod et ipsum *Κουρατωρία* vocatur, inferebat. Hoc ex Simeone Logotheta p. 487. colligo: *Μελιτήνην Κουρατωρίαν ἐποίησε ὁ Βασιλεὺς, καὶ πολλὰς χιλιῶδας χρυσοῦ καὶ ἀργυρίου ἐκείθεν λαμβάνει ἐτησίως*. Cangius in Glossar. h. v. Annae Comnenae locum Alexiad. L. VII. p. 205. corrigit, et pro *Μιτυλήνης, Μελιτήνης* rescribit, in quo ipsum ratio fugit. Refert Augusta, Tzacham, classis praefectum, occupatis Clazomenis, in Phocensem agrum solvisse, cumque diu in obsidione Methymnae haesisset, Mitylenensem regionem in ditionem redegisse. Unde, qui locorum situm et circumscriptio-nem norunt, facile intelligent, eam de Mitylene, vetere ac nobili urbe, loqui, cuius nomen universae insulae postea tributum videtur. 5) Indict. VII. m. Aprili, seu A. C. 934. Turcos fere vocant scriptores, qui hodie Hungari sunt. Zonar. p. 176. D. *Τούρκοι οἱ περὶ τὸν Ἰστρον, οἱ καὶ Οὐγγαροὶ καλοῦνται*. Idem p. 255. de Turcis, regni Saracenicis eversoribus, scribit, eos

um usque, incursarunt: hos Theophanes patricius prosperis praeliis subegit, et captivos, quorum ingens numerus erat, recepit. Pace cum his composita, Russi, quae tum natio, terror Graeci nominis mari praepollebat, direpta minori Asia, cum decem navium¹⁾ millibus mare obsederunt²⁾. Nunquam in accolas gravius saevitum, praecipue sacerdotes gravissimis L. XIX suppliciis affecti sunt, nec a sacris aedibus hostes ignem abstinerunt. Distractae scilicet erant imperii vires, quod naves aut contra Saracenos missae erant, aut insulas tuebantur. Praeerat Russorum classi Igor, seu Ingor³⁾ (quod admoneo, ne quis virorum immutationem putet, quae nominum est) princeps gentis, nulli virtute secundus, et victoriis plurimis superbus. Non diu tamen hostes, cum ventum ad manus esset, Theophanis impetum sustinere: certe ex navibus paucae servatae, pars maxima aut mersa aequore, aut Graeco igne combusta est. Fugientibus Ioannes Curcuas cum orientis copiis supervenit, et horribili clade affectos delevit. Re feliciter gesta, Theophanes princeps cubiculi dictus, Ioannes Curcuas, qui duobus et viginti annis rem publicam consilio et armis sustentarat, et, ut erat magnis ausis promptus, mille ceperat oppida, prolatis ad Euphratem et Tigrim imperii finibus, invidia oppressus est⁴⁾. Russi a caede et ferro animum sumere, et ignominiae impatientes, collecto e Varegis⁵⁾, Slavis, Polonis, milite et instructa classe, rursus Graeciam

septentrionalē plagam ad Caucasum montem incoluisse. Multa de iis Constantinus libro de administrand. Imp. variis locis observat.

- 1) Anno 941, seu, ut Byzantini computant, Indict. XIV. Leo Grammat. 506. Anon. Combesis. pag. 262. Simeon Logoth. pag. 490. ubi Russos *Dromitas* vocat, *ἐκ γένους τῶν Φράγγων ὄντας*. Tum enim Germania universa Francia dicebatur, ut in notis ad Constant. de Cerimon. Aulae Byzant. ostendam. Huc etiam Luitprandus pertinet, V. 6. *Gens quaedam est sub Aquilonis parte constituta, quam a qualitate corporis Graeci vocant Russos, nos a positione loci vocamus Nordmannos*. Nicetas, a Cangio ad Zonaram p. 99. adductus, eos τῶν Σκυθῶν ἔθνος vocat. Classē ad millia quindecim paraverant. Zonar. p. 191., meminit etiam Sigebert. ad an. 936. 2) V. Theoph. Sigefr. Bayeri Dissert. de Varegis in Comment. Petropolit. T. IV. p. 293. 3) Vitam Io. Curcuas et res bello egregie gestas octo libris Manuel Protospatharius exposuit, quod opus dudum periit. Theoph. Contin. p. 265. Conf. Cangius Famil. Byzant. p. 153. 4) Bayerus l. c. Gerhardus Frid. Mullerus, cui multum debet antiqua Russorum historia, nomen gentis a vocabulo *Varech*, *marinus*, ducit, idque omnibus, qui piraticam exercebant, commune fuisse coniicit, in Collect. ad Histor. Russor. p. 4. Theodos. Kioviens. ad an. 860. eos, mari trajecto, Slavis, Meranis, Crivitzis, qui communi nomine Russi appellantur, tributa imperasse refert.

tentarunt, Anno 944 missis quoque in Patzinacas concitoribus belli ¹⁾. Quo nuncio perterritus Imperator, tributum hosti pendere cogitur ²⁾. At anno proximo foedus cum Igore, cuius sententia in hunc modum fuit, paciscitur: commercia terra marique libera utrique populo esse debere; Chersonesum Tauricam nolle se armis invadere, nec Bulgaros contra incolas excitare, in re trepida, Imperatori auxilia se missuros esse, Russi sponderunt; de capitis etiam damnatis, deque transfugis et latronibus statutum. Turci, cum iterum res Graecas lacerassent, a Theophane persuasi, datis obsidibus, inducias in quinque annos pacti sunt: longinquam enim militiam Graeci aspersionabantur ³⁾.

VII. Mesopotamiae componendae Theophilus, Ioannis Zimiscae, qui postea Imperator salutatus est, avus, deligitur, ut Saracenos, late ea loca habitantes, in obsequio contineret ⁴⁾. Caput regionis, Edessa, nobilissima urbs, et munitis obiecti amnis, murisque firmata, diu obsidionem toleravit, qua tandem soluta est, servatoris imagine, linteo impressa. Hanc Abgarum Regem, morbo difficili ac diuturno decumbentem, cum se praesenti Servatoris auxilio, per litteras commendasset, accepisse, ferunt et desperata iam salute, subito convaluisse, mox attonitum rei miraculo, ad Christianam professionem esse adductum ⁵⁾. Alii, ut difficile est, tam antiquam rem subtiliter exequi, Servatorem, in oliveto tristitia immensa confectum, Thaddaeo sudarium, quo faciem abstergerat, ad Abgarum principem perferendum tradidisse memorant, edito oraculo, urbem, quae sacrum pignus rite servaret, perpetuo invictam fore ⁶⁾. Haec, mira quanquam, fidem ex eo traxerunt, quod Cosroes Persa, cum in obsidione urbis haereret, eius contactu (dedicatum enim erat in veteris statuae fundamento) gravissimo morbo liberatus sit, et lustrali aqua se et familiam omnem ablui iusserit ⁷⁾. Hinc imaginem

- 1) Theodos. Kioviens. an. 944. ; silent enim hanc novam irruptionem Byzantini scriptores. 2) Idem an. 945. 3) Contin. Theoph. p. 267., ceteri. Theodos. Kiov. an. 943. 4) Contin. Theoph. p. 265. 278. Leo Grammat. p. 508. 5) Nigra scilicet lepra graviter laborabat Abgarus, inde Uchomo, niger, cognominatus, ut Bayerus in Hist. Edessena p. 104. arbitratur; de genere enim morbi non convenit inter scriptores. Multi de mutuis Abgari et Christi epistolis scripsere, praecipue Grabius Spicil. PP. T. I init. 6) Constantin. de Christi imaginē Edessena p. 83.; quae exstat in Manipulo Rer. Constant. Adde Combesisio notata p. 105. 7) Evagrius Lib. IV. c. 27., ubi Cosroem propterea exercitum urbi admovisse scribit, ut, quae de imagine vulgo tradebantur, mendacii argueret. Paulo aliter Constantin. p. 91. narrat.

Romanus Imperator, cui indignum videbatur, haec sacra tam impuris manibus contrectari, saepe expetitam, non obtinuit, licet ducentis Saracenis, quos captivos tenebat, et XII. millibus aeris signati, oblati. Tandem eam praefectus urbis, ut a suis finibus Graecos arceret, concessit, pactus, ut Edessam et conterminos agros, nunquam bello in posterum vexarent¹⁾. Sic Byzantium deportata, in Blachernis primum, post in aede Phari, reposita est, procedentibus longo ordine Stephano et Constantino, Romani filiis, Porphyrogenito, et Senatu, cum cereis, et evangeliorum volumine, ut tum consuetudo erat in publicis supplicationibus. Incessit deinde religio, quonam in templo sacra effigies collocanda foret? postremo in S. Sophiae illata, ritumque sollenni culta fuit²⁾. Exstat Constantini Porphyrogeniti de Edesseno sudario, elegans oratio, anno proximo, ut videtur, in populi concione habita, quam iunioris Constantini esse, Aloysius Lippomannus et Caesar Baronius esse arbitrantur; eo praecipue argumento moti, quod aliud dicendi genus in libris de administrando Imperio, vita Basilii, ceteris, appareat³⁾. Damus hoc Caesari Baronio, sermonem Imperatoris humilem in illis et plerumque vulgarem esse; sed sublimiori stylo formanda erat oratio, quae tam sacras reliquias digne celebraret.

VIII. Sextus iam et vigesimus agebatur annus, ex quo Romanus imperium pro arbitrio tenebat, adeo imminuta Porphyrogeniti potestate, ut experti publicae curae et consilii, praeter Augusti nomen, nihil omnino relictum esset. Qui ad ultimum pertaesus longioris otii, quod studia doctrinae, quibus animum imbuerat, hactenus unice leniverant⁴⁾, de recu- L. XX

- 1) Charam scilicet, Saroten et Samosatam, Edesseno praefecto, quem Emirum vocant, subiectas. Constantin. pag. 94; adde Contin. Theoph. l. c. rel. Hoc pactum aurea bulla Imperator confirmavit. 2) Hanc pompam Constantin. pag. 98. sqq. ordine describit. Adde Contin. Theoph. pag. 268. Quae fuerit sacrae imagini reverentia exhibita, apparet e Gregor. Monach. pag. 505., ubi hoc praecipue telo in evcersores simulacrorum, Leonis Armeni aetate turbas commoventes, utitur. 3) V. Combesisio notata p. 100. Manipuli Originum CSP. et expende verba, quae in fine orationis occurrunt: *ὁ θεῶν ἐμοῖωμα τοῦ ἀπαρρέχτου πατρὸς, φραύρει δὲ τὸν εὐσεβῶς καὶ πρῶτος ἡμῶν βασιλεύοντα, καὶ τὴν τῆς ἀποδημίας ἀνάμνησιν λαμπρῶς ἐσοτάζοντα, ὅν τῇ παρουσίᾳ σου ἐπὶ τὸν παπῆρον καὶ πατρῶον θρόνον ἀνύψωσας.* Adde Lambec. Comment. de Bibl. Vindob. L. VIII. p. 196. et Pagium ad an. 944. n. V. 4) *Constantinus itaque Porphyrogenitus tum orationi, tum lectionibus vacans, totum se Domino commendabat, opere manuum victum quaeritans: sane τὴν ζωγραφίαν, id est, picturam, perpulchre exercabat.* Luitprand. L. III. c. 9. Haec ad verbum in suo Chronico repetit Sigebertus p. 255. Idem

perando regno consilia volvit. Quod cum variis artibus tentasset, tutissimum visum est, Stephanum et Constantinum, Romani filios, cupiditate regnandi accendere. Dudum illi paterno odio ardebant, quod Romanus, testamento scripto, principem locum Porphyrogenito tribuerat: Stephanus praecipue, quem satis iam proclivem facile Basilius, particeps consilii, permovit. Is olim honestum ordinem duxerat, vir callidus, et in animo Stephani validus, quem, opportunitate data, admonuit: imperium aegre a decrepito sene sustineri, viribus animisque opus esse, ne Ugri, ne Bulgari, ne Saraceni aliquid novarum rerum molirentur, solum Stephanum tantae moli parem esse: videret, ne tam praeclara indoles, tot ornamenta virtutum, inertia obscurarentur. Adiutorem Porphyrogenitum fore, cui nihil antiquius sit, quam eum regnare, qui ad hanc spem genitus esset ¹⁾. Itaque Romanus comprehensus, in Proten insulam relegatur et monachorum ritu tondetur: summa imperii ad filios et Porphyrogenitum delata, statim apparuit, arduum, eodem loco potentiam et concordiam esse, cum id ageret Stephanus, ut solus ea dignitate potiretur. Interea Constantinum Helena Augusta, ut tam nefarios ausus comprimeret, excitat, qui eos, specie amicitiae, epulis adhibitos, post quadraginta dierum imperium, in exilium pellit. Id Stephanus XIX. annos magno animo in Lesbo insula tulit, Constantinus, duobus annis post, ad maiora, et magis praecipitia conversus, cum Byzantium repeteret, a custodibus est interemptus ²⁾. Sic tandem solus rerum potitus est Porphyrogenitus, cui insidiae a plurimis paratae sunt. Nam et Theophanes, princeps Cubiculariorum, Romanus, et Gregorius Macedo, allectis in societatem claris et illustribus viris, Stephanum imperio iterum admovere ausi sunt: in utrumque, detecta perfidia, graviter est animadversum. Post haec Con-

ex Graecis Theophanis Continuat. p. 280. et Zonaras p. 195. testantur.

- 1) Cedrenus pag. 633. Vetustiores tamen, ne res vituperio Constantino esset, filiorum hoc scelus fuisse, perhibent, et inscio ipso Romanum regno pulsum. V. Simeon Logotheta pag. 493. ceteri, cum quibus Luitprandus L. V. c. 9. consentit, nimiamque in filios severitatem exitio fuisse Romano, testatur.
- 2) In monasterium Romani filii detrusi sunt, quod timendum Constantino erat, ne se aliquando summa dignitate privarent: sic Theoph. Contin. p. 271. Zonaras p. 195. alii. Luitprandus contra autor est, Constantinum, cum certis indicis cognovisset, sibi ab ipsis insidias parari, eorum consilia praeveritisse, utque philosophatum mitterentur, iussisse. Philosophiae enim nomine sacra monachorum studia passim ab eius aetatis, et vetustioribus scriptoribus memorantur. V. Cotelerii monumenta T. I. p. 181. 187.

stantinus Romanum filium, corona imposita, in partem curarum vocavit, ut eum temperius et sibi et posteritati conformaret ¹⁾).

IX. Una tum Imperatori cura erat, ut regnum a maioribus relictum, avitis patriisque virtutibus regeret, nec extrema a barbaris dehonestarentur. Cappadociam enim et nobilissima minoris Asiae oppida Saraceni, Tarsum incolentes, vastarant, praeda immensa et captivis plurimis abductis, quos pactis induciis Imperator recepit ²⁾. Interiecto tempore, cum, nova classe instructa, Graeca littora obsiderent, Basilus secundo praelio eos prostravit, de ducibus captivis Constantinus triumphum prisco more egit ³⁾. Nec minora belli decora Leonis et Nicephori, Phocae Bardae, supremi ducis exercitus, filiorum, fuere. Qui, cum pater, annis morbisque gravis, hosti tam feroci, tam callido, impar esset, belli discrimen subiere, et domito Chalebi praefecto, urbem triumphantes intrarunt ⁴⁾. Victoriae fructus urbs Samosata fuit, a Basilio in ditionem redacta. Eodem tempore, re feliciter in Africa gesta, ex Aegypto et Persia legati, renovare dextras, ut nova foedera componere cupientes, venire, quod sibi magnificum, ut erat, Imperator duxit ⁵⁾. Postea turbare fortuna coepit. E Creta enim insula, magna Saracenorum turba erumpens, navigia, quae Graeci validissima in mare deduxerant, aut mersit, aut cremavit: causa calamitatis ducum negligentia et imperitia fuit. Nec amissa Constantinus Gongylas reparavit, quin potius in summum discrimen rem Graecorum traxit ⁶⁾. Postremo Nicephorus Phocas novam classem molitus, in Cretam solvit, fuis hostibus, arces minutissimas, in his Chandacem, tutissimum gentis praesidium, excidit, urbes, praefectis sub iugum missis, recepit, ut metendum esset, ne tanto successu rerum elatus, regnum af-

1) Misere hic omnia turbat et confundit Elmacinus in Histor. Saracen. pag. 218. 2) Contin. Theophan. pag. 275. C.

3) Idem pag. 282. Eius triumphum splendorem Imperator in opere de Cerimoniis Byzant. descripsit fol. 206. b. sq. 4) Avaritiam Bardae Phocae, supremi exercitus ducis, in ultimam perniciem rem Graecorum traxisse, Cedrenus ait, p. 637., de quo silent Contin. Theophanis, Logothetes, ceteri, qui Nicephoro triumphalia ornamenta a Constantino decreta esse, tradiderunt. Cedrenus, ipsum Imperatorem de Chabdano et captivis Saracenis triumphum egisse, refert, quod verum, et in opere de Cerimon. f. 207. proditum est memoriae. Conf. Theoph. Contin. p. 288.

5) Contin. Theoph. p. 284. etiam Gallos ad Constantinum legatos et obsides misisse, idem prodit p. 283. Ab Italiae rege, Berengario, Luitprandus Tickenensis, orator, Constantinopolim profectus est. V. Lib. VI. c. 1.

6) Zonaras p. 195. Cedrenus p. 640. Contin. Theoph. p. 297.

fectaret¹⁾: quod tamen, sic volentibus fati, brevi consecutus est. Haec, quanquam plures per annos gesta, coniunxi, ne divisa taedio forte lectorem afficerent.

X. At in Thracia dispari eventu pugnatum est, Turcis, qui et Ungari, proximos per campos effusia, eo violentius, quod, distractis tum copiis, ducem strenuum sibi obviam iturum, non rebantur. Missus in hos Pothus Argyrus, Patricius, onustos praeda, eoque impeditiore agmine euntes; subito invasit, captivos et praedae partem recepit²⁾. Paulo ante duo ex primoribus gentis, qui cum turba convenarum, aut in Graecia, aut in Bulgaris, forte consederant, pace in perpetuum cum Imperatore firmata, sacra Christiana, utque lustrali aqua expiarentur, postularunt. Gylas, Hierothei, quem patriarcha sacrorum per Turciam antistitem dixerat, praeceptis institutus, in fide permansit, pietate et ceteris virtutum ornamentis insignis: alter mox ad avitam superstitionem relapsus, cum expeditionem in Graecos et Germanos suscepisset, ab Otone Imp. captus, poenam capite persolvit³⁾. Ceterum eadem religio Russos inceserat; quibus olim a Basilio Macedone, L. XXIavo Constantini, icto foedere, aditus ad sacros fontes, praesul ab Ignatio patriarcha, datus fuerat⁴⁾. Elga, quam Graeci nonnulli Helenam vocant, Ingoris, hostis quondam Imperatoris, post amici et socii, vidua, stipata principibus gentis, Byzantium, ut in consortium sacrorum reciperetur, accessit. Splendide a Constantino excepta, et muneribus aucta est⁵⁾; addit Theodosius Kioviensis, Imperatorem foeminae forma excellenti matrimonio iungi voluisse, sed tulisse responsum: non posse se uxorem eius esse, qui se inter lustralia sacra in filiam adoptasset⁶⁾. Is rumor eorum temporum fuit, cui fidem adimit, quod in vivis esset Helena Augusta, et abhorrent a peregrinis connubiis Imperatores, ut ipse Constanti-

1) Contin. Theophan. in Romano Iunior. pag. 296. Lupus Protospatha in Chron. an. 961. 2) Simeon Logotheta p. 496. ceteri. 3) Zonar. p. 194. Bologuden vocat. Cedren. pag. 636. ubi pro Ioanne Francorum rege legendum: *Otone*. Adde Inchoferi Histor. Eccles. Hungar. an. 958. 4) Constantin. Porphyrogen. in vita Basilii Maced. 211. Zonar. pag. 173. Fragmentum de Russorum conversione, a Bandurio in Animadv. ad Constantin. de Admin. Imp. p. 112. editum. Etiam Michaele imperante, sacris Christianorum initiati sunt nonnulli. Contin. Constant. Lib. IV. p. 120. quo Photius respicit in epistola encyclica p. 16. 5) Quod ipse memoriae prodidit L. II. de Cerimon. Aulae Byzant. fol. 201. a. sq. 6) An. 955. p. 96. Obiter notandus est Orbinus Ragusaeus, qui in Regno Slavov. p. 92. sq. Elgam, quam et Olgam, Rhegino Helenam, vocat, Ioanne Zimisce regnante Byzantiâ ad sacra Christiana accessisse scribit.

nus, inter cetera de servanda maiestate praecepta, filium, ne illa unquam expeteret, admonuerit ¹⁾). Missi cum Elga sacerdotes, qui deformia simulacra, cultumque, penitus abolerent. An diu gens promissis steterit, incertum. Traditur fama, venisse interiecto tempore ad Ottonem Imp. a Rugis, seu Russis, oratores, qui doctrinae Christianae interpretes populo expeterent: facile annuisse Ottonem, et Adelbertum, aliosque, ablegasse, sed omnes a perfida gente aut caesos, aut omni contumelia affectos esse, solum Adelbertum evasisse. Quae, licet a Rheginone, autore non indiligenti, memorata ²⁾), aliena a vero, aut confusas esse nationes dissitas ac diversas arbitror. Cur enim non a Graecis potius, quam a Latinis, Russi sacerdotes postulassent? aut quis veterum auctorum illos Rugos appellavit? Hos loca inter Viadrum et Vistulam fluvios, ad sinum Codanum porrecta, coluisse accepimus: ad hos Adalbertus, is qui postea Magdeburgicus praesul fuit, ut superstitionem foedam et infamem extingueret, accessit. Neque me scriptorum, qui secuti Rheginonem sunt ³⁾, nec Ioannis Mabillonii, magni viri imprimis, Russos tanti sceleris coarguentis, autoritas movet ⁴⁾). Silent enim Graeci omnes, res multo leviores posteritati tradere adsueti; silet Theodosius, et Suentoslaum, Elgae filium, et Iaropolcum, nepotem, a Christiano cultu abhorrentes, ad sacra maiorum transiisse, memorat ⁵⁾. Vlodimirus ipse, quo nullum inter Russos illustrius nomen est, cum a pontifice legati, religionis causa; venissent, Graecorum cerimonias recipere maluit, iunctus Antiae, Romani iunioris filiae, Ottoni Imperatori antea desponsatae, connubio.

XI. Inter haec Langobardorum, qui soli hactenus in occidente fidem et obsequium servarant, tributa Imperatori quotannis solverant ⁶⁾, defectio nunciabatur. Dudum exarse-

1) De administr. Imper. cap. XIII. p.65. edit. Band. 2) Ad an. 959. p.54. edit. Schard. 3) Compiler Chron. Magdeb. 4) V. Acta SS. Die 20 Iun. p.32. et Pagius an. 959. 5) Ad an. 955. et 987. 6) Constant. de Admin. Imper. c.27. p.82. ed. Bandur. *Μετὰ τὸ ἀνελεῖν τὸ βασιλεῖον ἐν Κωνσταντινουπόλει διεμερίσθησαν ταῦτα πάντα εἰς ἀρχὰς δύο, ἐξ οὗ καὶ παρὰ τοῦ βασιλεύοντος ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀπεστέλλοντο πατρίκιοι δύο, καὶ ὁ μὲν εἰς πατρίκιος ἐκράτει τὴν Σικελίαν καὶ τὴν Καλαβρίαν, καὶ τὴν Νεάπολιν, καὶ Ἀμαλφὴν, ὁ δὲ ἕτερος πατρίκιος ἐκαθέζετο εἰς Βενεβερδόν, καὶ ἐκράτει τὴν Παπλίαν, καὶ τὴν Κάπυαν, καὶ τὰ λοιπὰ πάντα. Καὶ ἐτέλειον κατέτος τῷ βασιλεὶ τὰ νενομισμένα τῷ δημοσίῳ. Occupata Langobardorum armis utraque provincia, eadem facies imperii, tributa eadem mansere. Hinc Nicephorus Imp. Capuanos et Beneventanos *servos suos*, agros eorum *sua themata*, quae sibi nullo iure arrogassent ipsi, appellat. V. Luitprand. Legat. p. 144. 147.*

rant intestinis odiis, et, divisa inter plures potentia, res in summum discrimen ambitione principum erat perducta. Praecipue Saraceni, ab eo tempore, quo primum suis sedibus ex-citi, classe in Italiam venerant, crebris incursionibus mari-timam oram vexabant. Horum ut ferociam compesceret, (ha-bebant enim in Gariliano monte arces, quas magna vis arma-ta et incondita tuebatur,) Atenulphus, Capuae et Beneventi princeps, Landulphum filium, ut valida a Leone Imper. auxilia peteret, Byzantium misit ¹⁾. De exercitu in Italiam ducendo facile Imperator assensit, et Landulphum, Gregorium Neapo-litanum, et Ioannem, Caietae ducem, patricia dignitate or-navit. Sed dum in re trepida segnius copias, classemque, instruit, Ataulfus moritur, principatus Landulpho et Atenul-pho, filiis, defertur. Mox ad ferendam opem Graeci adve-nere, cum quibus Ioannes pontifex, Gaimarius, Salernitanus princeps, Apuli et Calabri, suum militem, ad excindenda castellorum ardua, eduxerunt ²⁾. Saraceni, cum fame, com-muneatu intercepto, premerentur, ignem arci subiecere, ac nihil tutum rati, in silvis et montium editis, praesidium quaesive-runt. Res eorum plane attritas novus ex Africa exercitus restituit, qui postquam Romae diu imminuerat, arcem in Gar-gano, Apuliae monte, munire coepit, unde vicino agro vasta-to, Beneventum, obsidione longa fatigatam, incendio delevit. Interea Apulia omnis et Calabria, in seditionem versa, Grae-corum iugum deiecerat, quod proferendo dominatui opportu-num ratus Landulphus, in Graecos duxit: sed auxilia, a Sa-racenis accersita, rebelles ad obsequium redire coegerunt ³⁾. Anno proximo in agris Asculanis memorabile praelium inter Landulphum et Ursileum, Graeci exercitus ducem, commissum est, dubio primum eventu, post victi Graeci, Apulia et Ca-labria recepta est, quam, icto cum Gaimario foedere, Lan-dulphus septem annis tenuit ⁴⁾. Inde continua cum Graecis

- 1) Idem Hist. Lib. II. c. 12. Theoph. Contin. p. 219. expeditionem Leonis in Langobardos memorat, eorumque ducem Egionem (f. Hugo-nem) vocat. 2) Lupus Protosp. in Chronico ad an. 916. *Ex-ierunt Agareni de Gariliano et — explentur 40. anni, ex quo Agareni introierunt in Italiam.* Conf. Giannone Storia del Regno di Napoli T. I. L. VII. c. 4. 3) Luitprandus: *Rex Africanus, legatione Imperatoris accitus, innumerabiles ra-zibus copias in Calabriam Apuliamque direxit, binasque has regiones Imperatoris dominatui potentissime subdidit.* 4) Lu-pus Protospatha an. 921. *Inerit Ursileo stratigo in praelio de Asculo, mense Aprilis, et apprehendit Pandulphum Apu-leo (leg. Landulphus Apuliam).* Meminit expeditionis Romani in Langobardos Constantin. L. de Cerimon. Aut. Byz. MS. fol. 222. sq.

certamina, quos omnem Campaniae partem, quae Vulturno adiacet, sub imperium redelegisse, Baronius prodit: at ea Beneventanis perpetuo subiecta fuit, nec tum armis tentata videtur ¹⁾. Constantinus, cum Neapolitani rursus fidem exissent, Marianum patricium, ut, conducto per Thraciam et L. XXII Macedoniam milite, perfidiam ulcisceretur, iussit: is caput gentis aggressus, cives, ut pacem ab Imperatore peterent, coegit. Horum exemplum Langobardi, Calabri, Apuli, Saraceni, qui tum inferiorem Italiae oram tenebant, secuti feruntur ²⁾. Ab eo tempore Constantinus et Nicephorus, has maximi imperii reliquias tueri, frustra annisi sunt, quippe quas Normannis virtus sua et fortuna belli reservarat.

XII. His editis operibus, Imperatori venenum a Romano filio paratur ³⁾, cuius atrox ingenium, super cupidinem potentiae, Helena mater incendebat; evasit tamen, forte quod veneno temperamentum inerat, ne statim saeviret. Mox ad monachos profectus est, qui in Olympo monte procul negotiis vitam agebant, tanta omnes pietatis et religionis fama, ut Romanus Lecapenus annua ipsis stipendia persolverit ⁴⁾. Percrebuerat rumor, Imperatorem cum Theodoro Cyziceno, quo praetextu Polyuctus patriarcha, dudum ob ingenium et mores invisus, tollendus esset, deliberasse ⁵⁾. Inde Byzantium reversus, mortalitatem explevit, seu corporis infirmitate, seu, quod plurimi suspicabantur, veneno iterum petitus. Vixit annos LIV., ex quibus XXVI. cum socero Romano, XV. solus, regnavit ⁶⁾. Senatus in funere ornando, et in memoria

1) Conf. Peregrinus Castigat. ad Caraccioli Chronologos p. 47. edit. Carus, ubi varia edicta, in quibus anni imperii Romani Lecapeni et Constantini, una cum Landulfi annis computantur, ex tabulariis ecclesiae Campanae profert. Praeterea in diplomate Constantini et Romani, Indict. XV., Christi 942. edito, agri Capuae ecclesiae subiecti ab omni ditione, angaria publica et tributis, quae Patriciis et Strategis Graecorum solvenda erant, liberantur. Idem ex plurimis litteris, in Chronico Vulturnensi p. 417. 418. 425. 431. 449. adductis, apparet. 2) Lupus Protospatha ad an. 955. Descendit Marianus Patricius in Apuliam. Cont. Theoph. p. 283. 3) Zonaras p. 195. D. Cedrenus p. 641. Glycas p. 303, quod Simeon Logotheta et Georgius Monachus silentio praetereunt, Theophanis continuatorem, cui haec, etiamsi vera essent, tradere periculosum erat, secuti. 4) Contin. Theoph. in Romano p. 259. 5) Zonaras p. 196. Cedrenus 641. Glycas p. 303. 6) Sic Theoph. Contin. p. 292. obiit mensis Novembris die XV. Indict. III. anno a m. c. 6469. Simeon Logotheta annos eius eodem modo numerat, sed Indict. VI. a. 6456. decessisse scribit; die IX. Novembris, Indict. III. a. 6468. Cedrenus. Lupus Protospatha: ann. 960. Indict. III. obiit Constantinus Imper. qui regnavit an. 47. et surrexit Roma-

honoranda, magnum studium fuit; illatus autem est maiorum sepulcro in templo SS. Apostolis dicato ¹⁾). Fuerunt in eo praeclara virtutis et pietatis ornamenta, Dei et sacrorum reverentia summa ²⁾). Multa publice opera struxit, in quibus Apostolorum aedes a fundamentis inchoata, et S. Sophiae augustissimum templum magnifice instauratum, memorantur. Balneum in Marinae aedibus, ingens opus, nec inferius Romanis, renovavit: senectute morbisque confectis domos amplissimas, ubi publico sumtu alerentur; concessit: palatium amplificavit ³⁾): obeliscum veterem, ex Aegypto advectum, in Circo posuit, manentisque eius rei monumenta, sculpta saxis, et aere prisco ⁴⁾). Muros Nicaenos, a Saracenis everesos, collata ex

nus, filius eius. Sic etiam Anonymus Barenis, ad quem haec disserit Camillus Peregrinus: *Noster Cedrenum sequitur, qui coronationem Constantini aetate septennis factam perhibet post patrum Alexandri, nedum post patris Leonis obitum, eam ad annum retulit 913. sibi que nunc constans mortuum illum dicit 960. inchoato a Septembri communis anni 959. (sic etiam dicendum de coronatione eius anno 913.) Quippe obiit Constantinus, ut ipse notat, Indict. III. et ut notat Cedrenus, die IX. Novembris, scilicet desinente iam dicto communi anno 959, quo plane calculo uti hic noster solet. Cedrenus vero, et post illum Zonaras, tradere videntur, Constantinum imperasse cum patre, patruo et matre annos 13. nimirum usque ad 919, quoniam vixisse illum asserunt annos 54., annos scilicet vitae et imperii confundentes. Quae doctissimi viri sententia magis mihi probatur, quam illa Pagii, qui ultimum Constantini annum aerae vulgaris nongentesimum quinquagesimum octavum, indictionem primam, esse, contendit. Si enim natus ipse est anno 905., quinquagesimus quartus aetatis certe in annum 959. aut potius 960. ineuntem, secundum Graecorum computum, incidit, cum Novembri mense decesserit. Ceterum scriptores, Constantinum tredecim annos cum Leone regnasse, contendentes, tempora non confudisse, sed ab eo anno, quo ab Euthymio patriarcha coronatus fuit, numerasse videntur.*

- 1) Continuat. Theoph. p. 292. Banduri Imperium orientis. T. I. p. 121. 2) Eius enim aetate S. Gregorii reliquiae Nazianzo Constantinopolin traductae sunt. V. Graecus scriptor ex codice ducis Sabaudiae in Act. SS. ad d. 9. Maii editus p. 448. sqq. S. etiam Ioannis manus in palatium ritu solenni illata est. Acta SS. ad d. 29. Augusti. 3) Theoph. Contin. p. 280. 284. 4) Graecum carmen colosso inscriptum Bandurius Antiquitatum CSP. L. p. 181. edidit, ubi versum secundum et sequentem ita adduxit:

— — Κωνσταντίνος ὄν δεσπότης
Ὁὐ Ῥωμαῖός παῖς ὄβρα τῆς σηκτουχίας
Κρείττον γενουργεῖ τῆς πάλας θεωρίας.

Ita Bandurius. At Gyllius, qui de eodem in Topographia Urbis L. II. c. 12. multis agit, ita exhibet: *Κωνσταντίνος δεσπότης ὁ Ῥωμαῖοῦ παῖς*, ut dubium sit, annon obeliscus a

aerario pecunia, refecit ¹⁾). Praecipua eius cura fuit, ne provinciae novis oneribus turbarentur, tanta iustitia, ut delatores, publico exitio repertos, urbe pelleret, tanta lenitas, ut novissima exempla meritis parceret ²⁾). Ceteros praeeminentes peritia legum splendidissimis muneribus admovit, artes militares, rem navalem, ac triremium fabricam, per otium ignotam, revocavit, scriptaque eius egregiam horum memoriam tradunt, quibus exposuit, quantum militum in armis, quantae sociorum vires, quibus artibus claustra imperii tuenda essent ³⁾). Doctorum hominum ingens aetate illa proventus fuit, e quibus Simeon Metaphrastes, iussu Constantini, sanctorum vitas descripsit ⁴⁾, Leontius Byzantinus ⁵⁾, et Genesisius ⁶⁾, et Theodorus Daphnopates ⁷⁾ suorum temporum historiam, scriptis libris, qui partim aetatem tulere, partim amissi sunt, composuerunt. Ceterum graves quidam et docti scriptores Constantinum saevitiae, ebrietatis et circa res publicas socordiae arguunt ⁸⁾: quae si iusta reprehensio est, videntur ea vitia aut raro proripisse, aut maioribus virtutibus esse compensata.

Constantino potius, Romani iunioris filio, Porphyrogeniti nepote, in circo sit repositus.

- 1) Quod Cangius ex inscriptione muris Nicaenis refectis addita colligit, notis ad Zonar. 97. eversionem tamen hanc murorum Leonis Armeni aetate iam accidisse, arbitratur. 2) Theophanis Continuat. p. 278. C. 3) Videantur *Tactica*, liber de imperio administrando, edicta varia, de quibus alio loco exponam. 4) V. Allatii *Diatribae de Simeonibus* p. 25. sqq. Pagius in *Crit. Baron.* an. 913. Caveus in *Hist. Litterar.* cet. 5) Cuius *Chronographiam Libris IV.* Combefisius inter *Scriptores post Theophanem*, omisso nomine auctoris, edidit. 6) Unicum, quantum constat, scriptoris huius exemplum bibliotheca academiae Lipsiensis, vetustis bonisque libris referta, servat. Non satis accurate olim descriptum est a Io. Andr. Bosio, negligentius apud Venetos excusum, ut in observationibus ad Constantinum aliquando ostendam. 7) V. Cave p. 551. scripsit praeter cetera vitam Theodori Studitae, quam inter *Anecdota Graeca* edere promisit Magnus Crusius, in *Dissertat. Epistolica* pag. 28. 8) Zonar. p. 193. Cedrenus p. 635.

L. XXIII E FABRICII BIBLIOTHECA GRAECA.

EXCERPTUM E FABRICII BIBLIOTHECA GRAECA T. VI. P. 621. SQQ. DE CODICE
MANUSCRIPTO CONSTANTINIANI CERIMONIALIS, AUCTORE CONR. SACRAB.
UFFENBACHIO, CUM NOTIS FABRICII.

Codex forma est maiori, quam in Folio vocare solent, in membranas pergamenas easque firmiores, laeviores atque nitidiores, quam quibus postremis, ante Typographiae inventionem, temporibus utebantur, exaratus. Quaquam de eius aetate certo definire non ausim, illum tamen longe ante Urbis expugnationem in ipsa Graecia scriptum esse, existimo. Summa enim cura atque dexteritate confectus, ut sphalmata, quibus recentiores ex scribarum ignorantia atque oscitantia scitent, vel nulla vel exigua rarissime occurrant. Et licet elegantia scripturae tanta appareat, ac si integrum volumen non solum eadem manu, sed eodem calamo eademque die descriptum esset; Litterarum tamen character antiquior est et a nostro multum differt, atque ideo lectionem initio difficiliorem reddit, quae difficultas augetur per siglas vel litterarum compendia, et quod voces minus distinctae nullo plerumque interstitio sibi cohaereant. Quod equidem notam non contemnendam antiquitatis CL. Salmasius ¹⁾ asserit. Accentus adiecti illam nec tollunt nec minuunt, cum ab Aristophane iamdum inventi ²⁾ et in vetustissimis atque praestantissimis codicibus saepe reperiantur. Externa libri facies, involucrum nimirum ex corio bubulo Turcico constans auroque obductum atque Regum Hungariae insignia, quae in utraque parte apparent, satis demonstrant, non ultimum inter celeberrimae atque instructissimae Budensis, heu quondam! bibliothecae *κειμήλια* locum obtinuisse. De quo infra pluribus. Sed ut ad interiora accedam, primus tractatus omnem apparatus bellicum omniaque ad illum necessaria exactissime describit. Reliqui, ritus ecclesiasticos, cerimonias in unoquoque festo die observari solitas prolixius enumerant. Hinc non solum quae ad statum aulicum

1) Epistol. ad Cl. Sarravium, quae CLXXXIII. est in edit. Burmanni p. 186. sq. 2) Idem Salmasius l. c.

et ecclesiasticum pertinent, sed multa etiam quae ad topographiam Urbis, officiorum atque dignitatum notitiam utramque, ecclesiasticam imprimis horum temporum historiam, faciunt, reperiuntur, quae alibi frustra quaesiveris. Quod luculento est indicio hoc opus nunquam prodisse. Multa enim tam palatii quam ecclesiae officia a Codino atque Meursio omissa ex illo produci, multa etiam illustrari possunt. Innumerae quoque voces occurrunt, quas neque Glossaria a Labbaeo, Meursio, du Cangio composita, neque Hesychius neque Suidas habent. Quare ad linguae etiam peritiam haud parum conducit. Stylus caeterum satis comptus atque pro istius seculi barbarie sat elegans. Nunquam vero editum, imo vix cognitum hactenus optimum fuisse codicem prorsus miror. Neque enim inter opera Constantini a Vulcanio vel ab aliis publici iuris facta apparet, neque ab Hanckio, nec alio, quod sciam, ulla eius fit mentio. Verum du Fresnei Domini du Cange industriam effugisse plane demiror, quippe qui ad illustrandam Orientalis Imperii Historiam, et Glossarium suum adornandam incomparabili prorsus studio omnia rimatus est. Solus Gesnerus¹⁾, in historia litteraria peritissimus, eius hisce meminit, dum inter alia Constantini Opera recenset: »Volumen Graecum magnum ex bibliotheca Hungarica de Cerimoniis aulicis sacris et prophanis. Videndum, pergit Gesnerus, an forte sit idem Liber qui Harmenopulo tribuitur in Catalogo Bibliothecae Regis Gallorum, Ordo Regii Palatii.« Nullum vero mihi dubium est, aut falso Constantino Harmenopulo inscribi aut plane diversum esse debere. Dum expressissimis verbis Imperator in omnium tractatum titulis et praeloquiis illos sibi ipsi vindicet, et, quem Constantino Harmenopulo tribuit, Codex de Aulicis, meus vero de Ecclesiasticis potissimum agat. Du Cangijs, qui omnia Regiae Bibl. MS. sedulo excussit, Harmenopulum non vidit, alias neglexisset minime, quare illum adesse vix credo. Si Labbei Bibliotheca MSS. 2) ad manus esset, lubens consulissem. Is enim Regiae Bibliothecae MSS. inter caetera enumerat, qualis autem sit Catalogus de quo Gesnerus, ignoro. MStum fuisse oportet. Singularem

1) Sive Iacobus Frisius potius in Epitome Bibl. Gesnerianae et continuatione ap. Froschov. 1583. fol. p.173. 2) In hac pag. 270. memorantur ex MSS. Bibl. Regiae, post Harmenopuli promtuarium libris VIII. distinctum et pleraque alia ad utrumque ius Graecorum spectantia opuscula, *Officia Palatii ut Ecclesiae* ac sedes patriarchae CPol. subiectae sub Leone Philosopho et Andronico Palaeologo, et τὰς τῶν χειροτονιῶν per Demetrium Gemistum Protonotarium magnae ecclesiae Diaconum, Inscriptiones Patriarchae CPol. ad Papam et caeteros Patriarchas, Archiepiscopo. Sed nihil haec ad praesens opus.

enim Rēgiorum MStorum Indicem unquam typis vulgatum esse, me latet. Illum vero ipsum esse Codicem, qui Budensis librariae suppellectilis uberrimae atque praestantissimae quondam L. XXIV fuit, Ungariae Regum arma, ut supra dixi, gentilitia, quibus ex utroque latere splendent, comprobant. In ultima urbis Budae expugnatione aliqua Bibliothecae rudera recuperata, quae Iulius a Pflugk¹⁾ descripsit, sed meus Codex non memoratur; quare longe ante evasisse oportet. Quibus autem fati in meas tandem manus devenerit, equidem ignoro. Exiguo aere a me redemptus fuit, in magno autem pretio mihi habetur, dignus etiam qui lucem publicam videat. Quod an mea unquam opera fiet nescio; exiguam enim in Graecis notitiam meam ingenue agnosco, neque, qui hodie grassatur scribendi pruritus, me tenet, ut scriptoris vel editoris nomen nullo reipubl. litterariae commodo temere mihi arrogare velim. Interim gratus mihi labor est, quem cum Dn. Schneidero dicto Schmidt, viro Graecarum, imo omnium, litterarum peritissimo, Codici impendo. Huius industria (nam mea, quam confero, symbola exigua vel nulla,) prioris atque dimidiae etiam partis secundi Tractatus versio iam delineata. Rudis ea quidem, sed secundis curis, et si plura, quam supra a me nominata Glossaria, nacti erimus, expolietur²⁾.

Non dubium est quin egregio prorsus munere rem litterariam beaturi, et historiae Byzantinae novam atque insignem lucem allaturi sint viri praestantissimi, si locuples hoc atque imperatoris auspiciis elucubratum opus studio ac labore suo recensitum atque explicatum quamprimum publicaverint.

1) In Epistola ad Seckendorffium, quae extat T. II. Collectionis Madero-Schmidianae de Bibliothecis p. 310. sq. 2) Hactenus *Uffenbach*. Sequens iudicium est *Fabricii*.

EX ADVERSARIIS LEICHIANIS.

DE SCRIPTIS CONSTANTINI PORPHYROGENITI.

- C**ollegisse multos libros et inde excerpta fieri curasse dicitur praefat. ad Excerpta Legat. ed. Hoeschel. Conf. praef. ad Contin. Theoph. p. 2. Script. post Theophan.
- Constantino Porphy. dedicavit historiam suam Genesis de vita Basilii aliorumque Imperatorum.
- Delectus legum compendarius ex Instit. Digestis etc. compositus ab Imp. Leone philosopho et Constant. Porphy. Lambec. L. V. c. 8.
- In cod. LXIV. Bibl. Venetae compendium exstat legum Leonis et Constantini, scriptum an. 1175.
- Theophanis Synopsis compendiaris artis medicae suasu Imp. Constantini Porphy. ex Oribasii potissimum scriptis collecta et in septem libros divisa. Lambec. 24. manus. iurid. conf. 25. et Wegelini *ἔκδοσις* et Fabric. ad Allat. de Psellis.
- Pselli synopsis artis medicae ad Constantinum in Escorialensi, Montfauc. in Bibl. Manusc. p. 623.
- Muratorius T. II. Ant. Ital. diss. 26. recenset auctores Tacticos Bibliothecae Ambrosianae ineditos, inter quos occurrunt *Ναυμαχικὰ Λέοντος*, inedita. *Ναυμαχικὰ παρὰ Βασιλείου πατρικίου καὶ παρακοιμωμένου*. In alio codice *I Tattici di Constantino Porphyrogeneta*. Eiusdem *περὶ ναυμαχίας στρατηγημάτων καὶ πειρατικῆς* etc.
- Tactica sine nomine, quae in codice Laurentino occurrunt (Montfauc. T. I. p. 544.) sunt Constantini Imp.
- Ut Constantinus nonnulla de re militari scripsit, ita Imp. Maximiliani libri plerique ad venationem et rem militarem pertinent. Lambec. p. 183.
- Anonymi additamentum ad Constantin. de imagine Edessena est in cod. 14. L. VIII. Lambec.
- Romani et Constantini Constitutiones ecclesiasticae in Bibl. Ambrosiana. v. Montfauc. Bibl. Manusc. p. 623.
-

EX HISDEM ADVERSARIIS DE VITA CONSTANTINI ET HOC CODICE CERIMONIALI
COLLECTANEA QUARDAM.

Constantini Porphyrog. neptes ex Romano filio et earum genealog. v. apud Eccard. de stemmate principum Saxoniae superioris.

Non convenit cum caeteris auctoribus locus Chronici Vulturn. in rebus Constantini p. 333.

In codice N. T. membranaceo Basileense occurrit Constantini Porphyr. et Leonis effigies cum aliquot Graecis versibus. Wetsten. Proleg. ad N. T. p. 55. Conf. Theodor. Studit. p. 170. ed. Sirmondi.

Subscriptio in libro Olympiodori Bibl. Venet. p. 2. ἐπὶ τῆς Θεοσυνεργήτου βασιλείας Λέοντος καὶ Ἀλεξάνδρου τῶν ὀρθοδόξων καὶ φιλοχρίστων βασιλέων Ῥωμαίων. Ergo Leo et Alexander A. 905. coniunctim habuerunt imperium.

De cerimoniis in genere v. Mus. Italic. T. II. p. 584.

Maius in Observat. ad N. T. quaedam habet ex Constant. Imp. Cerimoniali. Vid. Bibl. Uffenbach. p. 538, et de eius editione Histoire Critique de la republique des lettres T. XI. p. 333. T. XIII. p. 345.

Codex Constantini Porph. Lipsiensis similis est specimini saeculi X., quod in Catal. MStor. Graec. Bibl. Venetae p. 3. conspicitur.

Constantinopolitanorum Imperatorum mores et institutio sunt in bibl. Ambros. p. 485. Montfauc. Bibl. Manuscr. p. 623. Codices de officiis aulae Imperat. Catal. Bibl. Venet. S. Marci p. 105.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ

ΕΚΘΕΣΙΣ

ΤΗΣ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥΤΑΞΕΩΣ.

[ΕΚΘΕΣΙΣ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΑΞΕΩΣ.]

Κ Ω Ν Σ Τ Α Ν Τ Ι Ν Ο Υ

ΤΟΥ ΦΙΛΟΧΡΙΣΤΟΥ ΚΑΙ ΕΝ ΑΥΤΩ ΤΩ ΧΡΙΣΤΩ ΤΩ
ΑΙΩΝΙΩ ΒΑΣΙΛΕΙ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΤΙΟΥ ΛΕΟΝΤΟΣ ΤΟΥ
ΣΟΦΩΤΑΤΟΥ ΚΑΙ ΑΒΙΜΝΗΣΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ

ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΤΙ

ΚΑΙ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΣΠΟΤΑΗΣ ΟΝΤΩΣ ΑΞΙΟΝ ΠΟΙΗΜΑ.

[DE CERIMONIIS AULAE BYZANTINAE.]

C O N S T A N T I N I

CHRISTUM AMANTIS ET IN EODEM CHRISTO AETERNO
REGE IMPERATORIS FILII LEONIS SAPIENTISSIMI ET
PERPETUA MEMORIA CELEBRANDI IMPERATORIS

SYNTAGMA

ET IMPERATORIA INDUSTRIA VERE DIGNUM OPUS.

Ἄλλοις μὲν τισιν ἴσως ἔδοξεν ἂν τοῦτὶ τὸ ἐγγείρημα περὶ-Ed. Lips.
τὸν, οἷς οὐ τοσαύτη τῶν ἀναγκαίων φροντίς, ἡμῖν δὲ καὶ παρ-¹
λίαν φίλον καὶ περισπούδαστον καὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων
οἰκίωτερον, ἅτε διὰ τῆς ἐπαινετῆς τάξεως τῆς βασιλείου ἀρ-Ed. L. 2
5χῆς δεικνυμένης κοσμιωτέρας καὶ πρὸς τὸ εὐσχημονέστερον

1. Titulum ΕΚΘΕΣΙΣ ΤΗΣ ΒΑΣ. ΤΑΞ. restitui ex praefatione. N. 6. TI om. ed.

Aliis forte nonnullis, qui non tantam rerum necessariorum curam agunt, hoc opus superfluum visum fuit: nobis autem carissimum, diu expetitum et magis familiare omnibus aliis, quippe per laudabilem ordinem dignitas Imperatoria splendidior ostenditur, ad maius ornamentum ac decus extollitur et propterea tum exteris tum no-

ἀνατρεχούσης καὶ διὰ τοῦτο θανααστῆς οὐσης ἔδνεσὶ τε καὶ ἡμετέροις. πολλὰ γὰρ οἶδε τῷ μακρῷ χρόνῳ συναπολήγειν, ὡς ἐν αὐτῷπραχθέντα καὶ ὑπ' αὐτοῦ δαπανώμενα, μεθ' ὧν καὶ τὸ μέγα χρῆμα καὶ τίμιον, ἢ τῆς βασιλείου τάξεως B ἔκθεσις τε καὶ ὑποτύπωσις, ἧς παροραθείσης καὶ, οἷον εἰπεῖν, 5 ἀπογεκρωθείσης, ἀκαλλώπιστον τῷ ὄντι καὶ δυσειδῆ τὴν βασιλείαν ἦν καθορᾶν. ὥσπερ γὰρ σώματος μὴ εὐσχημόνως διαπεπλασμένον, ἀλλὰ φύρδην καὶ οὐκ εὐαρμόστως τῶν μελῶν αὐτῷ συγκειμένων, ἀταξίαν ἂν τις τὸ τοιοῦτον προσείποι, C οὕτω καὶ τοῦ βασιλικῷ πολιτεύματος μὴ τάξει ἀγομένου καὶ ἰο κυβερνωμένου, κατ' οὐδὲν διοίσει τῆς ἰδιωτικῆς καὶ ἀνελευθέρου διαγωγῆς. Ἰν' οὖν μὴ τοῦτο γένηται καὶ δόξωμεν ἀτάκτως φερόμενοι, τὴν βασιλικὴν καθυβρίζειν μεγαλειότητα, δεῖν ᾧήθημεν, ὅσα τε παρὰ τῶν παλαιωτέρων ἐφευρέθη καὶ παρὰ τῶν ἑωρακότεων διηγγέλθη καὶ παρ' ἡμῶν αὐτῶν ἐθεά-15 D θη καὶ ἐν ἡμῖν ἐνηργήθη, ταῦτα φιλοπόνῳ μελέτῃ ἐκ πολλῶν ἐρανίσασθαι καὶ πρὸς εὐσύνοπτον κατάληψιν τῷ παρόντι ἐκθέσθαι φιλοτεχνήματι, καὶ πατριῶν ἐδῶν παρεωρα- M. fol. μένων παρὰδοσιν τοῖς μεθ' ἡμᾶς ἐσημηγήσασθαι, καὶ ὥσπερ 22. a τινα ᾗθη ἐκ λειμώνων δρεψαμένους εἰς ἀσύγκριτον εὐπρέ-20 πειαν τῇ βασιλικῇ παραθέσθαι λαμπρότητι, καὶ οἷον τι κάτοπτρον διαυγές καὶ νεόσμηκτον ἐν μέσοις τοῖς ἀνακτόροις Ed. L. 3 ἰδρῖσασθαι, ἐν ᾧ καὶ τὰ τῇ βασιλείῳ ἀρχῇ πρέποντα καὶ τὰ

2. οἶδα ed.

stris civibus admirationi est. Multa enim observata aliquando, longo tempore abolita, deficere solent, cumque his magnum et venerandum opus, Imperatoriarum cerimoniarum descriptio et regula: qua neglecta atque, ut ita dicam, morte exstincta, imperium deforme omnino et indecorum apparuit. Ut enim corpore non eleganter formato, sed membris turpiter ac distorte in eo collocatis, id iure aliquis confusionem dixerit, ita quoque Imperatoria aula inordinate administrata et gubernata, inhonesta illa et parum liberali institutione in nihilum redigetur. Ne hoc igitur contingat et nos ordinem negligentes, Imperatoriam dedecorare maiestatem videamur, necessarium putavimus, tum apud antiquiores reperta, tum ab iis, qui haec viderunt, relata, tum a nobis ipsis conspecta inque aula nostra exercita, e multis assidua cura congerere et omnium oculis praesenti opere exponere, patrias consuetudines nunc neglectas tradere et commendare posteritati, et quasi flores nonnullos e pratis decerpentes, ad incomparabile decus Imperatorio splendori committere; illud denique opus, tamquam lucidum ac recens politum speculum, in medio atrio collocare, ut in eo tam Imperatoris convenientia dignitati, quam ministrorum systemati congrua omnium

τῆ συγκλητικῇ συστάματι ἄξια κατοπιτευόμενα, ἐν τάξει καὶ Ed. 3
κόσμῳ αἱ τοῦ κράτους ἡνία διεξάγοντο. ὡς ἂν δὲ σαφῆ καὶ
εὐδιάγνωστα εἶεν τὰ γεγραμμένα, καὶ καθωμιλημένη καὶ
ἁπλοστερῆ φράσει κεχρημέθα καὶ λέξεις ταῖς αὐταῖς καὶ
5 ὀνόμασι τοῖς ἐφ' ἐκείσῳ πράγματι πάλαι προσαρμοσθεῖσι B
καὶ λεγομένοις, ἕφ' ὧν τοῦ βασιλείου κράτους ἔνθμῳ καὶ
τάξει φερομένου, εἰκονίζοιμεν τοῦ δημιουργοῦ τὴν περὶ τούτου
τὸ πᾶν ἁρμονίαν καὶ κίνησιν, καθορῶτο δὲ καὶ τοῖς ὑπὸ χεῖρα
σεμνοκρεπέστερον, καὶ διὰ τοῦτο ἡδύντερόν τε καὶ θαυμαστό-
10 τερον, λεπτέον περὶ ἐκείστης τάξεως, ὅπως τε καὶ καθ' ὃν ὀφεί-
λει τρόπον ἐκτελεῖσθαι καὶ συμπεραίνεσθαι.

ΚΕΦ. α΄.

Ed. L. 4

Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν, προκένσου γινόμενον ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλη-
σίᾳ, ἤτοι τάξεις καὶ ἀκολουθία τῶν εὐσήμων καὶ περιφανῶν
15 προελεύσεων, ἐν αἷς οἱ βασιλεῖς ἀπίασιν ἐν τῇ μεγάλῃ
ἐκκλησίᾳ.

Πρὸ μιᾶς ἡμέρας τῆς οἴας οὖν ἐνισταμένης περιφανε-
στάτης ἑορτῆς εἰσέρχονται οἱ πραιπόσιτοι ἐν τῷ χρυσῷ
τρικλίνῳ, τῆς καθημερινῆς δηλονότι ἱσταμένης προελεύσεως, B

7. τό, τε ed. 8. κίνησιν. καθ. ed. 9. θαυμαστότερον. λε-
πτέον οὖν ἕπονι. R.

oculis exponantur, et sic in ordine ac pulchritudine frena potestatis re-
gantur. Ut vero quae hic perscripta sunt clara et intellectu facillia
evaderent, usi sumus vulgari et simpliciori genere dicendi nominibus-
que et vocabulis cuius rei quondam apte impositis et de ea usur-
patis, quibus dum Imperatoria potestas concinnitate et ordine conti-
nctur, creatoris circa hoc universum harmoniam et motum adumbre-
mus. Visum quoque iis, quae sub manibus habemus, convenientius,
et propterea iucundius ac mirabilius est, de singulis officiis quomodo
et qua ratione perfici et administrari debeant commentari.

CAP. I.

*Observanda, quando processio in magnam ecclesiam instituitur,
sive ordo ac series solennium et illustrium processionum, Im-
peratoribus ad magnam ecclesiam euntibus.*

Prædie eius diei, in quem eiusmodi splendidissimum festum in-
cidit, praepositi aureum triclinium intrant, diurna scilicet processione
instante, et Dominos de festo admonent, qui iubent ipsos, ut in

καὶ ὑπομιμνήσκουσι τοὺς δεσπότης περὶ τῆς ἑορτῆς, εἶτα κελεύουσιν τοὺτους οἱ δεσπότες ἀγεσθαι ἐπὶ τὴν αὐριον πρόκευσον ἦτοι προέλευσιν. οἱ δὲ ἐξερχόμενοι ὀρίζουσι πᾶσιν τοῖς τοῦ κουβουκλείου, ὁμοίως καὶ τῷ κατεπάνω καὶ τῷ δομεστικῷ τῶν βασιλικῶν, σὺν τούτοις δὲ καὶ τοῖς δυοῖς δημάρ-5
χοις ἀποστέλλουσι δὲ καὶ μανδάτα τῷ τε δομεστικῷ τῶν νομῆρων καὶ τῷ κόμητι τῶν τειχέων, καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν, πᾶσαις ταῖς τάξεσι καὶ πᾶσι τοῖς σεκρέτοις καταμηνύουσι περὶ τῆς τοιαύτης προελεύσεως, ἵνα ἐκάστη τάξις καὶ ἕκα-
στον σέκρετον κατὰ τὴν ἰδίαν τάξιν καὶ κατὰ τὸν ἴδιον τοῦ 10

σεκρέτου τύπον τὰ αὐτοῖς ἀρμόζοντα προεντρεπίσωσι. καὶ

Ms. 22. b μὴν καὶ τῷ ὑπάρχῳ τῆς πόλεως γνωρίζουσι τοῦ εὐτρεπίσαι καὶ ἀνακαθᾶραι τὴν βασιλικὴν ἔξοδον, ἐν ἣ ἔμελλουσιν οἱ δεσπότες προελθεῖν, καὶ πάσας τὰς ἐκεῖσε εἰσφερούσας λεω-
φόρους ὁδοὺς, ἐν αἷς μέλλουσι διέρχεσθαι οἱ δεσπότες, διαί 15
τοῦ πυξίνου πρίσματος καὶ τῆς ἐκ κισσοῦ καὶ δάφνης μυρ-
ρίνης τε καὶ δενδρόλιβάνου ταύτην κατακοσμεῖν καὶ ἄλλοις, ὅσα ὁ τότε φέρει καιρὸς, εὐώδεσί τε καὶ ποικίλοις ἄνθεσι.

(B.) Τῇ δὲ ἐπαύριον, ἤγουν τῇ ἡμέρᾳ τῆς αὐτῆς ἑορτῆς, ἔωθεν πρωΐας εἰσέρχονται οἱ πραιπόσιτοι μετὰ πάσης τῆς τάξεως 20
τοῦ κουβουκλείου εἰς τὸν καβαλλάριον, καὶ καθέζονται ἐκεῖσε.

D τοῦ δὲ μεγάλου καὶ οἰκειακοῦ παππίου ἀνοίγοντος, εἰσέρχον-
ται, καὶ καθέζονται ἐν τῷ βήλῳ τοῦ πανθέου, καὶ εἰθ' οὕτως εἰσέρχονται οἱ βεστήτορες, καὶ αἴρουσι τὴν μωσαϊκὴν
ῥάβδον ἀπὸ τοῦ εὐκτηρίου τοῦ ἁγίου Θεοδώρου τοῦ ὄντος 25

2. τούτοις ed. 16. τῆς post καί, et τε post μυρρίνης om. ed.
18. ὅσα corr. Leich., ὅσοις ed. ex. cod. 21. καὶ deest in cod.

crastinum pompam seu processionem parent et instituant. Egredientes illi hoc omnibus cubiculariis, capitaneo item et domestico Imperatoriorum, duobus praeterea demarchis, edicunt: mittunt etiam mandata tum domestico numerorum, tum comiti murorum, et, ut breviter dicam, officiis ac secretis omnibus huiusmodi processionem indicant, ut singula officia et secreta secundum ordinem suum et propriam secreto formam quae ipsis conveniunt procurent. Praefecto etiam urbis id notum faciunt, ut viam Imperatoriam, qua Domini processuri sunt, et publicas omnes ad eam, qua ipsi transituri sunt, ducentes praeparet, purget et primate buxoe hederaeque, lauro, myrrha, thure et aliis, quos tunc tempus fert, odoris ac variegatis floribus exornet. (II.) Postero seu ipso festo die primo mane praepositi cum omnibus, qui ad cubiculi ordinem pertinent, caballarium intrant, et ibi coudent. Magno autem et domestico papa palatium aperiente, intrant sedentque in velo panthci: deinde ve-

ἐν τῷ χρυσοτρικλίῳ, καὶ οἱ τῶν ἀλλαξιμῶν τοῦ κουβου-
 κλείου, μετὰ καὶ τῶν τῇ τάξει αὐτῶν διαιταρίων, αἶρουσι
 τὸ ταβλίον, ἐν ᾧ ἀπόκειται ἡ βασιλέως ἐσθῆς, καὶ τὰ κορνί-
 κλια, ἅπερ τὰ βασιλεία ἐνδοθεν περιφέρουσι στέμματα, καὶ
 50ὶ βασιλικοὶ σπαθάριοι τὰ βασιλικά αἶρουσιν ἄρματα τε καὶ
 σκοπιάρια καὶ τὰ δόρατα, καὶ ἡ μὲν τῶν ἀλλαξιμῶν τάξις
 φέρει τὴν βασιλείον στολήν, καὶ ἀποτίθησιν ἐν τῷ ὀκταγώνῳ
 κουβουκλείῳ τῷ ὄντι ἐν τῷ παλατίῳ τῆς Δάφνης, ἧγουν Ed. L. 5
 πρὸ τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου πρωτομάρτυρος Στεφάνου. οἱ δὲ
 10τὰ ἄρματα φέροντες σπαθάριοι ἴστανται μετ' αὐτῶν ἐν τῷ
 ὄνοποδίῳ, καὶ δὴ τῶν δεσποτῶν ἀπὸ σκαραμαγγίων ἐξιόν-
 των τοῦ ἱεροῦ κοιτῶνος, καὶ τὴν συνήθη εὐχὴν ἐν τῇ κόγχῃ
 τοῦ χρυσοτρικλίου, ἐν ἧ ἱστόρηται ἡ τοῦ Κυρίου ἡμῶν καὶ
 Θεοῦ Θεοεικέλος ἁγία εἰκὼν ἐπὶ θρόνου καθεζομένη, τῷ Θεῷ
 15ἑποδιδόντων, εἰσέρχονται οἱ πραιπόσιτοι ἀπὸ τοῦ βήλου τοῦ
 πανθέου, καὶ προσκυνοῦσι τοὺς δεσπότας, καὶ εἰθ' οὕτως βάλ-
 λουσιν οἱ δεσπότες τὰ ἑαυτῶν χρυσοπερίκλειστα σαγία, καὶ ἐξία- B
 σι διὰ τοῦ φύλακος. ἐν δὲ τῷ σίγματι ἐκδέχεται αὐτοὺς τότε M. 23. a
 20μαγλάβιον καὶ ἡ ἑταιρεία καὶ ὁ λογοθέτης, μετὰ τοῦ κανικλείου
 καὶ τοῦ πρωτοασηκρήτης καὶ τοῦ πρωτονοταρίου, καὶ ἐπευχό-
 μωοι τοῖς δεσπόταις, τούτοις συμπορεύονται. (Γ.) Καὶ ἀπερ-
 χόμενοι δεσπότες ἐν τῷ πρωτοκτίστῳ ναῷ τῆς ὑπερωγίας Θεο-
 τόκου, λαμβάνουσι κηρούς παρὰ τῶν πραιποσίτων, δηλονότι

3. ταβλὴν cod. 20. πρωτοασηκρήτης sph. ed.

stitores intrantes, virgam Mosaicam ex oratorio S. Theodori, quod in
 aureo triclinio est, desumunt: mutatorii cubiculi praefecti cum
 diaetariis, qui ad eorum ordinem pertinent, tabulam, in qua
 vestis Imperatoria facit, et arcas, ubi Imperatoriae coronae asser-
 vantur; spatharii Imperatorii arma, scuta hastasque Imperatoris; of-
 ficium denique mutatorii stolam eius sumit, et in octangulo cubi-
 culo, quod in palatio Daphnes seu ante templum sancti proto-
 martyris Stephani est, reponit. Spatharii arma portantes, cum
 ipsis in onopodio stant, et postquam Domini, scaramangiis induti, e
 sacro cubiculo processerunt solitasque preces in concha aurei trielinii,
 ubi Domini ac Dei nostri divina et sacra imago in throno collocata
 est, peregerunt, praepositi a velo panthei intrantes, Dominos ado-
 rant: qui statim vestes suas auro praetextas induunt, et per excu-
 bias egrediuntur. In sigmate custodiae corporis, quae manclavium et
 hetaeria vocatur, et logothetes cum praefecto caniclei, protosecret-
 10ario ac protonotario eos excipiunt, et facta salutatione, cum
 ipsis procedunt. (III.) Domini autem ad veterem sanctissimae Deiparae
 aedem abeuntes, cereos a praepositis, scilicet a cubiculario praepositis
 traditos, accipiunt, et triplici adoratione cum cereis Deum venerantur.

ὑπὸ κουβικουλαρίου δεδομένων τοὺς πραιποσίτους, καὶ διὰ
 Cτῆς τρισσῆς μετὰ τῶν κηρῶν προσκυνήσεως ἀπευχαριστοῦσιν
 τῷ Θεῷ. καὶ εἰδ' οὕτως ἐν τῷ κατεκείνῳ ἦτοι μετεκείνῳ
 εὐκτηρίῳ τῆς ἁγίας τριάδος, κάκεισε διὰ τῆς τρισσῆς μετὰ
 τῶν κηρῶν προσκυνήσεως ἀπευχαριστοῦσι τῷ Θεῷ, καὶ εἰδ' 5
 οὕτως εἰσέρχονται ἐν τοῖς ἐκεῖσε ἀποκειμένοις ἐν τῷ στε-
 νακίῳ λειψάνοις, κάκεισε διὰ τῆς τρισσῆς μετὰ τῶν κηρῶν
 προσκυνήσεως ἀπευχαριστοῦσι τῷ Θεῷ. εἶτα ἐξέρχονται
 εἰς τὸν βαπτιστήρα, ἐν ᾧ ἴστανται οἱ τρεῖς εὐμεγέθεις
 καὶ περικαλλεῖς σταυροί, καὶ διὰ νεύματος τοῦ πραιποσίτου
 πηγνύουσιν ἐκεῖσε οἱ κουβικουλάριοι οὓς κατέχουσι κηρούς
 οἱ δεσπῶται ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε διέρχονται διὰ τοῦ τρικλίνου τοῦ
 αὐγουστῆως, ἐν ᾧ ἐκδέχονται οἱ τε τοῦ χρυσοτρικλίνου καὶ οἱ
 βασιλικοὶ ἄνθρωποι· κάκεισε γὰρ ἐπεύχονται σὺν τοῖς μαγλα-
 Dβίταις καὶ τοῖς ἑταιρειώταις τοὺς δεσπῶτας. οἱ δὲ δεσπῶται 15
 μετὰ τοῦ κουβουκλείου μόνου καὶ τῶν κοιτωνιτῶν εἰσέρχον-
 ται ἕως τοῦ ὀκταγώνου κουβουκλείου τοῦ ὄντος πρὸ τοῦ ἁγίου
 Στεφάνου, ἐν ᾧ καὶ ἡ βασιλῆος ἀπόκειται στολή, καὶ ἐκεῖσε
 ἴστανται οἱ τοῦ κουβουκλείου ἐπευχόμενοι τοὺς δεσπῶτας. ἀπὸ
 Ed. L. 6 δὲ τῶν ἐκεῖσε εἰσέρχονται οἱ δεσπῶται σὺν τοῖς πραιποσίτοις 20
 ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου πρωτομάρτυρος Στεφάνου, καὶ διὰ τῆς
 τρισσῆς μετὰ τῶν κηρῶν προσκυνήσεως ἀπευχαριστοῦσι τῷ
 Θεῷ, καὶ εἰδ' οὕτως προσκυνοῦσι τὸν μέγαν καὶ περικαλλῆ

10. δεδομένους τοῖς πραιποσίτοις Leich. 11. ΣΧΟΛ. Ἰστέον,
 δεῖ ἐορτῆς προκειμένης ὁ μέγας σταυρὸς ἀπὸ τοῦ (τοῦ om. ed.)
 βαπτιστήρος οὐκ ἐξέρχεται· ὁ δὲ ἕτερος ἴστανται ἐν τῷ ὀκταγώνῳ
 θόλῳ, ἡγουν εἰς τὴν α' σχολὴν, ἥπερ παλαιῶν καλοῦσι χα-
 ραγῆν, καὶ ὁ ἕτερος εἰς τοὺς λύχνους. ἐκεῖσε γὰρ ἀντικρὺ τῶν
 λύχνων ἴδρυνται ἡ καλουμένη ἑπτακάδηνλος, καὶ κάτωθεν τοῦ
 ἐκεῖσε ἰδρυνμένου σταυροῦ κρέματα ἡ Περσικὸς γραμμῆ. 17.
 ὀκταγώνου sph. ut infra p. 9, 7. 18. ἡ om. ed. 21. ἁγίου
 om. ed.

Postea in secundo seu proximo sacello ter genibus flexis cum cereis,
 Deum precantur: deinde ad repositas ibi in angiportu reliquias acce-
 dunt, et hic quoque ter genu flexo cum cereis Deum adorant.
 Porro ad baptisterium, in quo tres magnae ac perpulchrae cruce
 stant, exeunt ibique signo a praeposito dato, cubicularii quos te-
 nent cereos reponunt. Inde Domini per triclinium augustalis trans-
 eunt, in quo aurei triclinii ministri et famuli Imperatorii eos ex-
 spectant: nam ibi quoque cum manclavitis et custodibus palatii seu
 hetaeria Dominos salutant. Ipsi vero cum cubiculariis et coctoni-
 tis ad octangulum cubiculum ante sancti Stephani aedem, in quo
 stola Imperatoria iacet, procedunt: ubi et cubicularii, Dominos sa-
 lutantes, adsunt. Inde cum praepositis ad sancti protomartyris Ste-

καὶ πολυτίμητον τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου σταυρόν. (Δ.) Καὶ μετὰ τὸ τελεῖσθαι ταῦτα εἰσέρχονται ἐν τῷ κοιτῶνι τῆς Διάφνης, ἐκδεχόμενοι τὸν καιρὸν, ἤγουν τὸν βεφερενδάριον, φέροντα τὸ μανδύτον ἀπὸ τοῦ πατριάρχου περὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς καταστάσεως, καὶ δὴ εἰσέρχονται οἱ πραιπόσιτοι, **Ma. 23. b** καὶ τὴν εἰδησιν τούτων διδοῦσι τοῖς δεσπόταις. ἔξιόντες δὲ οἱ δεσπότες ἐν τῷ ὀκταγώνῳ κουβουκλείῳ, κράζει φωνῇ μεγάλη ὁ πραιπόσιτος, λέγων „βεστήτορες” καὶ δὴ εἰσέρχονται οἱ βεστήτορες καὶ περιτιθέασι τοῖς δεσπόταις τὰς τούτων λαμπρὰς χλαρίδας, καὶ εὐθέως ἔξέρχονται· οἱ δὲ πραιπόσιτοι στέφουσιν τοὺς δεσπότες, δηλονότι τοῦ κουβουκλείου παντὸς περισταμένου κάκεισε, ὅτι ταῦτα τελοῦνται, καὶ μετὰ τὸ στεφθῆναι τοὺς δεσπότες ἔξέρχονται διὰ τοῦ τρικλίνου τοῦ ἀγνουστέως ἐκεῖσε γὰρ ἴσταται ὁ λογοθέτης τοῦ δρόμου **15** καὶ ὁ τοῦ κανικλείου καὶ ὁ κατεπάνω τῶν βασιλικῶν καὶ τὸ μεγάλιστον καὶ ἡ ἐταιρεία. ἔνδοθεν γὰρ τῆς μεγάλης πύλης τοῦ ἀγνουστέως ἴστανται οἱ νιψησιτάριοι, βαστάζοντες τὰ χρυσᾶ καὶ ἐκ λίθων τιμίῳν κατεσκευασμένα χερνιβόξεστα, καὶ ἴστανται οἱ δεσπότες εἰς τὴν χρυσῆν χεῖρα, ἤγουν εἰς **20** τοὺς πόρθηκα τοῦ ἀγνουστέως ἔξωθεν τῆς μεγάλης πύλης· κάκεισε γὰρ καὶ οἱ τοῦ χρυσοτρικλίνου παρίστανται. καὶ δὴ διὰ νεύματος τοῦ δεσπότη οἱ πραιπόσιτοι τὴν κεφαλὴν ὑπο-

22. ΣΧΟΛ. Ἰστοῖον, ὅτι διὰ τοιοῦτου σχήματος... εἰ ἐν πάσαις ταῖς δοχαῖς διὰ νεύματος τοῦ δεσπότη οἱ πραιπόσιτοι γενεὴ ἐκ τῶν ὀφελουσιν εἰσάξει; εἴτε τὰ κατὰ τύπον εἰσαγόμενα βήλα ἐν ταῖς δοχαῖς, εἴτε ἐθνικῶν εἰσόδος ὀφείλει γενέσθαι, εἴτε ξενικῶν ἐξ ἀλλοέθνων μελλόντων εἰσεῖναι. Integrum hoc scholion, in ed. omissum, praebet R. in annot.

phani templum abeuntes, ter genu flexo cum cereis Deum venerantur, et ante magnam illam, pulcherrimam et summe venerandam sancti Constantini crucem se prosternunt. (IV.) His peractis, cubiculum Daphnes ingrediuntur, et tempus seu referendarium, a patriarcha mandatum de ecclesiasticis cerimoniis ferentem, expectant, quarum notitiam intrantes praepositi Dominis suppeditant. Hi cum octangulum cubiculum intrarunt, praepositus alta voce exclamans dicit: *Vestitores*. Tunc vestitores accedunt, Dominis splendidas suas tunicas circumimponunt statimque abeunt: praepositi vero Imperatorem coronant, adstante ibi, dum haec peraguntur, universo cubiculi ministerio, et coronati Domini per triclinium augustalis sunt, ubi logotheta cursus publici, canicleo praefectus, capitaneus Imperatoriorum, manclavium et hetæria seu corporis custodes adsunt. Intra portam augustalis maiorem lavatores, aurea et lapidibus pretiosis ornata malluvia portantes, Domini ad auream manum seu in porticu augustalis extra magnam

κλίνας τοὺς δεσπόταις, διὰ τῆς οἰκείας χλανίδος νεύει τῷ
 ὀστιάριῳ τῷ τὴν χρυσοὴν βέργαν κατέχοντι τέσσαρες γὰρ
 ὀστιάριοι τὰς χρυσοὺς ἐκ λίθων τιμίων ἡμφιεσμένας βασιτά-
 ζουσι βέργας. καὶ ἐξέρχεται, καὶ εἰσάγει τοὺς τε μαγί-
 στρους ἀνθυπάτους τε καὶ πατρικίους στρατηγούς τε καὶ
 Δορφυκιάλιους καὶ κλεισουράρχας, καὶ τούτων κατὰ τὸ εἰω-
 θὸς προσκυνούντων τοὺς δεσπότας καὶ κατὰ τὰς οἰκείας ἰστα-
 μένων τάξεις, διὰ νεύματος τοῦ βασιλέως λέγει ὁ πραιπόσιτος
 εὐήχως πᾶς καὶ ἐναρμονίως „κελεύσατε.” καὶ δὴ τούτων
 ἐξιόντων, δηλονότι μετὰ καὶ τῶν δεσποτῶν, πάλιν ἐν τῷ
 ὄνοποδίῳ, ἐνθα ὁ τῆς βίγλης δρογγάριος καὶ τοῦ πλωΐμου
 Ἰστανται, μετὰ καὶ τῶν βασιλικῶν σπαθαρίων τῶν βασιταζόν-
 των τὰ βασιλικά ἄρματα, πίπτουσι κάκειος οἱ τε μάγιστροι
 καὶ οἱ λοιποὶ, καὶ ἀπευχαριστοῦσι τοὺς δεσπότας, δηλονότι
 Ma. 24. α τοῦ τῆς καταστάσεως ἐν τῷ μέσῳ ἑστώτος, καὶ διὰ νεύματος
 τοῦ βασιλέως κατὰ τὸ εἰωθὸς νεύει ὁ πραιπόσιτος διὰ τῆς
 αὐτοῦ χλανίδος τῷ τῆς καταστάσεως, καὶ λέγει „κελύ-
 Ed. L. 7 σατε.” (E.) Καὶ ἀπὸ τῶν ἐκεῖος συνεξέλαισι τοὺς δεσπόταις
 οἱ τε μάγιστροι καὶ οἱ λοιποὶ ἕως τοῦ μεγάλου κονισιοταρίου,
 ἐν ᾧ Ἰστανται ὁ, τε τοῦ ἀγίου Κωνσταντίνου σταυρὸς καὶ ἡ
 τοῦ Μωσέως ῥάβδος καὶ μὴν ὁ, τε πρωτοασηκρήτης καὶ ὁ
 πρωτονοτάριος, μετὰ τῶν ἀσηκρήτων καὶ βασιλικῶν νοταρίων
 καὶ λοιπῶν σεκρετικῶν νοταρίων τε καὶ χαρτουλαρίων καὶ
 13. οἱ δὲ ed. 22. Verba βασ. νοτ. κ. λοιπ. σεκρ. νοτ. et
 mox καὶ om. ed.

portam stant, ubi et chrysotricliniarii adsunt. Tunc ad nutum Do-
 mini praepositus, inclinato versus Dominos capite, propria veste
 ostiario auream virgam tenenti signum dat: quatuor enim ostiarii
 aureas et gemmis pretiosis instructas virgas portant. Deinde egre-
 ditur, et magistros, proconsules, patricios, strategos, officiales et
 clausurarum praefectos adducit: quibus pro more salutantibus Domi-
 nos, et secundum suos ordines constitutis, ad nutum Imperatoris prae-
 positus clare et harmonice dicit: *Iubete*. Et postquam cum Dominis
 ad onopodium exierunt, ubi drungarii vigiliae et rei navalis cum
 spathariis Imperatoriis, arma Imperatoris ferentibus, stant, procum-
 bunt ibi magistri ac reliqui, et Dominos salutant, scilicet magistro
 caerimoniarum in medio constituto: ad Imperatoris vero nutum pro
 more praepositus veste sua signum dat, dicens: *Iubete*. (V.) Inde
 cum Dominis magistri et reliqui usque ad magnum consistorium,
 in quo crux S. Constantini et virga Mosis stant, una egredium-
 tur; et ibi primus a secretis et protosecretarius cum ipsis se-
 cretis, notariis Imperatoriis ceterisque secreticis atque notariis et
 chartulariis et omnibus in eum locum congregatis adest: stantibus-
 que Dominis supra pulpitum ante camelaucium, praepositus iterum

δὴ πάντων ἐκεῖσε ἀθροιζομένων, καὶ τῶν δεσποτῶν ἱσταμέ-
 των ἄνωθεν τοῦ πουλπίτου ἔμπροσθεν τοῦ καμελαυκίου, πάλιν
 διὰ νέματος τοῦ βασιλέως κατὰ τὸ εἰωθὸς νεύει ὁ πραι-
 πόσιτος τῷ σιλεντιαρίῳ, (ἐκεῖσε γὰρ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ κοι-
 5τωρίου ἱστανται οἱ σιλεντιάριοι,) καὶ λέγει μεγάλως „κε-
 λεύσατε.“ καὶ ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε διέρχονται οἱ δεσπότες ἕως
 τοῦ τρικλίνου τῶν κاندιδάτων, (ἐκεῖσε γὰρ ὁ τοῦ Κυρίου Β
 ἱσταται κληρός,) καὶ ἀσπάζονται οἱ δεσπότες τὸν σταυρὸν τοῦ
 Κυρίου, δηλοῦντι ὑπὸ τοῦ σκευοφύλακος τῆς αὐτῆς ἐκκλη-
 10σίας προσφερομένου τοῖς δεσπότησι. καὶ ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε διέρ-
 χονται αἱ δεσπότες ἀπερχόμενοι ἐν τῷ ὀκτακίονῳ θύλῳ, ἤγουν
 εἰς τὴν πρώτην σχολὴν, ὅπερ τὴν παλαιὰν καλοῦσι χαραγὴν,
 ἐν ᾗ ἴδρται ὁ ἐξ ἀργύρου κατεσκευασμένος περικαλλῆς σταυ-
 ρός, καὶ διὰ τῆς τρισσῆς μετὰ τῶν κηρῶν προσκυνήσεως
 15ἀνευχαριστοῦσι τῷ Θεῷ. καὶ πάλιν ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε διέρχον-
 ται διὰ τοῦ τρικλίνου τῶν ἐσκουβίτων· ἐκεῖσε γὰρ ἱστανται
 στιγηδὸν δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ κατὰ τὰς οἰκείας τάξεις, τοὺς C
 δεσπότες ἐκδεχόμενα, τὰ τε Ῥωμαϊκὰ σκῆπτρα τὰ λεγόμενα
 βῆλα, ὁμοίως καὶ τὰ εὐτύχια καὶ τὰ ἑτερα σκῆπτρα, πρὸς
 20τοῦτοις τὰ σκεῦη τῶν προτικτόρων καὶ σινατόρων, καὶ τὰ
 σκεῦη τῶν δρακοναρίων, λάβουρά τε καὶ καμπηδηκτόρια, μετὰ
 καὶ τῶν βάνδων, τοῦ συμπορεύεσθαι τοῖς δεσπότησι. (5.) Ἐν Ms. 24. b
 δὲ τῷ αὐτῷ τρικλίονῳ τῶν ἐσκουβίτων ἐν τῷ εὐωνύμῳ
 μέρει ἱστανται ἐπὶ μακρῷ σκάμνῳ πρώτη τάξις, οἱ τοῦ κοι-
 25αἰστάτορος καγκελλάριοι, μετὰ καὶ τοῦ αὐτῶν δομεστίκου Ῥω-

10. προσφερόμενον Leich. 13. ὁ om. ed. 25. καγκελλάριος
 emend. Leich., κελλάριος ed. ex cod.

ad nutum Imperatoris signum uti mos est silentiario dat, (in me-
 dio enim consistorio silentiarii praesto sunt,) alta voce exclamans:
Iubete. Inde Domini ad triclinium candidatorum procedunt, ubi sacer
 Domino clerus adest, et crucem a thesaurario eius ecclesiae
 ipsis allatam osculantur. Porro ad octangulum tholium seu primam
 scholam, quem locum *veterem monetam* vocant, ubi ex argento affa-
 bre elaborata et pulcherrima crux posita est, transeunt, et ter genu
 flexo cum cereis Deum venerantur; inde rursus per triclinium ex-
 cubitorum pergunt, ubi ad dextrum et sinistrum latus secundum or-
 dines suos turmae Romanae, *vela* dictae, praetoriani et reliquae
 cohortes militares, porro signa protectorum, senatorum et dracona-
 riorum, labara et campiductoria cum bandis stant Dominosque,
 ut eos comitentur, excipiunt. (VI.) In eiusdem excubitorum tricoli-
 nii sinistra parte, in scamno longo, *primus ordo* stat, cancellarii
 quaestoris cum suo domestico, Romano sermone convenientes festo

μαίζοντες τὰ τῆ ἑορτῆ ἀρμόζοντα· δευτέρα τάξις, ἴστανται καὶ αὐτοὶ ἐπὶ μακροσκάμῃ οἱ λεγόμενοι διπανῖται, καὶ αὐτοὶ
 Δτὴ εἰωθότα εὐφημοῦντες· καὶ τρίτη τάξις, ἴστανται ἐπὶ μακροσκάμῃ οἱ νομικοὶ, καὶ αὐτοὶ τὰ εἰωθότα ἐπενχόμενοι τοὺς δεσπότας, καὶ ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε ἀπέρχονται εἰς τοὺς λύ-5
 χνους, ἐν ᾧ ἴδρυνται ὁ ἕξ ἀργύρου ἕτερος κατεσκευασμένος σταυρὸς, καὶ διὰ τῆς τρισσῆς μετὰ τῶν κηρῶν προσκυνήσεως ἀπενχαριστοῦσι τῷ Θεῷ, καὶ γίνεται ἐκεῖσε ἐν τῷ τριβουναλίῳ πρώτη δοχὴ· ἤγουν εἰς τοὺς λύχνους, δηλονότι εἰς τὴν καμάραν, ἰσταμένων τῶν βασιλέων, δέχεται ἐκεῖσε ὁ δημο-10
 κράτης τῶν Βενέτων, ἤγουν ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν, μετὰ
 Ed. L. 8 καὶ τοῦ περατικοῦ δήμου τῶν Βενέτων, καὶ ἐπιδίδωσιν ὁ δημοκράτης, ἤγουν ὁ δομέστικος, τὸ λιβελλάριον τὸν δεσπότην, ἀφικόμενος δηλονότι ὑπὸ τοῦ τῆς καταστάσεως πρὸς τὸν βασιλέα, ὁ δὲ βασιλεὺς ἐπιδίδωσι τοῦτο τῷ πραιποσίτῳ, καὶ 15
 ἀκτολογοῦσιν ἐκεῖ οἱ τοῦ μέρους, ἤγουν ὁ δῆμος, κατὰ τὸ εἰωθὸς τοὺς δεσπότας, ἐν δὲ τῷ ἀκτολογεῖν τὸν δῆμον ὁ δομέστικος κατασφραγίζει τοὺς δεσπότας κατὰ τὴν εὐφημίαν τοῦ δήμου· αὐτὸ γὰρ τὸ τριβουνάλιον κατακοσμοῦσιν οἱ τε βεστιοπράται καὶ ἀργυροπράται διὰ τε βλατίων καὶ λοιπῶν 20
 ἐντίμων ἀπλωμάτων τε καὶ πέπλων, καὶ μὴν διὰ τε χρυσῶν

2. μακροσκάμῃ cod. 9. ΣΧΟΛ. Ἰστέον, ὅτι τῶν δεσποτῶν διερχομένων εἰς τοὺς λύχνους, ἀνάπτουσι τοὺς λύχνους κατὰ τὸν τύπον. 13. τῷ δεσπότη Leich. 18. ΣΧΟΛ. Ἰστέον, ὅτι τοῦ δήμου ἀκτολογοῦντος κατὰ τὴν ἀκολουθίαν τῆς ἀκτολογίας, ἤγουν τοῦ λαοῦ ἀποκρινομένου τοῖς κράταις, κατασφραγίζει ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν κατ' ἄκρον τῆς αὐτοῦ χλανίδος πρὸς τὸν βασιλέα τρίτον· καὶ τῶν κρατῶν λεγόντων ἔχει δεδεμένην ταῖς χερσὶ· πάλιν τοῦ λαοῦ λέγοντος, κατασφραγίζει μέχρις ἂν πληρωθῇ πάσα ἡ ἀκτολογία. ἡ δὲ ἡ τάξις καὶ ἡ ἀκτολογία καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς δοχαῖς τελεῖται τῶν Βενέτων καὶ Πρασίμων. 19. τε om. ed.

acclamationes dicentes. *Secundus ordo*: stant etiam in scamno longo, qui dipanitae dicuntur, et pro more acclamant. *Tertius ordo*: stant itidem in longo scamno nomici, felicia Dominis ut mos est apprecantes. Hi autem inde ad lychnos abeunt, ubi crux alia ex argento facta collocata est, et triplici adoratione, cereos manu tenentes, Deum venerantur; ibique in tribunali prima exceptio fit. Stantes scilicet ad lychnos seu in camera Imperatores excipit ibi princeps Venetorum seu domesticus scholarum cum transitoria sua Veneta turba, et Domino libellum offert, nimirum per cerimoniarum ad Imperatorem adductus, qui eum praeposito tradit, et factiones seu populus Dominis ut consuetudo est acclamant, dum interim domesticus pro more secundum faustas populi preces ipsos cruce signat. Tribunal ipsum vestiarii et fabri argentarii blatteis aliisque pretiosis aulicis et populi ornant, aureisque et

καὶ ἀργυρῶν παντοίων σκευῶν τοῦτο καταλαΐζουσιν ἐν γὰρ τῷ αὐτῷ τριβουναλίῳ δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ ἴστανται πλησίον B τῶν λύχνων ἀπὸ τῶν δῆμων, καὶ ἐπέκεινα οἱ κατὰ τὸν τότε καιρὸν ἐντυγχάνοντες ἐνταῦθα ἐθνικοὶ, καὶ μὴν καὶ τὰ συστήματα τῆς πόλεως καὶ οἱ περὶ τὸν ὑπαρχον ὀφφικιάλιοι, μετὰ καὶ τοῦ συμπόνου καὶ τοῦ λογοθέτου τοῦ πραιτωρίου. (Z.) Καὶ εἰδ' οὕτως ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε διέρχονται οἱ δεσπόται ἕως τοῦ τρικλίνου τῶν σχολῶν, καὶ ἐν τῷ προκυλαίῳ τῶν ἁγίων ἀποστόλων διὰ τῆς τρισσῆς μετὰ τῶν κηρῶν προσκυ- 10 νήσεως ἀευχαριστοῦσι τῷ Θεῷ καὶ γίνεται ἐκεῖσε δευτέρῳ Ms. 25. a δοχῇ, καὶ δέχεται ὁ δημοκράτης τῶν Πρασίῶν, ἤγουν ἐκ- σκουβίτος μετὰ καὶ τοῦ περατικοῦ αὐτοῦ δήμου τῶν Πρασί- C νων, καὶ τὰ ἐξῆς ἐπιτελεῖται καθὼς προείρηται ἐν τῇ πρώτῃ δοχῇ. καὶ εἰδ' οὕτως γίνεται τρίτη δοχῇ ἐνδοθεν τῆς χαλ- 15 κῆς, ἤγουν εἰς τὴν πύλην τῶν σχολῶν τὴν εἰσφέρουσαν εἰς τὸν θόλον τῆς χαλκῆς, καὶ δέχεται κακεῖσε ὁ δημοκράτης τῶν Βενέτων, ἤγουν ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν, μετὰ καὶ τοῦ περατικοῦ δήμου τῶν Βενέτων, καὶ τὰ ἐξῆς ἐπιτελεῖται κα- θὼς προείρηται· καὶ τὰ ἐνδοθεν τῆς χαλκῆς πύλης εἰς τὸν 20 μόνον θόλον δεξιᾷ μὲν ἴσταται τὸ ἱατρεῖον ἐπευχόμενον τοῖς δεσπόταις, ἀριστερᾷ δὲ οἱ τῆς παλαιστρας, καὶ αὐτοὶ εὐφη- μούντες τοὺς δεσπότας „εἰς πολλοὺς χρόνους καὶ ἀγαθοὺς ὁ Θεὸς ἀγάγει“, καὶ τὰ ἐξῆς. (H.) Καὶ ἐξιόντων τῶν δεσπο- D τῶν εἰς τὴν χαλκῆν πύλην, ἐκεῖσε γὰρ ἴστανται δεξιᾷ καὶ

11. ἐσκούβιτος ed.

19. τὰ om. ed.

20. δεξιᾷ μὲν om. ed.

23. ἀγάγει cod.

omnis generis argenteis vasis splendidum reddunt. In eodem enim tri-
bunali, ad dextram et sinistram prope lychnos factiones et post
illas qui hoc tempore in urbe versantur peregrini, collegia item ur-
bis, officiales praefecti cum assessore et logotheta praetorii adsunt.
(VII.) Inde Domini usque ad triclinium scholarum procedunt, et in
atrio S. S. apostolorum, ter genu flexo cum cereis Deum venerantur:
atque ibi secunda exceptio est, et tribunus Prasinorum seu excubi-
tor cum factione sua transitoria Prasina eos excipit, ceteraque ut
supra de prima factione dictum peragit. Ita et TERTIA intra chal-
cea seu in porta scholarum, quae ad tholum chalces ducit, stat, et
excipit ibi tribunus Venetorum seu domesticus scholarum cum
transitoria turba Veneta, ceteraque ut supra observatum est perficit.
Intra aeneam portam in magno tholo ad dextram medicorum
officium, Dominis fausta apprecans, adest; ad sinistram autem qui
ex palaestra sunt, ipsique Dominis acclamant: *In multa bonaque
tempora Deus inducat etc.* (VIII.) Exeuntibus Dominis in chal-
cea seu aeneam portam, ad dextram laevamque organarii stant,

Ed. L. 9 ἀριστερά οἱ ὀργανάριοι, ἐδφημοῦντες κατὰ τύπον τοὺς δεσπότη-
 τας. καὶ εἰδ' οὕτως γίνεται δοχὴ τετάρτη ἔξω τοῦ καγκέ-
 λου τῆς χαλκῆς, καὶ δέχεται ἐκεῖσε ὁ δήμαρχος τῶν Βενέτων
 μετὰ τοῦ δήμου τοῦ λευκοῦ, δηλονότι ὀπισθεν τοῦ δημάρχου
 ἱσταμένου καὶ τοῦ δευτερεύοντος αὐτοῦ, καὶ τὰ ἐξῆς ἐπιτελεῖται⁵
 καθὼς προεῖρηται. καὶ ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε γίνεται πέμπτη δοχὴ
 πρὸ τῆς μεγάλης πύλης τῆς εἰσφερούσης εἰς τὸν αὐγουστέωνα,
 καὶ δέχεται ἐκεῖσε ὁ δήμαρχος τῶν Πρασίνων μετὰ καὶ τοῦ
 δήμου τοῦ ῥουσίου, δηλονότι ὀπισθεν τοῦ δημάρχου ἱσταμέ-
 νου καὶ τοῦ δευτερεύοντος αὐτοῦ, καὶ τὰ ἐξῆς ἐπιτελεῖται¹⁰
 Β καθὼς εἴρηται. καὶ μετὰ ταύτην γίνεται ἕκτη δοχὴ εἰς τὸ
 ὠρολόγιον τῆς ἁγίας Σοφίας, καὶ δέχεται ἐκεῖσε ὁ δήμαρχος
 τῶν Βενέτων μετὰ τοῦ δήμου τοῦ λευκοῦ, καὶ τὰ ἐξῆς ἐπιτε-
 λεῖται καθὼς προεῖρηται. (Θ.) Καὶ ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε εἰσέρ-
 χονται οἱ δεσπότες διὰ τῆς ὠραίας πύλης, καὶ ἀποστέφονται¹⁵
 ὑπὸ τῶν πραιποσίτων ἔνδον τοῦ βήλου τοῦ κρεμαμένου εἰς
 τὴν καμάραν, ἤγουν εἰς τὸ προπύλαιον τοῦ νάρθηκος ὁ δὲ
 Μ. 25. b πατριάρχης ἐκδέχεται εἰς τὴν πύλην τοῦ νάρθηκος μετὰ τῆς
 C συνήθους αὐτοῦ ὑπηρεσίας καὶ τάξεως, καὶ μετὰ τὸ ἀποστε-
 φῆναι τοὺς δεσπότης εἰσέρχονται πρὸς τὸν πατριάρχη²⁰
 καὶ ἐν πρώτοις μὲν προσκυνοῦσι τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον βαστα-
 ζόμενον ὑπὸ τοῦ ἀρχidiaκόνου, καὶ εἰδ' οὕτως χαιρετίζουσι
 τὸν πατριάρχη, καὶ ἀσπάζονται αὐτὸν, καὶ ἀπέρχονται ἕως
 τῶν βασιλικῶν πυλῶν, ἐκεῖσε διὰ τῆς τρισσῆς μετὰ τῶν κη-
 ρῶν προσκυνήσεως ἀψευχαριστοῦσιν τῷ Θεῷ, καὶ τῆς εὐχῆς²⁵

1. ΣΧΟΛ. Ἐδτυχῶς εἰς πολλὰς ἐορτάς. Om. in ed. add. R.

Dominis, ut mos est, fausta acclamantes. Sic QUARTA receptio extra cancellos chalces fit, et Venetorum tribunus cum factio-
 ne alba, stante scilicet a tergo tribuni, cumque eo, qui secun-
 dum ab ipso locum tenet, Dominos excipit, ceteraque ut supra
 expositum est peragit. Inde QUINTA receptio fit ante portam ma-
 gnam augustalis, ubi princeps Prasinorum cum factione russa, sci-
 licet pone ipsum adstante, cumque eo, qui secundas tenet, excipit,
 ceteraque ut dictum est peraguntur. Post ipsam SEXTA rece-
 ptio in horologio sanctae Sophiae fit, et princeps Venetorum cum
 factione alba praesto est, ceteraque ut supra exposuimus perficiun-
 tur. (IX.) Hinc per portam speciosam Domini transeunt, quibus a
 praepositis intra velum in camera seu in atrio narthecis suspen-
 sum corona adimitur. Patriarcha vero in porta narthecis cum con-
 sueto suo ministerio et ordine eos excipit, ad quem, corona deposi-
 ta, Domini intrans, primumque flexo genu, sanctum evangelium ab
 archidiacono portatum venerantur; deinde patriarcham salutant et

ὑπὸ τοῦ πατριάρχου τελουμένης, γίνεται ἡ εἴσοδος. τὰ δὲ σκῆπτρα καὶ πάντα τὰ προγεγραμμένα σκευὴ εἰσέρχονται, καὶ ἴστανται εἰς τὴν ἐκκλησίαν δεξιᾷ καὶ ἄριστερᾷ εἰς τοὺς ἰδίους τόπους· τὰ δὲ Ῥωμαῖα βῆλα καὶ τὰ πτυχία ἴστανται ἕνθεν καὶ ἐκεῖθεν τῆς σωλέας, ὃ δὲ τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου σταυρὸς εἰς τὸ δεξιὸν μέρος τοῦ βήματος. οἱ δὲ μάγιστροι D καὶ ἀνθύπατοι καὶ οἱ λοιποὶ συγκλητικοί, μετὰ καὶ τῶν βασιλικῶν ἀνθρώπων, ἴστανται καὶ αὐτοὶ εἰς τὸ δεξιὸν μέρος τῆς ἐκκλησίας εἰς τοὺς ἰδίους τόπους, ἔνθα καὶ οἱ δεσπότες 10 ἰοδιέρχονται. (I.) Καὶ ὅτε φθάσουσιν οἱ δεσπότες εἰς τὰ ἅγια θύρια εἰς τὸ πορφυροῦν ὀμφάλιον, εἰσέρχεται μόνος ὁ πατριάρχης ἔνδοθεν τῶν κυκλίδων, κρατῶν τὸ εὐώνυμον ἅγιον θυρίον. καὶ διὰ τῆς τρισσῆς μετὰ τῶν κηρῶν προσκυνήσεως ἀπευχαριστήσαντες τῷ Θεῷ οἱ δεσπότες, εἰσέρχονται προσκυ- 15 νοῶντες τὴν ὑπὸ τοῦ πατριάρχου κρατουμένην ἁγίαν θύραν, καὶ ἐπὶ τῆς ἁγίας τραπέζης γενόμενοι, ἀσπάζονται τὸ ταβλίον Ed. L. 10 τῆς ἁγίας ἐνδυτῆς, δηλονότι ὑπὸ τοῦ πατριάρχου τοῦτο σηπούμενον, καὶ τοῖς δεσπότηταις πρὸς ἀσπασμὸν προσαγόμενον, καὶ εἰδ' οὕτως ἀπλοῦσιν ἐπάνω τῆς ἁγίας τραπέζης τοὺς 20 δόξο κατὰ τὸ εἰωθὸς λευκοὺς ἀέρας, καὶ προσκυνοῦσι διὰ χειρὸς τοῦ πατριάρχου τὰ ἐπιδιδόμενα αὐτοῖς δύο ἅγια ποτήρια καὶ τοὺς δύο ἁγίους δίσκους καὶ τὰ ἅγια σπάργανα. καὶ εἰδ' οὕτως διὰ τοῦ δεξιοῦ μέρους τοῦ αὐτοῦ ἁγίου βήματος εἰσέρχονται οἱ δεσπότες μετὰ τοῦ πατριάρχου εἰς τὸ κυκλίον, Ms. 26. a

4. Ἰσ. εὐτυχία. Leich.

osculantur, ac progressi ad Imperatorias portas, ibi quoque ter genu flexo et accensis cereis, Deum adorant, peractaque a patriarcha supplicatione, introitus fit. Turmae vero militum et cohortes omnes supra memoratae ingrediuntur, et in ecclesia ad dextrum sinistrumque latus in locis propriis adsunt. Romana autem vela et cohortes utrimque in solea sancta, Constantini crux in dextra bematis parte stat. Magistri, proconsules ceterique senatores et Imperatorii ministri in dextro ecclesiae latere in locis suis adstant, qua etiam Domini transeunt. (X.) Quibus ad sanctas ianuas et purpureum umbilicum progressis, patriarcha solus intra cancellos ingreditur, sinistram sanctam ianuam occupans. Postquam vero Domini ter cum cereis Deum adorarunt, occupatam a patriarcha ianuam venerantes intrant, sacraeque adstantes mensae, sanctum altaris instratum, a patriarcha scilicet sublatum, et ipsis, ut osculentur, admotum, osculantur, deinde duos, ut mos est, albos aëres sacrae mensae imponunt, et porrecta a patriarcha, duos sacros calices duosque sacros discos et fascias flexo genu venerantur. Deinde cum patriarcha per dextram partem sancti bematis concham altaris, ubi inaurata

ἐν ᾧ ἴδονται ἡ διάχρυσος ἀγία σταύρωσις, καὶ πάλιν ἐκέλευσε κατὰ τὸ εἰωθὸς διὰ τῆς τρισσῆς μετὰ τῶν κηρῶν προσκυνήσεως ἀπευχαριστοῦσι τῷ Θεῷ, καὶ ἐπιδίδωσιν ὁ πατριάρχης Βτῷ μεγάλῳ βασιλεὶ τὸν θυμιατὸν, καὶ θυμιατὴν τὴν αὐτὴν ἀγίαν σταύρωσιν, καὶ ἀσπαζόμενοι τὸν πατριάρχην ἀποχαιρετίζουσι αὐτὸν, καὶ εἰσέρχονται ἐν τῷ πρὸ τοῦ μητατωρίου ὄντι εὐκτηρίῳ, καὶ ἐκέλευσε διὰ τῆς τρισσῆς μετὰ τῶν κηρῶν προσκυνήσεως ἀπευχαριστοῦσι τῷ Θεῷ, καὶ ἀσπαζόμενοι τὸν τίμιον σταυρὸν, ἐν ᾧ πάντα τὰ σύμβολα τοῦ πάθους τοῦ Κυρίου ἡμῶν καὶ Θεοῦ, ἐμφέρονται καὶ εἰσέρχονται ἐν τῷ μητατωρίῳ. (I.A.) Ὅτε δὲ μέλλουσι τὰ ἕγνια δῶρα τῇ ἀγίᾳ τραπεζῇ προσαχθῆναι, εἰσέρχονται οἱ πραιπόσιτοι, καὶ ὑπομιμνήσκουσι τοὺς δεσπότας, καὶ περιτιθέασιν αὐτοὺς τὰς ἑαυτῶν χλαμύδας, καὶ ἐξέρχονται οἱ δεσπότες μετὰ τῶν χλαμύδων αὐτῶν ἀποσκέπαστοι, καὶ διέρχονται διὰ τοῦ δεξιοῦ μέρους τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας μετὰ τοῦ κουβουκλείου καὶ τῆς συγκλήτου, ὀψικεύμενοι ὑπὸ τῶν σκήπτρων καὶ τῶν λοιπῶν σκευῶν, καὶ ἀπέρχονται ὀπισθεν τοῦ ἄμβωνος· ἐκέλευσε γὰρ τὰ ἅγια σκευὴ ἴστανται ἐκδεχόμενα, καὶ αἱ τῶν δεσποτῶν λαμπάδες ἐκέλευσε οὕτως ἴστανται ἄπτουσαι. καὶ δὴ παραγενομένων ἐκεῖ τῶν δεσποτῶν, αἴρουσιν οἱ πραιπόσιτοι τὰς λαμπάδας, καὶ ἐπιδιδούσιν ἐν ταῖς χερσὶ τῶν δεσποτῶν, καὶ ὀψικεύουσιν οἱ δεσπότες μετὰ τῶν λαμπάδων τὰ ἅγια, μετὰ καὶ τῆς συγκλήτου καὶ τοῦ κουβουκλείου. καὶ τὰ σκήπτρα καὶ τὰ λοιπὰ σκευὴ ἴστανται ἐν ταῖς οἰκείαις τάξεσι, καὶ οἱ δεσπότες ἀπερ-

10. Θεοῦ ἐμφέρονται, εἰσέρχονται. ed.

sancta crucifixio exstat, intrant, atque hic iterum ter genu flexo cum cereis, ut mos est, Deum venerantur; post magno Imperatori patriarcha thuribulum tradit, qui sanctam cruci fixi imaginem incensat: deinde patriarcham osculantes, vale ipsi dicunt, et quod ante metatorium est oratorium ingressi, per triplicem genuflexionem cum cereis Deum venerantur, ac reverendam cruce[m], qua omnia passionis Dei ac Domini nostri symbola continentur, osculati, metatorium intrant. (XL) At sacra dona cum sancto altari imponenda sunt, intrantes praepositi Dominos admonent, qui suis chlamydibus ab ipsis induti, egrediuntur, perque dextrum ecclesiae latus cum cubiculariis et senatu, a turmis ac reliquis ministris stipati, transeunt, et retro ambonem, ubi sacra vasa praesto sunt lucernaeque Dominorum accensae, abeunt. Quo postquam pervenere, praepositi lucernas sumunt, easque Dominis in manus tradunt, qui cum ipsis sacra, senatu et cubiculariis comitantibus, sequuntur. Sceptra et reliquae turmae suo ordine adstant, Domini vero per solem abeuntes, et extra sacras portas, primus quidem ad dextram, secundus ad sinistram,

χήμενοι διὰ τῆς σωλέας, ἴστανται ἔξω τῶν ἁγίων θυρῶν, ὁ
 μὲν πρῶτος δεσπότης δεξιᾷ, ὁ δὲ δεύτερος ἀριστερᾷ, τιθέν- D
 τες τὰς τούτων λαμπάδας ἐν τοῖς στήθεσι τῶν ἁγίων θυρῶν.
 τὰ δὲ ἅγια εἰσερχόμενα εἰς τὴν σωλέαν ἴστανται, καὶ ἔρχε-
 5ται ὁ ἀρχιδιάκονος, καὶ θυμιᾷ τοὺς δεσπότας, καὶ εἰθ' οὖ-
 τως τὸν πατριάρχην, καὶ μετὰ τούτων τὴν ἁγίαν τράπεζαν
 καὶ εἰθ' οὕτως εἰσέρχονται πάντα τὰ ἅγια, καὶ μετὰ τὸ εἰσ-
 ελθεῖν πάντα ἀποχαιρετίζουσι οἱ δεσπότες τὸν πατριάρχην,
 καὶ διέρχονται διὰ τοῦ δεξιοῦ μέρους τοῦ βήματος ἔξωθεν,
 10 καὶ εἰσέρχονται ἐν τῷ μηταωρίῳ, καὶ μετὰ τοῦτο ἔξέρχονται
 πάλιν οἱ δεσπότες ἐν τῷ αὐτῷ σχήματι εἰς τὴν ἀγάπην, καὶ Ed. L. 11
 ἐν τῷ δεξιῷ μέρει τοῦ βήματος πρὸς τὸ μηταωρίον ἴστανται
 ὁ πατριάρχης ἔνδον τῶν κυκλίδων, καὶ ἐν πρώτοις οἱ δεσπό-
 ται ἀσπάζονται τὸν πατριάρχην ἱστάμενον ἔξω τῶν κυκλί-
 15 δων, καὶ μετ' ἑκείνον τὸν τε σύγκελον καὶ τοὺς μητροπολί-
 τας καὶ ἀρχιεπισκόπους καὶ τὸν πρωτοκαππᾶν τῆς μεγάλης
 ἐκκλησίας καὶ τοὺς ἄρχοντας τοῦ πατριάρχου· εἰσάγονται
 δὲ οὗτοι πάντες οἱ τοὺς δεσπότας ἀσπαζόμενοι διὰ χειρὸς
 τοῦ ρεφερενδαρίου, καὶ εἰθ' οὕτως ἀσπάζονται πάλιν τὸν
 20 πατριάρχην, καὶ ἴστανται ὑποκάτω ὀλίγον τῶν κυκλίδων,
 καὶ ἀσπάζονται τοὺς τῆς συγκλήτου πάντας πάντες γὰρ οὗτοι B
 διὰ χειρὸς τοῦ τῆς καταστάσεως εἰσάγονται καὶ ἀποχαιρε-
 τίζοντες οἱ δεσπότες τὸν πατριάρχην, εἰσέρχονται ἐν τῷ
 μηταωρίῳ. (IB). Ὅτε δὲ φθάσει ἡ κοινωνία, πάλιν ἔξέρ-
 25 χονται οἱ δεσπότες ἐν τῷ προειρημένῳ σχήματι, καὶ ἀπέρ-
 χονται ἐν τῷ δεξιῷ μέρει τοῦ βήματος, καὶ δέχονται κἀκεῖσε

14 ἱσταμένου cod.

constituti, lucernas suas in pectoralibus sacrarum lanternarum repo-
 nunt. Sacra in solem dum ingrediuntur, subsistunt, et venit ar-
 chidiaconus, Dominos, patriarcham, postremo sacram tabulam thu-
 re incensans. Hoc modo postea sacra omnia intrant, quo facto
 Domini, vale patriarchae dicto, per dextram bematris partem dis-
 cedunt, metatorium petunt rursusque eodem modo ac ritu ad aga-
 pen seu osculum pacis prodeunt: in dextro bematris late-
 re ad metatorium patriarcha intra cancellos stat, quem Domini
 extra cancellos progressum ante omnes, deinde syncellum, metro-
 politas, archiepiscopos, protopapam magnae ecclesiae et officiales
 patriarchae osculantur. Hi omnes ad Dominos osculandos manu re-
 ferendarii adducuntur, et postea rursus patriarcham osculantur, pau-
 loque infra cancellos constituti, eundem honorem senatoribus omni-
 bus, qui per cerimoniarium adducuntur, exhibent: Domini, vale
 patriarchae dicto, metatorium ingrediuntur. (XII.) Postquam com-
 munitio advenit, Domini eo ritu, quem supra explicavimus, in dex-

τὴν ἁγίαν κοινωνίαν, καὶ ἀσπαζόμενοι κατὰ τὸ εἰωθὸς τὸν πατριάρχην, εἰσέρχονται ἐν τῷ μηταωρίῳ, καὶ κραματίζουσιν ἐκεῖσε μετὰ τῶν μεγαστάνων καὶ οἰκιοτέρων ἀνθρώπων τῆς συγκλήτου· καὶ μετὰ τὸ κραματίσαι τοὺς δεσπότας εἰσέρχονται οἱ πραιπόσιτοι μετὰ καὶ τῶν ἐπὶ τῶν ἀλλαξί-5
 Cμων, καὶ ἐπιτιθέασι τοῖς δεσπόταις τὰς ἑαυτῶν χλανίδας, καὶ εἰθ' οὕτως εἰσάγουσιν οἱ αὐτοὶ πραιπόσιτοι τὸν πατριάρχην, καὶ ἀσπάζεται τοὺς δεσπότας, καὶ συνέξισιν αὐτοῖς ἕως τῆς μικρῆς θύρας τῆς εἰσφερούσης πρὸς τὸ ἅγιον φρέαρ. ἐν γὰρ τῇ φλιῆ τῆς αὐτῆς θύρας ἴστανται οἱ τε δεσπότηαιιο καὶ ὁ πατριάρχης, ὁ δὲ πραιπόσιτος καὶ ὁ ἄργυρος ἴστανται ἔξω τῆς αὐτῆς θύρας καὶ δὴ διὰ χειρὸς τοῦ ἀργύρου
 Ms 27. a λαμβάνει ὁ πραιπόσιτος τὰ χρυσῶ βαλάντια καὶ ἐπιδίδωσι τῷ βασιλεῖ, καὶ ὁ βασιλεὺς δίδωσι τοῖς μέλλουσι ταῦτα λαμβάνειν, κρᾶζοντος δηλονότι τοῦ ἀργύρου· „τῷ ὁ δεῖνα δε-15
 σπότηαι ἀγαθοί·” εἰσὶ δὲ οἱ λαμβάνοντες ταύτην τὴν εὐεργεσίαν διὰ χειρὸς τοῦ δεσπότηου ὃ, τε ἀρχιδιάκονος καὶ οἱ ὀστιά-
 Dριοι καὶ οἱ ψάλται καὶ οἱ πένητες καὶ οἱ προσμονάριοι. καὶ μετὰ ταῦτα ἔξέρχονται οἱ δεσπότηαι μετὰ τοῦ πατριάρχου, καὶ εἰσέρχονται ἐν τῷ βήλῳ τῷ κρεμαμένῳ εἰς τὸ ἅγιον20
 φρέαρ, καὶ στέφει αὐτοὺς ὁ πατριάρχης. καὶ μετὰ τὸ στεφθῆναι αὐτοὺς λαμβάνουσιν ἐκ χειρὸς τοῦ πατριάρχου τὰς εὐλογίας, ἧτοι προσφορὰς, καὶ ἀντιδίδουσι ταύτας τοῖς πραιποσίτοις, καὶ μετὰ ταῦτα δίδωσι τοῖς δεσπόταις ὁ πατριάρχης τὰ ἀλειπτὰ, καὶ ἀντιλαμβάνει παρὰ τῶν δεσποτῶν τὰ25

23. ἀντιδίδουσι ed. Formam δίδω, δίδει constanter in cod. obtinere observat R.

trum bematis latus se conferunt, sacram ibi communionem excipientes, et patriarcham pro more osculati, metatorium ingrediuntur, ibique cum optimatibus et quibus familiariter utuntur senatoribus confabulantur; quo facto praepositi cum iis, qui mutatoribus praesunt, intrant, suisque tunicis Dominos induunt, deinde iidem patriarcham adducunt, qui eos osculatus, ad parvam ianuam usque sacrum ad puteum ducentem cum ipsis egreditur. Intra huius enim ianae limen Dominus et patriarcha, praepositus vero et argento praefectus extra illud, subsistunt. Tunc praepositus ex argyri seu argento praefecti manu marsupia auro plena sumit, traditque Imperatori, hic iis, qui ea accipere debent, clamante argyro: *N. N. Domini boni!* Hoc autem beneficio archidiaconus, ostiarii, psaltae, pauperes et ecclesiae custodes a Domino afficiuntur. Deinde Domini cum patriarcha exeunt, et velum in sacro puteo suspensum intrant, eosque patriarcha coronat. Quo facto sacras e patriarchae manu oblatas seu panem benedictum accipiunt, easque praepositis

ἀποκόμβια· καὶ ἀσπάζονται οἱ δεσπόται τοῦτον, καὶ ἐξίασι Ed.L. 12
 τοῦ ἁγίου φρέατος. καὶ γίνεται πρώτη δοχὴ ἔξω τοῦ ἁγίου
 φρέατος. (II.) Καὶ δέχεται κάκεις τὸ μέρος τῶν Βενέτων
 μετὰ καὶ τοῦ ἑαυτῶν δημάρχου, καὶ ἀκτολογοῦσι τοὺς δε-
 50 σπότας κατὰ τὸ εἰωθός· λιβελλάρια γὰρ οὐ δίδονται ἐν τῇ
 ὑποστροφῇ τῶν δεσποτῶν καθὼς καὶ ἐν τῇ ἀφίξει αὐτῶν·
 τὰ δὲ λοιπὰ τῆς δοχῆς ἐπιτελεῖται καθὼς προεῖρηται. καὶ
 πάλιν γίνεται δευτέρα δοχὴ εἰς τὴν ἔξω τοῦ χύτου τῆς χαλ-
 κῆς τοῦ ἐκεῖσε φορνικοῦ καμάραν εἰς τὴν σιδηρᾶν πύλην,
 10 καὶ δέχεται κάκεις ὁ δήμαρχος τῶν Πρασίνων μετὰ καὶ
 τοῦ δήμου τοῦ ῥουσίου· τὰ δὲ λοιπὰ τῆς δοχῆς ἐπιτελεῖται B
 καθὼς προεῖρηται. καὶ εἰθ' οὕτως γίνεται τρίτη δοχὴ ἐν-
 δοθεν τῆς χαλκῆς πρὸς τὴν πύλην τὴν εἰσφέρονσαν εἰς τὰς
 σχολὰς, καὶ δέχεται κάκεις ὁ δημοκράτης τῶν Βενέτων, ἦγουν
 15 ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν, μετὰ καὶ τοῦ περατικοῦ αὐτοῦ δή-
 μου τοῦ λευκοῦ· τὰ δὲ λοιπὰ τῆς δοχῆς ἐπιτελεῖται καθὼς
 προεῖρηται. καὶ μετὰ ταύτην γίνεται τετάρτη δοχὴ εἰς τὸ
 προκύλαιον τῶν ἁγίων ἀποστόλων, ἦγουν εἰς τὰς σχολὰς, καὶ
 δέχεται κάκεις ὁ δημοκράτης τῶν Πρασίνων, ἦγουν ὁ ἐκ-
 20 σκουβίτης, μετὰ τοῦ περατικοῦ αὐτοῦ δήμου τοῦ ῥουσίου· τὰ

1. ΣΧΟΛ. Ἰστέον, ὅτι δεφείλει ἔχειν τὸ ἀ[πο]κόμβιον χρυσοῦ
 λίτ. 1 καὶ εἰ[τὸ] μὲν] ἔστιν εἰς βασιλέως, [δίδωσι] τὰς 1 λίτ., εἰ δὲ
 δὲ[σ] εἰσιν, εἴτε καὶ γ' εἰσιν, . . ονται αἱ δέκα λίτραι, ε . . εἰ
 καὶ γ' πλὴν τοῦ . . βασιλέως, δεφείλει εἶναι τ[οῦ]το ποσὸν
 τοῦ δε . . ὑπὲρ τῶν ἄλλων τῶν Δ . . . ἐξίσης ὡς συμο . .
 ρουσθ . . δια τῶν ἀμφοτέρ . . τὰς δέκα λίτρας. Suppletum et
 emend. ex cod., ut hic exhibetur, a Reiskio. 2. Verba καὶ
 γίνεται — φρέατος om. ed.

reddunt; deinde patriarcha unguenta ipsis offert, et apocombia ab
 eis recipit, eumque osculati Domini, e sacro puteo recedunt. Et fit
 PRIMA receptio extra sacrum puteum. (XIII.) Ibi quoque Veneto-
 rum factio cum tribuno suo eos excipit et ut mos est Dominis
 acclamat: libelli enim in reditu Dominorum uti dum exeunt non
 dantur: cetera autem, quae ad hunc ritum pertinent ut supra rela-
 tum fuit peraguntur. Rursus SECUNDA receptio fit extra fornitem
 chalces in camera ad ferream portam, et excipit ibi Dominos tri-
 bunus Prasinorum cum transitoria sua factione russa: cetera vero,
 quae in receptionibus observare convenit, ut supra notatum est per-
 sciuntur. Sic ΤΡΑΤΙΑ intra chalcem ad portam, quae in scholas du-
 cit, receptio fit, et excipit ibi tribunus Venetorum seu domesticus
 scholarum cum factione sua transitoria alba; et reliqua ut supra
 diximus exsequitur. Deinde QUARTA receptio fit in atrio S. S. apo-
 stolorum sive in scholis, et ibi quoque tribunus Prasinorum seu
 excubitor cum factione sua transitoria russa adest: cetera vero ut

δὲ λοιπὰ τῆς δοχῆς ἐπιτελεῖται καθὼς προείρηται. καὶ τε-
 Cλευταία δοχὴ γίνεται εἰς τὸ τριβουνάλιον, ἧγουν πρὸ τῶν
 Ms. 27. b λύχνων, καὶ δέχεται κάκει ὁ δημοκράτης τῶν Βενέτων, ἧγουν
 ὁ δομεστικός, μετὰ καὶ τοῦ περατικοῦ αὐτοῦ δήμου τοῦ λευ-
 κοῦ· τὰ δὲ λοιπὰ τῆς δοχῆς ἐπιτελεῖται καθὼς προείρηται. 5
 (IA.) Καὶ δὴ μετὰ ταύτην τὴν δοχὴν διέρχονται οἱ δεσπό-
 ται διὰ τε τῶν λύχνων καὶ τοῦ τρικλίνου τῶν ἐσκουβίτων,
 ἐν δὲ τοῖς αὐτοῖς ἐσκουβίτοις πάλιν εὐφημοῦσι τὰς εὐφημίας
 οἷ τε νομικοὶ καὶ οἱ διπανῆται καὶ οἱ τοῦ κοιαιστώρος καγ-
 κελλάριοι καθὼς καὶ προείρηται, δηλονότι ἐν τοῖς οἰκείοις 10
 Δτόποις ἰστάμενοι. τῶν δὲ δεσποτῶν διερχομένων διὰ τοῦ
 τρικλίνου τῶν κاندιδάτων ἐν τῇ θύρᾳ τοῦ αὐτοῦ τρικλίνου
 τῇ ἐξαγούσῃ ἐπὶ τὸ ἐξάερον τῶν δεκαεννέα ἀσκουβίτων, ἴσταν-
 ται δύο βουκάλιοι, τὰ συνήθη τῆς ἑορτῆς λέγοντες τοῖς δε-
 σπότησι· καὶ ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε εἰσέρχονται ἐν τῷ κοιμιστωρίῳ, 15
 κακεῖσε δηλονότι ἐναπομενότων καὶ ἐπευχομένων τοῖς δε-
 σπότησι, ὃ, τε πρωτοασκηκῆτης καὶ ὁ πρωτονοτάριος μετὰ
 Ed. L. 13 τῶν ἀσκηκῆτῶν καὶ λοιπῶν ὀφφικίων, τοὺς τε νοταρίους
 καὶ χαρτουλαρίους καὶ λοιπούς· ἐν δὲ τῷ ὄνοποδίῳ πάλιν
 ἴστανται οἱ βασιλικοὶ ἄνθρωποι, μετὰ καὶ τοῦ κατεπάνω αὐ- 20
 τῶν καὶ τοῦ δομεστικοῦ αὐτῶν· οἱ δὲ μάγιστροι καὶ ἄν-
 θύπατοι καὶ πατρίκιοι καὶ ὀφφικιάλιοι ἅμα τοῦ τῆς καταστά-
 σεως εἰσέρχονται ἐν τῷ στενακίῳ τῆς χρυσῆς χειρὸς, καὶ
 ἴστανται δεξιᾷ μὲν οὗτοι, ἀριστερᾷ δὲ οἱ τοῦ χρυσοτρικλίνου.
 (IE.) Καὶ δὴ τῶν δεσποτῶν διερχομένων μετὰ τε τοῦ μαγλα- 25

supra expositum fuit a factione perficiuntur. ULTIMA fit in tribu-
 nali seu aute lychnos, ubi Venetorum princeps seu domesticus
 cum transitoria sua factione alba exspectat: ceteraque ut supra
 ostendimus observantur. (XIV.) Post hanc receptionem Domini per
 lychnos et triclinium excubitorum digrediuntur, ubi rursus tam no-
 mici, quam dipanitae et quaestoris cancellarii, solennes appreca-
 tiones ut supra dictum est in locis suis constituti, recitant. Per
 candidatorum vero triclinium transeuntibus Dominis, in porta ipsius
 triclinii, quae in atrium novendecim accubitorum ducit, vocales mu-
 sici duo stant, Dominis quae festo hoc die mos est apprecantes.
 Inde consistorium adeunt, ubi quoque excepturi Dominos faustaque
 ipsis precaturi adsunt protosecretarius et protonotarius cum a se-
 cretis ceterisque officiis, notariis, chartulariis et reliquis. In ono-
 pedio stant Imperatoris famuli cum capitaneo et domestico suo: ma-
 gistri, proconsules, patricii et officiales cum cerimoniario angipor-
 tum aureae manus intrant, et ipsi quidem ad dextram, ad sinistram
 vero ministri aurei triclinii adstant. (XV.) Digredientibus vero Do-
 minis cum clava armatis et magnis excubiis, acclamant omnes, tum

βίου καὶ τῆς μεγάλης ἑταιρείας, ἐπεύχονται πάντες οἱ κά-
 κεισε ἰσάμενοι καὶ οἱ τοῖς δεσπόταις συνιόντες. τῷ δὲ B
 δεσποτῶν μόνων εἰσερχομένων ἐν τῷ τρικλίνῳ τοῦ αὐγουστέως,
 κάκεισε γὰρ οἱ τοῦ κουβουκλείου προπορευόμενοι μετὰ τῶν
 ἡραιποσίτων, καὶ αὐτοὶ κάκεισε στιχηθὸν ἐπὶ ἀκκουβίτων
 ἴστανται, καὶ δὴ τῶν δεσποτῶν μετὰ τῶν κοιτωνιτῶν καὶ μόνον
 εἰσιόντων, κλείονται μὲν αἱ τοῦ αὐγουστέως θύραι διὰ τῶν Ms. 28. a
 κουβικουλαρίων, ὁ δὲ πραιπόσιτος λέγει ταύτην Ῥωμαϊκὴν
 λέξιν „βίτ.“ καὶ δέχεται ὁ τοῦ κουβουκλείου φωνοβόλος, καὶ
 10 λέγει ἐνῆχος πῶς καὶ ἑναρμονίως „καλῶς“. καὶ ἀποκρίνονται
 οἱ τοῦ κουβουκλείου πάντες καὶ λέγουσιν „καλῶς ἦλθετε οἱ
 μουλτουσανοί.“ ἐν δὲ τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ κυριακῇ, ἤγουν τοῦ
 ἁγίου πάσχα, καὶ μόνον προστιθέασι καὶ ταύτην τὴν Ῥω- C
 μαίαν λέξιν „ἄνω φιλλικῆσιμε.“ (15.) Καὶ μετὰ ταῦτα εἰσ-
 15 ἔρχονται, οἱ δεσπῶται μετὰ τοῦ κουβουκλείου ἐν τῷ ὀκταγώνῳ
 κουβουκλείῳ τῷ πρὸ τοῦ ἁγίου Στεφάνου, καὶ ἐκεῖσε ἀπο-
 στέφονται, ἐβάλλοντες καὶ τὰς ἑαυτῶν γλαμύδας, καὶ εἰσερ-
 χονται ἐν τῷ κοιτῶνι τῆς Δάφνης ἀπὸ διβητησίων, κάκεισε
 σκεπαζόμενοι καὶ τὰ χρυσοπερίκλειστα ἀμφιεννύμενοι σα-
 20 γία, εἰσέρχονται εἰς τὸ ἱερόν παλάτιον, δηλονότι προπορευο-
 μένων τῶν πραιποσίτων μετὰ τοῦ κουβουκλείου. καὶ δὴ ἐν
 τῷ χρυσotρικλίνῳ εἰσιόντος τοῦ κουβουκλείου μετὰ τῶν πραι-
 ποσίτων, ἴστανται στιχηθὸν ἐπ' εὖρος τοῦ αὐτοῦ χρυσotρι- D
 κλίον, καὶ τῶν δεσποτῶν διερχομένων, ἐπεύχονται τὸ „εἰς

14. Ἄνωφιλλικῆσιμε ed. 18. διβητησίων. Sic R. pro διβητη-
 σίω quod cod. exhibet, διβητησίον ed. 24. ἐπεύχονται R. ex
 scriptura cod. ἐπευ superscripto χ, ἐπεύχεται ed.

ibi constituti, tum qui Dominos comitantur. Ipsi vero soli triclinium
 augustalis intrant, (nam eo quoque cubicularii cum praepositis prae-
 cedent,) et ordine in accubitis adstant, Dominisque cum solis cubi-
 culariis ingressis, ianuac augustalis a cubiculariis clauduntur: prae-
 positus Romanam vocem: *Fit*, pronunciat. Praecentor cubiculi eos
 excipit, dicitque sonore et harmonice: *Feliciter: cubicularii omnes*
respondent: Feliciter venistis: multos annos! In sancta vero et ma-
 gna dominica seu sancti Paschatis has tantum Romanas voces ad-
 dant: *Annos felicissimos!* (XVI) Postea Domini cum cubiculariis
 octangulum cubiculum, quod est ante S. Stephani aedem, ingrediuntur,
 et ibi tunicas et coronas deponunt. Cubiculum Daphnes ingres-
 si, debetesium induunt, et auro praetextis sagis ornati, sacrum pala-
 tium intrant, praepositis scilicet cum cubiculo praeuentibus. Quod
 postquam una cum praepositis aureum triclinium intravit, ordine ad
 orientalem eius plagam constitutum, Dominis transeuntibus exclamat:
In multa bonaque tempora Deus maiestatem vestram inducat! Egres-

πολλοῦς καὶ ἀγαθοὺς χρόνους ὁ θεὸς ἀγάγοι τὴν βασιλείαν ὑμῶν." τῶν δὲ τοῦ κουβουκλείου μετὰ τῶν πραιποσίτων ἐξιόντων, ὑποστρέφουσιν οἱ δεσπότες, καὶ τῷ Θεῷ ἀπευχαριστοῦσιν, εὐχὴν ἀποδιδόντες ἐν τῇ κόγχῃ τοῦ αὐτοῦ χρυσουστρικλίνου, ἐν ᾗ ἰστόρηται ἡ τοῦ Κυρίου ἡμῶν καὶ Θεοῦ⁵ θεανδρίκελος ἀγία εἰκὼν ἐπὶ θρόνου καθεζομένη, καὶ εἰδ' οὕτως εἰσέρχονται ἐν τῷ ἱερῷ αὐτῶν κοιτῶν. χρὴ δὲ εἰδέναι, ὅτι κατὰ τὴν τάξιν ταύτην καὶ τὸν τύπον ἐπιτελεῖται

Ed. L. 14 ἡ τε ἀγία καὶ μεγάλη κυριακὴ τοῦ πάσχα καὶ ἡ ἀγία πεντηκοστὴ καὶ ἡ θεολαμπῆς μεταμόρφωσις ἡ τε ἀγία καὶ γενέ-10 θλιος τοῦ Κυρίου ἡμῶν καὶ Θεοῦ ἑορτὴ καὶ ἡ ἀγία ὑπερλαμπρος τῶν φώτων ἡμέρα. (IZ.) Χρὴ γινώσκειν, ὅτι τῇ ἀγίᾳ καὶ μεγάλῃ κυριακῇ ἐξιόντων τῶν δεσποτῶν κατὰ τὸν προειρημένον τύπον καὶ ἄλλασόντων τὰ ἑαυτῶν διβητήσια

Ms. 28. b ἐν τῷ κοιτῶν τῆς Δάφνης, ὅτε ἀποσυναχθῶσι πάντες οἱ τῆς¹⁵ συγκλήτου ἐν τῷ πόρτηκι τοῦ μεγάλου τρικλίνου τῶν εἰς ἀκκουβίτων καὶ ἐν τῷ ὀνοποδίῳ, εἰσέρχονται οἱ πραιπόσιτοι, B καὶ ὑπομιμνήσκουσι τοὺς δεσπότες, καὶ βάλλουσι οἱ δεσπότες τὰ ἑαυτῶν τζιτζάκια, καὶ ἐξέρχονται διὰ τοῦ μεγάλου ἀκκουβίτου τῶν εἰς ἀκκουβίτων, ὀψικενόμενοι ὑπὸ τοῦ κου-20 βουκλείου καὶ τῶν μαγλαβιτῶν καὶ τῆς ἐταιρείας, ἰσταμένων δεξιᾶ καὶ ἀριστερᾶ τοῦ τοιοῦτου τρικλίνου, ἐν δὲ τῷ δεξιῷ μέρει τοῦ αὐτοῦ τρικλίνου καθέζονται ἐν τοῖς χρυσοῖς καὶ διαλλίθοις σελλίοις. καὶ εἰδ' οὕτως εἰσέρχεται ὁ, τε ῥαί-

11. ἡμῶν Θεοῦ — καὶ ἀγία ed. 19. ΣΧΟΛ. Ἰστέον, ὅτι τὰ τζιτζάκια ἐκ τῆς χαζάρικος φορέουσι, ἅτινα ἀπὸ τῆς χαζάρικος τῆς ἀυγούστης ὑπεδείχθησαν ἐν ταύτῃ τῇ βασιλίδι θεοφυλάκτῃ πόλει.

sis autem cubiculariis cum praepositis, Domini reversi, ad Deum precantur in concha aurei triclinii, ubi Domini ac Dei nostri divina sanctaque imago humana specie in throno collocata cernitur, oratione facta: post haec ad sacrum suum cubiculum discedunt. Sciendum vero est, secundum hunc ordinem et ritum sanctam magnamque dominicam Paschatis, sanctam Pentecosten, divino splendore coruscantem transfigurationem, sanctum ac natale Domini Deique nostri festum et sacram splendidamque diem luminum celebrari. (XVII.) Porro notandum est, quod, cum in sancta magnaue dominica ritu ac more supra exposito procedunt, suaque dibetesia in cubiculo Daphnes mutant, postquam senatores omnes in porticu magni triclinii XIX accubituum et onopodio convenerunt, praepositi Dominos monituri intrent. Hi sux tztizacia induunt perque magnum accubituum XIX accubitorum inter obsequia cubiculi, manclavitarum et corporis custodum, qui ad dextram et sinistrum triclinii latus stant, exeunt, et in dextra triclinii parte in deauratis gem-

πτωρ καὶ οἱ πραιπόσιτοι καὶ οἱ τοῦ κονβουκλείου, καὶ ἀσπά-
 ζονται τοὺς δεσπότας, καὶ μετὰ τοῦτο διὰ νεύματος τοῦ
 δεσπότητος νεύει διὰ τῆς ἑαυτοῦ χλανίδος τῷ ὀστιάριῳ τῷ
 τὴν χρυσὴν βέργαν κατέχοντι, καὶ ἐξέρχεται τοῦ εἰσάξαι
 5 ἀπὸ τοῦ δεξιῦ μέρους στιχηθὸν τὸν τε κατεπάνω τῶν βασι- C
 λικῶν, μετὰ καὶ τοῦ δομωστίκων καὶ τῶν ἐπὶ τοῦ χρυσοτρι-
 κλίνου τοῦ τε τῆς καταστάσεως καὶ τῶν σιλεντιαρίων καὶ
 τοῦ ἀδμηρσουναλίου. καὶ εἰσερχόμενος ὁ ὀστιάριος ἔνδοθεν
 τοῦ βήλου, ἴσταται, καὶ λαμβάνει νεῦμα ὁ πραιπόσιτος παρὰ
 10 τοῦ δεσπότητος, καὶ διὰ τῆς οἰκειᾶς χλανίδος νεύει τῷ ὀστια-
 ρίῳ, καὶ δὴ ὁ ὀστιάριος σχηματοειδῶς πῶς προσκυνῶν τοὺς
 δεσπότας, μετὰ τῆς δεξιᾶς χειρὸς ὀπισθίως κρούει τὸ βῆλον,
 καὶ διὰ τοῦ βήλου ὑπὸ τῶν σιλεντιαρίων συρομένου εἰσάγον-
 15 ται οἱ προειρημένοι, καὶ ἀσπάζονται καὶ αὐτοὶ, καὶ πάλιν
 ἀνίστανται οἱ δεσπότηται, καὶ αἴρουσιν οἱ κονβικουλάριοι τὰ D
 σελλία, καὶ ἰστώσιν αὐτὰ εἰς τὴν ἐκ κισσοῦ καὶ μυρρίνης
 καὶ δενδρολιβάνου κατεσκευασμένην ἐν εἶδει τοῦ ταῦ στοι-
 χείου φῖβαν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ αὐτοῦ τρικλίνου. καὶ εἰδ' 20
 οὕτως λαμβάνει πάλιν νεῦμα ὁ πραιπόσιτος παρὰ τοῦ δεσπό-
 τος, καὶ εἰσερχεται μέσον τῆς αὐτῆς φίνας, καὶ προσκυνεῖ
 σχηματοειδῶς πῶς, καὶ ἐξέρχεται τοῦ εἰσαγαγεῖν τὰ βῆλα.
 καὶ συνεξίστασιν αὐτῷ καὶ οἱ δύο ὀστιάριοι, καὶ ἴστανται ἐν-
 25 δοθεν τοῦ βήλου, καὶ ὁ εἰς ἐξ αὐτῶν, ἤγουν ὁ δεξιὸς, προσ- Ed. L. 15.

4. καὶ τὴν ed. 5. ἀπὸ δεξ. ed. κατ' ἐπάνω ed., κατεπάνω
 conl. Leich.

matische sellis considant. Tunc rector, praepositi, cubicularii in-
 trant, et Dominos osculantur: postea vero ad nutum Domini praepo-
 situs sua veste ostiario virgam auream gestanti signum dat, qui
 egreditur, ut a dextro latere capitaneum Imperatoriorum cum dome-
 stico et aurei triclinii praefecto, cerimoniario, silentiariis et admis-
 sionali ordine adducat. Intra velum autem postquam ostiarius venit,
 subsistit nutumque praepositi a Domino accipit, et sua veste ostia-
 rio signum dat, qui ad pedes Dominorum decenter procumbens, dex-
 tra manu retro velum pulsat, per quod a silentiariis reductum, su-
 pra memorati adducuntur, qui et ipsi Dominos osculantur, rursusque
 unus post alterum qua venerant via egrediuntur. (XVIII.) Postea
 surgunt Domini, sellasque sublatas cubicularii in porticu, ex hedera,
 myrrha, ligno thuris, ea forma, quam littera T habet, constructa in
 medio eius triclinii, collocant. Rursus nutum a Domino praepositus
 accipit, mediamque porticum decenter se prosternens intrat, post
 adducendorum velorum causa egreditur. Una cum ipso duo ostiarii
 cœunt, intraque velum subsistunt, quorum unus ad dextram consti-

Με. 29. α κινῶν καὶ αὐτὸς σχηματοειδῶς πῶς τοὺς δεσπότας, καὶ οὕτως μετὰ τῆς δεξιᾶς χειρὸς ὑπισθίως κρούει τὰ δύο βῆλα· οἱ δὲ σιλεντιᾶριοι σύρουσι διχῶς τὰ βῆλα, οἷον δεξιᾶ καὶ ἀριστερᾶ, καὶ εἰσέρχεται ὁ πραιπόσιτος, προπορευόμενος τῇ τάξει τῶν τε μαγίστρων καὶ ἀνδυνάτων, ἤγουν τῶν φορούντων τοὺς δώδεκα χρυσοῦφάντους λώρους. καὶ ὁ μὲν πραιπόσιτος ἴσταται εἰς τὸν ἴδιον τόπον, ὁμοίως καὶ οἱ ὀστιᾶριοι ἴστανται εἰς τοὺς ἰδίους τόπους, οἱ δὲ μάγιστροι καὶ οἱ λοιποὶ ἀσπάζονται κατὰ τύπον τοῖς δεσπόταις· πρῶτον μὲν τοῖς αὐτῶν γόνασι, ἔπειτα καὶ ταῖς χερσίν, καὶ εἰθ' οὕτως 10
 Β τῷ στόματι, καὶ ἴστανται δεξιᾶ καὶ ἀριστερᾶ κατὰ τὰς οἰκειάς τάξεις. (ΙΘ.) Καὶ πάλιν ἐξέρχεται ὁ πραιπόσιτος ἐν τῇ αὐτῇ σχήματι μετὰ τῶν αὐτῶν ὀστιᾶρίων, καὶ εἰσέρχονται πάλιν οἱ δύο ὀστιᾶριοι καθὼς προεῖρηται, καὶ ἐνεργεῖ ὁ ἀριστερᾶ ἱστάμενος ὀστιᾶριος καθὼς καὶ ὁ εἰς τὰ δεξιᾶ, 15
 ἤγουν ὡς προέγραπται. καὶ εἰσάγονται κατὰ τὸ πρῶτον σχῆμα δεύτερον βῆλον, οἱ τε ἀνδύπατοι καὶ πατρίκιοι μετὰ τῶν ἑαυτῶν καμησιῶν καὶ τῶν λευκῶν χρυσοτάβλων χλαυδίων, καὶ ἀσπάζονται καὶ αὐτοὶ τοὺς δεσπότας, καὶ ἴστανται δεξιᾶ καὶ ἀριστερᾶ ὑποκάτω τῶν φορούντων τοὺς χρυσοῦς 20
 C λώρους. καὶ πάλιν ἐξέρχεται ὁ πραιπόσιτος ἐν τῇ αὐτῇ σχήματι καθὼς καὶ προεῖρηται, καὶ εἰσάγει γ' βῆλον, τοὺς πρωτοσπαθαρῖους καὶ ὀφφικιαλίους, καὶ ἀσπάζονται καὶ αὐτοὶ τοὺς δεσπότας, καὶ ἴστανται καὶ αὐτοὶ δεξιᾶ καὶ ἀριστε-

5. τῶν δὲ μ. ed. 18. χλαυδίῳ R. ex sc. cod. χλαυ super-scripto A, χλαυδίων ed.

tutus, decenter coram Dominis procumbit, duoque vela dextra manu retro pulsat. Silentarii autem utrimque, dextrorsum scilicet et sinistrorsum, vela reducant, et intrat praepositus, pro muneris sui dignitate magistros et proconsules seu duodecim lora auro intexta gestantes praecedens. Et is quidem aequae ac ostiarii loco suo stat, magistri vero ac reliqui Dominos ut mos est osculantur: primum quidem genua eorum, deinde manus, postea os, dextraque et sinistra secundum ordinem suum adstant. (XIX.) Eodem modo praepositus cum ostiariis ipsis iterum egreditur, ac denuo duo ostiarii ut supra dictum est intrant, et ostiarius ad laevam constitutus, omnia, quae de altero observavimus, peragit. Eodem quo primum ritu secundum velum inducitur, proconsules scilicet et patricii in suis camisiis albisque tunicis clavis aureis ornatis, qui et ipsi Dominos osculantur, et ad dextram et sinistram sub iis, qui aurea lora ferunt, adstant. Rursus eodem quo supra ostendimus ritu praepositus exit tertium velum, protospatharios et officiales, adducturus, qui et ipsi Dominos osculantur, inque dextro et sinistro latere sub secundo

ρῆ ὑποκάτω τοῦ δευτέρου βήλου, καὶ πάλιν μετὰ τοῦτο ἐξ-
 ἔρχεται ἐν τῷ αὐτῷ σχήματι ὁ πραιπόσιτος καθὼς καὶ προ-
 γέγραπται, καὶ εἰσάγει δ' βήλον, τοὺς ἀσηκρήτας καὶ νοτα-
 ρίους τῶν σεκρέτων, καὶ ἀσπάζονται καὶ αὐτοὶ τοὺς δεσπό-
 5τας, καὶ ἴστανται καὶ αὐτοὶ δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ ὑποκάτω τῆς
 τάξεως τοῦ τρίτου βήλου. (Κ.) Καὶ πάντων στάντων εἰς
 τοὺς ἰδίους τόπους, λέγει διὰ νεύματος τοῦ δεσπότου ὁ πραι- D
 πόσιτος εὐήχως πῶς καὶ ἐναρμονίως „κελεύσατε.” καὶ μετὰ Ma. 29. b
 τοῦτο ἐπεύχονται πάντες „εἰς πολλοὺς χρόνους καὶ ἀγαθοῦς
 10ὸ Θεὸς ἀγάγοι τὴν δικαίαν ὑμῶν βασιλείαν” καὶ μετὰ τὸ ἐκ-
 βῆναι πάντας ἀνίστανται οἱ δεσπότες, καὶ ἀνέρχονται ἐν τῷ
 μεγάλῳ ἀκκουβίτῳ μετὰ τῶν πραιποσίτων καὶ τῶν κοιτωνι-
 τῶν καὶ μόνων ἐν τοῖς γὰρ ἀργυροῖς κίοσι τοῦ αὐτοῦ ἀκ-
 15κουβίτου κρέμανται βῆλα πρὸς τὸ μὴ ὄρασθαι τοὺς δεσπό-
 5τας, ὅτε ἐνδιδύσκονται τοὺς λώρους ἐν γύρ τῷ αὐτῷ ἀκκου-
 βίτῳ ἐνδύουσι τοὺς δεσπότες τοὺς λώρους οἱ τε τῶν ἀλλα-
 ξίμων τοῦ κουβουκλείου καὶ οἱ βεστήτορες, μετὰ τῶν πραι-
 20ποσίτων καὶ τοῦ δευτέρου καὶ τῶν κοιτωνιτῶν. καὶ μετὰ Ed. L. 16
 τὸ ἐνδυθῆναι τοὺς λώρους τοὺς δεσπότες καὶ ὑπὸ τῶν πραι-
 20ποσίτων στεφθῆναι λαμβάνουσιν ἐν μὲν τῇ δεξιᾷ χειρὶ τὴν
 ἀκακίαν, ἐν δὲ τῇ εὐωνύμῳ τοὺς ἐκ λίθων καὶ μαργάρων
 ἡμφιεσμένους χρυσοῦς σταυροὺς, καὶ ὅτε κατέλθωσι τὰ βύ-
 25θρα τοῦ αὐτοῦ ἀκκουβίτου, ἐπεύχονται αὐτοῖς οἱ τε τοῦ μα-
 γλαβίου καὶ οἱ τῆς εταιρείας. οἱ δὲ δεσπότες ἐξέρχονται
 25τὴν μέσην τοῦ αὐτοῦ τρικλίνου, ὀψικευόμενοι ὑπὸ τοῦ κου-

3. ἀσηκρήτους νοταρ. ed. 7. λέγει δὲ διὰ ed. 19. ἐνδυθῆναι
 B. ex acg. cod. ἐνδυ, ἐνδύεσθαι ed. 25. ὑποκάτω κουβ. ed.

velo adstant. Posthac eodem ritu ac diximus iterum praepositus
 exit, et quartum velum, a secretis et notariis secretorum, adducit,
 qui etiam Dominos, ad dextram et sinistram sub veli tertii ordine
 stantes, osculantur. (XX.) Sic omnibus in locis suis constitutis, prae-
 positus canore et harmonice dicit: *Iubete*. Omnes deinde acclamant:
In longe et felicia tempora Deus iustam maiestatem vestram inducat!
 cunctisque egressis, surgunt Domini, et magnum accubitum cum
 praepositis et cubiculariis solis intrant. In argenteis eius triclinii co-
 lumnis vela suspenduntur, ne, dum lora induunt Domini, conspiciantur:
 ibi enim mutatores cubiculi et vestitores cum praepositis, se-
 candicerio et cubiculariis Dominis lora induunt. Quo facto coro-
 nati a praepositis Domini dextra acaciam, sinistra cruces aureas
 gemmis et margaritis ornatas sumunt, cumque per gradus accubituum
 descenderunt, manclavitae et hetaeria seu cohors praetoria ipsis
 acclamat. Exeunt autem per medium triclinium, a cubiculo stipati,

βουκλείου εἰς τὸν πόρθηκα, καὶ ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε ἀπέρχονται ἐν τῷ ὄνοποδίῳ, καὶ γίνεται ἡ δοχὴ ἐκεῖ, οἱ τε μάγιστροι καὶ ἀνθύπατοι οἱ φοροῦντες τοὺς λώρους καὶ οἱ λοιποὶ μετὰ Β τῶν ἰδίων ἀλλαξιμῶν, καὶ ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε κατέρχονται ἐν τῷ κονισιαστροφῷ, καὶ τὰ ἐξῆς ἐπιτελεῖται καθὼς καὶ ἀνω-5 τέρῳ εἴρηται καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς προελεύσεσι. (ΚΑ.) Καὶ τοῦτο δεῖ εἰδέναι, ὅτι ἡ ἅγια καὶ μεγάλη κυριακὴ, εἰς τὰ ἅγια καὶ εἰς τὸν ἄσπασμὸν καὶ εἰς τὴν ἅγιαν κοινωνίαν μετὰ τῶν χλανιδίων ἐξέρχονται οἱ δεσπῶται καθὼς καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς προελεύσεσι, καὶ οὐ μετὰ τῶν λώρων, ἀπὸ δὲ τοῦ κράματος ἀμφιέννυται τοὺς λώρους, καὶ τὰ ἐξῆς ἐπιτελεῖται καθὼς καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς προελεύσεσι. χρῆ γινώσκειν, ὅτι τῇ ἑορτῇ τοῦ γενεσίου τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου οὐ στέφονται οἱ δεσπῶται καθὼς καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς προελεύσεσιν, ἀλλὰ πάντων τελουμένων καθὼς προεῖρηται, ἐξέρχονται 15 Ms. 30. αοὶ δεσπῶται ἀπὸ διβητησίου ἀπὸ τοῦ κοιτῶνος τῆς Δύφνης, καὶ ἐν τῷ ὀκταγώνῳ κουβουκλείῳ βάλλουσι τὰς ἑαυτῶν χλαρίδας κατὰ τὸν τύπον τῶν προλεχθεισῶν προελεύσεων, καὶ τὰ ἐξῆς ἐπιτελεῖται καθὼς καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς προελεύσεσι· πλὴν δοχαὶ παρὰ τῶν δῆμων οὐ γίνονται, ἀλλ' ἐν τοῖς τόποις, ἐνταῦθα οἷς αἱ δοχαὶ γίνονται, οἱ τῶν δύο μερῶν νοτάριοι καὶ ματ-

7. δεῖ R. pro δὴ, quod est in cod., χρῆ ed. 13. ΣΧΟΛ. Ἰστέον, ὅτι ταύτη τῇ ἑορτῇ ἀπὸ τοῦ ὀκταγώνου κουβουκλείου οὐκ εἰσέρχονται οἱ δεσπῶται ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Στεφάνου, ἀλλ' εὐθὺς ἐν τῷ κοιτῶνι. 20. ΣΧΟΛ. Ἰστέον, ὅτι ταύτη τῇ προελεύσει οὐ γίνονται [δοχαὶ] ἐν τῷ πόρθηκι [τοῦ] ἀυγουστέως, ἐν [τῇ] χρυσῇ χειρὶ, [ἀλλ' ἐν τῷ] ὄνοποδίῳ καὶ ἐν τῷ [κον]ισιαστροφῷ, τὰ [λοιπὰ] καθὼς προεῖρηται. Suppletum et emend. a Reiskio ex cod.

ad porticum, inde ad onopodium, ubi eos excepturi magistri et proconsules lora gestantes, ceterique cum suis mutatoriis adsunt, postea ad consistorium transeunt; cetera ut supra dictum est et in reliquis pompis peraguntur. (XXI.) Porro sciendum est, in sancta et magna dominica ad sacra et osculum sanctamque communionem Dominos tunicis ut in ceteris processionibus indutos exire, non autem cum loris, quae, postquam cum amicis confabulati sunt, induunt: cetera uti in reliquis processionibus peraguntur. Sciendum quoque est, Dominos festo nativitatis sanctissimae Deiparae non ut in reliquis pompis coronam gestare, sed peractis ut supra expositum est omnibus, dibetesio amicti a cubiculo Daphnes procedunt, et in octangulo cubiculo tunicas suas induunt, more praedictarum processionum servato et ceteris ita ut in aliis pompis peractis. Factiones tamen a populo non instituuntur, sed iis locis, ubi adesse solent, duarum partium notarii et magistri Dominis Romanis verbis, quae festo apta sunt, acclamant, et quidem ab ea, quae ad Iychus stare solet, po-

στωρες ῥωμαῖζουσι τοὺς δεσπότας τὰ τῆ ἑορτῆ ἀρμόζοντα,
 ἀπὸ μὲν τῆς δοχῆς τῶν λύχνων ὁ τοῦ μέρους τῶν Βενέ-
 των νοτάριος, καὶ δεῖ αὐτὸν περιπατεῖν ὀπισθεν τῶν δεσποτῶν
 πλησίον καὶ λέγειν τοὺς κατὰ τύπον ἰάμβους ἕως τῶν πυ-
 5 λῶν τῶν ἀγόντων εἰς τὰς σχολάς. ἀπὸ γὰρ τῶν ἐκεῖσε εἰσ-
 φερόντων μεγάλων πυλῶν, ἦγουν ἀπὸ τοῦ προπυλαίου τῶν
 ἁγίων ἀποστόλων, ἄρχεται ἱαμβίζειν ὁ τοῦ μέρους τῶν Πρα-
 σίνων μαῖστωρ ἕως τῆς μεγάλης πύλης τῶν σχολῶν τῆς
 ἐξαγοῦσης ἐπὶ τὸν τῆς χαλκῆς θόλον. ἔνδοθεν γὰρ τῆς αὐ-
 10 τῆς πύλης ἴσταιται ὁ τοῦ μέρους τῶν Βενέτων μαῖστωρ, καὶ
 ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε ἄρχεται καὶ αὐτὸς ἱαμβίζειν ἕως τοῦ στενα-
 κίου τοῦ ἐξαγοῦτος πρὸς τὸν ἔμβολον τοῦ ἁγίου φρέατος ἕξω
 γὰρ τῆς σιδηρᾶς πύλης τοῦ αὐτοῦ στενακίου, ἐν ᾧ τὸ εἶλη-
 μά ἐστιν, ἴσταιται ὁ τοῦ μέρους τῶν Πρασίνων νοτάριος, καὶ Ed. L. 17
 15 ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε ἄρχεται καὶ αὐτὸς ἱαμβίζειν ἕως τοῦ ἁγίου
 φρέατος. (ΚΒ.) Καὶ δὴ τῶν δεσποτῶν εἰσερχομένων ἐν τῷ
 ἁγίῳ φρέατι, διὰ τῆς τρισσῆς μετὰ τῶν κηρῶν προσκυνή-
 σεις ἀπευχαριστοῦσι τῷ Θεῷ, καὶ προσκυνήσαντες τὸ ἅγιον
 φρέαρ, εἰσερχονται διὰ τῆς εἰσαγοῦσης πύλης ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε
 20 εἰς τὴν ἐκκλησίαν· ἐκεῖσε γὰρ ἴσταιται ὁ πατριάρχης μετὰ
 τῆς συνήθους αὐτῷ ὑπηρεσίας καὶ τάξεως. καὶ δὴ τοῦ πα-
 τριάρχου θυμιῶντος κατὰ τὸν τύπον τοὺς δεσπότας, ἀσπάζον-
 ται αὐτὸν οἱ δεσπότες, καὶ εἰθ' οὕτως εἰσερχονται διὰ τῆς
 ἐκεῖσε εἰσφερούσης πύλης πρὸς τὸ δεξιὸν μέρος τοῦ βήματος Ms. 30. b
 25 ἐκεῖσε γὰρ οἱ τῆς συγκλήτου πάντες ἴστανται ἐπευχόμενοι

3. *dei conii. Leich., dh ed.*

tarius Venetae adest, quem proxime a tergo ad Dominos accedere,
 et secundum morem iambos ad portas usque, quae ad scholas ducunt,
 dicere oportet. A magnis enim portis eo ferentibus seu a sanctorum
 apostolorum atrio usque ad magnam scholarum portam, ad tholum
 chalces ferentem, magister Prasinorum iambos dicere incipit.
 Intra scholarum portam magister Venetae factionis constitutus, inde
 usque ad angiportum ad porticum sancti putei ducentem iambos
 recitare incipit: extra ferream enim eius angiportus, in quo conca-
 meratio est, ianuam notarius Prasiniae stat, qui et ipse inde usque
 ad sanctum puteum iambicos versus canere incipit. (XXII.) Domini
 sanctum puteum ingressi, post ternam cum cereis genuflexionem
 preces ad Deum fundunt, sanctoque puteo adorato, per ianuam inde
 ad ecclesiam ferentem ingrediuntur: ibi enim patriarcha cum
 consueto ministerio et officio suo adest. Qui dum Dominos ut mos
 est incensat, ipsi cum osculantur, et per portam ad dextrum bema-
 tis latus ducentem, ubi senatores omnes fausta Dominis apprecatu-
 ri convenere, procedunt. Inde ad sacras ianuas pergunt, ac triplici

τοὺς δεσπότας. καὶ ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε εἰσέρχονται εἰς τὰ ἅγια
 θύρια, καὶ διὰ τῆς τρισσῆς μετὰ τῶν κηρῶν προσκυνήσεως
 C ἄπευχριστοῦσι τῷ Θεῷ, καὶ τὰ ἐξῆς κατὰ τύπον τελοῦσι.
 καὶ εἰθ' οὕτως λαμβάνει ἀπὸ χειρῶν τοῦ καστρησίου ὁ πα-
 τριάρχης τὸν θυμιατὸν, καὶ ἐπιδίδωσι τῷ βασιλεῖ, καὶ θυμιᾷ⁵
 ὁ βασιλεὺς πέριξ τῆς ἁγίας τραπέζης, καὶ μετὰ τὸ θυμιᾶσαι
 ἴστανται καὶ ὁ πατριάρχης καὶ ὁ βασιλεὺς ἔμπροσθεν τῆς
 ἁγίας τραπέζης, καὶ τῆς ἐκφωνήσεως παρὰ τοῦ ἀρχidiaκόνου
 γενομένης τῆς τε εὐχῆς παρὰ τοῦ πατριάρχου τελοουμένης,
 καὶ τὰ ἐξῆς τῆς ἐκκλησιαστικῆς καταστάσεως γενομένης πᾶ-10
 σης, ἐξέρχονται οἱ δεσπότες ἅμα τῷ πατριάρχῃ, προπορευο-
 μένων αὐτῶν τοῦ τε σταυροῦ καὶ τοῦ εὐαγγελίου. (ΚΓ.) Καὶ
 D δὴ ἐρχομένων αὐτῶν ὀπισθεν τοῦ ἄμβωνος, ἤγουν πρὸ τῶν
 μεγάλων πυλῶν, ἴστανται ἐκεῖσε οἱ τε δεσπότες καὶ ὁ πατρι-
 ἀρχης μετὰ τοῦ σταυροῦ καὶ τοῦ εὐαγγελίου, καὶ δὴ ἐρ-15
 χομένων αὐτῶν, γίνεται κάκεισε εὐχὴ κατὰ τὴν ἐκκλησιαστι-
 κὴν ἀκολουθίαν, καὶ εἰθ' οὕτως συνεχέρεται ὁ πατριάρχης
 τοῖς δεσπότηταις τὰς βασιλικὰς πύλας, καὶ ἀσπάζεται αὐτοὺς
 κάκεισε, καὶ οἱ μὲν δεσπότες εἰσέρχονται ἐν τῷ βήλῳ τῷ κρε-
 μαμένῳ ἐν τῷ νάρθηκι, καὶ ἐκεῖσε σκεπαζόμενοι, πάλιν ἐξέρ-20
 χονται, καὶ ἀσπάζονται τὸν πατριάρχῃν, καὶ ἀποκινῶσι μετὰ
 τῆς οἰκειᾶς λιτῆς, καὶ ἀπέρχονται ἕως τοῦ πορφυροῦ μεγάλου
 Ed. L. 18 κίονος τοῦ φόρου, καὶ οἱ μὲν δεσπότες ἴστανται ἐν ταῖς τοῦ
 πορφυροῦ μεγάλου κίονος ἀναβάθραις, οἱ δὲ μάγιστροι καὶ
 ἀνθύπατοι καὶ πάτριχοι καὶ λοιποὶ συγκλητικοὶ ἐν τοῖς δεξι-25

4. χειρῶς cod. unde R. conī. χειρῶν, χειρὸς ed.
 ed. 21. ἀποκρίνουσι ed.

13. διερχομ.

cum cereis adoratione facta, ad Deum precantur ceteraque pro mo-
 re peragunt. Postea acceptum a castrensi thuribulum patriarcha
 Imperatori tradit, qui sacrum altare circum incensat, quo facto pa-
 triarcha et Imperator coram sacro altari stant, et intonatione ab ar-
 chidiacono, precatione a patriarcha facta omnibusque ecclesiasticis
 cerimoniis finitis, Domini cum patriarcha, cruce et sacro evangelio
 eis praelato, egrediuntur. (XXIII.) Pone ambonem vero seu ante
 magnas portas transeuntes Domini et patriarcha cum cruce et evan-
 gelio, subsistunt, ipsisque advenientibus, precatio ibi secundum ec-
 clesiasticum ritum instituitur: deinde patriarcha cum Dominis per
 imperatorias portas egreditur, eosque ibi osculatur; post velum in
 narthece suspensum intrant, ibique capite operto rursus egrediuntur,
 et patriarcham osculantur, cumque sua processione et comitatu ab-
 eunt, et ad porphyriticam magnam columnam in foro procedunt, ubi
 ipsi in gradibus magnae eius columnae, magistri autem, proconsules,

αἷς μέρεσι πρὸ τῆς τῶν δεσποτῶν στάσεως ἴστανται, ἤγουν ἔνδοθεν τῆς κιονοστασίας τοῦ φόρου, οἱ δὲ τοῦ κουβουκλείου ἐν ταῖς δεξιαῖς ἀναβάθραις τοῦ αὐτοῦ κίονος, οἱ δὲ δῆμοι τῶν δύο μερῶν ἴστανται ἐν ταῖς ἐκείσε μικραῖς ἀναβάθραις ἀντι-
 5 πρὸ τῶν δεσποτῶν, δηλονότι ἔξω τῆς κιονοστασίας τοῦ δεξιοῦ μέρους, ἐν ᾧ οἱ τῆς συγκλήτου ἴστανται. (ΚΔ.) Καὶ δὴ τοῦ Μ^a. 31. α πατριάρχου ἀνερχομένου μετὰ τῆς οἰκείας λιτῆς, προσιέρονται μὲν ἔνδοθεν τῆς κιονοστασίας οἱ ἐκδοικοὶ μετὰ τὰς ἑαυτῶν Β βακτηρίας πρὸ τῆς πρώτης ἀναβάσεως τῆς δεσποτικῆς ἀνόδου 10 τοῦ κίονος, καὶ εἰσέρχονται οἱ μητροπολίται καὶ ἀρχιεπίσκοποι, καὶ τὴν κατὰ τύπον ἀποτελοῦσι προσκύνησιν, δηλονότι διὰ τοῦ τῆς καταστάσεως καὶ τοῦ ῥεφερενδαρίου προσαγομένους καὶ τοὺς δεσπότας προσκυνοῦντας, καὶ ἴστανται μὲν οὕτως ἐν τῇ εὐωνύμῳ μέρει τῶν ἀναβάθρων τοῦ κίονος. καὶ 15 μετὰ ταῦτα εἰσέρχονται οἱ προπορευόμενοι τῆς ἐκκλησιαστικῆς λιτῆς καὶ ψάλλοντες, καὶ εἰδ' οὕτως εἰσέρχεται ὁ πατριάρχης μετὰ τε τοῦ σταυροῦ καὶ τοῦ εὐαγγελίου, παρακρατούμενος ὑπὸ τῶν πρώτων καὶ οἰκείων αὐτοῦ· καὶ ὅτε τῆς πρώτης βαθμίδος τῆς δεσποτικῆς ἀναβάσεως ἔλθοι, ἐπιδίδουσι C 20 τοῖς δεσπόταις οἱ πραιπόσιτοι τοὺς συνήθεις κηρὸς κατὰ τὸ εἰσθῆς, καὶ προσκυνοῦσι τὸν σεβάσμιον τύπον τοῦ ζωοποιοῦ σταυροῦ, ἀσπαζόμενοι τό, τε ἅγιον εὐαγγέλιον καὶ αὐτὸν τὸν τίμιον σταυρὸν, ἔπειτα τὸν πατριάρχην. καὶ οἱ μὲν δεσπύται ἴστανται ἐν ᾧ τόπῳ καὶ προϊστάτο, ὁ δὲ σταυρὸς ἴστα-

10. καὶ ante ἀρχιεπ. om. ed. 11. προσαγομένοι — προσκυνοῦν-
 16. ψάλλονται ed. 15. τες conl. Leich.

patricii ceterique senatores in dextro latere ante Dominorum stationes seu intra locum, ubi columna in foro erecta est, subsistunt; cubicularii in dextris eius columnae gradibus, duarum autem factionum factionarii in parva scala coram Dominis, scilicet extra columnam in dextro latere, ubi senatores stant, praesto sunt. (XXIV.) Patriarcha cum suo comitatu veniente, defensores suos baculos gestantes intra columnam ante primum scalae Imperatoriae gradum procedunt, et metropolitae et archiepiscopi intrantes, solennem adorationem, scilicet a cerimoniario et referendario ad Dominos adorandos adducti, faciunt, et in sinistro latere graduum columnae adstant. Deinde primi ecclesiasticae pompae canentes, postea patriarcha cum cruce et evangelio, a praedictis ecclesiae et suis ministris stipatus, ingreditur. At postquam ad primum Imperatoriae scalae gradum pervenit, praepositi cereos Dominis pro more tradunt, qui venerandam vivificae crucis imaginem adorant, tam sanctum evangelium, quam ipsam crucem, postremo patriarcham osculantes. Domini quo primum steterant loco subsistunt, crux in basi gradi-

και ἐν τῇ ἐπιδρυμένῃ βάσει ταῖς αὐταῖς ἀναβάθραις, ὁ δὲ
 πατριάρχης μετὰ τοῦ εὐαγγελίου καὶ τῶν οἰκείων διακόνων
 καὶ ψαλτῶν ἀνέρχεται ἐν τῷ εὐκτηρίῳ τοῦ αὐτοῦ κίονος,
 ἤγουν τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου, καὶ διὰ νεύματος τοῦ πραι-
 ποσίτου ἄρχονται ψάλλειν τὰ δύο μέρη τὴν τῆς ἑορτῆς κατα-
 5 βασίαν. καὶ τούτου τρισσῶς ᾄδομένου, γίνεται ἡ συνήθης
 Δέκενῆ παρὰ τοῦ διακόνου, δηλονότι προκύντονος διὰ τῶν
 θυρίδων τοῦ εὐωνύμου μέρους τοῦ αὐτοῦ εὐκτηρίου. καὶ δὴ
 τῆς ἑκτενῆς τελεσθείσης, μετὰ τὴν τοῦ πατριαρχοῦ ἐκφώνη-
 σιν ἀποχαιρετίζουσι τοῦτον οἱ δεσπόται ἐν οἷς ἴστανται τό-
 10 ποις καὶ μετὰ τῆς οἰκείας λιτῆς κατέρχεται ἕως τοῦ ναοῦ τῆς
 ὑπεραγίας Θεοτόκου τῶν χαλκοκρατείων, καὶ καθέζονται ἐν
 Ed. L. 19 τῷ νάρθηκι ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας, τῆς βασιλικῆς τάξεως
 ἐκεῖσε παρισταμένης, ἤγουν τοῦ κουβουκλείου καὶ τῶν ἀση-
 Ms. 31. b κρητῶν χρυσोटρικλινιτῶν τε καὶ βασιλικῶν ἀνθρώπων. καὶ 15
 δὴ τῶν μητροπολιτῶν διερχομένων, κοινοῦσι πάλιν προσκύνη-
 σιν κατὰ τὸν εἰρημένον ἀνωθεν τύπον τῆς προσκυνήσεως, καὶ
 εἰδ' οὕτως εἰσέρχονται καὶ οἱ τῆς λιτῆς τοῦ πατριαρχοῦ προ-
 πορευόμενοι καὶ ψάλλοντες, καὶ μετὰ ταῦτα εἰσέρχεται ὁ
 πατριάρχης μετὰ τοῦ σταυροῦ καὶ τοῦ εὐαγγελίου. (ΚΕ.) 20
 Καὶ ἀνίστανται οἱ δεσπόται, καὶ ὑπαντῶσιν αὐτῷ καὶ ἀσπάζ-
 ζονται, καὶ ἴστανται ἀμφότεροι ἐπὶ τῶν βασιλικῶν πυλῶν, καὶ
 τῆς συνήθους εὐχῆς τελουμένης ὑπὸ τοῦ πατριαρχοῦ καθῶς
 9 ΣΧΟΛ. Ἰστίον, ὅτι τῆς ἑκτενῆς λεγομένης ὑπὸ τῶν πραι-
 ποσίτων λαμβάνουσιν τοὺς κηροὺς οἱ δεσπόται, καὶ μέχρι συμ-
 πληρώσεως ταύτης βασιάζουσι, καὶ εἰδ' οὕτως διὰ τρισσῆς
 προσκυνήσεως τῷ θεῷ ἀπευχαριστοῦντες ἐπιδιδούσιν τοὺς κηροὺς
 κατὰ τὸ εἰωθὸς τοῖς πραιποσίτοις. Emend. a Reiskio ex cod.
 11. Verba καὶ μετὰ — ναοῦ τῆς absunt ab ed.

bus imposita collocatur: patriarcha vero cum evangelio suisque dia-
 conis et psaltis oratorium columnae seu S. Constantini intrat, et
 ad praepositi nutum duae factiones hymnum festi canere incipiunt.
 Quo ter cantato, sollemnis a diacono, per portas sinistrae partis ora-
 torii se inclinante, intonatio seu extensa fit. Qua finita, post ora-
 tionem patriarchae Domini ipsum eo loco, ubi subsistunt, salutant,
 et cum idoneis precibus procedit ad templum sanctae scilicet Dei-
 parae chalcoprateorum, sedentque in narthece eius ecclesiae, mini-
 stris Imperatoriis, acilicet cubiculariis, a secretis, chrysotriclinii
 praefectis et famulis suis, ipsis adstantibus. Metropolitanæ dum di-
 grediuntur, adorationem ritu supra memorato repetunt, deinde prae-
 cipui, qui ad ecclesiasticam patriarchae pompam pertinent, et psal-
 tae intrant, ipse cum cruce et evangelio sequitur. (XXV.) Surgunt
 Domini ei obviam ituri, ipsum osculantur, utrique ad portas im-
 peratorias subsistunt, sollemnibus autem precibus a patriarcha ut su-

ἀνωτέρω εἶρηται, γίνεται ἡ εἴσοδος, καὶ δὴ τῶν δεσποτων
 εἰσερχομένων ἐν τῷ βήματι καὶ τὸ ἀποκόμβιον ἐπὶ τῆς Β
 ἁγίας τραπέζης ἀποτιθεμένων, ἐξέρχονται διὰ τοῦ ἀριστε-
 ροῦ μέρους τοῦ αὐτοῦ θυσιαστηρίου, καὶ διέρχονται διὰ
 5 τοῦ γυναικίτου τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας. ἐν δὲ τῷ γυναικίτη
 ἐναπομένει πᾶσα ἡ σύγκλητος, ἐπευχόμενοι τοῖς δεσπόταις,
 καὶ εἰσερχονται οἱ δεσπότες μετὰ τοῦ πατριάρχου καὶ τοῦ
 κωβουκλείου διὰ τῆς τροπικῆς εἰς τὴν ἁγίαν τράπεζαν τῆς
 ἁγίας σοροῦ, καὶ πάλιν διὰ τῆς τρισηῆς μετὰ τῶν κηρῶν προσ-
 10 κωνήσεως ἀπευχαριστοῦσι τῷ Θεῷ, ἀποτιθέασιν ἕτερον ἀπο-
 κόμβιον ἐν τῇ ἁγίᾳ σορῷ, καὶ εἰδ' οὕτως ἐν τῷ εὐωνύμῳ εὐ-
 κτηρίῳ τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας μετὰ τῶν κηρῶν εὐχόμενοι, ἀπο-
 τιθέασιν ἕτερον ἀποκόμβιον ἐν τῇ ἁγίᾳ σορῷ. καὶ ἀπὸ τῶν
 15 ἐκείσε εἰσερχονται ἐν τῇ τροπικῇ τῆς ἁγίας σοροῦ, καὶ ἀσπα-
 ζόμενοι ἀποχαιρετίζουσι τὸν πατριάρχην, καὶ ἀλλάσσουσιν
 οἱ δεσπότες τὰ χρυσοκέντητα τούτων πορφυρᾶ σκαραμάγγια,
 καὶ μετὰ τὴν τοῦ εὐαγγελίου ἀπόλυσιν καὶ τῆς ἐκτενῆς πάλιν
 εἰσερχεται ὁ πατριάρχης ἐν τῇ αὐτῇ τροπικῇ, καὶ στέφει
 20 τοὺς δεσπότες, καὶ τὰς συνήθεις δίδωσιν εὐλογίας, ἧτοι τὰς
 κοπροσφοράς καὶ τὰ ἀλειπτὰ, καὶ ἀντιλαμβάνει παρὰ τῶν δε-
 σποτῶν τὰ ἀποκόμβια· ταῦτα δὲ πάντα ἐπιτελεῖται κατὰ τὸν
 προειρημένον τύπον. καὶ μετὰ ταῦτα ἀσπαζόμενοι τοῦτον Ms. 32. a
 ἀποχαιρετίζουσι, καὶ προέξιισι τῶν δεσποτῶν ὁ πατριάρχης.
 (Κς.) Καὶ εἰδ' οὕτως ἐξέρχονται οἱ δεσπότες, καὶ γίνεται D
 25 δοξῆ ἐν αὐτῷ τῷ γυναικίτη τῆς ἐκκλησίας παρὰ τε τῶν μα-

6. ἐπευχομένη ed.

pra dictum est, peractis, fit introitus, Domini bema ingrediuntur,
 et posito in sacro altari munere, per sinistram sacrarii partem egres-
 si, per gynaeceum eius ecclesiae transeunt. In hoc senatus omnis
 fausta Dominis apprecaturus exspectat, et intrant ipsi cum patriar-
 cha et cubiculariis per tropicem ad aram sancti sepulcri, ubi rus-
 sus cum cereis adorantes, preces ad Deum fundunt, et aliud munus
 in sacro sarcophago reponunt: post in sinistro eius ecclesiae orato-
 rio cum cereis precati, novum apocombium in sancto sarcophago
 offerunt. Inde tropicem sancti sepulcri ingrediuntur, osculoque da-
 to, patriarcham salutant, suaque purpurea et auro intexta scaramangia
 mutant, ac finita evangelii lectione et extensa, eandem tropicem pa-
 triarcha rursus intrat, ibique Dominos coronat, et solita munera,
 hostias scilicet et unguenta, distribuit, pro quibus apocombia ab
 ipsis recipit: haec omnia autem ritu supra exposito peraguntur.
 Postremo Domini, osculo dato, valere patriarcham iubent, qui eos
 egredientes praecedit. (XXVI.) Cum vero Domini abeunt, in dicto
 ecclesiae gynaeceo roceptio a magistris, proconsulibus, patriciis et

γίστρων ἀνθυπάτων τε καὶ πατρικίων καὶ λοιπῶν ὀφφικια-
 λίων, καὶ διὰ νέυματος τοῦ πραιποσίτου λέγει ὁ τῆς κατα-
 στάσεως τὸ „κελεύσατε.” καὶ δὴ τῶν συγκλητικῶν ἐξιόντων,
 συνεξέρχονται καὶ οἱ δεσπότες, καὶ καθβαλικεύουσι ἐν τῷ ἐμ-
 βόλῳ, καὶ γίνεται πρώτη δοχὴ εἰς τὸ μίλιον εἰς τὴν καμάραν,⁵
 καὶ δέχεται ἅκεῖσε ὁ δῆμαρχος τῶν Βενέτων μετὰ τοῦ δήμου
 τοῦ λευκοῦ, δηλονότι τῆς συνήθους τάξεως τελομένης κατα
 Ed. L. 20 τὸν τύπον τῆς δοχῆς. καὶ πάλιν μετὰ μικρὸν δέχεται ὁ δι-
 μαρχος τῶν Πρασίτων μετὰ καὶ τοῦ δήμου τοῦ ῥουσίου, καὶ
 τὰ ἐξῆς ἐπιτελεῖται κατὰ τὸν τύπον τῆς δοχῆς. πάλιν μετὰ¹⁰
 μικρὸν δέχεται ὁ δημοκράτης τῶν Πρασίτων, ἦγουν ὁ ἐσκού-
 βιτος, μετὰ καὶ τοῦ περατικοῦ δήμου τῶν Πρασίτων, καὶ τὰ
 ἐξῆς ἐπιτελεῖται κατὰ τὸν τύπον τῆς δοχῆς. καὶ πάλιν μετὰ
 μικρὸν, ἦγουν εἰς τὸ κάγκελον τὸ εἰσάγον εἰς τὴν χαλκῆν,
 δέχεται ὁ δημοκράτης τῶν Βενέτων, ἦγουν ὁ δομέστικος τῶν¹⁵
 σχολῶν, μετὰ καὶ τοῦ περατικοῦ δήμου τῶν Βενέτων, καὶ τὰ
 ἐξῆς ἐπιτελεῖται κατὰ τὸν τύπον τῆς δοχῆς. καὶ ἀπὸ τῶν
 ἐκεῖσε διέρχονται οἱ δεσπότες, καὶ ἀποκαταβαίνουνσι πρὸ τῆς
 μεγάλης πύλης τοῦ τρικλίνου τῶν κاندιδάτων, καὶ ἀπὸ τῶν
 B ἐκεῖσε διέρχονται ἐν τῷ νάρθηκι τῆς τοῦ Κυρίου ἐκκλησίας, καὶ²⁰
 ἐκεῖσε, ἀσφαλιζομένων ὑπὸ τῶν κουβικουλαρίων τῶν πυλῶν,
 ἀποστέφονται παρὰ τῶν πραιποσίτων οἱ δεσπότες, καὶ εἰσέρ-
 χονται ἐν τῷ ναῷ τοῦ Κυρίου, καὶ διὰ τῆς τρισηῆς μετὰ τῶν
 κηρῶν προσκυνήσεως ἀπευχαριστοῦσι τῷ Θεῷ. καὶ ἀπὸ τῶν
 ἐκεῖσε εἰσέρχονται εἰς τὸ ἱερὸν παλάτιον, συνεισιόντος αὐτοῖς²⁵

5. μίλιον καὶ εἰς ed. 25. συνεισιόντος R., συνεισιόντος cod.,
 συνιόντος ed.

reliquis ministris fit, et ad nutum praepositi cerimoniarius dicit:
Iubete. Senatoribus discedentibus, una egrediuntur Domini, et equos
 in porticu conscendunt, fitque in milio et quidem in eius camera
 PRIMA receptio, ubi Venetorum tribunus cum factione sua alba,
 peracturus omnia, quae factionarii solent, adstat. Haud magno spa-
 tio interiecto, tribunus Prasinorum cum factione russa exspectat, et
 reliqua pro more peragit. Iterum non procul inde Prasinorum tri-
 bunus seu excubitor cum transitoria factione Prasina praesto est,
 ceteraque ut consuetudo est perficit. Tandem exiguo spatio inter-
 iecto, in cancellis ad chalcen ducentibus Venetorum tribunus seu
 domesticus scholarum cum transitoria factione Veneta adest; cetera
 more solito peraguntur. Postea Domini ad magnam triclinii candi-
 datorum portam equis descendunt, inde ad narthecem ecclesiae
 abituri, ubi, portis a cubiculariis occupatis, praepositis coronas red-
 dunt, templum Domini intrant, terque cum cereis Deum invocantes,
 se prosternunt. Inde ad sacrum palatium cum cubiculo procedunt,

καὶ τοῦ κουβουκλείου, καὶ ἐπὶ τοῦ χρυσοτρικλίνου εὐφημοῦνται καθὰ προεῖρηται. (KZ.) Εἰδέναι δὲ δεῖ, ὅτι κατὰ τὸν Ms. 32. b τύπον ταύτης τῆς προελεύσεως ἐπιτελεῖται καὶ ἡ τοῦ εὐαγγελισμοῦ προέλευσις κατὰ πάντα ὁμοίως. εἰ γὰρ φθάση εἴτε C 5δν σαββάτω εἴτε ἐν κυριακῇ, καὶ αἱ δοχαὶ παρὰ τῶν δῆμων γίνονται, καὶ τὰ ὄργανα ἐν ταῖς τέσσαρσιν ἀλλοῦσι δοχαῖς· εἰ δὲ τύχη ἄλλη ἡμέρα, ἴστανται μὲν τὰ μέρη, ἦτοι οἱ δῆμοι, ἐν ταῖς προσεσημένοις αὐτῶν τῆς τάξεως τόποις, καὶ δὴ διερχομένων τῶν δεσποτῶν μετὰ τῆς συνήθους τάξεως τῆς προε-
 10λεύσεως, ἐκεῦχονται μὲν ἐν οἷς ἴστανται τόποις, κατασφραγιζόντες αὐτοὺς, μηδὲν ἀκτολογοῦντες. χρῆ δὲ εἰδέναι, ὅτι κατὰ τὸν τύπον ταύτης τῆς προελεύσεως τοῦ εὐαγγελισμοῦ ἐπιτελεῖται καὶ ἡ προέλευσις τοῦ ἁγίου καὶ μεγάλου σαββάτου ἀλλασσότων γὰρ τῶν δεσποτῶν τὰ λεγόμενα παγανὰ ἐν τῷ D
 15κοιτῶνι τῆς Δάφνης, καὶ ἐξερχομένων ἐν τῷ ὀκταγώνῳ κουβουκλείῳ, καὶ βυλόντων τὰς παγανὰς χλαμμύδας, ἐξέρχονται διὰ τοῦ ἀγνουστίωνος. ἔνδον γὰρ τῆς μεγάλης πύλης τοῦ αὐτοῦ ἀγνουστίωνος ἴστανται κουβικουλάριος, ἐπώμιον φόρτωμα τὸ κεντινάριον φέρων καὶ περιπατῶν ὀπισθεν πλησίον τῶν
 20δεσποτῶν. καὶ δὴ τῆς συνήθους τάξεως τελουμένης ἐν ταῖς δοχαῖς κατὰ τὴν συνήθειαν τῆς προελεύσεως τοῦ εὐαγγελισμοῦ, λαμβίζουσι καὶ οἱ τῶν μερῶν νοτάριοι καὶ οἱ μαῖιστοφες ἐν ταῖς οἰκείαις αὐτῶν καθὼς προεῖρηται ἐν τῷ εὐαγγελισμῷ τόποις, καὶ δὴ διὰ τοῦ ἁγίου φρέατος τῶν δεσποτῶν Ed. L. 21
 25διερχομένων καθὼς προεῖρηται, καὶ ἐπὶ τοῦ βήματος εἰσεφ-
 2. καθὼ ed. 7. εἴτε ed. 24. τῶν δὲ δεσπ. ed.

quod ad aureum triclinium ipsis ut supra diximus acclamat. (XXVII.) Sciendum vero est, prorsus ad huius processionis formam et eam, quae die annuntiationis beatæ virginis instituitur, celebrari. Haec enim si in sabbatum seu dominicam diem incidat, factiones populi conveniunt, et organa in quatuor illis receptionibus pulsantur; sin in alium diem, factiones seu populus in dictis ordinis sui locis adsunt, ac dominis cum pompa solenni transeuntibus fausta quidem in suis stationibus precantur et cruce eos signant, sed acclamationes omittunt. Porro sciendum est, secundum huius processionis ritum et sancti magnique sabbati processionem institui. Domini enim vestes, quas paganus dicunt, in cubiculo Daphnes mutant, et in octangulum cubiculum, ubi paganus chlamydes exiunt, se recipiunt perque augustale egrediuntur. Intra magnam portam eius cubicularius, centenarium humeris portans, adest, et a tergo proxime ad Dominos accedit. Solennibus autem receptionibus plane ut in festo annuntiationis peractis, notarii factionum et magistri locis suis ut supra diximus iambos recitant, et Dominis per sanctum puteum et bema ut diximus intrantibus, ac

χομένων καθὼς εἶπομεν, καὶ τῆς ἐνδυτῆς κατὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν κατάστασιν ὑπαλλαττομένης, λαμβάνει ὁ πραιπόσιτος ἐκ χειρὸς τοῦ κουβικουλαρίου τὸ κεντινάριον, καὶ ἐπιδίδωσι τῷ βασιλεῖ, καὶ ὁ βασιλεὺς ἀποτίθῃσι τοῦτο ἐν τῷ πεζουλίῳ τοῦ θαλασσιδίου τῆς αὐτῆς ἀγίας τραπέζης. καὶ εἶδ' οὕτως ἑθνημῶντος τοῦ δεσπότητος κατὰ τὸν προειρημένον τύπον τοῦ εὐαγγελισμοῦ, διέρχονται διὰ τοῦ ἀριστεροῦ μέρους τοῦ αὐτοῦ βήματος, καὶ εἰσέρχονται ἐν τῷ σκευοφυλακίῳ, πικέισε ἑθνημῶντος τοῦ δεσπότητος τὰ ἱερὰ σκευή, καθέξονται ἐν τοῖς χρυσοῖς τοῦτων σελλίοις, ὁ δὲ πατριάρχης ἐπὶ τοῦ ἐκεῖσε ἱσταμένου θρόνου. (ΚΗ.) Καὶ δὴ τοῦ πατριάρχου ἐπιδιδόντος τοῖς δεσπόταις τὰ τε νάρδον καὶ τὰ τριψίδια, καὶ μετὰ ταῦτα προσκυπεῖ ὁ τοῦ σκευοφυλακίου χαρτουλάριος, καὶ λαμβάνει εὐχὴν παρὰ τοῦ πατριάρχου, καὶ ἐξερχόμενος ποιεῖ τὴν διανομὴν τοῦ νάρδου εἰς τοὺς τῆς συγκλήτου, καὶ μετὰ τὸ τελειωθῆναι τὴν τοιαύτην διανομὴν, ἐξέρχονται οἱ δεσπότες μετὰ τοῦ πατριάρχου, καὶ διὰ τοῦ ἀριστεροῦ μέρους τοῦ βήματος καὶ τοῦ ἀγίου Νικολάου διερχόμενοι, ἐξέρχονται πρὸς τὴν μεγάλην πύλην τὴν ἐξάγουσαν εἰς τὸ ἅγιον φρέαρ. ἐνδοθεν γὰρ ταύτης τῆς πύλης ἱσταμένου τοῦ πατριάρχου καὶ τῶν δεσποτῶν, ἐπιδίδωσιν ὁ πατριάρχης τὰς εὐλογίας, ἦτοι τὰς προσφορὰς, τοῖς δεσπόταις, κακέισε δὲ τοῦτον ἀσπαζόμενοι οἱ δεσπότες ἀποχαιρετίζουσι, καὶ διὰ τοῦ ἀγίου φρέατος διέρχονται. ἐξιώντων δὲ τῶν δεσποτῶν τὴν ἔξω πύλην τοῦ ἀγίου φρέατος, ἱστανται κακέισε ὁ δῆμαρχος τῶν Βενέτων μετὰ καὶ τοῦ δήμου τοῦ λευκοῦ κατασφραγίζοντες·

sacro instrato secundum ecclesiae ritum mutato, praepositus a cubiculario centenarium sumit, et Imperatori tradit, qui id in atrio maris sanctae mensae reponit. Postea Domini secundum morem, qui festo annuntiationis beatae virginis obtinet, incensant, et transeunt per sinistram bematis partem, locum, ubi sacra vasa custodiuntur, intrant, quibus incensatis, ipsi in aureis sellis suis, patriarcha in throno ibi collocato, consistit. (XXVIII.) Tunc nardum et cinnamomum Domini patriarcha offert, postea chartularius sacrorum vasorum eos adorat, et benedictione a patriarcha accepta, egrediens nardum senatoribus distribuit. Quo facto Domini cum patriarcha egrediuntur, et per sinistram bematis partem sanctique Nicolai aedem transeunt, ad magnam portam in sacrum puteum ducentem exeunt. Intra hanc enim patriarcha stat, et hostias seu oblatas Domini tradit, qui, osculo dato, ipsi valedicunt, perque sanctum puteum transeunt. Exteriori vero sacri putei porta pedem efferentibus tribunus Venetorum cum factione alba cruce Domini signante praesto est, dum factiones interea et cantores quas fe-

διερχομένων τῶν δεσποτῶν [καθὼς προεῖρηται, ἀκτολογοῦσι τὰ μέρη] καὶ ἀκτολογοῦντες τὰ τῇ ἑορτῇ προσήκοντα. οὐ γὰρ ἴστανται οἱ δεσπόται κατὰ τὸ εἰωθὸς ἐν τῷ ἀκτολογεῖν τὰ μέρη, ἀλλὰ διερχομένων τῶν δεσποτῶν καθὼς προεῖρηται, ἀκτολογοῦσι τὰ μέρη. ὁ δὲ τῶν Πρασίνων δῆμαρχος ἴσταται μετὰ τοῦ δήμου τοῦ ῥουσίου εἰς τὴν σιδηραὴν πύλην, καὶ τῶν δεσποτῶν διερχομένων, καὶ αὐτοὶ ἀκτολογοῦσι τὰ τῇ ἑορτῇ προσήκοντα. καὶ ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε διέρχονται οἱ δεσπόται διὰ τε τῆς χαλκῆς καὶ τῶν σχολῶν καὶ τῶν ἐσκου-
10βίτων, καὶ εἰσέρχονται διὰ τοῦ Κυρίου ἐν τῷ ἱερῷ παλατίῳ.

ΚΕΦ. β'.

Ἄκτα τῆς ἑορτῆς τῶν Χριστουγέννων.

Ed. L. 22

Ἐξιώντων τῶν δεσποτῶν ἀπὸ τοῦ παλατίου εἰς τὴν προέ-
λευσιν καὶ τῆς εἰωθυίας πάσης τάξεως ἐπακολουθούσης,
15γίνεται πρώτη δοχὴ εἰς τὸ τριβουνάλιον, ἧγουν εἰς τοὺς λύ-
χρους, καὶ δέχεται καθεῖσε ὁ δημοκράτης τῶν Βενέτων, ἧγουν
ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν, μετὰ καὶ τοῦ περατικῶ-δήμου
τῶν Βενέτων, καὶ μῆπω τῶν δεσποτῶν φθασάντων ἐκεῖσε,
λέγουσιν οἱ κράται τὴν φωνὴν ἧχ. γ'. „ἀστὴρ τὸν ἥλιον προ-
20μηνύει ἐν Βηθλεὲμ Χριστὸν ἀνατελλαντα ἐκ παρθένου". δοχὴ M. 33. b
ἀ. καὶ δὴ τῶν δεσποτῶν ἐρχομένων καὶ ἴσταμένων εἰς τὸν Β
εἰωθότα τόπον τῆς αὐτῶν στάσεως, ἧγουν εἰς τὴν καμάραν,
λέγουσιν οἱ κράται „πολλὰ, πολλὰ, πολλὰ." ὁ λαός „πολλὰ

1. Verba καθὼς — μέρη R. eilcienda putat. 20. δοχὴ εἰ om.
ed. 22. καταστάσεως ed.

sto illi conveniunt acclamant. Non enim intra factionum acclama-
tiones Domini, ut mos est, subsistunt, sed dum procedunt, ipsae
acclamant. Prasinorum vero tribunus cum factione russa in ferrea
porta stat, et, Dominis transeuntibus, quae festo congrua sunt accla-
mat. Inde Domini per chalcen et scholas et excubitus transeuntes,
sacrum palatium cum Deo intrant.

CAP. 2.

Acclamations in festo nativitatibus Domini.

Dominis e palatio ad processionem egressis omnique consueto
ministerio sequente, fit PRIMA in tribunali seu in lychnis receptio,
statque ibi Venetae tribunus seu domesticus scholarum cum trans-
sitoria factione Veneta, et nondum Dominis ibi componentibus, can-
tores voce toni III. dicunt: *Stella annuntiat solem Christum, Beth-
lehemi e virgine ortum.* At venientibus Dominis et in solitae sta-
tionis loco seu in camera constitutis, cantores dicunt: *Multos,*
multos, multos! populus: *Multos annos in multos!* Iterum canto-

ἔτη εἰς πολλά." καὶ πάλιν οἱ κράτται „πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι ἢ ἔνθεος βασιλεία" φθογγεὶ καὶ ὁ λαὸς ἐκ τρίτου „πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι." οἱ κράτται „πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι, οἱ θεράποντες τοῦ Κυρίου" φθογγεὶ καὶ ὁ λαὸς ἐκ τρίτου „πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι." οἱ κράτται „πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα αὐτοῦ κράτορες Ῥωμαίων" φθογγεὶ καὶ ὁ λαὸς ἐκ τρίτου „πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι." οἱ κράτται „πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα ἀγνοῦσται τῶν Ῥωμαίων" φθογγεὶ καὶ ὁ λαὸς ἐκ τρίτου „πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι." οἱ κράτται „πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι σὺν ταῖς ἀγνούσταις καὶ τοῖς πορφυρογεννήτοις" φθογγεῖτο καὶ ὁ λαὸς ἀπαξ „πολυχρόνιον ποιήσει ὁ Θεὸς τὴν ἁγίαν βασιλείαν σας εἰς πολλά ἔτη." (B.) Δοχὴ β' πρὸ τῶν πολῶν τῶν ἁγίων ἀποστόλων, ἤγουν εἰς τὰς σχολάς. δέχεται ἐκεῖσε ὁ δημοκράτης τῶν Πρασίνων, ἤγουν ὁ ἐσκούβιτος, μετὰ τοῦ περατικῆ δῆμου τῶν Πρασίνων, καὶ μῆπω τῶν δεσποτῶν φθασάντων ἐκεῖσε, λέγουσιν οἱ κράτται τὴν φωνὴν ἤχ. γ' „ὁ ἀμῆτωρ ἐν οὐρανοῖς, ἀπάτωρ τίκεται ἐπὶ τῆς γῆς." ἄλλο „ὁ φυτωρεγὸς τῶν ἀνθρώπων φιλάνθρωπος καταδέχεται ἀνθρώπος γεννηθῆναι." καὶ δὴ τῶν δεσποτῶν ἐρχομένων καὶ ἰσταμένων εἰς τὸν εἰωθότα τόπον τῆς αὐτῶν στάσεως, ἤγουν εἰς τὴν καμάραν, λέγουσιν οἱ κράτται „πολλά, πολλά, πολλά." ὁ λαὸς „πολλά ἔτη εἰς πολλά." οἱ κράτται „πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι, ἢ ἐκλογὴ τῆς τριάδος" φθογγεὶ καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ' „ἄγιε." οἱ κράτται „πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι, ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα αὐτοκράτωρ Ῥωμαίων" φθογγεὶ καὶ ὁ λαὸς ἐκ τρίτου „ἄγιε." οἱ κρά-

2. φθογγεῖ R., φθογγῆ cod., φθογγῆ ed. et sic ubique. 16. τῆ φωνῆ ed. 20. καταστάσ. ed. 24. αὐτοκράτορ cod.

res: *Longa vobis tempora divina maiestas!* clamat et populus ter: *Longa vobis tempora!* Cantores: *Longa vobis tempora, servi Domini!* clamat populus ter: *Longa vobis tempora!* Cantores: *Longa vobis tempora, N. N. Imperatoris Romanorum!* clamat populus ter: *Longa vobis tempora!* Cantores: *Longa vobis tempora, N. N. augustae Romanorum!* clamat populus ter: *Longa vobis tempora!* Cantores: *Longa vobis tempora cum coniugibus et porphyrogenitis.* clamat et populus semel: *Diuturnam Deus sanctam maiestatem tuam in multos annos faciat!* (II.) SECUNDA receptio ante portas S. S. apostolorum seu in scholis: stat ibi tribunus Prasinorum seu excubitor cum factione Pralina, et nondum eo progressis Dominis, cantores voce toni III. dicunt: *Qui sine matre in coelo est, sine patre in terra nascitur.* Aliud: *Sator et amicus hominum homo nasci amat.* Dominis autem venientibus et in solita statione sua seu camera subsistentibus, cantores dicunt: *Multos, multos, multos!* populus: *Multos annos in multos!* Cantores: *Longa vobis tempo-*

και „πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι, οἱ θεράποντες τοῦ Κυρίου” φθογγεῖ
 και ὁ λαὸς ἐκ γ’ „ἄγιε.” οἱ κράτται „πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι, ὁ
 δεῖνα και ὁ δεῖνα ἀγνοῦνται τῶν Ῥωμαίων” φθογγεῖ και ὁ
 λαὸς ἐκ γ’ „ἄγιε.” οἱ κράτται „πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι, δεσπότης, Ed. L. 23
 5 σὺν ταῖς ἀγνούσταις και τοῖς πορφυρογεννήτοις” φθογγεῖ και
 ὁ λαὸς „πολυχρόνιον ποιήσει ὁ Θεὸς τὴν ἁγίαν βασιλείαν σας
 εἰς πολλὰ ἔτη.” (Γ.) Δοχὴ γ’ ἔνδοθεν τῆς χαλκῆς δέχεται Ms. 34. a
 ἐκεῖσε ὁ δημοκράτης τῶν Βενέτων, ἤγουν ὁ δομέστικος τῶν
 σχολῶν, μετὰ τοῦ περατικοῦ δήμου τῶν Βενέτων, και μήπω
 10 τῶν δεσποτῶν φθασάντων ἐκεῖσε, λέγουσιν οἱ κράτται τὴν
 φωνὴν ἤχ. γ’ „σειρὰς ῥηγνύων τῆς ἁμαρτίας σπαργανοῦνται
 Θεὸς ἐν φάτῃ” τὰ δὲ τῆς εὐφημίας ἄκτα ἄδονται παρά τε
 τῶν κρατῶν και τοῦ λαοῦ καθὼς και ἐν ταῖς λοιπαῖς δο-
 χαῖς. δοχὴ δ’ ἔξωθεν τῆς χαλκῆς δέχεται ἐκεῖσε ὁ δήμαρχ- B
 15 χος τῶν Βενέτων μετὰ τοῦ δήμου τοῦ λευκοῦ, και λέγουσιν
 οἱ κράτται τὴν φωνὴν ἤχ. γ’ „ἀστὴρ προτρέχει και λάμπει ἐν
 σπλαιῖω, τὸν δεσπότην τοῦ ἡλίου τοῖς μάγοις καταμηνῦσαι
 βρέφος γὰρ ὤφθη, και σὰρξ ἐκ τῆς παρθένου τὴν παλαιὰν
 παρακοὴν τοῦ Ἀδάμ ἐξηφάνιζεν. αὐτὸς τὸ κράτος ὑμῶν, δε-
 20 σπότης, εἰς μῆκος χρόνων φυλάξει εἰς ἀνέγερσιν Ῥωμαίων.”
 τὰ δὲ τῆς εὐφημίας ἄκτα ἄδονται παρά τε τῶν κρατῶν και
 τοῦ λαοῦ καθὼς και ἐν τῇ αὐτῇ δοχῇ εἴρηται. (Δ.) Δοχὴ ε
 εἰς τὸν λεγόμενον Ἀχιλλέα πλησίον τῆς μεγάλης πύλης τῆς

19. ἔξαφανίζον cod., ἔξαφανίσων con. B. Pro τὸ ed. δ.

ra, a trinitate electi; clamat et populus ter: Sanctis. Cantores:
 Longa vobis tempora N. N. Imperator Romanorum; clamat et populus
 ter: Sancte. Cantores: Longa vobis tempora, famuli Domini! clamat et
 populus ter: Sancte. Cantores: Longa vobis tempora, N. N. augustae
 Romanorum! clamat et populus ter: Sancte. Cantores: Longa vobis
 tempora, Domini, cum augustabus et porphyrogenitis! clamat et
 populus: Diuturnam Deum sanctam etc. (III.) Receptio tertiam intra
 chalcem: stat ibi tribunus Venetorum seu domesticus scholarum cum fac-
 tione Veneta, et nondum eo progressis Dominis, cantores voce toni
 III. dicant: Peccati catenas qui fregit Deus, fasciis in praesepi in vol-
 vitur: laetae autem acclamationes a cantoribus et populo ut in ce-
 teris receptionibus recitantur. Receptio quarta extra chalcem: stat
 ibi tribunus Venetorum cum factione alba, dicuntque cantores voce
 toni tertii: Stella praecurrit et lucet in spelunca, ut magis Domi-
 num solis ostendat. Puer enim apparuit, et caro e virgine pristi-
 nam Adami inobedientiam exstinxit. Ipse maiestatem vestram, Do-
 mini, per longam temporum seriem ad salutem Romanorum serva-
 bit. Faustae autem acclamationes a cantoribus et populo, ut in
 prima receptione dictum fuit, recitantur. (IV.) Receptio quinta ad
 Achillem quem vocant prope magnam portam Meletii. Ibi tribu-

- C Μελετίου δέχεται εκείσε ὁ δήμαρχος τῶν Πρασίνων μετὰ τοῦ δήμου τοῦ ῥουσίου, καὶ λέγουσιν οἱ κράται τὴν φωνὴν ἤχ. α' „ὁ ἀμῆτωρ ἐν οὐρανοῖς, ἀπάτωρ τίκεται ἐπὶ τῆς γῆς". τὰ δὲ τῆς εὐφημίας ἄκτα ἄδονται παρὰ τε τῶν κρακτῶν καὶ τοῦ λαοῦ καθὼς καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς δοχαῖς. δοχὴ ε' εἰς τὸς ὠρολόγιον τῆς ἁγίας Σοφίας δέχονται ἐκεῖσε ὁ δήμαρχος τῶν Βενέτων μετὰ τοῦ δήμου τοῦ λευκοῦ, καὶ λέγουσιν οἱ κράται τὴν φωνὴν ἤχ. γ' „τὸν ἐν Ἐδέμ παράδεισον ἠνέωξεν ἐν Βηθλεὲμ ἡ παρθένος, ἐξ ἧς ὁ Χριστὸς καὶ Θεὸς ἡμῶν εὐδόκησε τεχθῆναι· σαρκωθεὶς γὰρ ἐξ αὐτῆς φιλανθρώπως τῆς πικρᾶς 10
- D ἠλευθέρωσεν ἡμᾶς γενέσεως τῆς ἁμαρτίας· τὸν γλυκασμὸν τῆς ἀφάτου αὐτοῦ μεγάλης ἐξουσίας καὶ τὴν ἐν κρυφίῳ τρυφήν ἐξ αὐτῆς σωτήρα ἡμῶν εὐρηκότες, σύμφοιτοι γεγόναμεν τῆς θείας αὐτοῦ κληρονομίας." καὶ ὅτι τῶν δεσποτῶν ἐρχομένων καὶ ἰσταμένων εἰς τὸν εἰωθότα τόπον τῆς αὐτῶν στάσεως, 15
- Ms. 34. βῆγουν εἰς τὸ ὠρολόγιον, λέγουσιν οἱ κράται „πολλὰ, πολλὰ, πολλὰ" ὁ λαὸς „πολλὰ ἔτη εἰς πολλὰ." οἱ κράται „ὁ τῶν πάντων ποιητῆς καὶ δεσπότης." φθογγεῖ καὶ ὁ λαὸς ἐκ τρίτου
- Ed. L. 24 „πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι, ὁ τεχθεὶς ἐκ παρθένου ἁγίας." φθογγεῖ καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ' „πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι." οἱ κράται „τοὺς χρό- 20
νους ὑμῶν πληθύνει σὺν ταῖς αὐγουστάις καὶ τοῖς πορφυρογεννήτοις" ὁ λαὸς „πολυχρόνιον ποιήσει ὁ Θεὸς τὴν ἁγίαν βασιλείαν σας εἰς πολλὰ ἔτη."

1. *Melis superscripto τ cod., Μελέτης conl. R.* 2. αὐτοῦ ρουσ. ed.
13. σωτήρα R. ex compendio cod. σερ., σωτηρίας ed.

nus Prasinorum cum factione russa stat, dicuntque cantores voce toni tertii: *Is, qui sine matre in coelo, sine patre in terra nascitur.* Laetae vero acclamationes a cantoribus et populo ut in reliquis receptionibus cantantur. Receptio sexta ad horologium sanctae Sophiae: stat ibi tribunus Venetorum eum populo albo, dicuntque cantores voce toni tertii: *Paradisum in Eden virgo, e qua Christus et Deus noster nasci voluit, Bethlehemi aperuit. Amator enim hominum ex ea incarnatus, ab amaro peccati gustu nos liberavit; infandae magnaeque potentiae eius dulcedinem et in occulto voluptatem ex nostra salute capientes, divinae eius hereditatis compotes evasimus.* Venientibus vero Dominis inque solita sua statione seu in horologio subsistentibus, cantores dicunt: *Multos, multos, multos!* populus: *Multos annos in multos.* Cantores: *Creator omnium et Dominus.* Populus et cantores ter: *Longa vobis tempora natus ex sancta virgine!* clamat et populus ter: *Longa vobis tempora!* Cantores: *Tempora vestra cum coniugibus et porphyrogenitis multiplicet!* populus: *Longaevam in annos multos sacram maiestatem vestram Deus faciat!*

Ἐπιστροφὴ τῶν δεσποτῶν ἀπὸ τῆς ἀγίας Σοφίας πρὸς τὸ
καλάτιον.

(E.) Τῶν δεσποτῶν στεφομένων ὑπὸ τοῦ πατριάρχου ἐν
τῇ εἰωθῶτι τόπῳ τοῦ ἀγίου φρέατος ἔνδον τοῦ βήλου, λέ-
5 γουσι οἱ κράται τὴν φωνὴν ἤχ. γ' „ἀστὴρ τὸν ἥλιον προ-
μηγῆς” καὶ τὰ ἔξῃς. καὶ δὴ τῶν δεσποτῶν ἐξιόντων καὶ
ἰσταμένων, λέγουσι οἱ κράται „καλῶς ἦλθετε τὸ πρόβλημα B
τῆς τριάδος” φθογγεῖ καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ' „καλῶς ἦλθε.” τὰ δὲ
τῆς εὐφημίας ἄκτα ἄδονται παρὰ τε τῶν κρατῶν καὶ τοῦ
10 λαοῦ καθὼς καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς δοχαῖς προεῖρηται· τὸ δὲ
τελευταῖον ἄκτον λέγουσι οἱ κράται „προσκυνήσαντες τοῦ
τεχθέντος Χριστοῦ τὴν δόξαν” καὶ ὁ λαὸς „πολυχρόνιον ποι-
ῆσει ὁ Θεὸς τὴν ἀγίαν.” δοχὴ δευτέρα· ἔξω τοῦ θύλου τῆς
σιδηρᾶς πύλης δέχεται ὁ τοῦ μέρους τῶν Πρασίνων δήμαρχος
15 μετὰ τοῦ δήμου τοῦ λευκοῦ, καὶ λέγουσι οἱ κράται τὴν
φωνὴν ἤχ. γ' „ὁ οὐρανὸς τὸν ἀστέρα πέμπει καθοδηγῶν τοὺς
μαίους ἐν τῇ γεννήσει, ἡ γῆ τὸ σπήλαιον εὐτρεπίζει ὑπο-
δέξασθαι τὸν τῶν ὄλων ποιητὴν· ἀλλ' αὐτὸς ὁ τὴν ἡμετέραν C
προσλαβόμενος σάρκα ἐκ τῆς παρθένου, τὴν ὕμῶν θεόστεπτον
20 βασιλείαν φυλάξει ἐν τῇ πορφύρᾳ.” τὰ δὲ τῆς εὐφημίας ἄκτα
ἄδονται παρὰ τῶν κρατῶν καὶ τοῦ λαοῦ καθὼς καὶ ἐν τῇ
πρώτῃ δοχῇ τῆς ἑπιστροφῆς εἶρηται. δοχὴ τρίτη ἔνδοθεν τῆς
χαλκῆς δέχεται κάκισος ὁ δημοκράτης τῶν Βενέτων, ἦγουν

7. ἦλθε ed. 19. ἡμῶν ed. 20. τὰ τὲ τῆς ed.

REDITUS DOMINORUM A TEMPLO S. ΣΟΦΙΑΣ AD PALATIUM.

(V.) Dominis a patriarcha in loco consueto sancti putei intra
velam coronatis, voce toni tertii cantores dicunt: *Stella solem an-*
nuntiat etc. Exeuntibus vero et subsistentibus ipsis, cantores di-
cunt: *Feliciter venistis, promoti a trinitate*; clamat et populus
tet: *Feliciter veniunt*. Acclamationes autem a cantoribus et popu-
lo ut supra de reliquis receptionibus dictum cantantur: ultima a
cantoribus recitatur: *Adorantes Christi nati gloriam*: populus re-
spondet: *Longaevam Deus esse iubeat sanctam* etc. Receptio ex-
cypsa extra tholum ferreae portae: factionis Prasinae tribunus
cum albo populo praesto est, et dicunt cantores voce toni tertii:
Coelum sidus praemittit, iter magis in nativitate monstrans; terra
speluncam ad suscipiendum rerum creatorem parat: ipse, qui no-
stram ex virgine carnem suscepit, vestram a Deo coronatam maie-
statem in purpura custodiat! Acclamationes a cantoribus et popu-
lo, ut supra de prima receptione reditus observatum, recitantur.
Receptio πιατῖα intra chalcen: excipit ibi Imperatorem tribunus

ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν, μετὰ καὶ τοῦ περατικοῦ δήμου τῶν Βενέτων, καὶ λέγουσιν οἱ κράκται τὸν ἀπελατικὸν ἤχ. γ' „τὸν ἐν Ἐδέμ παράδεισον ἠνέωξεν ἐν Βηθλεέμ ἢ παρθένος” καὶ τὰ ἐξῆς. τὰ δὲ τῆς εὐφημίας ἄκτα ἄδονται παρά τε τῶν κρακτῶν καὶ τοῦ λαοῦ καθὼς καὶ ἐν τῇ πρώτῃ δοχῇ⁵

D τῆς ὑποστροφῆς εἴρηται. (5.) Δοχὴ τετάρτη εἰς τοὺς ἁγίους
 Ms. 35. ἀποστόλους, ἤγουν εἰς τὰς σχολάς· δέχεται κακεῖσε ὁ δημοκράτης τῶν Πρασίμων, ἤγουν ὁ ἐκσκούβιτος μετὰ καὶ τοῦ περατικοῦ δήμου τῶν Πρασίμων. καὶ λέγουσιν οἱ κράκται τοῦ περατικοῦ τὴν φωνὴν ἤχ. γ' „ὁ πάσης κτίσεως πληρωτῆσι¹⁰ καὶ δεσπότῃς ἀκρωτίω κενώσει τῆς πρὸς ἡμᾶς ἐκκενοῦται, ἵνα τὸν ἄνω πληρώσῃ κόσμον ἐκ τοῦ ἡμῶν κατωτάτου γένους· ὁ ζωοδότης αὐτὸς τὸ κέρας ὑμῶν, δεσπότης, ἀνυψώσει ἐν
 Ed. L. 25 πάσῃ τῇ οἰκουμένῃ, τὰ ἔθνη πάντα δουλώσει τοῦ προσφέρειν, ὡς οἱ μάγοι, τὰ δῶρα τῇ ὑμῶν βασιλείᾳ” τὰ δὲ τῆς εὐ-¹⁵φημίας ἄκτα ἄδονται παρά τε τῶν κρακτῶν καὶ τοῦ λαοῦ καθὼς καὶ ἐν τῇ δευτέρᾳ δοχῇ εἴρηται. δοχὴ πέμπτη εἰς τὸ τριβουνάλιον, ἤγουν εἰς τοὺς λύχνους· δέχεται ἐκεῖσε ὁ δημοκράτης τῶν Βενέτων, ἤγουν ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν, μετὰ καὶ τοῦ περατικοῦ δήμου τῶν Βενέτων, καὶ λέγουσιν²⁰ οἱ κράκται τὸ ἀπελατικὸν ἤχ. γ' „ἀστὴρ προτρέχει καὶ λάμπει ἐν σπηλαίῳ” καὶ τὰ ἐξῆς. τὰ δὲ τῆς εὐφημίας ἄκτα ἄδονται παρά τε τῶν κρακτῶν καὶ τοῦ λαοῦ καθὼς καὶ ἐν τῇ πρώτῃ δοχῇ εἴρηται. εἰδέναι δὲ χρὴ, ὅτι κατὰ τὸν

17. καὶ εἶρ. ἐν τῇ δ. f. ed.

18. φτουν cod. h. l. et passim.

21. ἀπελάτιον ed. hic ut et alibi nonnunquam.

Venetorum seu domesticus scholarum cum factione Veneta, dicuntque cantores apelaticum tono tertio: *Paradisum in Eden virgo Bethlehemi aperuit* etc. Acclamations vero a cantoribus et populo ut in prima receptione dictum recitantur. (VI.) Receptio QUARTA ad sanctos apostolos seu ad scholas: stat ibi tribunus Prasiuorum seu excubitor cum factione Prasina, et cantores eius voce toni III. dicunt: *Qui creaturam omnem implet et usque dominus est, non inani exinanitione propter nos exinanitur, ut mundum superiorem ex genere nostro inferiori impleat. Ipse vitae largitor cornu vestrum, Domini, in orbe universo exaltabit gentesque omnes in servitutem rediget, ut maiestati vestrae munera sicut magi offerant.* Acclamations a cantoribus et populo, ut in secunda receptione dictum, instituuntur. QUINTA in tribunali seu ad lychnos: stat ibi tribunus Venetorum seu domesticus scholarum cum transitoria factione Veneta, dicuntque cantores apelaticum toni III.: *Stella praecurrit lucetque in spelunca* etc. Acclamations a populo et cantoribus ut in prima receptione dictum recitantur. Sciendum est,

τέπον καὶ τὴν τάξιν ταύτης τῆς ἑορτῆς γίνονται αἱ δοχαὶ καὶ εὐφημίαι τῆς τε ἑορτῆς τῶν φώτων καὶ τῆς ἑορτῆς τοῦ ἁγίου Β πάσχα καὶ τῆς ἑορτῆς τῆς ἁγίας πεντηκοστῆς καὶ τῆς ἑορτῆς τῆς μεταμορφώσεως, καὶ ἀπιόντων ἐν τῇ ἁγίᾳ Σοφίᾳ τῶν ὁδοποιῶν καὶ πάλιν ἀπ' αὐτῆς ὑποστρεφόντων ἐν τῷ παλατίῳ.

ΚΒΘ. γ'.

Ἑορτὴ τῶν φώτων. Ἄκτα τῶν δύο μερῶν.

Δοχὴ πρώτη, τῶν Βενέτων, φωνὴ ἤχ. πλαγ. δ' „σήμερον ὁ συντριψὼς ἐν ὕδασι τὰς κεφαλὰς τῶν δρακόντων τὴν κεφαλὴν ὑποκλίνει τῷ προδρόμῳ φιλανθρωπῶς.” δοχὴ β', τῶν C Πρασίνων, φωνὴ πλαγ. δ' „Χριστὸς ἀγγίζει λουτρῷ ἁγίῳ τὴν ἐξ ἔθνῶν αὐτοῦ ἐκκλησίαν.” δοχὴ γ', τῶν Βενέτων, φωνὴ ἤχ. πλαγ. α' „πυρὶ θεότητος ἐν Ἰορδάνῃ φλόγα σβεννύει τῆς ἁμαρτίας.” δοχὴ δ', τῶν Βενέτων, φωνὴ πλαγ. δ' „ὁ συναρῶν τῷ Πατρὶ Θεὸς λόγος ἐν Ἰορδάνῃ σήμερον προῆλθε βεπτισθῆναι, καὶ τὴν κάραν ὑποκλίνει δουλικῶς τῷ προδρόμῳ, ὃν οὐρανῶν αἱ δυνάμεις τρέμουσι καθορῶσαι ἄλλ' ὁ τὸν Ms. 35. b κόσμον φωτίσας τῇ αὐτοῦ ἐπιφανείᾳ ὑψώσει καὶ μεγαλύνει τὸ κράτος τῆς ἡμῶν βασιλείας εἰς εὐτυχίαν καὶ δόξαν Ῥω- D νομαίων” δοχὴ ε', τῶν Πρασίνων, ἤχ. πλαγ. δ' „Χριστὸς ἐνδύεται ρεῖθρα φιλανθρωπῶς τοῦ Ἰορδάνου.” δοχὴ ς', τῶν
 2 τῆς δὲ ed. 3. πεντηκοστῆς ed. 13. Θεότητος Ἰορδάνου
 cod. 15. Θεός, λόγος ed.

ad normam ritumque festi huius receptiones et acclamationes in festo luminum, sancto paschate, sancta pentecoste et festo transmutationis, tum Dominis ad S. Sophiae abeuntibus, tum inde ad palatium revertentibus, institui.

CAP. 3.

Festum epiphaniae. Duarum factionum acclamationes.

Receptio PRIMA, Venetorum, vox toni obliqui quarti: *Hodie is, qui draconum capita in aquis contudit, praecursori caput amice inclinat.* Receptio SECUNDA, Prasinorum, vox toni obliqui IV.: *Christus sancto lavacro collectam sibi e gentibus ecclesiam expiat.* Receptio ΤΡΙΑ, Venetorum, vox toni obliqui primi: *Ignem divinitatis in Iordane flammam peccati extinguit.* Receptio QUARTA, Venetorum, vox obliqui quarti: *Coaeternus Patri Deus, Verbum, hodie in Iordanem, ut baptizetur, descendit, et caput more servi praecursori inclinat, quem coelestes potestates inveniunt contremiscunt. Sed qui apparitione sua mundum illuminavit, robur maiestatis vestrae ad felicitatem et gloriam Romanorum augeat et exaltet!* Receptio ΠΡΑΣΙΝΑ, Prasinorum, vox toni obliqui IV.: *Christus amore hominum*

Βενέτων, φωνή ἤχ. πλαγ. α' πατρὶ τῆς θεότητος Ἰορδάνου" καὶ τὰ ἐξῆς. ἀπολογία τῆς ἑξ' δοχῆς λέγουσιν οἱ κρά-
 κται. „ὁ βαπτισθεὶς ἐν ὕδασι Ἰορδάνου." φθονγεῖ καὶ ὁ λαὸς
 ἐκ τρίτου „πολλοὶ ἡμῖν χρόνοι." οἱ κράκται „καὶ τὴν κάραν
 ὑποκλίνας δουλικῶς τῷ προδρόμῳ." φθονγεῖ καὶ ὁ λαὸς ἐκ
 τρίτου „πολλοὶ ἡμῖν χρόνοι." οἱ κράκται „τοὺς χρόνους ἡμῶν
 Ed. L. 26 πληθύνει σὺν ταῖς ἀγούσαις καὶ τοῖς πορφυρογεννήτοις" ὁ λαὸς „πολυχρόνιον ποιήσει ὁ Θεὸς τὴν ἀγίαν βασιλείαν
 σας εἰς πολλὰ ἔτη."

Ἐποστροφὴ τῶν δεσποτῶν τῇ αὐτῇ ἑορτῇ.

10

Δοχὴ α', τῶν Βενέτων, ἀπελατικὸν ἤχ. πλαγ. α' „ὁ συν-
 ἀναρχος τῷ Πατρὶ Θεὸς λόγος" καὶ τὰ ἐξῆς. δοχὴ β', τῶν
 Πρασίμων, ἀπελατικὸν ἤχ. γ' „ὁ φωτίζων ἐν πνεύματι τῷ
 ἀγίῳ ἐβαπτίσθη ὕδατι ἐπυγείῳ, καὶ τὸ φῶς τοῦ βαπτίσματος
 βέδωρησάτο ἀνθρώποις· ἀλλ' ὁ ταῦτα τελέσας Χριστὸς φιλαν-15
 θρωπία τὸ ὑμέτερον βασιλεῖον κράτος κατὰ σειρὰν ἀδιάδο-
 χον κελύει εὐτυχεῖν Ῥωμαίους καὶ βασιλεύειν." δοχὴ γ',
 τῶν Βενέτων, ἀπελατικὸν ἤχ. πλαγ. α' „ὁ κεφαλὰς τῶν δρα-
 κόντων, εὐεργέται, ἐν Ἰορδάνου τοῖς ῥεύμασι συντριψας, πρὸ
 ποδῶν ἡμῶν συντριψεί τὰς κεφαλὰς τῶν βαρβάρων θεόστε-20
 ποι εὐεργέται, ἡ τριάς ἡ τρισάγιος τὰς νίκας ἡμῶν πληθύν-
 νει· ὁ βαπτισθεὶς ὑπὲρ ἡμῶν κατὰ σάρκα καὶ ἀγιάσας τὴν

17. Ῥωμαίους ed.

Iordanis fluentia subit. Receptio sexta, Venetorum, vox toni obli-
qui IV. : Igne divinitatis in Iordane etc. Acclamatio in sexta re-
ceptione: dicunt cantores: Baptizatus in aquis Iordanis. Clamat
et populus ter: Longa vobis tempora! Cantores: Et caput servi
mors praecursori inclinans. Clamat et populus ter: Longa vobis
tempora! Cantores: Tempora vestra cum augustabus et porphy-
rogenitis augeat! populus: Longaevam Deus per multos etc.

REDITUS DOMINORUM EODEM FESTO.

Receptio prima, Venetorum, apelicum toni obliqui I.: *Coaster-*
nus Patri Deus, Verbum etc. secunda, Prasinorum, apelicum toni
obliqui III.: Illuminans in Spiritu sancto baptizatus est aqua ter-
restri, lumenque baptismi hominibus donavit. Sed qui haec, amore
in homines incitatus, fecit Christus, Imperatoriam maiestatem ve-
stram per non interruptam seriem annorum felices reddere Roma-
nos et imperare iubeat! Receptio tertia, Venetorum, tono obliquo
I.: Qui capita draconum, o benigni principes, in Iordanis fluentis
contrivit. ante pedes vestros barbarorum capita conterat! A Deo
coronati benefactores, ter sancta trinitas vestras victorias augeat:

φύσιν τῶν ὑδάτων." δοχή δ', τῶν Πρασίνων, ἀπελατικὸν ἤχ. δ' „ὃ τῇ παλάμῃ βαπτισθεὶς σήμερον τοῦ προδρόμου τῇ C φρικτῇ αὐτοῦ παλάμῃ βασιλεὺς ὑμᾶς κηρύττει, θεόστετοι εὐεργέται, καὶ χριστοὺς ὑμᾶς δεικνύει πάση τῇ οἰκουμένῃ. Ἐπὶ λουτρῷ γὰρ ἁγιάσας, τῆς ἀφθαρσίας τῷ ἐλαίῳ βαπτίζει τὴν βασιλείαν, σωτηρίαν δωρούμενος τοῖς Ῥωμαίοις καὶ ἀντίληψιν μεγίστην καὶ δόξαν τῆς βασιλείας." δοχή ε', τῶν Βενέτων, ἀπελατικὸν ἤχ. πλαγ. δ' „τὸ φῶς ἐπέφανεν ὑλικῶς Ms. 36. a ἐν σώματι, ἵνα φῶς γενόμενοι Θεοῦ φωτὶ μιγῶμεν. πά-
 10 ροιστιν ὑδατι πλύνων καὶ τελειῶν τῷ πνεύματι, συγκατέλθω-
 μεν τούτῳ, ἵνα συνανυψωθῶμεν. σημειωθῶμεν μυστικῶς τοῦ μυστηρίου τὴν ἰσχὺν ἐγνωκότες, ἀναλάβωμεν οἱ πάντες τὸν D δεύτερον μὴ τὸν πρῶτον Ἀδάμ ὡς ἀναγεννηθέντες." τὰ δὲ τῆς εὐφημίας ἄκτα ἄδονται παρὰ τε τῶν κρατῶν καὶ τοῦ
 15 λαοῦ καθὼς καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς δοχαῖς. τὸ δὲ τελευταῖον ἄκτος λέγουσιν οἱ κράκται· „προσκυνησαντες τοῦ ἐπιφανέντος Χριστοῦ τὴν δόξαν" ὁ λαός· „πολυχρόνιον ποιήσει ὁ Θεὸς τὴν ἁγίαν βασιλείαν.

ΚΕΘ. δ'.

20

Ἄκτα τῇ ἑορτῇ τοῦ ἀγίου πάσχα 1

Ed.L. 27

Δοχὴ πρώτη, τῶν Βενέτων, φωνὴ ἤχ. α' „θεϊκῆς ἐγέρ-
 σεως δυναστείας ὃ τοῦ θανάτου πόλεμος διελύθη." δοχὴ β',

4. χρῆστους cod.

qui baptizatus est pro nobis secundum carnem et aquarum naturam sanctificavit. QUARTA, Prasinorum, apelaticum toni IV.: Baptizatus hodie praecursoris manu, sua tremenda manu vos, Imperatores a Deo coronati benefactores, praedicat, unctosque orbi universo ostendit. Lavacro enim sanctificans, integritatis oleo maiestatem baptizat, salutem Romanis et maximum auxilium et gloriam imperii donat. RECEPTIO QUINTA, Venetorum, apelaticum toni obliqui IV.: Lumen materialiter in corpore apparuit, ut nos lumen facti cum Dei luce commisceremur: praesto est aqua implens et perficiens spiritus: una ad ipsum accedamus, ut una cum eo exaltemur. Signati nuncus arcano modo, qui virtutem mysterii cognovimus, suscipimus omnes secundum, non primum, Adamum, ut renati. Acclamationis verba eantantur a praecentoribus et populo ut in ceteris factionibus. Postremo cantores quoque acclamant: Adorantes Christi manifestati gloriam; populus: Diutissime maiestatem vestram Deus custodiat!

CAP. 4.

Acclamationes in sancti paschatis festo.

RECEPTIO PRIMA, Venetorum, vox toni I.: Divinae resurrectionis

τῶν Πρασίνων, φωνὴ ἤχ. α' „φωτὸς ἀπροσίτου λαμπηδόνες νεκροῖς ἐπέλαμψαν τοῖς ἐν σκότει. Χριστὸς γὰρ ὤφθη νεκρὸς ἐν τάφῳ, θανάτῳ θάνατον θανατώσας, συγανέστησεν τοὺς δεσμίους τῇ τριημέρῳ αὐτοῦ ἐγέρσει αὐτὸς τὴν δόξαν ἡμῶν, δεσπότης, εἰς μῆκος χρόνων φυλάξει ἐν τῇ πορφύρῳ.”⁵
 Βδοχὴ γ', τῶν Βενέτων, φωνὴ ἤχ. γ' „πάσχα Κυρίου σημερινὸν καθορῶντες μελωδικῶς κραυγαίζομεν καὶ ὁμοφρόνως.” δοχὴ δ', τῶν Βενέτων, φωνὴ ἤχ. α' „θεϊκῆς ἐγέρσεως δυναστεία,” καὶ τὰ ἐξῆς. δοχὴ ε', τῶν Πρασίνων, φωνὴ ἤχ. α' „ὁ ἀχρόνως τῷ Πατρὶ συμβασιλεύων ἐπ' ἐσχάτων τοῖς ἀνθρώποις¹⁰ χρονικῶς συναναστράφη, καὶ ἐν τῷ σταυρῷ τὸν ἄδην καὶ θάνατον αἰχμαλωτίσας, τριημέρῳ αὐτοῦ ἐγέρσει τοὺς νεκροὺς τὴν ἀνάστασιν ἐγκαινίζων αὐτὸς τὸ κέρας ἡμῶν, δεσπότης, ἀνψώσει ταῖς νίκαις κατὰ βαρβάρων.” δοχὴ ε', τῶν Βενέτων,
 C φωνὴ ἤχ. γ' „φωτὸς ἀπροσίτου λαμπηδόνες” καὶ τὰ ἐξῆς.¹⁵
 Ms. 36. b ἀκτολογία τῆς ε' δοχῆς. λέγουσιν οἱ κράκται „ὁ τῶν πάντων ποιητῆς καὶ δεσπότης.” φθογγεῖ καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ' „πολλοὶ ἡμῖν χρόνοι.” οἱ κράκται „ὁ ἀναστὰς παραδόξως ἐκ τάφου.” φθογγεῖ καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ' „πολλοὶ ἡμῖν χρόνοι.” οἱ κράκται „καὶ τὸ χαῖρε δεδωκὸς μυροφόροις.” φθογγεῖ καὶ ὁ λαὸς ἐκ τρίτου „πολλοὶ²⁰ ἡμῖν χρόνοι.” οἱ κράκται „τοὺς χρόνους ἡμῶν πληθύνει σὺν ταῖς ἀγούσαις καὶ τοῖς πορφυρογεννήτοις” ὁ λαὸς „πολυχρόνιον ποιήσει ὁ Θεὸς τὴν ἁγίαν βασιλείαν σας εἰς πολλὰ ἔτη.”

γ. καὶ om. cod. 11. συνανετράφη ed.

potentia mortis bellum solutum est. SECUNDA, Prasinorum, vox toni I.: *Lucis inaccessae faces mortuis, qui in tenebris erant, illuxere. Christus enim mortuus apparuit, morte mortem extinguens, captivos post tres dies resurgens exsuscitavit. Ipse gloriam vestram, Domini, diu in purpura custodiet!* RECEPTIO ΤΑΡΤΙΑ, Venetorum: vox toni III.: *Pascha Domini hodie videntes, melodice et unanimiter clamamus.* QUARTA, Venetorum, vox toni I.: *Divinae resurrectionis potentia mortis etc.* QUINTA, Prasinorum, vox toni I.: *Aeternum cum patre imperans ultimis diebus temporaliter cum hominibus conversatus fuit et in cruce tartarum mortemque captivam ducens, post tres dies sua resurrectionis mortuis resurrectionem renovat. Ipse cornu vestrum, Domini, victoriis contra barbaros exaltabit!* RECEPTIO ΣΕΚΤΑ, Venetorum, vox toni III.: *Lucis inaccessae faces etc.* ACCLAMATIO IN SECTA RECEPTIONE: dicunt cantores: *Creator omnium et Dominus.* Clamat et populus ter: *Multos annos vobis.* Cantores: *Mirabiliter e sepulcro resurgens.* Clamat et populus ter: *Longa vobis tempora.* Cantores: *Et qui salutem unguenta afferentibus dixit.* Clamat et populus ter: *Longa vobis tempora!* Cantores: *Tempora vobis, augustabus et porphyrogenetis augeat:* populus: *Longaevam Deus sacram etc.*

Ἐποστροφή τῶν δεσποτῶν τῆ αὐτῆ ἑορτῆ.

D

Δοχή α', τῶν Βενέτων, φωνῆ ἤχ. α' „τὸ μέγα καὶ σεβασμίον τῆς ἀναστάσεως μυστήριον λαμπρυνομένη σήμερον ἢ κτίσις ἐορτάζει· ὁ γὰρ τῆς δόξης Κύριος τὸ σκυθρωπὸν ὑάφανισας τοῦ θανάτου καὶ τὰ τοῦ ἄδου σκυλεύσας βασιλεία, συνάνεστησε τοὺς πάλαι τεθνεῶτας, χαρὰν ἀνεκκάλητον καὶ θεῖον πάσχα. τελεῖται παραδόξως, μεγαλύνεται τὸ κράτος ἡμῶν, δεσπότεαι, εἰς δόξαν, εἰς καύχησιν, εἰς ἀνέγερσιν τῶν Ῥωμαίων.” τὰ δὲ τῆς εὐφημίας ἄκτα ἄδονται παρὰ τῶν Ed. L 28

10κρακτῶν καὶ τοῦ λαοῦ καθὼς καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς δοχαῖς. τὸ δὲ τελευταῖον ἄκτον λέγουσιν οἱ κράκται „καλῶς ἦλθον οἱ δεσπότεαι σὺν ταῖς ἀνγούσαις καὶ τοῖς πορφυρογεννήτοις.” ὁ λαός „καλῶς ἦλθετε.” οἱ κράκται „προσκυνησαντες τοῦ ἀναστάτος Χριστοῦ τὴν δόξαν.” ὁ λαός „πολυχρόνιον ποιήσει ὁ 15θεός.”

δοχή β', τῶν Πρασίνων, ἀπελατικὸν ἤχ. α' „σήμερον τὸ τοῖς ἀγγέλοις ἀποῤῥῆπον ἐκτελεῖται τῆς ἀναστάσεως μυστήριον. ὁ γὰρ ἐμπιμπλῶν πᾶν ζῶν εὐδοκίας σαρκὶ θανατοῦται ὡς ἄνθρωπος, καὶ τὴν ἄπληστον τοῦ ἄδου τυραννίδα αἰ- B

20αῖωνων ἀλαχος, νῦν ἐξήνθησεν ἢ χαρὰ τῶν περάτων. ὁ παντάναξ δὲ Θεὸς καὶ ζωοδότης, τοὺς δεσπύτας φύλαττε ἐν τῆ πορφύρᾳ.”

δοχή γ', τῶν Βενέτων, φωνῆ ἤχ. α' „σταυρὸν καὶ

6. χαρὰ ἀνεκκάλητος καὶ θεῖον πάσχα τελεῖται ed.

REDITUS DOMINORUM EODEM FESTE.

Receptio PRIMA, Venetorum, vox toni I: *Magnum et venerandum resurrectionis mysterium splendens hodie creatura celebrat. Dominus enim gloriae terrorem mortis removet, inferorum regnum spoliavit, quondam mortuos una excitavit, ineffabile gaudium ac divinum pascha! Mirabiliter celebratur, augetur robur vestrum, Domini, ad gloriam, famam et salutem Romanorum.* Acclamationis autem verba a praecentoribus et populo ut in ceteris receptionibus cantantur. Ultimium cantores dicunt: *Pulchre venerunt Domini cum augustabus et porphyrogenitis; populus: Pulchre venistis.* Cantores: *Adorantes resurgentis Christi gloriam.* Populus: *Longaevam Deus etc.* Receptio secunda, Prasinorum, apelaticum toni I: *Hodie impenetrabile angelis resurrectionis mysterium celebratur. Omne enim vivum gratis replens in carne ut homo occiditur, et insatiabilem orci tyrannidem captivam ducit, occisore occiso: nunc aeternum evanuit opprobrium, nunc exurgit gaudium terminorum. Rex omnium Deus vitaeque dator, serva Dominos in purpura!*

ὁ λαὸς ἐκ γ'. οἱ κράται· „Κύριε, ζωὴν αὐτῶν διὰ τὴν ζωὴν
 Ms. 37. b ἡμῶν.” (B.) Φωνὴ ἤχ. α' „ἔξαναοιγέσθωσαν τάφοι, καὶ νεκροὶ
 ἔξαναστήθωσαν· ὁ γὰρ Κύριος ἐκ τάφου σήμερον ἔξανεσθη.
 εὐφραίνεσθωσαν οἱ ζῶντες καὶ ζωῆς ἐντρυφάτωσαν· τοῦ γὰρ
 θανάτου τὸ κέντρον σήμερον ἠφανίσθη. λευχειμονεῖτο ἡ κτί-5
 σις τὸν κτίστην ἀνευφημοῦσα· ἡ τυραννίς γὰρ τῆς ἀμαρ-
 Dτίας σήμερον καθρέθη. ἀγαλλιάσθω μεγάλως ἡ πόλις ὑμῶν,
 δεσπότη, θεότητι τῇ ἐν τριάδι σήμερον προσκυνοῦσα, εἰς
 κατὰπτωσιν βαρβάρων καὶ ἀνέγερσιν Ῥωμαίων.” καὶ ἀπὸ
 φωνῆς λέγουσιν ἀπελατικὸν ἤχ. α' „τὸ μέγα καὶ σεβάσμιονιο
 μυστήριον τῆς ἀναστάσεως” καὶ τὰ ἐξῆς. καὶ μετὰ τὸ τε-
 λειῶσαι τὸν δῆμον τῶν Βενέτων ἀκτολογεῖ ὁμοίως καὶ ὁ δῆ-
 μος τῶν Πρασίνων, καὶ λέγει ἀπελατικὸν ἤχ. α' „σήμερον ὁ
 τοῖς ἀγγέλοις ἀπόρρητον” καὶ τὰ ἐξῆς. καὶ μετὰ τὸ τελειῶ-
 σαι τὸν δῆμον τῶν Πρασίνων λέγουσιν οἱ κράται τῶν Βενέ-15
 των· „Κύριε, σῶσον τοὺς δεσπότης Ῥωμαίων” φθογγεῖ καὶ
 Ed. L. 3ο ὁ λαὸς ἐκ γ'. „Κύριε, σῶσον.” οἱ κράται· „Κύριε σῶσον τοὺς
 ἐκ σοῦ ἐστεμμένους” φθογγεῖ καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ'. „Κύριε, σῶσον.”
 οἱ κράται· „Κύριε, σῶσον τοὺς δεσπότης σὺν ταῖς ἀγού-
 σταις καὶ τοῖς πορφυρογεννήτοις” φθογγεῖ καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ'.²⁰
 „Κύριε, σῶσον.” οἱ κράται· „ἐς ὃ ἀναστὰς Θεὸς ἡμῶν τοὺς
 δεσπότης φύλαττε” φθογγεῖ καὶ ὁ λαὸς ἐκ τρίτου· „οἱ εἰς ὃ
 ἀναστὰς Θεὸς ἡμῶν τοὺς δεσπότης φύλαττε.” οἱ κράται·
 „πνεῦμα τὸ πανάγιον τὰς ἀγούστας σκέπασον” φθογγεῖ καὶ
 ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ γ'. οἱ κράται· „μήτηρ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, φύ-25

3. ἐξ τάφου ed.

populus ter: cantores: *Domine, vitam eorum per nostram.* (II.)
 Hymnus toni I.: *Aperiantur sepulcra et mortui resurgant! Domi-
 nus enim hodie e sepulcro surrexit. Gaudeant viventes, et ob vi-
 tam exsultent: mortis enim stimulus hodie evanuit. Candidam ve-
 stem creatura, laudans creatorem, induat: peccati enim tyrannis
 hodie sublata est. Valde exsultet urbs vestra, Domini, divinitatem
 in trinitate hodie adorans, in perniciem barbarorum et Romano-
 rum salutem.* Post hanc cantionem dicunt apelaticum toni I.: *Ma-
 gnum ac venerandum resurrectionis mysterium* etc. Postquam Ve-
 netorum factio acclamare desiit, populus Prasinus similiter accla-
 mat et apelaticum toni I. dicit: *Hodie ineffabile angelis mysterium*
 etc. Quo finito, Venetorum praecentores: *Domine, serva Romano-
 rum Dominos!* clamat et populus ter: *Domine, serva!* Cantores:
Domine, a te coronatos serva! clamat et populus ter: *Domine,
 serva!* Cantores: *Serva, Domine, Imperatores cum augustabus et
 porphyrogenitis!* clamat et populus ter: *Domine, serva!* Cantores:
Qui resurrexisti Deus noster, Dominos serva! idem ter populus

λαττε τὰ πορφυρογέννητα.” φθογγεῖ καὶ ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ γ. οἱ κράτται „Κύριε, ζωὴν αὐτῶν διὰ τὴν ζωὴν ἡμῶν.” φθογγεῖ καὶ ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ τρίτου. καὶ εὐθέως ῥίπτει ἄνωθεν ἀπὸ τῆς θυρίδος ὁ ἀρτοκλήνης τὰ δύο μέρη τὰ ἀποκόμβια, καὶ Β 5 ἐπεύχονται τοῖς δεσπόταις, καὶ ἀναχωροῦσι.

Ἐπιστροφὴ τῶν δεσποτῶν δελλῆς ἀπὸ τοὺς ἀγίους Ἀποστόλους πρὸς τὸ παλάτιον.

Δοχὴ ἅ εἰς τοὺς Λέοντας. δέχεται ἐκεῖσε ὁ δημοκράτης τῶν Βενέτων, ἦγουν ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν, μετὰ καὶ τοῦ περατικοῦ δήμου τῶν Βενέτων, καὶ λέγουσιν οἱ κράτται „καλῶς ἦλθεν ἡ ἐνθεος βασιλεία.” φθογγεῖ καὶ ὁ λαὸς ἐκ τρίτου „καλῶς ἦλθετε.” τὰ δὲ τῆς εὐφημίας ἄκτα ἄδονται παρὰ Ms. 38. α τε τῶν κρακτῶν καὶ τοῦ λαοῦ, καθὼς καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς C δοχαῖς, καὶ μετὰ τὸ ἀποκινήσαι τοὺς δεσπότας λέγει ὁ δῆμος τὰ δρομικά „χαίροις, κραταιότατε αὐτόκρατορ, χαρὰ τῆς αἰουμένης, τοῦ Θεοῦ ὁ θεράπων, Ῥωμαίων εὐτυχία, ἀγαλλίασις Βενέτων, εὐφροσύνη καὶ κοσμιότης, σὲ ἡ θεότης ἐπὶ χρόνους ἑκατὸν ἀξίωση τὴν ἑαυτοῦ διέπειν πολιτείαν.” ἄλλο „χαρὰ ᾧδε σήμερον, γαλήνη καὶ πραότης μεγάλη· οἱ γὰρ δεσποταὶ χαρὰν ἠμφισμένοι ὡς ἑσπφόροι ἐκλάμπουσιν ἐν τῷ κράτει, καὶ δεξιοῦται τῷ κόσμῳ εὐτυχία. αὐτὴ γὰρ χαρὰ

6. δῆλης cod. ἀπὸ τῶν ἀγίων Ἀποστόλων conl. Leich. 12. ἢ superscripto 3 cod., ἦλθετε sive ἦλθετε R. 13. καθὼς ἐν ed.

Cantores: *Spiritus sancte, Augustas protege!* Clamat et populus idem ter. Cantores: *Mater Dei nostri, Porphyrogenitos custodi!* Clamat et populus eadem ter. Cantores: *Domine, vitam eorum per vitam nostram.* Clamat et populus eadem ter: et statim triclinarius e fenestra duabus factionibus missilia distribuit, quae, fausta Dominis apprecatae, discedunt.

REDITUS DOMINORUM VESPERTINUS A TEMPIO S. S. APOSTOLORUM AD PALATIUM.

Receptio PRIMA ad Leones. Stat ibi princeps Venetorum, seu domesticus scholarum, cum populo suo Veneto, et dicunt praecentores: *Feliciter venit divina maiestas.* Clamat et populus ter: *Feliciter venistis.* Acclamationis autem acta a praecentoribus et populo ut in reliquis receptionibus cantantur. Abcuntibus Dominis, populus cursoria dicit: *Salve potentissime Imperator, gaudium orbis, famule Dei, Romanorum felicitas, laetitia Venetorum, voluptas et decus, te divinum numen centum annos populo suo praesesse sinat!* Aliud: *Gaudium hodie, tranquillitas et quies ingens! Domini enim gaudium induiti, ut phosphori, in maiestate splendent, et orbis felicitas contingit. Ipsum enim gaudium nostrum orbis etiam lae-*

Constantinus Porphyr. Vol. I.

ἡμῶν καὶ ἀγαλλίασις κόσμου." ἄλλο „ἔποιησε δύναμιν ἢ δε-
 ξιά τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, δεσπόται, ἀντελάβετο εἰρήνη τῆς ἰδίας
 πολιτείας, καὶ ἐν αὐτῷ ἐν τῇ πίστει ὑψωσε πρὸς εὐμένειαν.
 ἀγάλλεσθε οὐράνιαι στρατιαὶ τῶν ἀσωμάτων, συναγάλλου
 στρατόπεδον τῶν Ῥωμαίων, καὶ ἐπαγάλλεσθε πάντες Χριστιαν-5
 νοὶ ἑορτάζειν Κυρίῳ." Ἰστέον, ὅτι ταῦτα τὰ δρομικὰ λέγονται
 καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς προελεύεσει. (B.) Δοχὴ β' εἰς τὸν ἅγιον
 Πολύευκτον. δέχεται ἐκεῖσε ὁ δήμαρχος τῶν Βενέτων μετὰ
 τοῦ δήμου τοῦ λευκοῦ, καὶ λέγουσιν οἱ κράται „καλῶς ἦλθεν
 ἢ ἔνθεος βασιλεία." τὰ δὲ τῆς εὐφημίας ἄκτα ἄδονται παρά 10
 Ed. L. 31 τε τῶν κρακτῶν καὶ τοῦ λαοῦ, καθὼς καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς
 δοχαῖς. δοχὴ γ' εἰς τὴν ἀγίαν εὐφημίαν τοῦ Ὀλυβρίου. δέ-
 χεται ἐκεῖσε ὁ δημοκράτης τῶν Πρασίνων, ἦγουν ὁ ἐκσκού-
 βιτος μετὰ καὶ τοῦ περατικοῦ δήμου τῶν Πρασίνων, καὶ λέ-
 γει δρομικὰ ἦχ. α' „ὁ ἀχρόνος τῷ Πατρὶ" καὶ τὰ ἐξῆς. τὰ 15
 δὲ τῆς εὐφημίας ἄκτα ἄδονται παρά τε τῶν κρακτῶν καὶ τοῦ
 λαοῦ, καθὼς καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς δοχαῖς. δοχὴ δ' εἰς τὸ Φι-
 λαδέλφιον. δέχεται ἐκεῖσε ὁ δημοκράτης τῶν Βενέτων, ἦγουν
 ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν, μετὰ καὶ τοῦ περατικοῦ δήμου τῶν
 Βενέτων. τὰ δὲ τῆς εὐφημίας ἄκτα ἄδονται παρά τε τῶν 20
 Βκρακτῶν καὶ τοῦ λαοῦ, καθὼς καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς δοχαῖς.
 δοχὴ ε' εἰς τὸν Ταῦρον. δέχεται ἐκεῖσε ὁ δήμαρχος τῶν Πρα-
 σίνων μετὰ τοῦ δήμου τοῦ ῥουσίου. τὰ δὲ τῆς εὐφημίας
 ἄκτα ἄδονται παρά τε τῶν κρακτῶν καὶ τοῦ λαοῦ, καθὼς
 Ms. 38. b καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς δοχαῖς. δοχὴ ε' ἐν τῷ φουρνικῷ τῶν 25

5. συναγάλλεσθε ed. 19. δ ante δομέστ. add. ed.

titia est. Aliud: *Dextra Dei nostri, Domini, potentiam fecit, pax in proprio imperio viget, idque in ipso, ad clementiam, in fide exaltavit. Gaudeant coelestes spirituum exercitus, gaudeant copiae Romanorum, Christiani omnes, festum Deo celebraturi, simul gaudeant!* Sciendum est, haec cursoria in ceteris quoque processionibus recitari. (II.) *Receptio εκκυρια in aedes S. Polyucti. Stat ibi Tribunus Venetorum cum factione alba, et dicunt cantores: Feliciter venit divina maiestas.* Acclamationis vero acta a cantoribus et populo, ut in ceteris quoque receptionibus, cantantur. *Receptio τριπια ad sanctam euphemiam Olybrii. Stat ibi tribunus Prasinorum seu excubitor cum transitorio Prasinorum populo, et cursoria toni I. dicit: Qui aeternum Patri etc.* Acta vero acclamationis a cantoribus et populo, ut in ceteris receptionibus mos est, cantantur. *Receptio quarta ad Philadelphium. Stat ibi princeps Venetorum seu domesticus scholarum cum Venetorum populo. Acclamationis autem acta a cantoribus et populo, ut in ceteris receptionibus obtinet, cantantur. quintia ad Taurum: stat ibi tribunus Prasi-*

ἀρτοπωλῶν. ὑποστρεφόμενος δ' αὐτὸς δῆμαρχος μετὰ τοῦ δήμου τοῦ ῥουσιου, ποιῶσιν ἐκεῖ δοχὴν. τὰ δὲ τῆς εὐφημίας ἄκτα ἄδονται παρά τε τῶν κρακτῶν καὶ τοῦ λαοῦ, καθὼς καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς δοχαῖς. δοχὴ ζ' ἐν τῷ φόρῳ. δέχεται ἐκεῖσε δὲ δημοκράτης τῶν Πρασίνων, ἦγουν ὁ ἐκσκούβιτος, μετὰ τοῦ περατικοῦ δήμου τῶν Πρασίνων. τὰ δὲ τῆς εὐφημίας ἄκτα ἄδονται παρά τε τῶν κρακτῶν καὶ τοῦ λαοῦ, καθὼς καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς δοχαῖς. δοχὴ η' ἐν τῷ πραιτωρίῳ. δέχεται ἐκεῖσε ὁ δῆμαρχος τῶν Βενέτων, μετὰ τοῦ δήμου τοῦ λευκοῦ. τὰ δὲ τῆς εὐφημίας ἄκτα ἄδονται παρά τε τῶν κρακτῶν καὶ τοῦ λαοῦ, καθὼς καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς δοχαῖς. ἐν δὲ τῷ τελευταίῳ ἄκτι λέγουσιν οἱ κράκται „καλῶς ἦλθον ἢ ἀναίρεσις τῶν τῆς Ἁγαρ.“ ὁ λαός „πολυχρόνιον ποιήσει ὁ Θεὸς τὴν ἁγίαν βασιλείαν σας εἰς πολλὰ ἔτη.“ δοχὴ θ' ἐν τῷ φουρνικῷ τοῦ Μιλίου. ὑποστρεφόμενος δ' αὐτὸς δῆμαρχος τῶν Βενέτων μετὰ τοῦ δήμου τοῦ λευκοῦ, ποιεῖ ἐκεῖσε δοχὴν. τὰ δὲ τῆς εὐφημίας ἄκτα ἄδονται παρά τε τῶν κρακτῶν καὶ τοῦ λαοῦ, καθὼς καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς δοχαῖς. καὶ πάλιν μετὰ μικρὸν τῆς τοιαύτης δοχῆς δέχεται ὁ δημοκράτης τῶν Πρασίνων, ἦγουν ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν, εἰς τὸ κάγκελλον τῆς χαλκῆς. τὰ δὲ τῆς εὐ-

1. ἀρτοπουλῶν cod. 2. ποιῶσιν cod. 14. ἔτη deest in cod.

rum cum factione russa; acta vero acclamationis a cantoribus et populo ut in ceteris receptionibus recitantur. sexta ad fornicem pistorum: reversus idem tribunus cum russis, dominos ibi excipit. Acclamationis autem acta a praecentoribus et populo ut in ceteris receptionibus cantantur. septima in foro: stat ibi princeps Prasinorum seu excubitor cum populo Prasino. Acclamationis vero acta a cantoribus et populo ut in ceteris receptionibus cantantur. octava in Praetorio: stat ibi tribunus Venetorum cum populo albo. Acclamationis vero acta a cantoribus et populo ut in ceteris receptionibus cantantur. Postremo cantores dicunt: *Pulchre venit exitium Agarenorum*; populus: *Longaevam Deus sacram maiestatem vestram in multos annos faciat!* νόμα in fornice Milii: reversus idem Venetorum tribunus cum populo albo, Imperatores ibi excipit. Acclamationis vero acta a praecentoribus et populo ut in ceteris receptionibus cantantur. Non procul inde princeps Prasinorum seu domesticus excubitorum iterum adest. Acclamationis vero acta a praecentoribus et populo ut in ceteris receptionibus cantantur. Non longe inde Venetorum princeps seu domesticus scholarum iterum in can-

φημίας ἅκτα ἄδονται παρά τε τῶν κρακτῶν καὶ τοῦ λαοῦ,
καθῶς καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς δοχαῖς.

Ed. L.3a

ΚΕΦ. 5.

Ἄκτα τῆ ἑορτῆ τῆ κυριακῆ τοῦ Ἀντίπασχα.

Ἰστέον, ὅτι τῆ κυριακῆ τοῦ ἀντίπασχα, ὅτε ἀκουμβίσω-5
σιν οἱ δεσπότεαι ἐπὶ τῆς τραπέζης, ἡ αὐτὴ ταῖς καὶ ἡ ἀκο-
λουθία γίνεται τῆς δευτέρας τῆς διακαινησίμου, δηλονότι καὶ
αἱ ἀκτολογίαι τῶν δύο μερῶν, καὶ πάντα, καθῶς προείρηται·
πλὴν οἱ μὲν Βένετοι λέγουσιν ἀπελατικὸν ἤχ. πλαγ. δ'· „ἀνα-
καινίζου ἡ κτίσις, Χριστὸς ἀνέστη, ἐόρταζε τῷ Κυρίῳ τὰς ἐορτάς 10
Ms. 39. a σου. ἐσφραγισμένου γὰρ τοῦ τάφου, ὃ τῆς ζωῆς ἥλιος ἀνατείλας,
καὶ ὁφθεῖς ἀποστόλοις τῶν θυρῶν κεκλεισμένων, το πνεῦμα τὸ
ἅγιον δι' αὐτοῦ ἐγκαινίζει, καὶ εἰρήνην χαρίζεται πάση τῆ οἰκου-
μένῃ, καὶ τὸ βασιλεῦσον κράτος ἀστέρος ἀνατολῆ τοῦ ἀδύτου νεουρ-
γεῖ καὶ μεγαλύνει, ὡς λαμπρὸς ἥλιος, προσερχόμενος σήμερον 15
εἰς δόξαν, εἰς καύχημα, εἰς ἀνέγερσιν Ῥωμαίων." οἱ δὲ Πρά-
σινοι τόνδε· „ἀποβαλόντες σύμβολα λυπηρᾶς κατηφέας οἱ
ἀπόστολοι, χαίροντες προῆλθον εἰς Γαλιλαίαν, καὶ εἶδον ὄν
ἐπόθουν ἐκ νεκρῶν ἐγγεγερμένον. ἀπόρρητον ἐδέξαντο παρ' αὐ-
τοῦ μυσταγωγίαν, καὶ ὡς ἀκτινες διαδραμόντες τὸν κόσμον, 20
φαιδρόμορφον ἐκήρυξαν τῆς ἀναστάσεως τὴν ἡμέραν. αὐτῶν

15. καὶ om. cod.

cellis chalces adest. Acclamationis vero acta a cantoribus et populo
ut in ceteris receptionibus cantantur.

CAP. 6.

Acta feriae secundae Dominicae post Pascha.

Sciendum est, dominica secunda post Pascha, quando mensae
Domini adsident, eundem ritum idemque officium ac secunda feria
renovationis observari. Scilicet et duarum factionum acclamationes
et omnia, quae supra declarata fuerunt: nisi quod Veneti ape-
laticum toni obliqui quarti dicant: *Renova te, creatura, Christus
resurrexit: celebra Domino festa tua. E sepulcro enim, sigillo mu-
nito, vitae sol exortus est, et Apostolis, clausis ianuis, apparuit.
Spiritus Sanctus per ipsum renovat, et pacem orbi universo largitur,
maiestatem Imperatorum sideris nunquam occidentis ortus re-
novat et magnificat, procedens hodie ut splendidus sol ad honorem,
gloriam et salutem Romanorum.* Prasini vero dicunt: *Signa tristis
moestitiae Apostoli deposuerunt, in Galilaeam cum gaudio proces-
sere, et quem desideraverant resuscitatum e mortuis viderunt. Do-
ctrina ineffabili ab eo imbuti, orbem sicut radii penetrantes, splen-*

ἡ προστασία τῇ Θεϊκῇ παντευχίᾳ ὑμᾶς διαφυλάξει, δεσπόται, C
 εἰς εὐτυχίαν Ῥωμαίων." Ἰστέον, ὅτι ὑποστρεφόντων τῶν δε-
 σποτῶν δειλῆς ἀπὸ τούτῳ ἀγίως ἀποστόλους εἰς τὸ παλάτιον
 ταύτῃ τῇ ἑορτῇ, ἡ αὐτὴ τάξις καὶ ἀκολουθία γίνεται τῆς δευ-
 τεράρας τῆς διακαινησίμου, δηλονότι καὶ αἱ δοχαὶ ἐν τοῖς προει-
 ρημένοις τόποις καὶ αἱ ἀκτολογίαι, καθὼς προεῖρηται. πλὴν
 λέγουσιν οἱ Βένετοι ἀπελατικὸν ἤχ. πλαγ. δ'· „ἀνακαινίζου ἡ
 κτίσις" καὶ τὰ ἐξῆς. οἱ δὲ Πράσινοι ἤχ. πλαγ. δ'· „ἀποβα-
 λόντες τὰ σύμβολα λυπηρᾶς κατηφείας" καὶ τὰ ἐξῆς. ἄλλο
 10 ἤχ. α'· „ὁ ἀχρόνως τῷ Πατρὶ" καὶ τὰ ἐξῆς.

ΚΕΘ. ζ.

D

Τῇ ἑορτῇ τῆς Μεσοπεντηκοστῆς.

Χρὴ εἶδέναι, ὅτι καὶ τῇ προελεύσει ταύτῃ τῆς μεσοπεν-
 τηκοστῆς, καὶ ἀπιόντων τῶν δεσποτῶν καὶ πάλιν ὑποστρε-
 15 φόντων, καὶ αἱ δοχαὶ καὶ αἱ ἀκτολογίαι ὅμοιαι γίνονται τῆς
 δευτέρας τῆς διακαινησίμου. πλὴν οἱ μὲν Βένετοι λέγου-
 σιν ἀπὸ φωνῆς ἀπελατικὸν ἤχ. α'· „πνεῦμα μέγα καὶ σεβά-
 σμιον, ὃ ἄνω δοξαζόμενος σὺν τῷ Πατρὶ ὡς πάντων Κύριος, Ed. L. 33
 ἐν ἱερῷ συνόμιλος ὢν Ἑβραίοις διδάσκει σοφίας βρῦειν νά-
 20 ματα, ὑπερφυῶς ἡ σοφία τοῦ ὑψίστου ἀναφωνῶν. Οἱ δι-
 ψῶντες προσέρχεσθε, καὶ δροσιζέσθε τοῦ πνεύματος τὴν πό- Ms. 39. b

3. τῶν ἀγίων ἀποστόλων conl. Leich. 16. μὲν om. ed. 21.
 δροσιζέσθε τοῦ πνευμ. τ. πόσ. ἐκ. τ. ἀ. πόμα τὰ πλήθη conl. R.

*didam resurrectionis diem nunciarunt: quorum patrociniū per
 gratiam divinam vos, Domini, ad Romanorum felicitatem custodiat!*
 Sciendum est, Dominis ab aede S. S. Apostolorum ad palatium hoc
 festo revertentibus, eundem ritum et ordinem ac in secundo renova-
 tionis observari: scilicet et excipiuntur in dictis locis, ac acclamatio-
 nes supra commemoratae recitantur; praeterquam quod Veneti tono
 obliquo canunt: *Tristis moestitiae signa Apostoli deposuerunt* etc.
 Item tono primo: *Is, qui aeternum Patri* etc.

CAP. 7.

In feria IV. septimanae IV. post Pascha.

Sciendum, in hac mediae Pentecostes processione, procedentibus
 iterumque revertentibus Dominis, similes receptiones et acclamatio-
 nes ut in secunda feria renovationis institui: nisi quod Veneti ape-
 laticum toni I. dicant: *Magne et venerande Spiritus, qui in coelo
 cum Patre ut Dominus omnium celebratus, in templo cum Hebraeis
 conversans, flumina sapientiae scaturire docet, et altissimi sapien-
 tia admirandum in modum exclamat: Accedite sitientes, et spiritus,*

σιν, ἐκείνο τὸ ἀείζωον πάμα. τὰ πλήθῃ ἀγάλλονται πίπτοντα, καὶ γεραίρουσι τὸ κράτος ὑμῶν, δεσπόται, εἰς δόξαν, εἰς καύχημα, εἰς ἀνύψωσιν Ῥωμαίων." οἱ δὲ Πράσινοι λέγουσι τόνδε ἤχ. ἂν, ὁ μεσίτης ὧν πλάσματος, καὶ Πατὴρ τοῦ ἰδίου Θεοῦ λόγε, τοῦ ναοῦ ἑορτῆς ἐν μέσῳ παρῆρσιάζειν ὁ μέλλων ἐκ τῆς πλεν-5
 ρῶς τῆς ἀχράντου φειδῶρα προχέειν ἀφθαρσίας ὄλα τῷ κόσμῳ, Ἐνὶν διψῶντας ποιεῖς ἐκ χειλέων διδασκαλίας νόματα, καὶ ὁ ἀσύνετος δῆμος θαναμάζει μὲν, οὐ βούλεται δὲ γινῶναι, ὅτι σῆ ἐξείργασται σοφία πάντα καὶ συνέχεται σῆ κυβερνήσει. σὺ οὖν δοξάσας τῷ στέφει, Θεὸς, δεσπότης παλάμη σου, φύ-10
 λαττε εἰς ἀνέγερσιν Ῥωμαίων." χρῆ εἰδέναι, ὅτι ταύτῃ τῇ ἑορτῇ τῆς μεσοπεντηκοστῆς, ἐπὶ τῆς τραπέζης τῶν δεσποτῶν καθεζομένων, ἡ αὐτὴ τάξις καὶ ἀκολουθία γίνεται, καθὼς καὶ ἐν τῇ δευτέρῃ τῆς διακαινησίμου.

ΚΕΦ. ἡ.

15

Τῇ ἑορτῇ τῆς Ἀναληψίμου.

С Ἰστοῦν, ὅτι τῇ ἑορτῇ τῆς ἀναληψίμου, ὅτε ἀκουμβίσωσιν οἱ δεσπότηαι ἐπὶ τῆς τραπέζης, ἡ αὐτὴ τάξις καὶ ἀκολουθία γίνεται τῆς δευτέρας τῆς διακαινησίμου, δηλονότι καὶ αἱ ἀκτολογίαι τῶν δύο μερῶν καὶ πάντα, καθὼς προσηρῆται. πλην 20

3. τον superscripto Δ pro τόνδε cod., unde R. τὸ δρομικὸν coni. 6. ἀφθαρσίας R., ἀφθασιῶς cod., ἀθαρκασίας coni. Leich., ἀφθακασίας ed. 8. Verba οὐ βούλεται — πάντα om. ed.

qui potus perennis est, haustu irrigamini. Populi bidentes exultant, et potentiam vestram, Domini, ad gloriam, honorem et incrementum Romanorum venerantur. Prasini vero voce toni I.: Mediator creaturae suique patris divinum verbum, in medio templo hoc festo libere loquitur: qui e latere purissimo in totum orbem flumina immortalitatis effusus es, nunc sitientibus, e labiis, doctrinas flumina profundis; at imperitum vulgus miratur quidem, sed agnoscere recusat, tua sapientia omnia esse confecta tuaque gubernatione contineri. Tu igitur, Deus, qui manu tua Dominos coronasti, ad laetitiam Romanorum eos custodi. Sciendum est, hoc mediae Pentecostes festo, Dominis mensae accumbentibus, eundem ritum et morem ac in secunda renovationis feria observari.

CAP. 8.

In Festo Ascensionis.

Sciendum est, festo Ascensionis, dum mensae Domini accumbunt, eosdem ritus ac secundo renovationis die, scilicet tum acclamationes quarum factionum, tum alia omnia, quae supra commemoravimus, ob-

οὐ μὲν Βενέτοι λέγουσι τὴν φωνὴν ἤχ. πλαγ. α' „ὡς δεῖξωσαν
 ῥεῖθρον, πηγὴν ἁγίαν Χριστιανοὶ εὐρηκότες μόνην σὲ, τὴν πα-
 νάγιον τοῦ Θεοῦ μητέρα, δυσωποῦμεν ὡς Θεοτόκον, καὶ ἔξαι-
 τοῦμεν στόματι ἀσιγήτῳ· πτέρυξι τῆς σῆς πρεσβείας ὁ δεῖνα
 5 καὶ ὁ δεῖνα περιφύλαττε μέχρι τέλους.“ ὁ ἀπελατικός ἤχ. δ'
 „σὲ, τὴν πασιτάδα τοῦ Χριστοῦ, δι' ἧς ἔλαμψε Χριστὸς κατὰ
 σάρκα τοῖς βροτοῖς, αἰνοῦμεν λαοὶ ἐπαξίως· Θεοτόκα, τοὺς δε-
 σπότης ὡς φωστῆρας περιώσζε εἰς ἀνέγερσιν τοῦ κόσμου, καὶ
 Βενέτων αἰεὶ σε κεκτημένων κραταίωμα βοηθείας.“ οἱ δὲ Πρά-
 10 σοινοὶ λέγουσι τὴν φωνὴν πλαγ. δ' „ἡ πηγὴ τῆς ζωῆς Ῥωμαίων,
 παρθένε, μήτηρ Θεοῦ τοῦ λόγου, συστρατήγησον μόνη τοῖς
 δεσπότησις ἐν τῇ πορφύρᾳ, τοῖς λαβοῦσιν ἐκ σοῦ τὸ στέφος, ὅτι
 αὐτοὶ σε κέκτηνται κατὰ πάντα θυρεὸν ἀπροσμάχητον ἐν τῇ
 πορφύρᾳ.“ ἄλλο ἤχ. δ' „καταφυγῆς ἐλπίδα καὶ σωτηρίας καὶ
 15 ἰσάντιλῆψεως κλέος σὲ τὴν πάναγον Χριστιανοὶ κεκτημένοι, ἔξ-Ed. L. 34
 αυτοῦμεν ὡς σκέπην, πρεσβευτικαῖς περίεπε πτέρυξι· σὲ γὰρ
 κέκτηνται ἰσχυρὸν κατ' ἐχθρῶν τροπαιοφόρον.“ (B.) Ἰστέον,
 ὅτι ταύτῃ τῇ ἑορτῇ γίνονται αἱ δοχαὶ οὕτως· δοχὴ α' ἔξω-
 20 θεν τῆς καμάρας τοῦ ἐμβόλου, ἐν ᾗ καὶ ὁ κίον ἵσταται. δέ-
 χοχεται ἐκεῖσε ὁ δημοκράτης τῶν Βενέτων, ἦγον ὁ δομῆστικός
 τῶν σχολῶν, μετὰ τοῦ περατικοῦ δήμον τῶν Βενέτων. δοχὴ
 β' εἰς τὸν ἀγωγὸν, ἐν ᾗ τὸ ὕδωρ ἐκρεῖ. δέχεται ἐκεῖσε ὁ δη-
 μοκράτης τῶν Πρασίνων, ἦγον ὁ ἐκκοῦβιτος. δοχὴ γ' εἰς τὸν
 ἄγιον Μώκιον. δέχεται ἐκεῖσε ὁ δήμαρχος τῶν Βενέτων μετὰ

15. παράγιον ut supra, conl. Leich.

venari; nisi quod Veneti tono obl. I. dicant: *Ut perenne flumen te, fontem sacrum, solam sanctissimam Dei matrem, Christiani invenimus. Veneramur te tanquam Deiparam, et obtestamur ore nunquam silente: alis tuae gloriae N. N. perpetuo tuere.* Apelaticus toni quarti: *Te, thalamum Christi, per quam secundum carnem: Christus hominibus apparuit, merito populi laudamus. Deipara, Dominos, ut lumina, ad salutem orbis, et Venetorum tibi semper addictorum robur et praesidium, conserva.* Prasini dicunt tono obliquo IV.: *Fons vitae Romanorum, Virgo, mater Dei verbi, sola cum Dominis in purpura milita, quod ipsi te in omnibus tanquam invictum clypeum in purpura receperunt.* Alius tono IV.: *Christiani, qui te sanctissimam, refugium spem et auxilium salutis nacti sumus tanquam praesidium, oramus, tutelaribus alis eos circumambias! Tua enim virtute ab hostibus victoriam reportans.* (II.) Sciendum est, hoc festo Principes ita excipi solere. Prima receptio fit extra cameram in porticu, ubi et columna stat. Hic princeps Venetorum seu domesticus scholarum cum Venetis adest. Receptio secunda ad aquaeductum, per quem aqua effluit: stat ibi princeps Prasinorum seu excubitor.

Β τοῦ δήμου τοῦ λευκοῦ. δοχὴ δ' ἐν τῷ Ἐξακίονῳ. δέχεται ἐκεῖσε ὁ δήμαρχος τῶν Πρασίνων μετὰ τοῦ δήμου τοῦ ῥουσιίου. δοχὴ εἰς τὸν Ἐηρόλοφον ἀντικρὺ τοῦ οὐκτηρίου τοῦ ἀγίου Καλλινίκου. δέχεται ἐκεῖσε ὁ δήμαρχος τῶν Βενέτων μετὰ καὶ τοῦ δήμου τοῦ λευκοῦ. δοχὴ εἰς τὸν Βοῦν. δέ-5 χεται ἐκεῖσε ὁ δημοκράτης τῶν Πρασίνων, ἤγουν ὁ δομέστικος τῶν ἐσκοουβίτων. δοχὴ ζ' εἰς τὰ Ἀμαστριανοῦ. δέχεται ἐκεῖσε ὁ δημοκράτης τῶν Βενέτων, ἤγουν ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν. δοχὴ ἠ' εἰς τὸ Φιλαδέλφειον. ὑποστρεφόμενος ὁ δήμαρχος τῶν Βενέτων μετὰ τοῦ δήμου τοῦ λευκοῦ, ποιεῖ ἐκεῖσε¹⁰ δοχὴν. δοχὴ θ' εἰς τὸν Ταῦρον. δέχεται ἐκεῖσε ὁ δήμαρχος τῶν Πρασίνων μετὰ τοῦ δήμου τοῦ ῥουσιίου. δοχὴ ι' ἐν τῷ φουρνικῷ τῶν ἀρτοποιῶν. ὑποστρεφόμενος ὁ δήμαρχος τῶν C Πρασίνων μετὰ τοῦ δήμου τοῦ ῥουσιίου, ποιεῖ ἐκεῖσε δοχὴν. δοχὴ ια' ἐν τῷ φόρῳ. ὑποστρεφόμενος ὁ δήμαρχος τῶν Πρα-15 σίνων μετὰ τοῦ δήμου τοῦ ῥουσιίου ποιεῖ ἐκεῖσε δοχὴν. δοχὴ ιβ' ἐν τῷ πραιτωρίῳ. δέχεται ἐκεῖσε ὁ δήμαρχος τῶν Βενέτων μετὰ τοῦ δήμου τοῦ λευκοῦ. δοχὴ ιγ' ἐν τῷ φουρνικῷ τοῦ Μιλίου. ὑποστρεφόμενος ὁ δήμαρχος τῶν Βενέτων μετὰ τοῦ δήμου τοῦ λευκοῦ, ποιεῖ ἐκεῖσε δοχὴν. καὶ πάλιν μετὰ²⁰ μικρὸν τῆς τοιαύτης δοχῆς δέχεται ὁ δημοκράτης τῶν Πρασίνων, ἤγουν ὁ ἐσκούβιτος, μετὰ τοῦ περατικῷ δήμου τῶν Ms. 40. b Πρασίνων. καὶ πάλιν μετὰ μικρὸν ὑποστρεφόμενος ὁ δήμαρ- D χος τῶν Πρασίνων μετὰ τοῦ δήμου τοῦ ῥουσιίου, ποιοῦσιν ἐκεῖσε δοχὴν ἀντικρὺ τοῦ Ἀχιλλέως πρὸς τὴν πύλην τῆς²⁵ 7. εἰς τὰ R., εἰς cod. superscr. τ, εἰς τὸν ed. 13. ἀρτοποιῶν cod.

Tertia in S. Mocil, ubi Venetorum tribunus cum populo albo adest. Quarta in Exacionio, ubi tribunus Prasinorum cum factione russa. Quinta in Xerolopho e regione sacelli S. Callinici: stat ibi Tribunus Prasinorum cum populo albo. Sexta in foro Bovis: ibi princeps Prasinorum seu domesticus Excubitorum. Septima in foro Amastriano: stat ibi Venetorum princeps seu domesticus scholarum. Octava in Philadelphio: revertens Venetorum tribunus cum populo albo ibi Principes excipit. Nona in Tauro: ubi tribunus Prasinorum cum populo russo adest. Decima in fornice pistorum: revertens tribunus Prasinorum, cum populo russo Principes excipit. Undecima in foro: revertens Prasinorum tribunus, cum populo russo praesto est. Duodecima in praetorio: stat ibi tribunus Venetorum cum populo albo. Decima tertia in fornice Milii: revertens tribunus Venetorum cum populo albo principes excipit. Non procul inde princeps Prasinorum, seu excubitor, cum transitoria factione Prasina, nec magno spatio interiecto revertens Prasinorum tribunus cum populo russo, ante Achilleas thermas ad portam Meletès adest. Venetorum autem prin-

Μελέτης, καὶ πάλιν μετὰ μικρὸν τῆς τοιαύτης δοχῆς δέχεται ὁ δημοκράτης τῶν Βενέτων, ἤγουν ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν, μετὰ τοῦ περατικοῦ δήμου τῶν Βενέτων εἰς τὸ κύκκελλον τῆς χαλκῆς. (Γ.) Χρῆ εἰδέναι, ὅτι αἱ ἀκτολογίαι τῶν δοχῶν γίνονται καθὼς καὶ ἐν τῇ δευτέρᾳ τῆς διακαινησίμου. αἱ φωναὶ τῶν Βενέτων, ἃς λέγουσι δρομικῶς· „χαίροις κραταιότατε αὐτόκρατορ” καὶ τὰ ἐξῆς. οἱ ἀπελατικοί· „προστασίαν ἀκαθαίρετον καὶ σκέπην τὴν ἀνύμφευτον λαβόντες, Θεό-Ed. L. 35 στεπτοι εὐεργέται, καὶ ταῖς αὐτῆς ἐγκανυχόμενοι παναχράντοις 10 πρεσβείαις, ἀκαταμάχητοι ὄντες ἔθνεσιν ὑπεναντίους. αὐτὴ γὰρ ἐπισκιάζει ἐν ἡμέρᾳ πολέμου ταῖς κορυφαῖς ὑμῶν, καὶ ταῖς νίκαις ὑμᾶς δεικνύει στεφανίτας εἰς εὐτυχίαν καὶ δόξαν τῶν Ῥωμαίων.” ἄλλο ἤχ. γ· „εὐλόγηται τὸ ὄρος ἐλαιῶν· ἐν αὐτῇ γὰρ εὐλόγηται ἡ χορεία τῶν ἀποστόλων, καὶ εἶδον δόξαν 15 ὑψίστου, ἐκεῖθεν πρὸς οὐρανὸν σαρκὶ ἀναφερόμενον Θεὸν καὶ κύλας αἰωνίους ἀνοιγομένας καὶ τὸν δεσπότην προσδεχομένας. στρατιαὶ δὲ τῶν ἀγγέλων ὑμνολογοῦσι καὶ τὸν πατέρα B πρὸς τὸν υἱὸν εἰπόντα· Κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἄν σοι κλίνη πᾶν ποιημάτων γόνυ.” ἄλλο ἤχ. πλαγ. δ· „ἐπέστη Χριστός 20 τοῖς ἀποστόλοις καὶ ὤφθη αὐτοῖς εἰρήνην λέγων, καὶ τὰς ῥήσεις τῶν προφητῶν αὐτοῖς ἐρμηνεύων, πρὸς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν πάντας ἐξήγαγεν ἄρδην, καὶ τὰς χεῖρας εἰς ὕψος ἄρας, εὐλογήσας αὐτούς, εἰς οὐρανούς ἀνελήφθη, ἐπαγγελιάμενος αὐτοῖς καὶ τὴν τοῦ ἁγίου πνεύματος παρουσίαν, χα-

12. ὑμῶν ed. 13. et 14. εὐλόγηται R. ex. script. cod. εὐλόγεϊται, εὐλογεῖται ed. 22. ἐξάγαγεν ed. 23. αὐτοῖς ed.

ceps seu domesticus scholarum cum transitorio Venetorum populo in cancellis chalces eos excipit. (III.) Sciendum est, acclamationes factio- num easdem ac secunda renovationis die esse. Hymni Venetorum, quos cursorie dicunt: *Salve, potentissime Imperator etc.* Apelatici: *Patrocinium immaculatum et virginam tutelam, a Deo coronati evergetae, accepisti, eiusque purissimis muneribus superbientes, inimicis gentibus apparetis. Ipsa enim belli tempore vertices vestros obumbrat, et monstrat vos victoriarum coronis onustos ad felicitatem et gloriam Romanorum.* Alius toni tertii: *Mons oliveti laudetur, in eo enim chorus Apostolorum celebratur, qui gloriam altissimi; ad coelum in carne elatum Deum aeternasque portas apertas et Dominum excipientes viderunt. Angelorum vero exercitus patrem quoque cantu celebrant, ad filium dicentem: Sede ad dextram meam, usque dum creaturae omnes genua tibi inclinent.* Alius tono obliquo tertio: *Christus Apostolis adstitit, ipsisque pacem nuncians apparuit, et verbis prophetarum expositis, omnes ad unum in montem olivetum duxit, manusque ad coelum attollens eisque benedicens, in coelum*

ρᾶς αὐτοὺς ἐμπλήσας. διὰ αὐτὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, εὐεργέτας, εὐλογήσει ὑμᾶς ἐν πᾶσι, καὶ χαρᾶς ἐμπλήσει τὴν ὑμῶν βασιλείαν." αἱ φωναὶ τῶν Πρασίνων, ἃς λέγουσιν ἤχ. δ' „καταφυγῆς ἐλπίδα καὶ σωτηρίας" καὶ τὰ ἐξῆς. ἄλλο ἤχ. γ' „προσκυνήσαντες πάντες οἱ ἀπόστολοι ἡμοῦ Χριστὸν εἰς οὐ-
 Ms. 41. αρανοὺς ἀναληφθέντα, κατέλαβον τὴν Ἱερουσαλήμ μετὰ χαρᾶς, ὅτι εὗροσαν Χριστὸν Ἰησοῦν τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ, ὃν ἔγραψε Μωσῆς καὶ οἱ λοιποὶ τῶν προφητῶν, καὶ ἐθεύσαντο τὴν δόξαν αὐτοῦ μετὰ σταυροῦ ἐκ δεξιῶν καθήμενου τοῦ πατρὸς αὐτὸς ὑμᾶς φυλάξει, εὐεργέτας, εἰς εὐτυχίαν Ῥωμαίων." 10
 ἄλλο ἤχ. βαρ. „ξένον θαῦμα! ὡς γὰρ ἔστὸς ἐπὶ πόκον, λόγος τοῦ Πατρὸς καὶ νῦν ὁράτε, εἰς οὐρανοὺς ἀνιῶν σαρκόφορος, ὅτι ἐπλήρωσε τὸ θέλημα τοῦ Πατρὸς, συγκαλέσας τὰ ἔθνη πάντα τῇ ἀληθείᾳ λατρεύειν, ὅθεν καὶ πληρώσας τὴν καρδίαν ἡμῶν οἰκονομίαν, ἐκ δεξιῶν ἐκάθισε τῆς δυνάμεως Κυρίου. 15
 αὐτὸς ὑμᾶς φυλάξει, εὐεργέτας, εἰς εὐτυχίαν Ῥωμαίων."

ΚΕΦ. 9.

Τῇ ἑορτῇ τῆς Πεντηκοστῆς.

Τῶν Βενέτων φωνὴ ἤχ. πλαγ. δ' „ἡ τοῦ Θείου πνεύματος-
 Ed L. 36τος παρουσία τοῖς ἐν γῆ ἐπέλαμψε Θεογνωσίᾳ." ἄλλο, ἤχος 20

5. πάντες om. ed. 7. εὗροσαν ed. 11. ἤχ. βαρ. cod., unde R. efficit ἤχος βαρὺς εἰνε ἤχου βαρέος, ed. ἤχ. γ'. Βαρβάρων.
 20. παρουσία. Τοῖς ἐν ed. Θεογνωσία ed.

adsumptus est, annunciata ipsis Sancti Spiritus praesentia ipsisque gaudio impletis. Propterea et Deus noster, benefici Imperatores, vobis in omnibus benedicet, vestramque maiestatem gaudio implebit. Prasinorum cantiones, quas tono quarto dicunt: Refugii spem et salutis etc. Alia tono tertio: Apostoli Christum coelo receptum simul adorantes, Hierosolyma cum gaudio petiere, quod Christum Iesum Dei filium, de quo Moses et ceteri prophetas scripserant, invenerunt, gloriamque eius cum cruce ad dextram patris sedentis viderunt. Ille vos, benefici Imperatores, in felicitatem Romanorum servabit. Alia tono gravi: Inauditum miraculum! ut enim pluvia super vellus, sic verbum Patris: et nunc videte qui carnem portaverat, impleta Patris voluntate, in coelum abiit, gentes omnes ut veritati serviant convocat; quare, oeconomia salutis nostrae peracta, ad dextram potestatis Domini sedet. Ipse vos, Evergetas, ad Romanorum salutem tuebitur!

CAP. 9.

In Festo Pentecostes.

Venetorum hymnus tono obliquo quarto: Spiritus divini praesentis iis, qui in terra degunt, cum divina cognitione apparuit.

ὁ αὐτός „ὁ παράκλητος σήμερον οὐρανόθεν, ὡς ἐν πυρίναις
 γλώσσαις ἐπιφοιτήσας τοῖς ἀποστόλοις, ἐδίδασκει κηρύττειν
 τὴν ὁμοούσιον πίστιν τῆς τριάδος, τὰ ἔθνη ἐφώτισεν, τὴν πλά-
 νην κατέφλεξε, τοὺς εὐεργέτας ταῖς νίκαις ὠραίξει, καὶ τῷ
 5βραχίονι αὐτῶν βαρβάρους καθυποτάσσει· ἀγαλλιάσθω πᾶσα
 ἡ οἰκουμένη, ὅτι νίκη βασιλεύει καὶ χαρὰ ἐν τοῖς Ῥωμαίοις.”
 δοχὴ β, τῶν Πρασίνων, φωνὴ ἤχ. δ· „τῇ τετραπλῇ τριάδι
 ἀποστόλων ἢ τῆς τριάδος ὡφθη πυρσοφαῖα.” ἄλλο, ἀπελατι-
 κὸς πλαγ. δ· „ὁ ἐν πυρίναις γλώσσαις Χριστὸς τὰ ἔθνη εἰς
 10ἐπίγνωσιν ἀγαγὼν ἀληθείας, αὐτὸς ὑμᾶς, θεόστεπτοι εὐσε- B
 βεῖς εὐεργέται, ἐν τῇ τοῦ πνεύματος ἐπιφοιτήσει ἡγιασμένον
 στέφανον ἐπέδηκεν οὐρανόθεν ταῖς τιμίαις κορυφαῖς ὑμῶν
 διὸ αὐτὸν δυσωποῦμεν ἐκ καρδίας ἀπαύστως. κύριε ὁ αἰω-
 πῶς βασιλεύων, τούτους ἡμῶν χάρισον εἰς χαρὰν καὶ ἀνέγε-
 15σιν τῶν Ῥωμαίων.” δοχὴ γ, τῶν Βενέτων, φωνὴ ἤχ. δ· „πυ-
 ρὸς ἐν εἶδει τὸ πνεῦμα τοῖς ἀποστόλοις ἐπέστη σήμερον οὐρα-
 νόθεν.” ἄλλο, ἤχος ὁ αὐτός „ὁ γλωττομόρφους Θεὸς πυρσο-
 φαῖαις τὰς τῶν ἔθνῶν ἐκμειώσας ἀθείας, δι’ ὑμῶν, ἀνδρείο- M. 41 b
 τιοὶ δεσπότηαι, ἐκπολεμῆσαι ἐπαγγέλλεται καὶ ἐκμειῶσαι τὰς
 20τιῶν ἔθνῶν ἀθείας, καὶ ὁμογλώττους ἐν πίστει τοὺς ἄλλο- C
 γλώσσους ἐλκύσει ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα, ἡ χαρὰ καὶ ἀνέγε-
 ρσις τῶν Ῥωμαίων.” (B.) Δοχὴ τετάρτη, τῶν Βενέτων, φωνὴ
 πλαγ. δ· „ἡ τοῦ Θεοῦ πνεύματος παρουσία” καὶ τὰ ἐξῆς.

8. πυρσοφαῖα R., πυρσοφαῖα ed. 13. δυσωποῦντες cod.

Alius eiusdem toni: Ipse Paracletus hodie coelo delapsus, tanquam
 in igneis linguis Apostolis apparens, consubstantialem trinitatis fidem
 praedicare docuit, gentes illustravit, errorem igne delevit, benefa-
 ciores opportunis victoriis beat eorumque brachio barbaros subiecit.
 Universus orbis gaudeat, quod victoria et gaudium apud Romanos
 imperat. Receptio II. Prasinorum, cantio toni IV.: Quadruplici Apo-
 stolorum trinitati flamma trinitatis apparuit. Hymnus apelatius toni
 IV.: Christus in linguis igneis gentes ad cognitionem veritatis
 perduxit. Ipse, a Deo coronati Imperatores, Spiritus Sancti prae-
 sentia sacramentum coronam venerandis verticibus vestris imposuit: pro-
 pterea cum ex animo indeinenter et venerabundi intuemur: Domine,
 aeternum imperans, hos nobis in gaudium et salutem Romanorum
 serva. Receptio III. Venetorum, vox toni IV: Ignis specie in Apostolos
 Spiritus S. hodie e coelo descendit. Alia eodem tono: Deus, qui flam-
 mis linguas mutantibus gentium impietatem delevit, vobis, Domini
 fortissimi, vincere et extinguere gentium impietatem edixit: qui di-
 versis nunc linguis utuntur, hos una lingua in fide loquentes trahet
 N. N. gaudium et salus Romanorum. (II.) Receptio quarta Venetorum
 tono obliquo IV.: Divini Spiritus praesentia etc. Alia vox tono IV.

ἄλλο ἦχ. δ' „ἡ ὑπεράρχιος τριῶς, ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα θεό-
 στεπτοι, ἀδιαίρετως ἐν τῷ στέφει ὑμῶν δείκνυται εὐδοκοῦσα·
 ἐν ταύτῃ γὰρ τῇ ἡμέρᾳ πατὴρ τὰς κλάκας Μωσῆ παρέχει,
 υἱὸς τὸ πνεῦμα τοῖς μαθηταῖς δωρεῖται, αὐτὸ τὸ πνεῦμα πυ-
 Δρίναις γλώσσαις τυπούμενον φανεροῦται· τριπλασιαζομένης⁵
 δὲ τῆς ἑορτῆς ὑμῶν, θεολογεῖται σήμερον ἡ ὁμοούσιος τριῶς
 ἢ στέφουσα ὑμᾶς.” δοχὴ δ, τῶν Πρασίνων, φωνὴ ἦχ. γ'·
 „λιμὴν τῶν θείων διδαγμάτων, ἡ τοῦ παναγίου πνεύματος
 χάρις.” ἀπελατικός· „τῷ ἁγίῳ πνεύματι ἐστέρθητε, οἱ δεσπό-
 ται τῶν Ῥωμαίων, καὶ ἐν αὐτῷ ὁδηγεῖτε τὸν λαὸν ὑμῶν ἐνι
 πασῇ προσκυνεῖν ἀληθείᾳ τὸ τρισυπέρθεον κράτος.” δοχὴ ε',
 τῶν Βενέτων, φωνὴ ἦχ. δ'· „πυρὸς ἐν εἶδει τὸ πνεῦμα”
 καὶ τὰ ἐξῆς. ἄλλο, πλαγ. δ'· „θεὸς τὸ πνεῦμα σήμερον ἐγνω-
 Ed. L. 37 ρίσθη τοῖς ἀποστόλοις ἐν γλώσσαις πυριμόρφους, καὶ ὑμᾶς,
 θεόστεπτοι εὐεργεταί, τῇ ἀλουργίδι καὶ τῷ στέφει δοξάσας,¹⁵
 ἐδικαίωσεν βουλήσει θεοκρίτῳ βασιλεύειν ἐπαξίως Ῥωμαίων.
 δόξα Θεῷ τῷ στέψαντι ὑμᾶς εἰς ἀνέγερσιν Ῥωμαίων.” ἀκτο-
 λογία τῆς ἕκτης δοχῆς. λέγουσιν οἱ κράκται· „πολλὰ, πολλὰ,
 πολλὰ.” ὁ λαὸς· „εἰς πολλὰ ἔτη, εἰς πολλὰ.” οἱ κράκται· „ὁ
 τῶν πάντων ποιητῆς καὶ δεσπότης.” φθογγεὶ καὶ ὁ λαὸς ἐκ²⁰
 τρίτου· „πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι.” οἱ κράκται· „ὁ τὸ παράκλη-
 τον καὶ ἅγιον πνεῦμα.” φθογγεὶ καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ'· „πολλοὶ
 ὑμῖν χρόνοι.” οἱ κράκται· „καταπέμψας ἐν γλώσσαις τῶν ἀπο-
 στόλων.” φθογγεὶ καὶ ὁ λαὸς ἐκ τρίτου· „πολλοὶ ὑμῖν χρό-
 νοι.” οἱ κράκται· „τοὺς χρόνους ὑμῶν πληθυνεὶ σὺν ταῖς αὐ-²⁵

Suprema trinitas, N. N. a Deo coronati, corona vestra perpetuo delectatur. Hoc enim die Pater tabulas Mosi tradit, Filius Spiritum Sanctum Apostolis donat, ipse Spiritus in linguis igneis apparet. Triplicato autem festo vestro, Domini, celebratur hodie, quae vos coronavit, consubstantialis trinitas. Receptio quinta Prasinorum, hymnus ton. III.: Portus divinae doctrinae, Sancti Spiritus gratia. Apelaticus hymnus: A Sancto Spiritu vos, Domini Romanorum, coronati estis, et in ipso populum vestrum, in omni veritate divinam maiestatem adorare docetis. Receptio sexta Venetorum, hymnus tono IV: Specie ignis Spiritus etc. Alius, obliquo IV.: Deus Spiritus hodie Apostolis in linguis figuram ignis habentibus apparuit, et vos, a Deo coronati Imperatores, purpura coronaque ornavit, ac divino consilio Romanis pro dignitate imperare potestatem dedit. Gloria Deo, qui vos in salutem Romanorum coronavit. In receptione sexta ita acclamatur: cantores dicunt: Multos, multos! Populus: In multos annos, in multos! Cantores: Creator omnium et dominus. Clamat et populus ter: Longa vobis tempora! Cantores: Paracletum sanctumque Spiritum. Clamat et populus ter: Longa vobis tempora!

γύσταις καὶ τοῖς πορφυρογεννήτοις." φθογγεῖ καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ' „πολυχρόνιον ποιήσει ὁ Θεὸς τὴν ἁγίαν βασιλείαν σας." τριλέξια εἰς τὴν αὐτὴν ἑορτὴν, πλαγ. δ' „δέξαι δούλους, δέσποτα, τοῦ ὑμνεῖν τὸ εὐσεβές σου· ὁ Θεὸς ὁ στέψας αὐτοχειρῶς τὴν κορυφὴν ὑμῶν ἀξιώσει." (Δ.) Ἐνθεν κάκειθεν **Μα. 42. α** τὰ βῆλα οἱ σιλεντιῆριοι, καὶ εἰσάγει ὁ πραιπόσιτος βῆλον α, μαγίστρους καὶ ὁ μὲν πραιπόσιτος ἀνέρχεται, καὶ ἴσταται ἐν τῇ τάξει αὐτοῦ. οἱ δὲ μάγιστροι καὶ οἱ μέλλοντες καθεξῆς εἰσερχομαι, ἐν ἐκάστῃ βῆλῃ εἰσερχόμενοι οὐ πίπτουσι, καὶ **10** ἀπελθόντες ἴστανται ἀπὸ τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου ἔνθεν κάκειθεν, κατὰ τὰς αὐτῶν τάξεις καὶ στάσεις. εἰδ' οὕτως λαβὼν πάλιν νεῦμα ὁ πραιπόσιτος, ἐξέρχεται μετὰ τῶν δύο ὀστιαρίων καὶ εἰσάγει βῆλον δεύτερον, πατρικίους τοὺς καὶ ἀνθυπάτους. βῆλον γ' πατρικίους καὶ στρατηγούς. **15** βῆλον τέταρτον τὸν ὑπαρχον τῶν πραιτωρίων, τὸν κουαίστωρα, ἀνθυπάτους τῶν θεμάτων καὶ ἐπάρχους. βῆλον ε' τὸν λογοθέτην τοῦ στρατιωτικοῦ, τὸν δομέστικον τῶν ἱκανάτων, τὸν δομέστικον τῶν νομῆρων, τὸν δομέστικον τῶν ὀπτιμάτων, τὸν δομέστικον τῶν τειχέων, τὸν σακελλάριον τὸν τοῦ σα-
20 κελλίου, τὸν τοῦ εἰδικοῦ, τοὺς δημάρχους τῶν δύο μερῶν, τὸν κουράτορα τὸν μέγαν, τὸν τοποτηρίτην τῶν σχολῶν καὶ δυοκαίτους, σπαθαρίους, συγκλητικὸς καὶ ὑπάτους. βῆλον ε' κόμητας τῶν σχολῶν. βῆλον ζ' βασιλικὸς κανδιδάτους.

9. βῆλῃ. Εἰσερχ. ed. 21. δυοκαίτους σπαθ. sine distinctione cod.

Cantores: Qui in linguis Apostolorum demisit. Clamat et populus ter: Longa vobis tempora! Cantores: Annos vestros, Augustarum et porphyrogenitorum, augeat! Clamat et populus ter: Longaevam Deus sacram maiestatem vestram esse iubeat! Trilexia in eundem festum diem, obl. IV.: Suscipe servos, Domine, pietatem tuam cantu celebraturos. Deus, qui sua manu vestrum verticem honore coronavit. (III.) His dictis, silentiarii hinc et illinc cortinas reducunt, et praepositus velum primum, magistros, adducit. Praepositus venit, et in ordine suo subsistit, magistri et qui post ipsos intrare debent, in singulis velis intrantes, non procidunt in genua, et cum abiere, stant hic et illic post cubiculi praefectos secundum ordines et stationes suas. Deinde iterum, signo dato, praepositus cum duobus ostiariis exit, et velum secundum, patricios et proconsules, adducit. Eodem modo velum tertium, patricios et strategos; velum quartum praefectum practorio, quaestorem, thematum praefectos et praepositos; velum quintum, logothetiam castrensem, domesticum icanatorum, domesticum numerorum, domesticum optimatum, domesticum murorum, sacellarium, sacello et rebus privatis praefectos, tribunos factionum, curatorem magnam, vicarium scholarum, consulares, spatharios, senatores, con-

βῆλον ἢ δομεστικούς τῶν σχολῶν. βῆλον θ'· τοὺς ἀπὸ ἐπαρ-
 χων. εἴ τύχῃσι δὲ καὶ πρέσβεις μεγάλου ἔθνους, εἰσέρχον-
 ται ἀπὸ κελεύσεως, καὶ προσκυνήσαντες τὸν βασιλέα καὶ
 Ed. L. 38 ἀσπασάμενοι, ἐξέρχονται, μηδὲν ἕτερον πράττοντες. (Δ.)
 Καὶ εἰθ' οὕτως λαβὼν νεῦμα ὃ πραιπόσιτος παρὰ τοῦ βασι-5
 λέως, λέγει μέγας τὸ „κελεύσατε” ἅπαντες δὲ ἀνταποκρί-
 νονται· „εἰς πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς χρόνους ὁ Θεὸς ἀγάγοι
 τὴν βασιλείαν ὑμῶν”. καὶ ἐξέρχονται ὕδεν εἰσηλθόν, βαστα-
 ζομένῳ τοῦ βῆλου, τοῦ ὄντος κάτω ἐν τοῖς κίουσιν, ὑπὸ τῶν
 προειρημένων δύο σιλεντιαρίων. καὶ πάντων ἐξεληθόντων, ἀνί-10
 σταται ὁ βασιλεὺς, καὶ ἀπέρχεται ὀπισθεν τῶν ιθ' ἀκουβί-
 των πρὸς τὸ ὑπαλλάξαι τὸν λῶρον διὰ τῶν βεσθητόρων, καὶ
 ἡνίκα ὑπαλλάξει, ἐξέρχονται οἱ βεσθητορες, καὶ μένει ὁ βα-
 σιλεὺς μετὰ τοῦ κουβουκλείου μόνου, καὶ στέφεται ὑπὸ τοῦ
 πραιποσίτου, καὶ ἐξέρχεται, κρατῶν ἐν μὲν τῇ δεξιᾷ χειρὶ 15
 Βάνεξικακίαν, ἐν δὲ τῇ ἀριστερᾷ σκηπίωνα ἐπικείμενον τῷ
 Ms. 42. b ὤμῳ αὐτοῦ, καὶ διέρχεται μέσον διὰ τοῦ μεγάλου τρικλίνου
 καὶ τῶν δύο κίωνων, ἔνθα τὸ βῆλον κρέμαται. ἐξερχομένου
 δὲ τοῦ βασιλέως ἀπὸ τοῦ βῆλου, ἵσταται ἐξ ἀριστερᾶς ὁ
 δρουγγάριος τῆς βίγλας καὶ πρωτοσπαθάριοι βαρβάτοι, καί 20
 δηριγενόμενος ὁ βασιλεὺς ὑπὸ τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβου-
 κλείου, διέρχεται διὰ τοῦ πόρτηκος τοῦ μεγάλου τρικλίνου,
 ἔνθα ἡ ἐκθεσις τῶν ιθ' ἀκουβίτων τίθεται, καὶ ἀπελθὼν ἵστα-
 ται ἐν μέσῳ τῶν δύο κίωνων. καὶ δέχονται αὐτὸν ἐκεῖσε εἰς
 τὸν ὀνόποδα πατρίκιοί τε καὶ στρατηγοί, καὶ προσκυνήσαν- 25

2. *An* τύχ. ed.

sules; velum sextum, comites scholarum; septimum, Imperatorios
 candidatos; octavum, domesticos scholarum; nonum, expraefectos,
 adducit. Si vero etiam magnae cuiusdam gentis legati in urbe ad-
 sint, ex mandato intrant, et Imperatore salutatio osculoque dato, ni-
 hil praeterea agentes discedunt. (IV.) Deinde signo ab imperatore
 accepto, alta voce praepositus dicit: *Iubete*; omnes vero respondent:
In longa felicitaque tempora Deus maiestatem vestram perducat!
 Post qua ingressi erant exeunt, velo, quod infra in columnis est,
 a dictis duobus silentiariis portato. Omnibus egressis, surgit Impe-
 rator, et ad XIX. accubitus abit, ut lorum per vestitores mutet,
 quo facto, vestitoribus discedentibus, cum cubiculo solo manet, et
 a praeposito coronatus, procedit, dextra manu acaciam, sinistra sci-
 pionem humero impositum gestans, perque medium magnum tricli-
 nium et duas columnas, ubi suspensum velum est, transit. Impera-
 tore autem e velo egresso, ad sinistrum drungarius vigilum barbati-
 que protospatharii stant, et ipse a cubiculi praefectis stipatus, per
 magni cubiculi porticum, ubi apparatus XIX. accubituum instruitur,

τες τὸν βασιλέα μὴ πεσόντες κάτω, νεύει ὁ πραιπόσιτος τῷ
 τῆς καταστάσεως, κακείνος λέγει „κελεύσατε” αὐτοὶ δὲ τὸ C
 „εἰς πολλοὺς χρόνους καὶ ἀγαθούς.” ἐν δὲ ταύτῃ τῇ δοχῇ
 ἴστανται σπαθαροκανδιδάτοι καὶ οἱ σπαθάριοι ἔνθεν κακείσε,
 5καὶ οἱ μὲν σπαθαροκανδιδάτοι καὶ οἱ σπαθάριοι κατέρχονται
 τὰ γραδῆλια τοῦ κοιμιστωρίου, οἱ μὲν ἐκ δεξιῶν, οἱ δὲ ἐξ
 εὐωνύμων τῶν πυλῶν. οἱ δὲ πατρίκιοι καὶ οἱ στρατηγοὶ διέρ-
 χονται τὴν μέσην πύλην καὶ εὐθέως οἱ μὲν ἀπὸ δεξιᾶς πα-
 τρίκιοι καὶ στρατηγοὶ κατέρχονται τὰ γραδῆλια τῆς ἄριστε-
 10ροῦ πύλης. ὁ δὲ βασιλεὺς δηριγενόμενος ὑπὸ τοῦ κουβουκλείου,
 κατέρχεται τὸ πούλιτον, καὶ ἴσταται ὑπὸ τὸ καμελαύκιον
 ἐν τῷ πορφυρῷ λίθῳ, καὶ δέχονται αὐτὸν ἐκεῖσε πατρίκιοι D
 καὶ στρατηγοὶ μετὰ τῆς συγκλήτου. καὶ προσκνησάντων τὸν
 βασιλέα μὴ πεσόντων κάτω, νεύει ὁ πραιπόσιτος ἀπὸ κελεύ-
 15σεως τῷ σιλεντιαρίῳ, κακείνος λέγει „κελεύσατε.” (E.) Καὶ ἀπὸ
 τῶν ἐκεῖσε δηριγενόμενος ὁ βασιλεὺς ὑπ’ αὐτῶν πάντων, διέρ-
 χεται διὰ τῶν ἐκκουβίτων καὶ τῶν σχολῶν, καὶ ἐξέρχεται τὴν
 μεγάλην πύλην, καὶ διερχόμενος διὰ μέσου τοῦ μίλλου καὶ
 τοῦ ἀγρουστέως, εἰσέρχεται ἐν τῇ πύλῃ τοῦ ὠρολογίου τῆς
 20μεγάλης ἐκκλησίας. Ἰστέον δὲ, ὅτι ἐν τῇ διόδῳ τοῦ βασιλέως
 τελοῦνται ἅπαντα τὰ αἴσια ἀκολουθῶς, ὃν τρόπον ἀνωτέρω
 ἐν τῇ καθόλου προσλεύσει τῆς Χριστοῦ γεννήσεως ἐξεθέμεθα. Ed. L. 39
 καὶ εἰσελθόντος τοῦ βασιλέως ἐν τῇ προειρημέτῃ πύλῃ τοῦ

11. Ἰστανται cod. 14. πεσόντων R. ex compendio cod. πεσον
 superscripto τ, πεσόντες ed.

transit, et in medio duarum columnarum stat. In onopodio patricii
 et strategii Imperatorem suscipiunt, eoque adorato, non prono tamen
 in terram corpore, praepositus ceremoniarum signum dat, qui dicit:
Iubete; hi vero: *In multa et felicia tempora*. In hac Imperatoris so-
 lenni receptione hic et illic spatharocandidati et spatharii stant, qui
 per scalas consistorii, illi quidem per sinistram, hi per dextram por-
 tam, descendunt. Patricii et strategii per mediam portam veniunt,
 et rursus qui ad dextram adstant per gradus sinistrae portae descen-
 dunt. Imperator a cubiculariis stipatus, per pulpitum descendit, et
 sub camelancio in lapide rubro stat, eumque patricii et strategii cum
 senatu ibi excipiunt. Postquam Imperatorem, haud prono tamen in
 terram, adorarunt, praepositus a mandato signum silentiario dat,
 qui dicit: *Iubete*. (V.) Inde ab his omnibus stipatus Imperator, per
 excubias scholasque transiens, perque magnam portam, medium Mi-
 llii et Augustale progressus, portam horologii magni templi ingredi-
 tur. Notandum vero est, ritus omnes eo modo, quem supra in uni-
 versali processione natalis Domini exposuimus, in hac processione
 Imperatoris observari. Ingressum per dictam horologii portam factio

αερολογίου, δέχονται αὐτὸν οἱ τοῦ μέρους τῶν Βενέτων ἐπίσκοποι,
 Ms. 43. αὐτὸν ἐπιδίδωσι δὲ ἐκεῖσε ὁ δήμαρχος λιβελλάριον, εἰ μὴ μόνον ἀπολογεῖται, μὴ πράττων ἕτερόν τι καὶ εἰδ' οὕτως εἰσέρχεται ὁ βασιλεὺς ἔνδον τοῦ βήλου τοῦ κρεμασμένου ὀπισθεν τῆς πύλης τοῦ νάρθηκος ἐν τῷ μηταωρίῳ, καὶ λαβὼν ὁ πραι-5
 πόσιτος τὸ στέμμα ἀπὸ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, εἰσέρχονται ἐν τῷ νάρθηκι, καὶ ἀπαντᾷ αὐτὸν ὁ πατριάρχης, ὁ δὲ βασιλεὺς ἀσπάζεται τὸ, τε εὐαγγέλιον καὶ τὸν σταυρὸν. καὶ εἰδ' οὕτως προσκυνήσαντες ἀλλήλους ὁ, τε βασιλεὺς καὶ ὁ πατριάρχης,
 B καὶ ἀσπασάμενοι ἀπέρχονται μέχρι τῶν βασιλικῶν πυλῶν. 10
 καὶ ὁ μὲν πατριάρχης ἄρχεται τελεῖν τὴν εὐχὴν τῆς εἰσόδου τῆς θείας λειτουργίας. ὁ δὲ βασιλεὺς παρὰ τοῦ πραιποσίτου λαβὼν κηρία, εὐχεται. καὶ ἀποδόντων ἀμφοτέρων τὰς εὐχὰς αὐτῶν τῷ Κυρίῳ, ἐπιδίδωσιν ὁ βασιλεὺς τοὺς κηροὺς τῷ πραιποσίτῳ, καὶ αὐτὸς τῷ τῆς καταστάσεως. ὁ δὲ βασιλεὺς 15
 προσκυνεῖ τὸν τίμιον σταυρὸν καὶ τὸ ἄχραντον εὐαγγέλιον καὶ διέρχεται μετὰ τοῦ πατριάρχου μέσον τοῦ ναοῦ, καὶ διὰ τῆς πλαγίας τοῦ ἄμβωνος εἰσέρχονται ἐν τῇ σωλῆα, καὶ πλησιάσαντες ταῖς ἀγίαις θύραις, ὁ μὲν πατριάρχης εἰσέρχεται εἰς τὸ θυσιαστήριον, ὁ δὲ βασιλεὺς ἄψας κηροὺς καιῖο
 C εὐξάμενος ἐπιδίδωσι τοὺς κηροὺς τῷ πραιποσίτῳ, καὶ εἰσέρχεται εἰς τὸ θυσιαστήριον· μέλλοντος δὲ εἰσιέναι, ἵστανται μητροπολίται κατέχοντες τὰ ἅγια θύρια, καὶ ἐπινευσάντων αὐτὰ πρὸς τὸν βασιλέα μικρὸν, φιλεῖ ὁ βασιλεὺς τοὺς ἐπ' αὐταῖς πεπαρμένους σταυροὺς, καὶ εἰσέρχεται εἰς τὸ θυσια- 25

3. πράττοντες cod. 22. ἐξίεναι ed.

Veneta excipit; tribunus autem eius libellum non tradit, sed tantum acclamat, nec quioquam praeterea facit. Deinde Imperator velum pone narthecis portam in metatorio suspensum ingreditur, et postquam praepositus a capite eius coronam demisit, narthecem intrant ipsique patriarcha occurrit, Imperator vero evangelium crucemque osculatur. Postquam Imperator et patriarcha se invicem venerati osculatique sunt, ad portas Imperatorias abeunt, ubi patriarcha preces introitus divini officii agit, Imperator vero cereos, quos a patriarcha accepit, tenens, precatur. Quo facto, cereos praeposito, hic cerimoniarum tradit, Imperator autem venerandam crucem sacramque evangelium adorat, mediumque templum cum patriarcha transit, perque obliquitatem ambonis soleam intrat. Sacris ianuis appropinquantes, patriarcha sacrarium ingreditur, Imperator cum cereis accensis precatus, eos praeposito tradit, et ipse sacrarium intrat. Dum vero ingressurus est, metropolitani sacras ianuas occupant easque versus imperatorem paululum inclinant; is cruces eis affixas

στήριον, καὶ εὐξάμενος ἔμπροσθεν τῆς ἁγίας τραπέζης
 ἐφαπλοῦ ἐν αὐτῇ ἑλλητὰ δύο, καὶ ἐπιτίθει τὰ προσενη-
 χθέντα, δίσκους δύο καὶ ποτήρια δύο, εἶτα ἀσπάζεται τὰ
 ἅγια σπάργανα, καὶ εἶθ' οὕτως λαβὼν ὑποκόμβιον παρὰ
 5 τοῦ πραιποσίτου, τίθει καὶ αὐτὸ ἐν τῇ ἁγίᾳ τραπέζῃ.
 (ζ'.) Καὶ προσκυνήσαντες ἀλλήλους ὁ, τε βασιλεὺς καὶ ὁ πα-
 10 τριάρχης, ἐξέρχεται ὁ βασιλεὺς ἀπὸ τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ
 ἀπέρχεται εἰς τὸ μητατώριον, καὶ ἄπτων ἐκεῖσε κηρούς καὶ
 εὐξάμενος, ὑπαλλάσσει τὸν λῶρον καὶ τῆς θείας λειτουργίας
 15 ἰοτελεσθείσης, ἤνικα μέλλουσι διέρχεσθαι τὰ ἅγια, περιβάλλε-
 ται ὁ βασιλεὺς χλανίδα, καὶ θηριγενόμενος ὑπὸ τῶν ἕξ ἔθους, Ms. 43. b
 ἀπέρχεται ἐν τῷ τόπῳ, ἐν ᾧ ἴσταται τὸ κηρίον, ἦγουν ἡ
 λαμπὰς, ἥπερ μέλλει βαστάσαι, καὶ στάντων πάντων τῶν
 πατρικίων ἔνθεν κἀκεῖσε, διέρχεται ὁ βασιλεὺς μέσων αὐτῶν.
 20 ὁ δὲ πραιπόσιτος λαβὼν τὸ κηρίον, ἐπιδίδωσιν αὐτὸ τῷ βα-
 σιλεῖ, ὁ δὲ βασιλεὺς διέρχεται ὀψικεύων τὰ ἅγια, καὶ εἰσ-
 ελθὼν ἔνδον τῆς σωλέας, καὶ πλησίον τῶν ἁγίων θυρῶν γενό- Ed. L. 40
 μενος, ἐπιδίδωσι τὸ κηρίον τῷ πραιποσίτῳ, κἀκεῖνος ἐπιτί-
 θησιν αὐτὸ ἐπάνω τῆς σωλέας πλησίον τῶν ἁγίων θυρῶν,
 25 ἐν τῷ δεξιῷ μέρει, ὁ δὲ βασιλεὺς ἴσταται πλησίον τοῦ αὐτοῦ
 κηρίου, ἕως ἂν διέλθωσι τὰ ἅγια, καὶ ἤνικα διέλθωσι τὰ
 ἅγια, προσκυνοῦσιν ἀμφοτέροι ἀλλήλους ὁ, τε βασιλεὺς καὶ
 ὁ πατριάρχης, καὶ ἀπέρχεται ὁ βασιλεὺς θηριγενόμενος ὑπὸ
 30 τῶν κατὰ συνήθειαν διὰ τῶν ἕξω τοῦ θυσιαστηρίου ἐν τῷ
 25 μητατωρίῳ. καὶ τοῦ καιροῦ τῆς θείας ἀγάπης ἐγγίσαντος,
 θηλοῦ ὁ τῆς καταστάσεως τῷ πραιποσίτῳ, κἀκεῖνος τῷ βασι-

osculatur; mox sacrarium intrat, et ad sanctum altare precatus,
 duo corporalia ei insternit, allatosque discos duos totidemque cali-
 ces imponit, sacras fascias osculatur sumtumque a praeposito apo-
 combium sacrae tabulae imponit. (VI.) Imperator et patriarcha flexo
 genu se invicem salutant, et egressus et sacrario Imperator, ad me-
 tatorium abit, ubi cereus accendit precatusque lorum mutat, et finito
 divino officio, dum sacra processura sunt, tunicam induit, et a consu-
 eto ministerio stipatus, eo, ubi cereus seu lampas, quam portaturus est,
 stat, procedit, perque medios patricios ab utroque latere adstantes
 transit. Postquam vero cereum a praeposito accepit, sacra comi-
 taturus procedit, soleam intrat et prope sacras ianuas constitutus,
 cereum praeposito reddit, qui ipsum supra soleam prope sacras ianuas
 in dextro latere imponit, Imperator autem ad cereum, usque dum
 sacra processerunt, subsistit. Quo facto ipse et patriarcha se in-
 vicem flexo genu venerantur, mox Imperator cum solenni comitatu
 extra sacrarium ad metatorium abit. Sacra autem communi-
 onem appropinquante, id cerimoniarius praeposito, praepositus Imperatori

λεῖ, ὁ δὲ βασιλεὺς ἐξέρχεται, καὶ δηριγευόμενος ὑπὸ τῶν
 Βπροειρημένων, τουτέστι τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου
 πατρικίων τε καὶ στρατηγῶν, μετὰ καὶ τῆς συγκλήτου ἀπέρ-
 χεται, καὶ ἴσταται ἐν τῷ δεξιῷ μέρει τοῦ θυσιαστηρίου, ἐπα-
 κουμβίζων τῷ καγκέλλῳ ἐν τῷ ἀντιμισίῳ τῆς πλαγίας, καὶ⁵
 ἐκεῖσθ δίδωσιν ὁ βασιλεὺς ἀγάπην τῷ τε πατριάρχῃ μητροπο-
 λίταις τε καὶ ἐπισκόποις, ἄρχουσὶ τε τῆς ἐκκλησίας, καὶ πᾶσι
 τοῖς ἐξ ἔθους, καὶ εἰθ' οὕτως προσκυνήσαντες ἀλλήλους ὃ, τε
 βασιλεὺς καὶ ὁ πατριάρχης, κατέρχεται ὁ βασιλεὺς καὶ ἴστα-
 ται, ἔνθα εἰδίσται αὐτὸν δίδοναι τὴν ἀγάπην καθ' ἐκάστην¹⁰
 προέλευσιν. καὶ εἰσέρχονται ἐν ἐνὶ βήλῳ μάγιστροὶ τε καὶ
 πατρῖκοι καὶ στρατηγοὶ, μετὰ καὶ δομεστίκων, καὶ οἱ τὰ
 Cπρῶτα ὀφφίκια κατέχοντες δῆμαρχοὶ τε καὶ ὁ τῆς καταστά-
 σεως, ἅπαντες δὲ οἱ προειρημένοι εἰσερχόμενοι πρὸς τὸ ἀσπά-
 Ms. 44. a σασθαι τὸν βασιλέα προσκυνοῦσι, μὴ πίπτοντες διὰ τὴν ἀνά-¹⁵
 στασιν, ἀλλ' ἀπερχόμενος ἕκαστος κατὰ τάξιν, δίδωσι τὴν
 ἀγάπην τῷ βασιλεῖ. καὶ εἰθ' οὕτως ἅπαντες ἴστανται ἐν
 ταῖς τάξεσιν αὐτῶν, καὶ προσκυνοῦσιν ἀμφοτέρω ἀλλήλους.
 ὃ, τε βασιλεὺς καὶ ὁ πατριάρχης, καὶ ἀπέρχεται ὁ βασιλεὺς
 ἐν τῷ μηκατωρίῳ. καὶ τῆς θείας κοινωνίας ἐγγιζούσης, εἰσ-²⁰
 ἐρχεται ὁ τῆς καταστάσεως καὶ δηλοῖ τῷ πραιποσίτῳ, κἀκεῖ-
 νος τῷ βασιλεῖ, ὁ δὲ βασιλεὺς ἐξέρχεται καὶ δηριγευόμενος
 ὑπὸ τῶν προειρημένων πάντων, ἀπέρχεται καὶ ἴσταται ἔμ-
 προσθεν τοῦ θυσιαστηρίου ἐν τῷ βασιλικῷ ἀντιμισίῳ, καὶ

8. ὁ βασιλεὺς ed. 12. κατέχοντες Leich. idemque cod., κατέ-
 χοντα ed.

indicat, qui a dictis ministris, scilicet a praefectis cubiculi, patri-
 ciis, strategis et senatoribus stipatus, egreditur, et in dextra parte
 sacrarii, cancellis in antimensio lateris obliqui accumbit sacram
 agapen patriarchae, metropolitae, episcopis, praefectis ecclesiae cete-
 risque pro more distribuit. Deinde postquam ipse et patriarcha se
 invicem flexo genu salutarunt, Imperator ad locum, ubi agapen in
 omnibus processionibus distribuere solet, abit. Tunc in uno velo
 magistri, patricii, strategi, cum domesticis, iisque, qui supremis
 officiis admoti sunt, demarchi et cerimoniarum, intrant. Omnes
 autem ad osculandum Imperatorem ingressi, non in terram procum-
 bunt ob resurrectionis memoriam, sed singuli abeuntes Imperatori
 osculum pacis dant. Posthac omnes in locis suis adstant, Imperator
 et patriarcha mutua sibi oscula dant; mox ille in metatorum abit.
 Appropinquante sacra communionem, cerimoniarum praeposito id
 nuntiatum intrat, is Imperatorem monet, qui a praedictis stipatus
 abit, et ante sacrarium in antimensio Imperatorio subsistit preca-
 tusque ascendit, et e patriarchae manu sacram communionem, ut

εὐξάμενος ἐκείσε ἀνέρχεται, καὶ κοινωνεῖ ἐκ τῶν τοῦ πα-
 τριάρχου χειρῶν ὃν τρόπον ἐν τῇ προλαβούσῃ ἑορτῇ τῆς Χρι-
 στοῦ γεννήσεως εἶρηται, καὶ μετὰ τὸ κοινωνῆσαι τὸν βασιλέα
 προσκυνοῦσιν ἀμφοτέρω ἀλλήλους ὃ, τε βασιλεὺς καὶ ὁ πα-
 τριάρχης, καὶ ἀπέρχεται ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ μηταωρίῳ, καὶ
 ἐξελθὼν ἐν τῷ τρικλίῳ, κραματίζει μετὰ φίλων, ὧν ἂν κε-
 λεύει. (Ζ.) Χρῆ δὲ εἶδέναι, ὅτι, ἤνικα ἄρξεται ἡ θεία λει-
 τουργία, εὐθὺς ἀνέρχονται οἱ τοῦ κουβουκλείου ἐν τοῖς κα-
 τηχουμένοις, καὶ ἐξέρχεται ἡ ἀγούστα ἐκ τοῦ μηταωρίου
 10 τοῦ ὄντος ἐν τοῖς κατηχουμένοις, καὶ καθέζεται ἐπὶ σελλίου, Ed. L. 41
 καὶ ἴστανται οἱ τοῦ κουβουκλείου ἅπαντες ἔνθεν κἀκεῖσε, οἱ
 δὲ εὐνοῦχοι πρωτοσπαθάριοι ἴστανται ὀπισθεν τῆς ἀγούστης,
 καὶ λαβὼν νεῦμα ὁ πραιπόσιτος παρὰ τῆς ἀγούστης, ἐξέρ-
 χεται μετὰ δύο ὀστιαρίων βασταζόντων βεργία, καὶ εἰσάγει
 15 βῆλον α, πατρικίας ζωστάς· βῆλον β, μαγιστρίας· βῆλον γ,
 πατρικίας καὶ ἀνθυπάτους· βῆλον δ, πατρικίας καὶ στρατη-
 γίας· βῆλον ε, ἐπαρχίας καὶ κουαιστωρίας· βῆλον ζ,
 ἐπαρχίας θεματικῶς ἀνθυπατίσας, τὴν δρουγγαρίαν τῆς βί-
 γλης, πρωτοσπαθαρίας, σπαθαροκανδιδατίας, τουρμαρχίας
 20 τοποτηρητίας, σπαθαρίας ὑπατίας, καὶ στρατωρίας· βῆλον
 ζ, κομητίας τῶν σχολῶν, κανδιδατίας, σκριβωνίας, δομε-
 στικίας τῶν ταγματῶν, βεσιτωρίας, σιλεντιαρίας, κομη-
 τίας τοῦ ἀριθμοῦ, κομητίας τῶν ἱκανάτων. καὶ μετὰ τὸ Ms. 44. b
 δοῦναι πάσαις τὴν ἀγάπην τὴν ἀγούσταν νεύει τῷ πραιπο-
 7. ὁδ' ἤνικα ed. 9. ἐκ τοῦ μηταωρίου R., ἐν τῷ μηταωρίῳ
 cod. et. ed. 10. τῷ ὄντι conl. Leich. 19. ἀσπαθαρίας ed.

supra in festo nativitatē Christi commemoravimus, accipit. Qua ipsi impertita, patriarcham, patriarcha Imperatorem flexo genu veneratur, et Imperator ad metatorium abit, et in triclinio cum amicis, quos vocari iussit, convivium celebrat. (VII.) Sciendum est, in introitu divini officii, cubicularios ad catechumena abire, Augustam vero e metatorio, quod in catechumenis est, egressam, scellae insidere, cubiculariis omnibus ab utroque latere, eunuchis vero protospathariis a tergo Augustae adstantibus. Signo ab Augusta dato, praepositus cum duobus ostiariis virgas gestantibus exit, et velum primum, patricias zostas: secundum, magistrissas: tertium, patricias et proconsulares: quartum, patricias et strategorum feminas: quintum, praefectorum et quaestorum: sextum, praefectorum thematum ac proconsulum uxores, drungariam vigiliae, protospatharias, spatharocandidatas, spatharias, turmarcharum uxores, consulares et stratorissas, adducit. Velum septimum, in quo comitissae scholarum, candidatae, scribonissae, domesticae ordinum, vestitorissae, silentiariae, comitissae numerorum et excubitorum, sequitur. Hae omnes

στίῳ, κάκεινος λέγει „κελεύσατε.“ αὐταὶ δὲ τὸ „εἰς πολ-
 λούς καὶ ἀγαθούς χρόνους,“ καὶ ἐξέρχονται. ἀναστᾶσα δὲ ἡ
 αὐγοῦστα, εἰσέρχεται ἐν τῷ μηταωρίῳ μετὰ τῶν οἰκειακῶν
 αὐτῆς κουβικουλαρίων, οἱ δὲ λοιποὶ τοῦ κουβουκλείου κατέρ-
 χονται εἰς τὸν βασιλέα. (H.) Καὶ ἀναστὰς ὁ βασιλεὺς ἀπὸς
 τοῦ κράματος, περιβάλλεται τὸν λῶρον διὰ τῶν βεσιτιόρων,
 καὶ κελεύσας τῷ πραιποσίτῳ, προσκαλεῖται τὸν πατριάρχην,
 καὶ τοῦ πατριάρχου ἐλθόντος, προσκυνοῦσιν ἀμφοτέρω ἀλλή-
 λους ὁ, τε βασιλεὺς καὶ ὁ πατριάρχης, καὶ διέρχονται διὰ
 τοῦ τρικλίνου, ἐν ᾧ ἐκραμάτισε, καὶ μελλόντων ἐξέρχεσθαι 110
 ἐν τῷ ἀγίῳ φρέατι, ἴσταται ὁ βασιλεὺς ἐν τῇ πύλῃ μετὰ
 τοῦ πατριάρχου, ὁ δὲ πραιπόσιτος καὶ ὁ ἄργυρος ἴστανται
 ἔξω τῆς αὐτῆς θύρας, καὶ δὴ διὰ χειρὸς τοῦ ἀργύρου λαμ-
 βάνει ὁ πραιπόσιτος τὰ χρυσᾶ βαλαντίδια, καὶ ἐπιδίδωσι τῷ
 βασιλεῖ, καὶ ὁ βασιλεὺς δίδωσι τοῖς μέλλουσι ταῦτα λαμβά-15
 νειν, κράζοντος δηλονότι τοῦ ἀργύρου „τῷ ὁ δεῖνα δεσπότηι
 Δάγαθολ.“ εἰσὶν δὲ οἱ λαμβάνοντες ταύτην τὴν εὐεργεσίαν ὁ,
 τε ἀρχιδιάκονος καὶ οἱ ὀστιάριοι καὶ οἱ ψάλται καὶ οἱ προσ-
 μονάριοι, καὶ εἰθ' οὕτως εἰσέρχονται ἔνδον τῆς κορτίνας τῆς
 κρεμαμένης ἐν τῷ ἀγίῳ φρέατι. ὁ δὲ πραιπόσιτος λαβὼν τὸ
 στέμμα, ἐπιδίδωσι τῷ πατριάρχῃ, καὶ στέφει ὁ πατριάρχης
 τὸν βασιλέα, καὶ ἐπιδίδοντος τοῦ πατριάρχου τῷ μεγάλῳ βα-
 σιλεῖ εὐλογίας, ὁμοίως καὶ τῷ μικρῷ, λαβὼν ὁ βασιλεὺς παρὰ
 τοῦ πραιποσίτου ἀποκόμβιον, ἀντιδίδοι τῷ πατριάρχῃ, ὁ δὲ

7. προσκαλεῖ ed. 9. ὁ δὲ βασ. ed. 16. τῷ ὁ R., τὸ ὁ ed.

postquam ab Augusta osculum pacis acceperunt, ea signum prae-
 sito dat, qui dicit: *ισεβετ*. Ipsae: *in longa ac felicia tempora*
Deus etc. mox abeunt. Dein Augusta surgit, et metatorum cum
 suis cubiculariis ingreditur, ceteri vero cubiculi ministri ad Impera-
 torem accedunt. (VIII.) Qui postquam e convivio discessit, loro a
 vestitoribus induitur, et praepositum patriarcham advocare iubet,
 qui postquam advenit, se invicem salutant, et per triclinium, in
 quo convivium actum fuerat, ad sacrum puteum egrediuntur, in
 cuius porta imperator et patriarcha, extra portam praepositus et
 argentarius, stant. Tunc praepositus crumenas auro plenas ex argen-
 tarii manu sumit, et imperatori, hic iis, quibus munera distribui
 solent, tradit, clamante interea argentario: *κ. δομικι νοκι*. Hoc
 autem munus archidiaconus, ostiarii, psaltae et custodes ecclesiae
 accipiunt. Postea cortinam in sacro puteo suspensam intrant, ubi
 praepositus coronam sumit, eamque patriarchae tradit, hic Impera-
 tori imponit, et panem benedictum magno aequae ac minori Impera-
 tori tradit. Imperator pro iis apocombium a praeposito allatum patri-

πατριάρχης τῷ βασιλεῖ ἀλειπτὰ, ὁμοίως καὶ ὁ ἕτερος βασι-
 λεὺς τὸ αὐτὸ ποιεῖ. (Θ.) Προσκυνήσαντες δὲ ἀμφοτέρωι ἀλ-Ed. L. 42
 λήλους καὶ ἀσπασάμενοι οἱ τε βασιλεῖς καὶ ὁ πατριάρχης,
 ἐξέρχεται ὁ βασιλεὺς ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε, καὶ διέρχεται διὰ τῆς
 ἑμέσης, καὶ εἰσέρχεται τὴν μεγάλην πύλην τὴν χαλκῆν, ἀπὸ
 δὲ τῶν ἐκεῖσε διὰ τε τῶν σχολῶν καὶ τῶν ἐσκουβίτων, ἐκ-
 τελούντων τῶν περατικῶν μερῶν ἀκολουθῶς καὶ τῶν πολιτικῶν
 ἅπαντα τὰ κατὰ συνήθειαν. καταλαβούσης δὲ τῆς συγκλήτου Ma. 45. a
 ἐν τῷ κοινοιστωρίῳ, μένει ἐκεῖσε ὑπερευχομένη τὸν βασιλέα-
 10κατελθῶν δὲ τὰ γραδῆλια ὁ βασιλεὺς, μένει ἐκεῖ, καὶ ὁ τῆς
 καταστάσεως μετὰ σιλεντιαρίων καὶ βεστητόρων, ὑπερευχο-
 μνοι τὸν βασιλέα τὸ „εἰς πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς χρόνους.“ ὁ
 δὲ βασιλεὺς δηριγευόμενος ὑπὸ τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβου- B
 κλείου καὶ τῶν πατρικίων, διέρχεται μέχρι τοῦ στενοῦ, καὶ
 15ἑμμένονσιν οἱ πατρικιοὶ, καὶ αὐτοὶ ὑπερευχομένοι τὸν βασιλέα.
 εἰσελθῶν δὲ ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ τρικλίνῳ τοῦ αὐγουστῆως,
 παραυτίκα ἀσφαλίζουσι τὰς θύρας κουβικουλάριοι, ὁ δὲ βα-
 σιλεὺς νεύει τῷ πραιποσίτῳ καὶ λέγει ῥωμαῖστὶ „βιτ“ καὶ
 ἀποκριθεὶς εἰς τῶν κουβικουλαρίων λέγει „καλῶς.“ οἱ δὲ
 20λοιποὶ πάντες τοῦ κουβουκλείου, στάντες δίχην τοῦ Π στοι-
 χείου, λέγουσιν καὶ αὐτοὶ ῥωμαῖστὶ „Ἡλθεσ η μούλτος ἄν-
 νος φιλικήσιμει.“ εἰσελθῶν δὲ ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ ὀκταγώνῳ,
 λαβόντος τοῦ πραιποσίτου τὸ στέμμα ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τοῦ
 βασιλέως, εἰσέρχονται οἱ βεστητόρες καὶ ἀπαλλάσσουσι τὸν
 25διώρον, καὶ ἐξέρχονται ὁ δὲ βασιλεὺς περιβαλλόμενος σα- C

8. τὰ om. ed. 20. Pro στάντες cod. πάντες.

archae, hic Imperatori unguenta, offert, quod etiam alter Imperator
 facit. (IX.) Postquam vero Imperatores et patriarcha se invicem ado-
 rarunt osculatique sunt, Imperator abit, perque medium templum
 digressus, magnam aeneam portam intrat, inde per scholas et excu-
 bias, dum factiones transitoriae ac politici omnia pro more et con-
 suetudine sua peragunt, procedit. Senatus autem in consistorio
 congregatus, Imperatorem faustis acclamationibus excipiendum expe-
 ctat. Qui ut per scalas descendit, ibi subsistit, cerimoniaris autem
 cum silentiariis et vestitoribus ipsi acclamat: *in multa bonaque tem-
 pora etc.* Inde a praefectis cubiculi patricisque stipatus, ad stenum
 usque abit, ubi patricii faustis precatationibus eum excepturi adsunt.
 Dum vero triclinium augustale intrat, ianuas cubicularii occupant:
 Imperator autem praeposito signum dat, ac latine dicit: *Fit*; unus
 autem cubiculariorum respondet: *Bene*; ceteri autem cubicularii
 Imperatorem eo modo, qui literam *II* exprimit, circumstantes, latine
 dicunt: *Vivas multos annos felicissime.* Imperatori octangulam
 triclinium ingresso coronam praepositus demit, vestitores loquum exu-

γίον χρυσοῦν, ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε, δηριγευόμενος ὑπὸ τε τοῦ κουβουκλείου πρωτοσπαθαρίων τε καὶ λοιπῶν οικειακῶν, διέρχεται διὰ τοῦ ἀγουστέως καὶ τῆς ἀψίδος, καὶ εἰσέρχεται ἐν τῷ θεοφυλάκτῳ παλατίῳ. (I.) Καταλαβούσης δὲ τῆς ὄρας, καθέζεται ἐπὶ τῆς τραπέζης, ἣ δὲ τράπεζά ἐστιν ἀποκοπτή, 5 καὶ εἰδ' οὕτως εἰσέρχονται οἱ τοῦ κουβουκλείου, καὶ παρίστανται καθὼς καὶ ἡ τάξις ἔχει ἔνθεν κἀκεῖσε τοῦ κληρωρίου· εἰσέρχονται δὲ καὶ οἱ φίλοι ἐν τῷ κληρωρίῳ, φοροῦντες οἱ μὲν πατρίκιοι τὰ χλανίδια αὐτῶν, καὶ πάλιν, ἥνικα εἰσέλ-

D 3η τὸ δούλικιον, περιβάλλονται αὐτά. Ἰστέον δὲ, ὅτι οἱ ἄρ-10 χοντες τοῦ κουβουκλείου δι' ὅλης τῆς διακαινησίμου ἐν τῇ αὐτῇ τραπέζῃ, ἤγουν τῇ χρυσοῦ, τελοῦσι διπλοῦν παραστάσιμον. χρῆ δὲ εἰδέναι, ὅτι εἰ μὲν τύχῳσι πρέσβεις μεγάλων ἔθνων, καὶ κελεύσει ὁ βασιλεὺς τούτους καλέσαι, ἴσεται ἡ

Ms. 45. b χρυσοῦ μικρὰ τράπεζα ἄνω ἔνθα τὸ πενταπύργιον ἴσεται, 15 καὶ καθέζεται ἐκεῖ ὁ βασιλεὺς, οἱ δὲ πρέσβεις καθέζονται ἐν τῇ μεγάλῃ χρυσοῦ τραπέζῃ. ἀριστερᾷ δὲ τοῦ πενταπυργίου ἴσεται σκάμνον, ἔχον βάθρα, καὶ ἀνέρχεται δι' αὐτοῦ ὁ τῆς τραπέζης, καὶ ἴσεται ἄνω καθυπουργῶν τῷ βασιλεῖ, οἱ δὲ

Ed. L. 43 ἐγγιστιάριοι ἴστανται πάντες κάτω, ἴστανται δὲ ὁμοίως καί 20 ἐξ ἀριστερῶν τοῦ αὐτοῦ πενταπυργίου, ἔχοντος καὶ αὐτοῦ βάθρα, καὶ ἀνέρχεται δι' αὐτοῦ ὁ ἐπιγέρνης. Ἰστέον δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι ἴστανται ἐν τῇ καμάρᾳ τοῦ χρυσοτρικλίνου τῇ ἐξαγούσῃ πρὸς τὸν τριπέτωνα παρατρέπεζα δύο, εἰ δὲ κε-

10. δουλκην cod. 20. ἐγγιστάριοι ed. 22. ἐπιγέρνης ed.,
πιγέρνης conl. Leich.

unt, et egrediuntur. Ille aureo sagio indutus, a cubiculo, proto-spathariis ceterisque famulis stipatus, per augustale et apsidem a Deo custoditum palatium petit. (X.) Hora autem instante, mensae, quae excisa est, adsidet; cubicularii intrant, et ab utroque coenaculi latere ut mos est adstant: intrant quoque amici Imperatoris, et patricii quidem tunicas suas gestant, quas, cum cibi afferuntur, rursus induunt. Sciendum est, praefectos cubiculo tota septimana renovationis in eadem mensa, scilicet aurea, duplicem consensum facere. Porro si legati maguarum gentium adsint eosque advocari Imperator iusserit, aurea mensa parva eo loco, ubi pentapyrgium est, stat, eique Imperator, legati vero maiori mensae aureae adsident. In sinistro autem pentapyrgii latere scamnum gradibus instructum apponitur, per quod mensae praefectus Imperatori ministraturus adscendit, infra autem cngistiarii omnes ad laevam pentapyrgii stant, quod etiam gradus habet, per quos pincerna adscendit. Praeterea observandum est, in camera aurei triclinii ad tripetonem ducente

λεύει ὁ βασιλεὺς γενέσθαι κατὰ προσθήκην ἕτερα δύο παρα-
 τράπεζα, ἴστανται τὸ ἐν ἐν τῇ ἀριστερᾷ κἀμάρα, τὸ δὲ ἕτε-
 ρον ἐν τῇ δεξιᾷ. γνωστέον δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι εἰ μὲν τύχη
 ἡ ἑορτὴ τοῦ εὐαγγελισμοῦ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ τοῦ πάσχα, τε-
 5 λείται οὕτως. ἐξέρχεται μετὰ λιτῆς ἐκ τοῦ Θεοφυλάκτου
 αὐτοῦ παλατίου, ἀπὸ τῆς παναγίας Θεοτόκου τοῦ Φάρου,
 καὶ διέρχεται διὰ τῶν διαβατικῶν τῶν ἁγίων μί καὶ τῆς ἀψί-
 δος, καὶ ἀπέρχεται ἐν τῷ ναῦ τῆς παναγίας Θεοτόκου ἐν τῇ B
 Δάφνῃ, ἀπὸ δὲ τῶν ἐκεῖσε ἀπέρχεται εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου
 10 Στεφάνου, καὶ τελέσαντος τὰ συνήθη, οἱ μὲν ἱερεῖς ἀπὸ
 τῶν ἐκεῖσε λιτανεύοντες, ὑποστρέφουσιν ἐν τῷ παλατίῳ, ὃ
 δὲ βασιλεὺς εἰσέρχεται ἐν τῷ ἐκεῖσε ὅτι κοιτῶν τοῦ αὐγου-
 στέως, ἐκδεχόμενος τὸν καιρὸν, καταλαβόντος δὲ τοῦ καιροῦ,
 τελεῖ ἅπαντα ἀκολούθως τὰ τοῦ πάσχα, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται.

15 ΚΕΦ. ι΄.

Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν ἐν τῇ δευτέρᾳ ἡμέρᾳ τῆς διακαινησίμου.

Προέρχονται τάχιον ἅπαντες οἱ ἄρχοντες ἀπὸ λευκῶν
 χλανιδίων ἐν τῇ ἀψίδι, ἀλλάσσουσι δὲ οἱ μὲν πατρίκιοι C
 χλανίδια χρυσόταβλα, οἱ δὲ λοιποὶ ἕκαστος κατὰ τὴν αὐτοῦ
 20 τοῦξιν τε καὶ ἀξίαν, τοῦ δὲ κουβουκλείου οἱ μὲν πραιπόσιτοι
 καὶ ὀστιαροπριμικήριοι περιβέβληνται χλανίδια χρυσόταβλα,

2. τὸ μὲν ἐν conl. R. 10. Στεφάνου, τελέσας τ. συνήθη. Οἱ
 μὲν ed.

duas tabulas apponi, quodsi vero et alias duas parari Imperator
 iusserit, una in sinistra, altera in dextra camera instruitur. Si porro
 festum annunciationis in diem paschatis inciderit, ita celebratur.
 Venit Imperator cum processione ex palatio suo a Deo custodito a
 sancta Deipara Phari, perque porticus quadraginta sanctorum apsi-
 demque progressus, templum sanctae Deiparae in Daphne, inde san-
 cti Stephani petit, ritibusque solennibus servatis, inde sacerdotes
 in processione ad palatium revertuntur, Imperator vero cubiculum
 augustale ingressus, tempus exspectat, quo veniente, cerimonias in
 Paschatis festo quasque supra exposuimus observandas peragit.

CAP. 10.

Observanda die secunda septimanae renovationis.

Praefecti omnes, albis tunicis induti, celeriter in apsidem pro-
 cedunt, patricii tunicas aurcis clavis, ceteri vestes pro suo ordine
 ac dignitate, praepositi cubiculo et primicerii ostiariorum tunicas
 aurcis clavis, spatharocubicularii spathas suas gestant. Aperto pa-

οὐ δὲ σπαθαροκουβικουλάριοι τὰ σπαθία αὐτῶν. ἀνοίξαντος δὲ τοῦ παλατίου, οἱ μὲν τοῦ κουβουκλείου ἅπαντες εἰσέρχονται διὰ τῶν διαβατικῶν τῶν ἀγίων μ', ἐκδεχόμενοι ἐκεῖσε τὸν βασιλέα, οἱ δὲ πατρίκιοι καὶ στρατηγοὶ ἅμα τῶν δομεστίκων ἴστανται ἐν τῷ ἡμικυκλίῳ τοῦ τρικόγχου, ὡς εἰδισταί5 αὐτοῖς. ὁ δὲ βασιλεὺς δηριγευόμενος ὑπὸ τῶν τοῦ κουβουκλείου, φορῶν σαγίον χρυσοῦν, ἐξέρχεται διὰ τῆς γανωτῆς Δπύλης τοῦ τρικόγχου, καὶ δέχονται αὐτὸν ἐκεῖσε πατρίκιοί τε καὶ στρατηγοὶ ἅμα δομεστίκοις, καὶ δηριγευόμενος ἀπὸ τε τῶν τοῦ κουβουκλείου πρωτοσπαθαρίων βαρβάτων, μα10 γλαβιτῶν, καὶ λοιπῶν οἰκειακῶν, διέρχεται διὰ τῆς Δάφνης, ἄπτων ὡς ἐξ ἔθους ἐν τοῖς εὐκτιηρίοις κηρία, καὶ εἰσέρχεται ἐν τῷ κοιτῶνι τοῦ ἀγουστέως, ἐκδεχόμενος τὸν καιρὸν. καταλαβόντος δὲ τοῦ καιροῦ, περιβάλλεται χλανίδα διὰ τῶν βεστητόρων λευκὴν χρυσοφεγγῆ, καὶ δηριγευόμενος ὑπὸ τῶν15 ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου, διέρχεται διὰ τοῦ ἀγουστέως, ἴστανται δὲ ἔξω τῆς πύλης, ἔνθα τὸ βῆλον κρέμαται, πρωτοσπαθάριοι βαρβάτοι, ἡλλαγμένοι, βασιτάζοντες σπαθοβάκλια. Ed. L. 44 καὶ διελθὼν ὁ βασιλεὺς διὰ τοῦ στενοῦ τῆς χρυσοῦς χειρὸς, ἀνέρχεται ἐν τῇ χαλκῇ πύλῃ τοῦ ὀνόποδος, καὶ δέχονται20 αὐτὸν πατρίκιοι καὶ στρατηγοὶ προσκυνησάντων δὲ τῷ βασιλεῖ, νεύει ὁ πραιπόσιτος τῷ τῆς καταστάσεως ἀπὸ κελύσεως, καὶ λέγει „κελεύσατε” αὐτοὶ δὲ ὑπερέυχονται „εἰς πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς χρόνους.” οἱ δὲ σπαθαροκανδιδάτοι καὶ

3. τῶν διαβατικῶν om. ed. 8. πατρίκιοι καὶ ed. 10. πρωτοσπαθ. Sic h. l. et v. 17. scribendum ut supra p. 67, 19. pro eo, quod ed. exhibet σπαθ., monente Reiskio ad pp. 24, 23.

latio, cubicularii omnes per quadraginta sanctorum aedem intrant Imperatorem excepturi; patricii vero et strategii cum domesticis in hemicyclo triconchii ut ipsis mos est adstant. Stipatus autem a cubiculariis Imperator, sago aureo ornatus, per cancellos triconchii egreditur, eumque patricii, strategii et domestici ibi excipiunt. Post a protospathariis barbati cubiculi, manclavitis ceterisque domesticis stipatus, per Daphnem transit, accensis pro more in oratoriis cereis, inque cubiculo augustali tempus statutum exspectat. Quo veniente, tunica alba auro splendente a vestitoribus induitur, aque cubiculo praefectis stipatus, per augustale transit, stantibus extra portam, ubi cortina suspensa est, protospathariis barbatis, qui mutatorias suosque spathobaculos gestant. Digressus Imperator per stenum aureae manus, ad aeneam portam onopodii procedit, ubi patricii et strategii eum excipiunt, quibus Imperatorem adorantibus, praepositus oerimoniaro a mandato signum dat, isque dicit: *Iubete*; et

σπαθάριοι ἵστανται ἔνθεν κἀκεῖθεν βαστάζοντες τὰ διαστρά-
 λια αὐτῶν. (B.) Καὶ ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε δηριγενομένου τοῦ
 βασιλέως, οἱ μὲν σπαθαροκandidάτοι καὶ σπαθάριοι κατέρ-
 χονται τὰ γραδῆλια τοῦ κοινοιστωρίου, οἱ μὲν τὴν δεξιὰν
 5 πύλην, οἱ δὲ τὴν ἀριστεράν, οἱ δὲ πατριῖοι ἐξέρχονται τὴν
 μέσην πύλην, καὶ οἱ μὲν ἐκ δεξιῶν κατέρχονται τὰ γραδῆλια B
 τῆς δεξιᾶς πύλης, καὶ οἱ ἐξ ἀριστερῶν κατέρχονται τὰ γρα-
 δῆλια τῆς ἀριστερᾶς πύλης. ὁ δὲ βασιλεὺς μετὰ τοῦ κοι-
 νοκλείου κατέρχεται τὸ πούλιτον, καὶ ἵσταται ὑπὸ τὸ κα-
 10 μελαύκιον ἐν τῷ πορφυρῷ λίθῳ, καὶ δέχονται αὐτὸν πάλιν
 ἐν τῷ κοινοιστωρίῳ πατριῖοι καὶ στρατηγοὶ ἅμα τῇ συγκλή-
 τῳ, καὶ προσκυνήσαντες, νεύοντος τοῦ πραιποσίτου τῷ σι-Ma. 46. b
 λεντιαρίῳ ἀπὸ κελεύσεως, λέγει „κελεύσατε” αὐτοὶ δὲ τὸ
 „εἰς πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς χρόνους.” ἀπὸ δὲ τῶν ἐκεῖσε δη-
 15 ριγευόμενος ὁ βασιλεὺς ὑπὸ τῶν προειρημένων, λέγοντος C
 τοῦ τῆς καταστάσεως κατὰ βᾶθρον „καπτάτε Δόμηρι,” διέρ-
 χεται διὰ τῶν ἔσκουβίτων καὶ τῶν σχολῶν καὶ τῆς χαλκῆς,
 καὶ ἀπέρχεται ἐν τῷ ἀγίῳ φρέατι, τὰ δὲ μέρη δέχονται τὸν
 βασιλέα εἰς τὰς συνθήεις στάσεις σφραγιζόντες, μηδὲν ἕτερον
 20 ποιῶντες, λέγουσιν δὲ οἱ νοτάριοι καὶ οἱ μαῖστορες τοὺς
 κατὰ τύπον ἰάμβους, ἐν οἷς τόποις εἰθισται αὐτοῖς. ἅψας
 δὲ κηρὸς ὁ βασιλεὺς καὶ εὐξάμενος, ἐπιδίδωσιν αὐτοὺς τῷ
 πραιποσίτῳ, ὁ δὲ πατριάρχης ἐξεληθὼν ἀπαντᾷ τὸν βασιλέα
 ἐν τῷ ἀγίῳ φρέατι, προσκυνήσαντες δὲ καὶ ἀσπασάμενοι ἀλ-

16. καπλάτε cod.

illi: *In multa bonaque tempora* etc. Spatharocandidati vero et spatharii cum dextralibus suis ab utroque latere adstant. (II.) Imperatore ab his stipato, spatharocandidati et spatharii per scalam consistorii descendunt, et illi quidem per dextram, hi per sinistram, patricii per mediam portam, exeunt, ita ut ad dextram stantes, per scalas dextrae portae, ad sinistram per gradus sinistrae portae descendant. Imperator autem cum cubiculo ad pulpitum descendit, subque camelancio in lapide porphyretico stat, eumque rursus in consistorio patricii et strategi cum senatu excipiunt, dumque adorant, praepositus silentiario a mandato signum dat, qui dicit: *Iubete*; ipsi vero: *In longa bonaque tempora*. Inde a supra dictis stipatus Imperator, dicente cerimoniario, dum per gradus descendit: *Capitate Domini*, per excubias scholasque et chalcen transit, et ad sanctum puteum abit, factiones autem in solennibus stationibus signantes, nec quicquam praeterea agentes, eum excipiunt, notarii vero et magistri iambos praescriptos iis in locis ubi mos est recitant. Imperator cum cereis accensis precatus, eos praeposito tradit, patriarcha vero egressus, ipsi in sancto puteo occurrit, et postquam se mutuo

λήλους ὃ, τε βασιλεὺς καὶ ὁ πατριάρχης, εἰσέρχονται εἰς τὴν ἑκκλησίαν, ἀπελθόντων δὲ αὐτῶν ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, ὁ μὲν πατριάρχης εἰσέρχεται ἐν τῇ θυσιαστηρίῳ, ὁ δὲ βασιλεὺς ἔμπροσθεν ἐστὼς τῶν ἁγίων θυρῶν, εὐχεται κρατῶν κηρούς, καὶ εὐξάμενος ἐπιδίδωσιν αὐτοὺς τῷ πραιποσίτῳ, καὶ εἰσέρχεται εἰς τὸ θυσιαστήριον, καὶ εὐξάμενος προσκυνεῖ τὴν ἁγίαν τράπεζαν, καὶ διέρχεται διὰ τῆς σωλέας μέλλων δὲ ἐξέρχεσθαι τὴν σωλέαν, λαμβάνει παρὰ τοῦ πραιποσίτου κηρωλιτανίην, καὶ εὐθέως ἄρχονται οἱ ψάλται ἐν τῷ ἄμβωνι τὸ „Χριστὸς ἀνέστη.” (Γ.) Καὶ δηριγεγόμενος ὁ βασιλεὺς 10

Ed. L. 45 ὑπὸ πάντων τῶν κατὰ συνήθειαν, διέρχεται μέσον τοῦ ναοῦ, καὶ διέρχεται διὰ τῶν βασιλικῶν πυλῶν, καὶ διελθὼν τὸν νάρθηκα καὶ τὸν λουτήρα, κατέρχεται τὰ γραδῆλια τοῦ ἀθύρου, καὶ διέρχεται διὰ τοῦ μιλίου καὶ τὴν μέσην, καὶ ἀνέρχεται εἰς τὸν φόρον, καὶ μέχρι τοῦ κίονος ἀπελθὼν, ἐνθα 15 καθίδρυσται ὁ ναὸς τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου, ἀνέρχεται ὁ βασιλεὺς τὰ ἔμπροσθεν γραδῆλια τοῦ ναοῦ, καὶ ἴσταται ἐκεῖσε, ἐπακουμβιζὼν τῷ καγκέλλῳ ἐν τῇ δεξιῷ μέρει, καὶ ἦνθα Ms. 47. a μέλλει ἀνέρχεσθαι τὰ αὐτὰ γραδῆλια ὁ βασιλεὺς, δίδωσι τὸ κηρίον αὐτοῦ τῷ πραιποσίτῳ. οἱ δὲ πατρίκιοι καὶ πάντες οἱ 20 ἄρχοντες ἴστανται κύτω, ἕκαστος αὐτῶν κατὰ τὴν αὐτῶν Βτάξιν τε καὶ στάσιν ὡς προείρηται, καὶ καταλαβόντος τοῦ πατριάρχου μετὰ τῆς λιτῆς, διέρχεται μέσσω αὐτῶν, καὶ μέλλοντος τοῦ σταυροῦ ἀνέρχεσθαι τὰ γραδῆλια, ἐνθα ὁ βασιλεὺς ἴσταται, ἄπει κηρούς ὁ βασιλεὺς, καὶ προσκυνεῖ τὸν 25

adorarunt osculatique sunt, in ecclesiam ingrediuntur, ubi ad sanctas ianuas progressi, patriarcha sacrarium petit. Imperator ad sanctas ianuas, cereos manu tenens, precatur, precatus eos praeposito reddidit, et sacrarium ingressus precatusque, sacram mensam adorat, perque soleam digreditur, unde dum exire vult, cereum processionalem a praeposito accipit, psaltae interea in ambone canunt: *Christus resurrexit.* (III.) Imperator ab omnibus pro more stipatus, per medium templum, portas regias, narthecem et baptisterium transit, per scalas athyris descendit, perque milium mediamque forum petit, et usque ad columnam, ubi templum S. Constantini est, abit, per scalas templi adscendit, ibique subsistit, cancellis dextri lateris accumbens, quod priusquam facit, cereum suum praeposito tradit. Patricii vero et praefecti omnes in inferiori loco, singuli pro suo ordine et dignitate ut supra monuimus, stant, per quos medios patriarcha cum processione adveniens transit, dumque crux per scalas, ubi Imperator stat, ascensura est, ipse cereos accendit, et venerandam crucem adorat, quo facto cereos praeposito, praepositus cerimoniaro tradit, qui eos in manualibus processione figit: crux vero affertur,

πίμιον σταυρόν, καὶ προσκυνήσας ἐπιδίδωσι τοὺς κηρούς τῆ
 πραιποσίτω, κάκεινος τῆ τῆς καταστάσεως, καὶ πῆγνυσιν αὐ-
 10 τοὺς ὁ τῆς καταστάσεως ἐν τοῖς τῆς λιτῆς μανουαλίους ὁ
 δὲ σταυρὸς ἀνέρχεται καὶ ἴσταται ἐν τῇ βάσει ὀπισθεν τοῦ
 βασιλέως ἔμπροσθεν τῆς πύλης τοῦ ναοῦ. ὁ δὲ πατριάρ-
 χης ἀνέρχεται ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ μετὰ τῶν κατὰ συνήθειαν
 ἀνερχομένων μετ' αὐτοῦ καθ' ἐκάστην καὶ ὁ κλῆρος ἴστα-
 15 ται κάτω μετὰ τοῦ κοινοῦ λαοῦ ἐξ ἀριστερᾶς τοῦ βασιλέως,
 καὶ τῆς ἐκτενοῦς τελουμένης, λαμβάνει ὁ βασιλεὺς παρὰ τοῦ
 20 πραιποσίτου κηρία, καὶ προσεύχεται, καὶ πάλιν δίδωσιν αὐτὰ
 τῷ πραιποσίτῳ, ὁ δὲ πραιπόσιτος τῆ τῆς καταστάσεως, αὐ-
 τὸς δὲ πῆγνυσιν αὐτὰ ἐν τοῖς τῆς λιτῆς μανουαλίους. καὶ
 παραντίκα ὁ τῆς καταστάσεως διεσθετεῖ τοὺς τε πατρικίους
 καὶ λοιποὺς ἄρχοντας, τοὺς μέλλοντας δηριγεύειν τὸν βασι-
 25 ἴλεα, καὶ προσκυνήσαντες ἀλλήλους ὁ, τε βασιλεὺς καὶ ὁ πα-
 τριάρχης, ἄρχονται ψάλλειν τὸ τροπᾶριον οἱ ψάλλται „Χρι-
 στοὺς ἀνέστη.“ (A.) Κάκειθεν δηριγευόμενος ὑπὸ τῶν προει-
 ρημένων, διέρχεται τὴν μέσην λιτανεύων, τὸ δὲ τροπᾶριον
 30 αὐτῷ ὦν τὴν μέσην διέρχεται. διὰ τε τῶν ἀρτοπωλίων καὶ
 τοῦ ταύρου, καταλαβὼν τὸν ναὸν τῆς παναγίας Θεοτόκου
 τῶν διακονίσεως, ἐπιδίδωσιν ὁ βασιλεὺς τὸ λιτανίκιον, καὶ
 μέχρι τοῦ φιλαδελφίου διελθὼν, ἐκκλίνει τὸ δεξιὸν μέρος,
 καὶ διέρχεται διὰ τε τῶν Ὀλυβρίου καὶ τῶν Κωνσταντιανῶν
 35 μέχρι τοῦ ἁγίου Πολυεύκτου, ὑπαλλάξας δὲ κάκεισε κηρίον,

2. αὐτοὺς Leich., αὐτὰ cod. 15. προσκ. τοὺς ἀλλήλους ed.
 19. καὶ ἀνθῶν τ. μέσ. διέρχεται διὰ τε τῶν ἀρτοπωλίων cod.
 ἀρτοπωλίων ed.

et pone Imperatorem in basi ante portam templi constituitur. Tunc patriarcha ecclesiam cum iis, qui pro more singulis festis cum ipso procedunt, petit: clerus autem cum populo communi ad sinistram Imperatoris stat, finitaque extensa, Imperator a praeposito cereos sumit, precatur eosque praeposito, praepositus cerimoniario reddit, qui ipso in manualibus processioneis refigit. Tunc cerimoniarius patricios ceterosque proceres Imperatorem stipaturos ordinat, Imperator vero et patriarcha postquam se invicem salutarunt, psaltae troparium: *Christus resurrexit*, incipiunt. (IV.) Inde a praedictis stipatus per mediam procedit, troparium vero in processione cerimoniarius incipit, et propterea per mediam transit. Per tabernas vero pistorum forumque tauri digressus, sanctae Deiparae diaconissae aedem petit Imperator, ubi cereum processionalem reddit, et ad philadelphium usque progressus, a dextra deflectens per Olybrii et Constantianas themas usque ad sancti Polyeucti vadit, ubi etiam cereum mutat,

καὶ λαβὼν ἕτερον κηρίον παρὰ τοῦ πραιποσίτου, διέρχεται
 τὴν μέσην μέχρι τῶν ἁγίων ἀποστόλων, καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸν
 Ms. 47. b νάρθηκα, καθέζεται ἐπὶ σελλίου προσμένων τὸν πατριάρχην.
 καὶ τοῦ πατριάρχου καταλαβόντος μετὰ τῆς λιτῆς, οἱ μὲν
 Ed. L. 46 κοινοὶ κληρικοὶ καὶ οἱ πολιτικοὶ εἰσέρχονται εἰς τὸν ναὸν διὰ 5
 τῆς πλησίον οὔσης τῶν βασιλικῶν πυλῶν δεξιᾶς πύλης, τὰ δὲ
 ὄρθρα εἰσέρχονται διὰ τῆς μέσης πύλης ὡσαύτως καὶ οἱ μη-
 τροπολίται καὶ οἱ ἐπίσκοποι εἰσερχόμενοι διὰ τῶν βασιλικῶν
 πυλῶν, προσκυνοῦσι τῷ βασιλεῖ, μὴ πίπτοντες κάτω. πλησιάζον-
 τος δὲ τοῦ πατριάρχου, ἀνίσταται ὁ βασιλεὺς, καὶ προσκυνήσαν- 10
 τες ἀμφοτέροι ἀλλήλους καὶ ἀσπασάμενοι, ἀπέρχονται μέχρι
 τῶν βασιλικῶν πυλῶν, καὶ ὁ μὲν πατριάρχης ἄρχεται τελεῖν τὴν
 εὐχὴν τῆς εἰσόδου τῆς θείας λειτουργίας. ὁ δὲ βασιλεὺς ἄψας
 κηροῦς καὶ εὐξάμενος ἐπιδίδωσιν αὐτοῦς τῷ πραιποσίτῳ, καὶ
 Β αὐτὸς τῷ τῆς καταστάσεως, καὶ τοῦ πατριάρχου τελέσαντος 15
 τὴν εὐχὴν, προσκυνεὶ ὁ βασιλεὺς τὸ ἄχραντον εὐαγγέλιον καὶ
 τὸν τίμιον σταυρὸν, καὶ διέρχεται μέσον τοῦ ναοῦ διὰ τῆς
 πλαγίας τοῦ ἄμβωνος, ἔρχεται εἰς τὴν σωλέαν, καὶ ὁ μὲν
 πατριάρχης εἰσέρχεται εἰς τὸ θυσιαστήριον. ὁ δὲ βασιλεὺς
 εὐξάμενος ὡς εἴθισται αὐτῷ ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, 20
 εἰσέρχεται εἰς τὸ θυσιαστήριον, καὶ προσκυνήσας τὴν ἁγίαν
 τράπεζαν, καὶ λαβὼν παρὰ τοῦ πραιποσίτου ἀποχόμβιον, τί-
 θησιν αὐτὸ ἐν τῇ ἁγίᾳ τραπέζῃ. (E.) Εὐξάμενος δὲ εἰς τὸν
 τάφον τοῦ τε πατρὸς ἡμῶν Χρυσοστόμου καὶ τοῦ θεολόγου

14. κηροῦς, εὐξ. ed. 22. παρ' αὐτοῦ πρ. ed.

alloque a praeposito accepto, per mediam ad S. S. Apostolos abit, et narthecem ingressus, in sella adsidens, patriarcham exspectat. Qui postquam cum processione advenit, clerici communes et politici per dextram portam, Imperatoriis proximam, orphani per mediam, templum ingrediuntur: sic etiam metropolitae et episcopi per portas Imperatorias ingressi, Imperatorem, non prono tamen in terram corpore, adorant. Appropinquante patriarcha, Imperator surgit, postquam mutuum adorationem et salutationem, ad portas Imperatorias abeunt, ubi patriarcha preces introitus divini officii instituire incipit. Imperator autem cum accensis cereis precatus, eos praeposito, hic cerimoniaio tradit, et precatione finita, Imperator sacrosanctum evangelium ac venerandam crucem adorat, perque medium templum et ambonis latus digressus, soleam, patriarcha sacrarium, intrat. Imperator autem ad sacras ianuas ut ipsi solenne est precatus, moxque in sacrarium ingressus, sacram mensam veneratur, et acceptum a praeposito apocombium in ea reponit. (V.) Imperator deinde preces in monumento patris nostri Chrysostomi et theologi sancti Gregorij fundit, cereisque accensis uterque, Imperator et patriarcha, per

τοῦ ἁγίου Γρηγορίου, καὶ ἅπαντες κηρούς, ἐξέρχονται ἀμφο-
 5 τεροι ὁ, τε βασιλεὺς καὶ ὁ πατριάρχης διὰ τῆς ἀριστερᾶς πλα- C
 γίας τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ἀπέρχονται ἐν τῇ σορῶ τοῦ ἁγίου
 Κωνσταντίνου, καὶ κεῖσε εὐξάμενοι, καὶ ἅπαντες κηρούς, ἐξέρ-
 10 χονται, καὶ ἀπέρχονται ἐν τοῖς τάφοις τῶν ἁγιωτάτων πα-
 τριαρχῶν Νικηφόρου καὶ Μεθοδίου· ἅψας δὲ καὶ κεῖσε κηρούς
 ὁ βασιλεὺς καὶ εὐξάμενος, εἰσέρχεται ἐν τοῖς τάφοις τῶν βα-
 15 σιλέων, καὶ ἅψας καὶ κεῖσε κηρούς, ἐξέρχονται καὶ διέρχονται
 ἀμφοτέροι ὁ, τε βασιλεὺς καὶ ὁ πατριάρχης διὰ τοῦ ἀριστεροῦ Ms. 48. a
 10μέρους τοῦ ναοῦ, ἤγουν τοῦ γυναικίτου, ἀντικρὺ τοῦ θυσια-
 στηρίου, καὶ προσκυνήσαντες ἀμφοτέροι ἀλλήλους ὁ βασιλεὺς
 καὶ ὁ πατριάρχης, ὑποστρέφει πρὸς τὸ ἐκτελέσαι τὴν θείαν λει-
 20 τουργίαν, ὁ δὲ βασιλεὺς διέρχεται διὰ τοῦ γυναικίτου καὶ ἐξέρ- D
 χεται εἰς τὸν νάρθηκα, καὶ ἐκκλίνας πρὸς τὸ εἰς ἀριστερᾶς μέ-
 15ρος τοῦ λουτήρος, οἱ μὲν πατρίκιοι ἴστανται ἐξῴθεν τῆς πύ-
 λης τοῦ κοχλιοῦ, ὑπερευχόμενοι τὸν βασιλέα. ὁ δὲ βασιλεὺς
 θρηγυεύμενος ὑπὸ τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου, σπαθα-
 ροκανθιδάτων καὶ ἐπὶ τῶν οἰκειακῶν καὶ τῶν ἐπὶ τοῦ μα-
 20 γλαβίου καὶ λοιπῶν, ἀνέρχεται διὰ τοῦ αὐτοῦ ἀριστεροῦ
 20κοχλιοῦ ἐν τοῖς σεπτοῖς κατηγουμενεῖσι, τὰ δὲ βῆλα τὰ κρε-
 μαμένα ἐν τοῖς κατηγουμενεῖσι σιλεντιάριοι ποιοῦσι, καὶ
 ἀπελθὼν ἴσταιται ἐν τοῖς δεξιῶς μέρεσι, ἐνθα εἴδισται αὐτῷ
 κατ' ἐκάστην προέλευσιν ἴστασθαι, καὶ τελεῖ τὴν θείαν λει-
 25 τουργίαν, οἱ δὲ πατρίκιοι καὶ οἱ στρατηγοὶ ἔρχονται ὀπισθεν Ed. L. 47

16. κοχλίου ed.

20. βῆλα τὰ κρεμμύμενα cod., βῆλα κατακρε-
 μμύμενα ed.

sinistrom sacrarii latus egrediuntur, sanctique Constantini sepulcrum
 petunt, ubi pariter cum cereis accensis precati, discedunt ad san-
 ctissimorum patriarcharum, Nicephori et Methodii, sepulcra abituri:
 ubi imperator postquam cum cereis ardentibus precatu est, monu-
 menta Imperatorum intrat, et ibi quoque cereis accensis, abeunt.
 Inde uterque, Imperator et patriarcha, per sinistram latus templi
 seu gynaeceum sacrario obversum transeunt, et postquam se mutua
 adoratione salutarunt, patriarcha ad divinum officium celebrandum
 redit; Imperator autem per gynaeceum narthecem intrat, dumque ad
 sinistram baptisterii latus declinat, patricii extra portam cochleae
 fausta Imperatori apprecantes adstant. Qui a praefectis cubiculi spa-
 tharocandidatis et domesticis, tum manuclavatis ceterisque stipatus,
 per eandem sinistram cochleam, ad septa catechumena abit, dum
 iaterim silentiarii in catechumenis vela suspendunt, et postquam eo
 venit, in dextris partibus, ubi in singulis processionibus stare solet,
 subsistit, sacramque liturgiam celebrat, patricii vero et strategi post
 Imperatorem per eandem cochleam veniunt, et e regione sacrarii, ubi

τοῦ βασιλέως διὰ τοῦ αὐτοῦ κοχλιοῦ, καὶ ἴστανται ἀπέναντι τοῦ θυσιαστηρίου, ἔνθα καὶ τὸ βασιλικὸν ἀντιμίσθιον πρόκειται, ἐν ᾧ καὶ κοινωνεῖ ὁ βασιλεὺς ἐν ταῖς τοιαύταις προελεύσεσιν. (ς'.) Καταλαβόντος δὲ τοῦ καιροῦ τῆς θείας κοινωνίας, ἀπέρχονται σιλεντιάριοι δύο ἀπὸ κελεύσεως, καὶ προσκαλοῦνται τὸν πατριάρχην, καὶ ὁ πατριάρχης, παρακρατούμενος ὑπ' αὐτῶν, ἀνέρχεται, καὶ ἀπαντῶσιν αὐτὸν ἐν τῷ τοῦ κοχλιοῦ πληρώματι, ἥνεκα μέλλει εἰσερχεσθαι ἐν τοῖς Βσептоῖς κατηχοιμενεῖσι, οἱ τοῦ κουβουκλείου ἄρχοντες. καὶ εἰσελθὼν ἐν τοῖς κατηχοιμενεῖσι ὁ πατριάρχης, προτίθησιν 10 τὰ δῶρα ἐν τῷ βασιλικῷ ἀντιμίσθῳ, ὁ δὲ πραιπόσιτος ἀπελθὼν μετὰ τῶν ἄρχόντων τοῦ κουβουκλείου, προσκαλεῖται τὸν βασιλέα, καὶ ὑπ' αὐτῶν θρηγευόμενος ὁ βασιλεὺς, ἀπέρχεται, καὶ κοινωνεῖ ἐκ τῶν τοῦ πατριάρχου χειρῶν, εἶτα εἰσέρχεται ἔνδον τοῦ δεξιῦ βήλου, καὶ καθέζεται ἐκεῖσε ἐπὶ σελ-15 λίου, μέχρις ἂν κοινωνήσωσιν ἐκ τῶν τοῦ πατριάρχου χειρῶν πατρίκιοί τε καὶ στρατηγοὶ μετὰ τῶν λοιπῶν τῶν ἑξ ἔθους. εἰθ' οὕτως ἐξέρχεται ὁ βασιλεὺς, καὶ προσκυνήσαν-

Ms. 48. b τες ἀμφοτέρω ἀλλήλους ὃ, τε βασιλεὺς καὶ ὁ πατριάρχης, C ὁ μὲν βασιλεὺς ἀπέρχεται ἐν ᾧ τόπῳ ἐκτελεῖ τὴν θείαν λει-20 τουργίαν, ὡς προέφημεν, ὁ δὲ πατριάρχης κατέρχεται πληρῶσαι τὴν θείαν λειτουργίαν, καὶ διασώζουσιν αὐτὸν οἱ τοῦ κουβουκλείου ἄρχοντες μέχρι τοῦ τόπου, ἐν ᾧ καὶ ἀπήνησαν αὐτὸν, ἐν τῷ ἀνέρχεσθαι αὐτὸν, καλεῖσθαι διασώζουσιν

10. προτίθησιν R., προτίθησιν cod. et ed.

etiam antimensium Imperatorium, in quo in eiusmodi processionibus Imperator communicare solet, repositum est, subsistunt. (VI.) Tempore autem sacrae communionis instante, duo silentiarii a mandato abeunt, et patriarcham advocant, qui, ab ipsis stipatus, adscendit, eisque praefecti cubiculi in plenitudine cochleae, dum septa catechumenorum ingredi vult, obviam procedunt. Quo cum patriarcha pervenit, Imperatorio antimensio sacra dona imponit: praepositus vero cum praefectis cubiculi abit, et Imperatorem vocat, qui ab ipsis stipatus venit, et ex patriarchae manibus communicat, postea dextrum velum ingressus, ibi in sella adsidet, usque dum patricii et strategii cum ceteris, quibus mos est, sacram communionem e patriarchae manibus accipere. Ita mox Imperator egreditur, et postquam ipse et patriarcha se mutuo salutarunt, ad eum locum, ubi divinam liturgiam, uti diximus, celebrat, abit, patriarcha autem ad complendum sacrum officium descendit, comitantibus ipsum cubiculi praefectis, ad eum locum usque, ubi, cum adscenderat, obviam ipsi processerant, inde duo silentiarii eum ad templum comitantur. Peracto divino officio, Imperator per loca, quae ante catechumena sunt, et per

αὐτὸν σιλεντιάριοι δύο μέχρι τοῦ ναοῦ. καὶ τῆς θείας λειτουργίας τελεσθείσης, διέρχεται ὁ βασιλεὺς διὰ τῶν ἔμπροσθεν κατηγουμενείων, καὶ διὰ τῶν ἔνδον ἀπέρχεται ἐν τῷ θεοφυλάκτῳ παλατίῳ, ἤγουν τῷ ὄντι ἐκεῖσε, καὶ εἰσέρχεται ἐν τῷ κοιτῶνι αὐτοῦ. καὶ κατέρχονται δύο σιλεντιάριοι ἀπὸ κελύσεως καὶ προσκαλοῦνται τὸν πατριάρχην, καὶ τούτους ἀνελθόντος καὶ κλησιάσαντος, δέχονται αὐτὸν ἄρχοντες τοῦ Δ κουβουκλείου, καὶ ἐλθὼν καθέζεται μικρὸν, καὶ εἰσελθὼν ὁ πραιπόσιτος δηλοῖ τῷ βασιλεῖ. ὁ δὲ βασιλεὺς κελεύει τῷ 10 πραιποσίτῳ προσκαλέσασθαι τὸν πατριάρχην, καὶ ἐνωθέντες ἀμφότεροι ὁ, τε βασιλεὺς καὶ ὁ πατριάρχης ἐν τῷ τρικλίνῳ, ἐν ᾧ ἴσταται ἡ τραπέζα, προσκαλεῖται τοὺς ἱερεῖς, καὶ ποιοῦσι τὸν στίχον, καὶ εὐλογήσας τὴν τραπέζαν ὁ πατριάρχης, ὑπαλλάσσει τὸ ὁμοφόριον αὐτοῦ, καὶ λαβόντες αὐτὸ οἱ ἱερεῖς 15 ἐξέρχονται, καὶ εἰθ' οὕτως καθέζονται ἀμφότεροι ἐν τῇ τραπέζῃ ὁ, τε βασιλεὺς καὶ ὁ πατριάρχης· οἱ δὲ τοῦ κουβουκλείου παρίστανται ἐν τῇ τραπέζῃ ἔνθεν κἀκεῖσε, ὡς εἴρηται Ed. L. 48 καὶ πτόντων προσάπαξ τοῦ βασιλέως καὶ τοῦ πατριάρχου, νέει ὁ πραιπόσιτος ἀπὸ κελύσεως, καὶ εἰσέρχονται οἱ τῆς 20 ζούπουργίας, ὁ δὲ τῆς τραπέζης εἰσελθὼν ἴσταται ἐν τῇ κάτω πύλῃ ἔμπροσθεν τοῦ βήλου, καὶ νέει αὐτὸν ὁ πραιπόσιτος ἀπὸ κελύσεως, καὶ νύσσει τὸ βῆλον μετὰ τῆς χειρὸς, καὶ αἶρουνσιν αὐτὸ ὑπερθεῖν ἐγγιστιάριοι, καὶ εἰσέρχονται οἱ φίλοι, καὶ τελεῖται ἅπανσα ἡ τῆς τραπέζης ἀκολουθία. καὶ ἀνίστανται ὑπερευξάμενοι τὸν βασιλέα, καὶ ἐξέρχονται, καὶ ὁ Ms. 49. a

2. τῶν καὶ ἔμπρ. ed. 16. τοῦ om ed. 19. νέει πραιπ. ed.

intiora ad palatium a Deo servatum, quod scilicet ibi situm est, abit cubiculumque suum ingreditur. Tunc duo silentiarii a mandato abeunt et patriarcham arcessunt, quem, dum appropinquat, cubiculo praefecti excipiunt, et postquam adventit, paulisper adsidet, dum adventum eius Imperatori praepositus nunciat. Tunc quidem Imperator, patriarcham advocare praepositum iubet, dumque ambo, Imperator scilicet et patriarcha, una in triclinio, ubi mensa stat, adsunt, hic sacerdotes vocat, qui stichum faciunt, patriarcha autem, postquam mensae benedixit, omophorium suum deponit, quod postquam sacerdotes sumserunt, exeunt, Imperator autem cum patriarcha mensae accumbit: cubicularii ab utroque mensae latere, ut diximus, adstant. Postquam Imperator et patriarcha semel omnino biberunt, praepositus a mandato signum dat, omnesque ministri intrant, e quibus mensae praefectus ingressus, ad inferiorem portam ante velum stat, idque, signo a praeposito dato, manu pulsat, engistiarii vero attollunt, quo facto amici ingreditur, omnisque mensae ordo peragi-

μὲν βασιλεὺς μένει μετὰ μόνου τοῦ πατριάρχου, καὶ τοῦ κου-
 Β βουκλείου παρισταμένον, καὶ πiónτες προσάπαξ ἀνίστανται, καὶ περι-
 βαλλόμενος ὁ πατριάρχης τὸ ὠμοφόριον αὐτοῦ, ποιῶσι τὸν ἄτί-
 χον, καὶ ἐπιδόνς ὁ πατριάρχης τῷ βασιλεὶ εὐλογία, ἐξέρχον-5
 ται οἱ ἱερεῖς. (Ζ.) Καὶ εἶθ' οὕτως προσκυνήσαντες ἀλλήλους,
 καὶ ἀσπασάμενοι ὁ, τε βασιλεὺς καὶ ὁ πατριάρχης, ἀπέρχεται
 μὲν ὁ πατριάρχης καὶ διασωζουσιν αὐτὸν οἱ τοῦ κουβουκλείου
 μέχρι τῶν κατηγουμένων, ὁ δὲ βασιλεὺς ἀναπαύεται μικρὸν
 ἐκεῖσε, καὶ καταλαβούσης τῆς ὥρας περιβάλλεται ὁ βασιλεὺς 10
 C κολόβιον τριβλάτιον χρυσοσωληνοκέντητον, διὰ λίθων καὶ μαρ-
 γάρων ἡμφιεσμένον, ὃ καὶ βότρυς καλεῖται, καὶ σπαθίον ὁμοίως
 χρυσοῦν διὰ λίθων καὶ μαργάρων ἡμφιεσμένον, καὶ εἶθ' οὔ-
 τως ἐπιτίθεισιν ὁ πραιπόσιτος τὴν τόγα, ἤγουν τὴν τιάραν, ἐπὶ
 τῆς τοῦ βασιλέως τιμίας κεφαλῆς. καὶ ἐξέρχεται ὁ βασιλεὺς 15
 θρηγιεούμενος ὑπὸ τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου, φορούν-
 των αὐτῶν σαγία ἀληθινὰ, καὶ διέρχεται διὰ τῶν κατηγου-
 μενείων τοῦ νάρθηκος, τὰ δὲ βῆλα τὰ ὄντα ἐκεῖσε κουβικου-
 λάριοι βαστάζουσι, καὶ διέρχεται διὰ τοῦ ἀριστεροῦ κοχλιοῦ,
 δι' οὗ καὶ ἀνῆλθεν, καὶ δέχονται αὐτὸν οἱ τε μάγιστροι καὶ οἱ
 πατρίκιοι ἕξωθεν τοῦ αὐτοῦ κοχλιοῦ εἰς τὸν λουτήρα, ἔνθα
 καὶ τὸ πρῶτ' ἀνερχομένον τοῦ βασιλέως ἔμειναν, ὑπερευχόμε-
 νοι τὸν βασιλέα. καὶ ἐξελθὼν ὁ βασιλεὺς, ἰππεύει ἐν τῇ πύλῃ,
 D ἐν ἣ εἰθίσται αὐτῇ καθ' ἐκάστην προέλευσιν τοῦτο ποιεῖν, ὁ
 δὲ ἵππος ἔστρωται σελλοχάλινον χρυσοῦν διάλιθον, ἡμφιεσμέ-25

tur. Hi fausta Imperatori precati surgunt, et abeunt, Imperator cum pa-
 triarcha et adstante cubiculo solus manet, et postquam adhuc semel po-
 tum sumere, surgunt, arcessiti autem sacerdotes a mandato intrant, et
 postquam omophorium patriarcha induit, stichum faciunt, deinde pane
 benedicto Imperatori a patriarcha dato, discedunt. (VII.) Postquam Im-
 perator et patriarcha se mutua adoratione venerati osculatique sunt,
 abit hic a cubiculariis ad catechumena usque stipatus; Imperator
 autem ibi paulisper subsistit, et hora instante, colobium triblat-
 teum, aureis taeniis ornatum lapidibusque et unionibus distinctum,
 quod et botrys vocatur, induit, gladioque aureo et pariter gemmis
 ac margaritis ornato se accingit: tunc patriarcha togam seu tiaram
 venerando Imperatoris capiti imponit. Is postea a cubiculo prae-
 fectis saga purpurea gestantibus stipatus, per catechumena narthecis
 transit, cubiculariis vela, quae ibi sunt, portantibus, perque sini-
 stram cochleam, per quam venerat, redit, eumque magistri, et
 patricii extra cochleam eandem in baptisterio, ubi et mane adve-
 nientem Imperatorem expectaverant, faustis precationibus excipiunt.
 Is in porta, ubi id in singulis processionibus facere solet, equum,

των ἀπὸ μαργάρων, ἐν δὲ τῇ οὐρᾷ τοῦ ἀντοῦ ἵππου καὶ τοῖς
 τέσσαρασι ποσὶν ἀποκρέμανται πέτασοι πράνδιοι, ἵππεύουσι δὲ
 εὐθύς ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε οἱ τε ἄρχοντες τοῦ κουβουκλείου μά-
 γιστροι, πατρίκιοι καὶ πῦσαι ἢ σύγκλητος ἐφ' ἵππων ἐστολι-
 5 σμένων ὑπὸ καταφράκτων, ἅπαντες δὲ αὐτῶν ἀπὸ σαγίων
 ἀληθινῶν. ἵππεύουσι δὲ ὡσαύτως καὶ οἱ σπαθαροκανδιδάτοι
 ἅμα τοῖς σπαθαρίοις, ἵππεύουσι δὲ ἐφ' ἵππων ἐστολισμένων
 ὡς προεῖρηται, περιβεβλημένοι σπαθία κρατοῦντες σκουτάρια Ms. 49. b
 τε καὶ διστράλια, ἀλλ' οἱ μὲν σπαθαροκανδιδάτοι φοροῦσι Ed. L. 49
 10 καὶ μανιάκια, διέρχονται δὲ ἀμφότεροι αὐτῶν ἐν τοῖς πλα-
 γίοις τῶν πατρικίων ἐνθεν καθεῖσε. οἱ δὲ σπαθαροκουβικου-
 λάριοι ἀπὸ καμισίου φοροῦντες τὰ σπαθία, κατέχουσιν ἐν
 ταῖς χερσὶ διστράλια καὶ διέρχονται καὶ αὐτοὶ ἐφιπποὶ πλη-
 σίον τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου ἐνθεν καθεῖσε. ὁ δὲ τῆς
 15 καταστάσεως ἀπὸ σαγίου ἀληθινοῦ διέρχεται ἔμπροσθεν τοῦ
 βασιλέως πεζὸς μετὰ καὶ σιλεντιαρίων πεζῶν, ὁμοίως καὶ
 αὐτοὶ ἀπὸ σαγίων ἀληθινῶν, βαστάζοντες καὶ βεργία χρυσᾶ
 διάλιθα, ὁ δὲ πρωτοστράτωρ καὶ ὁ κόμης τοῦ στάβλου ἐν-
 20θεν καθεῖσε τοῦ βασιλέως, οἱ δὲ στρατορες πέριξ, ἀμφότεροι
 δὲ αὐτῶν πεζοί. κανδιδάτοι δὲ καὶ σκρίβονες καὶ μανδάτο-
 ρες βασιλικοὶ δηριγεύουσιν ἔμπροσθεν τοῦ βασιλέως ἡλλα-
 γμένοι πεζοὶ κατὰ τὴν αὐτῶν τάξιν, οἱ δὲ κούρσορες καὶ δε-
 κανοὶ δηριγεύουσιν ἔμπροσθεν τοῦ βασιλέως πεζοὶ κατὰ τά-
 ξιν. δηριγεύουσι δὲ καὶ στρατορες πεζοὶ μετὰ σκουταρίων,

5. ἕποκαταφράκτων cod. 9. ἄλλοι μὲν ed. 24. δὲ om. ed.

ephippιο aureo gemmisque ac margaritis distincto instratum, in
 cauda vero et quatuor pedibus taeniis ornatum, conscendit, quod
 statim et cubiculo praefecti, magistri, patricii, senatores omnes,
 faciunt, quorum equi cataphractas, ipsi saga sua purpurea, gestant.
 Similiter et spatharocandidati cum spathariis, equis ut diximus in-
 structis vehuntur, gladiis cincti, scutaria et dextralia gestantes:
 spatharocandidati vero torques portant, utrique vero a latere patri-
 ciorum hinc et illinc transeunt. Spatharocubicularii in camisiis,
 spathas ferentes, manibus dextralia gestant atque ipsi in equis
 prope praefectos cubiculi hinc et illinc vehuntur. Cerimoniarius
 purpureo sago ante Imperatorem pedibus una cum silentiariis, qui
 et ipsi saga purpurea aureasque virgas gemmatas gestant, abit: pro-
 tostrator et comes stabuli ab utroque Imperatoris latere, stratores
 circa ipsum, utrique pedibus, prodeunt. Candidati, scribae et
 mandatores Imperatorii in mutatoriis suis, cursores porro et decani
 ante Imperatorem, pedibus secundum ordinem suum procedunt.
 Sequuntur stratores cum scutariis, ramos palmarum manibus geren-
 tes, et ipsi Imperatorem praecedentes, a tergo vero protospatharii

κατέχοντες ἐν ταῖς χερσὶ κλάδους δαφνῶν, καὶ οὗτοι μὲν
 θηριγενέουσιν ἔμπροσθεν, ὅπισθεν δὲ διέρχονται ἔφιπποι πρω-
 τοσπαθάριοι εὐνούχοι, περιβεβλημένοι σπέκια ἀληθινὰ χρυ-
 σόκλαβα καὶ σπαθία, κατέχουσι δὲ καὶ τὰ σπαθοβάκλια
 αὐτῶν, ἐπικείμενα τοῖς αὐτῶν ὄμοις· οἱ δὲ ἵπποι αὐτῶν⁵
 ἔστολισμένοι ἀπὸ καταφράκτων. πλησίον δὲ τῶν αὐτῶν πρω-
 τοσπαθάρων εὐνούχων ὁ λογοθέτης τοῦ δρόμου, περιβεβλη-
 μένος σαγίον ἀληθινόν, ἐφ' ἵππου ἔστολισμένον, ἀπὸ δὲ αὐ-
 τῶν πρωτοσπαθάριοι βαρβάτοι, περιβεβλημένοι σπέκια, κατέ-
 χοντες σπαθοβάκλια ἐπικείμενα τοῖς ὄμοις αὐτῶν, ὁμοίως¹⁰
 καὶ αὐτοὶ ἐφ' ἵππων ἔστολισμένων· εἰδ' οὕτως κουβικουλά-
 ριοι ἔφιπποι, ὁ δὲ δρουγγάριος τῆς βίγλης καὶ οἱ μαγλαβί-
 ται μετὰ τῶν λοιπῶν οἰκειακῶν τῶν μὴ πέζευόντων, τοπο-
 τηρικῶν τῶν ταγματῶν καὶ κομήτων, διέρχονται ἀπὸ διαστή-
 ματος, κρατοῦντες τῶν ὅπισθεν προέλευσιν κατὰ τὴν αὐτῶν¹⁵
 τάξιν, ὅπισθεν δὲ αὐτοῦ ὁ τοποτηρήτης τοῦ ἀριθμοῦ, κρα-
 τῶν τὰ πλήθη τῶν λαῶν πρὸς τὸ μὴ συγχυθῆναι αὐτοὺς ἐν
 τῇ προελεύσει. (H.) *Θηριγενόμενος ὑπὸ τῶν προειρημένων*
 Ms. 50. a πάντων ὁ βασιλεὺς, διέρχεται μέχρι τῶν μαρμαρίνων λεόν-
 D τῶν, καὶ δέχεται αὐτὸν ὁ δημοκράτης τῶν Βενέτων, ἤγουν²⁰
 ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν, μετὰ καὶ τοῦ περατικῶν δήμου
 τῶν Βενέτων, αὐτὸς δὲ ὁ δημοκράτης κρατούμενος ὑπὸ τοῦ
 τῆς καταστάσεως ἀπέρχεται, καὶ προσκυνήσας τοὺς πόδας
 τοῦ βασιλέως ἀσπάζεται αὐτοῦ, ὁ δὲ βασιλεὺς δεξιόμενος
 αὐτὸν ἐπιδίδωσιν αὐτὸν τῷ κόμητι τοῦ στάβλου, ὁ δὲ δημο-²⁵

2. ἀσπαθάριοι ed. h. l. et m ox.

eunuchi equis vecti, speciis purpureis elavisque aureis accincti spathasque suas et spathobaculos humeris impositos portantes: eorum porro equi cataphractis instructi sunt. Hos proxime sequitur logotheta dromi sago purpureo indutus, in equo ornato, protospatharii barbati speciis accincti, spathobaculos humeris portantes, et ipsi in equis ornatis; post cubicularii in equis, drungarius vigiliae et manclavitae cum ceteris domesticis, qui non pedibus ire solent, legatis turmarum et comitibus, ex intervallo processum eorum, qui Imperatorem sequuntur, secundum ordinem suum conducentes: pone ipsum vero vicarius numeri, multitudinem populi ne processioni immisceatur continens, sequitur. (VIII.) Imperator ab his omnibus stipatus, ad marmoreos leones venit, ubi ipsum princeps Venetorum seu domesticus scholarum cum transitoria Venetorum factione excipit, et a cerimoniaro adductus abit, humique prostratus, pedes Imperatoris osculatur, quem is suscipiens comiti stabuli tradit: is vero iterum in sua statione constitutus, Imperatorem, dum factio acclamat, signat. Postquam factiones ea quae mos est peregere,

κράτης στὰς πάλιν ἐν τῇ αὐτῇ στάσει, τοῦ μέρους ἀκτολο-
 γούτος, κατασφραγίζει τὸν βασιλέα. τελέσαντος δὲ τὰ ἐξ
 ἔθους τοῦ μέρους, ἀποκινεῖ μὲν ὁ βασιλεὺς, αὐτοὶ δὲ οἱ τοῦ
 μέρους προπορεύονται ἔμπροσθε τοῦ βασιλέως, λέγοντες δημο-Ed. L. 50
 5μικὰ, εἰ δὲ κελεύει ὁ βασιλεὺς καὶ ἀπελατικά, ἀποσιώζοντες
 τὸν βασιλέα μέχρι τοῦ ἁγίου Χριστοφόρου. χρῆ δὲ εἶδέναι,
 ὅτι οἱ δημοκράται τῶν δύο μερῶν τῶν περατικῶν καὶ οἱ δη-
 μαρχοὶ τῆς πολιτικῆς, ἕκαστος αὐτῶν κατὰ τὸ μέρος αὐτῶν,
 ἐν τῇ αἰδοχῇ ἐπιδιδόασιν λιβελλάριον, ἐν δὲ ταῖς λοιπαῖς
 10δοχαῖς λιβελλάρια οὐκ ἐπιδιδόασιν· πρὸς ἅπαξ γὰρ τοῦτο
 καὶ μόνον. ἢ δὲ πολιτικῇ τοῦ μέρους τῶν Βενέτων μετὰ καὶ
 τοῦ δημάρχου δέχονται τὸν βασιλέα ἐν τῷ ἁγίῳ Χριστοφό-
 ρῳ, καὶ ἐπιδίδωσιν ὁ δήμαρχος τῷ βασιλεὶ λιβελλάριον, τε-
 λέσαντες δὲ τὰ ἄκτα, ἀποκινεῖ ὁ βασιλεὺς, τὸ δὲ μέρος δια-
 15σώζει τὸν βασιλέα, λέγοντες ἔμπροσθεν δρομικὰ, εἰ κελεύει, B
 καὶ ἀπελατικά· τοῦτο δὲ τελεῖ ἐν ἕκαστον μέρος ἐν τῇ αὐ-
 τοῦ δοχῇ. διασώζοντες τὸν βασιλέα, δέχονται ἐκεῖσε τῶν
 περατικῶν μερῶν Πρασίνων ὁ λαὸς τὸν βασιλέα ἐν τοῖς τοῦ
 Ὀλυβρίου, καὶ ἐπιδίδωσιν ὁ δημοκράτης τῷ βασιλεὶ λιβελλά-
 20ριον, καὶ διασώζουσιν τὸν βασιλέα μέχρι τοῦ φιλαδελφίου
 τῶν περατικῶν μερῶν τῶν Βενέτων. καὶ δέχεται ὁ περατι-
 κὸς δῆμος τῶν Βενέτων τὸν βασιλέα ἐν τῷ φιλαδελφίῳ,
 διασώζουσι δὲ ἕως τῶν Πρασίνων τῆς πολιτικῆς τοῦ μοδίου,
 καὶ δέχονται τὸν βασιλέα ἐν τῷ μοδίῳ, καὶ ἐπιδίδωσιν ὁ δη-
 25μαρχος λιβελλάριον τῷ βασιλεὶ, καὶ τελέσαντες ἅπαντα, ὡς Ms. 50. b

4. ἔμπροσθεν ed.

17. δοχῇ, διασ. τ. βασιλέα. Δέχονται ed.

Imperator discedit, quem factiones praecedunt, dromica dicentes, et si Imperator iusserit, etiam apelatica, ipsumque ad S. Christophori conducunt. Sciendum est, principes duarum factionum transitoriarum et tribunos politicae, singulos pro suis factionibus, in prima tantum receptione, non autem in ceteris, libellum tradere; hoc enim tantum semel fieri solet. Politici Venetae factionis Imperatorem in S. Christophori excipiunt, ubi tribunus Imperatori libellum dat: actisque finitis, Imperator abit, quem factio conducens, dromica, si iusserit, et apelatica recitat. Hoc singulae factiones Imperatorem comitantes, in eius receptione observant. Populus transitoriae factionis Prasiniae Imperatorem ad S. Olybrii excipit, princeps eius libellum tradit ipsumque ad philadelphium, ubi transitoria Venetorum factio adest, conducit. Haec eum in philadelphio excipit et usque ad Prasinus politicae in modium ducit, a quibus in modio excipitur, ubi tribunus Imperatori libellum tradit, et omnibus ut supra dictum est peractis, ad taurum, ubi politica Veneto-

Προσείρηται, διασώζουσι τὸν βασιλέα μέχρι τοῦ ταύρου τῆς
 πολιτικῆς τοῦ μέρους τῶν Βενέτων. καὶ δέχονται τὸν βασι-
 λέα ἐν τῷ ταύρῳ καὶ διασώζουσιν ἕως τῶν ἀρτοπολίων τῆς
 πολιτικῆς τοῦ μέρους τῶν Πρασίνων, καὶ δέχονται τὸν βα-
 σιλέα ἐν τῷ φόρῳ τῶν περατικῶν Πρασίνων, ἐν τῷ πλακω-5
 τῷ τοῦ μιλίου τῆς πολιτικῆς μέρους τῶν Πρασίνων, δέχον-
 ται τὸν βασιλέα ἐν τῷ ζευξίππῳ τῶν περατικῶν μερῶν Βε-
 νέτων, δέχονται τὸν βασιλέα ἐν τῇ χαλκῇ. καὶ εὐθέως πε-
 ζεύουσιν ἅπαντες, καὶ μένει ἔφιππος μόνος ὁ βασιλεὺς κἀ-
 κείθεν δηριγεύομενος ὑπὸ πάντων, ὡς προείρηται, διέρχεται 10
 διὰ τῶν κορτίνων μέχρι τῆς ἔνδον μεγάλης πύλης τῶν ἐκ-
 κουβίτων, ἐν ᾗ γίνεται ἡ τῶν σκριβόνων προβολή, καὶ πε-
 15 ζεύει ἐκεῖσε καὶ διέρχεται διὰ τῶν ἐκκουβίτων ἔμπροσθεν
 τῶν τριῶν πυλῶν τοῦ κονισιστωρίου, μένουσι δὲ ἐκεῖ οἱ τῆς
 συγκλήτου ὑπερευχόμενοι τὸν βασιλέα, καὶ εἰσέρχεται ὁ βασι- 15
 λεὺς τὴν μέσσην πύλην τὴν εἰσάγουσαν πρὸς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ
 Κυρίου, μένουσι δὲ ἐκεῖσε οἱ πατρίκιοι καὶ στρατηγοὶ ὑπερ-
 ευχόμενοι καὶ αὐτοὶ τὸν βασιλέα. καὶ εἰσελθόντος τοῦ βασι-
 λέως εἰς τὴν χαλκῆν πύλην τοῦ Κυρίου, κλείουσι εὐθέως
 τὰς θύρας οἱ τοῦ κουβουκλείου καὶ ὑπερεύχονται τὸν βασι- 20
 λέα, καὶ λαβόντος τοῦ πραιποσίτου τὴν τόγα ἀπὸ τῆς κεφα-
 λῆς τοῦ βασιλέως, εἰσέρχεται ὁ βασιλεὺς καὶ ἴσταται ἔμπρο-
 25 σθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, καὶ ἄψας κηρὸς, εὐχεται ἐκεῖσε,
 καὶ εὐξάμενος διέρχεται διὰ τῶν διαβατικῶν τοῦ Κυρίου
 καὶ εἰσέρχεται ἐν τῷ ἡμικυκλίῳ τοῦ τρικόγχου, καὶ διελθὼν 25

5. πλάκῳ τῷ ed. 16. πύλην εἰσάγουσαν ed.

rum factio, eum perducit. Haec Imperatorem in tauro excipit et ad
 tabernas pistorum, ubi politica factio Prasinorum adest, deducit,
 quae eum in foro transitoriae factionis Prasiniae, in substructione
 millii politicae factionis Prasinae excipit. In zeuxippo eum transito-
 ria Venetorum factio, deinde in chalice, excipit. Mox omnes pedi-
 bus incedunt, solus Imperator equo vehitur, et inde ab omnibus
 stipatus ut dictum est, per cortinas usque ad interiorem magnam
 portam excubitorum, ubi scribarum promotio instituitur, transit,
 equo descendit perque excubias ante tres consistorii portas dispo-
 sitas abit, ubi senatores fausta Imperatori precantes subsistunt:
 is vero mediam portam ad templum Domini ducentem ingreditur,
 ubi patricii et strategii, qui et ipsi fausta Imperatori apprecantur,
 adsunt. Quo aeneam portam templi Domini ingresso, cubicularii
 ianuas statim claudunt et Imperatori acclamant, qui postquam
 praepositus togam seu tiaram a capite eius demisit, intrat, ad
 sanctas ianuas subsistit et precatur. Quo facto per porticum templi
 Dei hemicyclum triconchii perque porticum quadraginta sanctorum

διὰ τῶν διαβατικῶν τῶν ἁγίων τεσσαράκοντα, εἰσέρχεται ἐν τῷ χρυσοτρικλίῳ, καὶ στάντες οἱ τοῦ κουβουκλείου πάντες ἐν τῷ αὐτῷ τρικλίῳ ὑπερεύχονται τὸν βασιλέα „εἰς πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς χρόνους” καὶ ἐξέρχονται. (Θ.) Ἰστέον δὲ, ὅτι εἰ μὲν τύχη τῇ αὐτῇ προελεύσει, ἤγουν τῇ δευτέρᾳ τῆς διακαινησίμου, ἡ ἑορτῇ τοῦ εὐαγγελισμοῦ τελεῖται οὕτως. ἐξέρχεται ὁ βασιλεὺς ἠλλαγμένος τὴν τοῦ εὐαγγελισμοῦ στολὴν, καὶ ἀνέρχεται ἐν τῷ φόρῳ, τῇ τάξει καὶ προελεύσει τῆς Β τοῦ εὐαγγελισμοῦ ἑορτῆς, καὶ ἀνελθὼν ἐν τῷ φόρῳ καὶ τε- Ms. 51. a
 10 ὀλέσας ἅπαντα κατὰ συνήθειαν, ἃ εἶωθεν ἐν τῇ τοῦ εὐαγγελισμοῦ ἑορτῇ τελεῖν, διέρχεται τὴν μέσην λιτανεύων, ἀρξαμένου τοῦ τῆς καταστάσεως τὸ τῆς ἑορτῆς τροπάριον „σήμερον τῆς σωτηρίας ἡμῶν τὸ κεφάλαιον”, καὶ ἀπέρχεται μέχρι τῆς πανηγύως Θεοτόκου τῶν διακονίσεως. καταλαβὼν
 15 δὲ ἐκεῖσε, εἰσέρχεται ἐν τῷ ναῷ καὶ τελεῖ τὸ προκείμενον, τὸν ἀπόστολον καὶ τὸ ἄχραντον εὐαγγέλιον, καὶ μετὰ τὴν ἐκτενῆ ἀπαλλάσσει ὁ βασιλεὺς τὴν στολὴν, ἣν φορεῖ τοῦ εὐαγγελισμοῦ, καὶ περιβάλλεται τὴν τῆς αὐτῆς ἡμέρας στολὴν, ἣγουν δευτέρας τῆς διακαινησίμου, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται. καὶ C
 20 ἀρξαμένων ἐν τῷ ἄμβωνι τῶν ψαλτῶν „Χριστὸς ἀνέστη,” ἐξέρχεται ὁ βασιλεὺς ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε, καὶ ἀπέρχεται λιτανεύων, ἀρχομένου τοῦ τῆς καταστάσεως τὸ τροπάριον ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων ἀποστόλων, καὶ ἐκτελοῦνται τὰ τῆς προελεύσεως δευτέρας τῆς διακαινησίμου ὡς ἀνωτέρω εἴρηται. Ἰστέον
 25 δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι ἐπὶ Λέοντος τοῦ τῆς Θεῆς λήξεως ἐγένετο

2. καὶ πάντες οἱ τοῦ κουβουκλείου ἐν τῷ αὐτῷ ed.

antrum triclinium intrat, ubi cubicularii omnes stantes, *In multa bonaque tempora*, Imperatori acclamant, mox egrediuntur. (IX.) Sciendum est, hanc processionem, scilicet secundae diei septimanae renovationis, si festum annuntiationis incidit, hoc ritu celebrari. Imperator veste, quam festo annuntiationis gestare solet, indutus, ad forum in ordine et processione festi annuntiationis procedit, quo facto peractisque pro more omnibus, quae eo die peragi solent, per mediam solenni ritu procedit, cerimoniaro troparium festi: *Hodie principium salutis nostrae*, inchoante. Deinde ad S. Delparam diaconissae abit, ubi templum ingreditur. Quo postquam accessit, templum intrat, repositum ibi apostolicum librum et sanctum evangelium recitat et post extensam, veste annuntiationis, quam gestat, exuta, habitum diei eius seu secundae septimanae renovationis, sumit ut supra dictum est. Psaltis in ambone hymnum *Christus renurrexit*, exorsis, egreditur et cum solenni pompa abit, cerimoniaro troparium in sanctorum apostolorum aede inchoante: ceteri ritus processionis secundae renovationis ut supra exposuimus observantur.

ἡ τάξις αὕτη. ἱππεύει ὁ βασιλεὺς ἀπὸ σκαραμαγγίου χρυσουφάντου ἑστειμμένος, καὶ οὕτως ἀπέρχεται εἰς τοὺς ἁγίους ἀποστόλους, καὶ πάλιν ὑποστρέφων ἔφιππος περιβάλλεται κολώβιον τὸν λεγόμενον βότρυν, καὶ στέφεται τὸ ἄσπρον στέμμα καὶ οὕτως ὑποστρέφει, καὶ τελεῖται οὕτως ἕως τῆς 55 Δσήμερον ἡμέρας.

ΚΕΦ. ια΄.

Ἵσα δεῖ παραφυλάττειν τῆ γ' διακαινησίμου εἰς τὸν ἅγιον Σέργιον.

Προέρχονται ἅπαντες οἱ ἄρχοντες ἡλλαγμένοι ἀπὸ λευκῶν γλαινιδίων, ἕκαστος κατὰ τὴν αὐτοῦ τάξιν καὶ τὴν αὐ-
 Ed. L. 52 τοῦ στολῆν, καὶ εἰσέρχεται ἡ προέλευσις ἐν τῷ Ἰουστινια-
 νοῦ τρικλίνω. περὶ δὲ ὥραν τρίτην γίνεται ἀπὸ κελεύσεως
 μεταστάσιμον, καὶ περιβαλλόμενος ὁ βασιλεὺς διβητίσιον λευ-
 κὸν καὶ τζιτζάκιον, δηριγευόμενος ὑπὸ τῶν ἀρχόντων τοῦ
 κουβουκλείου, διέρχεται διὰ τοῦ χρυσοτρικλίνου καὶ τοῦ τρι-
 15 πέτωνος καὶ ἵσταται ἐν τῇ ἔξαγοῦσῃ πύλῃ τοῦ τριπέτωνος
 πρὸς τὸν λαυσιακὸν, οἱ δὲ πατρίκιοι καὶ στρατηγοὶ ἵστανται
 εἰς τὴν αὐτὴν πύλῃν μέχρι τῆς ἔξαγοῦσης πύλης εἰς τὸν Ἰου-
 Ms. 51. b στινιανὸν ἐνθεν ἀκείσε. προσκνησάντων δὲ πάντων τῷ βα-
 σιλεῖ, νεύει ὁ πραιπόσιτος ἀπὸ κελεύσεως τῷ τῆς καταστά-
 20 σεως καὶ λέγει· „κελεύσατε.“ αὐτοὶ δὲ ὑπερεύχονται τῷ
 βασιλεῖ „εἰς πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς χρόνους.“ καὶ δηριγευό-
 μενος ὑπὸ πάντων αὐτῶν, ἐξέρχεται τῷ τρικλίνω τοῦ Ἰου-

4. κολωβίω τῷ λεγομένω βότρυν ed. 23. ἐν τῷ τρικλ. ed.

Sciendum est, sub Leone gloriosae memoriae hunc ordinem institutum esse. Imperator cum scaramangio auro intexto equo ad sanctos apostolos vehitur, et revertens, colobio, quod botrys dicitur, induitur, capiti alba corona imposita, et ita revertitur, id quod ad hunc diem observari solet.

CAP. 11.

Observanda die tertio septimanae renovationis in sancti Sergii.

Proceres omnes tunicis candidis, unusquisque suo ordine vestique, procedunt, et intrat pompa Iustiniani triclinium. Circa horam tertiam metastasimum seu processio instituitur, ubi Imperator dibetesio albo et tiztacio indutus, praefectis cubiculi cum comitantibus, per aureum triclinium ac tripetonem transit inque porta eius ad lausiacam ducente subsistit, patricii vero et strategii ab utroque latere portae ad eam usque, quae ad Iustiniani triclinium ducit, adsunt. Qui postquam omnes Imperatorem adorarunt, praepositus a mandato ceremoniarum signum dat et dicit: *Iubete*; at illi: *In longa et*

στινιαροῦ καὶ Ἰσταται ἐν τῷ πρώτῳ ὀμφαλίῳ τοῦ αὐτοῦ τρι-
κλίνου. ἔνωθέντες δὲ οἱ πατρίκιοι καὶ στρατηγοὶ ἐκεῖσε καὶ
ἡ λοιπὴ σύγκλητος καὶ πεσόντες, νεύοντος τοῦ πραιποσίτου
ἀπὸ κελεύσεως σιλεντιαρίῳ τῷ ἑστώτι ἐν μέσῳ τῆς δοχῆς,
Ἐκάκεινος λέγει „κελεύσατε” αὐτοὶ δὲ ὑπερεύχονται τῷ βα-
σιλεῖ „εἰς πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς χρόνους.” οἱ δὲ σπαθαρο-
κандιδάτοι καὶ οἱ σπαθάριοι Ἰστανται ὀπισθεν τῶν πατρι-
κίων, καὶ ἄρχοντες τοῦ κουβούκλειου ἔνθεν κἀκεῖθεν ὡς εἴ-
θισται αὐτοῖς ἐν ἑκάστη προελεύσει τοῦτο τελεῖν. δηριγευό-
ιζόμενος δὲ ὑπ’ αὐτῶν ὁ βασιλεὺς, διέρχεται ἐπὶ τὰ σκῦλα, ἐν
δὲ τῷ ἵπποδρομίῳ Ἰστανται κἀκιδάτοι, σκρίβονες καὶ βασι-
λικοὶ μανδάτορες ὡς μέλλοντες δηριγεύειν τὸν βασιλέα, ἡνίκα Ἐ-
ξέλθῃ τῷ ἵπποδρόμῳ. καὶ ἐξελθὼν ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ ἵππο-
δρόμῳ, δηριγευόμενος ὑπ’ αὐτῶν πάντων καὶ τῶν προειρη-
γμένων, διέρχεται διὰ τοῦ ἵπποδρόμου, τὰ δὲ πλήθη τῶν
ὄχλων Ἰστανται ἐν τῷ ἵπποδρόμῳ ὑπερευχόμενοι τὸν βασι-
λέα. καὶ διελθὼν ὁ βασιλεὺς δηριγευόμενος ὑπὸ πάντων, διὰ
τῶν παλαιῶν ἀσκηρησιῶν ἀπέρχεται ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου
Σεργίου. μέλλοντος δὲ τοῦ βασιλέως εἰσερχεσθαι ἐν τοῖς κα-
ροτηγουμενεῖσι, μένουσιν ἔξω τῆς πύλης πατρίκιοι καὶ στρατη-
γοὶ, ὁ δὲ ἡγούμενος τοῦ αὐτοῦ ναοῦ δέχεται ἐκεῖσε τὸν βασι-
λέα ἀπὸ τῆς πύλης, βαστάζων θυμιατὸν καὶ θυμιῶν ἔμπρο-
σθεν τοῦ βασιλέως. ὁ δὲ βασιλεὺς εἰσελθὼν ἐν τοῖς κατη-
D

1. Ἰστανται ed. et mox τρικλίνου ἔνωθέντες. 4. ΣΧΟΛ. Ἰστέ-
ον, δεῖ, πραιποσίτου μὴ ὄντος, νεύει τῷ σιλεντιαρίῳ ὁ πριμι-
κῆριος τοῦ κουβούκλειου.

felicicia tempora etc. acclamant. Ab his omnibus stipatus, e triclino Iustiniani egreditur et in primo eius umbilico consistit. Patricii autem et strategi ibi congregati cum reliquo senatu adstantes, eum adorant, praeposito a mandato signum silentiarío dante, eoque dicente: *Iubete*: ipsi vero Imperatori acclamant: *In multa bonaque tempora*. Spatharocandidati et spatharii a tergo patriciis, cubiculo praefecti ab utroque latere ut ipsis in singulis processionibus solenne est adstant. Ab his stipatus Imperator ad scyla transit: in circo vero candidati, scribae et Imperatorii mandatores Imperatorem in circum procedentem comitaturi adsunt. Qui ut circum intravit, ab his omnibus et ante dictis stipatus, per eum transit, dum multitudo interea fausta ei apprecatura in circum convenit. His comitantibus, per antiquum secretum ad S. Sergii abit. Dum catechumena ingressurus est, patricii et strategi foris subsistunt, hegumenus vero seu monasterio praefectus thus et unguenta ferens et ante Imperatorem incensans, eum excipit. Qui catechumena ingressus, ceteris ante sacrarium super Imperatoris portis accensis, precatur:

χουμενείοις, ἄπει κηρούς ἀπέναντι τοῦ θυσιαστηρίου περ-
 θεν τῶν βασιλικῶν πυλῶν καὶ εὐχεται ἐκεῖσε εὐξάμενος δὲ
 ἐν τῷ ὄντι τῶν κατηχουμενείων εὐκτηρίῳ τῆς ὑπεραγίας Θεο-
 τόκου, ἅψας δὲ κακέισε κηρούς καὶ εὐξάμενος ἐξέρχεται, καὶ
 Ms. 52. ἵσταται ἐν τῷ παρακυμπτικῷ τοῦ θυσιαστηρίου ἐν ᾧ εἰδισται⁵
 αὐτῷ καθ' ἐκάστην προέλευσιν ἵστασθαι καὶ ἐκτελεῖν τὴν θείαν
 Ed. L. 53 λειτουργίαν, ἄπει δὲ κακέισε κηρούς. (B.) Τῷ δὲ καιρῷ τῆς
 θείας κοινωνίας ἀνέρχεται ὁ ἱερεὺς μετὰ καὶ λοιπῶν ἱερέων,
 προσφέρων τὸ τίμιον δῶρον, καὶ εἰσελθόντος τοῦ ἱερέως μετὰ
 τοῦ τιμίον δῶρου, κοινωνεῖ ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ εὐκτηρίῳ, καὶ¹⁰
 ἐξελθὼν εἰσέρχεται ἐν τῷ μητατωρίῳ. κοινωνήσαντες δὲ καὶ οἱ
 τοῦ κουβουκλείου ἅπαντες, ἀπέρχονται οἱ ἱερεῖς καὶ προτιθέασι
 τὸ τίμιον δῶρον ἐν τῷ ἀντιμισίῳ τῷ ὄντι ἀπέναντι τοῦ θυσια-
 στηρίου ὑπερθεν τῶν βασιλικῶν πυλῶν, καὶ προσκληθέντες οἱ
 πατρίκιοι, στρατηγοὶ τε καὶ ἡ σύγκλητος παρὰ τοῦ τῆς κατα-¹⁵
 στάσεως, κοινωνοῦσι, καὶ εἰθ' οὕτως κατέρχονται οἱ ἱερεῖς πρὸς
 τὸ ἐκτελέσαι τὴν θείαν λειτουργίαν. καὶ τῆς θείας λειτουργίας
 Βτελεσθείσης, διέρχεται ὁ βασιλεὺς διὰ τῶν κατηχουμενείων,
 καὶ κατελθὼν ἐν τῷ τρικλίῳ, καθέζεται ἐπὶ τῆς αὐτοῦ τι-
 μίας τραπέζης μετὰ καὶ φίλων, ὧν ἂν κλευή κυλέσαι. κρα-²⁰
 ματίσας δὲ καὶ ἀναστάς, περιβάλλεται τὸ τζιτζιάκιον, καὶ
 θρηγινόμενος ὑπὸ τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου, μαγλα-
 βιτῶν τε καὶ λοιπῶν οἰκειακῶν, διέρχεται διὰ τῶν κατηχου-
 μενείων· ὁ δὲ ἡγούμενος θυμιᾷ ἔμπροσθεν τοῦ βασιλέως μέ-

6. καὶ τελειν ed.

precatus autem in oratorio sanctissimae Deiparae in catechumenis,
 cereos accendit et ibi quoque precatur, postea egressus, in emi-
 nentiori parte sacrarii, ubi in singulis processionibus stare divi-
 numque officium celebrare solet, subsistit et ibi quoque cereos ac-
 cendit. (II.) Tempore autem sacrae communionis sacerdos cum reli-
 quis clericis accedit, divinum munus afferens, quo allato, Imperator
 communionem in oratorio accipit, et egressus metatorium intrat.
 Postquam vero omnibus cubiculariis sacra communio impertita est,
 sacerdotes abeunt, venerandum donum in antimensio, quod ante
 sacrarium supra Imperatorias ianuas est, reponunt, et accessiti a
 ceremoniario patricii, strategii et senatus, communicant, sacerdotes
 ad peragendam divinam liturgiam abeunt. Quo facto Imperator per
 catechumena digreditur, et postquam se ad triclinium contulit, cum
 amicis, quos vocari iusserit, venerandae mensae suae adsidet. Ut a
 convivio surrexit, tztzaciū induit, et a cubiculo praefectis, man-
 clavitis ac reliquis ministris stipatus, per catechumena transit, he-
 gumeno ante Imperatorem ad portam usque catechumenorum incen-
 saute. Egressum inde Imperatorem patricii et strategii in ea porta,

χρι τῆς ἔξαγοῦσης πύλης τῶν κατηχουμένων. ἐξελθόντος δὲ
 τοῦ βασιλέως τὴν αὐτὴν πύλην, δέχονται αὐτὸν πατρίκιοι
 καὶ στρατηγοὶ ἐν τῇ αὐτῇ πύλῃ, ἐν ᾗ καὶ ἔμειναν ἐν τῇ εἰσ-
 ὁδῷ τοῦ βασιλέως, καὶ δηριγευόμενος ὁ βασιλεὺς ὑπὸ τῶν
 5 προειρημένων κατὰ τὴν αὐτὴν τάξιν, διέρχεται διὰ τῶν πα- C
 λαιῶν ἀσκηρησιῶν καὶ τοῦ ἵπποδρόμου, οἱ δὲ πατρίκιοι μέ-
 νουσιν εἰς τὰ σκύλα, ὑπερευχόμενοι τὸν βασιλέα. καὶ ἀπὸ
 τῶν ἐκεῖσε δηριγευόμενος ὁ βασιλεὺς ὑπὸ τῶν ἀρχόντων τοῦ
 κουβουκλείου καὶ τοῦ τῆς καταστάσεως, μετὰ τῶν σιλεντια-
 10 ρίων διέρχεται διὰ τοῦ Ἰουστινιανοῦ τρικλίνου. ὁ δὲ τῆς
 καταστάσεως μένει μετὰ τῶν σιλεντιαρίων ἐν τῇ πύλῃ τοῦ
 λαυσιακοῦ, ὑπερευχόμενοι καὶ αὐτοὶ τὸν βασιλέα, κάκειθεν
 δηριγευόμενος ὑπὸ τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου, εἰσέρχεται Ms. 52. b
 15 διὰ τοῦ τριπέτωνος ἐν τῷ χρυσοτρικλίνῳ, καὶ ἀπαλλάξας
 τραπεζῆς μετὰ καὶ φίλων, οὓς ἐκέλευσε τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ καλέ-
 σαι. χρῆ δὲ εἰδέναι καὶ τοῦτο, ὅτι ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ ἀπέρ-
 χεται ὁ πατριάρχης ἐν βλαχέρναις μετὰ λιτῆς, καὶ ἐν τούτῳ
 οὐχ εὐρίσκεται εἰς τὴν προέλευσιν ταύτην. D

20

ΚΕΦ. ιβʹ.

Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν τῆ δ' τῆς διακαινησίμου, καὶ ὅσα ἐν αὐτῇ
 τελεῖται.

Προέρχονται πάντες ἡλλαγμένοι ἀπὸ λευκῶν χλανιδίων,
 ὡς ἀνωτέρω προείρηται, καὶ εἰσέρχεται ἡ προέλευσις ἐν τῷ

1. ἀγοῦσης ed. κατηχουμένων cod. 10. Verba: διέρχε-
 ται — μετὰ τῶν σιλεντιαρίων om. ed. 17. δὲ om. cod.

in qua in introitu Imperatoris remanserant, excipiunt: qui a prae-
 dictis eodem ordine stipatus, per antiquum secretum et circum dis-
 cedit, patriciis interim ad scyla subsistentibus faustaque ei appre-
 cantibus. Inde cum cubiculo praefectis, cerimoniario et silentiariis
 transit triclinium Iustiniani. Cerimoniarius autem cum silentiariis
 manet in porta lausiaci, et fausta apprecantes comitantur; postea a
 praefectis cubicull stipatus, per tripetonem aureum triclinium in-
 greditur et, exuto tiztazio, venerandae et aureae mensae suae
 cum amicis, quos eo die invitari iussit, adsidet. Et hoc observan-
 dum est, patriarcham eo die cum processione ad blacherinas abire et
 propterea huic pompae adesse non posse.

CAP. 12.

Observanda quarta die renovationis, et de ritibus tunc peragendis.

Omnes ut supra dictum est albis tunicis prodeunt, et pompa
 Iustinianeam triclinium intrat. Imperator autem dibetesio et tizta-

Ἰουστινιανῆ τρικλίνῳ. ὁ δὲ βασιλεὺς περιβάλλεται διβητήσιον καὶ ζιτζάκιον καὶ ἴσταται ἐν τῷ χρυσοτρικλίνῳ ἐν τῇ ἐξαγού-
 Ed. L. 54 ση καμάρα ἐν τῷ τριπέτωνι· τὸ δὲ τῶν ἀργυρῶν πυλῶν βῆλον αἴρεται ὑπὸ σιλεντιαρίου, καὶ ἐξελθὼν ὑπὸ κελεύσεως ὀστιά-
 ριος, εἰσάγει τὸν ὄρφανοτρόφον ἠλλαγμένον, καὶ σὺν αὐτῷ⁵ εἰσέρχονται φωτίσματα ἕξ, καὶ ἐκ τῶν ὄρφανῶν ὄρφανα ἕξ, πα-
 ρακρατοῦντα φωτίσματα, καὶ ἐκμάσσουσι τὰ τούτων μέτωπα ὅ,τε πρεσβύτερος καὶ ὄρφανοτρόφος, καὶ ἀσπάζεται ὁ βασι-
 λεὺς τὸ αὐτὸ φῶτισμα ἐν τῷ μετώπῳ. τελεσθέντων δὲ τούτων καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς πέντε φωτίσμασι καὶ ἀσπασαμένου αὐτὰ¹⁰ τοῦ βασιλέως, εὐθέως φωνοβολουῖσι τὰ ὄρφανα ὡς εἰδισται αὐ-
 τοῖς, καὶ εἰληφῶτα ἀποκόμβια παρὰ τοῦ βασιλέως ἐξέρχονται, καὶ στοιχηθέντος τοῦ κλητωρίου, γίνονται μίνσαι, καὶ καθέξε-
 Βται ὁ βασιλεὺς ἐν τῇ τιμίᾳ χρυσῇ τραπέζῃ μετὰ καὶ ἀρχόν-
 των, οὓς ἂν καλέσῃ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ. 15

ΚΕΦ. ιγ'.

Περὶ τῆς τοῦ πατριάρχου προσκλήσεως.

Χρὴ τὸν πραιπόσιτον τῇ ἡμέρᾳ τῆς τετράδος ὄρα πρώτη εἰσελθεῖν πρὸς τὸν βασιλέα καὶ ὑπομνησαι, εἰ ἕρα κελεύσει προσκληθῆναι τὸν πατριάρχην, ὅπως ἐλθὼν τῇ ἐπαύριον ὁ πα-²⁰τριάρχης μετὰ πάντων τῶν εἰωθότων αὐτῷ ἱερέων πρὸς τὸ

6. παρακρατοῦντα φωτίσματα conl. Leich., παρακρατῶν φωτί-
 σμα cod. et ed. 7. ἐκμάσσωσιν cod. 8. ὁ δὲ πρεσβ. ed.
 15. κελεύσῃ ed.

cio indutus, in aurei triclinii camera, quæ tripetoni proxima est, subsistit: argentearum portarum velum a silentiario tollitur, et egressus ostiarius a mandato, orphanotrophum mutata veste adducit, cum quo sex candelabra totidemque ex orphanis ea portantes intrant, quorum frontem presbyter et orphanotrophus abstergunt, Imperator autem candelabra eiusmodi in fronte osculatur. Quod postquam et in reliquis factum, et singula Imperator osculatus est, statim orphani ut mos est canunt, et solennibus apocombiis ab Imperatore acceptis, discedunt, paratoque convivio, cibi afferuntur: Imperator aureae ac venerandae mensae cum proceribus, quos vocari eo die iussit, accumbit.

CAP. 13.

De patriarchas invitatione.

Praepositus die quartae feriae hora prima Imperatorem adire et quaerere debet, an patriarcham invitari iubeat, ut postero die cum omnibus sacerdotibus, quos secum adducere solet, ad agapen Imperatori dandam adque epulas cum eo in splendida aurea mensa cele-

δοῦναι ἀγάπην τῷ βασιλεῖ καὶ ἀριστῆσαι ἐν τῇ τιμῇ χρυσῇ τραπέζῃ μετὰ τοῦ βασιλέως κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς καὶ ἄνωθεν C παραδεδομένην ἀκριβείαν. τοῦτο δὲ τελεῖται ἐν οἷα δ' ἂν ἡμέρᾳ κελεύσῃ ὁ βασιλεὺς ἀριστῆσαι μετ' αὐτοῦ τὸν πατρι- Ms. 53. a
54ρχην· πρὸ γὰρ μιᾶς ἡμέρας γίνεται ἡ πρόσκλησις ἀπὸ κε-
λεύσεως, καὶ ἀποστέλλει ὁ πραιπόσιτος κουβικουλάριον καὶ
σιλεντιάριον, καὶ προσκαλοῦνται τὸν πατριάρχην μετὰ τῶν
σὺν αὐτῷ προσηρημένων.

ΚΕΘ. ιδ'.

1 Όσα δεῖ παραφυλάττειν τῇ ἐ τῆς διακαινησίμου, τοῦ ἀσπασμοῦ τε-
λουμένου ἐπὶ τοῦ χρυσοτρικλίνου. D

Πρόφρχονται πάντες ἠλλαγμένοι ἀπὸ λευκῶν χλανιδίων,
ἕκαστος μετὰ τὴν αὐτοῦ τάξιν, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται, καὶ εἰσ-
έρχεται ἡ προέλευσις ἐν τῷ Ἰουστινιανῷ τρικλίνῳ. ἀποστέλ-
15λεται δὲ ἀπὸ κελεύσεως διὰ τοῦ πραιποσίτου κουβικουλάριος
καὶ σιλεντιάριος, καὶ προσκαλοῦνται τὸν πατριάρχην καταλα-
βόντος δὲ τοῦ πατριάρχου, εἰσέρχεται διὰ τῆς ἀψίδος, καὶ
διελθὼν διὰ τῶν διαβατικῶν τοῦ τρικλόγχου, εἰσέρχεται διὰ
τοῦ μονοθύρου τοῦ εἰδικοῦ καὶ κατέρχεται τὰ βασμῖδια,
20καὶ μέλλοντος αὐτοῦ κατέρχεσθαι τὰ σκαλίᾳ τοῦ λαυσιακοῦ,
δέχονται αὐτὸν οἱ τοῦ κουβουκλείου ἄπαντες, καὶ διελθόντες Ed. L. 55
μέσον διὰ τοῦ λαυσιακοῦ, εἰσάγουσιν αὐτὸν οἱ τοῦ κουβου-
κλείου ἐν τῷ τριπέτωνι, καὶ ἴσταται ἔμπροσθεν τοῦ ὥρολο-
γίου. ἴσταται δὲ σκάμνον ἐκεῖ, καὶ ἤπλωται ἐπ' αὐτὸ σκα-
21. καὶ δέχονται cod.

brandas antiquo ritu et supra accurate exposito praesto sit. Hoc
vero singulis diebus, quibus Imperator ad coenam invitari patriarcham
iusserit, observatur: pridie enim invitatio a mandato fit, et
praepositus cubicularium ac silentiarium mittit, qui patriarcham cum
suis comitibus ad epulas advocant.

CAP. 14.

*Observanda die quinta septimanae renovationis, dum salutatio in
aureo triclinio instituitur.*

Procedunt omnes albis tunicis induti, singuli ordine suo ut su-
pra dictam est, et ingreditur Iustiniani triclinium processio. Mittit-
tur vero a mandato per praepositum cubicularium ac silentiarium, ut
patriarcham advocent, qui cum advenit, per apsidem intrat perque
porticum triconchii et ianuam aerarii ad gradus pergat, eumque per
scalas lausiacy descensurum cubicularii omnes excipiant, perque me-
diam lausiacy euntes, in tripetonem ducunt, ubi coram horologio
stat. Ibi scamnum, cui aulacum instratum, repositum est; ei, post-

μνάλιον, καὶ εἰσελθὼν καθέζεται ἐπ' αὐτοῦ. ὁ δὲ πραιπόσι-
 τος εἰσελθὼν δηλοῖ τῷ βασιλεῖ, καὶ εὐθέως ὁ βασιλεὺς φορῶν
 τὸ διβητήσιον αὐτοῦ, περιβάλλεται τζιτζάκιον, καὶ λαβὼν
 νεῦμα ὁ πραιπόσιτος παρὰ τοῦ βασιλέως, ἐξέρχεται καὶ προσ-
 καλεῖται τὸν πατριάρχην, ὁ δὲ πατριάρχης ἐπακουμβίζων τῆς
 τοῦ πραιποσίτου χειρὶ, εἰσέρχεται ἐν τῷ χρυσοτρικλίῳ, καὶ
 δέχεται αὐτὸν ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ μέσῳ τοῦ αὐτοῦ τρικλίνου,
 B καὶ προσκυνήσαντες ἀμφοτέροι ἀλλήλους καὶ ἀσπασάμενοι,
 ὅ,τε βασιλεὺς καὶ ὁ πατριάρχης καθέζονται ὁμοῦ ἐν τῷ αὐ-
 τῷ τρικλίῳ. καταλαβούσης δὲ τῆς ὥρας πρὸς τὸ δοῦναι τὴν 10
 ἀγάπην, εἰσέρχονται οἱ τοῦ κουβουκλείου ἀπὸ κελεύσεως· καὶ
 Ms. 53. b οἱ μὲν ἄρχοντες τοῦ κουβουκλείου ἴστανται ἔνθεν κἀκεῖσε τῆς
 χρυσοῦς τραπέζης πλησίον τῶν χρυσῶν σκευῶν, οἱ δὲ σπαθα-
 ροκουβικουλάριοι καὶ κουβικουλάριοι ἴστανται ὀπισθεν τῶν
 ἐστώτων ἐν τῷ χρυσοτρικλίῳ σκευῶν ἔνθεν κἀκεῖσε, διὰ τὸ 15
 χωρηθῆναι τοὺς μέλλοντας εἰσεῖναι ἐν τῇ ἀγάπῃ ἱερεῖς. καὶ
 ὁ μὲν βασιλεὺς καθέζεται ἐπὶ σελλίου χρυσοῦ ἔμπροσθεν
 τοῦ πενταπυργίου, ὁ δὲ πατριάρχης ὁμοίως καὶ αὐτὸς καθέ-
 C ζεται ἐπὶ σελλίου ἐξ ἀριστερᾶς τοῦ βασιλέως, οὐ μέντοι ἐπί-
 σης οἱ δὲ εὐνοῦχοι πρωτοσπαθάριοι ἴστανται ὀπισθεν τοῦ βα- 20
 σιλέως κατὰ τὴν τάξιν αὐτῶν. λαβὼν δὲ νεῦμα ὁ πραιπόσιτος
 παρὰ τοῦ βασιλέως, νεύει τῷ ὄστιαρίῳ, κἀκεῖνος ἐξέρχεται
 κατέχων ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ βεργίον χρυσοῦν διάλιθον, καὶ
 ἐτοιμάσας βῆλον ἅ, μητροπολίτας, εἰσέρχεται καὶ ἴσταται ἐν

12. κἀκεῖσε R. ex script. cod. κακεῖσαι, κἀκεῖθεν ed. 20. ἀσπα-
 θάριοι cod. et ed.

quam ingressus est, insidet. Praepositus vero venit et Imperatori
 adventum patriarchae nuntiat, qui statim sumto dibetesio suo, tzi-
 tzacium induit: ille, accepto ab Imperatore signo, egreditur et pa-
 triarcham vocat, qui manui praepositi innixus, aureum triclinium
 intrat, in cuius medio Imperator eum excipit, et postquam se invi-
 cem adorarunt ac salutarunt, simul in eodem triclinio consistunt.
 Hora autem, qua agape distribuitur, adveniente, cubicularii a man-
 dato intrant, et cubiculo quidem praefecti ab utroque aureae men-
 sae latere prope aurea vasa, spatharocubicularii et cubicularii post
 reposita in aureo triclinio vasa hic illic adstant, ut ingressuris ad
 agapen sacerdotibus via pateat. Imperator in sella aurea ante pen-
 tapyrgium, pariter et ipse patriarcha in sella ad sinistram Imperato-
 ris, non eiusdem tamen altitudinis, adsidet: eunuchi autem proto-
 spatharii pone Imperatorem secundum ordinem suum adstant. Editio
 ab hoc signo, praepositus ostiario signum dat, qui virgam auream
 gemmisque ornatam manu tenens abit velumque primum, metropo-
 litas, ordinat; deinde reversus, in limine argentearum portarum

τῆ οὐδῶ τῶν ἀργυρῶν πυλῶν τοῦ χρυσοτρικλίνου. (B.) Καὶ
 λαβῶν αὐθις νεῦμα ὁ πραιπόσιτος παρὰ τοῦ βασιλέως, νεύει
 τῆ ὀστιάριῳ, κάκεινος γύσσει τὸ βῆλον μετὰ τῆς χειρὸς, καὶ
 αἴρουσιν αὐτὸ ὑπερθεῖν σιλεντιάριοι. καὶ εἰσέρχεται διὰ τοῦ
 5 ἀριστεροῦ μέρους τοῦ χρυσοτρικλίνου βῆλον α, μητροπολίται D
 καὶ ἐπίσκοποι, καὶ στάντος τοῦ ὀστιάριου ὑπὸ τὸ εἰρημένον
 βῆλον, πίπτουσιν οἱ αὐτοί, καὶ ἀναστάντες διέρχονται μέχρι
 τῆς μέσης τοῦ τρικλίνου. ὁ δὲ ὀστιάριος προπορεύεται αὐ-
 τῶν, καὶ ἐστὼς ἀπέναντι τοῦ πολυελαίου τοῦ κρεμαμένου ἐν
 10 τῷ μέσῳ τῆς χρυσοῦς τραπέζης, πιπτόντων τὸ δεύτερον ἐκεῖσε
 καὶ ἀναστάντων, ἀπέρχονται καὶ ἴστανται ἐπὶ τῆς χρυσοῦς τρα-
 πέζης, καὶ στάντος τοῦ πρώτου αὐτῶν ἔμπροσθεν τῆς χρυ-
 σοῦς τραπέζης, πίπτουσι πάντες, λαβόντες δὲ ὅ, τε τῆς κατα-
 στάσεως καὶ ὁ ἑσφιρενδάριος τὸν πρώτον αὐτῶν, ἀποφέρου-
 15 σιν αὐτὸν πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ προσκυνήσας τὰ γόνατα καὶ Ed. L. 56
 τὰς χεῖρας τοῦ βασιλέως, ἀσπάζεται αὐτὸν, καὶ διελθὼν διὰ
 τοῦ δεξιῶ μέρους ἴστανται ἀπὸ τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβου-
 κλείου. ἀσπασάμενοι δὲ καὶ οἱ εἰσελθόντες μετὰ ταῦτα ἅπαν-
 τες τῇ τάξει ταύτῃ, ἀπέρχονται καὶ ἴστανται ἀπ' αὐτοῦ ἐπ'
 20 τοῦ δεξιῶ μέρει, ὡς προείρηται. καὶ αὐθις
 ἐξελθὼν ὁ ὀστιάριος ἀπὸ κελεύσεως, εἰσάγει διὰ τοῦ δεξιῶ
 μέρους βῆλον β, τὸν κληρὸν τῆς μεγάλης ἐκκλησίας προσ-
 κυνήσαντες δὲ καὶ αὐτοί ὁμοίως τῇ προειρημένῃ τάξει καὶ
 ἀσπασάμενοι τὸν βασιλέα, ἀπέρχονται καὶ ἴστανται ἐν τῆ

1. ἐν τῆ δὲ ed.

aurei triclinii stat. (II.) Rursus praepositus, signo ab Imperatore
 accepto, ostiarium admonet, qui velum manu pulsat, quod silen-
 tiarii sursum attollunt. Et intrat per sinistrum aurci triclinii latus
 velum primum, metropolitae et episcopi, qui, stante sub dicto velo
 ostiario, in terram procumbunt et, postquam surrexere, ad medium
 triclinii procedunt. Ante ipsos ostiarius progreditur et ante lucer-
 nam in medio aureae mensae subsistit; hi, postquam ibi iterum in
 terram prociderunt et surrexere, abeunt et aureae mensae adstant,
 eorumque principe ad auream mensam constituto, omnes in terram
 procumbunt, cerimoniaris autem et referendarius principem eorum
 ad Imperatorem adducunt, quem, genua eius manusque amplexus,
 salutat, et ad dextrum latus digressus, post cubiculo praefectos ad-
 stat. Quod postquam deinde omnes, eodem ritu ingressi, fecere,
 post enim in dextra parte ut supra dictum est ordine stant. Rursus
 egressus ostiarius a mandato, per dextram triclinii partem velum
 secundum, clericos magnae ecclesiae, adducit: qui cum ipsi pariter
 eodem ritu Imperatorem adorarunt et salutarunt, abeunt et in si-
 nistre eius triclinii latere post cubiculi praefectos adstant. Sic ostia-

Βᾶριστερῶ μέρει τοῦ αὐτοῦ τρικλίνου, καὶ αὐτοὶ ἀπὸ τῶν ἀρ-
χόντων τοῦ κουβουκλείου. καὶ ἐξελθὼν πάλιν ὁ δοτιάριος
ἀπὸ κελεύσεως διὰ νεύματος τοῦ πραιποσίτου, εἰσάγει διὰ
τοῦ ἀριστεροῦ μέρους βῆλων γ', ἡγουμένους· εἰσελθόντες δὲ
καὶ αὐτοὶ καὶ προσκυνήσαντες ἐκ γ', ἀσπάζονται τὸν βασιλέα⁵
ὄν τρόπον καὶ οἱ πρὸ αὐτῶν, καὶ διελθόντες διὰ τοῦ δεξιῦ
μέρους, ἴστανται ἀπὸ τῶν μητροπολιτῶν καὶ ἐπισκόπων. (Γ.)
Καὶ εἰθ' οὕτως λαβὼν ὁ τῆς καταστάσεως τὸν ῥεφρενδά-
ριον, ῥίπτει αὐτὸν πρὸς τοὺς πόδας τοῦ βασιλέως· ἀσπασά-
μενος δὲ τοὺς τε πόδας καὶ τὰ γόνατα αὐτοῦ, ἀναστὰς ἀσπιά-
10
Cζεται τὸν βασιλέα, καὶ ἀπελθὼν, ἐν τῷ ἀριστερῷ μέρει ἴστα-
ται μετὰ τοῦ κλήρου τῆς ἐκκλησίας ἐν τῷ αὐτοῦ βαθμῷ, καὶ
εὐθέως ὁ τῆς καταστάσεως ἐξέρχεται· νεύων δὲ ὁ βασιλεὺς
τῷ πραιποσίτῳ, λέγει· „κελεύσατε.” καὶ ἀπελθόντες πάντες
οἱ εἰσελθόντες διὰ τῶν τριῶν βῆλων, ἴστανται ὁμαδὸν ἐν τῷ¹⁵
κατωτέρῳ μέρει τῆς χρυσοῦς τραπέζης. ὁ δὲ βασιλεὺς καὶ ὁ
πατριάρχης ἀναστάντες, ἴστανται ἐν τῷ ἀνωτέρῳ μέρει τῆς
αὐτῆς χρυσοῦς τραπέζης, βλέποντες πρὸς ἀνατολὰς, καὶ ποιεῖ
ὁ πατριάρχης εὐχὴν συναπτὴν, καὶ τελεσθείσης τῆς εὐχῆς,
λέγει ὁ πραιπόσιτος· „κελεύσατε.” καὶ ἐξέρχονται ἅπαντες²⁰
οἱ ἱερεῖς τε καὶ ἡγούμενοι, καὶ ὑπερεύχονται τὸν βασιλέα. ὁ
δὲ βασιλεὺς μετὰ τοῦ πατριάρχου εἰσέρχονται εἰς τὸν ναὸν
D τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τοῦ φάρου, καθεῖσε τελοῦσι τὴν
θειὰν λειτουργίαν, καὶ στοιχηθέντος τοῦ κληρωρίου, γίνεται

19. συναπτὴν R., συναπτειν cod. et ed. 22. εἰσέρχεται ed.

rins a mandato, signo a praeposito dato, iterum egressus, per sini-
strum triclinii latus velum tertium, hegumenos seu monasteriis prae-
fectos adducit. Qui et ipsi ingressi et ter Imperatorem venerati,
eum salutant more ceterorum, qui ante ipsos advenerant, servato,
et ad dextrum latus digressi, post metropolitae et episcopos stant.
(III) Sic pariter ceremoniarius referendarium ad pedes Imperatoris
prosternit: is genua pedesque osculatur; quo facto surgit et Impe-
ratorem osculatur: mox ut abiit, in sinistro latere in eodem cum
clero gradu stat, et statim ceremoniarius exit, Imperator autem
praeposito signum dat, qui dicit: *Iubete*. Et postquam omnes in
tribus velis ingressi abiere, in inferiori latere aureae mensae una
adstant. Imperator vero et patriarcha surgunt et in superiori parte
aureae mensae ad orientem versi stant, iubente patriarcha, ut col-
lecta instituat, quibus finitis, praepositus dicit: *Iubete*. Et egre-
diuntur sacerdotes et hegumeni omnes Imperatori felicia precaturi.
Deinde Imperator et patriarcha ad templum S. Deiparae in pharo
divinam liturgiam celebraturi procedunt, et instructo convivio, fer-
cula apponuntur, vocatique sacerdotes et hegumeni in palatio ma-

μίνσαι, καὶ οἱ μὲν κληθέντες ἱερεῖς τε καὶ ἡγούμενοι μένου-
 σιν ἐν τῷ παλατίῳ, οἱ δὲ λοιποὶ εἰληφότες χρήματα ἀναχω-
 ροῦσι καὶ αὐτοὶ ὑπερευχόμενοι τὸν βασιλέα. τελεσθείσης δὲ Ms. 54. b
 τῆς θείας λειτουργίας, ἐξέρχεται ὁ βασιλεὺς ἀπὸ τῆς ἐκκλη-
 σίας μετὰ τοῦ πατριάρχου καὶ εἰσέρχεται ἐν τῷ χρυσοτρικλίνῳ·
 εἰσέρχονται δὲ καὶ οἱ κατὰ συνήθειαν ἱερεῖς ἀπὸ κελεύσεως καὶ
 ποιοῦσι τὸν στίχον, καὶ εὐλογήσας τὴν τράπεζαν ὁ πατριάρ-
 χης, ἀπέρχεται καὶ ἴσταται ἔνδον τοῦ βήλου ἐν τῇ κυμάρᾳ τῇ
 οὔσῃ ἐκ δεξιῶν τῶν ἀργυρῶν πυλῶν τοῦ χρυσοτρικλίνου, καὶ Ed. L. 57
 10 ἐκβάλλει τὸ ὠμοφόριον αὐτοῦ, καὶ λαβόντες οἱ ἱερεῖς, ἡγουν
 οἱ κουβουκλείσιοι, ἐξέρχονται. (A.) Ἐκβαλόντος δὲ τοῦ βα-
 σιλέως τὸ σαγίον, ὅπερ φορεῖ, καθέζονται ἀμφοτέρω ὄ, τε
 βασιλεὺς καὶ ὁ πατριάρχης ἐν τῇ ἀποκοπτῇ τραπέζῃ, εἰσε-
 νεγκάντων δὲ τῶν κουβικουλαρίων τὰ κουκουμάρια, πίνουσι
 15 πρὸς ἄπαξ· τῇ γὰρ τάξει ταύτῃ εἰσέρχονται τὰ κουκουμάρια
 διὰ τῶν κουβικουλαρίων, ἥνικα ὁ βασιλεὺς μετὰ τοῦ πατρι-
 ἀρχου ἀριστᾶ. καὶ εἰδ' οὕτως, ὡς προεῖρηται, εἰσέρχεται ὁ
 τῆς τραπέζης, καὶ ἴσταται ἐν τῷ οὐδῶ τῶν ἀργυρῶν πυλῶν.
 εἶτα νεύει ὁ βασιλεὺς τῷ πραιποσίτῳ, κἀκεῖνος τῷ τῆς τρα-
 20 πέζης. τοῦ δὲ τῆς τραπέζης νύξαντος τὸ βῆλον μετὰ τῆς
 χειρὸς, αἴρουσιν αὐτὸ σιλεντιᾶριοι ὑπερθεῖν, καὶ εἰσέρχονται
 οἱ φίλοι· διὰ γὰρ τῆς ἑβδομάδος ἐν ἐκάστη εἰσόδῳ καὶ ἐξό-
 δῳ τοῦ αὐτοῦ βήλου ὑπὸ δύο σιλεντιαρίων βαστάζεται. εἰσ-
 ελθόντες δὲ οἱ φίλοι, καθέζονται ἐν τῇ τιμίᾳ χρυσῇ τραπέζῃ
 25 τοῦ βασιλέως, ὡσαύτως καὶ ἐν τοῖς παρατραπέζιοις, ὡσαύ-
 10. ὠμόφορον cod. 18. ἐν τῇ ὀδῷ ed.

nent: ceteri vero, postquam munera accepere, et ipsi fausta Impe-
 ratori precati, abeunt. Peracto divino officio, Imperator una cum
 patriarcha ex ecclesia redit aureumque triclinium cum sacerdotibus,
 qui stichum faciunt, intrat: patriarcha postquam mensae benedixit,
 abit et intra velum in camera ad dextrum latus argentearum por-
 tarum aurei triclinii sita omophorium deponit, quod postquam sa-
 cerdotes seu cubicularii accepere, egrediuntur. (IV.) Imperator au-
 tem postquam sagum, quod gestat, exuit, utrique, Imperator et pa-
 triarcha, mensae magnae accumbunt et semel, allatis a cubiculariis
 iis vasis, quae cucumaria vocantur, potum sumunt. Mos enim est,
 ut dum Imperator cum patriarcha convivium celebrat, cubicularii
 cucumaria afferant. Sic uti dictum est mensae praefectus intrat et
 in limine portarum argentearum subsistit. Mox Imperator praepo-
 sito, hic mensae praefecto, signum dat, qui postquam velum manu
 pulsavit, silentiarii illud sursum tollunt, et amici ingrediuntur; per
 hanc septimanam enim in unoquoque introitu et exitu eiusdem veli
 a silentiariis portatur. Ingressi autem amici venerandae aureae men-

τως καὶ ἐν ταῖς τῶν κλητορίων εισοδιεξόδοις μίνσων τε καὶ λοιπῶν χρειωῶν ἐν δὲ τῇ εισόδῳ τοῦ ἐνὸς ἐκάστου μίνσου ἐν τῇ τραπέζῃ ἀξιοῦ ὁ βασιλεὺς τὸν πατριάρχην πρὸς τὸ εὐλογῆσαι. ὁ δὲ πατριάρχης προτρέπεται κατὰ μίνσον ἐν ἑκά-
Cστῳ μητροπολίτῃ κατὰ τὴν ἑαυτοῦ προκαθεδρίαν καὶ εὐλο-5
 γεῖ, καὶ πάσης τῆς τοῦ τραπέζιου ἀκολουθίας τελεσθείσης, ἀνίστανται, καὶ ὑπερευξάμενοι τὸν βασιλέα ἐξέρχονται, καὶ μένει ὁ βασιλεὺς μετὰ μόνου τοῦ πατριάρχου ἐν τῇ τραπέζῃ. πιόντες δὲ πάλιν πρὸς ἄπαξ ἀνίστανται, καὶ εὐθὺς ὁ βασι-
M. 55. αὐτὸς περιβάλλεται τὸ σάγιον αὐτοῦ, προσκληθέντες δὲ καὶ οἱ οἰοῖ ἱερεῖς εἰσέρχονται, καὶ περιβαλλόμενος ὁ πατριάρχης τὸ ὠμοφόριον αὐτοῦ ἐν τῇ προλεχθείσῃ καμάρα διὰ τῶν ἱερέων, ἐξέρχεται. καὶ ποιούσι τὸν στίχον, καὶ μετὰ τὸν στίχον ἐπι-
 δίδωσιν ὁ πατριάρχης τῷ βασιλεὶ εὐλογίας, καὶ ἐξέρχονται οἱ ἱερεῖς, καὶ προσκυνήσαντες ἀμφοτέροι ἀλλήλους ὅ,τε βασι-15
Dλεὺς καὶ ὁ πατριάρχης καὶ ἀσπασύμενοι, ὁ μὲν βασιλεὺς εἰσέρχεται ἐν τῷ κοιτῶνι αὐτοῦ, τὸν δὲ πατριάρχην λαβόντες οἱ ἄρχοντες τοῦ κουβουκλείου καὶ οἱ κουβικουλάριοι, διασώζουσιν αὐτὸν μέχρι τῆς πύλης τοῦ σπαθαρικίου.

ΚΕΦ. ιβ΄.

20

Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν τῇ παρασκευῇ τῆς διακαινησίμου.

Προέρχονται ἅπαντες ἐν τῷ παλατίῳ ἡλλαγμένοι ἀπὸ
Ed. L. 58. λευκῶν χλανιδίων, ὡς προείρηται ἀνοίξαντος δὲ τοῦ παλα-

sae Imperatoris aequae ac appositis tabulis, dumque missus et reliquus apparatus in coenaculum afferuntur, adsident, dumque singuli missus tabulae imponuntur, Imperator patriarcham ad eorum benedictionem invitat. Is igitur unicuique metropolitaram pro sua praecellentia et dignitate id iniungit ac benedicit, omni que mensae ritu peracto, surgunt et Imperatori fausta precati abeunt: solus Imperator cum patriarcha ad mensam remanet. Postquam vero adhuc semel potum summere, Imperator sagum suum induit: vocati sacerdotes intrant, et patriarcha omophorio suo in dicta camera per sacerdotes indutus, abit. Hi stichum faciunt, deinde patriarcha panem benedictum Imperatori tradit, sacerdotes egrediuntur, et postquam Imperator et patriarcha se adorarunt et salutarunt, ille ad suum cubiculum abit, patriarcham vero praefecti cubiculo et cubicularii excipiunt ipsumque usque ad spatharicii portam comitantur.

CAP. 15.

Observanda in vigilia septimanae renovationis.

Omnes tunicis albis induti ut dictum est in palatium conveniunt, quo aperto, processio novum triclinium, quod Iustiniani vo-

τιόν εἰσέρχεται ἢ προέλευσις ἐν τῷ νέῳ τρικλίνῳ τῷ καλου-ED. L. 58
 μένῳ Ἰουστινιανῷ. καταλαβούσης δὲ τῆς ὥρας, στοιχεῖται τὸ
 κλητάριον, εἰδ' οὕτως γίνονται μίνσαι. καὶ οἱ μὲν κληθέν-
 τες φίλοι μένουσιν, οἱ δὲ λοιποὶ ἅπαντες ἀπέρχονται ἐν τοῖς
 5οῖκοις αὐτῶν. ὁ δὲ βασιλεὺς ἐξελθὼν καθέζεται ἐπὶ τῆς χρυ-
 σῆς τραπέζης ἐν τῷ χρυσοτρικλίνῳ μετὰ τῶν φίλων, ὧν ἐκέ-
 λευσε κληθῆναι, καὶ πύσης τῆς τοῦ τραπεζίου ἀκολουθίας
 τελεσθείσης, ἀνίστανται καὶ ἀπέρχονται ἕκαστος ἐν τοῖς οἴ-
 κοις αὐτῶν. ἰστέον δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι ἡ αὐτὴ τάξις παρακο-
 10λογοῦται καὶ ἐπὶ τῇ αὔριον, ἧγουν τὸ σάββατον τῆς αὐτῆς ἑ-
 βδομάδος.

ΚΕΦ. 15.

B

Ἔσα δεῖ παραφυλάττειν τῇ κυριακῇ τοῦ ἀντίπασχα, ἀπιόντος τοῦ
 βασιλέως ἐν τῇ ἁγίᾳ Σοφίᾳ.

15 Εἰσέρχεται ἢ προέλευσις ἀπὸ ἀλλαξίμων εἰς τὸ Ἰουστι-
 νιανόν, καὶ περὶ ὥραν τρίτην δίδονται μίνσαι, καὶ γίνεται
 μεταστάσιμον ἐν τῷ κονισιστωρίῳ, καὶ ἀπέρχονται οἱ δευπό-
 20ται εἰς τὸν ἀγνονοστέα καὶ ἀλλάσσουσι τὰ διβητήσια καὶ τὰς
 χλαμύδας καὶ ἐξέρχονται. καὶ γίνεται ἡ πρώτη δοχὴ, τῶν
 30πατρικίων ἐν τῷ ὄνοποδίῳ· καὶ λέγει ὁ τῆς καταστάσεως
 „κελεύσατε” καὶ ἐπέχονται „εἰς πολλοὺς χρόνους.” καὶ
 35ἐξέρχονται ἕως τοῦ μεγάλου κονισιστωρίου, ἐνθα ἴστανται

2. στείχεται ed. 15. εἰς τὸν cod.

catur, intrat. Hora autem adveniente, coenaculum paratur ferculaque
 apponuntur. Vocati ad convivium amici manent, ceteri omnes domum
 petunt. Imperator egressus, aureae mensae in aureo triclinio cum
 amicis, quos vocari iussit, adsidet, hi toto convivii ordine peracto,
 surgunt et omnes domum abeunt. Sciendum est, eundem morem
 et sequenti die seu sabbato eius septimanae obtinere.

CAP. 16.

*Observanda dominica secunda post pascha, Imperatore ad S. So-
 phiae abeunte.*

Processio in mutatorii triclinium Iustiniani ingreditur, circa ho-
 ram tertiam fercula afferuntur et metastasimum in consistorio fit:
 Domini ad angustem abeunt, dibetesia chlamydesque mutant et
 prodeunt. Prima receptio a patriciis in onopodio instituitur, ubi ceri-
 moniarius dicit: *Iubete*, et precantur: *In multa bonaque tempora* etc.
 Inde ad magnum consistorium, ubi comites, consistoriani ceterique
 seniores adsunt, procedunt, dominisque in ciborio super porphyre-

Ma. 55. b ὄπατοι, κοιμιστώριον καὶ οἱ λοιποὶ συγκλητικοὶ, καὶ στάντων τῶν δεσποτῶν εἰς τὸ κιβώριον ἐπάνω τῶν πορφύρων γραδηλίων, πίπτουσιν οἱ συγκλητικοὶ πάντες ἅμα τοῖς πατρικίοις, καὶ ἀναστάντων αὐτῶν, λαμβάνει ὁ σιλεντιάρτος νεῦμα διὰ τοῦ πραιποσίτου καὶ λέγει „κελεύσατε” οἱ δὲ εἰς πολλοὺς χρόνους, καὶ ἀπέρχονται διὰ τῶν σχολῶν τὰ δὲ μέρη ἴστανται κατασφραγίζοντα καὶ μόνον, οἱ δὲ νοτάριοι καὶ οἱ μαῖστορες λέγουσι τοὺς δάμβρους. καὶ διὰ τοῦ χυτοῦ ἀπέρχονται εἰς τὰ κατηχούμενα οἱ δεσπότες καὶ μόνον ἅμα τοῦ κουβουκλείου καὶ τῶν σιλεντιαρίων καὶ λει-10
 Διουργοῦσιν ἐκεῖσε καὶ ἀριστοῦσι μετὰ τοῦ πατριάρχου, καὶ ὑποστρέφοντες φοροῦσι τὰ διβητήσια οἱ δεσπότες καὶ τζιτζάκια, καὶ ὑποστρέφουσιν ὀψικευόμενοι ὑπὸ τῶν πατρικίων καὶ σιλεντιαρίων φοροῦντων σαγία ἀληθινὰ, καὶ εἰσέρχονται διὰ τοῦ Κυρίου τῆς ἐκκλησίας. 15

Ed. L. 59

ΚΕΦ. ιζ.

Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν τῇ τετραδὶ τῆς μεσοπεντηκοστῆς καὶ τῆς ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Μωκίου προελεύσεως.

Προέρχονται ἅπαντες οἱ ἄρχοντες ἐννύχιοι ἠλλαγμένοι ἐν τῷ παλατίῳ, ἦγουν ἐν τῷ ναῷ τοῦ Κυρίου, φοροῦντες σα-20

1. ὄπατοι, κοιμιστώριον R. ex script. cod. κοιμιστώριο superscripto ὁ, ὄπατοι κοιμιστωρίου ed. 10. ΣΧΟΛ. Ἰστέον, διὰ τῆς κυριακῆ τῇ αὐτῇ [ταύτῃ ed.] τοῦ ἀντίπασχα ἀπέρχεται ὁ βασιλεὺς ἐφιππὸς ἔμπρατος εἰς τοὺς ἁγίους ἀπόστολους [τοῦ ἁγίου ἀποστόλου ed.]· νεωστὶ γὰρ τοῦτο ἐξέθεντο. 11. ἀριστώσι ed.

ticis gradibus stantibus, senatores omnes una cum patriciis se prosternunt, et postquam surrexere, silentiarius signum per praepositum accipit et dicit: *Iubete*: ipsi vero: *In multa bonaque tempora acclamant* perque scholas abeunt. Factiones quoque adsunt, tantum Imperatorem signantes, notarii vero et magistri iambos dicunt. Domini per concamerationem ad catechumena soli cum cubiculariis et silentiariis abeunt, peractoque ibi divino officio, cum patriarcha convivantur, revertentes dibesia et tztizacia gestant, a patriciis et silentiariis stipati, qui saga purpurea gestant, perque ecclesiam Domini ingrediuntur.

CAP. 17.

Observanda feria quarta septimanae quartae post pascha et in processione ad templum S. Mocii.

Proceres omnes in mutatoriis noctu ad palatium seu ad templum Domini procedunt, quos inter patricii, strategii, praepositi, ostiarii et

γία ἀληθινὰ, πατρίκιοι τε καὶ στρατηγοί, πραιπόσιτοί τε καὶ
 ὀστιάριοι καὶ πριμικήριοι· οἱ δὲ εὐνοῦχοι πρωτοσπαθάριοι
 σπέκια ἀληθινὰ, ὁμοίως δὲ καὶ οἱ βαρβάτοι πρωτοσπαθάριοι,
 οἱ δὲ σπαθαροκουβικουλάριοι καὶ οἱ κουβικουλάριοι ἀπὸ κα-
 ῤμνισίων, βαστάζοντες οἱ σπαθαροκουβικουλάριοι καὶ τὰ δε-
 στραλία αὐτῶν, οἱ δὲ κανδιδάτοι καὶ μανδάτορες, ὡσαύτως
 καὶ οἱ σκρίβωνες, τὰς ἑαυτῶν στολὰς, ὡς εἶθισται αὐτοῖς·
 ἀνοίξαντος δὲ τοῦ παλατίου ἐπὶ τοῦ Κυρίου, φορῶν ὁ βασι-
 λεὺς σκαραμάγγιον διάσπρον χρυσόκλαβρον καὶ στεφθεῖς ὑπὸ
 10 τοῦ πραιποσίτου, ἐξέρχεται ἔξω τῆς πύλης τοῦ Κυρίου, καὶ
 δέχονται αὐτὸν ἐκεῖσε πατρίκιοι καὶ στρατηγοί. καὶ δρι-
 γενόμενος ὑπ' αὐτῶν πάντων, ἐξέρχεται μέχρι τῆς μεγάλης
 πύλης τῶν ἔσκουβίτων, ἐν ἧ καὶ οἱ σκρίβωνες προβάλλονται·
 ἰκπεύει δὲ ἐκεῖσε ὁ βασιλεὺς ἐφ' ἵππου ἐστρωμένον ἀπὸ Ms. 56. a
 15 ἰσσελοχαλίνου χρυσοῦ διαλίθου χειμευτοῦ, ἡμφιεσμένον ἀπὸ
 μαργάρων· ἐν δὲ τοῖς τέσσαρσι ποσὶ τοῦ αὐτοῦ ἵππου καὶ C
 τῇ θορᾷ πρᾶνδιοι πέτασοι ἀποκρέμονται, καὶ διέρχεται διὰ
 τῶν κορτίνων καὶ τῆς χαλκῆς. οἱ δὲ πατρίκιοι καὶ στρατη-
 γοὶ καὶ ἄρχοντες τοῦ κουβουκλείου μετὰ πάσης τῆς συγκλή-
 20 τοῦ, φοροῦντες σαγία ἀληθινὰ, ἰκπεύουσιν ἔξω τῶν κορτίνων,
 καὶ οὗτοι μὲν ἐφ' ἵππων δριγενόμενοι τὸν βασιλέα μετὰ σι-
 λεντιαρίων καὶ ἀπὸ ἐπάρχων καὶ τοῦ τῆς καταστάσεως διερ-
 χομένου ἐν τῷ μέσῳ καὶ ἰστῶντος τὴν προέλευσιν, οἱ δὲ πε-
 ζοὶ οἱ δριγενόμενοι τὸν βασιλέα εἰσὶν οὗτοι· σπαθάριοι βα-
 25 σταζόντες διοστράλια, φοροῦντες καὶ τὰ σκουτάρια αὐτῶν,
 κανδιδάτοι βαστάζοντες ὁμοίως, σκρίβωνες καὶ μανδάτορες

2 et 3. ἀσπαθάριοι ed.

primicerii saga purpurea, eunuchi protospatharii aequae ac barbati pro-
 tospatharii, spatharocubicularii et cubicularii a camisiis specia purpu-
 rea, spatharocubicularii etiam dextralia sua, candidati vero, mandato-
 res et scribones stolas suas pro more gestant. Aperto palatio, quod
 templo Dei proximum est, Imperator scaramangio albo aureis clavis
 ornato et a praeposito coronatus, e porta eius egreditur, ubi eum pa-
 tricij et strategij excipiunt. A quibus omnibus stipatus, ad magnam
 portam excubitorum, ubi scribones promoventur, procedit, et equo
 ephippio aureo lapidibus et unionibus ornato, in cuius quatuor pe-
 dibus et cauda taeniae seu brandea pendent, vectus, per cortinam
 et chaleen transit. Patricij, strategij et cubiculo praefecti cum uni-
 verso senatu, saga purpurea gestantes, extra cortinas equis conscen-
 sis, cum silentiariis, expraefectis et cerimoniario, in medio ipsorum
 procedente et pompam ordinante, Imperatorem comitantur: reliqui
 pedibus enntes hi sunt: spatharii dextralia scutariaque sua gesta-

Δ βασιτάζοντες τὰ βεργία αὐτῶν, πάντες δὲ οὗτοι ἔρθεν κάκεϊσ
 δηριγεύουσι τὸν βασιλέα, ἐν δὲ τῷ μέσῳ αὐτῶν σιλεντιάριοι
 τέσσαρες, βασιτάζοντες χρυσᾶ διάλιθα βεργία, φοροῦντες σα-
 γία ἀληθινά. (B.) Δηριγευόμενος δὲ ὑπ' αὐτῶν πάντων ὁ
 βασιλεὺς ὑπὸ τε πεζῶν καὶ ἐφίππων, διέρχεται διὰ τε τοῦ
 φόρου καὶ τοῦ ταύρου, τοῦ φιλαδελφίου, τοῦ βοῦς, τοῦ ξηρο-
 λόφου καὶ τοῦ ἑξακιονίου. καταλαβὼν δὲ ἐν τῇ τριόδῳ, ἔνθα
 ὁ ναὸς τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Ὀνησίμου, ἐκνεύει δεξιᾷ καὶ
 διέρχεται διὰ τοῦ ἁγίου Ἰακώβου τοῦ Πέρσου· ἀπὸ δὲ τῶν
 ἐκεῖσε εἰσέρχεται ἐν τῷ σεπτῷ ναῷ τοῦ ἁγίου μάρτυρος Μω-
 Ed. L. 6ο κίου. εἰσελθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ λουτήρῳ καὶ διελθὼν
 μέχρι τῶν γραδηλίων τῶν ἀνερχομένων ἐν τῷ νάρθηκι, κἀ-
 κεῖσε νιψάμενος, διέρχεται διὰ τοῦ νάρθηκος, στάντες δὲ οἱ
 πατρίσιοι καὶ στρατηγοὶ μετὰ τῆς συγκλήτου πλησίον τῆς εἰσ-
 αγωγῆς πύλης εἰς τὸν κοχλιᾶν, ἐπεύχονται τὸν βασιλέα, 15
 ἕκαστος αὐτῶν ὡς προεῖρηται, ὁ δὲ βασιλεὺς δηριγευόμενος
 Ms. 56. b ὑπὸ τε τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου καὶ βασιλικῶν οἰκει-
 ακῶν, τοῦ τῆς καταστάσεώς τε καὶ σιλεντιαρίων, ἀνέρχεται
 διὰ τοῦ κοχλιοῦ, καὶ μικρὸν ἐκκλίνας ἀριστερὸν, διέρχεται
 διὰ τῶν κατηχουμένων τοῦ νάρθηκος καὶ εἰσέρχεται εἰς τὸν 20
 κοιτῶνα αὐτοῦ, καὶ εἰσελθὼν ἀπαλλάσσει διβητήσιον ἄσπρον,
 Βοὶ δὲ εὐνοῦχοι πρωτοσπαθάριοι ὑπαλλάσσουν διβητήσια ἄ-
 σπρα καὶ σαβάνια, βασιτάζοντες καὶ τὰ σπαθοβάκλια αὐτῶν,
 φοροῦντες καὶ τὰ σπαθία αὐτῶν, διέρχονται ὀπισθεν τοῦ βα-

22. ἀσπαθάριοι ed. et sic deinceps ubique.

tes, candidati simili habitu, scribones et mandatores cum virgis suis,
 omnes Imperatorem utrinque ambientes: in medio eorum silentiarii
 quatuor, virgas aureas gemmis ornatas gestantes, procedunt. (II.) Ab
 his omnibus partim equis, partim pedibus euntibus stipatus Impera-
 tor, per forum, taurum, philadelphium, forum bovis, xerolophum et
 hexacionium transit. Postquam vero in trivium, ubi templum S. apo-
 stoli Onesimi situm est, pervenit, dextrorsum deflectens, per S. Iaco-
 bi Persae transit, inde templum S. martyris Mocii petit. Baptiste-
 rium autem ingressus, ubi ad scalas narthecis pervenit ibique ma-
 nus lavit, per narthecem transit, patricii autem et strategi cum se-
 natu prope portam in cochleam ducentem adstantes, fausta Impera-
 tori eo, quo diximus modo apprecantur. Deinde a praefectis cubi-
 culo et Imperatoriis ministris, cerimoniario et silentiariis cinctus,
 per cochleam adscendit, et paulo ad sinistram declinans, per catechu-
 mena narthecis ad suum cubiculum transit, quod ingressus, dibete-
 sium album mutat, eunuchi protospatharii dibetesia alba et sabana
 portant, suosque spathobaculos et spathas gestantes, a tergo Impe-

σιλέως, ὡς εἴθισται αὐτοῖς. ὁ δὲ τῆς καταστάσεως εἰσελθὼν
 δηλοῖ τῷ πραιποσίτῳ, ὡς ὅτι ἤγγισεν ὁ καιρὸς τῆς λιτῆς με-
 τὰ τοῦ πατριάρχου, ὁ δὲ πραιπόσιτος εἰσελθὼν δηλοῖ τῷ βα-
 σιλεῖ. τοῦ δὲ βασιλέως ἐξελθόντος ἐκ τοῦ κοιτῶνος αὐτοῦ ἐν
 5 τοῖς κατηγουμένοις ὑπερθεῖν τῶν βασιλικῶν πυλῶν, εἰσέρχον-
 ται οἱ βεστίητορες καὶ ὑπαλλάσσουσι τὴν χλανίδα τὸν βασι-
 λέα, τὰ δὲ ἐκεῖσε κρεμαμένα βῆλα ἐν τοῖς κατηγουμένοις
 κουβικουλάριοι ποιοῦσιν. ἐξελθόντα δὲ τὸν βασιλέα ἐκ τῶν
 βῆλων καὶ θρηγυνόμενον ὑπὸ τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβου- C
 10 κλείου, δέχονται ἐκεῖσε ἔξω τοῦ βήλου πατρικίοι τε καὶ στρα-
 τηγοί, καὶ πεσόντες προσκυνοῦσι, καὶ νεύει ὁ πραιπόσιτος
 ἀπὸ κελύσεως τὸν τῆς καταστάσεως, κἀκεῖνος λέγει „κελεύ-
 σατε.“ αὐτοὶ δὲ ὑπερεύχονται τὸ „εἰς πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς
 χρόνους.“ καὶ θρηγυνόμενος ὑπὸ πάντων φοροῦντων τὰ
 15 χρυσόταβλα αὐτῶν χλανίδια, κατέρχεται τὸν κοχλιᾶν, καὶ
 δέχονται αὐτὸν πάλιν ἐκεῖσε, ἔγγουν ἐν τῇ πληρώματι τοῦ κο-
 χλιοῦ, πατρικίοι τε καὶ στρατηγοὶ σὺν πάσῃ τῇ συγκλήτῳ,
 καὶ πάντων πεσόντων, νεύει ὁ πραιπόσιτος ἀπὸ κελύσεως τῷ
 σιλεντιαρίῳ, κἀκεῖνος λέγει „κελεύσατε.“ αὐτοὶ δὲ ὑπερεύ-
 20 χονται ὁμοίως „εἰς πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς χρόνους.“ (Γ.) Δη- D
 ριγυνόμενος δὲ ὁ βασιλεὺς ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε, διέρχεται διὰ
 τοῦ νάρθηκος, καὶ ἐξελθὼν τὴν οὖσαν ἄντικρυ τῶν βασιλικῶν
 πυλῶν τοῦ μεγάλου ναοῦ πύλην, κατέρχεται τὰ γραδῆλια, καὶ
 ἐκκλίνας ἐξ ἀριστερᾶς, ἐξέρχεται τὴν πύλην, δι' ἧς εἴθισται

9. θρηγυνομένων cod. et 10. δέχονται αὐτὸν ἐκ.

ratoris, ut ipsis mos est, procedunt. Cerimoniarius ingressus praepositum monet, tempus processionis cum patriarcha instare, quod is Imperatori indicat. Quo e cubiculo suo in catechumena super Imperatoriis portis ingresso, vestitores intrant tunicamque Imperatoriam mutant, vela autem in catechumenis cubicularii suspendunt, egressumque e velis Imperatorem et a praefectis cubiculo stipatum patricii et stratego extra velum excipiunt et prono in terram vultu adorant: praepositus a mandato cerimoniario signum dat et dicit: *Iubete*: illi: *In multa bonaque tempora* acclamant. Sic ab omnibus tunicas aureis segmentis gestantibus stipatus, per cochleam descendit, ubi ipsam rursus in plenitudine eius patricii et stratego cum universo senatu excipiunt, et postquam omnes in terram prociderunt, praepositus a mandato silentiario signum dat, hic dicit: *Iubete*: ipsi pariter: *In multa bonaque tempora* ei acclamant. (III.) His comitantibus Imperator per narthecem transit, et e porta magni templi Imperatoriis obversa prodiens, per gradus descendit, et ad sinistram declinans, per portam, per quam egredi in omnibus processionibus solet, exit, in media processioni occurrit, et cum cercis ar-

αὐτῷ καθ' ἑκάστην προέλευσιν διέρχεσθαι, καὶ ἀπαντῆ τὴν
 λιτὴν ἐν τῇ μέσῃ, καὶ ἄψας κηρὸς καὶ εὐξάμενος, προσκυνεῖ
 Ms. 57. a τὸν τίμιον καὶ ζωοποιὸν σταυρὸν καὶ τὸ ἄχραντον εὐαγγέλιον,
 εἶτα προσκυνήσαντες ἀμφότεροι, ὃ, τε βασιλεὺς καὶ ὁ πατρι-
 ἀρχης, διέρχεται ἔμπροσθεν τῆς λιτῆς, θρηγισυόμενος ὑπὸς
 τῶν κατὰ συνήθειαν, διὰ τοῦ λουτήρος, καὶ ἀνελθὼν τὰ εἰς-
 Ed. L. 61 ἄγοντα γραδῆλια ἐν τῷ νάρθηκι, εἰσέρχεται εἰς τὸν αὐτὸν
 νάρθηκα καὶ καθέζεται ἐπὶ σελλίου χρυσοῦ ἐξ ἀριστερῶς
 τῆς εἰσαγωγῆς ἀπὸ τῶν βάθρων μέσης πύλης, ἐκδεχόμενος
 μέχρις ἂν καταλάβῃ ὁ πατριάρχης μετὰ λιτῆς. καὶ τούτου 10
 γινομένου καὶ μέλλοντος τοῦ τιμίου σταυροῦ εἰσέρχεσθαι
 τὴν εὐώνυμον τῶν γραδῆλιων πύλην, ἀνίσταται ὁ βασιλεὺς,
 καὶ ἀνελθόντες τοῦ πατριάρχου τὰ γραδῆλια, ἀπέρχεται ὁ
 βασιλεὺς μετὰ τοῦ πατριάρχου, καὶ ἴστανται ἀμφότεροι ἐν
 τῷ οὐδῶ τῶν βασιλικῶν πυλῶν, καὶ ὁ μὲν βασιλεὺς ἄψας 15
 κηρὸς εὐχεται, ὁ δὲ πατριάρχης τελεῖ τὴν εὐχὴν τῆς εἰς-
 ὁδοῦ τῆς θείας λειτουργίας, καὶ εὐξάμενος ὁ βασιλεὺς ἐπι-
 B δίδωσι τὰ κηρία τῷ πραιποσίτῳ· τελεσθεΐσης δὲ καὶ τῆς εὐ-
 χῆς, προσκυνεῖ τὸ ἄχραντον εὐαγγέλιον καὶ τὸν τίμιον σταυ-
 ρόν. καὶ ἐπιλαβομένον τοῦ βασιλέως τῆς χειρὸς τοῦ πατρι- 20
 ἀρχου, διέρχονται μέσον τοῦ ναοῦ καὶ διὰ τῆς δεξιᾶς πλα-
 γίας τοῦ ἁμβωνος εἰσέρχονται ἐν τῇ σωλῆα, καὶ ἀπελθόντων
 μέχρι τῶν ἁγίων θυρῶν, ὁ μὲν πατριάρχης εἰσέρχεται εἰς τὸ
 θυσιαστήριον, ὁ δὲ βασιλεὺς εὐξάμενος καὶ ἐπιδοὺς τῷ

13. τὰ γραδῆλια — πατριάρχου, καὶ om. ed.
 ed. 18. δὲ τῆς εὐχῆς ed.

15. τῆ δδφ

dentibus precatus, venerandam et vivificam crucem sanctumque evan-
 gelium adorat. Postquam vero Imperator et patriarcha se invicem
 adorarunt, ille cum solenni comitatu per baptisterium ante processio-
 nem transit, et postquam per scalam narthecis ascendit, ipsum nar-
 thecem intrat ibique ad sinistram mediae portae, quae a scalis
 ducit, in sella aurea sedet, usque dum patriarcha cum processione
 advenerit, expectans. Quo facto, dum veneranda crux per sinistram
 portam scalae ingressura est, surgit Imperator, et ascendente pa-
 triarcha per scalam, Imperator cum patriarcha recedit, et ambo in
 limine Imperatoriarum portarum subsistunt, ubi Imperator quidem
 cum accensis cereis precatur, patriarcha autem preces introitus divini
 officii recitat, et precatus Imperator cereos praeposito tradit: finita
 precatione, sanctum evangelium ac venerandam crucem adorat. Mox
 patriarcham manu prehendit unaque cum eo per medium templum
 et dextrum ambonis latus soleam intrat, et ad sacras ianuas progressi,
 patriarcha sacrarium, aeque ac Imperator, postquam precatus est
 et ceteros praeposito dedit, ingreditur. Sacrarium ingressuro, metro-

κραιποσίτη τοὺς κηρούς, εἰσέρχεται. ἤνικα δὲ μέλλει εἰσερ-
 χεῖσθαι εἰς τὸ θυσιαστήριον, ἐπιβρέκουσιν οἱ μητροπολίται
 κατὰ τὸ ἔθος τὰ ἅγια θύρια πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ προσκυ-
 νήσας ὁ βασιλεὺς τοὺς ἐπ' αὐταῖς πεπαρμένους σταυρούς, εἰ-
 σέρχεται εἰς τὸ θυσιαστήριον, καὶ εὐξάμενος ὑπαλλάξας τὴν
 ἐγίαν τράπεζαν, ὡς εἰδίσται αὐτῷ, τίθεισιν ἐπ' αὐτῇ ἀπο-
 κόμβιον καὶ διέρχεται μετὰ τοῦ πατριάρχου διὰ τῆς πλα-
 γίας τοῦ θυσιαστηρίου ἐκ δεξιῶν μέχρι τῶν ἁγίων θυρῶν
 τοῦ βήματος. καὶ ὁ μὲν πατριάρχης μένει ἐν τῷ θυσιαστη-
 ρίῳ πρὸς τὸ ἐκτελέσαι τὴν θεῖαν λειτουργίαν, ὁ δὲ βασι-
 λεὺς ἐξελθὼν ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου διέρχεται διὰ τῆς πλαγίας
 τοῦ γυναικίτου, οἱ δὲ πατρίκοι ἴστανται ἔξωθεν τῆς πύλης
 τῆς εἰσαγωγῆς εἰς τὸν κοχλιᾶν μετὰ στρατηγῶν, τῆς κατα-
 στάσεώς τε καὶ σιληντιαρίων, μετὰ τῆς συγκλήτου ὑπερευχό-
 15 μνοι τὸν βασιλέα. (Δ.) Ὁ δὲ βασιλεὺς, δηριγευόμενος ὑπό-
 τε τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου καὶ τῶν βασιλικῶν οἰκεια-
 20 πῶν, ἀνέρχεται διὰ τοῦ μυστικοῦ κοχλιοῦ καὶ εἰσέρχεται εἰς
 τὸ παρακωντικὸν, ἔνθα καὶ τὴν θεῖαν λειτουργίαν τελεῖ καὶ
 εἰ μὲν κελεύει ὁ βασιλεὺς, ἐκδέχεται ἐκεῖος τὸν πατριάρχη,
 30 μετὰ τὴν ἀναλάβην τοῦ ἀκουμβίσου αὐτὸν ἐν τῇ τραπέζῃ, εἰ
 δὲ μήγε, διέρχεται διὰ τῶν κατηγουμένων, δηριγευόμενος
 ὑπὸ τῶν προειρημένων, καὶ ἀνέρχεται ἐν τῷ κοιτῶνι αὐτοῦ.
 ἤνικα δὲ καταλάβῃ ὁ τοῦ κλητωρίου καιρὸς, ἔξέρχεται ὁ βασι-
 λεὺς ἀπὸ τοῦ κοιτῶνος αὐτοῦ, δηριγευόμενος ὑπ' αὐτῶν, καὶ
 40 ὑπέρχεται ἐν τοῖς κατηγουμένοις, ἐν οἷς καὶ ἡ τιμὴ τράπεζα Ed. L. 62
 ἴστανται αὐτοῦ. καὶ δὴ καταλαβόντος τοῦ πατριάρχου ὑπὸ

politae sanctas ianuas pro more inclinant, et postquam cruces eis
 affixas adoravit, sacrarium intrat, precatusque instratum sacri altaris,
 ut solet, mutat eique apocombium imponit, et cum patriarcha per
 dextrum sacrarii latus ad sanctas ianuas bematis discedit. Interea
 patriarcha ad celebrandum divinum officium in sacrario manet, Im-
 perator autem iade egressus, per latus gynaecei transit, dum int-
 erim patricii extra portam cochleae cum strategis, cerimoniario, si-
 lentiaris et senatu, fausta Imperatori apprecantibus, adstant. (IV.)
 Hic a praefectis cubiculi et Imperatoriis ministris stipatus, per secretam
 cochleam adscendit et capellam, ubi et divinam liturgiam celebrat, in-
 greditur ibique, si ipsi placet, patriarcham, usque dum tempus, quo
 mensae accumbit, appropinquavit, expectat: sin minus, per cateclu-
 mena, a dictis stipatus, transit suumque cubiculum petit. Appro-
 pinquante convivii tempore, iisdem comitantibus, e cubiculo ad cate-
 chumena, ubi et veneranda mensa sua stat, procedit. Invitatum
 ad convivium patriarcham praefecti cubiculo cum cubiculariis a man-

προσκλήσεως, δέχονται αὐτὸν ἄρχοντες τοῦ κουβουκλείου μετὰ
κουβικουλαρίων ἀπὸ κελεύσεως ἐν τῷ κοχλιᾷ, δι' οὗ ἀνῆλθεν
ὁ βασιλεὺς ἐν πρώτοις πρὸ τοῦ καταλαβεῖν τὴν λιτὴν, καὶ
ἀποφέρουσιν αὐτὸν διὰ τῶν κατηγουμένων, καὶ εἰσελθὼν ἐνοῦ-
ται τῷ βασιλεῖ. εἰσέρχονται δὲ καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ ποιοῦσι τὸν
στίχον, καὶ λαβόντες οἱ αὐτοὶ ἱερεῖς τοῦ πατριάρχου τὸ ὁμο-
φόριον, ἐξέρχονται, καὶ καθέζονται ἀμφοτέροι, ὃ, τε βασιλεὺς
καὶ ὁ πατριάρχης, ἐν τῇ τραπέζῃ. πiónτων δὲ ὡς εἰδισται αὐ-
τοῖς πρὸς ἄπαξ, εἰσέρχονται οἱ φίλοι, καὶ πάσης τῆς τοῦ τραπε-
ζίου ἀκολουθίας τελεσθείσης, ἀνίστανται καὶ ἐξέρχονται, καὶ
B μένει ὁ βασιλεὺς μετὰ τοῦ πατριάρχου ἐν τῷ κλητωρίῳ, πión-
τες δὲ πάλιν ἀμφοτέροι πρὸς ἄπαξ, ἀνίστανται. εἶτα προσκν-
νήσαντες ἀλλήλους ὃ, τε βασιλεὺς καὶ ὁ πατριάρχης, ὃ μὲν πα-
τριάρχης ἐξέρχεται, διασωῶσιν δὲ αὐτὸν ἄρχοντες τοῦ κου-
βουκλείου μέχρι τοῦ προειρημένου κοχλιοῦ. ὃ δὲ βασιλεὺς δη-
15 ριγενόμενος ὑπὸ τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου καὶ βασιλι-
Ma. 58. α κῶν οἰκειακῶν, ἀπέρχεται ἐν τῷ κοιτῶνι αὐτοῦ, ἐκδεχόμενος
τὸν καιρὸν. καταλαβόντος δὲ τοῦ καιροῦ τῆς προελεύσεως, ἐξ-
έρχεται ἀπὸ τοῦ κοιτῶνος αὐτοῦ ἐν τοῖς κατηγουμένιοις ὑπερ-
θεν τῆς τῶν βασιλικῶν πυλῶν καὶ ὑπαλλάσσει τὴν στολήν,
20 ἣν εἰδισται αὐτῷ ἐν ταύτῃ τῇ ἑορτῇ περιβεβληῖσθαι. καὶ λα-
C βῶν ὁ πραιπόσιτος τὴν τιάραν, ἐπιτίθησιν αὐτὴν ἐπὶ τὴν κε-
φαλήν τοῦ βασιλέως, καὶ δηριγενόμενος ὁ βασιλεὺς ὑπὸ τοῦ
κουβουκλείου, κατέρχεται ὑπὸ τοῦ προειρημένου δυτικῶ κο-
χλιοῦ, ἄπαντες δὲ αὐτῶν ἀπὸ σαγίων ἀληθινῶν, καὶ δέχονται
25

2. κουβικουλαρίων R. ex compendio cod., κουβικουλαρίου ed.
12. τε om. ed. 22. σιάρα cod.

dato in cochlea, per quam primum Imperator, antequam processio-
nis tempus venerat, adscenderat, excipiunt eumque per catechumena
adducunt: ingressus cum Imperatore versatur. Intran etiam sacer-
dotes et stichum faciunt, acceptoque patriarchae omphorio, exe-
unt, Imperator et patriarcha mensae adsident. Qui postquam semel
ut ipsis mos est potum sumpsere, intrant amici, omnibusque mensae
ritibus servatis, surgunt et egrediuntur, mox Imperator quoque et
patriarcha, qui remanserant, a convivio, postquam adhuc semel bi-
berunt, surgunt. Sic posteaquam se invicem adorarunt, patriarcha
egreditur, quem ad dictam cochleam praefecti cubiculo conducunt.
Imperator a cubiculo praefectis et Imperatoriis ministris stipatus, ad
suum cubiculum abit, tempus processionis exspectans. Quo appro-
pinquante, e cubiculo suo ad catechumena super Imperatorias portas
abit ibique vestem, quam hoc induere festo solet, sumit: praepo-
situm tiaram capiti eius impouit, ipse a cubiculo stipatus, dictam oc-
cidentalem cochleam subit, omnes vero in sagis purpureis in nar-

αὐτὸν ἐν τῷ νάρθηκι ἔξωθεν τῆς πύλης τοῦ αὐτοῦ κοχλιοῦ
 ὡσαύτως καὶ οἱ τοῦ κουβουκλείου ἄρχοντες. καὶ λαβὼν νεῦμα
 ὁ κραιπόσιτος παρὰ τοῦ βασιλέως, νεύει τῷ τῆς καταστάσεως,
 κἀκεῖνος λέγει „κελεύσατε.” (E.) Καὶ δηριγευόμενος ὑπ’ αὐτῶν
 50 βασιλεὺς ἔξέρχεται τὴν οὔσαν πρὸς τὰ γραδῆλια μέσην πύ-
 λην τοῦ νάρθηκος καὶ ἰκπεύει ἐκεῖσε ἐφ’ ἵππου λευκοῦ ἐστρω-
 μένου ὑπὸ σελοχαλίνου χρυσοῦ διαλίδου χειμευτοῦ, ἡμφιεσμέ- D
 νου ἀπὸ μαργάρων, οἱ δὲ λοιποὶ ἄρχοντες ἰκπεύουσιν ἔξω τῆς
 πύλης. ἐν δὲ τῇ περιόδῳ τοῦ βασιλέως τελεῖται ἡ τῆς προελεύ-
 100 σεως τάξις ὑπὸ τε τῶν ἐφίππων καὶ πεζῶν ὡσαύτως καὶ τῶν
 μερῶν, ὃν τρόπον ἀνωτέρῳ τῇ δευτέρῃ τῆς διακαινησίμου
 τῶν ἀγίων ἀποστόλων ἐπὶ λεπτῷ ἔξεθέμεθα. ἔξελθόντος δὲ τοῦ
 βασιλέως ἐν τῇ πύλῃ, ἐν ἣ διέρχεται ἐν ἐκάστη προελεύσει,
 ἤγουν τῇ οὔσῃ πρὸς ἄρκτον, δέχονται αὐτὸν ἐκεῖσε ἐν πρώτοις
 150 δομέστικος τῶν σχολῶν μετὰ τοῦ περατικοῦ δήμου τῶν Βενέ-
 των, ἐπιδίδωσι δὲ λιβελλάριον τῷ βασιλεῖ, φορῶν χλανίδιον Ed. L. 63
 Βένετον χρυσοῦφαντον, καὶ διασώζει τὸν βασιλέα τὸ αὐτὸ μέ-
 ρος μέχρι τοῦ ἕξακονίου. ὁ δὲ δομέστικος τῶν ἐκσκουβίτων
 μετὰ τοῦ περατικοῦ δήμου τῶν Πρασίνων δέχονται τὸν βασι-
 200 λέα ἐν τῷ ἕξακονίῳ, καὶ ἐπιδιδόντος τοῦ δημοκράτου λιβελλά-
 ριον, διασώζουσιν αὐτὸν μέχρι τῆς μονήτας φορεῖ δὲ καὶ
 ὁ δημοκράτης χλανίδα Πράσινον χρυσοῦφαντον κατὰ τὴν ἀνα- Ms. 58. b
 λογίαν τοῦ μέρους αὐτοῦ. καὶ τῆς πολιτικῆς τὸ μέρος τῶν
 Πρασίνων δέχονται τὸν βασιλέα ἐν τῇ μονήτῃ, καὶ ἐπιδίδωσιν

16. χλανίδιον R. ex comp. cod., χλανίδα ed. 23. τοῦ μέρους ed.

these extra cochleae portam una cum praefectis cubiculo eum excipiunt. Praepositus signo ab Imperatore dato, cerimoniario annuit, is dicit: *Iubete.* (V.) Stipatus ab ipsis Imperator, per mediam narthecis portam, scalis proximam, exit et ibi equum album, aureo, gemmis et margaritis ornato alboque ephippio instructum, conscendit: reliqui praefecti extra portam equis vehuntur. Interea processionis ordo tum ab iis, qui equis, tum ab iis, qui pedibus procedunt, aequae ac a factionibus, observatur, ut supra de secunda die septimanae renovationis sanctorum apostolorum breviter exposuimus. Imperatorem scilicet ad portam, per quam in singulis processionibus prodire solet, seu septentrionalem, egressum, inprimis scholarum domesticus, tunicam Venetam auro intextam gestans, cum transitoria Venetorum turba excipit, ei libellum tradit, et factio eadem ad hexacionium Imperatorem comitatur. Domesticus excubitorum cum transitoria Prasinorum turba Imperatorem in hexacionio excipit, et postquam ei tribunus libellum tradidit, ipsum ad monetam usque comitatur. Tribunus ipse tunicam Prasinam auro intextam, respectu ad suam factionem habito, gestat. Politici factionis Prasinac Imperatorem in moneta

ὁ δημάρχος τῷ βασιλεὶ λιβελλάριον καὶ διασώζει τὸν βασιλέα
 τὸ αὐτὸ μέρος μέχρι τῆς πρώτης καμάρας τοῦ ξηρολόφου, φο-
 ροῦντος τοῦ δημάρχου χλανίδα Πράσινον. καὶ τῆς πολιτικῆς
 Βτὸ μέρος τῶν Βενέτων δέχονται τὸν βασιλέα ἐν τῇ καμάρᾳ τοῦ
 ξηρολόφου, φοροῦντος τοῦ δημάρχου χλανίδα Βένετον, ἐπι-5
 δίδωσι δὲ τῷ βασιλεὶ λιβελλάριον, καὶ διασώζουσι οἱ τοῦ
 μέρους τὸν βασιλέα μέχρι τῆς μέσης τοῦ ξηρολόφου. τῆς
 πολιτικῆς τὸ μέρος τῶν Πρασίνων δέχονται τὸν βασιλέα
 ἐν τῇ μέσῃ τοῦ ξηρολόφου καὶ διασώζουσι αὐτὸν μέχρι
 τοῦ βοός. τῆς πολιτικῆς τὸ μέρος τῶν Βενέτων δέχονται 10
 τὸν βασιλέα ἐν τῷ βοῖ καὶ διασώζουσι μέχρι τοῦ ἀμαστρια-
 νοῦ, καὶ δέχεται ἐκεῖσε ὁ ἐκσκοῦβιτος μετὰ τοῦ περατικοῦ
 μέρους τῶν Πρασίνων, καὶ διασώζουσι αὐτὸν μέχρι τοῦ φι-
 λαδελφίου τῶν περατικῶν μερῶν Βενέτων δέχονται τὸν βα-
 σιλέα ἐν τῷ φιλαδελφίῳ καὶ διασώζουσι μέχρι τοῦ μοδίου. 15
 Cτῆς πολιτικῆς τὸ μέρος τῶν Πρασίνων δέχονται τὸν βασιλέα
 ἐν τῷ μοδίῳ καὶ διασώζουσι μέχρι τοῦ ταύρου, κακεῖθεν τὸ
 μέρος τῆς πολιτικῆς τῶν Βενέτων διασώζει μέχρι τῶν ἀρτο-
 πολίων. εἰθ' οὕτως τὸ μέρος τῶν Πρασίνων διασώζει μέχρι
 τοῦ φόρου· εἰθ' οὕτως τὸ μέρος τῶν Βενέτων τῆς πολιτικῆς 20
 μέχρι τοῦ πραιτωρίου καὶ πάλιν μέχρι τοῦ μιλίου· μέρος
 Βενέτων τῆς πολιτικῆς μέχρι τῆς καμάρας τοῦ μιλίου· τῆς
 πολιτικῆς τὸ μέρος τῶν Βενέτων δέχονται τὸν βασιλέα ἐν τῷ
 μιλίῳ, ἦγουν ἐν τῇ καμάρᾳ, καὶ διασώζουσι μέχρι τοῦ μαρ-
 μαρωτοῦ· τῶν περατικῶν μερῶν Πρασίνων δέχονται τὸν βα- 25

4. τὸ μέρος conī. R., τοῦ μέρους ed. αὐτοῦ ξηρ. ed.
 8. et 10. τοῦ μέρους ed. 14. μέρος τῶν conī. R.

excipiunt, ubi demarchus libellum Imperatori offert, eumque factio-
 eadem ad primam cameram xerolophi perducit, tribuno tunicam Prasina-
 nam gestante. Politici Venetae factionis, cuius princeps habitu
 Veneto insignis est, Imperatorem in camera xerolophi excipit, ei
 libellum tradit, factionarii autem ad medium xerolophi comitantur.
 Politici Prasinae in media xerolophi exceptum ad forum bovis de-
 ducunt. Ibi eum politici Venetorum excipiunt et ad amastrianum
 usque ducunt, ubi eum excubitor cum transitoria Prasinorum turba
 excipit et ad philadelphium usque prosequitur. Transitoria Veneta
 Imperatorem in philadelphio excipit et ad modium ducit, ubi eum
 politici Prasinae excipiunt et ad taurum ducunt, unde politica Ve-
 netorum factio ad tabernas pistorum comitatur. Sic eum porro Pra-
 sina factio ad forum, politica Veneta ad praetorium et rursus ad
 milium, Veneta politica ad cameram milii, prosequitur. Politici Veneti
 Imperatorem in milio seu in camera excipiunt et usque ad locum,
 marmore incrustatum, ducunt: ubi eum transitoria Prasinorum factio

σιλέα ἐν τῷ μαρμαρωτῷ καὶ διασωζοῦσι μέχρι τοῦ ζευξίππου· τῆς πολιτικῆς τὸ μέρος τῶν Πρασίνων δέχονται τὸν βα-
 D σιλέα ἐν τῷ ζευξίππῳ καὶ διασωζοῦσι μέχρι τῆς χαλκῆς, Ms. 59. a
 τῶν περατικῶν μερῶν Βενέτων δέχονται τὸν βασιλέα ἐν τῇ
 5 χαλκῇ, καὶ εἶθ' οὕτως πεζεύουσιν ἅπαντες, καὶ μένει ἐφίππος
 μόνος ὁ βασιλεὺς. (5.) Ἰστέον δὲ, ὅτι ἐν ἑκαστῶν μέρους ἐν
 ἑκάστη αὐτῶν δοχῇ λέγει τὰ κατὰ συνήθειαν ἄκτα, ἐν δὲ τῇ
 προπομπῇ λέγει ἔμπροσθεν δρομικὰ, εἰ τύχη ἀπὸ κελύσεως,
 λέγει καὶ ἀπελατικούς. κἀκεῖθεν δηριγευόμενος ὁ βασιλεὺς ὑπὸ
 10 πάντων, ὡς προεῖρηται, διέρχεται διὰ τῶν κορτίνων μέχρι Ed. L. 64
 τῆς ἔνδον πύλης τῶν ἐσκοουβίτων, ἐν ἧ γίνεται ἡ τῶν σκρι-
 βῶνων προβολή, ἐν δὲ τῇ αὐτῇ πύλῃ πεζεύει ὁ βασιλεὺς, διελ-
 θῶν μέχρι τῶν τριῶν πυλῶν τοῦ κοινοστρωρίου· μένουσι δὲ
 15 ἐκεῖσε οἱ τῆς συγκλήτου, ὑπερευχόμενοι τὸν βασιλέα. ὁ δὲ
 βασιλεὺς εἰσέρχεται τὴν μέσην πύλην πρὸς τὸν ναὸν τοῦ Κυ-
 ρίου, καὶ μένουσιν ἐκεῖ πατρικιοὶ καὶ στρατηγοὶ, ὑπερευχόμε-
 νοι καὶ αὐτοὶ ὁμοίως. τοῦ δὲ βασιλέως εἰσελθόντος τὴν χαλ-
 κὴν πύλην τοῦ Κυρίου, εὐθέως κλείουσι τὰς θύρας οἱ τοῦ
 κουβουκλείου καὶ ὑπερεύχονται τὸν βασιλέα, καὶ λαβόντος
 20 τοῦ πραιποσίτου τὴν τιάραν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τοῦ βασιλέως,
 εἰσέρχεται ὁ βασιλεὺς καὶ ἴσταται ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυ-
 ρῶν, ἅψας δὲ κηρούς καὶ εὐξάμενος, διέρχεται διὰ τῶν δια-
 B βατικῶν τοῦ Κυρίου καὶ εἰσέρχεται ἐν τῷ ἡμικυκλίῳ τοῦ τρι-
 κόγχου. διελθῶν δὲ διὰ τῶν διαβατικῶν τῶν ἁγίων μ', εἰσέρ-

20. σιάραν cod.

excipit et ad zeuxippum comitatur. Politici Prasini in zeuxippo
 exceptum ad chalcen ducunt, ubi eum transitoria Venetorum ex-
 cipit, et sic postea omnes pedibus procedunt, solus Imperator equo
 vehitur. (VI). Sciendum est, unamquamque factionem in quavis re-
 ceptione acta solennia recitare, in processu vero hymnos dromicos,
 et si Imperator iusserit, etiam apelaticos, canere. Inde Imperator,
 ab omnibus, ut supra expositum est, stipatus, per cortinas ad in-
 teriorem excubitorum portam, ubi scribonum promotio instituitur,
 digreditur atque in eadem pedibus usque ad tres consistorii portas,
 ubi eum senatores faustis acclamationibus excipiunt, procedit. Im-
 perator mediam portam, ad templum Domini ducentem, ingreditur,
 ubi patricii et strategi, faustis precatationibus eum excepturi, adsunt.
 Imperatore aeneam portam templi Domini ingresso, cubicularii ian-
 uas claudunt et fausta ei apprecantur, qui, postquam tiamam a ca-
 pile eius praefixam demisit, intrat sacrisque ianuis adstat, cum
 cereis vero accensis precatus, per Domini porticus transit et he-
 micyclum triconchii ingreditur. Per sanctorum autem quadraginta
 porticus transgressus, aureum triclinium intrat, ubi cubicularii o-

γεται ἐν τῷ χρυσοτρικλίῳ, καὶ σπάντες οἱ τοῦ κουβουκλείου ἅπαντες ἐν τῷ χρυσοτρικλίῳ ὑπερέχονται τὸν βασιλέα· „εἰς πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς χρόνους ὁ Θεὸς ἀγάγοι τὴν βασιλείαν ἡμῶν” καὶ ἐξέρχονται. (Ζ.) Δεῖ εἰδέναι καὶ τοῦτο, ἀνὰ πόσον δοχῶν δέχονται τὰ μέρη ἐν ταύτῃ τῇ προελεύσει. ὁ δημο-5
 C κράτης τῶν Βενέτων, ἦγον ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν, μετὰ τοῦ περατικοῦ αὐτοῦ δήμου τῶν Βενέτων δέχεται δοχὰς τρεῖς· ὁ δημοκράτης τῶν Πρασίνων, ἦγον ὁ ἔκσκοῦβιτος, μετὰ τοῦ περατικοῦ αὐτοῦ δήμου δέχεται δοχὰς δύο. ὁ δήμαρχος τῶν Βενέτων μετὰ τοῦ δήμου τοῦ λευκοῦ δέχεται δοχὰς ἑπτὰ. 10
 ὁ δήμαρχος τῶν Πρασίνων μετὰ τοῦ δήμου τοῦ ῥοσίου δέχεται δοχὰς ἑ. ὁμοῦ δοχῶν 15.

ΚΕΘ. ιη.

Ἅσα δεῖ παραφυλάττειν τῇ ἑορτῇ καὶ προελεύσει τῆς ἀγίας Χριστοῦ
 D τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἀναλήψεως. 15

Ms. 59. b Προέρχονται ἅπαντες οἱ ἄρχοντες ἐννύχιοι ἐν τῷ παλα-
 τῷ ἀπὸ σκαραμαγγίων, καὶ εἰ κελεύει ὁ βασιλεὺς ἀπελθεῖν
 διὰ τοῦ πλοῦς κατὰ συνήθειαν, εἰσέρχεται τάχιον εἰς τὸ χε-
 λάνδιον μεθ’ ὧν ἂν κελεύει, καὶ ἀπέρχεται μέχρι τοῦ βρα-
 χιαλίου τῆς χρυσοῦς πόρτης, καθεῖσε ἐξελθὼν ἀπὸ τοῦ χελαν-20
 δίου αὐτοῦ, δίδεται σιλέντιον διὰ τοῦ πραιποσίτου ἀπὸ κε-
 λεύσεως τοῖς ἐκεῖσε ἄρχουσι, καὶ ὑπεξελεθόντες μικρὸν ἴσταν-

mpnes adstantes Imperatori acclamant: *In multa bonaque tempora maiestatem vestram Deus inducat, et egrediuntur.* (VII). Porro notandum est, quot receptiones in hac processione a factionibus instituantur. Princeps Venetorum seu domesticus scholarum cum transitória factione Veneta tres receptiones facit. Princeps Prasinorum seu excubitor cum transitoria sua factione duas. Tribunus Venetorum cum populo albo receptiones septem instituit. Tribunus Prasinorum cum populo russo receptiones quinque. Numerus omnium receptionum XVII.

CAP. 18.

Observanda in festo et processione sanctae Christi, Dei nostri, ascensionis.

Prodeunt omnes ministri nocturno tempore in palatium scaramangiis induti, et si iubet Imperator, navibus pro more abire, statim cum iis, quos iubet, chelandium intrat et usque ad brachiale aureae portae abit, ubi e chelandio descendit, tunc per praepositum a mandato imperatur proceribus, ut in conspectum Impera-

ται οἱ ἄρχοντες τοῦ κουβουκλείου, φοροῦντες σαγία ἀληθινά, κυκλικῶ τῷ σχήματι· καὶ εἰσέρχεται ὁ βασιλεὺς μέσον E. l. 65 αὐτῶν καὶ στέφεται ὑπὸ τοῦ πραιποσίτου διὰ τὸ ὄλωσ ὡς ἀνωτέρω εἶρηται, ἔμπροσθε βαρβάτων μὴ στέφεσθαι. 5 ἕνεκα γὰρ ταύτης τῆς αἰτίας τὴν κυκλικὴν στάσιν ἐκτελοῦσιν οἱ προφῆθηθέντες ἄρχοντες τοῦ κουβουκλείου. καὶ εἰδ' οὕτως ἰλπεύει ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε ἀπὸ σκαραμαγγίου χρυσοκλάβου καὶ διέρχεται διὰ τοῦ ἐκεῖσε ὄντος λειμῶνος καὶ τοῦ παρατειχίου, καὶ ἀπέρχεται μέχρι τῆς ἔξαγοῦσης πόρτης 10 ἀπέναντι τῆς πηγῆς, καὶ δέχεται αὐτὸν ἐκεῖσε ἔξω τῆς αὐτῆς πόρτης ὁ δομέστικος τῶν νομῆρων, φορῶν σαγίον ἀληθινόν, βαστάζων καὶ θυμιατόν. καὶ ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε ἀπέρχεται μέχρι τῆς παναγίας Θεοτόκου τῆς πηγῆς, καὶ πρὸ τοῦ εἰσελθεῖν τὸν βασιλέα τὴν ἔξω πύλην πεζεύουσιν οἱ τε πατρί- B 15 οὶ καὶ ἡ σύγκλητος ἅπασα, καὶ δηριγευόμενος ὑπ' αὐτῶν ὁ βασιλεὺς, ἔφιππος αὐτὸς μόνος, εἰσέρχεται μέχρι τοῦ λουτήρου, καὶ κατελθὼν ἐκεῖσε τοῦ ἵππου, εἰσέρχεται διὰ τῆς εἰσαγοῦσης πύλης δεξιᾶς τοῦ λουτήρου, καὶ μένουσιν ἐκεῖσε πατρίοι ἔξω τῆς πύλης τοῦ κοχλιοῦ. ὁ δὲ βασιλεὺς δηρι- 20 γευόμενος ὑπὸ τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου, ἀνέρχεται διὰ τοῦ αὐτοῦ κοχλιοῦ, καὶ διελθὼν διὰ τοῦ στενοῦ τρικλίνου, ἐν ᾧ καὶ τὸ ἄριστον τῆ αὐτῆς ἡμέρας τελεῖται, καὶ διὰ C τοῦ μητατωρικού, εἰσέρχεται ἐν τῷ κοιτῶνι. (B.) Ἀπαλλά- Ms. Co. a 25 ζας δὲ τὸ στέμμα διὰ τοῦ πραιποσίτου, μένει ἐκεῖσε τὸν και-

2. μέσον conī. R., μέσων cod. et ed. 4. ἔμπροσθεν ed.

loris veniant, et parum egressi principes cubiculi, ferentes saga purpurea, in circulo adstant. Imperator per hos medios ingressus, a praeposito coronatur, propterea quod, ut supra relatum est, nunquam omnino coram barbaris coronatur: hanc enim ob causam dicti praefecti cubiculo in circulo adstant. Sic postea inde, scaramangio clavis aureis indutus, equo procedit perque pratum ibi situm et pomœrium ad portam, quae fonti obversa est, abit, extraque hanc domesticus numerorum eum excipit, sago purpureo indutus et thuribulum gestans. Inde ad sanctissimae Deiparae ad fontem abit, ubi, antequam portam exteriorem intrat, patricii et senatores omnes pedibus procedunt, Imperator ab iis stipatus, solus equo ad baptisterium prodit, et postquam ibi equo descendit, per dextram portam baptisterii intrat, patricii ibi extra portam cochleae manentibus. Imperator, cubiculi praefectis comitantibus, per cochleam ascendit, perque angustum triclinium, ubi eo die etiam convivium celebratur, perque metatorium digressus, cubiculum intrat. (II). Hic, postquam praepositus coronam a capite demisit, remanet, tempus expectans,

ρὸν προσημῶν, ἀλλάσσει δὲ λευκὸν διβητήσιον. καταλαβόντος δὲ τοῦ καιροῦ, καὶ δηλωθεὶς ὁ πραιπόσιτος παρὰ τοῦ τῆς καταστάσεως, αὐτὸς εἰσελθὼν δηλοῖ τῷ βασιλεῖ, καὶ δοθέντος σιλεντίου ἀπὸ κελεύσεως διὰ τοῦ τῆς καταστάσεως, ἀνέρχονται οἱ πατρίκιοι διὰ τοῦ αὐτοῦ κοχλιοῦ καὶ εἰσέρχονται⁵ ἐν τῷ προσημῶν στενῷ τρικλίῳ. ὁ δὲ βασιλεὺς περιβαλλόμενος χλανίδα, ὡς εἰθισται αὐτῷ, ἐξέρχεται ἐκ τοῦ κοιτώσος, καὶ θριγευόμενος ὑπὸ τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου, ἀπέρχεται μέχρι τῆς πύλης τοῦ προλεχθέντος σιεντοῦ τρικλίου, καὶ δέχονται αὐτὸν ἐκεῖσε οἱ τε πατρίκιοι καὶ

στρατηγοὶ ἀπὸ χρυσοτάβλων χλανιδίων, καὶ πεσόντες, νεύει ὁ πραιπόσιτος ἀπὸ κελεύσεως τῷ τῆς καταστάσεως καὶ λέγει „κελεύσατε“ αὐτοῖς δὲ ὑπερέχονται „εἰς πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς χρόνους.“ καὶ θριγευόμενος ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε ὑπὸ τε τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου καὶ τῆς συγκλήτου, κατέρχεται¹⁵ δεῖ οὐ καὶ ἀνῆλθε κοχλιοῦ, καὶ δέχονται πάλιν ἐν τῷ πληρωματι τοῦ κοχλιοῦ οἱ τε πατρίκιοι καὶ στρατηγοὶ ἅμα τῇ συγκλήτῳ, καὶ πάλιν λαβὼν νεῦμα ὁ πραιπόσιτος παρὰ τοῦ βασιλέως, νεύει τῷ σιλεντιαρίῳ, κάκεῖνος λέγει „κελεύσατε.“

Ed. L. 66 αὐτοῖς δὲ ὑπερέχονται τὸν βασιλέα „εἰς πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς²⁰ χρόνους.“ καὶ θριγευόμενος ὑπ' αὐτῶν ὁ βασιλεὺς, ἐξέρχεται τὴν πύλην τοῦ λουτήρος, φωνοῦντος κατὰ τὸ σύνηδες τοῦ τῆς καταστάσεως τὸ „καπλάτε Δόμηρι,“ καὶ δέχεται εὐθέως ὁ δημοκράτης τῶν Βενέτων, ἧγουν ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν,

1. δὲ om. cod.

albumque dibetesium induit. Tempore instante, monitus a ceremoniaro praepositus, ipse ingressus, id Imperatori indicat, datoque silentio a ceremoniarum magistro, per eandem cochleam adscendunt patricii et dictum angustum triclinium ingrediuntur. Imperator tunica, ut ipsi solenne est, indutus, e cubiculo egreditur, stipatusque ab eius praefectis, ad portam dicti angusti triclinii abit, ubi patricii eum et strategî, tunicas aureis clavis gestantes, excipiunt, flexoque genu dum Imperatorem venerantur, praepositus a mandato signum ceremoniaro dat et dicit: *Iubete*; illi: *In multa bonaque tempora*. Inde, cubiculi praefectis et senatu comitantibus, per cochleam, per quam adscenderat, rursus descendit, inque eius inferiori parte patricii et strategî una cum senatu eum excipiunt, et rursus signo ab Imperatore praeposito dato, is silentiario annuit, qui dicit: *Iubete*; at illi: *In multa bonaque tempora* Imperatori acclamant. Qui, ipsis comitantibus, e porta baptisterii egreditur, dum ceremoniarus pro more ipsi acclamat: *Caplate Domini*, statimque cum tribunus Venetorum seu domesticus scholarum cum suis excipit, eique a ceremoniaro adductus, cruce e rosis contextas tradit: paulo post prin-

καὶ ἐπιδίδωσι τῷ βασιλεῖ, κρατούμενος ὑπὸ τῆς καταστάσεως, σταυρούς ῥοδοπλόκους, καὶ μετ' ὀλίγον δέχεται ὁ δῆμαρχος τῶν Βενέτων, κρατούμενος δὲ καὶ αὐτὸς ὑπὸ τῆς καταστάσεως, ἐπιδίδωσι τῷ βασιλεῖ σταυρούς καὶ ὄσφράδια, ὡς προείρηται, καὶ εὐθέως ἄρχεται ὁ νοτάριος τοῦ αὐτοῦ μέρος λέγειν τοὺς λάμβους τῆς ἐορτῆς. ἐν δὲ τῇ ἕξω πύλῃ δέχεται ὁ δημοκράτης τῶν Πρασίνων, ἡγουν ὁ δομέστικος τῶν ἐσκομβίτων, ἐπιδίδωσι δὲ καὶ αὐτὸς τῷ βασιλεῖ, κρατούμενος ὑπὸ τῆς καταστάσεως, σταυρούς ῥοδοπλόκους καὶ ὄσφράδια. εἶτα δέχεται ὁ δῆμαρχος τῶν Πρασί- Ms. 60. b
νων, ἐπιδίδωσι δὲ καὶ αὐτὸς τῷ βασιλεῖ ὡς καὶ οἱ πρὸ αὐτοῦ. (Γ.) Καὶ μικρὸν ὑπέξελθὼν ὁ βασιλεὺς ἀπὸ τῆς δοχῆς τῶν Πρασίνων, δηριγευόμενος ὑπὸ τῶν ἀνωτέρω εἰρημέτων, δέχεται τὴν λιτὴν, καὶ ἄψας κηρούς, εὐχεται ἐν τῷ
15 τιμῆ σταυρῷ καὶ προσκυνεῖ τό, τε ἄχραντον εὐαγγέλιον καὶ αὐτὸν τὸν τίμιον σταυρόν. καὶ εἰθ' οὕτως προσκυνούσιν ἀμφοτέροι ἀλλήλους, καὶ ἀσπασάμενοι, ὑποστρέφει ὁ βασιλεὺς, καὶ δηριγευόμενος ὑπὸ τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου, πατρικίων τε καὶ στρατηγῶν καὶ τῆς συγκλήτου, διέρχεται ἔμπροσθεν τῆς λιτῆς, καὶ εἰσελθὼν διὰ τῆς μέσης πύλης τοῦ λουτῆρος, εἰσέρχεται ἐν τῷ νάρθηκι καὶ καθέζεται ἐπὶ σελλίου προσμένων, μέχρις ἂν καταλάβῃ ἡ λιτὴ μετὰ τοῦ πατριάρχου. καὶ καταλαβούσης τῆς λιτῆς, ἀνίσταται ὁ βασιλεὺς, καὶ προσκυνήσαντες ἀμφοτέροι καὶ

1. ἐπιδίδωσι — κρατούμενος conl. Leich., ἐπιδιδούσι — κρατούμενοι cod. ὑπὸ τοῦ conl. R., ὑπ' αὐτοῦ cod. et ed.

ceps Venetorum et ipse a cerimoniario adductus, cruces ei et fasciculos foras, ut dictum est, offert, quo facto notarius factionis eius iambos festi orditur. In exteriori porta tribunus Prasinorum seu domesticus excubitorum adest, qui a cerimoniario adductus, Imperatori cruces e rosis contextas et flores odoros offert. Postremo tribunus Prasinorum Imperatorem excipit eademque, quae ceteri munuscula ipsi tradit (III). Is paulatim a Prasinorum factione digressus, a supra memoratis stipatus, processionem excipit cumque cereis accensis coram veneranda cruce precatur et sanctum evangelium ac ipsam venerandam crucem adorat. Et sic, postquam se invicem adorarunt osculatique sunt, Imperator revertitur, et a praefectis cubiculo, patriciis, stratis et senatu stipatus, processionem praecedit, perque mediam baptisterii portam digressus, nartheccm intrat et in sella sedet, usque dum processio cum patriarcha veniat, exspectans. Qua veniente, Imperator surgit, et postquam se invicem adorarunt osculatique sunt, abeunt et in via Imperatoriarum portarum subsistunt, ubi Imperator, postquam cereos a praeposito accepit, precatur, patriar-

ἀσπασάμενοι ἀπέρχονται καὶ ἴστανται ἐν τῷ οὐδῷ τῶν βασιλικῶν πυλῶν, καὶ λαβῶν κηρὸς παρὰ τοῦ πραιποσίτου ὁ βασιλεὺς, εὐχεται ἐκεῖσε, ὁ δὲ πατριάρχης ἐκτελεῖ τὴν εὐχὴν τῆς εἰσόδου τῆς θείας λειτουργίας. εὐξάμενος δὲ ὁ βασιλεὺς, ἐπιδίδωσι τοὺς κηρὸς τῷ πραιποσίτῳ, καὶ κέκενος τῷ τῆς καστάσεως, καὶ τελέσαντος τοῦ πατριάρχου τὴν εὐχὴν, προσκυνεῖ ὁ βασιλεὺς τὸ ἄχραντον εὐαγγέλιον καὶ τὸν τίμιον σταυρὸν, καὶ ἐπιλαβόμενος τῆς χειρὸς τοῦ πατριάρχου καὶ θρηγυνόμενος ὑπὸ τῶν προειρημένων πάντων, διέρχονται ἀμφοτέροι μέσον διὰ τοῦ ναοῦ καὶ διὰ τῆς δεξιᾶς πλαγίας τοῦ ἁμβωνος, εἰσέρχονται ἀμφοτέροι, ὁ, τε βασιλεὺς καὶ ὁ πατριάρχης, ἐν τῇ σωλῆα καὶ οἱ ἄρχοντες τοῦ κουβουκλείου, οἱ δὲ λοιποὶ μένουσιν ἔξω τῆς σωλῆας ἐστῶτες ἐνθρον κακέϊσε.

Ed. L. 67. ἔλθόντες δὲ μέχρι τῶν ἁγίων θυρῶν, ὁ μὲν πατριάρχης εἰσέρχεται εἰς τὸ θυσιαστήριον, ὁ, τε βασιλεὺς ἴστανται ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, καὶ ἄψας κηρὸς εὐχεται καὶ ἐπιδίδωσιν αὐτοὺς τῷ πραιποσίτῳ, καὶ προσκυνήσας τὰς ἁγίας θύρας, εἰσέρχεται εἰς τὸ θυσιαστήριον καὶ προσκυνεῖ τὴν

Ma. 61. ἁγίαν τράπεζαν καὶ ἐπιτίθησιν ἐπ' αὐτῇ ἀποκόμβιον, καὶ ἔξελθὼν ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου, θρηγυνόμενος ὑπὸ τῶν ἔξω ἔθρους, διέρχεται διὰ τοῦ δεξιῶν μέρους τοῦ ναοῦ καὶ ἀνέρχεται διὰ τοῦ προειρημένου κοχλιοῦ ἐν τοῖς κατηγουμενίοις, καὶ ἀπελθὼν τελεῖ ἐν τῷ εἰδιωμένῳ τόπῳ τὴν θείαν λειτουργίαν. (Δ.) Καὶ ἐν τῷ καιρῷ τῆς θείας κοινωνίας ἀποστέλλει ὁ πραιποσίτος ἀπὸ κελεύσεως σιλεντιαρίους, καὶ προσ-

1. ἐν τῇ ὁδῷ ed.

cha preces introitus divinae liturgiae fundit. Imperator, postquam precatus est, cereos praeposito, hic cerimoniarum magistro, tradit, et postquam patriarcha preces finivit, Imperator sacrosanctum evangelium ac venerandam crucem adorat: manuque patriarchae prehensa, et ab omnibus ante dictis stipati, per medium templum et dextrum ambonis latus digressi, utrique, Imperator et patriarcha, soleam intrant: cubiculo autem praefecti ac reliqui extra soleam utrinque adstantes, manent. Postquam vero ad sacras ianuas pervenere, patriarcha sacrarium intrat, Imperator ad sanctas ianuas subsistit, ubi cum accensis cereis precatur, eisque praeposito redditis, sacras ianuas adorat, postea sacrarium intrat, flexoque genu sanctam tabulam veneratus, ei apocombium imponit, et e sacrario egressus, cum solenni comitatu per dextrum templi latus digreditur perque dictam cochleam ad catechumena abit et solito loco sanctam liturgiam celebrat. (IV.) Tempore sacrae communionis praepositus a mandato silentiariorum mittit, qui patriarcham advocat; is per eandem cochleam ascendit, perque catechumena digressus, ad locum con-

καλοῦνται τὸν πατριάρχην, καὶ ἀνέρχεται διὰ τοῦ αὐτοῦ κο-
 χλιοῦ, καὶ διελθὼν διὰ τῶν κατηχομενίων, ἀπέρχεται ἐν
 τῇ συνήθει τύπῃ, ἔνθα καὶ τὸ ἀντιμίσιον, καὶ κοινωνεῖ ὁ βα-
 σιλεὺς ἐκ τῶν τοῦ πατριάρχου χειρῶν, καὶ εἰθ' οὕτως ἀπέρ-
 χεται ὁ πατριάρχης, καὶ ἴστανται ἐν τῇ ἀντιμισίῳ τῇ ὄντι
 ἀπέκταντι τῆς πύλης, ἐν ᾗ ἄριστᾶ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ὁ βασιλεὺς,
 καὶ κοινωνοῦσιν ἐκεῖσθ οἱ συνήθεις ἄρχοντες, καὶ εἰθ' οὕτως
 κατέρχεται ὁ πατριάρχης πρὸς τὸ ἐκτελέσαι τὴν θείαν λει-
 τουργίαν. ὁ δὲ βασιλεὺς ἀπέρχεται διὰ τοῦ τρικλίνου, ἐν ᾗ
 10 ἄριστᾶ, καὶ εἰσέρχεται ἐν τῇ κοιτῶνι αὐτοῦ. τελεσθεισης δὲ
 τῆς θείας λειτουργίας, ἀποστέλλονται σιλεντιάριοι παρὰ τοῦ
 πραιποσίτου ἀπὸ κελύσειως, καὶ προσκαλοῦνται τὸν πατριάρ-
 χην. ὁ δὲ πατριάρχης ἀνέρχεται, κρατούμενος ὑπὸ τῶν σι-
 λεντιαρίων, διὰ τοῦ προειρημένου κοχλιοῦ καὶ εἰσέρχεται ἐν
 15 τοῖς κατηχομενίοις, κἀκεῖσε μικρὸν προσμείναντος, εἰσέρχεται
 ὁ πραιπόσιτος καὶ δηλοῖ τῇ βασιλεῖ, καὶ λαβὼν νεῦμα παρὰ τοῦ
 βασιλέως, ἔξέρχεται μετὰ τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου, καὶ
 προσκαλοῦνται τὸν πατριάρχην, καὶ ἐνοῦται τῇ βασιλεῖ ἐν
 τῇ τρικλίῳ, ἐν ᾗ καὶ τὸ κλητώριον ἡτοίμασται, καὶ εἰπόν-
 20 των τὸν στίχον, ὑπέξέρχεται μικρὸν ὁ πατριάρχης καὶ ἐκβάλλει
 τὸ ὠμοφόριον αὐτοῦ, ὡσαύτως καὶ ὁ βασιλεὺς ἐκβάλλει
 τὸ σαγίον αὐτοῦ. καὶ καθέζονται ἀμφοτέρω ἐν τῇ κλητω-
 ρίῳ, καὶ πύοντων πρὸς ἄπαξ, εἰσέρχονται οἱ φίλοι, καὶ εἰθ' ὁ
 οὕτως εἰσέρχονται καὶ οἱ τῶν ἀμφοτέρων μερῶν δημῶται

5. ἴστανται cod.
 abunt ab ed.

8. Verba: ὁ πατριάρχης — καὶ εἰσέρχεται

suetam, ubi antimensium repositum est, procedit, ubi e patriarchae
 manibus Imperator communicat, mox patriarcha abit, et utrique in an-
 timensio ante portam, ubi hoc die Imperator convivium agit, subsistunt,
 et pro more praefecti cubiculi communicant, quo facto, patriarcha ad
 divinam liturgiam perficiendam se convertit. Imperator autem per tricli-
 nium, in quo coenatur, egreditur, et suum cubiculum petit. Divina li-
 turgia finita, silentiarios praepositus a mandato mittit, qui patriarcham
 arcessant. Is a silentiariis ductus, per dictam cochleam adscendit et
 catechomena intrat, ubi postquam paululum expectavit, praepositus,
 Imperatori id nuntiaturus, ingreditur, signoque ab Imperatore dato,
 cum cubiculi praefectis egreditur, ut patriarcham advocent, qui ad
 Imperatorem in eo triclinio, ubi etiam convivium paratum est, acce-
 dit, ubi sticho dicto, patriarcha paululum discedit, suumque omo-
 phorium seu humerale, aequae ac Imperator sagum suum, deponit.
 Tunc ambo mensae accumbunt, et postquam semel biberunt, amici
 intrant, et sic quoque factio utraque in baptisterium descendit, et,

κάτω ἐν τῷ λουτρῷ, καὶ ἀριστῶντος τοῦ βασιλέως, αὐτοὶ ἐκτελοῦσι τὰς σσηγήθεις ἀποτολογίας, καὶ ἤνικα εἰσέλθῃ τὸ δούλικιον, ἀποστέλλει ὁ βασιλεὺς ἀποκόμβια, καὶ λαβόντες αὐτὰ, ὑπερεύχονται καὶ ἀνίστανται, καὶ μένει ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ πατριάρχης. καὶ πιόντων πρὸς ἄπαξ, ἀνίστανται, καὶ περι-5
 Ms. 61. b βάλλεται ὁ βασιλεὺς τὸ σαγίον αὐτοῦ, ὁ δὲ πατριάρχης τὸ ὤμοφόριον αὐτοῦ, εἶτα λέγουσι τὸν στίχον καὶ προσκυνοῦσιν
 Ed. L. 68 ἀλλήλους, καὶ ὁ μὲν βασιλεὺς ἀπέρχεται ἐν τῷ κοιτῶνι αὐ-
 τοῦ, ὁ δὲ πατριάρχης, ὅπου βούλεται.

ΚΕΦ. ιθ'.

10

Ἅσα δεῖ παραφυλάττειν ἐν παραμονῇ τοῦ ἁγίου Ἐλίου, καὶ τῆ
 αὐτῆ ἑορτῆ.

Δειλῆς περὶ ὧραν ἑβδόμην προέρχεται ἡ σύγκλητος ἀπὸ
 σκαραμαγγίων εἰς τὸν ἱππόδρομον, καὶ ἀνοίγοντος τοῦ παπία,
 εἰσέρχεται ἡ σύγκλητος διὰ τῶν σκύλων καὶ τοῦ Ἰουστινιαν-15
 νοῦ καὶ τοῦ λανσιακοῦ εἰς τὸν χρυσοτρίκλινον, καὶ κεῖθεν
 διέρχεται, καὶ εἰσέρχεται εἰς τὸν ναὸν τῆς ὑπεραγίας Θεοτό-
 κου τοῦ φάρου. ὁ δὲ παπίας ἴσταται εἰς τὰς ἀνατολικὰς, εἰς
 τὸ πορφυροῦν μάρμαρον, μετὰ διαταρῶν βασταζόντων τὰ
 βασιλικά, καὶ τῆς συγκλήτου διερχομένης ἐκεῖσε, δίδωσιν ὁ πα-20
 πίας ἐν ἑκάστῳ ἀνὰ βασιλικοῦ. καὶ δὴ τῆς συγκλήτου εἰσερ-
 χομένης ἐν τῷ ναῷ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, ἀπάρχεται ἡ

12. ΣΧΟΛ. Ἰστίον, ὅτι αὕτη [αὐτῆ ed.] ἢ ἑορτὴ ἑκαινουργήθη
 ἐπὶ Βασιλείου τοῦ φιλοχρίστου.

Imperatore convivium celebrante, ipsi consuetas acclamationes ordi-
 untur, cibisque allatis, Imperator apocombia mittit, quibus accep-
 ptis, fausta ei apprecantur et surgunt; Imperator et patriarcha soli
 remanent. Qui, postquam iterum potum sumere, surgunt, et Im-
 perator sagum suum, patriarcha omophorium induit, stichoque dicto,
 se invicem adorant, et Imperator ad suum cubiculum, patriarcha
 quocunque placet, discedunt.

CAP. 19.

Observanda in vigilia S. Eliae eiusque festo.

Vesperis circa horam septimam senatus in scaramangiis ad hip-
 podromum procedit, et postquam papas palatium aperuit, senatus per
 scyla, Iustinianicum, et lausiacum in aureum triclinium convenit,
 unde ad templum S. Deiparae in pharo procedit. Papas ad orienta-
 les portas et porphyrium marmor cum diaetariis, basilica gestanti-
 bus, adstat, et senatu eo digresso, unicuique basilicum distribuit.

ἀπολυθία τοῦ λυχνικοῦ, καὶ ταύτης τελουμένης, περὶ τὴν ἀ-
 πόλυσιν λέγεται ἀπολυτικίον πρὸς τὸ „συνταφέντες σοι,”
 ὑπερ ἐποίησε Λέων ὁ σοφώτατος καὶ ἀγαθὸς βασιλεὺς. ἀντι-
 φώνως δὲ τούτου ψαλλομένου ὑπὸ τε τοῦ κουβουκλείου καὶ
 5 τοῦ βασιλικοῦ κλήρου, μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς τοιαύτης ψαλ-
 μηθίας ἐπιδίδεται τοῖς τε μαγίστροις, πραιποσίτοις, ἀνθυπά-
 10 τοις, πατρικίαις τε καὶ ὄφφικιαλίαις παρὰ τοῦ βασιλέως ἀνά
 ἐνὸς ἀργυροῦ μικροῦ σταυροῦ· μνηύεται δὲ ὁ πατριάρχης,
 ἵνα ἔλθῶν ἐπὶ τὴν αὐριον ἐπιτελέσῃ τὴν θείαν λειτουργίαν.
 15 Ἰοτῇ δὲ ἔωθεν ἀλλάσσει πᾶσα ἡ σύγκλητος ἀπὸ λευκῶν χλανι-
 δίων· οἱ δὲ δεσπῶται ἀλλάσσουσι τὰ πορφυρᾶ διβητήσια,
 καὶ περὶ ὧραν δευτέραν κελεύουσιν οἱ δεσπῶται εἰσελθεῖν
 τοὺς πραιποσίτους, καὶ εἰσελθόντων, ἀνίστανται οἱ δεσπῶται
 καὶ εἰσέρχονται ἐν τῇ καμάρα τοῦ ἁγίου Θεοδώρου, κάκεισθε
 20 περιβάλλονται τὰς ἑαυτῶν χλανίδας. καὶ ἔξερχόμενοι καθέ-
 ζονται, ὁ μὲν μέγας βασιλεὺς ἐπὶ τοῦ θρόνου, οἱ δὲ μικροὶ
 ἔνθεν κάκειθεν ἐν χρυσοῖς σελλίοις, τοῦ δὲ κουβουκλείου εἰσ-
 25 ελθόντος κατὰ τὸν τύπον τῆς βαιοφόρου, καὶ εἰς τὴν οἰκεί-
 30 αν τᾶξιν στάντος, ἤγουν δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ, ὅ,τε τοῦ σακελ-
 35 ολίου καὶ οἱ ξενოდόχοι καὶ γηροκόμοι, προσάγοντες τῷ βασιλεῖ
 τοὺς κατὰ τύπον χρυσοστοιβύστους σταυρούς. καὶ εἰθ' οὕ-
 τως εἰσάγεται στοιχηδὸν πᾶσα ἡ τάξις τῶν τε μαγίστρων, ἀν-
 40 θυπάτων, πατρικίων καὶ ὄφφικιαλίων καὶ ἄλλων, ὧν ἂν κε-
 45 λένωσιν οἱ δεσπῶται, καὶ ἐπιδίδωσιν ὁ βασιλεὺς ἐνὶ ἐκάστῳ

20. γηροκόμοι R. ex compendio cod., γηροκόμητες ed. 32. τῶν
 δὲ μαγ. ed.

Senatu templum sacrosanctae Deiparae ingressó, officium lychnici
 incipit, quo finito, circa ipsam missam oratio: *Una tecum sepulcra*
 etc., quam Leo, optimus et sapientissimus Imperator, composuit, recitatur.
 Qua a cubiculo et Imperatorio clero alternatim cantata et
 finita, singulis magistris, praepositis, proconsulibus, patriciis et offi-
 cialibus ab Imperatore crux parva argentea distribuitur: patriarcha
 vero admonetur, ut die sequente veniat, sacram liturgiám celebraturus.
 Mane igitur senatus omnis albas tunicas, Domini purpurea di-
 betesia induunt, et circa horam secundam Domini praepositos in-
 trare iubent: quo facto, surgunt et ad cameram sancti Theodori, ut
 tunicas suas induant, discedunt. Egressuri autem, magnus Imperator
 in throno, minores utrinque in sellis aureis consistunt; cubiculum
 eo ritu, qui in palmarum festo servari solet, ingreditur suoque or-
 dine, id est ad dextram et sinistram, adstat, sacellarii, hospitalarii
 et seniorum curatores Imperatori cruces auro ornatas offerunt. Et
 sic ordine omnia ministeria magistrorum, proconsulum, patriciorum,
 officialium aliorumque, quos Imperator iusserit, adducuntur; singu-

Ed. L. 69 τούτων ἀνὰ ἐνὸς σταυροῦ. (B.) Καὶ γίνεται μεταστάσιμον, καὶ κατέρχονται πάντες ἐν τῇ νάρθηκι τῆς μεγάλης νέας δακλῆσις, οἱ δὲ δεσπότες ἀνιστάμενοι ἐκδέχονται τὸν πατριάρχην. οἱ οὖν πραιπόσιτοι μετὰ ὀλίγων τοῦ κουβουκλείου ἅμα τοῦ παπίου καὶ τοῦ ἐταιρειάρχου ἀπέρχονται καὶ εἰσάγουσι τὸν πατριάρχην με-5 τὰ καὶ τῶν μητροπολιτῶν καὶ τῆς λοιπῆς αὐτοῦ τάξεως. καὶ τοῦ πατριάρχου εἰσερχομένου διὰ τῶν διαβατικῶν τοῦ τρικύχου, ἔρχεται καὶ κύθηται ἐν τῇ καμάρα τοῦ χρυσοτρικλίνου τῆ οὔση πρὸς τὸ πάνθεον, οἱ δὲ πραιπόσιτοι εἰσερχόμενοι ἀναγγέλλουσιν τοῖς δεσπότης τὴν τοῦ πατριάρχου ἄφιξιν, καὶ κελεύ-10 ουσιν οἱ δεσπότες εἰσαχθῆναι τὸν πατριάρχην. οἱ δὲ πραιπό- Βσιτοι ἔξερχόμενοι εἰσάγουσιν αὐτὸν, καὶ δὴ τοῦτον οἱ δεσπότες κατὰ τὸ εἰωθὸς ἄσπαζόμενοι, εἰσέρχονται μετ' αὐτοῦ μυστικῶς διὰ τοῦ μάρκωνος τοῦ κοιτῶνος εἰς τὸν ναὸν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τοῦ φάρου, κάκειθεν ἀπέρχονται ἐν τῇ15 εὐκτηρίῳ τοῦ ἁγίου Ἡλιοῦ, καὶ οἱ μὲν δεσπότες ἴστανται ἐν τῇ νάρθηκι, ὁ δὲ πατριάρχης εἰσέρχεται εἰς τὸ θυσιαστήριον, καὶ τῆς εἰωθυίας εὐχῆς τελουμένης, ἀπάρχονται οἱ ψάλται τὸ τροπάριον. ὁ δὲ πατριάρχης ἔξερχόμενος ἀπὸ τοῦ θυσιαστηρίου, βαστάζων τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον, ἔρχεται εἰς τὰς βα-20 σιλικὰς πύλας τοῦ αὐτοῦ εὐκτηρίου, δηλονότι καὶ τοῦ ὑποδιακόνου βαστάζοντος τὸν λιτανικὸν σταυρὸν. αἱ δὲ δεσπότες λαμβάνουσι παρὰ τοῦ πραιποσίτου κηρῶς, καὶ διὰ τῆς τρισ-

8. ΣΧΟΛ. Ἰστέον, ὅτι, τοῦ πατριάρχου μέλλοντος εἰσελθεῖν εἰς παλάτιον, ὁ σεφερενδάριος δηλοῖ τῷ παπί, κακείνος ὑπομνησκει τῷ βασιλεῖ, καὶ εἰδ' οὕτως κελεύει ὁ βασιλεὺς εἰσελθεῖν τοὺς πραιποσίτους, καὶ ἀπελθόντας εἰσαγαγεῖν τὸν πατριάρχην.

lis Imperator crucem distribuit. (II.) Tunc receptio fit et omnes narthecem magnae novae ecclesiae intrant, Domini autem surgunt, patriarcham exspectantes, dum interim praepositi cum paucis cubiculariis, papa et hetaeriarcha abeunt, eumque una cum metropolititis et reliquo eius ministerio adducunt. Patriarcha per triconchii porticum ingressus, in camera aurei triclinii, quae pantheo proxima est, considet, dum praepositi intrantes adventum eius Dominis nuntiant, qui ipsum adduci iubent. Praepositi egressi eum adducunt, at Domini postquam eum osculati sunt, cum eo solo per oblongam cubi-culi porticum ad templum sacrosanctae Deiparae phari abeunt, atque ibi ad sancti Eliae oratorium discedunt, ubi ipsi quidem in narthecce subsistunt, patriarcha vero sacrarium intrat, ubi solennibus precibus peractis, psaltae troparium ordiuntur. Patriarcha e sacrario egressus, sanctum evangelium portans, ad Imperatorias eiusdem oratorii ianuas procedit, subdiacono crucem processionalem gestante.

σῆς μετὰ τῶν κηρῶν προσκυνήσεως ἀπευχαριστοῦσι τῷ Θεῷ καὶ ἀσπάζονται τὸ εὐαγγέλιον καὶ τὸν σταυρὸν, θυμαίωμενοι C ὑπὸ τοῦ διακόνου. (Γ.) Καὶ παρακρατούμενος ὁ βασιλεὺς Ms. 62. b ὑπὸ τοῦ πατριάρχου, ἐξέρχεται ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας, καὶ διερχόμενον αὐτοῦ μέσον τοῦ ναοῦ τοῦ φάρου, καὶ ἐξιώντος τὴν πύλην τὴν ἐξάγουσαν ἐπὶ τὸν ἡλιακόν, λαμβάνουσιν οἱ δεσπότες παρὰ τῶν πραιποσίτων κηρία λιτανίγια καὶ διέρχονται λιτανεύοντες διὰ μέσου τοῦ ἡλιακοῦ καὶ τοῦ στενωποῦ τοῦ μονοθύρου, κατέρχονται τὸ καταβάσιον τοῦ βουκολέοντος, καὶ 10 ἐκνεύοντες δεξιᾶ, κατέρχονται πρὸς τὸν νάρθηκα τῆς νέας μεγάλης ἐκκλησίας, (ἐκεῖσε γὰρ ἴστανται ἅπαντες οἱ τῆς συγκλήτου,) καὶ γίνεται ἡ εἰσόδος ἐκκλησιαστικὴ ἀκολουθία τῆς D εἰσόδου. τῶν δὲ δεσποτῶν κατὰ τὸ εἰσθὸς εἰσιόντων μετὰ τοῦ πατριάρχου εἰς τὸ θυσιαστήριον τοῦ εὐκτηρίου τοῦ ἁγίου Ἡλιοῦ τῆς αὐτῆς νέας ἐκκλησίας, ὁ μὲν πατριάρχης προεισέρχεται, οἱ δὲ δεσπότες, ἰστάμενοι ἐξωθεν τῶν ἁγίων 20 θυρῶν, λαμβάνουσι κηροὺς ἀπὸ τῶν πραιποσίτων, καὶ διὰ Ed. L. 70 τῆς τρισσῆς προσκυνήσεως ἀπευχαριστοῦσι τῷ Θεῷ. εἶτα εισερχόμενοι ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ, ἐν πρώτοις μὲν ἀσπάζονται τὰ 20 ἄγια θύρια, εἶτα τὴν τῆς ἁγίας τραπέζης ἐνδυστὴν καὶ τὴν ἐκεῖσε ἀποκειμένην τοῦ ἁγίου προφήτου μελωτὴν, καὶ τιθέντες ἀποκόμβιον ἐπὶ τῆς ἁγίας τραπέζης, διέρχονται διὰ τῶν βημάτων, ἄπτοντες κηροὺς καθ' ἕνα ἕνα βῆμα, ἀσπαζόμενοι κατὰ τὸ εἰσθὸς τὰς ἐνδυστάς. καὶ διερχόμενοι διὰ τοῦ

6. πύλην ἐξάγουσαν ed. τὸ ἡλιακόν ed.

Interea Domini cereos a praeposito accipiunt, ternaque cum cereis adoratione facta, ad Deum precantur et evangelium, a diacono incensati, osculantur. (III.) Deinde sustentatus a patriarcha Imperator ex ecclesia redit, perque medium templum phari digressus, per portam ad solarium ducentem exit, ubi Domini a praepositis cereos processionales accipiunt, et per medium solarium angustamque ianuam procedentes, per descensum bucoleontis descendunt, et ad dextram inclinantes, ad narthecem novae maguae ecclesiae descendunt, ubi senatores omnes adstant, et consueti ritus ecclesiastici introitus celebrantur. Dominis autem cum patriarcha sacrarium oratorii S. Eliae, quod in eadem nova ecclesia est, pro more ingressis, patriarcha primus intrat; Domini vero extra sacras ianuas constituti, cereos a praeposito accipiunt terque genu flexo ad Deum precantur. Mox oratorium ingressi ante omnia sacras ianuas, postea sanctum altaris instratum et repositam ibi S. prophetae vestem osculantur, et apocombio sacrae mensae imposito, per bemata transeunt, et cereis in singulis bematibus accensis, iustrata pro more osculantur. Per

αὐτοῦ γυναικίτου, ἄπτονσι κηρούς εἰς τὴν εἰκόνα Βασιλεῖου τοῦ φιλοχρίστου δεσπότου, καὶ εὐθέως ἀποχαιρετίζοντες τὸν πατριάρχην, εἰσέρχονται ἐν τῷ ἐκείσε προσευχαδίῳ, κἀκείθεν ἐκβαίνοντες εἰς τὸν πρὸς τὴν θάλασσαν νάρθηκα, ἐν ᾧ καὶ Β τὰ σελλία ἴστανται καὶ τὸ βῆλον κρέμαται, ἀπαλλάσσουσι τὰς εἰαυτῶν χλανίδας, καὶ ἴστανται ἐκδεχόμενοι τὴν τοῦ ἁγίου εὐαγγελίου ἀνάγνωσιν, εἰθ' οὕτως λαμβάνοντες κηρούς παρὰ τῶν πραιποσίτων, ἀκούουσι τοῦ ἁγίου εὐαγγελίου. μετὰ δὲ τὴν ἀπόλυσιν τῆς ἐκτενοῦς καθέζονται, καὶ εἰσάγει ὁ τῆς Ms. 63. α τραπέζης μετὰ καὶ τῶν ἀρτοκλινοῦν τὸ κλητώριον, καὶ στοι-10 χεὶ αὐτὸ ὁ μέγας βασιλεὺς, καὶ εἰθ' οὕτως οἱ δεσπότες διέρχονται μυστικῶς διὰ τοῦ αὐτοῦ νάρθηκος καὶ τοῦ ἐκείσε μυστικοῦ ἀναβασίου, καὶ διὰ τοῦ ἀνωτάτου ἡλιακοῦ τοῦ αὐτοῦ νάρθηκος εἰσέρχονται οἱ δεσπότες εἰς τὸ παλάτιον. Ἰστέον, ὅτι ταύτῃ τῇ ἑορτῇ μετὰ τῶν ἀλλαξίμων καθέζονται 15 β οἱ δεσπότες ἐπὶ τῆς τραπέζης.

ΚΕΦ. κ'.

Μηνὶ Μαίῳ ἃ τὰ ἔγκαινια τῆς νέας, ὅσα δεῖ παραφυλάττειν τῇ ἑορτῇ τῶν ἔγκαινίων τῆς νέας μεγάλης ἐκκλησίας.

Πρὸ μιᾶς ἡμέρας κελεύουσι οἱ δεσπότες τοὺς πραιπο-20 σίτοις, προελθεῖν ἐπὶ τῇ αὐρίῳ μετὰ ἀλλαξίμων πᾶσαν τὴν

19. νέας om. ed. ΣΧΟΛ. Ἰστέον, ὅτι καὶ αὕτη ἡ ἑορτὴ ἐκαι-
νουργήθη ἐπὶ Βασιλεῖου δεσπότου.

gynaecium ipsum transeuntes, cereos ad effigiem Basilii, Imperatoris Christum amantis, accendunt, et vale patriarchae dicto, ad locum elevatiorum, ubi orantes consistunt, abeunt, inde ad narthecem, qui prope mare seu cavum recessum sacrae mensae est, ubi sellae positae velumque suspensum, discedunt, vestes suas mutant, et sancti evangelii lectionem exspectantes, adstant, acceptisque a praepositis cereis, sanctum evangelium audiunt. Finita extensa, consident, et mensae praefectus cum triclinariis ad convivium ducit, quod ipse magnus Imperator ordinat. Sic postea Domini secreto per eundem narthecem et mysticum ascensum, qui ibi est, perque superius solarium eiusdem narthecis ad palatium discedunt. Sciendum est, Imperatores hoc festo in mutatoriis mensae adsidere.

CAP. 20.

Mensis Maii primo encaenia novae ecclesiae: et de ritibus in festo encaeniorum novae magnae ecclesiae observandis.

Pridie unius diei Domini praepositis indicant, senatum omnem mutatis vestibus sequenti die processurum esse: quae postquam M-

σὺγκλητον, καὶ τῇ ἑωθρην περὶ ὄραν δευτέρωv κελεύουσιν οἱ δεσπότες εἰσελθεῖν τοὺς πραιποσίτους, καὶ δὴ τούτων εἰσελ- D
 θύοντων μετὰ καὶ ὀλίγων τοῦ κουβουκλείου, ἀπέρχονται ἅμα τοῦ παπῖα καὶ τοῦ ἑταιρειάρχου, καὶ εἰσάγουσι τὸν πατριάρ- 5
 χην μετὰ καὶ τῶν μητροπολιτῶν καὶ τῆς λοιπῆς αὐτοῦ τά-
 ξεως. καὶ τοῦ πατριάρχου εἰσερχομένου διὰ τῶν διαβατικῶν τοῦ τρικόγγου, ἔρχεται καὶ κάθηται ἐν τῇ καμάρα τοῦ ἁγίου Θεοδώρου, καὶ οἱ περιβάλλοντες τὰς ἑαυτῶν χλανίδας, καὶ Ed. L. 71
 ἔξερχόμενοι ἔξωθεν τοῦ βήλου τῆς αὐτῆς καμάρας ἴστανται. 10
 οἱ δὲ πραιποσίτοι ἔξερχόμενοι εἰσάγουσι τὸν πατριάρχη, οἱ δὲ δεσπότες τοῦτον κατὰ τὸ εἰωθὸς ἀσπαζόμενοι, καθέζονται μετ' αὐτοῦ ἐν τῇ χρυσοτρικλίνῳ μικρὸν τι, καὶ εὐθὺς γίνε-
 ται μεταστάσιμον, καὶ οἱ μὲν μάλιστα καὶ ἀνθύπατοι καὶ πατρίκιοι καὶ λοιποὶ συγκλητικοὶ κατέρχονται ἐν τῷ νάρθηκι 15
 τῆς νέας μεγάλης ἐκκλησίας, οἱ δὲ τοῦ κουβουκλείου ἅπαντες διέρχονται διὰ τοῦ ὥρολογίου καὶ τοῦ χρυσοτρικλίνου καὶ τῆς καμάρας τοῦ πανθέου καὶ τοῦ φύλακος, καὶ ἐκβαίνοντες τὸ μονόθυρον, ἀπῖασιν ἐν τῷ ναῦ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τοῦ φάρου, καὶ οἱ μὲν δεσπότες ἀνιστάμενοι εἰσέρχονται με-
 20
 20 τὰ τοῦ πατριάρχου μυστικῶς διὰ τοῦ μακρῶνος τοῦ κοιτῶ- B
 νος εἰς τὸν ναὸν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τοῦ φάρου, καὶ οἱ δεσπότες ἴστανται ἐν τῷ νάρθηκι, ὁ δὲ πατριάρχης εἰσέρχε-
 ται εἰς τὸ θυσιαστήριον, καὶ τῆς εἰωθυίας εὐχῆς τελουμένης,

5. ΣΧΟΛ. Ἰστέον, ὅτι ὁ δεφερενδάριος δηλοῖ τῆ παπῖα τὴν τοῦ πατριάρχου ἄφιξιν. 7. καμάρα. Plura hic excidisse putat R., quae p. 122. leguntur, inde a vers. 8. τοῦ χρυσοτρικλίνου usque ad v. 12. ἐν τῇ καμάρα. 16. καὶ ante τοῦ χρυσοτρικλίνου delendum esse putat R.

luxit, circa horam secundam matutinam praepositos intrare iubent, quo facto, cum paucis cubiculariis una cum papa et hetaeriarcha abeunt, et patriarcham cum metropolitae et reliquo eius officio adducunt. Qui per porticus triconchii ingressus, in camera S. Theodori sedet, tunicas suas comites eius ibi induunt, et extra velum eius camerae progressi, subsistunt. Praepositi autem egressi, patriarcham adducunt, quem Domini pro more osculati, cum eo paululum in aereo triclinio consident, et statim receptio instituitur, et magistri quidem, proconsules, patricii et ceteri senatores in narthecem novae magnae ecclesiae descendunt; cubicularii vero omnes per horologium aureumque triclinium, cameram panthei et custodiam trans-eunt, eque monothyro egressi, ad templum S. Deiparae phari abeunt. Domini surgentes sine pompa una cum patriarcha per longam porticum cubiculi ad templum sanctissimae Deiparae phari abeunt, et ipsi quidem in nartheca subsistunt, patriarcha vero in oratorium in-

Ms. 63. ἡ ἀπάρχονται οἱ ψάλλται τὸ τροπάριον· ὁ δὲ πατριάρχης ἐξερ-
 χόμενος ἀπὸ τοῦ θυσιαστηρίου, βασιτάζων τὸ ἅγιον εὐαγγέ-
 λιον, ἔρχεται εἰς τὰς βασιλικὰς πύλας, δηλονότι τοῦ ὑποδια-
 κόνου βασιτάζοντος τὸν λιτανικὸν σταυρὸν, οἱ δὲ δεσπότηαι
 λαμβάνουσι παρὰ τῶν πραιποσίτων κηρούς, καὶ διὰ τῆς τρισ-5
 σῆς μετὰ τῶν κηρῶν προσκυνήσεως ἀπενχαριστοῦσι τῷ Θεῷ,
 καὶ ἀσπάζονται τὸ τε εὐαγγέλιον καὶ τὸν σταυρὸν, θυμιώμε-
 νοι ὑπὸ τοῦ διακόνου. (B.) Καὶ παρακρατούμενος ὁ βασι-
 λεὺς ὑπὸ τοῦ πατριάρχου ἐξέρχεται ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας, καὶ
 ἐξιόντων τὴν πύλην τὴν δεξιόγουσαν εἰς τὸν ἡλιακὸν, λαμβά-10
 νουσι οἱ δεσπότηαι παρὰ τῶν πραιποσίτων κηρία λιτανίαια,
 καὶ διέρχονται λιτανεύοντες διὰ μέσου τοῦ ἡλιακοῦ καὶ τοῦ
 στενωποῦ τοῦ μονοθύρου, καὶ κατέρχονται τὸ καταβάσιον τοῦ
 βουκολέοντος, καὶ ἐκνεύοντες δεξιᾷ, κατέρχονται πρὸς τὸν νάρ-
 θηκα τῆς νέας ἐκκλησίας, (ἐκεῖσε γὰρ ἴστανται οἱ τῆς συγ-15
 κλήτου,) καὶ γίνεται ἡ ἀκολουθία τῆς εἰσόδου τῶν ἐγκαινίων.
 τῶν δὲ δεσποτῶν κατὰ τὸ εἰωθὸς εἰσιόντων μετὰ τοῦ πατρι-
 ἀρχου εἰς τὸ θυσιαστήριον, ὁ μὲν πατριάρχης προσιέρχεται,
 οἱ δὲ δεσπότηαι, ἰστάμενοι ἔξωθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, λαμβά-
 νουσι τοὺς κηρούς παρὰ τῶν πραιποσίτων καὶ διὰ τῆς τρισ-20
 σῆς μετὰ τῶν κηρῶν προσκυνήσεως ἀπενχαριστοῦσι τῷ Θεῷ·
 εἶτα εἰσερχόμενοι ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ, ἐν πρώτοις μὲν ἀσπά-
 ζονται τὰ ἅγια θύρια, εἶτα τὴν τῆς ἁγίας τραπέζης ἐνδυστήν,
 καὶ τιθέντες ἀποκόμβιον ἐπὶ τῆς ἁγίας τραπέζης, διέρχονται

10. τὸ ἡλ. ed. 11. λιτανικά ed.

trat, solennique precatione peracta, psaltae troparium incipiunt. Deinde patriarcha ex oratorio egressus, sanctum evangelium gestans, portas Imperatorias ingreditur, subdiacono crucem processionalem ferente, Domini autem, cereis a patriarcha acceptis, ter cum ipsis Deum adorant, et evangelium crucemque, a subdiacono incensati, osculantur. (II.) Imperator a patriarcha sustentatus, e templo egreditur, et postquam per portam ad solarium ducentem exierunt, Domini cereos processionales a praepositis accipiunt, et in processione per medium solarium angustiasque monothyri abeunt: postea per descensum bucoleontis progressi et ad dextram se inclinantes, ad narthecem novae ecclesiae se conferunt, ubi senatores adsunt, et officium introitus encaeniorum celebratur. Dominis autem cum patriarcha sacrarium pro more ingressis, patriarcha praecedit, Domini autem extra sacras ianuas constituti, cereos a praepositis accipiunt, terque genu flexo Deum adorant, mox sacrarium ingressi, primo quidem sacras ianuas, deinde sacrum altaris instratum osculantur, et apocombio inibi reposito, per bemata, cereis in unoquoque bemate

διὰ τῶν βημάτων, ἄπτοντες κηρούς καθ' ἓνα ἕκαστον βῆμα, ἀσπαζόμενοι κατὰ τὸ εἰωθὺς τὰς ἐνδυτὰς, καὶ διερχόμενοι διὰ τοῦ γυναικίτου, ἄπτουσι κηρούς εἰς τὴν εἰκόνα Βασιλείου τοῦ φιλοχρίστου δεσπότη, καὶ εὐθέως ἀποχαιρετίζοντες τὸν Ed. L. 72
 5 πατριάρχην, εἰσέρχονται ἐν τῷ ἐκείσε προσευχαδίῳ, κάκειθεν ἐβαίνοντες εἰς τὸν πρὸς τὴν θάλασσαν νάρθηκα, ἐν ᾧ καὶ τὰ σελλία ἴστανται καὶ τὸ βῆλον κρέματα, καὶ ἀπαλλάσσουσι τὰς ἑαυτῶν χλανίδας, καὶ ἴστανται ἐκδεχόμενοι τὴν τοῦ ἁγίου εὐαγγελίου ἀνάγνωσιν· εἰδ' οὕτως λαμβάνοντες κηρούς
 10 παρὰ τῶν πραιποσίτων, ἀκούουσι τοῦ ἁγίου εὐαγγελίου. με-Μα. θ. 2
 τὰ δὲ τὴν ἀπόλυσιν τῆς ἔκτενοῦς εὐχῆς καθέζονται, καὶ εἰσαγάγει ὁ τῆς τραπέζης μετὰ καὶ τῶν ἀρτοκλινῶν τὸ κλητώριον, καὶ στοιχεῖ αὐτὸ ὁ μέγας βασιλεύς. καὶ εἰδ' οὕτως οἱ δεσπότης διέρχονται μυστικῶς διὰ τοῦ αὐτοῦ νάρθηκος καὶ τοῦ
 15 μυστικοῦ ἀναβασίου, καὶ διὰ τοῦ ἀνωτάτου ἡλιακοῦ τοῦ B
 αὐτοῦ νάρθηκος εἰσέρχονται εἰς τὸ παλάτιον. χρὴ εἰδέναι, ὅτι κατὰ τὴν τάξιν ταύτης τῆς ἑορτῆς καὶ τὸν τύπον ἐπιτελεῖται καὶ ἡ ἑορτὴ τοῦ ἀρχιστρατήγου μηνὶ Νοεμβρίῳ ἢ εἰδέναι δὲ δεῖ, ὅτι ταύτη τῇ ἑορτῇ τοῦ ἀρχιστρατήγου ἐν τῷ ἐκκλησίῳ τοῦ
 20 ναοῦ, ἧσον τοῦ ἀρχιστρατήγου, ἐπιτελεῖται ἡ τοιαύτη ἑορτή.

ΚΕΦ. α΄.

Ὅσα εἰς παραφυλάττειν τῇ ἑορτῇ καὶ προελεύσει τοῦ ἁγίου Δημητρίου.

Πρὸ μιᾶς ἡμέρας κελύουσιν οἱ δεσπότης τοῖς πραιποσί-

accensis, discedunt, sacra instrata pro more osculantur, perque gymnaceum digressi, cereos ad effigiem Basilii, Imperatoris Christum amantis, accendant, statimque vale patriarchae dicto, locum excelsum, ubi orantes stare solent, petunt, inde ad narthecem prope mare altaris ascendunt, ubi et sellae stant et velum suspensum est, suasque tunicas mutant, et sacri evangelii lectionem expectantes, adstant, quam, cereos a praepositis traditos manu tenentes, auscultant. Finita extensa, consistunt, praefectus mensae cum tricliniaris convivium parat, quod ipse magnus Imperator ordinat. Sic Domini per eundem narthecem et secretam scalam perque solarium superius soli digressi, palatium intrant. Sciendum est, secundum huius diei ritum et sancti Michaelis festum octavo mensis Novembris institutum solite, ubi observandum, hoc archangeli festum in oratorio templi, S. scilicet Michaelis, die dicto celebrari.

CAP. 21.

Observanda in festo et processione S. Demetrii.

Prædie unius diei Domini praepositis indicant, die sequente cum allaximis senatum universum prodire, mane autem circa horam se-

Cτοις τοῦ προσελθεῖν ἐπὶ τὴν αὐριον μετὰ ἀλλαξίμων τῆρ σύγ-
 κλητον πᾶσαν, καὶ τῆ ἔωθεν περὶ ὥραν δευτέραν κελεύουσι
 οἱ δεσπότες εἰσελθεῖν τοὺς πραιποσίτους, καὶ δὴ τούτων εἰ-
 ελθόντων, μετὰ ὀλίγων τοῦ κουβουκλείου ἀπέρχονται, ἅμα
 τοῦ παπία καὶ τοῦ ἑταιριάρχου, καὶ εἰσάγουσι τὸν πατριάρ-5
 χην μετὰ καὶ τῶν μητροπολιτῶν καὶ τῆς λοιπῆς αὐτοῦ τά-
 ξεως. καὶ τοῦ πατριάρχου εἰσερχομένου, διὰ τῶν διαβατι-
 κῶν τοῦ τρικόνου εἰσέρχεται, καὶ κἀθηται ἐν τῆ καμάρα τοῦ
 χρυσοτρικλίνου τῆ οὔση πρὸς τὸ πάνθεον. οἱ δὲ πραιπόσιτοι
 εἰσερχόμενοι ἀναγγέλλουσι τοῖς δεσπόταις τὴν τοῦ πατριάρχου
 ἄφειξιν, καὶ εὐθὺς ἀνίστανται οἱ δεσπότες καὶ εἰσέρχονται
 ἐν τῆ καμάρα τοῦ ἁγίου Θεοδώρου, κάκεισε περιβύλλονται
 τὰς ἑαυτῶν χλανίδας, καὶ ἐξερχόμενοι ἔξωθεν τοῦ βήλου τῆς
 Δαυτῆς καμάρας ἴστανται. οἱ δὲ πραιπόσιτοι ἐξερχόμενοι εἰ-
 ἀγουσι τὸν πατριάρχην· οἱ δὲ δεσπότες τοῦτον κατὰ τοῖς
 εἰωθὸς ἀσπαζόμενοι, καθέζονται μετ' αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ χρυσοτρι-
 κλίνου μικρὸν τι, καὶ ὅτε πάντα καλῶς εὐτρεπισθῶσιν, εἰσέρ-
 χονται οἱ πραιπόσιτοι δηλοῦντες τοῖς δεσπόταις, καὶ εὐθὺς
 Ms. 64. b. ἀνίστανται οἱ δεσπότες μετὰ τοῦ πατριάρχου, καὶ ἐξερχόμε-
 νοι κατὰ τὸν εἰωθότα τούτοις τύπον, διέρχονται διὰ τοῦ τρι-20
 πέτωνος καὶ τοῦ λάυσιακοῦ καὶ τοῦ Ἰουστινιανοῦ καὶ τῶν
 σκύλων καὶ τῶν ἔξω διαβατικῶν τοῦ Μαρκιανοῦ, καὶ ἀπέρ-
 χονται ἐν τῆ ἐκεῖσε εὐκτηρίῳ τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Πέτρου.
 Ed. L. 73 (B.) Ἰστέον, ὅτι, τῶν δεσποτῶν ἐξερχομένων ἀπὸ τοῦ χρυ-
 σοτρικλίνου μετὰ καὶ τοῦ πατριάρχου, ἴστανται ἀντικρὺ τῶν 25

6. λοιποὶς ed.

cundam praepositos ingredi iubent, quo facto, cum paucis cubicula-
 riis, papa et hetaeriarca abeunt, et patriarcham cum metropolitibus
 et reliquo eius officio adducunt. Qui per porticum triconchii in-
 gressus, in camera aurei triclinii, quae proxima pantheo est, consi-
 det. Praepositi autem ingressi Imperatoribus eius adventum nunt-
 tiant, qui surgunt, et cameram S. Theodori ingressi, tunicas suas
 induunt, et extra velum eius camerae egressi, adstant. Interea praep-
 ositi patriarcham adducunt, quem Domini pro more osculantur et
 paululum in aureo triclinio cum eo consident, rebusque omnibus
 bene ordinatis, praepositi intrant, Dominis id nuntiaturi, qui con-
 festim cum patriarcha surgunt, et ritu ipsis solenni egressi, per tri-
 petonem, lausiacum, Iustinianicum, scyla et exteriores Marciani por-
 ticus transeuntes, oratorium S. Petri, quod ibi situm est, petunt.
 (II.) Sciendum est, Dominis cum patriarcha ex aureo triclinio pro-
 cedentibus, ante portas eius argenteas eunuchos protospatharios et
 logothetam curae publici cum protoscriniario et primo notarioque.

ἀργυρῶν πυλῶν τοῦ χρυσοτρικλίνου οἱ ἐννοῦχοι πρωτοσπαθά-
 ριοι, ὅ,τε λογοθέτης τοῦ δρόμου μετὰ καὶ τοῦ πρωτοασκηρήτης
 καὶ τοῦ πρωτονοταρίου, ἐπὶ δὲ τὸ μέρος τοῦ ὠρολογίου οἱ τοῦ
 χρυσοτρικλίνου. Ἰστέον, ὅτι, ἐξιόντων τῶν δεσποτῶν τὰς χαλ-
 5κῆς πύλας πρὸς τὸν λαυσιακόν, δέχονται οἱ τοῦ μαγλαβίου
 καὶ οἱ τοῦ κουβουκλείου ἅπαντες, κἀκεῖθεν δηριγεύουσι τοὺς
 δεσπότας. Ἰστέον, ὅτι ἔνδον τῶν σκύλων, ἤγουν εἰς τὴν ἄ-
 κραν τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ἴστανται οἱ τε μάγιστροι καὶ ἀνθύ-
 πατοι καὶ οἱ ὀφφικιάλιοι, καὶ τῶν δεσποτῶν διερχομένων, πί-
 10ποτοῦσιν ἐπ' ἐδάφους, τούτους προσκυνοῦντες. οἱ δὲ δεσπό-
 ται, καθὼς προείρηται, διέρχονται μέχρι τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Β
 Πέτρου, ὃ δὲ πατριάρχης εἰσέρχεται εἰς τὸ θυσιαστήριον,
 καὶ τῆς εἰωθυίας εὐχῆς τελουμένης, ἀπέρχονται οἱ ψάλται τὸ
 τροπάριον. ὃ δὲ πατριάρχης ἐξερχόμενος ἀπὸ τοῦ θυσιαστη-
 15ρίου, βαστάζων τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον, ἔρχεται εἰς τὰς βασιλι-
 κῆς πύλας τοῦ αὐτοῦ εὐκτηρίου, δηλονότι καὶ τοῦ ὑποδιάκο-
 νος βαστάζοντος τὸν λιτανικὸν σταυρόν. οἱ δὲ δεσπόται λαμ-
 βάνουσι παρὰ τῶν πραιποσίτων κηρὸς καὶ διὰ τῆς τρισσῆς
 προσκυνήσεως ἀπευχαριστοῦσι τῷ Θεῷ, καὶ ἀσπάζονται τότε
 20εὐαγγέλιον καὶ τὸν σταυρόν, θνυμιώμενοι ὑπὸ τοῦ διάκονος,
 καὶ παρακρατούμενος ὁ βασιλεὺς ὑπὸ τοῦ πατριάρχου, ἔξέρ-
 χεται ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας. Ἰστέον, ὅτι, ἀπὸ μὲν τοῦ ἁγίου Πέ-
 τρου ἐξερχομένης τῆς λιτῆς, λέγουσιν οἱ ψάλται τὸ τροπάριον
 τοῦ μάρτυρος πρὸς τὰ „λαθὼν ἐτέχθης,” ὅπερ ἐποίησε Λέων
 25ὁ σοφώτατος καὶ ἀγαθὸς βασιλεὺς, εἰσερχομένης δὲ τῆς λιτῆς

2. ὁ λογοθ. ed. 3. δυναταρίου ed. Cf. R. ad p. 24, 23, et 99, 2.
 5. τὸ λαυσ. ed. οἱ μαγλ. ed. 16. ὑποδιακόνου et 20. διακόνου ed.

ministros autem triclinii aurei prope horologium adstare. Porro Do-
 minos, ex aeneis portis ad lausiacum egressos, manclavitae et cubi-
 calarii omnes excipiunt et comitantur. Intra scyla seu in extrema
 Iustiniani triclinii parte magistri, proconsules et officiales adsunt,
 et transeuntes Dominos, procidentes in terram, adorant. Illi autem,
 ut supra observatum est, ad sancti Petri abeunt, ubi patriarcha sac-
 rarium ingreditur, et post preces solennes peractas psaltae tropa-
 rium incipiunt. Patriarcha deinde ex sacrario, sanctum evangelium
 manu teneus, ad portas Imperatorias eiusdem oratorii procedit, sub-
 diacono crucem processionalem praeferente. Domini cereos a prae-
 positis accipiunt, terque genu flexo, ad Deum precantur, tunc evan-
 gelium et crucem osculantur, et diacono incensante, Imperator, pa-
 triarchae innixus, e templo egreditur. Observandum quoque est,
 pompa a S. Petri procedente, cantores troparium martyris, quod Leo,
 sapientissimus et optimus Imperator, composuit, usque ad verba:

εἰς τὸ χρυσοτρικλίνον, ἀπάρχονται τὸ τραπέριον τῶν ἐγκαινίων-
 Ms. 65. αων, ἤγουν τὸ „δόξα σοι Χριστὲ ὁ Θεός, ἀποστόλων καύ-
 χημα.” καὶ διερχόμενος, ὅθεν ἀπέβη ἀπῆει, διέρχεται διὰ
 μέσον τοῦ χρυσοτρικλίνου, καὶ ἐξέρχεται μετὰ τῆς λιτῆς τὰς
 ἀνατολικὰς πύλας, καὶ οἱ μὲν μάγιστροι καὶ ἀνδύπατοι καὶ
 πατρίκιοι καὶ ὀφφικιάλιοι ἴστανται ἀντικρὺ τοῦ ναοῦ τοῦ ἁ-
 γίου Δημητρίου, ἤγουν τοῦ ἀριστεροῦ μέρους, οἱ δὲ τοῦ κου-
 βουκλείου κατὰ ἀνατολικὰς τοῦ ἡλιακοῦ, οἱ δὲ δεσπύται με-
 D τὰ τοῦ πατριάρχου ἐν τῷ προπυλαίῳ τῆς ἐκκλησίας, καὶ τῆς
 εἰσόδου ἀκολουθίας τελεσθείσης, ἤγουν τῶν ἐγκαινίων, γί-10
 νεται ἡ εἴσοδος. καὶ ὁ μὲν πατριάρχης εἰσέρχεται εἰς τὸ θυ-
 σιαστήριον, οἱ δὲ δεσπύται, διερχόμενοι μέσον τῆς ἐκκλησίας,
 ἐξέρχονται καὶ ἴστανται ἐν τῷ ἐκείῃ τετρασέρφ, ἐκδεχόμενοι
 τὴν τοῦ εὐαγγελίου ἀνάγνωσιν. μετὰ δὲ τὴν τοῦ εὐαγγελίου
 ἀνάγνωσιν ἐξερχόμενοι τὰς ἀργυρᾶς τοῦ μακρῆνος πύλας, 15
 ἀπαλλάσσουν τὰς τούτων χλαμύδας, καὶ εἰσερχόμενοι καθέ-
 ζονται ἐπὶ τοῦ χρυσοτρικλίνου, καθὼς εἴησται αὐτοῖς, καὶ
 Ed. L. 74 μετὰ μικρὸν δίδονται μίνας. τῇ αὐτῇ δὲ ἡμέρᾳ συναστίζον-
 ται τῷ πατριάρχῃ καὶ τοῖς μητροπολίταις καὶ τῇ συγκλήτῃ,
 οἷς ἂν κελύσωσιν.

20

ΚΕΦ. κβ.

Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν τῇ ἑορτῇ καὶ προελεῦσαι τῆς ὑψώσεως τῶν
 τιμῶν ξύλων.

Προέρχονται οἱ τοῦ κουβουκλείου, πατρίκιοι τε καὶ δο-
Latens natus es; ingrediente autem processione triclinium aureum,
troparium encaeniorum, scilicet: Gratia tibi, Christe Deus, apostolo-
rum gloria, recitare. Imperator inde, quo abierat, digressus, per
medium chrysotriclinium pergit et ex orientalibus portis cum proces-
sione egreditur, dum interea magistri, proconsules, patricii et offi-
ciales e regione templi S. Demetrii seu ad sinistram partem, cubi-
cularii vero ad orientales solarium, Domini cum patriarcha in atrio
templi stant, ac solennibus encaeniorum ritibus peractis, introitus
fit. Patriarcha sacrarium intrat, Domini per mediam ecclesiam trans-
euntes, egrediuntur, et in tetrasero, quod ibi est, lectionem evan-
gelii audituri, adstant. Postea per argenteas macronis seu porticus
oblongae iannas progressi, tunicas suas induunt, aureumque tricli-
nium ingressi, pro more consident, et brevi post missa datur. Con-
vivio autem hoc die patriarcham, metropolitam et quoscumque vo-
lunt senatores adhibent.

CAP. 22.

Observanda in festo et processione exaltationis venerandae crucis.

Cubicularii, [patricii et domestici ceterique proceres omnes in

μάλιστα καὶ οἱ λοιποὶ ἅπαντες ἄρχοντες ἀπὸ σκαραμαγγίλων
 ἐν τῷ σπαθαρικῷ ὄραν ἐννάτην ἢ καὶ δεκάτην νυκτός· καὶ Β
 μέλλοντος τοῦ βασιλέως ἐξέρχονται, ἀνοίγεται ἡ πύλη τοῦ
 σπαθαρικίου, καὶ τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου εἰσελθόν-
 τινων καὶ τὰ σιγία αὐτῶν φορούντων, προσκυνοῦσι τὸν βασι-
 λέα, ὃ δὲ βασιλεὺς, δηριγεύμενος ὑπ' αὐτῶν, ἐξέρχεται. οἱ
 δὲ πατρίκιοι ἅμα τῶν δομυστικῶν ἐκδέχονται τὸν βασιλέα ἐξω
 τῆς πύλης τοῦ σπαθαρικίου, ὡσαύτως καὶ οἱ βασιλικοὶ προσ-
 κνήσαντες διέρχονται ἔμπροσθεν τοῦ βασιλέως, ὃ δὲ βασι-
 10 λεὺς δηριγεύμενος ὑπὸ τε τοῦ κουβουκλείου καὶ τῶν βασιλι-
 κῶν, διέρχεται διὰ τῆς μαγναύρας καὶ τῶν ἀνωτέρων αὐτῆς
 διαβατικῶν, καὶ διὰ τῆς ξυλίνης σκάλας ἀνελθὼν, εἰσέρχεται
 ἐν τοῖς κατηχοιμηνίοις τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, εἰδ' οὕτως ἄ- Ms. 65. b
 ψας κηρὸς καὶ εὐξάμενος, παρακύνπτει ἐν τοῖς δεξιῶς μέρε- C
 15 σιν. ἔπειτα ἀλλάσσουν οἱ τοῦ κουβουκλείου ἄρχοντες, οἱ δὲ
 κουβουκλίριοι τὰ καμίσια αὐτῶν καὶ μόνον, οἱ δὲ πατρί-
 κιοὶ χλαμίδα λιτὰ, εἶτα κελεύει ὁ βασιλεὺς τῷ πραιποσίτῳ,
 καὶ προσκαλεῖται ὁ πατριάρχης, καὶ ὀλίγον μετὰ τοῦ βασι-
 λέως καθεσθὲις ἐξέρχεται, καὶ ἄπεισιν ἐν τῷ μικρῷ σεκρέ-
 20 τῳ, ἔνθα πρόκεινται τὰ τίμια ξύλα, ἐκδεχόμενος τὸν βασιλέα.
 ἄρχομένης δὲ τῆς ἐκκλησίας τὸ „δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ,”
 ἀπέρχεται ὁ βασιλεὺς, δηριγεύμενος ὑπὸ τοῦ κουβουκλείου
 εἰς προσκνήσιν τῶν τιμίων ξύλων, καὶ προσκνήσας τὰ τί-
 μια ξύλα, ἐξέρχεται ἐν τῷ μεγάλῳ σεκρέτῳ, καὶ ἐπιδίδωσιν
 25 αὐτῷ ὁ πατριάρχης κηρίον λιτανίκιον ἄνευ φιαλίου. ἐν δὲ D

25. λιτανίκιον cod.

scaramangiis ad spatharicium hora nona seu decima noctis abeunt,
 cuius porta, dum Imperator processurus est, aperitur, et praefecti
 cubiculo, sua saga gestantes, intrant, Imperatorem adoraturi, qui,
 ipsis comitantibus, progreditur. Tunc patricii cum domesticis extra
 spatharicii portam eum excipiunt, ministri, adoratione facta, ipsum
 praecedunt, et sic a cubiculariis et ministris suis stipatas, per ma-
 gnauram et superiores eius porticus transit, perque scalam ligneam
 ad magnae ecclesiae catechumena descendit, ubi, cereis accensis et
 precatus, in dextro latere adsidet. Deinde cubiculo praefecti et ce-
 10 teri cubicularii tantum camisia sua, patricii tunicas processionales
 mutant, patriarcha a praeposito, mandato ab Imperatore dato, ar-
 cessitur, et postquam pantulum cum Imperatore consedit, ad parvum
 secretum, ubi venerandum lignum repositum est, Imperatorem ex-
 cepturus, discedit. Postquam autem coniecit populi: *Gloria in ex-*
 15 *celsis Deo*, incepit, Imperator a cubiculo stipatus, ad venerandorum
 lignorum adorationem abit, qua peracta, patriarcha cereum proces-
 20 sionalem sine phiala ipsi tradit. In eodem secreto patricii cum se-

τῷ αὐτῷ σεκρέτῳ δέχονται τὸν βασιλέα οἱ πατριῖοι ἅμα τῇ συγκλήτῳ, βαστάζοντες κηρία ἄνευ φιαλίων, οὐ πίπτουσι δὲ εἴτα ὁ βασιλεὺς μετὰ τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου καὶ πατρικίων καὶ πάσης τῆς συγκλήτου, ὀψικεύων τὰ τίμια ξύλα, κατέρχεται διὰ τοῦ μεγάλου κοχλιοῦ, καὶ ἐκκλίνας τὸς εὐώνυμον μέρος, διέρχεται διὰ τοῦ διδασκαλείου, ἔνθα ἐπιγέγραπται τὰ πασχάλια, καὶ τὰ βάρθρα κατελθὼν, εἰσέρχεται διὰ τῆς μεγάλης πύλης τοῦ νάρθηκος, καὶ τὰς βασιλικὰς πύλας καταλαβὼν, ἴσταται, ἐπιδοὺς τῷ πραιποσίτῳ κηρίον, ὃ Ed. L. 75 περ κατέχει, καὶ ἕτερα παρ' αὐτοῦ λαβὼν καὶ εὐξάμενος, τοῦ ἐπιδίδωσιν αὐτὰ τῷ πραιποσίτῳ, ὃ δὲ πραιπόσιτος τῷ τῆς καταστάσεως. ἔπειτα λαμβάνει τὸ λιτανίκιον αὐτοῦ πάλιν παρὰ τοῦ πραιποσίτου, καὶ προσκυνήσας τὸ ἄχραντον εὐαγγέλιον, διέρχεται μετὰ τοῦ πατριάρχου μέσον τοῦ ναοῦ, καὶ ἐν τοῖς δεξιοῖς μέρεσι τοῦ ἄμβωνος εἰσέρχεται διὰ τῆς σωλέας, 15 τῶν πατρικίων ἐστώτων εἰς τὴν σωλέαν, καὶ βαστάζόντων τὰ αὐτῶν κηρία. (B.) Ὁ δὲ βασιλεὺς ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν ἐστώς, ἐπιδίδωσι τῷ πραιποσίτῳ τὸ ἴδιον κηρίον, καὶ Ms. 66. a ἕτερα παρ' αὐτοῦ λαβὼν καὶ εὐξάμενος, ἐπιδίδωσιν αὐτὰ αὐτῷ, καὶ εἰς τὸ θυσιαστήριον εἰσελθὼν, καὶ τὰ τίμια ξύλα 20 Β προσκυνήσας, ἔξέρχεται, εἰθ' οὕτως ὑποστρέψας διὰ τῆς σωλέας, ἀνέρχεται τρίτον βάρθρον τοῦ ἄμβωνος ἢ καὶ τέταρτον, καὶ ἴσταται ἐκεῖσε, κρατῶν τὸ κηρίον· οἱ δὲ τοῦ κουβουκλείου ἀρχοντες ἴστανται ἐν τῇ σωλέᾳ ἐνώπιον τοῦ βασιλέως, οἱ δὲ

natu, cereos sine phialis gestantes, Imperatorem, non prona tamen in terra facie, excipiunt. Is deinde cum praefectis cubiculi, patriciis et universo senatu veneranda ligna sequens, per magnam cochleam descendit, et ad sinistram inclinans, per didascalium, ubi cycli paschales scribuntur, digreditur, et postquam per scalam descendit, magnam narthecis portam ingreditur, cum vero ad Imperatorias portas pervenit, subsistit, cereum, quem tenuerat, praeposito reddens, aliosque ab eo accipit, et precatus eos praeposito, hic cerimoniarario rursus tradit. Deinde iterum processionalem suum a praeposito sumit, et sacro evangelio adorato, cum patriarcha per medium templum abit dextramque ambonis partem per solem ingreditur, patriciis interim in solea stantibus suosque cereos gestantibus. (II.) Imperator autem ad sacras ianuas constitutus, cereum suum praeposito tradit aliosque ab eo sumit, et post preces ipsi reddit; sacrarium ingressus, veneranda ligna adorat, deinde per solem reversus, gradum tertium aut quartum quoque ambonis adscendit, et ibi, cereum tenens, subsistit: cubiculo praefecti in solea coram Imperatore, eunuchi protospatharii in sinistro ambonis latere

ἐπιτοῦχοι πρωτοσπαθάριοι ἐξ εὐωνύμου τοῦ ἄμβωνος εἰς τὸ
 σκάμνον, οἱ δὲ τοῦ μαγλαβίου ὀπίσω τῶν εὐνούχων πρωτο-
 σπαθαρίων, ἴσον τοῦ ἀριστεροῦ μέρους τοῦ ἄμβωνος, διὰ τὸ
 μὴ διοδεύειν τινὰ ἐνώπιον τοῦ βασιλέως. τοῦ δὲ πατριάρ-
 χου ἀνεληθόντος μετὰ τῶν τιμίων ξύλων εἰς τὸν ἄμβωνα, ἐπι-
 δίδωσιν ὁ βασιλεὺς τὸ λιτανίκιον αὐτοῦ κηρίον τῇ πραιποσί-
 τῃ, καὶ λαβίων ἕτερα τῆς προσευχῆς, ἵσταται μετ' αὐτῶν,
 ἕως ἂν ὑψώσῃ ἐν τοῖς τέσσαρσι μέρεσι τοῦ ἄμβωνος. εἶτα
 ἐπιδούς ὁ βασιλεὺς τοὺς κηρούς τῇ πραιποσίτῃ, κατέρχονται
 10 ἰοἰάμφοτεροι διὰ τῆς σωλέας, ὅ,τε βασιλεὺς καὶ ὁ πατριάρχης,
 καὶ εἰσέρχονται εἰς τὸ θυσιαστήριον, προτιθεμένων τῶν τι-
 μίων ξύλων, καὶ τοῦ βασιλέως εὐξαμένου καὶ προσκυνήσαν-
 τος τὰ τίμια ξύλα, ἐξέρχεται διὰ τοῦ πλαγίου τοῦ θυσιαστη-
 ρίου, καὶ διασωῶζει αὐτὸν ὁ πατριάρχης μέχρι τοῦ ἁγίου
 15 φρέατος. κἀκεῖσε ἀλλήλους ἀσπασάμενοι, ὁ μὲν βασιλεὺς
 μετὰ τῆς προελεύσεως εἰσέρχεται διὰ τῆς μικρᾶς πύλης τῆς
 χαλκῆς, ἐν ἣ ἵσταται μέρος τῶν Πρασίνων καὶ κατασφραγι-
 ζεῖ τὸν βασιλέα, ἕως ἂν διέλθῃ, καὶ οὐδὲν ἕτερον ποιεῖ. τοῦ
 δὲ βασιλέως εἰσεληθόντος εἰς τὴν χαλκῆν, δέχεται αὐτὸν μέρος
 20 τῶν Βενέτων ἐν τῇ δεξιᾷ μέρει τοῦ τρικλίνου, καὶ κατασφρα-
 γίζει τὸν βασιλέα, ὃν τρόπον καὶ οἱ Πράσινοι· τὰς δὲ σχο-
 λὰς καὶ τὰ ἐκκομβίτα διελθὼν, ἀπέρχεται διὰ τοῦ κοινο-
 στωρίου, καὶ μένει ἢ σύγκλητος ἐκεῖσε, ὑπερευχομένη τὸν
 βασιλέα „εἰς πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς χρόνους,” διελθόντα δὲ
 25 τὸν ὀνόποδα, δέχεται αὐτὸν ὁ τῆς καταστάσεως μετὰ τῶν σι-

19. δὲ om. ed.

in scamno, manclavitae pone eos in sinistra parte ambonis subsi-
 stunt, quoniam nemo coram Imperatore prodire potest. Patriarcha
 cum venerandis lignis ambonem ingresso, Imperator cereum suum
 processionalem praeposito tradit, et aliis supplicationis acceptis, cum
 ipsis subsistit, donec exaltatio crucis in quatuor ambonis lateribus
 facta est. Postea cereis praeposito redditus, ambo, Imperator et
 patriarcha, per solem digressi, sacrarium intrant, venerandis lignis
 ibi expositis, et postquam precatus Imperator est lignumque vene-
 randum adoravit, per sacrarii obliquitatem egreditur, eumque pa-
 triarcha usque ad sacrum fontem ducit. Ubi postquam se invicem
 osculati sunt, Imperator cum processione per parvam portam chal-
 ces, ubi factio Prasina, Imperatorem usque dum transiit signans, nec
 quicquam praeterea faciens, adest, ingreditur. Ingressum in chalcem
 Venetorum factio in dextro triclinii latere excipit, eodemque, quo
 Prasini modo signat. Per scholas deinde et excubias digressus, per
 consistorium abit, ubi senatus adest, Imperatori: *In multa bonaque*

λεντιαρίων, καὶ αὐτοὶ ὑπερευχόμενοι τὸν βασιλέα, οἱ δὲ πα-
 τρῖκιοι εἰς τὸ στενὸν καὶ αὐτοὶ ὁμοίως ποιούσι. καὶ διελθὼν
 διὰ τοῦ ἀνυγουστέως εἰσέρχεται εἰς τὸ παλάτιον, καὶ εὐθὺς
 Ms. 66. ἡ ἀπαλλύσθουσιν οἱ ἄρχοντες πάντες, καὶ μένουσιν ἀπὸ σκαρα-
 Ed. L. 76 μαγγίων. χρῆ δὲ εἰδέναι, ὅτι τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ προσέλευσις οὐκ ἔ-
 εἰσέρχεται.

ΚΕΦ. κγ'.

Ἵσα δει παραφυλάττειν τῇ ἑορτῇ καὶ προσέλευσις τῆς ἀγίας Χριστοῦ
 τοῦ Θεοῦ ἡμῶν κατὰ σάρκα γεννήσεως.

Προέρχονται ἅπαντες ἡλλαγμένοι ἐν τῷ ἡμικυκλίῳ τῆς¹⁰
 ἀψίδος, φοροῦντες οἱ πατρίκιοι καὶ οἱ τοῦ κουβουκλείου καὶ
 οἱ τὰ πρῶτα ὀφφίκια κατέχοντες χλανίδια, οἱ μὲν τύρεα καὶ
 Βιμηλινοκάθρυπτα, ὁμοίως καὶ οἱ τοῦ κουβουκλείου τύρεα, οἱ
 δὲ ταῶνας κογχευτούς, ἕτεροι δὲ μαρζαύλια· καθυπουργοῦσι
 δὲ οἱ αὐτοὶ μετὰ τῶν αὐτῶν χλανιδίων μέχρι τῆς πρὸ μιᾶς¹⁵
 ἡμερῶν παραμονῆς τῶν φώτων. τοῦ δὲ παλατίου ἀνοίξαντος,
 οἱ τε πατρίκιοι καὶ στρατηγοὶ καὶ οἱ τοῦ κουβουκλείου εἰσέρ-
 χονται εἰς τὸ ἡμικύκλιον τῆς ἀψίδος, ὡσαύτως καὶ οἱ ἕξ ἑ-
 θνους εἰσερχόμενοι, καὶ πάντων ἐν τῷ παλατίῳ εἰσελθόντων, οἱ
 μὲν πατρίκιοι ἅμα τῶν στρατηγῶν τε καὶ δομειστικῶν δέχονται²⁰
 τὸν βασιλέα ἐν τῷ ἡμικυκλίῳ τῆς ἀψίδος, ἦγουν τοῦ τριχόγ-
 χου· οἱ δὲ τοῦ κουβουκλείου ἅπαντες εἰσερχόμενοι διὰ τῶν

4. πάντες om. ed. 5. δὲ om. cod.

*tempora, acclamans: per onopodem transeuntem cerimoniaris cum
 silentiariis, fausta precaturis, excipit, quod idem patricii in steno
 faciunt. Postremo per augusteum palatium ingreditur, ubi omnes
 proceres mutatorias deponunt, et in scaramangiis manent. Processio
 autem nulla eo die ad palatium instituitur.*

CAP. 23.

*Observanda in festo die et processione sacrae Christi, Dei nostri,
 nativitatis secundum carnem.*

Procedunt omnes in mutatoriis ad hemicyclum apsidis, patricii,
 cubicularii et supremis muneribus praefecti, tunicas, tyrias illi qui-
 dem et laneas, cubicularii tyrias, hi pavonibus conchisque pictas,
 alii marzaulia gestantes: ministrant vero suis in tunicis ad eum diem,
 qui vigiliam festi luminum praecedit. Palatio aperto, patricii, stra-
 tegi et cubicularii cum ceteris, qui ingredi solent, hemicyclum apsidis
 ingrediuntur, quo facto, patricii cum strategis et domesticis impe-

διαβατικῶν τῶν ἁγίων μ'. κάκειθεν δηριγεύομενος ὑπ' αὐτῶν ὁ βασιλεὺς διέρχεται διὰ τῆς δάφνης εἰς τὴν ἁγίαν τριάδα, κάκεισε κηρὸς ἄψας, ἐξέρχεται διὰ τῆς πλαγίας τοῦ βήμα-
 Cτος καὶ εἰσέρχεται, ἔνθα τὰ λείψανα τῶν ἁγίων ἀπόκεινται, ἑπτῶν ἑκάστω κηρὸς, ὡσαύτως ἄπει κηρὸς καὶ εἰς τὸν βα-
 15πιστήρα ἔξω εἰς τοὺς σταυρούς. διοδεύων δὲ διὰ τοῦ ἀν-
 γουσιέως, εἰσέρχεται εἰς τὸν ἅγιον Στέφανον, ἄψας δὲ κά-
 κεισε κηρὸς καὶ εὐξάμενος, ἐξέρχεται, καὶ εἰσέρχεται ἐν τῷ
 κοιτῶνι αὐτοῦ, ἐκδεχόμενος τὸν καιρὸν. τοῦ δὲ τῆς καταστά-
 10σεως εἰσελθόντος καὶ ἐνέγκαντος ἀπόκρισιν τῷ πραιποσίτῳ,
 ὅτι ἤγγικεν ἡ ὥρα, εἰσέρχεται ὁ πραιπόσιτος, καὶ λέγει τῷ
 βασιλεῖ, καὶ ἐξέρχεται ἀπὸ κοιτῶνος αὐτοῦ, καὶ τὴν χλανίδα
 αὐτοῦ περιβαλλόμενος διὰ τῶν βεστητόρων, καὶ ἐξελθόντων
 αὐτῶν, στέφεται ὑπὸ τοῦ πραιποσίτου καὶ ἐξέρχεται διὰ τοῦ Ὡ
 15ἀνγουσιέως εἰς τὸ στενὸν, ἐστῶτων πρωτοσπαθαρίων βαρβά-
 των ἔξω τῆς πύλης δεξιῶν εὐωνύμων εἰς τὸ βῆλον, καὶ τοῦ βασι-
 λέως ἑκάστω μετὰ τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου στάτης, Ma. 67. a
 νεύει τῷ πραιποσίτῳ, ὁ δὲ πραιπόσιτος δίδωσι νεῦμα τῷ ὄστια-
 ρίῳ εἰς τὸ βῆλον κάτω, καὶ εἰσέρχονται οἱ πατριῖοι εἰς τὸ στε-
 20νὸν μετὰ τῶν στρατηγῶν, καὶ προσκυνοῦσι τὸν βασιλέα, καὶ
 λαβὼν νεῦμα ὁ πραιπόσιτος παρὰ τοῦ βασιλέως, λέγει „κελεύ-
 σατε.” (B.) Ἐξ' οὕτως δηριγεύεται ὁ βασιλεὺς ὑπὸ τε τοῦ
 κουβουκλείου, πατρικίων τε καὶ στρατηγῶν, ὡσαύτως καὶ οἱ
 βεστήτορες, βαστάζοντες τὸν σταυρὸν, διέρχονται ἐνώπιον Ed. L. 77

7. εἰς τὸ ἅγιον ed.

retorem in hemicyclo apsidis seu triconcho excipiunt. Cubicularil
 omnes per porticus quadraginta Sanctorum intrant, unde ab iis sti-
 patus Imperator per daphnem ad S. Trinitatis abit, ubi cum cereis
 ardentibus per obliquitatem bematis exit, et locum, ubi Sanctorum
 reliquiae repositae sunt, petit et ibi, aequae ac in exteriori parte ba-
 ptisterii, in crucibus cereis accendit. Digressus deinde per augusteum
 ad S. Stephani abit, ubi cum cereis accensis precatus, cubiculum
 suum, tempus exspectaturus, intrat. Magister cerimoniarum venit,
 et horam imminere praeposito, is Imperatori indicat, qui e suo
 cubiculo egreditur, tunica sua a vestitoribus indutus, iisque egressis,
 a praeposito coronatur, perque augusteum ad stenum abit, proto-
 pathariis barbatis extra portam in latere sinistro intra velum stan-
 tibus, ubi Imperator cum praefectis cubiculo constitutus, praeposi-
 to, praepositus ostiarum signum in velo inferiori dat, tunc patricii
 stenum cum strategis intrant, et Imperatorem adorant: praepositus,
 accepto ab eo signo, dicit: *Iubeta*. (II). Sic Imperator a cubiculo,
 patricii et strategis stipatur, vestitores crucem praeferentes, coram
 patriciis et senatu in tota processione transeunt. Imperatorem per pul-

τῶν πατρικίων καὶ τῆς συγκλήτου δι' ὅλης τῆς προελεύσεως· τοῦ δὲ βασιλέως ἐξελθόντος τὴν τοῦ πουλπίτου πύλην, ἤγουν εἰς τὸν δνόποδα, καὶ στάντος αὐτοῦ ἐκεῖσε, αὐτῶν πεσόντες οἱ πατρίκιοι καὶ οἱ λοιποὶ, ἴσταμένου τοῦ τῆς καταστάσεως ἔμπροσθεν, λαβὼν νεῦμα ὃ πραιπόσιτος παρὰ τοῦ βασιλέως, 5 νεύει τῷ τῆς καταστάσεως, καὶ λέγει „κελεύσατε“, καὶ κατέρχονται πάντες εἰς τὸ κοινοστώριον, καὶ στάντος τοῦ βασιλέως ὑποκάτω τοῦ καμελαυκίου εἰς τὸν πορφυροῦν λίθον, προσκυνοῦσι πάντες οἱ προειρημένοι μετὰ πάσης τῆς συγκλήτου, ἔστῳτος καὶ σιλεντιαρίου ἔμπροσθεν τῆς πύλης. εἴκαιο

B νεύει ὁ βασιλεὺς τῷ πραιποσίτῳ, ὃ δὲ πραιπόσιτος τῷ σιλεντιαρίῳ, ἀκεῖνος λέγει „κελεύσατε“. τὸ δὲ βασιλικὸν ἄρμα βαστάζοντες σπαθάριοι βασιλικοὶ διοδεύουσιν ὀπισθεν τῶν βαρβάτων πρωτοσπαθαρίων ἐν ἐκάστη προελεύσει οὕτως, καὶ διέρχονται ἅπαντες διὰ τῶν ἐσκαυβίτων. ἔμπροσθεν δὲ τῶν 15 τριῶν πυλῶν τοῦ κοινοστωρίου ἀντικρὺ ἴσταται ὁ κληρὸς τοῦ κυρίου, βαστάζων σταυρὸν καὶ θυμιατὸν, καὶ προσκυνήσας τὸν σταυρὸν ὁ βασιλεὺς, ὡς εἴθισται ἀντὶ κατὰ προέλευσιν ποιεῖν, διέρχεται διὰ τῶν ἐσκαυβίτων, ὀψικευόμενος ὑπὸ τε τῆς συγκλήτου καὶ τῶν σκευῶν κατὰ τάξιν ἔμπροσθεν τοῦ 20 μεγάλου σταυροῦ ἔνθεν ἀκεῖσε. τοῦ δὲ βασιλέως μέλλοντος τὴν μεγάλην πύλην τῶν ἐσκαυβίτων διελθεῖν, εἰ μὲν εἰσι σκαυβίτωνες μέλλοντες προβληθῆναι τῇ τάξει ταύτῃ, στάντος τοῦ βασιλέως μέσον τῆς πύλης, εἰσάγει ὁ δομέστικος τῶν ἐσκαυ-

23. προβληθῆναι, τῇ τάξει ταύτῃ στάντ. ed.

piti portam seu ad onopodium progressum et ibi stantem, rursus patricii ceterique prono in terram vultu adorant, adest quoque ceremoniarum, cui praepositus, accepto ab Imperatore signo, annuit, dicens: *Iubete*, et omnes ad consistorium abeunt, et Imperatorem, sub camelaucio in porphyretico lapide constitutum, una cum senatu universo adorant, silentiario quoque ante portam stante. Deinde rursus Imperator praeposito, praepositus silentiario signum dat, qui dicit: *Iubete*. Imperatoria vero arma gestantes spatharii post barbatus protospatharios sic in unaquaque processione prodeunt, perque excubias omnes procedunt. Ante tres consistorii portas clerus Domini cum cruce et suffimentis stat, Imperator, ut in solennibus pompis ipsi mos est, cruce adorata, a senatu et ministris secundum ordinem ac receptum morem utrinque stipatus, ante magnam crucem transit. Dum vero ad magnam excubitorum portam digressurus est, si quis scribo promovendus est, eum, Imperatore in medio portae constituto, domesticus excubitorum et ceremoniarum magister, scribonem comitantes, adducunt. Cui Imperator acceptam a praeposito virgam tradit, is eam tenens abit, et in ordine suo stat. Deinde

κουβέτων καὶ ὁ τῆς καταστάσεως, κρατοῦντες τὸν σκρίβωνα.
 καὶ λαβῶν ὁ βασιλεὺς παρὰ τοῦ πραιποσίτου τὸ βεργίον, ἐπι- Ms. 67. b
 δίδωσι τῷ σκρίβωνι· εἶτα λαβῶν τὸ βεργίον, ἀπέρχεται καὶ
 ἴσταται ἐν τῇ τάξει αὐτοῦ. καὶ κατελθὼν τὸ μέγα πούλι-
 5τον ὁ βασιλεὺς καὶ εἰς τὰς σχολὰς εἰσελθὼν ἔνθον τῆς πύλης
 εἰς τὸ στρόγγυλον, ἔνθα ὁ σταυρὸς ἴσταται καὶ οἱ τοῦ λο-
 γοθεσίου, ἄπτεϊ κἀκεῖσε κηρούς, καὶ στάς ἐν τῇ καμάρᾳ τοῦ
 στρογγύλου, εἰ μὲν εἰσι κόμητες οἱ μέλλοντες προβληθῆναι,
 προβάλλονται οὕτως. (Γ.) Κρατοῦσιν ὁ, τε δομέστικος τῶν D
 10σχολῶν καὶ ὁ τῆς καταστάσεως τὸν μέλλοντα προβληθῆναι
 κόμητα, καὶ ἄγουσιν αὐτὸν πρὸς τὸν βασιλέα· ὁ δὲ βασιλεὺς
 λαβῶν παρὰ τοῦ πραιποσίτου ὠρατίωνα, ἐπιδίδωσιν αὐτῷ,
 ἀπέρχεται καὶ ἴσταται ἐν τῇ τάξει αὐτοῦ· ὁμοίως δὲ εἴαν
 εἰσι καὶ δομέστικοι ἢ καὶ προτίκτωρες μέλλοντες προβληθῆναι,
 15κρατούμενοι ὑπὸ τε τοῦ δομεστικού τῶν σχολῶν καὶ τοῦ τῆς
 καταστάσεως, ἄγονται πρὸς τὸν βασιλέα, ὁ δὲ βασιλεὺς λα-
 βῶν παρὰ τοῦ κανικλείου τὰ χαρτία, οἷα τῶν ὑπάτων, ἐπι- Ed. L. 78
 δίδωσι τοῖς προβαλλομένοις, καὶ ἀπελθόντες ἴστανται ἐν τῇ
 τάξει αὐτῶν. ὁ δὲ βασιλεὺς διέρχεται διὰ τῶν σχολῶν, καὶ
 20ἐν τῇ πέμπτῃ σχολῇ ἐλθὼν, ἄπτεϊ ἐκεῖσε εἰς τὸν σταυρὸν κη-
 ρούς, καὶ στάντος αὐτοῦ ἐν τῇ τῆς πέμπτης σχολῆς πύλῃ,
 δέχεται αὐτὸν ὁ περατικὸς δῆμος τῶν σχολῶν καὶ ἐπιδίδωσι
 τῷ βασιλεῖ ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν λιβελλάριον, ὁ δὲ βασι-

17. τὰ 'om. ed. 19. ἐαυτῶν ed. 22. Post δῆμος R. excidisse pu-
 tat τῶν Βενέτων μετὰ καὶ τοῦ δομεστικού.

Imperator e magno pulpito descendens, scholas ingreditur, in porta
 et strongylo, ubi crux et logothetae stant; ibi quoque cereos ac-
 cendit, stansque in strongylli camera, si qui comites adsunt, qui
 promoveri volunt, eis his cerimoniis novam dignitatem impertire
 solet. (III.) Domesticus scholarum et cerimoniarius comitem promo-
 vendum suscipiunt et ad Imperatorem ducunt: qui acceptam a prae-
 posito orationem ei tradit, tunc abit et locum suum occupat. Sim-
 ilariter si domestici aut protectores promovendi sunt, a domestico
 scholarum et cerimoniario stipati, ad Imperatorem ducuntur, qui
 allatas a caniclei praefecto chartas, iis, quas consules accipiunt,
 similes, candidatis tradit, ipsi abeunt in suo ordine consistunt.
 Imperator per scholas digressus, postquam quintam intravit, cereos
 ibi in cruce accendit, stantemque in porta scholae quintae transito-
 ria scholarum factio excipit, earumque domesticus libellum Impera-
 tori, is praeposito, praepositus cubiculario tradit, et domestico ac
 cerimoniario in loco suo constituto, et factione Imperatori acclaman-

λέως δίδωσι τῷ πραιποσίτῳ, ὁ δὲ πραιπόσιτος κουβικουλα-
 ρίῳ, καὶ τοῦ δομestίκου καὶ τοῦ τῆς καταστάσεως σtάντων
 ἐν τῷ τόπῳ αὐτῶν, εὐφημοῦντος καὶ τοῦ δήμου τὸν βασιλέα,
 ὁ δομestικός τῶν σχολῶν κατασφραγίζει μετὰ τῆς χροακῆς
 Βαυτοῦ, ἧς φορεῖ χλανίδος. καὶ τοῦ δήμου ἐκτελέσαντος τὰς
 εἰς ἔθους εὐφημίας, διέρχεται διὰ τῶν σχολῶν καὶ ἐξέρχεται
 τὴν μεγάλην πύλην τῆς χαλκῆς, εἶτα διοδεύων διὰ τῆς μέσης,
 εἰσέρχεται διὰ τοῦ ἀγυουσιῶνος. αἱ δὲ λοιπαὶ δοχαὶ τοῦ πε-
 ρατικῆς δήμου τῶν Πρασίνων καὶ δήμου τῶν Βενέτων καὶ
 αὐτοὶ εὐφημοῦσι, καὶ ἐπιδιδόντες τὰ λιβελλάρια, ποιοῦντες εἰς
 καὶ σταυρία, ὁ δημοκράτης τῶν Πρασίνων καὶ οἱ δύο δή-
 μαρχοὶ τῶν μερῶν ἐκτελοῦσιν ἅπαντα ἀκολούθως, ὃν τρόπον
 Μi. 68. καὶ ὁ δομestικός τῶν σχολῶν ἐξετέλεσε. (A.) Καὶ εἰσελθόν-
 τος τοῦ βασιλέως πρὸ τοῦ νάρθηκος ἔνδον τοῦ βήλου, λαμ-
 βάνει ὁ πραιπόσιτος τὸ στέμμα ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τοῦ βασι-
 15 κλέως, εἰσέρχεται ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ νάρθηκι, καὶ δέχεται αὐ-
 τὸν ὁ πατριάρχης, εἶτα προσκυνήσαντες ἀλλήλους καὶ ἀσπα-
 σάμενοι, κρατήσαντες ἀλλήλων τὰς χεῖρας, διέρχονται μέ-
 χρι τῶν βασιλικῶν πυλῶν, καὶ εἰσεσε στὰς ὁ βασιλεὺς ἄπει-
 κηροῦς, καὶ τοῦ πατριάρχου ἐκτελέσαντος τὴν εὐχὴν τῆς εἰς-
 20 ὁδου τῆς θείας λειτουργίας, ἐπιδίδωσι ὁ βασιλεὺς τῷ πραι-
 ποσίτῳ τοὺς κηροῦς, καὶ ὁ πραιπόσιτος τῷ τῆς καταστάσεως.
 καὶ ἀσπασάμενος ὁ βασιλεὺς τὸ ἄχραντον εὐαγγέλιον, εἰσέρ-
 χεται μέσον διὰ τοῦ ναοῦ, καὶ διὰ τῆς πλαγίας τοῦ ἄμβωνος
 καὶ τῆς σωλαίας διελθὼν, ἴσταται ἐνώπιον τῶν ἁγίων θυρῶν,
 25 καὶ λαβὼν κηρία ἀπὸ τοῦ πραιποσίτου καὶ εὐξάμενος, ἐπιδί-

te, domesticus scholarum tunica sua variegata, quam gerit, crucis
 signum facit. Postquam factio solennes acclamationes peregit, per
 scholas transit, digressus per scholas, e magna porta chalces proce-
 dit, perque mediam transiens, augusteum intrat. At reliquae partes
 transitorii Prasinorum ac Venetorum populi et ipsae acclamant, li-
 bellisque traditis, dum signum crucis faciunt, princeps Prasinorum
 cum factionum tribunis omnia eo ordine, quem domesticus schola-
 rum servavit, peragit. (IV.) Imperatore ante nartheem intra velum in-
 gresso, praepositus coronam a capite Imperatoris demit, qui narthe-
 cem intrat et a patriarcha excipitur, ubi, postquam se invicem ad-
 orarunt osculatique sunt, manibus iunctis ad Imperatoris portas
 discedunt, ubi Imperator stans, cereos accendit, et precibus introi-
 tus divinae liturgiae peractis, eos praeposito, is cerimoniaro tra-
 dit. At postquam Imperator sanctum evangelium osculatus est, per
 medium templum et obliquitatem ambonis soleamque digressus, ce-
 reos a praeposito sumit, eosque precatus iterum praeposito reddit,

δωσιν αὐτὰ πάλιν τῷ πραιποσίτῳ καὶ εἰσέρχεται ἔνδον εἰς τὸ
 τὸ θνυσιαστήριον, καὶ ὑφαντοὶ ἐν τῇ ἁγίᾳ τραπέζῃ δύο εἰλιτὰ,
 ἀσπαζόμενος δύο ἱερὰ ποτήρια καὶ δύο ἱεροὺς δίσκους καὶ
 τὰ σπάργανα τοῦ Κυρίου, εἶτα λαβὼν ἀπὸ τοῦ πραιποσίτου
 5 ὑποκόμβιον ὁ βασιλεὺς, τίθει αὐτὸ ἐν τῇ ἁγίᾳ τραπέζῃ
 καὶ ἐξέρχεται διὰ τῆς πλαγίας τοῦ βήματος, καὶ εἰσέρχεται
 εἰς τὸ μητατώριον, ἄπτων κακεῖσε κηρούς. τελουμένης δὲ
 τῆς θείας λειτουργίας, ἤνικα μέλλουσι τὰ ἅγια διέρχεσθαι,
 ἐξέρχεται ὁ βασιλεὺς, δηριγευόμενος ὑπὸ τε τῶν πατρικίων
 10 καὶ λοιπῶν ἀρχόντων, καὶ κατέρχεται διὰ τῆς πλαγίας τοῦ
 ναοῦ, καὶ ἀπέρχεται, ἔνθα ἴσταται τὸ κηρίον, ὅπερ μέλλει
 βαστάξαι, καὶ πλησιάσαντος τοῦ βασιλέως εἰς τὸν τόπον, ἐν Ed. L. 79
 ἧ ἴσταται τὸ κηρίον αὐτοῦ, ἴσταται ἡ σύγκλητος ἔνθεν κα-
 κείθεν, καὶ διέρχεται μέσον αὐτῶν. καὶ πλησιάσαντος τῇ
 15 λαμπιάδι αὐτοῦ, ἤγουν τῷ κηρίῳ, λαμβάνει αὐτὸ ὁ πραι-
 πόσιτος καὶ ἐπιδίδωσι τῷ βασιλεῖ, καὶ λαβὼν αὐτὸ, ἀθ-
 ρις ὑποστρέφει, ὀψικεύμενος ὑπὸ τῶν ἀρχόντων, καὶ δι-
 έρχεται ὀπισθεν αὐτῶν, ὀψικεύων τὰ ἅγια, καὶ διέρχε-
 ται διὰ τῆς σωλαίας, καὶ τῶν ἁγίων θυρῶν πλησίον γενό-
 20 μενος, ἐπιδίδωσι τὸ κηρίον τῷ πραιποσίτῳ, ὁ δὲ πραιπόσιτος
 τίθει αὐτὸ ἐπάνω τῆς σωλαίας, πλησίον τῶν ἁγίων θυ-
 ρῶν, καὶ πλησίον αὐτοῦ ἕστως ὁ βασιλεὺς, ἐκδέχεται ἐκεῖ- Ms. 68. b
 σε, ἕως ἂν διέλθωσι τὰ ἅγια, καὶ προσκυνοῦσιν ἀμφοτέ-
 ροι ἀλλήλους, ὅτε βασιλεὺς καὶ ὁ πατριάρχης. (R.) Ἀπέρ- B

3. τὰ δύο ἱερὰ ποτ. καὶ τοὺς δύο conl. R. 12. βαστάσαι ed.
 20. τῷ κηρίῳ cod.

deinde sacrarium intrat, ibique duo instrata sacro altari imponit,
 duosque sacros calices totidemque discos et fascias Domini oscula-
 tus, acceptum a praeposito apocombium in sacra mensa reponit,
 perque latus bematis metatorium petit, ubi etiam cereos accendit.
 Finito sancto officio, dum sacra transitura sunt, egreditur, a patri-
 cibus ceterisque praefectis stipatus, perque latus templi eo, ubi ce-
 reus, quem gestaturus est, stat, abit, et cum ad eum locum per-
 venit, senatores utrinque subsistunt, per quos medios transit. Ap-
 propinquanti Imperatori lampadem seu cereum suum praepositus
 tradit, quo accepto, iterum revertitur, a praefectis stipatus, post
 quos, sacra comitans, procedit, perque soleam digressus et prope
 sacras ianuas constitutus, praeposito cereum tradit, qui eum supra
 soleam prope sacras ianuas reponit, Imperator vero, prope eum con-
 stitutus, exspectat, dum sacra procedent, seque invicem Imperator et
 patriarcha adorant. (V.) Ille rursus ad metatorium abit, et cum so-
 lennia oscula impertienda sunt, rursus abit, et patriarcham, metro-

χεται πάλιν ὁ βασιλεὺς εἰς τὸ μητατόριον, ἤνικα δὲ ἔγγι-
σει ὁ ἀσπασμὸς, ἐξέρχεται πάλιν, καὶ ἀπελθὼν ἀσπάζεται
τὸν πατριάρχην, μητροπολίτας τε καὶ ἐπισκόπους, ἄρχοντας
τε τῆς ἐκκλησίας καὶ κληρικούς τοὺς ἐξ ἔθους ἀσπάζομένους
τὸν βασιλέα, ὁμοίως καὶ τρία φασίσματα, καὶ σιάντος τοῦ⁵
βασιλέως ἐν τῷ τόπῳ, ἐν ᾧ εἰδίσται ἀντὸν πάντοτε διδόναι
τὴν ἀγάπην τοῖς ἄρχουσιν, εἰσέρχονται οἱ πατρίκιοι, στρα-
τηγοὶ τε καὶ δομέστικοι καὶ οἱ τὰ πρῶτα ὄφφικια κατέχοντες,
οἱ δῆμαρχοι καὶ ὁ τῆς καταστάσεως, ἅπαντες δὲ οὗτοι κατὰ
τὰς ἰδίας αὐτῶν τάξεις προσκυνοῦντες, ἀσπάζονται καὶ ἴσταν-¹⁰
Cται εἰς τὰς ἰδίας αὐτῶν τάξεις τε καὶ στάσεις ἐνθεν κάκεισε,
καὶ μετὰ τὸ ἀσπάσασθαι τὸν βασιλέα πάντας τοὺς προῤῥή-
θέντας προσκυνοῦσιν ἀμφοτέρω ἀλλήλους, ὅτε βασιλεὺς καὶ
ὁ πατριάρχης. πάλιν ἀπέρχεται ὁ βασιλεὺς εἰς τὸ μητατό-
ριον, καὶ τῆς θείας κοινωνίας καταλαβούσης, ὁ τῆς καταστά-¹⁵
σεως δηλοῦ τῷ πραιποσίτῳ, καὶ ὁ πραιπόσιτος τῷ βασιλεῖ,
καὶ ἐξέρχεται δηριγενόμενος ὑπὸ τῶν προειρημένων, καὶ
πλησίον τοῦ πατριάρχου γενόμενος πρὸς τὸ κοινωνῆσαι τοῦ
ἀχράντου σώματος καὶ αἵματος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χρι-
στοῦ, κρατοῦσι δύο ὀστιάριοι δουμνικάλιον ἠπλωμένον, καὶ²⁰
δεξιόμενος τὸ τίμιον δῶρον ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ, ἀσπάζεται
τὸν πατριάρχην, καὶ τὸ πούλιτον κατελθὼν καὶ σφραγίσας
Dὲκ τρίτου, κοινωνεῖ τὸ ἅγιον δῶρον. εἰθ' οὕτως ἀνέρχεται
τὸ αὐτὸ πούλιτον, καὶ ὑφαπλοῦσιν οἱ ὀστιάριοι τὸ δουμν-
κάλιον ὑποκάτω, καὶ λαβὼν τὸ νᾶμα παρὰ τοῦ πατριάρχου,²⁵

21. ἀσπάζεται — κατελθὼν om. ed.

25. τὸ νᾶμα cod., τὸν
ἄμα ed.

politas, episcopus, praefectos ecclesiae et clericos, qui pro more oscu-
lum ab Imperatore accipiunt, aequae ac tria baptisteria, osculatur,
et eo loco, ubi agapen proceribus distribuere solet, constitutus, pa-
tricius, strategus et domestici primisque officiis admotus, tribunus factio-
num et ceremoniarum, omnes ordine suo, adorant, eum osculantur
suoque in loco et statione ab utroque latere adstant, et postquam dic-
ti omnes Imperatorem osculati sunt, ipse et patriarcha se invicem
adorant et osculantur. Deinde Imperator rursus ad metatorium abit,
et divina communione appropinquante, ceremoniarum praepositum,
praepositus Imperatorem admonet, qui a dictis stipatus et prope
patriarcham constitutus, ut sacri corporis et sanguinis Domini nostri
Iesu Christi particeps fiat, duo ostiarii dominicale evolutum tenent,
ipse manibus suis venerandum donum accipiens, osculatur patriarcham,
et a pulpito descendens idque ter cruce signans, communicat. Sic ad
idem pulpitum ascendit, ostiarii dominicale revolvunt, et sacro vino
a patriarcha accepto, abit, et postquam precatus est, se invicem ad-

κατέρχεται, καὶ εὐξάμενος προσκυνουῖσιν ἀμφοτέρω ἀλλήλους, εἶτα ὑποστρέφας εἰσέρχεται εἰς τὸ μηγατώριον καὶ κραματίζει μετὰ τῶν πατρικίων καὶ λοιπῶν ἀρχόντων, οὓς ἂν κελεύσῃ. εἶτα περιβάλλεται διὰ τῶν βεσητόρων τὴν χλανίδα αὐτοῦ, καὶ κελεύει τῷ πραιποσίτῳ προσκαλέσασθαι τὸν πατρι- Ms. 69. a ἀρχην, καὶ διέρχεται μετὰ τοῦ βασιλέως ἕως τοῦ ἁγίου φρέατος, κάκεισε στάντος τοῦ βασιλέως, κράζει ὁ ἄργυρος τοὺς εἰσθότας λαμβάνειν τὰ χρυσᾶ βαλαντίδια. ὁ οὖν πραιπόσι- Ed. L. 80 τος, λαμβάνων ἐκ τοῦ ἀργύρου τὰ βαλαντίδια, ἐπιδίδωσι τῷ βασιλεῖ, ὁ δὲ βασιλεὺς δίδωσιν, οὓς κράζει ὁ ἄργυρος, καὶ εἰσελθὼν ἔνδον τοῦ βήλου μετὰ τῶν τοῦ κουβουκλείου ἀρχόντων, ἐπιδίδωσι ὁ πραιπόσιτος τὸ στέμμα τῷ πατριάρχῃ, κάκεινος στέφει τὸν βασιλέα, καὶ εἰθ' οὕτως ἐπιδίδωσιν ὁ πατριάρχης εὐλογίας τῷ βασιλεῖ, εἶτα λαβὼν ὁ βασιλεὺς πα- 159α τοῦ πραιποσίτου ἀποκόμβιον, ἀντιδίδωσι τῷ πατριάρχῃ, ὁ δὲ πατριάρχης ἀντιδίδωσι τῷ βασιλεῖ ἀλειπτά. (5.) Καὶ ἀλλήλους ἀσπασάμενοι, ἐξέρχεται ὁ βασιλεὺς καὶ ἴσταται ἔξω τῆς πύλης τοῦ ἁγίου φρέατος τῆς ἐξαγωγῆς εἰς τὸν ἔμβολον, κάκεισε δέχεται αὐτὸν τὸ μέρος τῶν Βενέτων, φο- B 20ροῦντος τοῦ δημάρχου χλανίδα Βένετον, καὶ ἀκτολογοῦσιν, ὡς εἰδισται αὐτοῖς, εὐφημοῦντες τὸν βασιλέα, ὁμοίως καὶ οἱ τοῦ περατικοῦ δήμου δημοκράται καὶ ὁ δήμαρχος τῶν Πρασίνων τεῦτο ἐκτελοῦσι κατὰ τὴν τάξιν αὐτῶν. καὶ αὐθις διέρχεται διὰ τε τῶν σχολῶν καὶ τῶν ἐκκουβίτων, κά-

24. τε om. ed.

orant. Deinde reversus, metatorium intrat et ibi cum patriciis et reliquis ministris, quos iussit, convivium celebrat. Postea tunica sua a vestitoribus indutus, praepositum, ut patriarcham advocet, iubet, isque cum patriarcha ad sanctum puteum abit, ubi Imperatore constituto, argentarius eos, qui auro plenas crumenas accipere solent, indicat. Quas ex argentarii manu acceptas, praepositus Imperatori, is quos argentarius recitat, tradit, et cum intra velum cum praefectis cubiculo ingressus est, praepositus coronam patriarchae tradit, qui eam Imperatori imponit, postea ipsi panem benedictum offert, pro quo apocombium, a praeposito sumptum, patriarchae donat, hic ipsi suffimenta dat. (VI.) Post mutua oscula Imperator egressus, extra portam sacri putei, quae ad porticum ducit, subsistit et ibi eum factio Veneta, cuius tribunus chlamydem Venetam gestat, excipit, et pro more acta celebrat et exclamat, quod etiam transitoriae factionis principes et Prasinorum tribunus secundum ordinem suum faciunt. Imperatore rursus per scholas et exenbias digrediente, senatus ibi in consistorio adest, dicens: *In multa bonaque tempora*, et ibi manet,

κεῖσε ἴστανται ἢ σύγκλητος ἐν τῇ κοινοστωρίῳ, λέγουσα „εἰς πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς χρόνους“, καὶ μένουσιν ἐκεῖσε, εἰς δὲ τὸν ὀνόποδα μένει ὁ τῆς καταστάσεως μετὰ σιλεντιαρίων, ὑπερευχόμενοι καὶ αὐτοὶ τὸν βασιλέα. οἱ δὲ πατρίκιοι καὶ οἱ στρατηγοὶ ἴστανται εἰς τὸ στεπὸν, ὁμοίως ὑπερευχόμενοι, ὡς-5
 C περ ἢ σύγκλητος, καὶ μένουσιν ἐκεῖσε. τῶν δὲ τοῦ κουβουκλείου εἰσελθόντων εἰς τὸν ἀγουστέα καὶ στάντων δίκην τοῦ Π στοιχείου, καὶ τοῦ βασιλέως εἰσελθόντος, εὐθέως αἱ μεγάλοι πύλαι τοῦ ἀγουστέως ἀσφαλίζονται, καὶ λαβὼν νεῦμα ὁ πραιπόσιτος, λέγει Ῥωμαϊκῇ διαλέκτῳ „βίτ.“ ἀποκριθεὶς δὲ ἰσ-
 τῶν τοῦ κουβουκλείου εἰς λέγει „καλῶς“, καὶ οἱ τοῦ κουβουκλείου ἀποκριθέντες λέγουσι Ῥωμαϊστὶ „ἤλθεσθι μούλτους ἄνους φιλληκήσιμε.“ εἰθ' οὕτως εἰσέρχεται ὁ βασιλεὺς εἰς τὸ δκτάγωνον, καὶ λαβόντος τοῦ πραιποσίτου τὸ στέμμα ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τοῦ βασιλέως, εἰσέρχονται οἱ βεστήτορες καὶ ἀπαλ-15
 λάσσουσι τὴν χλανίδα αὐτοῦ. εἰθ' οὕτως εἰσέρχεται εἰς τὸν
 Ma. 69. b κοιτῶνα αὐτοῦ· εἶτα ἐξελθὼν ἀκουμβίζει, καὶ ἀναστὰς πε-
 D ριβάλλεται τὸ σαγίον αὐτοῦ, καὶ δηριγευόμενος ὑπὸ τῆς τοῦ μαγλαβίου καὶ τῶν τοῦ κουβουκλείου, εἰσέρχεται εἰς τὸ παλάτιον· οἱ δὲ τοῦ κουβουκλείου, στάντες ἐν τῇ χρυσοστρικλίῳ, 20
 λέγουσι τὸ „εἰς πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς χρόνους.“ καὶ ἀναχωρεῖ ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ.

ΚΕΦ. κδ'.

Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν τῆ δ' Ἰαννουαρίου μηνός, τοῦ ἁγίου Βασιλείου.

Τῆς συνήθους καὶ καθημερινῆς προσελύσεως γινομένης, 25

10. Διδ. cod.

cerimoniarius vero et silentiarii in onopodio subsistunt, et Imperatori acclamant: patricii vero et strategi in steno stantes aequae ac senatus acclamant et ibi remanent. Cubiculariis vero augusteum ingressis, et ad formam litterae M stantibus, Imperatore veniente, statim magnae portae augustei clauduntur, et signo accepto, praepositus lingua Romana dicit: *Fit*, unus autem e cubiculariis: *Bene*, ceteri lingua Romana respondent: *Venias in multos annos felicissime*. Sic postquam Imperator octagonum intravit, praepositus coronam et capite eius demit, et vestitores ingressi tunicam eius mutant, mox cubiculum suum petit, unde egressus accumbit, et surgens sago suo induitur et, manclavitis et cubiculariis comitantibus, palatium intrat. Cubicularii in aureo triclinio stantes, dicunt: *In multa bonaque tempora*, et omnes domum abeunt.

CAP. 24.

Observanda primo mensis Ianuarii, in S. Basilii.

• Solenni ac diurna processione ad sacrum palatium instituta, et

ἐν τῇ ἱερῇ παλατίῳ, καὶ πάντων μετὰ ἀλλαξίμων προσερχο- Ed. L. 81
 μένων διὰ τὰς τῆς δωδεκαήμερου ἑορτασίμους ἡμέρας, περὶ
 ὧραν δευτέραν ζητοῦσιν οἱ δεσπότες τὸν πραιπόσιτον, καὶ
 εἰσερχόμενος μετὰ καὶ τῶν ἐπὶ τῶν ἀλλαξίμων, ἐνδύουσι τοὺς
 5 δεσπότες τὰς ἑαυτῶν χλαμύδας, καὶ εἰσέρχονται οἰκειακῶς
 οἱ δεσπότες διὰ τοῦ μάρκωνος τοῦ κοιτῶνος εἰς τὸν νάρθηκα
 τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τοῦ φάρου. οἱ δὲ μάγιστροι καὶ πα-
 τρῖκιοι καὶ λοιποὶ συγκλητικοὶ μετὰ καὶ τοῦ κουβουκλείου, εἰ
 μὲν ἔστιν εὐδία, ἴστανται ἐν τῇ τοῦ χρυσοτρικλίνου ἡλιακῇ,
 10 οἱ δὲ οὐκ ἔστιν εὐδία, ἴστανται ἐνδον τοῦ χρυσοτρικλίνου.
 καὶ εἰθ' οὕτως ἐπαίρουσιν οἱ δεσπότες τὴν λιτὴν ἀπὸ τοῦ
 ναοῦ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, καὶ ἀπέρχονται λιτανεύοντες εἰς B
 τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Βασιλείου, κάκεισε ἀποδιδόντες τὴν λιτὴν,
 ἴστανται μέχρι τῆς ἀπολύσεως τοῦ ἁγίου εὐαγγελίου, καὶ με-
 15 τὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς ἔκτενοῦς εἰσέρχονται πάλιν οἰκειακῶς ἐν
 τῇ χρυσοτρικλίνῳ. συνέβη δὲ καὶ τοῦτο γενέσθαι τῇ αὐτῇ ἡ-
 μέρῃ Ἰνδικτιῶν γ', τῆς λιτῆς τελεσθείσης, καθὼς προείρηται,
 μετὰ τὴν τῆς λειτουργίας ἀπόλυσιν ἐγένετο μεταστάσιμον, καὶ
 ἀπῆλθον πάντες οἱ ἄρχοντες ἐν τῇ μαναύρῃ. οἱ δὲ φιλόχρι-
 20 στοὶ βασιλεῖς ἀπῆλθουσαν, ἀπὸ διβητησίων περιβεβλημένοι καὶ
 τὰ χρυσοπερίκλειστα σαγία, καθίσαντες ἐν τῇ κοιτῶνι τῆς
 μαναύρας, καὶ δὴ πάσης τῆς καταστάσεως τῆς δοχῆς τελεσθεί- C
 σης, περιβάλλονται τὰς ἑαυτῶν χλαμύδας καὶ τὰ τούτων
 στέμματα, καὶ ἀνελθόντες ἐκάθισαν ἐν τῇ νεοκατασκευάστῃ

omnibus in mutatoriis ob festos dies dodecaemeri progressis, hora
 secunda Domini praepositum arcessunt, qui cum praefectis mutatoria-
 rum ingressus, Dominos suis tunicis induit, ipsique sine pompa per
 porticum oblongam cubiculi ad narthecem sacrosanctae Deiparae phari
 abeunt. Magistri autem, patricii ac ceteri proceres una cum cubiculo,
 si tempus serenum est, in solario chrysotriclinii; sin minus, intra chry-
 sotriclinium consistunt. Sic postea Domini a templo sanctissimae
 Deiparae processionem incipiunt et cum pompa ad templum S. Basilii
 abeunt, ubi, processione finita, usque ad lectionem sancti evangelii
 adstant, finitaque extensa, rursus sine pompa ad aureum triclinium
 redeunt. Accidit autem hoc die indictione tertia, finita processione,
 sicut relatam est, ut post cerimonias sacras peractas metastasimum
 fieret, et omnes proceres ad magnaeram abirent. Domini autem Chri-
 stum amantes dibetesiis sagisque auro praetextis induti abiire, in-
 que cubiculo magnaerae consederunt, omnique receptionis ritu per-
 acto, tunicas suas et quae ad eas pertinent, coronas sumere, et ad-
 scendentes recens paratum thronum, in medio triclinio magnaerae
 collocatum, ibi consederunt. Interea cerimoniaris extra vela ma-

σένζω τῷ ἰσταμένῳ ἐν τῷ τοιοῦτῳ τῆς μαναύρας τρικλίης· ὁ
 Ms. 70. a δὲ τῆς καταστάσεως ἔξωθεν διίστησι τὰ βῆλα, καθὼς ἡ συν-
 ἡθεια ἔχει, μαγίστρον, πατρικίους καὶ λοιποὺς συγκλη-
 τικοὺς, καὶ ὅτε πάντα καλῶς εὐτρεπισθῶσιν, ὑπομμνήσκα-
 ται ὁ βασιλεὺς, καὶ περιβάλλονται τὰς χλαμύδας καὶ τὰς
 στέμματα, καὶ ἀνιόντες καθέζονται ἐπὶ τῶν ἐαντῶν θρό-
 νων. (B.) Καὶ εὐθέως διὰ νεύματος τοῦ πραιποσίτου εἰσ-
 ἔρχεται τὸ κουβούκλειον, καὶ μετὰ τὸ εἰσελθεῖν τὸ κου-
 βρούκλειον καὶ σταθῆναι δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ, καθὼς ἡ
 D συνῆθεια τῶν δοχῶν ἔχει, νεύει ὁ πραιπόσιτος τῇ ὀστιάριῳ
 τῷ τὴν χρυσοῦν ῥάβδον κατέχοντι, καὶ ἔξερχόμενος ὁ ὀστιάρι-
 ος, εἰσάγει βῆλον α', τοὺς μαγίστρον βῆλον β', τοὺς πατρι-
 κίους· βῆλον γ', τοὺς συγκλητικούς, καὶ ἀπλῶς ὅσα ἂν βῆλα
 ἔχει ἡ συνῆθεια καὶ ἡ τάξις τῶν δοχῶν. καὶ μετὰ τὸ στα-
 θῆναι πάντα νεύει ὁ πραιπόσιτος τῷ ὀστιάριῳ τῷ τὴν
 χρυσοῦν βέργαν κατέχοντι, καὶ εἰσελθὼν εἰσάγει βῆλον α', τὸν
 μάγιστρον καὶ ἄρχοντα τοῦ ταρῶ. καὶ δὴ τούτου εἰσελθόν-
 τος, ὑπὸ τοῦ κατεπάνω τῶν βασιλικῶν κρατουμένου καὶ τοῦ
 Ed. L. 82 λογοθέτου τοῦ δρόμου, καὶ πεσόντος καὶ προσκυνήσαντος τοὺς
 δεσπότης, φέρουσιν αὐτὸν ὡς ἀπὸ ὀλίγου διαστήματος τοῦ
 βασιλικῶν θρόνου. καὶ ὑπὸ τοῦ λογοθέτου ἔρωτώμενος τὰς
 συνῆθεις ἐρωτήσεις, εἰσάγει ὁ πρωτονοτάριος τοῦ δρόμου
 τὸ τούτου κανίσκιον, καὶ δὴ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ κα-
 νισκίου πάλιν ἐπὶ τῆς γῆς πεσὼν, προσκυνήσας ἔξέρχεται.
 καὶ πάλιν διὰ νεύματος τοῦ πραιποσίτου κατέρχεται ὁ ὀστι-
 25 ἄριος ὁ τὴν χρυσοῦν βέργαν κατέχων, καὶ εἰσάγει βῆλον β',

gistros, patricios ac ceteros senatores pro more ordinat, et omnibus rite peractis, admonentur Imperatores, qui tunicas et coronas suas sumunt et thronum suum adscendunt, ibique consistunt. (II.) Cubicularii, signo a praeposito dato, intrant, et ingressi ad dextram et sinistram, ut mos est in Imperatoris receptione, adstant, quo facto, praepositus ostiario, auream virgam tenenti, signum dat: is egressus, velum primum, magistrum, secundum, patricios, tertium, senatores, et uno verbo omnia vela pro more et ordine receptionum adducit. His omnibus ibi constitutis, praepositus ostiario, auream virgam tenenti, signum dat, qui ingressus velum primum, magistrum et praefectum taronis, introducit. Qui a capitaneo Imperatoriorum et logotheta cursus publici sustentatus, ingreditur, procidit et Imperatores adorat, deinde exiguo intervallo a throno Imperatoris ab iis adducitur. Interrogatur autem a logotheta, uti consuetudo est, et protonotarius cursus publici sportulam eius affert, qua accepta, rursus in terram procidit, et Imperatore adorato, discedit. Rursus signo a praeposito accepto, ostiarius, virgam auream tenens, descen-

τοὺς φίλους Βουλγάρους τοὺς κατὰ τύπον ἀρχομένους, συνορτάσσοντας τοῖς φιλοχρίστοις δεσπόταις, καὶ ἐπὶ τούτων τῆς προρῶθηθείσης τάξεως ἐπακολουθησάσης, ἐξέρχονται καὶ αὐτοί. καὶ πάλιν διὰ νεύματος τοῦ πραιποσίτου κατέρχεται ὁ Β 5
 5^{ος} ἑτερος ὀστιάριος ὁ τὴν χρυσοῦν βέργαν κατέχων, καὶ εἰσάγει βῆλον γ', τοὺς προκρίτους ἀνθρώπους τοῦ μαγίστρου καὶ ἄρχοντος τοῦ ταρῶ, καὶ ἐπ' αὐτῶν τῆς προρῶθηθείσης τάξεως ἐπακολουθησάσης, ἐξέρχονται καὶ αὐτοί. καὶ τούτων οὕτως Ms. 70. b
 τελεσθέντων, καὶ τοῦ πραιποσίτου εἰπόντος „κελεύσατε“, 10
 10 πάντων ἐπευξαμένων τὸ „εἰς πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς χρόνους“, ἐξέρχονται οἱ τε μάγιστροι καὶ πατρίκιοι καὶ συγκλητικοὶ καὶ οἱ λοιποὶ πάντες, καὶ εἰθ' οὕτως πάλιν τοῦ πραιποσίτου εἰπόντος τὸ „κελεύσατε“, ἐπεύχονται οἱ τοῦ κουβουκλείου, κωθῶς προειρηται, καὶ ἐξέρχονται καὶ αὐτοί. καὶ εὐθέως κα- 15
 15 τιασίν οἱ δεσπόται ἀπὸ τῶν θρόνων, καὶ τὰ τούτων ἐκβάλλοντες στέμματα καὶ χλανίδια, καὶ περιβαλλόμενοι τὰ χρυσοπερίχλιστα σαγία, εἰσέρχονται ἐν τῇ θεοφυλάκτῳ αὐτῶν παλατίῳ. ὁ δὲ μάγιστρος ὁ ταρωνίτης, καὶ οἱ φίλοι Βούλγαροι ἐν τοῖς ἰδίους ἀπέρχονται ἀπλήκτοις, αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ μὴ 20
 20 συνηστυγόμενοι τοῖς βασιλεῦσι.

ΚΕΦ. κέ.

Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν τῇ παραμονῇ τῶν ἀγίων φώτων.

Εἰσέρχεται ὁ πραιποσίτος ὄραν δευτέραν τῆς αὐτῆς ἡμέ- D;
 14. κατλασιν ed.

dit et velum secundum, amicos Bulgaros, qui, pro more festum cum Imperatoribus Christum amantibus celebraturi, advenere, adducit, ac cerimoniiis supra memoratis rursus servatis, et ipsi egrediuntur. Iterum signo a praeposito dato, alius ostiarius, virgam auream tenens, descendit velumque tertium, lectos comites magistri et praefecti taronis adducit, ac dictis cerimoniiis tum quoque observatis, et ipsi abeunt. His omnibus sic rite peractis, postquam praepositus: *Iubete*, dixit, et omnes: *In multa bonaque tempora precati sunt*, magistri, patricii, senatores ac ceteri omnes abeunt, et rursus a praeposito dicto: *Iubete*, cubicularii, ut commemoravimus, faustis omnibus Imperatorem prosecuti, abeunt. Et statim a thronis suis Domini descendunt, suisque coronis et tunicis depositis, sagis auro praetextis induti, palatium suum a Deo custoditum petunt. Magister autem taronis et amici Bulgari, qui eo die Imperatoriae mensae non admoventur, ad sua diversoria abeunt.

CAP. 25.

Observanda in vigilia sanctorum luminum.

Praepositus hora secunda aut tertia eius diei, vigiliae luminum

ρας ἢ καὶ τρίτην, ἤγουν τῆς παραμονῆς τῶν φώτων, εἰς τὸν βασιλέα, ὑπομιμνήσκων αὐτὸν περὶ τοῦ πατριάρχου, ὅπως ἐσπέρας εἰς τὸν ἀγιασμὸν ἔλθῃ, καὶ ὅποιαν ὄραν κελεύει παραγενέσθαι αὐτὸν, ἢ πρῶτον ἀγιάσας εἰς τὴν ἐκκλησίαν τὴν μεγάλην, εἰδ' οὕτως εἰσέλθῃ, ἀγιάσων εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου⁵ Στεφάνου, ἢ πρῶτον ἀγιάσει εἰς τὸν ἅγιον Στέφανον καὶ εἰδ' οὕτως ὑποστρέψας ἀγιάσει εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν, καὶ καθὼς κελεύσει ὁ βασιλεὺς τῷ πραιποσίτῳ, ἀποστέλλει κουβικουλάριον καὶ σιλεντιάριον, προσκαλέσασθαι τὸν πατριάρχην

Ed. L. 83 εἰς τὸν ἀγιασμὸν, ἐν ᾗ ὄρα κελεύει ὁ βασιλεὺς. ἰστέον δὲ¹⁰ καὶ τοῦτο, ὅτι διὰ τῶν αὐτῶν καὶ τῇ ἐξῆς προσκαλεῖται εἰς τὸ κλητώριον ὁ πατριάρχης· τὸ δὲ πρῶτ' τῇ παραμονῇ ἀλλάξιμα οὐ γίνεται, ἕως ὄραν θ' ἀλλάσσει τὸ κουβούκλειον μόνον, καὶ ὅτε λέγει ἡ μεγάλη ἐκκλησία ἀνάγνωσμα τέταρτον ἢ καὶ πέμπτον, ἔλθῶν σιλεντιάριος μηνύει τῷ τῆς καταστάσεως,¹⁵ κάκεινος τῷ πραιποσίτῳ, κάκεινος τῷ βασιλεῖ. ὁ δὲ βασιλεὺς διέρχεται διὰ τῶν διαβατικῶν τοῦ παλατίου, καὶ διὰ τῆς δάφνης καὶ τοῦ ἀγουστέως εἰσέρχεται εἰς τὸν κοιτῶνα τῆς δάφνης,

Ms. 71. a πλησίον τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Στεφάνου, κάκεισε λαβὼν νεῦμα ὁ πραιπόσιτος, λέγει τοῖς ἱερεῦσιν, ὅπως ἄρξωνται τῆς θείας²⁰

B λειτουργίας εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Στεφάνου, ἐν ᾧ ὁ ἀγιασμὸς τελεῖται. εἰς δὲ τὸν ἀγουστέα καὶ εἰς τὸ κοινοτώριον ἀλλάσσουν οἱ πατρίκιοι καὶ μόνον· τῇ γὰρ ἐσπέρα ἐκείνη ἄλλο ὄφρῆκιον οὐκ ἀλλάσσει, εἰ μὴ οἱ πατρίκιοι καὶ τὸ κου-

8. κελεύει ed.

15. καὶ om. ed.

scilicet, Imperatorem adit, eum de patriarcha moniturus, quod vesperi ad consecrationem venturus sit, et qua hora ipsum advenire iubeat, utrum primum in ecclesia magna, posteaque in templo S. Stephani, an primum in S. Stephani, deinde ad magnam ecclesiam reversus, ibi consecrare debeat, et simulac Imperator praepositum iusserit, mittit cubicularium et silentiarium, ut patriarcham ea hora, qua id Imperatori visum fuit, ad consecrationem arcessat. Sciendum est, ab his etiam sequenti die patriarcham ad convivium vocari. Mane in vigilia mutationes non fiunt, usque ad horam nonam, soli cubicularii mutant, et postquam magna ecclesia lectionem quartam aut quintam recitavit, silentarius venit, et cerimoniarium, hic praepositum, praepositus Imperatorem admonet; qui per palatii porticum perque daphnem et augusteum digressus, cubiculum daphnes prope templum S. Stephani intrat, ubi, signo accepto, praepositus sacerdotibus divinam liturgiam in templo S. Stephani, ubi consecratio peragitur, inchoare imperat. In augusteo vero et consistorio tantum patricii mutatorias sumunt; nullum enim officium praeter patricos et

βουκλειον. (B.) Ὁ δὲ βασιλεὺς φορῶν τὸ διβητήσιον αὐτοῦ καὶ τὸ τζιτζάκιον, ἵσταται εἰς τὸ ὀκτάγωνον, ἐκτελῶν τὴν θείαν λειτουργίαν τελεσθείσης δὲ τῆς θείας λειτουργίας, εἰσέρχεται ὁ πατριάρχης εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Στεφάνου, καὶ ἑαυρξασμένου αὐτοῦ ἐκτελεῖν τὴν μεγάλην εὐχὴν τοῦ ἁγιασμοῦ, ἐπιδίδωσιν εὐθέως ὁ πραιπόσιτος τῷ βασιλεὶ κηρία, καὶ ἵσταται ὁ βασιλεὺς ὀπισθεν τῆς κολυμβήθρας, ἕως ἂν ἐκτελέσῃ ὁ πατριάρχης ἅπασαν τὴν εὐχὴν, οἱ δὲ πρωτοσπαθάριοι οἱ εὐνοῦχοι ὀπισθεν τοῦ βασιλέως ἵστανται ἠλλαγμένοι, ὡσαύτως καὶ οἱ πατρίκιοι ἵστανται, κρατοῦντες κηροὺς βασιλικούς. τελεσθείσης δὲ τῆς εὐχῆς, ἐπιδίδωσιν ὁ βασιλεὺς τῷ πραιποσίτῳ ἅπερ κατέχει κηρία, ὁ δὲ πραιπόσιτος τοῖς ἱερεῦσι, καὶ λαβὼν ὁ πατριάρχης ἁγίασμα, ἐπιχέει ἐν ταῖς χερσὶν τοῦ βασιλέως, ὁ δὲ βασιλεὺς νιψάμενος τὰς χεῖρας καὶ τὴν κεφαλήν ἀλείφας καὶ τὸ πρόσωπον, καὶ εἰ θέλει, πιὼν ἕξ αὐτοῦ, προσκυνήσαντες ἀμφότεροι ἀλλήλους, ὅ,τε βασιλεὺς καὶ ὁ πατριάρχης, ἀπέρχεται μὲν ὁ βασιλεὺς εἰς τὸν κοιτῶνα αὐτοῦ, κἀκεῖσε ἔνδον τοῦ βήλου ἑστὼς ἐκδέχεται τὸν πατριάρχην, ἕως ἂν τὴν διακονίαν, ἤγουν τοῦ ἐπιχέειν τὸ ἁγίασμα, ἐκπληρώσῃ εἰς τε τοὺς πατρικίους καὶ τοῦ κουβουκλειου, στρατηγούς τε καὶ δομοστίκους. εἰθ' οὕτως μηνύει ὁ πραιπόσιτος τῷ βασιλεὶ, καὶ δίδωσι νεῦμα τῷ πραιποσίτῳ, κἀκεῖνος ἕξελθὼν προσκαλεῖται τὸν πατριάρχην ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ ἐνοῦνται ἀμφότεροι, ὅ,τε βασιλεὺς καὶ ὁ πατριάρχης, ἐν τῷ ὀκταγώνῳ, καὶ ἐπιδίδωσιν ὁ πατριάρχης τῷ βασιλεὶ εὐλογίας, ὁ

cubicularios ea vespere mutatorias induit. (II.) Imperator dibetio et tztizacio suo indutus, in octangulo stans, sacram liturgiam celebrat, qua finita, patriarcha templum S. Stephani petit, et postquam magnas preces consecrationis exorsus est, praepositus Imperatori cereos tradit, qui post labrum baptisterii, usque dum patriarcha preces universas finivit, subsistit, protospatharii autem eunuchi pone Imperatorem in mutatoriis, aequae ac patricii, cereos Imperatorios tenentes, adstant. Precatione finita, Imperator quos tenuerat cereos praeposito, hic sacerdotibus, reddit, patriarcha aquam benedictam sumit inque manus Imperatoris infundit, qui manus lavat, caput faciemque inungit, et inde, si placet, bibit. Postquam vero se mutuo Imperator et patriarcha adorarunt, ille cubiculum suum petit, et ibi intra velum constitutus exspectat, dum patriarcha officium aquae benedictae, patriciis, cubiculariis, strategis et domesticis impertiendae, celebravit. Sic praepositus Imperatorem admonet, signumque praeposito dat, qui egressus patriarcham ad ecclesiam vocat, et uterque, Imperator et patriarcha, in octangulum

δὲ βασιλεὺς λαβὼν παρὰ τοῦ πραιποσίτου ἀποκόμβιον, ἐκιδί-
 Ed. L. 84 δωσι τῷ πατριάρχῃ. (Γ.) Ἐἵτα κρατήσαντες ἀλλήλων τὰς χεῖ-
 ρας ὅ,τε βασιλεὺς καὶ ὁ πατριάρχης, ἐξέρχονται μέχρι τοῦ
 αὐγουστέως, καὶ προσκυνήσαντες ἀλλήλους καὶ ἀσπασάμενοι,
 Ms. 71. b ὁ μὲν πατριάρχης ἀπέρχεται ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, διασώ-5
 ζουσι δὲ αὐτὸν δύο ἄρχοντες τοῦ κουβουκλείου καὶ ὁ τῆς
 καταστάσεως καὶ σιλεντιάριοι δύο μέχρι τοῦ ὀνόποδος ἢ
 καὶ τοῦ κοινοιστωρίου. ὁ δὲ βασιλεὺς ἀπέρχεται ἐν τῷ θεο-
 φυλάκτιω αὐτοῦ παλατίῳ, καὶ ἐκβαλὼν τότε τζιτζάκιον καὶ
 τὸ διβητήσιον, περιβάλλεται σκαραμάγγιον διάσπρον χρυσό-10
 κλαβον, καὶ εἰθ' οὕτως καθέζεται ἐπὶ τῆς τιμίας αὐτοῦ τρα-
 πέζης. ὡσαύτως ἀπαλλάσσουνσι καὶ οἱ πατρίκιοι, καὶ ἐνδυ-
 σάμενοι τὰ σκαραμάγγια αὐτῶν, εἰσέρχονται οἱ κληθέντες
 Βεῖς τὸ κλητώριον· ἀπὸ γὰρ τῆς ἐκκλησίας ἀλλάξιμα οὐκ εἰ-15
 σιν, οἱ δὲ τοῦ κουβουκλείου ἅπαντες παραστάσιμον οὐ ποι-
 οῦσιν. Ἰστέον δὲ, ὅτι τῇ ἐσπέρᾳ ἐκείνῃ, ἤγουν τῇ παραμονῇ
 τῶν φώτων, τὰ ἀλλάξιμα διὰ λευκῶν χλανιδίων τελοῦνται,
 οἱ δὲ πατρίκιοι τῇ ἐσπέρᾳ ἐκείνῃ οὐ φοροῦσι χλανίδια χρυσό-
 ταβλα, ἀλλὰ χλανίδια ἔχοντα ταβλία ἀπὸ ὄξου· διὰ γὰρ
 τὴν ἑορτὴν τῶν φώτων ὅ,τε βασιλεὺς καὶ ἡ σύγκλητος λευκά20
 ἀλλάσσουνσιν· οἱ δὲ ὀστιάριοι φοροῦσι τὰ παραγάβδια αὐτῶν,
 βασιτάζοντες καὶ τὰ βεργία αὐτῶν. οἱ δὲ πρωτοσπαθάριοι οἱ
 εὐνοῦχοι φοροῦντες τὰ διβητήσια καὶ τὰ σπαθία, ὀψικεύου-
 σιν ἔμπροσθεν τοῦ βασιλέως, ἡνίκα ἐξέρχεται ἐκ τοῦ παλατίου

19. δέξιος ed. 22. οἱ ante εὐνοῦχοι om. ed.

convenient, ubi hic illi panem benedictum offert, Imperator autem sumtum a praeposito apocombium patriarchae tradit. (III.) Sic iunctis invicem manibus, Imperator et patriarcha ad angustum usque abeunt, ubi, postquam se adorarunt osculatique sunt, patriarcha ad magnam ecclesiam abit, eumque duo praefecti cubiculi, cerimoniaris duoque silentiarii usque ad onopodem seu consistorium comitantur. Imperator autem ad palatium suum a Deo custoditum discedit, exutoque tzitzacio et dibetesio, scaramangium album, aureo clavo ornatum, induit et sic postea pretiosae mensae suae adsidet. Sic etiam patricii mutant, suaeque scaramangia induti, vocati ad convivium veniunt: ab ecclesia enim mutationes nullae fiunt, nec cubicularii omnes eo die ad Imperatoris thronum praesto sunt. Observandum vero est, ea vespere seu vigilia luminum mutationem albis tunicis fieri, patricos autem non tunicas aureis tabulis, sed purpureis gestare: ob festum enim luminum Imperator et senatus vestes albas induant, ostiarii paragasudia sua virgasque, protospatharii eunuchi dibetesia spathasque gestantes, ante Imperatorem, quando e palatio

ὑποστρέφοντος δὲ τοῦ βασιλέως ἐν τῷ παλατίῳ, ἐπειδὴ ἡλλα-
 γμένος ὑποστρέφει, καὶ αὐτοὶ ἡλλαγμένοι ὑποστρέφουσιν.

ΚΕΦ. κς'.

Ἔσα δει παραφυλάττειν τῇ ἐορτῇ καὶ προελεύσει τῶν φάτων.

5 Προέρχονται ἅπαντες ἐννύχιοι οἱ ἐξ ἔθους προερχόμενοι
 ἐν τῇ ἡμικυκλίῳ τῆς ἀψίδος, ἡλλαγμένοι ἀπὸ λευκῶν, καὶ ἀ-
 νοίζαντος τοῦ παλατίου, εἰσέρχονται καὶ δέχονται τὸν βασιλέα
 εἰς τὴν τάξιν αὐτῶν, ὡς εἶθισται αὐτοῖς. καὶ δηριγευόμενος
 ὁ βασιλεὺς ὑπὸ τῶν ἐξ ἔθους, διέρχεται διὰ τῆς δάφνης, καὶ
 10 ἄπει κηρὸς εἰς τὰ εὐκτήρια, ὡς εἶθισται αὐτῷ, καὶ ἀπέρ-
 χονται μέχρι τοῦ αὐγουστέως, ἐκδεχόμενος τὸν καιρὸν. καὶ
 τοῦ καιροῦ ἐγγίσαντος, δηλοῖ ὁ τῆς καταστάσεως τῷ πραιπο-
 σίτῳ, ὁ δὲ πραιπόσιτος τῷ βασιλεῖ, καὶ ἐξελθὼν ἀπὸ τοῦ Ms. 72. a
 15 αὐτοῦ, καὶ στεφθεῖς διέρχεται διὰ τοῦ αὐγουστέως καὶ τοῦ
 στενοῦ καὶ τοῦ ὄνοποδος, τὴν δὲ δοχὴν καὶ προσκύνησιν ἐκ-
 τελοῦσιν οἱ ἐξ ἔθους, ὃν τρόπον ἐδηλώσαμεν ἐν τῇ προελεύσει
 τῆς Χριστοῦ γεννήσεως ἐν τῇ κάτω πύλῃ τῇ οὔσῃ ἔμπροσθεν Ed. L. 85
 τοῦ κοινοιστωρίου. καὶ εἰ μὲν κελεύει ὁ βασιλεὺς ποιῆσαι μα-
 20 γογίστρους, νέυει τῷ πραιποσίτῳ, καὶ ἀπελθὼν πρὸς αὐτὸν ὁ
 πραιπόσιτος, λέγει αὐτῷ τὸ ὄνομα τοῦ μέλλοντος προβληθῆναι,

10. ἀπέρχεται ed. 13. τῷ ante βασιλεῖ om. ed.

progreditur, procedunt: quo ad palatium revertente, si mutata veste
 redit, et ipsi in mutatoriiis revertuntur.

CAP. 26.

Observanda in festo et processione luminum.

Omnes, qui cū solenni pompa procedere solent, pro more no-
 cte ad hemicyclium apsidis in mutatoriiis albis abeunt, et, aperto pa-
 latio, intrant et Imperatorem ordine suo, ut ipsis mos est, excipiunt.
 Qui a solenni ministerio stipatus, per daphnem digreditur, cereos in
 oratoriiis, ut ipsi mos est, accendit, et ad augusteum usque progres-
 sus, tempus exspectat. Quod postquam appropinquavit, cerimoniar-
 rius praeposito, praepositus Imperatori id indicat, qui e suo cubiculo
 ad octangulum se recipit, ibique tunicam induit, et coronatus per
 augusteum, stenum et onopodem transit, receptio autem et adora-
 tio ab iis, quibus mos est, sicut in processione nativitatis Christi
 commemoravimus, in ianna inferiori, quae propet consistorium est,
 peragitur. Et si Imperatori magistri dignitate aliquem ornare placet,
 signum praeposito dat eique, cum ad se accessit, nomen candidat

ὁ δὲ πραιπόσιτος λέγει τῷ τῆς καταστάσεως, κάκενος λαμβάνει αὐτὸν ἀπὸ τῆς στάσεως αὐτοῦ μετὰ σιλεντιαρίου, καὶ ἴστησιν αὐτὸν κάτωθεν τοῦ πουλπίτου ἔμπροσθεν τῶν πατρικίων, καὶ εὐθέως ἐπιδίδωσιν ὁ πραιπόσιτος τῷ βασιλεῖ στιχάριον καὶ βαλτιδίον, ὁ δὲ τῆς καταστάσεως, κρατήσας τὸν μέλλοντα προβληθῆναι, ἄγει αὐτὸν [πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ προσκυνήσας τοὺς πόδας τοῦ βασιλέως καὶ ἀσπασάμενος αὐτοὺς, ἀνίσταται. εἶτα λαβὼν τὸ στιχάριον μετὰ τοῦ βαλτιδίου ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ βασιλέως, φιλεῖ τοὺς πόδας τοῦ βασιλέως, λαβὼν δὲ αὐτὸν πάλιν ὁ τῆς καταστάσεως μετὰ σιλεντιαρίου, εἰσφέρει αὐτὸν εἰς τὸ ἔνδον κοιτιστώριον, καὶ ἐνδύσας αὐτὸν τὸ στιχάριον, περιζώσας αὐτὸν καὶ τὸ βαλτιδίον, ἔξάγει αὐτὸν καὶ ἴστησιν ἔμπροσθεν τοῦ βασιλέως κάτωθεν τοῦ πουλπίτου· καὶ πάντες εἰσελθόντες προσκυνήσιν, ὃν τρόπον καὶ ἐν τῇ προβολῇ τῶν πατρικίων, καὶ ἄγει αὐτὸν ὁ τῆς καταστάσεως πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ προσκυνήσας καὶ ἀσπασάμενος τοὺς πόδας αὐτοῦ, ἀνίσταται, ὑπερευξάμενος τὸν βασιλέα, κρατήσας δὲ αὐτὸν ὁ τῆς καταστάσεως, εἰσάγει αὐτὸν ὀπισθοφανῶς καὶ ἴστησιν αὐτὸν ἐν τῇ ἐφαρμολογίᾳ αὐτῷ τάξει τε καὶ στάσει. (B.) Εἰθ' οὕτως λαβὼν νεῦμα ὁ πραιπόσιτος παρὰ τοῦ βασιλέως, νεύει τῷ σιλεντιαρίῳ τῷ ἑστῶτι ἐν τῇ πύλῃ, καὶ λέγει „κελεύσατε.“ εἰθ' οὕτως διέρχεται διὰ τῶν ἐξκουβίτων καὶ τῶν σχολῶν μέχρι τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ δοχῇ καὶ τάξει, καθ' ὃν τρόπον ἐδη-

4. et 8. στιχάριον ed. 24. τῆ δοχῇ conl. B.

indicat, quod praepositus cerimoniaro dicit, isque una cum silentiario a sua statione evocatum, in parte inferiori pulpiti ante patricios constituit, statimque praepositus sticharium seu strictiorem vestem et baltheum Imperatori tradit, cerimoniarus vero candidatum manu prehensum ad Imperatorem ducit, ad cuius pedes postquam procidit eosque osculatus est, surgit. Deinde stichario et baltheo e manibus Imperatoris acceptis, pedes eius osculatur, quo facto, cerimoniarus cum silentiario eum ad interius consistorium ducit, sticharioque indutum et baltheo cinctum abducit, et ante Imperatorem infra pulpitum collocat. Omnes ingressi adorant, ut in promotione patriciorum notavimus, et ducit cerimoniarus candidatum ad Imperatorem, cuius pedes ut osculatus est eumque adoravit, surgit et fausta ipsi apprecatur: apprehendit autem eum cerimoniarus, et sic retrorsus adductum, in suo ordine et statione collocat. (II.) Postea praepositus, signo ab Imperatore accepto, silentiario ad portam stanti annuit, et dicit: *Iubete*, et sic Imperator per excubias scholasque ad magnam ecclesiam, eo ordine eaque pompa, quam in processione natalis Christi

λώθη ἡμῖν ἐν τῇ προελεύσει τῆς Χριστοῦ γεννήσεως, καὶ εἰς **Μα. 72. b**
 τὸν νάρθηκα εἰσελθὼν, εἰσέρχεται ἔνδον τοῦ βήλου. καὶ λα-
 βῶν ὁ πραιπίσιτος τὸ στέμμα ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τοῦ βασιλέ-
 ως, εἰσέρχεται διὰ τοῦ νάρθηκος, καὶ δέχεται αὐτὸν ἐκεῖσε ὁ **Δ**
5 πατριάρχης, καὶ ἀσπασάμενοι ἄλλήλους, εἰσέρχονται καὶ ἴσταν-
 ται ἔμπροσθεν τῶν μεγάλων πυλῶν. καὶ ἄψας ἐκεῖσε κηρὸς,
 δίδωσιν αὐτοὺς τῷ πραιποσίτῳ, ὁ δὲ πραιπόσιτος τῷ τῆς
 καταστάσεως, καὶ προσκυνήσας τὸ ἄχραντον εὐαγγέλιον, εἰσ-
 ἔρχεται εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ διελθὼν διὰ τῆς σωλαίας,
10 ἰοῖσθαι ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, καὶ λαβὼν παρὰ τοῦ
 πραιποσίτου κηρία καὶ εὐξάμενος, ἐπιδίδωσιν αὐτὰ τῷ πραι-
 ποσίτῳ. καὶ εἰθ' οὕτως εἰσελθὼν εἰς τὸ θυσιαστήριον, ὑφα-
 πλοῖ ἐν τῇ ἁγίᾳ τραπέζῃ εἰλιτὰ δύο, ἀσπαζόμενος δύο ἱερά
 ποτήρια καὶ δύο ἱερὸς δίσκους καὶ τὰ σπάργανα τοῦ **Κυ-Ed. L. 86**
15 ρίου, καὶ λαβὼν ἀποκόμβιον παρὰ τοῦ πραιποσίτου, τίθεισιν
 αὐτὸ ἐν τῇ ἁγίᾳ τραπέζῃ, καὶ ἐξελθὼν διὰ τῆς πλαγίας τοῦ
 θυσιαστηρίου, εἰσέρχεται εἰς τὸ μητατώριον, εἰς δὲ τὰ ἅγια,
 καὶ τὴν ἀγάπην καὶ τὴν κοινωνίαν ἐκτελεῖ, ὡς ἡ συνήθεια
 ἔχει. καὶ μετὰ τὸ κραματίσαι καὶ ἐξελεθεῖν τοῦ ἁγίου φρεά-
20 στος εἰσέρχεται ἔνδον τοῦ βήλου μετὰ τοῦ πατριαρχου, καὶ
 στέφεται παρ' αὐτοῦ, καὶ εἰθ' οὕτως ἐπιδίδωσιν ὁ πατριάρ-
 χης εὐλογίας τῷ βασιλεῖ. εἶτα λαβὼν ὁ βασιλεὺς παρὰ τοῦ
 πραιποσίτου ἀποκόμβιον, ἀντιδίδωσι τῷ πατριάρχῃ, ὁ δὲ πα-
 τριάρχης ἀντιδίδοι τῷ βασιλεῖ ἀλειπτὰ. (Γ.) Καὶ ἄλλήλους
25 ἀσπασάμενοι, ὁ μὲν βασιλεὺς, διοδεύων τὴν μέσσην, εἰσέρχεται

1. ἡμῖν cod.

exposuimus, procedit, et narthecem ingressus, velum intrat. Tum
 praepositus coronam a capite Imperatoris demit, qui per narthecem
 ecedens a patriarcha excipitur, cum quo post mutuam salutationem
 ingreditur et ad magnas portas subsistit. Accensos ibi cereos praepo-
 sito, praepositus cerimoniarum tradit, et adorato sancto evangelio;
 ecclesiam intrat, perque solem digressus, ad sacras ianuas subsistit
 ceréoique a praeposito accipit, quos ipsi, postquam precatus est,
 reddit. Sic sacrarium ingressus, duo instrata sacrae mensae imponit
 duoque sacra pocula duosque sanctos discos et fascias Domini oscu-
 latus, acceptum a praeposito apocombium in sacra mensa reponit,
 perque obliquitatem sacrarii ad metatorium et sacra progreditur et
 agapen ac communionem, ut consuetudo est, celebrat. Post breve
 colloquium e sacro puteo egressus, intra velum cum patriarcha abit,
 a quo coronatur et panem benedictum accipit, pro quo ei adlatum a
 praeposito apocombium Imperator tradit, et suffimenta varia a patri-
 archa recipit. (III.) Post mutua oscula Imperator per forum digres-

ται διὰ τῆς μεγάλης πύλης τῆς χαλκῆς· αἱ δὲ δοχαὶ τῶν πα-
 ρατικῶν μερῶν καὶ τῶν πολιτικῶν τελοῦνται ἐν τῇ τάξει καὶ
 στάσει, ὃν τρόπον ἐτελέσθησαν ἐν τῇ προελεύσει τῆς Χρι-
 στοῦ γεννήσεως. καὶ τὰς σχολὰς καὶ τὰ ἐκσκύβιτα διελθῶν
 καὶ τοῦ κονιστωρίου καὶ τοῦ στενοῦ, εἰσέρχεται εἰς τὸν αὐ-5
 γουστέα, καὶ οἱ τοῦ κουβουκλείου, τελέσαντες τὴν συνήθειαν,
 εἰσέρχονται εἰς τὸ ὀκτάγωνον, καὶ λαμβάνει ὁ πραιπόσιτος
 τὸ στέμμα ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τοῦ βασιλέως, καὶ εἰσελθόντες
 οἱ βεστήτορες ἀπαλλάσσουσι τὴν γλάνιδα αὐτοῦ. εἶτα εἰσελ-
 C θῶν ὁ πατριάρχης εἰς τὸν ἅγιον Στέφανον, καὶ τοῦ βασιλέως 10
 Ms. 73. μέλλοντος ἀκουμβίσαι εἰς τὰ ἰθ' ἀκούβιτα, νέει τῷ πραιπο-
 σίτῳ, καὶ προσκαλεῖται τὸν πατριάρχην, καὶ τούτου γενομέ-
 νου, προσκυνοῦσιν ἀλλήλους, καὶ εἰσέρχονται οἱ ἱερεῖς, καὶ
 τὸν στίχον ποιήσαντες, εἰσέρχεται πάλιν ὁ πατριάρχης εἰς
 τὸν ἅγιον Στέφανον καὶ ἐκβάλλει τὸ ὠμοφόριον αὐτοῦ. ὁμοί-15
 ως καὶ ὁ βασιλεὺς ἐκβάλλει τὸ σαγίον αὐτοῦ καὶ ἐνοῦνται
 πάλιν, καὶ εἰθ' οὕτως ἐξέρχονται, ὀψικευόμενοι ὑπὸ τοῦ κου-
 βουκλείου, καὶ ἀκουμβίζουσιν οἱ δύο ἐξ ἴσου ἐν τῷ ἀκουβίτῳ
 καὶ πίνουσι πρὸς ἄπαξ, καὶ εἰθ' οὕτως λαβὼν νεῦμα ὁ πραι-
 πόσιτος παρὰ τοῦ βασιλέως, νέει τὴν ὑπουργίαν καὶ εἰσερ-20
 D χεται, τοῦτο δὲ ποιεῖ καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν φίλων. (Δ.) Μέλ-
 λοντος δὲ ἀνίστασθαι τοῦ βασιλέως καὶ τῶν φίλων ἐξελθόν-
 των, μένουσιν οἱ τοῦ ἄνω ἀκουβίτου φίλοι, οἱ μητροπολίται
 καὶ ὅσοι εἰσὶν εἰς τοὺς πρώτους ἀκουβίτους, ἦγουν εἰς τὸν

sus, magnam portam chalces intrat: excipitur autem a transitoriiis
 urbanisque factionibus eo ritu locoque, quem in processione natalis
 Domini supra declaravimus. Per scholas et excubias consistorii ste-
 nique digressus, augustale intrat, cubicularii, ritibus suis servatis, ad
 octangulum se recipiunt, et praepositus coronam a capite Imperatoris
 demit, vestitores eius tunicam mutant. Posthaec in S. Stephani pa-
 triarcha ingreditur, et cum Imperator in novendecim accubitis convi-
 vium acturus est, praeposito signum dat, ut patriarcham advocet, quo
 facto, se invicem adorant, et sacerdotes ingressi stichum faciunt,
 tunc patriarcha rursus S. Stephani intrat suumque omophorium de-
 ponit. Imperator pariter sagum suum exuit, et sic rursus conversan-
 tur, atque a cubiculo stipati, egrediuntur, et una in accubito mensae
 adidentes, semel bibunt. Sic postea praepositus, signo ab Impera-
 tore accepto, ministris signum dat, et intrant, idemque et apud reli-
 quos amicos observatur. (IV.) Cum vero surgere Imperator vult
 et amici egressi sunt, remanent ii, qui in superioribus accubitis locum
 tenent, metropolitae et, qui in primis accubitis ad dextram et sini-
 stram adsident, episcopi. Bibunt vero iterum semel Imperator et

δεξιὸν καὶ εὐάνυμον, ἐπίσκοποι· πίνουσι δὲ πάλιν πρὸς ἁ-
 παξ ὅ,τε βασιλεὺς καὶ ὁ πατριάρχης καὶ οἱ ἐναπομείναντες
 φίλοι, καὶ εἰθ' οὕτως λαβόντες νεῦμα παρὰ τοῦ πραιποσίτου,
 ἐξέρχονται καὶ αὐτοί, καὶ εἰθ' οὕτως λαβὼν νεῦμα ὁ πρωτο-
 ὄσπαθάριος, ἐξέρχεται καὶ αὐθις ἢ ὑπουργία· καὶ πάντων
 ἐξελθόντων, μένει ὁ βασιλεὺς μετὰ μόνου τοῦ πατριάρχου
 καὶ τοῦ κουβουκλείου. καὶ πίνοντες πάλιν ἀμφοτέροι πρὸς ἁ-Ed. L. 87
 παξ, ἀνίστανται, καὶ ἀπέρχεται ὁ πατριάρχης εἰς τὸν ἅγιον
 Στέφανον καὶ βάλλει τὸ ἀμοφόριον αὐτοῦ, ὁ δὲ βασιλεὺς τὸ
 ἰσοσαγίον αὐτοῦ καὶ ἐνοῦνται πάλιν εἰς τὸ ὀκτάγωνον, καὶ ποι-
 οῦσι τὸν στίχον. εἶτα λαβὼν ὁ βασιλεὺς παρὰ τοῦ πατριάρχου
 εὐλογίας, ἐξέρχεται μέχρι τοῦ ἀγυουστέως, καὶ προσκυνήσαν-
 τες ἀλλήλους καὶ ἀσπασάμενοι, τὸν μὲν πατριάρχην λαμβά-
 νουσι δύο κουβικουλάριοι, καὶ διασώζουσιν αὐτὸν μέχρι τοῦ
 ἰσοστενοῦ ἢ καὶ τοῦ ὀνόποδος. ὁ δὲ βασιλεὺς, δηριγευόμενος
 ὑπὸ τε τοῦ κουβουκλείου καὶ τῶν μαγλαβιτῶν, εἰσέρχεται ἐν
 τῇ παλατίῳ· ἐστῶτων δὲ τῶν τοῦ κουβουκλείου ὑπάντων ἐν
 τῇ χρυσοτρικλίνῳ, ὑπερέχονται τὸν βασιλέα τὸ „εἰς πολλοὺς
 καὶ ἀγαθοὺς χρόνους.“ γίνεται δὲ ἡ εὐχὴ αὕτη, ἐπειδὴ πλη-
 θοροῦται τὸ δωδεκαήμερον.

ΚΕΦ. κζ'.

Ms. 73. b

Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν τῇ ἑορτῇ καὶ προελεύσει τῆς δαπάντης.

Εἰ κελεύει ἀπελθεῖν ὁ βασιλεὺς καὶ παννυχεῦσαι ἐν βλα-

11. Pro εἶτα ed. καὶ. 22; δαπάντης R., ὑπαπῶν superscripto
 τ cod., δαπαντήσεως ed.

patriarcha et qui remanserunt amici, et sic, a praeposito signo accep-
 pto, ipsi egrediuntur, postquam vero signum protospatharius accepit;
 ministerium rursus discedit. Quo facto, Imperator cum solo patri-
 archa et cubiculo manet, et postquam ambo iterum semel biberunt;
 surgunt, et abit patriarcha ad S. Stephani suumque humerale, Impé-
 rator sagum; induit, ac rursus in octangulo conveniunt, et stichum
 faciunt. Tum Imperator, pane benedicto a patriarcha accepto, usque
 ad augustale procedit, et postquam se adorarunt osculati sunt;
 patriarcham duo cubicularii suscipiunt et ad stenum seu onopodium
 usque perducunt. Imperator vero a cubiculo et manclavitis stipatus;
 palatium intrat, omnesque cubicularii, in aureo triclinio constituti;
 Imperatori: *In multa bonaque tempora* acclamant. Haec autem ac-
 clamatio, finito demum dodecaemero, instituitur;

CAP. 17:

Observanda in festo et processione purificationis B. Mariae Virginis.

Si Imperator abire et vigilias nocturnas in blachernis agere cupit.

χέρναις, ἀπέρχεται τῇ πρὸ μιᾶς τῆς ἑορτῆς ἡμέρᾳ, καὶ ἐκτε-
 λεί τὴν πάννυχον. τῇ δὲ ἐξῆς ἡμέρᾳ τῆς ἑορτῆς ἀλλάσσου-
 σιν ἅπαντες ἀπὸ λευκῶν χλαυιδίων· οἱ δὲ κουβικουλάριοι
 ἀλλάσσουσι καμίσια καὶ μόνον, ὡσαύτως καὶ οἱ σπαθαροκου-
 βικουλάριοι. οἱ δὲ εὐνοῦχοι πρωτοσπαθάριοι φοροῦσι τὰ ἀλ-
 λάξιμα αὐτῶν πλήρεις, βαστάζοντες καὶ σπαθοβάκλια, οἱ δὲ
 βαρβάτοι πρωτοσπαθάριοι φοροῦσι τὰ σπέκια αὐτῶν καὶ σπα-
 θία, οὐ βαστάζουσι δὲ σπαθοβάκλια. οἱ δὲ σπαθαροκανδι-
 δάτοι καὶ σπαθάριοι καὶ οἱ τοῦ μαγλαβίου καὶ οἱ λοιποὶ οὐ-
 κειακοὶ σπαθάριοι περιπατοῦσιν ἔνθεν κἀκεῖθεν, ὅπισθεν τῆς 10
 προελεύσεως, εἰς τὰ πλάγια τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου
 καὶ τῶν πατρικίων, τοῦτο τελοῦντες καθ' ἐκάστην προέλευσιν,
 ἐν δὲ ταῖς μεγάλαις προελεύσεσι φοροῦσι τὰ μαυιάκια αὐτῶν,
 Δβαστάζοντες καὶ τὰ σπαθοβάκλια αὐτῶν. οἱ δὲ σπαθαροκαν-
 διδάτοι τὰ μαυιάκια αὐτῶν καὶ σκουτάρια καὶ διστράλια μο-
 15 νοπέλυκα· οἱ δὲ σπαθάριοι σκουτάρια καὶ διστράλια, ἀπὸ
 σκαραμαγγίων δὲ ἀμφότεροι. (B.) Τοῦ δὲ τῆς καταστάσεως
 ἐλθόντος καὶ μηνύσαντος τῷ πραιποσίτῳ, ὡς ὅτι ὁ καιρὸς
 ἤγγικεν, εἰσέρχεται ὁ πραιπόσιτος καὶ μηνύει τὸν βασιλέα,
 ὃ δὲ βασιλεὺς ἐξελθὼν ἐν τῷ τρικλίῳ τῷ καλουμένῳ Ἄνα-
 20 στασιακῷ, φορῶν τὸ δηβητήσιον αὐτοῦ, ἴστανται ἐκεῖσε, καὶ
 ἴστανται οἱ ἀρχοντες τοῦ κουβουκλείου ἔνθεν καὶ ἔνθεν, οἱ δὲ
 σπαθαροκουβικουλάριοι καὶ οἱ κουβικουλάριοι ὅπισθεν αὐτῶν,
 οἱ δὲ πρωτοσπαθάριοι οἱ εὐνοῦχοι ἴστανται ὅπισθεν τοῦ βασι-

1. τῆς πρὸ μιᾶς cod. 2. δὲ om. ed. 6. πλήρης cod., πλήρη
 conl. R. 11. εἶτα πλάγια ed.

pridie festi diei abit et nocturnas vigiliis instituit. Sequenti die
 festi omnes tunicas albas, cubicularii aequae ac spatharocubicularii
 camisia induunt. Eunuchi protospatharii plerique mutatorias fe-
 runt et spathobaculos, barbati protospatharii specia sua et spathas,
 nullos autem spathobaculos gestant. Spatharocandidati, spatharii,
 manclavitae et ceteri domestici spatharii utrinque post solennem
 pompam ad latus praefectorum cubiculi et patriciorum procedunt, et
 hoc in omnibus processionibus observant; in magnis autem torques
 et spathobaculos suos gestant. Spatharocandidati torques, scutaria et
 dextralia cum securibus, spatharii scuta et dextralia, utrique etiam
 scaramangia gerunt. (II.) Cerimoniaro autem veniente et, tempus
 appropinquare, praepositum monente, intrat is idque Imperatori in-
 dicat, qui e triclinio, quod Anastasii vocatur, egressus, dibetesio suo
 indutus, ibi subsistit, ab utroque latere cubiculo praefecti, spatharo-
 cubicularii et cubicularii post ipsos, protospatharii autem eunuchi a tergo
 Imperatoris. Deinde praepositus vestitores vocat, quorum opera tu-

λέως. προσκαλεῖται δὲ ὁ πραιπόσιτος τοὺς βεσσηγῶρας, καὶ Ed. L. 88
 ἑπαλλαξας ὁ βασιλεὺς τὴν χλανίδα αὐτοῦ δι' αὐτῶν, εἶτα
 κατελθὼν ὀστιάριος, ἵσταται ἐν τῷ βῆλῳ, καὶ νεύει ὁ βασι-
 λεὺς τῷ πραιποσίτῳ, ὁ δὲ πραιπόσιτος τῷ κουβικουλαρίῳ τῷ
 5 αἰφροντι τὸ βῆλον, καὶ εἰσάγονται πατρίκιοι καὶ στρατηγοί, καὶ
 εἰσελθόντες πίπτουσι. καὶ ἀναστάντων αὐτῶν, λαβὼν νεῦμα
 ὁ πραιπόσιτος παρὰ τοῦ βασιλέως, λέγει „κελεύσατε.“ ὁ δὲ
 βασιλεὺς δηριγευόμενος ὑπὸ τε τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβου- Ma. 74. a
 κλείου, πατρίκιων τε καὶ στρατηγῶν, ἐξέρχεται ἐν τῷ τρικλι-
 10 ῳ τῷ καλουμένῳ Δανουβίῳ. ἵστανται δὲ οἱ τε βαρβάτοι
 πρωτοσπαθάριοι καὶ ὁ δρουγγάριος τῆς βίγλης ἔνθεν καὶ ἔνθεν
 πλησίον τῆς θύρας. οἱ δὲ πατρίκιοι καὶ στρατηγοί μετὰ τῆς
 συγγλήτου πίπτουσι, καὶ λαμβάνει νεῦμα ὁ πραιπόσιτος παρὰ B
 τοῦ βασιλέως καὶ νεύει τῷ τῆς καταστάσεως, κἀκεῖνος λέγει
 15 „κελεύσατε“ καὶ αὐτοὶ ὑπερέυχονται „εἰς πολλοὺς καὶ ἀγα-
 θοὺς χρόνους.“ (Γ.) Καὶ ὑπ' αὐτῶν δηριγευόμενος, διέρχε-
 ται, ὁ δὲ τῆς καταστάσεως ἐν τῷ μέσῳ, καὶ κατὰ βᾶθρον ἐ-
 πιστρεφόμενος πρὸς τὸν βασιλέα, ἐφαπλῶν δὲ καὶ τὰς χεῖρας
 αὐτοῦ ἔνδοθεν τοῦ χλανιδίου αὐτοῦ, λέγει πρὸς τὸν βασιλέα
 20 „κακλίετε Δόμηνι“ τοῦτο ἐκτελῶν, ὅπως ἐν τῇ διόδῳ τοῦ
 βασιλέως μὴ τύχη βᾶθρον. καὶ ἔξω τῆς πύλης ἐξελθὼν τῆς C
 ἐξαγοῦσης πρὸς τὸν ἔμβολον, διέρχεται ἐν τῷ δεξιῷ μέρει
 τοῦ ἐμβόλου, οἱ δὲ πατρίκιοι τῆς αὐτῆς πύλης ἔξω λαμβά-
 νουσι τὰ κηρία αὐτῶν, λεγόντων τῶν δύο μερῶν ἱαμβικά,

4. ὁ δὲ om. ed. 17. ἐν om. ed. 19. Pro αὐτοῦ ed. τοῦ. 21.
 Pro μὴ τύχη βᾶθρον, R. legi vult aut ἀποτύχη βᾶθρον, aut
 τύχη παραβαίνων βᾶθρον. 24. ἱάμβια ed.

nicam suam Imperator mutat, ostiarius descendens in velo stat, Im-
 perator praeposito, praepositus vero cubiculario velum tollenti si-
 gnum dat, et adducuntur patricii et strategi: ingressi procumbunt.
 Qui postquam surrexere, praepositus, accepto ab Imperatore signo,
 dicit: *Iubete*. Imperator, a praefectis cubiculi, patriciis et strategiis
 stipatus, ad triclinium, quod Danubius dicitur, abit, barbati protospa-
 tharii et drungarius vigilliae utrinque prope ianuam stant. Patricii
 vero et strategi cum senatu procidunt, et postquam praepositus si-
 gnum ab Imperatore accepit, cerimoniaro annuit, isque dicit: *Iube-
 te*, ipsi: *In multa bonaque tempora* acclamant. (III.) Ab his stipa-
 tus digreditur, cerimoniarus vero in medio, et in scala conversus
 ad Imperatorem, veste sua manibus involutis, ad eum dicit: *Capite
 Domini*, quod propterea facit, ut in transitu Imperator scalam
 non contingat. Ex porta, quae ad porticum ducit, ad dextrum hu-
 ius latus discedit, patricii autem extra eandem cereos suos sumunt,

ἑκαστος αὐτῶν διερχόμενος ἀπὸ τῆς στάσεως αὐτοῦ· πληροῦντος γὰρ τοῦ ἐνός, ἄρχεται ὁ ἕτερος· διελθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς πλησίον τοῦ κίονος τοῦ κειμένου ἑγκαρσίως ἐν τῷ πληρώματι τοῦ ἑμβόλου, δέχεται ἐκεῖσε τὸν πατριάρχην μετὰ τῆς λιτῆς, λαβὼν δὲ κηρία παρὰ τοῦ πραιποσίτου καὶ εὐξάμενος, ἐπιδίδωσιν αὐτὰ πάλιν τῷ πραιποσίτῳ, καὶ προσκυνήσας τὸ ἄχραντον εὐαγγέλιον καὶ τὸν τίμιον σταυρὸν, καὶ πάλιν προσκυνήσαντες ἀμφοτέροι ἀλλήλους, ὅ,τε βασιλεὺς καὶ ὁ πατριάρχης καὶ ἀσπασάμενοι, λαμβάνει ὁ βασιλεὺς παρὰ τοῦ πραιποσίτου κηρίον λιτανίκιον, καὶ ὑποστρέψας, διέρχεται διὰ τοῦ αὐτοῦ ἑμβόλου. ἄρχεται δὲ ὁ τῆς καταστάσεως· „χαῖρε κεχαριτωμένη Θεοτόκε παρθένα“ ψάλλοντες δὲ τὸ αὐτὸ τροπάριον οἱ τῆς προελεύσεως ἅπαντες, εἰσέρχονται ἐν τῷ νάρθηκι τοῦ μεγάλου ναοῦ, καὶ ὁ μὲν βασιλεὺς καθέζεται ἐπὶ σελ्लीου ἐν τῷ νάρθηκι, προσμένων μέχρις ἀνίστασθαι αὐτοῦ, καὶ ἰστανται ἐν τῷ ναῷ, ὡς δὲ εἶπται αὐτοῖς, προσμένοντες τὸν βασιλέα. (Δ.) Καταλαβόντος δὲ τοῦ πατριάρχου μετὰ τῆς λιτῆς, ἀνίσταται ὁ βασιλεὺς, καὶ προσκυνήσαντες ἀμφοτέροι ἀλλήλους, ὅ,τε βασιλεὺς καὶ ὁ πατριάρχης, ἀπέρχονται ἀμφοτέροι καὶ ἰστανται ἐν τῇ πύλῃ τοῦ μεγάλου ναοῦ. καὶ ἀρξάμενος ὁ πατριάρχης τὴν εὐχὴν τῆς εἰσόδου τῆς θείας λειτουργίας, λαβὼν ὁ βασι-

a. γὰρ om. ed.

dum interea duarum factionum cantores iambos recitant, singuli a statione sua digressi, et postquam cantum unus finivit, alter incipit. Imperator autem, cum prope columnam, in plenitudine porticus oblique positam, transivit, patriarcham cum processione ibi excipit, sumtisque a praeposito cereis et precatus, eos rursus praeposito tradit, et sancto evangelio ac veneranda cruce adorata, se iterum flexo genu Imperator et patriarcha venerantur et osculantur, quo facto, a praeposito cereum processionalem accipit, et reversus per eandem porticum digreditur. Tunc vero cerimoniaris incipit: *Salve, gratiae plena Virgo Desipara*: quod troparium omnes, qui solemnem pompam instituunt, canunt, deinde narthecem magni templi intrant, ubi Imperator in throno in narthece considet, et usque dum patriarcha cum solenni processione advenit, exspectat, patricii vero et senatores intrant, et in templo, ut ipsis mos est, Imperatorem exspectantes, subsistunt. (IV.) Patriarcha autem cum processione appropinquante, Imperator surgit, et post mutuam adorationem ambo discedunt inque porta magni templi stant. Tunc, patriarcha preces introitus divinae liturgiae exorso, Imperator, cereis precationis so-

ληνς παρὰ τοῦ πραιποσίτου κηρία τῆς προσευχῆς, καὶ εὐξά-
 μενος δίδωσιν αὐτὰ πάλιν τῷ πραιποσίτῳ, καὶ αὐτὸς τῷ τῆς
 καταστάσεως. καὶ προσκυνήσας ὁ βασιλεὺς τὸ ἄχραντον εὐ-
 αγγέλιον, διέρχεται μέσον διὰ τοῦ ναοῦ μετὰ τοῦ πατριάρχ- B
 5χου, καὶ διὰ τῆς πλαγίας τοῦ ἄμβωνος εἰσέρχεται ἐν τῇ σω-
 λαίᾳ, καὶ στας ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν καὶ ἄψας κηρὺς
 καὶ εὐξάμενος, εἰσέρχεται εἰς τὸ θυσιαστήριον. ἀσπασάμενος δὲ
 τὴν ἁγίαν ἐνδυτήν, λαβὼν ἀποκόμβιον παρὰ τοῦ πραιποσίτου,
 τίθησιν αὐτὸ ἐν τῇ ἁγίᾳ τραπέζῃ καὶ ἐξέρχεται, καὶ διδοῦσιν
 10 αὐτῷ εὐλογίας οἱ ἱερεῖς, διὰ μέσης τοῦ ναοῦ. μέλλοντος δὲ
 τοῦ βασιλέως ἐξέρχεσθαι ἐν τῷ νάρθηκι, ἴστανται ὄρφανὰ
 ἐπάνω τῶν σκάμνων ἄπ' ἀριστερᾶς τῆς μεγάλης πύλης, καὶ
 φωνοβολοῦντες ὑπερεύχονται τὸν βασιλέα, ὡς ἡ συνήθεια
 ἔχει. ἐλθόντες δὲ ἐξ ἴσου ἐν τῷ στυρακίῳ ὅ,τε βασιλεὺς καὶ C
 15 ὁ πατριάρχης, προσκυνήσαντες καὶ ἀσπασάμενοι ἄλλήλους, ὁ
 μὲν πατριάρχης ἀπέρχεται ἐν τῷ μεγάλῳ ναῷ τοῦ ἐκτελέσαι
 τὴν θεῖαν λειτουργίαν, ὁ δὲ βασιλεὺς, διὰ τοῦ στυρακίου
 ἀνελθὼν ἐν τῷ εὐκτηρίῳ, ἄπτει ἐκεῖσε κηρὺς, ὡσαύτως δὲ
 καὶ ἐν τοῖς κατηχουμενείοις, εἰς τὸν σταυρὸν, καὶ εἰσελθὼν
 20 ἐν τῷ εὐκτηρίῳ, ἴστανται ἐκεῖσε, ἐκτελῶν τὴν θεῖαν λειτουρ-
 γίαν, οἱ δὲ πατρίκιοι καὶ οἱ λοιποὶ ἄρχοντες ἅπαντες ἴστανται
 ἔξω ἐν τοῖς κατηχουμενείοις. (E.) Τῆς δὲ θείας κοινωνίας
 ἐγγιζούσης, προστάσσει ὁ πραιπόσιτος ἀπὸ κελεύσεως τῷ τῆς
 καταστάσεως, καὶ ἀποστέλλει σιλεντιαρίους δύο πρὸς τὸ προσ- D

10. οἱ ἱερεῖς διὰ sine distinctione ed.

lennis a praeposito traditis, precatur, post eos praeposito, hic
 cerimoniarum magistro reddit. Ipse, sacro et intemerato evan-
 gelio adorato, cum patriarcha per medium templum perque ob-
 liquitatem ambonis soleam intrat, et ad sacras ianuas constitu-
 tus cumque cereis accensis precatus, sacrarium ingreditur. San-
 ctum vero instratum osculatus, adlatum a praeposito apocombi-
 um in sacra mensa reponit; et, accepta a sacerdotibus benedi-
 ctione, per medium templum abit. Dum autem ad narthecum
 progreditur, in sinistro magnae portae latere orphani in scamnis
 stant, et modulantes, ut ipsis solenne est, fausta Imperatori ap-
 precantur. Is una cum patriarcha ad styracium pergit, unde patri-
 archa post mutuum salutationem et adorationem ad magnum tem-
 plum, sacram liturgiam celebraturus, abit, Imperator autem per
 styracium in oratorium ascendens, cereos ibi, aequae ac in catechu-
 menis, in cruce accendit, in oratorio vero divinam liturgiam cele-
 brat, dum patricii interea ac ceteri proceres foris in catechume-
 nis subsistunt. (V.) Divinae autem communionis tempore immi-
 nente, praepositus a mandato cerimoniarum magistrum iubet, ut

καλέσασθαι τὸν πατριάρχην, καὶ ἀνάγουσιν αὐτὸν διὰ τοῦ
 στυρακίου ἐν τῷ εὐκτηρίῳ, ἐν ᾧ ἴσταται ὁ βασιλεὺς. κοινω-
 Ms. 75. ἀνήσαντος δὲ τοῦ βασιλέως παρὰ τοῦ πατριάρχου τοῦ ἀχράν-
 του σώματος καὶ αἵματος τοῦ Κυρίου, εἰσέρχεται ἐν τῷ κοι-
 τῶνι, καὶ εἰθ' οὕτως εἰσελθόντες πατριῖκοί τε καὶ στρατηγοὶ 5
 καὶ δομέστικοι καὶ οἱ τὰ πρῶτα ὄψφικια κατέχοντες, κοινω-
 νοῦσι καὶ αὐτοὶ ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ πατριάρχου· καὶ πάντων
 ἐξελθόντων καὶ τοῦ πατριάρχου μέλλοντος κατέρχεσθαι,
 ἐστῶτος τοῦ βασιλέως ἔμπροσθεν τῆς θύρας τοῦ κοιτῶνος
 Ed. L. 90 αὐτοῦ, προσκυνοῦσιν ἀμφοτέροι ἀλλήλους, καὶ ἀπελθὼν ὁ
 πατριάρχης ἐκτελεῖ τὴν θείαν λειτουργίαν ἅπασαν. τελεσθεί-
 σης δὲ τῆς θείας λειτουργίας, διέρχεται ὁ βασιλεὺς ἡλλαγμέ-
 νος διὰ τοῦ τρικλίνου τῆς ἁγίας σοροῦ, βασταζόντων τῶν
 κουβικουλαρίων τὰ ἐκεῖσε ὄντα βῆλά τε καὶ κορτίνας, καὶ ἔ-
 νέρχεται ὁ βασιλεὺς διὰ τοῦ βισαλωτοῦ καὶ τοῦ κοχλιοῦ, καὶ 15
 εἰσέρχεται ἐν τῷ Δανουβίῳ τρικλίῳ, καὶ ἴσταται ἡ τιμὴ αὐ-
 τοῦ τράπεζα ἐκεῖσε, καὶ μένουσιν ἐκεῖσε πρωτοσπαθάριοι
 βαρβάτοι, σπαθαροκανδιδάτοι καὶ οἱ ἐπὶ τοῦ μαγλαβίου καὶ
 λοιποὶ ἅπαντες οἰκειακοὶ, καὶ τότε οἱ μὲν κληθέντες ἐξ αὐ-
 τῶν ἐκδέχονται ἐκεῖσε, οἱ δὲ λοιποὶ ἄρχοντες ἕκαστος ἐν τῷ 20
 β. κοιτῶνι αὐτοῦ. (ς.) Ὁ δὲ βασιλεὺς ἀνελθὼν ἐν τῷ Ἀνα-
 στασιακῷ τρικλίῳ καὶ ἀπαλλάξας, μένει μετὰ τὸ διβητήσιον
 αὐτοῦ, οἱ δὲ σιλεντιάριοι, προσκαλεσάμενοι τὸν πατριάρχην,
 ἀναφέρουσιν αὐτὸν μέχρι τοῦ κοχλιοῦ, καὶ καθίσας ἐκεῖσε

20. Pro ἄρχοντες — αὐτοὺς R. conī. ἀρχ. ἀπίσιν ἕκαστος ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ.

duos silentiarios patriarcham vocaturos mittat, quem per styracium in oratorium, ubi Imperator est, adducunt. Postquam Imperator e patriarchae manu corpus et sanguinem Domini accepit, cubiculum intrat, in quo patricii, strategī, domestici et supremis officiis admoti sacra communione a patriarcha impertiuntur: quibus omnibus egressis, dum patriarcha, Imperatore ad portam cubiculi sui constituto, descendere vult, se invicem adorant; patriarcha ad sacram riturgiam celebrandam abit. Qua ad finem perducta, Imperator mutata veste per triclinium sancti sepulcri transit, cubiculariis vela et cortinas, quae ibi sunt, portantibus, et per lateritiam substructionem cochleamque triclinium Danubium intrat, ubi veneranda mensa eius reposita, et protospatharii barbati, spatharocandidati, manclavitae ceterique ministri omnes congregati sunt: ex his, quos coenae adhiberi Imperator iusserit, ibi, ceteri proceres, singuli in suo cubiculo, manent. (VI.) Imperator in triclinium Anastasii ascendit, et, vestibus exutis, in suo dibetesio manet: silentiarii vero

πλησίον τῆς εἰσαγωγούσης πύλης ἐν τῷ τρικλίνῳ, ἐν ᾧ ἡ τρα-
 πεζα ἴσταται, μὴνύει τῷ βασιλεῖ ὁ πραιπόσιτος, ὁ δὲ βασι-
 λεὺς κελεύει τῷ πραιποσίτῳ προσκαλέσασθαι τὸν πατριάρχην,
 καὶ ἴσταται ὁ βασιλεὺς, φορῶν τὸ σαγίον αὐτοῦ, ἐν τῇ τρα-
 5 ππέξῃ, ἐκδεχόμενος τὸν πατριάρχην, καὶ καταλαβόντος τοῦ
 πατριάρχου, προσκαλοῦνται παρὰ τοῦ πατριάρχου οἱ ἱερεῖς
 καὶ ποιοῦσι τὸν στίχον. καὶ εἰδ' οὕτως ὁ μὲν βασιλεὺς ἐκ-
 βάλλει τὸ σαγίον αὐτοῦ, ὁ δὲ πατριάρχης τὸ ὠμοφόριον αὐ-
 10 τοῦ, καὶ λαβόντες αὐτὸ οἱ ἱερεῖς, ἐξέρχονται. καὶ καθίσαντες
 ἐν τῇ τραπέξῃ ὅ,τε βασιλεὺς καὶ ὁ πατριάρχης, εἰσφέρουσι
 τὰ κουκουμάρια κουβικουλάριοι δύο, καὶ πίνουσι πρὸς ἅπαξ,
 καὶ εἰδ' οὕτως εἰσέρχονται οἱ φίλοι, καὶ ἐπιτελεῖται ἡ συνή-
 15 θεια πᾶσα τοῦ τραπέζιου· καὶ ἀναστάντων τῶν φίλων καὶ
 ἐξελεθόντων, μένει ὅ,τε βασιλεὺς καὶ ὁ πατριάρχης, καὶ εἰσφέ- *Ma. 75. b*
 15 ρουσι πάλιν οἱ κουβικουλάριοι τὰ κουκουμάρια, καὶ πίνοντες
 πάλιν πρὸς ἅπαξ ἀνίστανται, καὶ ὁ μὲν πατριάρχης μικρὸν
 ὑπεξελεθὼν, βάλλει τὸ ὠμοφόριον αὐτοῦ, ὁ δὲ βασιλεὺς τὸ
 σαγίον αὐτοῦ, καὶ εἰπόντες τὸν στίχον, ἐπιδίδωσι τῷ βασιλεῖ
 ὁ πατριάρχης εὐλογίας, καὶ ἐξέρχονται οἱ ἱερεῖς. καθέζεται *D*
 20 ὅ,τε βασιλεὺς καὶ ὁ πατριάρχης μικρὸν, ὁμιλοῦντες πρὸς
 ἀλλήλους, εἶτα προσκυνήσαντες ἀλλήλους καὶ ἀσπασάμενοι,
 ἐξέρχονται, καὶ ὁ μὲν πατριάρχης προπέμπεται ὑπὸ τῶν ἀρ-
 χόντων τοῦ κουβουκλείου μέχρι τοῦ κοχλιου, καὶ ἀπὸ τῶν
 22. τῶν ἀρχόντων R., τοῦ ἀρχοντος ed.

*advocatum patriarcham ad cochleam ducunt, ubi, dum prope portam
 in triclinium, ubi mensa posita est, ducentem, residet, praepositus
 id Imperatori indicat, qui praepositum iubet, ut patriarcham arces-
 sat; ipse sago suo indutus, ad mensam patriarcham excipit, qui ve-
 niens, sacerdotes ad stichum seu orationem dicendam vocat. Impe-
 rator deinde sagram suam, patriarcha vero omophorium deponit,
 quod sacerdotes postquam accepere, abeunt. Interea dum mensae
 Imperator et patriarcha adsident, duo cubicularii cucumaria affe-
 runt, ac semel bibunt, deinde, amicis ingressis, omnis mensae or-
 do peragitur: postquam vero surrexere amici et egressi sunt, Impe-
 rator et patriarcha remanent, cubicularii rursus cucumaria afferunt,
 et postquam adhuc semel potum sumpsere, surgunt, et patriarcha
 paulo ante egressus, omophorium, Imperator sagram suam induit,
 dictaque oratione, patriarcha Imperatori benedictionem dat, sacer-
 dotes abeunt. Postquam vero adhuc paullisper Imperator et patriar-
 cha conversati sunt, post adorationem et salutationem mutuam egre-
 diuntur, et patriarcham quidem praefecti cubiculi ad cochleam, in-
 de silentiarii ad inferiora conducunt, Imperator vero, quamdiu*

ἐκεῖσε ὑπὸ σιλεντιαρίων ἕως κάτω. ὁ δὲ βασιλεὺς διαγί-
 νεται μετὰ ταῦτα, ὡς δ' ἂν κελεύῃ καὶ βούληται. (Z.) Ἰστέ-
 ον, ὅτι εἰ μὲν οὐ κελεύει ὁ βασιλεὺς ποιῆσαι τὴν προέλευσιν
 ἀπὸ τοῦ ἄνω παλατίου, ἤγουν ἀπὸ τὸν Ἀναστασιακὸν τρίκλι-
 Ed. L. 91 νον, τελεῖται οὕτως. ἔξελθὼν ὁ βασιλεὺς ἀπὸ τοῦ κοιτῶνος 5
 τῆς ἁγίας σοροῦ ἠλλαγμένος, ἵσταται ἐν τῷ τῆς ἁγίας σο-
 ροῦ τρικλίῳ, ἔνθα τὰ βῆλα κρέμανται, ἐστῶτων καὶ ἀρχόν-
 των τοῦ κουβουκλείου, καὶ ὀπισθεν αὐτοῦ ἵστανται σπαθαρο-
 κουβικουλάριοι καὶ κουβικουλάριοι, καὶ δέχεται ἐκεῖσε τοὺς
 τε πατρικίους καὶ στρατηγούς, καὶ προσκυνήσαντες τὸν βασι- 10
 λέα, ἀνίστανται, λαβὼν δὲ νεῦμα ὁ πραιπόσιτος παρὰ τοῦ
 βασιλέως, λέγει „κελεύσατε” αὐτοὶ δὲ τὸ „εἰς πολλοὺς καὶ
 ἀγαθοὺς.” ὁ δὲ βασιλεὺς δηριγευόμενος ὑπ' αὐτῶν, διέρχε-
 ται διὰ τῶν βαθμίδων τῶν κατερχομένων ἀπὸ τὸ βανιάριν
 καὶ ἔλθων εἰς τὰ βᾶθρα τῆς κάτω προελεύσεως, ἔνθα, προ- 15
 κένσου γινομένου ἐν τοῖς ἐκεῖσε, ἵσταται ἡ προέλευσις, ἵστα-
 ται ὁ βασιλεὺς, οἱ δὲ πατρικιοὶ ἐνωθέντες τῇ συγκλήτῳ ἀπά-
 σῃ, πίπτουσι πάλιν μετ' αὐτῶν, ὁ δὲ πραιπόσιτος δίδωσι
 νεῦμα τῷ τῆς καταστάσεως, καὶ λέγει „κελεύσατε” ἀποκρι-
 θέντες δὲ ἅπαντες λέγουσιν „εἰς πολλοὺς χρόνους.” ὁ δὲ τῆς 20
 καταστάσεως κατὰ βᾶθρον λέγει „καπλάτε Δόμηρι.” ἐπελοῦσι
 δὲ ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε τὴν ἅπασαν τάξιν τῆς προελεύσεως, ὡς ἀ-
 ποτέρω εἰρήκαμεν.

4. τῶν Ἀναστασιακῶν τρικλίνων ed. 14. τὸ βανιάριον ed.,
 τοῦ Φαγαρίου conl. Leich. 23. προειρήκαμεν ed.

cupit et lubet, ibi permanet. (VII.) Sciendum est, si Imperator
 processionem e superiori palatio seu triclinio Anastasiano institui
 non iubeat, hos ritus observari. Imperator a cubiculo S. Sepulcri
 in mutatoriis egressus, in triclinio, quod ibi est, subsistit, ubi vela
 suspensa sunt, et praefecti cubiculo et pone Imperatorem spatharo-
 cubicularii et cubicularii stant: ibi patricios et strategos excipit, qui,
 Imperatore adorato, surgunt, praepositus vero, signo ab Imperatore ac-
 cepto, ait: *Iubete*; ceteri: *In multa bonaque tempora*. Ab his stipatus
 Imperator, per gradus a bannario ducentes descendit, et postquam
 ad gradus inferioris processionis accessit, ubi qui processuri sunt, con-
 veniunt, subsistit, patricii cum senatu coniuncti adsunt, praeposi-
 tus vero, signo cerimoniarum magistro dato, *Iubete* ait; cui reliqui
 omnes: *In longa bonaque tempora* respondent. Postremo cerimoniar-
 rius ad gradus constitutus, ait: *Caplate Domini*, et sic ab eo loco
 solemnem processionem, ut diximus, instituunt.

Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν, εἰ τύχῃ ἡ ἑορτὴ τῆς ὑπάντης τῆ β τῆς α . Mi. 76. a
ἑβδομάδος. C

Λίδεται μεταστάσιμον ὥρα ἡ τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἐν τῇ
λαυσακῇ τρικλίνῳ, καὶ ἐξελθὼν ὁ βασιλεὺς ἀπὸ σαγίου, ἀ-
5νέρχεται ἐν τῇ μανναύρα, καὶ στὰς ἄνωθεν τῶν γραδηλίων ἐν
τῇ Πρασίῳ λίθῳ, διαλαλεῖ ἐκεῖσε τὸν λαὸν, τὸ ἐν ἀγγελίᾳ καὶ
φόβῳ Θεοῦ ἐκτελέσαι τὴν πανσέβαστον καὶ ἁγίαν τετραρακο-
στην. καὶ εἰθ' οὕτως ἐπιτρέπει ἀσηκρήτη καὶ ἐπαναγινώσκει
τὸ ἐπαναγνωστικόν, τελεσθείσης δὲ τῆς ἀναγνώσεως, εὐφημεῖ
10 πᾶς ὁ λαὸς τὸν βασιλέα· μετὰ δὲ τὴν εὐφημίαν τοῦ λαοῦ
ἀποκινεῖ ὁ βασιλεὺς καὶ διέρχεται διὰ τοῦ εὐωνύμου μέρους
τῆς μανναύρας, καὶ δηριγενόμενος ὑπὸ τοῦ πραιποσίτου καὶ
τῶν λοιπῶν τοῦ κουβουκλείου καὶ πρωτοσπαθαρίων, καὶ δι- D
ερχόμενος διὰ τῶν ἐξκουβίτων καὶ τῶν σχολῶν, διὰ τῆς μι-
15 κρᾶς πύλης τῆς χαλκῆς, εἰσέρχεται ἐν τῇ ἀγίῳ φρέατι καὶ
ἄπει κηρούς· ὁ δὲ πατριάρχης δέχεται αὐτὸν ἐν τῇ ἀγίῳ
φρέατι, ἐν τῇ πύλῃ τῇ εἰσαγούσῃ ἔνδον τοῦ ναοῦ, καὶ εἰσέρ-
χονται ἀμφοτέροι μέχρι τῶν ἀγίων θυρῶν. (B.) Ἄσας δὲ
κηρούς ὁ βασιλεὺς καὶ εὐξάμενος, ἐπιδίδωσιν αὐτοὺς τῷ
20 πραιποσίτῳ. καὶ προσκνήσαντες ἀλλήλους ὅ,τε βασιλεὺς καὶ
ὁ πατριάρχης, ἀπέρχεται ἐν τῇ μηταωρίῳ· τῇ γὰρ ἡμέρᾳ Ed. L. 9a
ἐκεῖνῃ ὁ βασιλεὺς οὐκ εἰσέρχεται εἰς τὸ θυσιαστήριον, καὶ

1. ὑπαντήσεως ed. vid. supra. 2. εὐδομάδος cod. 7. τετρα-
ρακοστήν R. ex sigla cod., ἑορτήν ed. 11. ἀποκρίνει ed. 13.
καὶ διερχόμενος R., καὶ διέρχεται cod., καὶ om. ed.

*Observanda, quando festum purificationis S. Mariae in feriam
secundam primae septimanas incidit.*

Hora prima eius diei in lausiaco triclinio ritu solenni Imperator excipitur, qui sago indutus, egreditur et ad magnaauram abit, ubi in Prasino lapide supra gradus constitutus, populum ad celebrandam cum reverentia et metu sacram et venerandam quadragesimalem hortatur. Quo facto, secretarius iussu eius lectionem recitat, eaque finita, populus fausta quaevis Imperatori apprecatur: qui post solennem acclamationem populi abit, perque sinistram magnaaurae partem, stipatus a praeposito ceterisque cubiculariis et protospathariis, per excubias scholasque transit, perque parvam portam aeneam ad sacrum puteum accedit cereosque accendit. Ibi patriarcha ipsum in ianua ad templum ducente excipit, unde ambo ad sacras portas pergunt. (II.) Cum cereis autem accensis precatus Imperator, eos praeposito fradit, et postquam se invicem Imperator et patriarcha venerati sunt, ille ad metatorium abit: hoc enim die sacrarium non intrat: finito officio tertiae et sextae, e metatorio egreditur. Post

τελέσας τὴν τριτοέκτην, ἐξέρχεται ἐκ τοῦ μηταωρίου. καὶ προσ-
 κυνήσαντες ἀλλήλους καὶ ἀσπασάμενοι, διέρχεται μὲν ὁ βασι-
 λεὺς διὰ τοῦ δεξιοῦ μέρους τοῦ ναοῦ, τοῦ νάρθηκος καὶ τοῦ
 ὄρολογίου, καὶ ἐξέρχεται ἐν τῇ πρὸς δύσιν οὔσῃ μεγάλῃ πύλῃ
 τῇ ἐξαγούσῃ ἐπὶ τὸν ἀθύραν. ἰπνεύσας δὲ ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε,⁵
 διέρχεται διὰ τοῦ μιλίου, φόρον τε καὶ τοῦ μακροῦ ἐμβόλου τοῦ
 Μαυριανοῦ καὶ τοῦ Πετρίου, καὶ ἀπέρχεται μέχρι τῆς πανα-
 γίας Θεοτόκου ἐν βλαχέρναις. κακεῖσε καταλαβὼν, κατέρχε-
 ται ἀπὸ τοῦ ἵππου καὶ ἀνέρχεται ἐν τοῖς κατηγουμενίοις,
 εὐξάμενος δὲ ἄπει κηρὸν ἐν τε τῷ παρακτυτικῷ τῆς ἀγίας¹⁰
 Βσοροῦ, ἐν τῷ εὐκτηρίῳ καὶ ἐν τῷ ἔξω σταυρῷ τῶν κατηγου-
 Ma. 76. 6 μενείων, ἐξελθὼν ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε, ἀπέρχεται ἐν τῷ Ἀναστα-
 σιακῷ τρικλίνῳ, καὶ εἰθ' οὕτως ἐκτελεῖ ἅπαντα, ὅλον τὰ τε
 ἀλλάξιμα καὶ αἱ δοχαί. ἥ τε τῆς λιτῆς ὑπάντησις καὶ ἡ τῆς
 θείας λειτουργίας εἰσοδός τε καὶ προσευχὴ, ὃν τρόπον ἀνω-¹⁵
 τέρω ἐν τῇ πρώτῃ καταστάσει τῆς αὐτῆς ἑορτῆς ἐξεθέμεθα.

ΚΕΘ. κη.

Ἵσα δεῖ παραφυλάττειν τῇ ἑορτῇ τῆς ὀρθοδοξίας.

C Ἀπέρχεται ὁ πατριάρχης ὀψὲ τοῦ σαββάτου ἐν τῷ ναῷ
 τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου ἐν βλαχέρναις, συναπέρχονται δὲ²⁰
 αὐτῷ μητροπολίται, ἀρχιεπίσκοποι καὶ ἐπίσκοποι, ὅσοι δ' ἂν
 τύχωσιν ὄντες τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐν τῇ πόλει, ὁμοίως καὶ οἱ
 κληρικοὶ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας καὶ οἱ τῶν ἔξω ἐκκλησιῶν,

patriarchae salutationem per dextram templi, narthecis et horologii
 partem ad occidentalem magnam portam, quae in athyrem ducit, pro-
 greditur. Inde equo vectus Imperator, per milium, forum longam-
 que porticum Mauriani et Petrii ad S. Deiparae in blachernis abit.
 Quo postquam venit, equo descendit et ad catechumena abit, pre-
 catus vero cereos in throno sancti sepulcri, in oratorio et cruce
 exteriori catechumenorum accendit, indeque egressus, ad triclinium
 Anastasii abit, et ibi quoque omnia peragit, scilicet vestes mutantur
 et solennis exceptio fit. Processionis vero occursus, divinae liturgiae
 introitus, et supplicatio, ut supra de prima eiusdem festi cerimonia
 animadversam fuit, peragitur.

CAP. 28.

Observanda in dominica orthodoxiae.

Patriarcha vesperi die sabbati ad templum sanctissimae Deiparae
 in blachernis, unaque metropolitae, archiepiscopi, episcopi, qui forte
 eo die in urbe versantur, clerici quoque maguae ecclesiae et templo-

καὶ ὄσοι δ' ἂν ἐν πάσι τοῖς μοναστηρίοις τὸν μονήρη βίον ἀποκοῦσιν ἐν ταύτῃ τῇ θεοφυλάκτῃ πόλει, καὶ ἐκτελοῦσιν ἅπαντες παννύχιον ὕμνον ἐν τῷ σεπτῷ ναῷ. τῇ δὲ ἑξῆς, ἣτις ἐστὶ κυρία τῶν ἡμερῶν, ἐξέρχεται ὁ πατριάρχης μετὰ τῶν ὑποφύθηθέντων ἀπάντων ἐκ τοῦ ναοῦ μετὰ τῆς λιτῆς, καὶ διέρχονται διὰ τοῦ δημοσίου ἐμβόλου. ὁ δὲ βασιλεὺς ἐξελθὼν ἀπὸ τοῦ παλατίου, φορῶν σαγίον, διὰ τῆς πύλης τοῦ σπαθα-
 D
 ρικίου, καὶ δηριγευόμενος ὑπὸ τε τῶν τοῦ κουβουκλείου φορούντων τὰ σαγία αὐτῶν, διέρχεται διὰ τῆς μανναύρας καὶ
 10
 ἰσοτῶν διαβατικῶν αὐτῆς τῶν ἀνωτέρων, καὶ διὰ τῆς ξυλίνης σκάλας εἰσέρχεται ἐν τοῖς κατηχομενεῖσι τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ εἰσελθὼν ὁ βασιλεὺς ἐν τοῖς κατηχομενεῖσι καὶ
 εὐχάμενος, ἄπτων κηρούς, ὑπαλλάσσει, ὡσαύτως καὶ πάντες κατὰ τὴν ἰδίαν τάξιν, τὰ ἀλλαξίματα αὐτῶν τὰ ἄσπρα. τῆς
 15
 δὲ λιτῆς ἐγγιζούσης, δίδεται σιλέντιον, καὶ ἐξέρχεται ὁ βασιλεὺς ἐκ τοῦ μηγατωρίου τῶν κατηχομενίων, καὶ δέχονται αὐτὸν Ed. L. 93
 οἱ πατριῖοι ἐν τῷ μεγάλῳ τρικλίνῳ τοῦ σεκρέτου μετὰ πάσης τῆς συγκλήτου καὶ πίπτουσιν. εἶτα λαβὼν νεῦμα ὁ πραιπόσιτος παρὰ τοῦ βασιλέως, δίδωσι τῷ τῆς καταστάσεως καὶ λέγει
 20
 „κελεύσατε” καὶ αὐτοὶ ὑπερεύχονται „εἰς πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς χρόνους.” (B) Κάκειθεν δηριγευόμενος ὁ βασιλεὺς ὑπὸ πάντων βασταζόντων κηρία ὑποφίαλα, κατέρχεται διὰ τοῦ μεγάλου Ms. 77. a
 κοχλιῶ καὶ διὰ τοῦ διδασκαλείου, ἔνθα τὰ πασχάλια, καὶ κατελθὼν τὰ γραδῆλια, οὐκ εἰσέρχεται ἐν τῷ μεγάλῳ νάρθηκι, ἀλλ'

8. ὑπὸ τε τῶν. Aliquid deesse videtur R.

rum suburbanorum, et quicumque vitam solitariam in omnibus monasteriis per hanc a Deo custoditam urbem agunt, abeunt et hymnum nocturnum in templo venerando recitant. Postera die, quae dominica est, patriarcha cum dictis omnibus e templo cum solenni pompa per porticum publicam progreditur; Imperator vero e palatio egressus, sagum ferens, per portam spatharicii transit, stipatusque a cubiculariis, sagis suis vestitis, per magnauram et transitus eius superiores perque lineam scalam magnaee ecclesiae catechumena intrat, et ibi cum cereis accensis precatus, tum ipse, tum ceteri omnes secundum ordinem suum mutatoria alba induunt. Processione appropinquante, silentium datur, Imperator ex metatorio catechumenorum procedit, quem patricii una cum universo senatu in magno triclinio secreti excipiant, et procidunt. Deinde praepositus, signo ab Imperatore dato, magistro cerimoniarum annuit, qui dicit: *Iubete*; ipsi: *In multa bonaque tempora* acclamant. (II.) Sic ab omnibus cereos cum phialis gestantibus, stipatus et per magnam coehleam et didascalium, ubi cycli paschales constituuntur, perque scalam digressus, magnum narthe-

ἐκνεύσας ἀριστερόν ἐπὶ τὸ μητάτον ἀπὸ τοῦ τριγώνου, λέγων
 B ὁ τῆς καταστάσεως κατὰ βιάθρον „καπλάτε Δόμνην” καὶ
 κατέρχεται τὰ γραδῆλια τοῦ ἀθύρα, καὶ δέχεται ἐκεῖσε τὴν
 λιτήν. ἄψας δὲ κηρούς καὶ εὐξάμενος, προσκυνεῖ τὸν τίμιον
 σταυρὸν καὶ τὸ ἄχραντον εὐαγγέλιον, ὡσαύτως καὶ ἀσπάζε-5
 ται τὸν πατριάρχην, καὶ διέρχεται ἔμπροσθεν τῆς λιτῆς. ὁ
 δὲ τῆς καταστάσεως ἄρχεται τὸ τροπάριον „τὴν τῶν ἀληθι-
 νῶν δογμάτων,” τὸ αὐτὸ ψαλλόντων καὶ πάντων τῆς προε-
 λεύσεως. ὁ δὲ βασιλεὺς, εἰσελθὼν ἐν τῷ νάρθηκι, καθέζε-
 ται, μέχρις ἂν καταλάβῃ ὁ πατριάρχης μετὰ τῆς λιτῆς. καί το
 C ἵστανται ἀμφοτέροι ἐμπροσθεν τῶν βασιλικῶν πυλῶν, καὶ ὁ
 μὲν βασιλεὺς ἄψας κηρούς εὐχεται, ὁ δὲ πατριάρχης τελεῖ
 τὴν εὐχὴν τῆς εἰσόδου, καὶ εὐξάμενος ὁ βασιλεὺς ἐπιδίδωσι
 τὰ κηρία τῷ πραιποσίτῳ, κάκεινος τῷ τῆς καταστάσεως. τοῦ 15
 δὲ πατριάρχου τὴν εὐχὴν τελέσαντος καὶ προσκυνήσαντος
 τοῦ βασιλέως τὸ ἄχραντον εὐαγγέλιον, κρατήσαντες ἀλλήλων
 τὰς χεῖρας, διέρχονται μέσον τοῦ ναοῦ, καὶ διὰ τῆς πλαγίας
 τοῦ ἄμβωνος ἐκνεύσαντες, εἰσέρχονται ἐν τῇ σωλαίᾳ καὶ ἵ-
 στανται ἔμπροσθεν τῶν ἀγίων θυρῶν, κάκεισε λαβὼν κηρούς 20
 ὁ βασιλεὺς εὐχεται, εἶτα δίδωσιν αὐτοὺς τῷ πραιποσίτῳ. καὶ
 ἀλλήλους προσκυνήσαντες ὅ,τε βασιλεὺς καὶ ὁ πατριάρχης,
 D εἰσέρχεται εἰς τὸ θυσιαστήριον πρὸς τὸ τὴν θεῖαν λειτουργίαν
 ἐκτελέσαι, καὶ ὁ βασιλεὺς ἀπέρχεται εἰς τὸ μητατόριον, ἐκ-

17. κρατήσαντες δὲ ἀλλήλων ed.

cem non intrat, sed ad laevam supra metatum a trigono divertitur: cerimoniararius vero ad scalas constitutus, ait: *Caplate Domini*, perque scalam athyris descendit atque ibi processionem excipit. Accensis autem cereis, precatur et venerandam crucem et sacrum evangelium adorat, patriarcham salutatur et ante solennem pompam procedit. Cerimoniararius troparium: *Veri cultus imaginum*, orditur, quod omnes procedentes canunt. Imperator interea narthecem ingressus, sedet et tantisper, dum patriarcha cum processione venit, exspectat. Postquam vero is cum processione advenit, surgit, et uterque ad regias portas subsistunt, ubi Imperator quidem cum cereis ardentibus precatur, patriarcha autem preces introitus instituit, Imperator, finitis precibus, cereos praeposito, hic cerimoniarum magistro tradit. Patriarcha postquam ritum introitus celebravit, et Imperator sacrum evangelium adoravit, prehensis invicem manibus, per medium templi transcunt, perque obliquitatem ambonis solem intrant, sacrisque iannibus adstant: ubi cum cereis Imperator precatur, deinde eos praeposito reddit. Et postquam ipse et patriarcha se invicem adorarunt, hic sacrarium sanctae liturgiae celebrandae causa, Im-

τελων ἐκεῖσε τὴν θείαν λειτουργίαν· ἐν ταύτῃ γὰρ τῇ ἡμέρᾳ εἰς τὸ θυσιαστήριον ὁ βασιλεὺς οὐκ εἰσέρχεται. (Γ.) Χρὴ δὲ εἰδέναι, ὅτι ἐν μὲν τῇ προόδῳ τῶν ἀγίων καὶ ἐν τῇ ἀγάπῃ τῶν θυρῶν οὐκ ἐξέρχεται, ἐν δὲ τῇ κοινωνίᾳ ἐξέρχεται καὶ ἔκκοινωνεῖ, καὶ τῆς θείας λειτουργίας τελεσθείσης, ἐξέρχεται ὁ βασιλεὺς ἀπὸ τοῦ μητατωρίου καὶ ἐνοῦται τῷ πατριάρχῃ, καὶ Ed. L. 94 διέρχονται ἀμφοτέρωθεν μέχρι τοῦ ἀγίου φρεάτος, προσκυνήσαν- Ms. 77. b τες δὲ ἀλλήλους καὶ ἀσπασάμενοι, ἐξέρχεται ὁ βασιλεὺς ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε, καὶ διὰ τοῦ χυτοῦ τῆς μικρᾶς πύλης τῆς χαλκῆς 10 εἰσελθὼν, διὰ τε τῶν σχολῶν καὶ τῶν ἐξκουβίτων διερχόμενος, λέγοντος τοῦ τῆς καταστάσεως „καπλάτε Δόμηνι.” καὶ καταλαβόντος ἐν τῇ κομιστωρίῳ, μένει μὲν ἐκεῖσε ἡ σύγκλητος, ὑπερευχομένη τὸν βασιλέα, ὁ δὲ τῆς καταστάσεως καὶ οἱ σιλεπτιάριοι μένουσιν εἰς τὸν ὀνόποδα, ὑπερευχόμενοι καὶ ἀν- 15 τοὶ ὁμοίως. ὁ δὲ βασιλεὺς διέρχεται διὰ τοῦ ἀγνοστέως, καὶ εἰσέρχεται ἐν τῷ παλατίῳ, τοῦ δὲ κλητωρίου στοιχηθέντος, γίνονται μῆσαι, καὶ εὐθέως ἀπαλλάσσουσιν ἅπαντες. ὁ δὲ B βασιλεὺς καθέζεται ἐπὶ τῆς τιμίας αὐτοῦ τραπέζης ἀπὸ σκαρμαγγίον, καὶ οὗς ἐκέλευσε καλέσαι, καὶ αὐτοὶ ἀπὸ σκα- 20 ραμαγγίων, οἱ δὲ τοῦ κουβουκλείου ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ παραστάσιμον οὐ ποιοῦσιν. (Δ.) Ἰστέον, ὅτι τὸ παλαιὸν ὁ τοιοῦτος τύπος ἦν νῦν δὲ ὁ βασιλεὺς τὰ ἄλλα πάντα ἐκτελεῖ μέχρι τῆς εἰσόδου, καθὼς εἴρηται. εἰς δὲ τὴν εἴσοδον εἰσέρχεται εἰς τὸ βῆμα ἔνδον, καὶ προσκυνοῦσι τὴν ἀγίαν τράπε-

23. ΣΧΟΛ. Τοῦτο ἔσχατον ἐτυπώθη.

perator, divinos ritus peracturus, metatorium petit: hoc enim die sacrarium intrare non solet. (III.) Porro sciendum, in processu sanctorum et agape Imperatorem ex portis illis non progredi, in communionem autem prodire et communicare solere, finitaque divina liturgia, ex metatorio prodire seque patriarchae adiungere, deinde utrumque ad sacrum puteum procedere, et post mutuum adorationem et salutationem Imperatorem per locum editum parvae ianuae aeneae intrare, deinde per scholas et excubias transire, dicente cerimoniaro: *Caplats Domini*. In consistorio senatus omnis, fausta Imperatori venienti apprecans, magister vero cerimoniarum et silentiarii in onopode, bonis omnibus eum prosequentes, consistunt. Imperator per augustale palatium intrat, ubi convivio instructo, missus afferuntur, statimque omnes vestes mutant. Imperator in scaramangio aequae ac convivae, quos vocari iussit, pretiosae mensae adsident, cubicularii autem hoc die ei non adstare solent. (IV.) Sciendum quoque est, hos ritus olim quidem observatos, nunc vero ad introitum usque, ut dictum est, omnia aliter ab Imperatore institui solere. In introitu vero bema ingreditur, ubi et sacramentum et instratum adorat perque latera sacelli et cochleae, quae

ζων καὶ τὴν ἐνδοτήν, καὶ διὰ πλαγίας τοῦ θυσιαστηρίου καὶ τοῦ κοχλιοῦ τοῦ ὀπισθεν τῆς κόγχης ἀνελθὼν εἰς τὰ κατη-
 ρουμένα, εἰσέρχονται εἰς τὸ μητατώριον, καὶ ἀπαλλάσσουσι
 τὰς ἑαυτῶν χλαμύδας καὶ μόνον, καὶ ἀκούουσι τοῦ θείου
 εὐαγγελίου καὶ τῆς ἔκτενοῦς, καὶ μετὰ ταῦτα εἰσέρχεται ὁ
 τῆς τραπέζης μετὰ τῶν ἀρτοκλίνων, καὶ στοιχεῖ τὸ κλητώ-
 ριον. καὶ ἐξέρχονται οἱ δεσπότες καὶ ἀπέρχονται εἰς τὸ
 μητατώριον τοῦ πατριάρχου, καὶ εὐθὺς δίδονται μίνας,
 ἐκδύμενοι τὰ διβητήσια αὐτῶν, καὶ ἐκδέχονται τοῦ τελειω-
 θῆναι τὴν θείαν λειτουργίαν καὶ ἀνελθεῖν τὸν πατριάρχην. 16
 οἱ δὲ πραιπόσιτοι ἀπέρχονται, καὶ καθέζονται εἰς τὴν ἄνοδον,
 δι' ἧς ὁ πατριάρχης ἀνέρχεται, καὶ τὸ ἀνελθεῖν αὐτὸν κρα-
 τοῦσι τὰς χεῖρας αὐτοῦ, ἀσπαζόμενοι αὐτὰς, καὶ ἀπελθόν-
 Dτες εἰσάγουσιν αὐτὸν πρὸς τοὺς δεσπότες. καὶ ἐκβαλὼν ὁ
 Ms. 78. a πατριάρχης τὰ ἀλλαξίματα αὐτοῦ, λαβὼν τοὺς δεσπότες, 17
 ἐξελθὼν ἀκουμβίζει μετὰ τῶν τῆς τραπέζης, καὶ εἰσέρχονται
 οἱ κληθέντες καὶ ἀριστοῦσι μετ' αὐτῶν, καὶ τὸ ἀναστῆναι
 αὐτοὺς, ἀπέρχονται πάλιν οἱ δεσπότες διὰ τῶν διαβατικῶν
 εἰς τὸ παλάτιον. Ἰστέον δὲ, ὅτι καὶ κηρία ἐκ τοῦ οἰκονο-
 μίου λαμβάνουσιν οἱ τε μάλιστα καὶ πραιπόσιτοι καὶ πατρί- 20
 κιοι, ἐπὶ δὲ τοῦ κυρίου Θεοφυλάκτου καὶ θυμιάματα εὐσσμα,
 ἀλλ' οὐδ' καὶ δουλκίον ἐποίει ὁ κύριος Θεοφύλακτος ὁ πατρι-
 Ed. L. 95 ἀρχῆς ἐπὶ τὸ μέρος τοῦ ἐκκληρίου τοῦ ἁγίου Θεοφυλάκτου,
 καὶ οἱ δεσπότες ἀπήλανον τοῦ δουλκίου μετὰ τῶν μαγίστρων
 καὶ τῶν πραιποσίτων καὶ λοιπῶν, ὧν ἐκέλευσαν. 21

16. μετὰ τῶν R., μετ' αὐτῶν cod. et ed.

19. οἰκονομίου ed.

21. κυροῦ cod.

pone concham est, in catechumena adscendit, metatorium intrat, tu-
 nicam suam tantum mutat ac divinum evangelium et extensam audit;
 deinde praefectus mensae una cum tricliniariis epulas parat. Egressi
 autem Domini ad metatorium patriarchae abeunt, statimque missus af-
 feruntur, tunc dibetesia sua exuunt, et usque dum divina liturgia ce-
 lebrata est et patriarcha adscendit, exspectant. Praepositi in aditu,
 per quem advenit patriarcha, considunt, cuius advenientis manus o-
 sculantur, deinde abeunt eumque ad Dominos adducunt. Is, exutis
 vestibus suis, egreditur et cum Dominis mensae accumbit, vocati ad
 convivium intrant, et una cum his epulantur, quibus surgentibus,
 Domini rursus per porticus ad palatium abeunt. Sciendum est, ma-
 gistros, praepositos et patricios ex oeconomico cereos, sub Domino
 Theophylacto autem etiam unguenta odora accipere. Dominus Theo-
 phylactus patriarcha in parte oratorii sancti Theophylacti etiam con-
 vivium instruxit, cui Domini cum magistris, praepositis ceterisque,
 quos iusserant, interfuere.

ΚΕΦ. κθ'.

Ὅσα δει παραφυλάττειν τῇ κυριακῇ τῆς μέσης ἑβδομάδος τῶν
 νηστειῶν, ἥνικα τὸ τίμιον καὶ ζωοποιὸν ξύλον τοῦ σταυροῦ
 προσκυνεῖται.

5 Προέρχονται ἐννύχιοι ἐν τῷ παλατίῳ οἱ τε πατρίκιοι,
 πρωτοσπαθάριοι τε καὶ δομέστικοι καὶ οἱ τοποτηρηταὶ καὶ οἱ
 οἰκειακοὶ ἅπαντες, καὶ ἀνοίγει τὸ παλάτιον τάχιον, καὶ εἰς-
 10 ἐρχονται οἱ πατρίκιοι φοροῦντες τὰ σαγία αὐτῶν ἀπὸ σκα-
 ραμαγγίων, οἱ δὲ λοιποὶ ἀπὸ σκαραμαγγίων, καὶ διέρχονται
 15 ἰδιὰ τοῦ μεγάλου τρικλίνου, καὶ ἀπέρχονται ἐν τῷ ναῷ τῆς
 παναγίας Θεοτόκου ἐν τῷ φάρῳ, καὶ προσκυνήσαντες τὰ τί-
 μα ξύλα, ἐξέρχονται πάλιν καὶ καθέζονται ἐν τῷ ἵπποδρόμῳ
 καὶ τῆς ὄρης ἐγγιζούσης πρὸς τὸ εἰσελθεῖν αὐτοὺς ἐν τῷ
 παλατίῳ, εἰσέρχονται ὃν τρόπον καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν κοινῶν
 20 15ήμερῶν, ἐντῷ μεγάλῳ τρικλίνῳ τῆς προελεύσεως, καὶ ἥνικα ἐγ-
 γίση ἡ ὥρα καὶ στοιχηθῇ τὸ κλητώριον, γίνονται μίνσαι, καὶ
 ἐξελθὼν ὁ βασιλεὺς ἀκουμβίλει ἐπὶ τῆς τιμίας αὐτοῦ τραπέ-
 ζης ἐν τῷ αὐτῷ τρικλίνῳ τῆς προελεύσεως. Ἰστέον, ὅτι ἐν
 τοῖς παλαιοῖς χρόνοις τῇ ἑορτῇ τοῦ εὐαγγελισμοῦ ἤλλασσον
 25 100 αἰξιωματικοὶ εἰς τὸ κονισιτώριον χλανίδια λευκὰ, καὶ ἥνι-
 κα κατέλαβεν ὁ καιρὸς, ἐξήρχοντο οἱ δεσπότες καὶ ἐδέχοντο
 αὐτοὺς οἱ πατρίκιοι εἰς τὸν ὄνόποδα, οὐχὶ δὲ ἔνδον τοῦ πορ-
 τικοῦ, εἰς τὸν ἀγυουστέα, καὶ εἰ μὲν οὐκ ἦν κυριακῇ, ἐπι-

5. προσέρχονται ed.

CAP. 29.

*Observanda in dominica mediae hebdomadis ieiuniorum, quando
 venerandum et vivificum crucis lignum adoratur.*

Patricii, protospatharii, domestici et vicarii ministrique omnes
 nocta ad palatium procedunt, quo statim aperto, patricii sua saga et
 scaramangia, ceteri scaramangia gestantes, intrant, perque magnum
 triclinium digressi, S. Deiparae phari templum petunt, adoratoque ibi
 venerando crucis ligno, rursus discedunt et in hippodromo consistunt.
 Hora, qua palatium intrare debent, appropinquante, magnum tricoli-
 nium processione, ut reliquis communibus diebus, ingrediuntur, ubi
 suo tempore convivio instructo, missus afferuntur, et egressus Imperator,
 venerandae mensae suae in eodem processione triclinio
 accumbit. Sciendum est, priscis temporibus in festo annuntiationis
 proceres vestes suas albas in consistorio mutasse, et tempore instante,
 Dominos discessisse, et in onopodio, non tamen intra porticum, in
 augustali, a patriciis exceptos esse: quod si non in dominicam inci-

Μα. 78. b πτον κάτω, προσκυνούντες τούς δεσπότας, και ούτως καθήρχοντο εις τὸ κοινοστρώριον. εἰ δὲ ἦν κυριακὴ, οὐκ ἔπιπτον κάτω προσκυνούντες, ἀλλὰ μέχρι τῶν γονάτων ἐποίουν τὸ σέβας τῆς προσκυνήσεως.

ΚΕΦ. λ'.

5

D Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν, εἰ τύχη ἢ ἑορτὴ τοῦ εὐαγγελισμοῦ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆ κυριακῆ τῆς μέσης ἑβδομάδος.

Ἰστέον δὴ και τοῦτο, ὅτι, εἰ μὲν τύχη ἢ αὐτὴ ἡμέρα τοῦ εὐαγγελισμοῦ τῆ κυριακῆ τῆς μέσης ἑβδομάδος τῶν νηστειῶν, τελεῖται οὕτως. προέρχονται ἅπαντες ἐννύχιοι ἐν τῷ παλατίῳ, και ἀλλάσσουσιν οἱ μὲν πατρικοίοι χλανίδια λευκά, ἔχοντα ταβλία ἀπὸ ὄξεων, (ἐν γὰρ ταύτῃ τῇ ἑορτῇ οὐ φοροῦσιν τὰ ὑποχρυσοκλάβων ταβλίων χλανίδια,) ὡσαύτως και ἡ σύγ-
Ed. L. 98 κλητος ἅπασα ἀπὸ λευκῶν χλανιδίων, οἱ δὲ πραιπόσιτοι ἀλλάσσουσι μετὰ τοῦ κουβουκλείου, ὡς εἰθισται αὐτοῖς. ἀ-15 νοῖξαντος δὲ τοῦ παλατίου, τάχιον ἀπὸ κελεύσεως εἰσέρχονται ἅπαντες, και διελθόντες διὰ τοῦ χρυσοτρικλίνου, εἰσέρχονται εἰς τὸν ναὸν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τοῦ φάρου, και προσκυνήσαντες τὰ τίμια ξύλα, ἐξέρχονται, και εὐθὺς ἀπὸ κελεύσεως δίδονται μεταστάσιμον. μεσονύκτιος δὲ τῆς δευτέρας ὥρας, ἐξέρχεται-20 ται ὁ βασιλεὺς και διέρχεται διὰ τῆς δάφνης, ἅπτων ἐν τοῖς

8. ἢ αὐτῆ ed. 13. ὑπὸ χρυσ. κλ. cod.

debat, in terram proni Imperatores adorarunt, et sic in consistorium abiere: sin erat dominica, adorantes non in terram procubuere, sed flexo tantum genu honorem adorationis Imperatori exhibuerunt.

CAP. 30.

Observanda, ubi incidit festus dies annuntiationis S. Deiparae in dominicam mediae hebdomadae.

Sciendum est, ubi festus annuntiationis dies in dominicam mediae hebdomadis ieiuniorum incidit, sic eum celebrari. Omnes nocturnam processionem ad palatium instituunt, patricii quidem tunicis albis cum orbiculis violaceis induti, (hoc enim die tunicas aureas clavis praetextas non gerunt,) senatus quoque omnis albis vestibus, praepositi et cubicularii, ut semper solent. Aperto autem palatio, subito omnes a mandato intrant, perque aureum triclinium templum S. Deiparae phari petunt, ubi venerando crucis ligno adorato, statim processus ex mandato datur. Hora secunda media Imperator procedit, et per daphnem, acensis in eius oratorio cercis, ut solet, venit et

ἐκπηροῖς κηρὺς, ὡς εἶθισται αὐτῷ, καὶ εἰσέρχεται ἐν τῷ
 κοιτῶν τοῦ αὐγουστέως, καὶ ὑπαλλάξας τὸ διβητήσιον αὐ-
 τοῦ, ἐκδέχεται τὸν καιρὸν. καὶ τοῦ καιροῦ καταλαβόντος,
 δηλωθεὶς ὁ πραιπόσιτος παρὰ τοῦ τῆς καταστάσεως, εἰσελ- B
 5θῶν δηλοῖ τῷ βασιλεῖ. καὶ περιβαλλόμενος ὁ βασιλεὺς τὴν
 χλανίδα αὐτοῦ, καθὼς ἢ συνήθεια ἔχει, ἐξέρχεται καὶ διέρ-
 χεται διὰ τοῦ αὐγουστέως, εἰθ' οὕτως δηριγεύομενος ὑπὸ
 τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου, διέρχεται διὰ τοῦ στενοῦ
 τῆς χρυσῆς χειρὸς, καὶ ἀνέρχεται εἰς τὸν ὀνόποδα, καὶ στάν-
 10τος αὐτοῦ ἐν τῇ πύλῃ τῇ χαλκῇ, δέχονται αὐτὸν ἐκεῖσε πα-
 τρικοί καὶ στρατηγοί, καὶ ἴσταται μέσον αὐτῶν ὁ τῆς κατα-
 στάσεως, καὶ πάντων προσκνησάντων, νεύει ὁ πραιπόσιτος
 ἀπὸ κελεύσεως τῷ τῆς καταστάσεως, καὶ λέγει „κελεύσατε,” Ma. 79. a
 καὶ εἰθ' οὕτως κατέρχονται οἱ αὐτοὶ ἐν τῷ κονισιωρίῳ, ἐνού-
 15μενοι τῇ συγκλήτῳ ἀπάσῃ. ὁ δὲ βασιλεὺς ἴσταται ὑποκάτω C
 τοῦ καμελανκίου ἐν τῷ πορφυρῷ λίθῳ, καὶ πεσόντων τῶν πα-
 τρικίων μετὰ τῆς συγκλήτου, νεύει ὁ πραιπόσιτος τῷ σιλεν-
 τιαρίῳ ἀπὸ κελεύσεως τῷ ἑστῶτι κάτω, κάκεινος λέγει „κε-
 λεύσατε.” (B.) Καὶ δηριγεύομενος ὑπ' αὐτῶν ὁ βασιλεὺς,
 20διέρχεται διὰ τῶν ἐξκουβίτων καὶ τῶν σχολῶν, καὶ ἐξέρχεται
 τὴν μεγάλην πύλην τῆς χαλκῆς, τὰ δὲ μέρη ἴστανται ἐν ταῖς
 στάσεσιν αὐτῶν, σφραγιζοντα τὸν βασιλέα καὶ μόνον, λέγουσι
 δὲ καὶ οἱ νοτάριοι τοὺς λάμβους. καὶ εἰσελθὼν ὁ βασιλεὺς ἐν
 τῇ πύλῃ τοῦ ἁγίου φρέατος, ἄπτει κηρὺς καὶ εὔχεται, ὁ δὲ
 25πατριάρχης δέχεται τὸν βασιλέα εἰς τὴν πύλην τὴν εἰσάγου-

cubiculum augustalis ingressus, mutato dibetesio suo, tempus prae-
 stolatur. Quo veniente, monitus a cerimoniarum magistro prae-
 positus, ad Imperatorem ingreditur eique, tempus adesse, indicat. Is tu-
 nica sua, ut mos est, indutus, progreditur et per augustale transit,
 unde a cubiculi praefectis stipatus, per stenum aureae manus ad ono-
 podium ascendit: in porta aenea stantem patricii et strategi, inter
 quos medios cerimoniarum adstat, excipiunt, et postquam omnes Im-
 peratorem adorarunt, praepositus a mandato signum cerimoniarum dat,
 qui dicit: *Iubete*; posthac universo senatui iuncti ad consistorium ab-
 eunt. Imperator sub camelancio in lapide porphyretico stat, dumque
 patricii cum senatu procidunt, praepositus silentiario a mandato, in
 loco inferiori constituto, signum dat, is dicit: *Iubete*. (II.) Ab his sti-
 patus Imperator, per excubias, scholas magnamque portam chalcas
 progreditur, factiones in suis stationibus, Imperatorem cruce signan-
 tes et nihil praeterea agentes, aduunt, notarii etiam iambos dicunt.
 Imperator portam sancti putei ingressus, cereos accendit et precatur,
 patriarcha vero cum in porta, a sacro puteo ad templum ducente,

Όσαν ἀπὸ τοῦ ἁγίου φρέατος εἰς τὸν ναόν, καὶ προσκυνήσαντες ἀλλήλους καὶ ἀσπασάμενοι, εἰσέρχονται εἰς τὸν ναόν. ὁ δὲ βασιλεὺς ἄπτων κηρῶς, εὐχεται ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, καὶ εὐχόμενος εἰσέρχεται εἰς τὸ θυσιαστήριον, καὶ προσκυνήσας τὴν ἁγίαν τράπεζαν καὶ εὐχόμενος, ἐξέρχεται ἀπὸ τοῦ βήματος καὶ διέρχεται διὰ τῆς σωλαίας. μέλλοντι δὲ ἐξέρχεσθαι τὴν σωλαίαν, ἐπιδίδωσιν αὐτῷ ὁ πραιπόσιτος κηρίον λιτανίκιον, καὶ εὐθέως ἄρχονται τὸ τροπάριον τῆς ἑορτῆς. „σήμερον τῆς σωτηρίας ἡμῶν τὸ κεφάλαιον,” κρατοῦσι

Ed. L. 97 δὲ κηρία ἅπαντες. καὶ δηριγευόμενος ὑπὸ πάντων ὁ βασι-10
λεὺς, διέρχεται μέσον τοῦ ναοῦ καὶ ἐξέρχεται διὰ τῶν βασι-
λικῶν πυλῶν, διερχόμενος διὰ τε τοῦ νάρθηκος τοῦ λουτήρος
καὶ τοῦ ἀθύρα, ἐξέρχεται ἐν τῷ μιλίῳ, κάκειθεν διέρχεται
τὴν μέσην καὶ ἀνέρχεται ἐν τῷ φόρῳ, καὶ ἀπελθὼν μέχρι τοῦ
κίονος, ἐνθα καθίδρυνται ὁ ναὸς τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου, ἀ-15
νέρχεται τὰ ἔμπροσθεν γραδῆλια τοῦ ναοῦ, καὶ ἴστανται ἐκεῖσε,
ἐπακουμβίζων τῷ δεξιῷ μέρει τοῦ καγκέλλου. ἤνικα δὲ μέλ-
λει ἀνέρχεσθαι τὰ αὐτὰ βάρθρα, δίδωσι τῷ πραιποσίτῳ τὸ λι-
τανίκιον κηρίον. οἱ δὲ πατρίκιοι καὶ ἡ σύγκλητος ἴστανται

Ms. 79. b κάτω πλησίον τῶν κίωνων, ὁμοίως καὶ οἱ λοιποὶ τῶν ταγματῶν 20
Β ἴστανται ἐν τῇ μέσῃ τοῦ φόρου ἐνθεν κάκεισε. οἱ δὲ πρωτοσπαθά-
ριοι καὶ οἱ λοιποὶ βασιλικοὶ ἴστανται ἐκ δεξιῶν τοῦ βασιλέως ἐν
τῇ μέσῃ τοῦ φόρου, ὡσαύτως καὶ ἐξ ἀριστερῆς. (Γ.) Καταλα-
βῶν δὲ ὁ πατριάρχης μετὰ τῆς λιτῆς, διέρχεται μέσον αὐτῶν, τὸ
δὲ πολίτευμα ἴστανται ἐν τῷ ἀριστερῷ μέρει τῆς προελεύσεως 25

* excipit, unde post mutuam adorationem et salutationem templum ingrediuntur. Imperator ad sanctas ianuas cum cereis accensis precatus, sacrarium intrat, sanctaque mensa adorata, precatur et e bema abire, perque soleam transit. Unde egressuro praepositus cereum processionalem tradit, statimque troparium processionis: *Hodie salutis nostrae caput*, omnes cereos tenentes ordiuntur. Imperator, omnibus comitantibus, per medium templum transit, et per regias portas egreditur perque narthecem baptisterii et athyrem ad milium, inde per mediam transiens, ad forum et columnam templo sancti Constantini proximam pergit; ubi gradus, qui ante templum sunt, ascendit, et ibi constitutus, dextro cancellorum lateri incumbit. In hanc scalam ascensurus, processionalem cereum praeposito reddit. Patricii et senatus prope columnam, reliqua officia hinc inde in media fori, protospatharii et reliqui Imperatoris ministri ad dextram et sinistram eius in medio foro adstant. (III.) Patriarcha cum solenni comitatu per eos medios procedit, patres conscripti in sinistro processionalis latere prope senatum, (aedificii nomen est,) orphani in media

πρὸς τὸ σινάτον, τὰ δὲ ὄρφανὰ ἴστανται ἐν τῇ μέσῃ τῶν ἀξιωματικῶν. καὶ τοῦ σταυροῦ μέλλοντος ἀνέρχεσθαι τὰ γραδῆλια, ἔνθα ὁ βασιλεὺς ἴστανται, ἄπει κηρὸς ὁ βασιλεὺς καὶ προσκυνεῖ τὸν σταυρὸν, καὶ αὐθις ἐπιδίδωσιν αὐτοὺς τῷ πραιποσίτῳ, καὶ αὐτὸς τῷ τῆς καταστάσεως, καὶ πῆγνυσιν αὐτὰ ἐν τοῖς μανουαλίοις τῆς λιτῆς. ὁ δὲ σταυρὸς ἴστανται ἐν τῇ C μέσῃ ὀπισθεν τοῦ βασιλέως πλησίον τῆς πύλης τοῦ ναοῦ, ὁ δὲ πατριάρχης ἀνέρχεται ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ μετὰ τῶν κατὰ συνήθειαν συνερχομένων αὐτῷ. οἱ δὲ λοιποὶ κληρικοὶ ἴστανται 10 κάτω εἰς τὸ κοινὸν τοῦ λαοῦ ἐξ ἀριστερᾶς τοῦ βασιλέως. καὶ τελομένης τῆς ἔκτενοῦς, ἄπει ὁ βασιλεὺς κηρὸς καὶ προσεύχεται, καὶ πάλιν ἐπιδίδωσιν αὐτὰ τῷ πραιποσίτῳ, καὶ αὐθις τῷ τῆς καταστάσεως, καὶ πῆγνυσιν αὐτὰ ἐν τοῖς τῆς λιτῆς μανουαλίοις. ὁ δὲ βασιλεὺς κατέρχεται διὰ τῶν βύθρων, 15 καὶ λαμβάνει παρὰ τοῦ πραιποσίτου κηρίον λιτανίμιον καὶ διέρχεται, δηριγευόμενος ὑπὸ τῶν προειρημένων ἀπάντων, διὰ τοῦ ἀντιφύρου, καὶ εἰσέρχεται ἐν τῷ ἐμβόλῳ πλησίον τοῦ D λαύσου, καὶ ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε ὑπέρχεται εἰς τὸν ναὸν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τῶν χαλκοπρατείων, καὶ εἰσελθὼν ἐν τῷ 20 ἰερόθῳ, καθέζεται προσμένων τὸν πατριάρχην. καταλαβόντος δὲ τοῦ πατριάρχου μετὰ τῆς λιτῆς, τὸ μὲν πολίτευμα καὶ τὸ κοινὸν τοῦ κλήρου εἰσέρχεται διὰ τῆς δεξιᾶς πύλης τῶν βασιλικῶν πυλῶν, τὰ δὲ ὄρφανὰ καὶ οἱ μητροπολίται καὶ οἱ ἐπίσκοποι διέρχονται ἔμπροσθεν τοῦ βασιλέως, προσκυνοῦντες 25 αὐτὸν, καὶ εἰσέρχονται ἐν τῷ ναῷ διὰ τῶν βασιλικῶν πυλῶν. Ms. 80. a

25. ἀντίφ cod.

procerum stant. Dumque crux per gradus, ubi Imperator stat, ascendens est, cereos accendit, et cruce adorata, eos statim praeposito, hic cerimoniarum magistro tradit, qui eos in candelabris processionalis reponit. Crux in media pone Imperatorem prope templi portam collocatur, patriarcha vero cum iis, qui una cum ipso pro more advennerunt, in ecclesiam ascendit; ceteri autem clerici infra cum populi turba ad sinistram Imperatoris adstant. Finita extensa, cereos Imperator accendit et precatur, deinde eos rursus praeposito, hic cerimoniarum magistro tradit, qui eos in manualibus processionalis reponit. Imperator per scalam descendens, cereum processionalis a praeposito accipit, et a praedictis omnibus stipatus, per antiforum digressus, porticum prope lausi palatium ingreditur, unde ad templum sanctissimae Deiparae chalcopratorum procedit et in narthecae assidet, patriarcham exspectans. Quo cum processione veniente, senatus urbis et clerici communes per dextram portam regiarum intrant, orphani, metropolitae et episcopi in conspectu Imperatoris transeunt, eoque

Ed. L. 98 καταλαβόντος δὲ τοῦ πατριάρχου, ἀνίσταται ὁ βασιλεὺς, καὶ προσκυνήσαντες ἀλλήλους καὶ ἀσπασάμενοι, ἀπέρχονται καὶ ἵστανται ἔμπροσθεν τῶν βασιλικῶν πυλῶν. καὶ ὁ μὲν πατριάρχης ἐκτελεῖ τὴν εὐχὴν τῆς εἰσόδου, ὁ δὲ βασιλεὺς, λαβὼν παρὰ τοῦ πραιποσίτου κηρὸς, εὐχεται καὶ πάλιν ἐπι-5 δίδωσιν αὐτοὺς τῷ πραιποσίτῳ, καὶ αὐτὸς τῷ τῆς καταστάσεως. (Δ.) Τοῦ δὲ πατριάρχου τὴν εὐχὴν τελέσαντος, προσκυνεὶ ὁ βασιλεὺς τὸν τίμιον σταυρὸν καὶ τὸ ἄχραντον εὐαγγέλιον, καὶ κρατήσαντες ἀλλήλων τὰς χεῖρας, διέρχονται μέσον τοῦ ναοῦ καὶ εἰσέρχονται ἐν τῇ σωλαίᾳ, καὶ ἀπέρχονται 10 μέχρι τῶν ἁγίων θυρῶν. ἄπτων δὲ καὶ κείσε κηρὸς καὶ εὐξάμενος, ἐπιδίδωσιν αὐτοὺς τῷ πραιποσίτῳ, καὶ εἰσέρχεται εἰς τὸ θυσιαστήριον, καὶ προσκυνήσας τὴν ἁγίαν τράπεζαν καὶ λαβὼν ἀποκόμβιον παρὰ τοῦ πραιποσίτου, τίθεισιν αὐτὸ ἐν τῇ ἁγίᾳ τραπέζῃ, καὶ διὰ τῆς πλαγίας τοῦ ἀριστεροῦ μέ- 15 ρους ἐξελθὼν, εἰσέρχεται εἰς τὴν ἁγίαν σορὸν, καὶ σὺς ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, ἄπτει κηρὸς, καὶ εὐξάμενος εἰσέρχεται εἰς τὸ θυσιαστήριον, καὶ προσκυνήσας τὴν ἁγίαν τράπεζαν, τίθεισιν ἐπ' αὐτῇ ἀποκόμβιον, καὶ θυμιάσας αὐτὴν κυκλόθεν, ἐξέρχεται. ὡσαύτως καὶ ἐν τῷ ἕξ ἀριστερᾷ ὄντι 20 εὐκτηρίῳ εὐξάμενος, τίθεισιν ἀποκόμβιον ἐν τῇ ἁγίᾳ τραπέζῃ, καὶ ἐξέρχεται καὶ ἀνέρχεται διὰ τῆς ξυλίνης σκάλας ἐν τοῖς Cκατηχομενίοις, καὶ κείσε τελεῖ τὴν θείαν λειτουργίαν. καὶ ἐν τῷ καιρῷ τῆς θείας κοινωνίας κατέρχονται δύο σιλεντιᾶριοι, καὶ προσκαλοῦνται τὸν πατριάρχην, καὶ ἀνελθὼν δίδωσι τῷ 25

25. προσκαλοῦνται R., προσκαλουν superscripto τ cod., προσκαλοῦντες ed.

adorato, per regias ianuas templum ingrediuntur. Adveniente patriarcha, Imperator surgit, et post mutuam adorationem et salutationem abeunt et ante regias portas consistunt: ubi patriarcha preces introitus recitat, Imperator, cereis a praeposito traditis, precatur, post eos rursus praeposito, hic ceremoniaro reddit. (IV.) Precibus a patriarcha finitis, venerandam crucem et immaculatum evangelium adorat, et prehensa patriarchae manu,ambo per medium templum in soleam intrant et ad sacras ianuas discedunt. Ubi postquam cum cereis ardentibus Imperator precatus est, eos praeposito reddit, et sacrarium petit, ubi ad aram procumbens, adlatum a praeposito apocombium inibi reponit, perque sinistrae partis obliquitatem ad sanctum Sepulcrum abit, et ad sacras ianuas constitutus et cum cereis accensis precatus, sacrarium intrat, sanctaque mensa adorata, apocombium in ea reponit, et postquam eam circulatim incensavit, discedit. Eodem ritu in oratorio ad sinistram precatus, apocombio in sacra mensa reposito, abit, perque ligneam escalam ad catechumena,

βασιλεὺς τοῦ ἁγίου σώματος καὶ τοῦ τιμίου αἵματος. καὶ
 κοινωνήσας ὁ βασιλεὺς εἰσέρχεται εἰς τὸ μητατώριον, καὶ
 λαβὼν ψεῦμα ὁ τῆς καταστάσεως παρὰ τοῦ πραιποσίτου, προσ-
 καλεῖται πάντας τοὺς τῆς συγκλήτου, καὶ κοινωνοῦσιν ἐκ
 5 τῶν τοῦ πατριάρχου χειρῶν. καὶ εἰθ' οὕτως ἔξέρχεται ὁ
 βασιλεὺς ἐκ τοῦ μητατωρίου, καὶ προσκυνήσαντες ἀμφοτέροι
 ἀλλήλους, ὅ,τε βασιλεὺς καὶ ὁ πατριάρχης, ὁ μὲν πατριάρχης
 κατέρχεται ἐκτελέσαι τὴν θείαν λειτουργίαν, ὁ δὲ βασιλεὺς M. 80. b
 ὑπαλλάσσει σκαραμῶγγιον χρυσόκλαβον καὶ σπαδίον διάλι- D
 10 θον, ἡμφιεσμένον ἀπὸ μαργάρων, οἱ δὲ πατρίκιοι καὶ οἱ ἄρ-
 χοντες τοῦ κουβουκλείου σαγία ἀληθινά. καὶ τῆς θείας λει-
 τουργίας τελεσθείσης, ἀνέρχεται ὁ πατριάρχης, καὶ προσκυ-
 νήσαντες ἀλλήλους ὅ,τε βασιλεὺς καὶ ὁ πατριάρχης, ἐπιδί-
 15 δωσι τῷ βασιλεὶ εὐλογίας, ὁ δὲ βασιλεὺς ἐπιδίδωσιν αὐτῷ
 ἑξαπόκρομβιον, ὁ δὲ πατριάρχης τῷ βασιλεὶ ἀλειπτία. (E.) Καὶ
 στεφθεὶς ὁ βασιλεὺς ὑπὸ τοῦ πατριάρχου, κατέρχεται διὰ
 τῆς ξυλίνης σκάλας τοῦ γυναικίτου τοῦ ἀριστεροῦ μέρους,
 καὶ κατελθὼν τὰ γραδῆλια τῆς κόγχης ἐν τῷ διδασκαλείῳ, Ed. L. 99
 καὶ πρὸς τὴν ἐξάγουσαν ἐπὶ τὸν ἔμβολον πύλην ἐξελθὼν, ἰπ-
 20 ποεύει ἐκεῖσε, ὡσαύτως καὶ οἱ πραιπόσιτοι καὶ οἱ δοτιῆριοι
 καὶ οἱ λοιποὶ πάντες. ὁ δὲ τῆς καταστάσεως, φορῶν σαγίον
 ἀληθινόν, δηριγεῦει ἔμπροσθεν τοῦ βασιλέως πεζὸς, καὶ ἔμ-
 προσθεν αὐτοῦ σιλεντιῆριοι τέτταρες, φοροῦντες σαγία ἀλη-
 θινά, βαστάζοντες βεργία χρυσῆ διάλιθα. καὶ καταλαβόντες

23. τέτταρες R. ex sigla cod. δ., δύο ed.

sacram liturgiam hic quoque celebraturus, abit. Tempore divinae
 communionis duo silentiarum ad patriarcham vocandum aubeunt, qui
 ascendit et Imperatori sanctum corpus et pretiosum sanguinem impertit.
 Post communionem Imperator metatorium intrat, et cerimoniarum,
 signo a praeposito accepto, omnes senatores vocat, qui e manibus
 patriarchae communionem accipiunt. Sic e metatorio Imperator
 egreditur, et postquam ipse et patriarcha se invicem salutarunt,
 hic ad divinam liturgiam celebrandam descendit, Imperator scaraman-
 gium aureis clavis induit ensemque gemmis et margaritis ornatum
 sumit; patricii vero et cubiculo praefecti saga purpurea gestant. Fi-
 nita divina liturgia, patriarcha ascendit, et post mutuam salutatio-
 nem et adorationem Imperatori benedictum panem, hic ipsi apocombiam,
 patriarcha Imperatori unguenta tradit. (V.) Imperator, a patri-
 archa coronatus, per ligneam scalam gynaecei sinistrae partis per-
 que gradus conchae ad didascalium descendit, et ad portam in em-
 bolum seu porticum ducentem egressus, cum praepositis, ostiariis ac
 reliquis omnibus equum conscendit. Cerimoniarum, sago rubro indu-
 tus, ante Imperatorem, ante cerimoniarum vero quatuor silentiarum,

τοῦ βασιλέως ἐν τῇ μιλιᾷ, δέχονται αὐτὸν οἱ τοῦ μέρους τῶν
 Βενέτων, λέγοντες τὰ κατὰ συνήθειαν αὐτοῖς ἄκτα, ὃ δὲ δῆ-
 μαρχος, κρατούμενος ὑπὸ τοῦ τῆς καταστάσεως, ἀπέρχεται
 πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ ἀσπασάμενος τοὺς πόδας αὐτοῦ, ἐπι-
 Β δίδωσιν αὐτῷ λιβελλάριον. καὶ τελέσαντος τοῦ μέρους τὰ 5
 κατὰ συνήθειαν, διέρχεται ὁ βασιλεὺς μικρὸν, καὶ δέχονται
 αὐτὸν οἱ τοῦ περατικοῦ δήμου τῶν Πρασίνων, καὶ αὐτοὶ τὰ
 ὅμοια τελέσαντες, ἐπιδιδόντες καὶ τοῦ δημοκράτου λιβελλάριον
 τῇ βασιλεῖ, διέρχεται, καὶ δέχονται αὐτὸν εἰς τὸν ἀνγουστέα
 οἱ τοῦ μέρους τῶν Πρασίνων, καὶ αὐτῶν τὰ ὅμοια ποιησάν-10
 των, διέρχεται ἀπ' αὐτῶν ὁ βασιλεὺς, καὶ δέχεται αὐτὸν
 ἐν τῇ χαλκῇ ὁ δημοκράτης τῶν Βενέτων, ἤγουν ὁ δομέστικος
 τῶν σχολῶν, μετὰ τοῦ περατικοῦ αὐτοῦ δήμου. τελέσαντες
 δὲ καὶ αὐτοὶ πάντα, ἀνελθόντες καὶ τοῦ ὄργανου ὡς καὶ ἐπι
 C τῶν λοιπῶν τριῶν δοχῶν, διέρχεται διὰ τῶν κορτίνων. 15
 (5.) Χρῆ δὲ εἰδέναι, ὅτι, ἤνικα μέλλει δέξασθαι ὁ δομέ-
 Ma. 81. a στικὸς τῶν σχολῶν τὸν βασιλέα, πεζεύουσιν ἅπαντες, καὶ μέ-
 νει ἐφιππος μόνος ὁ βασιλεὺς, καὶ ἀπὸ τῆς χαλκῆς, δηρι-
 γευόμενος ὑπὸ πάντων αὐτῶν, ἀπέρχεται μέχρι τοῦ Κυρίου,
 καὶ μένει ἐκεῖσε ἢ σύγκλητος ἔμπροσθεν τῶν τριῶν πυλῶν 20
 τοῦ κοινοιστωρίου, ὑπερευχομένη τὸν βασιλέα „εἰς πολλοὺς
 καὶ ἀγαθοὺς χρόνους,” οἱ δὲ πατριῖοι καὶ στρατηγοὶ μένου-
 σιν ἔξω τῆς πύλης τοῦ Κυρίου, ὑπερευχόμενοι καὶ αὐτοὶ τὸν
 βασιλέα. τοῦ δὲ βασιλέως εἰσελθόντος ἔνδον τῆς πύλης, ἀ-

18. μόνον ed.

saga rubra virgasque aureas gemmis ornatas gestantes, procedunt. Im-
 peratorem, in millium venientem, factio Veneta, acta sua pro more
 recitans, excipit, tribunus eius, a cerimoniaro sustentatus, ad Impe-
 ratorem abit, cui, pedes eius osculatus, libellarium offert. Et postquam
 factionarii omnia pro more peregere, Imperator paululum digreditur,
 quem transitoria Prasinorum factio excipit, eadem, quae Veneti,
 peragit, tribunus eius libellum Imperatori tradit, quem digressum
 postea in augustali Prasina factio excipit, et postquam eisdem ri-
 tus servavit, Imperator ab ipsis abit, quem in chalice princeps Ve-
 netorum seu domesticus scholarum cum transitoria sua factione susci-
 pit: quae postquam et ipsa omnia perfecit, et organum, uti in reli-
 quis tribus receptionibus, pulsatum fuit, per cortinas discedit. (VI)
 Sciendum est, si domesticus scholarum Imperatorem excipere debeat,
 omnes pedibus procedere, solum Imperatorem equo vehi, et ab his
 omnibus stipatum, a chalice ad templum Domini procedere, ubi sena-
 tus ante tres consistorii portas, Imperatori: *In multa bonaque tempora*
 acclamans, patricii vero et strategii, fausta quaevis apprecaturi, extra

σφαλιζουσιν οἱ κοῦβικουλάριοι τὴν πύλην, ὑπερευχόμενοι καὶ αὐτοὶ „εἰς πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς χρόνους.” καὶ λαβῶν ὁ Δπραϊκόσιτος τὸ στέμμα ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τοῦ βασιλέως, εἰσέρχεται ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ ναῷ τοῦ Κυρίου, καὶ λαβῶν κηρὸν 5 καὶ εὐξάμενος, ἐπιδίδωσιν αὐτοὺς τῷ πραϊποσίτῳ, διέρχεται διὰ τῶν διαβατικῶν τοῦ Κυρίου, καὶ εἰσέρχεται ἐν τῷ τρικόνῳ. εἰθ' οὕτως διέρχεται τὰ διαβατικὰ τῶν ἁγίων μ', καὶ εἰσέρχεται εἰς τὸν χρυσοτρίκλινον, οἱ δὲ πατρίσιοι καὶ οἱ λοιποὶ εἰσέρχονται διὰ τοῦ ὄντος εἰς τὸ ἰδικὸν μονοθύρον ἐν τῷ 10 Ιουλασιακῷ. καὶ τοῦ καιροῦ ἐγγίσαντος, ἐξέρχεται ὁ βασιλεὺς καὶ καθέζεται ἐπὶ τῆς τιμίας αὐτοῦ τραπέζης μετὰ τῶν ἀρχόντων, οὓς ἐκέλευσε τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ καλέσαι. Ἰστέον δὲ, ὅτι οἱ μὲν πατρίσιοι καὶ οἱ κληθέντες ἅπαντες ἡλλαγμένοι εἰσέρ-Ed. L. 100 χονται εἰς τὸ κλητώριον ἄνευ χλανιδίων, οἱ δὲ τοῦ κουβου- 15 κλείου ἄρχοντες, φοροῦντες ἀληθινὰ σαγία, τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ τελοῦσι διπλοῦν παραστάσιμον. χρῆ δὲ εἶδέναι, ὅτι, εἰ μὲν τύχη τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἀῆρ, διοδεύουσι διὰ τοῦ ἐμβόλου, καὶ ἀνέρχονται ἐν τῷ τοῦ φόρου σινάτῳ, καὶ ἴσεται ἀντιμίσιον ἀνὰ μεταξὺ τοῦ σινάτου, καὶ τελεῖ τὰ ἅπαντα ἐκεῖσε, ὧν ἀ- 20 κολοῦθως εἰρήκαμεν, καὶ πάλιν διὰ τοῦ αὐτοῦ ἐμβόλου κατέρχεται καὶ τοῦ λαύσου, καὶ ἀριστερὸν ἐκκλίνας, ἀπέρχεται εἰς τὰ χαλκοπράτεια. Ἰστέον, ὅτι ταῦτα πάντα τελεῖται, πλὴν Β ὁ βασιλεὺς οὐκ ἀνέρχεται νυνὶ ἐν τοῖς κατηχουμενείοις, ἀλλ' εἰς τὴν τροπικὴν ἐστῶς τῆς ἁγίας σοροῦ, ἐκεῖσε τελεῖ τὴν

8. τὸ χρυσοτρ. ed. 18. ἴσονται ed. 19. τελεῖται δπ. conl. R.

portam templi Domini expectant. Imperatore portam ingresso, eam cubicularii custodiunt, et faustum ac diuturnum imperium ei apprecantur. Praepositus ab Imperatoris capite coronam demit, qui templum Domini ingressus cumque cereis accensis precatus, eos praeposito tradit perque porticum Domini triconchum intrat, deinde per porticum quadraginta sanctorum ad aureum triclinium abit, patricii vero et ceteri per ianuam aerarii lausiacum ingrediuntur. Tempore appropinquante, Imperator procedit cumque proceribus, quos eo die invitari iusserit, pretiosae mensae suae assidet. Observandum vero est, patricios et convivas omnes in mutatoriis sine tunicis ad epulas venire, cubiculo vero praefectos sagis rubris indutos, duplicem parastasisimum eo die facere, seu bis solenni ritu Imperatori adstare. Praeterea, si aer eo die turbidus est, per porticum ad senatum (hoc aedificii nomen est) in foro abeunt, et antimensium in senatu ponunt, cetera omnia, quae hactenus ordine exposuimus, observantur, et Imperator rursus per eandem porticum perque lausum descendit, et sinistrorsum inclinans, ad chalcoprata abit. Sciendum, haec omnia observari, praeterquam quod Imperator nunc ad catechumena non

Μα, 81. b θεῖαν λειτουργίαν, καὶ κάλει εἰς τὸ παλάτιον εἰσελθόν, χω-
 ρίς τῶν ἀλλαξίμων ἀπὸ ἱματίου καθέζεται ἐπὶ τῆς τραπέζης·
 ἀλλ' οὔτε δὲ τὸ κουβούκλιον παραστάσιμον ποιεῖ.

ΚΕΦ. λά.

Ἅσα δεῖ παραφυλάττειν τῇ παρεμονῇ τῆς βασιφόρου. 5

C Τῷ σαββάτῳ τοῦ Λαζάρου δειλῆς ἀνοιγομένου τοῦ πα-
 λατίου, εἰσέρχεται πᾶσα ἡ σύγκλητος, μάγιστροι, ἀνθύπατοι,
 πατρίκιοι καὶ οἱ τοῦ κουβουκλείου ἀπὸ σκαραμαγγίων καὶ μό-
 νον, ὃ δὲ βασιλεὺς ἴσταται ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Δημητρίου
 πρὸ τῆς χειμεντικῆς εἰκόνης τῆς Θεοτόκου πρὸς τὴν ἐξάγουσαν 10
 θύραν εἰς τὸ ἡλιακόν. καὶ τῶν συγκλητικῶν ἐξιόντων τὰς ἀρ-
 γυρᾶς ἀνατολικὰς πύλας, σημαίνει ἡ ἐκκλησία, καὶ εἰσέρχον-
 ται οἱ τῆς συγκλήτου στιχηδόν, εἷς καθ' εἷς, εἰς τὸν ναὸν τοῦ
 ἁγίου Δημητρίου καὶ λαμβάνουσιν ἐκ χειρὸς τοῦ βασιλέως
 Δ' ἀνὰ βαΐου ἐνός, ἔχοντος φοινικόφυλλα καὶ σάμψυχα καὶ ἑτεραίαι 15
 εὐώδη ἄνθη, οἷα ὃ τότε παρέχει καιρὸς. καὶ οἱ μὲν μάγι-
 στροι καὶ πραιπόσιτοι ἀνὰ ἐνός ἀργυροῦ σταυροῦ μέγαλον, οἱ
 δὲ ὄφρικιάλιοι καὶ οἱ λοιποὶ πάντες ἀνὰ ἐνός ἀργυροῦ σταυ-
 ροῦ μικροῦ, οἱ δὲ ἀνθύπατοι καὶ πατρίκιοι ἀνὰ ἐνός ἀργυ-
 ροῦ σταυροῦ μέγαλον· εἰ δὲ εἴσι κατὰ περίσσειαν σταυρία 20
 ἀργυρᾶ μικρὰ, δίδονται καὶ τοῖς πρωτοσπαθαρίοις ἐννοῦχοις.

2. καὶ ἐπὶ τῆς τε. ed.

abeat, sed in tropice S. Sepulcri stans, divinam liturgiam celebret'
 et in palatium ingressus sine mutatoriis, veste sua indutus, mensae
 assideat: neque vero tunc cubiculum solenni ritu latus Imperatoris
 cingit.

CAP. 31.

Observanda in vigilia palmarum.

In sabbato Lazari palatio vesperi aperto, omnis senatus, magi-
 stri, proconsules, patricii et cubicularii tantum in scaramangiis in-
 trant, Imperator in templo S. Demetrii coram fusa imagine Deiparae
 ad portam in solarium ducentem subsistit. Senatu per portas argen-
 teas orientales egresso, ecclesia signum dat, et intrant senatores or-
 dine, unus post alterum, in templum S. Demetrii, et singuli ab Im-
 peratore ramum unum cum palmae foliis, sampsucho aliisque odoris
 floribus, quos tunc tempus fert, accipiunt. Magistri praeterea et
 praepositi singuli magnam argenteam crucem, officiales et ceteri
 omnes parvam argenteam, proconsules et patricii singuli magnam ar-
 genteam crucem accipiunt: si vero cruciculae argenteae abundant,
 etiam protospathariis sanuchis distribuuntur. Per alteram portam

καὶ διὰ τῆς ἐτέρας πύλης τοῦ ἁγίου Δημητρίου εἰσέρχονται εἰς τὸν ναὸν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τοῦ φάρου, καὶ εὐθέως ἄρχεται τὸ λυχνικόν, καὶ εἰς τὴν ἀπόλυσιν τοῦ λυχνικοῦ ψάλλουσιν· „ὑπὸ ἔρην συνταφέντες σοί“, μίαν τὸ κουβούκλει-Ed. L. 101
5ον καὶ μίαν οἱ βασιλικοὶ κληρικοί. οἱ δὲ πραιπόσιτοι λαμβάνουσι φοίνικας μεγάλας, καὶ ἐξ ἰδίων χειρῶν διανέμουσι τὸ κουβούκλειον, καὶ τῆς ἐκκλησίας τὸ λυχνικόν τελεσάσης, ἐξέρχονται ἅπαντες διὰ τῆς ἐλεφαντίνης.

ΚΕΦ. λβ.

10 Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν τῇ ἑορτῇ καὶ προελεύσει τῶν βασιλῶν.

Προέρχονται πάντες ἐν τῷ παλατίῳ διὰ τοῦ ἵπποδρόμου, καὶ ἀνοίξαντος τοῦ παπίου, εἰσέρχονται οἱ πραιπόσιτοι, ἡλ-β
λαγμένοι ἀπὸ λευκῶν χλανιδίων, ὁμοίως καὶ οἱ πατριτικοὶ καὶ τὸ κουβούκλειον. καὶ εἰσελθόντων αὐτῶν γίνεται ἡ προ-Μα. 82. α
15 ἔλευσις ἐν τῷ Ἰουστινιανοῦ τρικλίνοῳ, καὶ εἰσελθὼν ὁ ὄρφα-
νοτρόφος ἐν τῇ προελεύσει, ἐπιδίδωσι τὰ σύμβολα τοῖς ἐξ
ἔθους λαμβάνουσι καὶ ἐξέρχεται. εἰθ' οὕτως εἰσέρχονται οἱ
δήμαρχοι καὶ ἐπιδιδούσι τοὺς προῶξήθεντας πάντας, μαγί-
στρους, πραιποσίτους καὶ πατριτικούς καὶ λοιποὺς τοὺς τιμί-
20 οὺς σταυροὺς, ὁποίους ἢ τῆς ἑορτῆς τάξις ἄπαιτεῖ. καταλα-
βούσης δὲ τῆς ὄρας, ὑπαλλάσσει ὁ βασιλεὺς διβητήσιον καὶ
χλανίδα, καὶ καθέζεται ἐπὶ τοῦ σένζου εἰς τὸ χρυσοτρίκλι-

4. ψάλλουσιν ὑπὸ ἔρην. συνταφέντες cod.

sancti Demetrii in templum sanctissimae Deiparae phari omnibus ingressis, statim lucernarium inchoatur, quo finito, hymnum: *Sub terra tecum sepulti*, unam partem cubiculum, alteram clerici Imperatoris canunt. Praepositi vero palmae ramos maiores sumunt suisque manibus cubiculo distribuunt, et lucernario ab ecclesia finito, omnes per eburneam portam egrediuntur.

CAP. 32.

Observanda in festo et processione palmarum.

Omnes per hippodromum ad palatium eunt, quo a papia aperto, praepositi, patricii et cubicularii, tunicis albis induti, intrant. Inde ad Iustinianicum triclinium processio fit, quo orphanotrophus quoque cum solenni pompa venit, et symbolis omnibus iis, quibus haec distribui solent, divisus, rursus discedit. Post eum tribunus factionum seu demarchi intrant, et dictis omnibus, magistris, praepositis, ceteris, tot venerandas cruces, quot ordo festi requirit, distribuunt. Tempore autem veniente, Imperator dibetesio et tunica sua indutus,

C τον, οἱ δὲ τοῦ κουβουκλείου ἄπαντες ἴστανται ἐνθεν κἀκεισε,
 ὡς εἰδίσται αὐτοῖς. καὶ λαβὼν νεῦμα ὀστιάριος ἀπὸ κελύ-
 σεως παρὰ τοῦ πραιποσίτου, ἐξέρχεται, κρατῶν βεργίον χρυ-
 σοῦν διάλιθον, καὶ εἰσάγει βῆλον α', τὸν ὄρφανοτρόφον, κο-
 μίζοντα τῷ βασιλεῖ τὸ τῆς πίστεως σύμβολον, καὶ εἰσελθὼνς
 προσκυνεῖ τὸν βασιλέα, μὴ τελέως πίπτων κάτω, ἀνθ' ὧν
 βαστάζει τὰ σύμβολα. τοῦ δὲ συρτοῦ βῆλου συρομένου καὶ
 τοῦ ὄρφανοτρόφου ἐμφανιζομένου τῷ βασιλεῖ, ἀνίσταται ὁ
 βασιλεὺς ἀπὸ τοῦ θρόνου, ἐκδεχόμενος δεῖξασθαι τὸ τῆς πί-
 στεως σύμβολον, καὶ τοῦτο δεξάμενος καὶ ἀσπασάμενος, ἐπι-10
 Διδίδωσι τῷ πραιποσίτῳ, καὶ τελέσας τὰς ἐξ ἔθους τρεῖς προσ-
 κυνήσεις, ἐπιδίδωσι τῷ βασιλεῖ τὰ σύμβολα, ἀσπαζόμενος
 τὴν χεῖρα αὐτοῦ, καὶ ἀπελθὼν ὀπισθοφανῶς, ἴστανται ἐν τῷ
 μέσῳ, καὶ προσκυνήσας τὸν βασιλέα, πίπτει κάτω, καὶ ὑπερ-
 ευξάμενος αὐτὸν, ἐξέρχεται. (B.) Εἰθ' οὕτως λαμβάνει15
 νεῦμα ὁ ὀστιάριος καὶ εἰσάγει βῆλον β', τὸν σακελλάριον τῆς
 ἁγίας Σοφίας, προσφέροντα τῷ βασιλεῖ σταυρούς, ἐπικειμέ-
 νους τῷ ἀριστερῷ αὐτοῦ ὤμῳ, ἐν δὲ τῇ δεξιᾷ χειρὶ κρατοῦντα
 Ed. L. 102 σταυρὸν ἕνα, καὶ εἰσελθὼν προσκυνεῖ καὶ αὐτὸς τρίτον, ὡς
 ἡ τάξις ἔχει, καὶ ἐπιδίδωσιν ἐν πρώτοις τῷ βασιλεῖ τὸν20
 σταυρὸν, ὃν κατέχει ἐν τῇ δεξιᾷ χειρὶ, ἀσπαζόμενος τὴν
 χεῖρα αὐτοῦ. ὁ δὲ βασιλεὺς δεξάμενος τὸν σταυρὸν, ἀσπά-
 ζεται αὐτὸν, καὶ ἐπιδίδωσιν αὐτὸν τῷ πραιποσίτῳ, καὶ εἰθ'
 Ms. 82. οὕτως ἐπιδίδωσι τῷ βασιλεῖ καὶ τοὺς λοιποὺς σταυρούς, καὶ
 δεξάμενος αὐτούς ἀσπάζεται, καὶ ἐπιδίδωσι καὶ αὐτούς τῷ25

in throno chrysotriclinii sedet, a cubiculariis, ut mos est, circumdatus.
 Tunc ostiarius a mandato, signo a praeposito dato, egreditur, et virgam
 auream lapidibus pretiosis ornatam tenens, velum primum, orphanotro-
 phum, symbolum fidei Imperatori offerentem, adducit: is Imperatorem,
 non prono tamen in terram corpore, quia symbola gestat, adorat. Reducto
 autem, quod suspensum est, velo, dum orphanotrophus compareret, Impe-
 rator a throno surgit, intemeratae sanctaeque fidei symbolum exceptu-
 rus, quod postquam accepit et osculatus est, id praeposito tradit: ille
 post ternam adorationem symbola Imperatori reddit, manum eius
 osculatur, et, versa semper ad eum facie, discedens, in medio subsistit,
 Imperatorem prono in terram vultu adorat, fastisque omnia
 ipsi apprecatus, discedit. (II.) Rursus signo accepto, ostiarius ve-
 lum secundum, sacellarium S. Sophiae, Imperatori cruces, sinistro
 humero impositas, oblaturum, dextra autem crucem aliam gestantem,
 adducit, qui ingressus eum, uti consuetudine receptum est, ter ado-
 rat, et cruce, quam dextra manu portat, primum Imperatori tradita,
 eius manum osculatur. Imperator crucem osculatur eamque prae-

πραιποσίτω. καὶ ἀπελθὼν ὁ αὐτὸς σακελλάριος ἵσταται ἐν τῷ μέσῳ, καὶ πεσὼν κάτω προσκυνεῖ τὸν βασιλέα, καὶ ὑπερευξάμενος αὐτὸν, ἐξέρχεται· τοῦτο δὲ ποιοῦσι καὶ οἱ λοιποὶ ἅπαντες, εἰσερχόμενοι μετὰ σταυροῦ καθ' ἓνα ἕκαστον βῆλον. καὶ ἐξελθὼν πάλιν ὁ δοσιάριος, εἰσάγει ἀπὸ κελεύσεως βῆλον γ', τὸν σκευοφύλακα τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τῶν βλαχερυνῶν Β μετὰ τοῦ χαρτουλαρίου τῆς ἀγίας σοροῦ· βῆλον δ', τὸν ξενοδόχον τῶν Θεοφίλου· βῆλον ε', τοὺς δημοκράτας τῶν περατικῶν δήμων βῆλον ε', τὸν ξενοδόχον τῶν σαμιπῶν βῆλον ζ', τὸν ξενοδόχον τῶν Εὐβούλου· βῆλον η', τὸν ξενοδόχον τῶν Εἰρήνης· βῆλον θ', τὸν ξενοδόχον τῶν Ναρσοῦ· βῆλον ι', τὸν ξενοδόχον τῶν τῆς ἀγίας Εἰρήνης βῆλον ια', τοὺς δημάρχους τῆς πολιτικῆς. ἅπαντες δὲ οὗτοι εἰσερχόμενοι, βασιτάζοντες σταυροῦς, τελοῦσιν ἅπαντα, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται. (Γ.) Εἰθ' ἵσοῦτως κελεύει ὁ βασιλεὺς τῷ πραιποσίτῳ, κάκεινος τῷ τῆς καταστάσεως, ὅπως τοὺς ἐξ ἔθους εἰσερχομένους καὶ λαμβάνοντας σταυροῦς ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ βασιλέως διευθετήσῃ, ὅπως ἕκαστος αὐτῶν κατὰ τὴν αὐτοῦ τάξιν καὶ τιμὴν εἰσέλθῃσι. καὶ εἰσέρχονται πατριῖοι, εἰ τύχωσι, καὶ στρατηγοὶ καὶ οἱ ἄρχοντες τοῦ κουβουκλείου, δομέστικοί τε καὶ οἱ τὰ πρῶτα ὄφφίκια κατέχοντες καὶ τοποτηρηταί, οἱ συνήθως εἰσερχόμενοι πάντες ἐν ἐνὶ βήλῳ στιχηδόν. πεσόντων δὲ καὶ προσκυνήσαντων τὸν βασιλέα, ἐπιδίδωσιν ἐνὶ ἑκάστῳ ὁ βασιλεὺς ἀνά σταυρὸν ἓνα, καὶ ὑπερευξάμενοι τὸν βασιλέα, ἐξ-

4. κατ' ἓνα ed. 17. διευθετήσῃ ed.

posito dat, ille tunc et reliquas cruces Imperatori offert, qui eas osculatus, praeposito tradit. Sacellarius discedens in medio subsistit, et procumbens, Imperatorem adorat, eique felicia apprecatus, abit: hoc idem reliqui, cum cruce in unoquoque velo ingressi, faciunt. Ostiarius a mandato rursus egressus, velum tertium, custodem vasorum sacrosanctae Deiparae in blachernis cum chartulario S. Sepulcri, quartum, hospitalarem Theophili, quintum, principes factionum, sextum, hospitalarem Sampsonis, septimum, hospitalarem Eubuli, octavum, hospitalarem Irenes, nonum, hospitalarium Narsētis, decimum, hospitalarem S. Irenes, undecimum velum, senatores urbis, adducit. Hi omnes, cum crucibus ingressi, ea, quae supra observavimus, peragunt. (III.) Quo facto, Imperator praepositum, hic cerimoniarium iubet, ut pro more accedentes crucesque ex Imperatoris manibus sumptos suo ordine collocet, ut singuli secundum ordinem ac dignitatem suam ingrediantur. Sic, si adsunt, patricii, strategii, cubiculo praefecti, domestici, primis officis admoti et vicarii, singuli pro more, in unoquoque velo ad Imperatorem intrant. Postquam vero

τραπέζης ἐν τῇ Ἰουστινιανῷ τρικλίῳ ἀπὸ σκαραμαγγίου, ἀσ-
 αύτως καὶ οἱ κληθέντες· ἀπὸ γὰρ τῆς λιτῆς πάντες ἀλλασ-
 σουσι. (R.) Χρῆ δὲ εἶδέναι, ὅτι, εἰ μὲν τύχη ἐν ταύτῃ τῇ
 ἑορτῇ ὁ εὐαγγελισμὸς τῆς ὑπερωγίας Θεοτόκου, τελεῖται. οὐ-
 Ed. I. 104 τως. λικανεύει ὁ βασιλεὺς, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται, ἐκτελῶν
 ἅπαντα ἀκολουθῶς ἐν τοῖς εὐκτηρίοις τῆς δάφνης, τελέσας
 δὲ ἅπαντα, ὡς εἶδισται αὐτῷ τῇ τῶν βαίτων ἡμέρᾳ τελείν.
 οἱ μὲν ἱερεῖς μετὰ τὸ ἐκτελέσαι πάντα ἀκολουθῶς ἐν τῷ ἁ-
 γίῳ Στεφάνῳ ἀπέρχονται αὐτοὶ μόνον ἐν τῷ παλατίῳ λιτα-
 νεύοντες, ὁ δὲ βασιλεὺς εἰσέρχεται ἐν τῷ κοιτῶνι αὐτοῦ, ἐκ-10
 δεχόμενος τὸν καιρὸν. καταλαβόντος δὲ τοῦ καιροῦ, μηνύει
 ὁ τῆς καταστάσεως τῷ πραιποσίτῳ, ὁ δὲ πραιπόσιτος δηλοῖ
 τῷ βασιλεῖ, καὶ ἐξελθὼν ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ ὀκταγώνῳ, περι-
 βάλλεται τὴν χλανίδα αὐτοῦ διὰ τῶν βεσητόρων, καθὼς εἶ-
 θισται, καὶ δηριγευόμενος ὑπὸ τῶν τοῦ κουβουκλείου ἀρχόν-15
 Βτων, ἐξέρχεται διὰ τοῦ ἀγνουστέως, καὶ διελθὼν τὸ στενὸν,
 ἤγουν τὴν χρυσοῦν χεῖρα, ἀνέρχεται εἰς τὸν ὄνοποδα, καὶ
 στάς ἐν τῇ χαλκῇ πύλῃ τοῦ ὄνοποδος, δέχονται αὐτὸν ἐκεῖσε
 οἱ πατριῖκοι καὶ στρατηγοί· πεσόντων δὲ καὶ προσκυνησάν-
 των, νέυει ὁ πραιπόσιτος τῷ τῆς καταστάσεως ἀπὸ κελεύσεως, 20
 κακεῖνος λέγει „κελεύσατε.“ ἀπὸ δὲ τῶν ἐκεῖ διέρχεται,
 τελῶν ἅπαν ἀκολουθῶς, ὃν τρόπον ἀνωτέρω ἐν τῇ προελεύσει
 Ms. 84. a τοῦ εὐαγγελισμοῦ ἐπὶ λεπτῷ ἐξεθέμεθα. Ἰστέον, ὅτι τῇ αὐτῇ
 ἡμέρᾳ τῶν βαίτων καὶ ἡ ἀγνούστα δέχεται τὰ βῆλα ὁμοίως

19. oi om. ed.

dit, ac venerandae mensae suae in Iustiniani triclinio in scaraman-
 gio, quo etiam convivae induti sunt, assidet: ante processionem
 enim omnes mutatorias sumunt. (V.) Sciendum est, si in eum
 diem annuntiatio sanctissimae Virginis incidit, eam ita celebrari.
 Imperator, sicut supra demonstratum est, procedit, omnia ordine in
 oratoriis daphnes peragens, observatis iis ritibus, quos solet in die
 palmarum observare. Sacerdotes tantum, sacris in S. Stephani celebra-
 tis, in processione ad palatium abeunt; Imperator autem ad suum cubi-
 culum, tempus expectaturus, se confert. Quo appropinquante, cerimo-
 niarius praepositus, hic Imperatorem admonet, qui octagonum ingressus,
 tunica sua per vestitores, ut mos est, induitur, et praefectis cubiculo
 ipsam comitantibus, per angustale transit, perque stenum seu auream
 manum digressus, ad onopodem ascendit, in cuius aenea porta consti-
 tutum patricii et strategi excipiunt. Dum autem procidunt et adorant,
 praepositus cerimoniaro a mandato signum dat, is dicit: * *lubete*.
 Inde omnibus rite peractis, quae supra in processione annuntiatio-
 nis breviter explicuimus, discedit. Sciendum, festo palmarum die

τῷ βασιλεῖ, καὶ τοὺς σταυροὺς λαμβάνει ἐκ τῶν κατὰ τύπον εἰσερχομένων ἐπὶ τοῦ βασιλέως οὕτως καὶ ἐπ' αὐτῆς. C

ΚΕΦ. λγ'.

5 Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν τῆ ἀγίας καὶ μεγάλης ε' καὶ ἐπὶ τῆς τοῦ βασιλέως περιόδου ἐν τοῖς γηροκομοῖσι.

Ἐξέρχεται ὁ βασιλεὺς ἀπὸ τοῦ παλατίου ὥρα πρώτη ἢ καὶ δευτέρα ἐν τῷ ἵπποδρομίῳ. ἵππεύσας δὲ ἐκεῖσε, δηριγευόμενος ὑπὸ τῶν κατὰ συνήθειαν, ἀπέρχεται ἐν τοῖς γηροκομοῖσι, ἐκκληρῶν τὴν παρὰ τοῦ προφήτου, μᾶλλον δὲ τοῦ Κυρίου, εἰρημένην φωνήν· „ἐσκόπισεν, ἔδωκε τοῖς πένησιν, ἢ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος· πλουτοποιῶν ἅπαντας καὶ παραμυθούμενος ἐκ τῶν παρὰ Θεῷ δωρημένων αὐτῷ ἀνεξαντλήτων θησαυρῶν.” ἐκτελέσας δὲ ἅπαντα τὰ κατὰ συνήθειαν ἐν ἐκάστῳ γηροκομίῳ, ὑποστρέφει
15 ἐν τῷ παλατίῳ, καὶ στοιχηθέντος τοῦ κλητωρίου, γίνονται μίνσαι, καὶ οἱ μὲν κληθέντες φίλοι μένουσιν, οἱ δὲ λοιποὶ ἀπέρχονται ἐν τοῖς ἰδίῳις αὐτῶν τόποις. καταλαβούσης δὲ τῆς ὥρας τῆς θείας λειτουργίας, εἰσέρχεται ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ ναῷ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τοῦ φάρου πρὸς τὸ ἐκτελέσαι τὴν θείαν λειτουργίαν, καὶ εἰ κελεύει ὁ βασιλεὺς, προσκαλοῦνται οἱ πατριῖκοι, καὶ συλλειτουργοῦντες αὐτῷ, εἰ δὲ μήγε, Ed. L. 105

21. συλλειτουργοῦντες R., συλλειτουργοῦν superscripto τ cod., συλλειτουργοῦνται ed.

augustam quoque vela, aequae ac Imperatorem, admittere, et dum ad ipsam eo ritu, quo ad Imperatorem ingrediuntur, ab ipsis cruces accipere solere.

CAP. 33.

Observanda in sancta et magna feria quinta, et de Imperatoris circuitu in gerocomiis.

Imperator a palatio hora prima aut secunda ad hippodromum procedit. Equo autem ibi consenso, comitantibus eum, qui solent, ad gerocomia abit, ut verba a propheta, aut potius a Domino prolata impleat: *Sparsit munera, dedit pauperibus, iustitia eius in saecula saeculorum manet: ditans omnes et sublevans ex inexhaustis thesauris, quos ipsi Deus donavit.* Omnibus, quae solent in singulis gerocomiis peragi, observatis, ad palatium revertitur, instructoque convivio, missus afferuntur, et invitati quidem amici remanent, ceteri vero ad sua domicilia abeunt. Hora autem divinae liturgiae instante, templum sanctissimae Deiparae phari Imperator sacrorum rituum celebrandorum causa ingreditur, et si iubet, patricii vocantur,

Constantinus Porphyg. Vol. I.

ἔξερχονται ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου πρωτομάρτυρος Στεφάνου, ἐκεῖσε τελοῦντες τὴν θείαν λειτουργίαν, καὶ εἰ κελεύει ὁ βασιλεὺς, προσκαλοῦνται οἱ πατρίκιοι. τῆς δὲ θείας λειτουργίας τελεσθείσης, καθέζεται ἐν τῷ νάρθηκι τοῦ αὐτοῦ ναοῦ ἐν τῷ σκάμῳ, καὶ εἰσελθόντες οἱ τε μάλιστα καὶ πατρίκιοι, πραιπόσιτοι καὶ λοιποὶ, λαμβάνουσι διὰ χειρὸς τοῦ βασιλέως ἀνὰ μῆλων δύο καὶ ἑνὸς κινναμώμου. εἰ δὲ οὐ κελεύει ὁ βασιλεὺς καθεσθῆναι ἐν τοῖς ἐκεῖσε, ἀπέρχεται ἐν τῇ βασιλικῇ καμάρα τοῦ χρυσοτρικλίνου, καὶ καθέζεται ἐν τῷ ἐ-

Ms. 84. b κεῖσε ὄντι σκάμῳ, ἐπιτελῶν πῦσαν τὴν προῤῥηθεῖσαν διανο- 10
B μὴν. αὐτοὶ δὲ ἀσπαζόμενοι τὰς τοῦ βασιλέως χεῖρας, ἔξερ-
χονται ὑπερευχόμενοι αὐτόν, καὶ μετὰ ταῦτα ἔξέρχεται ὁ
βασιλεὺς καὶ καθέζεται ἐπὶ τῆς τιμίας αὐτοῦ τραπέζης μετὰ
φίλων, οὓς ἂν ἐκέλευσε τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ καλέσαι. Ἰστέον δὲ,
ὅτι ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ ἀλλάξιμα οὐκ εἰσιν. 15

ΚΕΦ. λδ'.

Ἵσα δεῖ παραφυλάττειν τῇ μεγάλῃ παρασκευῇ, καὶ ὅσα ἐν αὐτῇ
τελεῖται.

Περὶ ὧραν δευτέραν ἔξελθῶν ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ ἵππο-
δρομίῳ, ἱππεύει ἐκεῖσε καὶ ἀπέρχεται ἐν βλαχέρναις, καὶ 20
εἰσελθὼν ἐν τῷ ναῷ, ἀπέρχεται μέχρι τῶν ἁγίων θυρῶν, καὶ

a. τελοῦντες R. ex eodem cod. compendio, τελοῦνται ed. 7. ἡ δὲ
ed. 9. καθέζονται cod. 20. Verba: ἐν βλαχέρναις — ἀ-
πέρχεται om. ed.

et qui una cum ipso sacra celebrant; sin minus, ad templum S. primi
martyris Stephani progressi, sacras ibi cerimonias peragunt, et, si
ita Imperatori visum fuerit, patricii advocantur. Divina autem li-
turgia finita, is in narthecae eius templi in scamno sedet, et magistri,
patricii, praepositi et reliqui ingressi, e manu eius singuli duo po-
ma et cinnamomum accipiunt. Si vero ibi considerare Imperatori non
libuerit, abit ad Imperatoriam cameram chrysotriclini: ibique in
scamno considet, omnes praedictas cerimonias observans. Illi vero,
osculati Imperatoris manus, post faustas acclamationes discedunt, et
posthac ipse Imperator abit suaeque pretiosae mensae cum amicis,
quos eo die invitari iussit, assidet. Sciendum autem est, mutatorias
hoc die non indui solere.

CAP. 34.

Observanda in magna vigilia, et quomodo celebrari soleat.

Circa horam secundam Imperator circum ingressus, equum con-
scendit et blachernas petit, ibique templum ingressus ad sacras ia-

ἄψας κηρούς καὶ εὐξάμενος, εἰσέρχεται εἰς τὸ θυσιαστήριον, C
 καὶ λαβὼν θυμιατὸν, θυμιᾷ κυκλόθεν, καὶ ὑπαλλάξας τὴν ἁ-
 γίαν τράπεζαν, τίθησιν ἐν αὐτῇ ἀποκόμβιον, καὶ ἐξελθὼν διὰ
 τῆς πλαγίας, εἰσέρχεται εἰς τὸν ναὸν τῆς ἁγίας σοροῦ, καὶ
 5 ἄψας κηρούς εἰς τὸν αὐτὸν ναὸν ἐν τῇ προσευχῇ αὐτοῦ, ὡς
 εἰδισται αὐτῷ, ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, καὶ εἰσελθὼν
 εἰς τὸ θυσιαστήριον, λαβὼν θυμιατὸν, θυμιᾷ τὴν ἁγίαν τρά-
 πεζαν κυκλόθεν, καὶ λαβὼν ἀποκόμβιον, τίθησιν αὐτὸ ἐν τῇ
 ἁγίᾳ τραπέζῃ, καὶ εἰθ' οὕτως ὑποστρέψας εἰσέρχεται ἐν τῷ
 10 παλατίῳ, εἴτε ἔφιππος, εἴτε τοῦ πλοός. καὶ περὶ ὄραν τρί-D
 την ἢ καὶ τετάρτην τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἀπέρχονται οἱ πατρί-
 κιοὶ ἀπὸ κελεύσεως ἐν τῷ ναῷ τῆς ἁγίας Εἰρήνης, ὅπως, τε-
 λούντος τοῦ πατριάρχου τὰς θείας κατηχήσεις ἐν τῷ αὐτῷ
 ναῷ, τύχουσιν ἐκεῖσε. ἰστέον δὲ, ὅτι, εἰ μὲν πρὸ τῆς τρι-
 15 τοέκτης ὑποστρέψει ὁ βασιλεὺς ἀπὸ βλαχέρνας, εἰσέρχεται
 πρῶτον ἐν τῷ βεστιαρίῳ, καὶ ἐκβάλλει τὴν τε χρυσὴν τρά-
 πεζαν μετὰ τῶν λοιπῶν χρυσῶν σκευῶν τῶν μελλόντων κα-
 θυπουργῆσαι τῇ διακαινησίμῳ ἐν τῷ χρυσοτρικλίνῳ, καὶ εἰθ'
 οὕτως τελοῦσι τὴν τριτοέκτην, καὶ προσκυνεῖ τὴν τιμίαν λόγ-
 20 γην. ὁμοίως εἰσέρχονται καὶ οἱ πατρίκιοι ἀπὸ κελεύσεως με-Ed. L. 108
 τὰ τοῦ κουβουκλείου, πρωτοσπαθάριοί τε καὶ οἱ ἐπὶ τῶν οἰ-
 κειακῶν, προσκυνήσαντες καὶ αὐτοὶ τὴν τιμίαν λόγγην, καὶ
 ὑπερευξάμενοι τὸν βουσιλέα, ἐξέρχονται. εἰ δὲ μετὰ τῆς τρι-Μα. 85. a
 τοέκτης ὑποστρέψει ἀπὸ βλαχέρνας, ὡς τελέσας ἐκεῖσε πρῶ-
 25 τον τὴν τριτοέκτην, προσκυνεῖ τὴν τιμίαν λόγγην μετὰ τῶν

nus pergat, ubi cum cereis ardentibus precatus, oratorium ingredi-
 tur, et sumto thuribulo, illud circulatim incensat, et postquam novo
 iustrato sacram mensam vestivit, apocombium inibi reponit, perque
 obliquitatem egressus, templum sacri Sepulcri petit, et cereis ibi in
 precatione, ut ipsi mos est, ante sacras ianuas accensis, inque sacra-
 rium ingressus, sumto thuribulo, sacrum altare circulatim incensat
 et apocombium in eo reponit, et sic ad palatium aut equo aut nave
 rursus revertitur. Circa horam tertiam aut quartam eius diei patri-
 cii a mandato ad sanctae Irenes templum procedunt, ut patriarchae
 divinam catechesin in hoc templo peragenti adsint. Sciendum vero
 est, Imperatorem, si ante tertiam et sextam e blachernis non rever-
 tatur, primum in vestiarium ingredi, aureaque mensa et reliquis vas-
 sis, quae in aureo triclinio in renovatione adhiberi debent, inde
 amotis, tertiam et sextam ibi celebrare aureamque lanceam adorare.
 Eodem ritu patricii a mandato cum cubiculariis, protospathariis et
 praefectis domesticorum, sacram lanceam adoraturi, ingrediuntur,
 quo facto, fausta Imperatori apprecati, discedunt. Si vero post ter-

ἀνωτέρω εἰρημένων ἐν τῷ φάρῳ, καὶ εἰθ' οὕτως εἰσέρχεται ἐν τῷ βεστιαρίῳ, καὶ ἐκβάλλει τὰ σκεύη, ὡς προεῖρηται. Ἰστέον δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι καὶ πλοὸς ἀπέρχεται ὁ βασιλεὺς ἐν βλαχέρναις, ἀλλ' οὖν καὶ φιλοκαλεῖ τὸ ἅγιον βῆμα τῆς Β' ἁγίας σοροῦ, καὶ ὑποστρέφας ἀπὸ ἱματίου, εἰσέρχεται εἰς τὰς γηροκομεῖα τῶν κύφης, καὶ ῥογεύει τοὺς γέροντας καὶ λωβούς, καὶ ὑποστρέφει εἰς τὸ παλάτιον.

ΚΕΦ. λε'.

Ἔσα δει παραφυλάττειν τῷ ἀγίῳ καὶ μεγάλῳ σαββάτῳ.

Περὶ ὥραν τρίτην ἀλλάσσει τὸ κουβούκλειον, καὶ δίδοται¹⁰ ἀπὸ κελύσεως μεταστάσιμον διὰ τοῦ τῆς καταστάσεως ἐν τῷ λαυσιακῷ, καὶ οἱ μὲν βαρβάτοι ἄρχοντες διέρχονται διὰ τοῦ μονοθύρου τοῦ ὄντος ἐπὶ τὸν εἰδικόν, καὶ ἐξέρχονται ἐν τῷ C ἡμικυκλίῳ τῆς μυστικῆς φιάλης τοῦ τρικύγχου. ὁ δὲ βασιλεὺς δριγιενόμενος ὑπὸ τῶν τοῦ κουβουκλείου, ἐξέρχεται ἀπὸ τοῦ¹⁵ χρυσοτρικλίνου, καὶ διέρχεται διὰ τῶν διαβατικῶν τῶν ἁγίων μί, φορῶν σαγίον, καὶ ἐξέρχεται ἐν τῷ ἡμικυκλίῳ τῆς μυστικῆς φιάλης τοῦ τρικύγχου, εἰθ' οὕτως διέρχεται, δριγιενόμενος ὑπὸ πάντων, διὰ τε τῆς ἀψίδος καὶ τῆς δύφνης, ἄπτων ἐν τοῖς ἐκείσε οὖσιν εὐκτηρίοις κηρία, καὶ εἰσέρχεται ἐν τῷ κοι-²⁰ τῶν τοῦ αὐγουστέως. καὶ ἀλλάσσουν οἱ τε πατρίκιοι, δο-

13. ἐπὶ τὸ ed.

14. ἡμικύκλῳ ed.

tiam et sextam Imperator a blachernis, ea scilicet ibi iam celebrata, redeat, venerandam lanceam cum dictis in pharo adorat, deinde vestiarius ingressus, vasa, ut supra monuimus, inde removet. Porro sciendum est, Imperatorem etiam nave ad blachernas abire, et sacrum bema sancti Sepulcri ornare, deinde reversum in veste, quam semper gestat, ad gerocomia cyphes abire, ac rogis seu donis semibus et infirmis distributis, ad palatium reverti.

CAP. 35.

Observanda in sancto magnoque sabbato.

Circa horam tertiam cubiculum mutatorias sumit, et a mandato metastasimum sive solennis processio per cerimoniarium in lausiaco indicitur, praefecti barbati per ianuam aerarii privati in semicirculum secretae phialae triconchi abeunt. Imperator autem, a cubiculo stipatus, ab aureo triclinio per porticus quadraginta sanctorum, sago indutus, ad semicirculum secretae phialae triconchi abit, deinde, omnibus comitantibus, per apsidem et daphnem digressus, cereos in oratoriis, quae ibi sunt, accendit et cubiculum augustalis intrat. Tunc patricii, domestici et omnis senatus tunicas atrabaticas, prae-

μέστικοί τε καὶ ἡ σύγκλητος ἅπανα ἀτραβατικά χλανίδια, δ-
 μοίως καὶ οἱ τοῦ κουβουκλείου ἄρχοντες περιβέβληνται χλα-
 νίδια τύρεα, οἱ δὲ πραιπόσιτοι λεοντάρια χρυσόταβλα. καὶ
 καταλαβόντος τοῦ καιροῦ, περιβαλλόμενος ὁ βασιλεὺς διβη- D
 5 τήσιον τὸ παγατὸν καὶ χλανίδα τὸν ὀψίμαρον, καὶ δηριγευό-
 10 μενος ὑπὸ τε τῶν πραιποσίτων καὶ λοιπῶν ἀρχόντων τοῦ
 κουβουκλείου, διέρχεται διὰ τε τοῦ ἀνγουστέως καὶ τοῦ στε-
 15 ποῦ, ἤγουν τῆς χρυσῆς χειρὸς, καὶ ἀπέρχεται εἰς τὸν ὀνόπο-
 20 δα, καὶ στάντος αὐτοῦ ἐν τῇ χαλκῇ πύλῃ τοῦ ὀνόποδος, δέ- Ms. 85. b
 25 10χονται αὐτὸν ἐκεῖσε πατρίκιοι καὶ στρατηγοί, καὶ πεσόντων
 νεύει ὁ πραιπόσιτος τῇ τῆς καταστάσεως ἀπὸ κελεύσεως, καὶ
 λέγει „κελεύσατε” καὶ αὐτοὶ ὑπερέχονται τὸν βασιλέα „εἰς
 30 πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς χρόνους.” (B.) Καὶ δηριγευόμενος
 35 15 ἐν τῇ καμελανκίῳ ἐπὶ τοῦ πορφυροῦ λίθου, πίπτουσιν αὐτῶν Ed. L. 107
 οἱ πατρίκιοι καὶ ἡ σύγκλητος, καὶ λαβὼν νεῦμα ὁ πραιπόσι-
 40 20 τος παρὰ τοῦ βασιλέως, νεύει τῷ σιλεντιαρίῳ, κάκεινος λέγει
 „κελεύσατε” αὐτοὶ δὲ ὑπερέχονται τὸν βασιλέα „εἰς πολ-
 45 25 λοὺς καὶ ἀγαθοὺς χρόνους.” κάκειθεν δηριγευόμενος ὑπὸ
 50 30 πᾶντων αὐτῶν, διέρχεται διὰ τε τῶν ἐξκουβίτων καὶ τῶν σχο-
 λῶν, καὶ ἐξέρχεται διὰ τῆς μικρᾶς πύλης τῆς χαλκῆς τοῦ χυ-
 55 35 τοῦ, καὶ ἀπέρχεται μέχρι τοῦ ἁγίου φρέατος. τὰ δὲ μέρη δέ-
 χονται τὸν βασιλέα ἐν ταῖς στάσεσιν αὐτῶν, σφραγίζοντα τὸν
 60 40 βασιλέα καὶ μόνον, λέγουσι δὲ καὶ οἱ νοτάριοι καὶ οἱ μαῖστο-
 65 45 ρες, ὡς εἰδισται αὐτοῖς, τοὺς ἰάμβους. ὁ δὲ βασιλεὺς εἰσελ- B
 20. διὰ τῶν ed. 21. πύλης καὶ χαλκ. ed.

facti cubiculo vestes Tyrias, praepositi leontaria aureis fimbriis in-
 dunt. Tempore veniente, Imperator dibetesium paganum et tuni-
 cam hibernam gestat, et a praepositis ceterisque cubiculi praefectis
 stipatus, per augustale et stenum seu auream manum ad onopodem
 abit, in cuius aenea porta constitutum patricii et strategii excipiunt,
 et postquam in terram procubuere, praepositus cerimoniario a man-
 dato signum dat, is dicit: *Iubete*, ipsi Imperatori apprecantur: *In
 multa bonaque tempora* etc. (II.) Deinde ab his omnibus stipatus,
 ad consistorium abit, et dum sub camelaucio in porphyretico lapide
 stat, rursus patricii et senatores procidunt, et postquam praepositus
 signum ab Imperatore accepit, silentiario annuit, qui dicit: *Iubete*,
 ceteri faustum ac diuturnum imperium principi apprecantur. Inde,
 his omnibus comitantibus, per excubias scholasque transit, perque
 parvam aeneam portam chylli ad sanctum puteum venit. Factiones
 Imperatorem in suis stationibus accipiunt, et tantum cruce signant,
 notarii vero et magistri, ut ipsis mos est, iambos recitant. Impera-
 tor sacrum puteum ingressus, cereos accendit, et a patriarcha in

θῶν ἐν τῷ ἁγίῳ φρέατι καὶ ἅψας κηρούς, δέχεται παρὰ τοῦ πατριάρχου ἐν τῷ ἁγίῳ φρέατι, καὶ προσκυνήσαντες ἀμφοτέροι ἀλλήλους καὶ ἀσπασάμενοι, εἰσέρχονται εἰς τὸν ναόν, καὶ ἀπελθόντες μέχρι τῶν ἁγίων θυρῶν, ὃ μὲν πατριάρχης εἰσέρχεται εἰς τὸ θυσιαστήριον, ὃ δὲ βασιλεὺς, στὰς ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, καὶ ἅψας κηρούς καὶ εὐξάμενος, εἰσέρχεται εἰς τὸ θυσιαστήριον, καὶ μετὰ τὸ ὑπαλλάξαι τὴν ἁγίαν τράπεζαν τὰς αὐτῆς ἐνδυτὰς, λαμβάνει παρὰ τοῦ πραιποσίτου χρυσίου λίτρας ῥ, καὶ τίθει αὐτὰς εἰς τὴν ἁγίαν τράπεζαν ἐν τῷ βασιμιδίῳ, ἐν ᾧ ὁ βασιλεὺς Ἰσατάς, καὶ ἦν ἰκα ὑπαλλά-
C ξη τὴν ἁγίαν τράπεζαν, λαβὼν ἀποκόμβιον ἕτερον, ἔχον καὶ αὐτὸ χρήματα πάμπολλα παρὰ τοῦ πραιποσίτου, τίθει αὐτὸ εἰς τὴν ἁγίαν τράπεζαν, εἶτα λαβὼν παρὰ τοῦ πατριάρχου θυμιατὸν, θυμιᾷ ἐκ τρίτου τὸ θυσιαστήριον κυκλόθεν, καὶ ἐξέρχεται διὰ τοῦ ἀριστεροῦ μέρους τῆς πλαγίας, καὶ ἀπέρχεται εἰς
Ms. 86 a τὸ σκευοφυλάκιον. εἰσελθὼν δὲ καὶ ἅψας κηρούς εὐχεται, καὶ εὐξάμενος θυμιᾷ τὰ σκευῆ ἅπαντα, καὶ καθέζεται μικρὸν μετὰ τοῦ πατριάρχου. εἰθ' οὕτως εἰσέρχονται οἱ τοῦ κονβουκλείου καὶ οἱ λοιποὶ ἄρχοντες οἱ κατὰ συνήθειαν εἰσιόντες, λαμβάνουσι παρὰ τοῦ σκευοφύλακος νάρδον, καὶ εἰθ' οὕτως ἀνίσταται ὁ βα-
D σιλεὺς, καὶ ἐξελθὼν ἀπὸ τοῦ σκευοφυλακίου, διέρχεται διὰ τοῦ γυναικίτου νάρθηκος, ἐν ᾧ καὶ τὴν συνήθη στάσιον κέκτηται αἱ τῆς αὐτῆς μεγάλης ἐκκλησίας διακόνισσαι, καὶ ἐξέρχεται διὰ τῆς ἀριστερᾶς πύλης τοῦ βήματός καὶ ἐπιδίδωσιν αὐτῷ ὁ πατριάρχης εὐλογίας. (Γ.) Καὶ διελθόντες ἀμφοτέροι διὰ τοῦ ὀπισθεν

sancto puteo excipitur, ubi, postquam se invicem adorarunt ac salutarunt, templum intrant, et ad sanctas ianuas progressi, patriarcha sacrarium intrat. Imperator ad sacras ianuas constitutus, cereos accendit, et precatus sacrarium intrat, mutatoque sacri altaris instrato, a praeposito centum libras auri sumit, qui eas in gradu ponit, in quo Imperator stat, novoque instrato imposito, aliud apocombium, quod et ipsum admodum pretiosum est, a praeposito sumit inque sacra mensa offert, deinde sufficientis a patriarcha acceptis, sacrarium in circulo ter incensat, perque sinistram obliquitatis partem ad locum, ubi vasa asservantur, abit. Ingressus vero cum cereis ardentibus, precatur, deinde vasa omnia incensat et paululum cum patriarcha considet. Posthac cubicularii et reliqui praefecti, qui pro more intrare solent, ingressi, a thesaurario nardum accipiunt, Imperator vero surgit, et a sceuophylacio egressus, per gynaecium narthecis, ubi solitam stationem suam diaconissae magnae ecclesiae habent, transit perque sinistram bema-
 tis portam, accepta a patriarcha benedictione, egreditur. (III.) Post-

τοῦ βήματος στενοῦ διαβατικοῦ τοῦ ἁγίου Νικολάου, ἀπέρχονται μέχρι τοῦ ἁγίου φρέατος, καὶ αὐθις ἐπιδούς ὁ πατριάρχης τῆ βασιλεῖ εὐλογίας, καὶ ἀμφότεροι ἀλλήλους ἀσπασάμενοι, ἐξέρχεται μὲν ὁ βασιλεὺς, δριγυεῦόμενος ὑπὸ τῶν προειρημένων ἑπιπέτων, καὶ εἰσέρχεται διὰ τῆς μικρᾶς πύλης τῆς χαλκῆς, καὶ μέχρι τοῦ κοινοστοαρίου ἐλθὼν, μένουσιν ἐκεῖσε οἱ τῆς συγκλή-Ed. L. 108 του, ὑπερευχόμενοι τὸν βασιλέα. καὶ καταλαβόντος αὐτοῦ τὸ στενὸν, μένουσιν ἐκεῖσε οἱ πατρίκιοι, ὑπερευχόμενοι καὶ αὐτοὶ, καὶ ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε εἰσέρχεται ὁ βασιλεὺς εἰς τὸ παλάτιον, καὶ στοιχῆθέντος τοῦ κλητωρίου, γίνονται μίνσαι, καὶ ἀπαλλάσσουσιν ἅπαντες, καὶ οἱ μὲν κληθέντες φίλοι μένουσιν, οἱ δὲ ἀπέρχονται ἕκαστος αὐτῶν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. καὶ περὶ ὄραν θ' ἀλλάσσει τὸ κουβούκλειον, καὶ καταλαβούσης τῆς ὄρας τῆς θείας λειτουργίας, εἰσέρχεται ὁ βασιλεὺς πρὸς τὸ ἐκτελέσαι 15την θείαν μυσταγωγίαν ἐν τῷ φάρῳ, καὶ εἰ μὲν κελεύσει, εἰσέρχονται καὶ πατρίκιοι καὶ συλλειτουργοῦνται αὐτῷ, εἰ δὲ Β μῆγε, ἐξέρχονται εἰς τὸν ἵππόδρομον, καὶ λειτουργοῦσιν ἐκεῖσε ἐν τῇ ναῷ τοῦ ἁγίου πρωτομάρτυρος Στεφάνου. καὶ μέλλοντος τοῦ ψάλτου ἄρξασθαι τὸ „ἀνάστα ὁ Θεός,” ἴστανται κουβουκουλάρησι, κρατοῦντες τὰ ἐξωθεν τῶν χρυσοῦν βῆλων κρεμάμενα βῆλα, καὶ ἤνικα ἄρξῃται τὸ „ἀνάστα ὁ Θεός,” πα- Ms. 86. b ρευθὺ τυννίσαντες ἐξ ἴσου, αἴρουνσι τὰ ἐξωθεν βῆλα, καὶ μένουσι τὰ χρυσοῦ βῆλα καὶ μόνον. καὶ τῆς θείας λειτουργίας τελεσθείσης, καὶ ἀνακράξαντες οἱ ἐν τοῖς ἐκεῖσε „στερεώσει

17. εἰσέρχονται ed.

quam ambo per angustam porticum S. Nicolai, quae pone bema est, transiere, ad sanctum puteum abeunt, ubi patriarcha Imperatori rursus benedictionem dat: post mutuam vero salutationem, omnibus comitantibus, Imperator egreditur, perque parvam portam aeneam ad consistorium usque procedit, ubi senatores, fausta ipsi precantes, adsunt. Cum vero ad stenum venit, patricii ibi congregati felicia apprecantur, unde in palatium ingreditur, ubi, convivio parato, missus afferuntur, omnesque mutatorias deponunt, amici vocati manent, ceteri vero ad suas quisque aedes discedunt. Cubiculum circa horam nonam vestes mutat, et tempore divini officii appropinquante, Imperator ad sacram missam celebrandam in pharum abit, et, si iusserit, patricii intrant unaque cum ipso sacra celebrant; sin minus, ad circum abeunt et ibi in templo S. protomartyris Stephani sacram liturgiam celebrant. Cum vero Psalter: *Deus resurge* inchoaturus est, cubicularii extra aureas cortinas suspensa vela tenentes, adstant, et dum hymnum: *Deus resurge* orditur, aequaliter extendentes, vela exteriora tollunt manentque.

ὁ Θεὸς τὸν βασιλέα ἡμῶν, εὐθὺς αὐλεῖ τὸ ὄργανον, ὃ ἴσταται ἐν τῷ τριπέτῳ, καὶ ἐξελθὼν ὁ βασιλεὺς καθέζεται ἐπὶ τῆς τιμίας αὐτοῦ τραπέζης, φορῶν σκαραμαγγιον διάσπρων χρυσόκλαβον, καθέζονται καὶ οἱ κληθέντες φίλοι, οἱ μὲν ἀπὸ σκαραμαγγίων λευκῶν, οἱ δὲ χροακῶν, εὐθὺς δὲ οἱ μὲν ἄρ-5 χοντες τοῦ κουβουκλείου ἀπαλλάξαντες ἀναχωροῦσι, οἱ δὲ σπαθαροκουβικουλάριοι καὶ κουβικουλάριοι ἀπαλλάξαντες, παρίστανται ἀπὸ σκαραμαγγίων. (Δ.) Χρῆ δὲ εἶδέναι, ὅτι, εἰ μὲν τύχη ἢ ἑορτὴ τοῦ εὐαγγελισμοῦ τῆ αὐτῆς ἡμέρας τοῦ ἁγίου σαββάτου, ἀπέρχεται ὁ βασιλεὺς εἰς τὴν ἁγίαν Σοφίαν, 10 καὶ ἐκτελεῖ ἅπαντα τὰ τοῦ μεγάλου σαββάτου, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται· καὶ ἐν τῇ ὑπαλλαγῇ τῆς ἁγίας τραπέζης· καὶ ἐν τῇ D θυμιάσει τοῦ θυσιαστηρίου καὶ ἐν τῇ εἰσοκμιδῇ τοῦ χρυσοῦ, καὶ ἐξελθὼν, ὡς εἴθισται αὐτῷ, ἀπέρχεται ἐν τῷ σκευοφυλακίῳ. καὶ τελέσας ἐκεῖσε ἅπαντα, ὡς προεῖρηται, ἐξέρχεται 15 διὰ τῆς ἀνωτέρω εἰρημένης πύλης· καὶ λαβὼν ἐκεῖσε παρὰ τοῦ πατριάρχου εὐλογίας, διὰ τοῦ στενοῦ τοῦ ἁγίου Νικολάου διαβατικοῦ ἀπέρχεται ἐν τῷ ἁγίῳ φρέατι, καὶ λαβὼν παρὰ τοῦ πατριάρχου εὐλογίας, οὐκ ἐξέρχεται ἐν τῇ μέσῃ πρὸς τὸ ἀπελθεῖν αὐτὸν ἐν τῷ παλατίῳ διὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ 20 εὐαγγελισμοῦ, ἀλλ' ὑποστρέψας εἰσέρχεται ἐν τῇ μικρᾷ πύλῃ Ed. L. 109 τῇ οὐσῇ ἐν τῷ φρέατι, ἐν ἣ ἴσταται ἐν ταῖς μεγάλαις προελεύσεσιν, ἐπιδοὺς τοῖς ψάλταις καὶ λοιποῖς τὰς πλουσίας αὐτοῦ δωρεὰς ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ κράζειν τὸν ἄγγυρον. καὶ ἐκεῖ-

22. ταῖς om. ed.

tantum aurea. Divino officio peracto, postquam ibi congregati exclamarunt: *Conservet Deus Imperatorem nostrum!* statim organum in tripetone collocatum pulsatur, Imperator egressus, venerandae mensae suae, scaramangio albo clavis aureis indutus, assidet, cum quo amici invitati partim albis, partim variegatis scaramangiis induti assident: praefecti cubiculi, depositis mutatoriis, discedunt, spatharocubicularii vero et cubicularii, mutatoriis exutis, in scaramangiis Imperatori adstant. (IV.) Sciendum est, si festum annuntiationis in eandem diem sancti sabbati incidat, Imperatorem ad S. Sophiae abire, et ibi ritus omnes magni sabbati supra recensitos tum in sanctae mensae instrato mutando, tum in sacrarum incensatione auriq; oblatione servare, et inde egressum, ut ei mos est, ad custodiam vasorum abire. Ibi enim postquam omnia, quae supra tradidimus, peregit, per supra commemoratam portam egreditur, et benedictione ibi a patriarcha accepta, per angustam S. Nicolai porticum ad sacrum puteum abit, acceptaque rursus benedictione, ad mediam, ob festum annuntiationis in paletium abiturus,

ὅν διέρχεται διὰ τοῦ τρικλίνου, ἐν ᾧ κραματίζει ὁ βασιλεὺς ἐν ταῖς μεγάλαις προελεύσεσι, καὶ εἰσέρχεται ἐν τῷ μητατωρίῳ, καὶ ἀπαλλάξας τὴν στολὴν, ἣν φορεῖ τοῦ ἁγίου σαββάτου, ὑπαλλάσσει τὴν τοῦ εὐαγγελισμοῦ στολὴν. ἐξελ-Μα. 87. α
 5θῶν δὲ ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε ἡλλαγμένους, ἀπέρχεται ἔμπροσθεν τῶν θυρῶν τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ εὐξάμενος, κρατῶν καὶ κηρούς, εἰσέρχεται εἰς τὸ θυσιαστήριον, καὶ προσκυνήσας τὴν ἁγίαν τράπεζαν, ἐξέρχεται καὶ διέρχεται διὰ τῆς σωλαίας, καὶ μέλλοντος αὐτοῦ διέρχεσθαι διὰ τῆς σωλαίας, λαμβάνει
 10 ἀπὸ τοῦ πραιποσίτου κηρίον λιτανίκιον, καὶ παρ' αὐτὰ ἄρ-Β
 χονται τὸ τροπάριον τῆς ἑορτῆς τὸ „σήμερον τῆς σωτηρίας ἡμῶν τὸ κεφάλαιον.” καὶ δριγυεύμενος ὑπὸ τε τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου, πατρικίων τε καὶ στρατηγῶν καὶ τῆς συγκλήτου, διέρχεται διὰ τοῦ ναοῦ, καὶ ἐξέρχεται διὰ τε τοῦ
 15 γνάφθηκος καὶ τοῦ λουτήρος. κατελθὼν δὲ τὰ γραδῆλια τοῦ ἀθύρα, ἐξέρχεται ἐπὶ τὸ μίλιον, καὶ διοδεύων τὴν μέσην, ἀ-
 νέρχεται ἐν τῷ φόρῳ καὶ τελεῖ ἐκεῖσε ἅπαντα ἀκολουθῶς, ὅν τρόπον ἀνωτέρω ἐδηλώθη. καὶ κατελθὼν εἰς τὸν ναὸν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου ἐν τοῖς χαλκοπρατείοις, τελεῖ ἐκεῖσε τὴν
 20 θείαν λειτουργίαν μέχρι τοῦ εὐαγγελίου. καὶ ἀπὸ τοῦ εὐ-
 αγγελίου κατέρχεται διὰ τῆς ξυλίνης σκάλας, καὶ ἐξέρχεται, C
 τελεσθεΐσης τῆς ἔκτενοῦς· ἐν ταύτῃ γὰρ τῇ ἡμέρᾳ ἡ θεία λειτουργία οὐ τελεῖται ἅπασα, ἀλλ' ἕως τοῦ εὐαγγελίου καὶ τῆς ἔκτενοῦς. καὶ ἐξελθὼν ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ ἐμβόλῳ, ὡς

14. τε om. ed.

non procedit, sed reversus, parvam portam in sancto puteo, ubi in magnis processionibus psaltis ceterisque copiosa munera sua inter solemnes argentarii acclamationes erogat, ingreditur. Inde per triclinium, ubi in maioribus processionibus convivium celebrat, transit et metatorium petit, mutataque stola, quam sancto sabbato gestat, eam, qua in annuntiatione utitur, induit. Unde, mutata veste, ad ianuas sacrarii abit, ubi cum ardentibus cereis precatus, sacrarium intrat, et sancto altari adorato, discedit perque soleam digreditur, digressurus, cereum processionalem a praeposito accipit, quo facto, statim troparium festi exordiantur: *Hodie caput salutis nostrae.* Deinde a praefectis cubiculo, patriciis, strategis et senatu stipatus, per templum transit, perque narthecem et baptisterium abit. Per gradus autem athyrae descendens, ad milium et per mediam in forum abit, omnia ibi, ut supra ostendimus, ordine peracturus. Deinde ad templum sanctissimae Deiparae chalcoprateorum venit, et divinam liturgiam ibi ad evangelium usque celebrat. Quo recitato, per ligneam scalam descendit, et finita extensa, discedit: hoc enim die sacra liturgia non tota, sed ad evangelium usque et extensam cele-

εἴρηται, ἰππεύει ἐκεῖσε μετὰ τῶν κατὰ συνήθειαν, καὶ ἀπο τῶν ἐκεῖσε δηριγευόμενος ἀπέρχεται ἐν τῷ παλατίῳ, ἐκτελῶν ἅπαντα ἐν τῇ διόδῳ, στάσει τε καὶ δοχῇ, ὃν τρόπον ἀνωτέρω ἐν τῇ καθόλου προελεύσει τοῦ εὐαγγελισμοῦ ἐπὶ λεπτιῷ εἰσέμεθα. καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ παλάτιον, τελεῖ τὰ τοῦ ἁγίου5 σαββάτου ἅπαντα.

ΚΕΦ. λζ'.

D Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν ἐπὶ προελεύσει ἐνώσεως ἐκκλησίας.

Ἰστέον, ὅτι καὶ ἡ προέλευσις τῆς ἐνώσεως τῆς ἐκκλησίας ὡς καὶ αἱ λοιπαὶ προελεύσεις ἐπιτελεῖται. καὶ γὰρ ἐμπρὸς-10 τως ὁ βασιλεὺς ἄπεισι, καὶ αἱ δοχαὶ κατὰ τύπον γίνονται, δηλονότι καὶ τῶν δῆμων κατὰ τὸ εἰωθὸς ἀπολογούντων ἐν τοῖς τόποις αὐτῶν. ὁ δὲ βασιλεὺς ἀπερχόμενος ἕως τοῦ Ms. 87. β' ἁγίου φρέατος, ἀποστέφεται ἐκεῖσε, εἶτα δεξαμένου αὐτὸν Ed. L. 110 τοῦ πατριάρχου, ἀπέρχονται ἀμφότεροι εἰς τὸν ναὸν τῆς α-15 γίας Εἰρήνης. καὶ δὴ τῆς ἐκκλησιαστικῆς πάσης τάξεως τελουμένης, ἐπαίρουσιν ἀπ' αὐτοῦ τοῦ ναοῦ τῆς ἁγίας Εἰρήνης τὴν λιτὴν, καὶ ὑποστρέφουσιν εἰς τὸν ναὸν τῆς ἁγίας Σοφίας λιτανεύοντες, καὶ εἰσέρχονται διὰ τοῦ γυναικίου μέρους τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας καὶ τοῦ νάρθηκος, καὶ ἀποδόντες ἐκεῖσε τὴν20 τῆς λιτῆς ἀκολουθίαν, γίνεται ἡ εἴσοδος, καὶ εἰσοδεύει ὁ βα-

11. ἀπείσι cod. et ed.

bratur. Imperator in porticum, ut diximus, egressus, equum cum iis, quibus mos est, conscendit, et ab his stipatus, ad palatium abit, omniaque in transitu, statione et receptione, quae supra in solemnī processione annuntiationis breviter exposuimus, observat. Ingressus palatium, ritus sancti sabbati omnes celebrat.

CAP. 36.

Observanda in processione unionis ecclesiae, seu quando totius unionis ecclesiae praelegitur.

Observandum est, processionem quoque unionis ecclesiae eo ritu, quo ceterae processiones, institui. Imperator enim ad templum cum officiis abit, et receptiones pro more instituuntur, factiones scilicet in suis stationibus ei acclamant. Deinde ad sacrum puteum procedens, coronam deponit, ibique a patriarcha exceptus, cum ipso una ad sanctae Irenes pergit. Peracto ibi divino officio, ab ipso S. Irenes templo pompam ordiuntur, et sic in processione ad templum S. Sophiae reversi, per gynaeceum et narthecem eius aedis intrant, datoque ibi processione ordine, introitus fit, Imperatore et patriarcha

σιλεύς και ὁ πατριάρχης μετὰ και πάντων τῶν ἱερέων. τὰ δὲ τῆς ὑποστροφῆς ἐπιτελεῖται καθὼς και ἐν ταῖς λοιπαῖς προελεύσεσι.

ΚΕΦ. λζ'.

B

5 Χρῆ εἶδέναι, πὼς ἀλλάσσουν οἱ δεσπόται ἐν ταῖς ἑορταῖς και προελεύσεσι.

Τῇ ἀγίᾳ και μεγάλῃ κυριακῇ τοῦ πάσχα ἐξέρχονται οἱ δεσπόται ἀπὸ τοῦ παλατίου μετὰ ὀξέων σκαραμαγγίων και χρυσοπερικλειίστων σαγίων, και ἐν τῷ κοιτῶνι τῆς δάφνης ἀ-
 10 λιάσσουν τὰ θωράκια, περιβάλλονται δὲ και τὰ τζιτζάκια, και γίνεται ὁ ἀσπασμὸς ἐν τῷ μεγάλῳ τρικλίνῳ τῶν ἰθ' ἀκουβίτων, και μετὰ τὸν ἀσπασμὸν ἐκβάλλουσι τὰ τζιτζάκια και περιβάλλονται τοὺς λώρους και στέμματα, εἰ κελεύουσι, C
 λευκὰ εἴτε ῥούσια, και ἐν μὲν τῇ εὐωνύμῳ χειρὶ κρατοῦσι
 15 σκηπίονας χρυσοῦς ἐκ λίθων και μαργάρων ἡμφιεσμένους, ἐν δὲ τῇ δεξιᾷ χειρὶ τὴν ἀνεξικακίαν· τὰ δὲ τῆς προελεύσεως ἐπιτελεῖται, καθὼς εἰρήκαμεν. Ἰστέον, ὅτι, τῶν δεσποτῶν εἰσοδευσάντων κατὰ τὸ εἰωθὸς και εἰσελθόντων ἐν τῷ μηπα-
 20 ᾧγια και εἰς τὴν ἀγάπην και εἰς τὴν κοινωνίαν, οὐ περιβάλλονται τοὺς λώρους, ἀλλὰ χλαμύδας· ἐν δὲ τῷ ὑποστρέφειν αὐτοὺς ἐν τῷ παλατίῳ, περιβάλλονται τοὺς λώρους και στέμματα, εἰ μὲν ἐν τῷ πρώτῳ λευκὰ, ἐν τῇ ὑποστροφῇ ῥούσια, εἰ

cum sacerdotibus omnibus ingrediente. Redeunt autem eo, qui in reliquis processionibus servatur, ordine.

CAP. 37.

Observatio de vestibus, quomodo ab Imperatoribus in festis diebus ac processionibus mutantur.

In sancta et magna dominica paschatis Domini violaceis scaramangiis et sagis auro praetextis e palatio progrediuntur, in cubiculo daphnes loricas et tztizacia mutant, fitque ibi solennis in magno triclinio XIX accubituum salutatio, qua peracta, tztizaciis depositis, lora et coronas, albas illas quidem aut rubras, sumunt, manu sinistra scipiones aureos, gemmis et margaritis ornatos, dextra vero acaciam ferunt: sic processio, ut supra-observavimus, instituitur. Sciendum est, Dominos, templum ac metatorium pro more ingressos, lora deponere, et cum ad loca sacra, communionem sanctamque coenam prodire volunt, non lora sed chlamydes induere. Reversi autem ad palatium, lora et coronas sumunt, si albam mane, in reditu rubram,

Dδὲ τῷ πρώτῳ ρούσια, ἐν τῇ ὑποτροφῇ λευκά. Ἰστέον, ὅτι, **Mi. 88.** τῶν δεσποτῶν τῇ δευτέρῃ τῆς διακαινησίμου ἀπὸ τοῦ παλατιοῦ ἐξερχομένων, περιβάλλονται τὰ λευκὰ χρυσᾶ σκαραμαγγία καὶ τὰ διάλιθα τούτων σπαθία. ἐν δὲ τῇ τοῦ Κυρίου ἐκκλησίᾳ περιβάλλονται στέμματα Πράσινα, καὶ ἀπέρχονται ἐν⁵ τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν ἀγίων ἀποστόλων, καὶ περιβάλλονται τὰ ἐαυτῶν λευκὰ διβητήσια καὶ τὰ χλανίδια καὶ εἰσοδεύουσι, δέιλης δὲ ἐν τῇ ὑποτροφῇ περιβάλλονται τὰ κολώβια, ἤγουν τοὺς κριοὺς, καὶ τὰ διάλιθα ζωστήκια σπαθία καὶ στέμματα λευκὰ, εἰ δὲ βουλευθῶσι βάλλειν τὰς τιάρας, ἤγουν τὰς τοῦ-**10**
Ed. L. 111 φρας, περιβάλλονται αὐτάς. Ἰστέον, ὅτι ταύτῃ τῇ ἑβδομάδι τῆς διακαινησίμου φοροῦσιν οἱ δεσπότες τὰ ἄσπρα διβητήσια, εἰ δὲ βουλευθῶσι ποιῆσαι ἢ πρόκενσον ἐν ἐκκλησίᾳ, εἴτε λιτὴν εἴτε δοχὴν ἐν τῷ παλατίῳ, περιβάλλονται τὰ τζιτζάκια. Ἰστέον, ὅτι τῇ καινῇ κυριακῇ, ἤγουν τῶν θυρῶν κεκλεισμένων,¹⁵ ὁμοίως ἐπιτελεῖται· πολλάκις δὲ, εἰ κελεύουσιν οἱ δεσπότες, ταύτῃ τῇ ἑορτῇ ἀντὶ τῶν λευκῶν χρυσῶν σκαραμαγγίων περιβάλλονται τὰ πορφυρᾶ χρυσᾶ σκαραμαγγία. Ἰστέον, ὅτι τῇ ἑορτῇ τῆς μεσοπεντηκοστῆς ὁμοίως ἀλλάσσουν οἱ δεσπότες. Ἰστέον, ὅτι τῇ ἑορτῇ τῆς ἀναλήψεως ἀπὸ μὲν²⁰ τοῦ παλατιοῦ ἐξέρχονται οἱ δεσπότες μετὰ τριβλατίων σκαραμαγγίων, καὶ εἰσέρχονται εἰς τὸν δρόμωνα καὶ ἀπέ-
B ρχονται μέχρι τῆς χρυσοῦς πόρτης, ἐκεῖσε δὲ βάλλοντες τὰ αὐτῶν χρυσᾶ διάλιθα σπαθία καὶ καβαλικεύοντες τὰ χιῶματα,

4. τούτων om. ed.

si rubram egressi, albam redeuntes capiti imponunt. Porro Domini die secunda renovationis e palatio egressi, alba auroque intexta scaramangia et gemmis ornatos gladios gestant. In templo autem Domini coronas virides capiti addunt, et ad S. S. Apostolorum aedem abeunt, eamque dibetesiis albis ac tunicis suis induti, intrant, reduces vesperi colobia et gemmis ornatos gladios et albas coronas sumunt; sin vero tiaram seu tupham capiti imponere malunt, hoc quoque a consuetudine non alienum habetur. Hac septimana renovationis dibetesia alba induunt, si vero processionem ad templum, aut pompam, aut receptionem institui iubent in palatio, tztizacia induunt. Dominica nova seu clausarum portarum eodem modo celebratur. Saepe etiam, si Dominis libet, hoc festo pro albis auroque intextis scaramangiis purpurea auro ornata induunt. In festo mediae pentecostes similibus mutatoriis utuntur. In festo ascensionis Domini scaramangiis triblatteis e palatio progressi, celocem conscendunt et ad portam auream abeunt, ubi aureis gemmatisque gladiis cincti, equo ornamentis circa collum instructo vehuntur, et ad venerandam sacro-

ἀπέρχονται ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς πηγῆς, κάκεισε ἀλλάσσουσι τὰ ἑαυτῶν λευκὰ διβητήσια, καὶ εἰσοδεύουσιν· ἡ δὲ ὑποστροφὴ τελεῖται καθὼς καὶ τῇ δευτέρᾳ τῆς διακαινησίμου. Ἰστέον, ὅτι τῇ ἑορτῇ τῆς νέας μεγάλης ἑκκλησίας ἀλλάσσουσιν οἱ δεσπότες διβητήσια πορφυρᾷ καὶ τὰς τούτων χλαμύδας. Ἰστέον, ὅτι τῇ ἑορτῇ τῆς πεντηκοστῆς ἀλλάσσουσιν οἱ δεσπότες ἐν τῷ κοιτῶνι τῆς δάφνης λευκὰ διβητήσια καὶ τὰς τούτων χλαμύδας καὶ στέμματα ῥούσια, ἐν Ms. 88. b δὲ τῇ ὑποστροφῇ στέμματα λευκὰ. (B.) Ἰστέον, ὅτι τῇ C ἰοεορτῇ τῶν ἁγίων πάντων περιβάλλονται οἱ δεσπότες χρυσῶν σακαραμάγγια, οἷα κελεύουσιν, καὶ στέμματα ὁμοίως. Ἰστέον, ὅτι καὶ ἡ ἑορτὴ τῶν ἁγίων ἀποστόλων ὁμοίως τελεῖται. Ἰστέον, ὅτι τῇ ἑορτῇ τοῦ ἁγίου Ἡλίου ἀλλάσσουσιν οἱ δεσπότες διβητήσια πορφυρᾷ καὶ τὰς τούτων χλαμύδας. Ἰστέον, ὅτι 15τῇ ἑορτῇ τῆς μεταμορφώσεως ἐν τῷ κοιτῶνι τῆς δάφνης ἀλλάσσουσιν οἱ δεσπότες λευκὰ διβητήσια καὶ τὰς τούτων χλαμύδας καὶ στέμματα Πράσινα, ἐν δὲ τῇ ὑποστροφῇ στέμματα λευκὰ. Ἰστέον, ὅτι τῇ ἑορτῇ τῆς κοιμήσεως τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου ἀλλάσσουσιν οἱ δεσπότες ἀπὸ τοῦ παλατίου τὰ ὀξέα τούτων σακαραμάγγια, καὶ εἰσερχόμενοι εἰς τὸν δρόμονα, ἀπέρχονται ἐν τῷ ναῷ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου ἐν βλαχέρναις, D ἐν δὲ τῷ ἐκείσε κοιτῶνι ἀλλάσσουσιν οἱ δεσπότες τὰ πορφυρᾷ διβητήσια καὶ τὰς τούτων χλαμύδας. Ἰστέον, ὅτι τῇ ἑορτῇ τοῦ γενεαίου τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου ἐν τῷ κοιτῶνι τῆς 25δάφνης ἀλλάσσουσιν οἱ δεσπότες διβητήσια πορφυρᾷ καὶ τὰς

14. τὰ διβητ. ed. 16. διβητήσια om. ed. 17. ἐν τῇ ed.

sanctae Deiparae fontium aedem abeunt, albisque dibetesiis suis induti, eam ingrediuntur: atque ita, ut in secunda renovationis animadvertimus, redeunt. In festo novae magnae ecclesiae dibetesia purpurea suasque tunicas induunt: in festo pentecostes vero in cubiculo daphnes candida cum tunicis, quae ad ea pertinent, coronas quoque rubras, in reditu vero albas capiti imponunt. (II.) In festo omnium sanctorum Domini aurea scaramangia, quae volunt, et pariter coronas gestant: quod in sanctorum quoque Apostolorum festo obtinet. In die S. Eliae sacro dibetesia purpurea et tunicas eiusdem coloris gestant. Festo transfigurationis in cubiculo daphnes alba dibetesia et chlamydes albas, coronas vero Prasinias, et in reditu albas, sumunt. In memoria obitus S. Deiparae in palatio violacea scaramangia sua induunt, et conscensa nave, ad aedem S. Deiparae in blachernis vehuntur, inque cubiculo, quod ibi conditum est, purpurea dibetesia et similes chlamydes; in nativitate S. Virginis Deiparae vero in cubiculo daphnes dibetesia purpurea ac similes chlamydes induunt: et in pro-

τούτων χλαμύδας, καὶ ἀνέρχονται μετὰ τῆς λιτῆς ἕως τοῦ φόρου, καὶ ἀπὸ τῆς ἐκτενοῦς κατέρχονται μετὰ τῆς λιτῆς ἕως τοῦ ναοῦ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τῶν χαλκοπρατείων, κακεῖσε ἀλλάσσουσι τὰ πορφυρᾶ χρυσᾶ σκαραμάγγια, περιβαλλόμενοι καὶ τὰ τούτων σπαθία καὶ στέμματα, οἷα κελεύουσι,⁵

Ed. L. 112 καὶ ἀπὸ τοῦ εὐαγγελίου ὑποστρέφουσιν ἔφιπποι μετὰ τῶν χιωμάτων. Ἰστέον, ὅτι τῇ ἑορτῇ τῆς ὑψώσεως ἀλλάσσουσιν οἱ δεσπότες τὰ πορφυρᾶ διβητήσια καὶ τὰς τούτων χλαμύδας. Ἰστέον, ὅτι τῇ ἑορτῇ τοῦ ἁγίου Δημητρίου ἀλλάσσουσιν οἱ δεσπότες τὰ πορφυρᾶ διβητήσια καὶ τὰς τούτων χλαμύδας. Ἰστέον, ὅτι τῇ ἑορτῇ τοῦ ἀρχιστρατηγοῦ ἀλλάσσουσιν οἱ δεσπότες τὰ πορφυρᾶ διβητήσια καὶ τὰς τούτων χλαμύδας. Ἰστέον, ὅτι τῇ ἑορτῇ τῶν χριστουγέννων ἐν τῷ κοιτῶνι τῆς δάφνης ἀλλάσσουσιν οἱ δεσπότες τὰ πορφυρᾶ διβητήσια καὶ τὰς τούτων χλαμύδας καὶ στέμματα Πράσινα, ἐν δὲ τῇ¹⁵

Ms. 89. a ὑποστροφῇ στέμματα λευκά. Ἰστέον, ὅτι τῇ ἡμέρᾳ τοῦ βόβου ἐν τῷ ἵπποδρομίῳ ἀλλάσσουσιν οἱ δεσπότες τὰ παγανά, καὶ οἱ ἄρχοντες τὰ ἀτραβατικά χλανίδια. Ἰστέον, ὅτι ἐν τοῖς ἱππικοῖς πᾶσιν ἵπποδρομίῳις ἀλλάσσουσιν οἱ δεσπότες τὰ πορφυρᾶ διβητήσια καὶ τὰς τούτων χλαμύδας καὶ στέμματα, οἷα²⁰ κελεύουσιν. Ἰστέον, ὅτι τῇ ἑορτῇ τῶν ἁγίων φώτων ἐν τῷ κοιτῶνι τῆς δάφνης ἀλλάσσουσιν οἱ δεσπότες τὰ πορφυρᾶ διβητήσια καὶ τὰς τούτων χλαμύδας καὶ στέμματα Βένετα, ἐν δὲ τῇ ὑποστροφῇ στέμματα λευκά. Ἰστέον, ὅτι τῇ ἑορτῇ τῆς ὑπαπάντης ἀλλάσσουσιν οἱ δεσπότες ἀπὸ τοῦ καλατιού²⁵

16. τοῦ ἁγίου Βασιλείου ed. pro τοῦ βότου.

cessionem ad forum, extensa finita, usque ad S. Deiparae chalcopra-teorum abeunt, ubi purpurea aureaque scaramangia induunt gladiosque et coronas, quas volunt, sumunt, et evangelio recitato, equis suis ornamentis circa collum instructis vecti redeunt. In festo exaltationis sanctae et venerandae crucis purpurea dibetesia et eiusdem coloris tunicas induunt, quem morem et in sancti Demetrii et sancti archangeli observant. In natali servatoris purpurea dibetesia ac similes chlamydes in cubiculo daphnes, coronas quoque Prasinas, in reditu albas, sumunt. Die voti in circo pagana vestimenta, proceres atrabaticas tunicas gestant. In certaminibus equestribus omnibus purpurea dibetesia et chlamydes purpureas, et quas volunt coronas, in festo sanctorum luminum in cubiculo daphnes praeter dibetesia et tunicas purpureas Venetas coronas, in reditu albas, sumunt. In festo occursus seu purificationis B. Mariae violacea sua scaramangia mutant, et celoce ad templum tersanctae Deiparae in blachernis vehuntur, inque eius cubiculo purpurea dibetesia et similes chlamydes

τὰ ὄξέα αὐτῶν σκαραμάγγια, καὶ εἰσερχόμενοι εἰς τὸν δρόμωνα, ἀπέρχονται ἐν τῷ ναῷ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου ἐν βλαχέρναις, ἐν δὲ τῷ ἐκείσε κοιτῶνι ἀλλάσσουσι τὰ πορφυρᾶ διβητήσια καὶ τὰς τούτων χλαμύδας. Ἰστέον, ὅτι τῇ κυριαζῆ τῆς ὀρθοδοξίας ἀλλάσσουσιν οἱ δεσπότες ἀπὸ τοῦ παλατίου τὰ ὄξέα τούτων σκαραμάγγια καὶ τὰ χρυσοπερίκλειστα σαγία, καὶ ἀνέρχονται ἐν τοῖς κατηχομενεῖσι τῆς ἁγίας Σοφίας, καὶ ἐκεῖσε ἀλλάσσουσι τὰ πορφυρᾶ διβητήσια καὶ τὰς τούτων χλαμύδας, καὶ λιτανεύοντες εἰσοδεύουσιν. εἰδ' οὗτως ἰοἰσπερχόμενοι ἐν τοῖς κατηχομενεῖσι, ἀκούουσι τοῦ ἁγίου εὐαγγελίου καὶ ἀπέρχονται ἐν τῷ πατριαρχίῳ. Ἰστέον, ὅτι τῇ ἑορτῇ τοῦ εὐαγγελισμοῦ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου ἐν τῷ κοιτῶνι τῆς δάφνης ἀλλάσσουσιν οἱ δεσπότες διβητήσια πορφυρᾶ καὶ τὰς τούτων χλαμύδας, καὶ ἀνέρχονται μετὰ τῆς λιτῆς ἕως τοῦ φόρου, καὶ ἀπὸ τῆς ἐκτενοῦς κατέρχονται μετὰ τῆς λιτῆς ἕως τοῦ ναοῦ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τῶν χαλκοπρατείων, καὶ ἐκεῖσε ἀλλάσσουσι τὰ πορφυρᾶ χρυσαῖα σκαραμάγγια, περιβαλλόμενοι καὶ τὰ τούτων σπαθία καὶ στέμματα, οἷα κελεύουσιν, καὶ ἀπὸ τοῦ εὐαγγελίου ὑποστρέφουσιν ἔπι-
 157
 158
 159
 160
 161
 162
 163
 164
 165
 166
 167
 168
 169
 170
 171
 172
 173
 174
 175
 176
 177
 178
 179
 180
 181
 182
 183
 184
 185
 186
 187
 188
 189
 190
 191
 192
 193
 194
 195
 196
 197
 198
 199
 200
 201
 202
 203
 204
 205
 206
 207
 208
 209
 210
 211
 212
 213
 214
 215
 216
 217
 218
 219
 220
 221
 222
 223
 224
 225
 226
 227
 228
 229
 230
 231
 232
 233
 234
 235
 236
 237
 238
 239
 240
 241
 242
 243
 244
 245
 246
 247
 248
 249
 250
 251
 252
 253
 254
 255
 256
 257
 258
 259
 260
 261
 262
 263
 264
 265
 266
 267
 268
 269
 270
 271
 272
 273
 274
 275
 276
 277
 278
 279
 280
 281
 282
 283
 284
 285
 286
 287
 288
 289
 290
 291
 292
 293
 294
 295
 296
 297
 298
 299
 300
 301
 302
 303
 304
 305
 306
 307
 308
 309
 310
 311
 312
 313
 314
 315
 316
 317
 318
 319
 320
 321
 322
 323
 324
 325
 326
 327
 328
 329
 330
 331
 332
 333
 334
 335
 336
 337
 338
 339
 340
 341
 342
 343
 344
 345
 346
 347
 348
 349
 350
 351
 352
 353
 354
 355
 356
 357
 358
 359
 360
 361
 362
 363
 364
 365
 366
 367
 368
 369
 370
 371
 372
 373
 374
 375
 376
 377
 378
 379
 380
 381
 382
 383
 384
 385
 386
 387
 388
 389
 390
 391
 392
 393
 394
 395
 396
 397
 398
 399
 400
 401
 402
 403
 404
 405
 406
 407
 408
 409
 410
 411
 412
 413
 414
 415
 416
 417
 418
 419
 420
 421
 422
 423
 424
 425
 426
 427
 428
 429
 430
 431
 432
 433
 434
 435
 436
 437
 438
 439
 440
 441
 442
 443
 444
 445
 446
 447
 448
 449
 450
 451
 452
 453
 454
 455
 456
 457
 458
 459
 460
 461
 462
 463
 464
 465
 466
 467
 468
 469
 470
 471
 472
 473
 474
 475
 476
 477
 478
 479
 480
 481
 482
 483
 484
 485
 486
 487
 488
 489
 490
 491
 492
 493
 494
 495
 496
 497
 498
 499
 500
 501
 502
 503
 504
 505
 506
 507
 508
 509
 510
 511
 512
 513
 514
 515
 516
 517
 518
 519
 520
 521
 522
 523
 524
 525
 526
 527
 528
 529
 530
 531
 532
 533
 534
 535
 536
 537
 538
 539
 540
 541
 542
 543
 544
 545
 546
 547
 548
 549
 550
 551
 552
 553
 554
 555
 556
 557
 558
 559
 560
 561
 562
 563
 564
 565
 566
 567
 568
 569
 570
 571
 572
 573
 574
 575
 576
 577
 578
 579
 580
 581
 582
 583
 584
 585
 586
 587
 588
 589
 590
 591
 592
 593
 594
 595
 596
 597
 598
 599
 600
 601
 602
 603
 604
 605
 606
 607
 608
 609
 610
 611
 612
 613
 614
 615
 616
 617
 618
 619
 620
 621
 622
 623
 624
 625
 626
 627
 628
 629
 630
 631
 632
 633
 634
 635
 636
 637
 638
 639
 640
 641
 642
 643
 644
 645
 646
 647
 648
 649
 650
 651
 652
 653
 654
 655
 656
 657
 658
 659
 660
 661
 662
 663
 664
 665
 666
 667
 668
 669
 670
 671
 672
 673
 674
 675
 676
 677
 678
 679
 680
 681
 682
 683
 684
 685
 686
 687
 688
 689
 690
 691
 692
 693
 694
 695
 696
 697
 698
 699
 700
 701
 702
 703
 704
 705
 706
 707
 708
 709
 710
 711
 712
 713
 714
 715
 716
 717
 718
 719
 720
 721
 722
 723
 724
 725
 726
 727
 728
 729
 730
 731
 732
 733
 734
 735
 736
 737
 738
 739
 740
 741
 742
 743
 744
 745
 746
 747
 748
 749
 750
 751
 752
 753
 754
 755
 756
 757
 758
 759
 760
 761
 762
 763
 764
 765
 766
 767
 768
 769
 770
 771
 772
 773
 774
 775
 776
 777
 778
 779
 780
 781
 782
 783
 784
 785
 786
 787
 788
 789
 790
 791
 792
 793
 794
 795
 796
 797
 798
 799
 800
 801
 802
 803
 804
 805
 806
 807
 808
 809
 810
 811
 812
 813
 814
 815
 816
 817
 818
 819
 820
 821
 822
 823
 824
 825
 826
 827
 828
 829
 830
 831
 832
 833
 834
 835
 836
 837
 838
 839
 840
 841
 842
 843
 844
 845
 846
 847
 848
 849
 850
 851
 852
 853
 854
 855
 856
 857
 858
 859
 860
 861
 862
 863
 864
 865
 866
 867
 868
 869
 870
 871
 872
 873
 874
 875
 876
 877
 878
 879
 880
 881
 882
 883
 884
 885
 886
 887
 888
 889
 890
 891
 892
 893
 894
 895
 896
 897
 898
 899
 900
 901
 902
 903
 904
 905
 906
 907
 908
 909
 910
 911
 912
 913
 914
 915
 916
 917
 918
 919
 920
 921
 922
 923
 924
 925
 926
 927
 928
 929
 930
 931
 932
 933
 934
 935
 936
 937
 938
 939
 940
 941
 942
 943
 944
 945
 946
 947
 948
 949
 950
 951
 952
 953
 954
 955
 956
 957
 958
 959
 960
 961
 962
 963
 964
 965
 966
 967
 968
 969
 970
 971
 972
 973
 974
 975
 976
 977
 978
 979
 980
 981
 982
 983
 984
 985
 986
 987
 988
 989
 990
 991
 992
 993
 994
 995
 996
 997
 998
 999
 1000

ΚΕΦ. λη'.

Ed. L. 113

Ἔσα δεῖ παραφυλάττειν ἐπὶ στεψίμῳ βασιλέως.

Προέρχονται πάντες μετὰ ἀλλαξίμων, καὶ ἀλλάσσει πᾶσα ἡ σύγκλητος καὶ τὰ ἀξιώματα τῶν σχολῶν καὶ τῶν λοι-

indunt. Dominica, sanctis imaginibus restitutis sacra, e palatio violaceis scaramangiis suis et sagis auro intextis veniunt, et ad catechumena S. Sophiae progressi, purpurea dibetesia, et quae ad ea pertinent chlamydes induunt, et cum solenni pompa ingrediuntur; deinde sacro evangelio in catechumenis audito, ad aedes patriarchales discedunt. In festo annuntiationis sanctissimae virginis Deiparae in cubiculo daphnes dibetesia purpurea ac similes tunicas induti, cum processione ad forum, inde post extensam ad templum S. Deiparae chalcoprateorum progrediuntur, ubi purpureis aureisque scaramangiis induti, snisque gladiis, et quibus volunt coronis cincti, adsunt, praelecto vero evangelio, equis circa collum pulchre ornatis domum vehuntur.

CAP. 38.

Observanda in coronatione Imperatoris.

Omnes in mutatorii procedunt, vestesque senatus omnis, proces-
 res scholarum ac ceterorum officiorum mutant, et vasa seu arma,

πῶν ταγμάτων, καὶ προλαμβάνουσι τὰ σκευὴ πρὸς τὸ ὄψι-
 Ms. 89. b κεῦσαι τοὺς δεσπότας. καὶ ὅτε πάντα ἐτοιμασθῶσιν, ἐξέρχεται
 ὁ βασιλεὺς ἐκ τοῦ αὐγουστέως, φορῶν τὸ σκαραμάγγιον
 αὐτοῦ καὶ σαγίον πορφυροῦν, ὄψικενόμενος ὑπὸ τοῦ κουβου-
 κλείου, καὶ ἐξέρχεται μέχρι τοῦ ὀνόποδος, καὶ γίνεται ἡ 5
 B πρώτη δοχὴ τῶν πατρικίων ἐν τῷ ὀνοποδίῳ, καὶ λέγει ὁ τῆς
 καταστάσεως „κελεύσατε” καὶ ἐπεύχονται „εἰς πολλοὺς καὶ
 ἀγαθοὺς χρόνους.” καὶ κατέρχονται μέχρι τοῦ μεγάλου κον-
 σιστωρίου, ἔνθα ἴστανται οἱ ὑπατοὶ κονσιστωρίου καὶ οἱ λοι-
 ποὶ συγκλητικοί, καὶ ἴστανται οἱ δεσπότες εἰς τὸ κιβώριον, 10
 καὶ πίπτουσι οἱ συγκλητικοὶ πάντες ἅμα τοῖς πατρικίσις.
 καὶ ἀναστάντων αὐτῶν, νεύουσιν οἱ δεσπότες τῷ πραιποσί-
 τῳ, καὶ λέγει ὁ σιλεντιάριος „κελεύσατε” καὶ ἐπεύχονται
 „εἰς πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς χρόνους.” καὶ ἀποκινουῦσιν εἰς τὴν
 ἐκκλησίαν διὰ τῶν σχολῶν, τὰ δὲ μέρη ἴστανται ἐν τοῖς τό- 15
 C ποῖς αὐτῶν ἡλλαγμένα, σφραγίζοντες καὶ μόνον. (B.) Καὶ
 ὅτε εἰσέλθῃ ὁ βασιλεὺς εἰς τὸ ὠρολόγιον, σηκοῦται τὸ βῆλον,
 καὶ εἰσέρχεται ἐν τῷ μητατωρίῳ καὶ ἀλλάσσει τὸ διβητήσιον
 καὶ τὸ τζιτζάκιον, καὶ βάλλει ἐπάνω τὸ σαγίον καὶ εἰσοδεύει
 μετὰ τοῦ πατριάρχου, καὶ ἄπτει κηροὺς εἰς τὰς ἀργυρᾶς πύ- 20
 λας καὶ εἰσοδεύει ἐν τῷ ναῷ, καὶ εἰσέρχεται εἰς τὴν σωλαίαν
 καὶ εὐχεται εἰς τὰ ἅγια θυρία, ἄψας κηροὺς, καὶ ἀνέρχεται
 εἰς τὸν ἄμβωνα ἅμα τοῦ πατριάρχου. καὶ ποιεῖ τὴν εὐχὴν ὁ
 πατριάρχης ἐπὶ τῆς χλαμύδος, καὶ ὅταν πληρώσῃ τὴν εὐχὴν,
 ἐπαίρουσιν αὐτὴν οἱ τοῦ κουβουκλείου καὶ ἐνδύουσι τῷ δεσπό- 25

16. σφραγίζοντα ed.

Dominos comitaturi, depromunt. Paratis omnibus, Imperator scara-
 mangio suo et sago purpureo indutus, ex augustali procedit, et cu-
 biculariis eum comitantibus, ad onopodium progreditur, ubi prima
 receptio solennis a patriciis fit, cerimoniaro dicente: *Iubete*, reli-
 quis acclamantibus: *In multa bonaque tempora*. Inde ad magnum
 consistorium pergunt, ubi consules et ceteri senatores congregati sunt:
 ibi Domini in ciborio consistunt, senatores cum patriciis in terram
 prociidunt. Qui postquam surrexere, Domini praeposito signum dant,
 quo facto, silentiarius dicit: *Iubete*, ceteri acclamant: *In multa bo-
 naque tempora*. Domini per scholas ad templum procedunt, factiones
 vero mutata veste in suis stationibus praesto sunt, cruce tantum
 illos signantes. (II.) Ingressus autem horologium Imperator, velum
 suspenditur, tunc metatorium, dibetesium et tztizacium indutus
 ac sagum his superimpositurus, cum patriarcha ingreditur, cereis in
 portis argenteis accensis, templum petit, inde ad soleam abit, cumque
 cereis ardentibus ad sacras ianuas precatus, cum patriarcha in ambo-
 nem ascendit. Ibi patriarcha preces super chlamyde dicit, quibus fi-

τη. καὶ πάλιν ποιεῖ εὐχὴν ἐπὶ τοῦ στέμματος αὐτοῦ, καὶ ὀ
 πληρώσας λαμβάνει αὐτὸς ὁ πατριάρχης τὸ στέμμα, καὶ τί-
 θησιν αὐτὸ εἰς τὴν κεφαλὴν τοῦ δεσπότου, καὶ εὐθέως ἀνα-
 κραΐζει ὁ λαός· „ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος, δόξα ἐν ὑψίστοις θεῶ,
 5 καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη,” τρίτον· εἶτα· „ὁ δεῖνα μεγάλου βασι-
 λέως καὶ αὐτοκράτορος πολλὰ τὰ ἔτη” καὶ τὰ ἑξῆς. καὶ
 φορῶν τὸ στέμμα, κατέρχεται καὶ ἀπέρχεται ἐν τῷ μητατωρίῳ, M. 90. 2
 καὶ καθίσταται εἰς τὸ σελλίον καὶ εἰσέρχονται τὰ ἀξιώματα,
 πίπτοντες καὶ φιλοῦντες τὰ δύο γόνατα αὐτοῦ. βῆλον α,
 10 οὐ μάλιστα βῆλον β, οἱ πατρίκιοι καὶ στρατηγοί· τρίτον Ed. L. 114
 βῆλον, πρωτοσπαθάριοι· τέταρτον, ὁ τοῦ στρατιωτικοῦ, ὁ
 τῶν ἔκκουβίτων τῶν ἰκανάτων καὶ τῶν νουμέρων, σπαθάριοι,
 συγκλητικοὶ καὶ ὑπατοὶ· πέμπτον, σπαθάριοι· ἕκτον, στρα-
 15 τωρες· ἑβδομον, κόμητες τῶν σχολῶν· ἧ, κاندιδάτοι καθβαλ-
 15 λαρικοῦ· θ, σκρίβωνες καὶ δομέστικοι· ι, ἀσηκρηται, βε-
 στήτορες καὶ σιλεντιάριοι· ια, μανδάτορες βασιλικοὶ καὶ
 κاندιδάτοι πεζοί· ιβ, κόμητες τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἰκανάτων,
 τριβουνοι κόμητες τοῦ πλοῖμου. καὶ λέγει ὁ πραιπόσιτος „κε-
 20 λεύσατε” καὶ ἐπεύχονται τὸ „εἰς πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς χρό-
 20 νους,” καὶ ἔξέρχονται. εἰς δὲ τὴν ἀγάπην καὶ τὴν κοινωνίαν,
 ὡς ἔχει ἡ συνήθεια τῶν ἑορτῶν, καὶ τὰ λοιπὰ πάντα πλη-
 25 ροῦνται, καθὼς ἔστιν ἡ συνήθεια. B

4. Tertium *δγιος* deest in ed. 12. Ita corr. Leich., τοῦ ἔκκου-
 βίου cod. 18. τριβουνοι, κόμ. ed. 20. ἔξέρχονται εἰς δὲ
 sine distinctione ed.

nitis, cubicularii eam tollunt Dominumque induunt. Rursus patriar-
 cha preces super corona fundit, quibus peractis, eam sumit et capitū
 Imperatoris imponit, populo statim ter acclamante: *Sanctus, sanctus,*
sanctus! Gloria in excelsis Deo, pax in terra! Postea: *N. magno*
Imperatori et Augusto multos annos etc. Imperator coronam ge-
 stans, descendit et in mutatorium abit, inque throno sedet, quem
 proceres ingressi adorant eiusque genua osculantur. Sunt autem: ve-
 lum primum, magistri; secundum, patricii et strategi; tertium,
 protospatharii; quartum, scribae castrenses, excubiis et numeris i-
 canatis praefectus, spatharii, senatores et consules; quintum velum,
 spatharii; sextum, stratores; septimum, comites scholarum; octavum,
 candidati equestres; nonum, scribones et domestici; decimum, a se-
 cretis, vestitores, silentiarii; undecimum, mandatores imperatorii
 et candidati pedestres; duodecimum, comites numerorum icanato-
 rum, tribuni comites classis constituunt. Tunc praepositus dicit: *Iu-
 bete;* ipsi longum faustumque imperium Dominis precati abeunt.
 Omnia autem, quae ad agapen et communionem, ut consuetudo fe-
 storum est, et reliqua pertinent, etiam pro more peraguntur.

Ἀκτολογία τῶν δῆμων ἐπὶ στεψίμφ βασιλέως.

Συνήθους ἑορτῆς τελουμένης, καὶ τῶν δεσποτῶν ἐν τῇ
 ἀγία ἐκκλησίᾳ προελεύσειν ποιουμένων καὶ πάντα τὰ συνήθη
 ταῖς προελεύσειν ἐπιτελουμένων, τῶν δεσποτῶν δὲ ἀνιόντων
 μετὰ τοῦ πατριάρχου εἰς τὸν ἄμβωνα, (ἐκεῖσε γὰρ ἴστανται⁵
 ἀντιμίσιον, ἐν ᾗ ἀπόκειται ἡ τε χλαμύς καὶ τὰ στέμματα,)
 εἶτα ποιεῖ εὐχὴν ὁ πατριάρχης ἐπὶ τῆς χλαμύδος, καὶ μετὰ
 τὴν εὐχὴν ἐπιδίδωσι ὁ πατριάρχης τὴν χλαμύδα τῷ μεγάλῳ
 βασιλεῖ. καὶ ὁ βασιλεὺς μετὰ τῶν πραιποσίτων ἐνδύουσι τὴν
 χλαμίδα τὸν νεοχειροτόνητον βασιλέα, καὶ πάλιν ποιεῖ εὐ-¹⁰
 χὴν ἐπὶ τῶν στεμμάτων, καὶ πρῶτον μὲν ἰδίαις χερσὶ στέ-
 φει ὁ πατριάρχης τὸν μέγαν βασιλέα, εἶτα ἐπιδίδωσι τῷ με-
 γάλῳ βασιλεῖ τὸ στέμμα, καὶ στέφει ὁ βασιλεὺς τὸν νεοχειρο-
 τόνητον βασιλέα, καὶ εὐθέως ἀνακράζουσι τὰ δύο μέρη καὶ
 λέγουσιν „ἄξιος.“ καὶ προσκυνοῦσι τὰ σκῆπτρα καὶ τὰ λοιπὰ¹⁵
 σκευὴ μετὰ τῶν βάνδων, ἑστοῶτα δεξιᾷ καὶ ἀριστερεῇ ἔνθεν
 κἀκεῖθεν, οἱ δὲ τῆς συγκλήτου πάντες καὶ τὰ μέρη ἴστανται
 D ἐν τῷ πρὸς ἀνατολὴν δεξιῷ μέρει τοῦ αὐτοῦ ἄμβωνος. (B.)
 Ms. 90. b Καὶ λέγουσιν οἱ κράκται· „δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, καὶ ἐπὶ
 γῆς εἰρήνη“ ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ γ'. οἱ κράκται· „ἐν ἀνθρώ-²⁰
 ποῖς Χριστιανῶν εὐδοκία.“ ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ γ'. οἱ κρά-

7. εἶτε ed. 8. ὁ πατρ. ἐπιδίδ. ed. 10. βασιλέαν cod. Cf. Reisk.
 annot. ad h. l.

ACCLAMATIO FACTIONUM IN CORONATIONE IMPERATORIS.

Festo pro more celebrato, Dominis cum pompa ad sanctam eccle-
 siam progressis et omnibus, quae in solenni processu observari de-
 bent, observatis, Domini una cum patriarcha ad ambonem veniunt,
 ubi mensa seu ara, in qua tunica et corona iacent, posita est, pre-
 ces super veste patriarcha facit, quibus finitis, tunicam magno Imper-
 atori tradit. Is cum praepositis recens creatum Caesarem ea in-
 duit, tunc precibus super coronis recitatis, patriarcha suis manibus
 primum magno Imperatori coronam imponit, is deinde recens ap-
 pellatum Imperatorem coronat, quo facto, elata voce duae factiones
 acclamant: *Dignus*. Et adorant scepra et reliqua vasa cum bandis,
 hinc illinc ad dextram et sinistram constituta, dum interea senatores
 omnes et factiones orientem versus in dextra ambonis parte subsi-
 stunt. (II.) Et dicunt cantores: *Gloria in excelsis Deo et pax in*
terra; populus eadem ter. Cantores: *Apud homines Christianos be-*
neplacitum; populus eadem ter. Cantores: *Quod misertus est Deus*
populi sui; eadem populus ter. Cantores: *Haec magna Domini dies*;

πται· „ὅτι ἠλέησεν ὁ Θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ·” ὁ λαὸς ὁμοίως
 ἐκ γ'. οἱ κράξαι· „αὕτη ἡ ἡμέρα Κυρίου ἡ μεγάλη·” ὁ
 λαὸς ὁμοίως ἐκ γ'. οἱ κράξαι· „αὕτη ἡ ἡμέρα τῆς ζωῆς
 τῶν Ῥωμαίων·” ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ γ'. οἱ κράξαι· „αὕτη ἡ
 5 χαρὰ καὶ ἡ δόξα τοῦ κόσμου·” ὁ λαὸς ὁμοίως. οἱ κράξαι·
 „ἐν ᾗ τὸ στέφος τῆς βασιλείας·” ὁ λαὸς ὁμοίως. οἱ κράξαι· Ed. L. 115
 „τῆς κορυφῆς σου ἀξίως περιτέθη·” ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ γ'. οἱ
 κράξαι· „δόξα Θεῷ τῷ δεσπότη πάντων·” ὁ λαὸς ὁμοίως. οἱ
 κράξαι· „δόξα Θεῷ τῷ στέψαντι τὴν κορυφὴν σου·” ὁ λαὸς
 10 ὁμοίως. οἱ κράξαι· „δόξα Θεῷ τῷ ἀναδειξάντι σε βασιλέα·”
 ὁ λαὸς ὁμοίως. οἱ κράξαι· „δόξα Θεῷ τῷ δοξάσαντι σε οὐ-
 τως·” ὁ λαὸς ὁμοίως. οἱ κράξαι· „δόξα Θεῷ τῷ εὐδοκήσαντι
 οὕτως·” ὁ λαὸς ὁμοίως. οἱ κράξαι· „ἀλλ' ὁ στέψας σε, ὁ
 δεῖνα βασιλέα, αὐτοχείρως·” ὁ λαὸς ὁμοίως. οἱ κράξαι· „φυ-
 15 λάξει σε εἰς πληθῆ χρόνων ἐν τῇ πορφύρᾳ·” ὁ λαὸς ὁμοίως.
 οἱ κράξαι· „σὺν ταῖς ἀνγούσταις καὶ τοῖς πορφυρογεννήτοις·” B
 ὁ λαὸς ὁμοίως. οἱ κράξαι· „εἰς δόξαν καὶ ἀνέγερσιν τῶν
 Ῥωμαίων·” ὁ λαὸς ὁμοίως. οἱ κράξαι· „εἰσακούσῃ ὁ Θεὸς
 τοῦ λαοῦ ὑμῶν·” ὁ λαὸς ὁμοίως. (Γ.) Οἱ κράξαι „πολλὰ,
 20 πολλὰ, πολλὰ·” ὁ λαὸς „πολλὰ ἔτη εἰς πολλὰ·” οἱ κράξαι
 „πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι, ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα αὐτοκράτορες Ῥω-
 μαίων·” ὁ λαὸς „πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι·” οἱ κράξαι· „πολλοὶ
 ὑμῖν χρόνοι, οἱ θεράποντες τοῦ Κυρίου·” ὁ λαὸς „πολλοὶ ὑμῖν

7. περιέθετο ed. 8. τῷ θεῷ δευπ. ed. 9. 10. 11. τῷ θεῷ ed.
 15. πληθος ed.

populus eadem ter. Cantores: *Haec dies vitae Romanorum*; populus
 eadem ter. Cantores: *Hoc gaudium et gloria orbis est*; populus ead-
 em ter. Cantores: *In qua corona regni*; populus similiter. Can-
 tores: *Vertici tuo ex merito imposita est*; populus eadem ter. Can-
 tores: *Gloria Deo omnium domino*; populus eadem. Cantores: *Glo-
 ria Deo, qui caput tuum coronavit*; populus similiter. Cantores:
Gloria Deo, qui te Imperatorem ostendit; populus eadem. Can-
 tores: *Gloria Deo, qui te sic ornavit*; populus eadem. Cantores:
Gloria Deo, qui te sic honoravit; populus eadem. Cantores: *Sed
 qui te N. sua manu coronavit*; populus eadem. Cantores: *Custodiet
 te multa tempora in purpura*; populus eadem. Cantores: *Cum Augu-
 stis coniugibus et porphyrogenitis*; populus eadem. Cantores: *In
 gloriam et resurrectionem Romanorum*; populus eadem. Cantores:
Exaudiet Deus populum vestrum; similiter populus. (III.) Cantores:
Multos, multos, multos; populus: *Multos annos in multos*. Can-
 tores: *Longa vobis tempora, N. N. Imperatores Romanorum*; populus:
Longa vobis tempora. Cantores: *Longa vobis tempora, famuli Do-*

C χρόνοι." οἱ κράτται· „πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι, ὃ δεῖνα καὶ ὃ δεῖνα ἀυγοῦσται τῶν Ῥωμαίων" ὃ λαὸς „πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι." οἱ κράτται· „πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι, τῶν σκήπτρων ἢ εὐτυχία" ὃ λαὸς „πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι." οἱ κράτται· „πολλοὶ σου χρόνοι, ὃ δεῖνα βασιλεῦ τῶν Ῥωμαίων" ὃ λαὸς „πολλοὶ σου χρόνοι." οἱ κράτται· „πολλοὶ σου χρόνοι, θεόστεπτε ὃ δεῖνα" ὃ λαὸς „πολλοὶ σου χρόνοι." οἱ κράτται· „πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι, δεσπότηται, σὺν ταῖς ἀυγοῦσταις καὶ τοῖς πορφυρογεννήτοις" ὃ λαὸς „πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι." οἱ κράτται· „ἀλλ' ὃ πάντων ποιητῆς καὶ δεσπότης" ὃ λαὸς ὁμοίως. οἱ κράτται· 10 D „ὃ στέφας ὑμᾶς τῇ αὐτοῦ παλάμῃ" ὃ λαὸς ὁμοίως. οἱ κράτται· „τοὺς χρόνους ὑμῶν πληθύνει σὺν ταῖς ἀυγοῦσταις καὶ τοῖς πορφυρογεννήτοις" ὃ λαὸς ὁμοίως. οἱ κράτται· „εἰς τελείαν σύστασιν τῶν Ῥωμαίων." καὶ ἀπὸ τούτων εὐφημοῦσι τὰ β' μέρη καὶ λέγουσι „πολλὰ τὰ ἔτη τῶν βασιλέων" καὶ τὰ 15 ἔξῃς τῆς εὐφημίας, καὶ ἐπεύχονται καὶ ἐξίασιν.

Ed. L. 116

ΚΕΦ. λθ'.

Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν ἐπὶ στεφανώματι βασιλέως.

Ms. 91. a

Τῆς συνήθους ἐκκλησιαστικῆς τάξεως τελουμένης ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου πρωτομάρτυρος Στεφάνου τοῦ ἐν τῷ παλατίῳ 20

16. ἐξίασιν cod.

mini; populus: *Longa vobis tempora*. Cantores: *Longa vobis tempora, N. N. Augustae Romanorum*; populus: *Longa vobis tempora*. Cantores: *Longa vobis tempora, felicitas sceptrorum*; populus: *Longa vobis tempora*. Cantores: *Longa vobis tempora, N. Imperator Romanorum*; populus: *Longa vobis tempora*. Cantores: *Longa vobis tempora, N. a Deo coronate*; populus: *Longa vobis tempora*. Cantores: *Longa vobis tempora, Domini, cum Augustabus et porphyrogenitis*; populus: *Longa vobis tempora*. Cantores: *Sed omnium creator et dominus*; similiter populus. Cantores: *Qui sua vos manu coronavit*; populus pariter. Cantores: *Tempora vestra augebit cum Augustabus et porphyrogenitis*; populus similiter. Cantores: *In perfectam Romanorum salutem*. His dictis, duae factiones fausta precantur, dicentes: *Multos annos Imperatoribus, et reliquis preces et felicia omnia dicunt, et abeunt*.

CAP. 39.

Observanda in coronatione nuptiali Imperatoris.

Consueto ritu ecclesiastico in S. Stephani primi martyris aede, quae in palatio daphnes est, peracto, coronatisque sponsis, hi per octagonum et augustale aureamque manum egrediuntur, et magistri

τῆς δάφνης, καὶ τῶν νεονύμφων στεφανουμένων, ἐξέρχονται διὰ τοῦ ὀκταγώνου καὶ τοῦ ἀγυουστέως καὶ τῆς χρυσῆς χειρὸς, καὶ δέχονται αὐτὸν οἱ τε μάγιστροι καὶ πατριῖοι ἐν τῷ ὀνοποδίῳ, καὶ τὸ στῆναι τοὺς νεονύμφους, γίνεται ἡ συνήθης 5 ἀκολουθία. καὶ ὑπὸ τῶν ἐκεῖσε ὀψικευομένων τῶν νεονύμφων ὑπὸ τε μαγίστρων καὶ πατριῖων καὶ τῆς λοιπῆς πάσης τάξεως, ἔρχονται μέχρι τοῦ σεκρέτου τῶν ὑπάτων, καὶ δέχονται ἐκεῖσε πάντες οἱ συγκλητικοὶ ἅμα μαγίστρων καὶ πατριῖων, καὶ τὸ στῆναι τοὺς νεονύμφους, γίνεται ἡ συνήθης 10 ἀκολουθία. τὰ δὲ μέρη ἴστανται ἐν τῷ τρικλίῳ τῶν κανδιδάτων ἔνθεν κἀκεῖθεν πλησίον τῶν γραδηλίων τῆς μανναύρας, καὶ δὴ τῶν νεονύμφων ἐξιόντων τὰς πύλας τοῦ κοινοσταυρίου, ἀυλοῦσι τῶν δύο μερῶν τὰ ὄργανα, δηλονότι ἴστανμένων ἐν τῷ ἀριστερῷ μέρει τῆς ἀναβάσεως τῶν αὐτῶν γραδηλίων. (B.) Καὶ εὐθέως λέγουσιν οἱ κράται τῶν δύο μερῶν ἠνωμένοι ἄμφω „πολλὰ, πολλὰ, πολλὰ” ὁ λαὸς „πολλὰ ἔτη εἰς πολλὰ.” οἱ κράται „ὁ σωτὴρ ἡμῶν, τοὺς δεσπότας φύλαξον πνεῦμα τὸ πανάγιον, τὰς ἀγούστας σκέπασον Κύριε, ζωὴν αὐτῶν διὰ τὴν ζωὴν ἡμῶν· βασιλεῦ νεόνυμφε, Θεοῦ 20 οὐκ ἀφαιρᾷ σε. ἔντιμος, ἐνάρετε, τριάς κατακοσμήσει σε, καὶ χαρὰν παρέξει σοι Θεὸς ὁ ἐπουράνιος, εὐλογῶν τὸν γάμον σου, ὡς μόνος ὑπεραγαθός· ὃς ἐν Κανᾷ τὸ πρότερον τῷ γάμῳ παρεγένετο καὶ ἐν αὐτῷ εὐλόγησε τὸ ὕδωρ ὡς φιλιάνθρωπος, καὶ οἶνον ἀπετέλεσεν ἀνθρώποις εἰς ἀπόλαυσιν, οὗτος

1. ΣΧΟΛ. Χρὴ εἰδέναι, ὅτι ὁ βασιλεὺς ἵστεμμένος στεφανοῦται. (Schol. hoc om. ed.) 16. ἐνώμενοι ed. h. l. et infra, ἐνωμένοι cod. 20. ἐνάριστε ed.

et patricii Imperatorem in onopodio excipiunt, et stantibus ibi sponsis, officium solenne celebratur. Inde in obsequio magistrorum, patriciorum ac reliquorum ministrorum ad secretum usque consulum veniunt, ubi omnes senatores cum magistris et patriciis ipsos excipiunt: ritusque omnes, commorantibus ibi sponsis, pro more celebrantur. Factiones in triclinio candidatorum ab utraque parte prope scalas magnaurae stant, et sponsis per consistorii portas euntibus, organa duarum factionum, quae in sinistra parte loci, ubi ascenditur per scalas, constitutae sunt, pulsantur. (II.) Extemplo cantores duarum factionum exclamant: *Multos, multos, multos!* populus: *Multos annos in multos.* Praecentores: *Salvator noster, serva Dominos! Sacrosanctis Spiritus, serva Augustas! Domine, vitam eorum ex nostra auge! Imperator ac sponse, Deus te servet! Auguste virtutibus instructe, trinitas te tueatur, Deusque coelestis nuptiis tuis laetitiam addat, ut omnium benignissimus, qui Cananaeis olim nuptiis adfuit, inque ipsis aquae, ut amans hominum, benedixit, et vi-*

εὐλογῆσει σε μετὰ τῆς συζύγου σου, καὶ τέκνα σοι δωρήσονται Θεὸς πορφυρογέννητα. αὕτη ἡ ἡμέρα τῆς χαρᾶς τῶν Δ' Ῥωμαίων, ἐν ἣ ἔνυμφεύθης ὁ δεῖνα ἄναξ ὁ δεῖνα τῆ εὐτοχιστάτῃ ἀγούστῃ." (Γ.) Καὶ ἀποκινούντων τῶν νεονύμφων, εἰσέρχονται τὰ μέρη εἰς τὸν παστὸν, καὶ ἰσταμένων τῶν νεονύμφων ἐν τῷ παστῷ ἑστεφανωμένων, ἀκτολογοῦσι τῶν δύο μερῶν οἱ κράται, ἠνωμένοι ἄμφω, ,πολλὰ, πολλὰ, πολλὰ" ὁ λαὸς ,,πολλὰ ἔτη εἰς πολλὰ." οἱ κράται ,,καλῶς ἤλθες, ὁ δεσπότης τῶν Ῥωμαίων" ὁ λαὸς ,,καλῶς ἤλθες." οἱ κράται ,,καλῶς ἤλθες, ὁ δεσπότης, σὺν τῇ ἀγούστῃ" ὁ λαὸς 10 Ed. L. 117,,καλῶς ἤλθες." οἱ κράται ,,καλῶς ἤλθες, θεοεπιλεχτε ἀγούστα" Ms. 91. b στα" ὁ λαὸς ,,καλῶς ἤλθες." οἱ κράται ,,καλῶς ἤλθες, θεοσκεπάστε ἀγούστα" ὁ λαὸς ,,καλῶς ἤλθες." οἱ κράται ,,καλῶς ἤλθες, ὁ δεῖνα χαρὰ Ῥωμαίων" ὁ λαὸς ,,καλῶς ἤλθες." οἱ κράται ,,καλῶς ἤλθες, ἡ εὐγένεια τῆς πορφύρας" ὁ λαὸς 15 ,,καλῶς ἤλθες." οἱ κράται ,,καλῶς ἤλθες, ἡ ποθουμένη παρὰ πάντας" ὁ λαὸς ,,καλῶς ἤλθες." οἱ κράται ,,σὺ ἐκ θείας ψήφου προεχειρίσθης εἰς σύστασιν καὶ ἀνέγερσιν τοῦ κόσμου, σὺ ἐνυμφεύθης ἐκ Θεοῦ τῇ πορφύρα, σὲ εὐλόγησεν ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, στεφανώσας σε τῇ αὐτοῦ παλάμῃ ἀλλ' ὁ εἰς 20 Βταύτην καλέσας σε τὴν ἀξίαν καὶ συζεύξας σε ὁ δεῖνα τῷ δεσπότη τὸς χρόνους σου πληθύνει ἐν τῇ πορφύρα· εἰσακούσει ὁ Θεὸς τοῦ λαοῦ ὑμῶν." (Δ.) Χρὴ γινώσκειν, ὅτι

15. εὐγενεσιτάτῃ ed

num auxit hominibus ad recreationem, hic tibi adsit et coniugi tuae, detque tibi Deus porphyrogenitos! Haec est dies laetitiae Romanorum, qua nuptias N. Imperator cum N. felicissima Augusta celebravit. (III.) *Abeuntibus sponsis, factiones coenaculum ingrediuntur, stantibusque ibi sponsis coronatis, cantores duarum factionum simul exclamant: Multos, multos, multos! populus: Multos annos in multos! Cantores: Pulchre venisti, Domine Romanorum! populus: Pulchre venisti! Cantores: Pulchre venisti, Domine, cum Augusta! populus: Pulchre venisti! Cantores: Pulchre venisti, a Deo electa Augusta! populus: Pulchre venisti! Cantores: Pulchre venisti, Dei cura, Augusta! populus: Pulchre venisti! Cantores: Pulchre venisti, N. gaudium Romanorum! populus: Pulchre venisti, Cantores: Pulchre venisti, nobilitas purpurae; populus: Pulchre venisti! Cantores: Pulchre venisti omnium votis expetita! populus: Pulchre venisti! Cantores: Tu divina sorte ad conservationem salutemque orbis electa fuisti, tu divinitus purpurae coniuncta es! benedixit tibi Deus omnipotens, qui manu sua te coronavit: at is, qui ad hanc te dignitatem vocavit iunxitque cum N. Domino, augeat tempora tua in purpura! Exaudiat Deus populum vestrum!* (IV.) *Sciendum est,*

μετὰ τὴν ἀκτολογίαὶν τοῦ δήμου, τῶν δεσποτῶν ἀνιόντων πρὸς τὴν κόγχην τοῦ παστοῦ πρὸς τὸ ἀποθέσθαι τὰ στέμματα καὶ τοὺς στεφάνους, λέγουσιν οἱ κράται τῶν δύο μερῶν, ἡνωμένοι ἄμφω ἔσ' „πνεῦμα τὸ πανάγιον τὸν γάμον ἐπευλόγησον” ὁ λαὸς ἐκ τρίτου τὸ αὐτό. οἱ κράται „ὁ ἐν Κανᾷ Χριστὸς εὐλογήσας τὸν γάμον” ὁ λαὸς ἐκ τρίτου ὁμοίως. οἱ κράται C „εὐλογήσει τὸ στεφάνωμά σου, ὁ δεῖνα αὐτοκράτωρ” ὁ λαὸς ἐκ τρίτου ἔσ' „πνεῦμα τὸ πανάγιον τὸν γάμον ἐπευλόγησον.” οἱ κράται „μετὰ συζύγου σου τῆς ὁ δεῖνα.” ὁ λαὸς ἐκ τρίτου ἔσ' „πνεῦμα τὸ πανάγιον.” οἱ κράται „εἰς ἡμέρας καὶ καιροὺς καὶ χρόνους” ὁ λαὸς ἐκ τρίτου ἔσ' „πνεῦμα τὸ πανάγιον.” οἱ κράται „ἕως ἄκρου γήρως ὑμῶν ἐν βίῳ” ὁ λαὸς ἐκ τρίτου ἔσ' „πνεῦμα τὸ πανάγιον.” οἱ κράται „εἰς δόξαν αὐτοῦ καὶ εἰς σύστασιν τῶν Ῥωμαίων” ὁ λαὸς ἔσ' 15 „πνεῦμα τὸ πανάγιον.” οἱ κράται „εἰσακούσει ὁ Θεὸς τοῦ λαοῦ ὑμῶν” ὁ λαὸς ἔσ' „πνεῦμα τὸ πανάγιον.” οἱ κράται „πολλὰ, πολλὰ, πολλὰ” ὁ λαὸς „πολλὰ ἔτη εἰς πολλὰ.” οἱ D κράται ἔσ' „Κύριε ὁ τούτους συζευξας, σὺ αὐτοὺς περισώξε.” ὁ λαὸς ἔσ' „πνεῦμα τὸ πανάγιον.” οἱ κράται ἔσ' „ὁ Ms. 92. a 20 Θεὸς ἅγιος, δὸς αὐτοῖς ὁμόνοιαν” ὁ λαὸς ἔσ' „πνεῦμα τὸ πανάγιον.” οἱ κράται ἔσ' „τοῦτο τὸ βασιλεῖον Κύριε στερέωσον.” ὁ λαὸς ἔσ' „πνεῦμα τὸ πανάγιον.” οἱ κράται ἔσ' „πνεῦμα τὸ πανάγιον τὸν γάμον ἐπευλόγησον” ὁ λαὸς „πολυχρόνιον,” καὶ ἐξέρχονται. καὶ μετὰ ταῦτα ἀπέρχονται οἱ

post acclamationes populi, abeuntibus Dominis ad concham thalami, ut sarta et coronas ibi deponant, duarum factionum cantores una voce dicere: *Spiritus sanctissimus nuptiis annuat!* populus eadem ter repetit. Cantores: *Christus, qui nuptiis Cananaeis benedixit;* populus eadem ter. Cantores: *Benedicat connubio tuo, Imperator N.!* populus ter: *Spiritus sanctissime, nuptias prospera!* Cantores: *Cum coniuge tua N.;* populus ter: *Spiritus sanctissime!* Cantores: *In dies, tempora, saecula!* populus ter: *Spiritus sanctissime!* Cantores: *Usque ad extremam senectutem vestram in hac vita!* populus ter: *Spiritus sanctissime.* Cantores: *Ad gloriam tuam et salutem Romanorum!* populus ter: *Spiritus sanctissime.* Cantores: *Exaudiet Deus populum vestrum;* populus: *Spiritus sanctissime.* Cantores: *Multos, multos, multos!* populus: *Multos annos in multos!* Cantores: *Domine, qui hos iunxisti, tu ipso serva!* populus: *Spiritus sanctissime.* Cantores: *Deus sancte, da ipsis concordiam!* populus: *Spiritus sanctissime!* Cantores: *Regnum hoc custodi, Domine!* populus: *Spiritus sanctissime.* Cantores: *Spiritus sanctissime, his nuptiis benedicas!* populus: *In longum tempus etc.,* et egrediuntur. Deinde sponsi ad concham thalami coronati abeunt, ubi imperatorius aureus grabatus

νεόνυμφοι ἐστεφανωμένοι εἰς τὴν κόγχην τοῦ πιστοῦ, ἐνθα
Ed. L. 118 ἴστανται ὁ βασιλικὸς χρυσσοῦς κράβαττος, καὶ ἀποτιθεῖσιν τὰ
μὲν στέμματα ἐν τῷ αὐτῷ κραβάττῳ, τὰ δὲ στεφάνια κρε-
μῶσιν οἱ τῆς τάξεως τοῦ κουβουκλείου ἐν τῷ πενταπυργίῳ,
ἐν ᾧ ἴστανται ὁ βασιλικὸς κράβαττος· καὶ εὐθέως ἀπέρχον-5
ται οἱ δεσπόται διὰ τῶν διαβατικῶν ὡς ἐπὶ τὸν ἔρωτα, εἰς
τὰ 19 ἀκούβητα, καὶ ἀκουμβίζουσιν ἐπὶ τῆς τραπέζης.

Ἀπολογία εἰς τὴν ἀυγούσταν.

(E) „Ἐξημέσωμεν κατὰ χρέως τὴν χαρὰν ἡμῶν τὴν
ἀυγούσταν.” οἱ κράτται· „πολλοὶ σου χρόνοι, θεοπρόβληται
ἀυγούστα” ὁ λαὸς ἐκ τρίτου „πολλοὶ σου χρόνοι.” οἱ κρά-
τται· „πολλοὶ σου χρόνοι, εὐτυχεστάτη ἀυγούστα” ὁ λαὸς
B ἐκ τρίτου „πολλοὶ σου χρόνοι.” οἱ κράτται· „πολλοὶ σου
χρόνοι, ἡ σύζυγος τοῦ δεσπότου” ὁ λαὸς ἐκ τρίτου „πολλοὶ
σου χρόνοι.” οἱ κράτται· „σὺ ἐκ θείας ψήφου προεχειρί-15
σθης” ὁ λαὸς ἐκ τρίτου ὁμοίως. οἱ κράτται· „εὐλόγησεν
ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ” ὁ λαὸς ἐκ γ' ὁμοίως. οἱ κράτται·
„σὺ ἐνυμφεύθης ἐκ θεοῦ τῇ πορφύρᾳ.” ὁ λαὸς ἐκ τρίτου
ὁμοίως. οἱ κράτται· „στεφανώσας σε τῇ ἰδίᾳ παλάμῃ” ὁ
λαὸς ἐκ τρίτου ὁμοίως. οἱ κράτται· „ἀλλ' ὁ εἰς ταύτην κα-20
λέσας σε τὴν ἀξίαν” ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ τρίτου. οἱ κράτται·
„καὶ συζεύξας σε ὁ δεῖνα τῷ δεσπότῃ” ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ γ'.
οἱ κράτται· „τοὺς χρόνους σου πληθύνει σὺν τῷ δεσπότῃ”

2. ἀποτιθεῖσι. ed. 18. νυμφεύθης ed.

stat, in quo coronas reponunt: corollas vero officiales cubiculi in penta-
pyrgio, ubi imperatorius grabatus positus est, suspendunt, et statim
Domini per porticum ad XIX accubitus quasi ad amores transeunt, et
mensae ibi accumbunt.

ACCLAMATIONES AD AUGUSTAM.

(V.) Bene precemur, ut decet, gaudio nostro, Augustae! Cantores: Longa tibi tempora, a Deo promota Augusta! populus ter: Longa tibi tempora! Cantores: Longa tibi tempora, felicissima Augusta; populus ter: Longa tibi tempora. Cantores: Longa tibi tempora, coniux Domini! populus ter: Longa tibi tempora. Cantores: Tu divino suffragio electa es; populus eadem ter. Cantores: Benedixit Deus omnipotens; populus eadem ter. Cantores: Tu Dei gratia cum purpura coniuncta es; populus eadem ter. Cantores: Qui te manu sua coronavit; populus eadem ter. Cantores: At qui te ad hanc dignitatem vocavit; populus haec ter repetit. Cantores: Teque cum Domino N. coniunxit; populus eadem ter. Cantores: Tempora tua

ὁ λαὸς ἐκ τρίτου ὁμοίως. οἱ κράτται· „εἰσακούσει ὁ Θεὸς C) τοῦ λαοῦ ὑμῶν” ὁ λαὸς ἐκ τρίτου ὁμοίως. οἱ κράτται· „ὁ δεῖνα τῆς εὐσεβεστάτης αὐγουστής πολλὰ τὰ ἔτη” ὁ λαὸς „πολυχρόνιον.” (ς.) Εἰδέναι δὲ δεῖ, ὅτι λέγεται καὶ 5 τοῦτο γεγονέναι ποτὲ, ὅτι μετὰ τὸ πληρῶσαι τὰ μέρη τὴν προῤῥηθεῖσαν ἀκτολογίαὶν πρὸ τῶν γραδηλίων τῆς ἀναβάσεως τῆς μαναύρας προανέρχονται τὰ δύο μέρη, καὶ οἱ μὲν Βένε- 10 τοι ἀνέρχονται εἰς τὰ σκάμνα τὰ ἰσταμένα ἐν τῷ τῆς μαναύ- ρας ἀναδενδραδίῳ ἐνθεν κἀκεῖθεν, καὶ ἀπόκρισιν μὴ δεχόμε- Ms. 92. b 10 νοι, λέγουσιν οἱ κράτται κατάλεγμα „πολλὰ τὰ ἔτη τῶν βα- D σιλέων” καὶ ὁ λαὸς ἀποκρίνεται τὰ ὀφειλόμενα τοῦ καταλέ- γματος. καὶ μετὰ τὸ στήναι τοὺς νεονύμφους γίνεται δοχὴ 15 α, καὶ λέγουσιν οἱ κράτται καὶ ὁ λαὸς τὰς προῤῥηθείσας ἀ- κτολογίας. καὶ πάλιν μετὰ μικρὸν τῆς τοιαύτης δοχῆς, γί- 15 νεται δοχὴ β, καὶ δέχονται οἱ Πράσινοι ἀπὸ μικροῦ διαστήμα- τος ἐν τῷ αὐτῷ ἀναδενδραδίῳ, καὶ τῶν νεονύμφων ἰσταμένων, λέγουσιν οἱ κράτται καὶ ὁ λαὸς τὰς προῤῥηθείσας ἀκτολογίας, καὶ μετὰ ταῦτα ἐπακολουθεῖ ἡ τάξις, καθὼς προεῖρηται. χρῆ 20 δὲ γινώσκειν, ὅτι ἐν τοῖς ἐσχάτοις καιροῖς ἐκαινουργήθη τοῦ γί- Ed. L. 119 20 νεσθαι τὸ στεφάνωμα τοῦ βασιλέως ἐν τῷ ναῶ τοῦ παλατίου τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τοῦ Φάρου. καὶ δὴ τῶν νεονύμφων ἔξιόντων διὰ τοῦ χρυσοτρικλίνου, δηλονότι ὀψικευομένων ὑπό τε τοῦ κουβουκλείου καὶ τῶν μαγίστρων καὶ πατρικίων, μελ-

4. ὅτι λέγεται om. ed. 5. γεγονέναι con. R., γέγονε cod. et ed.
10. τῷ βασιλεῖ ed. 19. τοῖς om. ed. τὸ γίνεσθαι ed.

Dominique augeat; populus eadem ter. Cantores: *Exaudiat Deus populum vestrum*; eadem populus ter. Cantores: *N. pientissimae Augustae multos annos*; populus: *In multos annos* etc. (VI.) Observandum vero est, et illud olim contigisse tradi, ut, postquam factiones dictam actorum formulam ante scalam, qua ad magnauram ascenditur, finierunt, duae factiones praecederent, et Veneti quidem ad scamna, in loco magnaerae arboribus consito hinc inde posita, abirent, nec responsum ad cantum suum acciperent, cantores vero has deinde acclamationes recitarent: *Multos annos Imperatoribus*: quibus populus, quae responderi solent, respondet. Postquam sponsi constiterent, PRIMA receptio fit, et cantores populusque dictas acclamationes recitant. Post hanc receptionem SECUNDA a Prasinis parvo intervallo in eodem arboreto instituitur, sponsisque consistentibus, cantores populusque, uti diximus, acclamant, quo facto, ritus, de quibus supra, celebrantur. Ceterum recentiori actate id novum institutum est, ut nuptialis Imperatoris coronatio in templo palatii sacrosanctae Virginis Deiparae Phari perageretur: et sponsi per aureum

λότων αὐτῶν ἐξίεναι τὰς ἀργυρᾶς τοῦ χρυσοτρικλίνου πύλας, αὐλεῖ τὸ χρυσοῦν ὄργανον, καὶ τὰ μέρη ἀκτολογοῦσι, καθὼς προεῖρηται.

ΚΕΦ. μ΄.

Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν ἐπὶ στεφάνῳ αὐγουστῆς.

5

Β Ἐξέρχεται ὁ βασιλεὺς εἰς τὸν αὐγουστέα, φορῶν τὴν χλαμύδα ἐστεμμένος, καὶ ποιεῖ προαγωγὰς, καὶ περὶ ᾧραν τρίτην καθέζεται μέσον τοῦ τρικλίνου. ὁ δὲ τῆς καταστάσεως εὐτρεπίζει τὰ βῆλα, ὡς ἔχει ἢ συνήθεια, καὶ νεύουσι οἱ δεσπότες τῷ πραιποσίτῳ, καὶ ἐξέρχεται μετὰ ὀστιαρίων καὶ βεργίων, καὶ προσκαλεῖται βῆλον ἄ, τοὺς μαγίστρους· β, πατρικίους· τρίτον, τοὺς συγκλητικοὺς, ὑπάτους, κόμητας, κανδιδάτους, ἀπὸ ἐπάρχων καὶ στρατηλάτας, βῆλα βῆλα. ὁ δὲ πατριάρχης ἔρχεται διὰ τῆς δάφνης, καὶ εἰσέρχεται εἰς τὸν ἅγιον Στέφανον καὶ ἐκδέχεται τοὺς δεσπότες, καὶ ὅτε εἰσέλ-
 15
 C θωσι τὰ βῆλα πάντα καὶ πληρωθῶσι, νεύουσι οἱ δεσπότες τῷ πραιποσίτῳ, καὶ ἀπέρχεται καὶ προσκαλεῖται τὸν πατριάρχην, καὶ εἰσέρχεται εἰς τὸν αὐγουστέα. καὶ ἐξέρχεται ἡ βουλομένη στεφθῆναι, ὀψικευομένη ὑπὸ τοῦ κουβουκλείου, καὶ ἐγείρονται οἱ δεσπότες καὶ ἀπέρχονται ἔνθα ἴσταται τὸ
 20
 Ms. 93. a ἀντιμίσιον ἄμα τοῦ πατριάρχου, καὶ τῆς αὐγουστῆς φορού-

5. τῆς αὐγ. ed.
 στρατηλάτων ed.

7. προσαγωγὰς ed.

9. ἡ om. ed.

13.

triclinium cum obsequio cubiculi, magistrorum et patriciorum egressi, dum e portis aurei triclinii argenteis procedere volunt, organum aureum pulsatur, et factiones, quas diximus, acclamationes recitant.

CAP. 40.

Observanda in coronatione Augustae.

Egreditur Imperator ad augusteum, corona et chlamyde ornatus, promotiones facit et circa horam tertiam in medio triclinio residet. Cerimoniarius vela, uti mos est, ordinat, praepositus vero, signo a Dominis dato, cum ostiariis virgisque prodit, ac velum primum, magistros; secundum, patricios; tertium, senatores, deinde consules, comites, candidatos, expraefectos ac belli duces, singulos in velis suis, accessit. Patriarcha per daphnem ad S. Stephani, Dominos excepturus, venit, ac velis omnibus ingressis nulloque deficiente, Domini praeposito signum dant, qui abit, patriarcham vocat et augusteum ingreditur. Tunc Domina corona ornanda, a cubiculariis stipata, procedit; Domini surgunt et ad locum, ubi ara reposita

σης μαφόριον, ποιεῖ ὁ πατριάρχης τὰς σπηθεῖς εὐχάς. καὶ ὅτε πληρώσῃ τὴν εὐχὴν, ἐκδύουσι τὴν ἀγούσταν τὸ μαφόριον, καὶ ἐνδύουσιν αὐτὴν οἱ δεσπότες τὴν χλαμύδα, καὶ αὐτοὶ ποιεῖ εὐχὴν ὁ πατριάρχης ἐπὶ τοῦ στέμματος, καὶ μετὰ τὴν πλήρωσιν τῆς εὐχῆς λαμβάνει ὁ πατριάρχης τὸ στέμμα καὶ ἐπιδίδωσι τῷ βασιλεῖ; καὶ κέλως τίθεισιν αὐτὸ εἰς τὴν κεφαλὴν τῆς ἀγούστης, καὶ συντάσσεται ὁ πατριάρχης ὁ τοῖς δεσπότης, καὶ ἐξέρχεται διὰ τοῦ ὀκταγώνου κοιτώνος, καὶ καθέζονται οἱ δεσπότες καὶ ἡ ἀγούστα ἐπὶ σελλίων εἰς ἰσοτὸ δεξιὸν μέρος, ἡ δὲ ἀγούστα ἐπὶ τὸ εὐώνυμον μέρος τοῦ ἁγίου Στεφάνου. (B.) Καὶ εἰσέρχονται οἱ πατρίκιοι καὶ οἱ λοιποὶ πάντες, κρατούμενοι ὑπὸ σιλεντιαρίων, πίπτοντες καὶ φιλοῦντες τὰ δύο γόνατα αὐτῶν, καὶ ἀπευχαριστοῦντες, καὶ ὅτε πληρωθῇ ἡ εὐχαριστία, νεύουσιν οἱ δεσπότες τῷ πραι-ἰποσίτῳ, καὶ κέλως λέγει „κελεύσατε“ καὶ ἐπεύχονται πάντες „εἰς πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς χρόνους,“ καὶ ἐξέρχονται. καὶ εὐθὺς εἰσέρχεται τὸ σέκρετον τῶν γυναικῶν, βῆλον α, αἱ ζωσται· βῆλον β, αἱ πατρίκιας· βῆλον γ, αἱ πρωτοσπαθάρια Ed. L. 120 καὶ σπαθάρια· βῆλον δ, ὑπάτισσαι· βῆλον ε, στρατώρι-
σοσαι· βῆλον ς, κομήτισσαι, κاندιδάτισσαι· βῆλον ζ, σκριβώνισσαι, δομεστίκισσαι· βῆλον η, σιλεντιάρισσαι· βῆλον θ, μανδατόρισσαι βασιλικαί, κομήτισσαι τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἱκανάτων· βῆλον ι, τριβούνισσαι κομήτισσαι πλοῦμων· βῆ-
λον ια, πρωτικτόρισσαι, κεντάρχισσαι. εἰσέρχονται κατὰ τὰ

10. εὐώνυμον deest in cod. 14. ἐπληρώθη ed. 20. κανδιδά-
τισσαι om. ed. et mox pro σκριβώνισσαι — βῆλον η̄ habet βε-
σσητῶρισσαι, η̄. 23. τριβούνισσαι, κομήτισσαι ed.

est, cum patriarcha abeunt, et Augusta maforium gestante, preces solennes patriarcha recitat. His finitis, Augustae maforium exuunt, eamque chlamyde Domini vestiunt, statimque patriarcha super corona precatur: quo facto, coronam Imperatori tradit, qui eam Augustae imponit: ille Dominis se adiungit, et sic per cubiculum octangulum Domini et Augusta digressi, in thronis, illi in dextro, haec in sinistro latere S. Stephani, consistunt. (II.) Tunc patricii ac ceteri omnes, a silentiariis sustentati, procidunt eorumque genua osculantur et gratulantur, finitaque gratulatione, Domini praeposito signum dant, is dicit: *Iubete*; precantur omnes: *In longa bonaque tempora*, et sic egrediuntur. Et statim secretum feminarum intrat, velum primum, zostae; velum secundum, patriciae; tertium, protospathariae ac spathariae; quartum, consulares; quintum, stratorissae; sextum, comitissae, candidatissae; septimum, scribonissae, domesticissae; octavum, silentiariissae; nonum, mandatorissae imperatoriae, comitissae numeri icanatorum; velum decimum, tribunissae comitissae rei navalis;

ξιν, προσκυνούσαι τὰ δύο γόνατα τῶν δεσποτῶν ὁμοίως καὶ τῆς αὐγούστης, καὶ ἴστανται κονισσιώριον, καὶ νεύουσιν οἱ δεσπόται τῷ πραιποσίτῳ, καὶ λέγει „κελεύσατε,” καὶ ἐξέρχονται. τὸ δὲ λοιπὸν τοῦ λαοῦ τῆς πόλεως καὶ τῶν τωμάτων
B καὶ τῶν νομῆρων καὶ τὰ σκευὴ πάντα ἐτοιμάζονται εἰς τὸς τριβουνάλιον τῶν ἰθ' ἀκουβίτων. καὶ ἴστανται οἱ πατρίκιας ἐν τῷ ὄνοποδίῳ, οἱ δὲ συγκλητικοὶ εἰς τὸν πόρτικα τῶν ἰθ' ἀκουβίτων. καὶ ἐξέρχεται ἡ αὐγούστα, ὀψικενομένη ὑπὸ τοῦ κουβουκλείου, καὶ συνεξέρχονται δὲ αὐτῇ καὶ οἱ δεσπόται μέ-
Ms. 93. b χρι τῆς χρυσῆς χειρὸς, καὶ ὑποστρέφουσι, καὶ ἐξεληθούσης **10** αὐτῆς εἰς τὸ ὄνοπόδιον, πίπτουσιν οἱ πατρίκιοι μετὰ τῶν λοιπῶν συγκλητικῶν, καὶ ἀναστάντων αὐτῶν, νεύουσι τῷ τῆς καταστάσεως, καὶ λέγει „κελεύσατε,” καὶ ἐπενύχονται „εἰς πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς χρόνους,” καὶ ὀψικεύουσιν αὐτὴν μέχρι τοῦ ἡλιακοῦ τοῦ τριβουναλίου. καὶ κατέρχονται οἱ ὕπατοι καὶ **15**
C οἱ λοιποὶ συγκλητικοί, οἱ δὲ πατρίκιοι ἴστανται εἰς τὰ βᾶθρα ἐνθεν κἀκεῖθεν, καὶ δεικνωούσης αὐτῆς τὴν ὄψιν, ἀνακράζουσι τὰ μέρη· „ἄγιος, ἄγιος, ἄγιος· δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη.” καὶ ἀκτολογοῦσι τὰ μέρη τὰ τῷ στεψίμῳ ἀρμόζοντα, καὶ λαμβάνει ἡ αὐγούστα κηρούς, καὶ ἄπεισι **20** πρὸς τὸν τίμιον σταυρὸν, καὶ εὐφημεῖ ὁ λαὸς τοὺς δεσπότας, εὐφημεῖ καὶ τὴν αὐγούστην, καὶ ὅτε πληρωθῇ ἡ εὐφημία, προσκυνεῖ ἡ αὐγούστα ἐνθεν κἀκεῖθεν, καὶ ὑποστρέφει διὰ

2. ἴστανται ed. 17. αὐτῆς τὴν ὄψιν R., αὐτὴν ὄψιν cod., αὐτὴν ὀψικενομένην ed. 22. ἡ om. ed.

undecimam, protectorissae, centurionum uxores. Hae omnes ordine ingressae, Dominorum aeque ac Augustae genua venerantur, et consistorio adstante, signum praeposito Domini dant, qui dicit: *Iubete*, deinde egrediuntur. Reliqui ex urbis incolis ordinibus et numeris, aeque ac vasa omnia, in tribunali XIX accubituum ordinantur: patricii in onopodio, senatores in porticu XIX accubituum stant. Augusta a cubiculo stipata egreditur, unaque cum ipsa Domini ad auream manum procedunt ac revertuntur. Ipsa vero onopodium ingressa, patricii cum ceteris senatoribus procumbunt, et postquam surrexere, signum cerimoniarum dant, qui dicit: *Iubete*, reliqui faustum ac diuturnum imperium apprecati, ipsam ad solarium tribunalis comitantur. Tunc consules ac reliqui senatores descendunt, patricii vero hinc illinc in scala stant, dumque ipsa vultum suum ostendit, factiones acclamant: *Sanctus! Sanctus! Sanctus! Gloria in excelsis Deo et pax in terra!* Deinde factiones ea, quae coronationi conveniunt, acta recitant, Augusta cercos ad venerandam crucem accendit, populus vero et Dominis et Augustae fausta apprecatur, quo

τοῦ ἀυγουστέως ὀψικευομένη· οἱ δὲ ὑπατοὶ ἴστανται εἰς τὸν πρόδικα, οἱ δὲ πατρίκιοι μέχρι τῆς χρυσοῦς χειρὸς, καὶ δίδονται μίναςαι.

D

Ἀκτολογία τῶν δῆμων ἐπὶ στεψίμῳ ἀυγούστης.

5 Τῆς συνήθους πάσης τάξεως τελουμένης τοῦ στεψίμου ἐν τῷ τρικλίῳ τοῦ ἀυγουστέως, καὶ ἀπὸ τῶν ἀκεῖσε κατὰ τὸν εἰωθότα τύπον ὀψικευομένης τῆς ἀυγούστης ὑπὸ πάσης τῆς συγκλήτου, οἱ μὲν τῆς συγκλήτου ἐξέρχονται διὰ τοῦ μεγάλου πωλῶνος τοῦ τριβουναλίου, οἱ δὲ τῶν ταγμαίων ἄρχοντες ἴστανται ἐν τῷ αὐτῷ τριβουναλίῳ, ἔνθα ἴστανται ὁ σταυρὸς, τὰ τε σκήπτρα καὶ τὰ λοιπὰ σκεύη μετὰ καὶ τῶν Ed. L. 121 λαβούρων, τὰ δὲ δύο μέρη ἅμα ἴστανται ἔμπροσθεν τῶν σκήπτρων καὶ σκευῶν καὶ βάνδων. καὶ δὴ τῆς ἀυγούστης ὀψικευομένης ὑπὸ τε τοῦ πραιποσίτου καὶ τῆς λοιπῆς τάξεως 15 τοῦ κουβουκλείου, καὶ τὸ ἐξελεῖν αὐτήν καὶ στήναι ἐπὶ τοῦ ἡλιακοῦ, κράζουσι τὰ δύο μέρη „ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος” καὶ εὐθέως προσκυνοῦσι τὰ τε σκήπτρα καὶ σκεύη μετὰ τῶν βάνδων. καὶ λέγουσιν οἱ κράται· „δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη” ὁ λαὸς ἐκ τρίτου ὁμοίως. οἱ κράται· 20 „ἐν ἀνθρώποις Χριστιανῶν εὐδοκία.” ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ τρίτου. οἱ κράται· „ὅτι ἠλέησεν ὁ Θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ” Ms. 94. a ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ γ'. οἱ κράται· „αὕτη ἡ ἡμέρα Κυρίου ἡ μεγάλη” ὁ λαὸς ἐκ γ' ὁμοίως. οἱ κράται· „αὕτη ἡ ἡ-B

facto, in utroque latere Augusta adorat, perque augusteum una cum obsequio revertitur. Consules in porticu, patricii ad auream usque manum stant, et missa datur.

ACCLAMATIO FACTIONUM IN CORONATIONE AUGUSTAE.

Universo coronationis ordine in triclinio augustei pro more peracto, dum Augusta ab universo senatu, ut solet, stipata, inde procedit, senatus quidem per magnam portam tribunalis procedit, tagmatum autem seu numerorum praefecti in eodem tribunali, ubi crux, sceptrum ac reliqua vasa cum labaris stant, et ante sceptrum, vasa ac banda duae factiones. Porro Augusta, a praepositis et reliquis cubiculo adscriptis cincta, dum procedit et in solarium subsistit, factiones acclamant: *Sanctus, sanctus, sanctus!* statimque sceptrum et vasa cum bandis procidunt. Cantores dicunt: *Gloria in excelsis Deo et pax in terra!* eadem populus ter. Cantores: *In hominibus Christianis beneplacitum!* eadem populus ter. Cantores: *Quoniam Deus populi sui misertus est;* populus similiter. Cantores: *Haec est magna dies Domini;* populus eadem ter. Cantores: *Haec est dies vitae Ho-*

μέγα τῆς ζωῆς τῶν Ῥωμαίων· ὁ λαὸς ἐκ τρίτου ὁμοίως· οἱ κράτται· „αὕτη ἡ χαρὰ καὶ ἡ δόξα τοῦ κόσμου”· ὁ λαὸς ἐκ γ' ὁμοίως· οἱ κράτται· „ἐν ᾗ τὸ στέφος τῆς βασιλείας τῆ κορυφῆ σου ἀξίως περιετέθη”· ὁ λαὸς ἐκ τρίτου ὁμοίως· οἱ κράτται· „δόξα Θεῷ τῷ δεσπότῃ πάντων”· ὁ λαὸς ὁμοίως· ἐκ τρίτου· οἱ κράτται· „δόξα Θεῷ τῷ ἀναδείξαντί σε βασιλίσσαν”· ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ τρίτου· οἱ κράτται· „δόξα Θεῷ τῷ στέφαντι τὴν κορυφὴν σου”· ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ τρίτου· οἱ κράτται· „δόξα Θεῷ τῷ εὐδοκῆσαντι οὕτως”· ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ τρίτου· οἱ κράτται· „ἀλλ' ὁ στέφανος σε ὅτι δεῖνα αὐτοχείρωσ”· ὁ λαὸς ἐκ τρίτου ὁμοίως· οἱ κράτται· C „φυλάξει σε εἰς πλήθῃ χρόνων ἐν τῇ πορφύρῃ”· ὁ λαὸς ἐκ τρίτου ὁμοίως· οἱ κράτται· „εἰς δόξαν καὶ ἀνέγερσιν τῶν Ῥωμαίων”· ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ γ'· οἱ κράτται· „εἰσακούσει ὁ Θεὸς τοῦ λαοῦ ὑμῶν”· ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ τρίτου. 15

Ἀκτολογία εἰς τοὺς βασιλέας.

Οἱ κράτται „πολλὰ, πολλὰ, πολλὰ”· ὁ λαὸς „πολλὰ ἔτη εἰς πολλὰ.”· οἱ κράτται· „πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι, ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα αὐτοκράτορες Ῥωμαίων”· ὁ λαὸς „πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι.”· οἱ κράτται· „πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι, οἱ θεράποντες τοῦτο Κυρίου”· ὁ λαὸς „πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι.”· οἱ κράτται· πολ- D λοὶ ὑμῖν χρόνοι, τῶν σκήπτρων ἢ εὐτυχία”· ὁ λαὸς „πολλοὶ

16. εἰς τοὺς βασιλέας R. em. ex sigl. cod., εἰς τὴν βασιλίσσαν ed.

manorum; populus eadem ter. Cantores: *Haec est gaudium et decus orbis*; populus eadem ter. Cantores: *In qua corona regni tuo vertici ex merito imposita est*; populus eadem ter. Cantores: *Gloria Deo, omnium Domino!* sic populus ter. Cantores: *Gloria Deo, qui te Imperatricem ostendit*; populus eadem ter. Cantores: *Gloria Deo, qui te coronavit*; populus eadem ter. Cantores: *Gloria Deo, cui hoc ita visum fuit*; populus eadem ter. Cantores: *Sed qui sua manu te N. coronavit*; populus eadem ter. Cantores: *Servet te longum tempus in purpura*; populus eadem ter. Cantores: *In gloriam et salutem Romanorum*; populus eadem ter. Cantores: *Exaudiet Deus populum vestrum*; populus eadem ter.

ACCLAMATIO AD IMPERATORES.

Cantores: *Multos, multos, multos!* populus: *Multos annos in multos.* Cantores: *Longa vobis tempora, N. N. Imperatores Romanorum!* populus: *Longa vobis tempora.* Cantores: *Longa vobis tempora, servi Domini!* populus: *Longa vobis tempora!* Cantores: *Longa vobis tempora, felicitas sceptrorum!* populus: *Longa vobis tempora!* Can-

ἡμῖν χρόνοι." οἱ κράττας· „πολλοὶ σου χρόνοι, ὃ δεῖνα βασιλεὺς τῶν Ῥωμαίων." ὁ λαὸς „πολλοὶ σου χρόνοι." οὗ κράττας· „πολλοὶ ἡμῖν χρόνοι, δεσπότηι, σὺν ταῖς ἀυγούσταις καὶ τοῖς πορφυρογεννήτοις." ὁ λαὸς „πολλοὶ ἡμῖν χρόνοι." 5οὶ κράττας· „ἀλλ' ὃ πάντων ποιητῆς καὶ δεσπότης" ὁ λαὸς ἐκ τρίτου. οἱ κράττας· „ὃ στέψας ἡμᾶς τῇ αὐτοῦ παλάμῃ" ὁ λαὸς ἑμοίως. οἱ κράττας· „τοὺς χρόνους ἡμῶν πληθύνει σὺν ταῖς ἀυγούσταις καὶ τοῖς πορφυρογεννήτοις." ὁ λαὸς ἑμοίως. οἱ κράττας· „εἰς τελείαν σύστασιν τῶν Ῥωμαίων." Ed. L. 122
 10 καὶ ἀπὸ τούτων εὐφημοῦσι τὰ δύο μέρη, καὶ λέγουσι „πολλὰ τὰ ἔτη τῶν βασιλέων" καὶ τὰ ἔξης τοῦ καταλέγματος. καὶ μετὰ ταῦτα ἐπεύχονται καὶ ἐξιούσιν.

ΚΕΦ. μα'.

15 Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν ἐπὶ στεψίμῳ ἀυγούστης καὶ στεφανώματος.

Πρὸ μιᾶς δίδονται ἀπόκρισις ἀλλαξίμων, καὶ τῇ ἔξης τάχιον προέρχονται πάντες οἱ συγκλητικοί, καὶ ἀλλάσσουσιν ἐν Β τῷ κομιστωρίῳ, καὶ ὅτε κελεύουσιν οἱ δεσπότηι, ἀνέρχονται οἱ πατρίκιοι καὶ οἱ λοιποὶ τοῦ σεκρέτου εἰς τὴν χρυσὴν Ms. 94. b
 20 χεῖρα, καὶ τιθέασι σελλία εἰς τὸν ἀυγούστειά, καὶ καθέζονται οἱ δεσπότηι ἑστεμμένοι, καὶ δέχονται τὸ σεκρέτον βῆλα, βῆλα, καθὼς ἔχει ἡ συνήθεια. καὶ μετὰ τὸ στήναι τὸ σέ-

12. ἐξίασιν ed. 22. βῆλα om. ed.

tores: *Longa tibi tempora, N. Imperator Romanorum!* populus: *Longa tibi tempora!* Cantores: *Longa vobis tempora, Domini, cum Augustabus et porphyrogenitis!* populus: *Longa vobis tempora!* Cantores: *Sed omnium creator et dominus;* populus eadem ter. Cantores: *Qui sua vos manu coronavit;* populus eadem. Cantores: *Tempora vestra cum Augustabus et porphyrogenitis augeat!* populus similiter. Cantores: *In perfectam salutem Romanorum.* Postea duae factiones accinunt: *Multos annos Imperatoribus!* et reliqua acclamationis. Quibus peractis, fausta apprecati abeunt.

CAP. 41.

Observanda in Augustae coronatione et nuptiis.

Pridie unius diei mandatum de mutatoris datur, sequenti omnes senatores statim procedunt vestesque in consistorio mutant, patricii quoque et ceteri secretarii, si ita Dominis videtur, ad auream manum ascendunt, thronosque in augusteo reponunt, in quibus Domini coronati consistunt et secreti vela pro more excipiunt. Univer-

κρετον ὄλον, συνεισέρχεται ὁ τῆς καταστάσεως μετὰ καὶ ἄλλων πέντε σιλεντιαρίων ὄπισθεν τοῦ σεκρέτου ἔνθεν κάμειθεν, καὶ νεύει ὁ βασιλεὺς τῷ πραιποσίτῳ, καὶ εἰσέρχονται εἰς τὸν ἅγιον Στέφανον, καὶ προσκαλεῖται τὸν πατριάρχην, καὶ ἐξέρχεται εἰς τὸν αὐγουστέα, καὶ μετὰ τὸ ἐξελθεῖν τὸν πατριάρχη-5
 C τῶν βασιλικῶν σελλίων ἴσταται ἀντιμίσιον, ἔνθα κεῖται ἡ βασιλικὴ χλαμὺς, καὶ στάντος τοῦ πατριάρχου εἰς τὸ ἀντιμίσιον, νεύει ὁ βασιλεὺς τῷ πραιποσίτῳ, καὶ εἰσέρχονται οἱ ἐπίσκοποι καὶ ὁ κληρὸς τοῦ σεκρέτου τοῦ πατριάρχου, καὶ ἰστανται ὄπισθεν τοῦ βασιλικῶν σεκρέτου ἐπὶ τὸ τῆς ἀψίδος μέρος. καὶ εὐθέως νεύει ὁ βασιλεὺς τῷ πραιποσίτῳ, καὶ εἰσάγει τὴν αὐγούσταν ἀπὸ μαφορίου, φοροῦσαν καὶ στιχάριον βασιλίκιον, διὰ τοῦ διαβατικῶν τοῦ ἁγίου Στεφάνου εἰς τὸν αὐγουστέα, οὔσης αὐτῆς εἰς τὸν κοιτῶνα ἔνδον τοῦ ὀκταγώνου, 15
 D εὐχὴν εἰς τὴν χλαμύδα. (B.) Καὶ ὅτε ἡ εὐχὴ παρὰ τοῦ πατριάρχου τελεῖται, λαμβάνει ἡ αὐγούστα κηρούς, καὶ πληρωθείσης τῆς εὐχῆς, ἐπιδίδωσι τοὺς κηρούς τῷ πριμικηρίῳ εἴτε τῷ ὀστιαρίῳ, καὶ ἀποσκεπάζουσιν οἱ δεσπότες τὸ μαφό-20
 ριον τῆς αὐγούστης, καὶ λαμβάνουσιν αὐτὸ οἱ κουβικουλάριοι ἀπλοῦντες αὐτὸ γύροθεν αὐτῆς. καὶ λαμβάνει ὁ πατριάρχης τὴν χλαμύδα καὶ ἐπιδίδωσι τοῖς δεσπότης, καὶ εὐθέως περιτιθέουσιν οἱ δεσπότες τὴν χλαμύδα τῇ αὐγούστη, καὶ φιβλώ-

13. στιχάριον βασιλικὸν ed.

so secreto adstante, cerimoniarius et quinque alii silentiarii post secretum ab utroque latere intrant, signoque ab Imperatore praeposito dato, S. Stephani templum ingrediuntur: tunc patriarcha accersitur, ut ad augusteum veniat: quo facto, Domini surgunt eumque suscipiunt. Post thronos Imperatorios antimensium stat, in quo chlamys Imperatoria iacet, ad quod cum patriarcha accessit, Imperator praeposito signum dat, et intrant episcopi et clerus secreti patriarchalis, et a tergo Imperatorii secreti ad apsidis partem consistunt. Tunc mandato Imperatoris praepositus Augustam, praeter masorium vestem adstrictam, quam sticharium Imperatorium vocant, gestantem, per S. Stephani porticum ad augusteum, cum antea in cubiculo interiori octanguli fuisset, ad Dominos ducit, et statim patriarcha preces in chlamydem recitat. (II.) Interea, dum patriarcha precatur, Augusta cereos sumit, et precibus finitis, eos primicerio seu ostiario tradit: Domini masorium Augustae exuunt, quod cubicularii sumunt et circa ipsam complicant. Patriarcha vero chlamydem Dominis tradit, qua statim Augustam induunt, ipsique fibulis eam connectant; hic

νουσιν αὐτήν οἱ αὐτοί, καὶ πάλιν ποιεῖ εὐχὴν ἐπὶ τοῦ στέμμα-
 τος καὶ τῶν πρεπενδουλίων, καὶ ὅτε πληρώσῃ τὴν εὐχὴν ὁ πα-Ed. L. 128
 τριάρχης, ἐπιδίδωσι τὸ στέμμα τοῖς δεσπόταις, καὶ οἱ δεσπότες
 ἐπιτιθέασιν αὐτὸ εἰς τὴν κεφαλὴν τῆς ἀυγούστης. ὁμοίως ἐπι-
 5 δίδωσιν ὁ πατριάρχης καὶ τὰ πρεπενδούλια τοῖς δεσπόταις, καὶ
 κρεμῶσιν αὐτὰ οἱ δεσπότες ἐν τῷ στέμματι τῆς ἀυγούστης, Ms. 95. a
 καὶ εὐθέως εἰσέρχεται ὁ πατριάρχης εἰς τὸν ἅγιον Στέφανον
 καὶ οἱ ἐπίσκοποι καὶ τὸ σέκρετον τοῦ πατριάρχου, καὶ τίθεται
 σελλίον ἄλλο λόγῳ τῆς ἀυγούστης, καὶ εὐθέως καθέζονται οἱ
 10 δεσπότες καὶ ἡ ἀυγούστα. καὶ μετὰ τοῦτο εἰσάγονται παρὰ
 τοῦ τῆς καταστάσεως πάντες, προσκυνοῦντες τὰ γόνατα τῶν
 δεσποτῶν καὶ τῆς ἀυγούστης, καὶ μετὰ τὸ προσκυνῆσαι πάν-
 τας τοῦ σεκρέτου, ἴστανται καὶ οἱ σιλεντιάριοι, καὶ εἰσάγει B
 αὐτοὺς ὁ τοποτηρητὴς τῷ κόμητι τῶν ἀδμησιῶνων, καὶ προσ-
 15 κυνουσι καὶ ἴστανται ὀπισθεν, καὶ προσκυνεῖ καὶ ὁ τῆς κα-
 ταστάσεως, καὶ εὐθέως λαμβάνει νεῦμα παρὰ τῶν δεσποτῶν
 ὁ πραιπόσιτος καὶ λέγει „κελεύσατε,” καὶ ἐξέρχονται ἐπει-
 χόμενοι, καὶ ἀπέρχονται οἱ πατρίκιοι εἰς τὸ ὄνοπόδιον, καὶ
 οἱ ἕπατοι εἰς τὸν πόρτηκα τῶν ἐξ ἀκουβίτων, καὶ ἴστανται
 20 κοκονισσιῶριον εἰς τὸ σχιστὸν βῆλον, οἱ δὲ κόμητες καὶ οἱ καν-
 διδάτοι καὶ οἱ δομέστικοι καὶ οἱ λοιποὶ ἀπέρχονται ἐν τῷ
 τριβουναλίῳ, καὶ ἴστανται ἔμπροσθεν τῶν σκευῶν. καὶ ἐξελ-
 θόντος τοῦ σεκρέτου ἀπὸ τοῦ πόρτηκος τοῦ ἀυγουστέως, εὐ-
 θέως εἰσάγει ὁ τῆς καταστάσεως μετὰ καὶ ἑτέρου σιλεντια-

24. καὶ τοῦ σιλεντ. ed.

rursus super corona vittisque precatur, finitisque precibus, coronam
 Dominis tradit, qui ipsam capiti Augustae imponunt. Eodem modo
 patriarcha S. Stephani aedem una cum episcopis et secreto suo in-
 trat, alius thronus Augustae ponitur, statimque Domini cum Augusta
 consident. Deinde omnes, Imperatores et Augustam adoraturi, a ce-
 rimoniario adducuntur, et postquam secretum adoravit, silentiarii
 adsunt, et per vicarium ad comitem admissionum adducti, adorant,
 deinde a tergo adstant, magister cerimoniarum adorat, praepositus
 vero, signo a Domino accepto, dicit: *Iubete*. Et sic fausta precantes
 egredimur, abeuntque patricii ad onopodium, consules ad triclini-
 um XIX accubituum et ante fissum velum, comites vero, candidati,
 domestici ac reliqui in tribunali et ante vasa consistunt. Egresso
 autem secreto e porticu augustei, cerimoniarius et alius silentiarius
 statim vela adducunt, primam senatoriam manu ducentes, quam re-
 liquae sequuntur, coram quibus ostiarius cum virgis procedit, et
 postquam his signum dedit, ter procedunt. Omnes vero a silentia-

Ἐπίου, κρατοῦντες τὴν πρώτην τῶν συγκλητικῶν, καὶ ὄπισθεν αἱ λοιπαὶ ἀκολουθοῦσαι, ἔμπροσθεν δὲ ὀστιάριος μετὰ βεργίου, καὶ ἔνθα νεύσει, προσκυνοῦσι τρίτον. καὶ εἰσάγονται αἱ προῤῥηθεῖσαι ὑπὸ σιλεντιαρίων κρατούμεναι, καὶ προσκυνοῦσι τὰ γόνατα τῶν δεσποτῶν, ὁμοίως καὶ τῆς ἀγούστης, 5 καὶ ὅτε πληρώσουσιν αἱ συγκλητικαὶ τὴν προσκύνησιν, ἐξέρχονται αὐταὶ εἰς τὴν χρυσῆν χεῖρα καὶ ἴστανται ἔνδοθεν τῆς κορτίνας. καὶ τῆς ἀγούστης ἐξεληθούσης εἰς τὴν χρυσῆν χεῖρα, εἰσέρχονται ὄπισθεν αὐτῆς αἱ πατρίκιαι καὶ αἱ λοιπαὶ συγκλητικαὶ, καὶ ἐξέρχεται ἡ ἀγούστα ἐν τῷ ὄνοποδίῳ, ὀπι- 10 κευομένη ὑπὸ τοῦ κουβουκλείου, καὶ ἴστανται οἱ πατρίκιοι κονισσιωάριον εἰς τὸ αὐτὸ ὄνοπόδιον, καὶ στάσης αὐτῆς, πίπτουσι οἱ πατρίκιοι. καὶ ἀναστάντων αὐτῶν, νεύει ὁ πραιπόσιτος τῷ τῆς καταστάσεως, καὶ λέγει „κελεύσατε,” καὶ ἐπεύχονται „εἰς πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς χρόνους.” (Γ.) Καὶ 15 Ms. 95. b ἀποκινῶσιν ὀψικεύοντες, καὶ αἴρεται ἡ κορτίνα ὑπὸ δύο σιλεντιαρίων, καὶ ἴσταται πάλιν ἡ ἀγούστα εἰς τὸ δικιόνιον, καὶ πίπτουσι οἱ συγκλητικοὶ ἅμα τοῖς πατρίκίοις, καὶ ἀναστάντων αὐτῶν, νεύει ὁ πραιπόσιτος τῷ σιλεντιαρίῳ, καὶ λέγει „κελεύσατε,” καὶ ἐπεύχονται. καὶ ἀποκινεῖ ἡ σύγκλητος, 20 Ed. L. 124 καὶ ἐξέρχεται διὰ τοῦ μέσου πυλῶνος τοῦ τριβουναλίου ἔνθεν κἀκεῖθεν εἰς τὴν κεφαλὴν τῶν βάθρων, καθὼς ὀψικεύουσιν. οἱ δὲ λοιποὶ ἄρχοντες τῶν ταγμάτων κατέρχονται ἐν τῷ αὐτῷ τριβουναλίῳ, ἔνθα ἴσταται ὁ σταυρὸς καὶ τὰ σκῆπτρα, λάβουρά τε ἅμα καὶ τῶν λοιπῶν σκευῶν, τὰ δὲ δύο μέρη ἐν 25

2. ὁ ὀστιάριος. ed. 17. δικιόνιον cod. 20. συγκλητικῆ ed.

riis stipatae accedunt, et Imperatorum aequae ac Augustae genua venerantur, peracta vero adoratione, senatorum feminae ad auream manum abeunt et intra cortinam subsistunt. Augusta ad eandem locum digressa, patriciorum ac reliquorum senatorum uxores post ipsam intrant: inde, cubiculo comitante, ad onopodium pergit, ubi patricii consistorium constituunt et adstantem angustam adorant. Ipsis surgentibus, praepositus ceremoniarum signum dat, et dicit: *Iubete*, ceteri faustum ac diuturnum imperium apprecantur. (III.) Dum hi ex onopodio in obsequio abeunt, cortina a duobus silentiariis tollitur, Augusta rursus in dicionio subsistit, senatores vero una cum patriciis adorant, ipsisque surgentibus, praepositus silentiario signum dat, et dicit: *Iubete*, ceteri pro more acclamant. Inde senatus discedit, et per mediam tribunalis portam progressus, in superiori scalae parte ab utroque latere, ut in obsequio, adstat, ceterorum vero officiorum principes ad idem tribunal, ubi crux, sceptrum, labara cum ceteris vasis, duabus factionibus ac omni reliqua turba

τῷ ἄμα, καὶ τὸ λοιπὸν ἄπαν τοῦ λαοῦ καὶ οἱ ἄρχοντες τῶν ταγματῶν ἴστανται ἔμπροσθεν τῶν σκευῶν εἰς τοὺς τόπους αὐτῶν. καὶ ὅτε ἐξέλθῃ ἡ σύγκλητος ἄμα τοῖς πατρικίοις καὶ στωῶσι, ἀναφαίνει ἡ ἀγούστα, ὀδηγουμένη ὑπὸ τοῦ πραιποσίτου καὶ πριμικηρίου, καὶ στάσης αὐτῆς εἰς τὴν μέσην τοῦ ἡλιακοῦ, ἀνακράζουσι τὰ μέρη καὶ ἄπαν τοῦ λαοῦ. „ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη,” καὶ ἀκτολογοῦσι τὰ μέρη τὰ τῷ στεψίμῳ ἀρμόζοντα. καὶ ἀποκινεῖ ἡ ἀγούστα ἀπὸ τὴν μέσην τοῦ ἡλιακοῦ, καὶ ὅτε ἀπέλθῃ εἰς τὸ μέσον κάγκελον, ἴστανται, καὶ ἐπιδίδωσιν ὁ δοσιάρχιος ζυγὴν κηρῶν, καὶ λαβοῦσα τοὺς κηρῶν ποιεῖ προσκύνησιν ἐπὶ τὸν σταυρον, καὶ εὐθέως πίπτουσιν οἱ ἄρχοντες καὶ προσκυνοῦσιν αὐτὴν καὶ τὰ σκεύη πάντα, σκῆπτρα, λάβουρα καὶ τὰ λοιπά. καὶ ὅτε πληρώσουσιν τὰ μέρη τὰ ἅκτα 15τῆς ἀναγορεύσεως, καὶ εἴπωσι. „τοῦτο τὸ βασιλεῖον, Κύριε, στερέωσον.” (Δ.) Εὐθέως εἰσέρχεται ἡ σύγκλητος εἰς τὸν πόρτηκα τῶν ἰθ' ἀκουβίτων, καὶ ἴστανται κονιστωρίον μέ- 20χει τοῦ δικιονίου καὶ ὄνοποδίου, αἱ δὲ συγκλητικαὶ γυναῖκες ἀκολουθοῦσαι, ὅτε ἀποκινήσει ἡ σύγκλητος τὴν ἔσω, μεθίσταστανται αἱ γυναῖκες καὶ ἀπέρχονται ἐπὶ τοὺς ἐλεφαντίνους πυλῶνας τοῦ καστρησιάκου, καὶ ἐκδέχονται ἐκεῖσε, μέχρις ἂν εἰσέλθῃ ἡ ἀγούστα εἰς τὸν ἀγουστέα. ἡ δὲ σύγκλητος ἴστανται, 25μέχρις ἂν πληρώσῃ τὰ μέρη „πολλὰ τὰ ἔτη” καὶ τὰ ἐξῆς, καὶ ὅτε πληρώσῃ τὴν εὐφημίαν τὰ μέρη, προσκυνεῖ Ms. 96. a

9. ἀπὸ τὴν conl. R., ἐπὶ τὴν cod. et ed.
ed. εἴπουσι. 23. πολλὰ ἔτη ed.

15. Pro καὶ εἴπωσι

adsunt, descendunt, praefecti turmarum suas stationes ante vasa occupant. Dumque senatus et patricii egressi adstant, Augusta a praeposito et primicerio adducta, comparet, elque, in medio solarario adstanti, factiones et omnis populus acclamant: *Sanctus, sanctus, sanctus! Gloria in excelsis Deo, pax in terra!* recitant deinde factiones laudes coronationi aptas. Postquam Augusta e medio solarario excessit, ad medios cancellos subsistit, ubi ostiarius duos ipsi cereos tradit, quos manu tenens, ad crucem adorat, quo facto, proceres, vasa omnia, sceptrum, labara et reliqua in genua procumbunt, et ipsam venerantur. Postremo, actis inaugurationis completis, postquam factiones precatæ sunt: *Regnum hoc, Deus, firma et custodi!* (IV.) Tunc triclinium XIX accubituum senatores petunt, et consistorium usque ad dicionium et onopodium constituunt, dumque senatus interiorem portam ingressus est, feminae senatorum una adstant, et ad portas eburneas castrensium abeunt, ibi, dum Augusta ingrediatur augusteum, expectaturæ. Senatus, usque dum duae fa-

ἡ ἀγούστα ἔνθεν κἀκείσε πρὸς τὰ δύο μέρη, καὶ ἀποκινεῖ τὴν ἔσω, καὶ λέγουσι τὰ δύο μέρη· „περισώσει ὁ Θεὸς τὴν ἀγούσταν·” αἱ δὲ πατρίκιαι ἴστανται ἔνδον τῆς πύλης τοῦ Δτριβουναλίου, καὶ ὅτε εἰσέλθῃ ἡ ἀγούστα ἀπὸ τοῦ ἡλιακοῦ, ἀποκινουῦσιν οἱ πατρίκιοι μέχρι τῆς χρυσοῦς χειρὸς ὀψικεῦ-5 οντες· τὸ δὲ σέκρετον τῶν ὑπάτων ἴστανται μέχρι τοῦ δικιονίου, καὶ ὅτε μεσάσῃ ἡ ἀγούστα εἰς τὴν μέσην τῶν ὑπάτων, ἐπεύχονται τὸ „εἰς πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς χρόνους.” ὁμοίως καὶ οἱ πατρίκιοι εἰς τὴν χρυσοῦν χεῖρα, καὶ διέρχεται ἡ ἀγούστα, καὶ εἰσέρχεται εἰς τὸν ἀγουστέα, καὶ ἴστανται 10 τὸ πᾶν τοῦ κουβουκλείου εἰς τὸν ἀγουστέα, καὶ Ῥωμαῖζουσι· „βαῖνε, βαῖνε, ἡ ἀγούστα· καλῶς ἦλθες, ἡ ἀγούστα.” καὶ εἰσέρχεται ἡ ἀγούστα εἰς τὸ ὀκτάγωνον τὸ ἔξω τοῦ ἄ-
 Ed. L. 125 γίου Στεφάνου, καὶ εἰσέρχεται ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ ἀγούστα εἰς τὸν ἅγιον Στέφανον, καὶ γίνεται τὸ μνηστρον, καὶ ἔξέρ-15 χονται τῆς ἐκκλησίας. καὶ λειτουργεῖ ὁ πατριάρχης, καὶ ὅτε ἀπολύσει ἡ λειτουργία, εἰσέρχονται οἱ δεσπόται καὶ ἡ ἀγούστα, καὶ γίνεται τὸ στεφάνωμα. (E.) Χρῆ δὲ εἰδέναι, ὅτι ὁ βασιλεὺς ἔστεμμένος στεφανοῦται, καὶ ἔξέρχονται ἔστεφανωμένοι ἐπὶ τὴν χρυσοῦν χεῖρα, καὶ δέχονται οἱ πατρίκιοι 20 ἐν τῷ ὀνοποδίῳ, καὶ στάντων τῶν δεσποτῶν, πίπτουσι οἱ αὐτοί. καὶ ἀναστάντων αὐτῶν, νεύει ὁ πραιπόσιτος τῷ τῆς καταστάσεως, καὶ λέγει „κελεύσατε,” καὶ ἐπεύχονται „εἰς πολ-

21. τῶν om. ed.

ctiones acclamarunt: *Multos annos* etc., ibi manet, peracta vero acclamatione, Augusta hinc illinc ad duas factiones adorat, mox ingreditur, factionibus dicentibus: *Deus Augustam seruet!* Interea patriciae intra portam tribunalis stant et Augustam, a solario huc venientem, ad auream manum patricii comitantur: secretum vero consulum usque ad dicionium stat, quo postquam Augusta accessit, acclamant: *In multa bonaque tempora!* Sic etiam patricii in aurea manu adsunt, dumque Augusta transit, augusteum, ubi totum cubiculum congregatum est, ingressura, dicunt lingua Romana: *Bene, bene, bene, Augusta! pulchre venisti, Augusta!* Postea in octagonum extra S. Stephani aedem venit, quod dum Imperator cum Augusta ingreditur, officium celebratur, et sic e templo discedunt. Liturgiam vero sacram patriarcha celebrat, qua finita, Domini cum Augusta intrant, et coronatio nuptialis peragitur. (V.) Neque praetermitti hoc loco debet, Imperatorem serto redimitum coronari, et ad auream manum egressum a patriciis in onopodio excipi, qui, dum subsistunt Domini, in terram procidunt. Postquam vero surrexere, praepositus signum cerimoniaro dat, qui dicit: *Iubete, reliqui*

λούς καὶ ἀγαθούς χρόνους," καὶ ἀποκινούσιν, ὄψικεύοντες E
 μέχρι τοῦ σεκρήτου τῶν ὑπάτων, καὶ στάντων τῶν δεσποτῶν,
 πίπτουσιν οἱ συγκλητικοὶ πάντες ἅμα τοῖς πατρικίοις, καὶ ἀ-
 ναστάντων αὐτῶν, νεύει ὁ πραιπόσιτος τῷ σιλεντιαρίῳ, καὶ
 5 λέγει „κελεύσατε," καὶ ἀποκινούσιν ὄψικεύοντες μέχρι τοῦ
 παστοῦ. τὰ δὲ μέρη δέχονται εἰς τὸν τρίκλινον τῶν κανδι-
 δάτων ἔνθεν καθεῖθεν πλησίον τῶν γραδηλίων τῆς μαναύρας,
 οἱ δὲ κράχται τῶν δύο μερῶν ἠνωμένοι λέγουσιν οἱ ἀμφοτέ-
 ροι ὁμοῦ τὰς ἀναφωνήσεις, τὰ δὲ ὄργανα αὐλοῦσιν ἐπὶ τὸ
 10 μέρος τῶν Πρασίνων. καὶ ὅτε διέλθῃ τὸ στεφάνωμα, εἰσέρ- C
 χονται τὰ μέρη εἰς τὸν παστὸν, καὶ ἴστανται οἱ βασιλεῖς ἐ- Ms. 96. b.
 στεμμένοι εἰς τὸν παστὸν, καὶ ἀκτολογοῦσι τὰ μέρη τὰ κατὰ
 συνήθειαν. καὶ ἀπέρχονται οἱ δεσπῶται ἐστεφανωμένοι εἰς
 τὴν κόγχην τοῦ παστοῦ, ἔνθα ἴστανται ὁ βασιλικὸς κράβατος,
 15 καὶ τιθέασιν τὰ στέμματα ἐπὶ τὸν κράβατον, καὶ εὐθέως ἀ-
 πέρχονται οἱ δεσπῶται διὰ τῶν διαβατικῶν, ὡς ἐπὶ τὸν ἔρωτα,
 εἰς τὰ εἰς ἀκούβητα, καὶ ἀκουμβίζουσι, καὶ ὅτε ἀναστῶσιν,
 ὀρίζει, οὗς κελεύει φίλους, καὶ εἰσέρχονται εἰς τὸν παστὸν,
 ὡς ἔχει ἡ συνήθεια. (ς.) Χρῆ δὲ γινώσκειν, ὅτι οὐ καθέζονται
 20 οἱ δεσπῶται μετὰ χλανίδια εἰς τὸν παστὸν μετὰ τῶν φίλων, D
 ἀλλ' ὁ μέγας βασιλεὺς φορῶν σαγίον χρυσοῦν, ὁ δὲ μικρὸς
 βασιλεὺς φορῶν τζιτζάκιον, οἱ δὲ φίλοι, καθὼς ἀκουμβίζουσιν.
 χρῆ δὲ γινώσκειν, ὅτι, ἐὰν ἐξέλθῃ ἡ ἀγούστα ἐστεμμένη ἐν τῷ

6. τὸ τρίκλ. ed. 21. ἀλλ' deest in cod.

faustum ac diuturnum imperium apprecantur, et in obsequio ad se-
 cretum consulum abeunt, et Dominis ibi constitutis, senatores om-
 nes cum patriciis procumbunt, qui postquam surrexere, praepositus
 signum silentiario dat, qui dicit: *Iubete*, et sic in obsequio ad tha-
 lamum pergunt. Factiones in triclinio candidatorum ab utroque
 latere prope gradus magnaaurae consistunt, ambarum vero factio-
 num cantores, invicem iuncti, cantiones simul recitant, dum organa
 in parte Prasinorum pulsantur. Coronatione peracta, factiones ad
 thalamum, ubi coronis ornati Imperatores stant, abeunt et solennes
 acclamationes peragunt. Illi vero coronati, ad concham thalami,
 ubi grabatus imperatorius repositus est, discedunt, ac depositis ibi
 coronis, per porticus, quasi ad amores, ad XIX accubitus abeunt, ac
 ibi mensae accumbunt, et postquam surrexere, amicos, quos invitari
 vult, Imperator nominat, qui, ut mos est, thalamum intrant. (VI.)
 Porro animadversione dignum est, quod Domini non in chlamydis
 cum amicis in thalamo consideant, sed magnus Imperator aureum
 sagum, minor tztizacium, amici vestes, in quibus accumbunt, gestent.
 Sciendum quoque est, Augustam in triclinium cum corona egressam,

τρικλίνας, οἱ σπαθάριοι μετὰ διστράλια ὀψικεύουσιν, τὸ δὲ ἄρ-
μα οὐκ ἀκολουθεῖ· εἰ δὲ ἐπὶ τῶν 13' ἀκουβίτων, οὐκ ὀψι-
κεύουσιν οἱ σπαθάριοι τὸ σύνολον. αἱ δὲ συγκλητικαὶ, ἀφ'
οὗ εἰσέλθη ἡ ἀγούστα ἀπὸ τοῦ τριβουναλίου εἰς τὸν ἀγου-
στέα, εἰσέρχονται καὶ αἱ γυναῖκες διὰ τοῦ τρικλίνου τῶν 15'
Ed. L. 126 ἀκουβίτων διὰ τῆς εἰσόδου τοῦ βασιλικῷ ἀκουβίτου, καὶ ἀ-
πέρχονται εἰς τὸν πόρτηκα τοῦ ἀγουστέως, ἔνθα κρέματα ἢ
κορτίνα. καὶ ὅτε διέλθη τὸ στεφάνωμα εἰς τὴν χρυσῆν χεί-
ρα, εἰσέρχονται αἱ πατρίκιαὶ καὶ αἱ λοιπαὶ ὅπισθεν τῆς ἀγ-
γούστης μέχρι τῆς γεφύρας, καὶ αἱ κλητωρευθεῖσαι ἀπέρχον-10
ται ἐπὶ τὸν κοχλιὰν τῆς ἁγίας Χριστίνης, καὶ αἱ λοιπαὶ ἀνα-
χωροῦσιν. χρῆ δὲ εἰδέναι, ὅτι οὐ φοροῦσιν αἱ πατρίκιαὶ εἰς
τὸ στεφάνωμα τῆς ἀγούστης προπόλωμα. χρῆ δὲ γινώ-
σκειν, ὅτι ὀρῆζει ὁ βασιλεὺς ἐκ τὰς πατρικίας, οἷας θέλει, ἵνα
εἰσέλθωσιν εἰς τὸν ἀγουστέα διὰ τοῦ ὀκταγώνου, καὶ ἴδωσι15
τὸ στέψιμον τῆς ἀγούστης. ὁμοίως καὶ εἰς τὸ στεφάνωμα
B ὀρῆζει ὁ βασιλεὺς, ἵνα εἰσέλθη ὁ παρὰνυμφος, καὶ πατρικί-
σους, οὓς κελεύει, καὶ ὅτε πληρωθῇ τὸ στεφάνωμα, ἐξέρχονται
οἱ αὐτοὶ πατρίκιοι καὶ ἴστανται εἰς τοὺς τόπους αὐτῶν μετὰ
καὶ τοὺς λοιποὺς πατρικίους. (Z.) Χρῆ δὲ γινώσκειν, ὅτι20
τῆ τρίτῃ τοῦ λουτροῦ, ὅπως ὀφείλει γενέσθαι ἡ ἀκολουθία,
Ms. 97. a ἴστανται τὸ μέρος τῶν Βενέτων εἰς τὸν δεξιὸν ἔμβολον τῆς μα-
ναύρας, ὅς ἐστιν ἡ πύλη τοῦ ἀγουστέως, τὰ ἴσα τοῦ πίνσου,

2. τῶν 8' ed. 14. Pro *δτι*, quod R. inseruit, cod. et ed. ex
praecedentibus perperam repetunt: εἰς τὸ φοροῦσιν αἱ πατρίκιας.
23. Pro *δς* cod. *ὡς*, unde R. conii. *ὡς* ἐς τὴν πύλην.

spatharios dextralia manibus ferentes comitari, arma vero non sequi
solere: si vero ad XIX accubitus abeat, spatharios eam plane non
comitari. Quae postquam a tribunali in augusteum ingressa est, ae-
natorum uxores per triclinium XIX accubituum per introitum im-
peratorii accubitus intrant, et ad porticum augustei, ubi cortina
suspensa est, abeunt. Cum coronatio in aurea manu acta est, pa-
triciae ac ceterae post ipsam usque ad pontem, ad convivium voca-
tae usque ad cochleam S. Christinae abeunt, reliquae discedant.
Notandum quoque est, patricias in coronatione Augustae propoloma,
(quod capitis tegumentum est,) non gestare. Porro Imperator ordi-
narias patricias, quas vult, deligit, ut, in augusteum per octangu-
lum ingressae, Augustae coronationem videant. Sic etiam ad nuptias
ordinat, ut paranympus et patricii, quoscunque vult, accedant,
qui, peractis nuptiis, rursus egrediuntur et cum reliquis in suis sta-
tionibus consistunt. (VII.) Die tertia lavacri, quando cerimonia per-
agi debet, factio Veneta in dextra porticu magnaerae, quae porta
augustei est, in modum pilae maioris, Prasini in opposito latere

ὁμοίως καὶ οἱ Πράσινοι εἰς τὸ ἀντικρὸν μέρος πλησίον τοῦ
στάβλου, τὸ δὲ ὄργανον εἰς τὸ ἀναδενδράδιον, καὶ τὸ ἕτερον
εἰς τὴν εἰσοδὸν τοῦ στάβλου, ὀλίγον ἀπὸ διαστήματος, καὶ
ἄλλο ὄργανον ἐκείθεν τοῦ πουλπίτου τοῦ καταβασίου τοῦ λου-
5τροῦ. καὶ ὅτε ἐξέλθωσιν τὰ σάβανα, ἢ μυροθήκη, τὰ σκρι-
C νία καὶ τὰ σικλοτρούλλα, ὀψικεύουσιν αὐτὰ ὕπατοι μέχρι τοῦ
καταβασίου τοῦ λουτροῦ, τὰ θυμηλικὰ πάντα ὀψικεύουσιν,
ὡς ἔχει ἡ συνήθεια, καὶ ἀποσωθέντων τῶν σαβάνων, ἔρχονται
οἱ ὕπατοι, καὶ ἴστανται εἰς τὴν πόδωσιν τῆς γεφύρας κοι-
10ιστώριον· οἱ δὲ πατρίκιοι ἴσταντο εἰς τὴν τράπεζαν τῆς γε-
φύρας. καὶ ὅτε ἐξέλθῃ ἡ ἀγούστα ἀπὸ τοῦ παστοῦ, ἀποκι-
νοῦσιν οἱ πατρίκιοι ὀψικεύοντες ἐπὶ τὸ καταβάσιον τῆς γεφύ-
ρας τὸ μέρος τοῦ ὡάτου, καὶ ἀποκינוῦσιν οἱ ὕπατοι ὀψικεύ-
οντες μέχρι τοῦ καταβασίου τῆς ἁγίας Χριστινῆς. καὶ δέ-
15χεται πρῶτον τὸ μέρος τῶν Βενέτων, ὅτε ἀναφανῆ ἢ αὐ-
D γούστα, καὶ ἀκτολογοῦσιν, ὡς ἔχει ἡ συνήθεια. αὐλοῦσιν καὶ
τὰ ὄργανα, καὶ ὅτε μεσάσει ἡ ἀγούστα εἰς τὸ ἀναδενδρά-
διον, ἄρχονται ἀκτολογεῖν καὶ οἱ Πράσινοι ὁμοίως. καὶ εἰσέρ-
χεται ἡ ἀγούστα εἰς τὸ λουτρὸν, καὶ ὅτε ἐξέλθῃ, ὁμοίως γί-
20νεταί ἡ ἀκολουθία τοῦ ὀψικίου τῆς συγκλήτου, καὶ εἰσέρχον-
ται ὀψικεύοντες μέχρι τοῦ παστοῦ, καὶ ἴστανται κοιμιστώριον,
ἕως οὗ εἰσέλθῃ ἡ ἀγούστα εἰς τὸ δεξιὸν μέρος τῆς κόγχης.
τὰ δὲ μέρη ἔρχονται καὶ αὐτὰ ὀπισθεν ἀκτολογοῦντα ἕως
τοῦ παστοῦ, αἱ δὲ κληθεῖσαι γυναῖκες ἀπέρχονται ὀπισθεν

3. στάβλου ὀλίγον, ἀπὸ ed. 7. θυμηλικὰ ed. 8. ἀπὸ σωθέν-
των ed. 16. συνήθεια, αὐλοῦσι ed. 17. μεσάση ed. τὸ sm. ed.

prope stabulum adstant. Organum in arboreto, aliudque in stabuli
aditu intervallo quodam; aliud organum in pulpito, unde ad bal-
neum descenditur, positum est. Quando vero sabana, myrotheca,
scrinia et siclotrulla procedunt, consules ea usque ad descensum
balnei una cum thymelicis omnibus pro more comitantur, et post-
quam sabana deduxerunt, redeunt, et in substructione pontis, pa-
tricii vero ad mensam eiusdem pontis consistorium constituunt. Et
quando Augusta e thalamo egressura est, patricii, eam comitantes,
ad descensum pontis partemque ovati, consules ad descensum S.
Christinae divertunt. Hanc, dum comparet, prima Venetorum fa-
ctio excipit, et, ut mos est, acclamat, organa quoque sonant: in
medio arboreto constitutae Prasini similiter acclament. Intrat vero
Augusta balneum, ex quo dum redit, officium obsequii senatores ce-
lebrant, intrant cum obsequio ad thalamum, et usque dum Augusta
dextrum conchae latus ingressura est, consistorium constituunt. Fa-
ctiones vero et ipsae a tergo, acta celebrantes, usque ad thalamum,

Ed. L. 107του ὠάτου. χρῆ δὲ γινώσκειν, ὅτι περιπατοῦσι τρεῖς ῥοδιῶ-
νες διάλιθοι πορφυροί, τὸ μὲν ἐν βασιτάζει ἢ παρακαδίστριας
ὀπισθεν τῆς ἀγούστης, καὶ ἄλλοι δύο ἐνθεν κἀκείθεν.

ΚΕΘ. μβ.

Ἀπολογία τῶν δῆμων, διὰ τεχρῆ παιδιῶν πορφυρογέννητον. 5

Ἀπίοτων τῶν δύο μερῶν ἐν τῇ φιάλῃ τοῦ σίγματος, λέ-
γουσιν οἱ κράται „τοῖς δεσπόταις” ὁ λαὸς „νίκαις καλῇ
ἡμέρα.” οἱ κράται „καὶ τί πρὸς αὐτούς;” ὁ λαὸς „καὶ
Β ἐνίσχυσον αὐτούς, ναὶ Κύριε, σὺ αὐτούς σῶσον, ναὶ Κύριε,
νίκαις καλῇ ἡμέρα.” οἱ κράται „ταῖς ἀγούστης” ὁ λαὸς 10
„νίκαις καλῇ ἡμέρα.” οἱ κράται „καὶ τί πρὸς αὐτάς;” ὁ
Ma. 97. b λαὸς „καὶ ἐνίσχυσον αὐτάς, ναὶ Κύριε, σὺ αὐτάς σῶσον,
ναὶ Κύριε, νίκαις καλῇ ἡμέρα.” οἱ κράται „τῇ συγκλήτῳ”
ὁ λαὸς „νίκαις καλῇ ἡμέρα.” οἱ κράται „καὶ τί πρὸς αὐ-
τήν;” ὁ λαὸς „καὶ ἐνίσχυσον αὐτήν, ναὶ Κύριε, σὺ αὐτήν 15
σῶσον, ναὶ Κύριε, νίκαις καλῇ ἡμέρα.” οἱ κράται „τῷ
στρατοπέδῳ” ὁ λαὸς „νίκαις καλῇ ἡμέρα.” οἱ κράται
„καὶ τί πρὸς αὐτούς;” ὁ λαὸς „καὶ ἐνίσχυσον αὐτούς, ναὶ
C Κύριε, σὺ αὐτούς σῶσον, ναὶ Κύριε, νίκαις καλῇ ἡμέρα.”
(B.) Οἱ κράται δὲ λέγουσιν ἀπὸ τούτων ἕτερα ἄκτα. „κα- 20

7. τοῖς δεσπόταις cod. 16. τῶν στρατοπέδων cod. et ed.

mulleres vero vocatae pone ovatum veniunt. Ceterum observandum
est, tria punica mala gemmis pretiosis ornata purpureaque in pro-
cessione circumferri, quorum unum praeses honoraria tenens, Augu-
stam sequitur, reliqua ad latus eius gestantur.

CAP. 42.

Acta factionum, quando puer porphyrogenitus natus est.

Duae factiones posteaquam ad phialam sigmatis ascenderunt,
cantores dicunt: *Dominis*; populus: *Dies victoriis insignis*. Can-
tores: *Et quid contingat Dominis?* populus: *Corrobora eos, imo,
Domine, tu ipsos serva!* imo, *Domine, dies haec victoriis insignis
est*. Cantores: *Augustabus*; populus: *Victoriis insignis dies*. Can-
tores: *Et quid contingat ipsis?* populus: *Tu ipsas corrobora!* Imo,
Domine, tu ipsas conserva! imo, *Domine, insignis victoriis est haec
dies*. Cantores: *Senatui*; populus: *Dies haec victoriis insignis est*.
Cantores: *Quid huic contingat?* populus: *Tu ipsum corrobora, imo,
Domine, pulchra victoriis est haec dies*. Cantores: *Exercitibus*;
populus: *Victoriis insignis est haec dies*. Cantores: *Et quid ipsis
contingat?* populus: *Tu ipsos corrobora, imo, Domine, tu eos ser-
va, imo, Domine, insignis victoriis est haec dies*. (II.) His finitis,

λαὶς ἡμέρας καὶ ἀγαθὰς ὁ Θεὸς παράσχη τοῖς ὀρθοδόξοις δεσπόταις” ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ γ. οἱ κράκται „ὁ Θεὸς καλὰς ἡμέραις πλεονάσει τὴν βασιλείαν” ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ γ. οἱ κράκται „ὁ Θεὸς καλὰς ἡμέρας καταπέμψει τοῖς δεσπόταις” 5 ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ γ. οἱ κράκται „ὁ Θεὸς καλὰς ἡμέρας καταπέμψει ταῖς ἀγούσταις σὺν τοῖς πορφυρογεννήτοις” ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ γ. οἱ κράκται „τελείας νίκας ὁ Θεὸς χορηγήσει ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα” ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ γ. οἱ κράκται „ὁ Θεὸς καλὰς ἡμέρας καὶ καλὰ γενέθλια παράσχη τῷ ἰοτεχθέντι ὑμῖν ὁ δεῖνα τῷ πορφυρογεννήτῳ” ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ γ. οἱ κράκται „πνεῦμα τὸ πανάγιον, τὰς ἀγούστας σκέπασον” ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ γ. οἱ κράκται „μήτηρ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, φύλαττε τὰ πορφυρογέννητα” ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ γ. οἱ κράκται ἔσ. „ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος, τοὺς δεσπότας φύλαττε” ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ γ. οἱ κράκται „Κύριε, ζωὴν ἀπάντων διὰ ζωὴν ἡμῶν” ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ γ. καὶ λέγουσι Ed. L. 128 πάντες „πολυχρόνιον ποιήσει ὁ Θεός.”

ΚΕΦ. μγ’.

Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν ἐπὶ χειροτονίᾳ καίσαρος.

20 Αἰτήσις γίνεται τῆς συγκλήτου καὶ πάντων τῶν στρατευμάτων, καὶ ὅτε κελεύουσιν οἱ δεσπόται, τῆς ὑποσχέσεως γενο-

4. τοὺς δεσπότας cod. 14. Θεὸς ἅγιος ed.

cantores alia deinde acta recitant: *Pulchras ac felices dies Dominis, veram religionem servantibus, Deus tribuat!* populus eodem ter. Cantores: *Felicibus diebus Deus regnum impleat!* populus eodem modo ter. Cantores: *Deus felices dies Dominis concedat!* populus similiter tribus vicibus. Cantores: *Deus felices dies Augustas et porphyrogenitis concedat;* populus eadem ter. Cantores: *Perfectas victorias Deus N. et N. tribuat;* sic populus ter. Cantores: *Deus felices dies ac natales porphyrogenito, quem suscepistis, concedat!* populus eodem modo ter. Cantores: *Spiritus sanctissime, Augustas tue re;* populus eodem modo. Cantores: *Mater Dei nostri, serva porphyrogenitos;* populus similiter. Cantores: *Deus sancte, Dominos serva!* populus eodem modo. Cantores: *Domine, vitam eorum ex nostra vita;* populus eodem modo. Postremo omnes: *Deus imperium vestrum diuturnum esse iubeat!*

CAP. 43.

Observanda in Caesaris elections.

Senatus et omnis exercitus de promovendo Caesare sententia postulatur, quo facto, et, si Domini iubent, quando electio in san-

μένης τῆ ἀγίας κυριακῆ τῆς ἀγίας ἀναστάσεως, γίνεται οὕτως, τῆ αὐτῆ ἡμέρᾳ προέρχονται τάχιον πάντες οἱ ἄρχοντες καὶ στρατεύματα εἰς τὸ τριβουνάλιον τῆς ἁγίας ἐξωθεν τῶν ἰθ' ἀκουβίτων, καὶ εὐφημοῦσι τοὺς βασιλεῖς κατὰ τὸν ὁμοιον Βτρόπον. καὶ αἰτοῦνται διὰ τὸν καίσαρα, καὶ συντόμως λαμ-5 βάνουσι ἀπόκρισιν, εἴτε αὐτοῦ τοῦ βασιλέως ἐξερχομένου, εἴτε δηλοποιοῦντος αὐτοῖς, καὶ σιωπῶσιν. καθίζονται δὲ οἱ δεσπότες ἐν τῷ μεγάλῳ τρικλίῳ τῶν ἰθ' ἀκουβίτων, καὶ εἰς-
 Ms. 98. a ἔρχεται ὁ πατριάρχης τάχιον, καὶ ἐκδέχεται εἰς τὸν ἅγιον Στέφανον, καὶ καθισθέντων τῶν δεσποτῶν, δέχονται τὸ σέ-10 κρετον, βῆλον ἅ, τοὺς μαγίστρους, καὶ τὰ λοιπὰ βῆλα κατὰ τάξιν, ὡς ἔχει συνήθεια, καὶ ὅτε εἰσέλθωσι τὰ βῆλα καὶ πληρωθῶσι, κελεύουσιν οἱ δεσπότες λαλῆσαι αὐτοῖς τὰ περὶ τοῦ
 C τὰ στέμματα αὐτῶν, καὶ πάντων συναινούντων ἐπὶ τῆ χει-15 ροτονίᾳ τοῦ καίσαρος, νεύουσιν οἱ δεσπότες τῷ πραιποσίτῳ καὶ λέγει „κελεύσατε,” καὶ ἐπεύχονται. καὶ ἐξέρχεται τὸ σέκρετον, καὶ ἴστανται οἱ πατριῆχοι κομιστωρίον εἰς τὸν πόρτηκα τῶν ἰθ' ἀκουβίτων, οἱ δὲ λοιποὶ συγκλητικοὶ ἐξέρχονται καὶ ἴστανται εἰς τὰ γραδῆλια τῆς ἁγίας ἐνθεν κἀκεῖθεν τοῦτο ἡλιακοῦ, τὰ δὲ σκῆπτρα καὶ τὰ λάβουρα καὶ πάντα τὰ σκευὴ καὶ ὁ σταυρὸς ἴστανται ἐν τῷ τριβουναλίῳ καὶ πᾶς ὁ λαὸς, καὶ τιθέασιν ἀντιμίσιον ἐν τῷ τριβουναλίῳ, ἐν ᾧ κεῖνται αἱ χλαμύδες μετὰ τῶν φιβλῶν καὶ τῶν περιεσφαλαί-

4. βασιλεῖς. κατὰ ed. 15. συναιρούντων ed.

cta dominica sanctae resurrectionis celebratur, ita instituitur. Procedunt dicto die statim omnes proceres et copiae militares ad tribunal arcae, quod extra XIX accubitus est, et Imperatoribus acclamant eodem modo. Tum ob Caesarem precantur et brevi responsum accipiunt, dum aut Imperator ipse progreditur, aut id per alium edit, et silent. Domini in magno triclinio novendecim accubituum consistunt, patriarcha vero celeriter ingressus, in S. Stephani exspectat, et postquam consederunt Domini, secreti velum primum, magistros, deinde reliqua vela pro more excipiunt, quibus omnibus, nullo deficiente, ingressis, iubent Domini, dibetesia, chlamydes et coronas suas gestantes, ut de Caesare sermo instituatur, et quando omnes in electione Caesaris consentiunt, Domini praeposito signum dant, qui dicit: *Iubete*. Tunc post faustas acclamaciones secretum discedit, patricii consistorium in porticu XIX accubituum constituunt, reliqui senatores abeunt et in gradibus arcae ab utroque solarium latere, sceptrum vero et labara et vasa omnia cum cruce et populo universo in tribunali consistunt, ubi etiam antimensium collocatur,

ων, ἦτοι τὰ λεγόμενα καισαρῖα. (B.) Καὶ ἐξέρχονται οἱ δ
 δεσπότες ἅμα τοῦ πατριάρχου, καὶ δέχονται οἱ πατρίκιοι ἐν
 τῷ πόρτηκι, καὶ ὄψικεύοντες τοὺς δεσπότες ἐξέρχονται ἐν
 τῷ τριβουναλίῳ, καὶ ἴστανται οἱ πατρίκιοι εἰς τὰ γραδῆλια
 5 ἐνθεν κἀκεῖθεν, οἱ δὲ δεσπότες ἀνέρχονται ἐν τῷ ἡλιακῷ
 μετὰ τοῦ πατριάρχου, καὶ εὐθέως ὁ βασιλεὺς προσομιλεῖ τῷ
 λαῷ, εἴ τι βούλεται, καὶ εἴ τι ἔχουσιν ἀποκριθῆναι ὁ λαὸς,
 ἀποκρίνονται. καὶ ἐπιτρέπει ὁ βασιλεὺς τῷ πραιποσίτῳ καὶ
 τῷ μαγίστρῳ, καὶ ἀπέρχονται καὶ φέρονσι τοὺς ὀφείλοντας
 10 χειροτονηθῆναι ἀπὸ διβητησίων καὶ καμποτούβων. τὰ γὰρ Ed. L. 129
 χλανίδια καὶ τὰ φιβλία ἐπάνω τῶν χλανιδίων καὶ τὰ καισα-
 ρῖα εἰς πλάγια τῶν χλανιδίων, καὶ ἐπίκεινται εἰς τὸ ἀντι-
 μίσιον, καὶ ὁ μὲν πατριάρχης ἴσταται ἔμπροσθεν τοῦ ἀντι-
 μίσιου, οἱ δὲ δεσπότες ἐνθε κἀκεῖθεν αὐτοῦ, καὶ ὀπισθεν τοῦ
 15 πατριάρχου ὁ διάκονος, καὶ οἱ ὀφείλοντες χειροτονηθῆναι
 καισαρες ἴστανται ὀπισθεν τοῦ διακόνοιο. καὶ λαμβάνουσι
 οἱ δεσπότες καὶ οἱ καισαρες κηρούς καὶ ἄπτουσι, καὶ λέγει ὁ
 διάκονος· „ἐν εἰρήῃ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.“ στρέφεται
 20 ὁ βασιλεὺς κατὰ ἀνατολὰς καὶ ἀποκρίνεται· „Κύριε ἐ-
 20 λήσον.“ καὶ μετὰ τὸ πληρῶσαι τὸν διάκονον τὴν λιτανεῖαν Ms. 98. b
 καὶ ἀποκριθῆναι τὸν λαὸν „σὺ Κύριε,“ ἀπάρχεται ὁ πατρι- B
 ἀρχης τῆς εὐχῆς τὸ „δέσποτα Κύριε.“ καὶ ὅτε πληρώσῃ
 τὴν εὐχὴν μέχρι τοῦ „νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν
 αἰώνων,“ καὶ ἀποκριθῆναι τὸν λαὸν „ἀμήν,“ ἐπαίρει ὁ πα-

12. καὶ om. ed. 14. ἐνθεν ed. Cf. Reisk. ad h. l. 16 τοῦ δια-
 κόνου ed.

cui chlamydes cum fibulis et capitis ornamentis, quae et caesaricia dicuntur, imposita sunt. (II.) Dominos cum patriarcha progressos patriarii in porticu excipiunt, eosque stipantes, ad tribunal procedunt, in cuius gradibus ab utroque latere subsistunt; Domini vero cum patriarcha ad solarium ascendunt, ubi Dominus, si lubet, cum populo conversatur, qui si quid habet, id ad Imperatorem defert. Praepositus et magister Imperatoris iussu abeunt, et ad Caesaris dignitatem provehentos in dibetesii et campotubis adducunt. Tunicae enim et fibulae super tunicis, et caesaricia in latere tunicarum in antimensio iacent, ad quod patriarcha, Domini ad utrumque latus eius, et a tergo patriarchae diaconus, post hunc ii, qui Caesaris dignitatem ornandi sunt, subsistunt. Tunc Domini et Caesares cereos sumunt, eosque accendunt: diaconus dicit: *In pace Domini precemur*; huic Imperator, facie ad orientem conversa, respondet: *Domine, miserere*. Litaniam a diacono completa, postquam populus respondit: *Tu, Domine, patriarcha preces: Deus ac Domine noster*

τριάρχης τὸ χλανίδιον ἐπικείμενον εἰς αὐτὸ τὸ φιβλίον καὶ ἐπιδίδωσι τοὺς βεστήτορας, εὐθέως ἕπλουσιν αὐτὸ οἱ βεστήτορες, κρατοῦντες αὐτὸ ἔμπροσθεν τῶν δεσποτῶν. (Γ.) Καὶ φέρει ὁ πραιπόσιτος καὶ ὁ μάγιστρος τοὺς προβληθέντας, καὶ παριστώσιν αὐτοὺς τοῖς δεσπόταις, καὶ ἐφαπλευσιν οἱ δεσπότηαι τὰς χεῖρας, καὶ κρατοῦσι τὴν χλαμύδα, καὶ περιβάλλουσι τοὺς καίσαρας καὶ φιλοῦσιν αὐτοὺς, καὶ ἀποκρίνεται ὁ λαὸς, ἦτοι οἱ κράκται, λέγοντες „εὐτυχῶς, εὐτυχῶς” καὶ ὁ λαὸς ἐκ τρίτου τὸ αὐτό. καὶ εὐθέως ὁ πατριάρχης κατασφραγίζει πρὸς τὸν λαὸν τρίτον τὰ κατὰ συνήθειαν τρία σταυροῖα καὶ λέγει „εἰρήνη πᾶσιν” καὶ ἀποκρίνεται ὁ λαὸς „καὶ τῷ πνεύματί σου.” καὶ λέγει ὁ διάκονος· „τὰς κεφαλὰς ἡμῶν τῷ Κυρίῳ κλίνωμεν” καὶ ὁ λαὸς „σὺ Κύριε.” καὶ κύπτοντος τοῦ λαοῦ μικρὸν μέρος, καὶ ὁ πατριάρχης κύψας καὶ οἱ βασιλεῖς καὶ οἱ καίσαρες, λέγει ὁ πατριάρχης τὴν δευτέραν εὐχὴν. καὶ ὅτε πληρώσῃ τὴν εὐχὴν, καὶ ἀποκριθῆ ὁ λαὸς τὸ „ἀμήν,” ἐπαίρει ὁ πατριάρχης τὰ καισαυρίκια, φιλοῦσιν αὐτὰ, καὶ ἐπιδίδωσι τοῖς δεσπόταις, καὶ λαμβάνοντες οἱ δεσπότηαι, φιλοῦσιν αὐτὰ καὶ ποιοῦσι φιλησαι καὶ τοὺς καίσαρας. καὶ εὐθέως κατασφραγίζουσιν οἱ δεσπότηαι μετ’ αὐτῶν ἐπάνω τῆς κεφαλῆς αὐτῶν, κατονομάζοντες τὸ ὄνομα τῆς ἁγίας τριάδος, βάλλουσιν αὐτὰ εἰς τὴν κεφαλὴν τοῦ χειροτονουμένου καίσαρος, καὶ εὐθέως ἀνακράζουσιν τὰ μέρη καὶ πᾶς

1. καὶ ante ἐπικείμενον excidisse putat R. 6. καὶ κρατοῦσιν-καίσαρας om. ed. 16. ἀποκρίνεται ed. 21. καὶ ὄνομ. pro κατονομ. ed. 22. αὐτὰ R., αὐτὸ cod. et ed. εἰς κεφ. ed.

orditur, iisque ad verba: *Nunc et semper et in saecula saeculorum*, recitatis, postquam populus respondit: *Amen*, patriarcha tunicam fibulae impositam tollit et vestitoribus tradit, quam statim evolutam coram Dominis tenent. (III.) Quo facto, praepositus et magister promotos in conspectum Dominorum adducit, qui manus pandunt, et chlamyde sublata Caesares induunt eosque osculantur: factionarii seu cantores dicunt: *Feliciter, feliciter*, idemque populus ter repetit. Tunc patriarcha ter cruce populum, ut ipsi mos est, signans, dicit: *Pax omnibus*; populus respondet: *Et spiritui tuo*. Diaconus: *Capita nostra Domino inclinemus*; populus: *Tu Domine*. Tunc populus caput paulisper inclinat, quod et patriarcha et Imperatores et Caesares faciunt; preces vero secundas patriarcha instituit. Quibus finitis, populus: *Amen* dicit, ipse vero caesaricia sublata osculatur et Dominis tradit, qui ea quoque osculantur ac Caesaribus osculanda tradunt. Cum his deinde supra caput sublati signum crucis faciunt, invocato S. Trinitatis nomine, post electi Caesaris capiti imponunt, dum factiones interea et populus omnis acclamant:

ὁ λαὸς, οἱ κράτται· „φιλικήσιμε, φιλικήσιμε, φιλικήσιμε”
καὶ ὁ λαὸς ἐκ τρίτου „φιλικήσιμε.” οἱ κράτται· „πολλὰ τὰ
ἔτη τῶν βασιλέων, ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα μεγάλων βασιλέων
πολλὰ τὰ ἔτη, θεοπροβλήτων βασιλέων” καὶ τὰ ἐξῆς. (Δ.)

5 Καὶ ὅτε πληρωθῆ ἡ εὐφημία καὶ ἀναγόρευσις τῶν καισάρων, Ed. L. 130
εἰσέρχονται οἱ δεσπόται μετὰ τοῦ πατριάρχου καὶ τῶν και-
σάρων εἰς τὸν τρίκλινον τῶν ἰθ' ἀκουβίτων, καὶ καθέζονται Ms. 99. a
ἐν σελλίοις, καὶ οἱ καισαρες ἐνθεν κάκειθεν. καὶ εὐθέως τὰ
σκευὴ καὶ τὰ μέρη καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἀπέρχονται καὶ ἴστανται
10 εἰς τοὺς τόπους αὐτῶν, καὶ καθεσθέντων τῶν δεσποτῶν, εἰσ-
έρχονται οἱ διδόντες τὴν ἀγάπην ἀπὸ πλαγίου, καὶ προσκυ-
νοῦσι τὰ δύο γόνατα τοῦ μεγάλου βασιλέως, ὁμοίως καὶ τοῦ
μικροῦ, καὶ προσκυνοῦσιν ἐν γόνατον τοῦ καισαρος τοῦ ἐκ
δεξιῶν καὶ ἐν τοῦ ἐξ εὐωνύμων, καὶ προσκυνοῦντες δίδωσι
15 καὶ τὴν ἀγάπην. καὶ ὅτε πληρώσουσι τὰ ἀπὸ πλαγίου, εἰσ- B
έρχεται τὸ σέκρετον ὄλον, βῆλον α', οἱ μάγιστροι, καὶ τὰ
λοιπὰ βῆλα κατὰ τάξιν, ὡς ἔχει ἡ συνήθεια, καὶ προσκυνοῦ-
σα ἡ σύγκλητος δίδωσι τὴν ἀγάπην, καὶ πληρωσάσης, λέγει
ὁ πραιπόσιτος ἀπὸ κελύσεως τὸ „κελεύσατε.” καὶ ἐξέρχον-
20 ται καὶ ἀλλάσσουν οἱ δεσπόται τοὺς λώρους καὶ τὰ στέμ-
ματα, ὁμοίως καὶ οἱ καισαρες τοὺς λώρους καὶ τὰ καισαρί-
κια, καὶ ἐξέρχονται, καὶ πληροῦται πᾶσα ἡ ἀκολουθία τῆς
ἑορτῆς, ὡς ἦν τυπικόν. εἰς δὲ τὴν ἀγάπην καὶ τὴν κοινω-

4. θεοπροβλήτη βασιλεῖ ed. 7. εἰς τὸ ed. 13. γόνυ ed.

cantores quidem: *Felicissime, felicissime, felicissime*; populus ter:
Felicissime. Cantores: *Multos annos Imperatoribus! N. N. magnis Impe-*
ratoribus multos annos! a Deo promotis Imperatoribus, et quae se-
quuntur. (IV.) Hac acclamatione et Caesarum inauguratione peracta,
Domini cum patriarcha et Caesaribus triclinium XIX accubituum ingres-
si, in thronis, et ad utrumque latus eorum Caesares consistunt. Tunc
statim vasa, factiones et omnis populus abeunt, in locis suis subsi-
stunt, et considentibus Dominis, a latere agapen distribuentes in-
trant, genua magni et minoris Imperatoris osculantur, ita ut unum
genu Caesaris ad dextram, unum ad sinistram assidentis venerentur,
ad haec etiam agapen distribuunt. Quibus omnibus peractis, secre-
tum totum intrat, velum primum, magistri, et cetera suo ordine, ut
more receptum est; senatus, adoratione facta, agapen dat, qua dis-
tributa, praepositus a mandato dicit: *Iubete*. Tunc egressi Domini
lora et coronas, Caesares lora et caesaricia mutant et abeunt, et
omne officium festi, ut in typico praescriptum est, celebratur. Ad
agapen et communionem primum Domini cumque ipsis Caesares ab-

νίαν πρώτον οἱ δεσπότες, καὶ μετ' αὐτῶν οἱ καίσαρες, καὶ εἰσέρχονται ὁμοῦ ἐν τῇ μηταωρίῳ, καὶ πληροῦνται πάντα C κατὰ τάξιν τῆς ἐορτῆς, ὡς ἦν τυπικόν.

Ἀκτολογία τῶν δῆμων ἐπὶ χειροτονίᾳ καίσαρος.

Τῶν δεσποτῶν διερχομένων μετὰ καὶ τοῦ πατριάρχου 5
διὰ τοῦ μεγάλου τρικλίνου τῶν εἰς ἀκουβίτων, μήπω φθα-
σάντων ἐν τῇ ἡλιακῇ τοῦ τριβουναλίου, ἐν ᾧ προαποτίθεται
ἀντιμίσιον, εἰς ὃ πρόκεινται ἢ τε χλαμὺς καὶ ὁ στέφανος, ἡ-
γουν τὰ καισαρῖκια, λέγουσιν οἱ κράται· „ἀνάτειλον ἢ ἐν-
θεος βασιλεία” ὁ λαὸς ἐκ γ' „ἀνάτειλον.” οἱ κράται· „ἀ- 10
Dνάτειλον ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα αὐτοκράτορες Ῥωμαίων.” ὁ
λαὸς ἐκ γ' „ἀνάτειλον.” οἱ κράται· „ἀνάτειλον οἱ θερά-
ποντες τοῦ Κυρίου.” ὁ λαὸς ἐκ γ' „ἀνάτειλον.” οἱ κράται·
„ἀνάτειλον ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα ἀγούσται τῶν Ῥωμαίων”
ὁ λαὸς ἐκ τρίτου „ἀνάτειλον.” οἱ κράται· „ἀνάτειλον οἱ 15
δεσπότες σὺν ταῖς ἀγούσαις” ὁ λαὸς ἐκ γ' „ἀνάτειλον.”
καὶ δὴ ἐξερχομένων τῶν δεσποτῶν καὶ ἱσταμένων ἐπὶ τοῦ ἡ-
Ed. L. 13. λιακοῦ τοῦ αὐτοῦ τριβουναλίου, τοῦ πατριάρχου ἱσταμένου
ἐν τῇ ἀντιμίσίῳ καὶ τοῦ διακόνου ὀπισθεν αὐτοῦ, κατασφρα-
Ma. 99. γίζουσιν οἱ δεσπότες τὸν λαὸν ἐκ τρίτου, καὶ εἰς οὕτως λέ- 20

1. καὶ ante εἰσέρχ. om. ed. 9. Pro λέγουσιν ed. καὶ.
ΣΧΟΛ. Ἰστέον, ὅτι ἐν οἷς τόποις ἵστανται οἱ τῆς συγκλήτου
καὶ οἱ ἄρχοντες καὶ τὰ β' μέρη καὶ πᾶς ὁ λαὸς, ὅ, τε σταυρὸς
καὶ τὰ σκήπτρα καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἐν τῇ στεψίμῳ τῆς ἀγούσταις,
ἵστανται καὶ ἐν τῇ χειροτονίᾳ τοῦ καίσαρος.

eunt, simulque metatorium intrant, omniaque secundum ordinem
festi, ut in typico seu ordinario est, aguntur.

ACCLAMATIO FACTIONUM IN PROMOTIONE CAESARIS.

Domini cum patriarcha per magnum triclinium XIX accubituum
procedunt, ac nondum ipsis solarium tribunalis, in quo ara cum
chlamyde et corona seu caesariciis ante reposita fuit, ingressis, can-
tores accinunt: *Appareat divina maiestas!* populus ter: *Appareat.*
Cantores: *Appareant N. N. Imperatores Romanorum;* populus ter:
Appareant! Cantores: *Appareant famuli Domini;* populus ter: *Ap-
pareant.* Cantores: *Appareant N. et N. Augustae Romanorum!* po-
pulus ter: *Appareant.* Cantores: *Appareant Domini cum Augusta-
bus;* populus ter: *Appareant.* Egressi autem Domini et in solarium
tribunalis constituti, dum patriarcha in antimensio, post hunc dia-
conus stat, populum ter signant, duae factiones dicunt: *Sanctus,
sanctus, sanctus* etc., et precantur voce modulata hunc in modum:

γουνσι τὰ δύο μέρη „ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος,” καὶ αἰτοῦνται ἀ-
 πὸ φθογγῆς, λέγοντες· „δεσπότης τῆς οἰκουμένης, δέξασθε
 τοὺς δούλους ὑμῶν παρακαλοῦντας, ὡς δούλοι τολμῶμεν
 παρακαλέσαι, μετὰ φόβου δυσωποῦμεν τοὺς δεσπότης, καὶ
 5 ἀνέξεκάκως παρακλήθητε, ἃ εὐεργέται, εἰς τὴν δέησιν τοῦ
 λαοῦ ὑμῶν, δεσπότης, χαροποιήσατε τοὺς δούλους ὑμῶν,
 δεσπότης, ὑπὲρ εὐφροσύνης τῆς πόλεως ὑμῶν δυσωποῦ-
 μεν· ἐπιφανείσθω τοῖς δούλοις ὑμῶν ὁ καῖσαρ, παρακαλοῦ-
 μεν οἱ δούλοι ὑμῶν, δεσπότης, εἰς δόξαν μεγίστην τῆς συγ-
 10 κλητου, εἰς εὐτυχίαν μεγίστην τῶν στρατοπέδων, εἰς χαρμο-
 σύνην τῶν ὑμῶν, εὐεργέται.” (B.) Καὶ ὅτε γένηται τὸ νεῦ-
 μα παρὰ τοῦ πραιποσίτου τοῦ σιγῆσαι τὰ μέρη εἰς τὸ λαλῆ-
 σαι τὸν βασιλέα πρὸς τὸν λαὸν καὶ εἰς τὸ τέλος δῶσαι εὐχὴν,
 ἀνακράζουσιν οἱ κράται καὶ λέγουσι· „τῆς δεήσεως ἡμῶν
 15 εἰσηκούσαν οἱ στεφοδοταί, εὐφράναντες τὸν λαὸν αὐτῶν με-
 γάλως, χαροποιήσαντες τὴν πολιτείαν οἱ δεσπότης, εἰς πλά-
 τος καὶ αὔξησιν τῶν Ῥωμαίων, εὐδοκίᾳ τοῦ στέφαντος ὑμᾶς,
 εὐεργέται. ἀλλ’ ὁ πάντων κοιητῆς καὶ δεσπότης τοὺς χρό-
 20 νους ὑμῶν πληθύνει σὺν ταῖς ἀγούσαις καὶ σὺν τῷ καί-
 σαρι, τὸ κράτος ὑμῶν φυλάξει εἰς πλήθη χρόνων ἐν τῇ
 πορφύρα, εἰσακούσει ὁ Θεὸς τοῦ λαοῦ ὑμῶν, ὃ δεῖνα καὶ ὃ
 δεῖνα φιλόχριστοι ἐν Θεῷ, νικᾶτε.” καὶ δὴ τοῦ μέλλοντος
 γενέσθαι καίσαρος ἱσταμένου ὀπισθεν τοῦ διακόνου, λαμβά-

4. παρακαλέσαι μετὰ φόβου, ed. 8. ἐπιφανείτω cod., leg. ἐπιφανή-
 τω. 11. τῶν δούλων ὑμῶν conl. R. 13. δώσει cod. 17. εὐδοκία cod.

*Domini orbis terrarum, excipite servos vestros obtestantes: ut ser-
 vi audemus precari: cum timore veneramur Dominos: benevole, o
 Domini munifici, ad preces populi vestri attendite: gaudio servos
 vestros, o Domini, perfundite: ob salutem urbis vestrae vultu ad
 terram demisso precamur. Appareat servis vestris Caesar, rogamus
 nos servi vestri, o Domini, ad gloriam maximam senatus, felicitatem
 perfectam castrorum ac laetitiam vestram, Domini benigni.
 (II.) Postquam vero a praeposito signum factionibus, ut sileant, da-
 tum est, et Imperator ad populum verba fecit ac tandem preces re-
 citavit, cantores voce elata dicunt: Preces nostras coronarum dato-
 res, qui populum vestrum summae laetitiae participem fecerunt,
 audire: audiverunt Domini, qui rempublicam ad florem et in-
 crementum Romanorum exhilararunt, beneplacito eius, qui vos, be-
 nefactores, corona ornavit. At creator rerum omnium ac dominus
 tempora vobis, Augustabus et Cassari diuturna concedat, ac robur
 vestrum diutissime in purpura custodiat! exaudiat Deus populum
 vestrum, N. et N. Christi amantes, in Deo vincite. Dum vero
 futurus Caesar pone diaconum stat, cereos a praeposito Domini et*

νοσι τοὺς κηροὺς παρὰ τοῦ πραιποσίτου οἱ τε δεσπότες καὶ αὐτὸς ὁ μέλλον γενέσθαι καίσαρ, καὶ διὰ τῆς τρισσῆς προσκυνήσεως ἀπευχαριστοῦσι τῷ Θεῷ, καὶ στρέφεται ἅπας ὁ λαὸς κατὰ ἀνατολὰς, εἰσαγομένου τοῦ μέλλοντος γίνεσθαι καίσαρος παρὰ τε τοῦ πραιποσίτου καὶ τοῦ πρώτου μαγίστρου,⁵ καὶ λέγει ὁ διάκονος· „ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν”

Δ καὶ ὁ λαὸς „Κύριε ἐλέησον” καὶ μετὰ τὸ πληρῶσαι τὸν διάκονον ἀπαρχεται ὁ πατριάρχης τὴν εὐχὴν, καὶ δὴ τοῦ πατριάρχου τὴν εἰσῶδον πληροῦντος εὐχὴν, καὶ τοῦ λαοῦ ἀποκρινομένου τὸ „ἀμήν,” αἶρει ὁ πατριάρχης τὴν χλαμύδα¹⁰ καὶ ἐπιδίδωσι τοῖς βεστήτορσι, οἱ δὲ βεστήτορες ἀπλοῦσιν αὐτὴν ἔμπροσθεν τῶν δεσποτῶν, καὶ φέρει ὁ πραιπόσιτος καὶ ὁ πρῶτος μάγιστρος τὸν χειροτονούμενον καίσαρα, καὶ εὐθὺς ἀπλοῦσιν οἱ δεσπότες τὰς χεῖρας καὶ κρατοῦσι τὴν χλαμύδα, καὶ περιτιθέασι τῷ καίσαρι, καὶ φιλοῦσιν αὐτὸν,¹⁵ καὶ λέγουσιν οἱ κράται „εὐτυχῶς, εὐτυχῶς, εὐτυχῶς” καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ’ τὸ αὐτό. (Γ.) Καὶ εὐθὺς ὁ πατριάρχης κατασφραγίζει πρὸς τὸν λαὸν τρίτον, καὶ λέγει „εἰρήνη πᾶσιν” ὁ λαὸς „καὶ τῷ πνεύματι σου.” εἶτα λέγει ὁ διάκονος· „τὰς κεφαλὰς ἡμῶν τῷ Κυρίῳ κλίνωμεν.” καὶ τῆς²⁰ συνήθους τάξεως τῆς κεφαλοκλισίας τελουμένης, δηλονότι κεφαλοκλινόντων καὶ τῶν βασιλέων καὶ τοῦ καίσαρος, καὶ μετὰ τὴν τελείωσιν τῆς εὐχῆς αἶρει ὁ πατριάρχης τὸν στέφανον, ἦτοι τὸ καισαρῆκιον, φιλῶν αὐτὸ, καὶ ἐπιδίδωσιν αὐτὸ τῷ βασιλεῖ. ὁ δὲ βασιλεὺς ἀσπάζεται αὐτὸ, καὶ ποιεῖ φιλή²⁵

6. καὶ om. ed.

candidatus caesareae dignitatis sumunt, ac ter repetita adoratione gratias Deo agunt, omnis vero populus ad orientem faciem convertit. Interea dum futurus Caesar a praeposito et primo magistro adducitur, diaconus dicit: *In pace Domini precemur*; populus: *Domine miserere!* quo facto, preces solennes patriarcha orditur, quibus finitis, postquam populus: *Amen*, respondit, patriarcha chlamydem tollit eamque vestitoribus tradit, vestitores coram Dominis explicant, praepositus et primus magister designatum Caesarem adducunt, statimque Domini manus expandunt, chlamydem tenent eaque Caesarem vestiunt, vestitum osculantur, et cantores dicunt: *Feliciter, feliciter, feliciter!* populus idem ter repetit. (III.) Tunc patriarcha ter populum cruce signat et dicit: *Pax vobis*; populus: *Et spiritui tuo*. Porro diaconus: *Capita nostra Domino inclinemus*. Peracto autem solenni ritu inclinationis capitis, scilicet postquam Imperatores aequae ac Caesar caput inclinarunt, precesque finitae sunt, patriarcha coronam seu caesaricum sumit, idque osculatus Imperatori

σαι αὐτὸ καὶ τὸν καίσαρα, καὶ εὐθέως κατασφραγίζει ἐπάνω B τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ λέγων· „εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ πνεύματος ἁγίου.” καὶ εἶθ' οὕτως περιτίθει τὸν στέφανον εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ χειροτονουμένου βαίσαρος, καὶ λέγουσιν οἱ κράτται· „φιλλικήσιμε, φιλλικήσιμε, φιλλικήσιμε,” καὶ ὁ λαὸς ἐκ τρίτου „φιλλικήσιμε,” καὶ εἶθ' οὕτως γίνεται ἡ εὐφημία „πολλὰ τὰ ἔτη” καὶ τὰ ἑξῆς, ἐν δὲ τῷ τελευτᾷ· „πολλὰ τὰ ἔτη τοῦ εὐτυχεστάτου καίσαρος.” εἶτα· „ἡμεῖς δοῦλοι τῶν βασιλέων, ἡμεῖς δοῦλοι τοῦ καίσαρος, υἱὸς Θεοῦ, ζῶν ἁγίου, υἱὸς Θεοῦ, νίκην ἁγίου.” καὶ ὅτε πληρωθῆ ἡ εὐφημία, εἰσέρχονται οἱ δεσπότες μετὰ τοῦ πατριάρχου καὶ τοῦ καίσαρος εἰς τὸν τρικλίνιον τῶν ἱερῶν ἀκονβίτων, καὶ καθέζονται, καὶ ἐπιτελεῖται ἡ προσκύνησις.

ΚΕΦ. μδ'.

C

15 Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν ἐπὶ χειροτονίᾳ νωβελησίμου:

Πρὸ μιᾶς δίδοται ἀπόκρισις εἰς ἑορτὴν τοῖς δημάρχοις καὶ τῷ ἱερεφρενδαρίῳ, καὶ μνηύεται πᾶσα ἡ σύγκλητος, ἵνα πρωτὶ ἔλθωσι μετὰ ἀλλαξίμων, καὶ τὸ πρωτὶ ἀλλάσσει πᾶσα ἡ σύγκλητος καὶ τὰ ἀξιώματα τῶν σχολῶν καὶ τῶν λοιπῶν ταχογμάτων, καὶ παραλαμβάνουσι τὰ σκεύη πρὸς τὸ ὀψικεῦσαι τοὺς Ms. 100. b δεσπότες. καὶ πάντων εὐτρεπισθέντων, ἔρχεται ὁ πατριάρχης καὶ εἰσέρχεται διὰ τῆς δάφνης εἰς τὸν ἅγιον Στέφανον,

5. φιλ. φιλ. καὶ — φιλ. om. ed. ἡ. πολλὰ ἔτη ed.

tradit, qui id etiam osculatur osculandumque Caesari tradit, statimque super capite eius signum facit ac dicit: *In nomine patris et filii et spiritus sancti*. Sic quoque coronam capiti designati Caesaris imponit, cantores dicunt: *Felicissime, felicissime, felicissime*; tum populus ter: *Felicissime*, deinde acclamant: *Multos annos et rel.*; postremo: *Multos annos felicissimo Caesari*; deinde: *Nos servi Imperatorum, nos servi Caesaris, filii Dei, da ipsis vitam, filii Dei, da ipsis victoriam!* Peracta vero acclamatione, Domini cum patriarcha et Caesare triclinium novendecim accubituum intrant, consistunt, et adoratio peragitur.

CAP. 44.

Observanda in promotione Nobilissimi.

Pridie unius diei demarchis et referendario mandatum de festo datur, omnique senatui indicatur, ut sequenti mane cum mutatoriis veniant, quare eo die omnis senatus aequae ac praefecti scholarum ac reliquorum ordinum vestes mutant; vasaque ad deducendos in obsequio Dominos adducunt. Paratis omnibus, patriarcha venit per-

Δ και ἐκδέχεται τοὺς δεσπότας, καὶ ἐξέρχονται τὰ σκευῆ πάντα
 καὶ ὁ σταυρὸς ἐν τῷ τριβουναλίῳ τῶν ἰθ' ἀκουβίτων, ὁμοίως
 καὶ τὰ μέρη καὶ οἱ τῆς πόλεως καὶ τὰ στρατεύματα· ὁ δὲ
 τῆς καταστάσεως εὐτρεπίζει τὰ βῆλα εἰς τὸν πόρτηκα τῶν ἰθ'
 ἀκουβίτων, ὡς ἔχει ἡ συνήθεια, καὶ καθέζονται οἱ δεσπότες
 εἰς τὸν αὐτὸν τρίκλινον ἐν σελλίοις, φοροῦντες τὰ διβητήσια
 καὶ τὰς χλαμύδας καὶ τὰ στέμματα, καὶ εἰς καισαρ καθέζεται
 ἐκ δεξιῶν καὶ εἰς ἐξ εὐνούμων, καὶ νεύουσιν οἱ δεσπότες τῷ
 πραιποσίτῳ, καὶ ἐξέρχεται μετὰ ὀστιαρίων καὶ προσκαλεῖται
 Ed. L. 133 βῆλον ἅ, τὸν κουροπαλάτην· δεύτερον, μαγίστρον· γ', τοὺς 10
 πατρικίους, καὶ τὰ λοιπὰ βῆλα κατὰ τάξιν, ὡς ἔχει ἡ συνή-
 θεια. καὶ ὅτε πληρωθῇ πάντα τὰ βῆλα καὶ σταθῇ τὸ σέκρε-
 τον ὄλον, κελεύουσιν οἱ δεσπότες λαλῆσαι αὐτοὺς τὰ περὶ
 τοῦ νωβελησίμου, καὶ εἴ τι βούλονται, ἀνταποκρίνονται. (B.)
 Καὶ νεύουσιν οἱ δεσπότες τῷ πραιποσίτῳ, καὶ λέγει „κελεύ- 15
 σατε” καὶ ἐπευχόμενοι ἐξέρχονται, καὶ ἐξέρχεται ἡ σύγ-
 κλητος καὶ ἴστανται εἰς τὰ γραδῆλια τοῦ τριβουναλίου ἔνθεν
 κἀκεῖθεν τοῦ ἡλιακοῦ. οἱ δὲ πατρικίοι ἴστανται εἰς τὸν πόρ-
 τηκα τῶν ἰθ' ἀκουβίτων κονισσιῶριον, καὶ εὐθέως ἐξέρχον-
 ται οἱ δεσπότες ἅμα τῶν καισάρων καὶ τοῦ πατριάρχου, καὶ 20
 B δέχονται αὐτὸν οἱ πατρικίοι ἐν τῷ πορτήκῳ, καὶ εὐθέως πί-
 πτουνσι, καὶ λέγει ὁ τῆς καταστάσεως „κελεύσατε.” καὶ ἐξ-
 ἔρχονται καὶ ἴστανται εἰς τὰ γραδῆλια τοῦ τριβουναλίου
 ἔνθεν κἀκεῖθεν· οἱ δὲ δεσπότες ἐξέρχονται διὰ τῶν μέσων

10. κουροπαλάτην cod., κουροπαλάτιον ed. 13. αὐτοὺς. καὶ τὰ cod.

que daphnem ad S. Stephani pergit, Dominos excipit, vasa om-
 nia una cum cruce ad tribunal XIX accubituum procedunt, fa-
 ctiones, cives, exercitus sequuntur. Cerimoniarius vela in por-
 tico XIX accubituum pro more ordinat, sedentque Domini in
 eodem triclinio in sellis, dibetesia et chlamydes et coronas fe-
 rentes: unus Caesar ad dextram, alter ad sinistram sedet, Do-
 mini praeposito annunt, qui cum ostiariis egressus, velum pri-
 mum, curopalatem; secundum, magistros; tertium, patricios, ac re-
 liqua vela ordine, ut mos est, arcessit. Completis autem velis
 omnibus ac secreto universo adstante, iubent eos Domini, ut, quae
 Nobilissimo accini solent, recitent, sique volunt, respondent. (II.)
 Tunc signum Domini praeposito dant, isque dicit: *Iubete*, precati
 egrediuntur unaque senatus, et in gradibus tribunalis in utroque latere
 solaris subsistunt. Patricii vero in portico XIX accubituum consisto-
 rium constituunt, unaque Domini cum Caesaribus et patriarcha e-
 grediuntur, quem postquam in portico patricii excepere, se proster-
 nunt, ceremoniario dicente: *Iubete*. Egressi omnes in gradibus tri-
 bunalis ab utroque latere stant; Domini vero per medias portas ad so-

πνλῶν ἐν τῷ ἡλιακῷ, καὶ εὐθέως κελεύουσι λαλῆσαι τοῖς λα-
 οῖς τὰ περὶ τοῦ νοβελησίμου, καὶ εἴ τι ἂν θέλωσιν, ἀποκρι-
 νονται, καὶ τίθεται ἀντιμίσιον, ἔνθα κείται ἡ τε χλαμὺς καὶ
 ἡ φίβλα. ἡ μὲν χλαμὺς ἐστὶν Πράσινος, ἔχουσα ῥόδα χρυ-
 σοῦ καὶ ταβλῖα χρυσοῦ. καὶ νεύουσιν οἱ δεσπότες τῷ πραιπο-
 σίτῳ καὶ τῷ μαγίστρῳ, καὶ ἀπέρχονται καὶ φέρουσι τὸν ὀφεί-
 λοντα προχειρίζεσθαι νοβελησίμον, φοροῦντα διβητήσιον ῥού-Ms. 101. a
 σιον καὶ καμπότουβα καὶ καμπάγια· καὶ ἴσταται ὁ πατρι- C
 ἀρχης ἔμπροσθεν τοῦ ἀντιμισίου, οἱ δὲ δεσπότες εἰς τὸ πλά-
 10 γιον τοῦ πατριάρχου ἔνθεν κἀκεῖθεν, καὶ ὕπισθεν τῶν δε-
 σποτῶν οἱ καίσαρες, καὶ οὕτως ὁ νοβελησίμος. καὶ λαμβά-
 νουσιν οἱ δεσπότες καὶ οἱ καίσαρες καὶ ὁ νοβελησίμος κηρὺς,
 καὶ ἄπτουσι, καὶ ὅτε λέγει ὁ διάκονος τὴν λιτανίαν, κύπτει ὁ
 πατριάρχης καὶ ποιεῖ τὴν εὐχὴν, καὶ ὅτε πληρώσῃ τὴν εὐ-
 15 χὴν, λαμβάνει τὴν χλαμύδα καὶ ἐπιδίδωσι τοῖς βεστήτορσι,
 καὶ οἱ βεστήτορες ἐφαπλοῦσιν αὐτὴν, καὶ εὐθέως προσφέρει
 ὁ πραιπόσιτος καὶ ὁ μάγιστρος τὸν ὀφείλοντα προχειρίζεσθαι
 νοβελησίμον ἔμπροσθεν τῶν δεσποτῶν, καὶ λαμβάνουσιν οἱ
 δεσπότες τὴν χλαμύδα καὶ περιβάλλουσιν αὐτῷ, καὶ φιλοῦσιν D
 20 αὐτόν, καὶ εὐθέως ἀνακράζουσιν τὰ μέρη καὶ πᾶς ὁ λαός·
 „πολλὰ τὰ ἔτη τῶν βασιλέων· ὁ δεῖνα καὶ δεῖνα μεγάλων βα-
 σιλέων καὶ αὐτοκρατόρων πολλὰ τὰ ἔτη· ὁ δεῖνα τῆς εὐσεβε-
 σιότητος ἀγνούστης πολλὰ τὰ ἔτη· ὁ δεῖνα εὐτυχεστάτου καίσαρος
 πολλὰ τὰ ἔτη· ὁ δεῖνα ἐπιφανεστάτου νοβελησίμου πολλὰ τὰ

8. καμπότουβα ed.

larium abeunt, statimque populum iubent, ut Nobilissimo acclamet,
 cui, si lubet, respondent, mox antimensium, in quo chlamys et fi-
 bulae reponuntur, collocatur. Chlamys illa Prasina est, rosis aureis
 ac fimbria aurea ornata. Mox Domini praeposito ac magistro signum
 dant abeuntque, eum, qui Nobilissimus creari debet, rursusque
 dibetesium, campotuba et campagia gestat, adducturi: patriarcha
 coram antimensio, ad utrumque eius latus Domini, post hos Caesares,
 deinde Nobilissimus, stant. Tunc Domini, Caesares et Nobilissimus
 cereos accendunt, et quando diaconus litaniam recitat, patriarcha in-
 clinato capite preces dicit, quo facto, tunicam sumit et vestitoribus
 tradit, quam explicat, statimque praepositus et magister Nobilissi-
 mi dignitate ornandum in conspectum Dominorum producunt, qui
 accepta tunica eum induunt, osculantur, factionibus et omni populo
 exclamantibus: *Multos annos Imperatoribus! N. N. magnis Imperato-
 ribus ac Dominis multos annos! N. piae Augustae multos annos! N.
 felicissimo Caesari multos annos! N. illustrissimo Nobilissimo mul-
 tos annos!* (III.) Finita acclamatione, Domini, Caesares et Nobilissi-

ἔτη." (Γ.) Καὶ ἐν τῇ συμπληρώσει τῆς εὐφημίας εἰσέρχονται οἱ δεσπότες καὶ οἱ καίσαρες καὶ ὁ νωβελήσιμος, καὶ καθέξονται ἐν τῇ τρικλίνῳ τῶν ἰθ' ἀκουβίτων, καὶ εἰς καθῆκα καθέξεται ἐν τῇ δεξιῷ μέρει καὶ εἰς ἐξ ἀριστερῶν, καὶ ἵστανται ὁ νωβελήσιμος εἰς τὸ δεξιὸν μέρος, καὶ εἰσέρχεται τὸ σέ-5 κρετον, βῆλα βῆλα, ὡς ἐστὶν ἡ συνήθεια. εἰ μὲν ἐστὶν ἡ ἀγία καὶ μεγάλη κυριακή, προσκυνούσα ἡ σύγκλητος δίδωσι τὴν ἀγάπην, εἰ δὲ ἄλλη ἑορτή, τὴν προσκύνησιν καὶ μόνον, καὶ προσκυνοῦσι τοὺς πόδας καὶ τὰ δύο γόνατα τοῦ μεγάλου δεσπότη, ὁμοίως καὶ τοῦ μικροῦ, καὶ προσκυνοῦσιν ἐν γό-10 νατον τοῦ ἐκ δεξιῶν καίσαρος, καὶ ἐν τοῦ ἐξ εὐωνύμων, τοῦ δὲ ἐστῶτος νωβελήσιμον φιλοῦσι τὴν χεῖρα, καὶ προσκυνοῦντες ἵστανται κονισσιτώριον. καὶ ὅτε πληρώσῃ ἡ σύγκλητος τὴν εὐχαριστίαν, νεύουσιν οἱ δεσπότες τῷ πραιποσίτῳ, καὶ Β λέγει „κελεύσατε," καὶ ἐπεύχονται, καὶ ἐξέρχεται τὸ σέκρε-15 τον, καὶ πληροῦται πᾶσα ἡ ἀκολουθία τῆς ἑορτῆς, ὡς ἦν τυ-Μα. 101. βικόν. χρῆ δὲ γινώσκειν, ὅτι εἰς τὴν ἀγάπην καὶ εἰς τὴν κοινωνίαν οἱ καίσαρες καὶ ὁ νωβελήσιμος μετὰ τῶν δεσποτῶν κοινωνοῦσιν ὁμοίως καὶ εἰς τὴν ἀγάπην.

Ἀκολουθία τῶν δῆμων ἐπὶ χειροτονίᾳ νωβελήσιμου.

20

Χρῆ γινώσκειν, ὅτι, ἐὰν βασιλεὺς θελήσῃ ποιῆσαι νωβελήσιμον, ἢ πᾶσα τάξις καὶ ἀκολουθία τελεῖται, ὡς ἐπὶ τοῦ

11. ἐκ δεξιῶν cod., ἐκ δεξιῶν R. 17. εἰς τὴν ἀγάπην delendum putat R.

mus ingressi, in triclinio novendecim accubituum considunt, ubi unus Caesar in dextro, alter in sinistro latere sedent, Nobilissimus vero ad dextram stat, et intrant secreti vela singula, ut mos est. Sique sancta et magna dominica incidit, senatus flexis genibus agapen dat, si aliud festum, tantum adorat: veneratur autem pedes et genna magui aequae ac minoris Domini, unumque genu eius, qui ad dextram sedet Caesaris, et unum eius, qui ad sinistram est, Nobilissimi autem adstantis manum osculatur, et post adorationem consistorium constituit. Gratiarum actione a senatu completa, Domini praeposito annuunt, is dicit: *Iubete*, et precantur, secretum abit, omneque officium festi, ut institutum praescriptumque est, peragitur. Ceterum observari meretur, in agape et communiione Caesares ac Nobilissimum cum Dominis communicare unaque agapen accipere.

ACCLAMATIO FACTIONUM IN PROMOTIONE NOBILISSIMI.

Observandum est, si Imperator Nobilissimum creare voluerit, omnem ritum ac officium idem, quod in Caesaris promotione, obti-

καίσαρος, ὁμοίως καὶ αἱ ἀπτολογίαι τῶν δῆμων, ἧ δὲ χλαμὺς ἢ τούτῃ περιτιθεμένη οὐκ ἔστι πορφυρᾶ, οἷα τοῦ καίσαρος, ἀλλὰ κόκκινος· στέφανον δὲ οὐ περιτίθεται, οὔτε μὴν προσκυνεῖται, ὡς ὁ καισαρ, ὑπὸ τῶν ἀρχόντων.

5

ΚΕΦ. με'.

Ἔσα δει παραφυλάττειν ἐπὶ προαγωγῇ κουροπαλάτου.

Ἀλλάσσουν οἱ δεσπότες τὰ διβητήσια καὶ τὰς τούτων ὀ
χλαμύδας καὶ τὰ στέμματα αὐτῶν, καὶ καθέζονται εἰς τὸ
σένζον· ὃ δὲ τῆς καταστάσεως ἕξω ἔστω εὐτρεπίζει τὰ βῆ-
10λα, ὡς ἔχει ἡ συνήθεια, καὶ νεύουσιν οἱ δεσπότες τῇ πραι-
ποσίτῃ, καὶ ἐξέρχεται μετὰ ὀστιαρίων καὶ βεργίων, καὶ προσ-
καλεῖται βῆλα α', τῶν μαγίστρων· β', τοὺς πατρικίους· συν-
εισέρχεται δὲ καὶ ὁ βουλόμενος γενέσθαι κουροπαλάτης· βῆ-
15λὸν γ', τοὺς συγκλητικοὺς, ὑπάτους, κόμητας, κανδιδάτους,
ὑπὸ ἐπάρχων καὶ στρατηλάτας, βῆλα βῆλα· συνεισέρχονται
καὶ σιλεντιάριοι εἰς τὴν συμπλήρωσιν τῶν βῆλων, καὶ ἴσταν-
ται, καὶ ὅτε εἰσέλθωσι τὰ βῆλα πάντα καὶ πληρωθῶσι,
νεύουσιν οἱ δεσπότες τῇ πραιποσίτῃ, καὶ ἐπαίρει τὸν ὀφεί-Ed. L. 135
20καὶ πίπτει, καὶ πάλιν προσφέρει αὐτὸν, καὶ πίπτει καὶ φι-
λεῖ τοὺς πόδας καὶ τὰ γόνατα τοῦ μεγάλου βασιλέως, ὁ-
μοίως καὶ τοῦ μικροῦ, καὶ ἀναστὰς ὑπλοῖ τὰς χεῖρας, καὶ

12. συνέρχεται ed.

nere, acclamationes quoque factionum similes, tantum tunicam, qua iaduitur, non purpuream, ut Caesaris, sed coccineam esse. Corona vero ipsi non imponitur, neque, sicut Caesar, a proceribus adoratur.

CAP. 45.

Observanda in promotione Curopalatae.

Domini dibetesia, tunicas coronasque suas mutant inque throno consistunt. Cerimoniarius foris vela ordinat, ut mos est, Domini praeposito signum dant, isque cum ostiariis et virgis progressus, vela advocat, primum, magistros; secundum, patricios, cum quibus is, qui Curopalates fieri cupit, ingreditur; velum tertium, senatores; dein vela consulum, comitum, candidatorum, expraefectorum et ducum bellicorum. Silentarii, una cum his ad vela complenda ingressi, adstant, quo facto et velis omnibus completis, Domini praeposito signum dant, qui promovendum adducit, in medio secreto constituit et procumbit, deinde eum rursus producit, ac pronus iu terram pedes et genua magni ac minoris Imperatoris osculatur, et postquam surrexit,

λαμβάνει παρὰ τῶν δεσποτῶν διβητήσιον ἀληθινόν, καὶ φι-
 λει τὰς χεῖρας αὐτῶν. καὶ ἐπαίρει αὐτὸν ὁ πραιπόσιτος,
 καὶ ἐξέρχεται εἰς ἐπισκοπὴν τῶν πατρικίων, καὶ ἐκβάλλει το
 ἴδιον αὐτοῦ χλανίδιον καὶ ἐνδύει αὐτὸν τὸ διβητήσιον, καὶ
 προσφέρει αὐτῷ πάλιν ὁ πραιπόσιτος, καὶ πίπτει ἔμπροσθεν
 τῶν δεσποτῶν, καὶ λαμβάνουσιν οἱ πριμικήριοι καὶ οἱ ὀστιά-
 ριοι τὴν χλαμύδα, καὶ βάλλουσιν αὐτὴν αὐτῷ οἱ δεσπότες
 καὶ ἴστανται αὐτοὶ ὀρθοί, καὶ φιβλοῦσιν αὐτὴν ἰδίαις χερσὶ,
 καὶ ὀπισθοποδεῖ αὐτὸν ὁ πραιπόσιτος, καὶ ἴστανται εἰς τὸ
 μέσον, καὶ εἰσέρχονται πάντες, κρατούμενοι ὑπὸ σιλεντια-
 ρίων, πίπτοντες καὶ ἀπευχαριστοῦντες. (B.) Καὶ ὅτε πλη-
 ρώση ἡ σύγκλητος τὴν εὐχαριστίαν, γενούσιν οἱ δεσπότες
 τῷ πραιποσίτῳ, καὶ προσφέρει αὐτὸν καὶ λέγει „κελεύσατε”
 καὶ ἐπεύχονται τὸ „εἰς πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς χρόνους.” καὶ
 ἐξέρχεται τὸ σέκρετον, συνεξέρχεται καὶ ὁ προβληθεὶς, καὶ
 ἴστανται πατρίκιοι, ὑπατοὶ, σιλεντιάριοι, κονιστώριον καὶ
 δύο σιλεντιάριοι βασιτάζοντες βεργίκα. οἱ πατρίκιοι ὀψικεύ-
 ουσιν αὐτὸν ὀλίγον τόπον, οἱ δὲ ὑπατοὶ καὶ σιλεντιάριοι συν-
 εισέρχονται μετ’ αὐτοῦ μέχρι τῆς ἐκκλησίας τοῦ Κυρίου,
 καὶ ἄπτε κηρὸς καὶ ἐξέρχεται ὀψικευόμενος ὑπὸ τῶν ὑπάτων
 καὶ σιλεντιαρίων μέχρι τῆς ῥηγίας, καὶ ἀναχωροῦσιν οἱ δὲ
 ἀξιωματικοὶ καὶ κόμητες τοῦ ἀριθμοῦ καὶ τὰ σκουτάρια τοῦ
 ἀριθμοῦ καὶ κούρσωρες καὶ οἱ διαιτάριοι τῶν ὄλων διαιτῶν
 καὶ οἱ δεκανοὶ διὰ τῶν σχολῶν. δέχονται τὰ μέρη εἰς τοὺς
 τύπους αὐτῶν, λαμβάνει καὶ λιβελλάρια παρὰ τῶν δημάρχων,

5. προσφέρει αὐτὸν malit R. 8. φιβλοῦσιν cod. ex emendatione
 vetustae manus, φιλοῦσιν ed. 24. Cod. distinxit post μέρη et
 αὐτῶν. Deesse aliquid videtur R.

manus pandit, a Dominis diabetesium purpureum accipit et manus
 eorum osculatur. Tunc a praeposito stipatus, ad custodiam patrici-
 orum egreditur, et propria tunica deposita, eum diabetesio induit
 ac rursus reducit, ubi postquam Dominos flexo genu veneratus est,
 primicerii et ostiarii tunicam sumunt, quam Domini ipsi imponunt,
 recti stantes, eamque suis manibus fibula adstringunt: praepositus
 vero eum a tergo sequitur inque medio consistit, et intrant omnes,
 a silentiariis stipati, procumbunt in genua et gratias agunt. (II). Qua
 gratiarum actione a senatu peracta, Domini praeposito signum dant,
 qui eum adducens, dicit: *Iubete*; omnes: *In multa bonaque tempora*,
 acclamant. Et egreditur una cum secreto promotus; patricii, consu-
 les, silentiarii, duo silentiarii virgas gestantes, consistorium consti-
 tuunt: patricii exiguo spatio sequuntur, consules vero et silen-
 tiarii una cum ipso ad ecclesiam Domini pergunt, ubi cereos ac-
 cendit, aq̄ue consulibus et silentiariis stipatus, ad regiam progre-

καὶ ἀκτολογοῦσιν, ὡς ἔχει ἡ συνήθεια καὶ ἐπὶ τῶν πατρικίων. καὶ εἰσέρχεται διὰ τοῦ χυτοῦ τῆς χαλκῆς εἰς τὸ ἅγιον φρέαρ, καὶ ἄπτει κηρούς, καὶ ἐξέρχεται ὁ πατριάρχης καὶ ποιεῖ εὐ-χὴν, καὶ κοινωνεῖ, καὶ ὑποστρέφει εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, ὀψι-ξκευόμενος ὑπὸ τῶν αὐτῶν, καὶ δύο σιλεντιάριοι βαστάζοντες τὰ βεργία αὐτῶν μέχρι τριῶν ἡμερῶν, φοροῦντος αὐτοῦ σα-γίον ἀληθινόν· οὕτως προέρχεται ὀψικευόμενος ὁμοίως καὶ εἰς τὴν ἀναχώρησιν αὐτοῦ.

Περὶ προαγωγῆς κουροπαλάτου.

10 Χρὴ εἰδέναι, ὅτι, γινομένου κουροπαλάτου, οὐ γίνεται σιλέντιον, ἀλλ' ὁ βασιλεὺς λαμβάνων ἐν τῷ ἰδίῳ τὸν μέλλον-τα γενέσθαι κουροπαλάτην, ἐπαίρει βεργίον ἐξ ἑνὸς τῶν βα-Ed. L. 136 σιλικῶν ὀστιαρίων, καὶ ἐπιδίδωσιν αὐτῷ, καὶ γίνεται ἡ προ-αγωγὴ αὐτοῦ.

15 ΚΕΦ. μζ'.

Ἅσα δεῖ παραφυλάττειν ἐπὶ προαγωγῇ μαγίστρον, εἰ κελεύει αὐτὸν ποιῆσαι ἐν προκένσῳ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας ὁ βασιλεὺς.

Ἐξέρχεται ὁ βασιλεὺς ἀπὸ τοῦ ἀνγουστέως ἑοτεμμένος, Ma. 102. b 20 φορῶν τὴν γλαμύδα, καὶ ἴσταται εἰς τὴν χρυσῆν χεῖρα α-B & αὐτοῦ om. ed.

ditur, proceres, deinde comites, scutarii numeri, cursores, diaetarii omnium diaetarum et decani per scholas abeunt. Factiones in locis suis praesto sunt, libellaria ipse a demarchis accipit, hi acclamant, ut patriciis quoque solent. Deinde per chytum chalces ad sanctum puteum descendit, et cereos accendit, patriarcha procedit, sacras preces recitat et communionem impertit, ipse domum abit, ab his ac duobus silentiariis, qui per tres dies virgas ipsi praefereunt, sti-patus sagumque purpureum gestans. His etiam comitibus, dum re-ccedit, utitur.

DE PROMOTIONE CUROPALATAE.

Notandum est, in promotione Curopalatae silentium non fieri, sed Imperator in privato cubiculo candidatum dignitatis Curopalatae excipit, virgamque ab uno imperatoriorum ostiariorum sumtam ei tradit. Atque ita ipsius promotio peragitur.

CAP. 46.

Observanda in promotione Magistri, si Imperator iubet, ut in processu magnae ecclesiae instituat.

Imperator coronatus ac chlamyde indutus, ex augusteo proce-dit, et in aurea manu ad velum picturis avium ornatum subsistit:

πέναντι τοῦ βήλου τοῦ ταγηναρίου, καὶ νεύει ὁ πραιπόσιτος τῷ ὀστιαρίῳ τῷ κρατοῦντι τὸ βῆλον τοῦ μαρμαρινοῦ πουλπίτου τοῦ ἐξερχομένου εἰς τὸ ὄνοπόδιον: καὶ ὅταν λάβῃ τὸ νεῦμα, εἰσάγουσι τοὺς πατρικίους, καθὼς ἔχει ἡ συνήθεια τῶν ἑορτῶν· συνεισέρχεται δὲ καὶ ὁ βουλούμενος γενέσθαι⁵ μάγιστρος, καὶ πίπτουσιν εἰς τὸ στενάκιον τῆς χρυσῆς χειρὸς, ἔνθα ἴστανται οἱ δεσπότες. καὶ ἀναστάντων αὐτῶν, νεύουσιν οἱ δεσπότες τῷ πραιποσίτῳ, καὶ λέγει „κελεύσατε,” καὶ ἐξέρχονται ὀψικεύοντες τοὺς δεσπότες μέχρι τοῦ ὄνοπόδου, ἔνθα ἴστανται ὁ τῆς καταστάσεως καὶ τὰ ἄρματα καὶ οἱ 10
 C σπαθάριοι βαστάζοντες τὰ ὄπλα αὐτῶν, καὶ πίπτουσιν οἱ αὐτοὶ πατρικιοὶ κατὰ συνήθειαν, καὶ νεύει ὁ πραιπόσιτος τῷ τῆς καταστάσεως, καὶ λέγει „κελεύσατε,” καὶ ἐπενύχονται οἱ πατρικιοὶ, ὀψικεύοντες τοὺς δεσπότες μέχρι τοῦ μεγάλου κομιστωρίου, ἔνθα ἴστανται οἱ ὕπατοι κομιστωρίων καὶ οἱ 15
 λοιποὶ συγκλητικοὶ, καὶ στάντων τῶν δεσποτῶν εἰς τὸ κιβώριον ἐπάνω τῶν πορφυρῶν γραδηλίων, πίπτουσιν οἱ συγκλητικοὶ πάντες. (B.) Καὶ εἰδ' οὕτως νεύουσιν οἱ δεσπότες τῷ πραιποσίτῳ, καὶ εἰσάγει τὸν ὀφειλόντα προβληθῆναι μάγιστρον εἰς τοὺς πόδας τῶν δεσποτῶν, καὶ πίπτει εἰς τὸ 20
 D πρῶτον γραδηλίν ὃ προβαλλόμενος, καὶ ἀναφέρει αὐτὸν εἰς τὸ τρίτον γραδηλίον, καὶ προσκυῶν φιλεῖ τοὺς πόδας τῶν δεσποτῶν, ἐστῶτων αὐτῶν καὶ οὐ καθεζομένων, διότι εἰς ἑορτὴν προβάλλεται ἐν προκένσῳ τῆς ἐκκλησίας. καὶ ἀσπασά-

10. τὰ om. ed.

21. γραδήλιον προβαλλ. ed.

praepositus ostiario, velum marmorei pulpiti, quod in onopodium protrahitur, tenenti, annuit. Hi signo dato, patricios, ut festis diebus consuetudo est, adducunt, cum quibus is, qui Magistri dignitate ornandus est, una ingreditur, et in angiporto aureae manus, ubi Domini stant, omnes procidunt. Postquam vero surrexerit, Domini praeposito annuunt, is: *Iubete* dicit, et sic in obsequio Dominorum ad onopodium, ubi cerimoniaris et arma et spatharii sua arma gestantes adsunt, procedunt, patricii pro more se prosternunt, praepositus vero cerimoniaris annuens, dicit: *Iubete*. Patricii Dominos ad magnum usque consistorium, ubi consules ac reliqui senatores adsunt, laetis omnibus prosequuntur, ac Dominis in ciborio super porphyretica scala constitutis, senatores omnes procumbunt. (II.) Tunc, accepto a Dominis signo, praepositus Magistri dignitate ornandum ad pedes eorum adducit; is in primo gradu se prosternit, deinde ad tertium ascendens, adorat ac pedes Dominorum, qui stant, non sedent, quoniam festo die in processione ecclesiae creatur, osculatur. Osculo pedibus infixo, promotus surgit, aliusque

μερος τούς πόδας ὁ προβληθεὶς, ἀνίσταται, καὶ ὁ ἑτερος πραιπόσιτος παρέχει τοῖς δεσπόταις τὸ στιχάριον καὶ τὸ βαλτιδίον, καὶ οἱ δεσπότες ἐπιδιδούσι τῷ προβαλλομένῳ μαγίστρῳ, καὶ φιλεῖ τὰς χεῖρας τῶν δεσποτῶν ὁ προβληθεὶς, λαμβάνων τὸ στιχάριον καὶ τὸ βαλτιδίον, καὶ λαμβάνει αὐτὰ ὁ αὐτὸς πραιπόσιτος, εἰσάγων αὐτὸν ἐν τῷ χειμερινῷ κονιστωρίῳ, καὶ ἐνδύει αὐτὸν τὸ στιχάριον καὶ ζώννυσιν αὐτὸν Ed. L. 137. τὸ βαλτιδίον, καὶ φορεῖ τὸ χλανίδιον αὐτοῦ τὸ ἴδιον ἐπάνω Ms. 103. α τοῦ στιχαρίου. καὶ ἐπαίρει αὐτὸν ὁ αὐτὸς πραιπόσιτος, καὶ 10 εἰσάγει αὐτὸν εἰς τὸ κιβώριον, ἐνθα ἴστανται οἱ δεσπότες, καὶ πίπτει εἰς τὸ πρῶτον γραδήλιον καὶ φιλεῖ τοὺς πόδας τῶν δεσποτῶν, καὶ ἀναστάς ἀπευχαριστεῖ, καὶ ἴστησιν αὐτὸν ὁ πραιπόσιτος εἰς κεφαλὴν τοῦ σεκρέτου ἐπάνω πάντων τῶν πατρικίων, καὶ εὐθέως οἱ σιλεντιάριοι ὀπισθεν τοῦ σεκρέτου 15 ἐνθεν καθεῖθεν εἰσάγουσι κατὰ τιμὴν ἕκαστον, καὶ πίπτουσιν ἔμπροσθεν τῶν δεσποτῶν ἀπευχαριστοῦντες, ὡς λαβόντες κεφαλήν σεκρέτου, ὁμοίως καὶ ὑπάτους μέχρι τοῦ ἐσχάτου τῶν συγκλητικῶν. εἰθ' οὕτως νεύουσιν οἱ δεσπότες τῷ πραιποσίτῳ, καθεῖνος νεύει διὰ τῆς χλανίδος αὐτοῦ τὸν σιλεντιά- B 20 ριον τὸν ἐστώτα μέσον τοῦ σεκρέτου, καὶ λέγει „κελεύσατε,“ καὶ ἐπεύχεται πᾶσα ἡ σύγκλητος „εἰς πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς χρόνους,“ καὶ ἀποκινεῖ ἐν τῷ προκένσῳ τῆς ἐκκλησίας ἅμα τοῖς δεσπόταις.

9 αὐτὸς om. ed.
Leich.

22. καὶ ante ἀποκινεῖ om. cod., add.

praepositus sticharium et balteum Dominis, hi Magistro promotodant, is manus Dominorum osculatus, sticharium ac balteum sumit, rursus eadem idem praepositus accipit, ipsum, in hibernum consistorium deductum, stichario induit balteoque cingit, et gestat propriam tunicam super stichario. Tunc idem praepositus eum ad ciborium, ubi Domini stant, adducit, ibi in primo gradu procumbens, pedes eorum osculatur, et postquam surrexit, gratias agit: dein praepositus ad caput secreti super omnes patricios eum constituit, ac statim silentiarii post secretum singulos pro sua dignitate adducunt, qui proni in terram, quasi in capite secreti constituti, Dominis gratias agunt: sic et consules ceterosque usque ad postremum senatorem adducunt. Ultimo Domini praeposito, is tunica sua silentiarii in medio secreto constituto signum dat, et dicit: *Iubete*; senatus vero multa bonaque tempora Dominis apprecatus, in processu ecclesiae una cum Dominis discedit.

Ὅσα δὲ παραφυλάττειν ἐπὶ προαγωγῇ μαγίστρων, εἰ κελεύει
αὐτὸν ποιῆσαι εἰς κυριακὴν παγανῆν.

Πρὸ μιᾶς τῆ αὐτῆ ἑσπέρας ἀσφαλίζονται οἱ τρεῖς πυλῶ-
νες οἱ ἐλεφαντινοὶ τοῦ κονισιωρίου, καὶ οἱ ἐξερχόμενοι εἰς
C τὸν μάρκωνα τῶν κاندιδάτων καὶ κρεμῶσιν βῆλα εἰς τοὺς 5
τρεῖς πυλῶνας, ἀσφαλίζεται καὶ τὸ τρίθυρον τοῦ ὑποποδίου,
ὁμοίως καὶ αἱ θύραι τοῦ δέλφακος, καὶ ἴσταται τὸ σένζον
εἰς τὸ κιβώριον τοῦ κονισιωρίου, καὶ τῆ ἑσπέρα φυλάττε-
ται ὑπὸ σιλεντιαρίων καὶ χοσβαϊτῶν, καὶ οὐδεὶς διέρχεται τῆ
ἑσπέρα ἐκείνη ἐν τῷ κονισιωρίῳ, ἴσταμένου τοῦ σένζου. καί 10
μηνύεται ἀφ' ἑσπέρας πᾶσα ἡ σύγκλητος, ἵνα προέλθωσιν ἐπὶ
προελεύσει, καὶ τὸ πρῶτ' ἀλλάσσει ἡ σύγκλητος ἐν τῷ μάρκω-
νι τῶν κاندιδάτων, καὶ οἱ πατρικιοὶ ἀλλάσσουν εἰς τοὺς
Ἰνδοὺς, μὴ ἔχοντες ἄδειαν εἰσεῖναι ἐν τῷ κονισιωρίῳ, ἴστα-
μένου τοῦ σένζου. καὶ ὅτε κελεύουσιν οἱ δεσπότες καθίσαι 15
εἰς τὸ σένζον, ἐξέρχονται ἐκ τοῦ ἀνγουστέως ἐστεμμένοι, φο-
ροῦντες καὶ τὰς χλαμύδας, καὶ μυστικῶς ὀψικευόμενοι ὑπὸ
τοῦ κουβουκλείου, καθέζονται εἰς τὸ σένζον, ὃ δὲ τῆς κατα-
στάσεως ἔξωθεν τῶν ἐλεφαντινῶν πυλῶν εἰς τὸν μάρκωνα
Ms. 103. b τῶν κاندιδάτων, εἶθα καὶ ἡ προέλευσις, εὐτρεπίζει τὰ βῆλα 20
ἀπὸ τε μαγίστρων, πατρικίων καὶ λοιπῶν συγκλητικῶν. (B.)
Λαμβάνει νεῦμα παρὰ τῶν δεσποτῶν ὁ πραιπόσιτος καὶ ἐξ-
έρχεται ἔξω διὰ τοῦ μέσου πυλῶνος τοῦ κονισιωρίου, ὀψι-

12. τῷ πρῶτ' ed.

OBSERVANDA IN PROMOTIONE MAGISTRUM, SI IUBET IMPERATOR, UT DIE
FESTO PAGANO CELEBRETUR.

Pridie eius diei vesperi tres eburneae portae consistorii, tam
quae ad macronem seu porticum candidatorum exeunt, clauduntur,
vela in tribus portis suspenduntur, triplex ianua onopodii aequae
ac portae delphacis clauduntur, thronus in ciborio consistorii col-
locatur et vespere a silentiariis et chosbaitis custoditur, nec licet
ulli hac vespere, posito throno, consistorium ingredi. Porro vesperi
senatus omnis, ut in processione prodeat, monitus, mane in ma-
craone candidatorum, patricii in eo loco, qui ad Indos vocatur,
quoniam ipsis, throno constituto, consistorium intrare interdictum
est, vestes mutant. Si vero Domini in throno considerare volunt, co-
ronas ac chlamydes gestantes, ex augusteo prodeunt, et cubiculo
eos secreto comitante, in throno consistunt, cerimoniarum vero extra
portas eburneas in longa porticu candidatorum, unde processio fit,
vela magistrorum, patriciorum ac reliquorum senatorum ordinat. (II).
Praepositus signo a Dominis accepto, foras per mediam consistorii

κενόμενος ὑπὸ δύο ὀστιάριων, καὶ εἰσάγει βῆλον α', μαγιστρούς· βῆλον β', πατρικίους· βῆλον γ', τοὺς ὑπάτους· βῆ-Ed. L. 138
 λον δ', τοὺς κόμητας σεκόρων· βῆλον ε', τοὺς ἀπὸ ἐπάρχων
 καὶ στρατηλάτας. καὶ ἅφ' οὗ πληρωθῶσιν τὰ βῆλα καὶ εἰσ-
 5 ἐέλθωσιν ἔνδον τοῦ κονισιστωρίου, νεύουσιν οἱ δεσπόται τῷ
 πραιποσίτῳ, καὶ εἰσάγει τὸν ὀφείλοντα προβληθῆναι μάγι-
 στρον ἐκ τῆς τάξεως τῶν πατρικίων, καὶ φέρει αὐτὸν μέσον
 τῶν πορφυρῶν γραδηλίων ἔμπροσθεν τοῦ κιβωρίου, καὶ ἀνα-
 φέρει αὐτὸν εἰς τὸ τρίτον γραδηλίον, καὶ πίπτει ἔμπροσθεν
 10 τοῦ ὑποποδίου τοῦ σένζου, καὶ φιλεῖ τοὺς πόδας τοῦ μεγά-
 λου δεσπότου καὶ τὰ δύο γόνατα, ὁμοίως καὶ τοῦ μικροῦ,
 καὶ ἀναστάς ἀπλοῦ τὰς χεῖρας καὶ λαμβάνει παρὰ τῶν δε-
 σποτῶν τὸ στιχάριον καὶ τὸ βαλτίδιον. καὶ εἰσάγει αὐτὸν ὅβ
 πραιπόσιτος ἐν τῷ χειμερινῷ κονισιστωρίῳ, καὶ ἐνδύει αὐτὸν
 15 τὸ στιχάριον καὶ ζώννυσιν αὐτὸν τὸ βαλτίδιον, καὶ εἰδ' οὕ-
 τως προσφέρει αὐτὸν πρὸς τοὺς πόδας τῶν δεσποτῶν, καὶ
 φιλεῖ τοὺς πόδας, ὡς τὸ πρότερον, ἀπευχαριστῶν τοὺς δε-
 σπότας. καὶ λαβὼν αὐτὸν ὁ πραιπόσιτος ἴσθησιν αὐτὸν εἰς
 κεφαλὴν τοῦ σεκρέτου τῶν πατρικίων, καὶ εἰσάγονται ἀπὸ τῆ
 20 πατρικίων μέχρι τῶν ἐσχάτων, κρατούμενοι ὑπὸ σιλεντιαρίων,
 καὶ ἀπευχαριστοῦσιν, ὡς λαβόντες κεφαλὴν σεκρέτου. ὁ δὲ
 σιλεντιάριος, ἔστῳς μέσον τοῦ σεκρέτου, λαμβάνει νεῦμα πα-

1. βῆλα, α'. μαγιστρούς, καὶ β' ed. 3. σεκόρων, vocabulum
 incertae significationis, cod. h. l. praebebat et infra p. 237, 11 et
 12. Leichius ex coniectura ter σακρῶν, semel autem σεκρέτων
 rescripsit, utrumque iure improbat Reiskio. 4. πληρωθῆ ed.
 εἰσελθῶσιν R., εἰσελθῶν cod., εἰσῆλθον ed.

portam, a duobus ostiariis stipatus, procedit, et vela adducit: primum, magistros; secundum, patricios; tertium, consules; quartum, comites**; quintum, expraefectos et duces copiarum. Vela sic completa postquam consistorium ingressa sunt, Domini praeposito signum dant, qui Magistri dignitate ornandum ex patriciorum ordine adducit, et in medio graduum porphyreticorum coram ciborio, deinde in tertio gradu constituit: is ad scabellum throni procumbit, pedesque et ambo genua magni Imperatoris aequae ac minoris osculatus, surgit et expansis manibus sticharium et balteum a Dominis accipit. Tunc eum praepositus, in hibernum consistorium deductum, stichario induit et balteo cingit, sicque ad pedes Dominorum constituitur, quos, ut primum, osculatus, ipsis gratias agit. Tunc eum praepositus in capite secreti patriciorum constituit, et adducuntur patricii omnes, silentiariis stipati, et gratias agunt, caput secreti quasi tenentes. Silentarius autem, in medio secreto constitutus, nutum a praeposito accipit, et dicit: *Iubete*, sonatus multa ac felicia tempora appreca-

ρὰ τοῦ πραιποσίτου καὶ λέγει „κελεύσατε,” καὶ ἐπεύχεται ἡ σύγκλητος „εἰς πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς χρόνους,” καὶ ἐξέρχονται ἐν τῷ μάκρῳ τῶν κανδιδάτων, καὶ δίδονται μίνας παρὰ τοῦ σιλεντιαρίου. ὁ δὲ προβληθεὶς μάγιστρος ἐξέρχεται εἰς τοὺς Ἰνδοὺς, καὶ ἀλλάσσει σαγίον ἀληθινὸν ἐπάνω τοῦ σιχαρίου αὐτοῦ, καὶ ἀναχωρεῖ εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ εἰ μὲν ἔστι πλησιάζων τῷ παλατίῳ ὁ οἶκος αὐτοῦ, ὀψικεύεται ὑπὸ ἀξιωματικῶν καὶ δομεστικῶν πεδίτου καὶ σχολαρίων πεδίου καὶ σκουταρίων τοῦ ἀριθμοῦ καὶ διαιταρίων καὶ δεκανῶν· εἰ δὲ ἔστι μακρόθεν, οἱ αὐτοὶ ἄνευ τῶν ἀξιωματικῶν. 10 χρηρὴ δὲ γινώσκειν, ὅτι καὶ ἐν ἑορτῇ, ἐὰν προβληθῇ, οὕτως ἀναχωρεῖ.

ΚΕΦ. μζ.

D Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν ἐπὶ προαγωγῇ πατρικίου συγκλητικοῦ καὶ στρατηγούντος.

15

Πρὸ μιᾶς δίδεται ἀπόκρισις, καὶ μηνύεται πᾶσα ἡ σύγκλητος, ἵνα προέλθῃ μετὰ ἀλλαξίμων, καὶ τὸ πρῶτ' ἀλλάσσει ἐν τῷ ἵπποδρόμῳ, καὶ εἰσέρχεται ἡ προέλευσις εἰς τὸ τρίκλινον τοῦ Ἰουστινιανοῦ καὶ πᾶς ὁ λαὸς, καθὼς ἔχει ἡ συνήθεια τῆς κυριακῆς. καὶ ὅτε κελεύουσιν οἱ δεσπότες, 20 δέξασθαι τὸ σέκρετον, λέγουσι τῷ πραιποσίτῳ, καὶ ἐξέρχεται πραιπόσιτος καὶ λέγει τῷ τῆς καταστάσεως, καὶ προσκαλε-

tur, et sic in macronem candidatorum se conferunt, silentiarius missam dat. Promotus ad magistri dignitatem ad Indos discedit sagumque purpureum supra sticharium suum induit, et domum abit: quae si proxima palatio est, proceres, domestici et scholarii pedites, scutarii numeri, diaetarii et decani eum sequuntur, sin remotior, iidem, exceptis proceribus, comitantur. Observandum vero est, eum festo quoque die, si promotus est, his comitantibus, domum reverti.

CAP. 47.

Observanda in promotione Patricii senatoris et militum praefecti.

Pridie unius diei responsum datur, omnisque senatus monetur, ut in mutatoriis procedat: is mane mutatorias in circo induit, et processio omnisque populus, ut diei dominicae solennitas postulat, triclinium Iustiniani ingreditur. Et si Dominis secretum excipere placet, id praeposito dicunt, qui egressus, cerimoniarium admonet, ut patricios senatumque advocet. His tripetonem ingressis, ipse vcla ibi ordinat, Domini dibetesia, chlamydes coronasque suas mutant, inque throno consistunt. Tunc

ται ὁ τῆς καταστάσεως τοὺς πατρικίους καὶ τὴν σύγκλητον. καὶ εἰσέρχονται εἰς τὸν τριπέτωνα, καὶ εὐτρεπίζει τὰ βῆλα εἰς τὸν αὐτὸν τριπέτωνα, καὶ ἀλλάσσουν οἱ δεσπότες τὰ διβητήσια καὶ τὰς χλαμύδας καὶ τὰ στέμματα αὐτῶν, καὶ 5καθέζονται ἐν τῷ σένζῳ. καὶ εὐθέως εἰσέρχονται οἱ κουβικουλάριοι μυστικῶς ἀπὸ πλαγίου ἔνθεν κἀκεῖθεν, καὶ ἴστανται κονιστώριον, καὶ νεύουσιν οἱ δεσπότες τῷ πραιποσίτῳ, καὶ ἐξέρχεται μετὰ ὀστιαρίων, ὡς ἔχει ἡ συνήθεια, καὶ προσκαλεῖται βῆλον α', τῶν μαγίστρων· βῆλον β', τοὺς πατρικίους· βῆλον γ', τοὺς ὑπάτους· βῆλον δ', τοὺς κόμητας τῶν 10σεκόρων· βῆλον ε', τοὺς κανδιδάτους σεκόρων· βῆλον ε', τοὺς δομεστικούς σεκόρων· βῆλον ζ', ἀπὸ ἐπάρχων, τοὺς Β στρατηλάτας. (B.) Ὁ δὲ ῥεφερενδάριος εἰσέρχεται ἀπὸ πλαγίου, ὅτε εἰσῆλθεν τὸ βῆλον τῶν πατρικίων, καὶ ἴστανται 15ὀπισθεν αὐτῶν· οἱ δὲ ἀσηκρῆται οἱ μὴ ὄντες ὑπάτοι εἰσέρχονται ἀμηνυτὶ, ὅτε εἰσέλθῃ τὸ βῆλον τῶν ὑπάτων, καὶ ἴστανται ὀπισθεν τῶν ὑπάτων· ὁμοίως εἰσέρχονται οἱ σιλεντιάριοι εἰς τὴν συμπλήρωσιν τῶν ζ' βῆλων, καὶ ἴστανται ὀπισθεν ἔνθεν κἀκεῖθεν. τῷ δὲ τῆς καταστάσεως κελεύουσιν 20οἱ δεσπότες λαλῆσαι πρὸ τοῦ ἐλθεῖν τὰ βῆλα τῷ ὀφειλοντι προβληθῆναι, καὶ ὅτε θέλει εἰσαῖαι τὰ βῆλα, λέγει πρὸς τὰ Ms. 104. b μέρη τὸ ὄνομα μυστικῶς, καὶ ἀπέρχονται τὰ μέρη, καὶ ποιούσιν τὰ ποιήματα τοῦ προβαλλομένου κατὰ τὸ ὄνομα. καὶ C ἀφ' οὗ σταθῆ τὸ σέκρετον κονιστώριον, καὶ σταθῶσιν οἱ 25σιλεντιάριοι ἔνθεν κἀκεῖθεν, νεύουσιν οἱ δεσπότες τῷ πραι-

11. Pro priore σεκόρων ed. σεκρέτων, pro altero σακρῶν, idemque versu proximo.

statim cubicularii secreto ab utroque latere veniunt et consistorium constituunt, Domini signum praeposito dant, qui cum ostiariis pro more egressus, advocat velum primum, magistros; secundum, patricios; tertium, consules; quartum, comites**; quintum, candidatos**; sextum, domesticos**; septimum, expraefectos et militum ductores. (II.) Referendarius ex obliquo post velum patriciorum ingreditur, ac pone illud subsistit, a secretis vero, qui consules non sunt, ingresso velo consulum, non vocati intrant ac a tergo consulum consistunt: eodem modo silentiarii ad septem vela complenda intrant, ac post ea in utroque latere subsistunt. Domini cerimoniarium iubent, ut, antequam vela ingredientur, cum candidato loquatur, is igitur, vela adducturus, factionibus nomen candidati clam dicit, haec abeunt et carmina, quae promoti accini solent, secundum nomen eius conficiunt. Ex quo vero secretum consistorium constituit, ac silentiarii ab utroque latere adsunt, Domini praeposito, is cerimoniarario

ποσίτῳ, καὶ ὁ πραιπόσιτος τῷ τῆς καταστάσεως, καὶ ἐπαίρει ὁ τῆς καταστάσεως μετὰ τοῦ σεκουνδηκηρίου τὸν προβαλλόμενον πατρίκιον, καὶ ἴσταται μέσον τοῦ σεκρέτου, κρατούμενος ὑπὸ τοῦ τῆς καταστάσεως καὶ τοῦ ἑτέρου σιλεντιαρίου· καὶν τε εἷς ἐστίν, καὶν τε δύο, καὶν τε τρεῖς, καὶ αὐτοὶ συνεισέρχονται ὑπὸ σιλεντιαρίου κρατούμενοι, καὶ πίπτουσιν οἱ προβαλλόμενοι καὶ μόνον, καὶ εἰσάγουσι τὸν πρῶτον αὐτῶν ἔμπροσθεν τοῦ ὑποποδίου τῶν δεσποτῶν, καὶ πίπτει καὶ φιλεῖ τοὺς πόδας καὶ τὰ δύο γόνατα τοῦ μεγάλου βασιλέως, ὁμοίως καὶ τοῦ μικροῦ, καὶ ἐγερθεὶς ὑπλοῖ τὰς χεῖρας, καὶ λαμβάνει τὰ κωδικέλλια παρὰ τῶν δεσποτῶν καὶ φιλεῖ τὰς χεῖρας αὐτῶν. (Γ.) Καὶ ἴστησιν αὐτὸν, ὅπου ἴστανται οἱ λοιποὶ, καὶ εἰσάγει τὸν δεύτερον, καὶ προσφέρει κάκεινον ἐν τῷ ὑποποδίῳ, καὶ πίπτει καὶ φιλεῖ τοὺς πόδας ὁμοίως καὶ τὰ γόνατα τῶν δύο δεσποτῶν, καὶ λαβὼν τὰ κωδικέλλια φιλεῖ τὰς χεῖρας, καὶ ὀπισθοποδεῖ κάκεινος, ὁμοίως καὶ οἱ λοιποὶ, ὅσοι εἶναι εἰσι, ποιοῦσιν οὕτως, καὶν τε τρεῖς, καὶν τε τέσσαρες. καὶ ὅτε λάβωσιν οἱ ἀμφοτέρωθεν τὰ κωδικέλλια καὶ σταθῶσιν, εἰσάγονται ἀπὸ τοῦ μαγίστρου μέχρι τῶν ἐσχάτων συγκλητικῶν ἔμπροσθεν τῶν δεσποτῶν, κρατούμενοι ὑπὸ σιλεντιαρίων, ἀπευχαριστοῦντες. καὶ ὅτε πληρώσῃ ἡ σύγκλητος τὴν εὐχαριστίαν, προσφέρει πάλιν ὁ τῆς καταστάσεως τὸν προβληθέντα πρῶτον, καὶ πίπτει ἐν τῷ ὑποπο-

1. ὁ δὲ τῷ τῆς ed. 9. καὶ δύο ed.

signum dant, cerimoniaris cum secundicerio promotum patricium in medium secretum perducit, a magistro cerimoniarum alioque silentiario stipatus: sique unus est, aut duo tresve, omnes, silentiariis stipati, una intrans, candidati semel se prosternaunt, et primus eorum ad scabellum Dominorum perducitur, is pedes et ambo genua magni ac minoris Imperatoris osculatus, surgit, et expansis manibus codicillos a Dominis accipit, eorumque manus osculatur. (III). Tunc ipsum cerimoniaris eo in loco, ubi reliqui stant, constituit et secundum adductum in scabello collocat, is procumbit, ac pedes et genua Dominorum osculatur, codicillis vero acceptis, manus osculatur et abit: sic etiam reliqui, quotquot eorum sunt, tres quatuorve, faciunt. Ambo vero postquam, acceptis codicillis, constiterunt, a magistro senatores omnes, a primo ad ultimum, in conspectum Dominorum, stipati silentiariis, ducuntur et gratias agunt. Qua gratiarum actione a senatu peracta, cerimoniaris primum e promotis iterum adducit, is in scabello se prosternit, pedes ac genua magni acque ac minoris Imperatoris osculatur, ac Dominis, nova dignitate ornatus, fausta precatur. Tunc cerimoniaris ipsum in loco, quem

δὲ καὶ φιλεῖ τοὺς πόδας καὶ τὰ γόνατα τοῦ μεγάλου δεσπότου, ὁμοίως καὶ τοῦ μικροῦ, καὶ εὐχεται τοὺς δεσπότας, ὡς τιμηθεῖς. καὶ ἴστησιν αὐτὸν ὁ τῆς καταστάσεως ἔνθα ἐστὶν ἡ τιμὴ αὐτοῦ, κἂν στρατηγὸς ἔμπρατος, κἂν τε ἄπρατος, ὁμοίως καὶ τοῖς λοιπαῖς ποιεῖ οὕτως, πίπτουσι κἀκεῖνοι καὶ φιλοῦσι τοὺς πόδας καὶ τὰ γόνατα, καὶ ἴστησιν αὐτοὺς, ἕκα-^{Ms. 105. a} στον κατὰ τὴν τιμὴν αὐτοῦ, καὶ ὅτε συμπληρώσουσιν ἀμφό-^B τεροι οἱ προβληθέντες, νεύουσιν οἱ δεσπόται τῇ πραιποσίτῃ, καὶ λέγει „κελεύσατε,” καὶ εὐχονται τὸ „εἰς πολλοὺς χρό-¹⁰ιους.” καὶ ἐξέρχεται ἡ σύγκλητος μετὰ τῶν προῤῥηθέντων, καὶ λαμβάνουσιν οἱ σιλεπτιῦριοι τὰ κωδικέλλια αὐτῶν, καὶ ἕκαστος σιλεπτιῦριος ὀψικεύει τὸν ἴδιον αὐτοῦ, βασιτάζοντες τὰ κωδικέλλια αὐτῶν. (Δ.) Καὶ ἐξέρχονται διὰ τῆς προσ-¹⁵λευσεως, καὶ ἀπέρχονται εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ ἵπποδρόμου, καὶ ἀπτοῦσι κηρούς, ὀψικεῦόμενοι ὑπὸ ἀξιωματικῶν, καὶ ἀ-^Cπέρχονται ἐν τῷ κοιμιστωρίῳ, καὶ ἀπτοῦσι κἀκεῖσε κηρούς, ὁμοίως καὶ εἰς τοῦ Κυρίου. καὶ ἴστανται οἱ ἀξιωματικοὶ καὶ τὰ σκουτάρια τοῦ ἀριθμοῦ καὶ οἱ διαιτῆριοι τῶν ὄλων διαι-²⁰τῶν καὶ οἱ δεκανοὶ εἰς τὸν μάκρωνα τῶν κανδιδάτων, καὶ ἀ-²⁵ποπέρχονται οἱ αὐτοὶ πατριῖοι ὀψικεῦόμενοι μέχρι τῶν γαλ-³⁰κῶν πυλῶν τῶν κορτινῶν, καὶ λέγει ὁ ἀδμηρσουνάλιος, ἄπερ φωνοβολεῖ ὁ νομεράριος, καὶ λέγει „στήτω” καὶ κρατεῖ ὁ νομεράριος τὸ βῆλον, καὶ πάλιν λέγει ὁ ἀδμηρσουνάλιος, ἄ-³⁵περ φωνοβολεῖ ὁ νομεράριος· „λεβὰ πατριῖε στρατηγῆ

21. νομεράρης cod. hic et deinceps.

eius dignitas postulat, sive dux militum ordinarius, seu honorarius sit, constituit, sic et reliquis facit, qui se itidem prosternunt pedesque ac genua osculantur, deinde singulis pro suo munere locum adsignat, et postquam utrique promoti cerimonias ritusque omnes peregere, Domini praeposito signum dant, is dicit: *Iubete*, et multos annos apprecantur. Tunc senatus cum supra dictis discedit, silentiarii codicillos eorum sumunt ac singuli singulos candidatos comitantur, ipsorum codicillos portantes. (IV). Egrediuntur vero in processione ad ecclesiam hippodromi, cereos, proceribus circumdati, accendunt, ad consistorium abeunt, et ibi aequae ac in templo Domini cereos accendunt. Proceres, scutarii numeri, diaetarii omnium diaetarum et decani in longa porticu candidatorum stant, ipsi quoque patricii in obsequio ad aeneas cortinarum portas discedunt, admissionalis, quibus numerarius praeiverat, verba repetit, ac dicit: *Sta*. Tunc numerarius velum tenet, et admissionalis verba numerarii: *Leva te, patricie stratege, loco*, repetit, et egreditur primus patricius: rursus dicit ad secundum: *Sta*, et dicit secundum

λάκ," καὶ ἐξέρχεται ὁ πρῶτος πατριίκιος, καὶ πάλιν λέγει „στήτω” εἰς τὸν δεύτερον, καὶ λέγει, ἄπερ φωνοβολεῖ ὁ νομ-
 Δμεράριος, εἰ μὲν ἔστιν ἔπαρχος, εἴτε λογοθέτης, εἴτε κυαί-
 στωρ, λέγει· „λεβὰ πατριίκιε ἔπαρχε λάκ.” εἰ δὲ ἔστι πα-
 τριίκιος, μόνον· „λεβὰ πατριίκιε.” καὶ ἐξέρχεται κάκεῖνος 5
 εἰς τὴν πύλην, καὶ ἀπέρχονται οἱ αὐτοὶ πατριίκιοι ὀψικευόμε-
 νοι διὰ τῶν σχολῶν, καὶ δέχονται τὰ μέρη ἕκαστος εἰς τοὺς
 ἰδίους τόπους, καὶ ἀκτολογοῦσιν ἕνα ἕνα πατριίκιον, ἕκαστον
 κατὰ τὴν τιμὴν αὐτοῦ, καὶ ἐπιδίδωσι τὸ λιβελλάριον ὁ δῆ-
 μαρχος τῷ πρώτῳ ὡς πρώτῳ, τῷ δευτέρῳ ὡς δευτέρῳ, ὁμοί-
 10 ως καὶ τοῖς λοιποῖς, λέγων καὶ τὰ ποιήματα αὐτῶν. ὅτε δὲ
 λέγει τὸ ὄνομα καὶ τὴν ἀξίαν, προσκυνεῖ πρὸς τὸν δῆμαρχον
 Ed. L. 14 καὶ τὸν δῆμον, καὶ ὁ δῆμαρχος πρὸς αὐτὸν ποιῶν τὸ σέβας,
 ὁμοίως ἀκτολογοῦσι καὶ τοὺς λοιποὺς, ὁμοίως καὶ ὁ δῆμος
 τοῦ Βενέτου. καὶ ἀπέρχονται οἱ προβληθέντες διὰ τοῦ χυ- 15
 τοῦ τῆς χαλκῆς εἰς τὸ ἅγιον φρέαρ, καὶ ἄπτουσι κηροὺς καὶ
 εἰσέρχονται ἐν τῷ ναῷ, καὶ ἴστανται εἰς τὸ σκάμνον τῶν πα-
 Ms. 105. βτριίκιων, καὶ ὅτε ἔστιν ὁ καιρὸς γενέσθαι τὴν εὐχὴν τῶν πα-
 τριίκιων παρὰ τοῦ πατριάρχου, ἔρχεται ὁ ῥεφερενδάριος καὶ
 προσκαλεῖται αὐτοὺς, καὶ εἰσέρχονται εἰς τὸν ναὸν εἰς τὴν 20
 σωλαίαν, ἔνθα ἴστανται τὸ ἀντιμίσιον. καὶ ἐξέρχεται ὁ πα-
 τριάρχης ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ λαμβάνει τὰ κωδικέλλια
 ἕξ αὐτῶν, καὶ τίθεισιν αὐτὰ ἐν τῷ ἀντιμίσῳ, καὶ ποιεῖ τὴν
 Β εὐχὴν, καὶ εἰθ' οὕτως ἐπιδίδωσιν ἐνὶ ἑκάστῳ πατριίκίῳ τὰ

numerarium, seu praefectus sit, seu logotheta, seu quaestor: *Leva te, patricie praefecte, loco*; si vero patricius tantum est: *Leva, patricie*. Ipse ad portam dum procedit, iidem patricii per scholas abeunt, factionarii singuli in locis suis adsunt, et unicuique patricio pro sua dignitate acclamant, demarchus primo libellum ut primo, secundo ut secundo, sic etiam ceteris, tradit simulque carmina in eos recitat. Dum vero nomen ac dignitatem singulorum dicit, demarchum ac populum adorat, demarchus vero cultum solennem ipsi exhibet: eodem modo etiam reliquis una cum populo Veneto acclamant. Et abeunt promoti per chytum chalces ad sacrum puteum, cumque cereis accensis templum ingressi, in scamno patriciorum consistunt, et cum tempus precessionis a patriarcha super patriciis recitandae appropinquat, venit referendarius eosque advocat, et sic templum et solem, ubi antimensium positum est, intrant. Patriarcha ab altari procedens, codicillos ab ipsis sumtos in antimensio reponit, preces recitat, et his finitis, unicuique patricio suos codicillos tradit; quo facto, singuli patricii dona sua seu apocombia in antimensio offerunt, strategus nummos LXXII, ordinarius L, honorarius XXXVI. Patriar-

κωδικέλλια αὐτῶν, καὶ ἕκαστος πατρίκιος τίθησι τὸ ἀποκόμ-
βιον αὐτοῦ ἐν τῇ ἀντιμισίῳ, ὃ στρατηγὸς νομίσματα οὐβ, ὃ
ἔμπρατος νομίσματα ν', ὃ ἄπρατος νομίσματα λς'. καὶ ἀπέρ-
χεται ὁ πατριάρχης ἐν τῇ ἀντιμισίῳ, ἔνθα μεταδίδει, καὶ
5 εἰσέρχονται οἱ πατρίκιοι καὶ κοινωνοῦσιν, εἰθ' οὕτως ἀπέρ-
χονται εἰς τὸ σκάμνον τῶν πατρικίων, καὶ φοροῦσι σαγία
ἀληθινὰ ἀμφοτέρω, καὶ διαμερίζεται τὸ ὀψίκιον εἰς τοὺς
προβληθέντας, καὶ ἀναχωροῦσιν εἰς τοὺς οἴκους αὐτῶν ὀψι-
κενόμενοι. καὶ οἱ σιλεντιάριοι φοροῦντες σαγία ῥοῆς καβαλ-
ολάριοι, βαστάζοντες τὰ κωδικέλλια αὐτῶν, καὶ ἀπέρχονται
μέχρι τῶν οἴκων αὐτῶν ὀψικεύοντες. εἰ μὲν ἔχει γυναῖκα ὁς
προβληθεὶς πατρίκιος, ἐπιδίδωσιν ὁ σιλεντιάριος τὰ κωδι-
κέλλια τῇ πατρικίᾳ, καὶ λαμβάνει ἐξ αὐτῆς νομίσματα ιβ'.
εἰ δὲ οὐκ ἔχει γυναῖκα, τίθησιν αὐτὰ εἰς τὸν κράβαττον
15 αὐτοῦ, καὶ λαμβάνει τὰ ιβ' νομίσματα ἐξ αὐτοῦ, καὶ ἀρι-
στα μετ' αὐτοῦ, καὶ οὕτως ἀναχωρεῖ εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ.
(E.) Χρῆ δὲ γινώσκειν, ὅτι ἐν ἑορτῇ προβολῇ πατρικίου οὐ
γίνεται, τὴν δωδεκαήμερον τῶν ἑορτῶν μένεται καὶ τὴν ἑξαῆ-
μερον τῆς διακαινησίμου, καὶ τὴν ἡμέραν τῶν βαΐων καὶ ἐν
20 ὀπαγαῆ κυριακῇ, καὶ τὸ ἅγιον σάββατον μηνύεται ἡ σύγκλη-
τος, ἵνα βαστάζωσι τὰ ἄσπρα χλανίδια μετὰ τῶν ἀτραβατι-
κῶν, καὶ πρὸ τοῦ ἀπελθεῖν τοὺς δεσπότας εἰς τὴν ἐκκλησίαν
δέχεται σέκρετον μετὰ λευκῶν χλανιδίων εἰς τὸ χρυσοτρικλι-
νον, καὶ γίνεται ἡ προβολὴ τῆς πατρικιότητος, καὶ δίδεται

4. μεταδίδωσι ed. 18. τὴν δωδεκαήμερον. Aliquid decesse
videtur R., e. c. ἀλλὰ, vel εἰ μὴ μόνον, vel δταν δὲ κατά. 20.
κυριακῇ. καὶ ed.

cha ad antimensium, in quo dona reposuerunt, progresso, patricii
infrant, et communiōne ipsis impertita, ad scamnum patriciorum
discedunt, omnes saga purpurea gestant, et obsequio promotis dis-
tributo, ad domos suas cum comitibus discedunt. Silentiarii sagis
russis induti, consensu equis, ipsorum codicillos portant et usque
ad domos suas eos sequuntur. Si promotus patricius uxorem habet,
silentiarius codicillos patriciae tradit, et ab ea nummos XII accipit:
si caelebs est, silentiarius codicillos in grabato eius reponit, ab ipso
nummos XII accipit, et convivio insuper exceptus, domum discedit.
(V.) Observandum est, quod die festo promotio patricii non institu-
atur, instituaturo vero in dodecaemero festorum, in hexaemero se-
ptimanae renovationis, in die palmarum et dominica pagana. Sancto
sabbato senatus admonetur, ut albis tunicis et atrebatibus incedat,
et priusquam Domini in ecclesiam veniunt, secretum candidas tuni-
cas gestans in chrysotriclinio praesto est, promotio ad patriciatum
dignitatem celebratur; et in consistorio solennis Imperatoris in throno

μεταστάσιμον ἐν τῷ κομιστωρίῳ, καὶ ἀλλάσσει πᾶσα ἡ
 Ms. 106. a σύγκλητος ἀτραβητικὰ χλανίδια κατὰ τὴν συνήθειαν τῆς ἡμέ-
 ρας τοῦ ἀγίου σαββίου, ὁμοίως καὶ οἱ προβληθέντες πα-
 τρικοίοι τὰ ἀτραβητικὰ, εἰ μὲν ἔστιν στρατηγός, φορεῖ σαγίον
 ἀληθινόν, βασιάζων καὶ τὰ κωδικέλλια αὐτοῦ ἐμπροσθεν5
 τῶν δεσποτῶν. καὶ ἀπέρχονται μέχρι τῆς ἐκκλησίας, καὶ
 Ed. L. 142 ὅτε ἀλλάξουσιν οἱ δεσπόται τὰς ἐνδυτὰς τῆς ἐκκλησίας, ὑπο-
 στρέφουσιν ἐν τῷ παλατίῳ καὶ ἀλλάσσουν οἱ προβληθέντες
 πατρικοίοι τὰ ἄσπρα χλανίδια, καὶ ἐπαίρουσιν οἱ σιλεντιάριοι
 τὰ κωδικέλλια αὐτῶν. οἱ μὲν στρατηγοὶ μετὰ σαγίων ἀλη-10
 θινῶν ἀπέρχονται ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καθὼς τὰ προῤῥηθέντα,
 διὰ τῶν σχολῶν καὶ τὰς δοχὰς τῶν μερῶν, καὶ ἔξέρχεται ὁ
 πατριάρχης ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ποιεῖ τὴν εὐχὴν, ὡς
 ἔχει ἢ συνήθεια, καὶ ἀναχωροῦσιν εἰς τοὺς οἴκους αὐτῶν,
 καθὼς ἀνωτέρω εἴρηται. ἐν ἡμέρᾳ παρακνυτικοῦ φιάλης15
 γίνεται, καὶ παρακνύπει μετὰ τὸ κωδικέλλιον, καὶ ἐν τῇ
 συμπληρώσει τοῦ παρακνυτικοῦ τῆς φιάλης τῶν Βενέτων
 B ἀπέρχονται τὰ μέρη εἰς τοὺς τόπους αὐτῶν εἰς τὰς σχολὰς,
 ὁμοίως καὶ οἱ προβληθέντες πατρικοίοι ὀψικενόμενοι ἀπέρχον-
 ται εἰς τὰς σχολὰς, καὶ δέχονται αὐτοὺς τὰ μέρη, καὶ ἀπέρ-20
 χονται ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ πληροῦνται πᾶσα ἢ ἀκολουθία,
 ὡς ἔχει ἢ συνήθεια, καθὼς ἀνωτέρω εἴρηται. εἰ δὲ οὐκ
 ἔστι συγκλητικὸς ὁ προβληθεὶς πατρικός, ἀλλ' ἔστιν ἀπὸ
 σπαθίου, οὐκ εἰσέρχεται ἐν τῷ χρυσοτρικλίῳ, ἀλλ' ἐνδύει

16. τῶν κωδικελλίων ed.

consessus fit, senatus omnis atrebatas tunicas, ut die sancti sabbati
 mos est, patricii recens creati atrebatice mutant, sique in his stra-
 tegus est, sagum purpureum suosque codicillos coram Dominis gestat.
 Et abeunt ad ecclesiam, dumque Domini instrata ecclesie muta-
 runt, ad palatium revertuntur, promoti patricii albas tunicas indu-
 unt, silentiarii eorum codicillos gestant. Strategus sagis purpureis,
 ut diximus supra, ad ecclesiam per scholas et factionum stationes
 abeunt, patriarcha ab ara progressus, ut mos est, precatur, sicque
 domum unusquisque, ut diximus, discedit. Porro si promotio eo
 die, quo in phiala thronus imperatorius ponitur, instituitur, is quo-
 que cum codicillo prospicit, et postquam Veneti eo die solennes ce-
 rimoniae phialae peregere, factiones ad loca sua in scholas se con-
 ferunt: abeunt quoque promoti patricii cum obsequio in scholas,
 ubi a factionibus excipiuntur, deinde in ecclesiam, omnisque ritus
 ibi pro more, quem nos supra exposuimus, peragitur. Si promotus
 patricius non senatorii ordinis, sed unus de spathariis est, non in-
 greditur chrysotriclinium, sed ceremoniarum ipsum sago russo induit.
 Velis omnibus chrysotriclinium pro more ingressis et in consistorio

αὐτὸν δὲ τῆς καταστάσεως σαγίον ῥοῆς. καὶ ὅτε εἰσέλθῃσι
 τὰ βῆλα ὅλα κατὰ τὴν συνήθειαν ἐν τῷ χρυσοτρικλίνῳ καὶ
 σταθῶσι κονιστώριον, κρατεῖ δὲ τῆς καταστάσεως τὸν ὀφεί-
 λοντα προβληθῆναι εἰς τὸ πούλιπτον τῶν ἀργυρῶν πυλῶν
 5 μετὰ ἄλλον σιλεντιαρίου, καὶ ἔρχεται ὁ ὀστιάριος μόνος,
 καὶ ἴσταται εἰς τὸ βῆλον ἔσωθεν, καὶ ὅτε λάβῃ τὸ νεῦμα
 παρὰ τοῦ πραιποσίτου, κρούει τὸ βῆλον, καὶ ἐπαίρει αὐτὸ
 ὁ σιλεντιάριος, καὶ εἰσέρχεται ὁ προβληθεὶς πατρικίος ἀπὸ
 σαγίου ῥοῆς, κρατούμενος ὑπὸ τοῦ τῆς καταστάσεως καὶ
 10 ἰοιέτερον σιλεντιαρίου, καὶ πίπτει μετὰ τῶν σιλεντιαρίων ὁ προ-
 βληθεὶς τὸ πρῶτον, τὸ δεύτερον πίπτει εἰς τὴν μέσσην τοῦ
 τρικλίνου, τὸ τρίτον πίπτει ἀπὸ διαστήματος τοῦ σένζου. Ms. 106. b
 καὶ φέρουσιν αὐτὸν, καὶ πίπτει ἔμπροσθεν τοῦ ὑποποδίου,
 καὶ φιλεῖ τοὺς πόδας τοῦ μεγάλου βασιλέως καὶ τὰ δύο
 15 αὐτοῦ γόνατα, ὁμοίως καὶ τοῦ μικροῦ, καὶ ἀπλοῖ τὰς χεῖρας
 καὶ λαμβάνει παρὰ τῶν δεσποτῶν τὰ κωδικέλλια, καὶ φιλεῖ
 τὰς χεῖρας τῶν δεσποτῶν, καὶ ὀπισθοποδεῖ αὐτὸν ὁ τῆς κα-
 20 ταστάσεως, ἔνθα τὸ τρίτον προσεκύνησε, καὶ εἰσέρχονται οἱ
 πατρικιοὶ ἀπὸ τε μαγίστρων καὶ τῶν λοιπῶν πατρικίων,
 25 δοκροτούμενοι ὑπὸ σιλεντιαρίων, ἀνευχαριστοῦντες τοῖς δεσπό-
 ταις πατρικιοὶ καὶ μόνον· οἱ δὲ λοιποὶ συγκλητικοὶ οὐ πί-
 πουσιν, ὡς μὴ γενομένου συγκλητικοῦ. καὶ ἀπέρχεται ὀψι-
 κενόμενος ἐν τῷ κονιστωρίῳ, καὶ οὕτως ἀπέρχονται ἐν τῇ
 ἐκκλησίᾳ, καὶ τὰ λοιπὰ πάντα πληροῦται, ὡς ἔχει ἡ συνή-
 30 θεια, καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν πατρικίων, καὶ ὅτε ἀναχωρεῖ ἀπὸ

δ. δ om. ed.

constitutis, cerimoniaris candidatum in pulpito portarum argentea-
 rum cum alio silentiario tenet, tunc solus ostiarius venit, eum in
 velo interiori constituit, et signo a praeposito dato, velum pulsat,
 quod silentiarius tollit, et sic promotus patricius in sago russo, a
 cerimoniaro alioque silentiario sustentatus, ingreditur et una cum
 silentiariis primam adorationem exhibet, secundam in medio tricli-
 nio, tertiam quodam a throno intervallo. Mox ab his deductus, pes-
 des ac genua magni et minoris Imperatoris osculatur, et expansis
 manibus, postquam codicillos a Dominis accepit, dextras eorum o-
 sculatur, cerimoniaris eum ad locum, ubi tertium procubuit, re-
 ducit, et patricii a magistris, ceteris patriciis ac silentiariis circum-
 dat, intrant, e quibus tantum patricii gratias Dominis agunt, reli-
 qui vero senatores, quoniam non unus sui ordinis promotus est,
 hand procidunt. Postremo in solenni obsequio ad consistorium, inde
 ad ecclesiam abit, ubi reliqua omnia pro more etiam a ceteris pa-

τῆς ἐκκλησίας, φορεῖ καὶ αὐτὸς σαγίον ἀληθινόν, καὶ οὕτως ἀναχωρεῖ εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ.

Ed. L. 143

ΚΕΦ. μή'.

Ἵσα δεῖ παραφυλάττειν ἐπὶ προβολῇ πατρικίων.

Εἰσελθὼν ὁ βασιλεὺς εἰς τὴν καμάραν τὴν οὖσαν πρὸς τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Θεοδώρου ἔνδον τοῦ βήλου, προσκαλεῖται ὁ πραιπόσιτος τοὺς βεστήτορας, καὶ περιβάλλουσι τὴν χλανίδα τὸν βασιλέα, καὶ τούτων ἐξελθόντων, στέφεται ὑπὸ τοῦ πραιποσίτου, ἔπειτα ἐξέρχεται ἐκ τῆς καμάρας, ἐν ᾗ ἐστέφθη, καὶ ἀνελθὼν καθέζεται ἐπὶ τοῦ σένζου αὐτοῦ τοῦ ἱσταμένου εἰς τὸ χρυσοτρικλίνον. στάντων δὲ τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου ἔνθεν κἀκεῖθεν, οἱ κουβικουλάριοι καὶ οἱ σπαθοκουβικουλάριοι ἴστανται ὀπίσω κύκλῳ τοῦ σένζου, καθὼς ἐστι τὸ ἡμικύκλιον, διὰ τὸ χωρηθῆναι τοὺς μέλλοντας εἰσελθεῖν διὰ τῶν ὀκτῶ βήλων· οἱ δὲ πρωτοσπαθάριοι εὐνοῦχοι ἴστανται πλησίον τοῦ σένζου. εἶτα λαβὼν τὸν θυμιατὸν ὁ μινσουράτωρ ἢ καὶ ὁ παπίας τοῦ παλατίου τοῦ μεγάλου, θυμιᾷ ἀπὸ τοῦ αἰρομένου βήλου τοῦ χρυσοτρικλίνου, καὶ ἀνέρχεται θυμιῶν τὸν βασιλέα, καὶ τούτο ποιῶν ἐκ τρίτου ἀποχωρεῖ. καὶ λαβὼν νεῦμα ὁ πραιπόσιτος παρὰ τοῦ βασιλέως, ἀπέρχεται καὶ ἴστανται ἔμπροσθεν τοῦ βασιλέως μέσον τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου, καὶ ἐφαπλώσας τὰς χεῖρας

11. Ἰστάντων cd.

triciis peraguntur, ex ecclesia vero discedens, sagum purpureum gestans, domum abit.

CAP. 48.

Observanda in promotione Patriciorum.

Imperatore cameram prope templum S. Theodori intra velum ingresso, praepositus vestitores vocat, qui ipsum tunica induunt, hisque egressis, a praeposito coronatur, deinde e camera, ubi coronatus est, prodit atque in throno suo in chrysotriclinio constituto sedet. Interea praefecti cubiculo ab utroque latere, cubicularii et spathocubicularii a tergo throni in circulo adstant, ut est semicirculus, quo per octo vela ingressuri venire debent: protospatharii vero eunuchi prope thronum consistunt. Deinde mensurator aut etiam papias palatii magni thuribulum sumit, et a velo sublato chrysotriclinii cum thure veniens, Imperatorem incensat, quo ter facto, discedit. Tunc praepositus, signo a Domino accepto, abit et coram Imperatore in medio praefectorum cubiculi stat, manibusque una cum tunica sua expansis, Imperatorem veneratur, non inclinatis ta-

αὐτοῦ μετὰ τοῦ χλανιδίου αὐτοῦ, προσκυνεῖ τὸν βασιλέα, μὴ
 κλίνας τὰ γόνατα, εἰ μὴ μόνον τὸ σχῆμα τῆς προσκυνήσεως, C
 ὃν τρόπον ἢ τῆς ἡμέρας τάξις ἀπαιτεῖ. καὶ εἰθ' οὕτως ἐξέρ-
 χεται μετὰ δύο ὄστιαρίων, ἔμπροσθεν αὐτοῦ βασιταζόντων
 5 καὶ τὰ βεργία αὐτῶν ἐν τῷ τριπέτωνι, καὶ εὐρίσκει τοὺς
 μαγίστρον ἡτοιμασθέντας παρὰ τοῦ τῆς καταστάσεως, καὶ
 προσκαλεῖται αὐτούς· ὁ πραιπόσιτος· καὶ ἴστανται ἔξω τοῦ
 βήλου τῆς πύλης τοῦ χρυσοτρικλίνου δύο σιλεντιάριοι, καὶ
 ἤνικα προσκληθῶσιν οἱ μάγιστροι παρὰ τοῦ πραιποσίτου,
 10 αἶρεται ὑπερθεῖν τὸ βῆλον ὑπὸ σιλεντιαρίων, καὶ εἰσέρχονται,
 οἱ μάγιστροι μετὰ τοῦ πραιποσίτου, τὸ πρῶτον βῆλον, καὶ
 στάς ὁ πραιπόσιτος πλησίον τοῦ αὐτοῦ βήλου, οἱ δὲ μάγι-
 στροι ὀπίσω αὐτοῦ, νεύει ὁ πραιπόσιτος τοὺς ὄστιαρίους, καὶ
 ἴστανται ἔνδον τοῦ βήλου. λαβὼν δὲ νεῦμα ὁ ἔνδον πραιπό- D
 15 σιτος παρὰ τοῦ βασιλέως, δίδωσι νεῦμα τῷ μινσουράτωρι ἢ
 τῷ κουβικουλαρίῳ τῷ αἶροντι τὸ βῆλον, καὶ εἰσέρχεται ὁ
 πραιπόσιτος καὶ ἀνέρχεται ἐν τῇ στάσει αὐτοῦ· οἱ δὲ μά-
 γιστροι εἰσελθόντες ἔνδον τοῦ βήλου, πίπτουσι, καὶ ἀναστάν-
 τες ἴστανται ἐν τῇ τάξει αὐτῶν ἀπὸ τῶν ἀρχόντων τοῦ κου-
 20 βουκλείου ἔνθεν κἀκεῖθεν. (B.) Καὶ αὖθις λαβὼν νεῦμα ὁ
 πραιπόσιτος παρὰ τοῦ βασιλέως, εἰσέρχεται εἰς τὸ μέσον,
 καὶ προσκυνήσας, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται, ἐξέρχεται μετὰ δύο Ed.L. 144
 ὄστιαρίων ἐν τῷ τριπέτωνι, καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς ἀνθυ-
 πάτους, εἰσάγει αὐτούς, βῆλον β' προσκυνήσαντες δὲ καὶ
 16. ΣΧΟΛ. Ἰστίον, ὅτι, εἰ ἔστιν εὐνοῦχος ὁ μινσουράτωρ,
 αἶρει τὸ βῆλον, εἰ δὲ μὴ, κουβικουλάριος.

men genibus; est enim tantum species adorationis, qualem ordo
 diei requirit. Sic cum duobus ostiariis, qui ante ipsum virgas suas
 in tripetone gestant, progreditur, magistros a cerimoniaro ordi-
 natos reperit, eosque praepositus advocat: extra velum portae chrysotri-
 clinii duo silentiarii stant, et accessit a praeposito magistris, velum
 a silentiariis sursum tollitur, et ingreditur primum velum magistro-
 rum cum praeposito, qui prope illud constitutus, dum post se ma-
 gistros habet, ostiariis signum dat intra velum stantibus. Porro
 praepositus in velo, signo ab Imperatore accepto, mensuratori aut
 cubiculario velum tollenti capite annuit, et ingreditur praepositus,
 suumque locum occupat. Magistri vero intra velum ingressi, se pro-
 sternunt, et postquam surrexerunt, in ordine suo post praefectos cu-
 biculo ab utroque latere adstant. (II.) Rursus praepositus secun-
 dum Imperatoris nutum in medium venit, et adoratione, de qua
 supra diximus, facta, cum duobus ostiariis tripetonem petit, et post-
 quam proconsules vocavit, eos in secundo velo adducit, ipsique post
 adorationem ad utrumque magistrorum latus se conferunt, praeposi-

αὐτοὶ, ἴστανται ἀπὸ τῶν μαγίστρων ἔνθεν κάκειθεν, ὃ δὲ πραιπόσιτος ἀνέρχεται ἐν τῇ στάσει αὐτοῦ, τοῦτο δὲ ποιεῖ κατὰ εἰσοδὸν ἐκάστου βήλου. καὶ αὐθις λαβὼν νεῦμα, ἐξέρχεται, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται, ἐν τῷ τριπέτωνι, καὶ προσκαλεῖται πατρικίους καὶ στρατηγούς, καὶ εἰσάγει αὐτούς, βῆλον 5 γ' ἐκτελούντων καὶ αὐτῶν προσκύνησιν καὶ στάσιν, ὡς καὶ οἱ πρόην. Ἰστέον δὲ, ὅτι, εἰ μὲν οὐκ ἔστιν ὁ ὑπαρχος πατρικίος, ἐν τῷ τρίτῳ βήλῳ τῶν πατρικίων εἰσέρχεται ἐν τῇ Βδοχῇ, ἐὰν δὲ κvaisτωρ ἢ λογοθέτης ἢ γενικὸς ἢ ἐκ τῶν τα Μα. 107. b πρῶτα ὄφφικια κατεχόντων, οὐκ εἰσι πατρικιοί, οὐδέεις εἰσ-10 ἔρχεται μετὰ τῶν πατρικίων, ἀλλ' εἰσέρχονται μετὰ τῆς συγκλήτου. καὶ λαβὼν πάλιν νεῦμα ὃ πραιπόσιτος παρὰ τοῦ βασιλέως, εἰσέρχεται εἰς τὸ μέσον, καὶ προσκυνήσας καὶ ἐκτελέσας πάντα, ἃ ἐν τῷ πρώτῳ βήλῳ ἐξετέλεσεν, ἐξέρχεται μετὰ δύο ὄστιαρῶν ἐν τῷ τριπέτωνι, καὶ εἰσάγει τήν 15 σύγκλητον, ὃ βῆλον· ἐκτελοῦσι δὲ καὶ αὐτοὶ ὁμοίως. συν-εἰσέρχονται αὐτοῖς διὰ τῆς πλαγίας αὐτῶν ἐν μὲν τῷ δεξιῷ μέρει οἱ βεστήτορες, ἐν δὲ τῷ ἐναννύμῳ ὃ λογοθέτης μετὰ τῶν ἀσηκρητῶν καὶ ὃ ῥεφερενδάριος μετ' αὐτῶν φορῶν φε- C λῶν ἄσπρον. Ἰστέον δὲ, ὅτι οἱ μὲν ἀσηκρητῶν καὶ οἱ βε-20 στήτορες καὶ ὃ λογοθέτης καὶ ὃ δεκανὸς εἰσιόντες οὐ πίπτουσιν, ἀλλ' ἴστανται ὀπισθεν τοῦ σεκρέτου ἔνθεν κάκειθεν, ἢ δὲ σύγκλητος, ὡς προείρηται, ἐπελθούσα ἐκτελεῖ ἅπαντα, ὡς καὶ οἱ πρότερον. εἶτα ἀνελθὼν πάλιν ὃ πραιπόσιτος,

16. δ' βῆλα cod. 20. ἄσπραν ed. 24. ἀνέλθῃ ed.

tus vero suam stationem repetit, et sic vela singula ordine intro-
ducit. Rursus signo dato, ad tripetonem, ut supra diximus, pro-
gressus, patricios et strategos vocat et in velo tertio adducit: ipsi, ut
prios, adorant suasque stationes repetunt. Observandum est, prae-
fectum, si patricius non sit, tertium velum patriciorum in recep-
tione intrare; si vero quaestor aut logotheta aut aerario praefectus
aut e proceribus, qui primis officiis admoti sunt, patricii non sint,
nullum eorum cum patriciis, sed cum senatu intrare. Rursus signo
ab Imperatore dato, praepositus, in medio constitutus, postquam
adorationem ac reliqua omnia peregit, quae in primo velo acta sint,
cum duobus ostiariis tripetonem adit, ac senatorum quartum velum
adducit, qui eodem ritus observant: cum his ab eorum latere, a
dextra parte vestitores, a sinistra logotheta cum a secretis et refe-
rendarius, albam penulam gestans, accedunt. Ex his a secretis, ve-
stitores, logothetes et decanus dum intrant, se non prosternunt,
sed post secretum ab utroque latere subsistunt, senatus vero, ut
diximus, accedit eaque omnia, quae priores, peragit. Posthac prae-

ἴστανται ἐν τῇ τάξει αὐτοῦ, καὶ λαβὼν παρὰ τοῦ βυσιλέως
νεῦμα, εἰσέρχεται μέσον, καὶ προσκυνήσας ἔξέρχεται μετὰ
ὄστιαρίων καὶ βεργίων ἐν τῷ τριπέτωνι, καὶ εἰσάγει τοὺς
κόμητας τῶν σχολῶν εἰς τὸ ε' βῆλον· ἐκτελοῦσι δὲ καὶ αὐτοὶ
ἵσομοίως. ὁ δὲ πραιπόσιτος ἀνέρχεται καὶ ἴστανται ἐν τῇ τάξει
αὐτοῦ, καὶ αὐθις λαβὼν νεῦμα εἰσέρχεται εἰς τὸ μέσον καὶ D
προσκυνεῖ, καὶ ἔξελθὼν εἰσάγει κανδιδάτους, βῆλον ε', καὶ
αὐτοὶ, ὡς προεῖρηται, τὰ συνήθη ἐκτελέσαντες, ἴστανται ἐν
τῇ τάξει αὐτῶν. καὶ ὁ πραιπόσιτος εἰσελθὼν πάλιν καὶ
10 προσκυνήσας, εἰσάγει δομεστικούς, βῆλον ζ'· καὶ αὐτοὶ ἐκτε-
λοῦσιν ὁμοίως. εἶτα εἰσάγει τοὺς ἀπὸ ἐπαρχῶν, βῆλον η'.
(Γ.) Καὶ τελεσθέντων τῶν ἡ' βῆλων, συνεισέρχονται μετὰ
τοῦ ὀγδόου βήλου ὁ τῆς καταστάσεως καὶ οἱ σιλεντιάριοι Ed.L. 145
ἔνθεν κἀκεῖθεν ὀπισθεν τοῦ σεκρέτου, καὶ εἰ μὲν εἰσῆλθον
15 μέλλων γίνεσθαι πατρικίος ἐν ἐνὶ τῶν βῆλων, καὶ ἴστανται
ἐν τῇ δοχῇ τοῦ σεκρέτου, προσκαλεῖται ὁ βασιλεὺς τὸν πραι-
πόσιτον, καὶ ὃν ἂν κελύη προβαλέσθαι πατρικίον, λέγει τὸ
ὄνομα αὐτοῦ τῷ πραιποσίτῳ, κἀκεῖνος λέγει τῷ τῆς καταστά-
σεως, κἀκεῖνος λαβὼν μετ' αὐτοῦ σιλεντιάριον καὶ τὸν μέλ-
20 λοντα προβληθῆναι, ἔξαιφνης ἄγουσιν καὶ ἴστασι μέσον ἔμ- Ms. 108. a
προσθεν τοῦ βασιλέως. εἰ δὲ ἔξω ἔμεινεν, ὡς μὴ ἀξίας οὐσης
τῆς τάξεως αὐτοῦ εἰσελθεῖν μετὰ τῶν ἡ' βῆλων, μένει μετ'
αὐτοῦ ὁ τῆς καταστάσεως μετὰ σιλεντιαρίου ἐνός, ὁ δὲ βα- B
σιλεὺς προσκαλεῖται τὸν πραιπόσιτον καὶ γνωρίζει τὸ ὄνομα

17. κελύει cod. προβάλλεσθαι ed. 20. ἴστασι ed.

positus, rursus ingressus, in suo ordine stat, et signo ab Imperatore dato, in medium pergit, factaque adoratione, cum ostiariis et virgis tripetonem petit, ac comites scholarum ad quintum velum perducit, qui eosdem, ac priores, ritus observant. Praepositus vero accedens, in suo loco subsistit, ac rursus signo dato, in medium venit, adorat, et egressus, candidatos ad velum sextum ducit, qui et ipsi, postquam solennia, ut diximus, celebrarunt, in suo ordine consistunt. Iterum praepositus ingressus, post adorationem domesticos, velum septimum, adducit, qui easdem cerimonias observant: deinde octavum, expraefectos. (III.) Octo autem velis ita completis, cum octavo cerimoniarius et silentiarius ab utroque latere post secretum intrant, et si candidatus patriciae dignitatis in uno ex his velis ingressus est, inque loco secreti stat, Imperator praepositum, et quem ad patricii dignitatem evehere vult, vocat, nomen eius praeposito, is cerimoniario indicat, qui secum sumto silentiario et candidato, statim eos in medium in conspectum Imperatoris producit. Si vero foris mansit, cum scilicet eius dignitas ipsi cum octo velis intrare non permittit, cerimoniarius ac unus e silentiariis cum

ποσίτῳ, καὶ ὁ πραιπόσιτος τῷ τῆς καταστάσεως, καὶ ἐπαίρει
ὁ τῆς καταστάσεως μετὰ τοῦ σεκουνδηκηρίου τὸν προβαλλό-
μενον πατρίκιον, καὶ ἴσταται μέσον τοῦ σεκρέτου, κρατούμε-
νος ὑπὸ τοῦ τῆς καταστάσεως καὶ τοῦ ἑτέρου σιλεντιαρίου·
κᾶν τε εἰς ἔστιν, κᾶν τε δύο, κᾶν τε τρεῖς, καὶ αὐτοὶ συνεισ-5
έρχονται ὑπὸ σιλεντιαρίου κρατούμενοι, καὶ πίπτουσι οἱ
προβαλλόμενοι καὶ μόνον, καὶ εἰσάγουσι τὸν πρῶτον αὐτῶν
ἔμπροσθεν τοῦ ὑποποδίου τῶν δεσποτῶν, καὶ πίπτει καὶ φι-
D λεῖ τοὺς πόδας καὶ τὰ δύο γόνατα τοῦ μεγάλου βασιλέως,
ὁμοίως καὶ τοῦ μικροῦ, καὶ ἐγερθεὶς ἄπλοῖ τὰς χεῖρας, καί το
λαμβάνει τὰ κωδικέλλια παρὰ τῶν δεσποτῶν καὶ φιλεῖ τὰς
χεῖρας αὐτῶν. (Γ.) Καὶ ἴστησιν αὐτὸν, ὅπου ἴστανται οἱ
λοιποὶ, καὶ εἰσάγει τὸν δεύτερον, καὶ προσφέρει κἀκεῖνον ἐν
τῷ ὑποποδίῳ, καὶ πίπτει καὶ φιλεῖ τοὺς πόδας ὁμοίως καὶ
τὰ γόνατα τῶν δύο δεσποτῶν, καὶ λαβὼν τὰ κωδικέλλια φι-15
λεῖ τὰς χεῖρας, καὶ ὀπισθοποδεῖ κἀκεῖνος, ὁμοίως καὶ οἱ λοι-
ποὶ, ὅσοι ἐάν εἴσι, ποιοῦσιν οὕτως, κᾶν τε τρεῖς, κᾶν τε τέσ-
Ed. L.140σαρες. καὶ ὅτε λάβωσιν οἱ ἀμφότεροι τὰ κωδικέλλια καὶ
σταθῶσιν, εἰσάγονται ἀπὸ τε τοῦ μαγίστρου μέχρι τῶν ἐσχά-
των συγκλητικῶν ἔμπροσθεν τῶν δεσποτῶν, κρατούμενοι ὁ-20
πὸ σιλεντιαρίων, ἀπευχαριστοῦντες. καὶ ὅτε πληρώσῃ ἡ
σύγκλητος τὴν εὐχαριστίαν, προσφέρει πάλιν ὁ τῆς κατα-
στάσεως τὸν προβληθέντα πρῶτον, καὶ πίπτει ἐν τῷ ὑποπο-

1. ὁ δὲ τῷ τῆς ed. 9. καὶ δύο ed.

signum dant, cerimoniaris cum secundicerio promotum patricium in medium secretum perducit, a magistro cerimoniarum alioque silentiario stipatus: sique unus est, aut duo tresve, omnes, silentiariis stipati, una intrant, candidati semel se prosternunt, et primus eorum ad scabellum Dominorum perducitur, is pedes et ambo genua magni ac minoris Imperatoris osculatus, surgit, et expansis manibus codicillos a Dominis accipit, eorumque manus osculatur. (III). Tunc ipsum cerimoniaris eo in loco, ubi reliqui stant, constituit et secundum adductum in scabello collocat, is procumbit, ac pedes et genua Dominorum osculatur, codicillis vero acceptis, manus osculatur et abit: sic etiam reliqui, quotquot eorum sunt, tres quatuorve, faciunt. Ambo vero postquam, acceptis codicillis, constiterunt, a magistro senatores omnes, a primo ad ultimum, in conspectum Dominorum, stipati silentiariis, ducuntur et gratias agunt. Qua gratiarum actione a senatu peracta, cerimoniaris primum e promotis iterum adducit, is in scabello se prosternit, pedes ac genua magni aequae ac minoris Imperatoris osculatur, ac Dominis, nova dignitate ornatus, fausta precatur. Tunc cerimoniaris ipsum in loco, quem

διὰ καὶ φιλεῖ τοὺς πόδας καὶ τὰ γόνατα τοῦ μεγάλου δε-
 σπότη, ὁμοίως καὶ τοῦ μικροῦ, καὶ εὐχεται τοὺς δεσπότης,
 ὡς τιμηθεῖς. καὶ ἴστησιν αὐτὸν ὁ τῆς καταστάσεως ἔνθα ἐ-
 στίν ἢ τιμὴ αὐτοῦ, κἂν στρατηγὸς ἔμπρατος, κἂν τε ἄπρατος,
 5 ὁμοίως καὶ τοῖς λοιποῖς ποιεῖ οὕτως, πίπτουσι κἀκεῖνοι καὶ
 φιλοῦσι τοὺς πόδας καὶ τὰ γόνατα, καὶ ἴστησιν αὐτοῦς, εκα-Ma. 105. a
 στον κατὰ τὴν τιμὴν αὐτοῦ, καὶ ὅτε συμπληρώσουσιν ἀμφό- B
 τεροι οἱ προβληθέντες, νεύουσιν οἱ δεσπότηαι τῷ πραιποσίτῳ,
 καὶ λέγει „κλενύσατε,” καὶ εὐχονται τὸ „εἰς πολλοὺς χρό-
 10 νουσι.” καὶ ἐξέρχεται ἡ σύγκλητος μετὰ τῶν προῤῥηθέντων,
 καὶ λαμβάνουσιν οἱ σιλεντιάριοι τὰ κωδικέλλια αὐτῶν, καὶ ἔ-
 καστος σιλεντιάριος ὀψικεύει τὸν ἴδιον αὐτοῦ, βαστάζοντες
 τὰ κωδικέλλια αὐτῶν. (Δ.) Καὶ ἐξέρχονται διὰ τῆς προε-
 λένσεως, καὶ ἀπέρχονται εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ ἵπποδρόμου,
 15 καὶ ἄπτουσι κηρούς, ὀψικεύομενοι ὑπὸ ἀξιωματικῶν, καὶ ἀ- C
 πέρχονται ἐν τῷ κομιστωρίῳ, καὶ ἄπτουσι κἀκεῖσε κηρούς,
 ὁμοίως καὶ εἰς τοῦ Κυρίου. καὶ ἴστανται οἱ ἀξιωματικοὶ καὶ
 τὰ σκουτάρια τοῦ ἀριθμοῦ καὶ οἱ διαιτάριοι τῶν ὄλων διαι-
 τῶν καὶ οἱ δεκανοὶ εἰς τὸν μάκρωνα τῶν κανθιδάτων, καὶ ἀ-
 20 πέρχονται οἱ αὐτοὶ πατρίκιοι ὀψικεύομενοι μέχρι τῶν χαλ-
 κῶν πυλῶν τῶν κορτινῶν, καὶ λέγει ὁ ἀδμηρσουνάλιος, ἄπερ
 φωνοβολεῖ ὁ νομμεράριος, καὶ λέγει „στήτω” καὶ κρατεῖ ὁ
 νομμεράριος τὸ βῆλον, καὶ πάλιν λέγει ὁ ἀδμηρσουνάλιος, ἄ-
 περ φωνοβολεῖ ὁ νομμεράριος· „λεβὰ πατρίκιε στρατηγῆ

21. νομμεράρης cod. hic et deinceps.

eius dignitas postulat, sive dux militum ordinarius, seu honorarius sit, constituit, sic et reliquis facit, qui se itidem prosternunt pedesque ac genua osculantur, deinde singulis pro suo munere locum adsignat, et postquam utrique promoti cerimonias ritusque omnes peregere, Domini praeposito signum dant, is dicit: *Iubete*, et multos annos apprecantur. Tunc senatus cum supra dictis discedit, silentiarii codicillos eorum sumunt ac singuli singulos candidatos commitantur, ipsorum codicillos portantes. (IV). Egrediuntur vero in processione ad ecclesiam hippodromi, cereos, proceribus circumdati, accendant, ad consistorium abeunt, et ibi aequae ac in templo Domini cereos accendant. Proceres, scutarii numeri, diaetarii omnium diaetarum et decani in longa porticu candidatorum stant, ipsi quoque patricii in obsequio ad aeneas cortinarum portas discedunt, admissionalis, quibus numerarius praeciverat, verba repetit, ac dicit: *Sca*. Tunc numerarius velum tenet, et admissionalis verba numerarii: *Leva te, patricie stratoge, loco*, repetit, et egreditur prius patricius: rursus dicit ad secundum: *Sca*, et dicit secundum

λώκ," καὶ ἐξέρχεται ὁ πρῶτος πατρίκιος, καὶ πάλιν λέγει
 „στήτω” εἰς τὸν δεύτερον, καὶ λέγει, ἄπερ φωνοβολεῖ ὁ νο-
 Dμεράριος, εἰ μὲν ἔστιν ἑπαρχος, εἴτε λογοθέτης, εἴτε κυαί-
 στωρ, λέγει· „λεβὰ πατρίκιε ἑπαρχε λώκ” εἰ δέ ἐστι πα-
 τρίκιος, μόνον· „λεβὰ πατρίκιε.” καὶ ἐξέρχεται κάκενος⁵
 εἰς τὴν πύλην, καὶ ἀπέρχονται οἱ αὐτοὶ πατρίκιοι ὀψικευόμε-
 νοι διὰ τῶν σχολῶν, καὶ δέχονται τὰ μέρη ἕκαστος εἰς τοὺς
 ἰδίους τόπους, καὶ ἀκτολογοῦσιν ἕνα ἕνα πατρίκιον, ἕκαστον
 κατὰ τὴν τιμὴν αὐτοῦ, καὶ ἐπιδίδωσι τὸ λιβελλάριον ὁ δῆ-
 μαρχος τῷ πρώτῳ ὡς πρώτῳ, τῷ δευτέρῳ ὡς δευτέρῳ, ὁμοί-10
 ως καὶ τοῖς λοιποῖς, λέγων καὶ τὰ ποιήματα αὐτῶν. ὅτε δὲ
 λέγει τὸ ὄνομα καὶ τὴν ἀξίαν, προσκυνεῖ πρὸς τὸν δῆμαρχον
 Ed. L. 14, καὶ τὸν δῆμον, καὶ ὁ δῆμαρχος πρὸς αὐτὸν ποιῶν τὸ σέβας,
 ὁμοίως ἀκτολογοῦσι καὶ τοὺς λοιπούς, ὁμοίως καὶ ὁ δῆμος
 τοῦ Βενέτου. καὶ ἀπέρχονται οἱ προβληθέντες διὰ τοῦ χυ-15
 τοῦ τῆς χαλκῆς εἰς τὸ ἅγιον φρέαρ, καὶ ἄπτουσι κηρούς καὶ
 εἰσέρχονται ἐν τῇ ναῆ, καὶ ἴστανται εἰς τὸ σκάμνον τῶν πα-
 Ma. 105. τρικίων, καὶ ὅτε ἔστιν ὁ καιρὸς γενέσθαι τὴν εὐχὴν τῶν πα-
 τρικίων παρὰ τοῦ πατριάρχου, ἔρχεται ὁ ῥεφερενδάριος καὶ
 προσκαλεῖται αὐτούς, καὶ εἰσέρχονται εἰς τὸν ναὸν εἰς τὴν²⁰
 σωλαίαν, ἔνθα ἴστανται τὸ ἀντιμίσιον. καὶ ἐξέρχεται ὁ πα-
 τριάρχης ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ λαμβάνει τὰ κωδικέλλια
 ἐξ αὐτῶν, καὶ τίθησιν αὐτὰ ἐν τῷ ἀντιμίσιῳ, καὶ ποιεῖ τὴν
 B εὐχὴν, καὶ εἰθ' οὕτως ἐπιδίδωσιν ἐνὶ ἑκάστῳ πατρικίῳ τὰ

numerarium, seu praefectus sit, seu logotheta, seu quaestor: *Leva*
te, patricie praefecte, loco; si vero patricius tantum est: *Leva*,
patricie. Ipse ad portam dum procedit, iidem patricii per scholas
 abeunt, factionarii singuli in locis suis adsunt, et unicuique patricio
 pro sua dignitate acclamant, demarchus primo libellum ut primo, secun-
 do ut secundo, sic etiam ceteris, tradit simulque carmina in eos recitat.
 Dum vero nomen ac dignitatem singulorum dicit, demarchum ac po-
 pulum adorat, demarchus vero cultum solennem ipsi exhibet: eodem
 modo etiam reliquis una cum populo Veneto acclamant. Et abe-
 unt promoti per chytum chalces ad sacrum puteum, cumque cereis
 accensis templum ingressi, in scamno patriciorum consistunt, et cum
 tempus precatationis a patriarcha super patriciis recitandae appropin-
 quat, venit referendarius eosque advocat, et sic templum et solem,
 ubi antimensium positum est, intrant. Patriarcha ab altari proce-
 dens, codicillos ab ipsis sumtos in antimensio reponit, preces reci-
 tat, et his finitis, unicuique patricio suos codicillos tradit; quo fa-
 cto, singuli patricii dona sua seu apocombia in antimensio offerunt,
 strategus nummos LXXII, ordinarius L, honorarius XXXVI. Patriar-

κωδικέλλια αὐτῶν, καὶ ἕκαστος πατρίκιος τίθησι τὸ ἀποκόμ-
 βιον αὐτοῦ ἐν τῷ ἀντιμισίῳ, ὃ στρατηγὸς νομίσματα οβ', ὃ
 ἔμπραττος νομίσματα ν', ὃ ἄπραττος νομίσματα λς'. καὶ ἀπέρ-
 χεται ὁ πατριάρχης ἐν τῷ ἀντιμισίῳ, ἔνθα μεταδίδει, καὶ
 5 εἰσέρχονται οἱ πατρίκιοι καὶ κοινωνοῦσιν, εἰθ' οὕτως ἀπέρ-
 χονται εἰς τὸ σκάμνον τῶν πατρικίων, καὶ φοροῦσι σαγία
 ἀληθινὰ ἀμφοτέροι, καὶ διαμερίζεται τὸ ὄψικιον εἰς τοὺς
 προβληθέντας, καὶ ἀναχωροῦσιν εἰς τοὺς οἴκους αὐτῶν ὀψι-
 κευόμενοι. καὶ οἱ σιλεντιάριοι φοροῦντες σαγία ῥοῆς καβαλ-
 0 λάριοι, βασιτάζοντες τὰ κωδικέλλια αὐτῶν, καὶ ἀπέρχονται
 μέχρι τῶν οἴκων αὐτῶν ὀψικεύοντες. εἰ μὲν ἔχει γυναῖκα ὁ
 προβληθεὶς πατρίκιος, ἐπιδίδωσιν ὁ σιλεντιάριος τὰ κωδι-
 κέλλια τῇ πατρικίᾳ, καὶ λαμβάνει ἐξ αὐτῆς νομίσματα ιβ'.
 εἰ δὲ οὐκ ἔχει γυναῖκα, τίθησιν αὐτὰ εἰς τὸν κράβαττον
 15 αὐτοῦ, καὶ λαμβάνει τὰ ιβ' νομίσματα ἐξ αὐτοῦ, καὶ ἀρι-
 στα μετ' αὐτοῦ, καὶ οὕτως ἀναχωρεῖ εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ.
 (E.) Χρῆ δὲ γινώσκειν, ὅτι ἐν ἑορτῇ προβολῇ πατρικίου οὐ
 γίνεται, τὴν δωδεκαήμερον τῶν ἑορτῶν μνῆται καὶ τὴν ἑξαῆ-
 20 μερον τῆς διακαινησίμου, καὶ τὴν ἡμέραν τῶν βαΐων καὶ ἐν
 20 πωγαῆ κυριακῇ, καὶ τὸ ἅγιον σάββατον μνηύεται ἢ σύγκλη-
 τος, ἵνα βασιτάζωσι τὰ ἄσπρα χλανίδια μετὰ τῶν ἀτραβατι-
 κῶν, καὶ πρὸ τοῦ ἀπελθεῖν τοὺς δεσπότας εἰς τὴν ἐκκλησίαν
 δέχεται σέκρετον μετὰ λευκῶν χλανιδίων εἰς τὸ χρυσοτρικλι-
 νον, καὶ γίνεται ἡ προβολὴ τῆς πατρικιότητος, καὶ δίδεται

4. μεταδίδωσι ed. 18. τὴν δωδεκαήμερον. Aliquid decesse
 videtur R., e. c. ἀλλὰ, vel εἰ μὴ μόνον, vel δταν δὲ κατὰ. 20.
 κυριακῇ. καὶ ed.

cha ad antimensium, in quo dona reposuerunt, progresso, patricii
 intrant, et communiōne ipsis impertita, ad scamnum patriciorum
 discubunt, omnes saga purpurea gestant, et obsequio promotis dis-
 tributo, ad domos suas cum comitibus discedunt. Silentiarii sagis
 russis induti, conscensis equis, ipsorum codicillos portant et usque
 ad domos suas eos sequuntur. Si promotus patricius uxorem habet,
 silentiarius codicillos patriciae tradit, et ab ea nummos XII accipit:
 si caelebs est, silentiarius codicillos in grabato eius reponit, ab ipso
 nummos XII accipit, et convivio insuper exceptus, domum discedit.
 (V.) Observandum est, quod die festo promotio patricii non institu-
 atur, instituaturo vero in dodecaëmero festorum, in hexaëmero se-
 ptimanae renovationis, in die palmarum et dominica pagana. Sancto
 sabbato senatus admonetur, ut albis tunicis et atrebatiscis incedat,
 et priusquam Domini in ecclesiam veniunt, secretum candidas tuni-
 cas gestans in chrysotriclinio praesto est, promotio ad patriciatu
 dignitatem celebratur, et in consistorio solemnis Imperatoris in throno

μεταστάσιμον ἐν τῷ κονισιωρίῳ, καὶ ἀλλάσσει πᾶσα ἡ
 Ms. 106. a σύγκλητος ἀτραβητικὰ χλανίδια κατὰ τὴν συνήθειαν τῆς ἡμέ-
 ρας τοῦ ἁγίου σαββάτου, ὁμοίως καὶ οἱ προβληθέντες πα-
 τρῖκιοι τὰ ἀτραβητικὰ, εἰ μὲν ἐστὶν στρατηγὸς, φορεῖ σαγίον
 ἀληθινόν, βασιτάζων καὶ τὰ κωδικέλλια αὐτοῦ ἔμπροσθεν5
 τῶν δεσποτῶν. καὶ ἀπέρχονται μέχρι τῆς ἐκκλησίας, καὶ
 Ed.L. 142 ὅτε ἀλλάξουσιν οἱ δεσπόται τὰς ἐνδυτὰς τῆς ἐκκλησίας, ὑπο-
 στρέφουσιν ἐν τῷ παλατίῳ καὶ ἀλλάσσουν οἱ προβληθέντες
 πατρῖκιοι τὰ ἄσπρα χλανίδια, καὶ ἐπαίρουσιν οἱ σιλεντιάριοι
 τὰ κωδικέλλια αὐτῶν. οἱ μὲν στρατηγοὶ μετὰ σαγίων ἀλη-10
 θινῶν ἀπέρχονται ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καθὼς τὰ προῤῥηθέντα,
 διὰ τῶν σχολῶν καὶ τὰς δοχὰς τῶν μερῶν, καὶ ἐξέρχεται ὁ
 πατριάρχης ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ποιεῖ τὴν εὐχὴν, ὡς
 ἔχει ἡ συνήθεια, καὶ ἀναχωροῦσιν εἰς τοὺς οἴκους αὐτῶν,
 καθὼς ἀνωτέρω εἴρηται. ἐν ἡμέρᾳ παρακυπτικῆς φιάλης15
 γίνεται, καὶ παρακύνει μετὰ τὸ κωδικέλλιον, καὶ ἐν τῇ
 συμπληρώσει τοῦ παρακυπτικῆς τῆς φιάλης τῶν Βενέτων
 B ἀπέρχονται τὰ μέρη εἰς τοὺς τόπους αὐτῶν εἰς τὰς σχολὰς,
 ὁμοίως καὶ οἱ προβληθέντες πατρῖκιοι ὀψικενόμενοι ἀπέρχον-
 ται εἰς τὰς σχολὰς, καὶ δέχονται αὐτοὺς τὰ μέρη, καὶ ἀπέρ-20
 χονται ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ πληροῦται πᾶσα ἡ ἀκολουθία,
 ὡς ἔχει ἡ συνήθεια, καθὼς ἀνωτέρω εἴρηται. εἰ δὲ οὐκ
 ἔστι συγκλητικὸς ὁ προβληθεὶς πατρῖκιος, ἀλλ' ἔστιν ἀπὸ
 σπαθίου, οὐκ εἰσέρχεται ἐν τῷ χρυσοτρικλίῳ, ἀλλ' ἐνδύει

16. τῶν κωδικελλίων ed.

consessus fit, senatus omnis atrebatikas tunicas, ut die sancti sabbati
 mos est, patricii recens creati atrebatika mutant, sique in his strate-
 gus est, sagram purpureum suosque codicillos coram Dominis gestat.
 Et abeunt ad ecclesiam, dumque Domini instrata ecclesiae muta-
 runt, ad palatium revertuntur, promoti patricii albas tunicas indu-
 unt, silentiarii eorum codicillos gestant. Strategis sagis purpureis,
 ut diximus supra, ad ecclesiam per scholas et factionum stationes
 abeunt, patriarcha ab ara progressus, ut mos est, precatur, sique
 domum unusquisque, ut diximus, discedit. Porro si promotio eo
 die, quo in phiala thronus imperatorius ponitur, instituitur, is quo-
 que cum codicillo prospicit, et postquam Veneti eo die solennes ce-
 rimoniae phialae peregere, factiones ad loca sua in scholas se con-
 ferunt: abeunt quoque promoti patricii cum obsequio in scholas,
 ubi a factionibus excipiuntur, deinde in ecclesiam, omnisque ritus
 ibi pro more, quem nos supra exposuimus, peragitur. Si promotus
 patricius non senatorii ordinis, sed unus de spathariis est, non in-
 greditur chrysotriclinium, sed ceremoniarum ipsum sago russo induit.
 Velis omnibus chrysotriclinium pro more ingressis et in consistorio

αὐτὸν δὲ τῆς καταστάσεως σαγίον ῥοῆς. καὶ ὅτε εἰσέλθῃσι
 τὰ βῆλα ὅλα κατὰ τὴν συνήθειαν ἐν τῷ χρυσοτρικλίνῳ καὶ
 σταθῶσι κονιστωρίῳ, κρατεῖ δὲ τῆς καταστάσεως τὸν ὀφεί-
 λοντα προβληθῆναι εἰς τὸ πούλπιτον τῶν ἀργυρῶν πυλῶν
 5 μετὰ ἄλλον σιλεντιαρίου, καὶ ἔρχεται ὁ ὀστιάριος μόνος,
 καὶ ἴσταται εἰς τὸ βῆλον ἔσωθεν, καὶ ὅτε λάβῃ τὸ νεῦμα
 παρὰ τοῦ πραιποσίτου, κρούει τὸ βῆλον, καὶ ἐπαίρει αὐτὸ
 ὁ σιλεντιάριος, καὶ εἰσέρχεται ὁ προβληθεὶς πατρίκιος ἀπὸ
 σαγίου ῥοῆς, κρατούμενος ὑπὸ τοῦ τῆς καταστάσεως καὶ
 10 ἰοετέρου σιλεντιαρίου, καὶ πίπτει μετὰ τῶν σιλεντιαρίων ὁ προ-
 βληθεὶς τὸ πρῶτον, τὸ δεύτερον πίπτει εἰς τὴν μέσσην τοῦ
 τρικλίνου, τὸ τρίτον πίπτει ἀπὸ διαστήματος τοῦ σένζου. Ms. 106. B
 καὶ φέρουσιν αὐτὸν, καὶ πίπτει ἔμπροσθεν τοῦ ὑποποδίου,
 καὶ φιλεῖ τοὺς πόδας τοῦ μεγάλου βασιλέως καὶ τὰ δύο
 15 αὐτοῦ γόνατα, ὁμοίως καὶ τοῦ μικροῦ, καὶ ἀπλοῦ τὰς χεῖρας
 καὶ λαμβάνει παρὰ τῶν δεσποτῶν τὰ κωδικέλλια, καὶ φιλεῖ
 τὰς χεῖρας τῶν δεσποτῶν, καὶ ὀπισθοποδεῖ αὐτὸν ὁ τῆς κα-
 20 ταστάσεως, ἔνθα τὸ τρίτον προσεκύνησε, καὶ εἰσέρχονται οἱ
 πατρίκιοι ἀπὸ τε μαγίστρων καὶ τῶν λοιπῶν πατρικίων,
 25 κρατούμενοι ὑπὸ σιλεντιαρίων, ἀνευχαριστοῦντες τοῖς δεσπό-
 ταις πατρίκιοι καὶ μόνον· οἱ δὲ λοιποὶ συγκλητικοὶ οὐ πί-
 πτουσιν, ὡς μὴ γενομένου συγκλητικοῦ. καὶ ἀπέρχεται ὀψι-
 κενόμενος ἐν τῷ κονιστωρίῳ, καὶ οὕτως ἀπέρχονται ἐν τῇ
 ἐκκλησίᾳ, καὶ τὰ λοιπὰ πάντα πληροῦται, ὡς ἔχει ἡ συνή-
 30 θεια, καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν πατρικίων, καὶ ὅτε ἀναχωρεῖ ἀπὸ

5. δ om. ed.

constitutis, cerimoniarius candidatum in pulpito portarum argentea-
 rum cum alio silentiario tenet, tunc solus ostiarius venit, eum in
 velo interiori constituit, et signo a praeposito dato, velum pulsat,
 quod silentiarius tollit, et sic promotus patricius in sago russo, a
 cerimoniario alioque silentiario sustentatus, ingreditur et una cum
 silentiariis primam adorationem exhibet, secundam in medio triclinio,
 tertiam quodam a throno intervallo. Mox ab his deductus, pedes
 ac genua magni et minoris Imperatoris osculatur, et expansis
 manibus, postquam codicillos a Dominis accepit, dextras eorum o-
 sculatur, cerimoniarius eum ad locum, ubi tertium procubuit, re-
 ducit, et patricii a magistris, ceteris patriciis ac silentiariis circum-
 dati, intrant, e quibus tantum patricii gratias Dominis agunt, reli-
 qui vero senatores, quoniam non unus sui ordinis promotus est,
 hand procidunt. Postremo in solenni obsequio ad consistorium, inde
 ad ecclesiam abit, ubi reliqua omnia pro more etiam a ceteris pa-

τῆς ἐκκλησίας, φορεῖ καὶ αὐτὸς σαγίον ἀληθινόν, καὶ οὕτως ἀναχωρεῖ εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ.

Ed. L. 143

ΚΕΦ. μῆ'.

"Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν ἐπὶ προβολῇ πατρικίων.

Εἰσελθὼν ὁ βασιλεὺς εἰς τὴν καμάραν τὴν οὖσαν πρὸς τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Θεοδώρου ἔνδον τοῦ βήλου, προσκαλεῖται ὁ πραιπόσιτος τοὺς βεστήτορας, καὶ περιβάλλουσι τὴν χλανίδα τὸν βασιλέα, καὶ τούτων ἐξελθόντων, στέφεται ὑπὸ τοῦ πραιποσίτου, ἔπειτα ἐξέρχεται ἐκ τῆς καμάρης, ἐν ἣ ἔστéφθη, καὶ ἀνελθὼν καθέζεται ἐπὶ τοῦ σένζου αὐτοῦ τοῦ ἰσταμένου εἰς τὸ χρυσοτρικλινον. στάντων δὲ τῶν ἀρχόντων Β τοῦ κουβουκλείου ἔνθεν κακεῖθεν, οἱ κουβικουλάριοι καὶ οἱ σπαθοκουβικουλάριοι ἴστανται ὀπίσω κύκλῳ τοῦ σένζου, καθὼς ἐστὶ τὸ ἡμικύκλιον, διὰ τὸ χωρηθῆναι τοὺς μέλλοντας εἰσελθεῖν διὰ τῶν ὀκτὼ βήλων· οἱ δὲ πρωτοσπαθάριοι εὐνοῦχοι ἴστανται πλησίον τοῦ σένζου. εἶτα λαβὼν τὸν θυμιατὸν ὁ μινσουράτωρ ἢ καὶ ὁ παπίας τοῦ παλατίου τοῦ μεγάλου, θυμιατῶ ἀπὸ τοῦ αἰρομένου βήλου τοῦ χρυσοτρικλίνου, καὶ ἀνέρχεται θυμιατῶν τὸν βασιλέα, καὶ τοῦτο ποιῶν ἐκ τρίτου Μs. 107. a ὑποχωρεῖ. καὶ λαβὼν νεῦμα ὁ πραιπόσιτος παρὰ τοῦ βασιλέως, ἀπέρχεται καὶ ἴστανται ἔμπροσθεν τοῦ βασιλέως μέσον τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου, καὶ ἐφαπλώσας τὰς χεῖρας

11. Ἰστάντων cd.

triciis peraguntur, ex ecclesia vero discedens, sagum purpureum gestans, domum abit.

CAP. 48.

Observanda in promotione Patriciorum.

Imperatore cameram prope templum S. Theodori intra velum ingresso, praepositus vestitores vocat, qui ipsum tunica induunt, hisque egressis, a praeposito coronatur, deinde e camera, ubi coronatus est, prodit atque in throno suo in chrysotriclinio constituto aedet. Interea praefecti cubiculo ab utroque latere, cubicularii et spathocubicularii a tergo throni in circulo adstant, ut est semicirculus, quo per octo vela ingressuri venire debent: protospatharii vero eunuchi prope thronum consistunt. Deinde mensurator aut etiam papias palatii magni thuribulum sumit, et a velo sublato chrysotriclinii cum thure veniens, Imperatorem incensat, quo ter facto, discedit. Tunc praepositus, signo a Domino accepto, abit et coram Imperatore in medio praefectorum cubiculi stat, manibusque una cum tunica sua expansis, Imperatorem veneratur, non inclinatis ta-

αἰτοῦ μετὰ τοῦ χλανιδίου αὐτοῦ, προσκυνεῖ τὸν βασιλέα, μὴ
 κλίνας τὰ γόνατα, εἰ μὴ μόνον τὸ σχῆμα τῆς προσκυνήσεως, C
 ὃν τρόπον ἢ τῆς ἡμέρας τάξις ἀπαιτεῖ. καὶ εἰδ' οὕτως ἐξέρ-
 χεται μετὰ δύο ὄστιαρίων, ἔμπροσθεν αὐτοῦ βασταζόντων
 5 καὶ τὰ βεργία αὐτῶν ἐν τῷ τριπέτωνι, καὶ εὐρίσκει τοὺς
 μαγίστρος ἡτοιμασθέντας παρὰ τοῦ τῆς καταστάσεως, καὶ
 προσκαλεῖται αὐτούς· ὁ πραιπόσιτος· καὶ ἴστανται ἔξω τοῦ
 βήλου τῆς πύλης τοῦ χρυσοτρικλίνου δύο σιλεντιάριοι, καὶ
 ἠνίκα προσκληθῶσιν οἱ μάγιστροι παρὰ τοῦ πραιποσίτου,
 10 αἶρεται ὑπερθεῖν τὸ βῆλον ὑπὸ σιλεντιαρίων, καὶ εἰσέρχονται
 οἱ μάγιστροι μετὰ τοῦ πραιποσίτου, τὸ πρῶτον βῆλον, καὶ
 στάς ὁ πραιπόσιτος πλησίον τοῦ αὐτοῦ βήλου, οἱ δὲ μάγι-
 στροι ὀπίσω αὐτοῦ, νεύει ὁ πραιπόσιτος τοὺς ὄστιαρίους, καὶ
 ἴστανται ἔνδον τοῦ βήλου. λαβὼν δὲ νεῦμα ὁ ἔνδον πραιπό- D
 15 σιτος παρὰ τοῦ βασιλέως, δίδωσι νεῦμα τῷ μινσουράτωρι ἢ
 τῷ κουβικουλαρίῳ τῷ αἶροντι τὸ βῆλον, καὶ εἰσέρχεται ὁ
 πραιπόσιτος καὶ ἀνέρχεται ἐν τῇ στάσει αὐτοῦ· οἱ δὲ μά-
 γιστροι εἰσελθόντες ἔνδον τοῦ βήλου, πίπτουσι, καὶ ἀναστάν-
 τες ἴστανται ἐν τῇ τάξει αὐτῶν ἀπὸ τῶν ἀρχόντων τοῦ κου-
 20 βουκλείου ἔνθεν κἀκεῖθεν. (B.) Καὶ αὖθις λαβὼν νεῦμα ὁ
 πραιπόσιτος παρὰ τοῦ βασιλέως, εἰσέρχεται εἰς τὸ μέσον,
 καὶ προσκυνήσας, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται, ἐξέρχεται μετὰ δύο Ed.L. 144
 ὄστιαρίων ἐν τῷ τριπέτωνι, καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς ἀνθυ-
 πάτους, εἰσάγει αὐτούς, βῆλον β· προσκυνήσαντες δὲ καὶ
 16. ΣΧΟΛ. Ἰστίον, διὰ, εἰ ἔστιν εὐνοῦχος ὁ μινσουράτωρ,
 αἶρει τὸ βῆλον, εἰ δὲ μὴ, κουβικουλάριος.

men genibus; est enim tantum species adorationis, qualem ordo
 diei requirit. Sic cum duobus ostiariis, qui ante ipsum virgas suas
 in tripetone gestant, progreditur, magistrus a cerimoniario ordinatos
 reperit, eosque praepositus advocat: extra velum portae chrysotri-
 clinii duo silentiarii stant, et accessit a praeposito magistris, velum
 a silentiariis sursum tollitur, et ingreditur primum velum magistro-
 rum cum praeposito, qui prope illud constitutus, dum post se ma-
 gistros habet, ostiariis signum dat intra velum stantibus. Porro
 praepositus in velo, signo ab Imperatore accepto, mensuratori aut
 cubiculario velum tollenti capite annuit, et ingreditur praepositus,
 suumque locum occupat. Magistri vero intra velum ingressi, se pro-
 sternunt, et postquam surrexerunt, in ordine suo post praefectos cu-
 biculo ab utroque latere adstant. (II.) Rursus praepositus secun-
 dum Imperatoris nutum in medium venit, et adoratione, de qua
 supra diximus, facta, cum duobus ostiariis tripetonem petit, et post-
 quam proconsules vocavit, eos in secundo velo adducit, ipsique post
 adorationem ad utrumque magistrorum latus se conferunt, praeposi-

αὐτοὶ, ἴστανται ἀπὸ τῶν μεγίστων ἔνθεν κάκειθεν, ὃ δὲ πραιπόσιτος ἀνέρχεται ἐν τῇ στάσει αὐτοῦ, τοῦτο δὲ ποιεῖ κατὰ εἰσοδὸν ἐκάστου βήλου. καὶ αὐτὸς λαβὼν νεῦμα, ἐξέρχεται, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται, ἐν τῷ τριπέτωνι, καὶ προσκαλεῖται πατρικίους καὶ στρατηγούς, καὶ εἰσάγει αὐτούς, βῆλον 5 γ' ἐκτελούντων καὶ αὐτῶν προσκύνησιν καὶ στάσις, ὧς καὶ οἱ πρώην. Ἰστέον δὲ, ὅτι, εἰ μὲν οὐκ ἔστιν ὁ ὑπαρχος πατρικίος, ἐν τῷ τρίτῳ βήλῳ τῶν πατρικίων εἰσέρχεται ἐν τῇ Βδοχῇ, ἐὰν δὲ κυαίστωρ ἢ λογοθέτης ἢ γενικὸς ἢ ἐκ τῶν τὰ Ma. 107. b πρῶτα ὀφφίκια κατεχόντων, οὐκ εἰσι πατρικιοί, οὐδέεις εἰσ-10 ἔρχεται μετὰ τῶν πατρικίων, ἀλλ' εἰσέρχονται μετὰ τῆς συγκλήτου. καὶ λαβὼν πάλιν νεῦμα ὁ πραιπόσιτος παρὰ τοῦ βασιλέως, εἰσέρχεται εἰς τὸ μέσον, καὶ προσκυνήσας καὶ ἐκτελέσας πάντα, ἃ ἐν τῷ πρώτῳ βήλῳ ἐξετέλεσεν, ἐξέρχεται μετὰ δύο ὀστιαρίων ἐν τῷ τριπέτωνι, καὶ εἰσάγει τήν 15 σύγκλητον, ὃ βῆλον· ἐκτελοῦσι δὲ καὶ αὐτοὶ ὁμοίως. συνεισέρχονται αὐτοῖς διὰ τῆς πλαγίας αὐτῶν ἐν μὲν τῷ δεξιῷ μέρει οἱ βεστήτορες, ἐν δὲ τῷ εὐωνύμῳ ὁ λογοθέτης μετὰ τῶν ἀσηκρητῶν καὶ ὁ ῥεφερενδάριος μετ' αὐτῶν φορῶν φε- C λώνην ἄσπρον. Ἰστέον δὲ, ὅτι οἱ μὲν ἀσηκρηταὶ καὶ οἱ βε-20 στήτορες καὶ ὁ λογοθέτης καὶ ὁ δεκανὸς εἰσιόντες οὐ πίπτουσιν, ἀλλ' ἴστανται ὀπισθεν τοῦ σεκρέτου ἔνθεν κάκειθεν, ἢ δὲ σύγκλητος, ὡς προείρηται, ἐπελθούσα ἐκτελεῖ ἅπαντα, ὡς καὶ οἱ πρότερον. εἶτα ἀνελθὼν πάλιν ὁ πραιπόσιτος,

16. δ. βῆλα cod. 20. ἄσπραν ed. 24. ἀνέλθῃ ed.

tus vero suam stationem repetit, et sic vela singula ordine introducit. Rursus signo dato, ad tripetonem, ut supra diximus, progressus, patricios et strategos vocat et in velo tertio adducit: ipsi, ut priores, adorant suasque stationes repetunt. Observandum est, praefectum, si patricius non sit, tertium velum patriciorum in receptione intrare; si vero quaestor aut logotheta aut aerario praefectus aut e proceribus, qui primis officiis admoti sunt, patricii non sint, nullum eorum cum patriciis, sed cum senatu intrare. Rursus signo ab Imperatore dato, praepositus, in medio constitutus, postquam adorationem ac reliqua omnia peregit, quae in primo velo acta sint, cum duobus ostiariis tripetonem adit, ac senatorum quartum velum adducit, qui eodem ritus observant: cum his ab eorum latere, a dextra parte vestitores, a sinistra logotheta cum a secretis et referendarius, albam penulam gestans, accedunt. Ex his a secretis, vestitores, logothetes et decanus dum intrant, se non prosternunt, sed post secretum ab utroque latere subsistunt, senatus vero, ut diximus, accedit eaque omnia, quae priores, peragit. Posthac praec-

ἴστανται ἐν τῇ τάξει αὐτοῦ, καὶ λαβὼν παρὰ τοῦ βασιλέως
νεῦμα, εἰσέρχεται μέσον, καὶ προσκυνήσας ἔξέρχεται μετὰ
ὀστιαρίων καὶ βεργίων ἐν τῷ τριπέτωνι, καὶ εἰσάγει τοὺς
κόμητας τῶν σχολῶν εἰς τὸ ε' βῆλον· ἐκτελοῦσι δὲ καὶ αὐτοὶ
ὁμοίως. ὁ δὲ πραιπόσιτος ἀνέρχεται καὶ ἴστανται ἐν τῇ τάξει
αὐτοῦ, καὶ αὐθις λαβὼν νεῦμα εἰσέρχεται εἰς τὸ μέσον καὶ D
προσκυνεῖ, καὶ ἔξεληθὼν εἰσάγει κανδιδάτους, βῆλον ε', καὶ
αὐτοὶ, ὡς προεῖρηται, τὰ συνήθη ἐκτελέσαντες, ἴστανται ἐν
τῇ τάξει αὐτῶν. καὶ ὁ πραιπόσιτος εἰσεληθὼν πάλιν καὶ
10 προσκυνήσας, εἰσάγει δομεστικούς, βῆλον ζ'. καὶ αὐτοὶ ἐκτε-
λοῦσιν ὁμοίως. εἶτα εἰσάγει τοὺς ἀπὸ ἐπάρχων, βῆλον η'.
(Γ.) Καὶ τελεσθέντων τῶν ἡ' βῆλων, συνεισέρχονται μετὰ
τοῦ ὀγδόου βήλου ὁ τῆς καταστάσεως καὶ οἱ σιλεντιάριοι Ed.L. 145
ἐνθεν κἀκεῖθεν ὀπισθεν τοῦ σεκρέτου, καὶ εἰ μὲν εἰσῆλθεν
15 ὁ μέλλων γίνεσθαι πατρίκιος ἐν ἐνὶ τῶν βῆλων, καὶ ἴστανται
ἐν τῇ δοχῇ τοῦ σεκρέτου, προσκαλεῖται ὁ βασιλεὺς τὸν πραι-
πόσιτον, καὶ ὃν ἂν κελεύῃ προβαλέσθαι πατρίκιον, λέγει τὸ
ὄνομα αὐτοῦ τῷ πραιποσίτῳ, κἀκεῖνος λέγει τῷ τῆς καταστά-
σεως, κἀκεῖνος λαβὼν μετ' αὐτοῦ σιλεντιάριον καὶ τὸν μέλ-
20 λοντα προβληθῆναι, ἑξαίφνης ἄγουσιν καὶ ἴστασι μέσον ἔμ- Ms. 108. a
προσθεν τοῦ βασιλέως. εἰ δὲ ἄλλω ἔμεινεν, ὡς μὴ ἀξίας οὔσης
τῆς τάξεως αὐτοῦ εἰσελθεῖν μετὰ τῶν ἡ' βῆλων, μένει μετ'
αὐτοῦ ὁ τῆς καταστάσεως μετὰ σιλεντιαρίου ἐνός, ὁ δὲ βα- B
σιλεὺς προσκαλεῖται τὸν πραιπόσιτον καὶ γνωρίζει τὸ ὄνομα

17. κελεύει cod. προβάλλεσθαι ed. 20. ἴστασι ed.

positus, rursus ingressus, in suo ordine stat, et signo ab Imperatore dato, in medium pergit, factaque adoratione, cum ostiariis et virgis tripetonem petit, ac comites scholarum ad quintum velum perducit, qui eosdem, ac priores, ritus observant. Praepositus vero accedens, in suo loco subsistit, ac rursus signo dato, in medium venit, adorat, et egressus, candidatos ad velum sextum ducit, qui et ipsi, postquam solennia, ut diximus, celebrarunt, in suo ordine consistunt. Iterum praepositus ingressus, post adorationem domesticos, velum septimum, adducit, qui easdem cerimonias observant: deinde octavum, expraefectos. (III.) Octo autem velis ita completis, cum octavo cerimoniaris et silentiarius ab utroque latere post secretum intrant, et si candidatus patriciae dignitatis in uno ex his velis ingressus est, inque loco secreti stat, Imperator praepositum, et quem ad patricii dignitatem evehere vult, vocat, nomen eius praeposito, is cerimoniaris indicat, qui secum sumto silentiario et candidato, statim eos in medium in conspectum Imperatoris producit. Si vero foris mansit, cum scilicet eius dignitas ipsi cum octo velis intrare non permittit, cerimoniaris ac unus e silentiariis cum

τοῦ μέλλοντος προβληθῆναι, ὃ δὲ πραιπόσιτος ἴσταται μέσον τοῦ σεκρέτου, καὶ προσκυνήσας, ἐξελθὼν μετὰ δύο ὄστια-
ρίων, προσκαλεῖται αὐτὸν, καὶ εἰσάγει, φοροῦντα σαγίον
ῥοῆς. κρατοῦσι δὲ αὐτὸν ὅ,τε τῆς καταστάσεως καὶ σιλεντιά-
ριος, καὶ ἰστῶσιν αὐτὸν μέσον τοῦ σεκρέτου ἔμπροσθεν τοῦ
βασιλέως, ὃ δὲ πραιπόσιτος εἰσελθὼν ἐν τῇ καμάρᾳ καὶ τὰς
πλάκας παρὰ τοῦ δευτέρου λαβὼν, ἐπιδίδωσιν αὐτὺς τῷ βα-
σιλεῖ. ἄγουσι δὲ τὸν μέλλοντα προβληθῆναι ὃ τῆς καταστά-
σεως καὶ ὁ σιλεντιάριος, καὶ ῥίπτουσιν αὐτὸν εἰς τοὺς πόδας
C τοῦ βασιλέως, καὶ προσκυνήσας ἀσπάζεται αὐτούς, εἶτα τὰ γό-10
νατα αὐτοῦ, εἶτα λαβὼν τὰς πλάκας ἀπὸ τοῦ βασιλέως, φι-
λεῖ καὶ τὰς χεῖρας αὐτοῦ. καὶ λαβόντες αὐτὸν ἀποφέρουσιν
ὀπισθοφανῶς, καὶ ἰστῶσιν αὐτὸν μέσον τοῦ σεκρέτου ἀνα-
μεταξὺ τῶν τοῦ κουβουκλείου ἀρχόντων, διαμερίζονται δὲ οἱ
σιλεντιάριοι, οἱ μὲν ἐκ δεξιῶν, οἱ δὲ ἐξ ἐωνύμων, καὶ λα-15
βὼν ὁ δεξιὸς τὸν πρῶτον μάγιστρον, ἄγει αὐτὸν καὶ ἴστησιν
ἐν τῷ δεξιῷ μέρει τοῦ προβληθέντος πατρικίου, κάκεινος
προσκυνήσας, ὑπερεύχονται τὸν βασιλέα, καὶ εἰθ' οὕτως
ἀπέρχεται ἐν τῇ αὐτοῦ στάσει τε καὶ τάξει. καὶ ἡνίκα τελώσῃ
τὴν εὐχὴν καὶ εὐχαριστίαν ὁ πρῶτος μάγιστρος, εὐθέως κα-20
D τυλαμβάνει ὁ ἐωνύμος σιλεντιάριος, εἰσάγων μάγιστρον ἐκ
τοῦ ἑτέρου μέρους, καὶ ἴστησιν αὐτὸν ἐξ ἐωνύμων τοῦ προ-
βληθέντος πατρικίου, καὶ αὐτὸς ὑπερεύχεται τὸν βασιλέα
ἀπευχαριστῶν, ἡνίκα δὲ μέλλει ἐξελθεῖν ὁ αὐτὸς μάγιστρος,

5. et 13. ἴστασιν ed. 10. τὰ om. cod. et ed. 18. ὑπερεύχεται
conl. R. 24. ἐξελθεῖν, ὃ αὐτὸς μάγιστρος καταλ. ed.

eo remanet, Imperator vero praepositum vocat ac nomen promo-
yendi ipsi indicat, praepositus in medio secreto adorat, deinde cum
duobus ostiariis egressus, eum accessit sagumque rubrum gestantem
adducit. Cerimoniarius et silentiarius eum comitantur, et in medio
secreto coram Imperatore constituunt, praepositus cameram ingressus,
tabulas a secundicerio sumit easque Imperatori tradit. Adducunt vero
candidatum ceremoniarius ac silentiarius, eumque ante pedes Imperatoris
prosternunt, quos, adoratione facta, aequae ac genua, deinde et manus,
tabulis acceptis, osculatur. Tunc ipsum retro abductum in medio secre-
to inter cubiculi praefectos constituunt, ipsi silentiarii partim ad dex-
tram, partim ad sinistram discedunt, quorum is, qui ad dextram stat,
primum magistrum ducit, et ad dextram promoti patricii statuit, qui,
adoratione facta, Imperatori prospera precatur, deinde ad stationem
suam ordinemque abit. Precibus autem et solenni gratiarum actione a
primo magistro peractis, statim silentiarius ad sinistram constitutus
magistrum ab alio laterc adducit, eumque ad sinistram promoti pa-
tricii sistit, ipse solennes Imperatori gratias agit, faustaue precatur,

καταλαμβάνει ὁ ἐκ δεξιῶν τὰ αὐτὰ ποιῶν. Ἰστέον δὲ, ὅτι πάντες οἱ εἰσελθόντες διὰ τῶν ὀκτῶ βήλων χωρὶς τῶν ἀσηκρητῶν καὶ τῶν βεστητόρων καὶ τοῦ ῥεφερενδαρίου, ἕκαστος αὐτῶν κατὰ τὴν ἰδίαν τάξιν, εἰσέρχεται, κρατούμενος ὑπὸ σιλεντιαρίου, πλησίον τοῦ προβληθέντος πατρικίου, οἱ μὲν ἐκ δεξιῶν, οἱ δὲ ἐξ ἀριστερῶν, ἐκτελοῦσι δὲ καὶ αὐτοὶ πάντα ἀκολούθως, ὃν τρόπον ὁ ἐκ δεξιῶν μάγιστρος καὶ ὁ ἐξ ἀριστερῶν ἔξετέλεσαν. καὶ πάντων προσκνησάντων καὶ ἀπευ-
 101οτρίκιον ὄντε τῆς καταστάσεως καὶ ὁ σιλεντιάριος, ἄγουσιν αὐτὸν πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ πεσὼν φιλεῖ τοὺς πόδας τοῦ βασιλέως, εἶτα τὰ γόνατα αὐτοῦ, καὶ εὐξάμενος καὶ ἀπευχαριστήσας τὸν βασιλέα, ἀπελθὼν ἵσταται ἐν τῇ τάξει αὐτοῦ, εἶτα λαβὼν νεῦμα ὁ πραιπόσιτος παρὰ τοῦ βασιλέως
 15λέγει „κελεύσατε.” (A.) Καὶ πάντες ὑπερευξάμενοι ἐξέρχονται, ὁ δὲ βασιλεὺς ἀναστὰς ἀπὸ τοῦ σένζου αὐτοῦ, εἰσέρχεται ἐν τῇ καμάρᾳ τοῦ ἁγίου Θεοδώρου, καὶ λαβὼν ὁ πραιπόσιτος τὸ στέμμα ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τοῦ βασιλέως, προσκα-
 20νίδα αὐτοῦ. ὁ δὲ προβληθεὶς πατρικίος ἐξέρχεται διὰ τῶν σκύλων ἐν τῇ ἵπποδρόμῳ, καὶ περιπατεῖ ἔμπροσθεν αὐτοῦ σιλεντιάριος βαστάζων τὰς πλάκας, καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Στεφάνου, ἄπτει κηροῦς, καὶ εὐξάμενος ἐξέρχεται

11. τὸν om. ed.

egressurum vero magistrum silentiarius, qui ad dextram constitutus est, eosdem ritus observans, excipit. Ceterum omnes ac singuli praeter secretarios, vestitores et referendarium per octo vela, pro sua dignitate ac ordine, a silentiariis stipati, prope patricium promotum, partim a dextra, partim a sinistra, ingrediuntur, et omnia ordine, quae magister ad dextram sinistramque peregerunt, peragunt. Postquam vero omnes adorationem et gratiarum actionem Imperatori exhibuere, cerimoniarius et silentiarius promotum patricium excipiunt, a quibus ad Imperatorem perductus, pronus in terram pedes ac genua eius osculatur, precatus vero et gratias Imperatori actis, ad suum ordinem abit: praepositus, signo ab Imperatore dato, dicit: *Iubets.* (IV.) Sic omnes fausta precati discedunt, Imperator vero a throno surgens, cameram S. Theodori ingreditur, praepositus, corona a capite eius demta, vestitores vocat, qui tunicam imperatoriam mutant. Promotus autem patricius per scyla ad hippodromum abit, coram quo silentiarius, tabellas gestans, procedit, ipse, templum S. Stephani ingressus, cereos accendit, precatusque egreditur, et ab honoratis, a socuophoris, a militibus tagmatum, decanis ac diacta-

ἐκεῖθεν, καὶ θηριευόμενος ὑπὸ τε ἀξιωματικῶν, σκευοφόρων, στρατιωτῶν ταγμάτων, δεκανῶν καὶ διαιταριῶν, διέρχεται διὰ τοῦ ἵπποδρόμου καὶ τῆς θερμάστρας, καὶ ἀπέρχεται ἐν τῷ κονιστωρίῳ, καὶ ἄψας κηρούς ἐξέρχεται, καὶ ὑπὸ τῶν αὐτῶν θηριευόμενος, ἐξέρχεται διὰ τε τῶν ἐξκουβίτων καὶ 5
 Cτῶν σχολῶν. δέχονται αὐτὸν οἱ τοῦ μέρους τῶν Βενέτων, ἐν ᾧ ἄπει κηρούς ὁ βασιλεὺς ἐν τῇ τρίτῃ τάξει, ὅτε προέρχεται ἐξωθεν τῶν μεγάλων πυλῶν, ἀκτολογοῦσι δὲ αὐτὸν, καθὼς τελοῦσιν ἐν ταῖς προβολαῖς τῶν πατρικίων, λέγοντες καὶ τὸ „ὁ δεῖνα“, καὶ „εἰς πατρίκιος,“ καὶ ἐπιδίδωσιν αὐτῷ 10
 ὁ δῆμαρχος λιβελλάριον. καὶ ἀνελθὼν ἐν τῇ πύλῃ πλησίον τῆς χαλκῆς, δέχεται αὐτὸν τὸ μέρος τῶν Πρασίνων, καὶ ἐπιδίδωσιν ὁ δῆμαρχος τὸ λιβελλάριον, καὶ ἴσταται μέσον, ὡς εἰδισται αὐτῷ πάντοτε ἐν ταῖς δοχαῖς γίνεσθαι. εἶτα τελεσάντων τῶν δύο μερῶν, ἐξέρχεται διὰ τῆς χαλκῆς, καὶ διελ- 15
 D οὔτως εἰσέρχεται εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν, καὶ ἔμπροσθεν
 M. 109. α τῶν ἁγίων θυρῶν ἑστῶς, εὔχεται, καὶ προσκαλεσάμενος αὐτὸν ὁ πατριάρχης, κλίνει τὴν αὐτοῦ κεφαλὴν, λέγων εὐχὴν, εἰθ' οὔτως κοινωνεῖ τοῦ ἀχράντου σώματος καὶ αἵματος τοῦ 20
 Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ παρὰ τοῦ πατριάρχου, καὶ ἀσπασάμενος αὐτὸν ὁ πατριάρχης, ἀποπέμπει αὐτόν. ὁ δὲ πατρίκιος τὴν ἐξ ἔθους τῇ ἐκκλησίᾳ διδομένην συνήθειαν δεδωκώς, ἐξέρχεται διὰ μέσου τοῦ ναοῦ εἰς τὸν νάρθηκα,

1. ἀξιωματικῶν σκευοφόρων, στρατιωτῶν, ταγμάτων ed. 8.
 τῶν om. ed. δὲ om. ed. 20. καὶ εἰθ' ed.

ris stipatus, per circum balneumque in consistorium abit, et cereis accensis, iisdem comitantibus, per excubias scholasque discedit. Factionarii Veneti eum, ubi Imperator cereos accendit, in tertio ordine excipiunt, et dum per magnas portas procedit, ipsi, ut in promotionibus patriciorum solent, acclamant, dicentes: *N. N. et: es patricius*, demarchus vero ipsi libellum tradit. Ad portam prope chalcem ascendentem factio Prasina excipit, demarchus libellum ipsi tradit, in medio, ut semper in his receptionibus solet, constitutus. His a factionibus peractis, per chalcem egreditur, et ad sanctum puteum digressus, cereos accendit, postea magnam ecclesiam ingreditur, ubi ad sacras ianuas subsistens, precatur: patriarcha, postquam eum advocavit, inclinato capite precatur, a quo postea sacrum corpus et sanguinem Domini nostri Iesu Christi accipit, datoque osculo, dimittitur. Patricius, solenni munere ecclesiae oblato, per medium templum ad narthecem abit, ubi, mutata veste, scaramangium suum sagumque purpureum induit, et consensu equo, una

καίεσθε ἀπαλλάξας βάλλει τὸ σκαραμύγγιον αὐτοῦ καὶ σα-
 γίον ἀληθινόν, καὶ εἰθ' οὕτως ἐξελθὼν ἀπέρχεται ἔφιππος
 αὐτὸς, καὶ ὁ σιλεντιάριος ἔμπροσθεν αὐτοῦ, βασιτάζων τὰς
 πλάκας, προῶν σαγίον ἀληθινόν, οἱ δὲ λοιποὶ, οὓς ἀνωτέρω Ed.L. 147
 εἰρήκαμεν, δηριγεύουσιν αὐτὸν μέχρι τοῦ οἴκου αὐτοῦ.
 ἰστέον δὲ, ὅτι οὓς ἀνωτέρω εἶπομεν, πεζοὶ δηριγεύουσι,
 καταλαβὼν δὲ ὁ πατρικίος τὸν οἶκον αὐτοῦ, ὑποδέχεται πάν-
 τας, ἣ δὲ ἐν τῇ τραπέζῃ κάθεδρα τοῦ σιλεντιαρίου πλησίον
 τοῦ πατρικίου εἰς τὸ ἀριστερὸν μέρος ἰστίμως καθέζεται.
 10ῆ γὰρ τάξις οὕτως παρέχει· λαμβάνουσι δὲ καὶ αὐτοὶ παρὰ
 τοῦ πατρικίου οἱ τε σιλεντιαριοὶ καὶ οἱ στρατιῶται τὰς ἐξ
 ἔθους διδομένας αὐτοῖς σινηθείας, καὶ ἀπέρχεται ἕκαστος
 εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, εὐχαριστοῦντες τὸν Θεὸν καὶ ὑπερ-
 ενχόμενοι τὸν πλουτοποιὸν ἡμῶν βασιλέα. B

15 Ἀκτολογία τῶν δῆμων ἐπὶ προαγωγῇ πατρικίου.

Τῆς σινηθείας τάξεως τελουμένης ἐν τῷ παλατίῳ ἐπὶ τῇ
 τοῦ πατρικίου προαγωγῇ, ἐξέρχεται διὰ τῆς προσελύσεως, ὀ-
 ψικενόμενος ὑπὸ σιλεντιαρίου, δηλονότι τοῦ σιλεντιαρίου βα-
 σιτάζοντος τὸν τοῦτου κωδίκελλον, καὶ ἀπέρχεται εἰς τὴν ἐκ-
 20 κλησίαν τοῦ ἵπποδρόμου εἰς τὸν ἅγιον Στέφανον, καὶ ἄπτει
 ἐκεῖσε κηρούς, καὶ ὀψικενόμενος ὑπὸ ἀξιωματικῶν, ἀπέρχε-
 ται ἐν τῷ κονισιωτῶρι, καὶ ἄπτει ἐκεῖσε κηρούς, ὁμοίως καὶ
 εἰς τὴν τοῦ Κυρίου ἐκκλησίαν, καὶ ἴστανται οἱ τε ἀξιωματι-

cum silentiario, tabellas ante ipsam ferente sagumque purpureum
 gestante, discedit; reliqui usque ad aedes suas eum comitantur. Hic
 vero observandum est, eos, quos supra commemoravimus, pedibus
 comitari, quos quidem patricius domi omnes excipit, ubi sella si-
 lentiario ad mensam prope patricium ad sinistrum latus, aequo ho-
 nore, quod eius dignitas postulat, ponitur: accipiunt vero et ipsi
 silentiarii ac copiis praefecti a patricio solennia munera, omnesque
 domos suas, gratias Deo agentes et clementissimum Imperatorem
 nostram laudantes, repunt.

ACTA ET ACCLAMATIONES FACTIONUM IN PROMOTIONE PATRICII.

Solito promotionis patricii ritu in palatio peracto, in pompa
 egreditur, comitante silentiario, eo scilicet, qui codicillos patricii
 portat, et ad S. Stephani ecclesiam in hippodromo abit, ac cereos
 ibi accendit. Deinde ab officiis aulae stipatus, ad consistorium per-
 gens, cereos ibi accendit: ita et in ecclesia Domini, ubi proceres
 et scarii numeri et diaetarii omnium diaetarum et decani in por-
 tica candidatorum adsunt. A quibus stipatus patricius ad aeneas

Σκοί καὶ τὰ σκουτάρια τοῦ ἀριθμοῦ καὶ οἱ διαιτάριοι τῶν ὄλων διαιτῶν καὶ οἱ δεκανοὶ εἰς τὸν μίκρωνα τῶν καρδιδαίων. καὶ ἀπέρχεται ὁ αὐτὸς πατρίκιος, ὀψικευόμενος ὑπ' αὐτῶν, ἕως τῶν χαλκῶν πυλῶν τῶν κορτινῶν, καὶ λέγει ὁ ἀδμη-
 Ms. 109. b σουνάλιος „στήτω,” καὶ κρατεῖ ὁ νομμεράριος τὸ βῆλον καὶ 5 λέγει· „λεβὰ πατρίκιε ἐλώκ.” καὶ πάλιν λέγει ὁ ἀδμησου-
 νάλιος, ἄπερ φωνοβολεῖ ὁ νομμεράριος, καὶ ἐξέρχεται ὁ πα-
 τρίκιος, καὶ διέρχεται διὰ τῶν σχολῶν, ὀψικευόμενος δηλονότι ὑπὸ τῶν προειρημένων. τὸ δὲ μέρος τῶν Πρασίνων ἴσταται εἰς τοὺς ἀγίους ἀποστόλους εἰς τὰς σχολὰς, ἐκδεχόμενον τὸν 10
 D τόπον, λέγει ὁ δῆμος· „πρὸ πάντων εὐφημησώμεν τοὺς δε-
 σπότης τῆς οἰκουμένης.” οἱ κράτται· „ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα
 μεγάλων βασιλέων καὶ αὐτοκρατόρων πολλὰ τὰ ἔτη” ὁ λαὸς
 ἐκ τρίτου ὁμοίως. οἱ κράτται· „ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα εὐσε- 15
 βεστάτων ἀνγουστῶν πολλὰ τὰ ἔτη.” ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ τρί-
 του. οἱ κράτται· „τῶν πορφυρογεννήτων πολλὰ τὰ ἔτη.”
 ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ τρίτου. οὕτως οἱ κράτται· καὶ εἶτα λέγουσιν
 ἄκτα ἀπὸ φθογγῆς· „τίς οὐκ ἔχει ἐπὶ πλεον δοξάσαι τὸν
 μόνον ἀθάνατον βασιλέα,” ἐκ γ', „καὶ προβιβάζοντα ἀξίαν 20
 Ed.L. 148 τοῖς ἀξίοις,” ἐκ γ', „καὶ σὲ ὁ δεῖνα ἐτίμησαν παραδόξως,”
 ἐκ γ', „τὴν τοῦ πατριχίου περιδοξὸν ἀξίαν,” ἐκ γ', „ἀλλ' ὁ
 πάντων ποιητῆς καὶ δεσπότης τοὺς χρόνους αὐτῶν πληθύνει

10. ΣΧΟΛΑ. Ἰστέον, ὅτι, προελεύσεως οὐσης ἐν τῇ ἀγίᾳ Σοφίᾳ, ἐὰν συμβῆ γενέσθαι πατρίκιον, πρῶτως δέχεται αὐτὸν τὸ μέρος τῶν Βενέτων εἰς τοὺς λυχνοὺς μετὰ καὶ [καὶ om. ed.] τοῦ δη-
 μάρχου· τὸ δὲ μέρος τῶν Πρασίνων εἰς τὰς σχολὰς μετὰ καὶ
 τοῦ δημάρχου. ἐκδεχόμενος cod. 14. μεγάλῃ βασιλεῖ
 καὶ αὐτοκράτορι ed. 15. εὐσεβεστάτῳ ed. 18. οὕτως om.
 cod. 21. τιμήσαντα legendum aut aliquid deesse vide-
 tur R.

portas cortinarum abit, dicitque admissionalis: *Stia*; numerarius autem, velum tenens, inquit: *Lava te patricis loco*. Rursus admissionalis, quae acclamaverat numerarius, repetit, et egressus patricius per scholas transit, scilicet a dictis stipatus. Factio Prasinorum in S. S. Apostolorum aede in scholis excipiens patricium, praesto est, quo loco solenni constituto, populus ait: *Ante omnia fausta Dominis universi precemur*. Cantores: *N. N. magnis Imperatoribus et Caesaribus multos annos!* eadem populus ter. Cantores: *N. N. piissimis Augustis multos annos*; eadem populus ter. Cantores: *Porphyrogenitis multos annos*; eadem populus ter; et sic postea cantores acta recitant: *Quis non maxime laudaret solum immortalem regem*, ter; et *te dignitatem dignis tribuentem*, ter; et *te gloriose hono-*

ὄν ταῖς ἀγούσαις καὶ τοῖς πορφυρογεννήτοις." καὶ μετὰ
 ταῦτα ἐπιδίδωσι τὸ λιβελλάριον ὃ δῆμαρχος τῷ πατρικίῳ, καὶ
 λέγουσιν οἱ κράται· „εἶσε ὃ δεῖνα, εἶσε ὃ δεῖνα, εἶσε ὃ δεῖνα."
 καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ'· „εἶσε πατρίκιος, εἶσε." οἱ κράται·
 5, καλῶς ἦλθες, προσβολὴ τῶν εὐεργετῶν." ὁ λαὸς „καλῶς
 ἦλθες." οἱ κράται· „καλῶς ἦλθες, ποθητὴ τῶν ἀνάκτων"
 ὁ λαὸς „καλῶς ἦλθες." οἱ κράται· καλῶν ἦλθεν ὃ εὐ-
 γενῆς ἐκ προγόνων." ὁ λαὸς „καλῶς ἦλθεν." οἱ κράται·
 „καλῶς ἦλθες, ὃ δεῖνα πατρίκιε τῶν Ῥωμαίων." ὁ λαὸς B
 10, καλῶς ἦλθες." οἱ κράται· „καλῶς ἦλθες εἰς φιλοῦντά σε
 δῆμον." ὁ λαὸς „καλῶς ἦλθες." οἱ κράται· „ἀξίως σε
 ἠγάπησαν οἱ δεσπότες, ὡς ὄντα καθαρὸν καὶ ἐπάξιον." ὁ
 λαὸς „καλῶς ἦλθες." οἱ κράται· „ἀλλ' ὃ πάντων ποιη-
 τῆς καὶ δεσπότης." ὁ λαὸς „καλῶς ἦλθεν." οἱ κράται.
 15, φυλάξει σε, πατρίκιε, εἰς πλήθη χρόνων." (B.) Καὶ ἀπο-
 κινῶντος τοῦ πατρικίου, ὄψικενεὶ ἔμπροσθεν αὐτοῦ ὁ δῆμος, Ma. 110. a
 λέγων ἀπελατικὸν ἦχ. δ'· „οἱ ἐκ τῆς ἄνω προνοίας ἐστεμμέ-
 νοι ἀξιοδότης πάνσοφοι εὐεργέται σε, ὡς προσφιλέστατον
 δοῦλον, ὃ δεῖνα, ἐτίμησαν ἐν ὑπερτέραις ἀξίαις, πρωτοσπαθά- C
 20ριον ἐντιμον καὶ εὐγενῆ ἐκ προγόνων, καὶ εἰς ὑπέριμον δό-
 ξαν, τὴν πατρικίου ἀνύψωσαν ἀξίαν." καὶ ἀπάγουσιν αὐτὸν

2. τὸ om. ed. 5. ἦλθε ed. 6. ἦλθεν ed. 9. ΣΧΟΛ.
 Ἰστοῦν, δι, τοῦ δημάρχου λέγοντος: „καλῶς ἦλθες, ὃ δεῖνα
 πατρικίε", προσκυνεὶ ὁ πατρίκιος πρὸς τὸν δημάρχον καὶ τὸν
 δῆμον· καὶ ὁ δῆμος πρὸς αὐτὸν ὁμοίως, ποιῶν τὸ σέβας.
 10. εἰς φιλοδύνας δῆμον ed. 15. χρόνον ed. 18. ἀξιοδό-
 ται ed.

*rarunt N. N., ter; splendida Patricii dignitate, ter; sed omnium creator
 et dominus tempora vestra cum Augustabus et porphyrogenitis augeat!*
Postea demarchus libellum patricio tradit, et dicunt cantores: Tu es N.N.,
imo es N.N., ter; populus: Tu es patricius, es! Cantores: Pulchre venisti,
a benefactoribus promotus! populus: Pulchre venisti. Cantores: Pulchre
venisti, desiderium principum! populus: Pulchre venisti. Cantores: Pul-
chre venit nobilis a maioribus! populus: Pulchre venit! Cantores:
Pulchre venisti, N. N. patricie Romanorum; populus: Pulchre venisti.
Cantores: Pulchre venisti ad populum tui amantem; populus: Pul-
chre venisti! Cantores: Merito te amarunt Domini, ut egregium
dignumque virum! populus: Pulchre venit. Cantores: Sed omnium
creator et dominus; populus: Pulchre venit! Cantores: Te, o pa-
tricio, comitatur eum a fronte populus, et apelaticum dicit ex quarto
tono: A suprema providentia coronati pro merito suo et sapientis-
simi benefactores te, ut carissimum servum, N. N., summis honori-

τοῦ κουβουκλείου, καὶ προσκυνήσας, ἐξέρχεται ἐν τῷ τριπέ-
 τωσι μετὰ δύο ὄστιαιρίων, καὶ ἐκτελεῖ πάντα, ὃν τρόπον ἀνω-
 τέρω εἰρήκαμεν ἐν τῇ προβολῇ τῶν πατρικίων. καὶ εἰσάγει
 D βῆλον α, μαγίστρος, καὶ ἐκτελοῦσι πάντα, ὡς ἡ συνήθεια
 ἔχει, ὁμοίως πάλιν ἐξελθὼν εἰσάγει βῆλον β, πατρικίους καὶ
 στρατηγούς, καὶ ἅπλως τὰ λοιπὰ βῆλα, τοὺς τε δημάρχους
 καὶ τὸν τοποτηρητὴν τῶν σχολῶν. καὶ εἰ μὴ εἰσῆλθεν ἐν τῇ
 δοχῇ ὁ μέλλων γενέσθαι ἀνθύπατος, προσκαλεσάμενος ὁ βασι-
 λεὺς τὸν πραιπόσιτον, λέγει τὸ ὄνομα τοῦ μέλλοντος προβλη-
 θῆναι, κακεῖνος λέγει τῷ τῆς καταστάσεως, κακεῖνος λαβώνιο
 αὐτόν, ὡς ἐπὶ πατρικίον, ἴσθησιν αὐτόν ἔμπροσθεν τῶν ἀρ-
 χόντων τοῦ κουβουκλείου, καὶ λαβὼν ὁ πραιπόσιτος πορφυ-
 Ed.L. 150 ροῦν τετράδιον, ἐπιδίδωσι τῷ βασιλεῖ. ὁ δὲ τῆς καταστάσεως
 μετὰ σιλενταρίου, ἐνέγκαντες αὐτόν πλησίον τοῦ βασιλέως,
 ποιοῦσι προσκυνῆσαι καὶ φιλῆσαι τοὺς πόδας τοῦ βασιλέως, 15
 εἰδ' οὕτως τὰ γόνατα αὐτοῦ. εἶτα λαβὼν τὸ πορφυροῦν τε-
 τράδιον παρὰ τοῦ βασιλέως, ἤγουν τὸ ἀνθυπατίκιον, φιλεῖ
 καὶ τὰς χεῖρας αὐτοῦ, καὶ εἰδ' οὕτως ἀπαγαγόντες αὐτόν ὀ-
 Ms. 111. a πισθοφανῶς, ἰσῆσιν αὐτόν μέσον. ἅπαντες δὲ οἱ ἐν τῇ δο-
 χῇ εἰσελθόντες ἐκτελοῦσι τὴν προσκύνησιν, ὃν τρόπον ἀνωτέ- 20
 ρω εἴρηται ἐν τῇ προβολῇ τῶν πατρικίων. (B.) Εἰ δὲ οὐκ
 B εἰσῆλθεν ἐν τῇ δοχῇ ὁ μέλλων προβληθῆναι, ἀλλ' ἐναπέμει-
 νεν ἔξω, ὡς μὴ ἐνδέχεσθαι τὴν ἀξίαν αὐτοῦ εἰσερχεσθαι ἐν
 ταῖς δοχαῖς, ἢ κατὰ ὑστέρησιν ἐναπέμεινεν ἔξω, ἐξέρχεται ὁ
 πραιπόσιτος καὶ εἰσάγει αὐτόν, τελεῖται δὲ μέχρις ἂν κατα- 25

17. ἀνθυπατίκιον R, ἀνθυπατικόν cod. et ed. 18. ἀπάγοντες ed.

Deinde velum I sive magistros, qui omnia, ut mos est, perficiunt:
 iterum egressus, velum II, patricios et strategos, ceteraque vela,
 demarchos quoque et scholarum vicarium adducit. Si vero futurus
 proconsul in processione non ingressus est, praeposito accito Impe-
 rator nomen promovendi dicit, hic cerimoniarior, qui ipsum excipiens,
 ut supra de praeposito observatum est, coram praefectis cubi-
 culi statuit, et purpureum quaternionem Imperatori tradit: cerimo-
 niarius vero cum silentiario eum in conspectum Imperatoris ductum
 adorare pedesque et genua eius osculari iubent. Postea ab Impera-
 tore purpureum quaternionem seu proconulares codicillos, manus
 eius osculans, recipit, et ita retrorsum abductum in medio collo-
 cant. Omnes vero in processione ingressi solennem adorationem,
 ut supra de promotione patriciorum dictum est, exhibent. (II.) Si
 vero promovendus in pompa ingressus non est, sed foris remansit,
 quod in pompa intrare maius est quam pro eius dignitate; aut si,
 quia posterior ordine est, foris substitit, egressus patricius eum ad-

λάβῃ τὸ ἀνθυπατικίον παρὰ τοῦ βασιλέως, ὡς ἀνωτέρω ἐν τῇ καταστάσει τῶν πατρικίων ἐδηλώσαμεν. τελέσαντες δὲ πάντες ἐν τῇ δοχῇ τὴν συνήθη προσκύνησιν καὶ εὐχαριστήσαντες, λαμβάνουσι τὸν προβληθέντα ἀνθύπατον ὁ τῆς καταστάσεως μετὰ σιλεντιαρίου, καὶ ἀπάγουσιν αὐτὸν πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ προσκυνήσας τὸν βασιλέα ὑποστρέφει, καὶ ἵσταται ἐν τῇ τάξει αὐτοῦ, καὶ λαβὼν νεῦμα ὁ πραιπόσιτος παρὰ τοῦ βασιλέως, λέγει „κελεύσατε.” C

ΚΕΦ. ν'.

10 Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν ἐπὶ προαγωγῇ ζωστῆς πατρικίας.

Ἀλλάσσουσιν οἱ δεσπότες τὰ διβητήσια καὶ τὰς χλαμύδας, καὶ ἵστανται εἰς τὰς πύλας τοῦ φάρου, βλέποντες ἐπὶ τὸν μέσον πυλῶνα, τὰ νῶτα ἔχοντες πρὸς ἀνατολήν, στέμματα δὲ οὐ φοροῦσιν οἱ δεσπότες. καὶ ὅτε λάβῃ ὁ πραιπόσιτος τὸ νεῦμα παρὰ τῶν δεσποτῶν, εἰσάγει τοὺς πατρικίους καὶ μέρος τῶν ὑπάτων καὶ μέρος τῶν σιλεντιαρίων πρὸς τὴν D
χώρησιν τῆς ἐκκλησίας, καὶ ἵστανται κονισιστώριον εἰς τὴν ἐκκλησίαν οἱ εἰσελθόντες ἔνθεν κἀκεῖθεν. καὶ λαβὼν νεῦμα ὁ πραιπόσιτος παρὰ τῶν δεσποτῶν, ἐξέρχεται εἰς τὸν παρανάρο-
20θηκα, καὶ ἐπαίρει τὴν βουλομένην ἀπὸ τοῦ φύλακος, ἔνθα εἰσὶν οἱ γανωτοὶ πυλῶνες οἱ ἀντίπεπτοι, καὶ εἰσάγει αὐτὴν ὁ

20. Post βουλομένην deesse censet Leich. προβάλλεσθαι aut aliquid simile. 21. ἀντιπεπτοὶ cod.

ducit, et peraguntur omnia, usque dum ab Imperatore proconsulares codicillos accepit, ut supra in cerimonia patriciorum declaravimus. Omnes vero, qui eum excipiunt, postquam consuetam adorationem et faustam apprecationem peregere, promotum proconsulem ceremoniarum cum silentiario ad Imperatorem ducit, quem postquam adoravit, revertitur et in suo loco stat, acceptoque signo ab Imperatore, praepositus dicit: *Iubete*.

CAP. 50.

Observanda in promotione Patriciae Zostes.

Domini dibetesii et chlamydis mutatis, ad portas phari, medium atrium prospicientes, tergo ad orientem converso, subsistunt; coronas vero non gestant. Signo ab ipsis dato, praepositus patricos et partem consulum ac silentiariorum ad processionem ecclesiasticam ducit, qui in templo consistorium hinc et inde ingressi faciunt. Signo a Dominis accepto, praepositus in paranarthecum egreditur, et promovendam a custodia, ubi cancellis instructa vestibula sunt, ad mediam portam adducit, ubi semel in genua procidit. Postquam

καὶ λέγει „κελεύσατε.“ (Γ.) Καὶ ἐπεύχεται ἡ σὺγκλητος καὶ ἐξέρχεται, συνἑξέρχεται δὲ καὶ ἡ ζωσθεῖσα, καὶ λαμβάνει τὰς πλάκας αὐτῆς σιλεντιάριος, καὶ ἐξέρχεται εἰς τὸ λαυσιακὸν, ὀψικευομένη ὑπὸ σιλεντιαρίων καὶ κουβικουλαρίων φορούντων χλανίδια λευκὰ, καὶ ἀπέρχεται ἐπὶ τὴν τροπικὴν τοῦ λαυσιακοῦ, καὶ οὐκ ἐξέρχεται, ἔνθα ἐστὶν ἡ προέλευσις, ἀλλ' ἐπὶ τὸν ἔρωτα, καὶ ἐκβαίνει ἐπὶ τὸ πλαγίον τῆς μαναύρας, καὶ ἐπὶ τὸν μάρκωνα τῶν κاندιδάτων εἰς τὰ ἐξκούβητα καὶ διὰ τῶν σχολῶν, καὶ δέχονται τὰ μέρη, ὡς ἐπὶ τῶν πατρικίων, λαμβάνει καὶ λιβελλάριον παρὰ τῶν δημάρχων, καὶ ἰο ἀκτολογοῦσι τὰ μέρη, ὡς ἡ συνήθεια ἔχει. καὶ ἀπέρχεται διὰ τοῦ χυτοῦ τῆς χαλκῆς εἰς τὸ ἄγιον φρέαρ, καὶ εἰσέρχεται ἐν τῷ ναῷ εἰς τὰ ἅγια θυρία, ἔνθα πρόκειται τὸ ἀντιμίσιον, καὶ ἐκβαίνει ὁ πατριάρχης ἀπὸ τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ λαμβάνει τὰς πλάκας αὐτῆς, καὶ τίθησιν αὐτὰς εἰς τὸ ἀντιμίσιον, καὶ ποιεῖ εὐχὴν, ὡς ἐπὶ τῶν πατρικίων. συνοψικεύουσι δὲ αὐτὴν μέχρι τῆς ἐκκλησίας καὶ οἱ ἀξιωματικοὶ καὶ οἱ λοιποὶ τῶν ἀξιωματῶν, καὶ ὅταν συμπληρώσῃ τὴν εὐχὴν ὁ πατριάρχης, ἐπαίρουσιν αὐτὴν οἱ κουβικουλάριοι καὶ κοὶ σιλεντιάριοι, καὶ ἀναφέρουσιν αὐτὴν εἰς τὸ μητατώριον ἐπὶ τὸν Θωμαῖτην, καὶ τὰ διαβατικὰ ἀναχωροῦντες ἕσωθεν ἰσταῖσι. οἱ δὲ ἀξιωματικοὶ καὶ οἱ λοιποὶ ἀναχωροῦσιν ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας, αἱ δὲ πατρίκαι καὶ αἱ στρατήγισαι ἴστανται κονιστωῖριον εἰς τὸν τρίκλινον τῆς μαναύρας, ἐκδεχόμεναι

21. τὸ Θωμαῖτιον ed.

coni. R., ἕσωθεν ἕσω cod.

ἕσωθεν ἰσταῖσι Leich., ἕσωθεν ἕσω

24. τὸ τρίκλ. ed.

cas albas gestantium, ad tropicem lausiaci abit, nec eo, ubi processio est, sed ad erotem pergens, ad latus magnaerae atque ad porticum candidatorum, ad excubias perque scholas venit, ubi a factionibus, ut patricii, excipitur, libellum quoque a tribunis accipit, et, ut mos est, ipsi factiones acclamant. Abit postea per chytum chalces ad sanctum puteum, ingreditur templum sacrasque ianuas, ubi antimensium positum est: patriarcha ab oratorio egreditur, sumens eius tabulas, quas in antimensio reponit, precesque, ut super patriciis, recitat. Ad ecclesiam proceres et reliquae dignitates una ipsam comitantur, peractisque a patriarcha precibus, cubicularii et silentiarii ad metatorium in triclinium Thomaïtes dictum deducunt, perque porticus transeuntes, intus stant. Proceres vero ac ceteri ab ecclesia discedunt, patriciae et strategissae consistorium in triclinio magnaerae, zosten excipientes, constituunt. Quae cum eo pervenit, a capite inter patricias media constituitur, unaque et item altera procidentibus in genua, sportulam ab illa accipiunt, singulae scilicet

τὴν ζωσθεῖσαν. καὶ ὅτε φθάσῃ, ἵσταται κατὰ κεφαλῆς ἀνὰ μέσον τῶν πατρικίων, καὶ ἀπέρχεται μία μία προσκυνούσα καὶ λαμβάνουσα σπόρτυλον παρ' αὐτῆς, ἔχοντα ἀνὰ νομίματα 5. ὁμοίως καὶ αἱ στρατήγισσαι προσκυνοῦσιν αὐτήν, Ms. 112. b καὶ ἐπεύχονται τοῖς δεσπόταις, καὶ τὴν προβληθεῖσαν. καὶ ἀναχωροῦσιν αἱ πατρικίαι, καὶ ἐπαίρουσιν αὐτήν οἱ κουβικουλάριοι καὶ οἱ σιλεντιάριοι, καὶ εἰσφέρουσιν αὐτήν ἐν τῷ παλατίῳ διὰ τοῦ ἔρωτος καὶ τῶν διαβατικῶν τῶν ἀγίων μ., D καὶ ἐπικόπτει τὸ ἡλιακὸν τοῦ χρυσοτρικλίνου, καὶ εἰσέρχεται τοῖς δεσπόταις, καὶ τιθεῖ σπόρτυλον νομίματα ἰβ' εἰς τὸ ἀντιμίσιον, καὶ ἄπτει κηρούς καὶ ἐξέρχεται εἰς τὸ κελλίον αὐτῆς. χρῆ δὲ γινώσκειν, ὅτι ἐν ἑορτῇ οὐ γίνεται, εἰ μὴ ἐν κυριακῇ παραγῆ.

ΚΕΦ. γα΄.

Ed.L. 153

15 Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν ἐπὶ προαγωγῆς πραιποσίτου.

Ἐν ἡμέρᾳ ἀλλαξίμων, ὅτε κελεύουσιν οἱ δεσπότες δέξασθαι σέκρετον ἐπὶ προελεύσει, ἀλλάσσουν οἱ δεσπότες τὰ διβητήσια αὐτῶν καὶ τὰς χλαμύδας καὶ τὰ στέμματα, καὶ καθέζονται ἐν τῷ σέντζῳ εἰς τὸν χρυσοτρικλίνον, καὶ εἰσέρχονται οἱ τοῦ κουβουκλείου ἀπὸ πλαγίου, ὡς ἔστιν ἡ συνήθεια, καὶ ἵστανται κονιστωρίον. καὶ νεύουσιν οἱ δεσπότες, κἄν τε πραιπόσιτος ἕτερός ἐστι, κἄν πριμικήριος, καὶ ἐπαίρει

1. φθάσει cod. 19. εἰς τὸ ed.

nummos VI, et sic abeunt. Similiter strategis ac eam adorant; Dominisque et promotae felicia appregantur. Deinde discedunt patri-
ciae, at cubicularii cum silentiariis eam excipiunt, perque eotem
et porticum sanctorum XL in palatium ducunt, unde per solarium
chrysoetriclinii transiens, pharum intrat, et felicia Dominis precata,
in antimensio nummos XII reponit, et cereis accensis, ad aedes suas
redit. Ceterum observandum est, festis diebus, dominica pagana ex-
cepta, promotionem nullam institui.

CAP. 51.

Observanda in promotione Praepositi.

In die mutationis vestium, quando Domini secretum in proces-
sione excipere iubent, mutant ipsi dibetesia, chlamydes et coronas,
sedentque in throno in chrysoetriclinio, at cubicularii a latere, ut
mos est, ad consistorium constituendum intrant. Signo a Dominis
dato, seu alius praepositus, seu primicerius adsit, sumit is promo-
vendum praepositum, eumque per medium secreti consistorii cubi-

Βτὸν ὀφείλοντα προβληθῆναι πραιπόσιτον, καὶ εἰσάγει αὐτὸν
κατὰ παντὸς μέσον τοῦ σεκρέτου τοῦ κομισιστωρίου τοῦ κου-
βουκλείου. καὶ πίπτει, καὶ εἰσάγει αὐτὸν ἔμπροσθεν τοῦ ὑ-
ποποδίου τῶν δεσποτῶν, καὶ πίπτει καὶ φιλεῖ τοὺς πόδας καὶ
τὰ γόνατα τοῦ μεγάλου δεσπότη, ὁμοίως καὶ τοῦ μικροῦ, οἷς
δὲ τοῦ κουβουκλείου ἴστανται ὡσπερ Π. καὶ ἀναστὰς ἐφαπλοῖ
τὰς χεῖρας, καὶ λαμβάνει παρὰ τῶν δεσποτῶν πλάκας ἄνευ
κωδικελλίων, καὶ φιλεῖ τὰς χεῖρας αὐτῶν, καὶ ὀπισθοποδεῖ
μικρὸν ἀπὸ τοῦ σέντζου, καὶ εὐθέως ἀπευχαριστοῦσι πάντες
οἱ τοῦ κουβουκλείου. καὶ πάλιν προσφέρει αὐτὸν ἔμπροσθεν¹⁰
τῶν δεσποτῶν, καὶ πίπτει καὶ φιλεῖ τοὺς πόδας καὶ τὰ γό-
νατα τῶν δεσποτῶν, καὶ ἀπευχαριστεῖ, καὶ ἐπαίρουσιν αὐτὸν
οἱ κουβικουλάριοι καὶ οἱ ὀστιάριοι, καὶ ἐξέρχονται ὀψικετόν-
τες αὐτὸν μέχρι τοῦ τριπέτωνος, ἔνθα ἴστανται οἱ πατριῖοι
καὶ οἱ λοιποὶ συγκλητικοί, καὶ προσκυνεῖ τοὺς πατριῖους καὶ¹⁵
οὗς βούλεται, βασιάζων καὶ τὰς πλάκας αὐτοῦ, καὶ πάλιν
Ms. 113. a εἰσέρχεται ὁ αὐτὸς πραιπόσιτος μετὰ τοῦ κουβουκλείου, καὶ
ἴσταται εἰς τὴν καθέδραν τῶν δεσποτῶν, βασιάζων καὶ τὰς
πλάκας. (B.) Ὁ δὲ τῆς καταστάσεως εὐτρεπίζει τὰ βῆλα
D εἰς τὸν τριπέτωνα, ὡς ἔχει ἡ συνήθεια, καὶ ὅτε κελεύσωσιν²⁰
οἱ δεσπῶται εἰσελθεῖν τὰ βῆλα τοῦ σεκρέτου, νεύουσι τῷ προ-
βληθέντι πραιποσίτῳ, καὶ ἐξέρχεται μετὰ δύο ὀστιαρίων καὶ
βεργίων, βασιάζων καὶ τὰς πλάκας. καὶ εἰσάγει βῆλον ἅ,
τοὺς μαγίστρους, καὶ τὰ λοιπὰ βῆλα, ὡς ἔχει ἡ συνήθεια.

2. τοῦ σεκρέτου, τοῦ κομισιστωρίου, τοῦ κουβουκλείου ed.
5. τὰ om. ed.

culi inducit. Deinde postquam genu flexit, eum ad Dominorum
subsella constituit, procidensque in terram, pedes et genua magni
et minoris Domini osculatur: cubicularii vero ea forma, quam littera
H habet, adstant. Surgens, manibus expansis, tabulas sine codi-
cillis a Dominis accipit, eorumque manus osculatus, paululum a
throno retrocedit, statimque omnes cubicularii bene precantur. Deinde
iterum ad Dominos adductus, procumbit, eorumque pedes ac genua
osculatus, fausta insuper apprecatur: quo peracto, eum cubicularii
et ostiarii sumunt, et ad tripetonem usque, ubi patricii ac ceteri
senatores stant, eum comitati, abeunt. Ipse inclinato corpore pa-
tricios et quoscunque vult salutatur, tabulas suas portans, iterumque
praepositus idem cum cubiculo intrat, et ad thronum Dominorum,
tabulas gestans, accedit. (II.) Cerimoniarius vela in tripetone, ut
mos est, ordinat, ac Dominis, ut ingrediantur vela secreti, iubentibus,
signum promotum praeposito dant, qui cum duobus ostiariis
et virgas gerentibus, tabulasque portans, abit. Mox velum primum,
magistros, ac cetera vela, ut mos est, adducit. Quibus omnibus in-

καὶ ὅταν ἔλθωσιν ὅλα τὰ βῆλα, νεύουσιν οἱ δεσπότες τῷ προβληθέντι πραιποσίτῳ, καὶ λέγει „κελεύσατε,” καὶ ἐπεύχονται „εἰς πολλοὺς χρόνους καὶ ἀγαθοὺς,” καὶ ἐξέρχονται, καὶ πληροῖ πάντα τὰ νοῦμερα ὁ προβληθεὶς πραιπόσιτος. χρῆ δὲ γινώσκειν, ὅτι καὶ πατρίκιον εἰ κελεύωσιν αὐτὸν ποιῆσαι, ἄλλας πλάκας λαμβάνει μετὰ τῶν κωδικέλλων, καὶ πληροῦται Ed.L. 154 τότε ἢ ἀκολουθία, ὡς καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν πατρικίων.

ΚΕΦ. νβ.

Ἔσα δεῖ παραφυλάττειν ἐπὶ προαγωγῇ ὑπάρχου.

10 Προσκαλεῖται ὁ βασιλεὺς, ὃν ἂν βούλεται προβαλέσθαι ὑπαρχον, προσκαλεῖται καὶ τὸν πραιπόσιτον, καὶ λέγει πρὸς αὐτόν. „ἄπελθε καὶ παράδος αὐτὸν ὑπαρχον πόλεως.” παραλαβὼν δὲ αὐτὸν ὁ πραιπόσιτος, περιβάλλει αὐτὸν σάγιον ῥοῆς, καὶ εὐθέως ἀποστέλλει σιλεντιάριον, προσκαλέσασθαι B
15 τὴν πολιτικὴν κατάστασιν ἅπασαν ἐν τῷ κονισιωρίῳ, καὶ ἐξέρχεται ὁ πραιπόσιτος μετὰ τοῦ ὑπάρχου διὰ τοῦ λανσιακοῦ καὶ τῶν σκαλίων, καὶ ἐξέρχεται διὰ τοῦ μονοθύρου τοῦ ὄντος εἰς τὸ εἰδικόν, καὶ ἐκεῖθεν δηριγευόμενος, διοδεύων διὰ τῶν διαβατικῶν καὶ τῆς ἀψίδος, καὶ εἰσέρχεται μέχρι τοῦ
20 αὐγουστέως, καὶ καθέζονται ἀμφοτέροι ἐκεῖσε, ἐκδεχόμενοι μέχρις ἂν καταλάβῃ τὸ πολίτευμα. τῶν δὲ σιλεντιαρίων ἐλθόντων καὶ ἀπαγγειλάντων, ὡς ὅτι πάρεστι τὸ πολίτευμα ἐν

5. κελεύωσιν ed.

10. προσκαλέσασθαι pro προβαλέσθαι ed

17. σκαλέων ed.

19. καὶ ante εἰσέρχ. om. ed.

gressis, Domini praeposito signum dant, qui dicit: *Iubete*, longaque et bona tempora precati, egrediuntur, omnesque numeros promotus praepositus congregat. Sciendum vero est, eum, si ipsum patricium quoque esse velint, alias tabulas cum codicillis accipere, officium vero ritusque omnes, ut in ceterorum patriciorum promotione, celebrari.

CAP. 52.

Observanda in promotione Praefecti.

Imperator praefectum, quem creare vult, aequae ac praepositum vocat, et dicit ad hunc: *Abi, et ipsum urbi praefectum impone*. Quem sumens praepositus, sago rubro induit, statimque silentiarium ad convocandum omnem civitatis magistratum in consistorium mittit, praepositus cum praefecto per lausiacum et scalas perque ianuam, quae ad fiscum privatum ducit, egreditur, indeque cum processione per porticum et apsidem usque ad augusteum transit, ubi uterque

τῷ κοινοστωρίῳ, λαμβάνουσι πάλιν οἱ αὐτοὶ σιλεντιάριοι πρόσ-
 ταξιν παρὰ τοῦ πραιποσίτου πρὸς τὸ ἀπαγαγεῖν τὸ πολίτευ-
 μα εἰς τὸν ὀνόποδα. τότε λαβὼν ὁ πραιπόσιτος τὸν ὑπαρχον,
 C καὶ ἐξελθὼν ἀπὸ τοῦ ἀνγουστῆως, διέρχεται διὰ τοῦ στενοῦ
 Ms. 113. b καὶ μένει ὁ ὑπαρχος ἔνδον τῆς πύλης τῆς ἐξαγούσης πρὸς 5
 τὸν ὀνόποδα, ἐξέρχεται μόνος, ἔνθα ἴσταται τὸ πολίτευμα,
 καὶ λέγει αὐτοῖς, ἃ ἐδιδάχθη παρὰ τοῦ βασιλέως λέγειν νο-
 θεσίας ἕνεκα καὶ νομίμων διακράτησιν. (B.) Μετὰ δὲ τὴν
 διαλαλίαν κελεύει ὁ πραιπόσιτος τῷ τῆς καταστάσεως ἀνοι-
 γῆναι τὸ βῆλον, καὶ προσκαλεῖται τὸν ὑπαρχον, κἀκείνον ἐξ-10
 ελθόντας, παραδίδωσιν αὐτὸν ὁ πραιπόσιτος τῇ πολιτείᾳ ὑ-
 παρχον καὶ πατέρα πόλεως, καὶ εἰθ' οὕτως ἀπὸ τοῦ ὀνόποδος
 ὑποστρέφει ὁ πραιπόσιτος ἐν τῷ παλατίῳ, ὁ δὲ τῆς καταστά-
 σεως μετὰ τῶν σιλεντιαρίων λαμβάνει τὸν ὑπαρχον, καὶ εἰσ-
 D ἄγει αὐτὸν ἐν τῷ κοινοστωρίῳ, καὶ ὑπαλλάσσει αὐτὸν τὴν 15
 τοῦ ὑπάρχου στολήν, ἤγουν τὸ καμήσιον καὶ τὸ κελώνιον
 καὶ τὸν λῶρον, καὶ ὑποδύει αὐτὸν καὶ τὸ καλίγιον. καὶ εἰθ'
 οὕτως ὁ τῆς καταστάσεως μετὰ τοῦ πολιτεύματος καὶ τῶν
 δημοτῶν τῶν δύο μερῶν, ὀλίγον ὀψικεύοντες αὐτὸν, διέρχον-
 ται διὰ τε τῶν ἐξκουβίτων καὶ τῶν σχολῶν, ἀκτολογουμένου 20
 ὑπ' αὐτῶν, λεγόντων αὐτῶν „ὁ δεῖνα εἰσε ὑπαρχος” ἐὰν δὲ
 ἔστιν πατρίκιος, ἀκτολογεῖ οὕτως· „ὁ δεῖνα εἰσε ὑπαρχος, εἴ-
 σε καὶ πατρίκιος” καὶ τὰ ἐξῆς. καὶ εἰθ' οὕτως εἰσέρχεται ἐν

6. ὁ δὲ πραιπόσιτος ante ἐξέρχεται excidisse putat B.
 λέγειν om. ed. 17. τὸ λῶρον ed. et sic deinceps. 20. ἀ-
 κτολογούμενοι ed. 21. εἶσε ed.

expectans, dum magistratus praesto sit, adsidet. Silentarii vero ad-
 venientes et nuntiantes, magistratum in consistorio adesse, rursus a
 praeposito mandatum de magistratu in onopodem deducendo ac-
 cipiunt. Tunc praepositus praefectum sumit, et egressus ex augu-
 steo, per stenum transit, praefectus intra portam ad onopodem du-
 centem manet, ac solus exit, ubi magistratus stat, cui ab Impera-
 tore de aequitate servandisque legibus praecepta tradit. (II.) Post
 hoc colloquium praepositus cerimoniarium iubet, velum aperiat praefec-
 tumque advocet: quem egressum praepositus civitati praefectum
 patremque urbis tradit. Postea praepositus ab onopodio ad palatium
 revertitur, cerimoniarium autem cum silentariis praefectum adsumit,
 eumque in consistorium ducit, ubi eum praefecti veste, camisio
 scilicet, pelonio et loro, pedes vero caligis induit. Deinde cerimoni-
 arius cum civitate populoque duarum factionum, qui eum omnes
 paululum praecedunt, per excubias scholasque, inter acclamationes
 dicentium: *N. N. praefectus es*, transeunt; si patricius est, accla-
 mant ita: *N. N. praefectus es et patricius* etc. Atque sic ad ma-

τῆ μεγάλης ἐκκλησίας διὰ τοῦ ἀγίου φρέατος, καὶ ἄψας κηρῶν καὶ εὐξάμενος, ὑποστρέφει εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ.

ΚΕΦ. γγ΄.

Ed.L. 155

Ἀπολογία τῶν δῆμων ἐπὶ τῆς ὑπάρχου προαγωγῆς.

5 Τῆς συνήθους τάξεως τελουμένης ἐν τῷ παλατίῳ ἐπὶ τῇ τοῦ ὑπάρχου προαγωγῇ, καὶ τοῦ πραιποσίτου τοῦτον ἐξάγοντος διὰ τοῦ τρικόγχου καὶ τῆς ἀψίδος εἰς τὸν αὐγουστέα, ἀπέρχονται ἐν τῷ ὄνοποδίῳ, καὶ δὴ πάσης τῆς τάξεως τοῦ πραιποσίτου ἐν τῷ ὄνοποδίῳ ἀνερχομένης, παραδίδωσιν ὁ
10 πραιπόσιτος πατέρα ὕλεως τὸν προβληθέντα ὑπαρχον. εἶτα ἐπαίρει αὐτὸν ὁ τῆς καταστάσεως, καὶ εἰσφέρει αὐτὸν ἐν τῷ κομιστωρίῳ τῷ χειμερινῷ, καὶ ἐνδύει αὐτὸν τὸ καμήσιον B καὶ τὸν λῶρον, καὶ ὑποδύεται καλήγιον, καὶ ἔρχεται ἐπὶ τὸν μάκρωνα τῶν κανδιδάτων, ὀψικεύμενος ὑπὸ πάσης τῆς τά- Ms. 114. a
15 ξεως τοῦ πραιτωρίου ἕως τῶν χαλκῶν πυλῶν τῶν κορτινῶν. καὶ λέγει ὁ ἀδμηνσουνάλιος „στήτω” καὶ κρατεῖ ὁ νομμεράριος τὸ βῆλον, καὶ λέγει „Λεβὰ ὑπαρχε προσέκτωρ λῶκ,” καὶ πάλιν λέγει ὁ ἀδμηνσουνάλιος, ἄπερ φωνοβολεῖ ὁ νομμεράριος. καὶ ἐξέρχεται ὁ ὑπαρχος, καὶ διέρχεται διὰ τῶν
20 ασχολῶν, ὀψικεύμενος ὑπὸ τῶν προειρημένων. (B.) Τὸ δὲ μέρος τῶν Βενέτων ἴσταται εἰς τοὺς λύχνους, ἐκδεχόμενος τὸν ὑπαρχον, καὶ πρὸ τοῦ φθᾶσαι αὐτὸν εἰς τὸν τοῦ Βενέ-

21. ἐκδεχόμενον ed.

gnam ecclesiam per sanctum puteum abit, cereisque accensis, et precatu, domum revertitur.

CAP. 53.

Acta et acclamationes factionum in promotione Praefecti.

Consueto promotionis praefecti ritu in palatio peracto, cum eum praepositus per triconchum et apsidem ad augusteum eduxit, in onopodium abeunt, quo postquam omnis ordo praepositi pervenit, praepositus patrem urbis promotum praefectum constituit. Deinde ceremoniarius eum sumit inque consistorium hibernum ducit, ubi camisio, loro caligisque indutus, ad porticum candidatorum venit, ab omni praetorii ordine ad aeneas usque cortinarum portas stipatus, admissionali dicente: *Sta, tenetque numerarius velum, et: Leva te hyparche praefecte loco,* inquit, statimque admissionalis dicta a numerario repetit. Praefectus abit, perque scholas, a dictis circumdatus, transit. (II.) Factio Veneta stat ad lychnos, praefectum excipiens, qui priusquam ad eam pervenit, dicit populus cursorium

Cτον δῆμον λέγει ὁ δῆμος ποίημα δρομικὸν ἤχ. δ' „οἱ ἐκ
 Θεοῦ κραταιοῦμενοι ταῖς νίκαις, κοσμοκόδητοι δεσπότες τῶν
 Ῥωμαίων, σὲ, ὡς γνησιοπόδητον καὶ πιστότατον δοῦλον, προ-
 βίβασαν ἀξίως ἐν ὑπερτέραις ἀξίαις, πρωτοσπαθάριον ἐντι-
 μον καὶ εὐγενῆ ἐκ προγόνων, καὶ εἰς ὑπέριτον δόξαν τῆς
 τοῦ ὑπάρχου ἀνύψωσαν ἀξία.” καὶ μετὰ τὸ στήναι τὸν ὑ-
 παρχον εἰς τὸν εἰωθότα τόπον τῆς αὐτοῦ στάσεως λέγει ὁ
 δῆμος· „πρὸ πάντων εὐφημήσωμεν τοὺς δεσπότες τῆς οὐ-
 κονμένης” οἱ κράτται· „ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα μεγάλων βα-
 σιλέων καὶ αὐτοκρατόρων πολλὰ τὰ ἔτη” ὁ λαὸς ὁμοίως 10
 ἐκ γ'. οἱ κράτται· „ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα τῶν εὐσεβεστάτων
 αὐγουστῶν πολλὰ τὰ ἔτη” ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ γ'. καὶ εἰθ'
 D οὕτως λέγει ἄκτα ἀπὸ φθογγῆς· „τίς οὐκ ἔχει ἐπὶ πλεον
 δοξάσαι,” ἐκ γ', „τὸν μόνον ἀθάνατον βασιλέα,” ἐκ γ', „τὸν
 τοιούτους δεδωκότα ὑμῖν δεσπότες,” ἐκ γ', „προνοούμενος ἐ- 15
 κάστῳ τὴν σωτηρίαν,” ἐκ γ', „καὶ προβιβάζων ἀξίαν τοῖς ἀ-
 ξίοις,” ἐκ γ', „καὶ σὲ ὁ δεῖνα ἐτίμησαν παραδόξως,” ἐκ γ',
 „τῆ τοῦ ὑπάρχου περιδόξῳ ἀξία,” ἐκ γ', „ἀλλ' ὁ πάντων
 ποιητῆς καὶ δεσπότης τοὺς χρόνους αὐτῶν πληθύνει σὺν ταῖς
 αὐγουσταῖς καὶ τοῖς πορφυρογεννήτοις.” (Γ.) Ἐῖτα λέγου- 20
 σιν οἱ κράτται· „εὐφημήσωμεν κατὰ χρέως τὸν ὑπαρχον
 Ῥωμαίων. εἶσε ὁ δεῖνα, εἶσε ὁ δεῖνα, εἶσε ὁ δεῖνα, εἶσε ὁ
 Ed.L. 156 παρχος, εἶσε.” καὶ εἰθ' οὕτως λέγουσιν οἱ κράτται· „κα-
 λῶς ἦλθες, θεοστέπτων ὁ δοῦλος” ὁ λαὸς „καλῶς ἦλθες.”

12. καὶ om. ed. 15. et 16. προνοούμενους et προβιβάζοντας
 conl. R. 22. Tertium εἶσε ὁ δεῖνα om. ed. 24. Θεόσπετος ed.

carmen toni IV: *Per Deum victoriis insignes, desiderium orbis, Do-*
mini Romanorum, te, ut ab omnibus expetitum, fidelissimum servum,
merito in summa dignitate collocarunt, illustrem et nobilem genere
maiorum protospatharium, teque ad excelsum honorem officii prae-
fecti provexerunt. In solito autem loco stationis suae praefecto
collocato, populus dicit: Ante omnia concelebremus universi Do-
minos; cantores: N. N. magnis Imperatoribus et Augustabus piissimis
multos annos; populus eadem ter; postea magna voce acclamat:
Quis nollet vehementer collaudare, ter; solum immortalem regem,
ter; qui tales nobis Dominos dedit, ter; omnium prospiciens saluti,
ter; et dignitatem dignis tribuens, ter; et te N. splendide honora-
runt, ter; excelsa praefecti dignitate, ter; at omnium creator et
dominus tempora eorum cum Augustabus et porphyrogenitis augeat.
 (III). Postea cantores dicunt: *Laudemus ex debito praefectum Roma-*
norum; tu es N., tu es N., tu es N., praefectus es. Deinde cantores:
Bene venisti, famule a Deo coronatorum; populus: Bene venisti.
 Cantores: *Bene venisti, a beneficiis Dominis promote; populus: Bene*

οὐ κράτται· „καλῶς ἦλθεσ, προβολή εὐεργετῶν” ὁ λαὸς „καλῶς ἦλθεσ.” οὐ κράτται· „καλῶς ἦλθεσ, ὁ εὐγενῆς ἐκ προγόνων.” ὁ λαὸς „καλῶς ἦλθεσ.” οὐ κράτται „καλῶς ἦλθεσ, ὁ δεῖνα ὑπαρχε τῶν Ῥωμαίων” ὁ λαὸς, „καλῶς ἦλθεσ.” οὐ κράτται· „ἀλλ’ ὁ πάντων ποιητῆς καὶ δεσπότης φυλάξει σε, ὑπαρχε, εἰς πλήθη χρόνων.” καὶ μετὰ ταῦτα ἐπιδίδωσι λιβελλάριον ὁ δῆμαρχος τῷ ὑπάρχῳ, καὶ λέγουσιν οὐ κράτται· „καλῶς ἦλθεσ, ποθητὸ τῶν ἀνάκτων” ὁ λαὸς „καλῶς ἦλθεσ.” οὐ κράτται· „καλῶς ἦλθεσ, ὁ δεῖνα ὑπαρχε τῶν Ῥωμαίων.” ὁ λαὸς „καλῶς ἦλθεσ.” οὐ κράτται· „καλῶς ἦλθεσ εἰς φιλοῦντά σε δῆμον” ὁ λαὸς „καλῶς ἦλθεσ.” B οὐ κράτται· „ἄξιός σε ἡγάπησαν οὐ δεσπότης” ὁ λαὸς „καλῶς ἦλθεσ.” οὐ κράτται· „ὡς ὄντα καθαρὸν καὶ ἐπάξιον” ὁ λαὸς „καλῶς ἦλθεσ.” οὐ κράτται· „ἀλλ’ ὁ πάντων ποιητῆς καὶ δεσπότης φυλάξει σε, ὑπαρχε, εἰς πλήθη χρόνων.” (A) Καὶ ἀποκινουῦντος τοῦ ὑπάρχου, ὀψικεύει ἐμπροσθεν αὐτοῦ ὁ δῆμος, λέγων τὸ δρομικὸν ποίημα ἦχ. δ’ „οὐ ἐκ Θεοῦ κραταιούμενοι ταῖς νίκαις.” προεγράφη. καὶ ἀπαγούσιν αὐτὸν ἕως τῆς δοχῆς τῶν Πρασίμων, (μέχρι γὰρ τῶν τοκέϊσιν πληροῦται τὸ ποίημα,) καὶ πληρωθέντος λέγουσιν οὐ C κράτται· „ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος, σῶσον τὸν ὑπαρχον.” ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ γ. καὶ δέχεται τοῦτον τὸ μέρος τῶν Πρασίμων εἰς τὰς σχολὰς, καὶ γίνεται ἡ ἀκολουθία καὶ ἡ τάξις τῆς δοχῆς, καθὼς καὶ ἐπὶ τῶν Βενέτων, καὶ διέρχεται διὰ τοῦ χυ-

5. ΣΧΟΛ. Ἰστέον, ὅτι, τοῦ δήμου λέγοντος· „καλῶς ἦλθεσ ὁ δεῖνα ὑπαρχε,” προσκυλεῖ ὁ ὑπαρχος πρὸς τὸν δῆμον καὶ τὸν δῆμαρχον, ὁμοίως καὶ ὁ δῆμος πρὸς αὐτὸν ποιῶν τὸ σέβας.

venisti. Cantores: Bene venisti, nobili genere illustris; populus: Bene venisti. Cantores: Bene venisti, N. Romanorum praefecte; populus: Bene venisti. Cantores: At omnium auctor et dominus te, praefecte, multa tempora conservet. Postea tribunus praefecto libellum tradit, et cantores dicunt: Bene venisti, desiderium principum; populus: Bene venisti. Cantores: Bene venisti, N. Romanorum praefecte; populus: Bene venisti. Cantores: Bene venisti ad factionem tui amantem; populus: Bene venisti. Cantores: Digne te amarunt Domini; populus: Bene venisti. Cantores: Ut praeclarum et dignum; populus: Bene venisti. Cantores: Omnium auctor et dominus te, praefecte, diu conservet! (IV.) Abeuntem praefectum praecedit populus, cursorium carmen toni IV canens: Per Deum victoriis insignes. Supra id retulimus. Et eum ad Prasinam factionem abducunt; ibi enim carmen completur: quo facto, cantores: Unus Deus sanctus servet praefectum! populus eadem ter, Prasinorum factio eum in scholis excipit, cuius factionis ritus et ordo

ὁ πραιπόσιτος παρὰ τῶν δεσποτῶν, ὃν βούλεται προβαί-
 D λεσθαι δῆμαρχον. καὶ εὐθέως ἐξέρχεται ὄψικεσύμενος ὑπὸ
 κουβικουλαρίου, καὶ αὐτὸς ὁ προβληθεὶς μετ' αὐτοῦ, καὶ
 ἀνέρχεται διὰ τοῦ λαυσιακοῦ καὶ τοῦ ἔρωτος καὶ τῆς δά-
 φνης εἰς τὸν ἀγουστέα, καὶ καθέζεται ἐκεῖσε. καὶ ἀπέρχεται 5
 σιλεντιάριος, καὶ προσκαλεῖται τὸ μέρος, καὶ ἀπέρχονται
 πάντες ἐν τῷ ὄνοποδίῳ, φοροῦντες τὰ σαγία, καὶ ἴστανται
 ἐκεῖσε. καὶ ἐξέρχεται ὁ πραιπόσιτος καὶ ὁ τῆς καταστάσεως
 Ma. 115. b μετὰ σιλεντιαρίων τῶν ὄντων ἐβδομαρίων, φοροῦντες ἀμφο-
 τεροὶ σαγία ῥοῆς, ὁμοίως καὶ κουβικουλάριος, ὄψικεσύμιον
 τὸν πραιπόσιτον, ὁμοίως καὶ ὁ προβληθεὶς, φορῶν σαγίον
 Ed.L. 158 ῥοῆς, ἀκολουθεῖ ὀπίσω τοῦ πραιποσίτου, τὸ δὲ σαγίον φορεῖ
 εἰς τὸν ἀγουστέα. (B.) Καὶ ἀνέρχεται ὁ πραιπόσιτος ἐν
 τῷ ὄνοποδίῳ, καὶ καθὼς ἔχει ἡ συνήθεια, παραδίδωσι τὸν
 προβληθέντα δῆμαρχον, λέγων τῷ μέρει „κελεύουσιν οἱ 15
 δεσπότες, παραλάβετε αὐτὸν δῆμαρχον,“ καὶ ἐπεύχονται οἱ
 τῶν μερῶν τοὺς δεσπότες, καὶ λαμβάνουσι τὸν προβληθέντα
 δῆμαρχον, ὄψικεύοντες αὐτὸν μέχρι τοῦ κοιμιστωρίου. καὶ
 εἰσέρχεται ὁ προβληθεὶς, καὶ ἄπει κηρὸς ἐν τῷ σταυροῦ,
 καὶ ἀπέρχεται εἰς τὴν τοῦ Κυρίου ἐκκλησίαν, καὶ ἄπει 20
 κάκαϊσε κηρὸς, καὶ ἀπέρχεται ὄψικεσύμενος διὰ τῶν κορτι-
 B γῶν, καὶ εὐφημοῦσιν αὐτὸν εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ ἀπὸ τῆς
 χαλκῆς μέχρι τοῦ μηλίου. καὶ καθυπακούει ὁ προβληθεὶς ἀπὸ
 σαγίου, καὶ ὄψικεύεται ὑπὸ τοῦ μέρους, φοροῦντων κάκει-

qui praeposito, quem tribunum creare velint, indicant. Is statim a
 cubiculario stipatus, una cum promotus exit, per lausiacum, erotem
 et daphnem in augusteum ascendit ibique sedet. At silentiarius,
 factionem advocaturus, abit, et omnes in onopodium saga ferentes
 conveniunt et ibi subsistunt. Praepositus et cerimoniaris cum si-
 lentiariis, qui per eam septimanam officio funguntur, saga rubra ge-
 stantes, progrediuntur: cubicularius vero praepositum comitatus,
 unaque promotus, sago rubro indutus, praepositum a tergo sequi-
 tur, solum autem in augusteum usque gestat. (II.) Deinde praepo-
 situs in onopodium ascendit, et, ut mos est, tribunum promotum
 factioni tradit, dicens: *Iubent Domini, hunc tribunum accipiat*:
 factio Dominis fausta precatur, sumentesque promotum tribunum,
 eum ad consistorium usque comitantur. Intrat ille, cereisque in
 cruce accensis, ecclesiam Domini petit, ibique cereos accendit, ac
 in obsequio per cortinas abit, eique in loco suo a porta chalcas ad
 milium omnes felicia apprecantur. Promotus, sago indutus, equo
 vehitur, praecedente eum factione, quae etiam saga rubra et scara-
 mangia fert. Sic ad stabulum factionis procedit, eiusque equos

ων σαγία ροῆς καὶ σακαραμάγγια. καὶ ἀπέρχεται οὕτως μέ-
 χρι τοῦ στάβλου τοῦ μέρους, καὶ θεωρεῖ τοὺς ἵππους αὐτοῦ,
 καὶ καβαλικεύει, καὶ ἀπέρχεται ὀψικευόμενος μέχρι τοῦ οἴ-
 κου αὐτοῦ, ἀκολουθούντων καβαλλαρίων τοῦ δευτερεύοντος
 5 καὶ τοῦ γειτονιάρχου καὶ τοῦ νοταρίου, φορούντων σακαρα-
 μάγγια. χρῆ δὲ γινώσκειν, ὅτι προλαμβάνουσιν εἰς τὸν οἴ-
 κον τοῦ προβληθέντος ὁ αὐτὸς γειτονιάρχης καὶ ὁ νοτάρως
 καὶ οἱ λοιποὶ, καὶ ἴστανται μετὰ τοῦ μέρους, εὐφημοῦντες
 τὸν προβληθέντα, εἰς τὸν πυλῶνα αὐτοῦ, καθὼς ἔχει ἡ συν-
 10 ἰότης, καὶ καλεῖ τὸν δευτερεύοντα καὶ τὸν γειτονιάρχην καὶ
 τὸν νοτάριον καὶ τοὺς λοιποὺς ἄρχοντας καὶ τὰ πρωτεῖα.
 χρῆ δὲ γινώσκειν, ὅτι ἡ αὐτὴ ἀκολουθία γίνεται καὶ ἐπὶ τοῦ
 ἑτέρου μέρους.

Ἔσα δεῖ παραφυλάττειν, εἰ κελεύει ὁ βασιλεὺς προβαλέσθαι Ms. 116. b
 15 δύο δημάρχους ἐν τῷ ἄμα.

Μηνύονται καὶ ἀνέρχονται τὰ δύο μέρη ἐν τῷ ὄνοπο-
 δίῳ, καὶ παραδίδωσιν ὁ πραιπόσιτος τὸν πρῶτον δήμαρχον
 εἰς τὸ μέρος αὐτοῦ, ὁμοίως καὶ τὸν ἕτερον εἰς τὸ μέρος αὐ-
 20 τοῦ· τὰ δὲ λοιπὰ πάντα τελεῖται, καθὼς ἀνωτέρω εἴρηται.
 τὰ μὲν χλανίδια ἐπαίρουσιν οἱ δήμαρχοι ἀπὸ τῶν διαδεδε-
 γμένων δημάρχων, ὁ Βένετος Βένετον καὶ Τύρεον, καὶ ὁ Πρά-
 σινος ὁμοίως, ἐπειδὴ βασιλικά εἰσιν.

14. προβάλλεσθαι ed. 20. διαδεδειγμένων ed.

conspicatus, domum in solenni pompa equo vehitur, caballarii se-
 cundicerii seu vicarii, gitoniarcha et notarii, scaramangiis induti,
 ipsum sequuntur. Ceterum observandum est, in aedibus promoti
 gitoniarcham, notarium ac reliquos expectare, et cum factione pro-
 moto gratulantes in atrio eius, ut mos est, adesse, ubi secundice-
 rium, gitoniarcham, notarium ac ceteros praefectos et principes ad
 convivium vocat. Atque idem ritus ab altera etiam factione obser-
 vatur.

OBSERVANDA, SI IMPERATORI DUOS DEMARCHOS UNA CONSTITUERE
 PLACUERIT.

Duae factiones admonitae in onopodium ascendunt, et praepo-
 situs primum tribunal suae, pariter et alterum suae, tradit.
 Cetera omnia, ut supra dictum est, peraguntur. Tunicas vero ac-
 cipiant ab exactoratis tribunis, Venetus Venetam et Tyriam, ita et
 Prasinus, quoniam hae Imperatoris sunt.

ΚΕΦ. νζ'.

Ἅσα δεῖ παραφυλάττειν ἐπὶ προαγωγῇ δευτερεύοντος.

Κελεύουσιν οἱ δεσπότες τῷ πραιποσίτῳ περὶ προβολῆς
 Ed.L. 150 δευτερεύοντος, καὶ ἀποστέλλει ὁ πραιπόσιτος σιλεντιάριον,
 καὶ ζητεῖ τὸν δῆμαρχον, καὶ ἐὰν εὔρεθῇ, δίδωσιν ἀπόκρισιν
 ποῖς δεσπότης, καὶ οἱ δεσπότες παραδίδουσι τῷ πραιποσίτῳ
 ὃν βούλονται προβαλέσθαι δευτερεύοντα. καὶ ἐξέρχεται ὀψι-
 κευόμενος ὑπὸ κουβικουλαρίων καὶ σιλεντιαρίων τῶν ὄντων
 ἑβδομαρίων, καὶ παραδίδωσι τὸν δευτερεύοντα τῷ δημάρχῳ,
 καὶ ἐπεύχονται τοῖς δεσπότης. προβάλλεται δὲ ἢ ἐν τῷ ἡμί-
 συχλίῳ, ἢ ἐν τῇ θερμάστρῳ, εἰ δὲ ἀσθενεῖ ὁ δῆμαρχος, ἐ-
 παίρει αὐτὸν ὁ ἑβδομάριος σιλεντιάριος παρὰ τοῦ πραιποσί-
 του, καὶ ἀπέρχεται ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ δημάρχου, καὶ παραδί-
 δωσι τῷ δημάρχῳ τὸν δευτερεύοντα. χρῆ δὲ εἰδέναι, ὅτι,
 ὅτε ὁ πραιπόσιτος παραδίδωσι τῷ σιλεντιαρίῳ τὸν δευτερεύ-
 15 Βοντα, εὐρίσκονται καὶ οἱ τοῦ μέρους, ὁ γειτονιάρχης, ὁ νο-
 Ms. 117. ατάριος, ἦτοι ὁ χαρτουλάριος, ὁ ποιητῆς, ὁ μελιστῆς καὶ
 ὁ μαῖστωρ, ἵνα καὶ αὐτοὶ παραλάβωσιν αὐτὸν παρὰ τοῦ
 πραιποσίτου. χρῆ δὲ εἰδέναι, ὅτι οἱ δύο δευτερεύοντες τὴν
 αὐτὴν ἀκολουθίαν ἔχουσι, τοῦ Βενέτου καὶ Πρασίνου. 20

7. προβάλλεσθαι ed.

CAP. 56.

Observanda in promotione Secundicerii.

Domini praeposito de promotione secundicerii mandatam dant, et mittit praepositus silentiarium, ut tribunum quaerat: quo reperto, responsum ad Dominos perfert, hi praeposito, quem secundicerium constituere volunt, tradunt. Ipse egreditur, a cubiculariis et silentiariis, qui ea septimana illo munere funguntur, stipatus, hi secundicerium tribuno tradunt, Dominisque fausta apprecantur. Promoveatur autem vel in hemicyclo vel in camino, si autem tribunus morbo laborat, silentiarius, qui per illam septimanam officio fungitur, eum a praeposito suscipit, et abiens ad tribuni aedes, ipsi secundicerium tradit. Observandum vero est, quod dum praepositus secundicerium silentiario traditurus est, factionis gitoniarcha, notarius seu chartularius, poeta, musicus et magister, ut ipsi quoque eum a praeposito accipiant, adsint. Ceterum utriusque factionis, Venetae et Prasiniae, secundicerius eodem ritu creatur.

ΚΕΦ. νζ.

Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν ἐπὶ προαγωγῇ συμπόνων καὶ λογοθητῶν. C

Κελεύουσιν οἱ δεσπόται προβάλλεσθαι αὐτοὺς τῷ πραι-
 ποσίτῳ, καὶ ὁ πραιπόσιτος οὐκ ἐξέρχεται, ἀλλ' ἀποστέλλει
 53σιλεντιάριον τὸν ἔχοντα ἑβδομάδα ἐν τῇ προελεύσει τοῦ
 ἵπποδρόμου, ἵνα ἴδῃ, ἐάν ἔστιν ὁ ὑπαρχος ἐκεῖσε. καὶ εἰ μὲν
 ἔστιν, εἰσέρχεται ὁ σιλεντιάριος, καὶ δίδωσιν ἀπόκρισιν τῷ
 πραιποσίτῳ, καὶ ὁ πραιπόσιτος ἀναγάγει τοὺς δεσπόταις, καὶ
 παραλαμβάνει παρὰ τῶν δεσποτῶν τὸν ὀφείλοντα προβλη-
 10θῆναι σύμπονον. καὶ ἐξέρχεται ὁ πραιπόσιτος ὀψικευόμενος
 ὑπὸ κουβικουλαρίων καὶ σιλεντιαρίων, καὶ ζητοῦσι τὸν ὑ-
 παρχον ἐν τῷ ἡμικυκλίῳ τῶν σκύλων, καὶ παραδιδούσιν αὐτῷ D
 σύμπονον, καὶ ἐπεύχονται τοῖς δεσπόταις, καὶ ἐξέρχονται.
 ἐάν δὲ οὐκ εὐρεθῇ ὁ ὑπαρχος ἐν τῇ προελεύσει, ζητεῖται πα-
 15ρα τοῦ διατρέχοντος, καὶ εἰ μὲν ἔλθῃ πρὸ τοῦ ἀκουμβίσαι
 τοὺς δεσπότας, ἀναγγέλλει ὁ πραιπόσιτος τοῖς δεσπόταις, καὶ
 γίνεται ἡ ἀκολουθία, καθὼς ἀνωτέρω εἴρηται, παραδιδούς
 αὐτὸν ἐν τῇ θερμάστρα. εἰ δὲ συμβῇ ἀσθενεῖν τὸν ὑπαρχον,
 παραδιδούσιν οἱ δεσπόται τὸν σύμπονον τῷ πραιποσίτῳ, καὶ
 20ἐξελθὼν ὁ πραιπόσιτος ζητεῖ, ἐάν ἔστι λογοθέτης ἢ καὶ
 ἕτερος σύμπονος, καὶ παραδίδωσιν αὐτὸν ἐνώπιον αὐτῶν τῷ

2. λογοθέτων cod. 8. ἀνάγει ed. 12. παραδίδουσιν cod. h.
 l. et mox.

CAP. 57.

Observanda in promotione assessorum iudicii et logothetarum.

Domini praeposito mandant, ut eos renuntiet, at is non exit, sed silentiarium, qui per eam septimanam officio illo fungitur, ad processionem hippodromi mittit, ut, an praefectus ibi sit, videat. Si adest, silentiarius intrat, et praeposito responsum dat, is vero admonet Dominos, et ab iis assessoris munere ornandum accipit. Dein praepositus in cubiculariorum et silentiariorum obsequio procedit, ut praefectum in hemicyclo scylorum quaerant, et ipsi assessorem tradant, faustaue Dominis precati egrediuntur. Praefecto autem in processione non reperto, a cursore publico quaeritur, et si, antequam mensae Domini accubuerunt, venit, praepositus id Dominis annuntiat, serratoque ritu supra memorato, ipsum in camino tradit. Si vero accidit, ut aegrotus sit praefectus, Domini assessorem praeposito tradunt, qui egressus, quaerit, utrum logotheta sit, an alius assessor, eumque, ipsis praesentibus, silentiario eius septimanae committant,

σιλεντιαρίῳ τῷ ὄντι ἑβδομαρίῳ, ὅπως ἀπελθὼν ἐν τῷ οἴκῳ
Ed.L. 160 τοῦ ὑπάρχου, παραδῶ αὐτῷ σύμπονον· ὁμοίως καὶ ὁ λογο-
θέτης τοῦ πραιτωρίου οὕτως προβάλλεται, μὴ ἔχων ἀκολου-
θίαν ἢ τάξιν πλείω ἢ ἐλάσσω.

ΚΕΦ. νη'.

5

Ἐπὶ προαγωγῇ ἀντιγραφῆς.

Κελεύουσιν οἱ δεσπότες τῷ πραιποσίτῳ, καὶ ἐξέρχεται
καὶ ζητεῖ σιλεντιάριον, καὶ ἀποστέλλει, ἵνα ἴδῃ, ἐὰν προῆλ-
θεν ὁ κοιαιίστωρ, καὶ ἐὰν εὗρεθῇ, λαμβάνει ἀπόκρισιν ὁ πραι-
πόσιτος, καὶ ἀναγγέλλει τοῖς δεσπόταις, καὶ παραλαμβάνει
B παρὰ τῶν δεσποτῶν τὸν ὀφειλοντα προβληθῆναι ἀντιγραφέα,
καὶ ἐξέρχεται ὀψικενόμενος, καθὼς ἀνωτέρω εἶρηται, καὶ
Ms. 117. b ζητεῖ τὸν κοιαιίστωρα ἐν τῷ ἡμικυκλίῳ, καὶ παραδίδωσι τὸν
ἀντιγραφέα, κἄν τε εἷς ἐστί, κἄν τε δύο, καὶ ἐπεύχονται
τοῖς δεσπόταις, καὶ ἐξέρχονται ἐν τῇ προελεύσει. εἰ δὲ συμ-15
βῆ μὴ εὗρεθῆναι τὸν κοιαιίστωρα ἐν ταύτῃ τῇ προελεύσει,
ζητεῖται παρὰ τοῦ διατρέχοντος, πεμπομένου αὐτοῦ παρὰ
τοῦ πραιποσίτου, καὶ εἰ μὲν ἔλθῃ πρὸ τοῦ ἀκουμβίσαι, ἀ-
ναγγέλλει ὁ πραιπόσιτος τοῖς δεσπόταις, καὶ λαμβάνει τὸν
ὀφειλοντα προβληθῆναι, καὶ ζητεῖ τὸν κοιαιίστωρα ἐν τῇ 20
C μάλιστα, καὶ παραδίδωσιν αὐτῷ τὸν ἀντιγραφέα, καὶ ἐπεύ-
χονται τοῖς δεσπόταις καὶ ἀναχωροῦσιν. εἰ δὲ συμβῆ ἐν

ut, abiens ad praefecti domum, assessorem ipsi tradat. Eodem modo et praetorii logotheta constituitur, quippe qui aequalem plane, nec maiorem minoremve dignitatem habet.

CAP. 58.

In creatione magistri scriniorum.

Ad mandatum Dominorum egressus praepositus silentiarium quaerit, eumque mittit, ut videat, an processerit quaestor, quo reperto, responsum accipit praepositus, id Dominis nuntiat, sumitque ab his scriniorum magistrum promovendum, et in obsequio egressus, ut dictum est, quaestorem in hemicyclo quaerit, cui scribam tradit, unus duove sint, et felicia Dominis apprecati, in processione egrediuntur. Si vero accidit, ut quaestor in illa processione non reperiat, per eursorem a praeposito missum quaeritur, et si adest, antequam mensae accubuerunt Domini, hoc praepositus ipsis nuntiat, sumitque promovendum, et quaestori in camino quaesito scriniorum magistrum tradit, fausta que apprecati Dominis, discedunt. Sin contin-

ἀσθενεῖα εἶναι τὸν κοιαιώτωρα, καὶ θελήσουσιν οἱ δεσπότες προβαλέσθαι ἀντιγραφέα, γίνεται πᾶσα ἡ ἀκολουθία, καθὼς ἀνωτέρω εἴρηται ἐπὶ συμπόνῃ.

ΚΕΦ. ῃδ'.

Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν, σπαθαροκανδιδάτου μέλλοντος γίνεσθαι πρωτοσπαθαρίου.

Κελεύουσιν οἱ δεσπότες τῷ πραιποσίτῳ, καὶ εἰσέρχεται ὁ μέλλων γίνεσθαι πρωτοσπαθᾶριος ἀπὸ σκαρραμαγγίλου καὶ σπαθίου, εἰσαγόμενος ὑπὸ ὀστιαρίου, κρατούμενος ὑπὸ πρωτοσπαθαρίου εὐνούχου. καὶ πίπτων φιλεῖ τοὺς πόδας, καὶ τὰ γόνατα τῶν δεσποτῶν, καὶ βάλλουσιν οἱ δεσπότες τὸ μανιακίον εἰς τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ ἐξέρχεται.

ΚΕΦ. ζ'.

Ἐπιτάφιος βασιλέων.

15 Ἐξέρχεται τὸ λείψανον διὰ τοῦ καβαλλαρίου, καὶ τίθεται εἰς τὰ ιθ' ἀκούβιτα ἢ χρυσοῦ κλίνη ἢ ἐπονομαζομένη λύπης, καὶ πρόκειται ἐκεῖσε τὸ αὐτὸ λείψανον, ἔστεμμένον μετὰ διβητησίου καὶ χρυσοῦς γλαμύδος καὶ καμπαγίων, καὶ εἰσέρχονται οἱ τῆς ἁγίας Σοφίας γῆλωνες καὶ ὁ κλῆρος, ὡσαύτως

11. μανιακίον cod. 16. χρυσοῦ τρικλίνη ed.

gat, ut quaestor aegrotet, ac Domini scribam creare velint, id eodem modo, ac supra de assessoris promotione dictum est, peragitur.

CAP. 59.

Observanda, quando spatharocandidatus ad protospatharii dignitatem provehendus est.

Mandato a Dominis praeposito dato, futurus protospatharius cum scaramangio et gladio intrat, ab ostiario adductus, a protospathario eunucho sustentatus. Procumbens humi, pedes et genua Dominorum osculatur, et, postquam torquem collo eius imposuerunt, egreditur.

CAP. 60.

Deductio funeris Imperatoris.

Corpus exanime per caballarium effertur, repositoque in XIX accubitibus aureo lecto, dicto doloris, ibi collocatur, corona, dibeteais, aurea tunica et campagiis ornatum, et sanctae Sophiae gelones et clerus; aequae ac senatus omnis, in scaramangiis intrant,

καὶ πᾶσα ἡ σύγκλητος ἀπὸ σκαραμαγγίων, καὶ ψάλλουσι κατὰ ἀκολουθίαν. εἶθ' οὕτως νεύει ὁ πραιπόσιτος τῇ τῆς καταστάσεως, καὶ λέγει ἐκεῖσε· „ἔξελθε, βασιλεῦ, καλεῖ σε ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων καὶ κύριος τῶν κυριευόντων.” τοῦτο λέγει τρίτον, καὶ παραυτίκα αἱρεται τὸ λείψανον παρὰ τῶν 5
Ms. 118. a βασιλικῶν, καὶ πάλιν εισφέρουσιν αὐτὸ ἔνδον τῆς χαλκῆς, καὶ τιθέασιν αὐτὸ ἐκεῖσε, καὶ ποιοῦσι τὰ ἐξ ἔθους. καὶ ὅτε **B** ὄφειλε ἀρθῆναι τὸ λείψανον, νεύει ὁ πραιπόσιτος τῇ τῆς καταστάσεως, καὶ ἄρχεται λέγειν ἐκ τρίτου τὸ „ἔξελθε, βασιλεῦ” καὶ τὰ ἐξῆς, καὶ εἶθ' οὕτως ἐξέρχεται τὸ λείψανον **10** ἀπο τῆς χαλκῆς, βασταζόμενον ὑπὸ βασιλικῶν πρωτοσπαθαρίων, καὶ διέρχεται διὰ τῆς μέσης, καὶ τὸν τόπον καταλαβόντων, ἐν ᾧ μέλλει κηδευθῆναι, γίνεται ἡ ἀκολουθία τῆς ψαλμωδίας καὶ τὰ συνήθη. εἶτα νεύει πάλιν ὁ πραιπόσιτος τῇ τῆς καταστάσεως, καὶ ποιεῖται τὴν ἀναφώνησιν οὕτως· **15** „εἴσελθε, βασιλεῦ, καλεῖ σε ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων καὶ κύριος τῶν κυριευόντων,” ἐκ τρίτου. εἶθ' οὕτως· „ἀπόθου τὸ στέμμα ἀπὸ τῆς κεφαλῆς σου.” καὶ εὐθέως αἱρεται παρὰ τοῦ πραιποσίτου, καὶ τίθεται σημεντέιον μετὰ πορ- **20** **C** φυρῶς λιτῆς, καὶ τίθεται ἐν τῇ μνημείῳ. ἰστέον, ὅτι ὁ αὐ- τὸς τύπος καὶ ἡ αὐτὴ τάξις καὶ ἀκολουθία γίνεται καὶ εἰς τὴν τῆς ἀυγούστης κηδείαν. χρῆ δὲ τὸν τῆς καταστάσεως ἐπὶ τῇ ἐξόδῳ τῆς ἀυγούστης λέγειν· „ἔξελθε, βασίλισσα, καλεῖ σε ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων καὶ κύριος τῶν κυριευόντων.

3. δ om. ed.

12. καταλαβόν ed.

19. σημεντέιον ed.

canuntque ea, quae canere mos est. Postea praepositus cerimoniarum magistro signum dat, qui dicit: *Egredere, Imperator, rex te regum et dominus dominantium vocat*; quo ter repetito, statim a ministris Imperatoris tollitur corpus, et in chalcen deportatum, ibi reponitur; omniaque more solenni peraguntur. Cum corpus efferri debet, cerimoniaro praepositus signum dat, qui ter dicere incipit: *Egredere, Imperator*, et quae sequuntur, atque ita corpus ab imperatoris protospathariis e chalce exportatum, per mediam transit, cumque ad locum, ubi componi debet, pervenit, officium cantus et cetera, quae institui solent, ibi peraguntur. Postea cerimoniaro, signo a praeposito dato, ter exclamat: *Intra, Imperator, vocat te rex regum et dominus dominantium*; deinde sic: *Depone coronam a capite tuo*, et statim haec a praeposito tollitur, et imponitur fascia purpurea simplex; at illa in monumentum reponitur. Sciendum est, eundem morem, eundem ritum eandemque consuetudinem etiam in Augustae funere observari. Debet autem cerimoniaro in funere Augustae dicere: *Egredere, Imperatrix, vocat te rex regnantium et dominus dominantium*.

ΚΕΦ. ξα΄.

Ἔσα διὰ παραφυλάττειν, τῆς αἰτήσεως τελουμένην γενεθλίαν D
 ἡμέραν τοῦ βασιλέως.

Προσέρχονται ἅπαντες οἱ ἄρχοντες ἠλλαγμένοι, καὶ ἵ-
 5σταται ἡ προέλευσις ἐν τῷ Ἰουστινιανῷ, καὶ τρίτης ὥρας
 καταλαβούσης, στοιχεῖται τὸ κλητώριον, ἡ δὲ τραπέζα ἵστα-
 ται ἐν τῷ Ἰουστινιανῷ τρικλίῳ. καὶ ἐξέρχεται ὁ βασιλεὺς
 περιβεβλημένος διβητήσιον πορφυροῦν, καὶ καθέζεται ἐπὶ τῆς
 10τιμίας αὐτοῦ τραπέζης, καὶ εἰσέρχονται οἱ κληθέντες ἀπὸ τε
 ἰομαγίστρων, πατρικίων καὶ λοιπῶν συγκλητικῶν. ἅπαντες δὲ
 αὐτῶν εἰσέρχονται ἠλλαγμένοι, καθὼς εἰθισται, οἱ μὲν πα-
 15τρικιοὶ τὰ χρυσόταβλα αὐτῶν χλανίδια, οἱ δὲ στρατηγοὶ τὰ
 σαγία αὐτῶν, οἱ δὲ πρωτοσπαθάριοι καὶ οἱ λοιποὶ ἄρχοντες, EdL. 10a
 ἕκαστος κατὰ τὸ ἴδιον ἀξίωμα, φοροῦσι καὶ τὰς στολὰς, καὶ
 20καθέζονται ἐν τῷ κλητωρίῳ ἠλλαγμένοι. (B.) Καὶ πάντων
 καθεστάντων τῶν προειρημένων ἀρχόντων ἐν τῷ κλητωρίῳ,
 δηλοποιεῖ ὁ βασιλεὺς τοῖς πατρικίοις διὰ τοῦ τῆς τραπέζης, Ms. 118. b
 ὡς ὅτι „ἐκβάλλετε τὰ χλανίδια ὑμῶν,” καὶ ἀναστάντες οἱ
 πατρικιοὶ καὶ οἱ στρατηγοὶ ὑπερέχονται τὸν βασιλέα, καὶ
 25ἀπαλλάσσουν οἱ μὲν πατρικιοὶ τὰ χλανίδια αὐτῶν, οἱ δὲ
 στρατηγοὶ τὰ σαγία αὐτῶν, ἀπολαμβάνουσι δὲ τὰς αὐτῶν
 στολὰς ἐγγιστιάριοι βασιλικοὶ οἱ παριστάμενοι ἐν τῇ κάτω
 τραπέζῃ, καὶ ἐπιδιδούσι αὐτὰ τοῖς ὑπουργοῖς αὐτῶν εἰς τὰ B

CAP. 61.

Observanda post finitas preces et vota in natali die Imperatoris.

Praefecti omnes postquam vestibibus mutatis progressi sunt, pro-
 cessio in Iustiniani triclinio subsistit, horaque appropinquante, con-
 vivium paratur, mensa in Iustiniani triclinio reposita. Deinde egredi-
 tur Imperator, dibetesi purpureo amictus, venerandae mensae suae
 assidet, et ad convivium vocati magistri patricii ac reliqui aenatores
 intrant. Omnes vero mutatoria, ut mos est, veste incedunt, patricii
 tunicis auro praetextis, strategis sagis suis, protospatharii ac ceteri
 ministri, pro sua quisque dignitate, vestes gestant et in convivio in
 mutatoriis consistunt. (II.) Omnibus autem dictis proceribus assi-
 dentibus, per mensae praefectum Imperator patriciis edicit, vestes suas
 deponant, surgentesque patricii et strategis fausta Imperatori precantur,
 mutantque patricii tunicas, strategis saga, quorum vestes Imperatoris
 apparitores, in inferiori mensae adstantes, sumunt, et eorum famu-
 lis in scyllis stantibus tradunt. At cubiculo praefecti, mutata veste,

σκόλα. οἱ δὲ ἄρχοντες τοῦ κουβουκλείου ἠλλαγμένοι ὄντες ἐκτελοῦσι διπλοῦν παραστάσιμον, εἰ τύχη ἐν κυριακῆς· οὐ γὰρ ἀνδέχεται τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ γενέσθαι δεξιμον, καὶ διὰ τοῦτο ἀλλάσσει πᾶσα ἡ σύγκλητος.

ΚΕΦ. ξβ.

5

Ἵσα δεῖ παραφυλάττειν ἐν παραμονῇ δεξιμου.

Ἐισέρχονται τὰ δύο μέρη εἰς τὸ σίγμα, καὶ αἰτοῦνται, Κλέγοντες οἱ κράτται „πολλὰ, πολλὰ, πολλὰ” ὁ λαὸς „πολλὰ ἔτη εἰς πολλὰ.” οἱ κράτται· „πολλοὶ ἔμην χρόνοι, τὸ πρόβλημα τῆς τριάδος.” φθογγεῖ καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ’ „πολλοὶ ἔ-10 μὲν χρόνοι.” οἱ κράτται· „πολλοὶ ἔμην χρόνοι, ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα αὐτοκράτορες Ῥωμαίων” φθογγεῖ καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ’ „πολλοὶ ἔμην χρόνοι.” οἱ κράτται· „πολλοὶ ἔμην χρόνοι, οἱ θεράποντες τοῦ Κυρίου” φθογγεῖ καὶ ὁ λαὸς ἐκ τρίτου· „πολλοὶ ἔμην χρόνοι.” οἱ κράτται· „πολλοὶ ἔμην χρόνοι, ὁ 15 δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα ἀγγοῦσται τῶν Ῥωμαίων” φθογγεῖ καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ’ „πολλοὶ ἔμην χρόνοι.” οἱ κράτται· „ὡς δοῦλοι τολμῶμεν παρακαλέσαι.” φθογγεῖ καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ’ ὁμοίως. οἱ κράτται „μετὰ φόβου δυσωποῦμεν τοὺς δεσπότας” φθογ- D γεῖ καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ’ ὁμοίως. οἱ κράτται· „ἀνεξικάκως πα-20 ρακλήθητε, ᾧ εὐεργέται.” ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ γ’. οἱ κράτται·

2. κυριακῆ ed. Cf. R. ad h. l. 10. φθογγῆ ed. ubique praebet, ut supra. 21. ὡς εὐεργ. ed.

dupplicem facinnt consessum, si dominica die contingit: non enim eo die susceptio solennis Imperatoris fit, et propterea omnia senatus mutat.

CAP. 62.

Observanda pridie eius diei, quo Imperator in urbe excipiendus est.

Due factiones sigma intrant, et precantur; dicunt cantores: *Multos, multos, multos*; populus: *Multos annos in multos*. Cantores: *Multa vobis tempora, trinitatis propugnaculum*; clamat et populus ter: *Multa vobis tempora*. Cantores: *Multa vobis tempora, N. N. Imperatores Romanorum*; clamat et populus ter: *Multa vobis tempora*. Cantores: *Multa vobis tempora, famuli Domini*; clamat et populus ter: *Multa vobis tempora*. Cantores: *Multa vobis tempora, N. N. Augustae Romanorum*; clamat et populus ter: *Multa vobis tempora*. Cantores: *Ut servi precari audemus*; clamat et populus eadem ter. Cantores: *Cum timore suspicimus Dominos*; clamat et populus

„ἄς τὴν δέξιν τῶν δούλων ὑμῶν Βενέτων” ὁ λαὸς ἐκ γ’ ὁμοίως. οἱ κράτται· „τὴν αὐτοκρατορίαν σου αἰτούμεθα ἑορτάσαι·” φθογγεῖ καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ’ ὁμοίως. οἱ κράτται· „Κύριε, σῶσον τοὺς δεσπότης τῶν Ῥωμαίων” φθογγεῖ καὶ ὁ 5
 5 λαὸς ἐκ τρίτου „Κύριε, σῶσον.” οἱ κράτται· „Κύριε, σῶσον τοὺς δεσπότης σὺν ταῖς ἀγούσαις καὶ τοῖς πορφυρογεννήτοις.” (B.) Καὶ δειλῆς εἰσέρχονται τὰ μέρη τὰ δύο εἰς τὸ σίγμα μετὰ φατλία, καὶ γίνεται ἡ λεγομένη φακλαρέα, καὶ λέγουσι τὸν ἀπελατικὸν χορεύοντες, ἤχ. βαρύς· „χαίρετε Ed.L. 163
 10 δεσπότης τῶν Ῥωμαίων, χαίρετε, ὁ πόθος τῆς ὅλης οἰκουμένης, χαίρετε, ἄνακτες ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα, οὓς ἡ τριάς ἀνηγόρευσεν νικητὰς καὶ κόσμον εὐεργέτας.” καὶ μετὰ ταῦτα ἀνέρχονται εἰς τὰ βάρθρα, καὶ λέγουσιν ἀπελατικὸν ἤχ. πλ. Ms. 119. a
 15 ὁ· „χαίρει ὁ κόσμος ὄρων σε αὐτοκράτορα δεσπότην, καὶ 5ῃ πόλις σου τέρεπται, θεύστεπτε ὁ δεῖνα· ὠραῖζεται ἡ τάξις σε βλέπουσα ταξιάρχην, καὶ εὐτυχοῦσι τὰ σκῆπτρα σκηπτοῦχόν σε κεκτημένα. κατακοσμεῖς γὰρ τὸν θρόνον τῆς πατρῴας βασιλείας, σὺν τῇ ἀγούσῃ προπέμπων μαρμαρυγὰς εὐταξίας, ὅθεν εὐήμεροῦσα διὰ σου ἡ πολιτεία, τῆς σῆς αὐ- B
 20 τοκρατορίας ἑορτάζει τὴν ἡμέραν.” καὶ λέγουσιν οἱ κράτται τὰ ἄκτα· „Κύριε, σῶσον τοὺς δεσπότης Ῥωμαίων” καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ’ „Κύριε, σῶσον.” οἱ κράτται· „Κύριε, σῶσον τοὺς ἐκ σοῦ ἑστεμμένους·” φθογγεῖ καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ’ „Κύ-

similiter. Cantores: *Non iniuria invocamini benefici*; clamat et populus similiter tribus vicibus. Cantores: *Ad preces servorum vestrorum Venetorum*; clamat et populus ter. Cantores: *Maiestatem tuam festum hunc diem ut nobis celebrare permittat, precamur*; clamat et populus similiter. Cantores: *Dominos Romanorum serva, Domine*; clamat et populus ter: *Domine serva*. Cantores: *Domine, serva Dominos cum Augustis coniugibus et porphyrogenitis*. (II.) *Vesperī duae factiones, sigma cum facibus intrantes faculariam, (ita enim dicitur,) celebrant, et saltantes, apelaticum toni gravis cantant: Salvete Domini Romanorum, salvete deliciae universi orbis, salvete reges N. N., quos trinitas victores et benefactores constituit. Posthac ascendunt in gradus, et dicunt apelaticum toni gravis IV: Gaudet orbis, te Imperatorem Dominumque conspiciens, tuaque urbs laetatur. A Deo coronate N., laetatur ordo, principem te ordinis conspiciens, et beata sunt sceptrā, te sceptrigerum nacta. Ornas enim solium paternae maiestatis, una cum Augusta pulchri ordinis radios emittens, quare fortunata per te civitas imperii tui diem ut festum agat.* Cantores acclamant: *Domine, serva Dominos Romanorum*; populus ter: *Domine, serva*. Cantores: *Domine, serva a te coronatos*; clamat

ριε, σωσον." οί κράται· „Κύριε, σωσον τοὺς δεσπότας
σὺν ταῖς ἀνυγούσαις καὶ τοῖς πορφυρογεννήτοις."

ΚΕΦ. ξγ'.

C "Ὅσα δεῖ φυλάττειν τῇ ἐπαύριον εἰς τὸ δεξιμόν.

Πρὸ τοῦ ἀνιέναι τοὺς δεσπότας ἐπὶ τοῦ σέντζον λέ-5
γουσιν οἱ κράται· „ἀνάτειλον ἡ ἔνθεος βασιλεία" φθογ-
γεῖ καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ' „ἀνάτειλον" καὶ τὰ ἑξῆς τῶν ἄκτων.
καὶ ὅτε ἀνέλθωσιν οἱ δεσπόται ἐπὶ τοῦ σέντζον, κατασφρα-
γίζουσι πρῶτον, καὶ λέγει ὁ λαὸς „ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος." οἱ
κράται „πολλὰ, πολλὰ, πολλὰ" ὁ λαὸς „πολλὰ ἔτη εἰς πολ-10
λά." καὶ εἰθ' οὕτως λέγουσι τὰ ἄκτα οἱ κράται· „δόξα ἐν
ὑψίστοις Θεῷ, καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη" ὁ λαὸς ἐκ τρίτου ὁμοί-
ως. οἱ κράται· „ἐν ἀνθρώποις Χριστιανῶν εὐδοκία" φθογ-
γεῖ καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ' ὁμοίως. οἱ κράται· „ὅτι ἠλέη-
σεν ὁ Θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ." φθογγεῖ καὶ ὁ λαὸς ὁμοίως¹⁵
D ἐκ γ'. οἱ κράται· „δόξα Θεῷ τῇ δεσπότῃ πάντων" φθογ-
γεῖ καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ' ὁμοίως. οἱ κράται „πολλὰ, πολλὰ, πολ-
λά." τριλέξιον α', ἡχ. δ'. „ὁ Θεὸς ὁ δεσπόζων ἀοράτων καὶ
ὄρωμένων ἀξιώσει ὑμᾶς, δεσπόται, ἕκατὸν ἐν εἰρήνῃ χρόνους
βασιλεύειν Ῥωμαίων, καὶ τὴν παροῦσαν ἡμέραν τῆς αὐτο-20
κρατορίας ἑορτάζειν." (B.) Ἄκτον α'. λέγουσιν οἱ κράται·
„πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι, ἡ ἔνθεος βασιλεία." φθογγεῖ καὶ ὁ λα-
4. δεῖ deest in cod. 18. τριλέξιν cod.

et populus ter: *Domine, serva*. Cantores: *Domine, serva Imperatores cum Augustis coniugibus et porphyrogenitis!*

CAP. 63.

Observanda mane eius diei, quo in urbe excipiendus est Imperator.

Antequam Domini in thronum adscenderunt, cantores dicunt: *Oriatur divina maiestas*; clamat et populus ter: *Oriatur*, et cetera acclamationis. Postquam consederunt in solio, primum cruce signant, dicente populo: *Sanctus, sanctus, sanctus*. Porro cantores: *Gloria in excelsis Deo, et in terra pax*; populus similiter. Cantores: *Inter homines Christianos beneplacitum*; clamat et populus eadem ter. Cantores: *Quod populi sui Deus misertus est*; similiter clamat et populus ter. Cantores: *Gloria Deo omnium domino*; populus eadem ter. Cantores: *Multos, multos, multos*; populus: *Multos annos in multos*. Trilexium I. toni IV: *Deus, dominus invisibilium et visibilium, vos centum annos in pace Romanis imperare sinat, praesentemque diem vestri imperii ut festum celebrare!* (II.) Acclamatio I; dicunt caq-

ὅς ἐκ γ' „πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι” καὶ τὰ ἐξῆς τῶν ἄκτων. τρι-
 λέξιον β'. „ἀσύγκριτοι στρατιῶται, οἰκουμενῆς οἱ πρόμαχοι,
 στεφανόφοροι, οἱ ἐκ Θεοῦ ὑψωθέντες ἐπὶ θρόνου τῆς βασιλεί- Ed.L. 164
 ας, διεσκορπίσατε ἔθνη ὄπλοις ἐνθέοις τῆς εὐσεβείας· ἀλλ'
 5ὁ Θεὸς ὁ στέψας ὑμᾶς καὶ πάντων κτίστης ἐπὶ πλεῖον πλεο-
 νάσει ὑμῶν τὰς ἡμέρας.” ἄκτον β'. λέγουσιν οἱ κράκται „ὁ
 δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα μεγάλων βασιλέων καὶ αὐτοκρατόρων πολλὰ
 τὰ ἔτη ὡς τὰ αἴσια ἅπαντα εἰς τὰ πέρατα ἐκφωνεῖσθαι. εὐ- Ms. 119. b
 φημήσωμεν Βένετοι κατὰ χρέως· εὐσεβεῖς, πολλοὶ ὑμῖν χρό-
 10νοι· νικηταί, πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι· ἐκλογή τῆς τριάδος, πολλοὶ
 ὑμῖν χρόνοι.” τριλέξιον γ'. „παρὰ Θεοῦ φιλανθρώπου ὑμεῖς
 ἐστέρφηθητε, ἀγνοῦσται, νοητῶ δὲ ἐλαίῳ ἐπευλογήθητε οὐρανό-
 φεν εἰς χαρμοσύνην τοῦ λαοῦ ὑμῶν, θεοπρόβλητοι ἀγνοῦσται,
 καὶ εἰς κατάπτωσιν πάντων ἐναντίων.” ἄκτον γ'. λέγουσιν
 15οὶ κράκται· „πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι, ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα αὐ- B
 γνοῦσται τῶν Ῥωμαίων” φθογγεῖ καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ' „πολλοὶ
 ὑμῖν χρόνοι.” οἱ κράκται „πολλὰ, πολλὰ, πολλὰ” ὁ λαὸς
 „πολλὰ ἔτη εἰς πολλὰ” καὶ αὐλεῖ τὸ ὄργανον. καὶ λέγου-
 σιν „ἄγιαχος.” καὶ ὅτε πληρώσῃ, λέγουσιν οἱ κράκται φω-
 20ρονήν ἤχ. π. δ'. „τὸ ἰχάδιον ἄγια” καὶ ὁ λαός· „ἀνδρίζεται
 ἡ πόλις ἡ τῶν Ῥωμαίων, δεξαμένη ἐκ τοῦ ἰδίου θρέμματος
 τὴν σωτηρίαν· καὶ δοξάζεται τὸ σκῆπτρον τῆς ἐξουσίας· ἅ
 πανάγια, ὅτι ἐπεσκέψατο αὐτῆν ἀνατολή ἐξ ὕψους διὰ σου, ὁ
 δεῖνα ἀνάξ, τοῦ ἀγαπήσαντος δικαιοσύνην καὶ χρισθέντος ἐν

3. στεφανόφοροι ἐκ Θεοῦ, ὑψ. ed. 22. ἀναγλία cod. pro d παν.

tores: *Longa vobis tempora maiestas divina; populus ter: Longa vobis tempora et cetera acclamationis. Trilexium II: Incomparabiles milites, defensores ac tutores universi, coronati a Deo, exaltati in throno maiestatis, subigite gentes divinis armis pietatis. Sed Deus, qui vos coronavit, creator omnium, dies vestros magis magisque augeat* Acclamatio II; dicunt cantores: *N. N. magnis Imperatoribus et Augustis multos annos, ut felicia omnia in terminis imperii nuntientur. Acclamemus Veneti ex debito. Longa vobis, o pii, tempora! victores, longa vobis tempora! electi a trinitate, longa vobis tempora!* Trilexium III: *A Deo, hominum amico, coronatae estis, Augustae, et sapientiae oleo ad laetitiam populi vestri coelitus perunctae, a Deo promotae Augustae, et in exitium omnium inimicorum.* Acclamatio III; cantores: *Longa vobis tempora, N. N. Augustae Romanorum;* clamat et populus ter: *Longa vobis tempora.* Cantores: *Multos, multos, multos;* populus: *Multos annos in multos;* et sonante organo, dicunt: *Sancte;* quo finito, cantores tono obliquo IV una cum populo cantant: *Sancta. Confirmatur urbs Romanorum a proprio alumno salutem nacta, et exaltatur sceptrum*

ἐλαίῳ ἁγίῳ παρὰ Κυρίου, ἐβραβεύθη εἰρήνη τῇ πολιτείᾳ τῆ
 C ἔρυσσάμενῳ ἐξ ἐχθρῶν τοὺς ἀιχμαλώτους. (Γ.) Ἀπελατικὸν
 ἀπὸ φωνῆς ἤχ. π. δ'. „χαίρει ὁ κόσμος ὄρῶν σε αὐτοκρά-
 τορα δεσπότην, καὶ ἡ πόλις σου τέρεται, θεόστεπτε ὁ δεῦ-
 να· ὠραῖζεται ἡ τάξις, σε βλέπουσα ταξίαρχην, καὶ εὐτυ-
 χούσι τὰ σκῆπτρα, σκηπτουῆχόν σε κεκτημένα. κατακοσμεῖς
 γὰρ τὸν θρόνον τῆς πατρῴας βασιλείας σὺν τῇ ἀυγούστη,
 προπέμπων μαρμαρυγὰς εὐταξίας, ὅθεν εὐήμερουσα διὰ σου
 ἡ πολιτεία τῆς σῆς αὐτοκρατορίας ἐορτάζει τὴν ἡμέραν.” καὶ
 D ἀπὸ τούτου λέγουσιν οἱ κράται· „Κύριε, σῶσον τοὺς δε-10
 σπότης Ῥωμαίων” ὁ λαὸς ἐκ γ' „Κύριε, σῶσον.” οἱ κρά-
 ται· „Κύριε, σῶσον τοὺς ἐκ σοῦ ἐστεμμένους” ὁ λαὸς ἐκ
 γ' „Κύριε, σῶσον.” οἱ κράται· „Κύριε, σῶσον τοὺς δε-
 σπότης σὺν ταῖς ἀυγούσταις καὶ τοῖς πορφυρογεννήτοις” ὁ
 λαὸς ἐκ γ' „Κύριε, σῶσον.” (Δ.) Καὶ ἀπὸ τούτων δέχον-15
 ται οἱ Πράσινοι, καὶ μετὰ τὸ πληρῶσαι τοὺς Πρασίνους λέ-
 γουσιν οἱ κράται τῶν δύο μερῶν ἔσ' „τοῦτο τὸ βασιλειον,
 Κύριε, στερέωσον” ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ γ'. οἱ κράται· „πνεῦ-
 Ed. L. 165 μα τὸ πανάγιον, τὰς ἀυγούστας σκέπασον” ὁ λαὸς ὁμοίως
 Ms. 120. a ἐκ γ'. οἱ κράται· „μήτηρ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, φύλαττε τὰ πορ-20
 φυρογέννητα” ὁ λαὸς ὁμοίως. οἱ κράται· „Κύριε, ζωὴν
 ἀψτῶν διὰ τὴν ζωὴν ἡμῶν” ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ γ'. καὶ ἀ-
 νισταμένων τῶν βασιλέων ἀπὸ τοῦ σέντζου, λέγει ὁ κράκτης

1. διὰ τοῦ ἔρυσσάμενου ed. 20. Θεοῦ, ἡμῶν ed.

potentiae : o sanctissima! quod ipsam oriens ex alto invisit per te,
 N. Imperator, qui amavisti iustitiam et unctus es oleo sancto a Do-
 mino! civitati pax per eum, qui captivos ab inimicis liberavit, do-
 nata est. (III.) Apelaticum toni obl. IV: Gaudet orbis, intuens te
 Imperatorem Dominumque, laetatur urbs tua, a Deo coronate N.,
 exsultat ordo, te ordinis institutorem videns, felicia sceptrum sunt, te
 sceptrigerum nacta. Ornat enim thronum paternae maiestatis cum
 Augusta, emittens splendorem boni ordinis, quare per te exhilarata
 res publica imperii tui diem celebrat. Postea cantores dicunt: Domine,
 serva Dominos Romanorum; populus ter: Domine, serva. Cantores:
 Domine, serva a te coronatos; populus ter: Domine, serva. Cantores:
 Domine, serva Dominos cum Augustis coniugibus et porphyrogenitis;
 populus ter. Cantores: Domine, serva. (IV.) Deinde Prasini excipi-
 unt, qui postquam finierunt, cantores duarum factionum simul dicunt:
 Hoc imperium, Domine, confirma; eadem populus ter. Cantores:
 Spiritus sanctissime, Augustas tuere; populus similiter. Cantores:
 Mater Dei nostri, serva porphyrogenitos; populus similiter. Cantores:
 Domine, vitam eorum per nostram vitam; eadem populus ter. Surgen-
 tibus Dominis a solio, dicit cantor: Nana; et incipiunt duae factiones:

φθογγῆ· „νανά.“ και ἄρχονται λέγειν τὰ δύο μέρη· „πε-
 ρισώσει ὁ Θεὸς τοὺς δεσπότας.“ ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ τρίτου.
 οἱ κράτται „πολλὰ, πολλὰ, πολλὰ.“ ὁ λαὸς „πολλὰ ἔτη εἰς
 5 χαλκῶν καγκέλλων ἔμπροσθεν τοῦ σέντζου ὁ τοῦ κουβουκλείου
 φωνοβόλος, κατέχων τὸν τόμον, και λέγει τὰ ἐκεῖ ἐγγεγραμ-
 μένα, ἄπερ εἰσὶ ταῦτα· „ὁ παντοδύναμος και πολυέλεος ἡμῶν B
 Θεὸς ὁ στέψας τὴν ὑμετέραν γαλήνην διὰ πρεσβειῶν τῆς
 παναγράντου αὐτοῦ μητρὸς ἀξιώσει ἡμᾶς ἅμα τοῖς φιλοχρί-
 10στοις ὑμῖν, ἐπὶ πολλοὺς χρόνους εἰρηνικῶς τὰς αἰσίας ταύ-
 τας ἡμέρας ἐπιτελεῖν.“ (E.) Καὶ εἰθ' οὕτως ἐκτείνει ὁ αὐ-
 τὸς φωνοβόλος τὴν δεξιάν αὐτοῦ χεῖρα, τοῖς ἑαυτοῦ δακτύ-
 λοις ἀκτινοειδῶς διαστέλλων, και πάλιν βοτρυνδὸν ἐπισυστέλ-
 λων. και λέγουσι τὰ δύο μέρη ἑσ· οἱ κράτται· „νανά“
 15 και ὁ λαός· „εἰσακούσει ὁ Θεὸς τῆς φωνῆς ἡμῶν.“ οἱ κρά-
 τται „πολλὰ, πολλὰ, πολλὰ.“ ὁ λαός „πολλὰ ἔτη εἰς πολλὰ.“
 οἱ κράτται· „πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι, τὸ πρόβλημα τῆς τριάδος“ C
 και ὁ λαός „πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι“ και τὰ ἔξῃς τῶν ἄκτων. εἰ-
 δέναι δὲ δεῖ, ὅτι κατὰ τὸν τύπον και τὴν τάξιν τῆς ἐπιτελου-
 20ουμένης ἀκολουθίας τῆ παρμιμονῆ τοῦ δεξιμοῦ, ὁμοίως και δεί-
 λης ἐν τῇ φακλαρέα, και πάλιν ἐπὶ τῇ αὐριον εἰς αὐτὸ τὸ
 δεξιμον ἐπιτελοῦνται πάντα τὰ δεξιμα, πλὴν οἱ ἀπελατικαὶ
 και τὰ τριλέξια και τὰ τετραλέκτα ὀφείλωσι λέγεσθαι, περι

1. Pro *νανά*, de qua voce cf. Reisk. ad h. l., ed. *παναγία*. 6.
 νόμον ed. 8. *διαπρεσβεύων* ed. 14. *πανα* ed.

Conservet Deus Dominos; eadem populus ter. Cantores: Multos, multos, multos; populus: Multos annos in multos; silentque duae factiones, et prospicit per aeneos cancellos ante thronum cubiculi praecentor, schedamque tenens, ibi inscripta legit in hunc modum: Omnipotens et misericors Deus, qui serenitatem vestram coronavit, per intercessionem beatae Virginis sinat nos simul cum vobis Christi amantibus has dies tranquille et feliciter transigere. (V.) Postea praecentor ille dextram manum extendit, digitis instar radiorum porrectis ac rursus in uvae formam compositis, et dicunt una duae factiones: cantores: Nana; populus: Exaudiet Deus vocem nostram. Cantores: Multos, multos, multos; populus: Multos annos in multos. Cantores: Multa vobis tempora, trinitatis propugnaculum; populus: Multa vobis tempora et reliqua acclamationis. Sciendum vero est, secundum formam et ordinem peracti in vigilia susceptionis officii, ut et vesperi in facularia, ac denuo sequenti die in ipsa susceptione omnia, quae ad illum ritum spectant, peragi, praeter quod qua ratione et argumento apelatitici, trilexia et tetralexia fiant, dici debeat:

οἷας ἐποθέσεως ἐστὶ τὸ δέξιμον, ἐν μὲν τῇ αὐτοκρατορικῇ τὰ τῆς αὐτοκρατορίας, ἐν δὲ τῷ χρυσοῦ ἵπποδρομίῳ τὰ τοῦ πάσχα, ἐν δὲ τῷ λαχανικῷ τὰ τοῦ γενεθλίου, ἐν δὲ τῇ πεντηκοστῇ τὰ τῆς πεντηκοστῆς, καὶ ἀπλῶς περὶ οἷας ὑποθέσεως ἐστὶ τὸ δέξιμον, ὀφείλουσι λέγεσθαι οἱ τε ἀπελατικοὶ καὶ τὰς D τριλέξια καὶ τὰ τετράλεκτα.

ΚΕΦ. ζδ'.

Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν εἰς τὸ δέξιμον τοῦ χρυσοῦ ἵπποδρομίου δευτέρῃ ἡμέρῃ μετὰ τὸ ἀντίπασχα.

Ms. 120. b Δίδεται τὸ πέρατον ἀπὸ κελεύσεως διὰ τοῦ πραιποσίτου 10
Ed.L. 166 τῇ κυριακῇ ἐσπέρας, ἥνικα ὑποστρέψει ὁ βασιλεὺς τῆς τοῦ
ἀγίου Μωκίου προελεύσεως, καὶ ἐκτελοῦσι τῇ αὐτῇ ἡμέρῃ
τὰ δύο μέρη, ἕκαστον ἐν τῇ ἰδίᾳ φιάλῃ, τὴν αὐτοῦ φακλα-
ρέαν, ὡς εἰδίσται αὐτοῖς ἐν ἐκάστη τοῦτο τελεῖν. τῇ δὲ ἐπι-
ούσῃ, ἤγουν τῇ δευτέρᾳ, προέρχονται ἅπαντες ἠλλαγμένοι α-15
πὸ λευκῶν χλανιδίων, οἱ μὲν πατρίκιοι διὰ χρυστάβλων
χλανιδίων, οἱ δὲ λοιποὶ, ἕκαστος κατὰ τὴν αὐτοῦ τάξιν. ὁ
δὲ τῆς καταστάσεως ἐλθὼν δηλοῖ τῷ πραιποσίτῳ, ὡς ὅτι οἱ
δήμαρχοι ἤνεγκαν τὰ λιβελλάρια αὐτῶν· καὶ ἴστανται ἐν
τῷ Ἰουστινιανῷ τρικλίῳ ἅπαντες αὐτῶν, οἱ δὲ πραιπόσιτοι 20
εἰσελθόντες ἐν τῷ τριπέτωνι, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται, μετὰ τῶν

1. ἐπὶ τὸ δέξ. ed. 10. πέρατον R., πέρατον cod. 20. ἔπαν-
τες αὐτῶν. R. aliquid deesse, aut αἰτουῦντες legend. censet.

scilicet in Imperii suscepti memoria, quae ad eam pertinent eique
conveniunt; in aureo hippodromo, quae paschati; in lachanico, quae
natali; in pentecoste, quae pentecoste, uno verbo, cuius rei causa
susceptio Imperatoris instituitur, quae ipsi congruunt, apelatici, tri-
lexia, tetralexia debent recitari.

CAP. 64.

*Observanda, si Imperator in aureo hippodromo postridie anti-
paschae excipiendus est.*

Paratum a mandato per praepositum die dominica vesperi,
quando Imperator a processione S. Mocii revertitur, datur, eoque
die duae factiones, unaquaeque in propria phiala, faculariam suam,
quam singulae agere solent, celebrant. Sequenti vero seu secunda
die omnes albis tunicis induti, patricii quidem tunicis auro prae-
textis, ceteri vero pro sua quisque dignitate procedunt. Cerimo-
niarius autem venit, praeposito, quod tribuni suos libellos attule-
rint, nuntiaturus, omnesque in Iustiniani triclinio adsunt, praepo-
siti etiam tripetonem, ut supra dictum est, cum omnibus cubicula-

κουβουκλείου ἀπάντων, βασταζόντων τῶν ὄστιαρίων τὰ ἀδ-
 τῶν βεργία. καὶ δηριγευόμενος ὑπ' αὐτῶν πάντων ἐξέρχον- B
 ται ἐκ τοῦ τριπέτωνος, καὶ διελθόντες διὰ τοῦ λαυσιακοῦ,
 εἰσέρχονται ἐν τῷ Ἰουστινιανῷ τρικλίῳ. καὶ οἱ μὲν τοῦ
 5κουβουκλείου ἅπαντες καὶ ὁ τῆς καταστάσεως καὶ σιλεντιάρ-
 ριοι ἴστανται ἐν τῷ αὐτῷ τρικλίῳ ἐνθεν κἀκεῖσε κατὰ τὰς
 αὐτῶν τάξεις· οἱ δὲ πραιπόσιτοι ἴστανται ἐν τῇ μέσῃ αὐ-
 τῶν πρὸς τῇ κεφαλῇ. (B.) Καὶ ἐλθόντες οἱ δῆμαρχοι πλη-
 σίον τῶν σιλεντιαρίων, προσκυνοῦσι τοῖς πραιποσίτοις, εἶτα
 10διελθόντες μέσον τῶν τοῦ κουβουκλείου, ἐπιδιδούσι τὰ λε-
 βελλάρια τοῖς πραιποσίτοις, αὐτοὶ δὲ δεξιόμενοι αὐτὰ ἀντιδι-
 δοῦσι ἀπὸ κελεύσεως τὸ πέρατον, καὶ εἶθ' οὕτως ὑποστρέ- C
 ψαντες ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε οἱ πραιπόσιτοι, δηριγευόμενοι ὑπὸ
 τῶν προειρημένων, εἰσέρχονται διὰ τοῦ λαυσιακοῦ ἐν τῷ
 15τριπέτωνι· ὁμοίως καὶ οἱ δῆμαρχοι κατέρχονται, ἕκαστος
 αὐτῶν ἐν τῇ ἰδίᾳ φιάλῃ, προεντρεπίζοντες τὰ τοῦ δεξιμοῦ·
 ἤνικα δὲ εὐτρεπισθῶσι τὰ μέρη, ἐξέλθωσι δὲ καὶ τὰ σκευή,
 καὶ ἀπλῶς ἅπαντες οἱ καθυπουργοῦντες ἐν τῷ δεξιμῷ, εἰ τύ-
 χωσι δὲ καὶ ἀποκρισιάριοι, καὶ ἴστανται κάτω ἐν τῇ φιάλῃ,
 20καὶ τότε εἰσέρχεται ὁ τῆς καταστάσεως, καὶ δηλοῖ τῷ πραι-
 ποσίτῳ, ὡς ὅτι ἅπαντα ἐτοιμά ἐστιν. (Γ.) Ὁ δὲ βασιλεὺς
 εἰσελθὼν ἐν τῇ τοῦ ἁγίου Θεοδώρου καμάρα καὶ στεφθεῖς, D
 διέρχεται διὰ τοῦ χρυσοτρικλίνου, δηριγευόμενος ὑπὸ τῶν
 ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου, ὀπισθεν δὲ τοῦ βασιλέως εὐνοῦ-

2. δηριγευόμενοι conī. Leich.

12. τὸ πέρατον R., τὸ πέρατον cod., τῷ περάτῳ ed.

rūs ac ostiariis virgas suas portantibus ingrediuntur. Ab his omni-
 bus stipati ex tripetone procedunt, perque lausiacum transeunt;
 Iustiniani triclinium intrant. In hoc cubicularii omnes, cerimonia-
 rius et silentiarii ab utraque parte secundum suam dignitatem, prae-
 positi in capite medii inter ipsos stant. (II.) Tribuni silentiariis
 appropinquantes, inclinato capite praepositos salutant, postea me-
 dium cubiculum transeunt, libellos ipsis tradunt, qui eos sumunt,
 paratoque a mandato reddunt, postea inde reversi praepositi, dictis
 comitantibus, per lausiacum tripetone intrant: sic et tribuni ab-
 euntes, in sua quisque phiala omnia deximo seu exceptioni Imper-
 atoribus necessaria parant. Quando factiones ordinatae, vasa pro-
 gressa sunt, et verbo omnes, quorum ministerio in deximo opus
 est, processerunt, apocrisiarii autem, si qui adsint, infra stant in
 phiala, tunc intrat cerimoniarius, praeposito, parata esse omnia,
 nuntiaturus. (III.) Imperator autem S. Theodori cameram ingressus
 et corona redimitus, per chrysotriclinium, a praefectis cubiculo sti-
 patus, post eum eunuchi protospatharii tunicas, sabana et spatho-

Ms. 121. αχοι πρωτοσπαθάριοι, φοροῦντες τὴν τε στιχάρια αὐτῶν καὶ σαβάνια, βαστάζοντες καὶ τὰ σπαθοβάκλια αὐτῶν, καὶ ἐξελθόντες ἐν τῷ τριπέτωνι, ἴστανται ἐν τῇ ὁδῷ τῆς ἐξαγούσης πύλης ἀπὸ τοῦ τριπέτωνος ἐν τῷ λαυσιακῷ, οἱ δὲ πατρίκιοι καὶ στρατηγοὶ ἴστανται ἔνθεν κἀκεῖσε ἐν τῷ λαυσιακῷ μέχρι τῆς εἰσαγούσης πύλης ἐν τῷ Ἰουστινιανῷ. ἔμπροσθεν δὲ τῆς αὐτῆς πύλης τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἴσταται ὁ τῆς καταστάσεως, Ed.L. 167 καὶ πεσόντων τῶν προειρημένων πατρικίων τε καὶ στρατηγῶν, νεύει ὁ πραιπόσιτος τῷ τῆς καταστάσεως ἀπὸ κελεύσεως, καὶ δηριγενόμενος ὑπὸ τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβόνκλειου, πατρι-10 κίων τε καὶ στρατηγῶν, ἐξέρχεται ἐν τῷ Ἰουστινιανῷ τρικλίνῳ τῆς προελεύσεως. καὶ στάντων ἀπάντων ἐν τῷ αὐτῷ τρικλίνῳ ἔνθεν κἀκεῖσε τῶν προειρημένων πατρικίων τε καὶ στρατηγῶν μετὰ πάσης τῆς συγκλήτου, ἴσταται ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ πρώτῳ ὀμφαλίῳ. ἐλθόντες δὲ ἅπαντες οἱ προελεγμένοι προσκυνοῦσι, 15 καὶ ἀναστάντες, νεύει ὁ πραιπόσιτος τῷ σιλεντιαρίῳ τῷ ἐστῶτι ἐν τῷ κατωτέρῳ μέρει τῆς αὐτῆς δοχῆς ἀπὸ κελεύσεως, κἀκεῖνος λέγει „κελεύσατε.“ αὐτοὶ δὲ ὑπερέυχονται τὸν Β βασιλέα „εἰς πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς χρόνους.“ (Α.) Καὶ δηριγενόμενος ὁ βασιλεὺς ὑπ' αὐτῶν πάντων ἅμα σπαθαροκαν-20 διδάτων, φοροῦντων μανιάκια καὶ σπαθία, βασταζόντων καὶ σκουτάρια καὶ διστράλια, διέρχεται, καὶ μελλόντων αὐτῶν ἐξέρχασθαι τὴν ἐξάγουσαν ἀπὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ πρὸς τὸ ἡλιακὸν πύλην, εὐθὺς ἐφαπλοῖ τὸ παρακμπτικὸν ἔμπροσθεν

2. σαβάνια βαστάζοντες, καὶ ed. 12. ἡ προέλευσις ed.

baculos ferentes, prodeunt, egressisque in tripetone, prope portam a tripetone ad lausiaco ducentem, patricii vero et provinciarum praefecti ab utroque latere in lausiaco usque ad portam in triclinium Iustiniani ducentem consistunt. Ad portam hanc etiam cerimonarius adest, et dictis patriciis et strategis procidentibus, praepositus cerimonario a mandato signum dat, inque comitatu praefectorum cubiculi, patriciorum et ducum ex processione in Iustiniani triclinium ingreditur. In utroque huius triclinii latere dictis patriciis et praefectis omnibus cum toto senatu congregatis, Imperator stat in primo umbilico. Venientes autem dicti omnes adorant, et postquam surrexere, signum praepositus silentiario in inferiore parte eorum stanti a mandato dat, isque dicit: *Iubete*; ipsi Imperatori acclamant: *In multa bonaque tempora*. (IV.) His omnibus comitantibus, una cum spatharocandidatis, torques et gladios, scutaria et dextralia gestantibus, abit, et dum ipsi ex porta Iustiniani triclinii, quae ad solarium fert, egressuri sunt, statim velum ante solium super pectorali cancellorum cubicularius praecentor tollit: cerimonarius autem, apprehensa extrema Imperatoris tunica, rho-

τοῦ σέντζου ἐπάνω τοῦ στηθέου τοῦ καγκέλλου κουβικουλάρ-
 ριος ὁ φωνοβόλος· ὁ δὲ τῆς καταστάσεως λαβὼν τὸ ἄκρον
 τῆς τοῦ βασιλέως χλανίδος, ποιεῖ τὸ ῥωσθέλιον, καὶ ἐπιδίδω-
 σι τῷ βασιλεῖ· ὁ δὲ βασιλεὺς ἀνελθὼν ἴσταται ἔμπροσθεν
 5 τοῦ σέντζου, καὶ σφραγίζει τὸν λαὸν ἐκ τρίτου, καὶ παντὸς
 τοῦ λαοῦ ἀναφωνήσαντος „ἅγιος,“ καθέζεται ἐπὶ τοῦ σέντζου C
 αὐτοῦ. οἱ δὲ ἄρχοντες τοῦ κουβουκλείου ἴστανται ἔνθεν ἀ-
 κείσε, εἰθ' οὕτως ἴστανται πατρίκιοι ὁμοίως ἔνθεν ἀκείσε
 ἅμα τοῖς δομεστικοῖς καὶ τῆς συγκλήτου πλησίον τῶν παρα-
 10 κυπτικῶν τοῦ καγκέλλου, μὴ ἐπερειδόμενοι ἐπ' αὐτοῖς, ἀλλ'
 ἴστανται ὄρθιοι, καὶ μετὰ τὸ ἀνακράξαι τὸν δῆμον τὸ „ἅγι- Ms. 121. b
 ος“, ἀυλοῦντος καὶ τοῦ ὄργάνου ἐν τῇ φιάλῃ, λαμβάνει νεῦμα
 ὁ πραιπόσιτος παρὰ τοῦ βασιλέως, καὶ νεύει διὰ τῆς χειρὸς
 ἐκ τρίτου, καὶ λήγει τὸ ὄργανον. καὶ εἰθ' οὕτως ἄρχονται
 15 οἱ τοῦ μέρους ἐκτελεῖν τὰ συνήθη ἅπαντα, εὐφημήσαντος δὲ
 τοῦ δῆμου καὶ ἐκφωνήσαντος, ἀυλεῖ τὸ ὄργανον, καὶ παύ-
 σαντος αὐτοῦ, ἄρχεται ὁ δῆμος τὸν ἀπελατικόν. καὶ ἤνικα
 ἄρξῃται ὁ δῆμος τὸν ἀπελατικόν, νεύει ὁ πραιπόσιτος ἀπὸ κε- D
 λύσεως τῷ τῆς καταστάσεως, ὁ δὲ τῆς καταστάσεως ἀπελ-
 20 θῶν νεύει τοῖς μεγάλοις δομεστικοῖς τῶν ταγμάτων κατὰ συν-
 ῆθειαν, καὶ κατέρχονται κάτω ἐν τῇ φιάλῃ, καὶ ἴστανται ἐν
 τῇ αὐτῶν τάξει. καὶ πληρουμένου τοῦ ἀπελατικοῦ, ἀυλεῖ τὸ
 ὄργανον, καὶ παύσαντος αὐτοῦ, λέγουσιν οἱ τοῦ μέρους, ὡς
 εἰθισται αὐτοῖς, τὰ τετράλεκτα, καὶ ἀκτολογοῦσι· λέγουσι δὲ
 25 καὶ αὐγουστιακά, καὶ τελεσθέντων τούτων, ἄρχονται τὴν φω-

sthelium facit, idque Imperatori tradit, qui ascendens ante thro-
 num stat, terque populum signat, quo acclamante: Sanctus, in
 throno suo residet. Cubiculo vero praefecti ab utroque latere, pa-
 tricii similiter cum domesticis et senatu prope cancellorum fenestras
 stant, non autem ipsis innituntur, sed recti stant, et postquam po-
 pulus, organo in phiala sonante, exclamavit: Sanctus etc., nutum
 praepositus ab Imperatore accipit, et ter manu signum dat, silente
 organo. Postea factio consueta omnia peragere incipit, interque
 faustas preces et acclamationes populi organum sonat, quo si-
 lente, apelicum populus orditur. Tunc praepositus a mandato
 signum cerimoniario, hic abiens, magnis domesticis cohortium pro-
 more dat, qui descendentes in phialam, in suo ordine adstant. Ape-
 latico finito, organum sonat, eoque cessante, factionarii, ut eorum
 mos est, tetralecta dicunt, et acclamant: praeterea augustalia di-
 cunt, hisque peractis, cantum incipiunt. Quo facto, signum ceri-
 moniaris a praeposito a mandato accipit, datque consularibus; ipsi
 vero abeunt, et Iustiniani triclinium intrantes, hinc et illinc in suo

νήν. ἤνικα δὲ ἄρξονται τὴν φωνήν, λαμβάνει νεῦμα ὁ τῆς καταστάσεως παρὰ τοῦ πραιποσίτου ἀπὸ κελεύσεως, καὶ νεύει Ed.L. 168 τοῖς ὑπατικοῖς, οἱ δὲ ἀπέρχονται καὶ εἰσέρχονται ἐν τῷ Ἰουστινιανῷ, καὶ ἴστανται ἐν τῇ αὐτῶν τάξει ἔνθεν κακεῖθεν, καὶ τῆς φωνῆς τελεσθείσης, ἀνίσταται ὁ βασιλεὺς, 5 καὶ εὐθέως πάλιν αὐλεῖ τὸ ὄργανον. καὶ ἴσταται ὁ βασιλεὺς ὀπισθεν τοῦ σέντζου, καὶ ὀπίσω αὐτοῦ ἴστανται εὐνοῦχοι πρωτοσπαθάριοι ἠλλαγμένοι οἱ δὲ ἄρχοντες τοῦ κουβουκλείου, πατρικίοί τε καὶ στρατηγοὶ ἴστανται ἔνθεν κακεῖθεν ἔμπροσθεν τοῦ βασιλέως μέχρι τῆς εἰσαγωγῆς πύλης ἀπὸ πλοαγίας ἐν τῷ Ἰουστινιανῷ. (E.) Καὶ λαβὼν νεῦμα ὁ πραιπόσιτος παρὰ τοῦ βασιλέως, νεύει κουβικουλαρίῳ τῇ φωνο- B βόλῳ, κακεῖνος παρακύψας νεύει ἐκ τρίτου τῇ λαῷ, καὶ παύει τὸ ὄργανον καὶ σὺν αὐτῇ οἱ τοῦ μέρους, καὶ εὐθέως ἄρχεται ὁ φωνοβόλος λέγειν· „ὁ παντοδύναμος καὶ πολυέλεος Θεός” 15 καὶ τὰ ἐξῆς. καὶ τελέσαντος αὐτοῦ, ἄρχονται τὰς συνήθεις αἰτήσεις αἰτεῖσθαι, καὶ ἐκύστης αἰτήσεως τελεσθείσης, νεύει ὁ πραιπόσιτος τῷ φωνοβόλῳ, κακεῖνος συντίθεται διὰ τῆς χειρὸς ἐκ γ’ καθ’ ἐκύστην, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται. καὶ πάντων τελεσθέντων, διέρχεται ὁ βασιλεὺς, δηριγενόμενος ὑπὸ τῶν 20 Ms. 122. a ἄρχόντων τοῦ κουβουκλείου, πατρικίων τε καὶ στρατηγῶν, διὰ τοῦ Ἰουστινιανοῦ τρικλίνου, ἣ δὲ σύγκλητος ἅμα σπαθαροκανδιδάτων καὶ σπαθαρίων ἴστανται ἔνθεν κακεῖσε, ὡσαύτως καὶ τὸ ἄρμα ἴσταται ἐξ ἀριστερᾶς τῆς ἐξαγωγῆς πύλης ἀπὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἐν τῷ λαυσιακῷ, ἐν ᾗ καὶ τὸ σκάμνον ἴστα- 25

7. Verba: ὀπίσω — πρωτοσπαθάριοι R. add. Vid. p. 170. B.

ordine stant, peractoque cantu, surgit Imperator, et statim organum sonat. Imperator prope thronum, eius ministri, qui mutare vestes solent, praefecti cubiculo, patricii et strategii coram Imperatore usque ad portam, quae a latere in Iustiniani triclinium ducit, utrinque adstant. (V.) Admonitus ab Imperatore praepositus, cubiculario praecentori signum dat, is prospiciens ter signum populo dat: organo, cumque ipso duabus factionibus silentibus, statim praecentor incipit: *Omnipotens et misericors Deus*, et postquam desinit, consuetas petitiones dicere incipiunt, quibus singulis finitis, praeposito signum praecentori dante, is ter post singulas preces manu signo dato, ipsis annuit, ut supra dictum est. Peractis omnibus, Imperator a praefectis cubiculo, patriciis et ducibus stipatus, per Iustinianum triclinium discedit, senatus autem cum spatharocandidatis, spathariisque hinc et illinc adstant, milites quoque ad sinistram portae e Iustiniani triclinio in lausiacum ducentis stant, ubi scamnum curopalatae est. Imperatori, per medium senatum, ut diximus, digredienti, omnes longa ac felicia tempora apprecantur, quo facto, a

ται τοῦ κουροπαλάτου. διερχόμενος δὲ ὁ βασιλεὺς, ὡς προ-
 εἴρηται, μέσον τῆς συγκλήτου, οὔτοι ἅπαντες ὑπερεῦχονται
 „εἰς πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς χρόνους,“ καὶ δηριγευόμενος ὁ
 βασιλεὺς ὑπὸ τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου, διέρχεται διὰ
 5 τοῦ τριπέτωνος, καὶ εἰσέρχεται ἐν τῇ χρυσοτρικλίνῃ, καὶ εἰς-
 ελθὼν ἔνδον τοῦ βήλου ἐν τῇ καμάρα τοῦ ἁγίου Θεοδώρου,
 λαμβάνει ὁ πραιπόσιτος τὸ στέμμα ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τοῦ βα-
 σιλέως, καὶ εἰδ' οὕτως εἰσελθόντες οἱ βεστήτορες ἀπὸ κελεύ-
 σεως, λαμβάνουσι τὴν χλανίδα τοῦ βασιλέως καὶ ἐξέρχονται.
 10 ὁ δὲ βασιλεὺς καθέζεται, μέχρις ἂν ἡ παρασκευὴ ἤπυσσα τοῦ
 δεξίμου ὁμοιοτρόπως τῆς φιάλης τῶν Πρασίμων μετέλθῃ ἐν
 τῇ φιάλῃ τῶν Βενέτων, τουτέστι τὰ τε σκευὴ καὶ τὸ πολί-
 τευμα, εἰ τύχωσιν, ὡς προεἴρηται, καὶ πρέσβεις ἐθνῶν. καὶ
 εἰδ' οὕτως μετὰ τὸ πάντας εὐτρεπισθῆναι τοὺς μέλλοντας
 15 καθυπουργεῖν ἐν τῇ δεξίμῃ φιάλῃ τῶν Βενέτων, εἰσέρχεται
 ὁ τῆς καταστάσεως, καὶ δηλοῖ τῇ πραιποσίτῃ, ὡς ὅτι ἔτοιμά
 ἐστι πάντα, καὶ ὁ πραιπόσιτος δηλοῖ τῇ βασιλεῖ, ἃ παρὰ τοῦ
 τῆς καταστάσεως ἐδιδάχθη, καὶ λαβὼν νεῦμα ὁ τῆς κατα-
 στάσεως παρὰ τοῦ πραιποσίτου ἀπὸ κελεύσεως, δίδωσι μετα-
 20 στάσιμον ἐν τῇ λαυσιακῇ. (ς.) Καὶ διέρχονται οἱ τε πα-
 Ed. L. 169
 τρῖκιοι καὶ στρατηγοὶ μετὰ τῶν συγκλητικῶν καὶ ὑπατικῶν
 τῆς θερμάστρας, καὶ ἀνελθόντες τὰ γραδῆλια, εἰσέρχονται
 διὰ τῆς δαιταρικίου πύλης, ἐλθόντες δὲ διὰ τῆς καμάρας
 ἔμπροσθεν τοῦ πανθέου, ἐξέρχονται διὰ τοῦ μονοθύρου ἐν
 25 τῇ ἡλιακῇ, καὶ πάντες οἱ προειρημένοι ἐν τῇ ἡλιακῇ ἴσταν-

9. διὰ τοῦ βασιλ. ed. 22. καὶ τῆς θερμ. cod.

cubiculo praefectis stipatus, per tripetonem ad aureum triclinium
 transit, velumque in camera S. Theodori ingreditur, ubi praepositus
 coronam ab eius capite tollit, vestitores quoque a mandato ingressi
 tunicam eius sumunt, et abeunt. Imperator sedet, usque dum omnis
 apparatus deximi eodem modo, quo in phialam Prasinorum, in phia-
 lam Venetorum translatus est, vasa nempe, senatus et legati gentium
 exterarum, si qui, ut diximus, adsint. Sic omnibus, quorum minis-
 terio in deximo phialae Venetorum opus est, ordinatis, cerimoniar-
 ius intrat, parataque omnia esse, praeposito, praepositus Impera-
 tori, ut a cerimoniarario accepit, nuntiat, et postquam huic praeposi-
 tus a mandato signum dedit, solennem Imperatoris in lausiaco con-
 sessum ordinat. (VI.) Patricii et strategii cum senatoribus et consu-
 laribus per caminum digressi, per scalam adscendunt, ac portam coe-
 naculi, inde per cameram coram pantheo perque ianuam solarium
 ingrediuntur, et in utroque eius latere a porta aurei triclinii ad dic-
 tam solarium ducente usque ad camelautium, ubi thronus positus

ται ἔνθεν κάκεισε ἀπὸ τῆς ἐξαγούσης πύλης τοῦ χρυσοτρι-
 κλίνου, ἐν τῷ προειρημένῳ ἡλιακῷ μέχρι τοῦ καμελανκίου,
 ἐν ᾧ καὶ τὸ σέντζον ἴσταται. ὁ δὲ βασιλεὺς εἰσελθὼν ἔμ-
 προσθεν τοῦ εἰρημένου βήλου, περιβάλλεται τὴν χλανίδα αὐ-
 τοῦ διὰ τῶν βεστητόρων, καὶ τῶν βεστητόρων ἐξελθόντων, 5
 Ms. 122. b στέφει ὁ πραιπόσιτος τὸν βασιλέα, καὶ δηριγευόμενος ὁ βα-
 Βσιλεὺς ὑπὸ τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου, ἀπέρχεται μέ-
 χρι τῆς καμάρας τῆς οὔσης πρὸς ἀνατολὰς τοῦ χρυσοτρικλί-
 νου, ἐστῶτων ἔνθεν κάκεισε ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου· αἱ
 δὲ λοιπαὶ πύλαι τοῦ χρυσοτρικλίνου αἱ ἐξάγουσαι πρὸς τὸ 10
 ἡλιακὸν εἰσι κεκλεισμένοι. καὶ ἴστανται δύο κουβικουλάριοι,
 εἷς ἐκ δεξιῶν, ὁ δὲ ἕτερος ἐξ ἀριστερῶς, κατέχοντες ἀνὰ μίαν
 πύλην, λαβόντες δὲ νεῦμα οἱ αὐτοὶ κουβικουλάριοι ἐξανοί-
 γουσιν αὐτὰς ἄφνω. καὶ δηριγευόμενος ὁ βασιλεὺς ὑπὸ τῶν
 προῤῥήθέντων ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου, ἐξέρχεται ἐν τῷ 15
 ἡλιακῷ, καὶ ἴσταται ἐν τῷ πορφυρῷ λίθῳ, καὶ παραντίκα οἱ
 τε πατρίκιοι καὶ στρατηγοὶ καὶ ἡ σύγκλητος πᾶσα πίπτουσι,
 C καὶ ὀπισθεν αὐτῶν ἴστανται πρωτοσπαθᾶριοι, σπαθαροκανδι-
 δάτοι καὶ σπαθᾶριοι, οἱ μὲν πρωτοσπαθᾶριοι φοροῦντες τὰ
 μανιάκια αὐτῶν, βασταύζοντες καὶ τὰ σπαθοβάκλια αὐτῶν, οἱ 20
 δὲ σπαθαροκανδιδάτοι τὰ μανιάκια αὐτῶν, βασταύζουσι δὲ
 καὶ σκουτάρια, ὡσαύτως καὶ οἱ σπαθᾶριοι σκουτάρια καὶ δι-
 στραλία. ἴσταται δὲ ὁ τῆς καταστάσεως εἰς τὴν μέσην τῆς
 δοχῆς, καὶ δὴ, ὡς προεῖρηται, προσκνησάντων πάντων καὶ
 ἀναστάντων, νεύει ὁ πραιπόσιτος ἀπὸ κελεύσεως τῷ τῆς κα- 25
 ταστάσεως, κάκεινος λέγει „κελεύσατε.” (Z.) Καὶ οἱ μὲν

est, adstant. Imperator ad dictum velum ingressus, tunica sua a
 vestitoribus induitur, quibus egressis, praepositus ei coronam impo-
 nit. Deinde, praefectis cubiculo comitantibus, ad cameram, quae
 versus orientem aurei triclinii est, abit, praefectis cubiculi utroque
 in latere constitutis: reliquae aurei triclinii portae ad solarium du-
 centes clausae sunt. E duobus cubiculariis unus ad dextram, alter
 ad sinistram stant, unamque portam singuli tenent, quas, signo
 dato, statim aperiunt. Ab his cubiculariis stipatus Imperator, sola-
 rium petit, et ibi in porphyretico lapide stat: ocyus patricii et stra-
 tegi cum omni senatu in terram procidunt: post ipsos protospatharii,
 spatharocandidati et spatharii stant, quorum isti torques et spatho-
 baculos suos, hi torques et scutaria, spatharii pariter scutaria et dextralia
 gestant. Magister cerimoniarum in medio eorum, qui Imperatorem exci-
 piunt, stat, et postquam omnes adorarunt ac rursus consurrexere, praepo-
 situs a mandato cerimoniarario signum dat, hic dicit: *Iubete.* (VII.) Patricii

πατρίκιοι καὶ στρατηγοὶ μετὰ τῆς συγκλήτου καὶ τῶν ὑπατι-
 κῶν ἀπέρχονται, καὶ ἴστανται, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται, ἐν τῇ^D
 αὐτῶν στάσει· ὁ δὲ τῆς καταστάσεως ποιήσας τὸ ξωσθέλι-
 ον, ὡς εἴθισται αὐτῷ, ἐπιδίδωσι τῷ βασιλεῖ, καὶ παραντίκα
 5 ὁ φωνοβόλος κουβικουλάριος ἐφαπλοῖ τὸ παρακυπτικὸν ὑπερ-
 θεν τοῦ ὄντος ὑπὸ τοῦ καμελαυκίου στηθέου ἔμπροσθεν τοῦ
 σέντζου, καὶ κατασφραγίζει ὁ βασιλεὺς τὸν λαὸν ἐκ τρίτου,
 ὡς εἴθισται αὐτῷ, καὶ καθέζεται ἐπὶ τοῦ σέντζου, καὶ εὐθέ-
 ως ὁ δῆμαρχος, αὐλοῦντος καὶ τοῦ ὄργανου, ἀνακράζει μεγά-
 10 λως τὸ „ἄγιος.“ λαβὼν δὲ νεῦμα ὁ πραιπόσιτος παρὰ τοῦ
 βασιλέως καὶ παρακύψας, νεύει διὰ τῆς χειρὸς ἐκ τρίτου,
 καὶ παύει τὸ ὄργανον. παύσαντος δὲ τοῦ ὄργανου, ἄρχονται Ed.L. 170
 οἱ τοῦ μέρους ἐκτελεῖν τὰ συνήθη ἅπαντα. εὐφημήσαντος
 δὲ τοῦ μέρους καὶ ἐκφωνήσαντος, αὐλεῖ τὸ ὄργανον, καὶ παύ-
 15 σαντος αὐτοῦ, ἄρχεται ὁ δῆμος τὸν ἀπελατικόν. καὶ εὐθέως Ms. 123. a
 λαμβάνει νεῦμα ὁ πραιπόσιτος παρὰ τοῦ βασιλέως, καὶ νεύει
 τῷ τῆς καταστάσεως, κἀκεῖνος τοῖς τέσσαρσι δομεστικῶσι τῶν
 ταγμάτων, ὡς κατὰ συνήθειαν, καὶ κατελθόντες ἴστανται κά-
 τω ἐν τῇ φιάλῃ ἐν τῇ τάξει αὐτῶν. τελεσθέντων δὲ τῶν ἀ-
 20 πελατικῶν, αὐλεῖ τὸ ὄργανον, καὶ παύσαντος αὐτοῦ, λέγουσιν
 οἱ τοῦ μέρους τὰ τετραλέκτα ἀκτολογοῦντες, λέγουσι δὲ καὶ
 ἀγουστιακά, καὶ τούτων τελεσθέντων, ἄρχονται οἱ αὐτοὶ τὴν B
 φωνήν. ἤνικα δὲ ἄρξῃται, λαμβάνει νεῦμα ὁ τῆς καταστά-
 σεως παρὰ τοῦ πραιποσίτου, καὶ νεύει τοῖς ὑπατικοῖς, αὐτοὶ
 25 δὲ ἀπελθόντες εἰσέρχονται ἐν τῷ χρυσοτρικλίνῳ, καὶ ἴσταν-

et strategi cum senatu et consularibus abeunt, et, ut diximus, in
 sua statione consistunt, cerimoniararius vero rhoathelium pro more facit,
 et Imperatori tradit, statimque cubicularius praecentor fenestram,
 quae super pectorali prope thronum sub camelaucio est, aperit, unde
 Imperator populum ter, uti solet, signat, et in throno considet:
 demarchus, dum pulsatur organum, magna voce exclamat: Sanctus.
 Praepositus, signo ab Imperatore accepto, prospicit, terque manu annuit,
 quo facto, organum silet, et principes factionis solennia quaeque peragunt.
 Post fausta omnia et laetas acclamationes organum pulsatur, tacente eo,
 populus apelaticum orditur. Porro praepositus, signo ab Imperatore dato,
 cerimoniarario, hic quatuor domesticis numerorum, ut mos est,
 annuit, qui in phialam descendunt, inque suo ordine consistunt.
 Finitis apelaticis, organum sonat, eoque cessante, factionarii tetralecta et augustalia recitant,
 posthaec iidem voce canunt. Quorum cum fieri initium debet, cerimoniararius
 a praeposito signum accipit et consulares admonet, ipsi vero abeunt
 ad aureum triclinium, ubi ordine suo consistunt. Post

ται δεικτεσ εν ταῖς αὐτῶν τάξεσι· τελεσθεισης δὲ τῆς φωνῆς, ἀνίσταται ὁ βασιλεὺς, καὶ ἀνέλκει τὸ ὄργανον, καὶ ἵσταται ὁ βασιλεὺς ὀπισθεν τοῦ σέντζου, καὶ ὀπίσω αὐτοῦ ἵστανται εὐνοῦχοι πρωτοσπαθάριοι ἠλλαγμένοι, καὶ ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἵστανται ἄρχοντες τοῦ κουβουκλείου ἔνθεν κακεῖσε μετὰ πα-5
 τρικίων τε καὶ στρατηγῶν μέχρι τῆς εἰσαγωγῆς πύλης ἐν τῷ χρυσοτρικλίνῳ. καὶ λαβὼν νεῦμα ὁ πραιπόσιτος παρὰ τοῦ βασιλέως, δίδωσι νεῦμα κουβικουλαρίῳ τῷ φωνοβόλῳ, κακεῖνος
 C παρακύννας, νεύει ἐκ τρίτου τῷ λαῷ διὰ τῆς χειρὸς, καὶ παύει τὸ ὄργανον, σὺν αὐτῷ καὶ οἱ τοῦ μέρους, καὶ ὁ φωνοβόλος λέ-10
 γει „ὁ παντοδύναμος καὶ πολυέλεος Θεὸς” καὶ τὰ ἐξῆς. καὶ τελέσαντος αὐτοῦ, ἄρχονται οἱ τοῦ μέρους αἰτεῖσθαι τὰς συνή-
 θεις τέσσαρας αἰτήσεις, καὶ τούτων πέρας εἰληφόντων, νεύει ὁ βασιλεὺς τῷ πραιποσίτῳ, κακεῖνος τῷ φωνοβόλῳ, κακεῖνος συν-
 τίθεται διὰ τῆς χειρὸς, ἐκ τρίτου τοῦτο τελῶν καθ’ ἐκάστην 15
 αἴτησιν, ὡς ἀνωτέρω εἶρηται. (H.) Εἰθ’ οὕτως διέρχεται ὁ βασιλεὺς διὰ τοῦ αὐτοῦ ἡλιακοῦ, δηριγευόμενος ὑπὸ τε τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου, πατρικίων τε καὶ στρατηγῶν, καὶ
 D εἰσέρχεται ἐν τῷ χρυσοτρικλίνῳ, καὶ ἵσταται ἔμπροσθεν τοῦ σέντζου, οἱ δὲ προειρημένοι πάντες ἵστανται ἔνθεν κακεῖσε. 20
 καὶ λαβὼν νεῦμα ὁ πραιπόσιτος παρὰ τοῦ βασιλέως, λέγει „κελεύσατε” οἱ δὲ ὑπερέχονται τὸν βασιλέα „εἰς πολλοὺς χρόνους,” καὶ ἐξέρχονται. τοῦ δὲ βασιλέως εἰσελθόντος, λαμ-
 Ms. 123. b βάνει ὁ πραιπόσιτος τὸ στέμμα ἀπὸ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, καὶ εἰσελθόντες οἱ βεστήτορες λαμβάνουσι καὶ αὐτοὶ τὴν χλαμύ-25

cantum Imperator surgit, organum pulsatur, Imperator pone thronum, a tergo eius eunuchi protospatharii in mutatoriiis, ante ipsum praefecti cubiculo ab utroque latere cum patriciis et strategiis ad portam usque in aureum triclinium ducentem stant. Praepositus, signo ab Imperatore accepto, cubicularium praecentorem monet, is prospiciens ter manu populo annuit, organoque et factionariis silentibus, precari incipit: *Omnipotens et dives misericordia Deus etc.* Quo finito, factionarii quatuor solennes petitiones instituunt, quarum ut data copia est, Imperator praeposito, hic praecentori annuit, is manu ter annuit, idque ad singulas precationes, ut supra diximus, repetit. (VIII.) Sic Imperator per idem solarium digressus, praefectis cubiculi, patriciis, strategiis comitantibus, aureum triclinium ingreditur, et ante thronum subsistit, in utroque eius latere, quos diximus, proceres. Praepositus ut ab Imperatore signum accipit, dicit: *lubete*; hi Imperatori tempora multa apprecati, discedunt. Imperatore ingresso, praepositus coronam ab eius capite demit, vestitores tunicam sumunt et egrediuntur: ille, si placet, pro-

θα, καὶ ἐξέρχονται, ὁ δὲ βασιλεὺς, εἰ κελεύει, προβάλλεται
 προβολὰς ἀξιωμαίων, ἀπὸ τε ἀπὸ ἐπάρχων προαναβιβάζων
 μέχρι πατρικίων, καὶ εἰθ' οὕτως, στοιχηθέντος τοῦ κλητωρί-
 ου, γίνονται μίνσαι. ἰστέον, ὅτι ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ σάξιμα Ed. L. 171
 5 ἐν τῷ κλητωρίῳ οὐκ εἰσέρχονται, ἀριστώσι δὲ οἱ δήμαρχοι
 κατὰ τὸ σὺνήθης ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ, ἕκαστος ἐν τῇ ἰδίᾳ φι-
 ἀλῃ μετὰ καὶ τοὺς τῶν μερῶν προύχοντας.

ΚΕΦ. ξς.

Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν εἰς τὸ σάξιμον, ἦγουν εἰς τὸ κλητώριον.

10 Μετὰ τὴν τοῦ δεξιμοῦ ἀπόλυσιν δίδονται μίνσαι, καὶ
 γίνεται κλητώριον ἀποκοπτὸν ἐν τῷ εὐπρεπεστάτῳ τρικλίῳ
 τοῦ Ἰουστινιανοῦ, καὶ τῶν δεσποτῶν ἀκουμβιζόντων ἐπὶ τῆς
 τραπέζης, ἐπιτελεῖται ἡ συνήθης τάξις τοῦ κλητωρίου, καὶ B
 ἀπὸ τοῦ ὀπτομίνσου ἐξέρχονται οἱ ἀρτοκλῖται, καὶ εἰσάγουσι
 15 τοὺς ὀφείλοντας χορεῦσαι ἐν τῷ σαξίμῳ, ἦγουν τὸν δομέστι-
 κὸν τῶν σχολῶν καὶ τὸν νομέρον καὶ τὸν δήμαρχον τῶν Βε-
 νέτων μετὰ καὶ τοῦ ἰδίου μέρους, τοὺς τε τριβούνους καὶ
 βικαρίους. καὶ δὴ τούτων εἰσερχομένων ἔνδοθεν τοῦ βήλου,
 ἐπεύχονται τοὺς δεσπότας πολυχρόνιον, καὶ εὐθὺς κρατεῖ
 20 τὸ λιβελλάριον τῇ δεξιᾷ χειρὶ ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν. εἶτα
 κατέρχεται ὁ τῆς τραπέζης, καὶ αἶρει αὐτὸ, καὶ ἀναφέρει,
 καὶ ἐπιδίδωσι τῷ νημιστιαρίῳ, καὶ λέγουσιν οἱ τοῦ μέρους

α. ἀπὸ τε ἐπάρχων ed.   γ. εἰς σαξ. ed.   εἰς κλητ. ed.

motiones procerum ab expraefectis inde usque ad patricios insti-
 tuit, paratoque convivio, missae dantur. Ceterum observandum
 est, eo die saxima ad convivium non accedere, sed demarchos pro
 more, singulos in propria phiala, una cum principibus factionum
 epulas solennes celebrare.

CAP. 65.

Observanda in saximo seu in convivio.

Finito deximo, missa datur, mensaque magna in splendidissimo Iustiniani triclinio reponitur, cui postquam Domini accubuerunt, solennis ritus convivii peragitur, tricliniarii ab optomenso discedunt, eosque, qui saltare in saximo debent, domesticum scilicet scholarum et numerorum, demarchum Venetorum cum sua factione, tribunis et vicariis adducunt. Hi intra velum ingressi, Dominis vitam longaeam apprecantur, statimque domesticus scholarum libellum dextra manu tenet: id praefectus mensae accedens, tollit, subla-

ἀπελατικὸν ἤχ. α΄ „ἐν ταῖς χερσὶ σου σήμερον παραθέμενος
 C τὸ κράτος, Θεὸς σε ἐπεκύρωσεν αὐτοκράτορα δεσπότην, καὶ
 προελθὼν οὐρανόθεν ἀρχιστρατηγὸς ὁ μέγας, πρὸ προσώπου
 σου ἤνοιξε τὰς πύλας τῆς βασιλείας· ὅθεν ὁ κόσμος προσ-
 πίπτει τῷ σκήπτρῳ τῆς δεξιᾶς σου, εὐχαριστῶν τῷ Κυρίῳ⁵
 τῷ εὐδοκῆσαντι οὕτως. σὲ γὰρ ἔχειν ἐπεπόθει τὸν εὐσεβῆ
 βασιλέα, δεσπότην τε καὶ ποιμένα, ὃ δεῖνα αὐτοκράτωρ.”
 καὶ εἶθ’ οὕτως στρέφεται ὁ τῆς τραπέζης, καὶ ἐκτείνει τὴν
 δεξιὰν αὐτοῦ χεῖρα, καὶ τοὺς δακτύλους ἀκτινοειδῶς διαστέλ-
 Ms. 194. a λων καὶ πάλιν βοτρυδὸν ἐπισυστέλλων, ἄρχεται χορεύειν ὅ,τι¹⁰
 δομέστικος τῶν σχολῶν μετὰ καὶ τοῦ νομῆρου καὶ τοῦ δη-
 μάρχου καὶ τῶν τριβούνων καὶ βικαρίων καὶ τῶν δημοτῶν,
 περιερχόμενοι γυρῶθεν τῆς τραπέζης τρίτον. χρῆ δὲ γινώ-
 D σκειν, ὅτι οἱ τριβούνιοι καὶ οἱ βικάριοι περιβέβληνται τὰ χρυ-
 σοσήμεντα διακοπτὰ κοντομάνικα Βένετὰ τε καὶ λευκὰ, καὶ¹⁵
 ἐν τοῖς ποσὶ τὰ ποδόψελλα, βασιτάζοντες ἐν ταῖς χερσὶ τὰ
 λεγόμενα φεγγία. (B.) Καὶ μετὰ τὸ χορεύσαι τρίτον κατέρ-
 Ed. L. 172 χονται πάντες, καὶ ἴστανται κάτωθεν τῆς τραπέζης ἀντικρῶ
 τῶν δεσποτῶν. καὶ λέγουσιν οἱ κράτται ἕσ· „τοῦτο τὸ βα-
 σίλειον, Κύριε, στερέωσον.” καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ’ οἱ ἕσ· „τοῦτο²⁰
 τὸ βασίλειον, Κύριε, στερέωσον.” οἱ κράτται· „Κύριε, ζώην
 αὐτῶν διὰ τὴν ζώην ἡμῶν.” καὶ ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ γ’. καὶ

13. ΣΧΟΛ. Ἰστέον, ὅτι, τῶν χορευόντων διερχομένων [cod. διέρχα-
 σθαι] ἐμπροσθεν τῆς ἀποκοπῆς τραπέζας, ἐφ’ ἧς οἱ δεσπόται
 καθίζονται, ἐπεύχονται τοὺς δεσπότας ταῖς [τοῖς ed.] χερσὶ
 μόνον. 21. Κύριε ante ζώην R., καὶ ed.

tumque ministro a lotionibus tradit, dum factiones interea apelati-
 cum toni I recitant: *Hodie, reposita in manibus tuis potestate,*
Deus te Imperatorem Dominumque constituit, magnus dux exerci-
tium, coelo progressus, coram facie tua portas imperii aperuit.
Hinc orbis ad sceptrum dextrae tuae procumbens, gratias Domino,
cui sic visum fuit, persolvit. Te enim Imperatorem pium, Domi-
numque et pastorem desideravit, N. Auguste. Sic deinde mensae
 praefectus revertitur, extensaque dextra digitos instar radiorum de-
 mittit, rursusque ut uvae componit, domesticus scholarum ac nume-
 rorum cum demarcho, tribunis, vicariis, factionariis saltare terque
 circa mensam discurrere incipit. Hoc loco observandum est, tribu-
 nos et vicarios aurea segmenta, artificiose excisa, cum curtis mani-
 cis Venetis et albis, in pedibus ocreas, manibus lunulas, quae phen-
 gia vocantur, gestare. (II.) Postquam ter choreas duxere, descen-
 dunt omnes, inque parte mensae inferiori e regione Dominorum
 consistunt. Tunc cantores: *Hoc regnum, Domine, confirma!* po-
 pulus ter: *Hoc regnum, Domine, confirma!* Cantores: *Domine,*

εἶθ' οὕτως κατέρχεται ὁ τῆς τραπέζης μετὰ τοῦ ἀποκομβίου, δηλονότι ὑπὸ ἀρτοκλίνου βασιταζόμενον, καὶ ἐπιδίδωσι τῷ δομεστίκῳ, καὶ τούτων προσκυνούντων, λέγουσιν οἱ κράται „πολλὰ, πολλὰ, πολλὰ.” ὁ λαὸς „πολλὰ ἔτη εἰς πολλὰ.” καὶ 5 λέγουσι τὸν χορευτικόν· „λάμπουσιν οἱ δεσπότες, χαίρεται ὁ κόσμος, λάμπουσιν αἱ αὐγουῦσαι, χαίρεται ὁ κόσμος, καὶ τὰ πορφυρογέννητα, χαίρεται ὁ κόσμος, ἀγάλλεται ἡ σύγκλητος καὶ ὄλον τὸ παλάτιον, χαίρεται ὁ κόσμος, ἀγάλλεται ἡ πόλις καὶ ὄλη ἡ Ῥωμανία, χαίρεται ὁ κόσμος· αὐγουῦσαι, 10 χαρὰ καὶ ὁ πλοῦτος ἡμῶν, ναὶ Κύριε, πολλὰ τῶν τὰ ἔτη.” οἱ κράται „τῶν βασιλέων” ὁ λαὸς „πολλὰ τὰ ἔτη.” οἱ κράται „καλὰ τὰ ἔτη τῶν βασιλέων” ὁ λαὸς· „ναὶ Κύριε, πολλὰ καὶ καλὰ τῶν τὰ ἔτη.” οἱ κράται „καὶ τῶν αὐγουῦστων” ὁ λαὸς „πολλὰ τὰ ἔτη.” οἱ κράται „καλὰ τῶν τὰ 15 ἔτη.” ὁ λαὸς· „ναὶ Κύριε, πολλὰ καὶ καλὰ τῶν τὰ ἔτη.” οἱ κράται „τῶν πορφυρογεννήτων” ὁ λαὸς „πολλὰ τὰ ἔτη.” οἱ κράται „καλὰ τῶν τὰ ἔτη” ὁ λαὸς· „ναὶ Κύριε, πολλὰ καὶ καλὰ τῶν τὰ ἔτη.” καὶ εἶθ' οὕτως ἐπεύχονται πάντες πολυχρόνιον. σάξιμον β'. εἰσέρχεται τὸ μέρος τῶν Πρασίνων 20 κατὰ τὸν προῤῥήθῆντα τύπον μετὰ καὶ τοῦ δομεστίκου τῶν ἔξκουβίτων καὶ τοῦ τειχεώτου καὶ τοῦ δημάρχου καὶ τῶν τριβούνων καὶ βικαρίων καὶ τῶν δημοτῶν τοῦ μέρους. χρῆ δὲ εἰδέναι, ὅτι κατὰ τὸν προειρημένον τύπον ἐπιτελεῖται καὶ

2. βασιταζόμενου ed.

vitam eorum per nostram vitam! sic populus ter. Tunc mensae praefectus cum apocombio, quod triclinarius gestat, descendit, idque domestico tradit, hisque procidentibus, cantores: *Multos, multos, multos;* populus: *Multos annos in multos.* Porro hymnum saltationi aptum canunt: *Splendent Domini, laetatur orbis! Splendent Augustae, laetatur orbis! et porphyrogeniti, laetatur orbis. Exsultat senatus totumque palatium, laetatur orbis. Exsultat urbs et Romania universa, laetatur orbis. Augustae, divitiae et gaudium nostrum!* ita, Domine, multos ipsis annos concede. Cantores: *Imperatoribus;* populus: *Multos annos!* Cantores: *Felices annos Imperatoribus!* populus: *Imo, Domine, multos ipsis et felices annos!* Cantores: *Et Augustabus;* populus: *Multos annos!* Cantores: *Felices annos!* populus: *Imo, Domine, multos ipsis et felices annos tribue!* Cantores: *Porphyrogenitis;* populus: *Multos annos!* Cantores: *Felices ipsis annos!* populus: *Imo, Domine, multos ipsis adde et felices annos!* Postremo omnes vitam longaevam apprecantur. Saximum II. Factio Prasina, ritu supra exposito cum domestico excubitorum, praefecto murorum, demarcho item, tribunis, vicariis et factionis eius populo ingreditur. De reliquo notandum est, secundum cerimonias adductas hoc etiam saximum sine ulla

τοῦτο τὸ σάξιμον ἀπαρallάκτως, πλὴν οἱ τριβούνοι καὶ οἱ βικάριοι περιβέβληται τὰ χρυσοσήμεντα διακοπτὰ κοντομά-
 Ms. 124. b νικα Πράσινά τε καὶ ῥούσια. Ἰστέον, ὅτι αὕτη ἡ τάξις
 ἅπανσα ἐπιτελεῖται καὶ ἐπὶ τοῦ αὐγουστιακοῦ κλητωρίου.

D

ΚΕΦ. 55.

5

Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν, δεξιμῶν γενομένου ἐν τῇ μυστικῇ φιάλῃ
 τῇ τρικλῆου, χειμῶνος ὄντος καὶ βιαιῶν ἀνέμων, καὶ μὴ
 συγχωροδῶτων γενέσθαι ἐν ταῖς ἐξ ἔθους φιάλαις.

Προέρχονται τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐννύχιοι πατρίκιοι καὶ στρα-
 Ed. L. 173 τηγοὶ καὶ πᾶσα ἡ σύγκλητος, καὶ ἕκαστος αὐτῶν ἀλλάσσει
 τὴν ἰδίαν στολὴν, ὃ δὲ τῆς καταστάσεως λέγει τῷ πραιποσί-
 τῳ, ὡς ὅτι τὰ μέρη ἔτοιμά εἰσιν, οἱ δῆμαρχοὶ ἤνεγκαν τὰ
 λιβελλάρια αὐτῶν, καὶ ἐν τῷ Ἰουστινιανῷ τρικλίνῳ εἰς τὰ
 τῶν ὑπάτων σκάμνα ἐκδέχονται. καὶ ὁ πραιπόσιτος εἰσελ-
 θὼν ἐν τῷ τριπέτωνι μετὰ πάντων τοῦ κουβουκλείου, προσ-
 15 τᾶσσει τοὺς ὀστιαρίους λαβεῖν τὰ βεργία αὐτῶν, καὶ δηρι-
 γευόμενος ὑπ' αὐτῶν, ἐξέρχεται εἰς τὸ λαυσιακόν, καθεῖσε
 δέχεται αὐτὸν ὁ τῆς καταστάσεως μετὰ τῶν σιλεντιαρίων,
 εἶτα ἐκεῖθεν δηριγευόμενος ὑπὸ τῶν τοῦ κουβουκλείου καὶ
 τοῦ τῆς καταστάσεως, ἀλλὰ μὴν καὶ τῶν σιλεντιαρίων καὶ
 τῶν ὀστιαρίων βασταζόντων τὰ βεργία αὐτῶν, ἐξέρχεται ἐν
 B τῷ Ἰουστινιανῷ τρικλίνῳ. χρῆ δὲ εἰδέναι, ὅτι, τοῦ πραιπο-
 σίτου δηριγευομένου διὰ τοῦ λαυσιακοῦ, ἀνίστανται πάντες.

immutatione celebrari, praeterea quod tribuni et vicarii aurea se-
 gmenta excisa, curtis manicis, Prasina russaque induant. Idem ritus
 in Augustae etiam convivio servatur.

CAP. 66.

*Observanda, si deximum in secreta phiala triconchii instigui
 debet hiberno tempore et ventis acriter commotis, qui non
 permittunt, ut solitis in phialis celebretur.*

Nocte eius diei patricii, strategl et senatus omnis, singuli vesti-
 bus mutatis procedunt, cerimoniarius praeposito, factiones paratas
 esse, demarchos libellos attulisse, inque Iustiniani triclinio in con-
 sulum scamnis adesse, nuntiat. Tunc praepositus tripetonem cum
 omnibus cubiculariis ingressus, ostiarios virgas suas sumere iubet,
 et ab his stipatus, ad lausiacum, ubi cum cerimoniarius cum silen-
 tiariis exspectat, inde cubiculariis, cerimoniario, silentiariis et ostia-
 riis cum virgis suis comitantibus ad Iustiniani triclinium progredi-
 tur. Observandum est, praeposito per lausiacum cum comitibus pro-

τῆ γὰρ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ὡς ἐκ προσώπου τοῦ βασιλέως διέρχεται, καὶ διὰ τοῦτο φυλάττεται ἡ τάξις καὶ ἡ τιμὴ οὕτως. οἱ δὲ τοῦ κουβουκλείου ἄρχοντες ἴστανται ἐν τῷ αὐτῷ τρικλίῳ ἔνθεν καὶ ἔνθεν, καὶ ὁ πραιπόσιτος μέσον αὐτῶν. εἶτα ἕρχονται οἱ δήμαρχοι βασταζόντες λιβελλάρια, καὶ διερχόμενοι μέσον τοῦ κουβουκλείου, πλησιάζουσι τῷ πραιποσίτῳ, καὶ προσκυνοῦσιν αὐτῷ· καὶ αὐτὸς μικρὸν τι προσκυνήσας αὐτοῖς, δέχεται τὰ λιβελλάρια αὐτῶν, κρατοῦσι δὲ οἱ δύο δήμαρχοι ἀνὰ δύο λιβελλαρίων, ἐν μὲν λόγῳ τοῦ βασιλέως, ἰσὸτὸ δὲ ἕτερον λόγῳ τοῦ πραιποσίτου. καὶ ὑποστρέψας ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε ὁ αὐτὸς πραιπόσιτος καὶ δηριγευόμενος ὑπὸ τῶν C προειρημένων, εἰσέρχεται ἐν τῷ τριπέτωνι, κάκεισε μικρὸν ἑστῶς ἐξέρχεται, καὶ καθέζονται εἰς τὰς τάξεις αὐτῶν ἄπαν- Ms. 125. a
τες. τῶν δὲ μερῶν ἐτοιμασθέντων καὶ τῶν σκευῶν ἐξεληθόν-
15των, καὶ ἀπλῶς πάντων τῶν καθυπουργεῖν βουλομένων ἐν τῷ δεξίμῳ, εἰ τύχῃσι δὲ καὶ ἀποκρισιάριοι, ἴστανται καὶ αὐτοὶ εἰς τὴν φιάλην. εἶτα εἰσέρχεται ὁ τῆς καταστάσεως, καὶ λέγει τῷ πραιποσίτῳ, ὅτι πάντα ἡτοιμάσται, καὶ ὁ πραιπόσιτος εἰσελθὼν μηνύει τῷ βασιλεῖ, καὶ εἰθ' οὕτως δίδεται με-
20ταστάσιμον. οἱ δὲ πατρικιοὶ καὶ πάντες οἱ βαρβάτοι ἄρχοντες διέρχονται διὰ τοῦ λαυσιακοῦ καὶ τῶν ἐκεῖσε βαθμίδων, καὶ διὰ τοῦ μονοθύρου τοῦ ὄντος εἰς τὸν εἰδικὸν εἰσέρχονται D
ἐν τῷ ἡμικυκλίῳ τῆς μυστικῆς φιάλης τοῦ τρικόγχου. (B.)
Κάκεισε πάντων τῶν προειρημένων στάντων ἐνώπιον τοῦ

7. μικρὸν τε ed.

cedenti, omnes adsurgere: hoc enim die personam Imperatoris sustinet, quare et ritus idem ac honos ipsi, ut principi, habetur. Cubiculo praefecti in utroque eiusdem triclinii latere stant, in medio ipsorum praepositus. Tunc demarchi cum libellis veniunt, perque medium cubiculum transeuntes ad praepositum accedunt, eumque adorant: ipse, inclinato paulum corpore, libellos, quos singulos duo demarchi tenent, unum Imperatoris, alterum praepositi nomine, recipit. Inde vero reversus, cum solenni comitatu dictorum tripetonem petit, ubi parumper moratus, abit, omnesque ad suos ordines se conferunt. Paratis factionibus, vasis, et, ut verbo dicam, omnibus, qui in deximo ministrare volunt, progressis, legati quoque, si qui adsint, in phiala consistunt. Tunc cerimoniararius intrat, parataque esse omnia, praeposito nuntiat: is ingressus Imperatorem de eo certiozem facit, et tunc solennis processio instituitur. Patricii et proceres omnes barbati per lausiaccum et scalas eius perque ianuyam aerarii privati in hemicyclum secretae phialae triconchi conveniunt. (II.) Dictis omnibus e regione templi S. Ioannis stantibus

ραοῦ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου καὶ ἐκδεχομένων τὸν βασιλέα, ὁ βασιλεὺς δηριγευόμενος ὑπὸ τοῦ κουβουκλείου, διέρχεται διὰ τῶν διαβατικῶν τῶν ἁγίων μί, καὶ ἐξέρχεται διὰ τοῦ γανωτοῦ μονοθύρου τοῦ ἡμικυκλίου, καὶ εἰσέρχεται εἰς τὸ τρίκογχον. εἰθ' οὕτως προσκαλεῖται ὁ πραιπόσιτος τοὺς βεστήτορας, καὶ

Ed.L. 174 περιβάλλουσιν αὐτὸν τὴν χλανίδα αὐτοῦ, καὶ παραντικά ἐξέρχονται πάντες· ὁ δὲ βασιλεὺς στέφεται παρὰ τοῦ πραιποσίτου τοῦ κουβουκλείου ἐκεῖσε παρισταμένου. χρῆ εἰδέναι, ὅτι ἐνώπιον βαρβάτων ὁ βασιλεὺς οὐδέποτε στέφεται, ἐξ αὐτῆς τῆς ἀρχῆς ταύτης τῆς παραδόσεως φυλαττομένης. ἐστῶτωνιο δὲ τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου ἔνθεν· κἀκεῖσε, οἱ σπαθαροκουβικουλάριοι καὶ οἱ κουβικουλάριοι ἴστανται ὅπισθεν τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου, οἱ μὲν ἐν τῇ κόγχῃ ἄνωθεν εἰς τὸ βαθμίδιον, οἱ δὲ ἐξ ἐωνύμων, καὶ αὐτοὶ ὁμοίως εἰς τὸ βαθμίδιον. καὶ λαβὼν νεῦμα ὁ πραιπόσιτος παρὰ τοῦ¹⁵ βασιλέως, νέει τῷ ὄστιαρίῳ τῷ ἐστῶτι εἰς τὸ βῆλον, καὶ εἰσβάγει πατρικίους καὶ στρατηγούς, καὶ εἰσελθόντων αὐτῶν ἐν τῷ τρικλίῳ καὶ σιάντων, προσκυνεῖται ὁ βασιλεὺς ὑπὸ τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου, καὶ λαμβάνει νεῦμα ὁ πραιπόσιτος εἰπεῖν μειζόνως τὸ „κελεύσατε.“ οἱ δὲ ὑπερέυχονται²⁰ τὸ „εἰς πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς χρόνους.“ τοῦτο γίνεται καθ' ἐκάστην δοχὴν τοῦ βασιλέως. (Γ.) Εἶτα ἐξέρχονται ἔξω Ma. 125. b τῶν ἀργυρῶν πυλῶν, ἔνθα ἴστανται τὸ σέντζον, κἀκεῖσε ἴστανται, καὶ ἐξέρχεται ὁ βασιλεὺς εἰς τὴν ἀργυρᾶν πύλην, καὶ προσκυνοῦσιν αὐτὸν πάντες οἱ προειρημένοι. εἶτα λαβὼν νεῦ²⁵

ac Imperatorem exspectantibus, venit ille, comitante cubiculo, seque per porticus quadraginta Sanctorum et ianuam cancellatam hemicycli ad triconchum confert. Deinde praepositus vestitores vocat, qui postquam Imperatorem chlamyde induerunt, omnes discedunt: coronam ipsi praepositus cubiculi, qui ibi adstat, imponit. Hic notandum est, Imperatorem in conspectu barbatorum nunquam coronari, quae consuetudo ab initio servata est. Ab utraque parte cubiculo praefecti, post hos spatharocubicularii et cubicularii, illi in conchae superiori parte in scala, hi ad sinistram in eadem scala adstant. Praepositus, signo ab Imperatore dato, ostiarium in velo stanti annuit, statimque is patricos et strategos adducit, quibus triclinium ingressis et adstantibus, Imperator a praefectis cubiculo adoratur, signumque praeposito dat, ut magna voce exclamet: *Iubete*, reliqui apprecantur: *In multa bonaque tempora*, idque, quoties novum velum intromittitur, fieri solet. (III.) Posthac e portis argenteis, ubi thronus repositus est, egressi, consistunt, et Imperatorem portam argenteam ingressurum dicti omnes adorant. Tunc praepositus si-

μα ὁ πραιπόσιτος παρὰ τοῦ βασιλέως, νεύει τῷ τῆς καταστάσεως, κἀκεῖνος λέγει „κελεύσατε,” καὶ ἀπέρχεται ἕκαστος ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ τάξει τε καὶ στάσει. ὁ δὲ τῆς καταστάσεως ποιήσας τὸ ῥωσθῆλιον, ὡς εἰδίσται αὐτῷ, ἐπιδίδωσι τῷ βασιλεῖ, ὁ δὲ βασιλεὺς ἀνελθὼν ἐν τῷ σέντζῳ, κατασφραγίζει τὸν λαὸν ἐκ τρίτου, καὶ καθέζεται. καὶ ὁ πραιπόσιτος λαβὼν νεῦμα παρὰ τοῦ βασιλέως, παρακύνσας νεύει τῷ λαῷ ἐκ γ' διὰ τῆς χειρὸς, καὶ ἡσυχάζουσι τὰ ὄργανα, τὰ δὲ δύο μέρη τὰς συνήθεις φωνὰς καὶ εὐφημίας ἐκτελοῦσι, καὶ τούτων ἰοπανσαμένων, ἀνλεῖ τὸ ὄργανον μέρους Βενέτων, καὶ τούτου ἀλλήσαντος καὶ πανσαμένου, ἄρχεται ὁ δῆμος τῶν Βενέτων τὸν ἀπελατικὸν, καὶ τούτου τελεσθέντος, ἄρχεται τὴν φωνήν. εἰθ' οὕτως λαμβάνει νεῦμα ὁ πραιπόσιτος παρὰ τοῦ βασιλέως, κἀκεῖνος ἀπελθὼν, λαμβάνει τοὺς δομεστίκους τοὺς μεγάλους, ὡς ἡ συνήθεια ἔχει, καὶ κατελθόντες, ἴστανται εἰς τὰς τάξεις αὐτῶν· τὸ αὐτὸ δὲ ποιοῦσι καὶ οἱ Πράσινοι, λέγοντες τὰ ἄκτα αὐτῶν, καὶ τοῦ ὄργανου ἀλλήσαντος, λέγουσθε τὸν ἀπελατικὸν, εἰθ' οὕτως τὴν φωνήν. καὶ ἀνίσταται ὁ βασιλεὺς ἀπὸ τοῦ σέντζου αὐτοῦ, καὶ ἀνλοῦσι τὰ ὄργανα, ὁ δὲ βασιλεὺς ἴστανται εἰς τὸ σέντζον, οἱ δὲ πατρίκιοι καὶ οἱ στρατηγὸι ἴστανται εἰς τὸ τρίκογχον ἐνθεν κἀκεῖσε. εἶτα λαμβάνει νεῦμα ὁ πραιπόσιτος παρὰ τοῦ βασιλέως, καὶ νεύει τῷ φωνοβόλῳ κουβικουλαρίῳ τῷ λέγοντι „ὁ παντοδύναμος καὶ πολυέλεος Θεὸς” καὶ τὰ ἐξῆς, ὁ δὲ κουβικουλάριος νεύει ἀπὸ 25τοῦ παρακυπτικοῦ, καὶ παύουσι τὰ ὄργανα, καὶ ἄρχονται τὰ Ed.L. 175

18. ἀνίστανται ed.

gnum ab eo accipit, datque cerimoniario, is dicit: *Iubete*, omnesque ad suam stationem et ordinem discedunt. Cerimoniarius, facto, ut mos est, rhosthelio, id Imperatori tradit, qui, throno conscenso terque populo signato, in eo adsidet. Praepositus ab Imperatore monitus, prospiciens, ter populo signum manu dat, et, silente organo, duae factiones solennes acclamationes et laudes recitant, quibus finitis, organum Venetae pulsatur, quo facto et silente eo, Veneti apelaticum ordiuntur, eoque finito, voce canunt. Tum praepositus, signo ab Imperatore accepto, discedit, magnosque domesticos, ut mos est, assumit, qui descendunt inque locis suis adstant: idem Prasinii faciunt, acta sua recitant, et postquam organum sonuit, apelaticum, dein cantiones incipiunt. Imperatore a throno surgente, organum pulsatur, eoque in throno stante, patricii et strategi utrinque in triconcho consistunt. Porro praepositus, signo ab Imperatore accepto, praecentorem cubicularium monet, dicitque: *Deus omnipotens et multae misericordiae etc.* Cubicularius etiam e fenestra

μέρη αἰτελοῦναι τὰς τέσσαρας αἰτήσεις, καὶ ἑκάστης πέραις εἰληφύτας, λαμβάνει νεῦμα ὁ πραιπόσιτος, καὶ νεύει τῷ φωνοβόλῳ, κάκεινος συντίθεται τῇ λαφῇ ἐκ τρίτου διὰ τῆς χειρὸς κατὰ τὰς αἰτήσεις αὐτῶν. καὶ συνταξάμενος αὐτοῖς ὁ βασι-
Ms. 126. a λεὺς, εἰσέρχεται εἰς τὸ τρίκογχον, εἶτα στὰς ἔμπροσθεν τῆς 5
βαθμίδος τῆς κόγχης τοῦ τρικλίνου ὁ βασιλεὺς, νεύει τῷ πραιποσίτῳ, ὃ δὲ πραιπόσιτος λέγει „κελεύσατε.” (Δ.) Καὶ πάντων τῶν ἀρχόντων ἐξεληθόντων, μένει ὁ βασιλεὺς μετὰ τοῦ κουβουκλείου μόνου, ὃ δὲ πραιπόσιτος, λαβὼν ἀπὸ τῆς
B κεφαλῆς αὐτοῦ ἐπὶ στέμμα, προσκαλεῖται τοὺς βεστήτορας, καὶ 10
ἀπαλλάσσουσι τὴν χλανίδα τοῦ βασιλέως. εἰθ' οὕτως ἐξέρχεται ὁ βασιλεὺς ἀπὸ τοῦ τρικόγχου, καὶ διέρχεται πάλιν διὰ τῶν αὐτῶν διαβατικῶν, καὶ ἀπέρχεται εἰς τὸν χρυσο-
15 τρικλινον, καὶ ὁ πραιπόσιτος, λαβὼν ἀποκόμβιον τῶν δύο μερῶν, δηριγενόμενος ὑπὸ τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου, δι-
έρχεται διὰ τῶν διαβατικῶν, καὶ ἀπέρχεται ἐν τῷ ἡμικυκλίῳ φιάλης τοῦ τρικόγχου, καὶ παρακύπτει κάτωθεν, οἱ δὲ τοῦ
C μέρους τῶν Βενέτων κρατοῦσιν ἠπλωμένην τὴν χλανίδα τοῦ
δημάρχου αὐτῶν, εἰς ἣν δέχονται τὸ ἀποκόμβιον τὸ διὰ τοῦ
πραιποσίτου παρὰ τοῦ βασιλέως πεμφθὲν αὐτοῖς. ὁμοίως δὲ 20
καὶ οἱ Πράσινοι τὸ αὐτὸ ποιοῦσιν. εἶτα ὑποστρέφει ὁ πραι-
πόσιτος μετὰ τοῦ κουβουκλείου, καὶ τοῦ βασιλέως καθεσθέν-
τος ἐπὶ τοῦ σάντζου, φοροῦντος καὶ τὸ σαγίον αὐτοῦ, καὶ τοῦ
κουβουκλείου εἰς τὸν χρυσοτρίκλινον ἐστῶτος, κελεύει εἰσαχθῆ-

13. εἰς τὸ ed.

prospicit, silentque organa, factiones vero quatuor postulationes instituunt, singulisque ipsis concessis, praepositus, signo accepto, praecentorem monet, qui ter manum populo secundum preces eius componit. Imperator, omnibus ordinatis, triconchum ingreditur, et e regione scalae conchae triclinii constitutus, praeposito annuit, qui dicit: *Iubete.* (III.) Praefectis omnibus egressis, Imperator cum solo cubiculo remanet, praepositus vero, demta ab eius capite corona, vestitores vocat, ut ipsi tunicam exuant. Sic e triconcho per easdem porticus digressus, ad aureum cubiculum abit, praepositus vero, duarum factionum apocombio sumto, cubiculi praefectis comitantibus, per porticus ad hemicyclum phialae triconchi abit, et in loca inferiora prospicit, Veneti autem tunicam demarchi sui expansam tenentes, apocombium ab Imperatore per praepositum ipsis missum recipiunt: idemque et Prasini faciunt. Sic praepositus cum cubiculo redit, at Imperator sagum suum gestans inque throno adsidens, promotiones multorum procerum institui iubet, a mandatoribus per omnes ordines usque ad protospatharios progressus; si pla-

ναι τὰς προβολὰς ἀξιομάτων πολλῶν, ἀπὸ τε μανδατώρων προαναβιβάζων καθ' ἑκάστην τάξιν ἕως πρωτοσπαθαρίων, εἰ κελεύει δὲ, προβάλλεται καὶ πατρικίους. καὶ τούτων τελεσθέντων, καθέζεται ἐπὶ τῆς τιμίας αὐτοῦ τραπέζης εἰς τὸν 5^ο *Ιουστινιανοῦ τρίκλινον*, καὶ κελεύει εἰσελθεῖν σάξιμα· καὶ εἰσάγεται πρῶτον σάξιμον, τὸ κουβούκλειον· καὶ τῇ δευτέρῃ τάξει εἰσέρχονται οἱ πατρίκιοι ἅμα τῶν πρωτοσπαθαρίων καὶ λοιπῶν βασιλικῶν· τῇ τρίτῃ δὲ καταστάσει εἰσέρχεται ὁ δο-
D
μέστικος τῶν σχολῶν μετὰ τοῦ περατικοῦ δήμου τῶν *Βενέ-
10* *ιωτων* τῇ δὲ τετάρτῃ καταστάσει εἰσέρχεται ὁ ἐξκούβιτος μετὰ τοῦ περατικοῦ τῶν *Πρασίνων* δήμου· τῇ δὲ πέμπτῃ καταστάσει εἰσέρχονται οἱ τοῦ μέρους τῶν *Βενέτων*· τῇ δὲ ἕκτῃ καταστάσει οἱ τοῦ μέρους τῶν *Πρασίνων*. καὶ ἑκάστη αὐτῶν τάξις λαβοῦσα ἀποκόμβιον, ἔχον χρήματα ἱκανά, ἐξέρχεται, *15* εὐχαριστοῦσα τὸν Θεὸν καὶ εὐφημοῦσα, καὶ ὑπερευχομένη αὐτῷ.

ΚΕΦ. ἕξ.

Ed.L. 176

*Περὶ τῆς τῶν ἀπάντων ἀρχόντων τάξεως τε καὶ παραστάσεως ἐν ἐκά-
στον δεξιμῷ ἐπιτελουμένων ἐν ταῖς μεγάλαις φιάλεσι.*

20 Ἰστέον, ὅτι μετὰ τὸ καθεσθῆναι τὸν βασιλέα ἐν τῷ σὲν-
τζῷ τῇ τάξει, ἣ ἀνωτέρω εἰρήκαμεν, ἴστανται εὐνοῦχοι προ-

4. εἰς τὸ ed. 10. ΣΧΟΛ. Ἰστέον, ὅτι, εἰ [οὐ ed.] ἀδυνα-
τικός [δύναμις ed.] ἔχει ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν, εἴτε ὁ δομέ-
στικὸς τῶν ἐξκούβιτων, ἐκπροσωποῦσιν αὐτοὺς [sic R. ex
compend. cod., αὐτῶ ed.] πατρίκιοι. 15. τὸν θεῖον βασιλέα
pro τὸν Θεὸν coni. R. 19. ἐπιτελουμένων R., ἐπιτελουμένων
cod. et ed. ταῖς om. ed.

cet, etiam patricios creat. His peractis, venerandae mensae suae in Iustiniani triclinio adsidet, et saxima intrare iubet. Horum primum cubiculum est; in secundo ordine patricii cum protospathariis ac ceteris imperatoriiis veniunt; in tertio domesticus scholarum cum factionis Venetae transitorio populo; in quarto excubitor cum Prasiniae factionis; in quinto Veneti; in sexto Prasinii factionarii. Singuli horum ordinum, accepto apocombio haud mediocris pretii, abeunt Deoque gratias agunt, et laudant ipsum et concelebrant.

CAP. 67.

De loco et ordine, qua procures omnes in singulis deximis, in maioribus phialis institutis, adstare solent.

Notandum est, post Imperatorem, eo ritu, quo exposuimus, in solio assidentem, eunuchos protospatharios, adstrictiori veste in-

τοσπαθάριοι ὕπισθεν τοῦ βασιλέως πλησίον τοῦ σέντζου, ἡλ-
 λαγμένοι τὰ τε στιχάρια αὐτῶν καὶ τὰ σαβάνια, φοροῦσι δὲ
 καὶ τὰ μανιάκια, καὶ ἐπὶ ὧμων βασιάζουσι τὰ σπαθοβάκλια
 αὐτῶν, ὕπισθεν δὲ τῶν αὐτῶν πρωτοσπαθαρίων ἴστανται μέ-
 Β στον τοῦ ἡλιακοῦ πρωτοσπαθάριοι βαρβάτοι ἡλλαγμένοι τὰ τε 5
 σπέκια αὐτῶν καὶ τὰ μανιάκια. τὸ δὲ ἄρμα, ἤγουν τὸ σκου-
 τάριον, βασιάζουσι σπαθάριοι δύο καθ' ἓνα ἕκαστος αὐτῶν,
 καὶ ἴστανται μετὰ τῶν αὐτῶν βαρβάτων πρωτοσπαθαρίων·
 οἱ δὲ σπαθαροκουβικουλάριοι καὶ οἱ κουβικουλάριοι ἴστανται
 ἐπ' εὐθείας ὕπαντες ἔνθεν κάκεισε τῶν αὐτῶν βαρβάτωνιο
 πρωτοσπαθαρίων. ὃ δὲ τῆς καταστάσεως ἴστανται ἔμπρο-
 σθεν τῶν κουβικουλαρίων μικρὸν πρὸς τὸ λαμβάνειν αὐτὸν ἀ-
 πὸ κελύσεως ἐκ τοῦ πραικοσίτου τὰ νεύματα. οἱ δὲ σπα-
 θαροκανδιδάτοι ἴστανται ὕπισθεν τῶν προειρημένων βαρβά-
 των πρωτοσπαθαρίων, σπαθαροκουβικουλαρίων τε καὶ κουβι- 15
 C κουλαρίων βασιάζοντες τὰ σκουτάρια αὐτῶν, φοροῦντες καὶ
 τὰ μανιάκια καὶ τὰ σπαθία αὐτῶν, ὡσαύτως καὶ οἱ σπαθα-
 ριοι φοροῦντες τὰ τε σπαθία αὐτῶν καὶ σκουτάρια, βασιάζ-
 οντες τὰ διαστράλια αὐτῶν, ἴστανται ἔνθεν κάκεισε τῶν σπα-
 θαροκανδιδάτων, ὁμοίως εἰ τύχῃσι καὶ σπαθάριοι διὰ πόλε- 20
 ως. οἱ δὲ σιλεντιάριοι ἴστανται ἐν τῷ κρεμαμένῳ βήλῳ πύ-
 λης τοῦ ἡλιακοῦ ἐν τῷ μαρμαρίνῳ πουλπίτῳ· ἄρχοντες δὲ
 τοῦ κουβουκλείου καὶ πατρίκιοι ἴστανται ἔνθεν κάκεισε ἐν
 τοῖς παρακνυπτικοῖς καγκέλλοις ὄρθιοι, ἐπερειδόμενοι ἐπ' αὐ-
 τοῖς. (B.) Ἰστέον δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι, εἰ τύχοι γενέσθαι τὰ 25

8. βαρβάτοι ἀσπαθάριοι cd.   15. σπαθαροκουβικουλάριοι τε
 καὶ κουβικουλάριοι ei.

dutos suaque sabania, torques item et in humeris spathobaculos
 suos gestantes, prope thronum adstare: post hos in medio solario
 protospatharios barbatos in mutatoriis cumque speciis et torquibus.
 Arma seu scutarium spatharii duo, unus post alterum, gestant, cum-
 que his barbati protospatharii consistunt: spatharocubicularii et cu-
 bicularii omnes ad horum sinistram locum utrinque habent. Ceri-
 moniarius paulo ante cubicularios stat, ut a mandato accipere signa
 a praeposito possit. Post dictos protospatharios barbatos spatharo-
 candidati, spatharocubicularii vero et cubicularii scutaria sua, tor-
 ques et gladios, spatharii idem gladios suos et sua dextralia gestan-
 tes ad utramque spatharocandidatorum manum adstant: sic etiam
 spatharii, si qui in urbe adsunt. Silentarii in velo suspenso portae
 solarii in pulpito marmoreo, praefecti cubiculo et patricii utrinque
 in cancellis, unde prospicere solent, recti ipsisque innixi adstant.
 (II.) Quodsi in secreta phiala triconchi dextrimum instituitur, omnes

δέξιμον ἐν τῇ μυστικῇ φιάλῃ τοῦ τρικόγχου, τελεῖται ἢ τῆς παραστάσεως τάξις οὕτως. καθέζεται ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τοῦ δέντζου, ὡς εἶθισται αὐτῷ, καὶ ἴστανται ἐνώπιον αὐτοῦ ἄρχοντες τοῦ κουβουκλείου, οἱ δὲ πατρίκιοι καὶ στρατηγοὶ ἴστανται ἅπαντες ἔνθεν κἀκεῖσε ἀπὸ τοῦ πουλπίτου ἐν ταῖς θυρίσι· οἱ δὲ συγκλητικοὶ ὑπατικοὶ ἴστανται ἀπ' αὐτῶν ὁμοίως Ms. 127. a καὶ αὐτοὶ ἐν ταῖς θυρίσιν. ὡσαύτως καὶ οἱ εὐνοῦχοι πρωτοσπαθάριοι ἴστανται ὀπισθεν τοῦ βασιλέως πλησίον τοῦ σέντζου ἠλλαγμένοι· οἱ δὲ βαρβάτοι πρωτοσπαθάριοι καὶ οἱ τὸ 10 ἄρμα κατέχοντες, ὡς προεῖρηται, ἴστανται ἔμπροσθεν τῶν πυλῶν τοῦ τρικόγχου. ὀπισθεν τῶν προῤῥηθέντων εὐνοῦχων πρωτοσπαθαρίων σπαθαροκουβικουλάριοί τε καὶ κουβικουλάριοι ἴστανται ἐν τῇ τρίτῃ πύλῃ τοῦ τρικόγχου, οἱ δὲ σπα- Ed. L. 177 θαροκανδιδάτοι καὶ οἱ σπαθάριοι ἴστανται ἔνθεν κἀκεῖσε τοῦ 15 βασιλέως ἐν τοῖς μαρμαρίνοις πουλπίτοις· ὁ δὲ τῆς καταστάσεως ἴσταται ἔμπροσθεν τῶν προεῖρημένων σπαθαροκανδιδάτων τε καὶ σπαθαρίων, ὀπισθεν δὲ τοῦ τῆς καταστάσεως ἴστανται σιλεντιάριοι.

ΚΕΦ. ξη'.

20 Περὶ τοῦ χρυσοῦ ἵπποδρομίου καὶ τῶν ἐν αὐτῷ τελουμένων.

Προέρχονται ἅπαντες ἐννύχοι, ἠλλαγμένοι ἀπὸ λευκῶν Β χλανιδίων, οἱ μὲν ἐν τῇ θερμάστρᾳ, οἱ δὲ ἐν τῇ ἀψίδι· καὶ

11. Post τρικόγχου distinctionem om. ed. 12. ἀσπαθαρίων. οἱ σπαθαρ. ed.

hoc ordine adstare solent. Imperator, ut ipsius mos est, in solio sedet, ante ipsum praefecti cubiculo, patricii et strategii utrinque a pulpito in ianuis, post eos senatores et consulares pariter in ianuis consistunt. Sic et eunuchi protospatharii pone Imperatorem prope thronum in mutatoriiis, barbati protospatharii et qui arma tenent, ut dictum est, coram portis triconchi. A tergo eunuchorum protospathariorum, quorum supra meminimus, spatharocubicularii et cubicularii in tertia parte triconchi, spatharocandidati et spatharii ad utrumque Imperatoris latus in marmoreis pulpitis, cerimoniaris ante dictos spatharocandidatos et spatharios, et a tergo eius silentiarii adstant.

CAP. 68.

De aureo hippodromo, et quae in illo peraguntur.

Omnes albis vestibus induti nocte partim ad caminum, partim ad apsidem procedunt: praepositus, accepta a silentiario combina,

λαβῶν κομβίαν ὁ πραιπόσιτος παρὰ σιλεντιαρίου, εἰσέρχεται καὶ ἐπιδίδωσιν αὐτὴν τῷ βασιλεῖ, ὁ δὲ βασιλεὺς κελεύει τῷ πραιποσίτῳ δοθῆναι τὸ πέρατον, καὶ ἐξελθὼν μετὰ τῶν τοῦ κουβουκλείου ἀπάντων, διέρχεται διὰ τῶν διαβατικῶν τῶν ἁγίων τεσσαράκοντα. εἶτα ἐλθόντα ἐν τῷ ἡμικυκλίῳ τοῦ τρικόγγου δέχεται αὐτὸν ἐκεῖσε ὁ τῆς καταστάσεως μετὰ σιλεντιαρίων ἀπάντων, καὶ διέρχεται μετ' αὐτῶν ὁ πραιπόσιτος διὰ τε τῆς ἀψίδος καὶ τῆς δάφνης. ἀπελθὼν δὲ μέχρι τοῦ ἀγνουστέως, ἐξέρχεται εἰς τὸ στεγνὸν ἐν τῇ χρυσοῇ χειρὶ, καὶ εὐρίσκει ἐκεῖσε ἐστῶτας τοὺς κούρσωρας μετὰ τῶν δεκανῶνιο C ἐνθεν ἀπέκτισε. διελθόντες δὲ μέσον αὐτῶν οἱ τε δήμαρχοι καὶ ὁ ἀκτουάριος καὶ πλησιάζαντες τῷ πραιποσίτῳ, προσκυνῶσιν αὐτῷ, καὶ εἰθ' οὕτως δίδωσιν αὐτοῖς ὁ πραιπόσιτος τὸ πέρατον, εἶτα ὑποστρέψας ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε, δηριγευόμενος ὑπὸ τῶν προσηρημένων, εἰσέρχεται ἐν τῷ παλατίῳ. (B.) Οἱ 15 δὲ βασιλεὺς περιβαλλόμενος τὸ χρυσοπερίκλειστον αὐτοῦ σάγιον καὶ δηριγευόμενος ὑπὸ τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου, διέρχεται διὰ τῶν διαβατικῶν τοῦ τρικόγγου, ἀψίδος τε καὶ τῆς δάφνης, ἄπτων κηρῶν ἐν τοῖς εὐκτηρίοις, ὡς εἴθισται αὐτῷ. καὶ διελθὼν διὰ τοῦ ἀγνουστέως, εἰσέρχεται εἰς 20 τὸν ἅγιον Στέφανον, καὶ ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε ἀνέρχεται διὰ τοῦ μυστικοῦ κοχλιοῦ ἐν τῷ κοιτῶνι τοῦ καθίσματος, καὶ ἐκεῖσε παρακύπτει, μέχρις ἂν ἅπαντα εὐτρεπισθῶσι. τοῦ δὲ τῆς καταστάσεως ἐλθόντος καὶ δηλώσαντος τῷ πραιποσίτῳ, ὡς

8. ΣΧΟΛ. Ἰστέον, ὅτι πάντα τὰ ἵπποδρόμια, τὰ τε πρῶτ' καὶ δεύτ' [δῆλ' ἡσ cod. et ed.] γινόμενα, τοῦτον τὸν τύπον καὶ ταύτην ἔχουσι τῆν τάξιν. 11. οἱ δὲ δῆμ. ed.

intrat eamque Imperatori tradit, qui praepositum paratum dare iubet, isque cum omnibus cubiculariis abiens, per porticus sanctorum quadraginta progreditur. In hemicyclum triconchi venientem cerimoniaris cum omnibus silentiariis excipit, his comitantibus, per apsidem et daphnem transit. Postquam vero ad augusteum pervenit, ad triclinium in aurea manu pergit, ibique cursores cum decanis suis utrinque constitutos invenit. Per medium horum tribunus et actarius ingressi, ad praepositum accedunt, et prono in terram corpore eum salutant, quo facto, eis paratum dat, et ab his reversus, in dictionum comitatu palatium intrat. (II.) Imperator sagum suum auro praetextum gestans et a cubiculo praefectis stipatus, per porticum triconchi, apsidis et daphnes transit, accensis pro more in oratoriis cereis. Digressus vero per augusteum, ad S. Stephani procedit, inde per secretam cochleam ad cubiculum throni ascendit, unde, usque dum omnia parata sunt, prospicit. Cerimoniaris abit, et praeposito nuntiat, vasa omnia prompta esse, aurigas egressos ad

ὅτι πάντα ἑτοιμά ἐστι τὰ σκεύη, ἐξεληθόντες οἱ ἡνίοχοι ἐπο- Ms. 127.b
 ησαν τὰ ὑποδιαλύσιμα αὐτῶν, καὶ ἴστανται ἐν τοῖς ἰδίους τό-
 ποις μετὰ τῶν ἀρμάτων αὐτῶν, οἱ δὲ δημοκράται καὶ οἱ δῆ-
 μαρχοι ἀνῆλθον ἐν ταῖς ἐξ ἔθους καθέδραις ὀπισθεν τῶν δῆ-
 5 μων, ἐκδεχόμενοι τὴν ἀνατολὴν τοῦ δεσπότου, ὅπως ἀνέλθω- Ed. L. 178
 σιν ἕκαστος ἐν τῷ αὐτοῦ δήμῳ, ἅπαντες οἱ ἵπποι τῶν ἀρμά-
 των ἀνῆλθον, ὁ στρατὸς μετὰ τῶν φλαμούλων ἴστανται ἐν
 ταῖς τάξεσιν αὐτῶν, ὁ κοινὸς λαὸς ἀνῆλθον καὶ ἐπληρώθησαν
 τὰ βῆθρα. τότε εἰσελθὼν ὁ πραιπόσιτος δηλοῖ τῷ βασιλεῖ,
 10 ὡς ὅτι ἅπαντα ἑτοιμά ἐστίν· ὁ δὲ βασιλεὺς κατέρχεται διὰ
 τῆς λιθίνης σκάλας, κατερχόμενος δὲ λέγει τῷ πραιποσίτῳ
 „δὸς μεταστάσιμον.“ κακεῖνος λέγει μεγάλως „μεταστάσι-
 15 καὶ περιβάλλουσι τὴν γλανίδα τῷ βασιλεῖ, εἰπόντος δὲ τοῦ
 πραιποσίτου „κελεύσατε,“ ἐξέρχονται οἱ βεστήτορες ἀπὸ τοῦ B
 κοιτῶνος, καὶ στεφθεῖς ὑπὸ τοῦ πραιποσίτου ὁ βασιλεὺς ἐξέρ-
 χεται ἀπὸ τοῦ κοιτῶνος, δηριγευόμενος ὑπὸ τῶν ἀρχόντων τοῦ
 κουβουκλείου, σιὰς δὲ εἰς τὸ στενὸν, νεύει τῷ πραιποσίτῳ, ὃ
 20 δὲ πραιπόσιτος τῷ ὀστιαρίῳ, καὶ ὁ ὀστιάριος εἰσάγει τοὺς πα-
 τρικίους, τὸ δὲ βῆλον τῆς πύλης ἐκείνης σιλεντιάριος ποιεῖ.
 (Γ.) Εἰσελθόντες δὲ ἔσω οἱ πατρικιοὶ μετὰ καὶ τῶν στρατηγῶν,
 πίπτουσι, καὶ ἀναστάντων αὐτῶν, νεύει ὁ βασιλεὺς τῷ πραι-
 ποσίτῳ, καὶ λέγει μεγάλως „κελεύσατε.“ ἀπὸ δὲ τῶν ἐ-

decursionem se acciunxisse, inque locis suis cum curribus consistere:
 principes vero et tribunos factionis ad solitas sedes pone factiones
 ascendisse, et mandata a Dominis, ut singuli in sua factione acce-
 dant, exspectare, equos omnes curribus iungendos adductos esse,
 exercitum cum flammulis in suis ordinibus adstare, communem po-
 pulum adscendisse scalasque omnes complevisse. Tunc praepositus
 ad Imperatorem accedens, parata omnia esse nuntiat: is per sca-
 lam lapideam descendens, praeposito edicit: *Da processum*, is elata
 voce: *Processus*. Imperator se ad cubiculum confert, ad quem ve-
 stitores a praeposito arcessiti intrant, et Imperatorem tunica indu-
 duunt, praeposito dicente: *Iubete*; vestitores q, cubiculo abeunt,
 et ipse Imperator, a praeposito coronatus, praefectis cubiculi com-
 mitantibus, discedit, inque angusta porticu constitutus, signum
 praeposito, hic ostiario dat, qui patricios adducit, eius portae ve-
 lum silentiario curante. (III.) Patricii intro cum strategis ingressi
 procidunt, quibus surgentibus, Imperator rursus praeposito signum
 dat, qui magna voce exclamat: *Iubete*. Ab his Imperator stipatus,
 in triclinium prodit, ubi eo die coronatur, simulque tres quatuorve
 silentiarii intrant, quorum tres ad dextram factionis partem a tergo

κεῖσε δηριγευόμενος ὁ βασιλεὺς, ἐλθὼν ἴσταται ἐν τῷ τρι-
 κλίῳ, ἐν ᾧ ἀριστᾷ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ, καὶ εἰσελθόντες σιλε-
 ντιάριοι τρεῖς ἢ καὶ τέσσαρες, οἱ μὲν τρεῖς διέρχονται ἐν τῷ
 δεξιῷ μέρει τῆς δοχῆς ὀπισθεν, ὁ δὲ ἕτερος ἴσταται ἐν τῷ
 Ms. 128. a μέσῳ. λαβὼν δὲ νεῦμα ὁ πραιπόσιτος παρὰ τοῦ βασιλέως, 5
 δίδωσι νεῦμα τῷ σιλεντιάρῳ, ὁ δὲ σιλεντιάριος ἀπέρχεται
 ἐν τῷ βῆλῳ, καὶ λέγει μεγάλως „λεβᾶ.” καὶ εἰσάγει τὸν τῆς
 καταστάσεως, καὶ ἴσταται μέσον τῆς δοχῆς, λαβὼν δὲ πάλιν
 νεῦμα ὁ πραιπόσιτος παρὰ τοῦ βασιλέως, νεύει τῷ μαγίστρῳ,
 μὴ ὄντος δὲ μαγίστρου, νεύει τῷ κοιαιίστρω. ἰστέον δὲ, ὅτι, 10
 εἰ μὲν ὁ ὑπαρχος τοῦ πραιτωρίου καὶ ὁ κοιαιίστωρ οὐκ εἰσι
 πατρίκιοι, πρὸ τῆς συγκλήτου ἴδιον βῆλον εἰσέρχονται· λα-
 βὼν γὰρ νεῦμα ὁ μάγιστρος, νεύει λέγων τῷ τῆς καταστάσεως
 „κόμητες,” κακείνος ἀπελθὼν λέγει „λεβᾶ.” καὶ εἰσέρχονται
 D οἱ τῆς συγκλήτου, προσκυνήσαντες δὲ ἴστανται ἕκαστος αὐ- 15
 τῶν ἐν τῇ τάξει αὐτῶν· εἶτα νεύει πάλιν ὁ βασιλεὺς τῷ
 πραιποσίτῳ, ὁ δὲ πραιπόσιτος τῷ μαγίστρῳ, ὁ δὲ μάγιστρος
 νεύει τὸ δεύτερον τῷ τῆς καταστάσεως, λέγων „προφέκτωρ.”
 κακείνος εἰς τὸ βῆλον ἀπελθὼν λέγει „λεβᾶ,” καὶ εἰσέρχεται
 ὁ ἀπὸ ἐπάρχων· προσκυνήσας δὲ καὶ αὐτὸς, ἴσταται ἐν τῇ 20
 τάξει αὐτοῦ. εἶτα νεύει ὁ βασιλεὺς τῷ πραιποσίτῳ, κακείνος
 τῷ τῆς καταστάσεως, καὶ λέγει „κελεύσατε.” αὐτοὶ δὲ ὑπερ-
 Ed. L. 179 εὔχονται „εἰς πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς χρόνους.” (Δ.) Καὶ
 εὐθὺς κατασχὼν ὁ τῆς καταστάσεως τὸ ἄκρον τῆς χλανίδος
 τοῦ βασιλέως καὶ ποιήσας ὄρωσθέλιον, ἐπιδίδωσι τῷ βασιλεῖ, 25

2. εἰσελθονται ed. 18. τὸν τῆς κατ. cod.

transcunt, unus in medio consistit. Signum ab Imperatore postquam praepositus accepit, silentiario annuit, qui ad velum digressus, magna voce clamat: *Leva*, et cerimoniarium adducit, inque medio factionis collocat, iterumque signo ab Imperatore dato, praepositus magistro annuit, aut, si is praesens non est, quaestori. Quodsi vero praefectus praetorio et quaestor patricii non sint, ante senatum proprium velum ingrediuntur: magister quoque, signo accepto, cerimoniario annuens, dicit: *Comites*, isque discessurus, ait: *Leva*. Senatores ingressi, adorant, suoque singuli ordine adstant. Rursus Imperator praeposito, is magistro, magister iterum cerimoniario signum dat, et dicit: *Praefecti*. At is in velum procedens, dicit: *Leva*, quo facto, expraefectus intrat, et, postquam adoravit, in ordine suo adstat. Posthac praeposito Imperator, praepositus cerimoniario annuit, qui dicit: *Iubete*, illi: *In multa bonaque tempora* etc acclamant. (IV.) Statim cerimoniarius, comprehensa Imperatoris tunica, rhosthelium facit, idque huic tradit, ut, throno con-

ὄπως ἀνελθὼν ἐν τῷ σέντζφ, σφραγίσῃ μετ' αὐτοῦ τὸν λαὸν
 κατὰ συνήθειαν. δριγευόμενος δὲ, ὡς προεῖρηται, ὑπ' αὐ-
 τῶν πάντων ὁ βασιλεὺς, ἐξέρχεται καὶ ἀνέρχεται ἐν τῇ κα-
 θίσματι, καὶ στὰς ἔμπροσθεν τοῦ σέντζου, σφραγίζει τὸν λα-
 5ὸν ἐκ γ', πρῶτον μὲν μέσον, δεύτερον τὸν τοῦ Βενέτου δῆ-
 μον, τρίτον τοῦ Πρασίνου, καὶ καθέζεται ἐπὶ τοῦ σέντζου.
 μετὰ δὲ τὴν συμπλήρωσιν τῆς εὐφημίας τοῦ δήμου καὶ τῶν
 στρατευμάτων νεύει ὁ βασιλεὺς τῷ πραιποσίτφ· ὁ δὲ πραι-
 πόσιτος ἐξελθὼν ἔξω τοῦ καθίσματος, ἴσταται ἐπάνω τῶν
 10βιάθρων, καὶ προσκαλεῖται τοὺς τε πατρικίους τοὺς κατὰ συν-
 ἤθειαν ἐκτελοῦντας προσκύνησιν, καὶ εἰσελθόντες κατὰ τὴν
 τάξιν αὐτῶν ἐν τῇ καθίσματι, προσκυνοῦσι τῷ βασιλεῖ, καὶ
 ἐξέρχονται ὑπερευχόμενοι, καὶ ἴστανται ὑποκάτω τῶν βιά-
 15θρων ἔμπροσθεν τῆς μεγάλης πύλης. καὶ μετὰ τὴν συμπλή-
 ρωσιν πάντων λαβῶν νεύμα ὁ πραιπόσιτος παρὰ τοῦ βασι-
 λέως, ἐξελθὼν ἴσταται πάλιν ἐπάνω τῶν βιάθρων, καὶ νεύει Ms.128.b
 τοῖς τὴν προσκύνησιν τελέσασιν, ὅπως ἀπέλθωσι ἐν ταῖς αὐ-
 τῶν τάξεσιν ἐν τοῖς σκαμνίοις. τελεσθέντων δὲ τῶν δ' βασι-
 20ων, ἀνίσταται ὁ βασιλεὺς ἀπὸ τοῦ σέντζου, οἱ δὲ πατρικιοὶ
 καὶ οἱ στρατηγοὶ ἴστανται ἐν τῇ τρικλίνφ, ἐν ᾗ ἀριστᾶ τῇ
 αὐτῇ ἡμέρᾳ ὁ βασιλεὺς, ἐνθεν κἀκεῖσε, καὶ δριγευόμενος ὑπὸ
 τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου, διέρχεται, αὐτοὶ δὲ ὑπερευ-
 χονται „εἰς πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς χρόνους.” καὶ εἰσελθόντος
 τοῦ βασιλέως εἰς τὸν κοιτῶνα αὐτοῦ, λαμβάνει ὁ πραιπόσιτος

17. ἀπέλθωσι R., ἀπελθόντες cod., ἀπέλθονται cd.

ascenso, populum eo more solenni signet. Stipatus ergo ab his omni-
 bus, ut supra dixi, Imperator ab inque sedem suam revertitur, et
 ante thronum constitutus, ter populum signat, primo quidem me-
 dium, secundo Venetam, tertio Prasinam factionem, rursusque in
 throno residet. Peracta vero factionis et militum acclamatione, Im-
 perator praeposito signum dat: is a throno progressus, supra in
 gradibus stat, et patricios pro more adorantes advocat, qui suo
 ordine ad thronum ingressi, Imperatorem adorant, faustaque appre-
 ccati, discedunt, et ante magnam portam infra ad gradus adstant.
 Peractis omnibus, praepositus signum ab Imperatore accipit, et ite-
 rum egressus, supra in gradibus ante magnam portam constitutus,
 eos, qui adorarunt, ut ad ordines suos in scamna discedant, admo-
 net. Actis vero quatuor palmis, Imperator e throno surgit, patricii
 et strategi in triclinio, ubi Imperator eo die convivium instituit,
 utrinque adstant: ipse a cubiculi praefectis, longa ac felicia tempora
 apprecantibus, stipatus, procedit. Ingresso autem cubiculum suum
 coronam praepositus a capite demit, ingressi a mandato vestitores,

τὸ στέμμα ἀπὸ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, καὶ εἰσελθόντες οἱ βε-
στήτορες ἀπὸ κελεύσεως, λαμβάνουσι τὴν χλανίδα, καὶ ἐξέρ-
χονται· εἰθ' οὕτως ἐξέρχεται ὁ βασιλεὺς, καὶ καθέζεται ἐπὶ
τῆς τιμίας αὐτοῦ τραπέζης μετὰ καὶ φίλων, ὧν κελεύει, καὶ
ἀναστὰς ἀπὸ τοῦ κλητωρίου ὁ βασιλεὺς καὶ μικρὸν ἀναπαύ-
σας, ἐκδέχεται, μέχρις ἂν τὰ πάντα ἐτοιμασθῶσιν ἐν τῷ
ἵππικῳ.

D

Περὶ τοῦ δειλινοῦ ἵπποδρομίου.

Ἔττα εἰσελθὼν ὁ τῆς καταστάσεως δηλοῖ τῷ πραιποσίτῳ,
ὡς ὅτι ἅπαντα ἐτοιμὰ ἔστι, καὶ ὁ πραιπόσιτος δηλοῖ τῷ βασιλεῖ·¹⁰
ὁ δὲ βασιλεὺς διέρχεται διὰ τῆς λιθίνης σκάλας, καὶ εἰσέρχεται
ἐν τῷ κοιτῶνι αὐτοῦ, καὶ περιβάλλεται τὴν χλανίδα αὐτοῦ καὶ
τὸ στέμμα κατὰ τὸ εἰωθὸς, καὶ δηριγευόμενος ὑπὸ τε τῶν
ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου, διέρχεται διὰ τοῦ στενοῦ τρι-
κλίνου. καὶ ἐξέρχεται ἐν τῷ μεγάλῳ τρικλίνῳ, ἐν ᾧ ἀριστᾶ,¹⁵
καὶ στὰς ἐκεῖσε ἅμα τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου, νεύει
τῷ πραιποσίτῳ, κἀκεῖνος τῷ ὀστιαρίῳ, καὶ εἰσάγει πατρικίους
Ed.L. 180 καὶ στρατηγούς, καὶ προσκνησάντων τὸν βασιλέα, λαμβάνει
νεῦμα ὁ πραιπόσιτος παρὰ τοῦ βασιλέως, καὶ λέγει „κελεύ-
σατε,” κατ' εὐθέως ἐξελθόντες ἔξω τῆς πύλης οἱ τε πατρίκιοι²⁰
καὶ στρατηγοὶ μετὰ τῆς συγκλήτου, ἴστανται ἔνθεν κἀκεῖσε.
καὶ τοῦ βασιλέως ἐστῶτος ἐν τῇ πύλῃ, πίπτουσιν οἱ προει-
ρημένοι ἅπαντες, καὶ ἀναστάντων, λαμβάνει νεῦμα ὁ πραιπό-

tunicam sumunt et abeunt. Sic deinde Imperator egreditur, et una
cum amicis, quos invitari iussit, venerandae mensae suae adsidet,
postquam a convivio surrexit et paululum quievit, dum omnia ad
equestrum decursionem parata sint, expectat.

DE VESPERTINA EQUESTRI DECURSIONE.

Post haec ingressus cerimoniarum praeposito, omnia parata esse,
nuntiat, praepositus Imperatori: qui per lapideas scalas digressus,
cubiculum suum intrat, tunica indutus, coronam pro more sumit,
aque praefectis cubiculo stipatus, per angustum triclinium transit.
Inde ad magnum triclinium, ubi epulae instituuntur, una cum omni-
bus cubuli praefectis se confert, et praeposito, is ostiario, signum
dat, et patricos ac strategos adducit, qui postquam Imperatorem
adorarunt, praepositus, signo ab eo dato, dicit: *Iubete*, statimque
patricii et strategi, extra portam egressi, utrinque adstant. In porta
autem Imperatore adstante, dicti omnes in terram procidunt, qui
postquam surrexere, praepositus signum ab Imperatore accipit, ac

σιτος παρὰ τοῦ βασιλέως, καὶ νεύει τῇ τῆς καταστάσεως, κα-
 κείνος λέγει „κελεύσατε” αὐτοὶ δὲ ὑπερέχονται τὸν βασι-
 λέα. (B.) Ἀπὸ δὲ τῶν ἐκεῖσε δηριγευόμενος ὁ βασιλεὺς ὑ-
 πό τε τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου, πατρικίων τε καὶ
 5 στρατηγῶν, ἀνέρχεται ἐν τῇ καθίσματι μετὰ τῶν τοῦ κου-
 βουκλείου ἀρχόντων καὶ δύο μαγλαβιτῶν, σπαθαρίων βαστα-
 ζόντων τὰ διστράλια, φορούντων καὶ τὰ σπαθία αὐτῶν, ὡς
 ἐν ἐκάστῳ ἵπποδρομίῳ εἰώθασι ποιεῖν. καὶ ἀνελθὼν ἐν τῇ
 σέντζῳ ὁ βασιλεὺς καὶ σφραγίσας τὸν λαὸν ἐκ τρίτου, καθέζε-
 10 ται, καὶ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς εὐφημίας τοῦ λαοῦ ἐξ-
 ἔρχεται ὁ πραιπόσιτος ἀπὸ κελεύσεως, καὶ νεύει τοῖς πατρι-
 κίοις καὶ στρατηγοῖς, καὶ ἀπέρχεται ἕκαστος ἐν τῇ αὐτοῦ τά-
 ξει τε καὶ καθέδρῳ· δείλης γὰρ ἐν τῇ τοιαύτῃ τάξει ἐξέρχεται
 ὁ βασιλεὺς, καὶ οὐχὶ ὡς τὸ πρῶτ'. τελεσθέντων δὲ τῶν
 15 τεσσάρων βαίων, ἀνίσταται ὁ βασιλεὺς ἀπὸ τοῦ σέντζου, τῶν C
 πατρικίων καὶ στρατηγῶν ἐστῶτων ἐν τῇ τρικλίῳ, ἐν ᾗ ἀ-
 ριστιᾷ, ἔθεν κάκεισε, καὶ δηριγευόμενος ὁ βασιλεὺς ὑπὸ τε
 τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου, διέρχεται μέσον αὐτῶν αὐ-
 τοὶ ὑπερέχονται „εἰς πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς χρόνους,” καὶ
 20 διελθὼν διὰ τοῦ στενοῦ τρικλίνου, εἰσέρχεται ἐν τῇ κοιτῶνι
 αὐτοῦ, καὶ ἀπαλλάξας τὴν τε χλανίδα καὶ τὸ στέμμα κατὰ
 τὸ σῦνηδες, περιβύλλεται σαγίον, καὶ κατέρχεται διὰ τοῦ μν-
 στικοῦ κοχλιοῦ, καὶ διέρχεται διὰ τοῦ ἀγυουστέως καὶ τῆς
 ἀψίδος καὶ τοῦ τρικόγχου. δηριγεύεται δὲ ὑπὸ πάντων τοῦ
 25 κουβουκλείου, ἐστῶτων τῶν τε πρωτοσπαθαρίων καὶ τῶν μα-
 γλαβιτῶν ἐν τῇ ἡμικυκλίῳ τοῦ τρικόγχου ἔμπροσθεν τοῦ ἀ-
 6. μαγλαβιτῶν σπαθαρίων, βασταζόντων ed.

cerimoniario annuit, qui dicit: *Iubete*, ipsi felicia quaevīs Imperatori apprecantur. (II.) Imperator a cubiculo praefectis, patriciis et strategis stipatus, thronum cum cubiculariis et duobus manclavitis, spathariis dextralia sua spathasque gestantibus, ut facere in omnibus decursionibus solent, conscendit. Quo facto, et populo ter signato, sedet, et populi acclamatione finita, praepositus a mandato egreditur, patriciis et strategis signum daturus, qui omnes ad ordinem ac sedem suam discedunt. Vesperi enim hoc ritu, et non ut mane, Imperator procedit. Peractis quatuor palmis, a throno surgit, patriciis et strategis in triclinii, ubi convivium celebrat, utroque latere adstantibus, et in obsequio praefectorum cubiculo per medios, multa et felicia tempora ipsi apprecantes, transit, perque angustum triclinium digressus, cubiculum suum petit, ubi tunica et corona deposita, sagum pro more induit, perque secretam cochleam, angustum, apsidem et triconchum procedit. Cu-

γίου Ἰωάννου. καὶ διέρχεται ὁ βασιλεὺς, δηριγευόμενος ὑ-
 D πὸ τῶν προειρημένων, διὰ τοῦ αὐτοῦ ἡμικυκλίου, αὐτοὶ δὲ
 ὑπερεύχονται τὸν βασιλέα, καὶ διελθὼν διὰ τῆς γανωτῆς πύ-
 λης τοῦ μονοθύρου καὶ διὰ τῶν διαβατικῶν τῶν ἁγίων μί,
 εἰσέρχεται ἐν τῷ χρυσοτρικλίῳ, καὶ ὑπερευξάμενοι μεγάλως
 οἱ τοῦ κυβουκλείου ἅπαντες τὸ „εἰς πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς
 χρόνους,” ἐξέρχονται, καὶ ἀπέρχονται ἕκαστος αὐτῶν ἐν τῷ
 ἰδίῳ αὐτοῦ οἴκῳ.

E d.L. 181

ΚΕΦ. 59.

Ἄσα δεῖ παραφυλάττειν, ἐπιπικουῦ ἀγομένου τοῦ καταλόγου. 10

Μα. 129. b Προσκαλοῦνται οἱ δεσπότες τοῖς πραιποσίτοις, κελεύοντες
 ἄσῃναι τὸ βηλάριον, ἦτοι κρεμάσαι τὸ πάνιον. ὁ δὲ πραι-
 πόσιτος ἐξελθὼν, λέγει τῷ θεσσαρίῳ· „ἄπελθε, βάλε ἄνω.”
 ὁ δὲ ἐξερχόμενος ἔρχεται εἰς τὸ στάμα, ἦγουν εἰς τὸ Π, καὶ
 κατασφραγίζων, ποιεῖ τρεῖς σταυροὺς, καὶ ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε 15
 ἀπέρχεται εἰς τὸ δεύτερον κριτάριον, κἀκεῖσε ὁμοίως κατα-
 σφραγίζει τρίτον ἐπὶ τὰς θύρας, καὶ λέγει τρίτον μεγάλη φω-
 Β νῆ· „ἄπελθε, βάλε ἄνω,” καὶ εὐθέως ὁ κουστοδιάριος κρε-
 μαῖ τὸ βῆλον ἄνω, καὶ ὁ μαγγανάριος ἰστῆ τὰ κάγκελλα. ὁ
 δὲ θεσσαρίος ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε κατερχόμενος, ἀπέρχεται εἰς τὸν 20
 σταῦλον, καὶ ἰσταται εἰς τὴν φλιὰν τοῦ μεγάλου πυλῶνος,

2. αὐτοῦ om. ed. 13. θεσσαραρίῳ conl. Leich. 20. εἰς τὸ
 στάβλον ed.

bicularii omnes eum comitantur, protospatharii vero et manclav-
 vitae in hemicyclo triconchi ante S. Ioannis aedem adstant. A
 dictis stipatus Imperator, per idem hemicyclum transit, ipsis fau-
 sta ei apprecantibus, perque cancellatam portam et porticus qua-
 draginta Sanctorum aureum triclinium intrat, ubi cubicularii omnes
 alta voce ei acclamant: *In longa et felicia tempora!* et sic ab-
 eunt, et singuli ad aedes suas discedunt,

CAP. 69.

Observanda, quando equitatus fit designatio.

Domini praepositos vocant, utque velarium dent seu pannum
 suspendendum curent, praecipunt. Praepositus vero discedit, et
 tesserario dicit: *Abi, sursum proiice*, atque sic tesserarius ad stationem
 circi, quae formam litterae *II* refert, accedit, et ter populum cruce
 signat, inde ad secundam stationem, ubi pariter ad iannas crucem
 facit, terque magna voce exclamat: *Abi, sursum proiice*; tunc cus-
 todarius velum statim in superiori loco suspendit, et machinarius
 cancellos constituit. Tesserarius ab eo loco descendit, stabulumque

καὶ λέγει μικρῶ τῇ φωνῇ· „δεῦτε ἔμπροσθεν, παιδία, χαί-
 ρετε, ἄγετε” καὶ ἀνταποκρίνονται λέγοντες μεγάλη φωνῇ
 πάντες οἱ σταβλησιανοὶ „χαίρετε.” εἶτα λέγει ὁ θεωρητής·
 „θεοῦ τὴν νίκην ἔχει.” εἶτα οἱ σταβλησιανοί· „τὸ πρόσω-
 5 πόν σου, οὐράνιε,” οἱ Πράσινοι „ὄλύμπιε.” ὁμοίως εὐφη-
 μοῦσι τὸν τοῦ λευκοῦ; οἱ δὲ Πράσινοι τὸν τοῦ ῥουσίου. καὶ
 πάλιν λέγει ὁ θεωρητής φωνῇ μεγάλῃ „ἄγιε, τρισάγιε.” καὶ
 ἀποκρίνονται πάντες καὶ λέγουσι· „νίκη εἰς τὸ Βένετον,” οἱ C
 Πράσινοι „εἰς τὸ Πράσινον.” ὁ θεωρητής „δέσποινα Θεοτό-
 10 κε.” ὁ λαός· „νίκη εἰς τὸ Βένετον,” οἱ Πράσινοι „εἰς
 τὸ Πράσινον.” ὁ θεωρητής· „τοῦ σαυροῦ ἡ δύναμις.” ὁ
 λαός· „νίκη εἰς τὸ Βένετον,” οἱ Πράσινοι „εἰς τὸ Πράσι-
 νον.” ὁ θεωρητής· „Θεοῦ τὴν νίκην ἔχει τὸ πρόσωπόν σου,
 οὐράνιε,” οἱ Πράσινοι „ὄλύμπιε.” ὁμοίως τοῦ φακτιονα-
 15 ρίου εὐφημοῦσι καὶ τὸν μικροπανίτην. (B.) Μετὰ δὲ τὸ
 πληρωθῆναι τὰς εὐφημίας εἰσερχόμενος ὁ θεσσαρίος λαμβά-
 νει λόγῳ συνηθείας αὐτοῦ κριθῆς ταγάρια γ' κουμουλύτα καὶ
 χορταρίου δέματα γ', καὶ εὐθέως ἀναχωρεῖ, καὶ ἀπέσχεται D
 εἰς τὸν τοῦ Πρασίνου στάβλον, καὶ κεῖσε τὰ ὅμοια ἐκτελεῶν,
 20 εὐθέως δὲ λέγουσαν οἱ ἡνίοχοι· „νικήσατε τὰς θύρας,” του-
 τέστιν „ἀσφαλίσατε.” καὶ τούτου γενομένου, ἴστανται οἱ δύο
 ἡνίοχοι καὶ οἱ δύο μαῖστορες καὶ οἱ δύο θεωρηταί, καὶ ἐπι-
 τρέπουσι τοὺς σταβλησιανούς, καὶ ἐκβάλλουσιν ἓνα ἕκαστον

2. ἄγεται cod. Cf. R. ad pag. 185. C. 6. 17. συνηθείας R., συν-
 η superscripto in fine & cod., συνήθει ed. κριθῆς Reisk.
 ex cod. compendio, κριθάρι ed. 19. εἰς τὸ ed. 20. νι-
 κήσετε ed.

ingressus et ad limen magnae portae subsistens, voce submissa dicit:
Euge, huc, filii mei, salvete, agite; stabularii omnes elata voce
 respondent: *Salvete*. Postea inspector: *Dei victoriam habet*; sta-
 bularii: *Faciem tuam, coelestis*, Prasini: *Olympie*, eodemque mo-
 do albae, Prasini russae factiouis principi acclamant. Rursus ille
 voce elata: *Sancte, ter sancte*; cui omnes respondent, et dicunt:
Victoria Venetis, Prasini: *Prasinis*. Inspector: *Domina Deipara*;
 populus: *Victoria Venetis*; Prasini: *Prasinis*. Inspector: *Crucis*
potentia; populus: *Victoria Venetis*; Prasini: *Prasinis*. Inspector:
Dei victoriam facies tua, o coelestis, habet, Prasini: *Olympie!* Ut
 vero factionario, ita et micropannitae acclamant. (II.) Acclamatione
 finita, tesserarius accedit, et pro consuetudine tria hordei cribra
 accumulata totidemque foeni fasciculos sumit, et statim ad Prasino-
 rum stabulum abiens, idem facit: tunc aurigae dicunt: *Vincite ia-
 nuas*, id est: *custodite*. Quo facto, duo aurigae, totidem magistri
 et circenses stant, et stabulariis praecipiant, ut in medium stabulum

ἵππων εἰς τὸ μέσον τοῦ στάβλου ἀπὸ τοῦ πρώτου ἕως τοῦ ἑσχά-
 Ms. 130. a του, καὶ θεωροῦσιν ἀμφοτέρωθεν τὸ σώσιππον. δειλῆς δὲ προέρχον-
 ται οἱ θεωρηταὶ μετὰ τῶν βηγαρίων εἰς τοὺς οἴκους τῶν κρατούν-
 των ἡνωθῶν, καὶ ἀμφοτέρωθεν, οἳ τε ἡνίοχοι καὶ οἱ βηγάριοι καὶ
 Ed. L. 182 οἱ θεωρηταὶ, ἔρχονται εἰς τὸ ὄρνατόριον. μετὰ δὲ τὸ προσελ-
 θεῖν τοὺς ἡνίοχους ἀνέρχεται ὁ δήμαρχος μετὰ ὀλίγων δη-
 μοτῶν καὶ τῶν λοιπῶν φυλητῶν, καὶ συναθροϊζόμενοι πάντες
 ἀντιβάλλουσι πρὸς ἀλλήλους τὰ κάγκελλα καὶ τοὺς ἵππους.
 οἱ δὲ ὄφφικιάλιοι κράζουσι τοὺς θεωρητὰς, ἵνα πειράσωσι
 τὰ κάγκελλα καὶ τοὺς ἵππους, μετὰ δὲ τὸ πειράσαι τούτους 10
 τὰ κάγκελλα ὁ μαγγανάριος ἀνοίγει πάντα, ἐπειγόντος δὲ τοῦ
 τριβούνου, κατέρχονται οἳ τε ἡνίοχοι καὶ οἱ βηγάριοι καὶ αἱ
 θεωρηταὶ καὶ ὁ ἐπιστάτης, καὶ εἰσέρχονται ἀμφοτέρωθεν εἰς τὸ
 τριβουνάλιον,

B Περὶ τῆς ὄρνας, πῶς δεῖ κυλλεῖν.

15

Ἰστέον, ὅτι ἡ ὄρνα ἱσταται ἐν τῷ μέσῳ τοῦ τριβουνα-
 λίου, καὶ ὁ φακτιονάριος τιθεῖ εἰς τὸ φατνίον τῆς ὄρνας τὰ
 δύο σφαιρίδια τοῦ μέρους αὐτοῦ ἐπὶ τὸν τόπον τὸν ἴδιον, ἔνθα
 καὶ κάθηται, ὁμοίως τοῦτο ποιεῖ καὶ ὁ τοῦ ἑτέρου μέρους
 φακτιονάριος· εἰς δὲ τὸ μέσον καθέζεται ἐκ προσώπου τοῦ 20
 κραιποσίτου σιλεντιάριος, δεύτερος μετ' ἐκεῖνον ὁ τριβούνος,
 τρίτος ὁ κούρσωρ, ὡς ἐκ προσώπου τοῦ ἀκτουαρίου, τέταρτος

7. φιλητῶν ed. 10. τούτους τὰ κάγκελλα, ὁ μ. ed. 18.
 τόπον ἴδιον ed.

singulos equos a primo ad ultimum deducant, quos num sani sint, omnes inspiciunt. Vesperī autem circenses cum bigariis ad victorum aurigarum aedes se conferunt, et utrique, tum aurigae, tum bigarii et inspectores ad urnatorium discedunt. Quo postquam aurigae accesserunt, demarchus cum factionariis nonnullis et ceteris sodalibus ascendit, et omnes ibi congregati cancellos et equos invicem conferunt et inspiciunt. Officiales vero inspectores hortantur, ut cancellos et equos examinent ac tentent, quo facto machinarius cancellos omnes aperit, et, urgente tribuno, aurigae et bigarii cum inspecto-ribus et praeside descendunt ac tribunal ingrediuntur.

DE URNA, QUOMODO AGITARI DEBEAT.

Urna in medio tribunali constituta, factionarius duos globulos factionis suae in stabulo eius loco proprio, ubi et sedem suam habet, reponit, quod idem factionarius alterius partis facit: in medio silentiarius, personam praepositi sustinens, secundus post hunc tribunus, tertius cursor, quasi actuarii loco, quartus combinographus impro-

ὁ βασιλικὸς κομβηνογράφος, καὶ ὄπισθεν τῆς ὄργας δύο κομβηνογράφοι, εἷς Βενέτου καὶ εἷς Πρασίνοῦ, ὄπισθεν δὲ τῶν τοιούτων κομβηνογράφων παρίστανται οἱ ὄφφικιᾶλοι. οἱ δὲ ἤνιοχοι ἐκ πλαγίων καθέζονται, δύο ἔνθεν καὶ δύο ἐκεῖθεν, καὶ μετ' αὐτῶν οἱ ἐπιστάται. εἶτα φέρουσιν ἀμφοτέρωθεν ἑνα, οἷον μέρος ἔχει προτίμησιν, ἵνα κυλίσῃ, τοῦ δὲ ἵσταμένου ἐν τῷ μέσῳ, λαμβάνει γνώμην τῶν δ', καὶ λέγει· „πῶς κελεύετε, ἱππάρια τὰ προζεύξαντα καὶ γνωριζόμενα ἕως οὗτου ἔχετε, καὶ ἔχομεν.” καὶ συνταξάμενος ὁ θεωρητῆς, λέγει πρὸς τοὺς ἤνιοχους· „πῶς κελεύετε,” καὶ εὐθέως αἶρει τὰ σφαιρία ἀπὸ τοῦ φατνίου, καὶ βάλλει αὐτὰ εἰς τὴν ὄργαν, καὶ κυλίει τρίτον, καὶ οἷον ἂν χαλάσῃ σφαιρίον, ἐξέρχεται, καὶ εὐθέως ὀρίζουσι, καὶ ὀνομάζουσιν ἀμφοτέρωθεν τοὺς ἀριστεροὺς τῶν δ' βαίων, καὶ στοιχοῦντες ἐκβαίνουσι, καὶ ἀ- Ms. 130. b
 15 ἄνερχονται εἰς τὸ ἀρματοῦριον, καὶ ἀντιβάλλοντες πρὸς ἀλλήλους στοιχοῦσι τὰς τρίγας, τῶν θεωρητῶν ἀμφοτέρων ἀπερχομένων καὶ ἐρχομένων, μετὰ τοῦ βασιλικοῦ κομβηνογράφου ἀποστοιχοῦσι τὰ βαῖα ὅλα. (B.) Καὶ τῇ ἑωθεν ἀνέρχονται οἱ δῆμαρχοι ἐν τῷ μεγάλῳ τρικλίνῳ τοῦ κναιιστωρίου, καὶ δίδεται ἐκεῖσε 20 τὸ πέρατον, καὶ εἰ ἔχουσι τι πρὸς ἀλλήλους οἱ δῆμαρχοι, λαμβάνουσιν ἐκεῖσε δίκην κατενώπιον τῶν πραιποσίτων, καὶ ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε κατέρχονται οἱ δύο δῆμαρχοι, ἕκαστος εἰς Ed. L. 183
 τὴν ἰδίαν διασφαγὴν, καὶ σφραγίζει ἕκαστος τὸν ἴδιον δῆμον

15. πρὸς ἀλλήλους, στοιχοῦσι τὰς στρίγας τῶν θεωρ. ed.

ratorius, et pone urnam duo combinographi, unus Venetae, alter Prasiniae, adsident, a tergo horum combinographorum officiales adstant. Aurigae in lateribus, duo in uno, totidem in altero, cumque ipsis praefecti, considunt. Tunc omnes inspectorem unum, cuius nempe factio praecipuam dignitatem habet, adducunt, ut urnam moveat: is in medio constitutus, sententiam hos quatuor rogat et dicit: *Quomodo iubetis, equos instructos probatosque uti vos habetis, et nos habemus.* Quae postquam inspector ordinavit, ad aurigas dicit: *Quomodo iubetis;* et statim globos a stabulo tollit, eosque in urnam proiicit, qua ter agitata, quicumque globulus remansit, exiit, et subito definiunt, ac vocant omnes sinistros quatuor palmarum, et ordine discedunt, inque urnatorium se recipiunt, ubi trigas suas inter se comparant et ordinant, dum inspectores abeunt et veniunt, cumque imperatorio combinographo palmas omnes ordine disponunt. (II.) Mane demarchi ad magnum triclinium quaestoris veniunt, ubi paratum datur, et si forte demarchi litem aliquam inter se habent, causa ibi coram praepositis dirimitur, unde duo demarchi, unusquisque ad locum, ubi populum signare solet, discedunt, suamque factionem tribus crucibus signant. Quo peracto, populus factionis di-

ἀνά τριῶν σταυρῶν. καὶ λέγει ὁ λαὸς ἀπὸ τοῦ δήμον ἔσ·
 ἃ οἱ εἰς κυρι· „καὶ ὅλη ἡμέρα σήμερον, καλὴ σου ἡμέρα
 γίνεται.” καὶ εὐθέως λέγουσιν οἱ κράται ἐκάστου δήμου
 ἀπὸ φθογγῆς· „καλῶς ἦλθε θεοστέπων ὁ δοῦλος· καλῶς
 ἦλθε προβολὴ εὐεργετῶν· καλῶς ἦλθεν ὁ πρωτοσπαθᾶριος
 τῶν δεσποτῶν ὁ ὑπήκοος.” τῶν δὲ δημάρχων ἀνερχομένων
 πρὸς τοὺς ἰδίους δήμους, ἀπάρχεται ὁ λαὸς ἐκάστου δήμου
 ἀπελατικὸν ἤχ. π. δ· „οἱ τὴν ἀξίαν θεόθεν ἀξιοδότης λα-
 Β βρόντες, θεοστεφεῖς εὐεργέται, ὡς προσφιλέστατον καὶ οἰκιο-
 πόθητον δοῦλόν σε ἐδόξασαν σήμερον ἐν ὑπερτέραις ἀξίαις
 πρωτοσπαθᾶριον ἔντιμον καὶ δημάρχον ἐπαξίως, ὅπως σὺ
 εὐτυχίῃς νικητικῶς, ὁ δεῖνα ἡγαπημένε, τὸν χρυσοβένετον
 δήμον,” οἱ Πράσινοι „χρυσοπράσινον.” καὶ ὅτε ἀνέλθῃ
 ἕκαστος τῶν δημάρχων εἰς τὸν ἴδιον δήμον, λέγουσιν οἱ κρά-
 ται ἐκάστου δήμου· „καλὴν ἡμέραν ποιήσωμεν οἱ Βένετοι
 μετὰ τοῦ δημάρχου” οἱ Πράσινοι ὁμοίως· καὶ εὐθέως λέ-
 γουσιν τριαδικόν· „τριάδα ὑμνήσωμεν οἱ Βένετοι, (οἱ Πρά-
 σινοι,) τὸν δεσπότην τοῦ παντός καὶ Θεὸν ἡμῶν, μίαν ἀδι-
 Καίρειτον θεότητα, τὴν τρισυπόστατον ἐξουσίαν, καὶ δύναμιν
 πρὸ πάντων τῶν αἰῶνων ὑπάρχουσαν, καὶ εἰς πάντας τοὺς
 αἰῶνας διαμένουσαν, φῶς ὑπάρχει τρισήλιον, δι' οὗ καὶ ὁ
 κόσμος φωτίζεται, Θεὸν ἐπουράνιον δοξάζωμεν τὸν ἐκ τῆς
 παρθένου ἡμῖν ἀνατειλαντα· φύσει γὰρ ὑπάρχων φιλιάνθρω-

6. δ om. ed.

9. θεοστεφεῖς ed.

12. ἡγαπημένοι cod.

23. φύσιν ed.

cit: *Salve, tota dies hodierna! Pulchra tibi lux oritur. Cantores singularum factionum modulata voce: Feliciter advenit servus principum, a Deo coronatorum! Feliciter venit a beneficis principibus promotus! Feliciter venit protospatharius Dominis obsequens. Demarchis vero ad factiones suas accedentibus, populus uniuscuiusque factionis apelaticum toni obl. IV orditnr: Qui ex merito dignitatem divinitus acceperunt, a Deo coronati benefactores, ut amicissimum et desideratum servum, te hodie in excelsiori fastigio, protospatharium illustrem et demarchum, pro merito constituerunt, ut victoribus tuis, o dilecte N., felicem reddas populum Venetum; Prasini: Prasinum. Et quando singuli demarchi ad suam factionem accessere, cantores factionum dicunt: Faustam hodie laetamque diem Veneti cum tribuno transigamus; Prasini similiter. Ac statim hymnum in honorem trinitatis recitant: Trinitatem nos Veneti (Prasini) canamus, Dominum universi Deumque nostrum, unam indivisum divinitatem, ter-substantialem maiestatem et potestatem, ante omnia saecula existentem, inque omnia saecula permanentem! Lumen hoc quasi triplicis solis est, quo orbis illuminatur! Deum coelestem, ex virgine nobis natum, celebremus, qui, cum*

πος, ἄνθρωπος γενέσθαι κατηξίωσε, τὸν προπάτορα θυσάμενος τοῦ ἀρχαίου παραπτώματος, καὶ κόσμον ὅλον ἠλέησε. δόξα τῇ αὐτοῦ ἀγαθότητι." (Γ.) Καὶ λέγουσιν οἱ κράται· „Κύριε, Ms.131. a σῶσον ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα τοὺς βασιλεῖς τῶν Ῥωμαίων." D 5δ λαὸς ἐκ γ' „Κύριε, σῶσον." οἱ κράται· „τὰς ἀγούστας βοήθησον, ὁ ἐν τριάδι ὑμνούμενος" ὁ λαὸς ἐκ γ' „Κύριε, σῶσον." οἱ κράται· „τοὺς πορφυρογεννήτους φύλαξον, ὁ ἐν οὐρανοῖς δοξαζόμενος" ὁ λαὸς ἐκ γ' „Κύριε, σῶσον." οἱ κράται· „αὔξει τὸ βασίλειον, αὔξει καὶ τὸ Βένετον" ὁ 10 λαὸς ἐκ γ' „Κύριε, σῶσον." καὶ τρισαγιαζόντος τοῦ ὄργανου, λέγουσιν οἱ κράται· „τρισάγιε, βοήθησον τοὺς δεσπότης" ὁ λαὸς ἐκ γ' „τρισάγιε." οἱ κράται· „καὶ σὺ αὐτοὺς θε- 15 ράπευσον ἐπὶ πᾶσι." καὶ ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ τρίτου. „πλο- Ed.L. 184 νάζων τῆς ζωῆς αὐτῶν χρόνους" ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ τρίτου. 20 οἱ κράται· „σὺν ἀγούσταις εὐσεβέσι φιλοθέοις" ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ γ'. οἱ κράται· „καὶ Βενέτων τῶν γνησίων ὑμῶν τῶν δούλων." καὶ ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ γ'. οἱ κράται ἔσ· „ἄγιε, τρισάγιε, τοὺς δεσπότης φύλαξον." ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ γ'. οἱ κράται· „πνεῦμα τὸ πανάγιον, τὰς ἀγούστας 25 σκέπασον." ὁ λαὸς οἱ ἔσ· „πνεῦμα τὸ πανάγιον." οἱ κράται· „μήτηρ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, τοὺς πορφυρογεννήτους φύλαξον." ὁ λαὸς οἱ ἔσ· „μήτηρ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν." οἱ κράται· „Κύριε, ζωὴν αὐτῶν διὰ τὴν ζωὴν ἡμῶν." ὁ λαὸς οἱ ἔσ· „Κύριε, ζωὴν αὐτῶν διὰ τὴν ζωὴν ἡμῶν. (Δ.) Τῶν δὲ δεσποτῶν B

natura tua hominum amantissimus sit, homo fieri voluit primoque parente nostro ab antiquo peccato liberato, totum mundum miseratus est. Gloria ipsius bonitati. (III.) Cantores dicunt: Domine, N. N. Romanorum Imperatores conserva; populus ter: Domine, serva. Cantores: Qui in trinitate celebraris, Augustas adiuva! populus ter: Domine, serva. Cantores: Porphyrogenitos custodi, tu, qui in coelis laudaris! populus ter: Domine serva! Cantores: Auge imperii, auge Venetorum felicitatem! populus ter: Domine, serva! Tunc organo trisagium modulante, cantores dicunt: Ter sancte, Dominos adiuva! populus ter: Ter sancte. Cantores: Tu in omnibus curam eorum gere! populus eadem ter. Adaugens tempora vitae ipsorum; sic populus ter. Cantores: Cum Imperatricibus piis Deique amantibus; populus eadem ter. Cantores: Cum Venetis humilissimis servis vestris; populus similiter. Cantores: Sancte, ter sancte, Dominos tuere; eadem populus ter repetit. Cantores: Spiritus sanctissime, Augustas protege! populus: Spiritus sanctissime. Cantores: Mater Dei nostri, Porphyrogenitos custodi; populus: Mater Dei nostri. Cantores: Domine, vitam eorum per nostram vitam auge! populus: Imo, Domine, vitam eorum per nostram! (IV.) Sic

τὰ εἰωθότα τῆς τάξεως πραττόντων καὶ μελλόντων ἀνιέναι ἐπὶ τοῦ καθίσματος, ποιεῖ ὁ ἄκτουάριος τὸ αἴσιον, καὶ εἰ μὲν ἔχει ὁ Βένετος προτίμησιν, λέγουσιν οἱ τούτων κράται· „ἀνάτειλον ἢ ἔνθεος βασιλεία·” εἰ δὲ οἱ Πράσινοι, λέγουσιν· „ἀνάτειλον ἢ ἐκλογὴ τῆς τριάδος·” ὁ λαὸς ἐκ γ’ „ἀνάτειλον·” οἱ κράται· „ἀνάτειλον ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα ἀγοῦσται τῶν Ῥωμαίων·” ὁ λαὸς ἐκ γ’ „ἀνάτειλον·” οἱ κράται· „ἀνάτειλον οἱ θεράποντες τοῦ Κυρίου·” ὁ λαὸς ἐκ γ’ „ἀνάτειλον·” οἱ κράται· „ἀνάτειλον οἱ θεόστεπτοι δεσπότηται σὺν ταῖς ἀγοῦσταις·” ὁ λαὸς ἐκ γ’ „ἀνάτειλον·” καὶ ἰο εἰθ’ οὕτως λέγουσιν ἀπελατικὸν δρομικὸν ἤχ. π. α’ „τὸ θεοπρόβλητον κράτος τῆς ὑμετέρας δυνάδος, ὁ δεῖνα αὐτοκράτωρ καὶ ὁ δεῖνα ἢ δόξα τῆς πορφύρας, ἐκλάμπυτε ἐπὶ δούλους γνησίους, εὐφραίνοντες, δεσπότηται, τὸν λαὸν ὑμῶν·” καὶ πάλιν λέγουσιν οἱ κράται· „ἀνάτειλον τὸ ὀρθόδοξον κράτος·” ὁ 15 λαὸς ἐκ γ’ „ἀνάτειλον·” οἱ κράται· „ἀνάτειλον τῶν Ῥωμαίων ὁ πόθος·” ὁ λαὸς ἐκ γ’ „ἀνάτειλον·” οἱ κράται· „ἀνάτειλον ἢ χαρὰ ἡμῶν καὶ δόξα·” ὁ λαὸς ἐκ γ’ „ἀνάτειλον·” οἱ κράται· „ἀνάτειλον ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα αὐτοκράτορες Ῥω-
Ms. 131. b μαίων·” φθογγεῖ καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ’ „ἀνάτειλον·” (E.) Τῶν δὲ δε-20 σποτῶν ἀνιόντων ἐπὶ τοῦ καθίσματος καὶ ἰσταμένων ἔμπροσθεν τοῦ σέντζον, κατασφραγίζουσι μετὰ τὸ ἄκρον τῶν χλαυιδίων αὐτῶν, πρῶτον μὲν μέσον, ἤγουν τὸ μεσοδίμην, ἔπειτα τὸν τοῦ Βενέτου δῆμον· εἰθ’ οὕτως τὸν τοῦ Πρασίνου, καὶ δὴ τῶν

22. μετὸ cod.

23. μεσοδίμημον ed.

Domini ritus solennes celebrant, dumque thronum conscensuri sunt, actuarius preces instituit, et si Veneti praecipuam dignitatem habent, cantores eorum dicunt: *Exorere, divina maiestas!* Prasini: *Exorere trinitatis electio!* populus ter: *Exorere!* Cantores: *Exoriantur N. N. Augustae Romanorum!* populus ter: *Exoriantur!* Cantores: *Exoriantur famuli Domini!* populus ter: *Exoriantur!* Cantores: *Exoriantur a Deo coronati Domini cum Imperatricibus!* populus ter: *Exoriantur!* Tunc apelaticum cursorium hymnum toni obl. IV: *A Deo firmatum robur utriusque vestrum, N. Imperator et N. gloria purpuras, illustrare radiis vestris vobis servos addictos! exhilarate, Domini, populum vestrum!* Cantores iterum: *Exorere, robur rectae fidei!* populus ter: *Exorere!* Cantores: *Exorere, desiderium Romanorum!* populus ter: *Exorere!* Cantores: *Exorere gaudium et gloria nostra!* populus ter: *Exorere!* Cantores: *Exorere N. N. Imperator Romanorum!* populus clamat ter: *Exorere!* (V.) Postquam vero Domini in suggestum ascenderunt et ante thronum stant, extrema tunica sua primo populum medium seu in medio constitutum, deinde Venetum, po-

δεσποτῶν σφραγιζόντων, λέγουσιν οἱ δῆμοι· „ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος.” οἱ κράτται „πολλὰ, πολλὰ, πολλὰ.” ὁ λαὸς „πολλὰ ἔτη εἰς πολλά.” οἱ κράτται· „ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα φι-Ed. L. 185
 λόχριστοι, ἐν Θεῷ νικᾶτε” καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ’ ὁμοίως. καὶ
 5οῖον μέρος ἔχει προτίμησιν, λέγουσιν „οὐράνιε.” καὶ ὁ ἀν-
 τὶς „στέφον νίκαις τοὺς βασιλεῖς ἡμῶν.” καὶ ὁ ἀντὶς „τού-
 τους συμβασίλευσον” καὶ ὁ ἀντὶς „ἡ ἔξουσία ἡ ἄνω.” καὶ
 ὁ ἀντὶς „κοσμοπόδητοι” καὶ ὁ ἀντὶς „μιμήσαοθε Θεοῦ φι-
 λαγθρωπίαν.” οἱ Πράσινοι „τὴν ἄνωθεν ἔξουσίαν” καὶ ὁ
 10ἀντὶς· „ἡμεῖς δὲ, ὡ στρατόπεδα, πῶς τροποώσωμεν πολεμί-
 ους” οἱ Πράσινοι· „τοῦ στέφαντος τοὺς δεσπότης Ῥωμαί-
 ων Θεοῦ φυλάττοντας τὴν πίστιν, καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην
 δεσποτῶν.” καὶ λέγουσιν οἱ κράτται „πολλὰ, πολλὰ, πολλὰ.”
 ὁ λαὸς „πολλὰ ἔτη εἰς πολλά.” οἱ κράτται· „πολλοὶ ἡμῖν
 15χρόνοι, τὸ πρόβλημα τῆς τριάδος.” οἱ Πράσινοι· „ἡ ἐκλο-
 γὴ τῆς τριάδος.” ὁ λαὸς ἐκ γ’ „πολλοὶ ἡμῖν χρόνοι.” οἱ
 Πράσινοι· „ἅγιε.” οἱ κράτται· „πολλοὶ ἡμῖν χρόνοι, ὁ
 δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα αὐτοκράτορες Ῥωμαίων.” ὁ λαὸς ἐκ γ’
 „πολλοὶ ἡμῖν χρόνοι.” οἱ κράτται· „πολλοὶ ἡμῖν χρόνοι, οἱ
 20θεράποντες τοῦ Κυρίου.” ὁ λαὸς ἐκ γ’ „πολλοὶ ἡμῖν χρό-
 νοι.” καὶ πάλιν λέγουσιν οἱ κράτται· „πόσην χαρὰν ἔχει ἡ
 πολιτεία, ὅτι βλέπει τοὺς ἰδίους δεσπότης.” φθογγεῖ καὶ ὁ
 λαὸς ἐκ γ’ „πολλὴν ἔχει χαρὰν ἡ πολιτεία.” οἱ κράτται·
 „ἡμεῖς ὑπάρχετε ἡ χαρὰ τῶν Ῥωμαίων.” ὁ λαὸς ἐκ γ’ „ἄ-

5. Pro ἀντὶς, h. e. ἀντίος, ed. ubique ἀν τις. 12. φυλάττον-
 τες ed.

stremo Prasinum signant, quod dum agunt, factiones acclamant:
Sanctus, sanctus, sanctus! Cantores: *Multos, multos, multos;* po-
 pulus: *Multos annos in multos!* Cantores: *N. N. Christi amantes,*
in Deo vincite! populus eadem ter: posta ea factio, quae reliquis
 antefertur, dicit: *Coelestis!* respondet altera: *Victoriis Imperatores*
nostros corona! Factio prior: *Cum his regnum gere!* altera: *Potestas*
suprema. Respondet superior: *Orbis desiderium!* altera: *Divinam*
clementiam imitamini! Prasina: *Supremam maiestatem!* altera factio:
Nos vero, o exercitus, quomodo hostes superabimus? Prasini: *Dei,*
qui Dominos Romanorum coronavit, fidem, et aequitatem dominorum
servantes. Porro cantores: *Multos, multos, multos!* populus: *Multos*
annos in multos! Cantores *Multa vobis tempora, propugnaculum*
trinitatis! Prasini: *Electio trinitatis!* populus ter: *Multa vobis tem-*
pora! Prasini: *Sancte!* Cantores: *Multa vobis tempora, N. N. Im-*
peratores Romanorum! populus ter: *Multa vobis tempora!* Cantores:
Multa vobis tempora, famuli Domini! populus ter: *Multa vobis tem-*

γιε." οἱ κράτται· „ὕμεις ὑπάρχετε ὁ πόθος τῶν Ῥωμαίων" ὁ λαὸς ἐκ γ' „ἄγιε." καὶ οἷον μέρος ἔχει προτίμησιν, λέγουσιν οἱ τούτου κράτται· „ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα φιλό-
 C. Χριστοί, ἐν Θεῷ νικᾷτε" καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ', τὸ αὐτὸ δὲ λέ-
 γει καὶ ὁ ἀντις δῆμος, ὁμοίως καὶ ὁ τοῦ λευκοῦ καὶ ὁ τοῦ 5
 ῥουσίου, καὶ ἀποκρίνονται ἀμφοτέρω οἱ δῆμοι καὶ λέγουσιν·
 „ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα ἀγνοστοὶ τούμβηκας." καὶ εἰ μὲν ἔχει
 ὁ Βένετος προτίμησιν, λέγουσιν οἱ τούτου κράτται· „οἱ τῆς
 συγκλήτου, ἐγειρέσθε· τὸν δεσπότην εὐξώμεθα" καὶ ὁ λα-
 ὸς ὁμοίως ἐκ γ'· εἰ δὲ ἔχει ὁ Πράσινος τὴν προτίμησιν, λέ- 10
 γουσιν οἱ τούτου κράτται· „οἱ τῶν πεδατουρῶν, ἐγειρέσθε·
 Ms. 132. a τὸν δεσπότην εὐξώμεθα." καὶ ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ γ'. οἱ
 κράτται ἔσ· „τῶν φιλούντων ἡμᾶς πολλὰ τὰ ἔτη" καὶ πά-
 λιν· „τῶν δὲ μισούντων ἡμᾶς κακὰ τὰ ἔτη" καὶ ὁ λαὸς ὁμοί-
 D.ως ἐκ γ'. (ζ.) Ταῦτα δὲ λέγουσιν καὶ οἱ λοιποὶ δῆμοι, καὶ 15
 ἀποκρίνονται πάντες, καὶ λέγουσιν· „ἀπάγξεται ὡς ὁ Ἰου-
 δᾶς ὁ μὴ φιλῶν τοὺς ἰδίους δεσπότην." καὶ ὁ λαὸς ὁμοίως
 ἐκ τρίτου, καὶ εὐθέως αὐλεῖ τὸ ὄργανον, καὶ οἷον μέρος ἔ-
 χει προτίμησιν, λέγει φωνὴν ἀπὸ κρακτῶν ἤχ. πλ. α'· εὐχα-
 ριστοῦμέν σοι, Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν, τῷ διασκεδάζοντι βουλαῖς 20
 Ed. L. 186 ἐθνώων καὶ συντριβόντι πολεμίους, ὅτι ἐμεγάλυνας τὰ θαυ-
 μάσιά σου ἐπὶ τὸν λαόν σου, δυνατέ. τοὺς γὰρ ἐχθρούς ἡ-
 μῶν ὑποτάξας ἐν τῇ δυνάμει σου, ὕψωσας τὸ κέρας τῶν πι-

1. Verba: οἱ κράτται· „ὕμεις ὑπάρχετε ὁ πόθος τῶν Ῥωμαίων" ὁ λαὸς ἐκ γ' „ἄγιε." om. ed. 3. τούτων ed. 9. ἐγειρέσθε· τοὺς δεσπ. εὐξ. R., ἐγειρέσθαι τοὺς δεσπ. εὐξ. cod. et ed. 19. λέγουσι φωνῆς ἀπὸ κράτται ed.

pora. Rursus cantores: *Quanto non gaudio civitas exultat, dum Dominos suos intuetur!* clamat et populus ter: *Insigni laetitia civitas exultat.* Cantores: *Vos gaudium Romanorum estis;* populus ter: *Sancte.* Cantores: *Vos estis desiderium Romanorum;* populus ter: *Sancte;* et quaecunq; factio reliquis antecellit, eius cantores dicunt: *N. N. Christi amantes, in Deo vincite;* hoc item populus et opposita factio, alba quoque et russa, repetunt, quibus uterque populus respondet et dicunt: *N. N. Augusti, tu vincas!* et si Veneti praecipuam laudem habent, cantores eorum dicunt: *Senatores surgite, Dominis bene precemur;* sic et populus ter. Si vero Prasini maiori dignitate sunt, cantores eorum dicunt: *Pedaturae murorum, resuscitemini, Dominos precemur;* sic etiam populus ter. Cantores: *Multos annis amicis nostris!* et rursus: *Mala tempora inimicis nostris!* sic populus ter. (IV.) Haec etiam reliquae factiones dicunt, quibus omnes hunc in modum respondent: *Ut Iudas olim, suffocetur, qui Dominos suos non amat;* hoc idem populus ter repetit, ac statim orga-

στῶν βασιλέων ἡμῶν πρῆσβείαις τῆς τεκούσης σε, ὡς μόνος πολυέλεος." καὶ εἶθ' οὕτως λέγουσιν οἱ κράται τὸ ἱχάδιον „ναναΐα" ὁ λαὸς· δοξάζομέν σε, Χριστέ." οἱ κράται „νανά·"

ὁ λαὸς „βασιλεῦ τῶν αἰώνων." οἱ κράται „νανά·"

5 ὁ λαὸς „μονογενῆ λόγε τοῦ πατρός." οἱ κράται „ἀναναΐα·"

ὁ λαὸς „ὅτι ἐπεσεκέσω καὶ ἐφώτισας." οἱ κράται „νανά·"

ὁ λαὸς „τὸν λαόν σου." οἱ κράται „ἄγια·" ὁ λαὸς „καὶ ἐν

τῇ δυνάμει σου ἀπήλλαξας ἡμῶς." οἱ κράται „ναναΐα·" ὁ

λαὸς „καὶ προσήγαγες ἡμῶς." οἱ κράται „ναναΐα·" ὁ λα-

10 οὸς „τῷ Θεῷ καὶ πατρί." οἱ κράται „ἀναναΐα·" ὁ λαὸς „με-

σιτεῖα." οἱ κράται „ἀναναΐα·" ὁ λαὸς „ὡς μόνος παντο-

δύναμος." καὶ εἶθ' οὕτως λέγει ὁ λαὸς ἅπας· „πολυχρόνιον

ποιήσει ὁ Θεὸς τὴν ἁγίαν βασιλείαν." ἰστέον, ὅτι τὰ αὐτὰ

λέγει καὶ ὁ ἀντίς δῆμος. καὶ πάλιν ὁ ἔχων προτίμησιν λέ-

15 γει „νις·" καὶ ὁ ἀντίς „Θεοῦ." καὶ ὁ ἀντίς „νίκη" γ'· καὶ

εἶθ' οὕτως λέγουσιν οἱ κράται· „ἄγιε, τρισάγιε, ζωὴν καὶ

δόξαν δὸς αὐτοῖς." καὶ πάλιν ὁ ἔχων προτίμησιν λέγει· „ὁ

βοηθῶν τοὺς δεσπότας·" καὶ ὁ ἀντίς „εἰς ὁ Θεός." καὶ ὁ

20 ἀντίς „σὺ αὐτοὺς σῶσον·" καὶ ἄλλος „ναὶ Κύριε." ὁμοίως

καὶ οἱ μικροὶ δῆμοι τὰ αὐτὰ λέγουσιν, καὶ ἀποκρίνονται οἱ

τῶν μεγάλων δῆμων, καὶ λέγουσιν ἐκ γ'· „τοὺς χρόνους αὐ-

3. νάνα ed. passim. 10. μεσιτεῖα conl. R.

num pulsatur, et quaecunque factio praecipue diligitur et probatur, ea phonam dicit cantorum ore; voce toni obl. I. dicunt: *Gratias tibi, Christe Deus noster, persolvimus, quod consilia gentium dissipas, hostes conteris, et miracula tua in populo tuo, o potentissime, amplificas. Inimicos enim nostros tua potentia subiecisti, cornu fidelium Imperatorum nostrorum munere genitricis tuae, ut solus plenus misericordia, exaltasti.* Postea cantores modulantur: *Nanaia*; populus: *Laudamus te, Christe.* Cantores: *Nana*; populus: *Imperator saeculorum!* Cantores: *Nana*; populus: *Unigenitum Patris verbum!* Cantores: *Ananaia*; populus: *Quod respexisti et illustrasti.* Cantores: *Nana*; populus: *Populum tuum.* Cantores: *Sancta!* populus: *Et potestate tua nos liberasti.* Cantores: *Nanaia*; populus: *Et adduxisti nos.* Cantores: *Nanaia*; populus: *Deo et Patri.* Cantores: *Ananaia*; populus: *Mediatrice.* Cantores: *Ananaia*; populus: *Ut solus omnipotens.* Sic et omnis populus postea dicit: *Aeternam Deus sacram maiestatem esse iubeat!* Eadem quoque altera factio recitat, et quae superior est, dicit: *Fili, altera: Dei, prior: Victoria ter.* Postea cantores: *Sancte, ter sancte, vitam ipsis et gloriam tribue!* Rursus, quae superior habet: *Tu, qui Dominos adiuvas!* altera: *Unus Deus!* prior: *Tu ipsos conserva!* altera: *Imo Domine.* Sic et minores populi dicunt, quibus maiores respon-

των πλήθυνον." εἰθ' οὕτως λέγονται τὰ τριλέξια καὶ τὰ τετραλέκτα τὰ τῆ ἑορτῆ ἀρμόζοντα, δι' ἣν καὶ τὸ ἵπποδρόμιον ἐγγεγόνει.

Ἄκτια ἐπὶ νίκη τῶν ἡνίοχων.

Λέγουσιν οἱ κράται „πολλά, πολλά, πολλά." ὁ λαὸς⁵ „πολλά ἔτη εἰς πολλά." οἱ κράται „καλῶς ἦλθετε, θεοστέπτων οἱ δοῦλοι." καὶ ὁ λαὸς γ' „καλῶς ἦλθετε." οἱ κράται. „καλῶς ἦλθετε, προβολὴ εὐεργετῶν" καὶ ὁ λαὸς γ' Ms. 132, b „καλῶς ἦλθετε." οἱ κράται. „καλῶς ἦλθετε, οὐράνιε, μετὰ νίκης," οἱ Πράσινοι „ὀλύμπιε" καὶ ὁ λαὸς γ' „καλῶς ἦλθετε." οἱ κράται. „καλῶς ἦλθετε, ἰκάσιε νικήσας," οἱ Πράσινοι „ἀνατέλλων." ὁ λαὸς γ' „καλῶς ἦλθετε." οἱ κράται. „τὰ ἴσα αἰτούμεθα τῆς ἐκ Θεοῦ νίκης ὑμῶν" οἱ Πράσινοι. „τοῦτό ἐστιν ἐκ Θεοῦ νικῆσαι" ὁ λαὸς γ' „καλῶς ἦλθετε." οἱ κράται „πολλά, πολλά, πολλά." ὁ λαὸς¹⁰ „πολλά ἔτη εἰς πολλά." καὶ ὅτε λαμβάνουσιν οἱ ἡνίοχοι τὰ Ed. L. 187 ἔπαθλα, λέγουσιν οἱ κράται. „πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι, ἧ ἔνθεος βασιλεία." οἱ Πράσινοι. „ἧ ἐκλογὴ τῆς τριάδος." ὁ λαὸς ἐκ γ' „ἄγιε." οἱ κράται. „πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι, οἱ θεράποντες τοῦ Κυρίου." ὁ λαὸς γ' „ἄγιε." οἱ Πράσινοι²⁰ „ἄγιε." οἱ κράται. „πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι, ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα ἀνυγῶσται τῶν Ῥωμαίων" καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ' „πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι." οἱ Πράσινοι. „ἄγιε." οἱ κράται. „πολ-

16. τὸ ἔπαθλα ed.

dent, et ter dicunt: *Tempora eorum adauge*. Postremo trilexia et tetralecta festo diei, ob quem decursio equestris instituta est, congrua, recitantur.

ACTA IN VICTORIA AURIGARUM.

Dicunt cantores: *Multos, multos, multos!* populus: *Multos annos in multos*. Cantores: *Feliciter venistis, servi a Deo coronatorum!* populus ter: *Feliciter venistis!* Cantores: *Feliciter venistis, a beneficis principibus promoti!* populus ter: *Feliciter venistis!* Cantores: *Feliciter venisti, o coelestis, cum victoria!* Prasini: *Olympie!* populus ter: *Feliciter venisti!* Cantores: *Feliciter venisti, victor strenue*, Prasini: *Exorians*; populus ter: *Feliciter venisti*. Cantores: *Precamur, ut similia vestrae ex Deo victoriae nobis eveniant!* Prasini: *Hoc est per Deum vincere*; populus ter: *Feliciter venisti*. Cantores: *Multos, multos, multos!* populus: *Multos annos in multos!* Dum vero aurigae praemia victoriae accipiunt, cantores dicunt: *Longa vobis tempora, divina maiestas!* Prasini: *Electio trinitatis!* populus ter: *Sancte!* Cantores: *Longa*

λοι ὑμῖν χρόνοι, οἱ δεσπότες, σὺν ταῖς ἀγνούσαις καὶ τοῖς πορφυρογεννήτοις." ὁ λαὸς ἐκ γ' „πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι." οἱ Πράσινοι. „ἄγιε." οἱ κράτται. „πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι. τὰ τρία τῷ Οὐρανίῳ." (οἱ Πράσινοι „τῷ Ὀλυμπίῳ.") καὶ ὁ 5
 λαὸς ἐκ γ' „πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι." οἱ κράτται. „Κύριε, σῶ- B
 σον τοὺς δεσπότες Ῥωμαίων." ὁ λαὸς ἐκ γ' „Κύριε, σῶ-
 σον." οἱ κράτται. „τὰ ἴσα, δεσπότες, τῆς νίκης ὑμῶν." ὁ
 λαὸς ἐκ γ' „Κύριε, σῶσον." οἱ κράτται. „Κύριε, σῶσον
 τοὺς ἐκ σοῦ ἔστεμμένους." ὁ λαὸς ἐκ γ' „Κύριε, σῶσον."
 10 οἱ κράτται. „Κύριε, σῶσον τὸ πλοῦτος τῶν ὑπηκόων." ὁ
 λαὸς ἐκ γ' „Κύριε, σῶσον." οἱ κράτται. „τὰ ἴσα, δεσπότες,
 τὰ τῆς συγκλήτου." ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ γ'. οἱ κράτται. „τὰς
 νίκας ὑμῶν πληθύνει ὁ Θεὸς λόγος." ὁ λαὸς ἐκ γ' ὁμοίως.
 οἱ κράτται. „ἡ σύγκλητος φιλεῖ ὑμᾶς ἐν ὁμονοίᾳ." ὁ λαὸς
 15 ἐκ γ' „ἄγιε." οἱ κράτται. „τὰ ἴσα, δεσπότες, τῆς νίκης ὑμῶν
 κατὰ βαρβάρων." ὁ λαὸς ἐκ γ' ὁμοίως „ἄγιε." οἱ Πράσι- C
 νοι „ἄγιε." οἱ κράτται. „οἱ ἐχθροὶ ὑμῶν ἀπολοῦνται θεο-
 κρίτως." ὁ λαὸς ἐκ γ' „ἄγιε." οἱ Πράσινοι „ἄγιε." οἱ
 κράτται. „τὰ ἴσα, δεσπότες, τῶν στρατοπέδων." ὁ λαὸς ἐκ
 20 γ' „ἄγιε." οἱ Πράσινοι „ἄγιε." οἱ κράτται. „καὶ σὺν αὐ-
 τοῖς ὁ Θεὸς ὑμᾶς συνεργήσει." ὁ λαὸς ἐκ γ' „ἄγιε." οἱ
 Πράσινοι „ἄγιε." οἱ κράτται. „τὰ ἴσα, δεσπότες, τοῦ λα-

10. τὸ πλοῦτος cod., τὸν πλοῦτον ed.

vobis tempora, famuli Domini! populus ter: *Sancte!* Prasini: *San-*
cte! Cantores: *Longa vobis tempora, N. N. Augustae Romanorum!*
 populus ter: *Longa vobis tempora!* Prasini: *Sancte!* Cantores: *Long-*
ga vobis tempora, Domini, cum Imperatricibus et porphyrogenitis!
 populus ter: *Longa vobis tempora!* Prasini: *Sancte!* Cantores:
Longa vobis tempora! Flagitamus Uranio tria numismata! (Pra-
 sini: *Olympio:*) populus ter: *Longa vobis tempora!* Cantores: *Do-*
mine, serva Dominos Romanorum! populus ter: *Domine, serva!*
 Cantores: *Aequalia, Domini, victoriae vestrae!* populus ter: *Do-*
mine, serva! Cantores: *Domine, serva a te coronatos!* popu-
 lus ter: *Domine, serva!* Cantores: *Domine, serva divitias obse-*
quentium! populus ter: *Domine, serva!* Cantores: *Aequalia, Do-*
mini, senatus! populus ter eadem. Cantores: *Victorias vestras*
verbum divinum augeat! populus ter eadem. Cantores: *Senatus*
vos unanimiter amat; populus ter: *Sancte.* Cantores: *Aequalia*
victoriae vestrae contra barbaros, Domini! populus ter eodem
 modo; Prasini: *Sancte.* Cantores: *Adversarii vestri divino iudicio*
pereunt; populus ter: *Sancte;* Prasini: *Sancte!* Cantores: *Aequa-*
lia exercitibus, Domini, eveniant! populus ter: *Sancte!* Prasini:
Sancte! Cantores: *Similia, Domini, populo vestro!* populus ter:

οὐ ὑμῶν” ὁ λαὸς ἐκ γ’ „ἅγιε.” οἱ κράτται· „ἀπέλθαιτε
καὶ εὐξασθε τοὺς ἰδίους δεσπότες” ὁ λαὸς ἐκ γ’ „ἅγιε.”

D (B.) Καὶ μετὰ τὸ ἀνευχαριστῆσαι τοὺς δεσπότες ἀναβυ-
λουσιν οἱ ἡνίοχοι εἰς τὸ ὄχημα, καὶ λέγουσιν οἱ κράτται ἀπὸ
φθογγῆς „πολλὰ, πολλὰ, πολλὰ” ὁ λαὸς „πολλὰ ἔτη εἰς
πολλὰ.” καὶ εἰθ’ οὕτως λέγουσι τὸν χορευτικὸν ἤχ. δ’ „δο-

Ms. 133. a ξα τῷ Θεῷ ἡμῶν, ὅτι δεδόξασται μόνῳ τῷ ποιητῇ τῶν ἀ-
πάντων καὶ χορηγῷ τοῦ ἔλεους ἀγιάζωμεν τὰ χεῖλη, ὑμᾶς
ἀνευφημοῦντες, μέγιστοι εὐεργέται, αυτοκράτορες Ῥωμαίων.
ἄληθῶς γὰρ ἐν ὑμῖν οἱ πιστεύοντες τὰ ἀγαθὰ καθορῶσιν.” 10

Ed. L. 188 ἄλλος· „τίς ἔσχεν εὐεργέτας, ἀγαθοποιούς τοιούτους, φυλάτ-
τοντας πᾶσι τὸ δίκαιον ἀνθρώποις καὶ ἀνεγείραντας Βενέτων
εὐτυχίαν; Δαβὶδ σὲ ἔχομεν, ἡγαπημένε, οὗ οὐχ εὐρήσει τὸν
ὁμοίόν σου μετὰ σὲ ἡ πολιτεία.” ἄλλος· „ἡ χαρὰ εἰς τὸ
Βένετον ἐπιλάμπει, ὅτε ἀνατέλλει τὸ θεοπρόβλητον ἄνθος, ὡς
οἰκείους περιθάλλον τοὺς Βενέτους· τοῦτο γὰρ κέκτηται ἡ
πολιτεία ἐς εὐτυχίαν καὶ δόξαν τῆς βασιλείας.” ἄλλος· „ὅτε
νικᾷ ὁ δῆμος οὗτος, ὁ βασιλεὺς ἐν πολέμοις σὺν τῷ στρατῷ
εὐτυχεῖ ταῖς νίκαις, καὶ ἐν τῇ πόλει Ῥωμαίων ὑπεραύξει ἡ
εὐθηνία. διὸ αἰτοῦμεν τὸ θεῖον, εἰς τοὺς αἰῶνας ἔχειν τοῖς
B Βενέτοις νίκας καὶ δόξαν.” (Γ.) Ἰστέον, ὅτι ἀπὸ τοῦ δευτέ-

1. ἀπέλθαιτε ed. 2. εὐξασθαι cod. 8. ἔλατους cod. 11. ἄλλος
h. l. et deinceps R. ex sigla cod., ἄλλο ed. 13. Δαβὶδ R. ex
compendio cod., ὁ δεῖνα ed. 20. εὐθηνία ed. τοὺς Βε-
νέτους ed.

Sancti! Cantores: Abite et Dominis vestris fausta apprecamini!
populus ter: *Sancte!* (II.) Postquam vero felicia omnia Dominis
apprecati sunt, curram aurigae conscendunt, et cantores voce mo-
dulata dicunt: *Multos, multos, multos;* populus: *Multos annos*
in multos! Posthac saltatorium hymnum toni IV canunt: *Gloria*
Deo nostro, quod ita placuit unico omnium creatori et misericor-
diae chorago, sanctificemus labra, vobis acclamantes, maximi
benefici, Imperatores Romanorum. Vere enim in vobis credentes
bona omnia conspiciunt. Alius: *Quis tam clementes et beneficos*
Dominos unquam habuit, qui omnibus hominibus iustitiam serva-
runt Venetorumque felicitatem promoverunt? Te, dilecte, Davi-
dem habemus, cui post te parem respublica non inveniet. Alius:
Gaudium super Venetos resplendet, quando flos a Deo promotus
exoritur, eoque Veneti ut servi incalescunt. Hoc enim respublica
ad felicitatem et gloriam imperii nacta est. Alius: *Quando hic*
populus superior est, Imperator cum exercitu e bellis laetam
victoriam reportat, inque urbe Romana abundantia augetur et
crescit. Quare Deum precamur, ut in saecula Venetis victoriam

σου βαίτου λέγουσιν οἱ κράκται· „νικᾷ ἡ πίστις τῶν βασι-
λέων” ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ γ'. οἱ κράκται „τῶν ἀγυουστῶν”
ὁ λαός· „νικᾷ ἡ πίστις τῶν ἀγυουστῶν.” οἱ κράκται „τῆς
πόλεως” ὁ λαός· „νικᾷ ἡ πίστις τῆς πόλεως.” οἱ κράκται
5 „τῶν Βενέτων” (οἱ Πράσινοι „τῶν Πρασίνων”) ὁ λαός·
„νικᾷ ἡ πίστις τῶν Βενέτων” (οἱ Πράσινοι „τῶν Πρασί-
νων.”) καὶ μετὰ ταῦτα λέγεται ἀπελατικὸν ἤχ. „ἡ τοῦ στέ-
φους ὑμῶν ἑορτὴ ἐλευθερίαν μηνύει ἀπὸ οὐρανῶν τοῖς ἀν-
θρώποις” καὶ τὰ ἐξῆς. ἄλλος ἤχ. α'. „κἂν θέλω σιγῆσαι
10 τῶν τρόπων σου, ἡ χριστότης, οὐκ εἶ με. ὁ γὰρ πόθος τὸν
φόβον ἐκνικήσας, βιάζεται με εἰς τὴν σὴν εὐφημίαν, αἱ γὰρ
κάτ' ἐναντίων σου εὐτυχίαι ὡς βροντὴ ἐξηχοῦνται εἰς τὰ πέ-
ρατα τῆς οἰκουμένης.” καὶ μετὰ ταῦτα λέγουσι οἱ κράκται
ἐχάδιον „ἀνανά” ὁ λαός· „ὄλος ὁ πόθος ὁ τῶν Ῥωμαίων.” οἱ
15 κράκται „νανά.” ὁ λαός· „εἰς ὑμᾶς ὁράται, τοὺς εὐεργέτας.”
οἱ κράκται „νανά” ὁ λαός· „τοῦ κόσμου γὰρ εὐσεβείᾳ
δεσπότετε ὄλως.” οἱ κράκται „νανά” ὁ λαός· „εἰς δικαίωμα
πρῶτον τὸ φιλάγαθον, κράτος ὑμῶν, δεσπότηι.” καὶ μετὰ ταῦ-
τα λέγουσιν οἱ κράκται „δοῦλοι” ὁ λαός· „ἡμεῖς δοῦλοι
20 τῶν βασιλέων” ἐκ γ'. οἱ κράκται „ἰδὲ δοῦλοι ἀγαθῶν βα-
σιλέων.” ὁ λαός ὁμοίως ἐκ γ'. οἱ κράκται „ἰδὲ δοῦλοι
ἡμεῖς φιλοῦντες ἀξίως.” ὁ λαός ὁμοίως ἐκ γ'. οἱ κράκται· D

4. Verba: ὁ λαός· „νικᾷ ἡ πίστις τῆς πόλεως.” om. ed. 10. οὐκ
εἶ με R., οὐκ εἶμαι cod. et ed. 12. κατεναντίων ed.
15. ὁράται R., ὁράτε cod. et ed. 16. Verba: τοῦ κόσμου —
ὁ λαός· om. ed. 17. δεσπότετε R., δεσπότεται cod.

gloriamque concedat. (III.) Sciendum est, secundae palmae can-
tores dicere: *Vincit fides Imperatorum*; populus idem ter. Canto-
res: *Augustarum*; populus: *Vincit fides Augustarum*. Cantores:
Urbis; populus: *Vincit fides urbis*. Cantores: *Venetorum*, (Prasini:
Prasinorum); populus: *Vincit fides Venetorum*; (Prasini: *Prasinorum*).
Postea apelaticum canitur: *Solennis memoria coronationis vestrae*
hominibus libertatem coelitus commemorat etc. Alius tono I: *Eti-*
amsi mores tuos tacere velim, Christianus coetus, id non permit-
tiur: desiderium enim, metu superato, ad celebrandas laudes tuas
me excitat: felices armorum tuorum successus contra hostes tuos,
ut fulmen, ad terminos orbis resonuit. Postea cantores modulan-
tur: *Anana*; populus: *Totum desiderium Romanorum*. Cantores:
Nana; populus: *Ad vos beneficos respicit*. Cantores: *Nana*; po-
pulus: *Nam per pietatem omnem mundum gubernamini*. Canto-
res: *Nana*; populus: *In primam iustitiam boni amantem, ma-*
iestas vestra, Domini. Postea cantores dicunt: *Servi*; populus:
Nos servi Imperatorum, ter. Cantores: *Servi bonorum Imperato-*
rum; sic populus ter. Cantores: *Servi sumus, qui vos ex merito*

Ms. 133. b. „δοῦλοι“ ὁ λαὸς „ἡμεῖς δοῦλοι τῶν βασιλέων“ ἐκ γ'. οἱ κρά-
 κται „ἡμεῖς“ ὁ λαὸς „τῶν βασιλέων.“ (A.) Ἰστέον, ὅτι οἱ
 σταυροφόροι ἀπὸ τῶν δ' δῆμων κατέρχονται, καὶ οἱ μὲν τοῦ
 Βενέτου καὶ τοῦ λευκοῦ διὰ τοῦ καμπτοῦ τοῦ Βενέτου κάμπτον-
 τες, εἰσέρχονται εἰς τὸ στάμα, οἱ δὲ τοῦ Πρασίνου καὶ τοῦ⁵
 ἰουσινοῦ διὰ τοῦ καμπτοῦ τοῦ Πρασίνου κάμπτοντες, εἰσέρχον-
 ται εἰς τὸ στάμα. χρῆ εἰδέναι, ὅτι τῇ ἡμέρᾳ τῶν βοτῶν ἀπὸ
 Ed.L. 189 τοῦ δευτέρου βαῖου κατέρχονται ἀπὸ τῶν δ' δῆμων οἱ σταυρο-
 φόροι, βαστάζοντες τοὺς ἐξ ἀνθέων πεπλεγμένους σταυροὺς,
 καὶ ἴστανται ἐν τῷ στάμα. οἱ δὲ κούρσωρες αἵροντες τοὺς¹⁰
 σταυροὺς, ἀναφέρουσι πρὸς τοὺς δεσπότης, καὶ εὐθέως λῆ-
 γουσι τὰ ἄκτα. οἱ κράκται „ὁ ζωοποιὸς σταυρὸς, βοήθη-
 σον τοὺς δεσπότης.“ φθογγεῖ καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ' „ἄγιε.“ οἱ
 κράκται „ἐν τούτῳ ἐστέφθητε, εὐεργέται“ ὁ λαὸς ἐκ γ'
 „ἄγιε.“ οἱ κράκται „ἐν τούτῳ βασιλεύετε καὶ νικᾶτε“ ὁ¹⁵
 λαὸς ἐκ γ' „ἄγιε.“ οἱ κράκται „ἐν τούτῳ βασιλεύετε τὰ
 ἔθνη πάντα“ ὁ λαὸς ἐκ γ' „ἄγιε.“ τοῦ δὲ ὄργανου τρισα-
 γιᾶζοντος, λέγουσιν οἱ κράκται „τρισάγιε, βοήθησον τοὺς δε-
 σπότης“ καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ' ὁμοίως. Ἰστέον, ὅτι, εἰ μὲν οὐκ ἔστι
 Β δειλῆς, δίδονται τὸ προῶν, εἰ δὲ ἔστι δειλῆς, δίδονται δειλῆς.²⁰

8 Ὅσα δεῖ τελεῖν εἰς τὸ δειλινὸν ἵπποδρόμιον.

Ἐπιόντων τῶν δεσποτῶν κατὰ τὸν τύπον καὶ τὴν ἀκο-
 19. οὐκέτι ed.

amant; eadem populus ter. Cantores: *Servi*; populus ter: *Nos Imperatorum servi*. Cantores: *Nos*; populus: *Imperatorum*. (IV.) Sciendum est, crucigeros a quatuor factionibus descendere, et Venetae quidem albacque per curvaturam Venetae ad stationem venire, Prasiniae autem et russae per curvaturam Prasiniae declinantes, ad stationem se recipere. Die vero votorum crucigeri quatuor factionum post secundam palmam a quatuor factionibus descendunt, e floribus contextas cruces gestantes, inque statione consistunt. Cursores vero cruces sublatas ad Dominos ferunt, statimque cantores dicunt: *Cruz vivifica, Dominis opem fer!* clamat et populus ter: *Sancte!* Cantores: *In hac, benefici, coronati estis*; populus ter: *Sancte*. Cantores: *In hac imperatis et vincitis!* populus ter: *Sancte!* Cantores: *In hac omnibus populis dominabimini!* populus ter: *Sancte!* Organo vero trisagium modulante, cantores dicunt: *Ter sancte, Dominis auxilium fer*; sic etiam populus ter. Sciendum est, si vesperae nulli sunt ludi, praemia mane dari, si vero vesperae sunt, etiam vesperi distribui.

OBSERVANDA IN VESPERTINA EQUORUM DECURSIONE.

Postquam Domini eo ritu ac more, qui in matutina decursione

λουθίαν τὴν πρωϊνὴν ἐπὶ τοῦ καθίσματος καὶ ἰσταμένων
 ἔμπροσθεν τοῦ σέντζου, κατασφραγιζουσι μετὰ τὸ ἄκρον τῶν
 χλανιδίων αὐτῶν τρίτον, καθὼς ἐν τῷ πρωῷ προειρηκάμεν.
 καὶ δὴ τῶν δεσποτῶν σφραγιζόντων, λέγουσιν οἱ δῆμοι „ἅγι- C
 5ος, ἅγιος, ἅγιος” φθογγεῖ καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ’ „ἅγιος.” οἱ
 κράται „πολλὰ, πολλὰ, πολλὰ” ὁ λαὸς „πολλὰ ἔτη εἰς
 πολλὰ” καὶ τὰ λοιπὰ, καθὼς καὶ ἐν τῷ πρωῷ εἴρηται. καὶ
 εἰ μὲν ἔχουσιν οἱ Βένετοι προτίμησιν, λέγουσιν οἱ κράται
 φωνὴν ἤχ. δ’ ἰχάδιον „ἀνανά.” ὁ λαὸς „δοξάζομέν σε,
 10 Χριστέ.” οἱ κράται „νανά.” ὁ λαὸς „βασιλεῦ τῶν αἰώνων.”
 οἱ κράται „νανά.” ὁ λαὸς „μονογενῆ λόγε τοῦ πατρὸς.” οἱ
 κράται „ἀνανάγια” ὁ λαὸς „ὅτι ἐπεσκέψω καὶ ἐφώτισας.”
 οἱ κράται „νανά.” ὁ λαὸς „τὸν λαόν σου.” οἱ κράται
 „ἅγια” καὶ ὁ λαὸς „καὶ ἐν τῇ δυνάμει σου ἀπήλλαξας ἡ- D
 15 μᾶς.” οἱ κράται „ἀνάνια.” ὁ λαὸς „καὶ προσήγαγες ἡμᾶς.” Ms. 134. a
 οἱ κράται „ἀναναῖα” ὁ λαὸς „τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ.” οἱ κρᾶ-
 20 κται „ἀναναῖα” ὁ λαὸς „μεσιτεῖα.” οἱ κράται „ἀναναῖα”
 ὁ λαὸς „τῶν πιστῶν βασιλέων ἡμῶν.” οἱ κράται „ἀναναῖα”
 ὁ λαὸς „ὡς μόνος παντοδύναμος.” καὶ πάλιν λέγουσιν οἱ
 25 κράται ἰχάδιον ἤχ. π. δ’ „νανά.” ὁ λαὸς „ὄλος ὁ πόθος
 τῶν Ῥωμαίων.” οἱ κράται „ἅγια” ὁ λαὸς „εἰς ὑμᾶς
 ὀρᾶται, τοὺς εὐεργέτας.” οἱ κράται „νανά” ὁ λαὸς „τοῦ
 κόουμου γὰρ εὐσεβεῖς δεσπόζετε ὅλως, εἰς φιλόγαθον κράτος

9. φωνὴν R. ex sigla cod., φθογγῆ ed. 22. δρᾶτε cod. et
 ed. 23. εὐσέβεια δεσπόζεται cod. et ed. Vid. supra p. 323, 17.

observatur, ad suggestum ascenderunt et ante thronum constitere,
 extrema tunica sua, ut in matutina, ter populum signant. Quod
 dum faciunt, factiones dicunt: *Sanctus, sanctus, sanctus*; clamat
 et populus ter: *Sanctus!* Cantores: *Multos, multos, multos!* po-
 pulus: *Multos annos in multos* cet., ut de matutina decursione su-
 pra diximus. Sique Veneti maiori loco habentur, cantores voce
 toni IV modulantur: *Anana*; populus: *Laudamus te, Christe*. Can-
 tores: *Nana*; populus: *Rex saeculorum*. Cantores: *Nana*; populus:
Unigenitum Patris verbum! Cantores: *Ananaia*; populus: *Quod*
respexisti et illustrasti. Cantores: *Nana*; populus: *Populum tuum*.
 Cantores: *Sancta*; populus: *Et in potestate tua nos liberasti*. Can-
 tores: *Ananaia*; populus: *Et nos adduxisti*. Cantores: *Ananaia*;
 populus: *Deo et patri*. Cantores: *Ananaia*; populus: *Mediatrix!*
 Cantores: *Ananaia*; populus: *Fidelium Imperatorum nostrorum*.
 Cantores: *Ananaia*; populus: *Ut solus omnipotens*. Rursus cantores
 voce toni obliqui quarti modulantur: *Nana*; populus: *Unicum desi-*
derium Romanorum! Cantores: *Sancta!* populus: *In vos, o be-*
nesfici, intuetur! Cantores: *Nana*; populus: *Pietate enim univer-*

Ed.L. 190 ὑμῶν, δεσπόται." ἄλλος ἤχ. δ'· „κἄν θέλω συγῆσαι τῶν τρόπων σου, ἡ χριστότης, οὐκ εἶ μὲ" καὶ τὰ ἐξῆς. εἰ δὲ ἔχει ὁ Πράσινος προτίμησιν, λέγει φωνὴν ἤχ. π. δ'· „εὐχαριστοῦμέν σοι, Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν, τῷ διασκεδάζοντι βουλάς ἔθνων" καὶ τὰ ἐξῆς. καὶ πάλιν λέγουσι τροπάριον, ἤχ. ὁ 5 αὐτός· „πληροφορῶ τὸ θεῖον ἐν πᾶσιν ὄντως καὶ τὸ εὐσεβὲς ὑμῶν, εὐεργέται· οὐκ ἔχει ἄλλην ἢ ψυχὴ ἡμῶν θεραπείαν, εἰ μὴ τὸ βλέπειν ὑμᾶς, τοὺς δεσπότας τῆς οἰκουμένης." ἄλλος ἤχ. δ'· „τὸ ὑμέτερον κράτος, φιλόχριστοι, θεοπρόβλητοι εὐεργέται, ἐκ Θεοῦ καταλάμπεται ἀληθῶς καὶ οὐκ ἔστι 10 ἀνθρώπων, ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα ἀγαλλίαμα τῶν Βενέτων." Β εἰδ' οὕτως λέγουσιν οἱ κράται· „ἡμεῖς δοῦλοι τῶν βασιλέων" ὁ λαὸς ὁμοίως. οἱ κράται· „ἰδὲ δοῦλοι εὐσεβῶν βασιλέων" ὁ λαὸς ὁμοίως. οἱ κράται „δοῦλοι." ὁ λαὸς „τῶν βασιλέων." οἱ κράται „δοῦλοι." ὁ λαὸς „τῶν βασι- 15 λέων." (B.) Ἰστέον, ὅτι ἀπὸ νίκης λέγονται τὰ προῤῥηθέντα ἄκτα τῆς νίκης τῶν ἡνιόχων πρῶτ. χρῆ δὲ εἰδέναι, ὅτι ἀπὸ τοῦ δευτέρου βαΐου κατέρχονται ἀπὸ τῶν δ' δῆμων οἱ σταυροφόροι, βαστάζοντες τοὺς εἰς ἀνθέων πεπλεγμένους σταυροὺς, καὶ ἴστανται εἰς τὸ στάμα οἱ κούρσωρες, αἶροντες τοὺς 20 τοιούτους σταυροὺς ἀναφέρουσι πρὸς τοὺς δεσπότας, καὶ εὐθέως λέγουσι τὰ ἄκτα. οἱ κράται· „ὁ θεῖος τύπος, βοή-

2. ἔμαι cod. et ed. Vid. p. 323, 10. 3. φωνῆ ed.

so orbi dominamini, in robur vestrum boni studiosum, Domini. Alius tono IV: *Etiamsi virtutes tuas tacere vellem, coetus Christianus, id non licet et reliqua.* Si vero Prasini praecipuam laudem retulere, voce toni obliqui IV dicunt: *Gratias tibi, Christe Deus noster, agimus, qui consilia gentium dissipasti et cetera.* Rursus troparium eodem tono canunt: *Divinitati in omnibus conspicuae vestraeque pietati, Domini, confirmo: anima nostra haud aliam medelam habet, quam si vos, Dominos universi, intuetur.* Alius tono IV: *Potestas vestra, Christi amantes aequae Deo promoti et benefici principes, a Deo certe, non per homines, resplendet, N. N. voluptas et gaudium Venetorum.* Postea cantores dicunt: *Nos servi Imperatorum; populus eadem.* Cantores: *Ecce servi piorum Imperatorum!* populus similiter. Cantores: *Servi; populus: Imperatorum.* Cantores: *Servi; populus: Imperatorum.* (II.) Post victoriam acta victoriae aurigarum matutinae recitantur. Post secundam vero palmam crucigeri a quatuor populis descendunt, cruces e floribus contextas portantes, in statione vero cursores adsunt, hasque cruces sumunt, iisque ad Dominos allatis, statim acta recitant. Cantores: *Divina imago, Dominis auxiliare!* eadem populus ter, Cantores: *In hac, munifici principes, coronati estis!* sic populus ter. Cantores: *In hac imperatis et vincitis;* sic populus ter. Cantores:

θῆσον τοὺς δεσπότης" ὁ λαὸς ἐκ γ' ὁμοίως. οἱ κράτται·
 „ἐν τούτῳ ἐστέφθητε, οἱ εὐεργέται" ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ γ'.
 οἱ κράτται· „ἐν τούτῳ βασιλεύετε καὶ νικᾶτε" καὶ ὁ λα-
 ὸς ἐκ γ' ὁμοίως. οἱ κράτται· „ἐν τούτῳ ὀλέσετε τὰ ἔθνη
 5πάντα" καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ' ὁμοίως. τοῦ δὲ ὄργάνου τρισα-
 γιάζοντος, λέγουσιν οἱ κράτται· „τριάγιε, βοήθησον τοὺς
 δεσπότης" καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ' ὁμοίως. ἰστέον, ὅτι πάντα τὰ
 ἵπποδρόμια, τὰ τε πρῶτ' καὶ δείλης, τοῦτον τὸν τύπον καὶ
 ταύτην ἔχουσι τὴν τάξιν. τὰ γὰρ αὐτὰ ἄκτα καὶ αὐταὶ αἱ D
 10εὐφημίαι καὶ αἱ ἄλλαι ἅπασαι ἀκολουθίαι αἱ προῤῥηθεῖσαι
 φυλάττονται.

Ὅσα δεῖ τελεῖσθαι, μικροπανίτου μέλλοντος γίνεσθαι φακτιο- Ms. 134. b
 ναρίου.

Ἰππικοῦ ἀγομένου, καὶ ἀνδραγαθοῦντος τὸ πρῶτον βαῖον
 15μικροπανίτου ἠνιόχου, δηλοῦ ὁ βασιλεὺς τῷ δήμῳ, ὡς ὅτι
 „αἰτήσασθε τὸν ὁ δεῖνα εἰς φακτιονάριον," καὶ εὐθέως λέ-
 γουσι οἱ κράτται· „δεσπότης τῆς οἰκουμένης, δέξασθε Βενέ-
 τους παρακαλοῦντας" φθογγεῖ καὶ ὁ λαὸς ἐκ τρίτου „ἄγιε." Ed.L. 191
 οἱ κράτται· „ὡς δοῦλοι τολμῶμεν παρακαλέσαι" καὶ ὁ
 20λαὸς ἐκ γ' „ἄγιε." οἱ κράτται· „μετὰ φόβου δυσωποῦ-
 μεν τοὺς δεσπότης" καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ' „ἄγιε." οἱ κρά-
 τται· „ἀνεξικύκως παρακληθήτε οἱ εὐεργέται" φθογγεῖ
 καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ' „ἄγιε." οἱ κράτται· „εἰς τὴν δέησιν τῶν

9. αἱ om. ed. 16. αἰτήσασθαι ed.

In hac omnes populos pessum dabitur; sic et populus ter. Organo vero trisagium modulante, cantores dicunt: Ter sancte, Dominos adiuvā; sic et populus ter. Ceterum omnia spectacula equestria, tum matutina, tum vespertina, hoc ritu hisque cerimoniis celebrantur; eadem enim acta, eadem acclamationes et ceterae cerimoniae omnes supra expositae observantur.

OBSERVANDA, CUM MICROPANITA FACTIONARIUS INSTITUI DEBET.

Actis circensibus, et auriga micropanite prima palma potito, Imperator populo edicit, ut N. factionarium expetant, quo facto, cantores: *Domini orbis, exaudite Venetos precantes!* populus ter: *Sancte.* Cantores: *Ut servi rogare audemus;* populus ter: *Sancte.* Cantores: *Cum timore Dominos intuemur;* populus ter: *Sancte.* Cantores: *Non iniuria benefici principes invocamini;* clamat et populus ter: *Sancte.* Cantores: *Ad preces servorum vestrorum Venetorum;* populus ter: *Sancte.* Cantores: *Secundarium factionarium*

δούλων ὑμῶν Βενέτων·” ὁ λαὸς ἐκ γ’ „ἄγιε.” οἱ κράτται·
 „τὸν δευτέρου αἰτούμεθα εἰς φακτιονάριον·” καὶ ὁ λαὸς ἐκ
 γ’ „ἄγιε.” οἱ κράτται· „Κύριε, σῶσον τοὺς δεσπότης Ῥω-
 μαίων·” ὁ λαὸς ἐκ γ’ „Κύριε, σῶσον.” οἱ κράτται· „Κύ-
 ριε, σῶσον τοὺς ἐκ σοῦ ἐστεμμένους·” ὁ λαὸς ἐκ γ’ „Κύριε⁵
 σῶσον.” οἱ κράτται· „Κύριε, σῶσον τοὺς δεσπότης σὺν ταῖς
 αὐγούσταις καὶ τοῖς πορφυρογεννήτοις·” καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ’
 Β „Κύριε, σῶσον.” καὶ εἰθ’ οὕτως λέγουσιν οἱ κράτται· ἄλ-
 λην μίαν αἴτησιν ἐχόμεν οἱ δοῦλοι ὑμῶν·” ὁ λαὸς ἐκ γ’
 „Κύριε, σῶσον.” οἱ κράτται· „φακτίονα, δεσπότηι, τῷ δὲ δεῖ-10
 να·” ὁ λαὸς ἐκ γ’ „Κύριε, σῶσον.” (Β.) Τοῦ δὲ βασιλέως
 παρασχόντος τὴν χρυσὴν βούλλαν, ἤγουν τὸν φακτίονα, νεύει
 ὁ ἄκτουάριος μετὰ τῆς χειρὸς τῷ δήμῳ· οἱ δὲ νοοῦσιν, ὅτι
 παρέσχε τὸν φακτίονα ὁ βασιλεύς. ὁ δὲ ἄκτουάριος ὀψικευ-
 ὁμένος ὑπὸ τῶν κουρσῶρων, δηλονότι ἐνὸς κούρσωρος ἔμ-15
 προσθεν τοῦ ἄκτουαρίου περιπατοῦντος καὶ ἐξηραμένη χειρὶ
 τὴν βούλλαν βαστάζοντος. ὁ δὲ ἄκτουάριος ταύτην αἴρων
 Ἰὰπὸ τοῦ κούρσωρος, ἐπιδίδει αὐτὴν τῷ μέλλοντι γίνεσθαι
 φακτιοναρίῳ. ὁ δὲ ταύτην ἀσπαζόμενος καὶ τοῖς ὄμμασιν ἐ-
 πιθεῖς, ἐπιδίδει πάλιν τῷ ἄκτουαρίῳ. ὁ δὲ ἄκτουάριος τανύ-20
 την ἐπὶ τὸ ψῦας αὐτοῦ ἐπιδένει, καὶ εὐθέως ἀπὸ τοῦ δήμου
 λέγουσιν οἱ κράτται· „τὴν τρία, δεσπότηι, τοῦ φακτίονος·” ὁ
 λαὸς ἐκ γ’ „Κύριε, σῶσον.” οἱ κράτται „Κύριε, σῶσον. τὴν
 Μ. 135. α ἄντιληψιν τῶν Βενέτων·” καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ’ „Κύριε, σῶσον.”
 οἱ κράτται· „Κύριε, σῶσον. τὴν ἀνακαίνησιν τῶν αἰτησιῶν·”²⁵

18. ἐπιδίδοι ed. h. l. et mox. 21. ἐπὶ τὴν ψ. ed. ἐπιτε-
 νει ed. 23. σῶσον τὴν ἀντ. et mox σῶσον τὴν ἀνακτ. ed.

petimus; populus ter: Sancte. Cantores: Domine, serva principes Ro-
manorum! populus ter: Domine, serva. Cantores: Domine, serva Im-
peratores cum coniugibus et porphyrogenitis; populus ter: Domine, ser-
va. Postea cantores: Unum adhuc servi vestri precamur; populus ter:
Domine, serva. Cantores: Factionem, Domini, N.; populus ter: Domi-
ne, serva. (II.) Imperatore autem auream bullam seu factionem tradente,
actuarii manu populo signum dat, unde cognoscit, factionem
Imperatore dedisse. Actuarius vero, a cursoribus stipatus, uno
scilicet ante ipsum procedente elataque manu bullam portante, hanc
a cursore sumtam factionario futuro tradit, qui eam, postquam
osculatus est oculisque admovit, actuario reddit. Is eam lumbis suis
imponit, ac statim cantores factionis dicunt: Tria, Domini, factio-
nis! populus ter: Domine, serva. Cantores: Domine, serva. Mu-
nus Venetorum! populus ter: Domine, serva! Cantores: Domine,

ὁ λαὸς ἐκ τρίτου „Κύριε, σῶσον.” οἱ κράται. καὶ ὅτε λάβῃ ὁ βουλλωθεὶς φακτιονάριος τὰ ἔπαθλα, λέγει ὁ δῆμος „ἀπέλθατε καὶ εὐξασθε τοὺς ἰδίους δεσπότας,” καὶ εὐθέως ἀνέρχεται εἰς τὸ ἴδιον ἄρμα, καὶ σάσσει κατὰ τὸν τύπον, ἧστοι χορεύει, καθὼς εἴθισται ἀπὸ νίκης.

D

Ἄκτια, μέλλοντος γίνεσθαι δευτέρου ἡνιόχου.

Λέγουσιν οἱ κράται. „δεσπότης τῆς οἰκουμένης, δεξασθε Βενέτους παρακαλοῦντας.” φθογγεῖ καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ’ „ἄγιε” καὶ τὰ ἑξῆς, καθὼς καὶ ἐν τῇ φακτιοναρίῳ προεῖρηται. πλὴν ἀντὶ τοῦ „τὰ τρία, δεσπότης, τοῦ φακτιόνος,” λέγουσι. „τὰ τρία, δεσπότης, τὰ τοῦ δευτέρου.” χρηθὲς δὲ εἶδέναι, ὅτι, εἰ μὴ ἔστιν ὁ ἡνιόχος βουλλωμένος, εἰς σκεῦος οὐκ ἀνέρχεται, ἵνα σάξῃ ἀπὸ τοῦ βαιῖου.

Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν, βγαρῶν ζωννυμένου.

Ed.L. 192

15 Ἀγομένου τοῦ ἵππικοῦ καὶ ἐπιτυγχάνοντος τοῦ ἡνιόχου, οἰοῦνδῆποτε μέρους τῇ πρώτῃ βαιῖῳ, ὡς εἰσέρχεται λαβεῖν τὰ ἔπαθλα, μνημίε διὰ τοῦ κούρσωρος τὸν ἀκτουάριον, λέγων. „ἡνιόχον θέλω ζωῶσαι.” ὁ δὲ ἀκτουάριος ἀναφέρει τῇ βασιλεῖ, καὶ κελεύοντος τοῦ δεσπότητος ζωοθῆναι τὸν βηγάριον, εἰσοέρχεται ὁ μέλλων γίνεσθαι βηγάριος, καὶ πίπτων ἐπὶ τῆς

3. ἀπέλθετε ed. 11. τὰ ante τοῦ om. ed. 12. βουλλώμενος ed. 16. βαῖ cod.

serva. Renovationem precum! populus ter: Domine, serva. Dumque factionarius bulla institutus, praemia victoriae accipit, populus dicit: Abite et fausta Domini vestris apprecamini. Tunc ad currum suum abit et tripudiat seu saltat, ut post victoriam mos est.

ACTA, QUANDO SECUNDARIUS AURIGA CONSTITUENDUS EST.

Cantores dicunt: *Domini orbis, exaudite Venetos precantes!* clamat et populus ter: *Sancte!* et reliqua, uti supra de factionario notatum: praeterquam quod pro: *Tria, Domini, factionis!* dicant: *Tria, Domini, secundarii!* Quodsi vero auriga bulla institutus non est, currum non ascendit, ut post palmam saltet.

OBSERVANDA, CUM BIGARIUS ZONA DONATUR.

In decursione equestri cum prima palma auriga, cuiuscunque factionis sit, particeps factus est et, praemia certaminis accepturus, intrat, per cursorem actuarium admonet, ac dicit: *Aurigam cingere volo.* Hoc acturius ad Imperatorem refert, qui postquam bigarium cingi iussit, futurus bigarius intrat, et se in terram prosternens,

γῆς, κρατεῖ τοὺς πόδας τοῦ πρώτου ἡνίοχου· οἱ δὲ ἡνίοχοι λαμβάνοντες τὰ ἔπαθλα, ἐξέρχονται καὶ ἴστανται κατέναντι Β τοῦ δήμου, κατασφραγίζοντες τοὺς δεσπότας. κραζόντος δὲ τοῦ δήμου πρὸς τὸν βασιλέα τὰ ἄκτα τῶν ἐπάθλων τῆς νίκης, ἀποστέλλουσιν οἱ δεσπόται τὰ ἔπαθλα τοῖς ἡνίοχοις, δη-5 λονότι ἐξῶθεν αὐτῶν ἱσταμένων ἀντικρὺ τῶν δήμων. καὶ εἶθ' οὕτως λέγει ὁ δῆμος πρὸς τοὺς ἡνίοχους „ἀπέλθετε καὶ εὐξασθε τοὺς δεσπότας.” καὶ ἀπερχομένων αὐτῶν πάλιν εἰς τὸ στάμα, εἰσέρχεται μετ' αὐτῶν ὁ βηγάριος, καὶ πιπτόντων τῶν ἡνίοχων, πίπτει καὶ ὁ βηγάριος, καὶ κρατῶν τὸν πόδα 10 τοῦ φακτιοναρίου μετὰ τὴν ἀριστερὰν χεῖρα, μετὰ τῆς δεξιᾶς κατασφραγίζει, ὁ δὲ ἐπιστάτης ἴσταιται εἰς τὰ δεξιὰ τοῦ

Ms. 135. b φακτιοναρίου. ἀπολύει δὲ ὁ βασιλεὺς τοὺς ἡνίοχους, καὶ ἀναβαίνουσι εἰς τὸ ἄρμα, καὶ σάσσοντες ἦτοι χορεύοντες κάμ- C πτουσι, καὶ ἀπερχόμενοι πρὸς τὸν ἴδιον δῆμον, κατασφραγί- 15 ζουσι καὶ ἀναχωροῦσιν, ἀπιόντες πρὸς τὰ κάγκελλα. μένει δὲ ὁ ἐπιστάτης μετὰ τοῦ βηγαρίου εἰς τὸ στάμα, ἱστάμενοι ὄρθοι καὶ κατασφραγίζοντες. (B.) Ὁ δὲ βασιλεὺς κελεύει δοθῆναι αὐριγάριον τὸ λεγόμενον δημόσιον καὶ κασιδίον ἀργυροῦν σεμνὸν καὶ τὸ ζωστόν. κατερχομένου δὲ τοῦ ἄκτουα- 20 ρίου καὶ ὀψικευομένου ὑπὸ πάντων τῶν κουρσῶρων, δηλονότι τριῶν κουρσῶρων, βασταζόντων, τοῦ μὲν τὸ αὐριγάριον, ὅπερ D ἐστὶ τὸ δημόσιον, τοῦ δὲ τὸ κασιδίον, τοῦ δὲ τὸ ζωστόν. εἶτα ἐπιδίδει ὁ ἄκτουάριος τὸ μὲν αὐριγάριον εἰς τὰς χεῖρας

7. ἀπέλθετε ed.
ἐπιδίδοι ed.

11. χεῖραν cod.

12. σφραγίζει ed.

24.

primi aurigae pedes amplectitur, aurigae vero, acceptis praemiis, discedunt et ante factionem, cruce Dominos signantes, subsistunt. Populo autem, quae in praemiorum distributione recitari solent, acta recitante, Domini aurigis, foris scilicet ante factionem stantibus, praemia mittunt. Tunc populus ad aurigas: *Discedite et Dominis laeta apprecamini*; quibus ad stationem rursus abeuntibus, bigarius cum ipsis intrat, et procidentibus aurigis, ipse quoque procumbit, ac sinistra manu factionarii pedem tenens, dextra signat, praefecto ad dextram factionarii constituto. Aurigae, ab Imperatore dimissi, cursus consensunt, ac saltantes seu tripudiantes deflectunt, ad suam factionem reversi, eam signant, et ad cancellos in discessu se recipiunt. Praefectus et bigarius in statione recti stantes ac signum facientes, remanent. (II.) Imperator aurigarium, quod et δημόσιον seu publicum appellatur, cassidem argenteam pretiosam accingulum afferri iubet: actuarius vero abit, ab omnibus cursoribus, tribus scilicet, quorum unus aurigarium seu δημόσιον, secundus cassidem, tertius cingulum gestat, stipatus. Aurigarium bigario in manum tradit, cassidem capiti im-

αυτοῦ· τὸ δὲ κασιδίον ἐπιτίθεισιν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, καὶ τὸ ζωστόν ζωννύει εἰς τὰ μέσα αὐτοῦ, καὶ εἶθ' οὕτως λέγει ὁ δῆμος τὰ ἄκτα „πολλά, πολλά, πολλά” ὁ λαὸς „πολλά ἔτη εἰς πολλά.” οἱ κράτται· „πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι, ἡ ἐκ-5 λογὴ τῆς τριάδος” φθογγεῖ καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ' „ἄγιε.” οἱ κράτται „πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι, οἱ θεράποντες τοῦ Κυρίου;” ὁ λαὸς ἐκ γ' „ἄγιε.” οἱ Βένετοι· „πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι.” οἱ κράτται· „πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι, ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα αὐτοκρά-10 τορες Ῥωμαίων.” ὁ λαὸς ἐκ γ' „πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι.” οἱ Ed.L. 193 κράτται· „πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι, δεσπότης, σὺν ταῖς ἀγνού-σταις καὶ τοῖς πορφυρογεννήτοις.” ὁ λαὸς ἐκ γ' „πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι.” οἱ κράτται· „ὁ δεῖνα σὺ εὐτυχεῖς εἰς τὸν δῆ-15 μον τοῦτον.” ὁ λαὸς ἐκ γ' „ἄγιε.” οἱ κράτται· „στεφάνι-ον, δεσπότης, τῷ βηγαρίῳ.” καὶ εἶθ' οὕτως ἀποστέλλουσιν 15 αὐτῷ στεφάνιον καὶ ἱμάτιον, καὶ πάλιν λέγουσιν οἱ κράτται· „Κύριε, σῶσον τοὺς δεσπότης Ῥωμαίων” ὁ λαὸς ἐκ γ' „Κύ-ριε, σῶσον.” οἱ κράτται· „Κύριε, σῶσον τοὺς δεσπότης σὺν ταῖς ἀγνούσταις καὶ τοῖς πορφυρογεννήτοις” ὁ λαὸς ἐκ γ' „Κύριε, σῶσον.” εἶτα λέγουσι πάντες ὁμοῦ πολυχρόνιον. 20 ὁ δὲ βηγάριος κατασφραγίζει τρίτον τοὺς δεσπότης, καὶ προσ-κυνῶν ἀπευχαριστεῖ, καὶ ἐξέρχεται μετὰ τοῦ ἐπιστάτου εἰς τὴν δάφνης, εἶτα ὁ βηγάριος ἀπέρχεται ἐπὶ τὸν δῆμον, καὶ κατασφραγίζων τρίτον εἰς τὸν δῆμον, ἀνέρχεται εἰς τὰ κά-κελλα, καὶ προσκυνεῖ τὸν φακτιονάριον καὶ ὄλους τοὺς ἡνιό-25 χους τῶν δύο μερῶν καὶ τὸν τριβούνον.

ponit, cingulo eum in medio accingit, factione inter haec acclamante: *Multos, multos, multos*; populus: *Multos annos in multos*. Cantores: *Multa vobis tempora, a trinitate electi!* Clamat et populus ter: *Sancte!* Cantores: *Multa vobis tempora, famuli Domini!* populus ter: *Sancte!* Veneti: *Multa vobis tempora!* Cantores: *Multa vobis tempora, N. N. Imperatores Romanorum!* populus ter: *Multa vobis tempora!* Cantores: *Multa vobis tempora, Domini, cum Imperatricibus et porphyrogenitis!* populus ter: *Multa vobis tempora!* Cantores: *Tu feliciter in hoc populo rem agas;* populus ter: *Sancte.* Cantores: *Corollam, Domini, bigario!* et statim corollam ac vestem ipsi mittunt. Rursus cantores: *Domine, serva Dominos Romanorum!* populus ter: *Domine, serva!* Cantores: *Domine, serva principes cum Augustis coniugibus et porphyrogenitis!* populus ter: *Domine, serva!* Postremo omnes simul dicunt: *In multos annos etc.* Bigarius vero ter Dominos signat, flexoque genu ipsis gratias agit, deinde cum praefecto ad daphnen, inde ad factionem abit, qua ter signata, ad cancellos ascendit, factionarium omneque quarum factionum aurigas et tribunum adorans.

Ms. 136. a

Ἄκτα, ἐπινικίων θριαμβευομένων ἐπὶ τοῦ ἵπποδρόμου.

„Δόξα Θεῷ τῷ δεσπότῃ πάντων, δόξα τῷ κτίστῃ καὶ
 C δημιουργῷ τῶν ὄλων. δόξα Θεῷ τῷ θριαμβεύσαντι τοὺς τῆς
 Ἄγαρ. δόξα Θεῷ τῷ παμβασιλεῖ τῶν αἰώνων. δόξα Θεῷ
 τῷ ἐνισχύσαντι βασιλεῖς τοὺς ὀρθοδόξους. δόξα Θεῷ τῷ ἐ-5
 πιβλέψαντι ἐφ' ἡμῖν φιλανθρώπως. δόξα Θεῷ τῷ πατάξαν-
 τι Ἰσμαηλίτας τοὺς χριστομάχους. δόξα Θεῷ τῷ ἕνσαμένῳ
 εἰς ἐχθρῶν τοὺς αἰχμαλώτους. δόξα Θεῷ τῷ πορθήσαντι τὰς
 πόλεις τῶν Ἀράβων. δόξα Θεῷ τῷ καταβάλλοντι τοὺς ἀρη-
 τὰς τῆς τριάδος. δόξα Θεῷ τῷ ἀπολέσαντι τοὺς ἀρηγὰς 10
 τῆς Θεοτόκου. δόξα Θεῷ τῷ καταισχύναντι τὸ φρύαγμα ὃ
 δεῖνα τοῦ χριστομάχου. δόξα Θεῷ τῷ εὐδοκήσαντι οὕτως.
 Κύριε, τίς οὐ δοξάσει τὴν βουλὴν σου; Κύριε, τίς οὐχ ὑ-
 D μνήσει τὰ ἔργα τῶν χειρῶν σου; Κύριε, εὐχαριστοῦμέν σοι
 περὶ πάντων, ὅτι ἠλέησας τὸν λαόν σου μεγάλως ἐκ τοιοῦ-15
 του βασιλεύεσθαι κράτους.” καὶ ὅτε πέσωσιν οἱ δέσμοι
 πρηνεῖς ἐπὶ τῆς γῆς, νεύει ὁ ἄκτουάριος, καὶ λέγουσιν οἱ
 κράκται· „ἔπεσον οἱ ἐχθροὶ ἡμῶν θεοκρίτως.” καὶ ὁ λα-
 ὸς ὁμοίως γ'.

Ed.L. 19f Ἄκτα ἐπὶ μεγιστάνῳ ἀμειρῷ ἐν πολέμῳ ἠττηθέντι καὶ ἀναιρεθέντι. 20

„Δόξα Θεῷ τῷ συντρίβοντι πολεμίους. δόξα Θεῷ τῷ κα-
 θελόντι τοὺς ἀθέους. δόξα Θεῷ τῷ αἰτίῳ τῆς νίκης. δόξα

2. Θεῷ δεσπ. ed. 15. σου, μεγάλως ed.

ACTA, QUANDO VICTORIALES TRIUMPHI IN HIPPODROMO CELEBRANTUR.

*Gloria Deo, omnium Domino, gloria creatori et conditori
 universi! Gloria Deo, triumphos de Agarenis agenti! Gloria
 Deo regi saeculorum! Gloria Deo, qui Imperatores recte creden-
 tes corroboravit! Gloria Deo, qui, ut amantissimus hominum,
 nos respexit! Gloria Deo, qui Ismaelitas, Christianorum inimicos,
 percussit! Gloria Deo, qui captivos ab hostibus liberavit! Gloria
 Deo, qui urbes Arabum destruxit! Gloria Deo, qui trinitatem ne-
 gantes prostravit! Gloria Deo, qui Deiparam negantes perdidit!
 Gloria Deo, qui ferocientem N. Christo inimicum opprobrio implevit!
 Gloria Deo, cui ita visum fuit! Domine, quis consilium tuum non
 celebraret? Domine, quis non laudaret opera manuum tuarum? Do-
 mine, gratias tibi prae omnibus agimus, quod misertus es populi tui,
 eique huic potenti imperio subesse permisisti! Cum vero captivi proni
 in terram prociderunt, actuario signum dante, cantores dicunt: Iusto
 Dei iudicio inimici nostri ceciderunt! quod populus ter repetit.*

ACTA, UBI EMIRUS BARBARORUM PRINCEPS BELLO VICTUS ET INTERENTUS
 FUIT.*Gloria Deo hostes conterenti! Gloria Deo, qui atheos sustulit!*

Θεῶ τῷ στέφαντί σε, γεοῦχε· χαίροις ἄναξ, Ῥωμαίων ἡ εὐ-
 τυχία· χαίροις ἄναξ, τοῦ στρατοῦ σου ἡ ἀνδρία· χαίροις
 ἄναξ, δι' οὗ ὁ δεῖνα κατεπτώθη· χαίροις ἄναξ ὁ δεῖνα κα-
 θαιρέτα. ὁ Θεός σε φυλάξει ἐν τῇ πορφύρᾳ εἰς τιμὴν καὶ
 5 ἀνέγερσιν τῶν Ῥωμαίων σὺν ταῖς τιμίαις ἀυγούσταις ἐν
 τῇ πορφύρᾳ· εἰσακούσει ὁ Θεὸς τοῦ λαοῦ ὑμῶν.” B

Περὶ ἵππου παραγωνιζομένου τοῦ ἀ' βαίτου, καὶ πῶς δεῖ αὐτὸν
 ὑπαλλάσσεσθαι.

Ἰστέον, ὅτι, ἐὰν συμβῇ διὰ τῆς νυκτὸς ἐκ τοῦ
 10 πρώτου βαίτου ἵππον παραγωνίσασθαι, ἔστιν ὁ τύπος τοῦ-
 τον ὑπαλλάσσεσθαι οὕτως. εὐρίσκονται οἱ δύο μαῖστω-
 ρες τοῦ μέρους τοῦ ἀντὶς καὶ οἱ δύο θεωρηταὶ καὶ ὁ ἐπι-
 στάτης, καὶ ἀπέρχονται ὕπον ἴσταται ὁ ἵππος, καὶ ἐκβάλ- Ms. 136. b
 λουσιν αὐτὸν εἰς τὸ μέσον, καὶ τοῦτον θεωροῦσι μετὰ ἀκρι- C
 15 βείας, καὶ εἰ ἔστιν ἐν ἀληθείᾳ ἄβλητος, ἐπαίρουναι ἐκ τοῦ
 τρίτου βαίτου ἀντίσηκον ἵππον, καὶ τρέχει εἰς τὸν τόπον τοῦ κα-
 κωθέντος, εἰς οἶον ἂν χαλιναριον λάχῃ. καὶ πάλιν τὸν αὐ-
 τὸν ἵππον δεῖ ἀγωνίεσθαι εἰς τὸ ἴδιον βαῖτον, ἧγουν εἰς τὸ
 τρίτον, εἰ δὲ λάχῃ, καὶ εἰς δεύτερον καὶ εἰς τέταρτον, ὁμοί-
 20 ως γίνονται, καθὼς προεῖρηται. ὁμοίως καὶ δειλῆς ἢ ἀκο-
 λουθία πᾶσα ὁμοία τῆς πρωίνῃς γίνεται δίχα τοῦ σφαιρίου
 τοῦ παραβάτου καὶ τῆς συμφορῆς τοῦ ἵππου τοῦ κακῶς ἔχον-
 τος. οἱ δὲ ἠνίοχοι στιχῆσαντες πάντα, τὰς τε κομβήνας καὶ

3. χαίροις ὁ ἄν. ed. 11. οὔτος ed. 15. οὐκ ἄβλητος ed.
 22. παραβατοῦ cod.

*Gloria Deo, victoriae auctori! Gloria Deo, qui te, terrarum do-
 mine, coronavit! Salve, Imperator, felicitas Romanorum! Salve,
 Imperator, robur exercitus tui! Salve, Imperator, per quem N. pro-
 stratus est! Salve, Imp. N. victor! Deus te in purpura servet in
 gloriam et salutem Romanorum cum veneranda Augusta in pur-
 pura! Deus exaudiat preces nostras.*

· DE EQUO, QUI IN PRIMA PALMA INFELICITER CERTAVIT, ET QUO FACTO
 IPSI ALII EQUI SUBSTITUENDI S-NT.

Si contigerit, ut equus in prima palma noctu male certamen agat,
 mos alium ei substituendi hic est. Magister uterque factionis con-
 trariae cum duobus inspectoribus et praefecto adsunt, abeunt ad
 locum, ubi equus stat, eumque in medium deductum accurate con-
 templantur, et si certo produci non potest, similem equum ex tertia
 palma seligunt, qui in locum laesi currat, quodcunque frenum sor-
 titus sit. Is autem equus in propria palma, scilicet tertia, certamen
 instituere debet, et si ad secundam quartamque pertineat, idem ob-

τὰ κάγκελλα, μένουσιν ἐν τῷ ἀρματουρίῳ. τοῦ δὲ ξόλου σημαίνοντος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας, ἐγείρονται καὶ ἀπέρχονται εἰς Δτὴν ἐκκλησίαν, καὶ ἄπτοσιν τὰ κηρία αὐτῶν, καὶ μεταλαμβάνοντες ὑποστρέφουσι, καὶ ἐμβαίοντες εἰς τὸ ἵππικόν, ἀπέρχονται καὶ εὐχονται εἰς τὸ εὐκτήριον τῆς ἁγίας Θεοτόκου τὸ 5 ὄν ἐν τῷ πρωτοθύρῳ, καὶ οὕτως ἀνέρχονται εἰς τὸ ἀρματούριον, καὶ βύλλουσι χειραφορεῖν.

Περὶ τοποτηρητοῦ.

Ἰστέον εἰδέναι, ὅτι, ἐὰν λάχῃ ἀσθενῆσαι φακτιονάριον Ed.L. 195 ἢ μικροπανίτην, ἐὰν ἔχει ὁ τοποτηρούμενος ἐκ τοῦ ἰδίου μέ- 10 ρους ἠγίοχον εἰς τὸ τοποτηρῆσαι αὐτὸν, καὶ εἰ ἔστι τὸ ἵππικόν παγανόν, καὶ εἰ δι' ὅλου ἵππικῶ τοποτηρήσει αὐτὸν, καθ' ἕκαστον στεφάνιον παρέχει αὐτῷ νόμισμα δωδέκατον· εἰ δὲ ἐν μέρει νικήσῃ, ἢ διάκρισις ἐνέγκῃ τοῦ τοποτηρουμένου, εἰ δὲ καὶ ἀστοχήσῃ, μηδὲν κερδαίνων κοπιᾷ· καὶ ἐὰν, μηδὲν 15 ποιούντος τοῦ τοποτηρουμένου, ἕτερος εἰσέλθῃ καὶ ἐπιτύχῃ τῶν ἐκ τοῦ δειλῆς διδομένων ἐπάθλων, ὡς προείρηται, λαμβάνει· ἐὰν δὲ δείξῃ ὁ τοποτηρῶν ἀθλόν τί ποτε, καὶ κελύ- 20 σῃ ὁ βασιλεὺς φιλοτιμησασθαι αὐτὸν τῇ τύχῃ τοῦ τοποτηροῦντος, οὐκ ἔχει ἄδειαν ὁ τοποτηρούμενος λαμβάνειν τί πο- 20 τε· εἰς ἀπολύσιμον δὲ ἵππικῶ ἐὰν τοποτηρήσῃ, καὶ τὰ κα- Β τατρέχοντα τοῦ ἀπολυσίμου ἐπαθλα κατέλθωσι, καὶ ἐπιτύχῃ

1. τὰ om. ed. 7. χεῖρα φορεῖν cod. 11. ἐὶ ante τοποτ.
om. ed. 19. τοποτηρουμένου coni. R.

servatur, ut diximus. In vespertina quoque decursione ritus omnes matutinae similes sunt praeter globum ex urna prodeuntem et casum equi male se habentis. Aurigae postquam omnia, combinas scilicet et cancellos, disposuerunt, in armatorio manent. Cum autem lignum sanctae ecclesiae signum dedit, surgunt, ad ecclesiam abeunt ac cereos incendunt, eosque tenentes redeunt, inque circum se conferentes abeunt, in oratorio sanctae Deiparae, quod ad primam portam est, precaturi, quo facto, ad armatorium redeunt seque certamini parant.

DE VICARIO.

Quodsi contigerit, factionarium aut micropanitem aegrotare, et is ex propria factione aurigam, qui locum eius tenere potest, habet, pagana decursione instituta, si per omne illud tempus eius vicarius fuit, pro singulis coronis nummum duodecimam ipsi solvit: si in factione vicerit, iudicium eius erit, cuius vices gessit: si a scopo aberrat, absque lucro laborat, et si, dum is nihil agit, alius ingreditur ac praemiorum certaminis nocturni particeps fit, quam diximus, summam accipit. Si vero victoriam aliquam vicarius reportaverit, et Im-

ὁ τοποτηρῶν, λαμβάνει τρία δι' ὅλης τῆς ἡμέρας. εἰ δὲ, ὡς προεῖρηται, ἄθλον δείξῃ, τὸ κατερχόμενον περισσὸν ἔπαθλον τοῦ τοποτηροῦντος τυχάνει. (B.) Καὶ ἐπὶ ἰχρόνον, ἐὰν Ms. 137. a συμβῆ τοποτηρεῖσθαι ὁ ἔχων τὴν βούλλαν ἡνίοχος, οὕτως ἡ 5 συνήθεια κρατεῖ, καὶ τὰ ἔπαθλα καὶ τὰ παῦστα τῶ τοποτηρουμένῳ ἀρμόζουσιν. εἰ δὲ ἴδιον σκεῦος ἔχει ὁ τοποτηρῶν καὶ οὐ παιεῖ τὸ τοῦ τοποτηρουμένου, κομίζεται ὑπὲρ τοῦ σκεύους αὐτοῦ δι' ὅλης τῆς ἡμέρας νομίσματα ἰς ἕκ τῶν C παύσεων, καὶ τὰ καταγρέχοντα αὐτῶ ἕκ τῶν συμβηγαρίων 10 αὐτοῦ πρὸς συνήθειαν, ἕξ οἴου μέρους ἐστί. τοῦ δὲ Θεοῦ παρέχοντος τὴν νίκην, ὁ τοποτηρῶν εἰς τὸ σκεῦος οὐκ ἀναβαίνει χορεῦσαι, εἰ μὴ ὁ ἔχων τὴν βούλλαν καὶ φακτιονάριός ἐστι καὶ μικροπανίτης· καὶ ἐὰν τοποτηρῆ φακτιονάριον, εἰς τόπον αὐτοῦ περιπατεῖ ἕκ δεξιῶν τοῦ μικροπανίτου, ὁμοίως 15 καὶ ἐὰν τοποτηρῆ τὸν μικροπανίτην, εἰς τὰ ἀριστερὰ τοῦ φακτιοναρίου. εἰ δὲ συμβῆ ἀστοχῆσαι ἕκ τῶν ἐχόντων τὴν βούλλαν ἡνίοχων, ἢ ἀπολείψει παντελῶς διὰ οἰασδήποτε προφάσεως, ἐπαίρεται ὁ πέμπτος ἡνίοχος ἢ καὶ ἕκ τῶν λοιπῶν βηγαρίων οἷος χρησιμώτερός ἐστιν· ἐὰν δὲ καὶ ἕξ ἑτέρου 20 μέρους ἐστὶν ὁ ἐπιλεχθεὶς βηγάριος, καὶ θέλουσιν αὐτὸν οἱ D ἴδιοι αὐτοῦ κρατῆσαι εἰς τὸ μέρος αὐτῶν, ἀποδώσουσι τὸν μικροπανίτην, καὶ προβιβάζουσι τὸν βηγάριον εἰς τὸν τόπον τοῦ ἀναχωροῦντος. ὁ δὲ τοποτηρῶν ἐὰν ἐστὶν ἕκ τοῦ ἐναν-

12. Pro καὶ cod. νικῆν, R. conl. κἄν.

peratori placuerit, eum fortuna vicarii honorare, is, cuius locum tenet, nullam libertatem aliquid sumendi habet. Finito certamine equestri, in quo locum alterius gessit, dum praemia solennia certaminis proferuntur et vicarius adest, per totum diem tres nummos accipit. Si vero victoriam, ut diximus, reportavit, quod superest, vicarii praemium ipsi datur. (II.) Si per tempus vicarium munus exercere aurigae bullam habenti contingit, consuetudo est, ut ei, cuius vices gessit, praemia et munera tradantur. Si proprium currum vicarius habet, nec alterius currum conscendit, pro curru suo singulis diebus nummos XVI ex muneribus et ipsi debita a combigariis suis, ex quacunque factione sit, pro more accipit. Deo autem victoriam concedente, vicarius currum saltationis causa non conscendit, nisi bullam habens, seu factionarius, seu micropanites sit: si factionarii partes gerit, loco eius ad dextram micropanitae ambulat, ad sinistram factionarii autem, si micropanitae vicarium egit. Si forte aurigarum bulla creatorum aliquis aberraverit, aut ob qualemcunque praetextum certamen omnino deseruerit, quintus auriga eligitur, aut ex reliquis bigariis, qui aptissimus est: etiam si ex alia factione electus bigarius sit, eumque ceteri in suam factionem suscipere volunt, micropanitem

τίου μέρους, ὡς φορεῖ, οὕτως ἐπαίρεται καὶ ἡνιοχῆ, καὶ βάλ-
λει πανίον σημεῖον τὸ λεγόμενον ἄλλιπανίσιον πρὸς ἓνα ἵπ-
πικόν. ἐὰν δὲ μετασταθῇ εἰς τὸ μέρος, ἔνθα τοποτηρεῖ, φο-
ρεῖ καὶ γυμναστικίον κατὰ τὸ μέρος.

Ed.L. 196

Περὶ διβερσίου.

5

Δεῖλης κελεύοντος τοῦ βασιλέως γενέσθαι τὸ διβέρσιον,
κατέρχεται ὁ ἄκτουάριος, καὶ φέρει τοὺς δ' ἡνιόχους καὶ τῶν
δύο μερῶν τοὺς ἐπιστάτας καὶ τοὺς θεωρητὰς εἰς τὸ πρῶτον
σημεῖον, καὶ ἐπιτρέπει αὐτοῖς ποιῆσαι τὸ διβέρσιον καὶ ἀν-
Με.137. b ταλλάξαι τοὺς ἵππους. καὶ φέρουσιν οἱ ἡνιόχοι τοὺς ἀφέτας, 10
τὰ ἵππάρια, τοὺς θυρανοίκτας καὶ τοὺς θεωρητὰς, καὶ παρα-
διδούσι ἀλλήλοις τὰ ἔρματα, μὴ ἀναλύοντες τὴν κομβίαν
τῆς προῖνης τοῦ ἀ' βαιῖου μηδὲ τὰ κάγκελλα, ἀλλ' ὡς εἴρη-
ται, ἀντιπαραδιδούσι τοὺς ἵππους καὶ τοὺς ὑπουργοῦντας, ὡς
B γγνωρίζοντας τὰς τε ἔξεις καὶ τὰ κατάθηκα αὐτῶν. τὰ δὲ 15
σκευὴ οὐκ ἀντικαταλλάσσονται, ἀλλ' ἕκαστος εἰς τὸ ἴδιον σκεῦ-
ος πατεῖ, καὶ πληροφοροῦσιν ἀλλήλους, μὴ προδοῦναι ἔρμα
ἀτάκτως προφάσει δόλου, φοροῦσι δὲ πανία σημεῖα, μηνύον-
τα ὁ τοῦ Βενέτου Πράσινον, ὁ τοῦ Πρασίνου Βένετον, ὁ τοῦ
λευκοῦ ῥοσίου, ὁ τοῦ ῥοσιίου λευκόν. καὶ οἱ νικῶντες ἀ-20

4. γυμναστικὴν ed. 11. παραδίδουσιν ἀλλήλους cod. 15.
τὰς τε ἔξεις R., τὰς τε ἔξης cod., τὰ τε ἔξης ed.

reddunt, inque locum secedentis bigarium promovent. Vicarius si
ex contraria factione, ut solet nonnunquam, sumtus est, sic eligitur,
et currum agit, signumque panno, quod *allipanisium* vocatur, sin-
gulis spectaculis equestribus dat. Si vero in factionem, in qua vica-
rium agit, translatus est, etiam pro factionis ratione vestem gymna-
sticam induit.

DE DIVERSARUM FACTIONUM CERTAMINE.

Postquam Imperator vesperi certamen equestre diversarum factio-
num institui iussit, actarius descendit, et quatuor aurigas, duarum
factionum praefectos et inspectores ad primum signum ducit, iisque
diversium institueret et equos invicem mutare imperat. Aurigae emis-
siores, equos et inspectores adducunt, currus sibi mutuo tradunt;
combinam matutinae decursionis primae palmae et cancellos tamen
non solvunt, sed, ut diximus, equos et ministros sibi concedunt,
ut qui norunt qualitatem equorum et rationem eos tractandi. Vasa
vero non mutantur, sed unusquisque proprio insistit, fide insuper
ab omnibus data, nolle se currum sine ordine producere specie doli,
ferunt quoque pannos seu signa, e quibus a Venetis gestata Prasi-
nam notant, a Prasinis Venetam, ab albis russam, a russis albam.

πέρχονται εἰς τὸν δῆμον, ὅθεν εἰσὶν οἱ ἵπποι, καὶ μετὰ τὸ λαβεῖν τὰ ἔπαθλα, στεφομένων αὐτῶν ἐκ τοῦ βασιλέως, ἀπέρχονται εἰς τὸν αὐτῶν δῆμον. λέγουσιν αὐτοὶ ἄκτα. ἂν δὲ ἀντιπαραδιδόντες οἱ τέσσαρες ἡνίοχοι τὰ ἄρματα, μὴ ἀντιπαραδώσουσι τοὺς ἀφετοθυρανοίκτας, μηδὲ τοὺς θεωρητὰς εἰς τὰ κἀθηκα, καὶ οἱ νικῶντες ἡνίοχοι εἰς τὸν ἴδιον δῆμον ἀπέρχονται μετὰ τῶν ἀντικαταλλαγέντων ἵππων, καὶ ἐκεῖ κράζοντος τοῦ δῆμου τὰ ἴδια ἄκτα, λαμβάνουσι τὰ ἔπαθλα, ἐπειδὴ οἱ θεωρηταὶ πρὸς συνήθειαν κατὰ ἵπποδρομίαν παρίστανται, καὶ τὰ κἀθηκα ἀλλήλων τηροῦσι διὰ καιρὸν διβερσίου. ἂν δὲ νικήσωσιν οἱ λειπόμενοι ἵπποι δι' ἐπιμελείας καὶ μόχθου τῶν μετελθόντων ἡνίοχων, εἰς τὸν δῆμον τὸν ἴδιον ἔρχονται, ἤγουν ὧν τὰ ἱπάρια ὑπάρχουσι, καὶ ἐκεῖ λαμβάνουσι τὰ ἔπαθλα.

15

Περὶ μερίδων.

D

Κατέρχονται εἰς τὸν ἵππόδρομον τοῦ ἀγίου Σεργίου οἱ δύο δῆμαρχοι καὶ οἱ δύο φακτιονάριοι καὶ οἱ δύο μικροπανίται καὶ οἱ ἐπιστάται καὶ οἱ θεωρηταὶ καὶ οἱ βηγάριοι καὶ τὰ πρωτεῖα. αὐτῶν δὲ τῶν πρωτείων μὴ τολμώντων λαλῆσαι 20 ὄψημα ἔν, ὀρίζουσιν ἕνα ἐκ τῶν ὀ ἡνίοχων, καὶ ὁμνύει ἐπὶ πάντων, ὅτι οὐχ ἑτερομερήσει. καὶ ἕξ οἴου μέρους ὀρισθῆ ὁ ἡνίοχος, ἐκ τοῦ ἑτέρου μέρους ὁ θεωρητὴς καὶ οἱ δύο ἐπιστάται ἐκβάλλουσι τοὺς ἵππους ἐκ τοῦ στάβλου, καὶ ὡς δο-

3. καὶ λέγουσιν ed. 11. νικῶσιν ed.

Victores ad factionem, cuius equi sunt, discedunt, et postquam praemia accipere, et ab Imperatore coronati sunt, ad proprium populum se conferunt et acta recitant. Si vero aurigae, qui currus sibi suppeditarunt, non concesserunt sibi ianitores, neque inspectores ad officia praestanda, victores aurigae cum equis mutatis ad suam factionem abeunt, et, ab hac propriis acclamationibus institutis, praemia accipiunt, quia inspectores pro more decursioni equestri adsunt, et tempore diversii officia sua observant. Si vero equi reliqui cura et labore venientium aurigarum vicerunt, ad suum populum seu quorum equi sunt, veniunt, et ibi praemia certaminis accipiunt.

DE PRAEMIORUM DISTRIBUTIONE.

Duo demarchi, duo factionarii totidemque micropantitae, praefecti, inspectores, bigarii et principes factionis ad hippodromum sancti Sergii descendunt. Cum vero principes factionis ipsi verbum nullum proferre audent, unum e quatuor aurigis deligunt, qui iure iurando omnium nomine affirmat, nolle se inique praemia distribuere. Ex quacunque vero factione delectus auriga est, ex alia inspector ac

Ed.L. 197 καὶ τῶ ἁμόσαντι, στοιβάζει ἀπὸ Βενέτου ἵππον ἕνα, ἀπὸ Πρα-
 σίνου ἵππον ἕνα, ἀπὸ λευκοῦ ἵππον α', ἀπὸ ἔρουσιου ἵππον ἕνα,
 Ms. 138. a καὶ ἀποτελοῦσιν ἄρμα πρωτοβαίτας δ', δευτεροβαίτας δ', τριτο-
 βαίτας δ', εἰς τὸ τετράδρομον δ'. καὶ ὅτε κατασταθῶσι τὰ ἐξ'
 ἄρματα, λαγχάνουσιν οἱ τρεῖς οἱ μὴ ἁμόσαντες, καὶ κατὰ τὸν⁵
 ὄρδιον τοῦ λαχμοῦ ἐπαίρει ὁ πρῶτος οἶον θέλει, καὶ τὴν πε-
 ρισσεῖαν ἐπαίρει ὁ μερίσας. εἰ δὲ καὶ οὐ θέλουσι τὰ ἐξ' ἄρ-
 ματα μερίσαι, εἰ μὴ μόνον τὰ δ' μερίζει λόγῳ πρώτου βαῖτου,
 καὶ μερίζονται, ὡς γέγραπται, καὶ τὰ λοιπὰ ἐκβαίνουσιν εἰς
 Β τούς ἰδίους τόπους. 10

Ἔσα δει παραφυλάττειν ἡνίοχον, ἀγομένου τοῦ βαῖτου.

Ἡνίοχος φακτιονάριος ἢ μικροπανίτης, τοῦ βαῖτου ἀγο-
 μένου, ἐὰν ἐμπέσῃ εἰς τὰς τάβλας, οὐκ ἔχει ἐξουσίαν ἐκβά-
 λαι τὸ κασσιδίον αὐτοῦ, ἀλλὰ μετὰ τοῦ κασσιδίου πεζεύει,
 καὶ κατέρχεται ἕως τῶν θυρῶν. ἐὰν δὲ λάχῃ ἐπὶ τὴν βασι-¹⁵
 λικὴν τάβλαν πεσεῖν αὐτὸν, οὐκ ἔχει ἐξουσίαν εἰς τὸ Π, ὅ-
 που οἱ παλαιστρίται παλαιούσιν, ἐμπροσθεν τοῦ καθίσματος
 C ἐπικόψαι, ἀλλὰ ἢ ἔσωθεν ἐπὶ τὸν τοῦχον, ἢ ἔξωθεν ἐπὶ τὸν
 εὐριπον μετὰ τοῦ αὐτοῦ κασσιδίου καταβαίνει εἰς τὰς θύρας,
 ἐὰν δὲ πέσῃ βηγάριος, καὶ λάχῃ αὐτὸν πεξεῦσαι, τὸ κασσί-²⁰

1. στοιβάζειν ed. 3. καὶ om. ed. ἄρματα ed. 4. δι-
 δρομον ed. 13. τάβλας conl. Leich., σιάβλας ed., σταύλας
 cod.

duo praefecti equos e stabulo producant, et si ei, qui iuravit, placet,
 a Venctis equum unum, a Prasinis unum, ab albis russisque unum
 sumere, curribus quatuor primae palmae, quatuor secundae, totidem
 tertiae, adque didromum totidem equos iungunt. Hi sedecim currus
 postquam sic dispositi sunt, tres, qui non iurarunt, sortiuntur, et
 ordine sortitionis, primus quantum vult, reliquum is, qui distribuit,
 sumit. Si vero sedecim currus dividere nolunt, sed tantum quatuor
 ratione primae palmae, hi, ut a nobis scriptum est, dividuntur, re-
 liqui ad loca sua discedunt.

QUAENAM AURIGAE OBSERVANDA SINT, QUANDO PRAEMIORUM SEU
 PALMARUM DIES CELEBRATUR.

Auriga factionarius aut micropanites, si, dum palma profertur, in
 tabulas inciderit, potestatem non habet cassidem suam abiiciendi,
 sed cum ea pedes procedit, et usque ad ianuas abit. Si vero in im-
 peratoria tabula forte ceciderit, haud licet ipsi ad II, ubi luctatores
 exercentur, ante consessum diverti, sed aut intro ad murum, aut
 foras ad Euripum cum casside sua ad portas descendit: si vero biga-
 rius exciderit, et pedibus forte processerit, cassidem deponit, et sic

διον ἐκβάλλει, καὶ οὕτως ἀκασσίδοτος καταβαίνει ἕως τῶν θυρῶν. ἡνίοχος ἐὰν λάβῃ ῥάξιν εἰς τὸν καμπτὸν τοῦ Βενέτου, καὶ ἀπέλθῃ ἕως τοῦ σχοινίου, ἤγουν τῆς δευτέρας λευκῆς, καὶ πατήσῃ ὁ ἀριστερὸς αὐτοῦ τὴν αὐτὴν δευτέραν λευκὴν, ἔπαυσε. ἡνίοχος, ἀγομένου τοῦ βαιῦ, ἐὰν ζυγώσῃ μετὰ τοῦ ἐναντίου αὐτοῦ, καὶ δυνηθῇ ἀπλῶσαι τὴν χεῖρα αὐτοῦ καὶ ἀποκασσιδῶσαι αὐτὸν, κἂν ὀπισθότερός ἐστι, ἐνίκησε, καὶ ὁ ἀποκασσιδωθείς ἐλείφθη. ἡνίοχος, ἀγομένου τοῦ βαιῦ, ἐὰν ἐκπέσῃ τὸ κασιδίον αὐτοῦ, ἐὰν ἔμπροσθέν ἐστι, καὶ τρέχουσιν οἱ ἵπποι αὐτοῦ πλείω τῶν ἀρμάτων ὄλων, ποιήσῃ περισσὴν καὶ Δ παύσει.

Περὶ τοῦ κρεμάσαι καὶ ἀποκρεμάσαι.

Εἰδέναι δεῖ, ὅτι, ἐὰν κρεμάσῃ, καὶ τὴν ἡμέραν τοῦ ἵππου συμβῆ γενέσθαι ἀέρα, καὶ οὐκ ἀχθῆ τὸ ἵππικόν, κἂν Ms. 128. b
15 τὰ ὄργανα κατέλθωσιν ἀπὸ τῆς ἰδίας αὐτῶν στάσεως, τὸ δὲ βηλάριον κρεμάται, ἢ κομβίνα τῶν ἵππαρίων καὶ τὰ κάγκελλα αἴρωνται κατὰ τὴν κυλίστραν, ὅσασδήποτε ἡμέρας μείνει τὸ βηλάριον κρεμάμενον, εἰ δὲ ἐπαρθῆ τὸ βηλάριον, Ed. L. 198
20 ἀναλύονται, καὶ τὰ κάγκελλα καὶ τὰ κομβίνα καὶ τὰ κάγκελλα ἀναλύονται.

Περὶ ἵππου ἀπολύοντος.

Ἴππος ἐὰν ἀπολύσῃ, χρὴ ἀπελθεῖν τῶν δύο μερῶν τοὺς μαῖστωρας, καὶ ἐὰν ἔχει σωτηρίαν, κατέρχεται ἐπὶ τὸ δίπ-

16. ἢ κομβίνα ed. 17. εἴρονται con. R.

usque ad portas sine casside abit. Auriga si in curvatura Venetorum curru suo alliserit, et ad funem usque seu lineam albam secundam pervenerit, et ad sinistram constitutus auriga eandem contigerit, cessat. Auriga, prolata palma, si cum opposito sibi una procurrat, isque manum suam expandere et cassidem huic auferre potest, etiamsi ei a tergo sit, vicit tamen, et is, cui cassis detracta, superatus est. Auriga, palma producta, si cassis eius prociderit, si coram est et equi eius procurrunt, magis, quam currus toti, abundabit et cessabit.

DE VELIS SUSPENDENDIS AC TOLLENDIS.

Si, velis suspensis, die decursionis aer turbidus oritur, et equestre certamen propterea non instituitur, etiamsi organa a sua statione prolata, velum suspensum, combina equorum et cancelli ad urnam sublatis sint, velum per dies aliquot suspensum manet: si vero tollitur, etiam organa constituta, combina et cancelli amoventur.

DE EQUO DAMNUM PASSO.

Equus si damnum patitur, magistri duarum factionum abeunt, et

πιον εἰς τὸν στάβλον, δεδεμένης τῆς οὐράς αὐτοῦ. εἰ δὲ καὶ πληροφρορηθῶσιν, ὅτι τελείαν ἀπέλυσε, λύνοντες τὴν οὐράν αὐτοῦ καὶ τὰ καλάβριχα ἐκ τῶν ποδῶν αὐτοῦ, ἐκβάλλουσιν αὐτὸν τὴν μικράν.

B

Περὶ Πρόβας.

5

Ἡνίοχος φακτιονάριος ἢ μικροπανίτης εἰς τὴν πρόβαν αὐτοῦ ἐὰν ἐκβάλλει τὸ κασσιδίον αὐτοῦ, οὐκ ἔτι ἔχει ἔξουσίαν ἄλλο ζεύξαι, ἐὰν δὲ ἐστὶ βηγάριος, καθὼς κατέβη ἐκ τοῦ σκεύους, τὸ κασσιδίον ἐκβάλλει, καὶ ὕσα ἐπιτραπέει παρὰ τοῖς πρώτοις ἡνίοχοις, ζευγνύει.

10

ΚΕΦ. ο'.

Μηνὶ Μαίῳ ἰά τελείται τὸ ἵππικὸν τοῦ γενεθλίου ταύτης τῆς θεοφυλάκτου καὶ βασιλίδος πόλεως οὕτως.

C

Εἰσέρχεται τῇ πρὸ μιᾶς τοῦ αὐτοῦ ἵππικοῦ ὁ πραιπόσιτος πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ δηλοῖ αὐτὸν, εἰ κελεύει ἀχθῆναι τὸ ἵππικόν. ὁ δὲ τῆς καταστάσεως εἰσάγει τὸν θεσσαρίον, καὶ ἴσθησιν αὐτὸν ἔνδον τῆς εἰσαγωγῆς πύλης ἀπὸ τῆς θεομάστρας εἰς τὸ λαυσιακόν. ὁ δὲ πραιπόσιτος, λαβὼν τὴν συγκατάθεσιν παρὰ τοῦ βασιλέως πρὸς τὸ ἄγεσθαι τὸ ἵππι-

1. εἰς τὸ ed.

si incolumis est, ad diippium in stabulum abit, cauda colligata. Si vero hi certo cognoverint, eum omnino malum esse passum, caudam eius dissolvunt, et, detractis de pedibus fasciis, paulisper abducunt.

DE PROBIS.

Auriga factionarius aut micropanites, si in primo artis equestris specimine seu proba cassidem suam perdit, non potest aliam sumere, si vero bigarius est, quando de curru descendit, cassidem deponit, eaque, quae primis aurigis permittuntur, sibi adiungit.

CAP. 70.

Mensis Maii die XI certamen equestre in die natali huius a Deo custoditas et imperatorias urbis hunc in modum instituitur.

Pridie huius certaminis praepositus ad Imperatorem ingreditur, cui, an certamen institui iubeat, declarat: ceremoniarum tessarium adducit, eumque in porta a camino ad lausiaticum ducente constituit. Praepositus, mandato de edendis spectaculis accepto, ad tessarium abit, paratum ipsi traditurus, quo facto, is extemplo discedit, et quae

κόν, ἐξέρχεται καὶ ἀπέρχεται πρὸς τὸν θεσσαρίον, καὶ δίδω-
 σιν αὐτῷ τὸ πέρατον, καὶ παραντίκα ἐξελθὼν ὁ θεσσαρίος
 τελεῖ ἅπαντα, ὡς εἴθισται αὐτῷ ἐν ἑκάστῳ ἵππικῷ τελεῖν. D
 δειλῆς δὲ ἀνοίγουσι τοὺς ἵππους οἱ τῶν δύο μερῶν, φοροῦν-
 5τας χρυσοσήμενα σαγίσματα, μανιάκιά τε καὶ καπιστρακία,
 ὁμοίως ἕκαστον μέρος ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ φιάλῃ, καὶ δημεύου-
 σιν αὐτοὺς, εὐφημήσαντες τὸν βασιλέα. ἀποφέρουσι δὲ τοὺς Ms. 139. a
 ἵππους ἀμφοτέρω τὰ μέρη ἐν τῷ ἵππικῷ, καὶ εἰσάγουσιν αὐ-
 τοὺς διὰ τε τοῦ διῆπκίου καὶ τοῦ πρωτοθύρου, καὶ δημεύ-
 10ουσιν αὐτοὺς, λέγοντες τὰς συνήθεις φωνὰς, μέχρι τῆς σφεν-
 δόνης, καὶ ἐν τῇ στάσει αὐτῶν ἐλθόντες, εὐφημοῦσι τὸν βα-
 σιλέα ἐκεῖσε, πρῶτον μὲν οἱ τῶν Πρασίνων, καὶ εἰθ' οὕτως
 οἱ τῶν Βενέτων. ὁ δὲ ὑπαρχος καθέζεται ἐπὶ σελλίῳ
 ἐν τῷ καθίσματι, ἐνθα ὁ ἀκτουάριος ἵσταται. μετὰ δὲ τῆς Ed. L. 199
 15εὐφημίας τῶν δύο μερῶν εὐφημοῦσιν οἱ τοῦ λογίου, καὶ
 ἀπαναχωροῦσιν οἱ ἵπποι, εἶτα κατέρχεται ὁ ὑπαρχος, καὶ
 ἵσταται ἢ τέντα αὐτοῦ εἰς τὰ κριτάρια ἀπέναντι τοῦ τεταρ-
 τοθύρου, καὶ προσκαλεσάμενος ἐκεῖσε τὰ ἀμφοτέρω μέρη,
 εἰσφέρει ἀναμεταξὺ αὐτῶν τὴν ὄρναν, καὶ βλέπονται παρὰ
 20τῶν ἀμφοτέρων μερῶν τὰ ἐν αὐτῇ βόλια ἀκριβῶς, καὶ ἐσφα-
 λισάμενος αὐτὰ ἐπὶ πάντων ὁ ὑπαρχος, παραδίδωσι σιλεν-
 τιαρίῳ τῷ μέλλοντι τῇ ἐξῆς κυλίσει. (B.) Τῇ δὲ ἐπαύριον,
 ἧγουν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ ἵππικῷ, ἐξέρχεται ὁ βασιλεὺς ἐκ τοῦ
 Θεοφυλάκτου κοιτῶνος, καὶ δηριγευόμενος ὑπὸ τῶν ἐξ ἔθους, B

in singulis decursionibus parare solet, parat. Vesperi utraque factio
 equos, instrata aureis segmentis, collaria et capistra gestantes, ad-
 ducit, quos unaquaeque in sua phiala factionariis aequaliter distri-
 buit, et Imperatori fausta precatur. Utraque factio ad certamen
 equos in circo, per diippium primamque portam, inde usque ad fun-
 dam, recitatis verbis solennibus, producit, et postquam ad suam
 stationem venerit, ibi Prasini primum, post etiam Veneti Imperatori
 felicia precantur. Praefectus in consessu, ubi actuarius stat, sellae
 insidet. Post ambarum factionum acclamationes rationales fausta
 precantur, equi producuntur, praefectus descendit, eiusque tento-
 rium in critariis ante quartam portam ponitur; quo postquam utram-
 que factionem vocavit, in medio earum urnam reponit, cui immis-
 sos globos ambae factiones accurate contemplantur: hos praefectus
 quam diligentissime servat, ac silentiario sequente die urnam cir-
 cumacturo tradit. (II.) Die sequenti, quo certamen equestre insti-
 tuti debet, Imperator e cubiculo a Deo custodito procedit, et a
 solitis comitibus stipatus, per triconchi porticus, apsidem ac da-
 phnoem transit, perque mysticam cochleam ad fenestras throui adscen-

διέρχεται διὰ τῶν διαβατικῶν τοῦ τρικόγχου, ἀψίδος τε καὶ τῆς δάφνης, καὶ ἀνέρχεται διὰ τοῦ μυστικοῦ κοχλιοῦ ἄνω ἐν τοῖς παρακυπτικοῖς τοῦ καθίσματος. ἤνικα δὲ γένηται ἡ ἅπασα παρετοιμασία ἐν τῷ ἵππικῷ, δηλοῖ δὲ τῆς κατιστάσεως τῷ πραιποσίτῳ, κἀκεῖνος τῷ βασιλεῖ. ὁ δὲ βασιλεὺς κατέρχεται διὰ τῆς λιθίνης σκάλας καὶ λέγει τῷ πραιποσίτῳ „δὸς μεταστάσιμον” κἀκεῖνος λέγει μεγάλως „μεταστάσιμον.” καὶ εἰσελθόντος τοῦ βασιλέως ἐν τῷ κοιτῶνι αὐτοῦ, προσκαλεῖται ὁ πραιπόσιτος τοὺς βεσητήτορας, καὶ εἰσελθόντες περιβάλλουσι τὴν χλανίδα τὸν βασιλέα, εἰθ' οὕτως στέφεται ὑπὸ τοῦ πραιποσίτου, καὶ ἐξέρχεται ἀπὸ τοῦ κοιτῶνος, δηριγευόμενος ὑπὸ τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου, καὶ ἑστῶς ἐν τῷ μέσῳ τοῦ στενοῦ, νεύει τῷ πραιποσίτῳ, κἀκεῖνος τῷ δοτιαρίῳ, κἀκεῖνος εἰσάγει τοὺς πατρικίους· τὸ δὲ βῆλον τῆς πύλης, δι' ἧς εἰσέρχονται, σιλεντιάριος αἶρει. εἰσελθόντες δὲ οἱ πατρικίους μετὰ τῶν στρατηγῶν πίπτουσι, καὶ ἀναστάντων, νεύει ὁ βασιλεὺς τῷ πραιποσίτῳ, καὶ λέγει „κελεύσατε” αὐτοὶ δὲ ὑπερέχονται τὸ „εἰς πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς χρόνους.” καὶ ἐκεῖθεν δηριγευόμενος ὁ βασιλεὺς ὑπὸ τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου, πατρικίων τε καὶ στρατηγῶν, διέρχεται μέχρι τοῦ τρικλίνου, ἐν ᾧ ἀριστᾷ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ, καὶ ἴσταται ἐκεῖσε· εἰσελθόντες δὲ σιλεντιάριοι τρεῖς ἢ τέσσαρες, οἱ μὲν τρεῖς διέρχονται ὀπισθεν τῆς δοχῆς ἐν τῷ δεξιῷ μέρει, ὁ δὲ ἕτερος ἴσταται μέσον, καὶ λαβὼν νεῦμα ὁ πραιπόσιτος παρὰ τοῦ βασιλέως, νεύει τῷ ἑστῶτι μέ-

dit. Omnibus autem ad equestre certamen paratis, cerimoniaris id praeposito, hic Imperatori indicat. Imperator per scalam lapideam descendit, ac praeposito dicit: *Solennem consessum institue*; quod is elata voce repetit. Cubiculum vero suum ut ingressus est, praepositus vestitores arcessit, et ingressi tunica Imperatorem induunt, post a praeposito coronatur, per cubiculum, a praefectis eius stipatus, egreditur inque medio angustae porticus constitutus, praeposito, is ostiario signum dat, qui patricios deinde adducit; velum portae, qua ingrediuntur, silentiarius tollit. Dumque intrant patricii cum strategis, procumbunt, et his surgentibus, Imperator praeposito signum dat, is dicit: *Iubete*; ipsi bona ac diuturna tempora apprecantur. Inde praefectis cubiculo, patriciis et strategis comitantibus, ad triclinium, in quo eo die convivium celebrat, transit ac ibi subsistit; silentiarii tres aut quatuor intrant, e quibus tres, pone excipientes Imperatorem, ad dextram digrediuntur, unus in medio, consistunt, et postquam praepositus signum ab Imperatore accepit, silentiario in medio comitatus imperatorii constituto signum dat, qui velum ingressus, voce elata dicit: *Leva*, et cerimoniarium ad-

σον τῆς δοχῆς σιλεντιαρίῳ, ἀκείνος ἀπελθὼν ἐν τῷ βῆλῳ,
 λέγει μεγάλως „λεβύ,” καὶ εἰσάγει τὸν τῆς καταστάσεως,
 καὶ ἴσταται μέσον τῆς δοχῆς. καὶ λαβῶν νεῦμα ὃ πραιπό-
 5 δὲ μαγίστρον, νεύει τῷ μαγίστρῳ, μὴ παρόντος
 τῆς καταστάσεως, λέγων „κόμητες.” ἀκείνος λέγει εἰς τὸ
 βῆλον „λεβύ.” καὶ εἰσέρχονται οἱ τῆς συγκλήτου, καὶ
 προσκυνήσαντες, ἴστανται ἐν τῇ τάξει αὐτῶν. εἶτα νεύει
 πάλιν ὁ βασιλεὺς τῷ πραιποσίτῳ, ὃ δὲ πραιπόσιτος τῷ μα-Ed.L. 200
 10 γίστρῳ, ἀκείνος τῷ τῆς καταστάσεως λέγων „πρεμφέκτωρ”
 ἀπελθὼν δὲ ὁ τῆς καταστάσεως εἰς τὸ βῆλον, λέγει „λεβύ.”
 καὶ εἰσέρχεται ὁ ἀπὸ ἐπάρχων, καὶ προσκυνήσας καὶ αὐτὸς,
 ἴσταται ἐν τῇ τάξει αὐτοῦ. (Γ.) Εἶτα νεύει ὁ βασιλεὺς τῷ
 πραιποσίτῳ, ἀκείνος τῷ τῆς καταστάσεως, καὶ λέγει „κε-
 15 λεύσατε” αὐτοὶ δὲ ὑπερέυχονται „εἰς πολλοὺς καὶ ἀγα-
 θοὺς χρόνους.” καὶ εἰδ’ οὕτως κατασχὼν τὸ ἄκρον τῆς γλα-
 νίδος τοῦ βασιλέως ὃ τῆς καταστάσεως καὶ ποιήσας ῥωσθέ-
 λιον, ἐπιδιδῶ τῷ βασιλεῖ, ὃ δὲ βασιλεὺς ἀνέρχεται ἐν τῷ Β
 καθίσματι. ἀνέρχεται δὲ καὶ ὁ προῤῥήθεις σιλεντιαρίος ἐν
 20 τῷ τοῦ Πρασίνου καμπτῷ, συναναφέρων ἑαυτῷ καὶ τὴν ὄρ-
 ναν, συνανέρχονται δὲ αὐτῷ καὶ οἱ κατὰ συνήθειαν ἀνερχό-
 μενοι σὺν αὐτῷ τῶν μερῶν ὑποδείξας δὲ τοῖς συνανελθού-
 σιν αὐτῷ ἅπασιν τὴν τοῦ ἐπάρχου βούλλαν, κυλίει, καὶ εἰδ’
 οὕτως κατέρχονται ἅμα τῷ σιλεντιαρίῳ οἱ συνανελθόντες αὐ- Ms. 140. a
 25 τῷ πάντες, καὶ στοιβάζουσιν ἐν τῷ αὐτῷ καμπτῷ λάχανα,

ducit, inque medio adstantium collocat. Praepositus, signo ab Im-
 peratore dato, magistro signum dat, si is forte absens est, quaestori,
 magister cerimoniariorum, dicens: *Comites*; is ad velum dicit: *Leva*,
 et senatores ingressi, adorant suoque in loco consistunt. Deinde Im-
 perator iterum praeposito, praepositus magistro signum dat, is cerimo-
 niario, dicens: *Praefecte*; cerimoniariorum vero velum ingressus, dicit:
Leva; expraefectus accedit, et, adoratione peracta, in loco suo consistit.
 (III.) Quo facto, Imperator praeposito, is cerimoniariorum signum dat,
 ac dicit: *Iubete*; ipsi longam ac felicem aetatem apprecantur. Tunc
 extremam Imperatoris tunicam cerimoniariorum apprehendit, et, facto
 rhosthelio, Imperatori tradit, qui thronum suum petit. Dictus silen-
 tiarius ad curvaturam Prasinorum, urnam secum auferens, cumque
 ipso factionarii ascendunt, et postquam omnibus, qui pro more una
 advenerunt, bullam praefecti ostendit, urnam movet, et sic postea
 omnes, qui cum eo ascenderunt, cum silentiario descendunt, et
 in eadem curvatura seu meta olera, et super his placentas reponunt:
 in altera vero meta ac diversis Euripi locis pariter olera ac placem-

καὶ ὑπερθεῖν αὐτῶν πλακοῦντας. ἐν δὲ τῷ ἐτέρῳ καμπῷ καὶ ἐν διαφόροις τόποις τοῦ εὐρίπου προστοιβάζουσιν ὁμοίως λάχανά τε καὶ πλακοῦντας, ἤγουν τῇ πρὸ μιᾶς τοῦ ἵππικοῦ οὗτος δὲ ὁ καμπὸς τῶν Πρασίνων ἔνεκα τοῦ κυλίσαι παραφυλάττεται, ἴστανται δὲ καὶ αἱ βῆγγαι ἐν τοῖς κριταρίοις, 5 μετὰ δὲ τὸ ἐξελεῖν τὸν βασιλέα ἐν τῷ καθίσματι καὶ σφραγίσαι τὸν λαὸν καὶ καθίσαι αὐτὸν ἐν τῷ σέντζῳ, τελεσθείσης τῆς προσκυνήσεως τῶν πατρικίων, εἰ τύχῃσι καὶ στρατηγοί, ἔρχονται τὰ πρωτεῖα τῶν μερῶν μετὰ καὶ σταυρῶν ῥοδοπλόκων, καὶ ἴστανται ἐν ταῖς διασφαγαῖς, καὶ εἰθ' οὕτως δίδω-10 σι νεῦμα ὁ ἄκτουάριος ἀπὸ κελεύσεως, καὶ ἀπολύονται αἱ βῆγγες. ἡνίκα δὲ καταλάβωσιν ἐν τῇ βασιλικῇ τάβλῃ ἐν τῷ καθίσματι, ἐπενύχονται τὸν βασιλέα· εἰθ' οὕτως γεύει ὁ ἄκτουάριος ἀπὸ κελεύσεως, καὶ αὐλεῖ τὸ βασιλικὸν ὄργανον, αὐτοὶ δὲ κατέρχονται τῶν βηγῶν αὐτῶν ἐπὶ τὰ μέρη, καὶ 15 Δεῖσέρχονται ἐν τῷ στάματι, καὶ λαβόντες τοὺς στεφάνους ἀμφότεροι αὐτῶν, ἀπαναχωροῦσι. καὶ εἰθ' οὕτως ἐξέρχονται οἱ προειρημένοι τῶν μερῶν, καὶ ἐπιδιδόασι τοὺς σταυροὺς, ἐπενεξάμενοι δὲ τῷ βασιλεῖ, καὶ αὐτοὶ ἀναχωροῦσι. (Δ.) Καὶ εἰθ' οὕτως τελεῖται τὸ πρῶτον βαῖον, καὶ λαμβάνουσιν οἱ 20 νικηταὶ ἡνίοχοι τὰ ἑπαθλα αὐτῶν διπλασίως, καὶ ἐξ αἰτήσεως τοῦ μέρους δίδονται τὰ δημόσια, καὶ λαβόντες αὐτὰ χροσβαῖται, ἀνάγουσιν αὐτὰ μέσον τοῦ ἵππικοῦ ἐν τῷ ἄρμασουργίῳ τῶν νικητῶν ἡνιόχων. καὶ τελεσθέντων τῶν δ' βαιῶν, πρῶτ-

19. καὶ ante εἰθ' om. ed.

tas pridie decursionis equestris accumulunt: Prasinorum meta ob urnam circumagendam custoditur. Bigae in critariis stant, et postquam Imperator ad sedem suam processit, populoque signato, in throno consedit, peracta patriciorum et strategorum, si qui adsunt, adoratione, principes factionum cum crucibus e rosis textis veniunt, et ad lineas subsistunt: actuarius a mandato signum dat, et bigae solvuntur. Postquam vero ad Imperatoriam tabulam in throno venerere, felicia Imperatori precantur: deinde actuarius a mandato signum dat, et organum Imperatorium pulsatur, ipsi vero e bigis suis ad factiones descendunt, et stationem ingressi, coronis acceptis, abeunt. Sic postea dicti factionarii egrediuntur, crucesque tradunt, et fausta Imperatori precati, discedunt. (IV.) Mox prima palma celebratur, ubi aurigae duplicia praemia accipiunt, et secundum factionis preces munera publica distribuuntur, quae chosbaitae per medium circum ad armatorium victorum aurigarum perferunt. Quatuor palmis celebratis, rationales omnia pro more agunt, aurigae, praemiis victoriae induti, e ianuis in currus descendunt, factionarii partis victricis laureas ex rationario depromunt, aurigas in curribus

τούσιν οἱ τοῦ λογίου τὰ κατὰ συνήθειαν ἅπαντα, ἀλλάξαντες
 δὲ οἱ ἡνίοχοι τῆς νίκης τὰ δημόσια, κατέρχονται ἐπ' ὀχήμα-
 σιν ἐκ τῶν θυρῶν, καὶ κατελθόντες οἱ τοῦ νικῆσαντος μέ-
 ρους δημόται, αἴρουνσι δάφνας ἐκ τοῦ λογίου, καὶ δέχονται
 5 τοὺς ἡνίοχους ἐπιδίφριους ἔμπροσθεν τοῦ αὐτοῦ δήμου, καὶ Ms. 140. b
 σάξαντες μέχρι τοῦ ἀντικάμπου, ἀνέρχονται ἐν τῷ στάμα-
 τι. ἀνερχομένων δὲ αὐτῶν, δίδοται νεῦμα τοῖς ἄρχουσι
 τῶν ταγμάτων, καὶ κατελθόντες ἴστανται ἐν τοῖς καμπτήρσι
 καὶ ἐν τοῖς προειρημένοις λοιποῖς τόποις τοῦ εὐρίπου, ἐνθα
 10 αἱ στοιβαὶ τῶν λαχάνων καὶ τῶν πλακούντων εἰσίν. ἐλθόν-
 τες δὲ οἱ ἡνίοχοι μετὰ τῶν δημοτῶν τοῦ μέρους ἐν τῷ στά- B
 ματι, ἴστανται ἐκεῖσε ἐπιδίφριοι, καὶ ἀκτολογοῦσι μετ' εὐ-
 φημίας οἱ τοῦ μέρους τῷ βασιλεῖ, καὶ μετὰ τὴν συμπλήρω-
 σιν τῆς εὐφημίας ἀποστέλλει αὐτοῖς τοῖς νικηταῖς ἡνίοχοις ὁ
 15 βασιλεὺς στεφάνους διὰ τοῦ ἀκτουαρίου καὶ τοῦ δευτέρου,
 καὶ κατελθόντες στέφουσι τοὺς ἡνίοχους, καὶ ἀνέρχονται
 πάλιν ἐν τῷ καθίσματι. καὶ εὐθὺς ἄρχεται τὸ μέρος αἰ-
 τεῖσθαι τοῦ ἔξειλθεῖν καὶ χορεῦσαι εἰς τὴν πλατείαν, καὶ λα-
 βόντες τὴν αἴτησιν παρὰ τοῦ βασιλέως, ἔξέρχονται ἐν τῇ
 20 μέσῃ. καὶ εἰθ' οὕτως ἀνίσταται ὁ βασιλεὺς, καὶ μετὰ τὸ
 ἀναστῆναι τὸν βασιλέα κατέρχεται τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ,
 καὶ αἴρουνσι ἐκ τῶν στοιβῶν τὰ τε λάχανα καὶ τὰς πλακούν-
 τας, ἐν δὲ τῷ αὐτῷ εἰσφέρουσι χέλανδον φερόμενον ἐπὶ ἀμύ-
 ξης πλῆθος ἰχθύων, καὶ ῥίπτουσιν αὐτὰ ἐπὶ ἐδάφους ἐν τῷ C
 25 ἰπικῷ· αἴρουνσι δὲ καὶ ταῦτα τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ. (E.) Ὁ

22. τοὺς πλ. ed. 24. αὐτοὺς ed.

constitutos ante ipsam factionem excipiunt, et saltantes ad metam
 usque, stationem petunt. Quo postquam pervenere, praefectis nu-
 merorum signum datur, hi descendunt et ad metas, inque ceteris
 locis Euripi supra commemoratis, ubi acervi olerum ac placentarum
 iacent, subsistunt. Aurigae postquam cum grege factionis ad sta-
 tionem venere, ibi in curribus subsistunt, factionarii fausta Imper-
 atori apprecantur, quo facto, aurigis victoribus Imperator coronas
 per actuarium et vicarium mittit: hi digressi eos coronant, et rursus
 ad consessum revertuntur. Tunc factio statim veniam abundi in-
 que platea saltandi petit, qua ab Imperatore accepta, iu plateam,
 quae *media* appellatur, progreditur. Sic postea Imperator surgit,
 turba vero populi descendit, et ex acervis olera placentasque sumit,
 dum interea pisces plurimos in navicula plastro imposita advehunt,
 et in solum circi proficiunt: quos itidem turba commixta populi
 diripit. (V.) Imperator, ut diximus, a throno surgit, et praefectis
 cubiculo comitantibus, per medios patricos et strategos in triclinio,

δὲ βασιλεὺς, ὡς προείρηται, ἀναστὰς ἀπὸ τοῦ σέντζου καὶ
 Θρηγιευόμενος ὑπὸ τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου, διέρχε-
 ται μέσον τῶν τε πατρικίων καὶ στρατηγῶν, ἐστῶτων αὐτῶν
 ἐν τῷ τρικλίῳ, ἐν ᾧ ἀριστῆ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ, αὐτοὶ δὲ ὑ-
 περέχονται τὸ „εἰς πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς χρόνους.” καὶ ἔ-
 εισέρχεται ἐν τῷ κοιτῶνι, λαβόντος δὲ τοῦ πραιποσίτου τὸ
 στέμμα ἀπὸ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, εισέρχονται οἱ βεστητορες,
 καὶ ἀπαλλάξαντες τὴν χλανίδα, ἐξέρχονται. καὶ ἐξελθὼν ὁ
 βασιλεὺς, καθέζεται ἐπὶ τῆς τιμίας αὐτοῦ τραπέζης μετὰ
 καὶ φίλων, ὧν ἂν κελεύει, καὶ ἀναστὰς ἀπὸ τοῦ κλητωρίου 10
 καὶ μικρὸν ἀναπανασάμενος, ἐκδέχεται, μέχρις ἂν τὰ πάντα
 ἐτοιμασθῶσιν ἐν τῷ ἰππικῷ. ἐλθόντος δὲ τοῦ τῆς καταστά-
 σεως καὶ γνωρίσαντος τῷ πραιποσίτῳ, ὡς ὅτι ἐτοιμὰ ἐστὶ
 Ms. 141. a πάντα, ὁ πραιπόσιτος δηλοῖ τῷ βασιλεῖ· ὁ δὲ βασιλεὺς κα-
 τέρχεται διὰ τῆς λιθίνης σκάλας, καὶ εισέρχεται ἐν τῷ κοιτῶ- 15
 νι, καὶ περιβάλλεται τὴν χλανίδα καὶ τὸ στέμμα κατὰ συνή-
 θειαν. καὶ θρηγιευόμενος ὑπὸ τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβου-
 κλείου διέρχεται διὰ τοῦ στενοῦ τρικλίνου, καὶ ἐξέρχεται
 Ed.L. 202 ἐν τῷ μεγάλῳ τρικλίῳ, ἐν ᾧ ἀριστῆ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ, κάκει-
 σος ἐστὼς ἅμα τοῖς ἄρχουσι τοῦ κουβουκλείου, νεύει τῷ πραι- 20
 ποσίτῳ, κάκεινος τῷ ὀστιαρίῳ, καὶ εἰσάγει πατρικίους καὶ
 στρατηγούς, καὶ προσκυνησάντων τῷ βασιλεῖ, λέγει ὁ πραι-
 πόσιτος „κελεύσατε.” καὶ ἐξελθόντες ἔξω τῆς πύλης οἱ τε
 πατρικιοὶ καὶ στρατηγοὶ ἅμα τῇ συγκλήτῳ, ἴστανται ἐνθεν
 κάκεισθε· στάντος δὲ καὶ τοῦ βασιλέως ἐν τῇ πύλῃ, πίπτουσιν 25
 οἱ προειρημένοι ἅπαντες, καὶ ἀναστάντων, νεύει ὁ πραιπό-

in quo eo die convivium celebrat, constitutos transit: ipsi longa ac felicia tempora ei apprecantur. Inde cubiculum petit, dumque praepositus a capite eius coronam demit, vestitores intrant, et, tunica ipsi exuta, discedunt. Imperator egressus, pretiosae mensae suae cum amicis, quos ad convivium vocavit, assidet: postquam vero surrexit et paulisper quievit, donec omnia ad certamen parata sint, cxspectat. Veniente ceremoniaro et praeposito indicante, omnia iam parata esse, praepositus Imperatorem de eo certiore facit, qui per lapideam scalam ad cubiculum abit, tunicaque et corona pro more induitur. Stipatus a cubiculi praefectis, per angustum triclinium ad magnum, in quo eo die epulae instituuntur, se confert, et ibi cum praefectis cubiculi stans, praeposito, is ostiario, signum dat, patri-
 cii et strategi adducuntur, et postquam Imperatorem adorarunt, prae-
 positus dicit: *Iubete*. Patricii et strategi cum senatu foras progressi,
 ab utraque parte adstant: Imperatore vero in porta constituto, dicti

σιτος ἀπὸ κελεύσεως τῆς τῆς καταστάσεως, καὶ λέγει „κελεύσατε” αὐτοὶ δὲ ὑπερέχονται „εἰς πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς χρόνους.” (5.) Καὶ εἰθ' οὕτως κατασχὼν τὸ ἄκρον τῆς χλανίδος τοῦ βασιλέως ὁ τῆς καταστάσεως καὶ ποιήσας Β 5ῤωσθέλιον, ἐπιδιδοῖ τῷ βασιλεῖ. εἶτα ἐκεῖθεν δηριγευόμενος ὁ βασιλεὺς ὑπὸ τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου, πατρικίων τε καὶ στρατηγῶν, ἀνέρχεται ἐν τῷ καθίσματι μετὰ μόνων τῶν τοῦ κουβουκλείου ἀρχόντων καὶ δύο μαγλαβιτῶν καὶ σπαθαρίων βασιταζόντων διστράλια, φορούντων καὶ τὰ σπα- 10Θία αὐτῶν, ὡς ἐν ἑκάστῳ ἵπικῳ. ἀνελθὼν δὲ ἐν τῷ σέντζφ ὁ βασιλεὺς καὶ σφραγίσας τὸν λαὸν ἐκ τρίτου, καθέζεται, καὶ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς εὐφημίας ἐξέρχεται ὁ πραιπόσιτος ἀπὸ κελεύσεως, καὶ νεύει τοῖς τε πατρικίοις καὶ στρατηγοῖς, ἀπελθεῖν ἕκαστον ἐν τῇ τάξει αὐτοῦ καὶ καθέ- 15δρα· τελεσθέντων δὲ τῶν δ' βαίτων, ἀνίσταται ὁ βασιλεὺς ἀπὸ τοῦ καθίσματος, καὶ ἴσταμένων τῶν πατρικίων· ἐν ᾧ C ἀριστῆ ὁ βασιλεὺς τρικλίνῳ, καὶ δηριγευόμενος ὑπὸ τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου, διέρχεται μέσον αὐτῶν, αὐτοὶ δὲ ὑπερέχονται „εἰς πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς χρόνους.” καὶ 20διελθὼν διὰ τοῦ στενοῦ τρικλίνου, εἰσέρχεται ἐν τῷ κοιτῶ- νι, καὶ ἀπαλλάξας τότε στέμμα καὶ τὴν χλανίδα αὐτοῦ, περιβάλλεται σαγίον, καὶ κατέρχεται διὰ τοῦ μυστικοῦ κοχλιοῦ, καὶ δηριγευόμενος ὑπὸ πάντων τοῦ κουβουκλείου, διέρχεται διὰ Ma. 141. b τοῦ ἀγουστέως, ἀψίδος τε καὶ τοῦ τρικόγχου, διὰ τοῦ μο-

17. καὶ ante δηριγ. om. ed.

omnes se prosternunt, et postquam surrexere, praepositus a mandato cerimoniarario signum dat, et dicit: *Iubete*; ipsi multa bonaque tempora apprecantur. (VI.) Mox cerimoniararius, collecta extrema tunica Imperatoris, rhosthelium facit, idque Imperatori tradit. Qui a praefectis cubiculo, patriciis ac strategis stipatus, cum solis cubiculo praefectis, duobus manclavitis et spathariis dextralia spathasque suas, ut in omnibus certaminibus equestribus solent, gestantibus, ad consessum suum ascendit. Consensu vero throno, terque populo signato, sedet, et, acclamatione finita, praepositus a mandato egreditur, patriciis et strategis signum dat, ut ad ordinem locumque suum singuli se recipiant. Quatuor palmis celebratis, Imperator a throno surgit, et patriciis in triclinio, ubi convivium celebrat, constitutis, a praefectis cubiculo stipatus, per medium illorum transit, dum felicia ipsi ac diuturna tempora apprecantur. Inde per angustum triclinium ad cubiculum abit, ubi corona sua et tunica deposita, sagum induit, perque secretam cochleam, cubiculariis omnibus comitantibus, per angustium, apsidem, triconchum, perque monothyrum et porticus

νοθύρου καὶ τῶν διαβατικῶν τῶν ἀγίων μί, καὶ εἰσέρχεται
 τῷ χρυσοτρικλίῳ· στάπτες δὲ οἱ τοῦ κουβουκλείου καὶ
 Δύπερευξάμενοι τὸν βασιλέα „εἰς πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς χρό-
 νους,” ἐξέρχονται καὶ ἀπέρχονται οἴκαδε.

Ὅσα δεῖ τελεῖσθαι τῇ παραμονῇ τοῦ λαχανικοῦ ἵπποδρομίου, 5
 ἔγουν τοῦ γενεθλίου ταύτης τῆς θεοφυλάκτου καὶ βασιλίδος
 πόλεως.

Ἰστέον εἰδέναι, ὅτι οἱ τῶν δύο μερῶν δήμαρχοι μετὰ
 τε τῶν δευτερευόντων καὶ τῶν λοιπῶν ἀρχόντων τῶν μερῶν
 καὶ τῶν δημοτῶν ἀπίασι τὸ δειλινόν, ἕκαστος εἰς τὸ ἴδιον¹⁰
 Ed. L. 203 στάβλον, καὶ εὐθέως ὁ θεωρητῆς ἑκάστου μέρους ταβρίζει
 τὸ τρίπλοκον, καὶ λέγει ὁ λαὸς ἐκ γ' „νίκα, Βένετε.” ὁ-
 μοίως καὶ οἱ Πράσινοι „Πράσινε.” καὶ δέχεται ὁ φωνοβό-
 λος λέγων μεγάλη τῇ φωνῇ· „ἔχεται ὁ βοηθῶν ἡμῖν Ἰη-
 σοῦς.” ὁ λαὸς „ἀσὶ νίκα.” οἱ κράτται „εἰς ὁ Θεός, σὺ¹⁵
 αὐτοὺς σῶσον.” ὁ λαὸς „ναὶ Κύριε.” καὶ ὅτε ἐξέλθωσιν
 ἐπὶ τὸ δεξιόν, κρούει ὁ θεωρητῆς τὴν ταβραϊάν γ', καὶ λέ-
 γει ὁ λαός· „νικᾷ ἡ πίστις τῶν βασιλέων, νικᾷ ἡ πίστις
 τῶν ἀγιοστῶν, νικᾷ ἡ πίστις τῆς πόλεως καὶ τῶν Βενέ-
 των,” (οἱ Πράσινοι „Πρασίνων”). καὶ λέγουσιν οἱ κράτται²⁰
 „ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα μεγάλων βασιλέων, ναὶ εἰπέ ὁ δεῖνα
 καὶ ὁ δεῖνα μεγάλων βασιλέων.” καὶ ὁ λαός „Κύριε, βο-
 ῆθει.” οἱ κράτται· „εἰς Θεός, σὺ αὐτοὺς σῶσον.” ὁ λαός

14. ἔχετε τὸν ὁ βοηθοῦντα ἡμῖν Ἰησοῦν ed. 15. εἰς ed. ubique
 in seqq.

sanctorum XL aureum triclinium ingreditur: cubicularii vero adstant,
 et Imperatori multos ac felices annos apprecati, discedunt domum-
 que abeunt.

OBSERVANDA IN VIGILIA HIPPODROMI LACHABICI SEU DIE NATALI
 HUIUS A DEO CUSTODITAE ET IMPERATORIAE URBS.

· Duarum factionum principes, vicarii, reliqui factionum prae-
 facti et populus vesperi ad stabula sua abeunt, ubi inspector unius-
 cuiusque factionis triplicem scuticam sumit, populo ter acclamante:
Vince Venete! similiter Prasini: *Prasine!* Praecentor voce elata ca-
 nit: *Habemus Iesum, adiutorem nostrum;* populus: *Semper vince.*
 Cantores: *Deus es, tu ipsos serva;* populus: *Ita Dominus!* Quando
 in atrium processere, inspector scutica ter insonat, populo dicente:
Vincit Augustorum Augustarumque fides, vincit urbis ac Venetorum
fides! (Prasini: *Prasinorum.*) Cantores: *N. et N. magnorum Impera-*

„γαὶ Κύριε.“ καὶ εἶθ' οὕτως λέγεται τὸ δρομικὸν ποίημα B
 ἔμπροσθεν τοῦ ἵπποδρομίου· „οἱ τῶν ἀγῶνων σὲ δυσωποῦ-
 μεν τὸν Θεὸν ἡμῶν καὶ σωτῆρα· νίκας τοῖς Βενέτοις βοή-
 θει,” (οἱ Πράσινοι „Πρασίνους,“) „καὶ χωρήγησον τῷ Οἰ-
 5 ρανίῳ, (οἱ Πράσινοι „τῷ Ὀλυμπίῳ,“) „ἵνα καὶ πάλιν χο-
 ρεύσωμεν μετὰ νίκης.“ Ἄλλος εἰς τὸ λευκόν· „ὡς κραταία
 σκέπη ἢ Θεοτόκος, καὶ ἀντίληψις βεβαία τῶν εἰς σὲ προσ-
 10 τρεχόντων, ἔξαιτοῦμεν οἱ Βένετοι,” (οἱ Πράσινοι „Πράσι-
 νοι,“) „δωρηθῆναι ἡμῖν τοῦτο, τῷ Εἰκασίῳ, διαπρέπον
 15 ισταῖς νίκαις σὺν αὐτῷ εἰς τὸν ἀγῶνα, καὶ ἡμᾶς εὐφραν-
 θῆναι.” C

ΚΕΦ. σα'.

Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν, τῆς φακλαρέας τελουμένης.

Δεῖλης εἰσέρχονται τὰ δύο μέρη ἐν τῇ μυστικῇ φιάλῃ Ms. 142 a
 15 τοῦ τρικόγχου μετὰ φατλίων, καὶ γίνεται ἡ λεγομένη φα-
 κλαρέα, καὶ λέγουσι τὸν ἀπελατικὸν χορεύοντες ἤχ. π. δ'.
 „κραταιωθήτω ἡ χεὶρ σου, ὑψωθήτω ἡ δεξιὰ σου, ὃ δεῖνα
 20 αὐτοκράτωρ. ἰδοὺ γὰρ, ἡ πόλις σου φιλόπολις βλέπει σε βα-
 σιλέα, καὶ ταῖς σαῖς ἐγκαινίζεται κατ' ἐχθρῶν ἀνδραγαθίαις, D
 25 καὶ πολιτεύεται χάρις ἐν μέσῳ τῆς βασιλείας, ὅτι ὥφθη τὸ
 πολίτευμά σου, πόλις τοῦ μεγάλου βασιλέως, ὅθεν καθοπλί-

5. χορεύσωμεν ed.

9. διαπρέπον R., διαπρέπειν ed.

torum! dic omnino, magnorum Imperatorum; populus: Domine, ad-
 iuvā. Cantores: Tu Deus es, ipso serva; populus: Ita Domine!
 Sic postea dromicum carmen ante circum recitatur: Nos factionarii
 te Deum ac servatorem nostrum veneramur! Victorias Venetis con-
 cede! (Prasini: Prasinis!) Adsis benignus Uraniol! (Prasini: Olympio!)
 ut iterum post victoriam tripudiemus. Aliud carmen albae: Deipa-
 ra, quae firmum quasi tegmen tutumque auxilium eorum es, qui
 ad te accurrunt, rogamus Veneti, (Prasini: Prasinis,) detur hoc no-
 bis et Icasio, ut victoriis in certamine excellamus, et nos exhila-
 remur.

CAP. 71.

Ritus in facularias celebratione solennes.

Vesperl duae factiones cum facibus secretam phialam triconchi
 intrant, et facularia, ut vocant, instituitur, aque saltantibus apelati-
 cum toni obl. IV canitur: Corroboretur manus tua, exaltetur dex-
 tra tua, N. Imperator! Ecce enim urbs tua te ipsius amantem in-
 tuetur, praeclaris facinoribus tuis contra hostes renovatur, inque
 medio imperio gratia regnat, quoniam administratio tua, urbs ma-

ζονται τὰ ὄπλα σου δυναστεία, καὶ περιβάλλονται ἔχθροὶ
 τὴν ἔχθραν τοῦ στέφαντός σε τῇ γενεθλίῳ δόξῃ τῆς πόλεως
 σου." καὶ μετὰ ταῦτα ἀνέρχονται εἰς τὰ βάρη, καὶ ἰστα-
 μένου ἐκάστου εἰς τὸ ἴδιον μέρος, λέγουσιν οἱ κράται τὴν
 ἀνευφημίαν· „ὁ βοηθῶν τοὺς δεσπότης." ὁ λαὸς „εἰς ὁ
 Θεός." οἱ κράται· „σὺ αὐτοὺς σῶσον." ὁ λαὸς „ναὶ
 Κύριε." οἱ κράται· „ὁ βοηθῶν ταῖς ἀγούσαις." ὁ λαὸς
 Ed.L. 204 „εἰς ὁ Θεός." οἱ κράται· „σὺ αὐτὰς σῶσον." ὁ λαὸς „ναὶ
 Κύριε." οἱ κράται· „ὁ βοηθῶν τοῖς πορφυρογεννήτοις"
 ὁ λαὸς „εἰς ὁ Θεός." οἱ κράται· „σὺ αὐτοὺς σῶσον." 10
 ὁ λαὸς „ναὶ Κύριε." οἱ κράται· „ὁ βοηθῶν τῇ πόλει." ὁ
 λαὸς „εἰς ὁ Θεός." οἱ κράται· „σὺ αὐτὴν σῶσον." ὁ λαὸς
 „ναὶ Κύριε." οἱ κράται· „ὁ βοηθῶν τῷ ἐπάρχῳ" ὁ λα-
 ὸς „εἰς ὁ Θεός." οἱ κράται· „σὺ αὐτὸν σῶσον." ὁ λαὸς
 „ναὶ Κύριε." οἱ κράται· „ὁ βοηθῶν τῷ Οὐρανίῳ" ὁ λα- 15
 ὸς „εἰς ὁ Θεός." οἱ κράται· „σὺ αὐτὸν σῶσον." ὁ λαὸς
 „ναὶ Κύριε," (οἱ Πράσινοι „τῷ Ὀλυμπίῳ"). οἱ κράται „ὁ
 βοηθῶν τῷ Εἰκασίῳ" (οἱ Πράσινοι „τῷ Ἀνατέλλοντι.") ὁ
 Βλαδὸς „εἰς ὁ Θεός." οἱ κράται· „σὺ αὐτὸν σῶσον." ὁ λα-
 ὸς „ναὶ Κύριε." (B.) Εἶτα εἰσέρχεται ἕτερος κράτης καὶ 20
 λέγει τὴν συνάφειαν „ὁ βοηθῶν τοὺς δεσπότης, ταῖς ἀγ-
 γούσαις, τοῖς πορφυρογεννήτοις, τῇ πόλει, τῷ ἐπάρχῳ, τῷ
 Οὐρανίῳ," (οἱ Πράσινοι „τῷ Ὀλυμπίῳ,") „τῷ Εἰκασίῳ"
 (οἱ Πράσινοι „τῷ Ἀνατέλλοντι.") ὁ λαὸς „εἰς ὁ Θεός."

14. αὐτῷ σῶσον cod. h. l. et sic paulo post.

gni Imperatoris, conspecta est, quando arma robore tuo armantur, hostesque odio eius, qui te natali honore urbis tuae coronavit, cinguntur. Deinde ad subsellia se recipiunt, ac singulis in loco suo constitutis, cantores verba solennia recitant: Auxilium Dominorum! populus: Tu es Deus! Cantores: Tu ipsos serva; populus: Ita Domine Cantores: Auxilium Augustarum! populus: Deus es. Cantores: Tu ipsos serva; populus: Ita Domine! Cantores: Tu, qui porphyrogenitos adiuvas; populus: Deus es. Cantores: Tu ipsos serva; populus: Ita Domine! Cantores: Qui urbem iuvas; populus: Deus es! Cantores: Tu ipsam serva; populus: Ita Domine! Cantores: Qui praefectum iuvas; populus: Deus es! Cantores: Tu ipsum serva! populus: Ita Domine! Cantores: Qui Uranium adiuvas; populus: Deus es! Cantores: Tu ipsum serva; populus: Ita Domine! (Prasini: Qui Olympium.) Cantores: Qui Prasinum adiuvas; (Prasini: Qui Anatellontem;) populus: Deus es. Cantores: Tu ipsum serva! populus: Ita Domine! (II.) Deinde alius cantor ingressus verba cum antecedentibus coniungenda recitat: Qui Dominos, Au-

οὐ κράτα· „σὺ αὐτοὺς σῶσον” ὁ λαὸς „ναὶ Κύριε.” οἱ
 κράται „ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα μεγάλων βασιλέων καὶ αὐτο-
 κρατῶρων” ὁ λαὸς „Κύριε, βοήθει.” εἶτα εἰσέρχεται ἕτερος C
 κράτης, καὶ λέγει „Ἰοὺς ἀεὶ, ἀεὶ.” οἱ κράται „προτό-
 5 γνον καὶ νικᾶς” ὁ λαὸς „εἰς ἀεὶ, εὐδόκιμε.” οἱ κράται
 „ἄγιε, τρισάγιε, νίκη εἰς τὸ Βένετον,” (οἱ Πράσινοι „εἰς
 τὸ Πράσινον”). οἱ κράται „δέσποινα Θεοτόκε” ὁ λαὸς
 „ναὶ δέσποινα Θεοτόκε, νίκη εἰς τὸ Βένετον,” (οἱ Πράσινοι
 „εἰς τὸ Πράσινον”). οἱ κράται „τοῦ σταυροῦ ἡ δύναμις” Ms. 142. b
 10 ὁ λαὸς „ναὶ τοῦ σταυροῦ ἡ δύναμις, νίκη ἔχει τὸ Βένε-
 τον,” (οἱ Πράσινοι „ἔχει τὸ Πράσινον”). οἱ κράται „Θεοῦ
 τὴν νίκην ἔχεις τὸ πρόσωπόν σου, Οὐράνιε,” (οἱ Πρά-
 σινοι „Ὀλύμπιε”). οἱ κράται „ὄλη δειλῆς σήμερον” ὁ
 λαὸς ἔσ· „ὄλη δειλῆς σήμερον καλὴ σου δειλῆς γίνεται.”
 15 οἱ κράται „κύριοι, πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι” ὁ λαὸς „πολ- D
 λοι ὑμῖν χρόνοι,” (οἱ Πράσινοι „ἄγιε”). καὶ εἰσέρχεται ἕτε-
 ρος κράτης καὶ λέγει „ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα μεγάλων βα-
 σιλέων καὶ αὐτοκρατῶρων” ὁ λαὸς „Θεοτόκε, βοήθει.” οἱ
 κράται „εἰς ὁ Θεός, σὺ αὐτοὺς σῶσον” ὁ λαὸς „ναὶ
 20 Κύριε.” εἶτα λέγει ὁ κράτης „ναὶ εἰπὲ καὶ ποίει τὸ ἀγω-
 γεῖν τῷ Οὐρανίῳ,” (οἱ Πράσινοι „τῷ Ὀλυμπίῳ,”) „ναὶ
 εἰπὲ καὶ ποίει τὸ ἀγωγεῖν τῷ Εἰκασίῳ” (οἱ Πράσινοι „τῷ
 Ἀνατέλλοντι”) ὁ λαὸς „καλὸν ἀγῶνα.” οἱ κράται „εἰς

4. δὲς, ἀὲς cod. 5. εἰσαίτα cod. 10. νίκην ἔχεις ed. 11. ἔχεις
 ed. 12. ἔχει con. R. 20. ἀγωγήν cod. h. l. et mox.

gustas, porphyrogenitos, urbem, praefectum, Uranium, (Prasini: Olympium,) Icasium, (Prasini: Anatellontem,) adiunas; populus: Deus es. Cantores: Tu ipsos serva; populus: Ita Domine. Cantores: N. N. magnorum principum et Imperatorum! populus: Domine, eos adiuna. Deinde alius cantor intrat, dicens: Semper, semper. Cantores: Superior sis et victor! populus: Perpetuo, o clarissime! Cantores: Sancte, ter sancte, victoria Venetae! (Prasini: Prasiniae.) Cantores: Domina Deipara; populus: Imo, domina Deipara, victoria Venetiae! (Prasini: Prasinis!) Cantores: Crucis potentia; populus: Imo crucis potentia! victoria Venetam factionem habet; (Prasini: Prasinam habet.) Cantores: Dei victoriam habet persona tua, o Uranie! (Prasini: Olympie!) Cantores: Tota victoria hac vesperatibi contingit; populus: Omnis tibi hodie ac pulchra victoria contingit. Cantores: Multa vobis tempora, Domini! populus: Multa vobis tempora! Prasini: Sancte! Alius deinde cantor intrat, et dicit: N. et N. magnorum principum et Imperatorum; populus: Deipara, hos adiuna. Cantores: Deus es, tu ipsos serva; populus: Imo Domine. Postremo praecentor: Ita dic et fac, Uranius agat! (Prasini: Olym-

ὁ Θεός, σὺ αὐτοὺς σῶσον" ὁ λαὸς „ναὶ Κύριε." ἰστέον,
Ed. L. 205 ὅτι τὰ αὐτὰ ἄκρα καὶ ἡ αὐτὴ εὐφημία λέγονται καὶ ἐπὶ τοῦ
ἵπποδρομίου εἰς τὸ στάμα, ἤγουν εἰς τὸ Π, δηλονότι τοῦ
ὑπάρχοντος καθεζομένου εἰς τὸ κάθισμα, ἐνθα ὁ καὶ ἀκτουά-
ριος ἴσταται.

5

Περὶ τοῦ αὐτοῦ ἵπποδρομίου, πῶς δεῖ κυλλεῖν.

Πρὸ τοῦ ἵππικου γίνεται ἡ πομπὴ τῶν ἵππων, καὶ τῶ
πρωτῷ τίθεται ἡ ὄρνα εἰς τὸν καμπτόν τοῦ Βενέτου, καὶ κα-
τέρχονται οἱ τῶν δύο μερῶν ἡνίοχοι ἅμα τῶν κομβινογράφων,
B. φορούντων αὐτῶν τῶν κομβινογράφων ἀρμελαύσια Βένετοιο
καὶ λευκὸν καὶ τὰ μασσία, ὄντων αὐτῶν καὶ ἀνυποδῆτων,
βαστάζοντες καὶ χαρτοκαλαμάρια, καὶ κυλιούσης τῆς ὄρνας,
οἶον ἐκβάλλει σφαιρίον, ὀνομάζει τὸν μεσαριστερόν. καὶ
ὅτε πληρώσωσι τὰ δ' βαῖα, ἀπέρχονται εἰς τὰ ὄρνατούρια,
καὶ ποιούσι τὸ πέρας τῆς κομβίνας, καὶ ἀνερχομένου τοῦ 15
βασιλέως, ἀπολύουσι τὰ δῆπια, καὶ ἴσταται ὁ μαξιλλάριος
εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ καὶ οἱ δύο θεωρηταί, εἷς ἐκ δεξιῶν
αὐτοῦ, καὶ εἷς ἐξ ἐνανύμων, βαστάζοντες τὰ καλαμάρια,
ἕως οὗ πετάσῃ καὶ τοῦ Θεοῦ παρασχόντος τὴν νίκην,
μετὰ τὸ λαβεῖν τὰ ἔπαθλα ἀπέρχονται εἰς τὰς θύρας, 20
καὶ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῶν δ' βαϊῶν ἐκβαίνουσι τὰ ἄρ-
ματα τῶν νικησάντων, φορούντων τῶν ἡνιόχων τὰ δημόσια,
Ms. 143. καὶ κάμπτουσι καμπτόν Πρασίνου καὶ Βενέτου, καὶ ἔρχον-

3. εἰς Π ed. 4. καὶ om. cod.

pius!) imo agat Icasius! (Prasini: Anatellon agat!) populus Egregium certamen. Cantores: Deus es, tu ipsos serva! populus: Imo Domine! Sciendum est, eadem acta easdemque acclamationes etiam in decursione in statione seu II recitari, praefecto in consessu, ubi actuarius quoque stat, sedente.

DE EADEM DECURSIONE, QUOMODO SORTES MISCERI DEBEANT.

Ante decursionem processio equorum instituitur, urnaque in meta Venetae factionis mane posita, aurigae utriusque gregis cum combinographis, armelausia Venetum albumque et massia gestantibus, discalceatis praeterea et chartocalamaria ferentibus, descendunt, et, urna agitata, quicumque globulus exierit, is mesaristerum (quasi medium sinistrum) constituit. Quatuor palmis completis, ad urnatoria abeunt, terminum combinatae faciunt, et, Imperatore accedente, diippia solvunt: maxillarius in loco suo, e duobus inspectoribus unus ad dextram, alter ad sinistram stant, et calamaria, usque dum velum extenderint, gestant. Postquam vero Deus victoriam concessit, et aurigae praemia victoriae accipere, ad ianuas ab-

ται εἰς τὸν ἴδιον δῆμον, καὶ ἐπαίρουσι τοὺς δημότας, καὶ σάσποντες κάμπτουσιν, ὡς προεῖρηται, καμπτὸν Πρασίνου. καὶ ἔρχονται εἰς τὸ στάμα, καὶ κατέρχεται ὁ ἀκτουάριος, καὶ ἀπολύει αὐτούς, καὶ ἀπέρχονται χορεύοντες εἰς τὸ δημόσιον.

5 Περὶ τῶν βηγῶν, πῶς δεῖ αὐτὰς τελεῖσθαι.

Ἰππικῶ ἄγομένου προσκνησίμου, αἱ βῆγες ἴστανται εἰς D τὸ πρῶτον κριτάριον, καὶ οἱ βηγάριοι ἐπάνω τῶν ἀρμάτων, καὶ ἀνερχομένου τοῦ βασιλέως, ἐμβαίνουνσιν οἱ δ' ἠνίοχοι καὶ λαμβάνουσι τὰ χρυσῶ πιστία, καὶ στρέφονται, καὶ ἴσταν-
10ται εἰς τὰς ἰδίας διασφαγὰς. καὶ εἰθ' οὕτως νεύει ὁ ἀκτουά-
ριος, καὶ πάλιν εἰσέρχονται καὶ λαμβάνουσιν ἀπὸ ψελλίου χρυσοῦ, καὶ ὑποστρέφοντες ἐκφωτίζουσιν ἐπὶ τοὺς δῆμους, καὶ ἐκβαίνουνσιν αἱ βῆγες. φοροῦσι δὲ οἱ βηγάριοι ἱμάτια, ὃ μὲν εἰς Βένετον, ὃ δὲ ἕτερος Πράσινον, ἔχοντα ὡσπερ
15πτερὰ, ἀπὸ κεντούκλων ἐρῆαμμένα, ὅπισθεν εἰς τὰς ψῦας Ed.L. 206 αὐτῶν, ἀντὶ δὲ κασσιδίῳν φοροῦσι καμελαύκια κεντουκλείνα.

Ἄκτα ἀπὸ νίκης εἰς τὸ αὐτὸ ἵπποδρομίον.

Ἀπὸ τοῦ δευτέρου βαίτου λέγουσιν οἱ κρύκται ,πολλὰ,

11. ἀνὰ ψελλίου conī. R. 15. κεντούκλου cod. 16. κεν-
τουκλείνα ed. 17. εἰς αὐτὸ ed.

eunt, completis vero quatuor palmis, currus victorum progrediuntur, aurigae praemia publica ferunt, ad metam Prasinæ Venetaeque factionis deflectunt, deinde ad proprium gregem redeunt, factionarios sumunt, ac saltantes ad metam Prasinæ, ut supra diximus, divertunt. Postremo ad stationem se conferunt, descendit actuarius, eos dimittit, et sic in publicum saltantes procedunt.

DE BIGIS, QUOMODO ORDINARI DEBEANT.

Si certamen equestre, ubi Imperator adoratur, instituitur, bigae in primo critario, bigarii in curribus, stant, et Imperatore veniente, quatuor aurigae accedunt, aureas pilas occupant, et inde reversi, ad suas lineas redeunt. Postea, signo ab actuario dato, rursus intrant, armillam auream sumunt, ac redeunt cum facibus ad factiones accedunt, bigae vero abeunt. Bigarii vestes, Venetam unus, alter Prasinam, alii quasi instructas, e centunculis confectas, a tergo ad lumbos usque, pro galeis vero camelaucia e centunculis gestant.

ACTA POST VICTORIAM IN EODEM CERTAMINE REPORTATAM.

Post palmam secundam cantores: *Multos, multos, multos!* populus: *Multos annos in multos!* Cantores: *Multa vobis tempora,* Constantinus Porphyr. Vol. I.

πολλά, πολλά" ὁ λαὸς „πολλὰ ἔτη εἰς πολλά." οἱ κρά-
 κται „πολλοὶ ἡμῶν χρόνοι, ἡ ἔνθεος βασιλεία" (οἱ Πράσι-
 νοι „τὸ πρόβλημα τῆς τριάδος"). καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ' „πολ-
 λοὶ ἡμῶν χρόνοι" (οἱ Πράσινοι „ἄγιε"). οἱ κράκται „πολ-
 λοὶ ἡμῶν χρόνοι, ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα ἀντοκράτορες. Ῥωμαί-5
 Βων" καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ' „πολλοὶ ἡμῶν χρόνοι" (οἱ Πράσινοι
 „ἄγιε"). οἱ κράκται „πολλοὶ ἡμῶν χρόνοι, οἱ θεράποντες
 τοῦ Κυρίου" ὁ λαὸς ἐκ γ' „πολλοὶ ἡμῶν χρόνοι" (οἱ Πρά-
 σινοὶ „ἄγιε"). οἱ κράκται „πολλοὶ ἡμῶν χρόνοι, ὁ δεῖνα
 καὶ ὁ δεῖνα ἀνυγῶσται τῶν Ῥωμαίων" καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ' 10
 „πολλοὶ ἡμῶν χρόνοι" (οἱ Πράσινοι „ἄγιε"). οἱ κράκται
 „δεσπότης τῆς οἰκουμένης, δέξασθε Βενέτους παρακαλοῦντας"
 (οἱ Πράσινοι „Πρασίνους"). καὶ ὁ λαὸς ἐκ γ' „ἄγιε."
 οἱ κράκται „ὡς δούλοι τολμῶμεν παρακαλέσαι" ὁ λαὸς ἐκ
 γ' „ἄγιε" οἱ Πράσινοι ὁμοίως. οἱ κράκται „μετὰ φόβου 15
 θυσωποῦμεν τοὺς δεσπότης" ὁ λαὸς ἐκ γ' „ἄγιε" οἱ Πρά-
 σινοὶ ὁμοίως. οἱ κράκται „ἀνεξικῶως παρακλήθητε εὐερ-
 γέται" ὁ λαὸς ἐκ γ' „ἄγιε" οἱ Πράσινοι ὁμοίως. οἱ κρά-
 κται „εἰς τὴν δέησιν τῶν δούλων ἡμῶν Βενέτων" ὁ λαὸς
 ἐκ γ' „ἄγιε" οἱ Πράσινοι ὁμοίως. οἱ κράκται „δημόσια 20
 Ms. 143. b τοῖς δούλοις ἡμῶν, εἰ κελεύετε" ὁ λαὸς ἐκ γ' „ἄγιε" οἱ
 Πράσινοι ὁμοίως. οἱ κράκται „Κύριε, σῶσον τοὺς δεσπό-
 τας τῶν Ῥωμαίων" ὁ λαὸς ἐκ γ' „Κύριε, σῶσον." οἱ
 κράκται „Κύριε, σῶσον τοὺς ἐκ σοῦ ἑστέμμενους." ὁ λαὸς
 ἐκ γ' „Κύριε, σῶσον." οἱ κράκται „Κύριε, σῶσον τοὺς 25

divina maiestas! (Prasini: *Propugnaculum trinitatis!*) *populus ter:*
Mulía vobis tempora! (Prasini: *Sancte!*) *Cantores: Mulía vobis tem-*
pora, N. N. Romanorum Imperatores! *populus ter: Mulía vobis*
tempora! (Prasini: *Sancte!*) *Cantores: Mulía vobis tempora, famulí*
Domini! *populus ter: Mulía vobis tempora!* (Prasini: *Sancte!*) *Can-*
tores: Mulía vobis tempora, N. N. Augustae Romanorum! *populus*
ter: Mulía vobis tempora! (Prasini: *Sancte!*) *Cantores: Domini or-*
bis terrarum, suscipite Venetos precantes! (Prasini: *Prasinos!*) *po-*
pulus ter: Sancte! *Cantores: Ut servi rogare audemus!* *populus*
ter: Sancte; Prasini similiter. *Cantores: Cum timore Dominos in-*
tueri audemus; *populus ter: Sancte!* Prasini similiter. *Cantores:*
Merito invocamini benefíci principes! *populus ter: Sancte!* Prasini
 similiter. *Cantores: Ad preces servorum vestrorum Venetorum.*
Cantores: Praemia servis vestris, si iubetis; *populus ter: Sancte!*
 Prasini similiter; *populus ter: Sancte!* Prasini similiter. *Cantores:*
Domine, serva Dominos Romanorum! *populus ter: Domine, serva.*
Cantores: Domine, serva a te coronatos! *populus ter: Domine serva!*

δεσπότης τῆς οἰκουμένης" ὁ λαὸς ἐκ γ' „Κύριε, σῶσον." οἱ κράτται· „καὶ σὺν αὐτοῖς ὁ Θεὸς ἡμᾶς συνεργήσει" ὁ λαὸς ἐκ γ' „Κύριε, σῶσον." οἱ κράτται· „Κύριε, σῶσον τοὺς δεσπότης σὺν ταῖς ἀγούσταις καὶ τοῖς πορφυρογεννή- D 5τοις" ὁ λαὸς ἐκ γ' „Κύριε, σῶσον." (B.) Καὶ ἀπὸ τοῦ τετάρτου βαῖου κατέρχεται ὁ μαῖστωρ μετὰ τοῦ λαοῦ, καὶ ἴσταται ἔμπροσθεν τοῦ δήμου. ὁ δὲ δήμαρχος ἀπομένει μετὰ τῶν πρωτείων ἄνω εἰς τὸν δῆμον. εἶτα λέγουσιν οἱ κάτω ἱστάμενοι κράτται· „εἴ τι ὁ Θεὸς ὠνόμασε" καὶ ἀπο- 10κρίνονται ἄνω εἰς τὸν δῆμον „τίμιον τὸ Βένετον" (οἱ Πράσινοι „τὸ Πράσινον"). οἱ κράτται· „ὁ βοηθῶν τοὺς δεσπότης" „εἰς ὁ Θεός," ὁ λαὸς, καὶ τὰ λοιπὰ. εἶτα ἀνέ- 15ρχονται οἱ ἠνίοχοι ἐν τοῖς ἄρμασι, φοροῦντες τὰ δημόσια, καὶ Ed.L. 207 σάσσουνσι, καὶ ὁ δῆμος ἔμπροσθεν αὐτῶν λεγόντων τὸ δρο- 15μικόν „ἀγάλλου, Βένετε, οἱ δεσπότης ἐνίκησαν" (οἱ Πράσινοι „Πράσινε"). καὶ ὅτε ἔλθωσιν εἰς τὸ Π, ἔμπροσθεν τῶν βασιλέων ἴστανται καὶ λέγουσιν οἱ κράτται „πολλὰ, πολλὰ, πολλὰ" ὁ λαὸς „πολλὰ ἔτη εἰς πολλὰ." οἱ κρά- 20σινται· „πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι, ἡ ἔνθεος βασιλεία" (οἱ Πρά- 20σινται „ἡ ἐκλογὴ τῆς τριάδος"). ὁ λαὸς ἐκ τρίτου „πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι" (οἱ Πράσινοι „ἄγιε"). οἱ κράτται· „πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι, ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα ἀντοκράτορες Ῥωμαίων" ὁ λαὸς ἐκ τρίτου „πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι" (οἱ Πράσινοι „ἄγιε"). οἱ κράτται· „πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι, οἱ θεράποντες τοῦ Κν-Β 25ρίου" ὁ λαὸς ἐκ τρίτου „πολλοὶ ὑμῖν χρόνοι." οἱ κράτται·

11. δεσπότης εἰς ὁ Θεός. ὁ λαὸς καὶ τ. λ. ed.

Cantores: *Domine, serva principes orbis terrarum!* populus ter: *Domine, serva.* Cantores: *Et cum ipsis Deus in nobis operetur!* populus ter: *Domine, serva!* Cantores: *Domine, serva Imperatores, Augustas et porphyrogenitos!* populus ter: *Domine, serva!* (II.) Post quartam palmam magister cum populo descendit, et ante factionem subsistit: demarchus in loco superiori cum principibus in factione remanet. Deinde cantores infra constituti dicunt: *Si Deus vocavit; respondent supra in factione constituti: Venetum gregem venerandum!* (Prasini: *Prasinum*). Cantores: *Qui Dominos adiuvat!* populus: *Deus es cetera.* Deinde aurigae, publica praemia ferentes, currus conscendunt, factione ante ipsos dromicum carmen recitante: *Exulta, Venete, Domini vicerunt!* (Prasini: *Prasine*). Et quando ad II pervenere, coram Imperatoribus stant, cantores dicunt: *Multos, multos, multos;* populus: *Multos annos in multos.* Cantores: *Multa vobis tempora, divina maiestas!* (Prasini: *Electio trinitatis!*) populus ter: *Multa vobis tempora!* (Prasini: *Sancte!*)

„πολλοὶ ἡμῶν χρόνοι, ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα αἰγούσται τῶν
 ‘Ρωμαίων’ ὁ λαὸς γ’ „πολλοὶ ἡμῶν χρόνοι” (οἱ Πράσινοι
 „ἄγιε”). οἱ κράται „πολλοὶ ἡμῶν χρόνοι, δεσπότηι, σὺν
 ταῖς ἀγούσαις καὶ τοῖς πορφυρογεννήτοις” ὁ λαὸς γ’ „πολ-
 λοι ἡμῶν χρόνοι” (οἱ Πράσινοι „ἄγιε”). οἱ κράται „πολ-
 λὰ, πολλὰ, πολλὰ” ὁ λαὸς „πολλὰ ἔτη εἰς πολλὰ.” οἱ
 κράται „δεσπότηι τῆς οἰκουμένης, δέξασθε Βενέτους πα-
 ρακαλοῦντας” (οἱ Πράσινοι „Πρασίονους”). ὁ λαὸς ἐκ γ’
 „ἄγιε.” οἱ κράται „ὡς δοῦλοι τολμῶμεν παρακαλέσαι”
 ὁ λαὸς γ’ „ἄγιε.” οἱ κράται „μετὰ φόβου δυσωποῦμεν
 C τοὺς δεσπότης” ὁ λαὸς γ’ „ἄγιε.” οἱ κράται „ἀνεξικά-
 κως παρακληθῆτε εὐεργέται” ὁ λαὸς γ’ „ἄγιε.” οἱ κρά-
 κται „εἰς τὴν δέησιν τῶν δούλων ἡμῶν Βενέτων” (Πρά-
 Ms. 144. a σινοι „Πρασίονων”). ὁ λαὸς γ’ „ἄγιε.” οἱ κράται „στε-
 φανώσατε τοὺς δούλους ἡμῶν, εἰ κελεύετε” ὁ λαὸς ἐκ τρι-
 15 του „ἄγιε.” οἱ Πράσινοι ὁμοίως. (Γ.) Οἱ κράται „Κύριε,
 σῶσον τοὺς δεσπότης ‘Ρωμαίων’ ὁ λαὸς ἐκ γ’ „Κύριε,
 σῶσον.” οἱ κράται „Κύριε, σῶσον τοὺς ἐκ σοῦ ἐστειμέ-
 νους” ὁ λαὸς ἐκ γ’ „Κύριε, σῶσον.” οἱ κράται „Κύ-
 ριε, σῶσον τοὺς δεσπότης σὺν ταῖς ἀγούσαις καὶ τοῖς
 D πορφυρογεννήτοις” ὁ λαὸς ἐκ γ’ „Κύριε, σῶσον.” οἱ κρά-
 κται „ἔτι μίαν αἴτησιν ἔχομεν οἱ δοῦλοι ἡμῶν” ὁ λαὸς ἐκ

13. Πράσινοι „Πρασίονων” om. ed. 18. τοὺς om. ed.

Cantores: *Multa vobis tempora, N. N. Imperatores Romanorum;*
 populus ter: *Multa vobis tempora!* (Prasini: *Sancte!*) Cantores: *Mul-*
ta vobis tempora, famuli Domini! populus ter: *Multa vobis tem-*
pora! Cantores: *Multa vobis tempora, N. N. Augustae Romanorum;*
 populus ter: *Multa vobis tempora!* (Prasini: *Sancte!*) Cantores: *Mul-*
ta vobis tempora, Domini, cum Augustis coniugibus et porphyro-
genitis! populus: *Multa vobis tempora!* (Prasini: *Sancte!*) Cantores:
Multos, multos, multos! populus: *Multos annos in multos!* Cantores:
Domini orbis terrae, suscipite Venetos precantes! (Prasini:
Prasinos!) populus ter: *Sancte!* Cantores: *Ut servi precari aude-*
mus; populus ter: *Sancte!* Cantores: *Verecunde iniuemur et cum*
simore Dominos; populus ter: *Sancte.* Cantores: *Haud male be-*
nefici principes invocamini! populus ter: *Sancte.* Cantores: *In*
preces servorum vestrorum, Venetorum! (Prasini: *Prasinorum;*) popu-
 lus ter: *Sancte!* Cantores: *Coronate servos vestros, si placet;* po-
 pulus ter: *Sancte!* Prasini similiter. (III.) Cantores: *Domine, ser-*
va Dominos Romanorum! populus ter: *Domine serva.* Cantores:
Domine, serva a te coronatos! populus ter: *Domine, serva.* Can-
 tores: *Domine, serva Imperatores, Augustas, et porphyrogenitos!*
 populus ter: *Domine, serva.* Cantores: *Unum adhuc servi vestri*

γ' „ἄγιε” οἱ Πράσινοι ὁμοίως. οἱ κράτται „ἀπέλθω-
 μεν χορευῶσαι, δεσπόται, εἰ κελεύετε” ὁ λαὸς ἐκ γ' „ἄγιε.”
 οἱ κράτται „Κύριε, σῶσον τοὺς δεσπότας ‘Ρωμαίων’” ὁ
 λαὸς ἐκ γ' „Κύριε, σῶσον.” οἱ κράτται „Κύριε, σῶσον
 5 τοὺς ἐκ σοῦ ἐστεμμένους” ὁ λαὸς ἐκ γ' „Κύριε, σῶσον.”
 εἶτα κατέρχεται ὁ ἀκτουάριος, καὶ στέφει τοὺς ἡνιόχους,
 καὶ λέγει αὐτοῖς „εὐτάκτως χορεύσατε” οἱ κράτται „εὐ-
 10 τάκτως χορευῶμεν ἐν τῇ ζωῇ ὑμῶν, δεσπόται.” καὶ μετὰ
 τὸ γενέσθαι μεταστάσιμον καὶ ἀναστῆναι τοὺς δεσπότας ἀπὸ
 τοῦ σέντζου, ὁψικεῦει ἅπας ὁ δῆμος τοὺς ἡνιόχους, λεγόν- Ed.L. 208
 των τὸ ποίημα „ἀγάλλου, Βένετε, οἱ δεσπόται ἐνίκησαν”
 (οἱ Πράσινοι „Πράσινε”). καὶ ὅτε ἔλθωσιν εἰς τὰ κάγκελ-
 λα, λέγουσιν οἱ κράτται ἔσ’ „αὔξει τὸ βασιλειον, αὔξει
 καὶ τὸ Βένετον.” καὶ εἰθ’ οὕτως ὁψικεῦνουν τοῖς ἡνιόχοις
 15 ἕως τῆς ἐκκλησίας, ἡγουν οἱ μὲν Βένετοι εἰς τὸν ταγιαστέα,
 οἱ δὲ Πράσινοι εἰς τὰ διακονίσσης, λέγοντες τὸ δρομικὸν
 ποίημα „ἀγάλλου, Βένετε,” (οἱ Πράσινοι „Πράσινε,”)
 „οἱ δεσπόται ἐνίκησαν.”

Ἄττα, ὅτε τρέχουσιν οἱ δρομεῖς τοῦ ἐγὸς μέρους ἀπὸ δρόμου
 20 ἀπεκεῖ. B

Λέγει ὁ φωνοβόλος „ἔχετε βοηθοῦντα ὑμῖν Ἰησοῦν”
 ὁ λαὸς ἐκ γ' „αἰεὶ νικά.” ὁ φωνοβόλος „νίκας δεῖξει.” ὁ

13. ἔσ’ αὔξει ed.

a vobis petimus; populus ter: Sancte; Prasini similiter. Cantores: Abeamus saltaturi, si vobis, Domini, placeat; populus ter: Sancte! Cantores: Domine, serva Romanorum dominos! populus ter: Domine, serva. Cantores: Domine, serva a te coronatos! populus ter: Domine, serva! Deinde actuarius descendit, aurigas coronat, et ad eos dicit: Ordine ac decenter saltate. Cantores: Decenter saltabimus in vita vestra, Domini. Et solenni consessu instituto, postquam a throno Domini surrexere, populus omnis aurigas sequitur, carmen recitantes: Exsulta, Venete, Domini vicerunt; (Prasini: Prasine). Et quando cancellos intrarunt, cantores dicunt: Crescat imperium, crescant Veneti. Sic postea aurigas ad ecclesiam usque comitantur, Veneti ad tagisteum, Prasini ad diaconissae, carmen dromicum recitantes: Exsulta, Venete! (Prasini: Prasine!) Domini vicerunt.

ACCLAMATIO, QUANDO UNIUS FACTIONIS CURSORES CERTATIM DECURRUNT.

Praeceptor dicit: *Habetis auxiliatorem vestrum, Iesum! populus ter: Semper vincit! Praeceptor: Victorias ostendat! populus:*

λαὸς „ἑσαιούτα.” ὁ φωνοβόλος „αὕξει νίκηη” ὁ λαὸς „τῶν βαΐων.” ὁ φωνοβόλος „σωτήρ τοῦ κόσμου” ὁ λαὸς „βοήθησον ἡμᾶς.”

Ἄκτα εἰς τὸν ἀπολακτισμὸν τῶν δρομέων.

Ἀπολακτίζουσιν οἱ δρομεῖς, καὶ ἔρχονται ἔμπροσθεν τοῦ5
C Ἰδίου δήμου, καὶ λέγουσιν οἱ κράκται „ὄλους τούτους, Κύ-
ριε, βοήθησον, τοὺς πρώτους βοήθησον, ὁ ἐν τριῦδι, νική-
σουσι πρεσβείαις σου, Θεοτόκε, νικήσουσι χαροποιούντες τὴν
βασιλείαν, τὴν πολιτείαν, νικήσουσι χαροποιούντες τοὺς
Ms. 144. b Βενέτους· ἔσ· ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος, νίκηη αὐτοῖς παρῶσχον.” ἰστέ-10
ον, ὅτι ἐπὶ Μιχαὴλ τοῦ φιλοχρίστου δεσπότου ὁ Βαμβα-
λούδης ὁ τῶν Πρασίνων δρομεὺς εἰς τὰ ζυγιασιμὰ καὶ εἰς
τὰς πρόβας οὐκ ἦν ἐκρατεῖτο γὰρ ὑπὸ τοῦ πατρικίου Πε-
τρωνᾶ, τῇ δὲ τοῦ βοτοῦ ἡμέρᾳ, τελεσθείσης τῆς κυλίστρας
καὶ παραβάντων Βενέτων, μετὰ ταῦτα ἦλθεν ὁ Βαμβαλού-15
δης, καὶ ἔξ αἰτήσεως τοῦ δήμου τῶν Πρασίνων ἔδραμεν
D ὑπὸ κελεύσεως εἰς τὸ τέταρτον βαῖον, καὶ ἐνίκησεν.

Ἄκτα εἰς τὴν κυλίστραν τῶν πεζῶν.

„Εἰς ἐκείνας τὰς θύρας ἀπέλθωμεν, Θεὸ καὶ κύριε
τῶν ἀπάντων, ὅπου ἔσται ἐκ Θεοῦ νικῆσαι τοῦτό ἐστιν ἐκ20
Θεοῦ νικῆσαι. καὶ δυσωποῦμέν σε, Θεοτόκε· νίκας λάβη ὁ
δῆμος οὗτος.”

Heus, adiuvā! Praecentor: *Augeat victoriam*; populus: *Palmarum!*
Praecentor: *Servator orbis!* populus: *Nobis auxilium affer!*

ACCLAMATIO, QUANDO CURSORES CITO PROCURRUNT.

Citato gressu cursores procurrunt, et ad proprium gregem veniunt: cantores dicunt: *Hos omnes, Domine, adiuvā! principes, Deus trinune, adiuvā! Tuo munere vincant, o Deipara! Vincant, laetitia regnum ac rempublicam implentes! Vincant, Venetos exhilarantes! Deus sancte, victoriam ipsis concede!* Sub Michaelē, Imperatore Christi amante, Bambaludes, Prasinorum cursor, cum currus iungerentur, ac proba seu specimen ederetur, non aderat, quoniam a Petrona patricio tenebatur, die vero votorum, urna iam agitata, cum Veneti transiissent, advenit, et secundum Prasiniae factionis preces mandato Imperatoris in tertia palma cucurrit, et victoriam reportavit.

ACCLAMATIONES, DUM URNA PEDITUM CIRCUMAGITUR.

Ad has ianuas, Deus ac Domine omnium, abeamus: ubi erit per Deum vincere. Hoc est per Deum vincere. Te veneramur, o Deipara, ut haec factio victoriam obtineat.

Ἄκτια κάμνοντος τοῦ μαπαρίου εἰς τὸ πεζόν.

Ed.L. 209

„*Νανά. ἀ. ἀναναΐα.*” ὁ λαὸς „*ἐπέστη ἡ ἡμέρα.*” οἱ κράτται „*νανά.*” ὁ λαὸς „*ἅγια Θεοτόκε.*” οἱ κράτται „*νανά.*” ὁ λαὸς „*ἡ νίκη τῶν Βενέτων*” (οἱ Πράσινοι „*τῶν Πρασίνων*”). οἱ κράτται „*νανά.*” ὁ λαὸς „*χαρεῖ ἡ πολιτεία.*” οἱ κράτται „*νανά.*” ὁ λαὸς „*ἅγια Θεοτόκε.*” καὶ ὅταν ὑψώσει τὰς χεῖρας ὁ μαπάριος, λέγουσιν· „*ἄρτι καὶ ἄρτι, Κύριε, βοήθησον.*”

10 *Ἄκτια, μέλλοντος λαμβάνειν τὰ ἐπαθλα τοῦ συμπερέστου καὶ τοῦ δευτέρου.* B

„*Στεφάνιον, δεσπότηι, τῷ συμπερέστῳ. Κύριε, σῶσον τοὺς δεσπότης Ῥωμαίων. Κύριε, σῶσον τοὺς ἐκ σοῦ ἕστεμμένους. Κύριε, σῶσον τοὺς δεσπότης σὺν τοῖς Βενέτοις*” (οἱ Πράσινοι „*σὺν τοῖς Πρασίνοις*”). „*τὰ δύο, δεσπότηι, τῷ* 15 *συμπερέστῳ. τὸ ἐν, δεσπότηι, τῷ δευτέρῳ. Κύριε, σῶσον τὸ ὀρθόδοξον κράτος. Κύριε, σῶσον τοὺς δεσπότης σὺν ταῖς αὐγουσταῖς Ῥωμαίων.*”

ΚΕΦ. οβ.

Περὶ τοῦ βοτοῦ, ὅπως δεῖ τελεῖσθαι. C

20 *Ἰστέον, ὅτι τὸ πέρατον οὐ δίδεται τὸ πρῶτ, ὡσπερ τὸ*

ACTA, DUM MAPPARIUS IN PEDESTRI PUGNA LABORAT.

Nana! Ananai! populus: *Dies advenit.* Cantores: *Nana;* populus: *Sancta Deipara!* Cantores: *Nana!* populus: *Victoria Venetorum* (Prasini: *Prasinorum*). Cantores: *Nana;* populus: *Gaudebit respublica.* Cantores: *Nana;* populus: *Sancta Deipara!* Et postquam mapparius manus sustulit, dicunt: *Nunc et nunc, Domine, adiuva.*

ACTA, QUANDO PRAEMIA SYMPERESTA, SEU QUI PRIMUS ATTIGIT METAM, ET QUI AB EO SECUNDUS EST, ACCIPERE DEBENT.

Corollam, Domini, symperestae! Domine, serva Romanorum Dominos! Domine, serva a te coronatos! Domine, serva Imperatores cum Venetis (Prasini: *cum Prasinis*). *Duas corollas, Domini, symperestae, unam, Domini, secundo. Domine, serva maiestatem rectae fidei observantem! Domine, serva Romanorum Imperatores et Augustas.*

CAP. 72.

De voto, quomodo celebrari debeat.

Paratum mane, ut in decursione equestri, non datur, sed pri-

ἰππικὸν, ἀλλὰ λαμβάνει τῇ πρὸ μιᾶς ἡμέρας τοῦ βοτοῦ ὁ
 πραιπόσιτος παρὰ τοῦ βασιλέως ἀπόκρισιν, καὶ δίδωσι δια-
 ταξιν τῇ τῆς καταστάσεως, ὥστε τῇ ἐξῆς ἄγεσθαι, καὶ ἐσπέ-
 ρας ὄραν θ' ἢ ἰ τὰ μέρη Βενέτων καὶ Πρασίνων ἀνέρ-
 χονται εἰς τοὺς δήμους αὐτῶν· οἱ δὲ δήμαρχοι ἴστανται⁵
 κάτω, λέγοντες σκωπτικὰ πρὸς ἀλλήλους, καὶ ὅσα δεῖ ἐκτε-
 λειν τῇ ἐσπέρᾳ ἐκείνῃ, ἀπολακτιζουσι δὲ οἱ δρομεῖς, καὶ κα-
 Μ. 145. α θέζεται ὁ ὑπαρχος εἰς τὰ σημεῖα, ἐκτελῶν πάντα, ἃ δεῖ ἀ-
 D τὸν ἐκτελεῖν. τῇ δὲ ἐξῆς προέρχονται ἅπαντες ἐννύχιοι ἐν
 τῷ ἡμικυκλίῳ τῆς ἀψίδος, φοροῦντες οἱ ἄρχοντες τοῦ κουβου-¹⁰
 κλείου χλανίδια τύρεα, οἱ δὲ πατρίκιοι καὶ ὁ τῆς καταστά-
 σεως καὶ ἡ σύγκλητος φοροῦσι χλανίδια ὑτραβατικά, καὶ ἀ-
 νοξάντος τοῦ παλατιῦ, εἰσέρχονται, καὶ ἴστανται ἕκαστος εἰς
 τὴν ἰδίαν τάξιν, ὡς ἐν ἡμέρᾳ ἰππικοῦ, καθὼς προεῖρηται. καὶ
 θρηγευόμενος ὁ βασιλεὺς ὑπ' αὐτῶν, διέρχεται διὰ τῆς ἀψί-¹⁵
 δος καὶ τοῦ ἀγουστέως καὶ τοῦ μυστικοῦ κοχλιοῦ, καὶ ἀ-
 νέρχεται ἐν τῷ καθίσματι εἰς τὸ κλούβιον, καὶ ὁ σιλεντιάριος
 Ed.L. 210 κατέρχεται μετὰ τῆς κυλίστρας εἰς τὸ στάμα, καὶ τῶν δύο
 μερῶν ἐκεῖσε ἐστῶτων, κυλίει ὁ σιλεντιάριος ἐκ γ', καὶ οἶον
 ἂν μέρος παραβῆ, εἰδ' οὕτως ἕκαστος αὐτῶν τὸ ἴδιον μέρος²⁰
 εὐτρεπίζει, οἱ μὲν πρωτόθυρον, οἱ δὲ τὸ δέκατον. ὁ δὲ βασι-
 λεὺς προσκαλεῖται εἰς τὸ κλούβιον πατρικίους καὶ στρατηγούς
 καὶ τοὺς τοῦ κουβουκλείου ἄρχοντας καὶ τοὺς τὰ πρῶτα ὀφ-
 φίκια κατέχοντας, καὶ δίδωσιν αὐτοῖς σφραγῖδας διανεῖμαι

die diel votorum praepositus responsum ab Imperatore accipit, et
 magistro cerimoniarum praecipit, sequenti die votum celebrari de-
 bere. Vesperi hora IX aut X Venetorum ac Prasinorum greges ad
 suas factiones discedunt: demarchi vero infra stant, se invicem ca-
 villantes, deque ritibus ea vespera observandis colloquentes: curso-
 res procurrunt, et praefectus ad signa sedet, omnia, quae partium
 ipsius sunt, peracturus. Sequenti die omnes noctu ad hemicyclum
 apsidis procedunt, praefecti cubiculo tunicis Tyriis, patricii, ceri-
 moniarius et senatus atrebatensis; apertoque palatio intrant et in
 suo ordine, ut in die decursionis equestri, quem supra descripsi-
 mus, singuli adstant. Ab his stipatus Imperator per apsidem, au-
 gusteum et cochleam secretam digressus, ad thronum in clathris
 constitutum procedit, silentiarius cum urna ad stationem abit, et
 in conspectu duarum factionum ibi adstantium eam ter movet, et,
 quaecumque factio exierit, statim singuli gregem suum ordinant, hi
 primam, illi decimam ianuam. Imperator patricios, strategos, cu-
 biculo praefectos et principes officialium ad clathra vocat, ipsisque
 tesseras, pauperibus, ut more antiquo in triclinio novendecim ac-

τοῖς πτωχοῖς, ὅπως ἀνακλιθῶσι μετ' αὐτοῦ εἰς τὰ ἰθ' ἀκού-
βιτα κατὰ τὴν ἀρχαίαν συνήθειαν. (B.) Τοῦ δὲ τῆς κατα-
στάσεως δηλοποιήσαντος τῷ πραιποσίτῳ, ὡς ὅτι ἡτοιμάσθη-
σαν ἅπαντα, ὁ πραιπόσιτος δηλοῖ τῷ βασιλεῖ. ὁ δὲ βασιλεὺς B
ἑκατέρχεται διὰ τῆς λιθίνης σκάλας, καὶ λέγει τῷ πραιποσίτῳ
„δὸς μεταστάσιμον,” κακεῖνος λέγει μεγάλως „μεταστάσι-
μον.” καὶ εἰσέρχεται ὁ βασιλεὺς εἰς τὸν κοιτῶνα, καὶ περι-
βάλλεται τὴν χλανίδα αὐτοῦ διὰ τῶν βεσητόρων, καὶ στε-
φθεῖς ὑπὸ τοῦ πραιποσίτου, ἐξέρχεται διὰ τοῦ στενοῦ, καὶ λα-
10 βόντος κουβικουλαρίου τὸ βῆλον, εἰσέρχεται ὁ βασιλεὺς ἐν
τῷ μεγάλῳ τρικλίνῳ, ἐν ᾗ ἀριστᾷ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ, κακεῖσθε
ἴστανται οἱ ἄρχοντες τοῦ κουβουκλείου. ὁ δὲ ὀστιαρίος ἴστα-
ται εἰς τὸ βῆλον κάτω, καὶ λαβῶν νεῦμα ὁ πραιπόσιτος πα-
ρὰ τοῦ βασιλέως, δίδωσι νεῦμα τῷ ὀστιαρίῳ τῷ κρατοῦντι
15 τὸ βῆλον, καὶ εἰσάγει τοὺς πατρικίους, καθάπερ καὶ ἐπὶ τοῦ C
ἵππικου, καὶ πίπτουσιν οἱ πατρίκιοι, καὶ στάντων αὐτῶν εἰς
τοὺς τόπους αὐτῶν, λαμβάνει νεῦμα ὁ πραιπόσιτος, καὶ λέγει Ms. 145. b
κατ' ἰδίαν „κελεύσατε.” καὶ ἐξέρχονται ὀψικεύοντες, καὶ
πάλιν ἔξω τοῦ βῆλου πίπτουσιν οἱ πατρίκιοι, καὶ λαβῶν νεῦ-
20 μα ὁ πραιπόσιτος, νεύει τῷ τῆς κατάστασεως, κακεῖνος λέγει
„κελεύσατε.” καὶ ἐξέρχονται ὀψικεύοντες τὸν βασιλέα μέχρι
τῆς πύλης εἰς τὰ βάθρα, καὶ ἀνέρχεται ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τοῦ
σέντζου αὐτοῦ, τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου ἐστώτων καὶ
δύο σπαθαρίων ἔνθεν κακεῖσε, βασταζόντων τὰ διαστράλια αὐ-

1. ἀνακλιθῶσι μετὰ τοῦ ed. 3. ὡς om. ed.

cubituum cum eo accumbant, distribuendas, tradit. (II.) Quo
facto magister cerimoniarum praeposito edicit, omnia parata esse,
praepositus Imperatori. Is per lapideam scalam descendens, ad
praepositum dicit: *Solennem consessum ede*; is elata voce: *Con-*
sessum. Tunc Imperator ad cubiculum discedit, ubi a vestito-
ribus tunica sua indutus et a praeposito coronatus, per angu-
stum triclinium egreditur, et cubiculario velum sumente, ma-
gnum triclinium, ubi ea die convivium celebrat, et praefecti cu-
biculo adsunt, petit. Ostiarius infra ad velum stat, praepositus,
signo ab Imperatore accepto, ostiarium velum custodientem admo-
net, patriciosque, ut in equestri decursione, adducit. Patricii
in terram procidunt ipsisque in locis suis constitutis, praeposi-
tus, signo accepto, dicit: *Iubete*. Postea in obsequio abeunt, et
rursus extra velum in terram procidunt, praepositus admonitus, si-
gnum cerimoniarum dat, qui dicit: *Iubete*. Sic abeunt, Imperato-
rem ad portam usque et subsellia comitaturi, qui thronum suum
conscendit, praefectis cubiculo ac duobus spathariis, cum suis dex-

τῶν· οἱ δὲ εὐνοῦχοι πρωτοσπαθῆριοι ἵστανται ἐπάνω τοῦ
 Δοκάμνου ὀπισθεν τοῦ σέντζου, καὶ τὸν λαὸν ἐκ τρίτου κατα-
 σφραγίσας καθέζεται. καὶ πληρωθείσης τῆς εὐφημίας, λαβὼν
 νεῦμα ὁ πραιπόσιτος καὶ ἐξελθὼν, εὐρίσκει ἐν τῇ μεγάλῃ
 πύλῃ ἐστοῦτας τοὺς πατρικίους καὶ στρατηγούς, καὶ δίδωσιν⁵
 αὐτοῖς νεῦμα, καὶ ἀπέρχεται ἕκαστος εἰς τὰς τάξεις αὐτῶν.
 (Γ.) Χρὴ δὲ εἰδέναι, ὅτι ἐν ἡμέρᾳ τοῦ βοτοῦ οὐκ εἰσέρχον-
 ται ἐν τῷ καθίσματι εἰς προσκύνησιν τοῦ βασιλέως, ἀλλὰ
 τελεῖται, ὡς προεῖρηται· καὶ τῶν δ' βαίῶν τελεσθέντων, ἀ-
 ναστὰς ὁ βασιλεὺς ἀπὸ τοῦ σέντζου, διέρχεται διὰ τοῦ τρικλί-
 10
 Ed.L. 211, οῦ, οὗ εἰδισται ἀριστῶν, τῶν πατρικίων ἐστοῦτων ἔνθεν κά-
 κεῖσς, καὶ δηριγευόμενος ὁ βασιλεὺς ὑπὸ τῶν ἀρχόντων τοῦ
 κουβουκλείου, εἰσέρχεται διὰ τοῦ μέσου αὐτῶν, αὐτοὶ δὲ ὑ-
 περεύχονται τὸν βασιλέα. καὶ εἰσελθόντος αὐτοῦ εἰς τὸν
 κοιτῶνα, λαμβάνει ὁ πραιπόσιτος τὸ στέμμα ἀπὸ τῆς κεφα-
 15
 λῆς αὐτοῦ, καὶ εἰσέρχονται οἱ βεστήητορες, καὶ ἀπαλλάσσουσι
 τὴν χλανίδα αὐτοῦ, καὶ περιβαλλόμενος τὸ σαγίον αὐτοῦ, κα-
 τέρχεται διὰ τοῦ μυστικοῦ κοχλιῦ, καὶ εἰσέρχεται εἰς τὸν
 κοιτῶνα τοῦ ὀκταγώνου πλησίον τοῦ ἁγίου Στεφάνου, καὶ ἐξ-
 20
 ελθὼν εἰς τὰ ἰθ' ἀκούβιτα, ἀκουμβίζει ἐπὶ τῆς τιμίας αὐτοῦ
 τραπέζης μετὰ τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλείου, τὸν τοῦ σα-
 Βκελλίου, τὸν τῆς καταστάσεως καὶ τὸν ἀκουαρίον, εἰς δὲ τοὺς
 κάτω ἀκουβίτους καθέζονται οἱ διὰ Χριστὸν ἡμῶν ἀδελφοί.
 καὶ ἀναστὰς ὁ βασιλεὺς καὶ ἐξελθὼν ἔμπροσθεν τοῦ κοιτῶνος
 25
 Ms. 146. a τῆς δάφνης, περιβάλλεται τὸ τούτου σαγίον, καὶ δηριγευό-

trahibus, ab utroque latere constitutis: eunuchi protospatharii super scamno pone thronum stant, in quo Imperator, ter populo signato, assidet. Acclamatione finita, praepositus signum accipit, egressusque patricios et strategos ad magnam portam constitutos reperit, qui signo ipsis dato, ad suos ordines singuli abeunt. (III.) Die voti ad thronum Imperatoris, ut eum adorent, non accedunt, sed, ut diximus, diem illum celebrant, et palmis quatuor finitis, Imperator a throno surgit, perque triclinium, in quo solenne convivium instituitur, patriciis utrinque adstantibus, transit, et a praefectis cubiculo stipatus, per medium eorum, dum felicia omnia ipsi apprecantur, procedit. Ut cubiculum intravit, praepositus coronam a capite eius demit, vestitores quoque accedunt, tunicam mutaturi: ipse, sago iniecto, per cochleam secretam cubiculum octagoni prope S. Stephani petit, ac triclinium XIX accubituum ingressus, venerandae mensae suae cum praefectis cubiculo, sacellario, ceremoniarum magistro et actuario accumbit, in inferioribus locis fratres nostri per Christum adsident. Imperator surgit, et ad cubiculum

μενος ὑπὸ τοῦ κουβουκλείου καὶ λοιπῶν τῶν ἐξ ἔθους ὀψικευόντων αὐτὸν, ἔρχεται ἐν τῷ θεοφυλάκτιῳ αὐτοῦ παλατίῳ. (Δ.) Χρῆ δὲ τὸν πραιπόσιτον παραγγέλαιαν καὶ ἀσφάλειαν ποιῆσαι πρὸς πάντας τοὺς τὰς συνήθεις ἐν τῷ ἵπποδρομίῳ ἔκτελοῦντας δουλείας, τοὺς μὲν μαγγαναρίους μὴ τολμῆσαι ἐξ ἑκατέρου μέρους δῶρα λαβεῖν καὶ ποιῆσαι δόλον, τοὺς δὲ κούρσωρας τοὺς μέλλοντας ἐστάναι καὶ κρατῆσαι τοὺς συμπερέστιας πρὸς τὸ κατέχειν αὐτοὺς ἐν ἀσφαλείᾳ, ὅπως μὴ γένηται τι σφάλμα δι' αὐτῶν ὁμοίως καὶ τοὺς λοιποὺς κούρσωρας τοὺς τὸν εὐρίπον κατέχοντας πρὸς τὸ μὴ εἶσαι τινα κατελθεῖν καὶ ποιῆσαι ἄτακτόν τι· ὡσαύτως δὲ καὶ τοὺς δεκανοὺς τοῦ ἔχειν πᾶσαν ἀσφάλειαν εἰς τε τὰς διασφαγὰς καὶ τὰς θύρας τὰς ἐξαγοῦσας ἀπὸ τῆς κύφης, ὅπως μὴ ἀγομένου τοῦ πράγματος, ἐξελθὼν τις παρεμποδίσει τινα τῶν ἵπποδρομέων· τοὺς δὲ τὰ ὄργανα φουσῶντας Σκλάβους μὴ εἶναι ἴστασθαι ἐκεῖσε, ἀλλ' ἀνάγειν αὐτοὺς εἰς τὰ σκαλία, εἰς δὲ τὰς παρασκευὰς, ἵνα ἴστανται κούρσωρες δύο, ὅπως μὴ ἐξελθὼν τις ποιῆσῃ ἐμπόδιόν τι· τοὺς δὲ δημότας καὶ τοὺς βασιλεύοντας τὰ ἱμάτια τῶν δρομέων, μὴ εἶναι αὐτοὺς κατέρχασθαι εἰς τὰς παρασκευὰς, ἀλλὰ μένειν αὐτοὺς ἄνω τῶν τεσσάρων ταγμάτων τοὺς ἄρχοντας τοὺς κατερχομένους εἰς τὰς διασφαγὰς τοῦ εὐρίπου πρὸς τὸ μὴ ποιῆσαι ἄτακτόν τι εἰς τοὺς δρομεῖς ἔνεκα προσπαθείας, ἀλλὰ μᾶλλον μετὰ πολλοῦ φόβου ἴστασθαι καὶ ἐκτελεῖν τὰ αὐτοῖς προστεταγμένα.

10. εὐρίπον cod. et ed. idemque v. 22. 20. ἄνω τῶν ed.

daphnes progressus, sagum suum induit, aque cubiculariis et reliquo solenni obsequio cinctus, palatium suum a Deo custoditum petit. (IV.) Praepositum mandata dare, omnesque consueta ministeria in decursione equestri peracturos commonere oportet: manganiarios quidem, ne ab altera parte dona sumere dolosque committere audeant: cursores, qui stare et symperestas tenere debent, ut hos in ordine contineant, ne per eos error committatur; pariter ceteros cursores Euripum occupantes, ne cui descendere et aliquid contra ordinem agere permittant; similiter decanos moneat, ut omni cura lineas ianuasque a cyphe educentes custodiant, ne, dum spectaculum editur, egrediatur aliquis, et cursores impediatur: Scavos quoque organa inflaturos ibi stare non sinat, sed in scalas ac tabulata, ubi duo cursores praesto sunt, deducat, ne quis egressus impedimentum ullum iniiciat; factionariis, et qui vestes cursorum portant, ad tabulata ascendere non permittat, sed supra stare eos iubet; quatuor ordinibus praefectis, qui ad lineas Euripi descendunt, ne quid ab ordine alienum in cursores committant affectus causa, sed potius summa cum verecundia adstent, quae ipsis mandata sunt,

χρη εἰδέναι, ὅτι ἡ αἴτησις τοῦ δήμου πρὸς τὸ κρεμασθῆναι τὸ βῆλον ἀπὸ τοῦ τρίτου βαΐου γίνεται. χρη δὲ τὸν πραιπόσιτον πρὸ τριῶν καὶ τεσσάρων ἡμερῶν προστάξαι τὸν σιλεντιάριον τὸν μέλλοντα κυλίειν, ἄραι τὴν κυλίστραν ἀπὸ τὸ Ed.L.212 βεστιάριον καὶ προμελετῆσαι αὐτὴν, ὅπως μὴ ἐν αὐτῇ τῇ ἡ-5 μέρῃ γένηται δι' ἀπειρίαν σφάλμα τι.

ΚΕΦ. σγ'.

Περὶ τοῦ μακελλαρικοῦ ἵπποδρομίου τοῦ λεγομένου λονπέραλ.

Μα.146.β Εἰσέρχεται πρὸ μιᾶς ἡμέρας τοῦ αὐτοῦ ἵπποδρομίον ὁ πραιπόσιτος πρὸς τὸν βασιλέα, ὑπομιμνήσκων αὐτὸν, εἰ κε-10 λένει ἀχθῆναι τὸ αὐτὸ ἵπποδρόμιον, καὶ λαβῶν παρὰ τοῦ βασιλέως συγκατάθεσιν πρὸς τὸ ἄγεσθαι αὐτὸ, ἐξέρχεται, καὶ προσκαλεσάμενος τὸν τῆς καταστάσεως, ἀποστέλλει αὐτὸν B πρὸς τοὺς δημάρχους καὶ τὸ πολίτευμα, εἰπεῖν πρὸς αὐτούς, ὡς ὅτι ἄγεται ἵπποδρόμιον. εἰσέρχεται δὲ καὶ ὁ θεσσαύριος,15 καὶ προστάσσεται παρὰ τοῦ πραιποσίτου ἀπὸ κελύσεως, ὅπως κρεμάσῃ. καὶ τῇ ἐξῆς ἐξέρχεται ὁ βασιλεὺς ἀπὸ τοῦ παλατίου, δηριγενόμενος ὑπὸ τῶν ἐξ ἔθνους, καὶ διέρχεται διὰ τε τοῦ ἀγουστέως καὶ τοῦ μυστικοῦ κοχλιοῦ, καὶ ἀνέρχεται ἐν τῷ παλατίῳ τοῦ καθίσματος, ἦγον εἰς τὰ παρακυπτικά,20 ἐκδεχόμενος, μέχρις ἂν συμφθῶσωσιν ἅπαντες. ὁ δὲ τῆς κα-

peracturi. Notandum, preces populi ad vela suspendenda a tertia palma institui. Ceterum praepositus tribus quatuorve diebus ante silentiarium urnam circumacturum monere debet, ut e vestiario urnam depromat, eiusque curam habeat, ne ex imperitia eo die error oriatur.

CAP. 73.

De hippodromo macellarario, Lupercal appellato.

Pridie eius decursionis praepositus ad Imperatorem venit, quaerens, an hoc equestre certamen institui iubeat; et postquam decretum de eius celebratione accepit, ab Imperatore discedit, advocatumque cerimoniarium ad demarchos et civilem magistratum ablegat, ut de certamine instituendo eos certiores faciat. Ingressitur etiam tessarius, quem praepositus a mandato velum suspendere iubet. Sequenti die Imperator ab omnibus pro more stipatus, progreditur, perque augusteum et secretam cochleam ad palatium throni fenestris instructi procedit, et dum omnes congregati sint, exspectat. Cerimoniarium praeposito nuntiat, omnia parata esse, is ad Imperatorem accedit, statimque per lapideam scalam ad vestem mutandam in cubiculum abit, indeque egressus, ad praepositum dicit: *Solennem*

ταστάσεως δηλοῖ τῷ πραιποσίτῳ, ὡς ὅτι πάντα ἑτοιμὰ ἐστὶν,
 καὶ ἐκεῖνος εἰσέρχεται πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ εὐθέως κατέρχεται
 διὰ τῆς λιθίνης σκάλας πρὸς τὸ ὑπαλλάξαι ἐν τῷ κοιτῶνι
 αὐτοῦ, εἰδ' οὕτως ἐξερχόμενος λέγει τῷ πραιποσίτῳ, «δὸς C
 5 μεταστάσιμον.» καὶ ἐκεῖνος λέγει «μεταστάσιμον.» ὁ δὲ βασι-
 λεὺς εἰσελθὼν ἐν τῷ ἐκεῖσε μετατωρῖφ καὶ περιβαλλόμενος
 τὴν χλανίδα αὐτοῦ καὶ στεφθεῖς, ὡς ἡ συνήθεια ἔχει, ἐξέρ-
 χεται, καὶ δηριγενόμενος ὑπὸ τῶν ἀρχόντων τοῦ κουβουκλεί-
 ου, ἐξέρχεται καὶ ἴσταται ἐν τῷ τρικλίνῳ, ἐν ᾧ ἀριστᾶ τῇ
 10 ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. καὶ δέχονται αὐτὸν ἐκεῖσε οἱ τε πατρίκιοι καὶ
 στρατηγοὶ, καὶ τούτων προσκυνησάντων, λαμβάνει νεῦμα ὃ
 πραιπόσιτος παρὰ τοῦ βασιλέως, καὶ λέγει «κελεύσατε.» καὶ
 ἐξελθόντες πάντες οἱ τε πατρίκιοι καὶ στρατηγοὶ, ἔξω τῆς πύ-
 λης ἴστανται μετὰ τῆς συγκλήτου· ὁ δὲ βασιλεὺς ἴσταται ἐν
 15 τῇ οὐδῶ τῆς πύλης, καὶ πάντων προσκυνησάντων, δίδωσιν ὁ
 πραιπόσιτος ἀπὸ κελεύσεως νεῦμα τῷ τῆς καταστάσεως καὶ D
 λέγει «κελεύσατε.» (B.) Καὶ ἐκεῖθεν δηριγενόμενος ὑπ' αὐ-
 τῶν ὁ βασιλεὺς ἀνέρχεται ἐν τῷ καθίσματι μετὰ τῶν τοῦ
 κουβουκλείου ἀρχόντων, καὶ ἡνίκα ἀποκινήσει, λαβὼν ὁ τῆς
 20 καταστάσεως τὸ ἄκρον τῆς χλανίδος αὐτοῦ, ποιεῖ ῥωσθέλιον,
 καὶ ἐπιδίδωσι τῷ βασιλεῖ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ πρὸς τὸ σφρα- Ms. 147. a
 γίσαι τὸν λαόν. καὶ ἀνελθόντος τοῦ βασιλέως ἐν τῷ καθί-
 σματι, φωνοῦσιν οἱ δῆμοι, ὡς εἰδίσται αὐτοῖς, καὶ λαβὼν
 νεῦμα ὃ πραιπόσιτος παρὰ τοῦ βασιλέως, ἐξέρχεται, καὶ νεύ-

consessum ede; hic: *Solennem consessum*. Imperator vero, quod ibi
 est metatorium ingressus, suaeque tunica indutus et pro more coro-
 natus, abit, et a praefectis cubiculi cinctus, triclinium, in quo con-
 vivium eo die institui solet, petit. Hic patricii eum et strategi ex-
 cipiunt, quibus adorantibus, praepositus mandatum ab Imperatore
 accipit, et dicit: *Iubete*. Patricii et strategi omnes egressi, cum senatu
 extra portam stant, Imperator in limine eius; ubi postquam omnes in
 terram prociderunt, praepositus a mandato cerimoniariorum dat,
 et dicit: *Iubete*. (II.) Inde his comitantibus, Imperator thronum cum
 praefectis cubiculi conscendit, quo postquam venit, cerimoniariorum
 extremam eius tunicam sumit, factoque rhosthelio, Imperatori in manum
 tradit, ut populum signet. Dum in thronum adscendit, factionarii pro
 more acclamant, praepositus vero, signo ab Imperatore accepto,
 abit, ac patriciis signum dat, qui ad sedem suam singuli discedunt.
 Ceterum patricii eo die ad consessum Imperatoris adorationis ergo
 non accedunt, quoniam equestre certamen paganum est; reliqua
 omnia pro more aguntur, tribusque palmis celebratis, actuarius post
 tertiam, mandato accepto, tenens manuciolum, cum eo nutum dat

Ed. L.213 εἰ τοὺς πατρικίους, καὶ ἀπέρχεται ἕκαστος ἐν τῇ αὐτοῦ καθέδρῳ. Ἰστέον δὲ, ὅτι τῇ αὐτῇ ἡμέρῃ οὐκ εἰσιν οἱ πατρικιοὶ ἐν τῷ καθίσματι εἰς προσκύνησιν διὰ τὸ εἶναι τὸ ἵππικὸν παγανὸν, καὶ τελεῖται πάντα τὰ κατὰ συνήθειαν, καὶ ἀχθέντων τῶν τριῶν βαίτων, ἀπὸ τοῦ τρίτου βαίτου νεύει ὁ ἀκτουάριος ἀπὸ κελεύσεως μετὰ τῆς χειρὸς αὐτοῦ, κρατῶν ἐγχείριον, τὸ πολίτευμα, καὶ ἀποκινεῖ ἐκ τοῦ διίππιον διὰ δύο. ἔλθόντος δὲ ἕως τὰ κραιάρια, ἄρχονται λέγειν ἀντιφωνικῶς, τὸ μὲν ἐν μέρει· „ἴδε τὸ ἄρ τοὺς καλὸν πάλιν ἐπανατέλλει·“ τὸ δὲ ἕτερον μέρος· „φέρων ὑγίειαν καὶ χαρὰν καὶ τὴν εὐημερίαν·“ καὶ τὰ λοιπὰ, καθὼς ἡ συνήθεια ἔχει. καὶ κατελθόντες μέχρι τῶν Πρασίνων καμπτοῦ, ἐνοῦνται ἀμφότεροι, καὶ λέγουσιν ἀπελατικούς τρεῖς μέχρι τοῦ καθίσματος· κατέρχεται δὲ καὶ ὁ ὑπαρχος πόλεως ἀπὸ κελεύσεως, καὶ ἐνοῦται τῷ πολιτεύματι εἰς τὸν χαλκὸν, συνεισερχόμενος αὐτοῖς μέχρι τοῦ στόματος, καὶ ποιούσι προσκύνησιν ἅπαντες ἐν τῷ στόματι. καὶ εἰδ' οὕτως ἴσταται ὁ νεανίσκος ἐν τῷ δεξιῷ μέρει τοῦ ὑπάρχοντος, εὐφημιῶν καὶ λέγων οὕτως „ὁ βοηθῶν τοὺς δεσπότας·“ ὁ λαὸς „εἰς ὁ Θεός·“ καὶ τὰ ἔξης, καθὼς ἡ συνήθεια ἔχει. καὶ ἀνέρχονται ἐπὶ τὰς θύρας εὐφημοῦντες τὸν βασιλέα, λέγοντες καὶ τοῦτο· „ναὶ Κύριε, πολλὰ αὐτῶν τὰ ἔτη·“ καὶ ἐξέρχονται. ὁ δὲ ὑπαρχος λαβὼν νεῦμα ἀπὸ κελεύσεως παρὰ τοῦ ἀκτουαρίου, εὐθὺς ἀπὸ τοῦ στόματος ἀπέρχεται, ὅθεν κατήλθε, καὶ μετὰ ταῦτα τελεῖται τὸ τέταρ-

4. τὰ συνήθη ed. 13. τρεῖς om. ed.

communitati civicae, quae ex dihippio per paria procedit. Qui postquam ad critaria pervenit, factiones alternatim canere incipiunt, una: *Ecce ver pulchrum rursus exoritur*; altera: *Salutem, gaudium, tranquillitatem afferens*, et cetera, ut mos est. Deinde ad metam Prasinorum digressae, omnes iunguntur, et ad consessum usque tres hymnos apelaticos canunt: descendit quoque praefectus urbis a mandato, et in chalice cum civibus se iungit, unaque cum iis ad stationem procedit, ubi omnes adorant. Iuvenis porro in dextra parte praefecti constitutus, acclamat, et ita dicit: *Qui Dominis auxilium praestat*; populus: *Unus Deus*, et reliqua pro more: mox ad ianuas adaccedentes, Imperatori acclamant et dicunt: *Ita, Domine, multos ipsis annos!* et discedunt. Praefectus signum a mandato ab actuario accipit, statimque a statione, quo descendit, revertitur, et sic postea quarta palma celebratur. Imperator surgens venerandae mensae suae adsidet, deinde rursus ad thronum, ut consuetudo est, progreditur. Tribus palmis actis, in quarta aurigae quatuor e quinta tabula ad curvaturam Prasinorum descendunt et currunt, pedibus tenentes unus

τον βαῖον. καὶ ἀναστὰς ὁ βασιλεὺς καθέζεται ἐπὶ τῆς τιμῆας αὐτοῦ τραπέζης, καὶ πάλιν ἐξέρχεται ἐν τῷ καθίσματι, ὡς ἡ συνήθεια ἔχει. καὶ ἀχθέντων τῶν τριῶν βαίων, ἐν τῷ τετάρτῳ βαῖον ἀπὸ πέμπτης τάβλας κατέρχονται οἱ δ' ἡνίοχοι 5 ἐν τῷ τοῦ Πρασίνου καμπῶ, καὶ τρέχουσιν ἡνιοχοῦντες ἀλ- Ms. 147. b λήλους μέχρι τοῦ στάματος, καὶ λαμβάνουσι τὰ ἔπαθλα, ὡς ἐπὶ πρώτου βαῖου τῆς δειλινῆς. τοῦτο δὲ τὸ αἰτήσιον γίνεται, ἦγον τοῦ τρέχειν αὐτοὺς πεζοὺς, διὰ τὸ συγκλεῖσαι τὰ ἵπποδρόμια τοῦ χρόνου. Ἰστέον δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι διὰ τὸ εἰ- D
10 ναὶ τὸ ἵπποδρόμιον παγανὸν οὐκ ἀνέρχονται οἱ μεγάλοι δομέστικοι εἰς τοὺς δῆμους, ὁ δὲ βασιλεὺς μετὰ τὸ δοῦναι τὰ ἔπαθλα ἀνίσταται, καὶ ἀπέρχεται εἰς τὸ παλάτιον.

Ἀχτολογία τῶν δῆμων εἰς τὸ μακελλαρικὸν ἵπποδρόμιον.

Ἀπὸ τοῦ τετάρτου βαῖου κατέρχονται οἱ τῶν δύο μερῶν 15 δημιῶται ἀπὸ τῶν οἰκείων δῆμων, καὶ ἴστανται ἔμπροσθεν τοῦ συμπόνου, καὶ τῆς πολιτικῆς ἰσταμένης εἰς τὰ σημεῖα, Ed. L. 214 ὄψικεύοντες οἱ δημιῶται τὴν πολιτικὴν, λέγουσι τὸν χορευτικὸν ἦχ. α'. λέγουσιν οἱ κράτται, καὶ ἀποκρίνεται ὁ λαός· „ἶδε τὸ ἔαρ τὸ γλυκὺ πάλιν ἐπανατέλλει, χαρὰν, ὑγίειαν καὶ 20 ζῶην καὶ τὴν εὐήμερίαν, ἀνδραγαθίαν ἐκ Θεοῦ τοῖς βασιλεῦσι Ῥωμαίων, καὶ νίκην θεοδωρητὸν κατὰ τῶν πολεμίων.” καὶ ὅτε ἔλθωσιν εἰς τὸν καμπὸν τοῦ Πρασίνου καὶ κάμψουσι, λέγουσι τὸν ἀπελατικὸν ἦχ. βαρὺς· „ἀναθάλλουσα ἡ

alterum atque regentes e loris, quibus se capistrant, ad stationem et praemia certaminis, ut in prima palma decursionis nocturnae, accipiant. Precantur quoque tunc, ut liceat sibi pedibus decurrere, quoniam ludi equestres anni praesentis clauduntur. Notandum est, quia certamen paganum instituitur, magnos domesticos ad factiones non descendere, Imperatorem vero, distributis praemiis, surgere et ad palatium discedere.

ACCLAMATIO FACTIONUM IN HIPPODROMO MACELLARIO.

Factionarii utriusque gregis a suis factionibus post quartam palmam descendunt, et ante collaboratorem et cives urbis, in signis constitutos, subsistunt: mox cives more solenni sequentes, saltatorium hymnum toni primi canunt; cantores incipiunt, populus respondet: *Ecce ver amoenum rursus exoritur, gaudium, salutem, vitam et tranquillitatem, virtutem divinam et victoriam, divinitus adversus hostes concessam, afferens!* Quando ad metam Prasini gregis perveniunt, et huc deflectunt, apelaticum hymnum tono gravi recitant: *Urbs tua efflorescens, Imperator N., tibi merito felicia precatur: tuam*

πόλις σου, ὃ δεῖνα αὐτοκράτωρ, ἐπέγεται καταχρέως, τὴν γὰρ πραότητά σου ὀρώσα, ἄλλον Δαβίδ σε ὀνομάζει. τὸν Βτῆς πίστεως κήρυκα σοφώτατον, Παῦλον ἀπόστολον τὸν ἐν-
 Θωρακισάμενον Χριστὸν, βλέπει ἀποστρέφοντα τῶν ἀλλοφύ-
 λων τὰ βέλη, διὰ τοῦτο ἰσχύεις καὶ βασιλεύεις, ὡς χρισθεῖς
 παρὰ Κυρίου." καὶ ὅτε ἔλθωσιν εἰς τὸ Π ἔμπροσθεν τῶν
 βασιλέων, ἴστανται, καὶ λέγουσι οἱ κράται „πολλὰ, πολλὰ,
 πολλά" ὃ λαὸς „πολλὰ ἔτη εἰς πολλά." οἱ κράται „πολ-
 λοὶ ἡμῖν χρόνοι, ἢ ἔνθεος βασιλεία." ὃ λαὸς „πολλοὶ ἡμῖν
 χρόνοι." οἱ κράται „πολλοὶ ἡμῖν χρόνοι, ὃ δεῖνα καὶ ὅτι
 δεῖνα αὐτοκράτορες Ῥωμαίων." ὃ λαὸς „πολλοὶ ἡμῖν χρό-
 νοι." οἱ κράται „πολλοὶ ἡμῖν χρόνοι, οἱ θεράποντες τοῦ
 Κυρίου." ὃ λαὸς ἐκ τρίτου „πολλοὶ ἡμῖν χρόνοι." οἱ κρ-
 αται „πολλοὶ ἡμῖν χρόνοι, ὃ δεῖνα καὶ ὃ δεῖνα ἀγνοῦσται
 τῶν Ῥωμαίων" ὃ λαὸς „πολλοὶ ἡμῖν χρόνοι." οἱ κράται 15
 „πολλοὶ σου χρόνοι. τὰ τρία τῆ ὑπάρχω" ὃ λαὸς „πολλοὶ
 σου χρόνοι." οἱ κράται „Κύριε, σῶσον τοὺς δεσπότης
 Ῥωμαίων" ὃ λαὸς ἐκ γ' „Κύριε, σῶσον." οἱ κράται „Κύ-
 ριε, σῶσον τοὺς ἐκ σοῦ ἐστεμμένους" ὃ λαὸς ἐκ γ' „Κύριε,
 σῶσον." οἱ κράται „Κύριε, σῶσον ὀρθόδοξον κράτος" ὃ λα- 20
 ὅς ἐκ γ' „Κύριε, σῶσον." οἱ κράται „Κύριε, σῶσον τὴν ἀ-
 νακαίνησιν τῶν αἰτησίων" ὃ λαὸς ἐκ γ' „Κύριε, σῶσον." οἱ
 κράται „Κύριε, σῶσον τὸν πλοῦτον τῶν ὑπηκόων" ὃ λαὸς ἐκ
 D γ' „Κύριε, σῶσον." οἱ κράται „ἀλλ' ὃ πάντων ποιητῆς καὶ

Ms. 148. a

2. Δαβίδ om. ed. ἀποστρέφοντας cod.

4. βλέπει R., βλέπειν cod., βλέπουσα ed.

*enim mansuetudinem intuens, alterum Davidem te vocat. Fidei prae-
 conem sapientissimum, alium Paulum apostolum Christo munitum,
 cernit te avertentem tela inimicorum: propterea potens es et impe-
 ras, ut unctus a Domino. Quando in IInque conspectum Imperato-
 rum venire, subsistunt, et dicunt cantores: Multa vobis tempora,
 divina maiestas! populus: Multa vobis tempora! Cantores: Multa
 vobis tempora, N. N. Imperatores Romanorum! populus: Multa vobis
 tempora! Cantores: Multa vobis tempora, famuli Domini! populus
 ter: Multa vobis tempora! Cantores: Multa vobis tempora, N. N.
 Augustae Romanorum! populus: Multa vobis tempora! Cantores:
 Multa tibi, praefecte, tempora! populus: Multa tibi tempora! Can-
 tores: Domine, serva Dominos Romanorum! populus ter: Domine,
 serva! Cantores: Domine, serva a te coronatos! populus ter: Do-
 mine, serva! Cantores: Domine, serva maiestatem rectae doctrinae
 studiosam; populus ter: Domine, serva. Cantores: Domine, serva.
 Renovationem precum! populus ter: Domine, serva! Cantores: Do-
 mine, serva divitias subiectorum! populus ter: Domine, serva!*

δεσπότης τοὺς χρόνους ὑμῶν πληθύνει σὺν ταῖς ἀγνούσαις καὶ τοῖς πορφυρογεννήτοις· ὁ λαὸς ἐκ γ' „Κύριε, σῶσον.” οἱ κράκται· „εἰσακούσει ὁ Θεὸς τοῦ λαοῦ ὑμῶν.” ὁ λαὸς ἐκ γ' „Κύριε, σῶσον.” καὶ ἐπεύχονται πάντες, καὶ λέγουσι 5 πολυχρόνιον ποίημα.

ΚΕΦ. οδ'.

Ed.L. 215

Τὰ ὑπὸ τῶν καγκελλαρίων τοῦ κοιαιστῶρος ἐν ταῖς προελευσεσι τῶν δεσποτῶν ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ Ῥωμαῖστί φθόμενα.

Εἰς τὰ Χριστοῦ γέννα· „*Δε. Μαρίε. Βέργηγε. Νάτους. 10* εἰ. *Μάγια. δωριεντεκούμ. μούνερα. ἀδοράντες.*” ἐρμηνεύεται „ἐκ *Μαρίας* τῆς παρθένου ἐγεννήθη, καὶ *Μάγοι* ἐξ ἀνατολῶν μετὰ δώρων προσκυνοῦσιν.” ἀπόκριμα· „*Κρίστους. Δέους. Νόστερ. κοῦμ. σέρβετ. ἡμπέριουμ. βέστρουμ. πέρ. μούλτουςάννος. εἰ. βόνος.*” ἐρμηνεύεται· „*Χριστὸς ὁ Θεὸς 15* ὑμῶν φυλάξει τὴν βασιλείαν ὑμῶν ἐπὶ πολλοῖς ἔτεσι καὶ καλοῖς.” εἰς τὰ φῶτα· „*Ἰωάννες. ἐν Ἰορδάνε. βαπτίζατ. δόμη- 20* νουμ. σεκούνδουμ. ἴλλουμ. βόκατ δὲ τὲ βόλο.” ἐρμηνεύεται· „*Ἰωάννης ἐν Ἰορδάνῃ βαπτίζει τὸν Κύριον ἀκολούθως αὐ- B* τὸν φωνεῖ· ὑπὸ σου θέλω βαπτισθῆναι.” ἄλλως· „*Ἰωάν- 25* νουμ. ἐν Ἰορδάνῃ βαπτίζει τὸν Κύριον· ἐκ δευτέρου αὐτὸν ἐφώνησε· ὑπὸ σου θέλω βαπτισθῆναι.” ἀπόκριμα· „*Κρί- 30* στους. Δέους. Νόστερ. κοῦμ. Σέρβετ. ἡμπέριουμ. βέστρουμ. πέρ. μούλτος. ἄννος. εἰ. βόνος.” τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ κυρια-

9. εἰς τοῦ Χριστοῦ γέννησιν ed. Ceterum Latina omnia Graecis litteris scripta om. ed.

Cantores: *At omnium creator et dominus tempora vestra, Augustatum et porphyrogenitorum conservet! populus ter: Domine, serva!* Cantores: *Exaudiat Deus populum vestrum! populus ter: Domine, serva!* et sic fausta omnes ac vitam diuturnam Imperatori carmine apprecantur.

CAP. 74.

Quae a cancellariis quaestoris in processibus Dominorum ad magnam ecclesiam Latine canuntur, haec sunt.

In nativitate Christi: *De Maria virgine natus est, et Magi ab oriente cum muneribus adorant. Responsio: Christus Deus noster conservet imperium vestrum per multos annos et bonos! Die luminum: Ioannes in Iordane baptizat Dominum: is rursus (aut:*

κῆ τῆς ἀναστάσεως· „κούμ κρουκηφίξους ἐστ ἐτ σεπούλτοι·
 ἐτ τέρξια δίερρε. σουρρέξιτ.“ ἔρμηνεύεται· „ἐν τῷ σταυρω-
 θῆναι καὶ ταφῆναι τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀνέστη.“ ἄλλως· „ὁ
 σταυρωθεὶς καὶ ταφεὶς καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστάς.“ ἀπό-
 κριμα· „Κρίστους. Δέους. Νόστερ. κούμ.“ καὶ τὰ ἐξῆς. εἰς 5
 τὴν ἀγίαν πεντηκοστὴν· „κουμμανδαβίτ. σπηρήτουμ. σάκτουμ.
 Ms. 148.b σούπερ τούος ἀπόστολος.“ ἔρμηνεύεται· „ὁ καταπέμψας τὸ
 ἅγιον πνεῦμα ἐπὶ τοὺς σοὺς ἀποστόλους.“ ἀπόκριμα· „Κρί-
 στους. Δέους. Νόστερ. κούμ. σέρβετ. ἡμπέριουμ. βέστρουμ.
 πέρ. μούλτος. ἄννος. ἐτ. βόνος.“ εἰς τὴν μεταμόρφωσιν· 10
 „κὸν τρανεφιγγουράτους ἐστ ἰν μώντεμ.“ ἔρμηνεύεται· „ὁ
 μεταμορφωθεὶς ἐν τῷ ὄρει.“ ἀπόκριμα· „Κρίστους. Δέους.
 Νόστερ. κούμ. σέρβετ.“ καὶ τὰ ἐξῆς.

ΚΕΦ. οε΄.

C Ἐκθεσις τῶν λεγομένων ὑπὸ τῶν βουκαλίων ἐπὶ τῆς τραπέζης 15
 τῶν ἰθ' ἀκουβίτων.

Τοῦ βασιλέως ἀκουμβίζοντος ἐπὶ τῆς τραπέζης, καὶ τῆς
 συνήθους τάξεως πάσης τελουμένης, ἐπειδὴν διὰ νεύματος
 τοῦ πραιποσίτου ὀφείλωσι καθεσθῆναι οἱ κεκλημένοι φίλοι,
 λέγουσιν οἱ πέντε βουκάλιοι· „κονσέρβετ Δέους ἡμπέριουμ 20
 βέστρουμ,“ ὃ ἐστὶ μεθερμηνευόμενον· „φυλάξει ὁ Θεὸς τὴν
 βασιλείαν ὑμῶν.“ εἶτα δέχεται ὁ ε΄ καὶ λέγει· „βόνα τοῦα
 σέμπερ,“ ὃ ἐστὶ μεθερμηνευόμενον· „τὰ ἀγαθὰ σου διηγε-
 κῶς.“ καὶ πάλιν λέγει ὁ τέταρτος· „βίκτωρ σῆς σέμπερ,“

6. N. pro πεντηκοστὴν ed. 20. κώνσερβετ ed.

postea) illi acclamat: *A te volo baptizari. Sancta et magna do-
 minica resurrectionis: Cum crucifixus et sepultus esset, tertia die
 resurrexit. In sancta Pentecoste: Qui Spiritum sanctum super Apo-
 stolos misit. In transfiguratione: Qui transfiguratus est in monte.*
 (Responsio semper eadem: *Christus Deus noster etc.*)

CAP. 75.

*Expositio eorum, quae a vocalibus ad mensam XIX accubi-
 tum Latine dicuntur.*

Imperatore mensae accumbente, et solenni ritu omni pera-
 cto, quando ad nutum praepositi advocati ad convivium amici
 considerare debent, quinque vocales seu cantores Latino sermone
 dicunt: *Conservet Deus imperium vestrum!* postea quintus ac-
 cedit et dicit: *Bona tua semper;* rursus quartus dicit: *Victor
 is semper!* porro tertius ita: *Multos annos victorem te faciat*

ὁ ἔστι μεθερμηνευόμενον· „τροπαιούχος ἔση αἰε!“ καὶ εἰθ' οὕτως λέγει ὁ γ'· „μούλτους ἄνους φικίδια θ' Δέους,“ ὁ δ' ἔστι μεθερμηνευόμενον· „νικοποιόν σε ποιήσει πάντοτε.“ καὶ εἰθ' οὕτως λέγει ὁ β'· „βίκτωρ φατζία σέμπερ,“ ὁ ἔστι 5 μεθερμηνευόμενον· „νικοποιός ἦς πάντοτε.“ καὶ τελευταίον λέγει ὁ α'· „Δέους πρένστεθ,“ ὁ ἔστι μεθερμηνευόμενον· „ὁ Θεὸς παρέξοι.“ (B.) Κατὰ δὲ κερασίαν πιόντος τοῦ βασιλέως, λέγουσιν οἱ βουκάλιοι· „βήβητε, Δόμνην ἡμπεράτορες, ἦν μούλτος ἄννος· Δέους ὀμνήποτεες πρεστεθ,“ ὁ ἔστι με- 10 θερμηνευόμενον· „πίετε, Κύριοι βασιλεῖς, ἐν πολλοῖς ἔτεσιν, ὁ Θεὸς παντοδύναμος παράσχοι.“ εἶτα δέχεται ὁ β', καὶ λέγει· „ζήσατε καλὴν ζωὴν, δεσπότηι.“ καὶ μετὰ τοῦτο λέγει ὁ Ed.L. 216 α'· „Δέους πρένστεθ,“ ὁ ἔστι μεθερμηνευόμενον· „ὁ Θεὸς παράσχοι.“ εἰς τὸ κράμμα λέγει ὁ α'· „ἦν γαυδίῳ πραν- 15 δεῖτε, Δόμνην,“ ὁ ἔστι μεθερμηνευόμενον· „ἐν χαρισύνῃ ἀριστήσατε, Κύριοι.“ καὶ εἰθ' οὕτως λέγει ὁ β'· „ἐν χαρᾷ ἀριστήσατε, δεσπότηι.“ εἰς τὸ ὀπτόμισον λέγει ὁ α'· „εὐχα- Ms. 149. a ριστοῦντες τῷ Θεῷ ἀπολαύετε, δεσπότηι.“ κατὰ μίσσον δὲ λέγει ὁ α'· „τῶν δωρεῶν τοῦ Θεοῦ ἀπολαύετε.“ τοῦ δὲ 20 βασιλέως ἀποτιθεμένου τὸ μανδήλιον αὐτοῦ ἐπὶ τῆς τραπέζης, καὶ τῶν φίλων ἀνισταμένων, λέγουσιν οἱ ε'· „βόνω Δόμνω σέμπερ,“ ὁ ἔστι μεθερμηνευόμενον· „τῷ καλῷ Κυρίῳ ἡ τιμὴ πάντοτε.“

2. φικίδιαθ cod.   8. βήβητι cod.   9. περστεθ cod.   14.
 ΗΤΤ ΑΝΔΙΟ ΠΡΑΝΔΕΙΤΑΙ cod.   18. μίσσον cod.

Deus; secundus deinde: Victor semper eris! postremo primus: Deus praestet! (II.) Aquam vero vino mixtam cum Imperator bibit, vocales acclamant: Bibite, Domini Imperatores, in multos annos! Deus omnipotens praestet! Postea secundus sequitur, et dicit: Vivite vitam praeclaram, Domini! mox primus dicit: Deus praestet. Dum vinum diluit, primus: In gaudio prandete, Domini; secundus Graeco sermone: Hilariter, Domini, convivium celebrate. Dum cibi afferuntur, primus dicit: Gratias Deo agentes fruimini, Domini! post missus primus dicit: Donis Dei fruimini. Imperator vero postquam mantile suum in mensa deposuit, et amici surrexere, quinque vocales dicunt: Bono Domino sit semper gloria!

ΚΕΦ. ος'.

B *Εὐφημία* ἄμα πρῶτ' ὑπὸ τοῦ στρατοπέδου ἐκβωμένη.

„Ὁ δεινα καὶ ὁ δεινα αὐγουστοι, τούμβηκας” ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ γ'. οἱ κράτται „βασιλεῦ οὐράνιε” ὁ λαός· „στέφον νίκαις τοὺς βασιλεῖς ἡμῶν” γ'. „νὶδ Θεοῦ, τούτοις 55 συμβασίλευσον.” ὁ λαὸς ὁμοίως γ'. οἱ κράτται „θεοπρόβλητοι.” ὁ λαός· „μιμήσασθε Θεοῦ φιλανθρωπίαν.” οἱ κράτται· „ἡμεῖς, ὧ στρατόπεδα, πῶς τροπώσομεν πολεμῶν;” ὁ λαός· „Θεοῦ φυλάσσοντες τὴν πίστιν, καὶ τὴν ἐγγνωμοσύνην δεσποτῶν” γ'. καὶ πάλιν ὁ λαὸς λέγει· „στε- 10
C ρεώσει ὁ Θεὸς τοὺς βασιλεῖς ἡμῶν, ναὶ Κύριε, εἰς πολλὰ ἔτη.

ΚΕΦ. οζ'.

Εὐφημία λεγομένη ὑπὸ τοῦ στρατοπέδου, ἠνίκα κατὰ πολεμίων ἐπινίκια ἀγεῖ ὁ αὐτοκράτωρ, ἢ σιτηρέσιον δοθεῖν τῷ στρατοπέδῳ, εἴτε τις ἄλλη βασιλείος διανομή· τὰ αὐτὰ δὲ λέγεται καὶ 15
σιλεντίου ἀγομένου.

„Πολλὰ ἔτη τῶν βασιλέων” γ'. „ὁ δεινα καὶ ὁ δεινα
D μεγάλων βασιλέων καὶ αὐτοκρατόρων πολλὰ τὰ ἔτη” γ'. „ὁ
δεινα καὶ ὁ δεινα τῶν εὐσεβεστάτων αὐγουστων πολλὰ τὰ ἔ-
τη” γ'. „τῶν πορφυρογεννήτων πολλὰ τὰ ἔτη” γ'. „θεο- 20
προβλήτων βασιλέων πολλὰ τὰ ἔτη” γ'. „θεοκυβερνήτων βα-

5. τούτους cod. 19 καὶ ὁ δεινα om. ed.

CAP. 76.

Acclamatio, quae mane simul ab exercitu instituitur.

N. N. Augusti, tu vincas! sic populus ter. Cantores: Rex coelestis! populus: Imperatores nostros victorii corona, ter, Fili Dei, eum his impera! populus similiter tribus vicibus. Cantores: A Deo promoti; populus: Imitamini Dei in homines amorem. Cantores: Nos, o exercitus, quomodo hostes in fugam vertemus? populus: Dei fidem ac Dominorum aequitatem servantes, ter; rursus populus: Deus Imperatores nostros corroboret! imo, Domine, multos in annos.

CAP. 77.

Acclamatio exercitus, si Imperator triumphum de hostibus ducit, aut annona aliaue imperatoria largitio exercitui distribuitur: eadem quoque, silentio facto, recitantur.

Imperatoribus multos annos! ter. N. N. magnis Imperatoribus et Augustis multos annos! ter. N. N. piissimis Augustis multos annos! ter. Porphyrogenitis multos annos! ter. A Deo promotis Im-

σιλέων πολλά τὰ ἔτη" γ'. „κοσμοσυστάτων βασιλέων πολλά τὰ ἔτη" γ'. „κοσμοποθῆτων βασιλέων πολλά τὰ ἔτη" γ'. „ἀνδρειοτάτων βασιλέων πολλά τὰ ἔτη" γ'. „νικητῶν βασι-Ed.L. 217 λέων πολλά τὰ ἔτη" γ'. „ἐχθρολετῶν βασιλέων πολλά τὰ 5 ἔτη" γ'. „τροπαιούχων βασιλέων πολλά τὰ ἔτη" γ'. „εἰρηνοποιῶν βασιλέων πολλά τὰ ἔτη" γ'. „πλουτοποιῶν βασιλέων πολλά τὰ ἔτη" γ'. „ὀρθοδόξων βασιλέων πολλά τὰ ἔτη" γ'. „υἱὲ Θεοῦ, ζωὴν αὐτῶν" γ'. „υἱὲ Θεοῦ, συμ- Ms. 149. b βασιλευσον αὐτοῖς" γ'. „υἱὲ Θεοῦ, χάρισαι ἡμῖν αὐτούς" B 10 γ'. „υἱὲ Θεοῦ, τοὺς χρόνους αὐτῶν πληθύνε" γ'. „υἱὲ Θεοῦ, ἐπάκουσον ἡμῶν" γ'. „αὐξεί ἡ πίστις τῶν Χριστιανῶν" γ'. „ἡμεῖς δοῦλοι τῶν βασιλέων" γ'. „ὃ δεῖνα καὶ ὃ δεῖνα μεγάλων βασιλέων καὶ αὐτοκρατόρων πολλά τὰ ἔτη."

ΚΕΦ. οἴ.

15 Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ τρυγητοῦ ἐν C προκένωσθ τῆς Ἱερείας.

Λέον εἰδέναι, ὅτι ἔξωθεν τοῦ παλατίου τῆς Ἱερείας εἰς τὸ πεδίον, ἦγουν εἰς τὸ Λιβάδιον, γίνεται φρινζάτον, περικαλλεῖ τε καὶ ὄρατον, καὶ ἴστανται οἱ τε μάγιστροι καὶ πραιποσίτοι, ἀνθύπατοί τε καὶ πατρικιοὶ καὶ ὀφφικιάλιοι καὶ

9. χάρισε cod. et ed.

peratoribus multos annos! ter. A Deo gubernatis Imperatoribus multos annos! ter. Orbem constituentibus Imperatoribus annos multos! ter. Ab orbe expetitis Imperatoribus multos annos! ter. Fortissimis Imperatoribus annos multos! ter. Victoribus Imperatoribus annos multos! ter. Imperatoribus hostium everisoribus multos annos! ter. Imperatoribus triumphatoribus multos annos! ter. Imperatoribus pacificis multos annos! ter. Imperatoribus munificis multos annos! ter. Imperatoribus orthodoxis multos annos! ter. Fili Dei, ipsis vitam diuturnam concede! ter. Fili Dei, una cum ipsis regnal ter. Fili Dei, hos nobis concede! ter. Fili Dei, tempora eorum auge! ter. Fili Dei, nos exaudi! ter. Crescat fides Christianorum! ter. Nos servi Imperatorum! ter. N. N. magnis Imperatoribus et Augustis multos annos!

CAP. 78.

Observanda in die vindemiae in processione e palatio Hieriae.

Quando extra palatium Hieriae in campo seu prato tugurium constructum, et tempus vindemiae pulchrum et serenum est, magistri, praepositi, proconsules, patricii, officiales et senatores e regione tugurii et vitium, post eos duorum gregum factionarii una cum

λοιποὶ συγκλητικοὶ ἀντικρὺ τοῦ τοιοῦτου φρινζάτου καὶ τῆς ἀμπέλου, καὶ μετὰ τούτους οἱ τῶν δύο μερῶν δῆμοι μετὰ καὶ τῶν δημάρχων. ὁ δὲ βασιλεὺς κάτεισι μετὰ τοῦ πατριάρχου

D ἀπὸ κολοβίου, φορῶν καὶ τὸ χρυσοπερίκλειστον σαγίον, ὁ δὲ πατριάρχης ἀπὸ φελωνίου καὶ ὠμοφορίου, καὶ δὴ τούτων εἰς-5
ερχομένων ἐν τῷ πρὸ τῆς ἀμπέλου ἀναδενδραδίῳ, (ἐκεῖσε γὰρ ἴσταται τράπεζα μαρμάρινος, ἐν ἣ ἀπόκεινται αἱ σταφυλαὶ μετὰ κανισκίων,) καὶ εἶθ' οὕτως πλησιάζουσιν οἱ τε μάγιστροι καὶ πατρίκιοι καὶ συγκλητικοὶ καὶ οἱ τῶν δύο μερῶν δῆμαρ-
χοι μετὰ καὶ τῶν δημοτῶν καὶ δὴ τοῦ κουράτωρος προσφέ-10
ροντος τὴν βούτην μετὰ τῶν σταφυλῶν, ποιεῖ ἐκεῖσε εὐ-
χὴν ὁ πατριάρχης κατὰ τὴν τῆς ἐκκλησίας ἀκολουθίαν. καὶ μετὰ τὴν εὐχὴν λαμβάνει ἐν βοτρυδίων ὁ πατριάρχης, καὶ ἐπιδίδωσι τῷ βασιλεῖ· ὁμοίως καὶ ὁ βασιλεὺς πάλιν δίδωσι τῷ πατριάρχει, καὶ εἶθ' οὕτως εἰσέρχονται κατὰ τάξιν οἱ τῆς15

Ed.L. 218 συγκλήτου ἄρχοντες, οἱ τε μάγιστροι καὶ ἀνθύπατοι καὶ πα-
τρίκιοι καὶ ὄφφικιάλιοι καὶ οἱ δῆμαρχοι καὶ ὁ τῆς καταστά-
σεως, καὶ δίδωσιν ἐνὶ ἐκάστῳ αὐτῶν ὁ βασιλεὺς ἀνὰ μιᾶς
σταφυλῆς. ὅτε δὲ τῷ πρώτῳ μαγίστρῳ ἐπιδοθῆ παρὰ τοῦ βα-
Ms. 150. a σιλέως ἢ σταφυλῆ, λέγουσιν τὰ δύο μέρη ἡνωμένοι ἀπελατι-20
κόν, ἥχος α' „ἐκ τοῦ λειμῶνος τῆς γνώσεως τοῦ δεσπότου
τῆς σοφίας τρυγήσαντες ἄνθη, ἱερὰ τάξις τῶν ἐντίμων πα-
τρικίων, ἐν τῷ προσφέρειν τῶν ἁσμάτων τὰ πλήθη, κεφαλὴν
καταστήσωμεν, ὡς οἶκον τῆς εὐδοκίας τῶν νοημάτων, ἀντι-
λαμβάνοντες τῶν ἐκείνου τερπνῶν χαρίτων. ἀλλὰ, ἀθάνατος25
B βασιλεῦ τῶν ἀπάντων, σὺ δίδου ἐπὶ πολὺ ταύτην τὴν ἑορτὴν

12. κατὰ τὴν R., καὶ τὴν cod. et ed.

demarchis adstant. Imperator, colobio et sago auro circumtexto indutus, cum patriarcha penulam seu casulam gestante procedit, et postquam ad primum vineae arboretum, ubi mensa marmorea, in qua canistra cum uvis iacent, pervenerit, magistri quoque, patricii et senatores cum demarchis et factionariis utriusque factionis accedunt, et curatore dolium uvis plenum proferente, patriarcha preces et officium ecclesiasticum recitat; quo facto uvam unam sumit et Imperatori dat, Imperator rursus patriarchae tradit, atque ita ordine principes senatus, magistri, proconsules, patricii, officiales, demarchi et cerimoniaris accedunt, quorum singulis uvas singulas Imperator distribuit. Postquam primo magistro uva ab Imperatore tradita est, duae factiones apelicum toni primi recitant: *E prato cognitionis Domini sapientiae floribus sacris collectis, ordo illustrium patriciorum, multis cantionibus prolatis, caput coronemus, ut domum boni odoris cogitationum, suscipientes iucundissimas eius gratias. Sed rex immortalis omnium,*

τῷ κόσμῳ τῆς αὐτοκράτορος ἔξουσίας ὃ δεῖνα τοῦ Θεοστέππου
 χρυσθέντος βασιλέως.” ἄλλος, ἦχος π. δ'. „ἡ ἀρετὴ σου, ὡς
 ἄμπελος εὐκληματοῦσα, βότρυας εὐφροσύνης βλαστάνει, ἐξ
 ἧς τρυγῶσα ἡ ὑφήλιος ἅπασα καὶ τὸ ποτήριον πλήρες κε-
 5 ράσματος πιοῦσα, ἐν εὐφροσύνῃ ἄδουσα, σὺν τῇ μυστικῇ σου
 καὶ δουλικῇ τάξει τῶν πατρικίων ἐορτάζει τὴν σὴν ἀνέσπε-
 ρον ἀνάληψιν τῆς αὐτοκρατορικῆς ἔξουσίας, ὃ δεῖνα, τὸ ἀκέ-
 νωτον φρέαρ τῆς οἰκουμένης.” ἦχος γ'. „εὐκληματοῦσα ἄμ-
 10 πελος οἱ κραταῖοι ἀνεδείχθησαν δεσπόται, εὐφροσύνας βότρυ-
 15 οιας διανέμοντες πᾶσι. διὸ καὶ κατευφραίνονται αἱ σχολαὶ καὶ
 ἡ σύγκλητος, τρυγητικὴν ἀπόλαυσιν ἐκτελοῦντες ἐν τοῖς ἐρεί-
 ας δώμασιν. διὸ πάντες κραυγάζομεν· χαρὰ ἀνεκλάλητος ὁ
 ἐπεδήμησεν τῷ κόσμῳ.” καὶ μετὰ τὸ πληρῶσαι τοὺς δεσπό-
 τας τὴν διανομὴν τῶν βοτρυῶν ἐν τοῖς ἄρχουσι, καὶ λαμβά-
 20 νουσι τὰ δύο μέρη ἀνά νομοσμάτων ἐξ εὐσεβείαν διὰ ἀπο-
 κομβίων καὶ ἐπεύχονται τοὺς δεσπότας, καὶ ἐξιούσιν. οἱ δὲ
 δεσπότες ἀνέρχονται μετὰ τοῦ πατριάρχου ἐν τῷ παλατίῳ,
 καὶ συνεστιώμενοι εὐφραίνονται ἅμα καὶ ἡ σύγκλητος.

ΚΕΦ. 69.

20 Ἄκτα ἐδόμμενα τῷ ὑπάρχῳ τῇ κυριακῇ τῆς βαιοφόρου ἀπιδόντι D
 ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου μάρτυρος Ῥωμανοῦ.

Λέχονται οἱ τοῦ μέρους τῶν Βενέτων ἐν τῇ καμάρᾳ τοῦ

*da orbi saepissime festum hunc diem maiestatis Imperatorias, N. a
 Deo coronati unctique Imperatoris. Aliud carmen toni obl. quart:
 Virtus tua, ut vitis foecunda uvas laetitiae profert, e qua terra
 omnis soli subiecta fructus colligit, et poculum vino plenum exha-
 riens laetaque canens, cum secreto subiectoque tibi patriciorum or-
 dine fastigium imperatoriae maiestatis nunquam obscuratum cele-
 brat, N. fons orbis terrarum semper abundans. Ut vitis potentis-
 simi Domini, uvas laetitiae omnibus impertientes, ostensi sunt.
 Propterea scholae et senatus laetantur, vindemialem laetitiam in
 Hieriae aedibus elebrantes. Propterea clamamus omnes: Gaudium
 ineffabile orbem inuisit. Postquam vero uvarum distributio proceri-
 bus ab Imperatore facta est, unaquaeque factio sex numismatum a-
 pocombium Imperatoria liberalitate accipit, et Dominis felicia ap-
 precata discedit. Domini vero palatium cum patriarcha ingressi,
 una cum senatu laeti convivium celebrant.*

CAP. 79.

*Acta, dum praefectus dominica palmarum ad templum S. martyris
 Romani abit, recitanda.*

Factionarii Veneti in camera Milii praesto sunt, et praefecto

μιλίον, καὶ τοῦ ὑπάρχον διερχομένου, ἀκτολογοῦσι ταῦτα, δηλονότι ἔμπροσθεν αὐτοῦ προπορευόμενοι· „ὑπαρχε πρωτοσπαθάριε, καλὴ σου ἡμέρα, καὶ καλὴ σου ἡμέρα, καὶ καλὴ ἑορτὴ σου. ὁ ἐγείρας Λάζαρον ἐκ τάφου τετραήμερον σώσει Ed.L. 219 καὶ κατενοδώσει καὶ ἐνδυναμώσει σε, καὶ εἰς τοὺς δεσπότας 5 Ms. 150. b πλείονά σοι παράθεται τὴν αὐτῶν εὐμένειαν. Θεὸς ἐπισφραγίσει σοι, τοῦ δεσπότητος γνήσιε. τὸ θεῖον περισώσει σε, ὅτε παντοφίλητος ὑπάρχεις καὶ ἐνάρετος, καὶ εὐχὰς κομίζεσαι ἐκ τῶν ἀγαπῶντων σε. μείνεις ἀδιάδοχος ἐν ζωῇ τῶν δεσποτῶν ἡμῶν· Βένετοι ἀξίως σοι εὐχόμεθα, ὅτι τὸν Θεὸν ἡμῶν 8-10 χεις ἐν καρδίᾳ σου· καὶ ὡς ἀγαπῶντα σοι πάντοτε τὸ δίκαιον· ὅπου γὰρ τὸ δίκαιον ὁ ὑπαρχος φυλάττει, ἐκεῖ καὶ ὁ Θεὸς ἡμῶν ὑμνεῖται καὶ δοξάζεται. ἔσ· ὁ Θεὸς ὁ ἐγείρας Λάζαρον, φύλαττε τὸν ὑπαρχον.” καὶ εἶθ' οὕτως δέχεται 15 B τὸ μέρος τῶν Πρασίνων εἰς τὸν ἅγιον Ἰωάννην τὸν Θεολόγον, καὶ ἀκτολογοῦσι τὰ ὅμοια, δηλονότι ἔμπροσθεν αὐτοῦ καὶ αὐτοὶ προπορευόμενοι. καὶ πάλιν δέχεται τὸ μέρος τῶν Βενέτων ἐν τῷ πραιτωρίῳ, καὶ ἀκτολογοῦσι τὰ ὅμοια, δηλονότι καὶ αὐτοὶ προπορευόμενοι ἔμπροσθεν αὐτοῦ, ἕως αἰ πληρωθῆ ἡ αὐτῆ ἀκτολογία, καὶ εἶθ' οὕτως ὑποστρέφουσιν. 20

8. κομίζαισε cod. et ed. Cf. Reisk. ad h. l.

digrediente, ante ipsum procedentes acclamant: *Praefecte protospatharie, pulchra dies tua, pulchra dies tua, pulchrum hoc festum tuum! Qui post quatuor dies Lazarum e sepulcro excitavit, servet te, in via recta ducat, et apud Dominos plura concedat. Benevolentiam eorum Deus tibi obsignet, Domini amice, divinum numen te servet, quoniam carus omnibus ac virtutibus ornatus es, preces ab amicis tuis tibi afferat! maneat sine successore in vita Dominorum nostrorum! Nos Veneti iure te precamur, quod Deum nostrum habes in corde tuo, et iustitiam semper et ubique amas. Ubi enim praefectus iustitiam servat, ibi et Deus noster celebratur ac laudatur. Deus, qui Lazarum resuscitasti, serva praefectum!* Sic quoque grex Prasinus in S. Ioannis Theologi constitutus acclamat, coram praefecto et ipse procedens. Rursus factio Veneta in praetorio praesto est, dumque ipsa coram praefecto procedit, acclamat, usque dum sollemnis ille ritus peractus est, et sic domum revertuntur.

ΚΕΦ. π'.

Ἔσα δει παραφυλάττειν εἰς τὴν τοῦ δημάρχου καλημέριν τῆ
τρίτη τῆς Γαλιλαίας.

Ἀπιόντος τοῦ δήμου μετὰ καὶ τοῦ ὄργανου εἰς τὴν αὐ-
5 λὴν τοῦ δημάρχου, καὶ αὐτοῦ κατιόντος ἐμπράτως, ἦτοι με-
τὰ τοῦ χλανιδίου, καὶ καθαικένοντος καὶ ἰσταμένου, ἄρχον-
ται οἱ τοῦ μέρους ἀκτολογεῖν αὐτῷ ταῦτα· „τὴν καλὴν ἡμέ-
ραν ποιήσωμεν μετὰ τοῦ δημάρχου τῶν Βενέτων. τρισάγιο,
βοήθησον τοὺς δεσπότας, καὶ σὺ αὐτοὺς θεράπευσον ἐπὶ πᾶ-
10 σοιν, πλεονάζων τῆς ζωῆς αὐτῶν χρόνους, σὺν ταῖς τιμαῖς
αὐγούσαις ἐν τῇ πορφύρᾳ εἰς τελείαν χαρμονὴν τῶν Ῥω-
μαίων καὶ Βενέτων τῶν γνησίων ὑμῶν δούλων. ἔσ· ἄγιο,
τρिसάγιο, τοὺς δεσπότας φύλαττε, πνεῦμα τὸ πανάγιον, τὰς
αὐγούστας σκέπασον. Κύριε, ζωὴν αὐτῶν διὰ τὴν ζωὴν ἡ-
15 μῶν. ἔσ· ἄ. ὁ ἔσ. Κύριε, χαῖρε, καλὴ σου ἡμέρα· ὅλη ἡ
ἡμέρα σήμερον καλὴ σου ἡμέρα γίνεται· ὁ δεῖνα πρωτοспа-
θάριε καὶ δημαρχε, πολλοὶ σου χρόνοι· ὁ ἀναστάς Θεὸς
ἡμῶν ζωὴν, ὑγείαν δώσει σοι, τοῦ δεσπότου γνήσιε, τὸ θεῖ-
ον περισώσει σε, καὶ πλείονα δωρήσεται Θεὸς ὁ ἐπουράνιος,
20 ἵνα εὐτυχοῦντός σου ὀρῶμεν καὶ χαιρώμεθα. τοῦτο πάντως Ms. 151. a
γίνεται προνοίᾳ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν. ἀξίως σοι εὐχόμεθα Βέ-
νετοι, παγκόσμιε, ὅτι ὑπερβάλλουσαν ἔχεις καλοθέλειαν, καὶ
εὐχὰς κομιζοῦσαι ἐκ τῶν ἀγαπώντων σε· ὡς γὰρ ἀγαπῶμεν

7. ΣΧΟΛ. Ἰστέον, ὅτι, τοῦ δήμου ἀκτολογουμένου, αὐλεῖ τὸ ὄρ-
γανον.

CAP. 80.

Observanda in die honoris demarchi die tertia Galilaeae.

Postquam factio cum organo in aulam tribuni abiit, ipseque
actu seu in tunica descendit, et equo vectus substitit, factionarii
haec ipsi acclamare incipiunt: *Laeti hunc diem cum tribuno Vene-*
torum celebremus! ter sancte, Dominis auxilium affer, curam eorum
in omnibus suscipe, vitam eorum augens cum venerandis Impera-
tricibus in purpura, ad perfectam laetitiam Romanorum ac Vene-
torum, verorum servorum tuorum. Sancte, ter sancte, Dominos
custodi, spiritus sanctissime, Augustas tuere! Domine, vitam ipsorum
per nostram vitam! Salve, Domine, pulchra est haec dies tua!
hodierna dies tota pulchra tibi dies fit! N. protospatharie et de-
marche, multa tibi tempora! Deus, qui e mortuis resurrexit, sal-
vam vobis vitam concedat! Genuine Dominorum famule, divinitas
te conservet, pluraque Deus coelestis tibi concedat, ut te felicem
videamus et gaudeamus! hoc omne providentia Dei nostri accidit.

Ed.L. 220 σοι, ἀξίως σε εὐχόμεθα, ἵνα ἀδιάδοχος μείνης διοικῶν ἡμᾶς· ἔσ· ὁ ἀναστάς Θεὸς ἡμῶν, φύλαττε τὸν δήμαρχον." ἰστέον, ὅτι καὶ οἱ τοῦ μέρους τῶν Πρασίνων τὴν ὁμοίαν τάξιν καὶ ἀκολουθίαν ποιῶσιν τῷ ἰδίῳ δημάρχῳ, καὶ τὰ αὐτὰ ἄκτα ἀπολογουῦσιν αὐτῷ. χρῆ γινώσκειν, ὅτι, τῆς προῤῥηθείσης⁵ τάξεως καὶ ἀκολουθίας τελεσθείσης ἐν τῷ τοῦ δημάρχου οἴκῳ, ὀψικεῖται ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε αὐτὸν ὁ δῆμος ἕως τοῦ ἵπποδρομίου, δηλονότι αὐτοῦ ἰσταμένου ἐν τῷ δεκάτῳ καγκέλλῳ. Β καὶ τούτου ἐκεῖσε ἰσταμένου, πάλιν ἰσταται ὁ δῆμος ἀπολογῶν αὐτῷ ταῦτα. οἱ κράτται· „καλῶς ἦλθεσ, θεοστέπτωνιο ὁ δοῦλος." ὁ λαὸς „καλῶς ἦλθεσ." οἱ κράτται· „καλῶς ἦλθεσ, προβολῆ εὐεργετῶν." ὁ λαὸς „καλῶς ἦλθεσ." οἱ κράτται· „καλῶς ἦλθεσ, ὁ εὐγενῆς ἐκ προγόνων." ὁ λαὸς „καλῶς ἦλθεσ." οἱ κράτται· „καλῶς ἦλθεσ, ὁ δεῖνα πρωτοσπαθάριε καὶ δῆμαρχε τῶν Βενέτων." ὁ λαὸς „καλῶς ἦλθεσ." ¹⁵ οἱ κράτται· „ἀλλ' ὁ πάντων ποιητῆς καὶ δεσπότης." ὁ λαὸς „καλῶς ἦλθεσ." οἱ κράτται· „ὁ ἀναστάς παραδόξως ἐκ τάφου." ὁ λαὸς „καλῶς ἦλθεσ." οἱ κράτται· „καὶ τὸ χυτρε δεδωκὼς μυροφόροις." ὁ λαὸς „καλῶς ἦλθεσ." οἱ κράτται· „τοὺς χρόνους σου πληθύνει εἰς μήκη χρόνων." ²⁰ C ὁ λαὸς „καλῶς ἦλθεσ." οἱ κράτται· „ἔσ· ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος, φύλαττε τὸν δῆμαρχον." καὶ ὁ λαὸς ὁμοίως ἐκ γ'. ἰστέον, ὅτι καὶ οἱ τοῦ μέρους τῶν Πρασίνων τὴν ὁμοίαν τάξιν καὶ

Merita tibi nos Veneti, ornatissime, apprecamur, quod superabundantem benevolentiam habes, et preces a cultoribus tuis accipis: ut enim te amamus, ita et fausta tibi iure apprecamur: ut sine successore diu inter nos commoreris. Deus noster, qui resurrexit, demarchum custodiat. Grex Prasinorum eundem ordinem ritumque erga suum tribunal observat eademque acta ipsi accinit. Quo ritu et officio in aedibus eius peracto, factio tribunalum suum inde ad circum comitatur, ipso scilicet in decimo cancello constituto, quo facto, rursus populus consistit hunc in modum ipsi acclamans. Pulchre venisti, famule principum a Deo coronatorum! populus: Pulchre venisti! Cantores: Pulchre venisti, a principibus benevolis promote! populus: Pulchre venisti! Cantores: Pulchre venisti, illustribus maioribus orate! populus: Pulchre venisti! Cantores: Pulchre venisti, N. protospatharie et tribune Venetorum! populus: Pulchre venisti! Cantores: At omnium creator et dominus; populus: Pulchre venisti! cantores: Qui admirandum in modum e sepulcro resurrexit; populus: Pulchre venisti! Cantores: Et unguenta affequentes salutavit; populus: Pulchre venisti! Cantores: Annos vestros multum augeat! populus: Pulchre venisti! Cantores: Deus sancte, tribunalum conserva; populus eadem ter. Ceterum factio Pra-

ἀκολουθίαν ποιῶσιν τῷ ἰδίῳ δημάρχῳ, καὶ τὰ αὐτὰ ἄκτα ἀκτολογοῦσιν αὐτῷ καὶ ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ.

ΚΕΦ. πα΄.

Ἔσα δεκ παραφυλάττειν ἐπὶ νυμφαγωγῆς.

5 Τῇ ἑσπέρᾳ ἀπέρχονται τὰ δύο μέρη μετὰ καὶ τῶν ἰδίων ὀργάνων, καὶ τῆς νύμφης κατιούσης καὶ ὀψικευομένης ὑπὸ Δ πληθίων καὶ χειροκνυβάλων, μετὰ τὸ καβαλικεῦσαι αὐτὴν ἴσταται, καὶ ἀκτολογοῦσι τὰ δύο μέρη ταῦτα. „καλῶς ἦλθες, Θεοσιέπτων ἢ δούλη.” ὁ λαὸς ἐκ γ’ „καλῶς ἦλθες.” οἱ κρά- Ms. 151.b
 10 κται. „καλῶς ἦλθες, προβολὴ εὐεργετῶν.” ὁ λαὸς ἐκ γ’ „καλῶς ἦλθες.” οἱ κράκται. „καλῶς ἦλθες, ἢ εὐγενῆς ἐκ προγόνων.” ὁ λαὸς ἐκ γ’ „καλῶς ἦλθες.” οἱ κράκται. „ἔσ· Ed.L. 221
 ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος, τοὺς νεονύμφους φύλαξον· πνεῦμα τὸ παν- ἅγιον, τοὺς συμπενηθεροὺς φύλαξον· ἅγιε, τρισάγιε, τοὺς
 15 ἡπαρανύμφους φύλαξον.” καὶ λέγουσι τὴν φωνὴν ἤχ. α΄ „ἄν- ὄθη ἐσώρευσα τοῦ ἄγροῦ, καὶ εἰς τὴν παστάδα εἰσήκα σπου- δῆ· ζευγόνυμφον ἥλιον εἶδον εἰς χρυσέντιμον κλίνην ἀλλή- λα ἡγκαλιζοντο ποθητὴν ἐπιθυμίαν· χαρὰ εἰς τὰ κάλλη αὐ- τῶν τὰ ἐγγλυκοθέατα, καὶ ῥόδα τὰ ῥοδοσέμορφα· χαρὰ εἰς
 20 τὸ ζεῦγος τὸ χρυσόν.”

8. ΣΧΟΛΑ. Ἰστέον, ὅτι ἐν τῷ κατεῖναι αὐτὴν καὶ ἐν τῷ ἀκτο- λογεῖν τὰ μέρη αὐλοῦσι τὰ ὄργανα.

sina eundem ritum idemque officium erga demarchum suum obser- vat, eadem ipsi acta eodemque in loco accinit.

CAP. 81.

Observanda in sponsae deductione.

Vesperī duae factiones cum suis organis et sponsa procedente, aequae multitudīne et musicis cymbala manu pulsantibus stipata, abeunt, cumque equo vecta substitit, factiones acclamant: *Feliciter venis, serva principum a Deo coronatorum!* populus ter: *Feliciter venis.* Cantores: *Feliciter venis, a beneficis principibus promotā!* populus: *Feliciter venis.* Cantores: *Feliciter venis, nobilissimis maioribus orta!* populus ter: *Feliciter venis!* Cantores: *Deus sancte, nuptiis recens coniunctos serva!* spiritus sanctissime, *soceros utroque serva!* sancte, *ter sancte, comites sponsae custodi!* Postremo voce toni I dicunt: *Flores agri collegi et in thalamum diligenter contuli. Solem novo connubio coniunctum vidi, in venerando cubiculo invicem desideratam voluptatem amplectuntur et fovēt. Laetitia pulchritudini ipsorum dulcissimae, rosaeque pulchra specie nitentes sini!* *Laetitia aureo amanti pari.*

B

ΚΕΦ. πβ.

Ἅσα δεῖ παραφυλάττειν εἰς στεφάνωμα.

Τῶν νεονύμφων ἐξιόντων ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας μετὰ καὶ τῶν παρανύμφων, δέχονται τούτους τὰ τε πληθία καὶ τὰ χειροκύμβαλα, καὶ ἀκτολογοῦσι τὰ δύο μέρη ταῦτα· „ὁ5 σωτὴρ Θεὸς ἡμῶν, τοὺς δεσπότας φύλαττε. ἄγιε, τρισάγιε, ζῶν, ὑγίαν δὸς αὐτοῖς· πνεῦμα τὸ πανάγιον, τὰς ἀγούστας σκέπασον. Κύριε, ζῶν αὐτῶν διὰ τὴν ζῶν ἡμῶν. ἔσ·
 Cτουτο τὸ βασιλεῖον, Κύριε, στερέωσον.” καὶ ὅτε πλησιάζουσιν τῇ παστάδι, λέγουσιν ἀπὸ κρακτῶν ἀπελατικὸν ἤχ. α΄· „δὲ¹⁰ ἡμᾶς ἐμετρίασας ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας τὴν ἔννομον συναφειαν, ὡς Θεὸς ἐπισφραγίζων· ἐκ μητρικῆς γὰρ παστάδος ὡς ἄνθρωπος προεκλίθης, καὶ ὡς ἠλόγησας τοὺς ἐκεῖ νυμφευομένους, οὕτως καὶ νῦν ἐλόγησον δνάδα στεφανουμένην, κατακοσμῶν εὐτεκνία καὶ εἰρηναία βιώσει.” καὶ λέγουσιν¹⁵ ἀπὸ κρακτῶν· „εὐγενεῖς νεόνυμφοι, Θεὸς διαφυλάξει σας· ἔντιμοι, ἐνάρετοι, τριάς κατενοδώσει σας, εὐλογῶν τὸν γάμον σας. ὡς μόνος ὑπεράγαθος, ὃς ἐν Κανᾷ τὸ πρότερον τῷ γά·
 Dμῳ παρεγένετο, καὶ ἐν αὐτῷ ἠλόγησεν τὸ ὕδωρ, ὡς φιλά·
 θρωπος, καὶ οἶνον μετεσκεύασεν ἀνθρώπων εἰς ἀπόλαυσιν,²⁰ οὕτως εὐλογήσει σε μετὰ καὶ τῆς συζύγου σου. ἔσ· ὁ Θεὸς ὁ ἄγιος, τοὺς νεονύμφους φύλαττε.”

CAP. 82.

Observanda in coronations nuptiali.

Sponsum sponsamque ab ecclesia cum suis comitibus egressam multitudo populi et musici cymbala pulsantes excipiunt, quibus utraque factio acclamat: *Deus, servator noster, Dominos custodi, sancte, ter sancte, vitam salvam ipsis concede, spiritus sanctissime, Augustos tuere, Domine, vitam eorum per nostram vitam! Maiestatem huius Imperii, Domine, confirma!* Quando ad thalamum accessere, cantores tono primo accinunt: *Nostrī causa Canae in Galilaea humilis fuisti, legitimum amorem, ut Deus, obsignans. Ex materno enim thalamo, ut homo, te inclinasti, et sicut tum recens nuptos beneficiis affecisti, ita et nunc par hoc sertis nuptialibus redimitum felici prole orna, ut pacatam vitam transigat!* Porro cantores: *Nobiles sponsi, Deus vos conservet; illustres, virtutibus decori, trinitas vos in recta semita ducat, Deus coniugio vestro annuat, ut solus benignissimus, qui primum Cananaeis nuptiis interfuit, inque ipsis pro suo in homines amore aquae benedixit vinumque ad laetitiam hominum paravit. Is tibi tuaeque coniugi felicia praestet! Deus sancte, recens nuptos custodi!*

ΚΕΦ. πγ'.

Ed.L. 222

Ἄσα δεῖ παραφυλάττειν ἐν τῷ δείπνῳ τῶν ἰθ' ἀκουβίτων
εἰς τὸ λεγόμενον Γοτθικόν.

Τῇ ἐννάτῃ ἡμέρᾳ τῆς δωδεκαήμερου, τῶν δεσποτῶν ἐπὶ Ms. 152. a
5 τοῦ δείπνου καθεζομένων, ὃ καὶ τρυγητικὸν προσαγορεύεται,
ἐν ταῖς δυσὶν εἰσόδοις τοῦ μεγάλου τρικλίνου τῶν ἰθ' ἀκου-
βίτων ἴστανται οἱ μέλλοντες παῖσαι τὸ Γοτθικὸν οὕτως. ἐν
μὲν τῷ ἀριστερῷ μέρει, ἐν ᾧ καὶ ὁ δρουγγάριος τοῦ πλοῦ- B
μου παρίσταται, ἴστανται ὁ τοῦ μέρους τῶν Βενέτων μαῖστωρ
10 μετὰ καὶ ὀλίγων δημοτῶν καὶ τῶν πανδουριστῶν μετὰ τῶν
πανδούρων, καὶ ὅπισθεν αὐτοῦ οἱ δύο Γότθοι φοροῦντες γού-
νας ἔξ ἀντιστρόφου καὶ πρόσωπα διαφόρων εἰδέων, βαστά-
ζοντες ἐν μὲν τῇ ἀριστερᾷ χειρὶ σκουτάρια, ἐν δὲ τῇ δεξιᾷ
βεργία. ὁμοίως καὶ ἐν τῷ δεξιῷ μέρει, ἐν ᾧ καὶ ὁ δρουγ-
15 γάριος τῆς βίγλης παρίσταται, ἴστανται ὁ τοῦ μέρους τῶν
Πρασίνων μαῖστωρ μετὰ καὶ ὀλίγων δημοτῶν μετὰ καὶ τῶν
πανδουριστῶν μετὰ τῶν πανδούρων, καὶ ὅπισθεν αὐτοῦ οἱ
δύο Γότθοι φοροῦντες γούνας ἔξ ἀντιστρόφου καὶ πρόσωπα C
20 διαφόρων εἰδέων, βαστάζοντες ἐν μὲν τῇ ἀριστερᾷ χειρὶ σκου-
τάρια, ἐν δὲ τῇ δεξιᾷ βεργία. καὶ δὴ μετὰ τὴν τοῦ σφαι-
ροδρομίου ἔξοδον, τοῦ δεσπότου κελεύοντος τὸν τῆς τραπέζης

γ. πῆσαι cod. et ed. ΣΧΟΛ. Ἰστέον, ὅτι οἱ τὸ Γοτθικὸν
παίζοντες ἀπὸ τῶν δυο μερῶν τῶν δῆμων εἰσιν. 13. ΣΧΟΛ.
Ἰστέον, ὅτι τὰ σκουτάρια ἀπὸ τῶν σχολῶν αἴρουσιν.

CAP. 83.

*Observanda in convivio novendecim accubituum, seu mensarum,
quo tempore sic dictum Gothicum celebratur.*

Nono die dodecahemeri seu duodecim illorum dierum, qui a festo nativitat̄is Christi inde proximi festive hilariterque transiguntur, Dominis ad coenam, quae vindemialis appellari solet, assessuris, stant in utroque introitu magni triclinii novendecim accubituum illi, qui, Gothicum ut ludicrum edant, parati adsunt. Stant autem hoc modo. Coram sinistro triclinii ingressu, ubi etiam drungarius ploimi adstat, stat magister Venetorum cum paucis quibusdam suae factionis plebeiis et panduristis panduras gestantibus; pone illum duo Gothi ferentes gunas, id est rhenones aut pallia pellicea ita, ut pilosum et villosum extroversum esset, et vultus seu masqueras diversarum specierum, et in sinistra quidem manu scuta, in dextra vero virgas. Eadem omnia paene dicenda et intelligenda sunt de magistro et plebeiis quibusdam factionis Prasinæ, qui ad dextrum ingressum stant, adstante drungario vigiliæ. Hos itaque tales Im-

τούτους εισάγεσθαι, εὐθὺς ὀρῖζει ὁ τῆς τραπέζης τῶ ἄρχοντι τῆς θυμέλης, καὶ αὐτὸς ἐξερχόμενος προτρέπεται τούτους εἰσελθεῖν. οἱ δὲ τρέχοντες καὶ τὰ σκοντάρια ὑπὸ τῶν ὑπ' αὐτῶν βασταζομένων βεργίων τύπτοντες καὶ κτύπον ἀποτελοῦντες, λέγουσιν „τοῦλ τοῦλ” καὶ τοῦτο συνεχῶς λέγοντες

D ἀνέρχονται πλησίον τῆς βασιλικῆς τραπέζης, ὡς ἀπὸ ὀλίγου διαστήματος, κἀκεῖσε μιγνύμενοι ἀμφοτέρω ποιῶσι κυκλοφερῆ παραταγὴν, οἱ μὲν ἔσω τοῦ κύκλου ἀποκλειόμενοι, οἱ δὲ ἔξωθεν περικυκλοῦντες. καὶ τοῦτο τρισσῶς ποιοῦντες διαχωρίζονται, καὶ ἴστανται εἰς τοὺς ἰδίους τόπους, οἱ μὲν τῶν

Βενέτων εἰς τὰ ἄριστερά, οἱ δὲ τῶν Πρασίνων εἰς τὰ δεξιὰ μετὰ καὶ τῶν ἐτέρων δημοτῶν, καὶ λέγουσιν ἄμφω τὰ Γοτθι-

Ed.L. 223 κα, αἰτινά εἰσι ταῦτα, δηλονότι καὶ τῶν πανδούρων τὸ οἰκεῖον μέλος ἀποπληροῦντων. „γαύζας· βόνας· βηκηδίας· ἄγια· γαυδέντες· ἔλκηβόνιδες· ἐνκέρτυς· ἄγια· βόνα· ὄρα· τού-

Ms. 152. b του· βάντες· βόνα ἀμόρε· ἐπισκύναντες· ἰδεσαλβάτους· νανά· δέους· δέους· σεβακιβα· νανά· δευμονογγυγύβελε· γυβίλους· γυβέλαρες· νανά· γυβίλους· γυβέλαρες· νανά· τοῦ γεγδεμα· δὲ τοῦλβελε· νικάτω τουλδο· νανά· ὁ Ἐζεχίας ἐν τοῖς πολέμοις καθοπλισάμενος Ἀσσυρίοις· ἀνανά· τὴν ἐλπίδα καὶ μύ-
20 νην ἔχων Θεοῦ τοῦ φιλανθρώπου· νανά· πάντα ὑπέταξεν ἔθνη καὶ ἀθέων τὴν τυραννίδα· ἄγια· ὁ σωτῆρ, ἀγαθοὶ δε-

perator, statim atque e sphaerodromio seu equestre cum pila ludo excesscrit, introduci mandat praefecto mensae aut dapifero; et hic rursus idem archonti thymelae seu praefecto scenae ludorumque theatralium mandat. Hic itaque posterior egressus e magno triclinio iubet illos ingredi. Accurrentes ergo propere simulque scuta virgis, quas gestant, pulsantes, magnumque eo strepitum excitantes, clamant identidem: *Tul Tul*, et sic pergunt usque proxime ad sacram mensam; a qua quando parum absunt, concurrentes ibi ambae hinc et illinc factiones formant aciem seu stationem armatam orbicularem, hi intra circulum inclusi, illi externo circulo istos interiores concludentes. Hoc ordine ut ter circa sacram mensam decurrerunt, secedit factio quaeque suum in locum, et consistunt quieti, Veneti quidem ad sinistram, Prasini autem ad dextram, et recitant, qui ex ambabus partibus Gothos referunt, carmina sic dicta Gothica, panduris interim modulo suo accinentibus. Sunt autem illa Gothica haec: *γαύζας· βόνας* [et reliqua quae Graecis e verbis repeti poterunt.] — *Ezechias, bellum adversus Assyrios gerens*, Anana, *unicam habens in Deo spem hominum amans*, Nana, *subegit gentiles, et rebellionem ignorantium Deum*. Hagia. *Salvator, o boni Domini*, Nana, *ponat, ut mancipium, coram pedibus vestris omnem vobis inimicum*. Iber etc. Post haec a Gothis amborum partium dicta recitant magistri ambo una cum plebeis utriusque

σπόται· νανά· πάντα ἐχθρόν σας δουλώσει πρὸ τῶν ποδῶν
 σᾶς. ἴβερ· ἴβερίεμ· τοῦ ἰγγερούα· γεργερεθρῶ· νανά· σικα-Β
 διασε περέτουρες." καὶ εἶθ' οὕτως λέγουσιν οἱ μαῖστωρες με-
 τὰ καὶ τῶν δημοτῶν τὸ ἀλφαβητάριον· „ἀνανά. Ἀηττήτφ
 5 Θεοῦ παλάμη ἐστέφθητε, δεσπότε, οὐρανῶθεν. Βραβεῖον νίκης
 ᾤφθητε, κοσμοπόδητοι εὐεργέται. Γενναῖοι ᾤφθητε τοῖς ἐναν-
 τίοις, Δωρούμενοι τοῖς Ῥωμαίοις ζασηφῆρους εὐεργεσίας." καὶ
 εἶθ' οὕτως πάλιν λέγουσιν οἱ μαῖστωρες· „ἀγίας τα· ἀνα τε
 ἀνετανε. Ἐντολαί σας ὑπὲρ τὰ ὄπλα ἰσχύουσι κατ' ἐχθρῶν
 10 ἀπάντων, Ζωή Ῥωμαίων καὶ πλοῦτος, ἀλλοφύλων κατὰ-
 πτωσις ὄντως. Ἡνῶρέθητε τεῖχος τῆς πολιτείας. Θεός σοι ἔ- D
 δωκεν κλάδους συνομόθρονας, εὐεργέτα." καὶ μετὰ ταῦτα λέ-
 γοντες οἱ μαῖστωρες πρὸς τοὺς Γότθους „ἀμπαατῶ," διὰ νεύ-
 ματος τῶν αὐτῶν μαῖστώρων κυκλεύουσιν οἱ Γότθοι, καὶ ταῖς
 15 βέργαις τὰ σκουτάρια τύπτοντες καὶ λέγοντες „τουλ τουλ,"
 περικλείουσιν ἔνδοθεν τοὺς τῶν δύο μερῶν μαῖστωρας, καὶ
 πάλιν ἀποχωριζόμενοι ἵστανται εἰς τοὺς οἰκείους τόπους, καὶ
 ἄρχονται πάλιν λέγειν οἱ μαῖστωρες· „I***. K***. A***. Ed.L. 224
 M***." καὶ πάλιν τελεῖται, καθὼς προεῖρηται, καὶ χωριζο-
 20 μένων τῶν Γότθων καὶ εἰς τοὺς ἰδίους τόπους ἵσταμένον,
 λέγουσιν οἱ μαῖστωρες· „N***. Ξ***. O***. Π***." Ms. 153. a
 καὶ πάλιν τελεῖται, καθὼς προεῖρηται, καὶ χωριζομένων τῶν

18. Hic et in seqq. erant versus vacui in cod.

factionis carmen hoc tot constans versibus, quot sunt alphabeti Graeci litterae, unoquoque versu ab ea Graeca littera, quae sibi quoad numeri ordinem respondet, ordiente. Est autem hoc: *Anana. Ab invicta Dei manu coronati estis Domini coelitus Brabeo victoriae. Monstrastis vos toti orbi terrarum desiderabiles benefactores, Generosos et fortes hostibus, Donantes Romanis beneficia, quae vitam secum important.* Post dictum hunc quaternionem versuum repetunt magistri formulam: *Hagias ta. Anate. Anetane;* et tum continuantur versus: *Edicta vestra plus in hostes omnes valent, quam arma, Vita qui estis et divitiae Romanorum, praecipitium et ruina alienigenarum. Habet in vobis res publica munitum castrum. Throni tui collegas, o benefactor, dedit tibi Deus, ramos florentes, teneros, a te satos, (id est filios).* Post haec dicta pronuntiant magistri ad Gothos hanc vocem: *Ampaato*, simul ipsis nutu manoque signum dantes; et Gothi orbem agunt, et pulsantes virgis scuta sua dicentesque: *Tul Tul*, includant ambo magistros; quo facto rursus separati ad suam quisque stationem redeunt; magistri autem versus suos recitare pergunt. *I*** K*** A*** M***.* Post hunc quoque quaternionem versuum dictum, sicut eadem, quae modo diximus; et Gothi rursus separatis et restitatis in loca sua, redit orbis versiculorum decantandum ad magistros. *N*** Ξ*** O*** Π***.* Post hos quatuor dictos

Γότθων καὶ εἰς τοὺς ἰδίους τόπους ἱσταμένων, λέγουσιν οἱ Βμαῖστωρες· „P***. Σ***. T***. Y***.” καὶ πάλιν τελεῖται, καθὼς προεῖρηται, καὶ χωριζομένων τῶν Γότθων καὶ ἱσταμένων εἰς τοὺς ἰδίους τόπους, λέγουσιν οἱ μαῖστωρες· „Ὡς ἀντέειπεν ἐν τῷ κράτει ἡλίου δίκην αἱ ἀρεταί σας· Χριστὸς συνέστω ἐκάστῳ περιέπων τὰς κορυφάς σας, Ψηφίσματι αὐτῶν κυριεύοντες, Ὡς κύριοι καὶ δεσπότες τῶν περάτων τῆς ἐξουσίας.” καὶ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ ἀλφαβηταρίου λέγουσιν· „πολυχρόνιον ποιήσει ὁ Θεὸς τὴν ἀγίαν βασιλείαν σας.” οἱ δὲ Γότθοι τύπτοντες μετὰ τῶν βερ-10 γίων τὰ σκουτάρια καὶ λέγοντες συνεχῶς „τουλ τουλ,” τρέχοντες ἐξέρχονται, οἱ μὲν τῶν Βενέτων ἀπὸ τοῦ ἀριστεροῦ μέρους, οἱ δὲ τῶν Πρασίνων ἀπὸ τοῦ δεξιῦ.

Λεξικὸν τῶν ἐν τῷ Γοτθικῷ ἔδομένων.

Γαύζας.	χαίρεσθε.	15
βόνας.	καλαί.	
βικηδας.	γειτονεῖται.	
γαυδέντες.	χαίρεσθε.	
ἐλληβόνιδες.	προσκαλούμενοι.	
ἐνκέρτυς.	ἀγωνιζόμενοι.	20
βόνα ὄρα.	καλὴ ὄρα.	
	νανα.	
γυβίλους.	κραυγὴ καὶ κράκτης.	
γυβέλαρες.	κραυγάζοντες.	
γυβίλους.	κράκτης.	25
γυβέλαρες.	φωνοβολοῦντες.	
νανα.	Θεὸς Θεὸς ἢ Θεοῦ Θεοῦ.	
τοῦ γεγδεμα.	ἔξ ἀνατολῆς ἢ ἀρχῆθεν.	
δε τουλβελς.	ἀγαθὸς ὁ Θεός.	

versus revolvitur idem actorum ordo; et deinceps dicunt rursus magistri factionum versiculos ab his litteris incipientes: P*** Σ*** T*** T*** Repetitis pro ultima vice iisdem, tandem dicunt magistri haec: *Foras edunt validam lucem, et id quidem in summa vestra potestate, virtutes vestrae, velut sol. Christus adsit unicuique vestrum, curans atque fovens capita vestra; Qui ipsius decreto et voluntate dominamini, O Domini et arbitri finium imperii.* Post finitum carmen alphabeticum dicunt magistri polychronium seu: *Multenne faciat Deus sanctum imperium vestrum.* Gothi autem pulsantes virgis sua scuta et ingeminantes identidem: *Tul tul*, et currentes exeunt, Veneti quidem a sinistra parte, Prasini autem a dextra.

νικάτω τοῦλδο.
 τουτόβαντες.
 βόνα αμσρε.
 ἄγια ἐπισκύαντες.
 5 ἰδεσαλβάτους.
 δέους, δέους.
 σεβακίβα.
 δεμονογγυβελε.
 ὁ Θεός, ὁ Θεός.
 10 νανα.
 ἴβερ.
 τοῦ ἴγγερ.
 ονα.
 γεργερεθρῶ.
 15 νανα.
 σικαδιασε.
 περετούρες.

νικάτω ὁ Θεός.
 σαλπίζοντες.
 καλήν ἀγάπην.
 ἐπιγνῶντες.
 σωζόμενοι.
 Θεός, Θεός· νανα.
 ἑαυτούς εὐσυχλοῦντες.
 ἀποσυγκτικῆς κραυγῆς.
 πανευκληῆς κραυγῆ.
 Θεός, Θεός.
 νανα. Θεὸ, Θεέ.

Ms. 153. b

Ἐπίτρα ἐρμηγία τῶν προειρημένων λέξεων.

Ed. L. 225

Γαύζας.	ὁ εὐπρεπῆς.	Ῥωμ.
20 βίκη.	τεχνίτης.	Ἑβραι.
ἄγια.	φύλαττε.	Ῥωμ.
Ἐλ.	Θεέ.	Ἑβραι.
δέσ.	γνώθι.	Ἑβραι.
ἄγια.	φύλαττε.	Ῥωμ.
25 ᾠρα	φῶς.	Ἑβραι.
βάντες.	ἔλθέ.	Ῥωμ.
ἐπισκῦ.	ἔανπερ ἀνέλθ.	Ἑβραι.
ἰδέ.	θεωρουμένην.	Ῥωμ.
νανά.	σῶσον δὴ σῶσον.	Ἑβραι.
30 σεβιά.	κάθισον.	Ἑβραι.
νανά.	σῶσον δὴ σῶσον.	Ἑβραι.
ὀγύν.	εἰς τὸ βάραθρον.	Ἑβραι.
βελέ.	σατανά.	Ἑβραι.
βήλους.	τοῦ διαβόλου.	Ἑβραι.
35 αἰλάρες.	τῶν πνευμάτων.	Ῥωμ.
τοῦ.	σύ.	Ῥωμ.
δετούλ.	ἐξάλειψον.	Ἑβραι.

νικάτω.	νικάτω.	Ἑλλην.	
νανά.	σῶσον δὴ σῶσον.	Ἑβραιοί.	
βόνας.	καὶ καλός.	Ῥωμαί.	
δίας.	τὰς ἡμέρας.	Ῥωμαί.	
γανζεντες.	τὰ εὐπρεπῆ.	Ῥωμαί.	5
νικονί.	κτίστα μου.	Ἑβραιοί.	
ἐν κέρκυσ.	καὶ ἀσφαλτέως.	Ῥωμαί.	
βόνα.	τὸ καλόν.	Ῥωμαί.	
τουῦ τουῦ.	σὺ σύ.	Ῥωμαί.	
ἀμόρε.	σὲ ἀγαπῶ.	Ῥωμαί.	10
ἄντες.	εἰς τὴν πρώτην.	Ἑβραιοί.	
σαλβατους.	εὐπάθειαν.	Ἑβραιοί.	
δέους, δέους.	Θεὸ, Θεέ.	Ῥωμαί.	
κιβά.	ὡς παρεγένου.	Ἑβραιοί.	
δαιμόν.	σιώπα.	Ἑβραιοί.	15
γύ.	εἰς τὸ βάραθρον.	Ἑβραιοί.	
γύ.	εἰς τὸ βάραθρον.	Ἑβραιοί.	
γύ.	εἰς τὸ βάραθρον.	Ἑβραιοί.	
νανά.	σῶσον δὴ σῶσον.	Ἑβραιοί.	
γέγδεμα.	ὁ μαργαρίτης.	Ῥωμαί.	20
βελέ.	τὸν σαπανᾶν.	Ἑβραιοί.	
Α τουλδο.	ἡ τροφή τῶν στρατενμάτων.	Ῥωμαί.	

Ms. 154, b

ΚΕΘ: πδ'.

Ἐκ τῶν τοῦ Μαγίστρου Πέτρου. Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν ἐπὶ
προαγωγῇ κόμητος ἀδμινισιόνων καὶ κόμητος σχολῆς καὶ
κωροπαλάτου. 25

Ὁ κόμητος τῶν ἀδμνησιόνων ἐπὶ σιλεντίου γίνεται, καὶ κα-
θήμενος τοῦ βασιλέως ἐν κοινοιστωρίῳ· πολλάκις δὲ καὶ εἰς
Βίπικκὸν ἀνιῶν, ποιεῖ αὐτὸν ἐν τῷ μεγάλῳ τρικλίῳ, ἐν ᾧ τό-

CAP. 84.

*E commentariis Magistri Petri. Observanda in promotione
Comitiis admissionum, et Comitibus scholae, et Curopalatae.*

Comes admissionum fit in silentio, sedente Imperatore in con-
sistorio. Saepc quoque creat cum Imperator ascendens in circum
pa magno triclinio, ibi ubi proceres excipit. Creatur autem sic.

πη δέχεται τοὺς ἄρχοντας. γίνεται δὲ οὕτως· μετὰ τὸ κ-
 τεῦσαι τὸν μάγιστρον καὶ εἰσελθεῖν τὸν μάγιστρον καὶ πάν-
 τας τοὺς ἄρχοντας ἐπιτρέπει τῇ κόμητι τῶν ἀδμηνησιόνων τῷ
 μέλλοντι παύεσθαι ἐνεγκεῖν τὸν πρῶτον δικουρίωνα, λέγων
 5 αὐτῷ, ὡς ἐπὶ τῶν ἄλλων ἀρχόντων, τὸ ὄνομα αὐτοῦ. ὁ δὲ
 ἀπελθὼν φέρει αὐτὸν, καὶ ἐπιδίδωσιν αὐτῷ ὁ βασιλεὺς τὰ
 κωδικέλλια τοῦ κόμητος τῶν ἀδμηνησιόνων [ἐπιτρέπει ἐνεγ- C
 κεῖν], καὶ λαβὼν φιλεῖ τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ ἴσταται ἔμ-
 προσθεν αὐτοῦ. αὐτῷ οὖν τῷ δεξαμένῳ τὰ κωδικέλλια τοῦ
 10 κόμητος τῶν ἀδμηνησιόνων ἐπιτρέπει ἐνεγκεῖν τὸν παυόμενον,
 τουτέστιν τὸν ἀπὸ κομήτων ἀδμηνησιόνων, καὶ λαβὼν αὐτὸν
 ὁ γενόμενος κόμης προσάγει αὐτῷ, καὶ ἐπιδίδωσιν αὐτῷ ὁ
 βασιλεὺς κωδικέλλιον Ἰλλουστρίου, καὶ δεξάμενος αὐτὸς φιλεῖ Ed.L. 216
 τοὺς πόδας αὐτοῦ κάτω. καὶ λαβὼν αὐτὸν ὁ κόμης τῶν ἀδ-
 15 μνησιόνων ἀπάγει καὶ ἴστησιν αὐτὸν ἐν τῷ τόπῳ αὐτοῦ μετὰ
 τοὺς ἀγέντες πρὸ πάντων τῶν ὄνοραρίων Ἰλλουστρίων. τοῦτο
 γὰρ τὸ προνόμιον δίδωσιν αὐτοῖς, ὡς εἴρηται, ἡ διάταξις.
 τοὺς δὲ κόμητας σχολῶν ἢ κουροπαλάτας ἐὰν βουληθῇ ἐν
 κονισιστωρίῳ προαγαγεῖν, ὡς ἐπὶ τῶν ἄλλων προαγωγῶν καὶ
 20 τοιούτους ποιεῖ. ὡς ἐπὶ πολὺ δὲ κατέσχευεν ἔθος ἰδίᾳ ἐν τῷ
 κουβουκλείῳ γίνεσθαι αὐτοὺς καὶ πρὸ ἀρίστου καὶ δειλῆς,
 ὡς ἂν δόξῃ τῷ βασιλεῖ.

16. ΣΧΟΛ. τοὺς πράττοντας.

Postquam citatus nomine magister intraverit, omnesque cum eo pro-
 cures, imperat Imperator comiti admissionum de provincia sua iam-
 iam decessuro, primum decurionem ut arcessat; simul ipsum no-
 mine appellans, quemadmodum etiam alios proceres novis dignita-
 tibus ornandos nomine appellari mos est. Vetus itaque comes ab-
 iens arcessit et coram adducit decurionem, cui Imperator codicillos
 comitis admissionum porrigit. Quos nactus novus comes osculatur
 pedes Imperatoris, et consistit coram ipso; dein iussus amotum
 arcessere, excomitem admissionum puta, adducit eum. Huic Impe-
 rator tradit codicillos illustrii; quos ille nactus osculatur pedes Im-
 peratoris extremos. Tum arripiens eum novus comes admissionum
 adducit et collocat in loco ipsi congruo post agentes, ante omnes
 honorarios illustrios seu illustres. Hanc enim praerogativam dat
 ipsi ordo suus et dignitatum constitutio, ut dictum est. Comites
 autem scholarum et curopalatas si creare decrevit Imperator in
 consistorio, fiunt cum ipsis eadem cerimoniae, quae in aliis pro-
 motionibus obtinent. Ut plurimum tamen creantur (ille mos inva-
 luit) in cubiculo privatim et ante prandium et vesperae, prout vi-
 sum fuerit Imperatori.

B

ΚΕΦ. πε'.

Τοῦ αὐτοῦ Πέτρου. Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν, ὅτι γένηται
αὐγουστάλιος ἢ ἀνθύπατος.

Τὰ μανδάτα δίδεται τῇ πρὸ μιᾶς σιλεντίου, καὶ τὸν αὐ-
γουστάλιον Ἀλεξανδρείας ἐπαυσειν. καὶ μετὰ τὸ γενέσθαι⁵
πάντα τὰ ἐξ ἔθους δίδωσιν αὐτῷ κωδικέλλια. οὐκ εὐχαρι-
στεῖται δὲ ὁ βασιλεὺς, ὡς ἐπὶ τῶν ἄλλων ἀρχόντων. κόμης
Ms. 155. a γὰρ κομιστωριανὸς γίνεται, εἰ μὴ ἔχει ἄλλο ἀξίωμα, καὶ
C εἰς τὰς μίνσας μετὰ τῶν κομήτων ἴσταται. συνεξέρχεται δὲ
τοῖς ἐπάρχοις, καὶ οὐ κράζουσιν αὐτῷ τὰ σκρινία. ἐπὶ δὲ ο
συνεξέλθῃ μέχρι τῆς ῥηγίας, φορῶν τὸ ἀτραβατικὸν, οὕτως,
ὡς ἔχει, συγκάθηται τῷ ἐπάρχῳ τῶν πραιτωρίων εἰς τὸ ὄχη-
μα αὐτοῦ, καὶ ἀπέρχεται μέχρι τοῦ πραιτωρίου, καὶ ἐκεῖ
κατέρχεται, καὶ συνεισέρχεται εἰς τὸ σέκρετον αὐτοῦ, καὶ
συντάττεται αὐτῷ καὶ ἀναχωρεῖ. τὸ αὐτὸ δὲ σχῆμα γίνεται¹⁵
καὶ ἐν τῷ Ἡλυρικῷ, καὶ συγκάθηται ὁ ἀνθύπατος τοῖς ἐ-
πάρχοις.

11. ΣΧΟΔ. τῆς βασιλικῆς.

CAP. 85.

*Ex eodem Petro. Observanda, quando creatur Augustalis
aut Proconsul.*

Pridie antequam cerimonia fiat, significatur crastinum silentium per mandatores. Ipso deinde die et actu primum quidem exiit sua dignitate, qui hactenus fuit, augustalis Alexandriae; dein creatur novus ritibus consuetis. Ut omnia peracta sunt, quae decet, tradit Imperator novo augustali suos codicillos. Non tamen ideo laudes et gratiarum actiones accipit a proceribus, ut solet post alios creatos magistratus. Novus enim augustalis, si aliam dignitatem non habeat, fit tantum comes consistoriarum, et, quando missae dantur pro isto conventu, aggregat se comitibus consistoriarum reliquis; e palatio autem excedentibus omnibus, exit ipse cum praefectis, scriniis fausta ipsi sigillatim non acclamantibus. Quando itaque cum praefectis simul excesserit et pervenerit usque ad regiam [portam] in atrabatica veste, quam gerit, talis, qualis est, inscendit una cum praefecto praetoriorum in eius currum, in quo pergit usque ad praetorium; ibi descendit e curru, et simul ingreditur cum praefecto in eius secretum, et ibi vale ipsi dicit, ac sic tandem solus domum abit. In Illyrico idem observatur tenor circa proconsulem. Nam et Illyrici proconsul assidet praefectis.

ΚΕΦ. πς'.

D

Περὶ διαφορᾶς στρατειῶν, καὶ πόθεν αὐταὶ δίδονται, καὶ τί ἀρμόζει ἐκάστῳ σκρινίῳ, ὅσα εἶρεῖν ἠδυνήθημεν.

Ὁ γινόμενος σιλεντιάριος εἰσάγεται διὰ τοῦ πραιποσίτου ἑπρὸς τὸν δεσπότην, φορῶν ἀτραβατικὸν χλανίδιν, καὶ ἐπιδίδωσιν ὁ δεσπότης τῷ δεσπότη τὸ χρυσεόν βεργήν. καὶ ὁ βασιλεὺς ἐπιδίδωσιν αὐτὸ τῷ γινομένῳ σιλεντιαρίῳ, καὶ τοῦ-Ed.L. 227 τό ἐστιν ἡ στρατεία αὐτοῦ· λαμβάνει δὲ τὸ καλούμενον νι-
 10 ρεγιάτον, ἧγουν Ῥωμαϊστὶ νηβενσιατόν, τουτέστιν καθ' ἡμᾶς
 15 οτύπον γινόμενον ἐν τῷ σκρινίῳ τοῦ βενεφικίου τοῦ λατεροκού-
 λου. ἔξωθεν δὲ ποιοῦσιν προσσυμβόλαια πρὸς ἀλλήλους με-
 τὰ τοῦ πιπράσκοντος ὁ ἀγοράζων. εἰ δὲ εἰς τόπον ἔτι στρα-
 τευμένου γίνεται, χρῆ πραγματικὸν τύπον καταπεμφθῆναι τῷ
 15 μαγίστρῳ τὸν παρέχοντα τῷ στρατευομένῳ ταύτην τὴν ἄδει-
 15 αν ὥστε ἔξεῖναι αὐτῷ τίρονα βαλεῖν εἰς τὸν ἴδιον αὐτοῦ τό-
 πον, καὶ ἔτι στρατεῦσθαι. ὁ δὲ βαλόμενος σοῦπερ νόμιμος
 οὐ λαμβάνει ἐκ τοῦ δημοσίου ἀνώνας, μέχρι οὐ φθάσῃ εἰς
 βαθμόν. χρῆ δὲ εἶδέναι, ὅτι τῷ μέρει τῆς δεσποίνης ἐκ τοῦ B
 κοινοῦ καταλόγου ἀπονενεμημένοι εἰσὶν ὄ σιλεντιάριοι ἐξ ὑ-
 20 ποκλήμψεως χρηστῆς καὶ βίου μεμαρτυρημένοι σεμνοῦ. καὶ
 7. αὐτῷ cod. 8. ΣΧΟΛ. γρεγιάτον. πυμαγτικόν. 16. ΣΧΟΛ.
 ὑπεραρίθμος.

CAP. 86.

De diversis militiis seu officiis, modis ea conferendi, ubi unum quodque conferatur, et quid unicuique scrinio competat. Quantum hoc de argumento reperire potuimus.

Creandus silentarius introducitur a praeposito ad Dominum in tunica atrabatica, et ostiarius tradit Domino virgam auream, quam vicissim Dominus ei, quem creat, silentiario tradit. Et haec est eius militia seu investitura in officio suo; et accipit sic dictum gregiatum, quod Romano seu Latino sermone nibensiatum dicitur, hoc est secundum nos typum seu decretum dominicale, vel assignationem expeditam in scrinio istius laterculi. Extra autem [palatium puta] faciunt stipulationes mutuas inter se emens talem typum et vendens. Si quis autem in locum sufficitur adhuc militantis seu officio fungentis et stipendium merentis, debet typus pragmaticus seu decretum formale magistro insinuari, quo militanti facultas datur, tironem in locum suum vicemque suam praestandi, et ipse porro militandi atque stipendium ferendi. Praestitus autem supernumerus seu supernumerarius non accipit e publico seu aulario annonas, donec, illo decedente, cuius vicem gerit, ipse in eius

οὗς ἂν ἐπιλέξῃται ἡ δέσποινα, εἰσάγονται παρ' αὐτῆς. αὐτῆ δὲ λαμβάνουσα τὸ βεργίον τὸ χρυσοῦν παρὰ τοῦ ὀστιαρίου, ἐπιδίδωσιν τῷ σιλεντιαρίῳ, καίτοι ἔχοντι ἤδη τὴν στρατείαν, καὶ προσεδρεύουσιν οἱ δ' οὗτοι εἰς μέρος αὐτῆς. ῥεφερενδάριος δὲ γίνεται ἀπὸ ψιλῶν μανδάτων διδομένων αὐτῷ παρὰ 5
 Ms. 155. b τοῦ πραιποσίτου· δεῖ δὲ αὐτὸν εἶναι τριβούνον νοταρίων.
 C δεῖ δὲ εἰδέναι, ὅτι καὶ ἡ δέσποινα ἔχει ἓνα ῥεφερενδάριον, καὶ αὐτὸς ὁμοίως τοῖς ἄλλοις γίνεται. καὶ ὅτε, τελευτησάσης τῆς θείας τὴν λῆξιν Θεοδώρας, ὁ εὐσεβῆς δεσπότης ἐκέλευσεν τὸν ῥεφερενδάριον αὐτῆς αὐτῷ ὑπηρετεῖν διὰ τὸ σχολάζειν 10
 αὐτὸν, οἷα μὴ οὔσης ἀγούστης. χρῆ δὲ εἰδέναι, ὅτι δύο μόνου τοῦ δεσπότη ἀννωνεύονται καὶ ὁ τῆς ἀγούστης. οἱ γὰρ ἄλλοι πάντες δίχα ἀννωναρίων εἰσὶν, ἀλλ' ὡς τριβούνοι νοτάριοι πραιτωριανοὶ πονηκτάριοι τὰς ῥόγας λαμβάνουσιν. βεστήτορες δὲ γίνονται ἀπὸ πετιτωρίου, γραφομένου μὲν πα- 15
 ρὰ τοῦ χαρτουλαρίου τῆς κατ' αὐτὸν σχολῆς, ὑπογραφομένου παρὰ τοῦ δεσπότη. δομέστικοι δὲ καὶ προτίκτορες οὐ-
 τως. πάλαι μὲν ἀπὸ προσκυνήσεως μόνῃς ἦν ἡ στρατεία αὐ-
 τῶν· νῦν δὲ προβατωρείαν ποιεῖ ὁ δεσπότης, καὶ προσάγει αὐτὸν ὁ δηκουρίων ἀτραβατικὸν φοροῦντα χλανίδιν, ἢ ἐν 20

4. ΣΧΟΛ. ἀναφορεὺς. 14. ΣΧΟΛ. πνευματισταί. 15. ΣΧΟΛ. αἰτητικῶν. 19. ΣΧΟΛ. δοκιμασίαν ἦτοι καλούμενον ἔδιον.

gradum perveniat atque succedat. Parti, hoc est aulicae familiae, Augustae attributi sunt de toto silentiariorum corpore quatuor silentiarii, quibus proba adest opinio vitaeque honeste actae publicum testimonium. Quem in gradum quos adsciverit Augusta, illi ad eam introducuntur. Tum illa traditam ab ostiario virgam auream sumens porrigit silentiario, quamvis iam habenti eam dignitatem, utpote ab Imperatore collatam nacto. Sic consident illi quatuor in Augustae parte seu comitatu. Referendarius seu anaphoreus, relator, fit a nudis mandatis seu significatione, quae ipsi perhibetur a praeposito. Debet autem talis creandus esse tribunus notariorum. Habet quoque Domina unum referendarium, qui eodem modo, atque ceteri, creatur. Exemplo patet. Defuncta enim Diva Theodora, iubebat pius Dominus [Iustinianus], ut eius referendarius, ob herae excessum munere vacans, sibi serviret. De omnibus autem referendariis soli tres accipiunt annonas, nempe duo de parte Augusti, et unus de parte Augustae; ceteri omnes referendarii, quales, carent annonis; quas autem accipiunt, eas accipiunt ut tribuni notarii praetoriani punctarii. Vestitores fiunt tales per petitorium, quod scripsit chartulafius illius scholae, ad quam petens quisque pertinet, et quod Imperator subscripsit. Domestici autem et protectores fiunt sic. Olim nempe mos erat, ut per solam adorationem investirentur; nunc autem expedit Imperator probatoriam,

κονοιστωρίῳ μετὰ τὸ πάντα πραχθῆναι, ἢ ἀνιόντος αὐτοῦ εἰς τὸ ἵππικὸν ἴσταται ἔμπρὸς τοῦ δέλφακος, καὶ λέγει ἐπὶ μὲν τῶν προτικτόρων „ἀδοράτορ προτέκτορ” ἐπὶ δὲ τῶν δομεστίκων „ἀδοράτορ προτέκτορ δομεστίκους.” καὶ λαμ- Ed.L. 228
 5βράνει τὴν προβατωρίαν παρὰ τοῦ δεσπότου, καὶ φιλεῖ τοὺς πόδας, καὶ ἔξερχεται. πάντων δὲ τῶν ἀγοραζόντων τύπους καὶ συμβόλαια ἔξωθεν παρὰ τῶν πιπρασκόντων γίνεται πρὸς τούτοις καὶ σύμβολα γίνεται. νῦν δὲ καὶ ἐν φερταῖς πολλάκις ὁ εὐσεβῆς δεσπότης ἡμῶν ποιεῖ. οἱ δὲ κανδιδάτοι γίνονται οὕτως. ἀνιόντος τοῦ βασιλέως εἰς τὸ ἵππικὸν, ἢ προιόντος εἰς οἰονδήποτε πρόκενσον, χρὴ τὸν μάλισταρον προευτρεπίσαι τὸν κόμπεα τῆς ἔκτης ἢ ἑβδόμης σχολῆς καὶ τοὺς πριμικηρίους τῶν κανδιδάτων καὶ μανιάκιν. καὶ αὐτὸν τὸν Β
 15καὶ λευκὸν χλανίδιν, ἀνιόντος τοῦ βασιλέως εἰς τὸ ἵππικὸν, δεῖ στήναι ἔμπρὸς τῆς θύρας τῆς μετὰ τὰ πούλιτά ποτε. νῦν δὲ εἰληματικῆς γενομένης σκάλης παρὰ τοῦ εὐσεβοῦς ἡμῶν δεσπότου Ἰουστινιανοῦ, τὸν μέλλοντα προάγεσθαι ἔνθα Ms. 156. a
 ἴστανται οἱ βάρβαροι καὶ προσκυνοῦσιν. καὶ ἅμα εἰσέλθῃ ὁ

3. ΣΧΟΛ. προσευκτός ὑπερασπιστής. 4. ΣΧΟΛ. προσκυν-
 νητός ὑπερασπιστής οικειακός. 14. ΣΧΟΛ. σηθάτον.

et decurio producit honorandum in tunica atrabatica, sive in consistorio post negotia omnia expedita; sive etiam Imperator in circum adscendens subsistit paulam coram delphace, et inquit ad protectorem quidem: *Adorator protector*; ad domesticum autem: *Adorator protector domesticus*. Quibus cum verbis tradit ipsi probatoriam [seu codicillos eum approbantes velut idoneum muneri], et honoratus osculatur pedes Domini, atque abit. Fit quoque interdum hoc aevo nostro, ut Imperator tales in feriis creet [seu talibus diebus, quibus senatus in consistorium non convenit, nihilque rerum gravium peragitur]. Omnium autem foris ementium a vendentibus loca [inter militantes et stipendiarios] et contractus, illis symbola quoque, hoc est dignitatibus suis debita insignia, dantur. Candidati fiunt sic. Adscendente Imperatore in circum, aut procedente in qualicumque tandem processione [id est, secedente e palatio in villam qualemcunque regiam], debet magister in paratis habere comitem sextae scholae septimaeve et primicerios candidatorum, et torquem, et ipsum illum creandum candidatum, indutum russo pectorario et candida tunica. In hoc apparatu stabat olim quidem talis, si Imperator in circum adscenderet, coram foribus, quae aliquando pone pulpita erant. Nunc autem, ex quo ibi loci gradus cochleares struxit pius noster Imp. Iustinianus, stat candidatus creandus ibi loci, ubi stare et collocari Dominumque adorare solent

βασιλεὺς, ὁ κόμης τῆς σχολῆς, ἐὰν παρῆ, εἰ δὲ μὴ πάρεστιν, ὁ πριμικήριος, ἐπιδίδωσιν τῷ μαγίστρῳ τὸ μανιάκιν· καὶ ὁ μάγιστρος, ἐστὼς ἐκ τῶν δεξιῶν τοῦ βασιλέως, κρατεῖ ταῖς δύο χερσίν, καὶ προσφέρει τῷ βασιλεῖ, καὶ ὁ βασιλεὺς ἐπιδίδωσιν αὐτῷ τῷ κανδιδάτῳ, καὶ φιλεῖ τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ ἀνίσταται. δεῖ δὲ εἰδέναι, ὅτι ὁ λαμβάνων τὸ μανιάκιν τοῦ κανδιδάτου πάντως καὶ πραιοσεντάλιος γίνεται. ἐὰν δὲ ἐναρθμιάς ἐστιν εἰς τοὺς μ', προτάττεται καὶ τῶν σουπερνομέρων πάντων σχολαρίων, καὶ ἐνάγνωτος τάττεται. καὶ ὅταν μέλλοι πληροῦν ὁ πριμικήριος τῶν κανδιδάτων πρὸ μιᾶς ἢ δευτέρας ἡμέρας τῶν καλάνδων Μαΐων, εἰσφέρει αὐτοῦς ὁ μάγιστρος λευχημονοῦντας παρὰ τῷ δεσπότῃ, καὶ προσκυνοῦσιν οἱ πληρώσαντες καὶ οἱ μέλλοντες ἐπιβαίνειν τῷ πριμικηράτῳ. καὶ οἱ ἄλλοι εὐχαριστοῦσιν. προσφέρεται δὲ κανδιδάτος καὶ ἐν τῷ ἄρματι, ἐνθα ἴστανται οἱ κανδιδάτοι, καὶ οὐ μόνον ἐν τῷ ἐνταῦθα παλατίῳ, καὶ ἐν τοῖς προκένοις, καὶ ἐνθα ἂν ἐστιν ὁ βασιλεὺς. πάντως δὲ εἰς ἐκεῖνον τὸν τόπον δεῖ προσενεχθῆναι τὸν κανδιδάτον, ἐνθα οἱ κανδιδάτοι καὶ ἐξκουβεύουσιν καὶ ἴστανται. καὶ ταῦτα μὲν ἡ συνήθεια. ὁ μέντοι εὐσεβῆς ἡμῶν δεσπότης πολλάκις καὶ ἐν φερίας καίετο

20. ΣΧΟΛ. αἰσίτοις.

in triumpho producti barbari. Quam primum ergo Imperator [in cathisma] ingrediatur, tradit comes scholae, si adfuerit, aut, eo absente, primicerius, magistro torquem, et magister eum tenens ambabus manibus offert Imperatori, cuius ad dextram adstat: Imperator tandem candidato torquem tradit; qui procidit humi, osculatur Augusti pedes et resurgit. Quisquis autem torquem candidati acceperit, is eo ipso quoque fit praesentis. In censu quadraginta candidatorum si sit, praehabetur scholaribus supernumerariis omnibus, et scribitur atque refertur inter eos, qui annonas accipiunt. Pridie biduove ante Calendas Maias, quum in eo est primicerius scholarum, ut absolvat [primiceriatum nempe suum, eoque munere decedat], introducit eos [nempe candidatos omnes] magister ad Imperatorem, candidis vestibus indutos, eumque adorant tam defuncti [primiceriatu], quam successuri in primiceriatum; reliqui voce tantum gratum animum atque benevolum testantur. Producitur seu praesentatur Domino, et ab eo promovetur candidatus etiam in armate, loco scilicet, ubi stare solent candidati, et non tantum in hoc [magno, quo haec scribuntur,] palatio, sed etiam in processionibus, et in universum locis omnibus, in quibus Imperator agit, talibus tamen absque exceptione, in quibus etiam candidati excubare et stare solent. Quem hactenus persecuti sumus modum ritumque variis officiis investiendi, eum flagitat quidem et importat veteris consuetudo. Saepe tamen etiam in feriis et absque silentio

ἔσω καθήμενος ἐκέλευσεν γενέσθαι πύσας ταύτας τὰς στρα-
τίας καὶ δίχα σιλεντίου.

ΚΕΦ. πζʹ.

Ed. L. 229

Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν, ἂν ὁ ἀναγορευθεὶς ἐν τοῖς ἀνω μέ-
5 ρεσιν βασιλεὺς ἀποστείλῃ πρέσβεις καὶ λαυρεάτα, μηδέπω δε-
χθεὶς ὑπὸ τοῦ ἐνταῦθα βασιλέως εἰς τὴν βασιλείαν, καὶ πῶς
βεβαιοὶ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ καὶ τοὺς πρέσβεις ἀπολύει.

Χρῆ, πρεσβευτῶν ἐρχομένων, προμαθεῖν τὸν μάγιστρον Β
καὶ ἐτοιμάσαι τὰ μητάτα αὐτῶν, καὶ πέμψαι καὶ εἰς ἀπάν-
10 τησιν αὐτῶν, καὶ εἰσαγαγεῖν ἕκαστον εἰς τὸ ἴδιον μητάτον,
προεντρεπιζονται δὲ καὶ στρώματα καὶ ἀναλώματα αὐτοῖς. Ms. 156. b
καὶ καταλύουσιν ἐν τοῖς μητάτοις αὐτῶν, καὶ μετὰ μίαν ἢ δύο
ἡμέρας ὀρῶσι τὸν μάγιστρον. ὁ δὲ δεχόμενος παρασκευάζει
ἕκαστον αὐτῶν καθίσαι πρὸς τὰ ἀξιώματα αὐτῶν, καὶ δια-
15 λέγεται αὐτοῖς, ὅσα χρῆ, καὶ ἀπολύει αὐτούς. αἰτοῦσιν δὲ
αὐτὸν ἐφ' ᾧ μνησθῆναι τῷ βασιλεῖ, καὶ ὑπισχνεῖται ὁ μά-
γιστρος τοῦτο ποιεῖν καὶ μνηύειν αὐτούς. καὶ ὅτε κελεύσω-
σιν προελθεῖν, ἀπὸ ὧν δίδονται μανδάτα σιλέντιον, καὶ τοὺς

confert pius noster Imperator has omnes militias seu funciones In-
tra sedens, in cubiculo nempe et procul proceribus.

CAP. 87.

*Observanda, quando renuntiatus in partibus superioribus seu
occidentalibus Imperator huc mittat legatos suos laureatasque
suas imagines, nondum ab Imperatore, qui hic, Constanti-
nopoly, agit, ad imperialem dignitatem admissus; et quo-
modo Imperator ei dignitatem et auctoritatem imperialem ad-
struat atque confirmet, et eius legatos absolvat seu
remittat.*

Quando legati [illinc ex Italia vel occidente] veniunt, debet
magister eius rei certior fieri, cognitoque praeparare ipsorum metata
seu diversoria, ipsis immittere aliquem, qui appellentibus occurrat
et introducat unumquemque in suum sibi destinatum metatum, stragulis
ceteraque supellectile necessaria instructum, et praeterea de
victu prospicere, et impensas in eos facere. Postquam ergo in me-
tatis suis illi consederint, adeunt altero inde tertio die magi-
strum; qui recipiens eos sessionem cuique ex dignitatis, quam quis-
que tenet, gradu debitam assignat, locutusque cum ipsis ea, quae
praesens rerum ratio flagitat, rursus dimittit. Interea legati rogant
cum, velit de suo adventu eiusque causa ad Imperatorem referre.

Cπρέσβεις τοὺς ἀπὸ Ἰταλίας δέχεται· καὶ ἂν ἑπαρχος ἢ
 ἑπαρχοὶ εἶεν οἱ πρέσβεις, ὁ πρῶξιμος τῶν ἀδμηνσιόνων ἀ-
 πέρχεται πρὸς αὐτοὺς, καὶ μεταστέλλεται αὐτοὺς. ἂν δὲ μά-
 γιστρος εἴη, ὁ βοηθὸς τοῦ μαγίστρου ἀπέρχεται, καὶ φέρει
 αὐτὸν εἰς τὸ παλάτιν. ἂν δὲ κόμης λαργιτιόνων, ἢ ἄλλη⁵
 ἔχων Ἰλλουστρίαν ἀρχὴν, ἀδμισσιονάλιος ἀπέρχεται καὶ φέ-
 ρει αὐτόν. οὔτε δὲ σιλεντιάριος ἀπαντᾷ τῷ ἐπάρχῳ τῶν
 πραιτωρίων ἢ τῷ τῆς πόλεως, οὔτε ἄλλο τί ποτε τῶν εἰσα-
 θύτων ἐπὶ ταῖς ἐνταῦθα ἀρχαῖς γίνεται, ἀλλ' εἰσέρχονται
 D πάντες οἱ πρεσβευταὶ εἰς τὴν σχολὴν τοῦ μαγίστρου, καὶ ἐκεῖ¹⁰
 περιμένουσιν. καὶ ὅτε καιρὸς, ἀπέρχεται ἀδμισσιονάλιος καὶ
 ἀναφέρει αὐτοὺς, καὶ εἰσερχόμενοι προσαγορεύουσιν τοὺς καν-
 διδάτους κατὰ μίμησιν τῶν ἄλλων ἀρχόντων, καὶ δέχονται ἀπὸ
 τοῦ πραιποσίτου ἀσπαζόμενοι αὐτὸν ἐν τῇ ἰδίᾳ τάξει, καὶ εἰσ-
 ἔρχονται καὶ ἀλλάσσουν τὰ ἀτραβητικά. ἀρμάτοι δὲ ἐπὶ¹⁵
 τοῦ βασιλέως οὐκ εἰσέρχονται διὰ τὸ μὴ εἶναι βαρβάρους
 Ed. L. 230 τοὺς πρεσβευτάς. καὶ ἐπὶ καθίσῃ ὁ βασιλεὺς μεθ' δε-
 χθῶσιν οἱ ἄρχοντες, ὁ κόμης τῶν ἀδμισσιόνων λέγει „λεβὰ,”
 κιτατίονος μὴ γινομένης ὡς ἐπὶ ἄλλων πρεσβεύων, καὶ εἰσέρ-

2. ΣΧΟΛ. πλησίον.

3. ΣΧΟΛ. ἀπολύει.

5. ΣΧΟΛ.

δαμιλιῶν.

6. ΣΧΟΛ. λαμπρότητα.

18. ΣΧΟΛ. ἄρον.

19. πρεσβέων aut πρεσβευτῶν legend. videtur R.

Quod ille pollicetur et praestat. Domino itaque volente iubente,
 ut coram illi ad se veniant, dantur silentio mandata pridie vespere,
 antequam id fiat, altero die legatum legatosve ex Italia exceptum a
 Domino iri. Qui si praefectus [urbis aut praetorii] fuerit, aut si
 plures iidemque praefecti fuerint, accessit eos proximus admissio-
 num. Si autem, qui legatus fuerit, dignitate tantum magister sit,
 abit ad eum adiutor magistri CPTani, et deducit eum in palatium.
 Si vero tandem comes largitionum fuerit legatus, aliave ornatus il-
 lustris dignitate, accessit eum admissionalis. Neque silentiarius oc-
 currit praefecto praetoriorum [tali occidentali] aut praefecto urbis
 [Romae] neque aliud quid eorum contingit, quae circa nostrates
 proceres eorumque receptiones fieri solent; sed legati, quotquot
 tandem fuerint, conveniunt in scholam magistri, ubi tempus opor-
 tunum praestolantur; quo adveniente, venit admissionalis, et sursum
 eos in superiora palatii adducit. Ingressi ergo in atrium salutant
 stantes ibi candidatos, quod et alii nostrates proceres faciunt; et
 excipiuntur a praeposito, quem osculo et manus prensatione unus
 post alterum in suo quisque dignitatis ordine cohonestant. Intro-
 ducti induunt atrabatica. Non autem adstant Imperatori ea in re-
 ceptione armati scutis et hastis milites, quemadmodum in aliorum
 legatorum receptionibus solent; quia hi legati barbari non sunt.
 Ut consedit Imperator post exceptos ab ipso congregatosque coram
 ipso aulae suae proceres, abit comes admissionum et clamat: *Levo*,

χονται καὶ φιλοῦσιν τοὺς πόδας τοῦ βασιλέως, καὶ ἴστανται ἐν τῷ μέσῳ, καὶ λέγουσιν τὴν πρεσβείαν, καὶ ἐξέρχονται. ἔστιν δὲ ὅτε δοκεῖ τῷ βασιλεῖ καὶ παρασκευάζει καὶ λιβελλησίους παραστῆναι καὶ ἐκλαβεῖν τὴν πρεσβείαν, καὶ διαλαλεῖ ἃ βούλεται. 5 ἐὰν δὲ βεβαιώσῃ τὴν βασιλείαν, καὶ ὁ ἑπαρχὸς τῶν πραιτωρίων καὶ ὁ ἑπαρχὸς τῆς πόλεως, λοιπὸν οὕτως δέχονται ὡς ἐνταῦθα ὄντες ἑπαρχοὶ, καὶ τὸ περσικὴν αὐτοῖς ἀπαντᾷ, καὶ ὁ Β μάγιστρος μετὰ τὸν μάγιστρον τὸν ἐνταῦθα περιπατεῖ, καὶ ἄπλωσ ἢ τάξις ἐπὶ τῶν ἀξιωματίων φυλάττεται. δεῖ δὲ εἰδέναι, Ms. 157. a
 10 ὅτι ἐπὶ τοῦ τῆς Θείας λήξεως Λέοντος ἐπέμφθη Ἑλιοκράτης παρὰ Ῥωμαίων, τὰ λαυρεάτα Ἀνθεμίου τοῦ βασιλέως ἔχων καὶ γράμματα αὐτοῦ, καὶ ἐδέχθησαν οἱ πρέσβεις ἐν τῷ κονισιστωρίῳ, Ἑλιοκράτης καὶ ἡ εἰκὼν Ἀνθεμίου εἰσενέχθη, καὶ ἐδέξαντο αὐτὴν οἱ σιλεντιάριοι, καὶ Διαφερέντιος, ἑπαρχὸς C
 15 ὧν Κωνσταντινουπόλεως, εἶπεν ἐγκώμια εἰς ἀμφοτέροισιν τοὺς βασιλεῖς καὶ Διοσκόριος, ἀπὸ ἐπάρχων πόλεως, καὶ διελάλησεν ὁ βασιλεὺς, ὥστε πεμφθῆναι τὰ λαυρεάτα εἰς πᾶσαν τὴν πολιτείαν, καὶ τὰς εἰκόνας κοινῇ ἀνατίθεσθαι ἀμφοτέροις τοῖς βασιλεῦσιν. ἔστιν δὲ ἡ διαλαλία οὕτως· „αὐτοκράτωρ
 20 Καῖσαρ εὐτυχῆς Λέων νικητῆς ἀεισέβαστος εἶπεν· τοῦ προ-

i. e. surge. Non enim hi legati nominatim et cum cerimoniis citantur, ut alii exteri citari solent. Ingressi ergo pedes osculantur Imperatoris, in medioque triclinio stantes enuntiant commissam sibi legationem, et protinus excedunt. Si visum fuerit Imperatori, iubet etiam libellenses adstare, legationis argumentum excepturos, et disserit atque mandat, quae voluerit. Postquam vero Romano imperatoriam dignitatem confirmaverit noster Imperator, [quod in alia posteriore fit exceptione, de qua proxime sequens caput exponit], tunc demum recipitur et respectatur deinceps ille legatus, sive praetoriorum, sive urbis fuerit praefectus, non aliter ac si nostras esset et eadem munera hic loci generet; persicium vel marsupium tali tunc obviam fertur; magister talis Romanus, si legatus is fuerit, immediate post magistrum nostratem procedit; verbo, servatur ordo dignitatum et quem quisque Romae habet honoris gradum et prae alio passum, eundem hic quoque habet, sed secundum a nostratibus. Iuvat exemplo rem illustrare. Sub Leone Magno, divinae sortis Imp., legabatur a Romanis Heliocrates, habens secum laureatas imagines Anthemii Imperatoris eiusdemque litteras. Recipiebatur totus legationis comitatus in consistorio, Heliocrates et imago Anthemii ad Dominum introducebantur, silentiarii recipiebant penes se imaginem, Diaferentius, qui tum praefectus urbis CPTanae erat, pronuntiabat panegyricum in laudes utriusque Imperatoris, uti et Dioscorius, expraefectus urbis. Mandabat deinceps Imperator, laureatas per totam differri imperium, amborumque Imperatorum coniun-

οτάτου ἄρχοντος Ἀνθεμίου τὸν χαρακτῆρα ἐπὶ πολὺ ἐδοξάμενοι νῦν ἀποδοθέντα, μεγάλην ἡμῖν εὐφροσύνην ἐνεποίησεν. διὰ τοῦτο θεία νενύσει τὸν αὐτὸν χαρακτῆρα τιμίως πρὸς χαρμονὴν πάντων τῶν λαῶν ταῖς ἡμετέραις εἰκόσιν κοινωνεῖν προστάσσομεν, ὡς ἂν πᾶσαι αἱ πόλεις ἐν εὐφροσύνῃ διαγνώσονται κοινωνούσας ἑκατέρων μερῶν τὰς ἐξουσίας, τῇ τε αὐτοῦ ἡμερότητι ἡμᾶς συνηνώσθαι." χρῆ δὲ εἶδέναι, ὅτι καὶ Λίβερ, ὁ πατρίκιος καὶ ἑπαρχος Γαλλιωῶν, ἐπέμφθη ἐνταῦθα παρὰ Θευδᾶ τοῦ ῥηγὸς Γότθων καὶ τῆς συγκλήτου Ῥωμαίων, καὶ δεξάμενος αὐτὸν ὁ εὐσεβὴς βασιλεὺς ἡμῶν Ἰουστινιανὸς, ἐκέλευσεν αὐτὸν ὡς ἑπαρχὸν πραιτωρίων καὶ προϊέναι καὶ ἀναχωρεῖν, καὶ πάντα οὕτως ἐπὶ αὐτοῦ ἐπραῖτετο, ὡς ἐπὶ τῶν ἐπάρχων ἀνατολῆς.

Ed.L. 231

ΚΕΦ. πη΄.

Ἔσα δεῖ παραφυλάττεσθαι, διε μέλλει δέχεσθαι τοὺς αὐτοὺς 15
πρέσβεις, καὶ βεβαίως τὴν βασιλείαν καὶ ἀπολύειν αὐτοῖς.

Πρὸ μιᾶς δίδεται μανδάτα σιλέντιον, καὶ τοὺς ἀπὸ Ἰταλίας πρέσβεις δέχεται. καὶ μετὰ τὸ καθίσει αὐτὸν ἐν τῷ

16. βεβαιούν con. R.

ctas imagines simul proponi. Habebat autem dialalia vel mandatum ore sacro prolatum sic. Ex actis: *Imperator Caesar felix Leo victor semper Augustus dixit: Clementissimi principis Anthemii imago diu a nobis exspectata, nunc tandem exhibita, magnum nobis gaudium tulit. Quapropter divina annuntiatione [seu sacro edicto] praecipimus et sancimus, ut illa imago eisdem honores participet, quos nostra, quo populi omnes gaudeant, omnesque urbes laetae intelligant, ambarum partium, orientis et occidentis, potestates communionem rerum iunctas, nos autem eius [Anthemii] Mansuetudini coadunatos esse. Etiam Liber, patricius et praefectus Galliarum, mittebatur aliquando hanc in urbem a Theuda, rege Gothorum, et a senatu Romano; quem pius Imperator Iustinianus coram admissum iubebat tam in accessu, quam in abitu, locum praefecti praetoriorum obtinere, et in omnibus omnino rebus tractari atque excipi modis iisdem, quibus praefecti Orientis solent excipi.*

CAP. 88.

Observanda, quando Imperator eosdem excipere vult legatos, eo sine ut occidentali Imperatori dignitatem imperialem confirmet, et legatos dimittat.

Pridie antequam legati ex Italia venientes [pro secunda vice] ad Dominum admittuntur, circumcursitant mandatores, significantes cras fore illis recipiendis silentium. Postquam igitur in consistorio

κονιστωρίῳ καὶ εἰσελθεῖν κατὰ τὸ ἔθος πάντα γίνεται αὐ-
 τοῖς ἴδιον βῆλον, καὶ εἰσέρχονται, καὶ αἰτοῦσιν ἄλλιν περὶ Β
 τῶν αὐτῶν, καὶ βεβαιοῖ ὁ βασιλεὺς ἢ ἐγγράφως ἢ ἀγράφως,
 ὑπισχνούμενος ἐπιστολὰς πέμπειν περὶ τούτου πρὸς αὐτόν.
 5 καὶ λοιπὸν, ὡς εἴρηται, ἐν τοῖς σιλεντίοις προέρχονται ὡς Ms. 157. b
 ἄρχοντες τοῦ βασιλέως, καὶ ἐὰν ὧσιν ἑπαρχοὶ ἢ ἑπαρχος,
 προσκυνοῦνται παρὰ τῶν δομεστικῶν καὶ προτηκτόρων, καὶ τὸ
 Περσικὴν αὐτοῖς ἀπαντῆ, καὶ πάντα κατὰ τὸ εἰωθὸς γίνεται.
 ἐπὰν δὲ θέλῃ ἀπολυῖσαι αὐτούς, δεῖ τὸν μύγιστρον ποιῆσαι C
 10 γῶσιν κατὰ γνώμην τοῦ βασιλέως, τί ἕκαστος ὄφειλε λαβεῖν,
 καὶ πάντων τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν τί ἕκαστος λαμβάνει, καὶ
 δοῦναι τῷ κόμητι τῶν λαργιτιόνων. καὶ ἐπὰν κάκεινος εὐ-
 τρεπισθῆ, δίδωσι σιλέντιον ὁ βασιλεὺς. καὶ τῇ ἐξῆς πάντα
 γίνεται ὡς ἐν σιλεντίῳ, καὶ ἔρχονται οἱ πρέσβεις, οὐκέτι
 15 πάντες ὁμοῦ, ἀλλ' εἰς τοὺς τόπους αὐτῶν μετὰ τῶν Κων-
 στατινουπόλεως ἀρχόντων ἀναμεμιγμένοι, καὶ κελεύοντος τοῦ
 βασιλέως, εἰσάγει ὁ δικουρίων τοὺς ἀνθρώπους αὐτῶν κατὰ
 τάγμα τάγμα, καὶ μὴνύει ὁ δικουρίων „κόμητες φυλῶν, δι-
 δασκαλικοὶ, λευκοφόροι, δρομεῖς, δεκανοὶ” καὶ ἄπλῶς πάντας D

considerit Imperator, et ingressi, qui solent, fuerint omnes, fit
 ipsis, legatis, velum proprium, id est seorsim soli post nostrates
 proceres introvocantur et introducuntur, et iterant supplicationem
 suam prima proditam exceptione; quam Imperator confirmat indul-
 gens, aut scriptis litteris, quae protinus exhibentur et adduntur ab-
 euntibus, aut absque scripto sola sua promissione, se litteras de re
 quaesita ad ipsum legationis auctorem missurum esse. Ab eo tem-
 pore conveniunt, ut dictum est, in silentia velut Imperatoris nostri
 proceres; et quisquis eorum praefectus fuerit, ille a domesticis et
 protectoribus adoratur, et persicium seu marsupium occurrit seu ob-
 viam fertur ipsi; et fiunt reliqua omnia modo consueto. Quando
 autem Imperator illis vult audientiam valedictoriam dare, debet ma-
 gister antea notitiam seu indiculum ex Imperatoris iudicio atque di-
 rectione facere, quo perscriptum sit, quid legatorum quisque, quid
 hominum vel famulorum eos comitantium unusquisque in munus
 et velut vaticum accipere debeat. Hanc schedulam dat comiti largi-
 tionum. Qui si et ipse paratus sit, ad promenda nempe et tradenda
 omnia sibi praescripta, habens omnia in promptu, tunc tandem edit
 Imperator silentium, seu iubet illud per mandatores iudici. Altero
 itaque die fiunt omnia ut in silentio, veniuntque legati, non iam,
 ut antea, seorsim, simul omnes in uno corpore, sed separati, suo
 quisque in loco, inter illos magistratus, ad quos, velut collega,
 pertinet, adeoque Constantinopolitanis proceribus immixti. Iussu
 tum Imperatoris introducitur decurio legatorum homines seu comita-
 tum, unum ordinem post alterum, sic eos clara voce excitans: [*Ad-
 eitate vos*] *comites tribuum; vos didascalici* [seu magistriani]; vos

τοὺς μετ' αὐτῶν ἐλθόντας, καὶ δίδωσιν ἕκαστον τὴν εἰρήνην ὃ βασιλεὺς. καὶ μετὰ τὸ ἐξελθεῖν τοὺς ἀνθρώπους αὐτῶν τότε καὶ αὐτοῖς τοῖς πρεσβευταῖς δίδωσιν ὅσα ἐκέλευσεν εὐτρεπισθῆναι εἰς λόγον αὐτῶν, καὶ δέχονται αὐτὸν οἱ σιλεντιάριοι, καὶ ἐγείρεται ὁ βασιλεὺς, καὶ εἰ μὴ ᾧσιν πατρίκιοι, ⁵ προσκνυοῦσιν αὐτὸν, καὶ συντάττονται, εἰ μὲν ἐν τῷ μικρῷ κάθηται κονιστωριῷ, ἔμπρὸς τῶν πορφυρῶν βύθρων ἐν τῷ

Ed.L. 232 *Θερινῷ κονιστωριῷ*· εἰ δὲ ἐν τῷ μεγάλῳ κονιστωριῷ κάθηται, ἄνω πρὸ τῆς θύρας τῶν δευτέρων, καὶ κατέρχονται, καὶ μίσας ποιοῦσι. τὰ δὲ γράμματα τοῦ βασιλέως λαμβάνει ὁ μάγιστρος, καὶ ἔρχονται καὶ συντάττονται αὐτῷ, καὶ δίδωσιν αὐτὰ.

ΚΕΦ. πθ'.

Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν, πρεσβευτοῦ μεγάλου ἐρχομένου Περσῶν.

Δεῖ, μηνυομένου μεγάλου πρεσβευτοῦ, τὸν μάγιστρον ¹⁵ πέμψαι εἰς τὰ μεθόρια ἕνα ἄρχοντα ἰλλούστριον ἢ σιλεντιάριοιον ἢ τριβοῦνον ἢ καὶ ἕνα τῶν ἐπισήμων, ἢ μαγιστριαῶν, ἢ ὃν ἂν συνίδῃ πρὸς τιμὴν τοῦ ἐρχομένου προσώπου πέμψη,

Ms. 158. a ἕνα δέξεται καὶ διασώσει αὐτόν. ὃ δὲ πεμπόμενος εἰσέρχεται

leucophori [seu *candidati*]; vos *cursores*; vos *decani*; et in univ-
ersum omnes, qui cum legatis advenerunt, excitat; quibus Imperator singulis rogam aut stipem largitur. Illis digressis, tandem ipsis quoque legatis donat ea, quae ipsis praeparari iussit. Quo facto silentiarii se iam componunt ad exspectandum Imperatoris ab-
itum, et Imperator de throno exurgit, et legati, si patricii non sint, adorant ipsum, valeque ipsi dicunt; quod fit, si praesederit et audientiam dederit Imperator in parvo aetivo consistorio apud gradus porphyreticos; quod si autem cerimonia contigerit in magno consistorio, fit valedictio apud fores deuterorum, et abeunt, missaeque fiunt. Litteras autem Imperatoris ad alterum occidentalem ad se sumit magister, venientibusque ad se legatis et sibi domi suae valedicentibus eas tradit.

CAP. 89.

Observanda sub adventum magni Persarum legati, eoque in urbe praesente.

Postquam de adventu magni legati ad anlam rennntiatum est, oportet a magistro magistratum aliquem, illustrem [seu protospatharium] aut silentiarium aut tribunum aut etiam unum aliquem de ordine episeorum aut insignium aut magistranorum, aut quem-

ται εἰς τὸ Νησίβιος, καὶ ἀσπάζεται αὐτὸν, καὶ εἰς ἔχει
 γράμματα τοῦ βασιλέως, ἀποδίδωσιν· (εἰ δὲ μὴ, τοῦ μα-
 γίστρον) προτρέποντα αὐτόν. ἴσως δὲ οὐδὲ ὁ μάγιστρος
 γράφει, ἀλλ' ἐκ μαנדάτων μόνον ἢ προτροπὴ γίνεται, ἐφ' ᾧ
 5 αὐτὸν ἐλθεῖν μετὰ εὐθυμίας καὶ θεραπείας· καὶ ἐξέρχεται
 σὺν αὐτῷ. δεῖ δὲ τοὺς ἄρχοντας τοῦ Δάρας ἀπαντῆσαι αὐ-
 τῷ μετὰ τῶν στρατιωτῶν ἐν τοῖς μεθορίοις καὶ δεῖξασθαι C
 τὸν πρεσβευτὴν καὶ τοὺς ἀνθρώπους αὐτοῦ. καὶ εἰ μὲν
 ἐστὶν τι ὀφείλον λαληθῆναι ἐν τοῖς μεθορίοις, λαλεῖται,
 10 τοῦ ἄρχοντος τοῦ Νησίβιος μέχρι τῶν μεθορίων μετὰ πλή-
 θους Περσῶν συνερχομένου αὐτοῦ. εἰ δὲ μὴ λαλεῖται τί
 ποτε, καὶ οὕτως δεῖ πάντως συνελθεῖν αὐτὸν μετὰ πλήθους,
 καὶ τῶν Ῥωμαίων αὐτὸν παραλαμβάνόντων καὶ τοὺς συνόν-
 τας αὐτῷ, δεῖ τοὺς λοιποὺς ἀπομείναι τῶν Περσῶν ἐν τοῖς
 15 Περσικοῖς τόποις, καὶ αὐτὸν μόνον μετὰ τῶν συνόντων εἰσ-
 ελθεῖν εἰς τὸ Δάρας καὶ θεραπευθῆναι. προσήκει δὲ τοὺς
 ἄρχοντας τοῦ Δάρας πολλὴν ἀγρυπνίαν καὶ πρόνοιαν ποιεῖ- D
 σθαι, ὥστε μὴ προφάσει τοῦ πρεσβευτοῦ πλήθος Περσῶν
 συνεισελθεῖν, κατὰ μέρος ἐπακολουθῆσαι, καὶ δόλῳ κρατῆσαι
 20 τὴν πόλιν. ἀλλὰ τούτου τοῦ μέρους πολλὴν πρόνοιαν οἱ ἄρ-

cunque ille voluerit et delegerit, in honorem viri advenientis in
 confinia mitti, qui eum ibi excipiat, in protectionem suam recipiat
 et ad Urbem augustam sospitem perducatur. Hic itaque in eum finem
 missus proficiscitur Nisibinam, ubi legatum invisit et salutatur, litte-
 rasque Imperatoris ad eum, si quas sibi additas habet, ipsi tradit;
 aut, si non Imperatoris, magistri saltim; quibus arcessitur. In-
 terdum ne ipse quidem magister litteras legato mittit, sed nudis man-
 datis et significationibus oralibus invitatur, ut cum fiducia, hilari-
 tate et per otium in Urbem veniat. Missus itaque noster cum le-
 gato Persico Nisibina egressus iter et deductionem eius instituit.
 Legato illi occurrere in confiniis debent praefecti Darae cum mili-
 tibus suis praesidiariis, ipsumque famulitiumque eius excipere. Et,
 si quid opus est in confiniis moneri atque condici ab una alterave
 parte, id transigitur, praefecto Nisibinae cum numero Persarum ad
 confinia usque legatum comitante. Si vero nihil tale monendum
 suppetat, oportet nihilominus tamen praefectum Nisibinae cum cohorte
 suorum cum comitari, Romanisque legatum et eius comites exci-
 pientibus, retro in locis ditionis Persicae cum globo suo manere,
 solumque legatum cum comitatu suo in urbem Darae ingredi et a
 nostris ibi dignum cultum accipere. Darae praefecti inter haec vi-
 gili cura circumspiciant caveantque, ne sub praetextu legati multi-
 tudo Persarum simul in urbem intret, aut per partes subaequatur,
 et sic urbe potiantur. Hunc itaque locum diligenter solliciteque
 meminerint praefecti, observentque Persas attento oculo, sed dissi-

χοντες ὄφελον ποιησθαι, καὶ ἐκ τοῦ ἀσυμφανοῦς ἐγρηγορέ-
 ναι, καὶ φυλάττειν τὸ σχῆμα τοῦτο. οἱ δουκικοὶ δὲ κατὰ
 τὸ εἰωθὸς τὸ δαπάνημα τῆς ὁδοῦ μέχρι τῶν ἐνταῦθα ἡμε-
 ρῶν ῥγ' ἐπιδιδόασιν. τοσαῦται γὰρ ἐξ ἀρχῆς ὀρίσθησαν ἀρ-
 κεῖν τῷ πρεσβευτῇ ἀνιόντι, καὶ τοσαῦται ἀπιόντι. ἔστιν δὲ 5
 ὅτε βραδύνη ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ κελεύει ὁ βασιλεὺς, καὶ προσ-
 Ed.L. 233 θήκη αὐτῷ γίνεται. ἡ δὲ γνώσις τῶν ἐπιδεδομένων αὐτῷ
 σώζεται ἐν τῷ σκρινίῳ τῶν βαρβάρων. καὶ βέρεδὰ δὲ κατὰ
 τὰ πάντα ἐπὶ Κωνσταντίνου ἐπάρχου πραιτωρίων γενομένου
 ἀπενεμήθη αὐτῷ πέντε, καὶ ζῶα λ'. ὁ δὲ βασιλεὺς, ἐάντιο
 θέλῃ θεραπεῦσαι αὐτὸν, πολὺ πλεον αὐτῷ ἐπιδοθῆναι κε-
 λεύει. εἰ δὲ θέλει καὶ τιμῆσαι αὐτὸν, χρῆ πέμψαι καὶ δέ-
 Ms. 158. b ξασθαι αὐτὸν διὰ τινος τῶν εὐνοπολήμπτων ἐπὶ Γαλατίαν
 καὶ Καππαδοκίαν καὶ Θρέψαι. ὁμοίως δὲ πέμψαι καὶ εἰς
 Νίκαιαν καὶ Θρέψαι καὶ θεραπεῦσαι. δεῖ δὲ καὶ τὸν μάγι-15
 στρον, ἐρχομένον αὐτοῦ περὶ Ἀντιόχειαν, πέμψαι μαγι-
 B στριανὸν ὀφείλοντα ἀπαντῆσαι καὶ ἀσπάσασθαι αὐτὸν, καὶ
 μαθεῖν, πῶς διασώζεται. εἰ δὲ θέλει ὁ βασιλεὺς, καὶ ἄπαξ
 καὶ δεῦτερον τοῦτο ποιεῖ, καὶ γράφει καὶ ἀσπάζεται, καὶ
 ἐρωτᾷ αὐτὸν, πῶς διασώζεται. χρῆ δὲ αὐτῷ καὶ ζῶα εὐ-20
 τρεπισθῆναι ἐν Ἐλενοπόλει καὶ δρόμονας, ἵνα, εἴτε βούλεται,

mulanter, ut id agere ab ipsis non deprehendantur. Ducici [hoc
 est homines ad officium ducum illorum thematum, per quae traie-
 ctus sit, pertinentes] impensas itineris ad hanc usque Urbem au-
 gustam in centum et tres dies praestant. Tot enim ab initio sta-
 tim et iam a longo tempore statuti fuerunt et imputati dies legato
 tam illinc huc, quam hinc illuc tendenti. Interdum tamen moras
 in via trahit et plus temporis impendit; adeoque indultu Imperatoris
 additur, quod excurrit impensarum. Notitia vero vel indiculus in
 eum impensorum deponitur asservandus in scrinio barbarorum.
 Attribuuntur legato secundum pacta sub Constantino praefecto prae-
 toriorum condita vereda quinque et muli triginta. Verum Imperator
 quando ipsum demereri vult beneficii, iubet ipsi plura subministrari.
 Si vero insignite ipsum honorare vult, debet ipsi aliquem virum magnae
 auctoritatis et probae existimationis in Galatiam et Cappadociam ob-
 viam mittere, qui ei victum cultumque omnem necessarium et refe-
 ctiones praestet. Alium simili modo debet Nicaeam mittere, qui
 splendide ipsum ibi nutriat colatque. Magister autem debet legato
 prope ad Antiochiam accedenti magistranium aliquem obviam mittere
 salutandi causa et sciscitandi, quibus modis, et satin ex animi sen-
 tentia per viam excipiat. Idem Imperator, si vult, facit, et litte-
 ris pariter verbisque mandatis legatum semel iterumque salutatur, et
 sciscitatur, quomodo conducatur. Debent porro ipsi in Helenopoli muli
 parati teneri et dromones seu liburnicae, ut, siue per continentem profi-

πεζῆ ἀπέλθῃ ἐπὶ Νικομήδιαν, εἴτε βούλεται, δρόμωσιν ἀντιπεράσῃ, καὶ ἐνδακιδίξῃ δὲ πάντως χρῆ εὐτρεπισθῆναι καὶ ἵππους καὶ ζῶα, ἵνα δέξωνται αὐτὸν καὶ ἀγάγωσιν μέχρι Καλχηδόνας· ἐν δὲ Καλχηδόνι τὸν μάγιστρον ἐτοιμάσαι 5 μητάτα καὶ αὐτῷ καὶ τοῖς ἀνθρώποις αὐτοῦ, καὶ πέμψαι τὸν ὀπίσσω τῶν βαρβάρων καὶ ἀποθέσθαι αὐτῷ ἀναλώματα ἐτοιμα τῆς ἡμέρας, ἣ καὶ τῶν ἡμερῶν, ὧν ἔχει ποιῆσαι ἐν Χαλκηδόνι. καὶ ξένια δὲ πέμπει αὐτῷ. προσήκει δὲ τὸν μάγιστρον πέμψαι εὐθύς εἰς ἀσπασιὸν αὐτοῦ, καὶ ἐρωτῆσαι 10 αὐτὸν, πῶς ἦλθε, καὶ μὴ εἰσιάνθῃ τίποτε, καὶ ἀπλῶς κατὰ τὸ ἐγχωροῦν θεραπεῦσαι αὐτόν. χρῆ δὲ ἐν τῇ πόλει προετοιμασθῆναι τὸ μητάτον αὐτοῦ πρὸς τὴν ἀξίαν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὸ πλῆθος, ὅπερ ἐπιφέρεται, καὶ εὐτρεπίσαι ἐν αὐτῷ κραββάτια καὶ στρώματα καὶ κλιβάνια καὶ ἀρούλλας 15 καὶ τραπέζας καὶ ὀπέρας, ὥστε ὑδροφορεῖν καὶ τὰς ἄλλας ἔσυναρὰς ὑπηρεσίας ὑπουργεῖν. ἀλλὰ τὰ μὲν στρώματα ὁ κόμης τῶν πριβάτων κατὰ πιττάκιον τοῦ μάγιστρον ἀπολύει, ἦτοι ὁ σακελλάριος τοῦ βασιλέως· (νῦν γὰρ εἰς αὐτὸν μετηνέχθη ἡ χρεία·) τὰ δὲ κραββάτια καὶ σχύφια καὶ τρα-

2. Ἐνθα καὶ δίδεται δὲ conl. R. 17. ΣΧΟΛ. τῶν ἰδικῶν.

cisci ad Nicomediam velit, sive illuc fretum interiectum traicere malit, arbitrio suo ipsi uti liceat. Quocunque tandem modo ire cupiat, oportet ibi equos et mulos ipsi excipiendo et Calchedonem deducendo praesto esse. In Calchedone vero debet magister parata habere metata seu mansiones et ipsius et famulorum eius usui, et optionem barbarorum mittere, ipsique expensas enumerare legato per illum diem diesve, quos Calchedone transigendos habuerit, faciendas, et simul per ipsum xenia seu munuscula pro felice adventu peregrini amici mittere; sed et mittere, qui suo, magistri, nomine legatum, quamprimum appulerit, salutent et interrogent, quomodo advenerit, et num aegrimoniam iniuriamve et incommodum passus fuerit. Verbo decet magistrum pro virili sua legato grata omnia et amica officia praestare. Ipsa in Urbe oportet metatum seu mansionem eius dignam ipsius persona et multitudini, quam secum trahit, accommodatam praeparari, in qua praesto sint grabbati seu lecti, et stromata seu stragulae, et clibani seu furni, et arulae seu foculi, et mensae et operae ad aquam aggerendam et alia praestanda sordida ministeria. Stragulae quidem olim extradebat et praestabat comes privatorum ad magistri mandatum pittacio vel schedula sibi exhibenda perscriptum: nunc translata est haec cura in saccellarium Imperatoris. Lectos autem et scyphos et mensas et furnos et ollas praefectus Urbis praestat, et ipse quoque ad pittacium magistri. Focos autem praestant praefecti fabricarum [armorum publicarum nempe et operarum fabrilium]. Praefectus

πέζια καὶ κλιβάνια καὶ χύτρας ὁ ἑπαρχὸς τῆς πόλεως ἀπο-
 λύει, πάλιν κατὰ πιττάκιον τοῦ μαγίστρου. τὰς δὲ ἀρούλλας
 Ed.L. 234 οἱ τῶν φαβρικών παρέχουσιν. ἀπονέμονται δὲ αὐτῷ παρὰ
 τοῦ ἐπάρχου καὶ ὅπερες ἐκ τῶν καπηλείων. καὶ δεῖ τὸ βα-
 λαμεῖον τοῦ οἴκου ἐκείνου, ἐν ᾧ μέλλει οἰκεῖν, ἐτοιμασθῆναι,⁵
 Ms. 159. a ἢ τὸ πλησίον αὐτοῦ, ἵνα, ὅτε βούλεται, καὶ αὐτὸς καὶ οἱ
 μετ' αὐτοῦ λούονται, καὶ αὐτοῖς μόνοις σχολάζει τὸ βαλα-
 νεῖον. καὶ ἐπὶ καταπλεύσῃ, δεῖ τὸν μάγιστρον πέμψαι βα-
 σιλικούς ἵππους· (δίδωσι δὲ αὐτοὺς ὁ σπαθάριος τοῦ βασι-
 λέως·) καὶ δέχονται αὐτὸν ἐκ τῶν δρομόνων, καὶ ἀποφεί-
 ρουσιν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. καὶ εὐθὺς πέμπει ὁ μάγιστρος
 καὶ ἀσπάζεται αὐτὸν, καὶ πάλιν ἐρωτᾷ αὐτὸν, πῶς διεσώθη.
 B πέμπει δὲ αὐτῷ καὶ ξένια διὰ τοῦ ὀπτίονος, ἃ βούλεται· ὡς
 ἐπὶ πολὺν δὲ καὶ ὁ πρέσβεις πέμπει, καὶ ἀντασπάζεται τὸν
 μάγιστρον. καὶ χρῆ τὸν μάγιστρον δεῖξασθαι ἠπίως τὸν ἐρ-¹⁵
 χόμενον καὶ δοῦναί αὐταπόκρισιν ἀρμοδίαν τῷ ἀσπασμῷ.
 δηλοῖ δὲ αὐτῷ διὰ τοῦ οἰκείου ἀνθρώπου ὁ μάγιστρος ὅτι
 „ἀνάκτησαι σαυτὸν, καὶ ὅτε συνορᾷς, ἀσπάζομαί σε.” κα-
 κείνος τῇ ἐξῆς ἢ μετὰ μίαν προμηνύει, καὶ ἔρχεται καὶ ἀσπά-
 ζεται τὸν μάγιστρον, καὶ δέχεται αὐτὸν ἀπὸ στόματος, καὶ²⁰

3. ΣΧΟΛ. τεχνῶν.

Urbis ipsi quoque, legato puta, operas e tabernis vel cauponis
 sufficit. Etiam balneum illius domus, quam inhabitabit legatus,
 aut saltim vicinae, paratum esse debet, quo et ipse, quando-
 cunque libuerit, et eius famuli lavari queant, et balneum ha-
 beant sibi solis privum et vacans. Appulso ad litus Urbis ob-
 viam mittere debet magister imperiales equos, quos spatharius
 Imperatoris praestat. Hi cum comitesque e dromonibus escendentes
 excipiunt, et domum suam deferunt. Quo facto magister protinus
 eum per legatum salutatur, et denuo percontatur, qua ratione et
 satim ex voto conductus per viam et huc delatus fuerit. Munuscula
 simul beneventionationis ipsi per optionem mittit, qualia placuerit.
 Ut plurimum vero ipse quoque legatus per suorum quandam reddit
 magistro salutationis vices; quem hospitem advenientem magistri est
 commode benigneque excipere, responsumque salutationi congruum
 reddere. Quae autem magister legato per ministrum suum familia-
 rem nuntiat, haec ferme sunt. Iubet ipsum animumque et corpus
 otio et quiete ab itineris taediis et fatigiis recreare; se ipsum co-
 ram salutatorem esse, quando permiserit et commodum ipsi fuerit.
 Tunc legatus aut proximo aut tertio diem significat magistro per
 praemissum nuntium, se ad ipsum venturum, et sic accedit ad ma-
 gistrum eumque salutatur. Quem magister vicissim praesentem iam
 praesens benigno colloquio excipit. Cuius id primum et praecipuum
 argumentum est, ut magister apud legatum percontetur, quomodo

ἔρωτᾷ αὐτὸν ὁ μάγιστρος πρὸ πάντων, περὶ τῆς ὑγείας τοῦ βασιλέως αὐτοῦ, ἔπειτα καὶ περὶ τῶν τέκνων τοῦ βασιλέως αὐτοῦ καὶ περὶ τῶν ἀρχόντων καὶ περὶ τῆς αὐτοῦ καὶ τοῦ οἴκου αὐτοῦ ὑγείας, καὶ πῶς ἤλθε, μὴ τίποτε ἐν τῇ ὁδῷ ἔσειάνθη, μὴ τίποτε παρελείφθη, καὶ λέγει ὅτι „ἐκελευσθήμεν παρὰ τοῦ εὐσεβοῦς ἡμῶν δεσπότου πάντα εἰς θεραπείαν σου ποιῆσαι· ἐὰν οὖν τίποτε παρελείφθη, τοῦτο ἡμέτερόν ἐστιν πταῖσμα. καὶ παρακαλοῦμεν ὑμᾶς μήτε λυπηθῆναι μηδὲ σιωπῆσαι, ἀλλὰ εἰπεῖν ἡμῖν, ἵνα διόρθωσις γένηται.”

10 **Ι**οπροσκυνοῦσιν δὲ τὸν μάγιστρον καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ὄντες πάντες, ῥίπτοντες ἑαυτοὺς ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. καὶ ὅτε δόξη τῇ **Β** βασιλεῖ δέξασθαι αὐτὸν, πέμπει ὁ μάγιστρος καὶ δηλοῦσιν αὐτῷ ὅτι „ἐκέλευσέν σε ὁ δεσπότης εἰσελθεῖν.” χρῆ δὲ καὶ τὸν δεσπότην ἐν Χαλκηδόνι, καὶ ἐνταῦθα ἐρχομένου αὐτοῦ,

15 **Π**έμψαι δηκουρίωνα καὶ ἀσπάσασθαι αὐτὸν καὶ ἐρωτῆσαι περὶ τῆς ὑγείας τοῦ βασιλέως αὐτοῦ, καὶ πῶς αὐτὸς διεσώθη. ἐπὶ δὲ δέχεται αὐτὸν, πέμπει ἀπὸ ὧν ὁ μάγιστρος συμβαδίουσαν, καὶ δηλοῦσιν αὐτῷ ὅτι „ἐκέλευσέν σε ὁ βασιλεὺς **Ed.L. 235** προελθεῖν, καὶ πρόελθε.” καὶ ὁ βασιλεὺς ὁμοίως πέμπει δι-

20 **Κ**ουρίωνα, καὶ ἀσπάζεται αὐτὸν, καὶ δηλοῦσιν αὐτῷ ὅτι „τῇ **Ms. 159, b**

17. ΣΧΟΛ. ὑποβόησον.

eius princeps valeat, dein quid agant liberi principales, tum quid et quales eius proceres; porro in quibus rerum ipse legatus versetur, et quomodo valeat familia eius; quomodo iter confecerit; num incommodum damnumve acceperit; num quid officiorum ipsi debitorum a nostratibus, itineris comitibus, praetermissum. Nos quidem (ita debet magister eos errores excusare) in mandatis a pio nostro Domino habuimus, omnia in cultum commodumque tuum facere. Si quid igitur eorum praetermissum fuit, socordia culpaque ea nostra est; rogamusque te comitesque tuos, nolitis illud aegre ferre aut silentio celare; sed eloquere libere, ut imposterum providere et emendare commissa queamus. Legatus ad haec magistro gratias agit et venerationem commonstrat. Eius comites pariter magistrum humillimo cultu adorant in terram provoluti. Quum dein Imperatori visum fuerit legatum coram se admittere, significat ea de re magister legato per familiarem quendam his verbis: *Vult Imperator te in conspectum suum venire.* Ipse autem Imperator debet legato, tam adhuc Chalcedone agenti, quam in Urbem delato, decurionem immittere interrogatum, quomodo valeat herus ipsius, et quomodo ipse conductus hactenus fuerit. Quando autem in eo iam est, ut legatum coram admittat, tunc monet magister ea de re legatum proxime praecedente vespera per subadiuvam seu adiutorem secundarium his verbis: *Edixit Imperator, ut coram venias. Tuum ergo nunc est com-*

ἔξῃς δεχόμεθά σε, καὶ πρόελθε.” δίδοται οὖν μανδάτα ἀπὸ ὄψε σιλέντιον, καὶ τὸν πρεσβευτὴν τῶν Περσῶν δέχεται. καὶ χρὴ τὸν ἀδμισσιονάλιον ἐλθεῖν καὶ ἐρωτῆσαι τὸν μάγιστρον περὶ τῶν λαβαρησίων, καὶ δίδοται μανδάτα, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἀπαντήσωσιν, καὶ δεῖ στήναι αὐτοὺς εἰς τοὺς τόπους αὐτῶν⁵ μετὰ τοῦ ἄρματος. προέρχονται δὲ πάντες οἱ ἄρχοντες ἀπὸ ὀλοσηρίων, καὶ εἰσέρχεται ὁ πρέσβεις διὰ τῆς θύρας, καὶ δέχεται αὐτὸν ὁ μάγιστρος ἐν τῇ σχολῇ αὐτοῦ, καὶ ἐρωτᾷ αὐτὸν, εἰ ξένιον ἔχει τοῦ βασιλέως, καὶ χρὴ αὐτὸν ἰδεῖν πάν-
 τα, πρὶν εἰσέλθωσιν, καὶ λαβεῖν τὴν γνώσιν αὐτῶν. καὶ εἰσ-¹⁰
 ἔρχεται πρὸς τὸν βασιλέα ὁ μάγιστρος, καὶ ἀναφέρει αὐτῷ τὰ περὶ τῶν ξενίων, ἐπιδίδωσι δὲ αὐτῷ καὶ τὴν γνώσιν. ὁ δὲ πρέσβης ἀναμένει ἐν τῇ σχολῇ τοῦ μαγίστρου. καὶ μεθὲ δεχθῶσιν οἱ ἄρχοντες καὶ εἰσέλθωσιν εἰς τὸ κοινοσιτώριον, δεῖ τὸν ἀδμισσιονάλιον καὶ τοὺς χαρτουλαρίους τῶν βαρβά-¹⁵
 ρων καὶ τοὺς ἐρμηνευτὰς ἀναγαγεῖν τὸν πρέσβην, καὶ καθίσαι αὐτὸν ἐν τῇ ἀντικονοιστωρίῳ, δοῦναι δὲ τοὺς χαρτου-
 λαρίους καὶ ἐρμηνευτὰς κιτατώριον τοῦ μαγίστρου τοῖς ἀδμισ-
 σιοναλίοις, καὶ τὰ ἄλλα γίνονται ὡς ἐν σιλεντίῳ. χρὴ δὲ τὸν

parere. Pariter Imperator ipse legato salutem per decurionem nuntiat et hanc suam voluntatem: *Cras te excipiemus; veni ergo.* Mandata igitur capse vespera dantur et senatoribus circumnuntiantur, cras fore silentium, legatumque Persarum a Domino excipiendum. Admissionalis debet tunc ad magistrum accedere eumque interrogare de labarensibus, [num et quot numero illos adesse velit,] danturque mandata, etiam illos debere adesse et suis in locis cum armatis stare. Procedunt et conveniunt in aulam proceres omnes eo die in holosericis. Legatus per regiam [portam] intrat; quem magister sua in schola excipit interrogatque, num secum habeat munera heri sui nomine Imperatori offerenda, addens, se omnia illa prius, quam in conspectum Domini veniant, lustrare debere eorumque cognitionem sumere seu indiculum conficere. Confecto illo negotio, intrat magister ad Augustum, ad eumque de munerum ratione, numero atque pretio refert, et simul cognitionem seu indiculum porrigit. Interim praestolatur legatus in schola magistri. Deinceps ut admissi a Domino proceres ingressique fuerunt consistorium, debent admissionalis et chartularii barbarorum et interpretes legatum sursum [e schola per aulam in palatiam] ducere et in anticonistorio [vel atrio, per quod in consistorium introitus patet,] deponere; ipsi autem chartularii et interpretes citatorium vel commonitorium magistri admissionalibus exhibere; reliquaque fiunt ut in silentio. Inter haec magister paratos esse iubet candidatos armatos et pueros speciosos, istorum pedisequos; et egreditur Imperator e cubiculo, stipatus a patricio, residetque in magno consistorio, et intrant proceres, in atrabaticis

μάγιστρον ἐτοιμάσαι κανδιδάτους ἈΡΜΑΤΥΣ καὶ ποῦραὸς εὐ-
 σχήμους τοὺς ἀκουλουθούντας αὐτοῖς. καὶ ἐξέρχεται ὁ βα-
 σιλεὺς ἐκ τοῦ κονβουκλείου, δηριγενόμενος ὑπὸ τοῦ πατρι-
 κίου, καὶ κάθηται εἰς τὸ μέγα κοναισιτώριον, καὶ οἱ ἄρχον-
 5τες εἰσέρχονται, δηλονότι μετὰ ἀτραβατικῶν κατὰ τὸ ἔθος.
 ἐν τσοούτῳ δὲ δεῖ τὸν ἀδμισσιονάλιον ἀγαγεῖν τὸν πρέσβην
 καὶ παραστῆσαι αὐτὸν εἰς τὸν τοῖχον ἀντὶς τοῦ βήλου τοῦ
 10μεγάλου θεινουῦ κοναισιτωρίου. ἀνοίγονται δὲ αἱ τρεῖς θύ-
 ραι τοῦ κοναισιτωρίου, εἴαν ἔχη ἵππους εἰς τὰ ξένια· καὶ
 15ιοτρία βῆλα πάντως κρέμανται ὀλοσήρικα. καὶ μεθ' δεχθῶ- D
 σιν πάντες οἱ ἄρχοντες, κτεύει (ὡς ἐν ἑποθέσει) ὁ μάγι- Ms. 160. a
 στρος οὕτως· „κλήθῃτω Ἰεσδεκος ὁ πρέσβης Χοσρόου τοῦ
 βασιλέως Περσῶν καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἐλθόντες, καὶ ἐπάγει ἄρ-
 μάτους.“ ταύτην δὲ τὴν κιτατίονα χρῆ τοὺς τῶν βαρβάρων,
 20ὡς εἴρηται, δοῦναι τοῖς ἀδμισσιοναλίσις, καὶ οἱ ἀδμισσι-
 νάλιοι ποιούσι δύο χαρτία, ἐν μὲν μεγάλοις γράμμασιν γε-
 γραμμένον, καὶ διδόασιν τῷ σιλεντιαρίῳ, κάκεινος τῷ ὀστια-
 25ρίῳ, καὶ πρααναγινώσκειται διὰ τοῦ χαρτουλαρίου ἐν τῷ κον-
 βουκλείῳ τῷ βασιλεῖ, ἕτερον δὲ πιττάκιον ἐπιδίδωσιν τῷ μα- Ed. L. 236
 30γοίστρω πρὸς ἀνάμνησιν αὐτοῦ. λαμβάνει δὲ κατ' ὁ τερτιοκῆ-
 ριος τὸ ἴσον τῆς κιτατίονος, καὶ στήκει ὀπίσω τοῦ μαγι-
 στρον, καὶ ὑπομνήσκει αὐτόν. μετὰ οὖν τὴν κιτατίονα τοῦ

1. ΣΧΟΛ. ὀπλίτας. ΣΧΟΛ. παιδας. 3. πραιποσίτου conī.
 R. 14. τοὺς τῶν βαρβάρων. Hoc loco aliquid excidiisse cen-
 set R.

nempe, ut mos est. Dum haec fiunt, debet admissionalis legatum ad-
 ducere et ad parietem, qui est e regione veli magni aestivali consisto-
 rii, collocare. Si legatus in muneribus etiam equos habeat, aperiuntur
 tres portae consistorij. Utcunque vero sit, semper tria vela ho-
 loserica curatur ut e tribus portis dependeant. Tandem, quum pro-
 ceceres omnes a Domino accepti et admissi fuerint, citat, ut exemplum
 fingam, sic verbi gratia: *Vocetur Iesdecus, legatus Chosrois, regis*
Persarum, et qui cum eo venerunt; et arcessat [decurio] armatos.
 Hanc citationem debent interpretes et chartularii barbarorum, ut
 iam dictum est, admissionalibus exhibere: et hi, admissionales, tum
 conficiunt duas chartas, unam quidem magnis litteris conscriptam,
 quam silentiario tradunt, et hic porro tradit ostiario; quo facto illa
 citatio ex eodem exemplari recitatur a chartulario in cubiculo coram
 Imperatore, priusquam is in consistorium egrediatur; alterum autem
 exemplar exarant tantum ut pittacium aut schedulam, quam magistro
 tradunt memoriae gratia. Sed et tertiocerius exemplum citationis
 sumit, et stans retro magistrum commonefacit ipsum de pronuntianda
 citatione, quando tempus instat. Post citationem itaque magistri
 intrat decurio in parvum consistorium, sumtosque secum armatos

μαγίστρον εισέρχεται ὁ δηκουρίων εἰς τὸ μικρὸν κονιστωρίον, καὶ λαμβάνει τοὺς ἀρμάτους κανδιδάτους, καὶ ἐκβάλλει αὐτοὺς, καὶ ἴσθησιν αὐτοὺς δεξιᾶ καὶ ἀριστερᾶ ἐμπρὸς τῶν ἀρχόντων μετὰ τοὺς ὑπατικούς, καὶ τηρικαῦτα ἐξέρχεται ἔξω, καὶ ἐὰν ἴδῃ, ὅτι ἐτοιμός ἐστιν ὁ προεβευτής, κρά-5 ζει ὁ δικουρίων „LEVA”. καὶ ἐπαιρομένου τοῦ βήλου, ῥί-
 Βπτει ἑαυτὸν ἔξω ὁ πρέσβης ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, ἔνθα τὸ πορφυροῦν μάρμαρον, καὶ προσκνυεῖ, καὶ ἀνίσταται. καὶ μεθ’ εἰσέλθῃ τὸν πυλῶνα, πάλιν ῥίπτει ἑαυτὸν, καὶ προσκνυεῖ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, καὶ ἀνίσταται. καὶ πάλιν ἐν τῷ μέσῳ 10 τοῦ κονιστωρίου ὁμοίως προσκνυεῖ, καὶ τότε ἔρχεται καὶ φιλεῖ τοὺς πόδας, καὶ ἴσταται ἐν τῷ μέσῳ, καὶ ἐπιδίδωσσι τὰ γράμματα, καὶ λέγει τὸν ἀσπασμὸν τοῦ βασιλέως αὐτοῦ. χρῆ οὖν ἐρωτῆσαι τὸν βασιλέα· „πῶς ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν σὺν Θεῷ ὑγιαίνει; χαίρομεν ἐπὶ τῇ ὑγείᾳ αὐτοῦ;” καὶ ὅσα θέλει 15
 C ἐνδιάθετα ῥήματα, λέγει πρὸς τὸν πρεσβευτήν. μετὰ ταῦτα λέγει ὁ πρέσβης ὅτι „ὁ ἀδελφός σου ἐπεμψέν σοι δῶρα, καὶ παρακαλῶ δεχθῆναι αὐτά.” καὶ ἐπιτρέπει τοῦτο ὁ βασιλεύς. καὶ ἐξέρχεται ὁ πρεσβευτής, καὶ μετὰ τῶν ἀνθρώπων αὐτοῦ βαστάζει τὰ δῶρα, καὶ εισέρχεται βαστάζων, 20 αὐτὸς μὲν ἢ πάλιν ἢ κοσμίδιν ἢ ὀτιδήποτε, ἐὰν ἐστιν τίμιον, τῶν δὲ ἄλλων ἕκαστος ἐν εἶδος βαστάζει. χρῆ δὲ

6. ΣΧΟΛ. Ἐπαρον.

candidatos illinc educens Introducit [in magnum] et collocat dextraque sinistraque coram proceribus proxime a consularibus. Quo facto exit rursus, vidensque paratum esse legatum, clamat: *Leva*, id est *tolle* [scilicet te]. Velo ad haec sursum levato, prosternit se legatus extra consistorium, in terram ibi, ubi rotundus porphyreticus lapis in pavimento conspicuus iacet; Dominumque adorat, eoque facto, resurgit. Ingressus deinde per fores, protinus se rursus prosternit, adoratque Dominum humi iacens, et resurgit. Iterat hanc venerationem tertia vice in medio consistorio: qua peracta, propius accedens osculatur pedes Augusti, et adstat coram, traditque litteras sui principalis, et salutem Imperatori eius nomine nuntiat. Tunc interrogat Imperator: *Frater noster quomodo valet per gratiam Dei? Laetatur sospes si fuerit; et alia verba, quae animo suo secum volvit et agit.* Tum dicit legatus: *Frater tuus misit tibi dona, quae rogo velis acceptare.* Annuente Imperatore, exit legatus [in anticonsistorium], et affert ipse una cum familiaribus suis illa dona intus ad conspectum Domini. Et ipse quidem aut pallam aut pretiosam aliam mundi muliebris suppellectilem aut aliam quodcumque, dummodo magni et excellentis valoris sit; ceterorum barbarorum singuli singulas species baiulant. Debent autem prius in anticonsistorio per

προετοιμασθῆναι αὐτοὺς διὰ τῶν ἐρμηνευτῶν ἐν τῷ ἀντικου-
 σιστωρίῳ, καὶ βαστάζοντας πάντας ἐλθεῖν. καὶ αὐτοὶ δὲ Ms. 160. b
 πάντες εἰς τὸν ἀντικρὺ τῆς σέλλης τοῦτον ἔξω τοῦ βήλου D
 ἴστανται, καὶ ἐπαιρομένου τοῦ βήλου, ῥίπτουσιν ἑαυτοὺς
 5 ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, καὶ πάλιν εἰσέρχονται τὴν θύραν, καὶ
 ῥίπτουσιν ἑαυτοὺς, καὶ τρίτον τοῦτο ποιοῦσιν. καὶ τότε δέ-
 χονται οἱ σιλεντιάριοι πάντα τὰ δῶρα, καὶ κίνδυνον ἔχου-
 σιν καταγαγεῖν αὐτὰ κατὰ τὴν γνώσιν τοῦ μαγίστρου εἰς τὴν
 βεστοσάκραν καὶ παραδοῦναι, καὶ γίνεται αὐτῶν διατίμη-
 10 σις, καὶ δεῖ τοὺς βεστοσακράνους τὴν διατίμησιν τῶν δῶρων
 εὐθέως ἀγαγεῖν τῷ μαγίστρῳ, ὥστε εἶδέναι αὐτὸν, τί ἐστὶν
 τὸ προσενεχθὲν, καὶ ἐν καιρῷ ἀντιδώρων ὑπομνησαι τὸν βα-
 σιλέα, τί χρῆ αὐτὸν ἀντιπέμψαι διὰ ἰδίων πρεσβευτῶν. τῶν
 δῶρων οὖν προσενεχθέντων, λέγει ὁ βασιλεὺς τῷ πρέσβει Ed. L. 237
 15 „ἀνάκτησαι σαυτὸν ὀλίγας ἡμέρας, καὶ εἴ τι ἔχομεν λαλῆσαι,
 λαλοῦμεν, καὶ μετὰ καλοῦ ἀπολύομέν σε πρὸς τὸν ἀδελφὸν
 ἡμῶν.” καὶ εὐχαριστεῖ ὁ πρέσβης καὶ προσκυνεῖ, καὶ πάλιν
 προσκυνεῖ εἰς τοὺς αὐτοὺς τόπους, καὶ ἀναχωρεῖ. καὶ ἐπὶ
 χαλασθῆ τὸ βῆλον, ἴστανται ὁ δικουρίων, καὶ κίττεναι ὁ μά-
 20 ρογιστρος „STRANFER,” καὶ λαμβάνει τοὺς ἀρμάτους κανδιδάτους
 ὁ δικουρίων, καὶ ἐκβάλλει εἰς τὸ μικρὸν κονιστωρίον. καὶ

9. ΣΧΟΛ. τιμίαν ἐσθῆτα. 20. ΣΧΟΛ. μετῴφερε.

interpretes ordinati fuisse atque praeeparati, suaque quisque sarcina
 instructi, et absque mora cum suis oneribus in magnum consistorium
 intrare. Stantes ad parietem, qui est e regione solii extra velum,
 prosternunt sese, simulac illud sublevatur, humi, tum surgunt; et
 ingressi per portam, prosternunt sese iterum, et tandem tertium
 quoque. Silentarii tum excipiunt ab illis dona, curamque et offi-
 cium illud habent, ut illa secundum cognitionem seu indiculum a ma-
 gistro sibi traditum in vestosacram seu sacrum vestiarium deporten-
 tur, et in manus vestosacranorum tradantur. Ubi aestimantur, de-
 bentque vestosacranum vel officium sacri vestiarum protinus cum donorum
 aestimationem in scripto magistro exhibere, quo sciat ille, quid mu-
 nerum et quanti pretii legatus attulerit, possitque Imperatori eius rei
 memoriam renovare quo tempore alia dona in istorum compensatio-
 nem comparanda et cum nostratibus legatis illuc remittenda sunt.
 Donis in hunc modum exhibitis, hortatur Imperator legatum his
 verbis: *In praesentia quidem abi, post interiectos paucos dies rursus
 ad colloquium de rebus necessariis vocandus, honestisque omnibus
 modis ad fratrem nostrum remittendus. Interea quiete te recrea,
 tempusque hilariter transige.* Ad haec gratias agit legatus, et ade-
 rat semel atque iterum iisdem in locis, in quibus id antea fecerat
 accedens, et sic abit. Laxato tum demissoque velo, procedit de curia

τοῖς ἀνίσταται ὁ βασιλεὺς, καὶ τὰ λοιπὰ πάντα γίνεται κατὰ τὸ ἔθος. χρῆ δὲ τὸν πρεσβευτὴν κάτω ἀναμεῖναι εἰς τὴν σχολὴν τοῦ μαγίστρου, καὶ τὸν μάγιστρον κατελθεῖν καὶ συνβτάξασθαι αὐτῷ καὶ ἀπολύσαι.

ΚΕΦ. 5.

5

Ὅσα δεῖ ἐν ταῖς ἄλλαις ἡμέραις ἐπὶ τοῦ πρεσβευτοῦ παραφυλάττεσθαι.

Ἐντυχὼν τοῖς γράμμασιν ὁ βασιλεὺς, ὅτε βούλεται, ἐπιτρέπει τῷ μαγίστρῳ δηλώσαι τῷ πρεσβευτῇ, ἵνα τῇ ἑξῆς προέλθῃ εἰς τὸ παλάτιον· δηλοῖ δὲ καὶ αὐτὸς, ἐὰν βούληται, τοῦ σιλεντιαρίου αὐτῷ, ἵνα προέλθῃ, καὶ γίνεται σιλέντιον, καὶ τὸ ἄρμα κρατεῖται, καὶ οἱ λαβαρήσιοι ἴστανται, καὶ ἐπὶ προέλθῃ, δέχεται αὐτὸν ὁ μάγιστρος εἰς τὴν σχολὴν τὴν ἑαυτοῦ, καὶ εἰ καθήμενον αὐτὸν καὶ ἀνέρχεται, καὶ μηνύει τῷ βασιλεῖ, καὶ δέχεται αὐτὸν ἔσω, εἴτε ἐν τῷ πορτί-
 Ms. 161. κῳ, εἴτε ἐν τῷ αὐτῷ ἀνγουσταίῳ. εἰ δὲ ἔχει δῶρα ἴδια ὁ ἀπρέσβης, πρὸ μιᾶς παρακαλεῖ διὰ τοῦ μαγίστρου, ἵνα δεχθῶσι, καὶ ἐὰν ἐπιτρέψῃ ὁ δεσπότης, δείκνυσιν αὐτὰ τῷ μαγίστρῳ ἐν τῇ σχολῇ, καὶ γίνεται αὐτῷ γνῶσις. καὶ χρῆ

in medium consistorium, citatque seu clamat magister: *Transfer*. Quo audito decurio armatos candidatos secum in parvum consistorium transfert. Surgit tum Imperator, ceteraque fiunt pro consueto more. Legatus interea debet infra [id est apud introitum palatii] in schola magistri magistrum exspectare, donec hic [e palatio] descendat ipsique vale dicat, et sic domum eum dimittat.

CAP. 90.

De iis, quae oportet per ceteros dies, quos legatus in Urbe transigit, circa eum observari.

Postquam sic nactus est Imperator perlegitque Persae litteras, Imperat, quando ipsi libuerit, magistro, ut significet ad legatum, proximo die in palatium ut veniat. Ipse quoque Imperator, si placeat, id idem legato per silentiarium significat, et fit silentium, et arma seu scuta et hastae tenentur a candidatibus, et labarenses adstant [cum suis labaris per aulam palatii protenti]. Legatum itaque advenientem excipit magister in schola sua; ibique relinquens sedentem ascendit ad Imperatorem, eique significat, legatum adesse. Quem Imperator intus sive in porticu [augustei], sive etiam in ipso augusteo excipit. Si vero legatus propria sibi sua dona secum habet, quae oblata suo nomine Imperatori vellet, debet pridie eius diei,

τὸν μάγιστρον προαναγαγεῖν τῷ βασιλεῖ, ἐπιδειξάει δὲ αὐτῷ καὶ τὴν γνώσιν τῶν δώρων. καὶ ὁ πρέσβης, ἐὰν θέλῃ δέξασθαι, εἰσερχόμενος παρακαλεῖ τὸν δεσπότην, ἵνα δεχθῆ τὰ δῶρα αὐτοῦ· καὶ ἐὰν ἐπιτρέψῃ ὁ δεσπότης, εἰσέρχονται οἱ ὕμνησται αὐτοῦ βαστάζοντες τὰ δῶρα αὐτοῦ, καὶ κατὰ τὸ ὅμοιον σχῆμα γίνεται ὡς ἐπὶ τῶν βασιλικῶν δώρων, καὶ γίνεται συντυχία. χρὴ δὲ τὸν βασιλέα πάλιν καὶ συνεχῶς καὶ καλῶς μεμνησθαι τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν καὶ τῆς διαθέσεως αὐτοῦ, καὶ ἐὰν ἔστιν εἰρήνη, καὶ τοιαῦτά τινα λαλοῦσιν, Ed.L. 238

10 καὶ ἀπολύει αὐτὸν ὁ βασιλεὺς, καὶ ἀναμένει τὸν μάγιστρον ἔξω, καὶ ἐξέρχεται ὁ μάγιστρος καὶ συντάττεται αὐτῷ ἄνω, καὶ ἀπολύει αὐτὸν καὶ αὐτός. ἐν δὲ ταῖς ἄλλαις ἡμέραις μεταστέλλεται αὐτὸν, καὶ λαλεῖ τὰ περὶ τοῦ πράγματος. καὶ ἐὰν συνίδῃ, ἐπιτρέπει τῷ μαγίστρῳ ἢ καὶ ἄλλοις ἄρχουσι

15 ὡς αὐτῷ ἔξω λαλῆσαι μετὰ τοῦ πρεσβευτοῦ. ἐὰν δὲ εἴη τελεία φιλία μετὰ τῶν πολιτειῶν, δει τὸν βασιλέα πέμπειν B καὶ συνεχῶς αὐτὸν ἐπισκέπτεσθαι καὶ μανθάνειν, πῶς ἔμει-

quo secunda vice ad Augustum admittitur, per magistrum supplicari, dignetur Dominus ea acceptare: Dominoque annuente, monstrat ea tunc ipso audientiae dñe magistro in eius schola; et conficitur eorum notitia seu indiculus; quem monstrare prius magister Imperatori debet ad eum ascendens. Legatus dein, quum iam in eo et oportunitate tempus est, ut excipiat et admittatur ad Dominum, ingreditur, et iam praesens supplicatur Domino, velit munera sua benigne acceptare. Et tum, data ab Imperatore venia, introeunt legati domestici, baiulantes eius dona, fiuntque omnia eadem, quae fieri modo dicebamus, quum ipsius Persarum regis munera Imperator acceptat. Et tum demum fit colloquium. Meminerit tum Imperator non minus, quam superiore admissione, diligenter solliciteque atque frequenter Persae nomen honorifico cum elogio citare et interrogare, quem ille animum erga se prodat, et spesne sit impetrandae ab illo pacis. Post recipiatos eiusmodi sermones licentiam dat Imperator legato abeundi: qui magistrum extra locum admissionis sursum in ipso palatio [non, ut antea, in eius schola] praestolatur. Magister paulo post digressus a Domino exit foras ad legatum, valeque ipsi dicit, et licentiam ipse quoque dat. Post primas has binas admissiones accessit Imperator, quoties ipsi placuerit, legatum, et cum eo de negotio ambobus imperiis communi huiusque legationis argumento sermones miscet. Si visum fuerit, etiam magistro soli permittit, aliisque proceribus praeter eum, foris extra palatium cum legato res agitare. Si denique amicitia perfecta intercedat ambo imperia, est Imperatoris nostri, ut visitatores identidem legato immittat, suo nomine percontaturos, quid agat, qui valeat, quomodo sua ipsi mansio arrideat. Item ut ipsi de ferculis mensae suae portiones, et tam in nostris diebus festis, quam

γεν, καὶ πέμπειν αὐτῷ καὶ μέρη, καὶ ὅν ταῖς ἑορταῖς ταῖς ἡμετέραις καὶ ταῖς αὐτοῦ ταῖς ἐπισήμοις ξένια, καὶ πολυτρόπως αὐτὸν θεραπεύειν.

ΚΕΦ. 5α.

Ἀναγόρευσις Λέοντος βασιλέως τοῦ τῆς θείας λήξεως.

5

Ἐτελευτήσαντος Μαρκιανοῦ τοῦ τῆς θείας λήξεως, καὶ τοῦ ψηφίσματος εἰς Λέοντα τὸν τῆς εὐσεβοῦς λήξεως γινόμενον παρὰ τῆς συγκλήτου, συνῆλθον πάντες ἐν τῷ κάμπῳ, τοῦτο μὲν οἱ ἄρχοντες καὶ αἱ σχολαὶ καὶ οἱ στρατιῶται, τοῦτο δὲ καὶ Ἀνατόλιος ὁ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, ¹⁰ Μαρτυριῶν ὄντος μαγίστρου· καὶ τῶν λαβάρων καὶ τῶν σίγνων ἐπ' ἐδάφους κειμένων, ἤρξαντο πάντες κράζειν οὕτως· „εἰσάκουσον, ὁ Θεός, σὲ παρακαλοῦμεν. ἐπάκουσον, ὁ Θεός· Λέοντι ζωή, εἰσάκουσον, ὁ Θεός· Λέων βασιλεύσει. Θεὲ φιλάνθρωπε, Λέοντα βασιλέα τὸ πρῶγμα τὸ δη- ¹⁵ Δμόσιον αἰτεῖ· ὁ στρατὸς Λέοντα βασιλέα αἰτεῖ· Λέοντα οἱ νόμοι ἐκδέχονται· Λέοντα τὸ παλάτιον ἐκδέχεται· αὐταὶ εὐχαὶ τοῦ παλατίου· αὐταὶ ἐντεύξεις τοῦ στρατοπέδου· αὐταὶ εὐχαὶ τῆς συγκλήτου· αὐταὶ εὐχαὶ τοῦ λαοῦ· Λέοντα

2. ἡμέραις· cod. pro ἡμετέραις.

in illis, quos Persae suo more et ex religione sua hilariter celebrare solent, munuscula hospitalia mittat, multisque et exquisitis modis eum colat atque decreteatur.

CAP. 91.

Renuntiatio Leonis Imp. divinae sortis; seu, quibus ceremoniis Leo dictus Imperator fuerit.

Marciano divinae sortis vita defuncto, suffragioque senatus Leonem piae sortis Imperatorem flagitante, conveniebant omnes in campo, tam archontes [seu rectores vel honorati] et scholae [seu vexillationes comitatenses] et denique milites, quam etiam Anastolius, tum archiepiscopus Constantinopolitanus, et Martialis magister; labarisque et signis humi iacentibus, incipiebant omnes clamare: *Audi, o Deus, te rogamus. Exaudi, o Deus; Leonis vitam indulge. Audi o Deus; Leo imperet. O Deus hominibus benigne; Leonem Imperatorem res publica flagitat; exercitus Leonem Imperatorem flagitat; Leonem respiciunt leges; Leonem exspectat palatium. Haec sunt vota palatii; haec sunt supplicationes castrorum; haec sunt desideria senatus; haec sunt vota populi. Leonem orbis terrarum exspectat; Leonem exercitus exspectat. Commune decus, Leo, veniat. Commune bonum, Leo, regnet. Exaudi, o Deus, te rogamus.* Et protinus adducebatur Leo, qui tunc comes et tribunus Martiariorum erat, cique in tribunal eniso impo-

ὁ κόσμος ἀναμένει· Λέοντα δὲ στρατὸς ἐκδέχεται· τὸ κοινὸν καλὸν, Λέων, ἔλθτω τὸ κοινὸν ἀγαθόν, Λέων, βασιλεύσει· εἰσάκουσον, ὁ Θεός, σὲ παρακαλοῦμεν." καὶ παραχρημα Λέων, κόμης ὢν καὶ τριβουῖνος τῶν ματτιαρίων, ἠγνέ-
 5 χθη, καὶ ἀνελθόντος αὐτοῦ εἰς τὸ τριβουναλίον, Βούσαλγος καμπίδουκτωρ ἐπέθηκεν τῇ κεφαλῇ αὐτοῦ τὸν μανιάκιν, καὶ Ed. L. 239
 ἄλλος μανιάκιν ἀπὸ Ὀλυμπίου, ὁμοίως καμπίδουκτορος, ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ ἐπεδόθη· καὶ τὰ λάβαρα εὐθὺς ἀνορθώθη, καὶ ἐκράγη παρὰ πάντων· „Λέων αὐγουστε, σὺ νικᾷς, σὺ
 10 εὐσεβής, σὺ σεβαστός· ὁ Θεός σε ἔδωκεν, ὁ Θεός σε φυλάξει· τὸν Χριστὸν σεβόμενος αἰεὶ νικᾷς· πολλοὺς χρόνους Λέων βασιλεύσει· χριστιανὸν βασίλειον ὁ Θεός περιφρουρήσει." καὶ παραχρημα σκεπαστός ἀπὸ χελῶνος ἐν τῷ τριβουναλίῳ παρὰ τῶν κωνιδάτων καὶ τὴν βασιλικὴν ἐνδυσά-
 15 μενος ἐσθῆτα καὶ τὸ διάδημα φορέσας καὶ οὕτω φανεῖς τῷ δήμῳ, παρὰ πάντων τῶν ἀρχόντων κατὰ τάξιν προσεκυρήθη, καὶ τὸ σκουτέριν καὶ τὴν λαγκίαν ἐκράτησεν, καὶ ὁμοίως εὐ-
 φημήθη παρὰ πάντων οὕτως· „καὶ δυνατὸς καὶ νικητὴς καὶ σεβαστός, εὐτυχῶς, εὐτυχῶς· πολλοὺς χρόνους, Λέων αὐ-
 20 γουστε, βασιλεύσεις· τοῦτο τὸ βασίλειον ὁ Θεός φυλάξει· χριστιανὸν βασίλειον ὁ Θεός φυλάξει," καὶ ἄλλα τοιαῦτα καὶ διελάλησεν διὰ τοῦ λιβελλαρίου οὕτως· „αὐτοκράτωρ Καῖσαρ Λέων νικητὴς αἰεὶ σεβαστός· ὁ Θεός ὁ παντοδύναμος καὶ ἡ κρίσις ἡ ἡμετέρα, ἰσχυρώτατοι συστρατιῶται, αὐτο-
 25 κράτορά με τῶν τῶν Ῥωμαίων δημοσίων πραγμάτων εὐτυ-

6. ΣΧΟΛ. παιδαγωγιαγός.

nebat Busalgus campiductor torquem super caput; imponebat etiam alium torquem Olympius, et is quoque campiductor, eius dextrae. Quo facto labara rursus erigebantur, et proclamabatur ab omnibus: *Leo Auguste, tu vincis, tu pius, tu Augustus; Deus te dedit; Deus te custodiet; Christum colens semper vincis; Leo multos annos regnet; Christianum imperium Deus custodiat.* Et protinus a candidatis in tribunali testudine militari cinctus indutusque sub eius praetenta veste imperiali et diademate, sese monstrabat populo. Omnes tum proceres eum ordine quisque suo adorabant scutum et lanceam tenentem; et omnes clamabant pariter sic: *Et potens, et victor, et Augustus, feliciter, feliciter; multos annos, Leo Auguste, imperes. Imperium hoc Deus custodiat. Christianum imperium Deus custodiat,* et alia talia. Leo post haec voce libellarii coronam sic alloquebatur. *Imperator Caesar Leo victor semper Augustus: Deus omnipotens et iudicium vestrum, fortissimi commilitones, Imperatorem rei Romanorum publicae me feliciter elegit.* Clamabant omnes:

ἡὼς ἐξελέξατο." παρὰ πάντων ἐκράγη· „Ἄτων αὐγούστε,
 σὺ νικῆς· ὁ σὲ ἐκλεξάμενος σὲ διαφυλάξει· τὴν ἐκλογὴν
 Cείαντου ὁ Θεὸς περιφρουρήσει. εὐσεβὲς βασιλεῖον ὁ Θεὸς
 Ms. 162. φυλάξει. καὶ εὐσεβῆς καὶ δυνατῆς." ἀπόκρισις. αὐτοκρά-
 τωρ Καῖσαρ αὐγουστος· „ἔξεταί με ἔξουσιαστὴν ἄρχοντα τῶν 5
 κόπων συστρατιωτῆν, ὧν μεθ' ὑμῶν ἔτι στρατευόμενος ἔμα-
 θον ὑπομένειν." παρὰ πάντων ἐβοήθη· „εὐτυχῶς ὁ στρα-
 τὸς σε βασιλεύοντα, νικητῆ· ὁ στρατὸς σε βασιλεύοντα, εὐ-
 τυχή· σὲ ποδοῦμεν πάντες." ὁ αὐγουστος· „καὶ ἔγνω, ὅ-
 ποῖα ὀφείλω δώματα παρασχέιν ταῖς δυνάμεσιν." ὑπὸ πάν- 10
 των ἐκράγη· „καὶ εὐσεβῆς καὶ δυνατὸς καὶ λογιώτατος." ὁ
 αὐγουστος· „ὑπὲρ ἐντεύξεως τῆς ἁγίας καὶ εὐτυχοῦς βασι-
 Dλειᾶς μου ἀνὰ ἐ νομισμάτων καὶ λίτραν ἄργύρου καταβου-
 κοῦλον δώσω." παρὰ πάντων ἐβοήθη· „καὶ εὐσεβῆς καὶ
 θαυσιλῆς. διὰ σοῦ τιμαί, διὰ σοῦ εὐαίαι. χρυσοῦς αἰῶ- 15
 νας βασιλεύουσα εὐτυχῆς εἴη ἡμῖν ἡ βασιλεία σου." αὐτο-
 κράτωρ Καῖσαρ αὐγουστος· „ὁ Θεὸς μεθ' ὑμῶν." καὶ εἰσ-
 ἤλθεν εἰς τὴν πόλιν, καὶ τὰ λοιπὰ ἐγένετο κατὰ τάξιν. μετὰ
 οὖν τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ λιβελλαρίου εἰσέρχεται εἰς τὸ μουτα-
 τώριον, καὶ οἱ πατρίκιοι ἐγγὺς αὐτοῦ καὶ οἱ δύο ἑπαρχοῖο 20
 Ed.L. 240 καὶ ὁ μάγιστρος, καὶ εἰσέρχονται τρεῖς κατὰ σχολὴν, καὶ
 δίδωσιν αὐτοῖς λιγατούρας, καὶ μετὰ ταῦτα λογύρια γίνεται,
 καὶ ἀναπληροῦνται. ταῦτα δὲ πράξας, ἐξελθὼν ἀπῆλθε πε-

6. συστρατιῶται coní. R.

22. ΣΧΟΛ. πρεσβευτικᾶ.

Leo Auguste, tu vincis. Qui te elegit, custodiet te. Suam electionem custodiet atque tuebitur Deus. Pium imperium custodiet Deus. Et pius et potens. Continuabat Imperator Caesar Augustus: *Habebitis me Dominum rectorem, qui vobis exemplo suo praeibit et magistrabit, ut commilito, labores, quos tolerare tum didici, quum vobiscum militiam facerem.* Clamabant omnes: *Feliciter. Exercitum te Imperatorem, o victor; exercitus te Imperatorem, o felix; te desideramus et flagitamus omnes.* Augustus: *Novi, qualia dona dare debeam copiis.* Clamabant omnes: *Et pius et potens et sapientissimus.* Augustus: *Pro eo, quod sanctum et felix imperium meum adii, dabo singulis quinos nummos seu solidos aureos et litram argenti catabuculum* [id est pro singulis buccis seu viritim]. Exclamabant omnes: *Et pius, et liberalis atque magnificus. A te veniunt honores, a te facultates. Aurea saccula moderetur nobis felix faustumque imperium tuum.* Imperator Caesar Augustus: *Deus sit vobiscum.* Et his dictis intrabat in Urbem, fiebantque cetera ut mos est. Scilicet post dictam recitationem libellarii (ille mos est) intrat Imperator iu mutatorium in comitatu patriciorum et amborum praefectorum [Urbis scilicet atque praetorii] et magi-

ζευών εἰς τὸν παπλιεῶνα, τὴν ἐκκλησίαν, μὴ ὄντος ἐκεῖ τοῦ
 ἐπισκόπου· ὁ γὰρ ἐπίσκοπος καὶ ὁ κληρὸς αὐτοῦ προέλαβεν
 εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν· πρεσβύτεροι δὲ εὐρίσκονται ἐν
 τῷ παπλιῶνι· (ἡ δὲ τοῦ παπλιῶνος προσηγορία Ῥωμαϊκὴ
 5 ἔστι Papili. ὃ γὰρ λέγεται, ὃ καλοῦσιν οἱ Ἕλληνες ψυχάριον
 τὸ πετάμενον περὶ τὰς κράμβας καὶ τὰ λοιπὰ λάχανα· ἐπει-
 δὴ οὖν τὰ παραπετάσματα τοῦ παπλιεῶνος ἔοικεν τοῖς πτε-
 10 ροῖς τοῦ ζουφίου τούτου, διὰ τοῦτο οἱ Ῥωμαῖοι παπλιῶνα B
 αὐτὸν καλοῦσιν.) καὶ ἀποθέμενός ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ μουτα-
 15 τωρίῳ τὸν στέφανον, εἰσέρχεται καὶ εὐχεται, καὶ πάλιν ἔξ-
 ερχόμενος φορεῖ, καὶ κάθηται λευκῇ ἵππῳ, καὶ ἐπιτρέπει
 τοῖς ἄρχουσιν καθίσει, καὶ ὀψικενόμενος ἔρχεται εἰς τὸν
 ἅγιον Ἰωάννην τὸν βαπτιστὴν, καὶ ἐν τῷ μουτατωρίῳ τῷ εὐ-
 20 τρεπισθέντι ἐπαίρει τὸν στέφανον, καὶ δίδωσιν αὐτὸν τῷ
 15 πραιποσίτῳ· ὃ δὲ πραιπόσιτος ὑποκάτω βαστάζει αὐτὸν, καὶ Ms. 162. b
 ὅτε εἰσέλθῃ εἰς τὴν τράπεζαν, ἐπιδίδωσιν αὐτῷ τὸν στέφα-
 νον, καὶ ἐπιτίθεισιν αὐτὸν ἐπὶ τὴν ἁγίαν τράπεζαν, καὶ ἐπαί-
 ρει πάλιν καὶ δίδωσιν αὐτὸν τῷ πραιποσίτῳ, καὶ προσφέρει C
 κειμήλια, οἷα βούλεται, ὑπουργοῦντος τοῦ κόμητος τῶν πρι-
 20 βάτων. καὶ εἰσερχόμενός εἰς τὸ μουτατῳριον φορεῖ τὸν στέ-

stri. Tunc accedunt terni e quavis schola, quibus dat legaturas;
 tum fiunt computi [praesentis in aerario publico privatoque pecu-
 niae] et consummantur vel clauduntur. Post ea peracta abit Im-
 perator pedes in papilionem seu tentorium, illud nempe quod ec-
 clesiam castrensem exhibet, quo tempore non adest episcopus [seu
 patriarcha CPtanus]. Praeit enim ille cum suo clero in magnam
 ecclesiam: sed adsunt presbyteri in papilione. (Est autem papilio
 dictio Romana vel Latina, significans illud animalculum vel inse-
 ctum, quod circa cramben et alia olera obvolitat. Ratio appellatio-
 nis haec est. Vela papilionis vel tentorii, variis coloribus distincta,
 referunt similitudine alas illius animalculi, quod Romani papilionem
 appellant. Ex eo factum, ut insecti nomen tentorio quoque adhae-
 serit.) In hunc itaque papilionem intrat Imperator, et post depo-
 sitam in mutatorio coronam ibi preces ad Deum facit; sed illinc
 egressus imponit sibi deinceps coronam rursus, et inscendit in equum
 album; dataque magistratibus venia pariter in equos suos inscen-
 dendi, procedit in obsequio ad aedem S. Ioannis Baptistae. Cuius
 in mutatorio, quod ante eius adventum praeparatum fuit, deponit
 coronam et praeposito tradit, qui eam manibus demissis gestat; ac-
 cedentique ad mensam vel altare Domino rursus porrigit. Ibi Do-
 minus eam in sacra mensa deponit; eoque facto, tollit rursus et
 reddit praeposito, et cimelia seu monumenta donaria offert eccle-
 siae, qualia vult, comite privatarum ea ipsi ministrante. Dein re-
 versus in mutatorium induit coronam, et inscendit in equum; quo

φανον, καὶ κάθεται τῇ Ἰππῳ ἄχρι Ἑλενιαῶν, καὶ κατέρχεται ἐκεῖ, καὶ ἀπαντᾷ αὐτῷ ὁ φύλαξ τοῦ παλατίου, καὶ προσκυνεῖ, εἰ μὴ εἶη κυριακὴ, μετὰ τὸ εἰσελθεῖν αὐτὸν τὴν θύραν τοῦ παλατίου. καὶ εἰ μὴ εἶη ἀξιωματικὸς, δέχεται αὐτὸν ἀπὸ στόματος· ἐκεῖ δὲ αὐτῷ ἀπαντᾷ καὶ ὁ σταυρὸς ἐκ 5 δεξιῶν αὐτοῦ ἰστάμενος ἐπ' ἐδάφους καὶ κρατούμενος ὑπὸ τῶν βεσσητόρων. ὁ δὲ βασιλεὺς ἀλλάσσει εἰς τὸ μουτατώριον, καὶ βάλλει καμπαῖα καὶ λευκὸν ἀνρόκλαβον διβητήσιον D καὶ τὴν πορφυρᾶν γλαμύδα, καὶ ἐκεῖθεν ὡς ἐν Μαρτίῳ πᾶσα ἡ διρεκτιῶν γίνεται, καὶ κάθεται εἰς τὴν καρούχαν, προηγουμένου τοῦ σταυροῦ καὶ τῶν περσικίων. συγκαθεται δὲ αὐτῷ καὶ ὁ πρῶτος πατρικίος, ἡ ὃν ἂν ἐπιτρέψη, φιλῶν αὐτοῦ τὰς χεῖρας· οἱ γὰρ ἄλλοι ἄρχοντες προλαμβάνουσι· καὶ ἐλθὼν εἰς τὸν φόρον Κωνσταντίνου, κατέρχεται ἐκ τῆς καρούχας, καὶ δέχεται τὸν ὑπαρχον τῆς πόλεως καὶ τὴν σύγ- 15 κλητον. προσφέρει δὲ αὐτῷ ὁ πρῶτος τῶν συγκλητικῶν μετὰ τοῦ ἐπαρχον τῆς πόλεως μοδιόλον χρυσοῦν. καὶ μετὰ τὸ Ed.I. 24 δέξασθαι πάντας ἀπὸ στόματος, ἀνέρχεται εἰς τὴν καρούχαν, καὶ μόνος κάθεται. δηριγεῖται δὲ ὑπὸ τῶν συγκλητικῶν καὶ τῶν ἀρχόντων, καὶ ἔρχεται εἰς τὴν ἐκκλησίαν παρι- 20

8. καμπάγια conī. R. 10. ΣΧΟΛ. δψίκευσις.

vehitur, donec ad Helenianas venerit. Ibi autem descendit, et occurrit ipsi castos palatii, [quod ab Helena nomen habet,] ingressumque per portam palatii, genu flexo, nisi dies dominica sit, adorat. Si custos palatii simul sit axiomaticus seu honoratus, salutatur eum Imperator benigno alloquio. Ibidem ipsi quoque occurrit crux, humi fixa ad eius dextram stans, quam vestitores tenent. Imperator tum mutat vestes in mutatorio, et induit campagia et candidum auroclavum dibetsium et purpuream chlamydem; et inde fit tota directio seu comitatus processionalis eodem modo, ut paulo ante facta fuerat in Campo Martio; et inscendit Imperator in carrucham, praecunte cruce et persiciis. Assessorem habet in curru suo primum patricium, aut quemcunque deligat alium; qui quum inscendit, Imperatoris manus osculatur. Ceteri proceres currum praecedunt. Ubi venerit in forum Constantini, descendit e carrucha, et salutatur praefectum Urbis et senatum. In his offert ipsi princeps senatorum unaque praefectus Urbis modiolum [seu repandam coronam] auream. Post salutatos verbis senatores omnes rursus adscendit Imperator in carrucham, sed solus in ea considet: illinc sub conductione senatorum et archontum pergit ad magnam ecclesiam, transitu per augustaeum facto e regione horologii, magnamque per pylonem seu portalem intrat in mesaulum seu atrium. In narthece fit mutatorium seu vestium mutatio, et deponit Imperator coronam, praeposito eam tradens. Hic eam deinceps Domino reddit, qui eam

ὡν διὰ τοῦ αὐγονσταίου ἀντικρὺ τοῦ ὄρολογίου, καὶ εἰσέρ-
 χεται διὰ τοῦ μεγάλου πυλῶνος ἐπὶ τὸ μέσανλον. ἐν δὲ τῷ
 νάρθηκι γίνεται μουτατόριον, καὶ ἀποτίθεται τὸν στέφανον,
 καὶ πάλιν λαμβάνει αὐτὸν ὁ πραιπόσιτος, καὶ ἐπιδίδωσιν,
 5 καὶ ἀποτίθεται αὐτὸν ὁ βασιλεὺς ἐν τῇ ἀγίᾳ τραπέζῃ, καὶ
 προσφέρει κειμήλια, ἄπερ βουληθεῖη, καὶ χρυσίον δωρεῖται,
 (διαφόροις γὰρ οἱ βασιλεῖς δωρεαῖς φαίνονται πρὸς τοῦτο
 χρησάμενοι,) καὶ ἐξέρχεται καὶ ἴσταται ὀλίγον ἐμπρὸς τοῦ Β
 καγκέλλου, καὶ μετὰ ταῦτα εἰσέρχεται εἰς τὸ παρατίκλιον, καὶ Ms. 163. a
 10 ἀκούει τοῦ εὐαγγελίου· εἰάν δὲ θέλει, καὶ συνάγεται, καὶ
 ἀναχωρεῖ, ἐπιτιθέντος αὐτῷ τὸν στέφανον τοῦ ἐπισκόπου,
 κατὰ τὸ ἔθος τῶν προκέσσω τῆς ἐκκλησίας ῥογεύει τοῖς κλη-
 ρικοῖς, καὶ ἔρχεται ἐπὶ τὸ παλάτιον, καὶ ἀπαντῶσιν αὐτῷ
 πάντες οἱ συγκλητικοὶ ἕσω τῆς θῆγίας· ἀπαντῶσι δὲ αὐτῷ
 15 καὶ οἱ κόμητες τῶν σχολῶν οἱ φυλάξαντες τὴν πόλιν καὶ τὸ
 παλάτιον, (δεῖ γὰρ τινὰς αὐτῶν ἀπομεῖναι καὶ φυλάξαι τὸ
 παλάτιον μέχρι οὗ ὑποστρέψῃ ὁ γενόμενος βασιλεὺς,) προσ-
 κυνοῦσιν αὐτὸν, εἰάν μὴ εἴη κυριακὴ, καὶ φιλοῦσιν τοὺς C
 πόδας, καὶ δέχεται αὐτοὺς ἀπὸ στόματος· καὶ μετὰ ταῦτα
 20 προσφέρουσιν αὐτῷ οἱ συγκλητικοὶ ἅμα τῷ ἐπάρχῳ τῆς πό-
 λεως πιττάκιον τρισχιλίων λιτρῶν ἀργύρου, καὶ μεθ' ὧν δέξη-
 ται, ἀντιχαρίζεται αὐτοῖς τὸ πιττάκιον, καὶ οὕτως εἰσέρχε-
 ται δηριγευόμενος ὑπὸ πάντων, καὶ συντάσσονται οἱ ἑπαρχοὶ

6. ἡ καὶ χρυσ. ooni. R.

in sacra mensa deponit, et cimelia, quae voluerit, offert, aut et
 signatum quoque aurum donat [ecclesiae]. Deprehenduntur enim
 Imperatores nostri in hoc auro donario non eundem omnes modum
 tenuisse. Dein exit Imp. [e bimate] paullulumque stat ante can-
 cellos; tum intrat in paraticlium, et audit lectionem evangelii. Si
 cupiat, etiam communionem sacram accipit et abit, episcopo ipsi
 coronam imponente, secundum consuetudinem processionum ecclesiae
 rogam seu stipem dat clericis, et intrat in palatium, ubi omnes se-
 natores ei intra regiam portam occurrunt. Sed et comites schola-
 rum occurrunt, qui urbem et palatium hactenus custodiverant. De-
 bent enim aliqui, ceteris in campum exeuntibus, intus remanere
 et palatium custodire, donec recens electus Imperator redierit. Hi
 in genubus eum adorant, modo non sit ea dies dominica, pedesque
 ipsius osculantur; quos vicissim Imperator benigno alloquio excipit.
 Deinceps offerunt ipsi senatores per praefectum Urbis pittacium vel
 schedulam, in qua ipsi termille argenti litrae dono assignantur. Im-
 perator accipit quidem, sed protinus reddidit offerentibus neque reti-
 net. Sic itaque ingreditur stipatus ab omnibus ordinibus in interio-

καὶ ὁ ἑπαρχὸς ἐν τῷ κοινοιστώριῳ κατὰ τὸ ἔθος. οἱ δὲ συγκλητικὸι καὶ πάντες οἱ ἄρχοντες ἴστανται, καὶ εἰσέρχεται εἰς τὸ κουβούκλειον μετὰ τῶν πατρικίων, καὶ ἐκεῖ συνάττονται. οἱ πατρίκιοι καὶ ἐξέρχονται, καὶ δίδονται μίσσαι. δεῖ δὲ εἰδέναι, ὅτι ἔρχον οἱ ἄρχοντες τοῦ παλατίου παρέχουσιν, ὡς οὐκ ἐπιβουλεύουσιν αὐτῇ ἢ τῇ πολιτείᾳ, καὶ τὸ περὶ τούτου ὀρκωσκοπικὸν φυλάττεται παρὰ τῷ βασιλεῖ. εἴαν δὲ εἶη ἀγούστα ἐν τῷ παλατίῳ, ἀπαντᾷ τῷ βασιλεῖ ἐν τῷ παλατίῳ, ἤτοι ἐν τῷ ἀγουσταίῳ ἔσω, καὶ ὁ βασιλεὺς φιλεῖ τὴν κεφαλὴν αὐτῆς· καὶ τρέφει ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ μεγάλῳ τρικλίῳ κρη, ἐν μὲν τῇ ἰδίῳ αὐτοῦ ἀκουβίτῃ τοὺς πραιποσίτους καὶ πατρικίους, οὓς βούλεται, καὶ τοὺς ἐπάρχους καὶ τὸν μάγιστρον, ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις ἀκουβίτοις τοὺς στρατιώτας, οὓς ἂν κελεύσει, ἢ ἄρχοντας στρατιωτικούς. εἰσέρχονται δὲ καὶ παίγνια ἐν τῷ ἀρίστῳ, εἴαν συνίδῃ ὁ βασιλεὺς. χρὴ εἰδέναι, ὅτι ἀπὸ Ἑλενιανῶν ἕως τῆς πόρτης δύο κόμητες σχολῶν κρατοῦσι τὰ μῆλα τῆς καρούχας, ἀπὸ δὲ τῆς πόρτης ἕως τοῦ φόρου δύο κόμητες θεμεστίκων, ἀπὸ δὲ τοῦ φόρου ἕως τοῦ παλατίου δύο ἀπὸ ἑπάτων στρατιωτικοὶ κατὰ τὸ σχῆμα τὸ λεχθῆσόμενον ἐν τοῖς περὶ τοῦ Μαρτίου γεγραμμένοις. εἴαν δὲ βούλεται ὁ βασιλεὺς, ἀναχωρῶν ἐκ τῆς ἐκκλησίας ποιεῖ κοινοιστώριον, καὶ δέχεται πάντας ἀπὸ λευκῶν χλανιδίων

Ed. L. 242

Ms. 163. b

1. μάγιστρος pro ἑπαρχος con. R.

15. συνίδῃ cod. et ed.

ra palatii. Praefecti tunc et magister in consistorio licentiam abeundi sumunt. At senatores et ceteri magistratus permanent adhuc ibidem stantes, donec ingressus Imperator in cubiculum in comitatu patriciorum his abeundi veniam dederit; his autem egressis tandem missae dantur. Non praetereundum, proceres palatinos fidem suam iureiurando obligare, se nunquam aut ipsi Imperatori aut imperio insidias structuros esse. Litteris consignatam eius sacramenti formulam asservat Imperator penes se. Si Augusta sit in palatio, obviam it Imperatori novo, sed in palatio, id est intra augusteum; eiusque caput Imperator osculatur. Ad convivium penes se tum retinet Imperator in magno triclinio, ad suam quidem, cui ipse accumbit, tabulam praepositos et patricios, quos voluerit, et praefectos et magistrum, ad reliquos autem accubitus seu mensas, milites, quos ipse designaverit, aut et magistratus militares. Intranit quoque iadi et ludiones in prandium; sed non nisi conscio et indigente Imperatore. Tenendum quoque hoc est, ab Helenianis inde usque ad portam poma carruchae teneri a duobus comitibus scholarum; a porta vero inde usque ad forum [Constantini] a duobus comitibus domesticorum; a foro tandem usque ad palatium a duobus exconsulibus militaribus, secundum ceremoniale, de quo latius exponetur

καὶ τζαγγίων διὰ τὸ ὡς ἀπὸ προκένσου ἐλθεῖν, καίτοι τοῦ βασιλέως καμπάγια φοροῦντος, καὶ κιτεύονται οἱ ἄρχοντες, B καὶ ποιεῖ προαγωγὰς, ἃς βούλεται. δεῖ δὲ ἐν τῷ ἀρίστῳ πάντας καμπάγια φορέσαι καὶ λευκὰ χλανίδια, καὶ οὕτως 5 σουναριστῆσαι αὐτῷ. τῇ δὲ ἐξῆς ἵππικὸν ἐπιτελεῖται, εἴαν ἡ ἡμέρα μὴ κωλύει, πάντων ὁμοίως λευκὰ χλανίδια καὶ καμπάγια φοροῦντων, καὶ πάλιν τρέφει, εἴαν ἀρέσκει αὐτῷ. καὶ ταῦτα μὲν ἡ ἀρχαιότης. νῦν δὲ ἐπενοήθη καὶ ἐν τῷ ἵππικῷ τὰς ἀναγορεύσεις γίνεσθαι. ἀναγκαῖον δὲ ἐνομίσαμεν καὶ 10 ἐτέρων βασιλέων ἀναγορεύσεις ἐν ἐπιτόμῳ γράψαι, ἵνα ἕκα- C στος τὸ εὐτακτότερον καὶ ἀρέσκον αὐτῷ, καιροῦ γινομένου, (ὅπερ βραδέως ὁ Θεὸς ποιήσει,) ἐπιλέξῃται.

ΚΕΦ. 5β.

Ἀναγόρευσις Ἀναστασίου βασιλέως τοῦ τῆς θείας λήξεως.

15 Ὁ τῆς εὐσεβοῦς λήξεως Ἀναστάσιος ἐν τῷ ἵππικῷ ἀναγορεύθη οὕτως. ἀποθανόντος Ζήνωνος τοῦ τῆς θείας λήξεως, ἐν τῇ νυκτὶ τῇ ἐξῆς συνήχθησαν οἱ ἄρχοντες καὶ οἱ συγκλη- D

in tractatione de Campo Martio. Si lubet Imperatori, facit, postquam ex ecclesia in palatium venerit, consistorium, et excipit omnes candidis tunicis et tziangis seu calceis indutos; quia tanquam a processione veniunt, quamvis ipse Imperator adhuc campagia gestet; citantur proceres nomine tenus, et facit Imperator promotiones pro lubitu. In prandio convivale autem debent omnes campagia gestare et candidas tunicas, et sic epulis interesse dominicis. Sequentie die, nisi eius religio prohibeat, peragitur hippicum seu certamen equestre, omnibus omnino candidas tunicas et campagia gerentibus; rursusque editur convivium, si Domino placuerit. Et haec quidem olim in usu erant. Nunc autem ex inventione recentiore solent in hippico [seu circo] novorum principum electiones et proclamationes fieri. Necesse vero nobis visum fuit etiam aliorum praeter istum Leonem Imperatorum renuntiationes breviter enarrare, ut Imperatorum aetate nostra posteriorum unusquisque, tempore veniente, (quod tarde tamen venire iubeat et quam diutissime arceat Deus,) id quod sibi videatur bono ordini decorique maxime congruum et praecipuum arrideat, deligat.

CAP. 92.

Inauguratio Anastasii Imp. divinae sortis.

Piae sortis vel memoriae Anastasius proclamatus et inauguratus fuit Imperator in hippico [seu hippodrome] hoc modo. Zenone divinae sortis vita defuncto, coibant nocte ab eius obitu proxima proceres palatini et senatorii ordinis viri et episcopus [seu patriarcha] in porticu, quae

τικαὶ καὶ ὁ ἐπίσκοπος ἐν τῷ πορτικῷ τῷ πρὸ τοῦ μεγάλου
 τρικλίνου, ὁ δὲ δῆμος ἐν τῷ ἵππικῷ ἐν τοῖς ἰδίοις μέρεσιν,
 οἱ δὲ στρατιῶται καὶ αὐτοὶ ἐν τῷ ἵππικῷ ἐν τῷ στόματι
 καὶ πάντες συναχθέντες ἐξεβίων, τοῦ λειψάνου ἐτι ἔσω κει-
 μένου. συνείδον οὖν οἱ ἄρχοντες Ἀριάδνην τὴν τῆς Θείας⁵
 λήξεως αὐγούσταν ἀνελθεῖν εἰς τὸ ἵππικὸν καὶ προσφωνῆ-
 σαι τῷ δήμῳ. καὶ δὴ ἀνῆλθεν φορέσασα τὴν χλαμύδα, καὶ
 Ed.L. 243 συνεισηῆλθον αὐτῇ οἱ δύο πραιπόσιτοι καὶ ὁ μάγιστρος καὶ ὁ
 καστρήσιος καὶ ὁ κναίστωρ καὶ οἱ ἄλλοι πάντες, ὅσοι ἔθος ἔ-
 χουσιν συνθεωρεῖν τῷ βασιλεῖ ἐν ταῖς ἵπποδρομίαις. συνεισ-¹⁰
 ῆλθον δὲ ἐν τῷ ἵππικῷ καὶ κουβουκλάριοι ὀλίγοι τοῦ μέρους
 αὐτῆς, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ὁ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπό-
 λεως, Εὐφῆμιος. οἱ δὲ ἄλλοι ἄρχοντες ἐμπρὸς ἔστησαν, ἔν-
 θα οἱ κούρσωρες ἐν τῷ καγκέλλῳ, καὶ ἐν τοῖς βάθροις κατὰ
 Ma. 164. a τάξιν, οἱ μὲν χαρτουλαρικοὶ ἐκ τῶν δεξιῶν, οἱ δὲ στρατιωτι-¹⁵
 κοὶ ἐκ τῶν ἀριστερῶν. καὶ ὡς ἔστη ἡ αὐγούστα καὶ ἐφάνη
 τῷ δήμῳ, πάντες ἔκραξαν· „Ἀριάδνη αὐγούστα, σὺ νικᾷς·
 B εὐσεβῆ Κύριε, ζώην αὐτῇ·” καὶ πολλάκις τὸ „Κύριε, ἐλέη-
 σον” εἶπον, „πολλὰ τὰ ἔτη τῆς αὐγούστης· ὀρθόδοξον βα-
 σιλέα τῆ οἰκουμένη.” ἡ δὲ αὐγούστα προσεφώνησεν αὐτοῖς²⁰
 διὰ λιβελλήσιων ἐξ αὐτῶν τῶν βάθρων. ὁ γὰρ λιβελλήσιος
 ἐν αὐτοῖς τοῖς βάθροις ἰστάμενος ἐν τῷ καγκέλλῳ ἐμπρὸς τῆς

magno triclinio praetensa est. Populus autem [proximo mane] in
 hippicum conveniebat, suamque quisque stationem occupabat. Mili-
 tes pariter in hippico in stamate adstabant. Hi congregati magna
 cum vociferatione et tumultu novum Imperatorem flagitabant, mortui
 supremis nondum humatis. Unanimi consensu igitur suadebant pro-
 ceras Ariadnae, divinae sortis Augustae, ut ascenderet in hippicum,
 ibique populum alloqueretur. Ascendebat ergo illa, imperatoria
 chlamyde induta, in comitatu amborum praepositorum et magistri,
 item castrensis et quaestoris omniumque reliquorum, quos una cum
 Imperatore spectare certamina equestria mos est. Comitabantur eod-
 em quoque pauci quidam cubicularii de parte seu comitativa eius;
 item Archiepiscopus, qui tum erat, Constantinopolcos Euphemius.
 Ceteri autem proceres coram in conspectu Dominae adstabant ibi,
 ubi cursores stare solent, ad cancellos et in gradibus secundum
 dignitatum ordines; chartularici quidem [seu scriuarii vel togati] ad
 dextram, militares autem ad sinistram. Ut itaque stans Augusta sese
 populo monstrabat, exclamabant omnes: *Ariadne Augusta, tu vincas.
 Pie Domine, vitam ipsi longam indulge.* Saepius etiam: *Kyrie eleison*
 iterabant, et: *Multos annos Augustae! Orthodoxum Imperatorem orbi
 terrarum [flagitamus].* Tunc Augusta per os libellensis in ipsis gradibus
 intra cancellum coram sella vel throno imperiali, ibi ubi cursores

σέλλης, ἔνθα ἴστανται οἱ κούρσωρες, ἀνέγνω οὕτως „ἡ ὑ-
 μετέρα γενναιότης τὰ πρόποντα καὶ νῦν τῇ καθοσιώσει συν-
 ἤθως ἐπεδείξατο καὶ τὴν εὐταξίαν ἐβεβαίωσεν, τὰ σφειλόμε-
 να τῇ βασιλείᾳ φυλάξασα.” παρὰ πάντων ἐβοήθη· „ἡμεῖς
 5δοῦλοι τῆς αὐγούστης· εὐσεβῆ Κύριε, ζωὴν αὐτῇ· πολλά
 τὰ ἔτη τῆς αὐγούστης Ἀριάδνη αὐγούστα, σὺ νικᾷς Ῥω- C
 μαίων βασιλέα τῇ οἰκουμένῃ.” ἀπόκρισις· „ὅτι καὶ πρὸ τῶν
 ὑμετέρων αἰτήσεων ἐκελεύσαμεν τοῖς ἐνδοξοτάτοις ἄρχουσι
 καὶ τῇ ἱερᾷ συγκλήτῳ μετὰ κοινῆς τῶν γενναιοτάτων δοκιμα-
 10σίας ἄνδρα ἐπιλέξασθαι Χριστιανὸν Ῥωμαῖον καὶ πάσης γέ-
 μοντα βασιλικῆς ἀρετῆς, ὥστε μῆτε χρημάτων, μῆτε ἄλλῳ
 τινί, ὅσον τό γε ἐν ἀνθρώποις, ἀνθρωπίνῳ πάθει ὑποκελοθαι.”
 ὑπὸ πάντων ἐκράγη· „πολλὰ τὰ ἔτη τῆς αὐγούστης Ἀρι-
 15ἀδνη αὐγούστα, σὺ νικᾷς. τῆς φιλοχρίστου βασιλίδος πολλά
 τὰ ἔτη Κύριε, ἐλέησον. βασιλεῦ οὐράνιε, δὸς ἡμῖν ἐπίγειον
 ἀφιλάργυρον βασιλέα τῇ οἰκουμένῃ.” ἀπόκρισις· „ὥστε δὲ D
 καθαρὰν καὶ τῷ δεσπότῃ Θεῷ ἀρέσκουσαν τὴν κρίσιν γενέ-
 σθαι, ἐκελεύσαμεν τοὺς ἐνδοξοτάτους ἄρχοντας καὶ τὴν ἱεράν
 σύγκλητον, συντρεχούσης καὶ τῆς τῶν γενναιοτάτων ἐξερκί-
 20των ψήφου, προκειμένων καὶ τῶν ἁγίων εὐαγγελίων, παρόν-
 τος τοῦ ὀσιωτάτου καὶ ἁγιωτάτου τῆς βασιλίδος ταύτης πρό-

16. ἀπόκρισις add. R. h. L. et in seqq. aliquoties.

stare solent, stantis et de charta scripta recitantis eos ita alloque-
 batur: *Strenuitas vestra decorum etiam nunc pro more suae de-
 votioni consueto commonstravit, et confirmavit bonum ordinem
 in eo, quod imperiali maiestati debitos honores habuit atque custo-
 dividit. Ad haec clamabant omnes: Nos numus servi Augustae. Pie
 Domine, vitam illi! Multos annos Augustae! Ariadne Augusta, tu
 vincas. Romanum Imperatorem orbi terrarum!* Responso: *Prae-
 venientes nos vestras preces imperavimus gloriosissimis aulae pro-
 ceribus sacroque senatui, ut, communicato cum fortissimis exerciti-
 bus consilio atque examine virum eligerent Christianum, gente Ro-
 manum, omnisque imperatoriae virtutis plenum talemque, ut neque
 avaritiae, neque alii humano vitio deditus sit, quantum eius da-
 tum est humanae fragilitati. Ad haec exclamabant omnes: Multos
 annos Augustae! Ariadna Augusta, tu vincas! Christum amantis
 Imperatricis multi sint anni! Kyrie eleison. Imperator coelestis,
 da nobis terrestrem Imperatorem, pecuniae non cupidum, qui or-
 bem terrarum regat. Resp.: Quo autem pura Dominoque Deo placens
 fieret electio, imperavimus illustrissimis proceribus et sacro
 senatui, quibuscum concurrere debet fortissimorum exercituum suf-
 fragium, ut coram sanctis evangelii in publico expositis, praesente
 quoque sanctissimo atque maxime venerabili regiae huius urbis*

λσως πατριάρχου, καὶ προκειμένων, ὡς εἴρηται, τῶν ἁγίων
 λογίων, γενέσθαι τὴν ἐπιλογὴν, ἐφ' ᾗτε μηδένα μηδὲ φιλί-
 Ed.L. 244 ας, μηδὲ ἔχθρας, μηδὲ σκοποῦ, μηδὲ συγγενείας, μηδὲ ἄλλου
 τινὸς ἰδίου μεμνημένον, ἀλλ' ἔχοντα καθαρὸν τὸ συνειδὸς καὶ
 ὄλον πρὸς τὸν δεσπότην Θεὸν γενενοκὸς, οὕτως ποιησασθαι 5
 Ms. 164. b τὴν ἐπιλογὴν. ἐπειδὴ οὖν, ὡς καὶ ἡ ὑμετέρα καθορᾶ καθο-
 σιώσεις, τὸ πρᾶγμα μέγα καὶ περὶ κοσμικῆς πρόκειται σωτη-
 ρίας, προσήκει τὴν ὑμετέραν καθοσίωσιν μικρὸν ἐνδοῦναι,
 ὥστε καὶ τὴν κηδεῖαν τοῦ τῆς Θεῖας λήξεως Ζήνωνος προβῆ-
 ναι δεόντως, καὶ μὴ ἐκ προπετοῦς ἐπιλογῆς γενέσθαι τι με- 10
 ταμελίας ἄξιον." ὑπὸ πάντων ἐκράγη „καλὰ πάσχα τῇ οὐ-
 κουμένῃ, εὐταξίαν καὶ εὐθηνίαν τῇ πόλει. πολλὰ τὰ ἔτη τῆς
 αὐγουστάς. ἔξω βάλε τὸν κλέπτην ἑπαρχον τῇ πόλει. πολλὰ
 B τὰ ἔτη τῆς βασιλείσεως. Κύριε, ζωὴν αὐτῇ. ὅλα τὰ καλὰ
 ἐπὶ σοῦ γένηται, Ῥωμαῖα, εἰ οὐδὲν ξένον αὖξει τὸ γένος τῶν 15
 Ῥωμαίων. τὸ βασιλεῖον σόν ἐστιν, Ἀριάδνη αὐγουστά. σὺ
 νικᾷς." ἀπόκρισις „εὐχαριστοῦμεν τῷ δεσπότη Θεῷ, ὅτι πάν-
 τα, ὅσα ὑμῖν ἐστιν καὶ συμφέροντα καὶ καταθύμια, ταῦτα
 καὶ πρὸ τῶν ὑμετέρων αἰτήσεων εἰς τὸν νοῦν τὸν ἡμέτερον
 ἔρχεται καὶ πληροῦται. καὶ γὰρ πρὸ τῆς ἐνταῦθα ἀνόδου 20
 συνιδόντες χρῆζειν τὴν ὑμετέραν καθοσίωσιν ἀνδρὸς ἔμφορο-

*patriarcha, electionem conficerent, sic ut nemo seu amicitiae, seu
 odii, seu intentionis alicuius remotioris pro paranda sibi sua fortuna,
 seu affinitatis ulliusve alius cuiuscunque tandem privatae rationis
 in hoc negotio meminerit, eamque in censum admiserit, sed ut ha-
 bens unusquisque servansque puram conscientiam, et quae unice
 ad Dominum Deum respiciat, electionem conficiat. Quoniam igitur,
 ut vestra quoque maiestas videt, negotium hoc magni momenti est,
 et de salute totius terrarum orbis agitur, decet vestram maiestatem
 nonnihil remittere moramque temporis concedere, donec exsequiae
 Zenonis divinae sortis debito modo peractae fuerint; ne ex prae-
 cipitata tumultuaria electione argumentum poenitentiae subnascatur.
 Acclamabant omnes: Pulchrum Pascha [seu dies festivus et laetus
 hic est] orbi terrarum. Bonum ordinem et prosperitatem Urbi [o
 Deus largire]! Multos annos Augustae. Amove furem illum prae-
 fectum Urbi. Multi sint anni Imperatricis! Domine, vitam ipsi! o
 Romana, omnia recta et pulchra erunt, te regnante, si peregrinum
 nihil auget numerum Romani generis. Imperium tuum est. Ariadne
 Augusta, tu vincas. Resp.: Gratias agimus Deo, quod omnia, quae
 vobis et conferunt et arrident, etiam nobis, vel ante vestras sup-
 plicationes, in mentem veniant, et firmiter decernantur perficien-
 da. Nam et antequam huc ascenderemus, bene gnari, vestrae mai-
 stati opus esse viro prudente, qui, ut vobis bene sit, provideret,
 praevertimus et praecurrimus vestras preces, et decrevimus, quod*

νος καὶ τῆς ὑμετέρας εὐζωΐας προνοούντος, φθάσαντες καὶ προλαβόντες τὰς ὑμετέρας αἰτήσεις, τὸν ἐνδοξότατον Ἰουλιανὸν εἰς τὴν ὑπαρχον ἀρχὴν, τοῦ δεσπότου Θεοῦ ἐπινεύσαντος, προβαλλόμεθα." ὑπὸ πάντων ἐκράγη· „ταύτη καλὴ ἀρχή. πολλὰ τὰ ἔτη τῆς ἀγούστας, πολλὰ τὰ ἔτη τῶν ἀρχόντων." ἀπόκρισις· „τῆς οὖν ὑμετέρας ἐστὶν καθουσιώσεως, ὥσπερ αἰεὶ ἐφυλάξατε, οὕτω καὶ νῦν φυλάξαι τὴν εὐταξίαν. τῆς γὰρ ὑμετέρας εὐζωΐας καὶ πάντων τῶν συμφερόντων ἡμῶν πρῶτον μὲν ὁ δεσπότης Θεός, ἔπειτα δὲ καὶ ἡμεῖς ἰκαίονως προσηγήσαμεν, καὶ εὐθέως βουλευόμενοι μετὰ τῶν ἐνδόξων ἀρχόντων καὶ τῆς ἱεραῆς συγκλήτου, συντρεχούσης καὶ τῆς τῶν γενναιοτάτων ἐξερχίτων συναινέσεως, προβαλούμεθα ἄνδρα εἰς τὴν βασιλείαν καὶ ὀρθόδοξον καὶ ἀγνόν. ἀπέστω δὲ φθόνος τῆς καλλίστης ταύτης συμβουλίας καὶ πολιτείας." Ἐταύτης οὖν τῆς προσφωνήσεως παρ' αὐτῆς γενομένης, κατήλθεν ἡ ἀγούστα καὶ οἱ ἀρχοντες ὀψικεύοντες αὐτήν. καὶ ἡ μὲν ἀγούστα εἰσηλθὼν εἰς τὸν ἀγούσταλον· οἱ δὲ ἀρχοντες, τεθέντων σκαμνίων πρὸ τοῦ δέλφακος, ἐκάθισαν, καὶ ἤρξαντο βουλευέσθαι περὶ τοῦ ὀφειλοντος γενέσθαι, καὶ πολλὴ φιλοφωνεῖα μετὰ αὐτῶν ἐκινήθη. ὁ δὲ πραιπόσιτος Οὐρβίκιος εὐφρόστερον ἐδήλωσεν αὐτοῖς, ὅτι „καλῶς ποιεῖτε τῇ ἀγούστη παρέχοντες τὴν ἀνθεντείαν, ἵνα αὐτῇ ἐπιλέξηται, ὃν ἂν Ed. L. 245

nunc facimus, in nomine Dei eiusque benigno sub favore illustrissimum Iulianum ad praefecturam Urbis promovere. Acclamabant omnes: Hic [Iulianus] est egregius magistratus. Multi sint anni Augustae, multi sint anni magistratuum. Resp.: Vestrae maiestatis igitur nunc est, modestiam, tranquillitatem et bonum ordinem, ut semper alias servastis, ita nunc etiam servare. Commodi enim vestri, et ut bonis omnibus afflueretis, primus quidem Deus, deinde vero etiam nos curam sufficientem habuimus; statimque deliberaturi cum illustribus proceribus et sacro senatu, concurrente quoque fortissimorum exercituum suffragio, eligemus Imperatorem orthodoxum et a vitiis purum. Absit autem invidia, neque inturbet pervertatue pulcherrimae huius deliberationis et imperii nostri instituta. Post hanc Augustae allocutionem finitam descendebat ipsa, et proceres eam sequebantur; ipsaque in augustaeum ingressa, considerabant proceres in scamnis ante delphacem positis, et ordiebantur deliberationem de candidato imperii. Verum diu rixabantur inter se, neque in consensum venire aut decernere quidquam poterant. Urbicius ergo praepositus opportunum hoc suppeditabat consilium: Bene facietis, aiebat, Augustae permittentes auctoritatem optandi, quem ipsa voluerit. Rogabat igitur senatus episcopum [secu patriarcham], ut ingressus ad Augustam, arbitrium electionis atque denominationis

βουληθείη. ἤτησεν οὖν ἡ σύγκλητος τὸν ἐπίσκοπον εἰσελθεῖν καὶ παρακαλέσαι αὐτήν, ἵνα αὐτῇ, ὃν βούλεται, ἐπιλέξῃται· αὐτῇ οὖν ἐπέλεξατο Ἀναστάσιον τὸν σιλεντιάριον, καὶ μαθόντες οἱ ἄρχοντες πάντες ἠράσθησαν, καὶ παραχρῆμα ἐπέμφθησαν εἰς τὸν οἶκον Ἀναστασίου παρὰ τοῦ μαγίστρου⁵ κόμητες προτηκτόρων καὶ δομεστικῶν, καὶ ἤγαγον αὐτὸν εἰς τὸ παλάτιον, καὶ ἐν τῷ κοινοστωρίῳ ἐφυλάττετο, καὶ οὕτως ἐγένετο ἡ κηδεία Ζήνωνος τοῦ τῆς θείας λήξεως. ἐν αὐτῇ οὖν τῇ ἡμέρᾳ οἱ βεστωσακράνοι καὶ οἱ ζωγράφοι καὶ οἱ μνητάριοι τὰ συνήθη ἐπραξάν, καθὰ εἴρηται, καὶ ὅψὲ ἐδόθητο τὰ μανδάτα σιλέντιον καὶ κομέντων, καὶ τῇ ἑξῆς προῆλθον πάντες ἀπὸ λευκῶν χλανιδίων, καὶ ἐδέχθησαν ἐν τῷ κοινοστωρίῳ, καὶ ἐκεῖ προσηγορεύθησαν, οὐ μὴν ἐν τῷ ἄρματι· προῆλθεν δὲ καὶ ὁ ἀρχιεπίσκοπος κατὰ τὸ σῦνήθες εἰσελθὼν διὰ τῆς βαλνιαρίας, καὶ μετὰ τὸ δεχθῆναι πάντας κατὰ τὸ¹⁵ ἕθος, ἀνῆλθεν Ἀναστάσιος ἐν τῷ πορτικῷ τῷ πρὸ τοῦ μεγάλου τρικλίνου, καὶ ἔστη ἐν τῷ μέσῳ τοῦ πορτικου, καὶ εἰσῆλθον πάντες οἱ ἄρχοντες καὶ οἱ συγκλητικοὶ πρὸς αὐτὸν, καὶ ἀπήτησαν αὐτὸν ὄρκον δοῦναι πᾶσιν, ὡς οὐδενὶ, πρὸς ὃν εἶσχεν πρᾶγμα, φυλάττει λύπην, καὶ ὅτι μετὰ ὄρθου συνει-²⁰ δότες τῇ πολιτείᾳ χρήσεται. καὶ ὑποτελεσθέντος τοῦ ὄρκου τούτου, ἀνῆλθεν εἰς τὸ ἵππικόν, καὶ εἰσελθὼν ἐν τῷ τρικλί-

9. ΣΧΟΛ. ἱεροαμφιδόσαι. 11. ΣΧΟΛ. σιωπῇ καὶ συνέλευσις.

ipsi offerret. Augusta, eo facto, eligebat Anastasium silentiarium. Quod intelligentes proceres omnes approbabant; protinusque mittebantur in aedes Anastasii a magistro comites protectorum et domesticorum: hi eum ad palatium deducebant, et in consistorio tantisper deponebant, donec solenne ritu inauguraretur. Interea fiebant exequiae Zenonis divinae sortis. Eo itaque die faciebant vestosacrani et pictores atque monetarii consueta, de quibus alibi diximus, officia [circa decorandum principis funus] vesperaeque edebantur mandata pro crastino silentio et conventu. Altero autem die procedebant omnes in candidis tunicis, et excipiebantur et alloquio cohonestabantur a novo Imper. in consistorio, non autem in armate. Procedebat quoque [seu veniebat in senatum] archiepiscopus, ingrediens, ut mos est, per balneariam. Omnibus congregatis et exceptis pro more consueto, ascendebat Anastasius in porticum magno triclinio praetensam, mediaque in illa consistebat. Ingredients illuc proceres omnes et senatorius ordo sacramentum ab eo postulabant, quo promitteret, se erga neminem, quicum hactenus similitatem aluerit, conservaturum aut exerciturum malevolentiam; item se recta cum conscientia imperium administraturum esse. Dicto illo iureiurando, ascendebat Anastasius in hippicum seu circum, et in-

νη, ἔνθα καὶ ἰππικὸν ἔθος ἐστὶν προσκυνεῖν τοὺς συγκλητι-
 κούς, ἐφόρεσεν στιχάριον διβητήσιν ἀνρόκλαβον καὶ ζωνάριον
 καὶ τουβία καὶ καμπάγια βασιλικὰ, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ κά-
 θισμα γυμνός· τὰ δὲ στρατεύματα κάτω ἴσταντο ἐν τῷ
 50τάματι, καὶ τὰς ἄστας καὶ τὰ σίγνα ἐπὶ τοῦ ἐδάφους εἶχον
 κεκλιμένα. ὁ δὲ δῆμος ἴστατο ἐν τοῖς βάθροις καὶ εὐφῆμει.
 ἐσηκώθη οὖν ἐπάνω τοῦ σκουταρίου ἰστάμενος, καὶ ἀνελθὼν Ms. 165. b
 τῶν λαγκιαρίων καμπεδούκτωρ τὸ ἴδιον μανιάκιν ἐπέδηκεν D
 εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. καὶ εὐθέως τὰ σίγνα ὀρθώθη, καὶ
 10 εὐφρημῆθη παρὰ τῶν στρατιωτῶν καὶ τῶν δημοτῶν. καὶ με-
 τὰ τοῦτο κατῆλθεν ἐκ τοῦ σκουταρίου, καὶ εἰσῆλθεν πάλιν ἐν
 τῷ τρικλίῳ, ἔνθα ἐφόρεσεν τὰ βασιλικὰ καὶ ἐκεῖ ὁ ἐπίσκο-
 πος ἐποίησεν εὐχὴν, καὶ τὸ „Κύριε, ἐλέησον” ἐλέχθη, καὶ
 περιέθηκεν αὐτῷ τὴν χλαμύδα τὴν βασιλικὴν, καὶ τὸν στέ-
 15 φανον τὸν διάλιθον, καὶ ὑποστρέψας αὐθις ἀνῆλθεν ἐν τῷ
 καθίσματι, καὶ ἠσπύσατο τὸν δῆμον, καὶ ἔκραξαν πάντες Ed. L. 246
 „AUGUSTE, SEBASTÉ.” καὶ προσεφώνησε τοῖς στρατιώταις καὶ
 τῷ δήμῳ. ἐπεδόθη γὰρ αὐτῷ λιβελλάριον, καὶ αὐτὸς ἐπιδέ-
 δωκεν τῷ λιβελλησίῳ, καὶ ἐκεῖνος ἐστὼς ἐν τῷ τριβουναλίῳ
 20 προσεφώνησεν αὐτοῖς, καὶ ὑπέσχετο δίδοναι ἀνγουστατικά ἀνὰ
 νομισμάτων εἰ καὶ λίτραν ἀργύρου. ἔχει δὲ καὶ ἡ προσφώ-
 νησις οὕτως. αὐτοκράτωρ Καῖσαρ αὐγουστος· „ὁῦλον ἐστὶν

1. κατ' ἰππικὸν cod.

gressus in illud triclinium, in quo senatores, quando certamen e-
 questre peragitur, Imperatorem adorare solent, induebat sticharium
 dibetesium auroclavum et zonarium et tubia seu braccas vel tibialia
 et campagia imperialia, et ingrediebatur in cathisma nudus [capite
 corona nondum decorato]. Interea stabant milites infra in stamate;
 hastae signaque inclinata humi iacebant. Populus in bathris vel
 gradibus stans, bona verba acclamabat. Dein sublevabatur Anasta-
 sius in scuto stans, et ascendens eodem campiductor lanceariorum
 imponebat eius capiti torquem suum sibi abstractum. Quo facto
 protinus erigebantur iacentia signa, et fausta vota tam milites, quam
 populares acclamabant. Descendebat tum e scuto, et ingrediebatur
 rursus in triclinium, ubi basilica seu insignia imperii induebat, ab
 episcopo preces fiebant, Kyrie eleëson recitabatur, idem patriarcha
 ipsi chlamydem imperialem et coronam gemmatam circumponebat.
 In hoc ornatu repetebat Anastasius rursus cathisma, et salutabat po-
 pulum. Exclamabant tum omnes: *Auguste*, ipse vero alloquebatur
 milites et populum ore libellensis. Nempe libellus, in quo perscri-
 pta erat alloqui formula, ipsi ab aliquo tradebatur, quem ipse vi-
 cissim libellensi tradebat, hic denique e tribunali recitabat, promittens
 danda ipsi augustiatica seu munera a novis augustis populo et mi-

τὸ ἀνθρώπινον κράτος τῆς ἀνωτάτω δόξης τῷ νεύματι ἀπαρ-
 τίσειν." παρὰ πάντων ἐβοήθη. „ἄφθονα τῇ οἰκουμένῃ· ὡς
 Βεζησας, οὕτως βασιλευσον· ἀγνοὺς ἄρχοντας τῇ οἰκουμένῃ"
 καὶ ἄλλα τοιαῦτα. αὐτοκράτωρ Καῖσαρ αὐγουστος· „ἐπειδὴ
 τοίνυν ἐμὲ, εἰ καὶ ἄκοντα καὶ ἀναβαλλόμενον, ἡ γαλινωτάτη⁵
 αὐγούστα Ἀριάδνη τῇ διακρίσει τῶν ὑπερφνεστάτων προ-
 τευνόντων καὶ τῆς ἐνδόξοιότητος συγκλήτου ἢ ἐκλογῆ καὶ τῶν
 δυνατῶν στρατοπέδων, τοῦ τε καθοσιωμένου λαοῦ ἢ συναίνε-
 σις πρὸς τὸ ἀναδέξασθαι τῆς βασιλείας τῶν Ῥωμαίων τὴν
 φροντίδα, προηγουμένως τῆς ἐπισεικείας τῆς θείας τριάδος,¹⁰
 προεχώρησεν." ὑπὸ πάντων ἐκράγη· „Κύριε, ἐλέησον· εὐδ
 Θεοῦ, σὺ αὐτὸν ἐλέησον. Ἀναστάσις αὐγουστε, τούμβηκας·
 Cεῦσεβῆ βασιλεία ὁ Θεὸς φυλάξει· ὁ Θεὸς σε ἔδωκεν, ὁ Θε-
 ὁς σε φυλάξει" καὶ ἄλλα τοιαῦτα. αὐτοκράτωρ Καῖσαρ αὐ-
 γουστος· „ὅπόσον μοι βάρος ὑπὲρ τῆς κοινῆς πάντων σωτη-¹⁵
 ρίας ἐπετέθη, οὐκ ἄγνοῶ." παρὰ πάντων ἐβοήθη· „ἄξις
 Ma. 166. a τῆς βασιλείας, ἄξις τῆς τριάδος, ἄξις τῆς πόλεως. τοὺς δη-
 λάτορας ἔξω βάλε" καὶ ἄλλα τοιαῦτα. αὐτοκράτωρ Καῖσαρ
 αὐγουστος· „ἀλλὰ τὸν Θεὸν τὸν παντοκράτορα δυσωπῶ, ἔ-
 πως, οἷόν με ἐν ταύτῃ τῇ κοινῇ ἐκλογῇ γενέσθαι ἡλίπισατε,²⁰
 τοιοῦτον τῇ τῶν πραγμάτων ἐργασίᾳ κατανοήσητε." παρὰ
 πάντων ἐκράγη· „εἰς ὃν πιστεύεις, αὐτὸς σε σώσει. ὡς ἔζησας,

litibus dari solita; et quidem viritim nummos aureos quinque et li-
 tras singulares argenti. Habet autem alloquium sic. Imperator Cae-
 sar Augustus: Notum est humanam potestatem a nutu supremas
 gloriae dependere. Exclamabant omnes: Abunde bonorum orbi ter-
 rarum [nunc contingit, te ad imperium evecto]. Ut hactenus vixisti,
 ita porro impera. Puros magistratus orbi terrarum [flagitamus],
 et alia talia. Imperator Caesar Augustus: Quum itaque me, quam-
 vis invitum et cessitantem, Serenissima Augusta Ariadne iudi-
 cio suo, illustrissimorum procerum et gloriosissimi senatus electio,
 potentiumque exercituum ut et sacrosancti populi consensus, eo ad-
 ogerit, ut, sequens ductum clementiae divinae trinitatis, curam
 imperii Romanorum in me susciperem. Ad haec exclamabant omnes:
 Kyrie eleison. Fili Dei, miserere eius. Anastasie Auguste, tu vin-
 cas. Pium Imperatorem Deus conservet. Deus te dedit. Deus te
 conservet, et alia talia. Imperator Caesar Augustus: Intelligo, quan-
 tum onus mihi cum cura communis omnium salutis impositum fue-
 rit. Acclamabant omnes: Digne imperio, dignis trinitatis favore
 atque calculo, digne urbe. Arce delatores, et similia plura. Im-
 perator Caesar Augustus: Verum supplicor omnipotenti Deo, velis
 efficere, ut qualem me fore sperastis eligentes unanimi consensu,
 talem esse ipso ex operum meorum documento deprehendatis. Ac-

οὕτω βασιλευσον. εὐσεβῶς ἔζησας, εὐσεβῶς βασιλευσον. Ἀρι-
 D ἀδνη, σὺ νικᾷς· πολλὰ τὰ ἔτη τῆς ἀγούσης. τὸ ἐξέριτόν σου
 ἔγειρον, τὰς στρατείας σου ἔγειρον, τοὺς δούλους σου ἀλέησον. ὡς
 Μαρκιανὸς, οὕτως βασιλευσον· καὶ ἄλλα τοιαῦτα πολλά. ἀν-
 5 τοκράτωρ Καίσαρ αὐγουστος· „ὑπὲρ τῆς ἑορτῆς τῆς εὐτυχοῦς
 ἡμῶν βασιλείας ἀνὰ ἐ νομισμάτων καὶ λίτραν ἀργύρου ὑ-
 μῖν καταβούκολον δώσω.” παρὰ πάντων ἐβοήθη· „χριστι-
 ανὸν βασιλέα ὁ Θεὸς διαφυλάξει. αὐταὶ κοιναὶ εὐχαί·
 αὐταὶ αἱ εὐχαὶ τῆς οἰκουμένης· τὸν εὐσεβῆ, Κύριε, φύλα-
 10 ξον· ἅγιε Κύριε, ἔγειρον τὸν κόσμον σου. νικᾷ ἡ τύχη τῶν Ed.L. 247
 Ῥωμαίων Ἀναστάσιε αὐγουστε, σὺ νικᾷς· Ἀριάδνη ἀγού-
 στα, σὺ νικᾷς· ὁ Θεὸς ὑμᾶς δέδωκεν, ὁ Θεὸς ὑμᾶς φυλά-
 ξει.” αὐτοκράτωρ αὐγουστος· „ὁ Θεὸς μεθ' ὑμῶν.” καὶ
 15 ἀπῆλθεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ εἰσῆλθεν διὰ τοῦ νάρθηκος,
 τὸν στέφανον πρότερον ἀποθέμενος ἐν τῷ μοντατωρίῳ, καὶ
 λαβὼν αὐτὸν ὁ πραιπόσιτος ἐπέδωκεν αὐτῷ, καὶ ἀπέθετο αὐ-
 τὸν ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ, καὶ προσήνεγκεν ὁ βασιλεὺς τὰ δῶ-
 20 ρα, καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ μοντατώριον ἐφόρεσεν τὸν στέφανον, B
 καὶ ὑπέστρεψεν, καὶ εἰσελθὼν ἐποίησεν τὴν προαγωγὴν τοῦ
 ὑπάρχον, καὶ ἔδωκεν μίσσας, καὶ ἔθρεψεν τοὺς ἄρχοντας.

clamabant omnes: *Ille, cui confidis, te salvabit; ut vixisti, ita im-
 pera; pie vixisti, pie impera. Ariadne, tu vincas; multi sint anni
 Augustae. Erige tu [Anastasia] exercitum. Miserere servorum tuo-
 rum; ut Marcianus, ita tu quoque impera, et alia talia multa.*
*Imperator Caesar Augustus: Pro festo die, felicitis nostri imperii na-
 tale, dabo vobis in buccam [seu viritim] quinos nummos et singu-
 las litras argenti. Acclamabant omnes: Christianum Imperatorem
 conservet Deus. Haec sunt communia omnium vota. Haec sunt vo-
 ta orbis terrarum. Pium Dominum, Domine, conserva. Sancte Do-
 mine, releva mundum tuum. Vincat fortuna Romanorum. Ari-
 adne Augusta, tu vincas. Deus vos dedit, Deus vos conservet.*
*Imperator Caesar Augustus: Deus vobiscum. Finito hoc alloquio, de-
 scendebat et procedebat in conductu ad ecclesiam, ingressusque per
 narthecem deponebat coronam in mutatorio, praeposito eam arripi-
 ente; deinde rursus ab hoc sibi redditam deponebat in thysiasterio
 seu sacrificatorio, offerebat dona, redibat ad mutatorium, induebat
 ibi coronam, revertebatur in palatium, faciebat ibi promotionem
 praefecti Urbi [paulo ante ab Ariande denominati], dabat missas, et
 tandem convivio, quos volebat, proceres adhibebat.*

ΚΕΦ. 57'.

Ἀναγόρευσις βασιλέως Ἰουστίνου τοῦ τῆς θείας λήξεως.

Ἐν τῇ ἀναγορεύσει Ἰουστίνου τοῦ τῆς εὐσεβοῦς θείας λήξεως ἀταξία τις ἐγένετο, οἷα μηδὲ ἀγνούστης οὔσης μηδὲ βασιλέως τοῦ χειροτονοῦντος, ἀλλὰ ἀπρονοήτων σχεδὸν ὄντων τῶν πραγμάτων. ἀποθανόντος γὰρ Ἀναστασίου τοῦ τῆς θείας λήξεως ἐν τῇ νυκτί, ἐδηλώθη παρὰ τῶν σιλεντιαρίων τῷ μαγίστρῳ καὶ τῷ κόμητι τῶν ἔξκουβιτόρων ἀπαντῆσαι εἰς Ma.166, b τὸ παλάτιον. παρεγένετο οὖν Κέλερ μάγιστρος, καὶ Ἰουστίνος ὁ τῆς θείας λήξεως, κόμης ὦν ἔξκουβιτόρων τηρικαῦτα. 10 καὶ παραχρῆμα ὁ μάγιστρος ἐδήλωσεν εἰς τὰς σχολὰς, ἵνα καὶ οἱ κاندιδάτοι καὶ οἱ ἄλλοι σχολάριοι ἀπαντήσωσιν. ἐδήλωσεν δὲ καὶ ὁ τῆς θείας λήξεως Ἰουστίνος τοῖς στρατιώταις καὶ τριβούνους καὶ βικαρίοις ἀπαντῆσαι καὶ τοὺς πρώτους τῶν ἔξκουβιτόρων, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, ὅτι „ὁ δεσπότης 15 ἡμῶν, ὡς ἄνθρωπος, ἐτελεύτησεν· δεῖ οὖν ἡμᾶς πάντας κοινῇ Δβουλεύσασθαι, καὶ τὸν τῷ Θεῷ ἀρέσκοντα καὶ τῇ πολιτείᾳ συμφέροντα ἐπιλέξασθαι.“ τὸν αὐτὸν τρόπον διελέχθη καὶ ὁ μάγιστρος τοῖς κاندιδάτοις καὶ τοῖς πρώτοις τῶν σχολαρίων. ὄρθρου οὖν προῆλθον οἱ ἄρχοντες, τινὲς μὲν μῦθον φοροῦντες, τινὲς δὲ καὶ διάφορα. συνήχθη δὲ καὶ ὁ δῆμος ἐν

7. Sic conl. R., τῷ σιλεντιαρίῳ cod. et ed.

CAP. 93.

Inauguratio Imp. Iustini [primi] divinae sortis.

In electione Iustini piae et divinae sortis contingebat aliquid turbarum, utpote quum neque Augusta adesset, neque Imperator aliquem sibi seu collegam seu successorem denominasset; sed in universum rebus provisum nihil esset. Res ita contigit. Anastasio per noctem vivis exento, significabatur ea de re a silentiario ad magistrum et comitem excubitorum, quo in palatium convenirent. Adveniebant protinus Celer quidem, tum magister, Iustinus autem, divinae sortis princeps, tum comes excubitorum; et magister quidem in scholas edebat mandata, quibus candidatos ceterosque scholarios arcessebat, Iustinus autem militibus [gregariis] et tribunnis vicariisque et excubitorum primiceriis conventum imperabat, et ad congregatos ita perorabat: *Dominus noster, ut homo, et quatenus homo fuit, seu corpore tenuis, mortuus est. Oportet igitur nos omnes communia consilia eo conferre, ut principem, qui Deo simul acceptus amicusque, et imperio commodus utilisque sit, eligamus.* Eodem modo magister quoque ad candidatos et scholariorum primicerios disserabat. Mane facto, coibant proceres, partim myina [seu

τῆ ἵπποδρομῆ, καὶ εὐφρόμων τὴν σύγκλητον κράζοντες·
 „πολλὰ τὰ ἔτη τῆς συγκλήτου. σύγκλητε Ῥωμαίων, σὺ νικᾷς. τὸν ἐκ Θεοῦ βασιλέα τῷ ἔξερκίτῳ. τὸν ἐκ Θεοῦ βασιλέα τῷ οἰκουμένῃ” καὶ πολλὰ τοιαῦτα. καὶ τεθέντων σα-Ed. L. 248
 5 μνίων ἐν τῷ πορτικῷ τῷ πρὸ τοῦ μεγάλου τρικλίνου, ἐκάθισαν πάντες οἱ ἄρχοντες καὶ ὁ ἀρχιεπίσκοπος, καὶ ἤρξαντο πρὸς ἀλλήλους φιλονεικεῖν περὶ τῆς προβολῆς τοῦ βασιλέως· ἄλλος γὰρ ἄλλῳ ἐσπούδαζεν· ὡς δὲ χρόνος διετρίβετο, λέγει αὐτοῖς Κέλσερ ὁ μάλιστα, ὅτι „ἐν ὄσῳ ἔξεστιν ἡμῖν, βουλευσοσόμεθα καὶ πράξομεν. εἴαν γὰρ ταχέως ὀνομάσωμεν τὸν ὀφείλοντα γενέσθαι, πάντες ἡμῖν ἀκολουθήσωσιν καὶ ἡσυχάζουσιν. ἐπεὶ μετ’ ὀλίγον οὐ γινόμεθα κύριοι τῆς βουλῆς, ἀλλ’ ἡμεῖς ἑτέροις ἔχομεν ἀκολουθεῖν.” ὡς δὲ καὶ μετὰ ταῦτα ἡ φιλονεικία ἐπέμνευ, οἱ ἔξκουβιτόρες ἄνω ἐν τῷ ἱπικῷ B
 15 ἀναγορεύουσιν βασιλέα Ἰωάννην τινὰ τριβούνον, οἰκειούμενον τῷ τῆς Θείας λήξεως Ἰουστίνῳ, ὃς μετὰ ταῦτα ἐπίσκοπος Ἡρακλείας ἐγένετο, καὶ ἀνήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ σκουτάριον. ἀπηρέσθησαν δὲ οἱ Βένετοι, καὶ ἐλίθασαν, καὶ τινες καὶ ἐτοξεύθησαν ὑπὸ τῶν ἔξκουβιτόρων. πάλιν δὲ σχολάριοι ὁρμή- Ms. 167. B
 20 σσαντες κατέσχον πατρικίον, ὄντα στρατηλάτην, καὶ ἀνήγαγον εἰς τὸν μέσον ἀκούβιτον, καὶ ἔστησαν, ὀφείλοντες αὐτὸν

17. ἀπηρέστησαν aut ἀπηρεστήθησαν conl. R.

vestes cum intextis murium parvis figuris, aut colorem murium cineritum imitantes], partim diaphora [seu lumine colorum vario fulgentes] induti, Congregabatur quoque populus in circo, et celebrabant senatum laudibus, clamantes: *Multi sint anni senatus. Senatus Romanorum, tu vincas. A Deo datum Imperatorem exercitui* [flagitamus]. *A Deo datum Imperatorem orbi terrarum*, et plura talia. Positis interim scamnis in porticu magno triclinio praetensa, considebant proceres omnes et archiepiscopus, et incipiebant inter sese de creando futuroque Imperatore acriter contendere, alio alii studente. Tempore autem inutiliter labente, adhortabatur Celer magister suos ita: *Agite, siebat, amici, decernamus tandem aliquando et perficiamus decreta, donec licet. Si absque mora nos e sententia nostra nuncupaverimus futurum Imperatorem, sequentur omnes partes nostras, et tranquillos se continebunt. Quod si vero tantillum adhuc cessemus, non erit amplius penes nos deliberandi et decernendi arbitrium, sed coacti erimus aliis obsecundare.* Quum vero nihilominus iurgium et contentio pertinerent, nuncupabant excubitores supra in circo Imperatorem aliquem Ioannem tribunum, illum, qui tum temporis familiaris Divo Iustino erat, et deinceps ad episcopatum Heracleae pervenit. Hunc attollebant in scutum. Verum Veneti, eam electionem non approbantes, dissipabant sparsis saxis illam factionem; ipsorum autem vicissim aliquot peribant sa-

στέψαι· ἀπηρέσθησαν δὲ οἱ ἔξκουβίτορες, καὶ ἐπελθόντες κατέσπασαν αὐτὸν, καὶ ἔμελλον μὲν καὶ ἀνααιρεῖν, εὐρεθεὶς δὲ ὁ εὐσεβέστατος δεσπότης Ἰουστινιανὸς, τηλικαῦτα κاندιδάτος ὢν, ἐβρόύσατο αὐτὸν, καὶ παρεσκευάσεν αὐτὸν πεμφθῆναι εἰς τὸ ἔξκούβιτον καὶ φυλαχθῆναι. ἠνάγκαζον δὲ πάντες οἱ ἔξκουβίτορες αὐτὸν Ἰουστινιανὸν τὸν εὐσεβῆ γενέσθαι βασιλέα. ὁ δὲ παρητήσατο· καθ' ἕκαστον δὲ τῶν ὀνομαζομένων ἔκρουον εἰς τὰς θύρας τὰς ἐλεφαντίνους, ζητοῦντες παρὰ τῶν κουβικουλαρίων τὸ σχῆμα τοῦ βασιλέως· οἱ δὲ ἀκούοντες τὰ ὀνόματα τῶν προβαλλομένων οὐκ ἐπέδοσαν. τελευταῖον οὖν οἱ συγκλητικοὶ πάντες αἰροῦνται τὸν τῆς θείας λήξεως Ἰουστινιανόν, καὶ τρόπον τινὰ ἠνάγκασαν αὐτὸν ἔλθειν ἐπὶ τὸ σχῆμα. σχολάριοι δὲ τινες ἀπαρεσθέντες ἐπῆλθον αὐτῷ, ὥστε καὶ ἕνα δοῦναι αὐτῷ γρόνθον καὶ σχῆσαι τὸ χεῖλος αὐτοῦ. πλὴν ἐκράτησεν ἡ γνώμη πάντων, καὶ τῶν συγκλητικῶν καὶ στρατιωτῶν καὶ δημοτῶν, καὶ ἀνῆρχθη εἰς τὸ ἵππικόν, καὶ συνήνεσαν ἐπ' αὐτῷ καὶ Βένετοι καὶ Πράσινοι, καὶ οἱ κουβικουλάριοι εὐθέως τὸ σχῆμα ἔπεμψαν. εἰσῆλθεν οὖν εἰς τὸ κάθισμα, συνόντος αὐτῷ τοῦ ἀρχιεπισκό-

gittis excubitorum confixi. Ex altera parte ruentes scholarii, raptabant aliquem, quem ipsi tenebant, patricium, stratelatae munere fungentem, mediumque super accubitum [seu mensam magni triclinii] collocatum in eo erant ut coronarent. At excubitores irati clericiter advolabant, hominemque [de accubitu] detractum iam trucidare parabant. Sed forte tum praesens piissimus Dominus noster Iustinianus, [Petri Magistri verba sunt] tunc candidatus, liberabat eum a nece efficiebatque, ut ad excubitum [seu stationem et diaetam excubitorum] in custodiam mitteretur. Ad haec afferebant excubitores ad unum omnes Iustiniano ipsi vim, quam poterant, omnem, ut pateretur Imperator nuncupari. At ille vero deprecabatur. Itaque aliis atque aliis in censum venientibus Imperii candidatis, pulsabant partes, quoties aliquem Imperatorem nuncuparent, portam eburneam, flagitantes scilicet a cubiculariis schema seu ornatum imperialem. Hi vero negabant, edita eorum audientes nomina, pro quibus partes identidem sacram vestem flagitabant; donec tandem aliquando senatus omnis Divum Iustinum eligeret, eumque quodammodo ad acceptandum schema adigeret. Quamvis autem et huic negotium facescerent atque obstreperent scholarii quidam tanta cum importunitate et impudentia, ut etiam unus eorum aliquis acutis compliciti pugni condylis in os eius ingestis labium ipsi funderet: obtinebat tamen omnium tam senatorem, quam militum et popularium factionum sententia; ascendeat Iustinus conductus in hippicum, ubi ei se acquiescere publica voce testabantur Veneti aequae atque Prasini; et cubicularii mittebant protinus schema seu ornatum imperialem. Intra-

που Ἰωάννου καὶ τῶν λοιπῶν ἀρχόντων τῶν εἰσθῶτων εἰσέρ- Ed. L. 249
 χεσθαι εἰς τὸ κάθισμα, καὶ οἱ ἄλλοι ἄρχοντες κάτω ἴσταν-
 το, καὶ ἐν τῷ σκουταρίῳ ἐφόρεσεν τὸν μανιάκιν ἐπιτεθέντα
 αὐτῷ παρὰ Γωδίλα τοῦ καμπιδούκτορος τῶν λαγκιαρίων, καὶ
 5 ὄρθῳθῃ παραχρῆμα τὰ σίγνα κείμενα, ἐπ' ἐδάφους κάτω, ἐπὶ
 τῶν τοιούτων ἀναγορεύσεων εἰδισμένον. οὐκ εἰσῆλθεν δὲ εἰς
 τὸν τρίκλινον, καὶ ἥλλαξεν, ἀλλὰ ἐποίησαν χελώνην οἱ στρα-
 τιῶται, καὶ ἐκεῖ ἐνεδύσατο, καὶ τὸν στέφανον ἐπέθηκεν αὐτῷ
 ὁ ἐπίσκοπος, καὶ ἐκράτησε λαγκίδιν καὶ σκουτάριν, καὶ ἀνῆλ-
 10 θεν, καὶ ἔκραζαν πάντες. „Ἰουστίνε αὔγουστε, σὺ νικῆς.“
 καὶ προσεφώνησεν τῷ δήμῳ, ἐπιδοθέντος αὐτῷ τοῦ λιβελλα-
 ρίου, ἔνθα καὶ ὑπέσχετο αὐτοῖς κατασκουτάριν πέντε νομί- Ms. 167. b
 σματα καὶ λίτραν ἀργύρου. τὸ δὲ λιβελλάριον ἀνεγνώσθη πα- B
 ρὰ λιβελλησίων, ἐπειδὴ οὔτε κναιάτωρ εὔρεθῆ καὶ ὁ μάγι-
 15 στρος Κέλερ διὰ τὴν γενομένην ταραχὴν διὰ τοὺς πόδας αὐ-
 τοῦ οὐκ ἠδυνήθη εὔρεθῆναι, ἀλλὰ πρὸς τὴν ὄραν ἀπελειφθῆ.
 ἔχει δὲ ἡ προσφώνησις οὕτως. αὐτοκράτωρ Καίσαρ Ἰουστι-
 νος νικητῆς αἰεὶ σεβαστός. „τῆ τοῦ παντοδυναμον. Θεοῦ
 20 κρίσει, τῆ τε ὑμετέρα κοινῇ ἐκλογῇ πρὸς τὴν βασιλείαν χω-
 ρορήσαντες, τὴν οὐράνιον πρόνοιαν ἐπικαλούμεθα.“ παρὰ πάν-
 των ἐβοήθη. „ἄφθονα τῆ οἰκουμένη. ὡς ἔζησας, οὕτω βα-

4. ΣΧΟΛ. τῶν λογαρίων.

bat itaque Iustinus in cathisma, secum habens archiepiscopum Ioan-
 nem reliquosque proceres, quibus ingredi cathisma fas et mos est;
 reliqui autem proceres infra restitabant; dein recipiebat stans in scu-
 to torquem a Godila, campiductore lanceariorum sibi impositum.
 Quo facto protinus erigebantur signa, quae hactenus humi iacuerant,
 quemadmodum in talibus inaugurationibus fieri solet. Non autem
 intrabat (quod alii facere consueverunt), in triclinium mutandi vesti-
 tus gratia; sed milites testudinem circa ipsum scutis suis facientes
 cingebant eum, et sub hoc tegmine induebat Iustinus schema; dein
 imponebat ipsi episcopus [vel patriarcha] coronam; ipsi manu acci-
 piebat lanceam et scutum, et ascendeat [in cathisma hoc habitu],
 et tum clamabant omnes: *Iustine Auguste, tu vincas*. Tradebatur
 ipsi porro libellus, in quo perscripta erat eius ad milites et popu-
 lum allocutio, et qua illorum singulis scutis [id est viris scutatis]
 quinque aureos nummos et singulas litras argenti promittebat. Hanc
 allocutionem e scripto recitabant libellenses, quandoquidem neque
 quaestor aderat, neque Celer magister ob articularem morbum, qui
 pedibus eius interea supervenerat, adesse poterat, sed pro illo sic-
 dem temporis articulo desiderabatur. Habet autem allocutio sic.
 Imperator Caesar Iustinus victor semper Augustus: *Omnipotentis
 Dei decreto delectuque et vestra communi electione atque suffragio*

σίλευσον ἄφθονα τῇ πολιτείᾳ· βασιλεῦ οὐράνιε, σῶσον τὸν
 C ἐπίγειον. Ἰουστίνε αὐγουστε, σὺ νικᾷς τοῦ νέου Κωνσταν-
 τίνου πολλὰ τὰ ἔτη. ἡμεῖς δοῦλοι τοῦ βασιλέως· αὐτοκρά-
 τωρ Καῖσαρ αὐγουστος· „ὡς ἂν διὰ τὴν οἰκείαν φιλανθρω-
 πίαν ἐνισχυθεῖ ἡμᾶς, ἅπαντα τὰ ὑμῶν τε καὶ τῶ δημοσίῳ ἐ-
 ποφελῆ ὄντα τελέσαι.” παρὰ πάντων ἐκράγη· „ὦ Θεοῦ,
 σὺ αὐτὸν ἐλέησον· σὺ αὐτὸν ἐπελέξω· σὺ αὐτὸν ἐλέησον·
 Ἰουστίνε αὐγουστε, σὺ νικᾷς” καὶ πολλὰ τοιαῦτα. ὁ αὐτοκρά-
 τωρ Καῖσαρ αὐγουστος „ἡμετέρα καὶ γὰρ φροντίς ἐστὶν ἐν
 πάσῃ εὐδοκίᾳ ὑμᾶς θεῖα προνοία καθιστᾶν, καὶ μετὰ πάσης
 D εὐφροσύνης καὶ περιθάλψεως καὶ ἀμεριμνίας ἕνα ἕκαστον ὑ-
 μῶν διαφυλάττειν.” παρὰ πάντων ἐβοήθη· „ἄξιε, τῆς βα-
 σιλείας, ἄξιε τῆς τριάδος, ἄξιε τῆς πόλεως· πολλὰ τὰ ἔτη
 τοῦ βασιλέως. ἄγνους ἄρχοντας τῇ οἰκουμένῃ” καὶ πολλὰ
 τοιαῦτα. ὁ αὐτοκράτωρ· „ὑπὲρ τῆς ἐορτῆς τῆς ἡμετέρας
 εὐτυχοῦς βασιλείας ἀνὰ εἰς νομισμάτων καὶ λίτραν ἀργύρου
 ὑμῶν καταχάσμαι δωρηθήσομαι.” παρὰ πάντων ἐκράγη· „Χρι-
 στιανὸν βασιλέα ὁ Θεὸς φυλάξει· αὐταὶ κοιναὶ εὐχαὶ τῆς
 Ed.L. 250 οἰκουμένης” καὶ πολλὰ τοιαῦτα. ὁ αὐτοκράτωρ· „ὁ Θεὸς
 μεθ’ ὑμῶν.” καὶ τὰ λοιπὰ ἀκολούθως γέγονεν κατὰ τὸ σχῆ-
 μα Ἀναστασίου τοῦ τῆς θείας λήξεως.

capessentes imperium, invocamus coelestem providentiam. Acclamabant omnes: Abunde bonorum orbi terrarum. Ut vixisti, ita impera. Abunde bonorum civili moderamini. Rex coelestis, serva terrestrem. Iustine Auguste, tu vincas. Iunioris Constantini multi sint anni. Nos sumus servi Imperatoris. Imperator Caesar Augustus: Ut gratia sua nobis vires indulgeat ad ea omnia, quae vobis et communi rei conducent, perficiendum. Exclamabant omnes: Fili Dei, miserere eius, Tu eum elegisti, ergo miserere eius. Iustine Auguste, tu vincas, et plura talia. Imperator Caesar Augustus: Etenim curae nobis cordique erit, auxiliante divina providentia, ut vos in omni prosperitate collocemus, et ut unumquemque vestrum omni benevolentia et sollicito teneroque amoris affectu foventes in tranquillitate curarumque otio semper conservemus. Acclamabant omnes: Digne regno, digne trinitate, digne Urbe. Multi sint Imperatoris anni. Puros moderatores orbi terrarum [flagitamus, aut praesta], et talia plura. Imperator: Pro festo natale felicitis nostri imperii die donabimus vobis in buccam [seu in singulas buccas] quinos nummos et singulas litras argenti. Acclamabant omnes: Christianum Imperatorem Deus conservet. Haec sunt communia vota orbis terrarum, et multa id genus alia. Imperator: Deus vobiscum. Cetera deinceps fiebant eodem ritu, qui supra in Anastasii inauguratione expositus fuit.

ΚΕΦ. 5δ.

Ἀναγόρευσις Λέοντος τοῦ μικροῦ.

Ἀναγκαῖον ἐνομίσαμεν εἰπεῖν, ὅπως καὶ βασιλεὺς ὑπὸ βασιλέως γίνεται. ἐπὶ τοῦ τῆς θείας τοίνυν λήξεως Λέοντος Ms. 168. a
 5 Λέων ὁ μικρὸς καίσαρ ὃν ἐγένετο βασιλεὺς. συνέβη γὰρ νοσῆσαι Λέοντα τὸν τῆς θείας λήξεως, τὸν αὐτοῦ θεῖον, τὴν ἐπιθάνατον νόσον, καὶ παρεκλήθη ὥστε ποιῆσαι τὸν καίσαρα Β βασιλέα. τῇ οὖν πρὸ δεκαπέντε Καλανδῶν Δεκεμβρίων ἐν ὑπατία Λέοντος τοῦ μικροῦ, μαγίστρου ὄντος Εὐσεβίου, συν-
 10 ἤλθον ἐν τῷ ἵππικῷ ὁ δῆμος καὶ οἱ πρεσβευταί· (πολλοὶ γὰρ ἔτυχον ὄντες ἐνταῦθα, καὶ ἐκ διαφόρων ἐθνῶν) καὶ οἱ στρατιῶται πάντες μετὰ τῶν σίγων ἐν τῷ στάματι, καὶ ἔκραζον, ὁ μὲν δῆμος Ἑλληνιστί, προτρέποντες τὸν βασιλέα ἀνελθεῖν, οἱ δὲ στρατιῶται Ῥωμαϊστί· καὶ ἀνῆλθεν ὁ βασιλεὺς, δη-
 15 ριευόμενος ὑπὸ τῆς συγκλήτου. ὁ δὲ καίσαρ ἔσω ἦν ἐν τῷ τρικλίνῳ, ἔνθα τοὺς συγκλητικὸς δέχεται, καὶ ὁ ἀρχιεπίσκοπος C τῆς πόλεως Ἀκάκιος σὺν αὐτῷ, καὶ ἔστη ὁ βασιλεὺς ἐμπρὸς τῆς σέλλης, καὶ οὕτως ἤρξατο προσφωνεῖν τοῖς στρατιώταις καὶ τῷ δήμῳ, καὶ ἔκραζον πάντες· „παρακαλοῦμεν, ἵνα κα-
 20 θεοδῆς” καὶ ἠσπύσατο τὸν δῆμον, καὶ ἐκάθισεν, καὶ ἔκραξεν ὁ δῆμος τὸ „αὐγουστε” καὶ πάλιν πολλαὶ φωναὶ ἐγίνοντο πα-

CAP. 94.

Inauguratio Leonis Iunioris.

Iam videamus, quomodo Imperator ab Imperatore creetur. Nam et hoc necessarium dictu putamus. Leo magnus ergo (hic exemplo sit) morbo decumbens eo, qui ultimus ipsi contigit, nepotem e filia suum Leonem iuniorem, tum Caesarem, hortatu procerum in Imperatorem provehebat. Quod sic peractum. Die XV. Cal. Decembres, Cos. Leone Iuniore, Magistro Eusebio, conveniebant in circo populus et legati, qui tum haud pauci variarum gentium aderant; et milites omnes omniumque ordinum cum signis in stamate, et clamabant, populus quidem Graece, rogantes Imperatorem, velit ad se in circum ascendere, milites autem Latine. Ascendebat igitur Imperator deductus a senatu. Caesar autem intus manebat in illo triclinio, in quo Imperator senatores excipere solet, unaque ipsi aderat Acacius, archiepiscopus Urbis. Imperator, ut in hippicum venerat, consistebat coram sella seu throno, et sic stans incipiebat ad milites et populum perorare; sed exclamabant omnes: *Auguste, rogamus velis considerare*. Gratias propterea populo agebat benigna salutatione, et desidebat, et populus clamabat: *Auguste*, vocibusque frequentibus ipsi tendebat persuadere, ut Imperatorem coronaret. Multis vi-

ρακαλούντων αὐτῷ στέφαι τὸν βασιλέα, καὶ διαλαλαίαι πολ-
 λαὶ περὶ τούτου, ὑποσχομένου αὐτοῦ τούτο ποιεῖν. εἶτα ἔ-
 κραζον ὥστε τὸν μάλισταρον πέμψαι καὶ πατρικίους καὶ ἀγα-
 γεῖν τὸν καίσαρα. καὶ ἐπέτρυσεν τῷ μαγίστρῳ καὶ τισιν
 D πατρικίοις ἀπελθεῖν καὶ ἀγαγεῖν αὐτόν. καὶ ἐξελθόντες ἤγα-5
 γον τὸν καίσαρα, καὶ ἔστησαν εἰς τὰ ἀριστερὰ τοῦ βασιλέως,
 καὶ τὸν ἐπίσκοπον σὺν αὐτῷ, καὶ ἔστη εἰς τὸ δεξιὸν μέρος
 τοῦ βασιλέως ὁ ἐπίσκοπος, καὶ εὐχὴν ἐποίησεν, καὶ ὑπήχησαν
 πάντες τὸ „ἀμήν.” καὶ ὁ πραιπόσιτος ἐπέδωκεν τῷ βασι-
 λεὶ στέφανον, καὶ ἐπιτέθηκεν εἰς τὴν κεφαλὴν τοῦ καίσαρος 10
 „εὐτυχῶς, εὐτυχῶς, εὐτυχῶς,” καὶ ἀνεχώρησεν ὁ ἐπίσκοπος,
 καὶ ἐκάθισεν ὁ βασιλεὺς Λέων. καὶ ὁ μικρὸς Λέων ἠσπά-
 σατο τὸν δῆμον, καὶ ἔκραζαν πάντες „αὐγουστε.” καὶ τότε
 ἦλθεν ὁ ἑπαρχὸς τῆς πόλεως ἐξ ἀριστερῶν καὶ ἡ σύγκλητος,
 Ms. 168. b καὶ προσήγαγον αὐτῷ μοδιόλον (ἦτοι στέφανον) χρυσοῦν κα-15
 Ed. L. 25, τὰ τὸ ἔθος, καὶ διελάλησεν ὁ βασιλεὺς ἀποδεχόμενος τοὺς
 στρατιώτας, καὶ ὑπέσχετο ἐκάστῳ δίδοναι κατὰ τὸ ἔθος πρὸς
 πέντε νομίσματα καὶ λίτραν ἀργύρου ὑπὲρ αὐγουστιακῶν.

ΚΕΦ. 56.

Ἀναγόρευσις τοῦ εὐσεβεστάτου ἡμῶν δεσπότης Ἰουστινιανῶ. 20

Ὁ τῆς θείας λήξεως Ἰουστίνος τὸν εὐσεβεστάτου ἡμῶν

8. ὑπήχησαν conl. R., ὑπήκουσαν cod. 11. Ante εὐτυχῶς la-
 cunam esse statuit R.

cissim intercedentibus, sacris sermonibus promittebat tandem Imperator, id se facturum. Clamabant igitur, velit missis magistro aliiisque aliquot patriciis Caesarem arcessere. Quo imperato, magister et delecti patricii abibant, et adducebant Caesarem, eumque ad sinistram Imperatoris collocabant. Sed episcopus, quem una cum Caesare adducebant, consistebat ad Imperatoris dextram, et faciebat preces et pia vota: quibus finitis, omnes: Amen succinebant. Quo facto praepositus Imperatori coronam porrigebat, quam hic stans Caesaris in caput imponebat, acclamans ter: Feliciter. Abibat tum episcopus, et considebat Imperator Leo magnus; minor autem Leo salutabat gestu populum; ad quod omnes exclamabant: Auguste. Tunc veniebant praefectus Urbis et senatus a sinistra parte, et offerebant ipsi modiolum seu coronam auream, ut mos est, et alloquebatur Imperator milites, licentians ipsis et abundi veniam dans, simul promittens viritim pro more consueto quinos nummos et litras argenti singulas nomine augustiacorum.

. CAP. 95.

Inauguratio piissimi Domini nostri Iustiniani. 1

Pari modo Divus Iustinus, et ipse quoque gravi morbo decum-

δεσπότην Ἰουστινιανὸν ἐποίησεν ἐν τῷ μεγάλῳ τρικλίῳ. καὶ αὐτὸς γὰρ ἐν νόσῳ μεγάλῃ κατέκειτο, καὶ παρεκαλεῖτο ἀπὸ τῆς συγκλήτου εἰς τὸ ποιῆσαι αὐτὸν βασιλέα. τῇ οὖν τετάρτῃ ἡ τοῦ Ἀπριλίου μηνὸς ἰνδ. ε', μαγίστρου ὄντος Τατιανοῦ, ζέκελευσεν σιλέντιον καὶ κομέντον καὶ τὰς σχολὰς καὶ τὰ στρατεύματα πάντα παραγενέσθαι ἐν τῷ δέλφαι. καὶ παρεγένετο ὁ ἐπίσκοπος, καὶ εὐχὴν ἐποίησεν, καὶ ἔστειψεν αὐτὸν, καὶ πάντα κατὰ τὸ ὅμοιον σχῆμα ἐγένετο, οὐ μόντοι ἐν τῷ ἵπικῳ ἄνω, ἀλλὰ ἐν τῷ δέλφαι.

10

ΚΕΦ. 53'.

Ἀναγόρευσις Νικηφόρου βασιλέως τοῦ γενοῦτος δομεστικῶ τοῦ σχολῶν τῆς Ἀνατολῆς, τοῦ φιλοχρίστου καὶ ἀνδριωτάτου.

Τελευτήσαντος Ῥωμανοῦ βασιλέως τοῦ νέου, υἱοῦ Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου καὶ πορφυρογεννήτου βασιλέως Ῥωμαίων τοῦ Μακεδόνο, εἰς μῆνα Μάρτιον 15, ἰνδ. ε', ἔτους 590, τῇ τεσσαρακοστῇ τῶν νησιωτῶν, κατέλειπεν τὴν ἐαυτοῦ βασιλείαν Βασιλείῳ καὶ Κωνσταντίνῳ, τοὺς νηπίους υἱοὺς αὐτοῦ καὶ τὴν ἰδίαν γαμετὴν καὶ αὐγοῦσταν Θεοφανῶ βασιλεύειν τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς. κατέλειπεν δὲ καὶ τὸν παρορακοιμώμενον Ἰωσήφ οἰκονομοῦντα τὰ τοῦ κοινοῦ πράγματα.

bens, hortatu senatorum Imperatorem faciebat in magno triclinio piissimum nostrum Dominum Iustinianum; quod quomodo peractum sit breviter dicetur. Quarto Aprilis die, indictione quinta, magistro Tatiano, imperabat Dominus silentium et comentum seu conventum, et ut scholae palatinae ordinesque militares omnes in delphacem coirent. Aderat episcopus et preces faciebat, et coronabat ipsam [Iustinus], et fiebant omnia eodem modo, quo paulo ante diximus, ea sola cum differentia, quod ibi res in circo sursum, hic in delphace peracta fuit.

CAP. 96.

Inauguratio Nicephori Phocae, Christum amantis et fortissimi Imperatoris, antea domesticus scholarum Orientis.

Imperator Romanus Iunior, filius Constantini Magni et Porphyrogenetti, Imperatoris Romanorum Macedonis vel e Macedonibus oriundi, vita defunctus mensis Martii die 15, ind. 6, anno mundi 6471, quadragesima magni ieiunii; relinquebat regni sui heredes parvulorum par filiorum, Basilium et Constantinum, suamque uxorem et Augustam, Theophanonem, tutricem imperii Romani, apposito rerum publicarum administratore paracoemomeno Iosepho.

Ἐκράτησαν δὲ ἡ τῶν ρηθέντων προσώπων ἔξουσία ἀπὸ πεντακαϊδεκάτης μηνὸς Μαρτίου ἰνδ. ε' μέχρι Ἀυγούστου πεντακαϊδεκάτης, ἰνδ. τῆς αὐτῆς. Ἰουλίου δὲ μηνὸς δευτέρα, ἰνδ. ὁμοίως, ἀηγορεύθη ἐν τοῖς τῆς ἀνατολῆς μέρεσιν ὁ εὐσεβῆς καὶ φιλόχριστος βασιλεὺς ἡμῶν Νικηφόρος παρὰ τοῦ ἰδίου στρατοπέδου βασιλεὺς Ῥωμαίων. ἐν Καισαρίᾳ γὰρ τῇ νῦν τῆς Καππαδοκῶν ἐπαρχίας ἐν τῷ κάμπῳ, μαγίστρου αὐτοῦ ὄντος καὶ δομestίκου τῶν σχολῶν, συναχθέντες πάντες οἱ

Ed. L. 252 στρατηγοὶ καὶ τὰ τάγματα, ἀηγόρευσαν αὐτὸν βασιλέα. τοῦ Ms. 169. αδὲ μὴ βουλομένον, ἀλλὰ πρὸς τὸν πόλεμον τῶν Ἰσμαηλιτῶν ἐπισπεύδοντος καὶ τὸν λαὸν εἰς τοῦτο προτρεπομένου, αὐτοὶ μᾶλλον σπεύσαντες βίβη καὶ μὴ βουλομένον ἐκ τῆς τέττης ὑψώσαντες ἀηγόρευσαν αὐτὸν βασιλέα. οὐ μὴν δὲ ἐφόρεσεν στέμμα ἢ ἄλλην τινὰ βασιλείον ἐσθῆτα, εἰ μὴ μόνον τὰ ὑποδήματα ἐναλλάξας ῥούσα, ἦτοι κόκκινα. ἀκουστὸν δὲ γε-15 γονὸς τοῦτο ἐν τῇ πόλει, ἐταράχθη ὁ παρακοιμώμενος Ἰωσήφ, καὶ ἀνταίρων ἐφιλονεῖκει, καὶ παρεσκευάζετο ἀντιπα- Βρατάξασθαι τῷ ἀνακτι. ὁ δὲ γε βασιλεὺς Νικηφόρος γραμμασιν ἡμέροις χρώμενος πρὸς αὐτὸν, ἐξέπεμπεν, τὴν αὐτὴν δόξαν αὐτῷ ἔχειν ὑπισχνούμενος καὶ τιμὰς πλείους. καὶ τῆ-20 σύγκλητον τῷ ὁμοίῳ τρόπῳ ἐδηλοποιεῖ. ὁ δὲ πολλάκις τοῖς

Horum potestas valuit a dicta die decima quinta Martii indictionis sextae usque ad diem decimam quintam Augusti eiusdem indictionis. Secundá vero Iulii die indictionis eiusdem nuncupabatur in partibus Orientis Imperator Romanorum ab exercitu suo pius et Christi amans Dominus noster Nicephorus. Apud Caesaream nempe, quae nunc Cappadocum praefecturae accensetur, congregati in [urbis] campo duces ordinesque militares omnes nuncupabant ipsum Imperatorem, tum temporis magistri et domestici scholarum dignitate conspicuum. Repudiabat quidem oblatos honores, ut cui bellum cum Ismaëlitis curae magis et cordi esset; in quod ipse propius incumbens suos etiam acriter instigabat. Illi autem eo magis instabant, raptumque vi et invitum e tentorio, levatum scuto, Imperatorem proclamabant. Neque tamen tum quidem aut coronam aut alium imperialem ornatum assumebat, contentus coccineorum calceorum usu. Eius rei fama ut in Urbem pervenit, vehementer Iosephum accubitorem terruit et ad magnos edendos tumultus impulit. Opponebat enim se Domino [Nicephoro] ex contentione et ambitione, eique profligando et arcendo se comparabat. Neque proficiebat Nicephorus Imp., blandas litteras ad ipsum exarans et mittens, quibus pollicebatur, velle ipsi dignitatem suam conservare sartam et tectam et pluribus quoque honoribus ipsum cumulare. (Senatui in eandem sententiam perscribebat, de nova sua fortuna significans.) Iosephus autem quamvis saepius iisdem insinnationibus admonitus,

τοιούτοις ἐνοσημανθεῖς, οὐκ ἠνέσχετο, καὶ δὴ εὐρώων τινας τῶν
 ἀπὸ τῆς συγκλήτου συναγωνιζομένους αὐτῷ, ἀνταίρειν ἐφιλο-
 νεῖκει πρὸς τὸν αὐγουστον. τὴν τε πόλιν κατασφαλισάμενος
 καὶ τὰς πόρτας ἀνακτίσας καὶ πρὸς τὸ πολίτευμα σκληρῶς
 5 φερόμενος, ἀναθέματι καθυπέβαλε τὸν ἄνακτα. οὐ τοῦτο δὲ
 μόνον, ἀλλὰ γε καὶ μυστικῶς (ἦτοι κρυφίως) τοὺς συγγενεῖς
 τοῦ ἀνακτος Νικηφόρου, τὸν τε πατέρα καὶ τὸν ἀδελφόν, ἀ-
 ποματωῶσαι ἐβούλετο. ὅπερ γνόντες φυγάδες ὄγοντο, ὁ μὲν
 πατὴρ Βάρδας καὶ μάγιστρος ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, ὁ δὲ
 10 γε μάγιστρος Λέων καὶ ἀδελφὸς τοῦ ἀνακτος εἰς τὸ ἐξπεδίτον,
 τοῦ στρατοῦ ἤδη φθάσαντος ἐν τῇ Χρυσοπόλει. τὸ δὲ πλῆθος τοῦ
 λαοῦ ζήλῳ θεῖῳ τρωθὲν προσεῖρῶει τῇ ἐκκλησίᾳ φυλάξαι τὸν
 μάγιστρον ἀλώβητον τῆς τῶν ἐναντίων ἐπιβουλῆς. πολλὰκις γὰρ
 15 ἐπεχείρησαν ὅ,τε πατρίκιος Μαρτιανὸς ὁ Ἀπαμβας καὶ ὁ Τορ-
 νίκης Νικόλαος καὶ ὁ ἀπὸ στρατηγῶν Πασχάλιος ἐξεῶσαι αὐτὸν
 τῆς ἐκκλησίας τῇ βίᾳ. ὁ δὲ λαὸς μετὰ ὠθισμῶν καὶ ὕβριων
 20 τούτους κακοὺς κακῶς ἐξέβαλον. κυριακῆς δὲ οὔσης 9' τοῦ Αὐ-
 γουστοῦ μηνὸς τῇ ἐωθινήν ὥρᾳ, λεγομένου τοῦ θείου εὐαγγελίου
 τῆς ἁγίας ἀναστάσεως εἰσέδν ὁ παρακοιμώμενος Ἰωσήφ ἐν τῇ
 25 ἐκκλησίᾳ, καὶ ἀνελθὼν ἐν τῷ πατριαρχείῳ, προσεῖπὼν τινα τῷ
 πατριάρχει καὶ τῷ κλήρῳ, κατελθὼν αὐθις προσηπειλήσας

non tamen auscultabat; sed repertis aliquot viris senatoriis, parti
 suae faventibus operamque strenuam navantibus, adversarium Nice-
 phori palam se declarabat studebatque conatus eius evertere. Ur-
 bem communiebat et claudebat, portas complures structuris opple-
 bat, saevum et impotentem se erga magistratum urbanum gerebat,
 et Dominum Nicephorum anathemati subiiciebat. Neque sufficie-
 bat hoc ipsi, sed et clam studebat Domini necessarios, patrem et
 fratrem, exoculari [seu excoecare vel tollere]. Quo illi comperto
 aufugiebant; et pater quidem Domini, idemque magister, Bardas,
 in magnam ecclesiam, frater autem Domini, et is quoque magister,
 Leo, in expeditum seu castra; quippe copiae, ex Oriente ad Urbem
 accedentes, iam ad Chrysopolin pervenerant. Verum populi multi-
 tudo, divino acta et stimulata zelo, torrentis instar affluebat ad ec-
 clesiam, magistrum a noxa et insidiis adversariorum indemnem con-
 servare studens; et quoties patricius Marianus, Apambas cognomina-
 tus, et Nicolaus Tornicius et exstrategus Paschalius eum vi e tem-
 plo extrahere niterentur, (tentabant autem saepius,) magno impetu
 ingesta extrudebat eos, onustosque conviciis atque contumeliis et
 malos pro merito male mulcatos depellebat. Die vero dominica,
 nona mensis Augusti, hora matutina, quum praelegeretur divinum
 sanctae resurrectionis evangelium, penetrabat se accubitor Ioseph
 in ecclesiam, ascendeat in patriarcheum seu palatium patriarchae,

Ms. 169. b πολλά τῆ ὄχλῳ καὶ τὸν διὰ λιμοῦ θάνατον, καὶ ἰππεύσας καὶ
 Ed.L. 253 διελθὼν διὰ τοῦ μιλίου τοῖς ἄρτοποιοῖς παρήγγειλεν, ἄρτους
 μῆτε ποιεῖν, μῆτε εἰς ἀγορὰν προτίθεσθαι. ἀνελθὼν δὲ ἐν τῇ
 παλατίῳ καὶ τοὺς παῖδας Ῥωμανοῦ τοῦ βασιλέως μεθ' ἑαυτοῦ
 λαβὼν, διὰ τῶν ἄνω διαβατικῶν κατήλθεν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ὄρα⁵
 ἀρίστου, μὴ ὄντος τοῦ λαοῦ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ παρακαλέσας
 τὸν μάγιστρον ἤρην τῆς ἐκκλησίας, καὶ ἀπέστειλεν ἐν τῇ οἰ-
 κῇ αὐτοῦ. τοῦ δὲ λαοῦ τὸ δειλινὸν ἐλθόντος ἐν τῇ ἐκκλη-
 σίᾳ καὶ τὸν μάγιστρον μὴ εὐρόντων, ταραχθέντες, μᾶλλον δὲ
 μανέντες, ἄτιμοις φωναῖς πρὸς τὸν πατριάρχη καὶ τὸ ἱερα-10
 τεῖον ἐχρῶντο, ὡς ὅτι παρ' αὐτῶν προεδόθη, καὶ λιθάσαι ἐ-
 B πεχειροῦν τοὺς τοῦ κλήρου. ὁ δὲ πατριάρχης ἐδηλοποίησεν
 τὸν μάγιστρον, ἐλθεῖν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ εἰρηνεῦσαι τὸν λα-
 ὄν. ὁ δὲ ἐδηλοποίησεν τοῦτο τὸν παρακοιμώμενον· ὁ δὲ
 οὐκ ἐπέτρεψεν τοῦτο. γνούς δὲ τοῦτο ὁ λαός, ζήλῳ, ὡς εἶ-15
 πωμεν, θεῖῳ φερόμενοι, οἱ μὲν πρὸς τὸν οἶκον τοῦ πανευφή-
 μου μαγίστρου ἀπίεσαν φυλάξαι τοῦτον ἀνεπιβούλευτον· οἱ
 δὲ πλείους ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐναπομείναντες, πάντα τὰ ἐν τῇ
 ἐκκλησίᾳ ἐκ ξύλων σκεύη ὅπλα χρησάμενοι, ἐξῆλθον τῆς ἐκ-
 κλησίας, καὶ τοῖς ἀνταίρουσιν προσβύλλοντες, παρατεταγμέ-20
 νοις οὖσιν ἐν ὅπλοις Μακεδόσιν καὶ αἰχμαλώτοις τῶν Ἀγύ-

colloquebatur ibi cum ipso et clericis, descendebat rursus, multa-
 que dira interminabatur populo [apud ecclesiam stanti, si pergeret
 Bardam tueri,] et inter alia annonae interceptionem exitialemque
 famem. Extra templi ambitum inscensu equo, abibat, miliumque
 seu milliarium traiciens, ubi forum erat pistorium, interdicebat
 pistoribus omni panificio et expositione vendendi panis. Dein re-
 gressus in palatium, assumptisque secum filiis Romani Imper., de-
 scendebat per superiora diabatica seu porticus in ecclesiam circa
 meridiem, tempore, quo prandetur, adeoque nemo intus erat; hor-
 tationibusque et promissis pellectum extrahebat ex ecclesia magi-
 strum, atque in suam [magistri] domum remittebat. Populus ita-
 que vespere ad ecclesiam rediens et magistrum non inveniens, ex-
 sternati aut potius perciti furore, probrosis verbis lacescebant pa-
 triarcham et ordinem omnem sacerdotalem, ut qui supplicem suum
 prodiderint, et iam instituebant clericorum aliquos saxis impetere.
 Patriarcha igitur significabat magistro, veniendum ipsi esse in eccle-
 siam populumque sua praesentia placandum. Magister eius rei no-
 titiam accubitori dabat veniam rogans. Ille vero non sinebat eum
 abire. Quo cognito, populus divino, ut modo dicebamus, zelo ab-
 latus, pars ad aedes laudatissimi magistri abibant, a noxia et insi-
 diis eum culturi; plurimi autem, correptis, quotquot in ecclesia re-
 periebant, lignamentis et in armorum usum conversis, invadebant
 adversam partem, quae armata in acie adstabat, Macedones capti-

ρων καὶ τοὺς ῥηθεῖσιν προσώποις, *Μαριανῶ* καὶ λοιποῖς, τρέψαντες φυγάδας ἐποίησαν, καὶ τὴν νίκην ἀράμενοι πολ- C
 λούς τοῦ κοινοῦ λαοῦ καὶ στρατοῦ ἀπέκτειναν. κατέστρεψαν
 δὲ τοὺς οἴκους τῶν παραταττομένων τῷ ἀνακτι μέχρις ἐδά-
 5φους, τὰ αὐτῶν πάντα διαρπίσαντες καὶ τὰς πόρτας ἀνοί-
 ξαντες, τῷ φουσατίῳ ἐνωθέντες, τῷ βασιλεῖ κατεμήνυσαν
 σπεῦσαι ἐν τῇ πόλει. τῇ αὐτῇ δὲ νυκτὶ, δεκάτῃ τοῦ Αὐ-
 γούστου μηνός, φοβηθεῖς ὁ παρακοιμώμενος Ἰωσήφ τὸν
 λαὸν, ὡς πρὸς αὐτὸν ἀπερχόμενον εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ,
 10φυγῶν τὴν βίαν, εἰς τὴν ἐκκλησίαν εἰσῆλθεν. καὶ ὁ λαὸς D
 τὰ αὐτοῦ πάντα ἀρπάζαντες, τὸν οἶκον αὐτοῦ κατηδάφι- Ms. 170. a
 σαν, πολλοὺς τε ἄλλους τῶν τῆς συγκλήτου ἀναιτίους ἀλ-
 χμαλωτεύσαντες, ἀρπάζαντες τὰ αὐτῶν πάντα καὶ τοὺς
 οἴκους αὐτῶν κατισκάψαντες. τρισὶν γὰρ ἡμέραις τοῦ-
 15το ἐποιοῦν ὁ λαὸς μανέντες. οἱ οὖν ἐνούσιatoi τῶν ἀρ-
 χόντων τὸν μάγιστρον καὶ πατέρα τοῦ ἀνακτος Νικηφόρον
 ἐν τῷ παλατίῳ ἀνήγαγον, καὶ μένειν ἐκεῖσε ἐποίησαν μέχρι
 τῆς ἐλεύσεως τοῦ βασιλέως· τῇ δὲ δευτέρῃ ἡμέρᾳ τῆς τοῦ
 πρῶγματος τελετῆς εἰσῆλθεν καὶ ὁ μάγιστρος Λέων ἐκ τοῦ
 20φοροσάτου ἐν τῇ πόλει. τῇ δὲ πεντεκαιδεκάτῃ τοῦ Αὐγού- Ed. L. 254
 στου μηνός ἐδηλοποίησεν ὁ βασιλεὺς τὸν παρακοιμώμενον Βα-
 σίλειον καὶ τὸν πραιπόσιτον Ἰωάννην, ὥστε ἐξελεῖν μεθ' ὧν

vosque Agarenos et eorum duces, paulo ante dictos, Marianum et reliquos, iisque victis et fugatis, multos tam de plebe, quam mili-
 tum quoque, trucidabant; domos eorum, qui Domino adversabantur,
 ex ipsis fundamentis revellebant; supellectilem eorum et opes omnes
 discerpebant atque differebant, effractisque Urbis portis, irruerant in
 fossatum et significabant Imperatori, opus esse celeri in Urbem ad-
 ventu. Proxime secuta nocte, quae decimum Augusti diem praecedebat,
 timore plenus paracoemomenus Iosephus, ut vidit populum in
 se quoque aedesque suas irruere, declinans vim et iniuriam, recipiebat
 se in ecclesiam. Populus interea post direptas eius facultates omnes
 domum solo aequabat; multos ordinis senatorii innocentes in
 vincula rapiebat, differebat eorum facultates omnes, aedesque deici-
 ciebat. Per triduum continuabat in his rabiosa plebs. Optime igitur
 erga rem publicam animati proceres magistrum eundemque patrem
 Domini Nicephori ducebant in palatium, ibique manere iubebant
 usque ad Imperatoris filii adventum. Altero autem die a finitis et
 sopitis hiisce tumultibus [id est die decimo quarto Augusti], intra-
 bat magister Leo e fossato in Urbem. Die decimo quinto tandem
 Augusti mensis imperabat per litteras Imperator accubitori Basilio et
 praeposito Ioaanni, ut cum illis proceribus, quos ipse nominatim in
 litteris designabat, in palatium Hieriae egredierentur, ibique sibi
 occurrerent. Id quod iussi etiam fecerunt. Die nempe decimo sexto

αὐτοῖς ἔγραψεν ἀρχόντων ἐν τοῖς Ἰερείας παλατίοις καὶ ᾤ-
 παντῆσαι αὐτῷ· ὅπερ καὶ ἐποίησαν. καὶ τῇ ἑπαύριον, ἕξ-
 καιδεκάτῃ τοῦ αὐτοῦ Ἀβγούστου μηνός, ἰνδ. ε', ἡμέρᾳ κυ-
 ριακῇ πρωτῇ ἐμβάς εἰς τὸ βασιλικὸν δρομόνιον προσέβαλεν ἐν
 τῇ χρυσῇ πόρτῃ. καὶ κεῖ προσυπῆντησεν αὐτῷ πᾶσα ἡ πό-5
 λις, μικροὶ τε καὶ μεγάλοι, μετὰ λαμπάδων καὶ θυμιαμάτων.
 κατελθὼν δὲ ἀπὸ τοῦ δρόμου καὶ ἰππεύσας διῆλθεν διὰ
 τοῦ ἕξω παρατειχίου, καὶ διὰ τῆς πλακωτῆς στραφείς εἰσῆλ-
 θεν εἰς τὴν μονὴν τῶν Ἀβραμιτῶν τὴν λεγομένην ἀχειρο-
 ποιήτον τῆς Θεοτόκου, καὶ ὄραν τρίτην βαλὼν σκαραμάγγιον 10
 καστῶριον καὶ καρβαλικεύσας, ἦλθεν εἰς τὴν μεγάλην χρυ-
 σῆν πόρταν, καὶ στὰς ἔφιππος ἐν τῇ αὐτῇ πόρτῃ, ἔνδον τῶν
 δύο μερῶν τοῦ δήμου ἰσταμένων, εὐφημίσθη οὕτως· „καλῶς
 ἦλθες, Νικηφόρε, αὐτοκράτωρ Ῥωμαίων· καλῶς ἦλθες, Νι-
 κηφόρε, ἀναξ μέγιστε Ῥωμαίων· καλῶς ἦλθες, Νικηφόρε, ὁ 15
 τροπωσάμενος φάλαγγας πολεμίων· καλῶς ἦλθες, Νικηφόρε,
 ὁ πορθήσας πόλεις ἐναντίον· καλῶς ἦλθες, ἀνδριώτατε νι-
 κητὰ, αἰσιέβαστε· καλῶς ἦλθες, δε' οὐ ὑπετάγησαν ἔθνη.
 διὰ σοῦ Ἰσμαὴλ ἤττηθεις κατεπτάθη· διὰ σοῦ τὰ σκῆπτρα
 Ῥωμαίων κρατύνονται· ἔντεινε οὖν καὶ κατενοδοῦ καὶ βα-20
 Μι. 17α. β σίλευε. ἠλέησεν ὁ Θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ, ἀναδείξας σὲ, Νι-
 κηφόρε, βασιλέα αὐτοκράτορα Ῥωμαίων. εὐφραίνου τοίνυν,

Augusti, indictione sexta, die, quae tum erat dominica, incensum
 mane facta in imperialem dromonem vel liburnicam, applicabat Im-
 perator ad portam auream; ubi ipsi tota urbs, senesque iuvenesque,
 cum lampadibus et suffimentis occurrebant. Relicto dromone et equo
 conscenso, transibat per externum vel suburbanum parateichium seu
 pomœrium; indeque conversus, per placoten seu viam magnis tabu-
 lis saxeis stratam intrabat in monasterium Abramitarum, quod vulgo
 Acheiropocētōs [seu imago manibus non facta] Deiparae appellatur.
 Hora tertia indutus scaramangium castoreum ibat in equo ad magnam
 portam auream, ibique subsistens in equo nonnihil, excipiebatur ab
 ambabus factionibus intra portam stantibus faustis his acclamationibus:
*Bene veneris, Nicephore, Imperator Romanorum. Bene veneris, Ni-
 cephore, Domine maxime Romanorum. Bene veneris, Nicephore,
 multarum hostilium cohortium victor et fugator. Bene veneris, Ni-
 cephore, eversor urbium inimicarum. Bene veneris, fortissime vi-
 ctor, semper Auguste. Bene veneris, per quem subacti sunt alieni-
 genae. Per te superatus Ismael [id est nomen omne Saracenicum]
 humi procubuit. Per te sceptrum Romanorum robur et firmamentum
 accipiunt. Alacriter itaque et strenue prospereque perage res et
 administra imperium. Misertus fuit Deus populi sui in eo, quod
 te, Nicephore, Romanorum summa tum potestate Imperatorem con-
 stituit. Laetare itaque tu, urbs Romanorum. Suscipe Nicephorum*

πόλις ἢ τῶν Ῥωμαίων. ὑπόδεξαι τὸν θεόστεπτον Νικήφορον. ἤλθεν γὰρ ὄντως λάμπων τὴν ὑφήλιον πᾶσαν." εἶθ' οὕτως εἰσῆλθε τὴν πόρταν, περιπατῶν ἔφιππος τὴν μέσσην μέγχι τοῦ φόρου, κακεῖ κατελθὼν ἐκ τοῦ ἵππου εἰσῆλθεν ἐν τῇ 5 ἐκκλήσιᾳ τῆς παναγίας Θεοτόκου ἐν τῷ φόρῳ, καὶ λαβὼν φατλία ἐποίησεν προσκύνησιν, καὶ ἐφόρεσεν τὸ διβητήσιόν καὶ καμπάγια καὶ καμπότουβα. καὶ ἀπὸ τοῦ φόρου πεζοπορῶν εἰσῆλθεν εἰς τὴν ἁγίαν Σοφίαν μετὰ λιτῆς καὶ τοῦ τιμίου σταυροῦ, καὶ στάς εἰς τὸ ὠρολόγιον εὐφημίσθη παρὰ τῶν 10 οδοῦ μερῶν οὕτως. „Νικήφορον βασιλέα τὸ πρᾶγμα τὸ δημόσιον αἰτεῖ. Νικήφορον οἱ νόμοι ἐκδέχονται. Νικήφορον τὸ παλάτιον ἐκδέχεται. αὐταὶ εὐχαὶ τοῦ παλατίου. αὐταὶ ἐντεῦξεις τοῦ στρατοπέδου. αὐταὶ εὐχαὶ τῆς συγκλήτου. αὐταὶ εὐχαὶ τοῦ λαοῦ. Νικήφορον ὁ κόσμος ἀναμένει. Νικήφορον ὁ στρατὸς ἐκδέχεται. τὸ κοινὸν καλὸν Νικήφορον ἐκδέχεται. τὸ κοινὸν ἀγαθὸν, Νικήφορος, βασιλεύσει. εἰσάκουσον, ὁ Θεός, σὲ παρακαλοῦμεν. ἐπάκουσον ὁ Θεός, Νικήφορον ζώῃ. Νικήφορε αὐγουστε, σὺ εὐσεβής, σὺ σεβαστός. ὁ Θεός σε ἔδωκεν, ὁ Θεός σε φυλάξει. τὸν Χριστὸν σεβόμενος αἰεὶ νικᾷς. πολλοὺς χρόνους Νικήφορος βασιλεύσει. Χριστιανὸν βασιλεῖον ὁ Θεός περιφρουρήσει." μετὰ ταῦτα

3. ΣΧΟΛ. Χρῆ γινώσκειν, ὅτι τὴν μέσσην μεγάλην πόρταν εἰσῆλθεν.

a Deo coronatum. Advenit enim, ut revera collustrans suo splendore totum soli suppositum terrarum orbem. His recitatis, intrabat in Urbem per portam, decurrebat eques mediam, plateam sic dictam, usque ad forum, ubi delapsus equo ingrediebatur in ecclesiam sanctissimae Deigenitricis in foro, sumtisque cereis, perficiebat adorationem, induebat dibetesium, campagia et campoluba seu tibialia campestria. E foro procedebat pedes ad sanctae Sophiae aedes in processione solenne cum sancta cruce, et subsistens in horologio audiebat faustas hasce ambarum factionum acclamationes: Nicephorum Imperatorem res publica flagitat. Nicephorum leges exspectant. Nicephorum palatium exspectat [id est comitatus palatinus]. Haec sunt vota palatii. Haec sunt preces et obtestationes exercitus. Haec sunt vota senatus. Haec sunt vota populi. Nicephorum orbis terrarum exspectat. Nicephorum exercitus exspectat. Commune decus Nicephorum exspectat. Nicephorus, commune bonum, imperet. Exaudi, o Deus, te rogamus; exaudi, o Deus. Contingat vita Nicephoro. Nicephore Auguste, tu es pius, tu es Augustus et venerabilis. Deus te dedit, Deus te custodiet. Christum colens semper vinces. Multos annos Nicephorus imperet. Christianum imperium tueatur Deus. Post haec peracta ingressus per horaeam pylen seu portam speciosam [S. Sophiae porta] in metatorium, as-

εισελθὼν ἔνθον τῆς ὠραίας πύλης εἰς τὸ μητατώριον ἤλλαξεν τὸ τζιτζάκιον, καὶ εἰσηλθὼν ἐν τῷ νάρθηκι καὶ εἰς τὰς βασιλικὰς μεγάλας πύλας λαβὼν φατλία παρὰ τοῦ πραιποσίτου ἐποίησεν προσκύνησιν, καὶ ἀποσκευασθεὶς εἰσόδευσεν μετὰ τοῦ πατριάρχου διὰ μέσου τοῦ ναοῦ καὶ διὰ τῆς δεξιᾶς τοῦ ἁμβωνος καὶ τῆς σωλαίας ἐλθὼν εἰς τὰ ἅγια θύρια, καὶ λαβὼν φατλία παρὰ τοῦ πραιποσίτου, ἐποίησεν προσκύνησιν, καὶ στραφεὶς ἄμα τοῦ πατριάρχου ἀνῆλθεν ἀπὸ τῶν ἔμπροσθεν τοῦ βήματος εἰς τὸν ἁμβωνα, καὶ ποιήσας τὴν εὐχὴν ὁ πατριάρχης ἐπὶ τῆς χλαμύδος καὶ ἐπιδούς τοῖς τοῦ κου-10 Β βουκλείου, ἀνέδυσαν αὐτὴν τῷ βασιλεῖ· ὁμοίως***

ΚΕΦ. 57.

Ἐπὶ παραγωγῇ προέδρου τῆς ἀπάσης συγκλήτου.

Ms. 172. a Ἡ τοῦ προέδρου τῆς συγκλήτου ἀξία τότε βραβεῖον ἔχει· διρόδιον χιτῶνα καὶ χρυσόθετον καὶ ζώνην διάλιθον ἀλουρ-15 γῆ, χλαμύδα διάλευκον περιορνευμένην ἐκ διαχρυσοθέτων καὶ ταβλίων δύο χρυσοπάστων καὶ κισσοφύλλων μικρῶν. παρὰ τοῦ βασιλέως δίδονται ἐν τῷ χρυσοτρικλίνω τῷ τιμωμένῳ, ἃ καὶ λαβὼν πίπτει καὶ κατασπάζεται τοὺς βασιλικούς πό-10 C δας καὶ τὰ γόνατα, καὶ ἀνιστάμενος ἀπέρχεται ἐν τῇ νάρθη-20 τοῦ ἁγίου Θεοδώρου ἐν αὐτῷ τῷ χρυσοτρικλίνω, καὶ ἐνδύε-

11. Deest h. l. codici unum folium.

sumtoque ibi tzitzacio, ingrediebatur narthecem; et in magna regia porta sumtis taedis aut cereis a praeposito porrectis, adorationem perficiebat, depositaque infula, introibat in naum [seu navim ecclesiae], comitante patriarcha, pergensque per eum medium dextramque ambonis et soleae partem, ut venit ad sacras fores [caucellorum et bematis] faciebat cum cereis a praeposito traditis adorationem; inde retro conversus ab aditu bematis ascendebat una cum patriarcha in ambonem; ubi quum patriarcha benedictionem super chlamyde seu paludamento imperiali dixisset, tradebat eam cubiculariis; qui porro eam Imperatori induebant. Similiter * * *

CAP. 97.

De promotione prohedri seu praesidis universi senatus.

Prohedri seu praesidis dignitas hoc habet brabeum seu virtutis praemium et honoris insigne: tunicam roseam aureis taeniis septam, et zonam gemmatam purpuream, et chlamydem albam circa oras taenia aurea et tabliis duobus auro obsitis ornatam et figuris minutis hederæ folia imitantibus respersam. Ab Imperatore haec dantur in aureo triclinio recens honorato; qui ea nactus humi procidit, et Domini pedes genuaque deosculatur; inde resurgit, et

ταῦτα παρὰ τοῦ τῆς καταστάσεως, παρόντος καὶ τοῦ πραιποσίτου, (τῶν καὶ προσαγόντων αὐτὸν πρότερον πρὸς τὸν βασιλέα ἀπὸ σκαραμαγγίου καὶ μάνικος καὶ κατακοιλίου διὰ τοῦ βήλου τῶν ἀργυρῶν πυλῶν, τῆς συγκλήτου ἰσταμένης ἐν τῷ αὐτῷ τρικλίῳ μετὰ ἀλλαξιμάτων, ἑστεμμένου ὄντος τοῦ βασιλέως.) καὶ μετὰ τὸ ἐνδύθῆναι ἐξάγεται παρ' αὐτῶν, καὶ πάλιν κατασπάζεται τοὺς πόδας τοῦ δεσπότη καὶ τὰ γόνατα, καὶ εὐχαριστῶν ἴσταται ἐν τῷ μέσῳ. καὶ προσέρχεται καὶ ἡ σύγκλητος, εὐχαριστοῦσα τῷ δεσπότη, καὶ ἀιοπέρχεται ἐν τῇ ἰδίᾳ τάξει. καὶ εἰθ' οὕτως ἀναβιβάζεται ὁ τιμηθεὶς διὰ τοῦ πραιποσίτου ἄνωθεν τῶν μαγίστρων καὶ δίδεται τὸ νεῦμα, καὶ ἐξέρχεται σὺν τῇ συγκλήτῳ, καὶ κατασπάζεται ὑπ' αὐτῆς, καὶ ἀπέρχεται ἐν τῇ ἀγίᾳ Σοφίᾳ φορῶν ταῦτα. καὶ ὀψικευόμενος παρὰ τε τοῦ τῆς καταστάσεως καὶ τοῦ πριμικηρίου τοῦ κουβουκλείου καὶ τῶν σιλεντιαρίων, διερχόμενος διὰ τῆς χαλκῆς καὶ ἀκτολογούμενος παρὰ τῶν δύο μερῶν, ὡσπερ οἱ πατρίκιοι, καὶ δεχόμενος εὐχὴν παρὰ τοῦ πατριάρχου, ἀπέρχεται ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, εὐφημούμενος παρὰ τῶν δήμων. ἐφέπονται δὲ τοῦτῳ μάγιστροι καὶ πατρίκιοι ὅσοι βοῦλονται, καὶ συνεστιώμενοι ἀναχωροῦσι καὶ ἐκ τότε ἐν μὲν ταῖς κοιναῖς ἡμέραις προσερχόμενος ἐνδύεται Ed.L. 256

3. Sic R. h. l. et mox, κατακυλίου cod. et ed.

ad aediculam S. Theodori, quae in ipso chrysotriclinio est, abit, ibique a praesente cerimoniarlo et praeposito dictis modo vestibus honoris induitur. (Illi ipsi, cerimoniarlus et praepositus, cum ante ad Imperatorem adduxerant, scaramangio indutum et torque et catacoilio seu ventrali, per velum argenteae portae, senatu in eodem triclinio in mutatoris stante, Imperatore autem stemma seu infulam gerente.) Ab illis ipsis, iam brabeo suo indutus, e S. Theodoro educitur honoratus, et praesentatur Domino, cuius pedes et genua iterum osculatur, dictaque gratiarum actione, medio in conclavi adstat. Tum accedit senatus et gratias Domino [agit pro imposito sibi capite], illisque peractis, rursus ad suam stationem redit. Tum producitur honoratus a praeposito et in capite magistrorum collocatur, datoque Imperatoris nutu, et ipse et simul senatus exeunt. Senatores iam extra conspectum Domini agentes novum suum praesidem consalutant; ille vero porro ad aedes S. Sophiae in novo suo ornatu abit, comitantibus cerimoniarlo et primicerio cubiculi et silentiariis. Illuc pergens dum transit per chalcem, excipitur faustis acclamationibus ambarum factionum iisdem, quibus patricii solent excipi; tandem in ipsa magna ecclesia accipit a patriarcha benedictionem, et abit denique in domum suam sub laetis vocibus et elogiis factionum. Sequuntur eum magistri et patricii, quibus libet, et convivio ab eo excepti rursus abeunt. Ex eo tempore

εἰς τὸν ἅγιον Στέφανον τοῦ ἵπποδρόμου σκαραμιάγγιον δὲ ξὺν
 πρασινοτριβλαττον καὶ κατακόλιον καὶ ῥοήσιον ἔχον δεξιάβουλι
 χρυσᾶ περιορνευμένη διὰ χρυσῶν θετῶν καὶ κισσοφύλλων με-
 κρῶν. καὶ ἐν τῷ εἰσέρχεται αὐτὸν, ὀψικενόμενος παρὰ τοῦ
 ἀκολούθου, πρῶτον μὲν προσυπαντᾷ αὐτῷ ὁ δρουγγάριος τῆς 5
 βίγλης καὶ οἱ μάγιστροι καὶ οἱ κριταὶ οἱ ἐν τῷ ἵπποδρομῷ
 καθεζόμενοι, καὶ χαιρετίζουσιν αὐτὸν, καὶ ἀντιχαιρετίζονται
 παρ' αὐτοῦ. εἶτα εἰσέρχεται διὰ τῶν σκύλων, προσυπαντᾷ-
 ται ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ Ἰουστινιανοῦ τρικλίνου παρὰ τῶν σι-
 λεντιαρίων καὶ τοῦ ἀδμισουναλίου, κἀκεῖθεν παρὰ τῶν τσῦ 10
 κουβουκλείου, εἶτα ἐν τῷ μέσῳ τοῦ αὐτοῦ τρικλίνου παρὰ
 Β τῶν πρωτοσπαθαρίων καὶ σπαθαροκανδιδάτων καὶ λοιπῶν,
 καὶ χαιρετίζεται παρ' αὐτῶν, καὶ ἀντιχαιρετίζει αὐτούς. εἶτα
 εἰσέρχεται εἰς τὸν λαυσιακὸν, προσυπαντᾶται παρὰ τοῦ
 πραιποσίτου καὶ τοῦ ἐταιρειάρχου καὶ λοιπῶν συγκλητικῶν. 15
 (τὸ αὐτὸ ποιεῖ καὶ ὅτε προσυπαντᾶται παρὰ τοῦ πραιποσί-
 του τοῦ πατριάρχου. ὁμοίως τὸ αὐτὸ ποιεῖ καὶ ὁ πριμική-
 ριος τοῦ κουβουκλείου μετὰ τῶν πριμικηρίων ὀστιαρίων.)
 καὶ προκάθηται τῶν μαγίστρων καὶ πραιποσίτων, καὶ πρὸς
 τὸν βασιλέα εἰσερχόμενος, ὥσπερ τὸ παλαιὸν ὁ πραιπόσιτος, 20
 ἀμέσως εἰσέρχεται, τιμώμενος ὑπὸ πάντων. ἐν δὲ ταῖς ἐορ-
 Ms. 172 b ταῖς φορῶν ἄπερ ἔλαβεν ἀλλάξιμα σὺν καμπαγίοις καὶ ἁ-
 8. προσυπαντοῦσι cod.

pore procedens diebus communibus et operariis, induit in aede S. Stephani, quae est in circo, scaramangium oxyprasinotriblattum seu viridi serico textum, ter tinctum, vividi luminis, et catacollium [seu ventrale] et rhoësiun, habens exabulium aureum circum oras vel limbos ornatum tacniis aureis et parvis foliis hederæ similibus respersum. Illic ingresso primi occurrunt drungarius vigiliae, ab acolutho [seu barangorum securiferorum duce] stipatus, et magistri et iudices in hippodromo sedentes; iubentque ipsum salvere, et vicissim ab eo iubentur. Dein per scyla transiens beneventatur initio triclinii Iustiniani a silentiariis et admissionali, paulo ulterius a cubiculariis; medio in triclinio a protospathariis et spatharocandidatis et reliquis; quibus omnibus datam salutem reddit. Intran-tem in lausiacum excipiunt praepositus et hetaeriarca et reliqui senatores idemque facit erga hos, quod erga superiores; idem quoque erga excipientes patriarchae praepositum, primicerium cubiculi et primicerios ostiariorum. Tum primus considet ante magistros et praepositos, et intrat ad Imperatorem immediate, non nuntiatas, quemadmodum olim praepositus intrabat; verbo, magno in honore habetur ab omnibus. In diebus autem festis gestat, quae accipit ab Imperatore, mutatoria et campagia et campotuba purpurea, eo-que in ornatu praecit Imperatorem. In processionibus equestribus

λουργέσι καμποτούβοις προπορεύεται ἔμπροσθεν τοῦ βασιλέως. C
 ἔν δὲ ταῖς ἵππικαῖς προελεύσει τὰ δίροδα διάχρυσα Ἰστιά-
 ριον καὶ σαγίον, συμπορεύεται τῷ πραιποσίτῳ, καὶ ὀπηνίκα
 μέλλει στέφεσθαι ὁ βασιλεὺς ἢ ἀποστέφεσθαι, σύνεστι τοῦ-
 5 τῳ. αἱ ἀκτολογίαι τῶν μερῶν. „πολλὰ ἔτη τοῦ βασιλέως·
 ὁ δεῖνα βασιλέως αὐτοκράτορος πολλὰ τὰ ἔτη ὁ δεῖνα τοῦ εὐτυ-
 χεστάτου καίσαρος πολλὰ τὰ ἔτη καλῶς ἦλθες, λαμπρότατε πρό-
 10 εδρε τῆς συγκλήτου. καλῶς ἦλθες, ὁ πιστὸς δοῦλος καὶ φίλος τοῦ
 βασιλέως ἀναφανείς· καλῶς ἦλθες, ἡγαπημένε τῷ θεοστέπτῳ
 βασιλεῖ· καλῶς ἦλθες, ἡγαπημένε τῷ εὐτυχεστάτῳ καίσαρι·
 καλῶς ἦλθες, ἡγαπημένε τῇ συγκλήτῳ· καλῶς ἦλθες, ἡγα- D
 15 πημένε τῷ δήμῳ παντὶ. δόξα Θεῷ τῷ δοξάσαντι τὸν δε-
 σπότην· δόξα Θεῷ τῷ μεγαλύναντι τὸν εὐτυχεστάτον καίσα-
 ρα· δόξα Θεῷ τῷ τιμήσαντίν σε πρόεδρον τῆς συγκλήτου·
 20 δόξα Θεῷ τῷ μόνῳ βασιλεῖ τῷ προβιβάζοντι ἀξίως τοὺς ἀξιούς
 καὶ σὲ, ὁ δεῖνα, τιμήσαντι τῇ τοῦ προέδρου λαμπροτάτῃ ἀξίᾳ.
 καλῶς ἦλθες, προβολῆ εὐεργέτου· καλῶς ἦλθες, ὁ εὐγενὴς ἐκ
 προγόνων· καλῶς ἦλθες εἰς φιλοῦντά σε δῆμον· ἀξίως σὲ ἡ-
 γάπησεν ὁ δεσπότης, ὡς ὄντα καθαρὸν καὶ ἐπάξιον. ἀλλ’
 25 πάντων ποιητῆς καὶ δεσπότης φυλάξῃ σὲ, λαμπρότατε πρό-
 εδρε τῆς συγκλήτου, εἰς πλήθῃ χρόνων. πολυχρόνιον ποιήσει
 ὁ Θεὸς τὸν αὐθέντην, τοὺς ἀπελτ...., ὁμοίως τοῖς πατρικίοις.

vero gerit vestes roseas auro pertextas, sticharium nempe et sagum,
 eodemque passu tum cum praeposito ambulat; et Imperatori volenti
 coronam aut ponere, aut deponere, adest. Actologiae seu acclama-
 tiones factionum haec sunt: *Multi sint anni Imperatoris; illius vel
 illius cum plena potestate Imp. multi sint anni; illius vel il-
 lius felicissimi Caesaris multi sint anni; beneveneris, illustrissi-
 me praeses senatus; beneveneris tu, qui fidum servum et amicum
 Imperatoris te monstrasti; beneveneris, dilecte Imperatori, quem
 Deus coronavit; beneveneris, dilecte felicissimo Caesari; beneve-
 neris, dilecte senatui; beneveneris, dilecte universo populo. Glo-
 ria sit Deo, qui Domino gloriam addidit; gloria sit Deo, qui
 magnificavit felicissimum Caesarem; gloria sit Deo, qui te praes-
 idem senatus constituit; gloria sit Deo soli regnanti et dignos
 dignis praemiis mactanti, et in te praecipue [hic addebant et ex-
 primebant viri nomen] illustrissimam dignitatem praesidis confe-
 renti. Beneveneris, a benefactore nostro dilecte atque promote;
 beneveneris, nobili sanguine procreate; beneveneris ad populum tui
 amantem. Merito te amavit Dominus, ut purum vitiiis et eo gradu
 suoque amore dignum. Omnium autem conditor et dominus conservet
 te, illustrissime praeses senatus, multos in annos. Diu vivere
 sinat Deus Imperatorem, principes in eius familiaritate, et patricios.*

APPENDIX AD LIBRUM PRIMUM.

Ed. L. 257

CONSTANTINI,

*Romanorum Imp. Porphyrogeniti, praecepta
Imperatori Romano bellum cogitanti, ad castra
pergenti, in castris agenti, in hosticum intranti
et inde cum victoria in Urbem redeunti, obser-
vanda. Item de ipsius comitatu, sellariis, sa-
gmariis, cibo, potu, supellectile vestiaria et
culinare, vigiliis castrensibus, congiariis,
aliis, expositio,
ad Romanum, Imp. Porphyrogenitum, filium.*

Μα. 1. α' Ἐπόθεσις τῶν βασιλικῶν ταξειδίων καὶ ὑπόμνησις τῶν ἀπλήκτων.

Α' *Ἐ*ἰσὶ τὰ ἀπληκτα· πρῶτον ἀπληκτον εἰς τὰ Μαλάγινα, δευτερον τὸ Δορύλειον, τρίτον εἰς τὸ Καβόρκιν, τέταρτον εἰς Κολώνιαν, πέμπτον εἰς Καισάρειαν, ἕκτον εἰς Ἀρμενιακούς εἰς τὸν Δαζιμῶνα. ὅτε ὁ στρατηγὸς τῶν Θρακησιῶν

EXPOSITIO DE MATIONE BELLICARUM, QUAS FACIUNT IMPERATORES, EXPEDITIONUM, ET COMMEMORATIO STATIONUM, IN QUIBUS METARI SOLENT.

Απληκτα vel applicata, id est stationes et mansiones castrorum, sunt haec. Primum aplictum seu prima mansio [post exitum ex Urbe angusta traiectumque Bosporum] est in Malaginis; secunda ad Doryleum; tertia ad Caborcium; quarta in Colonia; quinta in Caesarea; sexta in themate Armeniacorum apud Dasimonem. Et quidem

καὶ ὁ στρατηγὸς τῶν Ἀνατολικῶν ὀφείλουσιν ὑπαντᾶν τῷ βασιλεῖ εἰς τὰ Μαλάγινα. ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν καὶ ὁ στρατηγὸς τῶν Ἀνατολικῶν καὶ ὁ στρατηγὸς Σελευκείας ὀφείλουσιν ὑπαντᾶν τῷ βασιλεῖ εἰς τὸ Καβόρκιν. ὅτε εἰ μὲν ἐστὶ τὸ 5 ταξειδίδιον εἰς Ταρσὸν, τὰ λοιπὰ θέματα ὀφείλουσιν ἀποσωρευέσθαι εἰς Κολώνιαν, εἰ δὲ πρὸς τὰ μέρη τῆς Ἀνατολῆς, ὀφείλουσιν ὑπαντᾶν τῷ βασιλεῖ ὁ μὲν Καππάδοξ καὶ ὁ Χαρσιανίτης καὶ ὁ Βουκελλάρις εἰς Κολώνιαν, ὁ δὲ Ἀρμενι- 10 τὰ Ἀρμενιὰ θέματα ὀφείλουσιν ἀποσωρευέσθαι εἰς Τεφρικὴν εἰς τὸν βαθὺν Ῥύακα.

Ἔσα δεῖ παραφυλάττειν, βασιλέως μέλλοντος ταξειδεύειν.

Κωνσταντῖνος ὁ μέγας, μέλλον ταξειδεύειν, βουλευέτο 15 τοῖς ἔχουσι τὴν πείραν τῶν ἐρωτωμένων, ποῦ δεῖ ταξειδεύ-σαι καὶ πότε. ἐκ δὲ τῆς βουλῆς ταύτης εὐρών τὸν τόπον καὶ τὸν καιρὸν, ἤρעύνα καὶ, τίνες ἄλλοι γινώσκουσι ταῦτα, καὶ μάλιστα πρὸ ὀλίγου χρόνου, καὶ μαθὼν καὶ εἰ τινες ἄλλοι ἔμπειροι τούτων εἰσὶ, συνῆγε καὶ αὐτούς, καὶ ἠρώτα 20 τὰ οἰκούμενα εἰς τήνδε τὴν χώραν καὶ ποδαπή, καὶ εἰ μία ὁδὸς ἐστὶν ἢ πολλαὶ αἰ εἰσάγουσαι εἰς αὐτήν καὶ εἰ ἄν-

ad Malagina debent Imperatori occurrere strategus Thraceseorum et strategus Anaticorum; ad Caborcium autem debent ipsi occurrere domesticus scholarum et strategus Bucellariorum et strategus Seleucia. Si expeditio instituitur adversus Tarsum, debent omnia themata [seu legiones provinciales] congregari in.thema Coloniae. Quod si vero ad tractus interioris versus Interamnanam Orientis instituitur, debent Cappadox quidem et Charsianites et Bucellarius in Coloniam convenire; Armeniacus autem et Paphlago et Sebastenus in Caesaream. Quando autem adversus Tephricen contentio est, congregantur Armeniaca themata apud Bathyn Rhyaca seu torrentem profundum, oppidum sic dictum.

OBSERVANDA, QUANDO IMPERATOR EXPEDITIONEM PARAT.

Constantinus Magnus, si quando expeditionem bellicam animo agitare, consulebat eos, quos norat usu doctos ad proponendas has quaestiones respondere sibi que satisfacere posse: ubi scilicet et quando bellum oporteat instruere. Invento per eam consultationem et loco et tempore gerendi belli, inquirebat porro, num etiam alii essent, qui ea, quae scire cuperet, perspecta, et maxime per recentissimam experientiam, haberent. Repertos post factam diligentem inquisitionem tales cogebat et ipsos quoque; seorsimque eorum unumquemque

δρά εἰσι τὰ κατὰ τὴν ὁδὸν χωρία ἢ ἔνυδρα, εἶτα ποῖα ὁ-
 Ed. L. 258 δός ἐστι, στενόχωρος καὶ κρημνώδης καὶ ἐπικίνδυνος καὶ ποῖα
 Ms. 1. b πλατεῖα καὶ εὐδιάβατος, καὶ εἰ τίς ἐστι κατὰ τὴν ὁδὸν πο-
 ταμὸς μέγας καὶ μὴ δεχόμενος πόρον. εἶτα ἡρώτα περὶ αὐ-
 τῆς τῆς χώρας, πόσα κάστρα ἔχει, καὶ ποῖα τούτων εἰσὶν⁵
 ὄχυρά καὶ ποῖα ἀνόχυρα, καὶ ποῖα πολυάνθρωπα καὶ ποῖα
 ὀλιγάνθρωπα, καὶ ἀπὸ πόσου διαστήματος ἀλλήλων εἰσι, καὶ
 ποδαπά εἰσι τὰ χωρία τὰ παρακείμενα αὐτοῖς, μεγάλα ἢ
 μικρὰ, καὶ οἱ τόποι ὄμαλοι ἢ ἀνώμαλοι, βοτανηφόροι ἢ ξη-
 ροί. ταῦτα δὲ ἡρώτα διὰ τὴν χρεῖαν τῶν ἵππων. εἶτα ἡ-
 10 ρώτα, ποῖος λαὸς παράκειται ὁ δυνάμενος βοηθεῖν τοῖς κά-
 Βοτροῖς ἐκείνοις ἐν καιρῷ πολέμου, καὶ ἀπὸ πόσου διαστήμα-
 τὸς εἰσιν αὐτῶν, καὶ πότε εἰσὶν ἔτοιμοι εἰς ταξείδιον, καὶ
 πότε διεσπαρμένοι καὶ ἐπαναπαυόμενοι εἰς τὰ ἴδια καὶ πρὸς
 πόλεμον ἀσύμφραστοι, καὶ εἰς ποίους τόπους ταξιδεύουσι¹⁵
 καὶ πότε, ἢ οὐδέποτε ταξιδεύουσιν, ἀλλ' ἐπὶ τῆς ἰδίας
 χώρας εἰσὶ πάνποτε. τὰ δὲ αὐτὰ ἡρώτα καὶ περὶ ἄλλων
 χωρῶν, ἵνα ὠρισμένως μηδεὶς οἶδεν, εἰς ποῖαν χώραν βούλε-
 ται ταξιδεύειν. πολλάκις γὰρ ὑπὸ τῶν τοιούτων μηνυθέν-
 τες οἱ ἐναντίοι ἠσφαλίσαντο τὰ ἴδια, ἢ καὶ πρὸς παράταξις²⁰

interrogando percontabatur, quantum esset viae spatium ad certum, quem edebat, locum; quae via ex orbe Romano illuc ducatur, et qualis; et unicane, an plures; aquis abundant, an careant regiones illuc tendentibus traiciendae; angustane via et praecipitiis aliisque periculis horrens, an ampla commodeque permeabilis; magnasne fluvius per viam occurrat, qui vadum nullum praestet. Porro de ipsa illa regione sciscitabatur, quot haberet castra et quoniam eorum munitiones sint, quae secus; quae frequentia hominum abundant, quae contra raros numerent incolae; quantum singula a sese distent; quomodo adjacentes ipsis habeant regiones; sintne vastae, an parvae et contractae; solum aequabile, an inaequale; ferax graminis, an sterile et aridum. (Id autem sciscitabatur, animo ad equos eorumque pabulum intento.) Porro interrogabat, quale hominum genus in istorum castrorum vicinia degeret, et potensne castris tempore belli succurrere, et e quanta distantia; quandonam parati ad expeditionem, et quando e contrario palantes et disiecti, suisque potius sedibus incumbentes et ad bellum coire segnes; ubinam locorum confluere bellaturi et quo tempore soleant; aut numquamne parent expeditionem, ciurato bello, semper inhaerentes territorio suo. Haec ipsa eodem tempore quoque de aliis regionibus sciscitabatur, ne quis intelligeret, in quam praecise regionem arma decrevisset inferre. Saepe enim contigit, ut a talibus hominibus in consilium adhibitibus admoniti hostes suae securitati prospexerint loca sua communicando, aut et acie instructa ad conflictum sese comparaverint. Haec omnia sci-

εὐτρεπίσθησαν. ταῦτα δὲ πάντα ἐρωτήσας καὶ μαθὼν, ἐπέ- C
 τρεπεν αὐτοῖς ἐγγράφως δοῦναι αὐτῷ τὰ ἄπληκτα καὶ τὰ
 διαστήματα αὐτῶν, καὶ πόσου λαοῦ ἔστιν ἡ χώρησις αὐτῶν.
 ἐκ δὲ τούτων ἀπασῶν τῶν ἀποκρίσεων μαθὼν, ὅτι ἀκίνδυν-
 5 νός ἔστιν ἡ ὁδός, καὶ ὅτι δυνατή ἔστιν ἡ ἔκβασις τοῦ τα-
 ξειδίου, καὶ ὅτι ἐνδοξόν ἐστι τὸ ταξειδίον καὶ βασιλέως
 παρουσίας ἄξιον, καὶ ὅτι συμμαχίαν ὁ τόπος οὐ δέχεται, ἢ
 δέχεται μὲν, κατὰ δὲ τὸν καιρὸν τοῦτον οὐ δέχεται, καθ'
 ὃν μέλλουσι ταξειδεῦειν, αὐτοὺς μὲν τοὺς ταῦτα διδάσκοντας
 10 οἶχε μεθ' ἑαυτοῦ ἐπαναμιμνήσκοντας καὶ διδάσκοντας τὰ λεί-
 ποντα· ἐπελαμβάνετο δὲ τῆς φροντίδος τοῦ ταξειδίου, καὶ D
 πρῶτα μὲν ἐπέτρεπε τοῖς στρατηγοῖς κεφάλαια ταῦτα· πρῶ- M. 2. a
 τον μὲν, ἀμφιαῖσαι καὶ ἀσφαλίσασθαι τὰ κάστρα· δευτέρον
 δὲ, ἐπιστῆσαι ἄνδρας ἐπιτηδεῖους εἰς τὴν χώραν, ἵνα, εἰ
 15 συμβῆ ἔλθειν κατὰ τὴν χώραν ἐχθροὺς, αὐτοὶ ἐκοπηλεύσωσι
 τὸν λαὸν καὶ ἀπάγουσιν εἰς τὰ ὀχυρώματα· τρίτον, ἀμ-
 φιαῖσαι τὸν στρατὸν τὰ δέοντα καὶ δυνατὰ περὶ τε ὄπλα καὶ
 ἔππους· τέταρτον, ἀσφαλίσασθαι τὰς βίβλας τοῦ σπουδά-
 ζειν μαρτυρεῖν τὰ τῶν ἐχθρῶν καὶ ἀναφέρειν αὐτά· πέμ- Ed.L. 259
 20 πτον, εὐτρεπίσθαι καὶ πρὸς γεφύρας, ἦνθα ὁ στρατὸς μέλ-

scitatus ut cognorat, mandabat iis, ut scripto consignata sibi exhiberent nomina mansionum castrensium, et quanto intervallo una distet ab altera, et quantam hominum capiat multitudinem. Ex his omnibus responsionibus si intellexisset, periculo carere viam propositam, et educi commode posse militiam, et gloriosum fore finem eius expeditionis, ipsamque dignam esse, cui ipse Imperator intersit, locumque, quem invadere armis constituisset, non admittere auxilia sociorum, aut, si admittat habeatque spem sibi succursum iri, eo tamen tempore, quo invaderetur, auxilia et defensionem accipere non posse: retinebat secum illos homines, a quibus ea omnia didicerat, singula dictorum oportuno tempore in memoriam ipsi revocaturus, et alia nova praeterea nondum tradita identidem demonstraturos. Et sic suscipiebat curam expeditionis; mandabatque militum magistris haec praecipua ipsis futura rerum studiorumque capita: primum, ut castra firmis moenibus amicirent et ad securitatem sufficienter communirent; secundum, ut viros idoneos imponerent provinciae, qui, hostibus, si forte, irrupentibus, omnem populum incolam expilent, hoc est e sedibus suis cum totis familiabus extractum in munita loca compellant et transferant; tertium, ut militibus de necessario vestitu atque apparatu armorum equorumque prospicerent; quartum, ut vigiliarum seu excubiarum diligentem haberent curam studerentque actiones et consilia hostium explorare et de exploratis ad se referre; quintum, ut paratos haberent pontes ibi locorum, ubi exercitui traiciendus occurrat

λει διαβιβάζεσθαι, καὶ ἔνθα πόρον ὁ ποταμὸς οὐκ ἔχει· ἔ-
 κτον, παραγγέλλειν τοῖς πολιτικοῖς ἄρχουσιν, ἵνα τοὺς ἀπο-
 μένοντας τῶν στρατιωτικῶν καταβάγειαν, ἕως τινὸς μὲν χρό-
 νου ἐλαιύνωσιν εἰς τὸ ταξειδίον, μετὰ δὲ τὸ ἀποβαλεῖν τὸν
 λαὸν, ἵνα κρύπτωσιν αὐτοὺς δεσμίους. αὐτὸς δὲ ὁ βασιλεὺς ὅ
 τὸν χρόνον τοῦ ταξειδίου καθ' ἑαυτὸν ὄρισας καὶ πρὸς τὸν
 χρόνον ἐπιλογισάμενος τὸ χρῆμα καὶ τὴν ἄλλην βασιλικὴν
 B χρείαν, ἐπέτρεπε τῷ τε σακελλαρίῳ καὶ τῷ πρωτοβεστιαρίῳ
 καὶ τῷ μινσουράτωρι καὶ τῷ δομεστικῷ τῆς ὑπουργίας, ἔ-
 καστον κατὰ τὴν ἰδίαν ὑπηρεσίαν κατὰ τὸν ὀρισθέντα χρό-10
 νον ἀπαριθμῆσαι τὰ φορτώματα, πόσων σαγμαρίων εἰσὶ, καὶ
 τούτων τὸν ἀριθμὸν ἀναδιδάξαι. λαβὼν δὲ τὸν ἀριθμὸν
 τῶν σαγμαρίων καὶ προσλαβὼν καὶ ἄλλην προσθήκην διὰ
 τε τὰ χωλευόμενα καὶ τὰ κονδριζόμενα αὐτῶν, ἐπέτρεπε τῷ
 τε κήμητι τοῦ στάβλου καὶ τῷ λογοθέτῃ τῶν ἀγγελῶν συστήσασθαι15
 C τὸν ἀριθμὸν τῶν σαγμαρίων, ἔτι δὲ καὶ τῶν βασιλικῶν ἱπ-
 παρίων καὶ ἄλλων τινῶν ἱππων, ὅσα ἂν ἐβουλήθη εἰς τὸ
 κίνημα δοῦναι οἷς αὐτὸς ἐκέλευεν, ὁμοίως καὶ κατὰ τὴν ὁ-
 δὸν, ὅλον στρατιώταις, πρόσφυξιν, ἄρχουσι καὶ τοῖς ὁμοί-
 οῖς. καὶ ταῦτα δὲ πάντα διοικήσας, ᾧριξε τὸν ἐκ προσώπου20

fluvius non vadosus; sextum, ut significarent mandarentque civili-
 bus magistratibus, eos milites, qui absque venia retromansuri et
 castra non secuturi essent, sinerent tantisper libere vagari, quoad
 copiae in agrum hostilem immissae fuerint; post illud temporis au-
 tem, ut eos comprehensos in vincula et custodiam abderent. De-
 inde solebat Imperator [Constantinus Magnus] tempus expeditionis
 eiusque diuturnitatem secum constituere et calculum inire, quanta
 ipsi pecunia et quanto alio apparatu ad expeditionem tam et tam
 diuturnam futuram opus sit; mandabatque proinde sacellario et pro-
 tovestiario et mensuratori et domestico hypurgiae seu famulitii cu-
 linaris, ut eorum unusquisque in ea parte sollicitudinis, quae ad
 se spectaret, quot onera quot sagmariorum expeditio definiti, quod
 edebat, temporis requireret, supputaret; scriptoque consignatum il-
 lum calculum sibi monstraret. Nactus numeri sagmariorum indi-
 cium, et quanto sit opus supplemento bestiis illis, quas aut fati-
 gationes viae claudas et labori ineptas effecturae, aut praecipites
 ruinae prorsus exanimaturae essent; mandabat comiti stabuli et ra-
 tionali gregum, ut curarent in promptu atque mundo esse numerum
 mulorum sagmariorum indictum, et equos praeterea, tam regios re-
 gisque usibus solis destinatos, quam alios, quos Imperator aut ad
 ineundam expeditionem amicis, quibus ipse velit, aut in ipsa ex-
 peditione militibus, hostibus in sua castra transituris, item suorum
 quibus aliqua dignitas militaris et auctoritas adesset, similibusque
 aliis hominibus honoris gratia in praemiumve largiretur. His ita

αὐτοῦ ἐν τῇ πόλει, καὶ ἐδίδον αὐτῷ διατάξεις ταύτας· ἀ-
 παριθμῆσαι τὸν λαόν, ὅσοι τε ὑπὸ τὰ τάγματα εἰσι τῆς πόλε-
 ως καὶ ὅσοι ὑπὸ τὸν ὑπαρχον, καὶ τούτους προορίζειν καθ'
 ἑαυτὸν, ἐν ποίῳ μέρει ἕκαστον τούτων τῶν συστημάτων φυ- Ms. a. b
 5 λιάξει τὴν πόλιν ἐν καιρῷ ἐπιδημίας ἐχθρῶν· ἀνορθοῦν δὲ D
 καὶ τὰ τῶν τειχῶν κλάσματα καὶ τὰ μὲν ἐκ δύσεως ἐρχόμε-
 να μανδάτα καταμηνύειν, ἕως ἂν αὐτὸς ὁ βασιλεὺς τὰ οἰ-
 κούμενα παρέλθῃ· μετὰ δὲ ταῦτα τὰ μὲν σπουδαῖα καὶ
 κίνδυνον σύντομον ἀπειλοῦντα διοικεῖν αὐτὸν, καθὼς ἂν νο-
 10 μίση συμφέρον εἶναι, βουλευόμενον μετὰ τῶν χρησιμωτέρων
 τῆς πόλεως· τὰ δὲ μηδεμίαν σπουδὴν ἔχοντα, ἀλλ' εὐτελεῖ
 ὄντα καὶ φανερά, διοικεῖν, τὰ δὲ μεγάλης φροντίδος δεόμενα
 ὑποκρατεῖν μέχρι τῆς ὑποστροφῆς τοῦ βασιλέως· προσέχειν Ed.L. 260
 δὲ μάλιστα περὶ αἰφνιδίου ἐπιδημίας ἐχθρῶν, καὶ διὰ τοῦτο
 15 μάλιστα γράφειν τε συνεχῶς καὶ δέχεσθαι ἐκ τῶν ἄκρων
 θεμάτων, καὶ κατασκοπεῖν τὰ τῶν γειτόνων ἐχθρῶν, καὶ
 μανθάνειν καὶ ἄναδιδάσκειν· ἔτι γε μὴν καθ' ἑαυτὸν φρον-
 τίζειν περὶ ὄπλων, ὅθεν ἔξει αὐτὰ ἐν καιρῷ χρείας· ταῦτα
 δὲ λογίζεσθαι καθ' ἑαυτὸν καὶ ἐτοιμάζεσθαι χωρὶς ταραχῆς,
 20 ἵνα μὴ φόβον ἐμβάλλῃ τῇ πόλει, καὶ πολυτιμότερον κατα-

constitutis, nuncupabat, quem per absentiam suam suas in Urbe vi-
 ces gerere vellet, eique in praeceptis dabat haec, ut recenseret mi-
 litiam, tam eam, quae ad cohortes praesidiarias Urbis pertineret,
 quam quae iurisdictioni praefecti Urbis subesset [id est factiones];
 ambarumque partium singulis peculiarem porro locum assignaret, e
 quo arcere hostes, si forte, incursantes niterentur; porro ut resta-
 uaret moenium rupturas et ruinas; ut ex Occidente venientes nun-
 tios ad Imperatorem per cursum publicum referret, donec ille ad-
 huc Romanum solum calcaret; evecto autem in hostilem agrum, se
 hunc in modum gereret: ut nempe magni momenti res et praeceps
 discrimen minantes ipse protinus ita, ut sibi aliisque Urbis optima-
 tibus in consilium adscitis e re communi esse visum fuerit, ex-
 pediret; res non valde momentosas neque urgentes, sed leves, cui-
 vis perspectu faciles et dubitationi atque deliberationi exemptas
 pro iudicio suo exsequeretur; quae contra, quamvis magnam curam
 atque circumspectionem requirerent, moram tamen paterentur, eas
 ad suum, Imperatoris, reditum usque reservaret integras; praecipue,
 ut subitaneae hostium incursioni provideret, et propterea indesinen-
 ter litteras legatosque in extimas imperii provincias mitteret, et il-
 linc nuntios reciperet, vigili oculo vicinorum illis populorum orbī
 Romano inimicorum actiones et instituta lustraret, exploraret, ad
 se, Imperatorem, significaret; praeterea secum provideret, ut arma
 ne desint tempori, quo illis opus et usus esset. Haec autem versa-
 ret secum et moliretur absque magna et tumultus plena commo-

στήση τὸν σῖτον καὶ τὰ λοιπὰ τῶν εἰδῶν· κατασιγαῖν δὲ τὰς ἀλόγους φήμας καὶ τὰς ταραχὰς, ποτὲ μὲν σωφρόνιζοντα βτούς τὰς φήμας γεννῶντας, ποτὲ δὲ ἐπιλαλεῖν τοῖς πολίταις τὴν τοῦ βασιλέως καὶ τοῦ λαοῦ σωτηρίαν· ἐστὶν ὅτε καὶ πλάττειν ἀγαθὰς φήμας, ὡς κελεύσεως ἐλθούσης πλὴν ἀορί-5 στως, ἢ καὶ ἄλλως ἀπὸ τινος τοῦ λαοῦ ἐλθόντων, τῶν μὲν τὴν ἠφθυμίαν, τῶν δὲ τὰς ταραχὰς παύοντα. οὕτω δὲ καὶ περὶ τούτων τῷ ἐκ προσώπου διαταξάμενος ὁ Ἰούλιος Καῖσαρ, ὀλίγους τῆς τάξεως ὑποκρατήσας λόγῳ τῆς ἰδίας ἐξόδου, τοὺς Cλοιπὸν ἀπέστειλεν ἔνθα τὰ τάγματα τὸν βασιλέα ἐξεδέχοντο, 10 ἔτι δὲ πρὸς τούτοις καὶ τὰ πλεῖστα τῶν βασιλικῶν ἀλόγων καὶ φορτωμάτων καὶ τὰς μεγίστας ὀκηνάς. αὐτὸς δὲ τοὺς γνωστοὺς τῶν ἀγίων συναγαγὼν περὶ καθάρσεως ἠτείτο ψυχικῆς, εἶτα ἐλεημοσύνας ἐποίει κατὰ τε τὴν πόλιν καὶ τὰ Ms. 3. a πλησιάζοντα αὐτῇ. καὶ τελευταῖον ἀπερχόμενος πρὸς τοὺς 15 ναοὺς χάριν εὐχῆς, ἐν οἷς ἐποιεῖτο μάλιστα τὰς προελεύσεις, καὶ ὑποστρέφων ἐπὶ τὸ παλάτιον, ἐκεῖθεν τῆς πόλεως ἐξήρχετο, καὶ πολλοῦ λαοῦ, τῶν τε ὑπὸ τὸν ὑπαρχον καὶ τοῦ τῆς πόλεως στρατοῦ παρόντων ἐκεῖ καὶ εὐχομένων τὸν

tione, ne Urbi terrorem iniciat, frumentique cum reliquis annonariis speciebus caritatem inducat. Rumores quoque improbabilis et aestum cientes supprimeret, partim auctores eorum castigando, partim asseverando erga cives commodis et animum addentibus sermonibus, Imperatorem et castra in salvo esse; ipse quoque interdum gratos rumores confingeret atque in vulgum spargeret: venisse sacras litteras, in genere laeta, sed nondum definita, nuntiantes; aut et venisse litteras laetas a privato quodam in castris agente. Et his modis levitatem quorundam, aliorum aestuantes et seditiosos animos componeret. His instructionibus vicario suo datis, amandabat sanctus Imperator ceteram turbam omnem in eum locum, quo congregatae cohortes eum exspectabant, reservans sibi paucos quosdam ad taxin vel cohortem praetorianam pertinentes, ut cum iis Urbe excessurus. Praeterea quoque praemittebat equorum imperialium sarcinarumque et sagmariorum plurimam partem tentoriaque maxima. Interim coactis, quos inter sanctos et religiosos viros habebat, familiaribus, petebat animam suam per ipsos purificari absolute et communione s. sacramenti, dabatque elemosynas, tam in Urbe, quam in vicinis, circuibat sacras aedes precum ibi peragendarum causa, et praecipue visitabat eas, in quas plerumque solebat procedere. Ab illis pietatis officiis revertebatur in palatium, e quo exibat ex Urbe versus navim, populo multo militaque, tam ea, quae sub praefecti Urbis attentionem cadebat, quam quae ad praesidia militaria urbana pertinebat, praesente faustisque votis Imperatorem cumulante et prosequente. Ingresso tandem in navem, procide-

βασιλέα. τελευταῖον δὲ μετὰ τὸ εἰσελθεῖν αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον
 οἱ μὲν παριστάμενοι πάντες ἔπιπτον, αὐτὸς δὲ, τρίτον σφρα- D
 γίσας τὴν πόλιν, ἐκίνει. ἤριστα δὲ, ἄχρι τοῦ συνοψισθῆναι
 τὸν λαὸν, διὰ τριῶν, ἐδείπνει δὲ διὰ δύο πλὴν τῆς κυρια-
 5 κῆς. ἀκίνητος δὲ ἔμενεν ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ. φθάνοντα δὲ
 αὐτὸν πρὸς τὸν λαὸν, ὑπήντων αὐτῷ οἱ προλαβόντες τῆς τά-
 ξεως καὶ τὰ τάγματα ἐπὶ τῷ ἄκρῳ τοῦ ἀπλήκτου, καὶ με-
 τὰ τοῦ βασιλέως οὕτω συνείποντο ἄχρι τῆς κορτίνος. ἐν
 αὐτῇ δὲ τῇ ἡμέρᾳ ἐκάλει τοὺς ἄρχοντας, καὶ ἐδίδου αὐτοῖς Ed.L. 261
 10 ἀποκόμβιον, καὶ μαῖουμῶν τοῖς στρατιώταις. ἐκεῖθεν δὲ μετὰ
 τοῦ λαοῦ κινουῖντα τὸν βασιλέα κατὰ τὴν ὁδὸν τοῦ ταξειδίου,
 ἕκαστον θέμα ὑπῆντα αὐτῷ κατὰ τὸ πλησιάζον μέρος τῆς
 ὁδοῦ, ἵνα μὴ κοπιᾷ ὁ λαός· ἐν δὲ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ, καθ' ἣν
 ἐδέχτο αὐτὸν τὸ θέμα, ἐκάλει τοὺς ἄρχοντας τοῦ αὐτοῦ
 15 θέματος. τὴν δὲ χρεῖαν τῆς βασιλικῆς ὑπηρεσίας, τουτέστι
 σφακτὰ τε καὶ ἀργία καὶ τὰ τοιαῦτα καὶ τὸ ψωμίον τῆς
 φιλοτιμίας καὶ τὸν λοιπὸν μαῖουμῶν ἐχορήγει ἕκαστος προ- B
 τονοτάριος ἐν τῷ ἰδίῳ θεματι διερχόμενον τὸν βασιλέα ἐκ
 τοῦ ἀερίου λόγου καὶ τῶν συνοπῶν· ἢ καὶ μὴ ἔχων, λαμ-
 20 βάνων ἐκ τοῦ εἰδικοῦ, αὐτὸς διψᾷ ταῦτα, μάλιστα δὲ

bant omnes in litore adstantes in genua, ipse autem, Urbe ter signo
 crucis signata, movebat et abibat. In itinere, donec appelleret in
 castra suoque exercitui veniret in conspectum, trinis prandebat fer-
 culis, coenabat binis, praeterquam die dominico, quo prorsus non
 movebat, sed considerabat quietus. Advenienti in exercitum occurre-
 bant ipsi in extremo applicati, quos ante suum ex Urbe excessum
 coram se in castra praemiserat, tam praetoriani sacri corporis custo-
 des, quam reliquae cohortes, et prosequabantur eum usque ad cor-
 tin seu praetorium vel tentorium augustum. Eo die, quo ad castra
 applicabat, iubebat duces militares secum epulari, et distribuebat
 ipsis apocombia, militibus autem dabat maiumam seu refectionem.
 Illinc moventi cum exercitu Imperatori ea via, quam ducebat ex-
 peditionis destinatio, occurrebat unumquodque thema seu unaquae-
 que legio provincialis in loco ad viam, qua transibatur, proximo;
 ne scilicet milites ab imposita necessitate e longinquo occurrendi
 fagitantur. Eo autem die, quo unum aliquod thema ipsum exci-
 piebat et ad ipsum appellebat, invitabat Imperator eius thematis
 rectores ad epulas; quibus necessaria, ut caprillam, agninam et si-
 milia, item bucellam largitionalem reliquumque maiumam seu re-
 creationem suppeditabat; identidem protonotarius cuiusque thematis
 transeunti Imperatori ex redivisibus aërii [seu tributis extraordinarii,
 quod pro communi vitali aura, quam haurimus, solvitur,] vel et ex
 synonis seu praestationibus et convectionibus specierum annonariarum;
 aut si non haberet, unde numeret nummos impensis faciendis neces-

τοὺς μαῖονμάδας ἐδίδον τοῖς ἐκ μακροτέρων τόπων ἐρχομέ-
νοις θέμασιν. ἡ δὲ προέλευσις τοῦ βασιλέως καὶ ἡ τάξις
τῶν ταγμάτων καὶ τῶν θεμάτων ἦν οὕτως. περιεπάτουν ἔμ-
προσθεν τοῦ βασιλέως ὡς ἀπὸ μιλίου ἵπποι μετὰ ἀθηθινῶν
βορκαδίων διὰ στίχων δύο, δεξιὰ καὶ ἀριστερά· μετ' ἐκεῖ-5
C νους δὲ οἱ βασιλικοὶ ἄρχοντες· εἶτα οἱ στρατῶρες μετὰ σελ-
λαριῶν καὶ ἡ λοιπὴ μυστικώτερα τάξις· ἔπειτα ὁ βασιλεὺς·
ἔπισθεν δὲ τούτου ὡς ἀπὸ σαγιττοβόλων τριῶν ὡσπερ κατὰ

Ms. 3. b μίαν εὐθείαν τὰ στρατεύματα. καὶ μέσον μὲν τὰ τάγματα,
καὶ τούτων τὰ τιμώτερα ἢ τὸν μέσον τόπον, παρ' ἐκάτερα 10
δὲ τῶν ταγμάτων τὰ θέματα, καὶ τούτων πλησιέστερα τοῖς
τάγμασι τὰ ἐνδοξότερα τῶν θεμάτων. οἱ δὲ τὰ ἄπληκτα καὶ
τὰς ὁδοὺς τῆς ἡμετέρας γῆς κατέχοντες καὶ γινώσκοντες οἱ
D μὲν προελάμβανον μετὰ τῆς κόρης καὶ τῆς ὑπουργίας, οἱ
δὲ ἔμπροσθεν τῶν θεμάτων προέτρεχον ὑποδεικνύοντες τοὺς 15
τῶν ποταμῶν πόρους καὶ τὰς εὐθείας ὁδοὺς. τοὺς δὲ ὁδη-
γοὺς καθ' ἕκαστον θέμα κατεῖχεν ὁ δρουγγάριος τῆς βίγλης·
ὑπῆρχον δὲ ὑπ' αὐτῆ καὶ αἱ παραμοναὶ τῶν στρατηγῶν
πρὸς τὸ δι' αὐτοῦ μηνύειν τοῖς στρατηγοῖς τὰ κελευόμενα αὐ-
τοῖς. ἡ δὲ πρώτη δοχὴ ἐκάστου θέματος ἦν οὕτως· ἀπὸ 20

sarios, ipse Imperator erogabat ex idico seu privato suo peculio; praecipue maiumadas militum praestabat illis, qui e remotioribus thematibus aut provinciis venirent. Processio Imperatoris et ordo tagmatum seu cohortium custodiae sacri corporis et comitatu deputatarum et thematum seu legionum provincialium erat in hunc modum. Primi coram Imperatore procedebant ad miliaris distantiam equi, stragulis veris seu purpureis tecti, per paria. Post eos veniebant proceres comitatenses; tum stratores cum sellariis seu equis sellatis et reliquis Domino familiarior ordo. Tandem ipse Imperator. Post eum ad sagittae tres iactus quasi in unam rectam lineam dispositae ibant militares copiae. In medio ibant tagmata; et in ipso mediae acie meditullio honestiora tagmata; cingebant autem eos themata, tanto quaeque a tagmatibus propiora, quanto essent honestiora. Eorum, qui mansiones castrenses et vias per terras nostrae ditionis occupabant et callebant, pars praeibat cum corte seu tentorio Augusto et cum famulitio culinae dominicae; pars autem praecurrebat coram thematibus, demonstrans ipsis vada fluviorum viasque rectas et consecandas. Viae ductores in unoquoque themate seu districtu tenebat secum drungarius vigiliae; sub cuius dispositione etiam deputati identidem obeundis in praetorio excubiarum vicibus magistri militum erant, idque ideo, quia Imperator ipsis per drungarium vigiliae imperia sua significare solet. Si quod Imperatorem thema seu legio provincialis pro prima vice salutaret, fiebant haec. Ad duo tresve sagittae iactus distabat illud thema, in aciem

δύο καὶ τριῶν σαγιττοβόλων τῆς ὁδοῦ τοῦ βασιλέως Ἰστατο
 παρατεταγμένον τὸ θέμα· ἐπειδὴν δὲ εἶδον τὸν βασιλέα πλη-
 σιάζοντα, ὁ μὲν στρατὸς ἐκάθητο ἐπὶ τῶν ἵππων, οἱ δὲ ἄρ-
 χοντες, καταβάντες πάντες, ἐπὶ γῆς ἴσως ἔπιπτον, εἶτα ἀνα- Ed.L. 262
 ἕσαντες μετὰ παντὸς τοῦ στρατοῦ εὐφρόμουν τὸν βασιλέα. ὁ
 δὲ πρὸς αὐτοὺς ἐξένευε, καὶ ὅπως ἔχουσιν, ἡρώτα, καὶ οὐ-
 τως πάλιν ὑπέστρεφεν ἐπὶ τὴν ὁδόν· αὕτη δὲ ἡ κατάστασις
 ἦν αὐτῷ ἄκρι τῶν οἰκουμένων. μέλλων δὲ καὶ πρὸς τὰ ἀ-
 οἴκητα εἰσερχεσθαι, ἀπεβάλλετο τότε περισιούτερον χρῆμα
 10 καὶ τὰ φορτώματα καὶ τοὺς τοῦ λαοῦ ἀσθενεστέρους καὶ τὰ
 τῶν ἀλόγων χωλὰ καὶ τετραυματισμένα. ἐδίδου δὲ αὐτοῖς
 κεφαλὴν καὶ μέρος ὀλίγον στρατοῦ εἰς φυλακὴν, ἐκέλευε τε
 πλησιάζειν καθ' ἐν τῶν ἀσφαλεστέρων κάστρων, ὅπερ πλη- B
 σιστερόν ἐστι πρὸς τὴν μέλλουσαν ἔξοδον τοῦ λαοῦ γίνε-
 15 ῖσθαι. καὶ μετὰ ταῦτα ὄριζεν ἀπὸ τῶν θεμάτων μοίρας τι-
 νὰς, τοὺς μὲν προπορεύεσθαι ἔμπροσθεν τοῦ φουσαίου πρὸς
 φυλακὴν αὐτοῦ, τοὺς δὲ ὀπισθεν ἐπακολουθεῖν, οὓς καλοῦσι
 ῥωτοφύλακας· οἱ δὲ αὐτοὶ ὑπῆρχον καὶ θηρευταὶ τῶν διὰ Ms. 4. a
 δειλίαν ἢ ῥαθυμίαν στρεφομένων· οἱ δὲ παρ' ἑκάτερα πε-
 20 ριεπάτου, οὓς ἐκάλουν πλαγιοφύλακας· οἱ δὲ αὐτοὶ μάλι-

instructum, a via, qua transeundum erat Imperatori. Ut autem vi-
 debant Imperatorem appropinquantem, manebat quidem in equis
 reliqua turba, duces autem militares omnes descendebant, et simul
 omnes procidebant humo; surgentes dein concelebrabat et beneven-
 tabat Imperatorem faustis acclamationibus una velut voce tota le-
 gio. Deflectebat ad eos Imperator de via interrogabatque, quomo-
 do valerent. Eo facto, redibat in viam. Ita fiebat, donec in amico
 solo ambularetur. At quum in eo iam esset Imperator, ut hosticum
 intraret, seponebat et retro manere iubebat superfluum suppellecti-
 lem sarcinasque et multitudinem invalidam iumentorumque quidquid
 ad claudicationem deductum aut vulneribus confectum esset. His
 imponebat caput vel capitaneum aut ducem, exiguamque addebat
 militarem manum, iubebatque eos in viciniam sese recipere castri
 alicuius munitioris et ad illum propioris tractum, e quo descensu-
 rus in hosticum erat exercitus. Deinde deputabat selectos e thematibus
 manipulos, partim praecessuros fossatum seu exercitum hosti-
 stiumque subditum insultum aversuros, partim subsequuturos alios;
 quos postremos nothophylacas seu custodes tergoris appellare mos est.
 Horum tergeticustodum erat eos venari, qui aut imbelles aut segnes
 castra non assectarentur et aciem desererent. Alii ab utroque latere
 comitabantur moventem exercitum, quos plagiophylacas seu laterum
 custodes appellabant. Horum erat observare atque coercere, si qui
 ad hostem transfugere molirentur. Omnes autem hi, tam praecur-
 sores, quam subsequentes et a lateribus comitantes, tantum dista-

στα ἔσκόπουν τοὺς μέλλοντας προσφεύγειν εἰς τοὺς ἔχθρους. περιεπάτουν δὲ πάντες τοσοῦτον ἀπέχοντες τοῦ φασάτου, ὥστε μὴ ἀποκρύπτεσθαι ἔξ αὐτῶν διὰ τὰς ἐπιβουλὰς τῶν ἔχθρῶν, καὶ ὅσον δυνατόν ἐστι προευτρεπισθῆναι τὸ φασάτον εἰς ἀπάντησιν τῶν ἔχθρῶν ὑπὸ τούτων μηνυθέντας. οἱ 5 δὲ τοῦ βασιλέως προέχοντες ἐκείνου μᾶλλον ὑπῆρχον τοῦ θέματος, οἱ ἐπλησίαζον τῇ τῶν ἔχθρῶν γῆ διὰ τὸ καὶ πείραν ἔχειν αὐτοὺς τῶν τε ὁδῶν καὶ τῶν λοιπῶν τόπων τῶν ἔχθρῶν, καὶ ἔτι τὴν πείραν τῶν ἐνεδρευμάτων καὶ τῶν πολέμων αὐτῶν. αὐτοὺς δὲ καὶ τοὺς ὀπισθοφυλάκας ἐνήλλαττονιο 10 διὰ τὸν πλεῖστον κόπον. οὗ γὰρ τὴν εὐθείαν περιεπάτουν αὐτοὶ, ἀλλὰ τὴν τραχυτέραν καὶ δυσεπίβατον· οὕτω δὲ κινούμενοι, τὰς νύκτας περιχαρᾶ καὶ τὴν ἄλλην ἀσφάλειαν ποιήσαντες διὰ τοὺς νυκτοπολέμους, ἀνεπαύοντο.

bant a fossato, ut nunquam suis extra conspectum essent; idque duplici ratione, ne scilicet ipsi hostium paterent insidiis, fossatum vero, ab illis de hoste imminente admonitum, sese mature possit illi excipiendo comparare. Qui tandem coram Imperatore proxime ambularent, erant ex illo potissimum themate vel districtu, qui hostico proximus esset. Periti enim erant et viarum, per quas hostes et invadere et rursus se subducere possent, et locorum, in quibus agere amarent, et modorum, quibus aut insidias, aut acies bellaque instruere solerent. In his et in postremis custodibus permutabantur et renovabantur identidem sollicitudinum vices; quandoquidem haec duo genera plurimum laborem tolerarent. Non enim rectam et expeditam viam, sed asperiozem et minus commodam ibant. In hunc modum promoventes interdium, coibant per noctem intra vallum, rebusque necessariis contra nocturnos hostium impetus praevisis, capiebant quietem.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΕΝ ΧΡΙΣΤΩ Ed.L. 263

ΒΑΣΙΛΕΙ ΑΙΩΝΙΩ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΡΩΜΑΙΩΝ, ΤΙΟΥ ΛΕΟΝΤΟΣ Ms. A. b
 ΤΟΥ ΔΟΛΙΜΟΥ ΚΑΙ ΣΟΦΩΤΑΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ, ΑΠΟΓΟΝΟΥ
 ΔΕ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΟΥ ΑΝΔΡΙΚΩΤΑΤΟΥ ΚΑΙ ΓΕΝΝΑΚΟΥΤΑΙΟΥ
 ΒΑΣΙΛΕΩΣ, ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΝΟΝ ΤΟΝ ΘΕΟΣΤΕΦΗ ΒΑΣΙ-
 ΛΕΑ ΚΑΙ ΤΙΟΝ ΑΥΤΟΥ,

Ὅσα δεῖ γίνεσθαι, τοῦ μεγάλου καὶ ὑψηλοῦ βασιλέως τῶν
 Ῥωμαίων μέλλοιτος φουσατεῦσαι.

CONSTANTINI, IN CHRISTO

ÆTERNO REGE REGIS ROMANORUM, FILII LEONIS, CELEBERRIMI ET
 SAPIENTISSIMI IMPERATORIS, QUI FILIUS ERAT BASILII, FORTIS-
 SIMI ET GENEROSISSIMI IMPERATORIS, AD ROMANUM, A DEO
 CORONATUM IMPERATOREM ET FILIUM SUUM,

OBSERVANDA ET AGENDA, QUANDO IMPERATOR ROMANORUM FOSSATUM
 AGERE SEU IN CASTRA IRE ET IN IIS VERSARI DECREVIT.

Ἄκουε, υἱὰ, λόγους πατρὸς σου, Σολομῶν σοὶ παρακε- A.
 λεύεται· παρὰ πολλῶν γὰρ ἀκούσεις τὰ δέοντα, ἀλλ' οὐ φύ-
 σει τῆς ἄρετῆς εἰσοίσεις διδάγματα, εἰ μὴ παρὰ πατρὸς ἀ-
 κούσεις τὰ ἄριστα. γνησίους γὰρ παρ' αὐτοῦ καὶ ἀληθεῖς τῷ
 ὄντι τοὺς λόγους ὑποδεξάμενος, ὥσπερ τινὰ κληρὸν ἕξεις πα-
 τρῶν, τὴν σωτηρίαν αἰεὶ προξενουῦντά σοι· οἱ μὲν γὰρ ἐξ
 ἄλλων κατὰ χάριν λεγόμενοι τῆς ἀληθείας πολλάκις ἐναποδέ-

Audi, fili, sermones patris tui, ait Salomo tibi praecipiens. Quam-
 vis enim a multis accipere possis ea, quae decet et oportet, a nullo
 tamen, praeterquam a patre accepta et velut ingenuita, recondas in
 animum tuum optima virtutis documenta. A patre quas acceperis
 genuinas et omnino veras institutiones, habes et habebis per om-
 nem vitam ut hereditatem patrimoniale, quae omni tempore tibi
 salutem praestet. Saepe enim aliorum ad captandum favorem com-
 posita dicta vacant veritate. At quae ex animo paterno profiscun-

ονται· οἱ δὲ ἐκ πατρικῆς ψυχῆς μετὰ τῆς ἀληθείας ἀφι-
 κνούμενοι πολλὴν χαρίζονται τοῖς υἱοῖς διαπαντὸς τὴν ὠφέ-
 λειαν. ἄκουε τοίνυν, υἱέ, παρὰ πατρός, ἃ μὴ καλὸν ἐστιν
 Βάγγοεν· εἰ γὰρ ἄγνοια κακὸν, ἢ τῶν πραγμάτων γνῶσις
 δῆλον ὅτι καλόν, καὶ μάλιστα τῶν ἀναγκαιῶν καὶ ὧν πολλῆς
 καθεστῆκεν ἡ φροντίς. ἀναγκαιότερον δὲ τί ἄλλο γένοιτο πο-
 λεμικῆς εὐτολμίας καὶ τῆς τῶν προγόνων παλαιᾶς εὐταξίας,
 ἣν ἐν πολέμοις εἶχον τὸ πρότερον βασιλικὸς ταξειδίους κα-
 τάστασιν. ταύτην γὰρ πάλαι φημιζομένην καὶ μέχρι τοῦ
 νῦν παρὰ πολλοῖς θρυλλουμένην μὴ καὶ ἐγγράφως ἔχειν, οὐ
 δίκαιον, οὐδὲ καλὸν ἡγησάμεθα. λυσιτελὴς γὰρ σοι, θεό-
 στεπτε Ῥωμανέ, μετὰ τῶν ἄλλων καὶ ἡ τούτων γενήσεται
 συγγραφὴ, Ῥωμαϊκὴν δηλοῦσα μεγαλειότητα. ὅθεν πολλὰ πε-
 ρὶ τούτων ἀνερευνήσαντες καὶ μηδεμίαν ὑπόμνησιν ἐναπο-
 κειμένην τῷ παλατίῳ εὐρίσκοντες, ὅψθ' καὶ μόλις ποτὲ περὶ
 τούτων ὑπόμνημα ἐν τῇ μονῇ τῇ καλουμένῃ Σιγριανῆς εὐρεῖν
 Ms. 5. a ἤδυνήθημεν, ἐν ἧ Ἄεων ὁ μάλιστα, ὃ Κατάκυλας ἦν ἐπι-
 Ed. L. 264 νυμον, τὸν μονήρη βίον ἡσπάσατο. οὗτος γὰρ ὁ μάλιστα
 περὶ τούτων ἐγγράφως διέθετο ἐκ προστάξεως Ἀέοντος τοῦ
 φιλοχρίστου καὶ σοφωτάτου βασιλέως Ῥωμαίων, τοῦ καὶ πα-20

tur instructiones, ut verae sunt, ita quoque filiis per omnem aeta-
 tem et per omnes rerum casus sunt utiles. Audi ergo, filii, et ac-
 cipe a patre, quae ignorare non decet. Ignorantia si turpis est, li-
 quet rerum peritiam pulchram et praeclaram esse, et praecipue rerum
 necessariorum multasque et diligentes curas exigentium. Quid su-
 tem aliud, quaeso, magis usu veniat et sit magis necessarium, quam
 strenuus et acer in bellis animus et vetustus ille bonus et decorus
 ordo, quem nostri maiores in bellis et in regibus, si quae continge-
 rent, expeditionibus observabant? Hunc autem crebra olim fama ce-
 lebratum et vel his ipsis adhuc temporibus a multis sermone iacta-
 tum si scripto consignatum non haberemus, iniquum et turpe iudi-
 cavimus [ideoque hoc volumine comprehendere voluimus]. Et prod-
 erit tibi, Romane a Deo coronate, ut aliae, ita haec quoque tra-
 ctatio, e qua Romanam poteris magnificentiam intelligere. Scriben-
 di occasionem nobis hoc dedit. Multa diligentique, sed irrita, in
 palatio facta inquisitione, si forte depositos alicubi de his rebus
 commentarios reperiremus, vix tandem aliquando eius, quod de-
 siderabamus, argumenti libellum aliquem invenimus in mona-
 sterio, quod Sigrianae appellatur, in quo Leo magister, cui co-
 gnomen erat Catacylas, vitam solitariam amplexus est. Hic ipse
 magister nempe, iussus a Leone, Christi amante et sapien-
 tissimo Imperatore Romanorum, patre nostro et avo tuo, de illo
 argumento, quod nos quoque tractandum hic suscepimus, scri-
 pto exposuerat. Verum quia Graeca musica seu docta elegantia im-
 butus non fuerat ille magister, multa infersit in suam scripturam

τὸς ἡμῶν καὶ σοῦ πάππου· ἀλλ' ἐπεὶ μουσικῆς Ἑλληνικῆς ἀμέτοχος ὁ μάγιστρος ἦν, πολλὰ βάρβαρα τε καὶ σόλοικα καὶ ἀσυνταξίας ἢ τούτου συγγραφὴ περιείχεν, εἰ καὶ ὁ ἄνθρωπος Θεοσεβῆς καὶ ἀνὴρ ἐπιθυμιῶν ἦν τῶν τοῦ πνεύματος, ὡς ἔδειξεν ὁ αὐτοῦ βίος. ἀλλ' ἐν τῷ ἀμοιρεῖν αὐτὸν, ὡς ἔφαμεν, παιδείας Ἑλληνικῆς, καὶ ἢ τούτου συγγραφὴ μᾶλλον ὑπῆρχεν ἐπισφαλῆς καὶ ἐπιλήψιμος, ὅμως ἐπαινετὴ καὶ ἀληθῆς τῷ Θεοσεβῆ εἶναι τὸν ἄνδρα καὶ ἐνάρετον. ταύτην ἡμεῖς εὐρόν-
 10 τες παρημελημένην τῷ λόγῳ, καὶ ὡς ἐν ἴχνει σκιαῶς ἀμυδρῶς Β
 ἰοπως τὰ πράγματα διαγγέλλουσιν, καὶ μηδὲ τὸ τοῦ τρίτου
 μέρους τῶν, ὡς περ ἡμεῖς πρὸς τὸ σαφέστερόν τε καὶ πλατι-
 κότερον μετῆγάγομεν, ἔχουσιν, συνεγραψάμενά σοι τοῦ κα-
 ταλιπεῖν εἰς ὑπόμνησιν. ἢ τοίνυν τοιαύτη τῶν βασιλικῶν τα-
 ξειδίων τάξις τε καὶ ἀκολουθία ἐφυλάττετο καὶ ἐνηργεῖτο ἕως
 15 Μιχαὴλ τοῦ φιλοχρίστου δεσπότη, καὶ Βάρδα τοῦ εὐτυχε-
 στάτου καίσαρος καὶ Θείου αὐτοῦ, ἀπὸ τῶν παλαιότερων βα-
 σιλέων ἢ τοιαύτη δηλονότι παραδόσις πρὸς αὐτοὺς καταχθεῖ-
 σα, Θεοφίλου τε καὶ Μιχαὴλ τοῦ πατρὸς καὶ πάππου τοῦ C
 αὐτοῦ Μιχαὴλ τοῦ φιλοχρίστου δεσπότη· ὡσαύτως δὲ κα-
 20 κείνοις ἐκ τῶν προτέρων βασιλέων φημὶ τὴν τοιαύτην παρά-
 δοσιν κατελθεῖν. παλαιότερους δὲ φημὶ τοὺς Ἰσαύρους ἐκεί-

barbara atque soloeca, omnemque commiscuit ordinem, quem per-
 spicua futura et grammatica verborum constructio flagitat. Erat pro-
 fecto vir, ut vita eius monstravit, Dei reverens et cupiditatum non
 carnis, sed spiritus assectator. Verum ex eo, quod Graecam, ut dixi-
 mus, litteraturam non delibasset, contigit, ut scriptionem ederet
 reprehensioni obnoxiam, et quae possit lectores in errores conice-
 re. Est nihilominus laude digna traditque vera; quale quid a viro
 Dei reverente et virtutis studioso exspectes. Has itaque magistri
 schedas stilo rudiore et negligentiae pleno exaratas quum praeterea
 et paucas esse videremus, (nam ne tertiam quidem partem eorum ae-
 quabant, quae nos in his chartis perspicuo magis et ampliore ser-
 mone exposuimus,) et rerum tantum obscura velut vestigia extre-
 masque lineas et umbras exhibere intelligeremus: consilium cepimus
 hos commentarios conficiendi et tibi tuaeque memoriae relin-
 quendi. Talis itaque, qualem mox exponam, regiarum expeditio-
 num ordo atque formula observabatur sollicito et in usu erat us-
 que ad Michaelē, amantem Christi Dominum, et eius patrum,
 Bardam, Caesarem felicissimum, propagata ad ipsos ab Impera-
 toribus, eorum decessoribus, Theophilo puta et Michaële, modo no-
 minati iunioris illius hoc quidem avo, illo autem patre. Simili
 modo hi ipsi eam a suis maioribus acceperant, vetustis illis Impera-
 toribus, quos vetustos quando nomino, non designo magnum
 illum et celeberrimum sanctumque Constantinum, non Constan-

νους καὶ περὶ τὴν ὀρθόδοξον πίστιν τὰ μέγιστα πλημμελη-
 σαντας· οὐ γὰρ, παλαιότερους εἰπὼν, τὸν μέγαν ἐκεῖνον λέ-
 γω καὶ ἀοίδιμον καὶ ἅγιον Κωνσταντῖνον, οὔτε Κωνσταντίον
 τὸν υἱὸν αὐτοῦ, οὔτε τὸν δυσσεβέστατον Ἰουλιανόν, οὔτε μὴν
 Θεοδοσίον τὸν μέγαν καὶ τοὺς μετ' ἐκεῖνον. ἦν δὲ καὶ πᾶ-
 5 Δ λιν ἐπὶ Βασιλείου τοῦ ἀνδρικωτάτου καὶ εὐσεβεστάτου βασι-
 λέως, τοῦ καὶ πάππου, ἡ τοιαυτὴ τάξις ἐνεργουμένη καὶ τὰ
 Ms.5. b μάλιστα τηρουμένη, καθὼς ἐγγράφως ἡμεῖς ἐκθέσθαι ὡς οἶόν
 τε πειρασόμεθα. ὁ μέγας καὶ ὑψηλὸς αὐτοκράτωρ μέλλων
 φουσσατεύειν καὶ κατ' ἐχθρῶν ὄπλα κινεῖν καὶ στρατεύματα,¹⁰
 εὐθύς προστάσσει τοῦ κρεμασθῆναι ἐν τῇ χαλκῇ ἔξωθεν
 τῶν πυλῶν λωρίκιον καὶ σπαθίον καὶ σκουτάριον. ἐκ τούτων
 οὖν τοῖς πᾶσι γίνεται δῆλη ἡ τοῦ βασιλικῆς φουσσάτου εὐτρέ-
 Ed.L. 265 πικισ, καὶ ἐκ τότε ἕκαστος ἀρχῶν καὶ ἀρχόμενος τὰ ἑαυτῶν
 ὄπλα καὶ ὅσα ἐπιτήδεια καὶ ἀρμόζοντα στρατιωτῇ, παρα-
 15 σκευάζειν ἀπάρχεται· εἶτα μετὰ ταῦτα καὶ τῷ τῶν ἀγγέλων
 λογοθέτῃ προστάσσει τοῦ δικαίαν διανομὴν τε καὶ ἔκθεσιν με-
 τὰ φόβον Θεοῦ ποιεῖσθαι καὶ πάσης εὐσεβείας καὶ ἀληθείας
 τοῖς τῆς Ἀσίας καὶ Φρυγίας μηπάτοις κατὰ τὴν ἰσχύν τε καὶ
 δύναμιν ἑνὸς ἑκάστου μηπάτου, ὡς ἡ τάξις τῶν προκειμένων²⁰
 ἑκάστου τὸν ὀφειλόμενον ἀριθμὸν ὠρισμένως ἔχουσα πᾶσι
 καθίσταται πρόδηλος. διὰ τῆς Ἀσίας καὶ Φρυγίας μολάρια

tium, eius filium, non impium illum Iulianum, non Theodosium
 Magnum, non eius proximos successores: sed Isauros illos designo, qui
 verae rectaque statuenti fidei gravissimos errores et foedam haeresin
 affixerunt. Sed et sub Basilio, fortissimo et piissimo Imperatore et avo
 nostro, diligenter observabatur et in usu erat, quam his litteris ex-
 ponere pro virili nostra studebimus. Magnus et excelsus Imperator,
 quando decrevit in fossatum ire armaque hosti et viros obmovere,
 imperat coram porta chalces lorica et spatham et scutum suspendi.
 Quo signo statim omnes intelligunt, imperialis fossati seu campe-
 stris expeditionis apparationem imperari; protinusque tam illi, qui-
 bus iubendi auctoritas adest, quam qui parendi necessitate conti-
 nentur, arma ceteraque militi seu utilia seu decora comparare
 instituunt. Porro imperat Dominus rationali gregum, ut, adhibitis
 in consilium reverentia Dei, religiosa conscientia atque veritate,
 concipiat aequam et congruam privati cuiusque viribus et iustam
 repartitionem atque notitiam publice promulgandam eorum, quae
 metata Asiae et Phrygiae secundum notum omnibus et in propatulo
 positum ordinem cuique metato praescriptum certo et definito nu-
 mero praestare debent. Debent autem dicta Asiae et Phrygiae meta-
 ta ex definita formula praestare mulos ducentos, singulos numisma-
 tibus vel solidis aureis denis quinque aestimatos, et ducentos equos,
 itidem singulos denis binis numismatibus aestimatos; unde summa

σ' ἀνὰ νομισμάτων ιε', ἰππάρια σ' ἀνὰ νομισμάτων ιβ', ὁμοῦ νομίσματα ρκδ', γινόμενα χρυσοῦ λίτραι ος'. B

Διὰ τῶν συνηθειῶν τῶν ἀρχόντων τῶν βασιλικῶν στάβλων τῶν ἐν τῇ πόλει καὶ τῶν ἔξω ἐν τοῖς στάβλοις.

5 Διὰ τοῦ κόμητος τοῦ στάβλου μωλάρια δ' καὶ ἰππάρια δ'· διὰ τοῦ χαρτουλαρίου καὶ τοῦ ἐπείκτου μωλάρια δ' καὶ ἰππάρια δ'· διὰ τοῦ ἔξω χαρτουλαρίου μωλάρια β' καὶ ἰππάρια β'· διὰ τῶν σαφραμέντων μωλάριον α' καὶ ἰππάριον α'· διὰ τῶν τεσσάρων κομήτων μωλάριον α'· ὁμοῦ 10 διὰ τῶν ἀρχόντων νομίσματα τκδ', γινόμενα λίτραι δ', νομίσματα κς'. καὶ ὁμοῦ τὸ πᾶν λίτραι π' : κς'. καὶ τὰ μὲν μωλάρια τὰ σ', ὡσαύτως καὶ τὰ ἰππάρια τὰ σ', καταβιβάζει ταῦτα ὁ λογοθέτης τῶν ἀγγελῶν εἰς τὰ Μαλάγινα, καὶ παραλαμβάνει αὐτὰ ὁ κόμης τοῦ στάβλου καὶ ὁ ἔξω χαρτουλαρίου 15 τοῦ στάβλου πενταέτια, ἑξαέτια καὶ ἑπταέτια, μὴ ἔχοντα δ σπηλώματα εἰς τὴν ψῦαν. καὶ σφραγίζονται τὰ τετρακόσια εἰς τὰ δύο μέρη τῆς καπούλας βασιλικῆν βουλλαν. ἔτι δὲ καὶ εἰς τὸν ἐπερχόμενον χρόνον γίνεται ἡ αὐτὴ ἔκθεσις καὶ βούλλωσις. λαβιδοῦνται πάντα τὰ ἰππάρια καὶ γίνονται εὐ-

numismatum quinquies mille quadringentorum et viginti quatuor emergit, aut, si eandem summam ad rationem litrarum auri referas, emergunt litrae septuaginta sex.

DE CONSUETUDINIBUS ARCHONTUM, SEU DE HIS IUMENTIS, QUAE EX PRAESCRIPTA FORMULA ET RECEPTA CONSUETUDINE PRAESTARE DEBENT MAGISTRATUS IMPERIALIUM STABULORUM, TAM QUAE IN URBE AUGUSTA, QUAM QUAE FORIS IN PROVINCIIS SUNT.

Praestat comes stabuli mulos quatuor et equos totidem; chartularius et epeictes praestant mulos 4 et equos totidem; chartularius extraneus vel provincialis mulos 2 et equos totidem; saframenta mulum 1 et equum 1; quatuor comites mulum 1 et equum 1. Patet, hos magistratus in universum 12 mulos et totidem equos praestare; quorum quum muli singuli denis quinis nummis, et equi denis binis aestimentur, conficitur summa 324 numismatum, quae si ad rationem litrarum reducas, habebis litras 4, num. 26. Adde huic summae superiorem (nempe 76 litras), habebis litras 80 et num. 26. Et illos quidem superiores dictos ex Asia Phrygiaque ducentos mulos et equos pariter ducentos deducit rationalis gregum ad Malagina usque, ubi eos ab ipso traditos transsumunt comes stabuli et esochartularius [seu chartularius urbanus] stabuli. Debent autem bestiae quinquennes aut sexennes aut septennes esse, neque cauteria in femoribus habere. Ibi regium signum accipiunt illae quadringentae bestiae ambas in scapulas inuatum. Etiam in sequentem annum

Ms. 6. a νοῦγμα, καὶ διὰ τοῦ φοσσάτου γίνεται προσθήκη. καὶ φέρει ὁ λογοθέτης σεσαγματωμένα τὰ σ' σαγμάρια ἔχοντα ἐνδύματα ἐν ταῖς στρατοῦραις κέντουκλα μετὰ σωμακρίων φορτωμάτων, κεκαλιγωμένα, ἐπιφερόμενα καὶ σελιναῖα, ἅμα καὶ τῶν Ed.L. 266 καπιστριῶν αὐτῶν. καὶ οὐδὲ ὡσούτως ἐπαρκοῦσιν εἰς τὴν βασιλικὴν ὑπηρεσίαν· ἐν γὰρ τῷ καιρῷ τοῦ φοσσάτου προσάπαξ δίδουσι οἱ στρατηγοὶ μωλάρια τῷ βασιλεῖ οὕτως· ὁ Ἀνατολικὸς μωλάρια γ', ὁ Ἀρμενικὸς μωλάρια γ', ὁ Θρακῆσις μωλάρια γ', ὁ Ὀψικιανὸς μωλάρια γ', ὁ βουκελλάριος μωλάρια γ', καὶ οἱ λοιποὶ στρατηγοὶ ἀνὰ μωλαρίων β' τῆς τειο Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως· ὁ Σελευκίαις μωλάριον α', ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν μωλάρια γ', ὁ δρουγγάριος τοῦ πλοῖμου μωλάρια γ', ὁ ἐξκούβιτος μωλάριον α', ὁ ἰκανάτος μωλάριον α', ὁ νοῦμερος καὶ ὁ τειχειώτης καὶ ὁ δομέστικος τῶν ὀπιμαίων ἀνὰ μωλαρίου α'. ὁμοῦ μωλάρια νη. 15

B Διὰ τῶν ὄψικιαίων καὶ τῶν λοιπῶν.

Ὁ ὑπαρχος μωλάριον α', ὁ σακελλάριος δύο, ὁ γενικὸς μωλάρια β', ὁ κναίστωρ μωλάριον α', ὁ τοῦ σακελλίου μω-

fit eadem expositio seu exactio et bullatio seu candente ferro signatio bestiarum, et equi omnes fibulantur atque castrantur, et fiunt accessio atque supplementum regionum stabulorum propter instantem bellicam expeditionem. Adducit autem rationalis gregum ducenta illa iumenta sagmaria vel oneraria, mulos puta, suis onerata sagmatibus vel sarcinis aut bisacciis, et in straturis vel tergoribus suis habentia stragulas centones, oneribus ope funium adstrictis, caligata quoad crura, et pedes calceata soleis ferreis, et os capistrata. Verum haec quidem sagmaria famulitio et necessitatibus regis nequiquam sufficiunt; sed debent strategi quoque tempore fossati semel Imperatori mulos nomine xenalii seu munusculi gratuiti praestare in hunc modum: strategus Anatoliae debet praestare mulos 3; Armeniacus totidem; Thracensis, Opsicianus et Buccellarius pariter, quisque pro se, totidem; reliquorum strategorum tam in Oriente, quam in Occidente unusquisque binos mulos, praeter Seleucia strategum, qui tantum unum praestat; domesticus scholarum mulos tres; drungarius ploimi etiam tres; excubitus unum; hicanatus unum; numerus et teicheiotes et domesticus optimatam pariter, id est singuli singulos. Itaque confiunt muli 58.

OFFICIALES ET RELIQUI AD EORUM ORDINEM PERTINENTES PRÆSTANT
MULOS ONERARIOS, UT SEQUITUR.

Hyparchus seu praefectus Urbis unum; sacellarius duo; genicus 2; quaestor 1; praefectus sacellii 1; praefectus vestiarii 1; ambo

λάριον α', ὁ τοῦ βεστιαρίου μωλάριον α', οἱ δύο κουράτωρες
καὶ ὁ κτημάτινος ἀνὰ μωλαρίου ἐνός, οἱ δύο πρωτονοτάριοι
τῶν δύο κουρατωρικίων μωλάριον α', ὁ ζυγοστάτης μωλάριον
α', ὁ εἰδικὸς μωλάριον α', ὁ παραθαλασσίτης καὶ ὁ βάρβαρος
5 ἀνὰ μωλαρίου α', ὁ σύμπονος καὶ ὁ λογοθέτης τοῦ πραιτω-
ρίου μωλάριον α', τὸ σέκρετον τοῦ γενικοῦ μωλάρια γ', τὸ
σέκρετον τοῦ σακελλίου μωλάρια β', τὸ σέκρετον τοῦ βεστια- C
ρίου μωλάρια β'. ὁμοῦ μωλάρια κέ'. ὁμοῦ διὰ τῶν ἀμφο-
τέρων μωλαρίων ξενάλια πγ'. διὰ τῶν μητροπολιτῶν καὶ ἀρ-
10 χιεπισκόπων μωλάρια σεσαγματωμένα τῶν μητροπολιτῶν νβ'.
μωλάρια νβ' τῶν πεντηκονταδύ ἀρχιεπισκόπων· τὰ ρδ' σεσα-
γματωμένα μετὰ καὶ τῶν φορτωμάτων αὐτῶν καὶ κεκαλιγωμένα·
παραλαμβάνει δὲ αὐτὰ ὁ κόμης τοῦ στάβλου ἅμα τῷ τοῦ ἔ-
σω στάβλου χαρτουλαρίῳ, καὶ βουλλοῦ αὐτὰ μετὰ καὶ τῆς
15 λοιπῆς προμοσέλλας. ὁμοῦ μωλάρια ρδ'. καὶ ὁμοῦ τὸ πᾶν
διὰ τῶν ἀμφοτέρων, τῶν τε μητάτων τοῦ λογοθέτου τῶν ἀ- D
γελῶν καὶ τῶν ξενάλιων, μωλάρια φπέ'. διὰ τῶν εὐαγῶν Ms. G. b
μοναστηρίων ἱππάρια ρ' τὰ παρασυστάμενα ἔμπροσθεν τοῦ
βασιλέως δεξιὰ καὶ εὐώνυμα. ὀφείλουσι δὲ λαβιδουῖσθαι καὶ
20 εὐνυχίζεσθαι. οὐ σφραγίζονται δὲ, διότι, ὅτε κελεύει ὁ βα-
σιλεὺς τοῦ ποιῆσαι ἔξοδον, ἔξ αὐτῶν ἔξοδιάζονται ὅπου κε-

curatores [scilicet magnus unus, et alter palatii manganorum], et cte-
matinus [seu praediorum imperialium inspector] singuli singulos;
ambo protonotarii ambarum curatoriarum unum; zygostates seu li-
bripens 1; idicus 1; parathalassites seu magister tractus maritimi in
Urbe unum; barbarus seu magister militum barbarorum unum; sym-
ponus seu adiutor [praefecti praetorio] et rationalis praetorii ambo
simul 1; secretum genici 3; secretum sacellii 2; secretum vestiarii
2; faciunt simul omnes mulos 25, quibus si addas superiores 58,
habebis mulos, xenalii seu muneris nomine Imperatori oblatos, in
universum 83. Metropolitae praestant mulos oneratos caligatosque 52,
et quinquaginta duo archiepiscopi praestant alios totidem; in uni-
versum ergo 104. Hos in fidem accipiunt comes stabuli et stabuli interi-
ni seu urbani chartularius, curantque bullari seu bullam regiam ipsis
inuri, qualem regia promosella seu equitatus sellarius gerit. Hos
centum et quatuor mulos si superioribus octoginta tribus, munera
nomine datis, et illis ducentis mulis equisque ducentis, a ratio-
nale gregum curandis, addas, habebis bestiarum universum nume-
rum 585. Accedunt equi centum, quos sancta monasteria praestant,
et qui coram Imperatore iter faciente per geminam seriem, dextra sini-
straque, praeducuntur. Hi fibulari atque exsecari debent; at signum re-
giam non accipiunt ideo, quo possit Imperator ex iis, quando velit,
largitiones facere. Ex his enim, uti et ex illis, qui nomine muneris
Imperatori in bellum eunti et in ipsa expeditione offeruntur, fiunt

λεύει. ὁμοίως δὲ καὶ ἐκ τῶν ξεναλίων τῶν προσφερομένων τῷ βασιλεῖ ἐν καιρῷ τοῦ φοσσάτου. λαμβάνει ὁ κόμης τοῦ στάβλου ἅμα τῷ χαρτουλαρίῳ τοῦ στάβλου ἐκ τοῦ εἰδικοῦ Ed.L. 267 εἰς ἔξοδον λίτρας γ'. καὶ θεωρεῖ ὁ κόμης τοῦ στάβλου ἅμα τῷ χαρτουλαρίῳ εἰς τὸ κελλάριον τὸ βασιλικὸν, ὅποσας στρα-5 τούρας ἔχει βασιλικὰς καὶ καβαλλοκιλίκια ἀπὸ Λυδίας ἐκ τῆς κουρατωρείας τῶν Τρυχίνων. καὶ λαμβάνει τὰ σ' σαγματο-πασμαγάδια προσάπαξ ἐν τῷ καιρῷ τοῦ φοσσάτου τὰ μη-τατινά. ὁμοίως καὶ τὰ ρδ' σαγματοπασμαγάδια προσάπαξ-ὁμοῦ σαγματοπασμαγάδια τδ'. καὶ πρὸς ἀναπλήρωσιν τῶν 10 φπ' σαγματοπασμαγαδίων ἀγοράζει, ἤγουν τὰ ὀφειλόμενα ἀγορασθῆναι καὶ συσταθῆναι στρατοῦραι καὶ σάγματα σπαί. δέον δὲ ἀγοράζειν ῥασικὰ ἀμάλια καὶ βάπτειν ἀληθινὰ, καὶ ποιεῖν σαγίσματα καὶ βορκάδια ρν'. καὶ τὰ μὲν ρ' λόγῳ τῶν Β παρασσυρομένων ἱππαρίων ἔμπροσθεν τοῦ βασιλέως· τὰ δέ 15 λ' λόγῳ τῶν βασιλικῶν σελλαρίων, καὶ τὰ κ' λόγῳ τῶν διὰ ξεναλίων διδομένων ἱππαρίων. καὶ τάγιστρα ἐκ τοῦ κελλάριου τοῦ βασιλικοῦ ἀποθέτου τοῦ στάβλου ρν'. ὁμοίως καὶ βυρσάρια διὰ τὸ γενέσθαι καπίστρια ρπ'. καὶ ἔξακάνθηλα λόγῳ κεδραίας, καὶ ἄσκια εἰς οἶνον καὶ ὄξος λόγῳ τῶν πε-20

largitiones. Comes stabuli et chartularius stabuli accipiunt ab idico litras tres ad sumtus faciendos [in ea nempe comparanda, quae statim dicentur]. Deinde lustrant cellarium imperiale et inquirunt, quot in eo adsint straturae regiae et cilicia vel filtra pro caballis, e Lydia ex curatoria Trychinorum petita. Sumit inde comes ducenta sagmatopasmagadia, metatina seu tempore fossati imperari et dari consueta simul; et dein sumit quoque alia [doni nomine oblata] centum et quatuor sagmatopasmagadia simul. Conficiunt haec 304. Reliqua, quae desunt ad complendum numerum 585 sagmatopasmagadiorum, id est 281 straturas vel stragulas, et sagmata seu sarcinas vel bisaccia, emi et comparari debita, emit [pro illis tribus auri litris, quas modo dicebamus ab idico praebere]. Debet autem emere rasica amalia, id est rasos seu grossioris fili laneos deflocatos pannos, eosque curare colore purpureo imbui et inde fieri sagmata seu straturas equinas et borcadia 150; quo de numero centum quidem destinata sunt illis centum equis, qui coram Imperatore iter faciente praeducuntur et praecambulant, triginta vero cedunt sellariis equis imperialibus, et viginti tandem equis illis, qui numeri dantur. Etiam a cellarario regiae apothecae stabuli sumit 150 tagistra [seu saccos pabulatorios, quales equorum capitibus alligantur,] et coria pro conficiendis inde capistris 180, et hexacanthela [seu repositoria scortea, singula scnas amphoras scortearum intus habentia,] pro cedrea vel godronio ibi condendo; et utres pro vino et aceto ad curationem aegrotantium iumentorum adhibendo. Axinorygia quoque comparari debent seu secures caedendis

ριοδίωv τῶv ἀλόγωv, ἄξινορύγια καὶ πλατυλίσκια καὶ πτυά-
ρια στιβαρὰ διὰ τοὺς πότζους. ἔκ δὲ τοῦ βασιλικοῦ βεστια-
ρίου ὀφείλει λαμβάνειν σίδηρον ἢ λίτρας λόγω σελιναίων,
καὶ ἔξ αὐτῶν ποιῆσαι καὶ μασσήματα ἐλαφρὰ ρν'. καὶ ὀ-
φείλει λαβεῖν ῥέτινα καὶ καπιτζάλια ἀπλὰ ἀπὸ τῶν βυρσα-
ρίων. ἀπὸ δὲ τῆς κανάβεωv, ἣν λαμβάνει ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ
βασιλικοῦ βεστιαρίου, ὀφείλει καμεῖν σοκάρια.

Διὰ τῆς βασιλικῆς ὑπουργίας.

D

Ἐπὶ τῆς τραπέζης καὶ ὁ δομέστικος τῆς ὑπουργίας καὶ Ms. 7. a
106 οἰκειακὸς βασιλικὸς κελλάριος σαγμάρια π' τὰ μέλλοντα
βαστάζειν τὴν βασιλικὴν ὑπουργίαν καὶ τὸ ἀσήμιον τῆς βα-
σιλικῆς τραπέζης. λαμβάνουσι δὲ ὁ τῆς τραπέζης καὶ ὁ δο-
μέστικος τῆς ὑπουργίας λογάριον ἀπὸ τοῦ εἰδικοῦ εἰς ἔξοδον
λόγω ἀρτυσίας. οἰνάρην δεσποτικὸν, μαγίστρων καὶ πατρι-
15κίων χορηγεῖ ὁ ἀποθηκάριος. τὸ μὲν βασιλικὸν μῆ μέτρα,
ζυγοφλάσκια τριμετραῖα ζυγὰς ἧ· καὶ ὑπὲρ τῶν μαγίστρων Ed. L. 268
καὶ πατρικίων ἀσκία πενταμετραῖα ζυγὰς ἰ. σκορτζίδια λό-
γω τοῦ δεσποτικοῦ ἐλαίου, φασούλιν, ὀρύζιν, πιστάκιν, ἀμύ-
γδαλον, φακὴν παρεῖχον πάσαι τὰ δύο κουρατωρίκια, ὁμοί-

pariter lignis et fodiendae terrae aptae; item platyliscia seu palae
planae latae ad averrendam egestam terram; et scaphas vel bottas
robustas ad efferendum in iis coenum e puteis egestum. Debet quo-
que e regio vestiario quinquaginta libras ferri sumere pro parandis
inde soleis equinis, item lupatis levioribus centum quinquaginta.
Debet quoque lora, quae maxillas equorum substringant, et capititalia
[seu lora frontes eorum ambientia] simplicia [id est, in quibus fer-
rum non sit,] e coriis confieri curare. E cannabi autem, quam ac-
cipit e vestiario regio, debet curare, ut restes fiant.

REGIAE HYPURGIAE, ID EST MINISTERIO, QUOD AD MENSAM MINISTERAT,
IMPUTANTUR HAEC.

Praefectus mensae et domesticus ministerii et peculiaris regius
cellarius praestant sagmaria iumenta [seu mulos] octoginta, portaturas
ministerium culinare regium et argenteam regiae mensae supellectilem.
Accipiunt autem praefectus mensae et domesticus ministerii certam quan-
dam pecuniae summam ab idico ad expensas faciendas, et quidem nomi-
ne expensarum in condituram ciborum. Vinum dominicum, magistro-
rum et patriciorum praestat apothecarius, et dominici quidem praestat
quadraginta octo mensuras, scilicet octo paria lagenarum, quarum singu-
lae ternas mensuras continent. Magistris autem et patriciis praestat pa-
ria decem utriusque, quorum singuli quinas mensuras continent. Scortzi-
dia aut scorteos utriculos pro oleo dominico condendo ipsimumque

ως καὶ τὸ ἔλαιον· τὰ δὲ λοιπὰ βρώσιμα, ἤγουν λαρδὴν, ἀπόκτιν, τυρίν, ὀψάρια παστὰ, σφακτὰ, πρόβια ὑπαρνα, ἀγγελάδια ὑπόμοσχα καὶ οἶνον ἐγχώριον χορηγοῦσιν οἱ πρωτονοτάριοι. βερτζίτικον δὲ καὶ νεῦρον ὀφείλει ἀγοράζειν ὁ ἐπὶ τῆς τραπέζης καὶ ὁ δομέστικος τῆς ὑπουργίας. ἀριθμια δὲ 5 καὶ κυπρίνους ὀφείλει ἔχειν ἀπὸ τῶν βασιλικῶν κουρατωρεῶν. καὶ ἐν ᾧ δαπανᾶται ἡ βασιλικὴ ὑπουργία, ὅπου εὖρη καλὸν οἶνον καὶ ἔλαιον καὶ ὄσπρια, ἵνα ἐπιβάλλει ἐν τοῖς ἀγγείοις αὐτοῦ, καὶ ὅσα ξανάλια φέρουσι τινες τῶ βασιλεῖ, τὰ μὲν βρώσιμα λαμβάνει ὁ ἐπὶ τῆς τραπέζης καὶ ὁ δομέ-10 στικός τῆς ὑπουργίας καὶ ὁ οἰκειακὸς καὶ βασιλικὸς κελλῶριος, καὶ ὅπου προστάξει ὁ βασιλεὺς, διανέμουσιν αὐτὰ. χρῆ δὲ γινώσκειν τὸν ἐπὶ τῆς τραπέζης τοῦ ἔχειν φούρνους δ' πρὸς τὴν ἀποβολὴν τῆς Συρίας, καὶ δίκτυα πρὸς τὸ ἀποκλείειν τὰ ὄρνεα, καὶ κανκοπινάκια, ἵνα πίνωσι. καὶ ὅτε κελεύει 15 ὁ βασιλεὺς ἀποβαλεῖν ἐν Συρίᾳ, ὀφείλουσιν φορτίζειν τὰ π' σαγμαρία τῆς κομπίνας αὐτῶν, καὶ ὅσα σαγμαρία στρέψει ὁ μινσουράτωρ, ἵνα κακίενα φορτώσῃ ὁ τῆς τραπέζης καὶ ὁ δομέστικος τῆς ὑπουργίας καὶ ὁ οἰκειακὸς βασιλικὸς κελλῶριος, ἵνα καθ' οἰονδήποτε τρόπον μὴ λείψῃ τι εἰς τὴν βασι-20 λικὴν ὑπουργίαν.

oleum et phaselos aut fabas, et oryzam et pistachia et amygdala et lentas praestabant olim ambae curatoriae. Reliqua vero edulia, ut lardum, adipem, caseum, salsamenta seu pisces muria conditos, capellas, oves, quae agnos, et vaccas, quae vitulos lactant, et vinum indigenum praestant protonotarii. Bertziticum autem sive salsamentum piscis Oxiani et neurum [quod etiam salsamentum piscarium videtur esse,] debent praefectus mensae et domesticus hypurgiae seu ministerii emere. Arithmia tandem [forte piscis genus] et pisces Cyprinos debet mensae praefectus a regiis curatoriiis petere. Interea dum regium servitium seu apparatus culinaris consumitur, debet, ubicunque locorum praestans vinum et oleum et legumina invenerit, comparare bonam eorum copiam et vasa iis sua implere. Hic idem praefectus mensae et domesticus ministerii et peculiaris regius cellararius accipiunt, si quis Imperatori edulia pro munusculo offerat, eaque iussi a Domino distribuunt. Debent quoque praefectus mensae quatuor furnorum non oblivisci, quos secum feret, ubi in Syriam descenditur; habebit item retia, quibus involvat et coërceat gallinas, quas secum vehet, et cavas patinas lignecas, e quibus illae bibant. Debent quoque dicti viri, quando Imperator iam in eo est, ut in Syriam intret, octoginta sagmaria suae combinae, vel ea, quae sua coningatio et tessera data ipsis assignat, onerare; item illa omnia sagmaria, quae mensurator hactenus a se curata in ipsorum porro fidem atque sollicitudinem traditurus et restiturus est; ne scilicet ullo modo circa regium culinarem servitium aliquid deficiat.

Διὰ τοῦ μινσουράτωρος, ἡγουν τῆς βασιλικῆς ἀόρτης, σα-
γμαρία γ'.

Χρῆ ἐπιφέρεσθαι τὸν μινσουράτωρα δύο κόρτας καὶ ἁ-Ma. 7. b
νάδιπλα τὰς βασιλικὰς τέντας· ἐπειδὴ, ἕως μὲν ἔστιν ὁ βα-D
σιλεὺς εἰς Ῥωμανίαν, ἡ μία ζυγὴ ἀπέρχεται ἔμπροσθεν με-
τὰ τῆς ἡμισείας ὑπουργίας, καὶ προεντρεπιζέται τὸ βασιλι-
κὸν ἀπληκτον, καὶ εὐρίσκει ὁ βασιλεὺς πάντα εὐτρεπισμένα
καὶ ἔτοιμα. δέον δὲ, τὸν μινσουράτωρα ἔχειν σκαμνία συ-
στελτὰ, ἵνα καθέζονται εἰς ἕν ἕκαστον σκαμνίον ἄνδρες γ'.
10 ὁμοίως τοῦ μήκους αὐτῶν καὶ τραπέζια συστελτὰ, μεσάλια
καὶ μανδύλια τὰ ἀρκούντα τῇ βασιλικῇ τραπέζῃ· ἐπεὶ ἔχοντα
φούντατα τὰ εἰς χαμόκουμβα ἐνεργοῦντα· ταῦτα δὲ οὐκ
ἐπιφέρεται ὁ μινσουράτωρ, ἀλλὰ χορηγεῖ αὐτὰ ὁ πρωτοβεστιά-
ριος τοῦ βασιλέως ἀπὸ τῆς φορτώσεως τοῦ οἰκειακοῦ βασι-
15 λικοῦ βεστιarioύ. πλωτὰ διβλάττια παχέα καὶ πτενὰ διὰ Ed.L. 20
τὰ χαμόκουμβα· δίδονται δὲ καὶ αὐτὰ ὁμοίως ἀπὸ τῆς
φορτώσεως τοῦ οἰκειακοῦ βεστιarioύ· ἕτερα πλωτὰ λινοβέ-
νετα ἔχοντα μαλὸν κτενιστὸν ἀνὰ λιτρῶν λ' διὰ τοὺς κλητω-
ρενομένους φίλους· κιλίκια διὰ τὰ χαμόκουμβα πρὸς τὸ πο-
20 σὸν τῶν κλητωρενομένων φίλων. ἀφ' οὗ γὰρ ἀποβάλλῃ ὁ βα-

PRO MENSURATORE AUT IMPERIALE CORTE VEL TENTORIO SAGMARIA
QUINQUAGINTA.

Debet mensurator secum ducere duas cortes, unam earum quam-
que constantem binis tentis. Nam, donec Imperator est in Roma-
nia seu ditione Romana et solo amico, praestit unum par tentarum
cum dimidio servitio culinari eo fine, ut adveniens Imperator inve-
niat per omnia praeparatum applicatum vel stationem. Debet quo-
que mensurator habere scamna complicatilia eius longitudinis, ut
in unoquoque tres homines considerare queant. Eiusdem longitudinis
mensas quoque debet habere complicatiles, et missalia, id est lan-
ces et discos, mantiliaque sufficiente numero pro regia mensa,
item tapetes suntatos, in quibus humi decubetur. Haec autem po-
strema secum non fert mensurator, sed quotiescunque illis opus, praes-
tat ea protovestiarium Regis ex sarcinis privati regii vestiarii.
Praestat idem quoque pilota seu coactilia diblattia seu serica,
bis purpura tincta, id est tali involucre serico bis tincto induta; et
ptena [forte stragulas plumis refertas], quibus incubetur. Item
alia coactilia, lincis venetis indumentis induta, habentia floccos
pexos, singula ad triginta librarum pondo, quae substernantur ami-
cis ad regium convivium invitatis; et quae illis superioribus sub-
ficiant, solo proxima cilicia, proportionato numero convivis. Nam
ex quo in Syriam invadit Imperator, relinquunt scamna et men-
sas et tentoria superflua et unam cortem apud protonotarium il-

σιλεὺς ἐπὶ Συρίαν, τὰ σκαμνία καὶ τὰ τραπέζια καὶ τὰς περιττὰς τένας καὶ τὴν μίαν κόρτην παραλαμβάνει ὁ κατὰ τὸν τόπον πρωτονοτάριος, καὶ ὅπου προστάξει ὁ βασιλεὺς, ἀποτίθησιν αὐτὰ. λουτρὸν Τούρκικον, ἤγουν Σκυθικὸν τζεργά, ἑνὲς κινωτέρνης δερματίνης ἀπὸ ἀδημίου· κουκούμια τρι-5
μετραῖα ιβ'· πυρομάχια λόγῳ τοῦ λουτροῦ ιβ'· βίσαλα εἰς τὸ καμίνιον, κραββάτια συστειλά· ἐκκλησίαν βασιλικὴν μετὰ ἱερῶν. Ἰστέον δὲ, ὅτι τὰ ἱερά ὀφείλει βαστάζειν ὁ πριμικήριος τοῦ βεστιαρίου.

Διὰ τοῦ οικειακοῦ βασιλικοῦ βεστιαρίου καὶ τῶν ἀπὸ τοῦ 10
κοιτῶνος διδομένων εἰς φόρτωσιν τοῦ αὐτοῦ βασιλικοῦ
βεστιαρίου σαγμαρία λ'.

C

Ἡ βασιλικὴ πᾶσα ἀμφίσις καὶ ἡ λοιπὴ ἐξόπλισις ἐν
σκευαρίοις ἐνδεδυμένοις δι' ἀληθινῶν τομαρίων καὶ σιδήρων
γανωτῶν μετὰ καὶ χαρταλαμίων ὁμοίως γανωτῶν διὰ τὸ εἰς 15
Ms. B. α τὰ σαγμαρία βαστάζεσθαι. ψυχριστάρια ἀργυρᾶ μετὰ ἐνδυ-
μάτων εἰς οἰνάνθη καὶ εἰς ῥοδόσταγμα καὶ εἰς νερὸν ἧ· ἐξ
αὐτῶν εἰς οἰνάνθη ἄσπρον μικρὸν α', εἰς ῥοδόσταγμα μεγά-
λα δύο, εἰς νερὸν μεγάλα δ'. βεδούρια ἀργυρᾶ εἰς νερὸν

lius loci, e quo identidem immediate in hosticum excedit; et iste protonotarius ea deponit ibi locorum, ubi iussus ab Imperatore fuerit deponere. Debet porro mensurator quoque secum ferre balneum Turcicum aut Scythicum tzerga cum cisterna scortea ex ademptio [seu corio parthico vel corduano rubro]; cucumas seu lebetes aeneos duodecim, singulos ternas mensuras capientes, pyromachia [forte batillos gestatiles ansatos pro prunis ardentibus condendis] duodecim in usum balnei; lateres pro camino; grabbatia complicatilia, ecclesiam imperialem seu oratorium portatile cum imaginibus ceteroque sacro eius apparatu. Sacra istaec secum ferre debet primicerius vestiarii.

PRO PRIVATO REGIO VESTIARIO, EDITISQUE E COETONE AD ILLUD INSTRUENDUM OPERIBUS BAULANDIS, DESTINATA SUNT SAGMARIA TRIGINTA.

Regia omnis vestiaria supellex et reliquis eo pertinens apparatus portatur in vasis, quae induta sunt coriis purpurei coloris fermentisque politis et chartalamiis [seu manubriis e charta pergamenae] pariter politis, quo possint in sagmaria iumenta attolli. Pertinent eodem psychristaria vel cellulae frigidariae argenteae octo in coriaceis suis involucris, quibus oenanthe [genus aliquod odoratu suavis et fortis unguenti], nec non rhodostagma [seu aqua rosarum

β. ἀσκοδάβλαι διάφοροι μικραὶ καὶ μεγάλαι. ἕτερα ψυχρο-
 στάρια δίκην μαγαρικῶν χαλκᾶ γανωτὰ εἰς νερὸν μεγάλη δ. D
 βεδούρια χαλκᾶ γανωτὰ β. ἱερὰ τῆς ἐκκλησίας, ἣν ἐπιφέρει-
 ται ὁ μινσουράτωρ. βιβλία· ἡ ἀκολουθία τῆς ἐκκλησίας, βι-
 5βλία στρατηγικὰ, βιβλία μηχανικὰ, ἐλεπόλεις ἔχοντα, καὶ βε-
 λοποιικὰ καὶ ἕτερα ἀρμόδια τῇ ὑποθέσει, ἧγουν πρὸς πολέ-
 μους καὶ καστρομαχίας· βιβλία ἱστορικὰ, ἐξαιρέτως δὲ τὸν
 Πολύαινον καὶ τὸν Συριανόν· βιβλίον τὸν ὄνειροκρίτην· βι-
 βλίον συνατηματικόν· βιβλίον τὸ περιέχον περὶ εὐδείας καὶ
 10 χεϊμῶνος καὶ ζάλης, ὕετοῦ τε καὶ ἀστραπῶν καὶ βροντῶν Ed.L. 270
 καὶ ἀνέμων ἐπιφορᾶς· πρὸς τούτοις βροντολόγιον καὶ σει-
 σμολόγιον, καὶ ἕτερα, ὅσα παρατηροῦνται οἱ πλευστικοί. Ἰστέ-
 ον δὲ, ὅτι τοιοῦτον βιβλίον ἐφιλοπονήθη καὶ ἐκ πολλῶν βι-
 βλίων ἤρανίσθη παρ' ἑμοῦ Κωνσταντίνου ἐν Χριστῷ βασι-
 15 λεί αἰωνίῳ βασιλέως Ῥωμαίων. ἐπεύχια φουνδάτα εἰς τὰ
 χαμόκουμβα, ἵνα ἀναπαύονται οἱ φίλοι, ἅπερ καὶ προείρη-
 νται εἰς τὴν ἐκθεσιν τοῦ μινσουράτωρος, ὅτι δίδονται ἀπὸ
 τοῦ βασιλικοῦ βεστιαρίου· θηριάκην, ἡνίτζιν, ἕτερα ἀντι-β
 φάρμακα σκευαστὰ καὶ μονοειδῆ διὰ τοὺς φαρμακευομένους.

stillaticia] et aqua asservantur: quorum unum parvum vasculum al-
 bam oenantham, duo magna rhodostagma et quinque magna aquam
 continent. Item beduria argentea pro aqua condenda duo. Asco-
 dāblae seu utres varii, magni parvique; alia psychistaria seu frigi-
 daria, ad formam amphorarum facta, aenea stannata magna quatuor
 pro aqua condenda: beduria acuea stannata duo. Sacra vasa eccle-
 siae illius, quam mensurator secum fert; item codices hi: rituale
 ecclesiasticum; libri artem regendi exercitus bellicque gerendi docen-
 tes; item libri mechanici, quibus artes et instrumenta capienda-
 rum urbium et telorum confectio atque ei aculandi modus descri-
 buntur, aliaque proposito praesenti, id est expeditioni militari, con-
 grua et utilia, ut de bellis agentes et de ratione castra oppugnandi;
 historici quoque, praecipue Polyaeus et Syrianus. Liber [Artemidori]
 Oneirocrites dictus, seu de somniorum interpretatione; alius synan-
 tematicus seu de omnibus, quae capiuntur e rebus vivis mutisve
 foras prodeunti aut aliquid instituenti primum occurrentibus; alius,
 qui de tempestatibus agit signisque, quibus instans aut serenitas aut
 tempestas, seu terrestris, seu marina, cognoscitur, de pluvia, ful-
 minibus, tonitru, ventis, terrae motibus aliisque, quae nautae
 aolent observare. Talem librum ego, Constantinus, in Christo ae-
 terno Rege Romanorum, magno studio multis e libris compilavi.
 Debet porro vestiarius regum tapetes quoque ferre fundatos, qui-
 bus convivae regii incubent; de quibus mentionem superiore capite
 iam fecimus, quum ea percenseremus, quae ad mensuratoris curam
 spectant, dicentes, ea ipsi e regio yestiariorum suppeditari. Fert quo-

πανδέκται μετὰ παντοίων ἐλαίων καὶ βοθημάτων καὶ παντοίων ἐμπλάστρων καὶ ἀλοιφῶν καὶ ἀλημμάτων καὶ λοιπῶν ἱατρικῶν εἰδῶν, βοτανῶν καὶ λοιπῶν τῶν εἰς θεραπείαν ἀνθρώπων καὶ κτηνῶν τυγχανόντων. σιτλολέκανα ἀργυρᾶ καὶ Ms. 8. b ἐπιχυτάρια μετὰ ἐνδυμάτων λόγῳ τοῦ βασιλέως, καὶ ἕτερα 5 ἀσπρόχαλκα καὶ γανωτὰ λόγῳ ἀρχόντων καὶ εὐγενῶν προσφύγων. πιλωτὰ διβλάττια παχέα καὶ πτενὰ λόγῳ τοῦ βασι- C κλέως διὰ τὰ χαμόκουμβα· σελλία δύο τῆς προελεύσεως, σελλία τοῦ κουκουμιλίου ὀλόκανα διάχρυσα κοπτὰ, ἐπιστρώματα ἔχοντα, καὶ ἕτερα ἐπιστρώματα ἄνωθεν συγκαλύπτονται 10 τὴν κοπὴν τῆς χρείας· καὶ λόγῳ τῶν εὐγενῶν προσφύγων ἕτερα τοιαῦτα ἀργυροκατάκλειστα δύο· καυκία βασιλικά χαλίνζια λόγῳ τῶν φίλων τῶν μετὰ τοῦ βασιλέως κλητωρενομένων· σπαθία βασιλικά δύο, ἐν τῆς προελεύσεως, καὶ ἐν τῆς ὁδοῦ. παραμήριον ἐν. ἀλειπτὰ, καπνίσματα διάφορα, 15 θυμίαμα, μαστίχην, λίβανον, σάχαρ, κρόκον, μόσχον, ἄμ- D παρ, ξυλαλοὴν ὑγρὰν καὶ ξηρὰν, κιννάμωμον ἀληθινὸν πρῶτον καὶ δεύτερον, καὶ ξυλοκιννάμωμον, μυρίσματα λοιπά. σεν-

que ventiarium theriacam, enitizin aliaque antipharmaca composita et simplicia pro iis, qui forte venenum hauserint; pandectas porro seu apothecas universales, refertas omnis generis oleis et remediis et emplastris et illitibus et unguentis aliisque speciebus medicis, ut herbia et alia, quae sanandis hominibus bestiisque conducunt; item sitlolecana seu gutturnium cum supposita pelvi, ambo argentea, in coriaceis suis involucris, pro usu Imperatoris proprio; alia talia vasa aenea, externe argento, interne stanno obducta in usum ducum militarium et transfugarum nobiliorum. Coactilia porro diblatta densa et ptena [forte culcitrans plumis refertas] pro Imperatore, in quibus humi recubet; sellas [equinas] duas processionis [seu quibus in processione usus est], item sellas cucumilii holocanas auro pertexta striata instrata habentes; et his superinducta instrata alia, abscondentia ista et demi tum solita, quum Imperator in ea inessum it; et pro nobilioribus transfugis alia talia argentea ora ornata duo. Caucia seu cavae patinas imperiales, chalcintzia dictas, pro convivis ad regias epulas invitatis. Spathas imperiales duas; unam pro processione seu qua tunc utitur Imperator, quando in regio splendore ipsi comparendum est; et alteram viae seu qua utitur in itineribus; item paramerion unum seu sicam breviorum e femoribus dependentem. Item suffimenta, quae carbonibus vivis iniiciuntur et deliquescent, alia, quae accensa grati odoris fumum sinuntur exhalarre et in carbonem atque favillam abire; quae varia sunt, ut thus, mastyx, olibanum, sacharum, crocus, moschus, ambara, xylaloë sicca et liquida, cinnamomum verum primum et secundum, xylocinnamomum, unguenta reliqua; [et genera telarum] sendes, linomalotaria

δες, λινωμλωτάρια, σάβυνα, σινδόνια, βραναῖαι κατώτικαί, μανδίλια κατωτικά.

Διὰ τῶν ἀραφίων τῶν εἰς ἐθνικοῦς ἀποστελλομένων λόγῳ ξενίων. Ed.L. 271

Σκαραμάγγια διαφόρων χροιοῶν καὶ ἐξεμπλίων, σκαρα-
5μάγγια διάσπρα, δικίτρινα, διβένετα, κολόβια μεγαλόζηλα ἐκ
τῶν κατ' οἴκους, ἐσοφόρια μεσόζηλα ἐκ τῶν κατ' οἴκους, ἐ-
σοφόρια λεπτόζηλα ἐκ τῶν κατ' οἴκους, ἐσοφόρια λεπτόζηλα
διαφόρων χροιοῶν καὶ ἐξεμπλίων ἐκ τῶν κατ' οἴκους, ἀσπρο-
10 μύναια, διυγαντάρια ἄσπρα καὶ ἰαστὰ, λωρωτὰ τρίμιτα καὶ
ὀλόβηρα ἰαστὰ καὶ ἀναλεκτὰ διαφόρων χροιοῶν. Ἰστέον δὲ, B
ὅτι ταῦτα πάντα ἐν σκευαρίοις ἐνδεδυμένοις δι' ἀληθινῶν το-
μαρίων καὶ σιδήρων γανωτῶν μετὰ χαρταλαμίων ὁμοίως γα-
νωτῶν βυστάζονται.

Διὰ τῶν ἐξῆραμμένων.

15 Ἰμάτια ἐξῆραμμένα δίσχιστα μανιακῆτα ἀπὸ σκαραμαγ-
γίων διαφόρων χροιοῶν καὶ ἐξεμπλίων ἀμφισμμένα ἀπὸ δι-
βλαττίων. πρὸς τούτοις καὶ μεσόζηλα δίσχιστα μανιακῆτα
ἀμφισμμένα ἀπὸ διβλαττίων· ἕτερα κολόβια ἐκ τῶν κατ' οἴ-

seu lintea floccosa, sabana, sindonia, brandeae viliores et manti-
lia viliora.

DE PANNIS NORDUM CONSUTIS, CRUDIS FORMANQUE VESTIUM GESTA-
BILIUM NORDUM ADEPTIS, QUAE EXTERIS NOMINE MUXERUM MITTUNTUR.

Scaramangia porro secum fert regium vestiarium diversorum co-
lorum et diversorum quoque exemplorum seu picturarum pannis in-
textarum; ut alba, citrina, veneta; colobia megalozela seu pro pro-
ceris ex iis, quae domi gestantur; esoforia mesozela seu pro medio-
cibus staturis, qualia domi gestantur; esoforia leptozela seu pro
minutis staturis, qualia domi gestantur; et haec quidem postrema
variorum colorum et exemplorum; aspromynaea, dihygantaria candi-
da et iasta, lorota trilicia et holovera iasta et analecta variorum co-
lorum. Haec omnia deferuntur in vasis, quae involuta sunt coriis
rubris et tecta ferramentis politis et chartalamiis pariter politis.

DE CONSUTIS.

Deferuntur porro in expeditionem militarem a vestiaro regio
vestimenta consuta, bis fissa, [in pectore scilicet et dorso,] mania-
cata [id est torquata seu assutis aureis torquibus instructa], consi-
stentia in scaramangiis diversorum colorum et exemplorum cum
praetexta diblattea. Praeter ea mediocris longitudinis vestimenta

κους μεσόζηλα δίσχιστα μανιακάτα λιτά. Ιστέον, ὅτι ταῦτα πάντα ἐν σκευαρίοις ἐνδεδυμένοις μετ' ἀληθινῶν τομαρίων C καὶ σιδήρων γανωτῶν μετὰ καὶ χαρταλαμίων ὁμοίως γανω-
 M. 9. a κριτώτερα ἀπὸ διβλαττίων ἀετῶν καὶ βασιλικίων ἀμφιεσμένα, 5
 τὰ δὲ δεύτερα τούτων ἀπὸ βδελλίων· σφιγκτούρια, θάλασ-
 σαι καὶ ἀβδία πλατύλωρα καὶ ἀβδία μασουρωτά, τὰ μὲν ἀμφιεσμένα ἀπὸ διβλαττίων, τὰ δὲ καὶ λιτά. ὑποκαμισο-
 βράκια διαφόρων ποιότητων. ἐπιρῆπτύρια ὄξεα πρῶτα καὶ δευτέρα καὶ τρίτα, ζωστρία ὄξεα διάφορα καὶ ψευδοξέα ἀνά 10
 νομίσματος ἐνός καὶ μιλιαρησίων δ'. καὶ ἕτερα ψευδοξέα ἀνά
 D νομίσματος α', καὶ ἕτερα ἀνά μιλιαρησίων ἧ. ὑποδήματα ἀδήμινα ζυγαὶ θιάφοροι. Ιστέον, ὅτι ταῦτα πάντα ἐν βουλ-
 γιδίοις ἢ καὶ ἐν διασακίοις ὀφείλουσι βαστάζεσθαι. ταῦτα δὲ διὰ τοὺς εὐγενεῖς πρόσφυγας τυχάνουσι καὶ διὰ τὸ εἰς 15
 εὐγενεῖς καὶ μεγάλους ἐθνικοὺς ἀποστέλλεσθαι. ἱμάτια λε-
 πτόζηλα ἐκ τῶν κατ' οἴκους πρόκριτα καὶ καθαρὰ ἀμφιεσμένα ἀπὸ τριβλαττίων καὶ διβλαττίων ὄξεων καὶ διβλαττίων ἀετῶν καὶ βασιλικίων καὶ βδελλίων, ἀμφότερα δίσχιστα μετὰ περ-
 σικίων διὰ τοὺς στρατηγούς καὶ κλεισουράρχας. ἕτερα ἱμά- 20
 Ed. L. 272 τια ἐκ τῶν κατ' οἴκους λεπτόζηλα δεύτερα λιτά δίσχιστα μα-

bis fissa, maniacata, cum praetextis diblatteis; alia, sed colobia, qualia domi gestantur, mediocris longitudinis, bis fissa, torquata, sed absque praetextis diblatteis. Haec omnia deferuntur in vasis, quae coriis purpureis involuta sunt et firmata ferramentis politis et chartalamiis pariter politis. Porro tibialia ad superiora vestimenta pertinentia, et tot, quot illa, numero; quorum praestantiora quidem assutas habent aquilas diblatteas et basilicia seu arma aut insignia imperialia; ab his autem secunda et quoad pretium inferiora habent pro exemplo intexta bdellia seu parvas muscas. Sphincturia seu strictoria, thalassas seu maria [vestis genus ita dictum], et abdia cum latis loris, et abdia cum intextis lagenulis, partim praetextata praetextis diblatteis, partim etiam absque iis seu pura. Porro hypocamisobraccia seu braccas diversarum qualitatum, tam quoad capacitatem, quam quoad pretium. Epirrhiptaria seu iniectoria scapularia, scapulas et caput tegentia, veri luminis, primi ordinis et secundi et tertii. Zostria seu cingula veri luminis varia, et pseudoxea seu pallidioris coloris, singula pretio unius nummi et quatuor miliaresiorum, alia pallidioris luminis pretio nummorum singulorum, alia pretio miliaresiorum octonorum. Calceorum ex adimio seu corduano paria diversa. Haec omnia in bulgis aut et bisacciis debent deferri, et destinata sunt nobilibus transfugis, quibus dantur, et aliis nobilibus magnisque alienigenis, quibus mittuntur. Porro fert secum imperiale vestiarius vestes pro minutis, qua-

νιακάτα διά τούς θεματικούς τουρμάρχας καί λοιπούς πρόσφυγάς τε καί ἄρχοντας. ἰστέον, ὅτι ταῦτα πάντα ἐν σκευαρίοις ἐνδεδυμένοις δι' ἀληθινῶν τομαρίων καί σιδήρων γανωτῶν μετὰ καί χαρταλαμίων ὁμοίως γανωτῶν βαστάζονται. 5
 5σφιγκτούρια, θάλασσαι καί ἄβδία πλατύλωρα καί μασουρωτά, τὰ μὲν ἀμφιεσμένα ἀπὸ διβλαττίων, τὰ δὲ λιτά. ἐπιρῆπτάρια ὀξέα διάφορα, ὑποκαμισοσβράκια διαφόρων ποιότητων. ἰστέον, ὅτι ταῦτα πάντα ἐν βουλγιδίοις ἢ καί ἐν δισακκίοις ὀφείλουσι βαστάζεσθαι. λογάριον εἰς ἔξοδον τοῦ φορσάτου B
 10 οἰεῖς φιλοφρόνησιν τῶν ἀγωνιζομένων ἐν πολέμοις καί τῶν ἀρχόντων καί εἰς λοιπὰς ἔξόδους, κεντινάρια, μιλιαρῆσια, σακκία εἰς τὸ δίδοναι τοῖς φυλάσσουσι σχολαρίοις εἰς τὴν βασιλικὴν φῆναν, τοῖς τε βασιλικοῖς ἀγούροις καί τοῖς ἐπὶ τῆς βασιλικῆς ἑταιρείας καί ἄλλοις, οἷς ἂν κελεύει ὁ βασιλεὺς εὐσέβειαν δι-
 15 δόναι, εἴτε καθ' ἑβδομάδα ἕπαξ, εἴτε κατὰ δύο, καί εἰς λοιπὰς ἔξόδους. παραλαμβάνει δὲ ταῦτα ὁ, τε σακελλάριος καί ὁ εἰδικός, C
 καί βαστάζουσιν εἰς τὰς φορτώσεις αὐτῶν πυρέκβολον μετὰ ἰσκάς καί κανδήλας ἀργυρᾶς γ', καί χαλκᾶς γ', μία μὲν εἰς τὸν Ms. g. b
 κοιτῶνα, μία δὲ εἰς τὸ κουκουμῖλιν, ἕτερα δὲ εἰς τὸ παρα-

les domi gestantur, praestantiores et nitidas, praetextatas triblatis et diblatis veri luminis et diblatis aquilis et basiliciis et bdcellis. Omnia ista sunt bis fissa et persiciis seu marsupiiis instructa et strategis atque cleisurarchis destinata. Alia vestimenta ex genere domesticorum minuta secundi ordinis absque praetextis, bis fissa, torquata, pro turmarchis provincialibus et reliquis transfugis atque tribunis. Haec in vasis deferuntur, quae coriis purpureis induta sunt et instructa ferramentis politis et chartalamiis [seu manubriis pergamentis] pariter politis. Porro strictoria, thalassae et abdia cum latis loris, et masurota, quaedam diblatis praetextata, quaedam pura. Epirrhptaria vel scapularia varia; braccas diversorum generum. Haec debent in bulgis aut et in bisaciis deferri. Fert porro quoque vestiarius imperiale secum ad expensas fossati faciendas logarium seu certam quandam numeratae pecuniae copiam tam in centenariis, quam in miliariis, iisque in sacculos inditis, ut habeat Imperator, unde largitionibus eos, qui sese strenuos in bellicis periculis monstrant, et tribunos honorare ceterisque necessariis expensis satisfacere possit; ut et scholaris, qui regiam finam vel custodiam castrensem obeunt, et regis aguris seu ephelis, et illis, qui ad regiam hetaeriam pertinent, aliisque, quibus Imperator vult pietatem seu donum caritatis dare, sive semel per septimanam id fiat, sive singulis quatuordecim diebus semel. Mitto ceteras expensas. Ista, quae diximus, accipiunt iisque onerari sua sagmaria curant saccellarius et idicus, uti etiam haec: pyrecbolum seu fomitem ignis ligneum, et iscam seu terebram ligneam igniariam, et candelabra argentea tria et aenea totidem; quorum unum

κοιτωνάριον. ὀφείλει δὲ γίνεσθαι λάκκος ἔχων βάθος σπιθαμᾶς δύο, καὶ ἵνα σκεπάζονται ἐπάνω τῆς γῆς ὑπὸ πετάλων χαλκῶν κοσκινωτῶν, καὶ συμπαράκεινται αὐταῖς πρὸς ἓν τρία κηρούλια, φανάρια χαλκᾶ κοσκινωτὰ, καὶ ὠρολόγιον μικρὸν Δάργυροῦν διὰ τὰ νυκτερεύματα, ὅπερ ὀφείλει ἵστασθαι εἰς 5 τὸν κοιτῶνα, καὶ ἕτερον χαλκοῦν, ὅπερ ὀφείλει ἵστασθαι ἔνθα οἱ κοιτωνῆται μένουσιν. πρὸς τούτοις σκουτέλλια ὀλόχρυσα δ', μινσουράκια ὀλόχρυσα β', ὀρθομίλια ὀλόχρυσα δύο. Ἰστέον, ὅτι ταῦτα ἐν τῷ συνεστιᾶσθαι ἔθνηκούς τῷ βασιλεῖ ὀφείλουσιν ἐνεργεῖν. διὰ τοῦτο γὰρ καὶ ἐν ταῖς φορτώσεσι 10 τοῦ βασιλικοῦ βεστιαρίου τυγχάνουσιν, ὥς μὴ καθ' ἑκάστην ἐνεργοῦντα εἰς τὸ βασιλικὸν τραπέζιον. τὸ δὲ ἀσήμιν τῆς βασιλικῆς ὑπουργίας ὀφείλει βαστάζειν ἢ ὑπουργία εἰς τὴν

Ed. L, 273 φέρωσιν τῶν π' σαγμαρίων τῆς βασιλικῆς ὑπουργίας· ἀφ' οὗ δὲ ἀποκινήσει ὁ βασιλεὺς εἰς τὰς ἐρήμους, δύο φε- 15 ναι ὀφείλουσι γίνεσθαι, καὶ καθ' ἑβδομάδα ὀφείλουσι λαμβάνειν μιλιαρῆσια. ὁμοίως καὶ οἱ βασιλικοὶ ἄγουροι μαϊουμῶν καὶ μιλιαρῆσια. οἱ δὲ μάγιστροι καὶ οἱ πατρίκιοι καὶ οἱ ὀφφικιάλιοι συνεστιῶνται τῷ βασιλεῖ εἰς τοὺς ἀκλήτους σὺν τοῖς πραιποσίτοις.

quidem in coetone seu cubiculo dormitorio Imperatoris, alterum in cucumilio, tertium in paracoetonario seu cubiculo, quod ad latus coetonis est, ponitur. Inferius habere debent singula singulos lacus ad duarum spithamarum profunditatem; in summo tectos bracteis aeneis ad instar cribri perforatis; et adiacere singulis terna cerulia, [id est cerei, ut videtur, non recti, sed conglomerati], et laternae aeneae, in summo pertusae foraminibus, velut cribra; et horologium parvum argenteum propter vigilias nocturnas, quod collocari debet in coetone; et aliud aeneum, quod ibi debet collocari, ubi coetonitae diversantur. Praeterea scutellas quatuor solidas aureas, et minsuracia seu missoria vel lances solidas aureas duas, orthomilia [seu pyramides, quales lancibus ad occultandas dapes superimponuntur.] duae totae aureae. Haec vasa pretiosiora servire et in usum vocari debent tum, quum exteri cum Imperatore convivantur; quem in finem quoque sarcinis vestiarii regii [non autem ministerii culinaris.] induntur, utpote quotidie non servientia in mensa regia. Reliquam vero suppellectilem argenteam culinarem debet ministerium culinare in ceteris sarcinis attributorum sibi octoginta mulorum sagmariorum ferre. Ex quo movet Imperator in deserta, duae debent finae vel vigiliae fieri, iisque septimanatim miliaresia dari. Pariter quoque debent imperiales aguri vel ephedi maiumam et miliaresia accipere. Magistri autem et patricii et officiales, uti et praepositi convivantur Imperatori, etiamsi non nomine tenus evocati et invitati.

Διὰ τοῦ εἰδικοῦ σαγμαρία μς'.

Λαμβάνει ὁ εἰδικὸς ἀπὸ τοῦ κοιτῶνος σακκία χάραγμα πεντινάρια καὶ μιλιαρῆσια σακκία λόγῳ τῆς βασιλικῆς εταιρείας καὶ τῶν βασιλικῶν ἀγούρων καὶ τῶν σχολαρίων καὶ ἑπτῶν παραμερόντων τῇ βασιλεῖ εἰς τὴν φῖναν· ἱμάτια ἕξ ἀγορᾶς ἀπὸ τοῦ φόρου δεκάλια, ἐννάλια, ὀκτάλια, ἐπτάλια, ἑξάλια, λωρωτὰ μεταξωτὰ αἰγύπτια· ἀληθινὰ ἐνθάδια· ταῦτα πάντα διὰ τὸ ἀποστελλεσθαι εἰς ἐθνικοὺς λόγῳ ξενίων. ἱμάτια ἕξ ἀγορᾶς ἀπὸ τοῦ φόρου, ἐρῆαμμένα δίσχιστα Ms. 10. 2
 10μνιακάτα, δεκάλια, ἐννάλια, ὀκτάλια, ἐπτάλια καὶ ἑξάλια, λωρωτὰ μεταξωτὰ αἰγύπτια, ἀληθινὰ ἐνθάδια, βαμβακερὰ ἀληθινὰ ἐνθάδια καὶ πράσινα· ζωστρία διαφόρων τιμῶν καὶ ποιότητων· σφικτούρια ἐκάστου ἱματίου πρὸς ἀναλογίαν ὑποκαμισοβράκια διαφόρων τιμῶν καὶ ποιότητων· ἐπιρῆ-C
 1ἑπτάρια διαφόρων τιμῶν καὶ ποιότητων· τουβρία ἐκάστου ἱματίου πρὸς ἀναλογίαν· ὑποδήματα διαφόρων τιμῶν καὶ ποιότητων· σάβανα μετὰ τῶν ἀκολουθιῶν αὐτῶν πρῶτα, δευτέρα καὶ τρίτα. Ἰστέον, ὅτι τὰ μὲν βλαττία τὰ τε ἀράφια καὶ τὰ ἐρῆαμμένα ἐν σκευαρίοις ὀφείλουσι βαστάζεσθαι, τὰ 20δὲ λοιπὰ πάντα, οἷον λωρωτὰ ἀληθινὰ ἐνθάδια ἐρῆαμμένα

PRO IDICO DESTINATA SUNT SAGM. 46.

Sumit idicus e coetone saccos pecuniae signatae, tam in centenariis, quam in miliaresis, pro imperiale hetaeria et imperialibus aguris et scholariis circa Imperatorem eius custodiendi causa agentibus; item pannos e foro a mercatoribus emtos decem, alios novem, alios octo, alios septem, alios sex ulnarum, Joris distinctos, metaxotos [seu sericatos, id est, ut videtur, filis sericis intertextos,] Aegyptios, purpureos indigenas [vel' hic, Constantinopoli, paratos]. Destinantur ea exteris, quibus nomine munerum mittuntur. Item pannos e foro a mercatoribus emtos, iam consutos in formam vestimentorum gestabilium, bis fissos, torquatos, decem, novem, octo, septem et sex ulnarum, lorotos metaxotos Aegyptios et purpureos indigenas, Bambacera [seu vestimenta e bombace aut xylo facta,] purpurea, hic terrarum confecta, et prasina. Cingula diversi pretii et qualitatis. Sphincturia vel strictoria pro unoquoque vestimento talia, qualia unumquodque decent; bracciae diversi pretii et qualitatis. Scapularia quoque diversa ratione pretii et materiae, tibialia pro singulis vestimentis, unicuique paria et apta; calceos diversi pretii et qualitatis; sabana cum adiunctis illuc pertinentibus, primi, secundi et tertii ordinis. Quidquid est blattenm, sive sit non consutum, sive consutum, debet in vasis vel cistis deferri. Reliqua omnia, ut lorota purpurea hic parata, tam consuta, quam non consuta, debent

τε καὶ ἀράφια ἐν βουλγιδίοις ἢ καὶ δισακκίοις· πυρέκβολα μετὰ Ἰσκάς, φανάρια χαλκῷ κοσκινωτὰ β', κανδήλαι χαλκαῖ· Δεῖς τὰ βασιλικὰ πεντιζιμένα δύο· πέταλα χαλκῷ κοσκινωτὰ διὰ τὸ ἐπισκεπάζεσθαι τοὺς λάκκους, ἔνθα αἱ κανδήλαι ἀπτουσιν. ὀφείλει δὲ γίνεσθαι λάκκος ἔχων σπιθαμὰς δύο⁵ καὶ σκεπάζεσθαι μετὰ πετάλων χαλκῶν κοσκινωτῶν διὰ τὸν ἄνεμον καὶ τὸν καπνὸν, καὶ ἵνα συμπαρακείνται καὶ ταῖς κανδήλαις φατλία δύο καὶ κηρούλια δύο καὶ φανάριον χαλκοῦν διὰ τὰς ἀνακυπτούσας χρείας τῆ νυκτί. κηρούλια δίογκια τ', φατλία λίτραι τ', ἐπειδὴ ὁ θρουγγάριος καθ' ἑσπέραν εἰσι¹⁰ τὸ κέρκετον λαμβάνει ἐν, καὶ ἀφ' οὗ ἐνωθῆ τοῖς θεμασι, καὶ Ed.L. 274 δύο καὶ τρία, ἐὰν ἢ βία τοῦ ἀνέμου· χαρτία τομάρια τ'. Ἰστέον, ὅτι, ὅτε κελεύει ὁ βασιλεὺς περάσαι εἰς Πύλας, ὀρίζει τὸν κόμητα τοῦ στάβλου, καὶ καταβιβάζει τὴν προμοσέλλαν εἰς Πύλας. ὁμοίως καὶ τὸν δομέστικον τῶν ὀπτιμάτων,¹⁵ ἵνα κακείνος εὐρεθῆ μετὰ πάντων τῶν ὀπτιμάτων εἰς Πύλας, καὶ παρέχει κατὰ σαγμαρίον ὀπτιμάτων. καὶ ἵνα προαποστέλλῃ δύο βασιλικούς, τὸν μὲν ἕνα εἰς Πύλας τοῦ διαπεράσαι τὸν λαὸν, ὡσαύτως καὶ εἰς τὸν Λευκάτην τοῦ ἐξελαύνειν τὰ καράβια πρὸς τὸν Λευκάτην, τὸν δὲ ἕτερον εἰς Σάγ-²⁰

Ms. 10. b γαρον καὶ εἰς τὸν ἅγιον Σαβῖνον. προαποστέλλει δὲ τοὺς βα-

in bulgis aut et bisacciis deferri. Debet porro idicus secum ferre ignitabula; laternas aeneas cribrosas duas, candelabra aenea pro impedimentis regiis duo; bracteas aeneas cribrosas, quae sint opercula lacuum, in quibus candelae ardent. Debet autem unusquisque lacus habere spithamas in profunditatem duas, et operiri aeneis bracteis cribrosis ob ventum et fumum; [quo simul hunc emittant, illum violentius irruentem arceant]. Debent quoque prope candelabra iacere fatlia duo [seu cerei recti] et cerulia [seu cerei conglomerati] duo et laterna aenea, ob incidentes nempe nocturnas necessitates. Debet porro habere tercentum cerulia, pondere singula binarum unciarum; fatliorum libras tercentum; nam drungarius vespere ad circitacionem obeundam accipit unum cereum; et, postquam [Imperator] ad legiones seu in castra venerit, interdum quoque bina et terna, si ventus vehementer spiret. Tandem quoque fert idicus secum volumina chartae [seu tergora Pergamena] tercentum. Quando Imperator vult Bosphorum traicere et ad Pylas [locum sic dictum] movere, mandat comiti stabuli, ut promosellam seu sellarium equitatum Imperatori peculiarem in Pylas deducat; quod is facit. Pariter quoque domesticus optimatum admonetur, ut conveniat ad Pylas cum omnibus optimatibus et praestet numerum mulionum ex optimatibus sagmariis parem. Praemittat quoque Imperator duo basillicos, unum quidem in Pylas, ut populum seu exercitum traducat, cui eidem quoque ad Leucatum eundum est, quo navigia ad Leucatum conducant; alterum

σιλικούς και πάντας, ἵνα ὑπαντήσωσι τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ εἰς Β
 Πύλας, και μαγίστρους και πατρικίους και ἄλλους, οὓς κε-
 λεύει, ἅμα και τοῖς πραιποσίτοις ἀναλαμβάνεται μετ' αὐτοῦ
 εἰς τὰ δρομόνια, και ἀπὸ ἱκανοῦ διαστήματος τοῦ βασιλείου
 ὄψοι γενόμενος, ὥστε αὐτὸν ἐπισκοπεῖν τὴν πόλιν, ἐγείρεται
 ἀπὸ τοῦ κραββάτου, και ἴσταται κατ' ἀνατολὰς τὰς χεῖρας
 πρὸς τὸν οὐρανὸν αἴρων, και τρίτον τῇ χειρὶ τὴν πόλιν κα-
 τασφραγίσας, εὐχεται τῷ Θεῷ λέγων οὕτως. „Κύριε Ἰησοῦ
 Χριστέ, ὁ Θεός μου, εἰς χεῖράς σου παρατίθημι ταύτην τὴν
 1 Ο πόλιν σου. φύλαξον αὐτὴν ἀπὸ πάντων τῶν ἐπερχομένων ἐν
 αὐτῇ ἐναντίων και δυσχερῶν, ἐμφυλίου τε πολέμου και C
 ἔθνων ἐπιδρομῆς. ἀνάλωτον αὐτὴν τήρησον και ἀπόρθητον,
 ὅτι ἐν σοὶ τὰς ἐλπίδας ἡμῶν ἀνεθέμεθα, και σὺ εἶ κύριος
 τοῦ ἔλεους και πατὴρ τῶν οὐκιστῶν και Θεὸς πάσης παρα-
 15 κλήσεως, και σὺν ἐστί τὸ ἐλεεῖν και σώζειν και ῥύσασθαι ἐκ
 πειρασμῶν και κινδύνων νῦν και ἀεὶ και εἰς τοὺς αἰῶνας
 τῶν αἰώνων. ἀμήν.” και μετὰ τὸ διαπεράσαι τὸν βασιλέα
 θεωρεῖ τὴν προμοσέλλαν τὰ τε παρίππια και τὰ μωλάρια,
 και διατάσσεται τῷ τοῦ στάβλου κόμητι και τῷ χαρτουλα-
 20 ρίῳ, ἵνα, καθὼς κατωτέρω ῥηθήσεται, κομπινεύσῃ τὰ τε σα-
 γμάρια και τὰ παρίππια. και κατὰ σαγμάριον ὀφείλει παρέ-D

8. ΣΧΟΛ. Εὐχὴ τοῦ βασιλέως.

vero ad Sangarum et S. Sabinum. Praemittit autem Imperator basilicos
 et omnes reliquos convenire illuc iubet ideo, ut occurrant suae ma-
 iestati in Pylis. Magistros autem et patricios et alios, quos vult at-
 que designat, nec non praepositos, sumit secum in dromonia; et
 satis procul avectus a portu regio, ita ut iam totam urbem simul
 contueri possit, surgit e crabbato, [est illud cubiculum, quod navis
 praefecto et nauclero in puppi construi et incoli solet,] et stans in
 tecto navis, vultu versus orientem converso, tollit manus ad coe-
 lum, dextraque ter Urbem signat crucis signo, simulque pii voti
 hanc formulam pronuntiat: *Mi Deus, Domine Iesu Christe, in ma-
 nus tuas commendo et depono hanc tuam urbem. Conserva eam ab
 omnibus eam invasuris hostibus et calamitatibus, a bello civili et
 incursatione gentium exterarum, fac ut capi, ut vastari nequeat.
 In te collocatas habemus spes nostras: tu es dominus misericordias
 et pater commiserationum et Deus omnis consolationis. Tuum est
 commisereri et servare et eripere e tentationibus et periculis nunc
 et semper et in saecula saeculorum. Amen.* Postquam fretum tra-
 iecerit Imperator, lustrat promosellam seu equitatum suum sellari-
 um et parhippia seu equos veredarios et mulos, et mandat comiti
 stabuli et chartulario stabuli, ut eo modo, de quo deinceps expone-
 tur, mulos et parhippia combinent, hoc est mulionibus una cum
 regia tessera ad requisitionem monstranda committant. Domesti-

χειν ὁ τῶν ὀπτιμάτων δομῆστικός ὀπτιμάτων, ἐν καταγραφῇ ποιούμενος τό, τε ὄνομα καὶ τὸ χωρίον καὶ εἰ μὲν ἀπόληται, ζημιούται αὐτὸ ὁ ὀπτιμάτος· εἰ δὲ ἀποθάνῃ, ἀποκομίζε τὰς σφραγίδας εἰς τε τὸν κόμητα καὶ τὸν χαρτουλάριον. πα-
 ρέχει δὲ καὶ ὁ κόμης τοῦ στάβλου εἰς τὰς φορτώσεις κατὰ 5
 δέκα σαγμαρία σύντροφον τῶν Μαλαγίνων, ἵνα οἱ ὀπτιμάτοι
 σύρωσι τὰ σαγμαρία, καὶ οἱ σύντροφοὶ ἀκολουθοῦσιν αὐτούς,
 Ed. L. 275 καὶ διορθοῦνται τὰ γομαρία. καὶ ὅτε ἀποφορτώσουσιν εἰς
 τὸ ἄπληκτον τὰ σαγμαρία, ἀναλαμβάνει ταῦτα ὁ χαρτουλά-
 ριος τῶν Μαλαγίνων καὶ ὁ σαφραμεντάριος μετὰ τῶν κομῆ- 10
 Ms. 11. a τῶν καὶ τῶν συντρόφων καὶ τῶν ὀπτιμάτων, καὶ ἐκβάλλουσιν
 εἰς τὴν βοσκὴν· ὁμοίως καὶ εἰς τὰ παρίππια τῶν φορτώ-
 σεων κατὰ κ' παρίππια σύντροφος εἰς, καὶ ὅτε δώσει τὸ βού-
 κινον, πάλιν φέρουσιν αὐτὰ, καὶ παραδιδάσκει, καθὼς ἐκομ-
 B πινεύθησαν. τὴν δὲ κριθὴν ὄλην, τῶν τε σαγμαρίων καὶ πα- 15
 ρεππίων καὶ σελλαρίων, ἐν οἷς ἐκομπινεύθησαν, παραλαμβάνει
 ὁ χαρτουλάριος τοῦ στάβλου ἅμα τῷ κελλαρίῳ τὴν κρι-
 θὴν, ἧτοι τὰς ταγὰς αὐτῶν ἐκ τοῦ πρωτονοταρίου τοῦ θέμα-
 τος, καὶ χορηγοῦσιν ἐκάστου ἀλόγου ταγῆν. ὁ δὲ πρωτονο-

cus optimatum debet numerum mulionum ex optimatibus constantem praestare sagmariis parem et indicem facere, in quo scriptum sit et nomen uniuscuiusque optimatis, et praedii, quod ex concessione et assignatione regia possidet. Et si quidem amittat sagmarium suum optimas, sive id aberraverit a via, sive auffugerit, sive raptum ab hoste fuerit, luit ipse iactura fundi sui; quodsi vero exspiraverit bestia, exhibet comiti et chartulario, stabuli nempe, tesseras regias olim sibi, quum bestia suae sollicitudini committeretur, additas. Comes stabuli quoque pro singulis decuriis sagmariorum praestat singulos syntrophos seu contubernales aut comites itineris, e statione et stabulis regiis apud Malagina depromptos eo fine, ut optimates quidem praecedentes loro pone se trahant sagmaria, syntrophii autem pone subsequentes ea coram se agant, oneraque aut delapsa, aut ruinam minantia rursus allevent, suumque in locum et in aequilibrium reponant. Id idem quoque in parhippiis onerariis obtinet, quorum singulis viceuariis singuli contubernales adsunt. Mulos, ut in stationem appulerunt, sarcinis liberatos tradi et adnumerari sibi curat chartularius Malaginarum; saframentarius autem comitesque et syntrophii et optimates exeunt cum bestiis in pascuum. Quando autem buccina signum receptui dederit, reducunt animalia sua coramque exhibent illis, a quibus acceperant, eo modo, quo combinati fuerant, id est bestias simul atque tesseras acceperant. Quantum iam ad totum hordeum attinet, id est tam sagmariorum seu mulorum, quam parhippiorum, uti et sellariorum equorum, illud, hoc est statuta eorum in hordeo diaria, accipiunt simul et semel in una massa ibi locorum, ubi combinantur bestiae, [id est in singulis

τάριος λαμβάνει διάταξιν παρὰ τοῦ βασιλέως περὶ τῶν ἀ-
 πλήκτων, καὶ ἀποτίθῃσιν ἐκεῖ τὴν κριθὴν καὶ πᾶσαν ἑτέραν
 χρεῖαν βασιλικήν. τὰ δὲ ξενάλια τὰ τῷ βασιλεῖ φερόμενα
 διὰ κριθῆς παραλαμβάνει ὁ τοῦ στάβλου κόμης, ἐν καταγρα-
 5φῇ ποιούμενος τὴν ποσότητα, ἅμα τῷ εἰδικῷ καὶ τοῖς νοτα-
 ρίοις, ποιουμένων κἀκεινῶν ταῦτα ἐν καταγραφῇ, ἵνα μετὰ C
 τὸ γενέσθαι καταστόλιον λογαριάζηται ὁ πρωτονοτάριος καὶ
 ὁ χαρτουλάριος εἰς τὸ σέκρετον τοῦ εἰδικοῦ, ἵνα ὑπέξαιρων-
 ται αἱ ἡμέραι τῆς χορηγίας τῶν πρωτονοταρίων. καὶ μετὰ
 10τὸ περᾶσαι τὸν βασιλέα καὶ ἰδεῖν τὴν προμοσέλλαν διατάσσ-
 σεται τῷ κόμητι, καὶ διανέμει αὐτὴν, καθὼς κατωτέρω ῥη-
 θήσεται. διὰ τοῦ κόμητος τῶν ὀπτιμάτων τῆς ὑπουργίας D
 ἄνδρες σ' καὶ τοὺς μὲν ρ' ὀφείλει ἀναλαμβάνεσθαι ὁ κόμης
 τοῦ στάβλου καὶ ὁ χαρτουλάριος ἐν καταγραφῇ λόγῳ τῶν ρ'
 15ἰππαρίων τῶν παρασυρομένων. καὶ τὸν κόμητα μετὰ τῶν ἑ-
 τέρων ρ' ἀναλαμβάνεται ὁ ἐπὶ τῆς τραπέζης καὶ ὁ δομέστι-
 κος τῆς ὑπουργίας καὶ ὁ οἰκειακὸς βασιλικὸς κελλάριος· καὶ
 οἱ μὲν π' σύρουσι τὰ π' σαγμάρια, οἱ δὲ κ' ἀκολουθοῦσι.
 καὶ ὅτε κατάβῃ ὁ βασιλεὺς εἰς τὸ ἀπλήκτον, ἐπαίρουσιν οἱ

applicatis] chartularius stabuli et cellarius a protonotario cuiusque
 thematis: et deinceps dividunt et unicuique animalī diarium suum
 pensum porrigunt. Protonotarius autem thematis admonitus impe-
 riali dispositione, nomina singulorum applicatorum continente, de-
 ponit ibi locorum, ubi deponere iussus fuerit, imputatam sibi copi-
 am non hordei tantum, sed et aliarum omnium regii comitatus ne-
 cessitatem. Id vero, quod in hordeo nomine muneris Imperatori
 offertur, in fidem curamque suam accipit stabuli comes, scripto
 consignans identidem, quantum acceperit, coram idico et notariis, qui
 simul cum ipso idem faciunt, idque ideo fit, ut post reditum ab ex-
 peditione domum, quando protonotarius [generalis] et chartularius
 [stabuli] rationem a se praestiti et accepti penus reddent in secreto
 idici, remittantur [pro proxima expeditione] protonotariis dies, qui-
 bus debuissent alias necessaria praestare. Postquam traiecerit Im-
 perator fretum et lustraverit promosellam seu privum sibi suum
 equitatum, mandat comiti stabuli, quomodo actum cum eo velit, dis-
 tribuitque eum eo modo, qui deinceps dicetur. Comes optimatum
 ministerii culinaris praestare debet viros ducentos, quorum partem
 dimidiam comes stabuli et chartularius eius in fidem curamque suam
 accipiunt, nominatim scripto designatos, pro centum equis, qui coram
 Imperatore trahuntur et producuntur. Comitem optimatum vero cum
 altera optimatum centuria suam in fidem curamque accipiunt prae-
 fectus mensae et domesticus ministerii culinaris et privatus regius
 cellarius. Et horum posteriorum octoginta quidem trahunt pone se
 totidem sagmaria; reliqui viginti gregem sequuntur. Hi optimates,
 unaque cum ipsis syntrophī, accipiunt, Imperatore in stationem

σύντροφοι καὶ οἱ ὀπιμίματοι τὰ παρίππια τῶν ὑπουργῶν, καὶ
Ed.L. 276 ἀπάγουσιν εἰς τὴν βοσκήν πρὸς τὸν χαρτουλάριον τῶν Μαλα-
γίνων. τὸ αὐτὸ δὲ καὶ πᾶσαι αἱ φορτωσίαι καὶ πάντες οἱ
κομπινευθέντες βασιλικά ἄλογα, ἤγουν κατὰ σαγμαρίον ὀπι-
μάτος, καθὼς ἀνωτέρω εἴρηται. 5

Εἶσιν αἱ φορτωσίαι οὕτως.

Διὰ τῆς βασιλικῆς ὑπουργίας σαγμαρία π', παρίππια ἕβ-
Ms. II. b διὰ τῆς βασιλικῆς κόρτης σαγμαρία ν', παρίππια μγ'. διὰ τοῦ
οἰκειακοῦ βασιλικοῦ βεστιαρίου σαγμαρία λ', παρίππια ιε'.
διὰ τοῦ εἰδικοῦ σαγμαρία μί καὶ τῶν ἑβδομαρίων παρίππια ιο
ιε'. διὰ τοῦ πρωτοβεστιαρίου σαγμαρία δ', παρίππια δ'.
διὰ τῶν κοιτωνιτῶν τῶν ιβ' σαγμαρία κδ', παρίππια κδ'. διὰ
B τῶν σαράκοντα τῶν παρισταμένων τῇ τραπέζῃ σαγμαρία κ',
παρίππια κ'. διὰ τῶν ἐπὶ τῆς ἑταιρείας ἀνδρας σ', σαγμα-
ρια ρ', παρίππια... διὰ τῶν ρ' ἔθνικῶν τῶν ἐπὶ τῆς ἑται- 15
ρείας σαγμαρία ν', παρίππια ρ'. διὰ τοῦ κόμητος τοῦ στά-
βλου σαγμαρία ιβ', παρίππια ιβ'. διὰ τοῦ χαρτουλαρίου καὶ
τοῦ ἐπείκτου σαγμαρία ις', παρίππια ις'. διὰ τοῦ ἀποθέτου
τοῦ κελλαρίου τοῦ βασιλικοῦ στάβλου σαγμαρία λ', παρίππια
ιβ'. διὰ τοῦ σταβλοκόμητος τῆς πόλεως σαγμαρία β' καὶ πο- 20

appulso, a ministris culinae equos veredarios, et ducunt eos pastum ad chartularium Malaginarum. Id quoque fit de reliquis onerariis, et idem faciunt in universum omnes, qui regia iumenta in combinam, id est commissionem fidemque suam una cum tessera acceperint; nempe optimates singuli singulis sagmariis additi, ut supra iam dictum est.

ONERATIONES AUTEM SIC FIUNT.

A [vel pro] regio ministerio culinari muli onerantur octoginta, parhippia sexaginta duo. A regia corte seu tentorii regii famulitio sagmaria quinquaginta, parhippia 43. A privato regio vestiario sagmaria 30, parh. 15. Ab idico sagm. 40, et hebdomariorum parh. 15. A protovestiario sagm. 4 et parh. totidem. A duodecim coetonitis 24 sagm. et totidem parhippia. A quadraginta famulis mensae regiae adstantibus sagm. 20 et totidem parh. A ducentis ad hetaeriam pertinentibus viris sagm. 100 et 24 parhippia. A centum exteris hetaeriae praefectis sagmaria 50, parhippia 100. A comite stabuli sagm. 12 et totidem parhippia. A chartulario et epeicta sagm. 16 et totidem parh. A promocondo cellarii regii stabuli sagm. 30 et parh. 12. A comite stabuli Urbis sagm. 2 et equi duo pariter ex urbanis. Ab ambobus stabuli comitibus [uno palatino, qui in Urbe agit, et altero, qui in Malaginis,] sagm. 1 et equi ex urbanis 2. A quadra-

λιτικά ἰππάρια δύο· διὰ τῶν δύο σταβλοκομήτων σαγμαρίον
 α', καὶ πολιτικά ἰππάρια β'· διὰ τῶν σαράκοντα συντρόφων
 τῶν σελλαρίων σαγμαρία ε', παρίππια μ'· διὰ τοῦ χαρτου- C
 λαρίου τῶν Μαλαγίνων σαγμαρία ε', παρίππια ε'· διὰ τοῦ
 5σαφραμενταρίου σαγμαρίον, ἰππάρια β'· διὰ τῶν δ' κομήτων
 τῶν Μαλαγίνων σαγμαρία δ', παρίππια δ'· διὰ τοῦ στρα-
 τιωτικοῦ εἰς τὰ βασιλικά χαρτία σαγμαρία δύο· διὰ τοῦ δε-
 κανοῦ εἰς τὰ βασιλικά χαρτία σαγμαρίον α'· διὰ τῶν δ' πα-
 πάδων σαγμαρία δ'. ὁμοῦ τὰ κομπινευθέντα σαγμαρία υπβ.
 10παρասυρτὰ τὰ εἰς ὑπαλλαγὴν τῶν ἀποδησκόντων καὶ τῶν
 ἀποστασιαρίων, καὶ ἐν καιρῷ τῆς ἀποβολῆς τῆς Συρίας εἰς
 ταγὴν κριθῆς σαγμαρία ρ'. ὁμοῦ τὸ πᾶν σαγμαρία φββ. καὶ D
 τὰ παρίππια τὰ κομπινευθέντα υ'. ἰππάρια καὶ παρասυρτὰ
 τὰ ἔμπροσθεν τοῦ βασιλέως περιπατοῦντα δεξιά καὶ εὐώνυ-
 15μα, ὁμοῦ τὸ πᾶν ἰππάρια μωλάρια απς'. καὶ ἐστρωμένα
 σελλάρια λ'. καὶ ὅσα ἂν ἐξέλθωσιν ἀπὸ τῆς πόλεως καὶ ὅ-
 σα ἂν λάβῃ ἐπὶ φοσσάτου ὁ βασιλεὺς, τούτων πάντων τῶν
 ἀλόγων τὰς ταγὰς παραλαμβάνει ἐκ τοῦ πρωτονοταρίου δEd.L. 277
 κόμης τοῦ στάβλου καὶ ὁ χαρτουλάριος καὶ ὁ κελλάριος, καὶ
 20χορηγοῦσιν εἰς πάντα τὰ κομπινευθέντα ἄλογα. ταγίζονται
 δὲ τὰ μὲν παρίππια καὶ τὰ μωλάρια διτύγιον, τὰ δὲ σελλάρια

ginta syntrophis vel contubernalibus sellariorum sagm. 5., parh. 40. A chartulario Malaginarum sagm. 5 et totidem parh. A saframentario sagm. 1 et equi duo. A quatuor comitibus Malaginarum sagm. 4, parh. 4. A stratiotico [seu rationali rei militaris] pro deferendis membranis regiis sagm. 2. A decano pro deferendis item chartis regiis sagm. 1. A quatuor papadis [vel clericis aut monachis de clero palatino, castra sequentibus,] sagm. 4. Efficiunt in universum combinata sagmaria numerum 482. Quibus si addantur parasyrta seu sagmaria, quae vacua oneribus ad latus oneratorum trahuntur et incedunt, substituenda in locum expirantium aut aberrantium aufugientiumve et abactorum, accipiuntque diarium hordei pensum, quando in Syriam invaditur, (sunt autem ea numero centum,) conficitur numerus sagmariorum 582. Parhippia combinata conficiunt 400 equos, quibus si addantur illi equi, qui duabus in seriebus, dextra sinistraque, coram Imperatore praecedunt, (sunt autem illi numero 104,) confiunt in universum iumenta mille octoginta sex; et strata inessuque semper adaptata sellaria triginta. Horum omnium, et praeterea quotquot accesserint ex Urbe, et quotquot Imperator tempore fossati nanciscatur, horum, inquam, iumentorum omnium pensa diaria a protonotario accipiunt comes stabuli et chartularius et cellarius, et inde attribuunt ea combinatis iumentis. Et in parhippia quidem atque mulos imputatur pensum geminum, in sella-

Μα.12. τριτάγιον. ὁ δὲ ἐπεικτής παρίσταται εἰς τὰς ταγὰς τῶν ἱπ-
πων καὶ εἰς τὰ καλιγώματα καὶ εἰς τὰ καπίστρια καὶ εἰς τὰ
σαγίσματα καὶ εἰς τὸν ποτόν. Θέσισμα δὲ ἀρχαῖον τυγχά-
νει βασιλικόν, ἵνα μηδεὶς λαμβάνῃ χαριστικὴν, μήτε μωλάρι-
ον, μήτε παρίππιον, ἔχον βασιλικὴν σφαγίδα, ἵνα μὴ κατα-5
κοινωθῇ ἢ προμοσέλλα καὶ ἀπόληται. εἰάν δὲ τις εὐρεθῇ
Β τοιοῦτον ἔχων, ὡς κλέπτης καταδικάζεται· ἐκ δὲ τῶν μὴ ὄν-
των ἀλόγων ἐσφραγισμένων, ὅπου κελεύει ὁ βασιλεὺς, δίδω-
σιν, εἴτε ἐθνικοῖς, εἴτε πρόσφυξιν, εἴτε ἄλλοις τισίν, οἷς κε-
λεύει καὶ βούλεται. ἐσφραγισμένον γὰρ ἱππάριον ἢ μωλά-10
ριον βασιλικῇ βούλλῃ οὐδενὶ δίδεται εἰς χαριστικὴν· ἐπειδὴ
γὰρ, ὅτε γηράσει καὶ ἀνενέργητον πρὸς ὁδοιπορίαν γένηται
ταξιδίου, ἀλλάσσει αὐτὸ εἰς τὴν βασιλικὴν προμοσέλλαν.
ὀφείλει δὲ ὁ κόμης τοῦ στάβλου καὶ ὁ χαρτουλάριος μετὰ
τῶν ἀρχόντων αὐτῶν παρίστασθαι εἰς τὰς βασιλικὰς φορτώ-15
C σεις, ἵνα ἕκαστον σαγμάριον βαστάξῃ μοδίων ἢ γομάριον καὶ
ἂν εὐρωσι κατὰ τὴν ὕδον ἐπιφορτώματα, τύπτουσι τοὺς τε-
θεικότας τὰ τοιαῦτα, καὶ ῥίπτουσιν αὐτά. καὶ μετὰ τὸ ἀπο-
κατασταθῆναι τὴν κομπῆναν, τότε, εἰάν κελεύει ὁ βασιλεὺς πε-
ριπατεῖν τὴν μίαν κόρτην καὶ τὰς ἡμισείας τένας, ἅμα καὶ 20

rius autem equos triplum. Epictes vero [id est compulsor et ope-
rarum regiarum praefectus,) adstat observator, quando equi pensa
sua accipiunt, et caligas et capistra et stragulas et potum. Est porro
vetus edictum regium, ne quis in munus accipiat mulum parhip-
piumve, quod habeat imperiale signum impressum, ne promosella
seu equitatus privatis Augusti usibus destinatus in vulgi cedat
usus promiscuos, eaque occasione minnatur et pereat. Si quis
igitur signatum armis imperialibus iumentum habere deprehenda-
tur, is tanquam fur in ius vocatur et damnatur. De ceteris iu-
mentis non signatis largitur Imperator pro lubitu tam exteris, quam
transfugis aliisque, quibus vult et dari iubet. Equi autem et mu-
li, augusta signati bulla, nemini, ut dictum est, pro dono gratui-
to dantur. Vetustate autem detritum et laboribus bellicis itineri-
busque obeundis ineptum porro factum quidquid fuerit, id, suffe-
ctis in eius locum aliis, absconditur in promosellam imperialem
seu promptuarium et scholam velut atque seminarium sellariorum
imperialium. Adesse debent stabuli comes et chartularius cum re-
liquo officio suo, quando regiae sarcinae iumentis imponuntur, et
prospicere, ut sagmarium unumquodque competens suum onus, quale
scilicet octo frumenti modios aequat, accipiat. Potestas illis est,
si ipsa in via deprehendant iumentum unum alterumve superone-
ratum esse, illos fustibus caedendi, qui oneri praescripto plus ad-
iecerint, et ipsa superaddita onera deiiciendi. Ut combinationes
iumentorum tandem rite fuerunt reductae [sc. e pascuis], praecipit

τῆς ἡμισείας θπουργίας καὶ προσυτρακίσει τὰ βασιλικὰ ἔ-
πληκτα, γίνεται οὕτως. καὶ ἕως οὗ ἐνωθῆ τοῖς θέμασιν, ἡ ἀν-
τὴ ἀκολουθία γίνεται, καὶ ἡ τάξις τῆς περιπατήσεως ἐν τῇ δ
ὁδοῦ φυλάττεται κατὰ τὸν τύπον τοῦ διακινήματος.

5 *Περὶ τῶν κερκετών.*

Ἰστέον, ὅτι, ὅτε κερκετεύει ὁ δρουγγάριος τῆς βίγλης
εὐς ἐσπέρας, λαμβάνει φατλίον ἀπὸ τοῦ εἰδικοῦ, καὶ οἱ ῥ'
σχολάριοι, οὓς ἔχει, ποιοῦσι τὴν φῆναν τὴν ἕξω, καὶ οἱ ἐπὶ
τῆς ἑταιρείας κρατοῦσι φῆναν ἕσω μετὰ τοῦ ἑταιρειάρ-
10χου πλησίον ἕξω τῆς κόρτης, ὅπου εἰσὶ δεδεμένα τὰ σχοινία
αὐτῆς, καὶ λαμβάνει σίγγον ἀπὸ τοῦ βασιλέως μυστικῶς,
εἴτε τὸν Σωτῆρα, εἴτε τὴν Θεοτόκον, εἴτε τὸν ἀρχιστρατή-
γον, εἴτε τῶν ἀγίων μαρτύρων τῶν στρατηλατῶν, εἴτε ἄλλο Ed.L. 278
τι, ὃ κελεύει ὁ βασιλεύς. καὶ ἑπαλλάσσει ἐκάστης ἐσπέρας Ms. 12. b
15τὸ σίγγον, καὶ Ἰστησι ἐπιστάτας, καὶ περιγυρεύουσι δι'
ολῆς νυκτός τὴν φῆναν. τὸ αὐτὸ καὶ ὁ ἑταιρειάρχης με-
τὰ καὶ τῆς ἑταιρείας. καὶ ἀφ' οὗ κερκετεύσει ὁ δρουγγά-
ριος, οὕτε κοιτωνίτης ἐπ' ἕξουσίας ἔχει ἕξω τῶν σκου-
ταρίων εἰσελθεῖν, οὕτε τῶν ἐπὶ τῆς ἑταιρείας, οὕτε ἄλ-
14. ὁ om. ed.

Imperator, si ipsi placet, alterutram cortem et dimidiam partem
tentarum atque ministerii culinaris praecedere et ante adventum
suum regia applicata praeparare. Et donec sese adiunxerit themati-
bus seu pervenerit ad legiones, observatur idem tenor et ordo
processionis in itinere secundum formam consuetam motus, id est
expeditionis bellicae.

DE CIRCITORIBUS ET CIRCITATIONIBUS.

Quando circitat drungarius vigiliae singulis vespere, sumit ab
idico fatlium seu cereum unum Centum, quos ille sub se habet,
scholarii faciunt finam seu custodiam externam, illis, qui ad he-
taeriam pertinent, custodiam tenentibus internam sub inspectione
hetaeriarcae, extra quidem, at prope tamen cortem, ibi ubi an-
neci palis terminant funes eius. Signum drungarius ab ipso Impe-
ratore privatim accipit, sive Salvatorem, sive Deigenetricem, sive
archistrategum, id est archangelum Michaëlem, sive alium aliquem
SS. Martyrum, qui copis et rebus militaribus praesesse reputantur,
sive tandem aliud quodcumque Domino videatur, singulis vespere
aliud atque aliud. Porro constituit drungarius epistatas seu inspe-
ctores, qui excubantibus insistent improvisi, totamque per noctem
excubias obeundo lustrent. Id ipsum quoque hetaeriarca in hetae-
ria sua facit. Ex quo drungarius circitavit, neque coetonites am-
pilius habet facultatem extra scuta, id est extra vallum, proceden-

λος τις μέγας ἢ μικρὸς, ὑπερέχων ἢ ὑποβαθικῶς, εὖ μὴ λάβῃ τὸ σίγνον ἀπὸ τοῦ βασιλέως καὶ ἔλθῃ εἰς τὸν δρουγγάριον. εἰ δὲ δοκιμάσει τις ἐξελθεῖν ἄνευ σίγνου, δεσμοῦσιν αὐτὸν καὶ ἀπάγουσιν εἰς τὸν δρουγγάριον, καὶ ὑπομιμνήσκειται περὶ τούτου ὁ βασιλεὺς, καὶ εἴ τι κελεύει ἢ βασιλείᾳ⁵
 Β αὐτοῦ. εἰ δὲ λάβοι σίγνον παρὰ τοῦ βασιλέως, ὁπόθεν αὐτὸν ἐκβάλλει ὁ δρουγγάριος, ἐκεῖθεν καὶ πάλιν εἰσάγει, καὶ ἀλλαχόθεν οὐκ ἐξεστὶν αὐτὸν εἰσελθεῖν, ἐπεὶ παρὰ τῶν πεδητούρων δεσμεῖται, καὶ τὸ πρῶτ' τῆ βασιλεῖ παραδίδοται. τοῦτο δὲ φυλάττεται μέχρι τοῦ καταστολλίου. ὅτε δὲ ἐνωθῆ¹⁰
 τοὺς θέμασιν ὁ βασιλεὺς, γίνεται προσθήκη ἄλλης μιᾶς φίνης πλησίον τῶν ἐπὶ τῆς ἑταιρείας, ἣν οὖν ἔσω τῆς ἑταιρείας καὶ ἔσω τῶν τοῦ δρουγγαρίου σχολαρίων. διερχομένου δὲ τοῦ βασιλέως ἐν τοὺς θέμασιν, ὑπαντᾶται παρ' ἐκάστου θέ¹⁵
 C ματος, δηλονότι παρατεταγμένου ὄντος τοῦ θέματος. καὶ δὴ τὸ τοῦ βασιλέως διερχομένου, ὡς ἀπὸ διαστήματος ἰκανοῦ πρὸ τοῦ τὸν βασιλέα καταλαβεῖν, ἀποβαίνουσι τῶν ἵππων ὅ,τε στρατηγὸς καὶ ὁ πρωτονοτάριος τοῦ θέματος καὶ οἱ τουρμαρχαὶ καὶ οἱ δρουγγαροκόμητες καὶ ὁ μεράρχης καὶ ὁ κόμης τῆς κόρτης καὶ ὁ χαρτουλάριος καὶ ὁ δομέστικος τοῦ θέμα²⁰
 τος, καὶ ποιῶσι δέξιμον. καὶ τοῦ βασιλέως διερχομένου,

di, neque ad hetaeriam pertinens aliquis, neque ullus alius, senex iuvenisque sit, dignitate eminens aut inferior, nisi signum ab Imperatore accipiat, et illud ad drungarium referat. Si nihilominus praesumat aliquis absque signo edito extra vallum procedere, deprehensum illum in vinculis abripiunt ad drungarium, eiusque rei notitia refertur ad Imperatorem, eiusque exploratur sententia, quid de tali actum velit. Si vero nactus ab Imperatore signum ediderit apud drungarium, educitur ab illo; meminisse tamen eum oportet, ut per eundem exitum, per quem emissus a drungario fuerit, redeat. Alias enim vincitur a pedituris, et mane traditur Imperatori. Observatur id, donec, finita expeditione, domum remigretur. Ex quo autem ad legiones pervenerit Imperator, additur superioribus ambabus sine seu custodia tertia, medium tenens locum inter hetaeriam et scholarios drungarii. Imperator legiones pertransiens excipitur ab unaquaque legione in armis et acie stante. Scilicet commodo intervallo antequam Imperator prope adveniat, descendunt ex equis strategus et protonotarius thematis, turmarchae, drungarocomites, merarcha, comes cortis, chartularius et domesticus thematis; et faciunt dextrimum seu corpus advenientem Dominum excipere atque salutare paratum. Imperatore transeunte, procidunt omnes in terram, eius maiestatem adorantes; milites autem manent consistentes in equis. Post factam a strategis et ceteris dictis magistris militaribus adorationem deflectit Imperator tantillum de

πίπτουσι πάντες οἱ προειρημένοι ἐπὶ γῆς, προσκυνοῦντες τὸν βασιλέα· οἱ δὲ στρατιῶται πάντες ἴστανται καθάλλαριοι. καὶ μετὰ τὸ προσκυνῆσαι τοὺς στρατηγούς σὺν τοῖς προλεχθεῖσιν ἄρχουσιν ἐκνεύει ὁ βασιλεὺς ὀλίγον τῆς ὁδοῦ, λέγων πρὸς Ms. 13. a
 αὐτούς· „καλῶς εὗρομεν.” εἶτα ἐρωτᾷ αὐτούς· „πῶς ἔχε- D
 τε, παιδία μου; πῶς ἔχουσιν αἱ γυναῖκες ὑμῶν, αἱ νύμφαι μου, καὶ τὰ παιδία;” καὶ οὗτοι λέγουσιν, ὅτι „ἐν τῇ ζωῇ τῆς βασιλείας σου καὶ ἡμεῖς οἱ δοῦλοί σου ὑγιαίνομεν.” καὶ πάλιν ὁ βασιλεὺς ἀποκρίνεται· „χάρις τῷ ἁγίῳ Θεῷ τῷ ἐν ὑ-
 τογείᾳ διατηροῦντι ἡμᾶς.” καὶ πάντων τῷ βασιλεῖ ἐπευχομέ-
 νων, ὀρίζει ὁ βασιλεὺς τὸν στρατηγὸν καὶ πάντας τοὺς προ-
 ειρημένους ἄρχοντας καθάλλικεῦσαι καὶ μετὰ τοῦ στρατοῦ
 αὐτῶν ἀπελθεῖν εἰς τὴν ἰδίαν καὶ ὠρισμένην αὐτοῖς τάξιν.
 εἰ δὲ μᾶλλον κελεύει ὁ βασιλεὺς ἀποσωρευθῆναι τὰ τε τὰ Ed. L. 279
 15 ἄγματα καὶ τὰ θέματα, εἴτε ἐν τῷ θέματι τῶν Ἀρμενιῶν εἰς
 τὸν Λαζιμῶνα, εἴτε ἐν τῷ θέματι τοῦ Χαρσιανοῦ εἰς Και-
 σάρειαν, εἴτε ἐν ἑτέρῳ θέματι πρὸς τὸν τόπον, ἐν ᾧ μέλλει
 φροσσατεῦσαι, ἐπιτηδείου τυγχάνοντος· καὶ ὅτε ἔλθῃ ἔγγιστα
 πρὸς τὸ ἄκρητον ἀπὸ τριῶν μιλίων, προὔπαντῶσι τὰ τε
 20 ἄγματα καὶ τὰ θέματα ἐπευχόμενοι τῷ βασιλεῖ, καὶ πρὸς
 ἐν ἑκαστὸν τάγμα καὶ θέμα λέγει ὁ βασιλεὺς, ἐκνεύων πρὸς
 αὐτὸ, οὕτως· „καλῶς ὑμᾶς εὗρομεν. πῶς ἔχετε; πῶς ἔ-

via, et ad eos converso sermone: *In pulchris*, ait, *bonisque omnibus vos agentes reperiamus velim.* Dein interrogat: *Quomodo valetis, mei filii? quomodo valent uxores vestrae, meae nurus? quomodo liberi vestri?* Respondent: *In vita maiestatis tuae et quamdiu ea bene valet, etiam nos servi tui bene valeamus.* Respondet Imperator: *Gratia sit optimo et summe venerando Deo, qui in sanitate nos conservat.* Omnibus ad haec prosperae valetudinis continuatum usum et fausta quaevis Imperatori apprecantibus, imperat stratego ceterisque omnibus antea memoratis rectoribus, ut rursus in equos inscendant, et cum suis quisque copiis in proprium et assignatum sibi suum locum abeant. Quodsi vero Imperator non tam singulares pertransire et lustrare legiones, quam potius omnes in eadem castra congregatas videre malit, tagmata pariter atque themata, sive iam id fieri iubeat in themate Armeniacorum apud Dasimonem, sive in themate Charsiani apud Caesaream, sive in alio themate eo in loco, ubi fossatum agere decrevit, apto nempe et commodo: tunc ad castra appropinquantibus ad triam inde milliarium distantiam obviam ipsi eunt tagmata et themata, piis eum votis et faustis clamoribus prosequentes. Imperator ad unumquodque tagma et thema deflectens nonnihil de via sic ait: *Ut in pulchro statu vos invenerimus! Quomodo valetis? quomodo valent nurus meae,*

χουσιν αἱ γυναῖκες ὑμῶν, καὶ τὰ παῖδια; πῶς ὑμῖν τὰ ἐν τῇ ὁδοῦ διηγύσθη; ἀγωνίσασθε, τοῦ Χριστοῦ στρατιῶται καὶ παιδί' ἐμὰ, ἵνα ἐν καιρῷ δέοντι ἐπιδείξῃσθε τὴν γενναιότητα καὶ τὴν ἀνδρείαν ὑμῶν καὶ τὴν πρὸς Θεὸν καὶ βασιλείαν ἡμῶν πίστιν ὁρθὴν καὶ ἀγάπην, ἵνα ἡ βασιλεία ἡμῶν ἀξίως τῆς ἀνδρείας καὶ γενναιότητος ὑμῶν καὶ ὁρθῆς πίστεως καὶ ἀγάπης εὐνοίαν ἀποδεξαμένη ἀνταμείψῃται καὶ εὐεργετήσῃ, καὶ τιμαῖς διαφόροις τιμήσῃ, καὶ ἐξ ἀναξίων ἀξίους δείξῃ, καὶ μυρία καλὰ εἰς ὑμᾶς ἐνδείξῃται." καὶ μετὰ τὸ λαλήσαι πρὸς αὐτοὺς ταῦτα ἔρχονται ὀπίθεν τοῦ δρουγγαρίου καὶ τῶν ἐπὶ τῆς ἑταιρείας, καὶ περιπατοῦσθε Σαρατεταγμένοι. καὶ ὅτε εὐρεθῇ στένωμα ἢ ποταμὸς, εἴτε καὶ γέφυρα, διαπερῶσι τὰ τάγματα ἔμπροσθεν· πρῶτον μὲν Ms. 13. βαί σχολαί, δευτέρον τὰ ἐξκούβιτα, τρίτον δ' ἀριθμὸς, τέταρτον δ' ἰκανάτος· ὁμοίως καὶ τὰ θέματα. καὶ καθὼς ὁ τῦπος ἔχει, περιπατοῦσιν οἱ μάλιστα καὶ οἱ πατρίκιοι καὶ οἱ κοιτωνῆται καὶ οἱ βασιλικοὶ εὐνοῦχοι· ὁ δὲ βασιλεὺς εὐθὺς καὶ παρ' αὐτὰ προσκαλεῖται τοὺς μαγίστρους καὶ πατρικίους, καὶ ὥτινι ἂν κελεύῃ, συντυγχάνει, καὶ εἰς μὲν τὴν τάξιν τῶν πατρικίων περιπατοῦσιν οἱ κοιτωνῆται, ὀπίθεν δὲ ὀλίγον πε-20 ριπατεῖ ὁ πρωτοβεστιῆριος καὶ ὁ ἐπὶ τῆς τραπέζης, καὶ ὀπίσθεν αὐτῶν ὡς λίθου βολὴν περιπατοῦσιν οἱ εὐνοῦχοι καὶ πατρίκιοι καὶ πρωτοσπαθᾶριοι· ἔμπροσθεν δὲ τοῦ βα-

vestras uxores et liberi vestri? Quomodo exanilatis itineris fata? Aemulamini, o milites Christi et filii mei, congruo et oportuno tempore vestram strenuitatem et fortitudinem demonstrare, rectamque vestram in Deum et in regiam nostram maiestatem fidem; quo maiestas nostra, quam decet erga vestram strenuitatem et fortitudinem et rectam fidem, demonstrat benevolentiam, et ubi offendant angustam viam aut fluvium pontemve, praecedunt tagmata hoc ordine: primi eunt scholarii; eos excipiunt excubitores; pone illos arithmus; et quarto tandem loco hicanati veniunt, tum themata; et secundum tenorem cerimonialis magistri et patricii et coetonitae et regii eunuchi; nisi si quos magistrorum et patriciorum et aliorum adesse sibi voluerit et ad colloquium protinus evocaverit Imperator. In ordine patriciorum, ut dictum, procedunt coetonitae; paulo post veniunt protovestiaris et praefectus mensae; pone eos ad lapidis fere iactum procedunt eunuchi, qui simul patricii et protospatharii

σιλέως περιπατοῦσιν οἱ πραιπόσιτοι καὶ τὸ κουβούκλειον, καὶ μέσον τῶν πραιποσίτων περιπατεῖ κουβικουλάριος βασιτάζων τὰ τίμια καὶ ζωοποιὰ ξύλα μετὰ τῆς Θήκης ἐπὶ τοῦ τραχήλου· ἔμπροσθεν δὲ τοῦ κουβουκλείου περιπατοῦσιν οἱ βασιλικοὶ, καὶ μέσον τούτων περιπατεῖ σιγγοφόρος βασιτάζων σταυρὸν χρυσοῦν διαλίθον. ἔμπροσθεν δὲ τῶν βασιλικῶν περιπατοῦσιν ἀπὸ δύο σαγιτοφόλων παρασυρτὰ βασιλικὰ ἵππάρια ῥ' μετὰ σαγισμάτων ἀληθινῶν καὶ βορκαδίων δεξιὰ Ed.L. 280 καὶ εὐώνυμα. καὶ δύο κανδιάτοι, εἴτε καὶ σπαθάριοι, δε-
 10 ξιὰ καὶ εὐώνυμα τοῦ βασιλέως περιπατοῦσι καβαλλάριοι ὡς ἀπὸ διαστήματος μετὰ σκουταρίων, καὶ τοὺς προσερχομένους ἐπαίρουσι καὶ εἰσάγουσι πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ ἐπερωτῶνται παρ' αὐτοῦ, ὅ,τι ἂν θέονται, καὶ ἀναλαμβάνονται τὰ δεητικά αὐτῶν καὶ ἀποδίδουσιν αὐτὰ εἰς τὸν ἐπὶ τῶν δεήσεων.
 15 καὶ ὅτε καταλάβῃ ὁ βασιλεὺς τὸ ἅπληκτον, ἔνθα ἡ βασιλικὴ ἵσταται κόρη, καλεῖ τοὺς μαγίστρους, τὸν δομέστικον τῶν σχολῶν καὶ πραιποσίτους, τοὺς ἀνθυπατοπατρικίους καὶ στρατηγούς καὶ τοὺς ὀφφικιαλίους καὶ κλεισουράρχας, καὶ συνενφραίνεται ἐπὶ τῆς τραπέζης. ἰστέον, ὅτι εἰς τὸ ἅπληκτον, εἰ
 20 κελεύει ὁ βασιλεὺς, καθὼς πολλάκις Βασίλειος ὁ αἰεὶδιμος βασιλεὺς ἐποίησε, δίδωσι τῷ μὲν στρατηγῷ ἱμάτιον ἐρῶμα-

sunt. Coram Imperatore praecedunt praepositi et cubiculum, mediusque inter praepositos ambulat cubicularius gestans in cervice sanctam et vivificam crucem in sua capsula. Coram cubiculo praecedunt basilici, et in eorum medio signifer gestans auream crucem gemmis ornatam. Coram basilicis ad duos sagittae iactus praecedunt ductiles equi regii centum in stragulis purpureis et borcadilis duabus seriebus, ad dextram una et ad sinistram altera. Ad utrumque Imperatoris latus modica distantia procedunt residentes in equis duo candidati vel et spatharii, scutis armati, quorum est eos, qui cum libellis supplicibus ad Dominum accurrunt, secum sumere et ad Imperatorem introducere, qui eos de necessitate et petitione sua interrogat, porro acceptare ipsorum libellos supplices, et magistro libellorum supplicum asservandos tradere. Haec in via inter castra et illum locum, quo legiones Imperatori primum occurrunt. Ut tandem in castra perventum est, ubi regia cortes stat, advocat Imperator magistros, domesticum scholarum, praepositos, proconsules patricios et strategos, officiales, cleisurarchas, et cum ipsis hilariter epulatur. Interdum, si placet Imperatori, (sic certe persaepe fecit Basilius, celeberrimus Imperator,) dilargitur in castris vestimenta inter proceres: stratego vestimentum consutum triblattea praetexta munitum; turmarcbis singulis singula vestimenta consuta cum praetextis diblatteis et figuris bdelliorum seu parva-

Μι. 14. α μένον μετὰ τριβλατίων, τοῖς τουρμάρχαις ἀνὰ ἱματίου ἐρ-
 ῥαμμένου μετὰ διβλατίων βδελλίων, τῷ μεράρχῃ, τῷ κόμητι
 τῆς κόρτης, τῷ χαρτουλαρίῳ καὶ τῷ δομεστικῷ τοῦ θέματος
 δίδωσιν ἀνὰ ἱματίου ἐνὸς ἐρῥαμμένου λιτοῦ· καὶ ταῦτα μὲν
 ἐν τοῖς μεγάλοις καὶ Ῥωμαϊκοῖς θέμασι τελεῖται. τῶν δὲ
 Ἀρμενιᾶκῶν θεμάτων τοῖς στρατηγοῖς καὶ κλεισουράρχαις
 C δίδωσιν, εἰ κελεύει, ἀνὰ ἱματίου ἐρῥαμμένου μετὰ διβλατί-
 ων, ἄειτῶν ἢ καὶ βασιλικίου, τοῖς δὲ μεγάλοις τούτων τουρ-
 μάρχαις λιτὰ ἐπιδίδωσιν ἱμάτια, τῷ δὲ μεράρχῃ καὶ τοῖς
 λοιποῖς ἀνὰ ἱματίου ἐρῥαμμένου λιτοῦ δεκαλίον ἐπιδίδωσιν α
 ἕκ τῶν ἀπὸ τοῦ φόρου ἀγοραζομένων. ἰστέον, ὅτι, ὅτε ἀπο-
 κινήσει ὁ βασιλεὺς εἰς τὰς ἐρήμους πρὸς τὴν Συρίαν, κατα-
 λιμπάνει τοῦλδον καὶ τὴν μίαν κόρτην καὶ τὰς περισσὰς τέν-
 τας καὶ τὰ συσσελτὰ τραπέζια, καὶ ἄλλη ὄση ἂν ἦ ἀπο-
 σκευὴ, καὶ τὰ πτωχὰ ἄλογα καὶ τὰ χολὰ, καὶ παραλαμβάνει
 αὐτὰ ὁ πρωτονοτάριος τοῦ θέματος, ὅθεν ἀποβάλλῃ ὁ βασι-
 λεὺς πρὸς τὴν Συρίαν μετὰ καὶ ἀρχόντων τῶν στάβλων τῶν
 D Μαλαγίνων, καὶ ἕκ τῶν σελλαρίων σταβλοκομήτων μετὰ τῶν
 συντρόφων, καὶ εἰς οἶον ἂν θέμα μέλλῃ ὁ βασιλεὺς ἐξελεθεῖν
 ἀπὸ Συρίας, ἀντιπαραδίδωσι ταῦτα ὁ πρωτονοτάριος τῷ πρω-
 νοταρίῳ τοῦ θέματος ἐκείνου, καὶ σωμασκεῖ τὰ ἄλογα τὰ

rum muscarum intextis; merarchae, comiti cortis, chartulario, do-
 mestico thematis, singulis singula vestimenta consuta, sed abeque
 praetextis seu pura. Ita quidem fit cum magnis et Romanis thematibus seu legionibus. Armeniacorum vero thematum strategis et clei-
 surarchis largitur Imperator, quoties nempe ipsi consultum videatur, singulis singula vestimenta consuta cum diblattiis, quibus aut aquilae aut basilicum aliquod adhaerent; magnis eorum thematum tur-
 marchis vestimenta non praetextata; merarchae et reliquis singulis singula vestimenta consuta non praetextata, decalia, ex iis, quae in foro emta fuerint. Quando iam in deserta [hoc est, hosticum et nostris haud habitabilem agrum] versus Syriam movet Imperator, relinquit tuldum seu impedimenta et alterutram cortem et superflua tentoria et mensas complicatiles et reliquam omnem non necessariam supellectilem, et paupertina, id est macra et invalida, et clauda iumenta; quae in fidem curamque suam recipit protonotarius illius thematis vel provinciae, e qua Imperator in hosticum, Syriam puta, descendit, uti etiam rectores stabulorum Malaginsium et stablocomites sellariorum et contubernales. Haec vicissim ille protonotarius reddit illius thematis seu provinciae protonotario, in quam reflexurus est Imperator in abitu suo e Syria. Hic posterior protonotarius interea exercet bestias variis exercitiis eo, ut rediens ab expeditione Syriaca Imperator eas inveniat recreatas diuturna quiete et in stabulis bene habitas; adeoque quid-

βασιλικῶν, ἵνα, ὅταν ἐξέλθῃ ὁ βασιλεὺς ἀπὸ Συρίας, εὐρήσῃ
 αὐτὰ ἀναπεπαισμένα καὶ ἐσταβλισμένα, καὶ ἔχει πᾶσαν χρεί-
 αν βασιλικὴν ἐτοίμην. καὶ πάντες οἱ ἄρχοντες οἱ λοιποὶ οὐ
 παρακάτω ποιοῦσιν ἀποβολὴν καὶ συνακολουθοῦσι τῇ τούλ-
 5δῃ τῇ βασιλικῇ· ὁ δὲ μινσουράτωρ ἔχει πλωτὰ κεντονκλί-
 να ἔνδεδυμένα λινοβένετα, καθὼς προείρηται, καὶ γίνεται ἡ Ed.L. 281
 βασιλικὴ τράπεζα χαμόκουμβα. τὰ δὲ πρόφαγα ποιοῦσιν οἱ
 βασιλικοὶ μάγειροι τῇ ἐσπέρᾳ. οἱ δὲ ὀχδομήκοντα ὀπτιμάτους
 σύρουσι τὰ σαγμαρία τὰ βασιλικὰ, καὶ οἱ κ' ἀκολουθοῦσιν
 10εἰς διόρθωσιν τῶν σαγμαρίων. ὁμοίως καὶ οἱ μάγειροι καὶ Ma. 14. b
 οἱ σύντροφοι τῶν Μυλαγίνων, καὶ ὅτε εὐρωσι ξύλα ἢ δέν-
 δρα εἰς ἀρήμους τόπους κείμενα, κόπτουσιν οἱ σύντροφοι καὶ
 οἱ μάγειροι, καὶ ἐπαίρουσι πρὸς ἓν ξύλον, καὶ ἀποκομίζουσιν
 πρὸς τὸ βασιλικὸν μαγειρεῖον. εἰς δὲ τὴν ἀποκίνησιν τοῦ
 15τούλδου ὀφείλει ὁ τῆς τραπέζης φορεῖσθαι τὴν βασιλικὰ
 σαγμαρία πᾶσαν χρεῖαν βασιλικὴν, καὶ ὀφείλει λαβεῖν ἐκ τοῦ B
 πρωτονοταρίων εἰς χρεῖαν τῆς βασιλικῆς τραπέζης καὶ εἰς
 τοὺς μαῖουμάδας πρόβατα ὕπανα ρ', κριάρια φ', ἀγέλαδια ν',
 ὄρνιθας σ', χηνάρια ρ'. ὅτε δὲ ἔστιν ὁ βασιλεὺς εἰς Ῥωμα-
 20νίαν, λαμβάνουσιν μαῖουμάδα ἐκ τῶν ξεναλίων οἱ βασιλικοὶ
 ἄγουροι καὶ οἱ ἐπὶ τῆς ἐταιρείας καὶ οἱ κορτινάριοι καὶ
 οἱ ἐβδωμάριοι τοῦ εἰδικοῦ καὶ οἱ σύντροφοι τῶν σελλαρίων,

quid eorum ipsi opus fuerit, in promptu et comparatum habeat.
 Omnes inferiores rectores, seposita non necessaria supellectile, as-
 sectantur tuldum regium. Mensurator habet secum coactilia
 centoniformia et induta linteis venetis indumentis, quemadmo-
 dum in superioribus dictum est; et sit imperialis mensa chamo-
 cumba seu humilis, in ipso solo expansa super tapetibus. Quo-
 tidie vespere comparant coqui regii, quae altero die debent in ien-
 taculo apponi. Octoginta optimates trahunt sagmaria regia, et vi-
 ginti alii subsequuntur reponendarum sarcinarum sublabentium
 causa; idem quoque cum suis bestiis faciunt coqui et contubernales
 e Malaginis. Et quando inveniunt trabes aut arbores in locis de-
 sertis [id est in hostili solo] iacentes, concidunt eas contubernales
 et coqui in truncos, et sumunt singuli truncos singulos, deferunt-
 que ad regiam culinam. Sub instantem promotionem et abitum
 tuldi seu impedimentorum debet praefectus mensae onerare octo-
 ginta regia sagmaria omnibus regiis necessitatibus, et sumere a
 protonotario ad usum regiae mensae et ad maiumadas seu recrea-
 tiones commilitonum oves, quibus agnelli sunt, centum, arietulos
 500, vacas 50, gallinas 200, ahaeres 100. Quamdiu Imperator
 est in Romania, accipiunt maiumadas e donis Imperatori oblati
 regii aguri seu ephebi et homines betacrae; et cortinariii [seu
 illi, quorum est cortin imperialem de uno loco in alterum trans-

ὁμοίως καὶ οἱ μάγιστροι. καὶ ὅτε ἀποβάλη ὁ βασιλεὺς εἰς τὰς ἐρήμους, λαμβάνουσι καθ' ἐκάστην κυριακὴν μαῖονμῶν καὶ ἀνὰ μυλιαρησίον. λαμβάνουσι δὲ καὶ οἱ τῆς φίνας τῶν σχολαρίων τῆς ἑσω καὶ τῆς ἔξω καὶ αὐτοὶ ὁμοίως ἀνὰ μυλιαρησίον· ἐπειδὴ, ἀφ' οὗ ἀπόκρινήσῃ πρὸς Συρίαν ὁ βασιλεὺς, δύο φῖναι κυκλοῦσιν τὴν βασιλικὴν κόρτην. καὶ ἔσοι ἄρχοντες παραμένοντι τῇ βασιλειᾷ, λαμβάνουσι, εἰ καλεῖται πολλάκις ὁ βασιλεὺς τούτους εὐεργετεῖν, διὰ μυλιαρησίον, εἰ μὲν εἰσιν ἄρχοντες μεγάλοι τῶν ταγμάτων, εἴτε καὶ θημάτων, ὀφείλουσι λαμβάνειν ἀνὰ μυλιαρησίον δύο ἢ τριῶν, εἴτε καὶ τοῦ δ', πρὸς τὴν ποιότητα τοῦ προσώπου· εἰς δὲ τὴν ἀποβολὴν τοῦ τούλδου, ἔσοι καθυπερβαίνουσι βασιλικὰ ἄλογα καὶ ἔχουσι σαγμαρία βασιλικὰ, καὶ αὐτὰ τὰ ἄλογα τὰ βασιλικὰ ὀφείλουσι λαμβάνειν κριθάριον ἀνὰ μοδίον δ' εἰς ταγὴν αὐτῶν· ὁμοίως καὶ ἔσοι εἰσὶ σελλάρια γυμνὰ, βασταίζουσι δ' 15 ποκάτω τῶν σαγισμάτων ἀνὰ μοδίον ἧ'. καὶ ἔσοι παρίπκια ἔχει ὁ κόμης τοῦ στάβλου βασιλικὰ καὶ σαγμαρία, φερτοῦ αὐτὰ ἀνὰ δέκα μοδίον κριθῆς· ὁ δὲ ἐπὶ τῆς τραπέζης ὀφείλει ἔχειν ἔξουσοσάτους ἐκ τοῦ θήματος τοῦ ὀψικίου ἐκ τοῦ χωρίου τοῦ Τέμβρη μετὰ καὶ διατῶν, ἵνα κρατῶσιν ὀφά-20

ferre, erigere et destruere,] item hebdomarii idici, contubernales sellariorum et coqui. Quando in deserta penetraverit, accipiant quavis die dominica maiumam, et singuli singula milliarsia. Qui ad finam seu custodiam castrensem utramque pertinent, interiorem puta et exteriorem, scholarii, (nam ex quo Imperator in Syriam movet, ambit cortem regiam non iam simplex, ut alias, sed gemina scholariorum vigilia,) hi ergo scholarii accipiunt pariter singuli singula milliarsia. Etiam archontes seu duces militares, quotquot circa Imperatorem versantur, accipiunt persaepe largitiones in milliarsis, si libuerit Imperatori beneficium illis et gratificationem praestare. Maiorum quidem ordinum rectores, sive ad tagmata, sive ad themata pertineant, debent eo casu, si nempe nummarium est beneficium, accipere viritum milliarsia bina, aut terna, imo et quaterna, habita nempe ratione eorum, quibus dantur. Neque ipsi tantum eo beneficio fruuntur, sed etiam quo tempore gravis supellex in hosticum immittitur, quotquot magistrorum militarium regis vehuntur equis et regis utuntur sagmaris, horum illa ipsa quoque regia animalia debent tunc accipere hordei modios quater-nos in pensum diarium. Quotquot sunt sellaria nuda seu equi equitationi quidem destinati, tunc tamen ephippio non instructi neque insessui parati, hi sub stragulis eo tempore debent octonos modios hordei portare; quotquot autem comes stabuli sub se habet regia parhippia et sagmaria, illa onerat denis modiis hordei. Praefectus mensae debet habere excusatos e themate opscii et qui-

φια εἰς τοὺς ποταμοὺς τῆς ἐρήμου. ὅτε δὲ ἔστιν ὁ βασιλεὺς *Ms. 15. a*
 εἰς Ῥωμανίαν, καθ' ἕναστος θέματα ὑψηροῦσιν οἱ πρω-
 τονοτάριοι, ὁμοίως καὶ οἱ κόμητες τῆς κόρτης, καὶ παρέχου-*Ed. L. 282*
 σιν ἀγγαρίδια τῷ δρουγγαρίῳ τῆς βίγλης εἰς τὰς βασιλικὰς
 5 δουλείας. ὅτε δὲ ὑπάρχει ὁ δρουγγάριος εἰς βασιλικὴν δου-
 λείαν, ἐκπροσωπεῖ αὐτὸν ὁ ἱκανάτος. ὅτε δὲ ἀποβάλλῃ ὁ βα-
 σιλεὺς εἰς τὰς ἐρήμους, οὔτε ἡ κόρτη προλαμβάνει, οὔτε τὰ
 βασιλικὰ πράγματα, οὔτε ἄλλου τινὸς οἰονδήποτε πρᾶγμα,
 κλῆν οὓς ἔχει ὀρίσειν ὁ δρουγγάριος τῆς βίγλης ἀπὸ προσ-
 10 τᾶξως τοῦ βασιλέως ἐκ τῶν θεμάτων, προφυλάττουσι καὶ
 περιπατοῦσιν ἔμπροσθεν τοῦ βασιλέως ὡς ἀπὸ μιλίων δύο
 ἀκρίται φ', ἄνδρες δεξωπλισμένοι, καὶ ἕτερον θέμα, οἶον ὀρί-
 σαι, ἵνα ᾄσι πλαγιοφύλακες ὡς ἀπὸ διαστήματος τοῦ βασι-*B*
 λέως μιλίων δύο, καὶ ἕτερα δύο θέματα, οἷα ὀρίσει ὁ δρουγ-
 15 γάριος τῆς βίγλης ἐκ προστάξως τοῦ βασιλέως, ἵνα ᾄσιν ὀ-
 πισοφύλακες. καὶ ὑκαλλάσσει τοὺς ἀμφοτέρους ἐκάστη ἡ-
 μέρα. καὶ παραλαμβάνει ὁ δρουγγάριος τοὺς κόμητας τῆς
 κόρτης τῶν θεμάτων, καὶ ἔχει αὐτοὺς εἰς παραμονὴν τοῦ
 βασιλέως εἰς τὸ θεῖναι τὴν κόρτην καὶ εἰς τὸ ῥίψαι μετὰ
 20 τῶν κορτιναρίων. διὰ τοῦτο γὰρ καὶ καλοῦνται κόμητες τῆς
 κόρτης. καὶ ὅτε θέλει κερκετεῦσαι ὁ δρουγγάριος τὰ θέματα,

dem e praedio Tembrium dicto, retibus instructos, ut pisces e flu-
 vis deserti capiant. Quamdiu Imperator in Romania est, debent
 ia unoquoque themate seu districtu, qui cuiusque sunt, protonotarii
 servire et necessaria subministrare. Pariter quoque comites cortis
 praestant angaridia seu iumenta coacticia cursus publici pro casu
 necessitatis urgentis drungario vigiliae, quando is regium aliquod
 mandatum expeditum it. Ob quod perficiendum dum is a castris
 abest, sustinet eius vices atque personam hicanatus seu praefectus
 hicanatorum. Quando autem in deserta se proiecerit suaque castra
 Imperator, tunc neque cortis praecedit itinere diurno, neque res
 et supellex regia alteriusve alicuius; sed illi quingenti delecti viri
 quos drungarius vigiliae ex auctoritate regia designaverit et e legio-
 nibus evocaverit, armati excubant pro castris, et anteverunt ea ad
 duorum miliarium distantiam. Alia legio, qualemcunque tandem
 deputaverit drungarius, expeditur, ut ab utroque latere ad du-
 orum miliarium ab Imperatore distantiam excubet; aliae tandem
 duae legiones a drungario ex Imperatoris mandato ablegantur pone
 castra, ut, quae a tergo sunt, custodiant. Omnes illae excubiae
 anticae, laterales et posticae, quotidie permutant vices. Assumit
 quoque drungarius e thematibus comites cortis sic dictos, ut proxime
 circa Imperatorem versentur, et depangendae pariter atque re-
 vellendae corti, quod cortinariorum opus est, adsint: unde etiam
 nomen comitum cortis adepti sunt. Hos ipsos comites cortis thema-

ἦγον κατὰ νύκτα, ἔχει μὲν ἑαυτοῦ τοὺς αὐτοὺς κέρητας
 C-τῆς κόρης τῶν θεμάτων καὶ μανδύτορας καὶ δύο φατλία
 ἀπὸ τοῦ βασιλικῷ βεστιαρίου, καὶ περιγυρεύει τὰ θέματα,
 καὶ θεωρεῖ τὰς πεδητούρας καὶ τὰ ἐξωβίγλια, καὶ ἂν εὔρη
 τινὰς τῶν ἀρχόντων ἀμελοῦντας ἐκ τῶν μενόντων εἰς τὴν πε-5
 δητούραν καὶ εἰς τὰ ἐξωβίγλια, καὶ ἀπὸ μὲν τουρμαρχῶν
 καὶ κατωτέρω τύπτει αὐτοὺς ἰσχυρῶς, καὶ καθὼς εὔρη, ἀ-
 νωγγέλλει τῷ βασιλεῖ. ὁ δὲ πρωτοστράτωρ τοῦ βασιλέως μετὰ
 καὶ στρατόρων τριῶν βασιλικῶν ἅμα τῷ κόμητι τοῦ στά-
 βλου καὶ τρισὶν ἵππαρίοις ἐστρωμένοις ποιοῦσι παραμόνιμα 10

Ms. 15. b ἔπιθεν τοῦ βασιλικῷ πύργου, ἕως οὗ ἐκβῆ ὁ βασιλεὺς ἀπὸ
 D Συρίας. τὰ δὲ ἵππάρια τὰ σεσαγισμένα καὶ παρασυρόμενα
 οὐκέτι περιπατοῦσιν ἔμπροσθεν, ἀλλ' ὅπου ἐστὶν ἡ προμο-
 σέλλα ἢ βασιλική, ἐκεῖ βόσκονται μετὰ τῶν λοιπῶν, καὶ ἐπι-
 τηρεῖ αὐτὰ ὁ βασιλικὸς σταβλοκόμης, ποιῶν τὴν πρόνοιαν 15
 αὐτῶν. ὅτε δὲ ἀπόληται ἐκ τοῦ λαοῦ οἰονδήποτε πρᾶγμα,
 ὃ εὔρηκῶς φέρει αὐτὸ, καὶ δίδωσι τῷ δρογγαρίῳ τῆς βί-
 γλης, καὶ ὁ ἀπολέσας ἔρχεται πρὸς τὸν δρογγάριον, καὶ λαμ-
 βάνει τὸ ἴδιον εὐχερῶς. εἰ δὲ ὁ εὔρηκῶς τὸ πρᾶγμα ἀπο-
 κρύψει αὐτὸ καὶ ἐπ' ἄσχατων εὔρεθῆ, ὡς κλέπτης καταδι- 20
 Ed.L. 283 κάζεται. ἴστέον, ὅτι, τοῦ βασιλέως ἐν Συρίᾳ ὄντος, λαμβά-
 νουσι οἱ μάγιστροι καὶ οἱ πατρίκιοι καὶ οἱ πρωτοσπαθῆριοι
 ὄφφικιάλιοι μαιουμῶν· οἱ μὲν μάγιστροι ἀνὰ δύο σφακτῶν,

tum habet drungarius secum, quando de nocte circitare vult, item mandatores et duo fatlia seu cereos e regio vestiario depromptos, quibuscum circitat themata seu legiones, et lustrat pedaturas seu stationes, et exobiglia seu extimas vigilias. Quo tempore si quos rectores militares inveniat incuriose suum officium facientes aut prorsus deficientes, eorum qui adesse pedaturis et extimis vigiliis debebant, eos ipse partim vehementer verberat, turmarcham nempe et quidquid eo deinceps inferioris ordinis fuerit, partim ad Imperatorem refert, prout rei conditionem deprehenderit. Protostrator regius cum tribus regiis stratoribus et comite stabuli et tribus equis sellatis stratisque excubant pone regium burgum, donec Imperator e Syria redierit. Equi strati, qui antea coram Domino praeduci solebant, non amplius praecedunt, sed ubiubi fuerit regia promosella, ibi pascuntur una cum ceteris equis sub observatione comitis stabuli. Si quid in populo seu inter milites amissum desideretur, id quisquis iuenerit desert ad drungarium vigiliae, eique exhibet; a quo rursus eius verus possessor, qui amiserat, facile recuperat. Si autem quam quis iuenerit rem celet, at deinceps tamen amissa res pecus eum nihilominus in fine reperitur, is velut fur poenas dat. Imperatore in Syria haerente, accipiunt quavis die dominica magistri

οἱ δὲ πατρίκιοι ἀνὰ σφακτοῦ ἐνός, οἱ δὲ πρωτοσπαθάριοι
 ὄφφικιάλιοι σὺν δύο τὸ σφακτὸν ἐκάστη κυριακῇ, τὸ δὲ
 χῆμα τοῦ λαοῦ, ἤθουν οἱ βασιλικοὶ ἄγουροι καὶ οἱ ἐπὶ τῆς
 ἑταιρείας καὶ οἱ λοιποὶ σὺν δέκα τὸ σφακτὸν· οἱ δὲ ἔθνη-
 5κοὶ σὺν λ' τὸ ἀγελάδιον τὸ α'. ὅτε δὲ ἐστὶν εἰς Ῥωμανίαν
 ὁ βασιλεὺς, λαμβάνουσιν μαϊουμᾶν οἱ προειρημένοι ἐκ τῶν ξε-
 ναλίων. εἰ δὲ ξενάλια οὐκ εἰσὶ, χορηγοῦσιν οἱ πρωτονοτάριοι.
 ὁ δὲ ἐπὶ τῆς τραπέζης καὶ ὁ δομέστικος τῆς ὑπουργίας ὀφεί-
 λουσι βασιτάζειν ὑπηρεσίαν βασιλικὴν τραπέζιον, δηλονότι Β
 10 τοῦ βασιλέως ἐν Συρίᾳ ὄντος, εἰς ἄσκους οἶνον Νικαινὸν πα-
 λαιὸν μέτρα ρ', καὶ ἔλαιον Νικαινὸν μέτρα λ', καὶ ὁ τοῦ βα-
 σιλέως οἰνοχόος οἶνον δεσποτικὸν τὸν ἀρκοῦντα· τὰ δὲ λοι-
 πὰ πάντα ὀφείλουσιν ἀναλαμβάνεσθαι ἀπὸ τῆς χορηγίας τῶν
 πρωτονοταρίων, ἤθουν ἀπὸ Ῥωμανίας. ὅτι τὰ ἱππάρια τὰ
 15 ἔστρωμένα, ὅτε εἰσὶν ἐν Συρίᾳ, περιπατοῦσιν ἔμπροσθεν με-
 τὰ τῶν βασιλικῶν σελλαρίων, καὶ βόσκονται ἕσωθεν τῆς φί-
 νας. ἔτι καὶ ταῦτα πρὸς τοὺς εἰρημένους, εἰδὲ πολυέραστε, **Ma. 16. 20**
 καλὸν εἰς γνώσιν ἀνήκειν τὴν σὴν. ἡ γὰρ τῆς πλείονος γνώ-
 σεως πείρα, εἰωθυῖα τεχνῶν τὴν διάνοιαν τῶν ἐχόντων διὰ
 20 σπαυδῆς τῶν προσηκόντων μηδὲν ἀγνοεῖν, ὑστερον αὐτοὺς
 πρὸς τοὺς ἀγῶνας εὐτολμοτέρους ἐργάζεται πολλῶ καὶ ἀσφα-

patricii, protospatharii officiales maiumam. Nempe magistri quidem accipiunt singuli binas capellas, patricii singuli singulas, protospatharii officiales bini quique singulas. Faex autem populi seu famulitii regii, aguri puta et ad hetaeriam pertinentes atque reliqui per singulas decurias accipiunt singulas capellas. Exteri seu quotquot alienigenae in castris militant accipiunt per ternas quasque decurias singulas vaccas. Quamdiu autem in Romania adhuc versatur Imperator, accipiunt praedicti maiumam e muneri datis; quae si nulla adsint, debent protonotarii dicta pecora praestare. Praefectus mensae et domesticus hypurgiae seu ministerii culinariae debent in ministerio mensae regiae, quamdiu Imperator in Syria agit, secum ferre vini antiqui Nicaeni mensuras centum in utribus, et olei Nicaeni mensuras triginta. Pincerna regius quoque vini dominici sufficientem fert copiam. Cetera, quibus opus est, omnia peti debent ex eo apparatu, quem protonotarii sufficere tenentur, e Romania nempe. Equi strati [illi centum et quatuor], quamdiu castra haerent in Syria, praecedunt una cum sellariis regii, et pascuntur intra finas seu vigilias castrenses. Cum hactenus dictis etiam haec protinus dicenda digna sunt, quae tuam ad cognitionem veniant, fili dilectissime. Experientia enim humanorum casuum ampliore cognitione, qualis per doctrinam acquiritur, instructa, quum soleat habilem agendorum repertorem promptumque et dextrum efficere intellectum eorum, quibus re-
 rum necessarium atque se decentium nihil ignorare curae cordique

λαστέρους. ἐπεὶ οὖν τὴν πρὸ ἡμῶν σοι προεκτεθεισὴν βασιλικῶν ταξιδίων ἐκθεσιν, πατρὶ κατὰ πάντα κειθόμενος, ἀνέγνωσ καλῶς, προσῆκον ἄρα σοι καὶ τὰ πρὸ τῶν ταξιδίων γινόμενα διελθεῖν τε καὶ ἐκμαθεῖν, ὅπως διὰ φανῶν τινῶν καὶ λαμπάδων τῶν ἐκ διαδοχῆς πρὶν ἀνημμένον ὁ βασιλεὺς ἐν5
 D μιᾷ ἄρα τὴν τῶν ἐχθρῶν εὐθὺς κατεμάνθανεν ἔφοδον. ἀλλ' ἐκ τῶν προκειμένων σοι κεφαλαίων ταῦτα τρανότερον δηλωθήσεται. Ἰστέον, ὅτι, τὸ παλαιὸν ἀπὸ Ταρσοῦ Σαρακηνῶν κατὰ Ῥωμαίων ἐξερχομένων, εὐθείως τὸ κάστρον τὸ λεγόμενον Λεῦλον ἐν περιόπτῃ προσκειμένον ἐξῆπτε φανόν, ὃν ἐκ δια-10
 Ed. L. 284 δοχῆς ὁ καλούμενος Ἀργέας βουνὸς διεδέχετο, καὶ ἦπτε δὲ καὶ αὐτός. καὶ εἶδ' οὕτως ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε ὁ βουνὸς ὁ Σάμος ἀνῆπτε. καὶ μετὰ τοῦτο ἐδέχετο τὸ κάστρον τὸ Αἰγίλον, καὶ ἦπτε καὶ αὐτό. καὶ ἀπ' αὐτὸ ἐδέχετο ὁ βουνὸς ὁ Ὀλυμπος, καὶ ἦπτε ἐν κορυφῇ. καὶ μετ' ἐκεῖνον ἐδέχετο ὁ βου-15
 νὸς ὁ Κύριζος, καὶ ἦπτε καὶ αὐτός. καὶ εἶδ' οὕτως ἐδέχετο ὁ βουνὸς ὁ Μούκιλος ἐπάνω τῶν Πυλῶν, καὶ ἦπτε καὶ αὐτός. καὶ μετὰ τοῦτον ἐδέχετο ὁ τοῦ ἁγίου Αὐξεντίου βουνὸς ὁ σκοπὸς προσαγορευόμενος, καὶ ἦπτε καὶ αὐτός. καὶ μετ' αὐτὸν ἐδέχετο ὁ ἐν τῷ παλατίῳ τοῦ Φάρου ἡλιακός, καὶ ἦ-20
 πτε καὶ αὐτός. διακάριοι γὰρ ἐκεῖσε βίγλας αἰεὶ καὶ πάντοτε κρατοῦντες πρὸς τὸ μὴ λαθεῖν αὐτούς, ἀκριβῶς ἀπεσκόπουν Β πρὸς τὸν βουνὸν τοῦ ἁγίου Αὐξεντίου. Ἰστέον, ὅτι, τῶν

est, facit, ut, qui ea pollent et praemuniti sunt, ad discrimina deinceps multo, quam natura sua facturi essent, audaciores simul atque tutiores et a lapsibus securiores accedant. Quandoquidem ergo praescriptam tibi a nobis expositionem regiarum expeditionum militarium bene sollicitaque legisti, filius patri rebus in omnibus obsequens: oportunum nunc est decetque me docere, et te audire ea, quae ante expeditiones fieri quondam solebant, scilicet quomodo per phanos seu laternas, et per lampades aut faculas seriatim dispositas, singulis earum ardendi vices a proxima acceptas proximae reddentibus, brevissimo temporis ambitu Imperator de hostium invasione modo facta cognoverit. Argumentum hoc clarius ex infra scriptis capitibus seu momentis licebit tibi perspicere. Saracenis itaque Tarsensibus olim adversus Romanos egredientibus, protinus laternam accendebat castrum Lulum dictum, in edito et conspicuo loco situm. Immediate accipiebat ab eo accendendae laternae vices collis Argeae dictus. Ab eo collis Isamus dictus. Ab eo castrum Aegilum. Ab eo collis Olympus, qui e summo suo culmine accensam protendebat laternam. Ab eo collis Cyrizus. Ab eo collis Mucilus, qui est supra Pylas. Ab eo collis sancti Auxentii, qui scopus seu meta observationis appellatur. Ab eo tandem heliacus seu praefectus heliaci in palatio Phari

φανῶν τούτων πάντων ἀπάντων, εὐθύς οἱ χαρτουλάριοι τῶν
 ἔξω στάβλων καὶ σαφραμεντάριοι ἐκαλίγουν τὰ βασιλικὰ ἄ-
 λογα, καὶ τὰ βασιλικὰ σαγμαρία εὐτρπίσαντες εὐθύς ἐκί- Ms. 16. b
 νουν, καὶ κατήρχοντο εἰς τὴν τοῦ βασιλέως ἀπάντησιν ἐν Πύ-
 λαις. ὁ δὲ βασιλεὺς ἐξήρχετο μέχρι τῶν Πυλῶν, τὰ δὲ βα-
 σιλικὰ σελλάρια καὶ οἱ ἄρχοντες καὶ οἱ λοιποὶ οἱ ἀπὸ τῆς
 πόλεως ἐξερχόμενοι τῆς ξηρᾶς, προσλαμβάνον τὸν βασιλέα
 εἰς Πύλας, καὶ ὅτε τὸ τῶν Σαρακηνῶν φοσσάτον ὤφθη τισὶ
 πρὸς τὰ τῆς Ῥωμανίας συστάμενα, ἦν ὁ βασιλεὺς εὐθύς εἰς C
 10 ἀπάντησιν αὐτοῦ. ἰστέον, ὅτι οἱ προῤῥηθέντες φανοὶ διεκράτου
 μέχρι τῶν ἡμερῶν Μιχαὴλ βασιλέως τοῦ ἐκ Θεοφίλου. ὄν-
 τος δὲ αὐτοῦ ποτε ἐν τῷ τοῦ ἁγίου Μάμαντος προκένσῳ καὶ
 μέλλοντος ποιῆσαι ἵπποδρόμιον, ἐν ᾧ καὶ ἀντὶ βασιλέως ἡ-
 νόχος ἐγνωρίζετο· (καὶ γὰρ ἐν ταῖς ἱππηλασίαις ἀντὶ ἡνιό-
 15 χου ἱππηλάται·) συνέβη τοὺς συνήθεις ἄσαι φανούς, καὶ
 εἶπε τοῦτο διαλογισάμενος, ὅτι „εἰ κατάδηλος γένηται ἡ ἔξο-
 δος τῶν Σαρακηνῶν, λυπηθήσονται οἱ πολῆται, καὶ οὐ μὴ ἐξ-
 ἔλθωσιν εἰς τὸ ἵπποδρόμιον πρὸς τὸ τὴν ἔμην ἱππηλασίαν
 θεάσασθαι.” καὶ ἐκ τότε διατάξατο μὴ ἄπτειν τοὺς φανούς. D
 20 ἰστέον, ὅτι τὸ παλαιὸν τύπος ἦν, τὰ θέματα ῥογεύεσθαι κα-

Diactarii enim ibi semper continuas agebant vigillas, solliciteque, ne
 unquam se flamma lateret non animadversa, versus collem S. Auxentii
 respiciebant. Laternis illis omnibus accensis, protinus caligabant seu
 caligis induebant regio equos chartularii stabulorum, quae extra Ur-
 bem augustam sunt, et saframentarii, multisque necessario sarcinarum
 apparatu oneratis, movebant et descendebant ad Pylas Imperatori
 ibi occursum eique sese adiunctum. Imperator autem exibat ex
 Urbe, postquam regia sellaria et duces militares et reliqui, quos ex
 Urbe in castra convenire oportebat, per xeram [id portae CPTanae
 nomen est,] egressi in Pylas praevertissent. Imperator itaque illuc
 delatus, si quibus aliqua in parte Romani orbis conspecti fuissent
 Saraceni, protinus eo movebat ipsis obviam. Mos ille per laternas ac-
 censas e praedictis speculis de incursatione hostium significandi ob-
 tinebat usque ad Michaëlem Imperatorem, Theophilli filium; qui eum
 abrogavit hac de causa. Contingebat aliquando, illo processione
 S. Mamantis agente [id est in palatio S. Mamantis rusticante,] et
 certamen equestre per circum [qui ibi est,] edituro, in quo etiam
 pro rege auriga conspectus fuit, qualem personam induere persaepe
 solebat in editione talium spectaculorum: contingebat igitur eo
 tempore, ut consueto modo laternae illae belli indices accensae
 conspicerentur. Ratiocinabatur itaque secum hoc modo: Si permi-
 sero, ut rumor de Saracenorū invasione in cives emanet, tristici-
 am inde concipient neque in circum meas aurigationes spectatum
 convenient. Et propterea vetabat, imposterum laternas illas accendi.

τὰ τέσσαρα ἔτη, οἰοεὶ τῷ καιρῷ τούτῳ ὁ Ἀνατολικὸς, ὁ Ἀρμενιακὸς, ὁ Θρακῆσιος· τῷ δὲ ἑτέρῳ χρόνῳ ὁ Ὀψικιανὸς, ὁ Βουκελλάριος, ὁ Καππάδοξ· τῷ δὲ ἄλλῳ χρόνῳ ὁ Χαρσιανίτης, ὁ Κολωνείας, ὁ Παφλαγωνίας· καὶ πάλιν τῷ ἑτέρῳ ὁ τῆς Θράκης, ὁ Μακεδονίας, ὁ Χαλδίας. καὶ τῶν δ' 5
 Ed.L. 285 χρόνων διελθόντων, πάλιν ἐξήρξεν ἡ ἐπιπέμματα τὰ ῥογευθέντα θέματα τῷ πρώτῳ χρόνῳ. δεόν, πάντας τοὺς στρατηγούς ποιεῖν τε παραγγελίαν εἰς τοὺς τουρμαρχας αὐτῶν, κάκεινοι εἰς τοὺς δρουγγαροκόμητας, ἵνα ἐνὶ ἐκάστῳ βάντῳ ἔχωσι τὸν κομοδρόμον αὐτῶν, ὁμοίως καὶ τζαγγάριον καὶ κατὰ βάντον ἔχω-10
 Ma. 17. 285 σι πρὸς ἓνα ἀσκὸν βόειον, καὶ ἀνὰ δύο ἀσκῶν ἀπισίων πρὸς
 Ma. 17. 285 τὸ εὐκόλως διαπερᾶν αὐτοὺς τοὺς βαθεῖς καὶ δυσκόλους ποταμούς· ἔχωσι δὲ καὶ τὰ ἐργαλεῖα αὐτῶν ἀνελλιπῶς, ἧγουν ἀξινάριον ἓν, σκεπάριον α', σμιλάριον α' μετὰ τοῦ ξυλοσφύρου αὐτοῦ· τὴν αὐτὴν παραγγελίαν ποιεῖν καὶ ὁ δομέστικος τῶν 15
 Βασιλεῶν καὶ εἰς τὸν τοποτηρητὴν τῶν σχολῶν, ἵνα καὶ οἱ κόμητες κατὰ μίαν σχολὴν τῆς αὐτῆς ἀκολουθίας ἔχωσιν. ὁμοίως καὶ ὁ ἐξκούβιτος εἰς τοὺς σκριβωνας αὐτοῦ ποιήσει τὴν αὐτὴν παραγγελίαν, καὶ ὁ δρουγγάριος τῆς βίγλης εἰς τοὺς κόμητας τοῦ ἀριθμοῦ, καὶ ὁ ἱκανάτος εἰς τοὺς κόμητας αὐ-20
 τοῦ ἐχέτω τὰ αὐτὰ ἐργαλεῖα.

Olim typus seu tenor vel forma haec observabatur in rogis aut stipendiis militaribus solvendis. Solebant themata seu legiones singulae quarto quovis anno recurrente suas rogas accipere hoc modulo. Hoc primo anno accipiebant strategi hi: Anaticus, Armeniacus, Thracicus. Secundo anno hi: Opsicianus, Bucellarius, Cappadox. Tertio hi: Charsiani, Coloniae, Paphlagoniae. Quarto tandem Thraciae, Macedoniae et Chaldaeae. Recurrebat deinde orbis erogationum ad idem principium, decurrebatque iterum atque iterum easdem vices. Debent strategi mandatum in subditos sibi turmarchas, et hi in subditos sibi drungarocomites edere, ut unumquodque bandum seu vexillum aut cohors habeat suum comodromum seu fabrum ferrarium, ut et sutorem calcearium, singulosque utres bovillos, et binos utres ex aluta, quo fluvios profundos et traiectu difficile facile traiciant; item ut penes se nunquam non habeant instrumenta sua absque ullius defectu, securas puta singulas et dolabras singulas et cultros curvos scalptorios singulos et clavas ligneas. Domesticum quoque scholarum oportet vicario scholarum imperare, ut curet ab uniuscuiusque scholae comite haec ipsa in schola sua prompta et parata haberi. Mandata eadem edet excubitus in suos scribones, et drungarius vigiliae in comites arithmi, et hicanatus in comites sui ordinis.

Ἔσα δεῖ γίνεσθαι, ὅταν ἀπὸ ἐξπεδίτου ἢ μακρᾶς ὁδοπορίας ἐπανέρχεται ὁ βασιλεὺς.

Ἐπανερχομένου τοῦ βασιλέως, τὰ αὐτὰ πάντα γίνεται κατὰ τὴν ὁδὸν, ὅσα ἐν τῇ ἀπιέναι αὐτὸν εἰρήκαμεν. γινομένου αὐτοῦ περὶ Κωνσταντινούπολιν, οἱ ἀπομείναντες ἄρχοντες ἀπαντοῦσιν ἐν τῇ Ῥηγίῳ· ἀλλ' ὁ μὲν τριβοῦνος πραισεντάλιος ὁ ἀπομείνας εἰς παραφυλακὴν τῆς πόλεως ἀπαντᾷ μετὰ μαγτίου, ἤτοι σαγίου, ῥουσέου εὐθύς μετὰ τὸ κατάβα τοῦ Ῥηγίου, καὶ καθήμενος ὁ βασιλεὺς εἰς τὸν ἵππον δέχεται αὐτόν. ὁ δὲ προσκυνεῖ μετὰ τοῦ σαγίου μόνον, καὶ ὀψικεύει αὐτό. οἱ δὲ κόμητες κονιστωριανοὶ καὶ τριβοῦνοι πάντες λευχημονοῦντες κατὰ τὸ αὐτὸ σχῆμα προσκυνοῦσιν καὶ ὀψικεύουσιν. παρίσταται δὲ αὐτοῖς σιλεντιάριος καὶ λέγει· „φύλαρχος παρουσίας, κόμητες συστατήριοι, φύλαρχοι πραιτωρίου.“ ὁ δὲ ἑπαρχος τῆς πόλεως καὶ οἱ ὑπατικοὶ καὶ, ἐὰν εὐρεθῆ, καὶ πατρίκιος ἐμπρὸς τοῦ παλατίου ἴστανται, καὶ ὡς κατέλθῃ τοῦ ἵππου, προσκυνοῦσιν, καὶ δέχεται αὐτοὺς ὁ βασιλεὺς ἀπὸ στόματος· ἐὰν δὲ βούλονται τινες τῶν ἀρχόντων καὶ εἰς Ἡράκλειαν ἀπελθεῖν κάκει δέξασθαι τὸν βασιλέα, καὶ εἰς τοῦτο ἔξεστιν αὐτοῖς. οἱ δὲ συγχλητικοὶ, ἐὰν πεζῇ ἔρ-

6. ΣΧΟΛ. παρουσιαστής.

OBSERVANDA, QUANDO IMPERATOR AB EXPEDITO SEU EXPEDITIONE MILITARE, ALIOVE LONGO ET DIUTURNO ITINERE IN URBEM REVERTATUR.

Redeunte Imperatore, fiunt eadem omnia eodem tenore, quae fieri, eo abeunte, diximus in superioribus. Ubi autem ad Constantinopolin accessit, occurrunt ipsi principes, qui domi manserant, in Rhegio [navali]. Et tribunus quidem praesentalis, qui remanserat in Urbe custodiendae illius causa, occurrit ipsi in mantio seu sago russo, statim ex quo modo Imperator apud Rhegium pedem e navi prolatum in continente posuerit; quem Imperator in equo residens, adorantem in sago solummodo salutatur et obsequentem habet: comites autem consistoriani et tribuni omnes in candidis vestibus adorant eodem omnes modo et obsequuntur, silentiario adstante, qui eos ex ordine sic citat: *Phylarchus parusiae*, [id est tribunus praesentiae aut praesentalis, scilicet procedat Imperatorem adoratum,] tum: *Comites systaterii* seu consistoriani, adoranto scilicet Dominum; tandem: *Phylarchi*, seu tribuni, *praetorii*, nempe officium faciant velim. Praefectus Urbis autem et consulares, et, si qui etiam in Urbe tunc adsint patricii, consistunt coram palatio [Rhegii

Ed.L. 286 χεται ὁ βασιλεὺς εἰς τὸ ἑβδομον, ἀπαντοῦσιν ἐν τῇ ἐκκλη-
 σία τῶν Νηπίων ἐμπρὸς τοῦ μαρτυρίου, καὶ κατέρχεται ὁ
 δεσπότης, καὶ δέχεται αὐτοὺς ἀπὸ στόματος, καὶ εἰσέρχεται
 εἰς τὸ μαρτύριον καὶ εὐχεται. καὶ ὁ μὲν δεσπότης ἀπέρχε-
 Ms. 17. b ται εἰς τὸ ἑβδομον, οἱ δὲ συγκλητικοί, ὅπου βούλονται. εἰ δὲ 5
 πλοῦ ἔρχεται ὁ δεσπότης, ἴστανται πρὸς τῷ αἰγιαλῷ, καὶ ἐξ-
 ἰόντα αὐτὸν τοῦ δρόμονος προσκυνοῦσιν ὡς ἐν Κωνσταντι-
 νουπόλει ὁ ἀπομονεύς, καὶ δέχεται αὐτοὺς ἀπὸ στόματος, καὶ
 θυμικέουσιν μέχρι τῆς πόρτης, καὶ ἐκεῖ μετὰ τῶν ἄλλων ἀρ-
 Β χόντων ἀφίστανται. ἀλλὰ ταῦτα, εἰς ἀπὸ ἐξεδίτου ἔρχεται 10
 ἡ μακρᾶς ὁδοπορίας· ἐπεὶ, εἰς ἀπέλθη εἰς Σαλαμβρίας,
 ἡ Ἡρακλείας, ἡ ὀλίγη πορῶτέρω, καὶ ὀλίγας ἡμέρας ποιή-
 σῃ, καὶ εὐθὺς ὑποστρέψῃ, ὅπου συνετάξαντο οἱ ἄρχοντες,
 ἐκεῖ καὶ δέχονται αὐτόν. εἰ γὰρ ὁ βασιλεὺς ἐκ τοῦ ἑβδόμου
 ἐξῆλθεν καὶ εἰς τὸ ἑβδομον ὑποστρέψει, ἐκεῖ ἀπαντοῦσιν· εἰ 15
 δὲ καὶ βούλεται ὀρθοποδεῖσαι εἰς τὴν πόλιν, ἐκεῖ πάλιν ἀ-
 παντοῦσιν αὐτῷ, οἱ δὲ συγκλητικοί προλαμβάνουσι. καὶ εἰς
 πεζῇ εἰσέρχεται ὁ βασιλεὺς, ἀπαντοῦσιν αὐτῷ ἐν τῷ φόρῳ
 C Θεοδοσίου τῷ καλουμένῳ ταύρῳ, καὶ προσφέρουσιν αὐτῷ

12. ποιήσαι cod. et ed.

nempe], descendenteque ex equo Imperatorem adorant, qui eos benignis verbis salutat. Licet quoque, si quis procerum Heracleam adire ibique cultum suum Imperatori monstrare velit. Quodsi vero per continentem profectus Imperator ad Hebdomum appuerit, conveniunt senatores in ecclesiam innocentium puerorum Bethleemitarum, ibique coram martyreo [seu tymbo illorum martyrum memoriae sacro] ipsi occurrunt; quos Imperator benigno alloquio excipit, eoque facto, in martyreum intrat, et preces ad Deum fundit. Et ipse quidem deinceps abit in Hebdomum [seu palatium tribunal Hebdomi dictum]: senatorii autem abeunt, quo voluerit. Si navi [in Hebdomum] appellit, stant in litore, et exeuntem e dromone adorant, quemadmodum, qui in Urbe remansit, apomoneus seu vicarius regius, ipsa in Urbe facit; quos Imperator humanis verbis appellat; ipsi autem porro pergenti obsequuntur Imperatori usque ad portam tribunalis, ubi cum ceteris proceribus, [qui cum ipso ab expeditione redeunt.] eum mittunt. Et hic quidem tenetur modus, quando Dominus ab expeditione aut itinere longinquo redit. Quodsi vero tantum ad Selymbriar, aut Heracleam, aut paulo ulterius excesserit, et paucos tantummodo dies ibi egerit citoque redeat, occurrunt ipsi proceres ibi loci, ubi ei vale paulo ante dixerant. Ex. c. si in Hebdomo deseruerit eos Imperator, redit iterum in Hebdomum, adeoque ibi quoque occurrunt ipsi proceres. Quod si vero deflectere noluerit Imperator, sed recta potius via in Urbem contendat, coeunt quidem proceres in eundem locum; senatorii autem in Urbem praeventunt salutandi Domini causa. Si ab terrestre qua-

στεφάνους, ἕνα μὲν χρυσοῦν, ἄλλους δὲ ἀπὸ δαφνῶν· ὁ δὲ βασιλεὺς ἀντιδίδωσιν αὐτοῖς νομίσματα ὑπὲρ τοῦ χρυσοῦ στεφάνου, ὥστε μὴ ζημίαν αὐτοὺς ὑπομῆναι. εἰ δὲ ἀπὸ Ἀσίας, ἢ Βιθυνίας, ἢ Περσικοῦ πολέμου ἐπανέρχεται ὁ βασιλεὺς, ὁ ἑπαρχος τῆς πόλεως ἀπαντᾷ ἔνθα ἂν συνίδη ὁ βασιλεὺς μεσάλλαγον ποιῆσαι, εἴτε ἐν τῷ Σατύρῳ, εἴτε ἐν τῷ Πολεατικῷ ἢ ἐν Ῥοφηνιανῶς, ἢ ἐν τῇ Ἱερείᾳ· εἰ δὲ θελήσει ὁ βασιλεὺς διὰ τοῦ στρατηγίου ἀνελθεῖν, προλαμβάνουσιν οἱ συγκλητικοὶ εἰς τὸν φόρον τοῦ στρατηγίου, καὶ ἐκ τούτων στεφάνους προσφέρουσιν. εἰ δὲ πλοῦ βούλεται ὄρθο- D ποδῆσαι εἰς τὸ παλάτιον, ἴσταται ἐμπρὸς τῆς σκάλης, καὶ ἔνθα δέχεται κατὰ τὸ ἔθος τὸν ἑπαρχὸν τῆς πόλεως καὶ τὸν ἀπομονέα, καὶ τοὺς στεφάνους προσφέρουσιν αὐτῷ. ἐνδεκάτη τοίνυν τοῦ Ἀυγούστου μηνός, ἡμέρα β', ἔτους 587, εἰσηλ- 15θεν ὁ εὐσεβῆς βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς εἰς Κωνσταντινούπολιν περὶ ὧραν α' διὰ τῆς πόρτης τῶν Χαρισίου, τῶν συγκλητικῶν καὶ τοῦ ἐπαρχοῦ τῆς πόλεως ἐκεῖσε ἀπαντησάντων δίχα Ms. 18. a στεφάνων, καὶ ἔλθων ἐπὶ τὸ δεύτερον ἠῦξάτο ἐν τοῖς Ἀποστόλοις, καὶ ἤψεν κηρούς εἰς τὸ μνήμα τῆς δεσποίνης, καὶ κα-Ed.L. 287 20τῆλθεν ἐπὶ τὸ καπετώλιον. ὥς δὲ εἰσηλθεν εἰς τὴν μέσην, ὑπήντησαν δομέστικοι πρωτίκτωρες, αἱ ἑπτὰ σχολαὶ καὶ μετ'

dam in occidentem expeditione redeat Imperator, occurritur ipsi in foro Theodosii, quod Taurus appellatur, et offerunt ipsi coronas, unam quidem auream, alias autem e lauro. Pro aurea reddit ipsi Imperator aequum in nummis pretium, ne sumtus de suo faciendo damnum passi videantur. Si autem ab Asia Bithyniave, aut Persico bello redeat, occurrit ipsi praefectus Urbis ibi, ubi decreverit Imperator mesallagum facere, [hoc est, e navi egressus tantisper in Asiatico quodam palatio morari, donec vestitum viaticum splendidiore mutaverit]; sive iam in Satyro id fiat, sive in Poleatico, sive in Rufinianis, sive in Hieria. Si porro per strategium ascendere in palatium velit Imperator, praeventunt senatores in forum strategii, et ibi coronas offerunt. Si vero navi recta via invehi in palatium absque diverticulo velit, consistit coram scala seu excensu, et salutat praefectum Urbis et apomoneum seu vicarium regionis; et accipit oblatas sibi coronas. Agedum afferamus exemplum ingressus regii in Urbem. Undecimo nempe die Augusti mensis, feria secunda, anno mundi 6033, intrabat pius Imperator Iustinianus in Constantinopolin circa horam primam per portam monasterii Charisiae, ubi praefectus Urbis et senatorii ipsi, sed absque coronis, occurrebant. Inde abiens ad deuterum preces faciebat in aede SS. Apostolorum, et accendebat cereos in conditorio Despoenae seu Dominae nostrae beatae Virginis. Inde descendebat in Capitolium. In mesen deinceps, id est mediam, viam sic dictam, delato ipsi occurrebant domestici pro-

αὐτοὺς τριβούνοι καὶ κόμητες, πάντες μετὰ λευκῶν χλαυιδίων καὶ κηρῶν δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ ἰστάμενοι, καὶ μετ' αὐτοὺς μαγιστριανοὶ, φαρμικήσιοι, τάξις τῶν ἐπάρχων καὶ τοῦ ἐπάρχου, ἀργυροπράται καὶ πάντες πραγματευταί, καὶ πᾶν σύστημα, καὶ ἀπλῶς ἀπὸ τοῦ καπιτωλίου μέχρι τῆς χαλκῆς τοῦ Β παλατίου πάντα ἐπεπλήρωτο, ὥστε μόλις προβαίνειν τὸν ἱππὸν τοῦ βασιλέως. ὡς δὲ εἰσεῖη τὴν χαλκὴν ὁ βασιλεὺς, ἔστη ὁ ἀδμισσιωνάλιος, ἔχων τὸν πρωτίκτωρα καὶ τὸν θριαμβευτὴν, καὶ ἔκραξεν τὸ θριαμβευτάλιον. οὕτω γὰρ συνείδεν γενέσθαι ὁ μάγιστρος διὰ τὸ μὴ εἰσέρχεσθαι τὸν βασιλέα διὰ τῆς χρυσοῦς πόρτης. πάντες δὲ οἱ ἄρχοντες καὶ πατρικιοὶ πεζεύοντες ἀπὸ τῶν Ἀποστόλων ἐδρηγύευσαν, καὶ οἱ κουβικουλάριοι πεζεύοντες ἠκολούθησαν.

Ἡ ἀπὸ τοῦ φοσσάτου μετὰ νίκης ἐπάνοδος Βασιλείου τοῦ φιλοχρίστου βασιλέως ἀπὸ Τεφρικῆς καὶ Γερμανικίας. 15

Τοῦ βασιλέως ἐπανελθόντος μετὰ νίκης ἀπὸ τοῦ πολέμου Τεφρικῆς καὶ Γερμανικίας, διεπέρασεν ἐπὶ τὰ Ἱέρια ἐν τῷ ἑβδόμῳ, ὑπαντησάσης αὐτῷ ἐκεῖσε ἀπάσης ἡλικίας τῶν τῆς πόλεως μετὰ στεφάνων τῶν ἐξ ἀνδρῶν καὶ ῥόδων κατεσκευασμένων. ὡσαύτως καὶ ἡ σύγκλητος πᾶσα ἡ ἐν τῇ 20

17. ΣΧΟΛ. ἱερίας.

teectores et septem scholae; post eos tribuni et comites, omnes in candidis tunicis et cereos gestantes, seriatim ad dextram plateae sinistramque stantes; post eos magistriani, fabricenses, ordo seu apparitio praefectorum [nempe praetiorum], et praefecti [Urbis], aurifabri et omnes negotiantes, omne corpus aut collegium; verbo, a Capitolio inde usque ad chalcen palatii [portam] plena hominum erant omnia, adeo ut vix gressum promovere posset equus Imperatoris. In chalcen tandem ut venerat, offendebat ibi stantem admissionalcm, qui eum titulo protectoris et triumphatoris excipiebat, et clara voce carmen triumphale [Io triumphe] canebat. Ita nempe ordinaverat magister, ut fieret, propterea quod Imperator per auream portam ingressus non fuisset. Omnes autem archontes et patricii pedibus euntes stipaverant Imperatoris latera a SS. Apostolis inde; cubicularii vero, etiam pedites, obsecuti fuerant.

VICTORIOSUS E CASTRIS APUD TEPHRICEN ET GERMANICIAM REDITUS
BASILII CHRISTUM AMANTIS IMPERATORIS.

Imperator cum victoria in Urbem rediens e bellica adversus Tephricen et Germanicam expeditione traiciebat ex Asiatico palatio Hieriae in Hebdomum, ubi omnis actas urbana ipsi occurrebat cum corollis e rosis aliisque floribus consertis. Ibidem quoque exoipie-

σάβει εκείσε αὐτὸν ἐδέξατο, καὶ ὁ βασιλεὺς ἀπὸ στόματος αὐτοῦ ἐδέξατο. εἰσελθὼν δὲ καὶ εὐξάμενος ἐν τῇ τοῦ προ-
 D
 δρόμου ναῷ τῇ ἐν τῇ ἐβδόμῃ, ἄψας κηρούς ἐξῆλθεν, καὶ
 βαλὼν σκαραμαγγίον τριβλάτιον, ἅμα νιῷ Κωνσταντίνῳ τῷ
 5 νέῳ ἱππεύσαιτες ἦλθον ἐν τῷ ναῷ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου Ms. 18. b
 τῶν Ἀβραμιτῶν, προηγουμένης πάσης τῆς συγκλήτου καὶ τοῦ
 λαοῦ τῆς πόλεως ἅμα καὶ φλαμούλων τινῶν λιτῶν, καὶ κα-
 ταβάντες τῶν ἱππων εἰσῆλθον εἰς τὸν ναὸν τῆς Θεοτόκου,
 εὐξάμενοι καὶ ἄψαντες κηρούς, ἐκαθέσθησαν μικρόν· ὁ δὲ
 10 ἔπαρχος τῆς πόλεως προητοιμάσατο καταστέψας τὴν πόλιν
 ἀπὸ τῆς χρυσῆς πόρτης μέχρι τῆς χαλκῆς ἀπὸ δάφνης καὶ
 δενδρολιβάνου καὶ μερσύνης καὶ ῥόδων καὶ λοιπῶν ἀνθέων, Ed. L. 288
 ἀλλὰ γε καὶ ἀπὸ σκαραμαγγίων διαφόρων καὶ σενδῆς καὶ πο-
 λυκανδήλων· ὡσαύτως καὶ ἡ γῆ πᾶσα φιλοκαληθεῖσα κατέ-
 15 Ἵστρωτο ἄνθεσιν· ἐν δὲ τῷ λιβαδίῳ τῷ ἔξω τῆς χρυσῆς πόρ-
 τῆς ἐπήγησαν τένται, καὶ διεπέρασαν ἀπὸ Ἱερείας ἐκεῖσε ταύς
 εὐγενεῖς καὶ ἐμφανεῖς τῶν αἰχμαλώτων Ἀγαρηῶν καὶ τὰ
 ἐξαιρετὰ τῶν λαφύρων τοῦ πολέμου, φλαμούλων τε καὶ ἀρ-
 μιάτων, καὶ ἐν ταῖς τέντεσιν ἔνδον ἀποτεθέντα διηρόθησαν,

15. ΣΧΟΛ. Ἰστίον, διὲ δίκην νυμφικῶν πασιτάδων ἢν κατε-
 σκευασμένη ἢ πόλις.

bat ipsum omnis in Urbe praesens senatus; quos quum benignis ver-
 bis salutasset Imperator, intrabat in aedem S. Ioannis praecursoris,
 quae in Hebdomo est, et post peractas ibi preces accensosque cere-
 os egressus induebat scaramangium triblatteum, et conscenso equo,
 abibat cum Constantino filio iuniore, [qui expeditionis comes fuerat,]
 pariter equitante, in templum sanctissimae Deigenitricis in mona-
 sterio Abramitarum, praeeunte toto senatu et populo urbano cum
 flamulis quibusdam puris seu purpura non praetextatis. Apud illam
 aedem descendebant ex equis ambo, pater et filius, intrabant in
 dictum Deigenitricis templum, et post peractas ibi preces accensos-
 que cereos desidebant in eo paulisper, donec spolia hostibus ere-
 pta in Urbem magnifice exornatam praecessissent. Curaverat enim
 praefectus Urbis domos illarum platearum, per quas pompae trans-
 eundum erat, id est ab aurea inde porta usque ad aeneam palatii,
 non tantum lauro, rosmarino, myrto, rosis aliisque floribus, sed
 et scaramangiis variorum colorum et pannis sendes et polycande-
 lis comtas atque illustratas esse. Neque domus tantum ornatae e-
 rant, sed et omne platearum pavementum verrendo prius mundatum
 fuerat atque deinceps floribus consitum. In tentoria vero, quae
 fixa fuerant in eo prato, quod ante portam auream est, translati
 fuerant e palatio Hieriae nobiliores atque illustriores captivi Agareni
 et delecta praestantiora spolia bellica, ut flamula et arma, ibique
 deposita primum, et deinceps partim captivi ordinati in processio-

καὶ διήλθον ἐν τῇ μέσῃ θριαμβευόμενα ἀπὸ τῆς χρυσῆς πόρτης ἕως τῆς χαλκῆς τοῦ παλατίου, ἀνοίγεισης τότε τῆς μέσης καὶ μεγάλης χρυσῆς πόρτης. μετὰ δὲ τὸ τὰ λάφρα διελθεῖν ἀναστάντες οἱ δεσπόται καὶ ἐκβαλόντες τὰ σκαρμάγια, ἐφόρεσαν ὁ μὲν αὐτοκράτωρ καὶ μέγας βασιλεὺς ἱμάτιον ἐπιλώρικον χρυσοῦφαντον διόλου καγκελωτὸν διὰ μαργαριτῶν, καὶ ἐν ταῖς ὄρναις ἡμφιεσμένον διὰ μαργαριτῶν τελείων, ζωσάμενος καὶ σπαδίον ζωστίκιον, φορέσας καὶ διάδημα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ καισαρίκιον· ὁ δὲ υἱὸς αὐτοῦ Κωνσταντῖνος ἐφόρεσε κλιβάνιον χρυσοῦν καὶ σπαδίον ζωστίκιον, ποδόφυλά τε χρυσᾶ, καὶ ἐν τῇ χειρὶ ἔλαβε λόγγην χρυσᾶν διὰ μαργαριτῶν ἡμφιεσμένην. ἐπὶ δὲ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ἐφόρεσεν φακιδόλιον δίκην προπολώματος, λευκὸν χρυσοῦφαντον, ἔχων ἐπὶ τοῦ μετώπου ὁμοίωμα στεφάνου χρυσοῦφαντου. ἐπέβησαν δὲ ἀμφότεροι ἵπνεύσαντες ἐν ἵπποις λευκοῖς ἔστρωμμένοις χιῶμασιν διαλίθοις. ἐν ᾧ ἔστησαν ἔφιπποι δεξιόμενοι τοὺς δημάρχους καὶ τὰ δύο μέρη, φορούντων αὐτῶν δημωτῶν καμίσια καὶ στεφάνια σημεντέϊνα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῶν, ἐν δὲ τοῖς τραχήλοις αὐτῶν ἕτερα στεφάνια ἀπὸ ῥόδων καὶ ἀνθέων κατεσκευασμένα, ταῖς δὲ χερσὶν ἐγ-

8. ΣΧΟΛ. Ἰστέον, ὅτι ὁ χιτῶν οὗτος λέγεται ὁ ῥοδόβοτρυς.

nem, partim spolia inter baiulos, qui ea in Urbem, triumphale spectaculum, ferrent, distributa fuerant. Itaque per medias aureae portae valvas, quae in gratiam istius solennis actus aperiebantur, intrabant ea in Urbem, et pergebant usque ad chalcem. Postquam ergo spolia cum captivis in triumphali pompa in Urbem intrassent, surgebant laudati supra Domini e templo S. Deigenitricis, et induebant, sui quidem iuris et magnus Imperator, Basilius, vestimentum loratum auro pertextum et ubique filis margaritarum cancellatum, et in oris praecipue praetextatum filis margaritarum plenae et primae magnitudinis: accingebatque sibi spatham e cingulo dependentem, et imponebat capiti diadema, quale caesaricum appellari solet, Constantinus autem, eius filius, gestabat clibanium seu loricae auream, et spatham e cingulo dependentem, et podopsela seu circulos pedum aureos; in manu tenebat hastam auream margaritis amictam; in capite gerebat tiaram, ad modum propolomatis seu ornatus turriti capitis muliebris, compositam, candidam, auro intertextam, habentem in fronte aliquid coronae simile auro intertextae. Ambo equis singulis inequitabant candidis, quibus stragulae gemmis conspicuae intratae fuerant. Super talibus equis et in eo paratu consistentes excipiebant primo loco demarchos seu factionum praefectos et ipsas ambas factiones apud ipsum protinus Abramitarum monasterium. Gestabant factiones camisia, et in capite infulas e segmentis confectas, et in collo consertas e rosis aliisque flo-

χείρια βασιζόντων· τῶν δὲ δημάρχων φορούντων τὰ νικη-
 τικὰ αὐτῶν σαγία, καὶ τῶν ἀρχόντων αὐτῶν καμίσια καὶ
 χλανίδια. ἐν οἷς ἐξεφωνήθη ἐν πρώτοις οὕτως· „δόξα Θεῷ D
 τῷ ἀποδόντι ἡμῖν μετὰ νίκης τοὺς ἰδίους δεσπότας· δόξα
 5 Θεῷ τῷ μεγαλύναντι ὑμᾶς, αὐτοκράτορες Ῥωμαίων· δόξα
 σοί, παναγία τριάς, ὅτι εἶδομεν νικήσαντας τοὺς ἰδίους δε-
 σπότας καλῶς ἤλθετε νικήσαντες, ἀνδριώτατοι δεσπῶται.” καὶ
 λοιπὰ ἐπευφημήθησαν νικητικὰ, καὶ ἀπελατικοὶ στρατηγικοὶ Ed. L. 289
 ἐλέχθησαν, ἐμπροσθεν περιπατούντων τῶν δύο μερῶν. ἀπὸ
 10 δὲ τῶν Ἀβραμιτῶν ἐλθόντες ἐν τῇ χρυσοῦ πόρτῃ, ὡς εἶπο-
 μεν, ἀνοίγεισθε αὐτοὺς, ἔστησαν πρὸ τῆς εἰσόδου αὐτῆς ἐν-
 φημησθέντες ὁμοίως. δεξιόμενοι ἐκεῖσε τὸν ἑπαρχὸν τῆς πό-
 λεως καὶ τὸν ἀπομονέα, οἵτινες πεσόντες προσεκύνησαν, καὶ
 προσήνεγκαν τῷ αὐτοκράτορι στέφανον χρυσοῦν κατὰ τὸν πα-
 15 λαιὸν τύπον, καὶ ἑτέρον ἀπὸ δαφνῶν, ὡς τῆς νίκης σύμβο-
 λα· ἔλαβον δὲ οἱ αὐτοὶ παρὰ τοῦ βασιλέως νομίματα χά-
 ραγμα τὴν τιμὴν, καὶ πλείω, τοῦ χρυσοῦ στεφάνου. τῶν δὲ B
 μερῶν πληρωσάντων, εἰσῆλθον τὴν χρυσοῦν μεγάλην πόρταν
 δηρυγνόμενοι, καὶ ἦλθον ἐν τῷ σίγματι, καὶ διὰ τῶν ἀρι-
 20 στερῶν ἐν τῷ ἑξακονίῳ καὶ ξηρολόφῳ, ἀντίκα τὸν βῶν καὶ

ribus corollas, in manibus manucciola. Factionum magistri gere-
 bant saga sua victorialia, seu quibus utuntur victoriam in ludis
 circensibus adepti; archontes tandem seu duces militares ab expe-
 ditione reduces gerebant camisia et tunicas. Acclamations, qui-
 bus Imperatorem excipiebant, primae erant hae: *Laus Deo, qui*
nobis Dominos nostros cum victoria restituit; laus Deo magnificanti
vos, Imperatores Romanorum; laus tibi, sanctissima trinitas, pro-
pterea quod victoriosos videmus nostros Dominos; beneveneritis
victores, fortissimi Domini. Reliquas mitto faustas acclamations
 victoriales, et apelatica strategica seu prosecutoria ducalia [vel hy-
 mnos, quibus victores Imperatores militares prosequi mos est], et
 quos praecedentes coram Dominis ambae factiones a monasterio
 Abramitarum inde usque ad auream portam recitabant. Coram au-
 rea vero porta, quae, ut diximus, aperta ipsorum intromittendorum
 causa fuerat, subsistebant sub faustis acclamationibus excipientes
 praefectum Urbis et apomoneum seu vicarium regium, qui humi
 procedentes primum adorabant, et dein offerebant seniori summo
 Imperatori auream coronam secundum veterem ritum aliasque lauro
 factas, ut victoriae indices. Hi pro aurea corona nummos aureos ab
 Imperatore accipiebant non tantum aequantes et compensan'es, sed
 etiam excedentes impensi auri pretium. Post absolutas factionum
 faustas acclamations intrabant Domini per magnas aureae portae
 valvas, et abibant porro, stipati a proceribus, ad sigma, et dein
 conversi ad sinistram in hexacionium, in xerolophum, bovem, ca-
 pitolium, philadelphium, taurum, artopolium et forum. In forum.

τὸ καπετώλιον, φιλαδελφίῳ τε καὶ ταύρω, ἀρτοποιίῳ τε καὶ τῷ φόρῳ. ἐπὶ δὲ τοῦ φόρου ἐλθόντες κατέβησαν τῶν ἵππων, καὶ εἰσῆλθον εἰς τὸν ναὸν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, προσεπατήσαντος αὐτοὺς ἐκεῖσε τοῦ πατριάρχου μετὰ λιτῆς τῆς μεγάλης ἐκκλησίας. ἐν ᾧ λαβόντες κηρὸς παρὰ τοῦ πραι-
Ms. 19. b ποσίτου καὶ εὐξάμενοι, ἐξελθόντες καὶ ἐκβαλόντες τὰ στρατη-
 γικὰ, ἐφόρεσαν διβητήσια τριβλάτια καὶ χλαμύδας χρυσοῦ-
 τῶν φάντους καὶ καμπάγια, καὶ στεφθέντες διῆλθον τὴν μέσην τοῦ φόρου, ἰσταμένων καὶ προπορευομένων ἔμπροσθεν αὐ-
 τῶν τῶν σκευῶν, λαβούρων, σίγγων καὶ βάνδων καὶ τῶν με-
 γάλων σκῆπτρων καὶ τῶν χρυσῶν φλαμούλων καὶ τοῦ τιμίου σταυροῦ τοῦ μεγάλου τε καὶ διαλίθου, καὶ διελθόντες τὴν μέσην ἕως τοῦ μιλίου εἰσῆλθον διὰ τοῦ ἐμβόλου τοῦ μιλίου εἰς τὸ ὠρολόγιον, καὶ ἀπέθεντο τὰ στέμματα ἐν τῷ ἔνδον τῆς ὥραιας πύλης μηταωρίῳ, καὶ εἰσῆλθον ἐν τῷ νάρθηκι εὐξάμενοι με-
 τὰ κηρῶν εἰς τὴν μέσην ἀγίαν πύλην, εἰσοδεύσαντες μετὰ
 τοῦ πατριάρχου, καὶ τὰ λοιπὰ τῆς θείας λειτουργίας, καὶ ἡ εἰσοδος ἡ πρὸς τὸ παλάτιον ἐτελέσθησαν καθ' ὃν τρόπον ἐν ταῖς ἔμπροσθεν προελεύσεσιν· προετέθη δὲ καὶ κλητώριον μέγιστον ἐν τῷ Ἰουστινιανοῦ τρικλίνῳ, καὶ εὐφρανθέντες
 δεδώκασιν πῦσιν τοῖς τῆς συγκλήτου βεστομιλιαρήσια. ἰστέ-

2. ΣΧΟΛ. Ἰστίον, ὅτι ἐν τοῖς ἔξονομασθεῖσι τόποις δοχαὶ τῶν μερῶν καὶ εὐφημίαι γίνονται.

autem ut venerant, descendebant ex equis, et intrabant in templum sanctissimae Deigenitricis, occurrente ibi patriarcha cum toto ordine magnae ecclesiae ad modum supplicantium procedente. In isto templo accendebant Domini cereos a praeposito traditos, et peractis precibus, exhibant, exuebant vestimenta, qualia hactenus gestaverant, militaribus Imperatoribus congrua, et induebant contra diabetes triblattia et chlamydes auro intextas et campagia; et sic porro, praecedentibus coram ipsis sacris vasis, labaris, signis, bandis, magnis sceptris, aureis flamulis et venerabili cruce, quae magnitudine gemmarumque numero spectabilis est, traiecto medio foro, procedebant usque ad milium; per cuius porticum ingressi in horologium, deponebant infulas et coronas in metatorio, quod est intra formosam portam [magnae ecclesiae seu S. Sophiae], et intrabant in narthecem, peragebant preces cum cereis apud mediam sacrarum portarum, intrabant deinceps in bema cum patriarcha, et sic porro reliqua divini officii et ingressus in palatium peragebantur eodem modo, quo peragi solent in solennibus formalibus processionibus. In fine exponebantur dapes, et fiebat convivium maximum in magno Iustiniani triclinio, eaque finita hilaritate, donabant Domini senatui vestes et miliaroesia. Adhuc notandum, cerimonialem quidem apparationem et mundationem Urbis opus fuisse praefecti Urbis: or-

ον δὲ, ὅτι τὴν μὲν κατάστασιν τῆς πόλεως καὶ φιλοκαλίαν ἡτοιμάσατο ὁ ἑπαρχος, τὴν δὲ τῆς προελεύσεως τάξιν καὶ ἀπαντὴν τῆς συγκλήτου καὶ τῶν μερῶν τὰς ἐπινικίους φωνὰς καὶ προόδους καὶ τῶν δοχῶν τὰς τοποθεσίας ὁ πραιπόσιτος διορίσατο, ὑπουργούντων αὐτῷ τοῦ τε τῆς καταστάσεως καὶ τῶν σιλεντιαρίων καὶ τοῦ κουβουκλείου παντός. ὁ τοίνυν ἐναπομείνας μετὰ τοῦ μαγίστρου καὶ τοῦ ἐπάρχου, ὁ καὶ διέπων τὴν ἐκ προσώπου τοῦ βασιλέως δουλείας ἀρχὴν Βαάνης ἦν, ὁ πατρίκιος πραιπόσιτος καὶ σακελλάριος, καθὼς ἰσὸτὸ παλαιὸν ἐκράτει τοὺς βασιλεῦσιν ἔθος, ἐξερχομένου τοῦ βασιλέως ἐπὶ φοσσάτου τὸν πραιπόσιτον παρεῖν τὴν ἐνυτοῦ ἀρχῆς ἐπικράτειαν, καὶ τῷ μαγίστρῳ καὶ τῷ ἐπάρχῳ τὴν τῆς Β πολιτείας καὶ τοῦ κοινοῦ τὴν διοίκησιν. ἐπανιόντι τοίνυν τῷ βασιλεῖ ἀπὸ τοῦ φοσσάτου ἀντιλήψεις πλείσται καὶ δωρεῶν 15 παροχαὶ πᾶσιν κατὰ τὸ δυνατόν τοῖς τε μετ' αὐτοῦ καὶ τοῖς ἐν τῇ πόλει ἐδίδοντο.

Ἡ ἀπὸ τοῦ φοσσάτου ἐπάνοδος Θεοφίλου βασιλέως, ὅτι ἐνίκησεν Μα. 20. α κατὰ κράτος τοὺς ἀπὸ Κιλικίας, σιγατοπεδέσαντας κατ' αὐτοῦ Ταρσίκας, Μομφουσεσίτας, Ἀδανίτας, Εἰρηνοπολίτας, Ἀναξαρχίτας καὶ λοιποὺς, χιλιάδας κ'. 6

Ἐπανελθόντος τοίνυν Θεοφίλου τοῦ βασιλέως ἀπὸ τοῦ

dinationem vero processionis et occursum senatus et factionum clamores triumphales atque processus et loca receptionum a praeposito constituta fuisse, cui eam in rem cerimoniarium et silentiarium totumque cubiculum adiutrices manus praestabant et mandata perficiebant. Regius vicarius, qui Imperatore in Orientem ea vice praefecto, una cum magistro et praefecto Urbis in Urbe manserat et loco Imperatoris imperium, sed ut subditus, administraverat, is Baanes erat, patricius, praepositus sacellarius; idque ex antiquo Imperatorum more, qui in castra exeuntes praeposito quidem administrationem imperii sui permittebant et commendabant, magistro autem et praefecto Urbis curam civilis regiminis et rerum communium. Reduce in hunc modum e castris facto Imperatore, contingebant largitiones plurimae, et, prout eius fieri poterat, impertiebantur dona et praemia tam illis, qui expeditioni cum ipso interfuisent, quam qui domi seu in Urbe mansissent.

REDITUS E FOSSATO THEOPHILI IMPERATORIS, QUUM SARACENORUM CILICUM, QUI E TARSO, E MOPSUESTIA, EX ADANA, EX IRENOPOLI, EX ANAZARBO ET ALIUNDE ADVERSUS IPSUM COIVERANT. ET CONSURREXERANT VALIDA MANU, VICINTI MILLIA CECIDISSET.

Rediens itaque Theophilus e bello, quod ipsi cum Agarenis in Cilicia fuerat, intrabat in Urbem hoc modo. Ut pervenerat in p-

πολέμου τῶν ἀπὸ Κιλικίας κατ' αὐτοῦ στρατοπεδευσάντων Ἀγαρηῶν, ἐγένετο ἡ πρὸς τὴν βασιλεύουσαν πόλιν εἰσοδος αὐτοῦ τοιαύτη. φθάσαντος αὐτοῦ ἐν τῇ Ἱερείᾳ, ἐξῆλθεν ἡ αὐγούστα ἀπὸ τῆς πόλεως καὶ ὁ διέπων σὺν τῷ μαγίστρῳ καὶ τῷ ἐπάρχῳ τῆς πόλεως, καὶ ἡ ἐν τῇ πόλει σύγκλητος ἅ-5 πασα, παρεύσαντες τοὺς τῶν ταγμάτων ἐξάρχους εἰς φυλακὴν τῆς πόλεως. καὶ ἡ μὲν σύγκλητος ὑπήντησαν τῷ βασιλεῖ ὡς ἀπὸ διαστήματος μικροῦ πρὸ τοῦ φθάσαι εἰς τὸ παλάτιον, καὶ πεσόντες προσεκύνησαν· ἡ δὲ αὐγούστα ἔνδον τοῦ καγκέλλου τοῦ χαμαιτρικλίνου τοῦτον ὑπήντησεν ἀποβάντι τοῦτο Ἰππου, καὶ προσκυνήσασα τοῦτον ἠσπάσατο· ὁ δὲ βασιλεὺς διορίσατο ὡς ἐπὶ προκένσου τὴν σύγκλητον διάγειν σὺν αὐτῷ ἐν τῇ Ἱερείᾳ μέχρις ἡμερῶν ἑπτὰ, ὅπως καὶ οἱ δέσμοι τοῦν αἰχμαλώτων Ἀγαρηῶν φθάσωσιν. ἐκέλευσε δὲ καὶ τὰς γυναῖκας τῶν συγκλητικῶν ἐξελθούσας τῆς πόλεως διάγειν 15 σὺν τῇ αὐγούστῃ ἐκεῖσε. μετὰ δὲ τὴν ἐβδόμην ἡμέραν ἀπὸ πλεύσας τῶν ἐκεῖσε ἦλθεν εἰς τὸν ἅγιον Μάμαντα, καὶ ἐποίησεν ἅμα τῇ συγκλήτῳ ἡμέρας γ'. ἀπὸ δὲ τῶν ἐκεῖσε δια-
 Ed. L. 291 πλεύσας ἐφθασεν ἐν βλαχέρναις, καὶ ἐξελθὼν τοῦ δρόμου τοῦ ἐπιβῆς Ἰππῶ διὰ τοῦ ἔξω τείχους ἦλθεν εἰς τὴν προετοιμα-20 σθεῖσαν κύρτην ἐν τῷ λιβαδίῳ τοῦ κομβινοστασίου. ἐφθα-

latium Hieriae, exhibant ad ipsum ex Urbe Augusta et diepon seu vicarius regni per Imperatoris absentiam administrator et magister et praefectus Urbis et totus, qui tum in Urbe aderat, senatus, relictis intus exarchis seu praefectis tagmatum pro Urbis custodia. Et senatus quidem, ut parum aberat Imperator a palatio, humi procidens adorabat eum; Augusta vero occurrebat ipsi, ut modo ex equo descenderat, intra cancellum chamaetriclinii seu triclinii humilis et solo proximi, et adorans ipsum cum osculo beneventabat. Imperator dein mandabat, ut senatus secum in Hieria seu Hieriae palatio, velut in processu seu rusticatione suburbana, in septiduum ageret, donec Agarenorum bello captorum numerus compedibus illigatus advenisset; et ut senatorum uxores ex Urbe eodem convenirent Augustaeque sodalium praestarent. Quo facto, septimo die post excedebat ex Hieria, et transferebat se per fretum in navi ad S. Mamantis palatium, in quo triduum cum senatu exigebat. Inde rursus enavigans appellebat ad blachernas; egressusque dromone inscendebat in equum; in quo intra murum exteriorem provehebatur equitans versus magnam auream portam; in cuius vicinia descendens equo intrabat in cortem sibi praeparatam in prato combinostasii [seu stationis combinationum circensium], donec captivi et spolia a militibus triumphantibus in Urbem introducta essent. Eodem ipso nempe die ad Chrysopolin venerant, qui captivos ducebant, impositoque in naves eum in locum traiecerant, in quo Imperator tum

σαν δὲ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ· καὶ οἱ τοὺς δεσμίους φέροντες ἐν Χρυσόπολει, καὶ βαλόντες αὐτοὺς εἰς πλοῖα, διεπέρασαν αὐτοὺς ἐνθα καὶ ὁ βασιλεὺς παρῆν· ὁ δὲ τῆς πόλεως ἑπαρχος ἦν Ms. 20. b προετοιμάσας καὶ καταστέψας τὴν πόλιν δίκην νυμφικῶν Σπασιδῶν ἀπὸ σκαραμαγγίων διαφόρων καὶ σενδῆς καὶ ἀργύρου πολυφύτων τε καὶ ἀνθέων καὶ ῥόδων ποικίλων ἀπὸ τῆς χρυσοῦς πόρτης μέχρι τῆς χαλκῆς, καὶ διελόντες οἱ τῶν τάξεων ἰδίᾳ καὶ χωρὶς κατὰ τάξιν τοὺς δεσμίους, τὰ λάφυρα, τὰ ἄρματα, ἐθριάμβευσαν μέσον τῆς πόλεως. μετὰ ταῦ-
10τα δὲ ἀναστὰς ὁ βασιλεὺς, ἐφόρεσεν χιτῶνα χρυσοῦφαντον ἐπιλώρικον τὸν ῥοδόβοτρυ, ζωσάμενος καὶ σπαθίον, βαλὼν καὶ τιάραν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ. ἐπέβη δὲ ἔππῳ λευκῷ ἐστρωμένῳ χιῶματι διαλίθῳ, λαβὼν ἐν τῇ δεξιᾷ χειρὶ σκήπτρον. ὁ δὲ καῖσαρ ἐφόρεσεν χρυσοῦν κλιβάνιον σὺν μαν-
15κελλίων καὶ ποδοπέλλων καὶ αὐτῶν χρυσοῦν, βαλὼν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ καὶ κασίδα σὺν περικεφαλαίᾳ χρυσοῦ, ζωσάμενος καὶ σπαθίον, ἐπιβὰς καὶ αὐτὸς ἔππῳ ὁμοίως λευκῷ σὺν χιῶματι διαλίθῳ. ἔλαβεν δὲ καὶ τῇ χειρὶ λόγχην χρυσοῦν· **C**
20μικρὸν δὲ τῆς πόρτης πεφθᾶκὸς κατέβη τοῦ ἔππου ὁ βασι-
 λεὺς, καὶ ἔπεσεν πρὸς ἀνατολὰς προσκυνήσας τρίτον. εἶθ' οὕτως ἀναστὰς ἐπέβη τῷ ἔππῳ. καὶ εἰσερχομένῳ αὐτῷ τὴν

12. ΣΧΟΛ. τούφαν.

agebat, ut diximus. Hos itaque ethaec suas in classes diremta taxo-
 tae seu milites praesidiarii captivos et spolia et arma introducebant
 triumphantes mediam in Urbem, quam praefectus Urbis antea curave-
 rat ad instar thalamosum genialium variis scaramangiis, pannis sendes,
 argento, candelabris multas lampades sustinentibus, rosis aliisque va-
 riorum colorum floribus indui, coronari et illustrari. Militibus in
 triumpho Urbem ingressis, exsurgebat Imperator e corte, indutus tu-
 nica auro pertexta, loros habente, qualem rhodobotrya [seu rosu-
 veam] appellant, spatham ad latus habens e cingulo dependentem, et
 in capite tiaram seu, ut vulgari sermone appellant, tufam; eoque
 in apparatu inscendebat in equum candidum, cui phalerae stragulae
 et gemmatae de cervicibus et dorso dependebant, in quo pro-
 vehebatur, dextra manu sceptrum gerens. Qui ad latus ipsi equita-
 bat Caesar, [Alexius Moseli, gener eius,] etiam in equo candido gem-
 matis phaleris illustri, gerebat corpore lorica aurea, armillas au-
 reas in manibus, podopsella seu genualia aurea in cruribus, in ca-
 pite cassidem cum capitali seu redimiculo aureo, ad latus spatham,
 et in dextra manu hastam auream. Ad exiguam ab aurea porta distantiam delatus descendebat Imperator ex equo, procidebat
 humi, vultu ad orientem converso, et adorabat Deum ter. Deinde
 resurgens rursus conscendebat equum, et sic tandem intrabat in auream portam. Per cuius magnas medias valvas intranti offerebant.

μεγάλην χρυσῆν πόρταν, προσήνεγκαν αὐτῷ ὁ μάγιστρος καὶ ὁ διεπών καὶ ὁ ἑπαρχος τῆς πόλεως χρυσοῦν στέφανον κατεσκευασμένον ἐκ λίθων τιμίων καὶ μαργάρων πολυτίμων, ὃν καὶ λαβόμενος ὁ βασιλεὺς, ἐφόρεσεν αὐτὸν ἐπὶ τοῦ δεξιῷ βραχίονος, καὶ εὐθὺς τὰ μέρη αὐτὸν ὑπήνεγκαν ἔμπροσθεν, ὡς ἐπὶ ἑορτασίμου προκέενου, εὐφημοῦντες ἐπινίκια. καὶ θεωθεύσας ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε διὰ τοῦ σίγματος καὶ τῆς πρὸς τὸν ἅγιον Μωάκιον μέχρι τοῦ μιλίου. ἐν ᾧ μιλίῳ ἀπέβησαν τῶν ἱππῶν οἱ τῆς συγκλήτου καὶ πεζούτους δηρίευσαν ἔμπροσθεν τοῦ βασιλέως ἕως τοῦ φρέατος τῆς ἁγίας Σοφίας. 10 πλὴν οὖν οἱ ἀπὸ τῶν ἔξω συνεισελθόντες τῷ βασιλεῖ ἐν τῇ πόλει, μετὰ χρυσῶν κλιβακίων καὶ σπαθίων καὶ κονταρίων Ed.L. 292 εἰσῆλθον ἔφιπποι, τάξις ἐκάστη ἰδίᾳ καὶ χωρὶς ἔμπροσθεν Ma. 21. αὐτοῦ βασιλέως οἱ πραιπόσιτοι καὶ τὸ κονβούκλιον, χρυσοκλίβανοι. ἔπισθεν δὲ ὡς ἀπὸ ὄργυιῶν : ἔντε πρωτοσπαθάριοι 15 εὐνοῦχοι μετὰ χρυσῶν κλιβακίων καὶ σπαθοβακλίων. ἐν δὲ τῇ χαλκῇ τοῦ παλατίου ἔστη ἔμπροσθεν τῆς πύλης πούλιτον, καὶ εἰς τὸ ἐν μέρος τὸ χρυσοῦν ὄργανον τὸ λεγόμενον πρωτόθυμα, εἰς δὲ τὸ ἕτερον μέρος σέντζον χρυσοῦν καὶ διάλιον, μέσον δὲ τούτων ὁ χρυσοῦς σταυρὸς καὶ διάλιθος 20 Βμέγας. ὁ δὲ βασιλεὺς ἀποβὰς τοῦ ἱπποῦ εἰσῆλθεν διὰ τοῦ

magister et diepon seu vicarius Imperii administrator et praefectus Urbis auream coronam, gemmis et margaritis magni pretii ornatam; quam accipiens dextro suo brachio circumponebat. Et protinus obvolutabant ipsi factiones haud aliter, quam in processionibus dierum festorum fieri solet, accincentes hymnos triumphales. Inde pergente Imperatore per sigma et plateam, quae ad aedem S. Mocii ducit, usque ad milium, descendebant senatores in milio ex equis, et procedebant coram ipso in pedibus ad usque puteum vel cisternam lustralem S. Sophiae. At qui cum Imperatore in Urbem e castris et expeditione redibant, illi aureis cum loricis et spathis et contis seu hastis intrabant equites, ordo quisque seorsim, hoc ordine. Coram Imperatore praecedebant praepositi et ad cubiculum pertinentes in aureis loricis; pone eos autem et pone Imperatorem ad quinque ferme orgyrum distantiam protospatharii eunuchi, itidem cum aureis loricis et spathobacilliis. Ut ergo in ea processione provenerat Imperator ad S. Sophiam, descendebat ex equo, intrabat in templum per aream sancti putei, faciebat ibi preces, factisque, rursus egrediebatur per eandem portam, per quam intraverat, et sic procedebat porro pedes usque ad chalcem. In chalce vel aenea porta palatii stabat coram porta pulpitem, eiusque in una parte aureum organum, protothauma seu miraculum primum et praecipuum dictum; in altera senzum seu scammum, id

φράσας εἰς τὴν ἀγίαν Σοφίαν, καὶ εὐξάμενος ἐξῆλθεν πάλιν
 διὰ τῆς αὐτῆς πύλης, καὶ πεζεύων ἦλθεν ἐν τῇ χαλκῇ, καὶ ἀ-
 νελθὼν κατεσφραγίστατο ἐπὶ τοῦ σέντζου, καὶ ἔκραξαν τὰ μέρη
 „εἰς ἅγιος.“ καὶ καθίσας, προσήνεγκαν αὐτῷ τὸ πολίτευμα τῆς
 ἑπόλεως χρυσοῦς βραχιόλους, καὶ λαβὼν τούτους ὁ βασιλεὺς
 ἐφόρεσεν ἐπὶ τῶν βραχιόνων αὐτοῦ, καὶ ἀπεδέξατο αὐτοὺς
 εὐχαριστῶν, δημηγορήσας ἀφ' ἑαυτοῦ τὰ περὶ τῆς ἐπιτυ-
 χίας τοῦ πολέμου, καὶ πάντες ἐπινικίως αὐτὸν εὐφῆμισαν·
 ἀναστὰς δὲ τοῦ σέντζου ἐπέβη τῷ ἵππῳ, καὶ διῆλθε διὰ τοῦ
 ἱεροῦ διαβατικῶν τοῦ Ἀχιλλέως καὶ τῶν πλαγίων τοῦ Ζευ-
 ζίππου, καὶ ἐξῆλθεν εἰς τὸν ἀσκέπαστον ἵππόδρομον, καὶ ὑ-
 ποκάτω τοῦ καθίσματος εἰσελθὼν κατέβη διὰ τῆς δάφνης εἰς
 τὸν κάτω σκεπαστὸν ἵππόδρομον, καὶ καταβὰς τοῦ ἵππου εἰσ-
 ῆλθεν εἰς τὰ σκῦλα ἐν τῷ παλατίῳ, καὶ ἐγένετο αἴτησις δε-
 ξίμου. καὶ τῇ ἐπαύριον ἐτελέσθη τὸ δεξιμον, καὶ προετέθη-
 σαν ἀντιλήψεις πλεῖστοι ἀναβιβαζόμεναι ἀπὸ τῆς τῶν βασι-
 λικῶν μανδατόρων ἀξίας μέχρι τῆς κυριωνύμου πατρικίότη-
 τος, καὶ δωρεαὶ πλεῖστοι τοῖς πολιτάρχαις, καὶ τὸ πολίτευμα
 παρὰ τοῦ βασιλέως ἐδόθησαν, καὶ ἵππικὰ ἐτελέσθησαν, κα-
 ποκεῖ πάλιν τοὺς δεσμίους καὶ τὰ λάφυρα ἐθριάμβευσαν, ἐφ'
 ἱκανὰς δὲ ἡμέρας ἐκράτησεν ἡ δεξιόσις τῶν δωρεῶν διὰ χει-
 ρῶν τοῦ βασιλέως διδομένων. Ἰστέον δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι πά-

est solium, aureum gemmatum; inter ambo media crux illa ingens
 aurea et gemmata. In hoc pulpitem et in illum thronum eniteba-
 tur Imperator, et stans super solio signabat se crucis signo; quod
 videntes factiones acclamabant: *Unus est sanctus*. Tunc desidenti
 offerebat urbanus magistratus aurea brachialia, quae acceptana ille
 brachiis circumponebat, et dimittebat eos, qui exhibuerant, cum
 gratiarum actione. Dein enarrabat publica oratione non per quae-
 storem, sed ipse, res sibi eo in bello feliciter et ex animi senten-
 tia gestas, gratulationes et fausta omnia omnibus acclamantibus.
 Desurgens tandem de solio, rursus inscendebat in equum; et trans-
 ibat per porticus thermarum Achillis et praeter latera Zeuxippi,
 intrabatque in circum non tectum; ubi ingrediens infra cathiama
 descendebat per daphnem in inferiorem contactum circum, et equo
 relicto, intrabat per scyla in palatium; quo tempore fiebat rogatio
 deximi, quod altero die contingebat; et fiebant gratificationes atque
 promotiones longe plurimae a dignitate regionum mandatorum inde
 usque ad dignitatem patriciatus, cui cyrii seu domini titulus com-
 petit. Accipiebant quoque urbani magistratus et communitas urba-
 na largitiones; peragebantur certamina equestria; et rursus produ-
 cebantur ibidem, in circo puta, captivi atque spolia; et in multos
 dies obtinebat largitio donorum ex augustis manibus venientium.

λιν ἐκ δευτέρου ἐξελθόντος τοῦ αὐτοῦ Θεοφίλου ἐπὶ φουσσά-
 τον, ἐν τῷ ὑποστρέφειν αὐτὸν καὶ μέλλειν τὴν πόλιν εἰσέρ-
 χεσθαι προσέταξεν τοὺς τῆς πόλεως παῖδας ἐξελθεῖν πάντας
 εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ μετὰ τῶν ἐξ ἀνθέων κατασκευασμένων
 στεφάνων, εἰσελθὼν ὁμοίως τοῦ προτέρου σχήματος. 5

Quum altera vice revertens e fossato Theophilus in eo esset, ut Ur-
 bem triumphans ingrederetur, imperabat, ut pueri urbani corollis
 variorum florum ornati sibi occurrerent. In ceteris erat hic alter
 introitus illi priori similis.

ΠΙΝΑΞ ΣΤΗΝ ΘΕΩ

ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ.

- α'. Όσα δεῖ φυλάττειν, καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἀνοίγοντος τοῦ Ed. L. 293
παλατίου, καὶ τῆς καθημερινῆς ἱσταμένης προσελύσεως. Ms. 173.b
- β'. Όσα δεῖ παραφυλάττειν ἐν τῇ προσελύσει τῇ καθ' ἑκάστη
κυριακῇ τελουμένη.
- γ'. Όσα δεῖ παραφυλάττειν, τοῦ βασιλέως προβαλλομένου
δομέστικον τῶν σχολῶν, ἢ στρατηγὸς, ἢ δρουγγάριον
τῶν πλοῦμων, ἢ σακελλάριον, ἢ τοῦ σακελλίου, ἢ λοι-
πὸς ὀφφικιαλίους.
- δ'. Όσα δεῖ παραφυλάττειν ἐπὶ προαγωγῇ βαίκτηρος.
- ε'. Όσα δεῖ παραφυλάττειν ἐπὶ προαγωγῇ συγκέλου.
- ς'. Όσα δεῖ παραφυλάττειν, ὡς τὰ νῦν ἐπιτελεῖται ἢ τοῦ
ἀγίου καὶ μεγάλου Κωνσταντίνου ἐτήσιος μνήμη, καὶ τὰ
ἐγκαίνια τῶν ἰδρυθέντων τιμῶν σταυρῶν ἐν τῷ νέῳ
παλατίῳ τοῦ Βόνου.
- ζ'. Όσα δεῖ παραφυλάττειν ἐν τῇ ἑορτῇ καὶ προσελύσει τῶν
ἀγίων πάντων.

INDEX CAPITUM

LIBRI SECUNDI.

1. Quae oportet observare, quando palatium quotidie reseratur, et quando quotidiana processio fit.
2. Quae oportet observare in processione, quae singulis diebus dominicis instituitur.
3. Observanda, quando Imperator domesticum scholarum aut strategos aut drungarium classis, aut sacellarium, aut sacellio praefectum reliquosve officiales creat.
4. Observanda in promotione rectoris.
5. Observanda in promotione syncelli.
6. Observanda in annua, qualis nunc peragitur, celebratione memoriae Sancti et Magni Constantini, et in encaeniis sanctorum crucium in novo palatio Boni fixarum.
7. Observanda in festo eique adiuncta processione sanctorum omnium.

- η'. Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν τῇ πρώτῃ τοῦ Ἀυγούστου μηνός, τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ σταυροῦ ἐξερχομένου.
- θ'. Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν τῇ ἑορτῇ τῆς κοιμήσεως τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου ἐν βλαχέρναις μηνὶ Ἀυγούστῳ ιε'.
- ι'. Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν τῇ δευτέρῃ τῆς πρώτης ἑβδομάδος, τοῦ βασιλέως δημηγοροῦντος ἐπὶ τοῦ σιλεντίου τῆς μανναύρας.
- ια'. Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν, τῶν τιμίων σταυρῶν μελλόντων δξιῖναι τῇ μέσῃ ἑβδομαδί τῆς ἀγίας μ'.
- ιβ'. Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν, τῶν δεσποτῶν ἀπιόντων λούσασθαι ἐν βλαχέρναις.
- ιγ'. Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν ἐπὶ παγαγῇ κυριακῇ, ἣ ἐν ἄλλῃ κοινῇ ἡμέρῃ, μελλόντων τῶν δεσποτῶν ἀπιέναι εἰς τοὺς ἁγίους Ἀποστόλους εἴτε εἰς ἕτερον ναὸν εὐξασθαι.
- ιδ'. Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν ἐπὶ χειροτονίᾳ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως.
- ιε'. Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν, δοχῆς γινομένης ἐν τῷ μεγάλῳ τρικλίνῳ τῆς μανναύρας, τῶν δεσποτῶν καθεζομένων ἐπὶ τοῦ Σολομωντείου θρόνου. περὶ τῆς δοχῆς τῆς γενομένης ἐν τῷ αὐτῷ τρικλίνῳ ἐπὶ Κωνσταντίνου καὶ Ῥωμανοῦ ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ τῶν παρὰ τοῦ Ἀμεριμῆ ἀπὸ Ταρσοῦ ἐλθόντων πρέσβειων περὶ τοῦ ἀλλαγίου καὶ

Ed. L. 294

Ms. 174. a

8. Observanda calendis Augusti, quando venerabilis et vivifica crux prodit.
9. Observanda in festo dormitionis sanctissimae Deiparae in blacher-nis mensis Augusti die decimoquinto.
10. Observanda in feria secunda septimanae primae (sanctae quadra-gesimae), quando Imperator in silentio seu conventu procerum in magna verba facit.
11. Observanda, quando sanctae cruces in media septimana tessara-costae seu quadragesimae circumferendae in publico sunt.
12. Observanda, quando Domini lotum ad blachernas eunt.
13. Observanda in pagana dominica [id est tali, in quam magnum festum aut processio solennis non incidit,] aliove die profesto, volentibus Dominis ad sanctos Apostolos aliudve templum devo-tionis gratia ire.
14. Observanda in electione patriarchae Constantinopolitani.
15. Observanda in exceptione vel audientia, quae datur in magno triclinio magnaerae, Dominis throno Salomoneo insidentibus. In specie exceptione illa, quam Constantinus et Romanus legatos Amerimnae, qui Tarso permutandorum captivorum. et consti-

τῆς εἰρήνης, μηνὶ Μαΐῳ λα΄, ἡμέρᾳ α΄, Ἰνδικτίωσι δ΄. ἐν ᾗ καὶ περὶ τῆς τῶν Ἰσπανῶν δοχῆς καὶ περὶ τοῦ γεγονότος τότε ἵπποδρομίου. ὡσαύτως καὶ περὶ τῆς εἰσόδου τῆς τοῦ Κυρίου μεταμορφώσεως καὶ τῆς τοῦ Δελεμίκη δοχῆς. ἔτι τῆς ἡγεμόνος καὶ τῆς ἰαρχοντίσης Ἐλγας τῶν Ρῶς. ὁποίως ταῦτα πάντα ἐτελέσθησαν.

15. Ὅσα δεὶ παραφυλάττειν, προερχομένων τῶν ἀρχόντων τῶν δ΄ ταγματίων εἰς τὸν ἵπποδρομον.
16. Ἀναγόρευσις Ῥωμανοῦ τοῦ Πορφυρογεννήτου υἱοῦ Κωνσταντίνου βασιλέως.
17. Ὅσα δεὶ παραφυλάττειν, βρουμαλίου ἐπιτελουμένου, εἴτε τοῦ μεγάλου βασιλέως, εἴτε τοῦ μικροῦ, εἴτε τῆς αὐγούστης.
18. Ὅσα δεὶ γενέσθαι, θριάμβου ἐπινικίων τελουμένου ἐν τῷ φόρῳ μετὰ λιτῆς, μέλλοντος τοῦ βασιλέως κατῆσαι. Ἀγαρηνῶν μεγιστάνων.
19. Ὅσα δεὶ παραφυλάττειν, θριάμβου τελουμένου ἐπινικίων ἐν τῷ ἵπποδρομίῳ.
20. Ὅσα δεὶ παραφυλάττειν, ὅταν τεχθῆ ἄρῶν παιδίον τῷ βασιλεῖ.
21. Ὅσα δεὶ παραφυλάττειν ἐπὶ βαπτισμῷ ἄρῶνος παιδὸς βασιλέως.
22. Ὅσα δεὶ παραφυλάττειν ἐπὶ κουρέματι παιδὸς βασιλέως.

tuendae pacis gratia in Urbem advenerant, die Maii trigesimo primo, feria prima seu die lunae, indictione quarta exceperunt. Eodem capite quoque agitur de admissione Hispanorum et edito tum ludo equestri curuli; item de festo transfigurationis Domini; nec non de admissione Delemici; tandem et de receptione Elgae, quae fuit hegemon seu ducissa et principissa Russorum. Quae omnes ad colloquium Imperatoris admissiones, exponitur, quibus cum cerimoniis contigerint.

16. Observanda, quando magistratus quatuor tagmatum in circum veniunt.
17. De inauguratione Romani Porphyrogeniti, filii Constantini Imperatoris.
18. Observanda in celebratione brumalium tam eorum, quae Imperator senior, quam quae iunior, et tandem, quae Augusta, edunt.
19. Observanda, quando triumphus de hostibus devictis in foro cum solenne processione celebratur et Imperator cervices magnatis Agarenorum calcat.
20. Observanda in celebratione triumphi in circo.
21. Observanda, quando Imperatori filius nascitur.
22. Observanda in baptismo filii Imperatoris.
23. Observanda in tonsione capillorum filii Imperatoris.

κδ'. Ἐπὶ προαγωγῇ κουβικουλαρέας.

κε'. Ἐπὶ προαγωγῇ κουβικουλαρίου.

κς'. Περὶ τῶν κατὰ διαφόρους καιροὺς συμβάντων γενέσθαι περὶ τῆς παλαιῆς συνηθείας τῆς τελουμένης ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ.

κζ'. Ὅπως Ἡράκλειος ὑπὸ τοῦ ἰδίου πατρὸς ἀπὸ τῆς τοῦ καισαρος ἀξίας ἀνήχθη εἰς τὸ σχῆμα τῆς βασιλείας, καὶ πῶς Δαβὶδ, ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, γέγονε καισαρ.

κη'. Περὶ προκένσου ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ.

κθ'. Πῶς ἐν ἡμέρᾳ ἵπποδρομίῳ ἐδέξατο Ἡράκλειος τοὺς τῆς συγκλήτου, παρόντας καὶ τοῦ πατριάρχου.

λ'. Περὶ κηδείας πατριάρχου.

λα'. Πῶς δεῖ προσφέρειν τὸν βασιλέα ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ ἀναθήματα.

λβ'. Περὶ αἰτήσεως δεξιμῶν τῶν δύο μερῶν, ἑορτῆς παρούσης.

Ed. L. 295 λγ'. Περὶ προαγωγῆς ἀξιωμάτων ἐν ἡμέρᾳ αἰτησίῳ αὐτοκρατορίας καὶ στεψίμου καὶ γενεθλίου καὶ στεφανώματος.

Ms. 174. b λδ'. Περὶ προαγωγῆς ἀξιωμάτων ἐν ἡμέρᾳ αἰτησίῳ γεννήσεως καὶ ἐτέρων τοιούτων.

λε'. Περὶ σαξιμῶν.

24. De promotione cubiculariae.

25. De promotione cubicularii.

26. De iis, quae diversis temporibus contigerunt, mutationibus antiquae consuetudinis [seu tributi honorarii] magnae ecclesiae olim solvi solitae.

27. Quomodo Heraclius a suo patre a dignitate Caesaris ad schema seu ornatum imperialem evectus, et quomodo David, frater eius, Caesar creatus fuerit.

28. De processione in magnam ecclesiam.

29. Quomodo die quodam ludi curulis Heraclius senatores, praesente quoque patriarcha, exceperit.

30. De sepultura patriarchae.

31. Quibuscum ritibus Imperator donaria magnae ecclesiae offerat.

32. Quomodo, instante die festo, ambae factiones dextrimum, sive salutatum ad Dominum admitti, rogent.

33. De promotionibus ad dignitates, quae fiunt diebus annuis, quibus natalis aut suscepti primum imperii, aut coronationis, aut nativitatibus, aut nuptiarum Imperatoris celebratur.

34. De promotionibus, quae fiunt, diebus natalibus aliisque talibus annuatim recurrentibus.

35. De saximo seu pyrrhicha.

- λζ'. Περὶ εἰσαγωγῆς ἀπὸ ἐπάρχων ἐν ἡμέρᾳ ἵπποδρομίου προβληθέντος ἐν τῷ δεξιμῷ τοῦ αὐτοῦ ἵπποδρομίου.
- λζ'. Περὶ τινων ἀποστατησάντων καὶ πάλιν δουλωθέντων, πῶς ἐδέχθησαν παρὰ τοῦ βασιλέως.
- λη'. Περὶ τῆς χειροτονίας Θεοφυλάκτου τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου.
- λθ'. Περὶ τοῦ πατριάρχου, ὅτι τὸ παλαιὸν ἴδιον εἶχε πραιπόσιτον.
- μ'. Περὶ τοῦ τίνι τρόπῳ τῇ ἀγίᾳ καὶ μεγάλῃ κυριακῇ τοῦ πάσχα περιβάλλονται τοὺς λώρους ὅτε βασιλεὺς καὶ οἱ μίγιστροι καὶ ἀνθύπατοι καὶ πατριῖοι.
- μ'. * Τὰ ἐν τῷ ναῷ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τοῦ Φάρου κείμενα σκεύη καὶ λοιπὰ, καὶ τὰ εἰς τὸν ἅγιον Στέφανον ἐν τῇ Δάφνῃ.
- μα'. Ὅσα εἶδη τῶν ἀλλαξιμῶν.
- μβ'. Ἐπόμνημα ἐν συντόμῳ τῶν βασιλευσάντων βασιλέων ἐν τῇδε τῇ μεγάλῃ καὶ εὐτυχεστάτῃ Κωνσταντινουπόλει ἀπὸ τοῦ μεγάλου καὶ εὐσεβεστάτου καὶ ἁγίου Κωνσταντίνου.
- μγ'. Περὶ τῶν τάφων τῶν βασιλέων τῶν ὄντων ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων ἐν τῷ ἡρώῳ τοῦ ἁγίου καὶ μεγάλου Κωνσταντίνου· ἡρώων τοῦ μεγάλου Ἰουστινιανοῦ. εὐφημία ὑπὸ τῶν στρατοπέδων, νίκης καὶ θριάμβων ἀγομένων. (Ἰστέον δὲ, ὅτι ἡ αὐτὴ εὐφημία ἕδεται καὶ
2. δεξιμῷ con. R., σαξιμῷ cod.

36. De introductione expraefecti die ludi curulis circensis, qui creatus fuit in deximo eiusdem ludi.
37. Quomodo accepti ab Imperatore fuerint rebelles quidam, qui defecerant, sed in ordinem fuerant redacti.
38. De electione Theophylacti, sanctissimi patriarchae.
39. Quod patriarcha suum antiquitus habuerit praepositum.
40. Quomodo et quare in sancta et magna dominica paschatis Dominus et magistri atque proconsules et patricii loros induant.
- 40.* De vasis et reliquiis in sanctissimae Deiparae Phari templo conditis. Item de illis, quae in aede S. Stephani Daphnes iacent.
41. De variis generibus mutatoriorum.
42. Indiculus Imperatorum, qui a magno piissimo et sancto Constantino inde in hac magna et felicissima Constantinopoli aulam tenuerunt.
43. De sepulcris Imperatorum, quae sunt in templo SS. Apostolorum. Heroum S. et M. Constantini; heroum Iustiniani M. Laetae et honorificae acclamationes atque benedictiones exercituum in triumphis ob hostes devictos peractis. (Tenendum, easdem for-

παρὰ τοῦ λοιποῦ στρατοπέδου, ἥνικα φιλοτιμία τις, ἢ
μαίονμᾶς παρὰ τοῦ βασιλέως αὐτοῖς παρασχεθῆ.) ἢ
παρὰ τῶν Σάρδων ἀδομένη εὐφημία τοῖς βασιλευσιν.

μδ. Ἡ γενομένη ἐξώπλισις καὶ ἔξοδος καὶ τὸ ποσὸν τῆς
φόγυς καὶ τοῦ λαοῦ τοῦ ἀποσταλέντος κατὰ τῆς Θεο-
λέστου Κρήτης μετὰ τοῦ πατρικίου Ἡμερίου καὶ λογο-
θέτου τοῦ δρόμου ἐπὶ Λέοντος τοῦ φιλοχρίστου δε-
σπότης.

με. Ἡ κατὰ τῆς αὐτῆς Θεολέστου Κρήτης γενομένη ἐκστρα-
τεία καὶ ἔξοδος ἐπὶ Κωνσταντίνου καὶ Ῥωμανοῦ τῶν
Πορφυρογεννητῶν εἰς ἰνδικτίονα ζ'.

Ms. 175. a μς. Οἷς ὀφείλει ὁ βασιλεὺς ὀνόμασι τιμῶν τοῖς μεγιστᾶσιν
καὶ πρώτοις τῶν ἔθνων.

Ed. L. 296 μς. Οἱ τῶν ἀπὸ διαφόρων ἔθνων ἐρχομένων πρέσβεων πρὸς
τὸν βασιλέα χαιρετισμοί.

μη. Τὰ ἄκτα τῶν εἰς τοὺς ἔθνικους γενομένων ἐπιγραφῶν.

μθ. Εἰσὶν τὰ ἐκτεθέντα δίδοσθαι παρὰ τῶν ὀφειλόντων τιμᾶ-
σθαι ἔν τε ἀξιώμασι καὶ ὀφφικίσις. καθὼς ὑπῆρχον
ἐπὶ Λέοντος τοῦ φιλοχρίστου δεσπότης.

ν. Εἰσὶν αἱ κατὰ τύπον φόγυι τῶν στρατηγῶν καὶ κλει-
σουραρχῶν, καθὼς ἐρῆγογέοντο ἐπὶ Λέοντος τοῦ φιλο-
χρίστου δεσπότης.

mulas quoque a toto exercitu cantari, quando Imperator ipsis
munusculi gratuiti erogationem aut maiusam praestat.) Fau-
sta Sardorum erga Imperatores acclamatio.

44. De armatura, impensis in eam factis numeroque rogae seu stipendiorum et populi missi adversus Cretam, quam Deus perdat, duce classis Himerio, patricio et logotheta dromi, sub Leone, Christum amante Domino.
45. De expeditione adversus eandem maledictam instituta sub Constantino et Romano Porphyrogenitis, indict. VII.
46. Quibus appellacionibus Imperator magnates et primates aliarum gentium honorare debet.
47. Formulae, quibus a variis gentibus advenientes legati Imperatorem salutant.
48. Formulae titulorum sacris litteris ad aliarum gentium principes inscribendae.
49. Expositio taxae seu statutorum tributorum, quae pendere debent ad axiomata s. dignitates, et ad officia s. functiones palatinas promoti; qualis erat tempore Leonis, Christum amantis Domini.
50. Expositio rogarum seu stipendiorum, quae statuta ex formula strategis et cleisurarchis dabantur tempore Leonis eiusdem.

- να'. Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν, ὅταν ἐν ὀχλήματι προέλθῃ ὁ βασιλεὺς θεωρεῖν τὰ ὄρῳία τοῦ στρατηγίου.
- νβ'. Ἀκριβολογία τῆς τῶν βασιλικῶν κλητωρίων καταστάσεως, καὶ ἐκάστου τῶν ἀξιωματῶν πρόσκλησις καὶ τιμὴ, συνταχθεῖσα ἐξ ἀρχαίων κλητωρολογίων ἐπὶ Λέοντος τοῦ φιλοχρίστου δεσπότου. ἐν ᾗ καὶ περὶ συνηθείας παντὸς ἀξιώματος καὶ πατρικίων κειμένων εἰς τὸ δεύτερον φύλον τῶν κλητόρων.
- νγ'. Περὶ διανομῶν τῶν εὐσεβιῶν τοῦ βασιλέως ἐν τε τοῖς βρουμαλίοις καὶ στεψίμοις καὶ αὐτοκρατορίαις.
- νδ'. Ἐπιφανίου, ἐπισκόπου Κύπρου, ἔκθεσις πρωτοκλησιῶν πατριαρχῶν τε καὶ μητροπολιτῶν καὶ ἀρχιεπισκόπων καὶ ἐπισκόπων.
- νε'. Περὶ τῆς διανομῆς τῶν κομβίων τῶν συνηθειῶν τῶν πατρικίων· περὶ τῶν συνηθειῶν τῶν πραιποσίτων, ὧν λαμβάνουσι ἐν τοῖς τάγμασι τοῦ ἵπποδρομίου.
- νς'. Βίος Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνος, καθ' ἱστορίαν ἔχων φάκτα 5δ'.
- νζ'. Τοῦ φυσιολόγου ἧ τῶν ἐκάστου θηρίου θαυμαστικῆ δόξις, πρὸς τε Θεὸν ἀναγωγή, καὶ τῶν ἐν βίῳ εὐαρεστούντων λόγοι ν'.

51. Observanda, quando Imperator in curru procedit horrea strategii visitatum.
52. Accurata expositio constitutionis sacrorum conviviorum et ordinis, secundum quem unaquaeque dignitas introvocatur et gradum prae altera habet; collecta ex antiquis cleorologiis seu libris cerimonias convivales et nomenclaturarum ordinem exponentibus tempore Leonis Christum amantis Domini. Simul etiam agitur de consuetudine seu tributo omnis dignitatis maioris et patriciorum, qui ad secundam classem convivarum pertinent.
53. De ratione pias largitiones Imperatoris per brumalia et diebus annuis, quibus memoria inaugurationis et coronationis celebratur, distribuendi.
54. Epiphanii, episcopi Cypri, expositio praesessionum patriarcharum, metropolitaram, archiepiscoporum et episcoporum.
55. De distributione combiorum, quae consuetudinibus patriciorum confiunt; item de consuetudinibus, quas praepositi accipiunt a tagmatibus hippodromii, seu militia circi.
56. Vita Alexandri Macedonis, historice enarrata per facta nonaginta quatuor.
57. Physiologi tractatus de admiranda cuiusque animalis indole. Sursum ad Deum cordis elevatio. De moribus in humana vita gratis et decoria. Sermonibus quinquaginta.

P R A E F A T I O.

Ed.L. 297 Ὁ περὶ τῆς βασιλικῆς καὶ συγκλητικῆς τάξεως λόγος, ε-
 Ms. 176. a πείπερ πολυσχεδῆς τίς ἐστὶν καὶ μὴ ῥαδίως τοῖς πολλοῖς κα-
 ταλαμβάνομενος, μεταπιπτόντων πάντως καὶ μεταβαλλομένων
 ταῖς κατὰ καιροῦς τῶν πραγμάτων μεταποιήσεσι καὶ τῶν τὰ-
 Β ξεων· ὅσα μὲν αὐτῶν συγγραφῆς παρὰ τισὶν ἔτυχεν, οὐκ⁵
 ἀμμελῶς οὐδὲ κεκριμένως, ἀλλὰ χύδην τε καὶ σποράδην ἐκτε-
 θεϊμένα, ἐξίτηλά τε ὄντα ἤδη καὶ τῷ γέροντι χρόνῳ συγγε-
 γηρακότα, καὶ ὅσον οὐπω πρὸς ἀνναρξίαν περιστήσεσθαι
 μέλλοντα, ἡμετέραις ἐπιμελείαις φιλοπόνως συναθροισθέντα ἐν
 C τῇ πρὸ τῆσδε βίβλῳ εἰρμῷ τινι καὶ τάξει λελογισμένη πε-10
 ριελήφθη τε καὶ συντέτακται. ὅσα δὲ ἡ παρούσα βίβλος
 ἀμπεριέχει, ἔτυχεν μὲν συγγραφῆς ὑπὸ τινος οὐδαμῶς, εἴτε
 ἀμελείᾳ τῶν πάλαι, εἴτ' ἴσως καὶ τῷ μὴ ἐπιτηδείως ἔχειν
 πρὸς τὰ τοιαῦτα· ταῖς μνήμαις μέντοι διασωζόμενα καὶ πα-
 ρὰ τῶν πρεσβυτέρων ἀκολούθως τοῖς νεωτέροις παρυπεμπό-15
 D μενα τὸν φθόνον ἤδη διαφυγόντα μέχρῃς ἡμῶν ἴσχυσε κα-
 ταπτήσασθαι οὐ δίκαιον οὖν ᾗδῆσθμεν κόσμον τοσοῦτον τάξεων

Quum multiplex et multifida sit de ordine regio atque senatorio tractatio vulgoque haud facile percipienda, (quandoquidem, ut ceterae res a decursu temporum alias identidem aliasque formas induunt, sic etiam humanarum dignitatum ordines vices suas patiuntur terminosque suos migrant,) studimus primo quidem huius operis, et, qui hunc praecedit, libro contexta quodam velut filo sapienterque et consulte digesta coordinatione tradere et complecti ea omnia, quae studium nostrum congregare et eruere e veterum monumentis scripto consignatis ad hoc argumentum spectantia potuit. Neque enim illud a vetustis prorsus derelictum fuit; at ita tamen tractatum, ut, quum illi neque cura, neque delectu et iudicio usi fuissent, neque serio rem egissent, sed sua potius, ut tulerat, effudissent atque sparsissent, obsolescere inciperent ab ipsis tradita temporisque senescenti consenescere, et tantum non ex usu hominum rerumque circulo excidere minarentur. Quae vero liber, quem nunc ordimur, complectitur, ea litteris quidem a nemine mandata fuerunt, sive id incuria priscorum hominum contigerit, sive natura minus idonei talibus commentandis illi fuerint: at memoria tamen ea conservavit et a maioribus ad iuniores propagavit, potiorque invidia et adversis castibus ad nostra usque tempora transmisit. Iniquum ergo iudicavimus nostraque persona indignum permittere, ut

ἀσύντακτον παριδεῖν, καὶ, ὅσον δήπου τὸ ἐφ' ἡμῖν, τὰ τῆς
 βασιλικῆς δόξης καταλιπεῖν ἀκρωτηριάζεσθαι καιρία. ὡς Ed. L. 298
 γὰρ, ἐν σώματί τινι τῆς κεφαλῆς πονηρῶς ἐχούσης, ὃ γε μὴ
 τὰ πρὸς θεραπείαν πάντα προσαγαγὼν κατὰ τοῦ παντὸς ἔτυ-
 5 χε τὸν κίνδυνον ἐπιφέρων, οὕτως οἶμαι καὶ ὁ τοῦ κοινοῦ
 τοῦδε τῆς καθ' ἡμᾶς πολιτείας σώματος τῷ μεγαλειοτέρῳ
 μέρει καὶ ὑπερέχοντι κακῶς ἔχοντι μὴ τὰ πρὸς θεραπείαν B
 τε καὶ ὀλοκληρίαν προσενεγκῶν καὶ τὰ παρὰ τὴν ἀταξίαν
 κάμνοντα συνάγων καὶ συγκροτῶν τοῦ τε δήμου κοινῇ καὶ
 10 τῆς πολιτείας ἡμεληκῶς ἔσται καὶ τὸ σύμπαν ἅμα καθηρη-
 κῶς. διὰ ταῦτα δὴ καὶ πρὸς τὴν παροῦσαν συλλογὴν ταύ-
 την καὶ μὴ τισι πονηθεῖσαν ἄλλοις τῆς τακτικῆς διανέστη-
 μεν μεθόδου, τὴν μὲν βασιλείαν ταύτῃ βασιλικωτέραν καὶ C
 φωβρωτέραν ἀποδεικνύντες· τῷ δὲ συγκλητικῷ πληρώματι
 15 καὶ παντὶ τῷ ὑπηκόῳ τὸν μετὰ τῆς εὐταξίας βίον καὶ τὴν
 διαγωγὴν νέμοντες, ὑφ' ἧς σεμνότεροί τε καὶ κοσμιώτεροι
 καθιστάμενοι εἶναι ἂν καὶ βασιλεῦσιν ἐπέραστοι, αἰδέσιμοί Ms. 176. b
 τε ἀλλήλοις καὶ παντὶ ἔθνει θυμαστοὶ καὶ περιδοξοί.

tantus et tam pulcher mundus atque ordo subordinationum et con-
 stitutionum politicarum inordinatus porro iaceret, et ut (quod so-
 cordiae non dediti potueramus impedire,) membra velut capitalia
 imperialis gloriae, necemque et ruinam imperio, si vulnerentur, il-
 latura contrucarentur unumque post alterum defluerent. Ut enim,
 si quis capiti male affecto medelam, quam potest, omnem non affe-
 rat, totum corpus in excidii periculum coniicit: ita etiam quisquis
 communis huius nostrae rerum civilium gubernationis corpus ita
 negligit, ut eius eminentiori atque capitaliori parti aegrotanti ea
 omnia, quae vitium sanare et integritatem conservare valent, non
 applicet, defluviumque minantia et ob turbatum ordinem resoluta
 pendentia non cogat et compingat: ille meo quidem iudicio popu-
 lum quoque ipsum negligit, et totum civilis huius societatis corpus
 simul destruit. Primi nos itaque ad hanc tentatam hactenus nemini
 partem eius disciplinae, quae de vicibus muniisque civilium ordi-
 num tradit, nos accinximus, ea ratione imperio quidem eo plus
 maiestatis et terroris addituri; senatorio autem coetui totique in
 universum parenti multitudini vitae atque consuetudinis mutuae in
 decore ordine atque tranquillitate transigendae copiam facturi, quo
 spectabiliores honestioresque redditi, principum suorum amorem ci-
 viumque et aequalium venerationem mereantur, exteris autem in o-
 atque admiratione sint.

Ὅσα δει παραφυλάττειν καθ' ἑκάστην ἡμέραν, ἀνοίγοντος τοῦ παλατίου καὶ τῆς καθημερινῆς ἱσταμένης προελεύσεως.

Μετὰ τὴν τοῦ ὄρθρου ἀπόλυσιν κατέρχεται ὁ ἔταιρει-
 ἀρχης μετὰ τῶν ἀρχόντων τῆς ἔταιρείας καὶ τῶν τῆς ἔται-5
 ρείας ἑβδομαρίων, ὁμοίως καὶ ὁ παπίας μετὰ τῶν ἑβδομα-
 ρίων διαταρίων καὶ τοῦ πριμικηρίου αὐτῶν, καὶ ἀνοίγουσιν
 τὴν ἔλεφαντίνην, καὶ εἰσέρχονται οἱ παρεβδομάριοι τῆς ἔται-
 ρείας, καὶ ἀνέρχονται διὰ τοῦ κοχλιοῦ, καὶ κατέρχονται
 Β τοῦ κοχλιοῦ τοῦ καταύγοντος εἰς τὴν γαυατὴν πύλην τὴν εἰσ-10
 ἀγουσαν εἰς τὸν λαυσιακόν, καὶ δι' αὐτῆς τῆς πύλης εἰσέρ-
 χονται εἰς τὸν λαυσιακόν. ὁ δὲ ἔταιρειάρχης μετὰ τοῦ πα-
 πίου ἀλλάσσουσιν τὰ ἑαυτῶν σκαραμάγγια, καὶ μετὰ δια-
 ταρίων διέρχονται διὰ τοῦ χρυσοτρικλίνου καὶ τοῦ ὄρολο-15
 γίου, καὶ ἀνοίγουσιν τὴν ἐξάγουσαν πύλην ἀπὸ τοῦ ὄρολο-
 γίου εἰς τὸν λαυσιακόν. εἰθ' οὕτως μετὰ τῶν μαγλαβιτῶν
 καὶ τῶν παρεβδομαρίων τῆς ἔταιρείας ἀνοίγουσι τὸν Ἰουστι-
 νιανοῦ τρίκλινον καὶ τὰ σκύλα καὶ τὴν ἐξάγουσαν εἰς τὸν
 ἐκπόδρομον πύλην, καὶ οἱ μὲν τῆς μέσης ἔταιρείας ἐῶνται
 καθέζεσθαι εἰς τὰ σκύλα. ὁ δὲ ἔταιρειάρχης καὶ ὁ παπίας20

20. ΣΧΟΛ. Ἰστίον, ὅτι οἱ τῆς μεγάλης ἔταιρείας ἑβδομάριοι ἐῶν-
 ται καθέζεσθαι ἐπὶ τοῦ θάφειου.

CAP. 1.

*Observanda, quando palatium quotidie sese recludit, et processio
 in palatium diebus profestis seu quotidiana orditur.*

Post absolutum orthrum seu officium matutinarum descendit he-
 taeriarcha cum ceteris magistratibus hetaeriae et cum eiusdem
 hebdomariis [seu per illam septimanam servitii vices obeuntibus],
 ut et papias cum hebdomariis diaetariorum [vel septimanariis atriensium]
 horumque primicerio, et aperiunt portam eburneam; et in-
 trant parhebdomarii [seu vicarii septimanariorum] hetaeriae, et ad-
 scendunt per cochleam, et descendunt per cœchleam, quae ducit ad
 portam ganotam [seu polita lamina marmorea incrustatam], per
 quam aditus ad lausiacum patet. Et per hanc portam intrant in
 lausiacum. Tum induunt hetaeriarcha atque papias sua scaraman-
 gia, praetereuntque cum diaetariis chrysotriclinium et horologium,
 et aperiunt portam, quae ex horologio in lausiacum ducit. Deinde
 aperiunt cum maglabitis et parhebdomariis hetaeriae Iustiniani tri-
 clinium et scyla et portam, quae in circum patet. Et ibi quidem
 in scylis sinuntur remanere atque residere, qui ad mediam hetae-

καὶ οἱ τῆς μεγάλης ἑταιρείας μετὰ τῶν διαιταρίων ὑποστρέ-
 φουσιν, καὶ ὁ μὲν ἑταιρειάρχης ἐρχόμενος καθέζεται εἰς τὸν
 λαυσιακὸν πρὸ τῆς χαλκῆς πύλης τῆς ἀνοιγούσης εἰς τὸ μα-
 γειρεον. ὁ δὲ παπίας εἰσέρχεται εἰς τὸν χρυσοτρίκλινον,
 5καὶ τίθησι τὰ κλειδιά εἰς τὸ σκάμνον τὸ ἱστάμενον ἐνδον τοῦ
 βήλου τῆς πρὸς δύσιν ἀριστερᾶς καμάρας. δύο δὲ διαιτά-
 ριοι μετὰ μαγλαβίτου ἀπέρχονται, καὶ ἀνοίγουσιν τὰ τε ἀ-
 σηκηρεῖα καὶ τὴν ἐξαγούσαν εἰς τὸ εἰδικὸν πύλην· οἱ δὲ
 τοῦ κοιτῶνος ἑβδομάριοι αἴρουσιν ἀπὸ τοῦ βεστιαρίου τὸ τοῦ
 10βασιλέως σκαραμάγγιον, καὶ ἀποφέροντες τιθέουσιν αὐτὸ εἰς
 τὸ σκάμνον τὸ ἔξω τῶν ἀργυρῶν πυλῶν τοῦ κοιτῶνος ἱστά-
 μενον, δηλονότι τῶν ἐξαγόντων εἰς τὸν χρυσοτρίκλινον. (B.) D
 Καὶ τῆς πρώτης ὥρας πληρουμένης, ἔρχεται ὁ τῶν διαιτα-
 15ρίων πριμικῆριος, καὶ κρατῶν τὸ τοῦ ῥωμανησίου κλειθρον
 ἔκρουει τρίτον ἐπὶ τῆς ἀργυρᾶς ἐκείνης θύρας, καὶ εὐθὺς,
 κελεύοντος τοῦ βασιλέως, εἰσάγουσιν οἱ κοιτωνῆται τὸ σκα-
 ραμάγγιον καὶ περιβάλλεται τοῦτο ὁ βασιλεὺς, καὶ ἐξερχόμε-
 νος εἰσέρχεται εἰς τὸν χρυσοτρίκλινον, καὶ ἱσταται ἐν τῇ κα-
 20τᾷ ἀνατολᾷ κόγχῃ, ἐν ἣ καὶ ἡ Θεανδρείκελος τοῦ κυρίου
 20ῆμῶν καὶ Θεοῦ ἐστηλογράφηται εἰκῶν, καὶ τῷ Θεῷ τὰς συν-
 ῆθεις εὐχὰς ἀποδοὺς καὶ μετάνοιαν βαλὼν, τὸ δουλικὸν πρὸς
 Θεὸν δεικνύσει σέβας, καὶ εἰθ' οὕτως καθέζεται ἐν τῇ ἐκείσε

riam pertinent. Hetaeriarcha vero atque papias et qui ad ma-
 gnam hetaeriam pertinent atque diaetarii revertuntur. Hetaeri-
 archa quidem residet in lausiaco ante portam aeneam, quae in cu-
 llinam ducit. Papias autem intrat in chrysotriclinium clavesque de-
 ponit in scamno, quod stat intra velum camerae vel fornicis ad
 occidentem spectantis sinistrae. Duo autem diaetarii unusque ma-
 glabita abeuntes illinc aperiunt secretarias et portam, quae ad idi-
 cum seu fiscum Domini peculiarem ducit. Hebdomarj autem coe-
 tonis acceptum a vestiario scaramangium Imperatoris deponunt in
 scamno, quod est extra portam argenteam coetonis illam, quae
 in chrysotriclinium educit. (II.) Decursa prima hora, venit diae-
 tarius primicerius, et cum clave obicis [vel ea, quae obicem
 resolvere et amoliri apta est,] pulsat ter argenteam illam portam.
 Quo audito, coetonitae protinus Imperatoris iussu intus deferunt
 eius scaramangium. Quo indutus Imperator egreditur in chrysotri-
 clinium, et stat erectus in concha orientali, in qua imago Domini
 et Dei nostri, sub humana specie Deum exhibens, depicta conspi-
 citur, precesque Deo consuetas exsolvit, et metanoeam induit [id
 est velut poenitens caput et corpus inclinat], se Deo servum ipsi-
 que debitum cultum commonstrans. Quibus peractis, demum con-
 sedit in aurea sella, quae ibi stat, conversoque ad papiam sermone,

ἵσταμένῳ χρυσῷ σελλίῳ, καὶ λέγει πρὸς τὸν παπίαν, αὐτοῦ
 δηλονότι τοῦ παπίου καὶ τοῦ δευτέρου ἵσταμένων εἰς τὸ πρὸς
 δύσιν δεξιὸν βῆλον, πλησίον τοῦ συρτοῦ βήλου „τὸν λογο-
 θέτην.” καὶ εὐθέως ἐξερχόμενος ὁ παπίας εἰς τὸν λαυσια-
 κὸν, ἔνθα οἱ μαγλαβῖται ἵστανται, λέγει τὸν ἀδμινουσνάλιον⁵
 ἀπελθόντα εἰσάξαι τὸν λογοθέτην. ὁ δὲ ἀπερχόμενος εἰς τὰ
 Β ασηκρητεῖα εἰσάγει τὸν λογοθέτην προπορευόμενος αὐτοῦ. ὁ
 δὲ παπίας ἀνιστάμενος ἀπὸ τοῦ τῶν μαγλαβιτῶν σκάμνου,
 ἀναλαμβάνεται τὸν λογοθέτην προπορευόμενος αὐτοῦ, καὶ
 εἰσάγει αὐτὸν εἰς τὸν χρυσοτρίκλινον. καὶ δὴ τοῦ λογοθέτου¹⁰
 εἰσελθόντος ἔνδον τοῦ βήλου, πίπτει ἐπ’ ἐδάφους προσκυνῶν,
 καὶ εὐθέως ἀνέρχεται πρὸς τὸν βασιλέα. Ἰστέον, ὅτι, τοῦ
 λογοθέτου ἐξερχομένου καὶ πάλιν εἰσερχομένου, οὐ προσκυ-
 νεῖ. Ἰστέον, ὅτι οἷόν τινα ἄρχοντα ἢ συγκλητικὸν κελεύει ὁ
 βασιλεὺς θεάσασθαι, εἰσερχόμενος ὁ τοιοῦτος πίπτει καὶ¹⁵
 προσκυνεῖ καὶ ἐξέρχεται. εἰ δὲ πάλιν βουλευτῆ τούτου θεά-
 σασθαι ὁ βασιλεὺς, ἐν τῷ εἰσερχεσθαι τούτου οὐ προσκυ-
 νεῖ. Ἰστέον, ὅτι ἐν ταῖς μεγάλαις ἡμέραις, εἰ οὐκ ἔστιν ἢ
 ἐπείγουσα καὶ συνέχουσα δουλεία εἰς τὴν τῶν δημοσίων πρα-

1. ΣΧΟΛ. Ἰστέον, ὅτι ἐν τῇ κόγχῃ, ἐν ἣ ὁ βασιλικὸς ἴδρυται
 θρόνος, δεξιᾷ μὲν πρὸς ἀνατολὰς ἵστανται χρυσοσελλίον, ἐν ᾧ
 καθέζεται ὁ βασιλεὺς, εἰ δὲ τύχη καὶ ἑτέρουσ εἶναι βασιλεῖς,
 κάτωθεν τῆς κόγχης ἵστανται τὰ τούτων σελλία. Ἰστέον, ὅτι
 καὶ ἐν τῷ ἀριστερῷ μέρει τοῦ αὐτοῦ θρόνου ἵστανται ἕτερον
 σελλίον βλαττόστρωτον. Ἰστέον, ὅτι ἐν τῇ αὐτῇ κόγχῃ εἰς τὸ
 πρὸς ἀνατολὴν δεξιὸν μέρος τοῦ ἡμικυκλίου ἵστανται ὀλόχρυσά
 σελλία καὶ ἕτερα βλαττόστρωτα.

qui una cum deuterio seu secundano in occidente triclinii apud dextrum
 velum [seu dextros cancellos] prope velum attractile stat, imperat ei, ut
 logothetam arcessat. Protinus exit papias in lausiaticum, ubi maglabitae
 stant, et imperat admissionali, ut requirat et adducat logothetam. Hic
 abiens in secretarias adducit logothetam, coram illo ambulans,
 usque ad eum locum, in quo papias restitavit. Ibi vero papias surgens a
 scamno maglabitarum¹, sumit secum logothetam, et ipse quoque co-
 ram eo praecedens, introque ducit in chrysotriclinium. Quo ingres-
 sus logotheta procidit humi intra velum, et adorat Dominum, sta-
 timque surgens accedit ad eum. Tenendum, logothetam egredien-
 tem et rursus intrantem non rursus, ut prima vice ingrediens fecer-
 at, Dominum adorare. Pariter si quem archontem vel honoratum
 palatinum aut et senatorium videre cupit Imperator, ingreditur ille,
 consuetoque modo adorat humi procidens, et rursus exit. At si
 denuo flagitatus intret, non iterat adorationem. In reliquis omni-
 bus diebus, quando non urget neque continet necessitas curandi et
 expediendi publica negotia, dantur missae, hora tertia finita, In-

γμάτων ἀντίληψιν, δίδονται μίνσαι, ὥρας τρίτης πληρουμέ-
 νης. ἰστέον, ὅτι, τῆς ὥρας καταλαβούσης, ὅτε μέλλουσιν
 γίνεσθαι μίνσαι, λέγει ὁ βασιλεὺς πρὸς τὸν παπίαν· „ἀ-
 πελθε, ποιήσον μίνσας.” καὶ εὐθέως αἴρων ὁ παπίας ἀπὸ
 5 τοῦ σκάμνου τὰ κλειδιά, ἐξερχόμενος ταῦτα διασεΐει, ὥστε
 τῇ τούτων διασεΐσει κτύπον ἀποτελεῖσθαι, ἵνα διὰ τοῦ κτύ- Ms. 177. b
 πον γῶσι πάντες, ἐξέρχασθαι τὸν παπίαν ποιῆσαι μίνσας. D
 ἰστέον, ὅτι ταῖς καθημεριναῖς ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ πρὸς ἀνατο- Ed. L. 301
 λὰς δεξιῷ μέρει τοῦ θρόνου ἐν τῷ ἐκείσε ἰσταμένῳ χρυσοῦ
 10 σελλίῳ καθέζεται ἀπὸ σκαραμαγγίου ἄνευ τοῦ χρυσοπερικλει-
 στου σαγίου· ἐν δὲ ταῖς κυριακαῖς ἐν τῷ ἀριστερῷ μέρει
 τοῦ αὐτοῦ θρόνου ἐν τῷ ἐκείσε ἰσταμένῳ βλαπτοστρώτῳ κα-
 θέζεται σελλίῳ, περιβεβλημένος καὶ τὸ χρυσοπερίκλειστον σα-
 γίον· καὶ πρὸ τοῦ εἰσελθεῖν τὸν λογοθέτην εἰσέρχονται οἱ
 15 τοῦ χρυσοτρικλίνου· εἰσάγει δὲ τούτους ὁ παπίας, καὶ ἰ-
 σταται ἔνδον τοῦ συρτοῦ πρὸς δύοσιν βήλον. ἰστέον, ὅτι, εἰ
 βουληθῆ ἑτάσασθαι ὁ βασιλεὺς ἔθnikoὺς τινας, ἐν τῷ αὐτῷ
 ἀριστερῷ μέρει τοῦ θρόνου καθέζεται, περιβεβλημένος καὶ τὸ
 χρυσοπερίκλειστον σαγίον, καὶ προεισέρχονται ὁμοίως οἱ τοῦ
 20 χρυσοτρικλίνου, καὶ ἴστανται, ὡς εἴρηται. ἰστέον, ὅτι ταῖς B
 κυριακαῖς οἱ τε μάγιστροι καὶ πατρίκιοι καὶ ὄφφικιάλιοι με-
 τὰ σαγίων ῥοῆς εἰσέρχονται εἰς τὴν προέλευσιν, ταῖς δὲ κα-
 θημεριναῖς ἀπὸ σκαραμαγγίων. ἰστέον, ὅτι, εἰ βουληθῆ ὁ

stante autem hora vel tempore, quo missae dandae sunt, ait Im-
 perator papiae: *Abi, fac missas.* Papias igitur protinus corripiens
 a scamno claves egreditur, easque conquassat, et sic strepitum fa-
 cit, e quo agnoscunt omnes, papiam e chrysotriclinio egressum mis-
 sas facere. Communibus seu profestis diebus residet Imperator in
 dextra parte throni, quae ad orientem spectat, in aurea nempe
 sella, quae ibi stat, indutus scaramangio absque sago auro praetex-
 tato. Verum in diebus dominicis sedet in throni sinistra parte in
 sella, quae ibi stat, blatteis instrata, indutus praeter alia etiam
 sago auro circumsepto. Et tunc temporis intrant non logotheta pri-
 mus, sed ante eum ministri, qui ad chrysotriclinium spectant, in-
 troduci a papia, qui eos intra velum attractile in occidentali tri-
 clinii parte pendens collocat. In eadem sinistra throni parte residet
 quoque Imperator, si vult exteros quosdam ad se admittere, sagum
 indutus auro circumseptum, introeuntibus ante legatis et stantibus
 chrysotriclinii ministris eodem modo et ibidem, atque dictum est.
 Diebus dominicis veniunt magistri et patricii et officiales in sagis
 russis ad processionem [id est in aulam ad scrinia et expedi-
 tiones quisque suas]; diebus autem profestis in scaramangiis. At
 si voluerit Dominus etiam profestis magistros et patricos videre,

βασιλεύς ταῖς καθημεριναῖς ἡμέραις τοὺς τε· μαγίστρον καὶ πατρικίους θεάσασθαι, μετὰ σαγίων ῥοῆς εἰσέρχονται εἰς τὸν βασιλέα. οἱ δὲ ὀφφικιάλιοι ταῖς μὲν κυριακαῖς μετὰ τῶν αὐτῶν ῥοῆς σαγίων, ταῖς δὲ καθημεριναῖς ἀπὸ σκαραμαγγίων. ἰστέον, ὅτι, δοχῆς ἐν τῷ χρυσοτρικλίνῳ γινομένης πρός 5 τὸ θεάσασθαι τὸν βασιλέα ἔθνικούς τινας, εἰ οὐ βουληθῆ ἴσπεφθῆναι, περιβάλλεται ἐν τῇ κεφαλῇ τὸν στέφανον τὸ λεγόμενον καισαρῖκιον καὶ τὸ δι' ὄλου χρυσοῦφαντον σαγίον τὸ ἀπὸ μαργάρων ἡμφιεσμένον ἐν ταῖς ὄραις. ἰστέον, ὅτι καὶ εἰδικώτερον εἰ βουληθῆ συντυχεῖν ὁ βασιλεύς Σαρακηνοὺς μ-10 γιστάνας, τῷ αὐτῷ σχήματι τούτους ὄρα. ἰστέον, ὅτι κατὰ τύπον καὶ τὴν τάξιν τῆς προωίνης γίνεται ἡ ἀκολουθία καὶ δειλης, ἀνοίγοντος τοῦ παλατίου. χρῆ δὲ εἰδέναι, ὅτι τὸ μὲν πρῶτ' πάντες προέρχονται ἀπὸ σκαραμαγγίων, δειλης δὲ ἀπὸ Ms. 178. ἀδωφοροκολοβίων. ἰστέον, ὅτι μίγιστρος ἢ πατρικίος ἢ στρα-15 τηγός, εἴτε εἰς ταξείδιον ἢ βασιλικὴν δουλείαν, εἴτε καὶ εἰς ἰδίαν αὐτοῦ ὑπάρχων, ἐν τῷ ὑποσυναφίσεσθαι τοὺς δεσπότας Δοὺκ εἰσέρχεται μετὰ σαγίου, ἀλλ' ἀπὸ σκαραμαγγίου καὶ μόνον.

ΚΕΦ. β.

Ἅσα δεῖ παραφυλάττειν ἐν τῇ προελεύσει τῇ καθ' ἑκάστη κυριακῇ 20 τελουμένη.

* Ὑπομνήσκει ὁ τῆς καταστάσεως τῷ πραιποσίτῳ, εἰ ἄ-

introeunt ad eum in sagis russis. Officiales autem introeunt [ad Dominum] diebus quidem dominicis in russis suis sagis, profestis autem in scaramangiiis. Si excipere Imperator extraneos quosdam in chrysotriclinio vult neque tamen capiti suo infulam imponere, induit coronam eam, quae dicitur caesaricum, sagumque totum auro contextum et quoad oras vel limbos margaritis praetextatum. Eodem modo Saracenicis magnates admittit Imperator, quibus privatum indulget colloquium. Eodem, quo mane, ritu ordineque vespere quoque aperitur palatium, et in illud proceditur; excepto, quod mane quidem proceres in scaramangiiis, vespere autem in interulis atque colobiis adveniunt. Magister aut patricius aut strategus, qui licentiam habet extra Domini conspectum agendi, sive quod in castra eat, sive quod ad expediendum aliud quoddam imperiale mandatum delegatus peregre proficiscatur, sive etiam ob privatas suas necessitates: ille, quando redux factus Dominos rursus salutatur, nunquam sagum, sed tantum scaramangium gestat.

CAP. 2.

Observanda in processione seu conventu magnatum in aulam, qui singulis diebus dominicis fit.

Commonefacit cerimonarius interrogando praepositum, num ve-

φα κελεύει ὁ βασιλεὺς στήναι προέλευσιν. ὁ δὲ πραιπόσιτος Ed. L. 302 λέγει τῷ κατὰ τὴν ἡμέραν παραδυναστεύοντι. ὁ δὲ ὑπομιμήσκει τὸν βασιλέα, καὶ εἰ κελεύει ὁ βασιλεὺς στήναι τὴν προέλευσιν, ἐξέρχεται ὁ πραιπόσιτος καὶ ὀρίζει τὸν τῆς καταστάσεως περὶ τούτου. καὶ μετὰ τὸ ἀπολύσαι τὴν θείαν λειτουργίαν ἐν τῷ λαυσιακῷ, ὅσους πρωτοσπαθαρίους κλητωρεύσει ὁ κατὰ τὴν ἡμέραν κλητωρεύων ἀρτοκλίνης, εἰσέρχονται καὶ καθέζονται ἐν τῷ λαυσιακῷ· οἱ δὲ λοιποὶ καθέζονται ἐν τῷ Ἰουστινιανῷ. ἐξέρχεται δὲ σιλεντιάριος ἐν τῷ Ἰουστινιανῷ τρικλίνῳ, καὶ λέγει μεγάλως „κελεύσατε,” καὶ ἐξέρχονται πάντες οἱ βασιλικοὶ, καὶ ἀπέρχονται ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια. οἱ δὲ μάγιστροι καὶ πατρίκιοι καὶ ὄφφικιάλιοι καθέζονται εἰς τὰ σκύλα ἅμα τοῦ δρουγγαρίου τῆς βέγλης, ὁ δὲ ἀκόλουθος ἵσταται ἀποβλέπων πρὸς τὴν πύλην τοῦ Ἰουστινιανῷ τρικλίνου, ἐν ᾧ κρέμαται τὸ ταγηνάριον βῆλον, εἰ ἄρα συνέφθασεν ὁ τῆς καταστάσεως ἅμα τῶν σιλεντιαρίων τοῦ στήναι ἔξω τοῦ αὐτοῦ βηλου κονισιστώριον. ὁ δὲ τῆς καταστάσεως μετὰ τοῦ ὀστιαρίου, φοροῦντες καμίσιον καὶ παραγαύδιον, προσκυνοῦσιν ἀμφοτέροι τῷ πραιποσίτῳ, καὶ ὁ μὲν ὀδοσιάριος μετὰ τὸ εἰσελθεῖν αὐτὸν ἐν τῷ ταγηναρίῳ βῆλῳ ἵσταται ἔνδοθεν, δεικνύων τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ πρὸς τὸν δρουγγάριον τῆς βέγλης. ὁ δὲ τῆς καταστάσεως καὶ ὁ σιλεντιάριος

lit Imperator processionem fieri. Praepositus autem ea de re ad paradynasteuontem [seu proximum a Domino curaeque gerendarum rerum consortem ministrum], qui eo die ministerio fungitur, refert. Hic admonet et interrogat Imperatorem. Eoque iubente, processionem constare atque celebrari, exit praepositus, mandataque in hanc rem dat cerimoniaro, finitoque divino officio in lausiaco, introeunt et consistunt eodem in lausiaco protospatharii illi omnes, quos artoclinius [seu nomenclator convivalis], cuius vices eo die sunt ad sacras epulas invitare, nominatim citaverit. Reliqui autem non invitati consistunt in Iustiniani triclinio. Tum exit aliquis silentiarus in Iustiniani triclinium et clamat clara voce: *Celestate* [id est, *placeat vobis surgere*]. Exeunt tum omnes basilici aut caesariani e palatio, et abeunt ad suam quisque mansionem. Magistri autem et praepositi et officiales consistunt in scyllis una cum drungario vigiliae. Acoluthus autem stans ad portam illam triclinii Iustiniani, e qua velum tagenarium [ab attagenibus intextis ita dictum] dependet, circumspicit, num cerimoniarus atque silentiarii convenerint ad conficiendum intra dictum velum consistorium. Cerimoniarus autem cum ostiario, gestantes camisium et paragaudium, [ingressi Iustiniani triclinium] salutant ambo genu flexo praepositum. Et ostiarius quidem, postquam tagenarium velum transiit, stat intus, inclinans caput suum versus drungarium vigiliae. Cerimoniarus autem et silen-

Cίτανται, καθὼς ἔχει ὁ τύπος, νεύοντες τῇ ἀκολουθῶν τοῦ εἰσ-
 ελθεῖν. ὁ δὲ δρουγγάριος εἰσέρχεται φορῶν τὸ ἑαυτοῦ σπα-
 θίον, καὶ τῇ δεξιᾷ χειρὶ κρατῶν τό,τε μαγλάβιον καὶ τὸ τζι-
 κούριον ἐπικείμενον τῇ δεξιῷ αὐτοῦ ὤμφ. ἤνικα δὲ ἔλθῃ ἐν
 Ms. 178. b τῇ μεγάλῃ τρικλίνῃ τοῦ Ἰουστινιανοῦ, προσκυνεῖ εἰς ἐν ἑκα-5
 στον τῶν μεγάλων ὀμφαλίων τὸν τε τῆς καταστάσεως καὶ
 τοὺς σιλεντιαρίους, καὶ ἴσταται ἄνω ἀποβλέπων πρὸς τὸ δυ-
 τικὸν μέρος, ἤγουν πρὸς τὰ σκύλα, καὶ παραντίκα λαμβάνει
 νεῦμα ὁ ἀκόλουθος καὶ λέγει τοῖς μαγίστροις „κελεύσατε”
 οἱ μάγιστροι καὶ πατρίκιοι, προσκυνοῦντες τὸν τε δρουγγά-10
 ριον καὶ τὸν τῆς καταστάσεως ἅμα τῶν σιλεντιαρίων καὶ
 καθέζονται εἰς τὰ σκάμνα. καὶ πάλιν λαμβάνει νεῦμα ὁ ἀ-
 κόλουθος παρὰ τοῦ τῆς καταστάσεως, καὶ λέγει „κελεύσατε,
 σεκρετικοί.” καὶ εἰσέρχονται οἱ χαρτουλάριοι τοῦ γενικοῦ καὶ
 τοῦ στρατιωτικοῦ καὶ οἱ ἀντιγραφεῖς, φοροῦντες σαγία¹⁵
 ῥοῆς, προσκυνοῦντες καὶ αὐτοὶ κάτω ἐν τῇ τυμπανῆν τοῦ
 Ἰουστινιανοῦ, καὶ καθέζονται καὶ αὐτοὶ εἰς τὰ σκάμνα. καὶ
 πάλιν λαμβάνει νεῦμα ὁ ἀκόλουθος παρὰ τοῦ τῆς καταστά-
 σεως, καὶ προσκαλεῖται τοὺς δ' τῶν ταγμάτων τοποτηρητὰς,
 χαρτουλαρίους, κόμητας τῶν σχολῶν, σκριβωνάς τε καὶ λοι-20
 πούς μεγάλους ἄρχοντας, καὶ τῶν νομῆρων καὶ τειχέων.
 χρῆ δὲ εἶδέναι, ὅτι, τῶν δ' ταγμάτων ἐν τῇ πόλει μὴ ὄντων,

tiarius stant loco et more consueto, nutu capitis significantes acolu-
 tho, ut ingrediatur. Tum intrat acoluthus, gerens suam spatham
 et dextra manu tenens maglabium seu clavam et securim super
 dextro humero repositam. Ubi autem in magnum Iustiniani tricli-
 nium pervenit, adorat, quoties singula magnorum omphaliorum seu
 umbilicorum [id est marmorearum in pavimento rotarum] calcet,
 cerimoniarium et silentarios, consistitque in superiore parte, de-
 spiciens ad occidentem, id est ad scyla; et protinus accipit acolu-
 thus nutu significationem, et pronuntiat erga magistros: *Celeusate*,
 [id est *velitis huc venire vos, magistri et patricii*. Eo audito, intrant]
 magistri et patricii, adorantes drungarium, cerimoniarium et silen-
 tarios, desidentque suis in scamnis. Rursus deinceps accipit acolu-
 thus nutu imperium a cerimoniario, et clamat: *Celeusate, secretici*.
 Tunc ingrediuntur chartularii genici seu rationum fiscalium, et char-
 tularii stratiotici seu rei militaris, et antigrapheii seu magistri scrinio-
 rum, induti sagis russis, adorantes et hi inferius in tympaneo [id est
 in statione tympanorum in triclinio] Iustiniani, desidentque tum in
 scamnis. Rursus dein accipit acoluthus indicium a cerimoniario, et
 advocat topoteretas quatuor totidem tagmatum [seu cohortium], char-
 tularios, comites scholarum, scribones ceterosque proceres palatinos
 et numerorum et castrorum rectores. Quando autem quatuor tagmata

προσκαλεῖται τοὺς τοποτηρητὰς καὶ χαρτουλαρίους τῶν νοῦ-Ed. L. 303
 μέρων καὶ τειχέων καὶ τοὺς ἄρχοντας τοῦ ἀριθμοῦ, καὶ εἰσ-
 ἔρχονται ἀπὸ σκαραμαγγίων, φοροῦντες τὰ ἑαυτῶν σπαθία,
 καὶ ἴστανται ἐπ' εὐρος τοῦ αὐτοῦ τρικλίνου, καὶ τὰς χεῖρας
 5 δεξιμένας ἔχοντες καὶ σιωπῇ χρώμενοι καὶ ὅτε πάντα ταῦ-
 τα τελεσθῶσιν, ἐξέρχεται ὁ ἀρτοκλίνης φορῶν σπαθίον μετὰ
 τοῦ τῆς καταστάσεως καὶ τοῦ ὄστιαρίου, καὶ ἔρχονται ἀμφο-
 10 τεροι εἰς τὸν προαιπόσιον, ὑπομιμνήσκοντες αὐτῷ τοῦ γενέ-
 σθαι μίνασαι. ὁ δὲ αὐτὸς ἀρτοκλίνης μέλλων ἐξέρχεσθαι, προσ-
 15 κουνεῖ τὸν δρουγγάριον τῆς βίγλης, εἶτα κράζει ἐν τῷ τοῦ
 κλητωρίου τομαρίῳ κατ' ὄνομα οὓς ὀφείλει κλητωρεῦσαι, καὶ B
 παρ' αὐτὰ ἐκβάλλει ὁ δρουγγάριος τὸ σπαθίον αὐτοῦ, ἐξέρχε-
 ται δὲ καὶ ὁ παπίας τῇ χειρὶ σείων τὰς κλεῖς, καὶ εὐθὺς
 λέγει ὁ σιλεντιάριος τὸ „κελεύσατε,” καὶ λύεται ἡ προέλευ-
 20 15σις, καὶ ἀπέρχεται ἑκάστος οἴκαδε.

ΚΕΦ. γ'.

Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν, τοῦ βασιλέως προβαλλομένου δημοστίκους
 τῶν σχολῶν ἢ στρατηγούς ἢ δρουγγάριον τῶν πλοῦτων ἢ γενικὸν
 ἢ σακελλάριον ἢ τοῦ σακελλίου ἢ λοιποὺς ὀφφικιαίλους. C

20 Κελεύει ὁ βασιλεὺς τὸν λογοθέτην εἰσάξαι τὸν ὀφειλό- Ms. 179. a

in Urbe non adsunt, advocat acoluthus topoteretas et chartularios
 numerorum et castrorum et magistratus arithmi, qui in scaramangis
 intrant gestantes suas spathas seu gladios, et consistunt per latitudi-
 nem triclinii, manibus quisque pectori decussatim impositis et taciturni.
 His omnibus peractis, exit artoclinius spatha accinctus una
 cum cerimoniario et ostiario; hi ambo abeunt ad praepositum inter-
 rogantes, velitne missas dari. Artoclinius autem egressurus adorat
 drungarium vigiliae, dein clara voce e tomario cletorli [seu volumine
 vel codicillo nomenclaturae] recitat eorum, quos ad sacras epulas in-
 vitare debet, nomina. Protinus, eo facto, deponit drungarius gladium
 suum, et exit papias, concutiens manu sua claves, et statim dicit
 silentiarius: *Celeusate* [seu *placeat vobis*, nempe surgere et abire].
 Sic dissolvitur processio, et abit unusquisque domum suam.

CAP. 3.

Observanda, quando Imperator domesticos scholarum aut strategos
[seu magistros militum], aut drungarium classis, aut genicum [seu
aerarii publici rationalem], aut sacellarium, sacellii praefectum,
reliquosve officiales creat.

Imperat Dominus logothetae, ut promovendum seu honorandum

μενον προβληθῆναι. ὁ δὲ λογοθέτης ἐξερχόμενος εἰσάγει αὐ-
 τὸν ἀπὸ σκαραμαγγίου. εἰ δὲ ἐστὶν ἡμέρα ἀλλαξίμων, εἰν
 ἄρα καὶ ἐστὶν ὄμφικιάλιος, εἰσάγει αὐτὸν μετὰ τῶν ἰδίων
 ἀλλαξίμων. καὶ γενόμενος ἔνδον τοῦ συρτοῦ βήλου τοῦ χρυ-
 σοτρικλίνου, πίπτει ἐπ' ἐδάφους, προσκυνῶν τὸν βασιλέα, εἰ-5
 τα ἀνιστάμενος καὶ τούτου προπορευόμενος ὁ λογοθέτης, ἐρ-
 D χεται καὶ ἴσταται ἀπὸ ὀλίγου διαστήματος τοῦ βασιλέως. ὁ
 δὲ βασιλεὺς παραινέει αὐτὸν τοῦ μετὰ φόβου Θεοῦ καὶ ἀλη-
 θείας καὶ δικαιοσύνης τὴν ἐμπιστευομένην αὐτῷ διέπειν καὶ
 ἰθύνειν δουλείαν, καὶ τὸ ἀδωροδόκητον καὶ ἀπροσωπώληπτον¹⁰
 ἔχειν εἰς τοὺς ὑπηκόους, καὶ ἄλλα, ὅσα ἀρμόζει τοῖς τοιαύτας
 ἐπιστασίας ἐμπιστευομένοις. εἰ δὲ τύχη εἶναι ἢ δομέστικον
 τῶν σχολῶν ἢ στρατηγὸν ἢ ἕτερόν τινα τῶν ἐν τοῖς στρατιω-
 τικοῖς καταλεγόμενων τάγμασιν, τὰ πρὸς ἀνδρείαν καὶ γεν-
 Ed.L. 304 ναϊότητα ἐπαλείφοντα καὶ διεγείροντα παραινέει. τοῦ δὲ πρὸς¹⁵
 ταῦτα προσαπολογουμένου τὰ δέοντα, λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ βα-
 σιλεὺς· „ἐπὶ ὀνόματι τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁ-
 γίου πνεύματος προβάλλεται σε ἡ ἐκ Θεοῦ βασιλεία μου δο-
 μέστικῃν τῶν Θεοφυλάκτων σχολῶν.” καὶ εὐθέως πίπτει ἐπ'
 ἐδάφους καὶ προσκυνεῖ, εἶτα φιλεῖ τοὺς πόδας τοῦ μεγάλου²⁰
 βασιλέως, καὶ εἰθ' οὕτως τοῦ μικροῦ, καὶ ἐξάγεται ὑπὸ τοῦ
 λογοθέτου εἰς τὸ ὄρολόγιον, ἧτοι εἰς τὸν πόρτικα τοῦ χρυ-

13. στρατηγὸς cod. et ed.

Introducatur. Egrediens igitur logotheta [ex chrysotriclinio] introducitur eum scaramangio indutum; nisi sit dies mutatoriorum, vel in quo pompae gratia splendidae vestes induuntur, et honorandus iam officialis sit. Eo enim in casu introducitur eum in suis ipsi competentibus mutatoriis. Velum itaque chrysotriclinii attractile transgressus novi honoris candidatus procidit humi, adorans Imperatorem, dein surgit et sequitur praesentem logothetam usque ad parvam distantiam ab Imperatore. Coram sic adstantem hortatur Imperator, ut in timore Dei, veritate, fide atque iustitia officium sibi accreditum administret dirigatque, ut erga subditos candore utatur, a nemine munera accipiat, nemini conniveat, et quae sunt alia plura, isti temporali locoque et homini tantis muneribus praeficiundo dicta congrua. Ita si creandus aut scholarum sit domesticus, aut strategus, aut alius aliquis magistratus de ordine militari, praecipit ipsi ea, quae nobile pectus ad constantiam virilem fortitudinemque stimulare et accendere valent. Honorandus ad eam cohortationem apta decoraque respondet. Quo facto Imperator ait: *In nomine Patris et Filii et Spiritus sancti meum a Deo mihi concessum imperium et suprema maiestas creat te domesticum scholarum, quas Deus salvas et sospites semper esse iubet.* Protinus concidit honoratus humi, et adorat Imperatorem,

σοτρικλίνου. καὶ παραδίδωσιν αὐτὸν ὁ λογοθέτης τοῖς πραι-
 ποσίτοις λέγων· „οἱ βασιλεῖς ἡμῶν οἱ ἅγιοι θεόθεν ὀδηγη-
 θέτες προεβάλλοντο τοῦτον δομέστικον τῶν σχολῶν.” καὶ
 ἐπεύχονται οἱ πραιπόσιτοι κατὰ τὸ εἰωθὸς τοὺς δεσπότας, καὶ
 5 ἀναλαμβάνονται αὐτὸν, καὶ ἐξάγουσιν ἐν τῷ λαυσιακῷ, καὶ
 λέγει πρὸς πάντας ὁ πρωτοπραιπόσιτος· „οἱ βασιλεῖς ἡμῶν
 οἱ ἅγιοι θεόθεν ὀδηγηθέντες προεβάλλοντο τοῦτον δομέστικον
 τῶν σχολῶν.” καὶ πάντες ἐπεύχονται τὸ πολυχρόνιον. ἰστέον,
 ὅτι καὶ εἰς στρατηγῶν προβολὴν καὶ εἰς σεκρετικῶν καὶ λοι-
 10 πῶν ἢ αὐτῇ τάξις καὶ ἀκολουθία φυλάττεται, πλὴν ἐπὶ μὲν
 τῷ δομεστικῷ τῶν σχολῶν καὶ τῷ δρουγγαριῷ τῶν πλοῦτων λέγει
 ὁ βασιλεὺς· „ἐν ὀνόματι πατρὸς, υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος.” C
 ἐπὶ δὲ στρατηγῶν καὶ σεκρετικῶν καὶ λοιπῶν λέγει· „ἐπὶ ὀνόμα-
 τι κυρίου.” εἰδ' οὕτως ἀναλαμβάνεται αὐτὸν ὁ τῆς καταστάσεως,
 15 καὶ ἐξάγει αὐτὸν εἰς τὸν ἵπποδρόμον λέγων· „οἱ βασιλεῖς ἡμῶν Ms. 179. b
 οἱ ἅγιοι” καὶ τὰ ἐξῆς. καὶ ταῦτα μὲν ἐπὶ τῶν δομεστικῶν
 καὶ στρατηγῶν· ἐπὶ δὲ τῶν σεκρετικῶν ἢ αὐτῇ τάξις φυ-
 λάττεται, πλὴν ἀπὸ τοῦ ἵπποδρόμου ἀναλαμβάνεται τὸν προ-
 βληθέντα ὁ τῆς καταστάσεως, καὶ ἀποφέρει αὐτὸν ἐν τῷ ἰ-
 20 δίῳ σεκρέτῳ. αὐτῇ ἢ τάξις καὶ ἐπὶ δομεστικῶν καὶ στρατη-
 γῶν καὶ σεκρετικῶν φυλάττεται, καθὼς εἴρηται, πλὴν τοῦ D
 ὑπάρχον. τὸν γὰρ ὑπάρχον ὁ πραιπόσιτος ἐξάγει εἰς τὸν

et osculatur pedes senioris Domini, et tum quoque iunioris; et sic
 educitur a logotheta in horologium aut in porticum chrysotriclinii.
 Ibi tradit eum logotheta praepositis cum hac formula: *Sancti et vene-*
rabiles Imperatores nostri a Deo directi crearunt hunc domesti-
cum scholarum. Ad haec fausta multa comprecantur praepositi
 Dominis, ut mos est, sumtumque secum traducunt honoratum in
 lausiacum, ubi protopraepositus totum collegium ita alloquitur:
Sancti nostri Imperatores a Deo directi hunc nuncuparunt dome-
sticum scholarum. Omnes ad haec solennem illam et notam formu-
 lam polychronion dictam: *Multi contingant anni* etc. acclamant.
 Iidem paene ritus observantur in strategorum et secretalium cetero-
 rumque promotione; praeterquam quod Imperator domesticum qui-
 dem scholarum et drungarium classis creans, utitur iam citata for-
 mula: *In nomine Patris, Filii et Spiritus sancti.* Verum strategos
 et secreticos et reliquos creans, dicit simpliciter: *In nomine do-*
mini. Hos etiam sibi traditos nactus cerimoniarius educit in cir-
 cum, praesentatque coronae [sibi congregatae, cohortium nempe pa-
 latinarum ambarumque factionum] eadem, quam paulo ante po-
 suimus cum formula: *Sancti nostri Imperatores* etc. Circa secreta-
 les peculiare hoc observatur. Cerimoniarius recens honoratum o
 circo secum in illud secretum, cui adscriptus est, traducit. Hy-

ὄνοποδα, καὶ παραδίδωσιν αὐτὸν τῇ πολιτείᾳ ὑπαρχον καὶ πατέρα πόλεως.

ΚΕΦ. δ'.

Ἔσα δεῖ παραφυλάττειν ἐπὶ προαγωγῇ ραίκτωρος.

Ἐν ἡμέρᾳ ἀλλαξίμων προσκαλεῖται ὁ βασιλεὺς τοὺς πραι-5
 ποσίτους, καὶ κελεύει τοῦ εἰσᾶξαι τὸν ὀφειλοντα προβληθῆναι
 Ed.L. 305 ραίκτωρα. Ἰστέον, ὅτι, εἰ οὐκ ἔστιν ἡμέρα ἀλλαξίμων, καὶ
 θέλει ὁ βασιλεὺς προβαλέσθαι ραίκτωρα, ἀφ' ἐσπέρας μηνύ-
 εται ὁ πραιπόσιτος, καὶ προέρχεται πᾶσα ἡ σύγκλητος μετὰ
 ἀλλαξίμων. τούτου δὲ εἰσαγομένου παρὰ τῶν πραιποσίτων 10
 καὶ πλησίον τοῦ βασιλέως ἐστῶτος, λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ βα-
 σιλεὺς· „ἐν ὀνόματι πατρὸς καὶ υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύμα-
 τος προβάλλεται σε ἡ ἐκ Θεοῦ βασιλεία ἡμῶν ραίκτωρα·”
 καὶ ἐπιδίδει αὐτὸν ὁ βασιλεὺς ἱμάτιον τὸ καλούμενον ραι-
 Bκτωρῖκιον. Ἰστέον, ὅτι ὁ πραιπόσιτος ἐπιδίδωσι τὸν βασιλέα 15
 τὸ ἱμάτιον. ἔστιν δὲ τὸ τοιοῦτον δίαισπρον, ἔχον φιάλιον σε-
 μνὸν χρυσοῦφαντον, πλάτος ἔχον ὡσεὶ δακτύλων δ', καὶ μι-
 κρόν τι ἐπὶ τοῖς ὤμοις ἐπεκτεινόμενον μετὰ καὶ ἀχρομανί-
 κων χρυσοῦφάντων σεμνῶν καὶ ὄρνας χρυσοῦφάντου. γονά-

parchum tandem seu praefectum Urbis educit praepositus in ono-
 podium, ibique tradit civili magistratui futurum praefectum et pa-
 trem Urbis.

CAP. 4.

Observanda in provectione Rectoris.

In die mutatoriorum seu eorum uno, per quos splendide vestitis
 procedere fas est, advocat Imperator praepositos, iubetque creandum
 rectorem introduci. Quod si vero dies ille, quo edere Imperator
 hunc solennem actum constituit, talis per se non sit, in quo pro-
 cedes debeant in mutatoriis comparere: tunc significat Imperator
 praecedente vespera praeposito de sua voluntate, totusque senatus
 venit altero mane in mutatoriis in curiam. Introductum itaque et cor-
 am Imperatore adstantem rectoratus candidatum alloquitur ipse sic:
In nomine Patris et Filii et Spiritus sancti nostra per Dei gratiam
Maiestas Imperialis creat te rectorem. Simulque porrectum sibi a
 praeposito indumentum, quod rectoricum appellatur, ipsi tradit.
 Est autem illud candidum, habens phialium [seu tegmen capitis]
 perquam splendidum, auro textum, ad quatuor digitorum latitudinem,
 in humeris nonnihil largius excurrens. Habet idem quoque manica-
 rum extremitates, auro textas perquam splendidas, et limbos vestis
 auro textos. Genualia non habet, quemadmodum neque eunucho-

τεια δὲ οὐκ ἔχει, καθὼς καὶ τὰ τῶν εὐνούχων πρωτοσπαθα-
 ρίων καὶ τὰ τῶν μαγίστρων στιχάρια. καὶ τοῦτο ἐκ χειρὸς
 τοῦ βασιλέως δεξιόμενος ἐπὶ τῆς γῆς προσκυνεῖ, καὶ φιλεῖ
 τοὺς πόδας τοῦ βασιλέως καὶ τὰ γόνατα, ὁμοίως καὶ τοῦ μι-
 κροῦ βασιλέως· καὶ μετὰ ταῦτα ἐξάγουσιν αὐτὸν οἱ πραι-
 πόσιτοι εἰς τὸ βῆλον τὸ πρὸς τὸ ἀριστητήριον, ἤγουν ἔμπρο-
 σθεν τοῦ κοιτῶνος, κἀκεῖσε ἐνδύουσιν αὐτὸν τὸ τοιοῦτον ἱμά-
 τιον, καὶ πάλιν εἰσάγουσιν αὐτὸν εἰς τὸν βασιλέα, καὶ πί-
 πτων προσκυνεῖ καὶ φιλεῖ τοὺς πόδας καὶ τὰ γόνατα τοῦ με-
 10 γάλου βασιλέως, ὁμοίως καὶ τοῦ μικροῦ, καὶ ἐπιδίδει αὐτὸν Ma. 180. a
 ὁ βασιλεὺς τὸ χρυσοπερίκλειστον μαντίον, καὶ περιβάλλεται
 αὐτὸ παρὰ τοῦ πραιπόσιτου, καὶ πάλιν πίπτων προσκυνεῖ
 καὶ φιλεῖ τοὺς πόδας καὶ τὰ γόνατα τοῦ μεγάλου βασιλέως,
 ὁμοίως καὶ τοῦ μικροῦ. εἶτα ἐπιδίδωσιν αὐτὸν ὁ βασιλεὺς
 15 μαφόριον ὄξυν πορφυροῦν, ἔχον δι' ὄλου χρυσοκέντητα ῥόδα
 δίκην λουπηναρίων. Ἰστέον, ὅτι καὶ τὸ μαντίον καὶ τὸ μα-
 φόριον ὁ πραιπόσιτος ἐπιδίδει τὸν βασιλέα. τὸ δὲ τοιοῦτον
 μαφόριον ἐν τῇ προβολῇ πρὸς ἀπαξ καὶ μόνον. οὐ περιβάλ-
 λεται δὲ οὔτε ἐν τῇ προελεύσει, οὔτε ἐν ἄλλῃ ἤτιμι ἂν οὐν
 20 ἡμέρᾳ. καὶ περιβάλλεται τὸ τοιοῦτο μαφόριον παρὰ τῶν
 πραιπόσιτων ὑπὸ τῆς κεφαλῆς, ὥστε τὸ πᾶν αὐτοῦ σῶμα συγ-
 καλύπτεσθαι ὑπὸ τοῦ τοιούτου μαφορίου. καὶ πάλιν πίπτων
 προσκυνεῖ καὶ φιλεῖ τοὺς πόδας καὶ τὰ γόνατα τοῦ μεγάλου
 βασιλέως, ὁμοίως καὶ τοῦ μικροῦ, καὶ εἰθ' οὕτως ἐξάγουσιν

19. Sic copi. R., ἄλλη τοίνυν ἂν cod.

rum protospathariorum, neque magistrorum sticharia ea habent.
 Indumentum hoc e manu Imperatoris senioris nactus, adorat eum
 humi, pedesque et genua ipsius osculatur, et deinceps idem quo-
 que iuniori Imperatori facit; et sic educunt ipsum praepositi in velum,
 quod ad aristeterium seu pransorium spectat, aut quod ante coeto-
 nem est. Ibi postquam induerunt ipsi, quod modo descripsimus, indu-
 mentum, introducunt eum rursus ad Imperatorem. Cuius ille, humi ia-
 cens, pedes osculatur atque genua, senioris primum et consequenter
 iunioris quoque. Tum tradit ipsi Dominus auro circumseptum mantium
 vel pallium, quod ipsi protinus a praeposito circumiicitur. Quo facto,
 procidit humi, adorat, et osculatur pedes atque genua senioris Impera-
 toris et iunioris pariter. Deinde tradit ipsi Imperator maphorium [seu
 humerale] purpureum vividū luminis, totum rosīs aureis acu pictis,
 velut lupinis totidem, obsitum. Hoc maphorium et mantium tra-
 dit praepositus Imperatori; induitque honoratus maphorium tantum-
 modo semel, in promotione nimirum; deinceps autem neque in
 processione, neque ullo alio die id induit. Sic autem id ipsi tunc cir-
 cumvolvunt praepositi circa caput, ut totum eius corpus eo veletur.

αὐτὸν οἱ πραιπόσιτοι διὰ τοῦ ὥρολογίου εἰς τὸν λαυσιακόν,
Ed. L.306 καὶ ἀπευχαριστεῖ πᾶσα ἡ σύγκλητος τὸν βασιλέα, καὶ ὑσπάζ-
εται αὐτὸν, καὶ συγκαθέζεσθαι δεῖ αὐτὸν ἐν τῷ λαυσιακῷ
τοῖς πραιποσίτοις ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ τάξει. Ἰστέον, ὅτι αἰεὶ ὁ
φαίκτωρ τοῖς πραιποσίτοις συγκαθέζεται ἐν τῇ προελεύσει⁵
τοῦ λαυσιακοῦ καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς προελεύσεσι.

ΚΕΦ. ε'.

Ἔσα δεῖ παραφυλάττειν ἐπὶ προαγωγῇ συγκέλλου.

Κελεύει ὁ βασιλεὺς τῷ παραδυναστεύοντι, καὶ εἰσάγει
τὸν ὀφειλόμενον προβληθῆναι σύγκελλον, καὶ ἅμα τῷ εἰσιέναι¹⁰
B αὐτὸν προσκυνεῖ τὸν βασιλέα, εἶτα πλησιάζει τῷ βασιλεῖ, καὶ
λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ βασιλεὺς, ὅσα καὶ βούλεται. καὶ εἰθ' οὐ-
τως λέγει· „ἐπὶ ὀνόματος πατρὸς, υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύμα-
τος προβάλλεται σε ἡ ἐκ Θεοῦ βασιλεία ἡμῶν σύγκελλον.”
ὁ δὲ πίπτει, καὶ φιλεῖ τοὺς πόδας τοῦ μεγάλου βασιλέως, ὁ-¹⁵
μοίως καὶ τοῦ μικροῦ, καὶ παραδίδωσιν αὐτὸν ὁ βασιλεὺς
κοιτωνίταις, καὶ ἀποστέλλει αὐτὸν πρὸς τὸν πατριάρχην, καὶ
δηλοῖ αὐτὸν, ὡς ὅτι „ἡ βασιλεία ἡμῶν προεβάλετο τοῦτον
σύγκελλον.” ὁ δὲ πατριάρχης κατὰ τὸ εἰωθὸς ἀπευχαριστεῖ
τὸν βασιλέα, καὶ εὐθέως σφραγίζει τὸν προβληθέντα σύγκε-²⁰

Hoc factō, rursus procidit et osculatur pedes et genua Imperatorum successive amborum; et tum tandem educunt ipsum praepositi per horologium in lausiacum. Totus senatus ad haec gratias agit Imperatori pro dato rectore, et salutatur honoratum, qui sua in sede et ordine praepositis in lausiacō assidet. Semper enim assidet rector praepositis, tam in conventu in lausiacum, quam in aliis processionibus.

CAP. 5.

Observanda in creatione Syncelli.

Iussu Imperatoris introducitur paradynasteuon [seu imperii consors] eum, qui debet syncellus creari. Hic ut primum intravit in conclave Augusti, genibus flexis adoratur eum, et tum accedit propius. Cui Dominus postquam mandavit et iniunxit, quae tandem voluerit, subiungit: *In nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti nostra per Dei gratiam imperialis maiestas creat te syncellum.* Protinus procumbit humi pedesque Domini senioris, et deinceps iunioris quoque osculatur. Tum tradit ipsum Imperator coetouitis, qui eum ad patriarcham ducunt, significantque ipsi nomine et ex persona Imperatoris: *Maiestas nostra hunc praesentem hominem syncellum punctionavit.* Patriarcha pro more gratias agit Imperatori, et signo crucis confirmat novum syncellum, advocatque metropolitā et archiepiscopos, quotquot eo tempore in Urbe regia adsunt,

λον, καὶ προσκαλεῖται τοὺς μητροπολίτας καὶ ἀρχιεπισκόπους C
 τοὺς κατὰ τὸν τότε καιρὸν ἐνδημοῦντας τῇ πόλει, καὶ λέγει Ma. 180. b
 πρὸς αὐτούς. „ὁ βασιλεὺς ἡμῶν ὁ ἅγιος θεόδωρος ὁδηγηθεὶς
 τοῦτον προεβάλετο σύγκελλον” καὶ ἀπευχαριστῶσι πάντες
 5 καὶ ἐξέρχονται. εἶτα κελεύει ὁ πατριάρχης τεθῆναι σκαμνί-
 ον μικρὸν εἰς τὸ εὐώνυμον αὐτοῦ μέρος ἀποκοπτὸν τῶν
 σκάμνων τῶν μητροπολιτῶν. εἰ δὲ τύχη εἶναι ἕτερον σύγ-
 κελον, τίθεται τὸ τοιοῦτον σκαμνίον εἰς τὸ δεξιὸν μέρος ἀπο-
 κοπτὸν. ἀεὶ γὰρ οἱ σύγκελοι προεισέρχονται τῶν μητροπολι-
 10 τῶν εἰς τὸ πατριαρχεῖον καὶ καθέζονται ἀποκοπτοί. Ἰστέον, D
 ὅτι ἐν ταῖς μεγάλαις προελεύσεσιν οὐκ εἰς μικρὰ σκαμνία
 καθέζονται οἱ σύγκελοι, ἀλλ’ ἐν τοῖς ἰδίοις σελλίοις, δηλονότι
 ἐν τοῖς τοῦ πατριάρχου σεκρέτοις, οὐχὶ δὲ τοῦ βασιλέως πα-
 ρόντος. ἐπὶ γὰρ παρουσίᾳ βασιλέως κάτωθεν τῶν μαγίστρων
 15 καθέζονται ἐν τοῖς μακροσκαμνίοις. καὶ ἐν τῷ μέλλειν εἰσιέ-
 ναι τοὺς μητροπολίτας τὴν τοῦ σεκρέτου πύλην, ἀνίστανται
 τῶν σκάμνων οἱ σύγκελοι, καὶ τῶν μητροπολιτῶν εἰσερχομέ-
 νων, εὐρίσκουσιν αὐτούς ἐκεῖσε, καὶ κελεύει ὁ πατριάρχης
 20 καθεσθῆναι τοὺς συγκέλους. καὶ πάλιν εἰσέρχονται οἱ μη-
 τροπολίται καὶ οἱ ἀρχιεπίσκοποι κατὰ τὸ εἰωθὸς τῇ ἐκκλησίᾳ—Ed. L. 307
 αστικῇ καταστάσει. τῶν δὲ μητροπολιτῶν τὴν πύλην τοῦ
 σεκρέτου μελλόντων εἰσιέναι, ἀνίστανται ἀπὸ τῶν σκάμνων
 οἱ σύγκελοι, καὶ ἴστανται καὶ εἰσέρχονται πάντες, καὶ κε-
 λεύσει τοῦ πατριάρχου καθέζονται οἱ τε σύγκελοι καὶ οἱ μη-

5. τεθῆναι conl. R., τεθεῖνα cod.

significatque ipsis : *Venerabilis et sanctus Imperator noster a Deo directus et illuminatus hunc virum syncellum creavit.* Id audientes omnes Imperatori gratias agunt et exeunt. Deinde iubet patriarcha scamnum parvum ad suam sinistram collocari separatum a scamnis metropolitaram. Quodsi vero adhuc alius adsit syncellus [alterius patriarchae], collocatur illud scamnum a dextra patriarchae seorsim. Semper enim, ut prius ingrediuntur syncelli in patriarchale, quam metropolitae, ita etiam sedent ab iis seorsim. Magnis in processionibus resident syncelli non in parvis scamnis, sed in suis sellis; scilicet in secretis patriarchae tantum, Imperatore non praesente. At eo praesente, sedent infra magistros in macroscamnis vel longis scamnis. Et quando in eo sunt metropolitae, ut in secretum veniant, surgunt syncelli e scamnis suis, et occurrunt intrantibus metropolitae in ipsis foribus secreti, et deinceps rursus a patriarcha iussi considunt. Et deinceps rursus ingressuris metropolitae, sed simul cum archiepiscopis secundum ordinem ecclesiasticarum constitutionum, assurgunt quidem syncelli e scamnis, [non autem occurrunt ipsis, sed suo in loco] persistunt, donec, omnibus ingressis, patriarcha considerare omnes iusserit. Ut deinceps consederunt pa-

τροπολιται, καὶ περὶ τινων ἐκκλησιαστικῶν ὑποθέσεων συναι-
ρει λόγον ὁ πατριάρχης μετ' αὐτῶν, οἷα καὶ ὅσα βούλονται,
καὶ μετὰ μικρὸν κελεύσει τοῦ πατριάρχου ἀνίστανται καὶ ἐξ-
έρχονται πάντες.

ΚΕΦ. 5.

5

B Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν, ὡς ταῦν ἐπιτελεῖται ἡ τοῦ ἀγίου καὶ
μεγάλου Κωνσταντίνου ἐτήσιος μνήμη καὶ τὰ ἐγκαίνια τῶν
ἰδρυθέντων τιμίων σταυρῶν ἐν τῇ νέῳ παλατίῳ τοῦ Βόνου.

Πρὸ ἡμερῶν, ὅσων ἂν κελεύσωσιν οἱ δεσπότες, γίνεται
πρόκενσον ἐν τῇ νέῳ παλατίῳ τῷ τοῦ Βόνου, καὶ τῇ παρα-10
μονῇ τελεῖται οἰκειακῶς ἢ παννυχίς εἰς τοὺς τιμίους καὶ ἁ-
γίους σταυρούς. καὶ αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ περὶ ὧραν β' περιβύλ-
Ms. 181. a λονται οἱ δεσπότες τὰ ὄξέα τούτων σκαραμάγγια καὶ τὰ τού-
Cτων σπαθία, καὶ ἰππεύουσιν ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε, καὶ ἀπέρχον-
ται εἰς τοὺς ἁγίους ἀποστόλους διὰ τῆς ἀπαγούσης ὁδοῦ εἰς 15
τὸν ἅγιον Ἰωάννην τὸ ξηροκίπιον, κακεῖσε τῶν ἵππων ἀπο-
βάντες εἰσέρχονται διὰ τῆς μεγάλης πύλης τοῦ λουτροῦ ἐν τῷ
νάρθηκι, καὶ ἐκνεύουσιν ἀριστερὰ πρὸς ἀνατολὴν τοῦ αὐτοῦ
νάρθηκος ἐν τῇ ἐκεῖσε κρεμαμένῃ βήλῳ. ἐκεῖσε γὰρ καὶ τὰ
βασιλικά ἴστανται σελλία καὶ τὰ τούτων ἡντρέπισται ἀλλά-20
ξιμα, καὶ ἀλλάσσουν τὰ τε διβητήσια αὐτῶν καὶ τὰς χλα-

riter eodem tempore tam syncelli, quam metropolitae, instituit
patriarcha collationem aut colloquium de argumentis ad ecclesiam
pertinentibus, quot et qualibus coetui placuerit. Paulo post iussu
patriarchae assurgunt omnes et exeunt.

CAP. 6.

*Observanda (prouz nunc quidem ritus est) in celebratione annua
memoriae sancti et magni Constantini, et encaeniorum sacrarum
crucium in novo palatio Boni dedicatarum.*

Tot diebus ante, quot voluerit Imperator, fit processio [seu
transit Imperator e magno palatio] in novum palatium Boni; et in
vigiliis festi, quem diximus, diei peragitur privatim [in gratiam so-
lius dominicae devotionis et procul vulgo] pervigilium in honorem
venerabilium et sanctorum crucium. Ipso autem illo festo die circa
horam secundam induunt Domini purpurea sua scaramangia et spa-
thas suas, et illinc aucti in equis tendunt ad aedem SS. Apostolo-
rum per viam, quae ad aedes S. Ioannis in xerocepio ducit. Ut pro-
pe venerunt ad SS. Apostolos, descendunt ex equis, et intrant per
magnam portam baptisterii in narthecem, declinantesque ad sini-
stram versus orientem eiusdem narthecis intrant intra velum ibi sus-
pensum, retro quod sellae imperiales positae stant, et praeparata

μύδας, καὶ εἰσέρχονται ἐν τῇ ναυῇ τῶν ἁγίων ἀποστόλων,
 καὶ πρὸ τῶν ἁγίων θυρῶν διὰ τῆς τρισσῆς μετὰ τῶν κηρῶν D
 προσκυνήσεως ἀπευχαριστοῦσιν τῇ Θεῷ, καὶ ἐκνεύουσιν ἀρι-
 στερᾶ πρὸς ἀνατολὴν τοῦ αὐτοῦ βήματος, καὶ ἀπέρχονται πρὸς
 5 τοὺς τάφους, ἤγουν εἰς τὸν ἅγιον Κωνσταντῖνον. καθεῖσε
 ἔνδον τῆς εἰσαγωγῆς πύλης δέχεται τούτους ὁ πατριάρχης,
 καὶ πάλιν ἐν τῇ ἐκεῖσε βήματι διὰ τῆς τρισσῆς μετὰ τῶν
 κηρῶν προσκυνήσεως ἀπευχαριστοῦσιν τῇ Θεῷ, καὶ ἐπιδίδω-
 σιν ὁ πατριάρχης θυμιατὸν τῷ πρώτῳ βασιλεῖ, καὶ θυμια
 10 οἷς τε τὸ ἅγιον βῆμα καὶ τὸν τάφον Λέοντος τοῦ ὀρθοδόξου
 δεσπότου καὶ τῆς ἁγίας καὶ βασιλίδος Θεοφανοῦς καὶ Βα-Ed. L. 308
 σιλείου τοῦ ὀρθοδόξου καὶ ἀγαθοῦ βασιλέως, καὶ εἰθ' οὕτως
 εἰς τοῦ πρώτου καὶ μεγάλου Κωνσταντίνου τοῦ ἁγίου καὶ ἐν-
 δόξου βασιλέως. καὶ μετὰ ταῦτα ἐπιστρέφει ὁ βασιλεὺς με-
 15 τὰ τοῦ πατριάρχου, καὶ ὁ μὲν πατριάρχης εἰσέρχεται ἐν τῇ
 βήματι ποιῶν τὴν εὐχὴν, καὶ ἀπέρχονται οἱ ψάλλται τὸ τρο-
 πᾶριον „τοῦ σταυροῦ σου τὸν τύπον ἐν οὐρανῷ θεασάμενος,”
 ὁ δὲ βασιλεὺς ἀποχαιρετίζας τὸν πατριάρχην, τοῦτον ὑσπύ-
 ζεται, καὶ λιτανεύουσιν μετὰ τε τῶν μαγίστρων καὶ πατρι-
 20 κίων καὶ τῶν λοιπῶν τῆς σύγκλητου, διέρχεται διὰ τοῦ εἰς- B
 αέρου τῆς κόγχης τῶν ἁγίων πάντων καὶ τῆς ἐκεῖσε ἀπαγού-
 σης ὁδοῦ, καὶ εἰσέρχεται εἰς τὴν αὐλὴν τῶν παλατίων, καὶ

ipsis iacent sua mutatoria, induuntque ibi dibetesia sua et chla-
 mydes, et sic deinceps intrant in naum seu navim SS. Apostolo-
 rum. Ibi ante sanctam portam ter cum cereis adorant laudibusque
 celebrant Deum genubus flexis, tum declinant ad sinistram versus
 orientem bematis seu tribunalis, quod in illo templo est, et proced-
 unt versus sepulcra, id est versus S. Constantinum. Ibi, intra
 portam ad ea sepulcra ducentem, excipit eos patriarcha; rursusque
 Deo in bemate, quod ibi est, trina cum cereis adoratione gratum et
 devotum testantur animum; traditque patriarcha seniori Domino
 thymiatum seu thuribulum; quicum ille et sanctum bema et tym-
 bum Leonis orthodoxi Domini [patris Constantini Porphyrogeniti],
 et sanctae Imperatricis Theophanonis, [quae Leonis uxor fuit,] et
 Basilii, Imp. orthodoxi atque boni, et tandem primi Christiani ma-
 gnique Imperatoris Constantini, sancti illius et gloriosi principis,
 tymbum incensat. Post haec peracta revertitur Imperator cum pa-
 triarcha. Et hic quidem intrat in bema SS. Apostolorum, facitque
 benedictionem, et psaltae incipiunt troparium, quod ab his verbis
 orditur: *Crucis tuae imaginem in coelo contemplatus* etc. Impera-
 tor autem valedicit et osculum pacis impertit patriarchae, et inter
 supplicationes atque cantica procedit una cum magistris et patriciis
 reliquoque senatu, transitque per atrium forniciis Sanctorum omni-

σελλίων τιθεμένων τῶν ὑπὸ τῶν ἀρχοντογεννημάτων βαστα-
 ζομένων, καθέζονται, μέχρις ἂν ὁ πατριάρχης μετὰ τῆς
 Ms. 181. b ἐκκλησιαστικῆς λιτῆς καταλάβοι. Ἰστέον, ὅτι ἡ λιτὴ, μέχρις
 ἂν εἰσέλθῃ τὴν πύλην τῆς αὐλῆς τῶν παλατίων, ψάλλει τὸ
 τροπάριον· „τοῦ σταυροῦ σου τὸν τύπον ἐν οὐρανῷ θεασά-5
 μενος.” καὶ μετὰ τὸ εἰσελθεῖν τὴν πύλην ἄρχεται ψάλλειν
 τῶν ἐγκαινίων, ἤγουν τὸ „δύσα σοί, Χριστέ ὁ Θεός, ἀποστό-
 C λων καύχημα.” καὶ δὴ τοῦ πατριάρχου πλησιάσαντος ἐν τῇ
 τόπῳ, ἐν ᾧ καθέζονται οἱ δεσπότες, ἀνιστάμενοι οἱ δεσπό-
 ται δέχονται τοῦτον. καὶ εὐθὺς τελεῖται ἡ ἀκολουθία τῶν 10
 ἐγκαινίων, καθὼς εἶθισται τῇ ἐκκλησιαστικῇ καταστάσει, καὶ
 τῶν ἀνοιξέων τελεσθέντων, εἰσέρχονται οἱ δεσπότες μετὰ τοῦ
 πατριάρχου, καὶ ἀπέρχονται ἐν τῷ βήματι τοῦ ἁγίου Κων-
 σταντίνου· (τὰ γὰρ ἐκεῖσε βήματα, τὸ μὲν ἐν τῆς ἁγίας
 Ἑλένης ὑπάρχει, τὸ δὲ ἕτερον, ἐν ᾧ καὶ τὸ ἀργυροῦν κιβώ-15
 ριον, τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου τυγχάνει.) κἀκεῖσε διὰ τῆς
 Δτρισιῆς μετὰ τῶν κηρῶν προσκυνήσεως ἀπευχαριστοῦσιν τῷ
 Θεῷ, καὶ ὑποστρέφοντες ἐξ ἀριστερῆς ἀνέρχονται τὰ βάρθρα,
 καὶ ἴστανται ἔμπροσθεν τοῦ μεγάλου σταυροῦ τοῦ ἁγίου Κων-
 σταντίνου, ἐκδεχόμενοι τὴν τοῦ ἁγίου εὐαγγελίου ἀνάγνωσιν, καὶ 20
 τὴν τῆς ἐκτενοῦς ἀπόλυσιν, ἀνέρχονται ἐν τῷ ἐκεῖσε παλατίῳ,

um et per viam, quae illinc in palatium Boni ducit, intrat in au-
 lam palatii. Resident ibi ambo Imperatores in sellis per archontog-
 gennemata seu valetos allatis et ibi depositis, expectantes, quoad
 patriarcha cum ecclesiastica supplicabunda processione eodem adve-
 nerit. Intrante illa processione in portam aulae palatii, sonat adhuc
 troparium modo memoratum: *Crucis tuae* etc., ea vero porta
 transita, incipit troparium cani diei encaeniorum vel dedicationis
 proprium, scilicet illud, quod incipit a verbis: *Gloria sit tibi, Chri-
 ste Deus, qui es argumentum gloriationis Apostolorum*. Patriarchae
 tum ad illum locum appropinquanti, in quo sedent Imperatores,
 assurgunt hi, et beneventant ipsum. Protinusque perficitur ritus
 encaeniorum seu dedicationis, sanctarum nempe crucium, quemad-
 modum secundum constitutiones ecclesiasticas fieri mos est; et post
 peractas anoexes [seu cerimonias, quae praecedunt apertionem tem-
 pli], intrant Domini cum patriarcha [in aedes sacras, quae sunt in
 palatio Boni], proceduntque ad bema S. Constantini. (Sunt enim
 ibi duo bema, unum S. Helenae, alterum S. Constantini, argen-
 teo ciborio ornatum.) Ter ibi cum cereis adorant Deum, et redeunt
 deinceps a sinistra parte, ascendunt gradus ad magnam crucem S.
 Constantini ducentes; et consistunt coram ea, praestolantes recita-
 tionem sancti evangelii, et, extensa finita, ascendunt in palatium
 templo contiguum, peractaque liturgia seu divino officio, epulantur

καὶ μετὰ τὴν τῆς λειτουργίας ἀπόλυσιν συνεστιῶνται τῷ πατρι-
άρχῃ καὶ τῇ συγκλήτῳ καὶ μητροπολίταις, οἷς ἂν κελεύσωσιν.

ΚΕΦ. ζ'.

Ed. L. 309

5 Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν τῇ ἑορτῇ καὶ προελεύσει τῶν ἁγίων
πάντων.

Ἰστέον, ὅτι ἡ προέλευσις τῶν ἁγίων πάντων ἐπιτελεῖται
κατὰ τὸν τύπον τῆς μεσονηστήμου, καὶ ὡς τὰ νῦν ἐπιτελεῖ-
ται ἢ τε δευτέρα τῆς διακαινησίμου καὶ ἡ κυριακὴ τοῦ ἀν-
τίπασχα. κατέρχονται δὲ οἱ δεσπότες ἀπὸ τῶν ἑππων ἐν τῇ
10 οὐλῃ τῶν ἁγίων ἀποστόλων τῇ εἰσαγωγῇ πρὸς τὸ ὠρολόγιον
τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας, κάκειθεν δηριγεύομενος ὑπὸ τοῦ κου-
βουκλείου καὶ τῶν ἐξ ἔθους ἀρχόντων ἐκνεύουσι δεξιὰ, καὶ
διέρχονται διὰ τοῦ νάρθηκος τῶν ἁγίων πάντων, καὶ ἀνέρ-
χονται ἐν τοῖς κατηχουμένοις τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας, καὶ εἰς-
15 ἔρχονται ἔνδον τοῦ ἐκεῖσε κρεμμαμένου βήλου, καὶ τὰ ἐξῆς B.
ἐπιτελεῖται καθὼς καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς προελεύσεσιν, ἐν αἷς
ἀπέρχονται οἱ δεσπότες ἔφιπποι εἰς τοὺς ἁγίους ἀποστόλους. Ms. 182. a
ὁ δὲ πατριάρχης μετὰ τῆς λιτῆς καταλαβὼν ἵσταται ἔνδον
τῶν ἁγίων ἀποστόλων ἔξω τῶν κυχλίδων τοῦ θυσιαστη-
20 ρίου, καὶ τοῦ καιροῦ καταλαβόντος, εἰσέρχονται οἱ πραιπό-

cum patriarcha et senatu et metropolitibus, delectis nempe et in-
vitatibus.

CAP. 7.

Observanda in festo et processione Sanctorum omnium.

Processio Sanctorum omnium peragitur secundum ritum meso-
nestimi seu medianae vel mediae quadragesimarum hebdomadis, et
secundum ritum, quo nunc celebrantur tam secunda feria diacaene-
simi vel septimanae renovationis, id est paschalis, quam dominica
antipascha, vel quae proxime festum paschatis sequitur. Descendunt
Domini ex equis in porta sanctorum Apostolorum ad horologium e-
iusdem ecclesiae ducente, et inde, stipati a cubiculo et consuetis
proceribus, declinant versus dextram, traiectoque narthece templi
Sanctorum omnium, ascendunt in catechumenia eiusdem templi, et
intrantr intra velum ibi suspensum, fiuntque cetera, quemadmodum
mos est fieri in reliquis processionibus, per quas Domini ad sanctos
Apostolos in equis vehuntur. Adveniens interim cum turba proces-
sionale patriarcha consistit intra aedem SS. Apostolorum extra can-
cellos sacrificatorii, temporeque oportuno ingruente, intrant praepositi
ad Augustos, et amiciunt eos ipsorum tunicis. Exeuntes extra velum

σιτοι καὶ περιβάλλουσι τοὺς δεσπότας τὰς ἑαυτῶν χλανίδας
 ἐξερχομένων δὲ τῶν δεσποτῶν τοῦ βήλου, δέχονται τούτους
 οἱ τε μάγιστροι καὶ πατρίκιοι, καὶ γίνεται ἐκεῖσε δοχὴ, καὶ
 ἀπὸ νεύματος τοῦ πραιποσίτου λέγει ὁ τῆς καταστάσεως
 C „κελεύσατε.” καὶ κατέρχονται διὰ τε τοῦ κοχλιοῦ καὶ τοῦ
 νάρθηκος, καὶ ἐκβυινόντων τὸν νάρθηκα τῶν ἁγίων ἀποστό-
 λων, δέχεται τούτους ὁ περατικὸς δῆμος τῶν Βενέτων μετὰ
 καὶ τοῦ δομestikou τῶν σχολῶν, καὶ ἐπιδίδωσιν ὁ δομestι-
 κος τῶν σχολῶν τοῖς δεσπόταις τὰ ῥοδόπλακα ὄσφραδια. καὶ
 μετ' ὀλίγον πρὸ τοῦ εἰσελθεῖν εἰς τὸ ὠρολόγιον δέχεται εἰς 10
 τὸ ἐξάερον ὁ δῆμαρχος τῶν Βενέτων μετὰ τοῦ δήμου τοῦ
 λευκοῦ, καὶ αὐτὸς ἐπιδιδούς ὁμοίως τοῖς δεσπόταις. καὶ
 εἰσιόντων τῶν δεσποτῶν εἰς τὴν θύραν ὡς πρὸς τὸ ὠρολό-
 γιον τῶν ἁγίων ἀποστόλων, δέχεται ὁ ἐξκούβιτος μετὰ τοῦ
 περατικοῦ δήμου τῶν Πρασίνων, καὶ ἐπιδίδωσι καὶ αὐτὸς 15
 D ὁμοίως. καὶ πάλιν εἰσιόντων τῶν δεσποτῶν εἰς τὴν θύραν
 τοῦ γυναικίτου τῶν ἁγίων ἀποστόλων, δέχεται ὁ δῆμαρχος
 τῶν Πρασίνων μετὰ καὶ τοῦ δήμου τοῦ ῥουσίου, καὶ ἐπι-
 δίδωσι καὶ αὐτὸς ὁμοίως. καὶ εἰδ' οὕτως ἀπέρχονται οἱ
 δεσπόται, καὶ δέχεται τούτους ὁ πατριάρχης ἔξω τῶν κη-20
 κλίδων τοῦ ἁγίου βήματος, καὶ ἀσπάζονται ἀλλήλους, καὶ
 Ed. L. 310 εἰσέρχονται ἅμα εἰς τὸ θυσιαστήριον, καὶ ἀσπάζονται οἱ
 δεσπόται τὴν ἐνδυτὴν καὶ τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον, δηλονότι ὑπὸ

Dominos excipiunt et venerantur magistri et patricii, fitque ibi doche seu exceptio et consalutatio Dominorum et procerum, qua peracta, clamat cerimoniarius, nutu praepositi admonitus: *Celeusate* [seu: *velitis movere*]. Sic descendunt per cochleam et narthecem; et egredientes e narthece Sanctorum omnium excipit atque veneratur peraticus demus [seu suburbana e Pera factio] Venetorum cum domestico scholarum Dominis odorata sarta rosis implexa tradente. Paulo illinc antequam ingrediantur Domini in horologium, excipiunt eos in atrio demarchus Venetorum cum factione alba, sarta et ipse quoque porrigens. Dominos iam ipsam horologii SS. Apostolorum portam intrantes excipit excubitus [seu praefectus excubitorum] cum demo peratico Prasinorum, et ipse quoque corollas tradens. Et tandem intrantes Dominos in portam gynaeconitae seu stationis mulierum in aede SS. Apostolorum, excipit demarchus Prasinorum cum factione russa, tradens et ipse, quae ceteri. Sic porro libere absque impedimento procedentes Dominos excipit patriarcha extra cancellos sancti bematis [vel tribunalis], osculoque pacis invicem dato, intrant simul in sacrificatorium, ubi Domini endytam seu tapetem altari instratum et sacrum evangelium osculantur, patriarcha utramque protendente et ori admovente. Exinde ordiuntur

τοῦ πατριάρχου προσφερόμενα, καὶ αἴρουσιν ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε
 τὴν λιτὴν, ψάλλοντος τοῦ κλήρου τὸ „δόξα σοί, Χριστὲ ὁ
 Θεός.” τῶν δὲ δεσποτῶν ἐξερχομένων τὸ βῆμα, λαμβάνουσι
 παρὰ τῶν πραιποσίτων κηρία λιτανίγια, καὶ ἅμα τοῦ πα-
 τριάρχου λιτανεύουσι μέχρι τῶν ἁγίων πάντων, καὶ τῆς ἀ-
 κολουθίας τῶν ἀνοίξεων τελεσθείσης, ἤγουν τῶν ἐγκαινίων, Ms. 182. b
 εἰσοδεύουσι καὶ εἰσέρχονται ἐν τῷ βήματι, καθὼς ἡ συνή-
 θεια ἔχει, καὶ ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε διὰ τοῦ πρὸς ἀνατολὴν δεξιῶ
 μέρους εἰσέρχονται ἐν τῷ εὐκτηρίῳ τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας τοῦ Β
 10 ἁγίου μάρτυρος Λέοντος, καὶ εἰσερχομένους διὰ τῆς τρισεύσης μετὰ τῶν
 κηρῶν προσκυνήσεως ἀπευχαριστοῦσιν τῷ Θεῷ, καὶ εὐθέως
 ἀποχαιρετίζουσι τὸν πατριάρχην, τοῦτον ἀσπαζόμενοι. καὶ
 ὁ μὲν πατριάρχης ἀπέρχεται εἰς τοὺς ἁγίους πάντας. οἱ δὲ
 δεσπότες διὰ τοῦ ἔνδον τοῦ βήματος κυκλίου ἀπέρχονται εἰς
 15 τὸ εὐκτήριον τῆς ἁγίας καὶ βασιλίδος Θεοφανοῦς. καὶ εἰσερχο-
 μένοι ἀπαλλάσσουσι τὰ χλανίδια, καὶ καθέζονται ἐκδεχόμενοι τὴν C
 τοῦ ἁγίου εὐαγγελίου ἀνάγνωσιν. τοῦ δὲ ἁγίου εὐαγγελίου
 μέλλοντος ἀναγινώσκεισθαι, ἐξέρχονται ἔξω τοῦ αὐτοῦ εὐκτη-
 ρίου, καὶ ἴστανται ἔνδον τοῦ ἐκεῖσε ἀποκρεμμαμένου βήλου
 20 αὐτῶς πρὸς τὸ βῆμα, καὶ ποιοῦνται τὴν τοῦ ἁγίου εὐαγγελίου
 ἀκρόασιν, καὶ μετὰ τὴν τελείωσιν τοῦ ἁγίου εὐαγγελίου εἰσ-
 ἐρχονται πάλιν ἐν τῷ αὐτῷ εὐκτηρίῳ τῆς ἁγίας Θεοφανοῦς,

tur supplicabundam processionem, clero canente illud: *Gloria tibi, Christe Deus*. Domini hac in processione e bema egredientes accipiunt a praepositis cereos processionales, et sic, comitante patriarcha, procedunt cantantes Deoque supplicantes usque ad aedem Sanctorum omnium; ubi post peractum anoexeon seu apertionum, vel, quod idem est, encaeniorum officium, [id est post dictas preces, quae in annuatim renovanda dedicatae istius aedis memoria dici solent, et per quas nemini ad clausam aedem aditus patet,] inferunt pedem, et progrediuntur in eius aedis bema, prout mos est; et exinde per dextram tribunalis orientalem plagam intrant in oratorium, quod ibidem est, S. Leonis Martyris, et trina cum cereis adoratione Deum ibi venerati, protinus valedicunt et osculum pacis dant patriarchae. Et patriarcha quidem abit in aedem Sanctorum omnium: Domini autem per cochleam, quae est intra bema, abeunt ad eucterium sanctae Imperatricis Theophanonis, [quod est in aede SS. Apostolorum,] ibique depositis tunicis, exspectant tempus, quo recitari sanctum evangelium debet. Eo instante, exeunt oratorio, et stant intra velum ibidem ea parte, quae bema respicit, suspensum, audiuntque [a nemine conspecti] lectionem sancti evangelii. Qua finita, redeunt in idem sanctae Theophanonis eucterium, ibique residentes ordinant cletorium, [id est nominatim designant et a nomenclatore citari iubent, quos eo die sibi volunt convivias accumbe-

καὶ καθαζόμενοι στοιχοῦσι τὸ κλητῶριον, καὶ εἶθ' οὕτως περιβάλλονται τὰ χρυσοπερίκλειστα σαγία, καὶ διέρχονται διὰ τοῦ νάρθηκος τοῦ εὐκτηρίου τοῦ ἁγίου Ἰπατίου καὶ τοῦ ἐκείσε ἐξάγοντος δεξιέρου, καὶ ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε ἀνέρχονται διὰ τῆς ξυλίνης σάλας τῆς ἐξαγωγῆς ἔξω τοῦ ἁγίου Κωνσταν-
 5 τίνου τῆς ἀναγωγῆς εἰς τὰ κατηχούμενα τῶν ἁγίων ἀποστόλων, καὶ ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε διέρχονται διὰ τῶν κατηχουμένων τῶν ἁγίων ἀποστόλων, καὶ εἰσέρχονται εἰς τὰ παλάτια. κα-
 10 κεῖσε ἠντρέπεται ἡ τιμία αὐτῶν τράπεζα. τὰ δὲ ἐπὶ τῆς τραπέζης τελούμενα καὶ τὰ τῆς δειλινῆς προελεύσεως, κα-
 15 θῶς προείρηται, ὁμοίως τῆς δευτέρας τῆς διακαινησίμου καὶ τῆς νέας κυριακῆς, καθὼς τὰ νῦν ἐπιτελοῦνται.

Ed. L. 311

ΚΕΦ. η'.

Ἔσα δει παραφυλάττειν τῇ πρώτῃ τοῦ Ἀυγούστου μηνός, τοῦ
 τιμίου καὶ ζωοποιῦ σταυροῦ ἐξερχομένου. 15

Ἰστέον, ὅτι, εἰ μὲν λάχῃ ἡ πρώτη τοῦ Ἀυγούστου ἐν
 κυριακῇ, ὀφείλει ἐξερχεσθαι ἀπὸ τοῦ σκευοφυλακίου τοῦ με-
 γάλου παλατίου ὁ τίμιος σταυρὸς τῇ ὀπισθεν κυριακῇ, ἧγουν
 πρὸ ἑπτὰ ἡμερῶν τῆς πρώτης τοῦ Ἀυγούστου. ἐξέρχεται δὲ
 Ms. 183. a πάλλοντος τοῦ ὄρθρου περὶ τρίτην ἢ καὶ ἕκτην ὥδην, καὶ ἀ-
 20 Βποτίθεται ἐν τῷ σκευοφυλακίῳ, καὶ ὑπὸ τοῦ πρωτοπάνα βαλ-

re.] Tum induti sagis auro septis transeunt per narthecem eucterii seu sacelli sancti Hypatii et per atrium illi praetensum; inde ascendunt per scalam ligneam, quae ex aede S. Constantini exeunt in catechumenia SS. Apostolorum ducit; traiectisque modo dictis SS. Apostolorum catechumeniis, intrant in palatium [isti aedi adstructum]; ubi parata ipsis est sacra mensa. Ritus autem in prandio, item in processione pomeridiana, observandi sunt, ut nunc quidem fiunt, similes illis, quos in descriptione processionis feriae secundae diacaenesimi [seu proximae a paschatis festo], et novae dominicae [seu eius, quae in albis dicitur,] exposuimus.

CAP. 8.

*Observanda calendis Augusti, prodeunte in publicum venerabili
 et vivifica Cruce [in qua Christus passus fuit].*

Si calendis mensis Augusti in diem dominicum incidere contingat, debet sancta Crux proxime praecedente die dominica seu die retro septimo e sceuophylacio [vel custodiaro pretiosorum vasorum et sacrarum reliquiarum] magni palatii expromi et produci, quo tempore matutinas canunt, intra tertiam sextamve odam. Et primum depromptus e sede sua et depositus humi in sceuophylacio,

συμμιζόμενος προτίθεται ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ εἰς προσκύνησιν πάντων. καὶ μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τοῦ ὄρθρου παρίσταται ἅπας ὁ βασιλεῖος κληρὸς ψάλλων τὰ συνήθη σταυρώσιμα, καὶ ὅτε κελεύσουσιν οἱ δεσπότες, εἰσέρχονται καὶ ἀσπάζονται αὐτὸν,

5 καὶ ἀπερχόμενοι καθέζονται ἐπὶ τοῦ χρυσοτρικλίνου εἰς τὴν συνήθη καὶ καθημερινὴν προέλευσιν. καὶ εἶθ' οὕτως αἶρων ὁ παπίας τὸν τίμιον σταυρὸν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, δηλονότι φοροῦντος αὐτοῦ σκαραμαγγίον καὶ σαγίον ἀληθινόν, ὀψικευόμενος ὑπὸ τοῦ βασιλείου κλήρου καὶ τοῦ πρωτοπάπα τῆς

10 Δάφνης τοῦ ἁγίου Στεφάνου καὶ διαιταρίων τοῦ ἁγίου Στεφάνου καὶ τοῦ παλατίου, πάντων κηρὸς βασταζόντων, διέρχεται διὰ τε τοῦ ἡλιακοῦ καὶ τοῦ χρυσοτρικλίνου, καὶ ἀπαγόμενος προτίθεται εἰς προσκύνησιν πάσης τῆς συγκλήτου ἐν τῷ λανσιακῷ ἐν τῷ ἀριστερῷ μέρει πρὸ τῆς πύλης τοῦ εὐ-

15 κληρίου τοῦ ἁγίου Βασιλείου. καὶ μετὰ τὴν προσκύνησιν πάλιν βασταάζεται παρὰ τοῦ παπίου, δηλονότι ὀψικευόμενος ὑπὸ τῶν προειρημένων, καὶ ἀποτίθεται ἐν τῷ παλατίῳ τῆς Δάφνης ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου πρωτομάρτυρος Στεφάνου. τῇ δὲ

20 πᾶσι τοῦ Ἰουλίου μηνὸς ἄρχεται περιπολεύειν καὶ ἀγιάζειν πᾶν τόπον καὶ πᾶσαν οἰκίαν ταύτης τῆς θεοφυλάκτου καὶ βασιλίδος πόλεως, ἀλλὰ μὴν καὶ αὐτὰ τὰ τεῖχη, ὡς ἂν καὶ

balsamisatur vel inungitur sacris unguentis a [cleri regii] protopapa; dein proponitur sic in ecclesia [magni palatii, Deiparae Phari, ut videtur, aut et nea] communi omnium adorationi. Tum post finitum officium matutinum accedit ad eam sanctam Crucem, et coram ea consistit totus clerus palatinus, canens consueta staurosima vel cantica in laudem Crucis. Domini, si volunt, [exeuntes e sacro cubiculo, ante consuetam processionem] intrant [in ecclesiam] et venerati Crucem abeunt, residentque in chrysotriclino et peragunt ea, quae in consueta quotidiana processione vel conventu procerum in aulam peragi mos est. Papias tum sublatam in capite gerens sanctam Crucem, indutus scaramangio et sago purpureo stipatusque obsequio cleri palatini et protopapae S. Stephani Daphnes et diaetariorum tam S. Stephani, quam palatii, et horum quidem omnium gestantium, procedit [ex ecclesia palatii] per heliacum seu solarium [illi praetensum], et praeter chrysotriclinum. Inde ulterius prolata Crux deponitur et exponitur communi totius senatus adorationi in lausiaco, et quidem in eius sinistra parte ante portam eucterii S. Basilii. Adoratam itaque ibi Crucem rursus attollit papias, et procedit eodem in obsequio, deponitque in palatio Daphnes in templo sancti protomartyris Stephani. Die vero vigesimo et octavo mensis Iulii incipit Crux obire atque sanctificare omnem locum omnemque domum regiae huius urbis, quam Deus conservare velit; neque aedificia tantum, sed et ipsos

αὐτὴ ἡ πόλις καὶ τὰ περὶ αὐτὴν πάντα τῆς χάριτος καὶ τοῦ
 ἁγιασμοῦ πληρωθῶσιν, μέχρι τῆς ἡμέρας τοῦ Ἀυγούστου μηνός.
 ἐν αὐτῇ γὰρ τῇ ἡμέρᾳ τοῦ αὐτοῦ μηνός πρῶτ' εἰσέρχεται ἐν τῇ
 ἱερῇ παλατίῳ καὶ προτίθεται ἐπάνω τοῦ σέντζου τοῦ ἱσταμέ-
 νου ἐν τῇ χρυσοτρικλίῳ. οἱ δὲ διαιτᾶριοι ψάλλουσι τὰς
 στυγερὰς σταυρωσίματι, καὶ ἐκτενοῦς γινομένης ὑπὸ τοῦ πρω-
 Ed. L. 312 τοπάπα τῆς Δάφνης, ἀποδίδουσιν τὴν εὐχὴν, στερεοῦντες κα-
 τὰ τὸ εἶδος. καὶ εὐθέως αἰρόμενος ὁ σταυρὸς πάλιν ὑπὸ
 τοῦ παπίου καὶ ὀψικευόμενος ὑπὸ τοῦ πρωτοπάπα τῆς Δάφνης
 καὶ τῶν διαιταρίων περιέρχεται ἀγιάζων τοὺς τε κοιτῶνας
 καὶ ἄπαν τὸ παλάτιον. καὶ εἰδ' οὕτως ἀποτίθεται ἐν τῇ
 Ms. 183. βεῦκτηρίῳ τοῦ ἁγίου Θεοδώρου, καὶ τῇ ἑσπέρᾳ εἰσφέρει αὐ-
 τὸν ὁ παπίας καὶ ὁ δευτερός εἰς τὸν Φάρον, παραδιδόντες
 αὐτὸν τῇ σκευοφύλακι, καὶ τῇ ἑσπέρᾳ, ψάλλοντος τοῦ ὄρθρου
 τρίτην ἢ καὶ ἕκτην ψῆδὴν, ἐκμυσσομένου παρὰ τε τοῦ πρωτοπάπα
 καὶ τοῦ σκευοφύλακος, ἀποτίθεται ἐν τῇ ἱερῇ σκευοφυλακίῳ.
 Βεὶ δὲ ἐν δευτέρᾳ λάχῃ ἢ πρώτῃ τοῦ Ἀυγούστου, ὀφείλει
 ἐξέρχασθαι τῇ ὀπισθεν κυριακῇ, ἧγουν πρὸ ἡ ἡμερῶν τῆς α'
 τοῦ Ἀυγούστου. εἰ δὲ ἐν τρίτῃ λάχῃ ἢ πρώτῃ τοῦ Ἀυγού-
 στου, ὀφείλει ἐξέρχασθαι αὐτῇ τῇ κυριακῇ τῆς τρίτης, ἧγουν
 πρὸ δύο ἡμερῶν τῆς α' τοῦ Ἀυγούστου. εἰ δὲ ἐν ὄ' λάχῃ ἢ

19. ἢ πρώτῃ τῇ et ed.

urbis muros obit atque sanctificat; quo et ipsa urbs et ei circum-
 lecta gratia et sanctificatione impleantur. Illa Crucis obitio continu-
 at usque ad diem Augusti mensis decimam tertiam. Ea enim die
 mane redit in sacrum palatium, et proponitur super senzo [id est sessu
 vel throno], qui stat in chrysotriclino. Diaetarii ad haec consueta
 staurosimate seu troparia in laudem crucis canunt, factaque exten-
 sa a protopapa, Daphnae addunt ipsi benedictionem, figentes pro more
 [id est, vorentes concepta consuetaque formula, velit Deus et urbem,
 et in ea S. Crucem, στερεάν, fixam, immobilem nullaue calamitate
 percellendam esse iubere]. Et protinus rursus attollitur Crux a papia,
 circumlataque in obsequio protopapae Daphnes et diaetariorum obit
 atque sanctificat cubicula palatii ipsiumque totum. Deinceps depo-
 nitur in oratorio S. Theodori. Sub vesperam infert eam papias et
 deuterus in Pharum, ubi sceuophylaci seu custodi vasorum eam
 tradunt. Altero mane tandem, dum cantatur matutinum officium,
 circa tertiam aut et sextam odam, extersa et repurgata Crux a pro-
 topapa et sceuophylace reponitur rursus in sacro sceuophylacio. Quod-
 si vero calendae mensis Augusti in secundam feriam incidant, efferi
 debet sacra crux penultima retro die dominica seu octavo die ante
 calendas Augusti. Si porro illae calendae in feriam tertiam seu di-
 em Martis incidant, debet S. Crux efferi ipsa illa die dominica,
 quae illam tertiam feriam proxime antecedit, hoc est secundo die

πρώτη τοῦ Ἀυγούστου, ὀφείλει ἐξέρχεσθαι αὐτῇ τῇ κυριακῇ τῆς τετραδος, ἤγουν πρὸ τριῶν ἡμερῶν τῆς πρώτης τοῦ Ἀυγούστου. εἰ δὲ ἐν ἑ' λάχῃ ἢ πρώτῃ τοῦ Ἀυγούστου, ὀφείλει ἐξέρχεσθαι αὐτῇ τῇ κυριακῇ τῆς ἑ', ἤγουν πρὸ δ' ἡμερῶν τῆς ἑπρώτης τοῦ Ἀυγούστου. εἰ δὲ ἐν παρασκευῆς λάχῃ ἢ πρώτῃ τοῦ Ἀυγούστου, ὀφείλει ἐξέρχεσθαι αὐτῇ τῇ κυριακῇ τῆς πα- C ρασκευῆς, ἤγουν πρὸ ἑ' ἡμερῶν τῆς α' τοῦ Ἀυγούστου. εἰ δὲ ἐν σαββάτῳ λάχῃ ἢ πρώτῃ τοῦ Ἀυγούστου, ὀφείλει ἐξέρ- χεσθαι αὐτῇ τῇ κυριακῇ τοῦ σαββάτου, ἤγουν πρὸ ἑξ ἡμε- 10 ρῶν τῆς α' τοῦ Ἀυγούστου.

ΚΕΦ. 9'.

* Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν τῇ ἑορτῇ τῆς κοιμήσεως τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου μηνὶ Ἀυγούστῳ κέ.

Εἰ κελεύει ὁ βασιλεὺς ἀπελθεῖν καὶ παννυχεῦσαι ἐν βλα- D 15 χέρναις, ἀπέρχεται τῇ πρὸ μιᾶς ἡμερῶν, καὶ ἐκτελεῖ τὴν παννυχίδα. τῇ δὲ ἐπαύριον, ἤγουν τῇ ἡμέρᾳ τῆς ἑορτῆς, προέρχονται ἅπαντες ἐννύχιοι μετὰ ἀλλαξίμων, οἳ τε μάγι- στροὶ καὶ πραιπόσιτοι, πατρίκιοι καὶ ὄφρικιῶνιοι. οἳ δὲ εὐ- νοῦχοι πρωτοσπαθᾶριοι μετὰ τῶν ἀλλαξίμων αὐτῶν, βαστά-

ante calendas Augusti. Si deinceps incidant illae calendae in te- trada [seu quartam feriam vel diem Mercurii], debet S. Crux efferri die dominica illam tetradam proxime antecedente, seu die tertio ante calendas. Ita quoque si calendae in pemptada [seu quintam in feriam vel diem Iovis] incidant, debet S. Crux die dominica illam quintam feriam proxime praecedente seu quarto die ante calendas efferri. Si denique in parasceuen [id est sextam in feriam vel diem Veneris] incidant calendae, debet S. Crux die dominica parasceuen illam proxime praecedente seu quinto ante calendas efferri. Si tandem in sabbatum incidant calendae Augusti, debet S. Crux die dominica septimam illam feriam seu sabbati diem antecedente vel die ante calendas sexto efferri.

CAP. 9.

Observanda in festo obdormitionis sanctissimae Deigenitricis die Augusti decimoquinto.

Si cupit Imperator magno e palatio exire in blachernas ad peragendum ibi devotum pervigilium, facit id die proxime praecedente, sacroque pervigilio defungitur; et tum altero mane, id est ipso festo die, procedunt omnes, die nondum prorsus oborto, in mutatoris quidem magistri et patricii et officiales; eunuchi autem protospatharii praeter mutatoria sua quoque spathobaecia gestant; oeciaci autem seu familiares vel domestici protospatharii

Ms. 184. b τρίκιοι καὶ στρατηγοὶ ἅμα τῇ συγκλήτῳ πίπτουσιν. ἀναστάντων δὲ αὐτῶν, λαμβάνει νεῦμα ὁ πραιπόσιτος παρὰ τοῦ βασιλέως, καὶ αὐτὸς δίδωσι τὸν τῆς καταστάσεως, καὶ λέγει „κελεύσατε.” δηριγευόμενος δὲ ὁ βασιλεὺς ὑπ’ αὐτῶν διέρχεται ἕως πλησίον τοῦ κιονίου τοῦ κειμένου ἐγκαρσίως ἐν τῷ 5 πληρώματι τοῦ ἐμβόλου, καὶ δέχεται ἐκεῖσε τὸν πατριάρχην μετὰ καὶ τῆς λιτῆς. λαβὼν δὲ κηρία παρὰ τοῦ πραιποσίτου καὶ εὐξάμενος, ἐπιδίδωσιν αὐτὰ πάλιν τῷ πραιποσίτῳ, προσκυνήσας δὲ τὸ ἄχραντον εὐαγγέλιον καὶ τὸν ζωοποιὸν σταυρὸν, προσκυνοῦσιν ἀμφοτέροι ἀλλήλους, ὅ,τε βασιλεὺς καὶ ὁ 10 πατριάρχης, καὶ ἀσπασάμενοι, λαμβάνει ὁ βασιλεὺς παρὰ τοῦ πραιποσίτου κηρίον λιτανίικιον, καὶ ὑποστρέψας διέρχεται διὰ τοῦ αὐτοῦ ἐμβόλου. ἄρχεται δὲ ὁ τῆς καταστάσεως τροπάριον· „ἐν τῇ γεννήσει τὴν παρθενίαν ἐφύλαξας.” ψάλλοντες δὲ τὸ αὐτὸ τροπάριον οἱ τῆς προελεύσεως ἅπαντες, 15 εἰσέρχονται ἐν τῷ νάρθηκι τοῦ μεγάλου ναοῦ. τὰ δὲ πάντα τῆς τάξεως φυλάττονται ἐν τῇ αὐτῇ ἑορτῇ, καθὼς καὶ τῇ ὑπαπαντῇ. Ἰστέον, ὅτι ὁ λογοθέτης τοῦ δρόμου καὶ ὁ 20 χρυσοτρικλινιτῶν πρωτοσπαθαρίων ἴστανται ἐν τῇ Ἰωσηφια-20 κῷ πόρτηκι.

Celeusate. Inde procedit Imperator ab iisdem stipatus usque prope modum ad columnam transversim positam in fine porticus, ibique excipit patriarcham cum lite seu turba supplicantium eum comitante; sumtisque cereis a praeposito porrectis, facit preces, factisque rursus eos praeposito reddit; adoratis deinceps immaculato evangelio et vivifica cruce, adorant ambo sese invicem, Imperator scilicet et patriarcha, pacisque osculum inter se commutant, et tum accipiens a praeposito cereum processionalem Imperator legit vestigia sua per eandem porticum; cerimoniaus autem ad haec intonat troparium: *In tuo partu conservasti virginitatem.* Omnes, qui processioni huic intersunt, idem troparium canentes intrant in narthecem magni templi [blachernarum]. Reliqui ritus autem eo die festo observandi sunt similes ritibus hypapantae seu festi purificationis B. V. Adhuc id tenendum, logothetam dromi et rectorem et protosecretam et mysticum una cum protospathariis chrysotricliniis in porticu Iosephica stare.

ΚΕΦ. ι'.

Ἄσα δεῖ παραφυλάττειν τῆ β' τῆς πρώτης ἑβδομάδος, τοῦ βασιλέως δημηγοροῦντος ἐπὶ τοῦ σιλεντίου τῆς μανναύρας.

Περὶ ὧραν τρίτην δίδονται μεταστάσιμον, καὶ ἀπέρχεται
 5 ἅπανσα ἡ σύγκλητος, καὶ ἴστανται κάτω τῶν γραδηλίων τῆς
 μανναύρας οἱ τε μάγιστροι καὶ πατρίκιοι καὶ οἱ βασιλικοὶ
 πάντες ἄνθρωποι καὶ πᾶς ὁ πολιτικὸς ὄχλος, ὅ,τε δρουγγά- D
 ριος τῆς βίγλης μετὰ καὶ τοῦ τάγματος αὐτοῦ καὶ τῆς βα- Ms. 185. a
 σιλικῆς περιουσίας, καὶ ὁ δρουγγάριος τοῦ πλοῖμου μετὰ
 10 καὶ τῶν ὑπ' αὐτῇ πάντων. οἱ δὲ δεσπόται ἐξέρχονται ἀπὸ
 σκαραμαγγίων, φοροῦντες καὶ τὰ χρυσοπερὶκλειστα αὐτῶν
 σαγία, καὶ διέρχονται διὰ τε τῶν διαβατικῶν τῶν ἀγίων μ'
 καὶ τοῦ οἴγατος καὶ τῆς τοῦ Κυρίου ἐκκλησίας, καὶ ἄπτον-
 σιν ἐκεῖσε κηρούς, καὶ ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε διέρχονται διὰ τε τῆς
 15 σακέλλης καὶ τοῦ ὠάτου καὶ τοῦ ἀνάγοντος στενωποῦ εἰς τὸν
 τῆς μανναύρας ἡλιακὸν, καὶ εἰσέρχονται ἐν τῷ μεγάλῳ τρι- Ed. L. 315
 κλίῳ, δηλονότι δηριγενόμενοι ὑπὸ τε τοῦ κουβουκλείου καὶ
 τῶν μαγλαβιτῶν καὶ τῆς ἑταιρείας. ἐκεῖσε γὰρ ἐν τῇ μεγά-
 λῳ τρικλίῳ κάτωθεν τῆς πλαγίας καμάρας τῆς δεξιᾶς πρὸς
 20 ἀνάτολὴν ἴστανται τῶν δεσποτῶν χρυσᾶ σελλία. ἀκεῖσε μι-
 κρόν τι καθεζόμενοι, ἕως ἂν ὑπὸ τοῦ πραιποσίτου πάντα
 καλῶς εὐτρεπισθῶσιν, (ἐκνικᾷ γὰρ τὸ καθῆσαι τοὺς δεσπό-

22. ἐκνικᾷ conī. R., ἡγίκα cod.

CAP. 10.

Observanda die secundo primae septimanae [ieiunii quadragesimalis], Domino in silentio magnaaurae sermonem pronuntiante.

Circa tertiam horam datur metastasimum seu abeundi ex aula et negotiis curialibus licentia, et abit totus senatus, consistitque infra gradus magnaaurae, scilicet magistri et patricii et basilici omnes et omnis populus urbanus, drungarius vigiliae cum cohorte sua et sacra perusia [seu comitativa peculiare], item drungarius ploimi vel classis cum omnibus ad suam inspectionem pertinentibus. Domini autem prodeunt [e magno palatio] in scaramangiis et sagis suis auro septis; traiectisque porticibus Sanctorum quadraginta [martyrum] et sigmate et Domini ecclesia, in qua cereos accendunt, et sacello et ovato et angiportu tandem, qui ad solarium magnaaurae ducit, intrant in magnum triclinium, stipati et conducti a cubiculo, maglabitis et hetaeria. Ibi parumper desident in collocatis sub laterali dextro ad orientem fornice magni triclinii sellis aureis, (nam stricte id observandum, et mos receptus exigit, ut Imperatores nunquam diu stent, sed semper sedeant,) donec a praeposito praeparata fuerint omnia.

τας,) ἔξέρχεται ὁ πραιπόσιτος μετὰ καὶ τοῦ τῆς καταστά-
 σεως πρὸς τὸ εὐτρεπίσαι τούς τε ἀσηκρήτας καὶ πάντα, ὅσα
 ἢ συνήθεια ἔχει. ἄνω γὰρ τῶν γραδηλίων μέχρι τοῦ τελευ-
 ταίου τίθεται ἐπεύχιον, ἐν ᾧ ἴστανται οἱ δεσπότες· ἐνθεν
 B δὲ κάκεισε, ἤγουν δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ, ἤγουν ἀπὸ τοῦ πρώ-5
 του γραδηλίου μέχρι τοῦ τελευταίου, ἴστανται στιχηθὼν οἱ
 τε ἀσηκρήται καὶ νοτάριοι μέλλοντες ἐκλαβεῖσθαι τὰ ὑπὸ τοῦ
 βασιλέως δημηγορούμενα· ἄνω δὲ εἰς τὸ πρῶτον γραδήλιον
 ἐν τῷ πρὸς ἀνατολὰς δεξιῷ μέρει ἴστανται ὅ,τε λογοθέτης
 καὶ πρῶτος ἀσηκρήτης καὶ ὁ πρωτονοτάριος. Ἰστέον, ὅτι, 10
 τῶν δεσποτῶν καθέζομένων, παρίστανται οἱ τε τοῦ κουβου-
 κλείου πάντες καὶ οἱ τοῦ μαγλαβίου καὶ τῆς ἑταιρείας ἅμα
 καὶ τῶν χρυσοτρικλινιτῶν. ὅτε δὲ πάντα καλῶς εὐτρεπισθῶ-
 σιν, εἰσέρχεται ὁ πραιπόσιτος, καὶ προσκυνεῖ, σχηματοει-
 δῶς πως τὴν κεφαλὴν ὑποκλίνων καὶ ταῖς χερσὶ μετρίως 15
 C κουφίζων τὸ ἑαυτοῦ σαγίον, καὶ εὐθέως ἀνίστανται οἱ δε-
 σπότες, καὶ ἐξερχόμενοι ἔξω τοῦ καγκέλλου ἴστανται ἄνω
 εἰς τὸ πρῶτον γραδήλιον, ἐν ᾧ καὶ τὸ ἐπεύχιον ἤπλωται,
 καὶ εὐθέως διὰ νεύματος τοῦ πραιποσίτου λέγει ἅπας ὁ λαὸς
 πολυχρόνιον. καὶ μετὰ τὸ σιγῆσαι πάντας ἄρχεται δημη-20
 γορεῖν ὁ βασιλεὺς. Ἰστέον, ὅτι, τοῦ βασιλέως δημηγοροῦν-
 Ms. 185. b τος, κατὰ τελείαν, ἦτοι στάσιν, τῆς αὐτῆς δημηγορίας σιγῆ
 μὲν ὁ βασιλεὺς, ὁ δὲ λαὸς διὰ νεύματος τοῦ πραιποσίτου

Hic enim exit una cum cerimoniaro ad ordinandos asecretas et reliqua omnia, quae cerimoniale importat. Sunt autem ea haec. Explicatur per gradus magnaurae a summo gradu ad infimum usque epeuchium seu tapes, super quo Domini perorantes stant. Hinc autem et illinc, a dextra nempe et a sinistra, stant in seriem collocati a primo gradu ad infimum usque asecretae et notarii, verba Domini excepturi. In primo autem gradu ad dextram orientalem partem stant logotheta et protoasecretis et protonotarius. Interea dum Domini sic in magno triclinio magnaurae sedent, exspectantes oportu-
 num prodeundi tempus, adstant ipsis cubicularii omnes et maglabitae et hetaeria et chrysotriclinitae. Omnibus autem comparatis, intrat praepositus et adorat Dominum certo quodam gestu caput inclinans sagumque suum manibus nonnihil attollens. Quo dato signo, protinus exsurgit Dominus egressusque extra cancellos stat in summo gradu super orario ibi expanso; protinusque ad nutum praepositi dicit omnis populus polychronium seu votum diuturnae et prosperae vitae. Reddito silentio, incipit Dominus perorare. Quo sic ad teleiam seu perfectionem, vel, quod idem est, ad stasin seu pausam, delato [hoc est sermone finito,] tacet ipse quidem; populus autem praepositi nutu monitus recitat canticulum, quo longam ipsi vitam et felix imperium a Deo precatur. Eo finito, signat Imperator populum ter,

λέγει „πολυχρόνιον ποιήσει ὁ θεὸς τὴν βασιλείαν ὑμῶν.“ καὶ μετὰ τὸ πληρῶσαι τὸν λαὸν κατασφραγίζει τρίτον ὁ βασιλεὺς, μέσον, δεξιὰ καὶ ἀριστερά. καὶ εἶθ' οὕτως ὑποστρέψαντες οἱ D δεσπότες καθέζονται ἐν τοῖς χρυσοῖς τούτων σελλίοις, ὅπου καὶ 5 πρῶτον, καὶ εὐθὺς ἀρχονται εὐφημεῖν οἱ τοῦ ἀριθμοῦ τὰ ἕξ ἕτους, καὶ ὁ πραιπόσιτος ἐξερχόμενος εὐτρεπίζει πάντα καλῶς· οἱ γὰρ μάγιστροι καὶ πατρίκιοι καὶ συγκλητικοὶ ἴστανται διὰ τοῦ πλαγίου ἐμβόλου τοῦ πρὸς δύσιν ἀριστεροῦ μέρους, ἐκδεχόμενοι τὴν τῶν δεσποτῶν ἄφιξιν. καὶ ὅτε πάντα καλῶς εὐ-Ed. L. 316
 10 τρεπισθῶσιν, εἰσέρχεται ὁ πραιπόσιτος, καὶ προσκυνήσας τῷ προειρημένῳ σχήματι, εὐθὺς ἀνίστανται οἱ δεσπότες, καὶ διέρχονται διὰ τοῦ ἀριστεροῦ μέρους τῶν γραδηλίων καὶ τοῦ ἐμβόλου, ἐν ᾧ ἴστανται οἱ τε μάγιστροι καὶ πατρί-
 15 κιοι καὶ συγκλητικοί, καὶ ἐξέρχονται διὰ τῆς ἐξαγούσης πύ-
 20 λης εἰς τὸν τρίκλινον τῶν κاندιδάτων, καὶ ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε διέρχονται διὰ τε τῶν ἐξσκουβίτων καὶ τῶν σχολῶν καὶ τοῦ χυτοῦ τῆς χαλκῆς, καὶ ἀπέρχονται μέχρι τοῦ ἁγίου φρέατος. καθεῖσε ἄπτοντες κηρὸς καὶ ἀσπαζόμενοι τὸ ἅγιον φρέαρ, B ὑπαντῶντες τοὺς ὁ πατριάρχης εἰς τὴν πύλην τὴν μεγάλην τὴν
 25 εἰσελάγουσαν ἀπὸ τοῦ ἁγίου φρέατος, ἐν ᾧ τόπῳ εἰς προσκύν-
 νησιν τίθεται ὁ τίμιος σταυρός. καὶ δὴ τοῦ πατριάρχου θυμιῶντος κατὰ τὸν τύπον τοὺς δεσπότες, ἀσπάζονται αὐ-

1. ποιήσει — ὑμῶν em. R., cod. ποιή. 14. πόλης cod.

et primum quidem coram se in medio stantes, deinceps ad dextram, et tandem ad sinistram. His peractis, revertuntur Domini ad eandem, quibus antea sederant, sellas aureas, ibique resident; et statim incipiunt milites ad arithmum pertinentes consuetas laudes dicere. Interim digressus ab Imperatore praepositus reliqua ordinat discessui necessaria et congrua; magistri nempe et patricii et senatores seriatim consistunt in laterali porticu sinistrae occidentalis plagae, Dominorum adventum expectantes. Omnibus bene ordinatis, ingreditur rursus praepositus, adoraturque Dominos modo, quo paulo ante diximus, simulque sic admonet tacite, parata iam omnia esse. Surgunt ergo Domini protinus, et transeunt per sinistram plagam graduum dictamque per porticam, qua magistri et patricii ordinis-que senatorii viri stant; et sic porro per portam, quae ad triclinium candidatorum ducit, egressi pergunt illuc, et illinc continuantes per excubita, per scholas, per chytum chalces, deveniunt ad sanctum puteum [seu phialam S. Sophiae]. Ibi accendunt cereos, et venerantur sanctum puteum, magnaue in porta, quae illinc in ecclesiam ducit, occurrit ipsi patriarcha ibi loci, ubi sancta Crux adoratum exponitur. Domini patriarcham, dum ab ipso ex more incensantur, osculo pacis venerantur. Tum pergunt per portam ad dextram plagam bematis; ubi senatorii omnes et palatini ministri

τὸν, καὶ εἰθ' οὕτως εἰσέρχονται διὰ τῆς ἐκεῖσε εἰσφερούσης
 πύλης πρὸς τὸ δεξιὸν μέρος τοῦ βήματος. ἐκεῖσε γὰρ οἱ
 τῆς συγκλήτου πάντες ἵστανται μετὰ καὶ τῶν βασιλικῶν καὶ
 τοῦ κουβουκλείου, ἐπευχόμενοι τοὺς δεσπότης. καὶ ἀπὸ τῶν
 ἐκεῖσε εἰσέρχονται εἰς τὰ ἅγια θύρια, καὶ ἄπτουσιν κηρούς
 κατὰ τὸ εἶωθός, καὶ τὰ ἐξῆς κατὰ τὸν τύπον τελοῦσιν. καὶ
 M. 186. a εἰθ' οὕτως παραλαμβάνει ἀπὸ χειρὸς τοῦ καστρησίου ὁ πα-
 τριάρχης τὸν θυμιατὸν, καὶ ἐπιδίδωσι τῷ βασιλεῖ, καὶ θυ-
 μιᾷ ὁ βασιλεὺς πέριξ τῆς ἁγίας τραπέζης, καὶ εἰθ' οὕτως
 διὰ τοῦ δεξιοῦ μέρους τοῦ βήματος ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε μικρῶν
 ἁγίων θυρῶν ἐξέρχονται οἱ δεσπότης ἅμα τοῦ πατριάρχου
 ὄσως τῶν πορφυρῶν κίωνων, καὶ ἐκεῖσε ἀποχαιρετίζουσι τὸν
 πατριάρχην, τοῦτον ἄσπαζόμενοι. καὶ ὁ μὲν πατριάρχης εἰσ-
 ἔρχεται εἰς τὸ βῆμα ἐκτελέσων τὴν τριτοέκτην· οἱ δὲ δε-
 σπότης εἰσέρχονται ἐν τῷ μηταωρίῳ, καὶ μετὰ τὴν τῆς τρι-15
 τοέκτης ἀπόλυσιν ἀνέρχονται μυστικῶς διὰ τοῦ ἐκεῖσε τοῦ
 D μηταωρικοῦ κοχλιοῦ εἰς τὰ κατηγούμενα, καὶ διὰ τῶν δια-
 βατικῶν εἰσέρχονται μυστικῶς δηριγεύόμενοι ὑπὸ τε τῶν μα-
 γλαβιτῶν καὶ τῆς ἑταιρείας εἰς τὸ θεοφύλακτον παλάτιον· οἱ
 δὲ τῆς συγκλήτου πάντες καὶ οἱ τοῦ κουβουκλείου καὶ οἱ βα-20
 σιλικοὶ ἄνθρωποι μετὰ τὴν τῆς τριτοέκτης ἀπόλυσιν ἀπὸ τῶν
 ἐκεῖσε, ἤγουν ἀπὸ τῆς ἁγίας Σοφίας, ἀπέρχεται ἕκαστος εἰς
 τὰ ἴδια. διὰ γὰρ τὸ εἶναι τὴν ἡμέραν ταύτην κατανῆν εἰς
 τὴν ὑποστροφὴν οὗ δηριγεύουσιν οὗτοι τοὺς δεσπότης.

et cubicularii adstant Dominis benedicentes. Hi per sacras fores
 cancellorum ingressi accendunt cereos, ut mos est, et cetera quo-
 que ex ritu peragunt. Tandem acceptum e manu castrensis patri-
 archa thuribulum tradit Imperatori. Hic totam circa sacram mensam
 incensat; et tum exeunt Domini a dextra bema una cum patri-
 archa per minores, quae ibi sunt, sacras fores, et usque ad por-
 phyréticas columnas procedunt ambo. Ibi autem valedicunt et oscu-
 lum pacis impertiunt patriarchae. Et hic quidem redit in bema,
 tritoecten, id est officium inter tertiam et sextam horam peragen-
 dum, peracturus; Domini autem intrant in metatorium, et illinc
 post absolutiorem vel finem tritoectes ascendunt mystice vel clam
 arbitris et cum intimis amicis et custodibus per cochleam e meta-
 torio ad catechumenia ducentem; et denique per diabatica vel tectas
 porticus redeunt in palatium, quod Deus custodiat, stipati a magla-
 bitis et hetaeria. Senatorii autem omnes et cubicularii et palatini
 ministri post absolutam tritoectam abeunt illinc, id est e sancta
 Sophia, ad sua quisque. Pagana enim quum sit illa dies, [id est
 solenni et solenniter indictae processioni non dicata] non comitan-
 tur Dominos in palatium redeuntes.

Ἔσα δει παραφυλάττειν, τῶν τιμίων σταυρῶν μελλόντων ἐξίέναι
τῇ μέσῃ ἑβδομάδι τῆς ἀγίας τεσσαρακοστῆς.

Ἰστέον, ὅτι τῇ τρίτῃ κυριακῇ τῆς ἀγίας μ΄, ἦγουν ἀπὸ
5 τῆς ὀρθοδοξίας, μετὰ τρίτην ἢ καὶ ἕκτην ᾠδὴν τοῦ ὄρθρου,
ἐξάγονται οἱ τίμιοι καὶ ζωοποιοὶ τρεῖς σταυροὶ, καὶ ἀποτί-
θενται ἐν τῷ σκευοφυλακίῳ, καὶ εἰδ' οὕτως ὑπὸ τοῦ πρω-
τοπάπα βαλσαμιζόμενοι προτίθενται ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ εἰς προσ-
κύνησιν πάντων, καὶ μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τοῦ ὄρθρου ἀνοί-
10 γει τὸ τῆς νέας ἀναβάσιον, καὶ ἀνέρχεται ὁ τῆς νέας κλῆρος B
καὶ ἅμα τοῦ βασιλείου κλήρου τοῦ παλατιῦ παρίστανται
ψάλλοντες τὰ συνήθη σταυρώσιμα. καὶ ὅτε κελεύουσιν οἱ
δεσπόται, εἰσέρχονται καὶ ἀσπάζονται τοὺς τιμίους καὶ ζωο-
15 ποιούς σταυρούς. εἰδ' οὕτως ἀπερχόμενοι καθέζονται ἐπὶ
τοῦ χρυσοτρικλίνου εἰς τὴν συνήθη καὶ καθημερινὴν προέ-
λευσιν. καὶ ὁ μὲν εἰς αἰρόμενος ὑπὸ τοῦ διάκονος τῆς νέας
καὶ ὀψικευόμενος ὑπὸ τοῦ ταύτης κλήρου, κατέρχεται καὶ Ms. 186. b
προτίθεται ἐν τῇ αὐτῇ νέᾳ ἐκκλησίᾳ. ὁ δὲ ἕτερος αἰρόμενος
καὶ βασταζόμενος ὑπὸ τοῦ παπίου τοῦ μεγάλου παλατιῦ, C
20 φοροῦντος αὐτοῦ σκαραμάγγιον καὶ σαγίον ἀληθινόν, ὀψι-
κευόμενος ὑπὸ τοῦ βασιλείου κλήρου καὶ τοῦ πρωτοπάπα τῆς

CAP. 11.

*Observanda, quando SS. Cruces efferendae suae media septimanae
sanctae quadragesimae.*

Dominica sanctae quadragesimae tertia seu, quod idem est,
tertia a festo orthodoxiae et restitutarum sacrarum imaginum, post
tertium sextumque canticum canonis matutinarum expromuntur san-
ctae et vivificae tres Cruces [e sede et basi sua in palatio] et depo-
nuntur in [eiusdem] sceuophylacio, et deinceps balsamisatae vel in-
unctae a protopapa proponuntur in ecclesia [palatii seu neae] vulgari
omnium adorationi. Post absolutum autem orthrum seu officium ma-
tutinum recluditur anabasium [seu gradus, per quos ad catechume-
nia ascenditur,] neae [seu novae in palatio ecclesiae], et ascendit
illuc neae clerus una cum clero palatino; et adstant canentes con-
suetas staurosima seu cantica in laudem Crucis. Domini, si lubet,
intranat [in ecclesiam palatii novam] et venerantur sanctas et vivifi-
cas Cruces; deinde digressi resident in chrysotriclino consuetae
quotidianae processions gratia. Trium autem illarum Crucium una
quidem a diacono neae sublata descendit [e catechumeniis neae],
comite clero eiusdem neae seu novae ecclesiae, et exponitur in ea-

Δάφνης τοῦ ἁγίου Στεφάνου καὶ διαιταρίων τοῦ παλατίου, πάντων κηρὸς βασταζόντων, διέρχεται διὰ τε τοῦ ἡλιακοῦ καὶ τοῦ χρυσοτρικλίνου, καὶ ἀπαγόμενος προτίθεται εἰς προσκύνησιν πάσης τῆς συγκλήτου ἐν τῷ λαυσαικῷ ἐν τῷ ἄριστερῷ μέρει πρὸ τῆς πύλης τοῦ εὐκτηρίου τοῦ ἁγίου Βασι-5 λείου, καὶ μετὰ τὴν προσκύνησιν πάλιν βασιάζεται παρὰ τοῦ παπίου, δηλονότι ὀψικευόμενος ὑπὸ τῶν προειρημένων, καὶ Δάποτιθεται ἐν τῷ παλατίῳ τῆς Δάφνης ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου πρωτομάρτυρος Στεφάνου. καὶ τῇ δευτέρᾳ τῆς αὐτῆς ἑβδομάδος μετὰ τὸ γενέσθαι μίνσας ἐξέρχεται ὁ παπίας, καὶ αἶρει τὸν σταυρὸν ἀπὸ τοῦ ἁγίου Στεφάνου, καὶ ἀποφέρει αὐτὸν ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ τῆς ἁγίας Σοφίας. ὁ δὲ ἑτερος σταυρὸς ἐναπομένει ἐν τῷ ἱερῷ παλατίῳ. ἰστέον, ὅτι τῇ παρασκευῇ τῆς αὐτῆς μέσης ἑβδομάδος τῆς ἁγίας τεσσαρα- Ed.L. 318 κοστῆς μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς ἐνάτης εἰσάγει ὁ παπίας τὸν τιμίων σταυρὸν ἐν τῷ ἱερῷ παλατίῳ. ὁμοίως καὶ οἱ τῆς νέας κληρικοὶ εἰσάγουσιν καὶ αὐτοὶ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ τὸν ἑτερον σταυρὸν μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς ἐνάτης. καὶ τῇ κυριακῇ μετὰ τρίτην εἴτε καὶ ἕκτην ἡδὴν τοῦ ὄρθρου ὑπὸ τοῦ πρωτοπάπα καὶ τοῦ σκευοφύλακος ἐκμασσόμενοι κατατίθενται ἐν τῷ αὐτῷ σκευοφυλακίῳ.

dem ipsa nova ecclesia. Altera vero sublata a papa magni palatii, qui scaramangium et sagum purpureum corpore gerit, et stipata a clero palatino et a protopapa S. Stephani Daphnes et a diaetariis palatii, omnibus illis cereos gestantibus, permeat per heliacum [seu solarium] et chrysotriclinum, et illinc porro ablata exponitur adorationi totius senatus in lausiaco ad sinistram, coram porta eucterii [vel sacelli] S. Basilii. Ubi postquam satis adorata fuerit, auferitur rursus a papa in eodem comitatu, et exponitur in palatio Daphnes in templo, quod ibi est, S. protomartyris Stephani, [illius nempe, qui primus martyrum omnium supremum supplicium subiit.] Altero die eiusdem septimanae post factas missas exit papias et tollit eam crucem e S. Stephano, et profert eam in magnam ecclesiam S. Sophiae. Tertia nempe crux e sacro palatio non effertur. Parasceue autem seu sexta feria eiusdem mediae in sancta quadragesima septimanae, post absolutionem nonae, [odae scilicet officii circa nonam horam cantari soliti,] infert rursus papias sanctam Crucem e S. Sophia in sacrum palatium. Similiter quoque neae clerici inferunt rursus alteram crucem e sua ecclesia eodem die atque tempore. Proxima autem dominica intra tertiam et sextam odam orthri reponuntur rursus cruces a protopapa et sceuophylace in eodem, quo prius asservatae fuerant, custodiaro vasorum, prius bene probeque exterae.

ΚΕΦ. ιβ.

Ἔοσα δεῖ παραφυλάττειν, τῶν δεσποτῶν ἀπιόντων λούσασθαι ἐν βλαχέρναις.

Τῇ παρασκευῇ ἔωθεν προέρχεται ἅπασα ἡ σύγκλητος Β 5 ὑπὸ σκαραμαγγίων ἐν βλαχέρναις ἔξω τῆς πόρτας, ἐν ᾧ τῷ πῶ ὁρμῶσιν οἱ δεσπόται. οἱ δὲ δεσπόται εἰσέρχονται ἀπὸ σκαραμαγγίων εἰς τὸν δρόμονα μετὰ τῆς οικείας αὐτῶν θερραπείας, τοῦ τε λογοθέτου τοῦ δρόμου καὶ τοῦ πρωτουσηκρήτου καὶ τοῦ ἐπὶ τῶν δεήσεων μετὰ τοῦ ἐταιρειάρχου M^a. 187. a
 10 καὶ τοῦ δρουγγαρίου τῆς βίγλας. ὁρμῶσιν δὲ εἰς τὴν πόρταν, ἔνθα ἡ σύγκλητος τούτους ἐκδέχεται. οἱ δὲ μάγιστροι καὶ πατρίκιοι καὶ ὀφφικιάλιοι ἔξω τῆς πόρτης τῷ δεξιῷ μέρει τῆς βασιλικῆς διόδου δέχονται τοὺς δεσπότας, ἐν δὲ τῷ C ἀριστερῷ ἴστανται τὰ βασιλικά σελλάρια. καὶ ἐν τῷ πλη-
 15 σιάσαι πρὸς αὐτοὺς τοὺς δεσπότας πίπτουσι προσκυνοῦντες. οἱ δὲ δεσπόται δηριγενόμενοι ὑπὸ τε τῶν πραιποσίτων τοῦ κουβουκλείου καὶ τῶν μαγλαβιτῶν, βασιλικῶν τε καὶ τῶν τῆς ἐταιρείας, ἀπέρχονται διὰ τῆς ἀπαγούσης ὁδοῦ πρὸς τὴν ἐκκλησίαν. ἴστέον, ὅτι, τῶν δεσποτῶν εἰσιόντων τὴν πόρ-
 20 ταν, κατακολουθοῦσιν ὀπισθεν οἱ τε μάγιστροι καὶ πατρίκιοι καὶ ὀφφικιάλιοι. ἐν δὲ τῷ προφυλάξ τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας δέχεται αὐτοὺς ὁ σκευοφύλαξ μετὰ θυμιατοῦ καὶ ὁ τῆς ἐκ-D

CAP. 12.

Observanda, quando Domini lotum ad blachernas eunt.

Parasceue seu feria sexta mane procedit seu convenit scaramangii indutus totus senatus in blachernis extra portam palatii ibi loci, ubi Domini appellere cum dromone solent. Pariter induti scaramangii intrant Domini in dromonem una cum privato sui corporis ministerio et logotheta dromi et protoascretis et praefecto supplicationum, hetaeriarcha et drungario vigiliae. Appellunt autem ad portam, ad quam senatus eos exspectat; et primi quidem magistri, patricii et officiales extra portam a dextra parte viae, qua Domini transeunt; ad sinistram vero regia stant sellaria [seu equi sellati et ad inequitandum accincti]. Proceres, ubi Dominis prope fiunt, adorant humi procidentes; Domini autem stipati a praepositis cubiculi et maglabitis, basilicis et hetaeria, intrant in ecclesiam [S. Deigenitricis] per viam, quae illuc ducit. Dominos per portam extimam ingressos subsequuntur magistri, patricii et officiales. In propylaeo seu anteportali autem ecclesiae excipit Dominos sceuophylax [seu custodiaris vasorum et sacrarum reliquiarum in ea aede repositarum] cum thuribulo; clerus autem eiusdem ecclesiae subsequitur in obse-

κλησίας κληρος, ὄψικεύοντες αὐτούς. καὶ δὴ τῶν δεσποτῶν
 εἰσιόντων εἰς τὸν νάρθηκα, περιβάλλονται τὰ χρυσοπερίκλει-
 στα σαγία, καὶ ἄπτουσι κηρούς, καὶ διέρχονται διὰ μέσης
 τῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς σολαίας, καὶ πάλιν ἄπτουσι κηρούς
 ἔξω τῶν ἁγίων θυρῶν, καὶ εἰσέρχονται εἰς τὸ ἅγιον θυσια-5
 στήριον, καὶ ἀσπάζονται τὴν ἁγίαν ἐνδυτὴν. ἰστέον, ὅτι,
 τῶν δεσποτῶν εὐχομένων εἰς τὸ ἅγιον βῆμα, ἢ σύγκλητος
 καὶ οἱ τοῦ κουβουκλείου καὶ οἱ βασιλικοὶ διέρχονται καὶ
 ἴστανται εἰς τὸν νάρθηκα τῆς ἁγίας σοροῦ. εἰθ' οὕτως διέρ-
 χονται διὰ τοῦ πρὸς ἀνατολὴν δεξιῶν μέρους τοῦ βήματος 10
 καὶ τοῦ σκευοφυλακίου, καὶ εἰσέρχονται εἰς τὸν νάρθηκα τῆς
 ἁγίας σοροῦ, καὶ οἱ μὲν βασιλικοὶ ἴστανται ἀριστερᾷ τῆς
 βασιλικῆς προόδου, οἱ δὲ μάγιστροι καὶ πατρίκιοι δεξιᾷ ὡς
 πρὸς τὰς πύλας. οἱ δὲ δεσπότες ἄπτουσι κηρούς κατὰ τὸ
 εἰωθὸς εἰς τὰς βασιλικὰς πύλας τῆς ἁγίας σοροῦ, καὶ εἰσ-15
 ἔρχονται, καὶ εὐθέως κλείουσι τὰς αὐτῶν πύλας κουβικου-
 λάριοι (βαρβάτοι γὰρ ἐκέλευε οὐκ εἰσέρχονται, εἰ μὴ οἱ τοῦ
 Κουβουκλείου μόνοι.) οἱ δὲ δεσπότες πάλιν κατὰ τὸ εἰωθὸς
 ἄπτουσι κηρούς ἔμπροσθεν τοῦ ἁγίου βήματος, καὶ εἰσέρ-
 χονται καὶ ἀσπάζονται τὴν ἁγίαν ἐνδυτὴν, καὶ λαμβάνει 20
 πρῶτος βασιλεὺς θυμιατὸν παρὰ τοῦ πραιποσίτου, καὶ θυ-
 μιᾷ περίξ τῆς ἁγίας τραπέζης. εἶτα ἐκβάλλουσι τὰ τούτων

quo. Domini narthecem ingressi saga auro praetextata induunt, ac-
 cendunt cereos, transeunt per mediam partem ecclesiae et praeter
 solem, ubi rursus extra sanctas fores accensos cerceos deponunt. In-
 de intrant in sanctorum thysiasterium seu sacrificatorium, et veneran-
 tur osculo sacram endytam vel altaris instratum. Interea vero, dum
 Domini sacro in bema [vel tribunali] devotione sua defunguntur,
 transeunt senatus et cubicularii et basilici in narthecem sanctae
 sori [vel conditorii sacri amictus B. Virginis], ibique se in seriea
 suas collocatos tenent. Devotione peracta, transeunt Domini per
 dextram versus orientem partem bematis et per sceuophylacium, et
 intrant in narthecem sanctae sori, stantibus in via, qua transeun-
 dum ipsis est, ad sinistram quidem basilicis seu imperialibus homi-
 nibus, ad dextram autem magistris et patriciis, respectu ad portam
 basilicam eius sacelli habito. Ad has basilicas fores sanctae sori
 accensos figunt Domini cereos pro more, et tum [in navim sori] in-
 trant. Ingressis autem, protinus claudunt illam portam cubularii.
 Barbati enim illuc non ingrediuntur, sed tantummodo cubularii.
 Ibi rursus extra sanctum bema cereos accendunt, ut mos est, et
 tum intrant in bema, veneranturque sacram endytam osculo. Pri-
 mus autem seu supremus Imperator thuribulum a praeposito nactus
 circumcirca incensat sacram mensam. Eo facto, exuunt Domini sua
 saga, traditque praepositus maiori Domino stabellum e pennis pa-

σαγία, καὶ λαμβάνει ὁ πρῶτος βασιλεὺς παρὰ τοῦ πραιπο-
 σίτου τὸ ὑπὸ ταωνοπτέρων ῥιπίδιον, καὶ φιλοκαλεῖ περίξ
 τῆς ἀγίας τραπέζης, καὶ ἐξέρχονται τοῦ βήματος, καὶ ἀπέρ-
 χονται ἀπὸ δεξιᾶς εἰς τὴν ἐπίσκεψιν, καὶ ἄπτουσιν καθεῖς
 5 κηρὸς καὶ προσκυνοῦσιν. καὶ ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε ἀπέρχονται
 ἔξω τοῦ μηταωρικίου, ἐν ᾧ ἡ εἰκὼν τῆς Θεοτόκου καὶ ὁ ἀμ-
 γυροῦς ἴδρυνται σταυρὸς, καὶ ἄπτουσιν καθεῖς κηρὸς, καὶ
 εἰσέρχονται εἰς τὸ μηταώριον, καὶ, εἰ κελεύουσι, σκεπάζον-
 10 ται. ἰστέον, ὅτι ἐν ᾧ τόπῳ ἴστανται οἱ βασιλεῖς ἐπενχόμε-
 νοι, ἴστανται οἱ τῆς μέσης ἑταιρείας, καὶ αὐτοὶ ἐπενχόμε-
 νοι. καὶ ἐξιόντες διέρχονται διὰ τοῦ νόρθηκος, καὶ πάλιν
 δέχονται τούτους οἱ τε μάγιστροι καὶ πατρικιοὶ καὶ ὄφφικιά-
 λιοι, καὶ ἀνίαςιν οἱ δεσπότες διὰ τοῦ κοχλιοῦ καὶ ἀπέρ-
 χονται. οἱ δὲ βασιλικοὶ προαπερχόμενοι ἴστανται δεξιᾶ καὶ
 15 ἀριστερᾷ ἔξω τῶν εἰσαγόντων παραπτέρων εἰς τὰ ἀποδυτά. D
 καὶ τῶν δεσποτῶν διερχομένων, ἐπενύχονται καὶ αὐτοί. οἱ
 δὲ δεσπότες δηριγενόμενοι ὑπὸ τε τοῦ κουβουκλείου καὶ τῶν
 μαγλαβιτῶν καὶ τῆς μεγάλης ἑταιρείας, εἰσέρχονται εἰς τὰ
 ἀπάγοντα παράπτερα εἰς τὰ ἀποδυτά. καὶ δι' μὲν τῆς με-
 20 γάλης ἑταιρείας ἴστανται εὐθύς μετὰ ὀλίγων ἐπενχόμενοι,

8. μηταώριο cod., ut saepius.

voninis factum, quicum ille sacram mensam circumverrit. Eo fa-
 cto, exeunt e beamate, et abeunt a dextra parte ad episcopsin [seu
 visitationem atque adorationem sacrarum B. Virginis reliquiarum] et
 ibi quoque accendunt cereos et [reliquias] adorant. Illinc procedunt
 usque ad metatorium, in quo imago Deigenitricis et argentea
 crux exstant; in cuius aditu quoque, priusquam ingrediantur, cereos
 accendunt. Ingressi autem deinceps in metatorium, si quidem cu-
 piunt, insulantur. Tenendum, eo in loco, in quo subsistunt Do-
 mini preces ad Deum facientes, ibi subsistere quoque, qui hacten-
 us eos comitati fuerant, mediae hetaeriae homines post bona verba
 Dominis dicta. Transcunt porro Domini per narthecem, quos venerantur
 secunda vice magistri et patricii et officiales; et ascendunt
 Domini per cochleam, et ulterius pergunt ad apodyta [vel vestia-
 rium exutorium, ubi a loturis vestes deponuntur]. Interea vero dum
 haec fiunt, ordinant sese, qui prius a Dominis eum in finem abs-
 cesserant, basilici ad dextram sinistramque partem foras paraptera
 [sive alas aut substructiones laterales] ad apodyta ducentes, Domi-
 nisque per se medios transeuntibus bona precantur. Domini autem
 stipati a cubiculo et maglabitis et magna hetaeria intrant in para-
 ptera ad apodyta ducentes. Illinc autem egressos comitati aliquan-
 tulum, subsistunt post bona verba Dominis dicta magnae hetaeriae
 homines; aliquanto ulterius comitati subsistunt maglabitae, et hi
 quoque fausta Dominis comprecati, denique cubicularii subsistunt,
 neque hi absque piis votis, haud procul a monothyro [seu porta

εὐτρεπίζειν πρὸς τὴν τῆς βασιλικῆς δωρεᾶς ὑποδοχὴν. καὶ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς διανομῆς ἀγιάζει μετὰ τοῦ σταυροῦ ὁ πρωτεμβατᾶριος τὸν κόλυμβον, ἐπιδιδούς τοῖς δεσπότηαι ἀπὸ τοῦ κολύμβου ἀγίασμα μετὰ τοῦ αὐτοῦ σταυροῦ. οἱ δὲ λαμβάνοντες τὸ ἀγίασμα εἰσέρχονται εἰς τὸν κόλυμβον, 5
 B καὶ τῆς ἔκτενοῦς γινομένης, καταδύουσι τρίτον, καὶ ἐξέρχόμενοι ἀνέρχονται ἐν τῷ ἀποδυτῷ, καὶ ἀμφιασθέντες κατὰ τὸ εἰωθὸς ἐξέρχονται μετὰ τῆς μυστικῆς αὐτῶν τάξεως. ἰστέον, ὅτι ἔξω τοῦ μονοθύρου, ἐν ᾧ ἴστανται οἱ πραιπόσιτοι ἐπερχόμενοι τοὺς δεσπότηας, ἴσταται ὁ τῶν Εὐγενίου γηρωκόμος, 10 ἐπιδιδούς τοῖς δεσπότηαι διερχομένοις τὰς εὐλογίας. τῶν δὲ δεσποτῶν διερχομένων, συγκινοῦσι προπορευόμενοι τῶν δεσποτῶν, ἀφ' ὧν τόπων ἴστανται, οἱ τοῦ κουβουκλείου καὶ οἱ μαγλαβῆται καὶ τῆς ἑταιρείας. οἱ δὲ δεσπότηαι εἰ μὲν κελύρουσιν ἵππεῦσαι καὶ ἀπελθεῖν εἴτε ἐν τῇ πηγῇ, εἴτε ἀλλαχοῦ, 15 τοῦτο ποιοῦσιν· εἰ δὲ μήγε, εἰσερχόμενοι εἰς τὸν δρόμονα εἰσέρχονται εἰς τὸ παλάτιον, ἧ καὶ ἀλλαχοῦ, ὅπου βούλονται, ἀπέρχονται.

mem atque distributionem sanctificat protembatarius lacum natatorium sua cruce, et cum eadem porrigit Dominis e colymbo hagiasma seu sanctificatam aut benedictam aquam. Domini, hagiasmate accepto, intrant in colymbum, et dum fit extensa, immergunt sese ter; dein exeunt e colymbo et ascendunt in apodyta, rursusque suis solitis vestibus amicti exeunt cum mystico seu privato sui corporis ministerio. Dum vero exeunt Domini per portam singularem, coram qua paulo ante dicebamus solere praepositos fausta Dominis apprecantes subsistere, adstat ibidem quoque gerocomus hospitalis Eugenii, impertiens Dominis praetereuntibus eulogias seu benedictiones. Dominis autem apud quemque ordinem eorum, quos in apodyta ingressuri foris stantes reliquerant, praetereuntibus, incipiunt hi se quoque simul commovere et coram abeuntibus Dominis praecedere eo ex loco et statione, quam quisque obtinet, primi cubicularii e sua, tum maglabitae, tandem hetaeriae adscripti, e suis quique stationibus. Illinc porro, si placet, avehuntur Domini in equis ad pegam [id est ad palatium peganum et Deiparam fontis], aliove, quo liberit; quodsi vero equitare noluerint, aut alio quo ire liberit, abeunt.

ΚΕΦ. ιγ'.

Ἅσα δεῖ παραφυλάττειν ἐν παγαγῇ κυριακῇ, ἢ ἐν ἄλλῃ κοινῇ ἡμέ-
ρα, μελλόντων τῶν δεσποτῶν ἀπιέναι εἴτε εἰς τοὺς ἀγίους ἀπο- D
στόλους, εἴτε εἰς ἕτερον ναὸν εὐξασθαι.

5 Πρὸ μιᾶς ἡμέρας δίδεται μανδάτα τῷ πραιποσίτῳ καὶ
τῷ κατεπάνω τῶν βασιλικῶν, τῇ ἑωθεν ἐλθεῖν ἅπαντας ἀπὸ
σκαραμαγγίων, ὁπόθεν ἂν κελεύσωσιν οἱ δεσπότες ἰππεῦσαι.
καὶ τῇ ἑωθεν προέρχονται ἅπαντες ἀπὸ σκαραμαγγίων, καὶ
εἰσέρχονται οἱ πραιπόσιτοι μετὰ τοῦ κουβουκλείου, εἴτε ἀπὸ Ed.L. 322
10 τὸν καρβαλλάριον, εἴτε ἀπὸ τῆν τοῦ Κυρίου ἐκκλησίαν, εἴτε
ἀπὸ τὸν ἰππόδρομον, εἴτε ἀπὸ τὸ τζουκανιστήριον, εἴτε ἀπὸ Ms. 189. a
τῆς Δάφνης. ἀπὸ τούτων γὰρ τῶν εἰσόδων εἰώθασιν αἰεὶ ἰπ-
πεύειν οἱ δεσπότες. οἱ δὲ δεσπότες ἐξέρχονται ἀπὸ σκαρα-
μαγγίων φοροῦντες καὶ τὰ τούτων σπαθία, καὶ δηριγενόμενοι
15 ὑπὸ τε τῶν πραιποσίτων καὶ τοῦ κουβουκλείου ἰππεύουσιν.
οἱ δὲ πραιπόσιτοι καὶ οἱ τοῦ κουβουκλείου καὶ αὐτοὶ ἰππεύ-
οντες προπορεύονται τῶν δεσποτῶν. οἱ δὲ μαγλαβῆται καὶ οἱ
βασιλικοὶ πάντες ἄνθρωποι μετὰ σκαραμαγγίων καὶ σπαθίων
εἰς τὴν ἑαυτοῦ ἕκαστος προπορεύεται τάξιν. οἱ δὲ μύγιστροι

14. ΣΧΟΛ. Ἰστέον, ὅτι ὁ βασιλεὺς ἄνευ σκαραμαγγίου καὶ χιῶ-
ματος προῦ ἐν ἐκκλησίᾳ ἀποστόλων οὐχ ἰππεύει.

CAP. 13.

*Observanda, quando in dominica pagana aut alia die communi
Domini volunt aut ad SS. Apostolos aut ad aliud aliquod templum
devotionis peragenda causa ire.*

Praecedente die dantur mandata praeposito et catepano basili-
corum, ut altero mane omnes iu scaramangiis illuc conveniant, unde
Domini decreverunt et edicunt exequitare. Itaque conveniunt omnes
in scaramangiis statim mane, et praepositi una cum cubiculo e
palatio prodeunt, sive ad caballarium [id est catadromum vel do-
mitorium equorum], sive ad Domini ecclesiam, sive ad circum,
sive ad tzucanisterium [id est aream exercendae equestris pilae],
sive ad Daphnen. Ab his enim ad palatium aditibus solent Impe-
ratores, quando exequant, semper avchi, ipsi autem Domini procedunt
in scaramangiis, gestantes spathas suas, et in obsequio praeposito-
rum et cubiculi caballicant, praepositis nempe atque cubiculo in
equis Dominos praeceuntibus; at maglabitae et basilici omnes homi-
nes cum scaramangiis et spathis, suo quisque in ordine, praeam-
bulant. Magistri tandem, proconsules, patricii et officiales, item-
que drungarius vigiliae et drungarius ploimorum seu classiariorum

Βκαὶ ἀνθύπατοι καὶ πατρίκιοι καὶ ὀφφικιάλιοι ὄπισθεν τοῦ
 ἄρματος μετὰ τοῦ δρουγγαρίου τῆς βίγλης καὶ τοῦ δρουγγα-
 ρίου τῶν πλοῖμων, ἐπακολουθοῦσι τοῖς δεσπόταις. καὶ δὴ
 τῶν δεσποτῶν ἀπιόντων εἰς τὸν ναὸν καὶ τῶν ἵππων ἀποβαι-
 νόντων, τίθενται σελλία, δηλονότι τὰ ὑπὸ τῶν ἀρχοντογεννη-5
 μάτων βασιταζόμενα, εἴτε ἐν τῇ προπυλαίῳ τῆς αὐτῆς ἐκκλη-
 σίας, εἴτε ἐν τῇ νάρθηκι, καὶ ἐν τούτοις καθέζονται οἱ δεσπό-
 ται, καὶ ὑπὸ τῆς μυστικωτέρας τῶν κοιτωνιτῶν τάξεως κω-
 κλευόμενοι πρὸς τὸ μὴ ῥαδίως τῶν πολλῶν ὄρασθαι, ἀλλάσ-
 C σσουσιν ἅπερ φοροῦσιν ὑποδήματα, περιβαλλόμενοι στρίκτα. 10
 Ἰστέον, ὅτι ἐν τῇ νάρθηκι τῆς ἐκκλησίας καὶ οἱ πραιπόσιτοι
 περιβάλλονται τὰ αὐτῶν σαγία. καὶ εἰθ' οὕτως ἀνιστάμενοι
 καὶ τὰ ἑαυτῶν χρυσοπερίκλειστα περιβαλλόμενοι σαγία, ἐρ-
 χονται πρὸς τὰς βασιλικὰς πύλας, καὶ ὑπὸ τῶν πραιποσίτων
 λαμβάνουσι κηροῦς, καὶ ἀπευχαριστοῦσιν τῷ Θεῷ διὰ τῆς 15
 τρισσῆς μετ' αὐτῶν προσκυνήσεως. καὶ εἰθ' οὕτως εἰσερχον-
 ται, καὶ διέρχονται διὰ μέσον τοῦ ναοῦ καὶ τῆς σωλαίας, καὶ
 ἰστάμενοι ἔξω τῶν ἀγίων τοῦ βήματος θυρῶν πάλιν λαμβά-
 νουσιν ἑτέρους κηροῦς παρὰ τῶν πραιποσίτων, καὶ ὁμοίως
 D ποιοῦσιν. εἶτα εἰσερχόμενοι εἰς τὸ ἅγιον θυσιαστήριον ἀ- 20
 σπάζονται τὴν ἁγίαν ἐνδυτήν. εἰθ' οὕτως λαμβάνει ὁ πρῶτος
 βασιλεὺς ἐκ χειρὸς τοῦ πραιποσίτου τὸν θυμιατὸν καὶ ἀλει-
 πτὰ, καὶ οἰκείᾳ χειρὶ ἐπιτιθεὶς τῇ ἀνδρακιᾷ θυμιαῖ πέρειξ τῆς
 9. ὑπὸ τῶν ed. 23. ἀνδραξ cod. pro ἀνδρακιᾷ.

sequuntur Dominos pone armatum seu spatharocandidatos scutige-
 ros, proximos Dominorum satellites. Domini, itaque ad ecclesiam
 delati descendunt ex equis, et resident in illis sellis, quas attule-
 runt et aut in propylaeo istius templi, aut in narthece, deposue-
 runt archontogennemata seu nobiliores valeti iuvenes. Sic consi-
 dentes eos circumstat facta velut testudine, et impedit, ne a vulgo
 conspiciantur, intimus coetonitarum ordo; intereaque Domini pone
 hoc quasi velum mutant, quos gerunt, calceos, et induunt stricta.
 (Ibidem quoque, in narthece puta, induunt praepositi sua saga.)
 Calceati surgunt Domini, et induunt auro septa sua saga, et acce-
 dunt ad portam basilicam, ubi cereos a praepositis accipiunt; qui-
 buscum ter Deum adorant. Eo facto, intrant per eam portam in
 ecclesiam, transeunt per eam mediam et per soleam, et consistunt
 extra sacras bematis fores, ubi rursus accipiunt a praeposito cereos
 alios, quibuscum eisdem ritus devotionis, quos [cum praecedentibus,
 peragunt. Dein sacrum in sacrificatorium intrant, ubi sacram en-
 dytam osculo venerantur. Dein accipit maximus Imperator e manu
 praepositi thuribulum, et suffimenta suis ipse manibus imponit pru-
 nis ardentibus, sacram mensam circumcirca incensat, eoque facto,
 rursus reddit praeposito thuribulum, et transit [per bema] ea par-

ἀγίας τραπέζης, εἶτα ἐπιδίδωσι τῷ πραιποσίτῳ τὸν θυμια-
 τόν. διέρχεται δι' ὄλον μέρους ἀρμόζει τοῦτον ἐξιέναι. καὶ
 εἰ μὲν κελεύσωσιν οἱ δεσπότες ἐκεῖσε γεύσασθαι, γίνεται τοῦ-Ed.L. 323
 το καθὼς βούλονται. εἰ δὲ μήγε, ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε ἰππεύοντεςMs. 189. b
 ὑποστρέφουσιν κατὰ τὴν προειρημένην, ὡς ἔφαμεν, τῆς προ-
 ὄδου τάξιν εἰς τὸ παλάτιον. Ἰστέον, ὅτι, εἰ ἐν τσσαρακο-
 στῇ κελεύσωσιν ἀπιέναι οἱ δεσπότες ἐν ἐκκλησίᾳ, ἀπὸ τῆς
 ψαλλομένης τριτοέκτης ἐν τῷ λαυσιακῷ ἐν τῇ εὐκτηρίῳ τοῦ
 ἁγίου Βασιλείου, γίνεται μεταστάσιμον, καὶ ἀπέρχονται πάν-
 10τες, ὅπου δεῖ τοὺς δεσπότες ἰππεῦσαι. καὶ εἰθ' οὕτως ἰπ-
 πεύουσιν οἱ δεσπότες καὶ ἀπέρχονται. μηνὶ Μαρτίῳ θ'.
 Ἰστέον, ὅτι κατὰ τὸν προῤῥηθέντα τύπον τῆς ἀφίξεως τῶν δε-
 σποτῶν ἐν ταῖς ἁγίαις ἐκκλησίαις ταῖς ἐν ταῖς πόλεσι ἐπιτε- B
 15λεῖται καὶ ἡ μνήμη τῶν ἁγίων μ' μαρτύρων, τῶν δεσποτῶν
 ἀπιόντων ἐν τῷ ἁγίῳ αὐτῶν ναῷ. μηνὶ Ἰουλίῳ α'. Ἰστέον,
 ὅτι ὁμοίως ἐπιτελεῖται καὶ ἡ μνήμη τῶν ἁγίων Ἀναργύρων.
 τῶν δεσποτῶν ἀπιόντων εἰς τὸν σεβασμιον αὐτῶν ναὸν εἰς τὰ
 Παυλίον, ἀπέρχονται οἱ δεσπότες, κελεύουσιν ἔφιπποι, κε-
 λεύουσιν πλοῖ. τὰ δὲ ἐξῆς τῆς προελύσεως ἐπιτελεῖται κα-
 20θὼς προεῖρηται. Ἰστέον, ὅτι οἱ δεσπότες ἀπιόντες εἰς τὰ
 Παυλίον καὶ πλοῖ καὶ ἔφιπποι μετὰ σκαρμαγγίων ἀπέρ-
 χονται. Ἰστέον, ὅτι μετὰ τὸ εὐξασθαι μετὰ τῶν κηρῶν τοὺς C
 δεσπότες ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, εἰθ' οὕτως προσκυ-

te, qua eum exire congruit. Tandem his peractis, si volunt in eo
 templo prandere, fit illud; sin minus, redeunt equitantes in pa-
 latium eodem ordine, quo, ut diximus, illinc in templum pariter
 equitantes excesserant. Si in quadragesima Domini volunt abire
 ad ecclesiam, tunc fit metastasimum, seu indicitur discedendi e cu-
 ria et negotiis curialibus venia, quo tempore tritohecte in lausiaco,
 et quidem in oraculo S. Basillii, quod ibi est, canitur. Data licen-
 tia, abeunt omnes illuc, unde futurum est, ut Domini exequent.
 Congregatis, inscendunt Domini in equos, et abitur. Mensis Mar-
 tii die nono celebratur memoria SS. quadraginta martyrum, Domi-
 nis in eorum ecclesiam venientibus eodem ritu, qui observatur,
 quando Domini ad ecclesiam aliquam urbanam caballicant, et quem
 modo exposuimus. Calendis mensis Iulii celebratur memoria SS.
 Anargyrorum, Dominis ad venerabilem eorum ecclesiam, quae est
 in vico Paulini, prout placuerit, sive in equis, sive in dromone,
 pergentibus. Ordo et series processionis est ut supra. Notandum
 tamen de hoc festo praeterea, quocunque tandem modo Domini in
 vicum Paulini pergant, sive in equis, sive in dromone, semper eos
 scaramangiis uti. Deinde hoc, Dominos, postquam coram sacris
 cancellorum foribus devotionem suam cum cereis peregerint, in

νοῦσιν τὰ ἅγια λείψανα, ἄπτοντες κηρῶς, καὶ ἔξερχόμενοι
 ἔξω εἰς τὸ ἔξωτερρον, ἐκεῖθεν ἰππεύουσιν, καὶ ὑποστρέφουσιν
 ἐν τῷ παλατίῳ, κελεύουσιν ἔφιπποι, κελεύουσιν πλοῖ. πολ-
 λάκις δὲ συνεστιῶνται τοῖς ἄρχουσιν ἐν τῷ παλατίῳ τῶν
 βλαχερνῶν, καὶ δειλῆς εἰσέρχονται εἰς τὸ παλάτιον. Ἰστέον,⁵
 ὅτι ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ οὐκ εἰσέρχονται οἱ δεσπῶται εἰς τὸ ἅγι-
 ον θυσιαστήριον. μηνὶ Ἰουλίῳ κζ'. Ἰστέον, ὅτι ὁμοίως ἐπι-
 τελεῖται καὶ ἡ μνήμη τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος, τῶν δεσπο-
 τῶν ἀπίοντων εἰς τὸν σεβασμῖον τούτου ναὸν εἰς τὰ Ναρ-
 σοῦ. εἰ δὲ βουληθῇ ὁ βασιλεὺς ἀπελθεῖν πλοῖ, γίνεται ἡ ἀ-10
 κολουθία καὶ ἡ τάξις οὕτως. πρῶτ' προέρχεται πᾶσα ἡ σύγ-
 κλητος καὶ τὸ κουβούκλειον ἀπὸ σκαραμαγγίων εἰς τὰ Κανι-
 κλείου, καὶ ὁ βασιλεὺς εἰσέρχεται ἀπὸ τὸ παλάτιον εἰς τὸν
 Ms. 190. α βασιλείον δρόμονα μετὰ τῆς οἰκείας αὐτοῦ θεραπείας καὶ τοῦ
 λογοθέτου καὶ τοῦ πρωτοασκηρήτου καὶ τοῦ ἐπὶ τῶν δεήσεων¹⁵
 καὶ τοῦ ἐταιρειάρχου καὶ τοῦ δρουγγαρίου τῆς βίγλας, καὶ
 Ed.L. 324 ἔξερχονται οἱ δεσπῶται εἰς τὰ Κανικλείου. ὁρμώντων δὲ τῶν
 δεσποτῶν, δέχονται τούτους οἱ τε μαγλαβῖται καὶ οἱ τῆς ἐ-
 ταιρείας ἅμα τῶν πραιποσίτων καὶ τοῦ κουβουκλείου καὶ τῶν
 ἀρχοντογεννημάτων. καὶ ἔξερχόμενοι ἀπὸ τοῦ δρόμονος, δι-20
 ἔρχονται καὶ ἀπίασιν εἰς τὴν ἀύλην, καὶ ἐκεῖσε δέχονται τού-

18. ΣΧΟΛ. Ἰστέον, ὅτι καὶ οἱ μαγλαβῖται ἴδιον ἔχουσι χελώνδιον,
 καὶ αὐτοὶ προπορεύονται τῷ βασιλεὶ ἀπίοντι εἰς τὸν δρόμονα.

bema quidem non intrare, (id enim eo die fieri mos non est,) sed
 coram cancellis sacras SS. Anargyrorum reliquias adorare, et post
 accensos ibi fixosque cereos in exaërum seu atrium exire, ubi
 consuevunt in equos et reditum ad palatium instituunt, sive iam in
 equis redeant, sive in dromone. Saepe autem fit in hac quidem
 processione, ut cum proceribus in palatio blachernarum epulentur,
 et sic demum vespere in palatium redeant. Mensis Iulii die vige-
 simo septimo similiter peragitur memoria S. Panteleëmonis, Domi-
 nis in venerabilem eius ecclesiam, quae est in monasterio vel tractu
 Narsetis, caballicantibus. Quodsi vero Dominis placuerit navi
 illuc ire, fit ordo atque series in hunc modum: mane procedit to-
 tus senatus et cubiculum in scaramangiis in tractum vel monaste-
 rium Caniclei dictum, et Imperator e palatio intrat in imperialem
 dromonem cum privato suo ministerio et logotheta [dromi] et pro-
 toasecreta, magistro supplicationum et hetaeriarcha et drungario vi-
 giliae. Cum his pergunt Domini [per sinum Ceratenum] ad dictum
 monasterium Caniclei. Appellentes autem ad continentem excipiunt
 maglabitae, hetaeria, praepositi, cubiculum et archontogennemata.
 Transeunt hinc in aulam monasterii, ubi eos basilici excipiunt.
 Illinc inscendunt Domini in equos, et procedunt equitantes usque
 ad propylaeum vel portale, quod in embolum seu porticum ducit

τους οὐ βασιλικοὶ, καὶ ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε ἰκπεύουσιν οἱ δεσπό-
 ται καὶ ἀπέρχονται μέχρι τοῦ ἔξω προθυλαίου τοῦ εἰς τὸν
 ἔμβολον, καὶ τῶν ἵππων ἐκεῖσε ἀποβάντες, ἀνέρχονται τὰ
 σκαλία, καὶ διέρχονται διὰ τοῦ πρὸς ἀνατολὴν δεξιοῦ μέρους
 5 τοῦ λουτήριου. ἐκεῖσε γὰρ ἴστανται καὶ δέχονται τοὺς δε-
 σπότας οἱ τε μάγιστροι καὶ πατριῖοι καὶ οἱ λοιποὶ συγκλητι-
 κοὶ καὶ βασιλικοὶ ἄνθρωποι, καὶ ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε εἰσέρχονται
 οἱ δεσπόται εἰς τὸν νάρθηκα, καὶ περιβαλλόμενοι τὰ χρυσο-
 περὶκλειστα σαγία, ἄπτουσι κηρὸς εἰς τὰς βασιλικὰς πύλας.
 10 καὶ εὐθὺς εἰσέρχονται καὶ διέρχονται διὰ μέσου τοῦ ναοῦ
 καὶ τῆς σωλαίας, καὶ πάλιν ἄπτουσι κηρὸς ἔξω τῶν ἁγίων
 θυρῶν, καὶ εἰσέρχονται εἰς τὸ ἅγιον θυσιαστήριον, καὶ ἀ-
 σπάζονται τὴν ἐνδυτὴν καὶ τὴν τοῦ μάρτυρος ἁγίαν κάρα,
 καὶ διέρχονται διὰ τοῦ πρὸς ἀνατολὰς τοῦ βήματος ἀριστ-
 15 ροῦ μέρους, καὶ ἐν τῷ ἐκεῖσε τετρασέρω εἰσέρχονται, καὶ
 πάλιν ὑπὸ τῶν ἱερῶν προσφέρεται ἡ ἁγία κάρα, καὶ πάλιν με-
 τὰ κηρῶν ὑπὸ τῶν δεσποτῶν προσκυνεῖται, καὶ ἀπ' αὐτῆς λαμ-
 βάνουσι ἅγιον ἀπομύρισμα, καὶ ἐξέρχονται εἰς τὸ ἐξάερον εἰς
 τὸ ἐκεῖσε ἀναδεδραδῖον, κακεῖσε σκεπαζόμενοι ἐκβάλλουσι τὰ
 20 σκαρამάγγια, καὶ κολόβια περιβαλλόμενοι ὑποστρέφουσι, κε-
 λεύουσι ἔφιπποι, μέχρι τοῦ παλατίου, κελεύουσι πλοῖ, ὃν τρό-
 πον εἰρήκαμεν τὴν τούτων ἄφιξιν. ἴστέον, ὅτι, πλοῖ ὑποστρε-
 φόντων τῶν δεσποτῶν, ὅσους ἂν κελεύσωσι συνεστιαθῆναι τῶν

Ibi descendentes ex equis ascendunt per scalam, et transeunt per dextram orientalem plagam luteris seu baptisterii, ubi a magistris et patriciis reliquisque senatoriis et imperialibus hominibus excipiuntur. Illinc intrant in narthecem; ubi induti saga sua auro septa accendunt cereos in porta basilica, eoque facto, intrant in ecclesiam, transeunt per naum et per soleam, rursus accendunt cereos coram sanctis foribus, intrant in thysiasterium, osculantur endytam et sanctum martyris caput; tum transeunt per sinistram orientalem plagam bematis et intrant in tetraserum, quod ibi est [seu cellam quatuor seris munitam]. Illuc ipsis denuo praesentatur a sacerdotibus sancta cara seu sanctum caput; quod Domini rursus cum accensis cereis adorant; et ab ipso accipiunt sanctum apomyrisma [seu destillantem rorem sanctitatis unctuosum]. Tum exeunt per atrium in anadendradium [quincuncem seu arboretum], quod ibi est, et sub testudinis ambitu exiunt scaramangia, et induunt colobia, et in hoc apparatu revertuntur in palatium, sive in equis, sive in dromone; quod posterius si fiat, eodem modo fit in habitu, atque in adventu dictum fuit. Si per sinum maris Domini revertantur, intrant ipsorum ex mandato in dromonem simul cum ipsis quotquot ipsi voluerint iusserintque procerum eo die secum epulari. Men-

ἀρχόντων, τῇ τούτων κελύσει συνεισέρχονται αὐτοὺς εἰς τὸν
 Ms. 190. b δρόμονα. μηνὶ Σεπτεμβρίῳ κς'. ἰστέον, ὅτι ὁμοίως ἐπιτε-
 λείται καὶ ἡ μνήμη τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, τῶν
 Δεσποτῶν ἀπιόντων ἐν τῷ σεβασμίῳ αὐτοῦ ναῶ τῷ ἐν τῇ
 διίππιῳ. μηνὶ Νοεμβρίῳ α'. ἰστέον, ὅτι ὁμοίως ἐπιτελεῖται⁵
 καὶ ἡ μνήμη τῶν ἁγίων Ἀναργύρων, τῶν δεσποτῶν ἀπιόντων
 εἰς τὸν ἅγιον αὐτῶν ναὸν εἰς τὰ Βασιλίσκου. μηνὶ Αὐγού-
 στῳ κθ'. ἰστέον, ὅτι ὁμοίως ἐπιτελεῖται καὶ ἡ ἀποτομὴ τοῦ
 Ed.L. 325 ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου, τῶν δεσποτῶν ἀπιόντων ἐν
 τῷ ἁγίῳ αὐτοῦ ναῶ εἰς τὰ Στουδίον κατὰ τὸν προῶρηθέντα¹⁰
 τύπον ἐν τῇ μνήμῃ τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος. τῇ ἑορθῇ
 γὰρ προέρχεται πῶσα ἡ σύγκλητος ἀπὸ σακαραμαγγίων εἰς τὰ
 Στουδίον. καὶ οἱ μὲν μάγιστροι καὶ πατριῖοι καὶ ὀφφικιά-
 λιοι ἴστανται ἔξω τῆς πρὸς θάλασσαν πόρτης· οἱ δὲ τοῦ
 κουβουκλείου καὶ οἱ βασιλικοὶ καὶ οἱ τοῦ μαγλαβίου καὶ τῆς¹⁵
 ἑταιρείας καὶ τὰ ἀρχοντογεννήματα εἰς τὸν ὄρμον, ἔνθα ὁ
 δρόμων ὄρμῃ. ἰστέον, ὅτι οἱ τῆς μονῆς ἀββάδες ἀπὸ τῆς
 πόρτης ἕως τοῦ ὄρμου ἴστανται στιχηδὸν δεξιᾷ καὶ ἀριστε-
 ρᾷ. τῶν δὲ δεσποτῶν πλοὶ ἐρχομένων κατὰ τὸν προῶρηθέντα
 Βτύπον τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος καὶ τῆς νηὸς ἐκβάτων, δηρι-²⁰
 γεύονται ὑπὸ τῆς τοῦ κουβουκλείου καὶ τῶν μαγλαβιτῶν καὶ τῶν
 τῆς ἑταιρείας, δηλονότι τοῦ ἡγουμένου προπορευομένου μετὰ
 θυμιατοῦ καὶ ἀββάδων μετὰ κηρῶν. τῶν δὲ δεσποτῶν πλησι-

sis Septembris die vigesimo sexto similiter celebratur memoria S. Ioannis Theologi, Dominis eo die ad venerabilem eius ecclesiam, quae in dihippio est, abeuntibus. Calendis mensis Novembris peragitur simili modo memoria SS. Anargyrorum, Dominis ad venerabilem eorum ecclesiam, quae in tractu vel monasterio Basilisci est, abeuntibus. Mensis Augusti die vigesimo nono similiter celebratur memoria decapitationis S. Ioannis Praecursoris, Dominis ad venerandam eius aedem, quae in monasterio Studii est, abeuntibus eodem ritu, quem in memoria seu festo S. Panteleemonis supra exposuimus. Nam totus senatus in scaramangiis convenit mane in monasterium Studii; magistrique et patricii et officiales stant extra portam, quae ad mare respicit; cubiculum autem et basilici et maglabitae et hetaeria et archontogennemata stant in portu, ubi dromo appellit. Monachi autem illius monasterii stant in serie gemina, dextra sinistraque, ab illa inde extrema porta usque ad portum. In quo appellentes Domini cum eodem comitatu et eodem ordine, quem in memoria S. Panteleemonis diximus, egressique e nave, procedunt in obsequio cubiculi et maglabitarum et hetaeriae, praecedentibus monasterii Studii hegumeno thuribulum fumans gerente et monachis cum cercis ardentibus. Dominos, ut ad eam portam appropin-

ασάντων τῇ πόρτῃ, ἔνθα ἴστανται οἱ τέ μάλισταροὶ καὶ πατρίκιοι καὶ ὄφφικιῶλιοι, πίπτουσι οἱ αὐτοὶ προσκυνούντες τοὺς δεσπότας, καὶ ἀνιστάμενοι συνακολουθοῦσιν ὄπισθεν αὐτῶν. οἱ δὲ δεσπότηαι προπορευόμενοι διὰ τοῦ δεξτέρου ἀνέρχονται, καὶ διὰ τῶν ἐκείσε διαβατικῶν εἰσέρχονται διὰ τοῦ πρὸς ἀνατολὴν δεξιῶν μέρους τοῦ νάρθηκος, κάκεισε περιβαλλόμενοι τὰ ἑαυτῶν χρυσοπερίκλειστα σαγία, ἄπτουσι κηροὺς, καὶ εἰσοδεύουσιν μετὰ τῶν ἱερέων, καὶ πάλιν ἄπτουσι κηροὺς. Ἰστέον, ὅτι εὐθέως γίνεται ἡ εἴσοδος τῆς λειτουργίας, καὶ ὑπὸ τοῦ πραιποσίτου λαβῶν ὁ πρῶτος βασιλεὺς θυμιατὸν, θυμιατῶν, καὶ δεξιῶν τοῦ βήματος ἐρχόμενοι, (κάκεισε γὰρ πρόκειται ἡ τοῦ Προδρόμου ἁγία κάρα,) ἄπτουσι ἐκεῖσε κηροὺς, καὶ ταύτην ἀσπάζονται, καὶ ἐξερχόμενοι εἰσέρχονται εἰς τὸ ἐκεῖσε μηταῶριον, καὶ ἐκβάλλουσιν τὰ σκαραμάγγια, καὶ περιβαλλόμενοι κολόβια εἰσερχόμενοι ἴστανται εἰς τὸν γυναικίτην εἰς τὸ δεξιὸν πρὸς ἀνατολὰς μέρος τοῦ βήματος, καὶ ἄπτουσι κηροὺς εἰς τὴν τοῦ εὐαγγελίου ἀκρόασιν. εἰθ' οὕτως ἐξερχόμενοι εἰς τὸ ἐκεῖσε ἀναδενδράδιον κραματίζουσι μεθ' ὧν ἂν κελεύσωσιν ἀρχόντων, διακονούντων ἐπὶ τοῦ Δοκράματος τῶν ἀββάδων. ἀπὸ δὲ τοῦ κράματος ἀνιστάμενοι ἀπέρχονται δι' ἧς διήλθον ὁδοῦ εἰς τὸν δρόμονα, δηριγεύόμενοι καθὼς εἰρήκαμεν.

quarunt, in qua stant magistri, patricii et officiales, adorant hi humo procidentes, et relevati prosequuntur eos iidem. Sic praecedentes Domini per atrium ascendunt et transeunt porticus, quae ibi sunt, et sic perveniunt in dextram orientalem partem narthecis; ubi saga sua auro septa induunt, et accensos figunt cereos; porroque interius una cum sacerdotibus [intra navim] pergunt, ubi rursus cereos accendunt. Quo facto, protinus fit introitus [scu initium divini officii]; praepositus thuribulum tradit Imperatori seniori, qui id tenens incensat; inde pergunt ad dextram partem tribinae, ubi caput sancti Praecursoris expositum est; quod religiose venerati exeunt in metatorium, quod ibi est, exuunt scaramangia, induunt colobia, traiectaque parte seminarum, consistunt in dextra orientali plaga bematis, accenduntque ibi cereos pro excipienda S. evangelii lectione. Dein exeunt rursus in viridarium, quod ibi est, sub quo mixtum celebrant, adhibitis proceribus pro lubitu delectis, monachis interea pocula et dapes ministrantibus. Post mixtum finitum surgunt, et per eandem, qua venerant, viam remeant ad dromonem praedictis cum directione et cerimoniis.

ΚΕΦ. ιδ'.

Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν ἐπὶ χειροτονίᾳ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως.

Τελευταῖοντος τοῦ πατριάρχου, δηλοῖ ὁ βασιλεὺς τοῖς Θε-
Ed.L. 326οφιλεστάτοις μητροπολίταις ψηφίσασθαι τρεῖς, οἱ καὶ αὐτοῖς⁵
δοξοῦσιν εἶναι ἄξιοι εἰς πατριάρχην. καὶ δὴ τούτων συνα-
θροισθέντων ἐν τοῖς κατηχομενίοις τῆς ἁγιωτάτης μεγάλης
ἐκκλησίας, καὶ ψηφισάμενοι οὓς ἂν βουλευθῶσι, ἀντιδηλοῦσι
τῷ βασιλεῖ τούτους, καὶ κελεύει ὁ βασιλεὺς εἰσελθεῖν τούτους
εἰς τὸ παλάτιον. καὶ δὴ τούτων εἰσελθόντων καὶ σπάντων ἐνώ¹⁰
πιον τοῦ βασιλέως, δίδουσι ἐγγράφους οὕστινας ἐψηφίσαντο. ὁ
δὲ βασιλεὺς εἰ μὲν συγκατατίθεται καὶ ἀρεσθῆ εἰς ὃν ἂν εὐδο-
κήσῃ· εἰ δὲ καὶ μήγε, λέγει „ἐγὼ τὸν ὁ δεῖνα θέλω γενέσθαι.“
καὶ τῶν μητροπολιτῶν ἐπὶ τούτῳ συγκαταθεμένων καὶ τῇ βα-
Βασιλικῇ προστάζει καὶ κρίσει κατὰ τὸ δίκαιον ὑπεικόντων, εἰ¹⁵
ἄρα ἄξιός εἴη, γίνεται μεταστάσιμον, καὶ ἀπέρχεται ἐν τῇ
μανναύρᾳ πᾶσα ἡ σύγκλητος καὶ οἱ μητροπολίται πάντες καὶ
πάντες οἱ τῆς ἐκκλησίας ἄρχοντες καὶ πρεσβύτεροι καὶ λοι-
ποὶ ἱερεῖς. καὶ ἐξέρχεται ὁ βασιλεὺς ἀπὸ σκαραμαγγίου, φο-
ρῶν καὶ τὸ χρυσοπερίκλειστον σαγίον, καὶ ἴσταται, καὶ λέγει²⁰

5. οἱ καὶ αὐτοῖς conī R., οἷς αὐτοῖς cod.

CAP. 14.

*Observanda in electione et ordinatione patriarchae Constantino-
politani.*

Vivis exempto patriarcha, significat imperatque Imperator Deo carissimis et Dei amantissimis metropolitibus, tres ut candidatos, quos ipsi patriarchatui aptos et dignos reputent, denominent. Conveniunt ergo in catechumeniis sanctissimae magnae ecclesiae, et vota edunt sua iis, quibus visum fuerit, et electorum a se virorum nomina ad Imperatorem renuntiant. Ergo convenire illos iubet Imperator in palatium. Ingressi et coram Domino collocati porrigunt ipsi scripto designata eorum trium, quos ipsi elegerint, nomina. Quos inter si etiam ille fuerit, quem Imperator cupiat, aut in quo acquiescat, bene res habet, et renuntiat illum; quodsi vero praeter ibi scriptos alium aliquem patriarcham creatum velit, significat, se hunc vel illum, nominatim citans, velle patriarcham creatum habere. Metropolitibus, ut par est, imperiali mandato atque optioni acquiescentibus atque cedentibus, (modo dignus et aptus muneri sit a Domino denominatus,) fit metastasimon, vel exitur e palatio, totusque senatus et metropolitae omnes, ecclesiastici omnes proceres et presbyteri reliquique sacerdotes abeunt ad magnauram; quo etiam Imperator in scaramangio et sago aurca praetexta septo pergit, et coram ibi adstante alloquitur senatum et metropolitibus his verbis: *Divina gratia et*

πρὸς τε τὴν σύγκλητον καὶ τοὺς μητροπόλitas· „ἡ Θεία χάρις καὶ ἡ ἐξ αὐτῆς βασιλεία ἡμῶν προβάλλεται τὸν εὐλαβέστατον τοῦτον πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως.” καὶ αὐτὸς γὰρ ἐκεῖσε πάρεστιν ὁ μέλλων χειροτονηθῆναι. καὶ πάντων ἡἀποδεξαμένων, ἐπενύχονται τὸν βασιλέα, καὶ ἄλλα, ὅσα βού- C
 λονται, λέγουσι πρὸς αὐτόν. εἰθ' οὕτως ὁ βασιλεὺς παραδί- Ms. 191. b
 δωσιν αὐτὸν τῷ πραιποσίτῳ καὶ ἄρχουσι τοῖς τοῦ κουβου-
 κλείου καὶ σιλεντιαρίοις, καὶ ὑπὸ τοῦ πραιποσίτου καὶ σι-
 λεντιαρίου παρακρατούμενος καὶ ὑπὸ τῶν ἐκκλησιαστικῶν
 10δηριγευόμενος, ἀπέρχεται ἐν τῷ πατριαρχείῳ. ὁ δὲ βασιλεὺς
 ὑποστρέφει καὶ εἰσέρχεται ἐν τῷ παλατίῳ. καὶ ἑορτῆς ἐνι-
 σταμένης ἢ κυριακῆς, γίνεται πρόκενσον ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλη-
 σία, καθὼς ἡ συνήθεια ἔχει, καὶ δέχεται τούτους ὁ ὑποψη-
 φιος μετὰ τῆς ἐκκλησιαστικῆς πάσης τάξεως. καὶ δὴ κατὰ
 15τὸν εἰωθότα τύπον εἰσοδεύσαντες, καὶ τῶν ἐξῆς ἐπιτελεσθέν-
 των κατὰ τὰς λοιπὰς προελεύσεις, ἀπάρχονται οἱ θεοφιλεῖς
 μητροπόλitas τῆς τιμίας χειροτονίας. οἱ δὲ φιλόχριστοι βα- D
 σιλεῖς μικρὸν τι ὀπισθοποδοῦσιν, ἕως ἂν τελεσθῇ παρὰ τῶν
 μητροπολιτῶν τὰ τῆς χειροτονίας, καὶ εἰθ' οὕτως διὰ τοῦ δε-
 20ξιοῦ μέρους τοῦ βήματος καὶ τοῦ κυκλίου εἰσέρχονται ἐν τῷ
 εὐκτηρίῳ, ἐν ᾧ καὶ ἡ ἀργυρᾷ ἴδρυνται σταύρωσις, καὶ διὰ
 τῆς τρισσῆς μετὰ τῶν κηρῶν προσκυνήσεως ἀπευχαριστοῦσιν

nostra, quae illi debetur, imperialis maiestas creat hunc [quem videtis et monstro] virum piissimum Constantinopoleos patriarcham. (Adest enim coram honorandus.) Acquiescunt omnes et acceptant Domini iudicium, eique pia vota ingerunt, et alia significant, quae voluerint. Tum praesentat et committit Imperator novum patriarcham praeposito et proceribus cubiculi et silentiariis; et sic utrinque brachio sublevatus deducitur a praeposito et uno quodam silentiario in patriarcheum seu residentiam patriarchae, ecclesiasticis dirigentibus et obsequentibus; Imperator autem revertitur in palatium. Proxime illinc instante die festo dominicove fit processio in magnam ecclesiam, prout illuc processiones fieri solent. Electus aut praepositus, unaque cum eo totus ecclesiasticus ordo, Imperatores ibi cum comitatu excipit. Intratur in navim, et officium fit secundum formulam consuetam, fiuntque omnia deinceps ea serie iisque ritibus, qui aliis in processionibus obtinent. Tum, peractis illis, incipiunt Deo cari metropolitae electionem et ordinationem patriarchae. Imperatores autem Christi amantes parum retro in vestigia sua recedunt, et exspectant, donec a metropolitae ea, quae ad ordinationem pertinent, peracta fuerint. Tum intrantes per dextram regionem tribunae et per cyclium in sacellum, in quo argentea dominicae passionis imago conspicitur, adorant ter Deum cum ce-

τῷ Θεῷ, καὶ τὸν πατριάρχην ἀποχαιρετίσαντες, ἔξειθόντες, εἰ μὲν ἔστιν μεγάλη κυριακὴ ἢ πεντηκοστὴ, εἴτε ἄλλη ἑορτὴ, Ed.L.327 ἐν αἷς ἀπέρχονται οἱ δεσπόται ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, εἰσέρχονται ἐν τῷ μητατωρίῳ, καὶ τὰ ἐξῆς ἐπιτελεῖται, καθὼς καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς προελεύσεσιν. εἰ δὲ ἄλλη ἑορτὴ, ἐν ᾗ οὐκ ἀπέρχεται ὁ βασιλεὺς ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, ἢ παγαὴ κυριακῆ, ἀνέρχονται διὰ τοῦ κοχλιοῦ τοῦ πρὸς τὸ μέρος τοῦ ἁγίου φρέατος ἐν τοῖς πρὸς ἀνατολὴν δεξιῶς μέρεσιν τῶν κατηχουμένων, ἐκδεχόμενοι τὴν τοῦ ἁγίου εὐαγγελίου ἀνάγνωσιν. 10

ΚΕΦ. ιε΄.

Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν, δοχῆς γενομένης ἐν τῇ μεγάλῃ τρικλίῳ Β τῆς μανναύρας, τῶν δεσποτῶν καθεζομένων ἐπὶ τοῦ Σολομων-τείου θρόνου.

Ἰστίον, ὅτι, δοχῆς μελλούσης γίνεσθαι ἐν τῇ μανναύρα, 15 Ma. 192. οὐκ ἀνοίγει τὸ παλάτιον πρὸς τὸ πρῶτ' ἰστῆναι τὴν καθημερινὴν προέλευσιν, ἀλλὰ προέρχεται πᾶσα ἡ σύγκλητος πρῶτ' ἐν τῇ μανναύρα, καὶ ἀλλάσσει ἐκεῖσε τὰ ἀλλάξιμα. καὶ περὶ πλήρωμα τῆς δευτέρας ὥρας, ὅτε πάντα ἐτοιμασθῶσιν, εἰσέρχονται οἱ πραιπόσιτοι καὶ οἱ τοῦ κουβουκλείου πάντες 20

reis, et salvere iusso patriarcha, exeunt in metatorium, suntque reliqua, ut in consuetis processionibus, si nempe solennis haec actio aut in magnam dominicam seu festum ipsum paschatis, aut in festum pentecostes aliumve diem festum incidat, in quo Dominos ad magnam ecclesiam abire obtinet. Quodsi vero haec actio in diem festum alium, quo Dominus de more non abit, aut in dominicam paganam [qua processio solennis celebrari alias non solet] incidat, ascendunt per cochleam, quae est in regione sancti putei, ad partem ad orientem verso dextram catechumeniorum, et ibi expectant audiuntque sancti evangelii recitationem.

CAP. 15.

Observanda, quando [legati exteri] exceptio fit in magno triclinio magnaurs, Dominis super throno Salomonso residentibus.

Exceptio si fieri debet in magnaurs, non recluditur palatium eo, ut ibi matutina constat atque celebretur quotidiana processio et conventus: sed procedit totus senatus mane in magnaursam, ibique mutant vel induunt mutatoria. Finita ferme hora secunda, quum omnia parata sunt, intrant [in Dominorum cubiculum] praepositi et cubicularii omnes per ecclesiam Domini. Imperatores autem, induti

διὰ τῆς τοῦ Κυρίου ἐκκλησίας, καὶ περιβαλλόμενοι οἱ δεσπό-
 ται τὰ διβητήσια καὶ τὰ χρυσοπερίκλειστα σαγία, ἐξέρχονται
 διὰ τῶν διαβατικῶν τῶν ἀγίων μί καὶ τοῦ σίγματος, δηρι- C
 γυνομένοι ὑπὸ τε τοῦ κουβουκλείου καὶ τῶν μαγλαβιτῶν καὶ
 5 τῆς ἐταιρείας, καὶ ἐξέρχονται εἰς τοῦ Κυρίου, καὶ ἄπτουσι
 κηρὸς, καὶ ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε διέρχεται διὰ τῆς σακέλλης καὶ
 τοῦ ὠάτου καὶ διὰ τοῦ ἀνιόντος στενωποῦ πρὸς τὸ τῆς μαν-
 ναύρας ἡλιακόν. καὶ εἰσέρχονται εἰς τὸν μέγαν τρίκλινον,
 ἐν ᾧ καὶ ὁ Σολομώντειος ἴδρυται θρόνος. καὶ ἐκεῖσε γὰρ εἰς
 10 τὸ πρὸς ἀνατολὴν δεξιὸν μέρος κάτωθεν τῆς κόγχης ἴστανται
 τὰ χρυσαῖα σελλία, καὶ ἀπόκεινται αἱ τε χλαμύδες καὶ τὰ
 στέμματα, καὶ οἱ μὲν δεσπότες εἰσέρχονται ἐν τῷ ἐκεῖσε ἐξ
 ἀριστερᾶς κοιτῶνι. καὶ ὅτε πάντα καλῶς εὐτρεπισθῶσιν ὑπὸ D
 τε τοῦ τῆς καταστάσεως καὶ τῶν πραιποσίτων καὶ τοῦ λο-
 15 γοθέτου τοῦ δρόμου, εἰσέρχονται οἱ πραιπόσιτοι καὶ ὑπομι-
 μνήσκουσι τοὺς δεσπότες. καὶ εὐθέως ἐξέρχονται οἱ δεσπότες
 καὶ ἀπέρχονται ἔνθα αἱ χλαμύδες καὶ τὰ στέμματα ἀπόκειν-
 ται, καὶ περιβαλλόμενοι τὰ ἀντὰ ὑπὸ τῶν πραιποσίτων, ἀ-
 νέρχονται καὶ καθέζονται ἐπὶ τῶν θρόνων, καὶ ὁ λαὸς, ἔξω Ed. L. 328
 20 ὁστώσ τῶν δύο πρὸς δύσιν συριτῶν βήλων, λέγει μεγάλως τὸ
 πολυχρόνιον. καὶ εἰθ' οὕτως ἐξερχόμενοι οἱ πραιπόσιτοι εἰς-
 ἀγουσι τοῖς τοῦ κουβουκλείου διὰ τῶν δύο μερῶν δεξιᾶ καὶ
 ἀριστερᾶ, καθὼς ἡ συνήθεια ἔχει. καὶ ἐν τῷ τούτους στή-

dibetesia et saga auro praetextata, exeunt per porticus SS. Quadra-
 ginta et per sigma, stipantibus cubiculo et maglabitis et hetaeria;
 per viam intrant in ecclesiam Domini, accendunt ibi cereos, trans-
 eunt inde per sacellum et ovatum et angiportum, qui ad magnaaurae
 solarium ducit. Illinc ingrediuntur in magnum triclinium, in quo
 Salomoneus thronus collocatus est. Ibi enim in dextra, si ad orien-
 tem respicias, parte infra concham stant aureae sellae, et exposita
 iacent paludamenta et infulae. Domini autem [traiecto triclinio] in
 coetonem, qui a sinistra parte est, intrant [oportunum publicae
 praessiononi et legati exceptioni tempus praestolantes]. Omnibus
 itaque rite praeparatis tam a cerimoniaro, quam a praepositis et
 rationali cursus publici, intrant praepositi [in coetonem] et signifi-
 cant ea de re Dominis; qui protinus exeunt, et illuc ascendunt,
 ubi chlamydes et stemmata iacent; quae a praepositis induti ascen-
 dunt in thronum, et in eo resident; quo facto, turba, quae extra
 gemina versus occidentem vela attractilia stat, magna voce clamat
 polychronium seu votum vitae diuturnae. Dein exeunt praepositi et
 introducunt cubiculi ministros ex ambabus plagis, dextra sinistraque,
 ut consuetudo secum fert. Ut hi constiterunt, exit ostiarius auream
 virgam tenens, praepositi nutu monitus, et introducit velum seu

ναι νεύει ὁ πραιπόσιτος τῷ ὀστιάριῳ τῷ τὴν χρυσοῦν βέργαν κατέχοντι, καὶ ἐξέρχεται καὶ εἰσάγει βῆλον α', τοὺς μαγίστρον. καὶ πάλιν διὰ νεύματος τοῦ πραιποσίτου ἐξέρχεται ἕτερος ὀστιάριος, καὶ εἰσάγει τῷ αὐτῷ σχήματι βῆλον β', **Ms. 192. b** τοὺς πατρικίους. καὶ πάλιν διὰ νεύματος τοῦ πραιποσίτου ἐξέρχεται ὁ ἕτερος ὀστιάριος, καὶ εἰσάγει τῷ αὐτῷ σχήματι βῆλον γ', τοὺς συγκλητικοὺς, καὶ ἀπλῶς ὄσα ἂν βῆλα ἔχῃ ἢ συνθήχεια καὶ ἢ τάξις τῶν δοχῶν. καὶ εἰδ' οὕτως εἰσέρχεται ὁ κατεπάνω μετὰ καὶ τοῦ δομεστίκου καὶ τῶν χρυσοτρικλιτικῶν, καὶ ἴστανται δεξιῶ καὶ ἀριστερῶ πρὸ τῶν δύο πρὸς ἰα δύσιν συρτῶν βῆλων, καὶ μετὰ τὸ στήναι αὐτοὺς νεύει ὁ πραιπόσιτος τῷ ὀστιάριῳ τῷ τὴν χρυσοῦν βέργαν κατέχοντι, καὶ εἰσάγει τὸν ἐθνικὸν, δηλονότι κρατούμενον ὑπὸ τοῦ κατεπάνω τῶν βασιλικῶν ἢ καὶ ὑπὸ τοῦ κόμητος τοῦ σταύλου ἢ καὶ ὑπὸ τοῦ πρωτοστράτου, συνόντας αὐτοῖς καὶ τοῦ ἐρ-15 μπρευτοῦ, προπορευομένου δηλονότι καὶ τοῦ λογοθέτου τοῦ **C**δρόμου. καὶ δὴ τούτου εἰσελθόντος, πίπτει ἐπ' ἐδάφους προσκυνῶν τοὺς δεσπότας, καὶ εὐθέως ἀυλοῦσι τὰ ὄργανα· εἶτα εἰσέρχεται καὶ ἴστανται ὑπὸ διαστήματος τοῦ βασιλικοῦ θρόνου, καὶ εὐθέως παίονσι τὰ ὄργανα. ἴστέον, ὅτι, τοῦ αἰφλου ἀποκινουῦντος πρὸς τὸν βασιλέα, εἰσέρχονται οἱ προκριώτεροι τούτου ἄνθρωποι, καὶ προσκυνοῦντες ἴστανται ἔνδον τῶν δύο συρτῶν βῆλων. καὶ ποιοῦντος τοῦ λογοθέτου

missum vel corpus admittendorum procerum primum, magistros puta. Eo facto, rursus exit, sed alter, ostiarius, et is quoque praepositi nutu admonitus, et introducit eodem modo velum secundum, nempe patricios. Rursus deinceps monet praepositus illum priorem ostiarium et is egressus introducit tertium velum; et hoc alternatim ita fit, donec intraverint vela omnia, quotquot intrare consuetudinis est et caerimoniale receptionum flagitat. His factis, intrant catepano basilicorum et domesticus [chrysotriclinitarum, ut videtur,] et chrysotriclinitae, et consistunt hinc illinc ad dextram et sinistram coram ambobus attractilibus velis. Ut hi constiterunt, exit ostiarius cum aurea virga, praepositi nutu monitus, et introducit ethnicum seu legatum alienigenam; quem catepano basilicorum aut et comes stabuli aut et protostrator ex brachio tenent, comitante interprete et praecunte logotheta dromi. Legatus [intra velum] ingressus humi statim procidit, et adorat Dominos; et simul sonant organa flatilia. Ut surrexit et processit ulterius, consistit ad aliquam ab imperiali throno distantiam; et protinus intonat organa pulsatilia [naccarae]. Amico, id est legato extraneo, ad Imperatorem itaque accedente, intrant honoratiores hominum seu familiarium eius, factaque erga Dominum adoratione, subaistunt inferius apud et

τὰς σπηθεις ἑρωτήσεις εἰς αὐτὸν, ἄρχονται βρυχᾶσθαι οἱ
 λέοντες καὶ τὰ ὄρνεα τὰ ἐν τῷ σέντζφ, ὁμοίως καὶ τὰ ἐν τοῖς
 δένδροισι, ἄδειν ἐναρμονίως· τὰ δὲ ζῶα τὰ ἐν τῷ θρόνφ ἀ-
 πὸ τῶν ἰδίων βαθμῶν ἀνορθοῦνται. καὶ ἐν τῷ ταῦτα οὕτως
 5 τελεῖσθαι εἰσάγεται τὸ τοῦ ἐθνικοῦ κανίσκιον ὑπὸ τοῦ πρω-
 τονσταρίου τοῦ δρόμου, καὶ πάλιν μετ' ὀλίγον παίουσι τὰ
 ὄργανα, καὶ οἱ λέοντες ἤρεμοῦσι, καὶ τὰ ὄρνεα τοῦ ἄδειν
 παύονται, τὰ τε θηρία τοῖς ἰδίοις τόποις ἐγκαθίζονται. καὶ
 δὴ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ κανισκίου ὑπὸ τοῦ λογοθέτου
 10 Ὀπροτραπεῖς ὁ ἐθνικὸς προσκυνήσας ἐξέρχεται, καὶ ἐν τῷ Ed. L. 329
 τοῦτον ἀποκινήσαι ἐξελεῖν τὰ τε ὄργανα ἀνλοῦσιν καὶ οἱ
 λέοντες καὶ τὰ ὄρνεα τὴν ἰδίαν ἕκαστον ἀποπληροῦσι φω-
 νήν, καὶ τὰ θηρία πάντα τῶν ἰδίων βαθμίδων διανίστανται,
 καὶ ἐν τῷ ἐξίεναι τὸν ἐθνικὸν τοῦ βήλου παίουσι τὰ τε ὄρ-
 15 γανα, καὶ τὰ ὄρνεα καὶ τὰ θηρία τοῖς ἰδίοις τόποις ἐγκαθί-
 ζονται. εἰ δὲ καὶ ἔστιν ἕτερος φίλος καὶ κελεύουσιν οἱ δε- Ms. 193. a
 σπότεται τοῦτον εἰσελεῖν, πάλιν ἐν τῷ εἰσερχοσθαι αὐτὸν καὶ
 ἐξέρχεσθαι ἢ αὐτὴ τάξις καὶ ἀκολουθία φυλάττεται, ὃν τρό-
 πον εἰρήκαμεν, καὶ ἀπλῶς ὅσοι ἂν θέλωσιν φίλοι, ἐφ' ἐνὸ
 20 οὐκείατῳ τελεῖται, ὡς προείρηται. Ἰστέον, ὅτι, τῶν φίλων ἐξ-
 ελθόντων, λέγει ὁ πραιπόσιτος μεγάλως „κελεύσατε.” καὶ ἐξ-
 ἔρχονται οἱ τε μάγιστροι καὶ πατρίκιοι καὶ συγκλητικοὶ ἐ-
 πευχόμενοι τὸ „εἰς πολλοὺς χρόνους.” καὶ μετὰ τὸ τούτους

intra ambo attractilia vela. Logotheta vero consuetas interrogatio-
 nes erga legatum instituyente, incipiunt aurei leones rugire aves-
 que aureae tam in sacro throno, quam in aureis arboribus circum-
 positis sedentes, harmonice cantillare. Ferae autem in throno con-
 spicuae incipiunt sese suis e basibus in altum et in pedes suos eri-
 gere. Interea dum haec peraguntur, infertur a protonotario dromi
 legati sportula vel donum, quod Imperatori nomine heri sui offert.
 Paulo post sonant organa pusatilia, et conquiescunt a rugitu leones,
 desinuntque aves cantillare, et ferae sua in fulcra se rursus demit-
 tunt. Post finitam sportulae ostentationem monetur legatus a logo-
 theta, Regemque veneratus exit. Eo ad exitum consurgente et pro-
 cedente, sonant organa flatilia et leones avesque, sua quaeque
 voce et ratione, feraeque suis e gradibus exsurgunt. Legato autem
 extra velum egresso, pulsantur organa, et aves omittunt cantum,
 et ferae suas in sedes redeunt. Si praeter hunc alius adhuc adest
 amicus, quem videre voluit Domini, intrat ille atque exit iisdem
 cum cerimoniis eodemque agendorum ordine, ut modo diximus. Et
 in uniuersum, quotquot sint amici, contingunt eorum unicuique
 quae diximus. Egressis amicis, pronuntiat praepositus sonora voce:
Celeusate [seu placeat vobis]; et exeunt magistri atque patricii et se-

ἔξελθεῖν πάλιν λέγει ὁ πραιπόσιτος „κελεύσατε.“ καὶ ἔξερχονται οἱ τε χρυσотρικλινῆται καὶ οἱ τοῦ κουβουκλείου, ἐπευχόμενοι „εἰς πολλοὺς χρόνους.“ καὶ πάντων ἐξελθόντων, κατῴσιν οἱ δεσπότες ἀπὸ τῶν θρόνων, καὶ τὰ τούτων ἐκβάλλοντες στέμματα τε καὶ χλανίδια, περιβάλλονται τὰ χρυσο-5
 περικλίστα αὐτῶν σαγία. καὶ εἰσέρχονται μυστικῶς ἐν τῷ Θεοφυλάκτῳ παλατίῳ δι' ἧς καὶ ἀνῆλθον ὁδοῦ, δηριγευόμενοι ὑπὸ τοῦ κουβουκλείου· τοῦ δὲ κουβουκλείου στάντος ἐν τῷ
 C χρυσотρικλίνῳ, ἐν τῷ διερχεσθαι τὸν βασιλέα ἐπεύχονται „εἰς πολλοὺς χρόνους“ καὶ τὰ ἐξῆς. 10

Περὶ τῆς γενομένης δοχῆς ἐν τῷ περιβλέπτῳ καὶ μεγάλῳ τρικλίνῳ τῆς μαγναύρας ἐπὶ Κωνσταντίνου καὶ Ῥωμανοῦ τῶν Πορφυρογενήτων ἐν Χριστῷ βασιλέων Ῥωμαίων, ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ τῶν παρὰ τοῦ Ἀμερικμῆ ἀπὸ τῆς Ταρσοῦ ἐλθόντων πρεσβέων περὶ τοῦ ἀλλα-
 D γίου καὶ τῆς εἰρήνης, μηνὶ Μαΐου λα', ἡμέρᾳ α', ἰνδικτ. δ. 15

Ἰστέον, ὅτι ἐκρεμάσθη ἐν τῷ μεγάλῳ τρικλίνῳ τῆς μαγναύρας, ἐν ᾧ ὁ Σολομώντειος Ἰσταται θρόνος, ἀλυσίδια ἀσπρόχαλκα τῆς μονῆς τῶν ἁγίων Σεργίου καὶ Βάχχου τῶν Ὁρμισίδου, ζ' εἰς τὸ δεξιὸν μέρος καὶ ἑπτὰ εἰς τὸ εὐώνυμον, καὶ εἰς τὰ δ' μεγάλα κίονια ἀπὸ τῆς αὐτῆς μονῆς δ', καὶ ἔ-20
 ξω τοῦ τρικλίνου εἰς τὴν μεγάλην τροπικὴν ἀπὸ τῆς αὐτῆς

natores cum boni voti: Multos in annos recitatione. Illis egressis, rursus clamat praepositus: *Celeusate*, et exeunt chrysotriclinitae et cubicularii, et ipsi quoque eadem vota facientes. Itaque digressis omnibus, descendunt Domini de throno, infulisque atque tunicis depositis, induunt auro praetextata saga, et mystice seu absque solenne pompa et comitativa redeunt in palatium, quod Deus conservare velit, eadem via, qua venerant, stipati a cubiculariis; qui, quum Dominus in chrysotriclinum venit, ibi restitant, et velut valedicentes ipsi multos annos apprecantur.

DE RECEPTIONE FACTA IN ILLUSTRIS ET MAGNO TRICLINIO MAGNAURAE TEMPORE CONSTANTINI ET ROMANI PORPHYROGENITORUM, IN CHRISTO IMPERATORUM ROMANORUM, OB PRAESENTIAM LEGATORUM AMERICANAE, QUI TARSO ADVENERANT NEGOTIANDAE PERMUTATIONIS CAPTIVORUM ET PACIS CAUSA. CONTIGIT EA RECEPTIO DIE TRICESIMO PRIMO MENSIS MAII, FERIA PRIMA, INDICITIONE QUARTA.

Suspendebantur in magno triclinio magnaursae, in quo thronus Salomoneus stat, catenae cupreae inargentatae e monasterio SS. Sergii et Bacchi, quod est in tractu Hormisdae, depromtae, septem a dextra et totidem a sinistra, et quatuor aliae ex eodem monasterio petitae e quatuor magnis columnis; et extra triclinium in

μονῆς ἐν· καὶ ἐν τούτοις τοῖς ἀλυσίδιοις ἐκρεμάσθησαν τὰ
 τῆς νέας μεγάλα ἀργυρᾶ πολυκάνδηλα. ἔστησαν δὲ ἐν τῷ Ed. L. 330
 αὐτῷ τρικλίνῳ τῆς μανναύρας ἐν μὲν τῷ δεξιῷ μέρει μέσον
 τῶν μεγάλων κίωνων τὸ χρυσοῦν ὄργανον ἔξω τῶν ἐκεῖσε κρε-
 5 μαμένων βήλων, καὶ ἄνωθεν αὐτοῦ ὡς πρὸς ἀνατολὴν τὸ τοῦ
 Βενέτου ἀργυροῦν ὄργανον, ὁμοίως καὶ ἐν τῷ εὐωνύμῳ μέ- Ms. 193.b
 ρει τὸ τοῦ Πρασίνου ἀργυροῦν ὄργανον. Ἰστέον, ὅτι τὸ ἀ-
 ναδενδράδιον ὄλον ἐποίησαν οἱ παστοποιοὶ δίκην τροπικῆς ἀ-
 πὸ σενδῆς· ἐνθεν δὲ κἀκεῖσε τῶν κιονίων ἀπὸ τῶν σενδῆς
 10 ἕως τοῦ ἐδάφους ἐκρεμάσθησαν σκαραμάγγια μεγάλα τὰ
 καὶ δοθέντα ἀπὸ τοῦ παλατίου. Ἰστέον, ὅτι, τῶν Ἰσπανῶν B
 ἐλθόντων, γέγονεν δοχὴ κατὰ πάντα ὁμοία ταύτης, πλὴν τὸ
 ἀναδενδράδιον τῆς μανναύρας οὐ κατεκοσμήθη ἀπὸ σενδῆς,
 ἀλλ' ὄλον διὰ σκαραμαγγίων μεγάλων, καὶ ἐκρεμάσθησαν ἐν
 15 αὐτῷ καὶ τὰ χειμευτὰ ἔργα τοῦ φύλακος. γέγονε δὲ ἡ τῶν
 Ἰσπανῶν δοχὴ μηνὶ Ὀκτωβρίῳ κδ'. Ἰστέον, ὅτι ἐν ταύτῃ τῇ
 τροπικῇ τῇ ἀπὸ τῶν σενδῆς κατασκευασθεῖσθαι ἐκρεμάσθησαν
 ἀλυσίδια ἀσπρόχαλκα ἢ ἀπὸ τῶν Ὀρμίσδου καὶ πολυκάνδη- C
 λα ἀργυρᾶ ἀπὸ τῆς νέας ἐκκλησίας. καὶ εἰς τὸ φουρνικὸν
 20 τὸ ἑξάγων εἰς τὸν τρίκλινον τῶν κاندιδάτων ἕτερον ἀλυσίδιον

magna tropica seu trichila una ex eodem monasterio. Ex his cate-
 nis dependebant argentea novae ecclesiae polycandela seu cande-
 labra multorum cereorum hastis seu foveolis et cantharis multis-
 que cereis in ambitum instructa. Collocaverant quoque in eodem
 triclinio magnaureae a dextra parte medium intra magnas columnas
 aureum organum extra vela ex illis columnis dependentia, et ab u-
 traque eius parte ad dextram quidem superius versus orientem or-
 ganum argenteum Venetae factionis, ad sinistram vero inferius orga-
 num argenteum Prasinæ factionis. Arboretum vel atrium triclinii
 arboribus obsitum efformaverant aulaearii e pannis sendes ad instar
 tropices seu ambulacri fornicati. Ab utraque autem parte columnarum
 e pannis sendes inde fornicem sursum tegentibus usque ad fundum
 suspendebantur scaramangia magna, a palatio suppeditata. Legati
 Hispani quum adessent, recipiebantur eodem prorsus modo, atque
 illi Tarsenses, ea tantum differentia, quod anadendradium vel viri-
 darium magnaureae non pannis sendes, sed totum scaramangiis coor-
 natum fuerit. Suspendebantur quoque tunc opera materiae pretio-
 sae, smaltita vel incausto picta, e phylace seu aerario dominico
 depromta. Hispani, quos dixi, admissi fuerunt die XXIV Octobris.
 Sed redeo ad coeptam narrationem de legatis Tarsensibus. In illa
 itaque tropica e pannis sendes confecta suspendebantur catenae
 quatuordecim aeneae inargentatae, ex Hormisdæ (vel S. Sergii) mo-
 nasterio petitae, et totidem polycandela argentea ex nea. In for-
 nice autem, qui in triclinium candidatorum ducit, suspensa erat ca-

α' καὶ πολυκάνδηλον α'. Ἰστέον, ὅτι ὁ τρικλινος τῶν κανδι-
 δάτων ἐξωπλίσθη παρὰ τοῦ σακελλαρίου ἀπὸ βλαττίων σκαρο-
 μαγγίων μεγάλων καὶ ἀπὸ βασιλικῶν διαφόρων ἀργυρῶν ἔρ-
 γων, καὶ ἐκρεμάσθησαν ἐν αὐτῷ ἄλυσίδια ε' καὶ πολυκάνδη-
 Δλα ἀργυρᾶ ἀπὸ τῆς νέας ἐκκλησίας ε'. Ἰστέον, ὅτι τὸ ἐξωπ-
 τοῦ σταύλου τῶν ἡμιόνων καὶ τὴν πρώτην σχολὴν ἐξώπλισεν
 ὁ ὑπαρχος ἐνθεν κάκειθεν ἀπὸ βλαττίων καὶ ἀπλωμάτων καὶ
 σενδῆς, καὶ ἀπὸ τῶν ἐναποκειμένων ἀναγλύφων ἀσημίων ἐν
 τοῖς ξενῶσι καὶ γηροκωμείοις καὶ ταῖς ἐκκλησίαις. ἐκρεμά-
 σθησαν δὲ ἄλυσίδια ἐξωθεν μὲν τοῦ σταύλου τῶν ἡμιόνων ε',¹⁰
 ἐν δὲ τῇ πρώτῃ σχολῇ μέσον τοῦ τρούλλου α'. ἐν δὲ τῇ
 τρικλίνῳ τῶν ἐξουβίτων ἐκρεμάσθησαν ἄλυσίδια ε', καὶ ἐν
 τοῖτοις ἐκρεμάσθησαν πολυκάνδηλα ἀργυρᾶ ἀπὸ τῆς νέας ἐκ-
 Ed. L. 331 κλησίας. Ἰστέον, ὅτι τὸ τριβουνάλιον ἐξώπλισεν ὁ ὑπαρχος
 κατὰ τὸ εἰωθὸς τῆς προελεύσεως ἀπὸ τε βλαττίων ἀπλωμά-¹⁵
 των καὶ σενδῆς καὶ ἀπὸ ἔργων χρυσοῦν καὶ χιμεντιῶν καὶ
 ἀναγλύφων ἀργυρῶν, δηλονότι τῶν ἀργυροπρατῶν ταῦτα πα-
 ρεχόντων. ἐκρεμάσθησαν δὲ ἄλυσίδια ιβ' καὶ πολυκάνδηλα
 Ms. 194. α ἀργυρᾶ ἀπὸ τῆς νέας ἐκκλησίας δώδεκα. Ἰστέον, ὅτι τὸν τρί-
 κλινον τῶν σχολῶν ἐξώπλισεν ὁ ὑπαρχος ἐνθεν κάκειθεν ἀπὸ²⁰
 βλαττίων καὶ ἀπλωμάτων καὶ σενδῆς καὶ ἀπὸ τῶν ἐναποκει-
 μένων ἀσημίων ἐν τε τοῖς ξενῶσι καὶ γηροκωμείοις καὶ ταῖς
 ἐκκλησίαις. ἐκρεμίσθησαν δὲ ἄλυσίδια ι' καὶ πολυκάνδηλα

tena una cum uno polycandelo. Triclinium candidatorum instructum et ornatum fuerat a sacellario magnis blatteis scaramangiis variisque argenteis imperialibus operibus, et habebat quinque catenas, e quibus totidem argentea novae ecclesiae polycandela dependebant. Spatium, quod extra stabulum mulorum est, et primam scholam ornaverat praefectus Urbis pannis sericis et haplomatibus seu vastis altarium mappis et sindicis praetereaque affabre factis et exsculptis operibus argenteis, ad varia hospitalia peregrinorum et senum et ecclesias pertinentibus, et alias ibi depositis. Et coram stabulo mulorum quidem dependebant quinque polycandela e suis catenis, in prima vero schola dependebat tantum unum e medio trullo. In triclinio excubitorum dependebant e sex catenis totidem argentea polycandela ex ecclesia nova petita. Tribunal [seu triclinium XIX accubituum] ornaverat praefectus Urbis eo modo, ut fieri solet in processionibus, nempe blatteis, haplomatibus et sendes pannis, item operibus aureis encausto artificiose pictis argenteisque eleganter exsculptis, quae cambiatores suppeditaverant. Ibidem dependebant duodecim argentea polycandela e totidem catenis. Haec ad novam ecclesiam pertinebant. Triclinium scholarum ornaverat idem praefectus Urbis ab utraque parte blatteis et haplomatibus et pannis

ἀργυρᾶ ἀπὸ τῆς νέας ἐκκλησίας ἰ. Ἰστέον, ὅτι ἔσωθεν τῆς Β
χαλκῆς πύλης οὐδὲν ἀπὸ βλαττίου ἢ ἀπλώματος ἢ σενδὲς γέ-
γονεν ἐξόπλισις, ἀλλ' ἢ μόνον ἐκρεμάσθησαν ἀλυσίδια β' καὶ
πολυκάνδηλα ἀργυρᾶ ἀπὸ τῆς νέας ἐκκλησίας δύο. Ἰστέον,
5 ὅτι ἐξω τῆς χαλκῆς πύλης ἐξόπλισεν ὁ ὑπαρχος ἔνθεν κἀκεῖ-
θεν ἕως τοῦ ἐξάγοντος ἐκεῖσε καγκέλλου ἀπὸ βλαττίων καὶ ἀ-
πλωμάτων καὶ σενδὲς, ἐκρεμάσθη δὲ ἀλυσίδιον ἐν καὶ τὸ μέγα
πολυκάνδηλον τὸ ἀργυροῦν τῶν βλαχερονῶν. Ἰστέον, ὅτι ὁ τρίκλι-
νος, ἐν ᾧ καὶ τὸ καμελαύκιον ἴσταται καὶ οἱ μάγιστροι γίνονται,
10 καὶ τὸ λεγόμενον ὄνοπόδιον ἐξωπλίσθη παρὰ τοῦ σακελλαρίου
ἀπὸ βλαττίων καὶ ἀπὸ βήλων τοῦ χρυσοτρικλίνου. Ἰστέον, ὅτι C
ὁ πόρτηξ τοῦ ἀνγουστέως, ἤγουν ἡ χρυσῆ χεὶρ, ἐξωπλίσθη
παρὰ τῶν ὀξέων βήλων τοῦ χρυσοτρικλίνου. Ἰστέον, ὅτι τὰ
ἀπὸ τοῦ ἀνγουστέως διαβατικά ὡς πρὸς τὴν ἀψίδα ἐξωπλί-
15 σθησαν ἀπὸ διαφόρων βήλων κεντητῶν. Ἰστέον, ὅτι ὁ ἰππό-
δρομος ἐξωπλίσθη παρὰ τοῦ ὑπάρχου ἀπὸ βλαττίων καὶ ἀπὸ
βασιλικῶν διαφόρων βήλων. Ἰστέον, ὅτι ἐγραμίσθησαν ἀπὸ
δαφνῶν κατὰ τὸ εἰωθὸς τῶν προελεύσεων, οἶον σταυρία καὶ
στεφάνια τὰ λεγόμενα σκιαστὰ, δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ ἐν τοῖς
20 τοίχοις ὑπὸ καγκέλλων τῶν λεγομένων ποταμίων, καὶ τῶν ὀρ- D
θίως ἰσταμένων τῶν λεγομένων δένδρων, ἀλλὰ καὶ λοιπῶν
ἀνθῶν, ὧν ὁ τότε καιρὸς παρεῖχεν· ἀλλὰ καὶ τὰ τούτων ἐ-
δάφη κατεράνθησαν κισσοῦ τε καὶ δάφνης, τὰ δὲ οἰκειότε-

sendes operibusque argenteis in variis hospitalibus, senicuriis et
ecclesiis dedicatis, et decem argenteis novae ecclesiae polycan-
delis e totidem catenis dependentibus. Intra chalceam nullae sus-
pendebantur blatteae, mappae aut panni sendes, sed tantum duae
catenae et totidem polycandela e nova ecclesia. Verum extra chal-
ces portam suspendi curaverat praefectus Urbis ab utraque parte
usque ad cancellos, per quos illuc intratur, blatteas et pallia
et pannos sendes et dependens ex sua catena nnicum maguum
illud e blachernis argenteum polycandelum. Sacellarius exornaverat
triclinium, in quo camelaucium stat magistriue creantur, et, quod
ita dicitur, onopodium blatteis et velis chrysotricliniis. Porticus
augusteonis aut manus aurea sic dicta comta fuerat purpureis vel-
lis chrysotricliniis; porticus ab augusteone inde usque ad apsidem
instructae variis erant velis acu pictis. Circum ornaverat praefe-
ctus Urbis blatteis variisque imperialibus velis. Lauro, ut mos est
facere in processionibus, nec non cancellis sic dictorum potamio-
rum, et illis erecte stantibus vulgo sic dictis arboribus, imo et
aliis quibusdam, quos illa ferebat anni tempestas, floribus confi-
guratae, veluti parvae cruces et corollae, (vulgo ea sciasta solent
appellari,) ad dextram pariter atque sinistram parietum affixae crant:
sparsaque illius tractus humus hederis et lauro; at honestiora loca

ρα ἀπὸ μυρρίνης καὶ δενδρολιβάνου. Ἰστέον, ὅτι μετὰ τὸ εἰσελθεῖν τὰ βῆλα ἐν τῷ μεγάλῃ τρικλίνῃ τῆς μανναύρας κατεράνθη ὄλος ὁ τρίκλινος ἀπὸ ῥόδου. Ἰστέον, ὅτι ἐν τῷ
 E. l. L. 332 ὄλῳ ἐδάφει τοῦ ἀναδενδραδίου καὶ τοῦ ἀνάγοντος πουλπίτου
 εἰς τὸν μεγατρίκλινον ἠπλώθησαν ἀπλώματα πέрсικα πολυ-5
 τιμα. Ἰστέον, ὅτι οἱ μάγιστροι καὶ οἱ εὐειδέστεροι τῶν ἀν-
 Ms. 194. b θυπάτων ἐφόρεσαν τοὺς λώρους· σκεπεῶνας δὲ ἢ ἀνεξικα-
 κίας οὐκ ἐβάσταξαν. οἱ λοιποὶ ἀνθύπατοι καὶ πατρίκιοι ἐ-
 φόρεσαν τὰ ἑαυτῶν καμίσια καὶ τὰ χρυσόταβλα χλανίδια.
 οἱ δ' εὐνοῦχοι πρωτοσπαθάριοι μετὰ τὰ ἑαυτῶν στιχάρια καὶ ἰο
 σαβάνια καὶ χρυσᾶ μανιάκια ἐβάστασαν τὰ χρυσᾶ διάλιθα
 σπαθοβάκλια. οἱ λοιποὶ εὐνοῦχοι πρωτοσπαθάριοι ἐφόρεσαν
 B τὰ ἑαυτῶν στιχάρια καὶ μανιάκια. οἱ πριμικήριοι ἐφόρεσαν
 τὰ ἑαυτῶν στιχάρια ἄνευ χλανιδίων. οἱ μάγιστροι, ὡς φο-
 ρέσαντες τοὺς λώρους, δεδώκασιν τὰ ἑαυτῶν στιχάρια τοῖς 15
 μὴ ἔχουσι πριμικήριοις ἴδια στιχάρια. οἱ ὀστιάριοι ἐπάνω
 τῶν καμισίων ἐφόρεσαν τὰ χρυσᾶ παραγαύδια καὶ ἐβάστα-
 σαν τὰ χρυσᾶ διάλιθα βεργία. οἱ λοιποὶ ὀστιάριοι οἱ μὴ
 ἔχοντες χρυσᾶ παραγαύδια ἐφόρεσαν ἐπάνω τῶν καμισίων τὰ
 ἑαυτῶν χλανίδια. οἱ σπαθαροκουβικουλάριοι ἐφόρεσαν ἐπάνω 20
 τῶν καμισίων αὐτῶν χρυσᾶ παραγαύδια καὶ τὰ χρυσόκανα
 σπαθία τῶν ἀξιωμάτων. οἱ λοιποὶ σπαθαροκουβικουλάριοι οἱ
 μὴ ἔχοντες χρυσᾶ παραγαύδια ἐφόρεσαν τὰ ἑαυτῶν καμίσια

Dominisque frequentiora myrto et rosarino conspersa erant; et post introitum velorum in magnum triclinium magnaureae conspergebatur id ipsum totum rosis. Tota quoque humus viridarii et pulpiti seu pavimenti excelsioris, per quae in magnum modo dictum triclinium intratur, constrata erat tapetibus Persicis magni valoris. Quantum ad habitus procerum attinet, magistri quidem et proconsulum maxime speciosi gestabant loros, absque tamen scipionibus aut manipulis; reliqui autem proconsules et patricii camisia sua gerebant et tunicas cum aureis tabliis. Eunuchi protospatharii quatuor praeter strictoria sua et sabania vel lintea et aureos torques gestabant quoque aurea gemmis obsita spathobaclia [seu contos in summo lata romphaea praeferratos]. Ceteri eunuchi protospatharii sua strictoria et torques tantummodo gerebant. Primicerii gerebant strictoria sua absque tunicis; et, si qui eorum propria non haberent atrictoria, induebant illa magistrorum, utpote loros gerentium. Ostiarii super camisiis gerebant aurea paragaudia virgasque aureas gemmatas. Sed si qui horum aurea paragaudia non haberent, illi super camisiis suis gerebant suas tunicas. Spatharocubicularii gerebant super camisiis suis aurea paragaudia et spathas honoratorum aureo manubrio instructas. Qui autem eorum aurea paragaudia non

καὶ σπαθία. οἱ κουβικουλάριοι πάντες ἐφόρεσαν τὰ ἑαυτῶν C
καμίσια. καὶ οἱ μὲν εἷξ αὐτῶν ἐφόρεσαν τῶν ἐορτῶν τὰ
χρυσόταβλα χλανίδια τὰ φουνδάτα, ἤγουν τῶν πατρικίων·
οἱ δὲ τὰ ἐξαργυροκέντητα χλανίδια καὶ τὰ ἀργυροκέντητα
B κοκτομάνικα καὶ τὰ ὄξεα κοκτομάνικα. οἱ πρωτοσπαθάριοι
οἱ ὀφφικιάλιοι ἐφόρεσαν τὰ ἑαυτῶν καμίσια καὶ τὰ φουνδά-
τα τῶν ἐορτῶν χλανίδια, ἤγουν τῶν μαγίστρων. οἱ τοῦ χρυ-
σοτρικλίνου πρωτοσπαθάριοι ἐφόρεσαν τὰ χρυσᾶ σπέκια καὶ
χρυσᾶ μαυιάκια· ὅσοι δὲ σπέκια οὐκ εἶχον, ἐφόρεσαν σκα-
10 ραμάγγια καὶ σαγία ξοῆς. οἱ τῶν σεκρέτων χαρτουλάριοι
καὶ νοτάριοι ἐφόρεσαν τὰ ἑαυτῶν καμίσια καὶ σαγία ἀληθι-
νά. οἱ ἀσηκῆται καὶ οἱ νοτάριοι τῶν ἀσηκῆταιῶν καὶ λοι- D
ποὶ σεκρετικοὶ ἐφόρεσαν τὰ ἑαυτῶν καμίσια καὶ τὰ φουνδά-
τα χλανίδια τῶν ἐορτῶν, ἤγουν τὰ ἔχοντα ὄξεα ταβλία.
15 πλησίον τοῦ βασιλικῆς θρόνου ἐνθεν ἀκείθεν, ἤτοι δεξιά καὶ
ἀριστερά, ἔστησαν τὰ Ῥωμαϊκὰ σκῆπτρα καὶ πτυχία καὶ
λοιπὰ χρυσᾶ σκῆπτρα, κρατούμενα ὑπὸ τῶν κاندιδάτων, δη- Ms. 195. a
λονότι φορούντων σκαραμάγγια καὶ τὰ κاندιδάτικια. τὰ λοι-
πὰ σκεύη, τὰ τε καμπιδιχτόρια καὶ λάβουρα καὶ σίγνα ἔστη-
20 σαν ὑποκατιῶν τῶν προῤῥῆθέντων σκευῶν, δηλονότι καὶ αὐ-
τὰ κρατούμενα ὑπὸ τῶν ἐλατῶν τοῦ πρώτου δρομονίου. οἱ Ed. L. 333
δὲ αὐτοὶ ἐλάται ἐφόρεσαν τῶν ταγματικῶν τὰ φουνδάτα ἀλ-
λάξιμα. εἷξοθεν τῶν βήλων ἄνωθεν τῶν ἀναβάθρων ἔστησαν

habebant, illi gerebant sua camisia et spathas suas. Cubicularii
omnes gerebant sua camisia, et pars quidem praeterea, quales die-
bus festis gestare solent, tunicas aureis tabliis instructas, illas fun-
datas patriciorum nempe proprias; pars autem tunicas acu argentea
pictas et similia contomanica et purpurea contomanica [seu tunicas
brevium manicarum]. Protospatharii, qui simul officiales essent, ge-
rebant sua camisia et fundatas festales tunicas magistrorum proprias.
Protospatharii chrysotriclinii gerebant specia aurea et aureos tor-
ques. Qui autem eorum non habent specia, gestabant illi scara-
mangia et saga russa. Secretorum chartularii et notarii gestabant
camisia sua et saga purpurea. Asecretae et notarii asecretiarum et
reliqui secretici camisia sua, et praeterea fundatas festales tunicas,
illas nempe, quae tabulas purpureas habent, gestabant. Prope thro-
num imperialem stabant ad dextram et sinistram Romana sceptra,
Romani imperii signa et ptychia [seu signa fortunae secundae], et
reliqua aurea sceptra seu vexilla, quae omnia candidati tenebant,
gestantes scaramangia et sic dicta candidaticia seu vestes candidato-
rum. Reliqua autem vasa, campiductoria, labara, signa stabant
infra praedicta instrumenta, et tenebantur a remigibus primi dro-
monii gestantibus fundata tagmaticorum mutatoria. Extra vela

οἱ μαγλαβῆται φοροῦντες σκαραμάγγια καὶ τὰ ἑαυτῶν σπαθία. καὶ μετὰ τοὺς μαγλαβίτας εὐθὺς ἔστησαν οἱ τῆς μεγάλης ἑταιρείας Μακεδόνες ἀπὸ ἔσωφορέων, φοροῦντες σπαθία ζωστικά καὶ ἀργυρᾶ μετὰ καὶ λωρίων διαχρύσων καὶ ἀργυρῶν, βαστάζοντες καὶ σκουτάρια χρυσᾶ καὶ χαλκόχρυσᾶ καὶ σιδηρᾶ καὶ μονοπέλυκα καὶ τζικουρία. κάτωθεν δὲ τῶν αὐτῶν ἀναβάθρων ἔσθη ἡ μεγάλη ἑταιρεία, ὁμοίως καὶ Β ἢ μεσαία, μετὰ καὶ τῶν Φαργάνων καὶ Χαζάρων, πάντων φοροῦντων σπαθία καὶ βασταζόντων σκουτάρια. οἱ οἰκειακοὶ πρωτοσπαθάριοι ἔσθησαν εἰς τὴν σωλαίαν ἔνθεν κἀκεῖθεν φοροῦντες σκαραμάγγια πρασινορόδινα καὶ σπαθία. καὶ μετ' αὐτοὺς ἔσθησαν οἱ σπαθαροκανδιδάτοι φοροῦντες σκαραμάγγια πολύχροα καὶ σπαθία καὶ τὰ σπαθαροκανδιδατικά. καὶ μετ' αὐτοὺς ἔσθησαν οἱ σπαθάριοι φοροῦντες καὶ αὐτοὶ πολύχροα σκαραμάγγια καὶ τὰ ἑαυτῶν σπαθία, βαστάζοντες καὶ διστράλια. καὶ μετ' αὐτοὺς ἔσθησαν οἱ στρατῶρες φοροῦντες σκαραμάγγια λευκολέοντας, καὶ ἑτέρων χροῶν καὶ C δῆξεμπλίον, βαστάζοντες καὶ τὰ στρατωρικά. δεξιά δὲ πρὸς δύοσιν εἰς τὴν σύμπηξιν τῶν δύο βήλων ἔξωθεν ἄνωθεν τῶν ἀναβάθρων τοῦ μεγάλου τρικλίνου τῆς μανναύρας ἔσθη τῆς 20 μεγάλης ἑταιρείας βαστάζων τὸ χρυσοῦφαντον σενδὲς βασιλικὸν φλάμουλον. ἔνθεν δὲ κἀκεῖθεν τῶν αὐτῶν ἀναβάθρων τοῦ αὐτοῦ μεγάλου τρικλίνου τῆς μανναύρας ἔξωθεν τῶν αὐ-

supra gradus stabant maglabitae gestantes scaramangia suasque spathas. Statim post eos stabant Macedones magnae hetaeriae, gerentes interulas et spathas cingulares vel a cingulo et femoribus dependentes argenteas cum loris inauratis argenteis, item scuta aurea et alia aenea inaurata et ferrea quoque; item secures unius ferri et bipennes. Infra autem illos gradus stabant utraque hetaeria, magna et media, et Fargani et Chazari; omnes una manu spathas, altera scuta gerentes. Domestici protospatharii stabant in solea hinc et illinc, gestantes scaramangia gemino colore, viridi et roseo, distincta spathasque. Post eos stabant spatharocandidati gestantes spathas et scaramangia multicoloria et spatharocandidaticia. Post eos stabant spatharii, gestantes et hi quoque multicoloria scaramangia et spathas suas et dextralia. Dein stabant stratores, gestantes scaramangia leonibus albis aliisque variis tam coloribus quam figuris rerum picta. Gestabant hi praeterea stratoricia seu peculiaris sibi suas virgas. Ad dextram versus occidentem apud compagem duorum cancellorum, et quidem extra eos, stabat in summo graduum, per quos ad magnum triclinium magnaaurae, ascenditur, magister magnae hetaeriae, gerens auro pertextum e panno sendes factum imperiale flamullum. Ab utraque vero parte eorundem gra-

τῶν βήλων ἔστησαν οἱ δύο πρωτοελάται βασιλεύοντες τὰ χρυσαῖα βασιλικά φλάμουλλα. καὶ εἰδ' οὕτως καθέξῃς τῶν δύο πρωτοελατῶν δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ ἔστησαν πάντα τὰ χρυσαῖα ἀνρόκλαβα καὶ σενδάς καὶ λοιπὰ βασιλικά φλάμουλλα, ὑπὸ 5 τῶν ἐλατῶν τοῦ βασιλικοῦ δρομονίου βασταζόμενα, δηλονότι. *Ma. 195. b* φορούντων αὐτῶν τῶν ἐλατῶν τῶν ταγματικῶν τῶν δ' χροιδῶν τὰ ἀλλάξιμα. οἱ δὲ δημῶται τῶν δύο μερῶν καὶ οἱ ἀποστολλεῖται ψάλται, ὁμοίως καὶ οἱ ἁγιοσοφίται, ἔστησαν ἐπὶ σκάμων ὑψηλῶν ἐνθεν κικεῖθεν τῶν αὐτῶν ἀναβίθρων εὐ- 10 σφομηοῦντες καὶ ἄδοντες βασιλικά. καὶ οἱ μὲν δημῶται ἐφόρεσαν τὰ ἑαυτῶν ἀλλάξιμα καὶ χρυσαῖα στεφάνια, βασιλεύοντες καὶ τὰ ἑαυτῶν ἐγγεῖρια. οἱ δὲ ἀποστολλεῖται καὶ ἁγιοσο- *Ed. L. 334* φίται ἐφόρεσαν τῶν ταγματικῶν τὰ φουνδάτα ἀλλάξιμα καὶ τοῦ σκέπτου τὰ δλόβλαττα καὶ ὑπὸ φιαλίον καμίσια, καὶ τῶν 15 ὑπουργούντων εἰς τὰς καμάρας τῶν ἰδ' ἀκουβίτων. ἰστέον, ὅτι ὁ λογοθέτης τῆ ἡμέρα τῆς δοχῆς καὶ αὐτὸς ἐφόρεσεν λῶρον. ἰστέον, ὅτι εἰς τὴν ἐξάγουσαν πύλην ἐν τῇ τρικλίνας τῶν κاندιδάτων ἔστησαν ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν οἱ τοῦ ἀριθμοῦ ἄρχοντες, καὶ αὐτοὶ μετὰ σκαρμαγγίων, φοροῦντες καὶ τὰ 20 ἑαυτῶν σπαθία, βασιλεύοντες καὶ σκουτάρια. ἰστέον, ὅτι αὐτῇ τῇ ἡμέρα τῆς δοχῆς πάντες οἱ προῤῥηθέντες ἀπὸ τε πρωτοσπαθαρίων καὶ ἕως ἐσχάτου ἀνδρώπου τοῦ φοροῦντος σκα-

dum extra eadem vela stabant duo protelatae seu primicerii remigum, gestantes aurea sacra flamulla. Immediate post ambo protelatas stabant ad dextram et sinistram omnia aurea chrysoclaba, [est vexilli species ex aureo panno cum aureis clavis,] et alia panno sen-des facta vexilla et reliqua sacra flamulla, a remigibus regii dromonii gestata, gestantibus mutatoria tagmaticorum omnium quatuor colorum. Duarum autem factionum plebeii et cantores apostolitae [seu e templo SS. Apostolorum] et hagiosophitae [seu cantores e templo S. Sophiae] stabant super altis scammis ab utraque parte eorundem graduum, cantibus et carminibus, quae basilicia, id est regalia, ut in laudem regum facta, dicuntur, et benedictionibus prosequentes Imperatorem. Et factionarii quidem gestabant sua mutatoria et aureas coronulas et suos manipulos. Apostolitae autem et hagiosophitae gestabant tagmaticorum fundata mutatoria, et ad scepum [Augustae] pertinentia camisia holoblatta [seu vestes solide serica absque alterius materiae mixtura] et assuto instructa caputio indusia, item illa ministrantium in fornicibus novendecim accubitiuum. Logotheta quoque isto die receptionis gerebat lorum. In porta, per quam in triclinium candidatorum intratur, stabant intus et extus magistratus arithmi, gestantes scaramangia et spathas et scuta. Illi autem, quotquot scaramangia eo die gestarent, omnes

Βραμάγγιον ἔστησαν ἕκαστος πρὸς τὸ ἴδιον τῆς χροιάς καὶ τοῦ ἔξεμπλίου σκαραμάγγιον, ἤγουν οἱ τοὺς πρασινοροδί-
 νους ἀετούς φοροῦντες ἔνθεν κἀκεῖθεν, οἱ τοὺς βόφους καὶ
 τοὺς πολυγύρους ἀετούς, ὁμοίως οἱ τὰς θαλάσσας, καὶ τοὺς
 λευκολέοντας ὁμοίως. καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν, καθὼς εἴρηται, ἔκα-5
 στος πρὸς τὸ ἴδιον σκαραμάγγιον ἔστη. οἱ δὲ κاندιδάτοι ἔ-
 στησαν ἐν τῷ ἰδίῳ τρικλίῳ εἶθεν κἀκεῖθεν μετὰ τῶν ἰδίων
 σκαραμαγγίων, φοροῦντες τὰ κανδιδατικά, καὶ ὄπισθεν τῶν
 αὐτῶν κανδιδάτων ἔστησαν ἔνθεν κἀκεῖθεν οἱ τοῦ ἀριθμοῦ
 μανδάτωρες μετὰ σπαθίων καὶ σκουταρίων. οἱ δὲ ἐλάται¹⁰
 τῶν βασιλικῶν δρομονίων ἔστησαν ἔνθεν κἀκεῖθεν ἐν τῷ αὐ-
 Cτῷ τρικλίῳ τῶν κανδιδάτων ὡς πρὸς τὸ μέρος τῆς ἐκκλησί-
 ας τοῦ Κυρίου καὶ εἰς τὸν τρίκλινον, ἐν ᾧ τὸ καμελαύκιον
 Ms. 196. ἀΐσταται καὶ οἱ μάλιστα γίνονται, καὶ εἰς τὸν ὀνόποδα. καὶ
 μετὰ τούτους εἰς τὸν πόρθηκα τοῦ αὐγουστέως, ἤγουν εἰς τὴν¹⁵
 χρυσῆν χεῖρα, ἔστησαν ἔνθεν κἀκεῖθεν τὰ ἀρχοντογεννήματα
 καὶ οἱ σαπωνισταὶ τοῦ βεστιαρίου καὶ οἱ τοῦ τραπεζίου, φο-
 ροῦντες τὰ μὲν ἀρχοντογεννήματα τὰ ἑαυτῶν σκαραμάγγια
 καὶ σπαθία, οἱ δὲ σαπωνισταὶ βεστιαρίται τὰ ἀτραβητικὰ
 χλανίδια, οἱ δὲ τοῦ τραπεζίου τὰ ψευδοξέα κοντομάνικα.²⁰
 • ἔξωθεν δὲ τῆς χαλκῆς πύλης τοῦ τρικλίνου τῶν κανδιδάτων

a protospathariis inde usque ad extremum famulum ita stabant, ut colorum unusquisque ei exemplorum vestibus intextorum unumquodque corpus unum efficeret. Exempli causa hinc illinc consistebant uno aliquo loco illi, qui aëtos seu aquilas [sagi genus ita dicitur,] prasinoroseas gestabant; alio, qui sic dictos boves; alibi, qui multis gyris vel canaliculis rugatos aëtos; alibi, qui thalassas seu maria; alibi, qui leucoleontes seu albos leones gestabant. Verbo, unusquisque stabat ibi, ubi ceteri stabant eiusdem secum coloris scaramangium et in eo eiusdem rei simulacra gestantes. Candidati stabant in suo triclinio, candidatorum nempe dicto, hinc et illinc, cum suis scaramangiis etiam candidaticia gestantes. Pone hos stabant ab utraque parte mandatores arithmi cum spathis et scutia. Remiges imperialium dromoniorum stabant hinc et illinc in eodem candidatorum triclinio versus tractum ecclesiae Domini; stabant quoque fidem in illo triclinio, in quo camelaucium stat et magistri creantur; uti etiam in onopode. Post eos stabant in porticu augusteonis seu, quod idem est, in aurea manu, ab utraque parte archontogennemata seu valeti nobiliores, et saponistae vel candidatores lintearii vestiarii et famuli sacrae mensae. Horum archontogennemata quiæm gerebant scaramangia sua et spathas suas; saponistae vestiariae autem tunicas atrabaticas. Mensales tandem contomanica pseudoxea seu vestes cum curtis manicis colore dilute purpureo. Extra portam aeneam triclinii candidatorum stabat hinc

ἔστη ἔνθεν κάκειθεν ἢ τοῦ δρουγγαρίου τῶν πλοῖμων οὐσία D
καὶ ὁ μέγας πάμφυλος, βαστάζοντες δόρκας καὶ τὰ ἑαυτῶν
φοροῦντες σπαθία. ἐν δὲ τῇ πρώτῃ σχολῇ καὶ τῷ τρικλίνῳ
τῶν ἔξκουβίτων ἕως τοῦ αὐτοῦ τριβουναλίου ἔστησαν ἔνθεν
ἔκκειθεν αἱ οὐσίαι τῶν παμφύλων, βαστάζοντες δόρκας καὶ
τὰ ἑαυτῶν φοροῦντες σπαθία. οἱ δὲ ἄρχοντες τῶν πλοῖμων
ἔστησαν καὶ αὐτοὶ ἔνθεν κάκειθεν, ἕκαστος εἰς τὴν ἰδίαν οὐ-
σίαν. ἐν δὲ τῷ τριβουναλίῳ ἔστη ἔνθεν κάκειθεν ἢ πολιτι- Ed.L. 335
κῆ μετὰ τῶν συστημάτων καὶ τῶν ἰδίων ἀρχόντων, φορούν-
10των τῶν μὲν ἀρχόντων τὰ ἔξ χλανίδια τῶν σεκρητικῶν τὰ
πλατώνια, οἱ δὲ λοιποὶ πάντες τὰ λευκὰ χλανίδια τῶν τα-
γματικῶν. καὶ ὄπισθεν αὐτῶν πλοῖμοι βαστάζοντες δόρκας,
φοροῦντες καὶ τὰ ἑαυτῶν σπαθία. εἰς δὲ τὸν τρίκλινον τῶν
σχολῶν ἔνθεν κάκειθεν ἔστησαν πλοῖμοι βαστάζοντες δόρκας,
15φοροῦντες καὶ τὰ ἑαυτῶν σπαθία. ἔσωθεν δὲ τῆς χαλκῆς
πύλης ἔστησαν ἔνθεν κάκειθεν οἱ Τουλμάτζοι μετὰ φλαμού-
λων, βαστάζοντες δόρκας, φοροῦντες τὰ ἑαυτῶν σπαθία καὶ
τοξοφάρετρα. ἔξωθεν δὲ τοῦ καγκέλλου τῆς χαλκῆς ἔστησαν B
πάχωμα, οἱ μὲν πρὸς τὸ μέρος τῶν νουμέρων, οἱ δὲ πρὸς
20τὴν καμάραν τοῦ μιλίου. οἱ λοιποὶ πλοῖμοι καὶ οἱ περισσοὶ
τῶν Τυλματζίων καὶ οἱ βαπτισμένοι Ῥῶς μετὰ φλαμούλων,
βαστάζοντες σκουτάρια, φοροῦντες καὶ τὰ ἑαυτῶν σπαθία.

et illinc drungarii ploimorum seu classiariorum usia [vel familia],
et magnus pamphylus seu praefectus pamphyliorum [id est militum
navalium], gestantes dorcas [seu scuta coriacea] et spathas suas.
In prima schola et in triclinio excubitorum usque ad tribunal sta-
bant hinc et illinc familiae pamphyliorum, gestantes dorcas et spa-
thas suas. Magistratus ploimorum seu classiariorum stabant hinc et
illinc, quisque penes familiam et cohortem suam. In tribunali sta-
bat hinc et illinc politice seu corpus magistratus urbani cum syste-
matibus seu corporibus collegiorum urbanorum et uniuscuiusque
collegii praefectis; quorum hi quidem sex tunicas secreticorum, pla-
tonia dictas, ceteri omnes candidas tagmaticorum tunicas gestabant.
Post eos stabant ploimi vel nautae, gestantes dorcas et spathas suas.
In triclinio scholarum stabant ab utraque parte ploimi, gestantes
dorcas et spathas suas. Intra chalcem seu portam aeneam stabant
hinc et illinc Tulmatzae [vel Dolbatschi aut Dalmatae] cum flamul-
lis, gestantes dorcas et spathas et pharetras cum sagittis. Extra can-
cellum chalces vel aeneae portae stabat pachoma, [id est turba
miscella, ut videtur.] pars in tractu versus numeros, pars versus
camaram aut fornicem milli, reliqui nempe ploimi et superabundan-
tes Talmatzae, quos capere sua statio non potuerat, item Rossi ba-
ptizati cum flamulis, gestantes scuta et spathas. Triclinium Iustinia-

Ιστίον, ὅτι ὁ τρίκλινος Ἰουστινιανὸς καὶ ὁ λαυσακὸς οὐδὲν
 Ms. 196 b ἕτερον ἐξωπλίσθησαν, εἰ μὴ κατὰ τὸ εἰωθὸς ἐκρεμάσθησαν ὀ-
 λόφωτα, καὶ ἀνελλιπῆ τὰ τούτων πολυκάνδηλα. ἐν δὲ τῷ
 πόρτικι τοῦ χρυσοτρικλίνου, ἦτοι ἐν τῷ ὥρολογίῳ, ἔστησαν
 τὰ δύο χρυσᾶ ὄργανα τὰ βασιλικὰ καὶ τὰ δύο ἀργυρᾶ ὄργα-5
 Cνα τῶν μερῶν. ὁ δὲ χρυσοτρικλινὸς ἐξωπλίσθη, καθὼς εἰώ-
 θεν τὸ πάσχα ἐξοπλίζεσθαι, ἦγον διὰ τοῦ πενταπυργίου καὶ
 τῶν βασιλείων θρόνων, τῶν κραβιάτων τε καὶ τῆς χρυσοῦς
 τραπέζης καὶ τῶν λοιπῶν, μεθ' ὧν τὸ πάσχα κοσμεῖται. (ἰ-
 στίον, ὅτι ὁ χρυσοτρικλινὸς ἐν τῇ ἐλεύσει τῶν Ἰσπανῶν οὐκ
 κατεκοσμήθη, ἐπειδὴ οὐ συννεσιάζθησαν τοῖς βασιλεῦσι τῇ ἡ-
 μέρᾳ τῆς δοχῆς οἱ ἀπὸ Ἰσπανίας ἐλθόντες πρόσβεις, καὶ τῷ
 τρόπῳ τούτῳ τὰ τοῦ φύλακος χειμευτὰ ἔργα ἐκρεμάσθησαν ἐν
 τῷ ἀναδενδραδίῳ τῆς μανναύρας ἐν τῇ τροπικῇ τῇ παρὰ
 τῶν παστοποιῶν διὰ μεγάλων σκαραμαγγίων γεγοννίᾳ.) εἰς 15
 δὲ τὰς ὀκτὼ καμάραις τοῦ χρυσοτρικλίνου ἐκρεμάσθησαν τὰ
 D τοῦ ναοῦ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τοῦ Φάρου στέμματα καὶ
 τῶν ἑτέρων ἐκκλησιῶν τοῦ παλατίου, καὶ ἔργα διάφορα χει-
 μευτὰ ἀπὸ τοῦ φύλακος, καὶ τὰ βασιλικὰ καὶ ἀγνουσιακὰ
 χλανίδια οὕτω· τοῦ ἁγίου Πέτρου τὸ δλόχρυσον καὶ διὰ 20
 μαργαριτῶν πλατάγιον τοῦ ἁγίου Θεοδώρου τὸ χοροσαγχό-

ni et lausiaco palatium nullum habebant alium ornatum, quam
 hunc. Holofota [scu trabes ad instar crucium factae, dependenti-
 bus ex se gravidae polycandelis,] ibi pro more suspensa erant, ple-
 nis candelabris et nullum suorum cereorum desiderantibus. In por-
 ticu chrysotriclinii seu in horologio stabant ambo aurea domina-
 lia organa et ambo argentea organa factionum. Chrysotriclinium ex-
 ornatum erat eo modo, quo solet per festum paschatis; nempe
 pentapyrgio ibi exposito et imperialibus thronis seu sellis et grab-
 batis et aurea mensa reliquisque, quae sub festum paschatis expo-
 ni solent. (Quo tempore legati Hispanorum aderant, non ornaba-
 tur chrysotriclinium; quia die audientiae non convivabantur Domi-
 nis; ideoque opera metalli pretiosi artificiose encausto picta, quae
 solent in phylace vel acerio principali asservari, suspendebantur in
 viridario magnaerae in tropica vel porticu arcuata, quae a tapetia-
 riis e vastis scaramangiis confecta fuerat.) Per octo autem camaras
 vel fornices chrysotriclinii suspensa erant stemmata vel infulae ex
 templo sanctissimae Deiparae Phari ceterisque templis palatii, va-
 riaeque pretiosa opera smaltita seu chymice picta e phylace, tunicae-
 que tam basilicae seu ordinis regii viris, quam angustiacae vel so-
 lis Augustabus propriae. Erant autem illae vestes hae, quas recen-
 sebimus. Erat platanium holochrysum et margaritis obsitum ex
 aede S. Petri, quae in palatio est, depromptum. Erat chorosanchori-
 um e S. Theodoro cum grypoleonte seu pallio, cui imagines

ριον μετὰ τοῦ γρυπολέοντος καὶ τοῦ γρυπαρίου τοῦ ἀριστη-
 τηρίου· τὸ πλατάνιον τὸ τριβλάττιον τοῦ πανθέου, ὁ καβαλ-
 λήριος, τὸ αὐγουστιακὸν ἡπλησίον τῆς καμάρας τοῦ ἀριστη-
 τηρίου· ὁ τάων, τὸ αὐγουστιακὸν μανδίον τοῦ διαταρικού·
 5 ὁ καβαλλήριος, τὸ καισαρικόιον τῶν πρὸς δύσιν ἀργυρῶν πυ- Ed.L. 336
 λῶν· τὸ ταώνιον καὶ ὄπισθεν αὐτοῦ τὸ ἀετάριον. ἄνω δὲ
 τῶν ἀργυρῶν πυλῶν τοῦ αὐτοῦ χρυσοτρικλίνου ἐκρεμάσθη
 τὸ χρυσοῦν σαγίον τὸ λεγόμενον καισαρικόιον. Ἰστέον, ὅτι τὰ
 στέμματα καὶ τὰ χειμευτὰ ἔργα ἐν παρ' ἐν ἐκρέμαντο, ἤγουν
 10 ἰομέσον στέμμα καὶ ἔνθεν κἀκεῖθεν ἔργα χειμευτὰ· ἐν δὲ τῇ
 ἀνατολικῇ καμάρᾳ οὐκ ἐκρεμάσθη ἔργα χειμευτὰ, ἀλλ' ὄλη
 ἀπὸ στεμμάτων ἦν κεκαλλωπισμένη. Ἰστέον, ὅτι εἰς τὰς 5
 καμάρας τοῦ χρυσοτρικλίνου πολυκάνδηλα ἀργυρᾶ μετὰ ἄλυ- Ma. 197.
 σιδίων ἀργυρῶν ἀπὸ τοῦ ναοῦ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τοῦ
 15 Φάρου ἐκρεμάσθησαν. εἰς δὲ τὴν ἀνατολικὴν κόγχην ἀντὶ
 τῶν τριῶν κανδήλων ἐκρεμάσθησαν τρία στέμματα· ἔμπρο- B
 σθεν μὲν τὸ πράσινον στέμμα τῶν ἁγίων καὶ ἐνδόξων ἀπο-
 στόλων μετὰ καὶ τοῦ σταυροῦ καὶ τῆς περιστερᾶς αὐτοῦ·
 δεξιᾷ δὲ τὸ βένετον στέμμα τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τοῦ
 20 Φάρου μετὰ καὶ τοῦ σταυροῦ καὶ τῆς περιστερᾶς αὐτοῦ· ἄ-
 ριστερᾷ δὲ τὸ βένετον στέμμα τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος
 Δημητρίου μετὰ καὶ τοῦ σταυροῦ καὶ τῆς περιστερᾶς αὐτοῦ.

vulturum et leonum erant intextae; item gryparium seu pannus fi-
 guris vulturum referens; et haec quidem e pransorio. Tum erat
 platanium triblatteum seu sericum ter tinctum e pantheo. Caballa-
 rius porro seu pannus equorum imaginibus obsitus, augustiacum
 heplesium vel tapetium e fornice pransorii. Item pavo [seu pannus
 pavones exhibens], pallium augustiacum e diactaricio vel tricliuio
 diaetariorum. Caballarius, caesaricum seu pannus ad Caesares pro-
 prie pertinens e porta argentea, quae versus occidentem est; pa-
 vonarium, et pone hoc aquilarium, ambo panni. Super argenteam
 vero eiusdem chrysotriclinii portam suspensum erat aureum sagum,
 quod caesaricum appellatur. Sic autem erant disposita opera pre-
 tiosa smaltita et coronae, ut vicissim unum alterum exciperet, opus
 aureum, tum corona, tum rursus opus smaltitum, et sic porro. At
 in fornice orientale suspensa nulla erant opera chymice picta, sed
 infulis tantum erat exornatus. E septem reliquis camaris vel forni-
 cibus chrysotriclinii dependebant argentea polycandela ab argenteis
 catenis e templo sanctissimae Deiparae Phari petita; in concha orien-
 tale vero suspensa erant loco trium polycandelorum tres infulae;
 in medio quidem Prasinæ factionis concolor e SS. Apostolis cum
 superstante cruce et columba; ad eius autem dextram pendebat in-
 fula Veneti populi et coloris e S. Deipara Phari, cum cruce et
 columba; ad eius tandem sinistram infula Veneta ex aede sancti et

ιστέον, ὅτι ταῦτα τὰ τρία στέμματα παρὰ Κωνσταντίνου τοῦ φιλοχρίστου δεσπότην κατεσκευάσθησαν. Ἰστέον, ὅτι ἐν τοῖς τέσσαρσι μεσοκαρδίοις τοῦ μεσοπυργίου τοῦ πενταπυργίου καὶ εἰς τὸ ἔμπροσθεν μεσοκάρδιον τοῦ ἔμπροσθεν πυργίου καὶ εἰς τοῦ δεξιῦ καὶ ἀριστεροῦ πυργίου τὰ ἔμπροσθεν μεσοκάρδια ἐκρεμάσθησαν διάφορα ἐργομουκία ἀπὸ τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Δημητρίου καὶ ἐκ τῶν ἐναποκειμένων εἰς τὸν φύλακα. ἐν δὲ τοῖς ξυλίνοις ἐκδέταις τοῖς ἀπὸ τὸ πενταπύργιον ἐν τοῖς τοίχοις ἐκδεδεμένοις συνεδέθησαν τὰ νυμφικὰ ζωνάρια τὰ ἐκ λίθων καὶ μυργάρων ἡμφιεσμένα 10 να καὶ τὰ ἐναποκείμενα ἐν τῇ φύλακι. Ἰστέον, ὅτι εἰς τὸ μέσον πολυκάνδηλον τοῦ χρυσοτρικλίνου ἐκρεμάσθησαν τὰ δύο αὐγουστιακὰ στηθοκαράκαλα καὶ αἱ δύο διακοπταί, μία ἢ νυμφικὴ καὶ ἑτέρα ἢ ἐν τῇ φύλακι ἀποκειμένη, καὶ τὰ δύο αὐγουστιακὰ κατασειστὰ καὶ τὰ δύο αὐγουστιακὰ πνι-15 κτάρια· ἐν δὲ τῇ μεγάλῃ κοσμήτῃ τοῦ αὐτοῦ χρυσοτρικλίνου εἰς τοὺς ἐκεῖσε δανγίτας ἐκρεμάσθησαν μινσουρία καὶ μεσοσκυτέλλα ἀργυρᾶ μεγάλα ἀνάγλυφα ἐκ τῶν ἐναποκειμένων ἐν τῇ βεστιαρίῳ τοῦ Καριανοῦ. ἄνωθεν δὲ εἰς τὰς 15 φωταγωγοὺς καμάρων τοῦ τρούλλου τοῦ αὐτοῦ χρυσοτρικλίνου ἐκρεμάσθησαν 20 τὰ μικρὰ σκυτέλλα τῶν προειρημένων μινσουρίων καὶ μεσοσκυτέλλων κατὰ καμάραν ζ', καὶ αὐτὰ ὄντα ἀνάγλυφα.

magni martyris Demetrii cum cruce et columba. Tres hae infulae confectae fuerunt iussu Constantini Christum amantis Domini. In quatuor meditullis seu mediis oculis vel tabulatis mediae turris pentapyrgii seu structurae quinque scrinia habentis, et in anteriore meditullio anterioris scrinii et anterioribus meditullis dextrae sinistraeque turris seu scrinii pendebant varia ergomucia e templo S. magni martyris Demetrii, et alia e phylace depromta. E ligneis paxillis e parietibus pentapyrgii eminentibus dependebant alligata sponsalia zonaria, gemmis et margaritis distincta, e phylace depromta. E medio polycandelo chrysotriclinii dependebant duo augustiaca stethocaracala seu caracallae aut cuculli pectorales et duae diacoptae seu vestes radiatae, una sponsalis, altera in phylace deposita, et duo augustiaca cataseisia [seu fila margaritarum, qualia solent ex utroque capitis latere in humeros dependere], et duo augustiaca pnicteria [seu mamellarum strictoria]. In magno cosmata [vel paratorio] eiusdem chrysotriclinii e fenestris dependebant missoria et scutellae mensales, argenteae magnae anaglyphae e vestiario Cariani depromtae. Superius e sedecim fornicibus fenestratis trulli vel cup-polae chrysotriclinii pendebant minores scutellae ad illa modo memorata missoria et mensales scutellas pertinentes, etiam ipsae anaglyphae seu figuris exstantibus protuberantes, in singulis fornicibus septenae.

Τοῦ βασιλέως ἀπὸ τοῦ παλατίου ἐξελθόντος καὶ ἐν τῷ
 μπατωρίῳ τοῦ μεγάλου τρικλίνου τῆς μανναύρας εἰσελθόντος, Ms. 197. b
 ἐδηλώθησαν οἱ Σαρακηνοὶ τοῦ ἐλθεῖν καὶ τὸν βασιλέα θεά-
 5 σασθαι. οἱ δὲ αὐτοὶ φίλοι Σαρακηνοὶ τὸν χρυσιῶνα ἐξελ-
 θόντες, κατήλθον τὸν κοχκίαν ὡς πρὸς τὸν αὐγουστιακὸν
 στάβλον καὶ τὴν καμάραν τὴν λεγομένην τὸν Ἀνηθᾶν, καὶ ἀ-
 πὸ τῶν ἐκεῖσε διήλθον διὰ τοῦ ἁγίου φρέατος, καὶ ἔξωθεν
 τοῦ καγκέλλου τῆς χαλκῆς τῶν ἵππων ἀποβάαντες διήλθον διὰ
 10 τε τῆς χαλκῆς καὶ τοῦ τρικλίνου τῶν σχολῶν καὶ τοῦ τρι-
 βουναλίου, καὶ ἐκνεύσαντες δεξιὸν, (τὸ ἐκεῖσε γὰρ φουρνικὸν
 διὰ βλαττίων ἦν ἐξωπλισμένον καὶ περιπεφραγμένον,) ἐκαθέ- B
 σθησαν ἐκεῖσε, ἕως ἄν συνέφθασεν ὁ βασιλεὺς καὶ πάντα τὰ
 τῆς δοχῆς. Ἰστέον, ὅτι, τοῦ βασιλέως ἀπὸ τοῦ παλατίου ἐλ-
 15 θόντος εἰς τὸ μπατωρίον τῆς μανναύρας καὶ εἰσελθόντος
 ἐκεῖσε, ἤρξαντο οἱ ψάλται μετὰ τῶν δημοτῶν ἄδειν τὰ βα-
 σιλίγια. Ἰστέον, ὅτι ὁ βασιλεὺς περιβαλλόμενος τὸ ὀκτάγων-
 νον χλανίδιον καὶ τὸ μέγα λευκὸν στέμμα, ἀνῆλθεν ἐν τῷ
 Σολομωντείῳ θρόνῳ, καὶ ἐκαθέσθη. καὶ μετὰ τὸ καθεσθῆναι
 20 πᾶντες ἐπηύξαντο πολυχρόνιον. οἱ δὲ ψάλται, οἳ τε ἀποστο-
 λῆται καὶ οἱ ἁγιοσοφῆται, ἤρξαντο ἄδειν τὰ βασιλίγια, καὶ
 εἰσῆχθησαν κατὰ τὸν εἰωθότα τύπον τὰ βῆλα, καὶ τελευταί-

DE IPSA RECEPTIONE RIUSQUE FORMALITATIBUS.

Domino e palatio egresso et in metatorium magni triclinii ma-
 gnauræ ingresso, significabatur Saracenis, ut adessent et coram Do-
 mino comparerent. Amici ergo Saraceni, egressi e chryseone [suo
 hospitio] primum per cochleam, quæ versus augustiacum stabulum
 spectat, descendebant, et fornicem, qui anetha dicitur; inde trans-
 misso sacro puteo, descendebant extra cancellos chalces ex equis, et
 transmissis chalice, triclinio scholarum atque tribunali, versi ad dex-
 tram, considerant in fornice, qui ibi est; (erat enim blatteis cir-
 cumamictus et septo ciuctus;) donec Imperator adesset in triclinium
 exceptionis cum omnibus illi actui necessariis. Quo tempore Impe-
 rator e palatio veniens in metatorium magnauræ intrabat, incipie-
 bant psaltæ seu cantores cum popularibus carmina basilicia scu impe-
 rialia et Imperatorum canendis laudibus dicata canere. Imperator
 autem amictus octangulæ tunica magnaue candida infula, ascen-
 debat in thronum Salomoneum, et residebat in eo. Quo facto, poly-
 chronium omnes acclamabant, psaltæque tam apostolitæ, quam ha-
 giosophitæ, incipiebant basilicia canere; et introducebantur vela se-
 cundum ritum consuetum, et postremi tandem amici Saraceni, pre-

Cον οἱ φίλοι Σαρακηνοὶ κρατούμενοι παρά τε τοῦ κατεπάνω
 τῶν βασιλικῶν καὶ τοῦ κόμητος τοῦ στάβλου. ἐφόρεσαν δὲ
 καὶ αὐτοὶ σπέκια, οὐ τὰ ἑαυτῶν, ἀλλ' ἑτερα κάλλιστα καὶ ἀ-
 ναγκαῖα, καὶ μαριάκια ἠμφισμένα ἀπὸ λίθων τιμίων καὶ
 μαργαριτῶν μεγάλων. οὐκ ἔστιν δὲ τύπος, βαρβάτον περι-5
 βάλλεσθαι τοιοῦτον μαριάκιον ἢ μετὰ μαργαριτῶν ἢ καὶ λί-
 θων τιμίων, ἀλλὰ δι' ἔνδειξιν καὶ μόνον τότε ὠρίσθησαν πα-
 ρὰ Κωνσταντίνου τοῦ φιλοχρίστου δεσπότου τοῦ ταῦτα πε-
 ριβάλλεσθαι. καὶ τῆς εἰσθυίας τάξεως τελεσθείσης, οἱ μὲν
 Σαρακηνοὶ ἐξεληθόντες διῆλθον διὰ τοῦ ἀναδενδραδίου καὶ τοῦιο
 τρικλίνου τῶν κανδιδάτων καὶ τοῦ τρικλίνου, ἐν ᾧ τὸ καμε-
 D λαύκιον ἴσταται καὶ οἱ μάγιστροι γίνονται, καὶ ἀπὸ τῶν ἐ-
 Me. 198. κείσε διὰ τοῦ ὀνόποδος καὶ τοῦ πόρπηκος τοῦ ἀγγουσιέως,
 ἦτοι τῆς χρυσῆς χειρὸς, εἰσῆλθον ἐν τῷ τρικλίῳ τοῦ ἀγ-
 γουσιέως, καὶ ἐκαθέσθησαν ἐκεῖσε, ἕως οὗ εἰσῆλθεν ὁ βασι-15
 λεὺς ἐν τῷ παλατίῳ· μετὰ δὲ τὸ εἰσελθεῖν τὸν βασιλέα ἐν
 τῷ παλατίῳ προσεκληθήσαν μετὰ τινα ὥραν καὶ οἱ φίλοι
 Ed.L. 338 Σαρακηνοὶ ἀπὸ τοῦ ἀγγουσιέως καὶ διῆλθον διὰ τῶν ἔνδοθεν
 διαβατικῶν τοῦ ἀγγουσιέως καὶ τῆς ἀψίδος εἰς τὸν ἰπό-
 δρομον, καὶ ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε διῆλθον μέχρι τῶν σκυλῶν, καί 20
 εἰσελθόντες ἐκαθέσθησαν ἐν τῷ δυτικῷ μέρει τοῦ Ἰουστινια-
 νοῦ τρικλίνου ἐν ταῖς ἐκεῖσε σκαμνίοις. καὶ εἰθ' οὕτως ἀ-
 πεστᾶλη αὐτοῖς παρὰ τοῦ βασιλέως διὰ κοιτωνίτου ἱμάτια
 ἐξῆραμμένα καὶ λοιπὰ ἀλλάξιμα αὐτῶν. ἴστέον, ὅτι ἔστησαν

hensi a catepano basilicorum et comite stabuli. Hi duo, catepanus
 et comes, gestabant et ipsi quoque specia, non sua quidem, at alia
 multo pulcherrima et pretiosa, et torques distinctos lapidibus pretio-
 sis et unionibus primae magnitudinis. Talem torquem, sive gemmis,
 sive margaritis distinctum, moris non est, ut barbatus gestet, sed
 tunc tantummodo, ut eum in solenne pompa ostentationis gratia ge-
 starent, iussi fuerunt ab amante Christi Domino Constantino. Per-
 acta secundum consuetos ritus exceptione, exhibant Saraceni, et transi-
 bant per viridarium et triclinium candidatorum et triclinium illud,
 in quo camelaucium stat magistriue creantur; inde per onopodem,
 et porticum augusteonis sive auream manum, tandem intrabant in
 triclinium augusteonis, in quo desidebant, donec revertisset Imperator
 in palatium. Aliquanto post reditum Imperatoris in palatium arces-
 seabantur amici Saraceni ex augusteone. Transibant tunc per interio-
 res porticus augusteonis et per apsidem in circum usque ad scyla,
 ubi ingressi desidebant in occidentali plaga triclinii Iustiniani in
 scamnis ibi stantibus. Illuc ipsis mittebantur ab Imperatore per coe-
 tonitam vestes iam consutae et indutui habiles, aliaque pro ipsis
 mutatoria, [telae non consutae; et sic invitabantur ad coëpulandum

ἐνθεν κἀκεῖθεν, ἤγουν δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ, τὰ χρυσαῖα Ῥωμαῖα σκήπτρα καὶ τὰ πτυχία καὶ τὰ ἕτερα χρυσαῖα σκήπτρα, δηλονότι ὑπὸ τῶν κاندιδάτων κρατούμενα, φορούντων σκαραμάγγια καὶ τὰ ἴδια κανδιδατικά. διήρκεσαν δὲ δι' ὅλου τοῦ Σκλητωρίου ἰστάμενα. ἰστέον, ὅτι ἐν τῷ κλητωρίῳ οἱ μάγι-
B στροὶ ἐφόρεσαν τὰ ἑαυτῶν μαγιστράτα στιχάρια καὶ βαλτίδια καὶ χλανίδια κατὰ τὸν τύπον τοῦ πάσχα. ὁ δὲ παρακοιμώμενος ἐφόρεσεν σπέκιον, ὁμοίως καὶ ὁ λογοθέτης καὶ οἱ λοιποὶ πατρίκιοι ἐφόρεσαν σπέκια. τῶν δὲ φίλων Σαρακηνῶν
10 ἰοσυνεσιτωμένων τοῖς δεσπόταις, ἔστησαν οἱ ψάλται ἀποστολιταὶ ἔσωθεν τοῦ βήλου εἰς τὴν καμάραν τὴν πρὸς τὸν βασιλικὸν κοιτῶνα· οἱ δὲ ἀγιοσοφῖται ἔστησαν ἔσωθεν τοῦ βήλου ἐν τῇ καμάρᾳ τῇ πρὸς τὸ πάνθειον, δι' ὅλου τοῦ κλητωρίου ἄδοντες βασιλίκια, μόνον εἰς τὰς εἰσόδους τῶν μινσῶν
15 ἤρμεοῦντες διὰ τὸ τὰ ὄργανα αὐλεῖν. ἰστέον, ὅτι μετὰ τὸ ἀναστῆναι τῆς τραπέζης τὸν βασιλέα πρὸ τοῦ ἐξελθεῖν τοὺς φίλους διὰ τοῦ τῆς τραπέζης ἐδόθησαν ἐν χρυσοῖς διαλίθοις σκουτελλίοις, τοῖς μὲν δυοὶ φίλοις ἀνὰ μιλιαρῆσιον πεντακοσίων, τοῖς δὲ λοιποῖς ἀνθρώποις αὐτῶν μιλιαρῆσια γ. ἐξελ-
20 θόντες δὲ οἱ αὐτοὶ φίλοι ἐκαθέσθησαν ἐν τῷ Ἰουστινιανοῦ τρικλίνῳ ἐν τῷ ἀνατολικῷ μέρει τῷ πρὸς τὸ μεσοκῆπιον, ἐν
 7. παρακνυώμενος cod. et ed.

Imperator]. Stabant [in cletorio seu triclinio convivali] ab utraque parte, dextra sinistraque, aurea Romana scepra seu vexilla et ptychia [vel signa Fortunæ] et reliqua aurea scepra, quae candidati tenebant, scaramangis propriisque suis candidatiis induti. Haec scepra cum suis sceptrigeris per totum triclinium ab uno termino ad alterum usque pertinebant. In eo convivio gestabant magistri sua magistrata seu magisterialia strictoria, et balteos et tunicas, ut mos est illos per festum paschatis gestare. Paracoemomenus seu acubitor et logothetes et reliqui patricii gestabant specia. Amicis Saracenis ad sacram mensam assidentibus, canebant psaltæ, apostolitæ quidem intra velum in camara vel fornice, qui ad sacrum coetoneum spectat, hagiosophitæ autem intra velum in camara, quæ ad pantheum spectat, stantes. Canebant hi per totum convivium carmina in laudem Imperatoris, excepto, quod sub introitu missuum seu ferculorum pausarent. Tunc enim sonabant organa flautilia. Finito convivio Dominoque a mensa relevato, antequam amici Saraceni e triclinio exirent, distribuebantur ipsis et eorum comitatu munera imperialia per praefectum mensae. Et duo quidem amici seu legati accipiebant in aureis gemmatis scutellis, unusquisque pro portione sua quingentena milljaresia, reliqui autem homines seu comites et famuli ipsorum accipiebant in universum simul omnes ter mille. Egressi e coenaculo amici desidebant in Iustiniani triclinio in eius tractu orientali, qui ad hortum medium spectat,

τοὺς ἐκεῖσε σκάμνοισι, καὶ ἀπέστειλεν αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς διὰ
 κοιτωνίτων οὐράνια καὶ ῥοδοστάγματα, γάλαϊά τε καὶ λοιπὰ
 Δμυριστικά. καὶ διὰ τῶν προευτρεπισθέντων ἐκεῖσε ἀναγλύ-
 φων χερνιβοξέστων νηψάμενοι καὶ διὰ πολυτίμων χειρομά-
 κτων ἀπομαξάμενοι καὶ τῶν μυριπνόων καὶ εὐώδων σταγμαά-5
 των καὶ ἀλημάτων ἀφθόνως ἐμπλησθέντες, πάλιν διὰ τοῦ
 λαυσιακοῦ καὶ τοῦ ὠρολογίου καὶ τοῦ χρυσοτρικλίνου ἔξισαν
 τὰς ἀνατολικὰς πύλας τοῦ χρυσοτρικλίνου, καὶ διὰ τοῦ ἡλε-
 ακοῦ τοῦ Φάρου ἔξελθόντες, κατήλθον διὰ τοῦ ἡλιακοῦ τῆς
 νέας καὶ τοῦ μεγάλου τρικλίνου εἰς τὸ τζυκακοστήριον· ἐ-10
 κείσε οὖν ἰππεύσαντες ἀπῆλθον ἐν τῷ ἰδίῳ ἀπλήκτῳ, ἧτοι εἰς
 E.A.L. 336 τὸν χρυσίωνα. Ἰστέον, ὅτι ἀνάγλυφα μινσοῦρια καὶ σκουτέλ-
 λια ἐν τῷ μεγάλῳ κοσμητῇ τοῦ χρυσοτρικλίνου ἀκμὴν ἐκρέ-
 ματο, καὶ τὰ μικρὰ ἀνάγλυφα σκουτέλλια ἐν ταῖς φωταγω-
 γοῖς καμάραις τοῦ τρούλλου ἐκρέματο. Ἰστέον, ὅτι, ἡμερῶν 15
 διελθουσῶν οὐκ ὀλίγων, ἠτήσαντο εἰ φίλοι Σαρακηνοὶ θεά-
 σασθαι καὶ συντυχεῖν τὸν βασιλέα, καὶ ἐπεὶ ὁ χρυσοτρικλίνος
 ἀπεγραμίσθη τῆς προῤῥηθείσης γραμμῆς, ἐν τῷ ἀδιαλείπτῳ
 καὶ καθ' ἐκάστην ἰσταμένῳ ἐν τῷ χρυσοτρικλίνῳ πυργίῳ ἐ-
 κρεμάσθησαν, ἐν τοῖς τοῦ αὐτοῦ πυργίου μεσοκαρδίοις, τὰ 20
 τρία στέμματα· πρὸς ἀνατολὴν μὲν τὸ τῶν ἁγίων ἀποστό-
 βλων πράσινον στέμμα, δεξιᾷ δὲ τὸ τῆς ὑπεραγίας Θεοκόκου
 τοῦ Φάρου βένετον στέμμα, ἀριστερᾷ δὲ τὸ τοῦ ἁγίου μεγα-

- In scamnis ibi positis. Illuc mittebat ipsis Imperator per coetonitam ocnanthia [genus unguenti est,] et aquam rosarum stillaticiam et galias et alia unguenta et odoramenta. Postquam ibi in paratis levati operis pelvibus sese lavarant, et pretiosis mantilibus manus absterserant atque siccaverant, unguentisque et liquoribus suave spirantibus corpus probe delibutum habebant, exhibant rursus per lausiacum et horologium et chrysotriclinium, portam orientalem chrysotriclinii et solarium Phari, descendebantque per solarium novae ecclesiae et magni triclinii in tzucanisterium. Ibi conscendebant rursus in equos suos, et sic avehebantur in mansionem suam, id est in chryseonem. Tenendam adhuc, interrasilia missoria et scutellas suspensa tum fuisse in magno cosmata chrysotriclinii: parvae autem maglyphae scutellae dependebant e fenestratis fornicibus trulli. Non paucis diebus post rogabant amici Saraceni denuo veniam videndi Imperatorem eique colloquendi. Quandoquidem vero chrysotriclinium picta cultuque illo, quem supra descripsimus, fuisset exutum, suspendebantur in turricula, quae quotidie et nunquam non ibi stat, ex eius mediis tabulatis orientalibus tres infulae, in medio stemma SS. Apostolorum viride; ad eius dextram venctum sanctissimae Deiparae Phari; et ad sinistram venctum stemma sancti et magni martyris

λομαρτυρος Δημητρίου βένετον στέμμα μετὰ καὶ τῶν σταυ-
 ρῶν αὐτῶν. αἱ δὲ τῶν τριῶν στεμμάτων τρεῖς περιστραφεί
 ἐκρεμάσθησαν ἐν τῷ πρὸς δύσιν μεσοκαρδίῳ τοῦ αὐτοῦ πυρ-
 γίου. ἔνθεν δὲ κατέεισε τοῦ αὐτοῦ πυργίου ἔστησαν θρόνοι
 5 δύο· δεξιὰ μὲν πρὸς ἀνατολὴν ὁ τοῦ Ἀρκαδίου, ἐν ᾧ ἕκα-
 θέσθη Ῥωμανὸς ὁ Πορφυρογέννητος καὶ Θεόστεπτος βασι-
 λεύς· εὐώνυμα δὲ ὁ τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου θρόνος. ἐν-
 10 θεν δὲ κατέειθεν, ἦτοι δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τοῦ χρυσοτρικλί-
 νου, ἔστησαν οἱ λοιποὶ βασιλικοὶ θρόνοι καὶ τὰ δύο χρυσαῖ
 ἰοκραβύττια καὶ τὰ δύο ἀργυρᾶ ἰστοπόδια, ἐν οἷς καὶ τὸ δυ-
 15 τικὸν αἶρεται βῆλον· ἔστησαν δὲ κάτωθεν τοῦ αὐτοῦ βήλου
 τὰ τρία μεγάλα μινσοῦρια. ἐκρεμάσθη δὲ καὶ τὰ χρυσαῖ
 τοῦ πάσχα βῆλα ἐν τῷ αὐτῷ χρυσοτρικλίῳ. κατερύθη δὲ
 καὶ τὸ τούτου ἔδαφος ἀπὸ μυρσίνης καὶ δενδρολιβάνου καὶ
 20 15 ῥόδου. ἡ δὲ χρυσῆ τράπεζα οὐκ ἔστι. οἱ δὲ μάγιστροι καὶ
 ἀνθύπατοι καὶ πατρίκιοι ἐφόρεσαν τὰ ἑαυτῶν ἐκ τύπου ἀλ-
 λάξιμα, ὁμοίως καὶ οἱ τοῦ κουβουκλείου. οἱ δὲ τοῦ χρυσο-
 τρικλίνου πάντες ἐφόρεσαν σαγία ῥοῆς. οἱ δὲ τῶν σεκρέτων
 πάντες ἐφόρεσαν τὰ ἀληθινὰ σαγία. οἱ δὲ πραιπόσιτοι ἔ-
 25 στήσαν ἐν τῇ ἰδίᾳ στάσει. ὁ δὲ βασιλεὺς περιβαλλόμενος τὸν
 αἰτὸν, τὸ χλανίδιον καὶ τὸ ἄσπρον μέγα στέμμα, ἕκαθέσθη.
 οἱ δὲ κοιτώνται καὶ ὁ κατεπάνω καὶ ὁ μυστικὸς μετὰ τῶν
 ἰδίων ἀλλαξίμων ἔστησαν ἐν τῷ ἰδίῳ τοῦ χρυσοτρικλίνου

Demetrii. Habebant illa tria stemmata suas totidem cruces; at tres
 columbae ad ea pertinentes dependebant ex eiusdem turriculae seu
 scrinii meditullis occidentalibus. Ab utraque eiusdem parte stabant
 throni duo, hinc unus, versus orientem nempe, et a dextra thronus
 Arcadii, in quo Romanus Porphyrogenitus et a Deo coronatus Impe-
 rator sedebat; illinc autem a sinistra stabat thronus S. Constanti-
 ni. Ab ipsius autem chrysotriclini ambabus partibus, dextra sini-
 straque, stabant reliqui throni imperiales et duo aurea grabbatia
 et duo argentea histopodia, [seu crassi et proceri styli, ad formam
 malorum navalium efficti,] e quibus occidentale velum dependet.
 Infra idem velum stabant tria magna missoria. Suspensa quoque
 erant in eodem chrysotriclino aurea vela, quae per festum paschatis
 suspendi solent. Solum eiusdem conspersum erat myrto et den-
 drolibano [seu rosmarino] et rosis. At aurea mensa tum ibi non
 prostabat. Magistri et proconsules et patricii gestabant sua, ut
 ritus ferebat, mutatoria; itemque cubicularii: at qui ad chryso-
 triclinium pertinebant, omnes gestabant saga russa. Secretici om-
 nes gestabant vera seu purpurea saga. Praepositi stabant in
 sua statione. Imperator amictus aquila, tunica puta sic dicta, et al-
 ba magna infula, sedebat. Coetonitae, catepano [basilicorum] et
 mysticus in propriis mutatoriis stabant in proprio velo chrysotricli-

βήλη· οἱ δὲ Σαρακηνοὶ εἰσῆλθον διὰ τοῦ ἵπποδρόμου καὶ τῶν σκύλων, καὶ διελθόντες διὰ τοῦ Ἰουστινιανοῦ καὶ τοῦ λαυσιακοῦ καὶ παρὰ τοῦ λογοθέτου εἰσαχθέντες κατὰ τὸ εἰωθὸς πρὸς τὸν βασιλέα καὶ πλησίον τοῦ βασιλείου θρόνου γενόμενοι, συνέτυχον μετὰ τοῦ βασιλέως ὅσα ἐβούλοντο. οἱ 5 δὲ ἄνθρωποι αὐτῶν εἰσαχθέντες ἔστησαν ἐν τῷ πρὸς δύσιν Ed.L. 340 τόπῳ τῷ ἐν τοῖς δυσὶν ἱστοποδίοις αἰρομένῳ, δηλονότι ὅσθεν τῶν τριῶν μεγάλων χρυσῶν μινσουριῶν, καρτερήσαντες ἀκέϊσε, μέχρις ἂν καὶ οἱ φίλοι ἀποχαιρετίσαντες τὸν βασιλέα ἐξέισαν. τῶν δὲ φίλων πρὸς τὴν μέσην τοῦ χρυσοτρικλίνου 10 γενομένων, εὐφημήσαντες οἱ τούτων ἄνθρωποι συνεξέισιν αὐτοῖς, καὶ πάλιν διὰ τοῦ λαυσιακοῦ καὶ τοῦ Ἰουστινιανοῦ, τῶν τε σκύλων καὶ τοῦ ἵπποδρόμου καὶ τῆς ἀψίδος ἀπῆλθον ἐν τῷ ἰδίῳ τοῦ χρυσαίωτος ἀπλήκτι.

Ms. 199. b Περὶ τοῦ γεγονότος ἵπποδρομοῦ ἐπὶ τῇ ἐλεύσει τῶν φίλων Σαρα-15
 B κηνῶν, διὰ τὴν εἰρήνην καὶ τὸ ἀλλάγιον, εἰς ἰνδ. δ' ἐπὶ Κων-
 B σταντίνου καὶ Ῥωμανοῦ τῶν Πορφυρογεννήτων βασιλέων.

Εἰς τὸν δῆμον τοῦ Βενέτου ἔστη ὁ νούμερος ἀντὶ τοῦ δομεστικῶν τῶν σχολῶν, φορῶν τὸ χρυσοῦν βένετον χλανίδιον τοῦ δομεστικῶν τῶν σχολῶν· εἰς τὸν δῆμον τοῦ Πρα-20

nil. Saraceni intrabant per circum et scyla, transmissoque Iustiniani triclinio et lausiaco, intrabant ad Imperatorem; a logotheta introducti pro consueto more, collocatique coram sacro throno alloquebantur et componebant cum Domino, quae volebant. Illorum homines vel famuli introducti stabant versus occidentem intra velum, quod e duobus illis histopodiis vel proceris malis argenteis dependebat, id est retro tria illa magna missoria aurca; ubi exspectabant, donec amici, valere iusso Imperatore, abirent. Legati abeuntes quum pervenissent ad mediam chrysotriclinii partem, incipiebant ipsorum homines Imperatori bona verba dicere et cum ipsis simul exire. Per eandem, qua venerant, viam, nempe per lausiacum, Iustiniani triclinium, scyla, circum et apsidem remeabant domum in chryseonem, suum hospitium.

DE LUDO EQUESTRI INSTITUTO IN GRATIAM AMICORUM SARACENORUM, QUI CONCILIANDAE PACIS ET PERMUTANDORUM CAPTIVORUM GRATIA VENERANT, INDICT. IV. [A. C. 946.] SUB CONSTANTINO ET ROMANO PORPHYROGENITIS IMPERATORIBUS.

In demo seu gradibus circensibus Veneti [seu factionis Venetae] stabat numerus [seu domesticus vel magister numerorum] vice domesticus scholarum, gerens eius auream Venetam tunicam. In demo Pra-

οἴνου ἔσθη ὁ δομέστικος τοῦ τείχους, φορῶν τὸ χρυσοῦν πράσινον χλανίδιον τοῦ δομεστικού τῶν ἔξσκουβίτων. εἰς τὸν δῆμον τοῦ Λευκοῦ ἔσθη ὁ δήμαρχος τῶν Βενέτων· εἰς τὸν δῆμον τοῦ Ρουσίου ἔσθη ὁ δήμαρχος τῶν Πρασίνων. εἰς δὲ 5 τοῦ Βενέτου τὸν δῆμον καὶ εἰς τὸν τοῦ Πρασίνου ἐκρεμά- C σθησαν τὰ ἀπὸ σημέντων διακοπτῶν ἡμφιεσμένα διρῶδινα βῆλα, κατὰ δῆμον ἀνὰ τριῶν· εἰς δὲ τὸν τοῦ Λευκοῦ δῆμον καὶ εἰς τὸν τοῦ Ρουσίου δῆμον ἐκρεμάσθησαν τὰ ὀξέα βῆλα τοῦ χρυσοτρικλίνου, οἱ γρυπόναγροι· οἱ δὲ δημῶται πάντες 10 καὶ οἱ ψάλται, οἳ τε ἀποστολῆται καὶ ἀγιοσοφῆται, ἔσθησαν εἰς τοὺς δ' δῆμους· καὶ οἱ μὲν δημῶται φοροῦντες τὰ ἑαυτῶν καμίσια καὶ τὰ ἀπὸ σημέντων στεφάνια, βασιτάζοντες καὶ τὰ ἴδια ἐγγείρια· οἱ δὲ ἀποστολῆται καὶ ἀγιοσοφῆται ἐφόρεσαν τὰ ὀλόβλαττα καμίσια τοῦ σκεπτοῦ καὶ τὰ ὑπὸ φια- 15 λίων καὶ τὰ ἕτερα τῶν ὑπουργούντων εἰς τὰς καμάρας τῶν ἐξ ἀκουβίτων. οἱ δὲ δημῶται οἱ σιάντες εἰς τοὺς δύο μεγάλους δῆμους τοῦ τε Βενέτου καὶ τοῦ Πρασίνου ἐβάστασαν τοῦ σαξίμου τὰ φεγγία· οἱ δὲ δ' ἡνίοχοι ἐφόρεσαν τὰ χρυσαῖα δημόσια τοῦ χρυσοῦ ἵπποδρομίον· τὰ δὲ ἕτερα δημόσια ἐφόρε- 20 σαν δ' βιγάριοι· οἱ δὲ λοιποὶ βιγάριοι ἐφόρεσαν γυμναστί· Ed.L. 341

α. ΣΧΟΛ. Ἰστέον, ὅτι παρῆν τῷ τότε καιρῷ ἐν τῇ πόλει ὁ ἔξσκουβίτος καὶ αὐτὸς ἔσθη ἐν τῷ δήμῳ τοῦ Πρασίνου, οὐχὶ δὲ ὁ τειχεύτης.

sini stabat domesticus castrī, gerens auream Prasinam tunicam domesticī excubitorum. In gradibus factionis albae stabat demarchus factionis Venetae; et in gradibus factionis russae stabat demarchus factionis Prasinac. In gradibus Veneti pariter atque Prasini suspensa erant vela rosea, segmentis cancellatis praetextata, terna in unaquaque factione. In gradibus autem albae russaeque factionis suspensa erant vela purpurea chrysotriclinii, in quibus figurae gryponagrorum seu vulturum feris asinis commixtorum conspiciabantur. Factionarii et cantores tam e templo SS. Apostolorum, quam e templo S. Sophiae, stabant per quatuor demos seu gradus circenses totidem factionum: illi quidem, factionarii puta, in suis camisiis, gerentes coronulas e segmentis et sua manuciola: hi autem, apostolitaie et hagosophitae cantores, gerebant holoblatta seu integra sericea, camisia asepti et hypophialia [vel subcaputia] et cetera pallia ministrare seu appendi solita in fornicibus XIX accubituum. Demotae stantes in magnis duobus demis seu divisionibus graduum circensium, Venetae scilicet atque Prasinac factionis, gestabant phengia seu baculos cum lnnulis, quales in ludo saltatoris gestare solent. Aurigae quatuor primarii gerebant aurea demosia vel vestes factionis cuiusque publicas, ad aureum sic dictum circense pertinentes. Reliqua demosia gestabant quatuor praecipui bigarii. Ceteri bigarii gerebant

κα. οἱ δὲ δ' εἰκασταὶ καὶ οἱ ἐργάται πάντες ἐφόρεσαν τὰ χρυσᾶ ὄλοσήμεντα κοντομάνικα. ἡ δὲ πολιτικὴ ἐφόρεσεν τὰ λευκὰ χλανίδια τῶν δ' ταγμάτων. τοῦ δὲ Βενέτου μέρος νικῆσαντος, ἐγένετο σάξιμον κατὰ τὸν τύπον τοῦ λαχανικοῦ ἵπποδρομίου, δηλονότι ὀψικευθέντων τῶν νικησάντων ὑπὸς τῶν δ' εἰκαστῶν καὶ ὄλων τῶν ἐργατῶν τῶν δύο μερῶν τῶν φορεσάντων τὰ ὄλοσήμεντα κοντομάνικα, καὶ τῶν δημοτῶν τῶν δύο μερῶν βυσταζόντων καὶ τὰ τοῦ σαξίμου φεγγία. ὁ δὲ δὴμαρχος τῶν Βενέτων, ὡς νικῆσας, κατὰ τὸν τύπον τοῦ Βλαχανικοῦ ἵπποδρομίου ἐφόρεσεν τὸ ἀληθινὸν σαγίον, καὶ ὀψίκευσε καὶ αὐτός. διὰ γὰρ ἔνδειξιν τῶν φίλων Σαρακηνῶν ᾠρίσθη, ὀψικεῦσαι καὶ τοῦ ἑτέρου μέρος τοὺς δημώτας καὶ τοὺς εἰκαστὰς καὶ τοὺς ἐργάτας. ὁ γὰρ παλαιὸς τύπος τοῦτο οὐκ ἔχει, εἰ μὴ μόνον τοὺς δημώτας καὶ εἰκαστὰς καὶ ἐργάτας τοῦ νικῆσαντος μέρος ὀψικεῦειν. οἱ δὲ ἡνίοχοι καὶ ὁ δὴμαρχος καὶ οἱ δημοῦται καὶ εἰκασταὶ καὶ ἐργάται σάξαντες κατὰ τύπον, εἰς τὸ Π στάντες καὶ εὐφημησάντες, διῆλθον τὴν μέσην, καὶ ἀπῆλθον εἰς τὴν ἰδίαν αὐτῶν ἐκκλήσιαν εἰς τὴν περαγίαν Θεοτόκον εἰς τὰ διακονίσσης κατὰ τὸν C τύπον τοῦ λαχανικοῦ ἵπποδρομίου. τῇ δὲ ε' τοῦ Αὐγούστου μηνός, ἤγουν τῇ ἑορτῇ τῆς λαμπρᾶς μεταμορφώσεως τοῦ

gymnastica. Quatuor pictores et operae fabriles omnes gestabant aurea holosementa [vel tota ex segmentis facta] brevibus manicia. Magistratus urbanus gestabat candidas tunicas quatuor tagmatum. Veneta itaque factione tunc vincente, fiebat saximum [vel saltatio] eo ritu, qui in hippodromio lachanico [seu eo ludo equestri, per quem olera et alia esculenta spargi solent,] observatur. Scilicet victores comitabantur quatuor pictores et omnes operae fabriles ambarum factionum, gestantes holosimenta brevibus manicis, et populares ambarum factionum, gestantes phengia saximi. Demarchus autem Venetae factionis, ut victor, gestabat verum seu purpureum sagum, ut mos est in ludo curuli olerario, et comitabatur in obsequio suam factionem. Dixi, ambas factiones in obsequio tum processisse. Insum nempe fuerat ostentationis erga hospites Saracenos gratia, ut alterius quoque victae factionis, Prasinæ, factionarii plebei et pictores et fabri processionis interessent. Alias id non habet ritus antiquus, vi cuius factionarii et pictores et fabri victricis tantummodo factionis processionem celebrabant. Ut venerant in II, consistebant ibi aurigae et demarchus et populares et pictores et operae fabriles, desultabantque suas choreas, dictisque Imperatori laudibus, abibant per mesam in propriam suam ecclesiam, in S. Deiparae aedem puta, quae in diaconissarum monasterio est; prout fieri solet in ludo curuli olerario. Sexto die Augusti seu festo splendidae transfigurationis Domini nostri Iesu Christi peragebatur festum secundum antiquum ex

Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐτελεύτη ἡ ἑορτὴ κατὰ τὸν ἐξ ἀρ-
 χαίων χρόνων παρακολουθήσαντα τύπον αὐτῆς, πλὴν διὰ
 τοὺς φίλους Σαρακηνοὺς ἐφόρεσαν οἱ βασιλεῖς τοὺς λώρους,
 βαστάσαντες καὶ τοὺς σταυροὺς καὶ τὰς ἀκακίας. οἱ δὲ μά-
 γιστροὶ καὶ ἀνθύπατοι καὶ πατρίκιοι ἐφόρεσαν καὶ αὐτοὶ τοὺς
 λώρους, οὐ μέντοι δὲ σκεπεῶνας ἢ ἀκακίας ἐβάστασαν. ἐξ-
 ἤλθον δὲ καὶ πάντα τὰ σκευὴ καὶ ὄψικενσαν κατὰ τὸ εἰω-
 θὸς, ἤτοι ὁ μέγας σταυρὸς, ἡ τοῦ Μωσέως ῥάβδος, τὰ Ῥω-
 μαῖα σκῆπτρα, τὰ πτυχία καὶ ὄσα ἕτερα ἐν τῷ τοῦ Κυρίου D
 10 ἀπόκεινται ναῖψ. ἀλλὰ καὶ οἱ ψάλλται, ἀποστολῆται καὶ ἀγιο-
 σοφῆται, συνῆσαν τοῖς δήμοις ἐν ταῖς δοχαῖς εὐφημοῦντες, δη-
 λονότι τὰ προῤῥήθητα ἐν τῇ δοχῇ φοροῦντες ἀλλάξιμα. τὸ
 δὲ τριβονάλιον, ἐν ᾧ κατὰ τύπον ἴστανται οἱ φίλοι καὶ θε-
 ωροῦσιν τὸν βασιλέα, ἀπιόντος ἐν τῷ προκένσῳ τῆς ἐκκλησί- Ed. L. 342
 15 ας καὶ πάλιν ὑποστρέφοντος, ἐξωπλίσθη κατὰ τὴν προῤῥή-
 θεῖσαν τῆς δοχῆς ἐξόπλισιν. ὁ δὲ τῆς ἀγίας Σοφίας μέγας
 ναὸς ἐξωπλίσθη κατὰ τὸ εἰωθὸς τοῦ πάσχα. εἰς δὲ τὰ κα-
 τηχούμενα, ἤγουν ἄνωθεν τῶν βασιλικῶν πυλῶν, ἐκρεμιάσθη-
 σαν τὰ χρυσᾶ βῆλα τῶν κίωνων τοῦ κιβωρίου καὶ ἕτερα βῆ-
 20 λα καὶ ἐνδυταὶ ἀπὸ τε τῆς ἀγίας Σοφίας καὶ τῆς νέας ἐκκλη-
 σίας· ἀλλὰ καὶ ἄλυσίδια πλεῖστα ἀπὸ διαφόρων ἐκκλησιῶν, Ma. 200. b
 καὶ τὰ τῆς νέας πάντα μεγάλα πολυκάνδηλα· ἀλλὰ καὶ στέμ-
 ματα καὶ διάφορα ἐργομονῆκια, σταυροὶ τε χρυσοὶ διάλιθοι καὶ

remotis temporibus traductum ritum, nisi quod Domini in gratiam
 Saracenorum hospitem loros corpore, cruces et acacias manibus ge-
 stabant. Magistri autem et proconsules et patricii gestabant et ipsi
 quoque loros, absque tamen scipionibus et absque acaciis. Produ-
 cebantur sceue seu vasa pretiosa et reliquiae Sanctorum, omnia in
 obsequio pro more consueto, ut magna crux, virga Mosis, sceptra
 [seu vexilla] Romana, eutychia [vel signa Fortunae] et aliae quae-
 cunque reliquiae in templo Domini depositae. Aderant cum factioni-
 bus psaltae apostolltae et hagiosophitae ibi, ubi transeuntes Do-
 minos salutare bonis verbis et venerari mos est, fausta illis accla-
 mantentes et induti mutatoriiis iisdem, quae illos in exceptione legato-
 rum gestasse antea dicebamus. Tribunal, in quo stare amicos et
 spectare Imperatorem mos est, tam ad ecclesiam in processione eun-
 tem, quam inde redeuntem, exornatum erat eodem modo, quo dixi-
 mus in exceptione eorum. Magnum S. Sophiae templum ornatum erat
 eo modo, quo solet per festum paschatis esse. In catechumenis seu
 supra portam regiam suspensa erant aurea vela columnarum ciborii
 aliaque vela et instrata, tam e S. Sophia quam ex nova ecclesia pe-
 tita; item catenae variis ex ecclesiis depromptae, e quibus dependebant
 magna novae ecclesiae polycandela; item infulae et varia ergomucia

πυχία εὐαγγελίων ἐκεῖσε ἰδρύνθησαν. τὰ δὲ ἐξῆς τῆς προελεύσεως ἐτελέσθη κατὰ τὸν εἰωθότα τύπον. τῇ δὲ ἐννάτῃ Βιοῦ Ἀυγούστου μηνός, ἡμέρα κυριακῆ, ἐγένετο κλητώριον ἐν τῷ τρικλίῳ τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ἐξῆλθεν δὲ τὸ ἀνάγλυφον ἀσήμεον τὸ ἐναποκείμενον ἐν τῷ βεστιαρίῳ τοῦ Καριανοῦ, καὶς δι' αὐτοῦ γέγονεν ἡ πᾶσα ὑπηρεσία τοῦ τραπεζίου. ἐπαιξάν δὲ καὶ τὰ θυμελικὰ πάντα παίγνια. ἔφαγον δὲ ἐν τῷ αὐτῷ κλητωρίῳ οἱ δύο φίλοι Ταροῖται καὶ οἱ ἄνθρωποι αὐτῶν, καὶ δέσμοι ἀπὸ τοῦ πραιτωρίου Ταροῖται μί. ἔλαβον δὲ ἐν χρυσοῖς σκουτελλίοις οἱ μὲν δύο φίλοι ἀνὰ μιλιαρησίων φ',¹⁰ οἱ δὲ λοιποὶ ἄνθρωποι αὐτῶν μιλ. γ, οἱ δὲ μί δέσμοι μιλ. α. ἀπεστάλησαν δὲ καὶ τοῖς ἐν τῷ πραιτωρίῳ ἐναπομείνανσι δεσμίοις μιλ. τοῦ δὲ βασιλέως ἀναστάντος, ἐκαθέσθησαν πᾶ-
 Κλιν οἱ αὐτοὶ φίλοι ἐν τῷ δεξιῷ μέρει τοῦ αὐτοῦ τρικλίτου, καθ' ὃν προεῖρηται τρόπον. καὶ ἀπεστάλησαν πάλιν αὐτοῖς,¹⁵ διὰ κοιτωνιτῶν μυριστικά, στάγματά τε καὶ ἀλήμματα εὐώδη, καὶ νιψάμενοι καὶ εὐωδιασθέντες διῆλθον πάλιν διὰ τοῦ χρυσοτρικλίνου καὶ τῶν ἀνατολικῶν πυλῶν, καθ' ὃν τρόπον προεῖρηκαμεν.

4. ἀσίμην cod. et ed., ut saepius. Cf. R. ad. pag. 7, 3.

crucisque aureae gemmatae, codices evangeliorum quoque ibi collocabantur. Reliqua processionis fiebant secundum consuetam formam. Die nona Augusti eademque dominica celebrabatur cletorium seu sacrum solenne convivium in triclinio Iustiniani. Producebatur tum anaglypha seu exstante caelatura conspicua supellex argentea, quae in vestiario Cariani solet asservari, in eaque inferebantur dapes fiebatque reliquum omne circa mensam ministerium. Spectacula simul ludebant seu edebantur omnis generis scenica. Convivabantur tum ambo amici seu legati et hospites Tarsenses, unaque comites eorum et captivi Saraceni e praefectura Tarsense olim abrepti, nunc e praetorio arcessiti, velut captivitate recens liberati, numero quadraginta. Hi omnes accipiebant muneris nomine nummos in scutellis argenteis. Amborum quidem amicorum in suam unusquisque personam accipiebat quingentena miliaresia, reliqui eius comites in universum accipiebant ter mille miliaresia, mille tandem miliaresia accipiebant illi quadraginta captivi sacris epulis adhibiti. Sed et captivis Saracenis, qui in praetorio et vinculis remanserant, mittebatur numerus miliaresiorum. Finitis epulis, quum surgeret Imperator, iubebantur amici Saraceni rursus in dextra parte eiusdem triclinii secundum praedictum modum desidere. Illuc et tum quoque mittebantur ipsis per costonitas odorati liquores et unguenta, quibus quum loti probe se imbuissent, abibant domum, praeter chrysotriclinium transeuntes et portam orientalem et sic porro, ut praediximus.

Δοχή ἑτέρα τοῦ Δελεμίκη.

Ἰστέον, ὅτι τῇ λ' τοῦ Ἀυγούστου μηνός, ἡμέρα κυρια-
 κῆ, ἐπὶ τῇ ἐλεήσει τοῦ Δελεμίκη τοῦ Ἀμηνῶ τοῦ Ἑμετ καὶ
 ἀποκρισιαρίου τοῦ Ἀποχαβδῶ ἐγένετο δοχὴ κατὰ τὴν προει-
 5 ρημένην δοχὴν κατὰ πάντα ὁμοία. καὶ ἔστησαν μέσον τοῦ
 μεγάλου τρικλίνου τῆς μανναύρας σελλία χρυσᾶ, ἐν οἷς ἐκα-
 θέσθησαν οἱ βασιλεῖς, οἱ τοῦ κουβουκλείου δὲ οὐκ εἰσήλθον
 παριστῆναι. παρέστησαν δὲ οἱ κοιτωνῆται μόνοι καὶ ἐβδο-
 μᾶριοι πάντες μετὰ τῶν ἰδίων ἀλλαξιμῶν. Ἰσταντο δὲ καὶ οἱ Ed. L. 343
 10 κανδιδάτοι δεξιῶ καὶ ἀριστερῶ τοῦ αὐτοῦ τρικλίνου μετὰ σκα-
 ραμαγγίων καὶ τῶν κανδιδατικίων, κρατοῦντες τὰ τε Ῥω-
 μαῖα σκῆπτρα καὶ τὰ πτυχία καὶ λοιπὰ σκευή, καὶ εἰσήγα-
 γεν ὁ λογοθέτης τοὺς φίλους Ταρσίτας Σαρακηνοὺς, καὶ ἐθέ- Ma. 201. a
 σαντο τὸν βασιλέα, καὶ ὅσα ἐβούλοντο εἰπεῖν, ἐλάλησαν, καὶ
 15 ὑποχαιρετίσαντες ἐξέειπον, καὶ ἀπελθόντες ἐκαθέσθησαν ἐν
 τῇ τρικλίῳ τοῦ τρούλλου, τὸν παρὰ πολλοῖς κακῶς ὠάτον
 λεγόμενον· ὠάτος γὰρ τὸ ἐκεῖσε χαρτοθεσίον τῆς σακέλλης
 ὀνομάζεται. καὶ εἶθ' οὕτως περιβαλλόμενος ὁ βασιλεὺς τὸ B
 20 ἐπάγωνον χλανίδιον καὶ τὸ ἄσπρον μέγα στέμμα, ἐκαθέσθη
 ἐπὶ τοῦ Σολομωντείου θρόνου, καὶ πάντα τὰ τῆς δοχῆς γέ-
 γονεν κατὰ τὴν προῤῥηθεῖσαν δοχὴν τῶν φίλων Ταρσιτῶν.
 τούτου δὲ ἐξεληθόντος, ἐκαθέσθη καὶ αὐτὸς ἔξω τῆς τοῦ Κυ-

ALIA RECEPTIO, NEMPE DELEMICI, [VEL DILEMITAR].

Mensis Augusti die trigesimo eodemque dominico fiebat admissio
 ob adventum Delemici, Amirae Emet [vel Amidae] eiusdemque apo-
 crisiarii seu legati mandatarii, Abu Chabdani [vel Hamdanidae]. Haec
 receptio similis in omnibus erat praecedenti. Stabant in medio magni
 triclinii magnaureae sellae aureae, in quibus Domini residebant, Cu-
 bicularii ibi non adstabant, sed soli coetionitae cum hebdomariis in
 suis mutatoriis. Adstabant quoque candidati a dextra atque sinistra
 parte eiusdem triclinii, in scaramangis et candidaticis, tenentes
 Romanae sceptrae et entychia et reliqua pretiosa vasa. Primum quidem
 introducebat logotheta Tarsenses amicos, qui quum satis de suis rebus
 Imperatori collocuti fuissent, exhibant, vale dicto, et desidebant in
 triclinio trulli, qui vulgo oatos seu ovatum appellari, sed male, solet.
 Oatos enim est scrinium chartarum sacelli. Digressis itaque Tarsen-
 sibus, amiciebatur Imperator octangularem tunicam, et induebat capiti
 magnam candidam infulam, et sic considebat in throno Salomoneo,
 fiebatque ipsa, de qua dicere coepimus, receptio eodem per omnia
 modo, quo diximus receptionem Tarsensium amicorum factam fuisse.
 Egressus et ille [apocrisiarius Hamdanidae puta] collocabatur extra Do-
 mini ecclesiam eo in loco, ubi Domini solent infulas induere, quando

ρίου ἐκκλησίας ἐν ᾧ τόπων στέφονται οἱ βασιλεῖς, μέλλοντες ἀπιέναι ἔφιπποι ἐν τῷ ναυῷ τῶν ἀγίων ἀποστόλων, τῇ δευτέρᾳ τῆς διακαινησίμου καὶ τῇ καινῇ κυριακῇ. τῇ δὲ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐγένετο κλητώριον ἐν τῷ μεγάλῳ τρικλίνῳ τῶν ἰθ' ἀκουβίτων κατὰ τὸν τύπον καὶ τὴν τάξιν τῆς δωδεκαήμερου.⁵ Σπαρέστησαν γὰρ ὅ,τε τοῦ σακελλίου καὶ ὁ τοῦ βεστιαρίου καὶ ὁ εἰδικὸς μετὰ τῶν ἰδίων νοταρίων, ὁμοίως καὶ οἱ τοῦ κουβουκλείου, πάντες μετὰ ἀλλαξίμων κατὰ τὸν τύπον τῆς δωδεκαήμερου. ἐν δὲ τῷ δεξιῷ πρὸς δύσιν μέρει ἔστη παρατραπέζιον στρογγύλον διὰ τὸ μὴ δόξαι τοὺς φίλους Σαρακηνούς ἕτερος τοῦ ἑτέρου προκαθέζεσθαι. ἐκαθέσθησαν δὲ ἐν αὐτῷ τῷ παρατραπέζιῳ ὁ μάγιστρος Κοσμάς καὶ ὁ παραιομώμενος καὶ οἱ δύο Ταρσῆται φίλοι καὶ ὁ τοῦ Ἀποχαμβδᾶν ἀποκρισιάριος.

D

Ἐτέρα δοχὴ τῆς Ἐλγας τῆς Ῥωσῆης.

15

Μηνὶ Σεπτεμβρίῳ 9, ἡμέρᾳ 8, ἐγένετο δοχὴ κατὰ πάντα ὁμοία τῆς προῤῥήθειας δοχῆς ἐπὶ τῇ ἐφόδῳ Ἐλγας τῆς ἀρχοντίσσης Ῥωσίας, καὶ εἰσῆλθεν αὐτῇ ἡ ἀρχόντισσα μετὰ τῶν οἰκείων αὐτῆς συγγενῶν ἀρχοντισσῶν καὶ προκραιτοτέρων θεραπεινῶν, ἐκείνη μὲν προηγουμένη πασῶν τῶν ἄλλων²⁰

in equis procedere volunt ad templum SS. Apostolorum feria secunda septimanae renovationis [aut, quod idem, secundo die festo paschatis,] et dominica nova seu in albis. Eodem ipso die fiebat cletorium in magno triclinio novendecim accubituum secundum ritum et ordinem dodecahemeri [seu convivii per duodecim a festo natiuitatis Christi proximos dies celebrari soliti]. Aderant enim praefectus sacelli et vestiarii et comes rei privatae, cum suis quisque notariis; uti et omnes ad cubiculum pertinentes in suis mutatoriis secundum typum dodecahemeri. In dextra autem versus occidentem regione stabat paratrapezium [seu mensula lateralis, credentia,] rotunda; rotunda vero erat ea ideo, ne amicorum Saracenorum unus in sessione sibi praehaberi putaret alterum eoque iniuriam pati. Assidebant illi credentiae magister et paracoemomenus Cosmas et duo Tarsenses amici et apocriisarius Hamdanidae.

ALIA RECEPTIO ELGAE RUSSAE.

Mensis Septembris die nono, feria quarta, fiebat receptio similis praecedenti ob adventum Elgae, archontissae vel principissae Rosiae vel Russiae. Ipsa intrabat archontissa cum agnatis suis feminis principalis sanguinis et conditionis et famulabus honestioribus. Prima ducebat chorum ipsa archontissa; reliquae sequebantur in ordine, una post alteram. Stabat Elga in eo loco, e quo logotheta so-

γυναικῶν, ἐκεῖναι δὲ θροῦδίνως ἑτέρα τὴν ἑτέραν ἀκολουθοῦσαι,
 καὶ ἔσθη ἐν ᾧ τόπῳ εἴωθεν ὁ λογοθέτης τὰς ἐρωτήσεις ποι-
 εῖσθαι. ὅπιδεν δὲ αὐτῆς εἰσῆλθον οἱ τῶν ἀρχόντων Ῥωσίας Ed.L. 344
 ἀποκρισιῶριοι καὶ πραγματευταί, καὶ ἔστησαν κάτωθεν εἰς τὰ
 5 βῆλα, καὶ τὰ ἐξῆς ἐτελέσθη κατὰ τὴν προῤῥηθεῖσαν δοχὴν.
 καὶ ἐξελθούσα πάλιν διὰ τοῦ ἡναδενδραδίου καὶ τοῦ τρικλί- Ms. 201. b
 νου τῶν κανδιδάτων, τοῦ τε τρικλίνου, ἐν ᾧ τὸ καμελαύκιον
 ἴσταται καὶ οἱ μάλιστα γίνονται, διῆλθεν διὰ τοῦ δνόποδος
 καὶ τῆς χρυσῆς χειρὸς, ἧτοι τοῦ πόρτηκος τοῦ ἀγουστέως,
 10 καὶ ἐκαθέσθη ἐκεῖσε. τοῦ δὲ βασιλέως κατὰ τὴν εἰσθῦσαν
 τάξιν εἰσελθόντος ἐν τῷ παλατίῳ, γέγονεν ἑτέρα δοχὴ τρόπῳ
 τοιῷδε. ἐν τῷ τρικλίῳ τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἔσθη πούλιτον ἀπὸ
 ὀξέων δινισίων βλαττίων ἐσκεπασμένον, καὶ ἐν αὐτῷ ἔσθη ὁ
 μέγας θρόνος Θεοφίλου τοῦ βασιλέως, καὶ ἐκ πλαγίου σελ-
 15 λίων χρυσοῦν βασιλικόν. τὰ δὲ δύο ἀργυρᾶ ὄργανα τῶν δύο B
 μερῶν ἔσθησαν κάτωθεν, ἔσθησαν τῶν δύο βῆλων. τὰ γὰρ
 ἀνλούντα ἔξω τῶν βῆλων ἔσθησαν. καὶ προσκληθεῖσα ἡ ἀρ-
 χόντισσα ἀπὸ τοῦ ἀγουστέως, τῆς τε ἀψίδος καὶ τοῦ ἰπ-
 ποδρόμου τῶν ἐνδοτέρων διαβατικῶν τοῦ αὐτοῦ ἀγουστέως
 20 διῆλθεν, καὶ ἐλθούσα ἐκαθέσθη εἰς τὰ σκύλα. ἡ δὲ δέσποι-
 να ἐκαθέσθη ἐν τῷ προῤῥηθέντι θρόνῳ, καὶ ἡ νύμφη αὐτῆς
 ἐν τῷ σελλίῳ, καὶ εἰσῆλθεν τὸ κουβούκλειον ἅπαν, καὶ διὰ
 τοῦ πραιποσίτου καὶ τῶν ὀστιαρίων εἰσῆχθησαν βῆλα. βῆ-

let nomine Imperatoris legatos, quibus admissio indulgetur, interro-
 gare. Pone eam intrabant principum Russiae apocrisiarii et negotia-
 tores [Cpli habitare soliti]. Hi restitabant inferius apud vela. Cete-
 ra fiebant secundum modum praedictarum exceptionum. Egressa rur-
 sus e conspectu Domini, transibat archontissa viridarium, triclinium can-
 didatorum, triclinium illud, in quo camelaucium stat et magistri crean-
 tur; per onopodem porro et auream manum seu porticum augusteonis,
 ubi considebat. Imperatore in palatium [magnum e magnaurs] pro more
 consueto reverso, fiebat secunda exceptio in hunc modum. In tri-
 clinio Iustiniani stabat pulpitum, purpureis blatteis dinisiis instra-
 tum. Super eo stabat magnus thronus Theophili Imperatoris et a
 latere aurea sella imperialis. Inferius intra duo vela stabant argen-
 tea duo factionum organa; nam statilia organa extra vela stabant.
 In dicto itaque throno considebat Imperatrix; ad quam accessita
 archontissa ex augusteone, facto per apsidem et circum et interio-
 res porticus eiusdem augusteonis transitu, deponcbatur in scyllis.
 Interea introducebantur a praeposito et ostiariis vela ad Imperatri-
 cem in praedicto throno residentem, cui nurus eius in apposita la-
 terali sella assidebat, adstante toto cubiculo. Velorum, quae intro-
 ducebantur, primum efficiebant sostae; secundum magistrissae seu

λον α', αἱ ζῶσαι· βῆλον β, αἱ μαγίστρισαι· βῆλον γ',
 C αἱ πατρίκιαι· βῆλον δ', αἱ ὄφρικιαλαί πρωτοσπαθαρεαί·
 βῆλον ε', αἱ λοιπαί πρωτοσπαθαρεαί· βῆλον ζ', αἱ σπαθαρο-
 κανδιδάτισσαι· βῆλον ζ', αἱ σπαθαρεαί καὶ στρατώρισσαι
 καὶ κανδιδάτισσαι. εἶθ' οὕτως εἰσηλθεν ἡ ἀρχόντισσα διὰ 5
 τοῦ πραιποσίτου καὶ τῶν δύο ὄστιαρίων, αὐτὴ μὲν προηγου-
 μένη, ἐπακολουθοῦσαι δὲ, καθὰ προεῖρηται, αἱ τε συγγενεῖς
 αὐτῆς ἀρχόντισσαι καὶ αἱ προκρειοτέραι τῶν θεραπευνῶν
 αὐτῆς. καὶ γέγονεν παρὰ τοῦ πραιποσίτου ἐρώτησις πρὸς
 αὐτήν, ὡς ἐκ τῆς ἀγούστης, καὶ ἐξελθοῦσα ἐκαθέσθη εἰς 10
 D τὰ σκύλα. ἡ δὲ δέσποινα ἀναστᾶσα ἀπὸ τοῦ θρόνου διηλ-
 θεν διὰ τοῦ λαυσιακοῦ καὶ τοῦ τριπέτωνος, καὶ εἰσηλθεν εἰς
 τὸν καινούργιον, καὶ δι' αὐτοῦ εἰς τὸν ἑαυτῆς κοιτῶνα, καὶ
 εἶθ' οὕτως ἡ ἀρχόντισσα μετὰ τῶν συγγενῶν αὐτῆς καὶ θε-
 ραπεινῶν, εἰσηλθεν διὰ τοῦ Ἰουστινιανοῦ καὶ τοῦ λαυσια- 15
 κοῦ καὶ τοῦ τριπέτωνος εἰς τὸν καινούργιον, καὶ ἀνεπαύσα-
 Ms. 202. a το. εἶτα καθεσθεῖς ὁ βασιλεὺς μετὰ τῆς ἀγούστης καὶ τῶν
 πορφυρογεννήτων αὐτοῦ τέκνων, προσεκλήθη ἡ ἀρχόντισσα
 ἀπὸ τοῦ καινουργίου τρικλίνου, καὶ κελεύσει τοῦ βασιλέως
 καθεσθεῖσα, ἐλάλησεν, ὅσα ἐβούλετο, πρὸς τὸν βασιλέα. τῆ 20
 Ed.L. 345 δὲ αὐτῇ ἡμέρᾳ γέγονεν κλητώριον ἐν τῷ αὐτῷ τρικλίῳ τοῦ
 Ἰουστινιανοῦ. ἐκαθέσθη ἐν τῷ προῤῥήθῃντι θρόνῳ ἡ δέ-
 σποινα καὶ ἡ νύμφη αὐτῆς, ἡ δὲ ἀρχόντισσα ἐκ πλαγίου

magistrorum uxores; tertium patriciae; quartum officiales protospathariae; quintum reliquae protospathariae; sextum spatharocandidatissae; septimum spathariae, stratorissae et candidatissae. His congregatis, tandem intrabat archontissa Russica, introducta a praeposito et ostiariis. Ipsa praecipat, sequebatur, ut praedictum, reliquae comitatus muliebris archontissae, agnatae ipsius et selectiores famulae. Praepositus tum nuntiabat aliquid archontissae, clam in aurem dicens, nomine Imperatricis, et archontissa protinus exhibat atque considebat in scyllis. Imperatrix autem, surgens de throno, transibat per lausiaccum et tripetonem in caenurgium [seu novas aedes], et illinc in suum coetonem. Eo facto, intrabat archontissa quoque per Iustiniani triclinium, lausiaccum et tripetonem in caenurgium, ibique respirabat aliquantulum sistens gradum. Interea veniebat Imperator in coetonem et considebat ibi cum Augusta liberisque suis porphyrogenitis, et tum arcessebatur archontissa e caenurgio, iussuque Imperatoris considebat, et colloquebatur ipsi, quae tandem volebat. Eodem die fiebat cletorium seu sacrum convivium in triclinio Iustiniani. Residebat ibi Imperatrix in throno, de quo supra diximus; eius nurus ipsi assidebat. Archontissa primum adstabat ex obliquo, donec per magistrum mensae introductae reliquae principa-

ἔστη· ἐπὶ δὲ τοῦ τῆς τραπέζης κατὰ τὸν εἰωθότα τύπον
 εἰσελθουσῶν τῶν ἀρχοντισσῶν καὶ προσκυνησάντων, ἡ ἀρ-
 χόντισσα τὴν κεφαλὴν μικρὸν ὑποκλίνασα, ἐν ᾧ τόπῳ ἴστα-
 τό, ἐκαθέσθη εἰς τὸ ἀποκοπτόν μετὰ τῶν ζωστῶν κατὰ τὸν
 5 τύπον. Ἰστέον, ὅτι οἱ ἀποστολεῖται ψάλλται καὶ οἱ ἀγιοσο-
 φῆται παρῆσαν ἐν τῇ αὐτῇ κλητωρίῳ ἄδοντες τὰ βασιλίκια.
 ἔπαιξαν δὲ καὶ τὰ θυμελικά πάντα παίγνια. ἐν δὲ τῇ χρυ-
 σοτρικλίῳ γέγονεν ἕτερον κλητώριον, καὶ ἔφαγον πάντες οἱ
 ἀποκρισιάριοι τῶν ἀρχόντων Ῥωσίας καὶ οἱ ἄνθρωποι καὶ
 10 οἱ συγγενεῖς τῆς ἀρχοντίσης καὶ οἱ πραγματευταί, καὶ ἔλαβον
 ὁ μὲν ἀνεψιὸς αὐτῆς μιλ. λ', οἱ ἡ ἴδιοι αὐτῆς ἀνὰ μιλ. κ',
 οἱ κ' ἀποκρισιάριοι ἀνὰ μιλ. ιβ', οἱ μὲν πραγματευταί ἀνὰ
 μιλ. ιβ', ὁ παπᾶς Γρηγόριος μιλ. η', οἱ δύο ἐρμηνευταί ἀνὰ
 μιλ. ιβ', οἱ ἄνθρωποι τοῦ Σφενδοσθλάβου ἀνὰ μιλ. ε', οἱ ε'
 15 ἄνθρωποι τῶν ἀποκρισιαρίων ἀνὰ μιλ. γ', ὁ ἐρμηνεὺς τῆς ἀρ-
 χοντίσης μιλ. ιε'. μετὰ δὲ τὸ ἀναστῆναι τὸν βασιλεῖα ἀπὸ
 τοῦ κλητωρίου ἐγένετο δούλκιον ἐν τῷ ἀριστητηρίῳ, καὶ ἔστη C
 ἡ χρυσῇ μικρὰ τράπεζα ἡ ἐν τῷ πενταπυργίῳ ἴσταμένη, καὶ
 ἐτέθη ἐν αὐτῇ δούλκιον διὰ χειμευτῶν καὶ διαλιθίων σκουτελλίων,
 20 καὶ ἐκαθέσθη ὁ βασιλεὺς καὶ Ῥωμανὸς ὁ Πορφυρογέννητος
 βασιλεὺς καὶ τὰ πορφυρογέννητα τούτων τέκνα καὶ ἡ νύμ-
 φη καὶ ἡ ἀρχόντισσα, καὶ ἐδόθη τῇ ἀρχοντίσῃ ἐν χρυσῇ

lis sanguinis feminae adorassent Imperatricem; ipsa deinceps archontissa, capitis aliquali inclinatione suam ipsi submissionem testata, considebat in eo loco, ubi stabat, ad mensam ad aliqualem ab imperiali distantiam positam una cum zostis, prout mos est. Illi convivio aderant psaltae apostolitae et hagosophitae, canentes carmina in laudes regiae familiae. Ludebant quoque ludiones thymelici generis omnis. Fiebat eodem tempore in chrysotriclinio aliud convivium, quo excipiebantur omnes apocrisarii principum Russiae et homines et agnati archontissae et negotiatores eius. Post epulas accipiebant illi munera; triginta quidem miliaresia avunculus archontissae; octo autem eius amici privati et confidentes accipiebant singuli vicina miliaresia; viginti eius apocrisarii duodena; quadraginta tres negotiatores duodena; pariter; papas Gregorius accipiebat octo; ambo interpretes duodena; homines Sphendosthlabi [is Elgae filius Russis tum imperabat,] quina; sex homines apocrisariorum terna; interpretes archontissae tandem quindecim accipiebat miliaresia. Ut surrexerat Imperator a convivio, fiebat dulcium, id est apponebantur placenta et bellaria in pransorio super ibi posita parva aurea mensa, quae in pentapyrgio stare solet, in scutellis gemmatis et smaltiticiis. Ibi considebat Imperator [Constantinus] et Romanus Porphyrogenitus Imperator, et amborum liberi porphyrogeniti et natus.

διαλιθῶ σκουτελλίῳ μιλ. φ', καὶ ταῖς ἕξ ἰδίαις αὐτῆς ἀνὰ μιλ. κ', καὶ ταῖς ἑφθαρπαίναις αὐτῆς ἀνὰ μιλ. η'. μηνὶ Ὀκτωβρίῳ ἡμέρα κυριακῇ, ἐγένετο κλητώριον ἐν τῷ χρυσοτρικλίῳ, καὶ ἐκαθέσθη ὁ βασιλεὺς μετὰ τῶν Ῥώσ. καὶ πάλιν γέγονεν ἕτερον κλητώριον ἐν τῷ πεντακουβουκλείῳ τοῦ Ms. 202. b ἀγίου Παύλου, καὶ ἐκαθέσθη ἡ δέσποινα μετὰ τῶν πορφυρογεννήτων αὐτῆς τέκνων καὶ τῆς νύμφης καὶ τῆς ἀρχοντίσσης, καὶ ἐδόθη τῇ μὲν ἀρχοντίσση μιλ. σ', τῷ δὲ ἀνεψιῷ αὐτῆς μιλ. κ', τῷ πατρὶ Γρηγορίῳ μιλ. η', ταῖς ἑξ ἰδίαις αὐτῆς ἀνὰ μιλ. ιβ', ταῖς ἑφθαρπαίναις αὐτῆς ἀνὰ μιλ. ε', τοῖς κβ' ἀποκρισιαρίοις ἀνὰ μιλ. ιβ', τοῖς μδ' πραγματευταῖς ἀνὰ μιλ. ε', τοῖς δύο ἐρμηνευταῖς ἀνὰ μιλ. ιβ'.

Ed. L. 346

ΚΕΦ. ιε'.

Ἔσα δεῖ παραφυλάττειν, προερχομένων τῶν ἀρχόντων τῶν τεσσάρων ταγμάτων εἰς τὸν ἵππόδρομον.

15

Ἰστέον, ὅτι, τῶν ταγμάτων ὄντων ἐν τῇ θεοφυλάκτῃ πόλει, καθ' ἡμέραν προέρχονται εἰς τὸν ἵππόδρομον οἱ τῶν δ' ταγμάτων ἀρχοντες καὶ ὁ μὲν δομέστικος τῶν σχολῶν καὶ ὁ ἐξκούβιτος καὶ ὁ ἰκανάτος εἰσέρχονται, ἐνθα καὶ οἱ μάγιστροι καὶ πατριῖοι, καὶ πρῶτα μὲν χαιρετίζουσι τὸν δροῦγ-20

Imperatoris et archontissa. Huic pro munere dabantur in aurea gemmata scutella miliaria quingenta. Sex eius intimis amicibus dabantur vicena miliaria, et octodecim eius famulibus octona. Mensis Octobris die decimo et octavo eodemque dominico fiebat aliud convivium in chrysotriclinio, in quo Imperatori Russi convivabantur, et rursus aliud in pentacubiclio S. Pauli, in quo Despoena vel Imperatrix cum porphyrogenitis suis liberis et nuru sua et archontissa convivabatur. Accipiebat archontissa tum in munus ducenta miliaria, eius avunculus viginti, papas [vel confessionarius] Gregorius octo; sedecim eius intimae familiares duodena; octodecim eius famulae sena; viginti duo apocrisiarii duodena; quadraginta quatuor negotiatores sena, et dena bina ambo interpretes.

CAP. 16.

Observanda, quando magistratus quatuor tagmatum in circum procedunt.

Quatuor tagmata si sunt in Urbe, quam Deus custodiat, procedunt et conveniunt quotidie in circum eorum magistratus. Et primi quidem ingrediuntur domesticus scholarum et excubitus seu domesticus excubitorum et hicanatus seu domesticus hicanatorum per illud ostium, per quod intrare solent magistri et patricii, salutatioque

γάριον τῆς βίγλας, καὶ εὐθέως καθέζονται εἰς τὰς τάξεις αὐ-
 τῶν, καὶ εἰδ' οὕτως εἰσέρχεται ἐκ πλαγίου ὁ τοποτηρητῆς τῶν
 σχολῶν, φορῶν σκαραμάγγιον καὶ σπαθίον, καὶ μετ' αὐτοῦ· B
 οἱ πρῶτοι καὶ δεῦτεροι ἄρχοντες τῶν σχολῶν, ἦγον κόμητες
 5 καὶ δομέστικοι, φοροῦντες καὶ αὐτοὶ σκαραμάγγια καὶ σπα-
 θία. καὶ ὁ μὲν τοποτηρητῆς ἴσταται ἀποκοπὸς ὡς ἀπὸ ὄρ-
 γυίας μιᾶς· οἱ δὲ κόμητες καὶ δομέστικοι στιχηδὸν ἀπὸ ἄ-
 κρων ἕως ἄκραν, καὶ μέχρι τῶν γονάτων προσκνυοῦντες χαι-
 ρετίζουσι τὸν δρουγγάριον τῆς βίγλας. ὁ δὲ ἀντιχαιρετίζων.
 10 αὐτοῖς λέγει· „καλὴ ἡμέρα ὑμῖν, ἄρχοντες.“ καὶ μετὰ ταῦ-
 τα ἴσταται ὁ πρόξιμος μέσον τῆς προελύσεως, καὶ λαμβάνει
 νεῦμα παρὰ τοῦ δομεστίκου τῶν σχολῶν καὶ διὰ τῆς χειρὸς· C
 αὐτοῦ νεύει ὑπαναχωρεῖν. οἱ δὲ πάλιν προσκνυοῦντες κατὰ
 τὸ εἰρημένον σχῆμα ἐξέρχονται. καὶ κατὰ πόδας εὐθέως εἰσ-
 15 ἔρχεται ὁ τοποτηρητῆς τῶν ἐξκουβίτων μετὰ σκριβωνας καὶ
 δρακοναρίους, φοροῦντες καὶ αὐτοὶ σκαραμάγγια καὶ σπαθία,
 καὶ χαιρετίζουσιν καὶ αὐτοὶ καθὼς καὶ οἱ τῶν σχολῶν ἄρ-
 χοντες, καὶ νεύομενος ὁ πρωτομανδάτωρ τοῦ ἐξσκουβίτου πα-
 ρὰ τοῦ ἐξσκουβίτου, καὶ αὐτοὶ διὰ χειρὸς τοῦ πρωτομανδά-
 20 τωρος νεύομενοι ἐξέρχονται. καὶ μετὰ τούτων εἰσέρχεται ὁ
 τοποτηρητῆς τοῦ ἀριθμοῦ μετὰ κομήτων καὶ κεντάρχων * * D
 * * * βίου καὶ τῆς ἑταιρείας παρεβδομάριοι προέρχονται καὶ Ms. 204. a

21. Hic desiderantur finis capituli XVI. caput XVII. totum et
 initium capituli XVIII.

drungario vigiliae, desident in sua quiaque classe et ordine. Deinde ingreditur per introitum lateralem topoteretes vel locum tenena scholarum in scaramangio et cum spatha, et cum eo primi secundique ordinis magistratus aut tribuni scholarum, ut comites et domestici, similiter et hi tam scaramangia, quam spathas, gerentes. Lociservator ab ipsis seorsim stat ad distantiam orgyae ferme; comites autem et domestici in unam seriem collocati occupant conclave ab uno termino usque ad alterum. Drungarium vigiliae et hi quoque salutant inclinato ad genua usque capite. Drungarius autem salutem ipsis reddens ait: *Bonus dies vobis, archontes.* Postea surgit proximus et abit in medium processionis vel conventus, acceptumque nutu signum a domestico scholarum reddit illis adstantibus manu sua commota, monetque, abeundum esse. Quo conspecto, adorant illi aequae profunde sese inclinantes, atque antea fecerant, ut dictum est, et abeunt. Digressis illis, protinus adest lociservator excubitorum cum scribonibus et draconariis. Hi gestantes pariter scaramangia et spathas, ut magistratus scholarum salutant {drungarium nempe, dictaque vicissim salute,} accipit protomandator excubiti ab excubito signum nutu capitis; quod ipse motitatione manus praedictis lociservatori excubitorum ceterisque adstantibus reddit.

ἀνέρχονται διὰ τῆς ἐλεφαντίνης, καὶ κατὰ τὸν εἰωθῶτα τόπον ἀνοίγεισης τῆς προελεύσεως, εἰσέρχονται, καὶ ἕκαστος καθέζεται ἐν τῇ ἰδίᾳ τάξει, καὶ εἰδ' οὕτως κατέρχονται καὶ εἰσέρχονται ἐν τῇ τοῦ τρικόνχου μυστικῇ φιάλῃ. εἶτα ἐξέρχεται ὁ βασιλεὺς, καὶ τοῦ παρακνυπτικοῦ κρεμαμένου ἐν τῷ τοῦ Ed. L. 347 προκύμματος μέσῳ, ἐν ᾧ τόπῳ εἶδιστα τοῖς βασιλεῦσιν ἐπὶ θρόνου καθέζεσθαι, τελουμένου δεξιμόν, ἄπτονσι κηρούς, δηλονότι παρὰ τοῦ εἰδικοῦ τούτους λαμβάνοντες, πάντες οἱ προφηθέντες τῆς συγκλήτου ἀπὸ τε μαγίστρων καὶ ἕως ἑσχάτου ἀνθρώπου, καὶ γυρόθεν τοῦ σίγματος σάσσωσι χορεύοντες καὶ ἄδοντες, οἱ μὲν μάγιστροι καὶ οἱ ἀνδύπατοι καὶ πατρίκιοι καὶ οἱ ὀφφικιάλιοι καὶ οἱ λοιποὶ τῆς συγκλήτου μετὰ τῶν βασιλικῶν ἀνθρώπων, ἴδια βασιλίκια τοῦ βρουμαλίου· οἱ δὲ τοῦ κουβουκλείου ἅμα τῶν ἐπὶ τῆς τραπέζης εὐνούχων ἄδουσιν καὶ εὐτοὶ ἴδια βασιλίκια τοῦ βρουμαλίου. Ἰστέον, ὅτι, ἤνικα ἄρξον-15
Bται οἱ τῆς συγκλήτου καὶ τοῦ κουβουκλείου ἄδειν τὰ τοῦ βρουμαλίου βασιλίκια καὶ χορεύειν, καθὼς προείρηται, κατέρχεται διὰ τῶν βάρων εἰς ἕκ τῶν βασιλικῶν ἐν τῇ φιάλῃ καὶ ὄρχεται· ἀμφότεροι δὲ, οἱ τε μάγιστροι καὶ λοιποὶ καὶ οἱ τοῦ κουβουκλείου μετὰ τῶν ἐπὶ τῆς τραπέζης εὐνούχων ἕκαστον, καθὼς προείρηται, κυκλεύσαντες ἐν τῇ τῆς φιάλης περιπάτῳ, ἴστανται κατὰ τὸ πρὸς εὐρος αὐτῇ μέρος, καὶ ἐ-
32. ἐπεφημοῦσι cod. et ed.

Hi, eo percepto, exeunt. Tum intrant tertii lociservator arithmi, comites arithmi et centuriones maglabii seu maglabitarum, et hermeriae septimanarii laterales procedunt seu conveniunt et ascendunt per portam eburneam et intrant in palatium, ubi illud reclusum more consueto processionem admiserit; tum occupant sedes quisque suas ex ordine. Deinceps descendunt et intrant in secretam phialam triconchii. Deinde prodit Imperator in conspectum, suspensaque oortina in medio procymmatibus [seu moeniani, vel editioris tribunalia, in quo Imperatores, quando dextrimum seu exceptio circensis peragitur, praesidere solent,] accedunt praedicti senatores omnes a comite rei privatae traditos nacti cereos, a magistris inde usque ad ultimum hominem imperialem; et tripudiant circumcirca sigma choream ducentes et cantantes, magistri quidem et proconsules et patricii et officiales ceterique senatores et homines imperiales, basilicia brumalio propria; cubicularii autem et eunuchi ad mensam servientes canunt et ipsi, sed propria sibi, basilicia brumalii. Quando incipiunt tam senatores quam cubicularii brumalii basilicia canere et saltare, ut praedictum est, descendit per gradus [praedicti procymmatibus aut tribunalis] aliquis basilicorum in phialam et saltat ibi. Omnes autem, tam magistri puta et reliqui senatores, quam cubicularii et mensales eunuchi, ter obeunt, ut dictum est, saltando phialae ambitum vel aream; tum consistunt ad eius latiore

πενθημοῦσι τὸν βασιλέα· καὶ εὐθέως κατέρχεται ἀπὸ τοῦ
 σίγματος διὰ τοῦ ξυλίνου στυρακίου ὃ τοῦ βασιλέως πρωτοβε-
 στιάριος μετὰ τοῦ ἀποκομβίου, καὶ ἡνίκα πλησίον αὐτῶν γέ-
 νηται, προσκυνοῦσι πάντες, καὶ τούτων ἀνισταμένων, ὃ ἁ-
 5 μάρτυρος λαμβάνει ἐκ χειρὸς τοῦ πρωτοβεστιαρίου τὸ ἀπο- C
 κόμβιον λίτρας κ', εἰς δὲ τὸ τοῦ μικροῦ βασιλέως βρουμά-
 λιον λίτρας ι', εἰς δὲ τὸ τῆς ἀυγούστης βρουμάλιον λίτρας
 η'. καὶ μετὰ τὸ λαμβάνειν τὸ ἀποκόμβιον ἐπεύχονται ἅπαν-
 τες τοὺς δεσπότης, καὶ ἐξέρχονται διὰ τῆς θερμάστρας, καὶ
 10 ἀπέρχεται ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια. οἱ δὲ ἐλάται τῆς περιουσίας, Ms. 204. b
 ἦτοι τῶν βασιλικῶν δρομονίων, κατέρχονται ἐν τῇ βουκολέ-
 οντι, καὶ ἴστανται ἔνθα τὸ βασιλικὸν δρομόνιον ἴσταται, εὐ-
 φημοῦντες καὶ αὐτοὶ καὶ ἄδοντες βασιλίγια τοῦ βρουμαλίου. D
 ῥίπτεται δὲ αὐτοῖς ἄνωθεν ἀποκόμβιον μιλ. σ'. ἐπὶ δὲ
 15 Κωνσταντίνου τοῦ φιλοχρίστου δεσπότητος προσετέθη ἕτερα
 μιλ. τ', ὁμοῦ φ'. προσετέθη δὲ παρὰ τοῦ αὐτοῦ φιλοχρί-
 στου δεσπότητος, κατέρχεσθαι καὶ τοὺς τῶν ἀγραρίων ἐλάτας
 καὶ ἄδειν καὶ αὐτοὺς ὁμοίως, καὶ ῥίπτεσθαι αὐτοῖς ἀποκόμ-
 βιον μιλ. σ'. ἴστέον, ὅτι ἐπὶ Λέοντος τοῦ φιλοχρίστου καὶ
 20 ἀεμνήστου βασιλέως οὐκ ἦνοιγε δείλης τὸ παλάτιον· ἀλλ'

plagam, et pia vota pro salute Imperatoris dicunt. Descendit tum
 protinus e sigmate per ligneum styracium [seu rotundam, intus ca-
 vam et scala cochleare instructam columnam,] Imperatoris protove-
 stiaris cum apocombio; qui ubi prope ad eos accesserit, adorant
 omnes. Ubi se rursus in directum elevarunt, accipit protomagister
 e manu protovestiaris apocombium constans litris viginti, et in bru-
 mali minoris vel iunioris Imperatoris aliud continens decem litras,
 et tandem in brumali Augustae aliud octo litrarum. Post accepta
 illa dona gratuita benedicunt omnes Dominis et exeunt per calda-
 rium vel vaporarium, et ad sua quisque abeunt. Remiges periur-
 slae [id est peculii] seu remiges imperialium dromoniorum, qui
 sacra corpora Dominorum in utriusque continentis suburbana ve-
 citare solent, descendunt in bucoleontem et ibi consistunt,
 ubi dromonium imperiale stat, laudibus et benedictionibus cu-
 mulantes Dominum et canentes basilicia brumalii. Ad illos ex
 editioribus deiicitur apocombium ducentorum miliariorum. Tem-
 pore Constantini autem, Christum amantis Domini, addebantur
 adhuc tercentum miliarisia; ita ut ab eo tempore in universum
 quingenta miliarisia acceperint. Idem ille Christi amans Dominus
 addidit antiquis moribus hanc constitutionem, ut agrariarum quoque
 seu lenunculorum imperialium remiges illuc descenderent et simili
 modo canerent acciperentque prolectum ex editioribus apocombium
 ducentorum miliariorum. Sub Leone, Christi amante et aeterna
 memoria digno Domino, mos erat, ut palatio vesperae non aperire-
 retur; sed magistratus supra recensiti intrabant hora diei quarta per

Ed.L. 348 οἱ προῤῥηθέντες ὄρα τῆς ἡμέρας θ' εἰσῆρχοντο διὰ τῆς θαρ-
 μάστρας ἐν τῇ τοῦ σίγματος μυστικῇ φιάλῃ, καὶ ἔτελετο
 πάντα, καθὼς προεῖρηται. τῇ δὲ ἑσπέρα, ὄρα τῆς ἡμέρας
 ια', ἴσταται τραπέζιον ἐν τῷ ἀριστητηρίῳ, καὶ συνεσιτῶνται
 τῷ βασιλεῖ οἱ κατὰ συνήθειαν συνεσιτώμενοι, μάγιστροι,⁵
 πραιπόσιτοι πατρίκιοι, ὄφφικιάλιοι, εἰ τύχωσιν δὲ, καὶ στρα-
 τηγοὶ, καὶ λοιποὶ, μᾶλλον δὲ οἱ πρὸς συγγένειαν ὄντες τοῦ
 βασιλέως. εὐφημοῦσι δὲ πάντες οἱ παριστάμενοι, ἄδοντες βα-
 σιλίκια τὰ τῷ βρουμαλίῳ ἀρμόζοντα, ὁμοίως δὲ καὶ οἱ κα-
 θεζόμενοι, ἄδουσιν καὶ αὐτοὶ ὁμοίως. τοῦ δὲ δουλκίου εἰσ-¹⁰
 ερχομένου ὀλίγοι τινὲς τῶν ἐπὶ τῆς τραπέζης καταλέγουσιν
 Βτὸ „πολλὰ τὰ ἔτη,” καὶ ἀποκρίνονται οἱ τε καθεζόμενοι εἰς
 τὴν τράπεζαν φίλοι καὶ οἱ παριστάμενοι λοιποὶ τοῦ τραπε-
 ζίου, καὶ πρὸ τοῦ τὸν βουσιλέα ἐπονομίσαι „εἰς τὴν πρε-
 σβείαν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου” λαμβάνουσι πάντες οἱ καθε-¹⁵
 ζόμενοι παρὰ τῶν τοῦ βασιλέως χειρῶν μιλ. καὶ μετὰ τὴν
 συμπλήρωσιν τῆς ἐπιδόσεως τῶν μελιαρησίων εὐφημοῦσιν οἱ
 παριστάμενοι, ὁμοίως καὶ οἱ καθεζόμενοι, τὸν βουσιλέα, καὶ
 εὐθὺς ὀνομάζει ὁ βασιλεὺς „εἰς τὴν πρεσβείαν τῆς ὑπεραγίας
 Θεοτόκου,” καὶ πάντων κατὰ τὸ εἰωθὸς πινόντων, λαμβάνου-²⁰
 σι πάντες οἱ καθεζόμενοι διὰ χειρὸς τοῦ τῆς τραπέζης ἀνα-
 φατλίου α', δηλονότι παρὰ ἀρτοκλίνου ταῦτα λαμβάνων. καὶ
 ἀνίστανται τῆς τραπέζης καὶ ἐξερχόμενοι διὰ τῆς ἐλεφαντίνης,

23. Sic. em. R., ἀνίστ. τῆς τραπέρης, ἐξερχόμενοι — ἐλεφαν-
 τίνης. ἀπέρχ. cod. et ed.

thermastram seu caldarium in mysticam sigmatis phialam; et fiebant
 deinceps omnia, ut praediximus. Vesperae, hora diei undecima, col-
 locatur mensa in pransorio, et convivantur cum Imperatore, qui id
 facere ex ritu recepto solent, magistri, praepositi patricii, officiales
 et interdum quoque strategi et alii, maxime vero assident ad impe-
 rialem mensam, qui Dominum necessitudine sanguinis attingunt.
 Adstantes omnes laudibus et benedictionibus cumulant Dominos et
 canunt carmina in laudem Dominorum, qualia brumali congruunt.
 Similiter etiam, qui mensae assident, canunt. Dulcium ut infertur
 seu missus dulciariorum, exordiantur pauci quidam eunuchorum ad
 mensam ministrantium illud: *Multos annos* etc., quibus tam assi-
 dentes ad mensam amici Domini et convivae, quam reliqui adstan-
 tes et ministrantes ad mensam omnes idem respondent; et antequam
 Imperator poculum in honorem sanctissimae Deiparae haurit, ad
 quod protectionem eius invocat, accipiunt mensae assidentes omnes
 e. dominicis manibus miliaresiorum numerum. Finita largitione mi-
 liaresiorum, benedicunt adstantes mensae pariter atque assidentes
 Imperatori. Hic deinde dicit: *In nomine atque per intercessionem*
sanctissimae Deiparae, et bibunt deinceps omnes pro more, et ac-

ἀπέρχεται ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια. καὶ μετὰ ταῦτα πάλιν ἴσταται ἐτέρα τράπεζα ἐν τῷ αὐτῷ ἀριστοποιηρίῳ, μυστικωτέρα τῆς πρώτης, καὶ καθέζεται ὁ μέγας βασιλεὺς καὶ ὁ μικρὸς Mn. 205. a καὶ ἡ ἀγούστα μετὰ καὶ τῶν πορφυρογεννήτων καὶ τῶν Ἰδίων καὶ βασιστα οἰκειότερων ἀρχόντων καὶ οἰκείων ἀνθρώπων, ἤγουν τοῦ παρακοιμωμένου, τοῦ πρωτοβεστιαρίου καὶ ἄλλων, ὧν ὁ βασιλεὺς κελεύει, πάντων εὐφραινομένων καὶ ἀγαλλομένων καὶ εὐφημούντων τὸν βασιλέα καὶ τὴν ἀγούσταν. τῇ δὲ ἐπαύριον τοῦ βρουμαλίου ἴσταται τράπεζα ἐν D τοῦ περιβλέπτῳ τρικλήνῳ τοῦ Ἰουστινιανοῦ διὰ ἰς καὶ τὰ ἐγγὺς ἀποκοπτόν, ἐν ἧ καθέζονται οἱ δεσπόται μετὰ τῶν μαγίστρων, ἀνθυπάτων, πατρικίων, ὄφφικιαλίων, πρωτοσπαθαρίων, καθὼς τὸ τακτικὸν κληρωολόγιον διαγορεύει. καὶ γίνεται κατὰ τὸν περιεχόμενον τύπον εἰς τὸ τάκτικόν τὸ σάξιμον, καὶ εἰσέρχονται ἐν τῷ σαξίμῳ οἱ τε μάγιστροι, ἀν- Ed. L. 349 θυπάτοι, πατρίκιοι, ὄφφικιάλιοι, πρωτοσπαθάριοι, καὶ σάσσοισιν, καθὼς ἔχει ὁ τύπος. εἰ δὲ τινες ἔξ αὐτῶν καθέζονται ἐν τῷ κληρωρίῳ, ἀνιστάμενοι ἀποπληροῦσι τὸ σάξιμον, καὶ πάλιν κελεύσει τοῦ βασιλέως καθέζονται ἐν τῇ ἰδίᾳ τὰροξί ἕκαστος. Ἰστέον, ὅτι τῷ σαξίμῳ οἱ προειρημένοι ἅπαντες ὁμοῦ εἰσέρχονται, ἐν δὲ τοῖς ποιήμασιν, ἤγουν τοῖς τοῦ

cipit quisque e manibus praefecti mensae taedam unam. Praefectus mensae autem eas ab artoclinio prius accipit. Cum his taedis, sua quisque, surgunt de mensa, et exeunt per portam eburneam, et abeunt unusquisque ad sua. Digressis illis, rursus alia proponitur mensa in eodem pransorio, adhuc secretior, quam prior erat. Ad eam assidet senior Imperator et minor et Augusta cum liberis porphyrogenitis et familiarissimis suis proceribus atque ministris intimae admissionis; quales sunt accubitor et protovestiarius et alii, quos Imperator delegit. Hi omnes hilares se monstrant et exultant, et celebrant Imperatorem et Augustam laudibus. Altero proximo brumaliorum die collocatur in conspicuo et illustri triclinio Iustiniano tabula privata pro sedecim aut propemodum capitibus excipiendis. Ad illam superiorem assident Domini cum magistris, proconsulibus, patriciis, officialibus, protospathariis, prout codex cerimoniarum convivalium edicit. Dein fit secundum ritum in illo ceremoniali codice contentum saximum seu ludicrum tripudiatorium. Intran nempē in saximum aeu locum et spatium, in quo saltandum est, magistri, proconsules, patricii, officiales, protospatharii, et saltant, prout typus seu ritus secum fert. Qui eiusdem ordinis et dignitatis viri alii ad sacram mensam [invitati] assident, dum ceteri [non invitati] sic saltant, illi surgunt de mensa et satisfaciunt saximo, partem suam saltantes et dein redeunt ad mensam, et, permittente Imperatore, rursus ad eam assident, quisque in loco et ordine suo. Hi, quos diximus, magi-

βρουμαλίον βασιλικίαις ἄδομένοις ἀντιφώνως, διέρχονται. Β πληρούντων γὰρ τῶν μαγίστρων μετὰ τῆς αὐτῶν τάξεως, ἄρχονται οἱ τοῦ κουβουκλείου. εἶτα τῶν τοῦ κουβουκλείου πληρούντων μετὰ τῆς αὐτῶν τάξεως, ἄρχονται οἱ ἀνθύπατοι πατρικίοι τὰ ἴδια αὐτῶν τοῦ βρουμαλίου βασιλικῆ καὶ αὐτοῖς πληροῦσιν, ὡς προείρηται, μετὰ τῆς αὐτῶν τάξεως. ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ τάξει εἰσέρχονται οἱ τῶν ταγματῶν ἄρχοντες τῶν σχολῶν, τοῦ ἀριθμοῦ, τῶν νομῆρων ἐν μιᾷ τάξει· οἱ δὲ τῶν θῆσκουβίτων, οἱ ἱκανάτοι καὶ οἱ τοῦ βασιλικῆ πλοῦμου ἐν ἑτέρᾳ τάξει. οὗτοι δὲ πάντες ἐν τῇ σαξίμῃ λαμβάνουσι παρὰ τοῦ ἐπὶ τῆς τραπέζης ἀποκόμβια, εὐφημοῦντες καὶ ἐπενχόμενοι τὸν βασιλέα καὶ τὴν τοῦ βρουμαλίου αὐτοῦ αἰσίαν ἡμέραν. Ἰστέον, ὅτι ἐπὶ Λέοντος τοῦ φιλοχρίστου δεσπότου ἐτυπώθη οὕτως. τῇ ἐπαύριον τοῦ βρουμαλίου ἵστατο μία τράπεζα ἐν τῇ ἀριστητηρίῳ οἰκειότερα διὰ τριῶν καὶ τὰ ἐγγύς, ἐν ἣ συνηστίων τῷ μεγάλῃ βασιλεῖ οἱ συνήθως Ms. 205.b αὐτῷ συνεστιώμενοι, μάλιστα οἰκεῖοι καὶ συγγενεῖς τοῦ βασιλέως, μάγιστροι, πραιπόσιτοι, ἀνθύπατοι πατρικίοι καὶ οἰκεῖοι πρωτοσπαθάριοι καὶ ἄλλοι τινὲς γνωστοὶ τοῦ βασιλέως. ἐν δὲ τῇ περιβλήπτῃ τρικλίνῃ τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἵστατο ἑτέρω D τράπεζα διὰ ἑξ καὶ τὰ ἐγγύς ἀποκοπτὸν, ἐν ἣ ἑκαθῆζετο ὁ

stratus intrant quidem simul omnes in saximum, et ordiantur simul omnes tripudium; at ubi ad concinenda poemata, hoc est basilicia brumalii, perventum est, non aequè canunt omnes simul, sed, secessu facto, per classes et antiphonias alternantes. E. c. quando magistri et qui ad eorum classem pertinent canendo suum pensum absolverunt, tunc incipiunt cubicularii et qui ad eorum classem pertinent. His rursus desinentibus, incipiunt proconsules patricii et ad illam classem spectantes basilicia brumalii sibi propria canere. Post primam hanc classem procerum intrat in saximum secunda classis magistratum tagmatum seu ordinum militarium, ut scholarum, arithmi et numerorum, simul et in uno corpore: in altero autem corpore intrant magistratus excubitorum, hicanatorum et imperialis ploimi seu militiae navalis. Hi omnes accipiunt in saximo apocombia per mensae praefectum, laudibusque et votis Dominum faustumque atque solennem brumalii ab ipso celebrati diem prosequuntur. Sub Leone Christum amante Domino typus obtinebat hic. Altero brumaliorum die collocabatur in pransorio una mensa privata pro tribus fere missibus. Eo die sibi convivabantur maximo Imperatori convivae ordinarii, potissimum familiares intimiores et affinitate iuncti magistri, praepositi, proconsules patricii et privati protospatharii, aliique quidam noti et amici Imperatori. In illustri autem Iustiniani triclinio collocabatur alia privata mensa pro sex aut propemodum missibus; assidebat sibi Imperator junior [Alexander] et reliqui magistri, proconsules, patricii,

μικρὸς βασιλεὺς καὶ οἱ λοιποὶ, μάγιστροι, ἀνδύπατοι, πατρί-
 κιοι, ὄφφικιάλιοι καὶ πρωτοσπαθῦριοι, καθὼς καὶ τὸ τακτι-
 κὸν κλητωρολόγιον διαγορεύει. Ἰστέον, ὅτι ἐπὶ Μιχαὴλ τοῦ
 φιλοχρίστου δεσπότη τοῦ υἱοῦ Θεοφίλου, χειμῶνος γεγυνο-
 5τος μεγάλου, βιαίων τε ἀνέμων ἐμπνευσάντων καὶ πολλῆς
 χιόνος κατενεχθείσης, ἄβατος ἢ τοῦ τρικόγχου μυστικὴ φι-
 ἀλη γέγονεν, καὶ οὐ κατῆλθον οἱ τε μάγιστροι, ἀνδύπατοι, πα-
 τρικοί τῆς συγκλήτου τε καὶ οἱ τοῦ κουβουκλείου πάντες τὰ Ed. L. 350
 εἰδῶτα τῷ βρουμαλίῳ πανηγυρίσαι, ἀλλὰ πάντων ἐν τῷ τοῦ
 10λαυσιακοῦ τρικλίνῳ εἰσελθόντων, ἐξῆλθεν ὁ πραιπόσιτος, καὶ
 προσεκαλέσατο τοὺς προῤῥήθენტας πάντας, καὶ ἴστησι πρὸ
 τῆς πύλης τοῦ λαυσιακοῦ τρικλίνου τῆς εἰσαγούσης ἐν τῷ
 τοῦ χρυσοτρικλίνου πόρτηκι, ἤγουν ἐν τῷ ὥρολογίῳ, καὶ ἐξ-
 ῆλθεν ὁ πρωτοβεστιάριος, καὶ ἐπιδέδωκε τῷ πρώτῳ μαγί-
 15στρῳ τὸ κατὰ τύπον ἀποκόμβιον, καὶ εὐφημήσαντες τὰς εἰς
 ἔθους τοῖς βασιλεῦσιν εὐφημίας, (ἦσαν δὲ καὶ τὰ τῇ ἡμέρῃ
 τοῦ βρουμαλίου ἀρμόζοντα ποιήματα,) καὶ ἐξῆλθον μὴ ἄ-
 ψαντες κηρούς. ὁ δὲ δομέστικος τῶν σχολῶν καὶ ὁ δομέ-
 στικος τῶν ἐξσκουβίτων καὶ ὁ δομέστικος τῶν ἱκανάτων ἅμα
 20τῶν ταγματικῶν κατῆλθον ἐν τῇ θερμάστρῳ. ὁ γὰρ δρουγ-
 γάριος τῆς βίγλας ἐν τῷ ἵπποδρόμῳ ἦν φυλάττων τὴν εἰσ-

officiales et protospatharii, prout rituale conviviorum edicit. Sub
 Michaele, Christi amante Domino, filio Theophili, contingebat ali-
 quando tempore brumaliorum saeva tempestas. Spirabant vehemen-
 tes venti et cadebat multa nix ita, ut inaccessa esset triconchii se-
 creta phiala eoque descendere ad ibi celebrandos ritus eius festivi-
 tatis neque magistri, proconsules, patricii, ordinis senatorii, neque
 illi de ordine cubiculariorum possent. Conveniebant igitur omnes
 in lausiaci triclinio. Ad quos egrediebatur praepositus, advocatosque
 collocabat ante portam lausiaci triclinii, quae in porticum chrysotri-
 clinii aut in horologium fert. Eo facto, exhibat ad ipsos protovesti-
 arius et dabat primo magistro consuetum apocombium. Laudes itaque
 atque benedictiones in Michaelem congregabant, quales mos est con-
 geri in Imperatores, et canebant poëmata illi brumaliorum diei
 congrua, et abibant tandem, sed absque cereis ob tempestatem.
 Scholarum domesticus autem et domesticus excubitorum et domesti-
 cus hicanatorum una cum magistratibus quatuor tagmatum [id est
 ordinum procerum militarium] descendebant vel conveniebant infe-
 riat in thermastra vel vaporario. Drungarius vigiliae autem serva-
 bat suam stationem in circo. Sacellarius ergo descendebat in vapo-
 rarium; et tradebat domestico scholarum [seu vertici militarium]
 apocombium; quo facto, Dominum celebrabant omnes praedicti lau-
 dibus et benedictionibus erga Imperatores consuetis, et canebant
 poëmata diei brumaliorum congrua. Et sic deinceps abibant magi-

τοῦ τάξιν· ὁ δὲ σακελλάριος κατήλθεν ἐν τῇ αὐτῇ θερμάστρῳ, καὶ ἐπιδέδωκεν τῷ δομῆστικῷ τῶν σχολῶν τὸ ἀποκόμβιον, καὶ εὐφήμησαν ὅ,τε δομῆστικὸς καὶ πάντες οἱ τῶν ταγμάτων τὰς ἐξ ἔθους τοῖς βασιλεῦσιν εὐφημίας, ἄδοντες καὶ τὰ τῇ ἡμέρᾳ τοῦ βρουμαλίου ἀρμόζοντα ποιήματα. εἰδ' οὗ-5
 Μ. 206. α κλητικοὶ ἅπαντες καὶ οἱ τοῦ κουβουκλείου, ἕκαστος ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ οἰκίᾳ, οἱ δὲ τῶν ταγμάτων ἕκαστος ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ Σταξεί. Ἰστέον, ὅτι ἡ τῶν βρουμαλίων αὕτη τάξις ἡλλοιωθή-10
 καὶ εἰς τὸ μηκέτι εἶναι παρήχθη ἐπὶ τῆς βασιλείας Ῥωμα-10
 νοῦ δεσπότου. οὗτος γὰρ προσχῆματι εὐλαβείας, καὶ οὐ-
 χὶ δίκαιον εἶναι κατὰ τὰ παλαιὰ ἐθήματα Λυσίωνων Ῥω-
 μαίοις βρουμαλίζειν νομίσας, ταῦτα σχολάζειν ἐκέλευσεν, οὐ
 κατὰ νοῦν λαβῶν τοὺς μεγάλους ἐκείνους καὶ αἰοδίμους βα-
 σιλεῖς, οἷον οὐ τὸν μέγαν ἐκείνον καὶ αἰοδίμον Κωνσταντῆ-15
 ρον, οὐ Θεοδοσίον, οὐ Μαρκιανόν, οὐ Λέοντα τὸν Λεομα-
 κέλλην, οὐκ Ἰουστινιανόν, οὔτε τοὺς ἄλλους φιλοχρίστους,
 Δοῦς καὶ ἡμιθέους εἴπομι ἄν, ἀλλ', ὅπερ ἔδοξεν αὐτῷ, νό-
 μος καὶ κανὼν καὶ εὐθύτης καὶ εὐλάβεια γενόμεστο. ἐπὶ δὲ
 Κωνσταντίνου τοῦ φιλοχρίστου δεσπότου τὴν παλιμβίωσιν ἡ20
 τῶν βρουμαλίων εὔρατο τάξις. διὸ ἐν μὲν τῷ τοῦ μεγάλου
 βασιλέως βρουμαλίῳ ἐδίδοτο τὸ παλαιὸν ἀποκόμβιον λίτραι κ',
 ἐν δὲ τῷ τοῦ μικροῦ βασιλέως λίτραι ι', ἐν δὲ τῷ τῆς αὐ-

11. πρὸς σχήματι cod. et ed.

12. Λυσίωνων cod. et ed.

stri, proconsules, patricii et senatorii omnes, item cubicularii, quisque ad aedes suas; cohortales autem suas ad stationes abibant. Haec circa brumalia constitutio mutabatur aut potius prorsus tollebatur sub Imperatore Romano; qui per speciem pietatis erga Deum et iniquum reputans, si Romani secundum ritum veterum Ausonum [seu Itolorum] brumalizent, hilaritate hac interdixit omnibus; non recogitans magnos illos et celebres Imperatores; non magnum illum et celeberrimum Constantinum, ut exemplum allegem, non Theodosium, non Marcianum, non Leonem, cognomine Leomacellium aut Macellarium dictum, non Iustinianum, non reliquos Christi amantes principes, quos parum abest quin divos aut semones appellem; sed id solum, quod ipsi videbatur, pro lege et regula et recto atque pietate habens. At sub Constantino philochristo Despota recuperavit solennitas brumaliorum suam denuo vitam ea tantum, quam dicam, cum differentia. Dabatur antiquis temporibus in brumalio magni Domini apocombium viginti; in brumalio minoris Domini dabatur apocombium decem; et tandem in brumalio Augustae apocombium octo litrarum. Hic autem, quem dixi, Constantinus Christi amans Imperator constituit, ut loco particularium istarum largitionum

γούστης λιτ. η'. οὗτος δὲ Κωνσταντῖνος ὁ φιλόχριστος βασιλεὺς ἐτύπωσεν δίδοσθαι ἀντὶ πάντων τούτων τῶν βρουμαλίων ἐν τῷ τοῦ μεγάλου βασιλέως βρουμαλίῳ ἀποκόμβιον Ed.L. 351 χάραγμα λίτρας ν'. ἐπὶ δὲ τῆς τραπέζης διὰ τῆς οἰκειᾶς χειρὸς τοῖς συνεστιωμένοις αὐτῷ φίλοις οὕτως, ἤγουν ἀνὰ διπλατὰ μιλιαρῆσια· τοῖς μὲν μαγίστροις ἀνὰ μιλ. ρξ', καὶ ἀνὰ χασδίον βηλαρίου ἑνός· τοῖς ἀνθυπάτοις καὶ πατρικίσις ἀνὰ μιλ. ρμ', καὶ ἀνὰ ἐσσοφορίου λωρωτοῦ Σαρακηνικοῦ, εἴτε καὶ ὀλοβήρου ἑνός· τοῖς πρωτοσπαθαρίσις ἀνὰ μιλ. ρά' καὶ ἀνὰ μολχαμίου βηλαρίου α', εἴτε καὶ ἀβδίου· τοῖς σπαθαροκανδιδάτοις ἀνὰ μιλ. π' καὶ ἀνὰ μολχαμίου, εἴτε καὶ ἀβδίου ἑνός. τὰ διδόμενα παρὰ τοῦ κρατοῦντος τὴν ἕξοδον, τοῖς μαγλαβίταις μιλ. τ', τῇ μεγάλῃ ἑταιρείᾳ μιλ. φ', τῇ μέσῃ ἑταιρείᾳ μιλ. σ', τοῖς Φαργάνοις μιλιαρῆσια σ'. B

15 ΚΕΦ. ιθ'.

Ἔσα δεῖ γίνεσθαι, θριάμβου ἐπινικίων τελουμένου ἐν τῷ φόρῳ μετὰ λιτῆς.

Ἐώθεν προέρχονται μετὰ ἀλλαξίμων ἅπαντες οἱ τῆς Ms. 206. b συγκλήτου, οἷς συνεχέρεται ὁ βασιλεὺς ἀπὸ τοῦ παλατίου

5. διπλάτα conl. R.

nomine omnium simul et semel in aureis signatis nummis daretur in brumalio maioris Imperatoris apocombium quinquaginta litrarum. Super mensa vero aut inter convivandum largiebatur Imperator propriis suis manibus convivis miliarisia, intellige ubicque dupla, in hunc modum: magistris miliarisia centum et sexaginta, et singulis singula chasdia [seu pannos e serico villosos] belarienses. Proconsulum et patriciorum singulis largiebatur centena quadragena miliarisia et singula esophoria vel interulas lorota seu loris et striis insignita, Saracenicis; aut et holovera vel integre purpurea. Protospathariis donabat centena vicena miliarisia, singulaque molchamia belariensis vel et abdia. Spatharocandidatis dabat octogena miliarisia et singula molchamia aut abdia. Ea vero, quae magister expensarum dabat, erant haec. Maglabitis dabantur in universum tercentum miliarisia; magnae hetaeriae quingenta; mediae hetaeriae ducenta, et tantundem quoque Farganis.

CAP. 19.

Peragenda, quando triumphus ab hostibus devictis in foro cum processionali supplicatione agitur.

Procedunt mane in mutatorii omnes ordinis senatorii viri, quibuscum Imperator in scaramangio et sago aureis taeniis praec-

μετὰ σκαραμαγγίου καὶ τοῦ χρυσοπερικλείστου σαγίου μετὰ
 τῆς συνήθους αὐτῷ προσελύσεως, δηριγενόμενος ὑπὸ τοῦ
 κουβουκλείου, καὶ εἰσέρχεται ἐν τῷ τῆς Δάφνης κοιτῶνι, κα-
 C κείσε ἀπαλλάσσει τὸ σκαραμάγγιον, καὶ ἀλλάσσει διβητήσιον,
 καὶ περιβάλλεται τὴν γλαμύδα, καὶ δέχονται οἱ τε μάγιστροι 5
 καὶ πατριῖοι ἐν τῷ ὄνοποδίῳ κακείσε προσκυνοῦσιν, καὶ διὰ
 νεύματος τοῦ πραιποσίτου λέγει ὁ τῆς καταστάσεως τὸ „κε-
 λεύσατε.” καὶ ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε κατέρχονται εἰς τὸ μέγα κοι-
 σιστώριον, καὶ δέχονται πάλιν οἱ προρῥῆθέντες ἅπαντες με-
 τὰ καὶ τῶν σεκρετικῶν, ἧτοι χαρτουλαρίων καὶ νοταρίων καὶ 10
 ἀσηκρητῶν, καὶ πάλιν προσκυνοῦσι τοὺς δεσπότας, καὶ διὰ
 νεύματος τοῦ πραιποσίτου λέγει ὁ σιλεντιάριος τὸ „κελεύσα-
 τε.” ἐν δὲ τῷ μέσῳ τοῦ κοιμιστωρίου ἴσταται ὁ τοῦ βασι-
 λέως πρωτοστράτωρ, βαστάζων τὸ βασιλικὸν δόρυ σὺν τῷ
 D φλαμούλλῳ ἄνωθεν τὸν τίμιον καὶ ζωοποιὸν καὶ νικοποιόν 15
 σταυρὸν ἔχοντι, καὶ προπορεύεται πλησίον τοῦ βασιλέως. εἶ-
 τα διέρχεται ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε ὁ βασιλεὺς τὰ διαβατικά, ἧ-
 γουν τὰ ἐξσκουβίτα, τὰς σχολὰς, τὴν χαλκῆν, καὶ ἀπὸ
 τοῦ ἔξω καγκέλλου τῆς χαλκῆς ἐκνεύει δεξιὰ ὁ βασιλεὺς
 Ed.L. 35a σὺν τῇ προσελύσει καὶ ἀπέρχεται εἰς τὸ ἅγιον φρέαρ. κα- 20
 κείσε κατὰ τὸ εἰωθὸς ἄπτει κηρὸς, καὶ δέχεται αὐτὸν ἐ-
 κείσε ὁ πατριάρχης σὺν πάσῃ τῇ ἐκκλησιαστικῇ καταστάσει,
 καὶ θυμῶ τὸν βασιλέα, καὶ ἀσπάζονται ἀλλήλους. εἶτα εἰσ-

textato cum consueta sua processione vel obsequio exit, obsequenti-
 bus cubiculariis; et intrat in coctonem Daphnes. Ibi deponit sca-
 ramangium et induit dibetesium et super id chlamydem; magistrī
 et patricii ipsum in onopodio excipiunt et salutant adorantes. Quo
 facto, admonitus praepositi nutu cerimoniaris ait: *Celeusate* [seu:
iuvet nempe movere]. Illinc descendit Imperator in magnum con-
 sistorium, ubi eum rursus excipiunt praedicti omnes et simul cum
 ipsis secretici, nempe chartularii, notarii, asecretae. Dominus tunc
 rursus, ut ante, profunda inclinatione adoratur; eoquo facto, admo-
 nitus praepositi nutu silentiarius pronuntiat: *Celeusate*. Continua-
 tur tunc processio, protostratore Imperatoris, qui medio in consisto-
 rio stat, tenens imperialem hastam et flammullum cum superimpo-
 sita huic venerabili et vivifica et victoriam conciliante cruce, proxime
 ante Imperatorem praeambulante. Transit itaque porro Impera-
 tor porticus [ad S. Sophiam ducentes], ut excubita, scholas, chal-
 cen. Ab exteriore cancello chalces convertit se Imperator ad dex-
 tram et pergit cum comitante processione usque ad sanctum pu-
 teum [S. Sophiae]. Ibi accendit pro more cereos, et excipit eum
 patriarcha cum toto corpore ecclesiastico, incensat Imperatorem, et
 salutant sese invicem osculo pacis. Deinde intrat Imperator cum
 patriarcha in divinum tribunal sacramque mensam circumcirca in-

έρχεται ὁ βασιλεὺς σὺν τῇ πατριάρχῃ ἐν τῷ θείῳ βήματι, καὶ θυμιᾷ πέριξ τῆς ἁγίας τραπέζης. ὁ δὲ διάκονος ποιεῖ εὐχὴν συναπτήν. οἱ δὲ ψάλλται ἄνωθεν ἐν τῇ ἄμβωνι ψάλλουσιν θεοτόκια πρόσφορα καὶ τῇ ὑποθέσει τῶν ἐπινικίων **5** *Ἐαρμοζοντα, ὡς τὸ „προστασία φοβερὰ,”* καὶ τὸ „ἐπὶ σοὶ χαίρει,” καὶ τὸ „τεῖχος ἀκαταμάχητον,” καὶ τὸ „τῇ ὑπερμάχῳ στρατηγῷ τὰ νικητήρια” καὶ τὰ τούτοις ὅμοια. πολλὰκις δὲ καὶ, εἰ νέα τύχῃ γενέσθαι τροπάρια τῇ ὑποθέσει ἀρμόζοντα, ψάλλουσιν καὶ αὐτὰ ὁμοίως. καὶ ὡς εἶρηται, τῷ **B** **10** *πρωτοστράτῳ σὺν τῇ βασιλικῇ φλαμούλλῳ τοῦ βασιλέως Ms. 487. A* ἔγγιστα προπορευομένου, ἀνέρχεται μετὰ τῆς ἰδίας λιτῆς ἐν τῷ φόρῳ, καὶ ἄνεισι πρὸς τὰς ἀναβάθρας, ἔνθα καὶ ἡ μαρμάρινος τοῦ σταυροῦ ἰδρῦται βάσις, καὶ ἴσταται ἐκεῖσε, εἶτα κατόπιν ἀνέρχεται καὶ ὁ πατριάρχης μετὰ τῆς ἰδίας λιτῆς, **15** καὶ ἄνεισι καὶ αὐτὸς ὁ πατριάρχης ταῖς προῤῥηθεῖσι τοῦ κίονος ἀναβάθραις, καὶ εἰσέρχεται ἔνδον τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου ἐν τῷ μέσῳ, καὶ ἴσταται. ὁ δὲ βασιλεὺς ἴσταται **ἔξωθεν**. οἱ δὲ δέσμοι ἴστανται ἐν τῷ πραιτωρίῳ, ἧ καὶ ἐν τῷ σενάτι, χειροκρατούμενοι παρὰ τῶν ἐπινικιαρίων. τὰ **20** δὲ δόρατα καὶ τὰ φλάμουλλα αὐτῶν βυστάζονται παρὰ τῶν ταξιστῶν. εἶτα ἀπέρχεται ὁ πρωτονοτάριος τοῦ δρόμου, καὶ

censat; diaconus autem facit orationem collectam; psaltae super ambone canunt carmina in laudem Deiparae, praesenti tempori et instituendae celebrationi triumphali congrua; ut est illud, quod incipit a verbis: *Præsidium metuendum*; et illud, quod incipit a verbis: *Tui causa laetatur*; et illud: *Castrum inexpugnabile*; et illud: *Propugnatrici copiarum duci debentur parva victoria eiusque insignia*; et alia similia. Interdum quoque, si recens facta tum forte fuerint troparia, praesenti negotio congrua, similiter haec, atque illa superiora, recitantur a cantoribus. Post haec abit Imperator cum turba Deo supplicantium, se comitante protostratore, ut dictum, et imperiali flamullo immediate coram ipso praecunte, in forum. Ibi ascendit in gradus, super quibus marmorea crucis basis collocata est; et subsistit. Post eum quoque patriarcha in forum cum sua turba processionalis venit, et enititur in eodem gradus; at hic quidem intrat porro in aedem S. Constantini, et in eius medio subsistit: Imperator autem restitit extus. Inter haec parati stant in praetorio aut et in senato captivi bello subacti, quos manibus apprehensos tenent ministri triumphales [insignia victoriae ducere et gestare iussit]; hastas et flamulla ipsis in acie erepta gestant cohortales, Urbis praesidium. Hos itaque captivos e statione sua repetit et abducit protonotarius dromi, medioque in foro collocat seorsim, ut loci situs permittit. Tunc incipit cantor

ἄρει αὐτοὺς ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε, καὶ ἄγει ἐν τῇ μέσῃ τοῦ φόρου
 καὶ ἴστησιν αὐτοὺς μονοειδῶς κατὰ τὴν τοῦ τόπου θέσιν.
 καὶ εὐθέως ἄρχεται ὁ ψάλτης μετὰ μέλους τὴν ἐπινίκιον ᾄ-
 δεῖν ἠδὲν· „ἴσωμεν τῷ Κυρίῳ. ἐνδόξως γὰρ δεδόξασται.
 Ἴππον καὶ ἀναβάτην ἔρριψεν εἰς θάλασσαν.” τῶν δὲ λοιπῶν
 ψαλτῶν καὶ τοῦ λαοῦ παντὸς ἀποκρινομένου, καὶ τῆς ᾠδῆς
 Πάσης ἀποπληρουμένης, εὐθὺς αἶρει ὁ λογοθέτης τοῦ δρόμου
 τοὺς μεγιστάνας τῶν Σαρακηνῶν μετὰ καὶ τοῦ δομεστικού
 τῶν σχολῶν καὶ τῶν τυχόντων στρατηγῶν εἰς τὸ ταξείδιον,
 εἴτε τοῦ δρουγγαρίου τῶν πλοῖμων καὶ τῶν πλοῖμων στρα-10
 τηγῶν καὶ τῶν μεγάλων ἀρχόντων τοῦ πλοῖμου, εἴτε καὶ
 στρατηγῶν, δηλονότι τῶν τὸ ταξείδιον ποιησάντων, μετὰ τῶν
 τουρμαρχῶν καὶ μεγάλων ἀρχόντων τῶν θεμάτων αὐτῶν, καὶ
 ἄγει ἔμπροσθεν τοῦ βασιλέως, ἦγουν ἐπὶ τῶν τοῦ κίονος ἀνα-
 Ed.L. 353 βάθρων, καὶ αἶρει ὁ λογοθέτης μετὰ τοῦ δομεστικού τῶν σχο-15
 λῶν, εἴπερ αὐτὸς ἦν ὁ τὸ ταξείδιον ποιήσας, τὴν κεφαλὴν,
 ἦγουν τὸν πρῶτον Ἀμηρᾶν, καὶ τίθεισιν ὑπὸ τῶν τοῦ βα-
 σιλέως ποδῶν, καὶ πατεῖ αὐτὸν ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τὴν κεφαλὴν
 τῇ δεξιῇ ποδί· ὁ δὲ πρωτοστράτωρ ἐπὶ τοῦ τραχήλου αὐ-
 τοῦ ἐπίστησι τὸ βασιλικὸν δόρυ, κρατοῦντος δηλονότι τοῦ20
 βασιλέως τῇ δεξιᾷ χειρὶ τὸ αὐτὸ δόρυ. καὶ εὐθέως πίπτου-
 σι πάντες οἱ δέσμοι προηγεῖς ἐπὶ τῆς γῆς· τὰ δὲ τούτων

unus modulata voce carmen triumphale canere, quod hoc est [Mose
 auctore]: *Canamus Domino. Illustri enim et glorioso exemplo pro-*
didit gloriam et potentiam suam. Equum et equitem coniecit in
mare. Cui reliqui cantores et totus populus respondententes continuant
hymnum illum, donec post saepius alternatas partium ambarum vi-
ces totus canendo absolutus fuerit. Absoluto protinus rapiunt lo-
gotheta dromi, domesticus scholarum et qui excubiarum vices in
praetorio identidem obeunt strategi e statione sua magnates Sarace-
norum: sive iam eo die classiariorum drungarius et strategi et cete-
ri maiores rectores, sive thematum seu legionum provincialium
strategi, turmarchae et maiores rectores, illud taxidium [seu cohortem
in armis procedentem securitatieque atque bono ordini prospicientem]
conficiant. Inde ducit eos, nempe logotheta dromi, ad Imperatorem
super gradus columnae [Constantini,] et adiutus a domestico
scholarum, (si nempe hic tunc taxidium ducat,) prosternit caput,
id est primum et praecipuum Amirum captivum, sub pedes
Imperatoris. Et tunc imponit Imperator pedem suum dextrum eius
capiti: protostrator autem imponit iacentis cervici hastam imperia-
lem, quam ipse Imperator sua quoque dextra comprehensam tenet.
Eo facto, cadunt ceteri captivi omnes protinus in terram proni; ha-
staeque et flamula ipsorum humum versus inclinata invertuntur in

δόρατα μετὰ τῶν φλαμούλλων εἰς ἀντιστρόφον τιθέασιν οἱ κατέχοντες αὐτὰ ταξεῶται. καὶ εὐθὺς προκύπτει ὁ ψάλτης **Ms. 207. b** καὶ λέγει προκειμένον· „τίς Θεὸς μέγας, ὡς ὁ Θεὸς ἡμῶν· σὺ εἶ ὁ Θεὸς ὁ ποιῶν θαυμάσια.“ εἰθ' οὕτως γίνεται ἡ μεγάλη ἐκτενὴ ἕως τοῦ „ὑποτάξαι ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτῶν πάν- **B**· τα εχθρὸν καὶ πολέμιον,“ κρᾶζοντος τοῦ λαοῦ μὲ τὸ „Κύριε, ἐλέησον,“ καὶ αὐθις κεφαλοκλισίας γενομένης καὶ τοῦ πατριάρχου λέγοντος, ὅτι „ἐλεῆμων καὶ φιλόανθρωπος Θεὸς ὑπάρχεις“ καὶ τὰ ἐξῆς, ἀνίστανται οἱ δέσμοι καὶ ὄν πατεῖ **100** βασιλεὺς, καὶ ὀπισθοφανῶς ἀπάγουσιν αὐτοὺς, καὶ ἰστώσιν ἐν ᾧ τόπῳ ἴσταντο. οἱ δὲ δημῶται τῶν δύο μερῶν καὶ οἱ τοῦ ἀριθμοῦ καὶ οἱ τῆς βασιλικῆς οὐσίας ἐλάται καὶ οἱ ψάλλται ἴστανται κατὰ τύπον ἀντικρὺ τῶν δεσποτῶν, δηλονότι ἐξωθεν τῆς κιονοστασίας τοῦ δεξιοῦ μέρους τῶν δεσπο- **C** **15**τῶν, ἐπὶ ταῖς ἐκεῖσε λιθίναις μικραῖς ἀναβάθραις, καὶ διὰ νεύματος τοῦ πραιποσίτου ἄρχονται εὐφημεῖν οὕτως· „πολλὰ τὰ ἔτη τῶν βασιλέων“ γ'. „ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα μεγάλων βασιλέων καὶ αὐτοκρατόρων πολλὰ τὰ ἔτη“ γ'. „θεοπροβλήτων βασιλέων πολλὰ τὰ ἔτη“ γ'. „θεοκυβερνήτων βασιλέων **20**πολλὰ τὰ ἔτη“ γ'. „κοσμοσυστάτων βασιλέων πολλὰ τὰ ἔτη“ γ'. „κοσμοποθῆτων βασιλέων“ γ'. „ἀνδρειοτάτων βασιλέων

caput a cohortalibus militibus, qui illa tenent. Statim tunc procedit extra chorum suum unus cantor, et pronuntiat propositum [seu dictum e psalmis Davidicis excerptum praesenti actui congruum]: *Quis est Deus magnus, ut Deus noster? Tu es Deus, faciens mirabilia.* Post haec dicta fit extensa magna, donec perveniatur ad verba: *Donec supposuerit sub pedes ipsorum omnem inimicum et armatum aggressorem.* Interea iterat populus, per intervalla quadraginta vicibus clamans: *Kyrie eleison*; rursus fit oratio cum vultus versus terram declinatione; patriarcha verba pronuntiat: *Quia misericors et hominum amans Deus es* et cetera. Tunc resurgunt captivi e terra, et ille quoque primarius, quem Imperator calcat, retroque illos in vestigia sua vultu irretorto abducunt illuc, ubi prius collocati fuerant. Populares ambarum factionum et milites arithmi et sacrorum corporum vectores remiges et cantores, stantes e regione Dominorum, nempe extra aream columnae a dextra parte Dominorum, in positis ibi parvis saxeis gradibus, incipiunt, nutu praepositi admoniti, sic laudibus et benedictionibus Imperatorem prosequi: *Multi sint anni Imperatorum*; ter illud iterant. *Illius et illius a Deo in eam dignitatem evectorum Imperatorum multi sint anni.* Etiam hoc ter iterant. *A Deo gubernatorum et gubernatorum Imperatorum multi sint anni*; ter quoque; item hoc quoque ter: *Imperatorum, quos approbatio totius mundi commendat, sint multi anni. Imperatorum, quos totus mundus cupit*; ter. *Fortis-*

πολλὰ τὰ ἔτη" γ'. „νικητῶν βασιλέων πολλὰ τὰ ἔτη" γ'. „ἐχθρελέγκτων βασιλέων πολλὰ τὰ ἔτη" γ'. „πλουτοποιῶν βασιλέων πολλὰ τὰ ἔτη" γ'. „ὀρθοδόξων βασιλέων πολλὰ τὰ ἔτη" γ'. „νιὲ Θεοῦ, ζωὴν αὐτοῖς" γ'. „νιὲ Θεοῦ, συμβασιλευσον αὐτοῖς" γ'. „νιὲ Θεοῦ, χάρισαι ἡμῖν αὐτοῖς" γ'. „νιὲ Θεοῦ, τοὺς χρόνους αὐτῶν πλήθυνε" γ'. „νιὲ Θεοῦ, ἐπάκουσον ἡμῶν" γ'. „αὔξει ἡ πίστις τῶν Χριστιανῶν" γ'. „αὔξει ἡ βασιλεία τῶν Ῥωμαίων" γ'. „αὔξει ἡ νίκη καὶ εὐτυχία τῶν Ῥωμαίων" γ'. „αὔξει ἡ ἀνδρεία τοῦ λαοῦ Κυρίου" γ'. „ἡμεῖς δοῦλοι τῶν βασιλέων" γ'. „ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα μεγάλων βασιλέων καὶ αὐτοκρατόρων πολλὰ τὰ ἔτη." καὶ μετὰ τὸ τελειῶσαι αὐτοῖς τὴν εὐφημίαν λέγουσιν. „πολυχρόνιον ποιήσει ὁ Θεὸς τὴν ἁγίαν βασιλείαν ὑμῶν εἰς πολλὰ ἔτη." καὶ εἰθ' οὕτως ὁ μὲν βασιλεὺς ἀπέρχεται ἐν τῷ ναφί τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου ἐν τῇ φόρῳ, κάκει ἀπαλλάξας τὴν στολήν ἱππεύει, καὶ ἀπέρχεται ἐν τῷ παλατίῳ. ὁ δὲ πατριάρχης τῷ πώλῳ ἐπιβὰς, ἄπεισιν ἐν τῷ πατριαρχείῳ.

Ms. 208. a

ΚΕΦ. κ'.

Ἵσα δεῖ παραφυλάττειν, θριάμβου ἐπιτελουμένου ἐπινικίων ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ. 20

Β Ἴππικῶν ἀγομῆνον, εἴτε καὶ βοτοῦ, ἄγουσιν οἱ ἐπινικιάρχοι τοὺς δεσμίους καὶ οἱ ταξεῶται τὰ σκύλα καὶ λάφυρα

simorum Imperatorum multi sint anni, ter. Victorum Imperatorum multi sint anni, ter. Imperatorum, qui hostium debilitatem invictis argumentis demonstrant et in conspicuo ponunt, sint multi anni, ter. Orthodoxorum Imperatorum multi sint anni, ter. Fili Dei, vitam ipsis [indulge], ter. Fili Dei, administra regnum cum ipsis collegialiter, ter. Fili Dei, indulge nobis ipsos, ter. Fili Dei, annos eorum multiplica, ter. Fili Dei, exaudi nos, ter. Crescat fides Christianorum, ter. Crescat imperium Romanorum, ter. Crescat victoria et felicitas Romanorum, ter. Crescat fortitudo populi Domini, ter. Nos sumus servi Imperatorum, ter. Illius et illius magnorum Imperatorum auctoritate sua regnantium multi sint anni: Post absolutas has laudes dicunt: Multienne faciat Deus sanctum vestrum imperium. Et sic tandem abit Imperator in aedem sanctissimae Deiparae, quae in foro est, ibique deposita stola vel habitu triumphali, inscendit in equum, et revehitur in palatium; patriarcha vero remeat super asino suo in patriarcheum.

CAP. 20.

Observanda, quando triumphus de hostibus devictis agitur in circo.

Quando spectaculum equestre editur aut et votum, producunt ministri triumphales bellum recens captos, et milites praesidiarii

καὶ ἄρματα καὶ τὰ δόρατα μετὰ τῶν φλαμούλλων, καὶ ἀνέρο-
 χονται πάντες ἐν τῇ ἵπποδρομίᾳ. εἶτα ἀνερχόμενος ὁ πρω-
 τονοτάριος τοῦ δρόμου ἴστησι πάντας στιχηθὸν, ἤγουν ἀπὸ
 τοῦ μαγγάνου μέχρι τοῦ καμπτοῦ τοῦ Βενέτου, ἐν πρώτοις
 5 πηλείων τοῦ καμπτοῦ τὰ ἄρματα, ὅπιθεν δὲ τῶν ἀρμάτων
 τὰ σκύλα καὶ λάφυρα· ὅπιθεν δὲ τούτων τὰ δόρατα μετὰ
 τῶν φλαμούλλων καὶ τοὺς δεσμίους. καὶ εἰ μὲν εἰσιν ἵπποι
 ἢ καὶ κάμηλοι, ἴστανται ὅπιθεν τῶν δεσμίων; καὶ εἰ ἔστιν
 λαὸς πολὺς οἱ δέσμοι καὶ πολλὰ τὰ τε σκύλα καὶ λάφυρα
 10 καὶ ἄρματα καὶ τὰ δόρατα μετὰ τῶν φλαμούλλων, ἴστανται C
 διὰ δύο στίχων. εἰ δὲ οὐκ εἰσιν εἰς πλῆθος ταῦτα, ἴσταν-
 ται δι' ἐνὸς στίχου, καθὼς εἴρηται, ἀπὸ τοῦ μαγγάνου μέ-
 χρι τοῦ καμπτοῦ τοῦ Βενέτου. καὶ μετὰ τὸ ἀνελεθεῖν τὸν βασι-
 λέα εἰς τὸ προκυπτικὸν κλουβίον, κατέρχεται ὁ δομέστικος
 15 τῶν σχολῶν, εἰ ἄρα αὐτὸς ἦν ὁ ποιήσας τὸ ταξείδιον, μετὰ
 καὶ τῶν στρατηγῶν καὶ κλεισουραρχῶν· εἶτε ὁ δρουγγάριος
 τοῦ πλοῦμου μετὰ τῶν πλοῦμων στρατηγῶν καὶ τῶν μεγάλων
 ἀρχόντων τοῦ πλοῦμου, καὶ εἴ τι ἂν εὗρωσιν ἔλλειπὸς τῆς
 τοῦ πρωτονοταρίου τοῦ δρόμου στάσεως, ἐπιδιορθοῦνται, καὶ D
 20 ποιοῦσιν τὴν προσήκουσαν κατάστασιν τῶν δεσμίων καὶ σκύ-
 λων καὶ λαφύρων καὶ ἀρμάτων καὶ τῶν δοράτων μετὰ τῶν
 φλαμούλλων αὐτῶν. καὶ πάντων καλῶς διευθυθέντων, ἀνα-

producunt ipsis ereptam praedam, tam manubias, quam spolia,
 item arma [scuta nempe et gladios], ut et hastas et flamula. In
 hoc apparatu eunt hi omnes sursum in circum. Deinceps advenit pro-
 tonotarius cursus et collocat omnes in unam seriem a mangano inde
 [seu carceribus] usque ad metam Veneti. Proxime a meta collocat arma;
 post ea induvias et praedam, post haec hastas cum flamulis; tum capti-
 vos; pone hos equi stant atque cameli, si qui capti adsint. Si vero nu-
 merus captivorum, spoliolorum, praedae, armorum, hastarum, flamulorum
 sit ingens, ordinantur in duas series. Quodsi autem non valde
 numerosa ea sint, efficiunt, ut dictum est, seriem tantummodo
 unam a carceribus inde usque ad Veneti metam. Postquam Imperator
 in procypticum clubium [seu tribunal eminens vel balconem,
 unde prospectus in subiectum circum patet, opposito clathro muni-
 tum,] ascendit, descendit domesticus scholarum (si nempe is eo
 die taxidium cogit vel cohortem, quae vigilias obire et in armis se
 monstrare debet,) una cum strategis et cleisurarchis; aut alias drun-
 garius classis cum strategis et rectoribus classariis. Hi, quicun-
 que tandem fuerint, visitant ordinationem a protonotario dromi fac-
 tam, et quidquid in illa hians animadvertant, corrigunt, id est
 faciunt congruam et debitam constitutionem captivorum, spoliolorum,
 praedae, armorum, hastarum atque flamulorum. Omnibus rite dis-
 positis, significat praepositus ea de re ad Imperatorem; iussuque

φέρει ὁ πραιπόσιτος τῷ βασιλεῖ, καὶ προστάξει τοῦ πραιπο-
 σίτου κρούει τρίτον τὸ σκουτάριον, καὶ κατέρχεται ὁ βασι-
 λεὺς κατὰ τὸν ἐπικρατήσαντα τύπον τῶν ἵπποδρομίων, καὶ
 στέφεται, καὶ τὰ ἐξῆς ἐπιτελοῦνται, καθὼς ἔχει ἡ τάξις τῶν
 Ed. L.355 ἵπποδρομίων. τοῦ δὲ βασιλέως ἀνιόντος εἰς τὸ κάθισμα καὶ
 τὸν λαὸν κατὰ τὸ εἰωθὸς κατασφραγίζοντος, ἀκτολογοῦσιν οἱ
 δῆμοι τὰ εἰθῶτα αὐτοῖς, καὶ τοῦ βασιλέως καθοθέντος ἐπὶ
 Ma. 208. b τοῦ βασιλείου θρόνου, διὰ νεύματος τοῦ ἀκτουαρίου ἀποκι-
 νῶσιν πρῶτον μὲν τὰ ἄρματα, ἔπειτα τὰ σκύλα καὶ λάφυρα,
 καὶ ἀκολουθῶς τούτων τὰ δόρατα μετὰ τῶν φλαμουλλῶν, ὅ-10
 πιθεν δὲ τούτων οἱ δέσμοι, καὶ διέρχονται τὸ μέρος τῶν
 δῆμων, καὶ κάμπτουσιν τὸν τοῦ Πρασίνου καμπτόν, καὶ ἀ-
 νέρχονται μέχρι τῆς φίνας, ἤγουν τοῦ Π. καὶ εἰ ἔστιν λαὸς
 πολὺς οἱ δέσμοι, ἀνέρχονται μέχρι τοῦ καμπτοῦ τοῦ Βενέ-
 B του. τὰ δὲ σκύλα καὶ λάφυρα καὶ ἄρματα τιθῶσιν οἱ ταξ-15
 ῶται ἐπὶ διφθερῶν καὶ κιλικίων πρὸς τὸ μὴ μολυνθῆναι, εἴ-
 τε ἀπὸ τοῦ κονιορτοῦ, εἴτε ἀπὸ τοῦ πηλοῦ. οἱ δὲ δημῶται
 τῶν δύο μερῶν καὶ οἱ τοῦ ἀριθμοῦ καὶ οἱ τῆς βασιλικῆς
 οὐσίας ἐλάται καὶ οἱ ψάλται ἴστανται κατέναντι τοῦ ὄργάνου
 τοῦ Πρασίνου, καὶ διὰ νεύματος τοῦ ἀκτουαρίου ἄρχονται 20
 εὐφημεῖν τὴν προῤῥηθεῖσαν μεγάλην εὐφημίαν τοῦ ἐν τῷ
 φόρῳ μετὰ τῆς λιτῆς τελουμένου θριάμβου τῶν ἐπινικίων.

praepositi sonat pulsatum ter scutum, et descendit Imperator secundum typum obtinentem in circensibus spectaculis, et insulatur, et fiunt cetera, ut cerimoniale circensium ludorum secum fert. Ascendit deinceps Imperator in cathisma seu tribunal, in quo residere super throno in ludis solet, populumque, ut mos est, signo crucis signat. Quo facto, factiones consuetas laudes recitant. Ut resedit Imperator super throno regio, dat actuarius nutu signum, et incipiunt e loco suo promovere primum arma, [vel qui scuta et gladios captos gerunt;] tum manubiae et praedae; deinceps hastae, tum flamula; post ea tandem captivi. Transeunt hi per plagam demorum [seu graduum circensium, in quibus factiones stare solent,] eam, quam tunc obtinent, et slectunt circa metam factionis Prasiniae, et promovent usque ad finas [id est fines vel extrema] seu ad II. Quodsi autem ingens turba sit captivorum, protruduntur usque ad metam Venetorum. Induvias reliquamque praedam et arma depouunt praesidarii super renonibus et super ciliciis [vel crassis densis filtris], ne scilicet a pulvere caenove inquinentur. Populares ambarum factionum et milites arithmi corporumque sacrorum remiges et cantores stant e regione organi, quod Prasiniae partis est, acceptoque per actuarii nutum signo, incipiunt prolixas illas laudes recitare, quas supra praescrpsimus, quum cerimonias triumphii cum submissa er-

ἤνικα δὲ ἄρξονται εὐφημεῖν, πίπτουσι πάντες οἱ δέσμοι
 πρηγεῖς ἐπὶ τῆς γῆς, τὰ δὲ τούτων δόρατα μετὰ τῶν φλα-
 μουύλλων ἐξ ἀντιστρόφου τιθῶσιν οἱ κατέχοντες αὐτὰ ταξεῶ-
 ται, μέχρις ἂν ἡ αὐτὴ εὐφημία τελειωθῇ. καὶ ταύτης τελει-
 ζουμένης, ἀνίστανται οἱ δέσμοι, ὁμοίως καὶ τὰ δόρατα μετὰ C
 τῶν φλαμουύλλων, καὶ εἰ μὲν κελεύει ὁ βασιλεὺς θεάσασθαι
 τοὺς δεσμίους τὸ ἵπποδρόμιον, ἀνέρχονται εἰς τὰ τοῦ ἵπο-
 δρομίου βάρθρα κάτωθεν τοῦ δήμου τῶν Πρασίνων, ἐν ᾧ τό-
 πῳ εἰώθασιν οἱ δέσμοι ἵστασθαι καὶ θεάσασθαι τὸ ἵπποδρό-
 10 μιον. εἰ δὲ οὐ κελεύει ὁ βασιλεὺς ἐνωθῆναι τούτους τοῖς
 πρὶν δεσμίους τοῦ πραιτωρίου, ἵστανται εἴτε κάτωθεν τοῦ
 δήμου τῶν Βενέτων, εἴτε ἀλλαχοῦ. τὰ δὲ σκύλα καὶ λάφυ-
 ρα καὶ ἄρματα καὶ τὰ δόρατα μετὰ τῶν φλαμουύλλων αἴρον-
 ται παρὰ τῶν ταξεωτῶν, καὶ εἰσκομίζονται, καὶ τὰ ἐξῆς ἐπι-
 15 τελεῖται ἡ συνήθης ἀκολουθία τοῦ ἵπποδρομίου. D

ΚΕΦ. κα'.

Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν, διὰ τεχθῆ ἀρξέν παιδίον τῷ βασιλεῖ.

Δίδονται μανδάτα εἰς ὅλην τὴν σύγκλητον ἀλλαξίμων,
 καὶ τῇ ἐξῆς προέρχονται πάντες οἱ συγκλητικοὶ καὶ ἀλλάσ-
 20 σωσιν. εἶτα ἔρχεται ὁ ραιφερενδάριος τοῦ πατριάρχου, καὶ

ga Deum supplicatione in foro peragendi exponeremus. Illis autem
 laudes ordiantibus, procidunt captivi omnes in humum proni, ha-
 staeque et flammulla ipsorum invertuntur a praesidiariis illa tenen-
 tibus idque tamdiu, quam illae laudes durant. Finitis vero, sur-
 gunt captivi, et rursus eriguntur in rectum hastae atque flamulla.
 Si permittit Imperator, ut captivi ludos circenses tunc edendos
 quoque in consueta captivorum statione spectent, ascendunt in gra-
 dus circi, factione Prasina inferiores. Ille nempe locus ordinarius
 est, e quo captivi, qui in Urbe sunt, spectare identidem solent.
 Quod si autem nolit Imperator hos recentes captivos cum vetustis
 hactenus in praetorio asservari solitis in eodem loco convenire,
 collocantur infra gradus factionis Venetae, aut alibi. Reliqua vero,
 manubiae, praeda, arma, hastae atque flamulla intro [in praeto-
 rium] inferuntur. Et tunc porro fiunt, quae in ludis circensibus
 fieri fas et mos est.

CAP. 21.

Observanda, quando Imperatori filius nascitur.

Dantur pridie mandata mutatoriorum, seu significatur, cras com-
 parendum esse in splendido vestita, ad totum senatum. Conveni-
 unt ergo sequente die senatorii omnes in mutatoriis. Dein advenit
 referendarius patriarchae, et sciscitatur, velitne Imperator iubeatque,

Ed.L. 356 δρωτᾶ, εὖ κελεύει ὁ βασιλεὺς εἰσελθεῖν τὸν πατριάρχην. ὁ
 Ms. 209. α δὲ φαιφερενδάριος ἀπιὼν προσκαλεῖται τὸν πατριάρχην, καὶ
 εἰσέρχεται ὁ πατριάρχης ἐν τῷ παλατίῳ μετὰ τοῦ σεκρέτου
 αὐτοῦ καὶ μητροπολιτῶν καὶ ἀρχιεπισκόπων, καὶ ἐν τῷ χρυ-
 σοτρικλίῳ ποιεῖ τὴν εὐχὴν, παρόντος καὶ τοῦ σεκρέτου αὐ-5
 τοῦ, κατὰ τὸν τύπον τῆς ἑ ἡμέρας τῆς διακαινησίμου ἑβδο-
 μάδος. καὶ μετὰ τὸ ποιῆσαι τὴν εὐχὴν τὸν πατριάρχην συν-
 τίσσεται τοῖς δεσπόταις, καὶ ἄπεισιν ἐν τῷ πατριαρχείῳ ὑπὸ
 δύο σιλεντιαρίων παρακρατούμενος. μετὰ δὲ τὸ ἐξελθεῖν τὸν
 β πατριάρχην εἰσέρχεται τὸ σεκρέτον τῶν συγκλητικῶν, καὶ ἀ-10
 πευχαριστοῦσιν τῷ βασιλεῖ, καὶ ἐπεύχονται αὐτῷ διὰ τὸ τε-
 χθὲν πορφυρογέννητον παιδίον, λέγοντες θεάσασθαι παῖδας
 τῶν παίδων τοῦ πορφυρογεννήτου, καὶ τοῦτον ἰδεῖν γηραιὸν
 καὶ προβεβηκότα χρόνων πολλὴν περίοδον, εἶτα κληρονόμον
 γενέσθαι τῆς πατρικῆς ἐξουσίας καὶ βασιλείας, ὡς ἂν ἡ τῶν 15
 Ῥωμαίων καλῶς διευθύνοιτο καὶ διεξάγοιτο βασιλεία τε καὶ
 πολιτεία. ἰστέον, ὅτι καὶ τοῦτο γέγονεν ἐν τοῖς ἀρχαιοτέροις
 χρόνοις. τῷ βασιλεῖ τεχθὲν ἄρῶν παιδίον, ὁ πατριάρχης
 οὐκ εἰσῆλθεν ἐν τῷ παλατίῳ ποιῆσαι τὴν εὐχὴν, ἀλλ' ἐν
 Γ πρώτοις ἐδέξατο ὁ βασιλεὺς τὸ σεκρέτον τῶν συγκλητικῶν ἐν 20
 τῷ Ἰουστινιανοῦ τρικλίῳ, καθὼς προείρηται, καὶ ἀπὸ τῶν
 ἐκεῖσε ἐδόθησαν μίνας, καὶ ἐξῆλθον πάντες ἐπὶ τὸν καβαλ-
 λάριον, καὶ γέγονεν πρόκενσον ἐν τῇ μεγάλῃ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησί-
 ας.

ut patriarcha veniat. Eo permittente, abit referendarius et accessit
 patriarcham. Hic intrat in palatium cum secreto suo et cum me-
 tropolitis atque archiepiscopis, et facit in chrysotriclinio orationem
 super infante in praesentia secreti sui secundum typum vel formu-
 lam, qua baptizandis feria quinta hebdomadis renovationis bene-
 dici solet. Post dictam orationem valedicit patriarcha Dominis et
 abijt in patriarcheum, stipatus et sustentatus a duobus silentiariis.
 Digressio patriarcha, intrat secretum seu corpus senatoriorum, et
 adoratione facta, gratulantur Imperatori, et precantur bene recena-
 nato porphyrogenito infanti, voventque, ut ipse pater eius aliquan-
 do huius infantis nepotes, ipsumque nunc infantem olim senem,
 multas annorum vices emensum, videat, talemque relinquat pater-
 nae auctoritatis et imperii heredem, quo Romana res, tam im-
 perium, quam civilis gubernatio, bene rectoque cursu, velut navis,
 dirigatur, et per tot rerum discrimina salva et incolumis traducatur.
 Antiquis temporibus ita procedebatur. Filius Imperatori si natus
 esset, non veniebat patriarcha in palatium ad faciendam orationem;
 sed primo loco excipiebat et admittebat Imperator ad se secretum
 senatorum in Iustiniani triclinio, ut dictum est; tum dabantur mis-
 sae; et exibant illuc omnes in caballarium [seu equorum gymnasia].

σίγα κατὰ τὸν τύπον τῶν μεγάλων προελεύσεων. Ἰστέον, ὅτι τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ τῆς γεννήσεως ὀφειλόμενόν ἐστιν γενέσθαι δύο δέξιμα εἰς τὰς δύο φιάλας. ἐπεὶ δὲ πρόπαλαι αὐταὶ παρεστάλησαν, ὀφείλει γενέσθαι τὸ τοιοῦτο δέξιμον εἰς τὴν ἑμυστικὴν φιάλην τοῦ τρικόνυχου τοῦ σίγματος, καὶ τῶν δῆμων ἔξαιτουμένων κατὰ τὸ σύνηδες ἀχθῆναι ἵππικὸν ἵπποδρόμιον, κελεύσει τοῦ βασιλέως δίδοται τὸ βηλάριον καὶ κρεμμᾶται, καὶ τῇ ἑξῆς ἡμέρᾳ τελεῖται ἵππικὸς ἀγών. Ἰστέον, ὅτι τῇ αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ τῆς ἵπποδρομίας δίδοται μανδάτα, συναθροισθῆναι ἰοπάντας ἐν τῷ ἵπποδρόμῳ, καὶ κελεύσει τοῦ βασιλέως ἔξερχόμενος ὁ πραιπόσιτος ἐκλέγεται ἀπὸ μὲν τῶν ταγμάτων ὄ, ἀπὸ δὲ τῶν δύο μερῶν τῶν δηρωτῶν ἀνὰ ὄ καὶ ἀπὸ τῶν πολιτῶν ὄ, καὶ τούτων ἰσταμένων ἔνθεν ἀκείθεν, λέγει πρὸς αὐτοὺς ὁ πραιπόσιτος, ὅτι „κελεύει ὁ βασιλεὺς ἡμῶν ὁ ἄ-Ms. 209. b 15γιοσ, ἵνα κατὰ τὸν κρατήσαντα παλαιὸν τύπον καὶ τὴν ἀρ-Ed. L. 357 χαίαν συνῆθειαν ἀθροισθῆτε τῇ ἑσθῆν, (ἦγουν τῇ πέμπτῃ ἡμέρᾳ τῆς τοῦ παιδὸς γεννήσεως,) καὶ ἐκφωνήσητε τόδε ὄνομα τῷ τεχθέντι πορφυρογεννήτῳ.“ τῇ δὲ ἑσθῆν, ἦγουν τῇ ἑ ἡμέρᾳ, συναθροίζονται ἐν τῷ αὐτῷ ἵπποδρόμῳ, καὶ λέγουσιν 200ί τῶν δῆμων ἄκτα, καὶ εὐφημοῦσιν τοὺς δεσπότας καὶ τὰς ἀγούστας καὶ τὸ τεχθὲν πορφυρογέννητον ἔξ ὄνόματος. ἱ-

slum], et fiebat processio in magnam Dei ecclesiam secundum formam magnarum et solennium processionum. Tertio post nativitatem infantis die deberent duo dexima [seu exceptiones factionum] in phialis ambabus ambarum factionum fieri. Quia vero iam a longo tempore abrogatae sunt, debet tale deximum fieri in secreta phiala triconchii sigmatis. Factionibus tum rogantibus ex more, ut ludus equestris in circo edatur, imperat Dominus, ut velum suspensuro tradatur, et ab eo, tanquam futuri ludi signum, suspendatur. Id quod fit, et sequente die peragitur certamen equestre, Eodem die, quo certamen illud equestre peragitur, seu quarto a nativitate infantis, diduntur mandata, ut congregentur sequente die omnes in circo. Tum exit ab Imperatore iussus praepositus et eligit e tagmatibus quidem quinquaginta viros, a factionariis autem ambarum partium totidem; quinquaginta scilicet de Venetis, et totidem de Prasinis, et de civibus tandem etiam quinquaginta. Illis ducentis ordine gemino stantibus edicit praepositus haec verba: *Sanctus et venerabilis Imperator noster vult, ut secundum obviam ritum et consuetudinem a longo tempore observatam conveniatis cras, (quinto nempe die a nativitate infantis,) et proclametis nomen hoc infanti porphyrogenito imponendum.* [Et simul edit ipsis nomen.] Quinto itaque die conveniunt in eodem circo, et recitant populares acta [seu formulas et acclamationes, qualibus uti factiones in tali tempore solent,] et benedicunt Dominis et Augustabus

στέον, ὅτι τῇ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ καλλωπίζεται ὁ τῆς ἀγούστης κοιτῶν μετὰ τῶν χρυσοῦφάντων βήλων τοῦ χρυσотρικλίνου καὶ Β πολυκανθῆλων. καὶ μετὰ τὸ γενέσθαι παρὰ τοῦ ἱερέως τὴν εὐχὴν ἐν τῷ προφυλαίῳ τῆς ἐκκλησίας καὶ ἐπιτεθῆναι τὸ παρὰ τῶν δῆμων ἐκφωνηθὲν ὄνομα αὐτῷ καὶ τὸ ἱμάτιον ἐν-5
 δυθῆναι πάλιν ἀποφέρεται τὸ παιδίον, καὶ τίθεται εἰς τὸ κουνίον, καὶ ἐπισκεπάζονται ἢ τε ἀγούστα καὶ τὸ παιδίον ἐφαπλώματα χρυσοῦφαντα. εἶτα διὰ τοῦ τῆς τραπέζης τῆς ἀγούστης προσκαλοῦνται οἱ πραιπόσιτοι, καὶ διὰ τῶν πραι-
 ποσιτῶν εἰσάγονται οἱ ἄρχοντες τοῦ κουβουκλείου καὶ οἱ τοῦ 10
 κουβουκλείου πάντες, καὶ καθεξῆς εἰσάγονται ἀπὸ τοῦ και-
 σουργίου τρικλίνου αἱ ζωσται καὶ αἱ μαγίστρισαι, ἀνθυπά-
 τισσαι τε καὶ πατρίκιαι καὶ πρωτοσπαθαρεαὶ ὀφφικιαλαῖαι καὶ
 15 καὶ λοιπαὶ συγκλητικαὶ, εἰδ' οὕτως αἱ τῶν προφῶρηθέντων ἀ-
 ξιωμάτων ἀπαξιωματικαὶ χῆραι, καὶ ἐπεύχονται ἀπευχαρι-
 στοῦσαι καὶ εὐφημοῦσαι τὴν ἀγούστην, καὶ τὸ προσῆκον
 ἀπονέμουσι σέβας, μία ἐκάστη εἰσάγουσα ξένιον, ὅπερ κατὰ
 προαίρεσιν ἔχει. μετὰ δὲ τὸ τῶν γυναικῶν σέκρετον εἰσάγον-
 ται ἀπὸ τοῦ λαυσιακοῦ διὰ τοῦ ὄρολογίου καὶ τοῦ χρυσотρι-
 κλίνου οἱ τῆς συγκλήτου ἅπαντες, μάγιστροι, ἀνθύπατοι, πα- 20
 τρίκιοι καὶ ὀφφικιάλιοι, καὶ ἐπεύχονται ἀπευχαριστοῦντες

[soerui et nurui puerperae] et infanti porphyrogenito, quem tunc primum nomine tenus citant. Octavo die exornatur Augustae puerperae coeton seu cubiculum velis chrysotriclinii auro textis et polycandelis. In illum coetonem refertur infans ex ecclesia, postquam sacerdos in eius propylaeo seu atrio super infante orationem dixerit, et nomen, a factionibus editum ipsi imposuerit et indusium ipsi induerit. Relatus ad matrem infans deponitur in cunis, et inii-
 cinntur tam Augustae puerperae, quam infanti, panni vel telae auro textae. Dein advocantur praepositi ab eunucho, qui mensae Imperatricis praest. Praepositi porro introducunt magistratus cubiculi eiusdemque ministros reliquos omnes. Deinceps introducuntur e caenurgio zostae, magistrissae, anthypatissae, patriciae, protospathareae officialiae et reliquae feminae senatoribus maritatae. Post eas introducuntur viduae, quarum mariti olim, dum vi-
 yerent, praedictas dignitates aulicas gesserant, nunc post eorum decessum gradu, quem antea inter feminas primates tenuerant, de-
 iectae. Hae omnes felicem partum Augustae gratulatae benedicunt ipsi, debitamque tribuunt infanti reverentiam traduntque xenium seu munusculum benevolentiae erga novum hospitem advenam testi-
 ficandae destinatum, quod unaquaeque quaecumque pro lubitu et delectu suo secum fert. Post dimissum muliebri secretum seu corpus introducuntur a lausiaco per horologium et chrysotriclinium se-
 natores omnes, magistri, proconsules, patricii, officiales, et cum

τῆ ἀνγούστη, καὶ τὸ προσῆκον ἀποδίδουσι σέβας δι' εὐχῶν
καὶ εὐφημιῶν τῷ πορφυρογεννήτῳ, καθὼς καὶ ἐν τῇ πρὸς
τὸν βασιλέα ἀπευχαριστεία καὶ εὐχῆ εἴρηται. Ἰστέον, ὅτι ἀ-
πὸ τῆ πρώτῃ ἡμέρᾳ τῆς γεννήσεως τοῦ πορφυρογεννήτου παι- Ms. 210. a
5δὸς ὀφειλόμενόν ἐστι γίνεσθαι, ὃ ἡ κοινὴ συνήθεια λοχόζεμα
καλεῖ, εἰς τὸν πόρτηκα τῶν ἰθ' ἀκουβίτων καὶ εἰς τὰ τριό-
δια τῆς λεωφόρου τῆς πόλεως, ἧγουν ἀπὸ τῆς χαλκῆς μέχρι
τοῦ βοός. καὶ ὀφείλουσιν ἐν μὲν τῷ πόρτηκι τῶν ἰθ' ἀκου-
βίτων συνέρχεσθαι οἱ ἄρχοντες τῶν ταγμάτων μετὰ τῶν σχο-
10λαρίων, ὁμοίως καὶ οἱ ἄρχοντες τοῦ πλοῖμου μετὰ τοῦ πλοῖ-
μου στρατοῦ. πρὸς τούτοις τῶν δύο μερῶν οἱ δημῶται καὶ Ed.L. 358
τὸ πολιτικὸν μετὰ τῶν τῆς πόλεως συστημάτων, καὶ ἐπὶ ἐ-
πτά ἡμέρας πίνουσιν ἐκεῖσε τὸ προῤῥῆθὲν λοχόζεμα. ὁμοίως
καὶ ἐν τοῖς προῤῥῆθεισι τῆς λεωφόρου τριόδοις ὀφείλουσιν
15συνέρχεσθαι οἱ ἐν Χριστῷ ἡμῶν ἀδελφοὶ οἱ πένητες καὶ πίν-
νειν ἐπὶ ἐπτά ἡμέρας τὸ προῤῥῆθὲν λοχόζεμα.

ΚΕΦ. κβ'.

*Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν ἐπὶ βαπτισμῷ ἀρξενος παιδὸς βασιλέως.

Κελεύσει τοῦ βασιλέως ὄρῳονται μάγιστροι, ἀνθύπατοι,
20πατρίκιοι, στρατηγοὶ, στρατάρχαι, τουρμάρχαι, οἱ ἄρχοντες
τῶν ταγμάτων, οἱ ὀφφικιάλιοι καὶ πᾶσα ἡ σύγκλητος, καὶ B

adoratione benedicunt Augustae, congruumque praestant cultum
porphyrogenito infanti per pia vota et bona verba talia, qualia su-
pra dicebamus erga Imperatorem proferri solere. Septem a nato
infante porphyrogenito proximis diebus debet edi et celebrari, quod
consuetudo lochozema appellat seu iusculum puerperae, et quidem
in porticu novendecim accubituum et in triviis praelongae et am-
plissimae plateae urbanae, [quae mense dicitur,] nempe a chalce us-
que ad bovem. In porticum novendecim accubituum conveniunt tri-
buni tagmatum cum scholaribus, et magistratus classiariorum cum
ipsis classariis; item populares ambarum factionum, et magistratus
urbanus cum collegiis urbanis; bibuntque ibi per septiduum prae-
dictum lochozema. At in praedictae plateae triviis conveniunt nostri
in Christo fratres, pauperes, eodemque beneficio per septiduum
pariter gaudent.

CAP. 22.

Observanda in baptismo filii Imperatoris.

Primum ex mandato Imperatoris iubentur certo tempore et loco
convenire magistri, proconsules, patricii, strategae, stratae, tur-
marchae, rectores tagmatum, officiales totusque senatus. Conveni-

εἰσέρχονται εἰς τὸν μέγαν βαπτιστῆρα τῆς μεγάλης ἐκκλησίας. οἱ δὲ δεσπότες προέρχονται μετὰ τῶν ἀλλαξίμων, καθὼς ἔχει ἡ συνήθεια τῶν μεγάλων ἐορτῶν. τὰ δὲ σκῆπτρα καὶ τὰ λοιπὰ σκευὴ μένουσιν ἐν τῷ ναῷ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, καθὼς καὶ ἐν ταῖς μεγάλαις προελεύσεσιν, καὶ οἱ λοιποὶ ἀξιωματικοὶ καὶ συγκλητικοί. οἱ δὲ δεσπότες μετὰ τοῦ πατριάρχου καὶ τῶν ὀριοθέντων γενέσθαι ἀνάδοχον εἰσέρχονται εἰς τὸν βαπτιστῆρα, καὶ τῆς εὐχῆς γενομένης καὶ τῆς εἰωθυίας ἐκκλησιαστικῆς τάξεως τελουμένης καὶ τοῦ παιδὸς βαπτιζομένου, δέχονται οἱ ἀνάδοχοι, καὶ ἀπὸ τῶν ἐκεῖσεῖο κατέρχονται οἱ δεσπότες μετὰ τοῦ πατριάρχου καὶ τοῦ φροτίσματος, καὶ γίνεται ἡ εἰωθυία εἴσοδος εἰς τὸ θυσιαστήριον. εἶτα εἰσέρχεται ὁ βασιλεὺς εἰς τὸ μητατώριον, καὶ τὰ ἔξῃς τελεῖται, καθὼς καὶ ἐν ταῖς μεγάλαις προελύσεσιν. οἱ δὲ δῆμοι ἐν τῷ ὑποστρέφειν τὸν βασιλέα αἰτοῦνται, ἀχθῆναι ¹⁵ Ms. 210. b ἰππικὸν ἵπποδρόμιον. τοῦ δὲ βασιλέως συντασσομένου, τελεῖται τῇ ἐπαύριον ἵπποδρόμιον ἀπολύσιμον καὶ προσκυνήσιμον.

ΚΕΦ. κγ'.

Ἅσα δεῖ παραφυλάττειν ἐπὶ κουρεύματι παιδὸς βασιλέως.

D Δίδονται μανδάτα εἰς ὅλην τὴν σύγκλητον ἀλλαξίμων, καί το

unt ergo in baptisterium seu fontem magnae ecclesiae. Procedunt Domini tum in mutatorils, qualia solent ex ritu in magnis festis gestare. Sceptra et reliqua vasa manent in ipso nao magnae ecclesiae, prout mos est in magnis processionibus; manent ibidem quoque ceteri honorati et senatores. Domini autem et patriarcha et designati exceptores e sacro fonte aut compadres intrant in baptisterium, factaque oratione et peracto consueto officio ecclesiastico baptizatoque puero, excipiunt eum exceptores; et tunc abeunt illinc Imperator et patriarcha cum puello baptizato, et fit consuetus introitus in sacrificatorium. Dein intrat Imperator in metatorium, et peraguntur cetera, ut mos est in magnis processionibus peragi. Factiones autem in reditu Imperatoris ex ecclesia rogant, equestre spectaculum edi; et compromittente Imperatore, peragitur sequente die spectaculum equestre apolysimum [seu postremum eorum, quae per istam occasionem hilaritatis publicae instituuntur,] idemque pros-cynesium seu in quo Imperator a populo humi in genibus cumbante adoratur.

CAP. 23.

Observanda in tonsione filii Imperatoris.

Pridie didantur mandata ad totum senatum, ut altero die in

τῇ ἐξῆς προέρχονται πάντες οἱ συγκλητικοί, εἶτα ἔρχεται ὁ
 ραιφερνδάριος τοῦ πατριάρχου, καὶ ἐρωτᾷ, εἰ κελεύει ὁ βα-
 σιλεὺς εἰσελθεῖν τὸν πατριάρχη. τοῦ δὲ βασιλέως ὑπομι-
 μνησκομένου παρὰ τοῦ πραιποσίτου καὶ κελεύοντος εἰσελ-
 59θεῖν τὸν πατριάρχη, ἐξέρχεται ὁ πραιπόσιτος λέγων τῷ ραι-
 φερνδαρίῳ, ὅτι κελεύει ὁ βασιλεὺς εἰσελθεῖν τὸν πατριάρ-
 χην. ὁ δὲ ἀπιὼν προσκαλεῖται τὸν πατριάρχη, καὶ εἰσερ-Ed. L.359
 χεται ἐν τῷ παλατίῳ, καθὼς εἶθισται αὐτῷ, μετὰ τοῦ σε-
 κρέτου αὐτοῦ καὶ τῶν μητροπολιτῶν καὶ ἀρχιεπισκόπων, καὶ
 10ὑπαντᾷ αὐτὸν ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ χρυσотρικλίῳ. καὶ εἰς οἶον
 ἂν ναὸν κελεύῃ ὁ βασιλεὺς γενέσθαι τὸ κούρευμα, ἅπεισιν
 μετὰ τοῦ πατριάρχου. καὶ εἰθ' οὕτως εἰσέρχονται οἱ τοῦ
 κουβουκλείου καὶ οἱ ἄρχοντες τοῦ πατριάρχου καὶ κουβου-
 κλείσιοι, πρὸς τούτοις μητροπολίται καὶ ἀρχιεπίσκοποι. εἶτα
 15κελεύσει τοῦ βασιλέως ἔρχονται καὶ οἱ τῆς συγκλήτου καὶ
 ἄλλοι μέλλουσι γίνεσθαι ἀναδόχοι τῶν τριχῶν τοῦ βασιλικοῦ
 παιδός. εἶτα φέρει ὁ πραιπόσιτος τὰ διὰ ῥαφῆς συνημμένα B
 πρὸς ἄλλα ἐγχεῖρια, καὶ ἐπιδίδωσι ταῦτα τῷ πατριάρχει,
 ὁ δὲ πατριάρχης τοῖς μέλλουσι γίνεσθαι ἀναδόχοις, καὶ ἐξῆς
 20γίνεται ἡ τῆς ἐκκλησίας ἀκόλουθος τοῦ κουρεύματος τάξις. καὶ
 τὸ μὲν πρῶτον χρυσσοῦν ἐγχεῖριον, ἐν ᾧ καὶ αἱ ἀποκαρεῖσαι
 τρίχες τοῦ παιδός ἐγχεῖνται, ἐπιδίδονται τῷ πραιποσίτῳ, τὰ
 δὲ λοιπὰ ἐγχεῖρια διαρπαζόμενα παρὰ τῶν ἀναδόχων μερί-

mutatoriis compareat. Conveniunt ergo sic omnes ad ordinem se-
 natorium pertinentes. Tunc advenit referendarius patriarchae, et
 sciscitatur, velitne Imperator patriarcham advenire. Intrat prae-
 positus ad Imperatorem eaque de re significat; et Augusto volente ie-
 bente, ut patriarcha veniat, rursus ad referendarium exit referens,
 velle Imperatorem, ut patriarcha veniat. Abit itaque referendarius,
 et accessit patriarcham. Hic venit in palatium in consueto suo co-
 mitatu, nempe secreto suo et metropolitae atque archiepiscopi. Ei
 obviam fit Imperator in chrysotrichinio, et simul abeunt in illud
 templum, in quo puerum tonderi vult Imperator. Proxime hos in-
 grediuntur in illud templum cubicularii et proceres patriarchae
 et eius cubiculenses; tum metropolitae et archiepiscopi. Veniunt
 deinceps ex Imperatoris mandato senatores et qui destinati
 sunt exceptores crinium pueri imperialia. Dein affert praepositus
 manucciola multa unum alteri consuata, ut longam telam efficiant,
 eaque tradit patriarchae, hic porro tradit futuris exceptoribus
 crinium. Et dein fit ritus ecclesiasticus tonsurae. Quo facto, tradit
 patriarcha primum aureum sudarium, in quo iacent detonsi crines,
 praeposito; cetera vero manucciola diripiunt et partuntur inter se
 exceptores. Sub Basilio, celeberrimo Imperatore, fiebat tonsura

ζονται. ἐπὶ δὲ Βασιλείου τοῦ αἰοιδίμου βασιλέως γέγονε τὸ
 κούρευμα Λέοντος τοῦ φιλοχρίστου δεσπότης καὶ υἱοῦ αὐτοῦ
 οὕτως. τῆς προῤῥηθείσης τάξεως πάσης τελεσθείσης, γέγο-
 νεν ἡ ἐκκλησιαστικὴ πᾶσα ἀκολουθία τοῦ κουρέματος ἐν τῷ
 Σεῦκτηρίῳ τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου τοῦ ἐν τῷ 5
 Ms. 211. ἀπρὸς ἀνατολὴν ἀριστερῷ μέρει τοῦ χρυσοτρικλίνου. ἀνάδο-
 χοὶ δὲ τῶν τριχῶν τοῦ βασιλικοῦ παιδὸς γέγονασιν ὅ,τε πα-
 τρικός Λέων καὶ στρατηγὸς τῶν Ἀνατολικῶν ὁ κρατερὸς, καὶ
 ὁ στρατηγὸς Καππαδοκίας καὶ οἱ τουρμαρχαὶ καὶ μεράρχαι
 καὶ οἱ λοιποὶ πάντες θεματικοὶ ἄρχοντες τῶν αὐτῶν θεμά-10
 των μετὰ καὶ τῶν δρουγγαροκομήτων. ἀπὸ γὰρ τῶν κιγκλι-
 δων τοῦ βήματος τοῦ αὐτοῦ εὐκτηρίου μέχρι τοῦ πόρτηκος
 τοῦ χρυσοτρικλίνου, ἐν ᾧ καὶ τὸ ὥρολόγιον ἵσταται, συν-
 εκράτει ἡ τῶν ἐγχειρίων ἄλλο πρὸς τὸ ἄλλο συρῆαφῆ καὶ
 Δουναρμοσις, ὥστε πάντας τοὺς θεματικὸς ἄρχοντας Ἀνατο-15
 λικοὺς καὶ Καππαδόκας ἀναδόχους γενέσθαι τῶν τριχῶν τοῦ
 βασιλικοῦ παιδός.

ΚΕΦ. xδ.

Ἐπὶ προαγωγῇ κουβικουλαρίας.

Τῆς καθημερινῆς προελεύσεως ἱσταμένης, καὶ τοῦ βα-20
 σιλέως καθεζομένου ἐν τῷ χρυσοτρικλίῳ καὶ κελεύοντος γε-
 νέσθαι κουβικουλαρίαν, δηλοῖ τοῖς πραιποσίτοις, καὶ αὐτοῖ

filiis eius Leonis, philochristi Despotae, hunc in modum. Reliquo,
 quem diximus, apparatu cerimoniarum praemisso, fiebat officium
 tonsurae ecclesiasticum, prout ritus fert, in oratorio S. magni mar-
 tyris Theodori, quod est in sinistra versus orientem spectanti regi-
 one chrysotriclinii. Exceptores crinium imperialis pueri erant Leo
 [Phocas] patricius et tum strategus Anaticorum, fortis heros; et
 strategus, qui tum erat, Cappadociae et turmarchae et merarchae
 et reliqui omnes rectores provinciales eorundem thematum seu
 provinciarum, Anatoliae nempe atque Cappadociae, una cum drun-
 garii comitibus. Hi omnes fiebant exceptores crinium imperialis
 pueri, stantes nempe a cancellis tribunae modo dicti oraculi inde
 usque ad porticum chrysotriclinii, in qua horologium stat, et te-
 nentes telam illam longam e multis inter se consutis sudariis con-
 factam.

CAP. 24.

Ritus promotionis cubiculariae.

Consistente iam modo et orsa quotidiana processione seu con-
 ventu procerum, quando Imperator in chrysotriclino sedet et vult
 cubiculariam creare, significat id praepositis. Hi pro more secum

κατὰ τὸ εἰωθὸς ἀναλαμβάνονται μεθ' ἑαυτῶν δύο κουβικου-
 λαρίους καὶ δύο σπαθαροκουβικουλαρίους καὶ ὀστιάριον καὶ Ed. L. 36o
 πριμικήριον. εἷς δὲ ἐκ τούτων ὀφείλει εἶναι καὶ ὁ πριμική-
 ριος τοῦ κουβουκλείου. καὶ εἰσέρχονται ἐν τῷ χρυσοτρικλί-
 νῳ. καὶ οἱ μὲν πραιπόσιτοι εἰσερχόμενοι τὸ πρὸς δύσιν βῆ-
 λον τοῦ χρυσοτρικλίνου προσκυνοῦσι τὸν βασιλέα. τοῦ δὲ
 δευτέρου ἀνοίγοντος τὸ εὐκτήριον τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος
 Θεοδώρου τὸ ἐν τῷ χρυσοτρικλίῳ, εἰσέρχονται πάντες ἐκε-
 σε, καὶ ἀποκρεμμῶσι τὸ χρυσοῦν ἱμάτιον τὸ δίκην παραγαυ-
 10 οδίου ὃν εἰς τὰς κιγκλίδας τοῦ βήματος, ἥτοι εἰς τὰ ἅγια
 θύρια. ὁμοίως τιθοῦσιν ἐκεῖσε καὶ τὸ προπόλωμα καὶ τὸ
 ἄσπρον μαφώριον καὶ τὸ λευκὸν χαρζάνιον, καὶ εἰθ' οὕτως
 ἐξέρχονται οἱ πραιπόσιτοι, καὶ ἀπίασιν διὰ τοῦ πρὸς ἀνα-
 15 τολὴν δεξιῶν βῆλου τοῦ χρυσοτρικλίνου εἰς τὸν κοιτῶνα τῆς
 βασιλοῦσσης, καὶ ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε ἀναλαμβάνονται τὴν μέλλου-
 σαν γενέσθαι κουβικουλαραίαν, καὶ ἀπάγουσιν αὐτὴν διὰ τοῦ
 χρυσοτρικλίνου εἰς τὸ εὐκτήριον τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος
 Θεοδώρου, καὶ λέγει πρὸς αὐτὴν ὁ πρῶτος πραιπόσιτος·
 „ὦρα, πόθεν ἀναλαμβάνεσαι τὸ ἄξιωμα. πάντως πρόδηλον
 20 ἐκ τῶν ἁγίων θυρῶν. καὶ εἰς τοῦτο ἀφορῶσα, ὅτι ἐκ χειρὸς
 Κυρίου τοῦτο λαμβάνεις, πρόσεχε σεαυτὴν τὸν τοῦ Κυρίου
 φόβον ἔχουσα ἐν τῇ καρδίᾳ, καὶ πρὸς τὸν βασιλέα καὶ τὴν
 ἀγούσταν ἀληθῆ πίστιν καὶ ἀκίβδηλον εὐγνωμοσύνην φυλάτ-
 τουσα.” ταῦτα πρὸς αὐτὴν εἰπὼν ὁ πραιπόσιτος, κελεύει αὐ-

sumunt duo cubicularios et duo spatharocubicularios et ostiarium et
 primicerium, (horum unus autem debet primicerius cubiculi esse,)
 et intrant in chrysotriclinium. Et praepositi quidem intrantes per
 occidentale chrysotriclini velum adorant Imperatorem. Secundicerius
 autem aperit oratorium S. magni martyris Theodori, quod in chry-
 sotriclino est; et intrant in illud omnes, et suspendunt aurenm
 vestimentum, quod ad modum paragaudii formatum est, e cancel-
 lis tribunae aut in sancta porta; pariter deponunt ibidem propolo-
 ma [seu turritam capitis coronam] et candidum masorium, [seu ca-
 lyptram] et candidum charzanium. Eo facto, exeunt praepositi, et
 abeunt per dextrum orientale velum chrysotriclinii in coctonem Au-
 gustae, et illinc petunt creandam cubiculariam, traducuntque per
 chrysotriclinium in oratorium S. magni martyris Theodori et ibi
 collocatam sic alloquitur magnus praepositus: *Vide, unde accipias
 hanc dignitatem. Palam est, eam a sacra porta te impetrare. Re-
 cogitans itaque, te dignitatem hanc e manu Domini accipere, di-
 ligenter cura, ut timorem Domini in corde habeas, sinceramque fi-
 dem et benevolentiam erga Augustum et Augustam conserves.* His di-

τὴν τρίτον ἐπὶ τῆς γῆς πρὸς ἀνατολὰς προσκυνῆσαι καὶ τῷ Θεῷ ἀπευχαριστῆσαι. εἰδ' οὕτως ἀναλαμβάνεται ὁ πρῶτος πραιπόσιτος τὸ χρυσοῦν ἱμάτιον τὸ δίκην παραγαυδίου ὄν ἀπὸ τῶν ἁγίων θυρῶν, καὶ ἐπενδύουσιν αὐτὴν οἱ πραιπόσιτοι καὶ ζωννύουσιν αὐτὴν. ἔπειτα ἐπιτιθοῦσιν ἐπ' αὐτῇ τὸ ἄσπρον μαφόριον καὶ τὸ λευκὸν χαρζάνιον, εἶτα τὸ προπόλωμα, καὶ εὐθὺς ἀσπάζονται αὐτὴν οἱ πραιπόσιτοι καὶ οἱ λοιποὶ, καὶ ἐξάγουσιν αὐτὴν διὰ τοῦ βήλου τοῦ ἁγίου Θεοδώρου ἐν τῷ μέσῳ τοῦ χρυσοτρικλίνου κατέναντι τοῦ μεσαιτάτου πολυκανδήλου, καὶ προσκυνεῖ, καὶ ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε μέ-10
 ΔΧρις ἂν καταλάβῃ τοὺς πόδας τοῦ βασιλέως, προσκυνεῖ ἐκ δευτέρου, ὡς τρισσὴν εἶναι τὴν ταύτης προσκύνησιν. καὶ εἰδ' οὕτως πίπτουσα φιλεῖ τοὺς πόδας τοῦ βασιλέως, καὶ ἐξάγεται παρὰ τῶν πραιποσίτων καὶ τῶν λοιπῶν τοῦ κουβουκλείου εἰς τὸν λαυσιακόν, καὶ ἀσπάζονται αὐτὴν οἱ τοῦ κου-15
 βουκλείου, καὶ ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε ἀναλαμβάνονται αὐτὴν οἱ πραιπόσιτοι καὶ ἀπάγουσιν εἰς τὸν κοιτῶνα τῆς ἀγούστης, καὶ ἀπευχαριστεῖ τὴν ἀγούστην. οἱ δὲ πραιπόσιτοι ταύτην ἐκεῖσε καταλείποντες ἀπέρχονται ἐν τῷ λαυσιακῷ.

Ed. L. 361

ΚΕΦ. κε.

20

Ἔσα δεῖ παραφυλάττειν ἐπὶ προαγωγῇ κουβικουλαρίου.

Τῆς καθημερινῆς προελεύσεως ἰσταμένης, καὶ τοῦ βα-
 13. τῆς πόδας ed.

ctis, iubet, ut ter humi procidens, versus orientem converso vultu, Deum adoret et ei gratias pro indulta dignitate agat. Eo facto, sumit primus praepositus aureum indumentum, ad instar paragaudii factum, e santa porta; quod ceteri praepositi feminae circumponunt, dein cingulum ipsi accingunt, dein album maphorium imponunt ipsi et album charzanium, et tandem propoloma. Sic indutam protinus salutant praepositi atque reliqui, et educunt eam per velum S. Theodori in medium usque triclinium, ubi constituta e regione medii polycandeli prima vice adorat Imperatorem; dein inter procedendum, donec perveniat ad pedes Imperatoris, adorat bis; ut adeo in universum ter adoret. Provoluta tum ad pedes Imperatoris osculatur eos. Eo facto, educitur a praepositis et cubiculariis reliquis in lausiacum, ubi eam cubicularii salutant. Illuc abducunt eam praepositi in coetonem Augustae. Ibi adorat cum gratiarum actione Augustam, et restitat, praepositis in lausiacum redeuntibus.

CAP. 25.

Observanda in promotione cubicularii.

Incepta iam quotidiana processione, residens in chrysotrieli-

σιλέως καθεζομένου ἐν τῷ χρυσοτρικλίῳ καὶ κελεύοντος γενέσθαι κουβικουλάριον, δηλοῖ τοῖς πραιποσίτοις, καὶ αὐτοὶ κατὰ τὸ εἶωθός ἀναλαμβάνονται μεθ' ἑαυτῶν δύο κουβικουλαρίους καὶ δύο σπαθαροκουβικουλαρίους καὶ ὀστιαρίον καὶ 5 *πριμικήριον*. εἰς δὲ ἐκ τούτων ὀφείλει εἶναι καὶ ὁ πριμικήριος τοῦ κουβουκλείου. καὶ εἰσέρχονται ἐν τῷ χρυσοτρικλί-*Ms. 212. a*
νω, καὶ οἱ μὲν πραιπόσιτοι εἰσερχόμενοι τὸ πρὸς δύοσιν βῆ-
 λον τοῦ χρυσοτρικλίου προσκυνοῦσι τὸν βασιλέα· οἱ δὲ Β
 λοιποὶ τοῦ κουβουκλείου οὐ προσκυνοῦσιν. τοῦ δὲ δευτέρου
 10 ἀνοίγοντος τὸ εὐκτήριον τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Θεοδώ-
 ρου, εἰσέρχονται πάντες ἐκεῖσε καὶ ἀποκρεμμῶσι τὸ χρυσοῦν
 παραγαῦδιον εἰς τὰς κιγκλίδας τοῦ βήματος, ἤγουν εἰς τὰ
 ἅγια θύρια, καὶ εἰθ' οὕτως ἐξέρχεται ὁ πραιπόσιτος, καὶ
 εἰσάγει ἀπὸ τοῦ πανθέου, εἴτε καὶ ἀπὸ τοῦ ὄρολογίου, τὸν
 15 ὀφειλόντα γενέσθαι κουβικουλάριον, καὶ ἔξωθεν τοῦ εὐκτη-
 ρίου, ἤγουν εἰς τὸ βῆλον τοῦ ἁγίου Θεοδώρου, κελεύσει τῶν
 πραιποσίτων ἐνδύουσιν οἱ κουβικουλάριοι καμίσιον τὸν μέ-
 λοντα τιμηθῆναι, καὶ ἀποσκεπάζουσιν αὐτὸν, καὶ εἰθ' οὐ-*C*
 τως εἰσάγουσιν αὐτὸν ἐν τῷ εὐκτηρίῳ, καὶ ἰστώσιν αὐτὸν
 20 πρὸ τῶν ἁγίων θυρῶν. εἶτα ὁ πρῶτος πραιπόσιτος ποιεῖ
 εἰς αὐτὸν τὴν εἰωθυῖαν παραίνεσιν, νουθετῶν καὶ ἐξασφαλι-
 ζόμενος αὐτὸν τοῦ μὴ δῆσαι χεῖρας εἰς ἕτερον βαρβᾶτον
 ἄνευ τοῦ βασιλέως, καὶ τοῦ μὴ εἶναι μέθυσον καὶ πέρπερον
 καὶ περισσοπραξίας ἐργάζεσθαι, καὶ τοῦ μὴ συνδύζειν ἢ
 25 συμφιλιοῦσθαι ἐξολεστάτοις καὶ νεωτερισταῖς ἀνθρώποις·

nio Imperator, quando vult aliquem cubicularium renuntiare, significat praepositis. Hi, secum sumtis pro more duobus cubiculariis et duobus spatharocubiculariis et ostiariis et primicerio, (horum autem unus debet primicerius cubiculi esse,) intrant in chrysotriclinium. Et praepositi quidem per occidentale velum chrysotriclinii introeuntes adorant Imperatorem; reliqui autem cubicularii non adorant. Deuterus inde aperit oratorium S. magni martyris Theodori, in quod omnes intrant, et suspendunt aureum paragaudium e cancellis hematis aut e sacra porta. Dein exit praepositus, et introducit aut a pantheo, aut et ab horologio creandum cubicularium. Hunc extra oratorium seu in velo S. Theodori amicitium cubicularii, a praepositis iussi, camisio, demuntque ipsi capitis tegumentum, tum introducunt eum in oratorium, et coram sacra porta collocant. Ibi facit praepositus ad eum consuetam adhortationem, diligenter praecipiens et inculcans, ne manus violentas immittat in alium barbattum, inscio Imperatore, neque ebrietati se dedat, neque vanus et levis sit, et inepte curiosus rerum ad se non pertinentium; neque

πρὸς τοῦτοις καὶ τοῦ μὴ ἐξάγειν μυστήριον βασιλέως, τιμῶν δὲ πάντας τοὺς ἐν ἀξιώμασι προβαθμίους καὶ ἰσοβαθμίους αὐτοῦ καὶ πᾶσαν τὴν σύγκλητον, μάλιστα δὲ τοὺς Δαυτοῦ πραιποσίτους. ταῦτα ἐξασφαλισάμενος ὁ πραιπόσιτος τὸν μέλλοντα τιμηθῆναι κουβικουλάριον, λέγει πρὸς αὐτὸν 5 „ἴδρα, πόθεν ἀναλαμβάνει τὸ ἀξίωμα. πάντως πρόδηλον ἐκ τῶν ἁγίων θυρῶν. καὶ εἰς τοῦτο ἀφορῶν, ὅτι ἐκ χειρὸς Κυρίου τοῦτο λαμβάνεις, πρόσεχε σεαυτῷ, ὅπως μέχρι τέλους ζωῆς σου ταῦτα πάντα φυλάξης, καὶ ἀναβάσεις ἐν τῇ καρδίᾳ σου διαθέμενος καὶ ταῖς κρείττοσιν ἀρεταῖς κοσμοῦ 10 μενος, ταῖς μείζοσι τῶν βαθμῶν ἀξίαις παρὰ τοῦ πλουτοδότηου καὶ θείου ἡμῶν αὐτοκράτορος ἐπιτύχης καὶ ἔνδοξος ἐν Ed.L.362 τῷ ἱερῷ κουβουκλείῳ γενήσῃ.” ταῦτα πρὸς αὐτὸν εἰπὼν ὁ Ma.212.b πραιπόσιτος κελεύει αὐτὸν τρίτον ἐπὶ τῆς γῆς πρὸς ἀνατολὰς προσκυνῆσαι καὶ τῷ Θεῷ ἀπευχαριστῆσαι. εἰδ' οὕτως 15 ἀναλαμβάνεται τὸ χρυσοῦν παραγαυδίων ὁ πραιπόσιτος ἀπὸ τῶν ἁγίων θυρῶν, καὶ ἐπενδύει αὐτὸν, καὶ ἀσπάζονται αὐτὸν οἱ πραιπόσιτοι καὶ οἱ λοιποὶ, καὶ ἐξάγουσιν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ βήλου. καὶ ἠνίκα ἐξέλθῃ, πίπτει ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ προσκυνεῖ τὸν βασιλέα, καὶ εἰδ' οὕτως ἐξάγεται παρὰ τῶν πραι- 20 ποσίτων καὶ τῶν τοῦ κουβουκλείου εἰς τὸν λαυσιακὸν, καὶ ἀσπάζονται αὐτὸν πάντες οἱ τῆς συγκλήτου, καὶ πρὸ πάντων οἱ τοῦ κουβουκλείου. καὶ εἰδ' οὕτως σκεπάζεται καὶ καθέ-

fraternitatem et sodalitiū contrahat cum hominibus perditis, perniciosis, novarum rerum studentibus; ne praeterea effutiat secretum aliquod Imperatoris; ut omnes honoratos sive gradum suo priorem, sive sibi parem habeant, verbo totum senatum, sed maxime praepositos suos, honoret. Huic adhortationi ad honorandum cubicularium factae addit praepositus hanc formulam: *Vide, unde accipias dignitatem, quam nunc accipis. Nempe, ut palam est, a sancta porta. Recogitans itaque, te illam e manu Dei accipere, cura diligenter, ut, quoad vixeris, praecepta mea custodias, dispositoque habens in corde tuo gradus [pulchrarum dotium unos alteris altiores] ornatusque optimis virtutibus, maiores honorum gradus a divitiarum largitore, divino nostro Imperatore, consequaris, et illustris in sacro cubiculo fias.* His dictis, iubet eum praepositis ter humo prolapsus, vultu ad orientem converso, Deum adorare, eique gratias agere. Dein sumit aureum paragaudium e sacra porta, ipsique id induit. Tum salutant eum praepositi ceterique, et extra velum S. Theodori edcunt. Egressus procumbit humi et adorat Imperatorem; tum educitur a praepositis et cubiculariis in lapsiacum, ubi senatores omnes, et primo quidem loco cubicularii, ei gratulantur. Hoc facto, tegit rursus caput, et occupat sedem suam,

ζεται εἰς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ τάξιν, καὶ τῶν μινωῶν γινομένων, ἀπέρχεται ἔμπρατος ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ. B

ΚΕΦ. κς'.

Περὶ τῶν κατὰ διαφόρους καιροὺς συμβάντων γενέσθαι περὶ τῆς
5 παλαιᾶς συνηθείας τῆς τελουμένης ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ.

Ἰστέον, ὅτι τὸ παλαιὸν μετὰ τὸ προσενεγκεῖν τὰ δῶρα
τῇ ἁγίᾳ τραπέζῃ τὸν βασιλέα ἔμενεν ἔνδον τοῦ ἁγίου Θυ-
σιαστηρίου ἕως τῆς μεταλήψεως τῶν θείων μυστηρίων· ἐπὶ
δὲ Θεοδοσίου τοῦ ὀρθοδόξου βασιλέως τοῦτο ἀπεκόπη δι'
10 αἰτίας, ἣ ἐν τῷ βίῳ ἀναγγράπται τοῦ ἁγίου καὶ ἀοιδίμου C
Ἀμβροσίου, ἐπισκόπου Μεδιολάνων.

ΚΕΦ. κς'.

Ὅπως Ἡράκλειος ὑπὸ τοῦ ἰδίου πατρὸς ἀπὸ τῆς τοῦ καίσαρος
ἀξίας ἀνήχθη εἰς τὸ σχῆμα τῆς βασιλείας, καὶ πῶς Δαβὶδ ὁ
15 ἀδελφὸς αὐτοῦ γέγονε καίσαρ.

Χρὴ εἰδέναι, ὅτι κατὰ τὴν τετάρτην τοῦ Ἰουλίου μη-
νός, ἰνδ. ια', ὁ αὐτοκράτωρ καὶ μέγας βασιλεὺς θελήσας D
ἀναγορεῦσαι Ἡράκλειον τὸν τούτου υἱὸν ἀπὸ τῆς ἀξίας τοῦ

18. ἀναγαγεῖν coni. R.

et datis missis vel dimissa processione, abit in domum suam in so-
lenne amicorum obsequio.

CAP. 26.

*De quibusdam diverso tempore innovatis circa vetustam consuetu-
dinem olim observatam in magna ecclesia.*

Mos erat olim, ut Imperator, postquam dona sacrae mensae
obtulisset, intra sanctum sacrificatorium maneret usque ad commu-
nionem sanctorum mysteriorum. Sed sub Theodosio, orthodoxo Im-
peratore, abrogatum id est ob causam in vita S. Ambrosii, episco-
pi Mediolanensis, scriptam.

CAP. 27.

*Quomodo Heraclius [Junior] a suo patre e dignitate Caesaris ad
habitum et maiestatem Imperatoris evectus, eius frater, David,
autem Caesar creatus fuerit.*

Die quarto mensis Iulii, indict. undecima, [A. C. 638.] insti-
tuebat Imperator et magnus rex [Heraclius] decreto Heraclium [Iu-
miorem] filium suum ex Caesare Imperatorem facere hunc in modum.

καίσαρος εἰς τὸ σχῆμα τῆς βασιλείας, ἐποίησεν οὕτως. με-
 τεστάλη ὁ πατριάρχης καὶ οἱ τῆς συγκλήτου πάντες. καὶ ὁ
 μὲν πατριάρχης εἰσῆλθεν πρὸς τὸν βασιλέα, παρόντος καὶ
 Κωνσταντίνου δεσπότη τοῦ αὐτοῦ γνησίου ἀδελφοῦ. ἡ δὲ
 εὐχὴ ἐγένετο ἐν τῷ ἁγίῳ Στεφάνῳ τῆς Δάφνης, καὶ ἐπῆρθη,⁵
 ὅπερ ἐφόρει καμελαύκιον ὁ καίσαρ, ἀπὸ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ,
 καὶ περιετέθη αὐτῷ ὁ βασιλικὸς στέφανος, Δαβὶδ δὲ τῷ
 δεσπότη ἑτέρας εὐχῆς γενομένης, ἀνήγαγεν εἰς τὴν τοῦ καί-
 Ed.L. 363 σαρος Ἀξίαν, ἐπιθεὶς αὐτῷ τὸ αὐτὸ καμελαύκιον. εἰθ' οὐ-
 Ms. 213. α τως μετεστάλησαν κατὰ τὸ ἔθος οἱ ἐνδοξότατοι πατριῆκοι,¹⁰
 καὶ εἰσῆλθον ἐν τῷ αὐγουστῆα, καὶ ἔδεδξαντο τὸν τε μέγαν
 βασιλέα, ὁμοίως καὶ τοὺς αὐτοῦ υἱοὺς, παρόντος καὶ τοῦ
 καίσαρος. ἤνικα οὖν ἐξῆλθον πάντες οἱ ἀπὸ ὑπάτων καὶ ἕως
 τῶν Ἰλλουστρίων, ἔστησαν εἰς τὰ γραδῆλια τῆς ἀρέας. ἠνοί-
 χθησαν δὲ καὶ αἱ πύλαι τοῦ ἄρματος καὶ εἰσῆλθον πάντα¹⁵
 τὰ σίγνα καὶ αἱ σχολαὶ καὶ οἱ δῆμοι. συνεξῆλθεν δὲ αὐ-
 τοῖς καὶ ὁ πατριάρχης, καὶ πάντων εὐφημησάντων, εὐθέως
 ἀπῆει ἐν τῇ ἁγιωτάτῃ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ μετὰ τῶν τέκνων αὐ-
 B τοῦ, καὶ πάντα κατὰ τὸ ἔθος ἐγένετο καὶ ἐν τῇ αὐτῇ μεγί-
 λῃ ἐκκλησίᾳ.

20

ΚΕΘ. κη'.

Περὶ προκένσου τοῦ ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ.

Χρῆ εἰδέναι, ὡς τῇ πρώτῃ τοῦ Ἰαννουαρίου μηνός, ἰνδ.

Arcessebantur patriarcha totusque senatus. Patriarcha ad Imperatorem conveniebat, praesente eius [Heraclii Iunioris] fratre, Constantino despota. Oratio et benedictio super creando Imperatore fiebat in aede S. Stephani Daphnes. Tum auferebatur camelaucium, quod Caesar, Heraclius, gerebat, ex eius capite, et circumponebatur ipsi corona imperialis. Illud ipsum vero camelaucium imponebat patriarcha Davidi despotae, altera peculiari eum in finem dicta oratione; eoque fiebat is Caesar. Eo facto arcessebantur illustrissimi patricii pro more, qui augusteum ingressi magnum Imperatorem et eius filios, iuniorem Imperatorem atque Caesarem, venerabantur. Egressi deinceps omnes a consilibus inde usque ad illustres consistebant in gradibus aerae; aperiebantur portae armatis, et intrabant omnia signa et scholae et factiones. Simul exibat quoque patriarcha cum Imperatore et eius filiis, et sub faustis omnium acclamationibus abibat continuo in magnam ecclesiam, ubi pariter omnia ex ritu fiebant.

CAP. 28.

De processione in magnam ecclesiam.

Calendis Januariis, indictione duodecima; [A. C. 639.] faciebat

ιβ', ἐποίησεν πρόκενσον ὁ βασιλεὺς ἐν τῇ ἀγιοτάτῃ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, καὶ ἐξῆλθεν μετ' αὐτοῦ Κωνσταντῖνος ὁ δεσπότης, φορῶν χλανίδιον, καὶ Ἡράκλειος ὁ δεσπότης καὶ υἱὸς αὐτοῦ, φορῶν πραισεκτον, καὶ παρὰ τοῦ ἰδίου ἀδελφοῦ πα-
 5 ρακρατουόμενος. ἐφόρεσαν δὲ τόγας ὅ,τε πατρίκιος Νικήτας καὶ ὁ πατρίκιος Ἰωάννης καὶ ὁ πατρίκιος ὁ κατὰ Ἰεσθὴν καὶ ὁ πατρίκιος Δομέτιος καὶ ὁ μάγιστρος Εὐστάθιος, καὶ οἱ
 10 λοιποὶ ἄρχοντες ἐφόρεσαν χλανίδια ὀλοσήρικα, καὶ τινες δὲ τῶν ἀπὸ ὑπάρχων ἐφόρεσαν λώρους κατὰ ὑπατίας, καὶ εἰ-
 15 σελθόντων αὐτῶν ἐν τῇ ἀγιοτάτῃ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ ἤψαν κή-
 ρους καὶ πάντα τὰ πρὸς συνήθειαν γέγονασιν, καὶ ἐγένετο ἄξια.

ΚΕΘ. κθ'.

Ὅπως ἐν ἡμέρᾳ ἵπποδρομίου ἐδέξατο Ἡράκλειος τοὺς τῆς συγκλή-
 15 τος, παρόντος καὶ τοῦ πατριάρχου.

Χρῆ εἰδέναι, ὡς, τῇ τετάρτῃ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἵππο-
 20 δρομίου ὄντος, ἐδέξατο ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ αὐγουστῆα τοὺς εἰσθότας, καὶ ἐν τῷ μέλλειν ἀνέρχεσθαι αὐτὸν ἐν τῇ ἵππο-
 25 δρομίᾳ, πάλιν ἐκέλευσεν, καὶ ἐδέξατο πάντας τοὺς ἄρχον-
 30 τας, καὶ εἰσελθόντων αὐτῶν ἐν τῷ αὐγουστῆα, εὔρον ἰστα-
 μενον τὸν τε βασιλέα καὶ τὴν αὐγουστῆαν, καὶ ἔμπροσθεν
 αὐτῶν ἰσταμένας Αὐγουστίναν καὶ Ἀναστασίαν τὰς αὐτῶν Ms. 213. b

1. ιβ' em. R., β' cod. et ed. 4. πραιτεκτον legi vult. R. 5. Ita em. R., τόγας. δ δὲ cod. et ed.

Imperator [Heraclius] processionem in magnam ecclesiam cum filiis, Constantino despota tunicato, et Heraclio despota praetextato; qui etiam maioris fratris brachio nitebatur. Togas gestabant patricius Nicetas, patricius Ioannes, patricius Cata Iesdin, patricius Domitius et magister Eustathius. Reliqui autem proceres gestabant tunicas holosericas. Quidam expraefectorum gestabant loros, ut, qui consulatum adeunt, gerere solent. Ut ventum erat in magnam ecclesiam, accendebant cereos, et omnia fiebant secundum ritum et dignis modis.

CAP. 29.

Quomodo in die Iudi circensis exceperit Heraclius senatores coram patriarcha.

Eiusdem mensis Ianuarii quarto die, quo spectaculum equestre edebatur, excipiebat Imperator in augusteone, quos eo tempore mos est excipi. Quum autem in eo iam esset, ut in circum ascenderet, rursus placebat ipsi omnes proceresmittere. Intrabant itaque proceres omnes in augusteonem; ubi stantem inveniebant Imperatorem et Augustam, et coram illis stantes Augustinam et Ana-

Θυγατέρας καὶ ἀγούστας, παρόντος καὶ τοῦ πατριάρχου, καὶ Ed.L. 364 ἐν τῷ δεξιῷ μέρει ἴσταντο τὰ λοιπὰ τέκνα τοῦ βασιλέως, καὶ εἰς τὸ ἀριστερὸν μέρος ἴσταντο κουβικουλάριοι, καὶ ἔκραζον λέγοντες· „εὐτυχῶς τῇ πολιτείᾳ, εὐτυχῶς τῇ πολιτείᾳ, εὐτυχῶς τῇ πολιτείᾳ. Ἡράκλειε ἀγούστε, τοῦμβικας. Ἄνα-5 στασία Μαρτίνα ἀγούστα, τοῦμβικας. Κωνσταντίνε ἀγούστε, τοῦμβικας. Ἡράκλειε ἀγούστε, τοῦμβικας. Ἀγούστινα ἀγούστα τοῦμβικας. Ἀναστασία ἀγούστα, τοῦμβικας. Δαβὶδ καῖσαρ, τοῦμβικας. Μαρτίνε νοβελήσιμ, τοῦμβικας.” καὶ εἶθ' οὕτως ἀνῆλθεν ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ ἴκπο-10 δρομίῳ.

ΚΕΦ. λ'.

B

Περὶ κηδείας πατριάρχου.

Χρὴ εἰδέναι, ὅτι τῇ ἡ' τοῦ Δεκεμβρίου μηνός, ἰνδ. ιβ', ἐτελειώθη Σέργιος ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ἡμέρας 15 κυριακῆ· καὶ μετὰ τὸ δέξασθαι τὸν βασιλέα τοὺς ἄρχοντας κατὰ τὸ εἰωθὸς, ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὴν κηδείαν τοῦ αὐτοῦ πατριάρχου. καὶ δὴ ἀπελθόντων τῶν συγκλητικῶν ἐν τῇ ἀγιωτάτῃ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, ἀπήλλαξαν τὰ ἄσπρα χλαῖδια, καὶ περιεβάλλοντο τὰ χρυσακὰ, καὶ οὕτως ἠκολούθησαν 20 τῷ ἐξοδίῳ μέχρι τῶν ἁγίων ἀποστόλων. ἠρωτήθησαν δὲ οἱ τοῦ κλήρου τῆς ἐκκλησίας, εἰ καὶ εἰς ἑτέρους πατριάρχας C ἐγένετο ἢ αὐτῇ τάξις· καὶ εἶπον, γενέσθαι τὴν τοιαύτην τά-

stasiam, ipsorum filias et Augustas easdem. Aderat etiam patriarcha. In dextra augusteonis parte stabant reliqui liberi imperiales; in sinistro cubicularii. Proceres itaque ingressi Dominos his acclamationibus excipiebant: *Feliciter imperio. Feliciter imperio. Feliciter imperio. Heracli Auguste, tu vincas. Anastasia Martina Augusta, tu vincas. Constantine Auguste, tu vincas. Heracli Auguste, tu vincas. Augustina Augusta, tu vincas. Anastasia Augusta; tu vincas. David Caesar, tu vincas. Martine Nobilissime, tu vincas.* Post haec ascendebat Imperator in hippodromum.

CAP. 30.

De exsequiis patriarchae.

Die decimotertio Decembris, indictione duodecima, [A. C. 639.] consummabatur [id est vivis excedebat] Sergius patriarcha Constantinopolitanus. Erat ea dies dominica. Ad eius exsequias ablegabat Imperator [Heraclius Magnus] proceres post perfectam consuetam admissionem. Senatores itaque abibant in magnam ecclesiam, et depositis ibi tunicis candidis, indutisque in earum vicem coloreis, comitabantur exsequias usque ad SS. Apostolos. Interrogati eo tempore sacerdotalis ordinis viri, num etiam aliis patriarchis contigerit eodem ritu tumulari, respondebant, eundem ritum observa-

Ξεν εἰς τὴν κηδεῖαν τῶν ἐπισκόπων Κυριακοῦ καὶ Θωμᾶ. καὶ αὐτοὶ γὰρ ἐν κυριακῇ ἐτελειώθησαν. καὶ δὴ τῆς λειτουργίας γενομένης, οἱ θελήσαντες μένειν ἀξιοματικοὶ ἔμειναν μέχρι τῆς καταθέσεως τοῦ λειψάνου, οἱ δὲ λοιποὶ ἀνεχώρησαν οἴκαδε.

5 ΚΕΦ. λα΄.

Πῶς δεῖ προσφέρειν τὸν βασιλέα ἐν μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ ἀγαθήματα.

Ἰστέον, ὅτι τῇ ἡμέρᾳ τῶν φώτων τοῦ βασιλέως Μιχαὴλ προσφέροντος τῇ ἐκκλησίᾳ ποτήριον χρυσοῦν ἐκ λίθων Δ τιμίων καὶ μαργάρων ἡμφιεσμένον, τὸ μὲν ποτήριον προσ- 10 τιάζει τοῦ βασιλέως Μιχαὴλ σπαθάριος καὶ χρυσοεπιτηὴς ἐβιάσασθε, τὸ δὲ ποτηροκάλυμμα σιλεντιάριος, περιπατοῦν- Ms. 214. a τες ἀναμεταξὺ τῶν δύο μαγίστρων. καὶ τῶν ἁγίων θυρῶν πλησίον γεγόμενος ὁ βασιλεὺς ἤρην τὸ ποτήριον, καὶ εἰσελ- 15 πεζαν. ὁ δὲ πατριάρχης λαβὼν τὸ ποτηροκάλυμμα ἀπὸ τοῦ σιλεντιαρίου ἐπέδωκεν αὐτὸ τῷ βασιλεῖ. ὁ δὲ βασιλεὺς ἐπέ- θηκεν αὐτὸ ἐν τῇ ἁγίᾳ τραπεζῇ.

ΚΕΦ. λβ΄.

Ed. L. 365

Περὶ αἰτήσεως δεξιμῶν τῶν δύο μερῶν, ἑορτῆς παρούσης.

20 Χρῆ εἰδέναι, ὅτι ἐπὶ Μιχαὴλ τοῦ βασιλέως τὰ δύο 1. εἰς τὴν R., εἰς τε τὴν cod. et ed.

tum quoque fuisse in exsequiis episcoporum Cyriaci et Thomae; quum et illi quoque die dominica absoluti seu mortalibus exempti fuerint. Fiebat tum in templo SS. Apostolorum sanctum officium; quo peracto, abibant domum honorati, qui manere volebant; qui autem vellent, manebant donec exuviae, defuncti conditae humo fuissent.

CAP. 31.

Quomodo Imperator debeat dona in magna ecclesia offerre.

In die luminum seu festo Epiphaniae offerebat Imperator Michael [Ebriosus, Theophili filius,] aureum poculum gemmis et margaritis ornatum ecclesiae. Et poculum quidem ipsum gestabat iussu Imperatoris spatharius aurifaber; operculum vero poculi gestabat aliquis silentiarius. Ambo medii ambulabant duos intra magistros. Ubi prope ad sacram portam venerant, adimebat ipse Imperator poculum gestanti, ingressusque in sacrificatorium, imponebat illud sacrae mensae; patriarcha vero auferens operculum poculi a silentiario, dabat illud Imperatori, qui etiam id sacrae mensae imponebat.

CAP. 32.

Quomodo ambae factiones veniam Imperatorem in circo adorandi rogaverint in die festo.

Sub Imperatore Michaele abibant ambae factiones, eo revertente

μέρη μετὰ τὴν ὑποτροφὴν τῆς προσλευσεως τῶν φωτῶν ἀπὸ
 θου εἰς τὰς ἰδίαις φιάλας, αἰτούμενοι γενέσθαι τὸ δεξιμον.

ΚΕΦ. λγ'.

B Περὶ προαγωγῆς ἀξιομάτων ἐν ἡμέρᾳ ἐτησίᾳ αὐτοκρατορίας καὶ
 στεψίμου καὶ γενεθλίου καὶ στεφανώματος. 5

Ἰστέον, ὅτι εἰδίσται τοῖς βασιλευσιν ἐν τοῖς δεξιμοῖς
 τῆς αὐτοκρατορίας καὶ τῆς γεννήσεως, ὁμοίως καὶ τοῦ στε-
 ψίμου καὶ στεφανώματος αὐτῶν, μετὰ τὴν ἀπὸ τοῦ τρικύγ-
 χου ἐν τῷ χρυσοτρικλίνῳ εἰσοδὸν περιβάλλεσθαι τὰ χρυσο-
 περικλείστα σαγία, καὶ καθέζεσθαι τὸν μέγαν βασιλέα ἐπιτο
 τοῦ ἰσταμένου θρόνου ἐν τῷ χρυσοτρικλίνῳ. εἰ δὲ μικροὶ
 ὦσιν βασιλεῖς, καθέζονται ἐν σελλίοις ἔνθεν κακεῖθεν τοῦ
C αὐτοῦ θρόνου. εἶτα εἰσέρχονται οἱ τοῦ κουβουκλείου, ὡς
 εἰδίσται αὐτοῖς. ὁ δὲ βασιλεὺς προβάλλεται πλήθῃ πολλὰ
 ἀξιομάτων ἀπὸ τε μανδατόρων, βεστητόρων, ὑπάτων, καν-15
 διδάτων, σπαθαρίων καὶ δισυπαίων, ὁμοίως σπαθαροκαν-
 διδάτων καὶ πρωτοσπαθαρίων, ἀναβιβάζων καθεκάστην τά-
 ξιν καὶ ἀξίαν. εἰθ' οὕτως ἀναστάντες ἀπὸ τοῦ σέντζου καθέ-
 ζονται ἐπὶ τῆς τιμίας αὐτῶν τραπέζης.

ΚΕΦ. λδ'

Περὶ προαγωγῆς ἀξιομάτων ἐν ἡμέρᾳ ἐτησίᾳ γεννήσεως καὶ
 ἑτέρων τοιούτων. 20

D Ἰστέον, ὅτι τὸ δεξιμον τῆς γεννήσεως *Μιχαὴλ βασιλεὺς*

domum e processione luminum, in propriam quaeque suam phia-
 lam rogatum, ut deximum fiat.

CAP. 33.

*De promotionibus ad dignitates palatinas in natalibus anniversa-
 riis imperii, coronationis, nativitatibus et nuptiarum.*

Solent Imperatores in deximis seu admissionibus circensium,
 quas dictis in natalibus indulgent, postquam e triconcho in chry-
 sotriclinum redierunt, auro septa saga induere et desiderere, ma-
 gnus quidem, qui identidem est, Imperator in throno, qui stat in
 chrysotriclino; minores autem, si qui sunt, in sellis ad utramque
 throni partem. Deinde intrant cubicularii, ut solent. Et Imperator
 promotiones permultas facit, a mandatariis inde incipiendo ad
 vestitores, consules, candidatos, spatharios, iterum consules, spatha-
 rocandidatos, protospatharios, promovens nempe secundum unamquam-
 que classem et dignitatem meriti ex inferioribus ad superiores. His
 peractis, surgunt Domini e throno, et assident venerabili suae mensae.

CAP. 34.

De eodem argumento.

Deximum dici, quo natalis nativitatibus Michaelis [Ebriosi] Im-

ἐν τῇ μυστικῇ φιάλῃ τοῦ τρικόνυχου ἐτελέσθη κατὰ τὴν εἰω-
 θυίαν ἀκολουθίαν τῶν δεξίμων. τῶν γὰρ μερῶν αἰτησαμέ-
 νων τὰς δ' αἰτήσεις, ἃς ἐξ ἔθους εἰώθασιν αἰτεῖσθαι, καὶ
 τοῦ βασιλέως συνταξαμένον τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν τεσσάρων
 5 αἰτήσεων γενέσθαι, εἰσῆλθεν ἐν τῷ τρικόνυχῳ, καὶ ἀπήλλαξεν *Ms. 214. b*
 κατὰ τὸ εἰωθὸς, καὶ δηριγενόμενος ἐκεῖθεν εἰσῆλθεν ἐν τῷ
 κοιτῶνι αὐτοῦ, καὶ περιβαλλόμενος τὸ χρυσοπερικλείστον σα-
 γλόν ἐκάθισεν ἐν τῷ σέντζῳ τῷ ἰσταμένῳ ἐν τῷ χρυσοτρικλί- *Ed. L. 366*
 νῳ. τῶν δὲ τοῦ κουβουκλείου κατὰ τὸ εἰωθὸς εἰσελθόντων,
 10 ἐποίησεν τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ προβολὰς ἀξιωματίων πολλὰς ἀπό-
 τε ἀποεπάρχων προαναβιβάζων καθέκαστην ἀξίαν μέχρι πρω-
 τοσπαθαρίων.

ΚΕΦ. λς'

Περὶ σαξίμου.

15 Χρῆ εἶδέναι, ὅτι ἐν τῷ σαξίμῳ τοῦ αὐτοῦ γενεθλίου τὰ
 δύο μέρη τῆς πολιτικῆς Βενέτων καὶ Πρασίνων οὐδέποτε
 ἔσασσον. καὶ ὑπομνήσαντος περὶ τούτου τοῦ πραιποσίτου
 τῷ βασιλεῖ, προσέταξεν ὁ βασιλεὺς, ὅπως σάξωσιν. καὶ β
 εἰσῆλθον τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ τὰ δύο μέρη ἐν τῇ τετάρτῃ καὶ πέμ-
 20 πτῇ καταστάσει τοῦ σαξίμου, ἐτελέσαντες τὰ τοῦ σαξίμου
 πάντα, εἰληρότες καὶ ἀποκόμβιον.

peratoris celebrabatur, fiebat in secreta phiala triconchii secundum
 ordinarium ritum deximorum. Nam postquam factiones suas qua-
 tuor flagitationes edidissent, quas ex antiquo ritu facere solent, et
 Imperator ipsis eas indulturum atque adimpleturum spondisset,
 intrabat in triconchium, et exuebat vestes pro more, et inde abi-
 bat, stipatus a proceribus, in coetonem suum, indutusque ibi sago
 listis aureis septo, ibat in chrysotriclinium, et residcbat in ibi
 stante throno; cubiculoque, ut mos est, illuc ingresso atque co-
 acto, faciebat promotiones permultas ad dignitates aulicas incipien-
 do ab expraefectis et ascendendo per singulas classes officiorum
 usque ad protospatharios.

CAP. 35.

De saximo seu ludo saltatorio.

In eiusdem diei natalis celebratione non saltabant ambae fa-
 ctiones urbanae, Veneta et Prasina. Quum itaque praepositus ea
 de re Imperatorem admoneret, imperabat, ut saltarent. Introibant
 igitur illo die ambae factiones [in triconchium], quum iam quar-
 tae et quintae chorearum vices [ab aulae proceribus] agerentur; et
 postquam saximo finem imposuissent, omnibus eius partibus defun-
 cti, accipiebant apocombium.

ΚΕΦ. λς'

*Περὶ εἰσαγωγῆς ἀπὸ ἐπαύρων ἐν ἡμέρᾳ ἵπποδρομίου, προβληθέν-
τος ἐν τῇ δεξιμῷ τοῦ αὐτοῦ ἵπποδρομίου.*

Ἰστέον, ὅτι τῇ ἡμέρᾳ τοῦ ἵπποδρομίου τῆς γεννήσεως
Μιχαὴλ τοῦ βασιλέως εἰσῆχθη ἐν πρώτοις ἀπὸ τῆς συγκλή-5
του, καθὼς ἡ συνήθεια ἔχει, ὁ προβληθεὶς ἀπὸ ἐπαύρων ἐν
τῇ δεξιμῷ τῆς αὐτῆς ἡμέρας.

ΚΕΦ. λς.

*Περὶ τινῶν ἀποστατησάντων καὶ πάλιν δουλωθέντων, πῶς ἐδέχθη-
σαν παρὰ τοῦ βασιλέως.*

Χρὴ εἰδέναι, ὅπως ἐδέξατο Μιχαὴλ ὁ βασιλεὺς Σκλά-
βους τοὺς ἀτακτήσαντας ἐν χώρᾳ τῇ Σουβδελιτία καὶ ἀνελ-
θόντας εἰς τὰ ὄρη καὶ πύλιν καταφυγόντας τῇ αὐτοκρατο-
10 ρικῇ καὶ ὑψηλῇ βασιλείᾳ. περιβαλλόμενος ὁ βασιλεὺς σα-
γίον πορφυροῦν ἔχον περίκλεισιν χρυσοῦν, ἀπὸ μαργαριτῶν 15
ἡμφισομένην, περιθεὶς καὶ στέφανον ἐπὶ τῆς ἑαυτοῦ κεφα-
λῆς ἐκ λίθων καὶ μαργάρων ἡμφισομένον, ὅπερ καισαρῖκιον
λέγεται, ἐκάθεισιν ἐπὶ τοῦ σέντζου ἐν τῇ χρυσοτρικλίνῃ. καὶ
γενομένης δοχῆς, ἐξῆλθεν ὀστιάριος βαστάζων βεργίον, καὶ

3. σαξιμῷ cod. et ed. Cf. p. 513, 2. 7. αὐτῆς R., αὐτοῦ cod.
et ed. 17. ἡμφισομένον em. R., ἡμφισομένην cod. et ed.

CAP. 36.

*Quod recens honoratus expraefectus in deximo ludi equestris
praesentetur.*

In die, quo spectaculum equestre celebrandis natalibus nativi-
tatis Imperatoris Michaelis edebatur, introducebatur primus post se-
natum, ut consuetudo fert, promotus expraefectus in deximo eius-
dem diei.

CAP. 37.

*De quibusdam, qui defecerant, sed ad officium redacti fuerant;
quomodo ab Imperatore fuerint excepti.*

Non indignum est nosse, quomodo Michael Imperator Sclavos
exceperit, qui, postquam in regione Subdelitia contumaciter et in-
solentè se gessissent et in montes secessissent, rursus ad obedientiam
excelsi Imperatoris confugerant. Scilicet indutus Imperator sago purpu-
reo, quod aureum margaritis obsitum limbum habebat, et coronam
in capite habens gemmis et margaritis distinctam, qualem caesari-
cium appellant, sedebat super throno in chrysotriclino; factaque
receptione [suorum procerum], exhibat ostiarius virgam gestans, &

εἰσήλθεν αὐτοὺς μετὰ καὶ τοῦ λογοθέτου. καὶ μετὰ τὸ δια-
 λεχθῆναι αὐτοῖς τὸν βασιλέα ἐξῆλθον, καὶ εὐθέως εἰσήχθη—Ms. 215. a
 σαν ἑτεροὶ Σκλάβοι Θεσσαλονίκης ἀρχοντίας καὶ αὐτοὶ ὑπὸ
 ἐνὸς ὀστιαρίου, ὃν τρόπον καὶ οἱ πρὸ αὐτῶν. καὶ διαλεχθεῖς Ed. L. 367
 5 καὶ αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς, ὡς ἐβούλετο, δεδωκὼς αὐτοῖς ἀνά
 ἐνὸς ἐσωφορίου ὡς ὑπηκόους αὐτοῦ, καὶ ἐξῆλθον καὶ αὐτοί.

ΚΕΦ. λη'

Περὶ τῆς χειροτονίας Θεοφυλάκτου τοῦ ἀγιοτάτου πατριάρχου.

Μηνὶ Φεβρουαρίῳ β', ἡ ἑορτὴ τῆς ὑπαπαντῆς τοῦ Κυ-
 10 ρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἔτους ζυμβ', ἐχειροτονήθη Θεο-
 φύλακτος ὁ Θεοφιλέστατος σύγκελλος, ὁ υἱὸς Ῥωμανοῦ δε-
 σπότη, ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως. τῇ δὲ αὐτῇ
 ἡμέρᾳ ἐτελέσθη ἡ ἀκολουθία τῆς προελεύσεως οὕτως. τοῦ Β
 15 τοῦ Κυρίου ἐκκλησίαν, καὶ τοῦ κουβουκλείου εἰσελθόντος
 κατὰ τὸ εἰωθὸς, ἐξῆλθον οἱ δεσπότες ἀπὸ σκαραμαγγίων,
 περιβεβλημένοι καὶ τὰ χρυσοπερίκλειστα τούτων σαγία, καὶ
 ἀπίασιν, δηριγεύομενοι ὑπὸ τε τῶν πραιποσίτων καὶ τοῦ κου-
 βουκλείου, διὰ τῆς μανναύρας καὶ τῶν διαβατικῶν εἰς τὰ
 20 κατηχούμενα τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ κατὰ τὸ εἰωθὸς

introducebat Sclavos una cum logotheta. Quibus quum Imperator
 collocutus fuisset, exhibant, et protinus introducebantur alii Sclavi
 ex praefectura Thessalonicensi. Hos, ut superiores, unus ostia-
 rius introducebat. Imperator eos, ut collocutus ipsis fuerat, quae
 voluerat, dimittebat, donatos singulos singulis interulis in signum
 vasallatus vel obsequii. Et sic abibant etiam hi.

CAP. 38.

De electione Theophylacti sanctissimi patriarchae.

Mensis Februarii die secundo, eodemque festo hypapantes seu
 occurus Domini nostri Iesu Christi [cum seno Symeoue et Anna
 convenientis in templo Hierosolymitano] anno 6442, [a C. N. 933.]
 eligebatur Theophylactus, Deo carissimus syncellus, filius Romani
 [Lecapeni] despotaе, in archiepiscopum Constantinopoleos. Eodem
 die peragebatur ritus processionis hoc modo. Palatio ex ea parte
 reserato, qua in ecclesiam Domini itur, et cubiculo pro more con-
 sueto congregato, exhibant Domini [Romanus cum filiis et genero
 Constantino Porphyrogenito] in scaramangis et sagis suis auro se-
 ptis, stipatique a praepositis et cubiculo abibant praeter magnaauram
 et per porticus, per quas illinc illuc tendentibus transeundam

διὰ τῆς τρισσῆς μετὰ τῶν κηρῶν προσκυνήσεως τῷ Θεῷ εὐ-
 χαριστήσαντες καὶ τὰ τούτων διβητήσια ἀλλάξαντες, ἐκαθέ-
 σθησαν. καὶ ὅτε πάντα κατὰ τὴν εἰωθλίαν ἀκολουθίαν εὐ-
 Cτραπίσθη, ὑπεμνήσθησαν οἱ δεσπότες, καὶ εὐθέως περιβαλ-
 λοντο τὰς ἑαυτῶν χλαμύδας, καὶ ἐξιόντων αὐτῶν ἔξω τοῦ 5
 ἐκείτου κρεμμαμένου βήλου, ἐδέξαντο τούτους οἱ τε μύγιστροι
 καὶ πατριῖοι. καὶ τῆς εἰωθλίας τάξεως ἐπιτελεσθείσης, κα-
 τίεσαν οἱ δεσπότες διὰ τοῦ μεγάλου κοχλιοῦ. ἐν δὲ τῷ νόρ-
 θῃ τῆς ἁγιωτάτης ἐκκλησίας εἰς τὴν ὠραίαν πύλην ἐδέξατο
 τούτους ὁ ὑποψήφιος μετὰ τῆς ἐκκλησιαστικῆς πάσης τάξεως. 10
 καὶ δὴ κατὰ τὸν εἰωθῆτα τύπον εἰσοδεύσαντες, καὶ τῶν ἐξῆς
 ἐπιτελεσθέντων κατὰ τὰς λοιπὰς προελεύσεις, ἀπήρξαντο οἱ
 Θεοφιλεῖς μητροπολίται τῆς ἱερῆς χειροτονίας. οἱ δὲ φιλό-
 χριστοὶ βασιλεῖς μικρὸν τι ὀπισθοπόδησαν μέχρι τοῦ ἀργυ-
 Dροῦ κίονος τοῦ κιβωρίου, ἕως ἐτελέσθη παρὰ τῶν μητροπολι- 15
 Ms. 215. b τῶν τὰ τῆς χειροτονίας. καὶ εἰδ' οὕτως διὰ τοῦ δεξιῦ μέρους
 τοῦ βήματος καὶ τοῦ κυκλείου εἰσῆλθον ἐν τῷ εὐκτη-
 ρίῳ, ἐν ᾧ καὶ ἡ ἀργυρᾷ ἴδρυνται σταύρωσις. καὶ διὰ τῆς
 τρισσῆς μετὰ τῶν κηρῶν προσκυνήσεως ἀπευχαριστήσαντες
 τῷ Θεῷ καὶ τὸν πατριάρχην ἀποχαιρετίσαντες, ἀνῆλθον διὰ 20
 τοῦ κοχλιοῦ τοῦ πρὸς τὸ μέρος τοῦ ἁγίου φρέατος, ἐν τοῖς
 πρὸς ἀνατολὴν δεξιόις μέρεσι τῶν κατηχουμενίων ἐκδεχόμενοι
 τὴν τοῦ ἁγίου εὐαγγελίου ἀνάγνωσιν.

est, in catechumenia magnae ecclesiae, exhibitaque Deo, ut mos
 est, terna cum cereis adoratione, induebant sua dibetesia, et con-
 siderabant [in catechumeniis]. Ut omnia, quae ritus flagitat, com-
 parata erant, admoniti Domini induebant chlamydes suas; exeun-
 tesque ipsos extra velum ibi suspensum excipiebant venerantes mag-
 istri et patricii. Ordine consueto finito, descendebant Domini per
 magnam cochleam. Inde ingressos in narthecem sanctissimae eccle-
 siae, excipiebat eos in porta formosa electus una cum toto ordine
 ecclesiastico; ingressique sacrificatorium secundum consuetum ritum,
 omnibusque ex ordine peractis, quae in ceteris processionalibus fiunt,
 incipiebant Deo cari metropolitae sacram ordinationem archiepisco-
 pi. Amantes Christum Imperatores autem aliquanto retro in pedes
 suos se recipiebant usque ad argenteam columnam propitiatorii, do-
 nec ordinatione a metropolitae confecta esset. Tunc intrabant per
 dextram partem tribunalis et cyclii in oratorium, in quo imago ar-
 gentea crucifixionis Christi stat; trinaque cum cereis genuflexione
 venerati Deum, valedicebant patriarchae, ascendebant per cochleam,
 quae est in regione sancti putei, in eam, quae a dextris est ver-
 sus orientem converso, partem catechumeniorum, expectantes lecti-
 onem sancti evangelii.

Περὶ τοῦ πατριάρχου, ὅτι τὸ παλαιὸν ἴδιον εἶχεν πραιπόσιτον.

Ἰστέον, ὅτι καὶ ὁ πατριάρχης τὸ παλαιὸν ἴδιον εἶχεν πραιπόσιτον, πρωτοστατοῦντα τῶν κουβουκλεισίων, ἀπὸ τοῦ 5 κλήρου καὶ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ καταλόγου τυγχάνοντα καὶ δῆλον ἀπὸ τῆς Ἡρακλείου τοῦ βασιλέως ἀσφαλείας, ἣν ἐποίησεν πρὸς Σέργιον τὸν πατριάρχην, οὕτως αὐταῖς λέξεσιν περιέχουσιν· „τὸν μέντοι γε πραιπόσιτον Θωμᾶν τοῦ ἡμῶν σεβασμίου κουβουκλεισιάτου τρίτον στήσομεν τῇ τιμῇ 10 ἀπὸ τοῦ ἡμῶν πραιποσίτου, μέχρις ἂν τὴν τοῦ διακόνου ἀξίαν διέπῃ. ἐπειδὴν δὲ εἰς τὴν τοῦ πρεσβυτέρου τάξιν προβῇ, ἐφεξῆς αὐτὸν τοῦ ἡμετέρου πραιποσίτου στησόμεθα.”

ΚΕΦ. μ'

Περὶ τοῦ τίνι τρόπῳ τῇ ἀγίᾳ καὶ μεγάλῃ κυριακῇ τοῦ πάσχα περι- 15 βάλονται τοὺς λώρους ὅ,τε βασιλεὺς καὶ οἱ μάγιστροι καὶ ἀνθύπατοι καὶ πατριεῖοι.

Ἐκ μὲν τῶν καθ' ἡμᾶς νοημάτων τῆς εὐσεβείας, καθὼς ὁ ἐμὸς λόγος, ὑποτυπώσομαι. τὸ μὲν περιβεβλησθαι λώρους 20 τοὺς μαγίστρος καὶ πατρικίους ἐν τῇ ἐδρασίμῳ ἡμέρᾳ τῆς κοίναστάσεως Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν εἰς τύπον ἡγουμέθα

CAP. 39.

Quod patriarcha olim suum habuerit praepositum.

Patriarcham olim proprium habuisse praepositum [eunuchum], primum gradum tenentem et principem in cubuclesiis et pertinentem ad clericos ordinemque ecclesiasticum, patet ex cautione, quam Imperator Heraclius patriarchae Sergio supra memorato praestitit, et in qua dictio haec his ipsis verbis legitur: *Thomam praepositum venerabilis vestri cubuclesiatus tertium constituemus honoris gradu a nostro praeposito, quamdiu diaconi dignitatem gerat. Quando vero ad presbyterii ordinem ascenderit, immediate secundum a nostro praeposito eum collocabimus.*

CAP. 40.

Quam ob rationem Imperator et magistri, proconsules atque patricii loros induant sancta et magna dominica paschatis.

Rationem huius rei pro captu meo ex principiis pietatis nostro Christiano coetui propriis deducam atque effingam. Credimus nempe loros, quos magistri et patricii die festo resurrectionis Christi Dei

τοῦ ἐνταφιασμοῦ αὐτοῦ· τὸ δὲ κεχρυσῶσθαι αὐτοὺς εἰς ταύτης λαμπρότητα, ἡλιοβολουμένους δὲ ἡλίου Χριστοῦ αὐτοῦ τῇ ἐγέρσει· αὐτοὺς τε τοὺς μαγίστρους καὶ πατρικίους ἐν τύπῳ χρηματίζειν τῶν ἀποστόλων, τὸν τε χρηστὸν βασιλέα κατὰ τὸ ἐφικτὸν ἀναλογοῦντα Θεῷ. διὸ καὶ τὰ κατὰ τὸν ἐπιδήμιον λόγον λεγόμενα σκεπαῖα σκοπὸν ἔχει ἐπιτε-

Ms. 216. ἀπῶσθαι συμβόλοις ἐπινικίσις, ἃ κατὰ τὴν ἐκ νεκρῶν ἔγερσιν τοῦ Χριστοῦ, καὶ εἰς ἀφομοίωσιν τοῦ σταυροῦ λογισθήσονται, δι' οὗ τὸ κατὰ τοῦ ἄδου ὁ Χριστὸς τρόπαιον ἤρατο. τὸ δὲ τὰς χερσὶ κρατεῖσθαι παρ' αὐτῶν ἀνεξικακίας τόμους, καθὼς ἡ ἐγγώριος κατονομάζει φωνῇ, οὐχ οὕτως ἔχει τὸ ἀληθές, ἀλλ' ἐπειδὴ τοῦ Σατῆρος τοῖς μαθηταῖς εἰκόασι δῆθεν οἱ πατρίκιοι, καὶ αὐτῷ τῷ βασιλεῖ κατὰ τὴν σωτηριώδη νομοθεσίαν αὐτῶν τόμους κρατεῖν ταύτην ἐγγεγραμμένους. τὸ δὲ τὰς κνήμας λινῷ ἐσφινῶσθαι ἀμφίῳ μετὰ καὶ χρυσο-15 μένων πεδίλων, ταυτὸ τοῦτο καὶ νεκρότης καὶ λαμπρότη-

Ed. L. 369τος. ἐκ δὲ τῶν Ῥωμαϊκῶν παραδόσεων τὸ μὲν τοὺς πατρικίους ἐπημφιεῖσθαι λώρους εἰς τύπον τῶν παλαιῶν ὑπάτων, καὶ μᾶλλον τῶν μετέπειτα βασιλέων κατὰ τινὰς διορισμένους καιροὺς ἀρχιερατικὴν ἀξίαν ἀνηρημένους τὸ σχῆμα εἶναι, 20 οἱ καὶ ὡς βασιλεῖς πραγματικῶς ὄντες χρονοκράτορες, ὧν

6. ἔχει R., ἔχει cod. et ed. 17. τὸ μὲν em. R., τό, τε cod. et ed.

nostri gerunt, repraesentare tumulationem eius. Quod autem loros auro conspicuos gestant, id interpretamur imaginem splendoris resurrectionis Christi esse; tanquam si a Christo, velut sole, per eius resurrectionem radiis solaribus circumcollustrati splenderent. Magistri enim et patricii referunt apostolos; optimus autem Imperator Deum, quatenus nempe homini Deum referre datum est. Quae illi gestant scepaea, vulgari sermone sic dicta, id est scipiones, probabile est, eos velle typice triumphum, quem Christus in resurrectione sua egit, repraesentare crucemque similitudine referre, per quam Christus tropaeum de inferno statuit. Circa anoxicacias tomos, ut vulgaris sermo appellat, seu clementiae membranaceos rotulos non ita se re vera res habet, ut vulgo existimatur, et ex vulgare illa appellatione concludas: verum, ut praedicti patricii discipulos Christi repraesentant, ita videntur secundum salutarem suam institutionem ipsi quoque Imperatori [ut Christi personam sustinenti] libros praeferre, salutarem doctrinam litteris consignatam tenentes. Quod autem crura linea tela constricta habent et ocreas deauratas in pedibus, id illinc quidem ad humilitatem mortalitatis, hinc autem ad splendorem resurrectionis pertinet. Secundum Romanas autem traditiones repraesentant patricii loris induti veteres consules, aut potius consulibus posteriores Imperatores; diciturque hic eorum habitus fuisse, quum certis statutis temporibus summorum pontificum dignitatem induerent; quippe qui [consules] actualiter

ἑκαστος ἔτους ἑνὸς ἡγεμονίαν κληρούμενος ἐν πολέμοις ἤφιλε-
 το, ὧν μετὰ τὴν συμπλήρωσιν ἐπιδεδημηκῶς παρὰ τῶν ὑπά-
 των διηρευνᾶτο, πῶς τὰ τῶν πολέμων διήτησεν, στολὴν τε
 τὴν ὑπατικὴν κατ' αἰσίαν τῆς νίκης ἐννόμως περιεβέβλητο, ἐφ'
 57 καὶ τὸ κατὰ τῶν πολεμίων τρόπαιον ἐχειρίζετο, ὃ ἐνεγέ-
 γραπτο τὰ ἐκείνῳ πεπονημένα εἰσάγοντί τε πρὸς τοὺς ὑπά-
 τοὺς λάφυρά τε καὶ αἰχμοδέτας, χειρίζεσθαι δὲ τόμους, λό-
 γους ἐν τούτοις ποιησομένους τῶν περὶ πολέμους ἀναλωμά-
 των. σκηπίωνες δὲ ἀπὸ τοῦ τῶν Ῥωμαίων Σκηπίωνος κατὰ
 10 πολεμίων μέγιστα στρατηγήσαντος, ἐξ οὗ τὸ εὐφημον ἀπη-
 νέγκαντο. ἢ καὶ σκεπαῖα κατὰ τὸν δημῶδη λόγον διὰ τὸ
 τοὺς ἐπιγνώμονας, ὡς οἶμαι, τῶν καλῶν ἀποσκέφθαι πρὸς
 ταῦτα καὶ ἐννοεῖν, ὑποίας ἀναγράφου τιμῆς οἱ ἀνδραγα-
 θιζόμενοι μετεilhφασιν, καὶ ζηλοῦν πρὸς τὴν μίμησιν. ἀπὸ
 15 δὲ τῶν καμπαγίων, ἃ Λατίνων φωνῇ προσηγορεύονται, τοῦ
 πολεμικοῦ ἀνδρὸς τὸ εὐκίνητον, ἀλλὰ μὴ κατοχυροποιεῖ-
 σθαι διὰ τὰς κατὰ τὰ σκέλη ἐκ πέλων περιπλοκὰς ἢ διὰ τὸ
 σκέπασθαι αὐτοὺς τοῖς θυρεοῖς, ἢ ταῖς περιφερέσειν ἀσπίσι,
 καὶ διὰ τὸ μὴ δεῖσθαι περινενοημένης κατοχυρώσεως.

15. φωνῇ em. R., φωνῇ cod. et ed. 16. Ita R., ἀλλὰ μὴν καὶ
 τὸ ὄχυροποιεῖσθαι cod. et ed. 17. Ita R., περιπλοκῆς, ἢ τὸ
 διασκεπᾶσθαι cod. et ed. 19. περινενοημένους Leich.

reges annui erant, et eorum unusquisque post gestum, quod sorte
 nactus fuerat, imperium unius anni amandabatur in castra ad bella
 gerenda. Quibus confectis, redibat, et interrogatus a consulibus,
 quomodo rem bellicam administrasset, accipiebat humeris iniectum
 habitum consularem, adaequatum dignitati partae victoriae; in manus
 autem accipiebat traditum tropaeum, victoriae de subactis hostibus
 insigne, in quo pictura repraesentabantur res ab eo in ista expedi-
 tione gestae, per quam introduceret in urbem et exhiberet consuli-
 bus spolia et captivos. Tenebat quoque in manibus codicillos ex-
 pensarum bellicarum. Scipiones autem, quos patricii gerunt, appel-
 lationem nactus esse aiunt traditiones veteres boni ominis plenam
 ab illo Romano celeberrimo duce bellico maximarumque rerum au-
 ctore, Scipione, per quem tantam famam consecuti sunt. Vel etiam
 scepaea vulgo appellantur ex eo, ut ego quidem existimo, quod,
 qui pulchra et praeclara agnoscere atque aestimare morunt, toti in
 ea incumbunt et secum diligenter recolunt, quantos honores in
 annalibus celebratos acceperint olim viri fortes et probi; eoque ad
 ipsorum imitationem stimulantur. Campagia tandem, ut Latinus
 sermo appellat, gerunt ad significandam viri militaris agilitatem, qui
 negligat sibi crura alio praeter filtrorum indumentum tutamine mu-
 nire, quod oblongis rotundisve scutis se satis tectum et tutum esse,
 ideoque nullo alio artificiose confecto et ingeniose excogitato muni-
 mine opus habere putet.

*Εἰς τὸν ναὸν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τοῦ Φάρου τοῦ μεγάλου
παλατίου.*

Ὁ νεοκατασκευάστος μέγας σταυρὸς Κωνσταντίνου τοῦ
Φιλοχρίστου καὶ πορφυρογεννήτου βασιλέως.

Εἰς τὸ εὐκτέριον τοῦ ἁγίου Θεοδώρου ἐν τῷ χρυσοτρικλίῳ. 5

Ἡ τοῦ Μωσέως ῥάβδος. ῥαβδία ὀστιαρῖκια ἀπὸ λίθων
καὶ μαργάρων ὀλόχρυσσα δ'. ῥαβδία τῶν σιλεντιαρῖων ἀρ-
γυρᾶ διάχρυσσα δ'. ῥαβδία τῶν κουρσῶρων ἀργυρᾶ διάχρυσ-
σα μετὰ φεγγίων δ', καὶ ἄνευ φεγγίων δ', καὶ μετὰ κατα-
κλειδίων α'. μανιάκια πρωτοσπαθαράτα χρυσᾶ. σπαθαρο-10
κандιδατίκια ὀλόχρυσσα, καὶ ἀργυρᾶ διάχρυσσα. σπαθία σπα-
Ed.L.370θαράτα ὀλόκανα διάχρυσσα. στρατωρῖκια διάχρυσσα. σκουῖτον
χρυσῶν χειμευτὸν ἡμφιεσμένον ἀπὸ μαργάρων. ἕτερον σκουῖ-
τον χρυσῶν χειμευτὸν ἡμφιεσμένον ἀπὸ λίθων καὶ μαργά-
ρων. κόντα ἀργυρᾶ διάχρυσσα β'. 15

Εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Στεφάνου τῆς Δάφνης.

Ὁ μέγας σταυρὸς τοῦ ἁγίου καὶ μεγάλου Κωνσταν-
τίνου. σκήπτρα γ'. πτυχία ζ'. κاندιδατίκια χρυσᾶ.

VASA SACRA DIVERSORUM TEMPLORUM. VASA TEMPLI SANCTISSIMAE
DEIPARAE PHANI IN MAGNO PALATIO.

Magna crux, quam nuper confici curavit Christi amans et Por-
phyrogenitus Imperator Constantinus.

VASA ORATORII S. THEODORI IN CHRYSOTRICLINO.

Virga Mosis. Virgae, quales tenent ostiarii, totae aureae, gem-
mis et unionibus ornatae, numero quatuor. Virgae silentiariorum
argenteae deauratae quatuor. Virgae cursorum argenteae deauratae
cum lunulis quatuor, et totidem absque iis una cum vecticulis. Tor-
ques protospathariorum aurei. Spatharocandidatina tota aurea, et alia
argentea deaurata. Spathae spathariorum, cannis seu scapis earum
totis inauratis. Stratoricia inaurata. Scutum aureum smaltitum cum
unionibus. Adhuc aliud scutum aureum similiter pictum et gemma-
tum atque margaritatum. Conti argentei deaurati duo.

VASA TEMPLI S. STEPHANI DAPHNES.

Magna crux S. et Magni Constantini. Sceptra tria. Ptychia [Vi-
ctoriolae] septem. Candidatica aurea.

Εἰς τὸν ναὸν τοῦ Κυρίου.

Σκήπτρα ββ. καμπηδικτώρια ε'. λάβουρα ε'. σίγνα ββ. Β
δρακόντια ββ. βάνδα η'. σκευοφορικὰ ιη'. καὶ εἰς ἰνδ. δ'
ἀνεκαιρίσθη ἐξ αὐτῶν ββ, καὶ τῶν ε' τὰ ἔργα εἰσὶν κατακλα-
σμένα μὴ ἔχοντα περιποιήσιν.

ΚΕΦ. μα'.

Ὅσα εἶδη τῶν ἀλλαξιμῶν.

Λῶροι χρυσοῦφαντοι ιε'. κοντομανίκια χρυσοῦφανα τῶν
αὐτῶν λῶρων ββ. θωράκια τῶν αὐτῶν λῶρων ββ. χλανί-
10δια ἀργυροκέντητα ε'. σπέκια χρυσοκέντητα. κοντομανίκια
ἀργυροκέντητα ἀληθινάερα ιε'. κοντομάνικα ὄξεα χροακὰ C
κθ'. κοντομάνικα ἀληθινάερα χροακὰ ιη'. χλανίδια φουν-
δάτα χροακὰ χρυσόταβλα μαγίστρων, ἀνθυπάτων καὶ πατρι-
κίων κε'. χλανίδια φουνδάτα μετὰ ὄξεων ταβλίων ὄφφικια-
15λίων σεκρετικῶν λ'. χλανίδια πλατώνια χαρτουλαρίων σεκρε-
τικῶν ε'. χλανίδια φουνδάτα μετὰ ὄξεων ταβλίων τὰ λεγό-
μενα Τύρεα τοῦ κουβουκλείου λγ'. χλανίδια ἀτραβατικά λγ'.

11. ὄξεαχροακὰ cod. 12. φουνδαταχροακὰ cod. 17. Deest
h. l. codici folium unum.

VASA TEMPLI DOMINI.

Sceptra duodecim. Campiductoria quinque. Labara quinque. Si-
gna duodecim. Dracones duodecim. Banda octo. Sceuophorica octode-
cim; quorum duodecim renovata fuerunt ind. IV, reliqua sex fracta
iacent, reparationem non nacta aut non capientia.

CAP. 41.

Species mutatoriorum.

[Iacent quoque in templo Domini] Iori auro contexti quindecim.
Contomanicia auro texta, ad illos loros pertinentia, duodecim. Pe-
ctoralia pro iisdem loris duodecim; tunicae argenteis filis pictae sex.
Specia filis aureis picta. Contomanicia filis argenteis picta veri iuris
quindecim. Contomanicia acuti iuris colora viginti novem. Conto-
manicia veri iuris colora octodecim. Tunicae fundatae colorae cum
aureis tabulis magistrorum, proconsulum et patriciorum viginti quin-
que. Tunicae fundatae cum tabliis purpureis officialium secretis as-
sidentium triginta. Tunicae platonía dictae chartulariorum secreti-
corum sex. Tunicae fundatae cum purpureis tabliis, quae Tyria cu-
biculi vulgo appellantur, triginta et tres; totidemque tunicae atra-
batiae.

Constantinus Porphyr. Vol. I.

Ms. 217. a

ΚΕΦ. μβ'.

D, Περὶ τῶν τάφων τῶν βασιλέων τῶν ὄντων ἐν τῷ ναβί τῶν ἁγίων ἀποστόλων.

Ἡρῶν τοῦ ἁγίου καὶ μεγάλου Κωνσταντίνου.

Ἐν πρώτοις κατὰ ἀνατολὰς κεῖται ὁ λάρναξ τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου πορφυροῦς, ἦτον Ῥωμαῖος, ἐν ᾧ ἀπόκειται αὐτὸς μετὰ Ἑλένης τῆς μακαρίας μητρὸς αὐτοῦ. ἕτερος λάρναξ πορφυροῦς Ῥωμαῖος, ἐν ᾧ ἀπόκειται Κωνσταντῖος ὁ υἱὸς τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου. ἕτερος λάρναξ πορφυροῦς Ῥωμαῖος, ἐν ᾧ ἀπόκειται Θεοδοσίος ὁ μέγας. ἕτερος λάρναξ πράσινος Ἰερακίτης, ἐν ᾧ ἀπόκειται Λέων ὁ μέγας. ἕτερος λάρναξ πορφυροῦς Ῥωμαῖος, ἐν ᾧ ἀπόκειται Μαρκιανὸς μετὰ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ Πουλχερίας. ἕτερος λάρναξ πράσινος Θετταλὸς, ἐν ᾧ ἀπόκειται Ζήνων ὁ βασιλεὺς. ἕτερος λάρναξ Ἀκυτανὸς, ἐν ᾧ ἀπόκειται Ἀναστάσιος ὁ Δίκωρος μετὰ Ἀρεάδνης τῆς γυναικὸς αὐτοῦ. ἕτερος λάρναξ πρῶσιος λιθοῦ Θετταλικῆς, ἐν ᾧ ἀπόκειται Μιχαὴλ ὁ βασιλεὺς, ὁ υἱὸς Θεοφίλου. Ἰστέον δὲ, ὅτι ὁ τοιοῦτος λάρναξ Μιχαὴλ τοῦ Ββασιλέως Ἰουστινιανοῦ ἐστὶν τοῦ μεγάλου. ἔκειτο δὲ ἐν τῷ μοναστηρίῳ τῆς ἀγούστης, ὑποκάτω τοῦ ἁγίου ἀποστόλου

19. Ἰουστίνου leg. esse censet. R.

CAP. 42.

De sepulcris Imperatorum, quae sunt in templo SS. Apostolorum.

ET PRIMUM QUIDEM QUOD ATTINET AD HEROU M, ET MAGNI
CONSTANTINI.

Iacet primo versus orientem spectanti loco sarcophagus S. Constantini e porphyretico aut, quod perinde est, Romano marmore, continens et ipsum et B. eius matrem, Helenam. Alius porphyreticus aut Romanus, in quo situs fuit Constantius, Magni Constantini filius. Alius porphyreticus Romanus, in quo iacet Theodosius Magnus. Alius e marmore viridi Hieracite, in quo depositus fuit Leo Magnus. Alius porphyreticus Romanus, in quo iacent Marcianus et uxor eius, Pulcheria. Alius viridis Thessalicus, Zenonis Imperatoris. Alius Aquitanus, continens Anastasium Dicorum et eius uxorem, Ariadnam. Alius Thessalicus viridis, in quo iacet Michaël Imp., filius Theophili. Tenuit hic sarcophagus olim Iustinum senioremp Imperatorem, qui situs erat in monasterio Augustae dicto, in templo et sub reliquiis S. Apostoli Thomae; ubi etiam stolae Apostolorum

Θωμᾶ, ἐν ᾧ καὶ αἱ στολαὶ τῶν ἀποστόλων εὐρέθησαν. ἔλαβεν δὲ αὐτὸν ὁ κύριος Λέων ὁ βασιλεὺς, καὶ κατέθετο αὐτὸν ἐνταῦθα εἰς ἀπόθεσιν τοῦ σώματος τοῦ αὐτοῦ Μιχαήλ. ἕτερος λάρναξ πράσινος Θετταλὸς, ἐν ᾧ ἀπόκειται Βασιλείος 50 σὺν Εὐδοκίᾳ καὶ Ἀλεξάνδρῳ τῷ υἱῷ αὐτοῦ. ἕτερος λάρναξ Σαγαρινὸς, ἦγον Πνευμονούσιος, ἐν ᾧ ἀπόκειται Λέων ὁ αἰοιδίμος σὺν τῷ υἱῷ Κωνσταντίνῳ ὕστερον τελετήσαντι τῷ Πορφυρογενήτῳ. ἕτερος λάρναξ λευκὸς ὁ λεγόμενος βασι- 10 λίκιον, ἐν ᾧ ἀπόκειται Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς Βασιλείου. ἕτε- 15 ρος λάρναξ πράσινος Θετταλός, ἐν ᾧ ἀπόκειται ἡ ἁγία Θεοφανῶ ἡ πρώτη γυνὴ τοῦ μακαρίου Λέοντος σὺν Εὐδοκίᾳ τῇ θυγατρὶ αὐτῆς. ἕτερος λάρναξ Βιθυνὸς, ἐν ᾧ ἀπόκειται Ζωῆ ἡ δευτέρα γυνὴ τοῦ αὐτοῦ Λέοντος. ἕτερος λάρναξ πράσινος Θετταλός, ἐν ᾧ ἀπόκειται Εὐδοκίᾳ ἡ τρίτη γυνὴ τοῦ αὐτοῦ 15 κυροῦ Λέοντος ἡ ἐπονομαζομένη Βαϊνή. ἕτερος λάρναξ Ms. 217.b Προικονήσιος, ἐν ᾧ ἀπόκειται Ἄννα καὶ Ἄννα αἱ θυγα- D τέρεις τοῦ μακαρίου Λέοντος καὶ Ζωῆς. ἕτερον λαρνάκιον μικρὸν ἀπὸ λίθου Σαγαρινοῦ, ἦτον Πνευμονουσίου, ἐν ᾧ ἀπόκειται Βασιλείος ὁ ἀδελφὸς Κωνσταντίνου Πορφυρογεν- 20 ονήτου, καὶ Βάρδας ὁ υἱὸς Βασιλείου τοῦ πάππου αὐτοῦ. ἕτερον λαρνάκιον μικρὸν ἀπὸ λίθου Σαγαρινοῦ, ἐν ᾧ ἀπό- 25 κείται * * * * *

6. ᾧ om. ed. 16. Εὐδοκία pro altero Ἄννα conl. R. 22. De-
sunt versus tres in membranis vacui relictī.

olim exstabant. Verum Dominus Leo [filius Basilii Macedonis] inde abtulit illum sarcophagum, et hic in Apostolorum templo deposuit, et exuvias dicti Michaëlis ipsi indidit. Alius viridis Thessalicus, tenens Basilium [Macedonem] et eius uxorem, Eudociam, et filium, Alexandrum. Alius Sagarinus aut Pneumonususius, in quo iacent venerandus Imperator Leo [Sapiens, Basilii filius,] et filius eius, Constantinus Porphyrogenitus, multo post patrem tempore illatus. Alius albus, cui nomen est basilicium, tenens Constantinum, filium Basilii [Macedonis]. Alius viridis Thessalus, in quo iacent S. Theòphano, prima uxor B. Leonis [Sapientis], et eius filia, Eudocia. Alius Bithyno marmore, in quo Zoë, secunda eiusdem Leonis uxor. Alius viridis Thessalus, in quo Eudocia, Baigni cognominata, tertia eiusdem Domini Leonis uxor. Alius Proconnesio marmore, in quo iacet Anna et Eudocia, filiae beati eiusdem Leonis ex [secunda uxore] Zoë. * * * Alia urnula marmore Sagarino aut Pneumonususio, in quo iacent Basilus, frater Constantini Porphyrogeniti. * * * * * Alia urnula, marmore Sagarino, in quo iacet * * * *

Πρὸς αὐτὴν τὴν κόγχην κατὰ ἀνατολὰς πρῶτος λάρναξ, ἐν ᾗ ἀπόκειται τὸ σῶμα τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ἀπὸ λίθου ξένου καὶ ἀλλοκότου μέσην χοιρῶν ἔχοντος τοῦ τε Βιθυνοῦ καὶ Χαλκηδωνίτου, παραπλησίως λίθῳ Ὀστρίτῃ. ἕτερος λάρναξ ἀ-5 πὸ λίθου Ἱεραπολίτου, ἐν ᾗ ἀπόκειται Θεοδῶρα ἡ γυνὴ τοῦ μεγάλου Ἰουστινιανοῦ. ἕτερος λάρναξ κείμενος πρὸς δυσμᾶς πρὸς τὸ μέρος τὸ δεξιὸν, τὴν χοιρῶν ῥοδοποικίλον Δοκιμινὸν, ἐν ᾗ ἀπόκειται Εὐδοκία ἡ γυνὴ Ἰουστινιανοῦ τοῦ μεγάλου. ἕτερος λάρναξ λευκὸς Προικονήσιος, ἐν ᾗ ἀπόκειται Ἰουστι-10 νιανὸς ὁ μικρὸς. ἕτερος λάρναξ ἀπὸ λίθου Προικονησίας, ἐν ᾗ ἀπόκειται Σοφία ἡ γυνὴ Ἰουστίνου. ἕτερος λάρναξ ἀπὸ λίθου λευκοῦ Δοκιμινοῦ ὄνυχίτου, ἐν ᾗ ἀπόκειται Ἡρακλεῖος ὁ μέγας. ἕτερος λάρναξ πράσινος Θεσσαλός, ἐν ᾗ ἀπόκειται Φαβία ἡ γυνὴ Ἡρακλείου. ἕτερος λάρναξ Προικονήσιος 15 Κωνσταντίνου Πωγωνάτου. ἕτερος λάρναξ ἀπὸ λίθου πρασί-νου Θεσσαλικῷ, ἐν ᾗ ἀπόκειται Φαῦστα ἡ γυνὴ Κωνσταν-τίνου Πωγωνάτου. ἕτερος λάρναξ Σαγαρινός, ἐν ᾗ ἀπόκειται Κωνσταντίνος, ἕγγων Ἡρακλείου, υἱὸς Κωνσταντίνου τοῦ Πωγωνάτου. ἕτερος λάρναξ ἀπὸ λίθου Σαγαρινοῦ ἑκατοντά-20 λιθος, ἐν ᾗ ἀπόκειται Ἀναστάσιος ὁ καὶ Ἀρτέμιος. ἕτερος λάρναξ ἀπὸ λίθου Ἱεραπολίτου, ἐν ᾗ ἀπόκειται ἡ γυνὴ Ἀνα-9. τοῦ μικροῦ conl. R.

IN HEROEO MAGNI IUSTINIANI.

Primus apud concham versus orientem est sarcophagus, in quo iacet corpus Iustiniani, marmore peregrino rari et miri coloris, qui medius fere sit inter colorem Bithyni et Chalcedonici marmoris, similis marmoris Ostritae. Alius marmore Hierapolitano, in quo iacet Theodora, Magni Iustiniani uxor. Alius versus occidentem a dextra, e marmore coloris rosei maculis distincti, Docimino, in quo iacet Eudocia, uxor Iustiniani Minoris [alias Rhinotmeti]. Alius e candido marmore Proconnesio, in quo iacet Iustinianus Minor. Alius, Proconnesius item, in quo iacet Sophia, uxor Iustini [Minoris]. Alius e candido marmore Docimino, colore Onychiten referente, in quo iacet Heraclius Magnus. Alius viridis, marmore Thessalo, in quo iacet Fabia, uxor Heraclii. Alius e marmore Proconnesio, Constantini Pogonati. Alius e marmore viridi Thessalico, in quo sita est Fausta, uxor Constantini Pogonati. Alius e marmore Sagarino, in quo situs est Constantinus, nepos Heraclii, pater Constantini Pogonati. Alius e marmore Sagarino hecaton-talitho seu multicolore, in quo situs est Anastasius, alias Artemius dictus. Alius e marmore Hierapolitano, in quo sita est eiusdem Anastasii Artemii uxor. Alius e marmore Proconnesio, in quo

στασίον τοῦ καὶ Ἀρτεμίου. ἕτερος λάρναξ ἀπὸ λίθου Προικονησίου, ἐν ᾧ ἀπόκειται Λέων ὁ Ἰσαύρος. ἕτερος λάρναξ ἀπὸ λίθου πρασίνου Θετταλικῆς, ἐν ᾧ ἀπέκειτο Κωνσταντίνος ὁ υἱὸς τοῦ Ἰσαύρου ὁ ἐπικληθεὶς Καβαλλίνος, ἀλλ' ἐξ-
 5 εῴθη ὑπὸ Μιχαὴλ καὶ Θεοδώρας, καὶ κατεκῆν τὸ δύστηνον αὐτοῦ σῶμα. ὁμοίως καὶ ὁ λάρναξ αὐτοῦ ἐξεῴθη καὶ κατε-
 10 πρήσθη, καὶ ἐχρημάτισεν εἰς τὰ τοῦ Φάρου συστημάτια. καὶ γὰρ καὶ τὰ μεγάλα ἄββάκια τὰ ὄντα ἐν τῷ αὐτῷ Φάρῳ ἐκ τοῦ αὐτοῦ λάρνακος τυγχάνοντά εἰσιν. ἕτερος λάρναξ ἀπὸ
 15 λίθου Προικονησίου, ἐν ᾧ ἀπόκειται Εἰρήνη ἡ γυνὴ Κωνσταντίνου τοῦ Καβαλλίνου. ἕτερος λάρναξ πράσινος Θεσσαλός, ἐν ᾧ ἀπόκειται ἡ γυνὴ Καβαλλίνου. σταταραία ἀπὸ Ed.L. 373
 λίθου Προικονησίου, ἐν ᾗ ἀπόκειται Κοσμῶ καὶ Εἰρήνη, ἀδελφαὶ Καβαλλίνου. ἕτερος λάρναξ Προικονησίου, ἐν ᾧ ἀ-
 20 πόκειται Λέων ὁ Χάζαρος, υἱὸς Κωνσταντίνου τοῦ Καβαλλίνου. ἕτερος λάρναξ ἀπὸ λίθου Προικονησίου, ἐν ᾧ ἀπό-
 25 κείται Εἰρήνη ἡ γυνὴ Λέοντος τοῦ Χαζάρου. ἕτερος λάρναξ πράσινος Θετταλός, ἐν ᾧ ἀπόκειται Μιχαὴλ ὁ Τραβλός. ἕ-
 30 τερος λάρναξ ἀπὸ λίθου Σαγαρινῶ, ἐν ᾧ ἀπόκειται Θέκλα
 35 ἡ γυνὴ Μιχαὴλ τοῦ Τραβλοῦ. ἕτερος λάρναξ ἀπὸ λίθου πρασίνου, ἐν ᾧ ἀπόκειται Θεόφιλος ὁ βασιλεύς. ἕτερον λαρνάκιον πράσινον, ἐν ᾧ ἀπόκειται Κωνσταντίνος ὁ υἱὸς Θεο-
 40 φίλου. ἕτερον λαρνάκιον ἀπὸ λίθου Σαγαρινῶ, ἐν ᾧ ἀπό-
 45 κείται Μαρία ἡ θυγάτηρ Θεοφίλου.

situs est Leo Isaurus. Alius e marmore viridi Thessalico, in quo iacebat olim istius Leonis Isauri filius, Constantinus, vulgo Caballinus dictus. Verum Michael et Theodora impuras eius reliquias inde eiiciebant, et igni comburebant; sarcophagus autem sede sua revulsus serraque dissectus inserviit ad fori systemmatia [seu repagula]. Etiam magna abbacia eiusdem fori ex eodem sarcophago facta sunt. Alius e marmore Proconnesio, in quo sita est Irene, uxor Constantini Caballini modo dicti. Alius e marmore viridi Thessalico, in quo sita est uxor eiusdem Caballini. Stataria [seu conditorium plurium corporum capax] e marmore Proconnesio, in quo iacent Cosmo et Irene, sorores Caballini. Alius marmore Proconnesio, in quo situs est Leo Chazarus, filius Constantini Caballini. Alius e marmore Proconnesio, in quo sita est Irene, uxor Leonis Chazari. Alius e marmore viridi Thessalico, in quo situs est Michael Balbus. Alius e marmore Sagarino, in quo sita est Thecla, uxor Michaelis Balbi. Alius e marmore viridi, in quo situs est Theophilus Imperator. Alius parvus e marmore viridi, in quo situs est Constantinus, filius Theophili. Alius parvus e marmore Sagarino, in quo sita est Maria, filia Theophili.

Στοιὰ ἢ πρὸς μεσημβρίαν τοῦ αὐτοῦ ναοῦ.

Ἐν ταύτῃ ἀπόκειται λάρνακες Ἀρκαδίου, Θεοδοσίου, υἱοῦ αὐτοῦ, καὶ Εὐδοξίας τῆς μητρὸς αὐτοῦ. καὶ ἔστιν ὁ μὲν Ἀρκαδίου τάφος πρὸς μεσημβρίαν, ὁ δὲ Θεοδοσίου πρὸς ἄρκτον, τῆς δὲ Εὐδοξίας ἀνατολικώτερος, ἀμφότεροι πορφυ-5 ροί, ἦτον Ρωμαῖοι.

C Στοιὰ ἢ πρὸς ἄρκτον τοῦ αὐτοῦ ναοῦ.

Ἐν ταύτῃ τῇ στοᾷ τῇ οὐσῇ πρὸς ἄρκτον κέεται λάρναξ κυλινδροειδῆς, ἐν ᾗ ἀπόκειται τὸ δύστηνον καὶ παμμύαρον σῶμα τοῦ παραβάτου Ἰουλιανοῦ, τὴν χροιάν πορφυροῦν, ἧ-10 τον Ρωμαῖον. ἕτερος λάρναξ πορφυροῦς, ἦτον Ρωμαῖος, ἐν ᾗ ἀπόκειται τὸ σῶμα Ἰοβιανοῦ τοῦ μετὰ Ἰουλιανὸν βα-
Ms. 218.b σιλεύσαντος. ἰστέον, ὅτι ἐν τῇ γυναικίᾳ μονῇ τὰ Ἰουστίνου, ἐν τῇ ναῶ τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Θωμᾶ, ἐν λάρνακι ἀπὸ λί-
θου πρασίνου Θεσσαλοῦ ἀπέκειτο τὸ σῶμα Ἰουστίνου τοῦ 15
D βασιλέως καὶ Σοφίας τῆς γυναικὸς αὐτοῦ. καὶ ἐξηνέχθη τὰ τούτων λείψανα, καὶ κατετέθη ἐν τῇ αὐτῇ μονῇ ἐν χαμοσο-
ρίου ἀπὸ λίθου Προικονησίου ἦτον Πικριμαίου, ἐν ᾗ καὶ ἐπιγέγραπται „γλοσσόκομος Ἀλεξάνδρου Δομεστίκου.” ἰστέον, ὅτι ἐν τῇ μονῇ τοῦ ἁγίου Μάμαντος πλησίον τῆς πόρτης τῆς 20

5. ἄρκτον reposuit R., νότον cod. 16. Εὐφημίας leg-
esse putat R.

DE SARCOPHAGIS, QUI SUNT IN PORTICU AEDIS AUSTRALI EIUSDEM.

Ibi depositi sunt sarcophagi Arcadii et filii eius, Theodosii, et Eudoxiae, quae fuit uxor Arcadii et mater Theodosii. Arcadius versus austrum, Theodosius versus septentrionem, Eudoxia versus orientem iacent. Omnes tres sunt marmore porphyretico seu Romano.

DE SARCOPHAGIS IN PORTICU BOREALI EIUSDEM TEMPLI.

Ibi situm est in sarcophago rotundo cylindriforme colore porphyretico seu Romano scelestum et exsecrandum cadaver Iuliani Transgressoris [alias Apostatae]. Alius porphyreticus seu Romanus, in quo situs est Iovianus, qui post Iulianum imperavit. In monasterio muliebri, Iustini dicto, in eius nempe aede S. Thomae sacra siti olim erant in sarcophago marmoris viridis Thessalici Iustinus Imp. et Euphemia, uxor eius. Illinc autem depromptae fuerunt eorum reliquiae, et in eodem monasterio in humili et exiguo conditorio e lapide Proconnesio seu Picrinaeo, cui inscriptum est hoc elogium: *Glossocomus* [seu capsae] *Alexandri Domestici*. In monasterio

ξυλοκέρκου, ἐν τῷ νόρθῃκι τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας ἐξ ἀριστε-
 ρῶν ἴσταται λάρναξ ἀπὸ λίθου ἑκατονταλίθου, ἐν ᾧ ἀπόκει-
 ται ἡ τοῦ Μανρικίου γυνὴ μετὰ τῶν τέκνων αὐτῆς. ἐν δὲ
 τῇ καταφυγῇ τῆς αὐτῆς μονῆς ἐξ ἀριστερῶν πρὸς ἀνατολὴν Ed. L. 374
 5 ἴσταται λάρναξ ἀπὸ λίθου, ἐν ᾧ ἀπόκειται Μανρίκιος ὁ βα-
 σιλεύς. Ἰστέον, ὅτι ἐν τῇ μονῇ τῆς ἁγίας Τριάδος τῆς ἐπο-
 νομαζομένης τὰ Σταυρακίου, ἐν τῷ δεξιῷ μέρει τῆς αὐτῆς
 ἐκκλησίας, ἐν τῷ εὐκτηρίῳ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρο-
 μου, ἴσταται λάρναξ ἀπὸ λίθου λευκοῦ, ἐν ᾧ ἀπόκειται
 10 Σταυράκιος ὁ βασιλεύς καὶ Θεοφανὸς ἡ αὐτοῦ γαμετή. Ἰστέ-
 ον, ὅτι ἐν τῇ μονῇ τῇ λεγομένῃ τῆς Κυρᾶς Εὐφροσύνης ἴστα-
 ται λάρναξ ἀπὸ λίθου Βυθινοῦ, ἐν ᾧ ἀπόκειται Κωνσταντί-
 νος ὁ υἱὸς Εἰρήνης ὁ τυφλωθεὶς, καὶ Μαρία ἡ γυνὴ αὐτοῦ,
 καὶ αἱ δύο θυγατέρες αὐτοῦ, Εὐφροσύνη ἡ γυνὴ Μιχαὴλ B
 15 τοῦ Τραβλοῦ, καὶ Εἰρήνη ἡ ἀδελφὴ αὐτῆς, καὶ Ἄννα ἡ
 θυγάτηρ Θεοφίλου τοῦ βασιλέως. Ἰστέον, ὅτι ἐν τῇ μονῇ τῇ
 λεγομένῃ τὰ Γαστρία εἰς τὸ πρὸς ἀνατολὴν δεξιὸν μέρος τῆς
 αὐτῆς ἐκκλησίας ἐν τῇ ἐκείσῃ σταταραίᾳ ἀπόκειται ἡ μακαρία
 Θεοδώρα ἡ τοῦ Θεοφίλου γυνὴ καὶ αἱ τρεῖς θυγατέρες αὐ-
 20 τῆς, Θέκλα, Ἀναστασία καὶ Πουλχερία. ἐν δὲ τῷ εὐωνύμῳ
 μέρει τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας, ἀπέναντι τῆς τοιαύτης σταταραί-
 ας, ἴσταται λάρναξ ἀπὸ λίθου, ἐν ᾧ ἀπόκειται Πετρωνῆς ὁ
 γεγωνὸς δομῆστικὸς τῶν σχολῶν ὁ ἀδελφὸς Θεοδώρας τῆς μα-
 καρίας βασιλίδος. ἐν δὲ τῷ νόρθῃκι τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας ἐν Ms. 219. a

S. Mamantis prope portam xylocerci aut circi lignei dictam, in nar-
 thece ecclesiae eius monasterii ad sinistram stat sarcophagus e lapi-
 de hecatontalitho seu multicolore vel centumtesselato, in quo sita
 est Mauricii uxor cum liberis. In cataphyge autem seu refugio et
 recessu interiore illius monasterii ad sinistram versus orientem stat
 sarcophagus marmoreus Mauricii Imperatoris. In monasterio S. Tri-
 nitatis, Stauracii cognominato, in eius ecclesiae dextra regione in
 oratorio S. Ioannis Prodromi seu Praecursoris stat sarcophagus e mar-
 more candido, in quo iacent Stauracius Imp. et Theophano, uxor
 eius. In monasterio Cyrae seu Dominae Euphrosynae dicto stat sar-
 cophagus e marmore Bithyno, in quo Constantinus, a matre Irene
 excoecatus, et uxor eius Maria iacent et duae filiae, nempe Eu-
 phrosyna, uxor Michaelis, [de qua monasterium appellatur,] et eius
 soror, Irene. Iacet ibidem quoque Anna, filia Theophili Imperato-
 ris. In monasterii, ta Gastria vel Gastriorum dicti, ecclesia, versus
 orientem ad dextram in statarea, quae ibi est, iacet S. Theodora,
 uxor Theophili, et eius tres filiae, Thekla, Anastasia et Pulcheria.
 In sinistra parte eius ecclesiae, e regione istius statareae, stat sar-
 cophagus marmoreus Petronae, qui fuit quondam domesticus scho-

Cτῆ πρὸς ἀνατολὴν ἀριστερῷ μέρει τοῦ αὐτοῦ νάρθηκος ἱστα-
 ται λαρνακίον μικρὸν ἀπὸ λίθου Προκοινησίου, ἦτον Πικρι-
 μαίου, ἐν ᾧ ἀπόκειται Θεοκτίστη ἡ μήτηρ Θεοδώρας τῆς
 μακαρίας βασιλίδος. ἰστέον, ὅτι πλησίον αὐτοῦ ἱσταται λαρ-
 νακίδιον ἀπὸ λίθου Σαγαρινουῦ, ἦτον Πνευμονουσίου, ἐν ᾧ⁵
 ἀπόκειται Εἰρήνη ἡ θυγάτηρ Βάρδα τοῦ καίσαρος. ἰστέον,
 ὅτι λαρνακίδιον μικρὸν σπιθαμιαῖον ἱσταται πλησίον αὐτῶν,
 εἰς ὃ ἀπόκειται τὸ τοῦ καίσαρος Βάρδα κατομάγουλον. ἰστέ-
 ον, ὅτι ἐν τῇ μονῇ τῆς ἁγίας Εὐφημίας τῆς λεγομένης Εὐ-
 Δμόρφου ἐν τῇ πρὸς ἀνατολὴν ἀριστερῷ μέρει τῆς αὐτῆς ἐκ-¹⁰
 κλησίας, ἐν τῇ ἐκεῖσε σταταραία ἀπόκειται Παγκαλὴ ἡ μήτηρ
 Βασιλείου τοῦ φιλοχρίστου δεσπότου. ἐν δὲ τῇ πρὸς ἀνα-
 τολὴν δεξιῷ μέρει τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας, ἀπέναντι ταύτης τῆς
 σταταραίας ἐστὶν ἑτέρα σταταραία ἀπὸ λίθου πρασίνου Θετ-
 ταλουῦ, ἐν ᾗ ἀπόκειται Μαριανὸς ὁ γεγωνὸς δομέστικος τῶν¹⁵
 σχολῶν, καὶ Συμβάτιος ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, ἀμφότεροι ἀδελ-
 φοὶ Βασιλείου τοῦ φιλοχρίστου δεσπότου. ἰστέον, ὅτι ἐν τῷ
 δεξιῷ εὐκτηρίῳ τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας τοῦ Προδρόμου ἐν τῷ
 πρὸς ἀνατολὴν εὐωνύμῳ μέρει τοῦ αὐτοῦ εὐκτηρίου ἱσταται
 Ed.L. 375 λάρναξ ἀνάγλυφος, ἐν ᾗ ἀπόκειται Ἀναστασία ἡ θυγάτηρ²⁰
 Βασιλείου τοῦ φιλοχρίστου δεσπότου. ἰστέον, ὅτι ἐν τῷ πρὸς
 ἀνατολὴν δεξιῷ μέρει τοῦ αὐτοῦ εὐκτηρίου, ἀπέναντι τοῦ
 λάρνακος ἱσταται λαρνακίον μικρὸν ἀνάγλυφον, ἐν ᾧ ἀπόκειν-
 ται Ἄννα καὶ Ἑλένη, θυγατέρες Βασιλείου τοῦ φιλοχρίστου

larum et frater modo dictae B. Imperatricis Theodoraе. In eiusdem
 ecclesiae narthece versus orientem ad sinistram plagam stat parvus
 sarcophagus e marmore Proconnesio aut Picrimaeo, in quo iacet
 Theoctista, mater S. Theodoraе Imperatricis. Prope adstat parvus
 sarcophagus e marmore Sagarino aut Pneumonosisio seu pulmonario, in
 quo sita est Irene, filia Bardae Caesaris. Prope adstat parvus ad spi-
 thamae fere modum sarcophagus, in quo Caesaris Bardae maxilla inferior.
 In monasterio S. Euphemiae dictae Formosae iacet in ea ecclesiae
 plaga, quae versus orientem spectanti sinistra est, in statarea, quae
 ibi est, Pancalo, mater Basilii Imperatoris Christum amantis. At in
 dextra eiusdem ecclesiae plaga versus orientem, e regione istius,
 statarea est marmore viridi Thessalico, in qua iacent Marianus, olim
 domesticus scholarum, et Symbatius, ambo fratres Basilii, Christum
 amantis Imperatoris. In dextro eiusdem ecclesiae oratorio, quod
 Praecursori seu Ioanni Baptistae sacrum est, et quidem in sinistra
 versus orientem plaga eius oratorii, stat sarcophagus cum sculpturis
 exstantibus, in quo iacet Anastasia, filia Basilii Imperatoris. In
 dextro ad orientem latere illius oratorii, e regione praecedentis sar-

δεσπότου, καὶ Ζωῆ ἡ μήτηρ Κωνσταντίνου τοῦ Θεοστέπου καὶ Πορφυρογεννήτου τοῦ μακαρίου βασιλέως τοῦ ἐγγόνου Βασιλείου. ἰστέον, ὅτι ἐν τῇ μονῇ τοῦ Ἀρχιστρατήγου τοῦ ἐπονομαζομένου τῶν Προμούτου ἐν τῷ δεξιῷ μέρει τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας ἐν τῇ ἐκείσε σταταραίᾳ ἀπόκειται Μαρία ἡ θυγάτηρ Βασιλείου δεσπότου.

B

ΚΕΦ. μγ'.

Ms. 219. b

Ἐδημημία δὲ στρατοπέδου ἐδημημουμένη, νικητηρίων καὶ θριάμβων ἀγομένων. ἰστέον δὲ, ὅτι ἡ αὐτὴ ἐδημημία ζῆται καὶ παρὰ τοῦ 10 στρατοπέδου, ἥνικα φιλοτιμία τις ἢ μαίμας παρὰ τοῦ βασιλέως αὐτοῖς παρασχεθῆ.

„Πολλὰ τὰ ἔτη τῶν βασιλέων“ ὁ λαὸς γ'. „ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα μεγάλων βασιλέων καὶ αὐτοκρατόρων πολλὰ τὰ ἔτη“ ὁ λαὸς γ'. „ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα τῶν εὐσεβεστάτων 15 αὐγουσιῶν πολλὰ τὰ ἔτη“ ὁ λαὸς γ'. „τῶν πορφυρογεννητῶν πολλὰ τὰ ἔτη“ ὁ λαὸς γ'. „θεοπροβλήτων βασιλέων πολλὰ τὰ ἔτη“ ὁ λαὸς γ'. „θεοκυβερνήτων βασιλέων πολλὰ τὰ ἔτη“ ὁ λαὸς γ'. „κοσμοσυστάτων βασιλέων πολλὰ τὰ ἔτη“ ὁ λαὸς γ'. „κοσμοποθῆτων βασιλέων πολλὰ τὰ ἔτη“ ὁ λαὸς γ'. „ἀνδρειοτάτων βασιλέων πολλὰ τὰ ἔτη“ ὁ λαὸς γ'. „νικητῶν βασιλέων πολλὰ τὰ ἔτη“ ὁ λαὸς γ'.

eophagi, stat alius parvus, etiam cum figuris exsculptis prominentibus, in quo iacent Anna et Helena, eiusdem Basilii filiae; et Zoë, mater a Deo coronati et Porphyrogeniti Constantini, beati Imperatoris, nepotis Basilii. In monasterio Archistrategi seu S. Michaelis, de auctore Promoti cognominati, iacet in eius ecclesiae dextro latere in statarea, quae ibi est, Maria, filia Basilii, toties iam laudati Domini.

CAP. 43.

Acclamatio castrorum, quando triumphus de victis hostibus agitur et insignia victoriae produciuntur. Haec eadem cantatur quoque ab exercitu; quando largitionem ab Imperatore aliquam aut maiumam impetrat.

Multi sint anni Imperatorum; repetit turba ter; quod etiam de omnibus infra scriptis acclamationibus factum esse, sufficiat semel monuisse. Illius et illius magnorum Regum et Imperatorum multi sint anni. Illius et illius piissimarum Augustarum multi sint anni. Porphyrogenitorum multi sint anni. A Deo promotorum Imperatorum multi sint anni. A Deo gubernatorum Imperatorum multi sint anni. A toto terrarum orbe commendatorum Imperatorum multi sint

„ἐχθρολετῶν βασιλέων πολλὰ τὰ ἔτη·“ ὁ λαὸς γ'. „πλουτοποιῶν βασιλέων πολλὰ τὰ ἔτη·“ ὁ λαὸς γ'. „ὀρθοδόξων βασιλέων πολλὰ τὰ ἔτη·“ ὁ λαὸς γ'. „νιδ Θεοῦ, ζωὴν αὐτοῖς·“ ὁ λαὸς γ'. „νιδ Θεοῦ, συμβασιλευσον αὐτοῖς·“ ὁ λαὸς γ'. „νιδ Θεοῦ, χάρισαι ἡμῖν αὐτούς·“ ὁ λαὸς γ'. „νιδ Θεοῦ, τοὺς χρόνους αὐτῶν πλήθυνε·“ ὁ λαὸς γ'. „νιδ Θεοῦ, ἐπάκουσον ἡμῶν·“ ὁ λαὸς γ'. „αὔξει ἡ πίστις τῶν χριστιανῶν·“ ὁ λαὸς γ'. „αὔξη ἡ νίκη καὶ εὐτυχία τῶν στρατευμάτων Ῥωμαίων·“ ὁ λαὸς γ'. „αὔξη ἡ ἀνδρεία τοῦ λαοῦ τοῦ Κυρίου·“ ὁ λαὸς γ'. „ἡμεῖς δοῦλοι τῶν βασιλέων·“ ὁ λαὸς γ'. „ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα μεγάλων βασιλέων καὶ αὐτοκρατόρων πολλὰ τὰ ἔτη·“ ὁ λαὸς γ'. „πολυχρόνιον ποιήσει ὁ Θεὸς τὴν ἀγίαν βασιλείαν σᾶς εἰς πολλὰ ἔτη·“

Ed.L. 376

Ἡ παρὰ τῶν Σάρδων φδομένη εὐφημία τοῖς βασιλεῦσιν.

„Χριστὸς νικᾷ, Χριστὸς βασιλεύει·“ ὁ λαὸς γ'. „Χριστὸς φυλάξει τὸν βασιλεῖα·“ ὁ λαὸς γ'. „πολλὰ τὰ ἔτη τῶν βασιλέων·“ ὁ λαὸς γ'. „ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα μεγάλων βασιλέων καὶ αὐτοκρατόρων πολλὰ τὰ ἔτη·“ ὁ λαὸς γ'. „θεοπροβλήτων βασιλέων πολλὰ τὰ ἔτη·“ ὁ λαὸς γ'. „θεοτηρήτων βασιλέων πολλὰ τὰ ἔτη·“ ὁ λαὸς γ'. „εἰρηνοποιῶν βασιλέων πολλὰ τὰ ἔτη·“ ὁ λαὸς γ'. „πλουτοποιῶν βασιλέων πολλὰ τὰ ἔτη·“ ὁ λαὸς γ'. „νιδ Θεοῦ, συμβασιλευσον αὐτοῖς·“ ὁ λαὸς γ'. „νιδ Θεοῦ, χάρισαι ἡμῖν αὐτοῖς·“ ὁ λα-

13. Verba βασιλείαν — ἔτη add. R.

23. χάρισε cod. et ed.

anni. A toto terrarum orbe cupitorum Imperatorum multi sint anni. Fortissimorum Imperatorum multi sint anni. Victoriosorum Imperatorum multi sint anni. Hostes perdentium Imperatorum multi sint anni. Ditantium Imperatorum multi sint anni. Orthodoxorum Imperatorum multi sint anni. Fili Dei, vitam ipsis [indulge]. Fili Dei, regnum cum illis administra. Fili Dei, indulge nobis eos. Fili Dei, multiplica ipsorum annos. Fili Dei, exaudi nos. Crescat fides Christianorum. Crescat victoria et felicitas exercituum Romanorum. Crescat fortitudo populi Domini. Nos sumus servi Imperatorum. Illius et illius magnorum Regum et Imperatorum multi sint anni. Multenne faciat Deus sacrum vestrum imperium.

ACCLAMATIO, QUAM SARDI DOMINIS ACCIPIUNT.

Christus vincit, Christus regnat. Hanc acclamationem iterabat turba ter; uti etiam sequentes omnes. Christus custodiat Imperatorem. Multi sint anni Imperatorum. Illius et illius magnorum Regum atque Imperatorum multi sint anni. A Deo promotorum Imperatorum

ὁς γ'. „ὐὶδ Θεοῦ, ζῶην αὐτοῖς δώρησαι” ὁ λαὸς γ'. „ὐὶδ Θεοῦ, τοὺς χρόνους αὐτῶν πλήθυνε.” ὁ λαὸς γ'. „αὐῖξει ἡ πίστις τῶν χριστιανῶν” ὁ λαὸς γ'. „αὐῖξει ἡ βασιλεία τῶν Ῥωμαίων.” ὁ λαὸς γ'. „αὐῖξει ἡ νίκη τῶν στρατῶν τῶν 5 Ῥωμαίων.” ὁ λαὸς γ'. „ὁ δεῖνα τοῦ ἀγιωτάτου καὶ οἰκου-
μενικοῦ πατριάρχου πολλὰ τὰ ἔτη” ὁ λαὸς γ'. „τῆς ἱερᾶς
συγκλήτου πολλὰ τὰ ἔτη” ὁ λαὸς γ'. „τοῦ φιλοχρίστου
στρατοῦ πολλὰ τὰ ἔτη” ὁ λαὸς γ'. „στερεώσει ὁ Θεὸς τὴν
πίστιν ἡμῶν” ὁ λαὸς γ'. „στερεώσει ὁ Θεὸς τοὺς βασιλεῖς
10 ἡμῶν” ὁ λαὸς γ'. „ἡμεῖς δοῦλοι τῶν βασιλέων” ὁ λαὸς
γ'. „πολυχρόνιον ποιήσει ὁ Θεὸς τὴν ἀγίαν βασιλείαν σᾶς
εἰς πολλὰ ἔτη.”

C

ΚΕΦ. μδ.

Ma, 220. a

Ἡ γενομένη ἐξόπλισις καὶ ἐξοδος καὶ τὸ ποσὸν τῆς ῥέγας καὶ τοῦ
15 λαοῦ τοῦ ἀποσταλέντος κατὰ τῆς θεολέαιτου Κρήτης μετὰ τοῦ πα-
τριάρχου Ἡμερίου καὶ λογοθέτου τοῦ δρόμου ἐπὶ Λέοντος τοῦ φιλο-
χρίστου δεσπότη.

Τὸ βασιλικοπλόϊμον χιλιάδες ἰβ'. Ῥῶς ψ'. ἐδέξατο ὁ δ
στρατηγὸς τῶν Κιβυρρῶναιων ἔχειν στρατὸν εχ', καὶ δι-
20 πλοῦς α' ὁμοῦ ςχ. ἐδέξατο ὁ στρατηγὸς τῆς Σάμου ἔχειν
στρατὸν δ, καὶ διπλοῦς α' ὁμοῦ ε. ἐδέξατο ὁ στρατηγὸς

*multi sint anni. Pacem conficientium et orbī quietem imponentium
Imperatorum multi sint anni. Ditantium suos Imperatorum multi sint
anni. Fili Dei, corregna ipsis. Fili Dei, dona ipsis vitam. Fili
Dei, multiplica ipsorum annos. Crescat fides Christianorum. Crescat
imperium Romanorum. Crescat victoria exercituum Romanorum. Il-
lius sanctissimi et oecumenici patriarchae multi sint anni. Sacri
senatus multi sint anni. Exercitus Christum amantis multi sint anni.
Corroboret Deus fidem nostram. Confirmet Deus Imperatores nostros.
Nos sumus servi Imperatorum. Multenne faciat Deus sacrum ve-
strum imperium.*

CAP. 44.

*De expeditione adversus Cretam, quam Deus perdat, et in eam
expensis et numero militum stipendiique. Contingit ea sub Leone,
Christum amantē Domino, duce Himerio patricio et logotheta
dromi.*

Imperialis classis constabat duodecim millibus et Russis 700.
Strategus Cibyrhaetarum receperat in se praestare 5600 et duplos
mille; faciunt simul 6600. Strategus Sami receperat in se praestare
4000 et mille duplos; faciunt simul quinquies mille. Strategus Ae-

τοῦ Αἰγαίου πελάγους ἔχειν στρατὸν γ, καὶ διπλοῦς α. ἑ-
μοῦ τὸ πᾶν χιλιάδες κη' καὶ τ'.

Διὰ τῶν καβαλλαρικῶν τῶν ὀφειλόντων ταξειδεῦσαι εἰς τὸ πλοῖμον.

Σχολαῖριοι Θρακησιᾶνοι καὶ Μακεδόνες αλζ'. ἀπὸ τοῦ
Ed. L. 377 θέματος τῶν Θρακησίων α, ἀπὸ τοῦ θέματος Σεβαστίας 5
Ἀρμένιοι α, ἀπὸ τὸ Πλατάνιον Ἀρμένιοι φ', ἀπὸ τῆς Πρί-
νης φ'. ὁμοῦ καβαλλαρικοὶ ζλζ', καὶ ὁμοῦ τὸ πᾶν διὰ τε
τοῦ πλοῖμου διὰ τε τῶν καβαλλαρικῶν χιλιάδες λδ' λζ'.

Διὰ τοῦ βασιλικοῦ πλοῖμου.

Δρόμονες ξ ἔχοντες ἀνὰ ἀνδρῶν κοπηλατῶν σλ' καὶ ἀναί-
πολεμιστῶν ο'. ὁμοῦ χιλιάδες ιη'. πάμφυλοι μ'. ἔξ ὧν οἱ
μὲν κ' πάμφυλοι ἀνὰ ἀνδρῶν ρξ, οἱ δὲ ἑτεροὶ κ' ἀνὰ ἀν-
δρῶν ρλ', καὶ Ῥῶς ψ'. ὁμοῦ εω'. ὁμοῦ τὸ πᾶν χιλιάδες
κγ' καὶ δύο.

B

Διὰ τοῦ θέματος τῶν Κυβερηαιωτῶν.

15

Δρόμονες ιβ' ἔχοντα ἀνὰ ἀνδρῶν κοπηλατῶν σλ' καὶ ιε'
νά πολεμιστῶν ο'. ὁμοῦ χιλιάδες δ' καὶ φ'. πάμφυλοι α-

gaci maris receperat in se praestare 3000, et mille duplos; faciunt
simul quater mille. Hi omnes computati efficiunt viginti octo mil-
lia et tercentum capita.

DE EQUITIBUS, QUI DEBERANT IN CLASSE MILITARE.

Scholarii Thracensiani et Macedones mille triginta septem. E
themate Thracensiorum mille. E themate Sebastiae Armeni mille. E
Platanio Armeni quingenti, e Prina quingenti. Faciunt simul sexies
mille triginta septem equites; et annumerati superioribus classarii
faciunt triginta quatuor millia et triginta septem.

DE CLASSE IMPERIALI.

Classis imperialis constabat dromonibus sexaginta. Singuli dro-
mones vehabant ducentenos et trigenos remiges, milites autem se-
ptuagenos. Faciunt simul sumti octodecim millia. Pamphylis porro
constabat quadraginta, quorum viginti vehabant viros centenos et se-
xagenos; reliqui viginti autem vehabant viros centenos et trigenos
et Russos in universum septingentos. Faciunt omnes simul millia vi-
ginti tria et duo homines.

DE THEMATE CIBYRRENOTARUM.

Praestabat hoc thema dromones quindecim, quorum singuli te-
nebant remiges ducentenos et trigenos et milites septuagenos. Fa-

ἔχοντες οἱ μὲν ε' ἀνὰ ἀνδρῶν ρξ, οἱ δὲ ἕτεροι ἰ' ἀνὰ ἀνδρῶν ρλ· ὁμοῦ χιλιάδες β' καὶ σξ. ὁμοῦ τὸ πᾶν χιλιάδες ε' καὶ ψξ.

Διὰ τοῦ θέματος τῆς Σάμου.

5 Δρόμονες ἰ' ἔχοντες ἀνὰ ἀνδρῶν κοπηλατῶν σλ' καὶ ἀνὰ πολεμιστῶν ὁ· ὁμοῦ γ. πάμφυλοι ιβ', ἔχοντες οἱ μὲν δ' C ἀνὰ ἀνδρῶν κοπηλατῶν ρξ, οἱ δὲ ἡ' ἀνὰ ἀνδρῶν ρλ· ὁμοῦ αχπ'. ὁμοῦ τὸ πᾶν διὰ τοῦ θέματος τῆς Σάμου δχπ'.

Διὰ τοῦ θέματος τοῦ Αἰγαίου πελάγους.

10 Δρόμονες ζ' ἔχοντες ἀνὰ ἀνδρῶν κοπηλατῶν σλ' καὶ ἀνὰ πολεμιστῶν ὁ· ὁμοῦ βρ'. πάμφυλοι ζ' ἔχοντες οἱ μὲν γ' ἀνὰ ἀνδρῶν ρξ, οἱ δὲ ἕτεροι δ' ἀνὰ ἀνδρῶν ρλ· ὁμοῦ α· ὁμοῦ τὸ πᾶν διὰ τοῦ θέματος τοῦ Αἰγαίου πελάγους γρ'.

Διὰ τοῦ θέματος Ἑλλάδος.

D

15 Δρόμονες ἰ' ἔχοντες ἀνὰ ἀνδρῶν κοπηλατῶν σλ' καὶ ἀνὰ πολεμιστῶν ὁ· ὁμοῦ γ.

ciunt quater mille et quingentos. Pamphylos praestabat sedecim, quorum sex quidem vehabant viros centenos et sexagenos, ceteri decem vno centenos et trigenos. Faciunt simul millia duo et ducentos sexaginta. Simul sumti pamphyli et dromones faciunt millia sex et septingentos sexaginta.

DE THEMATE SAMI.

Dromones decem, habentes singuli remiges ducentenos et trigenos, milites septuagenos. Faciunt simul ter mille. Pamphyli duodecim, quorum quatuor remiges vehabant centenos et sexagenos singuli; reliquorum octo autem singuli centenos et trigenos. Faciunt simul sumti mille sexcentum et octoginta. Simul sumti dromones et pamphyli thematis Sami faciunt quatermille sexcentum et octoginta.

DE THEMATE AEGAEI MARIS.

Dromones septem, vehentes singuli remiges 230, milites 70, faciunt 2100. Pamphyli septem, quorum tres vehabant singuli 160; de reliquis quatuor singuli 130; faciunt mille. Totum ergo contingens thematis Aegaei maris erat ter mille et centum hominum.

DE THEMATE GRAECIAE.

Dromones decem vehentes singuli remiges 230, milites 70, faciunt ter mille.

Διὰ τῶν Μαρδαϊτῶν.

Ms. 220. b *Μαρδαῖται, στρατὸς σὺν ἀρχόντων, δ'πζ', καὶ κατὰ προσθήκην ἕτεροι α· ὁμοῦ επζ'. ὁμοῦ τὸ πᾶν διὰ τε τοῦ βασιλικοῦ πλοῖμου, διὰ τε τῶν θεμάτων δρόμονες ριβ, πάμφυ-
Ed.L. 378 λοι οέ, ἄνδρες κοπηλάται χιλιάδες λδ' καὶ πολεμισταὶ ζτμί'5 καὶ ῥῶς ψ' καὶ Μαρδαῖται επζ'.*

Αὶ ῥόγαὶ διὰ τοῦ βασιλικοῦ πλοῖμου.

Στρατὸς συνάρχοντες χιλιάδες ιβ' καὶ φβ'. ῥόγα κεντηνάρια ιέ', λίτραι ς:ί. προσθήκην αὐτῶν α ἀνὰ νομισμάτων ε', γινόμενον λίτραι ξθ', νομίσματα λβ'. ῥῶς ψ'. ῥόγα κεντηνάριον α'. ὁμοῦ διὰ τοῦ πλοῖμου καὶ τῶν ῥῶς ῥόγα κεντηνάρια ιζ', λίτραι νθ' : μβ'.

Διὰ τοῦ θέματος τῶν Κιβυρραϊωτῶν.

B *Στρατὸς συνάρχοντες ςψζ'. ῥόγα κεντηνάρια β' λίτραι κα' : μβ' σὺν τοῖς διπλοῖς.*

15

Διὰ τοῦ θέματος τῆς Σάμου.

Στρατὸς συνάρχοντες δχπ', καὶ ἀπὸ τῶν διπλοῶν α. ῥόγα κεντηνάρια β', λίτρα α' : ια'.

DE MARDAITIS.

Mardaitarum copiae, ducibus eorum computatis, efficiebant quater mille octoginta septem capita; quibus accedebat mantissa mille hominum; faciunt 5087. Tota ergo navalis militia e classe imperiali et e classe provinciali composita constabat dromonibus centum et duodecim, et pamphyliis septuaginta quinque; remigibus trigesies et quater mille, militibus 7340, Russis 700, Mardaitis 5087.

ROGAE IMPERIALIS CLASSIS.

Exercitus cum ducibus constat 12502 capitibus. Roga est centenar. 15, litrae 90, numismata decem. Accedunt mantissa mille viri, quorum singuli accipiunt num. 5; faciunt litras 69, num. 32; dein Russi 700, quorum roga iu universum est centen. 1. Facit roga classis et Russorum simul centenaria 17, litras 59, numismata 42.

DE THEMATE CIBYRRHOTARUM.

Totus eius thematis exercitus una cum ducibus et duplis constat capitibus 6760. Roga est centen. 2, litrae 21, num. 42.

DE THEMATE SAMI.

Constat eius exercitus una cum ducibus 4680 capitibus et duplis mille. Roga est centen. 2, litr. 1, num. 11.

Διὰ τοῦ θέματος τοῦ Αἰγαίου πελάγους.

Στρατὸς συνάρχοντες γρ' καὶ ἀπὸ τῶν διπλῶν α'. ῥόγα κεντηνάριον α', λίτραι νδ' : γ'.

Διὰ τῶν Μαρδαϊτῶν τῆς Δύσεως.

5 Στρατὸς συνάρχοντες δπζ'. ῥόγα κεντηνάρια δ', λίτραι C
ξς' : λβ'. καὶ ἡ προσθήκη ἀνδρῶν α ἀνὰ : η', γινόμενον ρ α',
λίτραι ια' : η'. ὁμοῦ τὸ πᾶν διὰ τῶν Μαρδαϊτῶν τῆς δύ-
σεως ῥόγα κεντηνάρια ε' λίτραι οξ' : μβ'. καὶ ὁμοῦ τὸ πᾶν
διὰ τε τοῦ βασιλικοῦ πλοῖμου, τῶν Ῥῶς, τῶν Θεματικῶν
10 πλοῖμων καὶ τῶν Μαρδαϊτῶν τῆς δύσεως ῥόγα κεντηνάρια
κθ', λίτραι ιγ' : ξς'.

Διὰ τῆς ῥόγας τῶν καβαλλαρικῶν.

*Διὰ τῶν σχολαρίων τῶν Θρακησιῶν καὶ Μακεδόνων
ὑπὲρ ἀνδρῶν χιλίων λζ'. ῥόγα κεντηνάριον α', λίτραι μα' : κδ'.
15 διὰ τοῦ θέματος τῶν Θρακησιῶν ὑπὲρ ἀνδρῶν γ ἀνὰ νο-D
μισμάτων β' ῥόγα ρ, λίτραι π' : κδ'. διὰ τοῦ θέματος Σεβα-
στείας ὑπὲρ ἀνδρῶν α ῥόγα ρ α', λίτραι ιγ' : κδ'. διὰ τῶν
20 Ἀρμενίων τῶν Πλατανιτῶν ὑπὲρ ἀνδρῶν φ' ἀνὰ νομισμάτων*

5. συναρχόντων ed. 10. πλοῖμων τῶν M. καὶ τῆς cod.

DE THEMATE AEGAEI MARIS.

Exercitus cum ducibus 3100, dupli mille. Roga centen. 1,
litr. 54, num. 3.

DE MARDAITIS OCCIDENTALIBUS.

Exercitus cum ducibus 4087. Roga centen. 4, litr. 66, num.
32; mantissa mille hominum, quorum quisque octona numismata
accipit, facit centen. 1, litr. 11, num. 8. In universum ergo facit
roga Mardaitarum occidentalium centen. 5, litr. 77, num. 42. Tota
summa rogarum pro imperiali classico, pro Russis, pro classico
provinciali et pro Mardaitis occidentalibus est centen. 29, litr. 13,
numism. 66.

DE ROGA EQUITUM.

Pro scholaris Thracesianis et Macedonibus, ad mille triginta
et septem viros, roga est centen. 1, litrae 41, num. 24. Pro ter
mille viris e themate Thraciesiorum (quorum unusquisque bina
numismata in stipendium accipit,) est roga centen. 1, litr. 80, nu-
mism. 24. Pro mille viris e themate Sebastiae est roga cent. 1,
litrae 13, num. 24. Pro quingentis viris ex Armenis Platanien-
sibus, senis nummis in singulos imputatis, est roga centen. 1, litr.

ς ῥόγα κεντηνάριον, λίτραι μ' : μη. διὰ τῶν Ἀρμενίων Πρίνης ὑπὲρ ἀνδρῶν ὃ ἀνά νομισμάτων ε' ῥόγα κεντηνάριον, λίτραι κζ' : ςζ'. ὁμοῦ καβαλλάριοι βλζ'. ῥόγα κεντηνάρια β', λίτραι νδ' : λη. καὶ οἱ κατὰ προσθήκην ἄνδρες τρισχίλιοι ἑννεακῶσιοι ῥόγα ρ' α', λίτραι νβ' : ςζ'. καὶ ὁμοῦ διὰ 5 Ed.L. 379 τοῦ καβαλλαρικοῦ ῥόγα κεντηνάρια δ', λίτραι ζ' : κβ.

Διὰ τοῦ προχρέου.

Ms. 221. a Διὰ τῶν πλοῦμων τῶν γ' θεμάτων τῶν τε Κιβυρῶναιων τῶν τῆς Σάμου καὶ τοῦ Αἰγαίου πελάγους ὑπὲρ ἀνδρῶν γ ἀνά: β' λίτραι πγ' : κδ'. διὰ τῶν Μαρδαϊτῶν τῆς δύσεως; 10 τουρμαρχῶν γ' ἀνά: λς', δρουγγαρίων μβ' ἀνά: ιβ', κομήτων μβ' ἀνά: ζ', στρατιωτῶν ε' ἀνά: δ', γινόμενα ἀμφοτέρα κεντηνάρια β', λίτραι ςθ' : ςζ'. διὰ τῶν Ἀρμενίων θεμάτων Σεβαστείας τουρμαρχῶν ε' ἀνά: ιβ', δρουγγαρίων ι' ἀνά: ζ', κομήτων η' ἀνά: ε', στρατιωτῶν ἑννεακῶσιων ἐξήκοντα πέντε ἀνά: 15 δ', γινόμενα ἀμφοτέρα λίτραι νε' : ζ'. διὰ τῶν Ἀρμενίων Πρίνης ἄνδρες φ' ἀνά: β', γινόμενα λίτραι ιγ' : ξδ'. καὶ ὁμοῦ διὰ τοῦ ἀμφοτέρου προχρέου ρε δ', λίτραι νβ' : ζ'. ἰστίον,

2. ΣΧΟΛ. Οὕτω κατὰ προσθήκην.

41, num. 48. Pro quadringentis viris ex Armenis Prines, quinis nummis in singulos imputatis, est roga cent. 1, litr. 27, num. 56. Tota ergo roga caballariorum seu equitum bis mille triginta et septem sunt centenaria 2, litr. 54, num. 38. Accedunt mantissae loco ter mille nongenti viri, quorum roga est cent. 1, litr. 52. Est ergo roga pro tota caballaria centenaria quatuor, litrae 7, num. 22.

DE PROCHREO.

Pro ter mille viris classariis e tribus illis thematibus, Cibyrhaeotarum nempe, Sami atque maris Aegaei, binis in singulos nummis imputatis, est roga litr. 83, num. 24. De Mardaitis occidentalibus. Pro turmarchis tribus inde petitis, unoquoque 36 nummis aestimato; drungariis 42, singulis duodenis nummis aestimatis; comitibus 42, senis nummis in quemque imputatis; militibus gregariis quinquies mille, quaternis in singulos nummis imputatis; conficitur roga centen. 2, litr. 99, num. 56. De thematibus Armeniae; et primo de themate Sebastiae. Pro turmarchis inde petitis quinque, quorum unicuique duodeni solidi stipendium sunt; et drungariis decem, quorum singuli stipendium habent senos solidos; et comitibus octo, singulis quinis solidis censibus, et militibus gregariis nongentis sexaginta duobus, quaternis nummis in singulos imputatis; est roga in univcrsum lit. 55, num. 7. De Armenia Prines. Veniunt inde viri quingenti, singuli duobus solidis censi. Fe-

ὅτι ἐδέξατο ὁ στρατηγὸς τῶν Κιβυρῆραιωτῶν καὶ ὁ κατεπάνω τῶν Μαρδαϊτῶν Ἀτταλίας, ἵνα ὁ μὲν στρατηγὸς εὐτρεπίσῃ χελάνδια δύο ἀπὸ τῶν οὐσιῶν τῶν τουρμαρχῶν, ὁ δὲ κατεπάνω τῶν Μαρδαϊτῶν εὐτρεπίσῃ γαλαίας, καὶ διὰ Μαρτίου C
 5μηγὸς ἀποστελλῶσι αὐτὰ εἰς Συρίαν, ἵνα περὶ πάντων τῶν ἐκεῖσε μελετωμένων καὶ πραττομένων ἐνέγκωσιν ἀπόκρισιν καὶ ἀληθῆς μανδάτον. ἰστέον, ὅτι ἐδέξατο ὁ πρωτοσπαθάριος Λέων καὶ ἄρχων Κύπρον, ὁ τοῦ Συμβατίκη, ἀποστελλεῖται ἀκριβεῖς κατασκόπους εἰς τε τὸν κόλπον τῆς Ταρ-
 10σοῦ καὶ εἰς τὰ Στόμια, ἔτι δὲ καὶ πρὸς Τρίπολιν καὶ Λαοδίκειαν, ἵνα ἐκ τῶν ἀμφοτέρων μερῶν ἐνέγκωσι μανδάτα, εἴ τι διὰ μελέτης ἔχουσιν οἱ Σαρακηνοί. ἰστέον, ὅτι ἐδέξατο ὁ στρατηγὸς Θεσσαλονίκης τοῦ καμεῖν σαγίτας χιλιάδας δ' καὶ μεναύλια χιλιάδας γ' καὶ σκουτάρια, ὄσα δυνηθῆ. ἰστέον, D
 15ὅτι ἐδέξατο ὁ κριτὴς Ἑλλάδος καμεῖν μεναύλια α, ἅπερ καὶ ἐτελείωσεν. ἐδέξατο δὲ καμεῖν καὶ ἕτερα καὶ καταγωγιάσαι αὐτὰ ἐν οἷς ἂν δέξηται. ἰστέον, ὅτι ἐδέξατο ὁ ἄρχων Χρήπου ἐν τῷ θέματι Ἑλλάδος καμεῖν σαγίτας χιλιάδας σ' καὶ μεναύλια χιλιάδας γ'. ὡσαύτως καὶ ὁ στρατηγὸς Νικοπόλε-
 20ως καὶ ὁ Πελοποννήσου. ἰστέον, ὅτι ἐδέξατο ὁ πρωτοσπαθάριος Θεόδωρος ὁ τοῦ Παγκράτη ἀπελθεῖν εἰς Ἀνατολικούς καὶ καταγράψασθαι τοὺς Πλατινιάτας, καὶ δι' αὐτῶν καὶ δι' ἐτέ-Ed. L. 380

ciunt litras 13, num. 64. Tota summa prochrei centen. 4, litr. 52, num. 60. Strategus Cibyrhaeotarum in se recepit praeparare chelandia duo e famillibus turmarcharum. Catepano seu capitaneus Mardaitarum Attaliae vero recepit in se praeparationem galearum. Promiserunt quoque haec mense Martio in Syriam mittere, ut de omnibus, quae ibi vel consiliis agitantur, vel ipso instituuntur opere, relationem et verum mandatum seu notitiam afferant. Leo protospatharius et praefectus Cypri, de gente Symbatici, in se recepit, fidos et diligentes exploratores in sinum Tarsensem mittere et in provinciam, cui nomen est Ostia; item ad Tripolin, Laodicaeam, ut ex omnibus illis partibus mandata seu notitias afferant eorum, quae Saraceni moliantur. Strategus Thessalonicae recepit in se curam fabrefaciendi sagittarum ducenta millia, hastarum vel venabulorum tria millia, scutorum quotquot procurare possit. Iudex Helladis aut Graeciae recepit in se procurationem mille menauliorum, quae etiam praestitit; et praeterea promisit alia procurare et illuc mittere, quo se missurum conducturus sit. Praefectus Chripi [seu Euboeae] in themate vel provincia Helladis promisit curare, ut fabrefierent sagittarum ducenta millia et venabulorum tria millia. Idem in se receperunt quoque strategi Nicopoleos et Peloponnesi. Protospatharius Theodorus, Pancratii filius, [id est gente, quae de Pancratio nomen habet, oriundus,] recepit in se in the-

ρων τῶν ἐκ τοῦ θέματος συστήσαι ἄνδρας φ' ἐκλελεγμένους καὶ πρὸς τὸ τοξεύειν ἐπιτηδείους, καὶ ἐὰν ὧσιν ἐξ αὐτῶν τινες ἐπιτηδείοι καβαλλάριοι, εἴ τε ἐκ τῶν ἀρχόντων, εἴ τε ἐκ τῶν σχολαρίων. εἰ μὲν κατὰ πλήρησ ἔχωσιν τὴν ῥόγαν αὐτῶν οἱ σχολάριοι, ἵνα ἐξοπλισθῶσιν ἐκ τῶν ἰδίων καβαλλα-
Ms. 221. b ρικὴν ἐξοπλίσιν· εἰ δὲ ἐλλιπεῖς εἰσιν πρὸς τὴν ῥόγαν, ἵνα λάβωσιν ἀπὸ τῶν μητάτων ἄλογα, ἧ καὶ ἀπὸ ἐκδέσεως μονοπροσώπων ἐν τῇ θέματι τῶν Ἀνατολικῶν. περὶ τῶν ὀφειλόντων ἐτοιμασθῆναι εἰς Θρακησίους, ἦγον τῶν κ' χιλιάδων **B** τοῦ κριθαρίου καὶ περὶ τῶν μ' χιλιάδων τοῦ τε σίτου καὶ τοῦιο παζαματίου καὶ ἀρευρίου καὶ περὶ τοῦ οἴνου τῶν λ' χιλιάδων καὶ περὶ τῶν σφακτων τῶν ι' χιλιάδων καὶ περὶ τοῦ ἐτοιμασθῆναι λινάριον λόγῳ τῶν προπύρων καὶ καλαφατήσεως χιλιάδας ι', ἵνα ἔχη εἰς τὰ Φύγελα, καὶ καρφία χιλιάδας ε' λόγῳ τῆς ἠλώσεως τῶν δρομόνων. ἐδέξατο περὶ τούτων οἱ 5 πρωτονοτάριος τῶν Θρακησίων. ἐδέξατο καὶ ὁ Λιμνογάλακτος, ἵνα συνδράμη αὐτὸν εἰς τὸν οἶνον. περὶ τοῦ ἐτοιμασθῆναι καρφίον πενταδακτυλατὸν λόγῳ τῆς στρώσεως τῶν δρομονίων, εἰς τὰς σκάλας καὶ εἰς τὰς πάθνας χιλιάδας λ', καὶ **C** κατέλθωσιν εἰς τὰ Φύγελα. ἐδέξατο δὲ περὶ τούτου ὁ στρα-
 20 τηγὸς τῆς Σάμου τοῦ λαμβάνειν ἔξοδον παρὰ τοῦ πρωτονοταρίου. περὶ τοῦ ἐτοιμασθῆναι καρφίον ἀρπάγιον κοινοστο-
 5. ὡσχολάριοι cod. et ed. 10. Ita R. c sigl. cod., κριθοῦ ed.
 14. καρφία em. R., σακκία cod. et ed.

ma Orientis abire et conscribere Platiniatas Armenos, et ex iis aliis que eiusdem thematis conficere numerum quingentorum virorum militarium electorum, praestantium sagittariorum, quorundam quoque forsā, sive de tribuuis, sive de scholaris seu gregariis illi sint, equestri militiae non ineptorum. Scholaris, siquidem integram percipiunt rogam, de suo sibi comparabunt armaturam equestrem. Sin minus, accipiant equos e metatis, aut etiam e rationario illorum in themate Natoliae habitantium, quorum unusquisque semet ipsum singularem militem praestare debet. Thracenses parata debent habere viginti millia [saccorum] hordei et quadraginta millia farris et paxamati seu panis bis cocti et farinae et triginta millia [dolio- rum] vini et decem millia caprarum mactatarum; item decem millia [saccorum] lini pro accendendis ignibus Graecis et pro sarcieudis navibus Phygela [urbs Ioniae] praestet, et clavorum millia sex pro clavatura dromoniorum. Haec curanda in se recipit protonotarius Thracensium et curator curatoriae, cui nomen est Lacus Lactis, spondit illi, se, in praestando quidem vino, non defuturum. Pro tabulatis dromoniorum affigendis, item in usum scalarum et praesepium, parata sunt et ad Phygela urbem perferuntur triginta millia clavorum quinos digitos longorum. Ea se curatarum promisit strategus Sami, eumque in finem se sumpturam se-

μαῖον λόγῳ γελωνῶν καὶ σκαλῶν καὶ λοιπῶν κατέργων χιλι-
 άδας γ', καὶ σπιθαμιαῖον χιλιάδας γ'. ἐδέξατο δὲ περὶ τού-
 του ὁ στρατηγὸς τῆς Σάμου. περὶ τοῦ ἐτοιμασθῆναι καρφίον,
 ἑξαδακτυλαῖον χιλιάδας δ' καὶ πενταδακτυλαῖον χιλιάδας δ'
 5 καὶ τετραδακτυλαῖον δ' διὰ τὰς γερακαραιάς καὶ τοὺς δια-
 πάτους καὶ λοιπὰς χρείας. ἐδέξατο δὲ περὶ τούτου ὁ στρα-
 τηγὸς τῆς Σάμου. περὶ τοῦ δέξασθαι τινα βασιλικὸν τὸν ὄν-
 τα εἰς Ἀνατολικούς ἐτοιμάσαι κριθὴν χιλιάδας κ' καὶ παῖα-D
 10 μάρτια καὶ σῖτον καὶ ἀρεύριον χιλιάδας ξ' διὰ τῶν Κιβυρῶ-
 νος καὶ τοῦ Ἀνατολικοῦ, καὶ ἵνα καταγωγισθῶσιν ἀπὸ
 Ἀνατολικούς εἰς Ἀτταλίαν ἀντὶ τοῦ ἀπερχομένου εἰς τὸ Κα-
 λὸν ὄρος. περὶ τοῦ ἀγοράσαι τὸν πρωτονοτάριον τῶν Κιβυρῶ-
 νος καρφίον μικρὸν λόγῳ τῆς παρηλώσεως τῶν βυρσα-
 ρίων χιλιάδας ξ'. περὶ τῶν σανδαλίων τῶν καμοθέντων λόγῳ
 15 τῶν δρομονίων εἰς τὸν τρέχοντα, ἵνα ἀποσταλεῖ τῆς ἐταιρείας Ms. 222. a
 μετὰ κελεύσεως πρὸς τὸν κατεπάνω, καὶ δώσει αὐτὸν πρωτο-
 καγκελλάριον καὶ πᾶσαν συνδρομὴν, καὶ κρατήσῃ τοὺς Κορφι- Ed.L. 381
 τιάνουσ Ἡρακλείας, καὶ ἐπάρῃ ναῦτας ὑπὲρ ἑκάστου σανδαλίου
 δ'. ἀποστείλῃ δὲ αὐτὰ διὰ συντομίας διὰ τοῦ πρωτοκαγκελλαρί-
 20 ου. ἵνα δὲ ἔχη ἑκάστον σανδάλιον τὸ κατάρτιον αὐτοῦ καὶ τὸ
 κερτάριον καὶ ἀνὰ κωπίων δ' καὶ τὸ παρακώπιον. ἔτι δὲ καὶ
 17. συνδρομεῖν cod. et ed. 20. ἔχει cod. et ed., ut alibi.

cessarias impensas a protonotario. Parata sunt millia tria clavorum instar harpagarum aduncorum, communis generis, pro testudinibus et scalis et reliquis instrumentis navalibus; item millia tria clavorum spithamam longorum. Idem ille Sami strategus haec praestitutum in se recepit, uti etiam haec sequentia: quatuor millia clavorum ad senos digitos longorum, alia totidem aliorum ad quinos, itcm ad quaternos alia quatuor millia pro sic dictis falconariis et tabulatis et aliis necessitatibus. Recipiat in se caesarianus aliquis in Natolia agens parata tenere millia viginti [saccorum] hordei et sexaginta millia [saccorum doliorumve] paxamatii et farris et farinae pro Cibyrhaeotis et stratego Natoliae, qui e Natolia transmigrare debent in Attaliam, quo praesidiariorum eius ad Calon Oros egressorum in vices succedant. Protonotarius Cibyrhaeotarum coemat millia sexaginta clavorum minorum pro coriis affigendis. De sandaliis seu parvis navigiis comparatis in usum dromoniorum notandum, debere cursorem aliquem ex hetaeria desuntum cum sacro mandato ad catepanum mitti, et hunc illi addere protocancellarium omnemque assistentiam. Ille cursor sumat Corfitianos Heraclaeae [id est classarios ex insula Corfiz seu Corcyra, apud Heraclaeam cum navibus stationem agentes]. Levet quoque nautas in singula sandalia quaternos, eosque cum sandaliis quantocumque mittat cum protocancellario. Instructa sunt sandalia suo quodque malo et antenna et remis quaternis et remo vicario. Levet item cymbas octonorum remorum sex.

ἄλιάδια ζ' ὑπάτωπα. περὶ τῶν τριβολίων, ἵνα ἐρωτηθῆ ὁ κοι-
τωνίτης Θεοδώρητος, τί ἐγένοντο ὁμοίως καὶ περὶ τῶν σακκίων
τῶν περσυνῶν καὶ τῶν τζαπίων καὶ τζόκων, κρικελίων τε καὶ
δακτυλίων καὶ ψελλίων καὶ κριῶν, ἵνα ἀποστείλῃ τὸν νοτάριον
αὐτοῦ μετὰ τὴν καταγραφὴν πάντων πρὸς ἡμᾶς. περὶ τοῦ ὄρι-5
B σθῆναι τὸν παραθαλασσίτην, ἵνα ἐξοπλίῃ ἀπὸ συνδόσεως
τῶν αὐτῶν στρατιώτας ασ'. Ἰστέον, ὅτι ἐδέξατο ὅ,τε Κιβυρ-
φαιώτης καὶ ὁ κατεπάνω τῶν Μαρδαϊτῶν Ἀτταλίας καὶ ὁ
Λέων τοῦ Συμβατικῆ, ἵνα ἔχωσιν ἀσφάλειαν καὶ ἀκρίβειαν,
καὶ μὴ παραχωρῶσιν τινα τῶν ἀγνωρίστων πρὸς Συρίαν ἀ-10
κελθεῖν, καὶ δι' αὐτῶν ἀποκομισθῆναι εἰς Συρίαν τὰ ἀπὸ
'Ρωμανίας μανδάτα.

Διὰ τῶν ἐν Λαγοβαρδία ταξειδευσάντων ἐπὶ τοῦ κυροῦ Ῥωμανοῦ
C τοῦ βασιλέως εἰς ἰνδ. η'.

Τὰ κατελθόντα μετὰ τοῦ πρωτοσπαθαρίου Ἐπιφανίου¹⁵
βασίλοπλόιμα χελάνδια εἰς ἰνδικτίονα ἠ' ια'. τὰ προκατελ-
θόντα μετὰ τοῦ πατρικίου Κοσμᾶ χελάνδια εἰς ἰνδικτίονα
ζ' ια'. Ῥῶς καράβια ζ' ἔχοντα ἄνδρας σιέ. διὰ τῶν κα-
βαλλαρικῶν Θρακησιάνοι καὶ Μακεδόνες ἄρχοντες σβ', σχο-
λάριοι γη', νέοι σχολάριοι χη'. διὰ τῶν χαρακιωτῶν τῶν²⁰
ἐθνικῶν· τῆς μεγάλης ἐταιρείας ἄνδρες λα'. τῆς μέσης ἐται-

7. τῶν δσῶν conl. R.

Quid factum sit de muricibus, item de saccis anno superiore comparatis, de ligonibus, stipitibus, circellis, annulis, torquibus ferreis et volutis, interrogetur coetonita Theodoretus, isque cum indiculo omnium suum notarium ad nos mittat. Imperetur praefecto orae maritimae [steni nempe], ut armet ex contributione oppidanorum milites mille ducentos. Repperunt in se strategus thematis Cibrhaeotarum et catepanus Mardaitarum Attaliae et Leo de gente Symbatici dicta oriundus providere sollicita cura, ne quem ignotum hominem sinant in Syriam evadere, cuius delatione quid rerum nostrates Romani agant, hostes comperiant.

DE EXPEDITIS IN LONGOBARDIAM TEMPORE DOMINI ROMANI [LEGARENI] IMP.
IND. VIII. [A. C. 935.]

Cum protospathario Epiphanio appellens indictione octava classis regia constabat chelandiis aut lenunculis undecim; quae autem praecesserat et iam septima indictione sub ducatu patricii Cosmae appulerat classis, totidem chelandiis constabat et septem carabiis Russos 415 vehentibus. Equites erant e thematibus Thracesium et Macedoniae, rectores quidem 202, scholarii [veterani] 98 et novitii 608. Milites erant peregrini, et quidem de magna hetaeria 31,

ρείας ἄνδρες μζ· Φαργάνοι ἄνδρες με· Χάζαροι μζ· ἀπὸ
 πῶν βασιλικῶν ἄνδρες οα· ἀπὸ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐν τῇ πό- D
 λει ἄνδρες λε· ἀπὸ τῶν νέων αἰχμαλώτων οθ· Μουσου-
 λινοὶ ἄνδρες ια· Πανορμίται ἄνδρες ιη· Τουῦρκοι ἄνδρες
 5πδ· Ἀρμένιοι οἱ ἀπὸ βουλῆς ἐξεληθέντες σὺν τῶν μαγγανα-
 ρίων ἄνδρες λς· ὁμοῦ καβαλλάριοι ἄνδρες αυγ·

Τὰ ἀποσταλέντα τὸν ῥῆγα Ἰταλίας ἐπὶ Ῥωμανοῦ δεσπότη, εἰ
 ἄρα ἐξέλεθ' καὶ καταπολεμήσῃ τοὺς ἀνταρτὰς πρίγκιπας, τὸν τε
 Λανδούφρον καὶ Ἀτενούλφρον, τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ Γοῦμαριν Ed. L. 382
 10 καὶ Γοηφέρην, τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ πάντας τοὺς ἀποστατήσαν-
 τας Λαγοβάρδους ἀπὸ τοῦ θέματος Λαγοβαρδίας, καὶ παραδώσῃ τὰ Ma. 222. b
 κάστρα τῷ στρατηγῷ Λαγοβαρδίας.

Λογάριον κεντηνάριον α· ἔσωφόρια ε· ποτήριον θυλί-
 του α· δέλια κλεοπτ. ιζ· Θυμίαιμα θυλάκια λ· ἀλειπτὰ φ·
 15 τούς ζ κόμητας τοῦ αὐτοῦ ῥηγὸς ἀνὰ ἔσωφορίων β· τοὺς ε' B
 ἐπισκόπους τοῦ αὐτοῦ ῥηγὸς σκαραμάγγια δίκτρινα ε· λόγῳ
 τοῦ κόμητος καὶ μαρκησίου τοῦ αὐτοῦ ῥηγὸς τοῦ πλησιάζον-
 τος τὸ θέμα Λαγοβαρδίας σκαραμάγγια ε', δικίτρινον α',
 20 δ'· ἔσωφόρια δ', ἔσωφόρια λεπτόζηλα γ· ὁμοῦ ζ· ἔργα
 ἀργυρᾷ διάχρυσα γ· εἰ δὲ καὶ αὐτὸς ὁ ῥῆξ οὐ παραγένη-

de media hetaeria 46, de Farganis 45, de Chazaris 47, dein de basi-
 liciis 71, de arithmo urbanorum 35, de novis captivis 79, Musulini
 [seu Saraceni de urbe et provincia Mussel] 14, Panormitani 18, Tur-
 cae 84, Armenii, qui sponte sua expeditioni aderant una cum man-
 ganariis seu machinariis, 36. In universum erant equites mille qua-
 dringenti quinquaginta tres.

MISSA REGI ITALIAE [HUGONI] SUB ROMANO IMP. [LECAPEKO], UT EDUCTIS
 COPIIS SUBIGERET REBELLES LANDULFUM ET ATENULPHUM, FRATRES [CAPU-
 AE ET BENEVENTI], ITEM WAIMARIUM ET WAIFERIUM [SALERNI DOMINOS], PA-
 RITER FRATRES, ET OMNES LONGOBARDOS DE THEMATE LONGOBARDIAE, QUI
 DEFECERANT; ET UT ADRENTA ILLIS CASTRA RESTITUERENT STRATEGO ILLIUS
 PROVINCIAE.

Pro ipso rege mittebantur [cum supradicto Epiphanio] centena-
 rius unus numeratae pecuniae; esophoria 10; poculum ex onychite
 marmore unum; vitra Heliopolitana 17; sacculi triginta thuris; ali-
 pta 500. Pro eius septem comitibus singulis esophoria bina. Pro
 sex eius episcopis totidem scaramangia citrina. Pro eius comite et
 marchione, cuius iurisdictione cum provincia Longobardiae contermi-
 nat, scaramangia 5, citrinum 1, roseum 1, venctum 1 et album 1;
 in universum scaramangia 9. Item esophoria [praestantiora] 4 et tria

τα, ἀποστείλῃ δὲ λαὸν, καὶ καταπολεμήσωσι καὶ ἀφανίσωσι τοὺς ἀποστάτας καὶ παραδώσωσι τὰ κάστρα τῆ στρατηγῆ Λαγοβαρδίας, ὡσαύτως δὲ αὐτῶν ἀποστείλῃ τὰ προῶθηθέντα πάντα πρὸς τὸν ῥῆγα. ἐδόθησαν τῆ πρωτοσπαθαρίας Ἐπιφανίῳ λόγῳ ἐξόδου τοῦ αὐτοῦ ταξειδίου τῆς Λαγοβαρδίας 5 σκαραμάγγια διαφόρων χροιοῶν καὶ ἐξεμπλίων 5, ἐσωφόρια ὀκτάλια λ', λωρωτὰ κ', ἀληθινὰ κ'. ἐξ αὐτῶν ἐξωδίασεν ὁ πρωτοσπαθάριος Ἐπιφάνιος σκαραμάγγια β', ἐσωφόρια ὀκτάλια ιζ', λωρωτὰ ιβ', ἀληθινὰ ιδ'. μετὰ δὲ τὸ ἀναδραμεῖν αὐτὸν εἰσεκόμισεν τὰ περισσέναντα σκαραμάγγια δ', ἐσωφό-10 ρια ὀκτάλια ιγ', λωρωτὰ η', ἀληθινὰ ζ'. ἰστέον, ὅτι τὰ θεματικὰ πλοῦμα ἐν τῇ κατὰ Κρήτης ἀφίξει ἐρογεύθησαν οὕτως οἱ τουρμαῖρχει ἀνά : λ', οἱ κόμητες τῆς κόρτης ἀνά : κ', οἱ χαρτουλάριοι τῶν θεμάτων ἀνά : κ', οἱ δομέστικοι τῶν θεμάτων ἀνά : κ, οἱ δρουγγάριοι ἀνά : κ', οἱ κόμητες ἀνά : ζ', οἱ 15 στρατιῶται ἀνά : γ', οἱ ναύκληροι τῶν γαλεῶν ἀνά : δ', ὁ λαὸς τῶν γαλεῶν, ἦτοι οἱ Μαρδαῖται, ἀνά : γ'. ἰστέον, ὅτι οἱ τοῦ θέματος τοῦ Χαρπεζικίου ἐρογεύθησαν οὕτως. οἱ μεγάλοι τουρμαῖρχει, ὁ μεριάρχης, ὁ κόμης τῆς κόρτης καὶ ὁ δομέστικος τοῦ θέματος ἀνά : ε', οἱ ἐλαττότεροι τουρμαῖρχει 20 ἀνά νομισμάτων δ', οἱ δρουγγάριοι ἀνά : γ', οἱ στρατιῶται ἀ-
Ed. L. 383 νὰ : β'. ἰστέον, ὅτι οἱ Σθλαβησιάνοι οἱ καθισθέντες εἰς τὸ ὑπίκιον ἐρογεύθησαν οὕτως· αἱ τρεῖς αὐτῶν κεφαλαὶ ἀνά :

minuta; simul esophoria 7; opera argentea inaurata 3. Habebat Epiphanius in mandatis, ut, si Rex ipse non adveniret sibi opitulatum, mitteret tamen copias, quae subigerent et exterminarent rebelles, praesidique Longobardiae castra restituerent, nihilominus Regi praedicta munera mitteret per eius homines, haud secus ac si ipse adfuisset. Addebantur protospathario Epiphanio eo fine, ut haberet, unde sumtus in illa Longobardica expeditione faceret, scaramangia diversorum colorum et exemplorum numero sex, esophoria octalia seu octoulmaria 30, lorota seu loris insignita vel cancelata 20, rubra 20. De his expendit protospatharius Epiphanius scaramangia 2, esophoria octalia 17, lorota 12, rubra 14. Reliqua restituebat in Urbem reversus, scaramangia 4, esophoria octalia 13, lorota 8, rubra 6. Classarii provinciales accipiebant in expeditione Cretense rogas in hunc modum: turmarchae trigena numismata; comites cortis seu praetorii vicena; chartularii thematum item vicena; domestici thematum item; drungarii tantundem; comites sena; gregarii milites terna; naucleri galearum seu triremium quaterna; populus galearum seu turba nautica, Mardaitae puta, terna. Qui de themate Charpezic erant, accipiebant rogas in hunc modum. Magni turmarchae, item meriarcha, comes cortis et domesticus thematis accipiebant solidos quinos; minores turmarchae solidos quaternos; drun-

α', καὶ οἱ λοιποὶ ἀνὰ νομισμάτων γ'. οἱ ἀπὸ τοῦ θέματος Ms. 223. a
 τῶν Θρακησιῶν ἐν τῇ Κρήτῃ περάσαντες, ὁ στρατηγὸς, ὁ
 τουρμάρχης τῶν Θεοδοσιακῶν, οἱ τουρμάρχαι τῶν βικτόρων,
 οἱ τουρμάρχαι τῆς παραλίου, ὁ μεριάρχης, ὁ χαρτουλάριος
 5 τοῦ θέματος, ὁ κόμης τῆς κόρτης, ὁ δομέστικος τοῦ θέματος,
 δρουγγαροκόμητες ξδ', ἔχοντες οἱ αὐτοὶ δρουγγαροκόμητες οἱ
 μὲν ἀνὰ στρατιωτῶν δύο, οἱ δὲ ἀνὰ στρατιωτῶν γ', ὡς εἶναι
 τὸ πᾶν στρατιώτας ρν'. ἀπὸ τῆς προσελύσεως τοῦ στρατη-
 γοῦ ὁ πρωτομανδάτωρ, ὁ πρωτοκαγκελλάριος, ὁ πρωτοβα- B
 10 δοφόρος, πρωτοδομέστικοι ε', πρωτοκένταρχοι ε', προελευσι-
 μαῖοι πεζοὶ ρ'. ἀπὸ τῶν Ἀρμενίων τῶν φυλασσόντων τὴν
 παραλίαν τοῦ θέματος. ὡς γὰρ ἀνήγαγεν ὁ στρατηγὸς, εἶχεν
 ἕως τῶν χ' ἔξωπλισμένους πρὸς τὸ περάσαι ἐν Κρήτῃ· διὰ
 δὲ τὴν ὀλιγότητα τῶν καματέρων κυραβίων οὐ συνεχωρήθη-
 15 σαν περάσαι, εἰ μὴ οἱ ν'. ἀπὸ τοῦ βάνδου τῆς τουρμας τῶν
 Θεοδοσιακῶν κόμης α', προαγέται δ', ὁ πρωτομανδάτωρ τοῦ
 τουρμάρχου α', ὁ δομέστικος τοῦ τουρμάρχου α'. ὁμοῦ ζ·
 ἀπὸ τοῦ βάνδου τοῦ μεριάρχου ὁμοίως ζ'. ὅτι στρατιώτας
 οὐ προσέταξεν ὁ δρουγγάριος τοῦ πλοῖμου περάσαι ἐν Κρήτῃ, C
 20 εἰ μὴ ἄρχοντας καὶ προαγέτας. ὅτι ὁ τουρμάρχης τῶν βι-
 κτόρων διὰ τὸ ἀσθενεῖν αὐτὸν κατελείφθη παρὰ τοῦ δρουγγα-
 ρίου τοῦ πλοῖμου εἰς φύλαξιν τῆς παραλίου τοῦ θέματος.

garii ternos, milites binos. Sthlabesiani in obsicium thema traducti
 et ibi depositi rogam accipiebant hanc: tres eorum capitanei num-
 mos quinos, reliqui ternos. Qui e themate Thracesium in Cretam
 traiciebant, erant hi: strategus vel praetor aut praeses, turmarcha
 Theodosiacorum, turmarchae victorum, turmarchae maritimorum,
 meriarcha, chartularius thematis, comes cortis, domesticus thematis,
 drungarocomites 64, quorum alii binos, alii ternos milites sub sua
 dispositione habebant, ita ut milites in universum essent centum
 et quinquaginta. De processione vel officio strategii aderant expedi-
 tionii protomandator, protocancellarius, protobandoforus, protodo-
 mestici sex, protocentarchi 6, processionales, id est apparitores, cen-
 tum. De Armenis riperiam suam custodientibus, quamvis haberet
 strategus tum, quum educeret in expeditionem Cretensem, viros
 armatos ad sexcentos, attamen non permissum est pluribus, quam
 quinquaginta, viris traicere ob paucitatem carabiorum onerariorum.
 De bando turmae Theodosiacorum aderant comes unus, proa-
 getae seu primipili quatuor, protomandator turmarchae unus; faciunt
 simul septem capita. De bando merarchae pariter aderant septem
 viri. Gausa eius rei haec erat. Drungarius classis iusserat eius the-
 matis non milites, sed tantum rectores et primipilos adesse. Tur-
 marcha victorum relinquebatur a drungario classis, propterea quod

ἐκράτησεν δὲ ὁ αὐτὸς τουρμάρχης καὶ τοὺς προαγέτας αὐτοῦ.

ΚΕΘ. με'.

Ἡ κατὰ τῆς νήσου Κρήτης γενομένη ἐστρατεία καὶ ἐξόπλισις τῶν τε πλοίων καὶ καβαλλαρικῶν ἐπὶ Κωνσταντίνου καὶ Ῥωμανοῦ τῶν⁵
D Πορφυρογεννήτων ἐν Χριστῷ πιστῶν βασιλέων εἰς Ἰνδικτίονα ζ'.

Τὸ βασιλικὸν πλοῖμον οὐσίαι ρν', ἐξ ὧν πάμφυλοι ε' καὶ οἱ ἀριῶς κατασκευασθέντες β'. οὐσιακὰ χελάνδια ρ'. Ἐξ αὐτῶν τῶν Ῥουσιῶν ἐν τε Δυβῆαχίῳ καὶ ἐν Δαλματία οὐσίαι ζ', ἐν Καλαβρία οὐσίαι γ', μετὰ τοῦ ὀστιαρίου Στε-10
Ma. 223. βεῖς φύλαξιν τῆς Θεοφυλάκτου πόλεως πάμφυλος α' καὶ οὐ-
Ed. L. 384σίαι κδ'. τὰ μέλλοντα ταξειδεῦσαι ἐν Κρήτῃ πάμφυλοι ζ', οὐσιακὰ χελάνδια λγ', ὁμοῦ χελάνδια μ'. δρόμονες κ' ἀνὰ οὐσιῶν β'. οὐσίαι μ'. οἱ Ῥῶς ἄνδρες φπδ' καὶ παιδίαι ταί15
 ποιοῦντα ταξειδεῦσαι ἄνδρες με', ὁμοῦ Ῥῶς χκθ'. οἱ Τουλμάτζοι ἄνδρες τξή', οἱ αἰχμύλωτοι ἄνδρες ψ. ἐάθησαν εἰς φύλαξιν τῆς πόλεως οἱ στρατηγοὶ τοῦ Αἰγαίου πελάγους μετὰ χελανδίων παμφύλων ε' ἀνὰ ἀνδρῶν ρκ' καὶ χελανδίων

agrotaret, iussus interim oram maritimam provinciae custodire. Illo vero turmarcha suos primipilos secum tenebat.

CAP. 45.

Expeditio adversus Cretam et armatura tam classis, quam equitatus, tempore Constantini et Romani Porphyrogenitorum in Christo fidelium Imp. indict. VII. [anno Chr. 949.]

Regia classis constabat usiis [navium id genus est,] centum quinquaginta, in quibus pamphyli sex et alii duo recens comparati; chelandia ad usiarum instar facta centum, in quibus numerabantur usiae septem Russorum per Dyrhachium et Dalmatiam stationem agentes, tres in Calabria, tres aliae ad expediendam aliquam imperialem commissionem cum Stephano ostiario et praefecto sacri aquimalis in Hispaniam missae. Pamphylus unus custodiae Urbis a Deo protegendae [Constantinopoleos] deputatus et usiae viginti quatuor. In Cretam excursura armis affigendam pamphyli 7, usiaca chelandia 33; in universum sunt chelandia 40, dromones 20, quorum quum singuli binas haberent suas usias, efficiebantur usiae 40. Russorum erant viri 584, quibus si accensentur 42 pueri seu servi in castris servientes, erunt Russi universi 629. Tulmatzi 368, captivi 700. Relinquebantur domi ad custodiam Urbis [regiae] strategi Aegaci maris cum chelandiis pamphyliis 6, quorum singula tenebant viros centenos vicinos, et chelandiis usiacis quaternis sin-

οὐσιακῶν δ' ἀνὰ ἀνδρῶν ρή. κατελείφθη δὲ καὶ μία οὐσία
 εἰς τὸ κόψαι τὴν τῆς ὀγδόης ἰνδικιόνος ξυλὴν. ὁ στρατηγὸς B
 τῆς Σάμου μετὰ χελανδίων παμφύλων ε' ἀνὰ ἀνδρῶν ρν' καὶ
 χελανδίων οὐσιακῶν ε' ἀνὰ ἀνδρῶν ρή. ἀπεστάλησαν δὲ με-
 5 τὰ τοῦ πρωτοσπαθαρίου Ἰωάννου καὶ ἀσηκρήτης ἐν Ἀφρικῇ
 χελάνδια γ' καὶ δρόμονες δ' ἀνὰ ἀνδρῶν σκ'. ὁ στρατηγὸς
 τῶν Κιβυρῆραιωτῶν μετὰ χελανδίων παμφύλων ε' ἀνὰ ἀν-
 10 δρῶν ρν' καὶ χελανδίων οὐσιακῶν ε' ἀνὰ ἀνδρῶν ρι'. κατε-
 λείφθη δὲ καὶ εἰς φύλαξιν τοῦ θέματος πάμφυλοι β', οὐσια-
 15 κα δ'. κατελείφθη δὲ καὶ εἰς τὸ κόψαι τὴν τῆς ὀγδόης ἰν-
 δικιόνος ξυλὴν οὐσία β'. κατελείφθη δὲ καὶ εἰς φύλαξιν
 τοῦ κρυοῦ Στεφάνου τοῦ γυναικαδελφοῦ τοῦ βασιλέως ἐν
 Ῥόδῳ οὐσία α' καὶ δρομόνων δ' ἀνὰ ἀνδρῶν σκ'. γαλέαι C
 τῆς Ἀτταλίας ιε'. ἐξ αὐτῶν κατελείφθη εἰς φύλαξιν τοῦ θέ-
 20 ματος γαλέαι ε'. γυλαιαί τῆς Ἀντιοχείας β'. κατελείφθησαν
 καὶ αὗται εἰς φύλαξιν τοῦ αὐτοῦ θέματος. γαλέαι τῆς Καρ-
 πάθου. κατελείφθησαν εἰς φύλαξιν τῆς νήσου Καρπάθου
 γαλέα α'. ἀπὸ τοῦ θέματος Πελοποννήσου ὁ τουρμάρχης τῆς
 25 παραλίου μετὰ χελανδίων δ'. ἀπὸ τῶν Μαρδαϊτῶν τῶν τῆς
 Ἰύσεως θεμάτων, Νικοπόλεως, Πελοποννήσου, Κεφαληνίας
 ἄνδρες γ. D

gulis viros centenos octonos vehentibus. Una quoque usia relin-
 quebatur ad caedendam ligneam materiam [pro aedificiis publicis
 erigendis] per instantem octavam indictionem [seu annum proxime
 secuturum]. [Porro mittebantur in Cretam] strategus Sami cum
 chelandiis pamphyliis sex, quorum unumquodque viros centenos
 quinquagenos trahebat, et chelandiis usiacis 6, et in eorum uno-
 quoque viris 108. Mittebantur quoque cum Ioanne protospathario
 et asecreta in Africam chelandia 3 et dromones 4, haec singuli
 viros ducentenos vicenos. Strategus Cibrhaeotarum mittebatur cum
 chelandiis pamphyliis sex, trahentibus singulis viros centenos quin-
 quagenos, et chelandiis usiacis 6 cum viris quoque centenis denis.
 Relinquebantur in praesidium provinciae pamphylii 2, usiaca chelan-
 dia 4; item usiae 2 ad caedendam materiam pro octava indictione.
 Etiam in insula Rhodo ad observandum Dominum Stephanum, fra-
 trem Imperatricis, relinquebatur usia una et dromonia quatuor, 220
 quodque classiariorum. De quindecim galeis Attaliae relinquebantur
 ad custodiam istius provinciae galeae sex. Domi quoque manebant
 duae Antiochiae galeae praesidii causa. Nautica quoque vis insulae
 Carpathi domi restitabat eundem in finem. Consistebat tum ea tota
 in una galea. Expeditioni intererat e themate Peloponnesi turmar-
 cha orae maritimae cum chelandiis quatuor. Mardaitarum e pro-
 vinciiis occidentalibus, ut Nicopoli, Peloponneso et Cephalenia ex-
 citorum aderant viri ter mille.

D

Διὰ τοῦ καθ' ἑαυτοῦ.

Ἀπὸ τοῦ θέματος Θράκης ὁ τοποτηρητής, καὶ ἀπὸ τῶν
 δ' ταγμάτων ἄρχοντες, ἄνδρες ρλθ', σχολάριοι τῶν δ' ταγμα-
 των, ἄνδρες τνδ'. ὁμοῦ ἄρχοντες καὶ σχολάριοι τῶν δ' τα-
 γμάτων, ἄνδρες υγγ'. ἀπὸ τοῦ θέματος Μακεδονίας ὁ το-
 ποτηρητής καὶ ἀπὸ τῶν δ' ταγμάτων ἄρχοντες, ἄνδρες
 πγ'. σχολάριοι τῶν δ' ταγμάτων ἄνδρες, σγγ'. ὁμοῦ ἄρχον-
 τες καὶ σχολάριοι τῶν τεσσάρων ταγμάτων, ἄνδρες ωξθ'. ἄ-
 Ed.L. 395 πὸ τῶν περατικῶν ταγμάτων ὁ ἐξοικουβίτωρ μετὰ τοῦ τοπο-
 Ms. 224. ατηρητοῦ αὐτοῦ καὶ παντὸς τοῦ τάγματος αὐτοῦ, ἀρχόντων 10
 καὶ σχολαρίων, ὁμοῦ ἀνδρῶν ψ'. ὁ ἱκανάτος μετὰ τοῦ τοπο-
 τηρητοῦ αὐτοῦ καὶ παντὸς τοῦ τάγματος αὐτοῦ, ἀρχόντων
 καὶ σχολαρίων, ὁμοῦ ἀνδρῶν ννς'. ἀπὸ τῶν Ἀρμενίων τῶν
 ἀρτίως καταταγέντων ῥογεύεσθαι εἰς τὰ τῆς Ἀνατολῆς τάγμα-
 τα, ἀνδρῶν α. ἀπὸ τῶν Σθλαβησιάνων τῶν καθημένων εἰς 15
 τὸ ὀψίκιον ἀνδρῶν σκ'. ὁ στρατηγὸς τῶν Θρακησίων μετὰ
 Βτῶν τριῶν αὐτοῦ τουρμαρχῶν καὶ τῶν λοιπῶν θεματικῶν
 ἀρχόντων αὐτοῦ καὶ πάντων τῶν προαγετῶν καὶ πάσης αὐ-
 τοῦ τῆς προελεύσεως καὶ στρατιωτῶν, ὧν εἶχον οἱ δρογγά-
 ριοι καὶ κόμητες εἰς δουλείαν αὐτῶν, ἀνδρῶν ρν'. ὡς ἐπέ-20
 ρων ὡ στρατιωτῶν ἀπαιτηθέντων λογύριον ἀνά: δ'. λίτρας
 μιά: λβ'. καὶ εἰς αὐτῶν ἐρογεύθη τὸ θέμα τοῦ Χαρηζικίου

DE EQUITATU.

Equitum aderant ad illam expeditionem hi. E themate Thra-
 ciae lociservator et quatuor tagmatum rectores, qui viros 139 effi-
 ciebant, cum scholaris quatuor tagmatum, capitibus 354. In uni-
 versum illi efficiebant, tam rectores, quam scholarii quatuor tagma-
 tum simul sumti, capita 493. E themate Macedoniae lociservator et
 quatuor tagmatum rectores, viri 83; et scholarii quatuor tagmatum
 viri 293, qui simul sumti [una cum superioribus] efficiunt numerum
 hominum 869. E tagmatibus peraticis aderant praefectus excubito-
 rum cum lociservatore suo totoque suo tagmate, quod, rectoribus et
 scholaris simul computatis, efficiebat viros 700; item aderat hica-
 natorum praefectus cum lociservatore suo et cohorte sua, quae con-
 stabat viris 456, tam rectoribus, quam cohortalibus. De illis Arme-
 nis, qui nuper modo cum assignatione rogae Natoliae tagmatibus
 adiuncti fuerant, aderant viri mille. De Sthlabesianis [seu Slavis]
 sedentibus in Opsicio viri 220. Item aderat stratagus Thracessiano-
 rum cum tribus suis tarmarchis et reliquis suis rectoribus provincia-
 libus omnibusque primipilis et tota sua processione et militibus,
 quos drungarii et comites illius usibus praestabant, viris nempe 150.
 Nam reliqui 800 debuerunt viritim quaternos nummos praestare.
 Unde confectae fuerunt litrae 41, numism. 32. De quibus accipie-

λίτρας κδ' : κς'. ζήτει εἰς τοὺς ἄρχοντας λεπτομερέστερον τοῦ περάσαντος λαοῦ ἐν τῇ νήσῳ Κρήτῃ ἀπὸ τοῦ θέματος τῶν Θρακησίων. ἀπὸ τῶν Ἀρμενίων τοῦ αὐτοῦ θέματος, τῶν Θρακησίων τῶν φυλασσόντων τὴν παραλίαν τοῦ Θρακη-
55η ἄνδρες χ'. διὰ δὲ τὴν ὀλιγότητα τῶν καματέρων καρυβίων οὐ συνεχωρήθησαν περάσαι εἰ μὴ ἄνδρες ν'. ὁ στρατηγὸς τοῦ Χαρπεζικίου μετὰ παντὸς τοῦ θέματος αὐτοῦ, ἦγουν μετὰ τουρμαρχῶν προκριωτέρων καὶ τοῦ κόμητος τῆς κόρτης, τοῦ δομωστικῶν τοῦ θέματος, ἀνδρῶν κέ', καὶ μικρῶν τουρ-
10μαρχῶν, ἀνδρῶν μζ', καὶ δρουγγαρίων, ἀνδρῶν σέ', καὶ στρατιωτῶν, ἀνδρῶν υκη'. ὁμοῦ ἄνδρες ψε'.

Διὰ τῆς ῥόγας τῶν προειρημένων πάντων πλοῦμων, πεζῶν καὶ κα-
βαλλαρίων.

Διὰ τῶν τεσσάρων θεμάτων τοῦ βασιλικῶν πλοῦμων, διὰ D
15τῶν ἀρχόντων καὶ στρατιωτῶν σὺν βασιλικῶν μανδατόρων καὶ λατρῶν καὶ τῶν αἰχμαλώτων, ἀρχόντων καὶ στρατιωτῶν, Τουλματζίων καὶ τῶν Ῥῶς καὶ τῶν ἐκκλησιῶν καὶ τῶν μαγα-
γαναρίων, ῥόγα χάραγμα λίτραι αχγ'α': νη'. καὶ διὰ μιλια-
ρησίων λίτραι σγ' : κβ' ζδ', γινόμενα χρυσοῦ λίτραι, μιλια-
20ρήσια, κεντηνάρια ιζ', λίτραι ξε' : μβ' ζδ'. ἡ ἀποσταλεῖσα ῥό-

bat thema Charpezicii litras 24, numismata 56. Sed diligentius ad-
huc apud archonte inquirendum in verum numerum militum in Cre-
tam expeditorum e themate Thracensium. De Armenis eiusdem the-
matis Thracensium, oram illius maritimam custodientibus, aderant
viri 600, exciti verum ob paucitatem navium onerariarum non sine-
bantur traicere nisi tantummodo viri quinquaginta. Aderat porro
strategus Charpezicii cum toto themate suo, id est cum turmarchis
praestantioribus et comite cortis et domestico thematis, viris 25,
minoribusque turmarchis 47, drungariis 205 et gregariis 420, in
universum viris 705.

DE ROGA TOTIUS ILLIUS CLASSIS, TAM PEDITUM [SEU CLASSIARIORUM],
QUAM EQUITUM.

Pro quatuor tagmatibus regiae classis, connumeratis tam recto-
ribus, quam gregariis, item regiis mandatoribus et medicis et capti-
vorum tam rectoribus, quam gregariis, Tulmatzis et Russis puta,
nec non illis, quos ecclesiae contribuerant, item machinarum bellica-
rum operis, expensa fuit roga in parato grandi aere haec: litrae
scilicet 169, cum numismatibus 53, et in miliaresibus seu minuto aere
litrae 73, numismata 62, miliaresia 4. Quae ambae summae, tam
litrarum aurearum, quam miliarensium argenteorum, simul sumtae fa-

γα εἰς τὸ Δυρρῆχιον λόγῳ τῶν ζ χελαυδίων τῶν ὄντων ἐ-
 κείσε καὶ αἰχμαλώτων Τουλματζίων ὑπὲρ ἀνδρῶν ψιγ' χρυσῶ
 Ed. L. 386 λίτραι μιλ. λίτραι ρις': ις'. διὰ τοῦ θέματος τοῦ Αἰγαίου
 πελάγους, διὰ τε τῶν θεματικῶν ἀρχόντων καὶ τοῦ στρατη-
 γοῦ ῥόγα χρυσῶ λίτραι ξθ': κδ'. ζῆται εἰς τοὺς ἀρχοντας
 τοῦ τετραδίου. λεπτομερέστερον τὴν ῥόγαν τῶν γ' πλοῖμοθε-
 μάτων. διὰ τοῦ θέματος τῆς Σάμου, διὰ τε τῶν θεματικῶν
 ἀρχόντων τοῦ στρατοῦ ῥόγα χρυσῶ λίτραι ρλδ': κ'. διὰ τοῦ
 θέματος τῶν Κιβυρρῆαιωτῶν, διὰ τῶν θεματικῶν ἀρχόντων
 καὶ τοῦ στρατοῦ σὺν Μαρδαίτων τοῦ αὐτοῦ θέματος ῥόγα
 Ms. 224. b χρυσῶ λίτραι ραζ' „δ'. διὰ τοῦ προχρέον τῶν Μαρδαίτων
 τῶν τῆς δύσεως θεμάτων ὑπὲρ ἀνδρῶν γ ἀνά „δ' χρυσῶ
 B λίτραι ρξς' „μη'. ἐξ αὐτῶν ἐδόθη τῷ πατρικίῳ Κρινίτῳ πα-
 ρὰ τοῦ πατρικίου Μιχαὴλ τοῦ Οὐρανοῦ λίτραι λς'. καὶ τα
 δοθέντα ἀπὸ τοῦ κοιτῶνος εἰς ἀναπλήρωσιν τοῦ ποσοῦ τῶν
 ρξς' λιτρῶν καὶ „μς' λίτραι ρλ'. . μη', καὶ ὁμοῦ τὸ πᾶν λίτραι
 ρξς' „μη'. καὶ ὀφείλουσιν λαμβάνειν οἱ αὐτοὶ Μαρδαίται καθ'
 ἕναστον μῆνα αἱ τρεῖς χιλιάδες ἀνά νομίσματος α', γινόμενα
 διὰ τῶν δ' μηνῶν ἑτέραι λίτραι ρξς' „μη'. διὰ τῶν δ' τα-
 γμάτων Θρακίης διὰ τε ῥόγας φιλοτιμίας τοῦ φοροτάτου ἀντιλο
 τῶν ἱματίων χρυσῶ λίτραι ροά' „κθ', σκαραμάγγια θ'. διὰ

ciunt centenaria 17, l. 62, n. 42 et miliaresia 4. Roga Dyrrhachium missa pro septem chelandiis ibi agentibus et captivis Tulmatzis numero 793 fuit in litris auri et miliaresis litrarum centum et sedecim et numismatum 17. Pro themate Aegaei maris, rectoribus eius puta et militibus, missa fuit roga litr. 69, num. 24. Quantum rogae acceperint tria themata marina, diligentius exquirendum ab archontibus quatuor tagmatum. Thematis Sami tam rectoribus quam militibus missae sunt in rogam auri litrae 134 et num. 20. Rectoribus militibusque thematis Cibyrhaeotarum, unaque Mardaitis eiusdem thematis missae fuerunt in rogam auri litrae 177 et num. 4. In aere ante debitum tempus dato Mardaitis thematum occidentalium viris numero ter mille, singulis capitibus in quaterna numismata censis, solutae sunt litrae 166 et num. 48. Huius summae litras 36 accepit patricius Crinitus a patricio Michaeli Urano. E coetone ad integrandam modo dictam summam litrarum centum sexaginta sex et num. 46 datae sunt litrae 130 et num. 48. Totum ergo facit litras 166, num. 48. Debent porro iidem Mardaitae in mensem accipere viritum numismata singula. Haec numismata in trimestre et tria hominum millia computata efficiunt adhuc aliam summam 166 litrar. et 48 numism. Quatuor tagmatibus Thraciae datae fuerunt tam in roga debita, quam in munere pecuniario gratuito nomine vestium in expeditionem comparandarum, auri litrae 171 et numism. 29 et [pro praecipuis rectoribus] scaramangia novem. Pari modo tam in roga, quam

των δ' ταγματων Μακεδονίας διά τε ῥόγας φιλοτιμίας τοῦ C
 φροσσάτου ἀντι τῶν ἱματίων χρυσοῦ λίτραι ρλ' ,,ξή, σκαραμάγγια
 κ'. διά τῶν περατικῶν δύο ταγματων τοῦ τε ἔξκουβίτου καὶ τῶν
 ἱκανάτων, διά τε ῥόγας φιλοτιμίας τοῦ φροσσάτου ἀντι ἱματί-
 5ων χ' κετηνάρια δ', λίτραι π', σκαραμάγγια ριβ'. διά τοῦ θέμα-
 τος τοῦ Χαρπεζικίου τουρμάρχαι προκριωότεροι κβ', ὁ με-
 ράρχης τοῦ θέματος, ὁ κόμης τῆς κόρτης, ὁ δομέστικος τοῦ
 θέματος ἀνά ,,ε', τουρμάρχαι ἐλαττότεροι μζ' ἀνά ,,δ',
 δρουγγάριοι σέ ἀνά ,,γ', στρατιῶται νκη' ἀνά ,,β'. ῥόγα
 10 χρυσοῦ λίτραι κδ' ,,νζ'. διά τῶν Σθλαβησιάνων τῶν καθημέ-
 νων εἰς τὸ ὄψικιον, ἄνδρες ρκζ', κεφαλαὶ τρεῖς ἀνά ,,ε', καὶ D
 οἱ λοιποὶ ρκδ' ἀνά ,,γ', ῥόγα λίτραι ε' ,,κζ'. Ἰστέον, ὅτι διά
 τὸ μὴ ῥογευθῆναι τὸ θέμα τῶν Θρακησιῶν, ἀλλὰ ἀρόγευτο
 περῶσαι ἐν Κρήτῃ, διά τοῦτο οὐδὲ ἐνταῦθα ἐτέθη.

15 Ἔστιν ἡ ἐξόπλισις δρόμονος α'.

Κλιβάνια ὁ. λωρίκια ψιλὰ λόγῳ τῶν πρωτοκαρῶν
 καὶ σιφωναρίων καὶ προρέων ιβ'. ἔτερα λωρίκια κοινὰ ι'. κα-
 σίδια π'. αὐτοπρόσωπα ι'. χειρόψελλα ζυγαὶ η'. σπαθία ρ'.
 σκουτάρια ῥαπτὰ ὁ. σκουτάρια Λυδιᾶτικα λ'. κοντάρια με- Ed. L. 387
 20 τὰ τριβελλίων π'. λογχοδρέπανα κ'. μεναύλια ρ'. ῥιχτάρια ρ'.
 τοξαρέας Ῥωμαίας σὺν κόρδων διπλῶν ν'. ναύκλας μετὰ χει-

in munere pro vestibus militaribus datae sunt quatuor tagmatibus
 Macedoniae auri litrae 130, num. 68, et scaramangia 20. Iisdem ti-
 tulus acceperunt duo tagmata peraticorum, nempe excubitores et
 hicanati, auri centenaria quatuor, litras 80 et scaramangia 112. In
 themate Charpezicii acceperunt turmarchae honestiores numero 24 et
 merarcha thematis et comes cortis et domesticus thematis virilium
 quina numismata. Turmarcharum minorum numero 47 singuli qua-
 terna numismata, drungariorum 205 quisque terna milites 428, viri-
 tim bina. Fuit ergo eorum roga in universum litrarum auri 24 et num.
 59. Sthlabesianorum excubantium in themate obsicii, numero 126,
 capitanei tres acceperunt numismata quina, reliqui 124, terna, sum-
 ma litr. 5, num. 27. Thematis Thracensium nulla hic fit ratio, quia
 absque roga traiciebant in Cretam.

DE ARMATURA UNIVS DROMONIS.

Dromoni uni armis instruendo rebusque necessariis haec requi-
 sita et praesto fuerunt: clibania 70; loricae tenues 12 pro protocara-
 bis [seu capitaneis navalibus] et siphonariis [seu Graeci ignis iacula-
 toribus] et in prora stantibus militibus. Aliae communes loricae 10;
 cassides 80, cassides cum tegumentis vultuum ex una massa factae

ροτοξοβολίστρων καὶ κόρδων μεταξοτῶν κ'. σαγίτας χιλιά-
 δας ι'. μῦας σ'. τριβόλια χιλιάδας ι'. ἀγρίφους μετὰ ἀλφ-
 σιδίων δ'. ἐπιλώρικα ν'. καμελαύκια ν'. ὁ δρόμων ὀφείλει
 ἔχειν ἄνδρας τ', οἱ μὲν σλ' πλοῖμοι κοπηλάται ἦτοι καὶ πο-
 Ms. 225. αλεμισταί, καὶ οἱ ἕτεροι ὁ ἄνδρες πολεμισταί ἀπὸ τῶν κα-5
 Ββαλλαρικῶν θεμάτων καὶ ἀπὸ τῶν ἑθνικῶν. διὰ τῶν ἕξ καμ-
 φύλων δόρκας ὄσας ὀδηγήσει ὁ Θεὸς τὸν βασιλέα τὸν ἄ-
 γιον. κλιβάνια ἀνά ξ', κασιδία ἀνά ξ', λωρίκια ἀνά ι'. διὰ τῶν
 οὐσιακῶν χελανδίων κλιβάνια ἀνά ι', κασιδία ἀνά ι', λωρίκια
 ψιλὰ β', καὶ κοινὰ ἧ'. διὰ τῆς ἔξοπλίσεως καστρομαχίας ζυλό-10
 πυργος, χελῶναι, τοξοβολίστραι μεγάλαι μετὰ τροχιλίων
 καὶ κόρδων μεταξοτῶν, τετραρέαι, λαβδαρέαι, μαγγανικά,
 καὶ ἡ τούτων ἔξοπλισις. εἰς μὲν τὰς χελῶνας κριοῖ, εἰς δὲ
 τὰ διάφορα μαγγανικὰ κρικελοπάγουροι, ψελλία καὶ δάκτυλοι,
 Cσφενδόναι σιδηραὶ πετζεῖναι, πέταλα πορτῶν λόγῳ ἐνδύσεως15
 τῶν διαφόρων τροχιλίων, σείστας, τζόκους, ἄξινορύγια, βα-
 ρέας, βυρσάρια, κέντουκλα, σκαφίδια, καλδάρια, καπούλια,
 πτυάρια, σχοινία διάφορα, καρφία, ἀρμελαύσια. διὰ τῆς

10; laminarum manus et manuum carpos munientium paria 8; spa-
 thae centum; scuta [e coriis duplicatis] consuta septuaginta; scuta
 Lydia 30; conti cum terebris 80; hastae cum falcibus 20; venabula
 centum; iacula totidem; arcus Romani cum nervis duplicibus 50; lin-
 tres cum arcubalistris manualibus et funibus valide restionum arte
 tortis 20; sagittarum millia decem; muschettæ 200; tribolorum mil-
 lia decem; unci cum catenis 4; tegumenta loricarum 50; camelaucia
 60. Dromo debet tenere viros 300, quorum 70 sint milites, soli
 militiae vacantes, ex equestribus legionibus et alienigenis desumpti,
 reliqui 230 sint remiges, qui, si velint aut apti sint, conferre in
 pugnis quoque operam poterunt. Sex pamphyli habebunt scuta co-
 riacea, quot ut parari curet sanctus Imperator, Deus ipsi in cor da-
 bit. Eorum unusquisque pamphylus habebit clibanos 60, galeas 60
 et loricas denas. Usiaca chelandia habebant quaeque clibanos denos,
 galeas denas, loricas tenues binas et vulgares octonas. Apparatus
 expugnandis castris idoneus hic aderat: Turris lignea, testudines,
 arcubalistrae grandes cum trochleis et funibus per strias tortis, pe-
 trariae, cantherii, machinae cum suo apparatu. Testudines habebant
 arietes suos, reliquae varii generis machinae circellos cum appositis
 utrinque forficibus, circulos et annulos. Fundae ferreae et coriacea;
 bracteae, quales portis indui solent incrustandis variis trochleis; mal-
 leos; stipites; ligones terrae revellendae; barilia seu cados; coria;
 centones; scaphas; caldaria seu ahena aquae calefaciendae labra [qua-
 lia sunt balnearia, in quibus homines linteave lavantur]; bottas ege-
 rendis sordibus lutove, funes varios, clavos, armelausia seu saga
 thoraci superindui solita. Ad machinas, petrarias puta 4 et labdareas
 seu arietes e duobus tignis ad angulum acutum instar Graeci A com-

Ἐξοπλίσεως τῶν μαγγανικῶν ἔξοπλισις τετραρέων δ', λαβδαρέων δ', εἰλακκιῶν δ', ἤγουν κρικέλλους ἀνὰ δύο, παγούρους α', σφενδόνας σιδηραῖς ιβ', πέταλα πορτῶν εἰς τὰ τροχίλια σ', σείστας ρ', ἄξινορύγια σ', πελέκια ρ', τζικούρια τ', κριούς ζεῖς τὰς χελώνας ι', βαρέας μεγάλας κ', βαρέας μικρὰς λ'. D

Διὰ τῶν ὑφειλόντων φροντισθῆναι ἀπὸ τοῦ σεκρέτου τοῦ εἰδικοῦ εἰς ἔξοπλισιν τῶν κ' δρομονίων.

Μολίβιον λόγῳ τῶν καλυμβομάτων ἀνὰ χαρτῶν ε'. ὁμοῦ χάρται ρ', σιτὶ λίτραι γ. βυρσάρια λόγῳ τῶν αὐτῶν καλυβιομάτων κ'. πέταλα μεγάλα πορτῶν τ'. τριβόλια χιλιάδες φ'. πελέκια σ'. τζικούρια φ'. κέντουκλα κατὰ περίσσειαν σ'. ἄρμενόπουλα κατὰ περίσσειαν ρ'. χάλκωμα ἀργὸν λίτραι σ'. κασίτερον λίτραι σ'. μολίβιον ἀργὸν λίτραι σ'. κηρίον λίτραι ρ'. Ed.L. 388
σκαφίδια σ'. καلدάρια σ'. καπούλια χιλιάδας β'. πτυάρια 15 χιλιάδα α'. κόρδας μεταξωτὰς παχέας σπαρτίνας ε', καὶ εἰς τὰς μικρὰς τοξοβολίστρας σπαρτίνας ε'. βυρσάρια λόγῳ τῶν χελανδίων ρ'. κάδους ρ'. ἀτέγια κιλικεῖνα κατὰ δρομόνιον ι', ὁμοῦ σ'. σφενδόνας πετζεῖναι κδ'. ἰστέον, ὅτι ἡ ἔξοδος τῶν ἀρμένων καὶ τῶν διφθερίων ὑφείλει ἐξέρχεσθαι ἀπὸ τὸ εἰδικόν.

missis suspensos] 4 et fusos [seu malos erectos proceros, e quibus corbes cum armatis viris super muros expugnandos ope cilonii demittebantur] pertinebant haec instrumenta: circelli bini, cancri singuli, fundae ferreae denae binae, bracteae portales pro trochleis 200, mallei 100, ligones rostrati revellendae terrae 200, bipennes 100, secures 300, arietes pro testudinibus deni, barilia seu dolia grandia 20, minora 30.

SECRETUM IDICI SEU RATIONALE REI PRIVATAE AD INSTRUENDOS 20 DROMONES PRÆSTAT HÆC.

Plumbi tabulatis navium bracteandis in singulos dromones chartas seu laminas quinas; id est in universum laminas centum, quae pendunt litras ter mille. Pro iisdem tabulatis coria vicena; bracteas portales magnas tercentum; tribulorum seu muricum ferreorum millia quingentena; bipennes ducentae; secures quingentae; centones supernumerarii ducentum; vela minora supernumeraria 100; aeris non facti litrae 200; stanni litrae 200; plumbi in massis litrae 200; cerae litrae 100; scaphae 200; athena caldaria 200; labrorum millia 2; bottae mille; funes crassi per strias sparto torti quinque et alii totidem pro parvis arcubalistis; coria pro chelandiis centum; cadi centum; tegumenta e ciliciis facta in dromones singulos dena; adeoque in universum ducenta; fundae coriaceae 24. Impensas in vela et diphtheras debet idicum praestare.

Μα. 225. b Διὰ τῶν ἀφαιρότων φροντισθῆναι ἀπὸ τοῦ σεκρέτου τοῦ βασιλικοῦ βεστιαρίου εἰς ἐξόπλισιν τῶν κ' δρομονίων.

Β Σιφώνια ἀνὰ γ', ὁμοῦ ζ, καὶ κατὰ περίσσειαν γονάτια ἀκόντια μετὰ βουκολίων μί. ἄρμενα κ'. διφθέρια ζ. παραπέλεκια κ'. καστελόματα κατὰ τύπον. μανικέλια ἀνὰ γ',⁵ ὁμοῦ α σὺν τῶν γονατίων αὐτῶν. κωπία ἀνὰ ρκ', ὁμοῦ βθ'. χαλκίσια κ' μετὰ καὶ τὰ λοιπὰ μάγγανα. ψελλία κ'. μαξιλάρια μί. περόνια κ'. καταπρόσωπα σὺν τῶν κατακορύκων αὐτῶν. σίδηρα βολιστικά ρκ'. σιδηροβόλια ρκ'. ἀναγοκατάγοντα σὺν τῶν ἱμανταρίων αὐτῶν κ'. περιπετόμενα ἀνὰ κδ',¹⁰ ὁμοῦ νπ'. φιλουρταὶ ἀνὰ ιβ', ὁμοῦ σμ'. σείστας σ'. τζόκους υ'. ἀξινόρυνγια υ'. περόνας κατὰ περίσσειαν σ'. καρφίον ἀρπάγιον χιλιάδας γ'. γυλαρικὸν καρφίον γ. τετραδακτυλιαῖον καρφίον ζ, καὶ τῆς παρηλώσεως χιλιάδες ιβ'. σίδηρον ἀργὸν λίτραι γ. κατζία π'. 15

Ἐπὲρ ἐξοπλίσεως τετραραίων δ', λαβδαρέων δ', μαγγανικῶν δ'.

Κρικέλλια λ'. πάγουροι ιε'. ψελλία λ', καὶ λόγῳ τῶν

SECRETUM IMPERIALIS VESTIARI DEBET IN ARMATURAM VICIGTI DROMONIORUM HANC PROCURARE.

Siphones in singulos dromones ternos, adeoque in universum 60 et supernumerarios aliquot; nodosa iacula bucculis praeferrata 40; vela 20; diphtheras 60; parvas bipennes 20; castellamenta vel cancellos secundum notam dudum et praescriptam formam; manuculas sive ansas remorum coriaceas sigillatim quinquagenas, adeoque in universum mille, cum genualibus ad eas pertinentibus; remos sigillatim centenos vicos, in universum 2400; chalcisia 20 et reliquas machinas; circulos 20; cervicalia 40; fibulas 20 vultibus aptandas cum pertinentibus illuc fibulis ad humeros aptandis; balistae ferreae 120; spicula 120; cilonia cum suis loris 20; circumvolitantia sigillatim vicena quaterna, in universum 480; philyrcas [scu funes ex interiore tiliae cortice tortos] sigillatim denos binos, in universum 240; malleos 200; funes 400; ligones 400; fibulas supernumerarias 200; clavorum aduncorum millia tria; clavorum gulatorum seu gyro vel foramine funibus traiciendis instructorum millia 3; millia 6 clavorum quaternos digitos longorum, et clavorum vulgariarum ad affigendum aptorum millia 12; ferri in massis litras 3000; capsas 80.

INSTRUMENTA 4 PETRARUARUM, 4 LAMBARRARUM ET TOTIDEM MACHINARUM.

Circelli 30; cancri 15; torques 30 pro tendendis magnis arcuba-

μεγάλων τοξοβολίστρων, κριοὶ εἰς τὰς χελώνας ιε'. δακτύλο-
 οι ιε'. βαρέας μεγάλας κ', καὶ μικροτέρας λ', καὶ λόγῳ τῶν
 μεγάλων τοξοβολίστρων σίδηρα κατὰ τύπον. πίσσα λίτραι
 χιλιάδες ι'. ὑγροπίσιον μαγαρικὰ στρογγύλα τ'. κεδρέα μα-
 5 γαρικὰ ν'. λινάριον λίτραι χιλιάδες η'. κανάβιον χιλιάδες β'.
 σανδάλους κ'. σφενδόνας σιδηραὶ ιβ'. σιδηροβολιστικά κατὰ
 περίσσειαν ν'. σιδηρόβολα ν'. φιλουρέαι ρ'. περιπετόμενα
 ρ'. σπαρτίνας ρ'. λεπτάρια σ'. τετράκουλα εἰς τὰ σιφώνια
 ρ'. λινάριον εἰς τοὺς σφόνγγους υ'. σκαλοδέματα υ'. οἱ πεντή-
 10 κοντα πάμφυλοι σιφώνια κδ'. τὰ μί οὐσιακὰ σιφώνια π'.
 καρφίον στεγαδερόν χιλιάδες ε'.

Τὰ ἀπὸ τοῦ σεκρέτου τοῦ εἰδικοῦ ἐξοδιασθέντα ὑπὲρ τοῦ ταξειδίου Ed.L. 389
 τῆς Κρήτης.

Ἐπήρθη ἀπὸ τὸν ζυγὸν λόγῳ ἀγορᾶς διαφορῶν εἰδῶν
 15 τοῦ ταξειδίου τῆς Κρήτης σὺν ἐξοπλίσει τῶν θ' Ῥουσικῶν
 παραβίων καὶ τῶν β' μονερίων τῶν αἰχμαλώτων σὺν τῶν ὀ-
 ρισθέντων ἀπὸ κελεύσεως δοθῆναι τὰ κατὰ περίσσειαν δια-
 φόρων εἰδῶν εἰς τὸν θεόσωστον βασιλικὸν στόλον τοῦ βασι-
 λικοῦ πλοῦμου καὶ λοιπῶν χ' λίτραι κδ', τὰ καὶ ἐξοδιασθέν-
 20 τα οὕτως. ἐδόθη Ἰωακεῖμ πρωτοσπαθαρίῳ καὶ ἄρχοντι τοῦ
 ἀρμαμέντου ὑπὲρ τριβολίων χιλιάδων φ' ,, σξ ιγ'. ἐδόθη τὸν Ms. 226. a

9. ὑπενήκοντα cod. et ed. pro οἱ πενήκοντα.

listis. Arietes testudinum 15; annuli 15; dolia grandia 20; minora
 30 et pro magnis arcubalistis ferramenta secundum praescriptam for-
 mam; picis litrae decies mille; picis liquidae seriae fictiles rotundae
 tercentum; cedriae amphorae fictiles quinquaginta; lini librae 8000;
 cannabis librae 2000; sandali 20; fundae ferreae 12; ferreae ballis-
 tae supernumerariae 50; spicula 50; philyreae 100; circumvolantia
 100; spartei funes 100; funiculi tenuiores 200; tetracula ad siphon-
 es 100; lini ad spongas inde conficiendas librae 400; scalas funi-
 bus plexas 400. Quinquaginta pamphyli habebant siphones 24; qua-
 draginta usiaca habebant siphones 80; clavorum, qualibus usus est
 in coagmentandis navium tabulatis, millia 6.

SECRETUM IDICI ERGAVIT IN EXPEDITIONEM CRETENSEM HARC.

A libra [id est a tribunali, quod pendet statera redeuntes in
 fiscum imperialem nummos et expensas pariter appendet] susceptae fue-
 runt auri litrae 24, quo emerentur variae res expeditioni Creten-
 si utiles, et ad armanda novem Russica carabia et duas uniremes
 captivorum aliaque, quae secundum sacrum mandatam supernumera-
 ria comparari et distribui debuerunt in classem regiam, quam Deus
 servet. Illi nummi sic fuerunt expensi. Accepit Ioacim protospatha-
 rius et archon armamenti [seu magister et provisor apparatus bellici

Βαυτὸν Ἰωακείμ ὑπὲρ τζικουρίων φ' „ν'. ἐδόθη τὸν αὐτὸν Ἰωακείμ ὑπὲρ πελεκίων σ' „κ'. ἐδόθη τὸν αὐτὸν Ἰωακείμ ὑπὲρ ξιφαρίων χιλιάδων δ' λόγῳ τῶν τζιπαίων ἀπὸ τὸ ἀρμαμέντον σίδηρον χιλιάδες ι' καὶ ὑπὲρ ἀγορῶς καρβονίου „λ'. ἐδόθη τῷ αὐτῷ Ἰωακείμ ὑπὲρ χειροπέλλον ζυγῶν σ' : ρ'. ὁ-5 μού τὰ δοθέντα Ἰωακείμ ἄρχοντι τοῦ ἀρμαμέντου χτ: υῤζν : γινόμενα λίτραι ε' „λδγ'. ἐδόθη ὑπὲρ ἀγορῶς τῶν παρίων τῶν ῥασιακῶν λόγῳ ποιήσεως ἀρμένων ἐνέα ἀνά πηχῶν λ' τῶν θ' καραβίων τῶν Ῥῶς, καὶ ἐτέρων ἀρμένων β' ἀνά πη-10 χῶν κή τῶν β' μονερίων τῶν αἰχμαλώτων σὺν τῶν δοθέν-15 των παρίων ῥασιακῶν κατὰ περίσσειαν τοὺς αὐτοὺς Ῥῶς. ὑπὲρ πανίων διὰ τῶν ἀμφοτέρων ἀρνδ', τὰ καὶ ἀγορασθέντα ἀπὸ τοὺς ἀββύδασι εἰς τὰ ἐνοικηκὰ τῆς μονῆς τοῦ κυροῦ Ῥωμανοῦ καὶ ἀπὸ τοὺς ἀναγναφάριους τοῦ φόρου ἀπὸ δια- φόρων προσώπων τῶν Π νομισμ. τ' ζδ, τὰ καὶ ἀγορα-15 σθέντα κατενώπιον τοῦ σακελλαρίου καὶ τοῦ βεστιαρίου. ἐδόθησαν ὑπὲρ μισθοῦ τῶν ἀρμενοράφων τῶν καμόντων τὰ αὐτὰ ἄρμενα σὺν ἀγορῶς νήματος „λγ'. ἐδόθη ὑπὲρ ἀγορῶς ξυλοκεραίων λόγῳ τῶν αὐτῶν ια' καραβίων „... ἐδόθη ὑπὲρ ἀγορῶς σχοινίων λόγῳ κρυπτῶν ἐπικήρων καὶ ποδιοδρόμων20 τῶν αὐτῶν ια' ἀρμένων „γ'. ἐδόθη ὑπὲρ ἀγορῶς διφθερίων ιδ' : ξβ', ὡς τῶν ἐτέρων ιθ' διφθερίων δοθέντων ἀπὸ τῶν

navalis] pro emendis 500 tribolis numismata 260 et mill. 3; pro securibus 500 accepit num. 50; pro 200 bipennibus 20; pro 4000 gladiis ferri libras decem exhibendas fabris gladiariis armamenti; pro emendis carbonibus num. 30; pro paribus manicarum ferrearum ducentis num. 100. In universum igitur accepit ille Ioacim magister armamenti in auro numismata 460 et mill. 0; quae efficiunt litras 6, numismata 34, mill. 3. Pro emendis pannis crassis, quo exinde fierent vela novem, singula tricenarum ulnarum, in usum novem carabiorum Russos vehentium, et alia vela duodevicens octonis ulnis in usum moneriorum seu uniremium captivos vehentium expensa sunt numismata 1154; simul computatis illuc pannis illis crassioris filii, qui per abundantiam et super numerum in Russos diditi fuerunt. A monachis cellarum monasterii Domini Romani et a carminatoribus fori emti fuerunt per varios homines panni pro summa num. 320 et mill. 4, unoquoque panno miliarensibus senis emto. Huc quoque pertinent emta e regione sacellarii et vestiarii. In mercedem sutoribus velorum, qui supradicta vela elaborarunt, simul et pro pretio filorum in eam rem adhibitorum, expensa fuerunt num. 33. Pro emendis antennis ligneis illorum 11 carabiorum expensa sunt . . . ; pro emendis funibus in supplementum eorum, quae nunc sunt, aut deinceps erunt, et ignorantur, putrida atque fragilia in

ἀποκειμένων εἰς τὸ εἰδικόν. ἐδόθη ὑπὲρ ἀλειφῆς τῶν αὐτῶν
 διφθερίων ,, ζν. ἐδόθη ὑπὲρ ἀγορᾶς μαγγάνων λόγῳ τῶν
 αὐτῶν ἰά' καραβίων ,, θ ε'. ἐδόθη ὑπὲρ ἀγορᾶς κωπίων
 τπέ ,, ε'. ἐδόθη ὑπὲρ ναυπηγήσεως τῶν αὐτῶν ἰά' καραβίων
 5 τῶν τε σχιστῶν καὶ τῶν περιβόλων αὐτῶν καὶ λοιπῶν ,, ἰά'.
 ἐδόθη ὑπὲρ καλαφατήσεως τῶν αὐτῶν ἰά' καραβίων ,, λγ'.
 ἐδόθη ὑπὲρ ἀγορᾶς ἑτέρων πανίων ῥασιακῶν ρ' τῶν δοθέν-
 των κατὰ περίσσειαν εἰς τὸν αὐτὸν στόλον ,, κη' ζιβ. ἐδόθη Ed.L. 390
 ὑπὲρ ἀγορᾶς βυρσαρίων βοείων ρκβ' ,, πην. ἐδόθη ὑπὲρ ἀγο-
 10 ρᾶς κεντούκλων σ' τῶν δοθέντων κατὰ περίσσειαν ὁμοίως εἰς
 τὸ βασιλικὸν πλόϊμον ,, κη' ζ . ἐδόθη ὑπὲρ ἀγορᾶς κιλικίων
 α τῶν ε' ,, ρξς' ζς'. ἐδόθη ὑπὲρ ἀγορᾶς σχοινίων λεπταρίων καὶ Ms. 226.b
 χαρταρίων καὶ λοιπῆς ἐξόδου ,, ις' ζς'. λόγῳ ποιῆσαι ἀτειγίων
 κιλικίων ρ' ,, ρηγν. ἐδόθη ὑπὲρ ἀγορᾶς κασιτέρου λίτραι σ'
 15 ,, λδ'. ἐδόθη ὑπὲρ ἀγορᾶς χαλκώματος λίτραι σ' ,, ιη'. ἐδό-
 θη ὑπὲρ ἀγορᾶς σκαφιδίων στρογγύλων μεγάλων ρ' ,, ιβ'. ἐδό-
 θη ὑπὲρ ἀγορᾶς σκαφιδίων μικροτέρων ρ': κγ'. ἐδόθη ὑπὲρ
 ἀγορᾶς καλδαρίων σ': λγ'. ἐδόθη ὑπὲρ ἀγορᾶς καπουλίων
 β ,, μ'. ἐδόθη ὑπὲρ ἀγορᾶς πτυαρίων α ,, ιδ'. ἐδόθη ὑπὲρ B
 20 ἀγορᾶς ἑτέρων κάδων μικροτέρων ν' : ε'. ἐδόθη ὑπὲρ ἀγορᾶς
 ἑτέρου κασιτέρου λίτραι σ' τὰ δοθέντα *Μιχαὴλ χυτῆ* λόγῳ

g. βυρσαρίων em. R., βυσαρ. cod. et ed.

funibus et plexibus funium annularibus antennas ambientibus eorundem 11 velorum expensa sunt num. 3; pro emendis pellibus 12 expensa numism. 62; nam reliquae 19 pelles datae sunt ex illarum numero, quae in idico depositae iacent. Pro unctura earundem pellium expens. num. 7, mill. 0; pro emendis manganis illorum 11 carabiorum num. 9, mill. 6; pro emendis remis 485 num. 5. Pro compactura seu fabricatione illorum 11 carabiorum et cancellorum septimentorumque tabulata summa cingentium reliquarumque structurarum navalium num. 11. Pro picatura illorum 11 carabiorum num. 33. Pro emendis 100 pannis crassis aliis ad abundantiam in classem distributis num. 28, mil. 12; pro emendis coriis bovillis 122 expensa num. 88, m. 0; pro emendis centonibus ducentis pariter super numerum erogatis in regiam classem expensa num 28. mil. . . ; pro emendis ciliciis mille, singula pro senis numismatibus, expensa fuerunt num. 166, mil. 6. Pro emendis funibus minutis et chartis seu membranis et in alia necessaria expensa fuerunt num. 15, mil 6; pro faciendis tentoriis cilicinis centum exp. numism. 183, mil. 0; pro emendis stanni libris ducentis expensa numismata 34; pro aeneae materiae libris 200 expensa numismata 18; pro scaphis magnis rotundis centum expensa numismata 24; pro minoribus aliis centum numismata 12; pro emendis ahenis caldariis ducentis numism. 33; pro labris vel cupis bis mille num. 40; pro bottis mille num. 14; pro aliis minoribus cadis vel doliis quinquaginta num. 5; pro adhuc aliis

κατακολλήσεως διαφόρων ἔργων τῶν σιφουνίων τοῦ βασιλικοῦ πλοῦμου „ λζν. ἐδόθη ὑπὲρ ἀγορᾶς κηρίου λίτραι ρ' „ ε'. ἐδόθη ὑπὲρ ἀγορᾶς μολιβίου ἀργοῦ λίτραι σ' „ δ'. ἐδόθη ὑπὲρ ἀγορᾶς χαλκώματος διαφόρου τῷ δοθέντι λόγῳ τῆς ὑπουργίας τοῦ δρουγγαρίου τοῦ πλοῦμου ὑπὲρ κακαβίων μεγάλων β', καὶ ἑτέρων κακαβίων μεσαίων β', καὶ χυτροκακαβίων γανωτῶν δ', καὶ κουκουμίων μεγάλων β', καὶ τιγανίων μεγάλων β', χαλκοσταμνίου γανωτοῦ ἐνός, φλασκίων γανωτῶν β', χειρ-νιβοξέστων β' „ κδ'. ὁμοῦ τὸ πᾶν ἔξοδος χ' λίτραι κα' „ νζ', C μιλ. ζ'. ἐδόθησαν παρὰ τοῦ εἰδικοῦ κόρδαι μεταξωταὶ σπαρ. 10 τῖναι. ἐδόθησαν ἕτεραι κόρδαι μεταξωταὶ μικραὶ λόγῳ τῶν τοξοβολίστρων. ἐδόθη ὁμοίως παρὰ τοῦ εἰδικοῦ λόγῳ τῶν καλυβομάτων τῶν χελανδίων τοῦ βασιλικοῦ πλοῦμου ἀνὰ χαρτίων ε' μολίβιον χάρτια ρ' στί λίτραι γ'. ἐδόθη τὸν δρουγγαρίον τοῦ πλοῦμου ἀπὸ τοῦ κατεπάνω τοῦ ἄρματος σπαθία 15 γ, σκουτάρια γ, κοντάρια γ, σαγίτας χιλιάδες σμ', ἑτέρας σαγίτας λόγῳ τῶν τοξοβολίστρων μῖνας χιλιάδες δ'.

Τὰ ἀπὸ τοῦ σεκρέτου τοῦ βεστιαρίου δοθέντα τῷ δρουγγαρίῳ τῶν D πλοῦμων κατὰ περίσσειαν ὑπὲρ τοῦ ταξειδίου τῆς Κρήτης.

Σείστας ρν'. περόνας τῶν χελανδίων ρλ'. σφενδόβολα 20

6. μεσίων et κυδροκακ. cod. et ed. 15. τοῦ κατὰ ἄρματος ed.

stanni libris 200, quae datae fuerunt fusori Michaëli ad ferruminandas varias machinas siphonum ignis Graeci eiaculandi classis regiae, expensa numismata 30, mil. 0; pro cerae emendis libris centum num. 5; pro emendis plumbi in massa vel crudi libris 200 num. 4; pro emendis massis aeneis in usum culinae drungarii classis ad efficiendos inde cacabos grandes duos et alios duos mediae formae, et cacabos olliformes stannatos quatuor et cucumos grandes duo et sartigines grandes duas, et matellam [seu haustum vini] aeneum [ab angustiore ore versus fundum latescens] stannatum unum, et lagenas stannatas duas, et malluvia duo, expensa fuerunt numismata viginti quatuor. In universum auri litrae 21, numismata 57, mil. 6. Idicum porro dedit restes per strias firmiter tortos spartinos; restes alios striatim tortos minores pro arcubalistis. Pro tabulatis chelandiorum regiae classis bracteandis sigillatim in unumquodque chelandium quinas bracteas plumbeas. In universum ergo in viginti chelandia bracteas plumbi centum, pendentes libras ter mille. Drungario classis dabat catepanus armatis [seu armamentarii] gladios ter mille, scuta totidem, contos seu hastas totidem, sagittarum millia 240, aliarum sagittarum, qualium usus est in arcubalistis et quas muscas vel muschettas appellant, millia quatuor.

SECRETUM VESTIARIUM DABAT DRUNGARIO CLASSIS IN SUBERABUNDANTIAM AD EXPEDITIONEM CRETENSEM HARC.

Catenas [aut malleos] 150; fibulas chelandiorum 130; fundas

σιδηρᾷ ιβ'. τζόκους σμ'. τζαπία τ'. περόνια σιδηρᾷ μεγά-
 λα τοῦ ξυλοκάστρου ιβ'. πάγουροι σιδηροῖ ιε'. ψελλία σι-
 δηρᾷ λ'. δάκτυλοι ιε'. κατζία η'. βαρέας ι'. χειροβαρέαι
 κδ'. καρφίον γυραρικὸν χιλιάδες δ'. καρφίον ἀρπάγιον χι-
 5 λιάδες β, τετραδακτυλαῖον ε, τῆς παρηλώσεως η, στεγα-
 δερὸν ζ. ἀκόντια χαλκᾷ ιε'. γανωτὰ χαλκᾷ λ'. παραδρά-Ed.L. 391
 κτια χαλκᾷ λ'. βουτία χαλκᾷ λ'. ἀναγοντιτέα χαλκᾷ ιε'. σχοι-Ms. 227. a
 νία σιδηρόβολα ζ. περιπετόμενα ρμ'. σπαρτίνας ρμ'. λεπτά-
 ρια σκ'. σκαλοδέματα τ'. κουβάρια ρ'. κανάβιον λίτραι β,
 10 καὶ ἀντὶ λιναρίον χιλιάδων ζ ,, π', καὶ ὑπὲρ ἀγορῶς πίσεως
 χιλιάδες ι', καὶ ὑδροπισσίου χιλιάδες τ', καὶ κεδρέας χι-
 λιάδες ρ' ,, κγ'. σίδηρον ἀργὸν λίτραι γ. κριοὶ σιδηροῖ με-
 γάλοι ι'.

15 Τὰ ἀπὸ τοῦ κοιτῶνος δοθέντα τῷ δρουγγαρίῳ τῶν πλοῦμων εἰς
 ἔξοδον τοῦ κατὰ τῆς Κρήτης ταξειδίου. B

Ἰμάτια ἔσωφόρια μεγαλόζηλα λιτὰ ε'. τουβία ὁμοίως
 ζυγάς ε'. ὑποκαμισοβράκια ε'. ἐπεριπτάρια ὄξεα ε'.

Τὰ ἀπὸ τοῦ εἰδικοῦ δοθέντα τῷ αὐτῷ δρουγγαρίῳ τῶν πλοῦμων
 ὑπὲρ τοῦ αὐτοῦ ταξειδίου.

20 Ἰμάτια ἔσωφόρια κατὰ Σαρακηνούς ἐβδάμμενα δεκά-

ferreas 12; funes 240; sappas seu ligones terrae fodiendae 400; fibu-
 las ferreas magnas ligni castris 12; caneros ferreos 15; torques fer-
 reos 30; annulos 15; capsas 8; dolia 10; dolia manibus gestabilia
 24; clavos in summo in gyrum tortos 4000; clavos aduncos 2000;
 quadrantales clavos 5000; vulgares ad coagmentandum utiles 8000;
 alios cum latis capitellis sexies mille. Iacula aenea 15; stannata
 aenea 30; fusos aeneos 30; cupas aeneas 30; anagontitea aenea 15;
 funes ferrum iaculantes 60; circumvolantia 140; sparteos funes 140;
 tenues funes 220; scalas funibus plexas 400; cupas 100; cannabis li-
 bras 2000; et loco librarum 7000 lini numismata 80; et pro emen-
 dis picis libris decies mille et liquidae picis quadringentis librarum
 millibus et centum millibus librarum cedreae numismata 23; ferri
 crudi libras ter mille, arietes ferreos magnos decem.

COMPTO DEDIT DRAUNGARIO CLASSIS AD SUFFICIENDUM FACIENDIS IN EXPEDI-
 TIONEM CRTENSEM SUMTIBUS.

Vestes interiores maioris formae puras sex; similium tibialium
 paria sex; interulas cum braccis 6 et totidem iniectoria seu pallia
 violacea.

IDICUM EIDEM HUNDUM IN FINEM DEDIT.

Vestes decem interiores ad modum Saracenicarum consutas ad

λια δ'. ἱμάτια ἔσωφόρια ὀκτάλια ε'. ἱμάτια ἔσωφόρια ἑπτά-
 λια κ'. τουβία ἀπὸ ἔσωφορίων δεκαλίων καὶ ὀκταλίων καὶ
 ἑπταλίων ζυγαὶ μ'. ἱμάτια λωρωτὰ Αἰγύπτια ἠῤῥαμμένα ρ'.
 ἱμάτια κονκουλάρικα ρ'. ἱμάτια βαμβακερὰ ρ'. ὑποκαμισο-
 βράκια διαφορώτερα ρμ'. ὑποκαμισοβράκια δεύτερα ρ'. ἔ-
 παιριπτάρια διαφορώτερα μ'. ἐπαιριπτάρια δεύτερα σ'. ἔ-
 παιριπτάρια τρίτα ρ'. τουβία λωρωτὰ Αἰγύπτια ρ'. του-
 βία κονκουλάρικα ζυγὰς ρ'. τουβία βαμβακερὰ ρ'. ζωστρία
 μ'. ὑποδήματα διαφορώτερα ζυγὰς μ'. ὑποδήματα δεύτερα
 ζυγὰς σ'. ὑποδήματα τρίτα ζυγὰς ρ'.

10

Σταδιοδρομικόν.

D Ἀπὸ τῆς Θεοφυλάκτου πόλεως εἰς Ἡράκλειαν μίλια ζ'.
 ἀπὸ Ἡρακλείας ἕως Προικονήσσου μιλ. μ'. ἀπὸ Προικονήσ-
 σου ἕως Ἀβύδου, μιλ. ρ'. ἀπὸ Ἀβύδου ἕως Ταπενκία μιλ.
 ιβ'. ἀπὸ Ταπενκία ἕως Τενέδου μιλ. η'. ἀπὸ Τενέδου ἕως Μι-15
 τυλήνης μιλ. ρ'. ἀπὸ Μιτυλήνης ἕως Χίου μιλ. ρ'. ἀπὸ
 Χίου ἕως Σάμου μιλ. ρ'. ἀπὸ τῆς Σάμου ἕως τοὺς Φούρ-
 νους μιλ. λ'. ἀπὸ τοὺς Φούρνους ἕως Ναξίας μιλ. ο'. ἀπὸ
 Ναξίας ἕως τὴν Ἴον μιλ. λ'. ἀπὸ τὴν Ἴον ἕως τὴν Θήραν
 Ed. L. 392 καὶ Θηρασίαν μιλ. κ'. ἀπὸ τὴν Θήραν καὶ Θηρασίαν ἕως 20
 τὰ Χριστιανὰ μιλ. κ'. ἀπὸ τὰ Χριστιανὰ ἕως τῆς Δίας μιλ.
 π'. ἀπὸ τῆς Δίας ἕως Κρήτης μιλ. ιβ'. ὁμοῦ μιλία ψδβ'.

15. η' post μιλ., recentiori manu in cod. adscriptum, om. ed.

denorum aureorum valorem; vestes interiores decem ad octonorum,
 alias viginti ad septenorum, tibialia ad omnium illorum trium gene-
 rum numerum et rationem, nempe paria in universum quadraginta;
 vestes loratas Aegyptiacas consutas centum; vestes cum cucullis toti-
 dem; vestes bambacinas seu xylinas totidem. Interulas cum braccis
 primae et optimae classis 140; alias secundi ordinis centum. Inie-
 ctoria praestantiora 40; alia deteriora 200; alia tertii et infimi ordi-
 nis centum. Tibialium loratorum Aegyptiacorum paria centum; alio-
 rum cucullaricorum paria centum; aliorum bambacinorum centum,
 cingula 40; calceorum praestantiorum paria 40; secundi generis pa-
 ria 200; tertii et deterrimi generis paria 100.

STADIODROMICUM SEU INDEX MILIARUM [A CONSTANTINOPOLI AD CRETAM].

Ab Urbe, quam Deus custodiat [CPLi] ad Heracleam sunt mi-
 liarum 60. Illinc ad Proconnesum 40. Illinc ad Abydum 100. Illinc ad
 Ta Peucia 12. Illinc ad Tenedum 8. Illinc ad Mitylenen 100. Illinc ad
 Chium 100. Illinc ad Samum 100. Illinc ad Furnos 30. Illinc ad Na-
 xiam vel Naxium 70. Illinc ad Ium 30. Illinc ad Theram et Therasi-
 am 20. Illinc ad Ta Christiana 20. Illinc ad Dium 80. Illinc ad Cretam
 12. Summa mil. 792.

ΚΕΦ. μς'.

Ὅς ὀφείλει ὁ βασιλεὺς ὀνόμασι τιμῆν τοῖς μεγιστάσι καὶ πρώτοις Μι. 227. b
τῶν ἐθνῶν.

Ἐξουσιοκράτωρ, ἐξουσιάρχης, ἐξουσιαστής, ἄρχων τῶν
5 ἄρχόντων, ἀρχηγός, ἀρχηγέτης, ἄρχων, ἐξάρχων, προηγε- B
μῶν, ἡγεμονάρχης, ἡγεμῶν, καθηγεμῶν, δυνάστης, προηγῆ-
τωρ, ἡγῆτωρ, πρῶτος, ἔφορος, ὑπερέχων, διατάκτωρ, παν-
υπέριστατος, ὑπέριστατος, κόιρανος, μεγαλόδοξος. † ῥῆξ, πρίγ-
κιψ, δούξ, συγκλητικός, ἐθνάρχης, τοπάρχης, σατράπης,
10 φύλαρχος, πάτραρχος, στρατηγός, στρατάρχης, στρατάρ-
χος, στρατηλάτης, ταξίαρχος, ταξιάρχης, μεγαλοπρεπέστα-
τος, μεγαλοπρεπής, πεποθημένος, ἐνδοξότατος, ἐνδοξος, πε-
ριφανέστατος, περιφανής, περιβλεπτος, περιβλεπτότατος,
εὐγενέστατος, εὐγενής, ἀριπρεπέστατος, ἀριπρεπής, ἀγλαώ-
15 τατος, ἀγλαός, ἐριτιμώτατος, ἐρίτιμος, γερουσιώτατος, γε-
ρούσιος, φαιδιμώτατος, φαιδιμος, κυριώτατος, κύριος, ἐν-
τιμώτατος, ἔντιμος, προηγούμενος, ἡγούμενος, ὀλβιώτατος,
ὀλβιος, βουληφόρος, ἀρωγός, ἐπίκουρος, ἐπίρροθος, ἀ- C
μάντωρ.

18. ἀμύντωρ coni. R.

CAP. 46.

*Tituli, quibus Imp. viros principes et alios illustris dignitatis in-
ter exteros cohonestare debet.*

Imperans pro arbitrio et auctoritate sua, potestatus, princeps principum, ductor, imperator, legatus, praetor, institutor, potentatus, magnus dux. Rex, princeps, dux, senator, ethnarcha seu princeps nationis; toparcha seu dominus loci; satrapa, phylarchus seu tribus princeps; patriarchus seu familiae princeps; strategus; stratar-ches, stratiarchus, stratelates, quae omnia ducem militarem significant; taxiarchus seu dux legionis, magnificentissimus, magnificus, cupitus, gloriosissimus, gloriosus, illustrissimus, illustris, conspicuus, maxime conspicuus, nobilis, excellentissimus, excellens, inclytissimus, inclytus, splendidissimus, splendidus, honorificentissimus, honorificus, venerabilissimus, venerabilis, clarissimus, clarus, dominantissimus, dominus, honorabilissimus, honorabilis, praeducens, lucens, beatissimus, beatus, consiliator, adiutor, opitulator, tutor et assertor, amator.

ΚΕΦ. μζ.

ΟΙ ΤΩΝ ΑΠΟ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΕΘΝΩΝ ΕΡΧΟΜΕΝΩΝ ΠΡΕΣΒΥΤΩΝ
ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΒΑΣΙΛΕΑ ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ.Οἱ τῶν ἀπὸ τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης ἐρχομένων πρεσβύτων πρὸς
τὸν βασιλέα χαιρετισμοί. 5

Ἐπισκέπτονται ὑμᾶς οἱ κορυφαῖοι τῶν ἁγίων ἀποστόλων,
Δ Πέτρος ὁ τῶν οὐρανῶν κλειδοῦχος, καὶ Παῦλος ὁ τῶν ἐθνῶν
 διδάσκαλος. ὁ πνευματικὸς πατὴρ ἡμῶν ὁ δεῖνα ὁ ἁγιώτα-
 τος καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης ἄμα τῶν ἁγιωτάτων ἐπι-
 σκόπων, πρεσβυτέρων καὶ διακόνων καὶ πάσης τῆς ἱερατικῆς¹⁰
 τάξεως τῆς ἁγίας τῶν Ῥωμαίων ἐκκλησίας ἐπαποστέλλουσί
 σοι, βασιλεῦ, πιστὰς εὐχὰς διὰ τῆς ἡμετέρας ταπεινότητος.
 ὁ ἐνδοξότατος ὁ δεῖνα ὁ πρίγκιψ τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης
 σὺν τῶν ἀρχόντων καὶ παντὸς τοῦ ὑποκειμένου αὐτῷ λαοῦ
 ἔξαποστέλλουσιν τὴν βασιλείαν σου πιστωτάτην δούλωσιν.¹⁵

Ed L. 393

Ἡ τοῦ λογοθέτου πρὸς αὐτοὺς ἐρώτησις.

Μα. 228, ὁ πατὴρ τοῦ βασιλέως ἡμῶν τοῦ ἁγίου; πῶς ἔχουσι πάντες οἱ
 ἐπίσκοποι καὶ πρεσβύτεροι καὶ διάκονοι καὶ ὁ λοιπὸς κληρὸς

2. ἐρχομένων em. R., ἐρχόμενοι cod. et ed.

CAP. 47.

SALUTATIONES LEGATORUM A VARIIS GENTIBUS AD IMPERATOREM
VENIENTIUM.SALUTATIONES AD IMPERATOREM A LEGATIS E VETERE ROMA
VENIENTIBUS.

Visitant vos antistites sanctorum Apostolorum, Petrus, coeli ca-
 viger, et Paulus, gentium doctor; et spiritualis pater noster N. N.
 sanctissimus et oecumenicus patriarcha, unaque sanctissimi episcopi,
 presbyteri, diaconi, omnis ordo sacerdotalis sanctae Romanorum ec-
 clesiae, iniunxerunt nostrae humilitati, ut apud te, o Imperator, fide-
 lia vota ipsorum nomine fenuntiaremus. Gloriosissimus N. N., prin-
 ceptis veteris Romae, unaque ceteri eius proceres, et omnis ei sub-
 ditus populus renuntiant et significant imperiali tuae maiestati fide-
 lissima sua servitia.

INTERROGATIO LOGOTHETAE AD EOS LEGATOS.

Quomodo agit sanctissimus episcopus Romae, spiritualis pater
 sancti nostri Imperatoris? Quomodo agunt omnes episcopi, presby

τῆς ἀγίας τῶν Ῥωμαίων ἐκκλησίας; πῶς ἔχει ὁ ἐνδοξότατος
ὁ δεῖνα πρίγκιψ τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης;

Ὁ τῶν ἀπὸ Βουλγαρίας ἐρχομένων πρεσβέων πρὸς τὸν βασιλέα
χαιρετισμός. B

5 Πῶς ἔχει ὁ Θεοστεφῆς βασιλεὺς ὁ πνευματικὸς πάππος
τοῦ ἐκ Θεοῦ ἄρχοντος Βουλγαρίας; πῶς ἔχει ἡ ἀγούστα
καὶ δέσποινα; πῶς ἔχουσιν οἱ υἱοὶ καὶ βασιλεῖς τοῦ μεγά-
λου καὶ ὑψηλοῦ βασιλέως καὶ τὰ λοιπὰ αὐτοῦ τέκνα; πῶς
ἔχει ὁ ἀγιώτατος καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης; πῶς ἔχουσιν
10 οἱ δύο μάλιστα; πῶς ἔχει ἡ σύγκλητος πᾶσα; πῶς ἔχου-
σιν οἱ δ' λογοθέται;

Ἡ τοῦ λογοθέτου πρὸς αὐτοὺς ἐρώτησις. C

Πῶς ἔχει ὁ πνευματικὸς ἐγγονὸς τοῦ βασιλέως ἡμῶν τοῦ
ἀγίου ὁ ἐκ Θεοῦ ἄρχων Βουλγαρίας; πῶς ἔχει ἡ ἐκ Θεοῦ ἄρχόν-
15 τισσα; πῶς ἔχουσιν ὁ Κανάρτι κείνος καὶ ὁ Βουλίας ταρκά-
νος οἱ υἱοὶ τοῦ ἐκ Θεοῦ ἄρχοντος Βουλγαρίας καὶ τὰ λοιπὰ
αὐτοῦ τέκνα; πῶς ἔχουσιν οἱ ἐξ Βολιάδες οἱ μεγάλοι; πῶς
ἔχουσι καὶ οἱ λοιποὶ οἱ ἔσω καὶ ἔξω Βολιάδες; πῶς ἔχουσιν
τὸ κοινὸν τοῦ λαοῦ;

terti, diaconi, reliquus clerus S. Romanae ecclesiae? Quomodo agit
gloriosissimus N. N., princeps veteris Romae?

SALUTATIO LEGATORUM E BULGARIA VENIENTIUM AD IMPERATOREM.

Quomodo valet a Deo coronatus Imperator, spiritualis avus no-
stri per Deum Domini Bulgariae? Quomodo valet Augusta et Do-
mina? Quomodo valent filii Imperatores magni et excelsi Imperato-
ris et reliqui eius liberi? Quomodo valet sanctissimus et oecume-
nicus patriarcha? Quomodo valent ambo magistri? quomodo totus
senatus? Quomodo quatuor logothetae?

LOGOTHETAE AD EUM INTERROGATIO.

Quomodo valet sancti nostri Imperatoris nepos spiritualis, per
Deum princeps Bulgariae? Quomodo valet principissa per Dei gra-
tiam? quomodo Conarticinus et Bulias tarcanus, filii Bulgariae per
Deum principis, et reliqui eius liberi? quomodo sex magni Boli-
des? [ille titulus est procerum Bulgariae;] quomodo reliqui intus et
extus [in aula domi, et foris in campo] Boliades vel proceros? quo-
modo commune populi?

Δ Μεταμειφθέντος δὲ τοῦ ὀνόματος καὶ ἐλθόντος εἰς υἰότητα, πάλιν ἐπηρώτων οἱ Βούλγαροι οὕτως.

Πῶς ἔχει ὁ μέγας καὶ ὑψηλὸς βασιλεὺς ὁ ἐπὶ τοῦ χρυσοῦ καθεζόμενος θρόνου; πῶς ἔχει ὁ υἱὸς καὶ βασιλεὺς τοῦ μεγάλου καὶ ὑψηλοῦ βασιλέως καὶ τὰ λοιπὰ αὐτοῦ τέκνα; πῶς ἔχει ἡ ἀγούστα καὶ δέσποινα; πῶς ἔχει ὁ ἀγιώτατος καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης; πῶς ἔχουσιν οἱ μάγιστροι, ἀνθύπατοι, πατρίκιοι; πῶς ἔχει ἡ πᾶσα σύγκλητος; πῶς ἔχουσιν οἱ στρατηγοὶ καὶ τὰ στρατεύματα τοῦ βασιλέως τοῦ ἁγίου;

10

Ed. L. 394

Ἡ τοῦ λογοθέτου πρὸς αὐτοὺς ἐρώτησις.

Πῶς ἔχει ὁ πνευματικὸς υἱὸς τοῦ βασιλέως ἡμῶν τοῦ ἁγίου ὁ ἐκ Θεοῦ ἄρχων Βουλγαρίας; πῶς ἔχει ἡ ἐκ Θεοῦ ἀρχόντισσα Βουλγαρίας; πῶς ἔχουσιν οἱ υἱοὶ καὶ θυγατέρες τοῦ πνευματικοῦ υἱοῦ τοῦ βασιλέως; πῶς ἔχουσιν οἱ ἔξι Βολιάδες οἱ μεγάλοι; πῶς ἔχουσιν καὶ οἱ λοιποὶ οἱ ἔσω καὶ ἔξω Βολιάδες; πῶς ἔχει τὸ κοινὸν τοῦ λαοῦ;

Ὁ τῶν ἀπὸ Συρίας καὶ τοῦ Ἀμερμουμνῆ ἐρχομένων πρεσβέων πρὸς τὸν βασιλέα χαιρετισμός.

Β *Ἐιρήνη σοι καὶ ἔλεος, εὐφροσύνη καὶ δόξα παρὰ Θεοῦ*

COMMUTATO AUTEM DEINCEPS NOMINE, ET AD FILIALITATEM [PRINCIPIS BULGARIAE, RESPECTU IMP. CRITANI] VENIENTE, INTERROGABANT BULGARI ALIO MODO, NEMPE SIC.

Quomodo valet magnus et excelsus Imperator, residens super aureo throno? quomodo Imperator et filius magni et excelsi Imperatoris? et reliqui eius liberi? quomodo Augusta et Domina? quomodo sanctissimus et oecumenicus patriarcha? quomodo magistri, proconsules, patricii? quomodo totus Senatus? quomodo magistri militum et exercitus sancti Imperatoris?

LOGOTHETAN AD NOS INTERROGATIO.

Quomodo valet spiritualis filius sancti nostri Imperatoris, a Deo constitutus archon seu princeps Bulgariae? quomodo a Deo constituta archontissa Bulgariae? quomodo filii et filiae spiritualis filii Imperatoris? quomodo sex magni Boliades? quomodo reliqui domi forisque Boliades? quomodo commune populi?

SALUTATIO AD IMPERATOREM A VENIENTIBUS E SYRIA LEGATIS

AMIRUMNAE.

Pax tibi et misericordia, hilaritas et gloria a Deo, excelsae et

τῷ ὑψηλῷ καὶ μεγάλῳ βασιλεῖ τῶν Ῥωμαίων. εὐζωΐα καὶ ὑγίειά σοι καὶ ζωὴ πολυχρόνιος παρὰ Κυρίου, εἰρηνοποιὲ καὶ ἀγαθὲ βασιλεῦ. ἀνατελεῖ ἐν ταῖς ἡμέραις σου δικαιοσύνη Ms. 228. b
καὶ πλήθος εἰρήνης, εἰρηνικώτατε καὶ φιλόανθρωπε βασιλεῦ.

5 Ἡ τοῦ λογοθέτου πρὸς αὐτοὺς ἐρώτησις.

Πῶς ἔχει ὁ μεγαλοπρεπέστατος καὶ εὐγενέστατος καὶ περιβλεπτός Ἀμερμουμνῆς; πῶς ἔχει ὁ Ἀμηραῶς καὶ ἡ γερουσία Ταρσοῦ; (εἰ δὲ ἀπὸ ἄλλης Ἀμηραδίας ἔλθωσιν οἱ τοῦ Ἀμερμουμνῆ ἀποκρισιάριοι, ὀφείλουσιν ὑπὲρ ἐκείνου ἐρωτᾶν 10 τοῦ Ἀμηραῦ καὶ τῆς γερουσίας αὐτοῦ.) πῶς ἔχετε ὑμεῖς; πῶς ὑπεδέχθητε παρὰ τοῦ πατρικίου καὶ στρατηγοῦ Καππαδοκίας; πῶς διέσωσεν ὑμᾶς ὁ ἀποσταλεὶς βασιλικὸς εἰς διάσωσιν ὑμῶν; μὴ τι ἐναντίον ἢ θλιβερὸν συνέβη ὑμῖν κατὰ τὴν ὁδόν; ὑπάγετε καλῶς εὐφραινόμενοι καὶ ἀγαλλόμενοι, 15 σήμερον συνεσιώμενοι μετὰ τοῦ βασιλέως ἡμῶν τοῦ ἀγίου.

Πῶς δεῖ χαιρετίζειν τοὺς ἀπὸ τοῦ βασιλέως τῶν Ῥωμαίων ἀπὸντας φίλους πρὸς τὸν Ἀμερμουμνῆν. D

Χαίροις ὁ χαίρων εἰρήνη, ὁ φρόνιμος ἐν βουλαῖς, καὶ 20 ἀγαθὸς καὶ πραότατος, ὑγιαίνων, εὐθυμῶν, εἰρηγεύων πάντο-

magno Imperatori Romanorum; commoda vita et valetudo prospera et diuturni anni a Domino tibi contingant, pacifice atque bone Imperator. Exoriat in diebus tuis iustitia et plenitudo pacis, pacis et hominum amantissime Imperator.

LOGOTHETAE AD EUM INTERROGATIO.

Quomodo valet magnificentissimus et nobilissimus et illustris Amirmumnes? quomodo Amiras et senatus Tarsi? (aut si aliunde, non a Tarso, venerint Amirmumnae apocrisiarii vel legati, debet in illius Amirae procerumque ipsius valetudinem inquiri.) Vos homines Amirmumnae, quomodo valetis? quomodo excepti hospitio fuistis a patricio et stratego Cappadociae? quomodo huc conducti vos basilicus seu caesarianus, vos huc conductum missus? Num aliquid adversi taediive contigit vobis in via? Abite optima cum hilaritate, et laetamini, hodie convivaturi cum sancto nostro Imperatore.

SALUTATIO AD AMIRMUMNEM AB IMPERATORIBUS ROMANIS AD EUM MISSORUM
LEGATORUM.

Salve gaudens pace, prudens consiliorum, bone, clementissime, bene valens, animo hilari, ubique pacificator, magnificentissime atque gloriosissime Amirmumna. Pax tibi terra marique, gloria et honor,

Θεν, μεγαλοπρεπέστατε καὶ ἐνδοξότατε Ἀμερμουμνῆ· εἰρήνη σοι ἀπὸ γῆς καὶ θαλάσσης, δόξα καὶ τιμὴ, εὐφροσύνη καὶ ζωὴ μακροχρόνιος· εἰρηνικώτατε καὶ εὐγενέστατε Ἀμερμουμνῆ, εἶη σου τὸ ὄνομα ἐντιμον καὶ ἡ ζωὴ μακροχρόνιος, φίλε γλυκύτατε τοῦ βασιλέως ἡμῶν τοῦ ἁγίου, περιβλεπτε καὶ ζ περιφανέστατε Ἀμερμουμνῆ.

Ed. L. 395 Ὁ τῶν ἐρχομένων πρεσβέων ἀπὸ μεγιστάνου Ἀμῆρᾶ ἢ Αἰγύπτου ἢ Περσίας ἢ τοῦ Χοροσάν, ὑποταγέντες δηλονότι τῇ βασιλείᾳ Ῥωμαίων καὶ πάντα ἀποστέλλοντες, πρὸς τὸν βασιλέα χαιρετισμός.

Πολυχρόνιος ζωὴ καὶ δόξα καὶ εὐφροσύνη παρὰ Θεοῦ σοι τῇ ὑψηλῇ καὶ μεγάλῃ βασιλείᾳ ἡμῶν, καλὴν προστασίαν καὶ σκέπην καὶ ἀντίληψιν εὖρομεν τὴν σὴν ὑψηλὴν καὶ μεγάλην βασιλείαν. χαρισθεῖη ἡμῖν ἐν πολλοῖς ἔτεσιν ἡ σὴ δεσποτεία καὶ βασιλεία, ὅτι ἡμεῖς λαὸς σου καὶ δοῦλοι πιστότατοι τῆς αὐτοκρατορίας ἡμῶν. 15

Ἡ τοῦ λογοθέτου πρὸς αὐτοὺς ἐρώτησις.

Πῶς ἔχει ὁ πιστότατος καὶ οἰκέλος τοῦ βασιλέως ἡμῶν τοῦ ἁγίου ὁ δεῖνα ὁ εὐγενέστατος; πῶς ἔχει ὁ λαὸς αὐτοῦ ἅπας οἱ πιστοὶ καὶ εὐγνώμονες δοῦλοι τοῦ βασιλέως ἡμῶν τοῦ ἁγίου; πῶς ἔχεις σύ; πῶς ὑπεδέχθης παρὰ τοῦ πατριάρχου

g. χαιρετισμός cod., χαιρετισμοὶ ed.

gaudium et vita multennis. Maxime, pacifice et nobilissime Amirmumna, sit nomen tuum honoratum et vita multennis, amice suavissime sancti nostri Imperatoris, conspicue atque illustrissime Amirmumna.

SALUTATIO LEGATORUM A MEGISTANE QUODAM AMIRA, SIVE AEGYPTI, SIVE PERSIAE, SIVE CHORASAN, VENIENTIUM AD IMP. INTELLIGENDUM ID DE ILLIS AMIRIS, QUI ROMANO IMPERIO PARENT ET PACTA TRIBUTA MITTUNT.

Multennis vita et gloria et gaudium a Deo tibi contingant, excelso et magno nostro Imperatori. In excelsa magnaue tua imperii administratione inveniamus bonum praesidium et tutamen atque adiutorium. Multos in annos indulgeatur nobis a divina gratia tuum dominium atque regnum, qui sumus populus tuus et servi fidelissimi Imperatoris nostri.

LOGOTHETAE AD EOS INTERROGATIO.

Quomodo valet fidelissimus et familiaris sancti nostri Imperatoris, ille vel ille, vir nobilissimus? quomodo totus eius populus, fideles et benevoli erga heram servi sancti nostri Imperatoris? quo-

καὶ στρατηγῶν θέματος ὃ δεῖνα; πῶς διέσωσέν σε ὃ ἀπο- Ms. 229. a
σταλείς βασιλικὸς εἰς διάσωσίν σου; μὴ τι ἐναντίον ἢ θλι-
βερόν συνέβη σοι κατὰ τὴν ὁδόν; ὕπαγε καλῶς εὐφραινό-
μενος καὶ ἀγαλλόμενος, σήμερον συνεσθίων μετὰ τοῦ βασι-
5 λέως ἡμῶν τοῦ ἁγίου. 6

Ὅ τῶν ἐρχομένων πρεσβέων ἀπὸ μεγιστάνου Ἀμηνῶ ἢ Αἰγύπτου ἢ
Περσίας ἢ τοῦ Χοροσάν, δηλονότι μὴ ὄντος ὑποτεταγμένου τῇ βα-
σιλείᾳ Ῥωμαίων, ἀλλ' ἢ τε ὑπὸ τὴν ὑποταγὴν τοῦ Ἀμερμουμνῆ
ὄντος, εἴτε καὶ μὴ, πρὸς τὸν βασιλέα χαιρετισμός.

10 Εἰρήνη σοι καὶ ἔλκος, εὐφροσύνη καὶ δόξα παρὰ Θεοῦ
τῷ ὑψηλῷ καὶ μεγάλῳ βασιλεῖ τῶν Ῥωμαίων, εὐζωΐα καὶ εὐ-
γεία σοι καὶ ζωὴ πολυχρόνιος παρὰ Κυρίου, εἰρηνοποιὲ καὶ
ἀγαθὲ βασιλεῦ. ἀνατελεῖ ἐν ταῖς ἡμέραις σου δικαιοσύνη
καὶ πλήθος εἰρήνης, εἰρηνικώτατε καὶ φιλόανθρωπε βασιλεῦ.

15 Ἡ τοῦ λογοθέτου πρὸς αὐτοὺς ἐρώτησις.

Πῶς ἔχει ὃ εὐγενέστατος Ἀμηνῶς Αἰγύπτου; πῶς ἔχει
ἡ γερουσία καὶ ὃ λαὸς αὐτῆς ἅπας; πῶς ἔχεις σύ; πῶς Ed. L. 396
διεσώθης κατὰ τὴν ὁδόν; μὴ τι ἐναντίον ἢ θλιβερόν συνέβη
σοι κατὰ τὴν ὁδόν; μὴ τι ἐναντίον συνέβη σοι; ὕπαγε κα-

modo vales tu? quomodo exceptus es a patricio et stratego illius
vel illius [unde venis] provinciae? quomodo comitatus te fuit con-
duxitque basilicus, cum in finem obviam tibi missus? Adversine
aliquid et aerumnosi tibi contigit in via? Abi bene hilaris et ex-
sultans, utpote hodie cum sancto nostro Imperatore epulaturus.

SALUTATIO AD IMPERATOREM LEGATORUM A MEGISTANE QUODAM AMIRA, SIVE
AEGYPTI, SIVE PERSIAE, SIVE CHORASANAE, QUI NEMPE SUBDITUS IMPERIO
ROMANORUM NON EST, SED SIVE AB AMERMUMNA DEPENDET, SIVE ETIAM
NON, SED SUI IURIS EST.

Pax tibi et misericordia, gaudium et gloria a Deo tibi contin-
gant, excelso et magno Imperatori Romanorum, commoda vita diu-
turnaque et prospera valetudo a Domino, pacifice et bone Imperator.
Exoriatur in diebus tuis iustitia et multitudo atque plenitudo pacis,
pacis amantissime et humanissime Imperator.

LOGOTHETAE AD EOS INTERROGATIO.

Quomodo valet nobilissimus Amiras Aegypti? quomodo senatus
populusque eius omnis? quomodo vales tu? quomodo huc conductus?

λῶς εὐφραινόμενος καὶ ἀγαλλόμενος, σήμερον συνεσθίων με-
τὰ τοῦ βασιλέως ἡμῶν τοῦ ἁγίου.

ΚΕΦ. μή.

Τὰ ἄκτα τῶν εἰς τοὺς ἐθνικοὺς γενομένων ἐπιγραφῶν.

Εἰς τὸν πάπαν Ῥώμης. βούλλα χρυσῆ μονοσολδία. „ἐν 5
ὀνόματι τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος
Βτοῦ ἐνός καὶ μόνου ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν. ὁ δεῖνα καὶ ὁ
δεῖνα πιστοὶ ἐν αὐτῷ τῷ Θεῷ βασιλεῖς Ῥωμαίων πρὸς ὁ δεῖ-
να τὸν ἁγιώτατον πάπαν Ῥώμης καὶ πνευματικὸν ἡμῶν πα-
τέρα.” ὁμοίως καὶ εἰς τὸν πάπαν Ἀλεξανδρείας, πλὴν πα- 10
τέρα οὐ γράφει. ὁμοίως καὶ εἰς τὸν πατριάρχην Ἀντιο-
χείας καὶ τὸν πατριάρχην Ἱεροσολύμων, πλὴν πνευματικὸν
πατέρα οὐ γράφει. αἱ δὲ βούλλαι χρυσαὶ τρισολδίαι. εἰς
τὸν πρωτοσύμβουλον, ἦγον εἰς τὸν Ἀμερμουμνῆν. βούλλα
χρυσῆ τετρασολδία. „τῷ μεγαλοπρεπεστάτῳ, εὐγενεστάτῳ καὶ 15
περιβλέπτῳ ὁ δεῖνα πρωτοσυμβούλῳ καὶ διατάκτορι τῶν Ἀ-
| Συαρηνῶν ἀπὸ ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα τῶν πιστῶν αὐτοκρατόρων
αὐγούστων μεγάλων βασιλέων Ῥωμαίων. ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖ-
Ms. 229. να πιστοὶ ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ αὐτοκράτορες αὐγουστοὶ με-
γάλοι βασιλεῖς Ῥωμαίων τῷ μεγαλοπρεπεστάτῳ, εὐγενεστάτῳ 20
καὶ περιβλέπτῳ ὁ δεῖνα πρωτοσυμβούλῳ καὶ διατάκτορι τῶν
Ἀγαρηνῶν.” εἰς τὸν ἄρχοντα τῶν ἀρχόντων τῆς μεγάλης
Ἀρμενίας. βούλλα χρυσῆ τρισολδία. „Κωνσταντῖνος καὶ
15. ΣΧΟ.Α. Χρῆ εἰδέναι, ὅτι Ἀμμεραλουμνῆς ὀφείλει λέγεσθαι.

adversine quid et molesti contigit in via? Abi bene hilaris et ex-
sultans, hodie cum sancto nostro Imperatore epulaturus.

CAP. 48.

Acta seu formulae inscriptionum in litteris ad exteros.

Ad papam Romae. Bulla aurca unius solidi. *In nomine Patris et Filii et Spiritus sancti, unius et solius veri Dei nostri. Ille et ille fideles et credentes in eundem Deum Imperatores Romanorum ad illum, sanctissimum Romae papam et spiritualem nostrum patrem.* Similis formula in litteris ad patriarcham Alexandriae adhibetur, praeterquam quod ille pater Imperatoris spiritualis non appellatur. Eadem ipsa formula quoque, sed etiam absque patris titulo, honorantur patriarchae Antiochiae et Hierosolymorum. Ad hos quae diriguntur bullae aureae, sunt trisoldiae [seu litteris ad eos destinatis appensae bullae aureae tres solidos aureos valore aequant]. Bulla aurea, quae ad protosymbulum, id est Amermumnam, mittitur, est tetrasoldia [seu valet quatuor solidos aureos] et habet [in externa aversa membrana] hanc inscriptionem: *Magno, honestissimo, nobi-*

Ῥωμανός, πιστοὶ ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ αὐτοκράτορες αὐγουστοὶ
 μεγάλοι βασιλεῖς Ῥωμαίων, πρὸς ὃ δεῖνα τὸν περιφανέστατον
 πρῶτον τῆς μεγάλης Ἀρμενίας καὶ πνευματικὸν ἡμῶν τέκνον.”
 εἰς τὸν ἄρχοντα τοῦ Ἀσπουρακᾶν, ἦγον τοῦ Βασπαρακᾶν, D
 5δ νῦν τιμηθεῖς ἄρχων τῶν ἀρχόντων. βούλλα χρυσῆ τρισολ-
 δία. „Κωνσταντῖνος καὶ Ῥωμανός, πιστοὶ ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ
 αὐτοκράτορες αὐγουστοὶ βασιλεῖς Ῥωμαίων, πρὸς ὃ δεῖνα τὸν
 περιφανέστατον ἄρχοντα τῶν ἀρχόντων.” εἰς τὸν ἄρχοντα
 τοῦ Κοκοβίτ, Ἀρμενία· εἰς τὸν ἄρχοντα τοῦ Ταρῶ, Ἀρμενία·
 10 εἰς τὸν ἄρχοντα τοῦ Μῶεξ, Ἀρμενία· εἰς τὸν ἄρχοντα
 τοῦ Αὐζαν, Ἀρμενία· εἰς τὸν ἄρχοντα τοῦ Συνης, Ἀρμενία· Ed.L. 397
 εἰς τὸν ἄρχοντα τοῦ Βαιτζῶρ, Ἀρμενία· εἰς τὸν ἄρχοντα τοῦ
 Χατζιένης, Ἀρμενία· εἰς τοὺς γ’ ἄρχοντας τῶν Σερβοτιῶν
 τῶν λεγομένων Μαῦρα παιδία· ἐπιγραφὴ εἰς πάντας τοὺς
 15 προειρημένους· „κέλευσις ἐκ τῶν φιλοχρίστων δεσποτῶν πρὸς
 τὸν ὃ δεῖνα ἄρχοντα τοῦδε.” εἰς τὸν κουροπαλίτην Ἰβερίας.
 βούλλα χρυσῆ δισολδία. „κέλευσις ἐκ τῶν φιλοχρίστων δεσπο-
 τῶν πρὸς ὃ δεῖνα τὸν ἐνδοξότατον κουροπαλίτην.” ἔχει δὲ περὶ
 αὐτὸν ὃ κουροπαλίτης ἐτέρας ἐξουσίας δ’· εἰς τὸν ἄρχοντα τοῦ
 20 Βεριασᾶχ, Ἰβηρία· εἰς τὸν ἄρχοντα τοῦ Καρνατάης, Ἰβηρία· B
 εἰς τὸν ἄρχοντα τοῦ Κούελ, Ἰβηρία· εἰς τὸν ἄρχοντα τοῦ

lissimo, spectabili, illi vel illi protosymbulo et proveditori Agarenorum ab illo et illo, fidelibus Imperatoribus Augustis, magnis Imperatoribus Romanorum. [Intus autem in adversa, exordio litterarum tale perscribitur alloquium:] Ille et ille credentes in Christum Deum eique fideles Imperatores Augusti, magni Reges Romanorum, salutem dicunt magno, honestissimo, nobilissimo, spectabili protosymbulo et proveditori Agarenorum. Ad principem principum magnae Armeniae, bulla aurea trisoldia. Constantinus et Romanus, fideles in Christo Deo Imperatores, Augusti magni Reges Romanorum, ad illum, illustrissimum, primatem magnae Armeniae et spirituales nostrum filium. Ad principem Aspuracan vel Basparacan, qui nunc honoratur titulo archontis archontum, bulla aurea trisoldia. Constantinus et Romanus, fideles in Christo Deo Imperatores, Augusti Reges Romanorum ad illum, illustrissimum principem principum. Ad praefectum castris et nomi Cocobit, et illum Taronis et Moëx et Auzanes et Synes et Baizur et Chazienes, omnium ad Armeniam pertinentium districtuum, item ad tres praefectos Serbotiorum [seu Servitiorum], quae vulgo Maura Paedia seu nigri pueri dicuntur, ad hos omnes idem est stylus et titulus inscriptionis, nempe: Mandatum a Dominis Christum amantibus ad illum, praefectum illius [castris vel praefecturae]. Ad curopalatem Iberiae bulla aurea bisoldia. Mandatum a Dominis Christum amantibus ad illum, gloriosissimum curopalatem. Habet autem curopalates appositae sibi quatuor adhuc alias potestates, nempe praefectos Beriasach, Carnataae,

Ἄτζαρά, Ἰβηρία· „κέλευσις ἐκ τῶν φιλοχρίστων δεσποτῶν πρὸς ὃ δεῖνα.“ εἰς τὸν ἔξουσιοκράτορα Ἀλανίας. βούλλα χρυσῆ δισολδία. „ἐν ὀνόματι τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος, τοῦ ἑνὸς καὶ μόνου ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν. Κωνσταντῖνος καὶ Ῥωμανός, πιστοὶ ἐν αὐτῷ τῷ Θεῷ βασιλεῖς Ῥωμαίων, πρὸς ὃ δεῖνα τὸν ἔξουσιαστὴν Ἀλανίας καὶ πνευματικὸν ἡμῶν τέκνον.“ εἰς τὸν ἔξουσιαστὴν Ἀβασγίας.” βούλλα χρυσῆ δισολδία. „κέλευσις ἐκ τῶν φιλοχρίστων δεσποτῶν πρὸς ὃ δεῖνα τὸν περιφανῆ ἔξουσιαστὴν Ἀβασγίας.“ εἰς τὸν ἄρχοντα Ἀλβανίας· εἰς τὸν ἄρχοντα τῶν 10 Κρεβατάδων, ἧγον τὸν λεγόμενον Κρεβατῶν· εἰς τὸν ἄρχοντα Κηδωνίας· εἰς τοὺς ἄρχοντας Τζαναρίας· εἰς τὸν ἄρχοντα τοῦ Σαρβᾶν, οἵτινες κείνται μέσον Ἀλανίας καὶ Ms. 230. a Τζαναρίας· εἰς τοὺς ἄρχοντας Ἀζίας, ἐν ᾧ εἰσιν αἱ Κασπεῖαι πύλαι· εἰς τὸν ἄρχοντα Χρύσα· εἰς τὸν ἄρχοντα Βρέξαν 15 εἰς τὸν ἄρχοντα Μωκᾶν. (ιστέον, ὅτι ὑπὸ Μωκᾶν ἐστὶν ἡ Μαιώτης λίμνη.) ἐπιγραφὴ εἰς πάντας τοὺς προειρημένους „κέλευσις ἐκ τῶν φιλοχρίστων δεσποτῶν πρὸς ὃ δεῖνα τὸν ἄρχοντα τῆσδε.“ εἰς τὸν καθολικὸν Ἀρμενίας, εἰς τὸν καθολικὸν Ἰβηρίας, εἰς τὸν καθολικὸν Ἀλβανίας. ἐπιγραφὴ εἰς τοὺς γ' καθολι- 20 κούς· „κέλευσις ἐκ τῶν φιλοχρίστων δεσποτῶν πρὸς ὃ δεῖνα τὸν εὐλαβεστάτον καθηγητὴν τῆσδε.“ εἰς τὸν πάπαν Ῥώμης. βούλλα χρυσῆ δισολδία. „ἐν ὀνόματι τοῦ πατρὸς καὶ 15 εἰς τὸν ἄρχοντα Χρύσα semel cod., ed. perperam bis.

Cuel et Atzara, tractuum Iberiae, ad quos haec dirigitur inscriptio: *Mandatum a Dominis Christum amantibus ad illum*. Ad potestatum Alaniae mittitur bulla aurea bisoldia cum hac inscriptione: *In nomine Patris et Filii et Spiritus sancti, unius et solius veri Dei nostri. Constantinus et Romanus, fideles in eodem Deo Imperatores Romanorum, ad illum, potestatum Alaniae et spirituales nostrum filium*. Ad potestatum Abasgiae, bulla aurea bisoldia cum hac inscriptione: *Mandatum a philochristis Dominis ad illum, illustrem potestatum Abasgiae*. Ad archontem seu praefectum vel principem Albaniae, ad archontem Crebatadum, vulgo sic dictum Crebatam; ad archontem Cidoniae; ad archontes Zanariae; ad archontem Sarbani; (iacet ea natio media inter Tzanariam et Alaniam); ad archontes Aziae, (ubi sunt portae Caspiae); ad archontem Mocan; (est circa paludem Maeotidem); ad omnes hos inscriptio litterarum est eadem hoc stylo concepta: *Mandatum a philochristis Dominis ad illum, archontem illius vel illius provinciae*. Inscriptio litterarum ad tres catholicos, Armeniae unum, alterum Iberiae, denique Albaniae. *Mandatum a philochristis Dominis ad illum, piissimum cathetam seu conductorem illius provinciae*. Ad papam Romae mit-

τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος τοῦ ἑνὸς καὶ μόνου ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν. Κωνσταντῖνος καὶ Ῥωμανός, πιστοὶ ἐν αὐτῷ τῷ Θεῷ βασιλεῖς Ῥωμαίων, πρὸς ὃ δεῖνα τὸν ἀγιώτατον πάπαν Ῥώμης καὶ πνευματικὸν ἡμῶν πατέρα." εἰς τὸν Ed. L. 398

5 ῥῆγα Σαζωνίας· εἰς τὸν ῥῆγα Βαϊούρη· (ἔστιν δὲ αὕτη ἢ χώρα οἱ λεγόμενοι Νεμίτζιοι.) εἰς τὸν ῥῆγα Γαλλίας· εἰς τὸν ῥῆγα Γερμανίας· ἐπιγραφὴ εἰς πάντας τοὺς προειρημένους· „ἐν ὀνόματι τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος, τοῦ ἑνὸς καὶ μόνου ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν.

10 Κωνσταντῖνος καὶ Ῥωμανός, πιστοὶ ἐν αὐτῷ τῷ Θεῷ βασιλεῖς Ῥωμαίων, πρὸς ὃ δεῖνα τὸν πεποθημένον πνευματικὸν ἀδελφὸν τὸν περιβλεπτον ῥῆγα." εἰς τὸν πρίγκιψ Ῥώμης· βούλλα χρυσῇ δισολδία. „Κωνσταντῖνος καὶ Ῥωμανός καὶ λοιπὰ πρὸς ὃ δεῖνα τὸν ἐνδοξότατον πρίγκιπα Ῥώμης." εἰς B

15 τὸν Ἀμηνῶν Ἀφρικῆς· „Κωνσταντῖνος καὶ Ῥωμανός, πιστοὶ ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ αὐτοκράτορες ἀγουστοὶ μεγάλοι βασιλεῖς Ῥωμαίων, πρὸς τὸν ἐνδοξότατον καὶ εὐγενέστατον ἐξουσιαστήν τῶν Μουσουλημιτῶν." βούλλα χρυσῇ δισολδία. εἰς τὸν Ἀμηνῶν Αἰγύπτου. βούλλα χρυσῇ τετρασολδία. τοῦ

20 ἀποσταλέντος γράμματός ἐπὶ Κωνσταντῖνου καὶ Ῥωμανοῦ τῶν Πορφυρογεννήτων ἔστησεν ἢ βούλλα ἐξάγια ἡ· „Κωνσταντῖνος καὶ Ῥωμανός, ἐν Χριστῷ εὐσεβεῖς αὐτοκράτορες μεγάλοι ὑψηλοὶ ἀγουστοὶ βασιλεῖς Ῥωμαίων, πρὸς τὸν ἡγαπη-

7. Γερμανίας em R., Γερμανικείας cod. et ed.

titur bulla aurea bisoldia cum hac inscriptione: *In nomine Patris et Filii et Spiritus sancti, unius et solius veri Dei nostri. Constantinus et Romanus fideles in eodem Deo Imperatores Romanorum ad illum, sanctissimum papam Romae et spiritualem nostrum patrem.* Ad regem Saxoniae, ad regem Baiuri seu Baioariae vel Bavariae; (est ea regio, quam vulgo nobis dicti Nemetzii, id est Germani vel Alamanni, incolunt;) ad regem Galliae, ad regem Germaniciae vel Germaniae perscribitur eodem ad omnes titulo, nempe hoc: *In nomine Patris et Filii et Spiritus sancti, unius et solius veri Dei nostri. Constantinus et Romanus, fideles in eodem Deo Imperatores Romanorum ad illum, carissimum spiritualem fratrem, illustrem regem.* Ad principem Romae perscribitur hoc titulo: *Constantinus et Romanus* (reliqua ut supra) *ad gloriosissimum principem Romae.* Ad Amiram Africae scribitur hoc titulo: *Constantinus et Romanus, fideles in Christo Deo Imperatores Augusti, magni Reges Romanorum, ad gloriosissimum et nobilissimum potestatum Musulemitarum.* Ad hunc bulla mittitur aurea bisoldia. Ad Amiram Aegypti mittitur bulla aurea quatuor solidorum. Quam vero Constantinus et Romanus suo tempore ad ipsum mittebant, pendebat ea octodecim hexagia; et titulus erat hic: *Constantinus et Romanus, in Christo*

Μένον ἡμῶν φιλόν τόν εὐγενέστατον Ἀμηνῶν Αἰγύπτου." εἰς τόν ἄρχοντα Σαρδανίας. βούλλα χρυσῆ δισολδία. „κέλευσις ἐκ τῶν φιλοχρίστων δεσποτῶν πρὸς τόν ἄρχοντα Σαρδανίας." εἰς τόν δούκα Βενετίας· εἰς τόν πρίγκιπα Καπίας εἰς τόν πρίγκιπα Σαλερινού· εἰς τόν δούκα Νεαπόλεως· εἰς τόν ἄρχοντα Ἀμάλφης· εἰς τόν ἄρχοντα Γαίτης. εἰς τόν ἐκ Θεοῦ ἄρχοντα Βουλγαρίας· „ἐν ὀνόματι τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος, τοῦ ἐνὸς καὶ μόνου ἀληθι-

Ms. 230. b. τοῦ Θεοῦ ἡμῶν. Κωνσταντίνος καὶ Ῥωμανός, πιστοὶ ἐν αὐτῷ τῷ Θεῷ βασιλεῖς Ῥωμαίων πρὸς τόν πεποδημένον καὶ ἰο πνευματικὸν ἡμῶν τέκνον καὶ ἐκ Θεοῦ ἄρχοντα τοῦ χριστιανικωτάτου ἔθνους τῶν Βουλγάρων." τὸ ἀρτίως γραφόμενον· „Κωνσταντίνος καὶ Ῥωμανός, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ εὐσεβεῖς ἀντοκράτορες βασιλεῖς Ῥωμαίων, πρὸς τόν πεποδημένον καὶ πνευματικὸν ἡμῶν τέκνον τὸν κύριον ὃ δεῖνα βασιλέα Βουλ-15 γαρίας." εἰς τόν χαγάνον Χαζαρίας. βούλλα χρυσῆ τρισολδία. „ἐν ὀνόματι τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος, τοῦ ἐνὸς καὶ μόνου ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν. Κωνσταντίνος καὶ Ῥωμανός, πιστοὶ ἐν αὐτῷ τῷ Θεῷ βασιλεῖς Ed.L. 399 Ῥωμαίων πρὸς τόν ὃ δεῖνα εὐγενέστατον, περιφανέστατον χαγάνον Χαζαρίας." εἰς τόν ἄρχοντα Ῥωσίας. βούλλα χρυσῆ δισολδία. „γράμματα Κωνσταντίνου καὶ Ῥωμανοῦ τῶν

5. ΣΧΟΛ. Ἰστέον, ὅτι δούξ Νεαπόλεως μαστρομίλης καλεῖται

pri Imperatores, magni, excelsi, augusti Reges Romanorum, ad dilectum nostrum Amicum et nobilissimum Amiram Aegypti. Ad archontem Sardiniae vel Sardiniae et alios mittitur bulla aurea bisoldia cum hoc titulo: Mandatum a philochristis Dominis ad archontem Sardiniae, ad ducem Venetiae, ad principem Capuae, ad principem Salerini vel Salerni, ad ducem Neapolis, ad archontem Amalphi, ad archontem Gaetas. Ad Bulgariae per Deum archontem scribitur sic: In nomine Patris et Filii et Spiritus sancti, unius et solius veri Dei nostri. Constantinus et Romanus, fideles in eodem Deo Imperatores Romanorum, ad carissimum et spirituale nostrum filium et ex Deo divinaque auctoritate archontem christianissimae nationis Bulgarorum. Sic olim. Nunc autem scribitur sic: Constantinus et Romanus, in Christo Deo pii Imperatores, Reges Romanorum ad carissimum et spiritualem nostrum filium, kyrin seu dominum, illum, basileum Bulgariae. Ad chaganum Chazariae bulla mittitur aurea trisoldia cum hoc titulo: In nomine Patris et Filii et Spiritus sancti, unius et solius veri Dei nostri. Constantinus et Romanus, fideles in eodem Deo Imperatores Romanorum, ad illum nobilissimum, illustrissimum chaganum Chazariae. Ad archontem Romiae vel Russiae mittitur bulla aurea bisoldia cum hoc titulo:

φιλοχρίστων βασιλέων Ῥωμαίων πρὸς τὸν ἄρχοντα Ῥωσίας." εἰς τοὺς ἄρχοντας τῶν Τούρκων. βούλλα χρυσῆ δισολδία. „γράμματα Κωνσταντίνου καὶ Ῥωμανοῦ τῶν φιλοχρίστων βασιλέων Ῥωμαίων πρὸς τοὺς ἄρχοντας τῶν Τούρκων." εἰς τοὺς ἄρχοντας τῶν Πατζινακίτων. βούλλα χρυσῆ δισολδία. „γράμματα Κωνσταντίνου καὶ Ῥωμανοῦ τῶν φιλοχρίστων βασιλέων Ῥωμαίων πρὸς τοὺς ἄρχοντας τῶν Πατζινακίτων." εἰς τὸν ἄρχοντα Χρωβατίας· εἰς τὸν ἄρχοντα Σέρβλων· εἰς τὸν ἄρχοντα τῶν Ζαχλούμων· εἰς τὸν ἄρχοντα τοῦ Κανά-
10 λη· εἰς τὸν ἄρχοντα τῶν Τραβούνων· εἰς τὸν ἄρχοντα Διοκλείας· εἰς τὸν ἄρχοντα Μωραβίας. ἐπιγραφὴ εἰς αὐτούς· „κέλευσις ἐκ τῶν φιλοχρίστων δεσποτῶν πρὸς τὸν ὁ δεῖνα τὸν ἄρχοντα τῆσδε." βούλλα χρυσῆ δισολδία. εἰς τὸν ῥῆγα Φραγγίας. βούλλα χρυσῆ. „ἐν ὀνόματι τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ
15 υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος, τοῦ ἐνός καὶ μόνου ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν. Κωνσταντῖνος καὶ Ῥωμανός, πιστοὶ ἐν αὐτῷ τῷ Θεῷ, ὑψηλοὶ αὐγουστοὶ αὐτοκράτορες μεγάλοι βασιλεῖς Ῥωμαίων, τῷ ἡγαπημένῳ, πεποθημένῳ καὶ πνευματικῷ ἡμῶν ἀδελφῷ ὁ δεῖνα τῷ εὐγενεστάτῳ περιβλέπτῳ ῥη-
20 γι Φραγγίας." εἰς τὸν ὑπερέχοντα κυριεύοντα Ἰνδίας· „Κωνσταντῖνος καὶ Ῥωμανός, πιστοὶ ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ μεγάλοι αὐτοκράτορες βασιλεῖς Ῥωμαίων, πρὸς ὁ δεῖνα τὸν ὑπερέχοντα κύριον τῆς Ἰνδίας, τὸν ἡγαπημένον ἡμῶν φίλον." εἰς τὸν κυριεύοντα τῆς εὐδαίμονος Ἀραβίας. βούλλα χρυσῆ.
25 „Κωνσταντῖνος καὶ Ῥωμανός, πιστοὶ ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ, με-
10. Διοκλείας em. R., Δικλείας cod. et ed.

Litterae Constantini et Romani, regum Romanorum Christum amantium, ad archontem Rosiae. Ad archontes Turcarum mittitur bulla aurea bisoldia cum hoc titulo: Litterae Constantini et Romani, Christum amantium Imp. Romanorum, ad archontas Turcarum. Ad archontes Patzinacorum eadem dirigitur inscriptio, nomine Patzinacorum expresso, et similis quoque bulla. Ad archontem Chrobatiae, Serblorum, Zachlunorum, Canali, Trabunorum [vel Terbunorum], Diocleae, Morabiae sic scribitur: Mandatum a philochristis Despotis ad illum, archontem illius provinciae. Ad hos bulla aurea est bisoldia. Ad regem Franciae sic scribitur: In nomine Patris et Filii et Spiritus sancti, unius et solius veri Dei nostri. Constantinus et Romanus, fideles in eodem Deo, excelsi, Augusti Imperatores, magni Reges Romanorum, dilecto, carissimo et spirituali nostro fratri, illi, nobilissimo, illustri regi Franciae. Ad supremum dominum Indiae sic scribitur: Constantinus et Romanus, fideles in Christo Deo magni Imperatores, Reges Romanorum, ad illum, supremum dominum Indiae, dilectum nostrum amicum. Ad dominum felicis Arabiae mittitur

γάλοι αὐτοκράτορες βασιλεῖς Ῥωμαίων, πρὸς ὃ δεῖνα τὸν κυριεύοντα τῆς Ἀραβίας."

D

ΚΕΦ. μθ'.

Ms. 231. α Εἰσὶν τὰ ἐκτεθέντα δίδουσαι παρὰ τῶν ὀφειλόντων τιμᾶσαι ἐν τε ἀξιώμασι καὶ ὀφφικίοις, καθὼς ὑπῆρχον ἐπὶ Λέοντος τοῦ 5 φιλοχρίστου δεσπύτου.

Ed.L. 400 Ὁ βασιλικὸς μανδάτωρ λίτρας β'. ὁ βασιλικὸς κανδιδάτος λίτρας γ'. ὁ βασιλικὸς στράτωρ λίτρας δ'. ὁ βασιλικὸς σπαθάριος λίτρας ε'. ὁ βασιλικὸς σπαθαροκανδιδάτος λίτρας ς'. ὁ βασιλικὸς πρωτοσπαθάριος λίτρας ιβ', πολ-10 λάκις δὲ καὶ ιη' λίτρας. ἀμφότεροι οὗτοι κᾶντε ὄσιν εἰς ὀφφίκια, κᾶντε μῆ. εἰ δὲ καὶ ἐκ τούτων τις θέλει καὶ εἰς τοὺς βασιλικούς τοὺς ἐνρόγους ὀρθῶσαι, παρέχει ἔξωθεν τῆς τιμῆς τοῦ ἀξιώματος λίτρας δ'. εἰ δὲ καὶ εἰς τὸν χρυσοστρίκλινον, παρέχει ἑτέρας λίτρας δ'. ὁ θέλων γενέσθαι εἰς τήν 15 μεγάλην ἑταιρείαν, εἰ μὲν ἔστιν ἡ ῥόγα αὐτοῦ μέχρι νομισμάτων μ', παρέχει λίτρας ις'. εἰ δὲ πλείονα ῥόγαν ἐπιζητεῖ, κατὰ ἀναλογίαν τῆς ῥόγας ὀφείλει ἀναβιβάζεσθαι καὶ τὸ Β τίμημα, ἧγουν τὰ ζ νομίσματα, λίτραν α'. ὁ εἰς τὴν μέσην ἑταιρείαν θέλων γενέσθαι, ἐὰν λαμβάνει ῥόγαν νομίσμα 20

aurea bulla cum hoc titulo: *Constantinus et Romanus, fideles in Christo Deo magni Imperatores, Reges Romanorum, ad illum, dominum Arabiae.*

CAP. 49.

Exposita vel taxae honorariorum, quas pendere debebant recens ad dignitates et funciones proveci, quales sub Leone philochristo Despota illae taxae erant.

Imperialis mandator dabat litras duas. Imperialis candidatus tres. Imperialis strator quatuor. Imperialis spatharius quinque. Imperialis spatharocandidatus sex. Imperialis protospatharius duodecim, interdum quoque duodeviginti. Hi omnes tantum solvant, sive cum suis axiomatibus simul alia quoque officia gerant, sive minus. Eorum quoque si quis in regios rogatos aut stipendia percipientes inscribi cupit, solvit praeter honorarium sui axiomatis adhuc litras quatuor. Si inter ministros, sui quisque ordinis, chrysotriclinares adscribi cupit, praestat praeter supra scriptam taxam adhuc alias litras quatuor. Qui cupit in magnam hetaeriam recipi, solvit, (si quidem eius roga quadraginta numismata non excedit,) litras sedecim, quodsi vero amplio rem rogam vel salarium sollicitat, debet etiam honorarii taxa ascendere ea proportione, ut pro septenis quibusque rogae numismatibus det singulas litras. Simili modo qui mediam in hetaeriam recipi cupit, si viginti num. in rogam accipit,

τα κ', ὀφείλει δοῦναι λίτρας ι'. εἰ δὲ πλείω τῶν κ' νομισμάτων ἐπιζητεῖ, κατὰ ἀναλογίαν τῆς ῥόγας ὀφείλει ἀναβιβάζειν καὶ τὸ τίμημα. ὁ εἰς τοὺς Φαργάνους, εἴτε εἰς τοὺς Χαζάρους θέλων γενέσθαι, ὀφείλει διδόναι λίτρας ζ', δηλονότι γὰρ ἔχει ῥόγαν νομίσματα ιβ'. ὁ δὲ εἰς τὸ τραπέζιον, εἴτε εἰς τὸ βεστιάριον, εἴτε εἰς τὰ ἀρχοντογεννήματα θέλων γενέσθαι, ἐὰν λαμβάνει ῥόγαν νομίσματα ι', ὀφείλει διδόναι λίτρας ε'. ὁ εἰς τοὺς κληρικούς τοῦ ναοῦ θέλων γενέσθαι ὀφείλει διδόναι λίτρας ζ'. ὁ εἰς τὰ ἀσηκρητεῖα μέλλων γενέσθαι, ἐὰν λαμβάνει ῥόγαν νομίσματα λ', ὀφείλει διδόναι λίτρας ιβ'. εἰ δὲ πλείονα ῥόγαν ἐπιζητεῖ, κατὰ ἀναλογίαν τῆς ῥόγας ὀφείλει ἀναβιβάζεσθαι καὶ τὸ τίμημα. ὁ δὲ νοτάριος τῶν ἀσηκρητειῶν ὁ θέλων γενέσθαι, ἐὰν λαμβάνει ῥόγαν νομίσματα κ', ὀφείλει δοῦναι λίτρας η'. ὁ δὲ κουβικουλάριος θέλων γενέσθαι, εἰ μὲν ἔστιν εἴτε εἰς τὸ τραπέζιον, εἴτε εἰς τὸ βεστιάριον, καὶ θέλει γενέσθαι κουβικουλάριος, ἐὰν καταλιμπάνῃ τὰς ἀνόνας αὐτοῦ, δίδει λόγῳ κανισκίου νομίσματα λ'. εἰ δὲ ἐπιζητεῖ ῥόγαν αὐτοῦ αὐξηθῆναι καὶ τὰς ἀνόνας, κατὰ ἀναλογίαν τῆς ῥόγας καὶ τῶν ἀνοῶν αὐτοῦ ὀφείλει ἀναβιβάζεσθαι καὶ τὸ δόμα. ὁ δὲ ἀπὸ καλιγίων γενόμενος κουβικουλάριος εἰ μὲν αἰτεῖται λαμβάνειν ῥόγαν ,, κ', ὀφείλει διδόναι λίτρας η'. ὁ δὲ διὰ πόλεως θέλων γενέσθαι κουβικουλάριος ὀφείλει δοῦναι λίτρας ε'. ὁ δὲ

solvit litras decem; quodsi vero auctiorem rogam flagitat, debet etiam maiorem taxam solvere pro ratione auctae rogae. Qui cupit in Farganos aut Chazaros recipi, solvit litras septem; si nempe rogam duodecim numismatum habeat. Qui ad trapezium seu ministerium sacrae mensae, ad vestiarium, in archontogennemata seu valetos nobiliores cupit recipi, si rogam accipit decem numismatum, solvit sex litras. Recipiendus inter clericos palatii solvit litras septem. Recipiendus in ascretas, si accipit rogam tringinta numismatum, solvit litras duodecim. Si autem rogam flagitat auctiorem, debet etiam auctius pro ratione honorarium solvere. Si notarius ascretarum quis cupit et debet fieri, solvit litras octo, si nempe in rogam numismata viginti accipit. Qui cubicularius creandus est, sive antea in trapezio seu ministerio ad mensam, sive in vestiario seu ministerio sacrae vestis fuerit, ille, si annonas suas sibi, quales antea fuerunt, relinquit patitur, dat nomine sportulae numismata triginta. Si autem rogam suam annonasque augeri sollicitat, debet etiam honorarium augeri pro ratione auctae rogae et annonarum. Qui autem a caligis fit cubicularius, si precibus obtinet rogam viginti numismatum, debet litras octo dare. Urbanus creandus cubicularius dat litras sex. E cubiculario promovendus ad spatharocubiculariatum debet quatuor litras; sollicitanti autem augmentum rogae debet etiam

ἀπὸ τοῦ κουβικουλαράτου μέλλων γενέσθαι σπαθαροκουβικου-
 λάριος ὀφείλει δοῦναι λίτρας δ'. εἰ δὲ καὶ προσθήκη
 Ed. L. 401 ῥόγας ἐπιζητεῖ, κατὰ ἀναλογίαν τῆς ῥόγας αὐτοῦ ὀφείλει
 Ms. 231. b ἀναβιβάζεσθαι καὶ τὸ τίμημα. ὁ δὲ ἀπὸ καλίγων γενέσθαι
 θέλων σπαθαροκουβικουλάριος ὀφείλει διδόναι λίτρας ι'. εἰς
 δὲ καὶ προσθήκη ῥόγας ἐπιζητεῖ, κατὰ ἀναλογίαν τῆς ῥό-
 γας ὀφείλει ἀναβιβάζεσθαι καὶ τὸ τίμημα. ὁ δὲ ὀστιάριος
 ἀπὸ τοῦ σπαθαροκουβικουλαράτου θέλων γενέσθαι ὀφείλει
 δοῦναι λίτρας ι'. εἰ δὲ καὶ προσθήκη ῥόγας ἐπιζητεῖ, κατὰ
 ἀναλογίαν τῆς ῥόγας ὀφείλει ἀναβιβάζεσθαι καὶ τὸ τίμημα. 10
 ὁ δὲ πριμικῆριος ἀπὸ τοῦ ὀστιαράτου θέλων γενέσθαι ὀφείλει
 β διδόναι λίτρας ι'. εἰ δὲ καὶ προσθήκη ῥόγας ἐπιζητεῖ, κα-
 τὰ ἀναλογίαν τῆς ῥόγας ὀφείλει ἀναβιβάζεσθαι καὶ τὸ
 τίμημα.

Τὰ ὀφειλόμενα δίδοσθαι δόματα εἰς τὰ χαρτουλαράτα καὶ νοταράτα 15
 τῶν σεκρέτων.

Οἱ νοτάριοι τοῦ εἰδικοῦ λίτρας νέ'. οἱ χαρτουλάριοι τοῦ
 γεννικοῦ λίτρας ξε'. οἱ ἔξω χαρτουλάριοι τοῦ γεννικοῦ, ἦτοι
 τῶν ἀρχῶν, λίτρας. οἱ χαρτουλάριοι τοῦ στρατιωτικοῦ λίτρας
 μ'. οἱ νοτάριοι τοῦ στρατιωτικοῦ λίτρας κ'. οἱ νοτάριοι 12
 C τῆς σακέλλης λίτρας λ'. οἱ νοτάριοι τοῦ βεστιαρίου λίτρας.

Περὶ τῶν αἰχμαλώτων Σαρακηνῶν τῶν ἐπὶ θέματι βαπτιζομένων.

Χρὴ εἰδέναι, ὅτι ὀφείλουσι λαμβάνειν παρὰ τοῦ πρω-

honorarium augeri pro ratione. Qui a caligis spatharocubicularius
 vult et debet fieri, dat litras decem; et, si sollicitat augmentum
 rogae, dat auctius quoque honorarium aequali ratione. E spatharo-
 cubiculario creandus ostiarius dat litras decem et plus, si plus rogae
 flagitat, proportionate scilicet. Ab ostiariatu promovendus ad pri-
 miceriatum dat litras decem; et plus iusta in proportione, si plus
 rogae rogaverit atque impetraverit,

KA, QUAE A RECVENS HONORATIS HONORARIJ LOCO IN CHARTULARATA VEL
 TRIBUNALIA CHARTULARIORUM, ET NOTARIATA VEL TRIBUNALIA NOTARIORUM
 SECRETORUM PENDI DEBENT.

Notarii idlici seu rei privatae accipiunt litras quinquaginta quin-
 que. Chartularii genici [seu aerarii publici] litras septuaginta quin-
 que; extranei chartularii genici seu arcularum accipiunt litras o.
 Chartularii stratiotici seu fisci militaris lit. 40. Notarii stratiotici litr.
 20. Notarii sacelli litras triginta. Notarii vestiarii litras o.

DE CAPTIVIS SARACENIS, QUI ALIQUA IN PROVINCIA BAPTIZATI FUERINT.

Unus talium quisque debet a protonotario thematis, is quo

τονόταριου τοῦ θέματος εἰς ἕκαστος αὐτῶν ἀνά νομισμάτων
 γ', καὶ ὑπὲρ ζευγαρίου αὐτῶν ἀνά νομισμάτων ε', καὶ ὑπὲρ
 σπόρου καὶ ἀνόνας αὐτῶν ἀνά σίτου μοδίων νδ'. Ἰστέον περὶ
 τῶν διδομένων αἰχμαλώτων γαμβρῶν εἰς οἴκους, κἄν τε D
 5στρατιωτικὸς, κἄν τε πολιτικὸς ὁ οἶκος, εἰς ὃν εἰσέρχεται ὁ
 Σαρακηνὸς γαμβρὸς, ὀφείλει ἐξκουσεύεσθαι ἐπὶ τρισὶ χρόνοις
 τὴν τε συνονήν καὶ τὸ καπνικόν. καὶ μετὰ τοὺς τρεῖς χρό-
 νους πάλιν ὀφείλει τελεῖν ὁ αὐτὸς οἶκος καὶ τὴν συνονήν καὶ
 τὸ καπνικόν. Ἰστέον, ὅτι καὶ τοῖς διδομένοις αἰχμαλώτοις,
 10εἴτε ἑτέροις τισὶ, γῆν εἰς κατασκήνωσιν, ἐπὶ τρισὶ χρόνοις
 μένουσιν ἀνεπηρέαστοι ἀπὸ πάσης δουλείας τοῦ δημοσίου,
 καὶ οὔτε καπνικόν δίδουσι, οὔτε συνονήν. καὶ μετὰ τὴν
 συμπλήρωσιν τῶν τριῶν χρόνων τελοῦσι καὶ τὴν συνονήν
 καὶ τὸ καπνικόν. Ἰστέον, ὅτι ὁ καβαλλαρικὸς στρατιώτης Ed.L. 40a
 15ὀφείλει ἔχειν περιουσίαν ἀκίνητον, ἥγουν τοπία, λιτρῶν ε',
 ἢ τὸ ἔλαττον λιτρῶν δ'. Ἰστέον, ὅτι ὁ βασιλικὸς πλοῖμος Ms. 23a. a
 στρατιώτης ὀφείλει ἔχειν περιουσίαν ἀκίνητον, ἥγουν τοπία,
 λιτρῶν γ'. χρὴ εἰδέναι, ὅτι τύπος παρηκολούθησεν κατὰ
 τὸν καιρὸν, ὅτε γίνεται στρατία, μὴ δίδουσθαι τοῖς στρατενο-
 20μομένοις τήρωνας συνδότας ὡς περιουσίαις, ἀλλ' εἶναι μονο-
 προσώπως στρατιώτας. ὅτε δὲ πτωχεύσωσι, δίδονται αὐτοῖς
 καὶ συνδῶται πρὸς τὸ δι' αὐτῶν ἔχειν τὸ ἱκανὸν καὶ δου-

agit, accipere numismata terna, et pro suo zeugario [seu iugo boum
 laboratorum vel et praedio rustico) numismata sena; et pro semente
 atque annona sua modios frumenti quinquagenos quaternos. Si qui
 tales captivi et baptizati Saraceni elocati quasdam in domos et fi-
 liabus quorundam patrum familias iuncti matrimonio fuerint, sive
 militaris, sive urbana sit illa familia, in quam talis aliquis gener
 Saracenus intraverit, debet illa per triennium excusari et immunitas
 haberi tam a specierum annonariarum praestatione et devectione,
 quam a focagio seu tributo ex focus et caminis solvendo. Sed elap-
 so illo triennio debet illa domus vel familia rursus, ut ante, pa-
 riterque ceteris utrumque onus praestare. Talibus porro bello cap-
 ptis, aut et aliis quibusdam, si territorium ad inhabitandum assi-
 gnatum fuerit, manent per primum triennium liberi ab omni vexa-
 tione servitii publici, neque annonam et diaria militi praestant. Elap-
 so autem illo triennio, praestant utrumque. Miles equestris debet
 habere facultates immobiles, id est fundos vel praedia, ad valorem
 quinque, aut ad minimum quatuor litrarum. Imperialis miles clas-
 siarius debet habere facultates immobiles, fundos puta et praedia,
 valoris trium litrarum. Typus seu agendi formula a maioribus tra-
 dita pervenit ad haec usque nostra tempora talis. Quo tempore est
 expeditio militaris, non dantur militantibus tirones, collatores et
 contribuentes, ut hominibus peculii: sed debet quisque seorsim et

λεύειν τὴν ἰδίαν στρατείαν. ἔὰν δὲ παντελῶς ἔξαπορῶσιν
 B καὶ οὐ δύνανται οὐδὲ μετὰ τῶν διδομένων αὐτοῖς συνδοτῶν
 τὴν ἰδίαν στρατείαν ἐξυπηρετεῖν, τότε ἀδορεύονται καὶ δί-
 δονται εἰς ἀπελάτας, ἔξ ὧν καὶ Τζέκωνες ἀφορίζονται εἰς
 τὰ κάστρα. οἱ δὲ τόποι τῶν τισούτων στρατιωτῶν μένουσιν
 ἀνεκποίητοι, περιοριζόμενοι καὶ ἀφοριζόμενοι εἰς τὸν δημό-
 σιον, ἵνα πάλιν, ἔὰν συμβῇ τινα ἐκ τῶν ἀδορευθέντων ἀνα-
 κτήσασθαι ἑαυτὸν, ἀναλαμβάνη τοὺς ἰδίους τόπους, καὶ ἀπο-
 καθίστασθαι εἰς τὴν ἰδίαν στρατείαν.

C

ΚΕΦ. γ'.

10

Εἰσὶν αἱ κατὰ τύπον ξύγαι τῶν στρατηγῶν καὶ κλεισουραρχῶν,
 καθὼς ἐρογεύοντο ἐπὶ Λέοντος τοῦ φιλοχρίστου δεσπότη.

Ὁ στρατηγὸς τῶν Ἀνατολικῶν λλ. μ'. ὁ στρατηγὸς τῶν
 Ἀρμενιάκων λλ. μ'. ὁ στρατηγὸς τῶν Θρακησίων λλ. μ'. ὁ
 στρατηγὸς τοῦ Ὀψικίου λλ. λ'. ὁ στρατηγὸς τῶν Βουκελλα-15
 ρίων λλ. λ'. ὁ στρατηγὸς Καππαδοκίας λλ. κ'. ὁ στρατη-
 γὸς τοῦ Χαρσιανοῦ λλ. κ'. ὁ στρατηγὸς Παμφλαγωνίας λλ.
 κ'. ὁ στρατηγὸς Θράκης λλ. κ'. ὁ στρατηγὸς Μακεδονίας

virittim pro se militare. Si qui autem pauperes fuerint et expensis
 militaribus faciendis non pares, illis dantur contribuentes; quo nempe
 habeant per eos sufficientem suam necessariam subsistentiam, et pos-
 sint suam militiam in corpore suo facere. Quodsi vero prorsus ad
 incitas redacti qui fuerint, ut ne quidem cum ipsis attributis sibi
 contribuentibus incumbens sibi servitium exsequi valeant: illi ado-
 rantur seu ad oras et feces exercitus reiiciuntur, et amandantur ad
 abiegos, [latrunculos, leves milites, excursionibus in agrum hostilem
 et praedis agendis tantum destinatos,] e quibus etiam Tzecones [seu
 Peloponnesiaci] desumuntur et seliguntur in castella ad agenda inte-
 rim praesidia, dum veri milites ob bella absunt. Loca vero vel
 fundi aut praedia ipsorum hero interea vacant, neque alii cuidam
 traduntur, sed manent sequestrata et affixis sacris bullis signata, ut
 usus fructus eorum ad aerarium publicum redeat; eo fine, ut, si
 tali cuidam cassato contingat facultas fortunam suam afflictasque res
 restaurandi, recuperet fundos pristinos militiamque pristinam.

CAP. 5o.

*Tabula rogarum, quas vi typi aut formulae praescriptae atque
 receptae accipiebant strategi et clisurarchae tempore Leonis,
 Domini Christum amanti.*

Strategus Anaticorum accipiebat litras 40. Strategus Armenia-
 oorum litr. 40. Strategus Thracesium litr. 40. Strategus Opsicii
 litr. 30. Strategus Bucellariorum litras 30. Strategus Cappadociae
 litras 20. Strategus Charsiani litras 20. Strategus Paphlagoniae litr.
 20. Strategus Thraciae litras 20. Strategus Macedoniae litr. 30. Stra-

λλ. λ'. ὁ στρατηγὸς Χαλδίας λλ. ι'. ὡς λαμβάνων ἀπὸ τοῦ
 κουμερκίου ἐτέρας λλ. ι'. ὁ στρατηγὸς Κολωνείας λλ. κ'. ὁ
 στρατηγὸς Μεσοποταμίας λλ. ο διὰ τὸ ἔχειν αὐτὸν ὄλον τὸ
 κουμέρκιον. ὁ στρατηγὸς Σεβαστείας, ὡς ὢν τότε κλεισου-
 5 ράρχης, λλ. ε'. ὁ στρατηγὸς Λικανδοῦ, ὡς ὢν τότε κλεισου-
 ράρχης, λλ. ε'. ὁ στρατηγὸς Σελευκείας, ὡς ὢν τότε κλεισου-
 ράρχης, λλ. ε'. ὁ στρατηγὸς Λεοντοκόμωος, ὡς ὢν τότε κλει-
 σουράρχης, λλ. ε'. ὁ στρατηγὸς τῶν Κιβυρῆραιωτῶν λλ. ι'. ὁ
 στρατηγὸς τῆς Σάμου λλ. ι'. ὁ στρατηγὸς τοῦ Αἰγαίου πε-
 10 ολάγου λλ. ι'. Ἰστέον, ὅτι οἱ τῆς δύσεως στρατηγοὶ οὐκ
 ἐρογεύοντο διὰ τὸ λαμβάνειν αὐτοὺς ἀπὸ τῶν ἰδίων αὐτῶν
 θεμάτων τὰς ἰδίας αὐτῶν συνηθείας κατ' ἔτος. ὁ στρατηγὸς Ms. 232, b
 Πελοποννήσου. ὁ στρατηγὸς Νικοπόλεως. ὁ στρατηγὸς Ἑλ- B
 λάδος. ὁ στρατηγὸς Σικελίας. ὁ στρατηγὸς Λαγοβαρδίας.
 15 ὁ στρατηγὸς Στρυμῶνος. ὁ στρατηγὸς Κεφαλληνίας. ὁ στρα-
 τηγὸς Θεσσαλονίκης. ὁ στρατηγὸς τοῦ Λυβῆραχίου. ὁ στρα-
 τηγὸς Δαλματίας. ὁ στρατηγὸς Χερσῶνος.

Περὶ τὸ τίνας οὐκ δεῖλοισι στρατεύεσθαι τηρωνάτου
 γινομένου.

20 Οἱ ἐν τῷ κουβουκλείῳ κατειλεγμένοι. οἱ εἰς τοὺς βασι- C
 λικοὺς ἀνθρώπους. οἱ εἰς τὴν μεγάλην ἑταιρείαν. οἱ εἰς

regus Chaldiae litr. 10, ut qui praeterea decem alias litras e commer-
 cio seu vectigalibus mercium introeuntium et exeuntium fert. Stra-
 tegus Coloniae litras 20. Strategus Mesopotamiae l. o, [prorsus nihil,]
 ut qui totum commercium seu redditus vectigalium omnes ipsi sibi
 servat. Strategus Sebastiae, ut qui tunc temporis (sub Leone) cli-
 surarcha tantum erat, l. 5. Strategus Lycandi, ut qui tum clisurar-
 cha erat, litras 5. Strategus Seleucia, ut qui tum clisurarcha erat,
 litras 5. Strategus Leontomes, ut qui tum clisurarcha erat, litr. 5.
 Strategus Cibyrhaeotarum litras 10. Strategus Sami litr. 10. Stra-
 tegus maris Aegaei litr. 10. Strategi Occidentis non accipiebant ro-
 gas, quia consuetudines unus eorum quisque suas annuatim e suo
 themate ferebat. Sunt autem illi sequentes. Strategus Peloponnesi.
 Strategus Nicopoleos. Strategus Helladis seu Graeciae. Strategus
 Siciliae. Strategus Lagobardiae seu Longobardiae. Strategus Stry-
 monis. Strategus Cephaleniae. Strategus Thessalonices. Strategus
 Dyrhachii. Strategus Dalmatiae. Strategus Chersonis.

INDEX EORUM, QUI NON TENENTUR IN EXPEDITIONEM ET CASTRA IRE, QUANDO
 TIRONATUS FIT SEU IUVENIS MILITIA IN UNUM COACTA LOCUM SOLENNIA IN
 ARMIS EXERCITIA FACIT.

Cubiculo adscripti. Qui ad basilicos vel caesarianos pertinent;
 qui ad magnam hetaeriam; qui ad mediam hetaeriam; qui ad Far-

τὴν μέσην ἔταιρειαν. οἱ εἰς τοὺς Φαργάνους. οἱ εἰς τὴν οἰκειακὴν τράπεζαν. οἱ εἰς τὰ ἀρχοντογεννήματα. οἱ εἰς τὸ οἰκειακὸν βεστιαρίον. οἱ εἰς τὸ σκέπτον τῆς ἀνυγούστης. οἱ εἰς τοὺς βασιλικούς στρατῶρας ἢ τοὺς ἰπποκράτας. οἱ εἰς τοὺς βασιλικούς κληρικούς τοῦ παλατίου. οἱ τῆς νέας ἐκκλη-
 5
 Δοσίας. οἱ τῆς ἁγίας Σοφίας ἐγκάθετοι ἱερεῖς καὶ ἀπὸ τοῦ πα-
 λαιοῦ, οὐχὶ δὲ οἱ εἰς τὰ τρία μιλιαρῆσια καὶ ἔλαττον τοῦ-
 των ῥογευόμενοι. οἱ τῶν δρομονίων ἐλάται. οἱ τῶν ἀγρα-
 ρίων ἐλάται. Ἰστέον, ὅτι ἐκ τούτων πάντων τῶν προειρημέ-
 νων μὴ στρατεύεσθαι, εἶχέν τις παλαιὰν στρατείαν, μέχρις
 10
 ἂν ζῆ τὸ καταταγὲν πρόσωπον, οἰονδήποτε τῶν προειρημέ-
 νων ὀφφικίων, ὀφείλει διαμένειν ἐξσκουσευόμενος ὁ τοιοῦτος
 οἶκος. τελευτήσαντος δὲ τοῦ προσώπου, ὀφείλει ὀρθοῦσθαι
 ἢ στρατεία εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ κατὰ τὸν παλαιὸν τύπον τοῦ
 15
 στρατιωτικοῦ λογοθεσίου.

Ed. L. 404 *Περὶ τοῦ τίνες ὀφείλουσι στρατεύεσθαι ἀπὸ τῶν κατελεγμένων
 εἰς ὀφφίκια.*

Οἱ μανδάτορες τῶν σεκρέτων πάντων, ἦγον οἱ τοῦ σα-
 κελλαρίου· οἱ τοῦ γενικοῦ· οἱ τοῦ στρατιωτικοῦ· οἱ τοῦ
 λογοθέτου τοῦ δρόμου· οἱ τοῦ σακελλίου· οἱ τοῦ βεστια-
 20
 ρίου· οἱ τοῦ εἰδικοῦ· οἱ τοῦ νομέρου· οἱ τοῦ τειχεώ-
 του· οἱ διατρέχοντες· οἱ σύντροφοι τῶν δύο στάβλων. Ἰστέον,
 ὅτι οὐ δεῖ στρατεύεσθαι ἀπὸ ἄλλου θέματος εἰς τοὺς ἐλάτας

ganos; qui ad privatam mensam; qui ad archontogennemata; qui
 ad privatam vestiariam; qui ad sceptum Augustae; qui ad impe-
 riales stratores vel equiones; qui ad imperiales clericos palatii.
 Clerici neae seu novae ecclesiae. Sanctae Sophiae insessi et iam ab
 antiquis temporibus adhaerentes sacerdotes, non autem qui ad terna
 miliaria et minus rogam accipiunt. Dromoniorum remiges. Agra-
 riarum remiges. Horum omnium officiorum, quae a militiae praesta-
 tione diximus exempta esse, si quis unum aliquod gerat, qui absque
 eo et nondum illud adeptus ad militiae praestandum obligatus erat,
 eius domus debet excusata haberi, quamdiu is vixerit. Illo autem
 homine mortuo, debet ius et obligatio militiae praestandae rursus
 illi domui restitui secundum veterem formulam rationarii militaris.

INDEX EORUM, QUI MILITARE DEBENT DE CONSCRIPTIS IN OFFICIA.

Mandatores secretorum omnium, nempe qui sunt sub disposi-
 tione sacellarii; rationalis sacri fisci; rationalis fisci militaris; ratio-
 nalis cursus publici; praefecti sacello; vestiarii; comitis rei privatae;
 praefecti numerorum; curatoris moenium Urbis; item vernaculi con-
 tubernales utriusque stabuli [tam urbani, quam Asiatici apud Ma-
 lagina]. Ab alio themate vel districtu non coguntur remiges agra-

τῶν ἀγρारीων εἰ μὴ ἀπὸ τοῦ στενοῦ. Ἰστέον, ὅτι οὐ δεῖ Β στρατεύεσθαι εἰς τοὺς διαιταρίους τοῦ μεγάλου παλατίου καὶ τῶν λοιπῶν παλατίων, εἰ μὴ ἀπὸ τῆς πόλεως καὶ τοῦ στενοῦ. Ἰστέον, ὅτι οὐ δεῖ στρατεύεσθαι εἰς τοὺς μανδάτο- 5ρας τῶν ὀφφικίων, εἰ μὴ ἀπὸ τῆς πόλεως.

ΚΕΦ. να΄.

Ms. 233. a

Ὅσα δεῖ παραφυλάττειν, διὰν ἐν δχηματι βούλεται προελθεῖν ὁ βασιλεὺς καὶ ἰδεῖν τὰ ὀρῆα τοῦ στρατηγίου.

Ἀπὸ ὀψὲ δίδονται μανδάτα πρόκενσον εἰς τὰ ὀρῆα. C
 10 Ἰοπροέρχονται οὖν τῇ ἑξῆς πάντες, καὶ εἰσέρχονται ἀπὸ λευ-
 κῶν χλανιδίων καὶ ταγγίων εἰς τὸ παλάτιον, καὶ ὅταν γένη-
 ται TRANSFER, οἱ μὲν κανδιδάτοι ἴστανται πρὸ τοῦ ἵπποδρό-
 μου μετὰ τὴν θύραν τῶν χρειωῶν τῆς βαλνιαρίας, εἰσέρχον-
 15 ται δὲ ἔσω ἐν τῷ ἵπποδρόμῳ οἱ δεσποτικοὶ ἵπποι μόνον, οἱ
 ἡ ἀρχόντων ἔξω ἴστανται. ἔρχεται δὲ καὶ ἡ καρούχα
 ἡ δεσποτική, καὶ ἴστανται πρὸ τοῦ ἵπποδρόμου. καὶ ὅταν
 ἴδῃ ὁ σιλεντιάριος, ὅτι πάντα ἔτοιμά εἰσι, καὶ λάβῃ τὸ ΡΑ-
 20 ΒΑΤΥΣ, εἰσέρχονται κατὰ τὸ ἔθος οἱ πατρίοιοι. εἶτα ἐξέρχε-
 ται ὁ βασιλεὺς, καὶ ἴστανται ἐν τῷ μέσῳ τοῦ μεγάλου τρι-
 25 κλίνου, καὶ πάντα γίνεται ὡς ἐν κοινοιστωρίῳ, καὶ ἐξέρχε-
 ται δηριγενόμενος διὰ τῆς βαλνιαρίας, καὶ ὅταν ἔλθῃ ὄπου

17. ΣΧΟΛ. ἔτοιμος.

riarum, nisi a solo themate Steni vel Propontidis. Neque adscribun-
 tur diaetariis magni palatii aliorumque palatiorum, nisi homines ur-
 bani seu Cptani, et ex Steno seu utraque eiusdem freti ora oriundi.
 Ad mandatores officiorum non deliguntur nisi soli homines urbani.

CAP. 51.

*Observanda, quando Imperator in curru prodire ad horrea strategii
 eaque lustrare constituit.*

Pridie vesperae dantur mandata, sive notificatur per mandatores,
 ad proceres, cras fore processionem ad horrea. Procedunt itaque
 et conveniunt altero die omnes in palatium, candidis tunicis et tzan-
 giis seu calceis; et quando proclamata fuerit vox: *Transfer*, [te nem-
 pe, vel alio migra,] collocant sese candidati coram circo retro por-
 tam necessariorum s. latrinarum balnei. In ipsum autem circum in-
 trant soli equi imperiales; qui procerum sint, foris manent. Ante
 circum quoque consistit carucha dominica. Parata in hunc modum
 omnia esse videns silentiarius ut [editum a praeposito] accepit: *Pa-
 ratus* [puta, Imperator iam est,] intrant [in magnum triclinium] pa-
 tricium; dein egreditur [e cubiculo vel coetone suo] Imperator ad me-
 dium usque magnum triclinium, ubi consistit, fiuntque omnia ut in
 consistorio; et dein exit in procerum comitatu per balneariam vel

οὶ κاندιδάτοι τὰ ὄπλα κρατοῦσιν, ἐκεῖ οἱ τριβούνοι τοῦ πραι-
 σέντιου προσκυνοῦσιν αὐτόν, καὶ σὺν αὐτοῖς ὁ πριμικήριος
 τῶν δομεστίκων. εἶτα ἐκεῖθεν εἰσέρχεται εἰς τὸν ἵπποδρο-
 μον, καὶ ἐκεῖ προσκυνεῖται ὑπὸ τῶν δομεστίκων καὶ προ-
 τηκτόρων ἅμα εἰσέλθῃ τὴν θύραν, καὶ δηριγευόμενος ἐξέρ-5
 χεται ἔξω τοῦ ἵπποδρόμου, τῶν ἵππων ἐλκομένων ἐμπρὸς
 Ed. L.405 αὐτοῦ, καὶ ἀνέρχεται εἰς τὸ ὄχημα. καὶ ἕκαστος τῶν ἀρ-
 χόντων κατὰ τάξιν φιλεῖ τὰ γόνατα αὐτοῦ, καὶ μετὰ πάντας
 ὁ ἑπαρχος τῶν πραιτωρίων, ὡς ὀφείλων συγκαθίσαι αὐτῷ,
 καὶ ἐπιτρέπει ὁ βασιλεὺς, εἰ βούλεται, τοῖς ἄρχουσιν καθί-10
 σαι εἰς τοὺς ἵππους αὐτῶν, καὶ κάθηται. ὁ δὲ ἑπαρχος
 φιλεῖ τοὺς πόδας τοῦ βασιλέως, καὶ ἀνέρχεται εἰς τὴν κα-
 ροῦχαν ἐκ τοῦ ἀριστεροῦ μέρους, καὶ ἴσταται, καὶ ἐπὶ
 ἐπιτρέψῃ αὐτῷ καθίσαι, πάλιν φιλεῖ τὰ γόνατα αὐτοῦ καὶ
 κάθηται. καὶ ὁ μουλίῳ ἴσταται, καὶ ἐπὶν κελευθῆ, καί15
 αὐτὸς φιλεῖ κάτω τοὺς πόδας, καὶ κάθηται. ἔμπροσθεν δὲ
 Ββαστάζουσιν ὁ κουροπαλάτης καὶ ὁ δηκουρίῳ τὰ χρυσᾶ
 ῥαβδία. ἐκατέρωθεν δὲ κόμητες σχολῶν, οὓς ἂν κελεύσει,
 παραβαδίζουσιν κρατοῦντες τὰ μῆλα τῆς καρούχας. καὶ
 ἐπὶν φθάνουσιν εἰς τὰ ὄρῥία, πρῶτον οἱ ἑπαρχοὶ κατέρχον-20
 Ms. 233.b ται, καὶ τότε ὁ δεσπότης. ὡς δὲ εἰσέλθῃ εἰς τὰ ὄρῥία, ἀ-

1. ΣΧΟΛ. τοῦ παρόντος. 17. ΣΧΟΛ. ὁ βουλευτής.

balneum, et quando illuc accesserit, ubi stant candidati in armis,
 ibi tribuni praesentis [nempe militiae aut comitatus] adorant eum,
 et cum ipsis primicerius domesticorum. Inde intrat in circum,
 et ibi adoratur a domesticis et protectoribus, quam primum pedem
 in eius porta posuerit. Inde exit in comitatu procerum e circo,
 equis imperialibus interim coram ipso manu productis, et ascendit
 in carrucham. In ea residenti osculantur accedentes pro gradibus
 dignitatum procerum singuli genua et postremus idem facit eparchus
 seu praefectus praetiorum, ut qui Domino in curru assidere debet.
 Eo absoluto officio, dat Imperator, si vult, proceribus veniam in
 equos suos inscendendi. Praefectus autem praetiorum, osculatus
 Domini genua, ascendit in carrucham, sed a sinistro latere, et sub-
 sistit in ea tam diu erectus, donec Imperator ipsi veniam consi-
 dendi dederit. Priusquam vero considerat ille, osculatur secunda vice
 Imperatoris genua. Pariter stat coram Imperatore mulio [id est
 equiso, auriga]; qui considerare iussus, priusquam id faciat, imos
 pedes Imperatoris osculatur. Coram carrucha praeferrunt europalates
 et decurio virgas aureas; ad utrumquo vehiculi latus ambu-
 lant comites scholarum, quos Imperator delegerit, tenentes poma
 [seu globos metallicos in aditu] carruchae. Ea ratione ut perventum
 est in horrea, descendit primum praefectus Domino identidem assi-
 dens, dein Imperator, cui in horrea intranti obviam it comes horreo-

παντᾶ αὐτῷ φορῶν λευκὸν χλανίδιον ὁ κόμης τῶν ὀρῶν καὶ σὺν αὐτῷ ὁ νομμεράριος, καὶ ἐπιδίδωσιν αὐτῷ τὴν γνώσιν τοῦ ἀποκειμένου σίτου, καὶ περιέρχεται, καὶ ὄρᾳ πάντα δεῖ δὲ παρακολουθεῖν τῷ βασιλεῖ καὶ ἀρχιτέκτονα, ἵνα, ἐὰν C 5θελήσῃ πληροφορηθῆναι, εἰ ταῖς ἀληθείαις τοσοῦτος σίτος ἀπόκειται, μετρήσῃ ὁ ἀρχιτέκτων τοὺς τόπους, οὓς ἂν συν- ἰδῇ ὁ βασιλεὺς, καὶ εἴπῃ αὐτῷ τὸ ἀληθές. καὶ ἔξερχόμε- νος δίδωσι τῷ κόμητι τῶν ὀρῶν τετραγόνιον λιτρῶν δέκα, καὶ ὄλοσῆρικον στιχάριον, καὶ τῷ νομμεραρίῳ τὰ αὐτά. καὶ I 10εκεῖθεν ἔξελθὼν ἀνέρχεται εἰς τὸ ὄχημα, καὶ πάλιν οἱ ἑπαρ- χοὶ συγκαθίηται τὰ ὅμοια ποιοῦντες, εἴτε δὲ δόξῃ αὐτῷ διὰ τοῦ δεκίμου ὑποστρέψαι, εἴτε διὰ τῆς βαλνιαρίας. οἱ μὲν D κόμητες καὶ οἱ τριβοῦνοι ἔξω τοῦ μεγάλου τρικλίνου ἀκού- ουσιν: loco, οἱ δὲ ἄλλοι ἄρχοντες εἰσέρχονται. καὶ ὁ ἑπαρ- I 15χος τῆς πόλεως ἢ οἱ ἑπαρχοὶ συντάττονται ἐκεῖ. οἱ δὲ πα- τρῖκιοὶ συνεισέρχονται, καὶ πάντα κατὰ ἔθος γίνεται, καὶ δί- δονται μίσσαι τοῦ σιλεντίου.

12. ΣΧΟΛ. τοῦ δεκάτου.

14. ΣΧΟΛ. τόπη.

rum, gerens candidam tunicam, et cum eo numerarius. Nactus ab eo comite Imperator notitiam frumenti in horreis depositi et asser- vati, circumambulat et lustrat omnia, secum habens aliquem archi- tectum, qui, Domino cupiente certo explorare, num re vera tanta adsit, quanta perhibetur, frumenti copia, conditoria, quae iussus a Domino fuerit, dimetiatur, et certam rei rationem ad eum referat. Exiens rursus ex horreis Imperator dat comiti horreorum tetra- gonium, [hoc est apocombium, sericum fasciculum, formae quadran- gularis] decem auri libr. continens et sticharium holosericum. Idem quoque donum accipit numerarius. Postea rursus ascendit Imperator in currum; et praefecti, qui identidem in tali tempore singulis Im- peratoribus adesse solent, faciunt eadem, quae superius exposita sunt. Reditur in palatium, prout visum Domino fuerit, aut per decimum, [circi pars est,] aut per balneum. Et comites quidem atque tribuni subsistunt extra magnum triclinium, audita proclamatione: *Loco*, [qua iubentur in eodem loco consistere, neque ulterius procedere]. Ce- teri autem proceres ingrediuntur in triclinium; et praefectus Urbis vel et praefecti ceteri [praetiorum nempe] vale ibi dicunt Impera- tori, atque abeunt; patricii autem cum ipso intrant in magnum triclinium, et fiunt omnia porro secundum consuetum morem, et tandem dantur missae silentii.

Ed.L. 406
Ms. 234. a

ΚΕΦ. νβ.

ΑΚΡΙΒΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΤΩΝ ΒΑΣΙΛΙΚΩΝ ΚΛΗΤΩΡΙΩΝ ΚΑΤΑ-
ΣΤΑΣΕΩΣ, ΚΑΙ ΕΚΑΣΤΟΤ ΤΩΝ ΑΞΙΩΜΑΤΩΝ ΠΡΟΣΚΛΗΣΙΣ
ΚΑΙ ΤΙΜΗ, ΣΤΝΤΑΘΧΕΙΣΑ ΕΞ ΑΡΧΑΙΩΝ ΚΛΗΤΩΡΟΛΟΓΙΩΝ
ΕΠΙ ΛΕΟΝΤΟΣ ΤΟΥ ΦΙΛΟΧΡΙΣΤΟΥ ΚΑΙ ΣΟΦΩΛΑΤΟΥ ΗΜΩΝ
ΒΑΣΙΛΕΩΣ, ΜΗΝΙ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΩ, ΙΝΔΙΚΤ. Γ, ΕΤΟΣ ΑΠΟ
Β ΚΤΗΣΕΩΣ ΚΟΣΜΟΥ 57Η, ΤΠΟ ΦΙΛΘΘΕΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΟΥ
ΠΡΩΤΟΣΠΛΑΘΑΡΙΟΥ ΚΑΙ ΑΤΡΙΚΛΙΝΟΥ.

Ἐπειδήπερ ἡμᾶς προετρέψασθε, ὃ φίλων ἄριστοι, εἰς
τάς τῶν ἀρχαίων ἐπικύμψαι συγγράμματα, κἀκείθεν τόντιο
προκείμενον νοῦν τῆς τῶν ἀξιωμαίων τάξεως σαφῆ τῷ λόγῳ
ἀκριβῶς παραστήσασθαι, φέρε δὴ τῷ περὶ ὑμᾶς ἐλκόμενοι
Κπόθῳ, καθ' ὅσον ἐφικτόν, τὰ ἐφετά τῆς ὑμετέρας ἀγάπης
σχετικῶς ἐκπληρώσωμεν. πολλῶν γάρ ὄντων καὶ μεγάλων
τῶν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις καταλειφθέντων ἀξιωμαίων, πολλή15
τε καὶ μεγάλη καὶ δύσληπτος ἡ περὶ αὐτῶν ὑπάρχει σαφή-
νεια. καὶ γὰρ αἱ πολλαὶ τῶν ἀξιωμαίων ἀμαυρωθεῖσαι τῷ
χρόνῳ προσκλήσεις, ἀλλὰ μὴν καὶ πᾶσαι αἱ μετ' ἐκείνας ἐ-
D φευρεθεῖσαι ἀξιωμαίων διαφοραὶ σύγχυσίν τινα παρεισάγου-
σιν τῆς ἀκριβοῦς αὐτῶν καταλήψεως. καὶ ἐπειδὴ τὴν ἡμε-20

CAP. 52.

EXQUISITA ET PERSPICUA DE SACRORUM CLETORIORUM SEU CONVI-
VIORUM CONSTITUTIONE ATQUE CERIMONIIS, SINGULORUMQUE
DIGNITATUM EVOCATIONE

ATQUE HONORIS GRADU EXPOSITIO, COLLECTA EX ANTIQUIS CLETOROLOGIIIS
SEU LIBRIS DE ORDINE NOMENCLATURAE CONVIVALIS EXPOSENTIBUS, TEMPORE
LEONIS IMPERATORIS NOSTRI CHRISTUM AMANTIS ET SAPIENTISSIMI, MENSE
SEPTEMBR. IND. III. A. A CONDITO MUNDO 6408. A PHILOTHEO IMPERIALE
PROTOSPATHEBIO ET ATRICLINIO.

Quandoquidem hortati me fuistis, amicorum optimi, ut e veterum libris argumentum, de quo dicere animus est, dignitatum nempe ordines, eruere sollicita cura, sermoneque perspicuo traderem; age dum, victus amore vestro, pro virili mea multaque cum affectione studebo desideriis vestrae caritatis satisfacere. Diffusum et grave et obscurum opus de his clare distincteque exponere, quum non tantum plurimae dignitatum a veteribus ad posteros transmissarum processu temporis obsoleverint; sed etiam omnes deinceps excogitatae et introductae diversae dignitates turbelam simul invexerint, eoque, quominus recte percipi res possit, officiant. Quoniam igitur

τέραν ἀμάθειαν τῆς ἀκριβοῦς τούτων καταλήψεως τὴν συ-
 γραφὴν ἐξηγήσασθε, ὅσον τῷ νῶ ἀμυδροῶς ἐκ τῶν πρώην
 ἐγκειμένων καὶ νῦν πραττομένων περιλαβεῖν ἡδυνήθημεν,
 τῇ ὑμετέρα φιλίᾳ περιφανῶς ἐκτιθέμεθα. εἰδέναι γὰρ ὑμᾶς
 5 βουλόμεθα, ὡ φίλοι, ὅτι πᾶσα μὲν τεχνῶν ἐπιστήμη πρὸς Ed. L. 407
 τι εὐχρηστον τέλος τῶν ἐν τῷ βίῳ συνέστηκεν. ἡ δὲ τῶν
 ἀρτικλινῶν ἐπιστήμη ἐν οὐδενὶ ἄλλῳ τὸ εὐχρηστον δείκνυ-
 σιν, ἀλλ' ἢ ἐν τῷ τάξει καὶ συστάσει καὶ ἀκριβεῖ διαθέσει
 τὰς τῶν ἀξιωμαίων διαφορὰς διαστέλλειν. καὶ γὰρ πᾶσα πε-
 10 ριοφάνεια βίου ἢ ἔνδοξος ἀξιωμαίων ἀξία ἐν οὐδενὶ ἄλλῳ
 τοῖς ὁρῶσιν ἐνδείκνυται, ἀλλ' ἢ ἐν τῇ κλήσει τῆς προκαθη-
 15 δρίας τῆς ἐν τῇ λαμπρᾷ τραπέζῃ καὶ περιποθῆτι συνεστία- B
 σει τῶν σοφωτάτων ἡμῶν βασιλέων. εἰ δὲ τις ἐκ τῆς ἡμῶν
 ἀπροσεξίας ἐπισηφαλῆς προσγένηται σύγχυσις τοῖς βασιλικῶς
 20 κληρωτοῖς, οὐ μόνον τὰς τῶν βασιλικῶν ἀξιωμαίων ἀρετὰς
 καταριπτεῖ, ἀλλὰ καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς καταγελάστους καὶ ἀ-
 χρεῖους τῆς διακονίας παρίστησιν. διὸ οὖν, ἀγαπητοί, δεῖ
 ἡμᾶς ἐν τῇ τοιαύτῃ λαχόντας διακονίας προσοχῇ μελέτης C
 καὶ ἐπιστήμης τὰς τῶν ἀξιωμαίων κυριοκλήσιας ἐν τῷ οἶ- Ms. 234. b
 25 κείῳ νῶτ' περιγράφειν, καὶ εἰθ' οὕτως τὰς αὐτῶν διαιρέσεις
 καὶ ὑποδιαιρέσεις καὶ ἀκριβεῖς συστάσεις ἐκφωνεῖν καὶ ἐκτί-
 7. et 10. ἄλλο cod. et ed. 9. διαστέλει cod. et ed.

tur ab ingenio nostro rudi quamvis et parum exercitato scriptionem
 huic rei clarius intelligendae utilem flagitastis, voluimus hoc opuscu-
 lo quantum ex obscuris vestigiis veterum traditionum litteris consigna-
 tarum et hodiernarum consuetudinum assequi potnimum, vestrae cari-
 tati exponere. In universum id a vobis teneri velim, ut omnium
 artium cognitio ad finem aliquem usus sui in quotidianas humanae
 vitae res implicantem tendit, ita quoque articlinorum scientiam fi-
 nem habere suum, et in eo maxime sui dare usum atque exemplum,
 quod accuratione stricta dignitates aulae diversas suo quamque or-
 dine, corpore et loco dispescit. Illustris omnis vita munusque omne
 gloriae plenum in nulla re se magis spectabile spectantibus exhibet
 magisque ferit oculos, quam si publica voce praecedere et praeside-
 re alteri inferiori apud splendidam tabulam epulasque multum expe-
 titas sapientissimorum nostrorum Imperatorum iubetur. Si quid ergo
 in augustis conviviis per nostram quandam incuriam et imprudentiam
 obturbetur pecceturque, eo non tantum proculcantur officiorum cu-
 rialium virtutes, sed et ipsi ridiculos nos et ineptos ministerio ex-
 hibemus. Quapropter, amici, oportet nos, in hoc, quod nostra
 sorte nobis contigit, constitutos tanto ministerio, primum quidem
 attenta cura secundum artis leges animo proprias dignitatum appel-
 lationes concipere atque conformare, tum vero dignitatum divisio-
 nes maiores minoresque et veras rationes enuntiare atque exponere.
 Antiquas autem quum decreverimus omittere, non quidem omnes,

θεσθαι. ἀλλ' ἐπέπερ τὰς τῶν ἀρχαίων ἐκθέσεις οὐχὶ πά-
 σας, ἀλλ' ὅσας ὁ χρόνος ἀμαυρωθῆναι ἐποίησεν, ἐκόντι πα-
 ρεδράμομεν, φέρε δὴ τὰς ἐπὶ τῶν βασιλέων ἡμῶν, Λέοντος
 καὶ Ἀλεξάνδρου, γνωρίζομεν τε ἅμα καὶ πραττομένας ὡς
 Δὲν πίνακος τάξει στιχηθὸν ὑποτάξομεν. ποιῶμεν δὲ τοῦτο, 5
 οὐχ ὡς τὰς τῶν ἀρχαίων συγγραφὰς ἀνατρέποντες, ἀλλὰ
 τὰς περὶ τούτων ἐκθέσεις ὡς ἐν τάξει κανόνος τυπῶσαι σκο-
 πάζοντες, ὅπως μὴ μόνον οἱ περὶ ταῦτα ἐσχολακότες τῆν
 εὐχερῆ τούτων κατάληψιν ἔχωσιν, ἀλλὰ καὶ οἱ λίαν ἄμα-
 Ed.L. 408 θεῖς τῇ μικρῇ τούτῳ κανόνι ἐπόμενοι ἐνκατάληπτον καὶ σα- 10
 φῆ τῆν περὶ τὰς τάξεις εὐρίσκωσι πρυγματεῖαν. οὐ γὰρ
 δίκαιον ἐκρίναμεν, τοὺς μὴ ταῦτα ἀκριβῶς ἐξησηκμένους ἐν
 τῇ τοιαύτῃ τετάχθαι βασιλικῇ λειτουργίᾳ, ὅτι οὐδὲ ἀσόφῳ
 καὶ ἀμαθεῖ βασιλεῖ παρεστάναι ἡμεῖς εὐμοιρήσαμεν, ἀλλὰ
 πάνυ γε σοφωτάτῳ καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ τῆ ἄνωθεν χάριτι 15
 τετιμημένῳ. διὰ τοῦτο δὴ οὖν παρακαλῶ ὑμᾶς, ὦ φίλοι,
 B καὶ πάντας τοὺς μέλλοντας μεθ' ἡμᾶς εἰσιέναι, μὴ παρέρ-
 γως καὶ ἀνωμάλως τὸ παρ' ἡμῶν συγγραφὴν ἐπισκέπτεσθαι
 λόγιον, ἀλλὰ προσοχῆ μελέτης τὸν ἐν αὐτῷ ἐγκείμενον τύπον
 ἀκριβῶς ἀναμάττεσθαι· καὶ πρῶτον μὲν τὰς ἀκριβεῖς χυ- 20
 ριοκλησίας τῶν ἀξιωμαίων γνωρίζειν· δεῦτερον δὲ τὰς τού-
 των διαιρέσεις καὶ ὑποδιαιρέσεις, αὐξήσεις τε καὶ μειώσεις,

at eas tamen, quas temporum decursus caligine et ignorantia sepe-
 livit, curae nobis esto eas, quae tempore Dominorum nostrorum,
 Leonis et Alexandri, clarae exercitataeque fuerunt, unam post alte-
 ram continuo filo velut in tabula proponere. Quod eo non facimus
 animo, tanquam convulsuri et eversuri veterum scripta, sed stude-
 bimus de his rebus praecepta velut in canonis modulum redigere;
 quo non illi tantum, qui iisdem iam a longo tempore occupantur,
 facilem earum conspectum doctrinamque habeant, sed et vel maxi-
 me rudes, dummodo exiguum hunc canonem assectentur, perspicuam
 et captu facilem de ordinibus officiorum adipiscantur tractationem.
 Iniquum nempe arbitramur, homines harum rerum scientia non probe
 imbutos penitusque percallentes augusto tanti momenti splendorisque
 ministerio admoveri; quum, quae nostra est secunda fortuna, Do-
 mino non insipienti et illitterato, sed quam maxime sapienti adste-
 mus, quem et attributum a fama publica cognomen, et, quas gerit,
 res coelesti gratia beatum demonstrant. Hortor itaque vos, amici,
 et quotquot post nos ad aulam regiumque hoc accessuri erunt mini-
 sterium, velitis hanc opellam non levi brachio, per otium et velut
 aliud agentes et inaequali animi contentione tractare, sed rerum,
 quam illa praestat, imaginem studiose pleneque vestris animis im-
 primere; et primum quidem proprias cuiusque dignitatis appellationes
 notas et familiares vobis efficere; deinde vero illarum divisiones,

προσκήσεις τε καὶ ὑποκλήσεις ἀκριβῶς ποιεῖσθαι, καθὼς ὑποτέτακται. τὰς γὰρ διὰ βραβείων διδομένας ἀξίας κλίμακος C ὑμῖν τάξει ἐξ ὀνόματος πάσας ἐκτέθεικα, εἰδ' οὕτως τὰς διὰ λόγου προσγινομένας ἐσήμανα, μετὰ δὲ ταύτας τὰς ταύταις 5 ὑποκειμένας συντάξα, τὰς μὲν κυρίας καὶ πρώτας τούτων προκρίνας τῷ λόγῳ, τὰς δὲ ὑποτεταγμένας ἰδίως ἐκάστην ἐκτεθεικῶς. ἀλλὰ μὴν καὶ τὰς τούτων τάξεις εὐδαιρέτως ἐδήλωσα, καὶ ἐκάστης τὰ τούτων τὰ οἰκεῖα πρέσβεια διὰ τοῦ τῆδε συγ- Ma. 235.a γράμματος σαφῶς καθιστόρισα, καὶ εὐσαφῆ καὶ εὐκατάληπτον D 10 τὴν περὶ τούτων πραγματείαν, ὡς ἐν εἰσαγωγῆς τάξει, τοῖς ἐντυγχάνουσι διὰ τῆς ὑποκειμένης πλινθίδος ἐγνώρισα, ἵνα οἱ ταύτην τὴν πλινθίδα ἐπιμελῶς ἐποπτεύοντες μέμνησθε τῆς ἡμῶν μετριότητος μηδαμῶς κατοκνήσειν.

Ἀρχὴ τῆς ὑποθέσεως τοῦ λόγου.

Ed. L. 409

15 Τῶν βασιλικῶν ἀξιωμάτων αἱ χάριτι Θεοῦ διδόμεναι δωρεαί, ὡς ἐκ Θεοῦ τὴν ψῆφον λαμβάνουσαι, ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ καὶ θανυμαστοῦ βασιλικῷ βήματος τοῦ λαμπροῦ χρυσοτρικλίνου ἐν αἰσίαις ἡμέραις παρὰ τῶν θευπροβλήτων βασιλέων τοῖς ἀξίοις βραβεύονται, δηλονότι παρεστώσης ἀπάσης τῆς τάξεως 20 τοῦ βασιλικῷ κουβουκλείου καὶ αὐτῶν τῶν βραβείων προκειμένων πλησίον τῆς βασιλικῆς ἐξουσίας. οἱ γὰρ μέλλοντες 13. κατοκνήσειν cod. et ed.

quomodo excrescant minuanturve, quomodo ad sacram mensam advocentur et introducuntur, et quomodo rursus ab ea revocentur et educantur, in illud exemplum, quod hic praescripsimus. Hunc autem instituimus ordinem, ut dignitates, quae cum brabeis tributorumque honorum externis quibusdam insignibus conferuntur, primo loco, nominatim singulas, velut scalae gradus persequentes exponeremus; dein eas, quae nudo Imperatoris edicto et voce tenus impetrantur; tum illis inferiores; sermone, ut par erat, primas et tum quoque his suppositas exsequente, ordines earum distincte declarante, et prius cuique suos honores atque praerogativas luculenter docente. Propositus laterculus tradet contemplantibus harum rerum et claram et comprehensu facilem, ut introductio, notitiam. Quotquot eum inspicietis, memineritis velim tenue nostrum modicumque studium nusquam non assectari.

INITIUM TRACTANDI ARGUMENTI.

Officia palatina, munera, quae proprie divinae clementiae debentur, ab Imperatoribus, divina constitutis auctoritate, Deo velut per ipsos suffragium ferente, in sacro et admirabili imperiali tribunali, quod in splendido chrysotriclino conspicitur, diebus solennibus conferuntur ad praemia virtutis in homines dignos, ordine toto sacri cubiculi adstante, ipsisque tribuendis honorum insignibus penes sa-

τυχεῖν τῆς αὐτῶν ἀντιλήψεως ἤδη προευτρεπίζονται ὑπὸ τοῦ τεταγμένου βασιλικῶν πρωτοσπαθαρίου ἔξω τοῦ βήλου ἔστοβλισμένοι ῥοαίοις σαγίοις. ἐν δὲ τῇ τούτων εἰσαγωγῇ προσυεισέρχονται τῷ βασιλικῷ ὄστιαρίῳ ὁμότιμοι τῶν μελλόντων τυχεῖν ἀντιλήψεως ἄνδρες σπαθαροφόροι τρεῖς, καὶ τὸ σύνθηθες σέβας ποιήσαντες ἀναμένουσι πρὸς τὸ βῆλον ἔστωτες τὴν τοῦ εἰσαγομένου παρουσίαν, καὶ αὐθις τοῦ βήλου πετασθέντος, συνεισέρχεται τῷ βασιλικῷ ὄστιαρίῳ ὁ τῶν βασιλικῶν πρωτοσπαθῆριος εἰσάγων τὸν μελλόντα τυχεῖν ἀντιλήψεως, καὶ τοῦτον προτρεπόμενος τρισὶ τόποις ποιῆσαι τὴν προσκύνησιν, ἴστησιν αὐτὸν κατὰ πρόσωπον τοῦ βασιλέως πρὸς τὸ ἔξ οἰκείων χειρῶν αὐτοῦ λαβεῖν τὸ βραβεῖον τοῦ ἀξιώματος. Καὶ μικρὸν αὐτὸν τὸν τυχόντα διαστήσας ὀπισθοπόδως ὁ αὐτὸς πρωτοσπαθῆριος περιβάλλει αὐτῷ τὸ δοθὲν παρὰ τοῦ βασιλέως βραβεῖον, καὶ αὐθις αὐτὸν προσωθήσας ἀσπίσασθαι ποιεῖ τοὺς ἱεροὺς πόδας τοῦ βασιλέως καταχθέντος. δὲ αὐτοῦ πρὸς τοὺς κάτω, οἱ ὁμότιμοι τοῦ ἀξιώματος ἄνδρες ὡς ἰσότημον εἰσδεξάμενοι φίλον, τὸ σέβας πληροῦντες τὴν εὐχαριστείαν διὰ τῆς προσκυνήσεως τῷ βασιλεὶ προσφωνοῦσι, καὶ συνεξέρχεται τούτῳ. ἡ δὲ παρεστῶσα πάντων τῶν τοῦ κορυβουκλείου ἀξία τὸν βασιλέα ἀξίως ἐπευφημήσασα, καὶ αὐτὴ συνεξέρχεται τούτοις. εἰσάγονται δὲ πᾶσαι αἱ τῶν διὰ βρα-

7. *υφέντος leg. esse putat R. pro πετασθέντος. 20. συν-
εξέρχ. R., συνέρχεται cod et ed.*

cram maiestatem in propatulo expositis. Quae qui adepturi sunt, extra velum parati tenentur a basilicorum vel caesarianorum protospathario eam in rem delegato, sagis rubris induti. Ante vero quam per velum introducantur, introeunt simul cum imperiali ostiario tres viri spathas gestantes, dignitate illis, qui munificentiam et mercedem virtutum adepturi sunt, aequales. Hi, ut principem consueto cultu venerati sunt, expectant, apud velum stantes, introducendi adventum, protiusque et velum reductum fuerit, intrat simul cum regio ostiario protospatharius basilicorum, introducens honorandum. Hunc hortatur tribus in diversis locis Augustum adorare, collocat eorum Domini vultu, quo ex ipsius manibus dignitatis insigne accipiat. Idem protospatharius eum id nactum retro aliquantum in vestigia sua vultu irretorto agit, et acceptis a Domino insignibus induit, rursusque prorsum ductum cogit sacros Augusti pedes osculari. Ut rediit reductus ad eos, qui infra ad velum stant, ipsi dignitate pares, recipiunt ut amicum et collegam, venerationem Augusti absolventes, gratiarum actionem suam eidem voce clara et adoratione significant, et cum novo collega simul abeunt. Pariter adstans cubiculi totus ordo simul cum illis abit post laudes et bona verba principi decenter dicta. Introducuntur autem omnes, quae cum brabeis vel praec-

βειῶν ἀξιομάτων διαφοραὶ κατὰ τάξιν καὶ ἀριθμὸν τὸν ἡδη Ma. 235. b
 λεχθῆσθαι μέλλοντα, καὶ τὰς συνηθείας παρέχειν ὀφείλον- D
 τας. καὶ γὰρ αἱ μὲν αὐτῶν διὰ βραβείων παρέχονται, αἱ
 δὲ διὰ βασιλικῷ λόγῳ προσγίνονται, καὶ συνέπονται ταῖς
 5 διὰ βραβείων διδομέναις ἀξίαις, καὶ αἱ μὲν αὐτῶν τὸ μόνιμον
 ἔχουσι, αἱ δὲ ῥαδίως πάλιν ἀφαιρούμεναι ἐκ προσώπων εἰς
 πρόσωπα διαβαίνουσι.

Αἱ διὰ βραβείων ἀξίαι ιη'.

Εἰσὶ δὲ πᾶσαι ὁμοῦ αἱ διὰ βραβείων διδόμεναι τὸν ἀ-
 10 ριθμὸν ὀκτωκαίδεκα, αἵτινες ἅπαξ διδόμεναι οὐδαμῶς ἀναστρέ- Ed. L. 410
 φονται. διαιροῦνται δὲ αὗται εἰς μέρη δύο, εἰς συγκλητι-
 κούς καὶ εἰς προσελευσιμαίους.

Πόσαι διὰ λόγου. αἱ διὰ λόγου ξ'.

Αἱ δὲ διὰ λόγου προσγινόμεναι ταῦταις καὶ τὸ ἄρχειν
 15 ἐκτὸς λαμβάνουσαι εἰσι καὶ αὗται πᾶσαι τὸν ἀριθμὸν ξ',
 αἵτινες ἀφαιρούμεναι, ὥσπερ ἔφαμεν, ἐκ προσώπων εἰς
 πρόσωπα βασιλικῷ λόγῳ μετέρχονται. διαιροῦνται δὲ καὶ
 αὗται εἰς μέρη ἕξ, οἷον εἰς στρατηγούς, εἰς δομεστικούς,
 εἰς κριτὰς, εἰς σεκρετικούς, εἰς δημοκράτας, εἰς ἴδια ὀφ-
 20 φήκια. B

15. τῶν ἀριθμῶν cod. et ed.

miis aut insignibus tribuntur, dignitates, eo quem mox dicemus, ordine numeroque, quo etiam consuetudines praestare debent. Dignitatum quaedam brabeis, aliae solo Domini edicto impetrantur, et comitantur illas priores, et cum illis eodem tempore possunt ab eodem geri. Quaedam semel tributae constanter inhaerent; aliae levi negotio rursus ademptae ab uno ad alterum migrant.

DE OCTODECIM DIGNITATIBUS, QUAE CUM INSIGNIBUS TRIBUUNTUR.

Quae cum insignibus dantur, et semel datae rursus non adimuntur, dignitates in universum numero sunt octodecim. Dividuntur autem in duas classes, quarum unam senatorii, alteram processionales conficiunt.

DE HIS DIGNITATIBUS, QUAE SOLO PRINCIPIS EDICTO CONFERUNTUR.

Quae dignitates superioribus per solum Domini edictum accrescunt et exercendae iurisdictionis auctoritatem hoc modo accipiunt, sunt in universum numero sexaginta. Hae, ut diximus, ex mandato Domini ab uno ad alterum ablatae transmigrant. Distribuuntur in sex classes, nempe in strategos [vel in praetores, aut magistros militum, aut rectores provinciarum,] in domesticos, in iudices exercendae iustitiae forensi; in secreticos scriniarios vel secretorum; in democrates vel popularium factionum magistros, et in peculiaris officia seu quorum singula a viris singulis, non pluribus, geruntur.

Τόμος α΄.

Περὶ ἀξιομάτων βασιλικῶν εἰς τοὺς προβαθμίους.

Τῶν δὲ κυρίως ἀξιομάτων τῶν διὰ βραβείων παρεχο-
μένων αἱ κυριοκλήσιαι, εἰς ἃς καὶ ὀφείλουσιν δοῦναι συνη-
θείας, εἰσὶν αὗται. πρώτη μὲν τῶν ἄλλων ἀπάντων ὡς προ-5
βάθμιος τὴν εἰσαγωγὴν τῶν ἀξιομάτων λαμβάνουσα ἢ τοῦ
στρατηλάτου ἐπὶ θεμάτων ἀξίων, ἧτοι ἢ ἀπὸ ἐπάρχων ὀνο-
μαζομένη, ἧς βραβεῖον, ἐγγεγραμμένος χάρτης, διὰ βασιλικῆς
χειρὸς ἐπιδίδοται. δίδωσι συνήθειαν τῷ πρωτοασκήρητις, κδ',
τοῖς πραιποσίτοις : λς'. δευτέρα δὲ ἡ τῶν σιλεντιαρίων, ἧς 10
βραβεῖον, χρυσᾷ ῥάβδος, διὰ βασιλικῆς χειρὸς ἐπιδίδοται. δί-
δωσι συνήθειαν τῷ δευτέρῳ, ,, σ', τοῖς πραιποσίτοις ,, οβ'.
τρίτη ἡ τῶν βεσσητόρων ἀξία, ἧς βραβεῖον, τὸ φιβλατόριον,
διὰ βασιλικῆς χειρὸς ἐπιδίδοται. δίδει συνήθειαν τοῖς πραι-
ποσίτοις ,, κδ', τῷ δευτέρῳ ,, σ'. τετάρτη ἡ τῶν βασιλικῶν 15
μανδατόρων ἀξία, ἧς βραβεῖον, ῥάβδος ἐρυθροδανωμένη, ἐκ
χειρὸς βασιλικῆς ἐπιδίδοται. δίδωσι συνήθειαν τῷ πρωτο-
D σπαθαρίῳ τῶν βασιλικῶν ,, σ', τοῖς πραιποσίτοις : σ'. πέμ-
πη ἡ τῶν κανδιάτων ἀξία, ἧς βραβεῖον, μανιίκιον χρυσοῦν
τρίκομβον μέχρι τέρωνων κεχάλασμένον, διὰ χειρὸς βασιλικῆς 20
Ma. 236. ἐπιδίδοται. δίδωσι συνήθειαν τῷ παπῖα καὶ τῷ δευτέρῳ ,, β',
τῷ παπῖα τῆς Δάφνης ,, β', τοῖς πραιποσίτοις ,, σ'. ἕκτη ἡ

CAPUT PRIMUM.

DE DIGNITATIBUS PALATINIS PRIMI ORDINIS.

Dignitatum sic stricte atque proprie dictarum et quae cum bra-
beis obtingunt, appellationes propriae, quarum causa consuetudines
quoque debentur, sunt hae. Prima reliquarum omnium et in velo-
rum introductione reliquas omnes praecambulans est stratelatae vel
ducis militaris in aliquo themate vel provincia spectabili constituti,
vel, ut appellari solet, dignitas apo eparchon seu quaestorum; cuius
brabeum est membrana perscripta vel diploma regium, ipsa principis
manu porrecta. Pendit ea dignitas consuetudinem protoascretis 24
aureos num., praepositis 36. Secunda dignitas est silentiariorum,
cuius brabeum aureus baculus principis manu traditus. Dat consue-
tudinem deuterio [vel secundicerio, praepositi puta,] 6, praepositis
72. Tertia est vestitorum, cuius brabeum est fibula Domini manu
data. Dat consuetudinem praepositis 24, deuterio 6. Quarta est im-
perialium mandatorum cum brabeo baculo coloris coccinei ab ipsius
principis manu exhibito; dat consuetudinem protospathario basilico-
rum 6, praepositis totidem. Quinta est candidatorum cum brabeo
torque aureo tribus combis seu bulbis instructo usque infra clavi-
culas dependente, a principis manu tradito. Dat consuetudinem
papias [palatii] et deuterio [elus] 2, papias Daphnes 2, praepositis 6.

τῶν στρατόρων ἀξία, ἥς βραβεῖον, φραγέλιον χρυσοῦν ἐκ λίθων τιμίων κεκοσμημένον, ἐκ χειρὸς βασιλέως ἐπιδίδοται. δίδωσι συνήθειαν τῷ παπία καὶ τῷ δευτέρῳ „ β, τοῖς πρωποσίτοις „ δ. ἐβδόμη ἢ τῶν ὑπάτων ἀξία, ἥς βραβεῖον, Ed. L. 411

5 Χάρτης ἐγγεγραμμένος, διὰ βασιλικῆς χειρὸς ἐπιδίδοται. δίδωσι συνήθειαν τῷ πρωτασήκρητις „ ε, τοῖς πραιποσίτοις „ ιβ, τῷ παπία καὶ τῷ δευτέρῳ „ ε. ὀγδόη ἢ τῶν σπαθαριῶν ἀξία, ἥς βραβεῖον, σπάθη χρυσούκανος, ἐκ βασιλικῆς χειρὸς ἐπιδίδοται. δίδωσι συνήθειαν τῷ κατεπάνω „ ε, τῷ δομε-

10 στικῷ τῶν βασιλικῶν „ δ, τοῖς σπαθαριοῖς „ ιβ, τῷ παπία καὶ τῷ δευτέρῳ „ β. ἐνάτη ἢ τῶν σπαθαροκανδιδάτων ἀξία, ἥς βραβεῖον, μανιάκιον χρυσοῦν κεχλασμένον κεκοσμημένον ἐκ περιλεύκιος, ἐκ βασιλικῆς χειρὸς ἐπιδίδοται. δίδωσι συνήθειαν τῷ παπία καὶ τῷ δευτέρῳ „ δ, τῷ τῆς κα-

15 ταστάσεως „ ιβ, τῷ δομεστικῷ τῶν βασιλικῶν „ γ, τοῖς σπαθαροκανδιδάτοις „ ιβ. δεκάτη ἢ τῶν δυσπαίων ἀξία, ἥς βραβεῖον, χάρτης ἐγγεγραμμένος, ἐκ βασιλικῆς χειρὸς ἐπιδίδοται. δίδει συνήθειαν τοῖς πρωποσίτοις „ ιβ, τῷ πρωτοασήκρητις „ ε, τῷ παπία καὶ τῷ δευτέρῳ „ ε. ἐνδεκάτη

20 ἢ τῶν πρωτοσπαθαριῶν ἀξία, ἥς βραβεῖον, κλοιὸς χρυσοῦς περὶ τὸν ἀνχένα ἐκ λίθων τιμίων κεκοσμημένον, διὰ χειρὸς βασιλέως ἐπισυνγλείεται. δίδωσι συνήθειαν τοῖς πρωτοσπαθαριοῖς εὐνούχοις „ κδ, τοῖς πρωτοσπαθαριοῖς βαρβάτοις „ κδ, τῷ κατεπάνω „ ιη, τῷ δομεστικῷ τῶν βασιλικῶν „ ε, τῷ C

9. δομεστικῷ em. R., κατεδομεστικῷ cod. et ed. 20. κλυὸς cod. et ed.

Sexta est stratorum cum brabeo flagello aureo gemmis ornato, regis manu tradito; dat consuetudinem papiae et deuterio 2, praepositis 4. Septima consulum dignitas est, eiusque brabeum membrana perscripta, regia manu porrecta. Dat consuetudinem protoasecretis 6, praepositis 12, papiae et deuterio 6. Octava est spathariorum, cuius brabeum spatha vel ensis cum aureo manubrio, regia manu traditus; dat consuetudinem catepano 6, domestico imperialium 4, spathariis 12, papiae et deuterio 2. Nona spatharocandidatorum; brabeum eius torques aureus laxè dependens, ornatus illo gemmarum genere, quod perileucius appellatur, regia manu traditus; dat consuetudinem papiae et deuterio 4, cerimoniario 12, domestico imperialium 3, spatharocandidatis 12. Decima dignitas est dihypatorum vel iterum consulum, eum brabeo membrana perscripta, regis manibus tradita; dat consuetudinem praepositis 12, protoasecretis 6, papiae et deuterio 6. Undecima dignitas est protospathariorum, cuius insigne collare aureum gemmis conspicuum, quod ipse Imperator suis manibus eius collo circumponit, et inuocat [seu iuncturis suis, quo firmiter ar-

παπῖρα καὶ τῷ δευτέρῳ „ ζ'. εἰ δὲ εἰς τὸν χρυσοτρίκλινον παραδοθῆ, τῷ παπῖρα δίδωσι „ κδ'. ἰστέον δὲ, ὅτι καὶ, δῆμαρχος εἰ τιμηθῆ ἔξ αὐτῶν τις, δίδει τοῖς πραιποσίτοις „ οβ'. ὁμοίως καὶ ὁ τῆς καταστάσεως τοῖς αὐτοῖς πραιποσίτοις „ οβ'. δωδεκάτη ἢ τῶν περιβλέπτων πατρικίων ἀξία, ἥς βραβεῖον, 5 πλάκες ἐλεφάντιναι κεκοσμημέναι σὺν κωδικέλλοις ἐγγεγραμμένοις εἰς τύπον τοῦ νόμου, ἐκ βασιλικῆς χειρὸς ἐπιδίδονται. παρέχει δὲ τοῖς κοιτωνίταις, εἰ ἄρα καὶ μνηστῆ, λίτρας β'.

Δεῖς δὲ τὸ ἀποκόμβιον τοῖς πραιποσίτοις σὺν τοῦ κουβουκλείου καὶ τοῖς λοιποῖς χρυσῶ λίτρας ἧ'. ταῦτα δὲ ὀφφικιάλιος 10 καὶ στρατηγὸς δίδωσιν. ὁ δὲ ἄπρατος δίδει λίτρας ζ', καὶ τῷ τῆς καταστάσεως ἄνθου τοῦ ὀψικίου „ ιβ', τὸ ὀψικίον „ π', τῷ δευτέρῳ ὑπὲρ τῶν πλακῶν „ κδ', καὶ εἰς τὰ ταβλία τοῦ

Ms. 236. b χλανιδίου „ κδ', τῷ κανικλείῳ ὑπὲρ τοῦ κωδικέλλου ις', εἰς τὴν ἁγίαν Σοφίαν : λς'. τρισκαιδεκάτη ἢ τῶν ἀνθυπάτων 15 ἀξία, ἥς βραβεῖον, κωδικέλλοι ἄλουργοειδεῖς γεγραμμένοι, ἐκ βασιλικῆς χειρὸς ἐπιδίδονται. δίδωσι συνήθειαν τὸν τοῦ κανικλείου „ ἧ', καὶ τῷ δευτέρῳ „ δ', καὶ τοῖς πραιποσί-

Ed. L. 412 τοῖς „ κδ'. τεσσαρεσκαίδεκάτη ἢ τῶν ἐνδοξοτάτων μαγίστρων ἀξία, ἥς βραβεῖον, χιτῶν λευκὸς ὢν χρυσοῦφαντος, καί 20 ἐπωμῖς χρυσόταβλος, καὶ ζώνη δερματίνη κόκκινος ἐκ λίθων τιμίων κεκοσμημένη, ἥτις λέγεται βαλτιδίον, ἐπὶ τοῦ χρυ-

20. ἀξία ed. 21. ἐπιμῖς cod. et ed. Cf. R. ad h. l.

ctaque inhaereat, committit]; dat consuetudinem protospathariis eunuchis 24; protospathariis barbatis 24, catepano 18, domestico imperialium 6, papiae et deuterio 6. Si vero in chrysotriclinii ministerium adscribatur eiusque protospathariis adiungatur, dat papiae 24. Tenendum, si quis eorum ad demarchi dignitatem evehatur, dare praepositis solidos 72, pariter etiam cerimoniarium iisdem tantundem pendere. Duodecima dignitas est spectabilium patriciorum, cuius brabeum sunt tabulae eburneae cum intus conditis codicillis perscriptis ad modum legis, quas novo patricio Imperator ipse porrigit. Coetonitis, si forte ab ipsis ei praenuntiatum fuerit [de novo honore ipsi destinato] dat litras 2, et praepositis, cubiculo et reliquis pro apocombio seu sportula auri litras 8. Tantundem pendet tam officialis, quam strategus; verum patricius tantummodo honorarius dat litras 7, et cerimoniarario praeter obsequium 12. Obsequio autem [seu turbae ipsum domum deducenti] 80; porro dat deuterio pro tabulis eburneis 24 et pro tunicae tablis 24. Caniclei praefecto pro codicillis 16 et S. Sophiae 36. Decimatertia dignitas est anthypatorum vel proconsulum, cuius brabeum sunt codicilli purpurei coloris perscripti, a Domino traditi; dat consuetudinem canicili praefecto 8 et deuterio 4 et praepositis 24. Decimaquarta dignitas est gloriosissimorum magistrorum, cuius brabeum tunica candida auro

σοστορίου ἐκ βασιλικῆς χειρὸς ἐπιδίδοται. δίδωσι συνήθειαν τῷ τῆς καταστάσεως τὸ καμίσιον αὐτοῦ, τοῖς δὲ πραιποσίτοις καὶ μαγίστροις συνεσιῶται παρέχων αὐτοῖς καὶ δόματα ἱματίων. συνήθειαν δὲ τοῖς πραιποσίτοις καὶ μαγίστροις καὶ ἑλοῖποις τὴν τοῦ πατρικίου διπλὴν συνήθειαν παρέχει. πεντεκαιδεκάτη ἢ τῆς ζωστῆς πατρικίας ἀξία, ἧς βραβεῖον, πλά-^Bκες ἐλεφάντιναι ὁμοίως τοῖς πατρικίοις, ἐκ χειρὸς βασιλέως ἐπιδίδοται. δίδωσι συνήθειαν τοῖς βασιλικῶς κληρικῶς „ κδ', τῷ δευτέρῳ „ κδ', τοῖς κοιτωνίτας λίτρας γ', τὸ κουβούκλειον ἰσοῦν τοῖς πραιποσίτοις μόνοις χρυσῶ λίτρας γ' καὶ τὸ στιχάριον αὐτῆς τῷ πραιποσίτῳ. τῷ τῆς τραπέζης τῆς αὐγούστης μετὰ τὴν πρωτοβεστιαρίαν καὶ τὴν πριμικήρισσαν καὶ τὰς κοιτωνίτισσας καὶ κουβουκλαρέας λίτρας β'. ἕξκαιδεκάτη ἢ τοῦ κουροπαλάτου ἀξία, ἧς βραβεῖον, χιτῶν κόκκινος χρυ-¹⁵σοποιίκιλος καὶ χλαμὺς καὶ ζώνη, ἐκ χειρὸς βασιλέως ἐπὶ ναοῦ Κυρίου λαμπρῶς ἐπιδίδοται. δίδωσι συνήθειαν τὴν τοῦ μαγίστρου διπλὴν, τῷ δευτέρῳ λίτραν α', παρέχων πᾶσιν^C ἀντιλήψεις καὶ ἀναβιβασμούς. ἑπτακαιδεκάτη ἢ τοῦ νοβελήσιμου ἀξία, ἧς βραβεῖον, χιτῶν ἐξ ἀλουργίδος χρυσοδέ-²⁰τος καὶ χλαμὺς καὶ ζώνη, ἐκ χειρὸς βασιλέως ἐπὶ ναοῦ Κυρίου λαμπρῶς ἐπιδίδοται. δίδωσι συνήθειαν καθὼς καὶ ὁ κωροπαλάτης. ὀκτωκαιδεκάτη ἢ τοῦ καίσαρος ἀξία, παρομοία

2. τῷ καμ. ed. 8. Ita R., ἐπιδίδωται cod. et ed.

pertexta, et scapulare cum aureis tabulis, et zona scortea coccinea gemmis ornata, vulgo baltidion dicta, super chrysostorio [seu sala aureis staturis instructa] regia manu tradita; dat consuetudinem cerimoniarum camisium suum; praepositos et magistros convivio excipit vestibisque donat; consuetudinem autem iisdem praepositis et magistris ceterisque, [quibus dari mos est, datamque a patriciis diximus,] duplam dat eius, quam diximus patricios dare. Decima quinta dignitas est zostae [seu accinctae] patriciae, cuius brabeum sunt eburneae tabulae, pariter atque sunt patriciorum, regia manu traditae. Consuetudinem dat palatinis clericis solidos 24, deuterio tantundem, coetonitis litras tres, cubiculo et praepositis auri litras tres; praeposito seorsim sticharium suum, praeposito mensae Imperatricis, ut et protovestiariae et primicerissae et coetonissae et cubiculariabus dat litras 2. Decima sexta dignitas est curopalatae, cuius brabeum tunica coccinea auro picta et chlamys vel paludamentum et zona, regia manu tradita solenne pompa in templo Domini. Dat consuetudinem eius, quam magister dat, duplam, deuterio litram unam, omnibus munera et promotiones. Decima septima dignitas est nobilissimi, cuius brabeum tunica purpurea auro intexta, et chlamys et zona splendida cum pompa in templo Domini ab Imp. tradita. Eandem, quam curopalates, dat consuetudinem. Decima

τῆς βασιλικῆς δόξης, ἧς βραβεῖον, στέφανος χωρὶς σταυρο-
κοῦ τύπου, ἐπὶ ναοῦ Κυρίου ἐκ βασιλικῆς χειρὸς ἐπὶ κορυ-
φῆς ἐπιτίθεται. δίδωσι συνήθειαν, ὡς καὶ ὁ νοβελήσιμος.

D

Συνήθεια εὐσεβείας.

Ms. 237. a

Ὁ δὲ γεγωνὸς αὐτοκράτωρ βασιλεὺς δίδωσιν εἰς τὴν ἁ-5
γίαν τοῦ Θεοῦ μεγάλην ἐκκλησίαν χρυσοῦ λίτρας ρ', καὶ τῆ
συγκλήτῳ πάσῃ σὺν τῇ τοῦ κουβουκλείου καὶ λοιποῖς χρυσοῦ
λίτρας ρ', καὶ χιλιῶδες διαφόρους μιλιαρησίων ἐκάστῳ τά-
γματι καὶ ὀφφικίων τῆ συστάσει. τοῖς δὲ πραιποσίτοις ἐν ἑξ-
αιρέτῳ ὀφφίκια δίδωσιν καὶ ἀντιληψεις ἀξιωματίων εἰς ἰδίονσιο
καὶ ἀνθρώπους αὐτῶν, καὶ ἀναβιβασμοὺς αὐτῶν τῶν πραι-
ποσίτων, καθὼς ἂν αἰτήσονται, λαμβάνουσιν. ὁ δὲ γε δεύτε-

Ed. L. 413

ρος βασιλεὺς δίδωσι τὸ ἥμισυ τούτων. ἐκ δὲ τῶν προλε-
χθέντων ἀξιωματίων αἱ μὲν πέντε ἀξίαι τῆ συγκλήτῳ ἀρμό-
ζονται, οἷον ἡ ἀπὸ ἐπάρχων, ἡ τῶν σιλεντιαρίων, ἡ τῶν βε-15
στητόρων, ἡ τῶν ὑπάτων καὶ δισυπάτων. αἱ δὲ λοιπαὶ πᾶ-
σαι ἐν τοῖς βασιλικοῖς κατατάττονται κώδιξιν. αἱ δὲ διὰ λό-
γου βασιλικοῦ τοῖς ἀξίοις προσγιγνώμεναι δόξαι καὶ εἰς τὸ
ἄρχειν τῶν ὑποτεταγμένων ἀφορισθεῖσαι εἰσὶ καὶ αὐταὶ τὸν
ἀριθμὸν ζ', αἵτινες, ὡς ἔφαμεν, λόγῳ βασιλέως προσγιγνώμε-20
ναι, πάλιν ῥαδίως ἀφαιροῦνται καὶ ἐκ προσώπων εἰς πρόσ-
ωπα μεθίστανται. καὶ πρώτη μὲν καὶ μεγίστη ἡ τοῦ βασι-

octava dignitas est Caesaris, maiestati imperatoriae paene aequalis. Brabeum est corona, sed absque figura crucis, in templo Domini regis manibus vertici honorandi imposita. Dat consuetudinem eandem, quam nobilissimus.

CONSUETUDINES PIETATIS.

Qui autem supremus ipse sui iuris Imperator factus est, donat magnae sanctae Dei ecclesiae auri litras centum, et toti senatui, cubiculo adscriptis ceterisque tantundem; millenarios miliarensium diversos unicuique ordini militari et officiorum corpori. Praepositis autem in specie dat officia et facultatem familiares et ministros ipsorum ad dignitates, quas ambirent, Domino commendandi, ipsique praepositi ad munera, quae petunt, promoventur. Imperator minor vel iunior tantum dimidium istorum dat. Harum, quas enumeravimus, dignitatum sunt quinque, quae senatui attribuuntur, nempe expraefectorum, silentiariorum, vestitorum, consulum et iterum consulum; ceterae in reglis codicibus depositae haerent [ut basilicis ad eas pervenire possint]. Qui vero per solum Imperatoris edictum dignis contingunt honores cum auctoritate inferioribus imperante, sunt numero sexaginta. Hae, quod diximus, ut verbo dantur, sic et facile rursus adimuntur et ab uno ad alterum transeunt. Earum prima et maxima ab Imperatore nostro Christum amante Le-

λεοπάτορος παρὰ Λέοντος τοῦ φιλοχρίστου ἡμῶν βασιλέως Β
 ἐκφωνηθεῖσα ἀξία· β' ἡ τοῦ ραίκτωρος ἀξία· γ' ἡ τοῦ
 συγκέλλου· δ' ἡ τοῦ στρατηγοῦ τῶν Ἀνατολικῶν ἀξία· ε' ἡ
 τοῦ δομεστίκου τῶν σχολῶν· ζ' ἡ τοῦ στρατηγοῦ τῶν Ἀρ-
 5 μενιάκων· ζ' ἡ τοῦ στρατηγοῦ τῶν Ὀρθοκρίτων· η' ἡ τοῦ
 κόμητος τοῦ Ὀμηκίου· θ' ἡ τοῦ στρατηγοῦ τῶν βουκελλα-
 ρίων· ι' ἡ τοῦ στρατηγοῦ Καππαδοκίας· ια' ἡ τοῦ στρα-
 τηγοῦ Χαρσιανοῦ· ιβ' ἡ τοῦ στρατηγοῦ Κολωνίας· ιγ' ἡ
 τοῦ στρατηγοῦ Παφλαγωνίας· ιδ' ἡ τοῦ στρατηγοῦ τῆς
 10 Ὀράκης· ιε' ἡ τοῦ στρατηγοῦ Μακεδονίας· ις' ἡ τοῦ στρα-
 τηγοῦ Χαλδίας· ιζ' ἡ τοῦ δομεστίκου τῶν ἐξοκουβίτων ἀ-
 ξία· ιη' ἡ τοῦ ἐπάρχου πόλεως ἀξία· ιθ' ἡ τοῦ στρατηγοῦ C
 Πελοποννήσου· κ' ἡ τοῦ στρατηγοῦ Νικοπόλεως· κα' ἡ τοῦ
 στρατηγοῦ τῶν Κιβυρῶραιωτῶν· κβ' ἡ τοῦ στρατηγοῦ Ἑλλά-
 15 δος· κγ' ἡ τοῦ στρατηγοῦ Σικελίας· κδ' ἡ τοῦ στρατηγοῦ
 Στυμμόνος· κε' ἡ τοῦ στρατηγοῦ Κεφαληνίας· κς' ἡ τοῦ
 στρατηγοῦ Θεσσαλονίκης· κζ' ἡ τοῦ στρατηγοῦ τοῦ Δυρῶρα-
 χίου· κη' ἡ τοῦ στρατηγοῦ τῆς Σάμου· κθ' ἡ τοῦ στρατη-
 γοῦ τοῦ Αἰγαίου πελάγους· λ' ἡ τοῦ στρατηγοῦ Δαλματίας· Ms. 237.b
 20 λα' ἡ τοῦ στρατηγοῦ Χερσῶνος· λβ' ἡ τοῦ σακελλαρίου·
 λγ' ἡ τοῦ λογοθέτου τοῦ γενικοῦ· λδ' ἡ τοῦ κναίστωρος ἀ-
 ξία· λε' ἡ τοῦ λογοθέτου τοῦ στρατιωτικοῦ· λς' ἡ τοῦ D
 δρουγγαρίου τῆς βίγλας· λζ' ἡ τοῦ λογοθέτου τοῦ δρόμου
 ἀξία· λη' ἡ τοῦ δρουγγαρίου τῶν πλοῦμων· λθ' ἡ τοῦ πρω-
 25 τοσπαθαρίου τῶν βασιλικῶν· μ' ἡ τοῦ λογοθέτου τῶν ἀγε-
 λῶν· μα' ἡ τοῦ δομεστίκου τῶν ἱκανάτων· μβ' ἡ τοῦ δομε-

one constituta est basileopatoris; secunda est rectoris; tertia syn-
 celli; quarta strategii orientalium; quinta domestici scholarum; sex-
 ta strategii Armeniacorum; septima strategii Thracensium; octava
 comitis opsicii; nona strategii bucellariorum; 10) strategii Cappado-
 ciae; 11) strategii Charsiani; 12) strategii Coloniae; 13) strategii Pa-
 phlagoniae; 14) strategii Thraciae; 15) strategii Macedoniae; 16) stra-
 tegii Chaldae; 17) domestici excubitorum; 18) praefecti Urbis; 19)
 strategii Peloponnesi; 20) strategii Nicopolis; 21) strategii Cibirrhacot-
 tarum; 22) strategii Graeciae; 23) strategii Siciliae; 24) strategii
 Strymonis; 25) strategii Cephaleniae; 26) strategii Thessalonices; 27)
 strategii Dyrhachii; 28) strategii Sami; 29) strategii maris Aegaei;
 30) strategii Dalmatiae; 31) strategii Chersonis [seu Chersonesi Tauri-
 cae]; 32) sacellarii; 33) logothetae genici vel generalis aerarii publici;
 34) quaestoris; 35) logothetae stratitotici vel rei militaris; 36) drungarii
 vigiliae; 37) logothetae dromi seu cursus publici; 38) drungarii ploi-
 motum seu classiariorum; 39) protospatharii imperialium; 40) logothe-

στίκων τῶν νομῆρων μὲ ἢ τοῦ δομεστίκων τῶν ὀπιμῶτων
 μδ' ἢ τοῦ κόμητος τῶν τειχέων με' ἢ τοῦ χαρτουλαρίου τοῦ
 σακελλίου· μς' ἢ τοῦ χαρτουλαρίου τοῦ βεστιαρίου· μζ' ἢ τοῦ
 χαρτουλαρίου τοῦ κανικλείου· μη' ἢ τοῦ πρωτοστράτορος· μθ'
 ἢ τοῦ πρωτοασήκητης ἀξία· ν' ἢ τοῦ ἐκ προσώπου τῶν θε-5
 μῶτων· να' ἢ τοῦ κόμητος τοῦ στάβλου· νβ' ἢ τοῦ εἰδικοῦ
 Ed.L. 414 γγ' ἢ τοῦ μεγάλου κουράτωρος· νδ' ἢ τοῦ κουράτωρος τῶν
 μαγγάνων· νε' ἢ τῶν δεήσεων· νς' ἢ τοῦ ὄρφανοτρόφου·
 νζ' ἢ τοῦ δημάρχου Βενέτων· νη' ἢ τοῦ δημάρχου Πρασί-
 νων· νθ' ἢ τοῦ τῆς καταστάσεως· ξ' ἢ τοῦ δομεστίκων τῶν 10
 βασιλικῶν. καὶ αὗται τὰ νῦν τιμηθεῖσαι ἀξίαι ἐπὶ Λέοντος
 δεσπότου. διαιροῦνται οὖν αὗται πᾶσαι εἰς μέρη ἑπτὰ, οἷον
 εἰς στρατηγούς, εἰς δομεστίκους, εἰς κριτὰς, εἰς σεκρετικούς,
 εἰς δημοκράτας, εἰς στρατάρχας καὶ εἰς εἰδικὰς μόνας ἀξίας.
 ὅσαι ἐν ταῖς τῶν στρατηγῶν κατατάσσονται τάξεις εἰσὶ τὸν 15
 Βᾶριθμὸν κς'. ὁ στρατηγὸς τῶν Ἀνατολικῶν· ὁ στρατηγὸς
 τῶν Ἀρμενιᾶκων· ὁ στρατηγὸς τῶν Θρακησιῶν· ὁ κόμητης
 τοῦ Ὀψικίου· ὁ στρατηγὸς τῶν βουκελλαρίων· ὁ στρατηγὸς
 Καππαδοκίας· ὁ στρατηγὸς Χαρσιανοῦ· ὁ στρατηγὸς Κο-
 λωνείας· ὁ στρατηγὸς Παφλαγωνίας· ὁ στρατηγὸς τῆς Θρα-20
 κης· ὁ στρατηγὸς Μακεδονίας· ὁ στρατηγὸς Χαλδίας. αὗ-
 ται οὖν αἱ στρατηγίαι τοῖς Ἀνατολικοῖς θέμασιν ἀριθμοῦν-

tae gregum; 41) domestici hicanatorum; 42) domestici numerorum; 43)
 domestici optimatum; 44) comitis castellorum; 45) chartularii sacelli;
 46) chartularii vestiarii; 47) chartularii caniclii; 48) protostratoris;
 49) protoascretae; 50) repraesentantis thematum; 51) comitis stabuli;
 52) idici seu peculio privato praefecti; 53) magni curatoris; 54) cu-
 ratoris manganorum palatii sic dicti; 55) magistri requisitionum vel
 libellorum supplicum; 56) nutritoris orphanorum; 57) demarchi Ve-
 natorum; 58) demarchi Prasinorum; 59) cerimoniarii; 60) domestici
 basilicorum. Hae sunt dignitates hoc tempore sub Leone Imp. hono-
 ratae [s. in honorem datae]. Redeunt hae dignitates ad septem
 classes: primam strategorum; secundam domesticorum; tertiam iu-
 dicum; quartam secreticorum; quintam democrataram seu magistro-
 rum factionalium; sextam stratarcharum seu tribunorum militarium;
 septimam idicorum vel specialium, quae postrema est solitaria clas-
 sis [singulis hominibus, non pluribus, earum dignitatum, quas illa
 comprehendit, singulas gerentibus]. Ad classem strategorum seu
 magistratum campestris militiae pertinent viginti sex ordines vel ti-
 tuli: strategus Orientalium, Armeniacorum, Thraciesiorum, opsicii,
 bucellariorum, Cappadociae, Charsiani, Coloniae, Paphlagoniae,
 Thraciae, Macedoniae, Chaldiae. Et hae quidem strategiae annume-
 rantur thematibus orientalibus. Ad occidentales autem pertinent
 strategus Peloponnesi, Nicopoleos, Cibyrrhaeotarum, Graeciae, Sici-

ται. αἱ δὲ τῆς δύσεώς εἰσιν αὗται· ὁ στρατηγὸς Πελοποννή-
 σον· ὁ στρατηγὸς Νικοπόλεως· ὁ στρατηγὸς Κιβυρῶραιωτῶν
 ὁ στρατηγὸς Ἑλλάδος· ὁ στρατηγὸς Σικελίας· ὁ στρατηγὸς
 Στρυμόνος· ὁ στρατηγὸς Κεφαλληνίας· ὁ στρατηγὸς Θεσσαλονί-
 5κης· ὁ στρατηγὸς τοῦ Λυβῆραχίου· ὁ στρατηγὸς τῆς Σάμου·
 ὁ στρατηγὸς τοῦ Αἰγαίου πελάγους· ὁ στρατηγὸς Δαλματίας·
 ὁ στρατηγὸς Χερσῶνος καὶ οἱ ἐκ προσώπου εἰσὶ τῶν σχολῶν.
 αἱ δὲ εἰς δομεστικούς ταττόμεναί εἰσι τὸν ἀριθμὸν ζ', οἷον ὁ
 10δομεστικός τῶν σχολῶν, ὁ δομεστικός τῶν ἐξσκουβίτων, ὁ
 15δορογγάριος τοῦ ἀριθμοῦ, ὁ δομεστικός τῶν ἱκανάτων, ὁ δο-
 μεστικός τῶν νομῆρων, ὁ δομεστικός τῶν ὀπιμάτων, ὁ δο-
 μεστικός τῶν τειχέων, οἱ καὶ ὀφφικιάλιοι λέγονται. οἱ δὲ
 εἰς κριτὰς λογιζόμενοί εἰσι τὸν ἀριθμὸν γ', οἷον ὁ ἑπαρχος
 πόλεως, ὁ κυέστωρ, ὁ τοῦ δεήσεως. αἱ δὲ εἰς σέκρετα κα-
 205θεζόμεναί εἰσι καὶ αὗται τὸν ἀριθμὸν ια', οἷον ὁ σακελλάρι-
 ος, ὁ λογοθέτης τοῦ γενικοῦ, ὁ λογοθέτης τοῦ στρατιωτικοῦ,
 ὁ λογοθέτης τοῦ δρόμου, ὁ χαρτουλάριος τοῦ σακελλίου, ὁ
 χαρτουλάριος τοῦ βεστιαρίου, ὁ πρωτοασήκηρις, ὁ τοῦ εἰδι-
 206κοῦ, ὁ μέγας κουράτωρ, ὁ τῶν μαγγάνων, ὁ ὀρφανοτρόφος. αἱ
 25δὲ εἰς δημοκράτας εἰσὶ τὸν ἀριθμὸν δύο, οἷον ὁ δῆμαρχος
 Βενέτων καὶ ὁ δῆμαρχος Πρασίνων. αἱ δὲ εἰς στρατάρχας
 εἰσὶ καὶ αὗται τὸν ἀριθμὸν ε', οἷον ὁ ἐταιρειάρχης, ὁ δρουγ-
 γάριος τοῦ πλοῦμου, ὁ λογοθέτης τῶν ἀγγελῶν, ὁ πρωτοσπα-
 2575κιὰς μόνας ἀξίας εἰσὶ καὶ αὗται τὸν ἀριθμὸν ζ', οἷον ὁ βασι-

liae, Strymonis, Cephaleniae, Thessalonices, Dyrrhachil, Sami,
 maris Aegaei, Dalmatiae, Chersonis et repraesentantes scholarum.
 Domesticorum seu magistratuum palatinae pompaticae militiae clas-
 ses conficiunt septem: domesticus scholarum, dom. exubitorum,
 drungarius numeri, domesticus hicanatorum, numerorum, optimatum,
 castellorum; qui omnes officiales appellantur. Ad iudicum seu pro-
 cerum iuri dicundo deputatorum numerum pertinent tres: praefectus
 urbis, quaestor et magister supplicationum. Secreticorum seu eorum,
 quibus archiva generis omnis curae sunt, classem conficiunt unde-
 cim, sacellarius, rationalis generalis, et militaris, et cursus, chartu-
 larius sacellii; chartularius vestiarii; protoasecretis; praefectus rei
 privatae; magnus curator; praefectus manganorum et orphanotrophus.
 Democratarum seu magistratuum factionalium classis tantum duo
 exhibet, demarchum Venetorum et demarchum Prasinorum. Ad stra-
 tarchas seu magistratus militares inferiores et collaterales pertinent
 quinque: hetaeriae praefectus; drungarius rei navalis; rationalis
 gregum; protospatharius basillicorum; comes stabuli. Septem tandem

λεοπάτωρ, ὁ ζαίκτηρ, ὁ σύγκελλος, ὁ χαρτουλάριος τοῦ κα-
νικλείου, ὁ πρωτοστράτωρ, ὁ τῆς καταστάσεως, ὁ δομέστι-
κος τῶν βασιλικῶν.

Αἱ δὲ ὑποτεταγμέναι ἐκάστη τούτων ἀρχῇ αἱ καὶ συνεπόμεναι
αὐταῖς εἰσιν ἐξ ὀνόματος αὐται. 5

B Ὑποπέπτωκεν δὲ ἐκάστη τούτων ἀξιωματίων ἀρχῇ εἶδη
ἀξιωματίων διάφορα κατὰ ἀναλογίαν καὶ τάξιν καὶ τῆς ἐκά-
στου προελεύσεως, ἃ καὶ αὐτὰ ὀφφίκια ὀνομάζονται. δια-
ροῦνται δὲ καὶ αὐτὰ εἰς μέρη τρία· εἰς ταγματικούς, εἰς
θεματικούς καὶ εἰς συγκλητικούς. τῷ γὰρ στρατηγῷ τῶν Ἰ-10
νατολικῶν ὑποπίπτουσιν κατὰ βαθμὸν εἶδη ἀξιωματίων ἰα,
οἶον τουρμάρχαι, μεριάρχαι, κόμης τῆς κόρτης, χαρτουλά-
ριος τοῦ θέματος, δομέστικος τοῦ θέματος, δρουγγάριος τῶν
βάνδων, κόμητες ὁμοίως, κένταρχος τῶν σπαθαρίων, κόμης
τῆς ἐταιρείας, πρωτοκαγκελλάριος, πρωτομανδάτωρ. τῷ δὲ 15
C δομοστικῷ τῶν σχολῶν ὑποπίπτουσιν κατὰ βαθμὸν εἶδη ἀξι-
ωματίων ἰ, οἶον βαθμοῦ πρώτου, τοποτηρητῆς, δύο κόμητες
τῶν σχολῶν, χαρτουλάριος, δομέστικοι, προέξημος, προϊκτο-
ρες, εὐτυχοφόροι, σκηπτροφόροι, ἀξιωματικοί, μανδάτορες.
τῷ δὲ στρατηγῷ τῶν Ἀρμενιῶν ὑποπίπτουσι καὶ αὐτῷ εἶδη 20

12. μεριάρχαι R., ἡμεριάρχαι cod. et ed.

sunt, qui ad speciales solitarias seu a viro uno, non pluribus ge-
rendas dignitates spectant: basileopator; rector; syncellus; chartu-
larius caniclei; protostrator; cerimoniarius; domesticus imperialium.

HABUM UNICUIQUE SUPPOSITAE DIGNITATES ET OBSEQUENTES SUNT HAB.

Dignitates, quas diximus, etiam officia solent appellari, diver-
saeque sunt secundum suam rationem et ordinem processionis unius
cuiusque, et sunt in tria genera subdivisae, tagmaticos nempe [seu
ordinales, cohortales, praesidarios,] thematicos [seu legionario vel
provinciales] et syncleticos seu ordinis senatorii viros. Orientalium
nempe strategi sub dispositione sunt dignitates undecim diversae,
quoad gradum sic consequentes: turmarchae; meriarchae; comes cor-
tis; chartularius thematis; domesticus thematis; drungarius bando-
rum vel vexillorum; comites bandorum; centarchus spathariorum;
comites hetaeriae; protocancellarius; protomandator. Domesticos scho-
larum vero subiacent quoad gradum vel sub eius dispositione sunt
decem diversae dignitates; primum gradum tenet topoteretes vel lo-
cum tenens; 2) comites scholarum; 3) chartularius; 4) domestici;
5) proheximus seu proximus [domesticorum]; 6) protectores; 7) eu-
tychiophori seu qui fortunae vel victoriae signa gerunt; 8) sceptro-
phori seu scepra vel vexilla gerentes; 9) axiomatici vel honorati;
10) mandatores. Stratego Armeniacorum et reliquis deinceps strate-

ἀξιωμαίων κατὰ βαθμὸν, ὅσα καὶ τῷ στρατηγῷ τῶν Ἀνατολικῶν, καὶ καθεξῆς ταῖς λοιπαῖς στρατηγίαις, πλὴν τῶν ἐν πλοῦμοις· προστίθεται γὰρ αὐτοῖς κένταρχοι καὶ πρωτοκά- Ms. 238. b
 ραβοί. τῷ δὲ δομειστικῷ τῶν ἐξσκουβίτων ὑποτέτακται εἶδη D
 5 ἀξιωμαίων θ', οἷον τοποτηρηταί, χαρτουλάριοι, σκριβονες, πρωτομανδάτορες, δρακονάριοι, σκευοφόροι, σιγνοφόροι, σινάτορες καὶ μανδάτορες. τῷ δὲ ὑπάρχῳ τῆς πόλεως ὑποτέτακται εἶδη ἀξιωμαίων ιδ', οἷον σύμπονος, λογοθέτης τοῦ πραιτωρίου, κριταὶ τῶν ῥεγεώνων, ἐπισκεπτῆται, πρωτοκαγ-
 I Οκελλάριοι, κεντυρίων, ἐπόπται, ἔξαρχοι, γειτονιαρχαί, νομκοί, βουλωταί, προστάται, καγκελλάριοι, ὁ παραθαλασσίτης. τῷ δὲ σακελλαρίῳ ὑποτέτακται τὰ ὄφφικία πάντα διὰ τὸ ἐν Ed. L. 416
 ἐκάστῳ σεκρέτῳ τὴν ἐπισκοπὴν τῶν ἐκεῖσε πραττομένων διὰ τῆς καταγραφῆς τοῦ οἰκείου νοταρίου ποιεῖσθαι. τῷ δὲ λογο-
 I 5 θέτῃ τοῦ γενικοῦ ὑποτέτακται εἶδη ἀξιωμαίων κατὰ βαθμὸν ιβ', οἷον χαρτουλάριοι μεγάλοι τοῦ σεκρέτου, χαρτουλάριοι τῶν ἀρχλῶν, ἐπόπται τῶν θεμάτων, κόμητες ὑδάτων, ὁ κιστικὸς, κουμερκιάριοι, ὁ τῆς κουρατωρίας, ὁ κόμης τῆς λαμίας, διοικηταί, κομεντιανὸς, πρωτοκαγκελλάριος, καγκελλά-
 2 οριοι. τῷ δὲ κυέστωρι ὑποτέτακται εἶδη ἀξιωμαίων ἐξ, οἷον B

17. ὁ ρικιστικὸς conī. R. Cf. eum ad h. l.

gis omnibus parent et subiacent eadem omnia officia, quae modo diximus sub orientalium strategi dispositione esse, eodem prorsus, atque illi, ordine, ea tantum cum exceptione, quod strategi classiarum adhuc sub se habeant centarchos vel centuriones et protocarabos seu naucleros, gubernatores navium. Domestico excubitorum parent novem diversae dignitates, topoteretae, chartularii, scribones, protomandatores, draconarii, sceuophori [vel contorum cum tropaeis gestatores], signiferi, senatores et mandatores. Eparcho seu praefecto Urbis parent officia quatuordecim diversa: symponus vel adiutor aut assessor; logothetes seu commentariensis praetorii; iudices regionum [urbis]; episcopetae [vel episcopi, id est venalis in foro annonae inspectores et arbitri]; protocancellarii; centurio; epoptae (vel aediles); exarchi vel vicarii; gitoniarchae vel vicorum magistri; nomici seu iuridici; bullatores seu obsignatores; prostatae vel patroni; cancellarii et curiosus litoris. Ad sacellarii iurisdictionem pertinent officia omnia, quia in unoquoque secreto vel scrinio rerum, quae ibi geruntur, inspectionem et moderationem per descriptionem notarii sui perficit. Logothetae genici vel rationali sacrorum thesaurorum subiacent quoad gradum officia diversa undecim: chartularii arcularum; epoptae vel inspectores provinciarum; comites aquarum [vel formarum]; oecisticus seu magister architectorum; commerciarum seu rationales vectigalium; curatoriae praefectus; comes lamiae vel laminae s. metallorum; dioecetae s. dispensatores, provisores; comentianus s. commentariensis; proto-

ἀντιγραφεῖς, σκρίβας, σκέπτωρ, λιβελλίσιος, πρωτοκαγκελλάριος, καγκελλάριοι. τῇ δὲ λογοθέτῃ τοῦ στρατιωτικοῦ ὑποτέταται εἶδη ἀξιωμαίων ζ', οἷον χαρτουλάριοι τοῦ σεκρέτου, χαρτουλάριοι τῶν θεμάτων, χαρτουλάριοι τῶν ταγμάτων, λεγατάριοι, ὀπτιόνες, πρωτοκαγκελλάριος, μανδάτορες.⁵ τῇ δὲ δρουγγαρίῳ τοῦ ἀριθμοῦ ὑποτέταται εἶδη ἀξιωμαίων ι', οἷον τοποτηρηταί, χαρτουλάριος, ἀκόλουθος, κόμητες, κένταρχοι, βανδοφόροι, λαβουρίσιοι, σημειοφόροι, δονκινιάτορες, C μανδάτορες. τῇ δὲ δρουγγαρίῳ τῶν πλοῖμων ὑποτέταται εἶδη ἀξιωμαίων ζ', οἷον τοποτηρηταί, χαρτουλάριος, πρωτο-10 μανδάτωρ, κόμητες, κένταρχοι, κόμητες τῆς ἐταιρείας, μανδάτορες. τῇ δὲ λογοθέτῃ τοῦ δρόμου ὑποτέταται εἶδη ἀξιωμαίων ζ', οἷον πρωτονοτάριος τοῦ δρόμου, χαρτουλάριοι τοῦ δρόμου, ἐπισκεπτῆται, ἐρμηνευταί, ὁ κουράτωρ τοῦ ἀποκρισιαριείου, δι-
 Ma. 239. a ατρέχοντες, μανδάτορες. τῇ δὲ πρωτοσπαθαρίῳ τῶν βασιλικῶν¹⁵ ὑποτέταται εἶδη ἀξιωμαίων δ', οἷον δομέστικος τῶν βασιλικῶν, σπαθάριοι τοῦ σπαθαρικίου, ἤτοι τοῦ ἱπποδρόμου, κανδι-
 D θάτοι ὁμοίως, καὶ βασιλικοὶ μανδάτορες. τῇ δὲ λογοθέτῃ τῶν ἀγγελῶν ὑποτέταται εἶδη ἀξιωμαίων, οἷον ὁ πρωτονοτάριος Ἀσίας, ὁ πρωτονοτάριος Φρυγίας, διοικηταί τῶν μητᾶτων,²⁰ κόμητες, ἐπισκεπτῆται. τῇ δὲ δομοστικῇ τῶν ἱκανάτων ὑποτέταται εἶδη ἀξιωμαίων θ', οἷον τοποτηρηταί, χαρτουλάριος,

cancellarius; cancellarii. Quaestori adhaerent sex diversa officia: antigraphi seu dictatores rescriptorum; scribae; aceptor vel lustrator aut revisor; libellensis vel recitator, lector; protocancellarius; cancellarii. Logothetes stratiotici s. castrensis aerarii rationalis septem diversis officiis praest: chartulariis secreti, chartulariis thematum, chartulariis tagmatum, legatariis, optionibus, protocancellario, mandatoribus. Drungarius arithmi decem diversis imperat officiis: topoteretis, chartulario, acolutho, comitibus, centarchis, bandiferis vel bannerariis, labarensibus, signiferis, ducinatoribus vel ducenariis, mandatoribus. Drungario rei maritimae addita sunt inferiora septem officia: topoteretae, chartularius, protomandator, comites, centarchi, comes hetaeriae, mandatores. Logothetes dromi vel cursus publici pariter septem moderatur officia: protonotarium dromi, chartularium dromi, episceptetas seu inspectores [nempe evectionum], interpretes, curatorem apocrisiarici [seu legationum exterarum], diatrechontas seu vernaculos et mandatores. Protospatharius basilicorum aut caesarianorum sub se habet officia quatuor: domesticum basilicorum, spatharios spatharicii seu circi, candidatos spatharicii et mandatores imperiales. Logothetae gregum suppositae sunt dignitates diversae quinque: protonotarius Asiae; protonotarius Phrygiae; dioecetae vel provisores metatorum; comites et inspectores. Domestico hicanatorum subiacent diversa novem officia: topoteretae,

κόμητες, πρωτομανδάτωρ, κένταρχοι, βανδοφόροι, δουκινιάτορες, σημειοφόροι, μανδάτορες. τῷ δὲ δομestικῷ τῶν νομῶν ὑποτέταται εἶδη ἀξιωματίων ἕξ, ὡς τοποτηρηταί, χαρτουλάριοι τριβούνοι, πρωτομανδάτωρ, βικάριοι, μανδάτορες, πορτάριοι. τῷ δὲ δομestικῷ τῶν ὀπιμμάτων ὑποτέταται Ed. L. 617 εἶδη ἀξιωματίων εἰ, ὡς τοποτηρηταί, χαρτουλάριος, κόμητες, κένταρχοι, πρωτοκαγκελλάριος. τῷ δὲ δομestικῷ τῶν τειχῶν ὑποτέταται εἶδη ἀξιωματίων εἰ, ὡς τοποτηρηταί, χαρτουλάριοι τριβούνοι, πρωτομανδάτωρ, βικάριοι, μανδάτορες, πορτάριοι. τῷ δὲ χαρτουλαρίῳ τοῦ σακελλίου ὑποτέταται εἶδη ἀξιωματίων ἰ, ὡς νοτάριοι βασιλικοὶ τοῦ σεκρέτου, πρωτονοτάριοι τῶν θεμάτων, ξενοδόχοι, ὁ ζυγοστάτης, μέτρηται, γηροκόμοι, χαρτουλάριοι τῶν οἰκῶν, πρωτοκαγκελλάριος, καγκελλάριοι καὶ ὁ δομestικός τῆς θυμέλης. τῷ δὲ χαρτου- B 15 λαρίῳ τοῦ βεστιαρίου ὑποτέταται εἶδη ἀξιωματίων ἰ, ὡς βασιλικοὶ νοτάριοι τοῦ σεκρέτου, κένταρχος, λεγατάριος, ἄρχων τῆς χαραγῆς, ἐξαριστής, χαρτουλάριος, κουράτορες, χροσβαῖται, πρωτομανδάτορες. τῷ δὲ χαρτουλαρίῳ τοῦ κανικλείου οὐδὲν ὑποπέπτωκε διὰ τὸ καθ' ἑαυτὸν μόνον ὑπηρετοεῖν. τῷ δὲ πρωτοστράτορι ὑποτέταται εἶδη ἀξιωματίων γ', ὡς στρατῶρες, ἀρμοφύλακες καὶ σταβλοκόμητες. τῷ δὲ C πρωτοασκήρητις ὑποπέπτωκεν εἶδη ἀξιωματίων γ', ὡς ἀσηκρηται, νοτάριοι βασιλικοὶ, ὁ δεκανός. τῷ δὲ κόμητι τοῦ στά-

chartularius, comites, protomandator, centarchi, bandiferi, duciniatores vel ducenarii, vexilliferi, mandatores. Domestico numerorum subiacent officia sex: topoteretae; chartularii tribuni; protomandator; vicarii; mandatores; portarii. Domestico optimatum subiacent officia quinque: topoteretae, chartularius, comites, centarchi, protocancellarius. Domestico castrorum sex: topoteretae, chartularii tribuni, protomandator, vicarii, mandatores, portarii. Chartulario sacelli decem parent officia: notarii imperiales secreti, protonotarii thematum, xenodochi seu praefecti hospitalium, libripens, monetarius nempe, mensores [frumentarii], gerocomi seu curatores senum, chartularii domuum [piarum puta, et coenobiorum], protocancellarius, cancellarii, domesticus thymelae seu magister scenae vel ludorum theatralium. Chartulario vestiarii subsunt decem officia: notarii regii secreti, centarchus, legatarius, praefectus vel procurator monetae, sartor, chartularius, curatores, chosbajtae, protomandatores. Chartularius caniclii nullos sub se habet subalternantes officiales, quia munus ipse suum solus exsequitur. Protostratori autem parent dignitates diversae tres: stratores, regiorum armorum custodes et stabuli comites. Protoascretae subiacent officia tria: ascretae notarii imperiales, decanus. Comiti stabuli subsunt officia * * *

Ms. 239.b βλον ὑποτέτακται εἶδη ἀξιωματίων* * *. τῷ δὲ ἐπὶ τοῦ εἰδικοῦ λόγου ὑποτέτακται εἶδη ἀξιωματίων δ', οἷον βασιλικοὶ νοτάριοι τοῦ σεκρέτου, ἄρχοντες τῶν ἐργοδοσιῶν, ἑβδομάριοι καὶ μειζότεροι τῶν ἐργοδοσιῶν. τῷ δὲ μεγάλῳ κουράτωρι ὑποτέτακται εἶδη ἀξιωματίων θ', οἷον πρωτονοτάριος, βασιλικοὶ νοτάριοι, κουράτωρες τῶν παλατιῶν, κουράτωρες τῶν κτημάτων, μειζότερος τῶν Ἐλευθερίου, ὁ ξενοδόχος Σαγγάρου, ὁ ξενοδόχος Πυλῶν, ὁ ξενοδόχος Νικομηδείας καὶ ἐπισκεπτήται. τῷ δὲ κουράτωρι τῶν μαγγάνων ὑποτέτακται εἶδη ἀξιωματίων, ὅσα καὶ τῷ μεγάλῳ κουράτωρι, πλὴν τῶν ξενοδόχων. τῷ δὲ ὄρφανοτρόφῳ ὑποτέτακται εἶδη ἀξιωματίων δ', οἷον χαρτουλάριοι τοῦ οἴκου, χαρτουλάριοι τοῦ ὁσίου, ἀρχάριος, κουράτωρες. τοῖς δὲ δυσὶ δημάρχοις ὑποτέτακται εἶδη ἀξιωματίων ἀνὰ ζ', οἷον δευτερεύοντες, ὁ χαρτουλάριος καὶ ὁ ποιητής, ἄρχοντες, γειτονιάρχαι, μελισταί, νοτάριοι τῶν με-
Ed. L. 418 ρῶν, ἡνίοχοι, πρωτεῖα, δημῶνται. τῷ δὲ ἐπὶ τῆς καταστάσεως ὑποτέτακται εἶδη ἀξιωματίων ε', οἷον ὑπατοὶ, βεστήτορες, σιλεντιάριοι, ἀπὸ ἐπάρχοντες, συγκλητικοί.

Περὶ τῆς τῶν εὐνούχων τάξεως καὶ τῆς τῶν ἀξιωματίων αὐτῶν κυριοκλήσιας καὶ ποσότης τῶν συνηθειῶν αὐτῶν.

20

Αἱ δὲ τῶν εὐνούχων ἀξίαι καὶ αὐταὶ μὲν διχῶς δίδον-

1. Complures versus h. l. desunt in cod. ἐπὶ R., ὑπὸ cod. eted.

* * * *. Logothetae idici logi vel privatarum rationum subsunt officia quatuor: imperiales notarii secreti, praefecti officinarum, hebdomarii seu septimanarii et maiores officinarum. Magno curatori subsunt officia novem: protonotarius; notarii imperiales; curatores palatiorum; curatores praediorum et pecoris rustici; maiorpalatii de Eleutherio nominati; xenodochus Sangari; xenodochus Pylarum; xenodochus Nicomediae, et curiosi. Curatori manganorum [palatii urbani sic dicti] eadem officia subsunt, quae magno curatori praeter xenodochos. Orphanotropho subsunt officia quatuor: chartularii domus; chartularii sanctionii [vel opum in pios usus et educationem orbis depositarum]; arcarius et curatores. Unicuique amborum demarchorum subiacent haec in factione quaeque sua officia: secundicerii; chartularius; poëta; archontes; gitoniarchae vel insularum magistri; cantores; notarii factionum; aurigae; primarii de factione viri et factionis tribules plebei. Cerimoniarius tandem sub se habet officia quinque: hypatos seu consules, vestitores, silentiarios, viros praefectales et synclecticos seu senatorios.

DE ORDINE EUNUCHORUM, QUOMODO DIGNITATES, QUAS GERERE SOLENT, APPELLENTUR, ET QUANTAS DARE PRO QUAEQUE SOLEANT CONSUETUDINES.

Dignitates eunuchorum sunt duplicis generis. Quidam eas re-

ται. καὶ γὰρ αἱ μὲν ἕξ αὐτῶν ἔργῳ τὰς ἀξίας νομίμως λαμβάνουσιν· αἱ δὲ λόγῳ τοῖς ἀξίοις προσγίνονται, αἱ καὶ Β ῥαδίως ἐκ προσώπων εἰς πρόσωπα λόγῳ βασιλέως μετέρχονται. εἰσὶ δὲ ὁμοῦ πᾶσαι αἱ διὰ βραβείων αὐτοῖς παρεχόμεναι τὸν ἀριθμὸν ὁκτώ. καὶ πρώτη μὲν ἐν αὐτοῖς ἡ τῶν νυμιστιαρίων ἀξία γνωρίζεται, ἧς βραβεῖον καμισίον λινοῦν ὑποβλαττωμένον σχήματι φιαλίου, καὶ λόγος βασιλέως προσγινόμενος. δίδωσιν συνήθειαν τοῖς πραιποσίτοις „ιβ', τῷ δευτέρῳ „γ', τῷ πριμικηρίῳ αὐτοῦ „β'. δευτέρα δὲ ἡ τοῦ 10 κουβικουλαρίου ἀξία, ἧς βραβεῖον ἡ ἀμφιάσις τοῦ περιβλαττωμένου καμισίου καὶ ἡ τοῦ λεγομένου παραγαβδίου στολή, ἡ καὶ διὰ τῆς τῶν πραιποσίτων παρουσίας γνωρίζεται· δίδωσιν συνήθειαν τοῖς πραιποσίτοις „ιβ', τῷ δευτέρῳ „δ', Ms. 240. a τῷ πριμικηρίῳ „β'. τρίτη ἡ τοῦ σπαθαροκουβικουλαρίου ἀ- C 15 ξία, ἧς βραβεῖον, σπαθίον χρυσοκανον, ὁμοίως τοῖς σπαθαρίοις διὰ βασιλικῆς χειρὸς ἐπιδίδεται· δίδωσι συνήθειαν τοῖς πραιποσίτοις „ιη', τῷ παπίᾳ καὶ τῷ δευτέρῳ „β', τῷ πριμικηρίῳ „δ'. τετάρτη ἡ τῶν ὀστιαρίων ἀξία, ἧς βραβεῖον, χρυσῆ ῥάβδος ἐκ λίθων τιμίων περικεφαλαίαν ἔχουσα, διὰ χει- 20 ροῦ βασιλέως ἐπιδίδεται. δίδει συνήθειαν τῷ παπίᾳ καὶ τῷ δευτέρῳ „ε', τοῖς πραιποσίτοις „κδ', τῷ πριμικηρίῳ τοῦ κουβουκλείου „δ'. πέμπτη ἡ τῶν πριμικηρίων ἀξία, ἧς βραβεῖ- D ον, χιτῶν λευκὸς σὺν ἐπομίοις καὶ πῶλοις χρυσοῦφάντοις,

apae legitime consequuntur; aliae per simplex edictum dignis obtinent; quae posteriores etiam facile, prout Dominus iusserit, ab uno ab alterum transeunt. Sunt autem dignitates, quae eunuchis cum brabeis tribui solent, in univ. octo. Et prima quidem malluviariorum, cuius brabeum est camisium vel indusium lineum, sericum vel cucullum habens, et simul sententia Imperatoris ore enuntiata, dignitatemque illam attribuens. Dat consuetudinem praepositis solidos 12, deuterio 3, primicerio suo [puta malluviariorum] 2. Secunda dignitas est cubicularii, cuius insigne est gestatio camisii blatteis praetextati, et sic dicti paragandii; aut etiam a praesentia praepositorum agnoscitur. Dat praepositis consuetudinem solidos 12, deuterio 4, primicerio 2. Tertia est spatharocubicularii dignitas, cuius insigne spatha cum aureo manubrio, pariter atque spathariis est, regia manu tradita. Dat consuetudinem praepositis nummos 18, papiae et deuterio 2, primicerio [spatharocubiculariorum] 4. Quarta est ostiariorum, cuius brabeum est aureus baculus vel virga gemmeo ornata capitello, regia manu tradita. Dat consuetudinem papiae et deuterio 6, praepositis 24, primicerio cubiculi 4. Quinta dignitas est primiceriorum, cuius brabeum tunica candida cum scapularibus et polis seu figuris equorum auro intex-

λαμπρῶς ἀμφιάζεται. δίδει συνήθειαν τοῖς πραιποσίτοις „ λς', τῷ δευτέρῳ „ ιβ', εἰς ἃν ἄρα δώσει αὐτὸν βασιλικὸν ἱμάτιον, τῷ πριμικηρίῳ „ ε'. ἕκτη ἢ τῶν ἐν αὐτοῖς πρωτοσπαθαρίων ἀξία, ἧς βραβεῖον, χρυσοῦν μαριάκιον ἐκ λίθων τιμίων καὶ μαργαριτῶν, ἐπὶ τοῦ ἀγένοσ δια χειρὸς βασιλέως ἐπισυγ-5 κλείεται. χιτῶν δὲ καὶ αὐτοῖς λευκὸς χρυσοκόλλητος διβητισσειδῆς καὶ διπλῆς κόκκινος σὺν ταβλίσι χρυσοῦφάντοις.

Ed.L. 419 δίδωσι συνήθειαν τοῖς πραιποσίτοις καὶ πατρικίοις εὐνούχοις καὶ πρωτοσπαθαρίοις εὐνούχοις „ οβ', τῷ παπία καὶ τῷ δευτέρῳ „ ε'. ἐβδόμη δὲ πέφυκεν ἢ τῶν λαμπροτάτων πραιποσί-10 των ἀξία, ἧς βραβεῖον, πλάκες πατρικίότητος, ἄνευ μὲν κωδικελλῶν ἐπὶ προσλεύσεως χρυσοτρικλίνου χειρὶ βασιλέως ἐπιδίδονται· δίδει συνήθειαν, εἰ ἄρα τιμηθῆ πρωτοσπαθαρίος ἐν τῷ ἄμα, λ. α', καὶ τῷ δευτέρῳ ὑπὲρ τῶν πλακῶν „ κδ'. εἰ δὲ καὶ πατρικίος ὁ αὐτὸς ἐν ταύτῃ τιμηθῆ, δίδωσι συνήθει-15 αν ὡς οἱ πατρικίοι. ὀγδόη ἢ τῶν ἐν αὐτοῖς πατρικίων ἀξία, Β ἧς βραβεῖον, πλάκες, ὁμοίως σὺν κωδικέλλοις ὡς πᾶσι τοῖς πατρικίοις δίδονται. οὐ διαλλάττουσι δὲ ἐν ταῖς αὐτῶν στολαῖς τῆς τῶν πρωτοσπαθαρίων ἀμφιάσεως πλὴν λώροις καὶ μόνον, εἰ ἄρα καὶ ἡ τῶν πρωτοσπαθαρίων αὐτοῖς ἐφέπεται 20 δόξα, οὐδὲ κωλύονται οἱ πραιπόσιτοι ἐν ὀφφικίοις διαπρέπειν, οἷον ἄν ἐστιν ὀφφίκιον, τοῦ εἶναι καὶ πραιπόσιτος καὶ

tis, solenne pompa induta. Dat consuetudinem praepositis nummos 36, deuterio 12, si forte ipsi indumentum imperiale tradat, primicerio sex. Sexta dignitas est protospathariorum eunuchicorum, cuius brabeum torques aureus gemmis et margaritis obsitus, quem ipse Imperator suis manibus impositum cervicibus honorati concludit. Accipiunt praeterea et ipsi quoque tunicam candidam auro incrustatam ad modum dibitissii, et diploida coccineam cum tabliis auro contextis. Dat consuetudinem praepositis et patriciis eunuchis et protospathariis eunuchis 72, papiae et deuterio 6. Septima dignitas est illustrissimorum praepositorum, cuius brabeum sunt tabulae patriciatus, absque tamen codicillis, in processione in chrysotriclinium regia manu traditae. Dat consuetudinem, si simul protospatharius declaretur, litram unam et deuterio pro tabulis solidos 24. Neque enim non permittitur praepositis in officiis eminere. Potest omnino praepositus simul etiam officialis qualiscunque tandem esse. Si vero simul quoque patricius renuntietur, pendit tantundem atque patricii. Octava est patriciorum, eunuchicorum nempe, dignitas, cuius brabeum sunt tabulae eburneae cum codicillis, haud secus atque sunt aliorum patriciorum barbatorum. Horum vestitus a vestitu protospathariorum non differt nisi loris tantum, si simul etiam protospathariorum dignitatem gerunt. Patricii eunuchi dant consuetudinem

ὄφφικιάλιος. παρέχουσιν δὲ συνήθειαν οἱ πατρίκιοι εὐνοῦχοι καθὼς καὶ οἱ βαρβάτοι. παρὰ δὲ τῶν εἰς ὄφφικια προβαλλομένων πάντων ἔκκομιζομένου τοῦ πραιποσίτου, ὡς ἐκ Ms. 240. β προσώπου τοῦ βασιλέως, τὴν ἀπόκρισιν τῆς προβλήσεως, λαμβάνει τὸν αὐτὸν πραιπόσιτον καθ' ἕκαστον ὄφφικιάλιον συνήθειαν „ κδ'. μηδεὶς τοίνυν παραβαινέτω τὴν τοιαύτην τάξι- C ξιν τε καὶ στάσιν τῶν ἐπιθεμένων ἀξιωματίων, ἢ ἄλλως πως ταύτας μετερχέσθω, πλὴν τῶν κληρικῶν καὶ μόνων. οὗτοι γὰρ λόγῳ μόνῳ μετέρχονται τὰς ἀξίας. ἡ δὲ τῶν πρωτοσπα- 15 θαρῶν ἀξία διὰ βασιλικῆς χειρὸς μετὰ ἐπιριπταρίου βασιλικοῦ ἐπισυνγκλείεται. ταύτας δὲ τὰς συναγομένας συνηθείας τῶν ἀξιωματίων παρὰ τοῦ παπίου καὶ τοῦ δευτέρου μερίζεσθαι αὐτοῖς ἐπ' ἴσης ἄνευ τῆς συνηθείας τοῦ χρυσοστρικλί- 20 νου, ὅτι μονομερῶς τοῦ παπία ἐστί. τῶν δὲ πλακῶν καὶ ἵπτῶν μαγίστρων καὶ τῶν πριμικηρίων καὶ τῶν κουβικουλαρίων, μονομερῶς λαμβάνει αὐτὰ ὁ δεύτερος, καθὼς ἀνωτέρω δια- 30 γορεῖται. τοῦ δὲ τιμίου σταυροῦ τῷ Ἀγγούστῳ μηνὶ ἐξέρχεται ὁ παπίας, καὶ εἴ τι ἂν ἐπισυναῖξει, ἔχει αὐτὰ, καὶ ἐξ αὐτῶν δίδωσιν καὶ τῷ δευτέρῳ μέρος τι. εἰ δὲ δι' ἀδυναμί- 35 οαν εἴτε νόσον οὐκ ἐξέρχεται ὁ παπίας, ἐξέρχεται ὁ δεύτερος, καὶ εἴ τι ἂν ἐπισυναῖξει, μερίζονται αὐτὰ ὅ, τε παπίας καὶ ὁ δεύτερος ἐξ ἴσης. ἐπέχει δὲ ὁ παπίας τὰς ἐξ ἑβδομάδας τοὺς διαιταρίους καὶ τὸ ἔλαιον τῶν καμαρῶν τοῦ χρυσο- 40 13. ἐπίσης cod. et ed.

eandem, quam barbati. Obtinet autem, ut ab omnibus ad officia promotis praepositus, utpote significationem promotionis ex persona et loco Imperatoris edens, accipiat ab unoquoque officiale pro consuetudine nummos aureos viginti quatuor. Nemo itaque hunc dignitatum hactenus expositarum ordinem atque constitutionem transgrediatur, aliove modo eas ambeat et obtineat praeter solos clericos, qui solo edicto dignitates accipiunt. Protospatharii dignitas confirmatur et significatur epirrhiptario seu cucullo, quem ipsi regia manus concludit [seu ad iugulum adfibulat]. Oportet congregatas has consuetudines dignitatum a papia et deuterio aequalibus partibus dividi praeter consuetudines chrysotriclinii, quas papias soli sibi reservat. Consuetudines autem, quae pro tabulis eburneis a magistris, a primiceriis et a cubiculariis penduntur, soli cedunt deuterio; prout superiora docent. In festo exaltationis sanctae crucis mense Augusto exit [cum cruce obitque palatium et Urbem] papias, et quidquid collegerit, habet sibi, parte tamen aliqua deuterio indulta. Si vero aut morbis aut aliis causis impeditus nequeat [e palatio cum cruce] exire papias, exit deuterus, et quidquid stipis inde collegerit, id partiuntur aequaliter, ipse atque papias. Habet autem papias sub inspectione sua diaetarios per sex [magni ieiunii] septimanas; et oleum fornicum chrysotricli-

τρικλίνου σὺν τῶν κανδηλαπτῶν. τὸ δὲ ἔλαιον τοῦ πολυ-
 κανδήλου τοῦ κατὰ τὸ μέσον κρεμμαμένου τοῦ χρυσοτρικλί-
 Ed.L. 420 γου καὶ τῶν λοιπῶν πολυκανδήλων καὶ ψιαθίων, ἐπικρα-
 τοῦσιν αὐτὰ αὐτοὶ οἱ κανδηλάπται. ἐπέχει δὲ καὶ τοὺς λού-
 στας καὶ τοὺς καμηνάδας καὶ τοὺς κανδηλάπτας τοῦ λαυσια-5
 κοῦ καὶ τοῦ Ἰουστινιανοῦ καὶ τοὺς ἀρολόγους καὶ τοὺς ζαρά-
 βας, καὶ ὅστις ἐξ αὐτῶν λείψῃ, ἔχει ἐξουσίαν ποιεῖν ἀπιση-
 κοῦντας, καὶ λαμβάνει ῥ' σνηθείαν αὐτῶν, εἰς μὲν τοὺς
 πριμικηρίους „ εῖ, καὶ εἰς τοὺς διαιταρίους καὶ λοιποὺς ἀνά
 „ ε', λαμβάνουσι δὲ καὶ οἱ πριμικήριοι „ α', καὶ ὁ λαὸς „ ε'. 10
 ἐπέχει δὲ καὶ ὁ δεύτερος τὰ σελλία καὶ τοὺς διαιταρίους καὶ
 τὸν πριμικήριον αὐτῶν καὶ τὰ στέμματα καὶ τὰς ἐσθῆτας τῶν
 βασιλέων καὶ τὰ βῆλα τοῦ χρυσοτρικλίνου καὶ τοὺς ἐπὶ τῶν
 ἀλλαξιμῶν καὶ τοὺς βεστήτορας σὺν τῶν πριμικηρίων αὐ-
 Mē. 241. α τῶν καὶ τὰ σκεῦη τῶν ἀξιωματῶν καὶ τοὺς ἐπὶ τῶν ἀξιωμα-15
 Βτων, οἱ καὶ συναγοῦσιν τὰ ἀξιώματα παρὰ τῶν λαμβανόντων
 τὰς ἀξίας. καὶ ὅστις ἐξ αὐτῶν λείψῃ, ἵνα παρέχει ὁ μέλ-
 λων γίνεσθαι τὰς σνηθείας τῷ δευτέρῳ, καθὼς καὶ ὁ πα-
 πίας λαμβάνει. εἰς δὲ τὰς προελεύσεις ἵνα συναγοῦνται οἱ
 βεστήτορες καὶ οἱ πριμικήριοι πάντες, καὶ βαστάζουσιν τὰ 20
 κορνίκλια σὺν τοῖς στέμμασιν. συναγεσθαι δὲ τοὺς ἀμποτέ-
 ρων διαιταρίους καὶ βαστάζειν εἰς τὰς προελεύσεις τὰ ταβλία

nii et candelarum accensores. Oleum vero multifidi candelabri, quod in medio chrysotriclino suspensum est, et reliquorum polycandelorum; ipsi candelaptae sufficiunt. Curat etiam balneatores, et caminorum calfactores, et candelaptas lausiaci atque iustiniani, item horologos et zarabas. Quisquis eorum munere decesserit, habet praepositus potestatem eorum in locum alios substituendi, et accipit ab ipsis certum pecuniae numerum in consuetudinem; a primiceriis nempe nummos 19, et a singulis diaetariis et reliquis senos nummos. Accipiunt etiam primicerii unum et populus seu cetera turba. In universon deuterus curat regitque sellas seu thronos imperiales, et diaetarios et primicerium ipsorum; et stemmata seu infulas, et vestes imperiales, et vela chrysotriclinii, et qui a mutatoriis sunt, et vestitores eorumque primicerios, et vestes axiomatum [seu quibus recens honorati investiuntur.] et eos, qui sunt ab axiomatibus, qui nempe exigunt et collectant axiomata vel consuetudines pro novis dignitatibus ab honoratis dandas. Quisquis horum munere suo decesserit, in eius locum suffiendi alium facultas est deuteris, debetque ipsi novo munere mactandus tantundem, quantum modo dicebamus papiae deberi. In processionibus id curae est deuteris, ut coeant vestitores et primicerii omnes, et ferant corniclia seu capsulas vel pyxides cum coronis intus repositis; item ut coeant omnium

τὰ βασιλικὰ μετὰ τῶν ἀλλαξίμων. ἀκολουθεῖν δὲ εἰς τὰς προελεύσεις τοὺς ῥάπτας τοὺς βασιλικούς καὶ τοὺς χρυσοκλαβαρίους καὶ τοὺς χρυσοχοῦς, βασιτάζοντε καὶ αὐτοὶ σπαθία τὰ βασιλικὰ εἰς τὰς θήκας αὐτῶν. καὶ λαμβάνειν αὐτοὺς παρὰ τοῦ βαρβάρου μαίουμᾶν εἰς τὰ πρόκενσα. λαμβάνειν δὲ καὶ ξύλον τὸν παπίαν τῆ ἑβδομάδι πίσσαν μίαν, καὶ τὸν δεύτερον πίσσαν μίαν. ταῦτα δὲ πάντα φυλάττεσθαι, τηρεῖσθαι τε καὶ πράττεσθαι ἀπαρασάλευτα καὶ διαμένειν βέβαια, καθὼς ἡ εὐσεβῆς καὶ ἔνθεος βασιλεία ἡμῶν ἐξετέθη, ὡς καὶ ἐξ ἀρχαίων τῶν χρόνων παρὰ τῶν πρὸ ἡμῶν εὐσεβῶς βασιλευσάντων δικαίως ἐξετέθη.

Ἵσαι διὰ βασιλικῶ λόγου προσγίνονται τούτοις ἀξίαι. D

Αἱ δὲ λόγῳ προσγινόμεναι τούτοις ἀξίαι εἰσὶ καὶ αὗται τὸν ἀριθμὸν κυρίως 9· ὁ παρακοιμώμενος τοῦ δεσπότου, 15ῶ πρωτοβεστιαρίος τοῦ δεσπότου, ὁ ἐπὶ τῆς τραπέζης τοῦ δεσπότου, ὁ ἐπὶ τῆς τραπέζης τῆς ἀυγούστης, ὁ παπίας τοῦ μεγάλου παλατίου, ὁ δεύτερος τοῦ μεγάλου παλατίου, ὁ ἐπιγέρονης τοῦ δεσπότου, ὁ πιγκέρνης τῆς ἀυγούστης, ὁ παπίας τῆς μαγναύρας, ὁ παπίας τῆς Δάφνης· ἀλλὰ μὴν καὶ αἱ 20 ἄλλαι πᾶσαι, ὅσαι καὶ τοῖς βαρβάτοις προσγίνονται, πλὴν τῆς τοῦ ἐπάρχου καὶ κνέστιωρος καὶ δομεστικῶν ἀξίας.

6. τῆ ἑβδομάδα cod. et ed.

[palatiorum puta] diaetarii, et gerant in processionibus tabulas imperialibus mutatoriis onustas; item ut processiones sequantur autores imperiales et auroclavarios et aurifabros. Officium quoque deuterorum est, ut spathas imperiales vaginis suis reconditas gerant, et a barbaro [seu capitaneo hetaeriae] maiumam nomine processionum accipiant. Debet etiam papias lignum in septimana vice una et deuterus quoque vice una accipere. Haec omnia custodiri, observari et peragi oportet, neque turbari, sed firma et immota manere, quemadmodum pia et Deo plena maiestas nostra constituit, itemque antiquis temporibus qui ante nos pie regnarunt, qua par erat, ordinarunt.

DE DIGNITATIBUS, QUAS EUNUCHI SOLO IMPERATORIS EDICTO
CONSEQUUNTUR.

Novem proprie et stricto sunt tales dignitates: Domini para-coemomenus seu accubitor; Domini protovestiarius; praefectus mensae Domini; praefectus mensae Imperatricis; papias magni palatii; deuterus magni palatii; pincerna Augustae; papias magnaaurae et papias Daphnes. Possunt tamen in universum eunuchi dignitates omnes obtinere, quas barbati, praeter eparchi seu praefecti Urbis et quaestoris et domesticorum dignitates.

Ταύτας οὖν ἀπάσας τὰς ἔργω καὶ λόγῳ διδομένας ἀξίας σαφεῖ καὶ ἀκριβεῖ λόγῳ παραστῆσαι σπουδάσαντες, οὐ δίκαιον ἐκρίναμεν, ᾧ φίλοι, μέχρι τούτων καταπαῦσαι τὸν λόγον, ἀλλὰ καὶ, ὃ μάλιστα ὑμῖν ζητητέον, τῆς περὶ τῶν καθέδρων ἀκριβείας καθάψασθαι καὶ τὴν ὑπόθεσιν εἰς πέρας ἀγάγει, **Ma. 241. b** καθὰ ἐξηγήσασθε. καὶ γὰρ πάλιν ὡς ἐπ' ἀναλήψει ταῖς λεχθείσαις ἀπάσαις χρησάμενοι τὴν ἐκάστης τάξιν καὶ κλῆσιν καὶ οἰκείαν καθέδραν σαφέστερον ὑμῖν κανονῆσαι **B** ἐπήχθημεν. δεῖ γὰρ τὸν καλέοντα ἀρτικλίην ταύτας μὲν **10** ἀπάσας ἀκριβῶς εἰδέναι, ὡς ἔφαμεν, καὶ τὴν τῶν ἱερῶν βασιλικῶν κλητωρίων κατάστασιν διττῶς ποιεῖσθαι εἰς κόσμησιν, καὶ τῷ μὲν λόγῳ τὴν κλῆσιν τῆς ἐκάστου ἀξίας οἰκείως ἐκφέρειν, τῇ δὲ δεξιᾷ χειρὶ διὰ τοῦ σχήματος προσδεικνύειν τὸν ἐκάστη ἀρμόζοντα τόπον, καὶ τὸν μὲν πρώτο- **15** κλητον φίλον πρὸς τὸ εὐώνυμον προτρέπεσθαι μέρος, ὅπως ἢ τῆς βασιλικῆς ἀξίας ἐπίδοσις εὐχερῆς τῷ πρωτοκλήτῳ γένηται φίλῳ, τὸν δὲ ἀπ' αὐτοῦ δεύτερον ἐν τοῖς δεξιοῖς προσκαλεῖσθαι, καὶ λέγειν. „ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, ὁ καῖσαρ, ὁ νωβελήσιμος, ὁ κουροπαλάτης, ὁ βασιλεοπάτωρ, **20** **C** ἡ ζωστή πατρικία.“ εἰδέναι δὲ δεῖ, ὅτι αἱ ἔξ αὐτῶν μόναι

CAPUT SECUNDUM.

Has igitur omnes dignitates utriusque generis, tam re et solemnibus cum cerimoniis, quam verbis, attributas quum studeamus distincto perspicuoque et accurato sermone persequi, aequum non putamus, o amici, cum dictis tractationi finem imponere, sed potius necesse videtur, ut, (quod maxime nobis indagandum et declarandum erat, et vos a me rogastis,) plenam omnibus numeris perhibeamus expositionem de praesessionibus et praecedentiis harum dignitatum. Propterea repetituri tanquam in recapitulatione iam dictarum dignitatum nomina, dabimus nunc operam, ut cuiusque ordinem et appellationem et propriam sedem perspicuaeque breviterque tanquam in canone quodam aut laterculo declaremus. Oportet enim artoclinam, cuius est dignitates ad sacram mensam assessuras intro vocare, omnes eas probe nosse, sacrorumque imperialium conviviorum cerimonias et directionem gemino modo facere, scilicet voce dignitatis cuique singulari viro propriae appellationem pronuntiare, et simul dextra manu gestuque decore et consueto competentem cuique suum locum assignare; amicumque Domini eum, qui primus intro vocatur, ad sinistram Domini manum ablegare, quo nempe sua maiestas illi primo vocato eo facilius commodiusque dapes porrigere possit. Secundo autem loco vocatum ad dextram ablegare; et proclamare hoc tenore: *Patriarche Constantinopolensis; Caesar; Nobilissimus; Curopalata; Basileopator; Zoste patricia*, Haec nempe

αξίας ἐν τῇ ἀποκοπῇ τραπέζῃ συνεσιῶνται τοῖς βασιλεῦσιν,
 αἱ δὲ λοιπαὶ πᾶσαι τῆς δευτέρας ὑπάρχουσι τάξεως, οἷον ὁ
 μάλιστα, ὁ μάλιστα. εἰ δὲ τις τούτων ὄφφικιον τετίμη-
 ται, προκρίνεται τοῦ ἐταίρου, κἄν τύχα ἔσχατος ἦ. εἶτα,
 5 ὁ φραϊκτωρ, ὁ σύγκελλος Ῥώμης, ὁ σύγκελλος Κωνσταντινου-
 πόλεως. εἰ δὲ καὶ τῶν τῆς Ἀνατολῆς πατριαρχῶν τύχοιεν
 σύγκελλοι, προκρίνονται τούτων κατὰ τὰ ἴδια αὐτῶν πατριαρ-
 χία, εἰθ' οὕτως ὁ ἀρχιεπίσκοπος Βουλγαρίας, πατρίκιος εὐ-
 νοῦχοι. ὁ δὲ ὢν ἐξ αὐτῶν ἐν ὄφφικίῳ προκρίνεται τοῦ ἐτέ-
 10 ρου. ὁ ἀνθύπατος πατρίκιος καὶ στρατηγὸς τῶν Ἀνατολι-
 κῶν. ὁ ἀνθύπατος πατρίκιος καὶ δομέστικος τῶν σχολῶν.
 ὁ ἀνθύπατος πατρίκιος καὶ στρατηγὸς τῶν Ἀρμενιάκων. ὁ
 ἀνθύπατος πατρίκιος καὶ στρατηγὸς τῶν Θρακησίων. ὁ ἀν-
 15 θύπατος πατρίκιος καὶ κόμης τοῦ ὄψικίου. ὁ ἀνθύπατος
 πατρίκιος καὶ στρατηγὸς τῶν βουκελλαρίων. ὁ ἀνθύπατος
 πατρίκιος καὶ στρατηγὸς Καππαδοκίας. ὁ ἀνθύπατος πα-
 τρίκιος καὶ στρατηγὸς τοῦ Χαρσιανοῦ. ὁ ἀνθύπατος πατρί-
 κιος καὶ στρατηγὸς Κολωνείας. ὁ ἀνθύπατος πατρίκιος καὶ
 20 στρατηγὸς Παφλαγωνίας. ὁ ἀνθύπατος πατρίκιος καὶ στρα-
 τηγὸς τῆς Θράκης. ὁ ἀνθύπατος πατρίκιος καὶ στρατηγὸς
 Μακεδονίας. ὁ ἀνθύπατος πατρίκιος καὶ στρατηγὸς Χαλ-
 δίας. ὁ ἀνθύπατος πατρίκιος καὶ στρατηγὸς καὶ δομέστικος

6. τοίχυν cod. et ed.

sex dignitates solae simul cum Imperatore in mensa apocopta seu
 privata et a ceteris separata epulantur. Reliquae autem omnes sunt
 secundi ordinis, ut magister [primus], magister [secundus] et sic
 porro. Horum honoratorum si quis officio praeterea mactus est,
 praehabetur alteri eiusdem quidem dignitatis viro, sed officio cas-
 so, etiamsi ipse postremus seu promotionis tempore recentissi-
 mus sit. Deinde evocatur rector; syncellus Romae; syncellus CPol-
 leos. Syncelli, si qui adsunt, patriarcharum orientalium, praec-
 edunt et sequuntur ordine, quem in ordine ecclesiastico tenet
 suus cuiusque patriarcha. Dein archiepiscopus Bulgariae; tum pa-
 tricium eunuchi. Horum quisquis officio honoratus est, praefertur
 alteri [non honorato alia praeter patriciatum dignitate]. Tum se-
 quuntur hoc ordine: Proconsul patricius et strategus Anatolicorum
 seu Orientalium; proconsul patricius et domesticus scholarum; pro-
 consul patricius et strategus Armeniacorum; proconsul patricius et
 strategus Thracensiorum; proconsul patricius et comes opsicii; pro-
 consul patricius et strategus Bucellariorum; proconsul patricius et
 strategus Cappadociae; proconsul patricius et strategus Charsiani;
 proconsul patricius et strategus Coloniae; proconsul patricius et
 strategus Paphlagoniae; proconsul patricius et strategus Thraciae;
 proconsul patricius et strategus Macedoniae; proconsul patricius et

τῶν ἔξσκουβιτόρων· ὁ ἀνθύπατος πατρίκιος καὶ ἔπαρχος τῆς πόλεως· ὁ ἀνθύπατος πατρίκιος καὶ στρατηγὸς Πελοποννήσου· ὁ ἀνθύπατος πατρίκιος καὶ στρατηγὸς Νικοπόλεως· ὁ ἀνθύπατος πατρίκιος καὶ στρατηγὸς τῶν Κιβυρραίων· ὁ ἀνθύπατος πατρίκιος καὶ στρατηγὸς Ἑλλάδος· ὁ ἀνθύπατος πατρίκιος καὶ στρατηγὸς Σικελίας· ὁ ἀνθύπατος πατρίκιος καὶ στρατηγὸς Στρυμώνος· ὁ ἀνθύπατος πατρίκιος καὶ στρατηγὸς Κεφαλληνίας· ὁ ἀνθύπατος πατρίκιος καὶ στρατηγὸς Θεσσαλονίκης· ὁ ἀνθύπατος πατρίκιος καὶ στρατηγὸς τοῦ Δυρραχίου· ὁ ἀνθύπατος πατρίκιος καὶ στρατηγὸς τῆς Σάμου· ὁ ἀνθύπατος πατρίκιος καὶ στρατηγὸς τοῦ Αἰγαίου πελάγους· ὁ ἀνθύπατος πατρίκιος καὶ στρατηγὸς Δαλματίας· ὁ ἀνθύπατος πατρίκιος καὶ στρατηγὸς Χερσῶνος· ὁ ἀνθύπατος πατρίκιος καὶ σακελλάριος· ὁ ἀνθύπατος πατρίκιος καὶ γενικὸς λογοθέτης· ὁ ἀνθύπατος πατρίκιος καὶ κνέστωρ· ὁ ἀνθύπατος πατρίκιος καὶ λογοθέτης τοῦ στρατιωτικοῦ· ὁ ἀνθύπατος πατρίκιος καὶ δρουγγάριος τῆς βίγλης· ὁ ἀνθύπατος πατρίκιος καὶ δρουγγάριος τῶν πλοῦμων· ὁ ἀνθύπατος πατρίκιος καὶ λογοθέτης τοῦ δρόμου· ὁ ἀνθύπατος πατρίκιος καὶ λογοθέτης τῶν ἀγγελῶν· ὁ ἀνθύπατος πατρίκιος καὶ δομέστικος τῶν ἱκανάτων· ὁ ἀνθύπατος πατρίκιος καὶ δομέστικος τῶν νομῆρων· ὁ ἀνθύπατος πατρίκιος καὶ δομέστικος τῶν ὀπτημάτων· ὁ ἀνθύπατος πατρίκιος καὶ κόμης τῶν τειχέων· ὁ ἀνθύπατος πατρίκιος καὶ

strategus Chaldiae; proconsul patricius et strategus et domesticus excubitorum; proconsul patricius et eparchus seu praefectus Urbis; proconsul patricius et strategus Peloponnesi; proconsul patricius et strategus Nicopoleos; proconsul patricius et strategus Cibrhaeotarum; proconsul patricius et strategus Graeciae; proconsul patricius et strategus Siciliae; proconsul patricius et strategus Strymonis; proconsul patricius et strategus Cephaleniae; proconsul patricius et strategus Thessalonicae; proconsul patricius et strategus Dyrrhachii; proconsul patricius et strategus Sami; proconsul patricius et strategus Aegaei maris; proconsul patricius et strategus Dalmatiae; proconsul patricius et strategus Chersonis; proconsul patricius et saccellarius; proconsul patricius et genicus logothetes vel generalis rationalis; proconsul patricius et quaestor; proconsul patricius et logothetes rei militaris; proconsul patricius et drungarius vigiliae; proconsul patricius et drungarius rei maritimae; proconsul patricius et logothetes cursus; proconsul patricius et logothetes gregum; proconsul patricius et domesticus hicanatorum; proconsul patricius et domesticus numerorum; proconsul patricius et domesticus optimatum; proconsul patricius et comes castrorum; proconsul patricius et chartularius sacellii; proconsul patricius et

χαρτουλάριος τοῦ σακελλίου· ὁ ἀνθύπατος πατρίκιος καὶ
 χαρτουλάριος τοῦ βεστιαρίου· ὁ ἀνθύπατος πατρίκιος καὶ
 χαρτουλάριος τοῦ κανικλείου· ὁ ἀνθύπατος πατρίκιος καὶ D
 πρωτοστράτωρ· ὁ ἀνθύπατος πατρίκιος καὶ πρωτοασκηρή-
 5της· ὁ ἀνθύπατος πατρίκιος καὶ κόμης τοῦ στάβλου· ὁ ἀν-
 θύπατος πατρίκιος καὶ ἐκ προσώπου τῶν θεμάτων· ὁ ἀν-
 θύπατος πατρίκιος καὶ ἐπὶ τοῦ εἰδικοῦ· ὁ ἀνθύπατος πα-
 τρίκιος καὶ μέγας κουράτωρ· ὁ ἀνθύπατος πατρίκιος καὶ
 κουράτωρ τῶν μαγγάνων· ὁ ἀνθύπατος πατρίκιος καὶ ἐπὶ
 10ιωτῶν δεήσεων· ὁ ἀνθύπατος πατρίκιος καὶ ὄρφανοτρόφος· ὁ
 ἀνθύπατος πατρίκιος καὶ δήμαρχος Βενέτων· ὁ ἀνθύπατος
 πατρίκιος καὶ δήμαρχος Πρασίνων. εἰ δὲ μὴ εἶεν πάντες Ed.L. 423
 ἀνθύπατοι οἱ ἐν τοῖς ὄφφικίοις τεταγμένοι, ἀλλ' ἐν μόνῃ τῇ
 τῶν πατρικίων ἀξία τὰ στρατηγὰτα ἢ τὰ δομεστικάτα ἢ τὰ
 15ὄφφικία προσελάβοντο, οἱ μὲν λιτοὶ ἀνθύπατοι τῶν ἐν τοῖς
 ὄφφικίοις τεταγμένων πατρικίων ἐν ταῖς καθέδραις προκρί-
 νονται, δηλοῦντι ἕκαστος αὐτῶν κατὰ τὴν ἐπίδοσιν τοῦ κω-
 δικέλλου αὐτοῦ τῷ βαθυῦ προτιμώμενος, πλὴν τοῦ στρατη-
 γοῦ τῶν Ἀνατολικῶν καὶ τοῦ δομεστικοῦ τῶν σχολῶν· οὐ-
 20στοὶ γὰρ μόνοι, καὶ μὴ ὄντες ἀνθύπατοι, ἐν τῇ καθέδρᾳ τῶν
 ἀνθυπάτων ὑπερέχουσιν ἅπαντας. εἰ δὲ τινες ἐξ αὐτῶν,
 εἴτε ἐκ τῶν ἀνθυπάτων, εἴτε ἐκ τῶν λιτῶν πατρικίων, ἢ εἰς B
 στρατηγὰτα ἀνήχθησαν, εἴτε ἐν ἄλλῳ τῷ διὰ λόγου προσγι-
 14. στρατηγὰτα em. R., στρατηγήματα cod. et ed.

chartularius vestiarii; proconsul patricius et chartularius canclii;
 proconsul patricius et protostrator; proconsul patricius et protase-
 cretis; proconsul patricius et comes stabuli; proconsul patricius et
 repraesentans thematum; proconsul patricius et praefectus idici
 vel rei privatae; proconsul patricius et magnus curator; proconsul
 patricius et curator palatii manganorum; proconsul patricius et ma-
 gister supplicationum; proconsul patricius et praefectus orphanotro-
 pheorum; proconsul patricius et demarchus Venetorum; proconsul
 patricius et demarchus Prasinorum. Quodsi autem, qui haec offi-
 cia gerunt, non omnes simul proconsules quoque fuerint, sed in
 nudo patriciatu suam aliqui dignitatem, sive strategi, sive dome-
 stici, sive officialis alterius, adierint, talibus praeferruntur quoad
 sessionem simplices proconsules; ita nempe, ut gradum hi teneant
 secundum tempus traditorum sibi codicillorum; exceptis solis stra-
 tigo Anaticorum et domestico scholarum. Hi enim soli, etiamsi
 proconsules non fuerint, sessione tamen praehabentur proconsu-
 libus omnibus. Si quis autem eorum, proconsulum puta patricio-
 rumve simplicium, ad strategi dignitatem ullumve aliud eorum of-
 feriorum promoveatur, quae solo Domini edicto impetrantur: tunc
 sedet eorum unuquisque in loco non eo, quem ut proconsul pa-

νομένῳ ἀξιωματι, ἕκαστος αὐτῶν κατὰ τὴν τοῦ ὀφφικίων οἰκίαν δόξαν καὶ τῆς καθέδρου ἀπολαύει. οὐ μὴν δὲ κατὰ τὴν τάξιν τοῦ βαθμοῦ τῆς ἐπιδόσεως τοῦ κωδικέλλου κἄν τάχα τύχη ὁ ἔσχατος τῶν βαθμῶν προκριθῆναι τοῦ πρώτου ἐν οἰωδῆποτε ὀφφικίῳ τῷ διὰ λόγου προσγινομένῳ. εἰ δὲ καὶ

Με.242.β παγανοὶ τύχοιεν χωρὶς ὀφφικίων πατρίκιοι, ὑποπίπτουσι τοῖς τὰ ὀφφικία ἔχουσι πατρίκίοις. εἰ δὲ τις ἐκ τῶν λεχθέντων ὀφφικίων διαδεχθῆ, κατὰ τὸν πρώτον βαθμὸν τῆς τάξεως τοῦ κωδικέλλου αὐτοῦ ἀναστραφῆσεται ἐν τῇ κλήσει. C κλητῶρεύονται δὲ ἅπαντες οὕτως.

10

Τόμος γ'. Τῆς τῶν διαφορῶν ἀξιωματῶν καθολικῆς καθέδρας.

Ὁ μάλιστα· ὁ ῥαίκτηρ· ὁ σύγκελλος· ὁ πατρίκιος καὶ πραιπόσιτος· οἱ πατρίκιοι οἱ εὐνοῦχοι· οἱ ἀνθύπατοι πατρίκιοι καὶ στρατηγοὶ κατὰ τὰ στρατηγᾶτα ἢ τὰ ὀφφικία αὐτῶν· ἀνθύπατοι πατρίκιοι λιτοὶ κατὰ τοὺς κωδικέλλους¹⁵ αὐτῶν· πατρίκιοι στρατηγοὶ κατὰ τὰ στρατηγᾶτα αὐτῶν ἢ τὰ ὀφφικία αὐτῶν· ὁ πραιπόσιτος μὴ ὢν πατρίκιος· (εἰ δὲ καὶ ἐν ὀφφικίῳ τετίμηται, προκρίνεται τοῦ ἐτέρου·) ὁ πρωτοσπαθᾶριος καὶ στρατηγὸς τῶν Ἀνατολικῶν· ὁ πρωτοσπαθᾶριος καὶ δομέστικος τῶν σχολῶν· οἱ πρωτοσπαθᾶριοι²⁰ στρατηγοὶ τῶν Ἀνατολικῶν θεμάτων κατὰ τὰς στρατηγίας

11. περι aut διὰ ante τῆς excidisse putat R.

triciusve obtineret, sed eo quem officii sui gloria et auctoritas deposcit; non tamen secundum ordinem gradus traditorum codicillorum. Contingat enim quocunque tandem officio eorum, quae per mandatum impertiantur, ut qui iuxta tempus promotionis ultimus deberet esse, praecedat eum, qui promotorum antiquissimus est. Si qui autem pagani sint, hoc est officii cassi, patricii, cedunt gradu patriciis officia gerentibus. Si quis in dictorum officiorum aliquo successorem nactus fuerit, procedetur cum eo in evocatione secundum gradum, qui antea ipsi competeat ex ordine codicilli sui. Omnes autem introvocantur hoc modo.

CAPUT TERTIUM, DE SESSIONE DIGNITATUM IN UNIVERSUM.

Primus sedet magister, tum rector, dein syncellus; patricius et praepositus idem; patricii eunuchi; proconsules patricii et strategii secundum strategata, id est, praeturas aut provincias suas aut officia sua; proconsules patricii simplices secundum aeram codicillorum suorum; patricii strategii [et officiales, qui non sunt simul proconsules] secundum strategata sua aut officia sua; praepositus, qui non est patricius; si autem simul officio fungitur, praedit alteri [idem officium gerenti]; protospatharius et strategus Anatomicorum; protospatharius et domesticus scholarum; protospatharii et strategii peculiarium per Orientem thematum vel provinciarum secun-

αὐτῶν· ὁ πρωτοσπαθάριος· καὶ δομέστικος τῶν ἔξκουβιτόρων· ὁ πρωτοσπαθάριος καὶ ἑπαρχος τῆς πόλεως· οἱ πρωτοσπαθάριοι καὶ στρατηγοὶ τῶν θεμάτων τῆς δύσεως κατὰ τὰ στρατηγὰτα αὐτῶν· οἱ μητροπολίται· οἱ ἀρχιεπίσκοποι κατὰ τοὺς θρόνους αὐτῶν· ὁ πρωτοσπαθάριος καὶ σακελλάριος· οἱ ἐπίσκοποι, οἱ ἐπεχόμενοι· πριμικήριοι εὐνοῦχοι τοῦ κουβουκλείου· (εἰ δὲ καὶ πρωτοσπαθάριοι εἰσιν, Ed.L. 424 προκρίνονται τῶν λιτῶν πριμικήριων· εἰ δὲ καὶ ὄφφικια προσελάβοντο, καὶ εἰδ' οὕτως προκρίνονται τῶν λοιπῶν·) ὁ ἰοπρωτοσπαθάριος καὶ λογοθέτης τοῦ γενικοῦ· οἱ ὀστιάριοι τοῦ κουβουκλείου· (εἰ δὲ καὶ ὄφφικια ἔχοιεν, προκρίνονται τῶν ὀμοτιμῶν) ὁ κνέστωρ καὶ μὴ ὢν πρωτοσπαθάριος· ὁ πρωτοσπαθάριος καὶ λογοθέτης τοῦ στρατιωτικοῦ· ὁ πρωτοσπαθάριος καὶ δρουγγάριος τῆς βίγλης· ὁ οἰκονόμος τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, καθὰ τὰ νῦν ἐτιμήθη· ὁ πρωτοσπαθάριος καὶ λογοθέτης τοῦ δρόμου· ὁ πρωτοσπαθάριος καὶ δρουγγάριος τῶν πλοῦμων· ὁ πρωτοσπαθάριος καὶ λογοθέτης τῶν ἀγγελῶν· ὁ πρωτοσπαθάριος καὶ ἐπὶ τῶν βασιλικῶν· ὁ πρωτοσπαθάριος καὶ δομέστικος τῶν ἱκανάτων· ὁ πρωτοσπαθάριος καὶ δομέστικος τῶν νομῆρων· ὁ πρωτοσπαθάριος καὶ δομέστικος τῶν ὀπημμάτων· ὁ πρωτοσπαθάριος καὶ κόμης τῶν τειχῶν· ὁ πρωτοσπαθάριος καὶ χαρτουλάριος τοῦ σακελλίου· ὁ πρωτοσπαθάριος καὶ χαρτουλάριος τοῦ βεστιαρίου· ὁ πρωτοσπαθάριος καὶ χαρτουλάριος τοῦ κανικλείου· 25 ὁ πρωτοσπαθάριος καὶ πρωτοστράτωρ· ὁ πρωτοσπαθάριος

dum ordinem suorum strategatorum; protospatharius et domesticus excubitorum; protospatharius et praefectus Urbis; protospatharii et strategii thematum Occidentis ex ordine suorum strategatorum; metropolitani; archiepiscopi secundum thronos vel sedes suos; protospatharius et sacellarius; episcopi sub inspectione superiorum pontificum constituti; primicerii eunuchi cubiculi; qui si simul sunt protospatharii, praeferuntur simplicibus primiceriis, idemque obtinet de iis, qui alia praeterea officia gerunt; protospatharius et logothetes genici; ostiarii cubiculi, qui si simul officii fungantur, praehabentur collegis suis; quaestor, etiamsi protospatharius non sit; protospatharius et logothetes fisci militaris; protospatharius et drungarius vigiliae; oeconomus magnae ecclesiae, ut hoc tempore gradum tenet; protospatharius et logothetes cursus; protospatharius et drungarius cursus; protospatharius et drungarius classiariorum; protospatharius et logothetes gregum; protospatharius et praefectus hominum imperialium seu basilicorum; protospatharius et domesticus hicanatorum; protospatharius et domesticus numerorum; protospatharius et domesticus optimatum; protospatharius et comes castrorum; proto-

καὶ πρωτοασκηρῆτης· οἱ πρωτοσπαθάριοι ἐκ προσώπων τῶν
 θεμάτων κατὰ τὸ ἴδιον ἐκάστου θέμα· ὁ πρωτοσπαθάριος
 καὶ κόμης τοῦ στάβλου· ὁ πρωτοσπαθάριος καὶ ἐπὶ τοῦ
 εἰδικοῦ λόγου· ὁ πρωτοσπαθάριος καὶ μέγας κουράτωρ· ὁ
 C πρωτοσπαθάριος καὶ κουράτωρ τῶν μαγγάνων· ὁ πρωτο-5
 σπαθάριος καὶ ἐπὶ τῶν δεήσεων· ὁ πρωτοσπαθάριος καὶ
 ὄρφανοτρόφος· οἱ πρωτοσπαθάριοι καὶ κλεισσυράρχαι· ὁ
 Ms. 243. a πρωτοσπαθάριος καὶ δήμαρχος τῶν Βενέτων· ὁ πρωτο-
 σπαθάριος καὶ δήμαρχος τῶν Πρασίνων· ὁ πρωτοσπαθά-
 ριος καὶ ἐπὶ τῆς καταστάσεως· ὁ πρωτοσπαθάριος καὶ ἀπὸ¹⁰
 στρατηγῶν τῶν Ἀνατολικῶν· ὁ πρωτοσπαθάριος καὶ ἀπὸ
 δομεστικῶν τῶν σχολῶν· οἱ πρωτοσπαθάριοι καὶ ἀπὸ στρα-
 τηγῶν τῶν Ἀνατολικῶν θεμάτων· ὁ πρωτοσπαθάριος καὶ
 ἀπὸ δομεστικῶν τῶν ἐξσκουβιτόρων· οἱ πρωτοσπαθάριοι καὶ
 ἀπὸ ἐπάρχων· οἱ πρωτοσπαθάριοι καὶ ἀπὸ στρατηγῶν τῆς¹⁵
 δύνσεως· οἱ πρωτοσπαθάριοι καὶ ἀπὸ κνεστόρων· (οἱ πρω-
 τοσπαθάριοι τοῦ χρυσοτρικλίνου προεκρίθησαν πάλαι τῶν
 D ἀπὸ στρατηγῶν καὶ ἀπὸ ἐπάρχων·) οἱ πρωτοσπαθάριοι καὶ
 κριταί· οἱ πρωτοσπαθάριοι τοῦ μαγλαβίου καὶ ἀρτικλίναι·
 οἱ πρωτοσπαθάριοι καὶ ἄρχοντες τῶν στάβλων· οἱ πρωτο-²⁰
 σπαθάριοι καὶ ἀπὸ ὄφφικίων κατὰ τὰ ποτε ὄφφικια αὐτῶν· οἱ
 πρωτοσπαθάριοι καὶ βασιλικοὶ κατὰ τὰς προβολὰς αὐτῶν·

17. πάλαι effecit R. ex incerto cod. compend.

spatharius et chartularius sacelli; protospatharius et chartularius ve-
 stiarum; protospatharius et chartularius caniclii; protospatharius et
 protostrator; protospatharius et protoascretis; protospatharii ex
 persona, id est representantes, thematum, unusquisque secundum
 ordinem sui thematis; protospatharius et comes stabuli; proto-
 spatharius et praefectus idici logi seu rationum privatarum; proto-
 spatharius et magnus curator; protospatharius et curator man-
 ganorum; protospatharius et magister libellorum supplicum;
 protospatharius et orphanotrophus; protospatharii et cleisurarchae
 [seu praefecti limitum, vel et minorum, quam sunt strategata, praef-
 ecturarum]; protospatharius et demarchus Venetorum; protospa-
 tharius et demarchus Prasinorum; protospatharius et ceremoniarum;
 protospatharius et exstrategus Anaticorum; protospatharius et ex-
 domesticus scholarum; protospatharii et exstrategi singulorum the-
 matum Orientalium; protospatharius et exdomesticus excubito-
 rum; protospatharii et expraefecti; protospatharii et exstrategi the-
 matum occidentalium; protospatharii et exquaestores; protospatha-
 rii chrysotriclinii; qui tamen olim praeferebantur exstrategis et ex-
 praefectis; protospatharii ludices; protospatharii de contubernio ma-
 glabitarum et articlinae; protospatharii et archontes stabulorum;
 protospatharii et exofficiales, aedum officia, quae olim tenuerunt;

οἱ πρωτοσπαθάριοι καὶ ἀσηκρῆται· οἱ πρωτοσπαθάριοι οἱ
 διὰ πόλεως· οἱ πρωτοσπαθάριοι οἱ ἔξωτικοί· εἰ δὲ μὴ εἶεν
 πάντες πρωτοσπαθάριοι, καὶ τὰς διὰ λόγου προσγινομένης
 ἀξίας κατέχουσιν, οἱ νῦν στρατηγοὶ τῆς τε ἀνατολῆς καὶ
 5 τῆς δύσεως οὐχ ὑποπίπτουσιν τῆς ἤδη λαχούσης αὐτῶν τῶν
 θεμάτων καθέδρας διὰ τὴν ἐλάττωσιν τοῦ βραβείου αὐτῶν, Ed. L. 425
 ὑπάρχοντος ἀξιώματος, ἀλλ' ἐν τῇ τάξει, ἣ ἐτάχθησαν, κα-
 τὰ τὸ οἰκεῖον θέμα καθέζονται ὡσαύτως οὖν καὶ ὁ ἐπαρ-
 χος πόλεως καὶ ὁ κναίστωρ. οἱ δὲ λοιποὶ πάντες ὄφφικιά-
 10 λιοι ἐν τοῖς ὁμοτίμοις τῶν διὰ βραβείων διδομένων ἀξιωμα-
 τῶν προτετίμηνται. ἐν δὲ τῇ τάξει τῶν ὄφφικίων ἕκαστος
 αὐτῶν τὴν οἰκεῖαν τάξιν λαμβάνει. μετὰ δὲ τῆς τῶν πρω-
 τοσπαθαρίων τιμῆς δευτέρα ἢ τῶν σπαθαροκανδιδάτων εἰσ-
 ἄγεται τάξις, οἷον σπαθαροκανδιδάτοι καὶ ὄφφικιάλιοι κατὰ
 15 τὰ ὄφφικια αὐτῶν· οἱ σπαθαροκουβικουλάριοι τοῦ βασιλι-
 κοῦ κοιτῶνος· σπαθαροκουβικουλάριοι τοῦ κουβουκλείου· πρε-
 σβύτεροι οἱ βασιλικοί· οἱ πρεσβύτεροι καὶ ἡγούμενοι καὶ
 πρεσβύτεροι τῆς ἐκκλησίας· οἱ σπαθαροκανδιδάτοι καὶ ἀπὸ
 στρατηγῶν· οἱ σπαθαροκανδιδάτοι τοῦ χρυσοτρικλίνου· οἱ
 20 σπαθαροκανδιδάτοι οἱ οἰκειακοὶ καὶ κριταί· οἱ σπαθαροκαν-
 διδάτοι καὶ μαγλαβῖται καὶ ἀρτικλῖναι· οἱ σπαθαροκανδιδά-
 τοι οἱ ἀπὸ ὄφφικίων· οἱ σπαθαροκανδιδάτοι οἱ οἰκειακοὶ

protospatharii et basilici secundum promotiones suas; protospatharii et asecretis; protospatharii urbani; protospatharii exotici vel suburbanii aut et provinciales. Quodsi autem non omnes illi fuerint protospatharii, qui dignitates per mandatum obtinentes tenent, quantum quidem ad strategum provinciarum Orientalium et Occidentalium attinet, hi, quandoquidem dignitate gaudent, ideo quod cum ea brabeum simul non acceperint, non cedunt sede et praecedentia suis provinciis conveniente; sed eam sedem obtinent, quae suis provinciis assignata est. Praefectus Urbis et quaeestor pari iure fruuntur. Reliqui autem omnes dignitatum insignibus simul et officiis honorati semper illis praehabentur, qui secum eadem insignia dignitatum, sed absque officiorum muneribus, obtinuerunt. In ordine autem officiorum quisque locum sibi proprium occupat. Post protospathariorum classem introducitur secunda, nempe spatharocandidatorum [seu spathariorum et candidatorum], ut qui simul spatharocandidati et officiales sunt, eo introducendi ordine, quem officium quodque sortitum est. Spatharocubicularii sacri coetoni; spatharocubicularii cubiculi; presbyteri palatini; presbyteri iidemque hegumeni [monasteriorum]; presbyteri magnae ecclesiae; spatharocandidati exstrategi; spatharocandidati chrysotriclini; spatharocandidati domestici iudices; spatharocandidati maglabitae simul et

τοῦ λαυσιακοῦ· οἱ σπαθαροκανδιδάτοι καὶ ἀσηκρηται· οἱ
 σπαθαροκανδιδάτοι καὶ κλεισουράρχαι· οἱ σπαθαροκανδιδά-
 τοι καὶ τουρμάρχαι τῶν φιβεράτων· οἱ σπαθαροκανδιδάτοι
 καὶ τουρμάρχαι Λυκαονίας καὶ Παμφυλίας· οἱ σπαθαρο-
 κανδιδάτοι καὶ τοποτηρηταὶ τῶν σχολῶν· οἱ σπαθαροκανδι-5
 δάτοι καὶ τουρμάρχαι τῶν τῆς ἀνατολῆς θεμάτων κατὰ τὰ
 θέματα αὐτῶν· ὁ σπαθαροκανδιδάτος καὶ τοποτηρητῆς τῶν
 ἔξσκουβιτόρων· οἱ σπαθαροκανδιδάτοι καὶ τουρμάρχαι τῶν
 θεμάτων τῆς δύσεως· ὁ σπαθαροκανδιδάτος καὶ τοποτηρη-
 τῆς τοῦ ἀριθμοῦ· οἱ σπαθαροκανδιδάτοι καὶ τουρμάρχαι 10
 τῶν πλοῦμων· ὁ σπαθαροκανδιδάτος καὶ τοποτηρητῆς τοῦ
 Μ. 243. b πλοῦμου· ὁ σπαθαροκανδιδάτος καὶ τοποτηρητῆς τῶν ἱκανά-
 των· ὁ σπαθαροκανδιδάτος καὶ τοποτηρητῆς τῶν νομῆρων·
 ὁ σπαθαροκανδιδάτος καὶ τοποτηρητῆς τῶν ὀπτημάτων· ὁ
 D σπαθαροκανδιδάτος καὶ τοποτηρητῆς τῶν τειχέων· οἱ σπα-15
 θαροκανδιδάτοι οἱ διὰ πόλεως καὶ οἱ τῶν σεκρέτων· οἱ δια-
 ύπατοι κατὰ τὰς τάξεις αὐτῶν. εἰ δὲ μὴ εἶεν οὔτοι σπα-
 θαροκανδιδάτοι, ταῖς μὲν διὰ βραβείων ἀξίαις ὑποπιπέτω-
 σαν, ἐν δὲ τοῖς τοῦ βαθμοῦ αὐτῶν ὀφφικίοις ἀκολούθως
 τιμάσθωσαν. εἰθ' οὔτως τῶν σπαθαρίων εἰσάγεται τάξις, 20
 οἷον οἱ κουβικουλάριοι τοῦ βασιλικοῦ κοιτῶνος· οἱ κουβι-
 κουλάριοι τοῦ κουβουκλείου· οἱ κουβικουλάριοι τοῦ πατριάρ-
 χου· ὁ οἰκονόμος τῆς μεγάλης ἐκκλησίας· οἱ διάκονοι οἱ

articlinae iidem; spatharocandidati exofficiales; spatharocandidati
 domestici lausiacy; spatharocandidati asecretis; spatharocandidati et
 cleisurarchae; spatharocandidati et turmarchae foederatorum; spa-
 tharocandidati et turmarchae Lycaoniae et Pamphylicae; spatharo-
 candidati et topoteretae scholarum; spatharocandidati et turmarchae
 legionum Orientalium secundum earum ordinem; spatharocandidatus
 et topoteretes excubitorum; spatharocandidati et turmarchae legio-
 num Occidentalium; spatharocandidatus et topoteretes arithmi; spa-
 tharocandidati et turmarchae classiariorum; spatharocandidatus et topo-
 teretes rei navalis; spatharocandidatus et topoteretes hicanatorum; spa-
 tharocandidatus et topoteretes numerorum; spatharocandidatus et to-
 poteretes optimatum; spatharocandidatus et topoteretes castrorum; spa-
 tharocandidati urbani; spatharocandidati secretorum, et tandem bis-
 consules secundum suos ordines. Horum omnium qui spatharocandidati
 simul non fuerint, succedunt quidem illis sui ordinis, qui insignibus
 honorum ornati fuerint, id est qui spatharocandidati sint, honore ta-
 men officii sui gradus debito post illos gaudent, [ita ut spatharocan-
 didatos inferioris gradus praecedant]. Tum introducitur spathariorum
 classis, ut spatharii cubicularii sacri coetoni; cubicularii cubiculi;
 cubicularii patriarchae; oeconomus magnae ecclesiae; diaconi pa-
 latini; diaconi magnae ecclesiae; spatharii chrysotriclinii; spatha-

βασιλικοί· οἱ διάκονοι τῆς ἐκκλησίας· οἱ σπαθάριοι τοῦ
 χρυσοτρικλίνου· οἱ σπαθάριοι καὶ κριταί· οἱ σπαθάριοι μα- Ed.L. 426
 γλαβίται καὶ ἀρτικλίται· οἱ σπαθάριοι καὶ τουρμάρχαι κα-
 τὰ τὰ θέματα αὐτῶν· οἱ σπαθάριοι καὶ τοποτηρηταὶ κατὰ
 5 τὰ τάγματα αὐτῶν· οἱ σπαθάριοι καὶ ἀσηκρῆται καὶ ὁ πρω-
 τονοτάριος τοῦ δρόμου· οἱ σπαθάριοι τοῦ σπαθαρικίου· οἱ
 σπαθάριοι καὶ κόμητες τῆς κόρτης τῶν ἀνατολικῶν· οἱ
 σπαθάριοι καὶ κόμητες τῶν σχολῶν· οἱ σπαθάριοι καὶ κό-
 10 μητες τῆς κόρτης τῶν ἀνατολικῶν θεμάτων κατὰ τὰ θέματα
 αὐτῶν· ὁ σπαθάριος καὶ σύμπονος τοῦ ἐπάρχου· ὁ σπα-
 θάριος καὶ λογοθέτης τῶν πραιτωρίων· οἱ σπαθάριοι καὶ
 κόμητες τῆς κόρτης τῶν θεμάτων τῆς δύσεως κατὰ τὰ θέ-
 15 ματα αὐτῶν· οἱ σπαθάριοι καὶ χαρτουλάριοι τοῦ γενικοῦ B
 λογοθέτου· οἱ σπαθάριοι καὶ ἀντιγραφῆς τοῦ κναίστωρος·
 οἱ σπαθάριοι καὶ χαρτουλάριοι τοῦ στρατιωτικοῦ λογοθέτου·
 ὁ σπαθάριος καὶ χαρτουλάριος θέματος τῶν ἀνατολικῶν·
 ὁ σπαθάριος καὶ χαρτουλάριος τοῦ τάγματος τῶν σχολῶν· ὁ
 σπαθάριος καὶ ἀκτουάριος· οἱ σπαθάριοι καὶ χαρτουλάριοι
 τῶν ἀνατολικῶν θεμάτων· ὁ σπαθάριος καὶ χαρτουλάριος
 20 τῶν ἔξσκουβίτων· οἱ σπαθάριοι καὶ χαρτουλάριοι τῶν δυ-
 τικῶν θεμάτων· οἱ σπαθάριοι καὶ βασιλικοὶ νοτάριοι
 τῆς σακέλλης· οἱ σπαθάριοι καὶ βασιλικοὶ νοτάριοι τοῦ
 βεστιαρίου· οἱ σπαθάριοι καὶ βασιλικοὶ νοτάριοι τοῦ εἰδι- C
 κοῦ· οἱ σπαθάριοι καὶ νοτάριοι τῶν ἀρχῶν τοῦ γενικοῦ·
 25 οἱ σπαθάριοι καὶ πρωτονοτάριοι τοῦ μεγάλου κουρατορικίου·

16. θέματος em. R., θεμάτων cod.

rii iudices; spatharii maglabitae et articialinae; spatharii turmar-
 chae secundum legiones suas; spatharii topoteretae secundum ta-
 gmata sua; spatharii et asecretae; protonotarius dromi; spatharii
 spatharicii; spatharii et comites cortis Anaticorum; spatharii et
 comites scholarum; spatharii et comites cortis Orientalium legionum
 secundum earum ordinem; spatharius et assessor praefecti Urbis;
 spatharius et rationalis praetoriorum; spatharii comites cortis legio-
 num Occidentalium secundum earum ordinem; spatharii et chartu-
 larii generalis logothetae; spatharii et magistri scriniorum quaesto-
 ris; spatharii et chartularii rationalis fisci militaris; spatharius char-
 tularius thematis Anatoliae; spatharius chartularius tagmatis scho-
 larum; spatharius et actuarius; spatharii et chartularii peculiarium
 quarumque legionum Orientalium; spatharius et chartularius excubi-
 torum; spatharii et chartularii legionum Occidentalium; spatharii
 et imperiales notarii sacellii; spatharii et imperiales notarii ve-
 stiarii; spatharii et imperiales notarii idici seu rei privatae; spa-
 tharii et notarii arcularum publici aerarii; spatharii et protonota-

οὐ σπαθάριοι καὶ δευτερεύοντες τῶν δημάρχων· ὁ σπαθάριος καὶ ἐπὶ τῆς κουρατωρίας τῶν βασιλικῶν οἰκῶν· ὁ σπαθάριος καὶ δομέστικος τῆς ὑπουργίας· ὁ σπαθάριος καὶ ζυγοστάτης· ὁ σπαθάριος καὶ χρυσοεψηπτής· ὁ σπαθάριος καὶ ἄρχων τοῦ ἀρμέντου· οἱ σπαθάριοι καὶ ξενοδόχοι· οἱ σπαθάριοι καὶ γηροκόμοι· οἱ σπαθάριοι καὶ πρωτονοτάριοι τῶν θεμάτων κατὰ τὰ θέματα αὐτῶν· ὁ σπαθάριος καὶ οἰκιστικός· οἱ σπαθάριοι οἱ διὰ πόλεως καὶ οἱ ἐξωτικοί. εἰ δὲ μὴ εἴεν καὶ οὗτοι σπαθάριοι, τὰς μὲν διὰ βραβείων ἀξίας ὑποκιπέτωσαν, ἐν δὲ τοῖς αὐτῶν ὄφφικίσις κατὰ τάξιν¹⁰ τιμάσθωσαν. μετὰ τούτους εἰσαγέσθω τετάρτη τάξις, ἣ τῶν Ms. 244. a ὑπάτων, στρατῶρων, κاندιδάτων, μανδατόρων, βεστητόρων, ἀπριάτων, ταγματικῶν καὶ θεματικῶν οὕτως. ὕπατοι βασιλικοὶ καὶ χαρτουλάριοι καὶ νοτάριοι τῶν λεχθέντων σεκρέτων κατὰ τοὺς βαθμοὺς τῶν ἑαυτῶν ὄφφικίων· ὕπατοι παγανοὶ¹⁵ τῆς συγκλήτου, κληρικοὶ τοῦ παλατίου καὶ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, στρατῶρες, εἰ τύχοιεν, τοῦ χρυσοτρικλίνου, στρα- Ed.L. 427 τῶρες ὁμοίως τοῦ μαγλαβίου· στρατῶρες οἰκειακοὶ τοῦ λαυσιακοῦ καὶ ἀσηκῆται, στρατῶρες τοῦ βασιλικοῦ στρατορικίου· στρατῶρες, σκρίβωνες τῶν ἐξσκουβίτων καὶ χαρτου- 20 λάριοι τῶν θεμάτων· δομέστικοι τοῦ τάγματος τῶν σχολῶν

8. πόλεως H., πόλεων cod.

rii magni curatoricii; spatharii et deuteruonotes seu secundicerii demarchorum; spatharius, qui praedia imperialia curat; spatharius et domesticus ministerii triclinaris; spatharius et zygotates seu libripens; spatharius aurifaber; spatharius et archon armamenti seu apothecae armorum; spatharii et xenodochi; spatharii et geroconi; spatharii et protonotarii thematum secundum eorum ordinem; spatharius et oecisticus [seu magister architectorum]; spatharii urbani et spatharii exotici vel suburbani vel provinciales. Horum omnium officialium, qui munus aliquod gerit, sic tamen, ut simul non sit spatharius, ille succedit quidem illis sui ordinis, qui dignitates cum insignibus acceperunt, attamen gradum officii prae honoratis inferioris ordinis obtinet. Post hos introducitur quarta classis, hypatorum seu consulum, stratorum, candidatorum, mandatorum, vestitorum, apratorum seu honorariorum, tam tagmaticorum seu de ordinibus urbanis, quam thematicorum seu de ordinibus provincialibus, in hunc modum: consules imperiales et chartularii et notarii dicatorum supra secretorum seu scriniorum secundum gradus suorum officiorum et scriniorum; consules pagani seu functione et auctoritate cassi; senatorii; clerici palatini; clerici magnae ecclesiae; stratores, si qui tum sint, chrysotriclinii; stratores maglabii, si pariter qui sint; stratores privati lausiacy et ascretae; stratores sacri stratoricii; stratores; scribones [vel deputati] excubitorum;

δομέστικοι τῶν θεμάτων τῆς ἀνατολῆς καὶ δύσεως κατὰ τὰ
 εἴγματα αὐτῶν καὶ τὰς ἀξίας αὐτῶν· ἀσηκρῆται ἄπρατοι,
 νοτάριοι τῶν ἀσηκρητειῶν ἄπρατοι, κανδιδάτοι βασιλικοὶ τοῦ
 ἵπποδρόμου καὶ μανδάτορες, βεστήτορες, σιλεντιάριοι, δρουγ-
 5 γάριοι τῶν θεμάτων ἄπρατοι κατὰ τὰ θέματα καὶ τοὺς δρόγ-
 γους αὐτῶν· κόμητες τῶν θεμάτων ὁμοίως· κόμητες τῶν
 ἀριθμῶν ἄπρατοι· ὁ χαρτουλάριος τοῦ ἀριθμοῦ ὁμοίως· B
 κόμητες τοῦ πλοῦματος ὁμοίως· ὁ χαρτουλάριος τοῦ πλοῦμα-
 τος· κόμητες τῶν ἱκανάτων ὁμοίως· ὁ χαρτουλάριος τῶν
 10 ἰοικανάτων ὁμοίως· ὁ χαρτουλάριος τοῦ στάβλου ὁμοίως· ὁ
 ἐπίκτης τοῦ στάβλου ὁμοίως· τριβοῦνοι τῶν νομῆρων· ὁ
 χαρτουλάριος τῶν νομῆρων· οἱ κόμητες τῶν ὀπημάτων·
 ὁ χαρτουλάριος τῶν ὀπημάτων· ὁ χαρτουλάριος τῶν τει-
 χέων· οἱ δευτερεύοντες τῶν δημάρχων· οἱ τριβοῦνοι τῶν
 15 τειχέων· ὁ προἔξημος τῶν σχολῶν· οἱ κένταρχοι τοῦ ἀρι-
 θμοῦ· οἱ κένταρχοι τῶν ἱκανάτων· οἱ προτίκτορες τῶν scho-
 λῶν· οἱ βικάριοι τῶν νομῆρων· οἱ βικάριοι τῶν τειχέων·
 οἱ δρακονάριοι τῶν ἐξσκουβίτων· οἱ ἀποεπάρχοντες· οἱ στρα- C
 τηλάται· ὁ ἀκόλουθος τοῦ ἀριθμοῦ· ὁ πρωτομανδάτωρ τοῦ
 20 ἐξσκουβίτου· ὁ πρώτομανδάτωρ τῶν ἱκανάτων· οἱ πρωτο-
 κάραβοι· οἱ πρωτονοτάριοι τῶν θεμάτων καὶ τῶν ἀγγελῶν
 οἱ ἄπρατοι· οἱ βανδοφόροι τοῦ ἀριθμοῦ· οἱ βανδοφόροι
 τῶν ἱκανάτων· οἱ εὐτυχοφόροι τῶν σχολῶν· οἱ σκευοφόροι
 τῶν ἐξσκουβίτων· οἱ λαβουρήσιοι τοῦ ἀριθμοῦ· οἱ σκη-

chartularii thematum; domestici tagmatis scholarum; domestici thematum Orientis et Occidentis secundum classes et dignitates suas; asecretæ honorarii; notarii asecretiarum honorarii; regii candidati circi, mandatores, vestitores, silentiarii, drungarii thematum honorarii secundum themata sua drungosque seu manipulos suos; comites thematum eodem modo; comites numerorum honorarii; chartularius arithmi honorarius; comites rei navalis honorarii; chartularius rei navalis; comites hicanatorum honorarii; chartularius hicanatorum honorarius; chartularius stabuli honorarius; epictes [seu compulsor] stabuli honorarius; tribuni numerorum; chartularius numerorum; comites optimatum; chartularius optimatum; chartularius castrorum; secundicerii demarchorum; tribuni castrorum; proximus scholarum; centarchi seu centuriones arithmi; centarchi hicanatorum; protectores scholarum; vicarii numerorum; vicarii castrorum; draconarii excubitorum; exeparchontes vel expraefecti provinciarum; stratelatae; acoluthus arithmi; protomandator excubitorum; protomandator hicanatorum; protocarabi seu naucleri; protonotarii thematum et gregum honorarii; bandiferi arithmi; bandiferi hicanatorum; eutychiofori [seu victoriarum gestatores] scholarum; sceuofori seu vasiferi vel tropaeoferi excubitorum; labareses arithmi;

προφύροι τῶν σχολῶν· οἱ σιγνοφύροι τῶν ἐξσκουβίτων· οἱ σημειοφύροι τοῦ ἀριθμοῦ· οἱ σημειοφύροι τῶν ἱκανάτων· οἱ ἀξιωματικοὶ τῶν σχολῶν· οἱ σινάτωρες τῶν ἐξσκουβίτων· οἱ δουκινιάτωρες τοῦ ἀριθμοῦ· οἱ δουκινιάτωρες τῶν ἱκανάτων· οἱ μανδάτορες τῶν σχολῶν· οἱ πρωτοκαγκελλάριοι τῶν θεμάτων· οἱ ὀπίονες τῶν ταγμάτων· ὁ πρωτοκαγκελλάριος τοῦ γενικοῦ λογοθέτου· ὁ πρωτοκαγκελλάριος τοῦ κωαίστωρος· ὁ πρωτομανδάτωρ τῶν νομῆρων· ὁ πρωτομανδάτωρ τῶν τειχέων· ὁ πρωτοκαγκελλάριος τοῦ σακελλίου· ὁ κένταρχος τοῦ βεστιαρίου· οἱ πρωτομανδάτορες καὶ λεγατάριοι τῶν ἐξσκουβίτων· οἱ μανδάτορες καὶ λεγατάριοι τοῦ ἀριθμοῦ· οἱ ἐξσκουβίτορες· οἱ θυρωροὶ τοῦ παλατίου καὶ τῶν σεκρέτων· οἱ διατρέχοντες τοῦ δρόμου· οἱ φακτιονάριοι· οἱ γειτονιάρχαι· οἱ νοτάριοι τῶν μερῶν· οἱ χαρτουλάριοι τῶν μερῶν· οἱ ποιηταὶ καὶ μελισταὶ τῶν δῆμων· οἱ ἠνίοχοι τῶν μερῶν· οἱ μανδάτορες τῶν νομῆρων· οἱ μανδάτορες τῶν τειχέων· ὁ λεγατάριος τοῦ βεστιαρίου· οἱ χοσβαῖται τοῦ μεγάλου βεστιαρίου· οἱ κένταρχοι τῶν στρατηγῶν τῶν θεματικῶν· οἱ μικροπανῖται· οἱ παραφύλακες τῶν κάστρων ἄπρατοι· κένταρχοι τῶν βάνδων· οἱ δημῶται· οἱ δρουγγάριοι τῶν πεζῶν· οἱ καγκελλάριοι τῶν σεκρέτων· οἱ τοποτηρηταὶ τῶν χορῶν· οἱ στρατιῶται τῶν θεμάτων· οἱ στρατιῶται τῶν θεμάτων. εἰ δὲ ἐκ πάντων τούτων τῶν λεχθέντων τινὲς ἔχοιεν ἀξίαν τὰς διὰ βραβείου διδομένας, ἕκαστος αὐτῶν τῇ ἀξίᾳ τοῦ ὁμοτίμου τὸν βαθμὸν προτιμά-

sceptriferi scholarum; signiferi excubitorum; vexilliferi arithmi; vexilliferi hicanatorum; axiomatice vel honorati scholarum; senatores excubitorum; ducinatores vel ducenarii arithmi; ducinatores hicanatorum; mandatores scholarum; protocancellarii thematum; optiones tagmatum; protocancellarius genici logothetae; protocancellarius quaestoris; protomandator numerorum; protomandator castrorum; protocancellarius sacelli; centarchus vestiarii; protomandatores et legatarii excubitorum; mandatores et legatarii arithmi; excubitores; ianitores palatii et secretorum; vernaculi cursus; factionarii; magistri vicorum; notarii factionum; chartularii factionum; poetae factionum; musici factionum; aurigae factionum; mandatores numerorum; mandatores castrorum; legatarius vestiarii; chosbaitae magni vestiarii; centarchi strategorum thematicorum; micropanitae; custodes castrorum honorarii; centarchi bandorum; demotae seu populares aut factionales; drungarii peditum; cancellarii secretorum; topoteretae chororum; milites tagmatum et milites thematum. Horum, quos diximus, omnium si quis dignitates simul tenet earum, quae cum brabeis dari solent, ille gradum prae collega suo insigni-

σθω. εἰ δὲ παγανοὶ πέλοιεν, ἐν μόνοις τοῖς ὀφφικίοις τιμάσθωσαν κατὰ τὴν ἤδη ἐκτεθεισαν τάξιν κλητωρευόμενοι. Β οἱ δὲ ἐξ ἔθνων εἰσερχόμενοι πρέσβεις καὶ τῆς τιμίας συνουσιάζεως τῶν βασιλέων ἡμῶν ἀξιούμενοι κλητωρευόνται καὶ 5 αὐτοὶ οὕτως. [οἱ ἀπὸ Ῥώμης ἐπίσκοποι προεκρίθησαν τῶν καθ' ἡμᾶς ἐπισκόπων.] οἱ μὲν ἀπὸ Ῥώμης ἐρχόμενοι, εἴαν εἰσιν ἐπίσκοποι, προτιμῶνται τῶν ἐπισκόπων τῆς καθ' ἡμᾶς ἐκκλησίας· εἰ δὲ πρεσβύτεροι εἴεν, ὡσαύτως προκρίνονται. 10 ὁμοίως καὶ ἐν ἕκαστον τάγμα τῆς ἱεροσύνης τὴν προτίμησιν ἰοἀναδέχεται κατὰ τὴν καθέδραν τὴν ἀνωτέρως ῥηθείσαν. τὸ αὐτὸ δὲ κρατεῖσθω καὶ ἐπὶ τῶν ἐν τῇ ἀνατολῇ ὄντων τριῶν πατριαρχῶν. ἐτιμῆθησαν δὲ οἱ ἀπὸ Ῥώμης ἐλθόντες διὰ C τὴν ἔνωσιν τῆς ἐκκλησίας ἐπὶ Λέοντος τοῦ φιλοχρίστου δεσπότη, οἷον ὁ ἐπίσκοπος Νικόλαος καὶ καρδηγάλιος Ἰωάν- 15 νης, ἐπάνω πάσης τῆς τάξεως τῶν μαγίστρων. [καὶ οἱ ἀπὸ Ἀντιοχείας καὶ Ἱεροσολύμων σύγκελλοι προεκρίθησαν παντὸς μαγίστρου.] ὡσαύτως καὶ οἱ ἀπὸ Ἀντιοχείας καὶ οἱ Ἱερο- Ms. 245. a σολύμων σύγκελλοι ἐν τῇ δευτέρᾳ θέσει τῆς τραπέζης πρῶτοι ἐπάνω παντὸς μαγίστρου. οἱ δὲ ἐξ Ἀγύρων φίλοι τῇ 20 τῶν πατρικίων καὶ στρατηγῶν ὑποπίπτουσι τάξει ἐν ταῖς καθέδραις, οἱ μὲν ἀνατολικοὶ προκρινόμενοι τῶν ἑσπερίων· καθέζονται δὲ ἐν τῇ εὐωνύμῳ θέσει, ἢ τέταρτοι φίλοι, ἢ D

5. Verba οἱ—ἐπισκόπων notam marginalem esse censuit ideoque uncis inclusit R; 15. Verba καὶ — μαγίστρου et ipsa notam marginalem esse putans, uncis inclusit R.

bus non item ornato habet; si vero pagani sint [muneris titulo tantum conspicui, absque functione,] tantum in officiis secundum ordinem iam expositum evocantur. Legati autem peregrinarum gentium, in aulam delati et honore de Dominorum nostrorum epulis participandi digni habiti, evocantur in hunc modum. [Episcopi Romani episcopis nostris prae habebantur.] Episcopi Romae si qui ad nos veniunt, prae habentur nostris episcopis. Pari modo presbyteri, et in universum omnis ordo ecclesiasticus Romanus habet gradum prae nostro secundum illum sedendi ordinem, quem superius tradidimus. Id idem quoque teneatur de tribus per Orientem patriarchis. Collocabantur autem legati Romani, qui sub Leone, pio Imp., adveniebant procurandae unionis ecclesiarum gratia, ita, ut episcopus Nicolaus et cardinalis Iohannes praerent toti classi magistrorum. [Qui ab Antiochia et Hierosolymis aderant syncelli, prae habebantur magistris omnibus.] Pariter syncelli Antiocheni et Hierosolymitani locum habebant in secundo convivii ordine supra omnes magistris. Amici Agareni patriciorum et strategorum succedunt classi quoad ordinem sedendi, sic tamen, ut illos ipsos inter illi, qui ex Oriente venerint, occidentalibus prae habebantur. Hi sic dicti amici

πέμπτοι, πρὸς τὸ αὐτοὺς ἐν τῷ δευτέρῳ μίσησιν τῆς τραπέζης τυγχάνειν. οἱ δὲ ἀπὸ τῶν Νούνων, ἤτοι Βουλγάρων, εἰσερχόμενοι φίλοι ἐν μὲν τῇ κλήσει τῶν κοινῶν κλητωρίων τέταρτοι ἢ πέμπτοι ἐν τῇ εὐωνύμῳ θέσει κληθῆσονται, δηλονότι ὑποπίπτοντες καὶ αὐτοὶ τῇ τῶν πατρικίων καὶ στρα-5 τηγῶν καὶ πάντων τῶν ἐν τῷ βῆλῳ πατρικίων τεταγμένων ἀρχόντων, ἀπολαύοντες καὶ αὐτοὶ τὸν δεύτερον μίσησον τῆς βασιλικῆς τραπέζης. ἐν δὲ τοῖς 15' τῶν ἑορτῶν ἀκουβίτοις κλητωρεύονται ὄγδοοι καὶ ἔννατοι, δηλονότι ὑποπίπτοντες τῇ τάξει τοῦ προλεχθέντος βήλου. οἱ δὲ ἐκ Φωάγγων πρέσβεις, 10 Ed.L. 429 εἰ μὲν ἔχοιεν χειροτονίας, κατὰ ταύτας κληθῆσονται· εἰ δὲ παγανοὶ εἰσιν, τῇ τῶν δαφικιαλίων ὑποπίπτουσι τάξει. οἱ δὲ ἐκ τῶν λοιπῶν ἐθνῶν ἐρχόμενοι φίλοι τῇ τῶν σπαθαρο-κανδιδάτων ὑποπίπτουσι πάντες ἀξία.

Τόμος δ'.

15

Ἐπειδὴ τῆς τῶν ἀρτικλινῶν ἐπιστήμης ἰδικὴν τινα πραγματείαν συγγράψασθαι ἐσπονδάσαμεν, καὶ τὰς τοῦ οἰκείου πολιτεύματος ἀξίας ἐκφαντορικῶς ἐν ταῖς καθέδραις ἀκριβῶς ἐξεθέμεθα, καὶ τὴν τῶν ἱερῶν βασιλικῶν κλητωρίων εὐστά- Β θιαν καὶ κατάστασιν ὑμῶν ὑπεδείξαμεν, φέρε δὴ καὶ τὰς ἰδέ- 20 ας τῶν ἐφ' ἐκάστη ἑορτῇ κικλησκομένων ἀξιωματῶν καὶ τὰς

collocati sedent in sinistra positione [seu prima mensa plagae triclinii sinistrae] quarti a principio aut quinti, quia nempe sub secundum missum cadunt. Qui ab Hunnis Bulgarisque amici adfuerint, in evocatione communium et consuetorum conviviorum quarti aut quinti introcantur in secunda positione, scilicet etiam hi post patricios eosdemque strategos et omnes in velo [seu corpore] patriciorum constitutos, et simul cum patriciis ad Augustum admitti solitos magistratu; ut etiam ipsi secundo missu sacrae mensae fruuntur. In novendecim accubitis autem, qui celebrari diebus festis solent, evocantur hi octavi aut noni; scilicet post velum seu corpus procerum praedictum. Francorum tandem legati, si quidem investiti sunt muneribus iisque funguntur, evocantur secundum illa. Si vero sunt pagani seu cassi dignitatibus, subsequuntur classem officialium. Reliquis e gentibus advenientes amici succedunt ad unum omnes classi spatharocandidatorum.

CAPUT QUARTUM.

Postquam igitur scientiae articlinicae specialem quandam tractationem conscribere studentes, imperii nostri dignitates demonstrative distincteque exposuimus sacrorumque conviviorum decorem atque constitutionem vobis exhibuimus: agedum narrabo vobis quoque, quomodo species dignitatum, quae in unoquoque die festo ad mensam vocari solent, et multiformes earum vestitus, quibus quam-

τούτων πολυειδῆς ἀμφιάσεις ὅπως δεῖ συνεισάγειν ἐν τοῖς κληρωτοῖς, σαφῶς ἑμὴν διηγῆσομαι. ἄρξομαι δ' ἐντεῦθεν καὶ ἡ τῆς Θείας χάριτος τῷ κόσμῳ ἐπέφανεν ἀπαρχή, ἧς καὶ οἱ θεοπρόβλητοι καὶ θειότατοι ἡμῶν βασιλεῖς τὴν ἐγκόσμιον 5 καὶ ὑπερκόσμιον ταύτην πανηγυρίζοντες χαρμονὴν κατὰ μέμῃσιν τῆς Χριστοῦ πρὸς ἀνθρώπους ἐπιδημίας, κοινῇ τὴν πανδεσίαν τοῖς πιστοῖς ἐφαπλώσαντες κοινωνοῦσι τῆς σωματικῆς ἐστιάσεως.

Ἡ γενέθλιος τοῦ Χριστοῦ ἡμέρα, ἐν ἧ προτίθονται αἱ τῶν 10 10 ἀκουβίτων ἐκθέσεις.

Δεῖ γὰρ ὑμᾶς, ὦ φίλοι, ἐν ταύτῃ τῇ λαμπρῇ καὶ περι- Ms. 245.b
δόξῳ τῶν Χριστοῦ γενεθλίων ἡμέρᾳ, ἥνικα αἱ πολυσχεδεῖς καὶ ἑξαίσιοι τῶν 15 15 προτίθονται ἀκουβίτων ἐκθέσεις, ἐν μὲν τῇ βασιλικῇ τραπέζῃ τοῦ κράματος τῆς μεγάλης ἐκκλησίας 15 καλεῖν εἰς συνεστίασιν τῶν φιλοχρόιστων ἡμῶν βασιλέων μεγιστάνας ἐκ τῆς βασιλικῆς συγκλήτου τὸν ἀριθμὸν 18, ὄλον μαγίστρον, πραιποσίτους, ἀνθυπάτους πατρικίους, στρατηγούς, ὄφφικιαλίους, οὓς ἂν δόξῃ τοὺς αὐτοκράτορας λαμβά- D
νεσθαι· εἰσάγειν δὲ αὐτοὺς, ἄνευ μέντοι τῶν οἰκείων χλα- 20 20 μύδων, ἡμφιεσμένους δὲ τὰ καμίσια καὶ μόνα. εἰ δὲ τύχοιεν στρατηγοὶ κεκλημένοι, μετὰ τῶν οἰκείων σκαραμαγγίων εἰσα- γέσθωσαν σὺν τῷ δρουγγαρίῳ τῆς βίβλης. ἐν δὲ τῇ τῶν 19

16. 18 conl. R., 19 cod. et ed.

que introducere oporteat. Incipiam autem ab eo loco, in quo primitiae divinae gratiae sese mundo monstrare coeperunt, quando etiam a Deo promoti et sacratissimi nostri Imperatores mundanum hoc, id est in mundo quidem subsistens, attamen plus quam mundanum solenniter celebrantes gaudium ad exemplum adventus Christi ad homines, universales illas epulas coporalis exceptionis et convivialionis fidelibus in commune explicant et proponunt.

FESTUM NATIVITATIS CHRISTI, IN QUO XIX. ACCUBITUM DAPES

PROPONUNTUR.

Oportet itaque nos, amici, splendido illo et glorioso die nati- vitatis Christi, quando multifariae incomparabiles XIX. accubituum dapes proponuntur, primum quidem apud sacram mensam mixti, in magna ecclesia apparatus, ad coepulandum Dominis nostris Christi amantibus proceres sacri senatus, numero duodecim evocare, ut magistros, praepositos, proconsules patricios, strategos, officiales, quos assumere Dominis visum fuerit; dein vero illos introducere, absque suis tamen cuique propriis chlamydibus, sed in solis camisiis. Si autem strategi quidam excitati fuerint, introducantur in suis scaramangis cum drungario vigiliis. Ad venerabilem XIX. accubituum

ἀκουβίτων τιμωτάτη τραπέζη δεῖ ἡμῶς καλεῖν μεγίστους
 δύο, ἀνθυπάτους πατρικίους, στρατηγούς ἕξ, Βουλγάρους φί-
 λους δύο, ὄφφικιαλλούς ἀπὸ τῆς τοῦ στρατιωτικῆς λογοθέτου
 τάξεως καὶ κατωτέρω δύο, πρὸς τὸ συνανακληθῆναι τῷ βα-
 σιλεῖ εἰς τύπον τῆς ἀποστολικῆς δωδεκάδος, φίλους τὸν ἁ-5
 Ed.L. 430 ριθμὸν εἰς· προκισεύειν δὲ αὐτοὺς δεῖ στιχηθὸν κατὰ τάξιν
 τῆς ἐκάστου ἀξίας, ἐνδεδυμένους τὰς οἰκείας αὐτῶν χλαμύ-
 δας ἐμπροσθεῖν τῷ σχήματι, ὑποδεδεμένους δὲ καὶ τὰ οἰ-
 κεία καμπάγια, καὶ εἰσαγαγεῖν αὐτοὺς μετὰ τὴν ἄφιξιν τῶν
 μελλόντων παραστᾶναι βασιλικῶν ὑπουργῶν τε καὶ βουκαλί-10
 ων, δηλονότι λαβόντος τὸ σχῆμα τοῦ καστρησιῶν τῆς βασιλι-
 κῆς τραπέζης παρὰ τοῦ ἄνωθεν παρεστῶτος περιφανοῦς πραι-
 ποσίτου, καὶ συνανερχομένου αὐτοῖς μέχρι τοῦ τριβάθμου
 τῆς βασιλικῆς εὐωχίας, καὶ ἰστώντος αὐτοὺς κύκλῳ τῆς τι-
 μίας τραπέζης εἰς τὸ εἰδικῶς προσκαλεῖσθαι πλησιέστερον 15
 Βφίλους, οὓς ἂν δόξῃ τῷ βασιλεῖ. ἐν δὲ τοῖς ἐκατέρων τῶν
 μερῶν ἀκουβίτοις δεῖ ἡμᾶς καλεῖν ἐν ταύτῃ τῇ λαμπρῇ καὶ
 περιβοήτῳ ἡμέρᾳ τὴν ὑπὸ καμπάγιον σύγκλητον πᾶσαν, οἷον
 ἀσηκρήτας, χαρτουλαρίους τῶν μεγάλων σεκρέτων, βασιλικούς
 νοταρίους τῶν λεχθέντων σεκρέτων, οἷον ἀπὸ τε σπαθαροκανδι-20
 δάτων καὶ κατωτέρω ὑπάτων, δισυπάτων, κομήτων τῶν σχολῶν,
 σιλεντιαρίων, προτικτόρων, εὐτυχοφόρων, σκηπτοφόρων, ἀξι-

mensam oportet nos advocare duo quidem magistros, proconsules
 patricios, strategos autem sex, amicos vel legatos e Bulgaria duo,
 tandem officiales de ordine logothetae rei militaris, aut et aliis in-
 ferioribus officiis duo; quo ad eandem cum Domino mensam ac-
 cumbant amici duodecim, imitamentum apostolorum, qui cum Chris-
 to ad mensam accubuerunt. Procedunt autem unus post alterum,
 secundum ordinem suae quisque dignitatis antico modo, induti suas
 quisque chlamydes, et in pedibus habentes sua quisque campagia.
 Oportet autem illos introducere, postquam advenerint, qui mensae
 adstare et servire debent, imperiales ministri triclinares, et vocales
 seu musici; gestu nempe signum accipientes sacrae mensae castrense
 ab eo, qui superne adstat, illustri praeposito, et simul cum ipsis
 ascendente usque ad tribathmum seu suggestum trium graduum
 sacrae mensae, et in orbem eos circa venerabilem mensam collo-
 cante; quo Imperator, quos voluerit, viritum propius advocare
 possit. Ad accubitos autem seu mensas ambarum partium [respectu
 sacrae mensae ad dextram et sinistram stantes] oportet vos vocare
 illo splendido et celebri die totum senatum, qui campagia in pedi-
 bus gerit, ut asecretas, chartularios maguorum secretorum, impe-
 riales notarios eorundem secretorum, ut a spatharocandidatis inde
 incipiendo et descendendo per dignitates ad consules, iterum consu-
 les, comites scholarum, silentiarlos, protectores, eutychiophoros, sce-

κομιατικῶν τῶν διαφόρων ταγματίων τὸν ἀριθμὸν ρξή, Ἀγαρη- Ms. 246. a
 νῶν τοῦ πραιτωρίου κδ', τῶν Βουλγάρων φίλων ἀνθρώπους
 ιβ', καὶ πένητας ἀδελφούς τὸν ἀριθμὸν ιβ'. προκισσέειν δὲ C. 12
 αὐτοὺς στιχηδὸν οὕτως· τοὺς μὲν συγκλητικούς κατὰ τὰς
 5 οἰκείας αὐτῶν ἀξίας καὶ τὰς τῶν ὄφφικίων αὐτῶν διαφορὰς
 διαστελλόμενος ἔνθεν κἀκεῖθεν· τοὺς δὲ Ἀγαρηνοὺς κατέ-
 ναντι τῆς ὄψεως τῶν βασιλέων ἐπὶ τῆς ἑκτης καὶ ἑβδόμης
 τραπέζης· τοὺς δὲ Βουλγάρων ἀνθρώπους ἐπὶ τῆς ἐνάτης
 τραπέζης τῆς αὐτῆς περιόδου· τοὺς δὲ πένητας καὶ αὐτοὺς
 10 προσκαλεῖσθαι ἐπὶ τῆς θ' τραπέζης τῆς εὐωνύμου θέσεως, ἐν
 ἧ παρόστασις τοῦ δρογγαρίου τυγχάνει· εἰσάγειν δὲ δεῖ
 ἅπαντας μετὰ τὴν ἄριξιν τῶν πρωτοκλήτων φίλων τῆς βασι- D
 λικῆς τραπέζης οὕτως· τοὺς μὲν ἀξιωματικούς ἅπαντας με-
 τὰ τῶν οἰκείων ἀλλαξιμάτων, χλαμύδων τε καὶ καμπαγίων,
 15 στιχηδὸν κατὰ τάξιν τοῦ αὐτοῦ ἀξιώματος καὶ ὄφφικίου·
 τοὺς δὲ Ἀγαρηνοὺς λευκοφόρους αἰζώνους ὑποδεδεμένους, δη-
 λονότι προπορευομένου αὐτοῖς τοῦ καλέσαντος ἀρτικλίνου καὶ
 συνανερχομένου ἐφ' ἑκατέρου τῶν μερῶν διὰ τῆς ὀπισθίου
 20 θέσεως τῶν αὐτῶν ἀκουβίτων καὶ διὰ τοῦ ἐμπροσθίου τό-
 ποῦ ἐξαριθμοῦντος ἐφ' ἑκάστῳ ἀκουβίτῳ δωδεκάδα προσώ-
 πων μίαν καὶ μὴ συγχωροῦντός τινα ἀνακληθῆναι μέχρι τῆς
 ἐκφωνήσεως τῶν παρσεσῶτων βασιλικῶν βουκαλίων. μετὰ δὲ Ed. L. 43
 τὴν πάντων ἀνάκλησιν δεῖ προσέχειν τὸ μουσικὸν μέλος, καὶ

17. προπορευομένων cod., αὐτῶν cod. et ed.

ptrophoros, axiomaticos seu honoratos e diversis dignitatibus, ad
 numerum usque 168, de Agarenis praetorii 24, de amicis Bulgaris
 12 et fratres pauperes itidem 12. Procedere autem oportet illos in
 serie hoc modo: senatores quidem secundum suam quemque digni-
 tatem et diversa officia, dextraque sinistraque divisos; Agarenos au-
 tem locat e regione et conspectu Imperatorum ad sextam et septi-
 mam mensam; Bulgaros ad nonam [et ultimam] eiusdem obitus [vel
 plagae, dextrae scilicet]. Pauperes excipiuntur pariter quoque nona
 mensa, sed sinistrae partis, ubi nempe drungarius adstare solet.
 Introducere autem oportet omnes post adventum amicorum primo
 loco ad sacram mensam vocatorum hoc modo. Axiomaticos seu in
 dignitatibus constitutos omnes cum suis mutatoriiis, chlamydidibus pu-
 ta et campagiis, secundum ordinem dignitatis, quam quisque gerit,
 et officii pariter; Agarenos autem in candidis vestibus absque
 zonis, et in calceis; praeambulante ipsos articlino, qui eos introë-
 vocat, et simul cum ipsis ascendente in utraque parte [triclinii]
 per posticampartem accubituum et deinceps ab antica eorundem enu-
 merante in singulis accubitis duodenas accumbentes, neque per-
 mittente cuiquam, ut prius accumbat, quam imperiales musici ad-
 stantes modulos suos occooperint. Postquam omnes accubuerunt,

ἦνίκα τὸ ἴδιον ἀπηχῆσει φθέγμα, ἔξανιστασθαι ἀπαντας εἰς
 εὐφημίαν τῶν δεσποτῶν καὶ τὰς ἑαυτῶν ἀπεκιδύσκεσθαι
 χλαμύδας· ἀλλὰ μὴν καὶ ὁσάκις ἂν τὸ μουσικὸν ἀπηχῆσῃ,
 καὶ ὁσάκις ἂν θυμελικὸν τι πρὸς τέρψιν ἐκτελεσθῆ ἔργον,
 καὶ ἦνίκα τι βρώσιμον ἐκ τῆς βασιλικῆς τραπέζης διὰ τοῦ
 τερπνοῦ καστρησίου πρὸς τοὺς δαιτυμόνας ἐξαποσταλήσεται.
 ἐν δὲ τῇ τούτων ἐξόδῳ δεῖ προσέχειν τοῖς ῥωμαῖζουσι βου-
 καλίοις καὶ σὺν τῇ αὐτῶν ἐκφωνήσει προσέχειν τὸ σχῆμα
 Βτοῦ κλεινοῦ καστρησίου, καὶ αὐθις ἔξανιστῶν πάντα τοὺς κο-
 κλημένους χλανιδοφόρους διὰ τῆς ὀπισθίου θέσεως τῶν ἀκου-
 βίτων, καὶ ἐπανάγειν αὐτοὺς ἐκ τῶν κάτω πρὸς τὴν ἄνω
 προσωπικὴν ἐξοδὸν τῆς αὐτῆς περιόδου. καὶ εἰδ' οὕτως με-
 Mi. 246. b τὰ τὴν τούτων τελείαν ὑπείδουσιν καὶ αὐτοὺς τῆς βασιλικῆς
 τραπέζης δαιτυμόνας ἐξάγειν, δηλονότι προκορονομένου αὐ-
 τοῖς τοῦ κλεινοῦ καστρησίου τῆς βασιλικῆς τιμίας τραπέζης. 15
 ἐπὶ δὲ τῆς δευτέρας ἡμέρας τῆς πολυσχεδοῦς ταύτης καὶ λαμ-
 πρᾶς πανδεσίας δεῖ ἡμᾶς εὐτρεπίζειν εἰς πρόσκλησιν τῆς βα-
 σιλικῆς περιβλέπτου τραπέζης ὁμοίως μαγίστρους, ἀνθυπά-
 C τους πατρικίους ὀφφικιαλίους καὶ οἰκειακούς πρωτοσπαθαρί-
 ον, τὸν ἀριθμὸν ἰβ', συναριθμουμένου αὐτοῖς ἐξαιρέτως τοῦ
 δομεστίκου τῶν σχολῶν κατὰ τύπον· εἰσάγειν δὲ αὐτοὺς

13. ὑπέκδουσιν vel ἀπόλυσιν vel ἀπήλυσιν legi vult R. 14. ἐξ-
 ἀγειν, δηλονότι R., ἐξάγειν δὲ δηλονότι cod. et ed.

oportet animum attendere ad musicos cantus, et quando peculiaris
 id significans atque monens tonus insonuerit, oportet omnes surgere
 ad Dominis benedicendum suasque chlamydes exuere; quorum il-
 lud etiam repeti debet, quoties musici insonserint et quoties lu-
 dicrum aliquod exercitium peragatur, item quando dapum aliquid
 e sacra mensa per iucundum castrensem ad convivas emittatur. In
 horum autem [musicorum et thymelicorum] exitu oportet [nos ar-
 toclinas] ad vocales musicos, Romane vel Latine loquentes, et, illis
 exclamantibus, simul ad gestum clarissimi castrensis attendere, eo-
 que edito, convivas simul omnes exsurgere iubere atque educare in
 suis tunicis per posticam positionem vel partem accubituum, et
 reducere eos ex inferioribus ad superiorem conspicuum seu regio con-
 spectui expositum exitum eiusdem periodi vel partis triclinii, ceteris-
 que digressis sic tandem et sacrae mensae convivas emittere, praecedente
 clarissimo castrense venerabilis mensae imperialis. Altero autem die
 multifidae, id est tot per dies iteratae et quasi dispertitae, splen-
 didaeque universalis convivationis oportet, ut invitatos et paratos
 ad communionem undequaque spectabilis sacrae mensae habeamus
 suo tempore advocandos magistros iterum, ut superiore die, procon-
 sules patricos officiales, familiares protospatharios, numero in uni-
 versum duodecim; quorum unus eo die ex formula et praescripto

πάντας ἐν τῇ αὐτῶν ἀνακλήσει χλανιδοφόρους ἰστολισμένους κατὰ τὸ ἴδιον σχῆμα· τοὺς δὲ οἰκειακοὺς πρωτοσπαθαρῖους μετὰ τῶν οἰκείων σπεκίων καὶ ῥωέων σαγίων, ἐμπροσθίῳ τῷ σχήματι, καθὼς ἀνωτέρω δεδήλωται. ἐν δὲ τοῖς περίξ ἑξακουσίτοις δεῖ καλεῖν ἐφ' ἑκάτερα μέρη ἐπὶ δύο ἀκουβίτων βασιλικούς ἀνθρώπους ἀπὸ τῆς τῶν σπαθαροκανδιδάτων ἀξίας καὶ κατωτέρω· ἐν δὲ τοῖς λοιποῖς ἀκουσίτοις ἅπαντας τοὺς ἄρχοντας τοῦ τάγματος τῶν σχολῶν, οἷον τοποτηρητὴν, εἰ τύχοι αὐτὸν εἶναι σπαθαροκανδιδάτον, τοὺς κόμητας τῶν 10 σχολῶν, δομεστικούς τῶν σχολῶν, τὸν προέξημον, προτήκτορας, εὐτυχοφόρους, σκηπτοφόρους, ἀξιωματικούς, μανδάτορας, τὸν ἀριθμὸν σμ', καὶ πένητας τὸν ἀριθμὸν ιβ'· εἰσάγειν δὲ αὐτοὺς ἐν τῇ ἀνακλήσει μετὰ τῶν οἰκείων σκαραμαγγίων, τὸν δὲ τοποτηρητὴν καὶ χαρτουλᾶριον τοῦ αὐτοῦ τάγματος 15 μετὰ καὶ σαγίων ῥωέων, δηλονότι προπορευομένου αὐτοῖς τοῦ ἀρτικλίνου κατὰ τὸν προγραφέντα τύπον. ἐπὶ δὲ τῆς τρίτης ἡμέρας τῶν αὐτῶν ἀκουσίτων δεῖ ἡμᾶς εὐτρεπίσειν εἰς πρόσκλησιν, ἐν μὲν τῇ βασιλικῇ τραπέζῃ ἄρχοντας μεγί- Ed.L. 43a
20 στάνας τοὺς ἀνωτέρω ἐπὶ τῆς δευτέρας ἡμέρας μνημονευθέντας τὸν ἀριθμὸν ιβ', ἀφαιρουμένου μὲν τοῦ τῶν σχολῶν δομεστικού, ἀντισειόντος δὲ κατὰ τύπον τοῦ δομεστικού τῶν ἑξακουσίτων, εἰσάγειν δὲ αὐτοὺς ἐν τῇ ἀνακλήσει κατὰ τὸν προδειχθέντα τύπον. ἐν δὲ τοῖς ἑκατέροις τῶν μερῶν ἀκου-

5. ἐπὶ em. R., ἀπὸ cod. et ed.

cerimonialis esse debet domesticus scholarum. Illos omnes oportet viritim evocatos in tunicis peculiari modo conformatis introducere. Domesticos autem protospatharios cum peculiaribus sibi suis speciis et sagis russis ante mensam sacram statuere, ut supra declaratum est. Ad accubitos autem, qui sacram mensam ex utraque parte circumstant, oportet evocare, et ad proximas quidem duas homines imperiales, a spatharocandidatorum inde dignitate et sic porro inferiores, ad reliquas sedecim vero magistratus tagmatis scholarum, ut topoteretam, si simul sit spatharocandidatus, comites scholarum, proximum, protectores, entychiophoros, sceptrophoros, axiomaticos, mandatores, in universum 240, et pauperes duodecim. Oportet autem supra scriptos evocatos introducere in suis sibi scaramangiis. Topotereta vero et chartularius eiusdem tagmatis etiam in sagis russis introeunt, praecedente ipsos articlino secundum formulam supra scriptam. Tertio die celebrationis eorundem XIX accubituum oportet nos invitatos paratosque habere ad sacram quidem mensam magnates, quales modo secundo die dicebamus advocari; pariter numero duodecim, omisso ea vice domestico scholarum et assumpto in eius locum domestico excubitorum, et hi secundum praescriptam formulam ovo-

βίτοις δεῖ καλεῖν ὁμοίως ἐπὶ τοῖς δυοῖν ἀκουσίτοις βασιλικούς ἀνθρώπους ἐν ἀξιώμασιν· ἐν δὲ τοῖς λοιποῖς ἀκουσίτοις ἅπαντας τοὺς ἄρχοντας τοῦ τάγματος τῶν ἑξοκουβίτων, οἷον τοποτηρητὰς, σκριβωνας, τὸν χαρτουλάριον, δρακοναρίους, σκευοφόρους, σιγγοφόρους, σενάτορας, πρωτομανδάτορας **Μα. 247.** B καὶ μανδάτορας τοῦ ἀριθμοῦ σδ', καὶ πέντητας ιβ', εἰσάγειν δὲ αὐτοὺς κατὰ τὸν προῤῥηθέντα τύπον κατὰ τὸ σχῆμα τῆς δευτέρας ἡμέρας· ἐπὶ δὲ τῆς τετάρτης ἡμέρας τῆς περιφανοῦς ταύτης, ὡς εἶπεν, δεξιώσεως δεῖ ἡμᾶς εὐτρεπίζειν εἰς κλησίαν τῆς βασιλικῆς τιμίας τραπέζης ἐκ τῶν ἀνωτέρω καθ' **10** ἑκάστην ἡμέραν μνημονευθέντων ἀρχόντων σὺν τῷ δρουγγαρίῳ τῆς βίγλης κατὰ τύπον τὸν ἀριθμὸν ιβ', εἰσάγειν δὲ ἅπαντας ἐν τῇ ἀνακλήσει μετὰ τῶν οἰκείων ἀλλαξιμάτων, καθὼς εἶρηται· τὸν δὲ δρουγγάριον τῆς βίγλης μετὰ τοῦ ἐσκέιου σκαραμαγγίλου καὶ σαγίου ῥοῆς· ἐν δὲ τοῖς λοιποῖς **α-15** κουβίτοις δεῖ ἡμᾶς καλεῖν βασιλικούς ἀνθρώπους κατὰ τὸν λεχθέντα τύπον, καὶ ἅπαντας τοὺς ἄρχοντας τοῦ τάγματος τοῦ ἀριθμοῦ, οἷον τοποτηρητὴν, τὸν χαρτουλάριον, τοὺς κόμητας, τοὺς κεντάρχους, βανδοφόρους, λαβουρησίους, σημειοφόρους, δουκινάτορας, μανδάτορας, θυρωροὺς, διατρέχοντας, **20** τὸν ἀριθμὸν σδ', καὶ εἰσάγειν αὐτοὺς οὕτως· τὸν μὲν τοποτηρητὴν μετὰ ῥωέου σαγίου, τοὺς δὲ λοιποὺς μετὰ τῶν οἰκείων σκαραμαγγίλων, καθὼς ἀνωτέρω δεδηλώται· ἐπὶ δὲ τῆς

cati introducuntur. Reliquos autem in utramque partem accubitos quod attinet, apponuntur eorum duobus a regia proximis homines imperiales dignitatibus spectabiles; ceteris magistratus tagmatis excubitorum, ut topoteretae, scribones, chartularius, draconarii, sceuophori, signiferi, senatores, protomandatores et mandatores, ad numerum 204, et pauperes duodecim. Introducuntur autem secundum formulam secundi diei iam expositam. Quarto die splendidae huius, ut ita dicam, beneventionis et exceptionis oportet vos invitare et comparare ad communionem venerabilis regiae mensae de proceribus, quales iam ad singulos praecedentium dierum commemoravimus, numero duodecim, comprehenso simul drungario vigiliae; eosque introducere cum suis sibi quemque mutatoris, ut dictum iam est; drungarium vigiliae autem cum scaramangio suo et sago russo; ad reliquos autem accubitos advocare homines imperiales secundum formulam praedictam, et omnes magistratus tagmatis arithmi, ut topotereta, chartularium, comites, centarchos, bandophoros, labarenses, vexilliferos, ducenatores, mandatores, ianitores, diatrechontes vel vernaculos, in universum 204. Horum quidem topoteretes cum sago russo, ceteri autem cum suis quisque scaramangiis introducuntur. Die quinto oportet nos invitare et compa-

πρώτης ἡμέρας δεῖ ἑμᾶς προευτρεπίζειν εἰς κλήσιν τῆς τιμίας
 ὄντως βασιλικῆς τραπέζης ὁμοῦ ἐκ τῶν ἀνωτέρω μνημονευθέν- D
 των ἐνδόξων μεγιστάνων σὺν τοῦ δομεστίκου τῶν ἱκανάτων, φι-
 λους τὸν ἀριθμὸν ἰβ', καὶ εἰσάγειν αὐτοὺς μετὰ τῶν οἰκείων
 5 ἁλλάξιμάτων, καθὼς ἀνωτέρω δεδήλωται. ἐν δὲ τοῖς λοιποῖς
 ἀκουσίτοις δεῖ καλεῖν ὁμοῦ βασιλικούς ἀνθρώπους, ὡς ἀνω-
 τέρω εἰρήκαμεν. ἐν δὲ τοῖς κατωτέρω τοὺς ἄρχοντας τοῦ
 τάγματος τῶν αὐτῶν ἱκανάτων, ὅσον τοποτηρητῆν τῶν κομή-
 των, τὸν χαρτουλᾶριον τῶν κεντάρχων, βανδοφόρων, σημει-
 10 οφόρων, δονικιατόρων καὶ μανδατόρων, σδ' τὸν ἀριθμὸν,
 καὶ πένητας ἰβ', εἰσάγειν δὲ αὐτοὺς ἐν τῇ ἀνακλήσει, καθὼς
 καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς τάγμασι προεγράφαμεν. σημειωτέον δὲ Ed.L. 433
 τοῦτο· εἰ γὰρ ἐν τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ τῆς ἑβδομάδος ἢ τῶν ἐν-
 δόξων τοῦ Χριστοῦ γενεθλίων ἐπέστη ἑορτῆ, καὶ ἀπὸ ταύτης
 15 ἢ τῶν ἰθ' ἀκουσίτων δεξιώσεις τὴν ἀρχὴν ἐπιδείξεται, δεῖ ἡ-
 μᾶς ἐν τῇ ἕκτῃ ἡμέρᾳ ἐπὶ μὲν τῆς τιμίας βασιλικῆς τραπέ-
 ζης συγκαλεῖν εἰς ἐστίασιν τὸν ἀρχιεπίσκοπον Κωνσταντινου- Ms. 247. b
 πόλεως μετὰ καὶ ἰβ' ἡγουμένων τῶν ἐν τῇ περὶ ἡμᾶς τόμῳ
 κειμένων, εἰσάγειν δὲ αὐτοὺς ἐν τῇ ἀνακλήσει οὕτως· τὸν
 20 μὲν πατριάρχην σὺν τῷ βασιλεῖ ἅμα τοῦ στίχου εἰς τὸ ἐπὶ
 δίφρου καθεσθῆναι· τοὺς δὲ ὁσίους ἡγουμένους στιχηδὸν
 κατὰ τὴν οἰκείαν τάξιν καὶ ἀρμόζουσιν δόξαν· εἰσάγειν δὲ

rare vocandos ad sacram et vere regiam mensam duodecim amicos
 de illustribus proceribus supra memoratis, quorum unus eo die erit
 domesticus hicanatorum. Hi, ut iam notatum, in propriis suis mu-
 tatoriiis introducuntur. Ad reliquos simul omnes accubitus vocare
 oportet, ad primos quidem a sacro proximis homines imperiales,
 ut iam diximus; ad inferiores autem eorundem ipsorum hicanato-
 rum rectores, ut topoteretam, comites, chartularium, centarchos,
 bandophoros, vexilliferos, ducenatores et mandatores, ad numerum
 204, et praeter eos adhuc duodecim pauperes. Evocatos ita oportet
 introducere, ut, quum de ceteris ordinibus diceremus, prescrip-
 sissimus. Tenendum, si primum in diem hebdomadis incidat festum
 gloriosae nativitatis Christi, indeque initium sumat convivatio in
 XIX accubitis, oportet nos sexto die [is est sabbati] ad convivan-
 dum cum Domino venerabilemque imperialem mensam vocare ar-
 chiepiscopum Constantinopolitanum una cum duodecim illis he-
 gumenis, qui in codicillis nostris penes nos haerentibus descripti
 et designati sunt. Evocatos autem eos oportet sic introducere:
 patriarcham simul cum Imperatore protinus apud recitationem
 stichi [seu orationis mensalis], quo is super sella resideat [ne-
 que accubat]; sanctos autem hegumenos seriatim secundum ipso-
 rum ordinem et dignitatem competentem. Introducuntur, quem-

Β αὐτοῦς, καθὼς καὶ τοὺς πατρικίους, μετὰ τῶν οὐκείων αὐτῶν φελωνίων ἀπολελυμένη τῷ σχήματι, δηλονότι προπορευομένου αὐτοῖς τοῦ βασιλικοῦ καστρησίου, καὶ ὁμοίως ἰστώτος κύκλω τῆς βασιλικῆς τραπέζης εἰς τὸ προσκαλέσασθαι πλησιέστερον ἔξ αὐτῶν οὓς ἂν δόξη τῷ βασιλεῖ. ἐν δὲ τοῖς λοιποῖς ἀκουβίτοις δὲ ὑμᾶς καλεῖν τοὺς ἐκ διαφόρων μοναστηρίων ἀναγραφομένους ἀβάδας, ἤγουν τοὺς τὰ σφραγίδια παρ' ἡμῶν εἰληφότες, τὸν ἀριθμὸν σις·εἰσάγειν δὲ καὶ αὐτοὺς στιχηδόν, καθὼς καὶ τοῖς λοιποῖς, ἡμφιεσμένους τὰς οὐκείας στολὰς ὡς πρὸς συνήθειαν. C ἀνακλίνειν δὲ αὐτοὺς ἐφ' ἐκύστης τραπέζης δωδεκάδα μίαν. 10 μετὰ δὲ τὴν τούτων ἀνάκλησιν καὶ ἐστίασιν δεῖ ὑμᾶς προσέχειν τὸν τοῦ ὀπτομίνσου μίνσον, καὶ ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ εἰσάγειν πρὸς χειρονομίαν τῶν ἀνακειμένων καὶ ψυλλόντων πατέρων τοὺς δύο μεγάλους τῆς ἐκκλησίας δομεστικούς καὶ ἰστᾶν αὐτοὺς ἐνθεν κἀκείθεν τοῦ περιβλήπτου τρικλίνου πρὸς 15 τὸ ποιεῖσθαι, ὡς εἴρηται, τὴν χειρονομίαν ἐπὶ τὴν ψαλμῳδίαν τῶν ἀνακειμένων πατέρων. δίδεται οὖν κατὰ τύπον παρὰ τοῦ εἰδικοῦ λόγου τοῖς μὲν ἀνακειμένοις ἐπὶ τῆς βασιλικῆς τραπέζης ιβ' ἡγουμένοις εἰς φιλοτιμίας ἐπίδοσιν ἀνὰ D νομισμάτων δ'· τοῖς δὲ λοιποῖς μονάχοις ὕπασιν ἀνὰ νομίσματος ἑνὸς καὶ μόνου· τοῖς δὲ δύο δομεστικοῖς ἀνὰ νομισμάτων β' κατὰ τύπον. δεῖ εἰδέναι, ὅτι ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ καὶ οἱ πένητες ἐν τῷ χρυσοιστορίῳ ἐσθίουσιν, λαμβάνοντες

admodum patricii suis in mutatoris introducuntur, sic et hi suis in pheloniis laxo habitu [absque zonis], imperiali castrense praecambulante et pariter in orbem circa sacram mensam collocante; quo propius Imperator eos, quos voluerit, advocare possit. Ad reliquos accubitus vocare oportet abbates [id est monachos] variorum monasteriorum, quorum nomina in notitia nostra descripta identidem tenemus, illos nempe, qui tesseras a nobis antea acceperunt, ad numerum 216. Introducuntur seriatim, sicut in ceteris moris est, induti propriis suis et consuetis stolis. Accubitis singulis adsternuntur deni bini viri. His itaque apud accubita sua satiatis, attendere oportet ad optominsi [seu assati feruli] missum, et tum temporis ambo magnae ecclesiae magnos domesticos introducere ad praemonstrandam accumbentibus et psallentibus patribus cheironomiam seu gesticulationem manuaelem moderandi cantus gratia. Et hos collocare oportet unum ad dextram, alterum ad sinistram illustris triclinii, ut cheironomia sua, quod diximus, accumbentium patrum cantum moderentur. Quantum ad pietatem Domini attinet, dantur illis quidem duodecim ad sacram mensam accumbentibus hegumenis recepto more formulaeque ex privato principale peculio singulis numismata quaterna nomine doni gratuiti, reliquis autem monachis

τὴν κατὰ συνήθειαν εὐλογίαν. εἰ δὲ ἐν τετάρτῃ ἢ πέμπτῃ ἡμέρᾳ τῆς ἑβδομάδος ἢ Χριστοῦ γέννησις κατανησῆαι, καὶ ἀπὸ ταύτης ἄρχεται ἡ κλήσις τελεῖσθαι τῶν ἀκουβίτων, δεῖ ἡμᾶς ἐν τῇ κυριακῇ τῆς περιόδου τῆς αὐτῆς ἑβδομάδος πρὸ 5τῆς κλήσεως τοῦ πατριάρχου καὶ τῶν ἀβάρων ἐκτελεῖν τὸ λεγόμενον κλητώριον τὸν πολύτριχον, καὶ εὐτρεπίζειν εἰς συν-
 εστίασιν φίλους ἐπὶ μὲν τῆς βασιλικῆς τραπέζης μαγίστρους, Ed. L. 434
 ἀνθυπάτους πατρικίους στρατηγούς ὀκτῶ καὶ Βουλγάρους Ms. 248. a
 φίλους δύο καὶ τοὺς δύο δημάρχους Βενέτων τε καὶ Πρασί-
 10νων· εἰσάγειν δὲ καὶ ἐξάγειν αὐτοὺς χλανιδοφόρους, καθὰ
 καὶ ἀνωτέρω δεδήλωται. ἐν δὲ τοῖς ἑκατέρων μερῶν ἀκουβί-
 τοις δεῖ ἡμᾶς καλεῖν βασιλικούς ἀνθρώπους ἐθνικούς πάντας,
 οἷον Φαργάνους, Χαζάρους, Ἀγαρηνοὺς, Φράγγους καὶ ὅσοι
 τῆς βασιλικῆς ἐξ αὐτῶν ἀπολαύουσι τῶν ῥογῶν προμηθείας·
 15εἰσάγειν δὲ αὐτοὺς ἅπαντας καὶ ἐξάγειν μετὰ τὸ ἐθνικὸν ἴδιον
 σχῆμα, οἶνονεὶ τὸ παρ' αὐτῶν ἐπιλεγόμενον καβαδίον. καὶ εἰθ'
 οὕτως τῇ ἀπὸ ταύτης εἰσιούσῃ τῆς ἑβδομάδος τετράδῃ προσ-
 Β
 καλεῖσθαι τὸν πατριάρχην μετὰ τῶν αὐτοῦ ἡγουμένων καὶ μο-
 ναχῶν, ὡς προλέλεκται. ἐπὶ δὲ τῆς ἑβδόμης ἡμέρας τῶν αὐ-
 20οτῶν ἀκουβίτων δεῖ ἡμᾶς εὐτρεπίζειν εἰς συνεστίασιν ἐπὶ τῆς
 βασιλικῆς τραπέζης ἀνθυπάτους πατρικίους στρατηγούς, ὄφρι-

14. ἐξ αὐτῶν em. R., ἐξ αὐτῆς cod. et ed.

singulis bina. Eodem quoque die pauperes comedunt in chrysohi-
 storio, accipientes consuetam benedictionem. Quodsi vero in quar-
 tam aut quintam septimanae feriam incidat festum nativitatis Chri-
 sti, et ex ea incipiat convivium accubituum dictum celebrari, oportet
 vos ea dominica, quae in ambitum eiusdem septidui cadit, ante-
 quam patriarcha et monachi vocentur, sic dictum polytrichum [seu
 multocrinum, crinitum, comatumve] convivium celebrare, et amicos
 ad convivandum paratos habere, ad sacram quidem mensam accubi-
 tuos magistros, proconsules patricos strategos octo, Bulgaros ami-
 cos duo et ambo demarchos, Veneti nempe et Prasini; et hos in-
 troducere atque educere in tunicis, ut in superioribus expositum
 fuit. Ad reliquos autem accubitus evocare et sternere oportet ho-
 mines, imperiales tantum peregrinos [et comam alentes], ut Farga-
 nos, Chazaros, Agarenos, Francos, quotquot eorum eximiam regiam
 providentiam et pietatem rogarum perceptione experiuntur. Horum
 omnium unamquamque gentem introducere oportet et rursus edu-
 cere in suo quamque gentili habitu, ut e. c. in sic dicto cabadio
 [Farganos et Agarenos]. Proxima post hanc dominicam quarta fe-
 ria invitare demum oportet patriarcham cum ipsius hegumeni et
 monachis eo, quem praediximus, ordine. Septimo eorundem accu-
 bituum die oportet vos, amici, comparare ad epulandum, in sacra
 quidem mensa duodecim amicos de genere proconsulum patriciorum

κιαλίους σὺν τῷ ὑπάρχῳ τῆς πόλεως καὶ τῷ δρουγγαρίῳ τῶν πλοῖμων, φίλους δύο καὶ δέκα· εἰσάγειν δὲ αὐτοὺς καὶ ἐξάγειν μετὰ τῶν οἰκείων ἀλλαξιμάτων, καθὰ καὶ δεδήλωται· ἐν δὲ τοῖς λοιποῖς ἀκουσίτοις καλεῖν εἰς ἐστίασιν τὸν σύμπο-
Cρον καὶ τὸν λογοθέτην τοῦ πραιτωρίου, τὸν τοποτηρητὴν τῶν πλοῖμων, τὸν χαρτουλᾶριον τοῦ πλοῖματος, τὸν κόμητα τοῦ πλοῖματος, κεντάρχους ὁμοίως, κριτὰς τῶν ῥεγεῶνων, ἐπόπτας τῆς πόλεως, γειτονειάρχας, τὸν λεγατᾶριον τοῦ πραιποσίτου, τὸν κεντυρίωνα, τοὺς πρωτοκαγκελλαρίους, καγκελλα-
 ρίους καὶ μανδάτορας τοῦ πλοῖμου, τὸν ἀριθμὸν σδ· εἰσά-
 γειν δὲ καὶ ἐξάγειν αὐτοὺς μετὰ τῶν οἰκείων σκαραμαγγίων, πλὴν τῶν τοποτηρητῶν μετὰ καὶ σαγίων ῥωέων, καθὼς ἀνωτέρω δεδήλωται. ἐπὶ δὲ τῆς ὀγδόης ἡμέρας τῶν αὐτῶν ἀ-
 κουσίτων ἐκτελεῖται τὸ βωτὸν παιζοδρόμιον, καὶ δεῖ ὑμᾶς
Dεῦτρεπίζειν εἰς συνεστίασιν τῶν βασιλέων τοὺς προὔχοντας εἰς τῆς τάξεως τοῦ μυστικοῦ κουβουκλείου, οἶον πραιποσίτους, πρωτοσπαθαρίους εὐνούχους, πριμικηρίους, ὄστιαρίους, τὸν ἀριθμὸν ἦ, τὸν χαρτουλᾶριον τῆς βασιλικῆς σακέλλης, τὸν ἐπὶ τοῦ εἰδικοῦ λόγου, τὸν ἀκτουάριον καὶ τὸν τῆς καταστά-
 σεως· εἰσάγειν δὲ αὐτοὺς μετὰ τῶν οἰκείων ἀλλαξιμάτων,
 οὐ καθὼς τοὺς λοιποὺς ἅπαντας ἐν ταῖς προλεχθείσαις ἡμέ-
 ραις ἐκ τῶν κάτω πρὸς τὰ ἄνω σὺν τῷ καστρησίῳ τὴν πο-
 ρίαν ποιούμενοι, ἀλλ' αὐθις σὺν τῇ ἐξόδῳ τῆς βασιλικῆς ἀ-

strategorum et officialium, comprehensis eo numero praefecto Urbis et drungario classiariorum; qui omnes duodecim, ut iam de prioribus dictum, in suis mutatoriis et introducuntur et educuntur; ad reliquos autem accubitus vocare oportet adiutorem [praefecti Urbis] et rationalem praetorii et topoteretam classiariorum, chartularium, comitem et centarchos, omnes rei navalis; iudices regionum [Urbis nempe], inspectores Urbis, vicorum magistros, legatarium praepositi, centurionem, protocancellarios, cancellarios et mandatores rei navalis, in univrsam ad numerum 204. Hi cum suis scaramangiis et introducuntur et educuntur praeter topoteretas. Hi enim in russis sagis introducuntur, ut supra iam de similibus monitum fuit. Octavo eorundem accubituum die celebratur votum pezodromium seu ludierum pedestri cursu certamen, et oportet vos invitatos paratosque habere ad coepulandum cum Dominis proceres de ordine secreti cubiculi, ut praepositos, protospatharios eunuchos, primicerios, ostiarios, ad numerum octo; et dein ad conficiendum numerum duode-narium, hos quatuor: chartularium sacri sacellii, comitem rationum privatarum, actuarium et cerimoniarium. Hi cum suis mutatoriis introducuntur, non eo modo, quo alii magnates in diebus praedictis, id est, non ab imis ad summa, praecambulante castrense; sed

νακλήσεως στιχίζειν αὐτοὺς κατὰ τὸ ἴδιον ἀξίωμα κύκλῳ τῆς Μα. 248. b
 τιμίας βασιλικῆς τραπέζης, καὶ ἅμα τῆς ἐκφωνήσεως τῶν
 παρεστῶτων βουκαλίων ἀνακλίνειν αὐτοὺς ἐν τῇ λαμπροτάτῃ Ed. L. 435
 τραπέζῃ, ἐξάγειν δὲ αὐτοὺς πάλιν τῇ αὐτῇ ἀκολουθίᾳ, ὡς
 5 εἰρήται. ἐπὶ δὲ τοῖς λοιποῖς ἀκουσίτοις πρὸ τῆς βασιλικῆς
 ἀνακλήσεως προανακλίνονται πένητες οἱ τὰ σφραγίδια εἰ-
 ληφότες, καὶ ἔτι αὐτῶν ἀνακειμένων καὶ ἐσθιόντων, ἐν τῷ
 καιρῷ τοῦ μίνσου τῶν δουλικίων, ἀναλαμβάνονται τὰ δοθέντα
 σφραγίδια ὑπὸ ἀρτικλίνου, καὶ δίδεται κατὰ τύπον παρὰ
 10 τοῦ εἰδικοῦ λόγου ἐκάστῳ πένητι εἰς βασιλικὴν εὐλογίαν ἀ-
 ποκόμβιον ἔχον ἔνδοθεν νόμισμα ἓν. ἐπὶ δὲ τῆς ἐννάτης
 ἡμέρας τῶν αὐτῶν ἀκουσίτων τελεῖται κλητώριον δείπνου, ὃ
 καὶ τρυγητικὸν καλεῖται, καὶ δεῖ ἡμᾶς προεστρεπίζειν εἰς B
 συνεστίασιν τοῦ δείπνου τῷ βασιλεῖ φίλους ιβ', ὅλον μαγι-
 15 στρους, ἀνθυπάτους πατρικίους στρατηγούς ὀκτώ, φίλους
 Βουλγάρων δύο, καὶ τοὺς ἑκατέρων δύο δημάρχους. προσ-
 καλοῦνται δὲ οὗτοι παρὰ τοῦ βασιλέως διὰ τοῦ ἀρτικλίνου
 πρώτας, καὶ μίνσου διδομένων, συνεισέρχονται πάντες οἱ
 κεκλημένοι εἰς συνεστίασιν τῷ βασιλεῖ πρὸς ἐσπέρας, καὶ εἰς-
 20 ἀγονται καὶ ἐξάγονται πάντες μετὰ τῶν οικείων ἀλλαξιμάτων
 καὶ καμπαγίων κατὰ ἀκολουθίαν καὶ τύπον τῶν προγραφέν-
 των ἐν τοῖς ἄνω. ἐν δὲ τοῖς ἑκατέρων τῶν μερῶν ἀκουσί-
 τοις δεῖ ἡμᾶς καλεῖν κατὰ τὸν ὄρον τῆς πρώτης ἡμέρας τοὺς

protinus atque Domini accubuerunt, oportet ut illos, secundum su-
 am quemque dignitatem, circa venerabilem regiam mensam ordi-
 nemus, et simulac adstantes vocales intonant, ad splendidissimam
 mensam adsternamus. Hos eadem formula, qua diximus, iterum
 educere oportet. Reliquis accubitis acclinantur, vel antequam ipsi
 Domini accubuerint, pauperes, quibus antea datae tesseræ fuerunt.
 Ab his adhuc accumbentibus et epulantibus eo tempore, quo missus
 dulcii seu tragematum et placentarum mellitarum intrat, repetit ar-
 ticlinus tesseræ, danturque ex recepto ritu nomine regiae benedi-
 ctionis singulis pauperibus ex privato peculio singula apocombia
 vel munuscula missilia sacculis insuta intus habentia singulos soli-
 dos aureos. Nono die eorundem accubituum celebratur convivium
 vespertinum, quod etiam vindemiæ appellatur; oportetque vos prius
 invitatos et comparatos habere duodecim amicos, de ordine magi-
 strorum, proconsulum patriciorum strategorum octo, Bulgaros amicos
 duo, et ambarum factionum magistros. Invitantur autem hi ab Im-
 peratore per articlinum mane, indictisque [pomeridianis] missis, si-
 mul cum Imperatore intrant inivitati omnes ante vesperam, et intro-
 ducuntur omnes in suis mutatoris et campagiis secundum decursum
 et formulam supra præscriptam. Ad reliquos autem ambarum pla-

Ὑπὸ καμπάγιον συγκλητικὸς ἅπαντας, οἶον ἀσηκρήτας, ἀπὸ
 τῆς τῶν σπαθαροκανδιδάτων ἀξίας καὶ κατωτέρω, χαρτουλά-
 ριον τοῦ γενικοῦ λογοθέτου, χαρτουλάριον τοῦ στρατιωτικοῦ
 λογοθέτου, ἀντιγραφεὶς τοῦ κυβέτορος, τὸν σύμπονον, τὸν
 λογοθέτην καὶ τοὺς κριτὰς, νοταρίους τοῦ σακελλίου, νοταρί-5
 οὺς τοῦ βεστιαρίου, νοταρίους τοῦ εἰδικοῦ, ὑπάτους, σιλεν-
 τιαρίους, βεσιήτορας καὶ μικροὺς ἄρχοντας τῶν ταγμάτων,
 οἶον σκηπτροφόρους, σιγγοφόρους, εὐτυχοφόρους, δρακοναρί-
 οὺς, σινάτορας καὶ δουκινιάτορας, καὶ τοὺς ἐκατέρων μερῶν
 δρομεῖς ἅπαντας. δεῖ δὲ εἰσάγειν τοὺς μὲν συγκλητικὸς ἁ-10
 παντας μετὰ τῶν οἰκείων ἀλλαξιμάτων καὶ καμπαγίων, τοὺς
 Dδὲ δρομεῖς πάντας μετὰ τῶν αὐτῶν ποδέων, καὶ τοὺς μὲν
 Ma. 249. α νικητὰς ἐπὶ τῆς κρείττονος θέσεως τῶν ἀκουβίτων προσανα-
 κλίνειν, τοὺς δὲ ἡττηθέντας ἐπὶ τῆς ἐτέρας θέσεως, ἐν ᾗ καὶ
 τοὺς πένητας· μετὰ δὲ τὴν προόρτον φαταυγίαν καὶ τήν15
 ἐπίδοσιν τῶν φατλίων ἐξάγειν αὐτοὺς πάντας κατὰ τὸν τύ-
 πον τὸν προγραφέντα πᾶσιν. ἐπὶ δὲ τῆς δεκάτης ἡμέρας τῶν
 αὐτῶν ἀκουβίτων δεῖ ὑμᾶς εὐτρεπίζειν εἰς κλῆσιν τῆς βασι-
 λικῆς τραπέζης ὁμοίως ἀνθυπάτους πατρικίους ὄφφικιαλίους
 σὺν τῷ δομestίῳ τῶν νομῆρων καὶ τῷ κόμητι τῶν τειχέων,20
 φίλους ἰβ'. εἰσάγειν δὲ αὐτοὺς καὶ ἐξάγειν μετὰ τῶν οἰκεί-
 Ed. L. 436 ων ἀλλαξιμάτων κατὰ τὸν δηλωθέντα τύπον. ἐν δὲ τοῖς λοι-

garum accubitus advocare vos oportet iuxta ritum primi dici senatorios omnes in campagiis comparere solitos, ut ascretas, dignitate spatharocandidatorum conspicuos, et ita porro inferiores, chartularium generalis logothetae, chartularium rationalis militaris, magistros scriniorum quaestoris, adiutorem logothetae, iudices, notarios saccellii, notarios vestiarii, notarios rei privatae, consules, silentiarios, vestitores et minores magistratus ordinum militarium palatinorum, ut sceptrophoros, signiferos, eutychiophoros, draconarios, senatores et ducenatores, ambarumque factionum cursores omnes. Horum quidem quotquot ordinis senatorii sunt, introducuntur in suis mutatoriis et campagiis; cursores autem in suis podcis vel vestibibus talaribus; et horum quidem eos, qui victoriam obtinuerunt, oportet primos honoratiori parti [seu dextrae plagae] accubituum acclinare; victos vero alteri, ubi etiam pauperes accumbunt. Post luminum vero accensionem, qualis pridie festorum institui solet, et post traditas convivis faculas oportet eos omnes educere secundum formulam praescriptam. Decimo die eorundem accubituum oportet nos invitatos comparatosque habere ad sacrae mensae communionem proconsules patricos officiales una cum domestico numerorum et comite castrorum, amicos in universum duodecim. Introducuntur et educuntur in suis mutatoriis secundum praedictum modulum. Reliquis autem mensis acclinare oportet ambo topoteretas et ambo chartula-

ποῖς ἀκουσίτοις δεῖ ἡμᾶς καλεῖν τοὺς δύο τοποτηρητὰς καὶ χαρτουλαρίους τῶν νομῆρων καὶ τειχέων, τριβούρους, βικαρίους, λεγαταρίους, μανδάτορας, ξενοδόχους, γεροκόμους, χαρτουλαρίους τῶν εὐαγῶν οἰκῶν, ἀρχιατροὺς καὶ τοὺς διαί-
 10 ταρίους τοῦ μεγάλου παλατίου καὶ τῆς Δύφνης, τὸν ἀριθμὸν σδ', καὶ πένητας ιβ'. προκινσεύειν δὲ τοὺς ξενοδόχους καὶ γεροκόμους χαρτουλαρίους καὶ ἰατροὺς σὺν τῶν διαιταρίων ἐπὶ τῇ ὀπισθεῖῳ θέσει τοῦ ἀκουσίτου τοῦ βασιλέως, τοὺς δὲ ἄρχοντας τῶν δύο ταγμάτων ἐπὶ τῇ κατὰ πρόσωπον
 15 θέσει τοῦ βασιλέως· εἰσάγειν δὲ αὐτοὺς καὶ ἐξάγειν τοὺς Β μὲν ξενοδόχους μετὰ τῶν οἰκείων σκαραμαγγίων καὶ ῥωέων σαγίων, τοὺς δὲ ἰατροὺς ἅπαντας μετὰ τῶν οἰκείων διβενέτων, τοὺς δὲ τῶν ταγμάτων ἄρχοντας, τοὺς μὲν τοποτηρητὰς καὶ αὐτοὺς μετὰ ῥωέων σαγίων, τοὺς δὲ λοιποὺς μετὰ
 20 σκαραμαγγίων πάντας. ἐπὶ δὲ τῆς ἐνδεκάτης ἡμέρας ἀπείργεται μὲν ἡ τῶν ἀκουσίτων ἐκτελουμένη κλῆσις, τελεῖται δὲ τὸ κλητώριον ἑσπέρας ἐν τῷ περιβλήπτῳ τοῦ Ἰουστινιανοῦ τρικλίνῳ. προστοιχεῖται γὰρ τὸ αὐτὸ κλητώριον παρὰ τοῦ βασιλέως διὰ τοῦ αὐτοῦ ἀρτικλίνου προΐας, καὶ δεῖ ἡμᾶς
 25 ποπροσκαλεῖσθαι εἰς κλῆσιν τοῦ αὐτοῦ δεῖπνου μαγίστρους, ἀν- C θυπάτους πατρικίους ὀφφικιαλίους, πραιποσίτους, πρωτοσπαθαρίουσ ἐνούχους, πριμικηρίους, ὀστιαρίους, μαγλαβίτας, κόμητας τοῦ ἀριθμοῦ καὶ κεντάρχους, τὸν ἀριθμὸν κατὰ τὸ ποσὸν τῆς τραπέζης, καὶ μετὰ τὴν θείαν τῆς ἑσπέρας μυστα-

rios, tam numerorum, quam castrorum, tribunos, vicarios, legatarios, mandatores, xenodochos, gerocomos, chartularium venerabilium aedium, archiatros et diaetarios magni palatii, item et palatii Daphnes, in universum 204, unaque pauperes 12. Xenodochos atque gerocomos et inde reliquos inferiores, ut chartularium, medicos et diaetarios, oportet procedere [tam intrando, quam exeundo] pone sacram mensam, magistratus vero amborum ordinum [tam numerorum, quam castrorum] a parte Domini vultui opposita. Xenodochi cum suis scaramangiis sagisque russis introducuntur; medici autem omnes in suis dibenetis seu vestibis colore veneto tinctis. De tagmatum magistratibus introducuntur ambo quidem topoteretae in sagis quoque russis, ceteri omnes autem in scaramangiis. Die undecimo non amplius celebratur convivium in XIX. accubitis, sed vesperae celebratur in illustri Iustiniani triclinio, quod mane ab Imperatore eum in finem praeparatur per eius articlinium. Ad istius coenae communionem oportet nos vocare magistros, proconsules patricios officiales, praepositos, protospatharios eunuchos, primicerios, ostiarios, maglabitas, comites arithmi et centarchos, in universum tot, quot mensa capit. Celebratoque vesperae

δομestική ἄμα τῶν ψαλτῶν ἀπάντων στιχίζειν ἐπὶ τῆς δεξι-
 αῖς θέσεως τῶν τερπνῶν ἀκουβίτων· τῷ δὲ ἑτέρῳ δομestικῷ
 αὐτῶν σὺν ὄρφανῶν ἀπάντων, καὶ αὐτὸν ἐπὶ τοῦ εὐωνύμου
 κατὰ πρόσωπον θέσεως οὐσῆς τῶν ἀκουβίτων στιχίζειν εἰσ-
 ἀγειν δὲ αὐτοὺς ἐφ' ἑκατέρων τῶν μερῶν ἄμφω σὺν τῆς
 εὐλογίᾳ τοῦ πατριάρχου, χοροστατεῖν ἅπαντας πρὸς ἀντίφω-
 νον μελωδίαν. καὶ ἤνικα τῶν γ' ἀντιφωνῶν ἢ ἐκφώνησις
 λήξει, ἐξάγειν αὐτοὺς ἐκεῖθεν ἄμα ὄθεν καὶ ἐλληλύθασιν. ὠ-
 ρίσθη δὲ καὶ παρὰ Λέοντος τοῦ σοφωτάτου δεσπότης εἰς
 πλείονα δόξαν καὶ μεγίστην εὐχαριστίαν τῆς περιοδικῆς ταύ-
 10 τῆς καὶ σεβασμίου τῶν ἑορτῶν εὐωχίας, ἐν τῇ αὐτῇ τελευ-
 ταίᾳ τῶν ἀκουβίτων ἡμέρᾳ μετὰ τὴν περαιώσιν τῆς λεχθεί-
 σης τῶν ἀντιφωνῶν ἀρχαιοπαραδότου κοινῆς μελωδίας, συν-
 Ed.L. 438 εἰσάγειν ἡμᾶς ἐν τῷ καιρῷ τῶν δουλικίων τοὺς δ' τῆς μεγά-
 λης ἐκκλησίας περιφανεῖς δομestικούς, δηλονότι ἡμφισμένους¹⁵
 τὰ οἰκεῖα αὐτῶν καμίσια καὶ φελώνια μόνα καὶ ἰστᾶν αὐ-
 τοὺς ἐν τῷ μέσῳ τοῦ περιβλέπτου τρικλίνου κατὰ διάστασιν
 οὕτως· τὸν μὲν α' δομestικὸν τῆς ἐβδομάδος κατὰ μέσον
 τῶν ἐκατέρωθεν τεσσάρων λαμπρῶν ἀκουβίτων, τὸν δὲ ἀπ'
 αὐτοῦ δεύτερον δομestικὸν κατὰ μέσον ὁμοίως τῶν ἀπ' αὐ-
 20 τῶν δ' ἐκατέρωθεν λαμπρῶν ἀκουβίτων, τὸν δὲ γ' δομestικὸν
 πάλιν ὁμοίως κατὰ μέσον τῶν ἀπ' αὐτῶν ἐκατέρωθεν λαμ-

1. ἀπάντων em. R., ἅπαντα cod. et ed.
 em. R., καὶ ὄρφ. cod. et ed.

3. σὺν ὄρφανῶν

accubituum stat, secum orphanos omnes habeat, seriatim in uno
 filo stantes. Introducuntur ab utraque parte partes ambae tum,
 quum patriarcha benedictionem pronuntiat, quo simul omnes chor-
 rum efficiant cantusque vocales alternent. Finitis tribus antiphonis,
 educuntur simul rursus eodem, unde venerant. Sapientissimus autem
 Dominus noster Leo, quo maiorem gloriam consummatamque gratiam
 anniversariae huic et venerabili per dies festos convivationi adde-
 ret, constituit, ut hoc postremo accubituum die post finitam, quam
 diximus, alternantium et sibi respondentium chororum illam a ma-
 ioribus ad nos propagatam modulationem introduceremus sub tem-
 pus dulciorum quatuor magnae ecclesiae illustres domesticos, suis
 camisiis et pheloniis tantum indutos, cosque in medio praefulgentis
 triclinii ad aliquam a semet distantiam disposeremus, hoc modo:
 primum quidem domesticum, et qui ea septimana officio fungitur,
 in medio quatuor utrinque, id est binarum a quavis parte, splen-
 didarum a Dominis proximarum mensarum; proximum ab eo secun-
 dum domesticum pariter in medio aliarum illis proximarum quatuor
 splendorum mensarum, id est quintae usque ad octavam; tertium
 domesticum pariter in medio quatuor illis proximarum ab utraque

πρῶν ἀκουβίτων, τὸν δὲ δ' κατὰ μέσον καὶ αὐτὸν τῶν ἐξ
 ἑκατέρων μερῶν καὶ λαμπρῶν ἀκουβίτων. καὶ σὺν τῇ ἐπι-
 νεύσει καὶ εὐλογίᾳ τοῦ ἁγιωτάτου ἡμῶν πατριάρχου ἀπάρ-
 χησθαι αὐτούς τὴν τιμίαν καὶ θεάρετον αἴνεσιν τὴν ἐξ οἰ-
 5 κείων χειλέων τοῦ σοφωτάτου καὶ θεοπροβλήτου ἡμῶν βασι-
 λέως Λέοντος ἐξυφανθεῖσαν, καὶ ἅμα τῇ αὐτῆς ἐκφωνήσει
 καὶ πολυτέχνῳ τῆς χειρονομίας κινήσει ὁμοθυμαδὸν ἅπαντας
 τοὺς ἀνακειμένους ἄδειν καὶ συμπάλλειν τὸ ῥηθὲν ἱερὸν ᾄ-
 σμα τὸ ἐκ μελισσαγῶν χειλέων σταλάξαν ἅπασιν τοῖς πιστοῖς
 1 οὐπηκόοις. μετὰ δὲ τὴν περαιώσιν τῆς δωδεκαήμερου ταύτης
 τῶν ἑορτῶν εὐωχίας τελεῖται ἄλλη μεθ' ἑορτος ἡμέρα δεξιμῶν,
 φέρουσα δεξιῶσιν μετὰ σαξίμου. τύπῳ γὰρ τελούμενον τὸ C
 τοῦ δεξιμῶν πέρας, ἰδικὴν τινα κατάστασιν εἰσάγει πάλιν. Ms. 250. b
 οἱ γὰρ θεοπροβλήτιοι σοφοὶ δεσπότηται μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τοῦ
 1 5 τυπικοῦ δεξιμῶν προκαθεζόνται πάλιν εἰς πολλῶν ἀντίληψιν,
 καὶ τελεῖται τὸ κλητώριον ἐπὶ ἀποκοπτῆς τραπέζης, ἐν τῷ
 λαμπροτάτῳ τρικλίνῳ Ἰουστινιανοῦ τοῦ μεγάλου, καὶ δεῖ ἡ-
 μᾶς εὐτρεπίζειν εἰς συνεστίασιν τῶν βασιλέων φίλους τοὺς
 ὑπὸ καμπάγιον ἅπαντας, ἄρχοντας τῆς συγκλήτου, ἀπὸ τε μα-
 2 γογίστρων, ἀνθυπάτων πατρικίων ὀφφικιαλίων, βασιλικῶν πρω-

5. χειρῶν conl. R. pro χειλέων.

parte mensarum, nonae scilicet usque ad duodecimam; et tandem
 quartum domesticum in medio sex reliquarum ex utraque parte
 splendidarum mensarum. Hos ita dispositos imperavit Leo, simul
 ac nutum daret et benedictionem pronuntiaret sanctissimus noster
 patriarcha, exordiri sanctum Deoque gratum hymnum, quem sapien-
 tissimus et a Deo electus idem noster Imperator Leo suis ipse ma-
 nibus contexit et exaravit, et sic porro accumbentes omnes ad
 exordium a domesticis factum iisdemque artificiosa et erudita ma-
 nuum agitatione concentum dirigentibus decantare, assectantes prae-
 centorum exemplar, sacrum illum, quem modo laudabamus, hy-
 mnum, qui e mellifluis eius labiis super omnes fideles cives et sub-
 ditos destillavit. Post finitam hanc, quae per duodecim dies conti-
 nuat et ob sacra [natalium et baptismi Christi] festa celebratur, con-
 vivationem celebratur alius, festum [luminum] consequens, dies
 deximi seu exceptorii, quo Dominus salutantes amicos admittere
 solet, cum saximo seu saltatoria decursione coniuncti. Facti nempe
 secundum formulam deximi finis novam et peculiarem rerum fa-
 ciciam atque constitutionem importat. Sapientes enim et a Deo ele-
 cti nostri Domini post finitum ex formula illud solemne deximum
 rursus praesident ad praestandas bene merentibus remunerationes,
 et celebratur deinceps convivium super peculiari tabula in splendi-
 dissimo triclinio Iustiniani Magni; oportetque nos invitare ad coe-
 pulandum cum Dominis amicos, magistratus quotquot campagia ge-
 runt senatorios, ut magistros, procensules, patricios officiales, im-

τοσπαθαρίων, ἀσηκρητῶν, χαρτουλαρίων τῶν μεγάλων σεκρέτων, ὑπάτων, ἀντιγραφέων, σιλεντιαρίων, βεσητόρων, ἀπὸ Δεπάρων, σκηπτροφόρων, σιγγοφόρων, σενατόρων καὶ λοιπῶν ἀρχόντων τῶν ὀ ταγμαίων. δεῖ δὲ προστιχίζειν ἅπαντας κατὰ τὸ ποσὸν τῆς τραπέλης, καὶ εἰσάγειν αὐτοὺς καὶ ἐξάγειν ἅπαντας μετὰ τῶν οἰκείων ἀλλαξιμάτων ἡμφισμένους καὶ τὰς ἑαυτῶν γλαμύδας ἐμπροσθίῳ τῷ σχήματι· καὶ δεῖ προσέχειν τῷ τοῦ δργάνου φθέγματι, καὶ ἡνίκα τὴν ἀπήχησιν τοῦ φθόγγου παύσῃ, ἐξανοιστῆκ ἅπαντας εἰς εὐφημίαν τῶν δεσποτῶν, καὶ αὐθις ἐκτίθεσθαι τὰς ἑαυτῶν γλαμύδας μέχρι τῆσι 10 ἀφίξεως τοῦ μίνσου τῶν δουλικίων, καὶ πάλιν ταύτας ἀναλαμβάνεσθαι πάντας, ὅπως ἂν μετ' αὐτῶν συνεξέλθοιεν ἐν Ed.L. 439τῇ ὁμοίᾳ τάξει. τὸ δὲ ἐπόμενον τῷ δεξιμῷ ἰππικὸν ἄθλον τελεῖται μὲν τῇ δευτέρῳ τοῦ δεξιμοῦ ἡμέρᾳ, καὶ μετὰ τὴν αὐτοῦ ἀπόλυσιν τελεῖται κλητώριον ἐν τῷ τρικλίῳ τῶν κα-15 θισμάτων. καὶ δεῖ ἡμᾶς εὐτρεπίζειν φίλους εἰς συνεστίασιν τῶν δεσποτῶν κατὰ τὸ ποσὸν τῆς τραπέλης ἐκ τῆς συγκλήτου πάσης, ὅσον μαγίστρος, πατρικίους, πραιποσίτους, ὀφφικιαλίους, πριμικηρίους, ὀστιαρίους, βασιλικούς πρωτοσπαθαρίους σὺν τῷ ἀκταρίῳ καὶ τῷ δεκσογράφῳ καὶ τοῖς 20 τοῦ ἡλιακοῦ παραστάταις, ἅμα τῶν σκηπτροφόρων, δρακοναρίων, σημειοφόρων καὶ σιγγοφόρων· εἰσάγειν δὲ αὐτοὺς ἅπαντας μετὰ τῶν οἰκείων ἀλλαξιμάτων χωρὶς τῶν χλαυ-

8. Ita em. R., τῷ — φθέγμα cod. et ed. 21. κλεξ pro ἡλια-
 ζοῦ cod. Cf. R. ad pag. 759, 1.

periales protospatharios, asecretas, chartularios magnorum secretorum, consules, magistros scriniorum, silentarios, vestitores, exprefectos, sceptrophoros, signiferos, senatores et reliquos magistratus quatuor tagmatum. Procedere hos oportet seriatim tot numero, quot mensa capit, et introducere atque educere ab antica parte in suis mutatoriis et chlamydlbus. Attendendum est ad organi sonitum, omnesque, ubi id desierit, iubendi surgere ad dicenda Dominis bona verba, et simul suas chlamydes exuere, quae demum rursus induuntur intrante missu dulciorum; quod eo fit, ut in illis rursus eodem omnes, quo intraverant, ordine exeant. Equestre certamen, quod consequi exceptorium solet, perficitur altero proximo die; eoque finito, instituitur convivium in triclinio cathismatum, ad quod invitare oportet convivas Dominis futuros pro capacitate mensae magistratus ex omni senatu delectos, ut magistros, patricos, praepositos, officiales, primicerios, ostiarios, imperiales protospatharios una cum actuario et deesiographo seu scriba libellorum supplicum et heliaci parastatis seu solarii observatoribus; item sceptrophoros, draconarios, vexilliferos et signiferos. Introducuntur hi omnes

δίων, τοὺς δὲ τοῦ ἡλιακοῦ παραστάτας μετὰ τῶν οἰκείων Β
σκαραμαγγίων.

Μηνὶ Φεβρουαρίῳ.

Τῇ δὲ δευτέρῃ ἡμέρᾳ τοῦ Φεβρουαρίου μηνὸς ἑορταζο-
5 μένης τῆς ὑπαπαντῆς τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν
βλαχέρναις, καὶ τελουμένης τῆς λαμπρᾶς προελεύσεως, τελε-
ται τὸ βασιλικὸν κλητώριον εἰς τὸν περιβλεπτόν τρίκλινον τὸν Ms. 251. a
Ἰωαννῶν πάλαι ἐπικληθέντα ἐπὶ ἀποκοπῆς τραπέζης, καὶ δεῖ
ἡμᾶς εὐτρεπίζειν εἰς συνεστίαισι τῶν βασιλέων φίλους ἐκ
10 τῶν συγκλητικῶν, τοὺς ὑπὸ καμπάγιον πάντας, οἷον μαγί-
στρους, ἀνθυπάτους, πραιποσίτους, πατρικίους, ὀφφικιαλί- C
ους, βασιλικούς πρωτοσπαθαρίους, συγκλητικούς, τὸν πρω-
τοασκήρητις, χαρτουλάριον τῶν ἐξοσκουβίτων, ὑπάτους, βεστή-
τορας, σιλεντιαρίους, ἀλλαξίματα ἐκ τῶν ταγματικῶν ἀρχόν-
15 τῶν, τὸν ἀριθμόν κατὰ τὸ ποσὸν τῆς τραπέζης· εἰσάγειν δὲ
αὐτούς καὶ ἐξάγειν μετὰ τῶν οἰκείων ἀλλαξιμάτων, χωρὶς
τῶν γλαμύδων, κατὰ τὴν ἐκάστῳ προσοῦσαν τῆς δόξης ἀξίαν.

Κυριακῇ τῆς ἀποκρέας.

Τῇ δὲ κυριακῇ τῆς τῶν κρεῶν ἀπουσίας ἐπὶ μὲν τῆς βα-
20 σιλικῆς τραπέζης φίλους οὐ δεῖ συγκαλεῖσθαι. τὸ γὰρ αὐτὸ D
κλητώριον τοῖς πένησι ὑφαπλοῦται ἐν τῇ ἀψίδι, καὶ μόνος

1. ἡλιακοῦ conl. Leich., probante R., κλιακοῦ cod.

cum suis mutatoriis, absque tunicis; soli heliaci parastatae in suis
scaramangis.

MENSE FEBRUARIO.

Secundo die Februarii, quo festum hypapantes [seu occursus Do-
mini nostri Iesu Christi vel purificationis B. Virginis] in blachernis
celebratur, finitaque splendida processione, instituitur sacrum con-
viviū in illustri illo triclinio, quod olim Oceanus appellabatur,
super mensa peculiari; ad quod invitare oportet amicos, de senatu
quotquot campagia gerunt, ut magistros, proconsules, praepositos,
patricios, officiales, imperiales protospatharios, protoascretam,
chartularium excubitorum, consules, vestitores, silentarios, allaxe-
mata [seu magistratus, quibus comparere in mutatoriis licet] ex qua-
tuor tagmatibus seu ordinibus militaribus comitatensibus; in univer-
sum tot, quot capere mensa potest. Introducuntur et educuntur cum
suis mutatoriis absque chlamydibus, quisque secundum dignitatem
sui gradus.

DOMINICA CARNIPRIVII.

Dominica carniprivii non oportet ad sacram mensam amicos in-
vitare. Quod enim tunc instituitur convivium, subministratur pau-
peribus in apside, solosque suos familiares et cognatos Imperator

ὁ βασιλεὺς τοὺς ἑαυτοῦ οἰκείους καὶ συγγενεῖς πρὸς ἐστίασιν συγκαλεῖται. τῇ δὲ τρίτῃ τῆς τυροφάγου ἡμέρας προσκαλεῖται τὸν βασιλεῦ ἅμα τῇ περὶ αὐτὸν συγκλήτῳ ὁ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως ἐν τῷ εὐαγεῖ μεγάλῳ πατριαρχίῳ, καὶ τελουμένης τῆς ἱεραῆς λειτουργίας, προτίθεται κλητώριον⁵ ἐν τῷ μεγάλῳ σεκραίτῳ τοῦ πατριαρχου. καὶ δεῖ ἡμᾶς εὐ-

Ed.L. 440 **σπαθαρίους, σπαθαροκανδιδάτους, σπαθαρίους, στρατορας, κανδιδάτους καὶ ἄρχοντας τῶν ταγματίων κατὰ τὸ ποσὸν τῆς¹⁰ τραπέζης· εἰσάγειν δὲ αὐτοὺς καὶ ἐξάγειν μετὰ τῶν οἰκείων σκαραμαγγίων καὶ μόνον. ἀπὸ δὲ τοῦ κουφίσματος τοῦ πρώτου μίνσου δεῖ ἡμᾶς εἰσάγειν τὸν πρωτονοτάριον τοῦ πατριαρχου μετὰ τοῦ οἰκείου αὐτοῦ ἀναλογίου τε καὶ βιβλίου καὶ ἱστᾶν αὐτὸν ἐπὶ τῆς εὐωνύμου θέσεως τῆς βασιλικῆς τραπέ-¹⁵ζης πρὸς τὸ ὑπαναγνώσθαι τὸν περὶ νηστείας ἀρμόζοντα λόγον. μετὰ δὲ τὴν συμπλήρωσιν παντὸς τοῦ λόγου καὶ τὴν εἴσοδον τῶν τυρεψιτῶν ζωμῶν δεῖ προσάγεσθαι τοὺς ψάλτας**
B ἄμφω σὺν τῷ αὐτῶν δομεστίκῳ, τὸν ἀριθμὸν ἑβ'. ὡσαύτως καὶ τοὺς ἀναγνώστας ἄμφω σὺν τῷ αὐτῶν δομεστίκῳ, τὸν²⁰ ἀριθμὸν ὁμοίως, καὶ ἱστᾶν αὐτοὺς ἐφ' ἑκάτερα μέρη, εἰς τὸ προσάδειν ἱερὸν αἶνον κατὰ τύπον. τοῖς δὲ λοιποῖς ἅπασιν

α. τοῖς δὲ λοιποῖς. Ante haec verba lacunam esse suspicatur R.

epulis tunc adhibet. Tertia autem tyrophagi seu caseivorii [septimanae a carniprivo proxima] die invitat excipitque convivio Imperatorem eiusque senatum archiepiscopus CPtanus in venerabili magno patriarcheo vel aedibus patriarchalibus, finitoque sancto officio celebratur convivium in magno secreto patriarchei. Ad quod nobis invitandi sunt magistri, praepositi, proconsules, protospatharii, spatharocandidati, spatharii, stratores, candidati et praefecti tagmatum, quot mensa capit. Introducuntur et educuntur cum suis scaramangiiis tantum. Post ablatum primum ferculum introducitur protonotarius patriarchae cum suo analogio seu pulpito, ex quo aliquid legens recitat et cum libro, quem tenet; collocaturque ad sinistram partem mensae, cui Imperator assidet. Eius est sermonem temporis congruum, de ieiunio scilicet, praelegere. Finita recitatione totius sermonis et post introitum iusculorum e caseo coctorum introducuntur ambo psaltae [id est cantores tam ex templo S. Sophiae, quam ex templo SS. Apostolorum] cum suo domestico, ad numerum duodecim. Pariter etiam utriusque templi anagnostae vel lectores cum suo domestico introducuntur totidem; et collocantur ad utramque mensae partem. Eorum est sacrum hymnum ex ritu consueto decantare * * * *. Reliquis autem omnibus tantum singuli. Quinta feria

ἀνὰ ἐνὸς καὶ μόνον. τῇ δὲ πέμπτῃ τῆς αὐτῆς ἑβδομάδος συγκαλεῖται εἰς ἐστίασιν ὑπὸ τῶν πιστῶν βασιλέων ἐν τῷ Ma. 251. b μεγάλῳ παλατίῳ ὁ ἀγιώτατος καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης, καὶ συνεισέρχονται αὐτῷ μητροπολίται, οὓς ἂν βουληθῇ ὁ αὐτὸς πατριάρχης, καὶ δεῖ ἡμᾶς εὐτρεπίζειν εἰς κλήσιν τῆς τιμίας αὐτῶν συνεστίασεως ἐξ αὐτῶν τῶν μητροπολιτῶν, οὓς ἂν τύχη, καὶ πρεσβυτέρους τοῦ μεγάλου παλατίου ἕξ καὶ ἠγνουμένους τῶν βασιλικῶν μεγάλων μοναστηρίων, ὅσους ἂν εἶναι τύχη, καὶ σεκρατικὸς παπάδας τοῦ πατριάρχου κατὰ 10 τὸ ὑποκείμενον ποσὸν τῆς τιμίας τραπέζης· εἰσάγειν δὲ αὐτούς καὶ ἐξάγειν μετὰ τῶν οἰκείων στολῶν τε καὶ φελωνίων κατὰ τὸν προλεχθέντα ἐν τῷ περὶ τοῦ Ἰουστινιανοῦ μεγάλου κλητωροθεσίῳ.

Τῆς ὀρθοδοξίας.

15 Τῇ δὲ ἐπιούσῃ κυριακῇ τῆς τῶν ἁγίων εἰκόνων ὀρθοδοξίας μετὰ τὴν ὑπάντησιν τῆς ἐκ βλαχερνῶν εἰσιούσης φαινης λιτανείας καὶ τὴν ἱερωτάτην μυσταγωγίαν ἐκτελεῖται D κλητώριον ἐκ τῆς ὑπηρεσίας τοῦ μεγάλου οἰκονομίου ἐν τῷ λαμπροτάτῳ καὶ μεγάλῳ πατριαρχικῷ σεκρατίῳ, καὶ δεῖ ἡ-
20 μοῦς εὐτρεπίζειν εἰς συνεστίασιν φίλους τῷ βασιλεῖ καὶ τῷ ἀγιωτάτῳ πατριάρχῃ, μαγίστρος, πραιποσίτους, ἀνθυπάτους, πατρικίους, μητροπολίτας, ἀρχιεπισκόπους, ὀφφικιαλλίους καὶ ἄρχοντας τῆς περιφανοῦς συγκλήτου, κατὰ τὸν ἀριθμὸν τοῦ

eiusdem septimanae invitatur ad convivium a fidelibus Imperatoribus in magnum palatium sanctissimum et oecumenicus patriarcha, qui, quos voluerit, secum sumit metropolitae. Oportet nos ad communionem venerabilis illius convivii invitare metropolitae quotcunque tandem in Urbe praesentes, presbyteros magni palatii sex; hegumenos magnorum imperialium monasteriorum quotcunque tandem; et secretales patriarchae papades, quot mensa capiat. Introducuntur et educuntur cum suis stolis et phelonis eo modo, quo illos exeipi in magno Iustiniani triclinio superius dicebamus.

DE FESTO ORTHODOXIAE.

Sequente proxime die dominica, qua memoria sancitae orthodoxiae eorum, qui sacras imagines venerantur, post occursum et exceptionem factam splendidae processions e blachernis in Urbem redeuntis, sanctumque celebratum missae officium, instituitur convivium impensis magni oeconomii [seu magnae administraturae reddituum patriarchalium], in splendidissimo et magno patriarchae secreto. Eo invitare nos oportet Imperatori et patriarchae amicos, magistros, praepositos, proconsules, patricios, metropolitae, archiepiscopos, officiales et magistratus alios de illustri senatu secundum capacita-

ποσοῦ τῆς τραπέζης· εἰσάγειν δὲ αὐτοὺς ἅπαντας καὶ ἐξάγειν οὕτως τοὺς μὲν συγκαλητικούς μετὰ τῶν οἰκείων αὐτῶν σκαραμαγγίων καὶ μόνον, τοὺς δὲ ἱερεῖς μετὰ τῶν οἰκείων σχημάτων.

Ed. L. 441

Μὴν Μάρτιος.

5

Τῇ δὲ κέ τοῦ Μαρτίου μηνὸς τελεῖται ἡ εὐσημος καὶ περιφανὴς ἑορτὴ τοῦ εὐαγγελισμοῦ τῆς ὑπεραγίας δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, καὶ τελουμένης τῆς τυπικῆς προελεύσεως ἐν τῇ ναῶι τῶν χαλκοπρατείων εἰσέρχονται οἱ βασιλεῖς ἐν τῇ παλατίῳ μετὰ τῆς παραδόξου πάσης συγκλήτου λαμπροφοροῦντες, καὶ μετὰ τὴν εἴσοδον αὐτὴν ἀποτίθονται πάντες τὰς ἑαυτῶν στολὰς κατὰ τύπον, καὶ φοροῦντων τῶν εὐσεβῶν ἡμῶν βασιλῶν τὰ κεχρυσωμένα αὐτῶν σκαραμάγγια, συναμφιάζονται πάντες ὁμοίως τὰ οὐβεκέα αὐτῶν σκαραμάγγια, καὶ τελεῖται κλητώριον τῷ βασιλεῖ ἐν τῷ περιφανεστάτῳ τρικλίνῳ τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἐπὶ ἀποκοπτῆς τραπέζης, καὶ δεῖ ἡμᾶς εὐτροπέζειν εἰς συνεστίασιν τῶν βασιλέων ἐν τῇ τοιαύτῃ ἡμέρᾳ μαγίστρον, πραιποσίτον, ἀνθυπάτον, πατρικίον, στρατηγόν, ὄφφικιαλίον, βασιλικόν πρωτοσπαθαρίον καὶ λοιποὺς ἄρχοντας ἐκ τῶν βασιλικῶν ταγμάτων κατὰ τὸ ποσὸν τῆς τραπέζης· εἰσάγειν δὲ αὐτοὺς καὶ ἐξάγειν ἐν τῇ κλήσει μετὰ τῶν οἰκείων σκαραμαγγίων καὶ μόνον. τῇ δὲ πρὸ τῆς Χριστοῦ ἀναστάσεως λαμπρῇ κυριακῇ τῶν βαθῶν τελεῖται ἡ προέλευσις ἐν τῷ θεο-

Ma. 252. a

20

tem mensae. Introducuntur senatorii quidem ordinis viri suis in scaramangiis tantum, sacerdotes autem suis in schematibus seu vestibus monachalibus.

MENSE MARTIO.

Mensis huius die vicesimo quinto celebratur notabile et illustre festum annuntiationis sanctissimae Dominae nostrae Deiparae et semper virginis Mariae, finitaque consueta solenne processione in templum chalcoprateorum instituta, intrant Domini in palatium cum toto illustri senatu splendidis in vestibus, ingressique deponunt omnes suas stolas ex more praescripto; piis autem nostris Dominis aurea sua scaramangia induentibus, induunt etiam ceteri omnes sua scaramangia. Dein celebratur ab Imperatore in illustrissimo Iustiniани triclinio super peculiare mensa convivium, ad quod invitandi nobis sunt magistri, praepositi, proconsules, patricii, strategii, officiales, regii protospatharii et reliqui magistratus ordinum comitatensium pro capacitate mensae. Evocatos autem introducimus et educimus in suis scaramangiis tantum. Splendida die dominica palmarum, quae proxime resurrectionem Christi antecedit, celebratur pro-

φυλάκῃ ἱερῷ παλατίῳ. προκαθεσθέντων γὰρ ἐπὶ τοῦ χρυσοτρικλίνου τῶν εὐσεβῶν ἡμῶν βασιλέων ἐξαλλαγμένων ἅμα C τῷ οἰκουμενικῷ πατριάρχῃ καὶ τοῦ κουβουκλείου παντὸς πρὸ προσώπου αὐτῶν κατὰ τάξιν στιχηθὸν παρεστῶτος, εἰσάγονται οἱ δ' δομέστικοι τῶν ταγμάτων σὺν τοῖς δυοῖν δημάρχους καὶ τῷ χαρτουλαρίῳ τῆς βασιλικῆς σακέλλης, καὶ σὺν τοῖς δὲ πάντες οἱ γηροκόμοι τε καὶ ξενοδόχοι τῶν εὐαγῶν οἴκων, καὶ τῆς εἰσκομιδῆς τῶν τιμίων σταυρίων παρ' αὐτοῖς τελουμένης, εἰσάγονται πάντες, μάγιστροι, ἀνθύπατοι, πα- 10 τριάρχιοι καὶ ὀφφικιαῖοι κατὰ πρόσωπον τῶν εὐσεβῶν βασιλέων, ἐστολισμένοι τὰς ἑαυτῶν λευκὰς χλανίδας, καὶ τῆς διανομῆς τῶν τιμίων σταυρίων εἰς αὐτοὺς γεναμένης, τελείται ἡ λιτάνιος ὑμνωδία ἀπὸ τοῦ ναοῦ τῆς ἁγίας Θεοτόκου D τοῦ Φάρου πρὸς τὸν ναὸν τῆς ἁγίας τριάδος τῆς Δάφνης, 15 καὶ ἀπὸ τῆς ὑποστροφῆς ταύτης τελείται κλητώριον τοῖς βασιλεῦσιν ἐπὶ τοῦ λαμπροτάτου Ἰουστινιανοῦ τρικλίνου, καὶ δεῖ ἡμᾶς εὐτρεπίζειν εἰς συνεστίασιν τῶν βασιλέων φίλους, μαγιστρούς, πραιποσίτους, ἀνθυπάτους, πατριάρχους, ὀφφικιαλούς, ξενοδόχους, γηροκόμους, τοπατηρητὰς τῶν ταγμα- 20 τῶν κατὰ τὸν ἀριθμὸν τοῦ ποσοῦ τῆς τραπέζης, καὶ εἰσάγονται πάντες οἱ κεκλημένοι μετὰ τῶν οἰκείων ἀλλαξίμων, πλὴν τῶν χλανιδίων, οἱ δὲ γηροκόμοι καὶ ξενοδόχοι καὶ τοποτηρηταὶ τῶν ταγμάτων μετὰ τὴν οἰκείαν αὐτῶν σκαραμάγγια- 25 τῇ δὲ ἁγίᾳ καὶ ἱερᾷ πέμπτῃ τῆς λαμπρᾶς ὄντως καὶ περι-Ed. L. 442

cessio in sancto, quod Deus custodiat, palatio. Piis nempe nostris Imperatoribus in chrysotriclino praesidentibus in suis mutatoriis una cum oecumenico patriarcha, toto cubiculo coram ipsis in serie secundum cuiusque dignitatem stante, introducuntur quatuor domestici [totidem] tagmatum cum geminis demarchis, chartulario imperialis sacellii, simulque omnes gerocomi et xenodochi venerabilium aedium. Qui postquam sacras cruces, quot opus est, intro attulerunt, introducuntur omnes magistri, proconsules, patricii et officiales in conspectum piorum principum, induti suis quique candidis tunicis. Distributis inter eos sanctis crucibus, processio fit inter hymnos a templo S. Deiparae Phari inde usque ad templum S. Trinitatis in Daphne. Reversi perficiunt Domini convivium in splendidissimo Iustiniani triclinio, ad quod invitandi nobis sunt amici, nempe magistri, praepositi, proconsules, patricii, officiales, xenodochi, gerocomi, topoteretae tagmatum pro capacitate mensae. Invitati intrant in suis mutatoriis, absque tunicis tamen. Gerocomi, xenodochi et topoteretae tagmatum in suis scaramangiis. Sancta et ve-

ἄνω σοφίας ἐφήπλωται δειπνος, τελεῖται προέλευσις παγαγή
 ἐν τῷ λαμπρῷ παλατίῳ, καὶ προσεπιτίθεται παρ' ἡμῶν ἡ
 τοῦ βασιλικοῦ δειπνοῦ κλησίς πρωίας, καὶ δεῖ ἡμᾶς εὐτρε-
 πίζειν εἰς συνεστίασιν τῶν δεσποτῶν μαγίστρος, πραιποσί-
 τους, ἀνθυπάτους, πατρικίους, ὄφφικιαλίους, πρωτοσπαθα-5
 ρίους εὐνούχους, πριμικηρίους, ὄστιαρίους, μαγλαβίτας, κό-
 μητας τοῦ ἀριθμοῦ καὶ κεντάρχους κατὰ τὸ ποσὸν τῆς τρα-
 πέλης, καὶ τούτους προσκαλεῖσθαι ἐπὶ τὸν τῆς ἐσπέρας δεῖ-
 Ms. 252. b πνον. ἀπολυομένης οὖν τῆς συγκλήτου πύσης καὶ πάλιν πρὸς
 Βῶραν Ὁ ἐπανιούσης, συνέρχονται πάντες οἱ κεκλημένοι εἰς 10
 τὸ τελέσαι τὴν ἱερὰν εὐωχίαν, καὶ μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς
 πνευματικῆς λειτουργίας προτίθεται τὸ βασιλικὸν κλητώριον
 ἐπὶ τοῦ περιβλέπτου τρικλίνου τοῦ Ἰουστινιανοῦ, καὶ προ-
 καθεσθέντος τοῦ βασιλέως ἐπὶ τῆς τιμίας τραπέλης, εἰσάγον-
 ται πάντες οἱ κεκλημένοι μετὰ τῶν οἰκείων σακαραμαγγίων καὶ 15
 μόνον, ἐπὶ δὲ τῇ αὐτῶν ἐξόδῳ λαβόντες παρ' ἡμῶν φατλία
 σὺν ἡμῖν ἐξέρχονται πάντες. τῷ δὲ ἁγίῳ καὶ τιμίῳ σαββά-
 τῳ ἀνεψυχθέντος τοῦ λαμπροῦ παλατίου, τελεῖται προέλευσις
 Cδημοσία πρὸς τὴν ἁγίαν Σοφίαν, καὶ ὑπαλλαττομένης τῆς
 ἐνδυτῆς τῆς τιμίας καὶ ἁγίας τραπέλης, εἰσέρχεται ὁ βασι- 20
 λεὺς ἐν τῷ σκευοφυλακίῳ, καὶ τῆς διανομῆς γενομένης τῶν
 νάρδων, ὑποστρέφει πάλιν ὁ βασιλεὺς μετὰ δόξης ἐν τῷ αὐ-
 τοῦ παλατίῳ, καὶ δεῖ ἡμᾶς εὐτρεπίζειν εἰς συνεστίασιν τοῦ

nerabili quinta feria eiusdem vere splendidae et illustris septima-
 nae, iu qua divini officii coena publicis usibus a coelesti sapientia
 exponitur, fit processio pagana in splendido palatio, et mane a no-
 bis perficitur ad sacram coenam invitatio. Invitamus autem magi-
 stros, praepositos, proconsules, patricios, officiales, protospatharios
 eunuchos, primicerios, ostiarios, maglabitas, comites arithmi et cen-
 tarchos pro capacitate mensae. Finito itaque consessu omni et
 misso senatu, iterumque circa nonam horam redeunte, conveniunt
 invitati omnes ad celebrandum sacrum convivium, et post finitum
 spirituale servitium proponitur et accessui patefit sacrum convivium
 in conspicio Iustiniani triclinio institutum, et praesidente Impera-
 tore in venerabili mensa, introducuntur invitati in suis scaraman-
 giis tantum. Finito autem convivio, quum tempus est abundi,
 exeunt nobiscum omnes cum faculis cuique distributis. Sancto et
 venerabili die sabbati eiusdem septimanae, post apertum splendi-
 dum palatium, fit solennis et universalis processio ad templum S.
 Sophiae; ubi postquam Imperator instratum sanctae et venerabilis
 arae novo mutavit, intrat in sceuophylacium, factaque nardorum seu
 unguentorum distributione, redit cum gloria in suum palatium. Tum
 oportet nos ad coenandum cum Domino amicos exiere, magistros,

βασιλέως ἐν τῷ ἑσπερίῳ δείπνῳ φίλους, μαγίστρον, πραι-
 ποσίτους, ἀνθυπάτους, πατρικίους, πρωτοσπαθαρίους ὄφφι-
 κιαλίους, πρωτοσπαθαρίους ἐνούχους, πριμικηρίους, ὀστια-
 ρίους, μαγλαβίτας, τοποτηρητὰς καὶ ἐκ τῶν ἀρχόντων τοῦ
 5 ἄριθμοῦ κατὰ τὸ ποσὸν τῆς τραπέζης, καὶ στοιχομένου πα-
 ρὰ τοῦ βασιλέως τοῦ αὐτοῦ κλητωρίου, καὶ δι' ἡμῶν κλητω-
 ρευομένων τῶν φίλων, ὑπολύονται οἴκαδε πάντες. μετὰ δὲ
 τὴν ἐνάτην ὥραν συνάξεως γινομένης, ἔξαλλάσσουσιν οἱ τῆς
 συγκλήτου πάντες, καὶ τῆς θείας λειτουργίας ἐν τῷ ναῷ τοῦ
 10 Φάρου τελουμένης, μετὰ τὴν ἐκφώνησιν τοῦ μυστικοῦ ὄργά-
 νου ἐκδιδύσκονται πάντες τὰς ἑαυτῶν στολάς, καὶ ἐπενδιύ-
 σκονται τὰ οἰκεία σκαραμάγγια, καὶ ἴσταται τὸ κλητώριον
 ἐν τῷ περιφανεστάτῳ τρικλίῳ τοῦ Ἰουστινιανοῦ, καὶ εἰσά-
 γονται πάντες οἱ κεκλημένοι μετὰ τῶν οἰκείων σκαραμαγγίων,
 15 καὶ μόνον· μετὰ δὲ τὴν ἐπίδοσιν τῶν φατλίων συνεξέρχον-
 ται ἡμῖν οἱ πάντες.

Ἀρχὴ τῶν κλητωρίων τοῦ πάσχα.

Ed.L. 443

Ἡ δὲ ἀγία καὶ δεδοξασμένη τῆς Χριστοῦ ἀναστάσεως
 περιφανῆς ἡμέρα, ἐν ἣ τὸ τῆς σωτηρίας ἡμῶν οἰκονομήθη
 20 κεφάλαιον, καὶ ὁ χοϊκὸς Ἀδὰμ ἐκ τῆς φθορᾶς πρὸς τὴν ζωὴν
 ἐπανῆλθεν, λαμπρὰν τινα καὶ περίβλεπτον εὐωχίαν τοῖς βα-
 25 σιλεύουσιν ἡμῶν προσεξένησεν. τὸ γὰρ ἕψος τῆς ἱερᾶς ἀνα-
 στάσεως μυστικῶς ὑποφαίνοντες ἐκ τῶν κάτω καθεδρῶν ἑαυ-
 τοὺς συναπάραντες πρὸς ὑψηλὴν τινα καὶ πολύκυδον τοῦ

Ms. 253. a

praepositos, proconsules, patricios, protospatharios officiales, proto-
 spatharios eunuchos, primicerios, ostiarios, maglabitas, topoteretas
 et rectorum arithmi quosdam pro capacitate mensae. Convivio in-
 terim per ipsum Imperatorem coordinato, amicisque opera nostra
 invitatis, domum discedunt omnes. Post nonam vero diei horam
 congressus ad sacra peragenda fit, mutantque senatorii omnes suas
 vestes, divinoque officio in templo Phari peracto, postquam intona-
 verit secretum organum, exiunt omnes suas stolas et superinduunt
 sua scaramangia. Tum orditur convivium in illustrissimo triclinio
 Iustiniani, et introducuntur omnes invitati in suis scaramangiis tantum.
 Exeunt autem nobiscum unusquisque cum cereo, quem nactus est.

INITIUM CONVIVIORUM PASCHATIS.

Sanctus et gloriosus atque undique conspicuus dies celebrandae
 resurrectioni Christi a mortuis sacer, quo corona imposita fuit operi
 nostrae redemptionis, et terrenus Adam e corruptione ad vitam re-
 diit; ille dies praestat nostris Dominis occasionem splendidum et il-
 lustre convivium instituendi. Volentes nempe sanctae resurrectionis
 celsitudinem mysticis signis exhibere atque declarare, attollunt sese

βήματος θεωρίαν ἑαυτοὺς ἐπαγάγουσι, καὶ τῆς Χριστοῦ ἀλη-
 Β θουῶς ἀγαπήσεως τὸν ἀσπασμὸν ἐκμιμούμενοι τὸ ὑπήκοον ἅ-
 παν σχετικῶς κατασπάζονται, καὶ αὐθις σὺν τῇ λαμπρᾷ συγ-
 κλήτῳ πρὸς τὴν ἄνω Σιών, τὴν Χριστοῦ ἐκκλησίαν, ὡς μα-
 θηταί, μετὰ δόξης συντρέχουσι. τὴν γὰρ περιδοξον τῆς ἡμέ-5
 ρας χαρμονὴν ἐνδεικνύμενοι λαμπροφοροῦσι τοῖς λώροις, εἰς
 τύπον τῶν ἐνταφίων Χριστοῦ σπαργάνων ἑαυτοὺς ἐπειλίττον-
 τεσ. διὸ καὶ ἐν ταῖς δεξιαῖς χερσίν αὐτῶν τὸ νικητικὸν τοῦ
 σταυροῦ κατέχοντες τρόπαιον, τὴν ἐξανάστασιν τῆς χοϊκῆς
 ἡμῶν οὐσίας ἐν ταῖς εὐωνύμοις κατέχουσι, καὶ τὴν θείαν 10
 μυσταγωγίαν τῷ Θεῷ ἀναφέροντες μετὰ τὴν τῶν ἁγίων μυσ-
 τηρίων μετάληψιν, πρὸς σεμνὸν κράμα τοὺς τῆς συγκλήτου
 C προκρίτους, ὡς κοινωνοὺς τῆς χάριτος, ἐμφανῶς προσλαμ-
 βάνονται. καὶ δεῖ ἡμῶς εὐτρεπίζειν ἐν τῇ αὐτῇ κλήσει τοῦ
 κράματος τοῦ τελουμένου ἐν τῇ Χριστοῦ καθολικῇ ἐκκλησίᾳ 15
 εἰς συνεστίασιν τῷ βασιλεῖ φίλους ἀπὸ τῆς τάξεως τῶν μα-
 γίστρων, ἀνθυπάτων, πατρικίων, στρατηγῶν τε καὶ ὄφφικια-
 λίων, τὸν ἀριθμὸν ἰδ'. εἰσάγειν δὲ αὐτοὺς ἐπὶ τῆς αὐτῆς τραπέ-
 ζης οὕτως· τοὺς μὲν μαγίστρους, ἀνθυπάτους καὶ πατρι-
 κίους, τοὺς λώρους ἡμφιεσμένους μετὰ τῶν χρυσέων αὐτῶν 20
 θωρακίων καὶ μόνον, προκρίνειν δὲ ἐν τῇ τοιαύτῃ καθέδρᾳ
 τοὺς τὰ θωράκια ἡμφιεσμένους ὑπὲρ τοὺς ἄλλους πατρικίους
 τοὺς τὰ οἰκεία καμίσια φοροῦντας, κἂν τάχα τύχοιεν ἐλάτ-

ascendantque ex inferioribus sedilibus ad excelsum et perhonorifi-
 cum tribunalis spectaculum et salutationem imitantes, qua Christus
 suos discipulos ex vero amore beavit, omnes suo imperio parentes
 cordialiter salutant, et rursus cum splendido senatu ad Sionem,
 quae superne est, Christi scilicet ecclesiam, ut discipuli, concurrunt
 in gloria. Ostensuri enim gloriosum eius diei gaudium, comparent
 splendide vestiti, loris involuti, ad instar fasciarum Christi sepulcra-
 lium. Quapropter etiam in dextris tropaeum, victoriae signum, cru-
 cem scilicet, gestantes, in sinistris [acaciam, saccum pulvere plenum]
 terrenae nostrae substantiae resurrectionem [id est resurrectionis
 symbolum] tenent; divinumque officium offerentes Deo post assump-
 tionem sacrae coenae admittunt palam delectos de senatu proceres
 ad venerabile crama [seu ientaculum], ut gaudii participes. In illa
 ipsa ad crama evocatione (fit autem in catholica Christi ecclesia)
 oportet nos ad convivandum Imperatori amicos invitare, de ordine
 magistrorum, proconsulum patriciorum, tam strategorum, quam of-
 ficialium; in universum numero quatuordecim; et hos ad mensam
 ibi positam introducere hoc modo. Magistri, proconsules et patri-
 cii intrant solummodo loris et aureis suis thoracibus induti. Prae-
 feruntur autem quoad sessionem patricii thoracibus induti aliis pa-

τρως εἶναι ἐν τῇ προβλήσει· τοὺς δὲ στρατηγούς ἅπαντας D
 μετὰ τῶν οἰκείων αὐτῶν σκαραμαγγίων καὶ μόνον· τοὺς δὲ
 ὄφφικιαλίους καὶ αὐτοὺς μετὰ τῶν οἰκείων καμισίων, ἄνεσ
 μέντοι τῶν ἑαυτῶν χλαμύδων. ἐπὶ δὲ τῆς προκειμένης ἐν
 5 τῷ περιβλέπτῳ χρυσέῳ τρικλίνῳ χρυσοῦς τραπέζης, ἐν ᾗ καὶ
 τὸ περιφανὲς κτήμα τοῦ χρυσοῦ πενταπυργίου ἐς τιμὴν προ-
 10 τετέθη, δεῖ ἡμᾶς εὐτρεπίζειν εἰς συνεστίασιν τῷ βασιλεῖ φί-
 λους ἐκ τῶν προλεχθέντων μαγίστρων, ἀνθυπάτων, πατρι-
 κίων, στρατηγῶν ὄφφικιαλίων, σεκρετικῶν, ἀπὸ τῆς τάξεως Ms. 253. b
 15 τοῦ στρατιωτικοῦ καὶ κατατέρω, ἀσηκρητῶν τε ὁμοῦ καὶ Ed. L. 444
 κομήτων τῶν σχολῶν καὶ σκριβῶνων, σὺν τῶν δύο ἐκ Βουλ-
 γάρων φίλων, τὸν ἀριθμὸν λ'. ἐν δὲ ταῖς περιεξῆς τέσσαρ-
 20 σι τῶν καμαρῶν τραπέζαις ἀπὸ τῆς τάξεως τῶν βασιλικῶν
 κανδιδάτων, βεσητόρων τε καὶ σιλεντιαρίων, δρακοναρίων,
 15 σκηπτοφόρων, σημειοφόρων καὶ σενατόρων τὸν ἀριθμὸν
 λς'. Ἀγαρηνοὺς δεσμίους ἐκ τοῦ μεγάλου πραιτωρίου τὸν
 ἀριθμὸν ιη', καὶ ἐκ τῶν Βουλγάρων φίλων ἀνθρώπους ιη'-
 25 εἰσάγειν δὲ αὐτοὺς καὶ προστιχίζειν πρὸ τῆς εἰσόδου αὐτῶν,
 τοὺς μὲν ἐπὶ τῆς χρυσοῦς βασιλικῆς τραπέζης περιφανεῖς δαι-
 30 οτυμόνας μετὰ τῶν οἰκείων ἀλλαξιμάτων καὶ χλανιδίων, προσ-
 καλεῖσθαι δὲ τοὺς ἀπὸ τῶν Βουλγάρων φίλους ἀπὸ τῆς τά- B
 35 ξεως τῶν στρατηγῶν ἐν τῷ δευτέρῳ μίση ἐπὶ τῆς εὐωνύμου
 θέσεως τῆς τραπέζης πρὸς τὸ ἀριθμεῖσθαι αὐτοὺς πέμπτους,

6. κτήμα R., κλήμα cod. et ed.

triciis, qui consueta sua camisia gerunt, etiamsi forte his dignitate
 et promotione inferiores sint. Strategii intrant cum suis scaraman-
 giis tantum, officiales cum suis camisiis, absque chlamydis. Ad
 auream vero mensam in splendido chrysotriclinio positam, in quo
 etiam illustre peculium aurei pentapyrgii honoris causa propositum
 est, invitandi a nobis sunt futuri Domino convivae amici ex iisdem,
 quos modo diximus, magistris, proconsulibus, patriciis, strategiis,
 officialibus, secreticis ordinis militaris et adhuc inferioribus, item
 asecretis et comitibus scholarum, scribonibus, duoque insuper e
 Bulgaria amici; in universon triginta numero. Ad circumstantes or-
 dine continuo quatuor mensas per totidem fornices dispositas in-
 vitantur delecti quidam de ordine regionum candidatorum, vestito-
 rum, silentiariorum, draconariorum, sceptrororum, vexilliferorum
 et senatorum, ad triginta sex; Agarenos bello captos e magno prae-
 torio octodecim et totidem amicorum e Bulgaria homines. Hos in-
 troduce, et, priusquam introeant, seriatim disponere oportet. Qui
 aureae sacrae mensae splendidi sunt convivae, illi suis in mutatoriis
 et tunicis intrant. At Bulgari amici post classem strategorum sub
 secundo missu introcantur ad sinistram sacrae mensae plagam; quo
 quinti aut sexti inter amicos sint, [ferculaque sua quinto aut sexto

ἢ καὶ ἔκτους φίλους, στιχίλειν δὲ ἅπαντας ἐνθεν κἀκεῖθεν
κατὰ τὴν ἀρμόζουσαν τῆς τάξεως ἐκάστῳ δόξαν. ἀπὸ δὲ τῆς
στάσεως τῶν λεχθέντων τούτων στιχίλειν αὐθις ἐνθεν κἀκεῖ-
θεν τοὺς ἀπὸ τῆς τάξεως τῶν κἀνδιδάτων καὶ κατωτέρω πρὸς
τὸ καθεσθῆναι ἐπὶ τῶν ἑκατέρων δύο προκρίτων τραπέζων.⁵
ἐπὶ δὲ ταῖς κατωτέραις τραπέζαις δεῖ προστιχίλειν, ἐπὶ μὲν
τῆς ἐξ εὐωνύμου θέσεως τοὺς ἐξ Ἀγάρων δεσμίους, ἐπὶ δὲ
τῆς ἐτέρως τραπέζης τοὺς τῶν φίλων Βουλγάρων ἀνθρώπους
πάντας· εἰσάγειν δὲ αὐτοὺς ἅπαντας καὶ ἐξάγειν οὕτως·
τοὺς μὲν ἀπὸ τῆς συγκλήτου πάντας καὶ τῶν ταγμάτων με-¹⁰
τὰ τῶν οἰκείων ἀλλαξήμων, τοὺς δὲ Ἀγαρηνοὺς λευκοφόρους,
αἰζώνους καὶ ὑποδεδεμένους, τοὺς δὲ Βουλγάρων ἀνθρώπους
μετὰ τῶν οἰκείων αὐτῶν σχημάτων. δεῖ δὲ προσέχειν τὴν
ἐκφώνησιν καὶ ἀπήχησιν τῶν μουσικῶν ὄργάνων, καὶ ἦνίκα
τὸ ἀδόμενον ἄση μέλος, ἀνιστᾶν ἅπαντας εἰς εὐφημίαν τῶν¹⁵
δεσποτῶν καὶ αὐθις τὰς ἑαυτῶν ἐκδιδύσκεσθαι χλαμύδας,
καὶ μετὰ τῆς ἀφίξεως τοῦ μίνσου τῶν δουλικίων πάλιν ταύ-
²⁰ρας ἀναλαμβάνειν πρὸς τὸ μετ' αὐτῶν ἐκπορεύεσθαι ἐν τῇ
αὐτῶν ἐξόδῳ. ἐν δὲ τῇ αὐτῇ ἀναστάσει δεῖ προσέχειν τὸ ἐκ
βασιλικῆς χειρὸς διδόμενον τῆς ἐγέρσεως σχῆμα, σὺν αὐτῶν²⁵
δὲ καὶ τὴν ἐκφώνησιν τοῦ παρεστῶτος ἐκεῖ κουβικουλαρίου,
καὶ αὐθις ἐξανιστᾶν καὶ προπέμπειν τοὺς τῶν δ' τραπέζων
³⁰Μα. 254. α κεκλημένους, μικρὸν εἰργοντας τοὺς ἄνω φίλους, καὶ εἰθ'
οὕτως συνέξερχομένους ἅπαντας. ἐπὶ δὲ τῆς δευτέρας ἡμέ-

loco accipiant]. Omnes autem prius in ordinem disponendi ad dex-
tram et sinistram secundum congruum cuique suum gradum. Ab
istorum statione inde porro rursus ordinandi sunt candidatorum or-
dinis et inferiorum homines, collocandi nempe ad duas ex utraque
parte imperiali proximas nobiliores mensas. Ad reliquas duas infi-
mas mensas introducuntur seriatim dispositi, a sinistra quidem parte
captivi Agareni; a dextra vero Bulgari omnes. Introducuntur autem
et educuntur sic: senatorii omnes et tagmatici seu militiae comita-
tensis magistratus in suis mutatoriis; Agareni in candidis et absque
zonis calceatique; Bulgari proprio sibi suo in habitu. Oportet
porro ad musicorum organorum iuntonationem attendere, et quando
carmen tum cani solitum exorsi fuerint, exurgere iubere omnes ad
bene Dominis precandum, chlamydesque exuere, quae rursus sub
ingressum missus dulciorum induendae, quo in iis, quando tempus
excedendi venerit, abeant. Eo tempore, quo consurgendum est,
oportet signum consurgendi, quod Imperator manu sua dat, obser-
vare, simulque clamorem ibi adstantis cubicularii, et protinus sur-
gere iubere, atque educere convivas primum quatuor mensarum, et
post exiguam interpositam moram reliquos primae et summae men-

ρας τελείται μεθέορτος προέλευσις ἐν τῷ σικῶ τῶν κορυφαίων
 καὶ ἀγίων ἀποστόλων. καὶ πληρουμένης τῆς ἱερᾶς λει-
 τουργίας, προτίθεται κλητώριον ἐπὶ ἀποκοπτῆς τραπέζης ἐν
 τῷ μεγάλῳ τρικλίνῳ τῶν παλατίων, καὶ δεῖ ὑμᾶς εὐτρεπί-
 5 ζειν εἰς συνεσιτίωσιν τῷ βασιλεῖ μαγίστρον, πραιποσίτους, Ed. I. 444
 ἀνθυπάτους, πατρικίους, στρατηγούς, μητροπολίτας, ὄφρι-
 κιαλίους, πρωτοσπαθαρίους, ἀσηκρήτας, χαρτουλαρίους,
 ὑπάτους, βεστήτορας, σιλεντιαρίους καὶ ἀλλαξίμων τῶν τα-
 γματικῶν ἀρχόντων κατὰ τὸ ποσὸν τῆς τραπέζης· εἰσάγειν
 10 δὲ αὐτούς καὶ ἐξάγειν μετὰ τῶν οἰκείων ἀλλαξίμων καὶ κα-
 μισίων, ἄνευ μέντοι τῶν ἑαυτῶν χλαμύδων· προσέχειν δὲ
 τοῖς εὐφημοῦσι δήμοις, καὶ ἡνίκα ἄρξονται ἀκτολογεῖν τοὺς
 δεσπότας, δεῖ ἐξανιστᾶν πάντας τοὺς κεκλημένους πρὸς τὸ
 καὶ αὐτούς πραέως συνευφημεῖν τοὺς δεσπότας. τῇ δὲ τρίτῃ
 15 ἡμέρᾳ τῆς αὐτῆς ἐβδομάδος τελείται παγανὴ προέλευσις μετὰ τῶν
 ἀλλαξιμάτων ἔνδον τοῦ παλατίου, καὶ τελείται κλητώριον
 ἐπὶ τοῦ χρυσοτρικλίνου κατὰ τὸ σχῆμα τῆς πρώτης ἡμέρας.
 καὶ δεῖ ἡμᾶς εὐτρεπίζειν εἰς κλήσιν ἐπὶ τῆς χρυσῆς τραπέ-
 ζης ἀπὸ τῆς τάξεως τῶν μαγίστρων, πατρικίων καὶ λοιπῶν
 20 σὺν τῷ δομειτικῷ τῶν σχολῶν καὶ βασιλικῶν ἀνθρώπων ἀπὸ
 τῆς τάξεως τῶν σπαθαροκανδιδάτων μέχρι τῆς τάξεως τῶν
 στρατῶρων, κατὰ τὸ ποσὸν τῆς τραπέζης φίλους λ'. εἰσά-
 γειν δὲ αὐτούς καὶ ἐξάγειν, τοὺς μὲν ὑπὸ καμπάγιον πάντας

sae accubantes, ut sic quotquot convenerint, omnes exeant. Secundo
 die celebratur postfesta seu magnum et primarium festum conse-
 sequens processio in aedem principum et sanctorum Apostolorum;
 sacroque officio completo, instituitur convivium super peculiare et
 priva mensa in magno triclinio palatiorum; ad quod invitandi vobis
 sunt magistri, praepositi, proconsules, patricii, strategi, metropoli-
 tae, officiales, protospatharii, asecretae, chartularii, consules, vesti-
 tores, silentiarii et magistratus tagmatici seu militares comitatenses,
 mutatoria gestantes, pro capacitate mensae. Introducuntur et edu-
 cuntur in suis mutatoriis et camisiis, absque chlamydibus tamen.
 Tempus observandum est, quo factiones acta seu faustas acclamatio-
 nes peragere et Dominos laudare incipiunt. Eo tempore debetis con-
 vivis omnibus, ut surgant et ipsi quoque leni voce simul cum fa-
 ctionibus Dominis benedicant, imperare. Tertio post pascha die
 peragitur pagana processio in mutatoriis intra palatium et convivium
 in chrysotriclinio ad modum primi diei. Quapropter ad auream qui-
 dem mensam invitandi nobis sunt homines ordinis magistrorum, pa-
 triciorum etc. cum domestico scholarum et hominibus imperialibus,
 ab ordine inde spatharocandidatorum usque ad ordinem stratorum,
 pro capacitate mensae, amici in universum triginta. Quos introdu-

μετὰ τῶν οἰκείων ἀλλαξιμάτων, πλὴν καὶ χλανίδος· τοὺς
 C δὲ πρωτοσπαθαρῖους μετὰ σπεκίων καὶ ῥωέων σαγίων τοὺς
 δὲ βασιλικούς μετὰ τῶν σκαραμαγγίων καὶ μόνον. ἐπὶ δὲ
 ταῖς κάτω τέσσαρσι τῶν καμαρῶν τραπέζαις δεῖ ἡμᾶς συγ-
 καλεῖν βασιλικούς κανδιδάτους καὶ μινδάτορας καὶ μικροὺς 5
 ἄρχοντας τοῦ τάγματος τῶν σχολῶν, τὸν ἀριθμὸν οβ· εἰσ-
 ἄγειν δὲ αὐτοὺς μετὰ τῶν οἰκείων σκαραμαγγίων καὶ ἀλλα-
 ξιμάτων. τῇ δὲ τετάρτῃ ἡμέρᾳ τῆς αὐτῆς εὐωχίας τελεῖται
 ὁμοίως προέλευσις παγανὴ μετὰ ἀλλαξιμάτων ἔνδον τοῦ πα-
 λατίου, καὶ εἰσάγονται τὰ φωτισμάτα ὑπὸ τοῦ ὄρφανοτρό-
 10 φου, καὶ τελεῖται τὸ κλητώριον ἐν τῷ αὐτῷ χρυσοτρικλίνῳ
 ἐπὶ τῆς χρυσῆς τραπέζης. καὶ δεῖ ἡμᾶς εὐτρεπίζειν εἰς συν-
 15 Δεστίασιν τῶν βασιλέων φίλους, ἀπὸ τῆς τάξεως τῶν μαγί-
 στρων, πατρικίων σὺν τοῦ δουεστίκου τῶν ἐξσκουβίτων καὶ
 Ms. 254.b τῶν αὐτοῦ σκριβῶνων κατὰ τὸν προλεχθέντα τύπον, καὶ εἰς-
 ἀγειν αὐτοὺς καὶ ἐξάγειν, καθὰ εἰρηται. ἐπὶ δὲ ταῖς κατὰ
 τῶν καμαρῶν τραπέζαις δεῖ ἡμᾶς συγκαλεῖν ἐκ τῶν λεχθέν-
 των βασιλικῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν μικρῶν ἀρχόντων τοῦ
 ἐξσκουβίτου τὸν ἀριθμὸν οβ, καὶ εἰσάγειν αὐτοὺς κατὰ τὸν
 προλεχθέντα τύπον. τῇ δὲ πέμπτῃ ἡμέρᾳ τῆς αὐτῆς πανδε-
 20 σίας εἰσέρχεται ὁ πατριάρχης μετὰ τῶν αὐτοῦ μητροπολιτῶν
 Ed.L. 446 δούνην ἀγάπην τῷ βασιλεῖ, καὶ τελεῖται προέλευσις παγανὴ

cimus et educimus, senatorios quidem viros campagia gestantes omnes in suis mutatoriiis, absque tunicis; protospatharios autem cum speciiis et russis sagis; imperiales homines cum scaramangiis tantum. Ad inferiores autem quatuor fornicum mensas invitandi sunt imperiales candidati, mandatores et minores magistratus ordinis scholarum, in universum septuaginta duo. Introducuntur et hi cum suis scaramangiis et mutatoriiis. Quarto die eiusdem universalis regii convivii peragitur processio rursus pagana in mutatoriiis intra palatium, et introducuntur photismata [seu pueri orphani in albis baptismalibus indusiis, cereos tenentes,] ab orphanotropho, et instituitur convivium in ipso chrysotriclino super aurea tabula; ad quod invitandi nobis sunt amici Imperatoris ab ordine inde magistrorum et sic porro patricii, domesticus excubitorum eiusque scribones secundum formulam praescriptam, eosque oportet modo iam dicto introducere et educere. Ad mensas vero inferiores sub fornicibus collocatas vocamus homines septuaginta duo de ordine eorundem imperialium hominum et minorum magistratum excubitorum. Etiam hi dicto modo introducuntur et educuntur. Quinto die eiusdem universalis regii convivii advenit patriarcha cum suis metropolitibus ad dandum Imperatori agapen seu osculum pacis, peragiturque pagana processio in mutatoriiis intra palatium; assidetque patriarcha

δι' ἀλλαξίμων ἔνδον τοῦ παλατίου, καὶ συγκαθέζεται τῷ βασιλεὶ εἰς συνεστίασιν ὁ πατριάρχης ἐπὶ τῆς ἀποκοπτικῆς χρυσῆς τραπέζης ἐν τῷ χρυσέῳ τρικλίνῳ, καὶ δεῖ ἡμᾶς εὐτρεπίζειν ἐπὶ μὲν τῆς χρυσοῦς τραπέζης φίλους ἀπὸ μὲν τῶν Μητροπολιτῶν ἰ, καὶ ἀπὸ τῶν βασιλικῶν πρεσβυτέρων τοῦ παλατίου ἔξ, καὶ ἡγουμένους τῶν βασιλικῶν μοναστηρίων ἰβ, εἰσάγειν δὲ αὐτοὺς καὶ ἐξάγειν οὕτως· τοὺς μὲν μητροπολίτας μετὰ τῶν οἰκείων ἀλλαξιμάτων, πλὴν τῶν ὁμοφορίων, τοὺς δὲ πρεσβυτέρους μετὰ τῶν λευκῶν φελωνίων, τοὺς δὲ ἡγουμένους καὶ αὐτοὺς μετὰ τῶν οἰκείων αὐτῶν φελωνίων. Β ἐπὶ δὲ τῶν κάτω τραπέζων δεῖ ἡμᾶς συγκαλεῖν ἀπὸ τῶν βασιλικῶν κληρικῶν ἀπὸ τῆς τάξεως τῶν διακόνων καὶ κατωτέρω καὶ ἀπὸ τοῦ σεκραίτου τοῦ πατριάρχου παπάδας, τὸν ἀριθμὸν. . . . εἰσάγειν δὲ καὶ ἐξάγειν αὐτοὺς μετὰ τῶν οἰκείων αὐτῶν καμισίων καὶ μόνον. τῇ δὲ ἕκτῃ ἡμέρᾳ τῆς αὐτῆς περιόδου τελεῖται προέλευσις παγανὴ μετὰ ἀλλαξιμάτων ἔνδον τοῦ παλατίου, καὶ εἰσάγονται οἱ ἐκ Βουλγάρων φίλοι μετὰ τῶν ἐκ Βουλγαρίας δώρων. καὶ τελεῖται κλητώριον ἐν τῷ αὐτῷ περιβλεπτῷ τρικλίνῳ ἐπὶ τῆς αὐτῆς χρυσοῦς τραπέζης, καὶ δεῖ ἡμᾶς εὐτρεπίζειν εἰς συνεστίασιν τοῦ βασιλέως φίλους ἀπὸ τῆς τάξεως τῶν μαγίστρων, ἀνθυπάτων καὶ λοιποὺς σὺν τῶν ἐκ Βουλγάρων φίλων καὶ τῇ δρουγγαρίῳ τῆς βίγλης καὶ τῷ δομεστίκῳ τῶν ἰκανάτων, τὸν ἀριθμὸν λ'. στιχίζειν δὲ αὐτοὺς καὶ εἰσάγειν κατὰ τὸν λεχθέν-

Imperatori conviva ad peculiarem auream mensam in chrysotriclino; et invitandi nobis sunt ad auream quidem mensam amici, metropolitae decem, presbyteri palatini sex et duodecim hegumeni monasteriorum imperialium, qui sic introducuntur: metropolitae in suis mutatoriis, praeter omophoria; presbyteri cum albis pheloniis; hegumeni cum suis sibi propriis pheloniis. Ad inferiores autem mensas invitamus delectos clericos palatinos ab ordine diaconorum inde et sic porro inferiores ordines et secreti patriarchae papades seu monachos, in universum . . . Hi solis in suis camisiis introducuntur et educuntur. Sexto die eiusdem orbis [dierum nempe seu septimanae] peragitur processio pagana in mutatoriis intra palatium, et introducuntur amici Bulgari cum donis e Bulgaria allatis; et celebratur convivium in eodem illustri triclinio super eadem aurea mensa; invitandique sunt nobis ad convivandum Imperatori amici de ordine magistrorum, proconsulum et ceterorum una cum amicis Bulgaris et drungario vigilliae et domestico hicanatorum, ad numerum triginta; ordinandique et introducendi eodem modo, quem ad primum diem exposuimus. Ad inferiores autem mensas invitantur

τα τύπον τῆς πρώτης ἡμέρας. ἐπὶ δὲ τῶν κάτω τραπέζων
 δεῖ συγκαλεῖν ἀπὸ τε κομητῶν καὶ κεντάρχων τοῦ ἀριθμοῦ
 καὶ τῶν ἱκανάτων ἄνδρας ἑξήκοντα, καὶ ἐκ τῶν Βουλγάρων φίλων
 Ms. 255. a ἀνθρώπους ἑξήκοντα· στιχίσει δὲ δεῖ τοὺς Βουλγάρων ἀνθρώπους
 ἐπὶ τῆς κάτω τελευταίας μῆς τραπέζης μόνους· εἰσάγειν δὲ
 αὐτοὺς καὶ ἐξάγειν μετὰ τῶν οἰκείων αὐτῶν σκαραμαγγίων.
 Τῇ δὲ ἐβδόμῃ ἡμέρᾳ τῆς αὐτῆς δεξιώσεως τελεῖται ὡσαύτως
 παγανὴ προέλευσις ἐνδον τοῦ παλατίου, καὶ γίνεται κλητώ-
 ριον ἐν τῷ αὐτῷ τρικλίνῳ ἐπὶ τῆς αὐτῆς τραπέζης, καὶ συγ-
 καλοῦνται εἰς ἐστίασιν τῷ βασιλεῖ ὁμοίως ἀπὸ τῆς τάξεως
 τῶν μαγίστρων καὶ πατρικίων σὺν τῷ ὑπάρχῳ τῆς πόλεως
 καὶ τοῖς δυοῖς δομεστικοῖς, νομέρων τε καὶ τειχέων, καὶ τῶν
 αὐτῶν τοποσηρητῶν σὺν τῷ λογοθέτῃ τοῦ πραιτωρίου καὶ
 τῷ συμπόνῳ τὸν ἀριθμὸν λ'. εἰσάγονται δὲ καὶ ἐξάγονται
 μετὰ τῶν οἰκείων αὐτῶν ἀλλαξιμάτων καὶ χλανιδίων. ἐν δὲ
 Ed. L. 447 ἔθνη τῆς ἐταιρείας, οἷον Τοῦρκοι, Χαζάρεις καὶ λοιποὶ,
 τὸν ἀριθμὸν ἑξήκοντα. ἐπὶ δὲ τῆς τιμίας τραπέζης συγκαλοῦνται
 οἱ δώδεκα γειτονιάρχαι, οἱ δ' ἐπόπται καὶ οἱ δύο πρωτο-
 καγκελλάριοι τοῦ ἐπάρχου. εἰσάγονται δὲ μετὰ τῶν οἰκείων
 καμισίων καὶ μόνον, οἱ δὲ ἔθνη μετὰ τῶν αὐτῶν καβα-
 δίων. δίδονται δὲ τοῖς γειτονιάρχοις καὶ λοιποῖς ἀνὰ νομίσμα-
 τος ἑκάστη. ἐπὶ δὲ τῶν προλαβόντων χρόνων συνεκαλοῦντο ἀντὶ
 τούτων οἱ τοῦ σκευοφυλακίου τῆς ἁγίας Σοφίας χαρτουλάριοι,

magistratus de ordine comitum et centarchorum arithmi et hicanatorum, admodum quinquaginta quatuor, et e Bulgaria amicorum homines octodecim; ordinare autem hos Bulgaros oportet ad ultimam mensam seorsim. Introducuntur et educuntur in suis scaramangiis. Septimo die eiusdem convivationis peragitur similiter pagana processio intra palatium, et convivium in eodem triclinio super eadem tabula, pariterque, ut ante, invitantur ad convivandum Imperatori magistri, patricii, praefectus Urbis, ambo domestici, numerorum scilicet atque castrorum, eorundem ambo topoteretae, rationalis praetorii, adiutor [praefecti Urbis], in universum triginta viri. Introducuntur et educuntur in suis mutatoriiis et tunicis. Ad inferiores autem mensas invitantur tribuni vicarii, gentiles seu alienigenae ex hetaeria; ut Turci, Chazares, alii, admodum quinquaginta quatuor. Ad venerabilem vero mensam invitantur duodecim gitoniarchae vel vicomagistri, quatuor epoptae vel aediles, duo protocancellarii praefecti Urbis. Introducuntur hi suis in camisiis tantum; gentiles vero in suis cabadiis. Gitoniarchis et reliquis dantur singulis singuli nummi aurei. Temporibus autem antiquioribus invitabantur loco istorum chartularii sceuophylacii S. Sophiae, accipie-

λαμβάνοντες τὴν αὐτὴν εὐλογίαν. τῇ δὲ νέα κυριακῇ, τῇ με-
 θεόρτῳ τοῦ πάσχα, ἐκτελεῖται προέλευσις λαμπροφόρος ἐν Β
 τῷ σεβασμίῳ ναῷ τῶν ἁγίων ἀποστόλων· καὶ τελουμένης
 τῆς ἱερᾶς λειτουργίας, προτίθεται κλητώριον ἐν τῷ λεχθέντι
 Ὑτρικλίῳ ἐπὶ τῆς δευτέρας ἡμέρας, καὶ συνεσιᾶται τῷ βα-
 σιλεῖ ὁ ἁγιώτατος ἡμῶν πατριάρχης ἐπὶ ἀποκοπτῆς τραπέ-
 ζης, καὶ συγκαλοῦνται εἰς ἐστίασιν σὺν τῷ βασιλεῖ φίλοι κα-
 τὰ τύπον τῆς δευτέρας ἡμέρας τῇ ἐπαύριον τοῦ ἱεροῦ πάσχα.
 τῇ δὲ ἐπαύριον τῆς νέας κυριακῆς ἡμέρα ἐκτελεῖται δεξίωσις
 10 δεξίμου ἄνευ σαξίμου, καὶ καθέζεται ὁ βασιλεὺς ἐπὶ ἀπο-
 κοπτῆς τραπέζης μετὰ τοῦ οἰκείου δηβητισίου ἐπὶ τοῦ Ἰου-
 στινιανοῦ τρικλίνου. καὶ δεῖ ἡμᾶς συγκαλεῖν εἰς ἐστίασιν C
 ἀπὸ τῆς τάξεως τῶν μαγίστρων, πραιποσίτων, ἀνθυπάτων,
 πατρικίων, ὄφρικιαλίων καὶ λοιπῶν τῶν ὑπὸ καμπάγιον
 15 πάντων κατὰ τὸ ποσὸν τῆς τραπέζης· εἰσάγειν δὲ καὶ ἔξα-
 γειν πάντας μετὰ τῶν οἰκείων αὐτῶν ἀλλαξιμάτων τε καὶ Ms. 255. b
 χλανιδίων· προσέχειν δὲ καὶ τὸ μουσικὸν μέλος καὶ ἔξαν-
 στῆν τοὺς κεκλημένους ἐν τῷ προδηλωθέντι χρόνῳ εἰς εὐφη-
 μίαν τῶν δεσποτῶν. τῇ δὲ ἐπαύριον τοῦ αὐτοῦ δεξίμου τε-
 20 λοεῖται ἐπόμενον ἵππικὸν ἀπολύσιμον, καὶ ἔξαποστέλλονται
 πρὸς τὰ οἰκεῖα οἱ ἀπὸ Βουλγάρων φίλοι, καὶ προτίθεται κλη-

bantque eandem benedictionem seu munificentiam. Nova die domi-
 nica sic dicta, ea nempe, quae proxime festum paschatis sequitur,
 splendida peragitur processio in vestita in venerabile tem-
 plum SS. Apostolorum; finitoque sacro officio, proponitur et initur
 convivium in triclinio, quod superius ad secundum diem nominavi-
 mus. Convivatur tum sanctissimus patriarcha noster Imperatori ad
 peculiarem mensam, et invitantur ad convivandum Domino amici
 eiusdem generis, atque ad secundum huius convivationis diem a
 festo paschatis immediate proximum diximus. Altero post novam
 dominicam die excipitur et beneventatur ab Imperatore deximum
 seu corpus senatorum Dominum salutatum venientium, absque sa-
 ximo tamen seu chorea; residetque Imperator in Iustiniani triclinio
 ad peculiarem sibi mensam in suo dibetasio. Invitandi tum sunt
 nobis magistratus horum ordinum, magistri, praepositi, proconsu-
 les, patricii, officiales et reliqui campagiogeruli omnes pro capaci-
 tate mensae. Introducuntur et educuntur omnes in suis mutatoriis
 et tunicis. Observandum deinde nobis est tempus, quo carmen mu-
 sice recitatur, et tunc iubendi conviviae surgere ad laudes et pia
 verba Domino dicenda. Die post illud deximum proximo peragitur
 ei adhaerens et consequens ludus equestris absolutivus seu qui
 finem solenni huic convivationi facit. Remittuntur tunc amici, qui
 e Bulgaria venerant, ad sua, et proponitur convivium in splendido
 triclinio cathismatum; et convivantur Imperatori praepositi, patri-

Διτῶριον ἐν τῷ περιβλέπτῳ τρικλίῳ τῶν καθισμάτων, καὶ συν-
 εοθίουσι τῷ βασιλεῖ οἱ πραιπόσιτοι, πατρίκιοι, ὄφφικιάλαιοι,
 πρωτοσπαθάριοι καὶ χαρτουλάριοι, ὕπατοι, βεστήτορες, σι-
 λεντιάριοι, ὁ ἀκτουάριος καὶ οἱ τοῦ ἡλιακοῦ σὺν τῷ δεησο-
 γράφῳ, τὸν ἀριθμὸν κατὰ τὸ ποσὸν τῆς τραπέζης. εἰσάγον-
 5 ται δὲ καὶ ἐξάγονται κατὰ τὸν ἀνωτέρω λεχθέντα τρόπον.
 μεσοῦσης δὲ τῆς ἑορτῆς τοῦ πάσχα τελεῖται προέλευσις δη-
 μοσία, καὶ προέρχονται οἱ βασιλεῖς ἔμπραττως εἰς τὸν ναὸν
 τοῦ ἁγίου Μωκίου, καὶ τελουμένης τῆς ἱερᾶς λειτουργίας
 Ed.L. 448 προτίθεται κλητῶριον τῷ βασιλεῖ ἐπὶ ἀποκοπτῆς τραπέζης ἐνιο-
 τοῖς ἐκεῖσε τρικλίοις, καὶ συνεστιᾶται ὁ πατριάρχης τῷ βα-
 σιλεῖ, καὶ δεῖ ἡμᾶς εὐτρεπίζειν εἰς συνεστίασιν αὐτῶν φί-
 λους ἀπὸ τῆς τάξεως τῶν μαγίστρων, ἀνθυπάτων, πατρικίων,
 μητροπολίτας, ὄφφικιαλίους καὶ ταγματικούς, καὶ τῶν ἐκ τῆς
 συγκλήτου καμπαγίων κατὰ τὸ ποσὸν τῆς τραπέζης εἰσάγειν¹⁵
 δὲ αὐτοὺς καὶ ἐξάγειν μετὰ τῶν οἰκείων ἀλλαξίμων χωρὶς
 τῶν χλανιδίων· ἐν δὲ τῷ προλεχθέντι τῆς ἀκτολογίας τῶν
 δήμων χρόνῳ ἐξανιστῆν ἅπαντας τοὺς κεκλημένους εἰς εὐφη-
 Β μίαν τῶν δεσποτῶν. ἐπὶ δὲ τῆς θείας καὶ ἱερᾶς μετὰ σαρκός
 εἰς οὐρανοῦς ἀναλήψεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χρι-
 20 στοῦ θανμαστῆς ἡμέρας τελεῖται δημοσία προέλευσις παρὰ
 τῶν βασιλέων ἡμῶν τῶν ἁγίων ἐν τῷ πανσέπτῳ καὶ σεβασ-
 μίῳ ναῷ τῆς ὑπεραγίας δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου τῆς πη-

15. Ita em. R., καμπαγίων τῶν κατὰ cod. et ed.

cii, officiales, protospatharii, chartularii, consules, vestitores, silen-
 tiarii, actuarius et ad heliacum pertinentes et deeseographus seu
 scriba libellorum supplicum pro capacitate mensae. Introducuntur
 et educuntur modo supra scripto. Dum vero medium est festum
 paschatis, [id est die inter festum paschatis et festum pentecostes
 medio] peragitur processio publica, et prodeunt Imperatores in so-
 lenne pompa ad templum S. Mocii, sanctoque officio ibi peracto,
 apparatus et proponitur Imperatori convivium super peculiare mensa
 in tricliniis seu palatio, quod penes illud templum est. Patriarcha
 ibi convivatur Imperatori; invitandique nobis sunt ad convivandum
 amici de ordine magistrorum, proconsulum, patriciorum, metropoli-
 tarum, officialium et tagmaticorum magistratum, item senatorum
 campagia ferentium, tot, quot mensa capit. Introducuntur et edu-
 cuntur in suis mutatoriis, absque tunicis. Quando factiones acta
 sua seu laudes Dominorum et pia vota exclamant, iubemus convi-
 vas omnes surgere, ut et ipsi Dominis bene precentur. Divino au-
 tem illo sanctoque et admirabili die festo, quo Christi in carne as-
 sumtio in coelum celebratur, peragitur publica processio a venera-
 bilibus nostris Imperatoribus in admodum venerabile reverendumque

γῆς, καὶ τελουμένης τῆς ἱερᾶς λειτουργίας, προτίθεται κλητώριον τῷ βασιλεῖ ἐπὶ ἀποκοπτῆς τραπέζης, καὶ συνεσιᾶται ὁ πατριάρχης τῷ βασιλεῖ, καὶ συγκαλοῦνται εἰς συνεσίασιν αὐτῷ φίλοι ἀπὸ τῆς τάξεως τῶν μαγίστρων καὶ κατωτέρω 5κατὰ τὴν ἔκθεσιν καὶ τὸ σχῆμα τῶν προλεχθεισῶν περιφραγῶν προελεύσεων.

Ἡ πεντηκοστή.

C

Τῇ δὲ ἀγίᾳ τῆς πεντηκοστῆς ἡμέρᾳ τελεῖται προέλευσις κατὰ τὸν τύπον τῆς τοῦ σεβασμίρου πάσχα ἐν τῇ ἀγίᾳ τοῦ 10 Θεοῦ καθολικῆ καὶ ἀποστολικῆ ἐκκλησίᾳ, καὶ προτίθεται κρᾶμα ἐκεῖσε τοῖς βασιλεῦσι, καὶ προσκαλοῦνται οἱ ἀνωτέρω Ms. 256. α λεχθέντες φίλοι. καὶ ὑποστροφῆς τῶν βασιλέων ἐν τῷ μεγάλῳ παλατίῳ μετὰ προελεύσεως γενομένης, προτίθεται τὸ βασιλικὸν κλητώριον ἐπὶ ἀποκοπτῆς τραπέζης ἐν τῷ περιβλῆ- 15 πτω Ἰουστινιανοῦ τρικλίνῳ, καὶ συνεσιῶνται τῷ βασιλεῖ οἱ κατὰ τύπον ἀνωτέρω λεχθέντες φίλοι, εἰσαγόμενοι καὶ ἐξαγόμενοι μετὰ τῶν οἰκείων ἀλλαξιμάτων χωρὶς χλανιδίων. D μετὰ δὲ τὴν ἀγίαν τῆς πεντηκοστῆς ἡμέραν ἐκτελεῖται τὸ στέψιμον τοῦ δεσπότου. τῇ δὲ πρώτῃ τοῦ Μαΐου μηνὸς ἐκ- 20 τελοῦνται τὰ ἐγκαίνια τῆς νέας ἐκκλησίας, καὶ λιτανίου προελεύσεως γινομένης ἀπὸ τοῦ ναοῦ τῆς ἀγίας Θεοτόκου τοῦ Φάρου, τελεῖται ἡ θεία λειτουργία, καὶ προτίθεται κλητώριον

templum sanctissimae dominae nostrae Deiparae pigis seu ad fontem; peractoque sacro officio, proponitur Imperatori convivium super peculiare tabula, et convivatur patriarcha Domino, invitanturque ad pariter convivendum amici ab ordine magistrorum inde et sic porro minores magistratus secundum superius expositam formulam praedictarum splendidarum processionum.

DE CERIMONIIS FESTI PENTECOSTES.

Sancto die pentecostes peragitur processio secundum formulam, quae die venerabilis paschatis festo observatur, in sanctam catholicam et apostolicam Dei [magnam] ecclesiam; proponitur ibi Imperatoribus mixtum; et amici paulo ante dicti invitantur ad convivium. Interea redeunt Imperatores in magnum palatium in processione, proponiturque sacrum convivium super peculiare mensa in splendido triclinio Iustiniani, et convivantur Imperatori, quos par est ex rituali, amici supra nominati, introducti et educti cum suis mutatoriiis, absque tunicis. Post sanctum pentecostes festum celebratur natalis coronationis Despotae. Primo Maii celebrantur encaenia vel dedicatio novae ecclesiae; factaque solenne cum cereis et supplicationibus processione e templo S. Deiparae Phari, et tum peracto sacro officio, proponuntur Dominis dapes in iucundo chryso-triclinio.

τοῖς βασιλευσιν ἐν τῷ τετρακῶν χρυσοτρικλίῳ, καὶ συνεστία-
ται τῷ βασιλεὶ ὁ πατριάρχης, καὶ συγκαλοῦνται εἰς συνεστί-
ασιν αὐτοῦ ἀπὸ τῆς τάξεως τῶν μαγίστρων, πραιποσίτων, πα-
τρικίων καὶ λοιπῶν βασιλικῶν ἀνθρώπων σὺν τῶν μητροπο-
Ed.L. 449 λιτῶν κατὰ τὸ ποσὸν τῆς τραπέζης. τῇ δὲ ἰα' τοῦ αὐτοῦ
Μαΐου τελεῖται τὸ γενέθλιον τῆς πόλεως ταύτης, καὶ ἐκτε-
λεῖται δεξιῶσις δεξιμοῦ χωρὶς σαξίμου καὶ ἵππικὸν ἵπποδρο-
μιον, καὶ τελεῖται κλητώριον κατὰ τὸν λεχθέντα τύπον. τῇ
δὲ ὀγδόῃ τοῦ αὐτοῦ Μαΐου μηνὸς τελεῖται προέλευσις τῆς
μνήμης τοῦ Θεολόγου ἐν τῷ ἑβδόμῳ, καὶ τελουμένης τῆς λει-10
τουργίας, προτίθεται κλητώριον, καὶ συγκαλοῦνται κατὰ τύ-
πον οἱ τῆς συγκλήτου πάντες κατὰ τὸ ποσὸν τῆς τραπέζης.
τῇ δὲ κ' τοῦ Ἰουλίου μηνὸς ἐκτελεῖται διὰ λιτανίου προελεύ-
Bσεως ἔνδον τοῦ παλατίου ἡ μνήμη Ἡλιοῦ τοῦ προφήτου, καὶ
δι' αὐτῆς ἡ ἀνάκλησις τῆς περιορήσεως τοῦ εὐσεβοῦς ἡμῶν 15
βασιλέως. προεκτελεῖται δὲ πρὸ αὐτῆς τῆς ἡμέρας ἐν τῇ
- παραμονῇ ἑσπερινὰν ἐν τῷ Φάρῳ, καὶ ἄδεται παρὰ πάντων
ἀπολύσιμον ᾄσμα ἰσόμελον τοῦ „συνταφέντες,” καὶ δίδοται
τοῖς μαγίστροις, πραιποσίτοις, ἀνθυπάτοις, πατρικίοις καὶ ὀφ-
φικιαλίοις εἰς τύπον παρὰ τοῦ βασιλέως σταυρήτζια ἀργυρᾶ. 20
τῇ δὲ ἐπαύριον ἡμέρα, ἐν ἣ τὴν ἑορτὴν ἐκτελοῦμεν, προκα-
θέζεται ὁ βασιλεὺς μετὰ ἀλλαξιμάτων ἐπὶ τοῦ ἐνδόξου χρυ-
σοτρικλίου, καὶ παρσιτώτος τοῦ μυστικοῦ κουβουκλείου, εἰς-

convivante Imperatori patriarcha; invitanturque ad eundem finem
magistri, praepositi, patricii, ceteri homines imperiales et metropo-
litaе pro ratione tabulae. Die undecimo Maii peragitur natalis hu-
ius Urbis, et admittitur dextrimum seu turba salutantium et gratu-
lantium, absque saximo tamen; celebratur etiam equestre certamen
cursorium, modoque praedicto convivium. Die octavo Maii peragi-
tur processio memoriae S. Ioannis Theologi in hebdomo, finitoque
sacro officio, proponuntur dapes, et convocantur secundum ritum se-
natorii omnes pro ratione mensae. Die vigesimo Iulii peragitur cum
solenne supplicabunda processione intra palatium memoria Eliae pro-
phetae, et per eam celebratur memoria dimissionis pii Domini no-
stri [Leonis Sapientis] e custodia. Pridie illius diei autem seu in
vigiliis peragitur in antecessum S. officium vespertinum in Pharo,
et canitur ab omnibus cantus absolutivus eiusdem melodiae atque
hymnus, qui incipit a voce: *συνταφέντες*, danturque ab Imperatore
ex recepto ritu magistris, praepositis, proconsulibus, patriciis et of-
ficialibus cruciculae argenteae. Altero autem die post, illo nempe,
quo ipsum Eliae festum celebramus, praesidet Imperator in mutato-
riis super glorioso chrysotriclino, adstante secreto cubiculo, introdu-
cunturque praefectus sacellii et xenodochi et gerocomi, apportantes

ἀγονται ὅ,τε τοῦ σακελλίου καὶ οἱ ξενοδόχοι καὶ γηροκόμοι, C
 προσάγοντες σταυροὺς χρυσοστοιβιάτους κατὰ μίμησιν τῆς Ms. 256. b
 ἑορτῆς τῶν βαίων, καὶ λαμπροφορούντων πάντων, εἰσάγεται
 ἡ τάξις τῶν μαγίστρων, ἀνθυπάτων, πατρικίων καὶ ὄφφικια-
 βλίων ἔμπροσθεν τοῦ δεσπότου, καὶ διανομῆς τῶν λεχθέντων
 σταυρίων ὑπὸ τοῦ βασιλέως γενομένης, τελεῖται, ὡς ἔφαμεν,
 δημοσία λιτάνιος προέλευσις ἀπὸ τοῦ ναοῦ τῆς ἁγίας Θεο-
 τόκου τοῦ Φάρου ἐπὶ τὸν περιβλεπτον ναὸν τῆς μεγάλης νέ-
 ας ἐκκλησίας, καὶ τελουμένης τῆς ἱερᾶς λειτουργίας, προτί-
 10 θεται κλητώριον τῷ βασιλεῖ ἐπὶ τοῦ χρυσοτρικλίνου, καὶ συν-
 εστιᾶται τοῖς βασιλεῦσιν ὅ,τε πατριάρχης καὶ οἱ μητροπο-
 λῖται, μάγιστροι, πραιπόσιτοι, ἀνθύπατοι, πατρικοί, ὄφφι- D
 κιάλιοι καὶ λοιποὶ βασιλικοὶ κατὰ τὸ ποσὸν τῆς τραπέζης.
 προκαθέζεται δὲ ὁ βασιλεὺς μετὰ τοῦ οἰκείου διβητησίου,
 15 καὶ δεῖ ἡμᾶς εἰσάγειν καὶ ἐξάγειν πάντας τοὺς κεκλημένους
 μετὰ τῶν οἰκείων αὐτῶν ἀλλαξιμάτων χωρὶς τῶν χλανιδίων.
 τῇ δὲ ἐπαύριον τελεῖται δεξίωσις δεξιμὸν καὶ μεγάλου σαξί-
 μου, καὶ προτεθέντος βασιλικῷ κλητωρίου ἐπὶ ἀποκοπτῆς
 τραπέζης ἐν τῷ Ἰουστινιανοῦ τρικλίνῳ, προκαθέζεται ὁ βασι-
 20 λεὺς μετὰ τοῦ οἰκείου διβητησίου, καὶ δεῖ ἡμᾶς εὐτρεπίζειν
 εἰς συνεστίασιν αὐτοῦ ἀπὸ τῆς τάξεως πραιποσίτων, πατρι-
 κίων, ὄφφικιαλίων καὶ ἀπὸ τῶν σεκραϊτικῶν τῶν ὑπὸ καμπά- Ed. L. 450
 γιον πάντων κατὰ τὸ ποσὸν τῆς τραπέζης· εἰσάγειν δὲ αὐ-
 τοὺς καὶ ἐξάγειν μετὰ τῶν οἰκείων ἀλλαξιμάτων τε καὶ χλα-

cruces auro incrustatas ad imitationem rituum festi palmarum, omni-
 busque splendide indutis, introducitur ordo magistrorum, procon-
 sulum, patriciorum et officialium in conspectum Domini; qui post-
 quam dictas cruces sua manu distribuit, instituitur, ut diximus, pu-
 blica solennis supplicabunda processio a templo S. Deiparae Phari
 ad illustre templum magnae novae ecclesiae; peractoque sacro offi-
 cio, proponuntur epulae Domini in chrysotriclino, convivantibus cum
 ipsis patriarcha et metropolitibus, magistris, praepositis, proconsuli-
 bus, patriciis, officialibus et reliquis imperialibus hominibus secun-
 dum capacitatem mensae. Praesidet Imperator in suo dibetesio, et
 convivae a nobis introducuntur in suis quisque mutatoriis absque
 tunicis. Postero die instituitur exceptio deximi [seu salutantium
 procerum turbae] et magni saximi, propositisque epulis imperiali-
 bus super magna mensa in Iustiniani triclinio praesidet Imperator
 in suo dibetesio; nostrumque est invitare ad convivium ab ordine
 inde praepositorum, patriciorum, officialium, et sic porro, secreticos,
 quotquot campagia gerunt, pro ratione mensae; eosque introducere
 et educere in suis mutatoriis et tunicis. Reliqui autem magnates,

δὲ καὶ ἐξάγονται οὕτως· οἱ μὲν μάγιστροι, πραιπόσιτοι, πα-
τρικιοὶ, ὄφφικιάλιοι καὶ οἱ ὑπὸ καμπάγιον πάντες μετὰ τῶν
οἰκείων ἀλλαξιμάτων· οἱ δὲ λοιποὶ βασιλικοὶ μετὰ τῶν οἰ-
κείων σκαραμαγγίων καὶ μόνον. ἐν δὲ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ δειλῆς

Ms. 257. b ἀπέρχεται ὁ βασιλεὺς εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Διομήδους, καὶ
τῇ ἐπαύριον τελουμένης τῆς λειτουργίας, προτίθεται κλητώ-
ριον κατὰ τύπον, καὶ συνεσθίουσι τῷ βασιλεὶ ὁμοίως οἱ ἐκ
τῆς συγκλήτου πάντες. τῇ δὲ κθ' τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἡμέρᾳ
ἔκτελεῖται ἡ μνήμη τοῦ ἁγίου καὶ ὀρθοδόξου μεγάλου βασι-
C κλέως ἡμῶν Βασιλείου, καὶ προέρχονται μετὰ σκαραμαγγίωνιο
ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων ἀποστόλων οἱ βασιλεῖς ἐμπράττως, καὶ
τελουμένης τῆς ἱερᾶς λειτουργίας, ὑποστρέφουσιν ὁμοίως οἱ-
καδε μετὰ δόξης, καὶ προτίθεται κλητώριον ἐν τῷ Ἰουστινια-
νοῦ τρικλίνῳ, καὶ δεῖ ἡμᾶς εὐτρεπίζειν εἰς συνεστιάσιν τοῖς
βασιλεῦσι φίλους ἀπὸ τῆς τάξεως τῶν μαγίστρων, τῶν συγ- 15
κλητικῶν βασιλικῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὸ ποσὸν τῆς τραπέ-
ζης· εἰσάγειν δὲ αὐτοὺς καὶ ἐξάγειν μετὰ τῶν οἰκείων σκα-
ραμαγγίων καὶ μόνον· διὰ τὸ καὶ τοὺς βασιλεῖς ἐν τῷ τοι-
ούτῳ σχήματι ἀκουμβίλειν. τῇ δὲ ἐπαύριον ἔκτελεῖται διὰ
D δεξίμου ἢ ἐν Χριστῷ αὐτοκρατορία τῶν πιστῶν βασιλέων, 20
λέοντος καὶ Ἀλεξάνδρου, καὶ τελουμένου αἰσίως τοῦ δεξίμου,
προκαθέζονται πάλιν οἱ εὐσεβεῖς δεσπότες εἰς πολλῶν ἀντί-
ληψιν ἐπὶ τοῦ θρόνου, καὶ αὐθις στοιχεῖται τὸ κλητώριον

gistri, praepositi, patricii, officiales et qui campagia gerunt omnes,
in suis mutatoriis; reliqui basilici tantum in suis scaramangiis. ^a
Eiusdem ipsius diei vespera [seu horis pomeridianis] abit Imperator
in templum S. Diomedis; et altero die post, peracto sacro officio,
proponuntur dapes more consueto, et convivantur Domino etiam
tunc de toto senatu delecti amici. Die vigesimo nono eiusdem
mensis celebratur memoria [et dies emortalis] sancti et orthodoxi
magni nostri Imperatoris Basilii [eo die pie defuncti]. Solenne
tunc splendidaque in pompa procedunt Imperatores nostri [Leo et
Alexander] induti scaramangiis in templum SS. Apostolorum; san-
ctoquo officio finito, redeunt eodem modo cum gloria domum, et
apponuntur epulae in Iustiniani triclinio, ad quarum communionem
invitandi nobis sunt amici, ut magistri, homines senatorii, homines
imperiales, pro spatio mensae. Introducuntur et educuntur in suis
tantum scaramangiis, propterea quod et ipsi Domini tali in habitu
accumbunt. Altero die post celebratur cum deximo seu solenni
salutantium et gratulantium exceptione autocratoria seu natalis pii
in Christo imperii fidelium Imperatorum Leonis et Alexandri; ab-
solutoque cum solennibus cerimoniis deximo, rursus praesident pii
Domini in throno auxilium flagitantibus oblatum et praemia hono-

τοῦ δεσπότου, καὶ δεῖ ἡμᾶς εὐτρεπίζειν εἰς συνεστιάσιν τῶν
 βασιλέων ἀπὸ τῆς τάξεως τῶν μαγίστρων, πραιποσίτων, ἀν-
 θυπάτων, πατρικίων, ὄφφικιαλίων, πλὴν τῶν εὐνούχων,
 τοὺς ἡμίους ἀπάντων, καὶ ἀπὸ τῆς τάξεως τῆς ὑπὸ καμ-
 5πάγιον συγκλήτου, καὶ τῶν ταγματικῶν ἀλλαξιμάτων κατὰ
 τὸ ποσὸν τῆς τραπέζης, καὶ εἰσάγειν μετὰ τῶν οἰκείων ἀλλαξι-
 μάτων καὶ χλανιδίων, τοὺς δὲ λοιποὺς ἅπαντας ταμιεύειν εἰς Ed.L. 452
 χόρευσιν τῆς χαρᾶς τοῦ δεσπότου. κύκλῳ γὰρ χορεύοντες
 μετὰ χρυσῶν θωρακίων τοὺς ἐπαίνοους πλέκουσι τῶν εὐσε-
 10βῶν δεσποτῶν, καὶ δίδοται πᾶσιν φιλοτιμίας δῶρον, χρυσοῦ
 λίτραι ἑξ, καὶ διανέμεται πᾶσι παρὰ τοῦ πρωτομαγίστρου
 καὶ τοῦ βασιλικῶ ἀρτοκλίνου κατὰ τύπον τῶν καθ' ἡμᾶς
 κωνδακίων. τῇ δὲ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ τελεῖται ἐπομένως ἱππικὸν
 ἱπποδρόμιον, καὶ προτίθεται τὸ κλητώριον ἐπὶ τοῦ τρικλί-
 15νου τῶν καθισμάτων, καὶ συγκαλοῦνται εἰς συνεστιάσιν τῶν Β
 βασιλεῖ φίλοι κατὰ τὸν ἐν τοῖς ἱπποδρομικοῖς κλητωρίοις γρα-
 φέντα τύπον. τῇ δὲ ὄγδῳ τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸς ἡμέρᾳ
 τελεῖται προέλευσις τῶν γενεθλίων τῆς ὑπεραγίας δεσποίνης
 ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, καὶ προέρχονται Ma. 258. a
 200ὶ βασιλεῖς ἐμπράττως μετὰ πάσης τῆς συγκλήτου ἐν τῷ ναῷ
 τῆς ἁγίας Θεοτόκου τῶν χαλκοκρατίων, καὶ τελουμένης
 τῆς ἱερᾶς λειτουργίας, ὑποστρέφει ὁ βασιλεὺς ἔφιππος μετὰ

resque merentibus collatum; quo facto rursus instruitur sacrum
 convivium, ad quod invitamus delectos de ordine magistrorum,
 praepositorum, proconsulum, patriciorum, officialium praeter eu-
 nuchos omnium, sed ordinum tantum partem dimidiam; de cetero
 campagia gerente senatu et militaribus urbanis magistratibus muta-
 toria gerentibus quotquot mensa capit. Hi suis in mutatoria et
 tunicis introducuntur. Reliquos autem omnes reservamus ad cho-
 ream, quae exhilarandi Domini nostri gratia instituitur. In orbem
 hi saltando aureis in thoracibus peplum veluti laudum piis nostris
 Dominis tot vocum tam vario et non desinente concentu texunt.
 Pro quo studio accipiunt donarii nomine auri litrae sedecim; quae
 inter ipsos a protomagistro et regio artoclineo secundum formulam
 et praescriptum codicem collegii nostri distribuuntur. Sequenti die
 perficitur consequi praedictas hilaritates solens certamen equestris
 cursus, et proponuntur epulae in trichiniq cathismatum, et invitantur
 ad convivandum Domino amici, quos rituale postulat ad con-
 vivia in equestribus talibus exercitiis instituenda invitari. Octavo
 die Septembris peragitur processio ob natalem diem sanctissimae
 dominae nostrae Deigenitricis et semper virginis Mariae; qua Im-
 peratores in magna pompa cum toto senatu ad templum S. Deiparae
 chalcopratorum procedunt. Ubi postquam finit sacrorum of-

ταριθμεῖν τοὺς αὐτῆς μετόχους, κἄν ἐλάττωτες τῶν ἀξιομα-
των τυγχάνουσι· καὶ τοῖς μὲν μαγίστροις συγκαταλέγειν τὸν
τε φαίκτορα καὶ τὴν ζωστήν πατρικίαν, τὸν σύγκελλον καὶ
τοὺς ἀπὸ μαγίστρων μοναδικούς καὶ τὸν πραιπόσιτον, ἅμα
δὲ καὶ τῷ οἰκειακῷ παρακοιμωμένῳ τοῦ μεγάλου ἡμῶν βα-5
Dσιλέως· εἰς δὲ τὴν τῶν ἀνθυπάτων τάξιν συναριθμεῖν τοὺς
εὐνούχους πατρικίους· ἐν δὲ τῇ τάξει τῶν λοιπῶν πατρικίῳ
συγκατατάττειν τοὺς ἐν τῷ βῆλῳ τῶν πατρικίων τεταγμένους
ὄφφικιαλίους, ἦγον τοὺς πρωτοσπαθαρίους καὶ στρατηγούς,
τοὺς πρωτοσπαθαρίους καὶ πραιποσίτους, τὸν δομέστικον τῶν¹⁰
σχολῶν, τὸν ἔξσκουβιτον, τὸν ὑπαρχον, τὸν γενικόν, τὸν σα-
κελλάριον, τὸν κυέστορα, τὸν θρουγγάριον τῆς βίγλης, τὸν
πρωτοβεστιάριον τοῦ δεσπότου, τὸν τῆς τραπέζης, καὶ, εἰ
τύχοιεν, παπίας μέγας καὶ ἑταιρειάρχης πρωτοσπαθάριος
εὐνούχος· ἐν δὲ τῇ τάξει τῶν σεκραιτικῶν ὄφφικιαλίῳ συγ-15
Ed.L. 454 καταριθμεῖν τοὺς εὐνούχους πρωτοσπαθαρίους πριμικηρίους
καὶ ὄστιαρίους καὶ τοὺς ἐμπράτους κριτὰς καὶ μόνον. ἐκ
δὲ τῆς τάξεως τῶν πρωτοσπαθαρίων δεῖ διαστέλλειν τοὺς τοῦ
χρυσοτρικλίνου καὶ μαγλαβίτας καὶ ἀρτικλίνας . . . μικρὸν
πλέον προτιμᾶσθαι. τοὺς δὲ σπαθαροκανδιδάτους . . . συν-20
αριθμεῖν τοῖς σπαθαροκουβικουλαρίοις μετὰ τῶν σπαθαρίων
καὶ στρατόρων καὶ ἀπ' αὐτῶν τοὺς κανδιδάτους μανδάτορας
συγκαταλέγειν, δηλονότι τῶν σεκρετικῶν νοταρίων ὑπεξαιρου-

cuique competentium proportionem supputare, et tandem quot de unoquoque dignitatum ordine muneris participes futuri sint: etiam si quidam eorum dignitates nullas gerunt [et axiomatice non sunt, tamen ad axiomatice alicuius obsequium pertinent]. Ita classi magistrorum accensere oportet rectorem et zosten patriciam, syncellum exmagistros; vitam monachalem deinceps amplexos et praepositum; item privatum magni nostri Domini paracoemomenum seu accubitorum. Classi proconsulum eunuchos patricios, classi reliquorum patriciorum officiales in velo patriciorum constitutos, id est protospatharios praepositos, domesticum scholarum, domesticum excubitorum, praefectum Urbis, genicum seu praefectum aerarii, sacellarium, quaestorem, drungarium vigiliae, protovestiarium Domini, praefectum mensae et papiam magnum atque hetaeriartham protospatharium eunuchum, si tum temporis hi duo postremi in comitatu existant. Ordini secretalium officialium accenseri debent eunuchi protospatharii, primicerii, ostiarius et iudices, sed hi functionem exercentes tantum. Ab ordine autem protospathariorum seceruere oportet ministros et praefectos chrysotriclini et maglabitas et articlinas. Hos enim decet plus accipere. Spatharocubiculariis accensemus spatharocandidatos, spatharios, stratores, candidatos, mandatores;

μένων ἐκ πάντων τῶν τοῦ λαυσιακοῦ ἄρχόντων. καὶ ἡνίκα ἐκάστη ἀρμοζόντως τάξει τοὺς συμμετόχους ἔξαριθμήσῃ, κα- B τὰ τὸ ποσὸν τοῦ δώρου τῆς εὐεργεσίας ποιῆσθαι τὸν συλλογισμόν, ὡς λεχθήσεται. ἡνίκα γὰρ ὁ μάγιστρος ἄτομον τυ- 5 χὸν λάβῃ μύραν, οἶνει ,, κ', ὀφείλει λαμβάνειν ὁ ἀνθύπατος Ms. 259. a τὸ ἡμισυ τούτου, νομίσματα ι'. ὁ δὲ πατρικίος ὀφείλει ὑποπίπτειν τῷ ἀνθυπάτῳ ,, α', καὶ λαμβάνειν νομίσμ. θ', ὁ δὲ ὀφφικιάλιος τὸ δίμοιρον τοῦ πατρικίου νομίσμ. ε', οἱ δὲ πρωτοσπαθάριοι λιτοὶ τὸ ἡμισυ τοῦ πατρικίου νομίσμ. δ'. 10 ὀπροτιμῶνται δὲ οἱ τοῦ χρυσοτρικλίνου καὶ οἱ τοῦ μαγλαβίου πρωτοσπαθάριοι καὶ οἱ ἀρτικλῖνοι ὑπὲρ τοὺς λιτοὺς πρωτοσπαθάριους νομίσμ. γ', οἱ δὲ σπαθαροκουβικουλάριοι καὶ σπαθαροκανδιδάτοι τὸ δίμοιρον τοῦ πρωτοσπαθαρίου ,, γ'. οἱ C δὲ κουβικουλάριοι καὶ σπαθάριοι καὶ στρατορες λαμβάνουσι 15 τὸ ἡμισυ τοῦ πρωτοσπαθαρίου ,, βδ'. οἱ δὲ κανδιδάτοι μαγλαβίται ἀνά ,, ε'. οἱ δὲ σεκραϊτικοὶ χαρτουλάριοι καὶ νοτάριοι ὑποπίπτουσι τοῖς τοῦ λαυσιακοῦ ἄρχουσιν, ἕκαστος κατὰ τὸ ἴδιον ἀξίωμα, τρίτον. οἱ δὲ ἄρχοντες τοῦ βασιλικοῦ βεστιαρίου ὑποπίπτουσι καὶ αὐτοὶ κατὰ τὰς οἰκείας 20 ἀξίας ἀπὸ τῶν βασιλικῶν τοῦ λαυσιακοῦ κατὰ τὸ δίμοιρον μέρος τοῦ πρωτοτύπου, ὅλον οἱ πρωτοσπαθάριοι ἀπὸ τῶν οἰκειακῶν λιτῶν πρωτοσπαθαρίων, τὸ δίμοιρον ,, γ', καὶ οἱ

secretici autem notarii eximuntur soli de omnibus lausiaci magistratibus. Quum itaque unicuique classi convenienter supputaverit partem muneris laturos, tunc debet ex quantitate doni calculum beneficii cuique individuo competentis hunc in modum inire. Quando magister portionem integram, quam cum alio nullo partitur, accipit, e. c. viginti nummos, tunc accipit proconsul dimidiam, id est decem; et patricius hoc ipso uno nummo minus, id est novem nummos. Officialis bessem accipit, id est nummos sex, Protospatharii simplices accipiunt dimidium eius, quod patricius accipit, id est nummos quatuor. Ministri chrysotriclini, protospatharii maglabii, et articlinæ accipiunt ternos nummos plus, quam simplices protospatharii. Spatharocubicularii et spatharocandidati accipiunt tres quartas partes eius, quod protospatharii; nempe ternos nummos. Cubicularii, spatharii, stratores accipiunt dimidiam eius, quod accipiunt protospatharii, nempe binos cum tribus miliaresii; candidati maglabiae accipiunt senos. Secretici chartularii et notarii ferunt una tertia parte minus, quam eiusdem secum ordinis proceres palatii lausiaci. Eadem ratio ceterorum vestiarum procerum respectu ad vestiaritas lausiaci. E. c. lausiaci protospatharii ferunt quaternos. Protospatharii domestici simplices ferunt ternos. Horum ternorum una tertia parte minus ferunt spatharocandidati, nempe binos. Horum binorum una gemina parte minus ferunt spatharii et stratores, id est singulos num-

σπαθαροκωνδιδάτοι τῶν τριῶν τὸ δέμοιρον „ β, καὶ οἱ σπα-
 θάριοι καὶ στρατορες τῶν δύο τὸ δέμοιρον α', οἱ δὲ κωνδι-
 δάτοι ζ', φολ. κ', οἱ δὲ λιτοὶ καὶ ἑβδομάριοι ἀπὸ ζς', οἱ
 δὲ ὑπουργοὶ τῆς τραπέζης τοῦ βασιλέως καὶ τῆς ἀγροῦ-
 στης ἀπὸ ζ πάντες, οἱ δὲ διὰ πόλεως πρωτοσπαθάριοι ἀπὸ 5
 νομίσμ. α', οἱ δὲ σπαθαροκωνδιδάτοι ἀπὸ ζς', οἱ δὲ σπαθά-
 ριοι στρατορες λαμβάνουσι τὸ ἥμισυ τοῦ πρωτοσπαθαρίου „ βδ,
 οἱ δὲ κωνδιδάτοι μαγλαβίται ἀνά „ ε', οἱ δὲ σεκρετικοὶ χαρ-
 τουλάριοι καὶ νοτάριοι ὑποπίπτουσι τοῖς τοῦ λαυσιακοῦ ἄρ-
 χουσιν, ἕκαστος κατὰ τὸ ἴδιον ἀξίωμα „ γ'. οἱ δὲ ἄρχοντες 10
 τοῦ βασιλικοῦ βεστιαρίου ὑποπίπτουσι καὶ αὐτοὶ κατὰ τὰς
 Ed. L. 455 οἰκείας ἀξίας ἀπὸ τῶν βασιλικῶν τοῦ λαυσιακοῦ κατὰ τὸ δέ-
 μοιρον μέρος τοῦ πρωτοτύπου, οἱ δὲ σπαθάριοι, στρατορες,
 ὑπατοὶ ἀπὸ ζ, οἱ δὲ κωνδιδάτοι βεστήτορες ἀπὸ γ'. δίδονται
 δὲ καὶ ἔξω τούτου ἐκ τῆς αὐτῆς ποσότητος τῷ μὲν πρωτοβε- 15
 στιαρίῳ . . . κατὰ τὴν ποσότητα τῶν λιτρῶν τῆ λίτρῃ α', τῷ
 δὲ τῆς καταστάσεως „ κ' καὶ τῷ ὀστιαρίῳ „ κ', τῷ μέρει Βε-
 νέτων „ δ', τῷ μέρει Πρασίνων „ δ', τῷ ὀρχιστῆ . . . δια-
 τρέχουσι „ γ', τοῖς μανδάτορσι τοῦ λογοθέτου . . . τοῖς νομο-
 φύλαξι „ γ', καὶ τῷ ἀρτικλίτῃ τῷ διανεμόντι τὸ ἀποκόμβιον. 20
 Ms. 259.b καὶ ταῦτα μὲν ἐπὶ τῆς τῶν βρουμαλιῶν δωρεῶν διανομῆς.
 Βδν δὲ τοῖς στεψίμοις τῶν βασιλέων καὶ ταῖς αὐτοκρατορίαις

16. Hic et deinceps aliquot versibus codicis litterae legi non poterant.

mos cum tribus miliariesia. Candidati ferunt terna miliar., folles vi-
 cenos; simplices candidati et hebdomarii miliariesia sena. Ministri
 mensae Augusti et Augustae pariter singula miliariesia. Urbani pro-
 tospatharii nummos singulos; spatharocandidati miliariesia sena; spa-
 tharii stratores dimidium protospatharii, nempe nummos binos, mil.
 terna. Candidati maglabitae nummos senos. Secretales chartularii
 et notarii, quisque pro ratione suae dignitatis, ternos nummos mi-
 nus ferunt, quam chartularii et notarii lausiaci. Pariter ferunt
 praefecti regii vestiarii, secundum suas quisque dignitates, dimoerum
 supra scriptae originalis formae minus, quam iidem praefecti regii
 vestiarii ad lausiacum palatium pertinentes; spatharii, stratores, .con-
 sules miliar. singula; candidati vestitores terna. Datur autem extra
 hoc quoque ex eadem quantitate protovestiario quidem . . . secun-
 dum quantitatem litrarum 18 litra 1; cerimoniaario nummi 20; ostia-
 rio tantundem; factioni Venetae nummi 4; Prasiniae tantundem. Sal-
 tatori . . . vernaculis nummi 3; mandatoribus logothetae . . . sceuo-
 phylaxi nummi 3; articlinae distribuenti apocombium. Obtinet hic
 modus in distributione donarii brumaliorum. At in natalibus coro-
 nationis et imperii eximuntur et partem nullam ferunt secretorum

ὑπεξαίρουνται πάντες οἱ τῶν σεκρέτων χαρτουλάριοι καὶ νοτάριοι καὶ τὰ βεστία καὶ ὑπουργοὶ καὶ οἱ διὰ πόλεως πάντες. καὶ γίνεται ἡ διανομὴ εἰς μόνους τοὺς ἄρχοντας τοῦ λαυσιακοῦ, οἶον εἰς μαγίστρον, πραιποσίτον, ἀνθυπάτον, ὀπατρικίον, πρωτοσπαθαρίον, σὺν τοῖς εὐνούχοις πρωτοσπαθαρίοις καὶ μόνον· σπαθαροκandidάτοις, σπαθαρίοις, καὶ στρατῶρες καὶ candidάτοις, καὶ εἰς τοὺς λεχθέντας ἐξωβρεματῶν ἀποκομβίων. οἱ γὰρ τοῦ κουβουκλείου πάντες ἰδιαζόντως τὰ ἀποκόμβια λαμβάνουσιν.

10

Περὶ συνηθείας τῶν ἀρτικλινῶν.

Ἐπεὶ δὲ τὰς διὰ τῶν βραβείων καὶ διὰ λόγων προσγινομένων ἀξίων διαιρέσεις καὶ ὑποδιαιρέσεις, αὔξεις τε καὶ μειώσεις, προσκλήσεις τε καὶ ὑποκλήσεις, εἰς τοῦμφανές ἐποιήσαμεν, φέρε δὴ καὶ τὰς ἔκπαλαι τοὺς ἀρτικλίνας παρὰ ἱστῶν βασιλέων ἐκτυπωθείσας συνηθείας, καὶ ἐκ τίνων προσώπων ταύτας δίδοναι αὐτοῖς ἠφορίσθη, ἐκ τῶν ἀρχαιοτέρων ἔρανοσάμενοι τῆδε τῇ γραφῇ παραδοίμεν. προβαλλομένης D γὰρ ζωστῆς ἢ μαγίστρον, δίδεται αὐτοῖς ἐξ ἑκάστου αὐτῶν καθάπαξ ,, κδ'. τιμωμένου δὲ συγκέλλου, δίδεται αὐτοῖς συν- 20 ἡθία παρ' αὐτοῦ καθάπαξ ,, ιβ'. ἀναγομένου δὲ εὐνούχου ἢ βαρβάτου εἰς πατρικιότητα, ἢ ἀνθυπάτου γενομένου τινός;

1. ὑπεξαίρουνται cod. et ed.

chartularii et notarii, et qui ad vestiarium, et qui ad ministerium culinarium pertinent, et urbani omnes; adeoque participant de distributione donariorum tunc dari solitorum tantum proceres lausiacy; ut magistri, praepositi, proconsules, patricii, protospatharii barbati, protospatharii eunuchi; sed hi soli tantum de genere eunuchorum; spatharocandidati, spatharii, stratores, candidati et illi, qui appellatione ἐξώβρεμα apocombiorum comprehenduntur. Cubiculi enim homines omnes seorsim accipiunt tunc temporis apocombia sua.

DE CONSUETUDINE ARTICLINIS DEBITA.

Post expositas igitur dignitatum, tam earum, quae cum insignibus, quam earum, quae nudo verbo tribuuntur, differentias maiores minoresque, incrementa et decrementa, introducendi ad sacram mensam et inde rursus educendi modos, aegedum tradamus nunc quoque compilatatas ex antiquis libris consuetudines, quas Imperatores iam a longo tempore articlinis assignarunt, quantas et a quibus dandas. Promota itaque zosta aut magistro, accipiunt ab eorum unoquoque in universum [pro toto suo corpore] viginti quatuor nummos aureos; syncellus promotus dat ipsis in universum duodecim aureos. Eunuchus barbatus ad patriciatum evectus, aut reuantiato quodam proconsule, accipiunt ab eorum unoquoque duodecim num-

δίδοται αὐτοῖς ἕξ ἑκάστον αὐτῶν „ ἰβ· δμοίως καὶ ἐκ τῆς
 διανομῆς τοῦ κομβίου τοῦ διδομένου παρὰ τοῦ τιμιωμένου
 πατρικίου λαμβάνουσιν νομισμ. ἰβ. οἱ δὲ χειροτονοῦμενοι
 στρατηγοὶ ἔν τε τῇ ἀνατολῇ καὶ τῇ δύσει παρέχουσιν αὐ-
 τοῖς ἀνά νομισμ. ἰβ. εἰ δὲ καὶ ἐπιμένωσι στρατηγοί, ὁσάκις
 ἂν ῥογευθῶσιν, οἱ μὲν ἀνατολικοὶ ἀνά νομισμ. ἰβ, κἄν τάχα
 Ed.L. 456 τύχοιεν εἰς τὸ ἴδιον θέμα, τὴν ῥόγαν αὐτῶν ἀποσταλῆναι.
 οἱ δὲ τῆς δύσεως καὶ μὴ ῥογευόμενοι, ὁσάκις ἂν ἔν τῇ βα-
 σιλευούσῃ τῶν πόλεων ἐπανεέλθωσι, παρέχουσιν αὐτοῖς ἀνά
 νομισμ. ἰβ. προβαλλομένου δὲ ἐκ προσώπου στρατηγοῦ ἢ
 κλεισουράρχου ἢ κατεπάνω Παφλαγονίας, δίδοται αὐτοῖς ἕξ
 ἑκάστον αὐτῶν ἀνά νομισμ. ἦ, καὶ ὁσάκις εἰσελθόντες ῥογευ-
 θῶσι, πάλιν τὴν αὐτὴν ποσότητα παρέχουσιν αὐτοῖς. οἱ δὲ
 ὄφφικιάλιοι, κἄν τε τῇ τῶν πρωτοσπαθारीων τετίμηται
 ἀξία, κἄν τε καὶ μὴ, ἀπό τε τοῦ πραιποσίτου καὶ τοῦ δο-
 Ms. 260. α μεστίκων τῶν σχολῶν μέχρι τῆς τοῦ πρωτοσπαθारीου τῶν
 Β βασιλικῶν, δίδουσι καὶ αὐτοὶ ἅπαξ ἀνά „ ἰβ· οἱ δὲ λοιποὶ
 πάντες ὄφφικιάλιοι μέχρι τοῦ δομestίκου τῶν βασιλικῶν
 ἀνά „ ἦ. εἰ δὲ τις εὐνοῦχος πρωτοσπαθάριος γένηται, δι-
 δωσιν αὐτοῖς ἅπαξ „ ἦ· πριμικήριος ἢ ὀστιάριος ἀνά „ 5·20
 ὁσαύτως ὁ ἄρχων τοῦ ἄρμαμένου, ὁ μινσουράτωρ, ὁ κου-
 ράτωρ τοῦ κτήματος, οἱ χαρτουλάριοι τοῦ ὀξέου δρόμον, ὁ
 ἀκτουάριος, ὁ πρωτονοτάριος τοῦ δρόμον, ὁ χαρτουλάριος

mos. Pariter ex divisione apocombii, quod recens honoratus patri-
 cius dat, accipiunt nummos duodecim. Electi strategi, tam in Ori-
 entem, quam in Occidentem mittendi, dant ipsis nummos duode-
 cim. Et, si [ultra annum in sua dignitate] manent absque succes-
 sore, quoties rogam seu stipendium militare accipiunt orientales,
 dant nummos duodecim, quod etiam faciunt, quoties ipsis in provin-
 cias iam delatis et ibi agentibus rogae mittuntur: occidentales au-
 tem tantundem ipsis dant, quoties in urbem regiam intrant, etiamsi
 rogam non acceperint. Creatus pro loco strategus, aut cleisurarcha,
 aut catepano seu capitaneus Paphlagoniae dat nummos octo. Idem
 quoties in Urbem reversi rogam acceperint, tantundem rursus dant
 officiales, sive praeter suum officium protospatharii quoque fuerint,
 sive non, a praeposito inde scholarumque domestico usque ad pro-
 tospatharium imperialium hominum, dant semel quisque pro se duo-
 decim nummos. Reliqui officiales omnes deinceps usque ad domes-
 ticum imperialium dant unusquisque pro sua persona octo num-
 mos. Tantundem dat eunuchus, si protospatharius fit. Primicerius
 [candidatorum] aut ostiarius dant pariter sex nummos. Tantun-
 dem dant magister armamenti seu apothecae armorum, mensurator
 seu metator, curator villarum, chartularii dromi seu citi cursus pu-

τοῦ σταύλου, ὁ ἐπίκτης καὶ ὁ τῆς ὑπουργίας δομέστικος,
 ὁ ζυγοστάτης, ὁ οἰκιστικὸς καὶ ὁ χρυσεψητής. ἐπὶ προβολῇ
 δὲ παντὸς πρωτοσπαθαρίου ἀπὸ τε μαγλαβιτῶν καὶ τῶν ἐν
 τῷ οἰκειακῷ βασιλικῷ βεστιαρίῳ καταλεγόμενων, καὶ τῶν εἰς C
 5 τοὺς βασιλικοὺς ἀνθρώπους συντεταγμένων, καὶ τῶν ἐπὶ τῆς
 βασιλικῆς τραπέζης παρισταμένων, καὶ τῶν διὰ πόλεως
 σὺν τῶν ἔξωτικῶν τιμωμένων, δίδονται αὐτοῖς ἅπαξ ἀνά
 νομισμ. ἡ, οἱ δὲ τῇ τῶν σπαθαροκανδιδάτων ἢ σπαθαρίων
 τιμώμενοι ἀξία ἀνά ,, ε', οἱ δὲ τῇ τῶν στρατῶρων ἢ ὑπά-
 10 τῶν, ἢ κανδιδάτων ἢ μανδατόρων, ἢ βεστητόρων, ἢ σιλεν-
 τιαρίων, ἢ ἀπὸ ἐπάρχων τιμώμενοι ἀξία, παρέχουσι καὶ αὐ-
 τοὶ νομισμ. . . ὡσαύτως καὶ ἐπὶ τῶν σεκρετικῶν ἤγουν συγκλη-
 τικῷ τιμωμένου αὐτοῦ ἐν ἀξιώμασιν, δίδονται ἐξ ἑκάστου
 αὐτῶν κατὰ τὸ οἰκεῖον ἀξίωμα, οἱ μὲν τῇ τῶν πρωτοσπαθα-
 15 ρίων ἀνά ,, ἡ, οἱ δὲ τῇ τῶν σπαθαροκανδιδάτων ἢ σπαθα-
 ρίων ἀνά ,, ε', οἱ δὲ τῇ τῶν στρατῶρων ἢ ὑπάτων ἢ κανδι-
 δάτων ἢ μανδατόρων ἢ βεστητόρων ἢ σιλεντιαρίων ἀνά νο-
 μισμ. δ, ἀπράτων δὲ σεκρετικῶν γενομένων, ἀνά ,, γ', οἱ δὲ
 τῶν ταγματῶν καὶ τῶν πλοῦμων καὶ τῶν νομῆρων καὶ τει-
 20 χέων τοποτηρηταὶ ἅμα τοῖς χαρτουλαρίοις αὐτῶν ἀνά ,, ε'.
 οἱ δὲ λοιποὶ πάντες ἄρχοντες ἅμα τοῖς τριβούνιοις καὶ βικα-
 ρίοις ἀνά νομίσματος ἑνός. τούτων τοίνυν ἀνεκάθεν πλατι-
 κώτερον εἰσηγηγμένων, γυνὶ δὲ ὡς οἶόν τε ἦν σαφῶς καὶ

blici, actuarii, protonotarius dromi, chartularii stabuli, epictes
 seu incitator operarum, domesticus ministerii culinaris, libripens,
 oecisticus vel architectus primarius et aurifaber; quando nempe
 suis quisque officii mactantur. Protospatharii autem omnes ab
 ordine maglabitarum inde, et qui ad privatam sacrum vestiari-
 um, item qui ad homines imperiales pertinent, ut et qui ad sacram
 mensam ministrant, aliique dignitatibus tam per urbem, quam extra
 conspicui, dant, quando ad suas quisque dignitates promoventur, sin-
 guli octonos nummos; spatharocandidati et spatharii recens facti senos;
 stratores, consules, candidati, mandatores, vestitores, silentiarii, ex-
 praefecti, recens honorati senos quoque praestant. Quisquis secretalis
 aut senatorius dignitate quadam fuerit affectus, dat pro ratione
 suae dignitatis, ut facti protospatharii octonos; facti spatharocandi-
 dati et spatharii senos; facti stratores, consules, candidati, manda-
 tores, vestitores, silentiarii, quaternos. Qui honorarii fiunt secreta-
 les, dant ternos. Tagmatum seu praesidiariorum urbanorum, et
 ploimi seu classiariorum et numerorum et castrorum topoteretae vel
 locum tenentes. et eorundem omnium chartularii dant senos. Reli-
 qui omnes magistratus, ut et tribuni atque vicarii, dant singulos
 nummos. Hanc itaque veterum farraginem fusiuscule traditam nunc

εὐσυνόπτως ἐν ἐπιτόμῳ συνειλεγμένων, χρὴ τοῖς, ὅσοι τὴν
 Ed.L. 457 περὶ τούτων φροντίδα καὶ ὑπηρεσίαν πεποιήνται κατὰ τὴν
 προκειμένην διδασκαλίαν, καὶ περὶ τῶν βασιλικῶν κλητωρίων,
 καὶ περὶ τῶν διανομῶν, ἐκ τοῦδε τοῦ τακτικοῦ παραγγέλ-
 ματος ὡς ἀπὸ κανόνος, ἢ, τό γε ἀληθέστερον, ὡς ἐκ τοῦ5
 βασιλικῆς θεσιπλάτου, ἀναμφισβήτως ἐνεργεῖν. ἔδει μὲν
 Ms. 260. b ἡμῶς τοῖς συνταχθεῖσιν περὶ καθεδρῶν λόγοις καὶ τήνδε τὴν
 τῶν ἱερατικῶν ἐπισυνάψαι τάξιν, ὡς ἄτε μᾶλλον τὰ πρέ-
 σβεια τῆς πρωτοκλησίας φέρουσαν. ἀλλ' ἵνα μὴ τις κόρος λό-
 γου τοῖς ἀναγινώσκουσιν περιστῆ, καὶ ἡ συγκλητικὴ τάξις10
 σὺν τῇ ἱερατικῇ συναφθεῖσα ἀσάφειαν τοῖς εἰσαγομένοις διὰ
 B τῶν ὀνομάτων ποιήσει, ταύτην τυπικῶς μὲν ἤδη ἐπὶ τῆς τά-
 ξεως τῶν μαγίστρων, πατρικίων, πραιποσίτων καὶ στρατηγῶν
 προεσημάναμεν. νυνὶ δὲ τῆς περὶ τούτων κυριοκλησίας καὶ
 πρωτοκαθεδρίας τῶν τε ἐπαρχιῶν καὶ μητροπολιτῶν, ἀρχιε-15
 πισκόπων αὐτοκεφάλων καὶ ἐπισκόπων ὑποτεταγμένων τὴν
 ἀρμόζουσαν τάξιν εἰδικῶς ἐμφανῆσαι βουλόμενοι, εἰδικῆν τι-
 να καὶ τὴν πραγματείαν συγγράψαι προεθυμήθημεν. τὰ γὰρ
 εἰδικῶς ὄντως λεγόμενα σαφῆ τὴν διδασκαλίαν παρέχει· τὰ
 δὲ πῶς ἐν συζυγίαις πεπλεγμένα ἀσάφειαν πολλάκις τοῖς ἐν-20
 τυγχάνουσι προξενεῖ. διὰ καθηρμὸν ἐκάστης ἐπαρχίας τὰς
 9. φέρουσαν em. R., φερούσης cod. et ed. 12. Sic R., τοπη-
 κὸς μὲν εἶδη ἀπὸ τῆς cod. et ed.

quantum eius fieri poterat, maxime perspicue et in uno brevi con-
 spectu a nobis propositam tenere oportet, quotquot ea curare atque
 tractare necesse habent, propositamque doctrinam tam de sacris con-
 viviliis, quam de largitionum distributione reputare, secundum quem,
 aut rectius dicam, secundum Imperatoris edictum, (uti revera est)
 absque ulla haesitatione aut oppositione agere par est. Iam debu-
 eramus huic de sedibus vel praecedentibus dignitatibus tractationi et-
 iam ordinum pontificalium dispositionem ubique addidisse, utpote
 prae aliis honorem protoclisiae seu praesectionis ferentium. Verum
 ne obruto rerum copia satietas obreperet lectori, et senatoria ordi-
 natio atque dispositio cum sacerdotali commixta crearet docendis
 aliquam obscuritatem ob nominum multitudinem: significavimus
 quidem iam in praecedentibus harum rerum quaedam generaliter,
 mentionem ordinis magistrorum, patriciorum, praepositorum et str-
 ategorum facientes: nunc autem animus est de sacerdotalium digni-
 tatum propriis cuiusque appellationibus et praesectionibus patriar-
 charum, metropolitanarum, archiepiscoporum autocephalorum vel in-
 dependentium et subditorum illis episcoporum specialem quandam
 opellam conficere. Speciales enim tales et abstractae tractationes
 praestant perspicuam doctrinam. Simultanea vero de diversis argu-
 mentis et quasi coniuncta atque contexta expositio solet lectoribus

μητροπόλεις ἐκθέμενοι, τῷ ἐκάστῳ μητροπολίτῃ ἀρμόζοντι τόπῳ τῆς καθέδρας διεστιχίσασμεν, καὶ εἰθ' οὕτως τὰς τῶν αὐτοκεφάλων ἀρχιεπισκόπων κατὰ τάξιν δευτέραν οὖσαν ἀπὸ τῶν μητροπολιτῶν ἐξεθέμεθα, μετὰ δὲ τούτοις τῇ ἐκάστῃ ἑπαρχίᾳ καὶ μητροπόλει ὑποτεταγμένας πόλεις καὶ ἐπισκοπὰς ἐδηλώσαμεν, οὐκ ἐκ τῶν καθ' ἡμᾶς κλητωρολογίων μόνον τὰς ἀφορμὰς ἐκλαβόμενοι, ἀλλὰ γε καὶ ἐκ τῶν τοῦ Θεοπεσίτου Ἐπιφανίου τοῦ ἀρχιεπισκόπου Κύπρου συγγραφῆς τὰ πλεῖστα ἀναλεξάμενοι, ἐν ᾗ ὑμεῖς ἐν τῇ τοιαύτῃ διακονίᾳ τῶν ἀρ-
ιοτοκλινῶν τυγχάνοντες τεταγμένοι, μὴ δὲ ἐν τούτῳ τῷ μέρει τι διαμάρτητε, ἀλλὰ καὶ ἐν φρασίτοις μὴ παρόντος τοῦ οὐ-
κουμενικοῦ πατριάρχου, τύχῃ καὶ ἐν ἐτέρῳ τόπῳ, τὴν πε-
ραν τῶν καθεδρῶν διὰ τοῦ συγγράμματος ἔχοντα ἄπταιστα καὶ ἀμώμητα τὰ τίμια κλητώρια τῶν βασιλέων ἡμῶν τῶν
Ἰσαΐων εἰσάγετε.

ΚΕΦ. νδ'.

Ἐπιφανίου ἀρχιεπισκόπου Κύπρου ἐκθεσις πρωτοκλησιῶν
πατριαρχῶν τε καὶ μητροπολιτῶν.

Ὁ πατριάρχης Ῥώμης· ὁ πατριάρχης Κωνσταντινου—Ms. 261. a
20πόλεως· ὁ πατριάρχης Ἀλεξανδρείας· ὁ πατριάρχης Ἀν-
τιοχείας· ὁ πατριάρχης Ἱεροσολύμων.

9. Ἐν ὑμῖν B., ἦν ὑμεῖς cod. et ed. 16. Κεφ. νδ' om. ed.

obscuritatem oblicere. Propterea recensuimus, secuti seriem et consequentiam singularum eparchiarum seu praefectarum metropoles seu capitales cuiusque praefecturae urbes, eaque ratione discretam cuique metropolitae suam cathedram seu sedem assignavimus. Deinceps exposuimus cathedras archiepiscoporum autocephalorum seu independentium: ille enim proximus est ordo a metropolitaram ordine. Tum nominavimus urbes et episcopos vel inspectiones cuique eparchiae et metropoli suppositas. Et harum rerum fundum atque materiem non tantum e nostris cletorologiis vel libris, quibus cerimoniae convivales aulicae praecipuntur, hausimus, verum etiam ex divini Epiphani, archiepiscopi Cypri, opere, et plurima quidem, excerpimus; eum in finem, ut ne in hac quidem parte peccetis aliquid vos, quos vestra sors in ministerio articlinarum constituit, sed, etiamsi in fossatis sita, ubi patriarcha oecumenicus non adest, aut forte quoque alio in loco agatis, instructi peritia cathedrarum beneficio huius libelli, convivas ad venerabilium nostrorum Imperatorum convivia non titubanter et inculpabiliter introducatis.

CAP. 54.

Epiphani archiepiscopi Cypri expositio praesessionum patriarcharum et metropolitaram.

Patriarcha Romae, patriarcha Constantinopoleos, patriarcha Alexandriae, patriarcha Antiochiae, patriarcha Hierosolymac.

Ἐπαρχίας Καππαδοκίας ὁ Καισαρείας α'. β', ἐπαρχίας Ἀσίας ὁ Ἐφέσου· γ', ἐπαρχίας Εὐρώπης ὁ Ἡρακλείας· δ', ἐπαρχίας Γαλατίας Θράκης ὁ Ἀγκύρας· ε', ἐπαρχίας Ἐλλησπόντου ὁ Κυζίκου· ς', ἐπαρχίας Λυδίας ὁ Σάρδεων· ζ', ἐπαρχίας Βιθυνίας ὁ Νικομηδείας· η', ἐπαρχίας τῆς αὐτῆς ὁ Νικαίας· θ', ἐπαρχίας τῆς αὐτῆς ὁ Χαλκηδῶνος· ι', ἐπαρχίας Παμφυλίας ὁ Σίδης· ια', ἐπαρχίας Ἀρμενίας β' ὁ Σεβαστείας· ιβ', ἐπαρχίας Ἐλενοπόντου ὁ Ἀμασίας· ιγ', ἐπαρχίας Ἀρμενίας α' ὁ Μελιτίνης· ιδ', ἐπαρχίας Καππαδοκίας β' ὁ Τυανῶν· ιε', ἐπαρχίας Παφλαγωνίας ὁ Γαγγρῶν· ις', ἐπαρχίας Ὀνοριάδος ὁ Κλαυδιουπόλεως· ιζ', ἐπαρχίας Πόντου ὁ Νεοκαισαρείας· ιη', ἐπαρχίας Γαλατίας β' ὁ Πισινοῦντος· ιθ', ἐπαρχίας Λυκίας ὁ Μύρων· κ', ἐπαρχίας Καρύας ὁ Ταυρουπόλεως· κα', ἐπαρχίας Φρυγίας ὁ Αἰωνοδικίας· κβ', ἐπαρχίας Φρυγίας Σαλονταρίας ὁ Συνάδων· κγ', ἐπαρχίας Λυκαονίας ὁ τοῦ Εἰκωνίου· κδ', ἐπαρχίας Πισιδίας ὁ Ἀντιοχείας· κε', ἐπαρχίας Παμφυλίας ὁ Πέργης· κς', ἐπαρχίας Καππαδοκίας β' ὁ Μωκησοῦ· κζ', ἐπαρχίας

SESSIO METROPOLITARUM.

In eparchia Cappadociae primus est, qui in Caesarea sedet. 2, in eparchia Asiae est Ephesi metropolita. 3, in eparchia Europae est Heraclaeae Thraciae metropolita. 4, in eparchia Galatiae est Ancyrae metropolita. 5, in eparchia Hellesponti est Cycizi metropolita. 6, in eparchia Lydiae est Sardium metropolita. 7, in eparchia Bithyniae est Nicomediae metropolita. 8, in eparchia eadem est Nicaeae metropolita. 9, in eparchia eadem est Chalcedonis metropolita. 10, in eparchia Pamphyliae est Sidae metropolita. 11, in eparchia Helenoponti est Amasiae metropolita. 12, in eparchia Armeniae primae est Melitenae metropolita. 13, in eparchia Armeniae secundae est Tyanorum metropolita. 14, in eparchia Cappadociae secundae est Gangrorum metropolita. 15, in eparchia Paphlagoniae est Gangrorum metropolita. 16, in eparchia Honoriadis est Claudiopoleos metropolita. 17, in eparchia Ponti est Neocaesariae metropolita. 18, in eparchia Galatiae secundae est Pesinuntis metropolita. 19, in eparchia Lyciae est Myrorum metropolita. 20, in eparchia Cariae est Tauropoleos metropolita. 21, in eparchia Phrygiae Pacatianae est Laodiceae metropolita. 22, in eparchia Phrygiae Salutariae est Synadorum metropolita. 23, in eparchia Lycaoniae est Iconii metropolita. 24, in eparchia Pisidiae est Antiochiae metropolita. 25, in eparchia Pamphyliae est Pergae metropolita. 26, in eparchia Cappadociae secundae est Mocesii metropolita. 27, in eparchia Lazicae est Phasidis metropolita. 28, in eparchia Thraciae est Philippopoleos metropolita. 29, in eparchia Rhodopeae

Λαζικῆς ὁ τοῦ Φάσιδος· κή, ἐπαρχίας Θράκης ὁ Φιλίππουπόλεως· κθ', ἐπαρχίας Εὐρώπης ὁ Τραιάνουπόλεως· λ', ἐπαρχίας νήσων Κυκλάδων ὁ Ῥόδου· λα', ἐπαρχίας Ἐμημόντου ὁ Ἀδριανουπόλεως· λβ', ἐπαρχίας τῆς αὐτῆς ὁ Μαρξιανουπόλεως· λγ', ἐπαρχίας Φρυγίας Καπατιανῆς ὁ Ἱεραπόλεως.

Περὶ τῶν αὐτοκεφάλων ἀρχιεπισκόπων.

Α', ἐπαρχίας Μυσίας ὁ Ὀδύσου· β', ἐπαρχίας Σκυθίας ὁ Τομῆς· γ', ἐπαρχίας Εὐρώπης ὁ Βιζύης· δ', ἐπαρχίας 10 Παφλαγωνίας ὁ Πομπιουπόλεως· ε', ἐπαρχίας Ἀσίας ὁ Σμύρνης· ε', ἐπαρχίας Ἰσαυρίας ὁ Λεοντοπόλεως· ζ, ἐπαρχίας Ῥωδόπης ὁ Μαρωνίας· η', ἐπαρχίας Βιθυνίας ὁ Ἀπαμίας· θ', ἐπαρχίας Ῥωδόπης ὁ Μβξιμιανουπόλεως· ι, ἐπαρχίας Γαλατίας β' ὁ τῶν Γερμίων· ια', ἐπαρχίας Εὐ- 15 ρώπης ὁ Ἀρκαδιουπόλεως· ιβ', ἐπαρχίας Θράκης ὁ Βερρωνῆς· ιγ', ἐπαρχίας νήσου Λέσβου ὁ Μιτυλήνης· ιδ', ἐπαρχίας Ἐλλησπόντου ὁ τοῦ Παρίου· ιε', ἐπαρχίας Καρύας ὁ Μελήτου· ις', ἐπαρχίας Θράκης ὁ Νικοπόλεως· ιζ', ἐπαρχίας 20 νήσου ὁ Προικονήσου· ιη', ἐπαρχίας Ῥωδόπης ὁ Ἀγχιάλου· ιθ', ἐπαρχίας Εὐρώπης ὁ Συλβρίας· κ', ἐπαρχίας νήσου Λέσβου ὁ Μεθύμνης· κα', ἐπαρχίας Βιθυνίας ὁ Κίου· κβ',

est Traianopoleos metropolita. 30, in eparchia insularum Cycladum est Rhodi metropolita. 31, in eparchia Haemi montis est Adriano-
poleos metropolita. 32, in eparchia eiusdem districtus alter est Marcianopolcos metropol. 33, in eparch. Phrygiae Capatiana est Hierapoleos metropol.

DE AUTOCEPHALIS VEL INDEPENDENTIBUS ARCHIEPISCOPIS.

In eparchia Mysiae est Odysi archiepiscopus. 2, Scythiae est Tomae vel Tomorum archiepiscopus. 3, in eparchia Europae est Bizyae archiep. 4, in eparchia Paphlagoniae est Pompeiopoleos archiep. 5, in eparchia Asiae est Smyrnae archiep. 6, in eparchia Isauriae est Leontopoleos archiep. 7, in eparchia Rhodopes est Maroniae archiep. 8, in eparchia Bithyniae est Apamiae archiep. 9, in eparchia Rhodopes est Maximianopoleos archiep. 10, in eparchia Galatae secundae est Gremeorum archiep. 11, in eparchia Europae est Arcadiopoleos archiep. 12, in Thraciae est Berrhoeae archiep. 13, in eparchia insulae Lesbi est Mitylenes archiep. 14, in eparchia Hellepontis est arch. Pari. 15, in eparchia Cariae est Mileti archiep. 16, in eparchia Thraciae est Nicopoleos arch. 17, in eparchia insulae Proconnesi est urbis cognominis archiep. 18, in eparchia Rhodopes est Anchiali archiep. 19, in eparchia Europae est

ἐπαρχίας Εὐρώπης δ' Ἀπρων· κγ', ἐπαρχίας Ῥωδόπης δ' Κυμψάλων· κδ', ἐπαρχίας Ζηχίας δ' Χερσῶνος· κέ', ἐπαρχίας Ζηχίας δ' Βοσπόρων· κς', ἐπαρχίας τῆς αὐτῆς δ' Νε-
 Ms. 261. b κόψεως· κζ', ἐπαρχίας Ἰσαυρίας δ' Κοιτράδων· κη', ἐπαρχίας Ἐλενοπόντου δ' Εὐχαιτῶν· κθ', ἐπαρχίας νήσων Κυκλάδων δ' Καρπάθου· λ', ἐπαρχίας Ῥωδόπης δ' Αἴνου· λα',
 Βἐπαρχίας Εὐρώπης δ' Δριδηπύρων λβ', ἐπαρχίας Ἐμημώντου δ' Μεσημβρίας· λγ', ἐπαρχίας Ἀρμενίας β' δ' Ἡρακλειουπόλεως· λδ', ἐπαρχίας Ἀβασγίας δ' Σεβαστοπόλεως.

Περὶ ἐπισκόπων ἐπεχομένων.

10

Ἐπαρχία Καππαδοκίας δ' Κικισοῦ, μητρόπολις Καισαρίας, ἔχει ὑπ' αὐτὴν πόλεις κατὰ ἐπισκόπους ε', οἷον τὸν τῶν βασιλικῶν Θερωῶν, τὸν Νύσσης, τὸν Θεοδοσιουπόλεως Ἀρμενίας, τὸν Καμουλιανῶν, τὸν Κηησοῦ. ἐπαρχία Ἀσίας, μητρόπολις Ἐφέσου, ἔχει πόλεις ὑπ' αὐτὴν ἧτοι ἐπισκόπους λς',
 C οἷον τὸν Ἐπέπον, τὸν Τραλέων, τὸν Μαγνησίας Μαιάνδρου, τὸν Ἐλέας, τὸν Ἀδραμυτίου, τὸν Ἄσσου, τὸν Γαργάρων, τὸν Μασταύρου, τὸν Καλοῆς, τὸν Βριούλων, τὸν Πηττάνης, τὸν Μυρίνης, τὸν Φωκίας, τὸν Ἀδρηλιουπόλεως, τὸν Νύσσης, τὸν Μασχαχομέων, τὸν μητροπολιτὴν, τὸν Βαρέ-20

17. τῶν Γαργ. cod. et sic saepius in seqq.

Selymbriae archiep. 20, in eparchia insulae Lesbi est Methymnae archiep. 21, in eparchia Bithyniae est Cii archiep. 22, in eparchia Europae est Aprorum archiep. 23, in eparchia Rhodopes est Cypsalorum archiep. 24, in eparchia Zechiae est Chersonis archiep. 25, in eparchia Zechiae est Bospori archiep. 26, in eparchia eiusdem est Nicopsios archiep. 27, in eparchia Isauriae est Cotradorum archiepisc. 28, in eparchia Helenoponti est Euchaitarum archiep. 29, in eparchia insularum Cycladum est Carpathi archiep. 30, in eparchia Rhodopes est Aeni archiep. 31, in eparchia Europae est Drixiparorum arch. 32, in eparchia Haemimontis est Messembriae archiep. 33, in eparchia Armeniae secundae est Heracleopoleos archiep. 34, in eparchia Abasgiae est Sebastopoleos arch.

DE EPISCOPIS DEPENDENTIBUS.

In eparchia Cappadociae Cicissi habet metropolis Caesarea sub se urbes quinque episcopales totidemque episcopos, nempe episcopum regiarum thermarum; 2, Nissae; 3, Theodosiopolets Armeniae; 4, Camulianorum; 5, Cicissi. In eparchia Asiae habet metropolis Ephesus sub se urbes aut episcopos 36, nempe 1, Hypaeorum episcopum; 2, Trallium; 3, Magnesia ad Maeandrum; 4, Eleae; 5, Adramytii; 6, Assi; 7, Gargarorum; 8, Mastauri; 9, Caloae; 10, Briulorum; 11, Pittanae; 12, Myrinae; 13, Phocaeae; 14, Aureliopolets; 15, Nyssae; 16, Maschacomeorum; 17, Metro-20

τον, τὸν Μαγνησίας καὶ Ἀηλίου, τὸν Ἀηηαίτων, τὸν Περγάμου, τὸν Προσήλης, τὸν Ἀραδιουπόλεως, τὸν ἀνάας Αὔλης, τὸν Διὸς ἱεροῦ, τὸν Αὔγάζων, τὸν Σιών, τὸν Κολοφώνης, τὸν Λεβέδου, τὸν Τέου, τὸν Ἐρυθρῶν, τὸν Ἐκλυζομενιῶν, τὸν Ἀντάνδρου, τὸν Θεοδοσιουπόλεως Περπερίνης, τὸν Κύμης, τὸν Παλαιουπόλεως. ἐπαρχία Εὐρώπης D
 Θράκης, μητρόπολις Ἡρακλείας, ἔχει ὑπ' αὐτὴν πόλεις ἦτοι
 ἐπισκόπους ε', οἷον τὸν τοῦ Πανίου, τὸν Καλιπόλεως, τὸν
 Χερωνήσου, τὸν Κύλας, τὸν Ῥαιδεστοῦ. ἐπαρχία Γαλατίας
 10 Θράκης, μητρόπολις Ἀγκύρας, ἔχει πόλεις ὑπ' αὐτὴν, ἦτοι
 ἐπισκόπους, ζ', οἷον τὸν Ταβίας, τὸν Ἡλιουπόλεως, τὸν
 Ἀσπόνης, τὸν Βηρυνουπόλεως, τὸν Μνήζου, τὸν Κίνης, τὸν
 Ἀναστασιουπόλεως. ἐπαρχία Ἑλλησπόντου, μητρόπολις Κυ-
 ζίκου, ἔχει πόλεις ὑπ' αὐτὴν, ἦτοι ἐπισκόπους, ιβ', οἷον
 15 τὸν Γέρμης, τὸν Πημανήνου, τὸν Ὠκής, τὸν Σασαβαρέως,
 τὸν Ἀδριανου Ἐρυθρῶν, τὸν Λαμψάκου, τὸν Ἀβύδου, τὸν Ed.L. 460
 Δαρδάνου, τὸν Ἡλίου, τὸν Τροάδος, τὸν Πιονίας, τὸν Με-
 λιτουπόλεως. ἐπαρχία Λυδίας, μητρόπολις Σάρδεων, ἔχει
 ὑπ' αὐτὴν πόλεις, ἦτοι ἐπισκόπους, κς', οἷον τὸν Φιλαδέλ-
 20 φιον, τὸν Τριπόλεως, τὸν Θυατήρων, τὸν Σετῶν, τὸν Ἀν- Ma. 262. a
 ρηλιουπόλεως, τὸν Νακωλίας, τὸν τοῦ Λοκημίου, τὸν Μη-
 διαίου, τὸν Ἴψου, τὸν Προμνήσου, τὸν Μήρου, τὸν Σιβήνδου
 τὸν Πολυβώτου, τὸν Φυτίας, τὸν Ἱεραπόλεως, τὸν Εὐκαρ-
 22. τὸν ante Ἴψου add. cod., om. ed.

leos; 18, Caretorum; 19, episcopum Magnesiae et Anellii; 20, Aninatorum; 21, Pergami; 22, Prienae; 23, Arcadiopoleos; 24, Novae aulae; 25, Dios Hierii; 26, Augazorum; 27, Siorum; 28, Colophonis; 29, Lebedi; 30, Tei; 31, Erythrarum; 32, Clazomenarum; 33, Antandri; 34, Theodosiopoleos, alias Perperinae dictae; 35, Cymae; 36, Palaepoleos. In eparchia Europaeae Thraciae habet metropolis Heraclaeae sub se urbes aut episcopos quinque, 1, episcopum Panii; 2, Callipoleos; 3, Chersonesi; 4, Cy-lae; 5, Rhaedesti. In eparchia Galatae habet metropolis Ancyrae sub se urbes aut episcopos septem, 1, episcopum Tabiae; 2, Heliopoleos; 3, Asponae; 4, Bergynopoleos [seu Verinopoleos]; 5, Mni-zi; 6, Cinnae; 7, Anastasiopoleos. In eparchia Hellespontii habet metropolis Cyzicum sub se urbes aut episcopos duodecim, nempe 1, episcopum Germae; 2, Poemanii; 3, Ocae; 4, Sasabareos; 5, Hadrianothermarum; 6, Lampsaci; 7, Abydi; 8, Dardani; 9, Plii; 10, Troadis; 11, Pioniae; 12, Melitopoleos. In eparchia Lydiae habet metropolis Sardes sub se urbes seu episcopos viginti sex, nempe 1, episcopum Philadelphiae; 2, Tripoleos; 3, Thyatirorum; 4, Setorum; 5, Aureliopoleos * * * * * 6, Nacoliae; 7, Docimii; 8, Midiaei; 9, Ipsi; 10, Prymnesi; 11, Myri; 12, Si-

πίας, τὸν Λυσιιάδος, τὸν Ἀύγουστοπόλεως, τὸν Βροζοῦ, τὸν Ὠτροῦ, τὸν Λυκάωνος, τὸν Στεκτωρίου, τὸν Κηναβορίου, τὸν Κόνης Δημητρόπολις, τὸν Σκορδασίας, τὸν Νικουπόλεως, τὸν Ἀύροκλῶν. ἐπαρχία Λυκαωνίας, μητρόπολις τοῦ Εἰκωνίου, ἔχει ὑπ' αὐτὴν πόλεις, ἧτοι ἐπισκόπους, 5 ἰδ', τὸν Ἀύστρων, τὸν Οὐασιάδων, τὸν Ἀμβλάδων, τὸν Νοουμανάδων, τὸν Μισθίων, τὸν Λαράνδων, τὸν Βαρέτων, τὸν Δέβρης, τὸν Σανάτρων, τὸν Κανοῦ, τὸν Βηρυνουπολιομανῶν, τὸν Γαλβάνου, τὸν Ἀήστρων, τὸν Περτῶν. ἐπαρχία Πισσιδίας, μητρόπολις Ἀντιοχείας, ἔχει ὑπ' αὐ-10 τὴν πόλεις, ἧτοι ἐπισκόπους, ἰη', τὸν Φιλομηλίου, τὸν Σαγαλασοῦ, τὸν Σοζουπόλεως, τὸν Ἀπαιμίας τῆς Κηνούου, τὸν Ἐραίου, τὸν Βάρεως, τὸν Ἀδριανουπόλεως, τὸν Λιμένων, τὸν Νεαπόλεως, τὸν Λαοδικίας τῆς λευμένης, τὸν Σελευκίας, τὸν Σιδηραῖς, τὸν Ἀδάδων, τὸν Ζωζήλων, τὸν Τημ-15 βριάδος, τὸν Τυμάνδου, τὸν Ἰουστινιανουπόλεως, τὸν Μητροπόλεως, τὸν Πάππων. ἐπαρχία τῆς Παμφυλίας, μητρόπολις Πέργης, ἔχει ὑπ' αὐτὴν πόλεις, ἧτοι ἐπισκόπους, ἰη', τὸν Ἀταλίας, τὸν Εὐδοξιάδος, τὸν Τελμήσου, τὸν Σίνδου, τὸν Μαξιμιανουπόλεως, τὸν Λαγῆνων, τὸν Παλαιουπόλεως, 20 τὸν Κρημνοῦ, τὸν Κουδρούλων, τὸν Πελτινήσου, τὸν Ἀρησασοῦ, τὸν Πουγλῶν, τὸν Ἀδριανῆς, τὸν Δικητάνου-

bindi; 13, Polyboti; 14, Phytiae; 15, Hierapoleos; 16, Encarpiae; 17, Lysiadis; 18, Augustipoleos; 19, Brysi; 20, Otri; 21, Lycaonis; 22, Stectorii; 23, Cynaborii; 24, Conis vel Conae, alias Demetriopoleos dictae; 25, Scordapiae; 26, Nicopoleos; 27, Auroclorum. In eparchia Lycaoniae habet metropolis Iconium sub se urbes seu episcopos quatuordecim, 1, episcopum Lystrorum; 2, Vasatorum; 3, Ambladorum; 4, Novimanadorum; 5, Misthiorum; 6, Larandorum; 7, Baretorum; 8, Derbae; 9, Sabatorum; 10, Canni; 11, Berynopolis; 12, Galbani; 13, Ilistrorum; 14, Pertorum. In eparchia Pisidiae habet metropolis Antiochia sub se urbes aut episcopos octodecim, 1, episcopum Philomelii; 2, Sagalassi; 3, Sozopoleos; 4, Apamiae Ciboti; 5, Tyraei; 6, Bareos; 7, Hadrianopoleos; 8, Limenum; 9, Neapoleos; 10, Laodicaeae Caemenaese seu Ambustae; 11, Seleucia Siderae cognominatae seu ferreae; 12, Adadorum; 13, Zarzelorum; 14, Timbriadis; 15, Tymandi; 16, Iustinopoleos; 17, Metropoleos; 18, Papporum. In eparchia Pamphyliae habet metropolis Pergae sub se urbes aut episcopos 18, nempe 1, episcopum Attaliae; 2, Eudociadis; 3, Telmessi; 4, Isindi; 5, Maximianopoleos; 6, Laginorum; 7, Palaeopoleos; 8, Cremni; 9, Cudrulorum [Corydallorum]; 10, Peltineai [vel Pentenesi]; 11, Ariassi; 12, Puglorum; 13, Hadrianae;

ρον, τὸν Σανδιδῶν, τὸν Βαρμεῖς, τὸν Συλέον, τὸν Περ- D
 βαίων. ἐπαρχία Καππαδοκίας, μητρόπολις Μωκησοῦ, ἔχει
 ὑπ' αὐτὴν πόλεις, ἧτοι ἐπισκόπους, δ', τὸν Ναζιανζοῦ, τὸν
 Κωλωνείας, τὸν Παρνασσοῦ, τὸν Δοάρων. ἐπαρχία Λα-
 5 ζικῆς, μητρόπολις Φάσιδος, ἔχει ὑπ' αὐτὴν πόλεις, ἧτοι
 ἐπισκόπους, δ', τὸν Ῥωδοπόλεως, τὸν τῆς Σαησινῶν, τὸν
 Πετρῶν, τὸν τῆς Ζηγανέων. ἐπαρχία Θράκης, μητρόπολις
 Φιλιππουπόλεως, ἔχει ὑπ' αὐτὴν πόλεις, ἧτοι ἐπισκόπους,
 γ', τὸν Διοκλητιανουπόλεως, τὸν Σεβαστουπόλεως, τὸν Διοσ-
 10 πόλεως. ἐπαρχία Εὐρώπης, μητρόπολις Τραιανοῦ, ἔχει ὑπ' Ed.L 461
 αὐτὴν πόλεις, ἧτοι ἐπισκόπους, β', τὸν Πήρον, τὸν Ἄνα- Ms. 262. b
 στασιουπόλεως. ἐπαρχία νήσων Κυκλάδων, μητρόπολις Ῥώ-
 δου, ἔχει ὑπ' αὐτὴν πόλεις, ἧτοι ἐπισκόπους, ιβ', τὸν Σά-
 μου, τὸν Χίου, τὸν Κόου, τὸν Ναξίας, τὸν Θήρας, τὸν
 15 Πάρου, τὸν Λεροῦ, τὸν Ἄνδρου, τὸν Τίνου, τὸν Μήλου,
 τὸν Πισσύνης. ἐπαρχία Ἐμμημουπόλεως, μητρόπολις Ἄδρια-
 νοῦ, ἔχει ὑπ' αὐτὴν πόλεις, ἧτοι ἐπισκόπους, ε', τὸν Μεσημ-
 βρίας, τὸν Σωζοπόλεως, τὸν Πλουτινουπόλεως, τὸν Ἀναστα-
 σιουπόλεως, τὸν Τζωιδῶν. ἐπαρχία νήσων Κυκλάδων, μη- B
 20 τρόπολις Μαρκιανοῦ, ἔχει ὑπ' αὐτὴν πόλεις, ἧτοι ἐπισκό-
 πους, ε', τὸν Ῥωδοστόλου, τὸν Τραμαρίσκων, τὸν Νόβων,
 τὸν Ζεκεδέσπων, τὸν Σκαρίας. ἐπαρχία Φρυγίας Καππα-
 δοκίας, μητρόπολις Ἱεραπόλεως, ἔχει ὑπ' αὐτὴν πόλεις,

14, Dicitanaurorum; 15, Sandidorum; 16, Barbae; 17, Sulaci;
 18, Perbaenorum. In eparchia Cappadociae habet metropolis Mo-
 cisis sub se urbes aut episcopos quatuor, 1, Nazianzi; 2, Coloniae;
 3, Parnassi; 4, Doarorum. In eparchia Lazicae habet metropolis
 Phasis sub se urbes aut episcopos quatuor, 1, Rhodopoleos; 2, Sae-
 sinorum; 3, Petrorum; 4, Zigaenororum. In eparchia Thraciae ha-
 bet metropolis Philippopolis sub se urbes aut episcopos tres, nempe
 1, episcopum Diocletinopoleos; 2, Sebastopoleos; 3, Diospoleos.
 In eparchia Europae habet metropolis Traianopolis urbes aut epi-
 scopos duo, unum Peri, alterum Anastasiopoleos. In eparchia insu-
 larium Cycladum habet metropolis Rhodus sub se urbes aut epi-
 scopos duodecim, 1, episcopum Sami; 2, Chii; 3, Coi; 4, Naxiae;
 5, Therae; 6, Pari; 7, Leri; 8, Andri; 9, Teni; 10, Meli;
 11, Pissinae. In eparchia Irenopolis vel Hemimontis habet metropo-
 lis Hadrianopolis sub se urbes aut episcopos quinque, 1, Mesem-
 briae episcopum; 2, Sozopoleos; 3, Plotinopoleos; 4, Anastasio-
 poleos; 5, Tzoidarum. In eadem eparchia, scilicet Hemimontis,
 habet metropolis Marcianopolis sub se urbes aut episcopos quinque,
 1, Rhodostoli; 2, Tramariscorum; 3, Novorum; 4, Zecedeporum;
 5, Scariae. In eparchia Phrygiae Capatianaе habet metropolis Hie-

ἦτοι ἐπισκόπους, ε', τὸν Μελουπόλης, τὸν Διονυσίουπόλεως, τὸν Ἀττούδων, τὸν Μεσύνων.

ΚΕΦ. νδ'.

Περὶ τῆς διανομῆς τῶν κομβίων τῆς συνηθείας τῶν πραιποσίτων.

C Ἰστέον δὲ, ὅτι οἱ τιμώμενοι πατρικιοὶ ὅ, τε ἔμπρατος, ἦ-5
τοι ὁ στρατηγὸς καὶ πατρικίος, δίδωσι συνηθείαν τοῖς πραι-
ποσίτοις χρυσοῦ λίτρας ἦ· ὁ δὲ μεσόπρατος πατρικίος, ἦτοι
ὁ ἐμπολιτικὸς ὄφφικιάλιος, δίδωσι χρυσοῦ λίτρας ζ· ὁ δὲ
γε ἄπρατος πατρικίος, ἦγουν ὁ ἀπσπαθάριος μόνον τιμη-
θεῖς, δίδωσι χρυσοῦ λίτρας ε', ἅτινα διανέμονται οὕτως. 10

Ἀπὸ τῶν ἦ λιτρῶν τοῦ ἔμπρατου πατρικίου.

D Τοῦ κουβουκλείου χρυσοῦ λίτραι γ', ,, κδ· ὁ τοῦ κανι-
κλείου ,, λς· ὁ δῆμαρχος Βενέτων ,, λς· ὁ δῆμαρχος Πρα-
σίνων ,, λς· ὁ τῆς καταστάσεως ,, λς· οἱ σιλεντιάριοι ,, λς·
οἱ κόμητες τῶν σχολῶν ,, κδ· οἱ ἀρτικλίνοι τοῦ βασιλέως ,, 15
ιβ· οἱ τοποτηρηταὶ τῶν σχολῶν ,, γ· ὁ σκενάζων τὸ κανι-
κλειον ,, δ· οἱ ἀξιωματικοὶ ,, β· ὁ πριμικήριος τοῦ κου-
βουκλείου ,, ιβ· καὶ τὸ πᾶν χρυσοῦ λίτραι ε', ,, με·

Διὰ τοῦ μέρους Βενέτων.

Ὁ δευτερεύων Βενέτων ,, α', ὁ δευτερεύων Πρασίνων ,, 20

rapolis sub se urbes aut episcopus quinque, 1, Metellipoleos; 2, Dionysiopoleos; 3, Attudorum; 4, Mosynorum.

CAP. 55.

De distributione sportularum consuetudinis praepositorum.

Honorati seu promoti patricii dant consuetudinem praepositis, si quidem fuerint empracti seu reales et officio fungentes, (ut, si quis fuerit simul strategus et patricius creatus,) octo litras auri. Si vero fuerint patricii mesoprati, id est vacantes, allecti, medii inter empractos seu fungentes et apractos seu honorarios, (ut si quis officio quodam civili ornatur,) dant praepositis litras auri septem. Patricius apratus denique seu functionem nullam exercens vel titularis (ut qui tantum ad spathariatum promotus est,) dat litras auri sex. Illae sportulae sic dividuntur, et primum quidem de

OCTO LITRIS PATRICII EMPRATI

Cubicularii accipiunt auri litras tres, num. 24; praefectus caniclii num. 36; demarchus Venetorum 36; demarchus Prasinorum 36; cerimoniarius 36; silentiarii 36; comites scholarum 24; articlini Imperatoris 12; topoteretae [seu lociservatores] scholarum 3; praeparator caniclii 4; axiomatici 2; primicerius cubicali 12. Facit auri litras 6, num. 45.

FACTIONIBUS HANC CRDUNT.

Accipit deutereuon seu secundarius Venetorum numisma unum;

α', ὁ γειτονιάρχης μιλ. η', ὁ γειτονιάρχης Πρασίνων μιλ. η', Ed.L. 462
 ὁ χαρτουλάριος Βενέτων μιλ. η', ὁ χαρτουλάριος Πρασίνων
 μιλ. η', ὁ φακτιονάριος Βενέτων μιλ. η', ὁ φακτιονάριος Πρα-
 σίνων μιλ. η', ὁ μικροπανίτης λευκὸς μιλ. ε', ὁ μικροπανίτης
 5 ἄρῳσιος μιλ. ε', ὁ ποιητὴς Βενέτων μιλ. ε', ὁ ποιητὴς Πρα-
 σίνων μιλ. ε', ὁ μελιστὴς Βενέτων μιλ. ε', ὁ μελιστὴς Πρα-
 σίνων μιλ. ε', οἱ ἐπιστάται Βενέτων μιλ. δ', οἱ ἐπιστάται
 Πρασίνων μιλ. δ', οἱ κράκται Βενέτων μιλ. δ', οἱ κράκται Ms. 263. a
 Πρασίνων μιλ. δ', οἱ σημειωταὶ Βενέτων μιλ. δ', οἱ σημειω-
 10 ται Πρασίνων μιλ. δ', οἱ μανδάτορες Βενέτων μιλ. δ, οἱ μαν-
 δάτορες Πρασίνων μιλ. δ', οἱ βηγάριοι Βενέτων μιλ. ε', οἱ B
 βηγάριοι Πρασίνων μιλ. ε', οἱ θεωρηταὶ Βενέτων μιλ. δ', οἱ
 θεωρηταὶ Πρασίνων μιλ. δ', οἱ διασημειωταὶ Βενέτων μιλ. β',
 οἱ διασημειωταὶ Πρασίνων μιλ. β', τὸ ὄργανον Βενέτων μιλ.
 15 ε', τὸ ὄργανον Πρασίνων μιλ. ε'. ὁμοῦ διὰ χρυσοῦ „ δ',
 καὶ διὰ μιλ. „ ε', καὶ ὁμοῦ τὸ πᾶν „ ιδ', μιλ. δ'.

Διὰ τῆς τάξεως τοῦ ἱπποδρομίου.

Ὁ ἀκτουάριος „ α', ὁ ἄργυρος τοῦ βεστίου „ β', οἱ
 κούρσωρες „ α', ὁ ἄργυρος τῶν στεφάνων „ α', ὁ τῆς ἀπο-
 20 κρίσεως „ α', ὁ νεανίσκος μιλ. δ', ὁ μαξιλάριος μιλ. δ', δ C

10. οἱ μανδάτορες Βενέτων μιλ. δ' add. cod., om. ed.

tantundem deuteruon Prasinorum. Geitoniarcha Venetorum miliar.
 8, et tantundem geitoniarcha Prasinorum; item chartularii Veneto-
 rum et Prasinorum singuli octona milliaria; tantundem quoque fac-
 tionarii ambo tam Venetorum, quam Prasinorum, scilicet octona
 quisque; micropanites albae factionis mil. 5; micropanites russae
 factionis mil. 5; poëta Venetorum mil. 6; poëta Prasinorum mil. 6;
 melista vel musicus Venetorum mil. 6; melista Prasinorum mil. 6;
 epistatae vel magistri Venetorum mil. 4; epistatae Prasinorum 4;
 cractae vel clamatores aut praecones Venetorum milliaria 4; cractae
 Prasinorum mil. 4; semeiotae [seu obsignatores, urnarum scilicet
 sortitoriarum,] factionis Venetae mil. 4; semeiotae Prasinorum 4;
 mandatores Venetorum 4; Prasinorum 4; Bigarii Venetorum 5; Pra-
 sinorum 5; contemplatores [signaculorum urnae] Venetorum 4; Pra-
 sinorum 4; resignatores signaculorum factionis Venetae 2; Prasinorum
 2; organum Venetorum 6; Prasinorum 6. Facit hoc aureorum quid-
 em, qui integri dantur, computatorum numerum IV., milliariosum
 vero, quae singula enumeravimus, in valorem aureorum computatorum
 X. aureos, et quod excurrit. Facit ergo tota summa num. 14, mil. 4.

PRO ORDINE CIRCENSE.

Actuarius accipit numisma seu solidum unum; argyros vestii seu
 asservator vestium circensium argento pictarum duo; cursores unum;
 argyros stephanorum (seu argentarius coronarum, qui coronas argen-

θεσσαράριος μιλ. δ', ὁ χαμαιτριβοῦνος μιλ. δ', οἱ ὄφριπιάλιοι τῆς κυλίστρας μιλ. ε', οἱ μαγγανάριοι Βενέτων μιλ. ε', οἱ μαγγανάριοι Πρασίνων μιλ. ε', οἱ πρωτοβηκτάριοι μιλ. γ', οἱ πρωτοπαλάριοι μιλ. ε', ὁ νουμεράριος ,, α', οἱ δεκανοὶ τοῦ ἵπποδρόμου ,, β', ἡ βίγλα τῆς Δάφνης μιλ. δ'. ὁμοῦ διὰ 5 χρυσίου καὶ μιλ. ,, ιβ', μιλ. ζ.

Διὰ τῶν διαταρῶν καὶ λοιπῶν.

D Ὁ ἀδμηγσοννάλιος ,, ζ, οἱ διαιτάριοι τοῦ κονισιστωρίου ,, γ', ὁ δομέστικος τοῦ μεγάλου παλατίου ,, α', οἱ διαιτάριοι τοῦ μεγάλου παλατίου ,, β', ὁ δομέστικος τῆς Δάφνης ,, α',¹⁰ οἱ διαιτάριοι τοῦ ἁγίου Στεφάνου μιλ. η', οἱ χρυσοχοὶ τοῦ βασιλικῷ σκεύους μιλ. δ', οἱ διαιτάριοι τοῦ ὄστιαρικίου μιλ. ε', οἱ διαιτάριοι τοῦ ἵπποδρόμου μιλ. η', οἱ στένοντες τὰ σκάμνα τοῦ ἵππικῷ μιλ. γ', οἱ πρωτοκεντάριοι ,, α', οἱ διαιτάριοι τοῦ στρατορικίου μιλ. ε', οἱ ἀσέλιοι ,, α', οἱ διαιτάριοι¹⁵ τῶν ιθ' ἀκουβίτων μιλ. ζ, οἱ διαιτάριοι τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου μιλ. ι', οἱ διαιτάριοι τῆς μανναύρας μιλ. ζ, οἱ τῆς Ed. L. 463 βεστοσάκρας ,, α', οἱ βασιλικοὶ λοῦσται ,, α', οἱ καλδάριοι μιλ. β'. ὁμοῦ διὰ χρυσίου ,, ιη', καὶ διὰ μιλ. ,, ε'. ὁμοῦ ,, κγ'.

20

teas victoribus circensibus debitas procurabat et asservabat,) unum; apocrisiarius unum; neaniscus seu iuvenis miliar. 4; maxilarius mil. 4; tesserarius 4; chamaetribunus seu tribunus pedestris 4; officiales cylistrae seu aedis, in qua urna cum sortibus agitatur 5; manganaarii seu carceribus circi, unde currendi initium fit, praefecti factionis Venetae 5, Prasinae 5; protovectarii 3; protopalarii, 5; numerarius numisma unum; decani circi num. 2; vigla vel vigilia Daphnes mil. 4. Faciunt simul aurei et miliaria: . . . Aur. XII, miliar. 7.

PRO DIAETARIIS ET RELIQUIS.

Admissionalis accipit numism. 7; diaetarii consistorii 3; domesticus magni palatii 1; diaetarii magni palatii 2; domesticus Daphnes 1; diaetarii S. Stephani miliaria 8; aurifabri supellectillis imperialis mil. 4; diaetarii ostiarii seu officii ostiariorum 6; diaetarii circi 8; collocantes scamna circi 3; acentarii numism. 1; diaetarii stratorum seu officii stratorum mil. 5; aselli num. 1; diaetarii novendecim accubituum mil. 7; diaetarii sanctissimae Deigenitricis mil. 10; diaetarii magnaerae mil. 7; ad vestosacram pertinentes num. 1; imperiales lustae vel balneatores num. 1; caldarii mil. 2; numismata vel aurei hic commemorati, si computantur, sunt 18, et miliaria hic recensita si in aureis computantur, efficiunt aureos 5. Facit ergo tota summa numismata 23.

Διὰ τῶν θυρωρῶν.

Οἱ θυρωροὶ τῆς θερμάστρας ,, β', οἱ θυρωροὶ τοῦ ἵπποδρόμου ,, β', οἱ διατρέχοντες ,, β', οἱ χορτινάριοι ,, α', μιλ. ζ', οἱ βασιλικοὶ ἀρμοφύλακες ,, β'. ἴμου διὰ χρυσίου ,, Ϛ', 5μιλ. ζ'.

Διὰ τῶν φωταψιῶν.

Ὁ κανστρένσιος ,, α', ὁ ῥεφερενδάριος ,, α', μιλ. ζ', οἱ βασιλικοὶ κληρικοὶ ,, ε', οἱ ψάλλται τῆς ἁγίας Σοφίας ,, β', B οἱ ὑπουργοὶ τοῦ νάρθηκος μιλ. δ', οἱ ἀναγνώσται τῶν β' ἐ- Ms. 263. b 10βδομάδων ,, β', ὁ σκευοφύλαξ ,, α', οἱ ὀστιάριοι τοῦ ἁγίου φρέατος μιλ. ε', οἱ ὑποδιάκονες μιλ. ζ', οἱ στραῦρες τοῦ πατριάρχου μιλ. ε', οἱ βαλαντάδες μιλ. ε', οἱ ἐπισκοπιανοὶ μιλ. ε', ὁ δομέστικος τῶν ὑποδιακόνων μιλ. ζ', ἡ ἐκκλησία τοῦ σωτήρος τοῦ Σταυρακίου ,, β', ἡ ἐκκλησία τῶν ἀκοιμήτων 15, γ', ἡ ἐκκλησία τοῦ Κυρίου ,, α', οἱ δεκανοὶ τοῦ πατριάρχου μιλ. δ', οἱ διποτάτοι τῆς ἁγίας Σοφίας μιλ. γ', οἱ τῆς ὑποδῆς μιλ. η', οἱ τῆς παρασπουδῆς μιλ. ε', ἡ ἐκκλησία τῶν Βασιλίδου ,, α', ὁ ἅγιος Στέφανος εἰς τὸν ἵππόδρομον ,, α', ἡ ἐκκλησία τῶν ἁγίων Σεργίου καὶ Βάχχου ,, α', ὁ ἅγιος Θεόδωρος 20, δωρος ,, α', ὁ ἅγιος Καλλίνικος ,, α', ἡ ἐκκλησία τῶν πελ... 1β', ὁ ἅγιος Στέφανος εἰς τὴν Δύφνην ,, α', ἡ διακονία τῶν

PRO PORTARIIS.

Portarii calfactorii aut vaporarii accipiunt num. 2; circi item 2; item vernaculi; cortinarii seu observatores velorum num. 1, mil. 7; imperiales armophylaces vel custodes armorum num. 2. Facit aureos 9, mil. 7.

IN LUMINARIA [SEU PRO ECCLESIIIS].

Castrensis [ecclesiae vel patriarchae] accipit num. 1; referendarius [ecclesiae vel patriarchae num. 1, mil. 6; clerici imperiales num. 5; psaltae seu cantores S. Sophiae num. 2; ministri narthecis mil. 4; anagnostae seu lectores duarum septimanarum numism. 2; sceuophylax seu sacrorum vasorum custos num. 1; ostiarii sancti putei mil. 5; hypodiacones seu subdiaconi mil. 6; stratores patriarchae mil. 5; balantades mil. 5; episcopiani mil. 5; domestic. hypodiaconorum mil. 6; ecclesia Salvatoris in monasterio Stauracii num. 2; ecclesia Acoemeterium num. 3; ecclesia Domini num. 1; decani patriarchae mil. 4; dipotati vel deputati S. Sophiae mil. 3.; monachi monasterii Spudes mil. 8; monachi monasterii Paraspudes mil. 5; ecclesia in monasterio Basilidae num. 1; S. Stephanus circi numism. 1; ecclesia SS. Sergii et Bacchi num. 1; S. Theodorus num. 1; S. Callinicus num. 1; ecclesia monasterii Pelecani num. 2; S. Stephanus Daphnes num. 11; diaconia [vel corpus diaconorum] monasterii Urbicii, quod pronoëtae aut pro-

Ὀὐρβικίον οἱ προνοῦται ,, α', ἡ διακονία τοῦ ἁγίου Μωκί-
ου ,, α', ἡ ἐκκλησία τοῦ ἁγίου Παγχαρίου ,, α'. καὶ ὁμοῦ
διὰ χρυσίου ,, κθ', καὶ διὰ μιλιαρησίων ,, ε', μιλ. β'. καὶ
ὁμοῦ τὸ πᾶν διὰ τῶν ἀμφοτέρων χρυσίου λίτραι ζ, ,, νέ,
μιλ. κ'. 5

D Διὰ τῆς διανομῆς τοῦ κομβίου τῶν ζ λιτρῶν τοῦ μεσοπράτου
πατρικίου.

Οἱ τοῦ κόνβουκλείου χρυσίου λίτρας γ', ὁ τοῦ κανικλεί-
ου ,, λ', οἱ δύο δῆμαρχοι ἀνά ,, λ', ὁ τῆς καταστάσεως ,, λ',
οἱ σιλεντιάριοι ,, λ', οἱ ἀρτικλίνοι τοῦ βασιλέως ,, ιβ', οἱ κό-10
μητες τῶν σχολῶν ,, κ', ὁ σκευάζων τὸ κανίκλειον ,, δ', οἱ
τοποιοιηταὶ τῶν σχολῶν ,, γ', ὁ πριμικήριος τοῦ κουβουκλεί-
ου ,, ιβ', οἱ ἀξιωμάτικοι ,, β'. καὶ τὸ πᾶν χρυσίου λίτραι
ε' ,, νθ'. διὰ τοῦ μέρους τῶν Βενέτων καὶ Πρασίνων. δια-
νέμονται οὗτοι καθὼς καὶ πρότερον εἶρηται. οὐ γὰρ ὑποπί-15

E.d.L. 464 πτουσιν ἐκ τοῦ προτέρου κομβίου οὐδέν. διὰ τῶν διαιταρί-
ων καὶ λοιπῶν. ὁ ἀδμηνσοννάλιος ,, ε', οἱ διαιτάριοι τοῦ
κομισιστωρίου ,, β', ὁ δομέστικος τοῦ μεγάλου παλατίου ,, α',
οἱ διαιτάριοι τοῦ μεγάλου παλατίου ,, β', ὁ δομέστικος τῆς
Δάφνης ,, α', οἱ διαιτάριοι τοῦ ἁγίου Στεφάνου μιλ. η', οἱ 20
χρυσοχοὶ τοῦ βασιλικοῦ σκεύους μιλ. δ', οἱ διαιτάριοι τοῦ
ὄστιαρικίου μιλ. ε', οἱ διαιτάριοι τοῦ ἵπποδρόμου μιλ. ζ, οἱ

visores appellatur, num. 1; diaconia S. Mocii num. 1; ecclesia S.
Pancharii num. 1. In hactenus recensitis habemus numism. quidem
solida 29, ex miliaribus autem singularibus confecta alia 5 cum
duobus miliar. Iam si hanc summam ad ceteras superiores addas et
contrahas omnes in unam, efficias auri litras 7, num. 55, miliar. 8.

**DE DISTRIBUTIONE SPORTULAE PATRICII MESOPRATI, SEPTEM LITRAIS AURI
CONSTANTIS.**

Ad cubiculum pertinentes accipiunt litras 3; caniclei praefectus
numismata 30; ambo demarchi singuli num. 30; cerimoniarium num.
30; silentiarii 30; articlini imperiales 12; comites scholarum 20;
praeparans canicleum 4; locum tenentes 5; scholarum 3; primicerius
cubiculi 12; axiomatice 2. Summa litrae 5, numismata 59. Porro
inde cedunt factionibus, Venetae atque Prasiniae haec: sed quid
opus est superius dicta repetere; quum iidem eadem, atque ante,
et nihilo minus accipiant. Ergo diaetarii et reliqui haec ferunt:
admissionalis numism. 6; diaetarii consistorii num. 2; domesticus
magni palatii num. 1; diaetarii magni palatii num. 2; domesticus
Daphnes num. 1; diaetarii S. Stephani mil. 8; aurifabri suppellectilis
imperialis mil. 4; diaetarii ostiaricii mil. 6; diaetarii circi miliar. 7;
collocatores scannorum circensium mil. 3; acentarii aut protocenta-

στένοντες τὰ σκάμνα τοῦ ἵπποδρόμου μιλ. γ', οἱ πρωτοκεντάριοι
 ,, α', οἱ διαιτάριοι τοῦ στρατωρικοῦ μιλ. ε', τοῖς ἀσελίοις ,,
 α', οἱ διαιτάριοι τῶν ἰθ' ἀκουβίτων μιλ. ζ', οἱ διαιτάριοι
 τῆς παναγίας μιλ. ι', οἱ διαιτάριοι τῆς μανναύρας μιλ. ζ', οἱ
 5 τῆς βεστοσάκρας ,, α', οἱ βασιλικοὶ λουῦσαι ,, α', οἱ καλδά-
 ριοι μιλ. β. καὶ τὸ πᾶν διὰ χρυσοῦ ,, ις', καὶ διὰ μιλ. ,,
 δ', μιλ. ια'. ὁμοῦ τὸ πᾶν ,, κ', μιλ. ια'. διὰ τῶν θυρωρῶν. *Ms. 264. a*
 καὶ οὗτοι λαμβάνουσι καθὼς καὶ ἐπὶ τοῦ πρώτου κομβίου.
 ὁμοίως καὶ αἱ φωταψίαι, ἧγουν αἱ ἐκκλησίαι.

10 Διὰ τῆς διανομῆς τοῦ κομβίου τοῦ ἀπράτου πατρικίου τῶν ε'
 λιτρῶν οὕτως.

Οἱ τοῦ κουβουκλείου χρυσοῦ λίτρας β, ὁ τοῦ κανικλεί-
 ου ,, κδ', οἱ δύο δῆμαρχοι ,, μῆ' ἀνά ,, κδ', ὁ τῆς καταστά-
 σεως ,, κδ', οἱ σιλεντιάριοι ,, κδ', οἱ κόμητες τῶν σχολῶν ,, C
 15 κδ', οἱ ἀρτοκλίνοι τοῦ βασιλέως ,, ιβ', οἱ τοποτηρηταὶ τῶν
 σχολῶν ,, γ', ὁ πριμικήριος τοῦ κουβουκλείου ,, ιβ', οἱ ἀξι-
 ωματικοὶ ,, β', ὁ σκευᾶζων τὸ κανίκλειον ,, δ'. ὁμοῦ λίτραι
 δ' ,, λγ'. διὰ τῶν δύο μερῶν Βενέτων τε καὶ Πρασίνων. ὁ
 δευτερεύων Βενέτων ,, α', ὁ δευτερεύων Πρασίνων ,, α', ὁ
 20 γειτονιάρχης Βενέτων μιλ. η', ὁ γειτονιάρχης Πρασίνων μιλ.
 η', ὁ χαρτουλᾶριος Βενέτων μιλ. η', ὁ χαρτουλᾶριος Πρασί-

rii num. 1; diaetarii stratoricii miliar. 5; aseliis [seu equorum sella-
 torum equisonibus] num. 1; diaetarii novendecim accubituum mil.
 7; diaetarii panagiae seu sanctissimae Deigenitricis mil. 10; diaeta-
 rii magnaurae mil. 7; vestosacrae adscripti num. 1; lustae vel bal-
 neatores corporis Augusti num. 1; caldarii mil. 2. Habes ergo soli-
 da numismata 16 et e miliaresiis singularibus, si numismata compu-
 tes, alia 4 cum 11 miliaresiis. Ergo tota summa est 20 num., 11
 mil. Porro cedunt inde ianitoribus, item phothapsiis seu ecclesiis
 eadem emolumenta atque e superiore combio, ut ergo hic repetero
 opus non sit.

DE DISTRIBUTIONE SPORTULAE PATRICII APRATI, QUAE CONSTAT

SEX LITRIS.

Ea ita distribuitur. Accipiunt cubicularii lit. 2; canicleo prae-
 fectus num. 24; demarchi ambo n. 48; (singuli nempe 24;) silentia-
 rii num. 24; comites scholarum num. 24; articlini imperiales num.
 24; topoteretae scholarum num. 3; primicerius cubiculi 12; axioma-
 tici 2; praeparator caniclei numismata 4. Faciunt simul litras 4,
 numism. 33. Factionibus ambabus, Venetae Prasinæque, inde ce-
 dunt haec. Deutereuon Venetorum accipit numisma 1; deutereuon
 Prasinorum num. 1; geitoniarches Venetorum mil. 8, et alter Prasi-
 norum tantundem; chartularius Venetorum mil. 8, et alter Prasi-
 norum tantundem; factionarius Venetorum mil. 8, et alter Prasinorum

ων μιλ. η', ὁ φακτιονάριος Βενέτων μιλ. η', ὁ φακτιονάριος
 Πρασίνων μιλ. η', ὁ λευκός μιλ. ε', ὁ ξούσιος μικροπανίτης
 D μιλ. ε', ὁ ποιητῆς Βενέτων μιλ. ε', ὁ ποιητῆς Πρασίνων μιλ.
 ε', ὁ μελιστῆς Βενέτων μιλ. ε', ὁ μελιστῆς Πρασίνων μιλ. ε',
 οἱ ἐπιστάται Βενέτων μιλ. δ', οἱ ἐπιστάται Πρασίνων μιλ. 5
 δ', οἱ κρίκται Βενέτων μιλ. δ', οἱ κρίκται Πρασίνων μιλ. δ',
 οἱ σημειωταὶ Βενέτων μιλ. δ', οἱ σημειωταὶ Πρασίνων μιλ.
 δ', οἱ μανδάτορες Βενέτων μιλ. δ', οἱ μανδάτορες Πρασίνων
 μιλ. δ', οἱ βηγάριοι Βενέτων μιλ. ε', οἱ βηγάριοι Πρασίνων
 μιλ. ε', οἱ θεωρηταὶ Βενέτων μιλ. δ', οἱ θεωρηταὶ Πρασίνων το
 μιλ. δ', οἱ διασημειωταὶ Βενέτων μιλ. β', οἱ διασημειωταὶ
 Πρασίνων μιλ. β', τὸ ὄργανον Βενέτων μιλ. ε', τὸ ὄργανον
 Πρασίνων μιλ. ε'. ὁμοῦ ,, ιδ', μιλ. δ'.

Ed.L. 465

Διὰ τοῦ ἵπποδρομιου.

Ὁ ἀκτουάριος ,, α', ὁ ἄργυρος τοῦ βεσιίου ,, β', ὁ κούρ-15
 σωρ ,, α', ὁ ἄργυρος τῶν στεφάνων ,, α', ὁ τῆς ἀποκρίσεως
 ,, α', ὁ νεανίσκος μιλ. δ', ὁ μαξιλλάριος μιλ. δ', ὁ θεσσαρά-
 ριος μιλ. δ', ὁ χαμετριβοῦνος μιλ. δ', οἱ ὄφφικιάλιοι τῆς κυ-
 λίστρας μιλ. ε', οἱ μαγγανάριοι Βενέτων μιλ. ε', οἱ μαγγανά-
 ριοι Πρασίνων μιλ. ε', τοῖς πρωτοβηταρίοις μιλ. γ', τοῖς πρω-20
 τοπαλλαρίοις μιλ. ε', τῷ νουμεραρίῳ ,, α', τοῖς δεκανοῖς τοῦ

tantundem; albus seu micropanites albae factionis mil. 5, et rus-
 sus seu russae factionis micropanites tantundem. Poëta Veneto-
 rum mil. 6, et alter Prasinorum tantundem; melistes seu musicus
 Venetorum mil. 6, et alter Prasinorum tantundem; epistatae seu ma-
 gistri Venetorum mil. 4, et epistatae Prasinorum tantundem; cra-
 ctæ seu praecones Venetorum mil. 4, et Prasinorum pariter; semio-
 tae vel obsignatores [urnae] Venetorum m. 4, et Prasini pariter;
 mandatores Veneti mil. 4, et Prasini quoque; bigarii Veneti mil. 5,
 et Prasini quoque; contemplatores [urnae puta] Venetorum mil. 4,
 et Prasinorum tantundem; diasemiotae seu resignatores [urnae] Ve-
 neti mil. 2, et Prasini non minus. Organum Venetum mil. 6, et
 Prasinum perinde. Faciunt haec numismata 14, miliar. 4.

PRO CIRCO.

Accipit actuarius num. 1; argyrus vestii 2; cursor unum; argy-
 rus coronarum unum; apocrisiarius unum; neaniscus miliaresia 4;
 maxillarius mil. 4; tesserarius mil. 4; chamaetribunus seu tribunus
 inferior mil. 4; officiales Cylistræ (vel urnae sortium agitandæ) mil.
 5; manganarii Venetorum mil. 5, et Prasinorum tantundem; proto-
 vectarii m. 3; protopallarii mil. 5; numerarius num. 1; decani hip-
 podromi num. 2; vigilia seu excubiae Daphnes mil. 4. Habes hic

ἵπποδρομίον „ β, τῇ βίβλῃ τῆς Δάφνης μιλ. δ. ἡμοῦ χρυσίου „ θ, καὶ διὰ μιλ. „ γ, μιλ. ζ.

Διὰ τῶν διαιταρίων.

Τῷ ἀδμηνησονναλίῳ „ ε, τοῖς διαιταρίοις τοῦ κονισιστω-
 5 ρίου „ β, ὁ δομέστικος τοῦ παλατίου „ α, οἱ διαιτάριοι τοῦ
 μεγάλου παλατίου „ α, ὁ δομέστικος τῆς Δάφνης „ α, οἱ δι-
 αιτάριοι τοῦ ἁγίου Στεφάνου „ α, οἱ χρυσοχοὶ τοῦ βασιλι-
 κοῦ σκεύους μιλ. δ, οἱ διαιτάριοι τοῦ ὄστιαρικίου μιλ. β, οἱ
 10 διαιτάριοι τοῦ ἵπποδρομίου μιλ. η, οἱ στένοντες τὰ σκάμνα τοῦ
 ἰοῖππικοῦ μιλ. γ, οἱ πρωτοκεντάριοι „ α, τοῖς ἀσελίοις „ α,
 οἱ διαιτάριοι τοῦ στρατωρικίου μιλ. ε, οἱ διαιτάριοι τῶν ἰθ'
 ἀκουβίτων μιλ. η, οἱ διαιτάριοι τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου μιλ. C
 ε, οἱ διαιτάριοι τῆς μανναύρας μιλ. η, οἱ τῆς βεστοσάκρας
 „ α, οἱ βασιλικοὶ λοῦσται „ α, οἱ καλδάριοι μιλ. β. ἡμοῦ
 15 χρυσίου „ ε, καὶ διὰ μιλ. „ δ, μιλ. ι.

Διὰ τῶν θυρωρῶν.

Οἱ διατρέχοντες τοῦ λογοθέτου τοῦ δρόμου „ β, οἱ θυ-
 ρωροὶ τῆς θερμάστρας „ β, οἱ θυρωροὶ τοῦ ἵπποδρομίου „
 β, οἱ κορτινάριοι „ α, μιλ. ζ, οἱ βασιλικοὶ ἀρμοφύλακες „
 20 β. ἡμοῦ χρυσίου „ θ, μιλ. ζ.

Διὰ τῶν φωταψιῶν τῶν ἐκκλησιῶν καὶ λοιπῶν προσώπων.

Τῷ καστρενσίῳ „ α, τῷ ῥεφερενδαρίῳ „ α, οἱ βασιλι-

numismata solida 9, quibus accedunt alia e miliaresiis confecta tria
 una cum miliaresiis 7.

PRO DIAETARIIS.

Accipit admissionalis numism. 5; diaetarii consistorii num. 2;
 domesticus palatii 1; diaetarii magni palatii 1; domesticus Daphnes
 1; diaetarii S. Stephani 1; aurifabri supellectilis imperialis mil. 4;
 diaetarii ostiaricii mil. 2; diaetarii circi mil. 8; collocantes scamna
 circensia mil. 3; acentarii num. 1; asellii n. 1; diaetarii stratoricii
 mil. 5; diaetarii novendecim accubituum mil. 8; diaetarii sanctissi-
 mae Deiparae mil. 10; diaetarii magnaureae mil. 8; vestosacrae ad-
 scripti num. 1; lustae vel balneatores imperiales num. 1; caldarii
 mil. 2. Habes numismata solida 15, et alia e miliaresiis confecta
 quatuor una cum decem miliarensibus.

PRO IANITORIBUS.

Diatrechontes seu vernaculi logothetae dromi accipiunt num. 2;
 ianitores vaporarii numism. 2; ianitores circi num. 2; cortinariii
 num. 1, miliar. 7; armorum imperialium custodes num. 2. Summa
 9 numism. et 7 miliar.

PRO GEREBIS PER ECCLESIAS ACCENDENDIS ET ALIIS PERSONIS ECCLESIASTICIS.

Castrensia [patriarchae scilicet] accipit nummum 1; referendariu

καὶ κληρικοὶ τοῦ Φάρου „ ε΄, οἱ ὑποδιάκονες τῆς ἁγίας Σοφίας μιλ. ζ΄, οἱ δεκανοὶ τοῦ πατριάρχου μιλ. δ΄, οἱ διποτάται μιλ. γ΄, οἱ τῆς σπονδῆς μιλ. ἡ΄, οἱ τῆς παρασπονδῆς μιλ. ε΄, οἱ στρατῶρες τοῦ πατριάρχου μιλ. ε΄, οἱ ἀναγνώσται τῶν β΄ ἑβδομάδων „ α΄, μιλ. ζ΄, οἱ ψάλται τῆς ἁγίας Σοφίας „ α΄, 5
 Ed.L. 466 μιλ. ζ΄, οἱ σκευοφύλακες „ α΄, οἱ ὑπουργοὶ τοῦ νάρθηκος μιλ. δ΄, οἱ δοσιάριοι τοῦ ἁγίου φρέατος μιλ. ε΄, οἱ βαλαντιάδες μιλ. ε΄, οἱ ἐπισκοπιανοὶ μιλ. ε΄, ὁ δομέστικος τῶν ὑποδιακόνων μιλ. ζ΄, ἡ ἐκκλησία τῶν ἀκοιμήτων „ γ΄, ἡ ἐκκλησία τοῦ Κυρίου „ α΄, ἡ ἐκκλησία τοῦ ἁγίου Σεφάνου τοῦ ἱπποδρομίου „ α΄, ἡ ἐκκλησία τοῦ σωτήρος τοῦ σταυρίου „ α΄, ἡ ἐκκλησία τῶν Βασιλίδου „ α΄, ἡ ἐκκλησία τοῦ ἁγίου Σεφάνου τῆς Λάφνης „ α΄, ἡ ἐκκλησία τοῦ ἁγίου Σεργίου καὶ Βάχχου „ α΄, ἡ ἐκκλησία τῆς μονῆς τοῦ Πελεκάνου „ α΄, ἡ ἐκκλησία τοῦ ἁγίου Θεοδώρου „ α΄, ἡ ἐκκλησία τοῦ ἁγίου Καλλινίκου 15
 B Μασκίου „ α΄, ἡ ἐκκλησία τοῦ ἁγίου Παγχαρίου „ α΄. ὁμοῦ χρυσίον „ κδ΄, καὶ διὰ μιλ. „ ε΄, μιλ. ἡ΄. καὶ ὁμοῦ διὰ χρυσίον καὶ μιλ. „ κδ΄, μιλ. ἡ΄. καὶ ὁμοῦ τὸ πᾶν ἕξοδ. λίτρ. ε΄, „ μζ΄, καὶ ἀναπρ. „ κε΄. ἔστιν δὲ καὶ ἡ διανομὴ τῶν π΄. „ 20 τῶν ὕψικρ. τοῦ πατρικίου * * *

item num. 1; imperiales clerici Phari nummos 5; hypodiacones S. Sophiae mil. 6; decani patriarchae mil. 4; deputati mil. 3; monachi Spudes mil. 8; monachi Paraspudes mil. 5; stratores patriarchae mil. 5; agnostae duarum septimanarum num. 1, mil. 6; psaltae S. Sophiae num. 1, mil. 6; sceuophylaces num. 1; ministri nartheis mil. 4; ostiarii sancti putei mil. 5; balantades mil. 3; episcopiani mil. 5; domesticus hypodiaconorum mil. 6; ecclesia Acoemeteorum num. 3; ecclesia Domini num. 1; ecclesia S. Stephani in circo numism. 1; ecclesia Salvatoris cum cognomine Staurii num. 1; ecclesia monasterii Basilidae num. 1; ecclesia S. Stephani Daphnes num. 1; ecclesia S. Sergii et Bacchi num. 1; ecclesia monasterii Pelecani n. 1; ecclesia S. Theodori n. 1; ecclesia S. Callinici n. 1; diaconia vel diaconatus aut ministerium ecclesiasticum monasterii Urbicii num. 1; diaconia S. Mocii num. 1; ecclesia S. Pancharii num. 1. Habes numismata solida 24, et alia 5 e miliaresiis computatis confecta una cum mil. 8. In summa num. 29, mil. 8. Haec summa si praecedentibus addatur, emerget expensarum numerus: litrae 5, numism. 47. Ut adeo ad complendas sex litras supersint adhuc 25 numism. [quae videntur praepositis cessisse; ut etiam, quae in superioribus computis desiderantur ad complendas summas octo, et deinceps septem litrarum]. Fiebat autem distributio octoginta numismatum obsequiorum patricii sic. ***

ΚΕΦ. νζ'.

Περὶ συθηθειῶν τῶν πραιποσίτων ἐν τῇ τάξει τοῦ Ἱπποδρομίου. Ms. 265.

Ἐπειδὴ περ πᾶσιν πρόκεινται ἢ τῆς τερπνῆς Ἱπποδρομίας ὡς χαρμόσυνος θεᾶ καὶ ἀκριβῆς τῶν ἐν αὐτῇ διαφόρων τάξεων ὤναρ μοστος χωρία καὶ σύμπνοια· δεῖ πάντως καὶ ταύτην ἀνάγραπτον ταῖς εἰς τὸ ἐξῆς γενεαῖς καταλιπεῖν σημαίνουσαν τὴν ἕκαστον αὐτῶν τοπικὴν σημασίαν καὶ σχήματος ἐναλλαγὴν, καὶ ὁπόσῃν ἕκαστος αὐτῶν ἐπὶ ὃν κατατάσσεται κλῆρον, καταβάλλεται τοῖς πραιποσίτοις τὴν συνηθειαν ὡς ἔχοντες ἰοαυτῶν τὴν πᾶσαν ἐξουσίαν καὶ εὐταξίας διάταξιν καὶ ἀπαρράλλάκτως τοῖς ἀρχαίοις τύποις ἐξακολουθοῦσιν. καὶ γὰρ ὡς ἀπὸ παλαιοῦ ἐκράτει ἡ συνηθεια, ἐξηύρηται δὲ καὶ μετὰ ταῦτα ἐπὶ τῷ Ἰωσήφ πραιποσίτου τοῦ γέροντος καὶ τῶν πρὸ αὐτοῦ, οἷς καὶ ἐπέπρακτο. τὸ γὰρ ἀκρόστιχον τῆς ῥόγας τῶν Ἱπολιτικῶν τάξεων τοῦ Ἱπποδρομίου ἐλάμβανον οἱ πραιποσίτοι ἐκ τοῦ εἰδικοῦ λόγου, ἔχοντες παρ' ἑαυτοῖς ἐν κώδῃσιν τὰς τάξεις κατ' ὄνομα καὶ ἐν τῷ οἴκῳ αὐτῶν ἐρόγευον, λογαριάζοντες ἕκαστον μὴ ἀμελῶς διακεῖσθαι πρὸς τὴν δουλείαν αὐτοῦ, καθὼς οἱ τῶν δύο μερῶν χαρτουλάριοι μετ' ἐγγράφου ἀσφαλολείας τοῦτους ὑπεδείκνυν. καὶ ἐν τούτοις πᾶσι τοῖς τάξεσιν εἴ τινας ἠῦρισκον τελευτήσαντας, κατέτασσον ἀνθετέρους ἀκριβεῖς καὶ ἐπιτηδεῖους πρὸς ἣν ἕκαστος αὐτῶν ἐτάσσετο τάξιν. χαυνότητι τοίνυν τῶν μετὰ ταῦτα πραιποσίτων μετήλθεν ἡ διακατοχὴ τῶν τοιούτων τάξεων εἰς τὸ στρατιωτικὸν λογοθέσιον, καὶ χωρὶς γνώμης τῶν πραιποσίτων οἱ τῷ χαρτουλάριον καὶ ὁ στρατιωτικὸς τάσσουσιν εἰδικοὺς αὐτῶν ἀνθρώπους ἀναβιβάζοντες τὰς αὐτῶν ῥόγας ὡς ἂν ἐθέλωσιν, δουλείας παρ' αὐτῶν εἰς τὸ κοινὸν τὸ παραπᾶν μὴ γινομένης οὖς . . . χρῆ κατέρ . . . αν τῶν πραιποσίτων ἐξωθεῖσθαι τοῦ τάγματος εἰς ὃ δουλεύουσιν. καὶ ἀπὸ τοῦ νῦν δεῖ πάλιν τοῖς πραιποσίτοις ταῦτα κατέχειν καὶ διορθοῦσθαι, καὶ μηκέτι μήτε τὸν στρατιωτικὸν ἢ τοὺς χαρτουλαρίους καὶ νοταρίους ἐν ἐξουσίᾳ εἶναι τάσσειν ἀφ' ἑαυτῶν τὸν οἰονοῦν ἐν*

1. Capitis initium, quod in ultima membrana, extremo ligneo libri involucro agglutinata, dum eam revello, invenio. REISKIUS. γέ' cod. et ed. 7. ἐναλλαγεῖν cod. et ed. 8. κατέσσεται cod. et ed.

BONNAE

TYPIS C. F. THORMANNI.

---

3 2044 025 985 821

DATE DUE

~~FEB 10 1996~~

~~SEP 10 1996~~

~~FEB 10 1997~~

~~SEP 10 1998~~

B I N 2004

των μιλ. η', ὁ φακτιονάριος Βενέτων μιλ. η', ὁ φακτιονάριος Πρασίνων μιλ. η', ὁ λευκὸς μιλ. ε', ὁ ῥούσιος μικροπανίτης D μιλ. ε', ὁ ποιητῆς Βενέτων μιλ. ε', ὁ ποιητῆς Πρασίνων μιλ. ε', ὁ μελιστῆς Βενέτων μιλ. ε', ὁ μελιστῆς Πρασίνων μιλ. ε', οἱ ἐπιστάται Βενέτων μιλ. δ', οἱ ἐπιστάται Πρασίνων μιλ. δ', οἱ κράκται Βενέτων μιλ. δ', οἱ κράκται Πρασίνων μιλ. δ', οἱ σημειωταὶ Βενέτων μιλ. δ', οἱ σημειωταὶ Πρασίνων μιλ. δ', οἱ μανδάτορες Βενέτων μιλ. δ', οἱ μανδάτορες Πρασίνων μιλ. δ', οἱ βηγάριοι Βενέτων μιλ. ε', οἱ βηγάριοι Πρασίνων μιλ. ε', οἱ θεωρηταὶ Βενέτων μιλ. δ', οἱ θεωρηταὶ Πρασίνων μιλ. δ', οἱ διασημειωταὶ Βενέτων μιλ. β', οἱ διασημειωταὶ Πρασίνων μιλ. β', τὸ ὄργανον Βενέτων μιλ. ε', τὸ ὄργανον Πρασίνων μιλ. ε'. ὁμοῦ ,, ιδ', μιλ. δ'.

Ed.L. 465

Διὰ τοῦ ἵπποδρόμου.

Ὁ ἄκτουάριος ,, α', ὁ ἄργυρος τοῦ βεστίου ,, β', ὁ κούρ-15 σωρ ,, α', ὁ ἄργυρος τῶν στεφάνων ,, α', ὁ τῆς ἀποκρίσεως ,, α', ὁ νεανίσκος μιλ. δ', ὁ μαξιλλάριος μιλ. δ', ὁ θεσσαράριος μιλ. δ', ὁ χαμετριβοῦνος μιλ. δ', οἱ ὄφφικιάλιοι τῆς κυλίστρας μιλ. ε', οἱ μαγγανάριοι Βενέτων μιλ. ε', οἱ μαγγανάριοι Πρασίνων μιλ. ε', τοῖς πρωτοβηταρίοις μιλ. γ', τοῖς πρω-20 τοπαλλαρίοις μιλ. ε', τῷ νουμεραρίῳ ,, α', τοῖς δεκανοῖς τοῦ

tantundem; albus seu micropanites albae factionis mil. 5, et rusus seu russae factionis micropanites tantundem. Poëta Venetorum mil. 6, et alter Prasinorum tantundem; melistes seu musics Venetorum mil. 6, et alter Prasinorum tantundem; epistatae seu magistri Venetorum mil. 4, et epistatae Prasinorum tantundem; cractae seu praecones Venetorum mil. 4, et Prasinorum pariter; semiotae vel obsignatores [urnae] Venetorum m. 4, et Prasini pariter; mandatores Veneti mil. 4, et Prasini quoque; bigarii Veneti mil. 5, et Prasini quoque; contemplatores [urnae puta] Venetorum mil. 4, et Prasinorum tantundem; diasemiotae seu resignatores [urnae] Veneti mil. 2, et Prasini non minus. Organum Venetum mil. 6, et Prasinum perinde. Faciunt haec numismata 14, miliar. 4.

PRO CIRCO.

Accipit actuarius num. 1; argyrus vestii 2; cursor unum; argyrus coronarum unum; apocrisiarius unum; neaniscus miliarlesia 4; maxillarius mil. 4; tesserarius mil. 4; chamaetribunus seu tribunus inferior mil. 4; officiales Cylistrae (vel urnae sortium agitandae) mil. 5; manganarii Venetorum mil. 5, et Prasinorum tantundem; protovectarii m. 3; protopallarii mil. 5; numerarius num. 1; decani hippodromi num. 2; vigilia seu excubiae Daphnes mil. 4. Habes hic

ἵπποδρομίου „ β, τῇ βίβλῃ τῆς Δάφνης μιλ. δ. ὁμοῦ χρυσίου „ θ, καὶ διὰ μιλ. „ γ, μιλ. ζ.

Διὰ τῶν διαιταρίων.

Τῷ ἀδμηγσουναλίῳ „ ε, τοῖς διαιταρίοις τοῦ κονισιω-
 5ρίου „ β, ὁ δομέστικος τοῦ παλατίου „ α, οἱ διαιτάριοι τοῦ
 μεγάλου παλατίου „ α, ὁ δομέστικος τῆς Δάφνης „ α, οἱ δι- Ms. 264. b
 αιτάριοι τοῦ ἁγίου Στεφάνου „ α, οἱ χρυσοχοὶ τοῦ βασιλι-
 κοῦ σκεύους μιλ. δ, οἱ διαιτάριοι τοῦ ὀστιαρικίου μιλ. β, οἱ
 διαιτάριοι τοῦ ἵπποδρομίου μιλ. η, οἱ στένοντες τὰ σκάμνα τοῦ
 10 ἰοῖπικοῦ μιλ. γ, οἱ πρωτοκεντάριοι „ α, τοῖς ἀσελίοις „ α,
 οἱ διαιτάριοι τοῦ στρατωρικίου μιλ. ε, οἱ διαιτάριοι τῶν ἰθ'
 ἀκουβίτων μιλ. η, οἱ διαιτάριοι τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου μιλ. C
 ε, οἱ διαιτάριοι τῆς μανναύρας μιλ. η, οἱ τῆς βεστοσάκρας
 „ α, οἱ βασιλικοὶ λουσταὶ „ α, οἱ καλδάριοι μιλ. β. ὁμοῦ
 15 χρυσίου „ ιε, καὶ διὰ μιλ. „ δ, μιλ. ι.

Διὰ τῶν θυρωρῶν.

Οἱ διατρέχοντες τοῦ λογοθέτου τοῦ δρόμου „ β, οἱ θυ-
 ρωροὶ τῆς θερμάστρας „ β, οἱ θυρωροὶ τοῦ ἵπποδρομίου „
 β, οἱ κορτινάριοι „ α, μιλ. ζ, οἱ βασιλικοὶ ἀρμοφύλακες „
 20 β. ὁμοῦ χρυσίου „ θ, μιλ. ζ.

Διὰ τῶν φωταψιῶν τῶν ἐκκλησιῶν καὶ λοιπῶν προσώπων.

Τῷ καστρενσίῳ „ α, τῷ ῥεφερενδαρίῳ „ α, οἱ βασιλι-

numismata solida 9, quibus accedunt alia e miliaresiis confecta tria
 una cum miliaresiis 7.

PRO DIAETARIIS.

Accipit admissionalis numism. 5; diaetarii consistorii num. 2;
 domesticus palatii 1; diaetarii magni palatii 1; domesticus Daphnes
 1; diaetarii S. Stephani 1; aurifabri suppellectilis imperialis mil. 4;
 diaetarii ostiarii mil. 2; diaetarii circi mil. 8; collocantes scamna
 circensia mil. 3; acentarii num. 1; asellii n. 1; diaetarii stratoricii
 mil. 5; diaetarii novendecim accubituum mil. 8; diaetarii sanctissi-
 mae Deiparae mil. 10; diaetarii magnaerae mil. 8; vestosacrae ad-
 scripti num. 1; iustae vel balneatores imperiales num. 1; caldarii
 mil. 2. Habes numismata solida 15, et alia e miliaresiis confecta
 quatuor una cum decem miliarensibus.

PRO IANITORIBUS.

Diatrechontes seu vernaculi logothetae dromi accipiant num. 2;
 ianitores vaporarii numism. 2; ianitores circi num. 2; cortinarii
 num. 1, miliar. 7; armorum imperialium custodes num. 2. Summa
 9 numism. et 7 miliar.

PRO GEREBIS PER ECCLESIAS ACCENDENDIS ET ALIIS PERSONIS ECCLESIASTICIS.

Castrensis [patriarchae scilicet] accipit nummum 1; referendarius

καὶ κληρικοὶ τοῦ Φάρου „ ε', οἱ ὑποδιάκονες τῆς ἁγίας Σοφίας μιλ. 5, οἱ δεκανοὶ τοῦ πατριάρχου μιλ. 4, οἱ διποτάται μιλ. 3, οἱ τῆς σπουδῆς μιλ. 2, οἱ τῆς παρασπουδῆς μιλ. 1, οἱ στρατῶρες τοῦ πατριάρχου μιλ. 1, οἱ ἀναγνώσται τῶν β' ἑβδομάδων „ α', μιλ. 5, οἱ ψάλται τῆς ἁγίας Σοφίας „ α', 5 Ed.L. 466 μιλ. 5, οἱ σκευοφύλακες „ α', οἱ ὑπουργοὶ τοῦ νάρθηκος μιλ. 4, οἱ ὀστιάριοι τοῦ ἁγίου φρέατος μιλ. 1, οἱ βαλαντιάδες μιλ. 1, οἱ ἐπισκοπιανοὶ μιλ. 1, ὁ δομέστικος τῶν ὑποδιακόνων μιλ. 1, ἡ ἐκκλησία τῶν ἀκοιμητῶν „ γ', ἡ ἐκκλησία τοῦ Κυρίου „ α', ἡ ἐκκλησία τοῦ ἁγίου Σεφάνου τοῦ ἵπποδρομίου „ α', ἡ ἐκκλησία τοῦ σωτήρος τοῦ σταυρίου „ α', ἡ ἐκκλησία τῶν Βασιλίδου „ α', ἡ ἐκκλησία τοῦ ἁγίου Σεφάνου τῆς Δάφνης „ α', ἡ ἐκκλησία τοῦ ἁγίου Σεργίου καὶ Βάκχου „ α', ἡ ἐκκλησία τῆς μονῆς τοῦ Πελεκάνου „ α', ἡ ἐκκλησία τοῦ ἁγίου Θεοδώρου „ α', ἡ ἐκκλησία τοῦ ἁγίου Καλλινίκου 15 „ α', ἡ διακονία τῶν Οὐρβικίων „ α', ἡ διακονία τοῦ ἁγίου Β. Μωκίου „ α', ἡ ἐκκλησία τοῦ ἁγίου Παγχαρίου „ α'. ὁμοῦ χρυσίου „ κδ', καὶ διὰ μιλ. „ ε', μιλ. 2. καὶ ὁμοῦ διὰ χρυσίου καὶ μιλ. „ κθ', μιλ. 2. καὶ ὁμοῦ τὸ πᾶν ἔξοδ. λίτρ. ε', „ μζ', καὶ ἀναπρ. „ κς'. ἔστιν δὲ καὶ ἡ διανομὴ τῶν π'. „ 20 τῶν ὕψικρ. τοῦ πατρικίου * * *

item num. 1; imperiales clerici Phari nummos 5; hypodiacones S. Sophiae mil. 6; decani patriarchae mil. 4; deputati mil. 3; monachi Spudes mil. 8; monachi Paraspudes mil. 5; stratores patriarchae mil. 5; anagnostae duarum septimanarum num. 1, mil. 6; psaltae S. Sophiae num. 1, mil. 6; sceuophylaces num. 1; ministri narthecis mil. 4; ostiarii sancti putei mil. 5; balantades mil. 3; episcopiani mil. 5; domesticus hypodiaconorum mil. 6; ecclesia Acoemeteorum num. 3; ecclesia Domini num. 1; ecclesia S. Stephani in circo numism. 1; ecclesia Salvatoris cum cognomine Staurii num. 1; ecclesia monasterii Basilidae num. 1; ecclesia S. Stephani Daphnes num. 1; ecclesia S. Sergii et Bacchi num. 1; ecclesia monasterii Pelecani n. 1; ecclesia S. Theodori n. 1; ecclesia S. Callinici n. 1; diaconia vel diaconatus aut ministerium ecclesiasticum monasterii Urbicii num. 1; diaconia S. Mocii num. 1; ecclesia S. Pancharii num. 1. Habes numismata solida 24, et alia 5 e miliarisii computatis confecta una cum mil. 8. In summa num. 29, mil. 8. Haec summa si praecedentibus addatur, emerget expensarum numerus: litrae 5, numism. 47. Ut adeo ad complendas sex litras supersint adhuc 25 numism. [quae videntur praepositis cecisse; ut etiam, quae in superioribus computis desiderantur ad complendas summas octo, et deinceps septem litrarum]. Fiebat autem distributio octoginta numismatum obsequiorum patricii sic. ***

ΚΕΦ. νζ.

Περὶ συνήθειων τῶν πραιποσίτων ἐν τῇ τάξει τοῦ ἵπποδρομίου. Ms. 265. b

Ἐπειδήπερ πᾶσιν πρόκεινται ἡ τῆς τερπνῆς ἵπποδρομίας χαρμόσυνος θεᾶ καὶ ἀκριβῆς τῶν ἐν αὐτῇ διαφόρων τάξεων ἑνάρμωστος χωρία καὶ σύμπνοια· δεῖ πάντως καὶ ταύτην ἀνάγραπτον ταῖς εἰς τὸ ἐξῆς γενεαῖς καταλιπεῖν σημαίνουσαν τὴν ἑκαστον αὐτῶν τοπικὴν σημασίαν καὶ σχήματος ἐναλλαγὴν, καὶ ὁπόσῃν ἑκαστος αὐτῶν ἐπὶ ὃν κατατάσσεται κλῆρον, καταβάλλεται τοῖς πραιποσίτοις τὴν συνήθειαν ὡς ἔχοντες ἰοαυτῶν τὴν πᾶσαν ἐξουσίαν καὶ εὐταξίας διάταξιν καὶ ἀπαρράλλάτως τοῖς ἀρχαίοις τύποις ἐξακολουθοῦσιν. καὶ γὰρ ὡς ἀπὸ παλαιοῦ ἐκράτει ἡ συνήθεια, ἐξηγήρηται δὲ καὶ μετὰ ταῦτα ἐπὶ τῷ Ἰωσήφ πραιποσίτου τοῦ γέροντος καὶ τῶν πρὸ αὐτοῦ, οἷς καὶ ἐπέπρακτο. τὸ γὰρ ἀκρόστιχον τῆς ῥόγας τῶν ἵπολιτικῶν τάξεων τοῦ ἵπποδρομίου ἐλάμβανον οἱ πραιποσίτοι ἐκ τοῦ εἰδικοῦ λόγου, ἔχοντες παρ' ἑαυτοῦ ἐν κώδηξιν τὰς τάξεις κατ' ὄνομα καὶ ἐν τῷ οἴκῳ αὐτῶν ἐρόγενον, λογαριάζοντες ἑκαστον μὴ ἀμελῶς διακεῖσθαι πρὸς τὴν δουλείαν αὐτοῦ, καθὼς οἱ τῶν δύο μερῶν χαρτουλᾶριοι μετ' ἐγγράφου ἀσφαλολείας τούτους ὑπεδείκνυον. καὶ ἐν τούτοις πᾶσι τοῖς τάξεσιν εἴ τινας ἠῦρισκον τελευτήσαντας, κατέτασσον ἀντιτέρους ἀκριβεῖς καὶ ἐπιτηδεῖους πρὸς ἣν ἑκαστος αὐτῶν ἐτάσσετο τάξιν. χυνότητι τοίνυν τῶν μετὰ ταῦτα πραιποσίτων μετῆλθεν ἡ διακατοχὴ τῶν τοιούτων τάξεων εἰς τὸ στρατιωτικὸν λογοθέσιον, καὶ χωρὶς γνώμης τῶν πραιποσίτων οἱ τῷ χαρτουλᾶριοι καὶ ὁ στρατιωτικὸς τάσσουν εἰδικοὺς αὐτῶν ἀνθρώπους ἀναβιβάζοντες τὰς αὐτῶν ῥόγας ὡς ἂν ἐθέλωσιν, δουλίας παρ' αὐτῶν εἰς τὸ κοινὸν τὸ παραπᾶν μὴ γινομένησιν . . . χρὴ κατέρ . . . ἀν τῶν πραιποσίτων ἐξωθεῖσθαι τοῦ τάγματος εἰς ὃ δουλεύουσιν. καὶ ἀπὸ τοῦ νῦν δεῖ πάλιν τοῖς πραιποσίτοις ταῦτα κατέχειν καὶ διορθοῦσθαι, καὶ μηκέτι μήτε τὸν στρατιωτικὸν ἢ τοὺς χαρτουλαρίους καὶ νοταρίους ἐν ἐξουσίᾳ εἶναι τάσσειν ἀφ' ἑαυτῶν τὸν οἰονοῦν ἐν*

1. Capitis initium, quod in ultima membrana, extremo ligneo libri involucro agglutinata, dum eam revello, invenio. REISKIUS. νε' cod. et ed. 7. ἐναλλαγεῖν cod. et ed. 8. κατάσσεται cod. et ed.

BONNAE

TYPIS C. F. THORMANNI.

---

3 2044 025 985 821

DATE DUE

DATE DUE
~~FEB 10 1996~~
~~SEP 10 1996~~
~~FEB 10 1997~~
~~SEP 10 1998~~
FEB 10 2004

